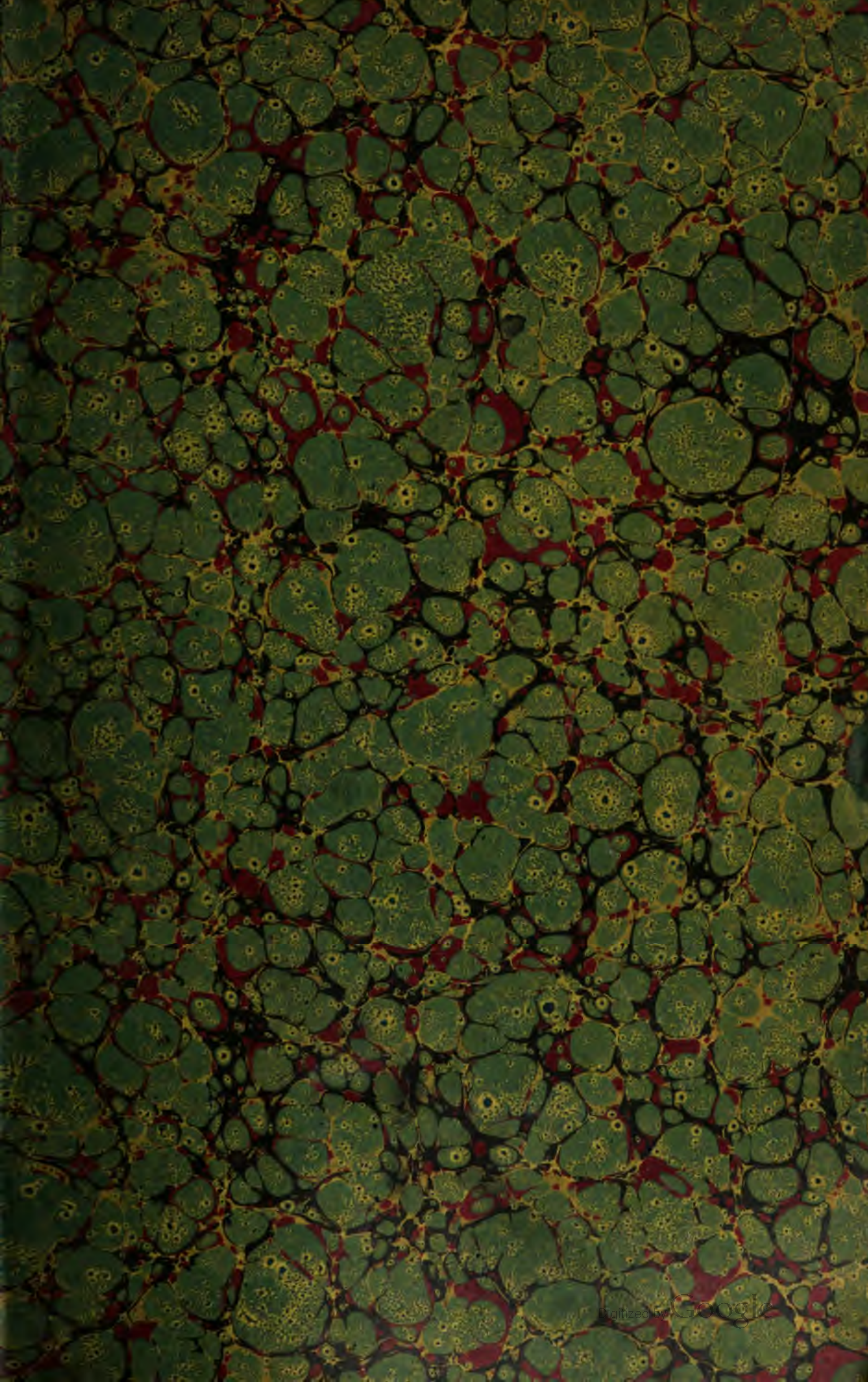

ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
SIGILLUM
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

NEDERLANDSCHE

PASICRISIE.

NEDERLANDSCHE
PASICRISIE,

BEVATTENDE

IN ALPHABETISCHE METHODE

DEN ZAKELIJKEN INHOUD VAN ALLE IN NEDERLAND GEWEZEN
REGTERLIJKE BESLISSINGEN

EN

DE CHRONOLOGISCHE LIJST

DIER BESLISSINGEN, MET OPGAVE VAN AL DE VERZAMELINGEN VAN
REGTSPRAAK WAARIN ZIJ GEVONDEN WORDEN,

DOOR

MR EUG. VAN OPPEN,
PROKUREUR EN REGTER-PLAATSVERVANGER,

EN

MR L. VAN OPPEN,
ADVOKAAT EN PLAATSVERVANGEND KANTONREGTER,

TE MAASTRICHT.

DERDE DEEL.

GULPEN,
SNELPERSDRUK EN BOEKHANDEL VAN M. ALBERTS.

1872.

NEDERLANDSCHE
PASICRISIE.

ALPHABETISCH GEDEELTE.

KADASTER z. EIGENDOM, KOOP EN VERKOOP, NOTARIS, SCHRIFTELIJK BEWIJS IN BZ.

KANAAL z. SLOOTEN EN VAARTEN, WATERLOSSINGEN EN BEKEN.

KASSIER.

1. Uit de definitie van kassiers, voorkomende in art. 74 Kh., volgt niet, dat zij zijn uitgesloten om wissels bij endossement aan te nemen; derhalve kan uit de omstandigheid alleen, dat een kassier houder is van eenen wissel, waarop de handteekening in blanco van den vorigen houder voorkomt, niet worden opgemaakt, dat die wissel door den kassier is betaald, met uitsluiting van het beweren dat hem dezelve bij endossement is overgedragen.

a H. R. 16 Mei 1845, Concl. conf. — Cf. *b* Z.-Holland 26 Junij 1844, en *a* Rotterdam 19 October 1842, waarbij die vraag niet uitdrukkelijk, doch implicite in gelijken zin werd beslist.

2. Het aankondigen van het berigt eener negotiatie door een kassier, en het ten zijnen kantore betaalbaar stellen der verschenen coupons, maakt geen deel uit van de hoofd-obligatie, en is alzoo een kassier niet aansprakelijk voor de betaling der renten of in die negotiatie uitgegeven coupons.

Utrecht 29 November 1839.

3. De kassier heeft eene vordering tot betaling van voorgeschoten premiën van assurantie tegen de reederij, waarvan de boekhouder wel niet als zoodanig, maar in privé, een schip, aan de reederij toebehoorende, heeft geassureerd, en deswege op zijne bijzondere rekening is gedebiteerd, zelfs wanneer uit de polis niet blijkt, dat de verzekering door den boekhouder is gesloten, op uitdrukkelijken last van alle de medereeders.

Z.-Holland 29 Maart 1854, bev. Rotterdam 22 Junij 1853.

4. Bij gebreke van tegenstrijdige bewijzen, moet een kassier geacht worden de hem ter hand gestelde effecten te hebben ontvangen om gedane of te doene voorschotten te dekken, met stilzwijgende magtiging tot realisatie, ingeval de stand der rekening zulks vereischt.

Amsterdam 17 Februarij 1870, Concl. conf. bev. bij *a* N.-Holland 2 Februarij 1871, beslissende dat althans in het feit der afgifte van die effecten een vermoeden is gelegen, dat in verband met andere omstandigheden, de bedoeling kan bewijzen om dien verkoop goed te keuren.

5. Een kassier, die van een ander een wissel ter inkassering ontvangt, en reeds vóór de inkassering het beloop daarvan aan den lastgever overmaakt, mag, bijaldien hij vermeent die gelden te kunnen terugvorderen, zijnen lastgever niet dagvaarden tot het hooren doen van rekening en verantwoording.

Groningen 18 Maart 1859.

6. De kassier die de hem ter inkassering gezonden doch onbetaald gebleven wissels niet tijdig overeenkomstig vroegere toezegging terugzendt, maakt zich tegenover zijn lastgever schuldig aan verzuim, waarvan de gevolgen voor zijne rekening komen, indien zij het onmiddellijk en dadelijk gevolg zijn van het niet nakomen der verbindtenis, d. i. van het niet observeren van gemelden termijn. Hij is niet verantwoordelijk voor de intusschen opgekomen insolventie van den betrokkene, noch voor de toezending van goederen, welke de trekker intusschen wegens de vermeende betaling der wissels aan dien betrokkene gedaan heeft; het stilzwijgen van den kassier kan alleen als vermoeden gelden van de betaling der wissels, maar daaruit kan die betaling niet met zekerheid worden afgeleid, vl. indien de kassier meermalen den bedongen termijn niet heeft geobserveerd.

Groningen 17 Junij 1870, bev. bij Groningen Hof 11 April 1871.

7. De kassier, die aan een anderen, met hem in rekening-courant staanden kassier, een wisselbrief ter inkassering heeft toegezonden, welke door den betrokkene op den vervaldag niet is voldaan, kan bij het daarop gevolgde faillissement van dien tweeden kassier, niet geacht worden in den zin van art. 243 Kh. schuldeischer van den gefailleerde voor het bedrag van den wissel te zijn, indien hem van de non-betaling van dat stuk niet dan na de failliet-verklaring is kennis gegeven.

Breda 3 Augustus 1858.

8. De kassier die tot betaling van een door hem afgegeven briefje wordt aangesproken, kan niet eenen derde in vrijwaring oproepen, op grond dat hij met dezen het bedrag van het briefje heeft verrekend, en hij dus te dier zake niets meer schuldig is, noch op grond dat de eischer niet te goeder trouw houder van het kassiers-briefje zou geworden zijn.

Amsterdam 6 October 1854.

9. Hij die een kassiersbriefje heeft in betaling ontvangen en vervolgens op gelijke wijze aan een derde afgegeven, doch het ook later van dezen, na ontdekking dat des uitgevers handteekening valsch was, weder heeft teruggenomen en gerembourseerd, is niet geregtigd op zijne beurt, na verloop van zeven weken, met restitutie van dat briefje, tot rembours te ageren tegen hem die hetzelve eerst in betaling gaf; art. 2 der keur van Amsterdam van 30 Januarij 1776, bepalende, dat hij die in betaling ontvangt kwittantiën op kassiers, niet door den uitgever zelven, maar door een ander geteekend, gehouden is de betaling daarvan vóór den derden dag na de ontvangst of overneming, de dag der ontvangst of overneming voor den eersten dag gerekend en de Zon- of feestdagen onder de drie dagen niet begrepen, te vorderen, en bij foute van dien geen regres zal hebben ten laste van dengenen van wien hij zoodanige kwittantiën in betaling heeft gekregen, maar de voldoening alleen zal kunnen vorderen van diegenen, welke zoodanige kwittantiën om op vertooning te voldoen, hebben onderteekend.

Amsterdam... (10).

Aansprak. Bz. 2, 9.	Reederij 3.
Assurantie 3.	Rek. en verantw. 5.
Commissionnair.	Schadeverg. 6.
Cond. indebiti 5.	Valschheid Bz. 9.
Faillissement 7.	Vrijwaring 8.
Geldnegotiatie 2.	Wisselbrief 1, 5 v.
Lastgeving 4.	*Zegel.*
Leening 2.	

KENNELIJK ONVERMOGEN.

1. Er mag geene verklaring in staat van kennelijk onvermogen worden uitgesproken, wanneer de schuldenaar niet kan geoordeeld worden op bedekte of geheimzinnige wijze zich van zijne woonplaats te hebben verwijderd, alsof hij ten doel had de nasporingen zijner schuldeischers te ontwijken, noch dat hij dit heeft gedaan met achterlating zijner zaken, zonder daarop orde te hebben gesteld. Zulks is het geval, indien de schuldenaar bij dag is vertrokken van Leiden naar Utrecht, een voor eene glasruit geplaatst adres achterlatende, de goederen ook met het gewone vervoermiddel zijn vervoerd, en hij ook nog regt heeft op een deel eener nalatenschap, waarvan de uitkeering door een proces wordt vertraagd.

a Z.-Holland 9 April 1866.

2. Er bestaan geene termen om een schuldenaar in staat van kennelijk onvermogen te verklaren, indien hij alleen door den verzoeker voor eene overigens betwiste vordering in regten is aangesproken, en zijne goederen door een anderen crediteur krachtens onherroepelijke volmagt, doch voor meer dan de gehypothekeerde sommen zijn verkocht geworden.

Z.-Holland 23 Mei 1870.

3. De weigering om eene schuld te betalen en de nalatigheid om een termijn interessen te voldoen, ten gevolge waarvan hem een kapitaal is opgezegd en hij met den verkoop zijner goederen wordt bedreigd, stellen voor een debiteur niet de vereischten daar om met grond te verzoeken dat hij in staat van kennelijk onvermogen verklaard worde.

Middelburg 5 September 1866.

4. Het vonnis, waarbij in Ned. Indië iemand, op de vordering van een zijner crediteuren in staat van kennelijk onvermogen is verklaard, moet aan hem zijn beteekend, om te zijnen aanzien gevolg te hebben, ook dan als het vonnis in strijd met art. 904 van het reglement op de Burg. Regtsv. in N.-I. bepaalt, dat het werken zal van den dag der uitspraak; hiertegen doet niets af, dat de schuldenaar zelf op grond van dat vonnis heeft beweerd in staat van kennelijk onvermogen te verkeeren.

Z.-Holland 18 Julij 1854, vern. *a* Leiden 13 Junij 1854.

Compet. Bz. | *Lastgeving.*

KERFSTOKKEN z. KOOP EN VERKOOP.

KERKBESTUREN EN KERKELIJKE GEMEENTEN.

I. Aard en bestaan; reglementen; omslagen.
II. Bestuur; vertegenwoordiging; procedures.

I.

1. Kerkelijke gemeenten zijn bij de Grondwet en de wetten des Rijks zoodanig erkend, dat zij geene nadere erkenning behoeven om als zedelijke ligchamen in regten te kunnen optreden.

Wageningen Kgr. 8 Maart 1871.

2. Eene Hervormde gemeente kan niet geacht worden regtspersoonlijkheid te missen, omdat zij vóór, op of na 1 October 1869 geene wettelijke en wettige regeling van haar bestuur zou gehad hebben.

Zeeland 27 Junij 1871.

3. Ofschoon bij Kon. besluit van 17 November 1841 (Sb. nº 70) toelating is verleend tot oprigting van eene Christelijke Afgescheidene gemeente te Heerde, en deze later is toegetreden tot het Christelijk Afgescheiden kerkgenootschap, blijkt niettemin geenszins van eene verpligting om met dit kerkgenootschap voor altijd vereenigd te blijven, maar stond het die gemeente vrij aan het Christelijk Afgescheiden classicaal bestuur regtsgeldig kennis te geven, dat zij de bestaande kerkelijke gemeenschap afbrak. De kerkeraad van Heerde wordt daardoor niet ontbonden, maar blijft wettig bestaan.

Arnhem 9 Maart 1865.

4. De Nederl. Hervormde kerk, ofschoon uit verschillende gemeenten zamengesteld, moet geacht worden een geheel uit te maken, en hij die als lidmaat tot die kerk is toegetreden, maakt deel van de algemeene corporatie, onverschillig in welke kerkelijke gemeente de toetreding heeft plaats gehad.

Heerenveen Kgr. 14 Augustus 1871.

5. Nadat een kerkgenootschap het bij Kon. besluit vastgestelde reglement als grondregel van zijn bestaan en beheer als zedelijk ligchaam heeft aangenomen en ingevoerd, kan geene uitsluiting van dergelijke Koninklijke bemoeijenis meer worden beweerd met een beroep

op de bepalingen van het VIde Hoofdstuk der Gr.wet van 1840.

H. R. 2 Januarij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 9 Januarij 1845, waarbij was bev. Zutphen Kgr. 19 Januarij 1844. — *b* H. R. 29 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Assen 14 April 1845, waarbij was bev. Assen Kgr. 22 Augustus 1844.

6. Het Algemeen reglement voor het bestuur der Hervormde kerk in de Nederlanden, gearresteerd bij Kon. besluit van 7 Januarij 1816, moet door de aanneming, opvolging en uitvoering van hetzelve door het kerkgenootschap, als zedelijk ligchaam, geacht worden de statuten van het bestaan van dat genootschap uit te maken en voor de leden van hetzelve verbindend te zijn, onverschillig van wien het afkomstig is en of het zelfs door den Koning buiten de bestaande grondwettige bevoegdheid is vastgesteld.

H. R. 2 Januarij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 9 Januarij 1845, waarbij was bev. Zutphen Kgr. 19 Januarij 1844, ten aanzien van de daarop gegronde reglementen van 23 Julij 1821 en van 10 April 1822, op den uitkoop wegens de waarneming van kerkelijke bedieningen. — Z.-Holland 7 September 1867, bev. Gorinchem 12 Februarij 1867. — Brielle 24 Junij 1864. — Schagen Kgr. 7 October 1847.

7. Van wien ook het ringreglement eener synagoge zijn oorsprong moge ontleenen, of wie daarvan de eerste aanleggers mogen geweest zijn, het is altoos voor elk harer leden verbindende, nadat het door het zedelijk ligchaam der Israëlietische kerk tot rigtsnoer en tot wet is aangenomen.

b H. R. 29 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Assen 14 April 1845, waarbij was bev. Assen Kgr. 22 Augustus 1844.

8. Ofschoon een kerkelijk reglement alleen de goedkeuring der Regering behoefde, maar het opmaken daarvan moest uitgaan van de gemeente, is het onverschillig dat de zaak zich omgekeerd heeft toegedragen, indien de aanneming en naleving van dat reglement door het zedelijk ligchaam bewijzen, dat die voorschriften als deszelfs wettig rigtsnoer van beheer zijn aangenomen.

b H. R. 29 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Assen 14 April 1845, waarbij was bev. Assen Kgr. 22 Augustus 1844.

9. Ook dan wanneer het reglement voor het bestuur der Hervormde kerk in Nederland niet alleen moet beschouwd worden als een statuut voor een op openbaar gezag erkend zedelijk ligchaam, maar als eene wet, waarvan de schending grond kan geven tot cassatie, is toch art. 87 van hetzelve niet geschonden, indien op het onderwerp tusschen partijen in geschil (de al dan niet geldigheid der kwaliteit van kerkvoogden der Hervormde gemeente te Opijnen) niet dat artikel, maar art. 90 en 93 van dat reglement van toepassing zijn, en met grond zijn toegepast.

a H. R. 17 November 1848, Concl. conf.

10. Het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en kosten der eeredienst, gearresteerd bij Kon. besluit van 12 November 1819, n° 65, is wettig en verbindend als uitvloeisel van het algemeen reglement voor het bestuur der Hervormde kerk in het Koningrijk der Nederlanden, gearr. bij Kon. besluit van 7 Januarij 1816, n° 1, thans vervangen door dat van 9 September 1851, bekrachtigd bij Kon. besluit van den 23 Maart 1852, n° 3. Dit laatste maakt nog het statuut en de grondwet uit van de Hervormde kerk.

Sommelsdijk Kgr. 24 Junij 1869.

11. De reglementen voor de Israëlietische kerkgenootschappen, krachtens besluit van den Souv. Vorst van 12 Junij 1814, n° 58, ontworpen door derzelver bestuurders en notabelen, en bekrachtigd door den Secretaris van Staat voor de Binnenlandsche Zaken, zijn voor de leden dier kerkgenootschappen verbindende.

Nijmegen Kgr. 5 Maart 1845.

12. Het is onverschillig, of aan den Koning grondwettig de bevoegdheid der regeling van kerkel. zaken wordt toegekend, wanneer slechts blijkt, dat de kerk vrijwillig die bevoegdheid heeft aangenomen en zich aan haar onderworpen.

Leiden 31 October 1865. — Brielle 24 Junij 1864, Concl. conf.

13. Eene kerkelijke gemeente, waarvan de daarstelling bij Kon. besluit is vergund geworden, blijft bestaan, al mogt een gedeelte harer leden zich daaraan hebben onttrokken, op grond dat eene andere kerkelijke organisatie zou zijn ingevoerd, dan die waarop de autorisatie door den Koning is verleend, indien niet heeft plaats gevonden eenige tusschenkomst of andere daad van het openbaar gezag, waardoor het beweren van de zich onttrokken hebbende personen eenigzins wordt ondersteund. Indien bestuurderen dier gemeente qua tales zijn benoemd vóór het ontstaan dier geschillen, en zij sedert het oprijzen daarvan in het werkelijk bezit van hunne betrekking zijn gebleven, en door de groote meerderheid der gemeente daarin worden erkend en gehandhaafd, dan zijn zij als zoodanig geregtigd, om in naam van het zedelijk ligchaam te handelen en daarvoor in regten op te treden.

Z.-Holland 10 April 1844.

14. Door het vervallen van provinciale reglementen op de kerkelijke administratie is niet alleen het geheele bestaande bestuur, maar tevens de wijze waarop dat bestuur was geregeld en het stemregt werd uitgeoefend, te niet gegaan.

Wageningen Kgr. 8 Maart 1871.

15. Een kerkgenootschap kan geenszins door zijne statuten aan eene bestaande wettelijke verordening derogeren, bv. ten aanzien van zijne verpligting om zorg te dragen voor de ondersteuning van behoeftige ledematen.

d H. R. 25 Januarij 1850, Concl. conf.

16. Een erkend kerkgenootschap of erkende gemeente is een zedelijk ligchaam; tusschen dat ligchaam en zijne individuele leden, worden door toetreding of inlijving van deze laatste wederkeerig verbindtenissen ex contractu geboren. Indien derhalve iemand vermeent, dat een kerkbestuur de verbindtenis niet is nagekomen, welke het volgens de bestaande reglementen jegens hem had te vervullen, in casu door hem zijn lidmaatschap te ontnemen, heeft hij het regt om òf het kerkbestuur tot nakoming van die verbindtenis te noodzaken,

òf de ontbinding daarvan te vragen met schadevergoeding.

b Amsterdam 26 November 1867.

17. De reglementen van een kerkgenootschap kunnen niet worden ingeroepen tegen hen, die zich niet vrijwillig als leden daarvan hebben aangesloten.

Amsterdam Kgr. I 25 September 1849.

18. Op hem, die zonder wettige redenen weigert eene opgedragen kerkelijke bediening te aanvaarden, zijn de reglementen toepasselijk, waarbij eene boete van uitkoop is vastgesteld. De reglementen zijn verbindend gebleven, ook onder de werking van het algemeen reglement voor de Hervormde Kerk in het Koningrijk der Nederlanden, door de algemeene Synode der Ned. Hervormde Kerk vastgesteld den 9 September 1851, en door den Koning bekrachtigd bij besluit van 23 Maart 1852.

Groningen Kgr. 19 September 1854. — In gelijken zin ten aanzien van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen in Gelderland, goedgekeurd bij Kon. besluit v. 23 Julij 1821, Zutphen 9 Januarij 1845, bev. Zutphen Kgr. 19 Januarij 1844.

19. Het huishoudelijk reglement van de Israëlietische gemeente te Gouda, vastgesteld door manighim en ouderling op 1 September 1861, en ingevolge circulaire van den toenmaligen Minister van 30 September 1861, goedgekeurd door de hoofdcommissie voor de zaken der Israëlieten den 25 October 1861, is voor de leden der Israëlietische Goudsche gemeente verbindend; hij die lid wordt, onderwerpt zich tacite als bij contract aan dat reglement, in casu ten aanzien der boete wegens niet-aanneming van de betrekking van lid van het armbestuur.

Gouda Kgr. 17 Julij 1862.

20. De kerkelijke besturen in het algemeen, en die der Israëlietische kerkgemeenten in het bijzonder, zijn niet bevoegd omslagen over de leden van derzelver gezindheden vast te stellen, ter bestrijding van de kosten van eeredienst of anderzins. Omslagen, door die kerkelijke besturen vastgesteld, zijn derhalve niet anders te beschouwen dan als godsdienstig verpligtend, en zij kunnen niet uit krachte dier vaststelling alleen, en dus zonder dat de leden der gezindheden zich daartoe verbonden of daaraan onderworpen hebben, regt geven tot eene actie voor den burgerlijken regter.

a N.-Braband 2 Mei 1843, vern. *b* 's Hertogenbosch 4 Julij 1842.

21. Het Keizerl. decreet, contenant la circonscription des départements de la Hollande, en het Keiz. decreet van 19 Mei 1811, gegeven te Rambouillet, waarbij de burgerlijke indeeling in de Hollandsche departementen ook op het kerkelijke van toepassing wordt verklaard, is wettig verbindend en moet ook geacht worden uitvoering te hebben erlangd, als zijnde het tegendeel niet bewezen. Het bewijs van dit feit door getuigen is echter niet toelaatbaar, als geldende het in deze geene burgerlijke, maar politieke regten, immers kerkelijke regten door het politiek gezag geregeld. Op grond hiervan moet het gehucht Vredeveld worden beschouwd evenzeer kerkelijk als burgerlijk territoriaal tot Assen te behooren. Actie tot betaling van den aanslag des gedaagden in den hoofdelijken kerkelijken omslag der gemeente Rolde.

Assen Kgr. 16 Januarij 1851.

22. Art. 29 van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van de eeredienst bij de Herv. gemeenten in Z.-Holland, vastgesteld bij Kon. besluit van 12 November 1819 (Sb. nº 65), is eerst met ingang van 1 October 1869 afgeschaft bij het Kon. besluit van 9 Februarij 1866 (Sb. nº 10) en 3 Februarij 1869 (Sb. nº 20). De vóór die afschaffing bestaande kerkelijke autoriteit heeft derhalve den hoofdelijken omslag over 1869 wettig vastgesteld.

Woerden Kgr. 27 Junij 1871.

23. De hoofdelijke omslag eener Hervormde gemeente is in den geest van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten der eeredienst in Z.-Holland, vastgesteld bij Kon. besluit van 12 November 1819, nº 65, niet onwettig, omdat hij is vastgesteld na den bij het geldend reglement bepaalden tijd. Indien dus het plan voor den omslag vóór het jaar, waarover hij verschuldigd is, is vastgesteld en goedgekeurd, kan het niets afdoen dat het kohier van dien omslag eerst in den loop van datzelfde jaar is vastgesteld.

Sommelsdijk Kgr. 24 Junij 1869.

24. Het reglement vastgesteld bij Kon. besl. van 12 December 1823, nº 83, betrekking hebbende tot de administratie der kerkelijke goederen in Friesland, heeft met 1 October 1869 opgehouden te bestaan; mitsdien is de dienvolgens geheven omslag, hoewel over het geheele jaar 1869 uitgeschreven, slechts verschuldigd over drie vierden van dat jaar.

a Dokkum Kgr. 22 Februarij 1871.

25. De kerkelijke contributie, welke ingevolge het kerkelijk reglement, genaamd Ascamoth, voor de Portugeesch Israëlietische gemeente in de kolonie Suriname wordt geheven, is niet verschuldigd door de boedels van overledene ledematen dier gemeente.

H. R. 4 Januarij 1844, Concl. conf.

26. Een lid der Israëlietische kerkelijke gemeente of bij-synagoge te Woerden is ingevolge art. 66 van het algemeen reglement voor de Israëlietische synagogale ringen van den 20 September 1821, verpligt tot betaling van den kerkelijken omslag, indien deze door de hoofdcommissie is goedgekeurd; hij kan er zich niet op beroepen, dat hij te hoog zou zijn aangeslagen, vermits hij ingevolge art. 68 van voormeld reglement zich daaromtrent had kunnen wenden tot de hoogere kerkelijke autoriteit, en de regter onbevoegd is daarover in eene beoordeeling te treden.

Woerden Kgr. 18 December 1854.

27. Iemand die in de Hervormde kerk is gedoopt en na afgelegde belijdenis in het Hervormd kerkgenootschap is aangenomen, kan niet gedwongen worden tot voldoening der kerkelijke gemeente-omslagen dier gezindheid binnen de plaats zijner inwoning, indien hij zich niet heeft doen inschrijven bij de plaats. Hervormde gemeente aldaar, noch door overgifte van een testimonium van lidmaatschap der Hervormde kerk eenige aanspraak op het plaats. lidmaatschap heeft gemaakt. Iemand die tot het

Hervormd kerkgenootschap behoort, is niet verpligt een getuigschrift van lidmaatschap of tot deelgenootschap in de Hervormde gemeente in te leveren ter plaatse waar hij zijne inwoning vestigt, daar geenerlei wettelijke bepaling zulks gebiedt, maar aan een iegelijk deswege grondwettig volkomen vrijheid is gelaten. Van de weigering of nalatigheid tot deelneming in eene kerkelijke gemeente kan mitsdien alleen het gevolg zijn, dat men geene aanspraak kan maken op de regten, welke anders als lid eener kerkelijke gemeente nu of bij vervolg zouden mogen toekomen, terwijl men evenmin verbonden is aan de verpligtingen van contributie als anderzins, waarin anders als lid van dat bijzonder zedelijk ligchaam zoude moeten worden gedeeld, of waaraan men zich dan ontwijfelbaar zoude moeten onderwerpen.

b H. R. 24 December 1846, verw. de cassatie door den Prok.-Gen. bij den H. R. in het belang der wet ingesteld tegen Amsterdam Kgr. V 26 Augustus 1845.

28. Een erkend lidmaat der Hervormde kerk is, zoolang hij lid dier kerk blijft, tevens lid van de daartoe behoorende gemeente zijner inwoning; hij kan zich dus aan de betaling van den hoofdelijken omslag niet onttrekken door te beweren dat hij tot die *gemeente* niet is toegetreden.

Woerden Kgr. 27 Junij 1871.

29. Men is per se lidmaat van eene kerkelijke gemeente, alleen omdat men in de kerk van die gemeente gedoopt is, en men wordt dus door de wet alleen verpligt tot het betalen der kerkelijke bijdragen, welke ingevolge de reglementen der gemeente worden ingevorderd.

Schagen Kgr. 7 October 1847. — In gelijken zin Nieuwer-Amstel Kgr. 8 December 1846. — Anders Sliedrecht Kgr. 25 April 1861, beslissende dat iemand die wel gedoopt is, doch geene geloofsbelijdenis heeft afgelegd, niet als lid van de Hervormde kerk kan worden beschouwd.

30. Voor hem die door den doop in de Hervormde kerk is ingelijfd geworden, ofschoon niet door belijdenis des geloofs tot lidmaat der kerk aangenomen, hebben de regten en verpligtingen jegens die kerk, uit den doop ontstaan, niet opgehouden te bestaan, zoolang hij niet bewijst zich van die kerk te hebben afgescheiden. Uit de omstandigheid echter, dat iemand in eene bepaalde gemeente is gedoopt, volgt niet, dat hij thans nog tot het kerkelijk personeel dier gemeente behoort. Hij moet veeleer geacht worden niet meer daartoe te behooren, indien bewezen is, dat hij sedert in het genot is geweest van de kerkelijke voorregten in eene andere gemeente, alwaar de verschillende leden van zijn gezin achtervolgelijk door belijdenis des geloofs tot lidmaten zijn aangenomen.

Assen Kgr. 16 Januarij 1851.

31. De leden der Hervormde kerk, door den doop in het Hervormd kerkgenootschap opgenomen, worden langs twee wegen leden eener kerkelijke gemeente in den engeren zin des woords, hetzij door belijdenis des geloofs, hetzij door deel te nemen aan, en gebruik te maken van de voorregten in zoodanige gemeente. Hij die zich in eene gemeente komt vestigen, zonder dat hij als lid is ingeschreven, en zonder aan de kerkelijke voorregten deel te nemen, is niet als lid te beschouwen, en behoeft niet in den hoofdelijken omslag bij te dragen.

Assen Kgr. 13 Februarij 1851.

32. Hij die niet van de Hervormde kerk is afgescheiden of vervallen verklaard, eigen middelen van bestaan bezit, in het kerkelijk ressort eener bepaalde gemeente woont, en wel als Nederduitsch-Hervormd is gedoopt, doch geene belijdenis des geloofs heeft afgelegd, en dus ook geene kerkelijke attestatie bij bedoelde gemeente heeft ingediend, kan evenwel worden begrepen onder hen, die verpligt zijn te dragen in den hoofdelijken omslag voor de Hervormde kerk eener gemeente.

Alphen Kgr. 25 April 1866.

33. Hij die in eene Waalsche kerk is gedoopt, en volgens eigene opgaaf ook in die kerk op belijdenis des geloofs tot lidmaat is aangenomen, behoort tot het Hervormd kerkgenootschap, ingevolge art. 1, in verband met art. 13 van het Alg. Reglement voor het Bestuur der Hervormde kerken in Nederland. Waar geene Waalsche kerk bestaat, moeten de individuele leden geacht worden tot de Nederduitsche Hervormde kerk te behooren, totdat het tegendeel gebleken is; zij moeten dus den door die kerk bepaalden hoofdelijken omslag mede betalen. Het overbrengen eener zoogenaamde attestatie is voor het lidmaatschap eener plaatselijke kerkelijke gemeente geen vereischte.

Goes Kgr. 30 Junij 1849.

34. De aanvrage om attestatie door een lidmaat der Hervormde gemeente bij den kerkeraad, moet niet worden beschouwd als een bewijs van afscheiding of opzegging van lidmaatschap. Als bewijs daarvan kan ook niet gelden de overgang tot eene andere (Remonstrantsche) gemeente, zonder behoorlijke kennisgeving aan den kerkeraad der gemeente, waarvan men zich wil afscheiden.

Woubrugge Kgr. 4 December 1844.

35. Ieder lid van de Ned. Hervormde kerk is verpligt tot betaling van den hoofdelijken omslag, die in de bijzondere gemeente van zijne woonplaats wordt geheven, onverschillig de plaats waar hij als lid tot die kerk is toegetreden, en al heeft hij, door zijne attestatie bij de gemeente zijner woonplaats niet in te leveren, zich zelven in zoodanigen toestand gebragt, waarin hij geen genot kan hebben van al de aan het lidmaatschap verbonden regten.

Heerenveen Kgr. 14 Augustus 1871.

36. Kerkvoogden en notabelen van Dockum zijn niet geregtigd hoofdelijken omslag te vorderen van iemand, wiens lidmaatschap der kerkelijke vereeniging alleen daarop steunt, dat hij elders (niet te Dockum) is gedoopt, maar in deze gemeente gevestigd, en zonder bekende afscheiding tot de kerk in het algemeen behoort.

b Dockum Kgr. 22 Februarij 1871.

37. Een ieder moet regtens geacht worden de godsdienstige gezindheid zijner ouders te zijn toegedaan, zoolang hij zich niet daarvan heeft afgescheiden en op eene wettige wijze van die afscheiding heeft doen blijken; bij gevolg moet iemand, uit Israëlietische ouders geboren, volgens de Israëlietische orde gehuwd, en ingevolge

zijne vrijwillige verklaring, tegen betaling van zekere som, als geïmmatriculeerd lid eener Ned. Israëlietische gemeente aangenomen en erkend, beschouwd worden daartoe te behooren, zoolang hij daarvan geen afstand heeft gedaan, en hij is verpligt de kerkelijke bijdrage, welke hem bij wijze van omslag of quotisatie is opgelegd, te betalen.

Maastricht Kgr. 8 Mei 1848.

38. Het feit van te zijn Israëliet en tevens binnen den ring der synagoge te wonen, is voldoende tot staving van de verpligting tot betaling der kerkelijke bijdrage, waar die door de kerkelijke autoriteiten, ingevolge de reglementen is omgeslagen en vastgesteld.

Winschoten Kgr. 7 April 1857.

39. De leden eener Israëlietische gemeente, die van het kerkgebouw als zoodanig gebruik maken en aldaar plaatsen occuperen, zijn verpligt tot betaling der contributie bij de reglementen bepaald; zij kunnen tot dat einde in regten worden aangesproken, indien die reglementen zijn gemaakt overeenkomstig het besluit van den Souv. Vorst van 12 Junij 1814.

Nijmegen Kgr. 5 Maart 1845.

40. De bij deurwaarders-exploit aan het Israëlietisch kerkbestuur zijner woonplaats gedane beteekening, dat men geen lid meer is van het Israëlietisch kerkgenootschap, is niet voldoende om bevrijd te worden van de betaling der kerkelijke contributie, waarvoor men op de goedgekeurde omslaglijst is aangeslagen. Het kerkbestuur van iedere Israëlietische gemeente is bevoegd tot het opmaken van die jaarlijksche omslaglijst. Het regt van den contribuabele, om tegen zijnen aanslag te doleren, vervalt na verloop van de drie maanden, volgende op de ontvangen kennisgeving van het bedrag van den aanslag.

Appingadam Kgr. 21 Maart 1857.

41. Vermits een ieder, alleen behoudens de bescherming der maatschappij, volkomen vrijheid geniet om zijne godsdienstige meeningen door woord en daad te belijden, zoo mag de regter niet treden in een onderzoek naar iemands godsdienstige begrippen, ten einde daardoor te geraken tot de beslissing, of hij tot eene zekere gezindheid behoort en als zoodanig in hare kerkelijke lasten moet dragen. Wel behoort het tot 's regters bevoegdheid te onderzoeken, of men tot een bepaald kerkelijk genootschap is toegetreden en gehouden om tot het onderhoud in de administratie bij te dragen, vermits zoodanig genootschap is te beschouwen als een zedelijk ligchaam, dat door het openbaar gezag erkend en beschermd, zijn bestaan ontleent aan overeenkomst, zoodat de leden zich aan de verpligtingen bij de kerkelijke reglementen nedergelegd, moeten onderwerpen. Bij ontkentenis van het lidmaatschap moet het bewijs daarvan door het kerkbestuur worden geleverd.

Loenen Kgr. 26 Maart 1862. — In gelijken zin ten aanzien der bevoegdheid van den regter, Sliedrecht Kgr. 25 April 1861.

42. Vordering door kerkvoogden eener Hervormde gemeente van het bedrag van den aanslag des gedaagden in de uitzetting van het plan van hoofdelijken omslag of rolle der aanslagen van contribuabelen, behoorende tot de Hervormde gemeente. Bewijs aan de eischers opgelegd dat de gedaagde lid is van het Kerkgenootschap.

Assen Kgr. 20 April 1848.

II.

43. Een bestuur behoeft, om de kerkgemeente wettig te vertegenwoordigen, niet vóór de jongste regeling van het bestuur der R. K. kerkgemeenten aangesteld te zijn volgens het Keiz. decreet van 30 December 1809, betreffende het beheer der fabriekgoederen.

a 's Hertogenbosch 23 April 1856.

44. Zoo geen reglement dit verbiedt, zijn de betrekkingen van notabel en kerkvoogd vereenigbaar; immers moet men geacht worden zulks te hebben goedgekeurd door daartegen niet te protesteren.

Amsterdam 6 Junij 1871.

45. De regten en verpligtingen der leden van eene kerkelijke gemeente worden, wat betreft het beheer der goederen, geregeld naar de bepalingen van den 10den titel, IIIe boek van het B. W.

Amsterdam 6 Junij 1871.

46. De bepaling van het algemeen reglement voor de Herv. Kerk in het Koningrijk der Nederlanden, bekrachtigd bij Kon. besl. v. 23 Maart 1852, waarbij als leden der bijzondere gemeenten worden erkend zoowel die op belijdenis des geloofs tot lidmaten zijn aangenomen, als die alleen door den doop in hare gemeenschap zijn ingelijfd, en zelfs die door overgang hunner ouders tot de Herv. Kerk geacht worden tot eene bijzondere gemeente in betrekking te staan, — bedoelt alleen het lidmaatschap ten aanzien van het toezigt op de geestelijke belangen der Kerk, maar bepaalt niet wie na het vervallen der prov. reglementen, regelende de stembevoegdheid in zake het kerkelijk beheer der verschillende goederen, als stembevoegde leden zijn te beschouwen. Ten onregte wordt dus beweerd, dat dientengevolge al de lidmaten stembevoegdheid bezitten. Zulks zou zelfs het geval niet zijn al ware dat reglement van toepassing.

Goes 9 September 1870, bev. bij Zeeland.

47. De Hervormde gemeenten, in casu die van Ellewoutsdijk, werden ten gevolge van de Kon. besluiten van 9 Februarij 1866 en van 3 Februarij 1869 niet in dier voege ten opzigte van hare goederen door het gemeen burgerlijk regt beheerscht, dat ieder lid van het zedelijk ligchaam overeenkomstig art. 1696 B. W. gelijk regt had om zijne stem uit te brengen over de toetreding tot het nieuw Algemeen Collegie, de benoeming van kerkvoogden of notabelen enz.

Zeeland 27 Junij 1871, bev. Goes 9 September 1870.

48. Stemgeregtigde leden van eene Nederduitsch-Hervormde gemeente zijn, als leden van een zedelijk ligchaam, elk individueel bevoegd om zelve het initiatief te nemen tot het beleggen eener bijeenkomst, ten einde over de toetreding tot het besluit van het algemeen collegie van toezigt omtrent het al of niet vaststellen van een eigen zelfstandig beheer der kerkelijke goederen en fondsen eene beslissing te nemen, wanneer de kerkvoogden nalatig blijven eene gevraagde vergadering te beleggen;

zelfs al hebben de stembevoegde leden reeds vroeger, ter voldoening aan dat besluit, notabelen benoemd, ten einde bij de nieuwe organisatie van het beheer op de goederen der gemeente als zoodanig dienst te doen.

Utrecht 1 Junij 1870, Concl. conf.

49. Stembevoegde leden eener Ned. Hervormde gemeente zijn bevoegd door eene nadere wilsverklaring aan eene vroegere benoeming van notabelen te derogeren en (met het oog op de in 1869 bepaalde reorganisatie) voorloopige beheerders te kiezen, die van de door notabelen benoemde kerkvoogden het beheer der goederen en fondsen zullen overnemen.

Utrecht 1 Junij 1870, Concl. conf.

50. Waar geene reglementen of andere bepalingen bestaan omtrent de wijze waarop het stemregt betreffende het beheer der kerkelijke goederen wordt uitgeoefend, hebben overeenkomstig art. 1696 B. W. niet alleen de manslidmaten, maar heeft ieder lid van de gemeente het regt zijne stem uit te brengen. Een bestuur dat slechts gekozen is door een deel der leden van de gemeente, nl. de manslidmaten, en een reglement alleen door hen vastgesteld, hebben geen wettig bestaan.

Wageningen Kgr. 8 Maart 1871.

51. Eene bijzondere Nederduitsch-Hervormde gemeente, in casu te Hoogeveen, hoezeer slechts een onderdeel der Kerk, moet als eigenares harer goederen, aangemerkt worden als een afzonderlijk zedelijk ligchaam, dat als zoodanig wordt beheerscht door de voorschriften omtrent zedelijke ligchamen in het Burg. Wetboek. Na het vervallen van alle vroegere reglementen, welke vóór 1° October 1869 het stemregt regelden, moeten dus volgens art. 1696 B. W. alle de leden van dat ligchaam, mannen en vrouwen, minderjarigen en meerderjarigen, geacht worden gelijk regt van stemmen te hebben. Alzoo kan niet voor geldig gehouden worden een reglement, dat alleen is vastgesteld ingevolge de stemmingen der daartoe opgeroepen meerderjarige manslidmaten, die niet gecensureerd of geïnterdiceerd waren en ten minste een jaar geleden belijdenis hadden afgelegd of op eene ingediende attestatie als lidmaten der kerk waren erkend.

Hoogeveen Kgr. 28 Mei 1872.

52. Kerkvoogden benoemd volgens de voorschriften van de voorloopige organisatie der Nederlandsche Hervormde kerk, vastgesteld den 12en October 1868, zijn wettig gekozen. Art. 1696 B. W. is daarbij niet toepasselijk, omdat bij de reglementen der kerk uitdrukkelijk bepalingen omtrent het stemregt zijn gemaakt.

Heerenveen Kgr. 14 Augustus 1871.

53. Eene benoeming van kerkvoogden door notabelen eener Nederduitsche Hervormde gemeente, is niet voor wettig te houden door de benoeming van een hunner tot lid van den kerkeraad, nadat te voren die benoeming van kerkvoogden, wegens gemis van het lidmaatschap van den kerkeraad bij een hunner, door het provinciaal collegie van toezigt als onwettig was vernietigd geworden.

Leiden 22 Januarij 1870.

54. De eischers bezitten de door hen aangenomen qualiteit, wanneer zij, ingevolge de op hen uitgebragte keuze, als notabelen van eene Herv. gemeente hebben medegewerkt tot de benoeming van een afgevaardigde voor de provinciale vergadering, en zoodoende hunne betrekking hebben aanvaard.

Tiel 17 Junij 1870.

55. In gemeenten waar geen reglement op het beheer der kerkelijke goederen bestaat, en notabelen zijn gekozen met den last om kerkvoogden te verkiezen, is die last niet zoodanig beperkt dat zij deze kerkvoogden slechts voor eens kunnen kiezen; zij hebben de bevoegdheid bij aftreding der benoemden in de ontstane vacaturen te voorzien; althans heeft men de qualiteit van deze laatsten onherroepelijk erkend door deel te nemen aan de stemming over een door hen ontworpen reglement.

Amsterdam 6 Junij 1871.

56. De leden van het collegie van Kerkvoogdij zijn niet wettig gekozen, en de daarop steunende exceptie van non-qualificatie is toe te wijzen, wanneer de door hen ingeroepen verkiezing gehouden is gedurende vier, in plaats van zes uren, alsmede op andere uren dan die in het reglement zijn bepaald.

Gelderland 3 Mei 1871.

57. Wanneer iemand den 17 April 1862 (tegelijk met twee anderen) is gekozen tot lid van het bestuur der Nederl. Israëlietische gemeente, die keuze den 15 Mei daarna is goedgekeurd door de commissie, daartoe benoemd in de ressortale vergadering der Israëlietische gemeenten in de provincie, en die goedkeuring door het kerkbestuur is gevraagd en verkregen, daarvan kennis is gegeven aan den gekozene, en deze zijne betrekking heeft aangenomen en aanvaard, dan is die verkiezing niet nietig op grond van niet-nakoming van de bepaling van art. 25, al. 2 van het kerkreglement van Roermond, vastgesteld den 28 November 1861, en goedgekeurd door de hoofdcommissie tot de zaken der Israëlieten op 20 Februarij 1862, welk artikel bekrachtiging voorschrijft door het ressortaal bestuur.

Roermond 15 Maart 1866.

58. Eene op zich zelf informele stemming in de vergadering eener kerkelijke gemeente, kan door het ontbreken van oppositie van wege de kerkvoogden en notabelen niet als regtsgeldig worden aangemerkt.

Gelderland 3 Mei 1871.

59. Uit een door het provinciaal collegie van toezigt goedgekeurd besluit, houdende goedkeuring van het besluit van kerkvoogden en notabelen tot het instellen van een regtsgeding, volgt dat de daarin vermelde notabelen moeten geacht worden wettig te zijn benoemd, tot dat het tegendeel bewezen is.

Brielle 24 Junij 1864. — Sommelsdijk Kgr. 24 Junij 1869.

60. Vermits volgens art. 8 van het reglement op de zamenstelling der kerkeraden voor de provincie Z.-Holland van 30 December 1829, het aan diakenen verboden is, om zonder nieuwe benoeming langer dan vier jaren in dienst te blijven, moet door hen die zich qualificeeren diakenen der Hervormde gemeente (te Leiden), en aan wie wordt tegengeworpen, dat het meerendeel hunner langer dan vier jaren fungeert zonder op nieuw benoemd te zijn, worden be-

wezen dat hunne benoeming van korteren tijd dan vier jaren dagteekent.

Leiden 12 Februarij 1849.

61. Wanneer vaststaat dat voor de benoeming van den eischenden Kerkeraad geene reglementen bestonden, dan moet de gedaagde die de onwettigheid van dat bestuur sustineert, aantoonen dat bij die benoeming gehandeld is in strijd met het ten aanzien van zedelijke ligchamen bij ontstentenis van reglementaire bepalingen geldende regt.

Alkmaar 20 Januarij 1870.

62. Ingevolge het besluit van 12 October 1868 tot voorloopige organisatie der Ned. Herv. kerk enz., zijn de fungerende kerkvoogden niet verpligt noch bevoegd hun beheer aan het nieuwe bestuur over te dragen, indien hun niet vooraf door het nieuw Algemeen Collegie eene aanschrijving is gedaan.

Tiel 17 Junij 1870.

63. Indien kerkvoogden de stemgeregtigden hebben opgeroepen tot het benoemen van zes notabelen, ten einde bij de ingevoerd wordende nieuwe organisatie van het beheer op de goederen der gemeente, als zoodanig in dienst te treden, en die notabelen kerkvoogden hebben gekozen, behoort niet aan dezen afgifte plaats te hebben van de goederen der gemeente, indien door sommige leden der gemeente (waartoe ieder hunner individueel de bevoegdheid heeft) de overige leden zijn opgeroepen, ten einde in het beheer dier goederen te voorzien, vermits de in deze vergadering benoemde personen als opvolgers der eerstgemelde kerkvoogden behooren te worden beschouwd.

Utrecht 29 Junij 1870.

64. Uit de benoeming van notabelen door eene Hervormde gemeente, gedaan ingevolge het organiek besluit van 12 October 1868, volgt, dat zij zich aansluit aan de bepalingen van dat besluit.

Tiel 17 Junij 1870.

65. Nadat ten gevolge van de Kon. besl. van 13 Februarij 1866 en 5 Februarij 1869 het bestaande beheer der goederen van de Hervormde gemeente te Veenendaal den 1en October 1869 was vervallen, moest dat zedelijk ligchaam zorg dragen voor een nieuw bestuur over die goederen. Hij die zich aan de gemeente had aangesloten, is aan de besluiten der meerderheid zoodanig gebonden, dat hij ook het aldus nieuw benoemd bestuur moet erkennen.

Wageningen Kgr. 8 Maart 1871.

66. De commissie benoemd tot het ontwerpen van een reglement, is bevoegd dat ontwerp ter kennis der gemeente te brengen en deze daarover te laten stemmen; de tusschenkomst van het toenmalig bestuur is daartoe niet vereischt.

Gelderland 3 Mei 1871.

67. De art. 36 en 37 van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen in Gelderland, vastgesteld bij Kon. besl. van 23 Julij 1821, waarbij aan de vorige administratie van de kerkelijke fondsen de verpligting werd opgelegd, om aan kerkvoogden, na de aanvaarding hunner functiën, staat en inventaris te leveren van al de kerkelijke goederen en baten, schulden en lasten, voorts te doen rekening en verantwoording, en mede over te geven alle bewijzen van eigendom, rekeningen, papieren enz., tot de kerkelijke finantiën betrekking hebbende, betreffen niet alleen die administrateurs, welke zijn geweest lasthebbers der Hervormde gemeenten, of ook zonder lastgeving goederen dier Kerken hebben beheerd, maar ook den kerkmeester, die zijne aanstelling ontleende aan den eigenaar der heerlijkheid. De door den heer der heerlijkheid aangestelde kerkmeester is geen lasthebber van den heer, maar kerkelijk administrateur.

b Gelderland 10 September 1856, vern. Nijmegen 30 October 1855; — cf. H. R. 20 Maart 1857.

68. De kerkelijke commissie benoemd ingevolge besluit van de Zuid-Hollandsche Synode den 3 Julij 1798 te Dordrecht gehouden, heeft het oppertoezigt over al de goederen der kerkelijke gemeente. Als belast met de administratie van een fonds ter voorziening niet alleen in het predikants-traktement, maar in al de belangen van de openbare godsdienst, is zij bevoegd een kerkorgel aan te koopen, en moet dit overeenkomstig het doel van evengemeld fonds, geacht worden te strekken tot bevordering der belangen van de godsdienst.

a Utrecht 21 December 1870.

69. De kerkvoogden hebben in het algemeen zoowel het opzigt over de kerk, pastorij en kosterij, als het beheer over derzelver eigendommen, fondsen en inkomsten, onverschillig of die goederen bekend staan ten name van de *pastorie*, dan wel van de *kerk*.

Appingadam 25 September 1851.

70. Het collegie van kerkvoogden is door art. 53 van het regl. op de administratie der kerkelijke fondsen enz. volkomen geregtigd alle kerkelijke dienaars, dus ook den koster en voorzanger te ontslaan.

Arnhem 12 September 1850.

71. Kerkelijk Officie bestaande vóór 1781 in de kerk van St Joost, parochie Maasbracht, en in gemeld jaar door den bisschop overgebragt in de huiskapel van den debiteur van dat officie, om aldaar de mis te celebreren op alle zon- en feestdagen. De overeenkomst waarbij in 1816 tusschen de kerkfabriek en den debiteur van het officie is bepaald, dat deze eene jaarlijksche rente aan eerstgemelde zou betalen voor de dienst der mis in de parochiale kerk te celebreren op alle donderdagen van het jaar, vereischt geene voorafgaande goedkeuring van de wereldlijke magt. In het algemeen behoort de overbrenging van inkomsten, verschuldigd aan officiën gevestigd in eene kapel of hulpkerk, en het beheer der inkomsten in de succursale kerk of in de parochie eener gemeente, tot de bevoegdheid van het kerkelijk gezag.

Limburg 10 December 1849.

72. De predikant (chaplain) der Engelsch-Episcopaalsche kerk te Rotterdam is niet geregtigd om geregtelijke rekening en debat te vragen van de inkomsten dier kerk.

Rotterdam 1 Mei 1844.

73. Een predikant of kerkvoogd kan niet regtsgeldig regten van derden op pastorij-goederen erkennen.

Arnhem 29 Mei 1858.

74. Een kerkeraad kan niet gehouden worden zonder den dienaar des woords. De om-

standigheid dat deze in eene verwarde en onstuimige vergadering, hetzij uit moedeloosheid, hetzij uit drift, heeft gezegd dat hij voor zijne betrekking bedankte, geeft geen regt om den kerkeraad zonder hem te houden, indien hem het ontslag niet werkelijk is gegeven, en ook uit diens latere gedragingen blijkt, dat hij geene bedoeling had zijne betrekking neder te leggen. Eene benoeming van ouderlingen en diakenen in zulke vergadering is derhalve niet wettig.

Dordrecht Kgr. 20 Maart 1860.

75. Tot een wettig overleg met den kerkeraad is de tegenwoordigheid van den predikant of consulent noodzakelijk; waar die ontbreekt, moeten de besluiten later worden geratihabeerd. Onwettigheid op dien grond van een besluit van kerkvoogden en notabelen, in overeenstemming met den kerkeraad genomen, waarbij het tractement van den koster en voorzanger werd verminderd en hij tevens uit zijne betrekking werd ontslagen.

Doetinchem Kgr. 5 December 1871.

76. De convocatie-biljetten voor de vergadering van kerkvoogden en notabelen, waarin zal worden beraadslaagd over het voeren van een regtsgeding, behoeft niet dit onderwerp van behandeling uitdrukkelijk te vermelden.

Z.-Holland 7 September 1867, bev. Gorinchem 12 Februarij 1867.

77. Een buitenlandsch kerkbestuur is bevoegd hier te lande in regten op te treden.

Breda 21 April 1863.

78. De kerkvoogd is bevoegd namens de Hervormde gemeente in regten op te treden.

Nijmegen 3 November 1857.

79. De kerkeraden zijn met uitsluiting van de commissarissen van de finantiële aangelegenheden eener Hervormde gemeente, bevoegd om deze in regten te vertegenwoordigen.

c Amsterdam 21 Januarij 1863.

80. Het collegie van kerkvoogden is bevoegd, om op eigen naam in regten te ageren, tot inning van het praestandum, onder den naam van miskoorn in Twente bekend, en bestaande in de schuldpligtigheid van sommige erven en landerijen, tot jaarlijksche uitkeering van eene bepaalde hoeveelheid koren of andere cijns, al wordt dit ook genoten door den predikant, den koster en den organist.

Overijssel 7 April 1845, vern. Almelo 13 October 1841.

81. «Kerkvoogden eener Hervormde gemeente, »vertegenwoordigd door N. N. administrateur »van dat collegie,» zijn wettig bevoegd en verpligt de gelden aan de Hervormde gemeente toebehoorende, in regten te vorderen, wanneer zij ingevolge Kon. besl. van 9 Februarij 1866 overeenkomstig het beginsel van stembevoegdheid opgenomen in het besluit van het Algemeen Collegie van 12 October 1868, binnen het tijdperk van overgang zijn gekozen door de notabelen, benoemd bij de stemming, welke daartoe is uitgeschreven door het wettig bestuur, bestaande krachtens het vroeger besluit van 11 December 1823.

a Dockum Kgr. 22 Februarij 1871.

82. De ontvanger eener Hervormde gemeente kan niet namens dezelve op eigen naam optreden tot invordering van hoofdelijken omslag, al is hij daartoe door kerkvoogden en notabelen gemagtigd; deze behooren zelven op te treden.

Amsterdam Kgr. V 14 Februarij 1844. — Zwolle Kgr. 12 Augustus 1845. — Sommelsdijk Kgr. 24 Junij 1869.

83. Vermits het algemeen ringreglement voor de Israël. synagogale ringen, gearr. bij dispositie van den directeur-generaal der Hervormde eeredienst enz. v. 20 September 1821, door de aanneming, opvolging en uitvoering van hetzelve door de ringsynagogen, als zedelijke ligchamen, moet geacht worden de statuten van het bestaan dier kerkgenootschappen uit te maken en voor dezelve verbindend te zijn, — is de parnas-thesaurier eener Israël. hoofdsynagoge, krachtens art. 119 van dat reglement, bevoegd om van de bestuurders der kleinere gemeenten ressorterende onder de hoofdsynagoge, in regten te vorderen de betaling der verschuldigde quota.

b H. R. 29 Mei 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Assen 14 April 1845, waarbij was bev. Assen Kgr. 22 Augustus 1844.

84. De manhigim eener Ned. Israëlitische ringsynagoge zijn bevoegd in regten betaling der contributie te vorderen, en de exceptie dat daartoe alleen de manhig-penningmeester zou bevoegd zijn, is derhalve ongegrond.

Winschoten Kgr. 7 April 1857.

85. Eene regtsvordering, ingesteld door kerkvoogden zonder de volgens de bestaande reglementen vereischte autorisatie van het prov. collegie, moet op de vordering van de gedaagden niet-ontvankelijk worden verklaard.

Appingadam 29 Januarij 1857.

86. Voor het instellen eener regtsvordering behoeven kerkvoogden en notabelen geene andere formaliteit te vervullen, dan het vragen en verkrijgen eener autorisatie van het prov. coll. van toezigt.

Concl. O. M. ad Brielle 24 Junij 1864.

87. Kerkvoogden eener Ned. Hervormde gemeente moeten tot het aanleggen van een geding de magtiging van het prov. collegie ook dan bekomen, wanneer het te voeren proces tegen de bevoegdheid en tegen een besluit van dat collegie is gerigt.

Tiel 17 Junij 1870.

88. Indien al de aard van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen in de provincie Groningen een onderzoek in cassatie mogt toelaten naar de juiste of niet juiste toepassing van eene van deszelfs bepalingen, dan zou de uitspraak geene andere kunnen zijn, dan dat er, door kerkvoogden niet-ontvankelijk te verklaren bij gemis der vereischte hoogere goedkeuring, geene verkeerde toepassing heeft plaats gehad v. art. 76 van dat reglement, bepalende, dat het collegie van kerkvoogden geene procedure kan beginnen, welke aan de gemeente kosten kan veroorzaken, zonder een besluit van kerkvoogden en notabelen, goedgekeurd door het collegie van toezigt.

b H. R. 14 Mei 1858, Concl. conf.

89. Indien diakenen optreden niet als vertegenwoordigers der gemeente, of als kerkvoogden, met opzigt tot kerkelijke fondsen, maar als diakenen met betrekking tot armengoederen, behoeven zij niet door kerkvoogden en notabelen te worden gemagtigd.

d H. R. 15 Junij 1849, Concl. conf.

90. Een diakenbestuur behoeft, om in regten op te treden, niet door Ged. Staten te zijn gemagtigd.

d H. R. 15 Junij 1849, Concl. conf. — 's Gravenhage H. G. 2 November 1837. — Z.-Holland 1 Junij 1842. — Groningen Hof 12 December 1843, Concl. conf. — Anders, ten aanzien van armvoogden, *b* Friesland 12 Januarij 1842, vern. Leeuwarden 16 Februarij 1841.

91. De doopsgezinde gemeenten zijn zelfstandig en onafhankelijk, met dit gevolg, dat geene leden der broederschap worden beschouwd als lidmaten van eenige bijzondere gemeente, indien zij niet bepaaldelijk bij die gemeente als zoodanig zijn aangenomen en ontvangen. Hij die alzoo niet is aangenomen en ontvangen als lidmaat eener bijzondere gemeente, is mitsdien niet-ontvankelijk in eene regtsvordering, waarbij het bezit en beheer der goederen dier bijzondere gemeente wordt opgevorderd.

Z.-Holland 25 Januarij 1864, bev. Dordrecht 23 Februarij 1863.

92. Het bestuur der Hervormde kerk is van tweeledigen aard, geestelijk en stoffelijk. De stoffelijke belangen der gemeente worden beheerd en bestuurd door kerkvoogden en notabelen. Aan dezen moet derhalve worden gedaan de dagvaarding tegen eene Hervormde gemeente, strekkende om eigenaar te worden verklaard van eene bank in de kerk met toebehooren, en wel in den persoon of ter woonplaatse van den voorzitter van kerkvoogden der Hervormde gemeente of ter plaatse waar die kerkvoogden gewoon zijn te vergaderen.

Hoorn 17 Februarij 1869.

93. Volgens het bij Kon. besl. v. 30 December 1829, n° 4, gearresteerde huishoudelijk reglement op de zamenstelling en werkzaamheden der kerkeraden, behoorende onder het ressort van het provinciaal kerkbestuur in Drenthe, moet de dagvaarding van eene diaconie bestierd worden bij den predikant, als voorzitter en scriba van den kerkeraad, wanneer de gemeente slechts door één predikant wordt bediend.

Meppel Kgr. 5 November 1846. — Meppel Kgr. 5 November 1847.

94. Wanneer eene kerkgemeente vraagt, als tusschenkomende partij in een geding te worden toegelaten, dan moet het daartoe strekkend verzoekschrift geschieden op naam der bestuurders, en is het niet voldoende wanneer daarin enkel de generieke benaming dier gemeente is uitgedrukt.

Sneek 27 Maart 1839.

95. Ofschoon de vergunning tot het kosteloos instellen eener regtsvordering is verleend aan den kerkeraad eener Hervormde gemeente, belet dit geenszins, dat waar het dezelfde vordering geldt, die Hervormde gemeente ten name van diakenen tegen de gedaagden optrede. De tegenspraak der gedaagden, dat geen regtsband tusschen hen en de diaconie zou bestaan, moet worden verworpen, zoo dit in strijd is met een in judicio overgelegd pachtcontract.

Tiel 28 Maart 1862.

96. Indien een decisoire eed collective is opgedragen aan drie in het proces erkende diakenen eener kerkelijke gemeente, moet door de weigerachtigheid van één hunner de eedsaflegging der twee anderen als regtens niet afgelegd worden beschouwd.

Leeuwarden 30 Junij 1864.

97. Het reglement van 1809 op het beheer der kerken en verdere goederen en inkomsten, toebehoorende aan het kerkgenootschap der Nederduitsche Hervormde gemeente te Leiden, schrijft in art. 15, litt. *e* eene arbitrage voor, bij verschil tusschen geheel andere personen dan tusschen de leden van twee gemeente-commissiën, die elkanders bestaan betwisten.

Leiden 31 October 1865.

Admin. en R. magt 41.
Arbiters 97.
Armbestuur 15.
Beheer 5 v.
Besluit v. d. Souv. Vorst 11.
Bestuurders 13 v.
Bewijs Bz. 41 v.
Cassatie Bz. 9.
Dagvaard. Bz. 92 v.
Diakenen 90, 93.
Eed 96.
Erkenning 1.
Exceptiën 52 v. 88.
Getuige.
Godsdienst 5 v. 41, 68.
Heerlijke regten 67.
Herv. kerk 2, 4 v. 46 v.
Hoofd. verbindt.
Indeeling 21.
Israël. Kerk 7, 11, 19, 25 v. 38 v. 83 v.
Kerk. bedien. 18.
Kerk. dienaars 70, 75.
Kerk. goed. 45 v. 91 v.
Kerk. ontvanger 82 v.
Kerkeraad 74 v.
Kerkvoogden 44, 52 v. 69, 78, 80 v. 85 v.
Koning 12.
Kon. besluit 4, 6, 12.
Kostel. proced. 95.
Lastgeving 67.
Lidmaten 4, 17, 27 v.
Magtiging 71.
Magt. tot proced. 76, 85 v.
Notabelen 44, 53 v.
Officie 71.
Omslagen 20 v.
Onderwijs.
Ontb. v. overeenk. 16.
Overeenkomst.
Predikant 72 v.
Proceskosten.
Qualificatie 52 v.
Reglementen 5 v. 22 v.
Regtsged. 59.
Regtspersoonl. 1 v. 77.
Stemregt 46 v.
Strafbeding.
Vertegenw. in regten 78 v.
Voeging en tusschenk. 94.
Zedelijk ligch. 1 v. 41, 45 v.

KERKELIJKE GOEDEREN EN REGTEN.

I. Wettelijke regeling; eigendommen; actiën.
II. Beheer en beschikking.

I.

1. De strekking van art. 14 der Staatsregeling v. 1801 is even als die van art. 20 der Staatsreg. v. 1798, blijkbaar geene andere geweest, dan om de belijders der verschillende leerstelsels, zoowel in staatsregtelijken zin als naar de burgerlijke wet, onderling volkomen gelijk te stellen, maar niet om daarbij af te schaffen oude kerkelijke regten, in casu een geestelijk tiendregt vóór 1648 door de parochianen aan de parochie-kerk verschuldigd, en hetwelk alzoo evenmin door die wettelijke bepalingen is afgeschaft, als het is vervallen toen de geestelijkheid door het Munstersche vredestraktaat, gelijk vroeger reeds facto, in het betrokken gedeelte van Braband, waartoe het land van Cuyk behoorde, haar staatkundig bestaan had verloren.

a H. R. 4 April 1845, Concl. conf. vern. *a* N.-Braband 30 Januarij 1844.

2. Bij het 3[e] add. art. der Staatsreg. v. 1798 zijn de kerkelijke goederen niet in eigendom aan de burgerlijke gemeenten overgedragen of afgestaan, maar slechts te harer beschikking gesteld, om onder de gezindheden, bij gemis van overeenstemming, naar de voorschriften der Staatsregeling tusschen de regthebbenden te worden verdeeld.

Gelderland 21 September 1864.

3. Bij het afscheiden van Kerk en Staat, heeft wel in het ontwerp der Staatsregeling van 1796 de bedoeling gelegen, om de gestichten

aan de Christelijke godsdienst gewijd, als eigendommen der burgerlijke gemeenten te verklaren, maar dit denkbeeld is bij de Staatsregeling van 1798 niet aangenomen; integendeel heeft deze laatste, uitgaande van het beginsel, dat de Staat ophield eene heerschende en uitsluitende Kerk te erkennen, den Staatseigendom op eene billijke wijze tusschen de kerkgenootschappen willen verdeelen, volgens den maatstaf en de wijze van uitvoering bij het 6ᵉ add. art. voorgeschreven. Eene Staatsregeling moet niet altijd in den al te engen zin van een burgerlijk contract worden uitgelegd. Gelijk het onherroepelijk handhaven van het *bezit*, in volks- of vredestraktaten meestal als toekenning of bevestiging van eigendom gebezigd wordt, zoo moet ook dat woord in gemeld art. 6 opgevat worden in de beteekenis van eigendom. Ten gevolge van de laatste zinsnede van dat artikel zijn de burgerlijke gemeenten niet geworden eigenaren van alle torens, maar alleen van die, welke aan de kerkgebouwen waren gehecht, zoodat die, welke op de kerken stonden, het eigendom der kerkelijke gemeente zijn gebleven.

a H. R. 19 Maart 1847, Concl. conf.

4. Het 13ᵉ add. art. der Staatsregeling van 1801 heeft geene verandering te weeg gebragt in de beginselen omtrent het bezit, het gebruik of den eigendom der kerken, bij de Staatsregeling van 1798 vastgesteld, maar integendeel bekrachtigd hetgeen toen was, en mitsdien de bevestiging van het eigendomsregt daarop bij de kerkelijke gemeente. Die beide grondwetten hebben niet slechts het bezit en gebruik der kerken geregeld, maar ook den eigendom, en ten onregte wordt beweerd dat deze steeds bij de burgerlijke gemeente zou zijn gebleven.

a H. R. 19 Maart 1847, Concl. conf.

5. Terwijl bij het 6ᵉ add. art. der Staatsreg. van 1798 was vastgesteld, dat alle kerkgebouwen der voormalige heerschende Kerk, voor zooverre zij door aanbouw uit de bijzondere kas der gemeente geene bijzondere eigendommen waren, werden overgelaten aan de beschikking van ieder plaatselijk bewind, om deswege tusschen alle kerkgenootschappen eenig vergelijk te treffen, en wel binnen zes maanden na het aannemen dier Staatsregeling, is later bij art. 13 der Staatsregeling van 1801 bepaald, dat ieder kerkgenootschap onherroepelijk zou blijven in het bezit van hetgeen met den aanvang dier eeuw door hetzelve werd bezeten. De uitdrukking van *onherroepelijk bezit* in art. 13 moet, naar haren aard en strekking, in verband met eenige volgende art. en met het besluit van het Uitvoerend Bewind van den 28 September 1801, noodwendig in dien zin worden verstaan, dat de werking van het 6ᵉ add. art. der Staatsregeling van 1798, bij de invoering van die van 1801, zou ophouden, en dat het *uti possidetis* bij het begin der eeuw, de eigendomstitel van de respectieve kerkgenootschappen is geworden. Al geldt het ook niet een gesticht aan de Christelijke godsdienst gewijd, maar een aan eene kerk belendend kerkhof, zoo kan daaruit geenszins worden besloten tot het niet toepasselijke der aangehaalde bepalingen, eensdeels, wijl de rondom de kerken gelegen kerkhoven, volgens hun oorsprong en bestemming, van ouds onmiskenbaar tot de kerken behoord en daarmede een geheel uitgemaakt hebben, anderdeels, wijl de bepalingen van de zoo even vermelde Staatsregelingen deze ondeelbaarheid bevestigen, vermits daarbij wel de torens, maar niet de kerkhoven worden genoemd, niettegenstaande bij de scheiding van Kerk en Staat naauwkeurig is voorzien in de bestemming en in het toekennen van den eigendom van alle geestelijke en kerkelijke goederen, waaronder ook de kerkhoven ontwijfelbaar moeten worden gerangschikt; het is immers geenszins aannemelijk, zoo de kerkhoven niet waren beschouwd geworden als behoorende bij de kerken, waarover werd beschikt, dat daaromtrent geene afzonderlijke verordeningen zouden zijn gemaakt. Art. 13 der Staatsregeling van 1801 verzekert daarenboven in het algemeen en zonder te onderscheiden, aan ieder kerkgenootschap het bezit van alles, wat het bij den aanvang der eeuw bezat.

Gelderland 17 September 1856, bev. Nijmegen 20 November 1855; — cf. Nijmegen 14 December 1858.

6. De waarborg bij art. 13 der Staatsregeling van 1801 gegeven, dat ieder kerkgenootschap onherroepelijk bleef in het bezit van hetgeen met den aanvang dezer eeuw door hetzelve werd bezeten, sluit volstrekt niet uit de bevoegdheid van elk kerkgenootschap om bovendien zijn eigendomsregt te doen gelden op zoodanige goederen, welke alsnog buiten zijn bezit waren gebleven, doch waarop het meent, uit welken hoofde ook, aanspraak te kunnen maken.

Hoorn 17 Junij 1863.

7. Kerken en kerkhoven moeten geacht worden te zijn zaken buiten den handel, en als zoodanig onvatbaar voor beslag.

Deventer 10 December 1856.

8. De kerkhoven, die vóór de nationalisatie der kerkelijke goederen eigendom der kerkelijke gemeenten waren geweest, moeten heden ten dage weder beschouwd worden als aan deze in eigendom teruggekomen, en niet als in eigendom toebehoorende aan den Staat of de burgerlijke gemeenten.

a H. R. 20 Januarij 1854, Concl. conf. vern. Limburg en het hierbij bev. Maastricht 27 Junij 1850.

9. Daar de kerkhoven van oudsher de kerkgebouwen omringden, is in die omstandigheid een wettig vermoeden aanwezig om aan te nemen, dat eene Hervormde gemeente met het kerkgebouw ook het eigendommelijk bezit van het kerkhof heeft verkregen. Dit vermoeden wordt nog bevestigd doordien dat perceel in de kadastrale leggers ten name van die gemeente is gesteld.

Nijmegen 17 Junij 1862.

10. Onder den afstand der groote kerk te Denekamp, door de Hervormde gemeente aldaar, ten gevolge van het besluit van Koning Lodewijk Napoleon van den 14 van Lentemaand 1809, aan de R. K. gemeente te dier plaatse gedaan, kan niet geacht worden mede begrepen te zijn het kerkhof rondom die kerk gelegen.

Almelo 8 September 1858.

11. Door de oprigting van eene bijzondere begraafplaats door de R. K. gemeente, wordt geenszins opgeheven de bestemming van het

kerkhof gelegen rondom het kerkgebouw der Hervormde gemeente, en aan deze in eigendom toebehoorende, om voor zeker gedeelte te dienen tot algemeene begraafplaats. Erkenning van dat regt der burgerlijke gemeente.

Nijmegen 17 Junij 1862.

12. De eisch, welke strekt om als eigenaar van de kerkhoven te worden verklaard en aldus het regt en de bevoegdheid te erlangen om onbeperkt daarover te beschikken, kan niet anders worden toegewezen dan in dier voege gewijzigd, dat onverkort blijft de bestemming, aan een gedeelte van die gronden gegeven, om te dienen tot algemeene burgerlijke begraafplaats, en behoudens het regt van toezigt, beheer en politie der burgerlijke gemeente. Dit laatste regt sluit echter geenszins in de bevoegdheid om het gras van het kerkhof te verkoopen, en het hek of de omrastering, door de Hervormde gemeente opgerigt, te doen wegruimen.

Nijmegen 17 Junij 1862.

13. Uit de bepaling van art. 626 B. W. (dat, wat op en in den grond van een vast goed wordt gevonden, als eigendom van den grond wordt beschouwd) kan geenszins worden besloten, dat dit ook zou moeten worden toegepast op *alle* kerken-zitplaatsen, welke ten dienste der hoorders in de kerken worden gevonden. Dit klemt te meer, indien in facto is beslist, dat de bank in verschil niet zoodanig met den grond is vereenigd, dat zij daarmede één ligchaam zou uitmaken.

H. R. 6 Junij 1851, Concl. conf.

14. Ten aanzien van zitplaatsen in de kerken der Hervormden door het kerkbestuur tot algemeen gebruik bestemd, kan het gebruikmaken van zoodanige plaatsen, hoe lang en ongestoord dan ook, geen bezit als eigenaar daarstellen, en geen grond opleveren, om daarop een bewijs van eigendom te bouwen. — Niettemin kunnen in die kerken zitplaatsen worden gevonden, voorzien van uitwendige kenteekenen, als in gebruik zijnde met de bedoeling om ze als eigenaar te gebruiken en te bezitten.

b Drenthe 25 Junij 1853, vern. Assen 19 April 1852, waarbij de onverjaarbaarheid in het algemeen en zonder uitzondering was aangenomen; — cf. def. arrest *b* Drenthe 4 Februarij 1854, waarbij werd aangenomen, dat het bezit als eigenaar niet was bewezen, en tevens beslist dat de zitplaatsen, ofschoon in eigendom toebehoorende aan de kerkelijke gemeente, echter moeten worden geacht voor algemeen gebruik te zijn bestemd, zoodat dit eigendomsregt niet geeft de bevoegdheid te vorderen, dat het gebruik aan zekere personen zal worden ontzegd.

15. Kerkbanken zijn in den handel; zij zijn onroerend, wanneer zij aan het gebouw zijn vastgehecht, en kunnen alsdan ook het onderwerp zijn van eene possessoire actie.

Tiel 19 Julij 1854, en het eindv. Tiel 8 December 1854.

16. Kerkbanken zijn geene zaken buiten den handel. Van dat denkbeeld uitgaande bestaat er geene reden, waarom de eigendom van zulke bank niet door verjaring zou kunnen verkregen worden.

Breda 6 September 1870.

17. Hij die zitplaatsen in eene kerk heeft gekocht, heeft daardoor niet verkregen de bank, maar het regt van zitten op die plaatsen; zoo iemand die zitplaatsen heeft verkregen van een ander dan den eigenaar der kerk, moet hij diens regt aantoonen.

Utrecht Hof 16 November 1863, na verwijzing door den H. R. ingevolge art. 273 v. Rv., vern. Arnhem 3 April 1862. Bij dit vonnis was aangenomen, dat het bestuur van het St Catharina gasthuis, waaraan de eischer zijn regt op de zitplaatsen ontleende, bevoegd was geweest over de eigendommen der zitplaatsen in de Gasthuiskerk te beschikken vóór den verkoop dier kerk aan de Waalsche gemeente, die voormeld regt betwistte; verder dat de Waalsche gemeente, ofschoon zij vóór 1859 (in welk jaar de verkoop had plaats gehad) meer dan honderd jaren voor hare godsdienstoefeningen van dat gebouw had gebruik gemaakt, dit slechts aanvankelijk bij vergunning in eenvoudig gebruik had verkregen, en daarop verder gedurende dien geruimen tijd tot 1859 geene regten hoegenaamd had kunnen uitoefenen of zulks werkelijk had gedaan, en derhalve de door het bestuur van het gasthuis aan anderen overgedragen of door hetzelve erkende regten behoorde te eerbiedigen. Omtrent het regt des eischers op de zitplaatsen overwoog de Regtbank meer bijzonder, dat diens erflater daarvan op wettige wijze eigenaar was geworden; dat zitplaatsen zijn zaken in den handel, en een regt van gebruik op onroerende goederen geven. Volgens het arrest schijnt de eischer geen titel te hebben kunnen bijbrengen, waarbij hij of zijn auteur van het bestuur van het S[t] Catharina gasthuis de zitplaatsen zoude hebben verkregen, terwijl de handelingen van het bestuur evenmin tot eene erkenning van dat regt konden leiden.

18. De fabriekgoederen, als bestemd ter voorziening in de eeredienst van een aantal door zekere banden vereenigde en te zamen eene parochie uitmakende geloovigen, behooren niet aan de algemeenheid dier geloovigen, maar aan de kerkfabrieken of kerken zelve.

a H. R. 23 Januarij 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Limburg 10 September 1860, waarbij was bev. *a* Maastricht 30 Junij 1859. — Cf. Breda 21 April 1863.

19. De goederen door eene kerkfabriek verkregen of bezeten gedurende de vereeniging van een R. K. kerk met eene kapel gelegen in een ander gehucht van dezelfde gemeente, kunnen niet geacht worden aan al de parochianen zoodanig toe te behooren, dat bij verheffing der kapel tot succursale, en wanneer deze zoowel onder wereldlijk als geestelijk opzigt van de hoofdkerk gescheiden wordt, de verdeeling dier goederen naar gelang van het getal der parochianen of der haardsteden kan gevraagd worden, ten einde in de behoeften van de eeredienst voor het verbrokkeld grondgebied te voorzien.

Limburg 10 September 1860, bev. *a* Maastricht 30 Junij 1859, en waartegen de voorz. in cassatie is verworpen bij *a* H. R. 23 Januarij 1862, Concl. conf. — Breda 21 April 1863.

20. Indien bij octrooi tot bedijking en droogmaking van een meer (het Purmermeer) door de Staten van Holland en West-Friesland is

bepaald, dat de bedijkers zullen laten tot onderhoud van de kerk en de kerkelijke diensten den honderdsten bedijkten morgen van alle landen onder de dijckagie begrepen, kan de beteekenis dezer woorden geene andere zijn dan dat in de burgerlijke gemeente, welke men toen waarschijnlijk meende, dat uit de bedijkte landen zoude oprijzen, overeenkomstig den godsdienstzin van dien tijd (1617), in de allereerste plaats zoude worden gezorgd voor de godsdienstige behoeften der ingezetenen, en deze mitsdien zouden worden in de gelegenheid gesteld alle pligten, daartoe betrekkelijk, te vervullen, waartoe in de eerste plaats het bestaan eener kerk, het onderhoud der kerkdienst enz. vereischt wordt. Toekenning van die eigendommen aan de Hervormde gemeente van de Purmer.

Hoorn 17 Junij 1863.

21. De geestelijke goederen, speciaal de vicariën, zijn bij de hervorming niet als bona vacantia aan den Staat vervallen.. De regten der kerk, ofschoon onder andere vormen bestaande, zijn in zooverre geëerbiedigd geworden dat dezelve nimmer, wat die goederen betreft, meer bijzonder in Gelderland zijn geseculariseerd.

a H. R. 29 Februarij 1856, Concl. conf. vern. *a* Gelderland 29 December 1854. — *b* H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf. vern. *b* Gelderland 29 December 1854, en het hierbij bev. Tiel 20 Mei 1853. — *d* H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf.

22. Het klooster van St Agatha in het land van Cuyk is door het traktaat van Munster van den 30 Januarij 1648 niet gesupprimeerd geworden, maar het is wel uit het wettig bezit zijner goederen gesteld. De kloosterheeren moeten, ofschoon in vereeniging levende, niet als eene werkelijke corporatie beschouwd worden, maar louter als particuliere personen.

Roermond 30 September 1852, Concl. conf.

23. Revindicatie door het Domeinbestuur van tot de vicarie van Bloemenstein behoorende goederen, als getreden in de regten van de voormalige Souvereinen van Kuilenburg en Vianen. Aangenomen dat de Staat collator is dier vicarie, doch dat niet is bewezen, dat diens predecesseuren, de voormalige Souvereinen van Kuilenburg en Vianen, in der tijd ook geweest zijn de stichters dier vicarie, zoodat deze vicarie nog steeds eigenaar is der daartoe behoorende goederen; voorts evenwel, dat de Staat als collator de goederen van den onwettigen houder kan opvorderen, en hiertoe het Domeinbestuur bevoegd is.

Amersfoort 22 October 1856; — Cf. Utrecht Hof 6 December 1858, waarbij de eisch werd ontzegd, op grond dat de goederen door den Staat als eigenaar waren opgevorderd en niet als collator, en de bewering van geregtigdheid tot de actie als collator dus geen onderwerp van onderzoek mogt uitmaken, en bovendien dat bestuur niet namens den Staat als collator het beheer mogt opvorderen.

24. Het gesticht tot opleiding van geestelijken der Oude Bisschoppelijke Klerezij te Amersfoort, is volgens de regelen van het kanoniek regt geen Bisschoppelijk Seminarie, maar een zoogenaamd collegie, door provisoren geheel zelfstandig als een bijzonder zedelijk ligchaam bestuurd. Bij gebreke van regtstitels, is als historisch bewezen aan te nemen, dat de stichters van het collegie aan het kapittel van het Aartsbisdom Utrecht hebben opgedragen de benoeming der provisoren en het jaarlijks opnemen der rekening en verantwoording. Het kapittel is niet geregtigd deze verhoudingen te wijzigen of zich meerdere regten te dien aanzien aan te matigen.

Rotterdam 8 April 1867; cf. Concl. O.M. — Het gold in casu een eisch tot rekening en verantwoording door het «vicariaat of aartsbisschoppelijk kapittel van het Aartsbisdom Utrecht bij de oude klerezij van de Roomsch Katholijken» ingesteld tegen den bisschop van Deventer, provisor van het Seminarie of Collegie van Amersfoort, wegens het in die qualiteit gevoerde beheer over de fondsen van dat collegie (collegiekas), op grond dat hij (bisschop van Deventer) in 1858 door het eischend kapittel, terwijl de zetel van den aartsbisschop van Utrecht onvervuld was, als provisor was aangesteld met een ander, na wiens overlijden het beheer geheel was overgegaan op hem ged. alleen, die ook de fondsen onder zich hield. De gedaagde beweerde alleen rekenpligtig te zijn aan het opperbestuur van het kerkgenootschap, d. i. den aartsbisschop of het kapittel sede vacante. Ten einde de bevoegdheid van het kapittel, dan wel van den aartsbisschop, tot het vragen der rekening en verantwoording te kunnen beoordeelen, onderzocht de Regtbank, of de school te Amersfoort was een seminarie dat beheerd wordt, voor wat betreft het onderwijs en de geestelijke belangen, door den bisschop, welk toezigt wordt uitgeoefend door dezen met twee kanoniken die door hem worden aangewezen en alleen adviserend werkzaam zijn, — terwijl het toezigt op de stoffelijke belangen door denzelfden bisschop wordt uitgeoefend, bijgestaan door vier adviserende personen, — dan wel of die school was een collegie staande onder provisoren. Dit laatste nam de Regtb. aan, alsmede dat die provisoren sedert 1725 door het kapittel waren benoemd. De vordering tot rekening en verantwoording werd derhalve toegewezen. — De Subst.-Off. v. Just. Mr. de Jonge, zonder tusschen seminariën en collegiën te onderscheiden, betoogde, dat het kapittel niet alleen de raad, maar ook de mede-arbeider van den bisschop was, en dat het vicariaat met den bisschop optredende, het hoofdbestuur der kerk uitmaakt, en de ged. als lasthebber aan het vicariaat rekening en verantwoording schuldig was, en verpligt tot afgifte der fondsen; omtrent welke laatste vordering de Regtbank evenwel overwoog, dat vooraf moest bewezen worden, dat aan het kapittel uit zich zelf of door opdragt van de daartoe geregtigden, de beschikking dier fondsen toekomt, en dat zulks niet volgde uit de benoeming der provisoren, terwijl er ook geene sprake zou kunnen zijn van lastgeving, en dat, al ware lastgeving aan te nemen, de eisch tot afgifte der fondsen moest gepaard gaan met de opzegging daarvan, op grond waarvan dit gedeelte van den eisch werd afgewezen, met compensatie van kosten.

25. Eene Hervormde gemeente, die zekere goederen, bekend als kosterij en kosterswoning,

sedert onheugelijke jaren, immers gedurende meer dan dertig jaren, heeft bezeten, doordien zij den koster en onderwijzer, aan wien het genot dier goederen werd gegeven, heeft aangesteld, en bij aanbesteding reparatiën aan die gebouwen gedaan, moet geacht worden den eigendom daarvan door verjaring te hebben verkregen. Ten onregte beweert men daartegen dat het genot dier goederen niet is gegeven aan den koster als zoodanig, maar aan denzelfden persoon als onderwijzer, daar de benaming zelve der goederen medebrengt, dat zij zijn bestemd voor den koster.

Almelo 11 Junij 1856. — In hooger beroep is bij Overijssel 18 December 1865, omtrent dit laatste punt anders geoordeeld, en in dat gebruik geene daad van bezit der kerkelijke gemeente gevonden; voorts aangenomen, dat zoo al deze laatste den beweerden eigendom vroeger heeft gehad of usucapione verkregen, door het bezit der burgerlijke gemeente de actie tot revindicatie en tevens die tot schadevergoeding præscriptione extinctiva zijn verloren gegaan.

26. Bij een eisch tot ontruiming door een kerkbestuur tegen een ontslagen koster ingesteld ten aanzien van de aan dezen ten gebruik gegeven goederen, bewijst de benaming van kosterij, meest algemeen voor het huis in geschil gebruikt, eene verknochtheid met de kerk, zoodanig dat daaruit, zoo al geene andere omstandigheden bekend waren, moet afgeleid worden dat het tot de kerkelijke goederen behoort en onder beheer is van de eischers.

Arnhem 12 September 1850. — Cf. Almelo 11 Junij 1856.

27. Revindicatie van verscheidene onroerende goederen, die de eischende kerkvoogden beweerden, dat pastorie-goederen der gemeente Eernewoude waren en aan deze in afzonderlijken eigendom toebehoorden. Onderzoek der vragen: 1° wie houders zijn der bedoelde onroerende goederen, 2° of de bedoelde goederen zijn pastorie-goederen der gemeente Eernewoude en aan haar in afzonderlijken eigendom toebehooren, en 3° of de eischers, nu geïntimeerden, ten aanzien van den eigendom of het vruchtgebruik der door hen gerevindiceerde goederen, de gemeente Eernewoude vertegenwoordigen. Regtstoestand der dorpen in Friesland, en die der dorpen Eernewoude, Garijp en Suameer in het bijzonder. Art. 56 en 355 Rv. Deze waren vóór de hervorming van Staatswege erkende, geheel op zich zelve staande universitates. Combinatie dier dorpen na de hervorming tot benoeming van een predikant en onderwijzer. Waarschijnlijkheid, dat de goederen pastorie-goederen waren, doch nader bewijs omtrent de identiteit bevolen. Administratie dier goederen vóór de Staatsresolutie van 8 April 1584, voorts tot 1795 en 1804. Ingeval van vacature eener pastorie in Friesland, komt ook heden nog aan de kerkvoogden als vertegenwoordigers der Hervormde floreenpligtigen het bezit en beheer der pastorie-goederen toe; en zij vertegenwoordigen in dat geval de gemeente, zoowel ten aanzien van den eigendom als van het gebruik dier goederen.

Friesland 15 Januarij 1851.

II.

28. De gemeente-commissie belast met het beheer der kerkelijke goederen en fondsen toebehoorende aan de Nederduitsch-Hervormde gemeente te Leiden, heeft als zoodanig wettig bestaan.

Leiden 31 October 1865.

29. De kloosterheeren van St Agatha moeten, ofschoon in vereeniging levende, niet als eene werkelijke corporatie uitmakende, maar als particulieren beschouwd worden, zoodat de aankoopen en beleggingen plaats vonden ten behoeve van al de kloosterheeren welke op dien tijd in het klooster vereenigd waren. Bij gemis van bewijs, dat allen hierin hebben ingewilligd, is voor onwettig te houden de overdragt van kapitalen, welke in 1795 alleen door 5 hunner, den zich noemenden Senior en vier kapitularissen, is tot stand gebragt.

Roermond 30 September 1852, Concl. conf.

30. Het algemeen collegie van toezigt over het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Nederduitsch-Hervormde gemeenten, ingesteld bij Kon. besl. van den 9 Februarij 1866 (Sb. n° 10), heeft geen wetgevend, maar een louter adviserend en leidend karakter.

Utrecht 1 Junij 1870, Concl. conf.

31. Wanneer ingevolge art. 73 van het reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van de eeredienst bij de Hervormde gemeenten in de provincie Z.-Holland, vastgesteld bij Kon. besl. v. 12 November 1819, aan eene Nederduitsch-Hervormde gemeente, waar de kerkelijke administratie tot op dien tijd in volledige orde werd beheerd en uit de gewone inkomsten in alle behoeften was voorzien geworden, vergunning is gegeven om te vragen het behoud der destijds bij dezelve plaats hebbende wijze van beheer, dan is daardoor alleen bepaald, dat de destijds bestaande wijze van inrigting van het beheer der kerkelijke fondsen en inkomsten blijft bestaan, en volgt daaruit niet eene geheele vrijlating van organiserende magt aan de kerk.

Leiden 31 October 1865.

32. De R. K. geestelijkheid heeft de bevoegdheid (in Holland, Zeeland en West-Friesland) het bestuur der aan de gemeente behoorende goederen te regelen, en waar niet blijkt dat de benoeming van een bestuur is in strijd met de bestaande reglementaire beschikkingen, moet het bij de bestaande erkenning door het Staatsgezag en door de kerkelijke overheid, gehandhaafd worden in de qualiteit krachtens welke dat bestuur in regten optreedt.

Hoorn 24 Mei 1848.

33. De predikant of leeraar van eene Hervormde gemeente in Gelderland, die de opkomsten van pastorie- of kerkelijke goederen, als een gedeelte van zijn tractement geniet, is daarom met het oog op art. 10 van het Reglement op de administratie der kerkelijke fondsen in Gelderland van 23 Julij 1823, in verband met art. 144, 150, 153 v., 170 en 172 van het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, niet bevoegd om deswege in de polder-vergaderingen te verschijnen en zijne stem uit te brengen. Hij kan evenmin als eigenlijke vrucht-

gebruiker der bedoelde goederen beschouwd worden.

H. R. 25 April 1845, Concl. conf.

24. Hoezeer de regten en verpligtingen van den predikant, wien het gebruik is toegekend van eene pastorie en daarbij behoorenden tuin, noch in het B. W., noch bij de bestaande reglementen opzettelijk zijn omschreven, vloeit echter uit den aard der zaak voort, en kan op algemeene beginselen van regten veilig worden aangenomen, dat de predikant verpligt is, de goederen, waarvan hij als voorzegd het genot heeft, als een goed huisvader en overeenkomstig hunne bestemming te gebruiken. Deze verpligting brengt mede, dat hij die goederen door zijne daden niet mag verslimmeren, noch de waarde daarvan verminderen, en dat het regt om daartegen te waken, onbetwistbaar toekomt aan hen, die daarover toezigt of beheer uitoefenen en alzoo geregtigd zijn den predikant ten allen tijde, ook gedurende het genot, tot het nakomen zijner verpligtingen te noodzaken. Uit deze beginselen volgt, dat het den predikant niet kan veroorloofd zijn een grooten lindeboom en twee appelenboomen, die sedert vele jaren in den tuin der pastorie staan te groeijen, te doen vellen en zich die toe te eigenen, als wordende daardoor eene daad gepleegd, welke de waarde van den grond, waarop die boomen stonden, vermindert, en waartoe uitsluitend de eigenaar kan geregtigd zijn.

Utrecht 3 November 1858. — Cf. def. vonn. *a* Utrecht 4 Mei 1859.

25. Het bestuur der Domeinen is geregtigd het beheer te voeren over de geestelijke goederen van Rossum, en bevoegd van hem, die ze zonder regt of titel, en dus als negotiorum gestor, geadministreerd heeft, te dier zake rekening en verantwoording te vragen.

Tiel 9 April 1852.

26. De Staat heeft evenmin het beheer als den eigendom der oude geestelijke vicarie-goederen.

b H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf. verniet. *b* Gelderland 29 December 1854, en het hierbij bevest. Tiel 20 Mei 1853. — *d* H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf.

27. Diakenen der Waalsche Gereformeerde gemeente te Amsterdam behoeven volgens hunne consistoriale reglementen tot het verkoopen van diaconiefondsen en tot het af- en overschrijven van kapitalen op het grootboek, geene andere magtiging dan die van het dubbel consistorie dier gemeente.

b H. R. 31 October 1844, Concl. conf.

28. Naar de Gelrische landt- en stadtsregten moesten losrenten, verschuldigd aan kerkelijke instellingen of kloosters, voor onroerende goederen worden gehouden, welke niet dan in geval van volstrekte noodzakelijkheid of uit andere wettige oorzaken, met inachtneming der voorgeschreven regelen, voornamelijk met inwilliging van ten minste de helft der leden van de vereeniging en van de hoogere autoriteit mogen worden verkocht of verpand. Onwettigheid van overdragten van kapitalen door het klooster van S[t] Agatha, zelfs al moesten die zaken als roerende goederen beschouwd worden.

Roermond 30 September 1852, Concl. conf.

Actie 32.
Bezit 3 v. 14 v. 25.
Collegie 24.
Dijk- en pold. best. 33.
Domein 23, 35.
Eigendom 2 v. 18 v.
Execut. beslag 7.
Floreenpligt. 27.
Gem. gronden.
Godsdienst 1 v.
Hervormde gem. 28, 30 v.
Kerkbanken 13 v.
Kerkbest. en kerk. gem.
Kerken 4, 7.
Kerkhoven 5, 7 v.
Kerktorens 3.
Klooster 22, 29.
Kosterij 25 v.
Lastgeving 24.
Magtiging 37 v.
Nationaalverkl. 1 v. 21 v.
Neg. gestio 35.
Ontruiming 26.
Pastorie-goed. 27.
Predikant 34.
Rek. en verantw. 35.
Rente 38.
Revindicatie 12.
Scheid. en deel. 19.
Secularisatie 1 v. 21 v.
Seminarie 24.
Staat 35 v.
Verand. v. eisch 23.
Verjaring Bz. 14, 16, 25.
Vicariën 21, 23, 36.
Vonnis bij verst. Bz.
Zaken 7, 15 v.
Zitplaatsen 13 v.

KERKELIJKE OMSLAG Z. KERKBESTUREN EN KERKELIJKE GEMEENTEN.

KERKEN Z. GODSDIENST, KERKELIJKE GOEDEREN EN REGTEN.

KERKGENOOTSCHAP Z. GODSDIENST, KERKBESTUREN EN KERK. GEMEENTEN.

KERKHOVEN Z. BEGRAAFPLAATSEN, GEMEENTE, GODSDIENST, KERKELIJKE GOEDEREN EN REGTEN.

KERKTORENS Z. KERKELIJKE GOEDEREN EN REGTEN, VERJARING BZ.

KINDERMOORD.

1. Voor de toepassing van art. 300 C. P. wordt niet gevorderd, dat het misdrijf gepleegd zij met voorbedachten rade (préméditation), doch slechts met boos opzet (dolus).

b H. R. 4 Maart 1857, Concl. conf.

2. Waar in facto is beslist dat eene vrouw, nadat zij een kind ter wereld had gebragt, hetwelk ook na de geboorte heeft geleefd, dit om het leven heeft gebragt, door er een tijd lang op te gaan liggen, daar staat vast, dat die daad met dat voorgenomen doel ook met opzet is geschied, en kan er geen sprake zijn van eene onwillekeurige handeling.

a H. R. 3 October 1865, Concl. conf.

3. De omstandigheid, dat een pas geboren kind geademd heeft, brengt niet noodwendig mede, dat het na de geboorte heeft geleefd. Het ademen kan hebben plaats gehad vóór dat de baring geheel was afgeloopen, vooral wanneer deze eenige uren heeft geduurd en de verlossing moeijelijk is geweest.

Gelderland 13 September 1864.

4. Kindermoord voor de eerste maal door de ongehuwde moeder gepleegd, is een misdrijf op zich zelf bij de wet strafbaar gesteld. Die omstandigheid kan noch als eene verligtende, noch als eene verzwarende omstandigheid van de misdaad beschouwd worden.

a H. R. 3 October 1865, Concl. conf.

5. Beschuldiging van kindermoord. Vrijspraak na verdediging, gegrond op het gemis van bewijs dat het kind levend is ter wereld gekomen, dat het leefde toen de beweerde doodslag heeft plaats gehad, en dat de beschuldigde dit feit heeft gepleegd.

Z.-Holland 2 Junij 1853.

6. Kindermoord. Vrijspraak wegens gebrek aan bewijs van moedwil.

Holland en Utrecht Ass. 16 November 1837. — N.-Holland 23 April 1845.

7. Vrijspraak ter zake van kindermoord wegens gebrek aan bewijs dat het kind had geleefd.

Limburg 16 October 1839. — Holland'Cr. Rb. 27 October 1839. — N.-Holland 23 April 1845. — Zeeland 6 November 1845. — Overijssel 16 December 1845. — Utrecht Hof 5 Augustus 1851. — Utrecht Hof 28 Februarij 1860. — Zeeland 11 October 1862. — *b* Groningen Hof 27 Junij 1865.

8. Bekentenis door geene andere omstandigheid bevestigd, en vrijspraak van de beschuldiging van kindermoord.

Overijssel 1 November 1863.

9. Kindermoord voor de eerste maal door eene ongehuwde moeder gepleegd. — Vrijspraak niettegenstaande de volledige bekentenis der beschuldigde.

N.-Braband 29 September 1864. — Cf. N.-Braband 3 November 1864, houdende veroordeeling tot de doodstraf van de moei der in het eerste arrest vrijgesprokene, wegens den moord van het kind van laatstgemelde.

10. Veroordeeling tot de doodstraf wegens kindermoord.

Gelderland 29 Junij 1839. — Z.-Holland 13 November 1851. — Z.-Holland 22 April 1852. — Z.-Holland 1 Mei 1852, waartegen de cass. is verw. bij *d* H. R. 29 Junij 1852. — Gelderland 11 Februarij 1854.

11. Veroordeeling wegens kindermoord voor de eerste maal door eene ongehuwde moeder gepleegd.

N.-Holland 22 Mei 1855. — Gelderland 4 Februarij 1857, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 8 April 1857. — Cf. Utrecht Hof 16 September 1856, waarbij de beschuldigde werd veroordeeld, ter zake dat zij door onvoorzigtigheid en achteloosheid den dood van haar kind had veroorzaakt, verniet. bij *a* H. R. 30 December 1856, als zijnde niet uitgemaakt dat het kind had geleefd, met verwijzing naar het Hof in Gelderland. — Z.-Holland 17 Julij 1863. — Drenthe 11 November 1864.

12. Pieternella Engelaar, huisvrouw Janssen, veroordeeld tot de straf des doods wegens kindermoord.

Zeeland 28 October 1864.

13. Veroordeeling eener moeder wegens het zonder opzet door achteloosheid en verzuim van voorzorg dooden van haar kind, met vrijspraak der beschuldiging van kindermoord.

Zeeland 20 Februarij 1862.

14. Beschuldiging van kindermoord. Verwijzing naar den Prok.-Gen. ingevolge art. 236 Sv., nadat te voren die verwijzing in raadkamer was van de hand gewezen en de zaak dientengevolge ten correctionele behandeld als ware de verdachte schuldig aan onwilligen manslag.

Winschoten 14 September 1855.

Bekent. Sz. 8 v.	*Mot. v. vonn.*
Bewijs Sz. 2, 6 v.	*Onwill. manslag* 11, 13 v.
Cassatie Sz.	*Verduist. v. staat.*
Deskund. Sz.	Verzacht. omst. 4.
Moedwil 1 v. 6.	Verzwar. omst. 4.
Moord 11.	*Wegmak. v. kind.*

KLAGTE EN AANGIFTE.

I. Welke delicten.
II. Door wien.
III. Wijze of bestaan der klagte.
IV. Vervolging, intrekking of vervallen.

I.

1. Art. 22 Sv. sprekende van schennis van vrijwillige bewaargeving, heeft alléén bedoeld het misdrijf in art. 408 C. P. omschreven, als een «détournement d'objets confiés à titre de »dépot, à la charge de les rendre ou représen»ter,» en niet, wanneer de ter handstelling is geschied «pour un travail salarié, pour en faire »un usage ou emploi déterminé.»

c H. R. 28 Januarij 1845, Concl. Conf.

2. Het woord «hoon» in art. 22, al. 2 Sv. moet in een algemeenen zin worden opgevat, en dus zoowel van eenvoudige beleedigingen als van de te laste legging eener bepaalde ondeugd, terwijl op beide evenzeer van toepassing is de ratio legis van art. 22, dat namelijk in de aldaar opgenoemde zaken geene vervolgingen kunnen worden ingesteld, dan op bepaald verlangen der beleedigde partij. Hieruit volgt, dat zoowel in zaken van eenvoudige beleediging, als in die van laster en hoon, tot de nasporing of vervolging van het O. M. eene voorafgaande klagt der beleedigde partij wordt gevorderd.

e H. R. 23 Junij 1846, Concl. conf., en implicite bij *b* H. R. 22 October 1839 en *b* H. R. 4 October 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 22 November 1853, Concl. conf. — *a* Brielle 26 Junij 1862. — Anders *b* H. R. 22 Julij 1856, Concl. conf. op grond dat wel hoon en laster doch niet beleediging alleen op klagte mogen worden vervolgd. — Concl. Adv.-Gen. Arntzenius ad *c* H. R. 23 Maart 1852. — Concl. Adv.-Gen. Karseboom ad *d* H. R. 17 Maart 1858.

3. Het wanbedrijf van lasterlijke aanbrenging bij geschriften moet als een onderdeel worden beschouwd van dat van laster in het algemeen, waaromtrent geene vervolging dan op klagte der beleedigde partij kan worden ingesteld.

Z.-Holland 21 September 1852, bev. Gorinchem 30 Junij 1852.

II.

4. De hoon en laster aan eene getrouwde vrouw aangedaan, kan niet op de aanklagte van haren echtgenoot door het O. M. worden vervolgd, zelfs dan niet wanneer die alleen voor de vrouw honende uitdrukkingen aan den man zijn toegevoegd.

b H. R. 22 October 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 22 November 1853, Concl. Conf. — *b* 's Hertogenbosch 7 Augustus 1860. — Enkhuizen Kgr. 11 Januarij 1844.

5. Het is niet noodig dat eene gehuwde vrouw, klagende ter zake van een misdrijf, opgenoemd bij art. 22, al. 2 Sv., zij bijgestaan door haren echtgenoot; bijgevolg moet het O. M., krachtens eene alléén door haar gedane klagten vervolgende, daarom niet worden verklaard niet-ontvankelijk.

Groningen Hof 21 Augustus 1844, vern. Winschoten 21 Junij 1844, welke bij haar gevoelen is blijven volharden bij de tweede behandeling der zaak bij vonnis Winschoten... (3), vern. bij Groningen Hof 22 November 1844, op grond dat het eerstgewezen arrest in kracht van gewijsde was gegaan, en dus door de Regtbank had behooren te worden geëerbiedigd.

6. Indien de beleedigde partij de klagte wegens hoon en laster haar aangedaan doch door haren echtgenoot ingebragt, later bij een nader

opgemaakt proces-verbaal bevestigt, dan moet die bevestiging vrijwillig en uit eigen beweging geschieden.

Hoorn 9 Februarij 1844. — Implicite in anderen zin N.-Holland 22 April 1844.

7. Een minderjarige is persoonlijk bevoegd tot het indienen eener klagte wegens laster.

a H. R. 30 November 1852, vern. N.-Holland 31 Augustus 1852.

8. Het O. M. is niet ontvankelijk in de vervolging ter zake van hoon en laster, indien de aanklagt door den vader van den beleedigde, die minderjarig is, wordt gedaan.

Amsterdam 7 Februarij 1844. — Breda 26 September 1870.

9. Indien iemand aan den zoon toevoegt, dat zijn vader oneerlijk is, mag de zoon als beleedigde worden beschouwd en kan de aantijger op diens klagte wegens hoon worden gestraft.

Appingadam 8 Februarij 1861.

10. De klagte of aangifte van den bode van een fonds of maatschappij, die daartoe door de directie niet bleek bepaald te zijn gemagtigd, wegens handelingen en uitdrukkingen, welke niet voor hem persoonlijk, maar voor de directie van het fonds of de maatschappij beleedigend zouden zijn, is niet als door de beleedigde partij ingeleverd te beschouwen. Dit gebrek de regtsvervolging van den aanvang af aanklevende, kan naderhand niet worden hersteld of aangevuld door de latere volmagt der directie.

e H. R. 23 Junij 1846, Concl. conf.

11. Een directeur van eene maatschappij of van een genootschap, bv. van een begrafenisfonds, is niet bevoegd ook namens zijne mede-directeuren eene klagte wegens beleediging hun allen aangedaan in te leveren; mitsdien is die klagt, indien zij niet door alle mede-directeuren gezamenlijk is gedaan, niet-ontvankelijk.

Amsterdam 9 December 1845.

III.

12. Klagten moeten óf schriftelijk door den beleedigde bij de bevoegde autoriteit worden ingediend, óf mondeling aan dit gezag gedaan worden. In dit laatste geval moet de ambtenaar, die ze ontvangt, ze in geschrift stellen, en moet het proces-verbaal zoo door den klager als vooral door den constaterenden ambtenaar worden onderteekend, terwijl de schriftelijke klagt door den klager moet onderteekend worden. Bij gebreke van die vereischten mag het officie geene vervolging wegens hoon instellen.

Hoorn 23 Junij 1865.

13. Eene aangifte van den beleedigden persoon omtrent den aard en de omstandigheden van het misdrijf, den tijd wanneer en de plaats waar het is begaan, en de aanwijzingen omtrent den vermoedelijk schuldige, kan als genoegzame klagte worden aangenomen, in casu bij misbruik van vertrouwen.

Utrecht 17 December 1860.

14. Voor de klagte vermeld bij art. 22 Sv. zijn geene wettige vormen voorgeschreven; het is dus genoegzaam dat het doel der klagte met opgave van dag, plaats en omstandigheden, duidelijk zij voor den ambtenaar van het O. M., en dat de vervolging met die klagte overeenstemt.

e H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf.

15. In cas van laster, bestaat er klagte, en is het O. M. bevoegd tot vervolging, wanneer van ondergane beleediging is aangifte gedaan aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, met verzoek, « dat daarin van regtswege worde voorzien. »

a H. R. 4 Maart 1845, Concl. conf.

16. Een proces-verbaal van een burgemeester, relaterende de tegen een veldwachter in de uitoefening zijner bediening geuite beleedigende uitdrukkingen, is toereikende om aan het O. M. bevoegdheid te geven tot vervolging, evenzeer ter zake van hoon en laster jegens den veldwachter als bijzonder persoon, als ter zake van die tegen hem in zijne hoedanigheid geuit.

b H. R. 15 December 1846, Concl. conf.

17. Het proces-verbaal van een burgemeester, relaterende de mondelinge klagt van den voor hem verschenen beleedigde, moet, wanneer het in wettigen vorm is verleden, in den zin van art. 436 Sv. als eene authentieke akte beschouwd worden, en levert derhalve in strafzaken volledig bewijs op van hetgeen daarin staat vermeld, ook dan wanneer het niet op den ambtseed is opgemaakt.

Groningen Hof 11 December 1871.

18. Het proces-verbaal van een nachtwaker, tevens onbezoldigd Rijks-veldwachter, op den ambtseed opgemaakt, en waarbij eene hem aangedane beleediging geconstateerd en omschreven wordt, is niet alleen een bescheid in den zin van art. 20 en 437 Sv., maar ook eene schriftelijke klagte in den zin van art. 15 Sv.

Z.-Holland 19 November 1870.

19. Het proces-verbaal door een agent van politie (bovendien behoorende tot de openbare gestelde magten, art. 22 Sv.) opgemaakt omtrent eene hem aangedane beleediging en ingediend aan den commissaris van politie, is eene klagte in den zin van art. 22, al. 2 Sv.

Groningen Hof 8 Maart 1869.

20. Een proces-verbaal door eenen wachtmeester der maréchaussée, op den eed bij den aanvang zijner bediening gedaan, houdende: dat de burgemeester der gemeente voor hem is verschenen en verzocht heeft de daarin te zijnen aanzien vervatte beleedigende uitdrukkingen bij behoorlijk proces-verbaal te constateren, zonder dat echter de burgemeester geteekend heeft, moet niet beschouwd worden als eene klagte van de beleedigde partij.

Maastricht 12 Januarij 1852. — Eindhoven 16 April 1846, alwaar ter teregtzitting bleek, dat de klager kon teekenen.

21. Er is geene klagte aanwezig, indien uit het opgemaakte stuk niet blijkt, dat de beleedigde voor den Hulp-Officier is gekomen met het doel om over eene beleediging te klagen, maar alleen inhoudt hetgeen desaangaande door hem is verklaard op de hem daartoe expresselijk gedane vragen.

Winschoten 4 April 1852.

22. Eene klagte der beleedigde partij voldoet aan den eisch der wet, wanneer de beleedigde bij een ongeteekend stuk ter kennis van den commissaris van politie hebbende gebragt,

door zekeren aangeduiden persoon te zijn gelasterd, zij vervolgens op een bepaalden dag voor dien commissaris is geroepen, alstoen mondelinge klagt tegen den bedoelden persoon heeft gedaan, en deze door den gezegden ambtenaar is in geschrifte gebragt.

e H. R. 21 December 1852, Concl. conf.

23. Er is eene behoorlijke klagt ingediend, wanneer de beleedigde eene schriftelijke, door haar onderteekende klagte ter vervolging heeft gerigt aan een commissaris van politie, met herhaling van dit verlangen in het proces-verbaal door dien ambtenaar opgemaakt en mede door haar onderteekend.

a H. R. 12 April 1853, Concl. conf.

24. Er bestaat eene klagte, indien de klager eene verklaring heeft afgelegd voor den Officier van Justitie, en hij alstoen geenszins kan geacht worden als opgeroepen getuige een verhoor te ondergaan.

e H. R. 2 April 1850, Concl. conf.

25. Wanneer iemand over eene hem aangedane beleediging door een brigadier der rijksveldwacht is ondervraagd en dat feit door het opgemaakt proces-verbaal ter kennis van de justitie komt, is daardoor niettemin geene klagte aanwezig waaraan het O. M. een regt tot strafvervolging kan ontleenen.

Hoorn 8 Mei 1868.

26. Ingeval van lasterlijke aantijging in een gedrukt en verspreid geschrift is er eene wettige aanklagt van de beleedigde partij, zoo deze aan den tot vervolging bevoegden ambtenaar daarvan berigt geeft, en besluit met de woorden: « redenen, waarom hij UHEG. minzaam verzoekt » hem behulpzaam te willen zijn in het opspo» ren van den inzender van dit logenachtig be» rigt en hem ondergeteekende goedwillig een » verhoor te willen toestaan, ten einde hij daar» door in de gelegenheid worde gesteld UHEG. » een en ander mondeling te kunnen mededee» len, » — al is ook voor het overige die klagt niet tegen een bepaald aangewezen persoon gerigt.

N.-Holland 4 Februarij 1869.

27. Voor eene klagte in den zin van art. 22 Sv. is het voldoende dat de beleedigde een onderzoek vraagt naar de lasterlijke geruchten welke te zijnen opzigte schijnen te loopen, en verzoekt dat de te ontdekken verspreider wegens laster vervolgd worde.

Alkmaar 15 Augustus 1854.

28. Wanneer een kommandant van eene burgerwacht, die beweert dat beleedigende uitdrukkingen tegen hem zijn gebezigd, daarvan procesverbaal opmaakt, waarin hij verklaart zulks te doen zoo tot handhaving van het wachtreglement, als tot ophouding der eer en waardigheid zijner superieuren, en om aan hem de gebezigde uitdrukkingen voor den competenten regter, als aanranding van eer waar te maken, en die verklaring in regten wordt ingediend, dan moet de kommandant geacht worden zich als beleedigde partij te hebben beschouwd, en er bestaat alzoo eene wettige klagte.

b H. R. 4 October 1842, Concl. conf.

29. Eene klagte kan ook door eenen lasthebber worden gedaan.

Utrecht 17 December 1860.

30. Er is geene voldoende klagte aanwezig, indien slechts een geschrift « per order » geteekend is overgelegd, en het niet blijkt dat de beleedigde eene vervolging heeft verlangd.

Groningen 27 Maart 1867.

31. Naar luid van art. 22 Sv. komt alleen in aanmerking, of de vervolging heeft plaats gehad op de klagte der beleedigde partij en alzoo het O. M. tot vervolging was geregtigd, niet of die klagte van den beginne af aan aan de daarbij bekl. bekend was, hoedanige bekendmaking nergens wordt gevorderd.

a H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf.

32. De beleedigde kan niet worden geacht geene klagte te hebben gedaan, indien die slechts vermeldt dat hij voor stranddief was uitgescholden (eenvoudige beleediging), en niet, zoo als later ter teregtzitting is gebleken, dat hem te laste was gelegd dat hij een buis of jekker van het strand gestolen had (laster). Het O. M. bij de Regtb. is dus bevoegd om ter zake van laatstgemeld feit eene vervolging in te stellen, nadat dit als laster te qualificeeren feit voor den kantonregter was gebleken alzoo te zijn te laste gelegd, ten gevolge waarvan die kantonregter zich heeft onbevoegd verklaard.

e H. R. 7 November 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 23 April 1850, Concl. conf. te dezen aanzien bev. Utrecht Hof 15 Januarij 1850, alwaar was gedagvaard wegens laster, terwijl de klagte alleen was gedaan wegens het toevoegen van beleedigende woorden. — *c* H. R. 20 Mei 1856, Concl. conf. beslissende dat op de klagte wegens laster jegens een persoon als gouvernementsambtenaar, eene vervolging door het O. M. kan worden ingesteld wegens laster jegens dien persoon in privé.

33. Politie-agenten en veldwachters zijn niet bevoegd om klagten in ontvang te nemen ter zake van hoon en andere bij art. 22 Sv. vermelde misdrijven.

a H. R. 18 November 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leiden 30 Mei 1862. — In gelijken zin ten aanzien van Rijks-veldwachters, Friesland 29 Maart 1864. — Sneek 4 Februarij 1864. — Anders, mede ten aanzien der Rijks-veldwachters, Groningen Hof 7 December 1863, — en ten aanzien van veldwachters, waarmede Rijksveld-wachters moeten worden gelijkgesteld, Groningen Hof 14 Maart 1864, vern. Appingadam 8 Januarij 1864.

34. Art. 16, al. 2 Sv. vermeldt, bij de opname van de vereischten der processen-verbaal, opgemaakt tot het constateren van klagten, niet, dat zij zullen worden opgemaakt op den ambtseed of daarna met eede bevestigd.

c H. R. 23 Maart 1852, Concl. conf.

35. Nergens wordt bij de wet gevorderd, dat de materiële klagte, bijv. ter zake van eene lasterlijke aanbrenging bij geschrifte in den zin van art. 373 C. P., nog aanwezig zij tijdens de regterlijke beoordeeling van het misdrijf; het is genoegzaam dat door wettige bewijsmiddelen blijke van het bestaan der klagt.

m H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 3 Maart 1851, waarbij was vern. Amsterdam 24 December 1850, welk vonnis besliste, dat wanneer, zoo als in casu, het corpus delicti een geschrift is, de regter

het al of niet schuldpligtige daarvan niet kan beoordeelen, zonder het geschrift in zijnen geheelen inhoud te kennen, vermits daaruit alleen kon worden opgemaakt, of het eene lasterlijke aantijging inhield, of die gerigt was tegen den klager, en of er oogmerk bleek om den klager te benadeelen.

IV.

36. Ten aanzien der bevoegdheid van het O. M. tot vervolging doet het niets af, welk oogmerk de beleedigde persoon bij het indienen der klagte wegens onderganen hoon gehad heeft.
b H. R. 4 October 1842, Concl. conf.

37. Ook andere misdrijven dan die bij art. 22 Sv. opgenoemd, kunnen vervolgd worden op de aanklagte van een bijzonder persoon, bv. jagtdelicten.
a H. R. 18 Augustus 1846. — *f* H. R. 12 Junij 1849. — *a* H. R. 6 Februarij 1849, ten aanzien eener overtreding van de patentwet. — *a* H. R. 17 Junij 1839, vern. Holland Cr. Rb. 22 Maart 1839, waarbij was bev. Hoorn 30 November 1838, ten aanzien eener overtreding tegen plaatselijke belastingen, begaan onder vigueur der wet v. 29 April 1819 (Sb. nº 15). — *e* H. R. 31 Augustus 1840, bij frauduleusen invoer van goederen in strijd met de Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38). — *a* H. R. 2 November 1847, bij overtreding van een plaats. reglement op de brandweer, waarvan de handhaving is opgedragen aan inspecteurs. — *c* H. R. 21 April 1846, — en *a* H. R 29 Augustus 1846, bij overtreding der Kon. besl. v. 18 December 1822 (Sb. nº 52), 30 Maart 1827 (Sb. nº 13) en 27 October 1827 (Sb. nº 46), op de maten en gewigten.

38. Indien het O. M. op aanklagt der beleedigde partij den uitgever van een dagblad vervolgt ter zake van medepligtigheid aan laster, door het plaatsen van een lasterlijk geschrift, en tot staving daarvan een later in hetzelfde blad opgenomen artikel als bewijs in judicio doet gelden, kan met betrekking tot dat latere stuk, geene niet-ontvankelijk-verklaring van het O. M. op grond van art. 22, al. 2 Sv. worden uitgesproken.
b N.-Holland 23 April 1850.

39. Wanneeer ten aanzien der bedoeling van zekere zinsnede, in de aanklagt eener beleedigde partij vervat, en ter zake van welke zinsnede de bekl. eeniglijk is vervolgd en veroordeeld, het bewijs o. a. is ontleend aan eene zinsnede, wel is waar niet in die aanklagt opgenomen, maar toch voorkomende in één en hetzelfde couranten-artikel, tot hetzelfde onderwerp als de geïncrimineerde zinsnede betrekkelijk en daarmede in onmiddellijk verband staande, is zoodanige bewijsvoering, ten einde uit te maken, of het als bewezen aangenomen feit met een misdadig doel heeft plaats gehad, noch door art. 22 Sv. verboden, noch door art. 427 van dat Wetb. uitgesloten.
a H. R. 29 Augustus 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 20 Mei 1856, waarbij was bev. Amersfoort 20 Maart 1856.

40. Het O. M. is bevoegd eene vervolging wegens laster in te stellen, ook indien de beleedigde zijne aanklagt intrekt.
d H. R. 19 Maart 1844, Concl. conf. vern. Z.-Holland 20 November 1843, en het daarbij bev. 's Gravenhage 2 October 1843. — *c* H. R. 16 April 1844, Concl. conf. vern. Groningen Hof 10 Januarij 1844, en het daarbij bev. Groningen 15 November 1843. — In anderen zin *d* H. R. 27 Mei 1856, Concl. contr. verw. de cass. tegen N.-Holland 25 Februarij 1856, en beslissende dat, wanneer de beleedigde partij hare klagte wegens laster intrekt vóór dat er eenige daad van nasporing of vervolging heeft plaats gehad, geene klagte moet geacht worden te bestaan, en het O. M. niet-ontvankelijk is in eene na die intrekking ingestelde vordering.

41. De aanklagt, die door den beleedigde wordt ingetrokken, kan geen gevolg hebben, althans wanneer deze intrekking plaats heeft vóór dat het O. M. zich de zaak heeft aangetrokken, en eene strafvervolging heeft ingesteld; De verbindtenis om geene aanklagt te doen, of eene aanklagt, die bereids gedaan is, in te trekken, kan het onderwerp zijn van eene civiele transactie, niet alleen voor den burgerlijken regter verbindend, maar waardoor tevens elke nadere aanklagt wordt gevitiëerd.
Breda 14 Januarij 1861.

42. Wanneer de man die eene klagt wegens overspel tegen zijne vrouw bij het O. M. heeft gedaan, weigert de klagt in te trekken, en de vrouw ter teregtzitting van de Regtbank dientengevolge gedagvaard, tot hare verdediging aanvoert, dat er eene verzoening tusschen haar en haren echtgenoot heeft plaats gehad, en bij preliminaire conclusie aanbiedt, die door den man ontkende verzoening te bewijzen, dan behoort zij, ook met het oog op art. 271 B. W., tot dat bewijs te worden toegelaten, met dat gevolg, dat wanneer dat bewijs zal geleverd zijn, het O. M. in de vervolging niet-ontvankelijk moet worden verklaard.
Z.-Holland 14 September 1844, vern. Rotterdam 2 Julij 1844.

43. Als van twee klagten, door twee personen afzonderlijk gerigt tegen denzelfden hoon, beiden aangedaan, eene klagt door het O. M. en de Regtbank in raadkamer is buiten vervolging gelaten, kan dit geene reden zijn, om op de andere klagt geen regt te doen.
's Gravenhage 7 Junij 1869.

Agent v. pol. 19, 33.
Bekrachtig. 6.
Beleediging 2 v. 9 v. 38 v.
Beleed. v. ambt.
Bewijs Sz. 35.
Burgem. 15 v. 20.
Dagvaard. Sz. 32.
Gem.belasting 37.
Intrekking 40 v.
Jagt en visscherij 37.
Lasterl. aanbr. 3.
Lastgeving 29 v.
Marit. magt 4 v.
Maten en gew. 37.
Minderjarige 7.
Misbr. v. vertr. 1.
Ouderl. magt 8.
Overeenk. 41.
Overspel 42.
Patent 37.
Proces-verb. 12, 16 v. 33 v.
Regten en A. 37.
Schennis v. bew. 1.
Schrift. bewijs Sz. 12 v.
Strafvervolg. 1 v. 36 v.
Veldwachter 16. 18, 33.
Vennootschap 10 v.
Voogdij 7.

KLAAUWENGANG EN STOPPELWEIDE.

1. Het zoogenaamde paal-buurregt of klaauwgang ontleent niet zijnen oorsprong uit overeenkomst, maar uit de natuurlijke gesteldheid van aangrenzende marken, en vergunt slechts om het vee op de opene velden ductu naturæ te laten rondloopen. Dit regt geeft mitsdien geenszins de bevoegdheid, om de beesten en scha-

pen naar de gronden van de andere mark heen te drijven.

Gelderland 11 October 1843.

2. Het regt van stoppelweide is een last op eens anders eigendom en een jus sui generis, maar geen medeëigendom noch erfdienstbaarheid; het wordt, waar deze is ingevoerd, geregeld bij de wet van 6 October 1791, en kan zich in strijd daarmede niet uitstrekken tot den 15 April ten nadeele van het eerste gras.

Nijmegen 25 Mei 1869.

3. De omstandigheid dat sedert onheugelijke tijden de ingezetenen van Niftrik zijn gewoon geweest de aldaar gelegen uiterwaarden van 15 October tot 15 April door hunne koeijen te laten beweiden, kan daartoe geen regt geven. Wel erkent de Code rural het «droit de vaine »pâture,» steunende op gewoonte «autorisé par »un usage local immémorial,» maar alleen op «prairies naturelles,» niet op «prairies artifi- »cielles,» als hoedanig niet kunnen worden beschouwd uiterwaarden die van tijd tot tijd worden bemest, terwijl de aanwezige molshoopen jaarlijks worden geslecht.

Wijchen Kgr. 9 November 1867, verniet. bij *a* H. R. 18 Februarij 1868, op grond dat het beweerde regt in strijd met art. 6 Sv. is onderzocht.

KNEVELARIJ.

1. Bij art. 174 C. P. worden als ambtenaren enz. die zich aan knevelarij kunnen schuldig maken, niet eeniglijk opgenoemd de ontvangers der belastingen en derzelver kommiezen en préposés, maar in het algemeen alle ambtenaren (tous fonctionnaires, tous officiers publics), en zijn ook de deurwaarders der directe belastingen daaronder begrepen.

b H. R. 20 Julij 1846, Concl. conf. — Ook de kommiezen bij 's Rijks belastingen, Z.-Holland 16 December 1854, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 6 Maart 1855. — *a* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf. — en *c* H. R. 4 September 1855, Concl. conf. ten aanzien van een veldwachter, tevens buitengewoon opziener der jagt.

2. Hij die bij onderhandsche overeenkomst tolpachter is geworden, en als zoodanig niet voor de ontvangst der tolgelden maar alleen voor het voldoen van de pachtpenningen verantwoordelijk is, en dus de tolgelden niet heft uit naam en voor rekening van de openbare magt, maar uitsluitend ten zijnen behoeve, is niet te beschouwen als openbaar ambtenaar, ontvanger van regten of hun kommies, zoodat de door hem boven het vastgestelde tarief gedane heffing niet valt in de termen v. art. 174 C. P.

d H. R. 4 April 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 18 Januarij 1865.

3. Iemand die wel den titel van loerah of dorpshoofd in Ned. Indië voert en ook die betrekking vervult, doch zonder eenige aanstelling van bestuurs-wege, kan niet wegens beweerde knevelarij of misbruik van gezag veroordeeld worden.

Poerwakarta Rb. v. Omg. 29 April 1870.

4. Hij die als veldwachter en buitengewoon opziener der jagt een ingezeten vrees aanjaagt door het aanzeggen eener jagtovertreding, welke niet bestond, en zich gelden doet betalen om die af te maken, pleegt de misdaad van art. 174 C. P.

a H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 4 September 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Julij 1846, Concl. conf. ten aanzien van een deurwaarder, die zich gelden had doen geven tot het afmaken eener calange wegens eene niet bestaande overtreding der patentwet.

5. De daad van een opzigter der domeinen, die, tevens zijnde solliciteur bij een provinciaal Gouvernement en als zoodanig in dezen handelende, zich tegen genot eener bepaalde som voor salaris en kosten verbindt, om de overdragt van tienden te bevorderen, stelt niet daar de misdaad van art. 174 C. P.

a Gelderland 27 Januarij 1846.

6. Beweerde te lage aangifte en voorgewende benadering in de uitoefening hunner functiën gedaan, niet anders dan als middel van bedreiging, met het doel om zich te kwader trouw onverschuldigde gelden te doen afgeven, stelt daar knevelarij.

a H. R. 6 Maart 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 16 December 1854.

7. Er is geen misdrijf van knevelarij aanwezig, wanneer de ambtenaar in zijne betrekking onverschuldigde gelden heeft gevorderd en zich doen ter hand stellen, doch de gelden aan hen, van wie zij gevorderd werden en die ze gaven, ook naar hunne eigene schatting, niet toebehoorden, maar slechts door hen als tusschenpersonen, ten gevolge van een ander misdrijf, door dien ambtenaar in zijne betrekking begaan, van een derde verkregen waren. Uitkeeringen door ploegbazen van hetgeen hun ten gevolge van de bedriegelijke handelingen des opzigters zelven door een gemeentebestuur meer werd betaald dan werkelijk verschuldigd was.

N.-Holland 26 Junij 1869.

8. Het Kon. besl. v. 24 Mei 1827 (Sb. nº 27), omtrent het heffen van leges of loonen voor afschriften van en uittreksels uit stukken behoorende tot het gemeente-archief, waarvan de registers van den burgerlijken stand kunnen geacht worden een onderdeel uit te maken, is virtualiter door de gemeente-wet afgeschaft of vervallen, zoodat het heffen van die leges niet meer geoorloofd is. Een gemeente-secretaris door den ambtenaar van den burgerlijken stand met de werkzaamheden daarvan belast, die zulke leges alsnog heft, valt in de strafbepaling van art. 174 C. P.

Limburg 22 Junij 1867, houdende tevens vrijspraak van den beschuldigde op grond van goede trouw.

9. De toepassing van art. 174 C. P. vervalt niet door de omstandigheid, dat de bedrijver het geld niet heeft ontvangen als een regt of schatting (droit ou taxe). De misdaad is telkens aanwezig, wanneer de ambtenaar iets vordert of ontvangt, hetgeen hij wist niet verschuldigd te zijn.

c H. R. 4 September 1855, Concl. conf.

10. Beschuldiging van een hypotheek-bewaarder van knevelarij, door in die hoedanigheid regten en loongelden te vorderen, welke hij wist dat niet verschuldigd waren of het verschuldigde te buiten gingen, en wel door te weinig lettergrepen in de regels te schrijven.

Vrijspraak op grond dat niet elke te hoog berekende betaling de misdaad van knevelarij daarstelt, maar dat, onverminderd de administratieve overtreding en straf, bestaande in het teruggeven der als te veel ontvangen berekende som, de beschuldigde zich aan knevelarij zou hebben schuldig gemaakt, indien hij, hetzij door mindere boeking van werkelijk door hem gevorderd salaris, hetzij door het in rekening brengen van meer *regels*, dan werkelijk geschreven waren, hetzij door collusie met derden, hetzij door geweld, list of bedrog, de belanghebbenden tot de betaling van hoogere dan de verschuldigde sommen, ware het ook indirectelijk, gedwongen of verpligt had, — en dat voorts geen voldoend bewijs is geleverd van opzet of doleus oogmerk.

N.-Braband 2 Mei 1862.

11. Beschuldiging van afpersing en boschschenderij. Vrijspraak.

Batavia R. v. J. 14 Mei 1847.

Omkoopen v. ambt.

KOEPOKINENTING.

1. Bij eene plaatselijke verordening, houdende dat geene kinderen onder de zestien jaren op eenige school of in eenige fabriek zullen worden toegelaten, vóór dat door schriftelijke verklaring van eenen bevoegden genees- of heelkundige blijkt, dat zij de natuurlijke kinderziekte hebben gehad of wel geslaagde koepokinenting hebben ondergaan, wordt geen inbreuk gemaakt hetzij op de inrigting van het openbaar onderwijs, hetzij op de vrijheid van het onderwijs, zoo als dat bij de wet van 13 Augustus 1857 is geregeld.

b H. R. 11 Februarij 1862, Concl. conf.

2. Het Kon. besluit van 29 Februarij 1848 is als een van de bevoegde autoriteit uitgegaan, ook voor wat den vorm betreft, wettig en verbindend voorschrift te achten, niet in strijd met de organieke wet op de geneeskunst of met de algemeene wetten. Volgens art. 5 behoort te geschieden eene opgave van het aantal gevaccineerden enz., niet aan het bestuur van de woonplaats der deskundigen, maar aan dat van den gevaccineerden persoon; zoodat, wanneer de geneeskundige in het geheel geene vaccinatie heeft gedaan, hij daarvan de opgave moet doen aan het bestuur zijner woonplaats. Alzoo kan de geneeskundige niet schuldig worden gehouden, die noch van het een, noch van het ander aangifte heeft gedaan aan het bestuur zijner woonplaats, wanneer niet is bewezen, dat hij personen had gevaccineerd, aldaar woonachtig, of dat hij ergens, waar dan ook, had gevaccineerd.

's Gravenhage 25 September 1848.

3. Bij eene beschuldiging van niet dadelijke aangifte aan de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt van het zich openbaren der kinderziekte in een huis, alwaar beklaagde geneeskundige hulp verleende, moet vooraf onderzocht worden welke voorwaarden aan die commissiën zijn opgelegd om als wettelijk bestaande te worden beschouwd. Die commissiën, welke vóór de inlijving in Frankrijk bestonden, en die door het besluit van den Souv. Vorst v. 22 Januarij 1814 zijn hersteld en hare werkzaamheden hebben hervat overeenkomstig het Kon. besluit van 31 Mei 1818, bestaan niet slechts feitelijk, maar ook wettelijk.

b H. R. 9 April 1861, Concl. conf. vern. N.-Holland, waarbij de beklaagde van alle regtsvervolging was ontslagen, hoofdzakelijk op grond dat de voormelde commissie (in casu te Hoorn) moet geacht worden niet wettig te bestaan, en het niet doen eener aangifte van het zich openbaren der kinderziekte bij den president eener niet wettige commissie dus niet strafbaar is, — doch waarbij verzuimd was onderzoek te doen nopens het bestaan der commissie vóór de inlijving in Frankrijk. — Het Hof in Z.-Holland, waaraan de zaak werd verwezen, veroordeelde den beklaagde wegens het niet doen van aangifte, en tegen dat arrest werd de cass. verw. bij *c* H. R. 27 Augustus 1861. — In den geest van het eerstgemeld arrest (9 April 1861) concludeerde de Adv.-Gen. Römer ad H. R. 2 October 1860, waarbij het betrekkelijke vonnis werd vernietigd, op grond dat daarbij niet werd opgegeven, welke ten processe overgelegde stukken hadden gestrekt tot grondslag der beslissing omtrent het aangenomen wettig bestaan der commissie.

4. In geval de beklaagde bij het uitbreken der kinderpokken buiten zijne woning vertoefde en alzoo afwezig was, ontbreekt aan de ten laste gelegde feiten eene omstandigheid, zonder welke zij in geen geval strafbaar kunnen zijn.

c H. R. 9 April 1861, Concl. conf.

KOLONIAAL APPEL.

1. De regel dat het aangeteekend hooger beroep bij dagvaarding wordt vervolgd overeenkomstig art. 7 en 11 van het reglement van 11 Januarij 1840 (Sb. nº 1), lijdt alleen uitzondering in het geval van art. 10 van dat reglement, en hierbij is alleen geregeld de wijze van appel van eenzijdige beschikkingen op requesten welke inaudita altera parte en zonder eigenlijke wederpartij zijn gegeven. Dit geldt echter niet voor een verzoek tot autorisatie om zich meester te maken van hetgeen door de wederpartij, zoo als men beweert, sine ullo jure wordt bezeten, en waarover deze laatste in haar belang is gehoord, al is het dat zoodanig verzoek in eersten aanleg bij request is aangebragt.

b H. R. 5 Maart 1869.

KOLONIEN.

1. De overzeesche bezittingen van den Staat behooren in burgerlijken zin niet tot het Koningrijk der Nederlanden, zoodat de Nederlander iemand die op Java woont, kan dagvaarden voor den regter zijner eigene woonplaats; art. 126, al. 1 v. Rv.

Amsterdam 18 December 1849, Concl. conf. bevest. bij N.-Holland 30 Januarij 1851, Concl. conf. — Arnhem 12 Junij 1871, beslissende dat gedagvaard moet worden op den termijn, voorgeschreven ten aanzien van hen die in het buitenland wonen.

2. Met het woord koloniën in art. 5, nº 1 B.W. zijn niet bedoeld in het algemeen de buitenlandsche bezittingen van het Rijk. Madura is eene der buitenlandsche (of wel Nederlandsch-Indische) bezittingen, geene kolonie van dit Ko-

ningrijk. Eene vrouw, geboren te Madura, uit het huwelijk van een Madurees met eene Chinesche vrouw, moet in civiel-regtelijken zin als vreemdeling worden beschouwd.

b Amsterdam 13 Augustus 1867.

3. De Staat is niet aansprakelijk voor overeenkomsten en schuldverbindtenissen, door de Koloniale regering aangegaan, in casu voor bons, afgegeven voor sommen in de koloniale kas gestort. Die aansprakelijkheid volgt ook niet uit het Kon. besluit van 4 November 1820, waarbij alleen is geregeld de achterstand ten laste der Indische regering, doch geenszins de Staat is geconstitueerd noch kunnen geconstitueerd worden als schuldenaar van de achterstallige vorderingen.

b H. R. 28 Junij 1844, Concl. conf.

4. Door de bepaling van art. 28 van het reglement van 21 Julij 1828, op het beleid der regering in de Nederl. West-Ind. bezittingen, houdende: «dat de besluiten (wetgevende bepa»lingen inhoudende) van den Gouv.-Gen. in »Rade openlijk afgekondigd, kracht van wet »hebben, zoo lang ze door het Gouvernement »in Europa niet worden afgekeurd,» kunnen geene andere besluiten zijn bedoeld dan die, vermeld in het voorafgaande art. 27, de besluiten nl. die de Gouv.-Gen. in Rade, alleen in dringende gevallen bevoegd wordt verklaard uit te vaardigen, onder nadere approbatie van het Gouvernement in Europa, en met last, om van de alzoo genomen besluiten, en van de beweegredenen daartoe, aan dat Gouvernement onmiddellijk kennis te geven. Daaronder kan niet worden gerangschikt de publicatie van 11 September 1829, waarbij voor zekere leverantiën ten behoeve eener plantage voorregt is toegekend boven hypotheek; door die publicatie hebben dus de bestaande wettelijke bepalingen niet kunnen worden veranderd of gewijzigd.

b H. R. 5 November 1841. — Anders Suriname Hof 22 December 1843, op grond dat de regter in de kolonie in elk geval verpligt is den Koning als wetgever te erkennen, en in deszelfs plaats die autoriteiten, aan welke bij de Koloniale reglementen de magt van wetgeving is opgedragen, omdat de regter zijne magt ontleent uit de Kol. regerings-reglementen, waarbij de wetgevende magt des Konings en de bevoegdheid om die over te dragen, zijn aangenomen, en hij bij de aanvaarding zijner bediening, getrouwheid aan die reglementen heeft gezworen.

Aansprak. Bz. 3.	*Mot. v. vonnis.*
Compet. Bz.	Ned. en vreemd. 2.
Compet. Sz.	Staat 3.
Dagvaard. Bz. 1.	*Vonnis bij verstek Bz.*
Erfopvolging.	*Vonnis Bz.*
Executie.	Wet 4.

KONING z. BELEEDIGING VAN AMBTENAREN EN GEZAG, COMPETENTIE BZ., FABRIEKEN, KERKBESTUREN EN KERKELIJKE GEMEENTEN, TRAKTAAT, TURF, VESTINGWERKEN.

KONINKLIJK BESLUIT.

1. Een Kon. besluit (in casu v. 12 Mei 1825, n° 63, op de veenderijen), dat niet in het Staatsblad is geplaatst, en ook niet blijkt op eene wettige wijze ter kennisse van de ingezetenen te zijn gebragt, is niet verbindend. Ook kan eene bekendheid uit andere oorzaken daarvoor niet subintreren.

c H. R. 18 November 1845, Concl. conf. Adv.-Gen. Arntzenius, die van oordeel was, dat althans van eenige afkondiging, door het Staatsblad of anderzins, moet blijken, — verniet. *b* Amsterdam 8 Mei 1845, en bevest. het daarbij verniet. Nieuwer-Amstel Kgr. 5 December 1844.

2. De bij art. 1 en 2 A. B. voorgeschreven wijze van afkondiging betreft alleen wetten.

c H. R. 28 Februarij 1854, Concl. conf. — H. R. 19 October 1847, Concl. conf., tevens beslissende dat, hoewel art. 1 A. B. een beginsel bevat even waar voor alle wettige eenen algemeenen regel voorschrijvende verordeningen, dat artikel niet is geschonden, wanneer door den regter is regt gedaan op andere, onder wetten niet begrepene niet behoorlijk afgekondigde verordeningen, en dat het advies van den Franschen Staatsraad van 12 Prairial XIII vordert «une connaissance »réelle,» d. i. òf eene afkondiging òf eene daarmede gelijk staande akte, zijnde eene kennisgeving of bekendmaking, onder welken vorm ook, uitgegaan van de met de uitvoering belaste beambten.

3. Voor de verbindende kracht van Kon. besluiten, of van bij Kon. besluiten vastgestelde verordeningen, wordt niet in alle gevallen eene afkondiging door middel van het Staatsblad gevorderd, maar kan in eenige gevallen de legale bekendmaking daarvan geschieden door andere middelen. Bij de behandeling dezer vraag moet gelet worden op het advies van den Franschen Staatsraad van 12 Prairial XIII. Krachtens art. 2 van het Souv. besluit van 18 December 1813 bestaat er geen grond, om het reglement op de dienst van het stoombootenveer tusschen Willemsdorp en den Moerdijk voor niet verbindend te houden, omdat hetzelve niet in het Staatsblad is opgenomen.

a H. R. 13 Junij 1848, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 15 Junij 1847.

4. Wel is bij de 2de zinsnede van art. 73 der Grondwet van 1815 bepaald, dat aan het hoofd der uit te vaardigen wetten en bevelen worde melding gemaakt, dat de Raad van State deswege is gehoord, doch deze bepaling betreft, met opzigt tot de daarin bedoelde bevelen, alleenlijk de Kon. besluiten zelve, en kan niet worden uitgestrekt tot de stukken nopens welke die besluiten zijn gegeven, zoo als een reglement bij Kon. besluit goedgekeurd.

Limburg 23 Januarij 1851.

5. De regeling van de uitoefening van burgerlijke regten, zoo als de oprigting van onderlinge waarborg-maatschappijen, behoort uitsluitend tot de attributen van de wetgevende magt, die dus ook alleen bevoegd is, in het belang der openbare orde, of uit welken anderen hoofde ook, de uitoefening van die regten te beperken. Met het oog hierop is het Kon. besl. v. 16 Julij 1830 (Sb. n° 54), regelende de wijze waarop de bedoelde maatschappijen enz. zullen moeten worden aangegaan, onverbindend.

N.-Holland 14 Februarij 1853, vern. Amsterdam 8 December 1852.

6. De Koning kan, na eenmaal te hebben geweigerd de magtiging tot aanvaarding eener

erfenis aan eene kerk, later op die beslissing terugkomen.

a H. R. 11 Maart 1864, Concl. conf.

Aanvaring.	*Maatreg. v. inw. best.*
Afkond. 1 v.	*Staatsloterij.*
Beurt- en veersch. 3.	Straffen 2.
Dijk- en polderbest.	*Tollen.*
Erfopvolging 6.	*Traktaat.*
Fabrieken.	*Turf* 1.
Gem.verordening.	Vennootschap 5.
Geneeskunde.	*Vereeniging.*
Gouden- en zilv.werken.	*Vestingwerken.*
Inkwartiering.	*Vreemdelingen.*
Jagt en visscherij.	*Waterstaat.*
Jagt- en vischregt.	*Werklieden.*
Kerkbesturen.	*Wet* 5.

KOOP EN VERKOOP.

I. Overeenkomst.
 § 1. Aard en kenmerken (1—13).
 § 2. Aangaan der overeenkomst.
  A. Door wien; eigenaar (14—22).
  B. Onderwerp en omschrijving (23—35).
  C. Toestemming; dwaling enz. (36—51).
  D. Bewijzen (52-61).
 § 3. Speciale bedingen en gebruiken.
  A. Proef (62—68).
  B. Monster (69—92).
  C. Diverse (93—109).
II. Uitvoering der overeenkomst.
 § 1. Levering.
  A. Verpligting om te leveren (110—143).
  B. Wat moet geleverd worden (144—170).
  C. Wijze van levering (171—195).
  D. Vordering tot levering (196—225).
  E. Verpligting des koopers tot afhaling en ontvangst (226—241).
  F. Aanneming; protest; bezigtiging; expertise (242—305).
 § 2. Lasten en vrijwaring (306—329).
 § 3. Koopprijs.
  A. Regt op betaling en verpligting; actie (330—372).
  B. Bedrag van den koopprijs; interessen (373—384).
  C. Tijd van betaling; opschorting (385—402).
  D. Plaats van betaling (403—408).
  E. Wijze van betaling (409—413).
III. Gevolgen van den koop en verkoop, ook ten aanzien van derden (414—441).
IV. Verkoop van waren en meubelen (442—452).

I. § 1.

1. Aan de bepaling van koop en verkoop in art. 1493 B. W. is door art. 1640 B. W., handelende over aanneming van werk en geplaatst in den titel van huur en verhuur, slechts in zooverre gederogeerd, dat de aanneming van werk moet beschouwd worden als de hoofdovereenkomst en de levering der daarvoor vereischte stof als slechts eene bijkomende zich in de hoofdovereenkomst oplossende bepaling.

b H. R. 24 Maart 1871, Concl. conf.

2. Eene overeenkomst waarbij men zich verbindt uit eigene materialen volgens vooraf gedane opgaven eene stoomsleepboot met de daartoe behoorende werktuigen te vervaardigen en aan eene reederij te leveren voor eenen bepaalden prijs, stelt een contract van koop en verkoop daar. Al mogt men die overeenkomst beschouwen als eene aanneming van werk, dan heeft de aanvaarding van hetgeen daarvan het onderwerp uitmaakt, regtens ten gevolge, dat daarna niet meer kan worden teruggekomen op beweerde gebreken en gemis aan overeenstemming van het geleverde met de gemaakte bedingen.

Z.-Holland 17 Mei 1854.

3. De levering van vaatwerk door een kuiper aan kooplieden stelt niet het contract van aanneming van werk, maar wel een koop en verkoop daar.

Amsterdam 8 September 1843.

4. Eene akte, naar luid waarvan roerende goederen zijn verkocht en gekocht, en de koopprijs bij den verkooper uit handen van den kooper is ontvangen, kan niet als eene akte van koop en verkoop gelden, wanneer regtens blijkt, dat de bedoeling van partijen geenszins is geweest werkelijk een koop en verkoop te sluiten, zoodat de verkooper de daarbij vermelde goederen zou moeten leveren, en de kooper den prijs betalen, of dien in der daad had betaald, maar integendeel de contractanten zich bij die akte eeniglijk hebben voorgesteld den pretensen kooper een regt van pand of voorregt te doen verkrijgen, voor het geval hij later mogt blijken schuldeischer te zijn.

a Utrecht 28 April 1841.

5. Eene (gesimuleerde) overeenkomst van huur en verhuur voor een aantal jaren en voor eene bepaalde som, onder beding dat het verhuurde, na expiratie van de huur, zal blijven de eigendom van den huurder, sluit (hoedanig die handeling ook door partijen mogt zijn gequalificeerd) in zich de overeenkomst van koop en verkoop onder eene opschortende voorwaarde.

Sneek 29 Maart 1848.

6. Verhuring van een perceel vast goed voor 25 jaren tegen één eenigen in termijnen te betalen prijs, welke na de betaling als koopprijs zal gelden, moet als koop en verkoop worden beschouwd.

Hoorn 30 Junij 1858.

7. Bij eene verhuring van onroerend goed, met bepaling dat de huurder ten allen tijde het goed in eigendom kan aanslaan voor eene bepaalde som, in betaling waarvan de kwittantiën voor den huurprijs moeten worden aangenomen, kan geen koop en verkoop gezegd worden te zijn voltrokken.

Rotterdam 9 September 1857.

8. De gebruikelijke prolongatie-contracten moeten volgens den inhoud beschouwd worden als koopcontracten en kunnen niet bij interpretatie beschouwd worden als pandakten. Afwijzing der vordering om tegen teruggave der geleende som, aan den eischer rekening en verantwoording te doen ter zake van de beweerdelijk ten onderpand gegeven effecten, met uitkeering van het saldo.

b Amsterdam 18 December 1856.

9. Het in betaling geven van goederen tot gedeeltelijke kwijting van schuld moet onderscheiden worden van koop en verkoop; waar die goederen *in mindering van rekening* zijn ontvangen, valt aan laatstgemelde overeenkomst niet te denken.

Amsterdam 12 October 1859.

10. De regtsverhouding tusschen den fabrikant en zijne depôthouders, die elken dag het ongebruikte fabrikaat van den vorigen dag terugbrengen tegen $^2/_3$ van den oorspronkelijken door den fabrikant vast te stellen prijs, is die van koop en verkoop, en niet van lastgeving.

N.-Holland 26 September 1867, bev. Amsterdam 30 November 1866.

11. De overeenkomst waarbij de eischer op verschillende door den gedaagde uit te geven drukwerken tegen genot van 30 pct. rabat inteekenaars zou trachten te verkrijgen, bevat een koop en verkoop, wanneer daarbij tevens wordt beweerd dat de eischer door de wanpraestatie des gedaagden in de onmogelijkheid is gesteld om zijne beloften jegens de inteekenaars gestand te doen. De eischer is dan niet als tusschenpersoon te beschouwen.

Amsterdam 15 November 1870.

12. Volgens de conditiën van verkoop voor oliehandel op termijn te Amsterdam (vastgesteld bij reglement van 6 Junij 1828), treedt de houder van volgbriefjes in de regten van den eersten kooper, en bestaat tusschen hem en den verkooper de regtsbetrekking, die voortspruit uit koopcontract.

Amsterdam 26 Mei 1865.

13. De uitdrukkingen van «speculatiehandel» en «surplus» bewijzen, althans tegenover den met de handeling belasten commissionnair niet, dat van wind of rescontrehandel en niet van een reëlen handel op tijd questie is.

Amsterdam 21 December 1838.

§ 2. A.

14. Een onderhandsche verkoop van roerend goed, aan eenen minderjarige toebehoorende, door zijne voogdes, zonder inachtneming van de waarborgen en vormen voorgeschreven bij art. 447 B. W., is volstrekt nietig en kan geene regten overdragen, als zijnde verkoop van eens anders goed.

Amsterdam 15 December 1852.

15. Eene akte van eigendomsoverdragt is nietig, indien niet daarbij als verkoopers optreden dezelfde personen op wier verzoek de regterlijke autorisatie tot dien verkoop is verkregen, zoodat niet alle eigenaren hebben verkocht en alzoo die akte niet het gevolg kan hebben, dat bij den eischer de geheele eigendom der verkochte goederen is verkregen. Ontzegging der opvordering van eigendom tegen een op die goederen gelegd beslag.

Drenthe 6 Maart 1847, bev. Assen 23 November 1846.

16. Het verbod aan lasthebbers om zaken te koopen met welker verkoop zij belast zijn, betreft niet een aankoop bij openbare akte voltrokken.

a H. R. 29 Mei 1857, Concl. conf.

17. De nietigheid van den verkoop van eens anders goed is absoluut, zoodanig dat de verkooper, bewijzende dat hem het verkochte niet toebehoorde, door den kooper niet tot levering kan genoodzaakt worden.

Tiel 17 Maart 1871.

18. De nietigheid van den koop en verkoop van eens anders goed is niet absoluut ten aanzien van den verkooper jegens den kooper; hij blijft verpligt den kooper de zaak te vrijwaren.

Deventer 16 April 1862.

19. Hoewel een verkooper bij de overdragt wordt gezegd eigenaar van het verkochte te zijn geworden bij testament, kan de kooper niet geacht worden met die akte zijn eigendomsregt voldoende te bewijzen tegenover den bezitter, die het vermoeden voor zich heeft van te goeder trouw en voor zich zelven te bezitten. Ontzegging der actie tot ontruiming.

's Hertogenbosch 5 November 1858.

20. Er is geen sprake van koop en verkoop, en dus ook niet van de toepasselijkheid van art. 1507 B. W., indien de ged. zich heeft verbonden: 1° om aan de eischers over te laten den opstal op stadsgrond, 2° om mede te werken ten einde de huur van den grond aan de eischers te doen overgaan.

a Amsterdam 3 Junij 1857, bev. bij N.-Holland 25 Maart 1858.

21. De verkoop van onroerende goederen behoorende tot eene onverdeelde gemeenschap, kan niet geacht worden te zijn verkoop van eens anders zaak en is uit dien hoofde niet nietig. In geval van toebedeeling aan den verkooper heeft deze den eigendom verkregen op het oogenblik van het overlijden waardoor de gemeenschap is ontbonden.

H. R. 6 April 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 18 Januarij 1869.

22. Op grond van art. 1376 B. W. is voor geene toewijzing vatbaar de eisch tot van-onwaarde-verklaring en vernietiging van een koop en verkoop, op grond dat de verkochte behuisde grond een gedeelte uitmaakt van een behuisd heem, hetwelk aan den eischer grondpacht opbrengt, en alzoo niet zou mogen gesplitst worden.

b Groningen 27 November 1857.

B.

23. Eene toekomstige nog niet bestaande inschuld kan niet het onderwerp uitmaken van een koop en verkoop.

a Limburg 27 Junij 1853, bev. Maastricht 29 April 1852. — Anders ten aanzien van eene althans slechts voorwaardelijk bestaande vordering, Amsterdam 3 October 1871.

24. Registers, betrekking hebbende tot een op openbaar gezag daargesteld kantoor (in specie door eenen hypotheekbewaarder, hoewel voor eigene kosten en buiten eenig bezwaar van het Rijk aangelegd en bijgehouden), kunnen zoowel uit hunnen aard, als naar de regtskundige begrippen van eigendom en bezit, geen voorwerp zijn van koop en verkoop tusschen particulieren.

Haarlem 3 Junij 1845.

25. Volgens het Oud-Hollandsch regt is bij verkoop van gronden sine mensura of ad flumen usque het regt op toekomstigen aanwas daaronder begrepen.

Haarlem 18 October 1859, bev. bij *a* N.-Holland 16 Mei 1861, waarbij tevens werd beslist, dat in casu de invoering van het Fransche regt daarin geene verandering heeft gebragt, als geldende het hier aanwas aan het Wykermeer, alwaar door den invloed der zee wel ebbe en vloed gaan, maar dat zelf geene zee kan genoemd worden, zoodat de vordering van het Domeinbestuur op de aanwassen daarvan werd ongegrond verklaard, met bevestiging van het vonnis, dat echter had aangenomen, dat vermits het regten gold uit overeenkomst verkregen, de Fransche wet die niet had kunnen veranderen.

26. Tot bepaling van de werkelijk gekochte en verkochte perceelen moeten vooral de kadastrale aanduidingen in aanmerking komen, wanneer in de koopvoorwaarden is bepaald dat

de verkoopers onbehaald begeren te blijven in de erreuren die bij de opgave der belendingen en strekkingen mogten zijn ingeslopen.

Z.-Holland 13 April 1863.

27. Indien (in casu door het Domein) zekere kadastrale nummers verkocht zijn, moeten deze geacht worden in den verkoop te zijn begrepen, indien het tegendeel niet wordt bewezen. De verkooper kan ten bewijze, dat het zijne bedoeling niet is geweest twee mede opgegeven kadastrale nummers te verkoopen, niet aanvoeren dat die tijdens den verkoop niet in zijn bezit waren, en ook niet waren begrepen in de verpachting welke volgens opgave van al de perceelen, den verkochten kavel uitmakende, was gedaan, noch dat de kooper tot op den dag der opvordering van die twee perceelen, zestien jaren na den verkoop, niet in het feitelijk bezit daarvan was gesteld, noch eindelijk op de omstandigheid, dat de kooper zich niet vóór de veiling door onderzoek bij het kadaster vergewist heeft, welke stukken land door de bij den betrekkelijken kavel vermelde nummers werden aangewezen.

Haarlem 9 November 1858.

28. Voor de bedoeling van partijen ten aanzien van de in een verkoop begrepen goederen, moet minder gelet worden op de kadastrale aanduidingen dan op de omschrijving of de belendingen der perceelen en op de afbakening of aanwijzing die ter plaatse gedaan zijn.

Leiden 22 April 1862.

29. Bij verkoop van een zeedijk in Zeeland zijn onder de algemeene benaming van zeedijk niet alleen het dijksligchaam maar ook zijn binnen- en buitenberm als daarvan deel en te zamen den zeedijk uitmakende begrepen; cf. resolutieboeken van den polder van Stoppeldijk, en octrooi van bedijking van den polder Stoppeldijk van 6 October 1862.

Goes 17 October 1862.

30. De in eene koopakte gebezigde woorden van regt van uit- over- en rijweg duiden in den regel de erfdienstbaarheid van weg aan; en vooral de bijgevoegde woorden «vrij en onge-»hinderd» doen veeleer aan zoodanige erfdienstbaarheid denken dan aan een noodweg, die ophoudt met de omstandigheden waaronder hij geboren wordt. Hij die zoodanig regt heeft gekocht en in de uitoefening daarvan wordt belemmerd, heeft dus volkomen regt de actie, welke aan den eigenaar van het heerschende erf toekomt, in te stellen.

Arnhem 20 Junij 1861.

31. Waar de koopakte van een perceel geene melding maakt van een daaronder loopenden gang, noch de lengte en de breedte van dat perceel omschrijft, zijn de plaatselijke gesteldheid van dien gang, en van de deur en stoep daarvan, het onderhoud daarvan op kosten van den eigenaar van het perceel enz., niet voldoende om daaruit het bewijs te putten, dat de eigenaar van het perceel ook eigenaar is van den gang, en dat deze in den verkoop is begrepen.

N.-Holland 13 October 1864, bev. Amsterdam 27 Mei 1863.

32. Aankoop van gronden tot den aanleg of het vervolg door de stad Groningen van het zoogenaamde stadskanaal. Overdragt van veengrond op eene bepaalde breedte, doch van heide- en weideland niet meer dan de stad voor het kanaal zou noodig hebben. Plaatsopneming. Gemis van het noodige bewijs dat de plaats waar de gedaagde een gebouw had geplaatst, tot den alzoo verkregen eigendom behoort.

Drenthe 30 Junij 1866.

33. In geval een huurder bij overeenkomst aan den gedaagde de huur van een «huis en »landerijen» met de daarop aanwezige mest en getimmerten heeft afgestaan tegen betaling van eene mindere som dan de huur van huis en landerijen te zamen bedraagt, en de cessionnaris alreeds de huur van het hem afgestane land aan den eigenaar heeft betaald, dan kan hij tegenover zijn cedent, die nader is eigenaar geworden van de gehuurde goederen, niet beweren dat de huurpenningen van het huis in de cessie zijn begrepen en hij alzoo te dier zake niets meer verschuldigd is. Actie tot ontbinding der huur wegens die wanbetaling aan den cedent en lateren eigenaar toegewezen.

Amsterdam 30 Januarij 1866.

34. Tenzij anders is bedongen, kunnen emballage en fustage door den verkooper aan den kooper in rekening gebragt worden, en behoeft de verkooper die niet terug te nemen.

c Amsterdam 7 Julij 1863.

35. Bij leverantiën van bier uit Beijeren naar Nederland worden de fusten niet verondersteld verkocht te zijn; zij blijven des afzenders eigendom, en worden geacht aan den ontvanger in bruikleen gegeven te zijn. De ontvanger of kooper moet ze franco terugzenden, doch bij gemis van in gebreke stelling kan de afzender geene som vorderen wegens verzuim van terugzending.

Amsterdam 18 Mei 1864.

C.

36. Wanneer koop en verkoop wordt gesloten bij telegrammen, en de verkooper den kooper daarna een koopbrief zendt, dien deze een geruimen tijd onder zich houdt, zonder daarop eenige aanmerking te maken, moet hij geacht worden met den alzoo geformuleerden koop genoegen te hebben genomen.

Rotterdam 29 Junij 1866.

37. Bij leverantiën van vaten en zakken brood en vleesch moet het er voor worden gehouden, dat, zoo de kooper de tot emballage dienende vaten en zakken niet dadelijk, immers binnen den kortst mogelijken tijd terug zendt, hij die tacite tot den gewonen prijs aanvaardt.

b Amsterdam 2 Maart 1865.

38. Een koop en verkoop is voltrokken, wanneer partijen, na hunne voorwaarden te hebben bepaald en het over den prijs en het goed mondeling te zijn eens geworden, zijn overeengekomen, dat er eene schriftelijke akte zou worden opgemaakt. Hoewel men hierbij de resolutoire conditie kan voegen, dat, wanneer niet op zekeren bepaalden tijd een schriftelijk contract van dien koop en verkoop is opgemaakt, partijen op hunne conventie kunnen terugkomen, moet echter eene zoodanige conditie uitdrukkelijk bedongen worden en daarvan blijken. Het eenvoudig bepalen, nadat het contract ge-

sloten is, om op zeker uur het ter mede-onderteekening aan den ander te zullen bezorgen, bevat niet zoodanige resolutoire conditie; eene der partijen is dus niet geregtigd om op grond van het verstreken zijn van dat uur, den verkoop als verbroken te beschouwen.

Amsterdam 9 Julij 1850.

39. Bij het Wetboek Napoleon wordt de bestaanbaarheid der overeenkomst van koop en verkoop, zonder van eenigen vorm afhankelijk te zijn, gehouden tusschen partijen te zijn voltrokken en de eigendom van het verkochte van regtswege te zijn verkregen door de koopers, in opzigt tot de verkoopers, zoodra beiden het eens zijn geworden over de zaak en den prijs, al is de zaak ook nog niet geleverd, of de prijs nog niet betaald.

a Gelderland 28 December 1850. — In gelijken zin Nijmegen 19 Maart 1850.

40. Wanneer iemand effecten heeft gekocht, die hij kon vorderen van 1 Januarij tot 1 Maart 1855, bestaat dadelijk een voltrokken koop, waarvan de uitvoering wordt geschorst tot op een tijdstip, waarop de kooper de uitvoering zal verlangen. Die koop en verkoop vervalt niet van regtswege bij niet-nakoming, maar de vernietiging daarvan moet, niettegenstaande beursstijl, worden gevorderd.

b N.-Holland 22 October 1857, bev. *b* Amsterdam 10 October 1856.

41. Wanneer bij veilingen van de Ned. handelmaatschappij een borg gevorderd wordt en aan deze vordering niet wordt voldaan, is de maatschappij tot den weder-verkoop bevoegd; de koop en verkoop moet alsdan geacht worden niet te zijn voltrokken.

's Gravenhage 6 November 1860.

42. Partijen kunnen niet geacht worden het eens te zijn omtrent den koopprijs, wanneer nog een verschil over het àl of niet betalen van commissie-loon door den kooper aanwezig is.

Utrecht 1 Mei 1861.

43. Wanneer vaststaat, dat de verkooper heeft willen verkoopen bindrotting voor *f* 15.» de 100 Bremer Pfund, zijnde 50 kilo, doch niet dat de kooper die meening heeft gedeeld, en deze integendeel volhoudt, dat hij heeft gekocht tegen *f* 15.» de 100 Ned. pond, moet elke overeenstemming omtrent den prijs geacht worden te vervallen, zoodat er geen koop en verkoop bestaat.

Alkmaar 16 November 1865. — De eischer concludeerde tot vernietiging van den verkoop door hem met gedaagde aangegaan, subsidiair, voor het geval de regter zou oordeelen, dat geen koop en verkoop had plaats gehad, uit hoofde van gebrek aan overeenstemming omtrent den prijs, tot teruggave der bindrotting. Deze subsidiaire conclusie werd toegewezen.

44. Bij koop en verkoop van koopwaren worden partijen niet geacht het eens te zijn omtrent de zaak, en is mitsdien de koop niet tot stand gebragt, zoo lang de hoeveelheid der te leveren koopwaren niet is bepaald, bv. indien wel de prijs voor zeker aantal kilo's is opgegeven, doch niet het aantal der te leveren kilo's.

Amsterdam 21 October 1869.

45. Er bestaat geene dwaling in de zelfstandigheid der gekochte zaak, wanneer de kooper beweert dat hem het destijds door een derde bewoonde huis, waaromtrent noch uitgestrektheid noch andere bijzonderheden in de koopakte voorkomen, is verkocht zoo als het door dien derde was gehuurd en werd bewoond, terwijl later is gebleken, dat eene daarnaast gelegen stalling niet op eigendom des verkoopers was gebouwd, maar op grond die hem slechts in bruikleen was afgestaan.

Batavia R. v. J. 12 Mei 1854.

46. Er kan geene vernietiging van een koop worden gevraagd op grond van dwaling omtrent de hoegrootheid of uitgestrektheid der verkochte zaak; die actie is alleen toegelaten bij dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak.

Amsterdam 1 Mei 1860.

47. De vernietiging eener koopovereenkomst op grond van dwaling in de zelfstandigheid der zaak moet toegewezen worden, wanneer een regt van veer is verkocht, dat krachtens een reglement van 3 September 1829 door meerdere gem. besturen is vastgesteld, doch welk reglement, als zijnde eene plaatselijke verordening, tegen welker overtreding straf is bedreigd, als niet herzien binnen den bij art. 291 der Gem. wet bepaalden termijn, vervallen was op den tijd dat de koop gesloten werd.

b Groningen Hof 10 Junij 1862.

48. In geval door A een hem toebehoorend rijtuig, ten fine van verkoop aan een wagenmaker wordt in handen gesteld, hetzelve door B van dien wagenmaker ter beproeving wordt ontvangen, en later door hem van denzelven gekocht, doch A dien koop wegens beweerde dwaling of bedrog niet wil erkennen, dan is het de actie tot vernietiging van dat koopcontract ter zake van beweerde dwaling of bedrog, welke door A behoort te worden ingesteld, en geenszins de actie tot restitutie van het vroeger in bruikleen gegeven rijtuig.

c H. R. 10 Maart 1853, Concl. conf.

49. De vordering tot vernietiging van den koop en verkoop van een schip moet toegewezen worden, indien die verkoop is aangegaan onder de toezegging des verkoopers «dat het »Nederlandsche zeebrieven zoude verkrijgen,» terwijl de verkooper kennis droeg van een Koninklijk rescript «dat het die zeebrieven »zoude verkrijgen, indien hij deugdelijk bewijs »leverde, dat het vóór den Belgischen opstand »was verbouwd,» van welke conditionele vergunning de kooper was onkundig gelaten.

Amsterdam Rb. v. Kh. 24 Januarij 1838.

50. Wanneer ter gelegenheid van eene publieke veiling van een huis, de som waarvoor dat huis is verhuurd, willens en wetens hooger wordt voorgesteld dan werkelijk het geval is, levert zulks aan den kooper die van de waarheid onkundig was, voldoenden grond op, om uit hoofde van bedrog de vernietiging der overeenkomst van koop en verkoop te vorderen.

Amsterdam 4 Mei 1869.

51. De kooper van wien de ontbinding eener overeenkomst wegens wanbetaling wordt gevorderd, moet het beweerde ontbreken der toestemming in dien verkoop bij mede-geregtigden in de verkochte zaak bewijzen, indien hij, gedaagde, op grond daarvan de radicale nietigheid der handeling sustineert. Die toestemming

kan niet geacht worden te ontbreken, doordien ook de marktgenooten, waarvan de eischer zich als volmagt bij den verkoop had gedragen, als mede-eischers de ontbinding der, overeenkomst vragen.

a Assen 16 Junij 1856.

D.

52. Een koopbriefje van een commissionnair kan tegen den kooper niet gelden als bewijs van het daarin uitgedrukt contract, wanneer niet blijkt dat de commissionnair als lasthebber van dien kooper heeft gehandeld.

a Rotterdam 12 April 1871.

53. Een stuk luidende: « De ondergeteekende » verklaart onder zijne berusting te hebben van » de heeren W. L. 200 ankers ansjovis 1869, » opgeslagen in het onderstuk van het pakhuis » N. N., voor brandschade verzekerd voor eene » som van den koers van den dag, pakhuishuur, » conservering en premie van assurantie 5 cents » per anker in de maand, Amsterdam 28 Mei » 1870 » (geteekend door den pakhuismeester), — is geen volgbriefje, als zijnde niet gerigt aan den houder der goederen met order tot afgifte en niet dragende de onderteekening van hem dien ze onder dezen liet opslaan, maar een louter bewijs van opslag of van bewaargeving.

Amsterdam 15 November 1871.

54. Ontkenning door gedaagde gekocht te hebben, als zijnde hem de goederen toegezonden, zonder dat hij ze had besteld. Begin van schriftelijk bewijs in een door den gedaagde aan des eischers reizenden commies geschreven briefje, waarbij hij aanneemt den eersten post te voldoen en aanbiedt nader over den tweeden post te spreken. Suppletoire eed aan den eischer opgedragen, dat hij de in de dagvaarding bedoelde goederen aan den gedaagde heeft verkocht voor de daarbij uitgedrukte prijzen, en ze alzoo niet aan den gedaagde in commissie heeft gezonden.

Groningen 7 November 1845.

55. Wanneer de gedaagde erkent de bestelling, waarvan de eischer hem de betaling vordert, te hebben gedaan, doch met bijvoeging van zekere voorwaarden, of vereischten van het gekochte (welke daaraan evenwel ontbreken), dan is die bekentenis onsplitsbaar; omtrent die voorwaarden kan echter de beslissende eed worden opgedragen.

Amsterdam Kgr. II 10 Januarij 1861.

56. Geen voldongen koop en verkoop resulteert uit eene eenzijdige onderteekende verklaring des beweerden verkoopers: « dat hij aan » den gedaagde voor eene som van *f* 3000.» » contant ontvangen, heeft verkocht de schilderijen vermeld in een proces-verbaal van beslag » (dagteekening in blanco), maar dat hij die » schilderijen binnen vier maanden na de dagteekening der akte zal kunnen terugnemen » tegen betaling van gemelde *f* 3000.» en van » het verschuldigde aan den beslaglegger; dat » indien gemeld kapitaal met de accessoria niet » binnen vier maanden aan den gedaagde zou » zijn gerembourseerd, de schilderijen de eigen- » dom van den ged. zouden worden.» Daarmede is immers niet bewezen dat partijen daaromtrent zijn overeengekomen en jegens elkander zijn verbonden, zelfs al staat ook verder onder die akte: « geaccepteerd om aan den inhoud dezes » te voldoen, » met *dagteekening* en onderteekening des gedaagden en beweerden koopers, indien van elders blijkt, dat de akte eerst na de dagteekening dier onderteekening ter acceptatie is toegezonden en de verkooper eenige dagen later is overleden, zoodat niet is bewezen dat de koop en verkoop vóór dat overlijden is tot stand gekomen.

a 's Gravenhage 16 Februarij 1858.

57. Met overgelegde afschriften van bestelbriefjes, al is het bestaan der originelen en de overeenstemming daarmede erkend, kan, afgescheiden van eenig ander bewijs, geen koop en verkoop worden bewezen, dewijl daaruit alleen kan worden afgeleid de wil des bestellers om voor zich of een ander te koopen, maar geenszins de toestemming van den voorgewenden mede-contractant om te verkoopen. Uit de erkende omstandigheid dat de gedaagde twee rekeningen en eene aanmaning tot betaling heeft ontvangen, zonder den eischer kennis te hebben gegeven, dat hij zich niet verpligt achtte die rekeningen te betalen, kan tot staving der ingestelde vordering ten behoeve des eischers niets worden afgeleid, wanneer de gedaagde den koop en verkoop pertinent ontkent, en dit te minder wanneer de gedaagde op zijne erkenning terstond laat volgen, dat hij de stukken aan eenen derde, wien de zaak aanging, heeft ter hand gesteld, en deze hem gezegd had daarover aan den eischer te zullen schrijven.

Deventer 30 Januarij 1867.

58. Opdat overgelegde kerfstokken geloof verdienen, moet blijken dat ze dubbelen zijn.

Amsterdam 5 December 1866.

59. De kooper kan zich niet meer beroepen op een koop, dien hij vroeger zelf heeft ontkend en die nu uit krachte van art. 1554 B. W. na eene gedane vruchtelooze sommatie niet meer bestaat.

b Amsterdam 19 Februarij 1852.

60. Het feit dat de verkooper lange jaren in het door hem verkochte pand is blijven wonen en daarvan de lasten, op de eigenaren drukkende, steeds vrijwillig heeft betaald, kan niet het vermoeden wettigen dat de koop alleen is geschied om het perceel ten name van een der koopers te brengen, vl. waar tusschen dezen en den gedaagde de naauwe familie-betrekking van broeders bestaat.

Amersfoort 20 December 1871.

61. Veroordeeling van een stalhouder tot afgifte van een bij hem gestald paard, met verwerping van het beweren des gedaagden dat hij het zoude gekocht hebben, — met schadevergoeding van *f* 1.50 daags, onder aftrek van het gewone stalgeld ad *f* 1.».

's Gravenhage 18 Februarij 1840.

§ 3. A.

62. Bij koop en verkoop op keur kan de afzender, uit het gemis van berigt van afkeuring eene stilzwijgende aanvaarding opmaken, en den koop en verkoop als definitief gesloten beschouwen.

N.-Holland 14 December 1865.

63. Wanneer een koopprijs voor eenig voorwerp is geboden mits dit eerst op proef te hebben, de verkooper later de bedoelde zaak aan den kooper stuurt, en deze ze niet binnen 14 dagen terugzendt, volgt uit een en ander nog niet dat in den koop is toegestemd.

Amsterdam 13 October 1868.

64. De kooper die koopt onder beding dat hij het gekochte zal mogen terugzenden als het hem bij de ontvangst niet bevalt, moet de goederen bij niet-goedkeuring binnen korten termijn terugzenden, terwijl de kooper die onder voormeld beding gekochte goederen langer onder zich houdt dan noodig is, in casu minstens meer dan vier weken, moet geacht worden ze te hebben goedgekeurd.

Amersfoort 7 Junij 1865, bev. Amersfoort Kgr. 7 Maart 1865.

65. Het beding dat de kooper binnen drie weken na de plaatsing en beproeving, in geval van afkeuring eener geleverde pianino in het magazijn des eischers eene andere zou uitzoeken, kan regtens geene verbindtenis medebrengen, al moet het zelfs in den strengsten zin worden opgenomen. Daarin kan geen koop en verkoop gelegen zijn.

Utrecht Hof 11 December 1871, in strijd met Utrecht 3 Mei 1871, waarbij die handeling als een voorwaardelijke verkoop is beschouwd, onder het beding, dat de pianino aan den kooper beviel, hetwelk volgens art. 1292 B.W. wel als voorwaarde geoorloofd is.

66. Boter is eene waar welke steeds verondersteld wordt op de proef te zijn gekocht en verkocht.

Deventer 12 Junij 1867.

67. Hout op bestelling gekocht, moet geacht worden onder de voorwaarde van goedkeuring, door den kooper te zijn gekocht.

Zwolle Kgr. 29 September 1864.

68. Wanneer de eischer betaling vordert van door hem geleverden honig, en de gedaagde beweert, dat deze niet voldeed aan de vereischte qualiteit, terwijl bij den verkoop was bedongen, dat hij gedaagde, zoo hem bij de aflevering mogt voorkomen, dat de honig niet was van de besproken qualiteit en fustage, hij het regt had hem te weigeren, moet de ingestelde eisch worden ontzegd, indien de gedaagde, op zijn schrijven «dat hij van zijn regt zou gebruik maken, »om, vóór de aflevering, te zien of de boel in »order was,» daarop den volgenden dag ten antwoord ontving dat hij tevreden zou zijn, en dat hij zuiveren taphonig zoude bekomen, die hij mogt zien, zoo hij wilde; en de gedaagde verder in zijn brief spreekt van dat regt, hetwelk hij zich had voorbehouden, en hem bij het antwoord niet wordt betwist. Daaruit blijkt toch, dat, bij den verkoop, voorwaarden zijn gestipuleerd, welke, bij gemis aan eene andere redelijke uitlegging, die, welke daaraan door den ged. wordt gegeven, waarschijnlijk maken, terwijl de brief, waarbij de eischers de reden opgeven, waarom de geleverde honig nog niet hard is, aanduidt, dat wel degelijk, bij het sluiten van den koop, van die hoedanigheid van den te leveren honig sprake is geweest.

Utrecht 31 Maart 1858.

B.

69. Een koop en verkoop op een vooraf goedgekeurd monster is geen voorwaardelijke overeenkomst, maar stelt van den aanvang af eene verbindtenis daar.

Overijssel 22 November 1869.

70. Koop op monster zoodat de conformiteit van de koopwaar met het monster voor goede levering beslist, heeft eerst dàn plaats, wanneer door waarmerking of anderzins de bedoeling van partijen blijkt om zich aangaande de qualiteit naar dit bewijsmiddel te gedragen.

c Amsterdam 4 Junij 1862. — Amsterdam 6 Maart 1862.

71. Het is geen vereischte, dat het geven van monster op proef den koop en verkoop van raapolie op termijn vooraf ga, daar dit, zoo als uit art. 1499 B.W. blijkt, door den wetgever als eene gewoonte en niet als een algemeene regel is beschouwd.

Amsterdam 12 November 1841, bev. bij Holland 31 December 1841.

72. Uit de omstandigheid dat den kooper bij de bestelling stalen of monsters van de verkochte waar verstrekt zijn, volgt dat op monster verkocht is, tenzij dit door tegenbewijs wordt wederlegd.

Amsterdam 23 Januarij 1862.

73. In dezelfde veiling kan de een op monster, de ander niet op monster koopen, al naar mate men een proefmonster heeft ontvangen of niet.

a Amsterdam 5 Junij 1867.

74. Koop en verkoop op een bestelbriefje stelt niet daar koop op monster of onder eene opschortende voorwaarde, maar moet als onvoorwaardelijke koop worden beschouwd. Dit is althans het geval, wanneer de bestelde goederen door vervoer of verplaatsing kunnen worden beschadigd of bedorven; art. 1375 B.W.

Helder Kgr. 20 November 1860.

75. Indien op het doorsnee-monster van eene geheele lading rijst uit een schip, die lading voor een gedeelte is verkocht, is deze handelsoperatie niet gelijk te stellen met koop en verkoop op monster; er kan derhalve geene ontbinding der koopovereenkomst worden gevorderd op grond dat het geleverde niet aan het monster voldoet.

Amsterdam 27 Augustus 1861, na interl. *a* Amsterdam 2 Julij 1861.

76. Verkoop op inschrijving van cigaren die te zien gesteld zijn, sluit den verkoop op monster uit; al wordt in de koopconditiën van monsterkistjes melding gemaakt, volgt daaruit niet dat inschrijving of koop op monster zou zijn geschied, vl. wanneer niet is tegengesproken dat gegadigden het regt hadden al de kistjes te inspecteren.

Amsterdam 19 Januarij 1871.

77. Indien bij de veilconditiën bepaald is dat verkocht wordt «zonder actie of rafactie, ge»zien of niet gezien,» wordt het regtsbegrip van verkoop op monster daardoor gewraakt, tenzij de omstandigheden zoo duidelijk met de gewone beteekenis van bovengenoemde clausule in strijd zijn, dat hare gewone beteekenis en hare gewone toepassing niet de juiste kunnen

zijn. Die strijd bestaat niet in de omstandigheid, dat het te verkoopen goed zelfs niet vooraf te bezigtigen is, noch uit de vermelding van een te verkrijgen proefmonster in de aan de veiling voorafgaande nota's van aanslag en lijsten der partijen, noch in het feit zelf van de afgifte der proefmonsters, noch in de omstandigheid, dat de koffijhandel zich zoo doende zou prijs geven aan willekeur van levering bij den verkooper, en evenmin in de omstandigheid, dat, naar den onmiskenbaren aard der koffij-veilingen, een motief *moet* zijn voor naar de qualiteit variërende prijzen.

a N.-Holland 28 Mei 1868. — Cf. *a* Amsterdam 5 Junij 1867, waarbij was beslist dat de afgifte van proefmonsters vóór de veiling den verkooper, in weerwil van voorschreven beding, verpligt om overeenkomstig die monsters te leveren.

78. Wie op monster verkoopt, heeft daarom nog niet juist de identieke partij verkocht, waaruit het monster is getrokken, maar moet eene waar leveren van gelijke soort en deugdelijkheid, en bij het te loor gaan van die partij is hij dus altoos tot levering gehouden.

b Amsterdam 26 Januarij 1859.

79. Bij koop op monster onder voorwaarde, dat het den fabrikant verzegeld toevertrouwde monster de af te leveren goederen zou vergezellen, geeft het ontbreken van het monster regt tot weigering van de gezonden goederen.

Rotterdam 13 Maart 1867.

80. Wanneer partijen bij een koop van manufacturen op staal, het eens zijn over de zaak en den prijs, en de ontvangst der gezonden goederen is erkend, dan moet de verkooper, wil hij op betaling aanspraak maken, toch de levering overeenkomstig de stalen bewijzen, indien de goederen door den kooper, op grond dat zij niet met de hem in der tijd vertoonde stalen overeenkomstig waren, aan den verkooper onmiddellijk zijn teruggezonden met kennisgeving daarvan per missive, terwijl de verkooper de stalen, op welke de bestelling gedaan was, heeft onder zich gehouden.

H. R. 12 November 1847, Concl. contr. verw. de cass. tegen Breda 3 Februarij 1846.

81. Bij de weigering van een ged. om het verkochte als niet droog, goed gesorteerd en leverbaar te ontvangen, moet aan den eischer, die de ontvangst en de betaling van den verweerder vordert, het bewijs worden opgelegd van de voldoende hoedanigheid van het ter levering aangebodene, en zou het beweren dat het bewijs der onvoldoende hoedanigheid door den ged. behoort te geschieden, eerst dan opgaan, indien de ged. het geleverde had aangenomen en ontvangen, en daarna aanmerkingen tegen de qualiteit had gemaakt.

d H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

82. Art. 1902 B.W. is niet geschonden, door den last van bewijs omtrent de deugdelijkheid of ondeugdelijkheid eener verkochte partij goederen, van de schouders des verkoopers op die des koopers te leggen, wanneer laatstgenoemde heeft beweerd, dat een bij hem ontvangen gedeelte van de gekochte partij zooveel van het staal verschilde, dat hij daarom de ontvangst der verdere partij had geweigerd, en de regter heeft begrepen, dat het bewijs der waarheid van dit feit door onderzoek van deskundigen, uit den boezem des koopers, onder wien *en* het staal of monster, *en* het ontvangen gedeelte berustende waren, moet worden ontleend.

b H. R. 16 December 1842, Concl. conf.

83. De usantiën in den handel, gegrond op de goede trouw, sluiten gewoonlijk de mogelijkheid uit om het bewijs te leveren van de voorwaarden, waaronder tusschen kooplieden handel gedreven wordt; zoodanig bewijs is dus niet te vorderen, zonder den handel zelven te onderwerpen aan stremmingen en belemmeringen, welke daaraan uit den aard der zaak vreemd zijn. De regter heeft derhalve den kooper ten onregte het bewijs opgelegd, dat hij het questieuse goed had gekocht op beziens, daar dit naar de beginselen van burgerlijk en vooral van handelsregt, niet van hem te vorderen was.

N.-Braband 14 December 1841, waarbij tevens, uit hoofde de goede trouw des verkoopers buiten bedenking was, en te zijnen voordeele pleitende omstandigheden redenen opleverden, om van den kooper een waarborg voor zijne negatieve adsertiën te vorderen, — aan dezen de eed werd opgedragen, dat hij het goed niet op beziens had gekocht, maar het aan den verkooper had teruggezonden bij bevinding der onbruikbaarheid.

84. De verkooper moet bewijzen, dat hij heeft geleverd overeenkomstig de monsters.

Rotterdam 3 December 1862.

85. In geval van verschil, bij een koop en verkoop op monster, of het geleverde aan het monster voldoet, rust de bewijslast op den kooper, indien hij niet onmiddellijk na de toezending het geleverde heeft teruggezonden.

b Amsterdam 29 Junij 1864.

86. Hij die de betaling eischt van den koopprijs, moet bewijzen, dat geleverd is overeenkomstig het monster, al is dit onder den kooper verbleven.

b Z.-Holland 16 November 1864, bev. Dordrecht 4 April 1864, waarbij evenwel van de omstandigheid dat de kooper het monster onder zich had, geen gewag is gemaakt, en tevens is beslist dat de kooper, die op grond van wanpræstatie in de levering, ontbinding vraagt van den koop en verkoop, na bewijs dier levering door den verkooper, ook het bewijs moet leveren, dat het geleverde niet overeenkomt met het onder hem berustende monster, even als de verkooper, die bij reconventie de betaling vraagt, tot het boven vermeld bewijs gehouden is.

87. Volgens algemeene regtsbeginselen rust op den verkooper de last van het bewijs, dat het op monster verkochte daarmede overeenstemt. De kooper is dus ontvankelijk in zijne reclame, zoo lang hij niet in het hem toegezondene heeft berust, terwijl hij voorts verpligt is zoowel het monster als de goederen intact te bewaren, opdat over de identiteit geen bezwaar kan ontstaan.

Amsterdam . . . (41).

88. Wanneer partijen het eens zijn, dat een koop en verkoop op of naar monster is aangegaan, moet de eischer en verkooper het bewijs leveren dat overeenkomstig het monster is geleverd, indien de ged. en kooper dit ontkent

en hij de goederen wegens niet-voldoening aan het monster heeft teruggezonden, zelfs zonder zich te gedragen naar de voorschriften van art. 94 Kh., hetwelk alleen volgens handelsusance kan verbindend zijn.

Amsterdam 26 November 1868.

89. In geval zekere waar op monster is verkocht, berust het bewijs zoowel van de geleverde qualiteit als quantiteit op den verkooper; deze laatste kan worden bewezen met een extract uit des eischers boeken, waarvan de echtheid niet is betwist; de eerstgemelde zou door deskundigen moeten bewezen worden, maar nadat de gedaagde de goederen heeft ontvangen zonder middelen in het werk te stellen ten einde de identiteit van monster en partij te bewaren, en nadat hij den verkooper het bewijs onmogelijk heeft gemaakt, is geen beweren van onvoldoende qualiteit meer ontvankelijk.

Amsterdam 19 December 1866.

90. Indien koop en verkoop is gesloten op monster, en de goederen door des koopers bediende zijn ontvangen, zonder dat bij de ontvangst vergelijking met het monster heeft plaats gehad, dan kan de kooper worden toegelaten tot het bewijs dat de goederen niet aan het monster voldoen.

Dordrecht Kgr. 16 Februarij 1858.

91. Vordering tot betaling van verkochte goederen, die de kooper beweert niet overeen te stemmen met het monster, en waarvan door hem, na geëischte overneming door den schipper, de sequestratie was gevorderd. De kooper was door die handeling verpligt, om het ongelijk der afzenders contradictoir met hen uit te maken, en om te bewijzen, dat de afgezondene goederen niet waren die, welke hij gekocht had, welk bewijs in casu werd geacht te zijn geleverd door bijzonderheden omtrent het monster door den gedaagden kooper opgegeven, waaromtrent diens geheel gedrag en een brief van hem afkomstig als begin van bewijs werden aangemerkt.

Amsterdam 22 Februarij 1837.

92. Hij die zich tegen eene actie tot levering verweert, kan alleen dan vorderen dat de monsters der verkochte doch niet geleverde goederen in regten worden overgelegd, wanneer hij kan aantoonen bij die overlegging een wezenlijk belang te hebben.

Tiel 9 September 1864.

C.

93. De doorhaling in de factuur van de woorden: «pris et acceptés à l'usine,» en in de plaats-stelling van de uitdrukking: «franco Amsterdam,» geeft geen regt tot de gevolgtrekking, dat de goederen nu voor de risico van de verkoopers blijven tot de aankomst te Amsterdam.

Amsterdam Arb. 21 April 1866.

94. Het betalen van vracht is geen afdoend bewijs, dat de koopwaar van den aanvang der reis af voor rekening van den geadresseerde was.

Amsterdam 27 Januarij 1854.

95. Het beding «franco aan boord,» kan evenmin als de verpligting der verkoopers om eerst bij de afzending en tegen overgifte van het cognoscement over de resterende koopsom te disponeren, het bewijs leveren dat de verkooper ter plaatse van inlading voor het charteren van een schip moest zorgen.

Rotterdam 28 Mei 1862.

96. De clausule «franco aan boord te Rotterdam» bij een verkoop van boter gesteld, duidt alleen aan, dat de kooper alle kosten welke op de verzending van Rotterdam, in casu naar Londen, vallen, en de schade welke gedurende die reis aan de koopwaar mogt worden toegebragt, voor zijne rekening neemt, maar sluit geenszins in zich dat de verkooper moet geacht worden de verkochte waar te Rotterdam te hebben ontvangen (daar levering volstrekt niet gelijk staat met ontvangst), veel minder dat de koop en verkoop van eene waar welke men gewoon is vooraf te proeven, in plaats van onder eene opschortende voorwaarde te zijn aangegaan, een dadelijk geperfecteerde koop zou geworden zijn.

Deventer 12 Junij 1867.

97. De clausule «vrij van garantie voor soort, emballage als anderzins,» is niet exclusief van alle verantwoordelijkheid voor de leverbaarheid der zeilend verkochte koopwaar; indien dus met dat beding verkocht is zeilende Paraguay-tabak, kan de verkooper niet volstaan met de levering van Paraguay-tabak, hoe ook bewerkt en bereid (gesaust), mits de grondstof slechts Paraguay-tabak zij, maar die tabak moet een zoodanige zijn, die onder die benaming als handelsartikel bekend is.

N.-Holland 21 December 1857.

98. De wetenschap bij den kooper, dat de goederen die hij kocht, nog zeilende waren, en de voorwaarde, dat de verkooper bij niet-arrivement van het schip tot geene levering gehouden is, behoort van invloed te zijn op de beoordeeling der bepaling, dat de goederen worden verkocht «in fustage voetstoots, hoe ook uitvallende.» Die bepaling doelt niet op de qualiteit van het vaatwerk, maar van de goederen zelf, zoodat de verkooper alleen verpligt is ze uit te leveren in den toestand, waarin zij zich bij arrivement van het schip bevonden, en de kooper is verpligt ze alzoo te ontvangen.

Amsterdam 26 Augustus 1856.

99. De formule «voetstoots van boord te ontvangen,» legt den kooper wel de verpligting op om het geleverde, zij het ook van de slechtste soort te ontvangen, doch altoos mits het zij de bedoelde koopwaar en mits ten aanzien der koopwaar, gelijk bv. gum-damar, geene usantie bepale, dat bij verkoop van zeilende partijen eene bekende soort en verscheept voor prima qualiteit verstaan wordt. Bewijs van die usantie bevolen.

Amsterdam 22 April 1870, doch vern. bij N.-Holland 22 Junij 1871, waarbij gemelde usantie juist als strijdig is beschouwd met het beding om «voetstoots van boord te ontvangen,» het bewijs dier usantie niet dienende en afdoende is verklaard, en aangenomen dat, ofschoon krachtens het gemaakte beding zelfs de slechtste soort of qualiteit gum-damar kan worden aangeboden, de te leveren waar (ook volgens de erkenning des verkoopers zelven) moet zijn en blijven «marchandise marchande et loyale» en niet eene zoodanige, die eene andere usantiële

handelsbenaming verdient of verkrijgt; dientengevolge onderzoek door deskundigen bevolen, of de waar is eene als gum-damar leverbare koopwaar, dan wel is stof, uitschot en afval.

100. De belofte van den verkooper om *een deel* der eventuele schade op de verkochte goederen wegens bevondene mindere qualiteit te dragen, kan den regter geene aanleiding geven om dat aandeel op de helft te stellen, en is zelfs niet als eene regtsgeldige verbindtenis te beschouwen, vermits bij zulk onbestemd en onvolkomen aanbod niet kan worden bepaald tot welk aandeel de verkooper zich heeft willen verbinden. Zulks stelt alleen eene zedelijke verpligting daar, waaraan naar gelang van omstandigheden door den verkooper kan worden voldaan.

a Amsterdam 20 December 1865.

101. In geval het verkochte bij het sluiten van den verkoop niet meer lag in entrepôt maar in het pakhuis des verkoopers, is de kooper alleen tot betaling van inkomende regten en onkosten gehouden, wanneer dat beding van entrepôt uitdrukkelijk is gemaakt. Gemis van bewijs.

Z.-Holland 8 April 1872.

102. Het beding van gereserveerden eigendom (jus reservati dominii), bekend onder anderen in het Westerwoldsche landregt, werd gemaakt voor het geval de kooper de koopppenningen niet op de bepaalde termijnen betaalde; doch waar te gelijk met dat beding de onopzegbaarheid der kooppenningen is bepaald, kan het wel niet anders worden uitgelegd dan in den zin van een pactum commissorium, krachtens hetwelk de eene partij ontbinding van het contract kon vorderen, en de verkochte zaak werd gehouden voor niet verkocht, in geval de andere partij aan hare verpligtingen niet voldeed. Aanvullend Romeinsch regt.

a Groningen Hof 5 Mei 1857.

103. Eene overeenkomst, waarbij is bepaald dat de kooper den koopprijs onder zich mag houden en renteloos gebruiken, zoolang de kooper goedvindt bij hem in te wonen, en dat hij bij het verlaten der woning een der voorwerpen weêr mag inkoopen, is als een voorwaardelijke koop en verkoop te beschouwen. Van den kooper die de met dit beding gekochte voorwerpen onder zich houdt, kan niet worden gevorderd eene som, hetzij als koopprijs, hetzij als schadevergoeding wegens onregtmatige handelingen; er kan toch niet worden beoordeeld of het contract uitvoering kan hebben, zoolang de eischer, verkooper, niet verklaard heeft, dat hij niet langer bij den kooper verkoos in te wonen, hetgeen als eene voorwaarde van de eischbaarheid der koopsom wordt opgegeven; terwijl het tweede gedeelte van den eisch is eene revindicatoire actie, die in de eerste plaats strekt tot (niet gevorderde) teruggave en dan eerst tot schadevergoeding kan strekken.

a Assen 25 Maart 1861.

104. Als eèn geoorloofd beding en als pactum contractui venditionis adjectum, dat noch tegen de wet, noch tegen de openbare orde, noch tegen de goede zeden strijdt, is te beschouwen de bepaling door den verkooper van een onroerend goed gemaakt, dat de kooper of zijne successeuren nu noch immer, het gekochte tot eenen schouwburg of eene liefhebberij-comedie zullen mogen inrigten, of daartoe laten gebruiken. Op zoodanig beding zijn niet de regelen omtrent erfdienstbaarheden van toepassing; vermits het doel des verkoopers en dat des koopers, voor zich en zijne successeuren alleen is geweest, aan de eene zijde om de eigendoms-overdragt van het verkochte pand aan eene beperkende voorwaarde van genot te onderwerpen, en aan de andere zijde om zich een bepaald genot daarvan af te snijden. Hierdoor echter wordt het erf niet onderworpen aan eene dienstpræstatie ten behoeve van eenen persoon, noch een persoon aan eenige dienstpræstatie ten behoeve van een persoon of erf, maar alleen de kooper beperkt in het genot van zijn eigendom, en onderworpen aan de verpligting om daarin iets na te laten, in het belang des verkoopers.

H. R. 28 Januarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 25 Januarij 1840, waarbij was vern. Leiden 9 April 1839. — In gelijken zin, ten aanzien van het beding bij eene koopakte gemaakt om geene tapperij in het verkochte uit te oefenen, Utrecht 9 Februarij 1844.

105. Thans is nog geldig de bepaling van een buurtbrief, «dat aanstonds bij koop iemand »aankoopende een huis waardig boven de *f* 100.», »de verkrijgende aan de buurtmeesters in der »tijd ten behoeve van die buurt *f* 5.» zal moe»ten betalen.»

Wijk bij Duurstede Kgr. ... (1); — cf. Wijk bij Duurstede Kgr. ... (2), eene exceptie van non-qualificatie verwerpende.

106. Het beding in de koop-conditiën uitgedrukt, «dat, indien de kooper in gebreke mogt »blijven aan de voorwaarden te voldoen, de »verkoopers zoodanigen koop voor niet gedaan »en van onwaarde, immers aanstonds en met »volle regt voor vernietigd zullen mogen hou»den, en zonder eenige sommatie aan den ge»brekkigen kooper, tot eene herveiling over»gaan,» geeft aan de verkoopers het regt niet om te herveilen zonder voorafgaande resiliatie van het koopcontract door den regter.

Nijmegen 11 Januarij 1848.

107. Eene koopakte onder viguour van den C. N. gesloten, waarbij aan den verkooper het regt wordt gegeven om gedurende vijf jaren het contract te doen vernietigen, is niet nietig volgens art. 1174 C. N.

Overijssel 5 November 1860, vern. Zwolle 10 Junij 1857. — Voormeld arrest is gewezen nadat een eerste arrest, regt doende op het hooger beroep van het vonnis van Zwolle, op andere gronden was vernietigd bij *b* H. R. 6 Januarij 1860, en de zaak naar dat Hof was teruggewezen.

108. Vordering van strijkgeld. Onder hoogste bieders, ten wier behoeve dat strijkgeld bij de voorwaarden eener openbare verkooping is bedongen, zijn te verstaan zij, die bij de veiling bij opbod de zaak hebben ingezet, en aan wien zij voor de door hen gebodene som provisioneel is toegewezen, dus zij, die respectievelijk bij iedere veiling bij opbod, hetzij van eene afzonderlijke kavel, hetzij van eene massa, hetzij van eene geheele massa, het laatst en alzoo het hoogst geboden hebben.

Utrecht 9 Maart 1855.

109. De kooper kan tegenover den verkooper door getuigen bewijzen het bestaan van een beding, dat niet vermeld is in het koopbriefje, dat de kooper van des verkoopers agent heeft aangenomen.

a Amsterdam 2 Julij 1861.

II. § 1. A.

110. De verkooper die eens anders goed heeft verkocht, kan zich krachtens art. 1507 B. W. in geen geval ontslagen achten van de verpligting om, indien hij later eigenaar van het verkochte goed wordt, dat goed aan den kooper te leveren, of zoo het aan dezen reeds is geleverd, het hem te laten. De erfgenaam van den verkooper, diens boedel onvoorwaardelijk aanvaard hebbende, is tot hetzelfde verpligt, en verliest door zoodanige aanvaarding de actio revindicatoria, welke hij uit eigen hoofde, als eigenaar van het verkochte goed, tegen den kooper kon doen gelden.

Deventer 16 April 1862.

111. De aflosbaarheid van effecten vóór den dag der dagvaarding is geen bewijs van onmogelijkheid van levering ná dien dag, vooral indien vooraf is gesommeerd.

a Amsterdam 26 April 1867.

112. Het aanhangig maken van een geding ter levering, in casu van eene stoomboot, die de gedaagde voor de eischers had aangenomen te bouwen, kan voor hem die bij de overeenkomst de verpligting tot levering heeft op zich genomen, geen grond opleveren, om de levering te weigeren of te vertragen.

a Amsterdam 6 Februarij 1846.

113. Wanneer hij die een opstal heeft gekocht tot amotie binnen een bepaalden tijd, zich op wanpræstatie beroept, bestaande in niet-levering van het gekochte, en op grond daarvan tot ontbinding ageert, dan is niet admissibel het bewijs dat de eischer zelf de schuld heeft dier beweerde wanpræstatie, door aan den huurder van de perceelen, die hier het onderwerp van den koop en verkoop uitmaakten, de belofte van huurverlenging te doen; die belofte van langer huur kan aan de bewoners der perceelen geen regt geven tot hunne weigering om het gehuurde te ontruimen, noch den verkooper ontslaan van zijne verpligting tot levering.

Amsterdam 30 Junij 1869.

114. Een verkooper van Ruhrkolen volgens overeenkomst van Maart 1870 te leveren vóór October van dat jaar, kan tegen de hem wegens niet-levering gevorderde ontbinding met schadevergoeding, niet aanvoeren dat de uitvoer van steenkolen ten gevolge van den Duitsch-Franschen oorlog op bevel der Hooge Regering in Pruissen ook naar Nederland is geschorst, dat het noodige werkvolk aan de Ruhrmijnen heeft ontbroken, dat eene partij steenkolen voor den eischer bestemd door zelf-ontbranding is vergaan, en dat hij aldus door overmagt is verhinderd geworden zijne verbindtenis na te komen.

Amsterdam 17 Mei 1871.

115. Indien door den eischer is gekocht niet eene zekere en bepaalde op eene aangeduide plaats zich bevindende partij koloniale goederen, maar alleen eene zekere quantiteit aan het monster beantwoordende en van waar ook aan den kooper te leveren dergelijke goederen, dan kan het beweren van den verkooper dat hij diezelfde partij op hetzelfde monster bevorens heeft gekocht van een derde, en dat deze heeft voorgegeven door force majeure de levering niet te hebben kunnen doen, geen invloed hebben op de regten des eischers, om de levering of anders ontbinding der overeenkomst te vorderen. Ook is in dat geval een eisch tot vrijwaring tegen dien derde ten onregte ingesteld.

c Amsterdam 10 December 1847.

116. Wanneer een koop en verkoop is gesloten met bepaling, dat de waar op een gegeven tijdstip moest afgeladen worden en dat de vracht in den koopprijs begrepen was, terwijl later nog de verkoopers hebben opgegeven welk schip zij bevracht hadden, is onaannemelijk het beweren tegen eene wegens niet-levering ingestelde actie tot ontbinding gevoerd, als zouden de verkoopers niet zijn verpligt geweest om voor scheepsgelegenheid te zorgen.

Amsterdam 30 Januarij 1863.

117. De verkooper is zóó min tot levering gehouden zoolang de kooper den koopprijs niet heeft betaald of aangeboden, dat hij zonder die betaling of dat aanbod zelfs niet door eene sommatie of door eene voor de levering gestelde tijdsbepaling kan in verzuim geraken.

Zutphen 4 Maart 1869.

118. De verkooper kan niet beweren tot geene levering door feitelijke inbezitstelling te zijn verpligt, omdat de kooper niet betaalt, wanneer wel de termijn van betaling is verschenen, doch partijen zijn overeengekomen, dat ook daarna eerst tegen een bewijs van doorhaling der bestaande hypotheken zou betaald worden.

Tiel 17 Maart 1871.

119. De verkooper is eerst dan regtens nalatig in de levering der verkochte goederen, als hij daartoe door den kooper is gesteld in mora, tenzij de overeenkomst medebrengt, dat de verkooper zou zijn in gebreke door het enkel verloop van den bepaalden termijn, of wel die levering moet plaats hebben binnen zekeren termijn, welken de verkooper heeft laten voorbijgaan.

Utrecht 2 Mei 1856.

120. De verkooper is in mora, indien hij slechts een gedeelte der verkochte goederen heeft geleverd, en wel aanbiedt om ook het overige te leveren, doch bijna twee maanden heeft laten voorbijgaan, zonder daaraan te voldoen; in dien stand van zaken kan hij niet volstaan met zich bereid te verklaren om alsnog te leveren na behouden arrivement.

Amsterdam 2 Junij 1854.

121. *Tijd van levering.* — Eene tijdsbepaling voor de levering bij eene koopovereenkomst vastgesteld, is slechts dan als een fatale termijn aan te merken, wanneer het uit de bedoeling van partijen of uit den aard van het contract voortvloeit, dat na het verstrijken van den gestelden termijn geene uitvoering meer aan de overeenkomst zou kunnen gegeven worden. Die levering kan dus na den gestelden termijn gevorderd worden, zelfs van handelsgoederen die aan daling en rijzing onderhevig zijn.

Rotterdam 21 Junij 1871.

122. Wanneer bij koop en verkoop is bepaald, dat indien de koopwaar niet op een aangewezen tijdstip in eene aangewezen haven zal zijn gedeponeerd, des koopers engagementen van geene waarde zullen zijn, dan beteekent zulks (zonder meer) dat de kooper na dat tijdstip niet verpligt is te ontvangen. De kooper kan, wanneer op dat tijdstip nog niet is geleverd, dagvaarden tot ontbinding met schadevergoeding. Eene ingebrekestelling behoeft dan niet gedaan te worden.

Amsterdam 21 Maart 1866.

123. Wanneer bij verkoop van handelswaren bedongen is «levering in Mei», moet de maand Mei beschouwd worden niet als aanvangstermijn van des koopers regt om de levering te vorderen, maar wel als eindtermijn van zijne verpligting om te ontvangen; dus moet de tijdsbepaling verondersteld worden ten voordeele des koopers te zijn bepaald in betrekking tot zijne gelegenheid om in, maar niet na Mei te ontvangen. De kooper is mitsdien in gebreke door verloop van de maand Mei, en behoeft daarvoor niet bij akte in gebreke te worden gesteld.

Rotterdam 30 Januarij 1867.

124. Wanneer bij een koop en verkoop wel primitief was bedongen dat de levering «einde »Maart» zou geschieden, doch tevens blijkt dat zulks in zooverre gewijzigd is, dat den verkooper is vrijgelaten, de levering ook nog na dien tijd te doen, dan is voor de nakoming van die verbindtenis geen fatale termijn gesteld.

Zutphen 22 Julij 1869.

125. Indien verkocht is tarwe te leveren in Mei, waarvoor de kooper een schip beschikbaar zou stellen, doch dit schip eerst wordt afgezonden in Junij, behoort de aanvankelijk bepaalde termijn van levering door onderling goedvinden van partijen als vervallen te worden beschouwd, en is de verpligting tot levering blijven bestaan, zonder aan eenigen termijn meer gebonden te zijn; de verkooper die het verkochte in Augustus heeft geleverd, heeft dus aan zijne verpligting tot levering voldaan.

N.-Holland 24 Januarij 1850, bev. Amsterdam 17 November 1848, waarbij werd aangenomen, dat in facto van geene vertraging aan de zijde des verkoopers was gebleken, — en waartegen de cass. is verw. bij *b* H.R. 7 Februarij 1851, Concl. conf.

126. Indien in Maart is gesloten eene koopovereenkomst van steenkolen, te leveren in termijnen gedurende het loopende jaar, terwijl de kooper den termijn tot ontvangst van elke lading zou opgeven, en hij dientengevolge in Maart, Junij, September en October slechts vier te leveren hoeveelheden heeft opgegeven, die ook zijn geleverd, en de kooper vervolgens den 18 October sommeert tot levering der overige twaalf hoeveelheden vóór 1 December (waarop volgens hem de geheele levering moest zijn afgeloopen), — is de verkooper bij niet-levering op dit tijdstip in mora, en verpligt tot schadevergoeding, indien hij niet ontijdigheid der aanmaning tot levering der laatste hoeveelheden of onmogelijkheid dier levering beweert, ofschoon hij dan ook moge verwacht hebben, dat de opgave tot levering meer gelijkelijk over het tijdvak van levering zou zijn verdeeld geworden.

Z.-Holland 24 December 1855.

127. Wanneer effecten gekocht zijn leverbaar tusschen 1 Januarij en 1 Maart 1855 ter keuze des koopers, moet de verkooper op laatstgemelden dag die effecten aanbieden; de omstandigheid dat de woonplaats des koopers niet bekend is, doet niets ter zake af.

b N.-Holland 22 October 1857, bev. *b* Amsterdam 10 October 1856.

128. Wanneer men overeenkomt dat eene gekochte partij tarwe te Rotterdam moest worden geleverd, en het schip daarentegen naar Antwerpen wordt gedirigeerd, dan heeft men dat beding niet in acht genomen. Het later tijdstip van levering te Rotterdam kan niettemin geacht worden door de gedaagden daadwerkelijk te zijn goedgekeurd, indien zij tegen de te late aankomst van het schip geene bedenkingen hebben gemaakt, en de latere verzending der lading niet zonder hunne voorkennis en hun medeweten is geschied, daar partijen in dien tusschentijd over deze zaak voortdurend in onderhandelingen zijn geweest.

c Rotterdam 30 Junij 1852. — Cf. Z.-Holland 20 Augustus 1852.

129. De eisch tot ontbinding van eene koopovereenkomst wegens niet naleving van de geposeerde conditie van verscheping in Mei, en in het algemeen van den bepaalden tijd van levering, hangt af van de vraag, of dat beding behoort tot de essentie van den gesloten koop en verkoop. Dit moet uit de feiten blijken en uit de bedoeling van partijen om den koop alleen te sluiten, wanneer de levering ten bepaalden tijde plaats vond. Zulks is echter niet het geval, wanneer de kooper reeds in Mei heeft verklaard de goederen te weigeren, indien niet aan eene door hem gemaakte reclame voldaan werd; zoo ook wanneer hij toch een gedeelte der gekochte goederen na die maand heeft aangenomen.

a Amsterdam 14 December 1870, bev. bij N.-Holland 29 Februarij 1872.

130. Indien tusschen Israëlieten een koop is gesloten, met bepaling dat de levering binnen eene maand zou plaats hebben, zonder dat evenwel blijkt, of partijen al of niet bedoeld hebben, dat juist de datum, waarop die maand zou verstreken zijn, onvoorwaardelijk en onder alle omstandigheden de laatste den verkooper tot het doen der levering toegestane dag zoude zijn, en die datum valt op een Zaturdag, dan kan de verkooper, die twee dagen na dien dag, zijnde de eerstvolgende werkdag, aanbiedt te leveren, geacht worden aan zijne verpligting te hebben voldaan, te meer wanneer door dat geringe tijdsverschil het doel van des koopers handelsoperatie niet is verijdeld, noch hem daardoor eenige schade is toegebragt.

N.-Holland 13 Februarij 1868.

131. *Plaats van levering.* — De bepaling van art. 1513 B. W. (herhaling van art. 1429, al. 1 B. W.) dat de levering geschieden moet waar het verkochte goed zich op het tijdstip des verkoops bevond, slaat alleen op de levering eener zekere en bepaalde zaak.

Arnhem 29 April 1872. — Amsterdam Kgr. I 13 Augustus 1869.

132. Volgens art. 1513 B. W. moet bij verkoop van goederen van eene bepaalde soort

door een koopman, de levering geschieden ter plaatse waar deze woont, omdat de goederen moeten geacht worden tijdens de bestelling aldaar aanwezig te zijn geweest.

Groningen 26 Maart 1858.

133. De verkoop van zeker getal bundels garen, tijdens den verkoop zich bevindende op eene bepaalde plaats, is te beschouwen als de verkoop van eene zekere en bepaalde zaak, waarop dus niet van toepassing zijn de wettelijke voorschriften betreffende de levering van res fungibiles; art. 1513 B.W. omtrent de plaats der levering, is dus daarop toepasselijk.

b H. R. 13 Februarij 1868, Concl. conf.

134. Bij den verkoop van eene hoeveelheid Ruhrkolen, tijdens den verkoop te Duisburg liggende, kan de plaats van levering niet geacht worden te zijn de woonplaats des koopers, en wel te minder ingeval de kosten- en vracht van weghaling voor diens rekening zijn; art. 1512 en 1515 B. W.

Z.-Holland 26 April 1858, vern. Rotterdam 15 Januarij 1858, waarbij de levering ter woonplaatse van den kooper naar aanleiding van verschillende omstandigheden, vooral omdat de verkooper reeds een gedeelte van het verkochte aldaar had geleverd, is beschouwd als een tusschen partijen bestendig gebruikelijk beding.

135. Indien bij een koop en verkoop van waren te Tilburg, gesloten tusschen aldaar wonende fabrikanten en te Amsterdam gevestigde kooplieden is bedongen, dat de verkochte waren «franco Rotterdam» zouden geleverd worden, sluit dit beding niet van zelf in, dat Rotterdam de plaats van levering is; dat beding heeft alleen betrekking op de kosten der levering.

Rotterdam 13 April 1859. — Amsterdam Kgr. I 13 Augustus 1869, bij beding «franco vracht »Groningen.»

136. Alleen uit de franco-verzending van meel tot Arnhem volgt op zich zelve niet dat de levering aldaar moest plaats hebben, maar wel in verband daarmede uit de omstandigheden dat de verkooper bij exploit heeft aangeboden en overgegeven eene schriftelijke magtiging op een expediteur te Arnhem om het meel aan den commissionnair (kooper) uit te leveren, dat deze die magtiging heeft aangenomen en daarop de uitlevering van het meel te Arnhem van den expediteur heeft gevraagd.

Gelderland 14 Junij 1871.

137. Het bij een verkoop gestelde beding: «contant te betalen bij levering vrij aan boord »te Wageningen,» geeft niet te kennen dat ook de levering aan boord te W. plaats heeft, maar wel dat gekocht is tegen contante betaling bij de levering en dat den kooper vrijdom van vracht wordt verzekerd tot aan boord.

Arnhem 29 April 1872.

138. Bij levering van koopwaren op monster ter beurze verkocht, zonder dat men omtrent de levering blijkt te zijn overeengekomen, moet als plaats van levering aangemerkt worden, niet die van de afzending, maar die van de aankomst in de bergplaats van den kooper.

Dordrecht 9 Maart 1855.

139. Door bij koop en verkoop op monster, dit monster onder den kooper te laten, worden partijen geacht eene overeenkomst te hebben gesloten, om de levering in ieder geval te doen plaats hebben daar, waar de kooper zich bevindt.

b Z.-Holland 16 November 1864. — Anders bij het betrekkelijke, doch wat het dispositief betreft, bevestigde vonnis Dordrecht 4 April 1864, beslissende dat de levering in casu moest plaats hebben ter plaatse waar zich de gekochte tabak ten tijde van den verkoop bevond, en wel op grond van art. 1513 B.W., welk artikel door het Hof echter niet toepasselijk werd verklaard, ook omdat het ten deze niet gold een bepaald voorwerp.

140. Wanneer koopwaren verkocht worden, die nog niet bestaan, dan moet voor de toepassing van art. 1513 B.W. (ten ware er anders zij bedongen) de plaats waar de goederen ter levering in gereedheid gebragt worden, als de plaats beschouwd worden, waar de levering moet geschieden.

N.-Holland 7 October 1869; — Cf. Amsterdam 18 Junij 1868, op andere gronden bevestigd.

141. De verkooper heeft aan zijne verpligtingen voldaan, door op de plaats te leveren, waar het verkochte goed zich bevond tijdens den verkoop, te weten het land, waar de vrucht in den grond zat; door de aardappelen te leveren, toen zij rijp en gerooid waren; door op dat land de maat en het getal toe te meten en den verkooper in staat te stellen het verkochte van daar weg te halen; door te leveren in den staat, waarin de vrucht zich bevond, hetzij dan de koop bij den uitslag voor hem voor- of nadeelig mogt zijn uitgevallen; indien de aardappelen niet gekocht zijn van een koopman, leverancier of opkooper van aardappelen, maar van een landbouwer, die, tijdens den verkoop, de aardappelen nog in den grond had; de koop geschied is op een tijdstip, dat de vrucht nog niet rijp was, en eerst na verloop van nog eenige weken, onzeker wanneer, uit hoofde van de onzekere toekomstige weersgesteldheid, zou kunnen gerooid worden; de prijs vooraf bepaald werd vastgesteld, hoezeer slechts omtrent de soort, de maat en het getal was overeengekomen, en de deugdelijkheid der vrucht nog geheel onzeker was, vooral in dien tijd dat de aardappelenziekte heerschend was, en eindelijk de koop had plaats gehad voor fabrikanten, die gewoon zijn de aardappelen van de landbouwers, terwijl zij nog op het gewas staan, op te koopen, om die te verwerken tot een fabrikaat, waartoe ook aardappelen die niet gaaf zijn, gebruikt worden.

Groningen Hof 27 October 1857.

142. Al is een verkooper gewoon de door zijn agent verkochte partijen waren naar eene bepaalde plaats te verzenden en ze daar tegen ontvangst van geaccepteerde wissels af te leveren, zoo is hij toch tot die verzending niet gehouden, wanneer hij den questieusen verkoop bij uitzondering niet heeft goedgekeurd, dan wanneer een derde zou beloofd hebben de te ontvangen wissels van den kooper te accepteren.

Zutphen 4 Maart 1869.

143. Indien er tusschen den kooper en verkooper van roerend goed geschil gevoerd wordt over de plaats, waar de levering volgens de

overeenkomst moet geschieden, rust de last van het bewijs op den kooper.
Drenthe 24 Mei 1845.

B.

144. Levering moet zijn levering van het verkochte en moet dus bij niet voldoende levering alsnog behoorlijke levering geschieden; ontvangst en betaling is geen wettelijk vermoeden van goedkeuring der levering, maar kan een feitelijk vermoeden zijn, wanneer bij den kooper de wetenschap heeft bestaan dat de geleverde zaak eene andere was dan de gekochte; die wetenschap is bij koop en verkoop van effecten niet af te leiden uit de inzage der stukken, indien op deze niet vermeld is dat zekere onderteekening als (ontbrekend) vereischte voor de geldigheid moet aanwezig zijn.
a N.-Holland 21 December 1868, bev. *a* Amsterdam 26 April 1867.

145. Art. 1428 B. W., dat de verkooper niet van de beste soort behoeft te leveren, maar ook niet met de slechtste kan volstaan, handelt uitsluitend van het geval, dat de zaak alleenlijk ten aanzien van hare soort is bepaald; wordt zij dus nog door iets anders bepaald, dan is dat artikel niet toepasselijk.
H. R. 8 October 1858, Concl. conf.

146. Bij koop en verkoop van goederen, alleen bepaald ten aanzien van hunne soort, kan onder levering niet worden verstaan de toezending van elke qualiteit dier goederen, maar alleen die van het verkochte. De verkooper moet bewijzen, dat de door hem geleverde goederen beantwoorden aan de bedongen qualiteit.
Amsterdam 14 October 1869.

147. Wanneer baleinen verkocht zijn, behoeven juist geene walvisch-baleinen geleverd te worden.
Amsterdam 27 Maart 1862, bev. Amsterdam Kgr. I 20 September 1861.

148. De leverbaarheid der koopwaar moet niet beoordeeld worden naar de plaats, waar de levering moest geschieden, maar wel naar de plaats, waar het contract gesloten is en partijen woonachtig zijn.
N.-Holland 21 December 1857.

149. In geval van betwisting der leverbaarheid van verkochte goederen, rust de bewijslast dier leverbaarheid op den verkooper.
N.-Holland 3 Maart 1870.

150. Wanneer een kooper het verlangen te kennen geeft dat de verzending van de gekochte partij goed *niet* plaats vinde, kan de verkooper *minder* goed zenden dan gekocht was, mits de partij eene verhandelbare partij blijve.
Amsterdam 23 Januarij 1862.

151. Wanneer zakken meel à 100 kilo of «*zakken tarwebloem* 100 *kilo*» verkocht zijn, moeten geleverd worden zakken die netto honderd Ned. ponden meel inhouden.
Amsterdam 21 October 1862.

152. Bij gemis van speciale bedingen, kan de kooper van raapolie niet anders vorderen dan raapolie, zooals die in den handel gewoonlijk voorkomt en daarvoor wordt geleverd.
Amsterdam 26 Mei 1865. — De expertise bij dit vonnis bevolen, ten einde de qualiteit van raapolie, zooals hij boven is omschreven, te onderzoeken, is bij *a* N.-Holland 29 Junij 1865, in zooverre aangevuld, dat ook *buitenlandsche* olie aan de overeenkomst kan voldoen.

153. De waarde van stoomketels hangt voor een deel af van hun weerstandsvermogen, zoodat men, aangenomen hebbende voor eene stoombootketels te leveren, van eene drukking van minstens vier atmospheren, terwijl ze na de levering bleken slechts voor eene drukking van drie atmospheren geschikt te zijn, ook al kon de boot daarmede varen, niet kan beweren voldoend werk te hebben geleverd.
a N.-Holland 12 Mei 1864, in dit opzigt bev. *a* Amsterdam 4 November 1862.

154. Wanneer bij den verkoop van eene gemaakte en reeds voorhanden locomobile, door den verkooper is opgegeven, dat deze een vermogen van zes paardenkrachten bezit, dan is de kooper, indien het later blijkt, dat dit werktuig een minder vermogen heeft, geregtigd te vorderen, dat het verkochte hem met de opgegeven capaciteit worde geleverd, wanneer het in de magt van den verkooper is, door het aanbrengen van herstellingen en verbeteringen de zes paardenkrachten aan de locomobile te geven.
Rotterdam 25 Maart 1868.

155. Wanneer een kooper door zijnen makelaar eene bepaalde partij goederen heeft doen bezigtigen, en de makelaar dan in het koopbriefje eene bepaalde soort van goederen heeft vermeld, dan is, ter beoordeeling van de rigtige levering door den verkooper, de vraag afdoende of het bezigtigde goed geleverd is, niet of het goed van de in het koopbriefje vermelde soort is.
N.-Holland 30 Januarij 1860, vern. Amsterdam.

156. Wanneer geene enkele voorwaarde daaromtrent tusschen partijen is bedongen, heeft de eischer voldaan aan al hetgeen, waartoe hij zich heeft verbonden, door een kunstgebit te leveren, waarmede de gedaagde, bij eene eerste proeve, heeft kunnen eten, hoewel dit dan met moeite vergezeld ging; zoodanig gebit moet geacht worden naar eisch te zijn gemaakt.
Harderwijk Kgr. 28 Januarij 1860.

157. Wanneer vaststaat dat een schip is verkocht zooals het tijdens den verkoop te Antwerpen was liggende, kan nimmer ontbinding van den koop en verkoop worden gevraagd door den kooper, op grond dat het niet voldoet aan de daaromtrent door hem gegeven beschrijving.
Amsterdam 19 Januarij 1865.

158. De verkoop van eene kruideniers-affaire met benaming en opgave van stand, bevat niet alleen den inventaris, maar sluit ook kennelijk de bedoeling van partijen in, dat de zaak door den kooper in hetzelfde huis zou worden voortgezet. Wanneer de winkel echter gedreven wordt in een bij weekhuur gebruikt huis, en dit aan den kooper is bekend gemaakt, dan is de verkooper enkel verpligt tot levering van den inventaris en tot tijdige ontruiming van het huis; het koopcontract blijft van kracht, hoewel de kooper door den eigenaar van het huis niet als nieuwe huurder wordt aangenomen.
Rotterdam 15 Maart 1871.

159. Bij den verkoop van een pakhuis en

erf in den staat waarin het zich op den dag der overdragt bevindt, met al hetgeen daaraan aard-, muur-, spijker- en nagelvast is, doch zonder al hetgeen eenigzins mobilair kan genaamd worden, — moeten die bepalingen omtrent hetgeen in den verkoop is begrepen, in den meest strengen zin worden opgevat, en zijn daarin niet begrepen de voorwerpen die door den huurder in het verkochte zijn gebragt en aan dezen toebehooren. De levering van het pakhuis bevat alzoo niet de laatstbedoelde voorwerpen en de kooper is niet geregtigd deze na derzelver wegvoering terug te vorderen.

Amsterdam 21 Februarij 1872.

160. Er kan niet gezegd worden dat eene *bepaalde* partij rogge is verkocht, indien de verkooper wel is waar rogge in voorraad had, welke door hem bestemd was voor den kooper, en daarvan zelfs een gedeelte aan dezen heeft geleverd, — met dat gevolg dat de verkooper ook andere gelijksoortige rogge mag leveren; de omstandigheid dat de verkooper in meerdere brieven aan den kooper heeft gesproken van «uwe rogge, uwe partij, uw goed» doet niets af. Een beding van voorschot op kooppenningen is niet volstrekt onvereenigbaar met het begrip van verkoop op levering of verkoop van eene hoeveelheid rogge van bepaalde wigt of op bepaalden tijd te leveren.

Rotterdam 7 Junij 1848.

161. De kooper van eene baggermachine die op zekere bepaalde diepte zou moeten werken, is niet geregtigd tot ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding te ageren, op grond dat bedoeld vermogen niet aanwezig was, wanneer hij zonder af te wachten de komst van een door de verkoopers op de zijnerzijds gedane kennisgeving gezonden deskundige, onmiddellijk heeft gesommeerd tot levering van eene machine welke op de bedongen diepte baggeren kon, en vervolgens ook zonder op het voorstel eener proefneming met diens baggermolen, nadat de noodig bevonden verandering gemaakt was, te letten, wederom heeft gesommeerd tot weghalen van de geleverde machine, en tot leveren van eene andere die aan het gestelde vereischte voldeed. Hij is integendeel verpligt den koopprijs van het gekochte te voldoen.

Z.-Holland 21 Februarij 1870, vern. Gorinchem 25 Mei 1869.

162. De voorwaarde bij den verkoop van scheepsaandeelen: «dat, hetgeen op een daarbij »bepaald tijdstip of te goed of te kwaad mogt »zijn, zal zijn voor rekening van den kooper,» geeft den verkooper geen regt het aandeel in de winsten van eene nog onvoltooide reis tot dat tijdstip te vragen, omdat de geheele reis een ondeelbaar geheel uitmaakt, die voor geene splitsing vatbaar is, en vóór den afloop onmogelijk het resultaat kan worden bepaald, en ook dan niet te bepalen is, hoedanig de stand van zaken op een gegeven tijdstip is geweest; zoodat ook gedurende de reis van een schip geene rekening kan worden gedaan noch een saldo gefixeerd.

Amsterdam 2 November 1864.

163. Wanneer verkocht is, niet op monster, maar eene zeilende partij, volgt daaruit nog niet dat elke qualiteit aan het contract zal beantwoorden, mits die slechts door het aangewezen schip zij aangevoerd.

N.-Holland 6 November 1856, waarbij met bev. v. Amsterdam 15 November 1855, tevens werd aangenomen, dat geen acht kon worden geslagen op het beweren door den verkooper voor het eerst in appel gevoerd, met aanbod van bewijs, dat nl. de geleverde waar aan de voorwaarden van den verkoop voldeed, op grond dat hij het verkochte reeds onder zich had genomen, en ook reeds door een antwoord bij contra-insinuatie het bewijs had geleverd, dat hij aan zijne verpligting tot levering of tot aanbod van levering regtens niet had voldaan.

164. Een eisch tot ontbinding der overeenkomst van koop en verkoop eener partij zeilende gumdamar, op grond dat de gedaagde als kooper weigert de aangebragte gum te ontvangen, is niet gegrond, wanneer bij den koop is bedongen dat de verkooper de verzekering geeft van afzending voor prima qualiteit, en hij niet bewijst dat hem die waar als zoodanig is gefactureerd.

Rotterdam 19 April 1871.

165. De kooper, die beweert dat het geleverde niet voldoet aan de gestelde voorwaarden, kan geene regtsvordering instellen tegen den verkooper, alleen strekkende tot amotie van het gekochte.

Naarden Kgr. 16 Julij 1863.

166. Uitlegging eener overeenkomst van koop en verkoop van calicots voor de bleek. Ontbinding daarvan gevorderd, op grond dat gedaagde zijne verpligtingen niet was nagekomen, om te zorgen, dat een derde de wissels voor het bedrag der verkochte goederen voor rekening van den gedaagde zou accepteren, en tegengesproken als zijnde de bedongen qualiteit niet geleverd; op grond daarvan bij reconventie eveneens ontbinding gevorderd. Getuigenbewijs des oorspronkelijken eischers afgewezen, en dat van den oorspronkelijken gedaagde toegelaten. Uitlegging van het beding «keur bleek bij...;» — aangenomen, dat het de bedoeling is geweest van partijen, en de aard der overeenkomst zulks ook medebrengt, dat de zaak, die geleverd moest worden, voldeed aan de algemeene eischen van den Oost-Indischen handel, en dat voormeld beding in dien zin moet worden uitgelegd, dat de goederen daarenboven het keurmerk moesten dragen; — voorts overwogen, dat wel als algemeene regel geldt, dat de eischer moet bewijzen, dat de geleverde waar aan al de vereischten der overeenkomst voldoet, doch dat zulks niet belet, dat de gedaagde, die het bewijs van het tegendeel wil leveren, tot zoodanig bewijs mag toegelaten worden.

Rotterdam 14 Januarij 1863.

167. Op den verkooper rust het bewijs dat hij geleverd heeft de qualiteit waaromtrent overeengekomen was, wanneer de kooper onmiddellijk na de ontvangst zijne afkeuring van het geleverde ter kennis van den verkooper heeft gebragt.

'sGravenhage Kgr. 6 Junij 1864.

168. De verkooper moet bewijzen, dat hij de qualiteit goederen geleverd heeft welke verkocht is. Uit de ontvangst en den opslag der goederen door den kooper mag geene goedkeu-

ring van het geleverde afgeleid worden; deze volgt echter wel uit het behoud der goederen, en tardieve aanmerkingen zijn derhalve niet toegelaten.

Groningen Hof 3 December 1867.

169. Het bewijs, dat zekere aangewezen goederen dezelfde zijn als die men beweert door den verkooper onvoldoende te zijn geleverd, is toelaatbaar, vooral indien de kooper kort na de levering den verkooper heeft uitgenoodigd ze te doen afhalen en door andere te vervangen. Dat bewijs kan ook door een suppletoiren eed aangevuld worden.

N.-Holland 29 December 1859.

170. De usance in den effectenhandel brengt mede, dat, wanneer vreemde effecten, ter beurze verkocht en met rente betaald, na de levering wegens gemis van eene handteekening of wegens andere oorzaak als ongeldig afgewezen, en met protest zijn teruggekomen, die levering door inwisseling of levering van andere geldige stukken behoort te worden vervangen, of, zoo dit onmogelijk is, de koopprijs vergoed, met restitutie der afgewezene of teruggekomen stukken.

a Amsterdam 21 December 1870.

C.

171. De verkooper van een onroerend goed, is, nadat dit door overschrijving in de openbare registers ten name van den kooper behoorlijk is geleverd, alsnog verpligt tot eene andere feitelijke levering.

Drenthe 2 December 1865. — Leiden 12 Mei 1846. — Groningen 10 Mei 1845, bev. bij Groningen Hof 14 April 1846. — Utrecht 3 Januarij 1868. — Alkmaar 21 Mei 1840, impl. door te beslissen, dat de kooper van een huis, na de overschrijving der koopakte bij den hypotheekbewaarder, geen onvoorwaardelijk regt heeft om de overgifte te vorderen, indien hij de kooppenningen nog niet heeft voldaan. — Cf. 's Hertogenbosch 24 Mei 1848. — Anders Drenthe 23 Mei 1862. — Gorinchem 6 November 1847.

172. Een verkocht onroerend goed is wettelijk geleverd, en dus de eigendom daarvan reeds overgedragen door de enkele overschrijving van de koopakte in de daartoe bestemde openbare registers. De verkooper is echter, boven en behalve de wettelijke levering door die overschrijving, nog gehouden, voor zooverre het goed daarvoor vatbaar is, tot stoffelijke levering of overdragt van de nuda detentio, als gepaard moetende gaan met en resulterende uit de wettelijke levering.

Alkmaar 15 Maart 1860.

173. De kooper van een land, waarvan de koopakte vermeldt, dat het een regt van uitpad heeft op een naburig erf, heeft, nadat die koopakte in de openbare registers is overgeschreven, geene actie tot levering meer tegen zijnen verkooper, indien de eigenaar van het dienstbaar erf weigert dat uitpad te verleenen.

'sGravenhage 19 October 1849.

174. Hij die bij een verkoop door eenen hypothecairen schuldeischer krachtens art. 1223 B. W. gedaan, is kooper geworden, kan van den schuldenaar wiens goederen verkocht zijn, de levering van de verkochte zaak en de vrijwaring daarvan vorderen; die levering heeft plaats gehad, wanneer de overschrijving der verkochte goederen in de openbare daartoe bestemde registers is geschied. Indien de kooper beweert, dat de feitelijke levering nog niet heeft plaats gehad, doordien de verkooper het verkochte niet heeft ontruimd, moet hij het bewijs leveren, dat hij op zoodanige ontruiming tegenover den verkooper regt heeft; hij kan die niet vorderen, indien hij niet bewijst, dat de verkooper zoo als hij is gedagvaard, feitelijk in het bezit van het gekochte en alzoo tot ontruiming in staat is. Gemis daarvan waar de verkooper in facto heeft gesteld en den kooper gesommeerd om te ontkennen of te erkennen, onder voorbehoud van bewijs van zijnen kant, dat de goederen in huur zijn genomen en afgestaan, en die huur nog niet is verstreken, en dat feit door den kooper niet is tegengesproken of ontkend, zoodat het voor erkend mag worden gehouden.

Rotterdam 14 Mei 1862.

175. Krachtens een verkoop gesloten onder het Fransche regt is de verkooper ingevolge art. 1605 C. N. alleen verpligt tot de overgave der bestaande titels, maar geenszins gehouden om bij beweerde onvolledigheid daarvan, nog andere te leveren.

H. R. 6 April 1871, Concl. conf. bev. Overijssel 18 Januarij 1869.

176. Een verkooper kan onder het Fransche regt niet gezegd worden aan zijne verpligting tot levering te hebben voldaan (met dat gevolg, dat hij geene betaling van den koopprijs kan vorderen) door de enkele overgifte der bij den koop bedongene bewijzen van eigendom, zoo lang het verkochte zich daadwerkelijk bevindt in het bezit van een derde. Hij kan dus geene betaling vorderen, wanneer tusschen hem en den bezitter, wel ten petitoire is uitgemaakt dat hij, als eigenaar, tot den verkoop wettig is bevoegd geweest, en ook den bezitter is gelast het verkochte te laten ter beschikking van den kooper, doch overigens dit vonnis noch ten uitvoer is gelegd, noch zelfs aan den kooper beteekend.

Arnhem 5 September 1842.

177. Indien uit de geproduceerde veilconditiën blijkt, dat een perceel geveild is op de voorwaarde, dat de eventuële kooper zou behooren genoegen te nemen met zoodanige papieren en eigendomsbewijzen, als ten kantore van den notaris vóór en op den verkoopdag zullen zijn te zien geweest en dat er geene andere of meerdere papieren zullen kunnen worden gevorderd, dan is hij niet geregtigd later andere of betere bewijzen te eischen.

Groningen 10 December 1847. — Amsterdam 17 October 1849, Concl. contr. beslissende dat, daargelaten de vraag of iemand in zijne hoedanigheid van curator of executeur testamentair door eenen vreemden magistraat aangesteld, bevoegd was om een perceel, binnen dit Rijk gelegen, buiten toestemming der erfgenamen of eigenaars, waaronder afwezigen en onder curatele gestelden, zonder voorafgaande magtiging des regters alhier te lande, te verkoopen, in allen gevalle de kooper, na zich tijdens den door hem gedanen inkoop met de bij de stukken aanwezige magtiging van den vreemden

magistraat te hebben tevreden gesteld, zich later niet meer op het ontbreken der magtiging van de Arr.-Rb. hier te lande kan beroepen, indien hij daarvan bewust, niettemin den questieusen koop heeft geaccepteerd, en alzoo met de stukken, tijdens de veiling aanwezig, overeenkomstig de veilconditiën genoegen heeft genomen.

178. Als een gevolg der bepaling in een koopcontract van een onroerend goed opgenomen, «dat de kooper geene andere bewijzen van ei-»gendom kan vorderen dan een afschrift van »het proces-verbaal der toewijzing en der ver-»koop-conditiën,» is door de uitreiking van dat afschrift toch niet vervuld de verbindtenis tot levering, welke in art. 1605 C. N. wordt opgegeven te bestaan in de overgifte der eigendomsbewijzen.

b Gelderland 28 Februarij 1844.

179. Naar de beginselen van den Code Nap. heeft de verkooper van een huis aan zijne verpligting tot levering voldaan, alleen door de overgave der titels van eigendom aan den kooper; hij is dienvolgens niet verpligt den kooper ook in het feitelijk bezit van het verkochte te stellen, vooral wanneer bij de akte van koop en verkoop is bepaald, dat het verkochte reeds sedert een tijdstip, anterieur aan dat waarop de verkoop heeft plaats gehad, ter dispositie van den kooper is gebleven, en dat de kooper het huis zal overnemen in den staat, waarin het zich tijdens den verkoop bevindt, zonder eenige schadeloosstelling noch vermindering van den koopprijs, uit welken hoofde ook, te mogen vorderen.

Gelderland 21 November 1838, vern. Tiel 1ⁿ a. 27 April 1838.

180. De geldigheid der wijze van levering van verkochte waren even als de vorm van alle handelingen moet beoordeeld worden naar de wet van het land waar de levering plaats heeft.

H. R. 27 November 1868, Concl. conf.

181. Verzending van goederen kan niet als levering beschouwd worden, wanneer niet blijkt dat omtrent tijd en wijze van inzending is geconveniëerd, noch zelfs dat de kooper daarvan heeft kennis gedragen, noch ook dat deze zich de goederen heeft aangetrokken.

a Amsterdam 16 Maart 1864.

182. Goederen, niet bij den hoop, maar bij het gewigt verkocht en van de eene plaats naar de andere afgezonden, kunnen (ook met het oog op het regtsgevolg ter zake der competentie) niet geacht worden reeds op de plaats der afzending te zijn geleverd, maar eerst dan, wanneer het gewigt is geconstateerd of geverifiëerd ter plaatse der ontvangst.

Groningen 29 December 1848.

183. Indien de kooper heeft opgegeven de gekochte goederen aan de door hem opgegeven adressen af te zenden en de verkooper overeenkomstig die aanwijzing heeft gehandeld, dan heeft de levering plaats zoodra die goederen uit het magazijn des verkoopers aan den kooper zijn geëxpediëerd, en is deze daardoor in het bezit van het gekochte geraakt.

a N.-Holland 22 April 1869, vern. hieromtrent Amsterdam 20 November 1868.

184. Het handelsgebruik brengt mede, dat de in art. 1497 B. W. bedoelde weging ter plaatse der afzending en niet contradictoir met den kooper, maar eenzijdig door den verkooper geschiedt, behoudens des koopers regt op rafactie bij bewezen minder gewigt. In den handel zijn dus ook bij het gewigt verkochte goederen naar art. 1513 B. W. bij de afzending geleverd ter plaatse waar zich het verkochte goed op het tijdstip der verkooping bevond, en is dit van af dat tijdstip voor rekening des koopers, die bij gevolg, wegens de sedert daaraan overkomen schade, de betaling van den koopprijs niet kan weigeren, maar alleen verhaal heeft op den schipper.

Zutphen 7 April 1859.

185. De verkooper moet geacht worden aan zijne verpligting tot levering te hebben voldaan, wanneer hij de verkochte goederen ter plaatse van de levering in een dok heeft doen opslaan en hiervan kennis heeft gegeven aan den kooper, met aanzegging dat de goederen aldaar voor zijne rekening en risico liggen en op de eerste aanvrage aan hem zullen afgegeven worden.

Groningen Hof 5 November 1867.

186. Wanneer bij het arrest in facto is uitgemaakt, dat de granen aan A voor rekening van B zijn verzonden, is teregt beslist dat de levering voor B door middel van A heeft plaats gegrepen, en de eigendom dus aan B is overgegaan.

c H. R. 29 Junij 1855, Concl. conf.

187. Wanneer de regter, ten gevolge van het aanvaarden eener gekochte partij door den kooper, zonder eenige constatering door middel van voorafgaande meting, het virtualiter er voor houdt, dat het gekochte werkelijk als geleverd moet worden beschouwd, tenzij het tegendeel door den kooper wordt bewezen, dan begaat hij geene schending van eenig wetsartikel.

c H. R 16 November 1855, Concl. conf.

188. De clausule «franco Rotterdam» bepaalt slechts wie de kosten van en de zorg vóór het vervoer draagt, indien de goederen naar Nederland worden opontboden, maar bepaalt niet de wijze van levering en belet niet dat deze door de enkele toezending der facturen plaats heeft.

N.-Braband 14 Mei 1867, vern. 's Hertogenbosch 19 Januarij 1866.

189. Bij verkoop van waren, welke alleen bij hare soort zijn aangewezen en mitsdien bij de maat, het gewigt of getal worden verkocht (twee oxhoofden siroop), valt aan geene levering, immers aan geene geheel geperfecteerde levering (in den zin van art. 314 Rv., en met toepassing daarvan op de regterlijke bevoegdheid) te denken, voordat die goederen door den kooper gewogen, gemeten of geteld zijn, of deze in de opgaven omtrent maat, gewigt en getal door den verkooper of afzender gedaan, na eene summiere inspectie heeft berust.

Groningen 8 Maart 1850.

190. Bij koop en verkoop van zaken, die vooraf moeten worden gewogen, geteld of gemeten, gaat de risico op den kooper eerst over, wanneer die weging enz. heeft plaats gehad met medewerking van beide partijen.

H. R. 2 Februarij 1872, Concl. conf.

191. De toezending en ontvangst van het cognoscement van ingescheept ijzer, is ter bepaling

van den bedongen tijd, geene levering in de magt en het bezit van den kooper ter plaatse waar deze woont, en zulks speciaal waar het geldt eene partij ijzer, bij het gewigt verkocht, welke ter plaatse der bestemming moest gewogen worden.

Groningen Hof 28 Junij 1870.

192. Wanneer goederen bij het gewigt verkocht zijn, en, met vermelding van het gewigt op de factuur, franco ingescheept zijn (zonder dat de weging in tegenwoordigheid van den kooper of van iemand van zijnentwege plaats had, en zonder dat de kooper aanwijzing deed van de wijze van vervoer), dan is de verzending nog geene levering, en het gevolg daarvan is dat, wanneer de goederen onderweg vergaan, zulks geschiedt ten nadeele van den verkooper, die alsdan van den kooper den koopprijs niet kan vorderen.

a Amsterdam 15 April 1863.

193. Bij verkoop kan de levering op den kooper niet gezegd worden te zijn volbragt, voordat het geleverde is goedgekeurd. De kosten van vervoer naar de plaats, waar de keuring moet geschieden, kan dus niet aan den kooper worden in rekening gebragt.

Gelderland 16 Januarij 1867.

194. Wanneer de verkooper den kooper voor een maximum van vracht gewaarborgd heeft, en wanneer de verkooper feitelijk de vracht aan den schipper heeft betaald, dan volgt daaruit niet noodwendig, dat de levering eerst bij lossing en niet reeds bij inlading plaats had.

N.-Holland 7 October 1869, op andere gronden bev. Amsterdam 18 Junij 1868.

195. Een verkooper voldoet, wanneer hij levert hetgeen hem besteld is, en het op zoodanige wijze levert, dat door die levering geene schade aan het verkochte wordt toegebragt. Mitsdien is de wijze van pakking aan den verkooper overgelaten, tenzij bij contrarie beding.

a Amsterdam 18 Januarij 1855.

D.

196. De vordering van den kooper van onroerend goed, strekkende tot feitelijke in-bezitstelling van het gekochte, is een gevolg en uitvloeisel der levering volgens art. 671 B. W.; de kooper is dus onbevoegd zijne vordering tot præstatie van het gekochte te beperken tot die der feitelijke in-bezitstelling. Deze kan alleen worden ingesteld als een gevolg en uitvloeisel van de levering door overschrijving.

H. R. 23 Mei 1862, Concl. conf. verwerp. de voorz. tegen N.-Holland 6 Junij 1861, waarbij (hoewel op andere gronden) was bev. Amsterdam 28 November 1860.

197. De regtsvordering tot levering bij art. 1510 en 1511 B. W. aan den kooper tegen den verkooper gegeven, strekt alleen tot overdragt van het verkochte in de magt en in het bezit van den kooper. Vermits echter deze levering alleen in-bezitstelling en niet eigendoms-overdragt beteekent, belet niets den kooper om, zoo hij door de levering in den zin van art. 671 B. W., is eigenaar geworden, tegen dien verkooper de regtsvordering in te stellen bedoeld bij art. 629 van dat wetboek; terwijl hij in elk geval de keus heeft tusschen de zakelijke vordering tegen den houder krachtens laatstgemeld artikel, en de persoonlijke vordering tegen den verkooper krachtens art. 1510 en 1511 B. W.

b H. R. 13 November 1868, Concl. conf.

198. Art. 1516 B. W. geeft den kooper wel het regt om overeenkomstig art. 1302 en 1303 B. W., wegens niet-nakoming hetzij vernietiging der overeenkomst, hetzij, wanneer hij dit verkiest, præstatie te vorderen, maar hij heeft daardoor niet anders dan eene vordering tot levering volgens art. 671 B. W. en de præstatie der levering bestaat alzoo in de medewerking des verkoopers tot het verlijden van eene voor de overschrijving vatbare akte. Niet-ontvankelijkheid der actie, waarbij een vonnis werd gevorderd, dat in de plaats der bedoelde akte zou treden.

N.-Holland 6 Junij 1861; — cf. Amsterdam 28 November 1860.

199. Het proces-verbaal van een notaris, waarbij wordt geconstateerd de niet-verschijning van een verkooper, ten einde van het gesloten koopcontract eene akte te verlijden, gelijk hem bij regterlijk vonnis was bevolen, kan, in verband met dat vonnis, geen akte opleveren, geschikt om door overschrijving eigendoms-overdragt ten gevolge te hebben.

Drenthe 23 Mei 1862.

200. Bij nalatigheid des verkoopers in het leveren van door hem verkocht onroerend goed, kan de regter niet tusschen beide komen in dien zin, dat de verkooper gedwongen worde tot levering, of zulks zijns ondanks geschiedde. De regter kan dus wel den verkooper veroordeelen, om de akte van den verkoop op te maken, doch niet bepalen dat, zoo de gedaagde in gebreke mogt blijven om die akte te passeren, het vonnis tot titel van eigendoms-overgang zal strekken.

Almelo 12 Mei 1858.

201. De partij die weigert of nalatig is om tot het verlijden der akte van overdragt, op de wijze bij art. 671 B. W. voorgeschreven, over te gaan, kan daartoe bij regterlijk vonnis worden verpligt, en mag in dat geval het vonnis tevens inhouden, dat het, na in kracht van gewijsde te zijn gegaan, den eischer zal strekken tot bewijs van eigendoms-overgang, om in de registers te worden overgeschreven.

Utrecht 24 September 1841.

202. De kooper van een onroerend goed kan van den verkooper vorderen dat er eene akte van koop en verkoop, als tot de overschrijving en daardoor tot de overdragt van den eigendom onmisbaar, worde opgemaakt, gelijk mede dat in die akte worde opgenomen, niet alleen de voorwaarde van den koop, maar ook eene genoegzame omschrijving van het gekochte. Bij gebreke van zoodanig transport heeft de kooper, met het oog op art. 1516, j° art. 1303 B. W., niet het regt om met afwijking van die wettelijke voorschriften, andere middelen van bedwang bij regterlijk gewijsde te doen bevelen, en te vorderen, dat het arrest als akte van transport zal gelden.

Gelderland 25 September 1844. — In gelijken zin Amsterdam 20 Julij 1846.

203. De verkooper van een schip is verpligt den kooper door eene akte in de gelegenheid te stellen het schip te doen overschrijven. Be-

reidverklaring daartoe bij sommatie is niet voldoende ter bestrijding van de later door den kooper ingestelde actie tot ontbinding, wanneer niet tevens de ter overschrijving benoodigde bescheiden worden aangeboden. Al ware tusschen kooper en verkooper bedongen dat geene akte zal worden opgemaakt, kan zulks den verkooper tegen die actie niet vrijwaren, zelfs onverschillig of het schip reeds in het feitelijk bezit des koopers is.

b N.-Holland 5 Mei 1859, bev. Amsterdam 16 Augustus 1858.

204. De kooper van een onroerend goed, aan hetwelk volgens de koopakte eene erfdienstbaarheid toekomt, is na de overschrijving dier akte en na jaren lang genot, niet-ontvankelijk in eene actie tegen den verkooper tot feitelijke levering der erfdienstbaarheid.

c N.-Holland 16 October 1862.

205. Wegens niet-levering moet op de vordering des koopers de ontbinding (niet de nietigverklaring) der overeenkomst van koop en verkoop worden uitgesproken, wanneer ten gevolge van de niet-betaling der verschuldigde interessen, door den schuldenaar en verkooper het verkochte maar nog niet geleverd onroerend goed door den hypotheekhouder krachtens onherroepelijke volmagt is verkocht.

Zeeland 14 Januarij 1862.

206. De kooper van een huis, die in strijd met het gemaakt beding van koop en verkoop, dit huis niet kan betrekken, op grond van eene deugdelijk bestaande huur en verhuur aan eenen derde, waarvan hij, kooper, onkundig is gebleven, is niet-ontvankelijk in zijne actie, strekkende primario tot veroordeeling van den verkooper om de huur te doen vernietigen, en alzoo het gemelde huis ter beschikking van den kooper te stellen, en secundario, voor het geval de verkooper te dezen opzigte in gebreke mogt blijven, tot veroordeeling in alle kosten, schade en interessen. Het is immers niet in de magt des verkoopers, om deze aangegane huur te doen vernietigen, en de Regtbank zou, indien zij aan den primairen eisch gehoor gaf, indedaad den verkooper tot iets onmogelijks veroordeelen; ook de secondaire vordering moet met de onbestaanbaarheid van de primaire vervallen, vermits hij, die in gebreke blijft iets onmogelijks te doen, niet deswege schade en interessen kan beloopen.

Rotterdam 18 December 1844.

207. De gegrondheid eener vordering tot inbezitstelling van een gekocht huis, sluit niet in zich de gegrondheid der tevens gevorderde ontruiming, wanneer de verkooper krachtens nadere overeenkomst de bevoegdheid zou hebben voor eene zekere som gedurende een bepaalden tijd in het huis te blijven.

a Amsterdam 8 Mei 1867.

208. Indien hij die een vast goed heeft aangekocht, onmiddellijk na den aankoop en dus vóór de levering over den verkoop daarvan aan een ander onderhandelt, kan deze niet meer verkrijgen dan het regt om de levering van het gekochte voorwerp te vorderen, en kan dus in geen geval door den tweeden kooper van den eersten worden gevorderd de levering van het gekochte zelf.

Gelderland 30 Junij 1841, vern. Nijmegen 21 Februarij 1840, waarbij de verkoop door den eersten kooper gedaan als nietig werd aangemerkt, op grond dat hij iets verkocht had, waarvan hij nog niet door levering eigenaar was geworden, en de eisch dientengevolge werd ontzegd. — De tweede kooper dagvaardde alsnu zijnen verkooper tot levering van het regt, dat deze door zijn aankoop had verkregen — voor de Regtbank te Breda, die den 15 November 1842 dien eisch ontzegde, op grond dat de verkooper door het laten overschrijven in de registers van de akte aan zijne verpligting tot levering had voldaan, doch verder overwoog, dat dit niet wegneemt dat de verkooper verpligt is die overdragt gestand te doen en den kooper het effect daarvan te bezorgen, bij gebreke waarvan hij tot schadevergoeding verpligt is, — welke schadevergoeding nader werd vastgesteld bij Breda 14 September 1847.

209. Indien de verkooper van een onroerend goed, die door den kooper gedagvaard wordt om, wegens vertraging in de levering van dat goed, de ontbinding van het koopcontract te hooren uitspreken, daags na die dagvaarding alsnog de overschrijving van de akte van koop en verkoop doet plaats hebben en alzoo de levering volbrengt, dan zou de vertraging ten hoogste aanleiding kunnen geven tot eene vordering van schadevergoeding, wanneer daardoor werkelijk nadeel geleden was, maar die tardiviteit geeft geen regt om de ontbinding van het contract te vorderen.

N.-Braband 10 Junij 1845.

210. De kooper heeft geene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad tegen den erfgenaam van den verkooper, die het verkochte doch nog niet geleverde goed weder aan een derde heeft verkocht.

H. Geregtsh. N. I. 12 November 1857.

211. De kooper is ontvankelijk in zijne vordering tot afgifte van opgeslagen koopmanschappen, wanneer hij behoorlijk aanbod doet om de door den bewaarder gemaakte kosten gelijktijdig met de afgifte te voldoen.

Arnhem 28 October 1861.

212. Zij die als koopers op een volgbriefje van eene partij goederen, tegen A (onder wien dezelve berusten) tot uitlevering, en tegen B tot opheffing van een op die goederen gelegd beslag ageren, mogen geenszins niet-ontvankelijk verklaard worden, als zouden zij alleen tegen hunnen verkooper eene regtsvordering tot uitlevering kunnen doen gelden. Er wordt immers geene levering, maar eene feitelijke uitlevering gevraagd tegen den blooten houder.

Amsterdam 15 November 1871.

213. Het is aan den eischer niet vergund naar willekeur andere dwangmiddelen te kiezen dan in de wet zijn opgenomen. De kooper mag derhalve bij de vordering tot levering, niet voegen de subsidiaire eisch tot betaling eener geldsom, bijaldien de verkooper niet aan zijne verpligting voldoet, wanneer die geldsom gevraagd wordt niet als schadevergoeding, maar om den gedaagde tot nakoming zijner verbindtenis te noodzaken.

Drenthe 2 December 1865.

214. Indien de kooper van als zeilende Para-

guay-tabak verkochte koopwaar beweert, dat het aangevoerde niet aan het contract voldoet, is hij niet ontvankelijk in zijne vordering tot levering, en bij faute van dien tot schadevergoeding; hij kan slechts de ontbinding van het contract met schadevergoeding vorderen.

N.-Holland 21 December 1857.

215. Eene koopovereenkomst, over eene zekere hoeveelheid goederen gesloten, kan niet gesplitst worden in zoovele overeenkomsten, als het aantal partijen waarin de levering moet geschieden. Wanneer in zoodanig geval ééne partij is geleverd, en tot levering van eene tweede in regten is geageerd, kan niet de ontbinding der koopovereenkomst wegens wanpræstatie, wat betreft eene derde partij, gevraagd worden.

a Amsterdam 2 Februarij 1870.

216. Wanneer de verkooper terugneemt wat door hem werd geleverd, en zulks op het beweren des koopers, dat de qualiteit van het geleverde niet voldoende is, kan hij, verkooper, later tot resiliatie wegens wanpræstatie door niet-levering aangesproken, niet vorderen dat de kooper bewijze, dat het aangebodene en teruggenomene onvoldoende was.

Amsterdam 15 November 1855.

217. De kooper, die wegens het niet leveren van de verkochte waar, tegen den verkooper instelt de vordering tot vernietiging van het koopcontract, moet, om in die vordering ontvankelijk te zijn, de teruggave aanbieden van de reeds ontvangene en onder hem berustende koopwaren.

Amsterdam 30 October 1840.

218. Daar waar kwestie is van verkochte en door den verkooper afgezondene goederen, moet niet de ontvangst, maar alleen de afzending door laatstgemelden worden bewezen.

Alkmaar 30 April 1840.

219. De vermelding in eene akte, dat goederen verkocht en geleverd zijn, is genoegzaam om daarmede de levering te bewijzen; art. 667 B. W.

N.-Braband 19 Julij 1856, bev. Breda 8 Januarij 1856.

220. Als niet is gekocht zekere hoeveelheid oud ijzer in het algemeen, maar eene aan beide partijen bekende partij oud ijzer, alzoo een bepaald voorwerp, dan is die van het oogenblik van den koop af voor rekening van den kooper, hoewel de levering nog niet heeft plaats gehad; eene sommatie des verkoopers, waarbij deze verklaart bereid te zijn tot de levering, is voldoende om den kooper, ook wat de betaling van het gekochte betreft, behoorlijk in mora te stellen.

Leiden 10 December 1850.

221. De verkooper kan niet meer geacht worden in mora te zijn, wanneer de kooper, na eerst tot levering gesommeerd te hebben, op de latere en welligt tardieve sommatie des verkoopers heeft verklaard bereid te zijn de verkochte zaak in ontvangst te nemen.

Groningen Hof 11 October 1870.

222. De sommatie tot levering door den kooper beteekend, niet aan den verkooper zelven, maar aan den expediteur, op wien deze laatste een volgbriefje voor het verkochte heeft afgegeven, kan den verkooper niet in verzuim stellen.

Zutphen 22 Julij 1869.

223. De kooper blijft, hoewel eene vroeger door hem in regten gevraagde ontbinding der overeenkomst van koop en verkoop is geweigerd (omdat hij de mora des verkoopers in de levering niet voldoende had bewezen), volkomen geregtigd alsnog de nakoming of wel de ontbinding dier overeenkomst wegens niet-levering te vorderen, en de verkooper kan alsdan geene ongehoudenheid daartoe beweren, noch zijnerzijds ontbinding der overeenkomst vragen, op grond van een in de eerste procedure door hem gedaan, maar geweigerd aanbod tot levering, met sommatie tot ontvangst en betaling.

a N.-Holland 16 November 1865, bev. Amsterdam 1 Februarij 1865.

224. De kooper van eene zeilende lading Donau-rogge, die tot ontbinding van den gesloten koop en verkoop ageert, op grond dat het schip ten dage der overeenkomst niet zeilende was maar ingevroren lag, moet het bewijs leveren van dit beweren.

Rotterdam 26 Mei 1869.

225. Bij niet-levering van gekochte rogge bestaat de schade in het verschil van prijs volgens de markt. Het is onverschillig of de kooper werkelijk een nieuwen inkoop heeft gedaan; hij moet alleen bewijzen welke de marktprijs is geweest op den dag uiterlijk voor de levering bepaald.

Amsterdam Arb. 17 Julij 1871.

E.

226. Wanneer bij koop en verkoop geen tijd bepaald is voor het weghalen van het verkochte, dan moet dit geschieden zoodra eene der partijen zulks verlangt. Als het blijkt dat bij koop en verkoop van eene zekere zaak partijen niet kunnen gewild hebben, dat de verkooper voortdurend met de bewaring van het verkochte zou belast blijven, dan volgt uit den aard der overeenkomst zelve de bevoegdheid van den verkooper om het goed in bewaring te stellen. Die in-bewaringstelling komt voor rekening van den kooper, die door het niet afhalen van het gekochte daartoe aanleiding gaf.

Leiden 10 December 1850.

227. De verkooper is bevoegd, als de kooper nalatig blijft in het weghalen der verkochte goederen, diens veroordeeling tot dat weghalen te vorderen, met vergoeding van kosten, schade en interessen, door het verzuim des gedaagden ex tarditate reeds geleden of nog te lijden.

Arnhem 17 Februarij 1870.

228. De verpligting der gedaagden tot afhaling van het gekochte lost zich op in vergoeding van kosten, schade en interessen, in casu omtrent waren in den zin van art. 1554 B.W.

b Amsterdam 19 Februarij 1852.

229. De verkooper is geregtigd de ontbinding van den koop en verkoop te vorderen, op grond dat de kooper weigert het gekochte te ontvangen.

Z.-Holland 28 Junij 1871.

230. De weigering van een kooper, die den koopprijs reeds gedeeltelijk heeft betaald en het overige aangeboden, om de akte van transport

op een bepaalden voet te passeren, kan, hetzij de kooper al of niet met grond nalatig of weigerachtig moge zijn gebleven, den verkooper het regt niet geven om de ontbinding der gesloten overeenkomst te vorderen. Art. 1553 B.W. kent die actie alleen toe ingeval van niet-betaling van den koopprijs.

Gelderland 25 September 1844.

231. Ontbinding eener overeenkomst van koop en verkoop moet worden uitgesproken, indien de kooper in gebreke is gebleven de nader op te maken notariële akte te verlijden, of bij zijne verschijning bij den notaris verklaart buiten staat te zijn eenig voorschot voor zegel- en registratieregten te doen, in geval bij het provisioneel opgemaakt geschrift onder anderen is bepaald, dat de koopsom onder regt van hypotheek op het verkochte perceel voorloopig tegen interessen zou blijven uitstaan.

a Drenthe 4 Februarij 1854.

232. De verkooper kan tegen den kooper die het gekochte weigert in ontvangst te nemen, niet vorderen gemagtigd te worden om die goederen na zekeren termijn ten koste en schade van den kooper in het openbaar te verkoopen.

Arnhem 17 Februarij 1870.

233. Na de weigering des koopers en nadat deze geregtelijk was aangemaand, om de hem aangeboden goederen in ontvang te nemen, was de verkooper niet verpligt onmiddellijk den regter te adiëren, ten einde, als bij het slot van art. 1448 B. W. vermeld (nl. tot in-bewaringstelling van het verkochte op eene te bepalen plaats), maar hij is allezins geregtigd om, volgens handelsgebruik, de geweigerde goederen onder bewaring van een derde te stellen.

Utrecht 2 Mei 1856.

234. Indien zich in eene partij goederen (in specie vijgen), die zeilende is verkocht, een gering gedeelte bevindt, dat, hetzij beschadigd is, hetzij niet overeenkomt met de soort die verkocht is, levert zulks geen grond op tot de vernietiging der geheele handeling, maar is het in zoodanig geval aan den regter overgelaten, naar gelang der omstandigheden en der goederen, die dezen koop en verkoop betreffen, aan den kooper eene rafactie ten aanzien van den koopprijs toe te kennen; in dit geval is de kooper, ter zake van de geheele weigering tot ontvangst, jegens den verkooper verantwoordelijk voor de door hem te dier zake geledene schade.

Amsterdam 19 Maart 1845.

235. Volgens de algemeene en vaste usantie in den graanhandel te Rotterdam heeft de kooper de bevoegdheid om, indien een hem aangeboden last (in casu tarwe) te ligt is bevonden, de overige te weigeren, zonder dat het noodig is de nietig-verklaring van den verkoop te vorderen, omdat die eerst volkomen wordt als aan de voorwaarde voldaan is.

Z.-Holland 20 Augustus 1852, bev. *c* Rotterdam 30 Junij 1852.

236. Bijaldien in eene koopovereenkomst van handelsgoederen is bedongen, dat de levering vóór zekeren bepaalden tijd moet plaats hebben, zoo is de kooper door die bepaling slechts dan van de verpligting ontheven, om ook nog later het gekochte in ontvang te nemen, wanneer het in de bedoeling van partijen heeft gelegen, die tijdsbepaling als fatalen termijn voor de levering te stellen, of wanneer het ook voor den verkooper kennelijk was, dat na verloop van den bepaalden tijd het gekochte door den kooper niet meer zou kunnen gebezigd worden voor het doel waarvoor het door hem gekocht werd.

a Rotterdam 12 April 1871.

237. Een koopman mag waren bestellen onder het beding dat deze binnen een bepaalden tijd geleverd worden, en wanneer de verkooper dit beding aanneemt, zooals blijkt uit zijne factuur, waarin gezegd is «levertijd acht »weken,» mag de kooper bij latere levering de goederen weigeren, en is hij niet verpligt de ontbinding der overeenkomst te vorderen; deze moet geacht worden ingevolge het gestelde beding te zijn vervallen.

a Amsterdam 3 Januarij 1866.

238. De kooper kan niet weigeren het verkochte te erlangen en daarentegen den verkoop van regtswege doen vernietigen, alleen op grond, dat de verkooper niet op den bepaalden tijd heeft geleverd.

Limburg 23 December 1844, vern. Maastricht 11 April 1844. — Cf. Maastricht 20 Januarij 1843.

239. De verkooper heeft behoorlijk geleverd, indien hij het verkochte (vijgen) voor de deur des koopers heeft doen brengen, al zijn ook zestien, in plaats van de werkelijk gekochte twaalf matten vijgen aangeboden; de omstandigheid dat hij aan den schipper na de weigering der vijgen, op diens vraag «wat hij er »mee moest doen,» heeft gezegd «breng ze in »een pakhuis,» kan niet ten nadeele van den verkooper worden ingeroepen. De kooper was dus verpligt het goed aan te nemen en moet den koopprijs daarvan betalen.

Alphen Kgr.... (3).

240. De verkooper die beweert, dat de kooper nalatig is gebleven in het ontvangen der hem verkochte en op eene aangewezen plaats te leveren goederen, moet, waar zulks wordt ontkend, bewijzen dat hij deze aldaar ter beschikking van den kooper heeft gehad.

Groningen Hof 11 October 1870.

241. De verkooper is niet geregtigd om voor verkochte goederen, welke gedurende eenigen tijd in zijne pakhuizen zijn verbleven, pakhuishuur in rekening te brengen, noch om, bij weigering van den kooper om deze pakhuishuur te voldoen, op grond daarvan de verkochte en reeds betaalde goederen aan te houden.

Batavia R. v. J. 15 April 1853.

F.

242. De daad van opslag van goederen in 's rijks entrepôt door den kooper, is in het afgetrokkene beschouwd eene daad, waaruit eene stilzwijgende aanvaarding der goederen kan worden afgeleid; er kunnen evenwel omstandigheden bestaan, welke verbieden om aan die daad het regtsgevolg van zoodanige onherroepelijke en onvoorwaardelijke koopaanvaarding toe te schrijven, waardoor de kooper zich den weg tot alle verdere examinatie en weigering zou afgesloten hebben.

Rotterdam 26 Mei 1847.

243. Het ontvangen en nazien van toegezonden goederen sluit geene aanvaarding in; daarvan kan dus nog een onderzoek door deskundigen plaats hebben.

N.-Holland 11 Maart 1847.

244. Indien de kooper het ontvangen goed aanbreekt en de emballage terugzendt, kan hij niet meer beweren dat het gezondene niet aan de bestelling voldoet. Hij mag echter wel bewijzen, dat niet hij zelf maar des afzenders agent het goed heeft aangebroken.

Amsterdam 26 Februarij 1862, bevest. Amsterdam Kgr. II 25 Februarij 1861.

245. De kooper, die over het gekochte heeft beschikt, is niet meer geregtigd het voldoende van de qualiteit te betwisten, en kan dus ook uit dien hoofde de vordering van den koopprijs niet meer tegenspreken, tenzij hij mogt bewijzen, dat volgens een constant gebruik, wanneer de geleverde waar, in casu suiker, niet overeenstemt met het gekochte nummer, alsdan naar eene in den handel bekende schaal de koopprijs in evenredigheid minder wordt berekend.

Amsterdam 10 December 1863.

246. Wanneer iemand goederen koopt, leverbaar te Rotterdam, en hij ze van daar in stede van naar de bestemde plaats naar eene andere laat opzenden, heeft hij geen regt meer om over de ondeugdelijkheid dier goederen in qualiteit of quantiteit te reclameren, zelfs wanneer zij bij het gewigt en op monster gekocht zijn.

a Z.-Holland 11 Januarij 1864, vern. *a* Rotterdam 20 Mei 1863, doch overeenstemmende met Rotterdam 30 Junij 1862.

247. Wanneer de verkooper de verkochte goederen per binnenschip, ingevolge order, aan het zeeschip laat aanvoeren, en wanneer ze, daarin geladen, naar zee gereisd zijn, moeten zij geacht worden door den kooper te zijn aangenomen. De zeeschipper is tegenover den verkooper de gemagtigde des koopers.

Maastricht 15 December 1864.

248. De verkooper kan geene ontbinding van de koopovereenkomst meer vorderen, wanneer hij het verkochte, dat door den kooper was geweigerd, eerst aan dezen voor minderen prijs, en vervolgens aan anderen te koop heeft aangeboden.

Rotterdam 3 December 1862.

249. De levering van het verkochte heeft werkelijk plaats gehad, ingeval de waar, in casu een vat potasch, met adres aan den gedaagde is aangekomen, deze de vracht daarvoor heeft betaald, en zich naar het schip begeven hebbende, waar het vat potasch zich bevond, een klein gedeelte van het daarin aanwezige heeft tot zich genomen. Het kan niet opgaan zich eerst aldus te gedragen als eigenaar, en daarna te beweren dat de koopwaar niet beantwoordt aan het bestelde, en de levering te ontkennen, omdat het toegezondene is gebleven onder den persoon die het als schipper had aangevoerd. Toewijzing der actie tot betaling van den koopprijs.

a Amsterdam 24 October 1845.

250. De kooper wordt geacht het ter uitvoering van den koop en verkoop geleverde goed in wettelijken zin te hebben aanvaard, wanneer de kisten welke gezegd werden de verkochte waar in te houden, door de waagdragers die van wege de koopers gezonden waren, zijn weggevoerd, en zulks nadat die kisten, om het tarra daarvan te vinden, waren geopend en gestort, zoodat de aard of qualiteit van den inhoud niet onbekend was. Door het onderzochte goed niet te weigeren, heeft zich de kooper den weg afgesloten om onvoldoende levering te bewijzen.

b N.-Holland 30 Junij 1870, vern. Amsterdam 16 December 1869.

251. De kooper van rogge moet geacht worden het afgezondene te hebben geaccepteerd, indien hij van wien de rogge is gekocht, heeft berigt, dat hij zich in de noodzakelijkheid bevond, voorloopig zijne mercantile operatiën te doen stilstaan, en dientengevolge de uitvoering van de aangegane handeling aan eene andere firma had opgedragen, de kooper ook aan die firma zijne belangen heeft aanbevolen, met verzoek om den reeds gezonden bodem te vervrachten, en hieraan door den nieuwen verkooper is voldaan, die vervolgens almede heeft berigt dat met de belading van het schip zoude worden begonnen, welke kennisgeving door den kooper onbeantwoord is gelaten; — terwijl de kooper verder de daarna ontvangen factuur en cognoscementen van de lading heeft onder zich gehouden, maar de op hem getrokken wissels heeft geweigerd te accepteren, als reden daarvoor opgevende, dat hij vooraf de aankomst van de lading wilde afwachten, om te zien hoe zij was, en de granen, ofschoon dan onder protest, heeft doen lossen en onder zich gehouden.

Z.-Holland 19 Januarij 1853.

252. Wanneer de gedaagde beweert, dat de hem toegezonden goederen niet besteld of niet conform aan de bestelling waren, kan hem dienaangaande de suppletoire eed worden opgedragen, indien gebleken is, dat de goederen dadelijk bij de ontvangst, nadat zij in eene herberg waren gedeponeerd, zijn nagezien en aan den verkooper franco teruggezonden, terwijl volgens de factuur alle reclames of terugzendingen binnen acht dagen na ontvangst franco moesten geschieden.

Breda Kgr. 1 Junij 1864, bev. bij *b* Breda 25 October 1864.

253. Als de kooper eerst bij de ontvangst op gewigt en soort geenerlei aanmerking heeft gemaakt, dan mag hij zich daarna niet meer op gemis van weging en proeving beroepen (die hij bovendien in zijne magt had gehad).

Alphen Kgr.... (3).

254. Indien den kooper van bij den hoop verkochte baleinen, deze goederen, hoewel in papieren gewikkeld, zijn aangewezen, kan hij later op de levering geene aanmerking maken, op grond dat de verkooper zou gesproken hebben van eene andere soort van baleinen dan de aangewezene en geleverde; hij is zelfs niet geregtigd te achten om zoodanig gesprek in regten te bewijzen.

Amsterdam 27 Maart 1862, bev. Amsterdam Kgr. I 20 September 1861.

255. De kooper moet geacht worden met het geleverde te hebben genoegen genomen, indien de door hem gezonden schipper tegen overgifte van een volgbriefje, door den kooper

geteekend, luidende: «laat volgen aan de R. »molen 10,000 koeken,» het geleverde heeft geladen en zonder aanmerkingen of reserves in ontvangst genomen ter plaatse, waar geleverd moest worden.

b Amsterdam 16 November 1870.

256. Wanneer de kooper van balen koffij beweert dat de verkooper niet de verkochte maar andere koffij heeft afgescheept, kan de verkooper een onderzoek deswege niet afsnijden op grond dat de schipper, als houder van des verkoopers volgbriefje, de balen heeft geaccepteerd.

c Amsterdam 4 Junij 1862.

257. De kooper die eene partij moutwijn niet ingeslagen heeft zooals zij was afgezonden, maar slechts na aanvulling der fusten, die hem werden afgeleverd met specificatie van den inhoud, en dienvolgens den bedongen koopprijs heeft betaald, met inbegrip van het roeiloon, waarvoor bij afzending de maat der fusten was geconstateerd, kan niet verondersteld worden zich stilzwijgende eene hermeting dier fusten te hebben voorbehouden.

Amsterdam Kgr. IV 21 December 1841.

258. Het behouden van een deel van de door den kooper teruggezonden goederen, kan niet ten gevolge hebben, dat de verkooper verpligt is ook de overige teruggezonden goederen te behouden; hij was voorzeker meer bevoegd die goederen aan den kooper onmiddellijk terug te zenden, dan deze het regt had van de bestelde goederen een deel aan te nemen en een deel terug te zenden.

Amsterdam Kgr. I 13 Maart 1855.

259. Een kooper, na de koopwaar onder zich te hebben gehouden, wetende wie hem deze had geleverd, kan niet geregtigd worden geacht om aan den verkooper zijne qualiteit als zoodanig te betwisten.

a Amsterdam Kgr. I 23 September 1851.

260. De kooper is geregtigd te bewijzen, dat het aan hem geleverde en niet teruggezonden goed niet is overeenkomstig hetgeen hij gekocht heeft.

Limburg 6 November 1865.

261. Hij, wien eenige goederen worden toegezonden, welke hij echter weigert in ontvangst te nemen, is niet verpligt van de niet-aanneming dier goederen door een middel van geregtelijken aard te doen blijken; hij kan volstaan met de ontvangst van hetgeen hem ten onregte is toegezonden eenvoudig te weigeren.

b Amsterdam Kgr. I 30 September 1851.

262. De verkooper kan zich niet beroepen op aanneming der geleverde goederen, wanneer de kooper op den dag der levering, bij deurwaarders-exploit de identiteit der ontvangen goederen en eene vergelijking met de gedane bestelling heeft doen opnemen, onder protest tegen de wijze waarop de verkooper zijne verpligting nakomt.

'sGravenhage 4 April 1865.

263. De omstandigheid dat een kooper aanvankelijk alleen op de qualiteit en eerst later ook op de maat van de hem toegezonden karpetten aanmerkingen heeft gemaakt, kan niet ten bewijze strekken van eene beweerde goedkeuring der levering. Evenmin kan zoodanige goedkeuring voor de geheele levering afgeleid worden uit de aanvaarding van eene der geleverde partijen.

N.-Holland 3 Maart 1870.

264. Wanneer onder meerdere eene partij ijzerdraad van zekere dikte is geleverd, welke de gedaagde ontkent te hebben besteld, en de eischer eene aanvankelijke afkeuring van het geleverde erkent, ofschoon hij tevens eene latere aanvaarding beweert, dan kan het opslaan der goederen in de werkplaats des koopers (gedaagde) de voltrekking van den koop en de verpligting tot betaling van den koopprijs niet ten gevolge hebben, al is zelfs van die partij een gedeelte verbruikt, indien de gedaagde beweert dat dit in overleg met den eischer als proefneming heeft plaats gehad. Omtrent dit beweren behoort hem een suppletoire eed te worden opgelegd.

Zwolle ... (5).

265. De stoomboot-maatschappij die stoomketels voor eene boot gekocht heeft, kan niet worden geacht die te hebben goedgekeurd door het brengen van de boot in de vaart.

a N.-Holland 12 Mei 1864, bev. *a* Amsterdam 4 November 1862.

266. Indien goederen op monster verkocht zijn, en het geleverde blijkt niet aan het monster te voldoen, is de kooper niet verpligt die goederen te houden, al heeft hij ze zonder geregtelijk protest aangenomen, of de geregtelijke bezigtiging daarvan niet gevorderd; art. 93 Kh. geldt alleen voor voerlieden en schippers, niet voor afzenders.

N.-Braband 9 Junij 1846.

267. De kooper die goederen ontvangt en niet reclameert, heeft niet het regt nog geruimen tijd daarna te beweren, dat de goederen niet aan de vereischte qualiteit voldoen.

a Maastricht 31 Januarij 1867.

268. Indien ijzeren kolommen volgens bestelling zijn geleverd, kan de kooper die ze in ontvangst heeft genomen, niet ongeveer een half jaar daarna beweren, dat ze niet aan de teekening voldoen. De omstandigheid dat die kolommen moesten dienen voor een openbaar werk en de directie van dat werk de kolommen heeft afgekeurd, doet hierbij niets af, indien de leverancier zich niet aan de goed- of afkeuring der directie heeft onderworpen.

Overijssel 28 Junij 1847.

269. Er kan geen onderzoek door deskundigen meer worden gevraagd, indien de kooper de goederen gedurende vier weken zonder aanmerking omtrent de qualiteit heeft onder zich gehouden; in dat geval behoort ook eene eedsdelatie omtrent derzelver identiteit te worden gepasseerd.

a Holland 27 Mei 1840.

270. De kooper van op monster verkocht goed, die het geleverde zeven maanden onder zich heeft gehouden, zonder eenigen geregtelijken maatregel aan te wenden om de beweerde gebreken behoorlijk te bewijzen, terwijl ook het monster steeds onder hem is gebleven; kan geene gebrekkige levering meer voorwenden, al heeft hij daags na ontvangst bij missive aan den verkooper te kennen gegeven, dat hij de goederen niet aannam uit hoofde de qualiteit niet met het monster overeenkwam, en vervol-

gens ongeveer veertien dagen later den verkooper bij insinuatie aangezegd, dat de goederen voor risico des verkoopers onder hem bleven berusten.

Amsterdam 7 November 1839.

271. De kooper die den 2 November de goederen ontvangt, den 25 daaropvolgende aan den verkooper kennis geeft, dat het toegezondene niet aan de monsters voldoet, en dit den 27 December daarna bij exploit aan den verkooper laat aanbieden, maar een gedeelte daarvan gebruikt, moet beschouwd worden het gezondene te hebben geaccepteerd, en is niet meer bevoegd de niet-overeenstemming met het monster te bewijzen.

Overijssel 22 November 1869.

272. Een nader beding, dat verkochte en geleverde goederen, wegens niet voldoende qualiteit, aan den verkooper kunnen worden teruggezonden, moet binnen een bekwamen termijn worden ten uitvoer gelegd; meer dan drie maanden na ontvangst kan de terugzending niet meer geschieden, maar moet de waar volgens handelsgebruik voor goedgekeurd worden gehouden.

Amsterdam 28 April 1869.

273. Het handelsgebruik in den moutwijnhandel brengt niet mede, dat de kooper na het gekochte onder zich te hebben geslagen, zelfs na verloop van eenige weken, zonder voorkennis en buiten tegenwoordigheid van den verkooper, het gekochte door den stads-waterijker zou mogen doen meten, en dat de verkooper zich aan de uitkomst van die meting zou moeten onderwerpen. Het gebruik brengt integendeel mede, dat de moutwijn, na overgave, is geleverd en dadelijk voor rekening komt van den kooper, die verpligt is tot betaling van den koopprijs, — en dat deze alleen is geregtigd tot nadere verificatie van het juiste bedrag van het geleverde door zoogenaamde water-ijking, en tot evenredige prijsvermindering, ingeval van het daarbij bevinden van zeker verschil met de voorloopige opgave van het bedrag van het geleverde. Dit gebruik is niet in strijd met de wet.

a H. R. 11 Maart 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 21 Junij 1858, waarbij was vern. *a* Rotterdam 6 Januarij 1858, houdende bevel tot getuigenverhoor omtrent zoodanig gebruik in verband met de beweringen van partijen.

274. Na de ontvangst der goederen zonder protest, is de verkooper evenmin aansprakelijk wegens gebrek in de pakking, als hij dit zou zijn wegens zigtbare gebreken in het goed zelf.

a Amsterdam 18 Januarij 1855.

275. De kooper die meer goederen heeft ontvangen dan hij erkent te hebben besteld, is, bij gebreke van bewijs door den eischer dat dit meerdere is gekocht, allezins bevoegd het niet gekochte terug te zenden en de betaling daarvan te weigeren. Door de toegezonden goederen te ontvangen, om de terugzending te doen, zoodra de afwijking van de bestelling bleek, kan hij nimmer geacht worden in de toezending van het meerdere te hebben berust.

Groningen Kgr. 11 December 1871.

276. De kooper, die zelf of door zijn schipper rogge heeft ingeladen, zonder zich vooraf te overtuigen, dat hij werkelijk inlaadde rogge van zoodanig gewigt en zoodanige qualiteit als gekocht was, heeft zulks aan zich zelven te wijten; de verkooper moet geacht worden goede waar te hebben geleverd, en een onderzoek na eene zeereis, zes weken later, in het midden van den zomer, door deskundigen op die lading in het werk gesteld, kan geenszins strekken tot bewijs dat de verkooper niet aan zijne verpligting heeft voldaan, en dus eene vordering tot schadevergoeding wegens de mindere waarde der uitgeleverde rogge niet staven, nl. indien de deskundigen slechts hebben geconstateerd den staat en de zwaarte der rogge tijdens het onderzoek, doch geenszins zich hebben verklaard omtrent den staat of vermoedelijken staat bij de inscheping, en evenmin omtrent de vermoedelijke oorzaak van het bederf.

a Groningen 18 Junij 1847.

277. Hij die straatklinkers heeft gekocht, onder voorwaarde van levering ten genoege der directie van het werk waarvoor zij bestemd waren, en met beding dat zij aan het monster en aan de keuring voldeden, kan niet geacht worden ze te hebben goedgekeurd, al heeft de lossing, opslag en betaling van vracht zonder protest plaats gehad, indien reeds de eerste zending steenen door de directie is afgekeurd, en de verkooper hiervan verwittigd geworden.

Nijmegen 24 Februarij 1846.

278. Eene expertise is ontvankelijk, al heeft de kooper in vaten gepakte spijkers ontvangen en de vracht betaald, doch onmiddellijk na bevinding dat ze waren verroest en niet in qualiteit voldeden, daarvan aan den kooper kennis gegeven, en na een gedaan voorstel tot onderzoek door daartoe bevoegden, die goederen behoorlijk heeft opgeslagen.

a Amsterdam 17 November 1843.

279. De gevraagde expertise behoort te worden toegestaan, indien de kooper van melis, vaten tot pakking daarvan aan den verkooper heeft gezonden, en een gedeelte daarvan ongezien heeft doen afhalen en inschepen, doch bij bevinding dat de suiker niet overeenkwam met het gewone fabrikaat des verkoopers, dezen onmiddellijk daarvan heeft kennis gegeven; de verkooper kan zich immers niet op de aanneming der goederen door den kooper beroepen.

Amsterdam 22 Januarij 1841, bev. bij Holland. — In gelijken zin Leeuwarden 27 September 1842, alwaar de kooper, die onmiddellijk na ontvangst der manufacturen had berigt, dat zij noch aan de opgegeven ellemaat voldeden, noch met het monster overeenkwamen in kleur en qualiteit, tot bewijs van een en ander werd toegelaten.

280. Bij verkoop van manufacturen op monster behoeft de kooper, indien het geleverde niet aan het monster voldoet, geene formaliteiten te vervullen, maar kan met de terugzending der goederen en kennisgeving daarvan aan den verkooper volstaan, mits hij zich onmiddellijk bij de ontvangst verklare.

Breda 3 Februarij 1846, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 12 November 1847.

281. De kooper, die goederen ontvangt welke hij vermeent niet te moeten aannemen, omdat zij niet aan de voorwaarden van den verkoop voldoen, behoeft niet de niet voldoende hoeda-

nigheid daarvan binnen den kortst mogelijken tijd te doen constateren, maar kan volstaan met daarvan kennis te geven aan den verkooper, en, tot betaling aangesproken wordende, het bewijs van zijn beweren te leveren; art. 93 Kh. is niet toepasselijk tusschen kooper en verkooper.

H. Geregtsh. N. I. 3 October 1850.

282. Wanneer overigens is erkend, dat de gezonden waren niet conform de bestelling geweest zijn, kan de kooper, door ze niet onmiddellijk bij ontvangst te onderzoeken, eerst later daarop aanmerkingen te maken en ze weder terug te zenden, zonder dat de afzender ze terugneemt, niet geacht worden stilzwijgend toe te geven dat die goederen wel aan de bestelling beantwoorden.

b Amsterdam 5 November 1862.

283. De kooper die het gekochte onder zich houdt, zonder over de qualiteit der waren te reclameren en op een hem aangeboden wissel de woorden stelt «betaalbaar op 15 Mei,» kan tegen de vordering van den verkooper de betaling van den koopprijs niet betwisten, op grond van de slechte qualiteit van de geleverde waar.

'sGravenhage Kgr. 27 September 1869.

284. De kooper is verpligt tot betaling van den bedongen koopprijs van zestien maanden te voren gekochte, hem geleverde en zonder protest aangenomen goederen, zoo niet blijkt van een verleend uitstel; hij mag die betaling niet eigendunkelijk verschuiven, vooral niet na zoo lang tijdsverloop, nadat reeds een gedeelte der koopsom vroeger was betaald geworden, en geene actie tot vernietiging van den koop en verkoop door hem is ingesteld. De kooper kan, onder die omstandigheden, in het na de dagvaarding opgevat systeem van verdediging om bedrog te bewijzen, niet meer worden toegelaten.

'sGravenhage 20 October 1863.

285. Indien uit den bestellingsbrief blijkt, dat ééne handeling van koop en verkoop van onderscheidene goederen heeft plaats gehad, dan kan de verkooper, wanneer de betaling wordt geweigerd op grond dat in de gedane, doch onder protest ontvangen levering, sommige stukken niet met de bestelling overeenkomen, niet beweren dat in allen gevalle de overige goederen zijn geaccepteerd en moeten betaald worden; de gedaagde is integendeel ontvankelijk en gegrond in zijne reconventie tot ontbinding van den geheelen koop en verkoop.

'sGravenhage 4 April 1865.

286. Na aflevering en toeweging van op monster gekochte goederen is de kooper, ofschoon hij niet heeft geprotesteerd tegen onbehoorlijke levering, niettemin bevoegd om de betaling te weigeren, tot dat de verkooper zal hebben bewezen dat het afgeleverde met het monster overeenkomt, tenzij de vaste usance in het questieuse handelsartikel, of bij gebreke van dien de omstandigheden medebrengen, dat de aanneming zonder protest als eene stilzwijgende goedkeuring van het geleverde moet worden aangemerkt. Zoodanige goedkeuring kan niet worden verondersteld van eenen kooper (van tabak), die den dag na de aflevering, bij zijn vermoeden of bevinding dat de afgeleverde goederen verschillen van het monster, den opslag daarvan ten fine van onderzoek onder geregtelijke sequestratie vraagt; en zulks te minder wanneer de balen bij de toeweging niet zijn geopend, en er, hetzij dan omdat het reeds te donker was, hetzij om andere redenen, geene dadelijke vergelijking heeft plaats gehad.

Amsterdam 29 September 1871.

287. De kooper van eene machine verliest de bevoegdheid om van den verkooper tot staving van diens eisch tot betaling der koopsom, het bewijs te vergen dat de geleverde machine voldoet aan het bij den verkoop gestelde vereischte, wanneer hij geweigerd heeft mede te werken om van den toestand van het geleverde en onder hem berustende werktuig te doen blijken.

Z.-Holland 21 Februarij 1870, vern. Gorinchem 25 Mei 1869.

288. De kooper van werktuigen op de proef gekocht, is niet tot betaling daarvan gehouden, wanneer hij de goederen wel zonder reclame heeft ontvangen, maar korte dagen daarna aan den verkooper heeft te kennen gegeven, dat zij niet aan de verwachting voldeden.

a Roermond 19 December 1851, houdende bevel tot getuigenbewijs aan den kooper omtrent de onbruikbaarheid dier werktuigen.

289. De verkooper die van den kooper betaling vraagt, moet bewijzen, dat het door hem verkochte is geleverd, en dus ook dat het toegezondene aan het monster voldoet. Daartegen doet niets af, dat het bewijs van de identiteit van het monster en van de gezonden goederen moeijelijk is te leveren, wanneer eenmaal het toegezondene in het feitelijke bezit van de tegenpartij is gesteld. Doch wanneer de kooper de hem toegezonden balen met lompen heeft geopend, en die lompen gedeeltelijk gesorteerd en uit de balen genomen, dan moeten die handelingen als acceptatie worden beschouwd, tenzij hij voorzorgen heeft genomen om ook nu nog aan den verkooper het bewijs der identiteit mogelijk te maken.

b 's Hertogenbosch 18 October 1867.

290. De kooper is niet tot betaling verpligt, indien dadelijk bij de aanbieding van gekochten star-anijs is aanmerking gemaakt op de slechte en onleverbare fustaadje, en het goed niet anders dan onder belofte, immers onder beweerde verpligting tot herstel, onder den kooper is verbleven; de verkooper kan zijne vordering tot betaling niet regtvaardigen met het herstel aan te bieden, indien hij dit afhankelijk maakt van den wederverkoop der vaten door den kooper en tot dien verkoop verschuift.

c Amsterdam 27 Junij 1850. — In gelijken zin *a* Amsterdam 4 April 1851.

291. Art. 93 v. Kh. zijn niet van toepassing tusschen kooper en verkooper.

H. R. 12 November 1847. — H. Geregtsh. N. I. 3 October 1850. — Limburg 6 November 1865, in strijd met Maastricht 15 December 1864. — N.-Braband 9 Junij 1846. — Nijmegen 24 Februarij 1846.

292. De expertise, zooals die in art. 94 Kh. wordt bedoeld, is niet beslissend tusschen kooper en verkooper.

Roermond 29 Januarij 1863, uit anderen hoofde vern. bij Limburg 30 November 1863. — Amsterdam 29 September 1847. — Amsterdam 5 November 1858.

293. Een kooper kan beweren dat de hem toegezonden goederen niet aan de bestelling beantwoorden, ook zonder expertise of protest bij de ontvangst. Dat beweren is echter te onbepaald, hetzij om een bewijs op te leggen, hetzij om als een onsplitsbaar deel eener afgelegde bekentenis te worden aangenomen.
Amsterdam 6 Maart 1862.

294. Een protest door den kooper, bij de ontvangst van het gekoohte gedaan, tegen den schipper, die hem de goederen aflevert, is niet voldoende om hem het regt voor te behouden tot het weigeren van betaling aan den verkooper, en om bij wege van reconventie te mogen ageren tot resiliatie van het koopcontract.
Alkmaar 5 April 1855.

295. Art. 491 tot 495 en andere Kh., regelende de regtsbetrekking van den schipper, zoowel ten opzigte van den afzender als van den ontvanger der ingeladen goederen, zijn niet geschonden, doordien het Hof heeft aangenomen, dat de daarbij vermelde bewijsmiddelen ook door den kooper moeten worden geleverd, om beweerde ondermaat tegenover den verkooper te kunnen constateren, wanneer desniettegenstaande bij datzelfde arrest de waarde en het gewigt der bewijsmiddelen is onderzocht, waarmede de kooper de beweerde ondermaat heeft trachten te constateren, dewijl altoos de toepassing van die bepalingen omtrent den schipper op een geschil over ondermaat tusschen kooper en verkooper, waaromtrent geene bepaalde bewijsmiddelen zijn daargesteld, als op een gelijksoortig geval, allezins is geoorloofd en regtmatig, ook dan, wanneer de gevallen niet in alle opzigten gelijkstaan.
c H. R. 16 November 1855, Concl. conf.

296. Eene expertise is onnoodig, indien reeds blijkt dat de verkooper iets anders heeft geleverd dan verkocht was. Een onderzoek naar de identiteit komt in dat geval eerst te pas, indien de verkooper later mogt beweren dat de terug aangeboden partij niet dezelfde is als de verkochte.
N.-Holland 17 Januarij 1856.

297. Indien den kooper in des verkoopers magazijn eene bepaalde partij goederen ter examinatie is aangewezen en die balen daarop zijn gekocht en afgescheept, is alle onderzoek omtrent derzelver qualiteit overbodig.
c Amsterdam 4 Junij 1862.

298. Bij verzuim van maatregelen om de identiteit van monster en koopwaar te constateren, kan geen onderzoek deswege plaats hebben. De beslissende eed om de identiteit te bewijzen is niet admissibel, indien de verkoop of levering heeft plaats gehad per volgbriefje op een derde.
Amsterdam 13 November 1856.

299. Eene eigendunkelijke opneming der koopwaar bij de ontvangst, door een bijzonder persoon en zonder formaliteiten, staat niet gelijk met het opslaan onder protest en het expertiseren door deskundigen. Daardoor is dus de beweerde slechte qualiteit van het ontvangene niet bewezen. Eedsopdragt aan verkooper omtrent de voorwaarden van verkoop, en de verzending der waar volgens die voorwaarden.
b Drenthe 9 October 1847; — Cf. c Assen 26 April 1847.

300. Een geregtelijk onderzoek, hetwelk door benoemde deskundigen, buiten den verkooper om heeft plaats gehad, kan niet dienen tot bewijs dat het geleverde niet met de voorwaarden van den koop overeenstemde.
Rotterdam 23 Januarij 1856.

301. De kooper behoeft bij ontvangst der hem toegezonden goederen, wanneer hij die acht niet te beantwoorden aan het door hem gekochte, geen legaal protest te doen opmaken, indien hij door den verkooper tot de ontvangst is overgehaald, onverschillig op welk motief de verkooper aldus heeft gehandeld.
Amsterdam 16 December 1869, doch vern. bij b N.-Holland 30 Junij 1870.

302. De kooper moet geacht worden van zijne zijde genoeg te hebben gedaan, wanneer hij den verkooper zoo tijdig mogelijk van de gebreken aan de gekochte zaak kennis geeft, en de goederen ter zijner beschikking laat; het staat alsdan aan den verkooper, die tot behoorlijke levering is verpligt, om het bestaan dier gebreken te betwisten of daarin te berusten.
b Amsterdam 28 Junij 1854.

303. Een protest aan den kapitein van een schip, doch niet aan den verkooper zelven beteekend, en waarbij de kooper, op grond dat blijkens cognoscement en factuur de lading niet is overeenkomstig het gekochte, protesteert van zijne ongehoudenheid tot aanvaarding, en verklaart die lading niet anders in ontvang te nemen dan onder voorbehoud van schadevergoeding, — is niet ongeldig, vermits de wet geen protest voorschrijft tot voorbehoud der regten van een kooper om de betaling der geleverde goederen te weigeren, indien mogt blijken dat andere goederen zijn geleverd dan die verkocht zijn.
N.-Holland 17 Januarij 1856.

304. Wanneer de koop is aangegaan onder voorwaarde van vooraf gaande goedkeuring door den kooper, behoeft deze geene formaliteiten bij weigering op grond van onvoldoende qualiteit.
Zwolle Kgr. 29 September 1864.

305. Wanneer eene vordering wordt ingesteld tot betaling van likeuren en sterke dranken, en de gedaagde ontkent die waren in één koop te zamen te hebben gekocht, tevens beweerende dat eene hoeveelheid punch van 100 kan onbruikbaar was, en den koopprijs aanbiedt van al het overige, alsmede de teruggave van den punch, dan kan de regter des eischers vordering na het afleggen van eenen suppletoiren eed toewijzen, bijaldien uit een brief des ged. blijkt, dat de partij likeuren en sterke dranken gezamenlijk en op eenmaal door den eischer is afgezonden en door den gedaagde ontvangen, dat deze die had opengestoken, zonder reclame omtrent qualiteit of quantiteit, terwijl ook uit diens aanbod om den koopprijs na aftrek van den punch te betalen, blijkt, dat partijen omtrent den koopprijs daarvan in overeenstemming waren, en daarenboven de houding des gedaagden in strijd is met het antwoord gegeven op een hem gedaan protest.
b Amsterdam 7 October 1868.

§ 2.

306. Een kooper die eene zaak heeft ge-

kocht «met al de daaraan verbonden lusten en »lasten,» is verpligt in de latere akte van aankoop te laten opnemen alle lasten die hem door den verkooper worden opgegeven, zonder dat hij het bewijs van het werkelijk bestaan dier lasten mag vorderen. De verkooper is verpligt en dus ook geregtigd op te geven alle lasten, die volgens zijne overtuiging op een erf drukken, zelfs al zijn die lasten regtens onbestaanbaar. De kooper toch is door zoodanige opgave alleen niet gehouden den last — in casu dat de gekochte grond nimmer ter behuizing of betimmering mogt worden afgestaan, — na te komen, en blijft steeds bevoegd te betwisten, dat die last is opgenomen in de akte tusschen zijn verkooper en hem van wien deze den grond heeft gekocht.

c Appingadam 28 Junij 1866.

307. Het bestaan van hypotheken op een onroerend goed, hetwelk niet als vrij van hypotheek is verkocht, doet wel den kooper de regtsmiddelen aan de hand, om zich voor nadeel te vrijwaren, doch geeft hem geen regt de ontbinding van het koopcontract te vragen.

N.-Braband 10 Junij 1845, bev. Eindhoven 28 October 1844.

308. In de erkentenis van den verkooper en kooper in de authentieke akte van koop, dat het gekochte perceel met zekere daarbij vermelde rente is belast, ligt opgesloten de voorwaarde en de verpligting aan de zijde van den kooper om, voor zooverre het bestaan dier rente van elders blijkt, de verdere voldoening daarvan op zich te nemen.

N.-Braband 18 November 1851.

309. Wanneer een onroerend goed is verkocht «*tiendvrij,*» zijn in die uitdrukking zoowel grove als krijtende tienden begrepen.

Tiel 11 December 1863.

310. De verkooper van «een klamp of blok »korentiend» moet vrijwaren niet slechts het regt om anderen te beletten aldaar tiend te heffen, maar ook het vermogen om zelf tiend te vorderen en om dit vermogen in regten te handhaven. De verkooper volstaat niet met het bewijs, dat die klamp of blok sedert onheugelijke tijden was een tiendblok, en dat hij en zijne voorgangers dáár, met uitsluiting van alle anderen, sedert dertig jaren de tiend als eigenaars hebben bezeten en geheven, — vermits daardoor aan den kooper nog niet is aan de hand gedaan een regtstitel, krachtens welken hij tiend kan opeischen van elk perceel dat deel uitmaakt van den klamp en geen tiendvrijdom heeft, — vermits verjaring geen *algemeen* tiendregt vestigt, maar beperkt blijft tot die bepaalde perceelen, waarop het bezit is uitgeoefend.

's Hertogenbosch 3 October 1866.

311. Ofschoon de verkooper, ten ware het tegendeel mogt zijn bepaald, van regtswege, ook zonder eenig voorafgaand beding, gehouden is den kooper te waarborgen voor de bij het aangaan van den koop niet opgegevene lasten, welke anderen beweren op het verkochte te hebben, en onder die lasten mede ontwijfelbaar de tiendpligtigheid behoort, kan deze gehoudenheid nogtans naar den aard der zaak en algemeen erkende regtsbeginselen op dit punt, niet anders verstaan worden, dan met betrekking tot zoodanig een beweren, hetwelk de belanghebbenden in regten doen gelden. De verkooper is derhalve niet tot vrijwaring gehouden, indien de kooper heeft berust in en niet belet de daadzaken, waarop hij later de vrijwaring vordert.

Arnhem 4 Mei 1841.

312. De verkoop van een perceel onroerend goed «vrij van alle lasten,» moet geacht worden de gewone op alle verkoopers rustende verpligting tot vrijwaring te hebben uitgebreid ook tot erfdienstbaarheden waarvan de kooper tijdens den koop kennis had of kon dragen.

Gelderland 25 September 1867.

313. De kooper van een baggermolen die op zekere diepte moest werken, kan wegens het gemis van dat vereischte wel tegen den verkooper ageren tot vrijwaring met alle daaraan verbonden gevolgen, als zijnde het gekochte niet geschikt voor het gebruik waartoe het bestemd was, of als zijnde dat gebruik in die mate verminderd dat de kooper het werktuig niet of slechts tegen een minderen prijs zoude gekocht hebben; maar hij mag in de plaats van de gekochte machine geene andere vorderen, noch tot ontbinding van den koop en verkoop ageren.

Z.-Holland 21 Februarij 1870, vern. Gorinchem 25 Mei 1869.

314. De verkooper van eene naaimachine, die zich verpligt heeft het verkochte gedurende zekeren tijd te garanderen, is niet bevoegd bij voortdurend opkomende gebreken den kooper telkens en telkens het gebruik daarvan te doen missen en steeds te trachten de machine bruikbaar te maken; gemeld beding geeft den kooper zekerheid dat zijn gebruik gedurende bedoelden tijd aan het gekochte de deugdelijkheid niet zou ontnemen, welke het bij de levering bezat of behoorde te bezitten. Bij gebreke daarvan is wanpraestatie gepleegd en de vordering tot ontbinding gegrond.

's Gravenhage Kgr. 23 Augustus 1869.

315. De verkooper is niet alleen verantwoordelijk in het geval van eigenlijk gezegde uitwinning van den reeds in het bezit der verkochte zaak getreden kooper, maar ook tot vrijwaring gehouden wegens de verhindering in de uitoefening der eigendomsregten van den kooper, wanneer daarvan de oorzaak ligt in een gebrek van regt bij den verkooper. Actie des koopers tot deeling van het pro parte aangekochte goed, niet-ontvankelijk verklaard, omdat het gekochte (anders dan de koopakte inhield) deel maakt van een onverdeelden boedel; vrijwaring toegewezen.

Nijmegen 14 October 1870, bev. bij *a* Gelderland 13 September 1871, en in cass. bij *a* H. R. 24 Mei 1872, Concl. conf.

316. De kooper kan den verkooper niet alleen in vrijwaring oproepen, wanneer hij, als verweerder, tot litis denuntiatio verpligt is, maar ook dan wanneer hij zelf als eischer ageert om genot te hebben van eene in de koopakte vermelde erfdienstbaarheid, voor het geval deze door den eigenaar van het beweerde dienstbare erf wordt ontkend.

b H. R. 2 Januarij 1863, Concl. conf.

317. De kooper is tegen den verkooper ont-

vankelijk in zijne vordering tot vrijwaring van het rustig en vreedzaam bezit der verkochte zaak, onafhankelijk van elke andere vordering, welke, wegens stoornis in dat bezit, tegen een derde zou kunnen worden ingesteld, in casu wegens stoornis in het genot en de uitoefening van een overpad.

N.-Holland 1 Februarij 1855.

318. Ingeval degenen, die tijdens den verkoop het verkochte in gebruik hadden, tot betaling der huur gedagvaard, eigendom voorwenden, is de kooper bevoegd onmiddellijk die bruikers bij opvordering van eigendom, en te gelijk den verkooper tot vrijwaring op te roepen; de ged. in vrijwaring is, zelfs al wordt de eisch tegen de oorspronkelijke ged. toegewezen, jegens den oorspronkelijken eischer gehouden voor de kosten, op de principale vordering gevallen.

Breda 21 Mei 1844.

319. Eene actie tot vrijwaring is niet ontvankelijk, wanneer zij door een kooper van onroerend goed tegen zijn verkooper is ingesteld, niet wegens eene actie waarmede hij was bekommerd, maar wegens eene regtsvordering, door hem zelven op eigen gezag en naar eigen welgevallen ingesteld tegen een derde, die zich het gedeeltelijk bezit van een stuk des verkochten gronds wilde aanmatigen, en in welk bezit de verkooper den kooper mitsdien zoude behooren te stellen. Het is niet twijfelachtig, dat een kooper, een derde in het bezit van een deel van het gekochte vindende, bevoegd is, hetzij zijnen verkooper rauuwelijks aan te spreken, ten einde hem in dat bezit te vestigen, en wegens dat derde bezit kost- en schadeloos te houden, of wel, indien hij zulks verkiest, tegen den gepretendeerden onregtmatigen derden bezitter, op eigen gezag en ten eigen pericule eene revindicatie in te stellen. Het gaat echter niet op, indien hij dezen laatsten weg inslaat, en alzoo, zonder overleg met zijn verkooper, alleen uit kracht van zijn verkregen regt van eigendom, het zijns inziens onregtmatig bezeten goed van eenen derde revindiceert, in dat geding zijnen verkooper te roepen, ten einde deze hem vrijware wegens de gepastheid en de juistheid dier ingestelde revindicatoire actie; — hetgeen te meer klemt, wanneer die actie tevens strekt tot erfscheiding van het gekochte erf, van dat zijns buurmans.

a H. R. 27 November 1846, Concl. conf. vern. N.-Holland 20 November 1845, en bev. het hierbij vern. Amsterdam 24 December 1844.

320. De kooper heeft wel eene actie tot vrijwaring tegen den verkooper, wegens uitwinning, welke hij op het geheel of een gedeelte van het gekochte goed komt te lijden, dat is, wanneer hij daartoe in een regtsgeding wordt geroepen of bekommerd, maar hij is geenszins bevoegd om, wanneer hij als kooper, tot handhaving van zijn gepretendeerd eigendomsregt, op eigen gezag actiën tegen derden aanvangt, in casu tot afscheiding, zijnen verkooper in dat willekeurig aangevangen regtsgeding te betrekken.

Heerenveen 16 Junij 1858.

321. Wanneer de kooper van een perceel zijn nabuur dagvaardt, ten einde te worden gehandhaafd in het bezit van eene waterlossing, en de gedaagde ontkent dat zoodanige erfdienstbaarheid zoude bestaan of bestaan hebben, zoodat zij ook niet had kunnen worden overgedragen, heeft de eischer geen regt, om ten gevolge van die ontkentenis, den verkooper in vrijwaring op te roepen.

Zwolle 21 Junij 1865.

322. Om ontvankelijk te zijn in eene actie tot vrijwaring, moet vóór alles vaststaan, dat de kooper werkelijk het bezit van het gekochte heeft verkregen, en daarin is uitgewonnen.

Heerenveen 16 Junij 1858, Concl. conf.

323. Een kooper, die zich beklaagt over de stoornis welke hem door een aangrenzend eigenaar wordt toegebragt in het bezit van een overpad op diens eigendom, en te dier zake zijn verkooper als verpligt tot vrijwaring voor het rustig genot van het gekochte, in regten dagvaardt, kan niet volstaan met, afgescheiden van het regt, te bewijzen het feitelijk bestaan van een voetpad tijdens den verkoop, om te doen aannemen dat bedoeld overpad in de gedane overdragt zou begrepen zijn.

a H. R. 14 December 1855, Concl. conf.

324. Waar geene sprake is van vernietiging van den koop, is hij die aan eene spoorwegmaatschappij een perceel als vrij van lasten heeft verkocht, hetwelk later is gebleken met eene erfdienstbaarheid van overweg te zijn bezwaard, tot geene andere of meerdere vrijwaring gehouden dan die bestaat in schadeloosstelling voor de mindere waarde van het verkochte met het oog op den daarover aan te leggen spoorweg. Hij is geenszins verpligt alle schade te dragen welke de maatschappij mogt lijden door de veroordeeling tot herstel van den overweg dien zij door het aanleggen van den spoorweg heeft afgesneden, of door de verwijzing in de proceskosten, indien de maatschappij reeds vóór het aanleggen van den spoorweg van het bestaan der erfdienstbaarheid heeft kennis bekomen.

Gelderland 25 September 1867; — in gelijken zin Arnhem 6 September 1866.

325. De verkooper die tot vrijwaring is gehouden, kan (zonder vernietiging der koopovereenkomst) tot teruggave van den koopprijs veroordeeld worden, in geval hij als zelfstandig onverdeeld goed heeft verkocht een gedeelte in een erf, dat later is gebleken deel te maken van een onverdeelden boedel, zoodat de kooper niet-ontvankelijk is in eene actie tot scheiding en deeling dier massa, en buiten magte de onverdeeldheid te doen ophouden.

a Gelderland 13 September 1871, bev. Nijmegen 14 October 1870, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 24 Mei 1872, Concl. conf.

326. De verkooper van onroerende goederen, als zijnde verpligt den kooper het rustig genot van het verkochte te waarborgen, heeft belang dat een op die goederen gelegd beslag ophoude, en is geregtigd, zonder den eisch in vrijwaring af te wachten, (bij rauactie) tegen die inbeslagneming in verzet te komen en de nietigverklaring daarvan te vorderen.

b Limburg 26 Junij 1871.

327. De kooper kan niet op grond van later ontdekte, hem niet bekend gemaakte erfdienstbaarheden, de vernietiging vragen van den koop, als bij de koopakte in het algemeen is bedongen,

dat de verkooper nimmer wegens eenige erfdienstbaarheid zal kunnen worden bemoeijelijkt.
Rotterdam .... (19).

328. De verpligting van den kooper eener inschuld om in te staan voor haar aanwezen ten tijde der levering, is niet van toepassing daar waar verkocht zijn nimmer bestaan hebbende aandeelen in eene vereeniging van hypothecaire geldschieting. De handeling mist alle bestaan bij gebreke van eenig onderwerp, en de kooper kan op grond van niet-levering geene ontbinding van overeenkomst vorderen.
H. R. 24 October 1862, verw. het beroep tegen Z.-Holland 28 October 1861, waarbij was vern. Rotterdam 20 Februarij 1861.

329. De verkooper is niet tot vrijwaring gehouden, indien dat in de veilconditiën uitdrukkelijk is bepaald.
Groningen 10 December 1847.

§ 3. A.

330. Die ten zijnen huize en ten zijnen verzoeke een openbaren verkoop houdt, kan daarom nog niet geacht worden van die goederen eigenaar te zijn, en is mitsdien niet bevoegd, zonder nadere legitimatie, regtsmiddelen tot inning van den koopprijs aan te wenden.
Groningen 21 Mei 1858.

331. Hij die goederen aan eene fabriek geleverd heeft op order van een opzigter, is niet geregtigd den koopprijs van den eigenaar te vorderen, zoolang hij niet aantoont dat er een regtsband tusschen den eigenaar en den opzigter bestond, die den eerstgenoemde verpligtte de verbindtenissen, door laatstgenoemde aangegaan, na te komen.
Heerenveen 17 Februarij 1864, vern. Heerenveen Kgr. 5 October 1863.

332. Wanneer iemand den koopprijs van het door hem te verkoopen huis aan een ander heeft overgedragen, is deze, zoo de verkooper niettemin dien koopprijs optrekt, ontvankelijk in zijne actie tot teruggave en betaling daarvan, en kan die verkooper niet de exceptie opwerpen dat tot ontbinding van de overeenkomst met schadevergoeding had moeten worden geageerd.
Maastricht 25 Junij 1864.

333. Strijd ten aanzien van den persoon des koopers tusschen de koopakte en eene latere akte tot regeling der betaling van het saldo der kooppenningen. Toewijzing der vordering tot betaling van het resterende der kooppenningen, tegen hem die bij de laatste akte eene som voor restant kooppenningen had schuldig beleden, ingesteld als principalen debiteur (kooper), en tegen hem die bij de eerste akte gekocht had, als borg. Berusting door den eersten gedaagde. Appel door den als borg aangesprokene; doch afgewezen op grond dat, al ware hij kooper volgens de vroegere akte en al ware de verkooper zijne verpligtingen uit die akte niet nagekomen, dan nog hij appellant het niet nakomen dier verpligtingen niet kan tegenwerpen aan de actie uit de latere akte voortvloeijende, en alzoo weigeren de betaling, waartoe hij als borg door die akte verpligt is, op gronden, waarvan de principale debiteur, die, volgens des appellants eigen beweren, in de eerste akte geen kooper zou zijn, zich niet kan praevaleren. Ontzegging der reconventionele vordering, op de vroegere akte gegrond, wegens niet-nakoming der voorwaarden in die akte tusschen appellant en verkooper aangegaan, uit hoofde uit de latere blijkt, dat de reconventionele eischer de daartoe vereischte qualiteit van verkooper niet bezit.
N.-Holland 16 Februarij 1860.

334. De eischer die zelf erkent met den gedaagde niet te hebben onderhandeld over de bestelling waarvan hij de betaling vordert, kan tot staving van zijn eisch niet volstaan met te beweren, dat de persoon aan wien de gedaagde de bestelling heeft gedaan, in zijne dienst is; zelfs is niet toelaatbaar het bewijs dat deze voor en in naam van zijn meester heeft gehandeld.
Bergen-op-Zoom Kgr. 14 Februarij 1843.

335. Een boekverkooper wiens colporteur zekere werken bij opgezamelde inteekenaren heeft geplaatst en later deze inteekeningen aan een anderen boekverkooper overgedaan, kan dezen laatste niet als kooper, tot betaling aanspreken van de boekwerken welke hij ter uitvoering van die inteekeningen aan den gedaagde heeft afgeleverd.
Gorinchem 18 Januarij 1870.

336. Wanneer bij eene overeenkomst van koop en verkoop een derde persoon, met zijne goedkeuring, voor de voldoening van den vastgestelden koopprijs aan den verkooper wordt aangewezen, moet die aanwijzing voor de betaling en de verbindtenis daartoe, wanneer deze niet van een ontslag van den kooper vergezeld gaan, beschouwd worden tot zekerheid van den verkooper te geschieden, maar ontheft den kooper geenszins van zijne verpligting tot betaling van den koopprijs.
Brielle 20 September 1861.

337. Een bevel tot betaling van verschuldigde kooppenningen is regtmatig gedaan, alhoewel bij den verkoop is bedongen, dat de kooper den koopprijs in handen van een aangewezen notaris zou voldoen.
Assen 28 Januarij 1842.

338. Een verkooper is bij gebreke van levering niet geregtigd den koopprijs te vorderen.
N.-Holland 17 Januarij 1856. — Zutphen 13 November 1862.

339. Een verkooper is niet-ontvankelijk in zijne actie tot betaling van het bereids geleverde, zoo lang niet de levering van de geheele partij, bij overeenkomst bedongen, heeft plaats gehad.
Tiel Kgr. 23 April 1851.

340. Wanbetaling van kooppenningen kan niet beweerd worden door den verkooper van onroerend goed, die bij zijne vordering van betaling geen aanbod deed van het geven eener akte en het bewerkstelligen der overschrijving daarvan.
Drenthe 23 Mei 1862.

341. Onder vigueur van het Code Nap. is de kooper bevoegd de betaling van den koopprijs van een onroerend goed te weigeren, wanneer er geene levering van het gekochte heeft plaats gehad en bij het koopcontract geene vroegere betaling van den koopschat is bedongen.
b Gelderland 28 Februarij 1844.

342. De verkooper is bevoegd betaling van den koopprijs te vragen, alvorens hij de verkochte zaak heeft geleverd of wettig aangeboden en geconsigneerd; hij kan volstaan met in de dagvaarding de levering te gelijk met de betaling aan te bieden.
Leiden 7 April 1868.

343. Het aanbod der levering van het gekochte wordt in de dagvaarding tot betaling van den koopprijs bij geene bepaling der wet vereischt, en zoo deze weren van regten ware gegrond, dan zouden zij wel aanleiding kunnen geven tot niet-ontvankelijk-verklaring, doch geenszins tot eene ontzegging der vordering.
b H.R. 8 Maart 1867, Concl. conf.

344. De kooper die tot betaling aangesproken, beweert dat aan het contract niet is voldaan, doordien niet al wat de fabriek opleverde door den verkooper werd geleverd, kan zich daardoor niet van zijne verpligting tot betaling van het geleverde bevrijden. Hij behoorde dan tot nakoming of tot ontbinding te ageren.
Dordrecht Kgr. 13 December 1864.

345. Indien is bedongen, dat de verkooper slechts tegen gelijktijdige betaling behoeft te leveren, is de kooper niet verpligt, alvorens de levering in regten te vorderen, vooraf de koopsom te storten; hij behoeft die zelfs niet aan te bieden, mits hij zich, op de bedenking deswege van den verkooper, tot de betaling der koopsom bereid verklare.
Amsterdam 27 Maart 1862.

346. Wanneer er geen geschil is over de eenzelvigheid van eene verkochte koopwaar (in specie cement), maar alleen over den specifieken naam en over de soort van dit bepaalde voorwerp, hetwelk de kooper zonder reserves heeft aangenomen en verbruikt, dan is deze later niet bevoegd de betaling te weigeren, omdat hem de bedoelde soort niet zou zijn geleverd.
's Hertogenbosch 26 Januarij 1848.

347. Geene wetsbepaling is geschonden door de beslissing dat, al is de lading goederen in ontvangst genomen, de verkooper bij levering van eene andere dan de verkochte zaak, niet geregtigd is den bedongen koopprijs te vorderen.
b H.R. 17 October 1856, Concl. conf.

348. De kooper van roerend goed kan de betaling niet weigeren, op grond dat het verkochte goed aan een ander toebehoort.
a 's Gravenhage Kgr. 14 Junij 1860.

349. De kooper die tot betaling wordt aangesproken, en onderwigt beweert, moet dit bewijzen, bijaldien de verkoop overigens vaststaat.
Amsterdam.... (41).

350. Verborgen gebreken aan het geleverde goed geven den kooper niet het regt om, met voorbijgaan van het bepaalde in art. 1543 B.W., de vordering tot betaling niet-ontvankelijk te doen verklaren of te doen ontzeggen.
Limburg 6 November 1865.

351. De bewering dat aan het verkochte gebreken aankleefden, stelt den kooper niet vrij van de verpligting tot betaling.
Rotterdam 29 Januarij 1862.

352. De kooper die den koopprijs niet betaalt, en weigert de bedongen acceptaties te geven moet worden veroordeeld tot vergoeding van kosten, schade en interessen, al beweert hij, dat het gekochte een gebrek had, vooral waar dit door een deskundige wordt tegengesproken.
Groningen 21 September 1860.

353. De kooper die goederen koopt, doch weigert die aan te nemen, zoodat de verkooper ze met verlof der Regtbank in een pakhuis laat opslaan, is verpligt die te betalen, of schadevergoeding te geven, wanneer door makelaars wordt verklaard, dat zij de qualiteit bevonden hebben als beter dan de overeengekomene.
Rotterdam 29 Junij 1866.

354. Geene wetsbepaling wordt geschonden, wanneer aan een gedaagde die tot betaling van een verschuldigden koopprijs is aangesproken, zijne conclusie tot staving door getuigenbewijs van de in het verkochte bevonden verborgen gebreken wordt ontzegd, op grond dat de regtsvordering deswege, en derhalve evenzeer de daarvoor in de plaats tredende exceptie, niet binnen de in art. 1547 B.W. bedoelde korte termijnen is ingesteld. De gedaagde mogt zich niet bij die conclusie bepalen, maar moest bij niet-nakoming der overeenkomst van de zijde des verkoopers, eene of andere actie uit art. 1303 B.W. instellen.
b H.R. 24 Maart 1871, Concl. conf.

355. De beweerde omstandigheid, al zij die ten volle bewezen, dat men met een kunstgebit, bij de eerste proeven zwarigheden in het eten ontmoet, is niet genoegzaam om het als onvoldoende te beschouwen en de aanneming en betaling van den overeengekomen prijs daarvoor te weigeren, wanneer niet tevens wordt aangevoerd of ten processe blijkt, dat bij de overeenkomst de uitdrukkelijke voorwaarde is gevoegd geworden, dat de verkooper moest instaan, dat te dien aanzien van den beginne af geenerlei bezwaar met geene enkele spijs zoude worden ondervonden.
Harderwijk Kgr. 28 Januarij 1860.

356. Wanneer zekere waar voetstoots tale quale verkocht is, moet de verkooper bewijzen, dat hij die waar en geene andere heeft geleverd, terwijl hij anders de betaling van den koopprijs niet kan vorderen. De kooper kan daarentegen niet toegelaten worden te bewijzen, dat de geleverde waar niet leverbaar is, vermits dit betrekking heeft tot de qualiteit der voetstoots verkochte koopwaar en dus ter zake niets afdoet.
Amsterdam 16 December 1869, doch vern. bij *b* N.-Holland 30 Junij 1870.

357. Een kooper die de betaling weigert wegens onvoldoende levering van hetgeen in zijn bezit werd gesteld, moet — zal hij in dit beweren ontvankelijk zijn — bewijzen, dat hij het ontvangene niet heeft behouden. Bij beweerde terugzending moet hij bewijzen, dat het goed door den verkooper weêr is terug ontvangen, en wanneer het goed bij de terugzending, na vruchteloos aanbod aan den verkooper onder den schipper bleef, moet die schipper geacht worden het voor den kooper onder zich te houden.
Appingadam Kgr. 15 September 1869.

358. Uit het feit dat de verkooper de aan den kooper toegezonden goederen heeft teruggenomen, blijkt dat hij in de weigering der gedaagden om die goederen, onverschillig om welke reden, te ontvangen, heeft berust, en

moet de gesloten overeenkomst geacht worden met wederzijdsche toestemming te zijn herroepen. Niet-ontvankelijkheid in den eisch tot betaling van den koopprijs.

Amsterdam 12 October 1871.

359. De verbindtenis des verkoopers, om wegens het tegenvallen der zeilende verkochte partij waren, het nadeel te vergoeden dat de kooper door de mindere qualiteit der goederen zou lijden, kan tegen de actie tot betaling van den koopprijs geen op gebrekkige levering steunend middel van niet-ontvankelijkheid geven, maar slechts eene reconventionele vordering tot het bekomen dier schadeloosstelling regtvaardigen.

b N.-Holland 30 Junij 1870, vern. Amsterdam 16 December 1869.

360. Indien de gedaagde tot betaling van den koopprijs aangesproken, beweert dat hij volgens overeenkomst in boter kan betalen, is die gedaagde niet meer bevoegd te beweren, dat boter op de proef en dus onder eene opschortende voorwaarde (art. 1499 B. W.) wordt gekocht, indien hij de reeds ontvangen boter bij de dagvaarding in verrekening brengt, zoodat die voorwaarde moet worden geacht te zijn vervuld. Al had bovendien de kooper in dit opzigt niet aan zijne verpligtingen voldaan, de hoofdovereenkomst zou daardoor niet van zelve zijn vervallen, maar altoos zou hare ontbinding in regten moeten worden gevraagd.

Dordrecht Kgr. 26 November 1850.

361. De kooper van wien de koopprijs wordt gevorderd, kan niet weigeren het gekochte in ontvangst te nemen en mitsdien den verkoop van regtswege doen vernietigen, alleen op grond dat de verkooper niet op den bepaalden tijd heeft geleverd.

Alphen Kgr. 11 November 1863.

362. Indien de levering van bestelde goederen, ten gevolge van omstandigheden van den wil des verkoopers onafhankelijk, later heeft plaats gehad dan aanvankelijk was bedongen, wordt daardoor de kooper niet ontheven van de voldoening van den koopprijs, al mogen ook de goederen inmiddels door een gemagtigde van den verkooper, wien evenwel daartoe geen last was gegeven, zijn teruggenomen.

Rotterdam 22 October 1845.

363. De kooper kan niet weigeren den koopprijs te betalen, op grond dat het gekochte hem te laat is geleverd, en hij daarom de lastgeving tot aankoop op zijnen makelaar had ingetrokken, indien die last reeds vóór de intrekking was uitgevoerd. Hij moest òf nakoming òf ontbinding der overeenkomst vragen.

Amsterdam 2 Februarij 1860.

364. Een kooper van zeker bij afleveringen verschijnend werk kan wegens vertraging in de uitgave wel de vernietiging van den koop of deszelfs naleving vorderen, maar niet eenvoudig weigeren de volgende afleveringen te ontvangen en te betalen.

Amsterdam Kgr. IV 3 September 1869.

365. De kooper die tot zekerheid van de koopsom bij een aangewezen bankier eene som gelds moet deponeren, doch aan die verpligting niet heeft voldaan, is niet-ontvankelijk in zijn eisch tot ontbinding wegens niet-levering tegen den verkooper ingesteld. — De eischer had bij zijne voorafgaande sommatie tot levering, zich alleen bereid verklaard om tevens den koopprijs te voldoen.

Middelburg 20 Februarij 1867.

366. Indien het gekochte met eene hypotheek is bezwaard, is de kooper die deze hypothecaire schuld niet voor zijne rekening had genomen, tot de betaling van het bedrag der gehypothekeerde som uit zijnen koopprijs niet gehouden, ten ware de verkooper het bewijs levert, dat de deswege genomen inschrijving is doorgehaald, of dat hij zekerheid daarvoor heeft gesteld.

Tiel... (3).

367. Men kan eene erfpacht niet weigeren in geval men nog niet in zijn regt is gestoord, alleen op grond dat men bij eventuele stoornis in dat regt waarvoor de erfpacht werd bedongen, die stoornis niet kan doen ophouden; met andere woorden men kan geene pacht weigeren op grond van regtskundige stoornis. Indien dus door het voormalig landschapsbestuur in Drenthe een molen is verkocht, met bepaling dat niemand ten præjudicie van dien molen een nieuwen zou mogen zetten, en dat, zoo een tweede molen noodzakelijk werd geacht, de eigenaar het regt zou hebben dien daar te stellen, dan kan de kooper of zijn regtverkrijgende niet aan den opvolger van den verkooper, bij de vordering der bij den verkoop bedongen erfpacht, tegenwerpen dat het uitsluitend hebben van een molen, door de veranderde Staatsinstellingen niet meer konde verzekerd worden, en hij dus niet meer tot betaling van de erfpacht zou verpligt zijn, — zoo lang althans niet inderdaad een tweede molen is opgerigt.

Drenthe 5 April 1851, bev. Assen 22 October 1849.

368. Wanneer door den kooper eenig nadeel mogt zijn geleden ten gevolge van eenig toerekenbaar verzuim van den verkooper, tevens zijnen lasthebber, kan dit wel aanleiding geven tot eene regtsvordering ex mandato tot betering van dit nadeel, maar niet tot weigering van betaling van den koopprijs.

Z.-Holland 3 November 1856.

369. Uit de omstandigheid dat partijen over en weder aan elkander goederen hebben verkocht en geleverd, volgt nog niet dat eene actie tot uitbetaling van een saldo van rekening, en niet eene actie tot betaling van den koopprijs zou behooren te worden ingesteld.

'sGravenhage 3 Mei 1864.

370. Een beweerd niet volledig nakomen van het koopcontract aan de zijde des verkoopers, kan den kooper niet het regt geven de betaling van een gedeelte der kooppenningen te weigeren, zonder de opheffing der verbindtenis te vorderen.

Groningen 24 October 1845.

371. De eischer die zich tot staving van zijne vordering tot betaling van koopprijzen van geleverd graan, vergenoegt het bewijs aan te bieden, dat hij dit graan heeft *geleverd*, formuleert een ter zake niet afdoend feit.

Z.-Holland 16 December 1861, bev. Rotterdam 20 Junij 1860.

372. De vermelding in eene koopakte dat de koopprijs is betaald, strekt tot bewijs der kwijting, al erkent de kooper, dat hij dien koopprijs

niet heeft betaald, maar verrekend met den verkooper, van wien hij geld te vorderen had.
Amersfoort 20 December 1871.

B.

373. Ter bepaling van den prijs eener geleverde machine waarover partijen contesteren, mag de regter eene opneming door deskundigen doen plaats vinden.
'sGravenhage 25 October 1870, bev. bij Z.-Holland 5 Junij 1871.

374. Er zijn regtens termen, om eene expertise te bevelen, ten einde te constateren den prijs en de qualiteit van het verkochte goed, indien de koop en verkoop tusschen partijen is in confesso, en daarenboven door den eischer, tot staving daarvan, een extract uit zijn schuldboek wordt geproduceerd, doch de gedaagde de goederen heeft teruggezonden, op grond dat hij de bevoegdheid daartoe had gestipuleerd, indien die aan zijne verwachting, in aanmerking genomen de qualiteit en de prijs, niet zouden beantwoorden.
H. R. 13 Januarij 1843, Concl. conf.

375. Iemand die in een winkel of magazijn kleedingstukken en mode-artikelen bestelt en doet aankoopen, kan niet verondersteld worden zich omtrent de prijzen der door hem verlangde voorwerpen niet te informeren en te vergewissen. Dus kan geen beweren van overdreven prijsberekening opgaan, een jaar na de levering en na die goederen te hebben gedragen of gebruikt, vooral indien blijkens de gevoerde briefwisseling, aanvankelijk tegen die prijzen geene bedenking is gemaakt. Geene weigering van betaling kan door zulk beweren worden geregtvaardigd, en komt ook in de gegeven omstandigheden geen verzoek tot taxatie dier goederen door deskundigen te pas.
Arnhem 12 April 1860.

376. De overeenkomst bij een koopcontract, dat de prijs zoude geregeld worden door twee makelaars, van weêrszijden of, bij weigering des verkoopers, door den kooper te benoemen, of wel dat de prijs zoude zijn de zuivere opbrengst van den verkoop ter beurze, moet geacht worden in regten onbestaanbaar te zijn; vermits toch, daargelaten de vraag of de bepaling, dat van beide zijden een makelaar zoude benoemd worden om den prijs te bepalen, in regten bestaanbaar is, in alle geval door de benoeming der beide makelaars in zeker geval over te laten aan den kooper, de keus om al of niet te koopen, geheel wordt overgelaten aan eene der partijen, en dit in regten is onbestaanbaar.
N.-Holland 4 December 1847, vern. *b* Amsterdam 30 Junij 1846.

377. Art. 10 Kh. kan alleen dan toepassing vinden, indien er questie is van een bedongen prijs, maar niet dáár waar geen beding, immers zoover is gebleken, over den prijs is gemaakt, en waar dus die prijs nader moet worden gemodereerd. Door goederen te bestellen en te leveren, zonder geconstateerde prijsbepaling, moeten partijen geacht worden dien prijs te hebben aangenomen, welke door deskundigen in geval van verschil zoude worden gefixeerd, als representerende de waarde van het verkochte.
Amsterdam 4 October 1849. — Deventer 25 Maart 1857. — Anders Amsterdam 7 April 1840, beslissende dat een koop en verkoop, ondanks eene plaats gehad hebbende levering, niet kan geacht worden te zijn voltrokken, indien de prijs van het verkochte voorwerp slechts approximatief is gesteld, en het goed door den kooper is gebruikt, zonder dat door den verkooper immer eene rekening is geleverd van den prijs, die hem voor dit voorwerp zou toekomen, — op grond waarvan de reclame van hem die het voorwerp had geleverd, bij het faillissement van hem aan wien geleverd was, gegrond werd geoordeeld.

378. De bepaling in eene akte van koop en verkoop van effecten met regt van wederinkoop, dat de prijs, zoo als die bij eene begrooting door personen bij die akte aangewezen, op het daarbij omschreven tijdstip zal worden vastgesteld, of zoo als op het bij de akte omschreven tijdstip, de waarde van het verkochte zal blijken bij verkoop ter beurze te zijn, zal worden gehouden voor den tusschen partijen bedongen koopprijs, moet geacht worden te zijn eene van den lateren wil van partijen onafhankelijke prijsbepaling, voldoende aan den eisch van art. 1501 B. W., daar zulks eene wettige prijsbepaling is, die altijd het gevolg is van hetgeen partijen omtrent den prijs zijn overeengekomen. Die akte moet gevolgelijk in zoover als vrij van bedenking beschouwd worden, en zonder dat ook de prijsbepaling op dien voet gedaan, ten gevolge der bijkomende bijzondere bevoegdheid, aan den kooper bij de akte verder gegeven, om nl. de effecten te verkoopen, indien de verkooper de verhouding niet handhaaft tusschen de waarde der effecten en het voorschot, van diens wil alleen afhankelijk kan geacht worden, en daardoor met de bedoeling der wet in strijd te zijn, als evenzeer het gevolg en de uitvoering zullende zijn van den wil der beide partijen, bij de akte ook in dat opzigt uitgedrukt. De verkooper toch zal het zich zelven te wijten hebben, indien de effecten werkelijk worden verkocht krachtens voormeld beding, dat niets dan eene penale clausule inhoudt.
b H. R. 19 Mei 1859, Concl. conf.

379. Indien de verschuldigde prijs geheel moest afhangen van het getal ponden, die zouden worden afgeleverd, volgt daaruit, dat de verkoop heeft plaats gehad bij het gewigt, zoodat het bedrag van den prijs die daarvoor zou verschuldigd zijn, afhankelijk werd van het gewigt, en kan er niet geacht worden een verkoop bij den hoop te hebben plaats gehad.
d H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf.

380. Wanneer uit een overgelegd koopbriefje blijkt, dat aan de gedaagden door tusschenkomst van makelaar zijn verkocht: «50 balen »Noord-Amerikaansche katoen, à 66 cents per »half kilo voor low-middling, Amerikaansche »classificatie, volgens certificaat van een der »New-Yorker makelaars,» moet — bij het bestaan der usance, dat bij verkoop van katoen die nog zal aangevoerd worden, de prijs wordt bepaald voor eene enkele aangegeven qualiteit, terwijl, indien bij levering blijkt dat betere of mindere qualiteit naar de daarvan bestaande classificatie, is aangevoerd, de koopprijs in even-

redigheid van de aangenomen basis, verhoogd of verminderd wordt, — voor ongegrond gehouden worden het beweren der gedaagden, dat zij eene bepaalde qualiteit Amerikaansche katoen en wel low-middling, maar niet elke qualiteit op de basis van zekeren prijs voor zekere qualiteit gekocht hebben; het briefje moest voor dat geval luiden: «50 balen N.-A. katoen, low-»middling, voor 66 cents per half kilo,» en dan kwam geene prijsverhooging of vermindering te pas.
Amsterdam 8 Maart 1871.

381. Wanneer bij overeenkomst is bepaald dat de prijsverhooging van het gas moet geregeld worden naar den prijs der New-Castler steenkolen, dan volgt uit die bepaling, dat men als maatstaf moet nemen den prijs, dien de steenkolen gemiddeld als courant handels-artikel gegolden hebben, niet echter den prijs dien enkele handelaren gemaakt hebben.
'sGravenhage 28 November 1865.

382. Wanneer bij verschil over den koopprijs, de verkooper tot staving van den door hem beweerden prijs, zijn rigtig gehouden koopmansboek overlegt, en de kooper zijnerzijds hetzelfde doet ter staving van den door hem beweerden lageren prijs, dan moet, bij gebreke van andere ter zake dienende omstandigheid, de lagere prijs als bewezen aangenomen worden. Bijkomende vermoedens kunnen echter tegen den kooper gelden.
Amsterdam 20 October 1864.

383. Vordering tot betaling wegens gekochte goederen. Bewering van korting wegens comptante betaling afgewezen, daar sedert de verzending der facturen meer dan een jaar was verloopen. Vermindering wegens aan des eischers correspondent teruggezonden goederen. Eed omtrent de vraag, in welke munt de koopprijs der goederen moet worden berekend.
Amsterdam 5 Maart 1856.

384. Uit de bepaling van art. 1551 B. W. volgt, dat er altijd renten van den koopprijs eener vruchten of andere inkomsten opleverende zaak verschuldigd zijn, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk zij bedongen; die interessen zijn dus verschuldigd van af den dag der levering, al is bij de akte een later tijdstip van betaling gestipuleerd, zonder dat die interessen daarbij bedongen zijn.
Gelderland 19 Februarij 1868, bev. Tiel 21 Junij 1867.

C.

385. Zonder bewijs van het tegendeel, door den kooper te leveren, wordt deze geacht te hebben gekocht tegen gereede betaling. In dat geval wordt de kooper gerekend in verzuim te zijn van het oogenblik der levering. Hij wordt dus veroordeeld in de kosten en interessen, wanneer hij is gedagvaard ook zonder eenige voorafgaande aanmaning of in-verzuim-stelling.
'sGravenhage Kgr. 13 December 1852.

386. Ten bewijze dat een koop niet à comptant maar op crediet is gesloten, kan de kooper zich noch op zijne boeken noch op beurs-usantie beroepen.
N.-Holland 20 October 1864. — Anders ten aanzien der usance, Amsterdam 18 October 1860.

387. De kooper moet bewijs leveren van zijn beweren dat de verkoop op crediet heeft plaats gehad, en hij kan bij gebreke daarvan de vordering niet præmatuur doen verklaren, omdat voor het loopende jaar vooraf geene rekening is toegezonden.
Amsterdam 21 Januarij 1870.

388. De verschillende leverantiën, door een leverancier of winkelier aan een particulier op jaarrekeningen geschied, zijn als zoovele handelingen van koop en verkoop te beschouwen, zoodat de betaling van elk afzonderlijk kan geschieden, en de leverancier de betaling van eene derzelve niet mag weigeren op grond van eigendunkelijke schuldsplitsing.
Amersfoort 14 November 1859.

389. Indien is overeengekomen de levering bij gedeelten te doen plaats hebben, kan de kooper de betaling niet uitstellen tot na de geheele levering, maar behoort hij elk geleverd gedeelte te betalen.
N.-Holland 20 October 1864.

390. Indien van eene hoeveelheid gekochte steenen slechts een gedeelte is geleverd, en dat geleverde gedeelte door den kooper is verwerkt, dan kan de kooper geacht worden zich met eene levering bij gedeelten te hebben vergenoegd, en is ook verpligt tot betaling in evenredigheid tot het geleverde gedeelte.
Maastricht 18 April 1865.

391. Wanneer de eischer poseert dat de gedaagde meerdere goederen gekocht en een gedeelte van den koopprijs heeft betaald, dan kan de eisch tot betaling van het restant dadelijk worden toegewezen, bijaldien de gedaagde wel den koop en de ontvangst der goederen ontkent, doch de gedane afbetalingen niet tegenspreekt.
Groningen Kgr. 7 Januarij 1867.

392. Wanneer geene tijdsbepaling voor de levering tusschen partijen is vastgesteld, en het niet is bewezen, dat de verkooper met opzet of te kwader trouw de leveringen heeft vertraagd, moet de kooper de hem reeds gedane leveringen en hetgeen te zijner beschikking was, betalen.
c Amsterdam 14 Julij 1863, bev. bij N.-Holland 8 December 1864.

393. De conditie «het eene halen het andere »betalen» moet veeleer worden beschouwd als eene verpligting van den kooper om bij het doen van nieuwe bestellingen, het oude te betalen, dan wel als een regt van denzelven om die betaling zoolang als hij zou goedvinden te weigeren.
Amsterdam Rb. v. Kh. 28 April 1837.

394. Wanneer bij eene bestelling van 250 stuks nanking wordt bepaald, dat zij zullen betaald worden «op vijf à zes maanden, te leve-»ren in 20 à 25 stuks van maand tot maand,» is de koopprijs vorderbaar vijf à zes maanden na aflevering van elke partij.
a 's Hertogenbosch 1 Junij 1864, bev. bij N.-Braband 4 April 1865.

395. Wanneer bij verkoop van een zeker aantal balen katoenen garens bedongen is, dat de verkooper dadelijk bij de afzending over den koopprijs zal kunnen beschikken (door traites te doen accepteren), dan kan de verkooper niet beweren dat de kooper zijne verpligting niet

nakomt, wanneer deze, nadat slechts een gedeelte der partij is afgezonden, nalaat het accept te verschaffen op traites ten beloope van dat gedeelte. Hiertegen doet niets af de bestaande usance bij den handel in katoenen garens van Manchester op Nederland, om de bestelde partijen niet bij éene factuur of in eens te leveren.
Almelo 29 October 1862.

396. Wanneer bij de overdragt eener handelszaak het beding wordt gemaakt dat de nog verschuldigde kooppenningen zullen eischbaar worden in geval van liquidatie, verplaatsing, overdragt als anderzins van gezegde affaire, valt onder dat beding ook het geval dat een ander compagnon door den kooper in de zaak wordt opgenomen.
a Amsterdam 4 Januarij 1866.

397. De actie tot betaling van den koopprijs, bedongen bij eene overeenkomst, waarbij bepaald is, dat de kooper den koopprijs onder zich mag houden en renteloos gebruiken, zoolang de verkooper goedvindt bij hem in te wonen, kan niet opgaan, wanneer daarbij niet wordt gesteld, dat de eischer werkelijk niet langer van die inwoning verkiest gebruik te maken.
a Assen 25 Maart 1861.

398. Indien de eischer vraagt ontbinding der koopovereenkomst wegens wanbetaling, en de gedaagde beweert dat niet in het jaar waarin de verkoop heeft plaats gehad, maar eerst bij de levering moest worden betaald, welke de eischer evenwel niet praesteert, en op grond waarvan hij bij reconventie vordert de benoeming van een notaris, voor wien de akte van verkoop zal worden opgemaakt, of bij gebreke daarvan ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding, — dan behoort de eisch in conventie te worden ontzegd, vermits uit de met elkander strijdende beweringen van partijen blijkt, dat zij zijn afgeweken van den bij de wet bepaalden tijd der betaling, des gedaagden opgaaf niet mag worden gesplitst, en de eenige grond tot het vorderen der ontbinding dus niet is bewezen. Ontzegging mede van de reconventionele vordering bij gebrek aan bewijs.
b Assen 30 Junij 1862.

399. Uit art. 1656 B.W. in verband met de daarover gehouden beraadslagingen blijkt, dat aan den kooper van onroerend goed, die na den tot betaling bij de overeenkomst bepaalden tijd, door eene sommatie in verzuim is gesteld, door den regter geen termijn kan worden gegund, om alsnog aan zijne verpligting te voldoen, maar de overeenkomst uit krachte van de daarin bedongen voorwaarde, van regtswege is ontbonden.
Utrecht 25 Maart 1842.

400. De verkoop krachtens art. 1223 B.W. gehouden met inachtneming van alle tot de zuivering der hypothecaire lasten voorgeschreven formaliteiten, sluit de toepasselijkheid van art. 1552 B.W. uit, omtrent de opschorting der betaling van den koopprijs, indien de kooper redenen heeft eene uitwinning te vreezen.
Drenthe 31 Mei 1862.

401. Indien iemand bij testament een vruchtgebruik heeft verkregen, met bevoegdheid om de goederen te verkoopen, en hij dientengevolge een perceel verkoopt, kan de kooper niet de betaling van den koopprijs opschorten, op grond dat de bij dat testament benoemde erfgenamen bij het opmaken der boedelbeschrijving hebben geprotesteerd tegen de uitvoering van het testament voor zoover het vruchtgebruik betrof, zich niet verbonden rekenende door al de daden die door den vruchtgebruiker in strijd met diens bevoegdheid als zoodanig, zouden worden verrigt; — zoodanig protest, hetwelk ook onvervolgd is gebleven, kan niet leiden tot toepassing van art. 1552 B.W.
Utrecht Hof 26 October 1846, vern. *b* Utrecht 21 November 1845.

402. Wanneer bedongen is, dat de betaling van den koopprijs moet geschieden zonder eenige inhouding onder wat voorwendsel zulks ook mogt wezen, dan kan de kooper tegen den eisch tot betaling niet beweren, dat het hem verkochte perceel land deel maakt van eene nog onverdeelde nalatenschap tusschen den verkooper en andere erfgenamen.
Assen 28 Januarij 1842.

D.

403. De verkooper die met den elders wonenden kooper geene bepaalde overeenkomst nopens de plaats der betaling heeft gesloten, kan zich, ten betooge, dat die betaling te zijner woonstede had moeten geschieden, niet beroepen op art. 1429, al. 2 B.W. Die bepaling komt voor onder de rubriek: van betaling (dat is, van voldoening in het algemeen aan geslotene overeenkomsten), in den titel, handelende van het te niet gaan der verbindtenissen, en betreft alzoo niet het geval van koop en verkoop, waarin de speciale bepalingen moeten gelden van de art. 1550 en 1513 B.W. Eene gedeeltelijke vrijwillige betaling ter woonplaatse van den verkooper, kan den kooper niet binden voor het resterende; hij blijft bevoegd, dat gedeelte te betalen, waar de betaling moet geschieden.
Groningen 29 December 1848.

404. De bepaling van art. 1429 B.W. is algemeen, en blijft buiten toepassing in het bijzonder geval waar het geldt een koop en verkoop, vermits die overeenkomst door de speciale bepalingen op dat stuk wordt geregeld; art. 1550 Burg. Wetb.
b Amsterdam 18 November 1868.

405. Art. 1550 B.W. derogeert niet aan art. 1429 B.W. De bepaling, dat de kooper betalen moet ter plaatse, alwaar de levering is geschied, beteekent niet woning (domicile), maar gemeente. De regter van de woonplaats des verkoopers in het III[e] kanton competent verklaard.
Amsterdam 24 Januarij 1842.

406. Art. 1550 B.W., dat de koopprijs moet worden betaald ter plaatse van de levering, is uitsluitend van toepassing ingeval de betaling plaats heeft gelijktijdig met de levering. Dit artikel mist dus alle toepassing, indien de verkoop heeft plaats gehad onder uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst, dat de betaling eerst later zal plaats hebben, ook dan zelfs, wanneer de goederen op de facturen heeten à comptant te zijn verkocht, maar toch, volgens handelsgebruik, een termijn voor de betaling is toegestaan.
Gelderland 26 December 1855. — Cf. Nijmegen 30 Mei 1855, ten gevolge van feitelijke beschouwingen vernietigd.

407. Art. 1550 B.W. heeft alleen betrekking op het geval, dat de koopprijs moest worden betaald bij het leveren der verkochte zaak, en is niet van toepassing, wanneer de goederen op crediet zijn verkocht geworden.

Almelo 9 Maart 1847.

408. Indien bij koop en verkoop van goederen niet in specie aangeduid, geene overeenkomst omtrent de plaats van betaling gemaakt is, moet deze geschieden waar de levering heeft plaats gehad; als eene afwijking van dien regel kan niet gelden het feit, dat de verkooper uit de plaats der levering op den kooper een wissel heeft getrokken en dezen van non-betaling doen protesteren.

a N.-Holland 22 April 1869, vern. hieromtrent Amsterdam 20 November 1868.

E.

409. De vraag, of tusschen bedongen voldoening van geldswaarde als «praestatie,» en bedongen voldoening van die waarde in eene zekere koopwaar als «wijze van praestatie» kan onderscheiden worden, vervalt, wanneer blijkt, dat de verkooper zelf het manco der koopwaar, welke hij te voldoen heeft, als geldswaarde in rekening-courant brengt.

a Amsterdam 30 December 1863.

410. Het aannemen van eene acceptatie tot voldoening van de koopsom, moet gelden als betaling, met dat gevolg, dat de kooper in dit geval verpligt is het goed te leveren.

Amsterdam 26 Maart 1847.

411. Hij aan wien in betaling zijn gegeven effecten, houdende bewijs van inbewaargeving in eene Bank, aan het slot van welke stukken vermeld staat: «Hiervan twee eensluidende af»gegeven, de eene voldaan, de andere van geene »waarde zijnde,» kan, indien de som, tijdens de overdragt op den inbetalingnemer zich werkelijk in de Bank bevonden heeft, van zijn verkooper geene vergoeding vragen, indien later blijkt, dat die Bank op het andere bewijs betaling of afgifte heeft gedaan, en die betaling of afgifte eenigen tijd na de ontvangst van het eerste bewijs mogt geschied zijn. De kooper is in dit geval verpligt uitdrukkelijk te bewijzen, dat de verkooper of de gemagtigde van dezen op dit eerste bewijs de gelden geligt heeft.

Amsterdam 22 September 1843.

412. Hij die eenmaal er in heeft toegestemd, om goederen in mindering der schuld te ontvangen, kan daarop niet terugkomen, op grond dat de schuldenaar die goederen tegen hoogeren prijs stelt dan hem goeddunkt, maar moet in zoodanig geval schatting dier goederen vragen. Wanneer evenwel bij het toezenden dier goederen eene opgave is gevoegd van den prijs, moet de schuldeischer, die de goederen eene maand heeft onder zich gehouden, geacht worden met dien prijs genoegen te hebben genomen.

a Amsterdam 19 October 1859.

413. Indien een kooper aan schuldeischers van den verkooper, met deszelfs wil, betaling uit de koopsom doet, kan die som van de koopsom worden afgetrokken.

Tiel ... (3).

III.

414. De kooper kan tegen den bezitter geene actie inspannen ten einde eigenaar te worden verklaard, en de bezitter hem het rustig genot en gebruik late, zoo hij alleen eene in de openbare registers overgeschrevene akte van aankoop kan bijbrengen, zonder te bewijzen, dat die aankoop is geschied krachtens eenen regtstitel afkomstig van hem, die geregtigd was over den eigendom te beschikken.

's Hertogenbosch 21 Junij 1865.

415. De kooper die door overschrijving der koopakte eigenaar werd, kan de revindicatie instellen tegen den derden houder, maar tegen den verkooper tot inbezitstelling agerende, kan hij geene magtiging vragen, om ten koste van den verkooper, den niet in het geding geroepen derden houder te doen uitzetten.

Utrecht 3 Januarij 1868.

416. De regtsvordering tot rectificatie van het kadaster, op grond dat een perceel onroerend goed abusief in eene koopakte is opgegeven, is in geen geval ontvankelijk tegen den derden bezitter.

Gelderland 30 Januarij 1856, bev. Nijmegen 17 April 1855.

417. Al kan men aannemen dat de kooper, alleen uit krachte der grosse van eene authentieke akte van koop en verkoop, den verkooper het verkochte kan doen ontruimen, is hij echter altoos in de daartoe betrekkelijke actie ontvankelijk, indien tevens door hem, ter zake van de niet tijdige levering, wordt gevorderd de veroordeeling van den verkooper tot schadevergoeding, waartoe laatstgemelde zonder vonnis niet kan worden genoodzaakt.

Assen 13 December 1841.

418. Hij die ten gevolge van aankoop bij eene veiling krachtens onherroepelijke magtiging, eigenaar van een onroerend goed is geworden, en aan wien het door overschrijving is geleverd, is bevoegd tegen hem, die het in bezit houdt, eene regtsvordering tot ontruiming in te stellen.

Groningen 7 Julij 1854.

419. Een huurder wiens huurtijd om is, doch die kooper is geworden, mag niet weigeren het gehuurde te ontruimen, indien er nog geene levering heeft plaats gehad.

Groningen 14 September 1860.

420. Wanneer bij eene akte van veiling is bedongen «dat de kooper in vollen eigendom »zal moeten overnemen de op de oostelijke helft »van de veenplaats aanwezige gebouwen, tegen »zoodanige som, als waarop die gebouwen door »twee onpartijdige personen, door partijen met »onderling goedvinden, en ingeval van verschil »door den kooper (regter?) te benoemen, zullen »worden geschat,» dan is de kooper, zoolang van zoodanige taxatie en betaling niet is gebleken, niet geregtigd de ontruiming der gebouwen te vorderen.

Drenthe ... (7).

421. De kooper van onroerend goed kan tegen derden geenerlei regten als eigenaar uitoefenen, zoo als huurpenningen opvorderen en huur opzeggen, of sluiten of anderzins, zoo lang de akte van koop niet in de openbare registers is overgeschreven, en de kooper mitsdien niet

door levering eigenaar is geworden. De bepaling der wet, dat de verkochte zaak, indien dezelve in een zeker en bepaald voorwerp bestaat, van het oogenblik van den koop af, voor rekening van den kooper is, kan geen ander gevolg, vóór de overschrijving der koopakte in de openbare registers hebben, dan tusschen den verkooper en den kooper, zoodat de laatstgemelde verpligt is de nadeelen van het verkochte te dragen, en eerstgemelde om de voordeelen aan den kooper te laten genieten.

H. R. 28 April 1842, Concl. conf. vern. Holland 30 Junij 1841, waarbij was bev. Rotterdam 9 Junij 1841.

422. De kooper van onroerend goed verkrijgt door dien koop de regten van den verkooper op dat goed, maar kan, met betrekking tot overeenkomsten door den verkooper met anderen aangegaan, zoo als huur en verhuur, waarin hij dus geene partij is geweest, niet meer als regtverkrijgende beschouwd worden; eene onderhandsche akte van zoodanige huur, heeft dus ten aanzien harer dagteekening, tegen den kooper als derde, geene kracht dan van den dag der registratie of volgens een der andere gevallen, bedoeld bij art. 1917 B.W.

Maastricht 28 Januarij 1858.

423. Eene akte van toewijzing, waaruit wel blijkt dat de kooper is eigenaar geworden van het perceel, maar niet dat hem de huurpenningen zijn gecedeerd, is niet voldoende om de vordering daarvan te regtvaardigen. Aanbod van een gedeelte der huurpenningen gepasseerd, als moetende de eischer in zijn geheel worden gelaten voor het geval hij die cessie nader mogt bewijzen.

Amsterdam Kgr. I 26 Januarij 1872.

424. Wanneer bij een verkoop, ten aanzien van de huurregten welke een der verkoopers op het te veilen goed heeft, is bedongen: dat de betaling der huurpenningen moet geschieden met kersmis, maar de kooper ook vooruitbetaling mag vorderen onder korting van 10°/₀, en dat in dit geval de betaling van het jaar huur verschijnende kersmis 1870 zal kunnen gevorderd worden met de betaling der kooppenningen (14 Februarij 1870), en van het jaar huur verschijnende kersmis 1871 met kersmis van 1870, — kan den kooper niet het regt toegekend worden om ook na de betaling der kooppenningen doch vóór den vervaldag de huur van kersmis 1870 (onder korting van 10°/₀) te vorderen.

Gorinchem Kgr. 30 April 1870.

425. Hij die kooper is geworden van een verhuurd perceel, heeft het regt de achterstallige huurpenningen in te vorderen, wanneer hij bij de voorafgaande sommatie die koopakte beteekend heeft.

Vianen Kgr. 24 Januarij 1861.

426. De kooper van een gedeelte van een voor het geheel verhuurd perceel is niet bevoegd, de ontbinding te vragen der huurovereenkomst voor dat gedeelte, wegens niet nakoming der overeenkomst.

Zeeland 28 Maart 1854.

427. De kooper van bezwaarde goederen, gesubrogeerd in de regten van den hypothecairen crediteur, mag tot nietig-verklaring ageren van de verhuring der gemelde goederen, niet alleen op grond dat die overeenkomst is in strijd met het verbod bij de hypotheekstelling bepaald om voor langer dan een jaar te verhuren, maar tevens op grond dat die verhuring in het algemeen gedaan is ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers; het is toch niet in strijd, maar geheel conform eene goede procesorde, dat eene regtsvordering op verschillende gronden ingesteld worde.

Haarlem 16 Junij 1868.

428. Hij die het goed bij verkoop krachtens onherroepelijke volmagt door een hypothecairen crediteur heeft aangekocht, is geregtigd tegen den zoon van den schuldenaar-eigenaar, die het goed — beweerdelijk als huurder van een ander — in bezit heeft, de revindicatie in te stellen; de ged. kan zich niet daartegen verzetten, noch op grond dat de volmagt tot verkoop a non domino is verleend, noch dat hij zelf niet bij erfopvolging van zijnen vader, maar aliunde van gemeld goed eigenaar is geworden, omdat hij, ten gevolge van de veronderstelde aanvaarding van de nalatenschap van zijn vader, gehouden is de verbindtenissen van dezen gestand te doen of het effect daarvan te garanderen; dit geldt evenzeer, wanneer de ged. geen eigendom op het gerevindiceerde goed pretendeert. Die gedaagde kan de veroordeeling tot ontruiming evenmin ontgaan door de bloote assertie dat hij huurder is van een ander, welke door hem in vrijwaring was geroepen, doch geen bewijs van eigendom noch van verhuring had geleverd.

Breda 3 December 1861.

429. De kooper van een perceel gronds volgt den vroegeren eigenaar niet op in de regten en aanspraken, welke deze heeft uitgeoefend op een aan dat erf grenzenden dijk of weg, alwaar hij hout en grasgewas heeft genoten, beplantingen gedaan en daden van onderhoud verrigt, doch van welke regten geene melding gemaakt is in den titel van overdragt.

b H. R. 1 Februarij 1867, Concl. conf.

430. Hij die krachtens eene behoorlijk overgeschrevene akte van aankoop in het bezit is van een perceel, kan niet worden veroordeeld tot schadevergoeding wegens het steken van zoden en het bakken of bouwen van veen daarop; die daden kunnen niet als onregtmatig worden aangemerkt, als zijnde gepleegd door iemand, die moet worden verondersteld bezitter te goeder trouw te zijn.

Groningen 8 October 1858.

431. Het beweren van een kooper, dat een erf minder grond bevat dan hij zou hebben gekocht, geeft hem geenszins het regt, om de heining, die het erf van zijn buurman van het zijne scheidt, eigenmagtig weg te breken.

Zeeland 13 April 1858.

432. De eischer, die volgens zijnen titel van het domein een bepaald perceel uit het kadaster heeft gekocht, met opgave van kadastrale maat, grootte, ligging enz., «zonder dat het Rijk voor »die maat kan worden achterhaald,» is niet geregtigd een gedeelte van het erf zijns buurmans te vorderen, op grond dat de eigendom van het domein zich dáár ter plaatse heeft uitgestrekt en alzoo uitgebreider is geweest dan in zijn titel van aankomst is vermeld.

Maastricht 19 Januarij 1854.

433. Bij verkoop van het wrak van een gestrand schip onder de clausule: «zoo als het is »liggende of niet liggende,» heeft de kooper van dat wrak geene actie tot vergoeding van kosten, schaden en interessen tegen dengenen, van wien het ten criminele is bewezen, dat hij, vóór dat die verkoop plaats had, eenige tot dat wrak behoorende goederen heeft ontvreemd.

Batavia R. v. J. 14 Maart 1856.

434. De opkomsten van een gemeenschappelijk stuk goed behooren tot die personele vergoedingen, likwidatiën en vereffeningen, welke alleen tusschen de deelgenooten kunnen worden verrekend, zoodat de oneffenheden, uit de gemeenschap zelve tusschen de deelgenooten ontstaan, door verkoop van het regt in de gemeenschap op den aankooper overgaan; afwijzing van het verzoek tot kostelooze procedure ten einde terug te vorderen hetgeen de gerequestreerde meer dan waarop zijn aandeel regt zou geven, had genomen van een stuk land, waarvan aan requestrant $^3/_4$ zoude toekomen.

Assen 27 Julij 1858.

435. De kooper van erfregt kan, zonder medewerking des verkoopers, een eisch instellen tot het doen van rekening en verantwoording en scheiding en deeling eener nalatenschap.

Gelderland 13 November 1861.

436. Niet-ontvankelijk-verklaring eener vordering ingesteld door de gemeente Middelharnis tot wegneming eener slib in een haven, die volgens de voorwaarden eener verkooping door het domein, door de koopers is daargesteld. Overeenkomst deswege tusschen de eischende, en de gedaagde gemeente Sommelsdijk.

Brielle 30 September 1859.

437. De cessionnaris van eene inschuld aan den later gefailleerde competerende, doch eerst ontstaande bij de levering van door dezen aangenomen schepen, kan niet beweren dat de koopprijs dier schepen, welke door den curator onafgewerkt zijn verkocht, in de plaats treedt van de aan den eischer gecedeerde vordering. Die koopprijs vertegenwoordigt integendeel de schepen.

N.-Holland... October 1863 (11).

438. Een cessionnaris van onverdeelde aangeduide goederen in eene nalatenschap, heeft niet de bevoegdheid te ageren om daarvan te worden verklaard eigenaar, alvorens de nalatenschap is verdeeld en aangewezen geworden tot welke bepaalde goederen de cedent geregtigd was. Die cessionnaris kan evenzoo vóór de verdeeling der nalatenschap zelve, de scheiding der hem voor een gedeelte gecedeerde goederen niet eischen, maar heeft slechts (ook uit de analogie van art. 492 Rv.) het regt om de scheiding en deeling van de nalatenschap zelve te vragen.

's Hertogenbosch 20 Januarij 1845.

439. Bij den handel in olie op termijn is de kooper gehouden, zoo iets van de gebruikelijke markt afwijkende ten aanzien der levering is gestipuleerd, te zorgen dat dit ook ter kennisse van den houder van het volgbriefje kome.

a Amsterdam 10 October 1856.

440. De regten van den primitieven verkooper die aan zijn kooper een zoogenaamd volgbriefje (of daarmede in casu gelijk gesteld bewijs van opslag) opzond, moeten wijken voor de regten van diegenen, welke gemeld bewijsstuk emtione venditione van den kooper hebben bekomen, vóór dat door den primitieven verkooper op de goederen arrest was gelegd tot verhaal van de hem niet betaalde kooppenningen. Getuigenbewijs tot bepaling der dagteekeningen van de overdragt en van het beslag.

Amsterdam 15 November 1871.

441. Wanneer een verkooper bij vergissing iets anders levert dan hij te leveren had, dan is de kooper verbonden dit ontvangene terug te geven. Maar wanneer de kooper zonder schuld zijnerzijds (het geleverde voorwerp houdende voor wat hij ontvangen moest) zich van het ontvangene heeft ontdaan, zonder dat van daaruit getrokken voordeel blijkt, dan is de kooper ongehouden schade te vergoeden wegens niet-oplevering van wat hem door den verkooper verstrekt is.

a Amsterdam 28 Maart 1866.

IV.

442. De bijzondere verordeningen van art. 1554 B.W. zijn niet van toepassing ten aanzien van koopers, die nalatig blijven binnen den bepaalden tijd de door hen gekochte waren en meubelen af te halen, nademaal aan deze verordeningen afzonderlijk, en met name ten behoeve van verkoopers, voor een bijzonder geval, bij de wet vastgesteld, geene algemeene uitbreiding en toepassing, ook ten voordeele van koopers kan worden verleend; en dit te minder, naardien de reden voor deze vordering, in het bij de wet omschreven geval van gebrek in het weghalen van gekochte voorwerpen aanwezig, geenszins geacht kan worden te bestaan ten opzigte van nalatigheid in het leveren van gekochte goederen.

Gorinchem 16 Mei 1840.

443. De uitdrukking *waren* in art. 1554 B.W. bedoelt niet alle roerende zaken waarin handel gedreven wordt of marchandises, maar alleen levensmiddelen of denrées; derhalve zijn koehuiden niet begrepen onder *waren*.

a Zwolle 5 October 1853.

444. Indien onder het woord «waren» begrepen moest worden al hetgeen niet onroerend is, zoude elke verkooper eens voor altijd van de verpligting tot in-verzuimstelling zijn ontheven, hetgeen niet is overeen te brengen met de verpligting tot levering, hem bij art. 1493 B.W. opgelegd, noch met art. 1274, alwaar eene in-mora-stelling wordt gevorderd, een en ander strijdig met de vernietiging van regtswege van art. 1554 B.W. Dit art. moet alzoo in eenen beperkten zin worden opgevat en kan niet wel anders worden toepasselijk gemaakt dan op waren, eetwaren, denrées. Ofschoon nu het woord waren in eenen meer beperkten zin schijnt gesteld te zijn, bestaat er echter geen grond, om aan te nemen, dat daaronder krenten, in welke hoeveelheid ook verkocht, niet zouden begrepen zijn.

b Amsterdam 19 Februarij 1852.

445. Onder waren en meubelen, waarvan de verkoop volgens art. 1554 B. W. bij niet afhalen, van regtswege wordt ontbonden, moeten worden verstaan onder «waren» niet alle roe-

rende goederen en koopwaren, zooals die in den handel voorkomen, en bedoeld worden bij art. 3 Kh., maar uitsluitend zoodanige levenlooze voorwerpen, die men in het dagelijksch leven daaronder verstaat, nl. eet-en drinkwaren, terwijl onder meubelen mede niet kan worden begrepen levende have.

Appingadam 29 September 1859, bev. Appingadam Kgr. 13 April 1859.

446. De overeenkomst van koop en verkoop van hoornvee, te leveren op tijd, is ipso jure en zonder aanmaning ontbonden, na verloop van den tijd, tot afhaling der verkochte koeijen bepaald.

Winschoten Kgr. 15 December 1843.

447. Honden kunnen niet worden gerangschikt onder meubelen, en alleen dan onder waren, wanneer hij, die dezelve verkoopt, gewoon is daarin handel te drijven, zoodat de ontbinding van regtswege alleen door nalatigheid in het afhalen door den kooper, in zoodanig geval niet plaats heeft.

Maastricht 18 Februarij 1864.

448. Wanneer uit des gedaagden onsplitsbare bekentenis alleen blijkt, dat eene kudde schapen is verkocht onder de voorwaarde niet alleen dat al de schapen vóór of op 15 October moesten zijn afgehaald, maar ook dat reeds op den 14 en 21 September telkens 10 schapen tegen betaling zouden in ontvangst genomen worden, dan ageert de kooper ten onregte tot ontbinding van den koop en verkoop, op grond dat de verkooper den 21 September het afleveren van 20 schapen uit de bedoelde kudde heeft geweigerd. De verkooper mogt, ten gevolge van de niet-vervulling der opschortende voorwaarde, te regt de overeenkomst als niet aangegaan beschouwen.

Z.-Holland 13 December 1869.

449. Art. 1554 B. W. is evenzeer van toepassing op den verkoop van hooi, hetzij in het groot, hetzij in het klein, als op den verkoop van zoo vele andere waren, die aan fluctuatie van prijs onderhevig zijn.

'sHertogenbosch 17 November 1841.

450. Hooi behoort tot de waren waarvan de koop en verkoop door het verloopen van den tijd voor de afhaling bepaald, van regtswege ten behoeve van den verkooper vernietigd wordt.

Lemmer Kgr. 13 October 1868.

451. Een ofschoon dan ook dringend, ja vreesverwekkend opgesteld en onbeantwoord gebleven schriftelijk verzoek tot uitstel eener aflevering en betaling, gedaan twee dagen vóór den bepaalden dag van aflevering, kan nimmer worden geacht met eene weigering van ontvangst of afhaling gelijk te staan, waardoor de koop en verkoop van waren, uit krachte van art. 1554 B. W., ipso jure nietig wordt.

Winschoten Kgr. 15 December 1843.

452. Na de invoering van art. 1 Kh. kan de vraag of art. 1657 C. N. (1554 B. W.) in zaken van koophandel toepasselijk zou zijn, niet meer ontkennend beantwoord worden.

b Amsterdam 19 Februarij 1852.

Aanbest. en aann. 1 v. 268, 277.
Aanbod 340, 342, 423.
Aanneming 168, 187, 242 v.
Aanvaarding 2.
Aanw. en schorren 25.
Accessoiren 159, 162, 429, 432 v.
Actie 196 v. 208, 217, 326, 330.
Affaire 158, 396.
Afhaling 165, 226 v. 442.
Afpaling 319 v.
Anders zaak 14, 17 v. 348.
Bedrog 48 v.
Bekent. Bz. 55, 59, 293.
Beleening.
Belemm. bij veiling.
Bestelbrief 57, 67, 74.
Betaling 86, 91, 117, 284 v. 290, 330 v. 339, 370, 388 v.
Bevr. en vervr. 116, 295.
Bewaargev. 53, 233.
Bewijs Bz. 80 v. 143, 149, 167 v. 216, 218 v. 224, 240, 260, 349.
Bezit 19, 60.
Bezitter 414 v. 430.
Boekhandel 11, 335, 364.
Borgtogt 41, 333.
Bruikleen 48.
Cessie 328, 423 v. 437 v.
Cognoscement 191, 251.
Commissionn. 13, 52.
Compet. Bz. 182, 189.
Cons. beslag 440.
Dagv. Bz. 340, 342 v.
Delegatio 336.
Dépôthouder 10.
Derde 414 v.
Deskund. Bz. 152, 269, 276, 279, 292, 299, 373 v.
Diefstal.
Dijk- en polderbest. 29.
Drukwerken 11, 364.
Dwaling 45 v.
Dwangmiddel 202, 213.
Eed 54 v. 169, 252, 264, 269, 298 v. 383.
Eetwaren 443 v.
Effecten 40, 111, 144, 170, 378.
Eigendom 12, 19, 39, 186, 414 v.
Emballage 34 v. 195, 274.
Erfdienstb. 30 v. 104, 173, 204, 312, 316 v. 321, 323 v. 327.
Erfopvolg. 110, 428, 435.
Factuur 93, 188, 251.
Faillissem. 437.
Feitel. levering 196 v. 204.
Franco 93 v. 116, 134 v. 188, 192 v.
Fusten 34 v.
Gebreken 313 v.
Gebruiken 235, 286, 386.
Geregt. bezigt. 261 v. 280, 286, 291 v.
Get.bewijs Bz. 109, 293.
Godsdienst 130.
Hand. v. gem. rek.
Hoop 254, 379.
Huur en verh. 5 v. 33, 206, 318, 419 v.
Hypotheek 118, 174, 205, 231, 307, 366, 418, 427 v.
Identiteit 298.
Inbetal. geving 9, 409 v.
Inbreng.
Inschuld 23 v. 328.
Interessen 384 v.
Jus reservati dom. 102.
Kadaster 26 v. 416.
Kerfstokken 58.
Keur 62 v. 96, 166, 288.
Koopbrief 52, 380.
Koopm.boeken 377, 382.
Koopprijs 42 v. 330 v. 373 v.
Kwijting 372.
Lasten 306 v.
Lastgeving 10, 16, 247, 255, 368.
Legit. portie.
Levering 80 v. 96, 98, 110 v. 121 v. 131 v. 144 v. 171 v. 338 v. 414 v. 440.
Locus reg. act. 180.
Makelaar 353.
Meded. v. stukken.
Meubelen 442 v.
Monster 69 v. 138 v. 246, 266, 270 v. 280, 289.
Mora 117, 119 v. 122 v. 220 v. 286, 385.
Neg. gestio.
Niet. v. verbindt. 14 v. 45 v. 107, 427.
Notaris.
Oliehandel 12, 439.
Onderwigt 349.
Onregtm. daad 210.
Onr. goederen 171 v. 196 v.
Ontbind. v. overeenk. 102, 106 v. 122, 129, 157, 164, 209, 214 v. 223, 229 v. 237 v. 332, 354, 360, 363, 426, 448.
Ontruiming 113, 174, 207, 415, 417 v. 428.
Onverd. regten 21 v. 315, 325, 402, 434.
Opschort. v. bet. 400 v.
Opslag 185, 211, 226, 233, 242, 278, 286, 299, 353.
Opvord. v. eigend. 15, 197.
Overeenkomst 38 v. 65, 100, 329, 358.
Overm. en toeval 114 v.
Overschrijv. 171 v. 196 v. 414 v.
Pactum commiss. 102.
Pand 4, 8.
Pauliana 427.
Plaats v. bet. 403 v.
Plaats v. lev. 131 v. 181 v.
Proceskosten 318, 385.
Proef 62 v. 96, 288.
Prolong.contract 8.
Protest 294, 303.
Reclame.
Reederij.
Registratie.
Regten en A. 101.
Regterl. magtig. 14 v. 177.
Rek. en verantw. 369, 435.
Rente 308.
Retentie 241.
Revind. beslag.
Risico 94, 190, 220, 421.
Schadeverg. 206, 208, 213 v. 225, 227 v. 417, 441.
Scheepsgeleg. 95, 116.
Scheid. en deel. 315, 325, 435, 438.
Schip 49, 157, 203.
Schipper 247, 255, 295, 303, 357.
Schriftel. bewijs Bz. 52 v. 219, 372.
Schuldoorzaak.
Schuldvermeng. 110.
Schuldvernieuw.
Spel en wedd.
Staatsloterij.
Stoornis 317, 323, 367.
Strijkgeld 108.
Termijn 399.
Terugzend. 275, 282, 357.
Tienden 309 v.
Tijd v. betal. 385 v.
Tijd v. lever. 121 v. 191, 361 v.
Titels v. eigend. 175 v.
Toekomst. zaken 140 v.
Toestemm. 36 v. 51.
Uitlegging 33.
Uitweg 30, 173.
Uitwinning 315, 320.
Verand. v. eisch.
Verbindtenis 100.
Verborg. gebrek. 350 v.
Verbrek. v. afsluit. 431.
Vereff. v. kosten.
Verjaring Bz. 310.
Verzending 181 v.
Voerl. en schipp. 266, 281, 291 v.
Voetstoots 98 v. 356.
Volgbriefje 12, 53, 212, 255 v. 440.
Vonnis Bz. 343.
Voogdij 14.
Voorr. v. schulden.
Voorwaarden.
Vracht z. Franco.
Vrijwaring 18, 115, 205 v. 306 v. 428.

Waren 442 v.
Wederinkoop.
Weging 184, 189 v. 246.
Weigering v. ontv. 229 v. 302, 353, 451.
Wet 148, 177, 180.
Windhandel 13.
Zaken 23 v.
Zeilende 163 v. 224, 234, 359.

KOOPHANDEL.

I. Algemeene regelen.
II. Bijzondere daden en zaken van koophandel.
§ 1. Waren. Koopen en verkoopen of verhuren.
§ 2. Commissiehandel.
§ 3. Wissels en ander handelspapier.
§ 4. Aannemingen; koopen en verkoopen v. schepen.
§ 5. Vervoer; bevrachting en vervrachting; huur van scheepsvolk.
§ 6. Factoors en handelsbedienden.
§ 7. Assurantiën.
§ 8. Vennootschappen.
§ 9. Leeningen, geldoperatiën, effecten.
§ 10. Hulp en berging.
§ 11. Diverse handelingen.

I.

1. Wanneer het in het daadzakelijke of in regten niet voldoende blijkt, dat eene zaak tot den koophandel betrekkelijk is, moet die voor eene gewone burgerlijke zaak worden gehouden.
Assen Kgr. 5 Februarij 1852.

2. De regtsvordering, spruitende uit eene overeenkomst, welke naar het regt van het land, waar die is aangegaan, eene handelszaak is, kan daarom in Nederland niet als handelszaak worden aangebragt en behandeld.
N.-Braband 28 Junij 1842. — *b* 's Hertogenbosch 7 Julij 1841, waarbij de handeling (de overeenkomst tusschen den directeur en een kunstrijder in eene cirque) als handelszaak werd beschouwd, zoowel naar het Fransche als naar het Nederlandsche regt.

3. De wetgever heeft in art. 1959 B. W. aan het oordeel van den regter overgelaten, om uit de vermoedens, ten processe aanwezig, al dan niet het bewijs te putten, of er daden van koophandel in den zin van art 3 Kh. hebben plaats gehad.
Amsterdam 23 November 1841.

4. Tot toelating van getuigenbewijs, op grond dat een geding eene zaak van koophandel betreft, is het voldoende, dat de eischer als koopman blijkt gehandeld te hebben, en is het geen vereischte, dat ook de gedaagde als zoodanig gehandeld hebbe; art 1935 B. W.
Amsterdam 26 April 1855.

5. Een particulier, die eene daad van koophandel verrigt en overigens niet bewijst te zijn koopman of handelaar, is bevoegd, om binnen den bij art. 301 Rv. gestelden termijn te laten dagvaarden, indien het consteert, dat de gedaagde koopman is en qua talis eene daad van handel heeft verrigt.
's Gravenhage Kgr. 29 Junij 1840.

6. De onderscheiding van *daden* en van *zaken* van koophandel is in stricten zin op te vatten; art. 3, 4 en 5 Kh. Die qualificerende bepalingen gedoogen geene uitbreidende uitlegging; derhalve kan, waar in art. 305 Rv. gesproken wordt van *daden* van koophandel, het daar toegelaten verlof tot conservatoir beslag niet mede gegeven worden wegens schuldvorderingen spruitende uit *zaken* van koophandel.
Zeeland 21 December 1869.

7. Hoewel de wet de verpligtingen, uit berging ontstaande, verklaart te zijn zaken van koophandel, zoo rangschikt zij ze echter niet, noch kon zij ze rangschikken onder de daden van koophandel, wier uitoefening alleen den koopman daarstelt en waarvoor de wet lijfsdwang verleent; die lijfsdwang kan derhalve niet worden uitgesproken tegen hem van wien bergloon wordt gevorderd, niet zoo zeer in zijne hoedanigheid van koopman of gecognosceerde der geborgen lading, als in die van borg.
Z.-Holland 17 Januarij 1849, te dezen aanzien bev. Dordrecht 15 November 1847.

II. § 1.

8. Onder het woord «waren» in art. 3 Kh. zijn alleen begrepen roerende goederen, zoodat het bouwen of koopen van huizen, al is het om die te verkoopen of te verhuren, nimmer eene daad van koophandel kan zijn.
Z.-Holland 23 October 1867. — 's Gravenhage 11 December 1860.

9. Door het woord «waren,» in art. 3 Kh. worden in het algemeen uitgedrukt alle roerende goederen, die in den handel zijn, koopwaren en koopmanschappen, en derhalve ook loterijbriefjes, die, even als b. v. effecten, het representatief van eenige waarde, als materiële waren te beschouwen zijn; een splitter in de Kon. Ned. loterij, die er zijn bedrijf van maakt, om loterijbriefjes te koopen, ten einde die in haar geheel of in gedeelten weder te verkoopen of te verhuren, pleegt daden van koophandel; hij is derhalve koopman en kan in staat van faillissement worden verklaard.
Amsterdam 14 Januarij 1846, bev. bij *a* N.-Holland 31 December 1846.

10. Effecten en aandeelen ten laste van eene spoorwegmaatschappij of van de handelmaatschappij, moeten onder waren worden gerangschikt.
Amsterdam 23 November 1841. — Amsterdam Kgr. II 13 Januarij 1848.

11. Het koopen van waren met het doel om ze te verkoopen, wordt bij art. 3 Kh. verklaard eene daad van koophandel te zijn, zonder dat daarbij in aanmerking komt de persoon van wien gekocht is. Alzoo kan bij het sluiten van een koop en verkoop, die handeling van de zijde des verkoopers eene gewone burgerlijke handeling en van de zijde des koopers eene daad van koophandel zijn; het is genoeg dat *de kooper* eene daad van koophandel heeft verrigt, om de overeenkomst te doen zijn *eene daad* van koophandel, en om het ter zake dier overeenkomst ontstane geschil te doen zijn eene zaak van koophandel, waarover een der regters bij art. 314 Rv. aangewezen, bevoegd is kennis te nemen.
Leeuwarden 22 Junij 1869.

12. Koop, gedaan met het doel om het gekochte weer te verkoopen, bv. van muscaatnoten tot tijdelijke geldbelegging, is eene daad van koophandel, onverschillig of eene der partijen koopman is en of die koop slechts eene geïsoleerde handeling daarstelt; dus is de regter der plaats waar de verbindtenis is aangegaan, competent; art. 314 Rv.
N.-Holland 29 Junij 1857.

13. De levering van een zeker getal vaten azijn aan den kooper, die geacht moet worden

te hebben gekocht om weder te verkoopen, is eene daad van koophandel, hoezeer noch de kooper noch de verkooper zich de hoedanigheid van koopman toekennen. De beweerde verpligting van den kooper tot teruggave der vaten, waarin de azijn is geleverd, is als een deel van den koop, en dus ook als eene daad van koophandel te beschouwen, zoodat de regter der plaats waar de verbindtenis is aangegaan, competent is.

c Assen 28 Junij 1861.

14. De vordering van een koopman, als kooper, ingesteld tegen een niet-koopman, als verkooper, tot ontbinding van een tusschen hen gesloten koopcontract van kazen, is geene zaak van koophandel. Het bewijs door getuigen van het ontkende contract is alzoo niet toegelaten. Die verkoop is eene gewone burgerlijke handeling, vermits alleen de inkoop van waren om te verkoopen, is commercieel.

Utrecht 13 Januarij 1869.

15. Voor eene daad van koophandel is te houden de aankoop van hardsteenen, door aannemers voor eigen rekening gedaan, ten einde die bij een aangenomen werk te gebruiken en alzoo bewerkt voor den bedongen prijs der aanneming af te leveren; het is hierbij onverschillig of de aannemer als koopman is te beschouwen.

Limburg 28 December 1868, Concl. conf. bev. Maastricht 27 Junij 1868, Concl. contr. — Assen 12 April 1869.

16. Uit art. 1640 v. B. W., alleen regelende de overeenkomst tusschen den aanbesteder en den werkman, kan niet worden afgeleid, dat een aannemer geene daden van koophandel kan uitoefenen, en al moet eene overeenkomst als burgerlijke maatschap worden beschouwd, dan sluit dit nog niet de mogelijkheid uit van het ter uitvoering daarvan verrigten eener daad van koophandel, bv. de verbindtenis tot het koopen en verkoopen van bouwstoffen en tot het afleveren daarvan aan derden.

H. R. 27 November 1856, Concl. conf.

17. Het koopen van hooi door een ondernemer van diligences voor zijne paarden, stelt, ook met het oog op art. 4, n° 5, j° art. 96 Kh., eene daad van koophandel daar, die den lijfsdwang ten gevolge heeft.

Arnhem 27 Maart 1865. — Arnhem Kgr. 9 Julij 1850, ten aanzien van het koopen van haver.

18. Al mogt de verkoop van hooi en bladriet ook gestrekt hebben ten behoeve van des ged. vleeschhouwerij, stelt zulks toch niet eene daad van koophandel daar, vermits niet gekocht is om weder te verkoopen.

Amsterdam Kgr. V 27 Mei 1845.

19. De handeling van een fabrikant, die eene aanzienlijke partij goederen koopt, met de uit de omstandigheden blijkbare bedoeling, om de gekochte waren weder in het groot of klein uit te verkoopen, stelt eene daad van koophandel daar, zonder dat de omstandigheid dat deze handeling bij gelegenheid eener publieke verkooping heeft plaats gehad, die van aard doet veranderen.

c Amsterdam 30 Junij 1841.

20. Een koffijhuishouder die sigaren koopt, met het doel om die, zij het dan ook door tusschenkomst van zijne bedienden, aan de bezoekers van zijn koffijhuis te doen verkoopen bedrijft eene daad van koophandel.

Amsterdam 28 April 1869.

21. Een scheepskok, die niet voor een enkelen keer maar voortdurend op de door hem bezochte plaatsen, waren, meer bepaald manufacturen, koopt om ze weder te verkoopen, verrigt handelsdaden, en is alzoo onderworpen aan de bepalingen omtrent kooplieden, met name aan de kortere termijnen voor dagvaardingen voorgeschreven.

Amsterdam 28 Januarij 1870.

22. De handeling van een smid, die van een koopman in ijzer die waar koopt, om zoo ruw als bewerkt aan anderen weer te verkoopen, is geene daad van koophandel. In zoodanig geval kan ingevolge de bepaling van art. 3 Kh., hoezeer de schuldpligtigheid door den schuldenaar werd erkend, zelfs tegen den gevraagden lijfsdwang geene aanmerking maakte, de lijfsdwang door den regter worden ontzegd. De smid moet geacht worden het ijzer voor privé-rekening te gebruiken en aan geen ander zoo ruw als bewerkt te verkoopen.

Dordrecht Kgr. 12 Februarij 1856.

23. Het verkoopen door een fabrikant van kunstwerktuigen, van eene machine bestemd tot het maken van draineerbuizen, aan een fabrikant van plavuizen en draineerbuizen, is geene daad van koophandel.

Roermond 30 April 1857.

24. Het koopen van turf voor eene stoomoliemolen is geene daad van koophandel, daar die brandstoffen niet worden gekocht om ze weder te verkoopen.

a Assen 7 December 1863.

25. De koop en verkoop door een winkelier aan een strooboeden-fabrikant van eene perspomp, ter bereiding van strooboeden, kan niet als daad van koophandel worden beschouwd, indien niet vaststaat dat de winkelier gewoon is in dergelijke perspompen te handelen.

Rotterdam 25 November 1868, bev. bij Z.-Holland 7 Junij 1869.

26. De articulatie dat de gedaagde in 1852 was koopman in hooi, en meer bepaaldelijk, dat hij twee mijten hooi heeft gekocht en verzameld om die weer te verkoopen, en dat hij die werkelijk aan den eischer heeft verkocht, is niet door getuigen bewijsbaar, indien het contract meer dan *f* 300.» bedraagt. Het feit stelt geene daad van koophandel daar.

'sHertogenbosch 14 December 1853.

27. Een vonnis houdende veroordeeling tot betaling wegens geleverd mout, kan worden uitvoerbaar verklaard bij voorraad en bij lijfsdwang, indien niet uit de dagvaarding, maar wel uit het antwoord des gedaagden is gebleken, dat hij handel drijft in bier, als hebbende hij beweerd wegens levering van bier gelden te vorderen te hebben van den eischer.

a Deventer Kgr. 28 December 1852.

28. Het enkel koopen van scheepstuigagie door een schipper is geene daad van koophandel, al moge de verkoop daarvan voor den eischer wel als zoodanig zijn aan te merken.

Assen 27 Februarij 1865.

29. Er is aan geene daad van koophandel te denken bij koop door een polderbestuur van

stoenen voor een weg; derhalve is art. 126 Rv. toepasselijk en moet de verweerder voor den regter zijner woonplaats worden gedagvaard.

Overijssel 2 Februarij 1852, bev. Zwolle 13 November 1850.

30. Het koopen van alcali en potasch door een kleerenbleeker ten behoeve van zijne affaire is geene daad van koophandel. Die stoffen zijn niet bestemd om te worden verkocht, maar blijven in het vuile water achter en verliezen daardoor de vatbaarheid om verkocht te worden; derhalve moet worden gedagvaard op den termijn voor burgerlijke zaken voorgeschreven.

Zaandam Kgr. 7 September 1871.

31. Eene vordering tegen eene firma, zijnde zakkenverhuurders, wegens aan haar verkocht linnen, moet als eene handelszaak beschouwd worden.

Amsterdam 26 October 1849.

§ 2.

32. Een premie-contract, gesloten tusschen commissionnairs in effecten en ten onderwerp hebbende den verkoop van publicke fondsen, stelt volgens art. 4 Kh. een geschrift van koophandel daar.

b H. R. 12 Maart 1850, Concl. contr.

33. Het negotiëren door een commissionnair in plaatsvervangers voor de nationale militie, van gelden tot zijn bedrijf benoodigd, als niet ten onderwerp hebbende waren of koopmanschappen, is geene handelsschuld; alzoo geen lijfsdwang toegelaten.

Utrecht 22 Junij 1864.

34. Hoewel de commissie-handel behoort tot de zaken van koophandel, volgt daaruit niet, dat de particulier, die met den commissionnair contracteert, daardoor eene daad van koophandel verrigt. Prolongatiën van effecten, ofschoon handelsoperatiën kunnende zijn, moeten niet per se als zoodanig worden beschouwd, wanneer niet blijkt, met welk doel de prolongatiën, die in rekening-courant voorkomen, zijn gesloten, en de overige posten dier rekening evenmin op zich zelve als daden van koophandel kunnen worden aangemerkt.

Leiden 8 Mei 1848.

35. Het sluiten van een prolongatiecontract stelt eene daad van koophandel daar.

Leiden 5 September 1848, bev. bij Z.-Holland 27 Julij 1849.

§ 3.

36. Hij die een wissel accepteert, stelt zich, ook al is hij geen koopman, als zoodanig justitiabel, met dat gevolg dat in dit geval slechts de kortere termijn voor de dagvaarding in cas van koophandel voorgeschreven, behoeft te worden in acht genomen.

b Amsterdam 14 Julij 1846.

37. Het is geene vordering wegens handels- of wisselschuld, wanneer de betrokkene en acceptant van den trekker terugvordert het bedrag van een wisselbrief, welken de betrokkene onder belofte van restitutie had geaccepteerd en betaald.

Middelburg . . . (7), bev. bij Zeeland 13 November 1855.

38. De overeenkomst tusschen kooplieden, waarbij de trekker van een wisselbrief genoegen neemt met eene betaling van 50 pct. zijner vordering door den acceptant, is alleen dan eene handelsdaad, wanneer ze is aangegaan bij geregtelijk accoord, maar overigens niet voor bewijs door getuigen vatbaar, dan voor zoover het onderwerp de som van *f* 300.» niet te boven gaat.

a Amsterdam 26 Maart 1868.

39. Om tegen den onderteekenaar van een orderbiljet als tegen een koopman te kunnen ageren, moet blijken, dat deze tijdens de onderteekening die hoedanigheid bezat.

Amsterdam Kgr. IV 2 November 1849.

40. Een koopman, die een orderbiljet afgeeft, moet geacht worden het voor zijn handel te hebben afgegeven, indien er geene andere oorzaak in is uitgedrukt, en is tegenover derden niet geregtigd tegen den inhoud van het biljet te bewijzen, dat het niet voor handelszaken was afgegeven.

Amsterdam 9 Januarij 1843.

41. Een orderbriefje, door een koopman onderteekend, luidende: «waarde in contanten »ontvangen,» moet geacht worden voor diens handel te zijn afgegeven, zoodat die woorden niet kunnen gezegd worden eene andere oorzaak dan handelsschuld uit te drukken.

b Amsterdam 10 Augustus 1847.

42. De minderjarige die van den kantonregter de handligting tot het drijven van een bepaalden handel verkregen hebbende, een orderbiljet heeft onderteekend, moet (onverschillig of het teekenen van dit orderbiljet al dan niet op eene handelszaak betrekking heeft) geacht worden eene daad als koopman te hebben verrigt, en zich dus binnen den kring zijner bevoegdheid te hebben verbonden.

Amsterdam Kgr. IV 17 Mei 1850.

43. De molenaar, die tevens patent heeft als koopman en een orderbiljet teekent met de uitdrukking «ten dienste van zijn handel,» moet geacht worden koopman te zijn naar art. 2 Kh. en is dus voor het bedrag daarvan bij lijfsdwang aansprakelijk.

Drenthe 19 Mei 1866.

44. De uitdrukking «ter zake van zijnen »handel,» door een landbouwer gebezigd in een door hem onderteekend orderbiljet, bewijst niet zonder eenige nadere aanduiding of omschrijving, dat de schuld eene koophandelsverrigting in den zin van art. 3, 4 en 5 Kh. betreft; die schuld is derhalve niet verhaalbaar bij lijfsdwang.

Assen 16 October 1865.

45. De eisch van een gefailleerde tot nietigverklaring van orderbiljetten, door hem onderteekend om toetreding tot het accoord te bekomen, is geene handelszaak. Het vonnis, waarbij de quasi-overeenkomsten in die orderbiljetten vervat, worden nietig verklaard als op eene onzedelijke oorzaak berustende, kan derhalve niet worden uitvoerbaar verklaard bij voorraad en bij lijfsdwang.

a Amsterdam 27 December 1860.

46. Als handelspapier ter zake van den handel afgegeven behoort te worden beschouwd eene onderhandsche acceptatie afgegeven voor eene aanzienlijke hoeveelheid picols Papoesche

noten, het koopen waarvan moet geacht worden geschied te zijn met het doel om ze weder te verkoopen, zoolang het tegendeel niet uit de omstandigheden is op te maken, en dus daarstelt eene daad van koophandel.

a H. Geregtsh. N. I. 27 Mei 1852, vern. Batavia R. v. J. 21 Februarij 1852, waarbij de lijfsdwang was ontzegd, op grond dat de overeenkomst was aangegaan onder vigueur der vroegere wet, waarbij geen lijfsdwang was toegelaten; daaromtrent nam het Geregtsh. tevens andere beschouwingen aan.

47. De Regtbanken van koophandel zijn onbevoegd regt te spreken tusschen den houder van een onvolledig en daarom als burgerlijke schuldbekentenis beschouwd orderbriefje, en den endossant, wanneer de onderteekenaar geen koopman is, al zijn de endossant en de houder beide kooplieden, en al is ook de overdragt van den laatsten endossant aan den tegenwoordigen houder geschied ter zake van hunnen handel.

Groningen Hof 5 April 1842, bev. Groningen Rb. v. Kh. 23 Julij 1835.

48. Het bewijs dat iemand die geen koopman is, zich door het teekenen van een orderbiljet ter zake van koophandel verbonden heeft, kan geleverd worden door het feit, dat hij herhaaldelijk partijen goederen gekocht heeft, wier hoeveelheden en soorten het denkbeeld van eigen consumtie uitsluiten.

Amsterdam 22 Julij 1867.

49. Eene assignatie, ofschoon missende het hoofdkenmerk van een wisselbrief, moet geacht worden te zijn een geschrift, uit zijn aard betrekking hebbende tot wisselhandel, en ook daarom in het Wetb. v. Kooph. te zijn opgenomen; het moet bij gevolg worden gehouden voor handelspapier, naar den inhoud van art. 4, n° 2 Kh. De bepaling van art. 4, n° 2 Kooph., medebrengende dat orderbriefjes alleen ten opzigte van kooplieden voor daden van koophandel worden gehouden, is niet gemaakt ten aanzien van assignatiën. De daarin gepleegde valschheid moet derhalve worden aangemerkt als valschheid in handelspapier.

b H. R. 2 Maart 1841, Concl. contr. — Anders Amsterdam 6 Mei 1842, beslissende dat het uitgeven en accepteren van assignatiën door de wet niet wordt begrepen onder daden van koophandel, immers als zoodanig niet onder art. 4, n° 2 Kh. is vermeld.

§ 4.

50. In art. 4, n° 4 Kh. worden blijkbaar geene andere benoodigdheden bedoeld, dan die tot het inrigten en optuigen van het schip zelf vereischt worden; mitsdien kan een korenmolenaar niet begrepen worden als medewerkende tot de uitrusting van een schip, wanneer hij het graan, waaruit de scheepsprovisie bestaat, heeft gemalen.

a Amsterdam 10 November 1843.

51. Art. 4, n° 4 Kh. is niet toepasselijk op alle aannemingen van werk zonder onderscheid, maar alleen op die aannemingen, die betrekking hebben tot het bouwen, herstellen of uitrusten van schepen.

b H. R. 22 Mei 1846, Concl. conf. — In gelijken zin bij het betrekkelijke arr. N.-Braband 24 Junij 1845, waarbij echter werd overwogen dat beide partijen hadden berust in het vonnis a quo, 's Hertogenbosch 24 Januarij 1845, beslissende dat het bouwen van een fabriekgebouw eene handelszaak is, zoodat deze beslissing voor hen eene regtskundige waarheid was geworden, welke ook het Hof verpligt was aan te nemen.— *a* H. R. 9 Maart 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 31 Mei 1848, omtrent levering van houtwaren door een timmerman. — Haarlem 11 October 1842, ten aanzien van geleverde materialen en van reparatiën en werkzaamheden door eischer, als rijtuigmaker en grofsmid, aan de voer- of rijtuigen des gedaagden. — Anders *a* Winschoten 12 October 1853, beslissende dat de aanneming van het leggen van een kunstweg eene daad van koophandel is.

52. Eene scheepmaakster, die haar werk maakt van het herstellen van kleine schuitjes en scheepjes, oefent, als zij daartoe materialen koopt, daden van koophandel uit, in den zin van art. 3 en 4, n° 4 Kh.

Amsterdam Kgr. II 17 April 1856.

53. De opdragt om een duikerschip te bouwen of te herstellen, is ten aanzien van hem, die de bestelling doet, geene daad van koophandel, indien hij daarvan zijn beroep niet maakt en hij zelfs noch als koopman noch als boekhouder eener reederij gedagvaard is.

a Amsterdam 20 November 1862.

54. De vordering van een scheepstimmerman tegen een schipper tot betaling van arbeidsloon en leverantie, is eene zaak van koophandel.

Tiel 14 Mei 1869, in dit opzigt bev. bij Gelderland 15 December 1869.

55. Het koopen en verkoopen van een schip voor de vaart, als zijnde eene daad van koophandel, mag door getuigen bewezen worden, en dit bewijsmiddel is ook toegelaten ten aanzien van het bij zoodanigen koop gemaakte beding, dat de verkooper het schip nog gedurende zekeren tijd tegen betaling van de rente der koopsom en andere verpligtingen zou in gebruik houden.

Gelderland 11 Mei 1870.

56. Eene actie tot schadevergoeding wegens een nader opgeheven beslag op een schip gelegd, is niet betrekkelijk tot het koopen en verkoopen van schepen in den zin van art. 4, n° 4 Kh. en geene zaak van koophandel.

Z.-Holland 8 Junij 1870.

§ 5.

57. De handeling waarbij eene spoorwegmaatschappij, tegen betaling, voor de afzenders van goederen eene kraan met toebehooren bij het laden en lossen beschikbaar stelt, is een onderdeel van het vervoer van koopmanschappen, waarvan de maatschappij haar werk maakt, en mitsdien ook eene daad van koophandel.

Maastricht 16 December 1869, incid. vonnis over 's regters competentie. — In gelijken zin *d* Limburg 26 Junij 1871, bev. het def. vonnis Maastricht 2 Februarij 1871, hoewel hierbij tevens is aangenomen dat zulks daarstelt huur en verhuur. — Cf. Maastricht 10 Maart 1870, interl. tot getuigenbewijs, beslissende dat die handeling, hoewel een onderdeel van het vervoer, altoos in wezen is huur en verhuur.

58. Het blootelijk toevertrouwen van koopmanschappen aan voerlieden tot vervoer, kan niet onder daden van koophandel gerekend worden, althans ten opzigte van hem die de goederen alzoo toevertrouwt.

d H. R. 25 April 1856, Concl. conf.

59. De eisch tot schadevergoeding tegen den verweerder als gezagvoerder en navigateur van des eischers schip ingesteld, als veroorzaakt door het onnoodige en lange oponthoud van dien bodem ten gevolge van des gedaagden handelingen, is wel in zooverre een gevolg der tusschen den reeder en den schipper aangegane verbindtenis, dat, hadde deze geene plaats gehad, ook de eisch zelf nimmer zoude zijn ingesteld, doch de oorzaken, die daartoe geleid hebben, vinden in geene daad van koophandel haren oorsprong, indien noch de beleedigingen van den gezagvoerder tegen eenen beambte van het tolkantoor te Amboina, die eene bemoeijenis van het O. M. aldaar noodig gemaakt en, volgens het beweren des eischers, de bewuste vertraging veroorzaakt hebben, noch de verrigtingen van den fiskaal bij den Raad v. Justitie te Amboina, bij de tusschen partijen geslotene overeenkomst zijn voorzien geworden; de daarop gegronde regtsvordering, als enkel de toepassing ten doel hebbende van het algemeen beginsel, dat ieder verantwoordelijk is voor de door zijn toedoen veroorzaakte schade, moet dus niet als eene zaak van koophandel worden aangemerkt, en alleen de regter der plaats waar de verweerder woont, is bevoegd van de questieuse regtsvordering kennis te nemen.

b Batavia R. v. J. 12 Januarij 1850.

60. Alle bevrachtingen, ook voor de binnenlandsche vaart, zijn daden van koophandel; de slotwoorden «betreffende den zeehandel» in art. 4, n° 7 Kh., slaan niet op de daar in de eerste plaats aan het woord «mitsgaders» voorafgaande handelingen.

Tiel 13 Januarij 1871.

61. Eene Regtbank van koophandel is competent om kennis te nemen van eenen, door den originelen gedaagde incidenteel geïnstitueerden eisch tot nietig-verklaring en opheffing van een conservatoir beslag, gelegd tot zekerheid van het saldo van rekening en van de vergoeding der schade, beweerdelijk door wanpraestatie eener chertepartij geleden.

Amsterdam Rb. v. Kh. 9 Maart 1837.

62. Daar bij den laatsten titel van het IIe boek van het Wetb. van Kooph., en wel bij art. 749 v. de inhoud van de XII voorgaande titels, slechts ten deele en onder menigvuldige beperkingen en wijzigingen wordt toepasselijk gemaakt op schepen en vaartuigen, welke bij uitsluiting gebruikt worden tot de scheepvaart van eene plaats binnen 's lands naar eene andere binnen 's lands gelegen, zoo volgt hieruit, ook met het oog op art. 754, j^{is} art. 451 en 452 Kh., dat het huurcontract tusschen den schipper van een klein vaartuig voor de binnenlandsche scheepvaart en zijn knecht gesloten, niet als een voorwerp van het handelsregt is te beschouwen.

Groningen 28 November 1845.

63. Eene Regtbank van koophandel is competent om kennis te nemen van eene actie, tenderende tot teruggave van door de reederij aan eenen matroos, die voor het uitzeilen van het schip gedeserteerd is, op hand betaalde gagie, en ingesteld tegen hem die zich in dat geval tot restitutie der gagie jegens de reederij had verbonden, als behoorende dit contract tot de scheepvaart.

Amsterdam Rb. v. Kh. 7 Februarij 1837.

64. De overeenkomst tusschen den eigenaar der scheepslading en den supercarga is in den zin der wet geen contract van zeehandel, en kan dus te dier zake het middel van lijfsdwang niet toegestaan worden.

Amsterdam 11 December 1861.

65. Het passagierscontract is begrepen onder de daden van koophandel in art. 4, n° 7 Kh. vermeld.

Concl. van den Adv.-Gen. ad H. R. 17 October 1866.

§ 6.

66. Factoren, die zich belasten met commissiën om graan te bewaren, af te schepen enz., zijn ook begrepen onder den algemeenen naam van factoren voorkomende in art. 4, n° 9 Kh., met dat gevolg, dat hunne handelingen zijn daden van koophandel, en hunne koopmansboeken hetzelfde geloof verdienen, als de wet aan zoodanige boeken toekent.

Tiel 18 October 1850.

67. Eene overeenkomst tusschen twee kooplieden gesloten, over eenen handelsreiziger en de diensten door dezen te praesteren, is eene zaak van koophandel, met dat gevolg, dat, bij verschil daarover een getuigenbewijs, onaangezien het bedrag der vordering, moet worden toegelaten.

a Rotterdam 28 Mei 1856.

68. De vordering waarbij de principaal van zijnen reiziger onverschuldigd betaalde provisie terugvordert, is geene handelszaak.

b Maastricht 2 Junij 1864.

69. De overeenkomst waarbij de gedaagde den eischer heeft aangesteld om voor hem en in diens plaats algemeen toezigt te houden over den gang der fabricatie van brood en over al wat met de fabriek in betrekking staat, is zeker eene handeling van den koopman als zoodanig, en mitsdien te beschouwen als eene zaak van koophandel.

Arnhem 26 November 1868. — Op gelijke wijze de vordering van dien directeur tot betaling van zijn loon, Arnhem 31 Mei 1869.

§ 7.

70. De overeenkomst waarbij een begrafenisfonds zich verbindt om, tegen betaling van eene wekelijksche contributie door de leden, bij het overlijden van dezen een begrafenisgeld uit te keeren, moet, althans ten opzigte van de directie als eene assurantie en als eene daad van koophandel beschouwd worden.

Amsterdam 3 Maart 1863, bev. Amsterdam Kgr. IV 6 Mei 1862. — In gelijken zin *b* Amsterdam 14 Januarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. I 16 April 1861. — Purmerend Kgr. 25 September 1849.

71. De schipper, die zijn schip bij eene onderlinge assurantie-maatschappij verzekert, moet

geacht worden daardoor eene daad van koophandel te verrigten.

Amsterdam Kgr. I 28 September 1860. —Anders Amsterdam Kgr. I 7 Augustus 1860.

72. De deelgenooten eener maatschappij, onderling elkander verzekerende, doen als verzekeraars en verzekerden, hierdoor daden van koophandel; art. 4, nº 10 Kh.

Alphen Kgr. 5 Augustus 1863. — Tiel Kgr. 14 October 1863.

73. Hij die geen koopman zijnde, deel neemt in eene handelszaak, kan niet geacht worden eene daad van koophandel te verrigten; door aandeelen te nemen in eene naamlooze maatschappij van assurantie, wordt men dus voor die aandeelen niet assuradeur.

N.-Holland 3 November 1870, vern. *b* Amsterdam 1 December 1869.

§ 8.

74. Eene vennootschap tot het bemalen van graan is niet van commerciëlen aard; uit dien hoofde is de verbindtenis tot teruggave van eene zekere hoeveelheid tarwe, aan die vennootschap ter bemaling gegeven, uit haren aard wel vatbaar voor gedeeltelijke uitvoering, niet solidair en evenmin ondeelbaar.

b Amsterdam 11 Mei 1842.

75. De verbindtenis of associatie tot het verkoopen en verwerken van bouwstoffen en het afleveren daarvan aan derden, moet gehouden worden voor eene daad van koophandel, zoodat daarom dan ook de koopmansboeken mogen strekken ten bewijze der vordering.

H. R. 27 November 1856, Concl. conf.

76. Eene beweerde overeenkomst om eene vennootschap aan te gaan, ten einde onder eene firma commerciële zaken te drijven, is niet van burgerlijken aard maar eene handelszaak.

N.-Holland 2 Maart 1871, vern. Amsterdam 2 December 1869.

77. Wanneer de handelingen eener vennootschap volgens hare statuten uit geld- en wisselhandel bestaan, zijn de handelingen tusschen haar en de vennooten van commerciëlen aard.

Limburg 9 April 1866.

78. De betrekkingen tusschen vennooten jegens elkander zijn van commerciëlen aard en de daaruit voortvloeijende schuld is eene handelsschuld. Mitsdien kan het saldo van rekening eener ontbondene vennootschap, tusschen twee vennooten vastgesteld, worden bepaald uitvoerbaar bij lijfsdwang.

N.-Holland 28 Februarij 1867, vern. hieromtrent *a* Amsterdam 14 December 1864. — Gelderland 26 Februarij 1868.

79. De aanneming van een werk voor gemeene rekening stelt eene daad van koophandel daar tusschen de aannemers, en mitsdien is het bewijs door getuigen van het bestaan der aanneming toegelaten, tot staving der vordering van een der aannemers tegen den anderen, of zijne erfgenamen, strekkende om zijn aandeel te betalen in het verlies dat de aanneming heeft opgeleverd.

's Hertogenbosch 27 Mei 1857.

80. Het is geene handelsschuld, wanneer een vennoot de voldoening der poenaliteit vordert, welke hem verschuldigd is ingevolge beding bij de ontbinding der associatie gemaakt, dat nl. zijn mede-vennoot zich onder de bepaalde thans verbeurde poenaliteit zal onthouden van het drijven der zaak welke door den eischer alleen zou voortgezet worden.

Rotterdam Arb. 31 December 1867.

81. Geen bewijs door getuigen is toelaatbaar tot staving van een eisch ter zake van kost en oppassing door den eenen vennoot bij den anderen genoten, wanneer die vordering de som van *f* 300.» te boven gaat. Het geldt toch geene handelsschuld, al heeft zich de eischer voor het gevorderde in de boeken der firma gecrediteerd.

a H. R. 4 Februarij 1870, Concl. conf.

§ 9.

82. Het verstrekken van obligatiën aan eene commerciële firma om deze daarop geld te doen erlangen, is eene bruikleening (commodatum), die niet als eene commerciële handeling kan beschouwd worden.

c Holland Hof 27 Mei 1840.

83. Er heeft geene daad van koophandel plaats, wanneer iemand, die geen koopman is, aan een koopman gelden leent ten behoeve van zijn handel, en deze laatste aan den geldschieter, tot zekerheid, goederen in beleening geeft. Van die beleening moet dus bij akte blijken; art. 1197 B. W.

a Amsterdam 31 Maart 1843.

84. Er heeft geene daad van koophandel plaats, indien een koopman aan een ander geld leent ter bevordering van diens handel.

b Amsterdam 22 Maart 1842.

85. Eene schuld wegens voorgeschoten gelden is dan eerst commercieel, zoodat lijfsdwang en 6 pct. renten kunnen worden uitgesproken, wanneer de aangegane verbindtenis betreft den handel tusschen twee kooplieden, in hunne wederkeerige betrekking als zoodanig.

b Amsterdam Kgr. IV 9 Junij 1857.

86. De terugvordering van eene betaalde handelsschuld is geene handelszaak en kan dus niet bij lijfsdwang worden gedaan.

a Rotterdam 30 Maart 1859. — Anders Amsterdam Kgr. IV 25 November 1870, ten aanzien der competentie.

87. Niet iedere geldleening, door een bankier aan een koopman gedaan, kan als eene handelszaak worden beschouwd, te meer, als tot zekerheid van het geleende kapitaal door den bankier hypotheek is bedongen, al worden ook interessen ad 6 pct. van de geleende som gegeven.

Roermond 5 Februarij 1863.

88. Waar tusschen partijen vaststaat dat zij van elkander op onderscheiden tijdstippen geld hebben opgenomen en ontvangen, zoodat zij in rekening-courant staan, en partijen zijn kooplieden, moet de actie tot betaling van het saldo voor eene handelszaak gehouden worden, te meer omdat de handelingen van partijen bestaan in geld- en wisselhandel.

N.-Holland 26 Januarij 1860, bev. *a* Amsterdam 12 Julij 1859.

89. De rekening-courant tusschen een logementhouder en een bankier, is geene zaak van koophandel.

Maastricht 28 Mei 1863.

90. De vordering tot betaling van het dubbele der op bodemerij geschoten hoofdsom met premie, verschuldigd ingevolge het penaal beding dat de geldopnemer bij niet-voldoening van het bedrag der hoofdsom en premie het gevorderde dubbele dier som moest betalen, strekt tot vervulling eener accessoire pœnale verbindtenis van een contract van zeehandel en is dus eene zaak van koophandel.
Winschoten 16 Maart 1870.

91. Certificaten van inschrijving op het Grootboek der Nationale Schuld (in specie van het Amortisatie-Syndicaat) en van buitenlandsche effecten, zijn in den wettelijken zin geschriften van koophandel.
b H. R. 23 April 1839.

92. Certificaten van inschrijving van Nationale Schuld, door administratie-kantoren van publieke fondsen uitgegeven en de daarbij behoorende coupons (mits van eene onderteekening voorzien), moeten voor geschriften van koophandel gehouden worden.
d H. R. 17 Junij 1846. — *g* H. R. 7 November 1848.

§ 10.

93. Eene overeenkomst tusschen een koopvaardij-kapitein en visschers op zee aangegaan, om des eerstgenoemden schip, dat hij meende door harden wind in gevaar te zullen komen van op de gronden aan de kust te vervallen, tegen zeker loon binnen te brengen, valt in de bepaling van art. 633 Comm., en de geschillen daarover ontstaande behooren mitsdien te worden beslist door de Regtbank van Koophandel.
b Holland 10 April 1839.

94. Eene overeenkomst over het opvisschen en bergen van goederen uit een gestrand schip, is geene zaak van koophandel, zoodat daarop geen lijfsdwang en uitvoerbaarheid bij voorraad kan worden uitgesproken; art. 5 Kh. doelt alleen op verpligtingen quasi ex contractu tusschen den eigenaar of regthebbende en den visscher of berger der zeevonden.
Overijssel 18 Mei 1863.

95. Eene vordering wegens hulploon is geene handelszaak, en kan ook uit hoofde dat de geredde schipper vreemdeling is, geen lijfsdwang toegestaan worden.
Middelburg 30 November 1859.

96. Eene onderneming tot het visschen of bergen van goederen onder water, heeft geen commerciëel karakter.
a Amsterdam 20 November 1862.

§ 11.

97. Het overnemen van den stand eener handels-affaire, hoezeer aanleiding gevende, dat de persoon, die de affaire overneemt, tot den handelsstand begint te behooren, kan niet beschouwd worden als eene daad van koophandel.
Amsterdam 19 Augustus 1839. — Amsterdam 5 December 1848, beslissende dat de voorwaarden van zoodanige overneming, indien het contract meer dan *f* 300.» beloopt, niet door getuigen kan bewezen worden. — Amsterdam 22 Junij 1854, bev. Amsterdam Kgr. III 29 Mei 1854, ten aanzien van het overnemen eener expeditie.

98. Volgens het Fransche regt (art. 632 C. de Comm.) is het mouten van granen voor een bepaald loon eene daad van koophandel.
c H. R. 27 Januarij 1843, Concl. conf. vern. Z.-Holland 25 Mei 1842.

99. Het bedrijf van een stoom-korenmolenaar qua talis is niet te rangschikken onder daden van koophandel, maar alleen dan, wanneer de molenaar zelf graan koopt, ten einde het tot meel te malen, en hij dat meel verkoopt.
a Amsterdam 10 November 1843.

100. De algemeene pacht der tolgaarderij van 's Rijks gabellen, en de onderpachting daarvan, stellen geene daad van koophandel daar.
Gorinchem 18 Januarij 1844.

101. De overeenkomst door eene handelsvereeniging tot het drijven eener weverij in damast en andere goederen met den eischer aangegaan, tot het door dezen in werking brengen en onderhouden van Jacquard-machines, moet onverschillig voor welk gedeelte van de onderneming deze werkzaamheid meer bepaald zoude strekken, altijd worden beschouwd als aangegaan ten behoeve en ten dienste van de handelsonderneming, zoodat die overeenkomst eene daad van koophandel oplevert en het getuigenbewijs daaromtrent is toegelaten.
b Almelo 15 December 1858.

102. Indien door een schuldeischer beslag is gelegd op de in een winkel voorhanden goederen, en een derde, zoon der geëxecuteerde, tegen den verkoop in verzet komt, op grond dat de in beslag genomen goederen zijn eigendom zijn, en de winkel ook op zijn naam gedreven wordt, moet hij tot het bewijs dezer daadzaken, ook door getuigen, worden toegelaten, vermits de betrekking van den opposant als koopman, en die van de geëxecuteerde als den winkel drijvende voor en op naam van den opposant, zijn daden van koophandel.
b Leeuwarden 29 December 1840.

103. De onderneming van openbare schouwspelen is volgens het Nederl. regt, met het oog op art. 3, j° art. 4 Kh., geene daad van koophandel, als moetende laatstgemeld art. in een beperkenden en niet in een uitbreidenden zin worden opgevat.
N.-Braband 28 Junij 1842. — Anders *b* 's Hertogenbosch 7 Julij 1841.

104. Door het laten bespelen van eene piano in eene tapperij en de uitnoodiging aan de gasten, die de tapperij bezoeken, om dat bespelen met eene kleine gift te beloonen, kan men niet geacht worden het gebruik van de pianoforte te hebben verhuurd, of daarmede een op zich zelf staand winstgevend bedrijf te hebben uitgeoefend, zoodat die handeling geene daad van koophandel daarstelt.
Amsterdam 15 Maart 1839.

105. De vordering, ingesteld ter zake van de handeling eens makelaars in zijne betrekking als zoodanig, betreft eene handelszaak en kan bij gevolg in dit geval de voorloopige ten uitvoerlegging onder borgtogt worden bevolen.
N.-Holland 29 April 1847.

106. De verbindtenissen aangegaan door eene vrouw die met toestemming van haren man, met wien zij in gemeenschap is getrouwd, openbare koopvrouw is., zijn ten aanzien van den

man niet als handelsverbindtenissen te beschouwen.

Amsterdam 6 December 1870.

107. Eene dading, al is ze door een koopman en over eene handelsschuld aangegaan, kan op zich zelve niet anders beschouwd worden dan als een gewoon civielregtelijk contract.

Amsterdam 21 November 1866.

108. Eene vordering tot betaling der procenten van een geregtelijk accoord is van commerciëlen aard en daarop is lijfsdwang toepasselijk.

Amsterdam Kgr. IV 17 September 1869.

109. De handeling waarbij een debiteur ten behoeve van zijne crediteuren afstand doet van de gelden hem uit eene vennootschap competerende voor goederen bij hare oprigting ingebragt, en zulks ten einde die aan te wenden tot delging van zijne handelsschulden, met magtiging op de commissarissen der nieuwe vennootschap om die gelden te dien einde in te houden en uit te keeren, is ten aanzien van die tot de schikking toegetreden commissarissen en van de crediteuren eene zaak van koophandel. Actie tot rekening en verantwoording tegen de commissarissen door een crediteur ingesteld.

Amsterdam 27 Januarij 1870.

110. De vordering tot vernietiging wegens wanpraestatie van eene overeenkomst, door een schuldenaar met zijne schuldeischers, ter zake van commerciële schulden aangegaan, heeft eene zaak van koophandel ten onderwerp.

Amsterdam 3 April 1839.

111. De lastgeving om gelden te incasseren voor geleverde en door den lasthebber vervoerde goederen, is geene daad van koophandel.

Woerden Kgr. 30 Junij 1851.

112. Een borgtogt voor eene schuld, uit eene daad van koophandel gesproten, moet als een accessoir van de hoofdverbindtenis, mede als daad van koophandel worden beschouwd.

's Gravenhage 23 Februarij 1858.

113. Borgstelling door iemand, die koopman is, gesteld voor eene handelsschuld van een ander koopman, is geene daad van koophandel, wanneer hij die zich borg stelde niet blijkt, zulks gedaan te hebben als koopman of zijnen handel betreffende.

Limburg 13 Junij 1870. — In gelijken zin Concl. Off. v. Just. ad *b* Maastricht 20 Januarij 1870.

114. Eene Regtbank van koophandel is niet competent om kennis te nemen van eene actie, tegen syndics in eene failliete massa geïnstitueerd, wanneer die actie tendeert, om den eischer op grond van art. 2101, al. 4 B. W. (als bediende tegenover zijnen meester) geprivilegieerd crediteur in de massa te zien verklaren.

Amsterdam Rb. v. Kh. 23 Maart 1836.

Aanbest. en aann. 15 v. 50 v. 79.
Accoord 38, 45, 108 v.
Acteur 2.
Assignatie 49.
Assurantie 70 v.
Bankier 87, 89.
Begraf. fonds 70.
Bevr. en vervracht. 59 v.
Bewijs Bz. 3.
Bodemerij 90.
Borgtogt 112 v.
Bruikleen 82.
Cassatie Bz.
Certif. v. Nat. Schuld 91 v.
Commissionn. 32 v.
Compet. Bz. 11, 59, 61, 63, 86, 93, 114.
Cond. indeb. 68, 86.
Cons. beslag 6. 56, 61.
Dading 38, 107 v.
Dagv. Bz. 5, 21, 30, 36, 47.
Effecten 9 v. 34, 91 v.
Execut. beslag 102.
Fabrikant 19, 23 v. 101.
Factoor 66.
Faillissem. 114.
Geldleening 83 v.
Get. bewijs Bz. 4, 26, 55, 67, 79, 81, 97, 101 v.
Gewijsde 51.
Hand. v. gem. rek. 79.
Handels-affaire 97.
Handelspapier 36 v. 49.
Handelsreiziger 67 v.
Handligting 42.
Hulp en bergl. 7, 93 v.
Huur en verh. 31, 57, 100, 104.
Koop en verk. 11 v.
Koopman 9, 11, 39 v. 48, 106.
Koopm. boeken 66, 75.
Lastgeving 111.
Lijfsdwang 7, 17, 22, 46, 64, 78, 85 v. 94. v. 108.
Loterij 9.
Makelaar 105.
Molen 99.
Nietigh. v. verb. 45, 110.
Onregtm. daad 59.
Orderbiljet 39 v.
Passagier 65.
Patent.
Premie-contr. 32.
Prolongatie 34 v.
Provis. executie 94, 105.
Regtspleging 1.
Rek. courant 88 v.
Schadevergoed. 56, 59.
Scheepsvolk 62 v.
Schip 28, 50 v. 93 v.
Schouwburg 103.
Strafbeding 80, 90.
Valschheid Sz. 49.
Vennootschap 16, 74 v.
Vermoedens 3.
Voerl. en schipp. 57 v.
Voorr. v. schulden 114.
Waren 8 v.
Wet 2.
Wisselbrief 36 v.

KOOPMAN.

I. Wie als zoodanig is te beschouwen; in het algemeen.
II. In het bijzonder.

I.

1. Het hebben van een koopmanspatent maakt den gepatenteerde niet tot koopman.

Z.-Holland 23 October 1867.

2. De omstandigheid dat het patent op naam eener getrouwde vrouw is afgegeven, levert geen genoegzaam bewijs op dat zij is openbare koopvrouw, zelfs niet, wanneer zij buiten gemeenschap van goederen is gehuwd, en in de huwelijksvoorwaarden de qualiteit van winkelierster heeft aangenomen.

a Amsterdam Kgr. II 13 September 1860.

3. De man die een handel drijft, welke reeds vóór zijn huwelijk in hetzelfde huis door zijne vrouw werd uitgeoefend, waren bestelt enz., moet als koopman worden beschouwd; hij kan er zich niet op beroepen, dat hij niet anders handelde dan tot hulp zijner vrouw, wie de handelszaak alleen aanging, daar hem zulks niet kan baten ten opzigte van derden, die van zoodanige afspraak of overeenkomst onkundig, niet kunnen worden beroofd van de waarborgen, door de wet aan kooplieden wegens handelsschulden gegeven. Evenmin doet iets ter zake, dat hij geen patent had, maar wel de vrouw reeds voor haar huwelijk een patent had genomen, noch dat laatstgenoemde eene aangifte heeft gedaan, welke hare failliet-verklaring heeft ten gevolge gehad.

Arnhem 12 Februarij 1855.

4. De bloote te kennengeving in de introductieve dagvaarding van een regtsgeding en in sommige andere exploiten, dat eene vrouw zou zijn handelsvrouw, levert daarvoor geen bewijs op, als behoorende de te kennengeving van het beroep van een gedaagde of geëxploiteerde niet tot het onderwerp van exploiten.

b Amsterdam 30 Junij 1852.

5. Wie zich in zijne brieven als koopman voordoet, kan, bij ontstaan geschil, voor koopman gehouden worden.

Amsterdam 26 Februarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. II 25 Februarij 1861.

6. Door eene enkele geïsoleerde daad van koophandel wordt niet de hoedanigheid van koopman daargesteld, hoewel die daad, in casu het afgeven van een orderbriefje voor eene groote hoeveelheid granen, ten gevolge kan hebben,

dat de daaruit voortspruitende schuld bij lijfsdwang invorderbaar is.

Amsterdam Kgr. V 5 December 1845.

7. Het eenmaal koopen van eene partij waren op speculatie (met het doel namelijk om die partij bij rijzing weer van de hand te doen) is wel eene daad van koophandel, maar maakt iemand niet tot koopman.

'a Hertogenbosch 15 Januarij 1867.

8. Het eenmaal verkoopen van materialen vormt niet het beroep van koopman.

Z.-Holland 23 October 1867.

II.

9. De hoedanigheid van koopman is zoodanig inhaerent aan den persoon van iemand die vennoot in eene handelsfirma is, dat hij aan de wettige gevolgen van den stand van koopman onderworpen is.

b Amsterdam 28 April 1842.

10. Eene firma op zich zelve verleent de hoedanigheid van koopman niet, maar veronderstelt deze qualiteit a priori als aanwezig, daar zij slechts is de gemeenschappelijke naam, waaronder door twee of meer vennooten, werkelijk kooplieden zijnde, handel gedreven wordt. Hieruit volgt, dat zij dus evenmin de individuële hoedanigheid van koopman doet verloren gaan, en dat dus ook de leden eener handelsfirma, wanneer zij individueel, voor hun privé, acceptatiën hebben onderteekend, kunnen beschouwd worden ten deze als kooplieden te hebben gehandeld.

Amsterdam 17 Maart 1843. — Anders Utrecht 15 Mei 1844.

11. Een aannemer tot aanleg van een spoorweg, is in geenen deele koopman en oefent, als zoodanig, ook geene daden van koophandel uit.

Amsterdam Kgr. II 8 Februarij 1844.

12. Een aannemer is geen koopman, tenzij hij daden van koophandel verrigte in den zin van art. 3 Kh.

's Hertogenbosch 28 December 1866.

13. Een aannemer van publieke werken, die zijn gewoon beroep maakt van het koopen van materialen, welke voor een aangenomen werk moeten worden gebruikt, is koopman, en kan als zoodanig in staat van faillissement worden verklaard.

N.-Holland 2 November 1857. — Amersfoort 3 Maart 1852, met het oog op de competentie. — Anders, ten aanzien van een aannemer die zelf de bouwstoffen voor het aangenomen werk had aangekocht, Arnhem 23 Maart 1854.

14. Een aannemer van publieke werken die waren, bv. grind, koopt om ze weder te verkoopen of in zijn aangenomen werk te gebruiken, moet als koopman tegenover zijn verkooper beschouwd worden.

Z.-Holland 28 Junij 1871.

15. Een scheepstimmerman, al mengt hij zich niet in aannemingen tot het bouwen, herstellen en uitrusten van schepen, is koopman, vermits zijn beroep medebrengt het koopen van hout om dit bewerkt in den vorm van schepen of gedeelten van dien weder te verkoopen.

b Amsterdam 16 Januarij 1867.

16. Een timmerman die in den regel niet gewoon is leverantiën te doen maar in die betrekking alleen zijne diensten, arbeid, tijd en toezigt verleent, tegen eene aan dit een en ander geëvenredigde belooning, mag niet onder de kooplieden worden gerangschikt. Indien hij al een en andermaal ook materialen heeft verstrekt, en daaraan zijn arbeid besteed, heeft hij daardoor de hoedanigheid van handwerksman niet verloren, en kan daaruit nog geenszins worden afgeleid, dat hij er zijn gewoon bedrijf van maakt, om hout of andere materialen te koopen, ten einde die bewerkt weder te verkoopen.

a H. R. 9 Maart 1849, Concl. contr.— In gelijken zin *b* Gelderland 31 Mei 1848, waarbij echter ten onregte als niet afdoende was gepasseerd het aangeboden bewijs, dat een timmerman niet alleen gewoon was zijn arbeid te verhuren, maar tevens de materialen te leveren.

17. Een timmerman en molenmaker is alleen, voor zooverre hij bouwstoffen levert, en niet tevens wegens arbeidsloon, als koopman te beschouwen, met dat gevolg, dat de vordering ter zake van arbeidsloon niet door de boeken kan worden gestaafd.

a Tiel 21 Januarij 1842.

18. Een molenmaker die gewoon is waren te verwerken en te verkoopen, is koopman, en de daartoe strekkende overeenkomst van aanneming is eene daad van koophandel, zoodat te dier zake het bewijs door koopmansboeken overeenkomstig de wet toelaatbaar is.

a Zeeland 6 November 1855.

19. Het deelnemen in eene assurantie-maatschappij, daargelaten of dat per se eene daad van koophandel zij, maakt iemand nog niet tot koopman en onderwerpt niet aan lijfsdwang.

b N.-Holland 1 Junij 1871, hieromtrent vern. Amsterdam 20 Mei 1870.

20. Een commissionnair in assurantiën behoort onder de kooplieden te worden gerekend.

a Amsterdam 5 Februarij 1852.

21. De directeur eener onderlinge waarborgmaatschappij moet als koopman beschouwd worden.

Amsterdam Kgr. IV 2 November 1849.

22. Een schuitenvoerder qua talis is handeldrijvend persoon of koopman, alleen wanneer hij er zijn gewoon beroep van maakt koopmanschappen te vervoeren.

Amsterdam 4 October 1839.

23. De supercarga behoort tot de bedienden van kooplieden, bedoeld in art. 4, nº 9 Kh. en is als koopman te beschouwen in zijne betrekking tot den eigenaar der lading.

Amsterdam 11 December 1861.

24. Een handelsbediende, meer bepaald de agent eener assurantie-maatschappij, is niet slechts als koopman aan te merken ten opzigte van derden met wie hij namens zijn meester ter zake van diens handel mogt gehandeld hebben, maar ook tegenover zijn principaal, ten opzigte van de als zoodanig jegens dezen aangegane persoonlijke verbindtenissen.

a Amsterdam 23 Maart 1870.

25. Hoezeer de bewering gegrond kan zijn, dat niet altijd hij, die op de beurs publieke effecten koopt, zelfs al doet hij dit meermalen, en met het doel om ze tempore utili weder te verkoopen, daardoor volstrekt zoude moeten

geacht worden te zijn koopman, kunnen echter zijne handelingen te dier zake, aangezien de publieke effecten en schuldbrieven wel degelijk behooren tot de voorwerpen van handel, begrepen onder de ruime benaming van waren, bij de wet gebezigd, zeer wel van dien aard zijn, dat de regter hem te regt als werkelijk handeldrijvend persoon in effecten en daarvan zijn gewoon beroep makende beschouwt. Als koopman moet derhalve worden aangemerkt hij, ten wiens aanzien de regter als bewezen heeft aangenomen dat hij zijn werk en gewoon beroep maakt van het koopen en verkoopen van publieke effecten op de beurs, en het voortdurend en bij belangrijke partijen zich aanschaffen van aandeelen in publieke fondsen, met het doel om zich daarvan bij gelegenheid weder te ontdoen.

b H. R. 12 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Amsterdam 16 Julij 1850.

26. Een smid die ijzer koopt, is koopman in den zin der wet; het ijzer moet geacht worden voor zijnen handel te dienen.

Arnhem 17 Februarij 1870.

27. Hij die er zijn bedrijf van maakt graan in te koopen en dat graan tot meel te vermalen, daarvan brood te bakken en dat brood te verkoopen, is te beschouwen als koopman.

Arnhem 26 November 1868.

28. De stalhouder die hooi koopt voor de paarden op zijnen stal, is niet als koopman in hooi te beschouwen.

Amsterdam 29 Augustus 1859.

29. De opdragt om een duikerschip te bouwen of te herstellen, is geene daad van koophandel, en maakt hem die de opdragt deed, niet tot koopman.

a Amsterdam 20 November 1862, bevest. bij N.-Holland 5 November 1863.

30. Een koffijbrander kan niet als zoodanig geacht worden te zijn koopman.

Amsterdam 13 September 1854.

31. Een kleerenbleeker is geen koopman in den zin der wet. Zijn bedrijf (al koopt hij alcali en potasch ten behoeve van zijne affaire) bestaat alleen in het wasschen en bleeken tegen een bepaald loon, onder verpligting om het gewasschen en gebleekte goed terug te geven.

Zaandam Kgr. 7 September 1871.

32. Een kunstschilder kan niet in het algemeen als koopman beschouwd, noch gehouden worden door het koopen van schilderij-lijsten, eene koophandelsschuld te hebben aangegaan.

Amsterdam Kgr. II 23 Junij 1842.

33. Een huisschilder en glazenmaker die waren koopt om ze weer te verkoopen, is niet als koopman te beschouwen, maar als ambachtsman, die de door hem gebezigde grondstoffen boven zijn arbeidsloon als voorschot in rekening brengt.

'sGravenhage 28 Augustus 1865.

34. Een rijtuigmaker, die er zijne gewoonte van maakt, om zonder voorafgaande bestelling nieuwe rijtuigen te maken of oude te vernieuwen, ten einde die als koopwaren aan ieder gegadigde te verkoopen, moet ten opzigte van dit bedrijf, naar de letter der wet als koopman worden beschouwd. De rijtuigmaker echter, die rij- of voertuigen, hem niet toebehoorende, herstelt, bewerkt, en ten behoeve dier rij- of voertuigen leverantiën doet, zelfs van geheel nieuwe gedeelten, levert als werkman zijn arbeid en doet voorschotten ten behoeve van hen, welke hem de herstelling van hunne voer- of rijtuigen hebben opgedragen, doch kan daardoor niet gerekend worden eenige daad van koophandel uit te oefenen.

Haarlem 11 October 1842.

35. Een paardenpostmeester moet als koopman worden aangemerkt, en kan derhalve in staat van faillissement worden verklaard.

b Leiden 12 Maart 1843.— *b* Rotterdam 17 Februarij 1840, naar het Fransche regt; art. 632 C. de C.

36. Orgelmakers kunnen niet als kooplieden worden aangemerkt.

b Amsterdam 11 Julij 1843.

37. Een landbouwer, ofschoon tevens gepatenteerd als commissionnair, kan niet worden beschouwd als koopman in vee.

Zeeland 16 Januarij 1855.

38. Splitters of gedelegeerden in de Kon. Nederl. (thans Staats-) loterij zijn kooplieden in den zin der wet, en kunnen mitsdien als zoodanig worden failliet verklaard.

Amsterdam 14 Januarij 1846, bev. bij *a* N.-Holland 31 December 1846.

39. Verhuurders van paarden kunnen niet in die hoedanigheid voor kooplieden gehouden worden, wanneer niet blijkt, dat zij hun gewoon beroep er van maken de paarden, welke zij verhuren, te koopen om te verhuren.

Maastricht 26 Maart 1846.

40. Een tooneelspeler of kunstenaar die zich jegens den directeur tot personele præstatiën voor een bepaald loon verbindt, zonder in de onderneming zelve deel te hebben, kan niet als koopman worden beschouwd.

'sGravenhage Rb. v. Kh. 28 September 1838.

41. Een sollicitcur militair is koopman; op hem zijn dienvolgens toepasselijk de bepalingen bij het Wetb. v. Kooph. in cas van faillissement voorgeschreven. Art. 632 C. de Comm.

Amsterdam Rb. v. Kh. 5 April 1837.

42. Verveeners zijn ingevolge art. 2, j^is art. 3 en 4 Kh., niet voor kooplieden, noch hunne boeken voor koopmansboeken te houden.

Leeuwarden 14 Junij 1842. — Amsterdam 17 November 1854; ontzegging der gevraagde failliet-verklaring.

43. Als koopman is te beschouwen een zaakwaarnemer, die zich tevens bezig houdt met ten behoeve van den eenen bij den anderen gelden op te nemen, uit te betalen of papier te verhandelen, en daarvoor een bepaald loon of salaris geniet, hoewel hij veelal voorgeeft uit eigen middelen die fondsen om te zetten, waardoor dan ook de risico van winst en verlies, het criterium van handel en handelszaken, aan hem alleen konde schaden of baten; verwijzing naar de openbare teregtzitting ter zake van bedriegelijke bankbreuk.

Gelderland 9 Januarij 1840.

44. Een geneeskundige is niet als koopman aan te merken, ofschoon hij zich tevens qualificeert als artsenijmenger, en de ingestelde vordering ook strekt tot betaling van geleverde medicamenten. Dit beroep is volgens de wet slechts een gevolg van dat van geneeskundige ten platten lande. Zijne boeken bezitten dus de bewijskracht van koopmansboeken niet.

Rotterdam . . . (31). — 's Gravenhage 10 December 1867.

45. De geneeskundige, die in plaatsen waar geen apotheker woont, aan zijne patiënten geneesmiddelen levert, is in zooverre koopman, en als zoodanig verpligt boeken te houden en geregtigd zich daarvan als bewijs te bedienen.

a Breda 27 Junij 1871.

46. Een magnetiseur is geen koopman in den zin der wet, zoodat aan een extract uit zijn schuldboek alle bewijskracht moet worden ontzegd.

Gelderland 8 October 1845.

Aanbest. en aann. 11 v. 29.
Acteur 40.
Assurantie 19 v.
Bakker 27.
Bankbreuk 43.
Bewijs Bz. 4 v.
Bleeker 31.
Commissionnair 20.
Effecten 25.
Expediteur.
Exploit 4.
Faillissement 13, 35, 41 v.
Geneeskunde 44 v.
Handelsagent 24.
Huur v. diensten 16 v. 23 v. 33, 40 v.
Huwelijk 2 v.
Koffijbrander 30.
Koophandel 6 v. 11 v.
Koopm.boeken 17 v. 42, 46.
Landbouwer 37.
Lijfsdwang 6, 19.
Loterij 38.
Orderbiljet 6, 10.
Orgelmaker 36.
Paardenposterij 35.
Patent 1 v.
Rijtuigmaker 34.
Schilder 32 v.
Smid 26.
Stalhouder 28, 39.
Supercarga 23.
Timmerman 15 v.
Vennootschap 9 v.
Verveening 42.
Voerl. en schipp. 22.
Waren 14, 25.

KOOPMANSBOEKEN.

I. Welke boeken bewijskracht hebben.
II. Wijze van houden.
III. Bewijskracht.
§ 1. In het algemeen; onderwerp; tegen wien; beëediging.
§ 2. Extracten.
§ 3. Niet rigtig gehouden boeken.
IV. Mededeeling en openlegging.

I.

1. Niet alleen het bij art. 6 Kh. gevorderde dagboek, maar ook alle verdere in den handel gebruikelijke boeken (schuldboeken), moeten onder koopmansboeken geteld worden, en wordt op de uittreksels daarvan, overeenstemmende met het oorspronkelijke, te regt als bewijsmiddel acht geslagen.

H. R. 27 November 1856, Concl. conf. — Amersfoort 9 Februarij 1856, ten aanzien van een factuurboek (dagregister van de verzendingen) en een grootboek. — Amsterdam Kgr. I 4 Julij 1854, ten aanzien van een inkoopboekje; — cf. Amsterdam Kgr. I 16 Junij 1854, waarbij den eischer de openlegging zijner boeken werd bevolen. — Curaçao Kl. Z. . . . (1), omtrent een aanteekeningboekje van een goudsmid, met eede bevestigd. — Anders N.-Holland 19 Junij 1856, omtrent een zakboekje en factuurboek. — Nijmegen 23 December 1845, omtrent hoofdboeken. — Maastricht 14 December 1848, ten aanzien van een factuurboek. — Breda Kgr. 26 December 1860, ten opzigte van een notitieboek. — 's Hertogenbosch 4 October 1844, waarbij is beslist, dat een extract uit het verkoopboek in regten alleen dienen kan tot nadere verklaring en toelichting van het dagboek, het eenige dat alleen en op zich zelf de bewijskracht heeft, welke bij art. 10 Kh. aan handelsboeken is toegekend.

2. Rigtig gehouden kopijboeken van brieven worden bij art. 10 Kh. op zich zelf en zonder de beperking in het eerste lid van dat artikel ten aanzien van koopmansboeken in het algemeen, als middel van bewijs tusschen kooplieden toegelaten, zoo echter dat zij als zoodanig door den regter niet moeten maar kunnen aangenomen worden.

H. R. 21 April 1871, Concl. conf.

3. Wanneer de handeling niet geheel wordt ontkend en slechts verschil bestaat over de voorwaarden van den koop, mogen kopijboeken van brieven, rigtig gehouden, door den regter als bewijs worden aangenomen, in casu meer bepaald tot staving van het feit dat eene partij als agent aan de tegenpartij den getroffen koop en verkoop schriftelijk en bij wijze van het ter plaatse gebruikelijk koopbriefje heeft medegedeeld.

Rotterdam 1 December 1869, bev. bij Z.-Holland 29 Junij 1870.

4. Het grootboek van eenen scheepstimmerman kan als bewijs van eene door hem ingestelde vordering worden aangenomen.

Tiel 14 Mei 1869, in dit opzigt bev. bij Gelderland 15 December 1869.

5. Het boek van een geneesheer kan niet worden gerangschikt onder de koopmansboeken.

Culenborg Kgr. 8 Augustus 1854.

II.

6. De geloofwaardigheid van een koopmansboek wordt niet gekrenkt, omdat daarin ten laste van een overledene niet alleen is geboekt wat aan hem zelven bij zijn leven is geleverd, maar ook eene levering van behoeften voor de begrafenis van dien overledene.

c Gorinchem 28 April 1857.

7. Het is niet in strijd met eene regelmatige boekhouding, dat verschillende posten, die in het journaal gesplitst voorkomen in het grootboek te zamen vereenigd gevonden worden.

b N.-Holland 16 Mei 1861, bev. Amsterdam 17 October 1860.

8. Koopmansboeken, waarin op eene enkele plaats eene afwijking van den regel gevonden wordt, bv. gedeeltelijk onbeschreven, maar gebiffeerde bladzijden, doch die voor het overige onberispelijk gehouden zijn, zijn daarom niet in hun geheel als onrigtig gehouden en geen geloof verdienende aan te merken; bovendien is het oordeel of de onregelmatigheden van dien aard zijn, dat de boekhouding daardoor in den zin der wet niet als regelmatig kan worden aangemerkt, aan den judex facti overgelaten.

a H. R. 28 Februarij 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* N.-Holland 16 Mei 1861, waarbij was bev. Amsterdam 17 October 1860.

9. Een reizigersboekje kan geen waarborg noch bewijs opleveren, wanneer daarin de datum en de specifieke opgave van het verkochte gemist wordt, bladen zijn uitgescheurd, van weêrszijden is ingeschreven, en het alleen met potlood is gehouden.

Amsterdam Kgr. I 29 November 1867.

10. Er kan geen geloof worden gehecht aan een koopmansboek, waarin staat aangeteekend eene levering, waarvan de datum niet met die der rekening overeenstemt, en waarbij is vermeld dat die aflevering is opgeteekend volgens

gedane opname der aanteekening of opgave door eenen derde, die het opzigt had over de granen des eischers en over de aflevering daarvan, zoodat de afleveringen in geschil niet door den eischer zelven of onder zijn opzigt bewerkstelligd, maar door hem volgens opgave van eenen derde, in zijn dagboek aangeteekend zijn.

'sHertogenbosch 24 November 1848.

11. Doorhalingen in het dagboek maken het juridiek niet rigtig gehouden.

Amsterdam Kgr. I 4 Julij 1854.

12. Een kopijboek van brieven moet geacht worden rigtig te zijn gehouden, wanneer de brieven daarin regelmatig op de thans gebruikelijke wijze zijn gekopiëerd en het geene blijken draagt van zoodanige slordigheid en onachtzaamheid dat daaraan geen geloof kan worden gehecht; dit is trouwens geheel aan 'sregters oordeel overgelaten.

Rotterdam 1 December 1869, bev. bij Z.-Holland 29 Junij 1870.

13. Wanneer de verkoop door een reiziger geschied is, en wanneer erkend wordt dat des verkoopers journaal na terugkeer van den reiziger werd bijgeschreven, moet bij de beoordeeling der vraag of het boek rigtig gehouden is, in aanmerking komen niet het journaal, maar het door den reiziger gehouden aanteekeningboek.

Amsterdam Kgr. I 29 November 1867, in verband met Amsterdam Kgr. I 1 November 1867.

III. § 1.

14. Koopmansboeken, om tot bewijs te kunnen dienen in Nederland, moeten zijn ingerigt naar de Nederlandsche wet. Het kan te dien aanzien van geen invloed zijn, dat de vreemde wetgeving van de woonplaats des afzenders het houden van een dagboek niet voorschrijft, met dat gevolg, dat een factuurboek, in den vreemde gehouden (hoewel daar ook het houden van een dagboek niet is voorgeschreven), daarvoor niet kan in de plaats treden.

Maastricht 14 December 1848.

15. De regter kan, hoezeer aan overgelegde koopmansboeken als zoodanig elke bewijskracht ontzeggende, echter uit het feit van het bestaan daarvan en het dagelijks bijhouden een vermoeden afleiden, bv. dat de persoon als solidaire borg opgegeven, was mede-aannemer.

H. R. 16 Junij 1865, Concl. conf.

16. Ook dan wanneer het dagboek van eenen koopman volgens art. 10 Kh. niet als bewijs kan gelden, is het aan den regter overgelaten om daaruit een vermoeden te putten, dat door een suppletoiren eed kan worden versterkt en aangevuld.

Gorinchem Kgr. 23 December 1864.

17. Indien tusschen partijen geen het minste verschil heeft bestaan omtrent den koop, maar wel over de levering van het gekochte, dan wordt niet vereischt een onderzoek of de oorspronkelijke eischer een koopmansboek had, of het rigtig was gehouden, noch de bevestiging daarvan met eede. Het is evenwel den regter vrijgelaten, indien de vordering niet geheel van bewijs is ontbloot, den eischer een anderen eed, niet ter bevestiging van de boeken, maar betrekkelijk de betwiste levering zelve op te leggen.

H. R. 20 Februarij 1846, Concl. conf.

18. Art. 1919 B. W. omtrent de bewijskracht van koopmansboeken, kan niet worden toegepast tegenover kooplieden voor de ten hunnen laste als zoodanig beweerde vorderingen; art. 10 Kh. moet worden toegepast, vermits art. 1919 B. W. alleen de bewijskracht tegenover niet-kooplieden regelt.

Gelderland 20 Junij 1866.

19. De bepalingen van art. 10 Kh., aan de handelsboeken der kooplieden eene bepaalde kracht toekennende, moeten zoowel in het belang van den kooper als van den verkooper gelden.

N.-Braband 14 December 1841.

20. Bij een beweerden koop en verkoop, die zou hebben plaats gehad door tusschenkomst van een commissionnair, kunnen, wanneer de geheele vordering door den kooper wordt ontkend, de boeken van den eischer niet als bewijs tot staving der vordering worden bijgebragt.

Utrecht 26 Mei 1848.

21. De boeken van een koopman kunnen niet als bewijsmiddel gebezigd worden, waar de questieuse handeling door tusschenpersonen is tot stand gekomen.

a Amsterdam 22 December 1869.

22. Een koopman die de questieuse handeling niet persoonlijk heeft verrigt, kan niet tot de beëediging der echtheid van zijn koopmansboek worden toegelaten.

Amsterdam 2 Mei 1856.

23. Indien vaststaat dat een agent de bestelling heeft aangenomen, bewijst het koopmansboek van den fabrikant niet wat bij die bestelling is voorgevallen. Dat boek bewijst echter wel wat van eene gezondene partij is terug ontvangen.

Amsterdam 26 Februarij 1862, bev. Amsterdam Kgr. II 25 Februarij 1861.

24. Koopmansboeken alleen kunnen voor bewijs van het geleverde worden aangenomen, zoodat het boek van een factoor of van een commissionnair geen bewijs voor gedane verschotten oplevert. Het gebruik heeft echter ingevoerd, dat men voor kleine verschotten van betaald arbeidsloon en dergelijke uitgaven, die uit de hand worden gedaan en waarvoor geene kwittantiën worden genomen, geene justificatoire stukken vordert.

Tiel 18 October 1850.

25. Een commissionnair die zijnen commissiegever in regten aanspreekt tot voldoening der bedongene provisie, mitsgaders tot betaling van het bedrag der voor rekening des commissiegevers gekochte goederen, kan (vermits de wet onder daden van koophandel den commissiehandel mede uitdrukkelijk begrijpt), indien de handeling niet geheel wordt ontkend, volstaan met de overlegging van zijn schuldboek, indien daarin staan vermeld niet alleen de handelingen met zijnen lastgever, maar ook die welke hij ten gevolge van den hem gegeven last, met derden heeft aangegaan; hij is niet verpligt door de overlegging van factures of verkooprekeningen, de rigtige uitvoering zijner commissie te bewijzen. Hiertegen doet niets af de bedenking, dat de commissionnair als lasthebber rekening en verantwoording aan zijnen committent zoude zijn verschuldigd, eensdeels, omdat eene zoodanige verantwoording door de

bovengemelde bepaling toch niet wordt belet, maar door de overlegging van eene behoorlijke rekening-courant of uittreksel uit een overeenkomstig het voorschrift der wet gehouden schuldboek, daadwerkelijk plaats grijpt, en anderdeels uit hoofde der algemeenheid van den in art. 10 Kh. vastgestelden regel.

Utrecht 19 April 1844.

26. Het journaal van een commissionnair in effecten kan, gesterkt door verdere ten processe aangenomene daadzaken, ten bewijs strekken van bekomene lastgeving tot aankoop van effecten op rescontre; art. 1919 B. W. onderscheidt niet tusschen commissionnairs in effecten en winkeliers of leveranciers van waren.

H. R. 4 Junij 1847, Concl. conf.

27. Ook dan, wanneer de last in het algemeen is bewezen, kan de commissionnair zich tegen een niet-koopman niet beroepen op zijn koopmansboek, om de hoedanigheid en de hoeveelheid zijner verrigtingen voor den commissiegever te bewijzen; in casu omtrent het bijpassen door den commissionnair wegens daling van in prolongatie gelegde effecten des commissiegevers.

Leiden 8 Mei 1848. — Leiden 5 September 1848, bev. bij Z.-Holland 27 Julij 1849.

28. Koopmansboeken van een scheepstimmerman kunnen niet bewijzen den omvang van verrigte werkzaamheden, noch den aard der overeenkomst die tot de werkzaamheden aanleiding gaf, bepaaldelijk niet of daaromtrent aanneming van werk dan wel huur van diensten bestaat.

b Amsterdam 16 Januarij 1867.

29. Boeken eener vennootschap leveren tusschen de vennooten bewijs, al blijkt niet dat de vennoot tegen wien zij worden ingeroepen, den questieusen post heeft goedgekeurd.

a H. R. 4 Februarij 1870, Concl. conf.

30. De boeken eener vennootschap kunnen wel degelijk bewijs leveren voor het beweren van een der vennooten, dat zekere schuldvordering welke niet te verhalen is, in de verliezen der vennootschap moet komen en niet is ten laste van dien vennoot; al is die vordering ten aanzien van den debiteur geene handelsschuld, zij is dit altoos ten aanzien der beide vennooten.

a H. R. 4 Februarij 1870, Concl. conf.

31. Indien zoowel door den eischer als door den gedaagde tot bewijs hunner sustenuen de koopmansboeken zijn overgelegd, moet de regter, bij verschil tusschen die boeken, uit de bijzondere omstandigheden van elders ten processe gebleken, afleiden, wiens boek ten aanzien van het feit in verschil het meeste geloof verdient.

Leiden 11 Januarij 1870.

32. Het is wel geen vereischte dat al de bijzonderheden van eene handeling tusschen kooplieden zouden moeten zijn ontkend om de toepasselijkheid van art. 10 Kh. te weren, maar onder de *handeling*, waarvan dient te blijken, moet toch worden verstaan eene handeling van zoodanigen aard, welke òf als koop en verkoop, òf als ruilhandel, òf anderzins als eene in regten bekende handeling zou kunnen gelden, al bleef er ook eenig verschil omtrent hare bijzonderheden. Eene algemeene afspraak omtrent de toezending van zekere goederen is onvoldoende.

a Groningen 17 Januarij 1862.

33. Art. 10 Kh. kan niet geacht worden bewijskracht toe te kennen aan koopmansboeken, wanneer in het algemeen eenige handeling toegestemd of bewezen is, maar alleen wanneer de bepaalde mercantile handeling, gelijk koop, wisselhandel, aanneming, reederij enz., krachtens welke in regten wordt geageerd, erkend of in het algemeen bewezen is.

's Hertogenbosch 25 October 1839. — Anders 's Gravenhage Kgr. 18 Januarij 1841, beslissende dat rigtig gehouden koopmansboeken, met suppletoiren eede gesterkt, tusschen kooplieden het bewijs opleveren, ook omtrent den titel, ten gevolge van welken eene handeling heeft plaats gehad.

34. Bij eene bestelling van verschillende artikelen moet, tot toepassing van art. 10 Kh., niet elke bestelde post, maar de bestelling in haar geheel als *de handeling* beschouwd worden.

Amsterdam 28 Junij 1855.

35. Wanneer in de brieven des beweerden koopers herhaaldelijk sterk wordt aangedrongen op de levering der goederen (in casu fijne en grove grind), over het uitblijven daarvan klagten en verstoordheid geuit worden, en eindelijk de eischer van de *bestelling* wordt ontslagen, blijkt zoo zeer van den getroffen koop en verkoop, dat ingevolge art. 10 Kh. bewijs door koopmansboeken is toegelaten.

Z.-Holland 28 Junij 1871.

36. Er bestaan redenen om de handeling als in het algemeen bewezen te beschouwen, en derhalve art. 10 Kh. toe te passen, wanneer iemand wordt aangesproken tot betaling van eene partij geleverden wijn, en ontkent dien ontvangen te hebben, doch tegenover die ontkentenis zijne verklaring staat, afgelegd bij het protest van een wisselbrief ter zake van de levering wijn getrokken: »het afgezondene is niet »overeenkomstig de bestelling en ligt ter be»schikking van den afzender,» — de gedaagde geene pogingen heeft gedaan om den koop te doen vernietigen, maar de zaak eenvoudig onder zich heeft gehouden, — beide partijen wijnhandelaren zijn, en alzoo het vermoeden, zoo niet de zekerheid bestaat, dat de bedoelde bestelling eene leverantie van wijn betrof, eindelijk de dag van de levering vaststaat.

Gorinchem 31 Maart 1868.

37. Indien van meerdere posten eener rekening eenige worden erkend, doch een daarvan wordt ontkend, dan moet dit, met het oog op art. 10 Kh., als eene afzonderlijke, geheel ontkende handeling worden aangemerkt.

Amsterdam Kgr. IV 15 Februarij 1856.

38. De levering zelve kan niet door koopmansboeken worden bewezen.

Groningen 26 Maart 1858. — Amsterdam 2 Mei 1866. — Leiden 28 November 1845.

39. De verkooper kan bij het in het algemeen vaststaan van den koop en verkoop, maar bij geschil over de hoeveelheid der bestelde goederen, niet door zijne koopmansboeken die hoeveelheid bewijzen.

Kampen Kgr. 17 December 1867.

40. Rigtig gehouden, onder eede bevestigde koopmansboeken leveren tegen geen handel drijvende personen, doch aan wie een koopman gewoon was dergelijke leveringen op crediet te

doen, alleen bewijs op ten aanzien der hoedanigheid en der hoeveelheid der daarop gebragte leverantiën doch niet der leverantiën zelve.

H. R. 9 Februarij 1866, Concl. conf. vern. Gorinchem 9 Mei 1865. — Nijmegen 6 Junij 1845. — Oosterhout Kgr. 24 Maart 1855. — Anders Gorinchem Kgr. 8 Junij 1849, — en *a* 's Gravenhage Kgr. 26 November 1855, dat die boeken ook bewijskracht hebben omtrent de betwiste levering zelve.

41. Art. 10 Kh. omtrent de bewijskracht van koopmansboeken, behoort niet uitsluitend tot koop en verkoop beperkt te worden, maar geldt voor elke handeling, onverschillig van welken aard zij wezen moge, ook voor eene gedane betaling.

N.-Holland 16 Mei 1861, bev. hieromtrent Amsterdam 17 October 1860. — Anders Sneek 10 November 1847.

42. Koopmansboeken kunnen geen bewijs leveren omtrent de vraag, of afgeleverde goederen al dan niet aan de voorwaarden van bestelling voldoen.

N.-Braband 9 Junij 1846.

43. Koopmansboeken kunnen alleen bewijs opleveren van hoedanigheid en hoeveelheid van geleverde goederen, maar zij bewijzen niets tegenover hem, die ontkent goederen besteld of beweert die teruggezonden te hebben.

Groningen 29 December 1854.

44. Het extract uit een koopmansboek, geplaatst aan het hoofd eener dagvaarding, des gevorderd met eede gesterkt, levert tusschen kooplieden bewijs op ten aanzien der levering, de hoedanigheid en den prijs der goederen, behoudens tegenbewijs, zelfs wanneer de verwering van den gedaagde daarin bestaat, dat hij wel goederen heeft gekocht, maar de hem toegezondene grootendeels niet aan de bestelling beantwoorden en daarom waren teruggezonden.

Amsterdam 10 Augustus 1869, doch vern. bij N.-Holland 3 Maart 1870, waarbij is beslist, dat koopmansboeken niet ten bewijze kunnen strekken, dat de eischer aan den gedaagde datgene geleverd heeft, wat hij volgens overeenkomst had behooren te leveren.

45. Wanneer vaststaat dat de overeenkomst van koop en verkoop eenige maanden aan de afzending der goederen is voorafgegaan, dan kan de boeking ten dage dier afzending geen bewijs leveren van de overeenkomst, in dien zin dat daardoor zou zijn bewezen, wat eigenlijk verkocht is.

b Amsterdam 5 November 1862.

46. Koopmansboeken kunnen niet strekken tot bewijs van overeenkomsten wegens huur en verhuur, ook niet tusschen kooplieden, noch ook wanneer de handeling niet wordt ontkend, maar er verschil bestaat over de hoeveelheid der geleverde en ontvangen koopmansgoederen, en gevolgelijk omtrent de hoegrootheid der vordering.

Gorinchem Kgr. 23 April 1841.

47. In handelszaken leveren de boeken van den schuldeischer ook bewijs op tegen de borgen ter zake van bij den borgtogt erkende handelingen.

b H. R. 14 October 1859.

48. Ingeval gedaagde beweert geen hoofdschuldenaar te zijn, maar slechts borg, dan kan de door den eischer beweerde qualiteit van principalen debiteur niet door koopmansboeken worden bewezen.

Macassar R. v. J. 23 Augustus 1854.

49. Onder de in art. 10 Kh. voorkomende uitdrukking «goederen» moet worden verstaan alles wat het voorwerp van handel is en alzoo ook geld.

a H. R. 28 Februarij 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 16 Mei 1861, waarbij was bev. Amsterdam 17 October 1860. — *a* H. R. 6 Januarij 1870, Concl. conf. met het oog op art. 1919 B. W.

50. Onder de woorden «prijs der goederen» in art. 10 Kh., is alleen begrepen de koopprijs, dat is de geldsom waarvoor de goederen zijn gekocht, en waarvoor rigtig gehouden koopmansboeken bewijs leveren, maar daaronder kan niet gebragt worden een beding omtrent de transportkosten.

b H. R. 21 Junij 1867, Concl. conf. — 's Gravenhage 15 Januarij 1846, omtrent inkomende regten, transport- en andere kosten op de geleverde goederen.

51. Het bewijsmiddel door eigen schrift volgens art. 10 Kh. moet in engen zin worden opgevat en betreft «ten aanzien van den prijs» der verkochte goederen alleen wat daarvoor in geld is bedongen. Koopmansboeken kunnen alzoo niet dienen om te bewijzen het beding «in entrepôt,» ten gevolge waarvan de kooper ook de inkomende regten en onkosten zou moeten betalen.

Z.-Holland 8 April 1872.

52. Een verwer en glazenmaker kan worden toegelaten om door zijne boeken de (tegen een particulier) ingestelde vordering te staven, ook dan wanneer er verschil is in den prijs van het geleverde, indien niet de levering zelve wordt ontkend. De betwisting van den prijs moet in dat geval worden beschouwd als een geschil over de qualiteit; art. 1919 B. W.

Sommelsdijk Kgr. 25 April 1853.

53. Koopmansboeken kunnen naar aanleiding van omstandigheden, indien de handeling niet geheel wordt ontkend of het bestaan daarvan in het algemeen is bewezen, ook omtrent punten die niet speciaal bij art. 10 Kh. zijn opgenoemd, een vermoeden daarstellen, dat door den suppletoiren eed kan worden gesterkt, doch alleen indien de eene of andere omstandigheid de waarheid van het in de boeken vermelde genoegzaam bevestigt.

's Hertogenbosch 2 Junij 1841.

54. Koopmansboeken kunnen in geen geval als bewijs gelden tegen personen, die geen handel drijven, indien niet de vordering zelve onder eede wordt bevestigd.

Gorinchem 29 December 1857.

§ 2.

55. Als bewijs kan niet worden aangenomen eene door den koopman conform zijn boek geteekende rekening, zonder dat noch van het bestaan van zoodanig boek, noch van de rigtigheid daarvan aan den regter is gebleken, al is ook de overlegging van het boek zelf niet ge-

vorderd, en bevolen de deugdelijkheid van het extract met eede te bevestigen.

c H. R. 9 Mei 1845, Concl. conf. vern. Haarlem 24 December 1844; — cf. Zaandam Kgr. 19 September 1844, beslissende dat het extract niet als bewijs kon gelden, als blijkende niet van de overeenstemming daarvan met het boek. — Assen 5 September 1842. — Leiden 28 November 1845. — 's Hertogenbosch 30 Junij 1848. — *a* 's Gravenhage 28 Junij 1859. — Z.-Holland 3 Mei 1854, ten aanzien van een ongeteekend extract. — Anders Gorinchem Kgr. 17 Junij 1842.

56. Art. 1925 B.W. omtrent de bewijskracht gelegen in de oorspronkelijke akte, is algemeen en wordt ten aanzien van kooplieden niet vervangen door art. 10 Kh. Bevoegdheid van de tegenpartij om de overlegging der boeken te vorderen omtrent het punt in geschil.

N.-Holland 18 April 1872. — *b* Utrecht Hof 23 Junij 1845. — Breda 28 Januarij 1851.

57. Uit art. 10 Kh. volgt wel, dat het koopmansboek moet liggen ten grondslag der vordering en dat, wanneer door eene wederpartij wordt beweerd, dat het daaruit getrokken extract of rekening niet met die boeken zou overeenkomen, de overlegging dier boeken kan worden gevorderd, aangeboden of door den regter ambtshalve bevolen, doch dat art. heeft niet ten doel, om te bevelen, dat bij elke koopmans-regtsvordering tot betaling eener boekschuld, per se de koopmansboeken aan den regter in originali moeten worden overgelegd, ook al wordt niet beweerd, dat de rekening daarmede niet zou overeenkomen, of dat het boek niet rigtig gehouden was. Integendeel moet de rekening, als uit het boek getrokken, geacht worden daarmede overeen te komen en rigtig te zijn, zoolang het tegendeel niet wordt beweerd, en alsdan, des noods, door overlegging van het boek en vergelijking met hetzelve worden geregtvaardigd. Het ingeroepen artikel, alleen in dien zin verstaan wordende, belet geenszins om op de overgelegde rekening of extract regt te spreken, behoudens de productie der boeken in den voornoemden zin en casu quo.

b H.R. 27 Junij 1851, verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 3 April 1851.

58. Vermits de overeenstemming van afschriften met de oorspronkelijke akten wordt ondersteld zoolang de overlegging van laatstgemelde niet is gevorderd (art. 1925 B.W.), is met de wet in strijd de beslissing dat een koopman zich ten bewijze van de gedane uitkeering der waarde van een wissel te vergeefs beroept op de door hem overgelegde rekening-courant en uittreksels uit zijne boeken, op grond dat de wet slechts aan de boeken zelve en dit nog wel in bepaalde gevallen en onder zekere voorwaarden bewijskracht toekent.

a H.R. 6 Januarij 1870, Concl. conf.

59. Wanneer uit de dingtalen blijkt dat de wederpartij er geen genoegen mêe neemt, dat extracten uit de koopmansboeken voor de koopmansboeken zelve gelden, dan hebben die extracten geene bewijskracht.

c N.-Holland 23 Junij 1864, bevest. *b* Amsterdam 15 April 1863.

60. Aan het extract uit de koopmansboeken moet, bij het bewezen of erkend zijn der handeling, bewijskracht worden toegekend.

b H.R. 28 October 1859. — Utrecht 31 Maart 1858. — Anders Brielle 20 September 1861.

61. Indien de handeling niet geheel is ontkend, door den eischer een behoorlijk extract uit zijn schuldboek is overgelegd, en de productie van dit schuldboek niet door partij is gevorderd, — kan dit voor den regter voldoende termen opleveren tot het opleggen van den suppletoiren eed, ingevolge art. 1978 B.W.

c H.R. 29 Januarij 1841, Concl. conf.

62. Een extract uit de boeken van eenen timmerman of metselaar kan bij eene vordering tot betaling van verdiende arbeidsloonen en geleverde materialen, als een begin van bewijs bij geschrifte beschouwd, en de eischer dus zoowel tot het bewijs door getuigen, als tot den suppletoiren eed toegelaten worden.

b Amsterdam 8 Maart 1837. — Anders *b* 's Hertogenbosch 27 Julij 1837.

63. Een authentiek uittreksel uit een koopmansboek levert hetzelfde bewijs op als het boek zelf, wanneer de onderlinge overeenstemming van beide niet wordt betwist.

Gelderland 15 December 1869, in dit opzigt bev. Tiel 14 Mei 1869. — Tiel 15 Mei 1863, omtrent een notarieel extract. — *a* Amsterdam 22 December 1869, ten aanzien van een door den koopman geteekend extract.

64. Wanneer de eischer een extract uit zijne boeken heeft geproduceerd, en de gedaagde de juistheid daarvan niet betwist, noch de beëediging daarvan vordert, maar alleen beweert minder schuldig te zijn en dit mindere ook aanbiedt, omdat de eischer te veel gewigt, te hooge prijzen en te weinig betalingen in rekening brengt, dan moet de gedane vordering worden toegewezen.

Amsterdam 5 December 1866.

65. Overeenkomstig art. 1919 B. W. wordt eene vordering bewezen door een extract uit de boeken des eischers, voor conform derzelve onderteekend en waarvan de waarheid niet is tegengesproken, al zijn op het bedrag van enkele posten aanmerkingen gemaakt.

b Amsterdam 8 December 1869.

66. Op grond van art. 10 Kh. is tot de daarstelling van een wettig bewijs, nopens het bestaan van handelsrelatiën, tusschen partijen voldoende de overlegging eener behoorlijke rekening-courant, getrokken uit het journaal met en benevens de overlegging van het journaal zelf.

a Amsterdam 16 Januarij 1846.

67. De verklaring van een Pruissisch kreisgericht dat een extract van koopmansboeken met deze overeenstemt, levert geen bewijs in regten op.

c N.-Holland 23 Junij 1864.

§ 3.

68. Niet rigtig gehouden koopmansboeken kunnen geen bewijs leveren of met eede gesterkt worden; dit is het geval, indien daarin niet heeft plaats gehad de aanteekening van dag tot dag, naar orde des tijds, en er tusschenregels of latere bijvoegingen gevonden worden, speciaal met opzigt tot de questieuse posten.

Z.-Holland 28 Junij 1854; — cf. Z.-Holland 3 Mei 1854, waarbij de openlegging der koopmansboeken werd bevolen. — Z.-Holland 20 October 1862, alwaar niet alle betalingen op het journaal voorkwamen. — Alkmaar 31 Januarij 1856.

69. Niet rigtig gehouden boeken kunnen wel niet tusschen kooplieden een volkomen bewijs opleveren, doch kunnen niettemin, gevoegd bij andere ten processe aanwezige gunstige omstandigheden, medewerken om eene vordering als niet geheel van bewijs ontbloot te beschouwen, en derhalve leiden tot de opdragt van een suppletoiren eed.

Zeeland 30 Maart 1841. — Waalwijk Kgr. 3 Mei 1850. — Zwolle 5 Junij 1844, ten aanzien van een extract uit een niet rigtig gehouden koopmansboek.

70. Indien in een koopmansboek witte vakken en kantteekeningen voorkomen, mag echter aan eene der partijen worden opgedragen een suppletoire eed (in casu aan den eischer dat hij werkelijk de gevraagde som te vorderen had), indien de questieuse handeling, zoowel als de betrekkingen tusschen partijen onderling zijn erkend.

Gorinchem Kgr. 21 Januarij 1859.

71. Wanneer de boeken des eischers niet overeenstemmen met de door hem aan den gedaagde afgegeven rekeningen, dan blijkt voldoende dat die niet rigtig zijn gehouden, en mitsdien in regten geen bewijs leveren.

Amersfoort 27 Februarij 1861.

72. Bewijskracht ontzegd aan een boek dat niet overeenstemde met de aan het hoofd der dagvaarding gestelde rekening, een tal van witte vakken bevatte, en niet inhield de schulden van den koopman.

Alphen Kgr. 30 Maart 1864.

IV.

73. De eischer is bevoegd de overlegging te vorderen van aanteekeningen betrekkelijk eenen handel in paarden voor gemeene rekening, tusschen hem en den auteur der gedaagden gedreven, welke aanteekeningen door een der gedaagden tijdens het leven van zijn vader, voor en namens dezen, waren gehouden.

Zeeland 12 November 1839.

74. De openlegging der boeken van de tegenpartij kan worden gevorderd door haar die geene openbare koopvrouw is geweest, na eene scheiding van tafel en bed, van de gemeenschap heeft afstand gedaan, en later wordt aangesproken ter zake van eene door man en vrouw geteekende schuldbekentenis, welke de levering van koopwaren als schuldoorzaak opgeeft.

Rotterdam 6 Januarij 1847.

75. Ofschoon het niet-overleggen van boeken den verzekerde tegen brandschade aan het gevaar blootstelt zijne vordering tot schadevergoeding wegens onvoldoende justificatie te zien afwijzen, heeft de verzekeraar niet het regt het overleggen van de boeken des verzekerden in regten te vorderen.

Amsterdam Arb. 7 Mei 1866.

76. De commissiegever heeft geen regt om in een geding, waarin hij door zijn commissionnair is aangesproken tot betaling van een saldo van rekening, op grond van art. 11 Kh. openlegging van boeken en bescheiden te vorderen. Die bepaling vereischt, dat de partij die de openlegging vordert, regt van medeëigendom op die boeken en papieren hebbe als vennoot of in eene andere betrekking.

b Amsterdam 3 Maart 1870.

77. Art. 11 Kh. heeft geenszins willen uitmaken, dat ten allen tijde ieder crediteur van den curator zou kunnen vorderen de openlegging en mededeeling van de boeken der failliete massa. Dat art. bevat toch slechts eene bepaling ten aanzien van den eigenaar der boeken, die daardoor wordt verpligt ze, als hij failleert, open te leggen aan den curator of den regter-commissaris.

Amsterdam 16 Julij 1848. — Anders Amsterdam 25 April 1850, beslissende dat ingeval van faillissement, de curator niet verpligt is op verlangen der door hem aangesproken wederpartij, alle de boeken, tot het faillissement behoorende, ter inzage over te geven, maar dat hij volstaan kan de boeken open te leggen, ten einde daarvan inzage of uittreksel te doen nemen, voor zooveel het punt in geschil betreft.

78. De bepaling van art. 11 Kh. « dat men »in geval van faillissement kan genoodzaakt »worden zijne boeken open te leggen,» brengt niet mede dat, wanneer iemand, failliet verklaard zijnde, daartegen in verzet komt, alsdan de regter de in dat art. bedoelde openlegging van boeken zou kunnen bevelen.

Amsterdam 26 April 1860, bev. bij *a* N.-Holland 31 Januarij 1861.

79. Een crediteur kan niet vorderen, dat de boeken van zijnen debiteur worden overgelegd, om daardoor zijne vordering te staven; dienvolgens is een zoon, door zijne medeërfgenamen gedagvaard tot scheiding en deeling der nalatenschap van hun vader, niet bevoegd te vorderen, dat door drie deskundigen, door vergelijking van diens boeken met de aanmerkingen van hem gedaagde, als anderzins, zou worden onderzocht, of hij ged. al dan niet crediteur was van den overledene. Daarenboven moesten de boeken en de daarin voorkomende posten worden omschreven, waaromtrent hij een onderzoek of opneming verlangt.

Amsterdam 28 November 1843.

80. Art. 11 Kh. eene speciale bepaling behelzende, moet geacht worden te derogeren aan de algemeene bepaling van art. 148 Rv.; dienvolgens is niet op de wet gegrond de vordering des ged. dat den eischer zou worden bevolen mededeeling van zijn boek te doen, ten einde de overeenstemming daarvan te constateren met de rekening, waarvan bij de dagvaarding afschrift was gelaten.

a Leeuwarden 31 Mei 1842.

81. Ook dan wanneer in de gevallen voorzien bij art. 11 Kh. van geene weigering der visie is gebleken, is de daartoe in regten ingestelde vordering ontvankelijk.

Amsterdam 27 Julij 1846.

82. Door de duidelijke en algemeene bewoordingen van art. 12 Kh., handelende over 'sregters bevoegdheid, om tot het einde en op den voet aldaar vermeld, in den loop van het regtsgeding, de openlegging der koopmansboe-

ken te kunnen bevelen, wordt alle beperkende uitlegging daarvan weêrsproken, en is ook daarenboven het verband met art. 10 en 11 van dat Wetb., welke art. over geheel andere gevallen handelen, voor geene beperkende opvatting dier bevoegdheid aan te voeren; het kan alzoo niet opgaan te beweren, dat de bevoegdheid bij art. 12 gegeven, niet voor elk geschilpunt zonder onderscheid is toegekend, maar ondergeschikt aan art. 10, en dus alleen mag dienen in elk geding, waarbij geschil is over eene der omstandigheden van dat artikel, onder dezelfde voorwaarden en ten opzigte der geschilpunten daarbij vermeld.

b H. R. 12 December 1851, Concl. conf.

83. Art. 12 Kh., waarbij voor de productie van het boek zelf, presentatie aan den regter, en niet gelijk bij andere akten, communicatie aan partij is voorgeschreven, is algemeen. De mededeeling tegen reçu of door middel van de griffie van koopmansboeken kan dus door de wederpartij niet worden gevorderd, al is haar ook een extract-kopij daarvan medegedeeld.

a Amsterdam 22 Februarij 1855. — *a* Amsterdam 23 Maart 1859. — *b* Amsterdam 15 April 1863.

84. Art. 12 Kh. vereischt, dat het punt in geschil gepreciseerd zij, en dit is niet het geval bij een eisch tot betaling van het saldo eener rekening, wanneer de gedaagde, die de openlegging der boeken vraagt, alleen beweert, zoo als ook aliunde blijkt, dat de eischers hunne rekening en die des gedaagden hebben vermengd in eene rekening-courant met de firma K. & C°, en der eischers boeken en bescheiden noodig zijn om deze rekening-courant te leeren kennen.

b Amsterdam 3 Maart 1870.

85. Dáár waar door den eischer, tot staving zijner vordering, alleen een extract uit een schuldboek wordt overgelegd, waarop de regter geen regt kan doen, en de openlegging der boeken niet gevraagd wordt omtrent bepaalde geschilpunten, welke uit die boeken kunnen opgehelderd worden, is het geen vereischte voor de ontvankelijkheid eener incidentele vordering tot openlegging der boeken, volgens art. 12 Kh., dat de partij, welke die openlegging vordert, vooraf duidelijk en bepaaldelijk de punten opgeve, waarover eigenlijk verschil bestaat tusschen partijen.

b Utrecht Hof 23 Junij 1845. — Anders Utrecht 25 April 1845, beslissende dat de eischer tot openlegging der boeken de posten moet opgeven waaromtrent verschil bestaat, en dat als zoodanige opgave niet kan gelden zijne opmerking, dat hij nimmer in ééns zekere in mindering gebragte som heeft betaald.

86. Art. 12 Kh. maakt ten opzigte van kooplieden, geene uitzondering op de aan partijen bij art. 148 Rv. toegekende bevoegdheid, om wederkeerig te vragen de mededeeling of overlegging ter griffie van de oorspronkelijke stukken, welke tegen hen gebezigd worden.

Rotterdam 13 September 1839.

87. Ook in regtsgedingen die geene handelszaken betreffen of niet tusschen kooplieden gevoerd worden, kan de openlegging der boeken overeenkomstig art. 12 Kh. worden bevolen.

a Amsterdam 19 Februarij 1868.

88. Wanneer eene vordering, strekkende tot betaling van geleverde roerende goederen, door den eischer bij dagvaarding is gegrond niet op eenen titel, noch op zijne boeken, maar op het feit der levering van de in rekening gebragte voorwerpen, en laatstgemeld feit door den ged. niet wordt ontkend, noch in het algemeen, noch ten aanzien van eenigen post in het bijzonder, en hij ook geen der in rekening gebragte prijzen heeft betwist, dan is een beroep op de boeken (die in deze slechts in aanmerking komen als bewijsmiddel en geenszins als grond der actie) tot justificatie der gedane vordering geheel nutteloos, en moet de vordering regtens als stilzwijgend erkend en als bewezen worden aangenomen. Dit klemt te meer, indien de ged. subordinaat een derde in vrijwaring heeft geroepen tot betaling nagenoeg van het oorspronkelijk door den eischer gevorderd bedrag en zelfs gedeeltelijk (hoewel dan ook slechts voor een gering bedrag in verhouding tot de vordering) presentatie en aanbod van betaling heeft gedaan.

a H. R. 26 November 1852, Concl. conf.

89. De openlegging van boeken strekt niet om aan de eene partij de bevoegdheid te geven den inhoud der boeken van de wederpartij te onderzoeken, maar om ze den regter voor te leggen, ten einde daarvan inzage te nemen en daarvan door de wederpartij een uittreksel te doen nemen voor zooveel datgene aangaat wat den regter blijkt het punt in geschil te betreffen. Derhalve moet worden ontzegd de incidentele vordering van den eischer, dat bevolen worde de openlegging van het brievenboek en het kopij-brievenboek der gedaagden aan den eischer, door middel der griffie.

Amsterdam 18 Junij 1856.

90. De regter mag ook ambtshalve de openlegging der koopmansboeken aan den eischer bevelen, en zulks hoewel deze een extract uit die boeken moge overgelegd hebben.

Woerden Kgr. 5 April 1852.

91. De bevoegdheid des regters om de openlegging van koopmansboeken te bevelen (art. 12 Kh.) is niet beperkt tot de gevallen, waarin die boeken volledig bewijs kunnen leveren (art. 10 Kh.), maar komt te pas zoo dikwijls die openlegging op eenige wijze hoegenaamd tot de beslissing van het proces kan dienstig zijn.

N.-Holland 26 Januarij 1860, bev. *a* Amsterdam 12 Julij 1859.

92. Eene vordering tot openlegging van boeken kan door den regter niet in aanmerking worden genomen, indien die alleen is gegrond op de onbewezene assertie der eischers, dat een lid hunner firma in een kopij-commissieboek des gedaagden, op diens verzoek, de questieuse posten zoude hebben ingeschreven, omdat er van den uitslag van zoodanige soort van opgelegd bewijs niets meer te verwachten zou zijn, dan hetgeen de ged. uit vrijen wil bereid zoude zijn te erkennen.

Amsterdam 21 Junij 1848.

93. Een ged. kan niet bij gebrek van alle bewijs aan zijde der eischers, genoodzaakt worden zijne boeken in judicio over te leggen, en rekening en verantwoording te doen.

's Hertogenbosch 30 Junij 1841.

94. Indien een koopman geen bewijs hoegenaamd heeft geleverd, moet als doelloos worden beschouwd de door hem gevraagde overlegging van de boeken zijner tegenpartij, waaraan hij verklaart zich te willen gedragen.
's Hertogenbosch 24 November 1848.

95. Bij ontkentenis door den gedaagde van met den eischer in de door hem aangenomen hoedanigheid in betrekking te zijn geweest, en bij gebrek aan bewijs in het algemeen van het bestaan der beweerde handelingen, bestaan er geene termen om de overlegging van des eischers koopmansboeken te bevelen.
b Maastricht 5 Junij 1851.

96. Indien de eischer een saldo vordert wegens gedane leveringen, de ged. beweert dat meer is betaald dan hem in rekening wordt gebragt, kan laatstgemelde niet eene volledige rekening van credit en debet vorderen, als zijnde de eischer niet rekenpligtig, maar kan de regter, ter beoordeeling van de gegrondheid der vordering, bevelen dat aan hem de koopmansboeken worden opengelegd.
b Amsterdam 24 October 1845.

97. Bij het instellen eener vordering, per resto verschuldigd ter zake van op verschillende tijdstippen gedane leveringen, waarvan slechts sommige worden erkend, en andere ten stelligste ontkend, kan de bijbrengst en openlegging van koopmansboeken niet tot staving der vordering in het algemeen, maar alleen tot bewijs der erkende leveringen worden gevorderd en bevolen.
b Roermond 12 Junij 1851.

98. Voor toewijzing is niet vatbaar de conclusie tot openlegging der boeken van de wederpartij, ten einde daarvan inzage of een uittreksel te nemen voor zooveel het punt in geschil betreft, wanneer de incidentele eischer, die beweert dat een wissel waarvan de betaling wordt gevorderd, door een derde met het verstrekken van ander handelspapier is gedekt, niet duidelijk en bepaald aanwijst welk handelspapier en wanneer dit zou gegeven zijn, noch aannemelijk maakt, dat en welke nader ter zake dienende inlichting uit die boeken zal verkregen worden.
Z.-Holland 19 December 1870, bev. Rotterdam 25 Mei 1870.

99. Het bevel tot openlegging der boeken kan niet afhangen van de zuivere willekeur des regters, maar behoort gemotiveerd te zijn, althans door eenig niet geheel van bewijs ontbloot beweren van de partij die zulks vordert, of ten minste moet daarvoor van elders aanleiding in het geding aanwezig zijn. Het beweren van eenen schuldenaar, dat hij in rekening-courant staat met den schuldeischer, en de schuld, waarvoor hij aangesproken wordt, in die rekening-courant zoude zijn gekweten, geeft dus geen regt tot het vorderen van de openlegging van des schuldeischers boeken, wanneer dat beweren door niets wordt gestaafd.
's Gravenhage 23 Februarij 1858.

100. Art. 13 Kh. wordt niet beheerscht door art. 10 Kh.; het eerstgemeld artikel is dus ook toepasselijk, indien de handeling geheel wordt ontkend, of het bestaan daarvan niet in het algemeen is bewezen, en dus het koopmansboek niet als bewijs kan gelden.
Amsterdam Kgr. IV 15 Februarij 1856.

101. Wanneer de gedaagde de openlegging van des eischers boeken vordert, en deze, ofschoon bewerende dat daartoe geene termen bestaan, zulks niet weigert, mag de regter die openlegging bevelen, op grond dat zij, om de wettigheid der vordering te constateren, kan van belang zijn.
b Goes 13 December 1861.

102. Bevel aan eischer tot openlegging zijner boeken, op grond dat de handeling niet geheel ontkend, en haar bestaan daarenboven in het algemeen bewezen was door een brief des gedaagden.
b Amsterdam 23 November 1864.

103. Een gedaagde is niet tot openlegging zijner boeken verpligt, al verklaart de eischer zich daaraan te zullen gedragen. De bepalingen omtrent het bewijs door koopmansboeken geven den eischer geenszins het regt den bewijslast op den gedaagde over te brengen.
Assen 12 April 1869.

104. De bewering van eene partij van geene boeken te hebben gehouden, is niet genoegzaam om zich aan het voorschrift van art. 12 Kh. te onttrekken, vermits het niet houden van boeken wel kan strekken tot nadeel van den koopman, maar niet van dengeen, die met hem handelt.
a Amsterdam 16 Julij 1850.

105. Er bestaan termen om aan den eischer de openlegging zijner boeken te bevelen, indien deze wel heeft verklaard zich te gedragen aan de boeken zijner tegenpartij, doch deze erkent geene boeken te hebben gehouden.
Amsterdam Kgr. I 16 Junij 1854; — cf. def. vonn. Amsterdam Kgr. I 4 Julij 1854.

106. De niet-overlegging van zijn boek door een koopman, onder het beweren dat hij van zekere in geschil zijnde operatie geen boek heeft gehouden, terwijl de tegenpartij een extract uit haar boek heeft overgelegd, levert een vermoeden tegen hem op, hetwelk aan 's regters oordeel is overgelaten.
N.-Holland 4 October 1866.

107. De gedaagde moet geacht worden de openlegging der boeken te hebben geweigerd, indien de tegenpartij verklaart zich er naar te willen gedragen; de verklaring van ged. dat hij geene boeken heeft gehouden, kan hem niet tot verschooning dienen. Door die weigering ontstaat een vermoeden ten zijnen nadeele; dit levert echter geen volledig bewijs op, maar slechts eene semi-plena probatio, welke door den eed kan worden gesterkt; art. 13, al. 2 Kh.
Amsterdam Kgr. IV 15 Februarij 1856.

108. Wanneer de gedaagde heeft nagelaten aan het regterlijk bevel tot openlegging der koopmansboeken te voldoen (art. 13 Kh.), vervalt het onderzoek naar het al of niet juiste van het beweren, dat de boeken die de eischer heeft overgelegd, niet rigtig zijn gehouden, en behoort den eischer een eed te worden opgelegd.
b Assen 20 Junij 1864.

Aanteek.boekje 1, 9.
Assurantie 75.
Betaling 41.
Bewijs Bz. 14 v.
Boekhouding 6 v. 68.
Borgtogt 47 v.
Brievenboek 2 v. 12.
Cassatie Bz. 8.
Commissionnair 20 v. 24 v. 76.
Deskund. Bz. 79.
Eed 16 v. 22, 53 v. 61 v. 69 v.
Extract 55 v.
Factuurboek 1.

Faillissement 77 v.
Gemis v. boeken 104 v.
Geneeskunde 5.
Get.bewijs Bz.
Goederen 49.
Grootboek 1, 4, 7.
Handeling 32 v.
Hand. v. gem. rek.
Huur en verh. 7.
Huw.gemeenschap 74.
Incid. vord. 85.
Inkoopboekje 1.
Koop en verkoop.
Koophandel.
Koopman.
Levering 38 v. 42 v. 88.
Locus reg. act. 14.
Meded. v. stukken 55v. 73v. 80 v.
Niet rigtige 68 v.
Openlegging 89 v.
Overeenkomst 28.
Overlegging 55 v. 73 v.
Prijs 50 v.
Referte 104 v.
Reiziger 9, 13.
Rek.-courant 66.
Rek. en verantw. 25, 96.
Scheid. en deel. 79.
Schuldboek 1, 25.
Tusschenpersoon 20 v.
Vennootschap 29 v.
Verkoopboek 1.
Vermoedens 15 v. 53, 69 v.
Wet 14.
Wisselbrief.

KOOPVAARDIJSCHEPEN.

1. Naar een in het volkenregt algemeen erkend regtsbeginsel maakt een schip op zee deel uit van het grondgebied van den Staat waartoe het behoort, zoodat de handelingen die op het schip plaats hebben, moeten geacht worden te zijn bedreven niet buiten 's lands, maar in het land zelf waartoe het schip behoort. Dit beginsel is bij de wet v. 7 Mei 1856 (Sb. nº 32) gehuldigd, en bij het advies van den Franschen Staatsraad van 28 October (20 November) 1806 toepasselijk verklaard op vreemde schepen, die zich in de havens van het Koningrijk bevinden; over de misdrijven aan boord van deze schepen door den eenen schepeling tegen den anderen bedreven, is dus de territoriale regtsmagt onbevoegd te oordeelen. De Ned. regter is derhalve wel bevoegd kennis te nemen van misdrijven door een schepeling op een Ned. schip gepleegd, onverschillig of hij al dan niet is vreemdeling, zonder dat het eenig onderscheid maakt, dat het misdrijf niet in volle zee, maar ter reede van eene Ned. kolonie is begaan, indien het is gepleegd door iemand van de equipage tegen personen van dezelfde equipage.

b H. R. 12 November 1861, Concl. conf.; — cf. Z.-Holland 29 Julij 1861, alwaar echter de questie van competentie niet formeel was geopperd. — *c* H. R. 12 Junij 1850, Concl. conf. mede betrekkelijk een misdrijf ter reede eener Ned. kolonie gepleegd, en waaromtrent de H. R. overwoog, dat het onverschillig is, of het misdrijf al dan niet werd begaan door een Nederlander tegen een Nederlander. — H. R. 12 Januarij 1858, Concl. conf. ten aanzien van misdrijven, gepleegd in volle zee, onverschillig of die al dan niet door Nederlanders waren gepleegd, verw. de cass. tegen Z.-Holland 16 October 1857.

2. De Ned. regter is niet bevoegd kennis te nemen van eene aanklagte tegen den opperstuurman van een Amerikaansch schip, liggende in eene haven van dit Koningrijk, ter zake van een misdrijf, gepleegd tegen een schepeling van dezelfde equipage.

c H. R. 29 Junij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland, waarbij was bev. Brielle 13 Februarij 1841.

3. Weerspannigheid gepleegd door aantasting en wederstand, feitelijk en gewelddadig begaan aan boord van een koopvaardijschip (de Twenthe) door meer dan drie en minder dan twintig gewapende personen (Maleijers) jegens hunnen meerderen in rang (den schipper), en alzoo jegens eenen ambtenaar, werkzaam ter uitvoering der wet. Beweerde poging tot moedwilligen doodslag vergezeld van eene andere misdaad door een der beschuldigden gepleegd, en, voor zooveel een ander hunner betreft, daarenboven van eene derde misdaad en van een wanbedrijf. De wet van 7 Mei 1856, op 1 Julij daaraanvolgende verbindende, is ook van toepassing op de beklaagden, die op 7 Julij zich nog te Rotterdam bevonden en op 15 Julij eerst in zee zijn gestoken.

Z.-Holland 16 October 1857. — Cf. H. R. 12 Januarij 1858.

4. De woorden «muiterij» en «verzet» der schepelingen zijn niet gebezigd als woorden van ééne en dezelfde beteekenis. Daardoor wordt aan onderscheidene misdrijven gedacht, en kan derhalve gequalificeerd worden als muiterij, «de gelijktijdige en gezamenlijke dienstweigering van een aantal, zoo niet van alle schepelingen, waardoor alle handeling met het schip werd verlamd.» De verwijzing tot de bepalingen van het C. P. bij art. 11 der wet van 7 Mei 1856 heeft ten gevolge, dat op muiterij van schepelingen de correctionele gevangenisstraf en de geldboete wegens het wanbedrijf van rebellie moeten worden toegepast.

H. R. 22 Maart 1859, verw. de cass. tegen N.-Holland 5 Januarij 1859, waarbij was vern. Amsterdam 2 December 1858.

5. Voor de strafbaarheid van desertie van boord van een koopvaardijschip door een schepeling, moet het opzet aanwezig zijn om niet terug te keeren, en hiervan moet zoozeer blijken, dat het onvoldoende is als bewezen aan te nemen het verlaten van de lijn en het niet terugkeeren naar het reeds op reis zijnde schip.

b H. R. 28 April 1869, Concl. contr. vern. Groningen Hof 22 Februarij 1869, waarbij was bev. Groningen 24 December 1868.

6. De schipper is niet geregtigd bij weigering van een schepeling om aan een bevel, al strekt dit tot behoud en zekerheid van schip en lading en ter bevordering der reis, te gehoorzamen, op dien schepeling te schieten en hem zoodoende te verwonden, wanneer er althans geene omstandigheden aanwezig waren, die het gebruiken van dien maatregel konden wettigen, bv. om een einde te maken aan een geest van oproer die tot feitelijkheden dreigde over te gaan, en het behoud van schip en lading, benevens de persoonlijke veiligheid van schipper en schepelingen in gevaar zoude brengen.

Amsterdam 24 December 1866.

7. Het strafregister van een schipper behoeft niet te bevatten den tijd wanneer de strafbare feiten zijn gepleegd, noch de straffen die den schepeling na zijn ontslag zijn opgelegd.

Amsterdam 13 September 1865.

8. Bij alle zeereizen moet monstering plaats hebben, en is bij gebreke van dien, de waterschout bevoegd te weigeren het strafregister te parapheren.

Z.-Holland 17 October 1862.

9. Het niet behoorlijk invullen of vertoonen aan de bevoegde autoriteit van het strafregister van een schipper, vernietigt niet de bewijskracht daarvan ten opzigte van een daarin gerelateerd feit.

Amsterdam 13 September 1865.

10. Een minderjarige die als schepeling na de monstering en na het ontvangen van gage of handgeld, vóór den aanvang der reis, zich niet op den bepaalden tijd aan boord heeft bevonden, kan niet gezegd worden door eigen schuld de reis niet medegemaakt te hebben, en is dus niet strafbaar als schuldig aan «het als »schepeling, na de monstering en het ontvan»gen van gage of handgeld, vóór den aanvang »der reis zich niet op den bepaalden tijd aan »boord bevinden,» indien zijn vader, die tot de aanmonstering geene toestemming had gegeven, en dan ook het handgeld bij den huurbaas doen terugbezorgen, hem verboden had zich door eene buitenlandsche reis van het ouderlijk huis te verwijderen.

N.-Holland 23 November 1870, vern. Amsterdam 12 October 1870.

11. De wet van 7 Mei 1856 (Sb. n° 32) omtrent de huishouding en de tucht op koopvaardijschepen, is niet toepasselijk op visscherschepen die de zee bevaren. Ontslag van regtsvervolging ter zake van het zich niet ten bepaalden tijde aan boord te hebben bevonden, na handgeld te hebben bekomen.

Rotterdam 14 Maart 1865.

12. Art. 11 der wet v. 7 Mei 1856 is toepasselijk op beklaagden wegens rebellie, aangemonsterd vóór dat die wet verbindende was.

d H. R. 1 Junij 1858, Concl. conf.

13. De bepaling van art. 17 der wet van 7 Mei 1856 omtrent de tucht op koopvaardijschepen, maakt de Regtbank niet onbevoegd om over de vordering zelve tot uitbetaling van gage te oordeelen, wanneer die gage wordt beweerd door korting wegens opgelegde straf, te zijn verbeurd of vernietigd.

Amsterdam 28 Julij 1862.

Compet. Bz. 13.
Compet. Sz. 1 v.
Desertie 5, 10 v.
Monstering 8.
Muiterij 4, 6.
Ouderl. magt 10.
Rebellie 3 v. 12.
Scheepsvolk 1, 5, 10.
Schrift. bewijs Bz. 7 v.
Strafregister 7 v.
Verzacht. omstand.
Wet 12.

KORT GEDING.

I. Bevoegdheid.
II. Procedure.

I.

1. De beslissing van den voorzitter in kort geding behoort niet in ieder geval te zijn eene beslissing «bij voorraad;» deze laatste in art. 289 Rv. gebezigde woorden beheerschen niet die geheele bepaling. Deze spreekt integendeel van tweederlei zaken, 1° van onmiddellijke voorzieningen bij spoedeischende zaken, en 2° van onverwijlde voorzieningen bij voorraad. Op deze laatste alleen is bij art. 292 Rv. gedoeld.

b H. R. 29 October 1869, Concl. conf.

2. Waar volgens het eerste gedeelte van art. 289 Rv. de regtsmagt van den president is aangewezen voor alle zaken, waarin uit hoofde van onverwijlden spoed eene onmiddellijke voorziening wordt vereischt, kan deze voorziening ook ongetwijfeld eene beslissing ten principale wezen. Niet limitatieve maar enunciatieve zin der daaropvolgende opsomming.

Gelderland 29 Mei 1872.

3. De voorzitter der Regtb. is volgens art. 289 Rv. alleen bevoegd, om uitspraak te doen over vorderingen, bij welke eene voorziening bij voorraad is geëischt; als zoodanig kan niet worden beschouwd de vordering, dat de geschutte beesten weder op de weide zullen worden teruggebragt, alsmede die tot schadevergoeding.

Gelderland 7 Julij 1858.

4. De zwarigheden, die bij eene boedelbeschrijving ontstaan, moeten in ieder geval en zonder eenige uitzondering aan de beslissing bij voorraad van den voorzitter van de Regtbank worden onderworpen, zoodat de eischer niet ontvankelijk is in zijnen eisch bij de Regtbank aangebragt, ten einde die zwarigheden te doen beslissen.

Assen 2 December 1867.

5. Zwarigheden of verschillen bij eene boedelbeschrijving ontstaan, moeten worden beslist door den president der Arr.-Regtb. in kort geding. De Regtb. zelve is daartoe onbevoegd. Tot de kennisneming van de Arr.-Rb. als gewonen regter behoort echter wel het geschil, wie gehouden is de boedelbeschrijving aan te vangen.

Amsterdam 19 April 1852.

6. Tegen de uitspraak van een kantonregter, waarbij hij, naar aanleiding van art. 675, n° 7 Rv., een notaris heeft benoemd, ten wiens overstaan, na eene ontzegeling, de boedelbeschrijving zal worden opgemaakt, kan niet bij den president eener Arr.-Rb. in référé worden opgekomen, uit hoofde de kantonregter de bevoegde persoon is om het tusschen partijen casu quo bestaande geschil te beslissen. De Nederl. wetgever is daarbij ten eenemale afgeweken van de bepalingen vervat in art. 936, n° 6 Pr. Civ. Die beslissing en uitspraak des kantonregters is niet te beschouwen als eene uitspraak bij voorraad, gelijk die, welke bedoeld wordt in art. 665, al. 2 Rv., maar als eene definitieve beslissing.

Sneek Kgd. 26 Maart 1841.

7. Opdat de president in kort geding bevoegd zij over zwarigheden of verschillen bij eene boedelbeschrijving ontstaan te beslissen, moet met die beschrijving reeds zijn aangevangen, en geen verschil bestaan over de verpligting tot boedelbeschrijving of over den vorm dier handeling.

Leeuwarden Kgd.... Mei 1869 (1).

8. De voorzitter, bevoegd te oordeelen over zwarigheden die «bij eene boedelbeschrijving» ontstaan, moet ook geacht worden bevoegd te zijn te beslissen over de weigering van een der deelgenooten om den notaris, ten einde de beschrijving op te maken, in zijne woning toe te laten.

Drenthe 15 Augustus 1870, bev. Assen Kgd. 3 Mei 1870.

9. Ook bij verschil over het ontslag van den aangestelden bewaarder die de verzegelde goederen niet dan onder voorbehoud ter inventarisatie heeft willen aanwijzen, en over de benoeming van een anderen bewaarder bij de voorgenomen ontzegeling, is de president der Regtbank bevoegd eene beslissing te geven.

Overijssel 13 Junij 1870.

10. De voorzitter is in kort geding niet alleen bevoegd tot schorsing van een gelegd executoir

beslag op roerende goederen, maar ook tot algeheele opheffing van dat beslag en tot opheffing van de bewarende hand, zoodat de gearresteerde weer de vrije beschikking krijgt over de in beslag genomen goederen.

b H. R. 29 October 1869, Concl. conf.

11. De bevoegdheid om, in gevallen van onverwijlden spoed, de vorderingen in kort geding voor den president der Arr.-Rb. te kunnen brengen, is beperkt tot zoodanige spoedvereischende vorderingen, welke kunnen worden toegewezen, zonder dat de beslissing bij voorraad nadeel aan de zaak ten principale toebrengt; daaronder kan niet worden gerangschikt een eisch, gedaan tot het zuiver opheffen van een executoriaal beslag, bv. op grond dat het zou zijn gelegd vóór het bevel tot betaling. De bijvoeging in des presidents beslissing bij kort geding, dat die beslissing wordt verleend bij voorraad en onverkort de sustenuen en regten der partijen, kan eene vordering, die op zich zelve niet voor onderzoek in kort geding vatbaar is, aan zoodanig onderzoek niet onderwerpen.

Gelderland 11 Maart 1846.

12. Het onderzoek van de innerlijke waarde van den titel krachtens welken geëxecuteerd wordt, is in den regel uitgesloten bij de beslissing in kort geding op een verzoek tot schorsing der executie, uit hoofde van daartegen gedaan verzet.

Nijmegen Kgd. 26 December 1856.

13. De president der Arr.-Regtb. is bevoegd kennis te nemen in kort geding van eene vordering tot staking bij voorraad van eene executie op onroerende goederen, tot dat op een geïnterjecteerd appel zal zijn beslist.

Hoorn Kgd. 20 Januarij 1864.

14. De beslissing, wie eigenaar is der roerende goederen, welke in beslag worden genomen, behoort niet tot de regtsmagt van den voorzitter der Regtbank; door een verzet op dien grond gedaan, kan de voortzetting der inbeslagneming niet worden gestuit.

Utrecht Kgd. 22 Julij 1861.

15. De president kan in kort geding niet oordeelen over de vordering tot vergoeding van eventueel te beloopen schade.

b Amersfoort 28 November 1860.

16. De voorzitter der Arr.-Rb. is, met het oog op art. 796 Rv., niet bevoegd om in kort geding te oordeelen over een aanbod van gereede betaling, gevolgd door consignatie.

Maastricht Kgd. 17 Augustus 1849.

17. De vraag, of ééne der partijen, en meer bepaald een plaatselijk bestuur, zeggende te handelen als politie-magt, bevoegd is om, hangende het onderzoek van den hoogeren regter, zich zelve regt te verschaffen door de daadwerkelijke uitvoering van het vonnis waartegen appel, is niet vatbaar om in kort geding te worden beslist.

Maastricht Kgd. 8 September 1858.

18. Ofschoon de president niet bevoegd is in kort geding uitspraak te doen over de verpligting zelve tot ontruiming van het gehuurde, indien de huurder na het eindigen van een schriftelijk huurcontract in gebreke blijft het gehuurde te verlaten, zoo kan hij echter, in geval van dringende noodzakelijkheid tot eene onmiddellijke voorziening, wel gelasten als voorloopigen maatregel, dat de huurder provisioneel het gehuurde dadelijk zal verlaten, voorbehoudens eens ieders goed regt omtrent de zaak zelve, en zonder eenige præjudicie van latere uitspraken door den gewonen regter eventueel te doen.

Amersfoort Kgd. 19 Maart 1861.

19. De president der Regtbank is bevoegd om ontslag uit de gijzeling te bevelen, in het geval dat door den gegijzelde hooger beroep van het hem veroordeelend en niet bij voorraad uitvoerbaar vonnis is ingesteld.

Groningen Hof 4 December 1866.

20. De voorzitter eener Regtbank is niet bevoegd te oordeelen over de wettigheid van het bezit van roerende goederen bij hem die deze van een gefailleerde gekocht heeft. Hij behoort zich derhalve onbevoegd te verklaren om op den eisch des curators te beslissen over de afgifte en het vervoer dier goederen waar de curator mogt goedvinden.

Drenthe 5 Februarij 1870.

21. Waar het geldt een verschil omtrent de in bewaringstelling van den failliet, kunnen deze en de curator zich ter bekoming van eene beslissing en référé wenden tot den president der Arr.-Regtbank.

Amsterdam Kgd. 19 September 1867.

22. Vatbaar om in kort geding door den president te worden beslist, is eene regtsvordering tot schorsing van den verkoop van een onroerend goed door den man gehypothekeerd hangende het geding tot scheiding van tafel en bed, en nadat tot behoud van de regten der vrouw de gemeenschap behoorlijk was geïnventariseerd. Het is daartoe niet noodig dat de vordering tot nietigverklaring van de hypothecaire akte vooraf bij den bevoegden regter zij ingesteld. Het gemis van dolus bij den hypotheekhouder kan de toewijzing der gevraagde schorsing niet in den weg staan, en behoeft zelfs niet te worden onderzocht.

's Gravenhage Kgd. 9 Augustus 1872.

23. De vraag in hoever een aangekondigde publieke verkoop al dan niet kan geacht worden in strijd te zijn met de wijze waarop een beneficiaire erfgenaam volgens art. 1080 B.W. de roerende goederen moet verkoopen, is niet vatbaar om in kort geding te worden uitgemaakt, maar staat ter beslissing der Regtbank. De voorzitter kan alleen de schorsing van den verkoop bevelen.

Amersfoort Kgd. 14 December 1860.

24. De voorzitter der Regtbank is niet bevoegd om in kort geding uit hoofde van onverwijlden spoed regt te spreken, wanneer de verzoeker door zijne eigene handelingen aanleiding heeft gegeven tot de noodzakelijkheid eener onmiddellijke voorziening, en welke noodzakelijkheid hij ieder oogenblik kan doen ophouden: hij is dus niet bevoegd kennis te nemen van de vordering dat het door eischer geschutte vee openbaar zal worden verkocht tot opheffing van alle moeijelijkheden, gerezen ten opzigte van het voortzetten van het stallen, voederen en verzorgen van het vee.

Gelderland 19 Augustus 1858.

25. De voorzitter der Regtbank, de schorsing bevelende van een tusschen partijen voor

scheidslieden aanhangig geding, tot dat op een bij de Arr.-Regtb. aanhangig verzet van eene der partijen tegen de executie eener arbitrale dispositie bij uiterlijk gewijsde zal zijn regt gedaan, handelt binnen de grenzen zijner bevoegdheid, ook dan, wanneer eene latere arbitrale dispositie, waardoor aan de eerste werd gevolg gegeven en waartegen geen verzet werd gedaan, feitelijk buiten werking wordt gesteld. De tijd, gedurende welken een regtsgeding voor arbiters wettiglijk geschorst is, moet bij den in art. 625 Rv. verleenden termijn worden toegevoegd.

N.-Holland 17 Januarij 1859.

26. De sequestratie van goederen moet door de Regtbank, niet door den president in kort geding worden bevolen.

Amersfoort Kgd. 14 December 1860.

27. De president der Regtbank is bevoegd eene sequestratie van in geschil zijnde goederen te bevelen; doch hiertoe bestaat geen grond, wanneer een vennoot die mede in het actief der vennootschap heeft bijgedragen, na het aangaan der associatie door den anderen vennoot, nu zijne wederpartij, in het bezit dier goederen is gesteld.

Amsterdam Kgd. 13 Julij 1863.

28. De eisch tot opslag en bewaring der lading ingevolge art. 487 Kh. behoort tot de zeezaken welke volgens art. 312 Rv. zijn spoedvereischende; die vordering kan mitsdien in kort geding behandeld en afgedaan worden.

Rotterdam Kgd. 31 Augustus 1871.

29. Geene spoedeischende zaak in den zin van art. 289 Rv. is aanwezig, waar een gemeentebestuur onregtmatig eene eigene gasfabriek exploiteert, op een tijdstip waarop de met een concessionnaris aangegane overeenkomst nog niet is afgeloopen, hoewel met het oog op de beperktheid van tijd, de opheffing der belemmering jegens den concessionnaris alleen mogelijk is door het instellen van een eisch in kort geding. Onbevoegdverklaring van den voorzitter der Regtbank.

Gelderland 29 Mei 1872, vern., voor zooverre hierbij geene onbevoegdheid is uitgesproken, maar op gelijke beschouwingen als in hooger beroep, de vordering is niet-ontvankelijk verklaard, Nijmegen Kgd. 11 April 1872.

30. De voorzitter is onbevoegd om in kort geding kennis te nemen van eene vordering, daartoe strekkende, dat een advokaat de processale stukken aan den cliënt afgeve tegen recipis, zelfs onder aanbod van door den voorzitter vast te stellen zekerheid voor de voldoening der honoraria en uitschotten.

Maastricht Kgd. 20 September 1871.

31. Indien de president teregt van eene vordering in kort geding is gesaisisseerd, moet ook door hem kunnen worden beschikt omtrent alles wat anders tot de bevoegdheid van het collegie behoort om het instellen der actie mogelijk te maken, en voorziet hij alzoo ook bevoegdelijk in de magtiging eener getrouwde vrouw, om zonder den maritalen bijstand in kort geding op te treden.

'sGravenhage Kgd. 9 Augustus 1872.

II.

32. In zaken van kort geding is de president niet geregtigd, met verwijzing der zaak naar de Arr.-Rb., tevens een regter-commissaris te benoemen, en op diens rapport de zaak te doen aanbrengen, maar behoort die op eene hetzij gewone, hetzij op korten termijn uit te vaardigen dagvaarding te worden aangebragt.

Leeuwarden 25 Julij 1843.

33. Bij verzet tegen de verzegeling is de bedoeling van art. 665 Rv. niet, dat de kantonregter als eene der eigenlijk gezegde partijen in het geding optrede, en zelf het geschil bij den president aanbrenge.

Amsterdam 2 October 1868.

34. Wanneer bij eene boedelbeschrijving eene der partijen, naar aanleiding van art. 682 Rv. de andere in kort geding heeft geroepen voor den voorzitter der Arr.-Regtb., is het niet noodig nader bewijs te leveren van de wederzijdsche qualiteiten, maar kan de dagvaarding volstaan met te dien aanzien te verwijzen naar de boedelbeschrijving, door de vermelding: in relatie als bij den inventaris is vermeld. Al ware zulks het geval niet, zou de bewering des verweerders, dat niet hij als gesubstitueerde gevolmagtigde, maar de lastgever had moeten zijn geroepen, niet opleveren een middel van niet-ontvankelijkheid tegen de vordering, maar eene (ten deze niet voorgestelde) nietigheid van dagvaarding volgens art. 5, nº 2 Rv. Geene oproeping van andere dan bij den inventaris verschenen partijen wordt in het kort geding vereischt.

c N.-Holland 27 Maart 1862; — cf. Haarlem Kgd. 10 Januarij 1862.

35. Indien de kantonregter na daartoe gedane vordering weigert de zegels op te heffen, moet het geding bij den voorzitter der Regtbank tegen den kantonregter gevoerd worden en niet tegen hem die de verzegeling heeft gevraagd.

a N.-Holland 7 December 1854, Concl. conf.

36. In kort geding, waar alleen de rede kan zijn van eene spoedige en dadelijke voorziening, zonder formeel proces, kan niet te pas komen en is met den aard daarvan strijdig het voeren van langwijlige en ingewikkelde procedures, en kunnen er mitsdien geene termen zijn tot het gelasten bij interlocutoire uitspraak van een formeel getuigenverhoor, noch van eene expertise.

'sGravenhage Kgd. 28 December 1849.

37. De gewone regelen van procedure gelden niet bij het kort geding, en het kan aan eene der partijen niet vrijstaan, door het opwerpen van exceptën, in casu van onbevoegdheid van den president om te cognosceren over de schorsing eener executie krachtens eenen executorialen titel ondernomen, het erlangen eener beslissing bij voorraad te verhinderen, en het door den wetgever voorgestelde doel te verijdelen. Er kan dus uitspraak ten principale gedaan worden, al heeft de gedaagde verklaard bij zijne exceptie te volharden.

Hoorn Kgd. 20 Januarij 1864.

38. Het is geen vereischte dat de beslissing van den president in kort geding gevallen, in het openbaar worde uitgesproken.

a N.-Holland 3 April 1856.

39. Indien de voorzitter onbevoegd is om regt te spreken over de bij hem aangebragte

vordering, moet hij zich van de beoordeeling der zaak onthouden, en niet partijen verwijzen naar de gewone regtspleging, welke verwijzing dan alleen kan te pas komen, indien de voorzitter van oordeel is, dat de zaak niet vatbaar is om in kort geding genoegzaam te worden ingelicht.

Gelderland 7 Julij 1858.

40. Het bevel van den president, bij art. 290 Rv. bedoeld, schriftelijk gegeven zijnde, behoeft niet afzonderlijk beteekend te worden, en valt niet in de termen van art. 430 Rv.

Amsterdam 2 October 1868.

41. Wanneer van de oorspronkelijke bij dagvaarding in kort geding aangebragte vordering, de Regtbank noch door een renvooi van den president, noch door eene nieuwe dagvaarding is gesaisisseerd geworden, mag deze informaliteit door de toestemming van partijen worden gehouden voor gedekt.

Amsterdam 15 Junij 1852.

42. De kennisneming van eene vordering, welke tusschen partijen reeds bij eene ordonnantie en référé is beslist, kan niet aan de Regtbank worden onderworpen, maar komt alleen aan de Hoven in appel toe.

's Hertogenbosch 1ⁿ a. 2 Maart 1837.

Aanbod 16.
Appel Bz. 42.
Arbiters 25.
Beschikk. op req.
Beteek. v. vonn. 40.
Bevracht. en vervr. 28.
Bezit 20.
Compet. Bz. 1 v. 29 v. 39.
Conserv. beslag.
Dagv. Bz. 32, 34.
Deskund. Bz. 36.
Eigendom 14.
Exceptiën 37.
Executie 10 v. 17, 22, 37.
Execut. beslag 10 v.
Faillissement 21.
Get.bewijs Bz. 36.
Gewijsde.
Gijzeling 19, 21.
Huur en verh. 18.
Hypotheek.
Inventaris 4 v. 34.
Kantonregter 6, 33, 35.
Koop en verk. 22 v.
Lijfsdwang 19.
Marit. magt 31.
Nietigheid pr.
Ontruiming 18.
Regtsingang Bz. 32, 41.
Retentie 30.
Schadevergoed. 3, 15.
Scheid. v. taf. en bed 22.
Sequestratie 26 v.
Vennootsch. 27.
Verzeg. en ontz. 9, 33, 35.
Vonnis Bz. 38 v.
Voorraad 1 v. 10 v.

KOSTELOOZE PROCEDURE.

I. Toelaatbaarheid. Aan wie; welke zaken.
II. Vereischten.
§ 1. Onvermogen; certificaat.
§ 2. Blijkbare ongegrondheid.
III. Procedure.
IV. Gevolgen der bekomen vergunning.
§ 1. In het algemeen; omvang.
§ 2. Verhaal der kosten en regten.
V. Voorzieningen.

I.

1. Het voorregt om kosteloos te mogen procederen, is wel bij art. 874 Rv. toegekend aan de kerkbesturen der verschillende godsdienstige gezindheden, maar niet aan de tijdelijke gebruikers van pastorale goederen, tot handhaving der regten, uit dat gebruik voortspruitende.

Nijmegen 20 Februarij 1849.

2. Het is niet noodig dat eene kerkvoogdij, die een voorloopig getuigenverhoor wil doen houden, vooraf een verzoek doe om het daartoe betrekkelijk request te mogen indienen op ongezegeld papier, en dat de daarop te nemen beschikking moge zijn vrij van zegel en registratie.

Assen 21 Januarij 1843.

3. Diakenen eener Ned. Hervormde gemeente behooren tot de besturen bedoeld bij art. 874 Rv.

b Z.-Holland 5 November 1849, Concl. Prok.-Gen. tot afwijzing van het verzoek tot gratis-procedure, op grond dat, al ware de qualiteit van requestranten als diakenen bewezen, daaruit nog geenszins zou volgen, dat zij wettig representeren het armbestuur.

4. Voor eene gemeente-armeninstelling door de burgerlijke overheid geregeld en bestuurd (art. 2, litt. *a* der Armenwet), is te houden het bestuur van het algemeen armbestuur en van de godshuizen der gemeente Grave, uitgeoefend door het collegie van regenten over de armen aldaar; dat bestuur is mitsdien toelaatbaar om kosteloos te procederen.

Wijchen Kgr.... (1).

5. Aan den curator in een faillissement qq. kan, bij het bewezen onvermogen van den failleten boedel, vergunning worden verleend tot gratis procederen, indien de vordering niet geheel ongegrond wordt bevonden.

Rotterdam 3 Januarij 1851, in welke zaak het gold de actio Pauliana, door den curator in te stellen. — Gorinchem ... 1851 (3), ten fine van kostelooze bereddering des boedels, — waarmede cf. Heerenveen 28 Junij 1842, — doch omtrent welke questie, anders bij Rotterdam 8 September 1852.

6. Art. 855 Rv. is niet toepasselijk op den ingezetene eener gemeente, wien bij art. 143 Gem.wet de bevoegdheid tot het instellen eener regtsvordering, namens de gemeente te zijnen laste is toegekend; hem kan dus niet de vergunning worden verleend om kosteloos namens de gemeente te procederen.

's Hertogenbosch 30 April 1852.

7. De Regtbank kan niet bevelen, dat de akte te passeren tot den afstand van eene erfenis, en de expeditie daarvan, geheel kosteloos zullen worden opgemaakt.

Middelburg 8 September 1847. — Breda 20 Maart 1857.

8. Aan hem, wien in eersten aanleg is ontzegd een verzoek om kosteloos te procederen, kan later van het in appel gewezen arrest over eene opgeworpene nietigheid der dagvaarding geene kostelooze uitgifte worden verleend, in casu ten einde zich tegen dat arrest in cassatie te voorzien.

Limburg 3 December 1849.

9. Art. 872 Rv. is van geene toepassing, waar de rede niet is van eene regterlijke magtiging, goedkeuring of andere regterlijke beschikkingen op eenvoudige requesten of andere aanvragen buiten eigenlijk regtsgeding, maar van de afzetting van eenen voogd en van het doen van rekening. Ontzegging van het verzoek, dat het te vellen arrest op evenbedoeld request en de beteekening daarvan kosteloos zullen mogen geschieden.

Limburg 21 October 1850.

II. § 1.

10. Het regt om toelating te verkrijgen tot het kosteloos procederen, zonder bewijzen van onvermogen over te leggen, bij art. 874 Rv. toegekend aan armeninrigtingen enz., zonder onderscheiding of zij voor hare gestichten, of in andere aan haar bij de wet gegevene hoedanigheden handelen, mag niet beperkt worden tot de gevallen, waarin die inrigtingen voor de

handhaving of verkrijging van hare regten optreden, en is de overlegging der bewijzen van onvermogen alzoo niet noodig, wanneer deze inrigtingen verzoeken kosteloos te mogen procederen voor personen, die aldaar zijn opgenomen en verzorgd worden, en bepaaldelijk ook niet om een aan zoodanige personen opgekomen deel van eene nalatenschap, ten hunnen behoeve, gratis, onder beneficie van boedelbeschrijving te mogen aanvaarden.

d H. R. 27 Mei 1842, Concl. contr.

11. Eene kerkelijke gemeente behoort tot die besturen, welke op haar verzoek behooren te worden toegelaten tot kostelooze procedure, zonder overlegging van een bewijs van onvermogen.

H. R. 22 Mei 1844.

12. Het collegie waaraan naast het bestuur over de kerk of het kerkbestuur, alleen is opgedragen het beheer over de kerkelijke goederen te voeren, kan niet zonder overlegging van bewijs van onvermogen, toelating tot kosteloos procederen bekomen.

Wageningen Kgr. 19 October 1870.

13. Hoewel de woorden van art. 874 Rv. «op gelijke wijze, met gelijk gevolg enz.,» vatbaar zijn voor de uitlegging, dat het onvermogen der bedoelde armeninrigtingen en andere inrigtingen kan worden tegengesproken, kan zulks echter niet de geest van dat artikel zijn, omdat dit: 1° bij vroegere wettelijke bepalingen niet was toegelaten, en 2° de vrijstelling van het overleggen van het schriftelijk bewijs van onvermogen een afdoende grond is, om het er voor te houden dat kerkbesturen, alleen omdat zij liefdadige gestichten zijn, eene bijzondere gunst genieten, en dat zij zelfs niet gehouden zijn om, zoo zij gratis willen procederen, eenig onvermogen aan te toonen, of toe te laten dat men zulks tegenspreke.

b Winschoten 30 Junij 1841.

14. Op het door een vader in zijne hoedanigheid van voogd over zijn minderjarig kind, gedaan verzoek tot magtiging, om een aan dit kind behoorend perceel onder de hand te mogen verkoopen, kan magtiging worden verleend, met bepaling tevens dat de expeditie van die beschikking, zonder betaling van zegel- en registratie-regten, zal worden uitgereikt, hoewel bij het daartoe strekkend verzoekschrift wel is overgelegd een bewijs van het onvermogen des vaders, doch niet van den zoon, in wiens belang en ten wiens behoeve de magtiging wordt verzocht, indien in facto is aangenomen, dat de te verkrijgen autorisatie moet strekken tot de realisatie van de eenige geringe bezitting van dat kind.

c H. R. 27 Mei 1842, Concl. contr.

15. Indien eene getrouwde vrouw, bijgestaan door haren man, vergunning verzoekt om gratis in regten te mogen procederen, onder overlegging van een certificaat van onvermogen, aan haren man alleen uitgereikt, dan kan het daarvoor worden gehouden, dat ook zij zelve buiten staat is om proceskosten te dragen.

H. R. 15 April 1847, Concl. contr.

16. Een bewijs van onvermogen, afgegeven door den burgemeester eener gemeente, op de getuigenis van slechts één wijkmeester, voldoet niet aan de wet.

Woerden Kgr. 20 December 1847. — Woerden Kgr. 18 Junij 1849.

17. Uit het certificaat van onvermogen behoort te blijken, dat hij, aan wien het is afgegeven, onvermogend is om te procederen tegen een bepaald persoon en bij eenen bepaalden regter.

a b Apeldoorn Kgr. 28 September 1853.

18. Indien de gedaagde het verzoek om admissie-gratis tegenspreekt, op grond dat de eischer onroerend goed bezit, de eischer zulks erkent, onder bijvoeging echter, dat die panden voor de volle waarde met hypotheek zijn bezwaard, dan kan (wanneer het overgelegd certificaat van onvermogen naar zijn inhoud en vorm voldoende is en alzoo eene præsumtio juris oplevert) dat aveu van den verzoeker niet worden gesplitst, en moet de wederpartij, naar art. 862 Rv., door afdoende bewijsstukken aantoonen dat de bedoelde panden zijn onbezwaard of althans niet bezwaard voor hunne volle waarde.

Arnhem Kgr. 4 October 1853.

19. Art. 863 Rv. geeft niet alleen aan de verschijnende partij, maar ook aan den regter ambtshalve de bevoegdheid om het verzoek tegen te spreken of te weigeren, op grond van aanwijzing van genoegzaam vermogen, niettegenstaande de verklaring van den burgemeester.

Brielle 17 November 1843.

20. Afwijzing van een verzoek tot toelating om kosteloos te procederen, zelfs zonder voorafgaand bevel tot oproeping der tegenpartij, op grond dat de requestrant niet in zoodanige omstandigheden verkeert, om van de bij art. 855 Rv. bepaalde vergunning gebruik te kunnen maken.

Groningen Kgr. 16 April 1840.

21. De verzoeker om gratis proces te voeren kan niet geacht worden onvermogend te zijn, indien hij, zonder dat van eenige noodzakelijkheid daartoe zij gebleken, ten laste van een derde voor *f* 118.» heeft gekocht en de kosten van overdragt bestreden van eene schuldvordering groot *f* 660.», waarvan de voldoening met moeijelijkheden gepaard ging.

Maastricht 30 Januarij 1858.

22. Een eigenaar die voor een gedeelte van zijn onroerend goed eene jaarlijksche huur van *f* 264.» kan bedingen, kan (bij gemis van bewijs dat dit onroerend goed met hypothecaire schulden is bezwaard) niet gezegd worden zóódanig van middelen te zijn ontbloot, dat hij de kosten tot het instellen eener regtsvordering bij het Kantongeregt niet zou kunnen voldoen.

Woerden Kgr. 18 Junij 1849. — Boxmeer Kgr. 25 October 1855, ten aanzien van iemand, die eigenaar was van een huis en erf, dat voor het belastbaar inkomen eene waarde van *f* 1500.» had. — Amsterdam Kgr. IV 29 October 1850, omtrent den eigenaar van een huis ter waarde van *f* 1800.» à *f* 2000.» (in beide gevallen mede onbelast).

23. Iemand wien als schadevergoeding geregtelijk wordt aangeboden eene som van *f* 87.20, doch die, op grond van onvoldoendheid derzelve weigert dat aanbod aan te nemen, is niet geregtigd tot kosteloos procederen, ter verkrijging der geheele hem, volgens zijn gevoelen, als schadevergoeding verschuldigde som, daar uit

het geregtelijk aanbod blijkt, dat hij zooveel te goed heeft, dat hij niet kan geacht worden te vallen in de termen, welke hem aanspraak geven om kosteloos te procederen.
Arnhem Kgr. 13 November 1860.

24. Afwijzing van een verzoek tot gratis procedure uit hoofde van gebleken genoegzaan bezit van vermogen des verzoekers.
Winschoten 2 Mei 1855.

25. Afwijzing eener kosteloos gevraagde beschikking tot magtiging om vast goed, aan minderjarigen toebehoorende, te verkoopen, als zijnde gebleken van genoegzaam vermogen.
'sHertogenbosch 27 September 1861.

§ 2.

26. Het is de bedoeling van art. 855 Rv., om aan onvermogenden de gelegenheid te verschaffen regt te erlangen, maar geenszins om chicanes in de hand te werken, of daardoor den meer vermogende in zijn goed regt te vexeren. Hieruit volgt, dat men in het verzoek om gratis te procederen niet gegrond is, indien men wil opkomen tegen een vonnis der Arr.-Regtbank, waarbij des requirants conclusie om renvooi naar den kantonregter is afgewezen, terwijl hij, vroeger voor den kantonregter gedagvaard, diens onbevoegdheid heeft beweerd.
N.-Braband 11 Maart 1846.

27. Eene vordering kan reeds aanvankelijk geacht worden klaarblijkelijk te zijn ongegrond in den zin van art. 862 Rv., indien van de onregtmatige daad, waarover zich de verzoeker beklaagt en die tevens tot grondslag zoude strekken der civiele actie tot schadevergoeding, een proces-verbaal is opgemaakt, hetgeen ter vervolging aan het O. M. is opgezonden, doch waaraan geen gevolg is gegeven, als kunnende reeds daaruit worden opgemaakt, dat voor die beweerde onregtmatige daad geenerlei bewijzen zullen kunnen worden aangevoerd.
Gorinchem 20 Maart 1855.

28. Afwijzing van een verzoek tot gratis-procedure tegen de commissie tot ondersteuning van de nagelaten weduwen en weezen van de op 25 October 1852 verongelukte varensgezellen van Hellevoetsluis, bij het toebrengen van hulp aan de Oostenrijksche brik «pegno d'amicizia,» door eene der weduwen ingesteld, — en zulks wegens gebleken onwaarheid van het voorop-gestelde, als hebbende die weduwe werkelijk eene vrij aanzienlijke uitkeering genoten, en de opgave dat de commissie weigerachtig is verantwoording en uitkeering te doen, te onbepaald is.
Brielle 1 Junij 1855.

29. De Regtbank is onbevoegd om kennis te nemen van een verzoek tot toelating om gratis te procederen ten fine van ontruiming van een huis, dat bij vergunning om niet werd bewoond; art. 41 en 42 Rv.
Amersfoort 10 November 1847. — De kantonregter te Amersfoort, aan wien vervolgens de zaak werd verwezen, verklaarde zich mede onbevoegd bij vonn. v. 7 December 1847, op grond dat hij alleen over ontruiming van *gehuurde* huizen kon oordeelen. — Cf. Culenborg Kgr. 12 Maart 1841, zich bevoegd verklarende om kennis te nemen van de vordering tot betaling van *f* 20.» rente van een kapitaal van *f* 400.», hoewel de ged. verklaarde den titel te betwisten, op grond dat bij het verzoek om gratis te procederen, het alleen de vraag geldt of het verzoek gerigt is aan den regter, bij wien de zaak moet worden aangevangen, terwijl alle verdere exceptiën van incompetentie eerst bij het twistgeding zelf moeten beslist worden.

III.

30. Door den onvermogenden pleiter kan niet na eene bereids door hem ingestelde regtsvordering, hangende het geding, met goed gevolg toelating worden verzocht om kosteloos te procederen, maar hij is onherroepelijk van die regtsweldaad uitgesloten, indien hij zulks in limine litis heeft nagelaten.
Winschoten 12 Maart 1845. — Anders tacite H. R. 22 Mei 1844.

31. Ook dan, wanneer na verleende autorisatie, op korten termijn (van één dag) is gedagvaard, is de gedaagde (die van die tusschenruimte geen gebruik heeft gemaakt om het verzoekschrift, om kosteloos te procederen, aan den regter in te dienen, en die alsdan overeenkomstig de voorschriften der wet had behooren te handelen), zonder zich op de zaak ten principale te verdedigen, niet ontvankelijk in zijne hetzij principale, hetzij subsidiaire conclusie, strekkende òf tot het bekomen van een uitstel van eenige weinige dagen, ten einde in de gelegenheid te zijn een verzoekschrift in te dienen, om kosteloos te kunnen procederen, òf, met overlegging der bij art. 858 Rv. gevorderde verklaring, dat die vergunning hem dadelijk worde verleend. In ieder geval behoort op die alternatieve incidentele vordering afzonderlijk te worden beslist, hetzij volgens art. 249 Rv., indien men haar als zoodanig beschouwt, hetzij, indien ze als dilatoire exceptie wordt beschouwd, volgens art. 159, j° art. 161 Rv.
Amsterdam Kgr. II 6 September 1851.

32. Met het oog op art. 856 v. Rv., kan de toelating om kosteloos te procederen door een gedaagde niet bij conclusie ter civiele teregtzitting verzocht worden.
a Alkmaar 28 October 1847.

33. Het is niet voldoende, dat het verzoekschrift slechts de daadzaken, zij het uitvoerig, bevatte, maar ook de gronden der vordering, en derhalve de voorgenomen vordering zelve van den requestrant, moeten zoo al niet volledig, dan althans summier, worden opgegeven.
Sommelsdijk Kgr. 14 Julij 1853. — Woerden Kgr. 20 December 1847.

34. Het is een regel in regten, dat men niet moet hechten aan den letterlijken zin der woorden in eene akte vervat, maar veeleer moet nagaan, welke de bedoeling der belanghebbende partij is geweest. Hieruit volgt dat, om ontvankelijk te zijn in eene actie, het genoeg is, dat men in een verzoekschrift tot kosteloos procederen hetzelfde bedoeld hebbe, als in de dagvaarding later ten gevolge der admissie-gratis geëxploiteerd.
a Maastricht 27 December 1844.

35. De termijn, vermeld in art. 8, al. 2 Rv., is in het daarbij omschreven geval ook van toepassing op het exploit van beteekening van het

request en appointement, waarvan in art. 860 Rv. gesproken wordt. Mitsdien moet de bij laatstgemeld artikel bepaalde termijn van vier dagen voor hen die buiten de provincie wonen, met acht dagen worden verlengd.

a H. R. 4 Februarij 1841. — *b* H. R. 17 Januarij 1850.

36. Onder de uitdrukking «woonplaats der wederpartij,» in art. 860 Rv., omtrent de beteekening van het request en appointement ten fine van gratis-procedure, wordt niet steeds verstaan de woonplaats van den persoon der wederpartij. Toelating tot kostelooze procedure, hoewel de beteekening van het appointement met oproeping was gedaan bij den prokureur, die de memorie van cassatie had beteekend, en bij wien domicilie was gekozen.

d H. R. 25 Junij 1858.

37. Wanneer in de beteekening van het appointement met oproeping om gratis te procederen, eene verkeerde sectie was aangehaald van het perceel, waaromtrent eene possessoire vordering zou worden ingesteld, geeft dit den regter geene bevoegdheid om op de eenmaal verleende toelating bij het eindvonnis terug te komen, vl. indien de ged., blijkens zijn request om mede gratis te procederen, wist welke sectie was bedoeld.

Nijmegen 3 November 1857.

38. De regter is bij de behandeling van de zaak zelve niet bevoegd te onderzoeken of de oproeping van dengenen tegen wien gratis wordt geprocedeerd, geldig heeft plaats gehad.

Limburg 10 Januarij 1859. — Assen Kgr. ... November 1851 (1).

39. De regter kan bij het verhoor der partijen op een verzoek tot gratis-admissie, in geen onderzoek treden van de bewijzen van de gegrondheid der vordering, en is inzonderheid eene instructie der zaak, ten einde haar tot klaarheid en betoog te brengen, geheel uitgesloten.

Gorinchem 14 April 1849.

40. Indien er strijd bestaat tusschen de regelen eener procedure en de voorschriften gegeven, om de bevoegdheid te erlangen die procedure gratis te voeren, dan moeten de eerste ten koste van de laatste worden nagekomen, en behooren de laatste, zoo goed mogelijk, met de eerste in verband te worden gebragt. Hieruit volgt (ook met oog op art. 493, al. 2 B. W.), dat op een request tot onder-curatele-stelling van de echtgenoot des verzoekers, waarbij tevens is verzocht om gratis te mogen procederen, ten principale kan worden beschikt, zonder dat de voorschriften, vervat in art. 855 v. Rv. zijn in acht genomen.

Groningen 9 Junij 1843.

41. Wanneer echtgenooten zich gezamenlijk bij één verzoekschrift tot den regter wenden tot het bekomen van scheiding van tafel en bed mutuo consensu, en tevens op de wijze regtens van hun onvermogen doen blijken, zoodat er, hoezeer er eene uitspraak tusschen twee personen moet plaats hebben, evenwel geene rede is van een eigenlijk regtsgeding, dan is de opvolging der formaliteiten, voorgeschreven bij art. 855 v. Rv., onnoodig, en moet zoodanig geval worden gerangschikt onder die, welke bedoeld zijn bij art. 872 van dat Wetb., met dat gevolg, dat de regter bij dezelfde beschikking, waarbij hij de eerste verschijning der echtgenooten beveelt, kan gelasten dat al de daartoe betrekkelijke stukken vrij van zegel en gratis geregistreerd aan de requestranten zullen worden uitgereikt.

Zeeland 11 Julij 1845, vern. Middelburg 22 Mei 1845.

42. Wanneer bij een verzoek tot gratis-procedure de verzoeker op den volgens art. 859 Rv. bepaalden dag niet verschijnt, moet het verzoek geacht worden niet gedaan te zijn.

Schiedam Kgr. 5 Januarij 1865.

43. Arbiters zijn bevoegd om toelating te verleenen tot kostelooze procedure.

Rotterdam Arb. 4 December 1871.

44. Eene beschikking op request tot gratis-procedure behoeft niet met redenen te zijn omkleed, met betrekking tot het punt in geschil.

Cf. *d* H. R. 25 Junij 1858.

45. Het verzoek om kosteloos te procederen kan voorwaardelijk worden afgewezen.

's Gravenhage Kgr. 2 Julij 1856, afwijzende het verzoek van een metselaarsknecht om kosteloos te procederen tegen zijnen meester tot schadevergoeding wegens wegzending uit de dienst zonder wettige redenen, mits de meester hem *f* 6.» voor schadeloosstelling betaalde.

46. De beteekening van de admissie-gratis aan partij in cassatie is nergens voorgeschreven en is het als voldoende te beschouwen, dat die admissie werkelijk besta en daarvan blijke.

b H. R. 27 September 1844, Concl. conf. — N.-Braband 4 April 1848, ten aanzien van de beteekening der admissie-gratis in hooger beroep. — 's Hertogenbosch 25 Februarij 1846, omtrent die beteekening in eerste instantie.

IV. § 1.

47. Eene eenmaal wettig verkregene autorisatie of admissie om in debet te procederen, aan een collegie of corpus morale verleend, blijft geldig en van kracht, niettegenstaande de leden, uitmakende dat collegie, geheel of gedeeltelijk door anderen worden vervangen.

Zeeland 5 Februarij 1839.

48. Erfgenamen, die eene regtsvordering van hunnen erflater, waarin deze magtiging om gratis te procederen had bekomen, op denzelfden voet verlangen te hervatten en voort te zetten, moeten (vermits die toelating is geheel persoonlijk) van hun onvermogen tot het dragen van geregtskosten enz. doen blijken, en in den vorm der wet eene gelijke magtiging provoceren.

's Hertogenbosch 14 November 1838.

49. De toelating aan een voogd verleend, is in werkelijkheid alleen aan de minderjarigen gegeven, en mag dus een latere voogd van de aan zijn voorganger verleende gratis-admissie gebruik maken.

Limburg 10 Januarij 1859.

50. Hij die onder vigueur der vorige wetgeving eene magtiging had bekomen om kosteloos te procederen, doch de dagvaarding eerst onder de nieuwe wetgeving heeft doen uitgaan, moet (ook met het oog op de art. 1 en 54 Ov.) geacht worden een verkregen regt te bezitten om

op de vroeger verleende autorisatie voort te procederen.

Utrecht 6 November 1840.

51. De getrouwde vrouw, welke wegens onvermogen, van de Arr.-Rb. magtiging bekomen heeft om kosteloos tegen haren man te procederen tot scheiding van goederen, en daarop bij den voorzitter, ten gevolge van de goede beloften van haren man, het vorderen dier scheiding laat varen, behoeft, naderhand hare actie op nieuw willende aanvangen, daartoe geene nieuwe toelating.

Maastricht 23 Junij 1849.

52. De vrijwillige afstand van de instantie legt den eischer, die toelating bekomen heeft om kosteloos te procederen, geene verpligting op tot een nieuw verzoek, indien hij dezelfde vordering op nieuw voor den regter wil brengen.

Zeeland 10 September 1839.

53. De partij die voor eene bepaalde actie admissie-gratis heeft verkregen, is niet bevoegd om met die actie eene andere daarmede verwante kosteloos in te stellen, in casu tot boedelscheiding, na admissie-gratis tot het instellen eener regtsvordering tot vernietiging van een koop en verkoop tegen dezelfde partijen.

's Gravenhage 23 Januarij 1855.

54. Een eischer mag niet meer gratis procederen, indien na het vonnis, waarbij daartoe vergunning is gegeven, de feitelijke grondslag der toen voorgenomen actie is veranderd of vervallen.

H. R. 19 Januarij 1866, Concl. conf.

55. Wanneer iemand vergunning vraagt en verkrijgt tot gratis-procedure ten fine van herstelling in het bezit met schadevergoeding, en hij bij de daarop volgende dagvaarding poseert, dat eenige dagen na voormelde vergunning de stoornis in het bezit heeft opgehouden, en hij dus alleen vordert schadevergoeding wegens de gepleegde onregtmatige daad, moet deze vordering des eischers, als zijnde hem geene vergunning verleend om die kosteloos in te stellen, worden voorbijgegaan; zij kan geen onderwerp van onderzoek en beslissing voor den regter uitmaken.

Tiel 5 Mei 1865.

56. De ingestelde vordering verschilt niet van die der toelating tot kostelooze procedure, wanneer gevorderd wordt ontbinding eener overeenkomst met schadevergoeding bij staat te begrooten, en gemelde toelating is verleend op een request waarbij eene bepaalde schadevergoeding is opgegeven.

Rotterdam 8 Maart 1871.

57. Indien hij die vergunning heeft verzocht en verkregen om kosteloos te procederen tot nakoming eener verbindtenis, zijne voorgenomen vordering wijzigt in die tot schadevergoeding wegens onregtmatige daden, kan die vordering op grond van art. 8 der wet v. 3 October 1843 (Sb. n° 47), geen onderwerp van onderzoek en beslissing voor den regter uitmaken.

b Amsterdam 26 November 1867.

58. Er bestaat geen strijd tusschen de bij dagvaarding en bij conclusie van eisch geformuleerde vordering en die in het verzoekschrift om te worden toegelaten tot kostelooze procedure, waarop ook die vergunning is verleend, wanneer de dagvaarding en conclusie van eisch eene bijvoeging inhouden omtrent de wijze van betaling, waartoe de gedaagde zou worden veroordeeld, en welke in het verzoekschrift niet voorkomt, terwijl voor het overige het onderwerp en de grond van de vordering dezelfde zijn.

Amsterdam 23 Maart 1869.

59. De actie tot het doen van rekening en verantwoording door den gedaagde, als ontvanger van het eischend kerkbestuur, stelt geene afwijking daar van de vergunning tot kostelooze procedure in eene revindicatoire actie tot af- en overgifte van wederregtelijk teruggehouden gelden, boeken en verdere bescheiden.

Zeeland 27 Junij 1871.

60. De gedaagde die beweert dat de eischer niet voor de ingestelde maar voor eene andere actie het armregt heeft verkregen, moet dat beweren bewijzen.

Drenthe 3 September 1869.

61. Hij die magtiging heeft verkregen om zich kosteloos tegen eene ingestelde vordering te verdedigen, is bevoegd om met dezelfde magtiging eene reconventionele vordering in te stellen, indien juist in de reconventionele vordering zijn hoofdverdedigingsmiddel ligt opgesloten.

Amsterdam 15 October 1850.

62. Een geïntimeerde kan zonder nieuwe toelating gratis procederen in hooger beroep.

's Hertogenbosch 1ⁿ s. 14 April 1836.

63. Hij die, kosteloos procederende, in eersten aanleg in het gelijk is gesteld, doch vervolgens, in appel, eene beslissing ten zijnen nadeele heeft bekomen, is niet bevoegd om, zonder nieuwe admissie, ook tegen de beslissing in appel, kosteloos als eischer in cassatie op te treden.

H. R. 25 Februarij 1841, Concl. conf.

64. Hij die in eersten aanleg kosteloos heeft geprocedeerd en op sommige punten zijner vordering in het gelijk, maar op andere in het ongelijk is gesteld, behoeft niet in appel als geïntimeerde eene nieuwe toelating te vragen om kosteloos te procederen.

Zeeland 5 Februarij 1839.

65. Indien de verkrijger der admissie-gratis in eersten aanleg niet is «in het ongelijk gesteld,» maar hem (na verleend verstek) alleen bij interlocutoir vonnis het leveren van nader bewijs is bevolen, mag op eene in debet voor zegel gezien en in debet geregistreerde dagvaarding geen regt worden gedaan, indien niet door den regter ad quem voor die instantie op nieuw pro deo is verleend.

Groningen Hof 28 Februarij 1843.

66. In de vergunning aan den appellant gegeven, om kosteloos in hooger beroep te procederen, zijn noodzakelijk alle zoodanige daden van regtsvordering begrepen, als hij in zijn belang vermeent te moeten doen, waaronder ook de oproeping van een geïntimeerde, die met hem in eersten aanleg mede-eischer is geweest, met alle regt kan gerangschikt worden.

Drenthe 16 April 1842.

67. De verkrijger eener toelating om gratis te procederen, moet geacht worden daarbij tevens het vermogen te hebben verkregen om al die akten van regtsvervolging in den gerigte te mogen brengen, die hij in zijn belang acht en die het gevolg zijn van zijne vordering, ook dan,

wanneer door de wet een andere regter daarvoor is aangewezen, zonder gehouden te zijn in zoodanig geval eene nieuwe gratis-admissie te vragen.

Assen 4 Julij 1866.

68. Hij die procedeert tot executie van een vonnis, in zijn voordeel gewezen, is niet gehouden andermaal gratis-admissie te verzoeken.

Assen 4 Junij 1866.

69. Ook indien kostelooze toelating is verleend tot het vragen van scheiding en deeling, kan deze deeling zelve niet kosteloos worden gepasseerd.

Breda 30 Mei 1854.

70. Ten behoeve van hem die toegelaten is om kosteloos te procederen, moeten niet alleen de stukken welke tot het voeren van het regtsgeding noodzakelijk zijn, maar ook die waarop de eisch is gegrond, kosteloos gezegeld en geregistreerd worden; deze laatste meer bepaald zonder vooraf de boete voor het viseren van zegel te deponeren.

Utrecht .... (8).

71. De bepaling van art. 868 Rv., dat op de verleende toelating om kosteloos te procederen, «de geregtelijke akten van de zijde des verkrij»gers in debet voor zegel zullen worden gevi»seerd en geregistreerd,» is ook van toepassing op de stukken, de ten uitvoerlegging van het vonnis ten onderwerp hebbende.

Zwolle 15 Januarij 1851.

72. De bij art. 872 Rv. toegekende vrijdom van zegel en registratie voor de daarbij bedoelde regterlijke beschikkingen, brengt ook vrijdom mede voor de akten, welke noodig zijn om tot die beschikking te geraken, in casu voor de aanvrage tot den onderhandschen verkoop van aan minderjarigen toebehoorend vast goed.

Arnhem 6 Junij 1862.

73. De toelating bij art. 872 Rv. bedoeld, moet niet worden beperkt tot de beschikkingen zelve, aldaar vermeld, maar strekt zich ook van zelve in de dáár bedoelde gevallen uit tot alle de akten en præparatoire of interlocutoire handelingen, die vereischt worden om tot de gevraagde eindbeschikking te geraken. Mitsdien kan worden bevolen, dat kosteloos zullen worden vervuld al de formaliteiten, die het uitvloeisel zijn van een interlocutoir vonnis, waarbij op eene aangevraagde regterlijke magtiging tot onderhandschen verkoop van onroerende goederen, aan minderjarigen met hunnen vader toebehoorende, deskundigen ter waardering van die goederen zijn benoemd.

b H. R. 23 Junij 1848, Concl. buiten deze questie, Zeeland 30 Mei 1848, waarbij was bev. Middelburg 22 April 1848.

74. Indien namens minderjarigen de verkoop van onroerende goederen wordt verzocht met overlegging van een certificaat van onvermogen, kan de akte waarbij de door de Regtbank benoemde deskundigen voor den kantonregter worden beëedigd, kosteloos worden opgemaakt.

Arnhem 6 Januarij 1862.

75. Wanneer eene bevestiging in de voogdij, en in verband daarmede de beëediging van een deskundige voor de waardering der roerende goederen deelmakende van de gemeenschap der voogdes met haren overleden man, bij één proces-verbaal, en wel op ongezegeld papier, ingevolge aangehecht certificaat van onvermogen, door den kantonregter en den griffier zijn opgemaakt, dan wordt ten onregte door het bestuur der Reg. beweerd, dat de vrijdom van zegel alleen de akte van bevestiging kon betreffen.

Arnhem 4 Januarij 1863.

76. De regter beschikkende op een verzoek om een voorloopig getuigenverhoor te houden, kan, met het oog op de art. 855, 872 en 874 Rv., niet toestaan, dat het voorloopig getuigenverhoor zelf en alles, wat volgt op de uitgifte van de beschikking, houdende de toelating van dit voorloopig getuigenverhoor, gratis en met vrijstelling van zegel- en registratie-regten geschiede.

Assen 27 Februarij 1843.

77. Vergunning tot kostelooze sommatie tot het doen van rekening en verantwoording met beteekening van stukken, krachtens art. 872 Rv. verleend aan de gemeente-commissie, belast met het beheer der kerkelijke goederen en fondsen.

Leiden 3 Maart 1862.

78. Indien eene geëxploiteerde dagvaarding is ongezegeld en bij kantteekening daarop staat vermeld «pro deo ingevolge beschikking der »Arr.-Rb. de dato.....,» dan behoort te worden onderzocht, of die kantteekening op eene werkelijk bestaande beschikking berust.

c Amsterdam 22 April 1846.

79. Indien eene partij zonder behoorlijke admissie kosteloos procedeert en hare stukken in debet laat registreren, levert dit aan de wederpartij een grond van verwering op welke zij teregt mag inroepen.

H. R. 19 Januarij 1866, Cóncl. conf.

§ 2.

80. Ten onregte wordt beweerd dat bij art. 869 Rv., voor het geval de wederpartij van hem, die de toelating om kosteloos te procederen heeft verkregen, in het ongelijk wordt gesteld, regt tot verhaal zou gegeven zijn, onder anderen van de salarissen van praktizijns en deurwaarders, op hem die de toelating tot kostelooze procedure heeft verkregen. Het woord *denzelven* in dat artikel ondersteunt het gevoerde beweren niet. Cf. art. 6 van het Kon. besluit van 26 Mei 1824 (Sb. nº 35).

Maastricht 2 Maart 1865.

81. De praktizijn van eene partij die gratis geprocedeerd en getriumpheerd heeft, is bevoegd zijn honoraris en verschotten op haar te verhalen; het woord «denzelven» in art. 869 Rv. slaat op «hem die de toelating verkregen »heeft,» niet op de «wederpartij.»

Gorinchem 28 December 1850.

82. Briefporten mogen ten laste van een kosteloos procederenden cliënt in rekening gebragt worden.

Maastricht 2 Maart 1865.

83. Hoewel het meer dan waarschijnlijk is, dat de wetgever bij de vaststelling der art. 869 en 870 Rv. zich het geval heeft voorgesteld, dat slechts door ééne der partijen kosteloos wordt geprocedeerd, is echter de bepaling van art. 869 Rv. niet juist tot zoodanig geval beperkt, maar in algemeene bewoordingen vervat. Hieruit volgt dat, wanneer beide partijen

kosteloos procederen, de triumpherende partij evenwel de kosten op de succumberende kan verhalen.

b Winschoten 10 Maart 1852. — Winschoten 23 Februarij 1870.

84. Onder de gevolgen van de verleende toelating om kosteloos te procederen, behoort niet het regt om gratis of in debet de bij de wet voorgeschreven plaatsingen in de nieuwspapieren te verkrijgen. Indien al zoodanige plaatsing (zonder voorafgaande toestemming van den courantier) ten behoeve van eenen kosteloos procederende heeft plaats gehad, kunnen daarvan de gewone kosten toch van den prokureur der belanghebbende partij, die de plaatsing heeft bezorgd, niet worden gevorderd.

Winschoten 18 November 1840.

85. Onder eindvonnis in art. 870 Rv., omtrent het verhaal der kosten, waarin de verkrijger der gratis-admissie bij zoodanig vonnis is veroordeeld, — moet niet verstaan worden het vonnis, waardoor het tusschen partijen bestaand geschil geheel wordt beslist en ten einde gebragt, maar ieder vonnis, waarbij eenig geschilpunt tusschen partijen wordt beslist en afgedaan, en waarbij daarom ook, overeenkomstig de bepaling van art. 56, eene der partijen in de kosten is verwezen.

b Winschoten 10 Maart 1852.

86. Het bestuur der registratie is in geval van kostelooze procedure van eene der partijen de crediteur, en de succumberende partij de debiteur der in debet gestelde regten. Het bestuur is tot derzelver verhaal regtstreeks bevoegd en de triumpherende wederpartij heeft daarbij zelfs geen belang.

b H. R. 18 Maart 1842, Concl. conf., hieromtrent overeenstemmende met *a* Assen 13 April 1841. — Assen 26 April 1841, tevens dat regt van verhaal aan partijen ontzeggende, op grond dat men anders tot de ongerijmde stelling zou moeten komen, dat de triumpherende partij, als door haar verschuldigd en betaald, regten zou kunnen vorderen welke door haar nooit verschuldigd of betaald konden zijn, en voor welker aansprakelijkheid zij door de admissie is gevrijwaard; en zulks hoewel in diezelfde zaak de succumberende partij reeds voor diezelfde regten jegens de wederpartij bij de vereffening der proceskosten was veroordeeld.

87. De partij die gratis heeft geprocedeerd, kan van de in het ongelijk gestelde partij terugvorderen de in debet gebleven zegel-, registratie- en griffieregten benevens de kosten van exploiten der deurwaarders, vermits die partij en niet de tegenpartij voor die regten is gedebiteerd; vrij evenwel aan eerstbedoelde om zich over die betaling met het bestuur der registratie te verstaan.

Drenthe 27 Junij 1840. — Anders Assen 26 April 1841, en — impl. ook *b* H. R. 18 Maart 1842.

88. De ontvanger van de registratie is bevoegd de regten van zegel, registratie en griffie, die in geval van procedures van onvermogenden of van armen-directiën in debet zijn gesteld, te verhalen op de partij, die in debet heeft geprocedeerd, zoo deze de triumpherende partij is.

Rotterdam 31 Julij 1826.

89. Het bestuur mag de in debet gestelde regten, in gedingen door onvermogenden gevoerd, ook onmiddellijk van de onvermogende en in het geding gesuccumbeerd hebbende tegenpartij invorderen.

Tiel 18 November 1829. — Zwolle 19 December 1849. — Cf. Zwolle 28 November 1849, waarbij de overlegging van het exploit van oppositie werd bevolen.

90. Het bestuur is bevoegd om de in debet gestelde registratie- en zegelregten in te vorderen van de gesuccumbeerd hebbende partij.

Leeuwarden 24 Junij 1851, met adoptie Concl. O. M.

91. De regten die bij procedures van onvermogenden in debet zijn gesteld, moeten verhaald worden op hem die daartoe is veroordeeld.

Winschoten 14 Januarij 1829. — Groningen 11 Mei 1829. — *a* Amsterdam 2 Februarij 1832. — Anders Groningen 27 Julij 1829, — en Almelo 1 Julij 1829, beslissende dat de regten moeten worden gevorderd van de partij die gratis heeft geprocedeerd, ook al heeft zij getriumpheerd.

92. De in debet gestelde regten kunnen worden verhaald op de gesuccumbeerd hebbende tegenpartij, en zelfs van een hunner, die solidair met de anderen is veroordeeld.

Rotterdam 23 April 1838.

93. De regten verschuldigd op stukken van eene partij, welke toegelaten is tot gratis-procedure, kunnen in geval van veroordeeling der wederpartij, op deze worden verhaald.

Assen 13 Januarij 1840.

94. Tegen de vordering bij dwangschrift tot betaling van in debet gestelde zegel- en registratieregten kan niet worden aangevoerd, dat het vonnis, op grond waarvan de regten zijn berekend, door een opgeworpen hooger beroep en eene daarop gevolgde minnelijke schikking van partijen zoude zijn geschorst, en alzoo geen regt van vordering aan het geopposeerd bestuur zoude kunnen geven.

Amsterdam 10 Julij 1849.

95. De in debet gestelde registratieregten kunnen van de veroordeelde partij worden gevorderd, zonder dat deze er zich op kan beroepen, dat zij geen last heeft gegeven tot het voeren van het regtsgeding.

Zwolle 27 September 1854.

96. Tot verhaal der in debet gestelde regten van zegel en registratie, moet het bestuur zich gedragen naar de verpligtingen bij de wet opgelegd omtrent de waardering van kosten waarin eene partij is veroordeeld, en naar de voorschriften omtrent de vereischten ter executie van condemnatiën. Schending aangenomen van art. 612 en 615 Rv., door het verhaal bij dwangschrift zonder naleving van die bepalingen, en van art. 430 Rv. wegens gemis van voorafgaande beteekening van het vonnis, waarbij de opposant in de kosten was veroordeeld.

b H. R. 18 Maart 1842, hieromtrent vern. *a* Assen 13 April 1841.

97. Het bestuur der registratie is niet bevoegd de, ten gevolge van aan de winnende partij verleende admissie tot gratis-procederen, in debet gestelde zegel- en registratieregten van de verliezende partij in te vorderen in den vorm, tot het vereffenen van proceskosten voorgeschreven

(art. 612—615 Rv.), maar moet daarbij volgen den weg voorgeschreven bij art. 64 der wet van 22 Frimaire VII.

N.-Holland 27 Februarij 1862.

98. Alhoewel de zegel- en registratieregten der in debet geregistreerde geregtelijke akten van hem, die toelating heeft verkregen om kosteloos te procederen, op zijne in het ongelijk gestelde wederpartij door het bestuur bij dwangbevel moeten worden ingevorderd, kan die invordering bij dwangbevel niet geschieden, dan nadat het beloop der kosten bevorens is uitgemaakt door den regter, die daarin heeft verwezen.

a H. R. 20 April 1866, Concl. conf. met vern. van N.-Holland, waarbij het bestuur was niet-ontvankelijk verklaard in den eisch tot vereffening der kosten waarin de opposant was veroordeeld.

V.

99. De beschikking van een Hof of van eene Regtbank, op een verzoek om toelating tot gratis-procedure, is niet aan cassatie onderworpen.

H. R. 25 April 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 22 October 1845, Concl. conf.

100. Het exceptief verbod van hooger beroep, dat niet willekeurig mag worden uitgebreid, is krachtens art. 875 Rv. alleen betrekkelijk tot de uitspraken, waarbij de toelating om kosteloos te procederen wordt verleend of afgewezen. Het is niet vatbaar voor uitstrekking tot de uitspraken en geschillen over de vraag, welk gevolg aan eene verleende toelating moet worden toegekend, en in het bijzonder of de toelating, bij art. 872 bedoeld, moet worden beperkt enkel tot de beschikkingen zelve daar vermeld, dan wel of de toelating zich ook van zelve, in de daar bedoelde gevallen, uitstrekt tot al de actus en præparatoire of interlocutoire handelingen, die vereischt worden om tot de gevraagde eindbeschikking te geraken.

b H. R. 23 Junij 1848, Concl. contr.; — te dien aanzien in gelijken zin Zeeland 30 Mei 1848.

Aanv. en verw. v. erf. 7, 10.
Accessoiren 66 v. 70 v.
Actie 34, 51 v.
Advertentie 84.
Advokaat 80 v.
Afstand v. inst. 52.
Appel Bz. 62 v. 100.
Arbiters 43.
Armbestuur 3 v. 10, 13.
Bekent. Bz. 18.
Beteek. v. vonn. 46, 96.
Bewijs v. onverm. 10 v. 16 v.
Cassatie Bz. 63, 99.
Cautio jud. solvi.
Compet. Bz. 29.
Curatele 40.
Deurwaarder 80.
Echtscheiding.
Exceptiën 79.
Executie 68 v. 71.
Expeditie 8.
Faillissement 5.
Gemeente 6.
Gewijsde.
Godshuis 4.
Griffieregten 86 v.
Hoofdel. verb. 92.
Huwelijk 15.
Kerkbesturen 1 v. 11 v. 77.
Kerk. goederen.
Mora.
Mot. v. vonnis 44.
Onderhoud.
Ongegronde vord. 26 v.
Ontkenn. v. kind.
Ontruiming 29.
Onvermogen 18 v.
Oproeping 20, 35 v.
Parate exec. 96 v.
Proceskosten 80 v.
Prokureur 80 v.
Reconventie 61.
Registratie 86 v.
Regterl. magtig. 9, 14, 25, 72 v.
Scheid. en deel. 69.
Scheid. v. taf. en bed 41.
Schors. en herv. v. ged. 48.
Sommatie 77.
Verand. v. eisch 53 v.
Verb. gebreken.
Vereff. v. kosten 96 v.
Verzoek 30 v.
Vonnis Bz. 8 v. 48 v.
Voogdij 9, 49.
Voorl. get. verhoor 2, 76.
Wet 50.
Zedel. ligchaam 47.
Zegel 86 v.

KOSTEN IN BURGERLIJKE ZAKEN

Z. AANBOD, PROCESKOSTEN, VEREFENING VAN KOSTEN.

KOSTEN IN STRAFZAKEN.

I. Wie de kosten moet dragen; welke kosten.
II. Uitspraak omtrent de kosten.
III. Solidariteit en verhaal.

I.

1. Er mag geene condemnatie van den beklaagde in de kosten plaats hebben, zoo lang tegen hem nog geene schuldigverklaring en veroordeeling is uitgesproken, en mitsdien niet wanneer eene schorsing uit krachte van art. 6 Sv. is bevolen.

b H. R. 25 Mei 1859, Concl. contr.

2. Wanneer ten dage dienende een verzoek is gedaan om de behandeling der zaak te verdagen, tot dat het administratief gezag op een betrekkelijk die zaak ingediend request zou hebben beschikt, het O. M. zich daartegen heeft verzet, de verdediger heeft gerepliceerd, en ten gevolge daarvan de zaak onbepaald is geschorst en afhankelijk gemaakt van bedoelde administratieve beschikking, moet, bij vernietiging van dit incident in hooger beroep, de beklaagde worden veroordeeld in de kosten daardoor veroorzaakt.

d H. R. 23 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Braband 27 Julij 1841.

3. Noch in art. 227, nº 9 en art. 251, nº 6, noch in eenig ander artikel van het Wetb. v. Strafv., is aan den regter de bevoegdheid toegekend om in strafzaken, inbegrepen actiën door de administratie der belastingen ter zake van overtreding eener fiscale wet ingesteld, in geval van veroordeeling de kosten van den processe te compenseren, zijnde het tegendeel daarvan bij art. 207 bepaald.

b H. R. 12 November 1839, Concl. conf.

4. Bij bevestiging van het veroordeelend vonnis moet, onverschillig of het hooger beroep door het O. M. dan wel door den beklaagde is ingesteld, de veroordeelde in de kosten, ook van het appel worden veroordeeld.

a H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. vern. hieromtrent Groningen Hof 30 April 1845. — H. R. 11 November 1846. — *d* H. R. 8 Februarij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 4 April 1848. — *a* H. R. 20 Januarij 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Junij 1854. — *e* H. R. 30 October 1855. — *d* H. R. 22 Julij 1856. — *c* H. R. 8 November 1859, Concl. conf. — *c* H. R. 13 December 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 12 Junij 1861, Concl. conf.

5. Wanneer het O. M. appelleert van een veroordeelend vonnis, en wel op grond dat twee geldboeten moesten worden uitgesproken, en de regter in hooger beroep het vonnis bevestigt voor zoover daarbij maar ééne geldboete is opgelegd, dóch het vernietigt ten aanzien eener daarbij uitgesproken verbeurdverklaring, moet niettemin de veroordeelde in de kosten, ook van het hooger beroep worden veroordeeld.

c H. R. 29 April 1845, Concl. contr. — *a* H. R. 24 Januarij 1865, alwaar in appel mede de verbeurdverklaring was weggevallen. — *e* H. R. 20 Mei 1845, bij vernietiging in appel alleen voor wat de straf betrof. — *d* H. R. 29 April 1845, bij veroordeeling wegens bedelarij, op het appel door het O. M. ingesteld, terwijl in eersten aanleg de beklaagde tevens was schuldig verklaard aan landlooperij. — *c* H. R. 6 Mei 1857, bij be-

vestiging in appel van het vonnis ten aanzien eener jagtovertreding, doch niet-ontvankelijkverklaring van het appel tegen de veroordeeling wegens het gaan over eens anders grond. — Cf. *c* H. R. 30 Maart 1852, waarbij de requirant in de kosten in cassatie gevallen, werd veroordeeld, hoewel hij ten aanzien van één misdrijf van alle regtsvervolging werd ontslagen. — Cf. *c* H. R. 24 Junij 1851. — *b* H. R. 6 Mei 1857.

6. De beklaagde, die zoowel in hooger beroep als in eersten aanleg wordt schuldig verklaard, is mede te regt in de kosten der beide instantiën veroordeeld, al wordt ook de in eersten aanleg uitgesprokene straf in hooger beroep zelfs met 2 3 verminderd.

a H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf. — Cf. *e* H. R. 27 Februarij 1844, Concl. conf. waarbij de requirant in de kosten der cassatie werd veroordeeld, hoewel hij ten onregte aan laster in plaats van aan hoon was schuldig verklaard. — Anders *e* H. R. 20 April 1841, Concl. conf. houdende veroordeeling van den Staat in de kosten van appel en cassatie, deze gerigt tegen een arrest houdende ontslag van regtsvervolging, terwijl de H. R. eene mindere boete oplegde dan in eerste instantie was geschied. — *a* H. R. 1 Maart 1842, alwaar ten gevolge van de vernietiging van een der punten van veroordeeling eene correctionele in stede van eene criminele straf werd opgelegd.

7. De veroordeeling in de kosten kan zich niet verder uitstrekken dan voor zoover deze de schuldigverklaring betreffen, en moet dus vernietigd worden eene onbepaalde veroordeeling in de kosten, wanneer de beschuldigde van een of meerdere der hem te last gelegde feiten is vrijgesproken.

a H. R. 29 December 1868, Concl. contr. — Cf. Concl. Adv.-Gen. Deketh ad *d* H. R. 27 April 1852, die (hoezeer hem de zaak wel eenigermate twijfelachtig voorkwam) van meening was dat, wanneer een bekl. te regt staat wegens meerdere misdrijven (onverschillig of het een door het O. M. en het ander door de administratie was aangebragt), en hij slechts aan een dier misdrijven wordt schuldig verklaard, hij als schuldig verklaarde steeds zal moeten worden veroordeeld in de kosten van het regtsgeding zonder eenige beperking.

8. Een beklaagde die in het hoogste ressort door den judex facti is schuldig bevonden en veroordeeld, moet verwezen worden in alle de kosten der beide instantiën, ook dan wanneer het vonnis van den regter a quo wegens verzuim der vormen in de instructie is vernietigd.

c H. R. 23 September 1851. — Ook de kosten veroorzaakt door de verwijzing en behandeling bij een aangrenzend Hof, *c* H. R. 9 Februarij 1858; — en de kosten voortgevloeid uit den grooteren afstand dien de getuigen hebben moeten afleggen, H. R. 11 November 1846. — *c* H. R. 24 Julij 1849, bij vernietiging in appel wegens gebrek in den vorm van het vonnis a quo, waarbij wegens die feiten van laster was veroordeeld, terwijl de beklaagde in appel slechts aan een feit werd schuldig verklaard, hoewel de straf dezelfde bleef.

9. Indien een arrest door het Hof in hooger beroep gewezen tusschen de administratie der belastingen en een particulier, bij den Hoogen Raad wegens gebrek in den vorm wordt gecasseerd met reserve van kosten en renvooi der zaak naar een ander Hof, dan moeten bij eene nadere uitspraak, waarbij de administratie heeft getriumpheerd, alle de kosten, waaronder ook die van de vroegere vernietigde instantie en van het arrest van den H. R., waarbij het renvooi was gelast, ten laste van de veroordeelde partij komen.

a H. R. 1 Februarij 1842, Concl. conf.

10. Geene veroordeeling in de kosten kan te pas komen, waar de regter in hooger beroep, zonder den beklaagde schuldig te verklaren, de zaak naar den bevoegden regter heeft teruggewezen, en overigens de beklaagde niet zelf de ter eerste instantie nietig verklaarde dagvaarding had bestreden, maar die nietigheid ambtshalve door den eersten regter was uitgesproken.

b H. R. 17 Maart 1869, Concl. conf.

11. Indien van de ten laste gelegde hoon of laster vrijspraak moet volgen, doch tevens scheldwoorden zijn geuit, moet ten aanzien van laatstgemelde verwijzing naar het kantongeregt plaats hebben en de Staat in de kosten worden veroordeeld.

's Gravenhage 26 Mei 1845.

12. De Staat behoort te worden veroordeeld in de kosten van het beroep in cassatie, indien die voorziening is ingesteld door den Prok.-Gen. tegen dat gedeelte van 's Hofs arrest, waarbij behalve de gemeente ook de plaats was aangewezen, alwaar eene schavotstraf zou worden voltrokken.

b H. R. 25 Maart 1839.

13. Indien zoowel door den Prok.-Gen. als door den veroordeelde cassatie is aangeteekend, maar die van den Prok.-Gen. wordt vervallen verklaard, en ten opzigte van den veroordeelde het arrest, met instandhouding van de daarbij uitgesproken straffen, alleen wordt vernietigd ten opzigte der qualificatie en omschrijving der misdaad, dan behoort de Staat te worden veroordeeld in de kosten in cassatie gevallen.

c H. R. 14 November 1843, Concl. contr.

14. De Staat behoort te worden veroordeeld in al de kosten, ook die van cassatie, gevallen op twee vonnissen, welke door de Regtb. als overtollig zijn vernietigd, uit hoofde het objectum litis dier drie vonnissen door den kantonregter gewezen, als delictum continuum slechts ééne overtreding daarstelde. De Regtbank had niettemin den beklaagde ook in die kosten veroordeeld.

b H. R. 27 September 1842, Concl. conf.

15. Het voorschrift dat de schuldigverklaarde in de kosten van het regtsgeding zal veroordeeld worden, heeft niets anders bedoeld dan het regtsgeding en de kosten te zijnen aanzien; eene veroordeeling in de kosten zonder andere bijvoeging is derhalve in strijd met de wet, indien een medebeklaagde tevens wordt vrijgesproken.

c H. R. 19 Mei 1869, Concl. conf.

16. Art. 207 Sv. brengt mede, dat hij die te regt staat wegens verschillende delicten, waarvan één zamenhangend, moet worden veroordeeld in alle kosten, als de medebeklaagden

van het zamenhangend misdrijf worden vrijgesproken, terwijl hij alleen wordt schuldig verklaard aan één der niet zamenhangende misdrijven.
d H. R. 12 Mei 1857, Concl. conf.

17. Wanneer een predikant, beklaagd wegens het houden eener vergadering van meer dan 20 personen zonder toestemming, wordt vrijgesproken, doch hij die zijn huis daartoe heeft afgestaan, wordt veroordeeld, behooren de kosten alleen voor wat hem betreft ten laste van laatstgemelde te worden gebragt.
d H. R. 11 Februarij 1840, Concl. conf. in dit opzigt verw. de cass. tegen *b* Arnhem 30 November 1839.

18. Indien niet-ontvankelijk wordt verklaard eene voorziening in cassatie, aangebragt ten gevolge van de aanteekening gedaan door iemand die zich mondeling gemagtigde van den bekl. verklaarde, doch van die volmagt niet deed blijken, moet hij, in wiens naam het beroep was ingesteld, toch in de kosten worden verwezen.
H. R. 6 Julij 1858, Concl. contr. — *b* H. R. 26 September 1860, Concl. contr. bij aanteekening der cassatie door een vader namens zijn minderjarig kind.

19. Art. 386 Sv., bepalende dat, wanneer de H. R. de instructie eener zaak vernietigt, indien er grove misslagen mogten hebben plaats gehad, hij zal bevelen, dat de kosten van het vernietigd geding zullen komen ten laste van den ambtenaar, die de nietigheid heeft begaan, is, als alleen betreffende de vernietiging eener instructie, in cassatie uitgesproken, niet toepasselijk in hooger beroep.
c H. R. 23 September 1851.

20. Een appellant, die na zijne dagvaarding en die der getuigen, van zijn hooger beroep afstand doet, behoort in de kosten, door het hooger beroep veroorzaakt, te worden veroordeeld.
N.-Holland 20 Februarij 1843.

21. De Staat moet worden veroordeeld in de kosten van het geding, indien bij vonnis wordt uitgemaakt, dat een beschuldigde, beneden de zestien jaren, zonder oordeel des onderscheids heeft gehandeld, en op dezen grond wordt vrijgesproken.
Almelo 1 Februarij 1859. — Concl. Adv.-Gen. Karseboom ad *b* H. R. 3 November 1857.

22. Vermits niet alleen de aard der regterlijke instellingen niet toelaat om het O. M. te verwijzen in de kosten, maar ook in art. 207 en 227, n° 9 Sv. die veroordeeling is beperkt tot den besch. en bekl., en de ambtenaren, vermeld in art. 222, n° 2 van gezegd Wetboek, volgt hieruit dat, door bij vrijspraak of ontslag van regtsvervolging het O. M. in de kosten te veroordeelen, zoo al niet de aangehaalde art. verkeerd zijn toegepast, dan ten minste de wet is te buiten gegaan.
b H. R. 30 April 1839, Concl. conf.

23. Er wordt niet bij eenige wet of wettelijke verordening voorgeschreven, dat de kosten eener procedure, in zaken betrekkelijk overtredingen van provinciale of plaatselijke politieverordeningen, ingeval van vrijspraak of ontslag van regtsvervolging der beklaagden, zullen gebragt worden ten laste van eenige gemeente. De algemeene regel toch is, dat in zoodanig geval de kosten komen ten laste van den Staat.
c H. R. 10 April 1860, Concl. conf. — *c* H. R. 9 November 1859, Concl. conf. — *c* H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. — Gorinchem 30 Junij 1849, vern. Gorinchem Kgr. 15 Mei 1849, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 6 November 1849. — Anders implicite N.-Holland 31 Maart 1845. — Brielle 31 Januarij 1846.

24. Uit art. 281 Gem.wet volgt, dat vervolgingskosten, die niet op de bekeurden kunnen worden verhaald, komen ten laste der gemeente.
a H. R. 8 September 1857, vern. uit dien hoofde het overigens bev. *a* Amsterdam 12 Maart 1857. — Cf. de Concl. van den Adv.-Gen. Karseboom ad *b* H. R. 15 Februarij 1859.

25. Ingeval bij een politie-reglement de meester voor zijne dienstboden niet verantwoordelijk is gesteld, mag geene veroordeeling tegen den meester, als aansprakelijk voor de boete en kosten, worden uitgesproken.
c H. R. 22 Mei 1839, Concl. conf.

26. Er bestaan met het oog op art. 187 Sv. geene voldoende termen tot de vrijstelling van een vrijgesproken beklaagde van de betaling der schadeloosstelling van getuigen, te zijner verdediging opgeroepen, wanneer die getuigen niet hebben gestrekt om een ter zake dienend feit te bewijzen.
's Gravenhage 11 December 1843.

27. De Regtb. bevoegd zijnde om eene zaak uit te stellen, behooren ook de daardoor veroorzaakte kosten tot de wettig gemaakte kosten van het regtsgeding, welke in geval van veroordeeling ten laste van den veroordeelde komen.
d H. R. 5 November 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf.

28. De declaratiën van den prokureur in eene administratie-zaak (voor den strafregter aangebragt) kunnen niet komen ten laste van de succumberende partij.
f H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — Overijssel 4 Februarij 1843, met betrekking tot de declaratiën van den advokaat.

29. De kosten welke geen dadelijk noch regtstreeksch gevolg zijn, hetzij van de instructie, hetzij van de behandeling der zaak op de teregtzitting, kunnen niet gerangschikt worden onder de kosten van het regtsgeding bedoeld bij art. 207 Sv., en alzoo niet gebragt worden ten laste van den besch. of van den Staat, in casu de kosten eener insinuatie door den verdediger aan den cipier gedaan om bij den bekl. te worden toegelaten, als vervangende den advokaat die door het Hof was benoemd.
c H. R. 18 Januarij 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 16 September 1841.

30. Door de kosten, welke in het geval van voorkoming van strafvordering of regterlijke beslissing volgens art. 40 der jagtwet v. 1852 ten laste van den bekl. blijven, kunnen geene andere of verdere bedoeld zijn dan die, welke gemaakt zijn tot op het oogenblik, dat de strafvordering of beslissing is voorkomen; cf. art. 39 der wet van 1857.
H. R. 30 Junij 1856.

31. De veroordeelden wegens overtreding der wet op de jagt en visscherij zijn aansprakelijk

voor de kosten van het exploit van aanmaning, vermeld bij art. 47 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47).

Eindhoven 22 December 1856.

II.

32. Het voorschrift van art. 207 Sv. betrekkelijk de veroordeeling in de kosten, ziet meer bepaald op het geval van schuldigverklaring van den besch. of bekl., maar nergens is op straffe van nietigheid voorgeschreven, dat ingeval van vrijspraak van een bekl., in het arrest of vonnis uitdrukkelijk moet worden gelast dat de kosten zullen blijven ten laste van den Staat; de niet-vermelding daarvan levert dus in dit laatste geval geene termen op tot cassatie.

H. R. 22 April 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 4 December 1867, Concl. conf. — Concl. Adv.-Gen. v. Maanen ad *b* H. R. 19 Januarij 1841.

33. Er is geene bepaling in de wet te vinden, die aan het O. M. de bevoegdheid geeft om te vorderen, en den regter de verpligting oplegt om te bewerkstelligen eene splitsing van het bedrag der geregtskosten, in de gevallen, waarin een bekl., gelijktijdig vervolgd wegens twee onderscheiden misdrijven, deswege ook in de kosten wordt veroordeeld; mitsdien kan bij eene schuldigverklaring aan eene jagtovertreding en tevens aan feitelijk verzet tegen den jagtopziener, niet worden gevorderd, dat de helft of eenig bepaald gedeelte der kosten, bij wanbetaling, door subsidiaire gevangenisstraf, voor de jagtovertreding opgelegd, zal vervangen worden. Aan de wet voldoet allezins de veroordeeling in de kosten, met bepaling dat deze «voor »zooverre die op de jagt-overtreding betrekking »hebben,» na vruchtelooze aanmaning, zullen worden vervangen door gevangenisstraf van ééne maand.

b H. R. 16 December 1856, Concl. conf.

34. Het Hof, dat door een arrest van verwijzing van den H. R. is gesaisisseerd van een appel van het Kantongeregt, mag niet oordeelen en beslissen over kosten, gemaakt voor de Regtb. in hooger beroep, waaromtrent aan het Hof geene kennisneming was opgedragen.

c H. R. 2 Augustus 1859, Concl. contr.

35. Het verzuim om de administratie der belastingen als succumbante in de kosten van het geding te veroordeelen, moet de vernietiging van het vonnis op dit punt ten gevolge hebben.

d H. R. 7 October 1846, Concl. conf.

36. In eene zaak in eersten aanleg aanhangig gemaakt door of van wege de ambtenaren bij art. 222, n° 2 Sv. aangeduid, is het Hof op het ingesteld beroep zoo van den bekl. als van den Minister van Finantiën, niet alleen bevoegd maar ook verpligt het vonnis des eersten regters te verbeteren, ook wat betreft de veroordeeling en liquidatie der kosten van het geding, indien deze niet behoorlijk mogten zijn geschied.

a H. R. 5 April 1859, Concl. conf.

37. De regter moet den schuldig-verklaarde in de kosten veroordeelen, al zijn ook op het tijdstip van het vellen van het veroordeelend vonnis nog geene kosten gemaakt.

a H. R. 15 November 1865, Concl. conf.

38. Het is eene overbodige herhaling, welke echter niet daarstelt eene schending van den regel non bis in idem, wanneer het Hof, met bevestiging van het vonnis waarvan is geappelleerd, den appell. in de kosten van beide instantiën veroordeelt.

b H. R. 28 Maart 1843, Concl. conf.

39. Het kan in eene strafzaak bij de veroordeeling van den Staat in de kosten van het regtsgeding, geen punt van litiscontestatie uitmaken, welke kosten bepaaldelijk door den Staat moeten worden gedragen.

a Utrecht Hof 28 Januarij 1845.

40. De vrijstelling van de betaling der kosten van dagvaardingen en schadeloosstellingen der getuigen à décharge, door een vrijgesprokene opgeroepen, moet geschieden gelijktijdig met de vrijspraak en door dezelfde regters, die over de zaak hebben gezeten.

N.-Braband 28 Julij 1841.

III.

41. Hoezeer art. 55 C. P. alleen spreekt van crimes et délits, zoo is er echter ook solidariteit voor de kosten ten aanzien van contraventions. Die solidariteit bestond reeds bij de invoering van den C. P., krachtens het hier te lande executoir verklaarde art. 2 der Wet van 18 Germinal VII.

g H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

42. Art. 55 C. P. is geschonden, waar twee beklaagden, wegens een en hetzelfde wanbedrijf, overtreding van art. 75 van het reglement op de openbare middelen van vervoer, gearr. bij Kon. besl. van 24 Nov. 1829 (Sb. n° 73) zijn veroordeeld, maar niet in solidum zijn verwezen in de kosten van het hooger beroep.

H. R. 13 Junij 1866, Concl. conf.

43. Indien twee beklaagden aan verschillende wanbedrijven worden schuldig verklaard, mogen zij niet solidair in de kosten worden veroordeeld.

H. R. 13 September 1864, Concl. conf. — Z.-Holland 5 April 1864, te dezen aanzien vern. Leiden.... (19).

44. Twee personen, ter zelfder tijd en plaats elk een gelijk misdrijf plegende (het visschen zonder akte), zoo blijft dit toch een afzonderlijk misdrijf van elk hunner, ofschoon zij overeengekomen zijn de opbrengst van beide te deelen, en kan tegen hen geene solidaire veroordeeling worden uitgesproken.

c H. R. 1 Maart 1853, Concl. conf.

45. Bij veroordeeling wegens mishandeling, op hetzelfde tijdstip, door twee personen jegens elkander gepleegd, kan er, als zijnde die beide mishandelingen niet hetzelfde wanbedrijf, geene solidaire veroordeeling in de kosten worden uitgesproken.

b H. R. 12 April 1853, Concl. conf.

46. De hoofdelijke veroordeeling in de kosten is met het oog op art. 55 C. P. alleen dan toegelaten, wanneer twee of meer personen ter zake van hetzelfde misdrijf zijn veroordeeld, doch niet geoorloofd wanneer de veroordeeling plaats vindt bij een en hetzelfde vonnis voor onderscheiden ofschoon dan ook zamenhangende misdrijven, bv. voor eene mishandeling door A tegen B en door C tegen D.

a H.R. 16 Junij 1857, Concl. conf. — *c* H. R. 21 Januarij 1845, Concl. conf. en *c* H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf. beslissende dat art. 55 C. P. is geschonden door eene veroordeeling van de bekl. solidair in de kosten, waar het geldt overtredingen van denzelfden aard door meerdere personen afzonderlijk begaan, doch bij hetzelfde proces-verbaal geconstateerd en tevens vereenigd vervolgd en beregt. Die misdrijven zijn niet zamenhangende.

47. Wanneer door meer dan één persoon, gelijktijdig, ter zelfder plaatse, aan denzelfden persoon hetzelfde feit wordt verweten, dan volgt daaruit nog niet noodwendig, dat deze beleedigingen moeten worden gehouden voor één en hetzelfde feit, door meerderen te samen gepleegd.

c H.R. 10 Januarij 1854, Concl. contr.

48. Het door meerdere personen gezamenlijk met geld om geld spelen stelt slechts één en hetzelfde misdrijf daar, zoodat elk der schuldigverklaarden voor het geheel in de kosten moet worden veroordeeld.

b H.R. 13 Junij 1865, Concl. conf.

49. Die veroordeeld is ter zake van eene tegen hem persoonlijk gerigte aanklagte, doch vrijgesproken ter zake eener daad, waarvan hij gezamenlijk met anderen was beticht, kan niet solidair veroordeeld worden in de kosten, gemaakt ter zake van het wanbedrijf, waarvan hij is vrijgesproken.

a H. R. 21 Julij 1846, Concl. contr.

50. De solidaire veroordeeling in de kosten kan niet plaats hebben, wanneer twee personen wegens één en hetzelfde feit worden vervolgd, doch slechts één hunner wordt veroordeeld, terwijl de andere wegens voortvlugtigheid nog in staat van beschuldiging verkeert.

c H.R. 24 September 1856.

51. Twee deelgenooten in dezelfde firma onnaauwkeurige opgaven in de aangifte van het patentregt doende, zoo blijft dit toch een afzonderlijk misdrijf van elk hunner, en kan tegen hen geene solidaire veroordeeling worden uitgesproken.

c H.R. 9 October 1860, Concl. conf.

52. Wanneer op een misdrijf eene boete is gesteld van 1 tot 10 gulden, moet de invorderbaarheid van de kosten bij lijfsdwang worden uitgesproken uit kracht van art. 52 C. P. en niet van art. 469 eod., als betreffende alleen politie-overtredingen.

b H.R. 13 Junij 1865, Concl. conf.

Aansprak. Sz. 25.
Advokaat 28 v.
Appel Sz. 4 v. 8, 19 v.
Belastingen 3, 28, 35 v.
Cassatie Sz. 12 v. 18.
Dir. belast. 3.
Gemeente 23 v.
Gem.belasting 24.
Gem.verordening 23 v.
Getuige à déch. 26, 40.
Hoofdel. verb. 41 v.
Instructie Sz. 19.
Jagt en Visscherij 30 v.
Jeugdige bekl. 21.
Lijfsdwang 52.
Meerdere bekl. 15 v. 41 v.
Meerdere misdr. 5, 7, 43 v.
Mot. v. vonnis.
Openb. Min. 22.
Overtred. v. ambt.
Patent 51.
Prokureur 28.
Prov. verord. 23.
Schorsing v. Sz. 1 v.
Staat 11 v.
Straffen 5 v.
Subsid. gevang. 33.
Verjaring Sz.
Verwijzing 8 v. 34.
Vonnis bij verstek Sz.
Vonnis Sz. 32 v. 38 v.
Voork. v. strafv. 30.
Zamenh. misdr. 20 v. 46 v.

KRANKZINNIGEN.

1. De geneeskundige verklaring, bedoeld bij art. 12, al. 3 der wet van den 29 Mei 1841 (Sb. nº 20), tot voorloopige opname van een krankzinnige in een gesticht, moet de omstandigheden en daadzaken vermelden, waaruit de geneesheer tot het bestaan van krankzinnigheid besluit.

Gorinchem Pres. 18 Januarij 1855, Concl. conf. bev. bij Gorinchem 23 Januarij 1855.

2. In de geneeskundige verklaring, bedoeld bij art. 12 der wet van 29 Mei 1841 (Sb. nº 20), moeten niet noodwendig de omstandigheden opgenomen worden waaruit het bestaan van krankzinnigheid blijkt; het is voldoende dat eene opgave van die omstandigheden gelijktijdig met de overlegging der verklaring bij het in te leveren verzoekschrift aan den regter worde gedaan.

N.-Holland 13 Junij 1870.

3. De minderjarige, wiens plaatsing bij wege van proeftijd in een geneeskundig gesticht gevraagd wordt, behoeft op dat verzoek niet te worden gehoord.

's Gravenhage 25 October 1858.

4. Afwijzing van het verzoek, dat een persoon die reeds was opgesloten, voor een jaar opgesloten blijve, — op grond dat volgens de nieuwe wet in den regel geen confinement kan plaats hebben, en hierop alleen eene uitzondering is gemaakt bij art. 11 Ov., dat prolongatie van confinement kan plaats hebben, mits de vordering daartoe gedaan worde binnen zes maanden na de invoering der nieuwe wetgeving.

Leiden 26 Maart 1839, bev. bij Holland 2 Mei 1839, Concl. conf.

5. Een eisch is onregtmatig in den zin van art. 76 Rv., indien hij is ingesteld tegen iemand die voorloopig is gesteld in een krankzinnigengesticht, en de eischer daarvan tijdens de instelling der actie niet onkundig was.

Appingadam Kgr. 29 Junij 1850.

6. De tegen den krankzinnigen kooper ingestelde vordering tot nietigheid van den koop en verkoop bij openbare veiling voor notaris en getuigen gesloten, op grond van diens krankzinnigheid, kan alleen en uitsluitend tegen den provisionelen bewindvoerder worden voortgezet, die bij de plaatsing des gedaagden in een gesticht als zoodanig is benoemd, en bepaaldelijk tot het voeren van dit geding werd gemagtigd.

Amsterdam 14 Januarij 1863.

7. Bestuurders van een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen zijn bevoegd overeenkomstig art. 28 der wet van 29 Mei 1841 (Sb. nº 20) de benoeming van eenen provisionelen bewindvoerder te verzoeken, wanneer de verpleegde niet mag ontslagen worden, zij de kosten van verpleging niet kunnen bekomen, en diens bloedverwanten niet goedvinden hem te doen onder curatele stellen; zij kunnen toch den krankzinnige zelven niet in regten oproepen.

Arnhem 25 April 1867.

Actie 5.
Armbesturen.
Bewindvoerder 7.
Curatele.
Geneesk. verkl. 1 v.
Minderjarige 3.
Nietigh. v. verb. 6.
Strafbaarheid.
Testament.
Wet 4.

KRIJGSVOLK TE LANDE

Z. COMPETENTIE IN BZ., DESERTIE, MILITAIRE DELICTEN, NATIONALE MILITIE.

KWAADAARDIGE DIEREN

Z. HONDEN EN KWAADAARDIGE DIEREN.

KWIJTSCHELDING.

1. Onder het legaat van kwijtschelding van schuld zijn ook borgtogt en borgschuld begrepen.

Amsterdam 15 Mei 1839.

Dading. | *Faillissement.*

KWITTANTIE.

1. Eene kwittantie moet behelzen de vermelding van datgene, ter zake waarvan de schuldeischer verklaart door zijnen schuldenaar betaald te zijn; de oorzaak der schuld moet derhalve worden uitgedrukt, indien de schuldenaar zulks vordert.

Amsterdam Kgr. IV 14 November 1856.

2. Kwittantiën, waarin voorkomen de woorden «ontvangen in mindering der aanneming-»som,» kunnen niet als begin van bewijs bij geschrifte worden aangenomen ten aanzien van het tusschen partijen bestaande verschil, of er al dan niet aanneming heeft plaats gehad, in elk geval niet omtrent de aannemingsom.

b Rotterdam 7 Januarij 1857.

3. Een brief kan, al maakt dezelve ook melding van eene gedane betaling, niet strekken om de gevorderde hoofdsom met het in den brief gemelde bedrag te verminderen, wanneer daaruit niet duidelijk volgt, dat de betaling is geschied op de hoofdsom, waarvan de rede, en daarin noch de dagteekening noch de hoegrootheid der schuldbekentenis is opgegeven, terwijl het ook niet vaststaat, dat de schuldenaar geene andere obligatie had aangegaan.

Roermond 5 Februarij 1863.

4. Vraag, of twee kwittantiën luidende: «ont-»vangen van S. en C° de somma van *f* 252.60, »in mindering der bestaande schuldbekentenis,» in mindering moesten strekken van eene bepaalde schuldbekentenis waarvan de betaling werd gevorderd, dan wel tot betaling van eene vroegere schuld. Verwering aangenomen, op grond dat door den eischer geen bewijs van eene andere dan de questieuse schuld was geleverd.

Amersfoort 20 Julij 1847.

5. De woorden «voldaan met eene promesse,» door den verkooper op de factuur der geleverde goederen onderteekend, houden kwijting in ten opzigte der vordering uit den koop en verkoop gesproten.

Amsterdam 30 Januarij 1868. — De Subst.-Off. v. Just. Mr. van Meerbeke behandelde alleen de vraag, of bovenstaande woorden «novatie» behelzen, welke vraag door hem ontkennend werd beantwoord.

6. Eene door den schuldeischer op den schuldbrief gestelde aanteekening, dat de schuld, die door een ander is overgenomen, door den oorspronkelijken schuldenaar is voldaan, kan met het oog op art. 1332 C. N., overeenstemmende met art. 1920 B. W., niet geacht worden, in elk geval voor den actuelen schuldenaar een bewijs van schuldontlasting daar te stellen, vooral wanneer die aanteekening niet geteekend en ongedagteekend is en door den debiteur de daarbij vermelde aflossing niet wordt beweerd te zijn gedaan, noch door hem zelfs aangevoerd, hetzij eene vrijwillige kwijtschelding, hetzij eenig ander middel, waardoor obligatiën te niet gaan.

H. R. 17 Februarij 1843, Concl. contr. verniet. Gelderland 22 December 1841, waarbij was beslist, dat voormelde aanteekening een volledig bewijs van kwijting oplevert ook ten aanzien van hem, die de gehypothekeerde goederen heeft aangekocht, hoewel de stipulatie tusschen dezen en den verkooper (oorspr. schuldenaar) omtrent de overname der schuld voor den schuldeischer eene res inter alios is, en de aanwijzing van nieuwen schuldenaar geene schuldvernieuwing te weeg brengt, waaromtrent echter de H. R. overwoog, dat die verbindtenis tot betaling voor den schuldeischer geene res inter alios meer was, nadat hij had toegestemd in de doorhaling van een deel der gehypothekeerde goederen, en de interessen van den kooper had ontvangen, of daaromtrent zelfs met hem een accoord had aangegaan.

7. Art. 1920 B. W., bepalende dat het door den schuldeischer op een titel aangeteekende geloof verdient en zijn effect moet hebben, is alleen toepasselijk wanneer het aangeteekende bevat eene erkentenis van den schuldeischer van eene kwijting door gedane betaling als anderzins, maar niet op uiterste wilsverklaringen of op schenkingen, welke, om effect te hebben, moeten voldoen aan de daaromtrent bestaande wetsbepalingen. Eene aanteekening op eene onderhandsche schuldbekentenis tot bevrijding van schuld, bij wege van liberaliteit: «Deze »schuldbekentenis vervalt met mijn sterven, kan »van niemand ingevorderd worden; met mijnen »dood is dezelve voldaan,» kan alzoo regtens geen effect sorteren en zelfs niet tot een begin van bewijs van eene overeenkomst strekken.

Tiel 27 September 1850, bev. bij *a* Gelderland 25 Junij 1851.

8. Wat er ook zijn moge van de toepasselijkheid van art. 1920 B. W. op schriftelijke verbindtenissen in zaken van koophandel, en op handelspapier in het algemeen, die wetsbepaling is altoos niet van toepassing, in geval de aanteekening, waarvan sprake, meer strekt tot alteratie der in het ligchaam van het cognoscement voorkomende verbindtenis, en tot het daarstellen van eene nieuwe voorwaardelijke verpligting, dan wel tot kwijting of ontslag van den schipper van de door hem aangegane niet gewijzigde overeenkomst.

a N.-Holland 3 Julij 1845.

Derde 6 v. | Overeenkomst 6.
Factuur 5. | Schrift. bewijs Bz. 2 v.
Lastgeving. | *Uitlegging.*
Levering. | *Vermoedens.*
Orderbiljet.

LANDLOOPERIJ.

1. Bij eene veroordeeling wegens landlooperij moet worden uitgemaakt, dat de beklaagde noch vaste woonplaats, noch middel van bestaan heeft, en dat hij niet gewoon is eenig ambacht of beroep uit te oefenen. Derhalve is niet voldoende de beslissing, dat de beklaagde rondzwierf «zonder woonplaats of eenig bedrijf »uit te oefenen.»

d H. R. 13 April 1852, Concl. conf.

2. De drie vereischten van dit misdrijf zijn niet aanwezig, wanneer iemand met zijn gezin gedurende ruim vier weken op verschillende plaatsen zonder middelen van bestaan rondzwervende wordt gevonden, doch niet blijkt

van de onwaarheid zijner voorgevens dat hij te vergeefs als sigarenmaker werk gezocht heeft. Immers het bewijs dat hij niet gewoon is een beroep of ambacht uit te oefenen, is niet geleverd.
Alkmaar 30 April 1861.

3. Eene getrouwde vrouw die haren man volgt, kan, ook al is deze een landlooper, niet geacht worden mede in staat van landlooperij te verkeeren; zij kan niet geacht worden dolo te hebben gehandeld.
Alkmaar 30 April 1861.

4. Een kind van zes jaren moet bij gebrek aan bewijs van dolus worden ontslagen van regtsvervolging ter zake van landlooperij.
Alkmaar 30 April 1861.

5. Een 12jarige knaap, die van zijne ouders is verlaten, en als zoodanig zonder woonplaats of eenig bedrijf uit te oefenen rondzwerft, kan in den zin der strafwet niet als landlooper worden beschouwd.
Concl. Adv.-Gen. Deketh ad *d* H. R. 13 April 1852. — N.-Braband 13 November 1861.

6. Het woord domicilie in art. 270 C. P. beteekent niet hetzelfde als de legale woonplaats, bij de burgerlijke wet geregeld. Bij dat artikel kan daaronder wel niet anders worden verstaan dan verblijf of woning, en kan derhalve een minderjarige, eene getrouwde vrouw en een onder curatele gestelde persoon, ofschoon met opzigt tot de burgerlijke regten hun domicilie hebbende, echter zeer wel zonder verblijf zijn, en zich alzoo aan landlooperij schuldig maken; zij mogen te dien aanzien niet geacht worden steeds hunne woonplaats te hebben bij hun voogd, man of curator, daar dan toch die personen nooit aan landlooperij zouden kunnen schuldig zijn.
b H. R. 14 November 1854, Concl. conf. — In gelijken zin, meer het algemeen beginsel vaststellende, *p* H. R. 30 Augustus 1842. — N.-Holland 10 Julij 1861, — en N.-Braband 13 November 1861, in strijd met 's Hertogenbosch 10 October 1860, ten aanzien van minderjarigen.

7. Iemand die ingezeten is eener gemeente en elders rondzwerft, kan voorzeker niet als landlooper worden beschouwd. Daarvan beschuldigd, moet hij worden vrijgesproken en niet van regtsvervolging ontslagen.
a Gelderland 10 September 1844, wegens dat verkeerde dictum vern. Zutphen 24 Julij 1844.

8. Een persoon die met een gagement van *f* 50.» uit de militaire dienst is ontslagen, kan niet gezegd worden geheel te zijn verstoken van middelen van bestaan.
Z.-Holland 3 Januarij 1846.

9. Een persoon, wiens verpleging door een armbestuur wordt bekostigd, kan niet gezegd worden van middelen van bestaan te zijn ontbloot.
d H. R. 2 Junij 1846, Concl. contr.

10. Landloopers moeten ten allen tijde en waar zij zich ook bevinden, geacht worden te hebben misdaan en op heeterdaad te worden betrapt.
Z.-Holland 17 October 1844, bevelende tevens dat de veroordeelde na het einde der hem opgelegde gevangenisstraf, ter beschikking van de Hooge Regering zou worden gesteld, in zooverre met vern. Gorinchem 11 September 1844.

11. De bekentenis van iemand omtrent den staat van zijn persoon, levert een genoegzaam bewijs tegen hem op, om hem te beschouwen als landlooper, uit een vreemd land herkomstig.
p H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

Bedelarij.	Minderjar. 4 v.
Bekent. Sz. 11.	Mot. v. vonnis 1.
Domicilie 6.	Opzet 3 v.
Milit. delicten.	*Vonnis Sz.* 7.

LANDVERHUIZERS.

1. De voorschriften der wet v. 1 Junij 1861 (Sb. nº 53), omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers, meer bijzonder dat hij, die zijne dienst wil aanbieden aan Nederl. of vreemde landverhuizers, om hun vervoer uit eene haven te bevorderen, vooraf een borgtogt moet stellen van hoogstens *f* 50,000.» (art. 17), — kunnen niet worden toegepast daar, waar de inscheping moet plaats hebben in eene vreemde haven. De woorden toch « uit eene haven » kunnen niet anders verstaan worden dan uit eene Nederlandsche. Bij het doen overbrengen van personen als landverhuizers met hunne goederen van Maastricht naar Antwerpen, en uit die haven over New-York naar St. Paul, is de plaats der inscheping alleen Antwerpen, en dus eene vreemde haven.
e H. R. 8 October 1862, Concl. conf.

LASTER z. BELEEDIGING.

LASTERLIJKE AANBRENGING.

I. Aard en kenmerken.
II. Vervolging; schorsing; bewijs.

I.

1. Tot het bestaan van het misdrijf van lasterlijke aanklagte moet vooraf de valschheid der geïncrimineerde feiten zijn erkend en uitgesproken.
a Breda 18 October 1841.

2. Tot het daarzijn van het misdrijf van last. aanbrenging wordt wel is waar vereischt het bewijs, dat is ingediend een geschrift, bevattende eene lasterlijke aanklagte, maar nergens wordt gevorderd, dat de materiële klagte nog aanwezig zij tijdens de regterlijke beoordeeling van het misdrijf; het is genoegzaam, dat door wettige bewijsmiddelen blijke van het bestaan en den lasterlijken inhoud der klagte.
m H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

3. Eene lasterlijke aanbrenging bij geschrifte, welke enkel aan ligtzinnigheid en onberadenheid is toe te schrijven, mist het karakter van dit wanbedrijf. Daartoe wordt vereischt eene blijkbare boosaardigheid en zucht om anderen in het verderf te storten.
Maastricht 8 Mei 1843.

4. De enkele omstandigheid, dat een aan een ander geïmputeerd en bij de justitie aangebragt misdrijf door deze niet tot klaarheid is kunnen gebragt worden, heeft niet de kracht de aangifte lasterlijk te doen zijn; daarenboven moet bij den aangever blijken van den animus injuriandi, en deze is door den eischer te bewijzen.
Heerenveen 16 Februarij 1870.

5. Tot de strafbaarheid eener lasterlijke aanbrenging wordt gevorderd, dat zij uit eigen beweging zij gedaan. De uitnoodiging van eenen ambtenaar om voor hem te verschijnen tot het

afleggen van verklaring, ontneemt daaraan dat kenmerk van vrijwilligheid.

Zutphen 28 April 1847.

6. Eene bij een Burgemeester gedane mondelinge klagt, door dezen in geschrift gebragt en door den klager onderteekend, is eene klagte bij geschrifte in den zin van art. 373 C.P. Een uitdrukkelijk verzoek tot het opmaken van het proces-verbaal wordt niet vereischt om daaraan kracht van wettig bestaan te verzekeren.

d H. R. 20 November 1855, Concl. conf. — *a* H.R. 1 Februarij 1859, Concl. conf. ten aanzien van eene klagte alleen geteekend door den burgemeester, doch niet door den klager, als hebbende deze verklaard niet te kunnen teekenen. — Cf. *a* Maastricht 27 December 1850, — en *a* Maastricht 11 Maart 1852, dat niet als bewijs eener lasterlijke aanklagt kan worden aangemerkt een proces-verbaal, dat niet is onderteekend door den klager en ook niet vermeldt dat hij niet kan teekenen.

7. Beweerde eed en burgerpligt kan niet insluiten de verpligting om aangifte te doen van een slechts verondersteld misdrijf, en kan in geen geval bevoegdheid geven om die aangifte te doen op eene wijze, die door de wet als lasterlijk is gekenmerkt.

Haarlem 11 Mei 1854.

8. Waar in facto is beslist, dat eene klagte is ingezonden geenszins ter goeder trouw, maar strijdig met de waarheid en met boos opzet om den betichten persoon te benadeelen, is het geheel overbodig te onderzoeken, of er mogelijkheid van benadeeling bestond, als kunnende dit wanbedrijf uit deszelfs aard geene andere strekking hebben, dan om de eer en den goeden naam van den betichte te benadeelen.

a H.R. 9 April 1850, Concl. conf.

9. Bij geene wet of wettige verordening zijn aan den Minister van Justitie zoodanige verpligtingen opgelegd of verrigtingen opgedragen, die hem kunnen doen rangschikken onder de ambtenaren bij art. 373 C.P. bedoeld. De bevoegdheid om van 's Konings wege bevelen te geven aan de ambtenaren van het O. M. is daartoe niet genoegzaam. Lasterlijke aanbrenging bij den Min. v. Just. is dus niet strafbaar volgens dat artikel.

H.R. 30 Maart 1858, Concl. conf. vern. Groningen Hof 28 December 1857, en bev. het daarbij vern. Winschoten 11 November 1857.

II.

10. Het wanbedrijf bedoeld in art. 373 C.P. moet als een onderdeel (species) van het misdrijf van laster in het algemeen worden aangemerkt, zoodat ook daaromtrent toepasselijk is het beginsel van art. 22 Sv., dat tot de vervolging eene klagte van de beleedigde partij wordt gevorderd.

Z.-Holland 21 September 1852. — Anders *a* Breda 18 October 1841.

11. De bepaling van art. 372 C. P. is ook toepasselijk bij lasterlijke aanbrenging bij geschrifte; derhalve moet de strafvervolging wegens lasterlijke aanbrenging worden geschorst gedurende de instructie die omtrent de ten laste gelegde feiten wordt gevoerd.

c H.R. 19 Maart 1850, Concl. conf. — Meer implicite bij *a* H. R. 9 Januarij 1849, Concl. contr. — *b* H.R. 22 Mei 1849. — en *d* H.R. 12 Februarij 1850, Concl. conf.

12. Het in art. 372 C.P. voorkomende woord instruction, moet worden opgenomen, niet in den beperkten zin van het geregtelijk onderzoek, vermeld in den derden titel van het Wetb. van Strafv., aanvang nemende met het verleenen van regtsingang, na voorafgaand requisitoir van den Officier van Justitie, maar in den algemeenen zin van geregtelijk onderzoek en beslissing omtrent de aangebragte feiten.

b H. R. 22 Mei 1849, Concl. conf.

13. Waar achtereenvolgens onderscheidene aanbrengingen worden gedaan, alle betrekking hebbende tot één hoofdfeit, waaromtrent echter bij de latere nieuwe bezwaren worden kenbaar gemaakt, daar moet het voorafgaand onderzoek (instruction) zich tot alle die aanbrengingen uitstrekken.

N.-Holland 13 Junij 1854.

14. De regter, die over het wanbedrijf van lasterlijke aanbrenging moet oordeelen, mag tot grondslag van dit oordeel eeniglijk en alleen nemen de beslissing, door den competenten regter gegeven omtrent de præjudiciële questie (ten aanzien der valschheid of waarheid der ten laste gelegde feiten); dus mag de schuldigverklaring wegens lasterlijke aanbrenging niet worden gegrond op de daaromtrent door den regter in eersten aanleg aangevoerde bewijzen.

a H. R. 9 Januarij 1849, Concl. contr. — *d* H.R. 12 Februarij 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 19 Maart 1850, Concl. conf. — *b* H.R. 15 October 1850, Concl. contr. beslissende dat de zaak wegens lasterlijke aanbrenging moet worden geschorst gedurende de instructie omtrent de feiten zelve.

15. Eene beschikking der Regtbank, gegeven naar aanleiding van art. 31 Sv., waardoor virtualiter wordt uitgemaakt, dat er na ingewonnen voorloopige informatiën, geene termen zijn gevonden om aan de denuntiatie verder gevolg te geven, bevat inderdaad de beslissing der præjudiciële questie nopens het waar of valsch zijn der aangebragte feiten; in dat geval komt dus de schorsing der zaak tot na de beslissing der præjudiciële questie te pas.

b H. R. 22 Mei 1849, Concl conf. — Cf. *a* H.R. 9 Januarij 1849, beslissende, dat het valsche en onware der feiten door het Hof niet mag worden aangenomen op de verklaringen der in eerste instantie gehoorde getuigen, en dat het vitieuse van dat bewijs niet wordt weggenomen, doordien het Hof mede in aanmerking heeft genomen eene beschikking volgens art. 31 Sv. door de Regtb. gegeven.

16. Aan den eisch van art. 373 C.P. is voldaan, wanneer eene aangevangen vervolging wegens laster of lasterlijke aanbrenging wordt geschorst tot dat de gedenunciëerde feiten zijn onderzocht en daarover is beslist. Daaruit volgt niet, dat al de vóór die schorsing reeds aangevangen daden van vervolging, welke vervolging alleen is geschorst en geenszins vernietigd, alleen ten gevolge dier schorsing zouden moeten worden beschouwd als nietig.

a H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf. verw. de cassatie

tegen N.-Holland 5 Februarij 1855; — cf. N.-Holland 13 Junij 1854, waarbij de strafzaak werd geschorst, tot dat over de feiten, bij de klagte aangebragt, nader geregtelijk onderzoek en beslissing zou zijn gedaan.

17. Door de schorsing der regtsvervolging wordt de loop der verjaring afgebroken, tot dat de instructie door eene beslissing is geëindigd.

a H.R. 22 Mei 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 5 Februarij 1855.

18. De beklaagde ter zake van lasterlijke aanklagt heeft het regt om door getuigen het bewijs zijner goede trouw te leveren.

b H.R. 20 November 1849, Concl. conf. — *c* H.R. 19 Maart 1850, Concl. conf.

Beleediging 10 v.
Boos opzet 3 v. 7 v. 18.
Get. bewijs Sz. 15, 18.
Klagte 2, 6, 10.
Mot. v. vonn. 8.
Præjud. questie 1, 11 v.
Proces-verb. 6.
Schorsing v. Sz. 11 v.
Strafvervolg. 10 v.
Verjaring Sz. 17.

LASTGEVING.

I. Aard en hoe zij ontstaat.
II. Regten en verpligtingen.
§ 1. Uitgebreidheid der volmagt.
§ 2. Handelingen en verbindtenissen.
A. In het algemeen; overschrijding.
B. Verzuimen.
C. Ten aanzien van derden; kennisgeving.
§ 3. Vergoeding aan den lasthebber; loon; retentie.
§ 4. Uitkeering en verantwoording aan den lastgever.
§ 5. Substitutie en assumtie.
III. Herroepen en eindigen der lastgeving.

I.

1. De akte waarbij het lid van eene gefailleerde firma sommige hem persoonlijk toebehoorende aandeelen in zekere maatschappij aan den vereffenaar des boedels afgeeft, «om daarvan »ten behoeve der crediteuren van de firma, al »zoodanig gebruik te maken, als hij meent te »behooren,» bevat geene cessie maar eene volmagt.

Holland 6 Februarij 1839.

2. Het opdragen en op zich nemen van de bezorging van een brief op den post stelt lastgeving daar. Bij het beweren van het niet volbrengen van dien last, en het dientengevolge instellen eener alternatieve vordering tot uitlevering van den brief met de daarin vermelde waarde, of tot schadevergoeding, moet de lastgever het bewijs leveren èn van het mandaat èn van de in den brief vervatte of voorgewende waarde, indien de lasthebber beweert aan de bezorging voldaan te hebben, en van den inhoud des briefs onkundig te zijn geweest.

a Amsterdam Kgr. IV 30 September 1851.

3. Zij die zich bij eene conventie, strekkende tot bevordering en regeling der liquidatie eener firma, voor zoover betreft de realisatie van zekere goederen, onder toekenning van een aandeel in de daarop te verkrijgen winsten, met den verkoop dier goederen hebben belast, kunnen slechts als gesalarieërde lasthebbers, niet als vennooten worden beschouwd tegenover hen, ten wier behoeve zij zich met dien verkoop belasten.

N.-Holland 12 Januarij 1865, in dit opzigt bev. *a* Amsterdam 20 Mei 1863.

4. De vennoot, of hij, die voor gemeene rekening handelende, een beheer der zaken, de vennootschap of de handeling voor gemeene rekening betreffende, voert, is als lasthebber zijner medevennooten of deelgenooten te beschouwen en aan hen rekening en verantwoording van zijn beheer schuldig.

Amsterdam 29 December 1864.

5. De opdragt om tegen genot van provisie, loten (der weerbaarheid) bij den boekhandel te plaatsen, is eene lastgeving, en alzoo eenzijdig opzegbaar, geene locatio conductio operarum.

a Amsterdam 2 Januarij 1872.

6. Eene overeenkomst tusschen den eigenaar van landen of diens gemagtigde, met een derde aangegaan, waarbij deze als administrateur over die landen wordt aangesteld tegen zeker loon, voor eenen tijd van drie jaren, is, volgens het Oud-Holl. regt, als eene overeenkomst van lastgeving aan te merken, hoewel zij ook eenige kenmerken draagt van eene overeenkomst van huur en verhuur van diensten.

H. Geregtsh. N. I. 24 Januarij 1850.

7. De overeenkomst om goederen voor eene te houden tentoonstelling in te zenden, is eene zoodanige welke zoowel door den inzender als door den tentoonsteller in hun wederzijdsch belang wordt aangegaan. De vraag of zij als lastgeving dan wel als bruikleen is te beschouwen, kan dus niet leiden tot eene beslissing van het geschil, wie van partijen de gevolgen heeft te dragen van eene benadering wegens te lage aangifte van bedoelde goederen voor de regten van invoer binnen het Koningrijk. Uit de omstandigheden moet blijken wie ten deze in verzuim is. Veroordeeling van het bestuur der tentoonstelling.

N.-Holland 23 Maart 1871, vern. Amsterdam 20 Februarij 1868, waarbij die handeling als eene lastgeving was beschouwd, op grond dat de goederen waren gezonden niet alleen ter expositie, maar ook ten verkoop, de lasthebber voor de schade, voortvloeijende uit benadering wegens overtreding der wettelijke bepalingen op den invoer niet was aansprakelijk geoordeeld, en de vordering des eischers was ontzegd, daar deze zelf als invoerder tot de aangifte verpligt was, en dus moest geacht worden die te hebben gedaan.

8. Eene commissie op verzoek van belanghebbenden bij Kon. besluit ingesteld tot regeling van hetgeen de daarstelling betreft van een uitwateringskanaal, kan, hoewel ook nader de uitvoering van dat werk is aangewezen en autorisatie gegeven tot eene geldleening, niet beschouwd worden als gemagtigde van den Staat. Deze is alzoo niet verbonden door de geldleening welke die commissie heeft gesloten. Bedoelde Kon. besluiten strekken wel om een waterschapsbelang ten behoeve en ten koste van belanghebbenden te behartigen, maar niet om den Staat te verbinden. Zulks geldt te meer waar bij de opgemaakte schuldbrieven van eene verbindtenis van den Staat zelfs geene melding is gemaakt.

H. R. 16 Februarij 1872, Concl. conf. vern. in revisie H. R. 2 December 1870, Concl. contr.

9. De verhouding voortvloeijende uit consignatiën naar Indië door tusschenkomst van een commissionnair, is niet die van kooplieden welke uit hoofde van onderlinge commerciële relatiën over en weder per debet en credit in rekening-courant staan, maar wel die van lastgever en lasthebber, waaruit de in art. 1839 B.W. be-

doelde rekenpligtigheid wordt geboren. Ten onregte wordt alzoo door dien commissionnair betaling van een saldo geëischt, en niet geageerd òf tot opname van rekening òf tot het doen van rekening ingevolge art. 771 van Rv. — Toewijzing van deze laatste actie bij reconventie ingesteld.

N.-Holland 18 April 1872.

10. Hij die van een later gefailleerden kooper ten behoeve van den verkooper de gekochte goederen heeft ontvangen, onder bepaling: «deze »partij zal door mij aan ZEd. (den verkooper) »ter hand gesteld worden tegen teruggave der »geaccepteerde wissels» enz., moet geacht worden te dier zake de gemagtigde of negotiorum gestor van den verkooper te zijn, en kan door den curator in het faillissement van den kooper, noch actione mandati, noch actione pauliana, tot afgifte der goederen genoodzaakt worden.

b N.-Holland 8 Maart 1860, bev. *a* Amsterdam 25 Februarij 1859.

11. De in den inventaris van eene nalatenschap voorkomende verklaring van een der erfgenamen nopens zijne bemoeijingen met de zaken en belangen van zijne moeder, zoowel tijdens haar leven als na haar overlijden, kan niet aangemerkt worden als eene erkentenis van een op hem door zijne moeder verstrekt mandaat, of van eene door hem, met uitsluiting der overige kinderen (die dit trouwens ook niet even als die erfgenaam beweren) gevoerde gestie en administratie, krachtens welke hij aan de gezamenlijke erfgenamen zijner moeder rekenpligtig zou wezen; die verklaring moet veeleer beschouwd worden als eene opgave van de reden, waarom hij en niet een ander der kinderen, rendant van inventaris is.

a N.-Holland 4 September 1845.

12. Eisch tot afgifte van wisselbrieven welke de gedaagde van den eischer in weerwil van de daarvan door dezen gedane betaling (als trekker) zou hebben onder zich gehouden, en tot verantwoording van de voordeelen welke die houder nog nader uit het faillissement van den acceptant had genoten. Beweerde lastgeving op den gedaagde, doch aangenomen dat deze suo jure in het bezit der wissels is gebleven, om die in het faillissement van den acceptant te recouvreren en om met dat montant zijne nieuwe schuldvordering geheel of gedeeltelijk te voldoen.

's Hertogenbosch 15 Junij 1842.

13. Een mandaat niet eenvoudig ter uitvoering van eenen last des lastgevers ten zijnen behoeve, maar wel en voornamelijk strekkende in favorem en ter verzekering des lasthebbers, als in rem suam, is geenszins bij de Nederl. wetgeving uitgesloten of verboden (en ook naar het regt in de Oost-Indiën volkomen bestaanbaar), bv. de volmagt om maandelijks in Nederland eene bepaalde som te ontvangen, aangewezen op het Ministerie van Koloniën aldaar, welke daarentegen in Indië op het traktement des lastgevers zou worden ingehouden.

H. R. 16 Maart 1849. — De Adv.-Gen. beschouwde de volmagt niet als in rem suam.

14. De regtsbetrekking tusschen den lasthebber en den lastgever in beursspeculatiën kan niet worden veranderd door contracten van koop en verkoop tusschen partijen volgens usance opgemaakt, en welke niet anders zijn beschouwd geworden dan als bewijzen van de ontvangen en uitgevoerde orders.

Dordrecht 25 Julij 1854.

15. De magtiging tot het instellen eener regtsvordering op naam van den lastgever is bij geene wet verboden, en ook niet strijdig met de goede zeden of de openbare orde. Het Wetb. van Burg. Regtsv. verbiedt nergens, dat de gemagtigde als eischer optrede in naam des lastgevers, en schrijft evenmin voor, dat ingeval van lastgeving de regtsvordering, des onaangezien, zal worden ingesteld ten eigen name van den lastgever als eischer.

b H. R. 7 Mei 1852, Concl. conf. — Anders op grond dat de lasthebber niet suo nomine (zelfs met vermelding zijner qualiteit) in regten kan optreden, Amsterdam 28 Junij 1842. — Breda 20 April 1847. — Maarssen Kgr. 16 November 1843. — Amsterdam Kgr. V 3 December 1844. — Groningen Kgr. 21 Mei 1849.

16. Art. 1984 C. N. houdende definitie van mandaat, kan niet geacht worden te zijn geschonden, noch art. 1166 in verband met art. 1167 van hetzelfde Code — omtrent de regten door schuldeischers in naam van hunnen schuldenaar uit te oefenen — verkeerdelijk toegepast, door regt te doen op eene regtsvordering, ingesteld door eene firma, welke bij commutatief contract is belast geworden met het finantiëel beheer eener onderneming, met bijvoeging, dat door die firma alle inkomsten in het algemeen, en bijzonderlijk de huren en pachten van landerijen, de opbrengst van turf en kalk en de koopprijs van landerijen zouden worden ingevorderd.

H. R. 31 Junij 1847, Concl. conf.

17. Lastgeving kan stilzwijgend geschieden; indien iemand met voorkennis van armvoogden aan eene behoeftige verpleging en onderhoud geschonken heeft, zijn armvoogden verpligt de kosten daarvan terug te geven.

Heerenveen Kgr. 17 Junij 1861.

18. Lastgeving kan ook stilzwijgend geschieden en uit de omstandigheden blijken, speciaal hieruit dat de lasthebber eene nota overlegt, waarin hij vooropstelt, wijnen te hebben verkocht voor den lastgever, en de uitgaven geheel brengt ten laste van laatstgemelde. Daaruit volgt ook de onwaarheid van diens beweren, dat er tusschen hem en den lastgever eene vennootschap onder eene firma of eene handeling voor gemeene rekening zou zijn aangegaan; hij is dus als lasthebber rekenpligtig.

Limburg 28 Mei 1866, bev. *b* Maastricht 28 December 1865.

19. Er kan geene schending worden beweerd van art. 1830 B. W., indien het hooger beroep aangeteekend door den man namens zijne vrouw, zonder dat van volmagt bleek, wordt vervallen verklaard; er bestaat hier geen verschil over de bevoegdheid tot het verleenen en aannemen eener lastgeving (hetgeen ook bij monde kan geschieden), maar alleen over het niet blijken daarvan.

a H. R. 28 Maart 1848, Concl. conf.

20. Hij die als gemagtigde bij het kantongeregt de belangen van een ander waarneemt, behoeft deze zijne qualificatie niet door over-

legging eener geregistreerde akte van volmagt te staven, maar hij kan die qualiteit ook voldoende justificeren door de verklaring, dat hij door zijnen meester mondeling is gemagtigd.

Groningen Kgr. 22 Mei 1854.

21. Een gedaagde wegens politie-overtreding kan niet geacht worden bij gemagtigde te zijn verschenen op eene den 18 April beteekende dagvaarding, ter teregtzitting van 28 April 1862, indien de volmagt luidt om te compareren op 20 Januarij 1862, ter zake van de dagvaarding, op 8 Januarij 1862 beteekend, en indien niet tevens blijkt, dat de latere dagvaarding een gevolg van de eerste is.

a N.-Holland 9 Maart 1863.

22. De cargadoor, die op zijne aanvrage om een schip te mogen bedienen, van de reeders eene voorwaardelijke toestemming erlangt, namelijk indien de scheepspapieren niet reeds aan een ander zijn gegeven, en, na die papieren te hebben ontvangen, zulks aan de reeders telegrafeert, onder bijvoeging der vraag: of de kapitein de orders moet opvolgen, bij brief of telegram ontvangen, — bewijst daardoor zich niet zeker te gevoelen, dat hem de last wel was opgedragen, en kan zich niet als lasthebber gedragen, noch eischen, dat hem vergoed worde wat hij als lasthebber van dat oogenblik af zou verdiend hebben, maar is verpligt, des gevorderd, de scheepspapieren aan den kapitein terug te geven, zonder regt op décharge van het opgedragen mandaat of betaling van onkosten. Hij kan ook niet terugvorderen de kosten, door hem besteed aan telegrammen, om verlof te bekomen als cargadoor van het schip werkzaam te zijn, of aan rijtuigen naar het schip om zich in het bezit der scheepspapieren te stellen.

Amsterdam 1 Mei 1863.

23. Uit de bepaling in een proces-verbaal van verpachting: «dat de betaling moet geschieden »in handen en ten kantore van den notaris, en »dat zoowel verhuurder als notaris geregtigd »zijn ten allen tijde het stellen van borgen te »vorderen,» volgt niet, dat de notaris moet geacht worden de inning der pachtpenningen op zich genomen en zich deswege verantwoordelijk gesteld te hebben jegens den verhuurder. Indien de notaris, ten gevolge van bovengemelde bepaling, eenige pachtpenningen voor den verhuurder heeft geïnd, dan moet hij gerekend worden, zulks niet als mandataris, noch als negotiorum gestor, maar als bloot solutionis causa adjectus te hebben verrigt.

Utrecht 19 September 1845.

24. Wanneer wel blijkt dat de eischer den gedaagde gedurende langen tijd zijne zaken heeft toevertrouwd, doch niet dat bij den aanvang eenige schriftelijke algemeene of bijzondere volmagt is gegeven, dan kan de gedaagde niet als generaal gevolmagtigde des eischers en als rekenpligtig beschouwd worden. Dit volgt evenmin daaruit dat de eischer den gedaagde heeft verzocht zekeren prolongatiepost op te zeggen, ten einde daarmede effecten door een derde aangekocht te betalen, en dat hij vervolgens aan dezen derde weer heeft opgedragen die effecten bij den gedaagde terug te nemen en te verkoopen.

Amsterdam 1 October 1861.

25. Wanneer aan den betrokkene goederen zijn toegezonden, om als dekking van geaccepteerde wissels te dienen, ligt daarin de stilzwijgende magtiging tot verkoop der goederen opgesloten, en kan hij tot dien verkoop overgaan, zelfs niettegenstaande het faillissement des trekkers, op de wijze als hij goedvindt, met inachtneming zooveel doenlijk van de belangen dezen laatste, zonder dat daartoe regterlijke magtiging noodig is.

b N.-Holland 16 Maart 1865.

26. Als de succumberende partij, tot de betaling der proceskosten veroordeeld, deze heeft uitbetaald aan de praktizijns der tegenpartij, dan verliest laatstgemelde alle regten te dier zake. Mitsdien kan de schuldeischer, die beslag onder een derde heeft gelegd, in dat geval niet vorderen dat de verklaring van dien derde worde vermeerderd met het bedrag der proceskosten, waarin de derde gearresteerde is veroordeeld in een geding tusschen hem en den schuldenaar van den arrestant. Die proceskosten zijn immers voldaan aan hen die daarop regt hadden, doordien zij betaald zijn aan de praktizijns van den schuldenaar-gearresteerde.

b 's Gravenhage 20 December 1859.

27. Door het zenden van zijn zoon naar de Hoogeschool kan een vader niet geacht worden dezen te hebben gemagtigd tot het aangaan van zoodanige verbindtenissen welke tot het voorzien in zijn verblijf en onderhoud aldaar vereischt worden en noodzakelijk zijn.

Amsterdam Kgr. II 9 Februarij 1863.

28. Door het zenden van zijnen zoon met eene koe uit den stal ter veemarkt, wordt de vader verantwoordelijk voor de overeenkomst, door den zoon ten opzigte van die koe gesloten, te meer als de zoon in het algemeen zijns vaders zaken waarneemt; de vader moet dus den verkoop nakomen en is aansprakelijk ter zake van een aan die koe bevonden gebrek.

Gennep Kgr. 1 Augustus 1862; — cf. *a* Roermond 11 December 1862.

29. Een vader is als hoofd des huisgezins, ingevolge stilzwijgende lastgeving, verpligt de aan zijnen bij hem inwonenden zoon bewezene medicinale diensten te betalen, indien hij deze vroeger voldaan heeft en van de latere niet onkundig geweest is.

Amsterdam 5 November 1850.

30. Huisgenooten, bedienden of andere personen die in den winkel de winkelgoederen ten verkoop aanbieden, moeten geacht worden als lasthebbers van hem dien de zaak aangaat, het regt te hebben den verkoop te sluiten, terwijl hij die goederen koopt, zich die doet leveren en ze aanneemt, moet geacht worden zich te hebben verbonden jegens dengenen dien de winkelzaak aangaat. Wanneer alzoo in judicio is gebleken dat de winkelzaak den zoon aangaat, is deze geregtigd de betaling der geleverde goederen te vorderen, hoewel deze door den vader zijn geleverd.

Groningen 19 April 1872.

31. Om lastgeving te bewijzen, is het niet voldoende, dat op last en order van den beweerden lastgever is gehandeld, maar moet blijken, dat zulks ook namens hem geschiedde. Aangeboden bewijs ontzegd.

H. R. 16 Februarij 1872, Concl. conf. — Amsterdam 31 Januarij 1867.

32. Hij die beweert voor den eigenaar den verkoop van eene hofstede te hebben tot stand gebragt, moet bepaald bewijzen, dat hij voor dien eigenaar gehandeld heeft en niet voor den kooper den aankoop heeft gesloten.

Woerden Kgr. 16 December 1850.

II. § 1.

33. Eene algemeene volmagt door een beklaagde gegeven, niet alleen om op de dagvaarding te verschijnen, maar ook om hem ter zake van de ingestelde vordering te vertegenwoordigen waar zulks mogt vereischt zijn, en te verrigten wat hij zelf zou kunnen of moeten verrigten, bevat ook de magtiging om hooger beroep in te stellen van een condemnatoir vonnis en de daarvan op te maken akte te teekenen.

Groningen 12 December 1867.

34. Een gemagtigde ad lites, aan wien in het algemeen de bevoegdheid is gegeven, om al datgene te doen wat tot uitvoering van dien last nuttig of noodig mogt zijn, speciaal om gelden te ontvangen en daarvoor te kwitteren, is niet bevoegd tot het in ontvang nemen van gelden, welke buiten regten in der minne worden afbetaald.

Batavia R. v. J. 2 Februarij 1855.

35. De speciale volmagt tot verpachting van eene tiend, geeft het regt niet om de daarvoor verschuldigde penningen in regten te vorderen.

Maarssen Kgr. 16 November 1843.

36. In de gegevene magt om voor de hoofdsom en interessen te kwitteren, is mede de bevoegdheid gelegen, om bij de laatste kwittantie het op de vaste goederen gelegde verband op te heffen.

Amsterdam 16 Julij 1840.

37. Uit de volmagt tot het uitoefenen, beheeren en besturen van eene affaire (in specie het bewerkstelligen van aankoopen, het doen van betalingen en het geven van kwittantie voor ontvangene gelden), volgt niet tevens de bevoegdheid tot het trekken van wissels op zijn lastgever, noch tot het opnemen van gelden, waardoor de lastgever onbepaald voor groote sommen zoude kunnen verbonden worden.

a 's Gravenhage 28 Junij 1844.

38. Onder daden van beheer kan voorzeker niet begrepen worden de revindicatie van vaste goederen.

Breda 20 April 1847.

39. In eene volmagt, houdende de bevoegdheid om een aandeel in een landgoed, op zoodanige wijze als men zal goedvinden te verkoopen, gelden te ontvangen, kwijtingen te geven, genoemd aandeel te besturen als eigen goed, daarop kapitalen op te nemen, met toestemming van hypothecaire inschrijving, van welk bedrag dit ook zijn moge, ligt niet de magt opgesloten, om eene associatie tot ontginning voor een bepaald aantal jaren aan te gaan.

Limburg 18 December 1848.

40. De algemeene volmagt om een belanghebbende bij de vereffening eens boedels te vertegenwoordigen, zelfs ook uitdrukkelijk vermeldende de magt om mede te werken tot alle verkoopingen, is niet voldoende om een bevel van den kantonregter te provoceren, dat worde overgegaan tot den openbaren verkoop van de roerende goederen; cf. art. 686 Rv.

's Gravenhage Kgr. 30 October 1861.

41. Bij geschil tusschen kooper en verkooper over de vraag, of regtsgeldig aan een gemagtigde des koopers geleverd is, moet ten aanzien van den omvang der lastgeving verondersteld worden, dat de kooper het mandaat aan den derde verstrekte binnen de grenzen van de door den verkooper gestelde veilconditiën, — ook al betreft de betrokken conditie een regt en niet eene verpligting des verkoopers.

N.-Holland 7 Februarij 1867, bev. Amsterdam 6 Junij 1866.

42. Wanneer assuradeuren iemand de magt hebben gegeven om voor hunne belangen te zorgen, strekt zich die magt niet zoover uit, dat hij bevoegd zou zijn om hen tegenover derden te vertegenwoordigen, of namens hen jegens den geassureerde de verbindtenis aan te gaan om eene schadevergoeding overeenkomstig eene vreemde regterlijke uitspraak te betalen.

N.-Holland 24 Mei 1866.

43. Wanneer de directeuren van eene brandwaarborg-maatschappij iemand magtigen om eene eventueel plaats hebbende brandschade te regelen, en onder hunne goedkeuring af te doen, kan zoowel de regeling als de afdoening, uit den aard van haar verband en zamenhang niet anders door den gemagtigde gedaan worden dan met overleg en toestemming van de directie der maatschappij.

Rotterdam 24 Februarij 1869.

44. Hij die in het algemeen last heeft gekregen tot het sluiten van verzekeringen, moet ook geacht worden te zijn gemagtigd tot het aangaan van bijkomende bedingen, bv. omtrent de wijze waarop in afwijking van de wet, de eventuele schade zal worden opgenomen.

Amsterdam Arb. 11 Mei 1869.

45. De hoofdagent van eene assurantie-maatschappij is niet krachtens zijne aanstelling geregtigd de maatschappij door bestellingen van druk- en bindwerk, plaatsen van advertentiën enz., in casu over twee jaren ten bedrage van *f* 611.31, te verbinden.

b Utrecht 30 Maart 1870.

46. De gemagtigde of agent tot het sluiten van eene chertepartij, heeft geene bevoegdheid om de bevrachtings-provisie te ontvangen, al wordt die in de chertepartij ook verklaard bij het teekenen opvorderbaar te zijn. De schipper, aan dien gemagtigde de provisie betalende, is daarvoor dus niet gekweten.

Amsterdam Kgr. I 4 Julij 1862.

47. De magtiging tot regeling der avarij brengt mede de magtiging om de daarop vallende kosten te voldoen en om te restitueren wat door geïnteresseerden bij schip en lading te veel in de bodemerijschuld is gedragen. Het effect van de door den schipper verstrekte magtiging tot regeling van avarij, blijft volgens art. 1855 B.W. bestaan, al heeft de schipper later zijne qualiteit verloren, en al is het schip vergaan.

Hoogezand Kgr. 14 Mei 1864.

48. Er kan aan geene schending van art. 1999 en 2000 C. N. gedacht worden, wanneer feitelijk is beslist, dat de erfgenamen van den

lasthebber in 'gebreke zijn gebleven te bewijzen, dat hun auteur zulk eene onbepaalde volmagt heeft verkregen, welke hem bevoegd zoude hebben gemaakt, om de aanzienlijke sommen voor rekening van den lastgever aan diens behoeftige familie uit te keeren, als door die erfgenamen in rekening waren gebragt, en dat, in aanmerking genomen het beroep en den stand van voormelde familie — in casu den vader des lastgevers — eene jaarlijksche ondersteuning van ƒ1000.», die de lastgever in uitgaaf wil hebben geleden, zeer zeker ruim voldoet aan het verzoek, om aan de familie de behulpzame hand te bieden.

b H. R. 13 Februarij 1852, Concl. conf.

49. De gemagtigde des gedaagden, die in eene eerste teregtzitting, zonder den eisch te bestrijden, eene reconventie heeft ingesteld, kan — daargelaten de niet-ontvankelijkheid van zoodanige procedure — in eene volgende teregtzitting niet meer eene exceptie van dading voorstellen; zulks zou eene herroeping daarstellen van de in de eerste teregtzitting afgelegde geregtelijke bekentenis, en tot zoodanige herroeping moet hij eene uitdrukkelijke volmagt hebben.

's Gravenhage Kgr. 8 Augustus 1859.

50. Het verbod aan een lasthebber als administrateur eener plantage gedaan om deze te verpanden of te hypothekeren, moet geacht worden alleen betrekking te hebben op conventionele hypotheken, doch niet op het aangaan van verbindtenissen (het op crediet koopen van benoodigdheden ten behoeve der plantage), waardoor deze ingevolge de wet wordt verbonden.

a H. R. 14 October 1868.

§ 2. A.

51. De aard van eene telegraphische order brengt mede, dat die (behoudens bijkomende maatregelen van voorzigtigheid) onmiddellijk moet worden uitgevoerd.

b Amsterdam 20 December 1865.

52. De last tot koop of verkoop van effecten brengt, vooral wanneer die per telegraaf wordt gegeven, voor hem, die den last ontvangt en aanvaardt, de verpligting mede, hem zoodra mogelijk, en alzoo op de eerstvolgende beurs na de ontvangst ten uitvoer te leggen; bij gebreke daarvan maakt de lasthebber zich aan verzuim schuldig. Het feit der rijzing van den koers der fondsen, tot welker aankoop last is gegeven, na het tijdstip waarop de last had behooren te zijn volvoerd, is voldoende om het bestaan van schade aan te nemen.

N.-Holland 18 Februarij 1869.

53. Een lokaal gebruik, dat ter woonplaatse des lasthebbers voor het aanwijzen van het voorwerp der lastgeving (fondsen) geldt, geeft den lasthebber geen regt de woorden van het getelegrapheerd mandaat naar dat gebruik op te vatten, tenzij dit lokale gebruik tevens blijke te zijn of algemeen internationaal of conventioneel tusschen partijen.

c Amsterdam 30 Junij 1865.

54. Wanneer uit New-York eene telegraphische order herwaarts wordt gezonden tot aankoop en verzending van effecten, met last om op Londen (of Parijs) te trekken, dan kan de lasthebber niet worden beschouwd zijnen last onbehoorlijk te vervullen, uit hoofde hij, alvorens te koopen, te Londen (of Parijs), ook wegens de omstandigheden der Europesche geldmarkten, informatiën neemt of de traites gehonoreerd zullen worden. Wanneer in dergelijk geval acceptatie der traites wordt toegezegd, indien het verleende crediet uit New-York niet wordt ingetrokken, en de lasthebber te Amsterdam daarna op Parijs trekt, dan is hij ook verpligt terstond de order uit te voeren en kan die uitvoering niet afhankelijk worden gesteld van het werkelijk honoreren zijner traites.

b Amsterdam 20 December 1865.

55. Wanneer de eigenaar der goederen later bij brief den verkoopprijs limiteert, en de geconsigneerde beweert, dat bij arrivement van dien brief de goederen reeds verkocht waren, moet deze (zal dit beweren in aanmerking komen) fixeren den tijd waarop de goederen verkocht zijn en dien waarop hem de brief in handen is gekomen.

Amsterdam 21 Mei 1862.

56. Indien iemand voor rekening eener firma eene partij koffij heeft gekocht en aan haar afgeleverd, deze de koffij heeft ontvangen en verkocht doch onder protest, verklarende zulks te doen buiten hare prejudicie en voor rekening van haren lasthebber, voor wien zij het beloop onder zich hield, vermits deze den inkoop en de afzending niet overeenkomstig den hem gegeven last had verrigt, moet die firma geacht worden den voor haar gedanen inkoop te hebben goedgekeurd, en alzoo ab initio order tot den inkoop der lading tot den aangewezen prijs te hebben gegeven, daar zij toch niet gevolgd heeft de voorschriften en bepalingen der wet, en de aan haar volgens het cognoscement aangebragte lading niet begeerende aan te nemen, daarvoor in de plaats heeft gesteld een protest en akte van non-prejudicie, welke de wet in gevallen als het onderhavige niet kent noch aanneemt; alzoo de voorschriften van art. 106 en 107 Kh. niet is nagekomen, het cognoscement heeft geaccepteerd en gehouden, zonder eenigen regterlijken vorm te observeren, zich weder in het bezit heeft gesteld van de aangebragte lading, in het publiek 's Rijks entrepôt opgeslagen.

's Gravenhage H. G. 8 Julij 1825.

57. Indien last is gegeven tot een verkoop van rogge, onder de bepaling van het reglement voor den roggehandel op termijn, dan is de verkooper daaraan wel onderworpen tegenover den kooper ten aanzien der uit den koop en verkoop te ontstane geschillen, maar niet tegenover zijn lasthebber ten aanzien van een geschil, dat uit de overeenkomst van lastgeving voortspruit.

Amsterdam 1 Mei 1868.

58. Wanneer een minimum van prijs voor den verkoop van in consignatie gezonden goederen tusschen partijen is bedongen, is de consignataris daaraan gebonden. De omstandigheid, dat de consignataris verschotten doet op den te verwachten koopprijs van zoodanige goederen, brengt geene verandering in zijne verpligting te weeg. Die minimum-bepaling is gelegen in de woorden door hem die in consignatie geeft:

«zal het eens goed zijn, dan *moest* die 180 (riem »papier) opbrengen *f* 7.50 ad *f* 8.», maar kan »het niet meer dan 7 doen, *moet* het niet op»gehouden worden; de 48 riem *f* 1.» minder,» zoodat de prijsbepaling van *f* 7.» voor het beste en *f* 6.» voor de mindere soort papier een bestanddeel uitmaakt der tusschen partijen gesloten overeenkomst, en de consignataris als lasthebber, door zich niet dienovereenkomstig te gedragen, zijn last is te buiten gegaan, door beneden de opgegeven verkoopwaarde te verkoopen.

Gelderland 27 Januarij 1869.

59. Wanneer de geconsigneerde beneden den gelimiteerden prijs verkocht heeft, kan de eigenaar het bedrag der goederen volgens den gelimiteerden prijs opvorderen.

Amsterdam 21 Mei 1862.

60. Waar volmagt werd gegeven tot koop van boomen, zijn de grenzen dier volmagt niet overschreden, wanneer die lasthebber diezelfde soort en hoeveelheid boomen niet onmiddellijk op de publieke veiling koopt, maar eerst later van hem, die ze op de veiling had gekocht.

Tiel 6 Julij 1864.

61. De zoogenaamde pro-forma-facturen, consignatiën naar overzeesche gewesten vergezellende, zijn geene limites van koopprijzen.

Amsterdam 21 Mei 1862.

62. Wanneer het iemand bekend was, dat de plantage waarover hij als directeur werd aangesteld, niet toebehoorde aan hem door wien hij werd aangesteld, en deze door blootlegging zijner volmagten heeft aangetoond, wien hij door zijne handeling verbond, is de aangestelde directeur niet geregtigd den lasthebber persoonlijk aan te spreken ten aanzien van de overeenkomst betreffende de directie der plantage.

Suriname Kl. Z. 30 September 1862.

63. Eene schuldbekentenis door tusschenkomst van een lasthebber opgemaakt, is nietig, wanneer de geldopneming niet bij het passeren der akte gedaan is, maar de daarbij bedoelde geldsom gezegd wordt reeds vóór het verlijden der akte te zijn ontvangen, en niet blijkt dat zulks heeft plaats gehad na de dagteekening der akte van volmagt.

Limburg 7 November 1870.

64. Wanneer de lasthebber ten fine van aankoop van kaarten zijdewormeijeren, in het algemeen met daartoe betrekkelijke bescheiden heeft doen blijken, gevolg en uitvoering aan de hem opgedragen commissie te hebben gegeven, moet de lastgever bewijzen dat die uitvoering niet is geweest overeenkomstig de aangenomen verpligtingen.

Z.-Holland 4 Januarij 1869, vern. Rotterdam 23 October 1867, waarbij eene expertise omtrent de identiteit en de beteekenis der Japansche merken of zegels was bevolen.

65. Degene, namens wien en ten wiens behoeve eene schuldbekentenis door eenen derde, bij de akte van schuldbekentenis is aangenomen, moet geacht worden aan die akte vreemd te zijn, zoodanig, dat hem daarvan het effect niet kan worden tegengeworpen, bij ontstentenis van het bewijs, dat die derde door hem tot de aanneming is gemagtigd geweest.

N.-Braband 1 Junij 1841.

66. Wanneer meerdere lasthebbers — in casu sequesters eener plantage — zijn aangesteld, zijn zij niet dan gezamenlijk tot handelen bevoegd, en niet afzonderlijk geregtigd eene actie in te stellen.

Suriname Kl. Z. 7 Februarij 1861.

67. Al. 2 van art. 1844 B. W., den lasthebber tot nakoming verpligtende van hetgeen wel buiten de volmagt verrigt maar door hem bekrachtigd is, even als art. 1845 B. W. — regelen alleen de betrekking van den lastgever met den lasthebber, geenszins die van eerstgenoemde en derden met wie de lasthebber heeft gehandeld.

b Utrecht 30 Maart 1870.

68. Hetgeen de lastgever boven of buiten den hem opgedragen last verrigt, is ten aanzien van den lastgever, zoolang hij zulks niet heeft goedgekeurd, eene res inter alios acta. De nietig-verklaring van dat boven of buiten den last verrigte behoeft, noch kan door den lastgever in regten worden gevorderd.

Samarang R. v. J. 2 Junij 1855, met adoptie van motieven bev. bij H. Geregtsh. N.-I. 11 October 1855.

69. De overschrijding of overtreding van een lastbrief kan niet als eene verbindende negotiorum gestio worden beschouwd, al mogt ook de lastgever bij het verrigte belang hebben gehad, of een bestaand periculum in mora de aanleidende oorzaak tot de overschrijding geweest zijn.

d H. R. 27 Februarij 1846, Concl. conf. vern. *a* Gelderland 28 Februarij 1844. — Cf. *b* H. R. 30 December 1842, wegens gebrek in de motivering vern. Gelderland 19 Januarij 1842. — In casu was aan den polder van Opijnen door den Koning eene subsidie als voorschot gegeven van *f* 1000.», tot herstel der ontstane schade aan de dijken van dien polder. Die som van *f* 1000.» moest worden teruggegeven in vijfjaarlijksche termijnen van *f* 200.». Wegens nietnakoming dier bepaling werd het polderbestuur door het Hof bij laatstgemeld arrest veroordeeld tot teruggave van de *f* 1000.» aan den Staat, op grond dat de polder, wiens zaak gebleken was door het polderbestuur behoorlijk te zijn waargenomen, verpligt was de verbintenissen na te komen, die in zijnen naam door zijnen waarnemer waren aangegaan, en dus de *f* 1000.» moest teruggeven. Dat arrest werd echter door den H. R. (30 December 1842) vernietigd, met terugwijzing der zaak naar hetzelfde Hof, dat alstoen bij gemeld arrest van 28 Februarij 1844 besliste dat, ofschoon volgens de bestaande verordeningen de polderbesturen geene geldopnemingen kunnen doen zonder magtiging der geërfden en goedkeuring van hooger gezag, echter uit den aard der betrekking van de gezegde besturen, deze regel voor uitzondering vatbaar is, wanneer zoo als in casu dreigend of dringend gevaar dadelijke voorziening gebiedt, en die besturen in zoodanige gevallen niet kunnen geacht worden hun mandaat te overschrijden door geldopnemingen zonder magtiging en goedkeuring gedaan, maar dat zij hen, die zij vertegenwoordigen, wettig voor die schuld verbinden, en dat de geërfden in den polder, maar geenszins de dijkgeslaagden qua tales door het polderbestuur worden vertegenwoordigd, en mitsdien de eerstgenoemden jegens

den geldschieter zijn verbonden, behoudens hun verhaal op de dijkgeslaagden, zoo daartoe termen zijn.

70. De lasthebber des koopers is tot vrijwaring jegens den verkooper gehouden, indien hij in strijd met zijnen last de overeenkomst onvoorwaardelijk, in plaats van onder de hem opgedragen bedingen heeft gesloten, en de kooper uit dien hoofde zijne verbindtenis betwist.

Rotterdam 5 December 1870.

71. Wanneer door hem die aan een ander last heeft gegeven om zijne, des lastgevers belangen waar te nemen ten opzigte van een schip, een eisch wordt ingesteld tot schadevergoeding, op grond dat de lasthebber zonder behoorlijke magtiging het schip zoude hebben verkocht, kan niet worden onderzocht, of de lasthebber in de uitvoering van den hem opgedragen last verzuim heeft gepleegd, en dienvolgens tot schadevergoeding verpligt is, maar kan er alleen sprake zijn van schadevergoeding, indien blijken mogt dat de verkoop zonder behoorlijke magtiging heeft plaats gehad.

Rotterdam 5 November 1862, bevest. bij Z.-Holland 12 October 1863.

72. Afwijzing van een eisch tot schadevergoeding tegen eenen lasthebber, op grond dat deze zonder behoorlijke magtiging het schip des lastgevers, met de waarneming van wier belangen hij ten opzigte van dat schip was belast, had verkocht — als zijnde die last voldoende op te maken uit de omstandigheden, brieven enz.

Z.-Holland 12 October 1863, bev. Rotterdam 5 November 1862.

B.

73. De lasthebber die een onbeperkten last heeft aanvaard, is altoos bij de voldoening daaraan, gehouden voor de belangen van den lastgever te waken en verantwoordelijk voor de schade welke eene verwaarloozing van die belangen ten gevolge heeft.

Rotterdam 4 Januarij 1871, en in gelijken zin in hooger beroep, Z.-Holland 8 Januarij 1872.

74. Bij het vrijwillig aangaan van verbindtenissen behoort elk zich te vergewissen ten opzigte der gesteldheid van hem aan wien hij zich verbindt. Onkunde, wanbegrip en onbedrevenheid zijn alleen ter verantwoording van hen, die zich eenige verdienste toeschrijven, en hij, die zijne zaak in regten opdraagt aan iemand, die geen regtsgeleerde is en niet behoort tot een stand, welke een waarborg of gegrond vermoeden oplevert van regtskennis, heeft de daardoor geleden schade aan zich zelven te wijten. Hij is altoos verpligt aan zoodanigen praktizijn, die geacht moet worden den last om niet op zich te hebben genomen, de verschotten terug te geven.

Gorinchem 9 Junij 1863.

75. Ofschoon een lasthebber in het algemeen aansprakelijk is, niet alleen wegens handelingen te kwader trouw, maar ook voor begane verzuimen, kan echter zoodanig verzuim in een regtskundigen zin alleen dan geacht worden aanwezig te zijn, indien de lasthebber eene daad niet verrigt heeft, tot welke hij krachtens zijn lastbrief verpligt was. Als zoodanig is voor den generalen gemagtigde niet te beschouwen de invordering door middelen van regten van uitstaande pretentiën, indien hij daartoe geene speciale instructiën heeft ontvangen en die invordering niet blijkbaar in het belang des lasthebbers gevorderd is.

H. Geregtsh. N.-I.... (3).

76. Een lastgever kan door het ontvangen van het saldo van rekening en het terugnemen van de aan zijn lasthebber toevertrouwde stukken, volgens het Oud-Hollandsch regt, niet geacht worden het geheele beheer van dezen laatste zoodanig te hebben goedgekeurd, dat daardoor iedere nadere vordering tot schadevergoeding wegens gepleegde verzuimen in dat beheer zou zijn afgesneden.

H. Geregtsh. N.-I.... (3).

77. Een lasthebber is niet in verzuim en uit dien hoofde aansprakelijk voor nog niet ontvangen gelden, wanneer hij de verschuldigde vracht van een overigens solieden geadresseerde niet heeft gevorderd op een tijdstip, toen de lossing nog niet was afgeloopen.

b N.-Holland 14 Januarij 1869.

78. Hij die uit louter dienstwilligheid coupons van aandeelen in zekere vennootschap aan de beheerende firma zelve ter incassering opzendt, gelijk hij steeds ook met zijne eigene coupons pleegde te doen, kan niet geacht worden als lasthebber een ongeoorloofd verzuim begaan te hebben.

Amsterdam 4 October 1870.

79. Bij de beoordeeling van hetgeen een lasthebber had moeten doen om niet wegens verzuimen tot schadevergoeding gehouden te zijn, mag niet alleen op de uitkomst gelet worden.

H. Geregtsh. N.-I.... (3).

80. De schade-actie ter zake van beweerde niet behoorlijke uitvoering van eene assurantie-order, moet ontzegd worden, wanneer de assurantie — hoe ook uitgevoerd — toch niet regtsgeldig zou hebben kunnen zijn, omdat toen de last tot verzekering gegeven werd, het schip dat moest verzekerd worden, blijkens openbare berigten, reeds was vergaan.

b Rotterdam 17 October 1860.

81. Men kan van den lasthebber niet wegens dezelfde daad vragen, èn vrijwaring èn schadevergoeding. De questie over schadevergoeding, waartoe een mandataris ter zake van verkeerde uitvoering van zijn last, of ter zake van verzuim zou kunnen gehouden zijn, behoort geenszins het onderwerp eener afzonderlijke actie uit te maken, wanneer men van dien mandataris het doen van rekening en verantwoording wegens zijn mandaat heeft gevorderd, daar die questie alsdan tot de punten van debat der rekening en verantwoording behoort.

b N.-Holland 4 September 1845.

82. Hij die beweert dat de verantwoordelijkheid van den lasthebber wegens verzuimen ten strengste moet opgevat worden, op grond dat de lastgeving niet gratuit is geweest, moet het bewijs leveren dat loon is bedongen.

Amsterdam 4 October 1870.

C.

83. Art. 1836 B. W. geeft den lastgever wel het regt dengenen, met wien de zaakgelastigde in die hoedanigheid heeft gehandeld, onmiddellijk in regten te betrekken, en de voldoening

der overeenkomst te vorderen, doch die bepaling gaat kennelijk uit van de onderstelling, dat de zaakgelastigde in die hoedanigheid in naam van den lastgever heeft gehandeld. Gemis van het voor dit laatste gevorderd bewijs.

Tiel 9 December 1864.

84. Wanneer iemand met een derde overeenkomt hem een plaatsvervanger voor de nationale militie te bezorgen, heeft de remplaçant geene actie tegen den geremplaceerde op grond eener overeenkomst tusschen hem, remplaçant en den derde aangegaan, waarbij deze als mondeling gemagtigde van den geremplaceerde, dezen tot betaling van zekere som aan den remplaçant verbindt, indien die lastgeving wordt ontkend.

b H. R. 25 Maart 1853, Concl. conf.

85. Indien de houder van een volgbriefje aan toonder of in blanco als lasthebber van een ander de hem aangewezen goederen, in weerwil van de aanwezige gebreken, heeft in ontvangst genomen, kan de lastgever, wegens niet behoorlijke uitvoering van het mandaat, wel eene actie hebben tegen den lasthebber, maar niet wegens onvoldoende levering ageren tegen den afgever van het papier die tot derden in geene betrekking staat.

Amsterdam 6 April 1870. — Amsterdam 18 Januarij 1870.

86. De medewerking tot eene cessie en de aanneming van eene magtiging door den debiteur van den cedent, om aan diens crediteur te betalen wat aan den cedent uit eene naamlooze vennootschap volgens de eerste op te maken balans zou toekomen, brengt wel de verpligting met zich om overeenkomstig die aanneming te betalen, zoodra de door den gemagtigde verschuldigde som is vastgesteld, maar geeft den crediteur bij gemis van eene daartoe uitdrukkelijk gemaakte en insgelijks aangenomen bepaling niet het regt om den debiteur en lasthebber van den cedent aan te spreken tot het doen van rekening en verantwoording.

Amsterdam 27 Januarij 1870.

87. Wanneer een gemagtigde als eischer optreedt «in naam des lastgevers,» moet die lastgever regtens geacht worden daardoor zelf in lite te zijn, en moeten alzoo tegen hem al dezelfde verdedigings-middelen geldend zijn, even alsof de vordering op zijn eigen naam ware ingesteld.

b H. R. 7 Mei 1852, Concl. conf.

88. Daargelaten het onderzoek over de juistheid of onjuistheid der beschouwing en beslissing, of hij die als lasthebber contracteert en in gebreke blijft zijn lastgever te noemen, persoonlijk tot de vervulling der overeenkomst en anders tot schadevergoeding kan verbonden zijn, zoo zijn altoos (als zoodanige regtsbepaling niet inhoudende) door eene beslissing in anderen zin art. 1374, 1549, 1829 v., en meer bijzonder art. 1843 B. W. niet geschonden noch verkeerdelijk toegepast.

c H. R. 30 October 1846, Concl. conf. — Hoogezand Kgr. 6 Junij 1843, beslissende dat hij op wiens naam materialen zijn gehaald voor een door hem in huur bewoond huis, verpligt is die te betalen, en dat hij niet kan beweren, dat de eigenaar tot die betaling verpligt is.

89. Hij die bij een koopman goederen heeft besteld, kan zich niet aan de betaling daarvan onttrekken, als zoude hij namens eene maatschap hebben gehandeld, indien zulks krachtens eene volmagt is geschied en hij van die volmagt aan den koopman heeft kennis gegeven. Suppletoire eed daaromtrent aan den gedaagde opgedragen.

'sGravenhage Kgr. 23 Julij 1855.

90. Hij die als lasthebber voor een ander op een openbaren verkoop van roerende goederen heeft gekocht, en in het proces-verbaal als zoodanig vermeld staat, kan niet tot betaling van de kooppenningen worden veroordeeld.

Maastricht 7 Februarij 1856.

91. De lasthebber, die beweert aan dengenen met wien hij in die hoedanigheid heeft gehandeld, behoorlijk kennis te hebben gegeven van zijne volmagt, zonder dat dit door dezen wordt tegengesproken, is niet aansprakelijk ten aanzien van hetgeen boven zijnen last is geschied.

Maastricht 6 November 1845.

92. Volgens algemeene beginselen van lastgeving (en ook naar Oud-Hollandsch regt) verbindt de lasthebber handelende met derden, dezen aan zijn lastgever, maar niet aan zich zelven. De levering van benoodigdheden voor eene plantage aan den administrateur dier plantage moet geacht worden aan hem in die hoedanigheid te zijn geschied, indien die administrateur als zoodanig bij den leverancier bekend was en de bestellingen doorgaande zijn onderteekend met bijvoeging van de letters qq. Al heeft hij de grenzen van zijn mandaat overschreden, hij kan door derden eerst dan in zijn privé aangesproken worden, wanneer de lastgever zich op dien grond aan de verbindtenis heeft onttrokken.

a H. R. 14 October 1868.

93. Wanneer A aan een assurantie-bezorger het sluiten eener verzekering opdraagt, en deze de polis en de sluit-nota stelt ten name van A qq., dan volgt uit de enkele bijvoeging van die letters qq. niet, dat A niet in privé door den assurantie-bezorger voor de voldoening der uitgeschoten premie kan aangesproken worden. Wanneer echter de assurantie-bezorger geweten heeft, welke derde door de letters qq. werd aangeduid, kan hij A in privé niet voor de premie aanspreken.

N.-Holland 31 October 1867, bev. *a* Amsterdam 17 Mei 1866.

94. De lasthebber, die aan dengenen met wien hij in die hoedanigheid heeft gehandeld, van zijne volmagt geene kennis geeft en niet aantoont wien hij heeft verbonden, is persoonlijk aansprakelijk.

Suriname Kl. Z. 17 Julij 1862.

§ 3.

95. De lastgever wordt van de verpligting om aan den lasthebber de gedane onkosten terug te geven, niet ontslagen, wanneer hij in het voltrekken van den last wel spoed heeft aanbevolen en deze niet schijnt te zijn aangewend, doch geen termijn voor die uitvoering is gesteld, en overigens de opgedragen zaak door het beweerde verzuim niet is mislukt.

'sGravenhage Kgr. 7 Januarij 1870.

96. De lastgever kan zich aan de betaling der gedane onkosten en voorschotten jegens den lasthebber niet onttrekken door te beweren dat het opgedragen vlot maken van zijn schip is mislukt, wanneer hij dat werk door zijn eigen werkvolk heeft doen uitvoeren, nadat de lasthebber daartoe den vorigen dag eene vruchtelooze poging had aangewend en voornemens was den volgenden dag het werk te doen hervatten. De lastgever heeft immers zelf de uitvoering verhinderd en de lasthebber kon den volgenden dag in zijn ondernemen niet meer slagen.

's Gravenhage Kgr. 7 Januarij 1870.

97. De bepaling bij eene lastgeving tot beheer van plantagiën gevoegd, dat de administratie zich voorloopig zelve moest dekken en op de directeuren voor geene gelden mogt getrokken worden, omdat niets bij hen disponibel was, is in dien zin te verstaan, dat gemelde toestand zoolang zou voortduren als de omstandigheden van de directie in Nederland ongunstig bleven. De administrateuren blijven dus ook zoolang ongeregtigd tot terugvordering hunner uitschotten of vergoeding hunner verliezen.

N.-Holland 30 Julij 1869.

98. De industrieel die voor een minderjarige, bij hem in dienst en in de leer, voorschotten te doen heeft, kan deze niet van den voogd des minderjarigen terugvorderen, zoolang hij niet door de schuldeischers tot betaling wordt aangesproken.

b Assen 15 Januarij 1866.

99. Hij die last heeft gegeven tot invordering eener hem verschuldigde som, kan tegen de vordering tot betaling van verschotten en kosten zich niet beroepen op eene approximatieve opgave daarvan, als zoude hij met het alzoo opgegeven bedrag kunnen volstaan, indien de reden van het ongewoon hoog cijfer der kosten is gelegen in eene gevoerde incidentele procedure tot verhoor op feiten en vraagpunten van de tegenpartij des lastgevers, waartoe deze zelf heeft medegewerkt, als hebbende het verzoekschrift daartoe geteekend.

Gorinchem 12 December 1871, vern. Gorinchem Kgr. 20 Januarij 1871, waarbij voormelde last niet als voldoende bewezen werd beschouwd.

100. Indien een winkelier als lid der inrigting Securitas, aan den directeur dier inrigting heeft last gegeven om eene vordering in te stellen tot verhaal eener hem door een derde verschuldigde som, is hij verpligt de door den directeur gedane verschotten en onkosten terug te geven, zonder dat hij zich kan beroepen op art. 8 der statuten van voormelde inrigting, dat de kosten, ook zelfs bij ongunstigen afloop, nimmer ten laste der geabonneerden komen, daar deze regel onmiddellijk wordt gevolgd door een tal van uitzonderingen, welke het bepaalde bij dien regel geheel omverwerpen en de toepassing er van onmogelijk maken.

Gorinchem 12 December 1871, vern. Gorinchem Kgr. 20 Januarij 1871, waarbij de last tot voormelde vordering niet bewezen is geacht, en op de stukken, waaruit het bewijs daarvan kon voortvloeijen, als ongezegeld en ongeregistreerd, geen acht is geslagen.

101. De lastgever is verpligt tot schadeloosstelling (en vrijwaring) des lasthebbers bij verkoop van effecten, welke door de koopers zijn ongeldig bevonden, en ten gevolge waarvan deze den lasthebber, verkooper, tot resiliatie of inwisseling tegen geldige stukken aanspreken.

b Amsterdam 26 April 1867.

102. Indien een mandataris diverse geldelijke verpligtingen jegens derden heeft op zich genomen, en de mandant met het doel om den mandataris voor die door hem op zich genomen verpligtingen schadeloos te stellen, zich bij akte jegens hem verbindt, dan is de mandataris bevoegd, om uit dien hoofde in regten tegen den mandant of zijne regtverkrijgenden te ageren, en is hem nergens bij de wet de verpligting opgelegd, om in dat geval de actio mandati contraria in te stellen.

a H. R. 4 April 1851, Concl. contr.

103. Ontzegging van vergoeding der schade door den lasthebber geleden bij de uitvoering van een mandaat dat hem per telegram werd opgedragen, is te regt uitgesproken, wanneer hij bij de uitvoering der commissie onvoorzigtig is te werk gegaan.

c Amsterdam 30 Junij 1865.

104. Ingeval de eischer beweert op last van den gedaagde een advokaat en prokureur te hebben aangesteld om ten diens behoeve een regtsgeding te voeren, terwijl de ged. beweert dat dit geding pro Deo, althans nimmer te zijnen koste mogt gevoerd worden, dan kan de eischer, om de aan die raadslieden betaalde kosten van den ged. terug te bekomen, niet volstaan met te bewijzen dat de advokaat en prokureur door hem zijn aangesteld, maar hij moet daarenboven bewijs leveren dat die raadslieden door hem in naam des gedaagden, d. i. voor diens rekening op deze wijze (niet pro Deo) zijn verzocht om voor hem op te treden. De latere goedkeuring der gedane aanstelling bevat daaromtrent geen hoegenaamd bewijs. Ook kan eene beweerde negotiorum gestio niet baten, indien niet is gebleken, dat de procedure pro Deo gevoerd minder gunstig gevolg zou hebben gehad, en alzoo het nut, veelmin de noodzakelijkheid der gedane uitgaven niet is bewezen.

Amsterdam 20 Junij 1871.

105. De lasthebber is niet geregtigd van den lastgever terug te vorderen de uitschotten, door hem na de herroeping der volmagt gedaan.

a Amsterdam 3 April 1846.

106. De schipper, die met een cargadoor over de inklaring van het schip geconveniëerd en dezen scheepspapieren (de monsterrol) afgegeven heeft, kan die lastgeving herroepen. De cargadoor heeft alsdan, wanneer de last nog niet is vervuld, regt op schadeloosstelling wegens uitschotten enz., maar hij kan zich niet door het vorderen der geconveniëerde provisie gedragen als ware het mandaat vervuld. De cargadoor, onder die omstandigheden aan de vordering des schippers tot afgifte van scheepspapieren het regt van terughouding (art. 1849 B. W.) tegenwerpende, moet het cijfer fixeren der vordering, waarop hij zijnerzijds dat regt van terughouding grondt.

Amsterdam 25 Augustus 1863. — Amsterdam 22 October 1857.

107. Wanneer de lasthebber zijne ter gelegenheid der uitvoering van den last geleden

schade opvordert in den vorm van saldo van rekening-courant, dan ligt in dien vorm geen grond van niet-ontvankelijkheid der actie.

c Amsterdam 30 Junij 1865.

108. De regel, dat lastgeving geschiedt om niet, tenzij uitdrukkelijk loon zij bedongen, is niet van toepassing op vorderingen van praktizijns (meer bepaald op de declaratie van een advokaat).

's Gravenhage 13 Julij 1851.

109. Gepatenteerde zaakwaarnemers, die zich alleen als lasthebbers van twistende partijen voordoen, hebben geene aanspraak op loon, tenzij zij bewijzen, dat de lastgeving op hen verstrekt, is geschied om loon of voor geld.

Amsterdam Kgr. II 4 Januarij 1849.

110. Loon kan ook worden toegezegd aan een derde, vl. wanneer deze derde de vrouw is van den lasthebber, ook na het opdragen van den last.

's Gravenhage 10 Junij 1862, bev. bij *a* Z.-Holland 4 Mei 1863.

111. Wanneer iemand een ander in het werk stelt tot het vinden van kapitalisten, ten einde de door hem en zijne medeconcessionnarissen verkregen concessie tot exploitatie van een eiland geheel of ten deele te verkoopen, en hij zich vervolgens verbindt om dien lasthebber de helft te betalen van hetgeen boven zekere som zou worden verkregen uit de destijds door hem aangegane onderhandelingen, kan deze lasthebber niet de som vorderen, welke voor de overname der concessie wordt betaald door eene naamlooze vennootschap, indien deze eerst is opgerigt na het overlijden van den lastgever, en nadat deze den last had ingetrokken.

's Gravenhage 10 Junij 1862, bev. bij *a* Z.-Holland 4 Mei 1863, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 19 Februarij 1864.

112. Hij, die eene volmagt heeft gegeven, om tegen eene percentsgewijze belooning zekere som in of buiten regten te innen, of ook daarover te transigeren, kan, bijaldien hij in eene schikking heeft toegestemd, volgens welke hem ten deele contanten, ten deele eene nieuwe obligatie zijn ter hand gesteld, en hij deze obligatie zelf wil invorderen, en daarom de volmagt opzegt, niet volstaan met den lasthebber slechts over het dadelijk contant ontvangene zijn loon te betalen, vooral indien de last geheel voltooid was.

a Amsterdam Kgr. IV 1 November 1850.

113. De lasthebber ten fine van vertegenwoordiging in eene nalatenschap, is na herroeping van zijnen last geregtigd, om zonder voorafgaande in-mora-stelling, betaling van zijn loon te vorderen, ook al is die nalatenschap nog niet gescheiden.

Winschoten 31 Maart 1858; — in anderen zin Groningen Hof 22 Maart 1859, beslissende dat eerst na het volvoeren van den last de aanspraak op loon wordt geboren, en de lastgever in casu niet bleek erfgenaam te zijn, zoodat ook daarom geen loon verschuldigd was, terwijl altoos den lastgever een gedeelte der nalatenschap moest opkomen, om den lasthebber regt op loon te geven. De Regtbank was van oordeel, dat den lasthebber de als loon bedongen 30 pct. verschuldigd waren van het erfdeel des lastgevers in de nalatenschap, nl. hetgeen hij bij de scheiding zou ontvangen.

114. Wanneer iemand aan een ander opdraagt om tegen genot van loon toezigt te houden en beheer te voeren over de werkzaamheden van te bouwen perceelen, stelt zulks eene overeenkomst van lastgeving daar. De lastgever kan, zoo hij den lasthebber verzuimen ten laste legt, wel van dezen schadevergoeding vorderen, doch hij is niet geregtigd, om na afloop der werkzaamheden, oplevering van het werk en uitbetaling der aannemingsom, het bedongen loon te onthouden.

Amsterdam 23 November 1869.

115. De lasthebber kan zijn retentieregt niet doen gelden, wanneer hij in gebreke blijft het montant zijner vordering op te geven; die opgave is evenwel aanwezig, indien de lasthebber een briefje bezit door den lastgever onderteekend, waarbij de betaling wordt verzocht van eene zekere som voor commissieloon en uitschotten, al behelst dat briefje niet, door noch aan wien moet betaald worden.

b N.-Holland 29 Junij 1865, vern. *b* Amsterdam 16 Maart 1864.

116. De liquidateur verliest zijn regt van terughouding op de goederen zijner lastgevers niet, door dat hij betalingen heeft gedaan met gelden van derden. Dit is voor de lastgevers eene res inter alios acta.

Amsterdam 11 Februarij 1850.

§ 4.

117. De lastgever kan van den lasthebber niet vorderen afgifte van hetgeen deze onder zich heeft, indien hij de qualiteit betwist, waarin de lasthebber dit heeft ontvangen.

c N.-Holland 4 September 1845.

118. Eene maatschappij die zich tegen provisie belast met het bezorgen van hypotheken en daartoe aan haar adres door tusschenkomst van haren agent eene volmagt in blanco ontvangt om de hypotheek te passeren, is hoofdgemagtigde van den geldopnemer; de agent is haar vertegenwoordiger en de geëmployeerde, op wiens naam de volmagt is ingevuld om de hypotheek te passeren en het geld te ontvangen, is haar gesubstitueerde. Bij gemis van verantwoording dier gelden is de geldopnemer ontvankelijk in zijne actie tot uitkeering direct tegen dengenen die bij het teekenen der akte dezelve heeft ontvangen, en, voor het geval van wanbetaling van dezen, tot dergelijke betaling tegen den hoofdgemagtigde.

a Amsterdam 23 Februarij 1869.

119. Niet de directeur eener negotiatie ten behoeve van zekere plantaadjes maar de negotiatie of het fonds zelf is voor de verschuldigde uitkeeringen aan aandeelhouders aansprakelijk. Het faillissement van een vroegeren directeur belet derhalve niet dat diens opvolger qq. te dier zake wordt aangesproken.

Amsterdam Kgr. II 12 Maart 1863.

120. De lastgever is geregtigd de actio mandati in te stellen, door het vorderen van rekening en verantwoording ten overstaan van een regter-commissaris; art. 1839 B.W., art. 771 v. Rv.

a Amsterdam 11 Januarij 1855, Concl. conf.

121. Volgens Oud-Hollandsch regt is de last-

gever steeds geregtigd, zijne actie tot verantwoording tegen den lasthebber in te stellen, al heeft deze ook van de hem verleende magt tot substitutie gebruik gemaakt.

d Amsterdam 22 Maart 1842.

122. Een boekdrukker en boekverkooper, die voor rekening van den auteur drukt en debiteert, en het ontvangen geld doet strekken in mindering van zijn bedongen drukloon enz., blijft niet bloot leverancier, maar hij is als gemagtigde verpligt tot het doen van rekening en verantwoording.

Assen 1ⁿ a. 18 April 1837.

123. Een ondernemer van openbare verkoopingen, die, op bekomen last, roerende goederen van den lastgever publiek heeft verkocht, en tevens tot het invorderen der kooppenningen onbeperkte magt heeft ontvangen, kan niet volstaan met het verantwoorden slechts der gelden, welke hij werkelijk heeft ontvangen, zonder ook voor de nalatige koopers te voldoen, indien hij bij de verkoop-conditiën een opgeld ten zijnen behoeve heeft bedongen, zonder borgstelling een termijn tot betaling der koopprijzen, met bepaling eener boete in geval van nalatigheid, heeft toegestaan, als verkooper een domicilie met de koopers heeft bepaald, alwaar hij het proces-verbaal bij wanbetaling ter executie zou kunnen leggen, en de in gebreke blijvende koopers desniettemin heeft ongemoeid gelaten, zonder daarvan aan zijn lastgever kennis te geven.

Utrecht Hof 31 Januarij 1842. — *a* Oldenzaal Kgr. 20 Junij 1844, ten aanzien van een notaris op nagenoeg dezelfde conditiën gefungeerd hebbende.

124. Hij die last heeft om het bedrag van eenen wissel in de kas van eenen derde te storten, is na door hem gedane eigendoms-overdragt van den wissel, wel verantwoordelijk voor de storting van dat bedrag, maar even daarom ongehouden om dat bedrag terug te geven.

Z.-Holland 29 Junij 1857, bev. *a* Leiden 3 Maart 1857.

125. Indien aan iemand goederen ten verkoop zijn gegeven en hij beweert die goederen te hebben ontvangen, om die ten verkoop op te zenden aan een derde, aan welken last hij beweert voldaan te hebben, dan kan de actie tot teruggave dier goederen gejustificeerd worden door het bewijs, dat het beweren van de lastgeving tot opzending aan een derde is onwaar en valsch, en dat de goederen zijn ter hand gesteld om in loco te verkoopen, of bij niet-verkoop, aan den lastgever terug te geven, maar komt daartoe niet te pas het bewijs der aansprakelijkheid van den lasthebber voor den derde.

b Amsterdam 19 Februarij 1868; — cf. eindv. *b* Amsterdam 7 Januarij 1869.

126. Het ontvangen en niet verantwoorden van gelden door den lasthebber stelt per se daar: « het ten eigen gebruike aanwenden van die gelden,» zoodat op hem art. 1842 B.W. toepasselijk is.

Zeeland 7 Januarij 1851.

§ 5.

127. Hij aan wien alleen volmagt is gegeven, om « alle middelen aan te wenden, hetzij in of » buiten regten, welke hij in het belang des last- » gevers noodig mogt oordeelen, en verder al » datgene te verrigten, wat zal noodig geacht worden,» heeft niet het regt een ander in zijne plaats te stellen.

Winschoten Kgr. 25 Februarij 1853.

128. Wanneer een lasthebber van zijne magt tot substitutie heeft gebruik gemaakt, kan de gesubstitueerde (althans zonder buitengewone onvoorziene omstandigheden) van den lastgever geen loon vorderen boven hetgeen aan den oorspronkelijken lastgever is toegekend.

a Amsterdam 13 November 1863.

129. Hij die door een gemagtigde geassumeerd is, kan wel met den gemagtigde te zamen, maar niet afzonderlijk den oorspronkelijken lastgever vertegenwoordigen.

Suriname Kl. Z. 1 December 1843.

III.

130. Wanneer, als gevolg van eene aangegane overeenkomst om te magtigen, door twee personen aan een derde een last is opgedragen, en die overeenkomst door de aanneming van laatstgenoemde haar volledig beslag heeft erlangd, dan kan die lastgeving niet door één der lastgevers, zonder medewerking en veel minder tegen den wil van den anderen, worden herroepen.

a H.R. 14 Februarij 1851, Concl. conf.

131. Eene lastgeving tot ontvangst van pensioen is onherroepelijk, indien de lastgever in de procuratie gesteld heeft, dat hij haar niet zou herroepen; dit beding van niet-herroeping is niet in strijd met de publieke orde of de goede zeden.

a N.-Holland 2 October 1845, vern. *a* Amsterdam 26 Januarij 1844. — *a* Z.-Holland 9 Februarij 1848, bev. 's Gravenhage 17 November 1846. — *a* N.-Holland 19 October 1843, beslissende tevens dat zoodanige onherroepelijke volmagt niets anders zou daarstellen dan eene bedekte vervreemding of verpanding der pensioenen of onderstandsgelden, die naar art. 14 A. B. zou nietig zijn. — Concl. Adv.-Gen. v. Maanen ad *a* H. R. 15 November 1844, bij welk arrest de regtsvraag van de onherroepelijkheid der volmagt niet werd behandeld, maar het laatstgemeld arr. v. N.-Holland vernietigd, als zijnde die vervreemding of verpanding niet verboden; — cf. het betrekkelijke *b* Amsterdam 27 Januarij 1843. — Amsterdam 5 Februarij 1845. — 's Gravenhage 19 Maart 1847. — Amsterdam 6 October 1847. — Amsterdam 6 November 1850. — Anders Amsterdam 6 Junij 1843, omtrent de procuratie tot ontvangst van hetgeen aan de lastgeefster ten goede zou komen van eene weduwen-societeit. — 's Hertogenbosch 11 Mei 1842, dat de stipulatie, waarbij de lastgever belooft het mandaat niet te zullen intrekken, of het effect daarvan krachteloos te maken, aan de voorschriften van openbare orde niet kunnende derogeren, van geene kracht is, nadat eene der partijen in staat van faillissement is gekomen, en zoodanig beding vooral niet in dat geval tegen derden kan werken.

132. De onherroepelijkheid eener volmagt verandert de betrekking van lastgever en last-

hebber niet, en draagt evenmin den eigendom van den lastgever op den lasthebber over. Hieruit volgt, dat crediteuren van den lasthebber ter executie hunner vordering geen regt hebben op gelden, die hun schuldenaar qq. onherroepelijk gemagtigde ontvangt, vooral zoo deze gelden onarrestabele pensioenen zijn.
Amsterdam 21 September 1852.

133. Het is buiten twijfel dat eene overeenkomst van lastgeving door latere handelingen van partijen stilzwijgend kan eindigen. Dit is werkelijk het geval, wanneer iemand aanvankelijk krachtens lastgeving voor zijn lastgever gesloten hebbende eene prolongatie van beleening van effecten, later op verzoek van denzelven die prolongatie uit eigene middelen afdoet en voor eigen rekening overneemt; dan is daarvan het gevolg dat hij van lasthebber schuldeischer wordt.
a H.R. 16 Maart 1855, Concl. conf.

134. Eene volmagt om tegen een bepaalden persoon te ageren tot rekening en verantwoording van de door hem als curator voor een afwezige beheerde goederen, moet gehouden worden voor ingetrokken en vervallen ten gevolge van eene nieuwe volmagt waarbij tot diezelfde actie tegen een anderen persoon wordt last gegeven.
Maastricht 2 Maart 1865.

135. Wanneer iemand eenen ander last heeft gegeven om een bepaald voorwerp in zijnen naam voor hem te verkoopen, dan verliest hij daardoor niet de bevoegdheid, om, alvorens zijne lastgeving te hebben ingetrokken, dien verkoop in persoon te bewerkstelligen.
Haarlem 1ⁿ a. 28 December 1837.

136. De lastgever blijft verbonden door contracten, aangegaan vóór dat de herroeping aan den lasthebber, of diens gesubstitueerde, bekend is.
's Gravenhage Kgr. 7 Januarij 1870.

137. Na opzegging van eene lastgeving kan men zich niet meer op den vroegeren last of de daarbij gemaakte bedingen beroepen, wanneer de gemagtigde in eigen naam of zelfstandig de vroeger opgedragen handeling tot stand brengt; derhalve is geen sprake meer van de bij den ingetrokken last bepaalde verdeeling der verdiende commissie.
b Amsterdam 26 Junij 1856.

138. De herroeping eener volmagt, alleen aan den lasthebber kenbaar gemaakt, kan nimmer worden tegengeworpen aan derden die, daarvan onkundig, met dezen hebben gehandeld; het is dus onverschillig of zij tijdens de herroeping reeds met den lasthebber in betrekking stonden, dan wel eerst later die betrekking hebben aangeknoopt.
b H.R. 8 April 1870, Concl. conf. — Amsterdam 3 November 1869.

139. De herroeping eener lastgeving kan aan derden, die daarvan onkundig met den lasthebber gehandeld hebben, niet worden tegengeworpen; hij die aan den bediende, die gewoon was voor den koopman betalingen te ontvangen, heeft betaald, is dus tegenover dien koopman gelibereerd.
Amsterdam Kgr. IV 20 October 1863.

140. De dood van den eischer, waarvan zijn prokureur onkundig is, doet niet de ingestelde regtsvordering van onwaarde zijn, indien dit overlijden later aan de tegenpartij wordt beteekend, en daarbij tevens de arrementen van het geding door de erfgenamen worden opgenomen.
Amsterdam 12 Februarij 1850.

141. Een conservatoir beslag kan niet vernietigd worden, omdat het gelegd is na het afsterven des eischers, indien niet door den excipiënt wordt bewezen, dat de occuperende prokureur bij het aanleggen van den eisch en het leggen van het beslag met het overlijden des lastgevers is bekend geweest.
a Maastricht 28 Junij 1861.

142. Het is buiten twijfel dat op een mandaat, in het jaar 1824 gegeven, niet onze tegenwoordige wetgeving, maar alleen het C. N. van toepassing blijft. In dat Wetboek is geene bepaling te vinden die een mandaat, door eene ongehuwde vrouw vóór haar huwelijk gegeven, door dat huwelijk doet vervallen.
b H.R. 19 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 7 Januarij 1851.

143. Het is ten aanzien van een lasthebber met opzigt tot de vraag, of eene door hem gedane handeling ná de aangifte doch vóór de uitspraak van het faillissement, van waarde is, niet genoeg dat hij gekend hebbe de ophouding van betaling en aangifte van het faillissement; de oorzaak van de beëindiging der lastgeving (art. 1850, j° art. 1855 B.W.) is niet de feitelijke failliete toestand, maar het vonnis zelf, zoodat, wat er ook zij van de retroactieve werking van het vonnis tot op den dag der aangifte in het algemeen, de lasthebber daardoor niet kan getroffen worden, uit hoofde ten zijnen opzigte gevorderd wordt kennis van de faillietverklaring en geenszins voldoende is het vooruitzigt op zoodanig vonnis.
c Amsterdam 23 November 1854.

144. Eene procuratie in rem suam kan door den staat van kennelijk onvermogen des lasthebbers niet als vervallen beschouwd worden; maar gedurende den staat van kennelijk onvermogen moeten de regten, uit eene zoodanige procuratie ontleend, door den curator worden uitgeoefend. Bij het ophouden daarvan is de lasthebber weder alleen geregtigd om, uit krachte der procuratie, zijn regt zelf uit te oefenen.
H.R. 16 Maart 1849, Concl. contr.

145. De toepassing van een faillissement (van den lasthebber) als eindigende het contract van lastgeving, is niet van publieke orde, wanneer het alleen betreft de belangen der handelende partijen, en men is op dien grond nietontvankelijk de qualiteit te betwisten van den lasthebber qua talis, door den later gefailleerde benoemd, indien men na het faillissement hem als zoodanig heeft erkend en met hem gelitiscontesteerd.
Amsterdam Kgr. IV 12 September 1851.

Aansprak. Bz. 23, 28, 73 v. 88 v. 118 v. 124.
Aansprak. Sz.
Actie 2, 15, 81, 83 v. 102, 117 v.
Ad lites 15 v. 34, 87, 99 v. 104, 112.
Advokaat 26, 108.
Algem. volm. 24.
Appel Bz.
Appel Sz. 19, 33.
Assurantie 42 v. 80, 93.
Assumtie 129.
Avarijen 47.
Behand. ter rolle 20 v.
Beheer 38.
Bekent. Bz. 49.
Bekent. Sz.
Betaling 23, 34 v. 46, 139.
Bevracht. en vervr. 46.

Bewijs Bz. 2, 18, 31 v. 64, 82, 125.
Bruikleen 7.
Cargadoor 22, 106.
Cassatie Sz.
Cessie 1, 86.
Civiele partij.
Commissionn. 9.
Cons. beslag 141.
Consign. v. goed. 58 v. 61, 125.
Curatele.
Derde 67, 83 v. 138 v.
Deurwaarder.
Diefstal.
Dijk- en polderbest. 69.
Domein.
Echth. v. geschriften.
Eed 89.
Exceptiën 87, 145.
Execut. testam.
Expediteur.
Faillissement 10, 119, 131, 143, 145.
Gemeente.
Gem.belasting.
Geneeskunde 29.
Getuigen.
Gewoonte 53.
Hand. v. gem. rek. 4.
Handelsagent.
Herroeping 105, 113, 130 v.
Huur en verh.
Huur v. diensten 5 v.
Huwelijk 142.
Hypotheek 36, 50.
In rem suam 13, 144.
Interessen 126.
Kassier.
Kennel. onverm. 144.
Kerkbesturen.
Klagte en aangifte.
Koop en verk. 40 v. 52v.
Lijfsdwang.
Loon 108 v. 128, 137.
Marit. magt.
Neg. gestio 69, 98, 104.
Nietigh. v. verb. 68.
Notaris 23, 123.
Onderhoud.
Onberroep. volm. 130 v.
Onkosten 95 v. 105.
Openb. verkoop 123.
Orderbiljet.
Ouderl. magt 27 v.
Overeenkomst 67, 92.
Overlijden 140 v.
Overschrijding 68 v. 91.
Papier aan toonder 85.
Pensioenen 131 v.
Plaatsverv. nat. mil. 84.
Plantaadje 50, 62, 66, 92, 97, 119.
Proceskosten 26, 99 v. 104.
Prokureur 140 v.
Prolongatie.
Rek. courant 9, 107.
Rek. en verantw. 9, 11 v. 24, 81, 86, 120 v.
Retentie 108, 115v.
Schadevergoed. 7, 52, 71v. 103, 107.
Scheid. en deeling 40.
Schipper 106.
Schrift. bewijs Bz.
Schuldbekent. 63, 65.
Sequestratie 66.
Spel en weddingschap.
Staat 8.
Substitutie 118, 127 v. 136.
Vennootschap 3 v.
Verdedig. Sz.
Verjaring Bz.
Verzuim 7, 54, 73 v.
Voerl. en schippers.
Volgbriefje 85.
Vrijwaring 70, 81.
Wet 142.
Wisselbrief 12, 25, 37.
Zaakwaarn. 74, 109.

LEENHUIS Z. BANK VAN LEENING.

LEENING.

1. De inschrijving in eene negotiatie stelt geene overeenkomst daar. Het openstellen daarvan is te beschouwen als eene ter koop aanbieding aan het publiek, waarbij van geen koop en verkoop kan sprake zijn vóór dat hij die ter koop aanbood, van zijne toestemming deed blijken. Wanneer de maatschappij, die de inschrijving opende, zich de beschikking over de aandeelen heeft voorbehouden, en zich niet heeft verbonden de nog niet geplaatste aandeelen te gunnen, hetzij aan de zich eerst aanmeldende inschrijvers, hetzij aan al de inschrijvers naar evenredigheid van het bedrag hunner inschrijvingen, vloeit uit de beweerde inschrijving nog geene overeenkomst tusschen partijen voort en is bij gevolg geen regt tot resiliatie met schadevergoeding ontstaan.

Amsterdam ... 1864 (34).

2. Eene negotiatie met verbindtenis eenerzijds om in termijnen te storten, en anderzijds om de leening bij loting met premie af te lossen, is eene wederkeerige overeenkomst, alleen gevende de actie tot præstatie of tot ontbinding; maar zoodanige negotiatie met meerdere geldschieters aangegaan, geeft aan ieder dezer zonder medewerking of oproeping der overige socii in de geldleening, geene regtsvordering tot teruggave van het kapitaal. Enkele vennooten kunnen ook niet voor de geheele negotiatie worden aangesproken waar geene solidaire verbindtenis bestaat.

Amsterdam 21 Junij 1863.

3. Bij gebreke van directe voorschriften in de wet moeten de regten en verpligtingen van houders van aandeelen in openbare leeningen, gesloten door tusschenkomst van bankiers, geregeld worden door de akte van obligatie in verband met algemeene regtsbeginselen. Waar de schuld is erkend jegens den bankier, doch « ten behoeve » van de houders van partiële obligatiën, » en het onderpand gegeven is « ten behoeve van de aan» deelhouders in de leening, » bepaalt zich het belang der bankiers tot het genot van commissie- en administratieloon.

Amsterdam 22 Julij 1862.

4. De aandeelhouders in eene geldnegotiatie moeten door hunne deelneming worden geacht de voorwaarden der negotiatie te hebben goedgekeurd, en zich mitsdien ook te onderwerpen aan de uitspraak van zoodanige regtsmagt, als daarbij in geval van verschil over de uitlegging of uitvoering van het contract is voorgeschreven, in specie arbiters.

c Utrecht 18 December 1840.

5. De meerderheid van de aandeelhouders in eene negotiatie kunnen niet eenen directeur aanstellen, die het regt zou hebben om voor de geheele negotiatie op te treden.

H. R. 12 November 1859.

6. De geldleener die nagelaten heeft de vastgestelde uitlotingen ten bepaalden tijde te houden, kan na verloop van den gestelden termijn in weerwil daarvan tot betaling van hoofdsom en renten verpligt worden; de geldschieter is niet verpligt vooraf de uitloting te vorderen.

H. R. 2 December 1870. — De Adv.-Gen. behandelde die questie bij dit arrest niet, maar concludeerde in gelijken zin bij het in revisie gewezen H. R. 16 Februarij 1872, althans wat de hoofdsom betrof, niet ten aanzien der renten, als zijnde bij de dagvaarding geene schadevergoeding (renten) gevorderd, maar alleen tegen overgifte daarvan, betaling van twee coupons.

7. Het niet tijdig storten van fournissementen op aandeelen in de Rijnspoorweg-maatschappij heeft ten gevolge dat de aandeelen van regtswege vervallen, zonder verbeurdverklaring of eenige bemoeijing van Hoofd- of Algemeen Bestuur der maatschappij.

a Amsterdam 29 Junij 1853, Concl. conf.

8. De maatschappij van weldadigheid kan uit krachte der bedingen bij hare geldnegotiatiën in de jaren 1823 en 1828 gemaakt, niet geacht worden ten aanzien dier negotiatiën eenig en alleen in obligo te staan jegens de bankiers Vlaer en Kol, zoodat alle regtstreeksch obligo tusschen haar en de houders der obligatiën daardoor geheel zou zijn uitgesloten; zij is veeleer als schuldenaarster dier houders en als jegens hen in regtstreeksch obligo staande te beschouwen. Door de posterieure afgifte van hoofdobligatiën ten behoeve der bankiers V. en K. is daarin geene verandering gebragt.

a 's Gravenhage 31 Mei 1850.

9. Nadat de maatschappij van weldadigheid op al de primitievelijk vastgestelde termijnen zonder uitzondering in gebreke is gebleven de jaarlijksche uitlotingen van de afgegeven obligatiën wegens hare geldnegotiatiën te doen plaats hebben, moet zij zonder dat eenige voorafgaande in-mora-stelling te pas komt, geoor-

deeld worden te zijn verpligt tot de dadelijke geheele teruggaaf van het genegotiëerde; er bestaat geen goede grond voor het beweren, dat de houders der obligatiën door de aanneming van een nieuw stel coupons stilzwijgende zouden hebben toegestemd in de continuatie of vernieuwing der leening op dezelfde voorwaarden, voor het tijdvak dier nieuwe coupons.

a 's Gravenhage 31 Mei 1850.

10. Zaak der permanente commissie van het amortisatie-syndicaat der Nederlanden, als eischeresse tegen de algemeene Nederlandsche maatschappij ter begunstiging van de Volksvlijt te Brussel als gedaagde, en de directie der Algemeene Nederlandsche Maatschappij voornoemd, als eischeresse in vrijwaring tegen het Belgisch Gouvernement. Likwidatie ten gevolge der magtiging van het amortisatie-syndicaat tot het openen eener geldnegotiatie van 30 millioen gulden, waarvoor de inschrijvingen konden geschieden te Amsterdam bij het amortisatie-syndicaat, en te Brussel bij de algemeene Nederlandsche maatschappij ter begunstiging van de Volksvlijt. — Veroordeeling van de gedaagden tot betaling eener som van *f* 9,003,340.». Onbevoegd-verklaring ten aanzien der vrijwaring.

Amsterdam 18 September 1840, Concl. conf.

Arbiters 4.
Directeur 5.
Maatsch. v. weld. 8 v.
Mora 7, 9.
Ontb. v. overeenk. 1 v.
Overeenkomst 1 v. 8.
Schuldbekent. 3.
Staat.
Vennootschap 2.
Zed. ligchaam.

LEGAAT.

I. Aard.
II. Aanvaarding; afgifte; zekerheid; schadeloosstelling.
III. Herroeping; verval; nietig-verklaring.

I.

1. De vruchtgebruiker titulo universali is slechts legataris en geen erfgenaam. Hij is dus niet voor de schulden des boedels aansprakelijk. Hiertegen obsteert niet art. 845 B. W.

N.-Holland 16 Mei 1867.

2. Wanneer eene vrouw zich verbindt iemand naar Java te vergezellen, bij hem te blijven als huishoudster, hem te verzorgen en op te passen gedurende zijn leven, waartegen zij zoude genieten alles wat zij in haren stand noodig had, en eene som van *f* 10,000.» ontvangen, welke de debiteur haar vier weken na zijn overlijden door zijne erfgenamen zou doen uitbetalen, — dan mag toch een legaat van frs. 25,000.» ter belooning voor de gedurende vele jaren aan hem bewezene diensten, inzonderheid gedurende zijne laatste ziekte, niet geacht worden te strekken tot afdoening van de contractuele schuld van *f* 10,000.».

Amsterdam 16 Junij 1868.

3. De legaten door Keizer Napoleon I gemaakt, doch niet uitgekeerd door hem, die daartoe was aangewezen, maar die later zijn uitgekeerd, doch alleen aan de weduwen der legatarissen en de erfgenamen in de regte lijn, niet aan de overige erfgenamen, ten gevolge van een maatregel bij Keizerlijk decreet van 5 Augustus 1854 genomen, kunnen niet worden beschouwd als behoorende tot de nalatenschap der (vóór 1854) overleden legatarissen, vermits voormelde uitkeering alleen is gedaan door de Fransche regering, zich als derde plaatsende tusschen den testateur en de legatarissen, en uit een gevoel van nationale waardigheid. De regthebbenden verkregen die legaten uit eigen hoofde, zoodat de aanneming daarvan geene daad van aanvaarding der nalatenschap van de legatarissen daarstelde.

Utrecht 16 Januarij 1858.

4. Indien een erflater aan de maatschappij tot nut van het algemeen legaten maakt ad *f* 5000.» ter belooning van de best gekeurde antwoorden op vier door die maatschappij uit te schrijven prijsvragen, en daarenboven *f* 4000.» voor het in druk mededeelen van die antwoorden, met bepaling dat, indien de maatschappij zich tot het in druk uitgeven van de antwoorden niet wilde verbinden, alsdan haar Amsterdamsch tweede departement voor het in druk mededeelen dier antwoorden om de twee jaren aan alle nieuwe leden voor ieder antwoord in eens *f* 1000.» moest ontvangen, en dat indien geene van beide maatschappijen de legaten op voormelde voorwaarden wil aannemen, alsdan de maatschappij van weldadigheid die legaten met of buiten genoemde voorwaarden zoude hebben, en dat deze dan de voor de maatschappij tot nut van het algemeen bepaalde legaten bekomt tot uitschrijving en belooning der gezegde prijsvragen en hunne antwoorden, met verpligting om die antwoorden om de vijf jaren in haar berigt openbaar te maken, dan is de maatschappij van weldadigheid geregtigd de legaten (zamen van *f* 9000.») op te vorderen zonder gehouden te zijn ook de verpligting op zich te nemen tot uitschrijven en bekroonen der prijsvragen, hetgeen geheel aan haren wil is overgelaten, daar het legaat als zuiver gemaakt moet worden beschouwd, uit hoofde van voornoemde uitdrukking «met of buiten genoemde »voorwaarden,» waaraan de opvolgende zinsnede «dat deze dan bekomt» enz. (die in casu met een renvooi was bijgelascht) niet kan derogeren, daar hierdoor de voorafgaande beschikking met of buiten de voorwaarden niet wordt herroepen.

N.-Holland 22 December 1842, vern. Amsterdam 31 Maart 1841, waarbij de legaten waren toegekend, doch onder de in het testament vooropgestelde voorwaarden, terwijl de Offic. v. Just. concludeerde tot toewijzing onder die voorwaarden van het legaat van *f* 5000.».

5. Prælegaten van een regt of keus tot overneming van roerende of onroerende goederen, met vrijlating aan den begiftigde om daarvan al dan niet gebruik te maken, kunnen niet vallen onder de bedreigingen van nietigheid die alleen voor boedelscheidingen tusschen afkomelingen zijn geschreven.

Rotterdam 11 Julij 1856.

II.

6. Een vonnis behoort vernietigd te worden, wanneer daarbij de voorschriften van art. 1104 en 1105 B. W., alleen te pas komende bij het verwerpen van erfenissen, nogtans zijn uitgebreid tot en toegepast op het geval van een bijzonder legaat, en een gedaan verzet tegen een dwangbevel in zake van successieregt is goed en geldig verklaard, op grond dat de legataris door te verwerpen het hem besproken

legaat zou moeten geacht worden nooit legataris te zijn geweest.

e H. R. 25 April 1856, Concl. contr. vern. *a* Maastricht 1 Maart 1855.

7. De vrouw die tot curatrice over haren man is benoemd, is tot de aanneming van een aan dezen besproken legaat, ook zonder autorisatie, volkomen bevoegd, ten ware aan zulke vermaking buitengewone lasten mogten verbonden zijn.

Breda 29 Maart 1872.

8. Naar beginselen van regt is de legataris, waar onderscheidene voorwerpen zijn gelegateerd, niet verpligt alle te aanvaarden of alle te verwerpen, maar hij kan de afgifte vorderen of de aanvaarding doen van het eene zonder het andere, wanneer niet de voorwerpen of uit den aard der zaak of door wetsduiding uitmaken eene algemeenheid of zamengestelde eenheid, of wel door de beschikking des erflaters verbonden zijn en tot een geheel gemaakt.

a 's Hertogenbosch 15 Maart 1871.

9. Het legaat behoort te worden gerangschikt onder de in art. 639 B. W. vermelde wijzen van eigendoms-verkrijging, zoodat de woorden testamentaire erfopvolging van genoemd artikel in eenen ruimen zin moeten worden opgevat, en wel zoo dat de legataris alleen uit kracht van het testament den eigendom van het gelegateerde verkrijgt. De legataris kan derhalve wel tot afgifte maar niet tot levering ageren.

H. R. 19 April 1861, Concl. conf. vern. Limburg en Maastricht 31 Maart 1859. — Anders 's Hertogenbosch 26 Januarij 1855.

10. Aan een legataris wien een jaarlijks uit te keeren legaat is besproken, komt wel tegen de administrateuren van den boedel de vordering tot die uitkeering toe, maar niet de actie tot het doen van rekening en verantwoording. Deze kan eerst worden ingesteld, wanneer de administrateuren, na tot uitkeering te zijn aangesproken, beweren daartoe niet in staat te zijn.

Amsterdam 12 April 1843.

11. De legataris, ofschoon wetende dat een bepaald aan hem gelegateerd vast goed door de erfgenamen aan een ander is verkocht en overgedragen, blijft niettemin bevoegd de levering van dat bepaalde goed te vorderen, en is geenszins beperkt tot de actie om schadevergoeding van art. 1272 B. W. Zoo de gedaagden zich door hunne eigene daad in de onmogelijkheid hebben gesteld om het gelegateerde te leveren, zijn zij tot vergoeding van kosten, schade en interessen gehouden en hadden zij daarvan een behoorlijk aanbod moeten doen.

N.-Holland 29 April 1858.

12. Bij art. 1006 B. W. is alleen bedoeld, dat ter verkrijging van het bezit van het gelegateerde, de afgifte van de daarmede belaste erfgenamen of legatarissen behoort te worden gevraagd; bij gevolg kan, zoolang het vruchtgebruik duurt, geene afgifte gevorderd worden.

H. R. 19 April 1861, Concl. conf. vern. Limburg en Maastricht 31 Maart 1859.

13. Zoo lang de legataris door levering geen eigenaar is geworden van het hem gelaten vruchtgebruik, is hij niet-ontvankelijk in elke regtsvordering, hetzij tot afgifte van dat gelegateerde tegen erfgenamen, hetzij tot opvordering van eigendom of bezit tegen erfgenamen of tegen anderen.

's Hertogenbosch 26 Januarij 1855.

14. De legataris kan van de gezamenlijke erfgenamen het geheele, ofschoon deelbare legaat vorderen, en behoeft niet van elken erfgenaam in het bijzonder afgifte te vragen.

H. R. 2 Mei 1851, Concl. conf.

15. Het legaat van eene bloote geldsom stelt eene inschuld der nalatenschap daar, reeds vóór de scheiding der nalatenschap van regtswege tusschen de erfgenamen verdeeld, en door ieder hunner voor zijn aandeel vorderbaar.

Almelo 26 October 1864.

16. De universele erfgenaam ex testamento is tot de afgifte van het legaat gehouden, ook dan, wanneer nevens hem een legitimaris tot de nalatenschap geregtigd is. De universele erfgenaam kan in mora worden gesteld bij eene akte van sommatie, tevens bevattende de dagvaarding, en hij behoort in zoodanig geval de kosten van het proces te dragen.

a 's Hertogenbosch 30 Junij 1843.

17. De verpligting der erfgenamen of hunne regtverkrijgenden tot afgifte van de door hun auteur gelegateerde zaak is algemeen en onafhankelijk van den tijd waarop die afgifte kan gevorderd worden. De erfgenamen van een met fideicommissum residui bezwaarden erfgenaam moeten derhalve afgeven een legaat dat mede ten behoeve van dezen met vruchtgebruik is bezwaard geweest, en zij kunnen niet beweren, dat die afgifte moest gevorderd worden van derden die tot het residuum geroepen zijn.

H. R. 12 Februarij 1863, Concl. conf. verw. het beroep tegen N.-Braband 24 Junij 1862, waarbij was bev. *a* 's Hertogenbosch 28 Junij 1861.

18. Eene akte waarbij gedaagden zich als bezitters van onderscheidene van den erflater afkomstige goederen hebben verbonden tot de uitkeering van zeker periodiek legaat, is noch eene acte recognitif (art. 1337 C. N.) die door al de erfgenamen zou moeten gedaan zijn, noch eene schenking die de begiftigde had moeten aannemen. Mitsdien kunnen niet geschonden zijn art. 931 en 932 C. N. door tot de betaling eener jaarlijksche uitkeering (in casu aan den tijdelijken schoolmeester te Kessel bij testament van 1779 gemaakt) zonder medewerking zijner medeërfgenamen te veroordeelen den representant van hem, die zich tot die betaling (in 1834) had verbonden. Deze verbindtenis moet geacht worden den ouden titel te vervangen, met dien te erkennen of te handhaven, zoodat de akte op dit punt niet recognitif maar primordial is.

b H. R. 11 Junij 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. Roermond 26 Junij 1856.

19. De bij testament benoemde erfgenaam, wien door den erflater de verpligting is opgelegd om zeker legaat aan de erfgenamen naar de wet uit te keeren, kan den eisch tot afgifte van dit legaat, tegen hem ingesteld door den erfgenaam naar de wet, die door verwerping van de overigen eenig erfgenaam is gebleven, niet afweren, op grond dat hij zoodanig legaat of eene daarmede gelijk staande som aan den executeur-testamentair heeft betaald.

a Assen 26 April 1847.

20. Wanneer de overige erfgenamen beweren dat zij door de volledige uitvoering van de beschikking des erflaters in hunne legitime zouden verkort worden, behoort de afgifte van een legaat aan een der medeërfgenamen te worden verschoven tot dat bij de vereffening der nalatenschap zal gebleken zijn of er al dan niet termen tot inkorting bestaan, en is de actie tot afgifte voor alsnog niet-ontvankelijk.

Breda 7 Mei 1850.

21. Als de erflater heeft begeerd dat de legatarissen genoegen zullen nemen, dat de uitbetaling van het legaat door zijne erfgenamen (voor zooverre die dit niet eerder mogten verkiezen te doen) zal geschieden binnen drie jaren na zijn overlijden, met last aan de erfgenamen, om aan de legatarissen inmiddels uit te betalen eene rente van 5 pct. 's jaars, kunnen de erfgenamen, ook zonder opgevolgde geregtelijke consignatie, volstaan met het aanbod om het legaat dadelijk uit te betalen, en ontslaat het de erfgenamen van de betaling der interessen, tot op den dag dat zij door de legatarissen tot de afgifte van het legaat worden gesommeerd.

a Amsterdam 26 October 1842.

22. Het legaat van een jaarlijksch inkomen gedurende het leven is niets anders dan eene bij testament verkregen lijfrente, op het lijf van den legataris gevestigd, en mitsdien begint de eerste betalingstermijn te loopen met den dag, waarop het regt is geboren, nl. sedert den dood des testateurs, en blijven deze en volgende termijnen verschuldigd naar evenredigheid van het getal jaren en dagen, welke de legataris zal leven; bij gevolg is de eerste jaarlijksche termijn van betaling der vruchten van het gelegateerde regt vervallen niet op den dag van het overlijden des testateurs, maar een jaar daarna.

Utrecht 3 April 1857, Concl. conf.

23. Bij een legaat is geene vermindering onder den naam van Trebellianieke portie toegelaten.

H. Geregtsh. N.-I.... (6).

24. Making eener schuldvordering aan eenen afwezige en van de interessen daarvan aan eene diakonie. Het bezit bij deze van het bewijs der schuldvordering duidt aan, dat de erfgenaam aan zijne verpligting tot afgifte daarvan volgens testament heeft voldaan. De legataris, terugkeerende, moet niet ageren ex legato tegen de erfgenamen, maar ex deposito tegen de diakonie. De erfgenamen zijn niet bevoegd rekening en verantwoording ter zake van die obligatie te vragen, op grond dat het niet is gebleken, dat de legataris den erflater heeft overleefd, en zij de schuldvordering alzop kunnen reclameren wanneer meer dan 30 jaren na het overlijden van den testateur zijn verloopen.

Heerenveen 7 April 1860.

25. Wanneer aan iemand eene zekere som is gelegateerd, in onroerende goederen uit des testateurs nalatenschap te preleveren, «met be»voegdheid om die vooruit te nemen op zijn »aandeel in onroerende goederen der gemeen»schap,» door opgave der kadastrale nummers aangewezen, en de legataris van laatstgemelde bevoegdheid verklaart te willen gebruik maken, dan kan hij niet vorderen dat eenige goederen uit die speciaal aangewezene, ter concurrentie van het aandeel des testateurs in de gemeenschap worden bepaald, ten einde daarop het legaat worde gepreleveerd, maar behoort vooraf door scheiding en deeling het aandeel van den testateur in de gemeenschap te worden bepaald.

Limburg 8 Junij 1863.

26. De weigering om een gelegateerd vruchtgebruik te leveren wordt niet gewettigd door gemis aan zekerheidstelling. Daartoe ontstaat bovendien eerst de verpligting te gelijk met den aanvang van het genót van het vruchtgebruik.

N.-Holland 29 April 1858.

27. Een legataris heeft niet het regt eene hypothecaire inschrijving te nemen tot zekerheid van het hem besproken legaat.

a Amsterdam 19 April 1854.

28. Indien is gemaakt eene lijfrente van een bepaald bedrag, met den uitdrukkelijken wil, dat ter verzekering daarvan een genoegzaam kapitaal op het grootboek der N. W. schuld zal gebragt worden, moet de schade veroorzaakt door de conversie van het ingeschreven kapitaal op het grootboek der 5 pct. in een gelijk kapitaal der 4 pct. nationale schuld (ten gevolge der aflossing van de 5 pct. in 1844), bij overlijden van den genieter der lijfrente niet door diens erfgenaam maar door den legataris van het kapitaal worden gedragen.

b N.-Holland 24 September 1863, vern. *b* Amsterdam 25 November 1862. — Anders Amsterdam 1 April 1846, houdende veroordeeling van de erfgenamen tot suppletie van het kapitaal, dat ten gevolge van voormelde conversie was verminderd, bev. bij *b* N.-Holland 6 Mei 1847.

29. Wanneer de gelegateerde voorwerpen van onbepaalde zaken in den boedel niet meer aanwezig zijn, dan behooren aan den legataris, op het berigt van deskundigen, naar den gepræsumeerden wil des erflaters, zoodanige voorwerpen te worden verschaft, of eene som gelds gegeven, waarvoor die kunnen worden aangekocht.

a 's Hertogenbosch 30 Junij 1843.

30. Wanneer het goed dat in *blooten* eigendom is gelegateerd, niet in natura kan geleverd worden, doordien het bij de scheiding der tot de gemeenschap behoord hebbende goederen is gevallen in het deellot der weduwe, dan mag niet als schadeloosstelling een *volle* eigendom en daarmede het dadelijk genot van een minder bedrag worden toegekend, maar in zoodanig geval moet de bloote eigendom van andere goederen, des noods van een daarvoor toegekend geldelijk kapitaal, in de plaats treden.

H. R. 19 April 1861, Concl. conf. vern. Limburg en Maastricht 31 Maart 1859; — cf. *a* H. R. 27 Februarij 1863.

31. Het regt van den legataris om schadeloosstelling te vragen voor de hem uit de gemeenschap gemaakte goederen, welke niet aan de erfgenamen van den testateur worden toebedeeld, betreft niet de regten van den eenen echtgenoot op de goederen van den ander of op die der gemeenschap, maar alleen die van den legataris bij making van een aan de erfgenamen van den erflater niet aanbedeeld goed; art. 950 B.W. De bij dat artikel bedoelde making van «eenig goed» vereischt geene bepaalde omschrijving van het gelegateerde, maar betee-

kent alleen, dat die goederen, op welke wijze dan ook, zoodanig zijn aangeduid, dat omtrent hunne eenzelvigheid geen twijfel overblijft, en het is niet noodig, dat eenig goed *titulo particulari* zij gelegateerd.

a H. R. 27 Februarij 1863, Concl. conf.

32. Bij de berekening van legaten of van de in de plaats daarvan komende schadeloosstelling wegens makingen van goederen uit de gemeenschap, welke niet aan de erfgenamen van den testateur worden toebedeeld, moeten buiten aanmerking worden gelaten de aan de erfgenamen (in casu de vrouw) bij het testament opgelegd blijvende en periodiek terugkeerende lasten, indien wordt beslist, dat die legaten volgens des testateurs wil, zooveel mogelijk uit het beschikbaar gedeelte der nalatenschap moeten worden voldaan. Uit hoofde van die uitkeeringen behooren dus die legaten geene vermindering te ondergaan.

a H. R. 27 Februarij 1863, Concl. conf.

III.

33. Het legaat: «ik legateer aan mijnen neef »J. v. B. en aan mijne nicht M. de R.», moet niet aangemerkt worden voor het geheel te zijn herroepen door een later testament, inhoudende: «ik revoceer het legaat, hetwelk ik bij mijn »vorig testament aan S. v. B. en aan M. de R. »gemaakt heb.» Het gedeelte, bij het eerste legaat aan M. de R. besproken, behoort bij het tweede testament voor J. v. B. te accresceren.

's Hertogenbosch 6 September 1843.

34. Het legaat van den naakten eigendom eener pachthoeve wordt niet herroepen door eene latere uiterste wilsbeschikking, waarbij de erflater, zonder van dien naakten eigendom te spreken, universele erfgenamen benoemt.

Maastricht 11 Februarij 1853.

35. Indien de vrouw hare helft in zeker goed tot de huwelijksgemeenschap behoorende, aan een derde heeft gelegateerd, dan moet niet dat legaat worden beschouwd als herroepen in geval bij haar overlijden haar man wordt bevonden dat gemeenschappelijk goed, zonder hare tusschenkomst of medewerking, jure maritali, te hebben vervreemd. De legataris kan evenwel wegens dat, ten gevolge der vervreemding niet meer aan hem in natura afleverbaar legaat, tegen de erfgenamen geene actie tot schadevergoeding met goed gevolg instellen.

Rotterdam 7 September 1857.

36. In geval van het niet vervullen der voorwaarden, waaronder een legaat is gemaakt, kan de erfgenaam, uit dien hoofde aanspraak willende maken op het gelegateerde, dit niet anders doen dan na vervallen-verklaring, of met vervallen-verklaring van dat legaat, bij den bevoegden regter geëischt en verkregen te hebben. Er is ten deze aan geen vervallen van regtswege te denken.

H. R. 26 Januarij 1855, Concl. conf.

37. Wanneer een aan voorwaarden verbonden legaat door den legataris is aanvaard, en dientengevolge ten zijnen name ingeschreven, dan kan ingeval van later gesustineerde niet vervulling der voorwaarden, de erfgenaam, enkel op grond van zijn erfregt, het gelegateerde, dat alzoo niet meer behoort tot des erflaters boedel, niet als zijn eigendom opvorderen.

H. R. 26 Januarij 1855, Concl. conf.

38. Erfgenamen zijn ontvankelijk in hun verzoek tot nietig-verklaring van een legaat, op grond, dat de gelegateerde, als bedienaar van de godsdienst, den overledene in zijne laatste ziekte heeft bijgestaan, ook dan wanneer er, behalve de eischers, nog meerdere erfgenamen van den overledene bestaan.

Maastricht 26 October 1848.

Aanv. en verw. v. erf. 3, 6, 8.
Afgifte 4, 8 v.
Afwezigheid 24.
Bekrachtiging 18.
Betaling 2, 22.
Bewindvoerder 10.
Curatele 7.
Deelb. en ond. verb. 14 v.
Eigendom 9.
Erfopvolg. 37 v.
Erfstelling.
Execut. testam.
Herroeping 33 v.
Huw. gemeensch. 25, 30 v. 35.
Hypotheek 27.
Interessen 21.
Kwijtschelding.
Legit. portie 5, 20.
Levering 9 v.
Lijfrente 22, 28.
Mora 16.
Onverd. regten 15, 38.
Proceskosten 16.
Registratie.
Regterl. magtig. 7.
Rek. en verantw. 10.
Schadeloosstelling 29 v.
Schadevergoed. 11.
Scheiding en deel. 25, 30 v.
Schenking 18.
Schulden 1.
Successieregt 6.
Testament.
Vergoeding 29 v.
Verjaring Bz. 24.
Voogdij.
Voorwaarde 4, 36.
Vrijwaring.
Vruchtgebruik 1, 12 v. 17, 26, 30.
Zekerheid 26.

LEGALISATIE z. BURGERLIJKE STAND, SCHRIFTELIJK BEWIJS IN BZ.

LEGER.

1. Het besluit v. den Souv. Vorst v. 3 Augustus 1814, n° 33, houdende vaststelling van een marsch-reglement ten dienste van alle militaire corpsen of detachementen der armee van de Vereenigde Nederlanden, bevat alleen verordeningen van administratieven aard, en bepaalde instructiën voor de burgerlijke en militaire autoriteiten. Uit het niet opnemen daarbij van strafbepalingen tegen het weigeren van militaire transporten, kan geenszins worden afgeleid, dat de op dit stuk reeds bestaande pœnale bepalingen, vastgesteld bij art. 1 van het Keizerl. decreet v. 3 Augustus 1808, contenant des dispositions pénales pour refus de voitures et de chevaux destinés aux transports militaires, Bull. des Lois, n° 199, zouden zijn afgeschaft, maar wel integendeel, dat dezelve in volle kracht zijn gebleven.

b H. R. 30 Januarij 1849, Concl. conf.

Milit. delicten. | *Nationale mil.*

LEGITIME PORTIE.

I. Algemeene regelen. Hoegrootheid; beperkingen.
II. Benadeeling; reductie en gevolgen.

I.

1. Wanneer het tweede huwelijk is voltrokken onder de werking van het Code Nap. moet het beschikbaar gedeelte ten voordeele van den tweeden echtgenoot berekend worden naar den staat van zaken bij de ontbinding der gemeenschap.

Rotterdam 25 October 1854.

2. Indien de testateur overleden is, met achterlating van drie kleinkinderen van zijne eenige vooroverledene dochter, zonder descendenten in

den eersten graad, zoodat die kleinkinderen de eenige en algeheele erfgenamen ab intestato zijn, dan moeten zoodanige descendenten desniettemin gerekend worden bij representatie tot de nalatenschap van hunnen moederlijken grootvader te komen, en als zoodanig tot niet meer dan tot de helft in die nalatenschap ingevolge art. 913 C. C. geregtigd te zijn.

Amsterdam Rb. v. Kh. 1 December 1836.

3. Wanneer de testateur tot eenigen erfgenaam heeft nagelaten zijn eenig kind uit een eerste huwelijk, onder den last van vruchtgebruik van het beschikbaar gedeelte zijner nalatenschap ten behoeve zijner tweede echtgenoote, is niet het vierde deel maar de helft met dat vruchtgebruik belast. Art. 949 B. W. is op dit geval niet toepasselijk, als doelende op het institueren als erfgenaam.

Amsterdam 29 Maart 1864, Concl. contr.

4. De legitime der moeder van hem, die een wettig erkend natuurlijk kind nalaat, bedraagt 1/4 des boedels, zonder aftrek van hetgeen aan dat kind is gemaakt.

'sGràvenhage H. G. 18 April 1828, bev. Utrecht 4 December 1826.

5. De testamentaire beschikkingen omtrent hetgeen de executeuren als zoodanig zullen genieten, zijn legaten en kunnen alzoo ten behoeve van de legitime worden verminderd.

a Amsterdam 6 December 1865.

6. De wetgever, bepalende dat men in zekere gevallen over een gedeelte zijner nalatenschap niet mag beschikken, heeft daarmede elke dispositie bedoeld, waardoor het eigendomsregt en het daaraan verbonden vrije genot en de beschikking in het minste wordt belemmerd. Het bevel van eenen erflater, dat de van hem te erven goederen zullen worden belegd in inschrijvingen in het Grootboek, moet als eene zoodanige dispositie worden beschouwd, welke behoort vernietigd te worden, voor zoover zij is gemaakt omtrent het aandeel dat door de wet aan erfgenamen is gereserveerd.

Amsterdam Rb. v. Kh. 1 December 1836.

7. De ouders kunnen bij testament niet bepalen, dat de legitime portie hunner dochter niet zal vallen in de door haar aangegane huwelijksgemeenschap, maar door een derde zal worden beheerd.

a Gelderland 17 Junij 1863, bev. Nijmegen 30 September 1862.

8. Wanneer de erflater het kind, dat zijne beschikking niet mogt eerbiedigen, voor het beschikbare gedeelte onterft, moet aan dat kind de legitime zuiver worden afgegeven, ook vrij van het vruchtgebruik dat bij het testament is gelegateerd.

Almelo 17 Maart 1858.

9. De testateur heeft de bevoegdheid niet om het regt van keuze, aan zijne erfgenamen, ingevolge art. 917 C. N. (965 B.W.) toekomende, binnen zekeren termijn te beperken. Zoodanige beschikking kan nimmer tot gevolg hebben dat, na het verloopen van den door den testateur gestelden termijn, de bij zijn overlijden minderjarige kinderen of hunne voogden moeten gerekend worden tevreden te zijn met en te berusten in zoodanige bepaling, welke eene beperking hunner legitime inhoudt.

a Zeeland 2 September 1845, vern. Zierikzee 7 Mei 1844.

II.

10. Benadeeling der legitime brengt wel regt op reductie of des noods verval, maar geene nietigheid der testamentaire beschikking mede.

Breda 7 Mei 1850. — Rotterdam 11 Julij 1856. — *b* Rotterdam 18 Junij 1856.

11. Bij de vraag of giften en makingen het wettelijk erfdeel benadeelen, moeten die beschikkingen worden genomen zooals zij zijn gedaan door den donateur of testateur, doch niet zoodanig als de begiftigden of legatarissen bereid zijn, die bij wijze van transactie of tegemoetkoming te modificeren. De legitimarissen zijn alzoo geregtigd de inkorting te vorderen van het legaat dat hunne legitime benadeelt, zelfs dan wanneer de legataris in plaats van den bevolen inbreng, de volle waarde door deskundigen aan het legaat gegeven, in de nalatenschap van den testateur wil inbrengen.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865, vern. Utrecht 12 Junij 1863.

12. Bij de betwisting eener testamentaire boedelverdeeling wegens verkorting van het wettelijk erfdeel of benadeeling voor meer dan een vierde, moet de waarde der goederen op het tijdstip van het overlijden in aanmerking genomen worden.

N.-Holland 13 April 1871.

13. Er kan geene schending worden beweerd van art. 971 B.W. omtrent de vermindering der makingen bij testament en daarna der schenkingen, — indien bij het arrest a quo wel wordt melding gemaakt van het deelbare der vorderingen en van het eventueel kunnen toelaten van de eene vordering en het passeren van de andere, doch die vorderingen niet zijn gesplitst, noch de eene toegelaten en de andere afgewezen, en bij het tusschen partijen eeniglijk bestaande geschilpunt of de ingestelde eisch was ontvankelijk, die splitsing en gedeeltelijke afwijzing geen onderwerp van beslissing kan uitmaken, noch heeft uitgemaakt.

a H. R. 19 November 1852, Concl. conf.

14. De erfgenamen, gedagvaard tot uitkeering van een legaat, zijn bevoegd bij wege van verwering in te brengen, dat de gemaakte legaten het beschikbare deel overschrijden, en kunnen volstaan met aanbod van uitkeering onder vereischte vermindering, mits ten processe bewijzende, dat er werkelijk termen tot de door hen begeerde vermindering bestaan. Om die vermindering toegepast te zien, behoeven de erfgenamen niet eene uitdrukkelijke actie in te stellen. De vermindering kan, bij wege van verwering, gevraagd worden tegenover een enkelen legataris, zonder dat het noodig zij, òf de overige legatarissen tevens in het proces te hebben, òf tot eene liquidatie en scheiding van den geheelen boedel over te gaan.

N.-Holland 29 April 1858, vern. Hoorn 29 April 1857, waarbij was beslist, dat die vermindering der legaten moet plaats hebben bij het openvallen der nalatenschap, en alleen op de vordering van de legitimarissen en van derzelver erfgenamen of regthebbenden; dat zoodanige vordering in dezen niet alleen niet heeft

plaats gehad, maar de nalatenschap, die reeds voor 17 maanden is opengevallen, bereids door de erfgenamen gedeeltelijk is geliquideerd, en dat, zoowel door hunne praemature handelingen als door hunne nalatigheid om de vordering tot vermindering tempore utili in te stellen, de gedaagden het zich zelve te wijten hebben, dat den eischer zijne actie volge, ook voor het geval zijne legaten de legitime mogten overschrijden. De eischer geregtigd verklaard de hem gemaakte legaten te vorderen, met de vruchten of interessen van den dag van het overlijden des erflaters.

15. De reductie van praelegaten behoort te geschieden door korting op de erfdeelen der legatarissen, en deze kunnen volstaan met bij de scheiding, ieder in evenredigheid van de waarde van het gepraelegateerde pand, zooveel in den boedel terug te brengen, als noodig mogt zijn om den in zijn wettelijk erfdeel benadeelden erfgenaam in zijn regt te herstellen. Deze kan noch de nietigverklaring der beschikking, noch den verkoop der vooruit gelaten goederen vorderen.

Rotterdam 11 Julij 1856.

16. De vordering tot inkorting van giften is niet ontvankelijk, en evenmin die tot het opmaken van den staat, bedoeld bij art. 968 B. W., waar de benadeeling van de legitime niet bepaaldelijk is beweerd.

b Almelo 29 Junij 1859.

17. De deelbaarheid vermeld in art. 972 B.W. is geheel verschillend van de verdeeling in art. 1125 B.W. bedoeld; er behoeft bij de reductie van een legaat geene kaveling plaats te hebben, maar de regter kan den legataris overeenkomstig eene gedane opneming en schatting, zoodanig gedeelte van het legaat aanwijzen als na de reductie nog voor den legataris overblijft.

Utrecht Hof 8 Februarij 1869; cf. Utrecht 30 Januarij 1867, waarbij een onderzoek door deskundigen werd bevolen ten aanzien van de al of niet deelbaarheid der onroerende goederen, en van de waarde daarvan.

18. Het regt op een wettelijk erfdeel geeft geen uitsluitend regt op de goederen die tot den boedel behooren en daarin in natura aanwezig zijn; derhalve kan niet worden toegewezen de verlangde verklaring: « dat de testamentaire beschikking, waarbij den eersten gedaagde » de magt, bevoegdheid en keus is gegeven, om »alle goederen tegen taxatie aan te slaan, en die »te verrekenen met inbreng van numerair in den »boedel, is verkortende het wettelijk erfdeel, en »dat er noodzakelijkheid bestaat tot verkoop der »onroerende goederen. »

b Rotterdam 18 Junij 1856.

19. Vernietiging van een koopcontract als aangegaan ter ontduiking van de bepalingen omtrent het wettelijk erfdeel — waarbij ouders aan een hunner kinderen hebben verkocht alle hunne roerende goederen zonder uitzondering, welke gezegd werden bij verrekening te zijn voldaan, zonder dat blijkt uit welke posten de aanzienlijke tegenrekening van den zoon tegen zijne ouders zou bestaan.

Drenthe 20 December 1862.

20. Wanneer de reductie van een legaat wegens benadeeling van het wettelijk erfdeel eerst plaats heeft nadat de legataris eenigen tijd van het hem vermaakte goed het genot heeft gehad, moeten ook de opkomsten van dat goed teruggegeven worden.

Utrecht 30 Januarij 1867; — cf. Utrecht Hof 8 Februarij 1869.

21. Wanneer de hertrouwende echtgenoote, na aan haren tweeden man bij huwelijkscontract het gedeelte waarover zij ten zijnen behoeve mogt beschikken, te hebben gegeven, hem later bij testament legateert het regt van gebruik en bewoning van eenige onroerende goederen, welke zij bij hetzelfde testament aan haren zoon uit het huwelijk met haren tweeden man gesproten, vermaakt, en dit laatste legaat wegens benadeeling van de legitime moet teruggegeven worden, dan komen de goederen weder tegen de volle waarde en onbezwaard in den boedel of aan den legataris.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865.

22. Ook de onroerende goederen die bij testament zijn gemaakt, moeten even als die bij schenking gegeven, in natura worden teruggegeven, bijaldien zij het wettelijk erfdeel benadeelen; art. 971, 972 B. W.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865.

23. Wanneer een legaat van vaste goederen, dat het wettelijk erfdeel benadeelt, is gemaakt onder de voorwaarde, dat de legataris een gedeelte van de waarde daarvan, of zelfs de volle waarde, in des testateurs nalatenschap zal inbrengen, hebben de legitimarissen desniettemin de bevoegdheid te vorderen, dat het gelegateerde in natura zal worden teruggegeven, met dat gevolg, dat de gelegateerde goederen voor het beschikbaar gedeelte, en wel in natura aan den legataris zullen komen, doch het overige dier goederen onder de baten van de nalatenschap zal opgenomen worden, tenzij bij de scheiding en deeling mogt blijken, dat die voor verdeeling in natura niet vatbaar zijn, in welk geval art. 972, al. 2 B. W. toepasselijk is.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865, vern. Utrecht 12 Junij 1863, waarbij was aangenomen, dat het wettelijk erfdeel niet was benadeeld, omdat de legataris in de nalatenschap wilde inbrengen niet de som door den testateur bepaald, maar de volle waarde die de deskundigen, door partijen benoemd, hadden opgegeven.

24. De erfgenamen hebben niet de bevoegdheid den verkoop te vragen van een tot de nalatenschap behoorend vast goed, waarover bij testament is beschikt, ingeval die beschikking wegens benadeeling der legitime wordt ingekort, met dat gevolg dat het gelegateerde in natura tot den boedel teruggaat. De legataris moet toch bij eventuele verdeeling altijd een gedeelte van dat goed bekomen; zoo eene verdeeling in natura niet kan plaats hebben, heeft hij altijd volgens art. 972, al. 2 B. W. de bevoegdheid het goed te behouden, mits in gereed geld opleggende de waarde van het aan de legitimarissen toekomend gedeelte.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865, bev. Utrecht 12 Junij 1863, waarbij het gemaakte legaat was staande gehouden, als niet de legitime benadeelende, en op grond daarvan het verzoek tot openbaren verkoop was afgewezen.

25. Het regt om vermindering te vragen van

giften of beschikkingen, waardoor de legitime portie is benadeeld, gaat door afstand verloren; de goedkeuring en bekrachtiging dier beschikkingen door dengenen die beweert daarbij te zijn benadeeld, kan dien afstand daarstellen. Zoodanige bekrachtiging en goedkeuring valt echter niet af te leiden uit de daadzaken, dat een gedaagde, in voldoening aan den last hem opgelegd bij de huw.-voorwaarden, op verschillende vermelde tijdstippen aan ieder van de eischers heeft betaald eene som, van *f* 1000.» en aan een der gedaagden bovendien eene koe, en dat die door de eischers zijn aangenomen.

Almelo 19 Januarij 1859.

Actie 16.
Afstand 25.
Benadeeling 10 v.
Beperking 6 v.
Deskund. Bz. 17.
Erfopvolg. 2.
Execut. test. 5.
Huw. gem. 1, 3, 7, 21.
Inbreng.
Incid. vordering.
Interessen 20.
Koop en verk. 19, 24.
Legaat 5, 14.
Natuurl. kind 4.
Reductie 10 v. 21 v.
Vruchtgebr. 3, 8.
Waarde 11 v.
Wet 1, 3.

LETTERKUNDIGE EIGENDOM.

I. Algemeene regelen; kopijregt.
II. Nadruk, vertaling. Verspreiding en vervoer.
III. Straffen en schadevergoeding.

I.

1. De privilegiën of octrooijen, welke tot 1796 werden verleend tot het uitsluitend drukken, uitgeven en verkoopen van boekwerken, schiepen geen kopijregt voor hen, die ze hadden verzocht en verkregen, maar beschermden bestaand, althans vermeend kopijregt tegen inbreuk, en werden steeds gegeven onder voorbehoud der regten van derden, zoodat zelfs een verkregen privilegie verviel, indien het later bleek dat het regt van kopij bij een ander bestond.

N.-Holland 27 April 1858.

2. Zoowel in 1778 en tot 1782, als in April 1803 kon men het kopijregt alleen verkrijgen door een octrooi, aan de overheid gevraagd en door deze verleend. Een zonder octrooi verschenen werk was publiek eigendom en kon vrijelijk worden nagedrukt.

Z.-Holland 27 September 1851; — te dezen aanzien in gelijken zin bij het om andere redenen vern. Rotterdam 5 Junij 1851.

3. Aan de bepaling van art. 9 der publicatie van 3 Junij 1803, waarbij ten aanzien van vroeger uitgekomen werken, het regt van eigendom of praeferentie werd toegekend aan een ieder, die bewijzen kon het te bezitten, kan geene andere of meerdere strekking worden gegeven, dan dat het eigendomsregt van den auteur of opsteller, of van dengeen, aan wien hij zijn werk, òf om niet, òf om geld, òf op eenige andere, mits wettige wijze had afgestaan, ten gevolge der in de publicatie aangenomen beginselen werd en bleef erkend, ook zonder dat er vroeger een octrooi was gevraagd en verleend. Een eigendomsregt, dat vroeger door eene uitgave zonder octrooi reeds was prijs gegeven, kon alzoo worden gerevindiceerd, niet door elken uitgever, die het werk gedrukt had, maar door den auteur, of die den eigendom van dezen had verkregen, maar dan werd ook zelfs bij de ruimste toepassing dier bepalingen der publicatie, nog altijd vereischt het bewijs van het eigendomsregt, en dus, bij anderen dan den auteur of zijne erven, bewijs van den titel van overdragt. Ten onregte dus is beslist, dat een schrijver door die publicatie, reeds vóór het uitvaardigen daarvan, moet geacht worden een uitsluitend kopijregt te hebben gehad en te kunnen overdragen, ook zonder dat eenig octrooi daartoe was verleend, en hoewel de schrijver reeds vóór het emaneren dier publicatie was overleden.

Z.-Holland 27 September 1851, vern. Rotterdam 5 Junij 1851.

4. Het kopijregt, zoodanig als dit is vastgesteld bij de publicatie van 3 Junij 1803, waarbij dit regt na den dood des schrijvers in perpetuum overgaat tot zijne erfgenamen, kan niet geacht worden door de latere thans vigerende wet van 25 Januarij 1817 te zijn verkort of beperkt. In art. 3 der laatstgemelde wet is kennelijk alleen voor het vervolg bepaald, dat het kopijregt, na verloop van 20 jaren na den dood van den auteur of vertaler, niet langer zal voortduren, en de voormelde beperking zoude buitendien in strijd zijn zoowel met den geest en de strekking der wet van 25 Januarij 1817 zelve, als met de algemeene beginselen van regt, volgens welke nimmer op vroeger verkregene regten eene terugwerkende kracht kan worden uitgeoefend, ten ware zulks bij name ware uitgedrukt geworden.

a H. R. 10 December 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Holland 24 Julij 1839, waarbij in dit opzigt was bev. Rotterdam 23 Mei 1839. — Breda 19 November 1849. — Leeuwarden 11 Junij 1838, bev. Sneek 28 Junij 1837.

5. De Kon. besluiten v. 2 en v. 30 Julij 1822 bevatten geene nieuwe en geheel op zich zelve staande bepalingen omtrent de regten opzigtelijk het drukken en uitgeven van letterwerken, maar moeten in verband worden beschouwd met de wet van 25 Januarij 1817, waarbij dat regt is geregeld, en waarop die besluiten geene inbreuk hebben kunnen maken.

c H. R. 8 September 1840, Concl. conf. vern. Tiel 13 Februarij 1840, en het dit vonnis bev. Gelderland 12 Maart 1840.

6. Het regt om door den druk te mogen kopiëren is een onbetwistbaar regt, inhaerent aan den auteur van elk werk, of aan hem, aan wien van dezen dit regt op wettige wijze is overgegaan. Dit beginsel is gehuldigd zoo bij vroegere als latere wetgevingen op den letterkundigen eigendom. Veroordeeling wegens den nadruk van Tollens dichtwerken.

N.-Holland 27 April 1858, — en Amsterdam 11 Maart 1858.

7. Bij de wet van 25 Januarij 1817 is alleen aan bijzondere personen, niet aan den Staat een uitsluitend regt van kopiëren door den druk toegekend. Nadruk van wetten of andere openbare Staats-stukken, is alzoo niet strafbaar.

c H. R. 8 September 1840, Concl. conf. vern. Tiel 13 Februarij 1840, en het dit vonnis bev. Gelderland 12 Maart 1840.

8. Van de werken zelve van een schrijver uit de XVII[de] eeuw (Vondel), kan geen kopijregt worden verkregen.

Rotterdam 26 September 1863, bev. bij Z.-Holland 16 Januarij 1864.

II.

9. Tot het wanbedrijf van nadruk wordt gevorderd dolus malus, d. i. de wetenschap bij den dader dat hij het kopijregt van het werk niet bezit.

N.-Holland 27 April 1858.

10. Het eenvoudig inbreuk maken op het regt van eigendom van een letterkundig werk kan niet als nadruk worden beschouwd, strafbaar ingevolge de wet van 25 Januarij 1817. Er kan geen nadruk geacht worden te hebben plaats gehad, wanneer een nieuw uitgegeven tijdschrift alleen den titel, den omslag, de paginering en in het geheel den uitwendigen vorm van een reeds bestaand tijdschrift heeft overgenomen, doch overigens in redactie, stijl en inhoud ten eenemale daarvan verschilt.

's Gravenhage 1e a. 23 Julij 1838.

11. De vrijheid die ieder Nederlander heeft om in de Nederlanden na te drukken werken, die in een vreemd land uitkomen, wordt slechts beperkt in geval van wederkeerigheid ten gevolge van een verdrag met het vreemde land aangegaan, maar kan niet vernietigd worden door eene bijzondere overeenkomst tusschen eenen buitenlandschen uitgever en eenen in Nederland gevestigden boekverkooper gesloten.

a Amsterdam 12 Januarij 1848.

12. Het door eenen boekhandelaar uitgeven en in zijnen winkel verkrijgbaar stellen van eene in de kerk gehoudene leerrede, waarvan eene eerste uitgave niet bestaat of ter perse is, en waaromtrent niet blijkt van het bestaan van een handschrift of manuscript, valt niet in de termen der wet van 25 Januarij 1817.

H. R. 22 Mei 1850, Concl. contr. verw. de cass. tegen N.-Holland 19 April 1850, waarbij met adoptie van motieven was bev. Amsterdam 13 April 1850, houdende weigering van regtsingang.

13. Inbreuk op het kopijregt heeft alleen plaats bij reproductie van hetzelfde werk, in welken vorm dan ook, maar niet door de uitgave van een ander soortgelijk werk, hoe groot de overeenstemming ook zijn moge, vermits deze is gegrond op gelijke kennis van het onderwerp bij twee deskundigen en uit den aard der zaak voortvloeit. Uitgave der dichtwerken van Joost van Vondel met inleiding en aanteekeningen van Dr. J. van Vloten, en de vroegere uitgave van M. H. Binger en zonen, bewerkt door Mr J. van Lennep; speciaal ten aanzien van de uitlegkundige aanteekeningen.

Rotterdam 26 September 1863, bev. bij Z.-Holland 16 Januarij 1864.

14. De drukker die, wetende dat die exemplaren bestemd zijn om verspreid te worden, een werk drukt, zonder daarvan het kopijregt te bezitten, pleegt strafbaren nadruk, hoewel hij geen der door hem gedrukte exemplaren heeft verkocht of doen verkoopen. In dat geval moet hij echter van de te last gelegde verspreiding worden vrijgesproken.

's Gravenhage 30 October 1871, Concl. conf.

15. Vordering door den drukker en den eigenaar van de Iris, bloemlezing uit buitenlandsche tijdschriften, tegen den uitgever van een dergelijk maandwerk, tot interdictie van die uitgave en schadevergoeding, op grond dat de gedaagde zijn werk onder denzelfden naam en in denzelfden vorm uitgaf als dat der eischers, en zoodoende trachtte de eischers te benadeelen. Toewijzing van den eisch.

's Gravenhage 29 Maart 1839.

16. Het regt bij de wet v. 25 Januarij 1817 ten aanzien van vertalingen toegekend, bepaalt zich tot het kopijregt van eene werkelijk voltooide vertaling. Een uitsluitend regt van vertalen bestaat naar deze wet niet meer.

a Amsterdam 27 December 1843.

17. Wanneer de onderwerpen van de ééne taal zoo goed en getrouw mogelijk in eene andere worden wedergegeven, is een drukwerk voor eene vertaling te houden, en wordt er, wanneer die vereischten worden aangetroffen, geene verandering in die beschouwing gebragt door het werk navolging, in plaats van overzetting of vertaling, te titelen.

Rotterdam 5 Junij 1851, vern. bij Z.-Holland 27 September 1851, waarbij deze questie evenwel niet is behandeld.

18. Het vertoonen en te koop aanbieden van een buiten het Koningrijk nagedrukt letterwerk, waarvan het kopijregt hier te lande wordt bezeten, moet beschouwd worden als het verspreiden van zoodanig nagedrukt werk, en is strafbaar met geldboete en betaling der waarde v. 2000 exemplaren aan den eigenaar, met verbeurdverklaring der aangehaalde exemplaren.

Arnhem 5 April 1845.

19. Er is geen strafbaar vervoer van buitenlands nagedrukte boekwerken, waarvan hier te lande het kopijregt wettig wordt bezeten, wanneer de voerman de nagedrukte werken aan het eerste tolkantoor aan de grenzen van het Rijk aanbiedt, en dezelve daar worden aangehouden.

Gelderland 4 Maart 1850. — N.-Braband 1 Julij 1850, vern. Breda 19 November 1849.

III.

20. Volgens de wet van 1817 is het willens en wetens verspreiden en verkoopen van nagedrukte werken, evenzeer als het nadrukken zelf, voor inbreuk op het kopijregt, en als zoodanig voor strafbaar te houden. Indien volgens die wet de nadrukker, ten behoeve van den benadeelden eigenaar, is verwezen in eene geldsom, de waarde van 2000 exemplaren van het nagedrukte werk uitmakende, en al de voorhanden zijnde ongedebiteerde exemplaren van den nadruk ten behoeve van dien eigenaar zijn verbeurd verklaard, — dan kan niet meer aan de zijde van den eigenaar eenige vordering van vergoeding te pas komen.

b Holland 24 Julij 1839, vern. te dezen aanzien Rotterdam 23 Mei 1839.

21. Waar niet is bewezen dat de nagedrukte exemplaren uit de volledige werken van den betrokken schrijver zijn genomen, of waar het geldt verschillende afzonderlijke op zich zelf staande gedichten (van Tollens), kan de waarde der te vergoeden 2000 exemplaren, te berekenen naar den boekverkoopers-prijs, niet beteekenen dat de beklaagde de waarde van den geheelen inhoud der volledige werken zou moeten betalen; wanneer die waarde niet is bepaald

geworden, moet zij door den regter worden vastgesteld.

's Gravenhage 30 October 1871.

22. De bij art. 4 der wet v. 25 Januarij 1817 bedreigde verpligting tot betaling der waarde van 2000 exemplaren van het nagedrukte werk, moet beschouwd worden als eene wettelijke schadeloosstelling aan den eigenaar, waartoe hij ook zonder uitdrukkelijke vordering van zijne zijde en onafhankelijk van het bewijs van werkelijk geledene schade geregtigd is.

Rotterdam .... (6).

Boos opzet 9.
Eigendom 3 v.
Kon. besluit 5.
Kopijregt 1 v. 8.
Nadruk 10, 13 v.
Octrooijen 1 v.
Redevoering 12.
Schadevergoed. 20 v.
Staat 7.
Strafvervolg. 20.
Terugw. kracht 4.
Tractaten 11.
Verkoop 14, 18, 20.
Vertaling 16 v.
Vervoer 19.
Wet 4 v.

LEVENSVERZEKERING z. ASSURANTIE.

LEVERANCIERS.

1. Onder de woorden Hooge Regering in art. 433 C. P. zijn de Ministers begrepen, die ieder met betrekking tot al wat in zijn departement geschiedt, de Hooge Regering (het Gouvernement) daarstellen. Voor de aanbrenging of klagte van de Regering in dat artikel bedoeld, wordt alzoo niet gevorderd een Kon. besluit, maar is voldoende eene officiële kennisgeving der zaak door den Minister aan den Officier van Justitie, vooral wanneer daarin vervat is een aandrang tot vervolging.

b Amsterdam 7 Julij 1858.

2. Eene goedgekeurde herlevering kan wel eene civiele vordering voorkomen, doch niet de strafvervolging wegens bedrog bij de levering gepleegd.

b Amsterdam 7 Julij 1858.

LEVERING.

I. Roerende goederen.
II. Onroerende goederen; schepen.
III. Schuldvorderingen en onligchamelijke zaken.
§ 1. Tusschen partijen.
§ 2. Ten aanzien van derden.

I.

1. Overgang van eigendom is ook bij roerende goederen zonder levering niet denkbaar; hij wiens koe zich in het bezit van een ander bevindt, is geregtigd die op te vorderen, al beweert die ander de koe van den eischer te hebben gekocht, zoolang de ged. niet bewijst dat hij op wettige wijze den eigendom der koe heeft verkregen.

Gelderland 29 Januarij 1855.

2. De levering van roerende goederen vereischt dat de voorwerpen in de magt en het bezit van den verkrijger gesteld worden; dit sluit echter geene nuda detentio in zich, maar kan ook het gevolg zijn van der partijen verklaarden wil, bv. wanneer blijkens de akte de kooper den inboedel met volkomen genoegen heeft overgenomen en de verkooper bij de overgave den koopprijs heeft ontvangen.

d Amsterdam 29 Junij 1853.

3. Voor levering van roerende zaken wordt niet vereischt eene overgave aan den persoon zelven, wien de zaak wordt geleverd, maar is het voldoende, dat deze geschiede aan een ander die de zaak in bezit neemt voor dengene aan wien zij wordt geleverd.

Utrecht 23 September 1864.

4. Door het woord «overgave» voorkomende in art. 667 B. W., wordt tot levering van roerend goed niet uitdrukkelijk gevorderd eene overgifte van hand tot hand. Zoodanige overgave moet ook dan geacht worden te zijn geschied, wanneer, in tegenwoordigheid en met aanduiding der zaken zelve, deze door den verkooper aan den kooper of verkrijger worden overgedragen en te zijner beschikking, in diens magt gesteld, zoodat deze dezelve alzoo overneemt en daarover als eigenaar weder beschikt. De wet in dezen zin opgevat, is dan ook in overeenstemming met dat vroeger regt, waaruit zij tastbaar ontsproten is, en volgens hetwelk mede niet noodig was, het bezit juist alleen ligchamelijk en van hand tot hand tot zich te nemen, maar zulks ook kon geschieden op het oog, in tegenwoordigheid van afleveraar en verkrijger, en door de te zijner beschikkingneming van laatstgemelde.

a H. R. 19 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 15 April 1841, waarbij te dezen aanzien was vern. Tiel 4 December 1840.

5. Als levering kan niet gelden de algemeene vermelding van levering en transport in eene onderhandsche akte, vooral wanneer die vermelding daarenboven in strijd is met de mede daarin voorkomende verklaring, dat de goederen zullen verblijven onder den verkooper.

b N.-Holland 27 Junij 1850, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 29 November 1850.

6. De levering moet in den zin der wet als voltrokken worden aangemerkt, indien in eene onderhandsche akte is vermeld, dat de verkooper een roerend goed heeft verkocht, en aan den kooper in waren eigendom heeft overgedragen, hetgeen bij den kooper is aangenomen en door dezen aan den verkooper onmiddellijk en bij dezelfde akte ter leen is gegeven.

a Leeuwarden 29 December 1840. — Maastricht 29 Januarij 1852, beslissende dat de levering is voltrokken, indien de kooper de gekochte goederen bij onderhandsche akte van dezelfde dagteekening als die van den koop en verkoop, in huur afstaat. — N.-Holland 13 October 1853, vern. Amsterdam 26 Julij 1853, bij uitgifte ten gebruike in dezelfde akte. — Maastricht 7 October 1847, alwaar de gekochte goederen bij dezelfde notariële akte in bruikleen werden gegeven. — Anders Maastricht 8 April 1847. — Alkmaar 28 Februarij 1850, — en Utrecht 17 Maart 1858, bev. bij Utrecht Hof.... (9), bij dergelijke uitgifte in bruikleen bij dezelfde akte, op grond dat van geene feitelijke inbezitstelling bleek. — Cf. N.-Holland 2 Januarij 1851, waarbij met vern. v. Amsterdam 3 September 1850, is beslist, dat regtens het bewijs moet worden geleverd, dat de in bruikleen gegevene goederen in het bezit zijn geweest van hem, die beweert daarvan eigenaar te zijn, en dat uit de omstandigheid, dat de beweerde eigenaar gepatenteerd is voor den handel in de goederen, berustende in het huis waarin de in be-

slag genomene goederen zich bevinden, de eigendom niet wordt bewezen.

7. De verklaring in de koopakte «dat de goe»deren in eigendom waren overgedragen, onder »voorbehoud van het regt van wederinkoop,» — is niet voldoende om de levering te bewijzen.

's Hertogenbosch 14 Januarij 1842, waarmede overeenstemt Arnhem 27 November 1848.

8. Uit de verklaring voorkomende in eene akte van verkoop van roerende goederen, dat de kooper alle genoemde goederen in natura en ten zijnen genoege van den verkooper heeft ontvangen, volgt dat het verkochte ook is geleverd; en de kooper blijft daarvan eigenaar, hoewel verder in die akte is gezegd «dat de »verkochte goederen zullen blijven berusten ten »huize en onder handen van den verkooper tot »zoolang dezelve door den kooper zullen opge»vorderd worden.»

Groningen Hof 25 April 1871, vern. hieromtrent Winschoten 18 Januarij 1871.

9. Wanneer bij koop en verkoop geen tijd of wijze van levering wordt bepaald, en de aard der affaire medebrengt dat de verkooper de gefactureerde goederen niet zijnerzijds *mag* zenden aan den kooper, maar diens orders *moet* afwachten, dan moeten de facturen geacht worden de titels te zijn, uit krachte waarvan de gefactureerde goederen in de magt des koopers overgaan. — Na die levering bij toezending van de facturen, moet ingevolge het beding «trois »mois traite après un mois» (3 months draft after one month) de termijn voor de afgifte der wissels gerekend worden te loopen.

N.-Braband 14 Mei 1867, vern. 's Hertogenbosch 19 Januarij 1866, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H.R. 13 Februarij 1868, Concl. conf.

10. Indien een onroerend goed met de zich daarop bevindende roerende goederen is verkocht, en de eigendom van dat onroerend goed ten gevolge der levering aan den kooper is overgegaan, dan wordt geene afzonderlijke en uitdrukkelijke levering dier roerende goederen vereischt.

a H.R. 7 Junij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 13 September 1860, waarbij was bev. *b* Maastricht 30 Junij 1859, beslissende, dat uit krachte van den titel van eigendomsovergang de zich op het overgedragen land bevindende brikken in het bezit en de magt des koopers zijn gesteld.

11. De eigendom van door tusschenkomst eens expediteurs verzonden goederen gaat aan den geadresseerde over, zoodra de levering door overgave aan dien lasthebber van den geadresseerde heeft plaats gehad.

Overijssel 18 September 1854, vern. Zwolle 18 Januarij 1854.

12. Indien bij de opneming van personen in een liefdadig gesticht hunne tegenwoordige en toekomstige goederen zijn geworden de eigendom des gestichts, mits zij tot hunnen dood toe daarin worden verpleegd, dan missen in dit geval de art. 639 en 667 B.W., op het stuk der levering van roerend goed, alle toepassing.

a H.R. 29 November 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 14 Februarij 1844, waarbij was bev. Leiden 13 December 1842.

13. De overgang van den eenen endossant van een bewijs van opslag op den ander, ofschoon het papier niet aan order luidt en evenmin eene verbindtenis aan toonder maar slechts tegenover een bepaalden persoon uitdrukt, is desniettemin volkomen regtsgeldig; er wordt geene feitelijke levering der goederen tot eigendomsverkrijging vereischt.

Amsterdam 15 November 1871.

14. Bewijzen door waagdragers van een veem aan toonder afgegeven, staan niet gelijk met ontvangcedullen en cognoscementen, door magazijnmeesters aan 's Rijks entrepôt afgegeven. Die waagdragers-bewijzen kunnen voor den houder geene levering en eigendomsovergang daarstellen van roerende onder zoodanig veem opgeslagen goederen.

N.-Holland 13 Januarij 1853.

15. Er valt aan geene onjuiste toepassing van het begrip van eigendomsovergang te denken, wanneer gelden ten name van een der leden van eene firma door een derde geïncasseerd, bij vonnis verklaard worden ook te zijn geworden eigendom van een ander lid dier firma, te wiens name de incassering niet had plaats gevonden.

c H.R. 10 Mei 1861, Concl. conf.

16. Indien door den kooper de koop erkend, maar de levering ontkend wordt, dan is een zoogenaamd volgbriefje, geteekend door den makelaar, die den koop gesloten heeft, in handen van den verkooper een voldoend bewijs van volbragte levering, zelfs indien de kooper de deugdelijkheid van het volgbriefje, op zich zelve beschouwd, wel niet ontkent, maar beweert dat het ten deze niets bewijst en daarenboven op eene onregelmatige wijze in handen des eischers zou gekomen zijn.

Amsterdam 18 Februarij 1846.

17. De houder van een eenvoudig volgbriefje, houdende: «Laat volgen aan toonder 100 vaten »olie voor den Heer N.,» kan niet beschouwd worden cessionnaris te zijn geworden van de regten van den kooper, en als zoodanig bevoegd te zijn, om op eigen naam de aflevering der vaten olie van den oorspronkelijken verkooper te vorderen. De houder van een zoodanig briefje is tot niets meer geregtigd, dan om, als toonder, de olie voor den daarin uitgedrukten persoon te ontvangen.

Amsterdam Rb. v. Kh. 15 Maart 1837, verw. de oppositie tegen het bij verstek gewezen Amsterdam Rb. v. Kh. 1 Maart 1837.

II.

18. Aan solemnele opdragt of veste voor zakelijke regten voorgeschreven, is nimmer verstaan, dat ook waren onderworpen zoodanige akten, bv. uitgiften in erfpacht, als van hem of haar emaneerden die de civiele jurisdictie had.

Breda 6 April 1858.

19. Evenmin die waarbij geen nieuw zakelijk regt gevestigd, maar slechts eene schikking werd getroffen tusschen twee partijen, aan welke dezelfde gronden door denzelfden dominus directus in erfpacht waren uitgegeven.

Breda 6 April 1858.

20. Volgens het Fransche regt wordt eigendom van onr. goed verkregen door koopovereenkomst, ook zonder opdragt of levering.

Hoorn 28 October 1863.

21. De bepaling van § 115 van het Pruiss. Landr., Th. I. tit. V., dat bij overdragt van vast goed de vorm moet worden in acht genomen volgens de wet van de plaats waar het goed gelegen is, wordt ten aanzien van Nederland uitgesloten door het aangenomen beginsel: locus regit actum, en belet niet dat hier te lande gelegen onr. goederen op andere wijze worden overgedragen dan voor de in Nederland verleden akten is bepaald.

Gelderland 6 Mei 1856, vern. hieromtrent Zutphen 15 Februarij 1855.

22. Gronderven en daarop gebouwde suikerfabrieken, met de daartoe behoorende gereedschappen en inventaris zijn ligchamelijke onroerende zaken. De eigendom derzelve gaat niet over, dan door levering of opdragt, overeenkomstig de ordonnantie v. 21 April 1834 (Sb. nº 27), in stand gehouden bij art. 24, 2e lid der overgangswet.

H. Geregtsh. N.-I. 18 Julij 1850.

23. De overschrijving van een uittreksel uit een proces-verbaal van veiling, niet beantwoordende aan de vereischten van art. 671, al. 2 B. W., brengt geene levering of opdragt van het daarin vermelde goed te weeg. Het eigendomsregt uit zoodanig bij extract overgeschreven proces-verbaal ontleend, is niet voldoende gejustificeerd tot regtvaardiging eener actio servitutis negatoria. Ontzegging dier vordering.

Zutphen 30 Mei 1872.

24. Levering van onroerend goed kan eerst gezegd worden te zijn geschied, wanneer de overschrijving in de daartoe bestemde registers behoorlijk heeft plaats gehad op de door partijen bedongene wijze; met dat gevolg, dat eerst dan de inbezitstelling van eene onroerende zaak, door de overschrijving der koopakte behoorlijk is geschied, wanneer degeen die leveren moet, daartoe zijne toestemming geeft en daartoe ook medewerkt; terwijl bij weigering het vonnis, dat hem daartoe dwingt, in plaats van zijne medewerking treedt.

b Amsterdam 30 December 1846. — Anders N.-Braband 10 Junij 1845, beslissende dat het den kooper van onroerend goed geoorloofd is om (de akte eens verleden zijnde) de overschrijving ten koste van den verkooper te doen plaats hebben, en zich zelven, zoo doende, het effect zijner koopakte te verzekeren.

25. Er bestaat geen wettelijk voorschrift, dat tot de overschrijving eener akte van overdragt van onroerend goed alle partijen behooren te concurreren.

Gelderland 6 Mei 1856.

26. Hoewel tot de overschrijving van den eigendom van onroerend goed de uitdrukkelijke toestemming en de bepaalde medewerking van den verkooper niet wordt gevorderd, behoort zij echter het gevolg te zijn van een regtstitel en moet zij althans berusten op de stilzwijgende toestemming van den verkooper, zoodat zij niet kan geschieden in strijd met diens uitgedrukten wil en de tusschen hem en den kooper aangegane bijzondere overeenkomst. Derhalve is tusschen partijen zonder gevolg en nietig de overschrijving van eene akte van verkoop, waarbij bedongen is, dat op zekeren tijd en tegen betaling van den koopprijs de tot overschrijving bestemde akte zou verleden worden.

b H. R. 7 November 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* N.-Holland 27 Junij 1861, waarbij was bevest. Amsterdam 17 December 1860.

27. Wanneer een voogd het eigendom der minderjarigen « behoudens regterlijke magtiging » verkoopt, met bepaling dat de ter overschrijving bestemde akte nader zou gepasseerd worden, dan kan daardoor de eigendom van het gekochte doch niet geleverde perceel niet overgaan, en blijft de voogd bevoegd dit aan een ander over te dragen. De nieuwe eigenaar verkrijgt alsdan het regt de doorhaling en buiten effectstelling van de eerstgemelde akte in de openbare registers en de ontruiming met schadevergoeding wegens het onregtmatig betrekken en in gebruik nemen van dat perceel te vorderen.

Amsterdam 17 December 1860, bev. bij *b* N.-Holland 27 Junij 1861.

28. Indien bij den verkoop van onderscheidene perceelen tusschen den kooper en verkooper verschil bestaat omtrent de vraag in hoeverre een der perceelen, dat bereids in de openbare registers als verkocht is overgeschreven, al dan niet werkelijk was verkocht, dan moet, zelfs wanneer het later in judicio mogt blijken dat de kooper is in het ongelijk, zijne vordering ten fine van intrekking eener akte van rectificatie door den notaris eigendunkelijk opgemaakt, worden toegewezen, uit hoofde bij weigering van den kooper om tot die akte van rectificatie mede te werken, zulks op regterlijk gezag had behooren te geschieden.

Amsterdam 7 Januarij 1845, doch vern. bij N.-Holland 16 April 1846, op grond dat de kooper er geen belang bij heeft, op wiens naam het perceel, dat bewezen was door hem te zijn uitgekocht, stond, en in elk geval niet de notaris in regten moest worden aangesproken, maar de hypotheekbewaarder.

29. De overschrijving der koopakte van een perceel vast goed is niet nietig, indien die eerst na het overlijden des verkoopers heeft plaats gehad, en dus al de erfgenamen daartoe hadden moeten medewerken.

Cf. Tiel 18 Mei 1849.

30. De overschrijving eener akte van koop en verkoop van eenig perceel in de openbare registers is genoegzaam om eene erfdienstbaarheid op een daarbij niet verkocht perceel te leveren, zonder dat de bij Kon. besluit van 8 Augustus 1838 (Sb. nº 27) voorgeschreven aanteekening in het algemeen register is geschied; zoodat een later kooper door inzage van dat register bekend kan blijven met de op zijn perceel gevestigde erfdienstbaarheid.

Overijssel 14 November 1857.

31. Het nummer van het dagregister ten kantore van hypotheken kan, waar de wet niet uitdrukkelijk het tegendeel heeft bepaald, als bewijs dienen van den tijd van inschrijving en van de volgorde van de ter inschrijving aangeboden akten.

's Hertogenbosch 29 Januarij 1869, bevest. bij N.-Braband 8 Maart 1870.

32. De verklaring van den verkooper in de koopakte van een schip, in substantie houdende dat hij het verkochte ter beschikking

stelt van den kooper, voldoet niet aan de vereischten eener wettige eigendoms-overdragt.
Sneek 9 October 1844.

33. De weigering des hypotheekbewaarders om de ingeleverde stukken terug te geven, vóór dat hem een getuigschrift van een beëedigden scheepsmeter is vertoond van de voorgeschreven inbranding, kan den kooper niet berooven van het effect der overdragt, die door de boeking, en in- en overschrijving der akte heeft plaats gegrepen.
b Amsterdam 27 Februarij 1867.

III. § 1.

34. Onligchamelijke zaken, om het even of zij zijn roerende of onroerende, wanneer die niet behooren tot de zoodanige, voor welke bij de wet de overschrijving van den titel van aankomst in de openbare registers uitdrukkelijk is voorgeschreven, worden overgedragen door middel van eene authentieke of onderhandsche akte (art. 613 B. W.), dus ook aandeelen in suikerondernemingen.
H. Geregtsh. N.-I. 18 Julij 1850.

35. De bepaling dat de levering en overdragt van schuldvorderingen die niet aan toonder luiden, door middel van eene authentieke of onderhandsche akte geschiedt, kan niet worden ingeroepen, wanneer men den eigendom daarvan door wettelijke erfopvolging verkrijgt.
Woerden Kgr. 29 Januarij 1849.

36. Bij de overdragt van waren welke door den cedent aan een derde in consignatie zijn gegeven, is geene daadwerkelijke overdragt vereischt, zoo als de wet bij verkoop van roerende goederen als voorwaarde stelt; daar toch de overdragt ten deze in geen anderen zin kan opgevat worden, dan dat de cedent aan den cessionnaris afstaat alle zijne regten op de geconsigneerde waren, en alzoo een onligchamelijk regt waarbij geene overgave gevorderd wordt.
Deventer 12 Junij 1867.

37. Hoezeer in het algemeen alle schuldvordering voor overdragt aan derden vatbaar is, zoo laat toch de bijzondere aard van de verpligting, spruitende uit eenen handels-credietbrief aan een bepaald persoon afgegeven, met het oogmerk om hem tot een bepaald bedrag de acceptatie te waarborgen van wissels welke hij op den credietgever trekken zal, niet toe om daarop de algemeene beginselen nopens overdragt van schuldvorderingen toe te passen. Het regt uit zoodanige verpligting geboren, is immers geheel persoonlijk en kan door geen ander dan den door den credietgever tot het trekken der wissels bevoegd verklaarden persoon uitgeoefend worden. Derden kunnen wel als nemers of geëndosseerden van de door den trekker op den credietgever getrokken wissels eenig regt verkrijgen, maar zij kunnen, op grond van eene in regten onbekende en onbestaanbare overdragt, welke door den trekker is geplaatst onder den brief, waarbij de credietgever hem de toezegging heeft gedaan van acceptatie der door hem te trekken wissels, nimmer geregtigd worden den credietgever in regten te vervolgen, ter zake van de non-acceptatie van wissels welke door hen derden zijn getrokken.
a N.-Holland 18 April 1850. — Anders Amsterdam 24 Mei 1849, op grond dat de credietbrief als vatbaar voor overdragt moet worden aangemerkt, indien hij wel niet luidt aan order, doch evenmin uitdrukkelijk vermeldt, dat de traites door den nemer van den credietbrief zelven moesten worden getrokken.

38. Wanneer iemand beweert dat in de door hem gedane cessie van zekere regten zou zijn begrepen eene bij eenen derde berustende som gelds, dan kan hij zich niet beroepen op de niet-beteekening dier akte aan den derde, ten einde tegen te spreken het regt van den cessionnaris om zijne aanspraak op het gecedeerde te doen gelden.
N.-Holland 24 November 1864.

39. Bij de cessie van eene eventuële vordering, welke geacht moet worden tot verzekering van eene schuld te hebben plaats gehad, kan alleen de reële cessie van reële waarde invloed uitoefenen op die schuld, zelfs al is de kwijting van den koopschat (doch zonder vermelding van deszelfs bedrag) in de akte uitgedrukt. Waar die gecedeerde vordering, en alzoo de koopschat evenzeer, eene waarde had van nihil, kan van geene schulddelging door die cessie de rede zijn.
a Amsterdam 21 November 1861.

§ 2.

40. De overdragt van erfregten in eene opengevallen nalatenschap behoeft, om effect te hebben, niet aan de medeërfgenamen beteekend of door dezen schriftelijk aangenomen of erkend te worden, als zijnde de betrekkelijke wetsbepalingen alleen toepasselijk op overdragt van schuldvorderingen.
Gelderland 4 November 1868. — Almelo 28 October 1857.

41. De kooper van eene erfenis of een gedeelte daarvan, in casu van de gelden of effecten welke aan de verkoopers uit de nalatenschappen competeren, is verpligt, even als de cessionnaris eener schuldvordering, zijne cessie aan den debiteur te doen beteekenen. Zoodanige beteekening moet geschieden, niet aan de medeerfgenamen, als zijnde geene debiteuren van hunne medeërfgenamen, maar wel aan de executeuren die hier als debiteuren kunnen worden beschouwd.
Amsterdam 1ⁿ a. 12 April 1837.

42. Indien de legataris zijne regten op jaarlijksche uitkeeringen heeft afgestaan, en daarna de cessionnarissen zulks hebben doen beteekenen aan de executeuren, dan is het, om tegenover deze het belang van den legataris wien die uitkeeringen weder zijn overgedragen, te doen herleven, genoeg, dat die beteekening worde herroepen. Daartoe wordt niet vereischt, dat de akten van retrocessie zelve beteekend worden.
Amsterdam 19 Mei 1846.

43. Indien eene schuldvordering wordt gecedeerd, waarvoor korting op het pensioen van den debiteur is verleend, dan moet, om den cessionnaris het effect der korting te doen hebben, die cessie, behalve aan den Staat, ook,

en wel in de eerste plaats, aan den primitieven debiteur beteekend worden.

H. R. 2 Junij 1854, Concl. conf.

44. Tegen een eisch tot uitbetaling van gecedeerd pensioen ten laste van den Staat, kan het geen grond tot niet-ontvankelijkheid opleveren, dat eenig kwartaal reeds vóór het beteekenen der akte van cessie was verschenen en betaalbaar gesteld, doch niet werkelijk uitbetaald.

b H. R. 25 Mei 1849, Concl. conf.

45. De tienden of het tiendregt, krachtens de vroegere wetgeving, als onroerend goed moetende worden aangemerkt, kunnen daarop mitsdien niet van toepassing zijn de bepalingen in de latere wetten voorkomende, ten aanzien van de overdragt van onligchamelijke schuldvorderingen, met dat gevolg, dat de cessionnaris eener tiend, welke haren oorsprong uit het vroeger regt ontleent, niet verpligt is de akte van cessie aan de tiendpligtigen te beteekenen, alvorens eene regtsvordering te dier zake in te stellen.

a Gelderland 15 April 1841, te dien aanzien tacite bev. Arnhem 25 Mei 1840.

46. De verkoop van 4/5 der tienden van den oogst van een tiendpligtig stuk grond, over een enkel jaar door den tot tiendheffing geregtigde gedaan, bevat niet den verkoop van het tiendregt zelf of een deel daarvan, maar de overdragt van eene schuldvordering ten laste van den tiendpligtige, tegen dezen schuldenaar zonder kracht, zoolang ze hem niet is beteekend, of hij ze schriftelijk heeft aangenomen of erkend.

Alkmaar 12 Junij 1862.

47. De verkoop van gehypothekeerd goed krachtens onherroepelijke volmagt is met de daad voor eene vereenvoudigde soort van uitwinning te houden, waarop dus ook art. 500 Rv. toepasselijk is, zoodat hij die bij overdragt is eigenaar geworden van zoodanigen executoiren titel, dien aan den schuldenaar moet beteekenen, alvorens tot den verkoop over te gaan.

Amsterdam 8 Junij 1853. — *c* Amsterdam 8 November 1848.

48. De wet in art. 668, al. 2 B. W. vorderende òf beteekening, òf schriftelijke aanneming of erkenning, kan het gebrek hiervan niet worden goedgemaakt door eene stilzwijgende erkenning rebus ipsis et factis.

Leiden 28 Julij 1846.

49. De registratie eener akte van cessie bij eene administratie van 's Rijks uitgaven (pensioenen), treedt niet in de plaats der beteekening aan den Staat als schuldenaar, zoo als bij art. 668, lid 2 B.W. wordt gevorderd.

Amsterdam 14 December 1852.

50. Wanneer er van beteekening eener akte wordt gesproken, dan geeft dit in de taal der wet niets anders te kennen dan eene mededeeling bij afschrift, en dit is dan ook bepaaldelijk het geval bij art. 668 B. W., handelende over het beteekenen der overdragten van schuldvordering.

Amsterdam 8 Junij 1853. — Arnhem 6 December 1860, beslissende dat, indien men al aan het woord « beteekenen » een ruimeren zin zoude willen geven dan gewoonlijk daaraan in de taal der wet wordt toegekend, mededeeling bij afschrift, dan toch voorzeker in den zin van art. 668, al. 2 B. W. eene zoodanige mededeeling wordt vereischt, waaruit de schuldenaar de overtuiging kan verkrijgen, dat de mededeeling aan hem gedaan, waarheid bevat, en dat hij, aan den hem vroeger onbekenden cessionnaris betalende, geen gevaar loopt andermaal door den cedent te worden aangesproken.

51. Indien aan een schuldenaar bij insinuatie is kennis gegeven van eene overdragt, doch zonder dat hem daarbij tevens die overdragt is beteekend, en hij in eene vordering door hem tegen den oorspronkelijken schuldeischer ingesteld, tot ontbinding der overeenkomst waarop de overgedragen schuldvordering berust, ingevolge die gedane insinuatie, den gecedeerde mede in het proces heeft getrokken, dan kan hij zich niet aan de gevolgen van die overdragt onttrekken. Ontzegging der actie tot ontbinding en toewijzing der reconventionele vordering van den cessionnaris tot uitbetaling van de gecedeerde vordering.

Arnhem 14 September 1840.

52. Eene sommatie van de zijde van opvolgers in de regten van eenen crediteur, moet vergezeld gaan van het bewijs van hunne hoedanigheid, om aanspraak te maken op erkenning als zoodanig door den schuldenaar.

Utrecht Hof 24 April 1843, vern. Amersfoort 2 December 1840.

53. De omstandigheid dat de akten, waarbij de aannemer aan zijne geldschieters, tot zekerheid van het voorgeschotene, in vollen eigendom overdraagt een gedeelte van de aanneming-som, hem van de gemeente competerende, wanneer het werk door hem aannemer, zijne borgen of wien ook zal zijn voltooid, door den gemeente-ontvanger voor gezien en aangenomen zijn geteekend, geeft aan de geldschieters geene zelfstandige, van de regten van den aannemer onafhankelijke actie tegen de gemeente, als ware hierdoor uitdrukkelijk jegens hen door de gemeente eene betalingsbelofte aangegaan; art. 668 B. W.

Amsterdam 3 October 1871. — Cf. de Concl. van den Subst.-Offic. van Just. ad def. vonnis *b* Amsterdam 2 Januarij 1872.

54. Premiën en boeten, door hare leden en schuldenaars verschuldigd aan de ontbonden « onderlinge brandwaarborg-maatschappij de Adelaar, » kunnen ingevorderd worden door de « universele assurantie-maatschappij de Adelaar, » zonder dat heeft plaats gehad eene beteekening van de overdragt der schuldvordering of hare schriftelijke aanneming of erkenning. Voor die vordering is als voldoende te beschouwen eene veronderstelde medewerking tot een besluit, genomen door eene vergadering der onderlinge brandwaarborg-maatschappij de Adelaar, zijnde oorspronkelijke schuldeischeresse, tot goedkeuring van eene door haar bestuur aangegane overeenkomst en tot ontbinding der maatschappij.

H. R. 5 November 1869, Concl. conf, verw. de voorz. tegen Groningen Hof 30 Maart 1869, waarbij was vern. Winschoten.

55. Van het oogenblik der beteekening van de overdragt der schuldvordering aan den schuldenaar, wordt deze de schuldenaar van den beteekenaar, en alzoo verpligt hem als zijnen

schuldeischer te erkennen, zonder dat eene latere beteekening van eene vroegere overdragt hierin verandering kan brengen.
b H. R. 25 Junij 1858, Concl. conf.

56. Wanneer de kooper van scheepsaandeelen de akte van verkoop niet eerder in de openbare registers heeft doen inschrijven dan nadat de verkooper is failliet verklaard, kan de curator op dien grond niet beweren dat de uitdeelingen aan de failliet-massa des verkoopers moeten komen.
N.-Holland 31 Maart 1864, bev. Amsterdam 29 Mei 1863.

57. De schuldenaar kan geene niet-ontvankelijkheid beweren, op grond dat de vordering is gecedeerd, tenzij blijke dat de cessie hem is beteekend of wel door hem aangenomen of erkend.
N.-Holland 20 October 1859.

58. Waar den eischer als onderhuurder van een schip, en mitsdien als vervrachter, het regt is toegekend om vracht te vorderen ten gevolge van eene overeenkomst van bevrachting door den gedaagde met den *schipper* aangegaan, is geenszins aangenomen eene cessie van het regt op de vrachtpenningen, maar alleen de rede van het aan den vroegeren huurder toegekende regt van onderverhuring van het schip; art. 668 B.W. kan ten deze in geene aanmerking komen.
b H. R. 5 April 1872, Concl. conf.

59. Wanneer een schuldeischer eerst bij schenking en daarna bij verkoop over zijne schuldvordering beschikt en de laatste akte vroeger dan de eerste aan den schuldenaar wordt beteekend, dan is deze toch verpligt te betalen aan hem die de eerste, hoewel laatst beteekende, beschikking verkreeg.
Almelo 30 April 1856.

60. De latere cessie perimeert niet de vroegere die van eene zekere dagteekening is voorzien, indien de latere vóór de eerste aan den debiteur is beteekend, vermits eenige actie of regt, eenmaal wettig overgedragen zijnde, niet andermaal wettig kan worden overgedragen en geleverd. De beteekening van eene cessie aan den schuldenaar, verbindt geenszins dezen laatsten aan den gesignificeerden cessionnaris door schuldvernieuwing, daar de significatie der akte slechts ten doel heeft, om den debiteur de verpligting op te leggen, om, niet aan den cedent zelven, maar aan den cessionnaris te betalen.
Amsterdam 1 April 1845.

61. De overeenkomst en de herrekening, welke tusschen den cedent en den debitor cessus na de cessie hebben plaats gehad, heeft op de regten van den cessionnaris geen invloed.
Amsterdam 30 April 1856.

62. Geldige overdragt in Mexico (alwaar voor dergelijke overdragten geen vorm is voorgeschreven) door het plaatsen in dorso van eene schuldbekentenis van de woorden «voor mij aan de order van den heer N. waarde in rekening.»
Utrecht 19 April 1839, Concl. conf. bev. bij *b* Utrecht Hof 2 Maart 1840.

Aandeelen 34, 56.
Accessoiren 10, 22, 30.
Actie 24.
Assurantie 54.
Betaling 39.
Beteekening 38, 40 v. 49v.
Bevracht. en vervr. 58.
Bewijs Bz.
Bruikleen 6.
Cessie 12, 38 v. 40 v. 58.
Cognoscement.
Compet. Bz.
Credietbrief 37.
Dagregister 31.
Derde 37 v. 57.
Eigendom 20, 27.
Endossement 13, 62.
Erfdienstbaarh. 30.
Erfopvolging 35, 52.
Erfregt 40 v.
Erkenning 48, 51 v.
Exceptiën 57.
Executie.
Execut. beslag.
Expediteur 11.
Facturen 9.
Faillissement 56.
Gemeente 53.
Godsdienst 12.
Huur en verhuur 6.
Hypotheek 47.
Inbezitstell. 6, 8, 13 v.
Inschuld 38 v. 50 v.
Koop en verk. 4, 6, 24, 26.
Kwijting 39.
Legaat 42.
Liefdad. gesticht 12.
Locus reg. act. 21.
Makelaar 16.
Mora.
Nietigh. v. verb. 27.
Notaris 28.
Onligch. zaken 34 v.
Onroer. goed 10, 20 v. 45.
Overgave 4 v. 13 v.
Overschrijving 23 v. 33v.
Papier aan toonder.
Pensioenen 43 v.
Prokureur.
Rectificatie 28.
Registratie.
Roerende goed. 1 v.
Scheid. en deel.
Schip 32 v. 56.
Schrift. bewijs Bz.
Schuldbekent. 62.
Schuldvergelijking.
Schuldvern. 60.
Successieregt.
Tienden 45 v.
Tweede cessie 59 v.
Vennootschap 15, 54.
Verand. v. eisch.
Veste 18 v.
Voeging en tusschenk.
Voerl. en schippers 11.
Volgbriefje 13 v. 16 v.
Voorwaarde.
Waren 36.
Wederinkoop 7.
Wet 21.
Wisselbrief.

LEZEN OF RAPEN VAN VRUCHTEN

Z. VELD- EN BOSCHDELICTEN.

LIGTERBRIEF.

1. Bij de onderteekening van den ligterbrief ter voldoening aan de fiscale wet zijn zeeschipper en ligterschipper *onderling* geen partijen en kunnen derhalve ook niet geacht worden daardoor zich *jegens elkander* te hebben verbonden of regtsgeldig feiten te hebben erkend.
N.-Holland 30 Januarij 1868.

Bevracht. en vervr.

LIJFRENTE.

1. Hij die eene inschrijving op een der Grootboeken bedingt, ten einde uit de rente daarvan eene hem verschuldigde jaarrente worde voldaan, heeft geen regt te vorderen dat die inschrijving op zijn naam gesteld worde.
Z.-Holland 5 Februarij 1866, bev. Gorinchem 14 Februarij 1865.

Conserv. beslag.
Inbreng.
Faillissement.
Legaat.
Rangregeling.

LIJFSDWANG.

I. Algemeene aard.
II. Tegen wien.
III. Voor welke vorderingen.
IV. Uitvoering en formaliteiten.
V. Onderhoud en bewaring.
VI. Voorzieningen en opheffing.
VII. Voorloopige gijzeling.

I.

1. Lijfsdwang maakt minder een gedeelte van de veroordeeling uit, en stelt veeleer het middel daar om de uitvoering daarvan te verzekeren; mitsdien kan in appel niet worden verklaard, dat een vonnis met betrekking tot den daarbij uitgesproken lijfsdwang als niet gewezen zou worden aangemerkt.
Gelderland 27 April 1842.

2. Het regtsinstituut van den lijfsdwang is niet een onderwerp van procedure, bij alle regtsgedingen hier te lande naar de Nederlandsche wet te beslissen, maar daarentegen een onderwerp van materiëel regt, te beoordeelen naar dezelfde wet als de schuld, waarvoor de lijfsdwang zou plaats hebben. Wanneer derhalve

het Duitsche regt in handelszaken moet worden toegepast, kan lijfsdwang dan alleen worden gevraagd, wanneer andere middelen van executie niet tot bevrediging des schuldeischers hebben geleid; hiervan zijn echter wisselschulden uitgezonderd.

Gelderland 15 December 1869, in dit opzigt vern. Tiel 14 Mei 1869.

3. Ook de kantonregter is bevoegd den lijfsdwang tegen een gedaagde uit te spreken, wanneer die is inhaerent aan de vordering, welke aan zijne kennisneming en beslissing is onderworpen.

Sneek 6 Januarij 1841, vern. Lemmer Kgr. 9 September 1840. — *b* Oldenzaal Kgr. 20 Junij 1844.

II.

4. De achtereenvolgende vermelding van kooplieden, bankiers, kassiers en makelaars in art. 4 Kh. toont, ook met het oog op de art. 62, 64, 66 en 77 Kh. aan, dat het woord «kooplieden» in art. 586, n° 1 Rv. in een ruimen zin moet worden opgevat en alzoo mede op bankiers, kassiers en makelaars moet worden toepasselijk geacht.

Amsterdam 7 Junij 1842.

5. Geen lijfsdwang kan worden verleend tegen een koopman, die, zonder met anderen geassocieerd te zijn, onder eene sociale firma handel drijft, voor handelingen onder zijne particuliere handteekening en dus zonder gebruikmaking der firma verrigt; ook dan niet, wanneer bewezen is, dat niemand anders dan de bedoelde persoon tot het voeren en teekenen dier firma geregtigd is.

Utrecht 15 Mei 1844.

6. Het is niet genoeg dat men koopman zij en een orderbiljet geteekend hebbe, om aan lijfsdwang onderworpen te zijn, indien de oorzaak, in het biljet uitgedrukt, vreemd is aan den handel van den onderteekenaar die aardappel-geneverstoker of brander is, terwijl naar luid van het orderbiljet, de waarde in houtwaren is geleverd.

Assen 31 Mei 1847.

7. Een orderbriefje, door een koopman onderteekend, luidende: «waarde in contanten »ontvangen,» moet geacht worden voor zijn handel te zijn aangegaan, zoodat die woorden niet kunnen gezegd worden eene andere oorzaak dan handelsschuld uit te drukken.

b Amsterdam 10 Augustus 1847.

8. Lijfsdwang is niet toegelaten tegen den niet-koopman, die een orderbiljet heeft onderteekend, niet «ter zake van koophandel» of «ten »dienste van mijn koophandel,» maar «ten dien»ste van mijn handel,» en al ware het anders, dan zou nog geen lijfsdwang zijn toegelaten, wanneer niet in het orderbiljet duidelijk is aangewezen, dat de oorzaak der bij dat geschrift aangegane verbintenis in eene of andere daad van koophandel was gelegen.

Drenthe 26 Mei 1866.

9. De gevraagde lijfsdwang kan worden toegestaan, indien de ged. wel is waar tegen den vorm der acceptatie, waarvan de betaling gevorderd wordt, is opgekomen, doch niet alleen erkent die geheel geschreven en geteekend te hebben, maar ook de schuld zelve, ontsproten uit a contant gekochte zeep, heeft erkend, al beweert hij dan ook dien aankoop voor den handel van een derde gedaan te hebben.

b Amsterdam Kgr. IV 30 September 1851.

10. De niet-betaling eener acceptatie, zonder erkenning van genotene waarde of oorzaak der schuld, heeft lijfsdwang ten gevolge, wanneer blijkt, dat dezelve ter zake van koophandel is afgegeven; art. 581, n° 3 Rv. Het maakt hierbij geen onderscheid, of zoodanige acceptatie onder de vorige, dan wel onder de nieuwe wetgeving is opgemaakt; art. 54 en 56 Ov.

a H. Geregtsh. N. I. 27 Mei 1852, vern. Batavia R. v. J. 21 Februarij 1852.

11. De lijfsdwang kan worden gevorderd en uitgesproken tegen een koopman, die met zijne echtgenoot eene acceptatie heeft onderteekend, waarin geene andere dan tot zijnen handel betrekkelijke oorzaak is uitgedrukt.

a Amsterdam 18 Julij 1843.

12. Lijfsdwang ter zake van handelsschuld kan niet worden betwist op grond dat hij tegen wien de lijfsdwang wordt gevraagd, tijdens het instellen der vordering heeft opgehouden koopman te zijn.

Gorinchem 28 October 1848. — Amsterdam 7 October 1863. — Arnhem 27 Maart 1865. — 's Gravenhage Kgr. 5 September 1853, bev. bij 's Gravenhage 14 November 1853. — Anders Alphen Kgr. 24 Augustus 1864. — 's Gravenhage Kgr. 8 September 1856.

13. De gijzeling van iemand die den dag te voren aangifte van faillissement gedaan had, doch eerst bij vonnis van den volgenden dag is failliet verklaard, is wettig, zelfs al wordt bij bedoeld vonnis de aanvang van het faillissement bepaald op den dag der aangifte.

Amsterdam 22 Januarij 1866, Concl. contr.

14. Tegen directeuren eener naamlooze vennootschap kan geen lijfsdwang worden uitgesproken.

Amsterdam Arb. 19 November 1857. — Amsterdam Arb. 10 Februarij 1858. — Amsterdam Arb. 16 April 1860.

15. Eene commerciële schuld verandert niet van aard door den dood van den schuldenaar, maar diens erfgenamen kunnen niet bij lijfsdwang tot betaling genoodzaakt worden.

's Gravenhage 23 October 1868.

16. De borg voor schulden van een koopman ter zake van verstrekt crediet is niet aansprakelijk bij lijfsdwang.

Amsterdam 14 Maart 1868.

17. De gijzeling kan worden ten uitvoer gelegd tegen eenen ambtenaar ter zake van eene tegen hem in zijne hoedanigheid uitgesproken veroordeeling.

a Suriname Hof 31 Augustus 1844.

18. De algemeene commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers kan bij lijfsdwang harer individuele leden worden verpligt tot uitkeering der door haar verschuldigde waarden.

Z.-Holland 10 April 1865. — Anders, ten aanzien eener weeskamer, *b* Batavia R. v. J. 30 Junij 1854.

19. Lijfsdwang kan niet worden uitgesproken tegen den burgemeester, krachtens art. 71 Gem. wet voor de gemeente optredende.

Nijmegen 8 Januarij 1856, bev. bij *b* Gelderland 14 October 1857.

III.

20. De bepaling van art. 585, n° 8 Rv., welke aan lijfsdwang onderwerpt dengeen, die ter zake van misdrijf of onregtmatige daad jegens de beleedigde partij tot schadevergoeding wordt veroordeeld, moet niet verder worden toepasselijk geacht dan op hem, die zelf het misdrijf of de onregtmatige daad heeft gepleegd, en dus geenszins op ieder, die ter zelfde zake wordt veroordeeld ten gevolge van bijzondere wetsbepalingen, die hem met den dader voor de schade verantwoordelijk stellen.

H. R. 17 December 1858, Concl. conf. Adv.-Gen. Gregory, die echter den in casu tegen de individuele leden eener stoomboot-maatschappij voor de onregtmatige daad van den kapitein uitgesproken lijfsdwang als mal jugé beschouwde. — Gelderland 31 October 1860, mede bij aanvaring. — Rotterdam 12 Januarij 1870, ten aanzien van den boekhouder eener reederij in geval van aanvaring. — Anders N.-Holland 19 November 1857.

21. De schadevergoeding wegens wanpraestatie van een huurcontract, de *f*150.» te boven gaande, kan niet worden verklaard verhaalbaar bij lijfsdwang.

H. R. 7 Februarij 1868, Concl. contr. op grond dat de lijfsdwang noch in eerste instantie noch in hooger beroep was tegengesproken, en de partij, die uitvoerbaarheid van het arrest bij lijfsdwang had verkregen, bij de beteekening van dat arrest uitdrukkelijk van den lijfsdwang had afstand gedaan. — Amsterdam 9 September 1844. — Tiel 28 Maart 1862. — *a* Amsterdam 12 Januarij 1854, bij ontbonden-verklaring van een koop en verkoop. — Utrecht Hof 11 December 1871, bij veroordeeling van den ged. tot schadevergoeding wegens het niet terugnemen van eene pianino, die de eischer van hem had ontvangen om die terug te geven, wanneer zij niet beviel; in gelijken zin Utrecht 3 Mei 1871. — *b* Amsterdam 11 Mei 1842, bij het vorderen van schadevergoeding ter zake van de niet-uitlevering van graan, ingesteld tegen eene niet commerciële vennootschap van molenaars voor het bemalen van graan. — *d* Amsterdam 18 Julij 1843, waarbij is beslist, dat hetgeen de aanbesteder ten gevolge der wanpraestatie voor het maken of op nieuw bearbeiden van het aanbestede moet betalen boven den aanbesteden prijs, van den oorspronkelijken aannemer niet kan teruggevorderd worden door middel van lijfsdwang, indien die som *f*150.» te boven gaat. — Utrecht 17 Mei 1850, beslissende dat niet bij lijfsdwang verhaalbaar is de schade wegens niet behoorlijke nakoming van een mandaat, het bezorgen van een brief.

22. Indien iemand wordt veroordeeld in de som tot op welke hij gebaat is ten gevolge van een gedurende zijne minderjarigheid gesloten koop, kan die som, die niet als koopprijs maar als schadevergoeding moet worden betaald, niet bij lijfsdwang verhaalbaar worden verklaard.

Amsterdam Kgr. III 8 September 1859.

23. Er kan geen lijfsdwang worden bepaald tot verhaal van de schadevergoeding aan den eischer verschuldigd ter zake van zijn onwettig ontslag als bode van het broederschap van den H. Franciscus, ten doel hebbende het verleenen van geneeskundige hulp, onderstand bij ziekte en ter-aarde-bestelling van de leden.

Nijmegen 3 Junij 1862.

24. Bij opheffing van een onwettig gelegd executoriaal arrest onder derden kan de schadevergoeding waarin de arrestant wordt veroordeeld, niet worden verklaard verhaalbaar bij lijfsdwang.

b N.-Holland 17 Junij 1847, Concl. contr. — N.-Holland 23 December 1847, te dezen aanzien vern. *b* Amsterdam 22 April 1846, bij bevel tot opheffing van een conservatoir beslag onder derden. — Cf. Amsterdam 15 Junij 1854, bij beslag onder den schuldenaar zelven. — Anders 's Hertogenbosch 5 Mei 1844, waarbij is beslist, dat ter zake van een uit krachte van art. 456 Rv. ingesteld verzet tegen een beslag voor verschuldigde huurpenningen, dat in regten ongegrond is bevonden, de lijfsdwang kan en behoort te worden uitgesproken, indien de schade de *f*150.» te boven gaat.

25. Er kan geen lijfsdwang worden uitgesproken tot verhaal van schadevergoeding ter zake van de niet-afgifte van eenen titel, als zijnde niet het gevolg van eene onregtmatige daad in den zin van art. 585, n° 8 Rv.

's Gravenhage 2 Januarij 1846.

26. De conducteur eener onderneming van algemeene postwagendienst, is ten behoeve van de onderneming niet bij lijfsdwang aansprakelijk voor de onder hem vermiste en niet opgeleverde gelden of goederen aan zijne bewaring toevertrouwd, als spruitende de vordering voort uit de verpligting welke hij als verhuurder van zijne dienst als conducteur en bewaarnemer jegens de ondernemers had op zich genomen en als zijnde die geenszins gegrond op een misdrijf of eene onregtmatige daad.

Utrecht 5 Julij 1842.

27. Het wederregtelijk wegnemen eener waterloozing is zoodanige onregtmatige daad als bij art. 585, n° 8 Rv. is bedoeld.

Amsterdam 17 November 1847.

28. De schadevergoeding die met de toewijzing eener actio pauliana bij wijze van restitutio in integrum wordt uitgesproken, spruit niet voort uit eene onregtmatige daad, en is derhalve niet verhaalbaar bij lijfsdwang.

c Amsterdam 16 April 1869, Concl. conf. bev. bij N.-Holland 21 October 1869.

29. Het middel van lijfsdwang kan wel toegestaan worden in geval van misdrijf of onregtmatige daad (art. 1401 B.W.), maar niet waar de handeling die de schade heeft veroorzaakt, onder art. 1402 B. W. valt.

Leeuwarden Kgr. 23 Junij 1869.

30. Wanneer lijfsdwang, voor zooverre de schade *f*150.» te boven gaat en dus blijkbaar krachtens art. 585, n° 8 Rv. gevorderd is, maar de regter beslist, dat dit middel krachtens art. 586, n° 1 Rv. als tegen kooplieden behoort te worden uitgesproken, moet het nogtans slechts verleend worden, voor zooverre de schade *f*150.» te boven gaat, daar anders meer zou worden toegewezen dan gevorderd werd.

Amsterdam 15 November 1855.

31. Het middel van lijfsdwang toegekend voor het slot van rekening verschuldigd door voogden, curators, geregtelijke bewaarders en beheerders van gemeentelijke en andere openbare gestichten, kan niet ingeroepen worden tegen bewindvoerders, meer bepaald tegen den vader die de goederen van zijn kind heeft beheerd.

Roermond 27 October 1859.

32. De vordering, door een toezienden voogd ten behoeve van de minderjarige kinderen tegen den vader en voogd ingesteld, tot het opmaken van boedelbeschrijving, hypotheekstelling enz., valt onder het bereik van art. 587 Rv. en kan mitsdien te dier zake de lijfsdwang niet worden uitgesproken.

Amsterdam 6 Januarij 1847.

33. De voogd is tot de uitkeering van het slot zijner rekening niet bij lijfsdwang gehouden, indien de regter van oordeel is, dat daartoe geene termen bestaan.

Gorinchem 22 October 1842.

34. Lijfsdwang kan niet worden verleend ter zake dat de eigenaar van een schip, die geen koopman is, zich persoonlijk aansprakelijk heeft gesteld voor de voldoening van leverantiën aan het schip, voor welker voldoening hij niet als eigenaar verbonden was.

Nijmegen 31 December 1861.

35. Lijfsdwang kan worden toegepast op een koopman in paarden, die jegens een ander, geen koopman zijnde, tot teruggave wordt veroordeeld van den koopprijs van een door hem teruggenomen paard.

Maastricht 17 April 1856. — 's Gravenhage 18 October 1870.

36. Het vonnis, waarbij iemand, in materie van stedelijke belastingen, is verantwoordelijk verklaard voor de daad van eenen anderen, en onderworpen aan de confiscatie, boete en kosten waarin deze is verwezen, kan ten aanzien van eerstgemelde, niet bij lijfsdwang uitvoerbaar worden verklaard.

a N.-Holland 15 Januarij 1844.

37. De vordering tot betaling van het halve fournissement waartoe een deelgenoot in eene speculatie met zekere partij goederen verpligt is, kan niet bij lijfsdwang toegewezen worden op grond dat de gedaagde makelaar is.

Amsterdam 30 April 1862.

38. De vordering tot betaling van hulploon tegen eenen vreemdeling, zelfs bij lijfsdwang, is niet aannemelijk.

b Zeeland 8 October 1840.

39. Ten aanzien der kosten van het regtsgeding kan de lijfsdwang niet bevolen worden.

Maastricht 30 October 1845. — Ook niet tegen vreemdelingen die geene vaste woonplaats binnen het Koningrijk hebben (art. 585, nº 10 Rv.), Maastricht 29 Junij 1865.

IV.

40. Een vonnis, ná de failliet-verklaring verkregen, kan na de insolvent-verklaring bij lijfsdwang worden ten uitvoer gelegd.

Gelderland 21 Mei 1843.

41. In art. 599, al. 2 Rv. wordt bedoeld de president der Arr.-Regtb. die het vonnis heeft uitgesproken, en niet die van het collegie onder welks gebied een vonnis van lijfsdwang wordt ten uitvoer gelegd, als bevoegd tot het bevelen der *dadelijke* ten uitvoerlegging van dat vonnis bij lijfsdwang.

Maastricht 24 Januarij 1851. — Hoorn 4 Augustus 1843, Concl. conf.

42. Nergens is in de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven, dat de beschikking, waarbij het naar aanleiding van art. 599 Rv. door den president te verleenen verlof wordt toegestaan, moet inhouden de woorden: «in naam des Konings.»

Maastricht 24 Januarij 1851.

43. De Arr.-Rb. is niet bevoegd nader te beoordeelen de gronden, welke den president dier Regtb. gewigtig genoeg zijn toegeschenen, om de dadelijke tenuitvoerlegging van den lijfsdwang (art. 599, al. 2 Rv.) bij requeste aangevraagd, toe te staan, als zijnde het aan den president eenig en alleen verbleven dat verlof te verleenen, zonder aan eenige magt rekenschap te geven van de gronden, welke hem daartoe hebben geleid.

Hoorn 4 Augustus 1843. — Arnhem 22 Februarij 1855.

44. Daar bij uitzondering ter zake van gijzeling, volgens art 611 Rv., de functiën, welke anders in den regel aan den president der Arr.-Rb. competeren, aan de Regtb. van het Arr. zijn opgedragen, alwaar de schuldenaar is in gijzeling gesteld, kan aan de Regtb. geene mindere magt worden toegekend dan bij de art. 293 en 297 aan den voorzitter is gegeven, en kan mitsdien ook de Regtb. in cas van art. 611 een vonnis verklaren uitvoerbaar bij voorraad op de minuut, zonder voorafgaande registratie.

N.-Braband 23 April 1844, bev. 's Hertogenbosch 23 Maart 1844. — Anders Arnhem 24 October 1842. — Concl. Mr. Boot ad *b* Amsterdam 18 Julij 1843.

45. Indien een vonnis, bij verstek gewezen, is executabel verklaard bij lijfsdwang en niettegenstaande verzet of andere voorziening, maar alleen onder cautie, dan kan, zoolang de gedaagde en defaillant tegen dit vonnis niet is gekomen in verzet, noch in eenige andere voorziening, het gewezen vonnis, ook zonder het stellen van borgtogt of voldoende zekerheid, worden ten uitvoer gelegd.

Hoorn 4 Augustus 1843. — Arnhem 3 April 1843. — Arnhem 14 Februarij 1848.

46. Hij die een vonnis, uitvoerbaar bij voorraad mits stellende cautie, door middel van lijfsdwang wil executeren, behoeft die zekerheid niet vooraf te stellen, maar kan daarmede wachten tot dat die van hem wordt gevorderd.

b Amsterdam 18 Julij 1843, Concl. contr. Mr. Boot, die tevens van oordeel was, dat als het vonnis bij voorraad uitvoerbaar is verklaard zonder cautie, toch cautie moet gesteld worden voor de ten uitvoerlegging bij lijfsdwang, indien de schuldenaar in verzet, hooger beroep of cassatie komt, en dat de vrijstelling der zekerheid alleen betreft de ten uitvoerlegging op de goederen van den schuldenaar, — waaromtrent in gelijken zin Arnhem 22 Februarij 1855.

47. Wel is bij art. 588 Rv. verboden zich te onderwerpen aan lijfsdwang, in gevallen waar die bij de wet niet is vastgesteld, immers wordt daarbij de submissie van regtswege nietig ver-

klaard, maar deze exceptieve bepaling is niet zoo zeer gemaakt ten gevolge van art. 14 A. B., als ten gunste der persoonlijke vrijheid, zelfs voor hem die ligtvaardig van die vrijheid zou afzien. Nergens komt evenwel in de wet eene bepaling voor, dat de bij de wet voorgeschrevene, door eene partij in acht te nemen en door de wederpartij te vorderen formaliteiten, bij de uitvoering van een wettigen lijfsdwang, ook bij afstand van die vordering door de wederpartij, of dáár waar de gegijzelde zich niet daarop beriep, door den regter zouden moeten worden aangevuld; dit punt van regten blijft onder de toepassing van den algemeenen regel: «dat een »ieder afstand kan doen van een regt, te zijnen »gunste ingevoerd.» Hij die bij zijne in gijzeling stelling het stellen van zekerheid niet heeft gevorderd, kan alzoo daarop na de gijzeling niet terugkomen en de nietigheïd der gijzeling beweren.

b Amsterdam 18 Julij 1843.

48. Een vonnis waarbij de gedaagde tot het doen van rekening en verantwoording bij lijfsdwang is veroordeeld, kan voorloopig bij lijfsdwang, ook zonder het stellen van zekerheid, worden ten uitvoer gelegd, indien wel van sommige dispositiën van zoodanig vonnis, doch niet van de veroordeeling bij lijfsdwang zelve tot het doen van rekening en verantwoording is geappelleerd geworden.

Eindhoven 13 Mei 1839.

49. Het vonnis moet ook worden beteekend, en het bevel tot betaling ook worden gedaan, indien door den president der Arr.-Rb. verlof is verleend tot de dadelijke ten uitvoerlegging van den uitgesproken lijfsdwang; art. 599, al. 2 Rv.

N.-Braband 23 April 1844, bev. 's Hertogenbosch 23 Maart 1844.

50. De beteekening van het vonnis, waarbij lijfsdwang is uitgesproken, en van het bevel om te betalen, *moet* bij ééne en dezelfde akte geschieden.

Amsterdam 27 Julij 1858. — Anders Amsterdam 25 September 1846, Concl. contr.

51. Het bevel tot betaling aan den lijfsdwang voorafgaande, kan in handelszaken tegelijk met de beteekening van het vonnis worden gedaan.

Gelderland 21 Mei 1843, bev. Arnhem 3 April 1843.

52. Art. 599 Rv. vordert niet, dat het exploit, houdende beteekening van het vonnis en bevel tot betaling, tevens vermelde, dat, bij gebreke van betaling, tot gijzeling zal worden overgegaan, noch de vermelding der procuratie, verstrekt op den deurwaarder, met de executie van den lijfsdwang belast.

b Amsterdam 16 Junij 1843.

53. De keus van woonplaats bedoeld bij art. 599, al. 3 Rv., is op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Nijmegen 2 April 1861.

54. De schuldenaar mag, even als in ieder ander bijzonder huis, ook in zijne eigene woning worden gegijzeld, zonder dat de deurwaarder door den in art. 600, al. 4 Rv. aangewezen ambtenaar vergezeld zij, indien maar de plaats, waar de gijzeling geschiedt, bv. de gelagkamer der herberg, voor een iegelijk openstaat.

Sneek 22 November 1854.

55. De griffie eener regtbank is niet eene plaats waar eene gestelde magt zitting houdt en daarom geene gijzeling zou mogen plaats hebben; die plaats is echter openbaar en is daarom de tegenwoordigheid van den kantonregter bij de gijzeling niet vereischt.

Amsterdam 22 Januarij 1866, Concl. conf.

56. Uit de bepaling van art. 605, laatste al. Rv., dat de gegijzelde moet worden overgebragt naar de gevangenis in de plaats zijner aanhouding, en indien aldaar geene gevangenis bestaat, in die eener naastbij gelegene gemeente, — volgt, dat een gegijzelde niet in elke gevangenis, van welken aard ook, kan worden overgebragt, maar dat het moet zijn eene plaats, wettig tot bewaring van gegijzelden verordend. Mitsdien zou een gegijzelde eerst dan regt hebben zich te beklagen over zijn vervoer naar eene naastbij gelegene gevangenis, indien door hem het bewijs ware geleverd, dat in de gemeente zijner aanhouding eene plaats is, wettig tot bewaring van gegijzelden verordend.

Gelderland 16 April 1845.

57. Uit het proces-verbaal van gijzeling behoeft niet te blijken, dat de getuigen, die daarbij hunnen bijstand aan den deurwaarder hebben verleend, daartoe de bevoegdheid bezaten.

Arnhem 14 Februarij 1848.

58. In het afschrift van een proces-verbaal van gijzeling, aan een gegijzelde beteekend, behoeft niet de beslissing bij voorraad van den voorzitter, ingevolge art. 604 Rv. omtrent de wettigheid der gijzeling bij verzet van den schuldenaar gegeven, in haar geheel te worden opgenomen, maar is het voldoende dat daarin van die beslissing melding worde gemaakt.

b Amsterdam 18 Julij 1843.

59. Van de volmagt waarvan, naar aanleiding van art. 434 Rv., de deurwaarder behoort voorzien te zijn, behoeft niet op het proces-verbaal der gijzeling melding te worden gemaakt, noch die tijdens het executeren van den lijfsdwang te zijn geregistreerd.

Eindhoven 13 Mei 1839.

60. Nergens is in de wet voorgeschreven dat aan den te gijzelen persoon een afschrift der volmagt moet worden gegeven, ten blijke dat de deurwaarder tot de executie van den lijfsdwang is gemagtigd; het is voldoende dat die volmagt ten processe is overgelegd en in het proces-verbaal van gijzeling behoorlijk is vermeld.

Arnhem 14 Februarij 1848.

61. Eene akte van ingevangenisstelling is niet nietig, indien daarin verzuimd is de vermelding van de woonplaats des gegijzelden: die vermelding betreft alleen den vorm der akte, waaromtrent art. 90 Rv. toepasselijk is; — evenmin kan de nietigheid daarvan worden uitgesproken, op grond dat die akte niet is opgemaakt in tegenwoordigheid van twee getuigen, als zijnde ook dit niet vereischt.

Arnhem 14 Februarij 1848. — Arnhem 9 October 1848, ten aanzien van het verzuim om woonplaats te kiezen binnen de gemeente waar de schuldenaar in gevangenis werd gesteld, beslissende tevens, dat de akte van ingevangenisstelling tot verhaal van boete en kosten niet nietig is, indien die is opgemaakt ter requisitie

van den ambtenaar van het O. M. bij het kantongeregt dat het vonnis heeft gewezen, en niet van den directeur der registratie, indien deze als vervolgende partij wordt vermeld in de akte van gijzeling, en naar deze in de akte van ingevangenisstelling wordt verwezen.

62. Gemis van specificatie van rekening bij ingijzelingstelling uit krachte van art. 768 Rv., kan gedurende de procedure hersteld worden, hetgeen te meer klemt, indien ter zake van dat gemis, noch bij de gijzeling, noch later eenige aanmerking is gemaakt.

Amsterdam 14 Junij 1848.

63. Wegens verzuim door den cipier van het bij art. 607, al. 1 Rv. bepaalde voorschrift om de akte van ingevangenisstelling in zijne registers in te schrijven, kan de schuldenaar niet tegen den schuldeischer de nietig-verklaring der gijzeling eischen, daar zoodanige vordering alleen kan berusten op de nietigheid, ontstaande uit het verzuim van die formaliteiten, waarvan de inachtneming behoorde tot de taak des deurwaarders die des schuldeischers lasthebber was, en voor wiens daden hij alleen kan verantwoordelijk zijn.

b Amsterdam 16 Junij 1843.

64. Tot verhaal van de boete en kosten waarin iemand wegens jagtovertreding is veroordeeld, mag de uitgesproken lijfsdwang niet worden ten uitvoer gelegd dan een dag na beteekening van het vonnis, met bevel. Zulks mag niet plaats hebben in het door den schuldenaar bewoonde huis, ten ware de deurwaarder vergezeld zij van den bij de wet aangewezen ambtenaar, en moet hij ook door twee getuigen zijn bijgestaan.

Arnhem 24 October 1842. — Cf. Gelderland 16 April 1845, beslissende dat de regter allezins bevoegd is, om bij beoordeeling der wettigheid eener gijzeling in strafzaken, in casu tot verhaal van boete enz. wegens jagtovertreding, de hieromtrent in het Wetb. v. Burg. Regtsv. voorkomende voorschriften te raadplegen, voor zoover deze in het belang van de schuldenaren strekken, en waarborgen opleveren tegen misbruiken en vexatiën.

V.

65. De gegijzelde die beweren wil dat de cipier hem het noodige levensonderhoud niet verschaft, heeft tegen dezen geene actie in regte, maar behoort zijne klagte, als zijnde de beoordeeling daarvan van geheel administratieven en huishoudelijken aard, te onderwerpen aan de commissie van administratie der gevangenis.

b 's Gravenhage 8 October 1839.

66. Een gegijzeld schuldenaar heeft geene actie tegen den schuldeischer tot betaling der som voor zijn onderhoud vereischt, maar heeft alleen het regt om bij nalatigheid van den schuldeischer in het voorschieten dier som, zijn ontslag te vorderen.

b 's Gravenhage 8 October 1839.

67. Wanneer de gijzeling tegen schuldenaren van den Staat is ten uitvoer gelegd, wordt geen voorschot voor onderhoud der gegijzelden gevorderd; Keiz. decreet v. 4 Maart 1808, dat in dezen opzigte niet als afgeschaft kan worden beschouwd.

b H. R. 13 November 1846, verw. de cass. tegen Gelderland 16 April 1845. — Anders *c* Utrecht 29 November 1850, gewezen overeenkomstig de Concl. van den Off. van Justitie Mr. de Vos.

VI.

68. De bepaling dat de vordering tot nietigverklaring gegrond op middelen rakende de zaak ten principale (bij tegenstelling van nietigheid wegens verzuim van formaliteiten) moet gebragt worden voor de Regtbank welke met de uitvoering van het vonnis belast is, strekt vooral tot aanwijzing van den bevoegden regter, maar geeft geen regt om het geëxecuteerde en in kracht van gewijsde gegane vonnis te bestrijden; de bedoelde middelen ten principale kunnen alleen die zijn, welke ontstaan zijn na de uitspraak van het vonnis waarbij de lijfsdwang is toegewezen.

's Gravenhage 19 Maart 1869, Concl. conf.

69. Hij die ter voldoening aan een vonnis met gijzeling wordt bedreigd, behoeft niet, nadat het daartoe vereischte bevel bereids is beteekend, de werkelijke aantasting van zijnen persoon af te wachten, alvorens den executant in kort geding voor den president der Arr.-Rb. te dagvaarden tot voorloopige staking van alle verdere executie. Hij kan onmiddellijk in regten doen gelden het belang, hetwelk hij zoo voor zijn persoon als voor zijne ambtsbetrekking er bij kan hebben om te voorkomen, dat hij met gijzeling worde overvallen.

Zeeland 26 Mei 1840.

70. Hoewel de vordering tot nietigverklaring der gijzeling, bij gebreke van inachtneming der voorgeschreven formaliteiten, volgens art. 611 Rv. door den schuldenaar kan worden gebragt voor de Regtb. van het Arrondissement, alwaar hij in gijzeling is gesteld, is dit art. echter niet van toepassing, daar waar de voorzitter in kort geding bereids uit krachte van art. 604 Rv. over de validiteit van de gijzeling heeft beslist, in welk geval die beslissing alleen vatbaar is voor hooger beroep.

Holland 21 Junij 1841.

71. In het geval van art. 611 Rv. is het op korten termijn procederen niet afhankelijk gemaakt van de goed- of afkeuring van den president der Arr.-Regtbank. Indien de gegijzelde zich daartegen verzet, is de Regtbank onbevoegd uitstel te verleenen tot het voordragen der conclusiën en het behandelen der op korten termijn aangebragte dagvaarding.

Hoorn 2 Augustus 1843. — Hoorn 4 Augustus 1843.

72. Een gegijzelde kan bij zijne actie tot vernietiging der gijzeling niet vorderen, gemagtigd te worden om de gevangenis met behulp van den sterken arm te doen openen en zich zoo doende de vrijheid te verschaffen.

Arnhem 24 October 1842.

73. De bepaling van art. 65 v. der wet v. 22 Frimaire VII, volgens welke vonnissen, in zaken van registratie, niet voor appel maar alleen voor cassatie vatbaar zijn, is niet mede van toepassing op de vordering tot ontslag uit de gijzeling en schadevergoeding wegens onwettige

gevangenhouding, waartoe de invordering der boete aanleiding gegeven heeft.

b H. R. 13 November 1846, en Gelderland 16 April 1845, implicite.

74. Vermits het een algemeene regel is, bevestigd in art. 332 Rv., dat het hooger beroep altijd wordt toegelaten, tenzij het uitdrukkelijk is uitgesloten, is het niet te vermoeden, dat de wetgever de beschikking des voorzitters van de Arr.-Rb., vermeld in art. 604, laatste al., aan de kennisneming van den regter in hooger beroep zou hebben willen onttrekken.

Holland 21 Junij 1841.

75. Op eene daartoe strekkende vordering in kort geding, behoort een schuldenaar die krachtens een vonnis dat niet bij voorraad uitvoerbaar is, in gijzeling werd gesteld, weder te worden ontslagen, indien hij zich onmiddellijk tegen dat vonnis in hooger beroep heeft voorzien.

Groningen Hof 4 December 1866, bev. Groningen Kgd. 15 Augustus 1866.

76. De toewijzing van den eisch tot opheffing van den lijfsdwang, krachtens regterlijk vonnis ten uitvoer gelegd, stelt indedaad dat vonnis buiten effect; mitsdien kan geen ontslag uit de gijzeling worden bevolen, indien die is ten uitvoer gelegd krachtens een in kracht van gewijsde gegaan vonnis.

N.-Holland 14 Julij 1857, bev. *b* Amsterdam 14 Januarij 1857.

77. Een gegijzeld schuldenaar wordt volgens het Fransche C. de Comm. door een later opgevolgd faillissement uit de gijzeling ontslagen. Art. 800 Pr. Civ. kan van geen invloed zijn op de gevolgen welke bij het later ingevoerd C. de Comm. aan den staat van faillissement zijn gehecht.

's Gravenhage H. G. 17 Februarij 1836. — Middelburg 1[e] s. 5 April 1837.

78. Bij de beoordeeling in hoeverre er bij de nietig-verklaring eener gijzeling termen zijn tot veroordeeling tevens in vergoeding van kosten, schade en interessen, kan en behoort door den regter in aanmerking te worden genomen, of er voor den schuldeischer gegronde redenen hebben bestaan om de gijzeling te doen uitvoeren en voortduren. Hieruit volgt, dat er geene termen zijn om het bestuur der registratie tot schadevergoeding te veroordeelen, ter zake van het doen ten uitvoer leggen van den lijfsdwang in eene strafzaak, overeenkomstig de beslissing van het hoogste regterlijk collegie in dit Rijk.

Gelderland 16 April 1845.

VII.

79. De voorloopige gijzeling is een middel tot bewaring van regt en kan niet van waarde verklaard worden, vóór dat het geschil over het regt zelf beslist is.

b Amsterdam 20 Junij 1845.

80. De voorloopige gijzeling van een vreemdeling kan alleen verkregen worden voor eene schuld door den vreemdeling regtstreeks jegens een Nederlander aangegaan, en niet voor eene vordering welke een Nederlander bij cessie of zelfs bij endossement van papier aan order heeft verkregen.

Alkmaar 3 December 1868.

81. Een vreemde acteur wiens engagement hem gedurende minstens zes maanden verpligt binnen Amsterdam zijn vast verblijf te houden, valt niet in de termen van art. 768 Rv., en heeft, bij voorraad alzoo onregtmatig gegijzeld zijnde, deswege regt op schadevergoeding.

Amsterdam 17 Maart 1862.

82. In het geval van art. 768 Rv. berust het bewijs, dat een gedaagde die zich als zoodanig heeft gedragen, vreemdeling is, niet onbepaald op den eischer. De omstandigheid van het verblijf van den gedaagde gedurende vele maanden in een logement, de door hem aangenomen titel van Emir en de bijzonderheid, dat hij voor zijne na de in-gijzelingstelling beweerde hoedanigheid van Nederlander, geene afdoende gronden kan aanvoeren, maar voorgeeft die bewijzen uit de Oost-Indiën te moeten bekomen, geven allezins aanleiding om hem voor een vreemdeling te houden.

Amsterdam 14 Junij 1848.

83. In weerwil van het stilzwijgen der wet kan de vreemdeling, zelfs bij reconventie, opheffing van zijne voorloopige gijzeling vragen, en het vonnis waarbij die opheffing bevolen wordt, kan uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad, ook zonder het stellen van zekerheid.

Alkmaar 3 December 1868.

Aansprak. Bz. 20.
Ambtenaar 17, 19.
Appel Bz. 1, 48, 73 v.
Behand. ter rolle 71.
Berusting.
Beschikk. op req. 42 v.
Beteek. v. vonn. 49 v. 64.
Bevel tot betal. 50 v. 64.
Boedelafstand.
Boete 64.
Borgtogt 16.
Burgemeester 19.
Cassatie Bz.
Cautio jud. solvi.
Compet. Bz. 3, 41, 44, 68.
Conserv. beslag 24.
Deurwaarder 59.
Erfopvolg. 15.
Executie 42 v.
Execut. beslag 24.
Faillissement 13, 40, 77.
Gem.belasting 36.
Gijzeling 42 v.
Grootboek.
Hulp- en bergl. 38.
Huur v. diensten 26.
Huw.gemeenschap.
Incid. appel.
Jagt en visscherij.
Koophandel.
Koopman 4 v. 12, 35.
Kort geding 69, 75.
Kosten Sz.
Lastgeving 21, 52, 59 v.
Makelaar 37.
Misdrijven.
Nederl. en vreemdel. 38 v. 79 v.
Nietigh. pr. 49 v. 61 v. 70.
Onderhoud 65 v.
Onregtm. daad 20 v. 27 v.
Ontb. v. overeenk. 21 v.
Openb. orde 47.
Orderbiljet 6 v.
Overeenkomst 2.
Overtred. v. ambt.
Pauliana 28.
Proceskosten 39.
Prov. executie 45 v. 75.
Reconventie 83.
Reederij 20, 34.
Registratie 59, 73, 78.
Regtsgr. en regtsmidd.
Rek. en verantw. 18, 31, 33.
Revindicatie 25.
Schadeverg. 20 v. 73, 78, 81.
Schuldoorz. 6 v.
Straffen.
Turf.
Uitlegging 77.
Ultra petita 30.
Vennootschap 5, 14.
Verand. v. eisch.
Vervoer.
Verzet 68 v. 75 v.
Vonnis bij verst. Bz.
Voogdij 31 v.
Voorl. gijzeling 79 v.
Vrijwaring.
Wees- en momb.kam. 18.
Wet 2.
Zekerheid 45 v.

LITISCONSORTIUM z. EXCEPTIEN.

LITISCONTESTATIE z. AFSTAND VAN INSTANTIE, BEHANDELING TER ROLLE, PROCESKOSTEN.

LITISFINITIE z. GEWIJSDE.

LITISPENDENTIE z. CONNEXITEIT, EXCEPTIEN, STRAFVERVOLGING.

LOCUS REGIT ACTUM.

1. Het is een algemeene regtsregel, voortvloeijende uit het wezen der jura privata, als in elk land aan het burgerschap verbonden, dat elk burger, zich buiten zijn vaderland bevindende, even als hij verbonden blijft door de

wetten, regelende de regten, den staat en de bevoegdheid der personen in zijn vaderland, zoo ook bevoegd blijft om die regten uit te oefenen, voor zooverre zulks buiten 's lands kan geschieden; daaruit volgt, dat de regtsregel «locus regit actum» alleen in dien zin kan worden verstaan, niet dat hij het bovengemelde *regt* zoude ontnemen, maar dat krachtens denzelven de akten, door iemand gepasseerd buiten zijn vaderland, naar de wet des lands, waarin hij zich tijdelijk ophoudt, voor wat derzelver uitwendigen *vorm* betreft, ook in zijn vaderland geldig moeten zijn. Een Engelschman kan alzoo in België testeren naar Engelsche wijze en volgens Engelsch regt, en wanneer de geldigheid dier testatio in Engeland naar de Engelsche wet niet wordt weêrsproken, moet dat testament overal elders en ook in Nederland worden erkend als een wettig Engelsch testament, onverschillig op welke plaats het is opgemaakt of gevonden, aangezien zulks in Engeland zelf ten opzigte van dit testament onverschillig is.

Nijmegen 28 Februarij 1851.

2. Eene akte van borgtogt, in Frankrijk tusschen twee Franschen aangegaan, moet naar het Fransche regt beoordeeld worden, al is ééne partij in Nederland gaan wonen en aldaar overleden, zoodat de executie in Nederland moet plaats hebben; meer bepaald ten aanzien van de vordering van den borg tot schadeloosstelling op grond van art. 1880, n° 2 B. W., art. 2032, n° 2 C. N., wegens den staat van kennelijk onvermogen des schuldenaars.

N.-Holland 7 Februarij 1850. — In gelijken zin Amsterdam 20 Maart 1849, dat de akte en de regten en verpligtingen van partijen naar het Fransche regt moeten worden beoordeeld, doch tevens, dat de actie van den borg ongegrond was, daar alleen bleek dat de boedel des schuldenaars onvoldoende was om zijne schulden te betalen (niet van faillissement of kennelijk onvermogen), met welke redenering het Hof niet instemde. De eisch werd evenwel op andere gronden afgewezen. — Cf. *a* N.-Holland 10 April 1851, gewezen ingevolge prorogatie, en waarbij de borg als schuldeischer in den boedel werd toegelaten.

3. Wanneer buiten 's lands eene overeenkomst wordt gesloten en de akte daarvan gepasseerd voor de legatie van eene of andere mogendheid, waartoe hij, ten wiens behoeve de overeenkomst wordt gesloten, behoort, dan moet de naleving der overeenkomst beoordeeld worden naar het regt bij die mogendheid in vigueur, en niet naar het regt van de plaats waar die naleving gevorderd wordt.

Rotterdam 28 Januarij 1852.

4. De vraag of hij, die volgens het Engelsche regt is aangesteld tot administrator over de goederen, nagelaten door eene ab intestato overleden Engelsche vrouw, bevoegd is de overschrijving op zijnen naam van de ten haren name op het Grootboek hier te lande ingeschreven kapitalen en de uitbetaling der daarop verschenen renten te vorderen, is uitsluitend afhankelijk van de bepalingen der Engelsche wetten. Bijaldien zoodanige benoeming tot administrator, in den vereischten vorm van de bevoegde magt in Engeland voortgevloeid, den aangestelde magtigt, om de nagelaten inschulden in te vorderen, mag de Nederlandsche regter alzoo niet onderzoeken of door het opdragen dier magt en bevoegdheid eenige regten van anderen zijn verkort, en moet hij de gevraagde overschrijving en uitbetaling van renten bevelen. Daaruit volgt evenwel niet, dat, wanneer de opgedragen last alleen strekt om, behoudens de verantwoordelijkheid jegens de regthebbenden, de nalatenschap tot liquiditeit te brengen, en dus eene beschikking in re aliena bevat, aan den administrator eene onbepaalde bevoegdheid mag worden toegekend, om vrijelijk over het ingeschreven kapitaal te mogen beschikken.

a H. R. 22 Februarij 1850, Concl. contr.

5. De regtsvordering, spruitende uit eene overeenkomst, welke naar het regt van het land waar dezelve is aangegaan, eene handelszaak is, kan daarom in Nederland niet als handelszaak worden aangebragt en behandeld.

N.-Braband 28 Junij 1842; — cf. *b* 's Hertogenbosch 7 Julij 1841, waarbij de zaak als handelszaak ook naar het Nederlandsche regt werd beschouwd.

Bewindvoerder 4.	*Koopm.boeken.*
Borgtogt 2.	*Levering.*
Executie 2.	Overeenkomst 2 v.
Grootboek 4.	*Schenking.*
Huwelijk.	Testament 1.
Koop en verk.	*Voogdij.*
Koophandel 5.	*Wisselbrief.*

LOODSDIENST.

1. Het loodsgeld is niet anders dan eene belooning der loodsen voor hunne moeite en voor hunne verpligtingen ten behoeve der scheepvaart en der schippers, maar geene belasting, waarvan de heffing, volgens de Gr.wet niet anders dan uit krachte der wet zou kunnen geschieden; het is niet anders dan eene bijzondere retributie voor gepræsteerde of te verleenen diensten, waartoe de loodsen altijd moeten gereed zijn.

b H. R. 18 Junij 1847, Concl. conf.

2. Het aangenomen beginsel, dat gezagvoerders van schepen en loodsen, op zee, en derhalve buiten het gebied van den Staat, zijn onderworpen aan de voorschriften en verpligtingen binnen het Rijk daargesteld, is niet vatbaar voor uitbreiding tot de binnen het Rijk beperkte plaatselijke wetgeving. De bevoegdheid der plaats. best. ten aanzien van de regeling van de loodsdienst, is alzoo blootelijk beperkt tot deze dienst in de binnenhavens. Het tegendeel volgt niet en kan niet volgen uit art. 1 van het Alg. reglement op de loodsdienst, vastgesteld bij Kon. besl. v. 5 Julij 1835 (Sb. n° 21). De bepalingen van het reglement der stad Amsterdam voor het loodsen der schepen van die stad over de Zuiderzee en den IJstroom van 5 Junij 1844, zijn niet verbindend, voor zoover zij voorschriften bevatten buiten het gebied der stad uit te voeren.

c H. R. 29 Februarij 1848, Concl. contr. vern. Amsterdam 18 November 1847, overeenstemmende met Amsterdam Kgr. IV 12 October 1846.

3. Het loodsreglement kan niet door aan den onder-inspecteur of commissaris der loodsen het constateren eener bepaalde daadzaak en het

bepalen der voor loodsgeld verschuldigde som over te laten, gezegd worden aan deze ambtenaren eene regterlijke uitspraak te hebben opgedragen. De bepaling van het loodsgeld, in casu of ingevolge art. 97 van dat reglement wegens ijsgang dubbel loodsgeld kon worden gevorderd, stelt alleen eene administratieve beslissing daar.

Alkmaar 10 Februarij 1842.

4. Uit de bepaling van art. 56 van het Kon. besluit v. 12 November 1859 (Sb. n° 108), zoowel als uit den aard der zaak, volgt, dat niet elk bevel van den gezagvoerder van het schip eene aanmatiging medebrengt van het opperbevel over dat schip ten opzigte van de vaart (en dientengevolge aansprakelijkheid wegens het doen afdrijven van een baken of ton), zelfs al wordt het gegeven onder toezigt en met goedvinden van den loods, maar alleen dan, wanneer het gegeven bevel met diens wil in strijd is.

b H. R. 5 April 1864, Concl. contr.

5. Wanneer iemand wordt beklaagd van het besturen en orders geven op twee schepen, zonder te zijn geweest bevelhebber of stuurman en zonder als loods te zijn aangesteld, en uit het onderzoek blijkt, dat hij aan het roer heeft gestaan, over het geijen der zeilen gesproken en aan de jagers het een en ander heeft toegeroepen, terwijl hij beweert zich slechts als tolk en werkman aan boord te hebben bevonden, en het vaststaat dat de schepen van mindere grootte waren dan die waarvoor het nemen van een loods is voorgeschreven, kan hij niet gezegd worden het bedrijf van loods te hebben uitgeoefend.

Holland Cr. Rb. 24 Januarij 1840, waartegen het beroep in cassatie is verw. bij *c* H. R. 5 Mei 1840.

6. De binnenloods kan niet worden beschouwd als tijdelijk gezagvoerder van het door hem bestuurd schip. Hij is dus niet aansprakelijk ter zake dat dit schip niet de bij Kon. besl. van 28 Junij 1858, n° 54, voorgeschreven lichten vertoonde.

Ridderkerk Kgr. 3 September 1862.

7. Art. 10 en 28 van het reglement op de overzetveren in de provincie Zeeland van 6 Julij 1837, en art. 1 van dat op het veer tusschen Vlissingen en Breskens van 29 Maart, 4 Mei 1850 (beide behoorlijk afgekondigd), in verband met het Kon. besluit van 21 Augustus 1818 (Sb. n° 33), zijn geschonden door te verstaan, dat loodsen, gebruik makende van hunne schepen, om daarmede een loodsstation te bereiken, moeten geacht worden volgens gezegde besluiten, reglementen en verordeningen, onder den naam van gewone reizigers te zijn begrepen. Ook zijn geschonden het reglement, den 20 Mei tusschen Nederland en België gesloten ter uitvoering van art. 9 van het traktaat van 19 April 1839, en het II° hoofdstuk, 2° afd. van het traktaat van 5 November 1842, betreffende het loodswezen en het gemeenschappelijk toezigt (Sb. 1843, n° 45), en tevens zijn verkeerd toegepast de gezegde besluiten, door art. 10 en 28 van het reglement op de overzetveren in Zeeland toe te passen op loodsschippers, die in hunne loodssloep loodsen overbrengen; die toepasselijk-verklaring is tevens in strijd met de vrijheid van beweging en de regten, aan het loodswezen op de Schelde bij het reglement van 20 Mei 1843 toegekend.

a H. R. 1 December 1863, Concl. conf.

8. Door een schipper, die van Amsterdam uit het Westerdok met zijn schip, bestemd om over de Zuiderzee naar het Vlie te gaan, is vertrokken zonder zich van een geadmitteerd loods dier stad te hebben voorzien, wordt niet overtreden het stedelijk reglement op het loodsen van schepen. Ter beslissing, of dat eene overtreding uitmaakt van art. 70 van het Alg. regl. vastgesteld bij Kon. besl. v. 5 Julij 1835, moet volgens art. 123 de vervolging geschieden op klagte van den inspecteur-generaal van het loodswezen.

c H. R. 29 Februarij 1848, vern. Amsterdam 18 November 1847; — cf. Amsterdam Kgr. IV 12 October 1846, waarbij was beslist dat het verbod om over de Zuiderzee o. a. naar het Vlie zonder loods te varen, waarvan zijn uitgezonderd zij die over den Abt naar zee gaan, niet toepasselijk is op hen, die wel aanvankelijk over den Abt naar zee wilden gaan, doch later door omstandigheden zijn genoodzaakt geworden naar Texel of het Vlie te varen.

9. Hij die beweert met de betaling van het halve loodsgeld, volgens art. 72 van het loodsreglement van 5 Julij 1835 te kunnen volstaan, moet het bewijs leveren, dat er geene loodsen waren; het leveren van het bewijs, dat door den gezagvoerder of de schepelingen geene loodsen zijn gezien, is irrelevant en inconcludent.

b H. R. 18 Junij 1847. De Prok.-Gen. concludeerde tot toelating van het bewijs door getuigen dat men buitengaats van geene zich daar bevindende loodsen had kunnen gebruik maken.

10. Tot schuldig-verklaring en veroordeeling ter zake van niet-betaling van loodsgeld, behoeft niet opzettelijk te worden beslist, dat de reden van vrijstelling niet bestond, maar behoort die alleen te worden uitgemaakt, indien ze beweerd wordt aanwezig te zijn.

c H. R. 24 Mei 1859, Concl. conf.

Aansprak. Sz. 4, 6.	Mot. v. vonnis 10.
Aanvaring.	*Scheepvaart.*
Adm. en regt. magt 3.	Schip 2.
Belastingen 1.	Schipper 2, 4.
Cond. indebiti.	Strafvervolging 8.
Gem.verordening 2, 8.	*Verjaring Bz.*

LOSLOOPEN VAN VEE.

1. De woorden: bewoonde plaats (lieu habité) in art. 475, n° 4 C. P. voorkomende, moeten in hunne natuurlijke beteekenis worden opgevat, dat is, van eene plaats die in meerdere of mindere mate is bezet met huizen, ter bewoning dienende, zoo als eene stad, een dorp of gehucht, waaronder alzoo moet worden begrepen de behuisde kom eener gemeente.

b H. R. 28 December 1859, Concl. conf. — *a* H. R. 15 Januarij 1862, Concl. conf.

2. Voor het laten loslopen van vee op den openbaren weg in den kom der gemeente Petten, is in den zin zoowel van de verordening dier gemeente als van den C. P. moedwil of achteloosheid vereischt, en moet bij de uitspraak ook van dit vereischte blijken.

a H. R. 28 April 1869, Concl. conf.

2. Aan de publicatie van Burgemeester en Wethouders te Middelburg v. 10 Januarij 1842 kan geene andere uitlegging worden gegeven, dan deze, dat, om de daarbij gestelde geldboete te kunnen toepassen, het losloopen van het vee op de straat het gevolg moet zijn geweest, óf van het niet geleiden van elk stuk rundvee door een volwassen persoon, óf van het niet behoorlijk vasthouden daarvan.

d H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf.

Cassatie Sz. | *Honden en kw. dieren.*
Dagvaard. Sz. | *Mot. v. vonnis* 2.
Gem. verord. 3. | *Veld- en boschdel.*

LOTERIJEN.

1. De bepaling van art. 410 C. P., waarbij niet alle loterijen zijn verboden en strafbaar gesteld, maar alleen die, welke niet zijn geautoriseerd bij de wet, is niet gewijzigd door het besl. v. d. Souv. Vorst of de wet v. 22 Julij 1814 (Sb. nº 86), maar ook daarna in volle kracht gebleven.

H. R. 17 Augustus 1847, Concl. conf. — 's Gravenhage 11 December 1843.

2. Plaatselijke verordeningen tot wering van het misbruik van onderhandsche loterijen, zijn wettig verbindend, speciaal kan het houden der loterijen worden afhankelijk gesteld van de vergunning der gem.besturen.

d H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 13 Junij 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 23 Maart 1848, waarbij was vern. Amsterdam Kgr. II 18 Januarij 1848. — *g* H. R. 5 Mei 1851, Concl. conf. vern. Amsterdam 29 Januarij 1851. — *b* H. R. 3 Februarij 1852, Concl. conf. — 's Gravenhage 11 December 1843. — Amsterdam Kgr. IV 31 Januarij 1848. — Anders Amsterdam Kgr. III 24 Januarij 1848.

3. Art. 475, nº 5 C. P., waarbij het aanleggen van alle loterijen op openbare plaatsen onbepaald is verboden, is door art. 5 van het besl. van 22 Julij 1814 in zooverre gewijzigd, dat de daad van het aanleggen eener onderhandsche of particuliere verloting van een object beneden de *f* 100.» niet is verboden, onverschillig of dit al dan niet op eene openbare plaats geschiedt. Mitsdien is niet verboden het uitloten van slagtvee (varken, ganzen) in eene voor ieder toegankelijke plaats, mits beneden de *f* 100.» (en met vergunning van het plaats. bestuur daar waar die is voorgeschreven).

d H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf. — H. R. 17 Augustus 1847, Concl. conf. — In gelijken zin *a b* N.-Holland 3 Mei 1847, het eerste vern. *c* Amsterdam 4 Maart 1847; — cf. Amsterdam Kgr. III 21 December 1846, houdende even als bij het arr. v. N.-Holl. ontslag van regtsvervolging, doch op andere gronden, — en Amsterdam Kgr. I 14 Januarij 1846, zich onbevoegd verklarende als vallende het feit in art. 410 C. P. — 's Gravenhage 11 December 1843. — *b* Vianen Kgr. 8 Februarij 1853. — Anders Amsterdam Kgr. II 14 December 1846, waarbij het houden eener openbare verloting van ganzen werd geacht te vallen in art. 475, nº 5 C. P.

4. Blijkens den officiëlen Franschen tekst, dien de Nederduitsche vertaling niet heeft kunnen wijzigen, is de bepaling van art. 477 C. P. niet enkel toepasselijk op spelen of loterijen, die in de straten (rues) of wegen (chemins) worden gehouden, maar ook op de hazardspelen, gehouden op al die plaatsen, waar een iegelijk den vrijen toegang heeft en zich vrijelijk bewegen kan (voies publiques). Onder deze plaatsen behooren voorzeker openbare pleinen te worden gerangschikt.

e H. R. 31 December 1861, Concl. conf.

5. Het houden eener verloting van slagtvee beneden de waarde van *f* 100.» zonder verlof van het plaatselijk bestuur of van den burgemeester der gemeente waarin de verloting plaats heeft, is strafbaar volgens de betrekkelijke gem. verordening in verband met art. 5 der wet v. 22 Julij 1814.

b Amsterdam 20 November 1862. — In gelijken zin N.-Holland 16 Maart 1857.

6. Het rondgaan met eene lijst tot verloting van een voorwerp beneden de *f* 100.», en het verkoopen van loten daarop, is volgens het besluit van 31 Mei 1828 geoorloofd, mits niet bij plaats. verordening verboden.

Maastricht 11 Mei 1846.

7. Het verloten op één avond van voorwerpen, alle te zamen meer dan *f* 100.» waard, kan geschieden zonder verlof door den Koning, indien die verloting plaats heeft in 10 achtereenvolgende trekkingen, in elke trekking niet meer dan voor eene waarde van *f* 100.» verloot wordt, en de deelnemer bij elke trekking slechts op één prijs regt kan verkrijgen.

's Hertogenbosch 11 Junij 1867.

8. De daad van hem, die, ter verloting van roerende goederen tot eene gezamenlijke waarde van *f* 360.», loten verkoopt tegen *f* 1.» het stuk, valt in de termen van art. 410 C. P., jº art. 1 van het Kon. besluit van 22 Julij 1814 (Sb. nº 86), wanneer hij op die loten vermeldt, dat elk daarvan, onder één en hetzelfde nummer, vijf loten vertegenwoordigt ieder van 20 cents, bedoelde goederen in vijf deelen verdeelt, elk beneden de *f* 100.» waard, en op één en denzelfden dag de verloting in vijf verschillende, doch achtereenvolgende trekkingen in dier voege houdt, dat het lot, hetwelk in de eerste trekking een prijs had gewonnen, in de volgende zijn regt verloor.

Amersfoort 27 Mei 1869.

9. Bij art. 4 der wet v. 22 Julij 1814 wordt blijkens de aldaar gebezigde woorden: «zoodanige loterijen,» zeer kennelijk verwezen naar art. 2, waarbij in algemeene termen van vreemde loterijen wordt gehandeld, waaruit volgt, dat eene onderscheiding tusschen particuliere loterijen hier te lande aangelegd, en vreemde loterijen, waarvan hier te lande eene collecte bestaat, niet kan opgaan.

c H. R. 3 December 1850, Concl. conf.

10. Onder het collecteren voor buitenlandsche loterijen, volgens art. 1 van het besluit van 22 Julij 1814 (Sb. nº 86), moet worden verstaan het algemeen, door wien het ook zij, verkrijgbaar stellen van loten of gedeelten daarvan, of van bewijzen, regt gevende op prijzen, welke op zoodanige loten mogten vallen, het daardoor bij het publiek opwekken van den lust tot spelen in die loterijen, en het voldoen aan dien lust gemakkelijk te maken.

a H. R. 6 Februarij 1872, Concl. conf.

11. Het is een karakteristiek vereischte eener loterij, dat hij, die er deel in neemt, de kans erlangt om prijzen of premiën te trekken, of om zijnen inleg geheel of gedeeltelijk te verliezen; derhalve zijn buitenlandsche geldleeningen, waarbij in ieder geval de zekerheid blijft bestaan, om vroeger of later het ingelegd kapitaal voor het geheel terug te krijgen, niet als loterijen te beschouwen, waarvan de aankondiging hier te lande zou verboden zijn. Maar zulks is niet het geval met de particuliere speculatiën, die door vreemde bankiers op die geldleeningen en de wijze van derzelver aflossing worden gebaseerd, wanneer daarbij met de kans om voordeel te behalen, de veel grootere kans om het bedrag van den inleg geheel te verliezen gepaard gaat, en vallen mitsdien de aankondigingen daarvan hier te lande gedaan, onder de verbodsbepaling van art. 4 der wet v. 22 Julij 1814.

d H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf. — Amsterdam 16 October 1850, omtrent de uitlotingen der obligatiën van de Keur-Hessische leening. — Amsterdam 24 Maart 1859, verniet. Amsterdam Kgr. III 13 December 1858, en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 8 Junij 1859, omtrent eene leening van denzelfden Staat, waarbij bepaald was dat na de loting het lot met *f* 6.» verlies zou kunnen worden teruggegeven. — 's Gravenhage Kgr. 25 Julij 1850, — en Leeuwarden Kgr. 9 Julij 1850, ten aanzien der uitloting van de obligatiën in de geldleening voor de spoorwegen in het Groot-Hertogdom Baden.

12. Bij het 2e lid van art. 1 der wet van 22 Julij 1814 (Sb. n° 86) wordt uitsluitend straf bedreigd tegen de daaromschreven handelingen betrekkelijk buitenlandsche loterijen, terwijl de wetgever zich bij het 1e lid heeft bepaald tot het verbieden van de daar omschreven handelingen betrekkelijk binnenlandsche loterijen; die bepalingen derogeren derhalve niet aan art. 410 C. P. maar dienen tot aanvulling van dat artikel. Dit laatste blijft derhalve toepasselijk op het zonder vergunning aanleggen en voortzetten eener particuliere loterij van roerende goederen ter waarde van *f* 100.».

b H. R. 16 Januarij 1867, Concl. conf. vern. N.-Holland 19 October 1866.

13. De stukken ten opschrift voerende: «Kaiserlich Königlich Oesterr. Prämien Anleihe »vom Jahre 1864, Ziehung 1n September 1871,» en «Kaiserlich Königlich Privat Oesterr. Credit-»Anstalt für Handel und Gewerbe Anleihe vom »Jahre 1858, Ziehung den 2 October 1871,» bevatten niets anders dan eene verklaring van Isenthal en Comp. te Amsterdam en te Rotterdam van onder zekere voorwaarden aan de regtmatige houders te zullen uitbetalen het daarin uitgedrukt gedeelte van den prijs, welke mogt vallen op de opgegevene seriën en nummers van de aan het hoofd der stukken vermelde premie-leeningen, en zulks alleen voor ééne uitdrukkelijk aangeduide trekking, zoodat die stukken alle waarde verliezen, ingeval in die bepaalde trekking de aangewezen seriën en nummers niet worden uitgeloot. Die stukken staan met de Oostenrijksche premie-leeningen in geen ander verband, dan dat de kans op eenigen prijs is afhankelijk gesteld van de uitloting der met aandeelen in die premie-leeningen overeenstemmende seriën en nummers, en zijn dus niet anders te beschouwen dan als loten in eene loterij door eene in het binnenland gedomicilieerde firma aangelegd. Bij de aanklagte wegens het collecteren voor loterijen *buiten 's lands* aangelegd, behoort in dat geval alzoo vrijspraak te volgen.

Z.-Holland 8 Maart 1872, bev. 's Gravenhage 23 November 1871, beslissende dat in den zin van art. 1, al. 2 van het besl. van den Souv. Vorst v. 22 Julij 1814 (Sb. n° 86) wordt vereischt, dat men zelf inschrijvingen op de bedoelde loterijen aanneemt of aandeelen of verbandbrieven daarop uitgeeft, en dat dit hoofdelement bij het ten laste gelegde wanbedrijf onbewezen is.

14. Het verkoopen van loten in eene buitenlandsche, alhier niet geautoriseerde loterij, in casu tot het vergrooten en uitbreiden van een klooster van broeders en zusters van goede werken of liefde te Ronze in België, is strafbaar, voor zoover het feit gepleegd is te Maastricht en in die gedeelten van het Hertogdom Limburg welke voormaals de Generaliteits-landen uitmaakten, volgens art. 1 van het besl. v. den Souv. Vorst v. 22 Julij 1814, en in de overige gedeelten van het Hertogdom volgens art. 410 C. P. en art. 2 van het Keiz. decreet v. 25 September 1813.

Maastricht 1n a. 3 April 1841.

15. Waar bij plaatselijk reglement het houden der bij art. 5 van het besl. v. d. Souv. Vorst v. 22 Julij 1814 geoorloofd verklaarde verlotingen, zonder vergunning van het plaatselijk bestuur is verboden, worden zij, die vergunning niet verkregen zijnde, strafbaar volgens zoodanig reglement.

d H. R. 18 Augustus 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 13 Junij 1848, Concl. conf.

16. Volgens art. 4 van het besl. v. den Souv. Vorst v. 22 Julij 1814 zijn niet alleen de uitgevers maar ook de drukkers voor het adverteren van vreemde loterijen strafbaar. Zijn er van dezelfde courant twee drukkers, die beide het geïncrimineerde feit hebben bedreven, dan hebben beide de overtreding begaan, en heeft elk hunner de straf tegen het feit bedreigd, beloopen.

c H. R. 3 December 1850, Concl. conf.

Aankondiging 11, 16.
Aansprak. Sz. 16.
Binnenl. lot. 12 v.
Collecteren 9 v. 13 v.
Compet. Sz.
Dagvaard. Sz.
Diefstal.
Gem. verord. 2, 5 v.
Hazardspelen 1 v.
Koopman.
Spel en wedd.
Straffen 4 v. 15 v.
Vreemde lot. 9 v.
Wet 1.
Zegel.

MAATREGEL VAN INWENDIG BESTUUR.

I. Aard.
II. Strafbepalingen.

I.

1. Noch bij de Grondwet, noch bij eenige andere wet wordt voorgeschreven dat Kon. besluiten, bevattende maatregelen van inwendig bestuur, ten einde verbindende kracht te hebben, moeten zijn het uitvloeisel eener wet, of

bestemd om de uitvoering eener wet te verzekeren.

a H. R. 18 Junij 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 9 October 1849, Concl. conf. — H. R. 16 Mei 1854. — *c* H. R. 1 November 1864, Concl. conf. — Z.-Holland 4 November 1851, waarbij met verniet. van Leiden 5 September 1851, — en Z.-Holland 31 Januarij 1852, waarbij met vern. v. Leiden 5 December 1851, mede is beslist dat dergelijke maatregelen ook kunnen worden genomen tot handhaving van de orde, rust, veiligheid en goede politie. — Amsterdam 8 December 1852. — Anders N.-Holland 23 September 1867, vern. bij *a* H. R. 24 December 1867, Concl. conf.

2. Als algemeene maatregelen van inwendig bestuur zijn alleen die voorschriften en maatregelen te verstaan, die algemeen over het geheele Rijk en niet de zoodanige die alleen voor bepaalde gemeenten moeten gelden, zoo als de Kon. besluiten van 18 October 1826, nº 107, en van 5 October 1828, nº 203, betrekkelijk de terugbetaling van plaatselijke belasting wegens wijnen en sterke dranken, die naar elders worden vervoerd.

Harderwijk Kgr. 18 Januarij 1851.

3. Een Kon. besluit, houdende regeling der tollen op 's Rijks groote wegen, is aan te merken als eene algemeene maatregel van inwendig bestuur.

i H. R. 31 Augustus 1849.

4. De vestiging van een tol op een openbaar vaarwater (Zwolsche diep) is niet te beschouwen als een algemeene maatregel van inwendig bestuur, waarop de Raad van State zou moeten worden gehoord. Hoezeer die tol alle bevaarders van dat water moge treffen, raakt de bedoelde maatregel slechts eene zaak van meer algemeen en bijzonder belang, maar hij is niet algemeen en betreft niet het geheel inwendig bestuur van den Staat.

a H. R. 25 Januarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zwolle 2 Mei 1849. — *b* H. R. 22 November 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zwolle 17 April 1850. — Vollenhoven Kgr. 10 Julij 1849. — Anders Assen 16 Julij 1849, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 22 November 1849, Concl. conf. — Assen 10 October 1849.

5. Uit hoofde van het oppertoezigt over alles wat den waterstaat betreft, den Koning bij art. 190 Gr.wet opgedragen, is het Kon. besluit van 21 April 1862 (Sb. nº 41), houdende vaststelling van een reglement omtrent het baggeren en graven of visschen van eenige voorwerpen in de rivieren en stroomen tot in zee langs de zeekusten, als algemeene maatregel van inwendig bestuur volkomen wettig verbindend. Hierop kan niet van eenigen invloed zijn de beperking van het genot van eigendomsregt. Aan die verbindbaarheid staat ook niet in den weg de bepaling van art. 191 Gr.wet.

a H. R. 24 December 1867, Concl. conf. vern. N.-Holland 23 September 1867.

6. Een Kon. besluit rakende de oprigting van fabrieken, meer bepaald dat van 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19), is wettig.

a H. R. 24 Februarij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 30 November 1847, Concl. conf.

7. Het Kon. besluit van 16 November 1830, ten aanzien van het rijden over den straatweg van Zwolle naar Hengelo met te zwaar beladen wagens, is niet verbindend, vermits daaruit niet blijkt dat de Raad van State gehoord is; art. 72 Gr.wet.

c H. R. 10 October 1843, Concl. conf. — Zwolle 1 December 1842.

8. Het Kon. besluit van 30 Maart 1827 op de maten en gewigten, is een algemeene maatregel van inwendig bestuur, hoedanig de Koning volgens de Gr.wet bevoegd was daar te stellen.

Overijssel 28 Januarij 1847. — Assen 15 Januarij 1846.

9. Het Kon. besluit van 21 Augustus 1818 (Sb. nº 33), waarbij de regeling der beurtveren aan plaats. verordeningen is overgelaten, kan geen grondslag van de bevoegdheid der gem. besturen uitmaken, vermits dat besluit niet als algemeene maatregel van inwendig bestuur kan worden aangemerkt.

a N.-Holland 19 October 1863.

10. Een Kon. besluit, waarbij in het algemeen belang voorschriften worden gegeven, ten einde zooveel mogelijk bedrog omtrent de hoedanigheid en het gewigt van het verkocht wordend brood tegen te gaan, is een maatregel van inwendig bestuur.

a H. R. 18 Junij 1844, Concl. conf. — H. R. 16 Mei 1854. — Z.-Holland 4 November 1851, vern. Leiden 5 September 1851.

11. Een Kon. besluit, inhoudende maatregelen van politie ter bescherming van de bestaande eendenkooijen, bv. dat van 1 December 1820, nº 26, is wettig verbindend.

a H. R. 9 October 1849, Concl. conf. — Z.-Holland 31 Januarij 1852, vern. Leiden 5 December 1851, ten aanzien van het Kon. besluit van 7 Januarij 1842 (Sb. nº 2) omtrent de wijze van uitoefening der visscherij.

12. Een Kon. besluit, meer bepaald dat van 5 Julij 1823, betreffende de jagt en visscherij, genomen na verhoor van den Raad van State, en dat overigens in vorm en inhoud aan al de vereischten voldoet om dadelijk als maatregel van algemeen bestuur te gelden, is volkomen van kracht, zonder dat daartoe nog noodig zou zijn telkens de daaruit voortvloeijende notificatiën op nieuw aan den Raad van State te onderwerpen.

Zeeland 12 Februarij 1844, vern. Middelburg 18 December 1843.

13. Als wettig verbindend is te beschouwen het Kon. besluit van 16 Julij 1830, voorschrijvende dat voor het oprigten van levensverzekeringen 's Konings bewilliging vereischt wordt.

Amsterdam 8 December 1852, doch vern. bij N.-Holland 14 Februarij 1853, op grond dat het in casu gold regeling van privaat-burgerlijke regten.

14. Het Kon. besluit van 15 Maart 1820 (Sb. nº 6), houdende strafbepalingen tegen het afdrijven enz. van bakens en tonnen, is wettig verbindend.

c H. R. 1 November 1864, Concl. conf.

15. Het Kon. besluit van 12 October 1819 (Sb. nº 50), waarbij het onderhoud der personen, die in de bedelaars-werkhuizen worden onderhouden, en daaronder ook zij, die er bij

regterlijk vonnis zijn geplaatst, gebragt wordt ten laste der gemeente, waar hun onderstandsdomicilie is, moet als niet verbindend worden aangemerkt, omdat het op de gemeente doet drukken een geldelijken last ter bestrijding van kosten door een algemeen Staatsbelang bevolen, en waartoe alzoo de medewerking der wetgevende magt werd vereischt.

b Z.-Holland 24 November 1862, bev. Dordrecht 10 December 1860.

II.

16. De wet van 6 Maart 1818 is ten aanzien van de straffen bedreigd op overtredingen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur met de Gr.wet van 1815, door de invoering der Gr.wet van 1848 niet vervallen.

Limburg 23 Januarij 1851.

17. Bij Kon. besluiten, houdende algemeene maatregelen van inwendig bestuur, kunnen geene andere straffen worden bedreigd dan die, welke zijn vastgesteld bij de wet van 6 Maart 1818; de straffen derhalve in die besluiten vastgesteld, moeten voor zoover zij in strijd zijn met die in art. 1 der wet van 1818 bepaald, als niet geschreven worden beschouwd.

a H. R. 21 Augustus 1849. — H. R. 27 Augustus 1849. — *a d* H. R. 9 October 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 12 Februarij 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 30 October 1850, Concl. conf. — H. R. 16 Mei 1854. — Alphen Kgr. 2 Julij 1863.

18. Art. 1 der wet van 6 Maart 1818 is niet toepasselijk op overtredingen van alle Kon. besluiten, maar alleen op de algemeene maatregelen of reglementen van inwendig bestuur van den Staat, bij art. 73 (72) Gr.wet vermeld, als hoedanig bij gemis aan bewijs van deszelfs inhoud, arrestering en afkondiging, niet kan worden beschouwd het Kon. besluit van 31 Mei 1818, nº 63, houdende eene instructie voor heelmeesters ten platten lande.

a H. R. 17 Maart 1846, Concl. contr.

19. Vermits bij de wet v. 10 Julij 1791 tegen hen, die weigeren militaire inkwartiering te ontvangen, geene straf is vastgesteld, kan tot aanvulling daarvan art. 1 der wet van 6 Maart 1818 geene toepassing vinden, dewijl daarbij alleen worden bedoeld de algemeene maatregelen of reglementen van inwendig bestuur van den Staat, bij art. 73 (72) Gr.wet vermeld, en daaronder voorzeker geene wet, die vóór de Gr.wet was uitgevaardigd, kan begrepen worden.

c H. R. 7 Januarij 1845, Concl. buiten deze questie.

20. Bepalingen door den opperhoutvester, met overleg der Prov. Staten, onder anderen omtrent de wijdte der mazen van netten, bij notificatie van den Gouverneur kenbaar gemaakt, zijn te beschouwen als maatregelen ter rigtige ten uitvoerlegging van het besluit van den 5 Julij 1823, betreffende de jagt en visscherij, en waarvan de overtreding mitsdien volgens de wet van den 6 Maart 1818 behoort te worden bestraft, ofschoon de bedoelde notificatiën niet op nieuw aan de overwegingen van den Raad van State zijn onderworpen geworden.

Zeeland 12 Februarij 1844.

Afkondiging 18.
Armbestuur 15.
Assurantie 13.
Bakens en tonnen 14.
Beurt- en veerschepen 9.
Broodbakkerij 10.
Compet. Sz.
Fabrieken 6.
Gem.besturen 9, 15.
Gem.verordening.
Geneeskunde 18.
Inkwartiering 19.
Jagt en visscherij 11 v. 20.
Kon. besluit 1 v.
Levensverzek. 13.
Maten en gewigten 8.
Raad v. State 4 v. 12, 20.
Riv. en stroomen 5.
Scheepvaart 14.
Staatsloterij.
Straffen 16 v.
Tollen 3 v.
Vervoer 7.
Vonnis Bz.
Waterstaat 5.
Wegen 3, 7.
Wet 1, 16.

MAATSCHAP z. VENNOOTSCHAP.

MAGAZIJNEN.

1. Het Kon. besluit v. 31 Januarij 1824 (Sb. nº 19) is niet toepasselijk op een buskruid-magazijn, dat reeds bestond vóór de uitvaardiging van dat besluit en sedert niet is veranderd.

H. R. 30 Januarij 1866, Concl. conf. verw. het beroep tegen *a* Hoorn 24 November 1865. — Groningen Hof 28 November 1859, ten aanzien van magazijnen van huiden; — in gelijken zin Groningen Kgr. 27 November 1858.

2. Magazijnen en bergplaatsen van beenderen, welke bestonden tijdens de afkondiging van het Kon. besl. v. 19 October 1852 (waarbij het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 ook op die voorwerpen toepasselijk is verklaard) en sedert voortdurend zijn blijven bestaan, ofschoon zonder voorafgaande toestemming van het plaats. bestuur, vallen niet in de verbodsbepalingen v. het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824. Te dier zake is het dus te onderzoeken, of het magazijn sedert dat besluit al dan niet is veranderd en derhalve vernieuwd.

c H. R. 31 December 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 10 Junij 1856, Concl. contr.

3. Bergplaatsen of magazijnen van bloed van geslagt vee zijn niet opgenoemd onder de inrigtingen, tot daarstelling waarvan, volgens Kon. besl. v. 31 Jan. 1824, voorafgaande vergunning van den Koning of van prov. of plaats. besturen gevorderd wordt.

c H. R. 29 Januarij 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 1 October 1849, waarbij was vern. Amsterdam 16 Augustus 1849. — *a* Amsterdam 19 September 1850, beslissende dat het Kon. besl. v. 6 Februarij 1850, waarbij magazijnen van bloed ook als begrepen in dat v. 1824 zijn verklaard, niet toepasselijk is op de vóór 1850 bestaande magazijnen.

4. Het enkel bezigen van eene loods tot bewaarplaats van bloed, die daartoe reeds zonder vergunning van het plaatselijk bestuur was ingerigt, vóór de werking van het Kon. besl. van 6 Februarij 1850, waarbij de bergplaatsen van bloed zijn opgenomen onder de inrigtingen, welke volgens art. 3 van het Kon. besl. van 31 Januarij 1824 alleen met vergunning van het plaatselijk bestuur kunnen daargesteld of veranderd worden, — stelt niet de overtreding daar, bedoeld bij art. 3 van het Kon. besl. van 31 Januarij 1824.

Amsterdam 4 Maart 1869.

5. Volgens het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824, in verband met dat v. 6 Februarij 1850, is alleen hij strafbaar, die zonder de daarbij vereischte toestemming, een bloedmagazijn opvigt of verandert. Indien iemand gedagvaard is, niet

ter zake van de daarstelling of verandering, zonder permissie, van eene bewaarplaats van bloed, maar ter zake van het niet voldoen aan de aanzegging van het plaatselijk bestuur, om zulke bewaarplaats binnen zekeren gestelden tijd op te ruimen, dan kan de straf op het onbevoegd houden van zoodanige bergplaats niet op hem worden toegepast; onverminderd nogtans de vraag, of die verbodsbepalingen toepasselijk zijn op bewaarplaatsen, opgerigt lang vóór de werking van het Kon. besl. v. 1850.

a H. R. 11 Maart 1851, Concl. conf.

6. Een plaats. bestuur kan niet bij algemeenen maatregel verbieden om voortaan eenig vee elders te slagten dan in het daarbij aangewezen slagthuis, als zijnde hieromtrent reeds bepalingen gemaakt bij het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824.

H. R. 15 Mei 1855, Concl. contr. — 's Hertogenbosch 30 Mei 1854, waartegen de cass. is niet-ontv. verklaard bij *b* H. R. 29 Augustus 1854; — Anders 's Hertogenbosch Kgr. 25 Maart 1854.

7. Droogerijen en bewaarplaatsen van darmen, afkomstig van geslagt vee, daargesteld zonder vergunning van het plaatselijk bestuur, moeten gerekend worden te vallen onder de verbodsbepalingen van het Kon. besl. van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19), als moetende die darmen gerekend worden te behooren tot afval (tripes) van het slagtvee; de beklaagde kan zich niet beroepen op de bekomen vergunning om de slagerij uit te oefenen, als zijnde eene penserij hiervan geheel onderscheiden.

b H. R. 26 Januarij 1869, Concl. conf.

8. De verdediging des gedaagden, dat hij geene slagerij had daargesteld, daar reeds onder verschillende zijner voorgangers daar ter plaatse sedert geruimen tijd de slagers-affaire werd uitgeoefend, kan niet opgaan, indien bewezen is, dat, nadat aldaar vroeger slagerij was uitgeoefend, dat pand sedert geheel van bestemming was veranderd, en het sedert eenige jaren als turfloods was ingerigt geworden, zoodat beklaagde voor eenige maanden het pand betrekkende, in de daad eene slagerij heeft daargesteld.

Alphen Kgr. 24 October 1860.

9. Veroordeeling wegens het als slager daarstellen van eene rookerij van spek en worst. Art. 3 v. het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19) is algemeen.

Alphen Kgr. 14 Maart 1860.

10. Het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 kan niet de strekking hebben om de ingezetenen te belemmeren in het bergen hunner brandstoffen. Dit is wel te onderscheiden van het daarstellen van magazijnen van brandstoffen.

N.-Holland 5 Januarij 1846.

11. Volgens de brandkeur te Amsterdam v. 13 Julij 1831 is hij die bevonden wordt een magazijn van turf te hebben, niet strafbaar, indien niet is bewezen dat hij dat magazijn ook heeft aangelegd.

Amsterdam Kgr. I 29 Mei 1855.

12. Het tijdelijk aanwezen van eene partij lompen in eenen kelder, om die in te pakken en naar een bestaand magazijn te vervoeren, kan niet worden beschouwd als het hebben van eene inrigting bedoeld bij het Kon. besl. v. 19 October 1852.

Utrecht Kgr. 20 April 1855, bev. bij Utrecht, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 16 October 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 26 October 1859, Concl. conf. beslissende dat omtrent het duurzame om de lompen te houden op de plaats waar zij zich bevinden (een zolder), moet worden beslist.

13. Eene gestadige vernieuwing door vermeerdering of vermindering van een magazijn van lompen, is te beschouwen als telkens daar te stellen eene nieuwe oprigting. De exceptie door een bekl. opgeworpen, dat meer dan vijf jaren sedert het oprigten der bewaarplaats zijn verloopen, en de strafvervolging derhalve is verjaard, is mitsdien ongegrond.

b H. R. 20 November 1867, Concl. conf.

14. Er is eene nieuwe oprigting, wanneer een, van vroeger reeds onbevoegdelijk bestaand, magazijn en mesthoop door voortdurende af- en toevoer wordt verminderd of vermeerderd en alzoo gestadig wordt vernieuwd; hij die wegens eene dusdanige bevinding nader wordt vervolgd, nadat hij vroeger reeds ter zake van de onbevoegde daarstelling van die voorwerpen was veroordeeld, wordt dus niet wegens hetzelfde misdrijf vervolgd. Tot strafbaarheid van zoodanige voortdurende uitoefening wordt geen voorafgaand verbod van voortzetting vereischt.

c H. R. 11 Januarij 1853, Concl. conf.

15. Indien het magazijn van huiden enz. door den voorganger van den beklaagde zonder vereischte vergunning mogt zijn opgerigt na de invoering van het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 en alzoo onbevoegd, dan zou de omstandigheid, dat de beklaagde, overnemer en voortzetter van dat bedrijf, blootelijk houder en gebruiker is, zonder zelf iets te hebben daargesteld of veranderd, hem ten deze niet onstrafbaar kunnen maken, en behoort dus vooraf het tijdstip van oprigting, vóór of ná het genoemde besluit, te worden geconstateerd.

f H. R. 29 Junij 1859, Concl. conf. — Cf. Groningen 24 Maart 1859, en Groningen Kgr. 27 November 1858, waarbij de bekl. van alle regtsvervolging was ontslagen, op grond dat niet was bewezen, dat hij het magazijn had daargesteld of veranderd, terwijl evenwel de Regtbank daarbij tevens overwoog, dat niet met het aangevallen vonnis behoefde te worden onderzocht, of het magazijn vóór of ná voormeld Kon. besl. was opgerigt.

16. Onder magazijnen of hoopen van drek, bagger, vuilnis enz., in art. 3 Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 vermeld en met den algemeenen naam van inrigtingen genoemd, zijn niet begrepen mesthoopen van koe- en paardenmest.

d H. R. 18 November 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 16 Junij 1857, Concl. conf. — *b* H. R 30 Maart 1864, Concl. contr. — *c* Amsterdam 10 Januarij 1861. — H. R. 16 September 1856, Concl. conf. ten aanzien van een hoop drek of vuilnis, bestaande uit mest, asch, privé enz. — *b* H. R. 12 December 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zierikzee 29 September 1854, ten aanzien van eenig drek en vuilnis, door den bekl. achter zijn huis op gemeentegrond neergeworpen.

17. Het Kon. besl. van 29 April 1864 (Sb. n° 39) verbiedt alleen (art. 3) het oprigten van nieuwe bewaarplaatsen voor petroleum, en is derhalve niet toepasselijk op de destijds reeds bestaande.

a H. R. 2 Mei 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Amsterdam 9 Februarij 1865. — Amsterdam 4 Julij 1865. — Amsterdam Kgr. IV 16 Februarij 1865.

18. Het Kon. besl. v. 29 April 1864 (Sb. n° 39), verbiedende het oprigten van nieuwe bewaarplaatsen voor petroleum, is niet toepasselijk op bewaarplaatsen voor gazolie.

a Groningen 7 Februarij 1867.

19. Indien bij eene plaats. verordening is verboden ergens binnen de omwalling der gemeente behalve in de aangeduide plaatsen, eene grootere hoeveelheid petroleum voorhanden te hebben dan van 25 kannen, en alzoo daaruit volgt, dat het verbod niet toepasselijk is op de krachtens Kon. besluit bestaande en op te rigten of veranderde bewaarplaatsen, dan kan het bestaan daarvan krachtens gezegd besluit met opzigt tot de plaats, bij de dagvaarding omschreven, niet geacht worden eene voorwaarde van strafbaarheid te zijn, maar wel eene uitzondering op den gestelden regel of eene vrijstelling in de aangeduide gevallen van het overigens algemeene verbod.

g H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

20. Pakhuizen zijn in den regel enkel als bewaarplaatsen voor den groothandel bestemd en kunnen, hoewel ook meermalen gebruikt om zekere goederen in het klein te verkoopen, en bij politieverordening van Amsterdam genoemd, niet in het algemeen gerekend worden onder de plaatsen of lokalen waar goederen ten verkoop aanwezig en voor een ieder ter bezigtiging zijn; de weigering van toelating der keurmeesters tot visitatie is derhalve volgens de betrekkelijke verordening niet strafbaar.

Amsterdam 24 Mei 1860.

Aanspraak. Bz.	*Mot. v. vonnis* 2, 15.
Bis in idem 14.	Oprigting 5, 8, 11, 13v. 17.
Brandreglem. 10.	Pakhuizen 20.
Buskruid 1.	Penserij 7.
Dagvaard. Sz. 19.	Petroleum 17 v.
Fabrieken.	Slagerij 3 v.
Gem.verord. 6.	Vergunning 1 v.
Lompen 12.	Verjaring Sz. 13.
Mesthoopen 16.	Wet 1 v. 17.

MAGTIGING Z. MAGTIGING TOT PROCEDEREN, MARITALE MAGT, REGTERLIJKE MAGTIGING.

MAGTIGING TOT PROCEDEREN.

1. Het voorschrift omtrent de autorisatie waarvan een gemeentebestuur moet voorzien zijn, is niet bloot administratief en raakt geenszins uitsluitend de gemeenten en hare bestuurders zonder invloed ten aanzien van derden. Dit zou alleen kunnen aangenomen worden, indien burgemeester en assessoren uit kracht van hun ambt reeds de bevoegdheid hadden om te procederen en de gemeente in ieder geval verbonden ware, behoudens haar verhaal tegen die vertegenwoordigers in hun privé.

Leiden 30 September 1851.

2. De verweerder in eene procedure door eenen voogd tegen hem ingesteld, kan zich niet beroepen op het ontbreken der magtiging van den kantonregter, om die procedure te voeren. Hij kan daarop niet gronden eene vordering tot veroordeeling van den voogd om de proceskosten uit eigene beurs te betalen, vermits het geheel aan het oordeel van den regter is overgelaten om, daartoe termen vindende, zoodanige veroordeeling uit te spreken.

Deventer 18 Februarij 1857.

3. Eene magtiging van Gedep. Staten om eene procedure «verwerenderwijs» te voeren, sluit de bevoegdheid in om eene oproeping in vrijwaring te doen.

Tiel 23 April 1869.

4. Eene autorisatie aan een gem.bestuur verleend, om te procederen tegen eene gemeente, kan niet gelden voor een proces, dat gevoerd wordt tegen het diaconiebestuur dier gemeente.

Leiden 30 September 1851.

5. De magtiging om proces te voeren aan eene gemeente door Ged. Staten verleend, moet op zegel uitgereikt en geregistreerd overgelegd worden.

's Hertogenbosch 28 April 1872.

6. Een intendant der Koninklijke schouwburgen, in die hoedanigheid gecontracteerd hebbende, kan als zoodanig eene vordering uit dat contract spruitende, instellen zonder 's Konings magtiging.

a N.-Holland 23 November 1848, bev. *a* Amsterdam 30 Junij 1847.

Appel Bz.	*Regterlijke magtiging.*
Cassatie Bz.	*Regtsgr. en regtsmidd.*
Exceptiën 1.	*Statering van ged.*
Faillissement.	*Statutum pers.*
Gemeente 1, 4 v.	*Voogdij* 2.
Kerkbesturen.	Vrijwaring 3.
Proceskosten 2.	*Zedelijk ligch.*
Registratie 5.	Zegel 5.

MAKELAAR.

I. Benoeming; aard der betrekking.
II. Bevoegdheid; regten en verpligtingen.
III. Tarief en salaris.
IV. Bewijs aanteekeningen.

I.

1. Door de woorden: «plaatselijk bestuur» voorkomende in art. 62, al. 1 Kh. moet, ook met het oog op het reglement voor het bestuur der stad Amsterdam van 4 Januarij 1824, worden verstaan niet alleen het collegie van Burg. en Weth., maar ook dat van den Raad.

c H. R. 20 Januarij 1854, Concl. contr. — Amsterdam 26 Maart 1845. — 's Gravenhage 6 Januarij 1846.

2. De onder het gezag van den Code de Comm. in Nederland door het plaatselijk bestuur aangestelde makelaars kunnen niet als makelaars in den zin der wet worden beschouwd.

's Gravenhage H. G. 28 November 1834. — Anders Amsterdam Rb. v. Kh. 6 Augustus 1833.

3. Vermits een makelaar in alles wat geene betrekking heeft tot zijn beroep of den handel, met alle andere personen gelijk staat, moet hij, die onder de vorige wetgeving in gebreke bleef een orderbriefje te voldoen, wanneer het niet blijkt dat het in zijne betrekking als makelaar of ter zake van zijn beroep is afgegeven, deswege voor den gewonen regter te regt staan.

Holland 29 October 1838. — In anderen zin Amsterdam 7 Junij 1842, beslissende dat een makelaar aan lijfsdwang is onderworpen ter zake

van een orderbiljet, waarin geene schuldoorzaak is uitgedrukt.

II.

4. Een makelaar in effecten die zonder bijvoeging van « qualitate qua » of van « makelaar » eene prolongatie sluit, moet geacht worden dit voor eigen rekening te doen, en is voor de teruggave der effecten en verdere gevolgen aansprakelijk.

a Amsterdam 30 October 1861.

5. Een makelaar wordt niet verondersteld zich persoonlijk als kooper of verkooper te verbinden, ook niet wanneer bij het sluiten van den koop en verkoop geen meester is gevraagd en genoemd.

d Amsterdam 9 Maart 1859.

6. Een makelaar in effecten voor zijn meester converterende, is niet geregtigd tegen een eisch tot afgifte van het geconverteerde over den eigendom enz. der effecten te contesteren, maar moet zich vergenoegen met de afgifte te doen aan hem voor wiens rekening en op wiens naam door hem in zijne betrekking gedaan is.

a Amsterdam 30 October 1850.

7. Een makelaar kan wel namens zijn lastgever een koop tot stand brengen, maar niet zelf, als zijnde hij slechts mandataris en tusschenhandelaar, suo nomine leveren, noch voor den koopprijs kwijting geven.

Amsterdam 4 Junij 1852.

8. Hij die met een makelaar een koop sluit, zonder den naam van diens meester te vragen, volgt in dat opzigt het crediet van den makelaar en laat dezen de bevoegdheid om later en zulks bij de levering den verkooper te noemen.

d Amsterdam 9 Maart 1859.

9. Een makelaar is (ook met het oog op de art. 62 en 70 Kh.) tot schadevergoeding verpligt, wanneer hij eenen koop als gesloten aan zijnen meester opgeeft, ofschoon hij dien niet heeft gesloten of het bewijs daarvan niet kan leveren.

b Amsterdam 30 Mei 1851.

10. De handelmaatschappij, in hare veilingen verkochte koffij afleverende aan den makelaar, die den koop sloot, doch zonder dat deze eene lastgeving of een volgbriefje van zijn meester vertoonde, is tegenover den kooper — ook al woont deze buiten de stad — niet voor de levering gekweten.

N.-Holland 7 Februarij 1867, bev. Amsterdam 6 Junij 1866.

11. Het schrijven door den eenen makelaar aan den anderen, dat zijne principalen als gewoonlijk de verzekering gegeven hebben dat de te verkoopen waren voor prima gefactureerd zijn, hoewel zij in geenerlei garantie voor qualiteit treden, magtigt den geadresseerde om bij den verkoop de clausule te voegen, dat de verkoopers de verzekering geven dat alles voor prima qualiteit is gefactureerd; zelfs al is van die voorwaarde geene melding gemaakt in de gedrukte aankondigings-biljetten der bij inschrijving te koop geboden goederen.

Rotterdam 19 April 1871.

12. De makelaar, wien door de Nederl. handelmaatschappij voor den opgegeven kooper een borg wordt gevraagd die echter door den kooper niet wordt gesteld, is niet verpligt den verkoop der gekochte goederen af te wachten, maar mag aan de maatschappij een nieuwen kooper opgeven.

's Gravenhage 6 November 1860.

13. Een geschil over eenen al dan niet door tusschenkomst van een makelaar tot stand gekomen koop en verkoop, moet naar de stedelijke ordonnantie van 24 Mei 1797 en niet naar de Fransche wetgeving worden beslist.

Amsterdam Rb. v. Kh. 25 Julij 1837, bev. bij *a* 's Gravenhage H. G. 7 Februarij 1838.

14. Het is niet geoorloofd de order aan een makelaar gegeven, nadat deze is uitgevoerd, te herroepen, omdat het door diens tusschenkomst gekochte goed niet ten bepaalden of gewenschten tijde is ontvangen.

Amsterdam 2 Februarij 1860.

15. De makelaar is van de verpligting tot het geven van uittreksels uit zijn boek aan de partijen, die zulks mogten begeeren, niet ontheven, indien hij zelf partij is, behoudens altoos de regten van den kooper of den verkooper, welke niet in het geding zijn; in casu ter zake van verschil over den prijs waarvoor zekere partij krenten door den makelaar ten behoeve van zijn principaal zoude zijn gekocht.

Amsterdam 8 Januarij 1852.

III.

16. Een plaats. reglement betrekkelijk het tarifiëren der werkzaamheden van de makelaars, bv. te Amsterdam van 22 Junij 1845, behoort tot den kring der wetgevende bevoegdheid des gem.bestuurs, en het daarbij geregelde onderwerp moet worden gerangschikt onder de huishoudelijke belangen der gemeente, vermits zoodanig tarief en reglement strekt, om aan den handel binnen eene stad meerdere waarborgen te geven, welke het belang van den handel bevorderen, en tevens tot het welzijn en den voorspoed der ingezetenen der stad medewerken.

c H. R. 19 Februarij 1847, Concl. conf. vern.
a N.-Holland 25 Junij 1846, Concl. conf.

17. Ook met het oog op art. 29 van het reglement voor het makelaars-gild van 1797 en art. 12 van het reglement voor de makelaars te Amsterdam van 1845, mag een makelaar boven de gewone courtage geene vacatiën enz. in rekening brengen, betreffende het onderwerp, waartoe de courtage betrekking heeft.

Amsterdam Kgr. II 10 November 1845.

18. Een makelaar heeft, als zijnde negotiorum gestor of lasthebber, wegens eene gesloten regeling van hypotheek geen regt op provisie. Al mogt het gebruik zulks medebrengen, bij het makelaars-reglement van Amsterdam is in die handeling niet voorzien.

Amsterdam Kgr. II 19 Mei 1853.

19. Een boekhouder die tevens scheepsmakelaar is, kan, wanneer hij voor de reederij als makelaar gehandeld heeft, hiervoor loon berekenen.

N.-Holland 17 Julij 1847.

IV.

20. De kracht van bewijs van makelaarsaanteekeningen heeft ingevolge art. 68 Kh. alleen plaats over ondergeschikte in dat artikel

vermelde punten, en vervalt, wanneer de handeling zelve, bv. de koop en verkoop, geheel wordt ontkend.

Amsterdam 29 Junij 1849.

21. Op grond van art. 1917 B. W., en omdat de makelaar wel namens zijn lastgever den koop kan tot stand brengen, maar zelf, als zijnde hij slechts mandataris en tusschenhandelaar, niet suo nomine kan leveren, noch voor den koopprijs kwijting geven, kan een makelaarsbriefje en eene kwittantie van een makelaar niet als bewijs van eigendom tegenover den reclamant gelden, indien de failliet die goederen aan een ander heeft verpand.

Amsterdam 4 Junij 1852.

22. Een koopbriefje, afgegeven door eenen makelaar, levert alleen bewijs tusschen dien makelaar en hem, ten wiens behoeve het is afgegeven, maar niet tusschen kooper en verkooper.

b N.-Holland 24 December 1857.

23. Wanneer vaststaat dat niet de makelaar persoonlijk maar een reiziger van den makelaar met den kooper heeft gehandeld, dan is eene verkoop-nota van den makelaar, in handen van den verkooper, voor dezen geen bewijs tegenover den kooper. In zoodanig geval is ten bate des verkoopers het bewijs niet afdoende dat de kooper gekocht heeft van den reiziger, omdat de makelaar onbevoegd is een reiziger de hem opgedragen handelingen te doen waarnemen.

Amsterdam 12 October 1865.

Aansprak. Bz. 4 v.
Borgtogt 12.
Commissionnair.
Compet. Bz. 3.
Faillissement 21.
Gem.verordening 16.
Getuige.
Koop en verkoop.
Koophandel 3.
Koopm.boeken 15, 20.
Lastgeving 4 v.
Levering 7, 10.
Lijfsdwang 3.
Orderbiljet 3.
Overeenkomst 5 v.
Pand 21.
Plaats. bestuur 1 v. 16.
Reederij 19.
Schrift. bewijs Bz. 15, 20 v.
Subrogatie.
Verkoopbriefje 21 v.
Voorr. van schulden.
Vrijwaring.
Wet 13.

MANIFEST z. BEVRACHTING EN VERVRACHTING.

MANSLAG z. DOODSLAG.

MANSLAG UIT ONVOORZIGTIGHEID z. ONWILLIGE MANSLAG, KWETSUREN EN SLAGEN.

MARÉCHAUSSÉE z. HERBERGEN, JAGT EN VISSCHERIJ, MILITAIRE DELICTEN, OPSPOREN VAN MISDRIJVEN, REBELLIE.

MARITALE MAGT.

I. Aard en vereischte der magtiging.
  § 1. Burgerlijke verbindtenissen.
  § 2. Procedures.
II. Gebrek aan magtiging; gevolgen.
III. Intrekking.
IV. Regterlijke magtiging.

I. § 1.

1. Er is noch in de Fransche, noch in de Nederlandsche wet eenige bepaling te vinden, waaruit zou kunnen afgeleid worden de onbevoegdheid van den man om het beheer des gemeenschappelijken boedels, uit hoofde van afwezigheid of andere reden, bij volmagt aan een ander op te dragen. Ook kan, wanneer de man afwezig is en geene volmagt heeft achtergelaten, of die volmagt is vervallen, in dat beheer worden voorzien door de benoeming van eenen bewindvoerder. Dat beheer is immers begrepen in de algemeene en onbepaalde uitdrukking van art. 519 B. W.

b H. R. 4 November 1853, Concl. contr. vern. Zeeland 15 Februarij 1853.

2. Eene algemeene volmagt, door den man aan zijne huisvrouw verstrekt, onder anderen om in regten te staan, te transigeren, compromitteren enz., is niet voldoende, om de nakoming van de voorwaarden van een verkoop, of de ontbinding van dien in regten te vervolgen, wanneer de volmagt is afgegeven, vóór dat nog de verkoop heeft plaats gehad; daartoe wordt eene speciale volmagt gevorderd.

Maastricht 31 Januarij 1845.

3. Eene hertrouwde vrouw is bevoegd, om zonder autorisatie van haren man of van den regter, de toestemming te geven aan haren meerderjarigen, doch beneden de 30 jaren oud zijnden zoon of dochter, tot het aangaan van een huwelijk. Die autorisatie, als zijnde een uitvloeisel van de vaderlijke magt, bij art. 355 B. W. na doode van den vader bepaaldelijk aan de moeder opgedragen, kan niet gebragt worden noch tot het verschijnen in regten (art. 160 en 165), noch onder de verbindtenissen en contracten bij art. 163 B. W. vermeld.

Amersfoort 10 Junij 1850.

4. De man, al is hij met uitsluiting of beperking van gemeenschap gehuwd, heeft het bestuur over de aan de vrouw behoorende kapitalen, en mag deze mitsdien van de schuldenaars opvorderen.

b Maastricht 19 Maart 1864.

5. Wanneer de uitbetaling van de in eene spaarbank ingelegde gelden volgens het reglement alleen aan den houder van het boekje verpligtend is, is de man als hoofd van de huwelijksgemeenschap niet geregtigd schadevergoeding te vragen wegens eene uitbetaling, die niettegenstaande zijn verzet gedaan is aan zijne huisvrouw, die het aan haar afgegeven boekje, met het doel om de ingelegde gelden aan de huwelijksgemeenschap te onttrekken, opzettelijk zoude hebben teruggehouden.

Dordrecht Kgr. 18 Maart 1862.

6. De vrouw die van tafel en bed gescheiden is, heeft het regt de nietigheid te beweren van den koop van een meubel (eene piano) op grond dat zij daartoe de toestemming van haren man niet heeft gehad.

Arnhem 29 December 1848.

7. De vrouw is als curatrice over haren man bevoegd de nietigheid in te roepen van een aan den man gedanen verkoop van goederen waarvan de betaling wordt gevraagd, al beweert de eischer dat de verbindtenis zou zijn aangegaan in tegenwoordigheid en met toestemming der vrouw, en in allen gevalle door haar zou zijn geratificeerd; het bewijs zelf van deze ratificatie mag niet worden toegelaten.

a Amsterdam 24 Julij 1855, Concl. conf.

8. De vereischte bijstand moet geacht worden aanwezig te zijn geweest bij eene door de vrouw gedane schenking met voorbehoud van vruchtgebruik, wanneer de man later inkomsten van het weggeschonken goed in ontvangst heeft genomen.

b Gelderland 23 Februarij 1870, bev. Arnhem 2 Julij 1869.

9. De omstandigheid, dat eene huurovereenkomst is aangegaan door den man betreffende dezelfde woning en op dezelfde voorwaarden als eenigen tijd vroeger eene overeenkomst door zijne vrouw was gesloten, is op zich zelve niet voldoende om de eerst aangegane overeenkomst op te heffen, en daarmede de verbindtenis der vrouw (openbare koopvrouw) te doen vervallen, zoodat, wanneer noch van de toestemming van den man iets hoegenaamd blijkt om het eerste contract door het tweede te vervangen, noch eene wettelijke reden aanwezig is waardoor dit contract te niet gaat, beide gedaagden tot de betaling der huurpenningen jegens den eischer blijven verbonden.

Amsterdam Kgr. II 25 Julij 1864.

10. Bewijs door getuigen omtrent de beweerde toestemming van den echtgenoot der buiten gemeenschap van goederen getrouwde vrouw, tot eene handeling waarvoor de vrouw schadevergoeding vorderde, nl. het bouwen door een buurman in afwijking van de betrekkelijke wetsbepalingen.

Utrecht 27 November 1861.

11. Het dotaal beheer kan niet anders worden ingeroepen dan ten gevolge van eene uitdrukkelijke verklaring der echtgenooten in hun huwelijkscontract.

b 's Gravenhage H. G. 31 Mei 1837, bevest. 's Hertogenbosch 1ⁿ a. 5 Augustus 1836.

12. De onvervreemdbaarheid der dotale goederen maakt nimmer het hoofdkarakter uit van het dotaal beheer, en men kan gevolgelijk, bij het ontbreken eener uitdrukkelijke verklaring, door de onvervreemdbaarheid ten aanzien van een gedeelte der goederen te bedingen, niet geacht worden zich te dien opzigte aan het dotaal beheer te hebben onderworpen. Eene bepaling van onvervreemdbaarheid moet blijken uit eene duidelijke en stellige uitdrukking van het huwelijkscontract.

b 's Gravenhage H. G. 31 Mei 1837, bev. 's Hertogenbosch 1ⁿ a. 5 Augustus 1836.

13. Eene van tafel en bed gescheiden vrouw kan zich regtens niet verbinden zonder den bijstand van haren echtgenoot, ten ware zij tot het aangaan der verbindtenis de magtiging des regters heeft verkregen, of dezelve betreft eenen door haar, met toestemming van haren echtgenoot, als openbare koopvrouw gedreven handel.

H. Geregtsh. N. I. 29 Maart 1855.

14. De vrouw met uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming des mans openbare koopvrouw zijnde, kan zich toch niet verbinden ter zake van geldleening tot voortzetting of uitbreiding der koopmanschap. Het is niet te ontkennen, dat eene geldleening, ondernomen om eene koopmanschap voort te zetten of uit te breiden, wel die koopmanschap betreft, maar zij betreft die als oorzaak, en geenszins als gevolg. De man, die het bedrijf van koopmanschap, door zijne vrouw uitgeoefend, uitdrukkelijk of stilzwijgend toelaat, kan alleen verondersteld worden de gevolgen van die toelating te moeten gedoogen en erkennen; maar kan, krachtens die toestemming, niet gerekend worden verpligt te zijn, om gestand te doen aan verbindtenissen van geldleening, welke de vrouw vóór of tijdens haar bedrijf heeft aangegaan, om zoodanige affaire voort te zetten of uit te breiden.

Amsterdam 14 Januarij 1847.

15. Voor eene schuld, aangegaan door eene in gemeenschap van goederen getrouwde vrouw, die met toestemming van haren man openbare koopvrouw is, kan de man in regten worden aangesproken, zonder dat juist ook de vrouw in het geding zij.

Amsterdam 4 October 1859.

16. Kleedingstukken en daarbij gedane voorschotten, ten dienste van de vrouw en hare kinderen geleverd, behooren tot de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding, zoodat de man daartoe zijne toestemming niet behoeft te geven, in casu ten aanzien eener som v. *f* 20.90.

Amsterdam Kgr. II 30 Junij 1859. — Gorinchem Kgr. 23 December 1864, ten aanzien eener som van *f* 48.11, voor goederen in den loop van vier jaren geleverd.

17. De bestellingen tot het vervaardigen en herstellen van kleederen, door eene huisvrouw gedaan ten behoeve van een bij haar en haren echtgenoot inwonenden pupil, behooren tot de handelingen en verbindtenissen betreffende de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding.

Gouda Kgr. 16 Maart 1871.

18. Onder de gewone en dagelijksche uitgaven voor de huishouding, waartoe de vrouw den bijstand van haren man niet behoeft, moet voor personen van den gegoeden stand ook begrepen worden de aankoop van tapijten voor eene som van circa *f* 170. ».

Utrecht 23 Maart 1859, vern. Loenen Kgr. 17 November 1858.

19. De aankoop van vrouwelijk lijfgoed, ten bedrage van meer dan *f* 200. » binnen de negen maanden, kan niet geacht worden te behooren tot de gewone en dagelijksche uitgaven der huishouding van een gepensioneerden kapitein.

b Amsterdam Kgr. III 27 November 1848.

20. Het ontvangen van brood van den bakker is eene dier huishoudelijke handelingen der vrouw, waaromtrent overeenkomstig art. 164 B. W. de bewilliging van den man wordt verondersteld.

Gorinchem 29 December 1857.

21. Eene getrouwde vrouw behoeft geene magtiging van haren man voor het inroepen van geneeskundige hulp en het zich verschaffen van medicijnen.

a Gorinchem 29 November 1870, bev. Gorinchem Kgr. 21 Mei 1869.

22. De vrouw wordt verondersteld de bewilliging van den man te hebben bekomen tot betaling van het loon eener schoonmaakster en van den koopprijs van eenige aardappelen, ook dan wanneer de echtgenooten, hoewel niet ten gevolge van echtscheiding of van scheiding van tafel en bed, afzonderlijk woonden.

a Gelderland 31 Mei 1848; — in anderen zin Arnhem 23 December 1847.

§ 2.

23. De vraag, of eene Nederl. vrouw, die met een vreemdeling is gehuwd, om in regten op te treden, diens magtiging of die van den regter behoeft, moet in Nederland niet naar de

Nederl. wet worden beoordeeld, maar wel naar de wet van het land, waartoe de vrouw ten gevolge van haar huwelijk behoort. De geëxcipieerde (de vrouw) moet alzoo het bewijs leveren, dat zij naar de wetten van haar land geene magtiging behoeft.

Amsterdam 19 Maart 1850, bevestigd, hoewel op andere gronden, bij N.-Holland 22 Mei 1851. — N.-Holland 20 November 1851, vern. *b* Amsterdam 27 Junij 1850.

24. De vrouw heeft in het algemeen de bevoegdheid om in regten op te treden. Deze bevoegdheid is ten aanzien van de gehuwde vrouw slechts hierin beperkt, dat zij van de magtiging van den man afhankelijk is gesteld. Het is alzoo niet in strijd met de wet, wanneer eene vrouw ageert en tevens haar man «zoo voor »zich, als om zijne echtgenoote bij te staan en »te magtigen,» al zijn zij in gemeenschap van goederen gehuwd.

's Hertogenbosch 28 Mei 1869. — 's Hertogenbosch 14 December 1842. — Schiedam Kgr. 12 November 1870. — 's Gravenhage Kgr. 19 Maart 1862, bij het instellen eener regtsvordering tegen de vrouw. — Amsterdam 18 September 1867, beslissende dat het voldoende is, indien de vrouw optreedt, geassisteerd door haren man, zonder dat van eene bepaalde autorisatie behoeft te blijken.

25. De in algeheele gemeenschap getrouwde vrouw, hoewel gemagtigd door haren man, is niet bevoegd eene actie betreffende goederen der huwelijksgemeenschap in te stellen.

Winschoten 30 Maart 1870.

26. De man kan, wanneer zijne vrouw is gedagvaard en tevens hij zelf om haar bij te staan en te magtigen, ook voor haar in regten optreden.

Tiel 31 Mei 1867. — Amsterdam Kgr. IV 24 September 1850.

27. De gedaagde vrouw kan geen prokureur stellen zonder maritale of regterlijke magtiging. Wanneer de vrouw prokureur stelt voor zich alleen en haar man vervolgens voor beiden, moet alzoo de laatstgemelde prokureurstelling alleen worden gehandhaafd.

a Amsterdam 27 October 1858.

28. Bij het in regten verschijnen van eene getrouwde vrouw staat de bijstand des mans met diens magtiging gelijk. Deze magtiging blijkt voldoende uit eene door den man gegeven onderhandsche verklaring, dat hij zijne vrouw magtigt om tegen N. N. in regten op te treden.

Gelderland 9 November 1870.

29. De vrouw, mits bijgestaan door haren man, is bevoegd en geenszins de man alleen verpligt eene actie in te stellen die betrekking heeft tot hare moederlijke nalatenschap, in casu, wie de opgave zou doen bij de inventarisatie.

Amsterdam 27 Augustus 1840.

30. De man moet medewerken tot de scheiding en deeling van een boedel opgekomen aan zijne buiten gemeenschap van goederen gehuwde vrouw, ook dan als er scheiding van goederen is uitgesproken.

a Amsterdam 27 October 1858.

31. De man is niet bevoegd, om als in algeheele gemeenschap gehuwd, scheiding en deeling te vragen, wanneer de erflater bij testament de vrouw tot erfgenaam heeft ingesteld, met bepaling dat haar aandeel niet in de huwelijksgemeenschap zal vallen, al beweert de man, dat die beschikking geen effect kan hebben, voor zoover de goederen, aan de vrouw opgekomen, onder het bereik van het wettelijk erfdeel vallen.

b Breda 14 April 1863.

32. Het regt van den man om de boedelscheiding te vorderen van de in de gemeenschap vallende goederen, is geheel persoonlijk en gaat niet over op zijne erfgenamen; zijn zoon en erfgenaam kan daaraan dus niet ontleenen het regt om de boedelscheiding te vorderen van de nalatenschap der moeder van zijns vaders tweede echtgenoot; deze is daartoe alleen geregtigd en er kan van representatie geen sprake zijn.

Brielle 8 December 1865, Concl. conf.

33. De openbare koopvrouw kan niet zonder magtiging van haren man in regten verschijnen; zij wordt alzoo geacht niet verschenen te zijn, wanneer haar man op de dagvaarding niet verschijnt. In dat geval wordt dus geen verstek verleend met aanhouding der zaak ten opzigte der vrouw. De kantonregter kan haar ook geene magtiging verleenen, als de man niet wettig in persoon of aan zijne woonplaats is opgeroepen; maar hij moet de nietigheid der dagvaarding uitspreken, als niet gedekt zijnde door de verschijning van partijen.

a Amsterdam Kgr. IV 9 Junij 1857.

34. Eene vrouw, die in haren ongehuwden staat op eigen naam een regtsgeding heeft aangevangen, kan, met het oog op art. 165 B. W., niet op eigen naam en zonder bijstand van haren man de vordering tot vervallen-verklaring der instantie instellen, nadat zij pendente lite is komen te huwen. Hiertegen obsteert niet, dat de verandering van haren persoonlijken staat haar door de wederpartij niet is beteekend. De bepalingen van art. 254 v. Rv. houden op dit punt geenszins eene uitzondering op den algemeenen regel in.

b H. R. 1 Februarij 1850, Concl. conf.

35. Een dwangschrift tot betaling van suppletoire regten van registratie, die van eene gehuwde vrouw worden gevorderd, moet op verbeurte van nietigheid, ook tegen haren man worden afgegeven, zelfs ingeval de akte, die tot deze vordering aanleiding heeft gegeven, reeds vóór haar huwelijk aangegaan en geregistreerd was.

's Gravenhage H. G. 7 Maart 1828, bev. *b* Amsterdam 17 November 1825.

36. Het verbod, dat eene getrouwde vrouw in regten verschijnt, sluit hare bevoegdheid niet uit, om tot het doen gelden van hare onbevoegdheid in regten op te treden.

a Amsterdam 16 Januarij 1849, Concl. conf.

37. Eene getrouwde vrouw, die door haren man is gedagvaard, moet geacht worden, daardoor eene stilzwijgende magtiging van hem te hebben verkregen om tegen hem in regten op te treden.

Holland 19 Februarij 1840, te dien aanzien bev. Amsterdam 16 April 1839. — In gelijken zin Amsterdam 30 Mei 1849, Concl. conf. beslissende dat de man ontvankelijk is in zijne vordering tot doorhaling eener hypoth. inschrijving, welke door de vrouw op vier hem toebehoorende perceelen is genomen, ook zonder dat

de vrouw door den man of den regter gemagtigd is om zich tegen die vordering te verdedigen.

38. De bijstand dien de man aan zijne vrouw verleent tot het voeren van een regtsgeding, wordt voldoende bewezen doordien de deurwaarder in zijn exploit zegt te handelen: ten verzoeke van de vrouw bijgestaan en gemagtigd door haren man. Geene door den man zelven onderteekende magtiging is daartoe vereischt.
's Gravenhage 25 Junij 1872.

39. De bijstand in art. 165 B. W. vermeld, wordt ook gevorderd van eene Nederl. vrouw, welke buiten 'slands is gehuwd, en die, ten aanzien van haar huwelijk, niet heeft voldaan aan de bepalingen van de art. 138 en 139 B. W.
's Hertogenbosch 19 April 1844.

40. De man is niet bevoegd in het vonnis van curatele zijner vrouw, gewezen op verzoek van een harer bloedverwanten, zonder hare medewerking ook voor haar te berusten.
a Gelderland 13 Februarij 1861.

41. Eene getrouwde vrouw, die eene klagte wegens door haar onderganen laster bij den bevoegden ambtenaar inlevert, behoeft daartoe niet door haren man te zijn bijgestaan.
Groningen Hof 21 Augustus 1844. — Gorinchem 11 September 1839, ten aanzien eener klagt wegens mishandeling, door den man op de vrouw gepleegd.

II.

42. De extra-judiciële akten, aan eene gehuwde vrouw beteekend, zijn niet nietig, omdat zij niet door haren man is geassisteerd of door de Regtbank geautoriseerd om in regten te verschijnen.
Amsterdam 16 Januarij 1824.

43. Eene regtsvordering, ingesteld door eene getrouwde vrouw, zonder bijstand van haren man, doch bij diens afwezigheid daartoe door de Regtbank harer woonplaats gequalificeerd, is ontvankelijk, zelfs dan, wanneer later mogt zijn gebleken, dat haar man vóór zijn vertrek iemand had gemagtigd, om zijne vrouw tot het voeren van processen bij te staan, wanneer niet is uitgemaakt, dat de vrouw van die lastgeving, vóór het instellen harer vordering, heeft kennis gedragen, noch ook dat de lasthebber het op hem verstrekte mandaat vóór dien tijd zoude hebben aangenomen.
b H. R. 25 October 1844, Concl. contr. — Cf. Gelderland 3 April 1844.

44. De regter, voor wien de getrouwde vrouw, zonder magtiging van en tegen haren man, eene regtsvordering heeft ingesteld, behoeft daarop ambtshalve geen acht te slaan, indien de gedaagde echtgenoot zelf daaromtrent niets heeft aangevoerd.
Gorinchem 18 September 1847.

45. Het gebrek aan bewijs der maritale magtiging van de getrouwde vrouw bij het instellen der voorziening in cassatie, wordt aangevuld door een exploit, later ten verzoeke van den man aan den verweerder beteekend, houdende aanzegging, dat hij zijne vrouw tot het instellen der voorziening heeft gemagtigd.
b H. R. 6 April 1866, Concl. conf.

46. Gemis van bijstand of magtiging des mans kan aan de tegenpartij wel aanleiding geven om schorsing van het geding tot revindicatie van eigendom, door de vrouw ingesteld, te vragen, zoolang die bijstand of magtiging ontbreekt, maar geeft geen grond tot het moveren eener exceptie van niet-ontvankelijkheid.
Z.-Holland 25 Maart 1867.

III.

47. De man na zijne vrouw te hebben gemagtigd om met een derde een contract van lijfrente aan te gaan, en de kwartaalsgewijze te verschijnen renten te ontvangen, heeft na het sluiten van dat contract de bevoegdheid behouden om die volmagt in te trekken, met dat gevolg, dat die derde, na daarvan door gedane beteekening kennis te hebben bekomen, verpligt is de betaling aan den man te doen.
a Groningen Hof 8 September 1857, vern. Winschoten 4 Februarij 1857.

48. Het in een dagblad plaatsen van annonces, waarin de man een iegelijk waarschuwt, om aan zijne vrouw geen crediet te verleenen, is door de wet niet aangenomen als grond, waarop tot het intrekken der in art. 164 B. W. bedoelde bewilliging des mans moet worden besloten.
a Gelderland 31 Mei 1848. — Anders Arnhem 23 December 1847.

49. De man kan, na de intrekking zijner bij art. 168 B. W. bedoelde, aan zijne vrouw verleende toestemming om als openbare koopvrouw te handelen, niet alleen uitdrukkelijk, maar ook stilzwijgend daarop terug komen.
a H. R. 2 November 1866, Concl. Conf.

IV.

50. In eene procedure voor het kantongeregt is de kantonregter bevoegd eene getrouwde vrouw te magtigen, wanneer de man niet verschijnt, hoewel hij behoorlijk is opgeroepen.
Voorburg Kgr. 7 October 1846. — Amsterdam Kgr. IV 5 Augustus 1862. — Anders Breda Kgr. 22 October 1851. — Cf. Voorburg Kgr. 10 Junij 1851, beslissende dat de kantonregter eene voor hem gedagvaarde getrouwde vrouw (vóór de teregtzitting) niet kan magtigen, om zonder bijstand van haren man in regten te verschijnen, zoolang niet is gebleken, dat de man ten beteekenden regtsdage niet verschijnt, om zijne vrouw bij te staan.

51. Uit de uitdrukking: gemeene woonplaats, in art. 167 B.W., volgt, dat de wetgever geene andere woonplaats heeft te kennen gegeven, dan die van den man, waar de vrouw verpligt is met den man zamen te wonen; de magtiging der vrouw, om gedurende den loop van het geding tot echtscheiding, de woning van haren man te verlaten, doet hierbij niets af.
H. R. 29 Januarij 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 29 November 1844.

52. De afwezigheid, bij art. 169 B. W. bedoeld, staat naar den geest van dit wets-artikel gelijk met eene verhindering, en deze kan ook dan bestaan, wanneer de verblijfplaats van den man bekend, maar hij te ver van huis is, om tijdig de vereischte magtiging te verstrekken.
b H. R. 25 October 1844, Concl. conf.

53. De vergunning om pro deo te procede-

ren, aan eene getrouwde vrouw gegeven, strekt niet tot regterlijke magtiging in den zin van art. 798 Rv.

Amsterdam 8 Julij 1850. — Amsterdam 28 October 1852. — Anders *a* Amsterdam 18 Augustus 1846, Concl. conf.

54. De getrouwde vrouw behoeft ook de magtiging der Regtbank, om tegen haren man eene actie tot levensonderhoud in te stellen.

a Amsterdam 18 Augustus 1846. — Gorinchem 18 September 1847. — Amsterdam 28 October 1852.

55. De getrouwde vrouw heeft de regterlijke magtiging ook noodig om de curatele van haren man te vervolgen.

a Z.-Holland 30 Mei 1870, vern. 's Gravenhage 24 Februarij 1870. — *a* Breda 14 April 1863. — Anders *b* N.-Holland 24 Februarij 1853, vern. Amsterdam 13 September 1852.

56. Eene getrouwde vrouw kan ingevolge art. 180 B. W., op grond van een aan krankzinnigheid grenzenden toestand van haren man, geene magtiging bekomen tot het beleggen van renten van effecten en obligatiën, het ontvangen en kwitteren voor renten en aflossingen, en het royeren van hypothecaire obligatiën.

Amsterdam 30 April 1867.

57. Wanneer echtelieden zijn gehuwd in gemeenschap, en de man weigert mede te werken tot eene voorgenomene regtsvordering tot scheiding en deeling van een nog onverdeelden boedel, dan is de regter niet bevoegd de vrouw op haar verzoek daartoe te magtigen.

b H. R. 11 December 1863, Concl. contr. verw. het beroep tegen Drenthe, waarbij was bev. Assen 23 Junij 1862.

58. De magtiging, aan eene getrouwde vrouw gegeven, om, bij absentie van haren man, in den boedel van haren overleden vader, voor hare belangen en voor die harer kinderen te mogen ageren, en alle akten daartoe betrekkelijk en die tot de liquidatie van gezegden boedel mogten worden vereischt, te passeren, alsmede om, voor zooveel noodig, in regten te verschijnen, mitsgaders om provisioneel, gedurende de niet-tegenwoordigheid van haren man, bij alle voorkomende gelegenheden, waar zulks mogt noodig zijn, zoo voor zich als voor hare kinderen, te mogen handelen en contracteren, en in regten te staan, maakt haar niet bevoegd om, veertien jaren na het bekomen dier magtiging, zich in een proces te voegen, ofschoon de afwezige man aan den administrateur der bedoelde nalatenschap, twee jaren na de verleende magtiging, eene insinuatie met protest heeft laten doen, met opgave van zijne verblijfplaats, om aan zijne vrouw niets af te geven enz.

Zeeland 14 Junij 1842.

59. Indien de vrouw alleen is gedagvaard en aan haar afschrift gelaten, doch haar man, van wien zij dan ook afgezonderd woonde, niet is opgeroepen, dan kan de magtiging in art. 800 Rv. vermeld, door den regter niet worden verleend en moet in dat geval de dagvaarding worden nietig verklaard.

a Voorburg Kgr. 5 Mei 1847.

60. Het verlof door den regter aan de vrouw verleend, om ten gevolge van tegenstrijdig belang tegen haren man zonder diens bijstand te procederen, prejudicieert in geenen deele de beslissing van het tusschen de echtgenooten bestaande geschil.

a Gelderland 17 Junij 1863.

61. De regterlijke magtiging krachtens art. 169 B. W. door de Regtbank aan de vrouw bij afwezigheid van den man gegeven, verliest hare kracht, zoodra de redenen, waarom zij werd verleend, hebben opgehouden te bestaan; ook wanneer de afwezige man volmagt geeft aan een derde en alzoo in het beheer der gemeenschap voorziet. Geene vernietiging van 's regters magtiging.

Appingadam 2 Mei 1872.

Actie 15, 23 v. 36 v. 42 v.
Afwezigheid 1, 43, 52, 61.
Beheer 4.
Bekrachtig. 7 v.
Berusting 40.
Betaling 5.
Bewindvoerder 1.
Bijstand 8 v. 16 v. 24 v. 38.
Cassatie Bz. 45.
Civiele partij.
Compet. Bz. 50 v.
Curatele 7, 55.
Dagel. uitgaven 16 v.
Erfopvolg. 32.
Erkenn. v. kind.
Exceptiën 23, 44 v.
Faillissement.
Handligting.
Huishouding 16 v.
Huur en verh. 9.
Huwelijk 2 v. 24, 39.
Huw. gemeenschap 1, 31.
Huw. voorwaarden 11.
Hypotheek.
Interessen.
Intrekking 47 v.
Klagte en aang. 41.
Kort geding.
Kostel. proced. 53.
Lastgeving 1 v. 24, 43, 47, 61.
Legit. portie 31.
Magtiging z. Bijstand.
Nietigh. v. verb. 6 v.
Nietigheid pr. 33, 44.
Notaris.
Onderhoud 54.
Openb. koopvr. 14 v. 33, 49.
Parate executie 35.
Prok. stelling 27.
Régime dotal 11 v.
Registratie 35.
Regterl. magtig. 23, 33, 37, 42, 50 v.
Regtsgr. en regtsmidd.
Request civ.
Schadevergoed. 5.
Scheiding en deel. 30 v. 57.
Scheid. v. tafel en bed 6, 13, 22.
Schuldbekent. 14.
Spaarbank 5.
Vervall. v. inst. 34.
Vonnis bij verst. Bz. 33.
Vreemde huw. 23, 39.
Wet 23.

MARKEN. (MARKGENOOTSCHAP).

I. Aard en bevoegdheid in het algemeen.
II. Beheer en vertegenwoordiging; regten der leden.

I.

1. De marken of markgenootschappen in Overijssel hebben hun van oudsher wettig bestaan niet verloren, en zijn als zedelijke ligchamen te beschouwen, zoodat eene vordering tot nietigverklaring van eene scheiding der gemeene gronden van eene marke, tegen eene marke ontvankelijk is.

Overijssel 19 April 1852, Concl. conf. — Overijssel 10 Mei 1852, bij eene vordering tot nietigverklaring van een verkoop.

2. De Drentsche markgenootschappen kunnen en moeten worden beschouwd als zedelijke ligchamen, bij de art. 1690 v. B. W. en bij art. 4 Rv. bedoeld. Dit beginsel moet ook gelden ten opzigte van diegenen der markgenooten, tegen wie een ander markgenoot de scheiding en deeling der marke in regten wil vorderen.

Drenthe 21 Maart 1840. — Assen 1ⁿ a. 26 September 1836. — *b* Assen 24 Januarij 1848, — en Assen 23 Mei 1859, meer uitvoerig ten aanzien van den aard dier markgenootschappen en hunne bevoegdheid om in regten op te treden.

3. Feitelijk vaststaande dat een markgenootschap tijdens de invoering van het B. W. was eene vereeniging van personen, universitas personarum, een geoorloofd doel hebbende niet strijdig met de wet en de goede zeden, is het

aan te merken als een nog bestaand zedelijk ligchaam, hetwelk door de invoering van het Burg. Wetb. niet heeft opgehouden te bestaan.

H. R. 3 Januarij 1862, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Drenthe 2 Maart 1861.

4. Men kan niet als algemeenen regel aannemen dat de marken zich zouden hebben opgelost in de politische gemeenschappen of burgerlijke gemeenten. Zeer velen hebben hare zelfstandigheid geheel afgescheiden daarvan behouden; dus moet ook eene gemeente die beweert eigenaarster van eene meent of mark te zijn, dit nader bewijzen.

Amersfoort 7 Junij 1871.

5. De Woudenberger Meent behoort tot de in Europa en ook in Nederland bestaande of bestaan hebbende marken of meenten, en is dus op haar toepasselijk wat ten aanzien van deze in het algemeen geldend is.

Amersfoort 7 Junij 1871.

6. De benaming van «bueren of nabueren,» de verpligting van hen die zich in de gemeente komen vestigen, tot betaling eener bijdrage, het verbinden van het regt op den gemeentegrond aan sommige voorwaarden, en het gemeenschappelijk regt van slechts een deel der ingezetenen op bepaalde gronden der gemeente, zijn alle feiten, welke zelfs in Noord-Braband te dikwijls voorkomen op plaatsen waar van markeinrigting geene sprake kan zijn, om daaruit af te leiden dat de geregtigdheid der nabueren te Orthen eene markegeregtigdheid zou zijn.

's Hertogenbosch 28 April 1872.

7. Regten van de maalschappen of marken onder Putten en Nijkerk op het Heldermalenveld, onderzocht bij eene actie wegens het onbevoegdelijk afgraven, in wallen besluiten en alzoo aan het algemeen gebruik onttrekken van een gedeelte van het Heldermalenveld onder de gemeente Putten, met eisch tot herstel in den vorigen toestand. Beweren des gedaagden, dat hij tot voormelde daden zoude zijn gemagtigd geworden door veldgraven van het Heldermalenveld, welke door hem in vrijwaring opgeroepen, den eisch betwistten op grond dat het Heldermalenveld niet is een gemeenschappelijk eigendom van geregtigden uit Nijkerk en Putten. Beslist, dat bedoeld veld, ofschoon gedeeltelijk in de gemeente Putten, gedeeltelijk in de gemeente Nijkerk gelegen, oorspronkelijk slechts ééne maalschap of mark heeft uitgemaakt, en geen bewijs is geleverd, dat het in twee maalschappen zoude zijn verdeeld geworden.

Gelderland 9 October 1843.

8. Het regt van de gebruiken der mark is naar markeregt altijd van dezelfde geaardheid als hun regt op hunne bijzondere eigendommen. Aan zoodanige instelling valt niet te denken ingeval de gebruikers erkennen geen eigendomsregt op die gemeene gronden te hebben, doch niet aantoonen of beweren dat zij ook op hunne bijzondere bezittingen geen volledig eigendomsregt hebben of oorspronkelijk niet gehad hebben, terwijl bovendien het regt op die gronden niet zoo als bij marken aan de woning als zoodanig verbonden is en met de woning of zelfs afzonderlijk verkocht wordt, maar dat regt alleen van het feit van inwoning binnen de gemeente afhankelijk is, en zelfs niet blijkt dat regthebbenden het zich vestigen van vreemden in de gemeente kunnen verhinderen. Het is daarenboven geheel onaannemelijk, dat zoodanig markgenootschap zich binnen de grenzen van een op zich zelf staand gehucht zou hebben gevormd in eene provincie, waar die instellingen overigens geheel onbekend zijn.

's Hertogenbosch 28 April 1872.

II.

9. Ten gevolge van het Fransche decreet van den 18 October 1810 is niets anders vervallen dan de regtsmagt, welke bevorens door het bestuur der marken werd uitgeoefend, maar geenszins het beheer zelf der marken.

H. R. 24 April 1857, Concl. conf.

10. Er bestaan ten opzigte van het doel, de inrigting en het beheer der markgenootschappen in de provincie Overijssel geene schriftelijke bepalingen, maar wel is dat alles sedert eeuwen geregeld door gewoonteregt, landregt en jurisprudentie.

Enschede Kgr. 30 Mei 1861.

11. Een markgenootschap heeft niet het regt van parate executie voor eene repartitie in de marke.

Assen 9 Februarij 1853.

12. Het is geen vereischte voor de wettigheid eener marke-vergadering in de provincie Overijssel, dat dezelve wordt gepresideerd door den markerigter, en een markebesluit behoeft, om van kracht te zijn, niet door den markerigter of de markgenooten te zijn geteekend.

Overijssel 6 December 1852.

13. De geldigheid en de verbindbaarheid der marken-resolutiën moet niet worden getoetst aan de bepalingen der wetten van 19 April 1809 en 10 Mei 1810, maar aan art. 1696 B. W.

Enschede Kgr. 30 Mei 1861.

14. Bij de wet van 10 Bloeimaand 1810, en bij het voormalig reglement voor het platteland van Overijssel, is niets anders geregeld dan de wijze van stemmen en besluiten bij de marken, zonder dat daarbij eene geheel nieuwe orde van zaken is ingevoerd; de bijvoeging dat derzelver administratie aan de vergadering der zoogenaamde Erfgenamen wordt overgelaten, behoudens het oppertoezigt van den kwartierdrost, kan alleen betreffen marken, waar reeds bevorens plaats vond dezelfde wijze van beheer, doch geenszins de zoodanige, waar het bestuur van ouds was opgedragen aan dat der universitas aan welke de marke of een gedeelte daarvan bij giftbrief was geschonken.

H. R. 24 April 1857, Concl. conf.

15. De bepaling van art. 1158 B. W., dat boedelscheidingen kunnen worden te niet gedaan, o. a. ter zake van benadeeling meer dan een vierde bedragende, moet worden toepasselijk geacht op scheidingen en verdeelingen van markegoederen, dewijl in markgenootschappen, ofschoon, volgens hunne instellingen, als zedelijke ligchamen te beschouwen, echter het gemeenschappelijk grondbezit als de hoofdzaak van derzelver aanwezen is aan te merken, zoodat hierom dan ook markegoederen moeten worden gehouden voor zaken, welke aan meer dan één persoon toebehooren.

Overijssel 2 Januarij 1854; — Cf. Overijssel 19 April 1852.

16. Alle gewaarden die eene marke-verdeeling hebben goedgekeurd en de daarvan gemaakte akte hebben onderteekend, zijn daarom niet verantwoordelijk en aansprakelijk wegens de handelingen van de commissie van verdeeling der marke.

Overijssel 6 December 1852.

17. Markgenootschappen zijn niet ontvankelijk, om de nakoming te vragen van eene door een, zelfs zij het ook zeer groot aantal waarsgeregtigden aangegane overeenkomst, indien zij geene qualificatie hadden, noch als bestuurders, noch door een besluit bij meerderheid van stemmen opgemaakt, noch op eenige andere wijze, om de ontbrekende waarsgeregtigden te verbinden.

Groningen Hof 2 Maart 1858.

18. Gewaarden in eene marke zijn niet ontvankelijk om tegen den notaris, ten wiens overstaan markegoederen zijn verkocht, in zijne hoedanigheid als zoodanig te ageren tot nietigverklaring of vernietiging van de verkooping, indien deze niet ter hunner requisitie is gedaan en zij ook niet als partijen in de akte voorkomen, terwijl de verkochte goederen daarenboven evenmin hun bijzonder eigendom uitmaken.

Overijssel 10 Mei 1852.

19. Een ongewaarde in de marke van Ramele is niet bevoegd in regten op te treden in een geding tot vernietiging eener akte van scheiding en deeling dier marke, waarin hij geen partij is geweest.

Overijssel 6 December 1852.

20. De ongewaarde ingezetenen eener marke moeten niet optreden of behoeven niet opgeroepen te worden als partijen in een geding tusschen de gewaarden over eene akte van scheiding en deeling dier marke.

Overijssel 6 December 1852.

21. Eene actie gerigt tegen de leden van het bestuur eener marke, ter zake van handelingen door hen onbevoegdelijk gepleegd, kan niet verklaard worden te zijn niet-ontvankelijk op het beweren dier gedaagden, dat de eischer tegen gemeld bestuur of tegen het zedelijk ligchaam had behooren te ageren.

H. R. 24 April 1857, Concl. conf.

22. Een markenrigter van een Overijsselsch markgenootschap is bevoegd om in die qualiteit een eisch in regten in te stellen; met andere woorden, hij kan met dat gevolg de marke in regten vertegenwoordigen, dat hij alléén in die qualiteit, als eischer in de dagvaarding mag worden genoemd, en dat het niet noodig is de individuele ambtgenooten, in Overijssel genoemd Erfgenamen der marke, in de actieve qualiteit op te noemen.

Zwolle Kgr. 29 Januarij 1839. — Cf. *a* Assen 29 Junij 1846. — *b* Assen 10 Junij 1851, — en Assen 1ᵉ a. 26 September 1836, waarbij op bijna dezelfde gronden hetzelfde gevoelen ten opzigte van de Drentsche markgenootschappen is aangenomen.

23. De Drentsche markgenootschappen niet anders kunnende en moetende beschouwd worden dan als zedelijke ligchamen, volgt hieruit, dat de dagvaardingen aan die markgenootschappen gerigt, ingevolge art. 4, al. 2 Rv., zelfs daar, waar het geldt eene scheiding en deeling der mark, moeten worden beteekend aan den zoogenaamden volmagt of de volmagten, den persoon of de personen, welke bij de Drentsche markgenootschappen gekozen en benoemd worden, om voor allen op te komen, zeker toezigt en beheer te voeren, of ter hunner woonplaatse, of wel ter plaatse, waar de volmagt of volmagten als zoodanig gewoonlijk zitting houden, indien er eene zoodanige plaats mogt zijn.

Drenthe 21 Maart 1840. — Anders *b* Assen 24 Januarij 1848, op grond dat de bestuurders van een markgenootschap niet kunnen gezegd worden het zedelijk ligchaam zoodanig te vertegenwoordigen, dat zij de markgronden zouden kunnen scheiden en de markgenoot, die scheiding wil vragen, niets anders kan doen, dan ieder markgenoot in het bijzonder op te roepen, in welk opzigt het zedelijk ligchaam met eene gewone maatschap moet worden gelijkgesteld.

24. Eene vordering tot nietigverklaring van een koop en verkoop door gemagtigden eener marke tot stand gebragt, kan door geregtigden of gewaarden in die marke niet ingesteld worden tegen de gemagtigden in eigen naam.

Overijssel 10 Mei 1852.

25. Een geschil omtrent de geregtigdheid van iemand in eene marke kan niet beslist worden in een geding, gevoerd tegen eenige individuele leden of gewaarden in die marke; maar het moet beslist worden in een regtsgeding, tegen de marke zelve of met de collectieve leden van het zedelijk ligchaam gevoerd.

Overijssel 6 December 1852.

26. Een perceel dat binnen den kring eener marke gelegen vóór 1840, sedert onheugelijke jaren is geweest openliggende en onafgesloten heidegrond, met de naastgelegen heidegronden der marke één geheel uitmakende, moet alleen daarom reeds worden beschouwd als in dat jaar markegrond te zijn geweest, of aan de marke te hebben behoord.

Almelo 21 Maart 1860.

Aansprak. Bz. 16.
Actie 19 v. 25.
Afpaling.
Beheer 9 v.
Dagvaard. Bz. 22 v.
Eigendom 8, 26.
Gemeente 4.
Gem.belasting.
Klaauweng. en stoppelw.
Maatschappen 7.
Meent 5.
Nietigh. v. verb. 15, 18, 24.
Parate exec. 11.
Scheid. en deeling 2, 15, 19 v. 23.
Schrift. bewijs Bz.
Verzet door derden.
Zaken.
Zedel. ligch. 1 v. 15, 23.

MARKT- EN BEURTVEREN z. BEURT- EN VEERSCHEPEN.

MARKTREGLEMENT.

1. De politie der week- en jaarmarkten is niet geregeld bij de Kon. besl. v. 11 April 1822, 30 September 1827 en 13 Junij 1833, nº 20; dit onderwerp is integendeel bij die besluiten bepaaldelijk aan de plaats. besturen overgelaten.

c H. R. 14 Februarij 1848, Concl. conf.

2. Tegen een marktreglement, waarbij verboden is de nog onverkochte granen en koopwaren, welke binnen de stad naar de weekmarkt worden vervoerd, onderweg op te houden en te koopen of te verkoopen, kan niet worden ingebragt dat ook personen, buiten de stad

woonachtig, daarbij kunnen worden betrokken; ook is dat verbod niet in strijd met de wet van 21 Prairial V, waarbij de handel in koren ten stelligste is vrij verklaard.

c H. R. 14 Februarij 1848, Concl. conf.

3. Bij art. 4 van het reglement voor de vischmarkten te Amsterdam v. 6 Maart 1839 is niets anders verboden, dan het te koop stellen van visch op andere openbare plaatsen, dan die, welke daartoe zijn bestemd of aangewezen; dit verbod strekt zich mitsdien niet uit tot het te koop stellen van visch in particuliere winkels, of op de daarbij geoorloofde uitstallingen.

i H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf.

4. Bij art. 16 van het marktreglement te Maastricht v. 5 Junij 1847 (hoezeer ook in het algemeen verbindend) moeten echter ten aanzien van de aanwijzing eener standplaats voor rijtuigen, alleen geacht worden te zijn bedoeld zoodanige rijtuigen, waaruit iets ten verkoop zou worden aangeboden, en geenszins dezulke, die slechts den weg over het marktplein zouden nemen.

a H. R. 29 Februarij 1848, Concl. contr.

5. De plaatselijke verordening op het marktwezen te Middelburg, voor zoover zij den tijd bepaalt, waarop het aldaar niet geoorloofd is van de onderscheidene pleinen der stad voor het markten langer gebruik te maken, is niet anders te beschouwen dan als een maatregel van orde op plaatselijk gebied, waarbij aan geene regeling van eenig burgerlijk regt te denken valt.

a H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf.

6. Art. 50 der verordening op het marktwezen, vastgesteld door den Raad der gemeente Utrecht den 26 Junij 1856, bepalende «dat de »keurmeester een bewijs afgeeft, dat de ver»koopers altijd bij zich moeten hebben, en aan »den algemeenen marktmeester, diens plaats»vervanger of de politie op eerste aanvraag »moeten vertoonen,» is met juistheid toegepast, wanneer iemand zijn keurbriefje niet heeft kunnen vertoonen, zonder dat het er iets toe afdoet, dat art. 50 tevens bepalingen inhoudt voor den keurmeester, noch dat van geene voorafgaande keuring zou gebleken zijn.

c H. R. 11 Januarij 1859, Concl. conf.

Gem.belastingen. | *Medepligtigh.*
Gem.verorden. 1 v. | *Parate executie.*

MATEN EN GEWIGTEN.

I. Verpligting tot ijk en herijk.
II. Voorhanden hebben en gebruiken van onherijkte of valsche maten en gewigten.
III. Vermelding van maten en gewigten in akten.
IV. Constateren van overtredingen en straffen.

I.

1. Volgens art. 1 van het besl. van 30 Maart 1827 bepaalt zich de roeping van Ged. Staten tot het jaarlijks vaststellen van een termijn tot herijk, maar nergens is hun de bevoegdheid toegekend, de bestaande wettelijke verordeningen op het stuk der maten en gewigten te beperken of te veranderen, bv. ten aanzien van de verpligting tot den herijk.

e H. R. 25 Julij 1864, Concl. conf.

2. Om de strafbaarheid op het verzuim omtrent den herijk van maten en gewigten daar te stellen, wordt niet vereischt, dat de termijn voor dien herijk door de Ged. Staten der provincie voor elk jaar afzonderlijk worde vastgesteld, maar is die vaststelling eens voor al, voor het loopende en de volgende jaren, voldoende.

b H. R. 21 October 1845.

3. Ged. Staten moeten ook (art. 100 der wet 6 Julij 1850, Sb. n° 39) geacht worden hun besluit omtrent de tijdsbepaling van den herijk van maten en gewigten, behoorlijk te hebben afgekondigd door plaatsing in het Provinciale Blad; er behoeft alsdan geene nadere bekendmaking plaats te hebben van wege het Gem. bestuur.

c H. R. 19 Februarij 1856.

4. Er kan geene overtreding der wettelijke bepalingen ten aanzien van den ijk of herijk der maten en gewigten plaats hebben, zoo lang niet de openbare bekendmaking der dagen, op welke tot den herijk zal worden gevaceerd, heeft plaats gehad in eene gemeente, welker bestuur tot die openbare bekendmaking gehouden is.

Zeeland 14 October 1839, vern. Zierikzee 29 Mei 1839. — Cf. N.-Holland 10 Julij 1860.

5. Art. 15 der wet van 7 April 1869 (Sb. n° 57) moet in dien zin worden opgevat, dat de maatregel ten gevolge waarvan de ijker zich op het door Ged. Staten bepaalde tijdstip naar elke gemeente begeeft, alleen strekt tot meerder gemak dier ingezetenen, die daardoor op dat tijdstip (in casu voor de gem. Stad-Delden op 29 Julij 1871) hunne maten en gewigten te hunner woonplaats kunnen doen herijken, zonder dat hun echter de bevoegdheid wordt ontnomen om daarna (op 4 September 1871) doch binnen den door den Koning daarvoor gestelden termijn (ingevolge besluit v. 12 December 1870, van 15 Januarij tot 10 October 1871) op het hoofdkantoor der ijkers hunne maten en gewigten met hetzelfde regtsgevolg te doen herijken, zonder inmiddels in overtreding te vallen.

H. R. 29 April 1872, Concl. contr.

6. Een landbouwer, die zijne veldvruchten niet in het klein verkoopt, kan niet als nering doende beschouwd worden, zooals bedoeld is in art. 1 en 2 van het Kon. besl. van 30 Maart 1827, en is dus niet verpligt de maten, die hij slechts tot eigen gebruik aanwendt, en waarmede hij aan zijne arbeiders granen toemeet ter gedeeltelijke betaling van hun verdiend loon, aan den jaarlijkschen herijk te onderwerpen.

Zierikzee 29 Mei 1839.

7. Voor de toepassing van art. 2 van het Kon. besl. v. 30 Maart 1827 wordt niet gevorderd, dat de aldaar bedoelde, in art. 1 opgenoemde personen patentpligtig zijn. Ook zijn van dat voorschrift niet uitgezonderd zij, die slechts op gezette tijden en aan bepaalde personen hunne waren verkoopen. Tot toepassing van art. 2 moet ook worden onderzocht, of b.v. eene onherijkte melkmaat, welke door een landbouwer wordt gebruikt bij den verkoop van melk, al of niet is gevonden in een winkel, open magazijn, verkoop- of werkplaats of uitstalling.

c H. R. 25 Julij 1864, Concl. conf.

8. Het is verboden zakken met appelen of andere boomvruchten ter markt aan te voeren en te koop te stellen, wanneer de hoeveelheid, in elken zak gestort, geen Ned. mud bedraagt;

tegen dat verbod kan niets afdoen de beschouwing dat de appelen bij den hoop ten verkoop zijn aangeboden (art. 24, *b* en art. 1 Kon. besl. v. 27 October 1827, Sb. nº 46.)

a H. R. 31 Maart 1869. — Anders Overijssel 30 September 1854, beslissende dat het ter markt brengen van zakken graan, die geene volledige halve of heele Ned. mudden inhouden, ter plaatse waar niet anders dan dergelijke marktgoederen mogen worden geplaatst, niet strafbaar is.

9. Een expediteur moet worden gerangschikt onder de kooplieden en verdere bij art. 2 van het Kon. besl. van 30 Maart 1827 opgenoemde nering doende lieden, en het pakhuis van een expediteur is ook begrepen onder de bij dat art. bedoelde winkels, opene magazijnen enz.

c H. R. 17 Maart 1846, Concl. conf. — Anders *a* Gelderland 5 Junij 1840.

10. Een schipper, die eene oude afgeschafte koornmaat op den kant der kade bij zijn vaartuig plaatst, is niet strafbaar naar de bepalingen van art. 1 Kon. besl. v. 10 December 1822 (Sb. nº 52), jº art. 2 besl. v. 21 December 1822 (Sb. nº 54), vooral dán niet, wanneer hij geen koopman is.

Zeeland 7 Februarij 1842.

11. Het is aan een schipper niet verboden eene partij erwten, welke hem aan de haven te Breskens ter inlading is bezorgd, te meten en over te slaan met een halve muddemaat, buiten de tegenwoordigheid en medewerking van den gezworen koornmeter, in geval er geen verschil bestaat tusschen den schipper en den inlader omtrent de aangevoerde hoeveelheid.

Oostburg Kgr. 12 December 1853.

12. Een apotheker, die bevonden is geworden niet voorzien te zijn geweest van een volledig stel medicinale maten en gewigten, is strafbaar ingevolge art. 1 der wet van 6 Maart 1818.

Zeeland 1 Julij 1839, vern. Zierikzee 17 Mei 1839.

13. Een geneeskundige, die enkel zijne eigene recepten toebereidt, maar geen artsenijwinkel houdt, is niet strafbaar ter zake van het in zijne apotheek voorhanden hebben van afgeschaft of onherijkt gewigt.

Leiden 13 November 1846.

14. Een blikslager is verpligt de in zijnen winkel voorhandene maten en gewigten aan den ijk te onderwerpen.

a H. R. 4 Maart 1862, Concl. conf. — *f* H. R. 15 Januarij 1850, ten aanzien van een blaauwverwer. — *g* H. R. 4 Februarij 1851, omtrent een fabrikant in calicots. — Anders, ten aanzien van een boekhouder van eene bank van leening, *c* H. R. 11 Mei 1841, vern. Friesland 9 Februarij 1841, — en ten aanzien van een korenmolenaar, Nijkerk Kgr. 28 Februarij 1862.

15. Eene meting door ambtenaren verbalisanten gedaan van de mazen van een vischnet, is wettig al blijkt niet dat daartoe gebezigd is eene behoorlijk geijkte Nederlandsche maat.

H. R. 19 December 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hoorn 29 September 1865.

16. Oliefusten kunnen niet als inhoudsmaten worden beschouwd; mitsdien zijn de bepalingen omtrent den ijk en het branden van oud vaatwerk op zoodanige fusten niet van toepassing.

Holland Cr. Rb. 29 Maart 1839.

17. Strijksels, dienende tot het afstrijken van drooge waren, moeten worden gerekend te behooren onder de maten aan ijking onderworpen, zonder onderscheid of het strijksels voor kwart mudden of halve mudden, of wel andere strijksels zijn, bv. tot afstrijking van de kopmaat.

b H. R. 2 Februarij 1847, Concl. conf. — *e* H. R. 25 Julij 1864, Concl. conf. — Zierikzee 10 Februarij 1857; — Zierikzee 7 Januarij 1859. — Anders Tholen Kgr. 28 November 1856.

18. Een zoogenaamde luister of unster, dienende tot het wegen van voorwerpen, zonder het gebruiken van eenig gewigt, is niet aan den herijk onderworpen, en zijn mitsdien daarop de verbodsbepalingen omtrent het voorhanden hebben, hetzij van afgeschafte, hetzij van onherijkte of van valsche gewigten, niet van toepassing.

c H. R. 3 Februarij 1858, Concl. conf.

19. Al het vaatwerk, voor zoover het niet uitsluitend bestemd is tot vervoer of tot bewaring, maar tevens strekt tot inhoudsmaat bij de aflevering van bier, moet als zoodanig geijkt zijn.

H. R. 25 Maart 1863, Concl. conf.

20. Het zijn blootelijk de vaten van grooter inhoud dan 200 kannen, waaromtrent de praesumtie is aangenomen, dat zij alleen tot middelen van vervoer of van bewaring bestemd zijn. Gevolgelijk moet de winkelier of slijter, die het vaatwerk van mindere grootte, bij hem ongeijkt bevonden, zou willen doen voorkomen als vallende in de uitzonderende bepalingen van art. 1 Kon. besl. v. 31 December 1834, het bewijs dier uitzondering leveren.

a H. R. 2 November 1858, Concl. conf.

21. De turfmaat, dubbele mudde in cylindrieken vorm, kan niet worden geacht te zijn afgeschaft bij het Kon. besluit van 27 October 1827 (Sb. nº 46).

d H. R. 21 Maart 1865, Concl. conf.

22. De Rijksmaat, waarmede beambten bij overtredingen ter zake van visscherij de mazen van het net meten, is niet aan ijk of herijk onderworpen.

Hoorn 29 September 1865, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 19 December 1865.

23. Maten en gewigten die als koopwaar uitgestald worden, zijn niet aan ijk en herijk onderworpen.

Amsterdam Kgr. I 5 November 1868.

II.

24. Het verbod van het gebruik maken van maten, verschillende van die welke bij de kracht hebbende wetten zijn vastgesteld, is verbindende voor allen, die zich op het grondgebied van den Staat bevinden, en dus ook van toepassing op een vreemdeling, die op dat grondgebied als landmeter opmetingen doet voor een vreemdeling, met eene meetketting die niet beantwoordt aan de vereischten bij het Kon. besluit van 25 Julij 1819 vastgesteld.

b H. R. 31 Julij 1866, Concl. conf.

25. Aan art. 2 van het Kon. besl. v. 27 October 1827, nopens de daarbij voorkomende aanwijzing van waren, welke bij de maat worden verkocht, kan geene andere strekking toegekend worden, dan om te bepalen dat, wanneer de bedoelde waren bij de maat zullen worden verkocht, men zich van geene andere dan de Nederlandsche

maat zal mogen bedienen, doch zonder alle andere wijzen van verkoop te hebben willen ongeoorloofd verklaren. Het verkoopen derhalve van aardappelen bij het mandje is niet strafbaar.

a H. R. 19 October 1858, Concl. contr.

26. Vermits alleen goed en deugdelijk Nederlandsch gewigt moet en kan geijkt of herijkt worden, stelt het gebruik maken van ongeijkt gewigt, verschillende van de bij de wet vastgestelde gewigten, geen misdrijf daar.

Noordwijk Kgr. 11 Junij 1863.

27. De oude Amsterdamsche el stelt daar eene buiten gebruik gestelde of afgeschafte maat, zoodat hij die op eene openbare verkooping eene Nederlandsche el op zoodanige wijze heeft ingerigt, dat dezelve daarstelt eene oude Amsterdamsche el en die als zoodanig gebruikt, strafbaar is.

Zaandam Kgr. 9 Februarij 1867.

28. Eene koopvrouw is niet strafbaar omdat in haar mars wordt voorhanden gevonden een stuk of overgebleven gedeelte van eene halve Ned. el, waarop niet voorkomt de jaarletter van den herijk over het laatst verloopen jaar; zoodanig voorwerp is noch als valsche, noch als onherijkte, noch als afgeschafte maat te beschouwen. Eerst het gebruik maken van dat stuk el zou aan misdrijf doen denken.

Lemmer Kgr. 23 Februarij 1869.

29. Het als koopman in zijn pakhuis (of verkoopplaats) voorhanden hebben en gebruik maken van eene blikken maat is strafbaar volgens het Kon. besluit van 18 December 1822. Van ijking van eene zoodanige gebruikt wordende afgeschafte maat kan geene sprake zijn.

Purmerende Kgr. 31 Julij 1856.

30. Volgens het Kon. besluit van 18 December 1822 is strafbaar het in een winkel voorhanden hebben van eene afgeschafte ellenmaat, en wel overeenkomstig art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), terwijl tot toepassing der straffen bedreigd bij art. 479, n° 6 en 480 C. P., het gebruik maken daarvan wordt gevorderd.

Amsterdam 19 Januarij 1860, vern. Amsterdam Kgr. I 11 November 1859. — Zaandam Kgr. 5 Junij 1858, omtrent het vereischte ter toepassing van art. 479, n° 6 C. P., — waaromtrent anders 's Gravenhage Kgr. 21 Januarij 1858. — Alphen Kgr. 6 October 1855.

31. Het geijkt zijn van een valsch gewigt belet niet de toepassing van art. 479, n° 5 C. P. (omtrent valsche gewigten enz.).

Roermond 17 October 1855, vern. Horst Kgr. 17 Augustus 1855.

32. Eene door den ijker afgekeurde maat is te beschouwen als eene valsche maat.

Alphen Kgr. 6 October 1855.

33. Een overblijfsel of stuk van eene Nederlandsche maat is niet als maat te beschouwen, en de qualificatie van defecte, valsche of onherijkte maat komt niet te pas. Ontslag van regtsvervolging wegens het voorhanden hebben van dat stuk.

Alphen Kgr. 4 Januarij 1856.

34. Het voorhanden hebben van ongeverifieerde of onherijkte medicinale gewigten levert geene strafbare daad op, zoo lang geene tijdsbepaling tot het verifiëren of herijken, overeenkomstig art. 5 Kon. besluit van 21 October 1819 (Sb. n° 51) heeft plaats gehad.

N.-Holland 10 Julij 1860.

35. Het voorhanden hebben van onherijkte gewigten kan geenszins met het niet hebben van gewigten worden gelijkgesteld. Dit laatste is als wanbedrijf afzonderlijk strafbaar gesteld.

Amsterdam 20 Januarij 1848.

36. Het bloot aanwezig zijn van afgeschafte of onherijkte maten en gewigten in de opene magazijnen of werkplaatsen van fabrikanten of handwerkslieden, stelt de overtreding daar van art. 1 van het Kon. besluit van 18 December 1822 (Sb. n° 52) en art. 1 van dat van 30 Maart 1827 (Sb. n° 13), strafbaar volgens art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. n° 12), onverschillig of zij tot eenige en ook tot welke werkzaamheid gebruikt waren.

f H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf. — *g* H. R. 4 Februarij 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 19 Junij 1860, Concl. conf. — Amsterdam 2 Januarij 1845. — Amsterdam 19 Januarij 1860. — Anders Zierikzee 14 Junij 1839. — Vollenhoven Kgr. 2 October 1868.

37. Het aanwezig of voorhanden zijn van maten en gewigten in verkoop- en werkplaatsen en andere dergelijke, ook in herbergen, moet beschouwd worden als te zijn een gebruik in den handel, hetgeen niet zonder voorafgaande ijking is toegelaten, en is dit bepaald insgelijks betrekkelijk op steenen en aarden vochtmaten, ofschoon niet aan herijk onderworpen.

c H. R. 30 Maart 1859, Concl. conf. — Anders ten aanzien van voorwerpen tot meting van drooge waren, Tholen Kgr. 11 September 1857.

38. Het in de schenkkamer eener herberg voorhanden hebben van 40 ongeijkte bierglazen is dan alleen strafbaar, wanneer is uitgemaakt dat zij tot maat bestemd waren. Art. 4 Kon. besluit van 22 Maart 1829 (Sb. n° 5).

c H. R. 26 October 1852, Concl. contr. vern. Limburg.

39. Ofschoon zoowel uit art. 13 van het Kon. besluit van 25 Maart 1826 (Sb. n° 5) als volgens het op dit punt geheel gelijkluidend Kon. besl. van 15 April 1843 (Sb. n° 13) wel blijkt, dat schalen en gewigten in den winkel der bakkers en broodslijters moeten aanwezig zijn, ten einde des noods daarvan, òf van wege het bestuur, òf door de verbruikers gebruik kunne worden gemaakt om het brood te wegen, volgt echter daaruit niet, dat de broodwegers geen gebruik mogen maken van de schalen en het gewigt door hen zelven medegebragt, maar verpligt zouden zijn te wegen met de schaal en het gewigt bij de bakkers voorhanden.

Amsterdam Kgr. II 29 Maart 1847.

40. Bij art. 6 van het reglement op de botervaten in de provincie Groningen van 24 Augustus 1841, goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 October 1841, n° 62, is alleen verboden het afleveren, verkoopen of te koop aanbieden van Groninger boter in andere dan Groninger vaten. Het is alzoo verkeerdelijk toegepast op het zonder vermelding van oorsprong vervoeren van boter in vreemde vaten.

b H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf.

41. Onder de werkplaatsen, alwaar het niet geoorloofd is afgeschafte of onherijkte maten

en gewigten voorhanden te hebben, zijn begrepen alle werkplaatsen, om het even of deze al dan niet voor het publiek toegankelijk zijn; met dat gevolg, dat alzoo ook de bakkerij van eenen banketbakker onder die werkplaatsen behoort.

a H. R. 29 Augustus 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 17 Maart 1858, Concl. conf. ten aanzien eener broodbakkerij, — waaromtrent anders, met het oog op art. 11 der wet van 7 April 1869 (Sb. nº 57), *c* H. R. 2 Mei 1871, Concl. contr.

42. Volgens art. 2 van het Kon. besluit van 30 Maart 1827 (Sb. nº 13) is wel strafbaar gesteld tegen winkeliers het voorhanden hebben van onherijkte gewigten in winkels, open magazijnen, verkoop- of werkplaatsen, of uitstallingen, doch onder de in dat artikel genoemde plaatsen kan niet worden gerangschikt de voor het publiek niet toegankelijke meelzolder van een broodbakker, uitsluitend dienende tot bergplaats van meel.

d H. R. 28 Junij 1865, Concl. conf.

43. Om in het verbod, vervat in art. 11 der wet van 7 April 1869 (Sb. nº 57) te vallen, is het genoeg dat de onwettige maten of gewigten voorhanden zijn bevonden op eene plaats, bestemd of gebruikt, o. a. tot het afleveren of in ontvang nemen van waren. Een korenmolen valt dus geheel binnen het bereik van dat wetsartikel.

H. R. 9 Januarij 1872, Concl. conf. vern. Gorinchem 11 October 1871, waarbij was verniet. Sliedrecht Kgr. 10 Augustus 1871.

44. Na de feitelijke beslissing, dat het achterhuis waar onherijkte gewigten werden bevonden, geheel van den winkel des beklaagden koopman is gescheiden, en niet is een open magazijn, eene verkoop- of werkplaats, of uitstalling, kan er niet gedacht worden aan het aldaar strafbaar voorhanden hebben van onherijkte gewigten.

a H. R. 6 November 1855, Concl. conf.

III.

45. Art. 7 der wet v. 7 April 1869 (Sb. nº 57) wordt overtreden bij eene akte, welke zonder bijvoeging van het woord vierkante, niets dan roeden zou vermelden; er zou dan twijfel overblijven of in de akte oude of nieuwe roeden vermeld zijn.

a H. R. 14 October 1870, Concl. contr. Adv.-Gen. Karseboom, die van oordeel was dat de weglating van vierkante altijd strafbaar was.

46. *Roeden* en *ellen* vermeld in een exploit van beslag op onroerend goed, kunnen uit den aard der zaak niets anders zijn dan *vierkante* roeden of ellen; dus is geene andere vlaktemaat vermeld dan die welke bij art. 3 der wet van 1869 zijn erkend. Art. 7 dier wet verbiedt niet de nieuwe maten op eene andere dan de in art. 3 opgegeven, mits even ontwijfelbare wijze te vermelden.

e H. R. 30 December 1870, Concl. contr. verw. de cass. tegen Groningen 30 September 1870.

47. De aanduiding van eene oppervlakte door roeden kan gedaan worden zonder bijvoeging van vierkante, wanneer zulks geschiedt in dier voege, dat op eene even ontwijfelbare wijze blijkt van het gebruik der nieuwe maten, zoo als, wanneer de roeden als onderdeelen van bunders vermeld worden, of het woord roeden in dezelfde akte een aantal malen steeds blijkbaar als vierkante roeden voorkomt.

a H. R. 14 October 1870 Concl. contr. bev. *b* Gorinchem 26 Julij 1870.

48. Uit het voorschrift van art. 7 der wet van 7 April 1869 (Sb. nº 57) volgt niet, dat de notarissen in hunne akten de nieuwe maten en gewigten niet met andere woorden dan de in art. 3 opgenoemde mogen vermelden, indien daaruit slechts ondubbelzinnig blijkt dat de bedoelde maten en gewigten zijn de nieuwe in die wet aangeduide. Het is dus den notaris niet verboden in eene akte van verkoop van onroerend goed de vlaktemaat met roeden en ellen, zonder bijvoeging van het woord *vierkante* uit te drukken.

H. R. 16 Junij 1871, Concl. conf.

49. De wet van 7 April 1869 (Sb. nº 57) verbiedt het bezigen van andere benamingen van maten dan de daar in art. 3 genoemde, niet alleen om het *gebruik* van vreemde of afgeschafte maten te weren, maar ook om door zich te bedienen van de wettelijke *benamingen*, deze algemeen gebruikelijk te doen zijn. Het is dus niet noodig dat de verboden benamingen «dagwerken, veenroeden, roeden» juist gebezigd worden om eene maat uit te drukken.

b H. R. 22 September 1871, Concl. contr. — Cf. Drenthe 28 October 1871.

50. Wanneer in eene notariële akte slechts de oude landmaat is vermeld, om onder meer andere kenmerken in het algemeen de landen aan te wijzen, welke partijen op het oog hebben, en het onderwerp van hun contract uitmaken, en de nieuwe of thans gebruikelijke landmaat is gebezigd daar waar partijen er op uit zijn, om elkander omtrent de maat of hoegrootheid der afzonderlijke stukken lands te verstaan, bestaat geene overtreding. Evenmin is verboden de vermelding van de oude maat, indien zij slechts eene aanduiding is van het land, dat partijen bedoelden, en geenszins eene regtstreeksche vermelding van de oude maat, nevens de nieuwe, strekkende om de verhouding tusschen deze beide aan te wijzen, en alzoo de juiste hoegrootheid van het land, waarover men handelde, kenbaar te maken, ten gerieve van diegene der partijen of van beide partijen, die nalatig mogten zijn gebleven om zich de nieuwe maat eigen te maken.

b Groningen 22 April 1843, beslissende tevens, dat het verbod van de vermelding der oude maat niet toepasselijk is op akten of stukken, verleden voor, of opgemaakt door openbare ambtenaren, maar op *publieke* stukken,. dat is de zoodanige, die *publiek* worden gemaakt, of tot het publiek zijn gerigt.

51. Overtreding door een notaris van de wet op de maten en gewigten, door perceelen te vermelden, als zijnde groot twaalf morgen, 43 roeden.

Dordrecht 16 Junij 1834. — Dordrecht 5 Junij 1837, alwaar de perceelen waren aangeduid als groot... gemeten.

52. «Dagwerk» en «veenroede» worden in de wet van 1869 niet vermeld als maten (waarmede de turf bij de eerste bewerking wordt

gemeten) en mogen alzoo die benamingen in een deurwaarders-exploit niet voorkomen.

Drenthe 28 October 1871.

53. Het is bij de wet van 1869 niet verboden prijzen van koopwaren, in stede van de eenheid eener maat, met veelvouden van eene kleinere doch ook bij de wet erkende maat aan te kondigen, bv. «69 duim, 20 cents» op etiquetten van manufacturen.

b H. R. 24 Januarij 1871, Concl. conf.

54. Waar feitelijk is beslist dat de woorden *aam* en *ton* niet voorkomen in het ligchaam der door den beklaagde als deurwaarder beteekende sommatie, maar in eene aan het hoofd van dat exploit gestelde nota, die niet blijkt te zijn een door hem opgemaakt stuk, en veeleer te houden is voor eene van den requirant afkomstige rekening, — kan art. 7 der wet van 1869 niet zijn overtreden, vermits de gezegde benamingen niet voorkomen in het «door hem opgemaakt stuk.» Wat daarvan zij in jure civili, bedoelde nota kan in foro criminali niet bij uitbreiding van gezegd artikel geacht worden deel te maken van het exploit.

H. R. 5 October 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Maastricht 8 Julij 1871.

55. Het voorschrift van art. 3 der wet van 21 Augustus 1816 (Sb. n° 34), dat te rekenen met den 1ⁿ Januarij na het tweede jaar der invoering (Kon. besl. v. 16 Augustus 1823, Sb. n° 32) er op geene pretentiën of regtsvorderingen hoe ook genaamd, gegrond op akten van dien of lateren datum, zou mogen regt gesproken worden, indien bij die akten zelve de berekeningen niet ingevolge het nieuwe stelsel waren uitgedrukt, — houdt een voorschrift in van vorm, en is volgens art. 2 Ov. ook thans, nu die wet bij art. 43 der wet van 7 April 1869 (Sb. n° 57) is afgeschaft, nog geldig voor akten die vóór die afschaffing zijn in het leven geroepen. Ambtshalve toepassing, hoewel de grieven des gedaagden niet steunden op de bepalingen der huurovereenkomst, waar van de afgeschafte maten sprake is.

Nijmegen 12 December 1871, doch vern. bij Gelderland 1 Mei 1872.

56. Er kan geen regt worden gedaan op eene vordering tot het bekomen van schadevergoeding wegens het vervoeren van mest, in strijd met een huurcontract, waarin de nieuwe maat is uitgedrukt, indien de vordering zelve de oude maat vermeldt. Er heeft dus geene regtsweigering plaats, en art. 48 Rv. mist in deze alle toepassing.

b H. R. 2 April 1847, Concl. contr. verw. de cass. tegen Friesland 20 Mei 1846. — Utrecht 5 Junij 1867, waarbij niet-ontvankelijk is verklaard de vordering tot betaling van slikgeld, ingevolge eene akte waarbij het bedrag daarvan per Rijnl. roede was uitgedrukt.

57. Het is eene verkeerde opvatting van de wet, wanneer men een document, alleen bevattende de opgaaf van hetgeen het onderwerp der vordering en de oorzaak der schuld uitmaakt, rangschikt onder de akten, welke bij art. 3 der wet van den 21 Augustus 1816 (Sb. n° 34), bepalende het eenvormig stelsel van maten en gewigten, zijn vermeld of bedoeld.

b H. R. 2 December 1853, Concl. conf.

58. De bepaling van art. 3 der wet v. 21 Augustus 1816 (Sb. n° 34), «dat geen regt mag »gesproken worden op pretentiën of regtsvor»deringen, gegrond op akten, indien bij die »akten zelve de berekeningen niet ingevolge »het nieuwe stelsel zijn uitgedrukt,» bedoelt niet dat de vordering op eene schriftelijke akte moet zijn gegrond, maar het woord akte is ook toepasselijk op elke handeling, overeenkomst of erkentenis, bv. eene smidsrekening, waarin de werkzaamheden in oude maten zijn uitgedrukt.

Amsterdam Kgr. IV 1 Junij 1858, beslissende tevens dat de eischer in zoodanig geval zijnen eisch kan wijzigen en met de wet in overeenstemming brengen. — Implicite in gelijken zin *b* H. R. 2 April 1847. — Anders 's Gravenhage 10 Maart 1859, bij eene vordering tot betaling van geleverde vloertapijten.

59. Het gebruik maken van de benaming van oude maten in eene dagvaarding leidt niet tot niet-ontvankelijkheid, wanneer voor de levering in die maten betaling wordt geëischt.

's Hertogenbosch 20 December 1852.

60. Hoewel meeden of meeten (zekere afdeelingen land door grippen van elkander gescheiden) grootheden zijn, noch bij het oude, noch bij het nieuwe stelsel van maten en gewigten bekend, moet echter de vordering, waarbij de eischer stelt geregtigd te zijn tot de tienden van tien meeden garst, en schadevergoeding van den tiendpligtigen gedaagde vordert, op grond dat hij, zonder dat de 24 uren na de voorafgaande waarschuwing waren verloopen, eigenmagtig en eigendunkelijk was overgegaan tot het vertienden dier aan den eischer toekomende tienden, — niet worden verklaard niet-ontvankelijk op grond van art. 3 der wet van 21 Augustus 1816 (Sb. n° 34), verbiedende om zich van andere maten en gewigten te bedienen dan bij die wet zijn uitgedrukt, en voorts bepalende, dat te beginnen met den eersten Januarij na het tweede jaar der invoering van dat nieuwe stelsel, er op geene pretentiën, regtsvorderingen enz. hoegenaamd, gegrond op actiën van dien of lateren datum, regt zal mogen gesproken worden, indien bij die akten zelve de berekeningen niet ingevolge het nieuwe stelsel zijn uitgedrukt. Er is toch van die maat geen gebruik gemaakt, en evenmin zijn daarop berekeningen gebouwd.

Brielle 4 December 1863, Concl. contr. O. M., dat concludeerde (op grond van het gebruik maken van maten niet bij de wet bekend) tot niet-ontvankelijk-verklaring van de vordering.

IV.

61. Uit de algemeene voorschriften, vervat in art. 2 en 3 Kon. besl. v. 18 December 1822, art. 3 Kon. besl. v. 30 Maart 1827 en art. 4 Kon. besl. v. 27 October 1827, kan niet worden afgeleid, dat overtredingen ter zake van maten en gewigten alleenlijk kunnen bewezen worden door processen-verbaal van politie-beambten of van de ijkers der maten en gewigten; ook alle andere bewijsmiddelen zijn daartoe admissibel.

c H. R. 21 April 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Augustus 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 13 October 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 2 Februarij

1847, Concl. conf. ten aanzien van het proces-verbaal van een veldwachter. — Anders Overijssel 28 Januarij 1847, ten opzigte van een proces-verbaal, opgemaakt door twee veldwachters en politie-bedienden eener gemeente.

62. Bij veroordeeling wegens het voorhanden hebben van onherijkte of afgeschafte maten en gewigten, behoort de verbeurdverklaring daarvan te worden uitgesproken; art. 479, n° 6, en art. 481 C. P.

a H. R 1 Augustus 1843, Concl. conf. vern. *b* N.-Holland 30 Maart 1843. — *a* H. R. 3 October 1843, vern. Zeeland 19 Junij 1843, waarbij de confiscatie alleen op het gebruik maken der maten enz. was toepasselijk geacht, — en waarbij was bev. Middelburg 14 April 1843, dat de verbeurdverklaring alleen gegrond achtte op het Kon. besl. v. 30 Maart 1827, en ze dus als onwettig vastgesteld beschouwde. — Op dezen grond, en ook op dien bij evengemeld arrest v. Zeeland vermeld, is de verbeurdverklaring mede geweigerd bij Middelburg 23 October 1843, doch vern. bij Zeeland 8 Januarij 1844, — en voorts nog bij Middelburg 22 Februarij 1844. — *c* H. R. 31 Augustus 1844, Concl. conf. vern. Groningen Hof 15 Junij 1844. — *d* H. R. 4 Maart 1845. — *b* H. R. 1 April 1845. — *c* H. R. 29 April 1845. — *a* N.-Holland 10 Februarij 1845. — Anders Haarlem 27 October 1842, — 's Gravenhage 12 November 1844, — en Rotterdam 21 Januarij 1845, — op grond dat het Kon. besluit v. 1827 verwijst naar de wet v. 6 Maart 1818, welke geene verbeurdverklaring bedreigt.

63. Bij veroordeelingen wegens overtreding van de verordeningen op het stuk der maten en gewigten, moet de verbeurdverklaring bepaald worden tot de gevallen bij art. 479, n°s 5 en 6 C. P. bedoeld, namelijk wanneer de maten en gewigten bevonden worden valsch te zijn, of wanneer gebruik is gemaakt van maten of gewigten, verschillende van die, welke bij de wetten zijn vastgesteld. Het blootelijk voorhanden vinden van ongeijkte of onherijkte maten of gewigten, in de magazijnen, winkels enz., kan de verbeurdverklaring derzelve niet wettigen.

a H. R. 8 October 1845, Concl. contr. verw. de cass. tegen Z.-Holland, waarbij was bev. Rotterdam 21 Januarij 1845. — *b* H. R. 21 October 1845, Concl. contr. — *c* H. R. 17 Maart 1846. — *g* H. R. 4 Februarij 1851. — Utrecht 24 October 1850. — Cf. *b* N.-Holland 23 Junij 1842, waarbij de verbeurdverklaring is uitgesproken wegens het in gebruik hebben van niet behoorlijk herijkte gewigten.

64. Iemand, die veroordeeld wordt wegens het voorhanden hebben van valsch gewigt, kan niet tevens worden veroordeeld omdat dat valsch gewigt onherijkt was.

b N.-Holland 9 October 1843.

Afkondig. 3 v.
Agent v. politie 61.
Bewijs Bz. 55 v.
Bewijs Sz. 61.
Botervaten 40.
Broodbakk. 41.
Dagvaard. Sz.
Dagwerken 49, 52.
Deurwaard. 54.
Expediteur 9.
Gebruik 10 v. 24 v. 36 v. 39, 60.
Gedep. Staten 1 v.
Geneeskunde 12 v.
Herbergen 37.
Herijk 1 v. 34.
Inhoudsmaten 16 v. 37.
Jagt en V. 15, 22.
Klagte en aangifte.
Landbouwer 6 v.
Luister 18.
Maatr. v. inw. best.
Magazijnen 36, 44.
Meter 60.
Mot. v. vonnis 38.
Notaris 48, 50 v.
Openb. Min.
Regtsgr. en regtsmidd. 56.
Regtsweig. 56.
Roede 45 v.
Schrift. bewijs Bz. 55 v.
Schrift. bewijs Sz. 61.
Straffen 61 v.
Strijksels 17.
Unster 18.
Vaatwerk 19 v. 40.
Valsche m. en gew. 31 v.
Veenroede 49.
Veldwachter 61.
Verbeurdverkl. 62 v.
Voorhandig 14, 29 v. 42.
Vreemdelingen 24.
Wet 24, 55.

MEDEDADER.

I. Wie als zoodanig is aan te merken.
II. Aansprakelijkheid; straffen.

I.

1. Mededaders zijn daarin onderscheiden van medepligtigen volgens het 3de lid van art. 60 C. P., dat gene op het oogenblik dat en de plaats waar het misdrijf wordt gepleegd, dadelijk en regtstreeks tot de uitvoering daarvan medewerken, terwijl deze door hulp en bijstand in de bedrijven, die dienden om het voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of in de bedrijven die het voltooiden, daaraan op eene meer verwijderde wijze deelnemen.

a H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf. — *h* H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 27 April 1846. — *d* H. R. 1 December 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 23 April 1850. — *c* H. R. 14 Mei 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 15 October 1867, Concl. conf. — *a* H. R. 31 December 1867, Concl. conf.

2. Zij, die bij het plegen van een diefstal tot beveiliging van den dader op schildwacht staan, zijn mededaders.

a H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf. — Gelderland 10 September 1839. — 's Gravenhage 12 Maart 1860.

3. Twee vrouwen, die zich aan beide zijden van eenen persoon plaatsen, hem liefkozen en omhelzen, met het oogmerk om een ander gemakkelijk te maken en behulpzaam te zijn in de uitvoering van zijn voornemen om dien persoon iets te ontvreemden, zijn mededaders.

b H. R. 27 April 1846, Concl. conf.

4. Wanneer twee personen gezamenlijk in een land komen om arglistig koeijen te melken, en de een door het drijven van dezelve achter eene heg den ander in het melken behulpzaam is, dan is eerstgenoemde mededader.

d H. R. 1 December 1846, Concl. conf.

5. Hij die medegewerkt heeft tot eene mishandeling, dienende als middel tot het plegen van diefstal, moet beschouwd worden als mededader van diefstal met geweldoefening gepleegd.

c H. R. 23 April 1850, Concl. conf.

6. Teregt zijn als mededaders van diefstal beschouwd zij, die bij het plegen daarvan ook op de hofstede zijn gekomen en gezamenlijk met den dader het gestolene hebben vervoerd, vervolgens een gedeelte der gestolene eetwaren hebben gebruikt, en een ander gedeelte verkocht en de opbrengst onderling verdeeld.

d H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf.

7. Teregt zijn als mededaders van diefstal aangemerkt zij die door gewelddadigheden aan den bewoner de wegneming hebben bevorderd.

a H. R. 16 December 1862, Concl. conf.

8. Hij die met anderen de reeks manoeuvres beraamd heeft om iemand op eene bepaalde wijze af te zetten, daaraan een werkdadig deel genomen en den buit mede verdeeld heeft, is niet medepligtig aan opligting, maar mededader van dat misdrijf, al heeft hij niet zelf de rol gespeeld van dengenen die zich daarbij als politie-agent heeft uitgegeven, en al kan zijn persoonlijk aandeel in het feit, afgescheiden van dat zijner medestanders, niet als wanbedrijf, bepaaldelijk als bedriegelijke opligting, gequalificeerd worden.

c H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

9. Eene den dood, niet dadelijk maar in hare gevolgen, veroorzaakt hebbende verwonding, kan zeer wel regtstreeks door onderscheidene personen te zamen, als gezamenlijke daders, en niet slechts door éénen, met zijdelingschen bijstand van anderen, als medepligtigen worden bedreven.

a H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf.

10. Om ook op hen, die door lastgeving de ontduiking of overtreding, bv. door frauduleusen invoer ter zake van plaatselijke belastingen doen plegen, de straffen toe te passen, op die wanbedrijven gesteld, wordt niet gevorderd, dat de plaatselijke verordening zelve zoodanige lastgevers uitdrukkelijk strafbaar verklaart, zoo als dat ten aanzien van de strafbaarheid van poging tot wanbedrijven wordt vereischt. Zulke lastgevers zijn in het algemeen, naar den geest van het C. P., onder mededaders begrepen, en terwijl dit mede in zaken van plaatselijke belasting bij de Gem.wet in beginsel is erkend, is het voldoende, dat er hetzij uitdrukkelijk, hetzij naar de kennelijke bedoeling der plaats. verordening ten hunnen aanzien geene uitsluiting heeft plaats gehad.

a H. R. 2 October 1855, Concl. contr. — *a* H. R. 9 Februarij 1858, Concl. conf. bij lastgeving door een bierbrouwer aan zijn zoon, om eene verkeerde aangifte ten uitvoer te doen. — *a* H. R. 15 Mei 1860, Concl. conf. — Z.-Holland... (8). — Cf. in anderen zin *d* H. R. 11 Januarij 1859, beslissende dat niet strafbaar is de afzending van een aantal goederen, door middel van een beurtschipper, zonder aan dezen op te geven of te doen opgeven, dat zich daaronder accijnspligtige goederen bevonden, zoodat daarvan volgens het voorschrift der betrekkelijke plaatselijke verordening geene aangifte ter plaatse van aankomst gedaan werd. — Daarmede stemt overeen *a* Gelderland 24 October 1866.

II.

11. De strafbaarheid van elk der mededaders moet niet afgemeten worden naar het aandeel dat ieder individueel heeft gehad in de gezamenlijk bedreven misdaad en hare qualificatie, maar veeleer naar het aandeel in de bewustheid der misdadige middelen, welke tot volvoering der misdaad werden vereischt.

k H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 15 Augustus 1851, Concl. conf. waarbij als mededader van den gequalificeerden diefstal werd beschouwd hij die mede ter plaatse tegenwoordig was en de opbrengst van het gestolene mede had verdeeld. — Gelderland 10 September 1839, omtrent een diefstal voorafgegaan door doodslag, aan welke misdaad als mededader mede werd schuldig verklaard hij, die behulpzaam was geweest in het plegen van den diefstal en het vervoer der gestolen goederen, terwijl hij van den doodslag, door een ander begaan, bewust was.

12. De strafwet bevat geene bepaling, volgens welke de zwaardere qualificatie, die aan een misdrijf ten aanzien van eenen co-auteur, uit hoofde der bijzondere betrekking waarin hij zich bevindt (in casu als schippersknecht), moet gegeven worden, op de qualificatie van het misdrijf, ten aanzien van andere hoofddaders, van invloed moet zijn.

a H. R. 26 Junij 1839, Concl. conf.

13. De omstandigheid, dat de eigenlijke hoofddader van een diefstal, uit hoofde van zijne betrekking tot den bestolene, volgens art. 380 C. P. niet strafbaar is, kan niet ten gevolge hebben, dat zij, tusschen wie eene bepaalde zamenwerking en werkelijke deelneming aan de volvoering van het misdrijf heeft plaats gehad, niet als mededaders, maar als medepligtigen zouden moeten beschouwd worden.

d H. R. 21 Augustus 1849, Concl. conf.

14. Wanneer het vaststaat, dat een diefstal bij vereeniging van twee personen is gepleegd, dan kan het niet bekend worden van den eigenlijken dader der ontvreemding niet beletten, dat een ander, die door wil en daad regtstreeks tot de uitvoering van het misdrijf heeft medegewerkt, als mededader wordt gestraft.

b H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf.

15. Mededaders van opzettelijk gepleegd geweld of beleedigingen op een persoon bedreven, zijn aansprakelijk voor de gevolgen der door hen in vereeniging gepleegde handelingen, welke in dat geval ook moeten geacht worden door hen gewild te zijn, bv. ingeval als wettig en overtuigend bewezen is aangenomen: dat de eerste besch. den verslagene is nageloopen, onmiddellijk gevolgd door zijne medebeschuldigden; dat de verslagene toen is aangevallen, geslagen en mishandeld, doch aan zijne vervolgers ontkomen zijnde, bebloed en met gescheurde kleederen in de woning van A is gevlugt, maar daaruit ook weer verdreven; dat hij toen verder is vervolgd en achterhaald nabij de woning van B, van een paal waaraan hij zich vasthield is losgerukt, geslagen, op den grond geworpen en getrapt door marine- en koopvaardij-matrozen, eindelijk is neergevallen en na een paar zuchten is overleden, — en daarop voorts is overwogen dat de besch. alleen in vereeniging met elkander en buiten hen niemand aan deze feitelijkheden hebben deelgenomen. Ten onregte wordt beweerd dat niet zou zijn uitgemaakt wie der besch. tot de laatste mishandeling heeft medegewerkt.

b H. R. 9 September 1863, Concl. conf. — *c* H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf. hoewel in dat geval door den judex facti was aangenomen dat een der medebesch. aan de mishandeling geen deel had genomen, doch overigens overwogen, dat de misdaad van manslag en diefstal gezamenlijk was ondernomen.

Aansprak. Sz. 11 v.
Bevord. v. zedeloosh.
Diefstal 2 v. 6 v. 11 v. 14 v.
Doodslag 9, 15.
Gem. belasting 10.
Jagt en Visscherij.
Medepligtigh. 1 v. 8 v. 13.
Mishandeling 5, 7, 9 v.

Mot. v. vonnis. | Strafbaarheid 11 v.
Opligting 8. | *Verbrek. v. afsluit.*
Rebellie. | Verwantschap 13.

MEDEDEELING VAN STUKKEN.

I. Van welke stukken; gebruik; gemeene. Originelen.
II. Procedure tot mededeeling.
III. Mededeeling zelve; weigering.

I.

1. De mededeeling van stukken voorgeschreven in het Wetb. van Kooph. en in dat van Burg. Regtsv. verschillen geheel van aard, en die voorschriften zijn met geheel verschillende bedoeling gegeven. De eerstgemelde hangt volgens het Wetb. v. Kooph., althans in de meeste gevallen, van het regterlijk goedvinden af en kan alzoo door de Regtbank worden verleend of geweigerd, terwijl de andere mededeeling, volgens het Wetb. v. Burg. Regtsv. meer algemeen een vaste regel is, waaraan partijen en ook de regter zijn gebonden. Niet-ontvankelijkverklaring van de vordering tot openlegging van het oorspronkelijk schuldregister, bij eene vordering tot betaling volgens een overgelegd extract daaruit, — met reserve om die openlegging nader te bevelen.
Rotterdam 13 September 1839.

2. Eene mededeeling van stukken komt slechts te pas, voor zooverre eene partij tegen hare wederpartij daarvan zijdelings of directelijk gebruik maakt of tracht te maken, maar niet waar de partij geene stukken gebruikt, zich daarop niet beroept, er zelfs geene melding van maakt en waar het alzoo onzeker is of er stukken bestaan.
Amsterdam 9 Junij 1843. — Sneek 29 September 1841. — Groningen 20 Maart 1846. — Amsterdam 21 November 1849, Concl. conf. — Goes 30 Januarij 1860. — Amsterdam 13 November 1862. — Cf. Amsterdam 24 November 1848, de mededeeling bevelende aan het geopposeerd bestuur der registratie, van al de stukken door den opposant tot grondslag der oppositie gelegd.

3. Een eischer die zich niet uitdrukkelijk bij zijne dagvaarding op bewijsstukken beroept, kan niet verpligt worden tot mededeeling van stukken, die slechts implicite tot grondslag der actie liggen.
Amsterdam 31 Januarij 1868. — Utrecht 3 Julij 1854, ten aanzien van stukken, waarvan de eischer nog geen gebruik heeft gemaakt, maar waarvan hij eventueel naar aanleiding der verdediging zou kunnen gebruik maken.

4. Wanneer een gedaagde, na de feitelijke positieven des eischers te hebben ontkend, ongehouden een verhaal doet van de feiten, die tusschen partijen bestaan, en welke feiten uit documenten zouden kunnen blijken, zonder dat hij echter aanbiedt de door hem verklaarde feiten te bewijzen, of eenig bescheid ten dien einde mededeelt, dan kan de eischer niet beweren, dat er stukken tegen hem worden gebruikt, noch vorderen dat hem de oorspronkelijke stukken worden medegedeeld.
b Hoorn 23 Januarij 1850.

5. Geene der partijen kan mededeeling van stukken vragen, op grond dat de wederpartij zich reeds vroeger tegen haar op die stukken zou hebben beroepen, ter gelegenheid van tegenspraak op het verzoek om het gevoerde geding gratis te mogen voeren.
b Hoorn 23 Januarij 1850.

6. De eischer heeft in eene procedure tot afpaling het regt mededeeling te vorderen van de stukken, welke de gedaagde wel niet bepaald aanhaalt, maar waarvan hij moet geacht worden heimelijk gebruik te maken.
Hoorn 30 Junij 1841.

7. Onder de uitdrukking «stukken welke gebruikt worden,» voorkomende in art. 148 Rv., kan niet worden begrepen het ter loops vermelden van stukken, veelmin het aanhalen van daadzaken tot welke die stukken betrekkelijk kunnen worden gemaakt, maar het bezigen van die stukken tot steun van eenige regtsvordering.
Amsterdam 6 Augustus 1844. — Amsterdam Kgr. I 22 Februarij 1871, bev. bij *a* Amsterdam 24 Mei 1871, Concl. conf.

8. De gedaagde kan niet geacht worden van de hem gegeven kwijtingen gebruik te maken en tot de mededeeling daarvan verpligt te zijn, wanneer hij met ontkenning van de beweerde huur, bloot te kennen geeft dat hij voor het gebruik van een gedeelte der zathe en landen in geschil betalingen heeft gedaan en kwijtingen heeft ontvangen.
Heerenveen 30 Junij 1869, bev. bij Friesland 30 November 1870.

9. In eene aanhangige procedure kan geene mededeeling worden geëischt van stukken, aangehaald in eene sommatie, die de dagvaarding voorafgaat, wanneer daarvan geen gebruik wordt gemaakt in de dagvaarding zelve of in de opgevolgde conclusiën.
's Hertogenbosch 21 November 1851.

10. Hij die zijne vordering op een schuldboek grondt, kan de overlegging daarvan niet weigeren, al is hij geen koopman.
Amsterdam 15 Februarij 1865.

11. Hoezeer in het algemeen, en bij een geschil over eene overeenkomst van verzekering voor arbiters gevoerd in het bijzonder, bv. bij eene vordering tot vergoeding van schade ten gevolge van zee-evenementen, den regter de bevoegdheid behoort te worden toegekend, om van partijen de overlegging van bewijsstukken te vorderen, welke tot ontdekking van de waarheid en mitsdien tot de beslissing der zaak leiden, behoort het echter in zoodanig geval niet twijfelachtig te zijn of die stukken bestaan en, zoo ja, of zij ter beslissing van het geschil afdoende zijn. Dit is niet het geval ten aanzien van brieven, waarin het sluiten der verzekering en de overkomene schade worden berigt, zoo lang regtens niet blijkt dat die brieven zijn van die dagteekening en dien inhoud als de eischer tot mededeeling poseert, maar de tegenpartij ontkent.
b N.-Holland 8 April 1852.

12. Een rendant van rekening, die zich voor zekere som debiteur stelt, kan niet verpligt worden tot het overleggen van kwittantiën, die hij zelf heeft afgegeven, om te bewijzen dat hij niet meer schuldig is.
Zeeland 11 Januarij 1859.

13. De gedaagde die den koop en verkoop ontkent, is niettemin bevoegd te vragen dat het

monster, waarop die zoude zijn aangegaan, ter griffie worde overgebragt.

a Arnhem 3 December 1863.

14. Indien wordt gevorderd wegruiming van mechanische toestellen en inrigtingen, waarvoor de eischer is geoctrooijeerd en die de gedaagde heeft nagemaakt, kan deze niet beweren dat de Kon. besluiten, waarbij de octrooijen zijn verleend, bij de dagvaarding hadden behooren te zijn gevoegd, indien het in confesso is, dat de kopijen daarvan aan den gedaagde zijn medegedeeld, noch dat de vorm, waarin de Kon. besluiten zijn medegedeeld, niet aan de vereischten der wet voldoet, als zijnde niet op zegel, gedeeltelijk in de Fransche taal en niet geteekend door den deurwaarder, die het exploit heeft gedaan.

Amsterdam 11 Junij 1861, bev. bij *b* N.-Holland 27 Maart 1862, waarbij mede werden verworpen de beweringen: 1° dat wel was overgelegd het besluit, verwijzende naar de beschrijving der geoctrooijeerde voorwerpen, welke daarin niet is opgenomen, alsmede naar een Fransch stuk, getiteld «brevet d'invention,» maar niet blijkt, dat er eenig verband tusschen die beide stukken bestaat; 2° dat de teekeningen niet waren overgelegd; — en voorts beslist, dat de vorm der stukken ter aanvulling der dagvaarding overgelegd, waardoor het belang des gedaagden om zich op de nietigheid (wegens het niet geteekend zijn der stukken) te beroepen, is komen te vervallen, even als dat belang zelf aan het oordeel des regters is overgelaten.

15. De eischer is niet verpligt de bewijsstukken zijner qualiteit bij de dagvaarding mede te deelen; hij kan tot de productie dier stukken slechts gehouden zijn, zoover eene exceptie van non-qualificatie tegen hem opgeworpen wordt.

Maastricht 22 Maart 1860.

16. Om mededeeling van stukken te vragen krachtens art. 1923 B. W., is het niet genoeg dat men eenig belang bij die stukken hebbe, maar moet men, hetzij als mede-onderteekenaar hetzij als eigenaar, daarop een even geldig regt hebben als degene, in wiens bezit die stukken zijn, en moeten zij de zaak in geschil betreffen.

Zeeland 12 October 1847.

17. Eene kwittantie is niet een stuk aan beide partijen gemeen, waarvan de overlegging zou kunnen worden gevraagd.

Groningen 20 Maart 1846. — Assen 25 April 1848. — N.-Braband 18 December 1849, ten aanzien van eene polis van verzekering door een hypotheekhouder aangegaan en waarvan de strekking zelfs in geenen deele was erkend. — Amsterdam 19 April 1861, ten aanzien eener koopakte van turf.

18. Stedelijke registers van uitvoer, waarvan het houden bij de wet of verordening niet verpligtend is gesteld, zijn, indien zij bestaan, niet te beschouwen als authentieke bescheiden voor een ieder toegankelijk, maar als huisselijke papieren, welke niet aan beide partijen gemeen zijn, en waarop dus de bepaling van art. 1923 B. W. niet is toepasselijk.

's Gravenhage 23 Februarij 1849.

19. Art. 148 Rv. is niet van toepassing op akten van prokureurstelling en van sommatie; deze akten zijn niet te beschouwen als stukken, welke door de eene partij tegen de andere worden gebruikt.

Drenthe 9 Februarij 1867.

20. Een boekje waarin iemand de door zijn huurder gedane betalingen aanteekent, behoeft niet te worden overgelegd, althans niet wanneer de tegenpartij, die de productie vordert, daaruit alleen bewijs tegen en niet voor den bezitter wil putten; art. 1918 en 1923 B. W.

's Hertogenbosch 10 April 1868.

21. De verzekeraar die tot schadevergoeding aangesproken, beweert dat de feiten door den eischer niet juist of volledig gesteld zijn, heeft regt te vorderen de mededeeling van het scheepsjournaal voor de verzekerde reis, en wel in zijn geheel.

Amsterdam Arb. 7 Junij 1854.

22. Concept-contracten die niet door partijen zijn onderteekend, kunnen geenszins als een volledig contract of stuk aan beide partijen gemeen worden beschouwd.

Amsterdam 3 October 1848.

23. Een ongeteekend bestek door den aannemer zonder medewerking van den aanbesteder, noch verificatie daarvan, met welk oogmerk dan ook gemaakt, kan niet gezegd worden te zijn een stuk, aan beide partijen gemeen, maar hoort integendeel alleen den aannemer toe. De aanbesteder is alzoo niet-ontvankelijk in zijne incidentele vordering tot overlegging van een afschrift van zoodanig ongeteekend bestek.

Z.-Holland 22 October 1845, bev. Rotterdam 26 Februarij 1845.

24. Eene oorspronkelijke teekening door een architect vervaardigd, uit den aard der zaak behoorende tot het bestek van het timmerwerk van het daar te stellen gebouw, kan gezegd worden een stuk te zijn aan beide partijen (aannemer en aanbesteder) gemeen. In art. 1923 B. W. wordt niet vereischt dat het stuk, waarvan de overlegging ten processe kan worden verlangd, een titel zijn moet, onder een derden persoon ter bewaring gegeven, en aan meerdere personen gemeen, maar wordt slechts gevorderd, dat het moet zijn een stuk aan beide partijen gemeen, de zaak in geschil betreffende, en onder de berusting zijnde van hem, van wien de overlegging gevorderd wordt.

Z.-Holland 22 October 1845, te dien aanzien vern. Rotterdam 26 Februarij 1845.

25. De vertooning in originali van een stuk, in casu eene deliberatie van het bureau van kerkmeesters, komt alleen dan te pas, wanneer men beweert dat de afschriften niet met het oorspronkelijk stuk overeenstemmen; art. 1925 B. W. en art. 148 Rv.

H. R. 15 October 1852, Concl. contr. bevest., doch op andere gronden, Limburg 1 December 1851. — *a* H. R. 17 December 1852, Concl. conf. — Gelderland 23 April 1851. — Anders Amsterdam 1 October 1841, beslissende dat mededeeling van stukken eerst kan te pas komen, wanneer eene der partijen overeenkomstig art. 133 Rv. in het geding overlegt afschrift van stukken, waarvan de andere partij de oorspronkelijke verlangt te zien.

26. Het is blijkbaar de bedoeling der wet, de bevoegdheid tot het vorderen van overbrenging van een oorspronkelijk stuk alleenlijk aan

hem toe te kennen, tegen wien het afschrift als bewijsstuk wordt gebruikt.

Friesland 31 Maart 1858.

27. Het regt om overlegging ter griffie te vorderen van de oorspronkelijke stukken, waarvan zich de tegenpartij bedient, is beperkt tot de stukken welke van deze partij afkomstig zijn of onder haar berusten, of over welke zij kan beschikken, maar betreft niet die welke in openbare archieven berusten of in publieke registers bestaan en tot welker originelen aan de eene partij even als aan de andere de weg openstaat.

Utrecht Hof 18 November 1850. — N.-Holland 26 September 1861.

28. Op de vordering des gedaagden is de eischer verpligt het origineel van een ingeroepen proces-verbaal van verpachting (ter gemeente-secretarie berustende) in het geding te brengen. Hij kan niet volstaan met ter griffie neder te leggen een afschrift voor conform geteekend door den wethouder en den secretaris der gemeente.

Winschoten 28 Februarij 1855.

29. De opposant die zich verzet tegen de tenuitvoerlegging eener notariële grosse, op grond dat de beweerde overeenkomst, in die akte beschreven, werkelijk niet is aangegaan, en de daarin vermelde feiten niet zijn gebeurd, is bevoegd ten processe de exhibitie te vorderen niet alleen van die grosse, maar ook van de oorspronkelijke notariële akte, waarnaar die grosse is afgegeven, en is in dien stand van het proces nog niet gehouden de procedure van valschheid te beginnen, bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. omschreven.

's Gravenhage 28 December 1858.

30. Art. 1925 B. W. omtrent mededeeling in originali van in het geding gebragte stukken, is niet toepasselijk op eene stedelijke resolutie, waarvan eene authentieke kopij wordt bijgebragt. Dat artikel kan bovendien niet worden ingeroepen, wanneer het bestaan niet slechts van de oorspronkelijke ordonnantie, maar zelfs van het geheele resolutie-boek, waaruit het geproduceerd afschrift is getrokken, wordt ontkend en betwist, maar alleen wanneer het afschrift beweerd of vermoed wordt met het oorspronkelijke stuk niet overeen te stemmen. Ontzegging der gevorderde mededeeling, als zijnde de bijgebragte kopij afkomstig van den wettigen depositaris en alzoo voldoende om ook het bestaan van het oorspronkelijke stuk te bewijzen.

Zwolle 19 Februarij 1862.

31. Er kan van de wederpartij geene mededeeling worden gevorderd van het oorspronkelijke stuk, waarvan zij zich niet in het bezit bevindt, in casu van een olographisch testament.

's Gravenhage 11 Junij 1867.

32. De gedaagde heeft niet het regt de overlegging van den oorspronkelijken titel van aankoop van de tiend door den eischer, die een authentiek extract daarvan ten processe overlegt, te vorderen, maar behoort zelf die overlegging bij compulsoir te doen bevelen.

N.-Braband 10 December 1867.

II.

33. Eene vordering tot mededeeling van stukken, waarop de gedane eisch berust, is nietontvankelijk, zoo lang de gedaagde nog niet ten principale heeft geantwoord.

Rotterdam 30 Junij 1856. — Utrecht 3 Julij 1854. — In gelijken zin ten aanzien van eene door den appellant gevraagde mededeeling vóór dat hij had geconcludeerd, Zeeland 21 October 1851. — Utrecht 7 Februarij 1844, — waaromtrent anders N.-Holland 26 September 1861, houdende toewijzing van de vóór alles door een appellant gevraagde mededeeling der stukken, waarop de eisch en de daarop gevolgde uitspraak gegrond waren.

34. Een eisch tot overlegging van stukken in originali is præmatuur, als te gelijker tijd afschriften gevraagd worden, zoodat deze laatste nog niet zijn overgelegd.

Amsterdam 31 Januarij 1868.

35. Communicatie van stukken kan ook met het oog op art. 133 Rv. vóór de conclusie van antwoord worden gevorderd, indien uit het fundamentum petendi noodzakelijk voortvloeit, dat bij eene ontkentenis van het positum van den eisch, de vordering door overlegging van stukken tot klaarheid zal behooren te worden gebragt. De referte des eischers aan de uitspraak der Regtbank is geen acquiescement op die gevraagde communicatie, en ontheft den aanlegger niet van de veroordeeling in de kosten.

Groningen 18 Januarij 1850.

36. De vordering eerst bij pleidooi gedaan tot mededeeling van het origineel eener in het proces gebragte stedelijke resolutie, kan niet in aanmerking komen.

Zwolle 19 Februarij 1862.

37. Indien de partij, welke tot goedkeuring der concept-scheiding heeft gedagvaard en geconcludeerd, geen behoorlijk afschrift van dit concept in het geding brengt, maar haar prokureur, zonder tegenspraak van de wederpartij, bij de pleidooijen, akte van bereidverklaring daartoe vraagt, dan kan bij vonnis bevolen worden, dat dit stuk alsnog in het geding worde gebragt.

b Amsterdam 16 Maart 1847.

38. De wetgever heeft bij art. 1923 B. W. zeer zeker niet ten doel gehad, dat het voldoende zou zijn de vordering van overlegging van gemeene stukken in de algemeene termen der wet te formuleren, maar hij heeft bepaaldelijk verondersteld het geval, eensdeels dat de partij, die de vordering doet, bewijst dat de wederpartij dergelijke stukken onder zich heeft, en ten andere, dat hij in bijzonderheid het stuk of de stukken aanduide, welker overlegging hij vordert, met bewijs tevens dat die stukken zijn gemeen aan beide partijen. Het is volstrekt onaannemelijk, dat het doel der wet zou zijn, om aan twistende partijen de verpligting op te leggen, om alles, wat maar betrekking zou hebben tot het twistgeding, en hetgeen zoo wel tot bezwaar als tot ontlasting kan strekken, als aan beide gemeen, in het regtsgeding te produceren, zonder dat vooraf blijkt, dat het gevraagde waarlijk partijen gemeene eigendom en alzoo tusschen hen gemeen zij.

c H. R. 23 Maart 1849, Concl. conf. — In gelijken zin Amsterdam 21 November 1849. — Amsterdam Arb. 17 December 1867.

39. Eene in algemeene termen gevraagde volledige productie, als zou door het gemis aan de noodige bescheiden de ingestelde vordering niet genoegzaam zijn bewezen, is niet toelaatbaar, wanneer de bewijzen waarvan zich de eischer bedient, in originali aanwezig zijn, hij zich op geene afschriften van oorspronkelijke stukken beroept, en de gedaagde buitendien de verdediging ten principale voordraagt.

Amsterdam 3 Junij 1870.

40. Van een gedaagde kan niet gevorderd worden, om vóór dat van den inhoud van een vreemd schrift, waarvan zich de eischer tegen hem bedient, op eene wettige wijze is gebleken, op te geven welke gevolgen hij daaruit wil trekken. Uit den aard der zaak komt dus in dien stand van het geding nog niet te pas het preciseren der feiten, welke door dat geschrift zouden kunnen bewezen worden.

Tiel 22 Maart 1850.

41. Uit art. 139, j° art. 138 Rv. vloeit voort, dat, indien in eene summiere zaak de aanlegger bij het exploit van dagvaarding geen afschrift heeft overgelegd van de daarbij als grondslag van den eisch vermelde stukken, de verweerder daarvan in den loop van het geding mededeeling of overlegging kan vragen, ten einde gedurende ten minste drie dagen daarvan kennis te nemen, uit welke bevoegdheid bij nadere gevolgtrekking voortvloeit, dat de verweerder die van dit regt gebruik maakt, niet kan verpligt worden ten dienenden dage zijne conclusie voor te dragen, maar dat integendeel ten zijnen behoeve de bepaling toepassing moet vinden, krachtens welke tot het nemen dier conclusie een andere termijn moet worden bepaald.

c Gelderland 31 Mei 1848, vern. *b* Nijmegen 7 December 1847.

42. Wanneer de gedaagde het depôt van stukken niet betwist, noch het onvoldoende daarvan bij conclusie beweert, maar ten dienenden dage alleen uitstel bekomt om ten principale te antwoorden, doch hiervan slechts gebruik maakt om incidenteel tot overlegging van de afschriften der stukken te concluderen, dan kan de regter op die incidentele conclusie geen regard slaan, maar moet regt doen op de zaak ten principale, als van zijde des gedaagden zonder tegenspraak en niet betwist.

Amsterdam 8 October 1862.

43. De verzekeraar, aangesproken (in het algemeen) tot betaling van schaden, heeft geen regt in den loop van het geding overlegging te vragen van de documenten en rekeningen waaruit het te betalen quantum moet resulteren; de verzekerde is tot die overlegging eerst verpligt nadat de verzekeraar zal zijn veroordeeld, en deze werkelijk heeft betaald. Niettemin kunnen arbiters, bij het aannemen van dit beginsel, bij het vonnis houdende condemnatie tot betaling, tevens het quantum dier betaling vaststellen, wanneer de verzekerde goedvindt bij de pleidooijen ten principale die stukken over te leggen, welke hij op de daartoe gedane incidentele vordering heeft geweigerd en tot welker overlegging hij ook bij incidenteel vonnis op voormelden grond is verklaard onverpligt.

Groningen Arb. 18 Februarij 1867, in verband met het interl. van 14 Julij 1866, nadat bij vonnis van 30 April 1866, een verhoor op feiten en vraagpunten was bevolen.

44. Wanneer de gedaagde stilzwijgend van zijne vordering tot mededeeling van meerdere stukken heeft afstand gedaan, en niet blijkt, dat die vordering tot meerdere kosten heeft aanleiding gegeven, dan wanneer die tot het bij de dagvaarding vermelde stuk ware beperkt geweest, dan is eene afzonderlijke uitspraak omtrent de kosten van dat incident ten eenemale overbodig, als zijnde die uit hun aard begrepen in de kosten van het geheele geding.

Utrecht 3 Julij 1854.

III.

45. De partij, die in een geding inzage wil hebben van het origineel van een stuk waarop de tegenpartij zich beroept, moet de mededeeling daarvan in der minne of door nederlegging ter griffie eischen. De keuze tusschen de wijzen, waarop de inzage kan worden verleend, behoort niet aan dengenen die haar vraagt, maar aan hem, van wien zij gevraagd wordt.

a 's Hertogenbosch 6 Mei 1868.

46. Een stuk dat eene partij verklaart in het proces te brengen, met verzoek van akte dier productie in hare conclusiën, kan toch niet als bewijsstuk in het geding aangemerkt worden, indien daarvan geen afschrift aan de tegenpartij is beteekend.

's Hertogenbosch 20 December 1852.

47. De Kon. besluiten, waarbij de octrooijen zijn verleend, welke den grond eener vordering uitmaken, behoeven niet bij de dagvaarding gevoegd te zijn; de enkele vermelding daarvan bij de dagvaarding is voldoende, indien overigens in confesso is, dat de kopijen van die besluiten aan den gedaagde zijn medegedeeld.

Amsterdam 11 Junij 1861, bev. bij *b* N.-Holland 27 Maart 1862.

48. De woorden «oorspronkelijke stukken» in art. 148 Rv. hebben niet de beteekenis, als of elke gedingvoerende partij kan worden genoodzaakt geene andere dan oorspronkelijke autographische akten te produceren, met uitsluiting van het gebruik van afschriften en gedrukte stukken. Eene partij is integendeel, indien zij verkiest een afschrift of afdruk als bewijsstuk te produceren, hiertoe volkomen geregtigd, en zoodanig stuk is dan in dit geding, voor zooverre de procedure betreft, een oorspronkelijk stuk, behoudens het latere oordeel over de vraag, of aan zoodanig stuk al dan niet volgens burgerlijk regt kracht van bewijs moet worden toegekend.

a Amsterdam 28 December 1852.

49. Uit art. 149 Rv. kan niet worden afgeleid, dat er een vonnis zou noodig zijn om de gevraagde mededeeling van stukken te bevelen, ook dan wanneer de tegenpartij zich bereid verklaart om daaraan te voldoen. Deze bereidverklaring behoeft niet noodwendig bij conclusie te geschieden, doch kan door de tegenpartij ook bij prokureurs-akte gedaan worden. Wanneer de tegenpartij, welke die mededeeling vraagt, van dit aanbod tot mededeeling geen gebruik maakt, moet zij geacht worden daarvan te hebben afgezien.

Amersfoort 14 November 1855.

50. De beteekening der stukken, die door de eene partij aan de andere worden medegedeeld, moet geschieden ter gekozene woonplaats, of bij den prokureur, indien geene woonplaats is gekozen.

c Assen 5 Februarij 1855.

51. De woning van eene der partijen kan niet als de geschikte plaats voor de wederpartij geacht worden, om aldaar met genoegzame vrijheid het onderzoek te doen, hetwelk het belang der zaak kan medebrengen; de nederlegging ter griffie behoort dus te worden bevolen, al zijn voor een gerendeerde ten huize van den rendant toegankelijk de boeken enz. welke tot justificatie der gedane rekening worden bijgebragt en daarenboven tusschen partijen gemeen zijn, en waarvan op dien grond de mededeeling wordt bevolen.

Utrecht 25 Junij 1858.

52. De wetsbepalingen omtrent de wijze waarop partijen zich wederkeerig behooren bekend te maken met de middelen, welke zij tot staving van hun regt voornemens zijn aan te wenden, belet niet die mededeeling ook op eene andere, zelfs officieuse wijze met onderlinge toestemming te doen of te vragen.

N.-Braband 4 Januarij 1842.

53. De rendant eenmaal hebbende medegewerkt tot eene mededeeling ter griffie, kan niet gedurende het debat en contra-debat eene andere mededeeling vragen, die namelijk tegen recief.

'sGravenhage 1 Maart 1861.

54. De gedaagde kan volstaan met aan eene conclusie tot mededeeling van stukken te voldoen door de nederlegging ter griffie en beteekening daarvan; eene conclusie ter audiëntie komt daarvoor niet te pas.

Amsterdam 3 September 1869.

55. Met het woord «tijd,» vermeld in art. 149 Rv., kan niet anders zijn bedoeld dan een termijn van de eene teregtzitting tot eene andere. Hieruit volgt, dat de regter de bevoegdheid niet heeft om (in casu ambtshalve in eene zaak van summiere behandeling), mededeeling van stukken bevelende, te gelasten dat de conclusie, dientengevolge te nemen, nog in dezelfde teregtzitting zal worden voorgedragen.

c Gelderland 31 Mei 1848, vern. b Nijmegen 7 December 1847. — In anderen zin Gelderland... (13), in eene zaak op den verkorten termijn van één dag aangebragt, beslissende, dat aan den regter is overgelaten te beslissen of voor de productie van stukken een langere termijn moet worden verleend; — alsmede a Amsterdam 10 April 1868, beslissende dat de termijn van één uur voldoende is om eene polis en een cognoscement te verifiëren — in casu in eene zaak op korten termijn aangebragt.

56. Geene wetsbepaling regtvaardigt, dat door den regter worde gelast sommige stukken, niet aan partij medegedeeld, buiten het proces te houden. Voor het geval die stukken aan de verzoekende partij onbekend waren, en zij belang had die te kennen, had zij een incidenteel verzoek tot mededeeling van die stukken behooren te doen.

c Utrecht Hof 2 Maart 1840. — Anders Zeeland 11 Maart 1856. — 'sHertogenbosch 31 Julij 1851. — a Amsterdam 31 December 1861.

57. Het verzuim van mededeeling bij afschrift van de stukken door den verweerder aan de wederpartij, berooft hem niet *per se* van het regt om tot staving zijner conclusie nog later stukken in het geding te brengen, maar heeft alleen ten gevolge dat, indien de eischer door die latere productie verkort is in zijn regt van onderzoek en betwisting dier stukken, de regter hem daartoe alsnog de gelegenheid geeft ten koste van den verweerder, en dat, alleen indien hierdoor een voor den eischer nadeelig uitstel wordt geboren, de vraag zoude ontstaan, of dan de regter de stukken buiten het geding zou kunnen stellen.

N.-Holland 19 December 1867.

58. Wanneer de eischer weigert aan de verlangde mededeeling in originali te voldoen, en beweert dat hij met een overgelegd afschrift kan volstaan, moet de regter verbieden dat hij zich verder van het overgelegde stuk zal bedienen.

Winschoten 28 Februarij 1855.

59. De regter kan eerst dan, wanneer de gedaagde zich uitdrukkelijk op een of ander stuk heeft beroepen (en mitsdien niet a priori), bevelen, dat de stukken welke na een gestelden termijn zullen geproduceerd worden, buiten het geding zullen blijven.

Amsterdam 21 November 1849.

60. De kosten die op eene mededeeling van stukken vallen, ten einde die in forma probanti over te leggen, zijn voor rekening van, immers moeten worden voorgeschoten door hem, die dezelve vordert.

b Zeeland 4 April 1848. — Assen 30 Mei 1842. — b Assen 9 September 1844.

61. De eischer kan, indien hij bij conclusie van eisch geene stukken gebruikt noch genoemd heeft, en de gedaagde desniettemin, als ware dit wel geschied, dépôt van onbepaalde stukken vraagt, volstaan met denunciatie, dat ingevolge des gedaagden verlangen de stukken gedeponeerd zijn, en is niet verpligt ten eigen koste afschriften van die stukken te geven.

Amsterdam 8 October 1862.

Afpaling 6.
Appel Bz. 33.
Arbiters 11.
Assurantie 11, 17, 21.
Behand. ter rolle 33 v.
Dagvaard. Bz. 14 v. 47.
Dwanguitg. v. akten 32.
Gebruik v. stukken 2 v.
Gemeene stukk. 16 v. 38.
Get.verhoor Bz.
Incid. appel.
Koop en verkoop 13, 17.
Koopm.boeken 1, 10.
Kostel. proced. 5.
Kwittantie 8, 17, 20.
Monster 13.
Nietigh. pr. 14.
Octrooijen 14, 47.
Originelen 25 v. 45.
Proceskosten 35, 44, 60 v.
Publieke stukken 27 v.
Qualiteit 15.
Rek. en verantw. 12, 51, 53.
Scheid. en deel. 37.
Sommatie 9.
Successieregt.
Termijn 55.
Valschheid Bz. 29.
Verdedig. Sz.
Vonnis Bz. 43 v.
Weigering 57 v.
Wijze v. meded. 45 v.

MEDEEIGENDOM z. EIGENDOM, ONVERDEELDE REGTEN.

MEDEPLIGTIGHEID.

I. Algemeene aard.
II. Bijzondere wijzen van medepligtigheid.
§ 1. Aanzetting en beloften.
§ 2. Helpen.
§ 3. Helen.
III. Straffen.

I.

1. De voorschriften van art. 59 C. P. zijn algemeene beginselen van strafregt, toepasselijk

op alle misdaden en wanbedrijven, ook die bij bijzondere wetten zijn voorzien, indien het tegendeel niet bepaaldelijk bij de wetten is uitgedrukt, dus ook bv. op jagtdelicten.

d H. R. 15 Junij 1852, Concl. conf. — Ook in zake van laster door middel van gedrukte en verspreide geschriften gepleegd, H. R. 21 April 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 2 November 1846. — *b* H. R. 12 Junij 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 15 October 1862, Concl. conf. — N.-Holland 8 Mei 1848.

2. Bij simpele politie-overtredingen bestaat geene medepligtigheid.

Hoorn Kgr. 24 Augustus 1858.

3. Om daden van medewerking tot eene misdaad als medepligtigheid te kunnen beschouwen en bestraffen, is het een volstrekt vereischte, dat de medewerking heeft plaats gehad met wetenschap tot de bepaalde misdaad waarover gehandeld wordt.

d H. R. 5 Mei 1851, Concl. conf.

4. Tot het bestaan van medepligtigheid, in casu aan opligting, wordt niet vereischt dat de bewustheid zich uitstrekke tot al de omstandigheden waaronder het misdrijf is gepleegd, en welke van invloed kunnen zijn op de daaraan te geven wettelijke qualificatie.

Amsterdam 10 Maart 1863.

5. Ofschoon eene veroordeeling wegens medepligtigheid zeer wel bestaanbaar is, alhoewel de dader van het misdrijf onbekend blijft, wordt echter tot het regtskundig bestaan van medepligtigheid volstrekt vereischt, dat het werkelijk gepleegd zijn van het hoofdbedrijf zij uitgemaakt en dat bepaaldelijk blijke welk dit hoofdmisdrijf is.

b H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

6. Bij overtredingen in zake van gem.belasting kunnen de gewone regelen van medepligtigheid en poging niet toepasselijk worden geacht, en kan alzoo hij, die aan een derde enkel den last heeft gegeven tot het bezorgen van aan gem.belasting onderworpen voorwerpen, niet aansprakelijk wezen voor bij den invoer daarvan gepleegde fraude, wanneer niet bovendien bewezen is, dat zijne lastgeving zich ook daartoe uitstrekte.

a Gelderland 24 October 1866.

II. § 1.

7. Het provoceren tot het plegen van een misdrijf par dons ou promesses is, volgens het 1e lid van art. 60 C. P. een op zich zelf staand en afdoend bestanddeel van medepligtigheid. De wetenschap, dat er misdrijf gepleegd wordt, is daarbij in den aard der zaak gelegen, en behoeft dus niet, zoo als in het geval van het 3e lid, in facto te worden uitgemaakt.

c H. R. 30 Augustus 1843, Concl. conf.

8. De uitdrukking «provoquer,» in verband met het daarop volgend woord «promesses,» toont duidelijk aan dat die giften of beloften, vooraf en vóór het plegen van het misdrijf moeten zijn gegeven en gedaan, en moeten hebben gestrekt om het misdrijf te doen begaan.

Holland . . . (3); — in anderen zin *b* 's Gravenhage 25 Junij 1841.

9. Een vader die aan zijn minderjarigen zoon last geeft tot het plegen eener strafbare daad, kan niet als medepligtige, maar moet als de dader van het feit worden beschouwd.

c H. R. 12 Februarij 1850, Concl. impl. conf. — *e* H. R. 19 April 1853, Concl. conf. bij last tot diefstal aan knechts.

10. De meester die aan zijn knecht last heeft gegeven eene heg, dienende tot scheiding van twee erven (art. 456 C. P.) uit te halen, is niet als mededader, maar als medepligtige te beschouwen.

's Gravenhage 6 Februarij 1860, om andere redenen vern. bij Z.-Holland 20 April 1860.

11. Wanneer iemand in eene andere provincie een kalf koopt, te leveren aan zijn woonhuis, en bij de levering te betalen, terwijl de invoer van vee uit de eene provincie naar de andere verboden is, kan de belofte om de koopsom bij de levering te voldoen, niet als eene daad van uitlokking of opruijing, vallende onder art. 60 C. P. beschouwd worden, ook dan niet, wanneer die koopsom niet blijkt de waarde van het gekochte te boven te gaan.

b Gelderland 27 Junij 1866.

§ 2.

12. De daadzaken, dat een man met zijne vrouw de afspraak heeft gemaakt, dat zij in den nacht, waarin hij zich daartoe opzettelijk uit zijne woning zou verwijderen, den brand zoude aansteken, en daarna de buren roepen en zeggen dat al het goed, hetwelk hij inmiddels uit het huis had weggebragt, was verbrand en gestolen; terwijl hij vooraf heeft gereed gemaakt plankjes van eene daartoe door hem verbrokene lade eener chiffonière, ten einde daarvan bij het stichten van den brand gebruik te maken, zoo als werkelijk heeft plaats gehad, stellen daar medepligtigheid aan moedwillige brandstichting, door het geven van onderrigt en door het bijstaan in de bedrijven, die dienden om dezelve voor te bereiden en te doen gelukken.

d H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

13. Wanneer iemand, die te voren heeft kennis gedragen van eens anders voornemen om brand te stichten, met dezen heeft geraadpleegd over de wijze waarop dit voornemen ten uitvoer zou worden gebragt, daarbij van zijnen raad heeft gediend, en terwijl die andere het huis was binnen getreden om den brand te ontsteken, volgens te voren gemaakte afspraak, aan den gevel van het huis is blijven staan om de wacht te houden, ten einde, bijaldien hij van buiten iets gewaar werd, den ander door het slaan met een stok tegen den gevel te waarschuwen, stellen die daadzaken (zoo hij al niet als mededader kan worden aangemerkt) zeker daar medepligtigheid door het met weten medewerken om het misdrijf voor te bereiden, te doen gelukken of te voltooijen.

b H. R. 7 Mei 1850, Concl. contr.

14. De daadzaken, dat eene vrouw reeds lang te voren kennis hebbende gedragen van de brandstichting, welke haar man zou plegen, geheel in overeenstemming met hem handelende, zoowel met dezen als zonder diens hulp, de ongeassureerde meubelen en andere goederen uit de gemeenschappelijke woning, waarin de brand gesticht zou worden, en door haren man werkelijk gesticht is, voorbedachtelijk heeft verwijderd

stellen, naardien zij door die daden niet heeft medegewerkt tot de brandstichting zelve, niet daar medepligtigheid aan moedwillige brandstichting.

Z.-Holland 27 April 1854. — N.-Braband 30 Januarij 1862.

15. Hij, die de door misdrijf verkregen goederen des bewust en ten behoeve van den dader verkoopt of te gelde maakt, is medepligtig door het helpen van den dader in de voltooijing van zijn misdrijf.

H. Mil. Geregtsh. 19 November 1868, Concl. conf. Adv. Fiskaal.

16. Het kennis dragen van eenen gepleegden diefstal, het ontkennen der wetenschap daarvan, zoo in regten als daar buiten, het van de hand wijzen van het voorstel der daderes, om het ontvreemde aan den eigenaar terug te brengen, en eindelijk de medewetenschap van den verkoop van het ontvreemde, zijn geene daadzaken die medepligtigheid daarstellen.

c H. R. 21 Junij 1842, Concl. contr.

17. Tot medepligtigheid aan diefstal wordt vereischt dat er eene daad zij gepleegd, welke heeft kunnen dienen om het misdrijf gemakkelijk te maken of te voltooijen. Het hard wegloopen van twee vrouwen, op het oogenblik dat iemand, met wien zij in gezelschap waren, door twee manspersonen wordt aangevallen, terwijl zij hebben moeten zien dat een derde, mede tot hun gezelschap behoorende, aan dien aanval deelnam, bij welke gelegenheid den aangevallene een horologie is ontvreemd, bevat niet zoodanige daad.

e H. R. 22 November 1842, Concl. conf.

18. Voor de strafbaarheid van medepligtigheid volgens het 3e lid van art. 60 C. P. wordt niet eene bepaalde daad vereischt. Dus is ook schuldig aan medepligtigheid aan diefstal, hij die opzettelijk heeft nagelaten hout uit een schip te lossen, met het oogmerk om hierdoor directelijk het plegen van den diefstal te bevorderen.

Gelderland 3 December 1857.

19. De feitelijke beslissing, dat iemand den dader van eenen diefstal des bewust de gelegenheid heeft verschaft om dien diefstal te plegen, en de uitvoering daarvan gemakkelijk heeft gemaakt, is genoegzaam om de compliciteit aan te nemen, als zijnde in die daadzaken noodwendig het verband of de betrekking tusschen den medepligtige en den dader opgesloten.

d H. R. 24 Julij 1848, Concl. conf.

20. De daadzaken, dat iemand eenige dagen vóór den door een ander gepleegden diefstal, aan zekeren koopman heeft gezegd, dat hij een grooten paal aan het strand had gevonden, waaraan veel koper was, en hem heeft gevraagd of hij dat koper wilde koopen, in welk geval hij het van den paal zou losmaken en hem bezorgen; dat hij dien koopman na den diefstal heeft afgehaald, ten einde het koper te zien en te koopen, hem toen gebragt heeft in de woning van den dader van den diefstal, alwaar het gestolen koper was verborgen, dit van onder eene bedstede heeft doen te voorschijn halen en het hem te koop heeft aangeboden, zonder dat de koop is gesloten; dat hij zich bij die geheele handeling heeft voorgedaan als eigenaar van het koper en als bewust zijnde, dat dit was gestolen, stellen daar medepligtigheid, door het helpen van den dader in de feiten, welke den diefstal hebben voorbereid, gemakkelijk gemaakt en dien tevens hebben voltooid, en niet medepligtigheid door te helpen helen, waarvan ook in (het verkeerdelijk toegepaste) art. 62 C. P. geene sprake is.

e H. R. 20 Augustus 1850, Concl. impl. conf.

21. De daadzaken dat iemand, nadat door een ander van zekere weide hout was ontvreemd, aan dezen eene bijl verschaft om het hout stuk te hakken, ten einde het in de door den dader medegebragte zakken te vervoeren, bij dit stuk hakken tegenwoordig blijft en de bij aannadering van een veldwachter teruggegeven bijl onder de kleederen verbergt, stellen daar medepligtigheid aan diefstal, door het met voorweten verschaffen van het werktuig, hetwelk tot het feit heeft gediend, en door den dader behulpzaam te zijn in de bedrijven, die dienden om het feit te doen gelukken.

d H. R. 28 September 1852, Concl. conf.

22. Medepligtigheid aan diefstal van begraven paarden ligt voldoende opgesloten in het feit, dat de beklaagde de overige daders had begeleid naar de plaats waar de paarden lagen, hun den weg daartoe aanwees en ook die plaats aantoonde.

b H. R. 27 Februarij 1872, Concl. conf.

23. Veroordeeling wegens diefstal van steenen. Vrijspraak van de ten laste gelegde medepligtigheid aan den tweeden beklaagde, als zoude hij, wetende dat de steenen gestolen waren, dezelve op eene plaats waar hij werkzaam was, in zijn bezit genomen en verkocht hebben, en zulks op grond dat niet was gebleken, dat die tweede beklaagde wist, dat de steenen ten gevolge van diefstal waren verkregen.

Utrecht Hof 15 April 1856, vern. Utrecht 6 Maart 1856, voor wat de medepligtigheid betrof, die bij dit vonnis was aangenomen.

24. De medepligtigheid van een beklaagde aan diefstal van wassend hooi is genoegzaam met redenen omkleed, indien in het arrest daaromtrent voorkomt, dat die medepligtigheid is bewezen uit den zamenhang van gebleken daadzaken, meer bepaald uit een huurcontract tusschen den beklaagde en den dader van den diefstal enz.

h H. R. 14 Mei 1856, Concl. conf.

25. Hij naar wiens woning een schaap wordt gebragt door personen, met wie de diefstal vooraf is beraamd en overlegd, en die dat schaap aldaar met hunne hulp afmaakt en verdeelt, is niet mededader, maar medepligtige.

b H. R. 7 Junij 1864.

26. Na de feitelijke overweging, dat de verkoop van zeker ontvreemd goed door den tweeden beschuldigde is gedaan met goedvinden en mede ten voordeele van den eersten, die knecht was in het pakhuis waarin de ontvreemding heeft plaats gehad, heeft de regter zonder eenige wetschennis kunnen beslissen, dat de eigenlijke ontvreemding is gepleegd door den eersten beschuldigde, dat deze dus is hoofddader en de tweede medepligtige.

b H. R. 19 November 1850, Concl. conf.

27. Wanneer op grond van wettelijke bewijs-

middelen is aangenomen, dat de beschuldigde de gestolene goederen mede heeft vervoerd, verborgen en te gelde gemaakt, is hij te regt wegens medepligtigheid aan diefstal veroordeeld.
c H. R. 22 November 1864, Concl. conf.

28. De daadzaken dat, terwijl zeker persoon door een kommies der belastingen bekeurd en in het vervoer van in beslag genomen goederen verhinderd wordende, een geweerschot op dien kommies lost, de beschuldigde de tromp van zijn geweer op een tweeden kommies rigt, onder het zeggen: «terug, of het gaat er door,» stellen niet daar medepligtigheid aan poging tot doodslag, wanneer niet is uitgemaakt, dat door die daad heeft plaats gehad medewerking met wetenschap tot de bepaalde misdaad van eerstbedoelde.
d H. R. 5 Mei 1851, Concl. conf.

29. Het feit van hem die in zijn pakhuis heeft ontvangen en gekocht eenige spiritus, welke door andere personen in het Rijk was ingevoerd, zonder dat daarvan aangifte was gedaan, en dien koop heeft gedaan, wetende dat de spiritus was ingesmokkeld, stelt geene medepligtigheid daar aan frauduleusen invoer van buitenlandsch gedistilleerd.
d H. R. 16 Junij 1869, Concl. conf.

30. Eene somnambule is niet strafbaar, hoewel bewezen is dat zekere vrouw meermalen ten huize van een ander was gegaan, vergezeld van die beklaagde, dat die vrouw de bekl. heeft gebragt in eenen zoogenaamden magnetischen slaap, en deze laatste vervolgens slapende is gebragt in aanraking met eene vrouw, die sedert geruimen tijd lijdende was, dat toen over die ziekte tusschen de lijdster en de beklaagde is gesproken, en laatstgemelde herhaalde malen slapende de geneesmiddelen heeft opgegeven, welke tot herstel moesten dienen. Deze feiten kunnen niet beschouwd worden daar te stellen het misdrijf van zonder eenige bevoegdheid de aldaar vermelde persoon geneeskundig behandeld en geneesmiddelen voorgeschreven te hebben; noch ook de medepligtigheid aan onbevoegde uitoefening van eenigen tak der geneeskunde, als zijnde de bewustheid bij de bekl. van het door haar gepleegde feit niet bewezen.
N.-Holland 13 Mei 1850.

31. Voor medepligtig aan laster is niet te houden wie de punten en bouwstoffen voor het geïncrimineerde stuk aan den redacteur eener courant mededeelt met het inzigt van openbaarmaking, wanneer hij niet heeft medegewerkt aan het daarover gemaakte opstel, noch dit vooraf door hem is goedgekeurd.
Zwolle 30 Junij 1870.

32. Die met voorweten aan een ander het wapen heeft verschaft, waarmede door dezen moedwillig is toegebragt eene wonde, die den dood ten gevolge heeft gehad, kan schuldig worden verklaard aan medepligtigheid aan moedwilligen doodslag, niettegenstaande ten aanzien van den dader de premeditatie wordt verworpen.
d H. R. 19 Januarij 1847, Concl. conf.

33. Een zoon, die zijne moeder is te hulp gekomen toen deze met een ander vechtende was, maar zonder te zijn bijgeroepen geworden, of het werktuig te verstrekken waarmede zijne moeder vervolgens haar tegenstander heeft doodgeslagen, is niet medepligtig aan manslag; indien hij echter dengenen met wien zijne moeder vocht, een slag heeft toegebragt, kan hij wel ingevolge art. 311 C. P. worden veroordeeld.
Utrecht Hof 26 Augustus 1850.

34. Het bijstaan als secondes bij een tweegevecht, waarin eene der partijen is verwond, het overbrengen der uitdaging en het bezorgen en in gereedheid brengen der wapenen, wetende waartoe ze moesten dienen, zijn daden die medepligtigheid aan verwonding daarstellen.
H. R. 18 Julij 1845, Concl. conf. verniet. *a* Utrecht Hof 26 Mei 1845, waarbij was beslist dat er geene termen bestonden tot verwijzing van de beschuldigden naar de openbare teregtzitting, op grond dat het tweegevecht niet strafbaar is, en alzoo hij die een ander had verwond (de eerste besch.), geen bij de wet omschreven misdrijf had gepleegd; dus evenmin zijne secondanten. Door den H. R. werd die teregtstelling bevolen met last tot gevangenneming van den eersten beschuldigde (wegens moedwillige verwonding). — Vervolgens werden de drie secondanten vrijgesproken, als zijnde niet gebleken, dat zij wisten waartoe de verschafte wapenen moesten dienen, Utrecht Hof 14 October 1845, — en de eerste beschuldigde van alle regtsvervolging ontslagen bij Utrecht Hof 30 December 1845, op grond dat verwonding in tweegevecht niet strafbaar is, — welk arrest is vern. bij *c* H. R. 24 Februarij 1846, Concl. conf. — De strafbaarheid van een manslag of eene verwonding in tweegevecht is mede aangenomen bij Amsterdam 3 Junij 1846. — H. Mil. Geregtsh. 13 Junij 1844.

35. De geneeskundige, die, nadat het tweegevecht reeds geheel was geregeld, heeft beloofd op het terrein te zullen tegenwoordig zijn met de noodige verbandmiddelen, kan niet gezegd worden de medebeklaagden tot dat gevecht te hebben aangezet, veelmin uitgelokt of hun hulp en bijstand verleend te hebben in de bedrijven die dienden om het voor te bereiden of te doen gelukken, of die het voltooiden.
Gelderland 24 October 1870.

36. De daad van hem die, na in zijne slagtplaats runderen te hebben ontvangen, met de wetenschap dat die aldaar voor loon zouden worden geslagt, en het afgehakte vleesch en het daarvan afkomende vet aan den eigenaar moesten worden teruggegeven, niettemin dit vet, op zijn last uit- en afgesneden, in zijne vetkast laat werpen, bestemd en gebruikt om het hem in eigendom toekomend vet te bergen, en zoodoende van dat vet niets aan den eigenaar teruggeeft, stelt niet daar mededaderschap, maar medepligtigheid aan misbruik van vertrouwen.
H. R. 6 Februarij 1866, Concl. conf.

37. De daad van hem, die door bedriegelijke voorgevens of gedragingen bij de aflevering van safloers, verkocht voor safraan, den valschen waan, waarin de koopers door den verkooper waren gebragt, heeft versterkt en bevestigd, en bovendien de kwittantiën geschreven, en de gelden, door het gepleegde bedrog verkregen, des bewust heeft ontvangen, stelt daar medepligtigheid aan opligting.
H. R. 12 Januarij 1848, Concl. conf.

38. Veroordeeling wegens medepligtigheid aan bedriegelijke opligting, door het helen van de door dat misdrijf verkregen goederen, en het helpen in de voltooijing daarvan, door aan den dader der opligting geld te geven, waarmede deze de goederen die hij bij een ander onder het opgeven van valsche namen ging koopen, gedeeltelijk betaalde, doch telkens meer op rekening nam.

Nijmegen 19 Augustus 1861.

39. Het als instrumentaire getuige tegenwoordig zijn bij, en onderteekenen van eene akte met de wetenschap, dat de persoon die daarbij optrad, sprak en handelde, *niet* was de persoon dien hij voorstelde, stelt daar medepligtigheid aan valschheid, volgens het 3[de] lid van art. 60 C. P.

a H. R. 25 Januarij 1842, Concl. conf.

40. Hij die bij het bestaan van een verbod van invoer van vee in de provincie zijner inwoning, in eene andere provincie een kalf koopt onder voorwaarde dat het aan zijne woonplaats, en dus na voorafgaanden invoer in de provincie zal worden geleverd, is volgens den Code Pénal niet te beschouwen als mededader (auctor moralis), noch als medepligtige.

b Gelderland 27 Junij 1866.

41. Aan overtreding van het verbod om veemarkten of openbare verkoopingen te houden, is medepligtig de kastelein, die de gelegenheid om bij hem vee te koopen of te verkoopen openlijk bekend maakt en zijne stallen voor het publiek te dien einde beschikbaar stelt.

Appingadam 29 Junij 1866.

42. Een kastelein tevens stalhouder, die alleen zijn stal beschikbaar stelt voor vee dat op eene niet geoorloofde markt wordt gebragt, en toegelaten heeft dat de ongeoorloofde handelwijze op zijn erf plaats greep, is niet strafbaar als medepligtig.

Appingadam 10 Augustus 1866.

43. De ondernemer van eene diligence, die te veel personen in den wagen plaatst, is niet als medepligtige te beschouwen van den conducteur, die in strijd met art. 80 van het reglement van 24 November 1829 (Sb. n° 73), den te veel in den wagen geplaatsten persoon niet doet afstappen.

b H. R. 19 April 1865, Concl. conf.

44. De bijstand, door een of meer personen verleend aan den dader vermeld in art. 333 C.P. (verkrachting), stelt compliciteit daar; die misdaad is niet een crimen sui generis.

a H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf. — *d* H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf. vern. N.-Holland 18 November 1842, waaraan de zaak bij eerstgemeld arrest was verwezen. — In gelijken zin *a* Utrecht Hof 16 Mei 1843, waarbij, op de verwijzing bij het tweede genoemd arrest, de medepligtigen werden vrijgesproken.

§ 3.

45. Recélé, of het helen of verbergen van goederen door misdaad of wanbedrijf verkregen, is niet een op zich zelf staand misdrijf, maar stelt medepligtigheid daar.

c H. R. 14 November 1843. — *a* H. R. 30 Januarij 1844, Concl. conf. — *d* H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — *e* H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf. — In gelijken zin Gelderland 8 Julij 1846. — Anders Utrecht Hof 10 Maart 1842. — Utrecht Hof 27 Julij 1843.

46. De woorden «enlevées, détournées ou »obtenues,» hoewel, naarmate van den verschillenden aard der misdrijven, meer eigenaardig deze of gene derzelve betreffende, moeten niet uitsluitend worden beperkt, de eerste (enlevées) tot diefstal, de overige (détournées ou obtenues) tot andere bepaalde misdrijven.

f H. R. 5 November 1844.

47. Het criterium van recélé moet niet zoo zeer gezocht worden in het verkoopen, als wel in het in bezit hebben van datgene, wat door middel van misdrijf was verkregen.

b H. R. 18 Februarij 1845, Concl. conf.

48. Het bezit van gestolen goed brengt op zich zelf niet mede, medepligtigheid door recélé aan den diefstal, maar is eene omstandigheid, welke in overeenstemming met andere en met het misdrijf zelf, die medepligtigheid kan aantoonen.

f H. R. 4 Februarij 1851, Concl. conf.

49. Tot recélé wordt niet vereischt, dat men eenig voordeel hebbe genoten door het helen, of dat men het doel gehad hebbe om zich langs dien weg te verrijken.

b H. R. 18 Februarij 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 14 October 1846, Concl. conf. — Zeeland 30 October 1845.

50. Het medegenot der gelden uit den verkoop van gestolene goederen voortgevloeid, staat in den zin der wet niet gelijk met het helen of verbergen der gestolene voorwerpen zelve, en is daaronder niet begrepen.

c H. R. 21 Junij 1842, Concl. contr.

51. De opbrengst van het gestolene, eene zaak zijnde, die verkregen is (obtenue), niet slechts door het verkoopen, maar wel in de eerste plaats door het ontvreemden der goederen, en derhalve door middel van misdrijf, zoo staat het medegenot der gelden uit den verkoop der gestolene voorwerpen, met het helen of verbergen derzelve gelijk.

f H. R. 5 November 1844, Concl. contr.

52. Door het woord «recéler» moet niet uitsluitend het eigenlijk verbergen worden verstaan, maar ook het helen van het ontvreemde, waartoe het des bewust opkoopen behoort, worden begrepen.

c H. R. 28 October 1846, Concl. conf.

53. Er bestaat geen strafbaar helen of verbergen van gestolen goed, wanneer degenen, van wie het goed gekocht werd, zich dat niet arglistig hebben toegeëigend.

Groningen Hof 19 September 1864.

54. Ten onregte is als medepligtigheid door het bijstaan en helpen in het bedrijven van diefstal, gequalificeerd het vervoeren der gestolen goederen, wetende dat zij van diefstal afkomstig waren; dat feit behoort te worden gequalificeerd als medepligtigheid door verheling.

e H. R. 26 April 1870, Concl. conf.

55. De bewustheid van de herkomst der gestolene goederen behoort tot de essentie der compliciteit door heling.

b H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

56. Tot toepassing van art. 62 C. P. wordt

gevorderd de wetenschap, niet slechts dat de daarbij bedoelde zaken op eene oneerlijke wijze, maar dat zij door een misdrijf zijn verkregen. Waar feitelijk is aangenomen, dat de besch. de goederen heeft gekocht met de bewustheid, dat zij op eene oneerlijke wijze waren bekomen, en beslist, dat hij alzoo goederen door misdrijf verkregen, met weten heeft geheeld, is aan het vereischte voldaan.

a H. R. 9 Mei 1848, Concl. conf.

57. Na de overweging, dat de besch. moet worden geacht de oneerlijke herkomst der goederen te hebben gekend, en dat hij heeft moeten weten, dat hij te doen had met eenen bedrieger, die van het vertrouwen zijns broeders misbruik maakte, behoeft niet bovendien te worden beslist, dat de besch. heeft geweten, door welk bepaald misdrijf de door hem gekochte goederen waren verkregen.

b H. R. 2 November 1847, Concl. conf.

58. Art. 62 C. P. kan niet geacht worden te zijn geschonden door eene veroordeeling ter zake van het des bewust helen en verbergen van gestolen goed, nadat uitdrukkelijk was beslist, dat, hoezeer het niet bleek dat de beschuldigde den dader der ontvreemding tot het plegen daarvan onderrigt gegeven of hem daarin bijgestaan en geholpen hebbe, hij echter het gestolen voorwerp ten zijnen profijte heeft verkocht, met de bewustheid dat het bedriegelijk was ontvreemd.

g H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

59. In de feitelijke beslissing omtrent de ontvangst van geld, wetende dat het gestolen was, en het verbergen daarvan ten eigen profijte, zijn al de bestanddeelen van medepligtigheid aan diefstal door verheling gelegen, en moet dus buiten aanmerking blijven het beweren van den beschuldigde, dat het alleen geldt het ontvangen van gelden ten einde omtrent een hem bekenden diefstal het stilzwijgen te bewaren.

c H. R. 12 Junij 1861, Concl. conf.

60. Naar den zin van art. 62 C. P. wordt door het des bewust helen en verbergen van gestolene goederen alleen verstaan zoodanige bewustheid, welke tijdens het ontvangen of in bezit nemen van het gestolene heeft bestaan.

d H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 22 September 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 26 Junij 1840. — *a* H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 14 December 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 7 November 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 18 December 1849, Concl. conf.

61. De wet bepalende in het algemeen omtrent medepligtigheid aan diefstal door verheling, dat de wetenschap moet bestaan, dat de goederen door misdaad zijn verkregen, maakt geen onderscheid of die wetenschap bij het ontvangen der goederen reeds bestond, dan of zij later is verkregen.

e H. R. 26 April 1870, Concl. conf.

62. Tot medepligtigheid volgens art. 62 C. P. wordt niet vereischt, dat er bewezen zij, dat de heler tijdens de ontvangst stellig heeft kennis gedragen van den diefstal en door wien en onder welke omstandigheden hij is gepleegd. Het is genoegzaam, dat al de bewezene omstandigheden noodzakelijk de bewustheid medebrengen, dat het ontvangene door diefstal is moeten zijn verkregen.

b H. R. 5 December 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1861, Concl. conf.

63. Vrijspraak ter zake van medepligtigheid aan diefstal, wegens gebrek aan bewijs, dat beklaagde wist, dat het gestolene (in casu zeildoek afkomstig van een gestrand schip) ten haren huize verborgen was.

Utrecht Hof 24 April 1866.

64. Gelden, afkomstig van de verwisseling van een valsch bankbiljet, zijn ontegenzeggelijk goederen, verkregen niet slechts door die verwisseling, maar wel in de eerste plaats door het valschelijk namaken van het bankbiljet, en derhalve door middel van misdaad. Het verbergen dier gelden is dus strafbaar volgens art. 62 C. P.

d H. R. 30 Augustus 1859, Concl. conf.

65. Het in ontvang nemen en gebruiken van hetgeen door bedelarij verkregen is, stelt niet daar het wanbedrijf van medepligtigheid door heling.

's Hertogenbosch 21 November 1867.

III.

66. De woorden «même peine,» in art. 59 C. P. voorkomende, beteekenen wel dezelfde soort, maar geenszins denzelfden duur van dezelfde soort van straf.

e H. R. 24 Julij 1848, Concl. conf. — H. Mil. Ger. 19 November 1868, Concl. conf. Adv.-Fiskaal.

67. De woorden: «seront punis de la même »peine,» in hunnen natuurlijken zin opgevat, beteekenen eenvoudig, dat tegen medepligtigheid aan eenig misdrijf dezelfde strafbedreiging geldt, die tegen het plegen van de *daad* bij de wet wordt gesteld. Op deze bepaling wordt geen inbreuk gemaakt, wanneer uit hoofde van geheel persoonlijke omstandigheden, voor den dader of den medepligtige verzachtende omstandigheden worden aangenomen en voor den ander niet, met dat gevolg dat uit dien hoofde de een ligter, de ander zwaarder wordt gestraft.

a H. R. 14 Junij 1853, Concl. conf.

68. Art. 59 C. P. brengt eene naar den regel algemeene en volkomen gelijkstelling mede van den medepligtige met den dader. Deze regel maakt geen onderscheid voor het geval eener meerdere strafbaarheid van des daders misdrijf, uit hoofde van eene verzwarende omstandigheid, bv. van loonbediende bij diefstal, welke, hoezeer dan ook uit zijne persoonlijke betrekking ontstaan, echter het misdrijf zelf betreft en niet slechts de persoonlijke toerekenbaarheid.

d H. R. 18 Augustus 1840, Concl. conf. — *c* H. R. 7 November 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 13 Maart 1849, Concl. conf. — *g* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 14 Junij 1853, omtrent het algemeen beginsel.

69. De helers van goederen, gestolen door hen, die uit hoofde van hunne betrekking tot den bestolene, volgens art. 380 C. P. niet strafbaar zijn, zijn uitgesloten van het voorregt aan de daders toegekend, en staan gelijk met de medepligtigen aan diefstallen, waarvan de daders niet verkeeren in de gevallen bij dat art.

bedoeld, zoodat de verzwarende omstandigheden waaronder de daad is gepleegd, even als in gewone gevallen ten hunnen laste komen.

d H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — In gelijken zin Gelderland 8 Julij 1846. — Cf. *d* H. R. 21 Augustus 1849.

70. Bloedverwantschap tusschen den heler en den hoofddader bestaande (zoo als die vermeld wordt bij art. 14, j° 65 Sv.), kan zeker niet ten gevolge hebben, dat een gepleegd recélé daardoor onstrafbaar wordt.

Zeeland 30 October 1845.

71. De voortvlugtigheid van den hoofddader kan niet beletten, dat de persoonlijke hoedanigheid van dezen den medepligtige tot bezwaar verstrekt.

a H. R. 18 November 1845, Concl. conf.

72. Er kan strafbare medepligtigheid bestaan, niettegenstaande de hoofddaad, bij gebreke van kwade trouw, onstrafbaar wordt geacht.

Zwolle 31 Augustus 1843.

73. Behoudens de gevallen bij art. 63 C. P. bedoeld, kleven al de verzwarende omstandigheden, welke het door den hoofddader gepleegde misdrijf hebben vergezeld, of den hoofddader eigen zijn, ook op de helers.

a H. R. 13 Maart 1849, Concl. conf. — *g* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf.

74. Behalve in de gevallen bij art. 63 C. P. bedoeld, wordt de wetenschap der verzwarende omstandigheden, die het misdrijf hebben vergezeld, of den hoofddader eigen zijn, bij den heler niet vereischt.

e H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf. beslissende dat bij diefstal van goederen, verkregen bij wege van poging tot moord, de medepligtige teregt als zoodanig aan die misdrijven is schuldig verklaard. — *g* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — Implicite. Utrecht Hof 27 Julij 1843.

75. Tot schuldigverklaring aan medepligtigheid is het voldoende, dat er een hoofdmisdrijf bestaat. Het onbekend zijn van den hoofddader of het niet bewezen zijn van zijne schuld, kan niet leiden tot straffeloosheid van den medepligtige.

d H. R. 18 Augustus 1840, Concl. conf. — *b* H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 21 April 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 20 April 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

76. De beschuldiging van medepligtigheid vervalt niet door de vrijspraak van den hoofddader, wanneer dezelve daarop is gegrond, dat de daad niet met oordeel des onderscheids is bedreven.

c H. R. 7 November 1843, Concl. conf.

77. De bedoeling van art. 59 C. P. is geene andere, dan den medepligtige aan misdaad met dezelfde straf te straffen, als bijaldien hij hoofddader ware geweest. Een medepligtige, bevorens ter zake van misdaad veroordeeld, moet alzoo met de zwaardere straf op récidive gesteld, worden gestraft.

b H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf.

78. De veroordeeling buiten 's lands van den hoofddader, zelfs met betrekking tot dezen, in Nederland van geene de minste kracht zijnde, kan dus ook van geen invloed zijn op de aan den medepligtige naar de Nederl. wet op te leggen straf. Een medepligtige (immers indien de daad van medepligtigheid op Nederlandsch grondgebied is gepleegd) kan alzoo hier te lande crimineel worden gestraft, hoezeer buiten 's lands aan den hoofddader eene correctionele straf is opgelegd.

f H. R. 19 Julij 1851, Concl. conf.

79. Medepligtigheid hier te lande gepleegd door verheling van ontvreemde goederen is niet strafbaar, wanneer de diefstal zelf op vreemd grondgebied is bedreven en deze niet valt in de termen van art. 8 en 9 Sv. De hoofddaad is immers niet als misdrijf erkend.

Limburg 19 Januarij 1844.

Aansprak. Bz.
Aanzetten 35.
Bedelarij 65.
Bedrog 37.
Beleediging 1, 31.
Belofte 7 v. 11.
Bevord. v. zedeloosh.
Brandstichting 12 v.
Buiten 's lands 78 v.
Cassatie Sz.
Code Pénal.
Daad 17 v.
Dagvaard. Sz.
Desertie.
Diefstal 15 v. 46 v.
Doodslag 28, 32 v.
Drukpers 1.
Gedistilleerd 29.
Gem. belasting 6.
Geneeskunde 30.
Getuige.
Helen 20, 45 v. 69 v.
Hoofdmisdrijf 5, 9, 26, 75v.
Instructie Sz.
Jagt en V. 1.
Lastgeving 9.
Markten 41 v.
Mededader 10, 25, 36, 40.
Misbr. v. vertr. 36.
Misdrijven 79.
Mot. v. vonnis.
Oordeel des ond. 76.
Opligting 37 v.
Poging 6, 28.
Politie-overtred. 2.
Recidive 77.
Regten en A. 29.
Schorsing v. Sz.
Strafbaarheid 30, 70, 72.
Straffen 1, 66 v.
Tekst d. wet.
Tweegevecht 34 v.
Uitlevering.
Valschheid Sz. 39, 64.
Veeziekte.
Verbrek. v. afsluit. 10.
Vergiftiging.
Verkrachting 44.
Verniel. en beschad.
Vervoer 43.
Verzacht. omst. 67.
Verzwar. omst. 68 v. 73 v.
Vonnis Sz.
Wapens 32 v.
Wetenschap 3 v. 7, 16 v. 55 v. 74.

MEEKRAP EN MULLENHANDEL.

1. Krachtens het Kon. besl. van 28 September 1831, n° 170, kunnen (met alteratie van het Kon. besl. van 28 October 1819, Sb. n° 54) de keurmeesters van de meekrap in Zeeland, in stede van door Ged. Staten, door het plaats. best. worden benoemd. Aan voormelde keurmeesters is het niet verboden, de keuringen anders dan op den gewonen daartoe bepaalden dag te doen. De droogers in de meestoven zijn bevoegd, de keurmeesters tot het doen van keuring over de afgewerkte vaten te ontbieden, zonder daartoe eenigen last van de eigenaars der vaten te behoeven. Tot de boetschuldigheid wegens te zware vermenging met aarde of zand wordt niet vereischt, dat de vaten met mulle werkelijk in den handel zijn gebragt. Eene keuring van mulle behoeft niet noodwendig op éénen en denzelfden dag af te loopen.

i H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland, waarbij was bev. Goes 30 December 1841, houdende veroordeeling van vier werklieden als daders, en den eigenaar eener meestoof als medepligtige ter zake dat vaten, door den drooger ter keuring aangewezen, waren bevonden bezwaard met meer dan 15 pct. aarde of zanddeelen.

MEMORIE VAN SUGGESTIE Z. RAADKAMER VAN HET HOF.

MEREN Z. AANWASSEN EN SCHORREN; BINNENWATEREN.

MILITAIRE DELICTEN.

I. Algemeene regelen.
II. Competentie.
III. Straffen en reclamen.
IV. Procedure en verjaring.

I.

1. Als militair delict kan niet worden aangemerkt hetgeen gepleegd wordt door iemand, die in een naburig Rijk in militaire dienst is, en dus in Nederland als een vreemd militair moet beschouwd worden, met wien de Nederl. krijgswetten niets gemeens hebben.
e H.R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

2. Een militair, die, bij gelegenheid van zamenscholingen in eene gemeente, een officier der dienstdoende schutterij in uniform, tot herstelling der orde in de wapenen geroepen, met woorden beleedigt, is niet schuldig aan misdaad tegen de dienst en de subordinatie.
H. Mil. Ger. 19 Mei 1864.

3. Het louter maar zelfs wettig dragen van bij het leger erkende onderscheidingsteekenen, maakt niemand tot meerdere in rang ten aanzien van gepleegde insubordinatie. De beleedigde moet daadwerkelijk den rang bezitten, waartoe die onderscheidingsteekenen behooren.
H. Mil. Ger. 23 September 1868.

4. Een kanonier die zich schuldig maakt aan ontvreemding van kleedingstukken uit een magazijn, terwijl hij tijdelijk als oppasser in dat magazijn was gesteld, moet veroordeeld worden wegens enkelen diefstal, en niet wegens diefstal in dienstbaarheid.
Holland Cr. Rb. 26 Augustus 1840.

5. Diefstal, gepleegd door een militair, die huisdienst bij een chef verrigt, is te beschouwen als eenvoudige diefstal.
H. Mil. Ger. 23 Februarij 1847.

6. Tot toepassing van art. 5 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te water wordt vereischt, dat het ontvreemde den werkman aan 's Rijks werf zij toevertrouwd. De omstandigheid, dat de beklaagde is werkman in vaste dienst aan 's Rijks werf, sluit nog niet in, dat hem het ontvreemde is toevertrouwd.
Amsterdam 6 Februarij 1855.

7. Onder de woorden van art. 152 Cr. Wetb. voor het krijgsvolk te lande: «ontvreemding »van eens anders goed uit de kazerne,» behoort in de eerste plaats ontvreemding van kazernerings-goed bij tegenstelling van kameraadsgoed te worden verstaan.
H. Mil. Ger. 28 April 1869.

8. Het schelden en slaan van een wachtmeester der maréchaussée door een soldaat moet geacht worden te vallen onder het bereik van art. 99 en art. 100, al. 2 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, en niet onder het bereik van art. 230, j[is] art. 228 en 224 C. P., noch gelijktijdig onder het bereik zoowel van de burgerlijke als van de militaire strafwet.
H. Mil. Ger. 17 Mei 1866.

9. Een mindere in rang, die zich ten opzigte van zijnen meerdere lasterlijke aantijgingen heeft veroorloofd, is, indien zulks niet op eene openbare plaats, of in geschrift of druk is geschied, schuldig hetzij aan eene insubordinatie door woorden, hetzij aan eene krijgstuchtelijke overtreding; aan het eerste, indien de aantijging geuit is in tegenwoordigheid van den meerdere, — aan het laatste zoo het is geschied buiten diens tegenwoordigheid, doch in tegenwoordigheid van kameraden.
a H. Mil. Ger. 8 Mei 1868.

10. Waar een militair van inferieuren rang zich gewelddadig verzet tegen een brigadier der maréchaussée, op dat oogenblik dienst doende als agent der openbare magt, moet dat verzet gequalificeerd worden niet als het wanbedrijf, omschreven bij art. 230 C. P., maar wel als het militaire misdrijf van insubordinatie.
H. Mil. Ger. 23 September 1868.

11. Art. 92 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, waarbij straf wordt bedreigd tegen den schildwacht die in de nabijheid van den vijand, of in eene berende of belegerde plaats, slapende wordt gevonden, is niet toepasselijk op den kommandant eener wacht, daar deze niet is schildwacht.
H. Mil. Ger. N. I. 15 December 1854.

12. Beschuldiging van het, door middel van uitbreken, ontvlugten uit eene gevangenis, van moedwillige brandstichting in een aan den Staat toebehoorend gebouw, immers aan poging daartoe, en van het opzettelijk in brand steken van brandbare stoffen, zoodanig geplaatst, dat de brand ligtelijk tot een gebouw had kunnen overslaan. Vrijspraak; doch schuldig-verklaring aan overtreding van krijgstucht, met toerekening van een gedeelte van de door den beschuldigde, hangende het geding, ondergane detentie tot genoegzame straf, en bevel tot ontslag. Compensatie der kosten.
H. Mil. Ger. 11 November 1846.

13. Inklimming in een wachthuisje zonder braak, en wegneming van eenigen brandewijn, die door commiezen der belastingen was aangehouden en aan den sergeant en eenige manschappen der wacht, waartoe de gedaagden mede behoorden, was toevertrouwd, — niet als arglistige ontvreemding, maar als handelingen strijdig met eene goede krijgstucht aangemerkt; moetende die handeling worden toegeschreven aan verregaande losbandigheid en brooddronkenheid.
H. Mil. Ger. 15 December 1846.

14. Het schrijven van een briefje, alsof door een sergeant (die daartoe onbevoegd is) aan een soldaat werd vergund zeker kleedingstuk te verkoopen, stelt geen delict daar, maar wel eene grove overtreding der krijgstucht, immers eene handeling onbestaanbaar met de beginselen eener goede krijgstucht en discipline.
H. Mil. Ger. 26 Maart 1869.

II.

15. Bevelschriften van raadkamers zijn geene definitieve beslissingen; zij wijzen wel de jurisdictie aan, maar regelen die niet definitievelijk. De Ned. regter is bevoegd kennis te nemen van alle misdrijven onder zijn regtsgebied begaan, onverschillig of zij zijn bedreven door inwoners, vreemdelingen of vreemde militairen. Aan de militaire Regtbanken behoort bij uitzondering de kennisneming van door Ned. militairen gepleegde misdrijven; zij zijn alzoo onbevoegd te

oordeelen over eene misdaad, die niet in Ned. militaire dienst is begaan.

e H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

16. De burgerlijke regter is niet bevoegd te oordeelen over delicten, door maréchaussées begaan, terwijl zij niet als ambtenaren van politie werkzaam zijn.

Breda 10 December 1855.

17. Hoewel de maréchaussées een afzonderlijk corps uitmaken ten dienste der justitie, blijven zij toch tot de landmagt behooren; de feiten, aan de tot dat corps behoorende officieren en manschappen ten laste gelegd, zijn ter kennisneming van den militairen regter.

b H. R. 25 Februarij 1868, Concl. conf. met verwijzing naar *c* H. R. 3 Mei 1864. — *d* H. R. 1 October 1867, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Utrecht Hof... (11), ten aanzien van een korporaal, gedetacheerd als hulp-maréchaussée.

18. De uitdrukking «krijgsvolk te lande» voorkomende in art. 186 der Gr.wet van 1840, is niet toepasselijk op vaste verlofgangers der nationale militie, omdat deze zich niet in actieve dienst bevinden. Derhalve is de burgerlijke en niet de militaire regter bevoegd om te oordeelen over misdrijven, door zoodanige verlofgangers gepleegd.

m H.R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 21 April 1842. — Anders ten aanzien van een achterblijver van verlof gedurende meer dan acht dagen, met vrijwillige terugkomst na vier weken, of zonder vrijwillige terugkomst binnen de vier weken, H. Mil. Ger. 10 September 1847.

19. Hij die zich, terwijl hij militair was, aan een delict van valschheid schuldig maakt, en te dier zake eerst na zijn ontslag uit de dienst wordt vervolgd, moet voor den militairen en niet voor den burgerlijken regter te regt staan.

Utrecht Hof 14 November 1870, vern. Amersfoort 31 October 1870. — H. Mil. Ger. 27 April 1871, waarbij tevens op de beschuldiging zelve is uitspraak gedaan.

20. Militairen in connexiteit met burgers misdoende, staan, ingevolge art. 13 en 14 van het Crim. Wetb. voor het krijgsv. te lande, teregt voor den burgerlijken regter.

b H. R. 1 Augustus 1843, Concl. conf. — Gelderland 24 October 1870. — H.R. 5 Mei 1863, beslissende dat het beginsel in art. 13 en 14 uitgedrukt, ook toepasselijk is de regtspleging bij de zeemagt.

21. Eene correctionele Regtbank is niet competent om over een militair delict te cognosceren, indien door de vrijspraak der medebeklaagde niet militairen, de connexiteit is komen te vervallen.

Alkmaar 10 Januarij 1837.

22. Een militair, behoorende tot het krijgsvolk te lande, die aan boord van een vaartuig van oorlog, waarmede hij tot het doen eener militaire expeditie werd vervoerd, misdrijf pleegt, is onderworpen aan de wetten voor het krijgsvolk te water. Dit is het geval niet meer, wanneer het misdrijf wordt ontdekt, nadat hij het vaartuig reeds heeft verlaten.

H. Mil. Ger. N. I. 30 Augustus 1850.

23. Een militair, bedelarij plegende, staat teregt voor den militairen regter; doch niet een gepensioneerd militair, die zich aan landlooperij schuldig maakt.

H. Mil. Ger. 25 Junij 1847. — Z.-Holland 3 Januarij 1846.

24. Ter zake van overtredingen betreffende 's Rijks belastingen blijven de militairen onderworpen aan den burgerlijken regter.

d H.R. 19 Mei 1840, Concl. conf. — Anders ten aanzien van overtredingen betrekkelijk de gem.belastingen, *b* H. R. 25 Julij 1857, in eene zaak waarin én de Regtb. te Maastricht bij vonn. v. 23 Junij 1857, én de Krijgsraad in Limburg zich hadden onbevoegd verklaard, zoodat een negatief conflict van jurisdictie was ontstaan. De H. R. beval dat de aanklagt door den krijgsraad ten principale zoude worden onderzocht en beslist.

25. De militaire regter is bevoegd kennis te nemen van een diefstal gepleegd in eene maritieme werf door een smid bij die werf, — ingevolge art. 4 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te water, dat, van magazijnen sprekende, moet worden geacht maritieme werven mede te hebben bedoeld. Ook is het geen vereischte, dat de gestolen goederen aan den dader bepaaldelijk zijn toevertrouwd geweest.

H. Mil. Ger. 9 November 1858.

26. De burgerlijke regter is naar aanleiding van art. 56 der wet van 11 April 1827, niet bevoegd om de aanklagte te onderzoeken tegen een schutter ingebragt, ter zake van het bederven en onbruikbaar maken van een hem van stadswege afgegeven monteringstuk, overtreding waartegen is voorzien bij art. 56, j° art. 63 der voormelde wet; behalve in die gevallen waarin de gepleegde daad het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen daarstelt, voorzien bij art. 408 C. P., behoort die bevoegdheid aan den schuttersraad, bij wien de aanklagte is ingebragt.

d H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

27. De moedwillige verwonding van een gouvernementspaard, welke den dood heeft ten gevolge gehad, door een militair gepleegd, is eene zaak waarvan de militaire regter behoort kennis te nemen; de hoofden van plaatselijk bestuur zijn krachtens de vigerende politie-reglementen in Ned. Indië niet bevoegd zoodanige zaak af te doen.

H. Mil. Geregtsh. N. I. 21 Junij 1850.

III.

28. Eene krijgstuchtelijke bestraffing van eene zaak, die tot de kennisneming van den regter behoort, kan op de latere geregtelijke vervolging geen invloed hebben; alleen zal de regter bij het bepalen der straf in billijkheid moeten letten op de reeds ondergane straf.

H. Mil. Geregtsh. 26 Maart 1869.

29. De bepaling van art. 168 der wet van 8 Januarij 1817, volgens welke een deserteur van de nationale militie moet gesteld worden ter beschikking van het Departement van Oorlog, om in de militaire dienst, hetzij hier te lande, hetzij in de kolonie of elders te worden geëmploijeerd, is te beschouwen als eene straf, die bij den zamenloop met een ander strafbaar misdrijf, ingevolge art. 18 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, in aanmerking moet komen; en moet die bepaling in zoodanig geval

niet worden uitgesproken boven en behalve de straf, welke bij de wet op het andere door den beklaagde gepleegde delict is bedreigd.

H. Mil. Geregtsh. 28 October 1853. — H. Mil. Geregtsh. 26 September 1854.

30. De zamenvoeging van straffen door den militairen regter, wegens den zamenloop van een militair met een burgerlijk delict, is bestaanbaar volgens art. 33 van het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande; het verbod van cumulatie van straffen, bepaald bij art. 18 van dat Wetboek, is daar niet overgenomen.

a H. Mil. Ger. 30 April 1846.

31. Bij zamenloop van burgerlijke en militaire misdrijven kan een militair, die wegens eerstgemelde door den burgerlijken regter is veroordeeld, bij zijne teregtstelling wegens de laatstgemelde door den militairen regter niet tot straf veroordeeld worden; zelfs indien hij door den burgerlijken regter wegens de burgerlijke misdrijven niet tot het maximum is veroordeeld.

H. Mil. Ger. 13 Maart 1856.

32. Diefstal door een dragonder in eene herberg moet met criminele straf worden gestraft; daarop kan uit hoofde van verzachtende omstandigheden geene correctionele straf worden toegepast, als gevende het besluit van den Souv. Vorst van 11 December 1813 (art. 12) den regter daartoe geene bevoegdheid, terwijl art. 209 Sv. wel voor den burgerlijken maar niet voor den militairen regter verbindend is.

H. Mil. Ger. 17 Januarij 1839.

33. Wegens het misdrijf van opligting behoort geene kruiwagenstraf, maar die van gevangenis aan militairen te worden opgelegd, zonder geldboete.

H. Mil. Ger. N. I. 27 April 1849.

34. De daad van hem, die voor eene criminele vierschaar te regt gesteld, zijn vonnis hoorende lezen, dat authentieke stuk uit de handen rukt van hem, die met de voorlezing belast is, en midden doorscheurt, is niet strafbaar volgens art. 254 en 255 C. P. Die daad valt in geene andere bepaling der algemeene Nederl. strafwetten. Zij is echter eene handeling in strijd met de krijgstucht (art. 27 R. v. Krijgst.), wanneer zij door een militair tegenover een krijgsraad wordt gepleegd.

b H. Mil. Ger. 30 April 1846.

35. De moedwillige verwonding van een gouvernementspaard, welke den dood van hetzelve heeft ten gevolge gehad, is niet uitdrukkelijk bij het Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande met straf bedreigd, maar heeft ten aanzien van het misdadige de meeste overeenkomst met het bederven of onbruikbaar maken van werktuigen van oorlog, en is dus strafbaar volgens art. 17 en 62 van dat Wetboek, hoewel anders het verwonden en dooden van dieren als eene eenvoudige overtreding wordt aangemerkt.

H. Mil. Ger. N. I. 21 Junij 1850.

36. Valschheid in een authentiek en onderhandsch geschrift, door een militair gepleegd tot het erlangen van verlenging van verlof, is strafbaar volgens art. 104 Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande.

H. Mil. Ger. 7 Maart 1856.

37. Een gestraft militair kan tegen de hem opgelegde straf reclameren, vóór en aleer hij haar geheel heeft ondergaan. De plaatsing bij het strafdetachement te Klatten is eene straf, waartegen reclame is toegelaten.

H. Mil. Ger. N. I. 21 Februarij 1868.

38. Indien ten gevolge van de onvolledige instructie eener zaak, waarbij onder meerdere, geen behoorlijk onderzoek is gedaan naar de feiten, welke aanleiding hebben gegeven dat de kommandant eener kanonneerboot aan een matroos eene disciplinaire straf heeft opgelegd, en gemelde kommandant wegens de plaats gehad hebbende omstandigheden niet onder eede is gehoord, — het niet genoegzaam is gebleken, of de beklaagde werkelijk reden zou hebben gehad om zich met de hem opgelegde straf bezwaard te achten, moet bij zoodanige twijfeling en onzekerheid, volgens den regtsregel in dubio pro reo, het daarvoor worden gehouden dat de beklaagde zich te regt met die straf bezwaard achtte.

H. Mil. Ger. 10 October 1837.

IV.

39. Het proces-verbaal, opgemaakt door eenen deurwaarder, is geen geschikt en wettig middel om de misdaad van valschheid in geschriften te constateren.

H. Mil. Ger. 31 December 1849.

40. De niet-naleving der bepaling voorgeschreven bij art. 20 der regtspleging bij de landmagt, met betrekking tot het verhoor voor officieren-commissarissen, doordien deze waren bijgestaan door een wachtmeester of een fourier, en niet door een officier, — brengt geene nietigheid te weeg.

H. Mil. Ger. 17 Februarij 1842.

41. Beëedigde verklaringen van getuigen, afgelegd voor den kantonregter, zonder dat blijkt of zulks met overleg van officieren-commissarissen is geschied, zijn niet in strijd met de voorschriften van de regtspleging bij de landmagt.

H. Mil. Ger. 2 November 1848.

42. Nergens is door den militairen wetgever bepaald, dat dit of dat voorschrift op straffe van nietigheid moet worden in acht genomen, zoodat het aan de prudentie des regters is overgelaten te beoordeelen, of het niet-observeren van voorgeschreven vormen de instructie zoodanig vitieert, dat zulks eene nietigheid der procedure moet te weeg brengen.

H. Mil. Ger. 15 November 1867.

43. De bepalingen van art. 289 v. Sv. omtrent de regtspleging in zake van valschheid, zijn ook van toepassing bij de militaire regtspleging.

H. Mil. Ger. 31 December 1849.

44. Art. 216 Sv. omtrent teruggave van de overtuigings-stukken aan de eigenaren of regthebbenden, is ook voor den militairen regter geschreven.

H. Mil. Ger. 21 October 1853.

45. Een krijgsraad kan een eenmaal gewezen vonnis, op uitnoodiging van het Hoog Militair Geregtshof, veranderen.

Z.-Holland Krr. 11 Februarij 1853.

46. De bepalingen van onze algemeene strafwetgeving nopens de verjaring van het vervolgen van misdrijven, zijn niet toepasselijk ten opzigte van de militaire delicten in het algemeen

en die van het achterblijven van verlof in het bijzonder.
H. Mil. Ger. 1 Februarij 1855.

Afkondiging.
Bedelarij 23.
Belastingen 24.
Beleediging 2 v. 9.
Beleed. v. ambt. 8.
Brandsticht. 12.
Compet. Sz. 15 v.
Connexiteit 20 v.
Cumulatie 29 v.
Desertie 29.
Deurwaarder 39.
Diefstal 4 v. 13, 25.
Dooden v. dieren 27, 35.
Gem.belasting 24.
Get.verhoor Sz. 41.
Instructie Sz. 38 v.
Insubordin. 2 v. 9 v.
Krijgstucht 2, 9 v. 13 v. 34.
Krijgsv. te lande 17 v. 22.
Landlooperij 23.
Leger 17.
Maréchaussée 16 v.
Milit. kleedingst. 14.
Nietigheid pr. 42.
Ontvlugt. v. gevang.
Opligting 33.
Person. belast.
Rebellie 10.
Recidive.
Reclame 37 v.
Schildwacht 11.
Schip 22.
Schrift. bewijs Sz. 39.
Schutterij 26.
Straffen 28 v.
Strafvervolging.
Valschheid Sz. 19, 36, 39, 43.
Verjaring Sz. 46.
Verlofgangers 18, 46.
Verniet. v. stukken 34.
Verzacht. omstand.
Vonnis Sz. 44 v.
Vreemde krijgsd. 1.
Zamenh. misdrijven.
Zeemagt 20, 22.

MILITAIRE GRONDEN z. DOMEIN, VESTINGWERKEN.

MILITAIRE KLEEDINGSTUKKEN z. DESERTIE, MILITAIRE DELICTEN.

MILITIE z. NATIONALE MILITIE.

MINDERJARIGEN z. CIVIELE PARTIJ, DAGVAARDING IN BZ., KLAGTE EN AANGIFTE, LANDLOOPERIJ, VOOGDIJ.

MINISTER z. STAAT.

MISBRUIK VAN GEZAG.

1. Bij willekeurige arrestatie is dolus indedaad zelve gelegen, en kan deswege alleen dan vrijspraak worden gegeven, wanneer dwaling in het regt is een *error juris invincibilis;* veroordeeling.
Heerenveen 4 Februarij 1865. — Anders Friesland 14 Maart 1865, op grond dat niet was bewezen dat de beklaagde de handeling had gepleegd met *dolus*, boos opzet of kwade trouw, zoodat hij ontslagen werd van alle regtsvervolging.

2. Beschuldiging van als kantonregter, en dus als openbaar ambtenaar, te hebben gelast en doen uitvoeren eene daad van willekeur; uitzetting uit een huis. Ontslag van regtsvervolging wegens gemis aan boos opzet.
Friesland 4 December 1843.

3. De kommiezen der belastingen zijn niet begrepen onder de ambtenaren, wier onwettig binnendringen in de woning eens burgers bij art. 184 C. P. wordt gestraft.
b Groningen 8 Mei 1844.

4. Het O. M. moet, wanneer het de toepassing van art. 186, in verband met art. 309 en 311 C. P. requireert, omtrent het gebruiken van geweld door ambtenaren in de uitoefening hunner bediening, bewijzen, dat er voor het gepleegd geweld geene wettige reden heeft bestaan.
Groningen 26 October 1837.

5. Veroordeeling van eenen burgemeester wegens onwettige arrestatie van iemand die beweerdelijk de gemeente door zijne onrustige gedragingen in rep en roer bragt.
Gelderland 16 Julij 1840.

6. Misbruik van gezag, geven van rottingslagen door eenen adsistent-resident om een beschuldigde tot bekentenis te nopen.
H. Geregtsh. N. I. 1 December 1864. — Soerabaija R. v. J. 28 October 1854, behoudens eene correctie ten aanzien der straf, bevest. bij H. Geregtsh. N.-I.... (8), houdende veroordeeling van een wedhono wegens arrestatie en pijnigingen van meerdere personen, van wie dientengevolge een gestorven en verscheidene verminkt waren, en zulks ten einde hen te dwingen òf tot de bekentenis van eene misdaad te hebben gepleegd, òf tot het afleggen van verzwarende getuigenissen tegen de van misdaad verdachten.

Ambtenaren 2 v.
Burgemeester 5.
Kantonregter 2.
Mishandeling.
Ontruiming 2.
Onwett. aanhoud. 1.
Woning 3.

MISBRUIK VAN VERTROUWEN.

1. Voor de strafbaarheid van het verduisteren en weerloos maken van toevertrouwde goederen wordt arglist gevorderd. Bij gebreke daarvan wordt uit de verduistering slechts eene vordering naar het burgerlijk regt geboren.
Rotterdam 3 Februarij 1852.

2. Het bedriegelijk verduisteren en weerloos maken is, wat het bedriegelijke, den dolus betreft, niet eene bloote qualificatie, maar tevens een stellig, zij het dan ook een zoogenaamd intern feit, dat alleen door den judex facti kan en moet worden beslist.
a H. R. 31 Mei 1865, Concl. conf.

3. Voor de toepassing van art. 408 C. P. is het noodig, dat de tot een bepaald gebruik toevertrouwde gelden, ten gevolge van een doleus opzet, niet tot dat gebruik zijn aangewend.
Holland Cr. Rb. 17 April 1840.

4. De wet onderscheidt niet of de terhandstelling van gelden (remise) heeft plaats gehad door den lastgever of door een derde, mits in het laatste geval die gelden hem alleen zijn ter hand gesteld ter zake van den hem opgedragen last om die in ontvang te nemen (pour ce travail).
b H. R. 26 Mei 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof, waarbij was bevest. Amersfoort 22 Januarij 1863.

5. Art. 408 C. P. maakt geen onderscheid door wien de terhandstelling (remise) geschied is, en of juist hij, die de gelden heeft ter hand gesteld, dan wel hij, ten wiens behoeve dit heeft plaats gevonden, benadeeld is.
a H. R. 14 November 1865, Concl. conf.

6. Voor de toepassing van art. 408 C. P. is het niet genoegzaam, dat iemand ten nadeele van den eigenaar verduisterd heeft gelden, hem ter bezorging aan eenen derde ter hand gesteld, het moet daarenboven vaststaan, dat die terhandstelling is geschied, óf à titre de dépôt, óf pour un travail salarié.
d H. R. 25 October 1842, Concl. conf. vern. N.-Braband, waarbij was bev. 's Hertogenbosch 10 Mei 1842. — *c* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. contr.

7. Voor de toepassing der strafbepaling tegen het verduisteren van in bewaring gegeven gelden, moet bepaaldelijk blijken, dat het in handen stellen is geweest onder den titel van bewaargeving. De feitelijke beslissing, dat iemand als toeziende voogd de verduisterde gelden heeft in zijn bezit gehouden, ten einde die te bewaren en later te verantwoorden, brengt dit niet

mede, vermits door deze beslissing de titel, waaronder den bekl. de gelden waren ter hand gesteld, geheel in het onzekere is gebleven.

f H. R. 6 Junij 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 24 October 1854, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Utrecht Hof, waaraan de zaak bij eerstgemeld arrest was verwezen, en dat den bekl. van alle regtsvervolging had ontslagen, op grond dat geene bewaargeving had plaats gehad om in natura terug te geven, vermits de toeziende voogd die som gelds had onder zich gehouden, ten einde daarvoor een effect aan te koopen, en voor dezen arbeid ook over geene betaling was overeengekomen.

8. Het behoort niet tot het eigenaardige kenmerk van misbruik van vertrouwen, door het ten nadeele van den eigenaar aan de bestemming onttrekken van koopwaren, toevertrouwd tot het verrigten van eenen met geld beloonden arbeid, onder den last die tot een bepaald doel aan te wenden, dat het eigenlijk gezegd gebruik der goederen, behoudens den eigendom zij toevertrouwd. De woorden: « ou d'en faire un usage » ou un emploi déterminé, » zijn algemeen, en daaronder is ook begrepen het regt van vervreemding. Derhalve maakt zich aan misbruik van vertrouwen schuldig hij, die goederen, welke hem tegen commissieloon waren ter hand gesteld om aan bepaalde koopers af te leveren, tegen den wil der eigenaars op zijn naam aan een ander heeft verkocht.

b H. R. 2 November 1847, Concl. contr. Adv.-Gen. Arntzenius, die het feit als opligting beschouwde.

9. Bij art. 408 C. P. is niet afgeweken van art. 1731 B. W., maar eerstgemelde bepaling moet met deze laatste in verband worden gebragt en bedoelt onder de woorden à titre de dépôt, alleen bewaargeving van het goed van een ander. Alzoo stelt de daad van hem, die, tot bewaarder aangesteld van zijne eigene in beslag genomen goederen, eenige daarvan weerloos maakt of verduistert, niet daar misbruik van vertrouwen, en zij valt ook niet in de termen van eenige andere wetsbepaling.

a H. R. 24 December 1855, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Gelderland 10 October 1855, waarbij was bev. Arnhem 4 September 1855. — Groningen Hof 22 Julij 1841, bev. Groningen.... (7). — Heerenveen 12 Junij 1866. — Anders Winschoten 27 November 1840. — Heerenveen 24 November 1863, ten aanzien van haar, die goederen ten laste van haren man in beslag genomen, als bewaarster had verduisterd.

10. De daad van hem, die aangesteld als bewaarder van de goederen van een gefailleerden koopman, onder verpligting om ze weder op te leveren, eenige derzelve ten behoeve van den failliet aan de massa heeft onttrokken, stelt daar misbruik van vertrouwen.

Leiden 16 Junij 1848.

11. Goederen, behoorende tot den gemeenen en onverdeelden boedel van eene weduwe en haren overleden man, die haar bij uitersten wil in het vruchtgebruik zijner geheele nalatenschap heeft gesteld, kunnen, in eenen regtskundigen zin, niet gezegd worden aan haar in bewaring te zijn gegeven.

N.-Holland 27 Januarij 1845.

12. Goederen, gekocht onder beding van de zijde des verkoopers van het regt van wederinkoop, kunnen niet gezegd worden te zijn toevertrouwd, als wordende de kooper daarvan eigenaar, ofschoon onder eene ontbindende voorwaarde.

a H. R. 22 September 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland Cr. Rb. 26 Junij 1840.

13. De woorden « un travail salarié, » omvatten niet slechts het verwerken, vervormen of van eene andere gedaante voorzien eener zaak, maar elken daarmede te verrigten arbeid.

e H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf. — *c* H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf. beslissende dat het verduisteren van bankbiljetten, aan den bekl. ter hand gesteld, tegen loon, om die aan een ander over te geven, misbruik van vertrouwen daarstelt. — *b* H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf. als zoodanig misbruik beschouwende de daad van hem die tegen loon belast is met het overbrengen van een gekwitteerden wissel tot ontvangst der daarin uitgedrukte geldsom, en met het ontvangen der betaling tegen overgave van den wissel, ten einde het ontvangene aan den eigenaar ter hand te stellen, — doch dat geld voor zich behoudt.

14. Onder betaald wordenden arbeid (travail salarié) is niet enkel te verstaan het verwerken van het aan den dader toevertrouwde, maar alle zoodanige bezoldigde werkzaamheden, als voortvloeijen uit de lastgeving, krachtens welke de ontvangst van gelden heeft plaats gehad.

a H. R. 14 November 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof, waarbij ten gevolge van verwijzing, was vern. Alkmaar 26 April 1864, dat niet strafbaar had geoordeeld, de daad van den agent van eene assurantie-maatschappij, die de geïncasseerde gelden niet verantwoordde.

15. Tot toepassing van art. 408 C. P. wordt niet vereischt, dat vooraf een bepaald salaris zij bedongen. Het is voldoende, dat zijn verrigt zoodanige werkzaamheden waarvoor gewoonlijk betaling geschiedt, en waarvoor alzoo geldelijke belooning wordt verwacht.

c H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf. — *a* Gelderland 15 September 1863.

16. Het staat aan den judex facti om in ieder bijzonder geval uit de omstandigheden te beoordeelen, welke bij het geven en aannemen van eenen last ten aanzien van het loon de bedoeling der partijen is geweest, ook dàn wanneer de lasthebber uitoefent het bedrijf van zaakwaarnemer.

b H. R. 16 Maart 1852, Concl. contr. als moetende het beding van loon worden verondersteld.

17. In art. 408 C. P. wordt niet onderscheiden, of het loon wordt betaald door hem, die de weggemaakte gelden ter overbrenging toevertrouwt, dan wel betaald moest worden door hem, wien de gelden moesten bezorgd worden.

a H. R. 25 Augustus 1869, Concl. conf.

18. Er kan geen sprake zijn van een betaald wordenden arbeid, wanneer iemand eenvoudig heeft erlangd een pak goederen om die ten platten lande rond te leuren en daarvoor óf een vasten voor elk te verkoopen stuk bepaalden prijs betaalt, of wel het niet verkochte teruggeeft. Dit eenmaal vaststaande, kan er ten deze

aan het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen niet worden gedacht.

a H. R. 14 Maart 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 14 Februarij 1854.

19. Het slagten van runderen voor loon is een betaald wordende arbeid. Wordt die arbeid door of namens den eigenaar aan een ander opgedragen met den last, om terug te geven hetgeen door dien arbeid zal worden voortgebragt (het afgehakt vleesch en het van de runderen afgekomen vet), dan bestaat er: «remise » pour un travail salarié à la charge de rendre, » bedoeld bij art. 408 C. P.

H. R. 6 Februarij 1866, Concl. conf.

20. Waar alleen de rede is van eene lastgeving zonder beding van loon, en alzoo van eene kostelooze dienstpraestatie, kan art. 408 C. P. niet worden toegepast.

c H. R. 20 November 1849, Concl. conf.

21. Noch als diefstal, noch als misbruik van vertrouwen kan worden aangemerkt het feit van hem, die zich zonder loon heeft belast om eene zaak aan een ander te doen toekomen, doch zich dezelve toeëigent.

H. Mil. Ger. 13 November 1845.

22. Daar er geene wet bestaat die bepaalt, dat zaakwaarnemers regtens als gesalarieerd moeten beschouwd worden, zoo is de omstandigheid, dat de dader het bedrijf van zaakwaarnemer uitoefent, op zich zelve niet voldoende ten bewijze, dat het hem opgedragen en door hem aangenomen werk zoude zijn of worden gesalarieerd.

b H. R. 16 Maart 1852, Concl. contr.

23. De daadzaken, dat iemand die zaakwaarnemer is, ten nadeele van een ander heeft weerloos gemaakt eene som gelds, hem namens dezen ter hand gesteld om daarvoor in verzet te komen tegen zekeren executorialen verkoop, en die gelden geenszins tot dat einde heeft gebruikt, zonder dat echter is gebleken, dat eenige vooraf of later te genieten belooning voor het te verrigten werk door den dader was bedongen of aan hem toegezegd, en zonder ook dat deze te voren soortgelijk werk voor dien persoon verrigt en daarvoor belooning ontvangen had, — stellen niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

b H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

24. Een notaris die, hoezeer de gelden van de partijen ontvangen hebbende, om de voor hem verleden akten te doen registreren, deze akten niet binnen den bepaalden tijd daartoe ten kantore aanbiedt, noch op zijn repertorium inschrijft, maakt zich schuldig aan misbruik van vertrouwen.

Hoorn 15 April 1831, bev. bij Amsterdam 1[e] a. 23 Junij 1831.

25. De daad van een notaris, die belast is geweest met een verkoop van roerend goed, (echter niet tegen contante betaling, maar onder voorwaarde, dat de koopers gehouden zouden zijn hunne kooppenningen vóór of op zekeren dag te betalen in handen van hem notaris, en ten genoege van dezen een of meer borgen zouden moeten stellen), de ontvangene kooppenningen geheel of gedeeltelijk ten eigen behoeve aanwendt, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

a H. R. 19 Augustus 1851, Concl. contr.

26. Ambtenaren die, zoo als deurwaarders en dergelijken, door bijzondere personen te werk gesteld en gesalarieerd worden, zijn mede begrepen onder de gesalarieerde lasthebbers van art. 408 C. P.

b H. R. 26 Mei 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof, waarbij was bev. Amersfoort 22 Januarij 1863.

27. Een deurwaarder, die, een exploit doende van sommatie tot betaling van een verschuldigd bedrag aan hem deurwaarder, de van den geïnsinueerde ontvangen gelden, niet verantwoordt aan hem op wiens last hij de sommatie heeft gedaan, maar ten eigen bate aanwendt, pleegt misbruik van vertrouwen.

Amersfoort 22 Januarij 1863, bev. bij Utrecht Hof, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 26 Mei 1863, Concl. conf.

28. Een kleermaker, die een door hem afgeleverden jas, welken hij nader in behoorlijken staat moest brengen, niet aan den eigenaar terugbezorgt, maar dien zelf aantrekt en zich daarmede op reis begeeft, alzoo weerloos maakt, pleegt misbruik van vertrouwen.

Breda 23 Augustus 1869, houdende verwijzing naar de openbare teregtzitting, en het eindv. Breda 20 September 1869.

29. Art. 408 C. P. is niet van toepassing op een zetschipper, die, zonder bepaalde lastgeving, eene aan anderen toebehoorende lading welke hij om den lagen stand des waters niet ter bestemde plaatse kan brengen, verkoopt, zonder den koopprijs aan hem, bij wien die lading moest worden ontvangen, behoorlijk te verantwoorden.

b Arnhem 16 Mei 1840.

30. De daad van een schippersknecht, die van den schipper bij wien hij voor huurloon in dienst is, gelden ontvangt met den last om ze te bezorgen, doch die gelden voor zich behoudt, stelt daar misbruik van vertrouwen.

a H. R. 22 Januarij 1861, Concl. contr.

31. Misbruik van vertrouwen is gelegen in de feiten van het als vervoerder van veen tegen loon, gedurende het vervoer doen stilstaan van de praam en het daaruit werpen van eenige turven, om die in het bezit te stellen van een ander dan de persoon of de gemagtigde van den eigenaar.

Drenthe 5 Mei 1870.

32. Bij het verongelukken van den gezaghebber van eene sloep, moet degeen die hem als eerste in rang opvolgt, daardoor ook de verpligtingen van zijn voorganger op zich nemen, en zijn aan hem de voorwerpen toevertrouwd, welke die voorganger als zoodanig onder zich had. Bij ontvreemding daarvan is hij schuldig aan misbruik van vertrouwen.

a H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

33. Vrijspraak van het aan eenen scheepskapitein ten laste gelegde misbruik van vertrouwen, door het schip bedriegelijk van deszelfs bestemming af te wenden, en zonder orders van de reederij af te wachten, en tegen haren last in, met dat schip, als ware hij daarvan eigenaar, zonder sedert geruimen tijd aan de reederij eenige mededeelingen te hebben gedaan, of casu quo verdiende vrachtpenningen te hebben overgemaakt, onderscheidene reizen

te doen in de Chinesche wateren, en van daar met hetzelve te stevenen naar Havana.

Middelburg 28 Junij 1855, bev. bij Zeeland 25 Augustus 1855.

34. Niet schuldig aan misbruik van vertrouwen is een spoorweg-beambte die van reizigers goederen ontvangt om ze te brengen naar de gewone bewaarplaats door de administratie daartoe aangewezen, en in stede daarvan die goederen verduistert. Die voorwerpen worden hem niet toevertrouwd ter bewaring om ze later terug te geven.

a Arnhem 7 November 1871.

35. Het met een bedriegelijk oogmerk afwenden (détourner) van een toevertrouwd voorwerp van deszelfs bestemming, is voldoende om misbruik van vertrouwen daar te stellen, zonder dat juist het wegmaken (dissiper) vereischt wordt. De daad van een werkman, die pakken spijkers welke hem waren ter hand gesteld om dezelve te gebruiken tot het verleggen van de vloeren in eene fabriek, waartoe hij tegen arbeidsloon was aangenomen, in zekeren winkel brengt, ten einde dezelve aldaar te verkoopen, stelt, ook zonder dat die spijkers nog waren verkocht, het voltooid wanbedrijf daar.

c H. R. 4 November 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 28 Mei 1845.

36. De daad van haar, die ten eigen gebruike aanwendt en niet verantwoordt gelden, aan haar tot een bepaald gebruik toevertrouwd door iemand, die bij haar was komen inwonen, stelt daar misbruik van vertrouwen.

a H. R. 1 Maart 1842, Concl. conf.

37. Hij die door zijn meester wordt belast met in eenen winkel goederen te halen, en het daarvoor meegegeven geld behoudt, pleegt misbruik van vertrouwen, niet diefstal in dienstbaarheid.

H. R. 17 Februarij 1863, Concl. contr. — H. Mil. Ger. 19 September 1837. — H. Mil. Ger. 22 Junij 1847. — H. Mil. Ger.... (1). — Anders Brielle 25 September 1862, beslissende dat zoodanig feit niet daarstelt diefstal, misbruik van vertrouwen, noch opligting.

38. Hij, die belast met het bezorgen van mineraalwater enz. aan kalanten, de daarvoor ten behoeve van en ter verantwoording aan zijn meester ontvangen gelden ten nadeele van dezen terughoudt en zich arglistig toeëigent, maakt zich schuldig niet aan diefstal, maar aan misbruik van vertrouwen.

a H. R. 27 December 1865, Concl. contr. — *b* H. R. 3 November 1868, Concl. conf.

39. Voor misbruik van vertrouwen is travail salarié een vereischte; hij die belast met het bezorgen van een pakje, daarvoor van hem aan wien hij het bezorgt, een klein loon ontvangt, en kort daarna van denzelfden eene som om dat pakje aan den afzender te betalen, is niet strafbaar, wanneer hij daaraan niet voldoet.

Groningen Hof 7 November 1864. — In gelijken zin Alkmaar 26 Maart 1839.

40. Een bakkersknecht, die ten behoeve van zijn meester het brood bij de verschillende dépôthouders bezorgt, doch het daarvoor ontvangen geld ten eigen bate aanwendt, maakt zich schuldig aan misbruik van vertrouwen, niet aan diefstal.

d H. R. 14 December 1869, Concl. contr. — Groningen 17 Julij 1862.

41. De daadzaken, dat iemand aan wien zekere gelden zijn ter hand gesteld om tegen eene overeengekomen belooning daarvoor zekere werkzaamheden te verrigten, die werkzaamheden niet verrigt en de tot dat doel ontvangene gelden aan hunne bestemming onttrokken en alzoo ten nadeele van den eigenaar heeft verduisterd of weerloos gemaakt, stellen daar misbruik van vertrouwen. Daartegen kan niet afdoen, dat de aangegane overeenkomst van lastgeving ook tot een geschil van burgerlijk regt aanleiding kan geven.

e H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf.

42. Een persoon in loontrekkende dienst eener gascompagnie en belast met het maken van gaspijpen in de stad, kan, naardien de aard zijner werkzaamheden niet medebrengt het doen van eenige huis- of persoonlijke dienst, niet gebragt worden tot de hommes de service à gages, maar moet beschouwd worden als un ouvrier. De daad van zulk een persoon, die lood, hetwelk hem tot het verrigten van dat werk is ter hand gesteld, aan deszelfs bestemming onttrekt, stelt, als zijnde gepleegd buiten de werkplaats, den winkel of het pakhuis van zijn meester, niet daar het misdrijf van art. 386, n° 3 C. P., maar het wanbedrijf van art. 408.

d H. R. 24 Mei 1853, Concl. contr.

43. Een kantoorbediende, die zijn dagelijkschen arbeid aan het huis zijns meesters verrigt, tijdelijk aldaar door zijn meester met het beheer der zaken en der geldkas is belast, en zich bij die gelegenheid eenige gelden bedriegelijk toeëigent ten nadeele zijns meesters, is niet strafbaar wegens diefstal in loontrekkende dienst, maar wegens misbruik van vertrouwen.

Utrecht Hof 25 Julij 1856; — Anders N.-Holland 29 Januarij 1855, dat het feit als diefstal beschouwde.

44. Hij, die tegen vaste bezoldiging 's jaars, als schrijver werkzaam is bij de politie en als zoodanig belast met het maandelijks opmaken en invullen van betaalsrollen van verdiende loonen door agenten van politie, met het ter uitbetaling aanbieden van die rollen aan den gemeente-ontvanger, het daarna ontvangen van de daarop uitgetrokken verschuldigde gelden, en het alsdan maandelijks uitkeeren van die gelden aan de agenten, alsnu op dergelijke door hem opgemaakte betaalsrollen bedriegelijk invult sommen, tot een veel hooger bedrag dan waarop die agenten, ten wier behoeve zij heetten te strekken, als verschuldigd regt hadden, daarna alle deze sommen, na aanbieding der betaalsrollen, van den gemeente-ontvanger in zijne hoedanigheid voormeld in haar geheel in ontvangst neemt, aan de agenten echter slechts betaalt datgene wat hun toekwam, doch het overige niet uitkeert, maar dit ten eigen bate aanwendt en ten nadeele der gemeente verduistert, pleegt, in den zin van art. 408 C. P., misbruik van vertrouwen ten nadeele dier gemeente. Zoodanige gedurende meerdere maanden voortgezette feiten stellen maar één doorloopend wanbedrijf daar.

Rotterdam 23 April 1872.

45. Aan misbruik van vertrouwen is niet

schuldig een beklaagde, die door een derde is belast geworden met den verkoop van twee aan laatstbedoelde toebehoorende runderen tegen een commissie-loon van *f* 1.» per stuk, doch maar 72 van de 80 door hem ontvangen gulden aan zijn lastgever verantwoordt, — ingeval hij bij den verkoop der runderen heeft gehandeld op eigen naam en niet op dien zijns lastgevers.

Brielle 12 October 1871.

46. De daad van eenen molenaar, aan wien door eenige bakkers zijn ter hand gesteld zakken of vaten tarwe en rogge, om die voor een bepaald geldelijk loon te malen, die deze granen verbakt en verkoopt, stelt daar misbruik van vertrouwen.

c H. R. 28 Januarij 1845, Concl. conf. — *a* H. R 25 November 1862, Concl. conf. ten aanzien van te malen haver.

47. De daad van hem, aan wien onder toekenning van belooning (provisie) is ter hand gesteld een wissel ter incassering, en die de ontvangen gelden niet uitkeert, maar zich bedriegelijk toeëigent, stelt daar misbruik van vertrouwen.

b H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Augustus 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 10 Junij 1862, bij de invordering van eene pretentie. — *b* H. R. 24 September 1867, Concl. conf. — en *b* H. R. 9 November 1869, Concl. conf. bij incassering tegen belooning van kwitantiën. — Anders, bij incassering van een wissel, Heerenveen 12 Mei 1863, vern. bij Friesland.

48. Het vereischte van benadeeling van den eigenaar is aanwezig, waar de agent eener verzekering-maatschappij bij zekere schuldbekentenis niet zich zelven aansprakelijk stelt, maar integendeel de verklaring aflegt, dat een derde zekere som nog van de maatschappij te vorderen heeft, terwijl deze bereids aan hem de volle som ter uitbetaling heeft verstrekt.

b H. R. 17 October 1865, Concl. conf.

49. De daadzaken, dat een executeur-testamentair, die voor de minderjarige belanghebbenden gelden heeft ontvangen, ten einde die op het Grootboek der Ned. Schuld te doen inschrijven, aan die inschrijving nimmer eenig gevolg heeft gegeven en niet heeft voldaan aan zijne belofte tot finale afdoening en afgifte, bevatten niet het hoofdvereischte van het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen, namelijk dat gezegde gelden zijn verduisterd of weerloos gemaakt.

H. R. 14 Julij 1854, Concl. conf.

50. Hij wien door een ander was opgedragen zekere goederen, die deze hem daartoe overliet, voor niet minder dan zekere som te verkoopen, waartegen hij eene geldelijke belooning voor zijne moeite zou hebben, pleegt misbruik van vertrouwen, indien hij met die goederen vertrekt en later noch geld noch goederen oplevert, maar de opbrengst ten eigen bate aanwendt.

a Hoorn 18 November 1864.

51. Het op daartoe gedane aanvrage niet terugzenden van op bezien gezondene goederen, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

N.-Holland 7 November 1842.

52. Het feit, dat iemand aan wien door een ander een hond is toevertrouwd, ten einde dien tegen genot van de helft der opbrengst te verkoopen, de geheele opbrengst voor zich behoudt, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, naardien de hond niet tegen den wil des eigenaars is verduisterd of weerloos gemaakt.

Groningen Hof 9 October 1865.

53. Hij die gehouden is na volbragte slagting en afhakking van runderen, die aan hem waren toevertrouwd, het afgehakte vleesch en vet terug te geven, doch op eigen gezag het vet ten nadeele van den eigenaar aan derden verkoopt, verduistert (détourne) het voorwerp, dat hem was toevertrouwd, omdat het vet behoort tot hetgeen is toevertrouwd en daarin begrepen is.

H. R. 6 Februarij 1866, Concl. conf.

54. De daad van hem, aan wien onder toekenning van belooning, is ter hand gesteld een loterijbriefje tot ontvangst van den daarop gevallen prijs, en die slechts een gedeelte der ontvangene gelden aan den regthebbende uitkeert en het overige zich bedriegelijk toeëigent, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf, vermits toch hem niet die gelden, maar het ter ontvangst daarvan strekkende papier was toevertrouwd.

e H. R. 10 Februarij 1846, Concl. conf.

55. Hij die eene lombardcedul, tot zekerheid van eene schuldvordering heeft ontvangen en die heeft verkocht zonder eenige winst, om zich tegen schade te vrijwaren, is niet schuldig aan het misbruik maken van vertrouwen; hij ontving niet à titre de dépôt.

Groningen 7 Julij 1859.

56. De verkoop ten eigen bate van tarwe, die men ergens is gaan afhalen, om ze op eene aangewezen plaats terug te bezorgen, stelt daar misbruik van vertrouwen.

b Goes 29 April 1861.

57. Ingevolge de bepalingen van art. 407 C. P. levert het bedriegelijk misbruiken eener handteekening in blanco ten nadeele van den onderteekenaar of zijne regtverkrijgenden in het algemeen niet slechts met der daad, maar ook regtens op de misdaad van valschheid in geschrift. In het bijzonder geval, dat zoodanige handteekening den dader is toevertrouwd, is de daad slechts alleen als wanbedrijf te qualificeren.

b H. R. 28 Januarij 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 15 October 1867.

58. Door een verzonnen verkoop, geplaatst boven eene door een minderjarige in blanco gestelde handteekening, kan die minderjarige in zijn vermogen worden verkort, en het gaat dus niet aan te beweren, dat die overeenkomst, als door een minderjarige aangegaan, van regtswege nietig is, daar toch die nietigheid niet is absoluut en altijddurende, maar binnen een bepaalden termijn in regten moet worden gevorderd.

b H. R. 2 Mei 1854, Concl. conf. vern. Limburg 9 Februarij 1854.

59. Een boven eene handteekening gesteld geschrift, houdende verbindtenis tot voldoening van gereed geld, al bezit hetzelve niet alle bij de wet gevorderde vereischten, om op zich zelf als bewijs te gelden, en al ontbreekt daaraan ook de eigenhandig bijgevoegde goedkeuring van dengeen, die de handteekening heeft gesteld,

kan toch volgens art. 1939 B. W. een begin van bewijs door geschrifte uitmaken, en valt alzoo in de termen van den persoon of de bezittingen van dengeen, die de handteekening gesteld heeft, te kunnen benadeelen of in gevaar stellen (compromettre).

b H. R. 24 Mei 1853, Concl. conf.

60. Hij die onder zijne bewaring gestelde gelden wegneemt (in casu een busmeester), pleegt geen diefstal, maar misbruik van vertrouwen.

Leiden 23 Mei 1838.

61. Het verduisteren van gelden, gestort in eene uiterlijk in schijn geslotene, doch indedaad door een gat in den bodem opene geldkist, door eenen penningmeester van een polderbestuur (niet behoorende tot de dépositaires publics), onder wiens betaald wordende bewaring die kist gesteld was, stelt daar misbruik van vertrouwen.

H. R. 28 Januarij 1839, Concl. contr.

62. Hij die uit eene kist met kleedingstukken, welke hem ongesloten in bewaring is gegeven, een van deze daaruit neemt en voor zich behoudt, en de kist vervolgens aan den eigenaar nazendt, pleegt misbruik van vertrouwen, niet diefstal.

b H. R. 27 Mei 1862, Concl. contr.

63. De daad van eenen pandhouder, die het hem toevertrouwde pand moedwillig weerloos maakt, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

a N.-Holland 31 Maart 1842, bev. Amsterdam 7 October 1841.

64. Het ten nadeele van den eigenaar verduisteren van gehuurde goederen, stelt niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

Z.-Holland 9 Junij 1842.

65. De daad van een lid der dienstdoende schutterij, die een monteringstuk, hem als zoodanig van stadswege afgegeven en tot een bepaald gebruik toevertrouwd, verduistert, stelt niet daar misbruik van vertrouwen.

d H. R. 5 Maart 1844.

66. Misbruikmaking van eens anders aanvertrouwd goed in oogenblikkelijke verlegenheid, doch met gegrond uitzigt op lossing en teruggave, stelt niet het wanbedrijf daar van misbruik van vertrouwen, waartegen bij art. 408 C. P. is voorzien.

Rotterdam 21 Augustus 1855.

67. Veroordeeling ter zake van misbruik van vertrouwen, op grond dat de beklaagde zich heimelijk had verwijderd met een gouden halsketting, althans met de opbrengst daarvan, en deze te zijnen bate had aangewend, nadat gemelde ketting hem door of namens den klager was ter hand gesteld en door hem beklaagde aangenomen om die tegen eene bepaalde som te verkoopen en die som aan den eigenaar op te leveren, terwijl hetgeen hij meer daarvoor zou kunnen bekomen, hem als loon voor zijne moeite was toegekend. Dit laatste was blijkbaar een salaris en het is niet vereischt dat een bepaald loon zij vastgesteld. Beweerde questie van burgerlijk regt.

Utrecht Hof 21 September 1842. Vrijspraak bij gemis aan bewijs, na veroordeeling voor de Regtbank te Utrecht.

68. Veroordeeling wegens misbruik van vertrouwen uitgesproken tegen een zaakwaarnemer die aan meerdere personen, onder genot van provisie, aanbiedingen van geldbezorging had gedaan en hen na aanneming acceptatiën had laten teekenen, met belofte voor eene derzelve geld te bezorgen en de overige terug te brengen, terwijl hij echter die acceptatiën alle in omloop bragt en vruchteloos poogde te dekken. Vervolging ter zake van opligting.

Utrecht 12 April 1839.

69. De daad van hem, die te gelijker tijd verduistert eenige voorwerpen die hem door verschillende personen op verschillende tijdstippen tot het verrigten van een beloond wordenden arbeid waren toevertrouwd, is ééne voortdurende handeling, die slechts één wanbedrijf van misbruik van vertrouwen daarstelt.

Utrecht 18 Mei 1863.

70. De gunstige bepaling van art. 380 C. P. betrekkelijk ontvreemdingen door bloed- of aanverwanten, in den aldaar bedoelden graad ten nadeele van elkander gepleegd, is ook van toepassing op misbruik van vertrouwen.

Gorinchem 1ª a. 1 Februarij 1837.

Arglist 1 v.
Benadeeling 48.
Betaalde arb. 6 v. 13 v.
Bewaring 6, 9 v. 34, 50 v.
Blanco handt. 58 v.
Dagvaard. Sz.
Dépôt 6, 9 v. 34, 50 v.
Delict. continuum 44.
Deurwaarder 26 v.
Diefstal 21, 37 v. 60, 70.
Eigendom 8.
Exec. testam. 49.
Exec. beslag 9.
Faillissement 10.
Gebruik 8, 66.
Get.bewijs Sz.
Handelsagent 14.
Huur en verh. 64.
Inkassering 47.
Kantoorbediende 43.
Klagte en aangifte.
Lastgeving 20, 45.
Loon 8, 15 v. 67.
Loonbediende 37 v.
Medepligtigheid.
Misdrijven 57, 69.
Mot. v. vonnis.
Notaris 24 v.
Opligting 8, 37.
Pand 63.
Remise 4 v.
Schipper 29 v.
Schorsing v. Sz.
Schutterij 65.
Strafbaarh. 70.
Straffen 69 v.
Terhandstelling 4 v.
Travail salarié 6 v. 13 v.
Valschheid Sz. 57.
Verduistering 35, 61 v. 69.
Verduist. en verniet. van stukken.
Verduist. v. gelden 14.
Vern. en beschad.
Voerl. en schipp. 29 v.
Voogdij 7.
Wederinkoop 12.
Zaakwaarn. 16, 22 v. 68.

MISDRIJVEN.

I. Indeeling. (Misdaad, wanbedrijf, overtreding).
II. Meerdere misdrijven; delicta continua.

I.

1. Om eene daad als misdaad toe te rekenen, wordt noodzakelijk vereischt, dat dezelve zij bedreven met opzet om zoodanige daad te plegen, welke de wet onder bedreiging van straf verbiedt. Een feit, dat het bloot gevolg van dwaling is, kan niet eene misdaad daarstellen.

a H. R. 27 October 1840, alwaar het gold een inbreuk op de persoonlijke vrijheid van een ingezeten, bij art. 114 C. P. bedoeld. — Breda 8 Mei 1843, in een geval van opsluiting van een minderjarig kind zonder regterlijk bevel, in een gesticht voor krankzinnigen. — Maastricht 20 Januarij 1846, almede ter zake van onwettige aanhouding.

2. Volgens het 3de lid van art. 271 C. P. moet als misdaad (crime) worden beschouwd elk misdrijf, waarop hetzij bij dat Wetboek, hetzij bij de wetten in het algemeen, lijf- of onteerende straffen zijn bedreigd.

d H. R. 22 November 1842. — *g* H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf. — *g* H. R. 24 Junij

1845, Concl. conf. — *b* H. R. 4 November 1845. — *a b* H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 22 September 1846. — *b* H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 19 Junij 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 10 Junij 1850. — H. R. 3 September 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 6 April 1852, Concl. conf. — *f* H. R. 4 Mei 1852.

3. De exceptieve bepaling van art. 67 C. P. brengt geene verandering te weeg in den aard en in de beregting des misdrijfs, en heeft niet tot gevolg, dat het correctionneel geworden misdrijf correctionneel zou kunnen worden beregt, met weglating der instructie en verwijzing door de Regtbank, voor de beregting van misdaden gevorderd.

Drenthe ... (9).

4. Art. 44 R. O. strekt niet verder, dan om de competentie van den kantonregter uit te breiden, zonder met betrekking tot den lijfsdwang eenige verandering te brengen in den aard der bij het C. P. als correctionneel beschouwde straffen, noch in derzelver regtsgevolgen. Art. 467 en 469 C. P. blijven dus alleen van toepassing, waar eene boete is uitgesproken tot hoogstens 15 franken, terwijl anders de lijfsdwang moet worden uitgesproken volgens art. 52 C. P.

j H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. — *c* H. R. 23 April 1844, Concl. conf. — Amsterdam 28 Januarij 1841. — Arnhem 6 October 1848. — Anders *a* Amsterdam 24 Februarij 1842, beslissende dat als politie-overtredingen zijn te beschouwen de bij de wet op de R. O. ter competentie des kantonregters gebragte misdrijven, zoodat ter executie van zoodanig vonnis de middelen van executie voor vonnissen in politie-overtredingen moeten worden aangewend, — te dezen aanzien vern. Amsterdam Kgr. I ... (2).

5. De overtredingen op het stuk der jagt en visscherij kunnen (even als de overtredingen, waarop geene hoogere straf is gesteld dan eene gevangenisstraf van zeven dagen of eene geldboete van *f* 75.», te zamen of afzonderlijk) onder de tegenwoordige wetgeving niet even als bevorens, als wanbedrijven worden gequalificeerd. Zij moeten integendeel worden aangemerkt als politie-overtredingen, die als zoodanig aan de kennisneming van den kantonregter zijn onderworpen; met dat gevolg, dat door art. 44 R. O. (ten aanzien der competentie en verjaring) is gederogeerd aan het beginsel van art. 1, 465 en 466 C. P.

c H. R. 17 September 1839, Concl. contr. verw. de cass. tegen Eindhoven 27 April 1839. — *i* H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — In gelijken zin *m* H. R. 18 Februarij 1851, Concl. conf. — Arnhem 6 October 1848. — *d* H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf. na de wet van 1854. — *c* H. R. 31 October 1848, Concl. impl. conf., omtrent de overtreding van een polderreglement, waarop eene boete van hoogstens *f* 75.» was bedreigd. — *c* H. R. 14 November 1848, Concl. conf. bij overtreding der wet op het lager onderwijs. — *a* H. R. 30 April 1862, — en *d* H. R. 11 November 1863, Concl. conf. ten aanzien van feiten, waarop eene boete tot *f* 10.» was bedreigd. — Cf. Rotterdam 2 Maart 1844, de verjaring van vijf jaren toepasselijk verklarende in eene belastingzaak, als zijnde aan de kennisneming des kantonregters onttrokken.

6. Art. 44 R. O. heeft ten aanzien der toewijzing van de geldboete gederogeerd aan art. 466 C. P., dat alleen de boeten tot en met het maximum van 15 franken toewijst aan de gemeentekas.

Cf. *g* H. R. 31 Augustus 1849, Concl. contr.

7. Alleen die inbreuken op de wet waartegen de in art. 466 C. P. vermelde politie-straffen bedreigd zijn, mogen als overtredingen gequalificeerd worden; waar op een feit eene boete van *f* 12.» is bedreigd, moet het als wanbedrijf worden beschouwd.

a H. R. 31 Mei 1871, Concl. conf.

8. Diefstal in dienstbaarheid verloor door de wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) het karakter van misdaad, en werd tot de wanbedrijven gebragt, zoodat iemand deswege veroordeeld, niet op grond van art. 190 Sv. als getuige kan gewraakt worden.

N.-Holland 17 Julij 1861. — Tiel ... (7), met het oog op de verjaring van misdrijven, strafbaar volgens de wet van 6 Maart 1818.

9. Wanneer een speciaal reglement tegen de overtreding van eenig feit eene zoo geringe geldboete bedreigt, dat uit aanmerking daarvan de straf onder de straffen van simpele politie zou zijn te rangschikken, doch niettemin die overtreding heeft onderworpen aan de kennisneming van de correctionnele Regtbanken, dan moet het feit als wanbedrijf en niet als enkele politie-overtreding worden beschouwd, met dat gevolg dat art. 66 v. C. P. omtrent bestraffing van jeugdige beklaagden toepasselijk zijn.

Zeeland 10 Junij 1839, verniet. Zierikzee 29 Maart 1839.

10. Hij die door het Hof bij verstek veroordeeld is tot eene correctionnele straf wegens een wanbedrijf, dat connex is met eene criminele zaak, waarvan een ander persoon wordt beschuldigd, moet worden beschouwd als correctionneel veroordeelde.

f H. R. 22 December 1840, Concl. conf.

II.

11. Er is geen sprake van meerdere misdrijven door ééne handeling gepleegd, wanneer één misdrijf het andere in zich sluit, of alleen door dit andere gepleegd wordt, zoo als het veroorzaken van de nederlaag van drie personen door het verzuim van sluiten der hekken van een spoorweg.

d H. R. 24 Mei 1870, Concl. contr.

12. Wanneer tusschen onderscheidene mishandelingen door en tegen denzelfden persoon gepleegd, die zamenhang bestaat, die ze als een aaneengeschakeld geheel doet voorkomen, dat uit hetzelfde misdadig voornemen is voortgevloeid, dan stellen die mishandelingen, hoezeer wel ieder feit op zich zelf kan worden beschouwd, alle te zamen één voortgezet misdrijf (delictum continuum) daar.

e H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 10 Februarij 1845.

13. Herhaalde mishandeling van een der echtgenooten door den ander stelt niet daar een zoogenaamd delictum continuatum; elke mis-

handeling moet dus op zich zelve wettig bewezen worden.

Appingadam 7 October 1864.

14. Het brengen van een riool op stadswater, gepleegd in 1850 en 1851, kan niet geacht worden een voortdurend misdrijf te zijn, en mitsdien is de strafvordering te dier zake (als politie-overtreding) ingesteld, in 1855 verjaard.

's Gravenhage Kgr.... Augustus 1855 (7).

15. Geweldadigheden tegen een agent van de openbare magt, terwijl deze was in de waarneming zijner bediening, welke bloedstorting hebben veroorzaakt, en gewelddadige en feitelijke wederstand tegen een bevelhebber der gewapende magt, terwijl deze was in de uitoefening zijner functiën en handelde ter uitvoering van een bevel en kommandement, hem door hooger militair gezag opgedragen, zijn geheel verschillende misdrijven, waarvan het een niet in het andere ligt opgesloten.

c H. R. 22 Junij 1852, Concl. conf.

16. Verhindering van ambtenaren van 's Rijksbelastingen in hunne werkzaamheden en gewelddadigheden hun daarbij aangedaan, zijn twee onderscheidene misdrijven, waartegen is voorzien bij art. 230 v. C. P. en bij art. 324 der Alg. Wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38).

d H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

17. Waar bij verordening is verboden en de beklaagde in regten is gedagvaard ter zake van 1° het anders dan stapvoets rijden over eene brug van het Zederik-kanaal en 2° het trekken over zoodanige brug vóór dat zij geheel gesloten was, mag, hoewel beide overtredingen begaan zijn door eene enkele handeling, niet slechts eene geldboete maar moeten twee geldboeten opgelegd worden.

H. R. 13 Mei 1872, Concl. conf. vern. Gorinchem, en het hierbij bev. Gorinchem Kgr. 28 December 1871.

Bakens en tonnen.
Compet Sz. 4 v.
Del. continuum 12 v.
Diefstal.
Drukpers.
Fabrieken.
Gem. belasting.
Gem. verordening.
Geneeskunde.
Getuige 8.
Get. bewijs Sz.
Herbergen.
Instructie Sz.
Jagt en V. 5.
Jeugd. beklaagden 3, 9.
Lijfsdwang 4.
Meerdere misdr. 11 v.
Misbr. v. vertrouw.
Misdaad 1 v.
Mishandeling 12 v.
Mishand. v. ambt. 15.
Mot. v. vonnis.
Onwett. aanh. 1.
Opsporen v. misdr.
Overtred. v. ambt.
Poging.
Pol. overtreding 4, 7, 9.
Rebellie 15.
Regten en A. 16.
Schip.
Stoombooten.
Straffen 4, 17.
Valschheid Sz.
Veeziekte.
Verjaring Sz. 5, 8, 14.
Voortg. misdrijf 12 v.
Wegen.
Wet.

MISDRIJVEN VAN AMBTENAREN

Z. AMBTSMISDRIJF, OVERTREDINGEN VAN AMBTENAREN.

MISHANDELING.

I. Aard en bijzondere kenmerken.
II. Strafvervolging en straffen.

I.

1. De onmiskenbare bedoeling van art. 311 C. P. is, daarbij alleen te begrijpen zoodanige verwondingen of stooten als vrijwillig of opzettelijk, en alzoo met moedwil zijn gepleegd. Derhalve behoort bij schuldigverklaring daaraan te blijken, op welke gronden de verwondingen of stooten zijn geoordeeld met opzet te zijn gepleegd.

b H. R. 30 October 1849, Concl. contr.— *d* H. R. 25 Februarij 1851, Concl. conf.

2. De beslissing, dat slagen zijn toegebragt ten gevolge van provocatie, brengt noodzakelijk mede het denkbeeld van opzet of moedwil.

c H. R. 24 Junij 1851, Concl. conf.

3. Bij de schuldigverklaring aan mishandeling, met toepassing van art. 311, coll. art. 309 C. P., wordt niet daarenboven nog eene bijzondere verklaring vereischt omtrent den moedwil of het opzet.

e H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 10 Februarij 1845.

4. Het bezigen van het woord «moedwil» is bij eene veroordeeling ter zake van mishandeling niet vereischt, daar het bestaan van gemeld vereischte ook door andere woorden kan uitgedrukt worden, en is hiertoe voldoende de verklaring dat de verwonding is toegebragt in moedwillige dronkenschap na bedreiging en uittarting door den beklaagde.

a H. R. 19 Mei 1869, Concl. conf.

5. Het toebrengen van slagen in dronkenschap door in het wilde van zich af te slaan, sluit wel moedwil uit, maar sluit in zich onvoorzigtigheid en gebrek aan voorzorg.

Groningen Hof 13 September 1869, terwijl de eerste regter bij gemis aan moedwil den bekl. had vrijgesproken.

6. De bepalingen van art. 328 en 311 C. P. moeten geacht worden te regt te zijn toegepast, indien uit de als bewezen aangenomen daadzaken wel voortvloeit, dat de besch. bij gelegenheid eener gepleegde verwonding heeft geverseerd in re illicita, doch geenszins dat hij zich heeft bevonden in het geval van wettige en noodzakelijke zelfverdediging.

a H. R. 6 April 1841, Concl. conf.

7. *Geweldpleging.*— De woorden «porter des »coups» duiden niet slechts aan het toebrengen van slagen, in de Nederduitsche engere beteekenis, maar ook van schoppen, stooten, duwen en andere gewelddadige aanrandingen of door geweld veroorzaakte aandoeningen van het ligchaam; daarop is dus steeds toepasselijk art. 311, coll. art. 309 C. P.

a H. R. 26 Junij 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Augustus 1841, — in deze beide gevallen door iemand zoodanig te stooten dat hij in het water viel. — *b* H. R. 26 October 1841, door den klager herhaaldelijk bij de borst te vatten en achterover te duwen. — *e* H. R. 9 November 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 13 November 1849. — *c* H. R. 20 Januarij 1858. — *a* H. R. 14 Augustus 1860, Concl. conf. door iemand met geweld aan te grijpen, terwijl een ander slagen toebrengt. — Cf. *e* H. R. 10 Junij 1845.

8. De uitdrukking «porter des coups» is ook toepasselijk op het geven van éénen enkelen slag.

c H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — *b* Amsterdam 13 Februarij 1844. — Cf. *c* H. R. 23 Augustus 1864.

9. Verwonding door middel van het werpen van een pijpekop, steen of ander hard ligchaam in het aangezigt, stelt het wanbedrijf daar van

art. 311 C. P., niet de overtreding van art. 475, nº 8.

b H. R. 10 September 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 31 Maart 1840, Concl. conf. en *a* H. R. 19 April 1864, Concl. conf. ten aanzien van het werpen met steenen.

10. Het wrijven in iemands aangezigt van eene gekaauwde tabakspruim is niet strafbaar.

b H. R. 19 Mei 1840, Concl. impl. conf.

11. Het slaan met eene handschoen in iemands aangezigt, stelt het wanbedrijf daar van art. 311 C. P.

Rotterdam 5 September 1854.

12. Het moedwillig bij de borst aangrijpen en achterover duwen van iemand stelt het misdrijf daar van art. 309, jº art. 311 C. P.

b H. R. 26 October 1841. — Groningen Hof 2 November 1865.

13. Het bij de borst grijpen en stooten van iemand, die daarop achterover valt, is niet strafbaar, indien niet blijkt van het doel om te mishandelen, noch dat het vallen het gevolg is geweest van den toegebragten stoot.

Maastricht 14 Junij 1847.

14. Het feitelijk beletten om in eene diligence te stijgen en het feitelijk noodzaken om den dader huiswaarts te volgen, zonder dat er blijkt van slagen of met kwaad opzet gepleegd geweld, kan niet daarstellen het wanbedrijf van art. 311 C. P., noch valt in de termen van eenige andere wetsbepaling.

a 's Gravenhage 29 April 1841.

15. De daadzaken, dat iemand in drift moedwillig een ander heeft aangegrepen, waardoor eene worsteling tusschen die personen is ontstaan, ten gevolge waarvan deze laatste in het water is geraakt, waaruit hij zich echter al zwemmende heeft gered, zonder eenige ziekte of beletsel van te werken uit dit een of ander te hebben ondervonden, stellen daar het misdrijf van art. 311 C. P.

d H. R. 13 October 1857, Concl. conf.

16. De daad van hem, die zekere vrouw op den weg aangevallen, haar eerst de mouw uit het jak gerukt, en vervolgens met een mes door de rokken gesneden heeft, en haar door dat rukken eenigermate in het aangezigt heeft bezeerd, is eene dier gewelddadigheden tegen personen, voorzien bij art. 311 C. P., en stelt geenszins daar de overtreding van art. 479, nº 1.

d H. R. 23 Januarij 1844, Concl. conf.

17. Het op den openbaren weg om het midden grijpen van een meisje, het herhaaldelijk kussen en van den eenen kant van den weg naar den anderen met haar worstelen, niettegenstaande zij zich daartegen trachtte te verzetten, stelt, wanneer in facto is uitgemaakt dat die feitelijkheden zijn gepleegd zonder oogmerk om te mishandelen, niet daar het wanbedrijf van art. 311 C. P., noch eenig ander misdrijf.

b H. R. 9 October 1860, Concl. conf.

18. Wanneer ten laste van een bekl. is bewezen verklaard dat hij in eenen winkel is gekomen, en den winkelier, met wien hij ongenoegen had gekregen, bij de halsdas gegrepen en over de toonbank gehaald heeft, zoodat deze beschadigd is, en de winkelier het alleen aan het breken van de das te danken heeft, dat hij geene ernstige kneuzingen heeft bekomen, moet de beklaagde worden schuldig verklaard aan het toebrengen van slagen of stooten, daar onder de uitdrukking « blessures et coups » in art. 309 C. P. ook begrepen zijn gewelddadige aangrijpingen, die ernstige kneuzingen of andere nadeelige gevolgen voor den aangegrepene hadden kunnen hebben.

H. Mil. Ger. 26 Maart 1868.

19. Bij het Wetb. van Strafr. is geene straf bedreigd tegen poging tot het wanbedrijf van moedwillige verwonding; tot toepassing van art. 311, in verband met art. 309 C. P., wordt gevorderd eene door geweld veroorzaakte aandoening van het ligchaam, en dus is niet strafbaar hij, die een ander eene snede door zijne kleederen heeft toegebragt, zonder dat echter daardoor eenige verwonding of beleediging is ontstaan.

c H. R. 13 November 1849, Concl. contr. — H. Mil. Ger. 1 October 1841, beslissende dat poging tot verwonding niet strafbaar is, met vern. van Overijssel Krr., waarbij de bekl. was schuldig verklaard aan poging tot het toebrengen van een slag, welke zoo hevig was dat hij, zoo niet den dood, ten minste « naar alle waar» schijnlijkheid » eene verwonding zou hebben veroorzaakt, waardoor een werkbeletsel van meer dan 20 dagen ware ontstaan, — dus poging tot misdaad. — *b* 's Gravenhage H. G. 9 April 1838, in gelijken zin in eene dergelijke zaak.

20. Er is geene poging tot manslag, door uiterlijk bedrijf gebleken en tot een begin van uitvoering overgeslagen, doch waarvan de uitwerking niet dan door toevallige en van des daders wil onafhankelijke omstandigheden is gemist, maar bedreiging en toebrenging van slagen, wanneer gedurende een twist door den beklaagde is gedreigd met de woorden: « die » aan den tak komt, zal ik zijn hersenen inslaan » dat hij er dood bij blijft liggen; » en verder, toen de tak door een persoon werd afgetrapt, de beklaagde is opgesprongen, eenen stok heeft gegrepen en dien persoon daarmede moedwillig een slag op den arm heeft toegebragt, zonder dat deze echter eenige ziekte of letsel van te werken heeft ten gevolge gehad.

N.-Holland 22 September 1858; — cf. N.-Holland 2 September 1858, waarbij voormeld feit als wanbedrijf werd beschouwd, en de teregtzitting bepaald, waarop de zaak zou worden behandeld, — en Hoorn 18 Junij 1858, waarbij de beklaagde ter zake van het feit, als zijnde misdaad, naar den Prok.-Gen. werd verwezen.

21. Waar beslist is, dat eene verwonding moedwillig is toegebragt, kan geene toepassing van art. 320 C. P. meer in aanmerking komen.

a H. R. 5 October 1841. — *a* H. R. 1 November 1853, Concl. conf.

22. *Gevolgen; werkbeletsel.* — In het stelsel van het Wetb. v. Strafregt moeten de gevolgen van moedwillige mishandelingen, ook dán zelfs, wanneer die niet zijn bedoeld of voorzien, den dader worden toegerekend; wanneer verwondingen of slagen, met opzet toegebragt, den dood hebben veroorzaakt, moet de dader worden schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag, ook dan wanneer niet is gebleken van den wil om te dooden.

a H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf. — *e* H. R. 31 Augustus 1844. — *c* H. R. 29 December 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 24 December 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 20 Januarij 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 18 Mei 1858, Concl. conf. — Insgelijks bij zware verwondingen, — *i* H. R. 1 April 1845, — *d* H. R. 22 December 1846, — en H. R. 29 April 1863, Concl. contr. in de toepassing.

23. De woorden «incapacité de travail personnel» duiden niet aan onbekwaamheid tot eenig persoonlijk werk, maar tot het gewoon dagelijksch werk, de beroepsbezigheden van den mishandelde.

i H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 13 December 1842. — H. R. 4 Maart 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Mei 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf.

24. De onmiskenbare bedoeling van art. 309 en art. 311 C. P. is, daarbij alleen te begrijpen zoodanige verwondingen of slagen en stooten als vrijwillig of opzettelijk en alzoo met moedwil zijn gepleegd, in tegenstelling van onwillige kneuzingen, slagen of stooten, voorzien bij art. 319.

a H. R. 27 Mei 1856, Concl. conf.

25. De vraag, die tot toepassing van art. 309 C. P. beslist moet worden, is niet, welke gevolgen eene verwonding heeft moeten hebben, maar wel, welke gevolgen zij gehad heeft. Waar alzoo feitelijk vaststaat, dat de verwonde is overleden op den veertienden dag na het toebrengen der wonde, maar niet ten gevolge daarvan, kan het ontbrekend vereischte dat uit de verwonding een werkbeletsel van meer dan twintig dagen is ontstaan, niet worden aangevuld door de overweging, dat het werkbeletsel bij den verwonde, zoo hij in leven ware gebleven, meer dan twintig dagen zou geduurd hebben.

b H. R. 12 November 1861, Concl. conf. vern. Z.-Holland 29 Julij 1861.

26. De wetgever heeft bij art. 309 C.P. blijkbaar op het oog gehad de omstandigheid, dat door de mishandeling een beletsel tot persoonlijken arbeid (het gewoon dagelijksch werk) of eene ziekte, d. i. stoornis der gezondheid, gedurende meer dan twintig dagen is ontstaan. Die omstandigheid is niet aanwezig, wanneer zonder die gevolgen eenig ligchaamsdeel is beleedigd, en zoodoende verminking (het verlies van een oog) is ontstaan.

c H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 12 Mei 1864.

27. Indien iemand ten gevolge van moedwillige verwonding met der daad gedurende meer dan 20 dagen is ongeschikt geweest tot persoonlijken arbeid, doch het op grond van heelkundige verklaringen er voor kan gehouden worden, dat bij aanwending van meer doelmatige geneeswijze, de verwonde binnen de 20 dagen hersteld en tot hervatting zijner werkzaamheden in staat zou zijn geweest, mag het meer dan twintigdaagsche beletsel niet als verzwarende omstandigheid in aanmerking komen.

N.-Braband 21 Mei 1840.

28. Om de geleiderlage bij mishandeling te kunnen aannemen, moet bepaaldelijk blijken, dat de beklaagde den mishandelde heeft opgewacht met het doel om geweld jegens hem te plegen.

c H. R. 29 November 1864, Concl. conf.

29. *Gezaghebbenden.* — Mishandeling van de eene echtgenoot jegens den anderen, valt onder het bereik der Strafwet, al is zij niet van zoodanigen aard, dat daarop een eisch tot echtscheiding, of zelfs tot scheiding van tafel en bed zou kunnen gegrond worden.

b H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf.

30. Ligchamelijke kastijdingen door ouders op hunne kinderen, door leermeesters op hunne leerlingen enz. toegepast, zijn strafbaar, indien zij het kenmerk dragen niet van gewone tuchtiging maar van eigenlijk gezegde mishandeling.

Groningen Hof 1 Februarij 1866. — Cf. Groningen Hof 19 Januarij 1866, omtrent mishandelingen door eene stiefmoeder. — Heerenveen 1 April 1862, bij mishandelingen door een vader.

31. Naardien bij de uitoefening der vaderlijke magt altijd de verbetering en het belang van het kind op den voorgrond moet staan, zoo moet het toebrengen van slagen met een rieten stok door een vader aan zijn kind, zoodanig dat daardoor eene aanmerkelijke zwelling der bilspier en onderscheiden striemen zijn ontstaan, zonder dat van eenige redelijke aanleiding tot dergelijke buitengewoon zware strafoefening gebleken is, beschouwd worden als mishandeling, strafbaar volgens art. 311 C. P.

Brielle 29 October 1863.

32. Wanneer in facto blijkt, dat welk verband en zamenhang er ook moge zijn tusschen de door een zoon en door eene behuwddochter, terzelfder plaatse tegen hun vader en behuwdvader gepleegde beleedigingen, deze echter niet noodwendig moeten worden gehouden voor één en hetzelfde feit, als zoodanig daargesteld door de medewerking van twee te zamen en gelijktijdig handelende personen, maar zeer wel kunnen worden opgevat als beleedigingen, gepleegd door elk hunner afzonderlijk en onafhankelijk van elkander, niet volkomen terzelfder tijd maar slechts achtereenvolgens bedreven, dan is art. 312 C. P. alleen toepasselijk op den zoon en niet op de behuwddochter.

b H. R. 23 Maart 1852, Concl. conf.

33. De betrekking van natuurlijken zoon der verwonde kan niet worden aangenomen, wanneer niet blijkt, dat hij door haar als zoon is erkend.

Gelderland 7 Januarij 1842.

34. Zoo al bij feitelijkheden door eene moei jegens hare nicht gepleegd, aan ouderlijke tucht kan gedacht worden, dan nog kan de vraag of de bedreven feitelijkheden al of niet de grenzen daarvan zijn te buiten gegaan, alleen aan de beoordeeling van den judex facti staan.

e H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 10 Februarij 1845.

35. Zoo al een bevelvoerend militair, indien de hem opgedragen dienstverrigtingen eene dadelijke uitvoering vorderen en deze langs geen anderen weg kan verkregen worden, geregtigd is geweld te gebruiken om dengenen, die hem in de waarneming van die dienst belemmert, te noodzaken daarmede op te houden, moet dat regt altoos binnen zeer enge grenzen beperkt worden en kan het nimmer ingeroepen worden door hem die door zijne eigene onregtmatige handelingen tot den geboden weerstand of het

gepleegde geweld aanleiding gegeven heeft; eene in die omstandigheden gepleegde mishandeling is strafbaar.

H. Mil. Ger. 14 October 1868.

36. *Gevallen.* — Veroordeeling wegens moedwillige mishandeling en verwonding.

Utrecht Hof 26 November 1839. — Gelderland 6 Maart 1840. — Gelderland 12 Januarij 1844. — Z.-Holland 12 December 1844. — Gelderland 25 April 1855. — Zeeland 20 April 1863. — Z.-Holland 20 April 1866. — *b* 's Gravenhage 25 Junij 1840. — Zierikzee 23 Junij 1854 (in verband met eene toovergeschiedenis). — Gelderland 7 Januarij 1842 (door een zoon tegen zijne moeder). — Groningen Hof 19 Januarij 1866 (op eene stiefdochter). — Heerenveen 1 April 1862 (door een vader gepleegd).

II.

37. De burgerlijke actie tot echtscheiding, gegrond op mishandeling door den eenen echtgenoot den anderen aangedaan, sluit niet uit de vordering tot straf, welke aan het O. M. toekomt.

b H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf.

38. Het mishandelen van twee personen levert twee misdrijven op, zoodat de beklaagde ook in twee boeten moet worden veroordeeld.

c H. R. 1 Mei 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 19 Mei 1869, Concl. conf.

39. De regter mag aan iemand, die wordt schuldig verklaard aan moedwillige mishandeling, gepleegd na daartoe te zijn geprovoceerd, bij aanneming van het bestaan van verzachtende omstandigheden, niet eene geldboete opleggen, maar moet hem ingevolge art. 326 C. P. tot gevangenisstraf veroordeelen.

Utrecht Hof 20 December 1870.

40. Beklaagden ter zake van gezamenlijke mishandeling moeten solidair in de tegen hen uitgesproken geldboete veroordeeld worden.

d H. R. 12 Februarij 1862, Concl. conf.

Bedreiging 20.
Bloedv. en zwag. 32 v.
Dagvaard. Sz.
Diefstal.
Doodslag 20, 22.
Dronkenschap 5.
Echtscheiding 29, 37.
Geldboete 40.
Geleid.lage 28.
Get. bewijs Sz.
Gevolgen 22 v.
Geweldpleging 7 v.
Hoofdel. verbindt. 40.
Mededader.
Medepligtigheid.
Misbr. v. gezag 35.
Misdrijven 38.
Moedwil 1 v.
Mot. v. vonnis 1 v.
Onwill. manslag 5, 21, 24.
Opzet 1 v.
Ouderl. magt 30 v.
Poging 19 v.
Provocatie 3.
Scheid. v. taf. en bed 29.
Slaan 7 v. 11.
Slavernij.
Stooten 7, 13.
Strafbaarheid.
Straffen 38 v.
Strafvervolg. 37.
Tekst d. wet.
Tucht 30 v.
Verkrachting.
Verminking 26.
Verniel. en beschad.
Verzacht. omstand. 39.
Verzwar. omstand. 32.
Vonnis Sz.
Werkbeletsel 23 v.
Werpen 9.

MISHANDELING VAN AMBTENAREN.

I. Aard en kenmerken.
II. Strafvervolging en straffen.

I.

1. Het woord frapper moet niet in den blooten letterlijken zin van slaan worden opgevat, maar als eene algemeene generieke benaming, waaronder begrepen zijn alle gewelddadigheden (in art. 230 C. P. als violences genoemd), bv. het aangrijpen van een beambte, of het geven van een stoot voor de borst; — er wordt niet vereischt het toebrengen van eenig leed.

H. R. 14 Januarij 1840, Concl. conf. — *c* H. R. 10 April 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 21 October 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 13 Februarij 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 23 November 1854. — *e* H. R. 1 Augustus 1871, Concl. conf. — Cf. *c* H. R. 26 October 1841.

2. De woorden: «toute attaque, toute résistance avec violence et voies de fait,» voorkomende in art. 209 C. P., en waarop in art. 212 gedoeld wordt, zijn alleen te verstaan van geweld en feitelijkheden, die zich bepalen tot enkel verzet. Daaronder is dus niet begrepen het toebrengen van een slag met eene vuurtang en het op de borst slaan van commiezen der belastingen bij gelegenheid van eene visitatie in de woning des beklaagden. Die daden vallen onder het woord «frapper,» bij art. 230, j° art. 228 C. P., als afzonderlijk wanbedrijf strafbaar gesteld.

a H. R. 1 Augustus 1871, Concl. conf.

3. Met de woorden van art. 233 C. P., «blessures qui portent le caractère de meurtre,» wordt geenszins bedoeld de poging tot het misdrijf van art. 231 C. P. strafbaar te stellen, maar dat artikel spreekt van slagen enz., die toegebragt zijn met den animus occidendi, blijkende uit den aard en het gewigt der toegebragte wonden, de plaats waar of het werktuig waarmede zij zijn toegebragt, en die in den regel den dood hadden kunnen veroorzaken; art. 10 der wet van 1854 heeft dus ook art. 233 C. P. niet gewijzigd.

h H. R. 16 October 1866, Concl. conf.

4. Bij het misdrijf van art. 233 C. P. is met de woorden «du nombre de celles» (blessures) eene bepaalde soort kwetsuren aangeduid, maar is het geenszins voldoende dat er eene gewelddadige aanranding animo occidendi toegebragt zij.

Concl. O. M. bij *b* H. R. 1 Mei 1866.

5. Bij art. 233 C. P. kunnen zeer zeker niet bedoeld zijn verwondingen, die werkelijk den dood ten gevolge hebben gehad, als zijnde tegen die misdaad reeds bij art. 231 voorzien, maar art. 233 moet geacht worden toepasselijk te zijn, wanneer werkelijk die verwondingen met oogmerk om te dooden zijn toegebragt, of ook wanneer zoodanige verwondingen zijn gepleegd, die in den regel den dood ten gevolge hebben.

Gelderland 8 Augustus 1861.

6. Om art. 231 C. P. te kunnen toepassen, moet er zijn bloedstorting, verwonding of ziekte. Verwonding even als ziekte is het mogelijk, niet het noodzakelijk gevolg van een beet. Het woord beet kan dus in taal- of regtskundigen zin niet aangenomen worden als het synonieme van verwonding.

f H. R. 24 Augustus 1841. — De Adv.-Gen. Deketh was van oordeel, dat uit de gehoudene instructie genoegzaam was gebleken, dat de gewelddadigheden aan den beleedigde hadden toegebragt eene *huidwond*, door het bijten met de tanden.

7. De wet bedreigt eene criminele straf tegen de gewelddadigheden aan magistraten of min-

dere ambtenaren gepleegd, niet alleen wanneer die bloedstorting, verwonding of ziekte hebben veroorzaakt, maar ook wanneer die met voorbedachten rade of geleider lage zijn toegebragt. De gepraemediteerde gewelddadigheid dus met verwonding van eenen beambte in de uitoefening zijner bediening, valt in de termen van art. 232 C. P. en niet in die van art. 231 C. P., in verband met art. 14, 1° der wet v. 29 Junij 1854.

d H.R. 12 Februarij 1861, Concl. conf. vern. Overijssel 27 November 1860.

8. De woorden: «Doe rooije! wij hebben al »lang op je geloerd, om je eens hier in het »veld te krijgen, want dan zoudt ge sterven,» uitgeroepen onder het toebrengen van slagen, schoppen en verwondingen aan een bedienend beambte, en die noch in de akte van beschuldiging, noch in het arrest van teregtstelling voorkomen als een op zich zelf staand misdrijf, maar als met de gewelddadigheden een geheel uitmakende, behooren blijkbaar tot die vociferatiën die de bestendige begeleiding van dergelijke aanrandingen zijn, als zoodanig daarmede een geheel uitmaken, en geen afzonderlijk misdrijf daarstellen.

H.R. 16 Julij 1872, Concl. contr.

9. De daadzaken dat iemand een veldwachter gebeten en een maréchaussée met een stuk steenkool geslagen heeft, stellen daar zoodanige feitelijkheden, waartegen bij art. 230 C. P. is voorzien.

b H.R. 15 Mei 1860, Concl. conf.

10. Daar de wet krabben niet bepaaldelijk heeft gerangschikt onder blessures, zoo is het geheel aan den judex facti overgelaten om te beoordeelen, of eene door krabben toegebragte beleediging eene kwetsing (blessure) heeft opgeleverd.

d H.R. 22 Junij 1852.

11. Met het woord «indringen» in eene herberg, hetgeen de commissaris van politie wilde beletten, waarop beklaagden hem hebben aangegrepen, geslagen, gestooten en met het hoofd door eene glasruit geworpen, is zonder speciale vermelding dat zulks met *geweld* heeft plaats gehad, voldoende aangewezen het plegen van gewelddadigheden op een magistraatspersoon of een bedienend beambte.

a H.R. 9 December 1868, Concl. conf.

12. *Ambtenaren.* — Bij art. 228, 230 en 231 C. P. worden alle bedienende beambten bedoeld, zoowel van de administratieve als van de regterlijke magt.

a H.R. 21 Junij 1842, Concl. conf.

13. Het woord agenten, in art. 231 C. P. voorkomende met verwijzing naar art. 228 en 230, doelt ook op de burgers met het bedienen van eene openbare dienst belast, in laatstgemeld art. aangeduid.

b H.R. 7 Februarij 1854, Concl. conf.

14. Nachtwachts zijn burgers met eene openbare dienst belast.

a H.R. 7 Augustus 1841, Concl. conf. — *d* H.R. 9 November 1841, Concl. conf. — *b* H.R. 14 Mei 1850.

15. Stille nachtwakers te Rotterdam zijn, naar den geest der wet, burgers met eene openbare dienst belast.

b H.R. 17 December 1839, Concl. conf.

16. Een geregtsdienaar, tevens buitengewoon veldwachter, die zich in surveillance bevindt om voor het behoud der orde te waken, is een agent van de openbare magt, in de waarneming zijner dienst.

d H.R. 22 Junij 1852, Concl. conf. — Drenthe 28 Junij 1839, ten aanzien van een agent van politie, en van een brigadier-veldwachter. — *a* Gelderland 4 Maart 1852, ten aanzien van een geregtsdienaar.

17. Een veldwachter aangesteld en beëedigd als buitengewoon opziener der jagt in de Noordelijke provinciën, is een agent der gewapende magt.

c H.R. 27 April 1841, Concl. conf. — *h* H.R. 16 October 1866, Concl. conf. — en N.-Holland 19 Junij 1866, ten aanzien van een onbezoldigd Rijksveldwachter. — Utrecht Hof 23 Maart 1858, ten aanzien van een veldwachter.

18. Gewelddadigheden gepleegd jegens een jagtopziener, die, hoezeer ten onregte, doordien hij in dwaling verkeerde, onderzoek deed naar de wettigheid van den invoer van patrijzen, en dien vervoer, die hem onwettig voorkwam, wilde stuiten, zijn niettemin strafbaar volgens art. 230 C. P.

c h H.R. 18 Februarij 1851, Concl. conf.

19. Onbezoldigde opzieners der jagt, aangesteld op grond van art. 37 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47), in alle opzigten gelijke bevoegdheid hebbende als de bezoldigde, zijn evenzeer als deze bedienende beambten in den zin van art. 230 C. P.

c H.R. 21 Junij 1853, Concl. conf.

20. Agenten van politie ter adsistentie bij eene inbeslagneming toegevoegd aan een deurwaarder, tot de opening van de deur der woning des schuldenaars overgaande, zonder dat de formaliteiten v. art. 444 Rv. zijn in acht genomen, kunnen niet gezegd worden te dier gelegenheid hunne bediening te hebben uitgeoefend. Feitelijkheden tegen hen gepleegd, zijn alleen strafbaar als tegen bijzondere personen gepleegd.

Limburg 23 Julij 1850.

21. Een brigadier-veldwachter en een veldwachter, door de Permanente Commissie der Maatschappij van Weldadigheid en de Directie der kolonie Ommerschans respectievelijk aangesteld, om de goede orde in die Kolonie te handhaven, zijn burgers met eene openbare dienst belast.

c H.R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. — *b* H.R. 7 Februarij 1854, Concl. conf. — *d* H.R. 4 Mei 1847, Concl. conf. ten aanzien van den adjunct-directeur der kolonie Veenhuizen. — *d* H.R. 12 Februarij 1861, Concl. conf. — en Overijssel 27 November 1860, ten aanzien van een kolonist-veldwachter.

22. Een adjunct-kommandant van het Huis van reclusie en tuchtiging te Leeuwarden is een bedienend beambte.

a H.R. 21 Junij 1842, Concl. conf. — Z.-Holland 11 April 1844.

23. Een tolgaarder die slechts door den partikulieren aannemer van een weg als zoodanig is aangesteld, kan niet als bedienend beambte worden beschouwd.

Utrecht 11 October 1849.

24. Een beëedigd oppasser der rijswaarden,

kribben enz., door het collegie van den Lekdijk Bovendams aangesteld en beëedigd, is een burger met eene openbare dienst belast.

g H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 6 Mei 1841.

25. *Functiën.* — Bij het plegen van violence en voies de fait, met het doel om beambten, werkzaam in de uitoefening hunner functiën, in die uitoefening te verhinderen, is het ten eenemale onverschillig of die violence en voies de fait al dan niet regtstreeks die beambten betreffen.

c H. R. 5 Maart 1867, Concl. conf.

26. Art. 228 C. P. is algemeen en maakt geen onderscheid of het feit gepleegd zij door iemand, die tijdens hij hetzelve bedreef, zelf als magistraatspersoon werkzaam was, of door derden.

N.-Holland 27 Mei 1856.

27. De bewering dat de veldwachter, op wien mishandelingen zijn gepleegd, niet was in de uitoefening zijner functie, wordt door het arrest weersproken, wanneer daarbij in facto is beslist, dat de moeder van den beklaagde de hulp van de politie had ingeroepen, om den bekl. uit den stal van zijn vader te verwijderen, en de veldwachter, bij die gelegenheid door den bekl. geschopt en getrapt, daartoe medewerkte.

c H. R. 29 November 1859, Concl. conf. Adv.-Gen. Römer, die tevens van oordeel was, dat eene onwettige uitoefening van de functiën door den ambtenaar, den aard van het verzet niet kan doen veranderen.

28. Nergens is voorgeschreven dat ambtenaren, om als zoodanig mishandeld te kunnen worden, van hunne commissiën moeten voorzien zijn. Het bij art. 190 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38) daaromtrent voorgeschrevene komt niet in aanmerking, wanneer er sprake is van een gewoon misdrijf van gewelddadigheden, tegen zoodanige ambtenaren gepleegd en strafbaar volgens den Code Pénal.

a H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

29. De expresse bekendmaking der qualiteit van den beambte en het dragen van zijn onderscheidingsteeken, zijn bij de wet niet als bestanddeelen van de mishandeling opgenomen.

c H. R. 4 October 1853, Concl. conf.

30. Wanneer het gebleken is dat de dader van eene aan een magistraatspersoon gepleegde verwonding, met de hoedanigheid van dezen bekend was, dan is het voor de toepassing van art. 228 C. P. geheel onverschillig, of de magistraat al dan niet van zijne onderscheidingsteekenen was voorzien.

c H. R. 5 Februarij 1850, Concl. conf.

31. Gewelddadigheden tegen ambtenaren zijn niet strafbaar, wanneer zij hunne bevoegdheid zijn te buiten gegaan of zich hebben schuldig gemaakt aan overschrijding van magt of schending van wettige regten.

a Z.-Holland 24 December 1845. — Anders Limburg 7 Februarij 1850.

32. Gewelddadigheden aan een gemeenteveldwachter, tevens ambtenaar der gemeentebelastingen, die op het grondgebied zijner gemeente eene overtreding tegen de verordeningen, ter handhaving waarvan hij is aangesteld, ontdekkende, den dader vervolgt buiten dat grondgebied, tijdens die vervolging op het vreemde territoir aangedaan, zijn te beschouwen als aan hem gepleegd ter gelegenheid der waarneming van zijne bediening. De vervolging op het vreemde territoir moet worden aangemerkt als eene voortzetting van de door den veldwachter op het gebied van zijne gemeente aangevangen dienstverrigting.

Gelderland 19 December 1865.

33. *Gevallen.* — Vrijspraak van de beschuldiging wegens het moedwillig verwonden van een commies der belastingen bij en ter gelegenheid van de uitoefening zijner functiën, — op grond dat niet was bewezen, dat de beschuldigde de wonde had toegebragt.

Holland 9 Februarij 1839.

34. Gewelddadigheid door een strooper op wild jegens een veldwachter gepleegd onder de waarneming van zijne dienst, en waaruit binnen veertig dagen de dood is gevolgd. Veroordeeling tot de doodstraf.

Utrecht Hof 27 September 1870, en na cass. en verwijzing ook Z.-Holland 11 Februarij 1871, houdende veroordeeling tot 15 jaren tuchthuisstraf.

35. Veroordeeling van iemand, die een geweer op een veldwachter had aangelegd, welke dat geweer evenwel had afgewend, wegens poging tot moedwillige verwonding, die voor den gewonden persoon een onvermogen tot persoonlijken arbeid voor meer dan twintig dagen moest hebben.

Holland en Utrecht Ass. 21 Februarij 1838.

36. Gewelddadigheid tegen een magistraatspersoon van het regerings-bestuur (wethouder), ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening, waardoor bloedstorting en kwetsing is veroorzaakt, gepleegd met voorbedachten rade.

Z.-Holland 17 November 1864.

37. Feitelijke gewelddadigheden tegen ambtenaren in de uitoefening hunner functiën.

c H. R. 16 November 1841. — Z.-Holland 11 April 1844.

II.

38. Eene veroordeeling ten correctionnele wegens wederspannigheid en het slaan en beleedigen van bedienende beambten, is geen beletsel tegen eene criminele vervolging wegens verwonding, bij diezelfde gelegenheid door den dader der rebellie toegebragt.

a Z.-Holland 24 Mei 1844.

39. Door art. 14, 1° der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102) is het eerste lid van art. 231 C. P. afgeschaft, en moet dus op het feit van gewelddadigheid tegen een bedienend beambte de bij de wet van 1854 bedreigde straf worden toegepast.

d H. R. 3 November 1863, Concl. conf.

40. Een beletsel van persoonlijken arbeid kan als eene, in den wettigen zin verzwarende omstandigheid, alleen in aanmerking komen bij mishandeling van bijzondere personen, niet van ambtenaren, ten opzigte van welke bij art. 231 C. P. als verzwarende omstandigheid is aangenomen, uitstorting van bloed, verwonding of ziekte.

Gelderland 15 November 1849.

41. Voor de toepassing der verzwarende om-

standigheid van geleider lage moet blijken, dat de daders de ambtenaren of agenten bij de art. 228 en 230 C. P. vermeld, hebben opgewacht met het doel om geweld op hen te plegen.

c H. R. 29 November 1864.

Agent v. pol. 13, 20.
Ambtenaren 12 v.
Beleed. v. ambt. 8.
Brigadier 16, 21.
Doodslag 3 v. 34.
Functiën 18, 20, 25 v.
Geleid. lage 7, 41.
Geweldpleging 1.
Jagtopziener 17 v.
Misdrijven.
Nachtwacht 14 v.
Rebellie 2, 38.
Regten en A. 28.
Schrift. bewijs Sz.
Slaan 1 v.
Straffen 39 v.
Strafvervolging 38.
Tolgaarder 23.
Veldwachter 16 v. 21, 32.
Verwonding 3 v. 33 v.
Verzacht. omstand.
Verzwar. omstand. 40 v.
Werkbeletsel 35, 40.

MODUS z. VOORWAARDE.

MOEDERSCHAP z. AFSTAMMING.

MOLENS.

I. Burgerregtelijke regtsbetrekkingen.
II. Politietoezigt in het algemeen.
III. Gemaal.

I.

1. Uit de permissie door den Souverein in der tijd verleend om op zeker punt in eene bevaarbare rivier twee korenmolens op eigen kosten te mogen oprigten, kan niets anders worden afgeleid, dan de vergunning om daar ter plaatse het water der rivier, zoo als het zich mogt bevinden, tot drijving van die molens aan te wenden, maar geenszins de bevoegdheid om een regt op den onbelemmerden stroom van het water te kunnen doen gelden.

c H. R. 18 Junij 1852, Concl. conf.

2. Een watermolen, die vóór de afschaffing van het leenstelsel bestond, moet geacht worden te zijn opgerigt met vergunning van den Heer, die het toezigt en de politie over de rivieren had. De regten, door zoodanige vergunning verkregen (tegenover een hooger gelegen molen), kunnen niet willekeurig ontnomen worden.

Limburg 27 Junij 1864.

3. Naar het Romeinsche regt waren de vlotbare en bevaarbare rivieren zeker res publicæ en kon daarop zelfs door geene præscriptio longissimi temporis regt worden verkregen. Evenmin kan tot staving van zoodanig regt worden ingeroepen de wet van 1 December 1790 of art. 538 C. N. Beweerd bezit van een riviertak door een daarop gevestigden molen, niet aannemelijk geoordeeld.

c H. R. 18 Junij 1852, Concl. conf. in revisie handhavende *b* H. R. 15 Februarij 1850.

4. Onder de benaming van molen is niet slechts de romp, maar ook het binnenwerk en de roeden te verstaan. Die loopende werken behooren aan den eigenaar van den molen en niet aan den huurder, hoewel zij bij wege van zoogenaamde prisatie door dezen laatste van zijn voorganger zijn overgenomen en betaald, onder bepaling dat de eigenaar of opvolgende pachter die voorwerpen volgens taxatie aan zich moet nemen en de waarde daarvan aan den pachter betalen. Toepassing van den regel res perit domino.

Eindhoven 12 November 1849.

II.

5. Wat er ook zij van de bevoegdheid van Ged. Staten om de hoogte vast te stellen boven welke bij watermolens het water niet zal mogen worden opgestuwd, en om in die verordeningen bepalingen op te nemen die den eigenaar in het gebruik van zijn eigendom beperken, altoos is het zich begeven op eens anders grond en het aanslaan van een peilteeken in eens anders gebouw, tegen den wil des eigenaars, geenszins slechts eene beperking van den eigenaar in het gebruik door hem zelven van zijn eigendom te maken, maar inderdaad het gebruik maken, ondanks hem, van zijn eigendom door een ander en het aantasten van den eigendom zelven, hetgeen door geene verordening van Ged. Staten kan worden geregtvaardigd. Veroordeeling van den Ingenieur van den Waterstaat tot schadevergoeding en van den Commissaris des Konings qq. tot vrijwaring jegens dien ambtenaar.

Gelderland 8 Mei 1872, vern. Zutphen... (4), waarbij was beslist dat Ged. Staten wel degelijk bevoegd en ambtshalve verpligt zijn uitvoering te geven aan art. 16, tit. II der wet van 6 October 1791, bepalende, dat de eigenaars van watermolens het water op zoodanige hoogte moeten houden, dat het aan niemand schade toebrenge, en dat die hoogte zal worden vastgesteld door het Directoire du Département op het advies van het Directoire du district.

6. Bij het voorschrift «dat de watermolens »waarvoor slechts vergunning bestaat gedurende »een gedeelte van het jaar te worden gebruikt, »in de overige gedeelten van het jaar niet mo»gen werken,» kan, al moge bij het betrekkelijke reglement van Noord-Braband van 11 November 1855, eene nieuwe orde van zaken zijn ingevoerd, niet bedoeld zijn eene vergunning door Ged. Staten naar de bepalingen van dat reglement te verleenen, maar is eeniglijk de reden van vergunningen bestaande tijdens het in werking treden van die verordening.

d H. R. 9 November 1858, Concl. conf. verw. het beroep tegen N.-Braband 24 Augustus 1858, waarbij op grond van oude regtstoestanden en ordonnantiën is beslist, dat de questieuse molen is een wintermolen of halfjaarsmolen, die alleen van Bamis (1 October) tot omstreeks half Maart mogt malen. — Cf. in gelijken zin 's Hertogenbosch 26 Februarij 1858.

7. Noch art. 5, noch eenig ander artikel van het reglement op de watermalingen onder het Termunster zijlvest van 10 Julij 1837 is geschonden, door eene veroordeeling ter zake van over peil malen bij nacht, hoewel niet was gebleken, dat de waterstand bij den molen des beklaagden het peil was genaderd.

a H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. bev. hieromtrent Groningen Hof 30 April 1845.

8. Keuren van Rijnland van 7 Augustus 1786 en van 6 April 1799. Een watermolenaar kan bij de aanklagte van te hebben gemalen toen het water boven maalpeil was, er zich niet op beroepen, dat bij zijnen molen het sein van den peilmolen niet is gezien, wanneer het bewezen is dat die peilmolen seinde.

Voorburg Kgr. 24 December 1852, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 10 Mei 1853.

9. Bij overtreding der keur van het hoogheemraadschap van Rijnland van 7 Augustus 1786, verbiedende het malen der daarin ge-

noemde molens in de daar vermelde omstandigheden, kan, bij den bestaanden twijfel omtrent de daarvoor strafbare personen, in overeenstemming met de beginselen van strafregt, alleen de molenaar te dier zake vervolgd worden, en zijn de molenmeesters in geenen deele strafbaar voor de daad eens anderen, behoudens evenwel hunne verantwoordelijkheid voor de wegens dat feit beloopen boete.

e H. R. 1 Junij 1852, Concl. conf.

III.

10. Het openlijk bouwen van eenen pelmolen zonder voorafgaand verlof om dien op te rigten, is niet strafbaar, indien daarvan, in afwachting van het gevraagd verlof, geen gebruik wordt gemaakt.

c Gelderland 10 Mei 1853.

11. Hij die als grutmolenaar is gepatenteerd, is bevoegd te achten om, te zijnen huize, een werktuig (handmolen of grutmolen die alleen door menschen-handen in werking kan worden gebragt) te bezitten, geschikt om te grutten, wanneer ook datzelfde werktuig bekwaam mogt zijn, of binnen kort bekwaam mogt kunnen gemaakt worden, tot het malen of breken van graan.

Gelderland 3 October 1839, vern. Arnhem 5 Julij 1839, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 24 December 1839.

12. Het enkel bezit van een handmolen, geschikt tot het malen van graan (art. 54, lid 2 der wet van 29 Maart 1833, Sb. n° 3), bij een partikulier, is slechts dan strafbaar, wanneer dit bezit ter kwader trouw is.

b Amsterdam 4 November 1847.

13. Het is bij de wet niet verboden om in de korenmolens te hebben eenen boven de onderste molenkaar geplaatsten bak of molenkaar, die door middel van eene schuif met de onderste kaar in verbinding staat.

H. R. 13 Mei 1840.

14. Wanneer een molen wordt gevonden in eene plaats, die aan het onderzoek en de peiling der beambten is onderworpen, sluit zulks van zelf het denkbeeld uit van heimelijk te zijn.

Gelderland 3 October 1839, vern. Arnhem 5 Julij 1839, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 24 December 1839.

15. Er kan niet gedacht worden aan het bestaan van eenen heimelijken molen, als de pelmolen, na gedane aangifte, onder het oog van de ambtenaren der belastingen, zonder eenige aanmerking van hunne zijde, door den aangeklaagde is gebouwd en voltooid.

c Gelderland 10 Mei 1853.

16. Eene chocolade- en cichorij-molen, ofschoon daarvoor patent is verkregen en hij alzoo is bekend gemaakt, moet echter in den zin der wet op het gemaal voor een heimelijken molen en het gebruik daarvan voor onwettig gehouden worden, indien daarop koren wordt gemalen zonder voorafgegane kennisgeving aan de administratie, en zulks onverschillig of het meel in of buiten de fabriek moet gebezigd worden.

a b H. R. 17 Februarij 1857, Concl. conf.

17. Art. 14 der wet v. 29 Maart 1833 (Sb. n° 3), den molenaars verbiedende na zonnen-ondergang te malen, verbiedt daardoor van zelf de wieken van den molen te doen draaijen, omdat dit toch het eenig van buiten zigtbaar teeken is, dat er werkelijk gemalen wordt.

b Amsterdam 24 Junij 1846.

18. De bepaling van art. 54 der wet op het gemaal van den 29 Maart 1833 (Sb. n° 3), waarbij in het 1e lid is verboden het hebben of gebruiken van eenen heimelijken korenmolen, welke niet aan de administratie is opgegeven, en in het 2e lid, het zonder vergunning vervaardigen, hebben of gebruiken, onder anderen, van een werktuig, hetwelk bekwaam is of in het kort bekwaam kan gemaakt worden tot malen of breken van graan, en zulks in beide gevallen op eene gelijke boete van *f* 400.», schoon onderscheidene soorten van verboden molens bevattende, stellen echter hetzelfde delict daar, namelijk, het ongeoorloofd bezit of gebruik van dezelve, dat slechts ééne strafbare overtreding van dat artikel der wet oplevert, en zulks omdat in beide evenzeer het doel des wetgevers is, om daardoor zelfs de gelegenheid tot het ontduiken van de wet op het gemaal zoo veel mogelijk te voorkomen; terwijl tusschen dezelve slechts dit onderscheid bestaat, dat, in cas van veroordeeling moet worden bevolen, dat de heimelijke korenmolen buiten werking zal worden gebragt en het verboden werktuig moet worden verbeurd verklaard.

Friesland 22 November 1843, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 5 Maart 1844.

19. Degene, bij wien gelijktijdig gevonden worden twee onderscheiden quarens of handmolens, vervalt niet in ééne boete, maar in tweemaal de boete bij art. 54 der wet van den 29 Maart 1833 bedreigd.

b H. R. 18 November 1845, Concl. contr.

20. Art. 19 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. n° 3) moet in dien zin worden verstaan, dat de zonder toestemming veranderde of opgerigte molen ten koste van den eigenaar buiten werking behoort te worden gebragt, doch dat, wanneer de eigenaar den zonder toestemming opgerigten molen in werking mogt hebben gebragt, dat is mogt hebben gebruikt, de boete, bij art. 54 der wet bepaald, bovendien zal worden toegepast. Het onderwerp en de bewoordingen van dat art. 54 strekken ter bevestiging van voormelde uitlegging van art. 19.

c Gelderland 10 Mei 1853.

21. Het bloote bezit van eenen, zonder toestemming geplaatsten molen zou het buiten werking stellen van den molen vorderen, maar niet de oplegging der boete, welke ter zake van bezit of gebruik van heimelijke molens toepasselijk is.

c Gelderland 10 Mei 1853.

22. Men kan niet zeggen dat er twee molens voorhanden zijn, wanneer beide werktuigen niet gelijktijdig tot het breken van graan kunnen worden gebruikt.

Gelderland 3 October 1839, vern. Arnhem 5 Julij 1839, en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 24 December 1839.

Aansprak. Sz. 9.
Adm. en regt. magt.
Bezit 3.
Dijk- en polderbest. 7v.
Ged. Staten 5.
Gemaal 10v.

Handmolen 12.
Heerlijke regten 2.
Heimel. molen 14 v. 21.
Huur en verh. 4.
Octrooijen.
Onregtm. daad 5.
Patent.
Peilteeken 5, 7 v.
Prov. verordening 5 v.
Riv. en stroomen 1 v.
Schrift. bewijs Sz.
Straffen 18 v.
Verjaring Bz. 3.
Waterloss. en beken.
Waterstaat 5.
Zaken 4.

MONSTERROL Z. SCHEEPSVOLK.

MOORD Z. DOODSLAG, KINDERMOORD, MOTIEVEN VAN VONNISSEN.

MORA.

I. Wanneer eene in-mora-stelling al of niet vereischt is.
II. Wijze waarop zij plaats heeft.

I.

1. Art. 1274 B. W. bepaalt niet, dat in alle gevallen de schuldenaar in gebreke moet worden gesteld, maar schrijft de wijze voor waarop zulks in de vereischte gevallen moet geschieden. Wanneer bij de overeenkomst de tijd, waarop de verbindtenis moet vervuld worden, is bepaald, en die tijd is verschenen, is de schuldenaar ipso jure in gebreke, en moet de verpligting vervuld worden en het overeengekomene zijn effect hebben, zonder dat daartoe eene interpellatie noodig is, volgens den regel: dies interpellat pro homine. Om echter, uit hoofde van de nalatigheid in het voldoen aan zijne verpligting, den schuldenaar tot vergoeding van schade en interessen, of teruggaaf van vruchten, of andere dergelijke accessoire verpligtingen te kunnen aanspreken, moet de schuldenaar in gebreke worden gesteld. Met toepassing van voormelde regtsgronden is het regt van wederinkoop door het verstrijken van den daartoe bedongen termijn van wederbetaling ipso jure vervallen, en wordt de kooper, ook zonder nadere in-mora-stelling van den verkooper, onder het voorregt van wederinkoop onherroepelijk eigenaar.

Tiel 28 Junij 1844.

2. De eisch tot voldoening eener op zich zelf opvorderbare schuld (in casu eener som voor aardappelen-tienden) behoeft niet noodzakelijk te worden voorafgegaan door eene in-gebrekestelling van den schuldenaar. Die in-mora-stelling is alleen dan noodzakelijk, wanneer aan den schuldeischer op grond van dat verzuim eene andere of meerdere vordering dan die, welke uit den primitieven titel voortsproot, zoo als die tot vergoeding van kosten, schade en interessen, zoude competeren.

Utrecht 31 Januarij 1845, bev. bij *a* Utrecht Hof 23 Junij 1845. — Maastricht 13 Januarij 1855, bij terugvordering eener geleende som. — Cf. *a* Amsterdam 18 November 1844, in eene zaak van dergelijken aard. — Amsterdam 4 Ocber 1843, bij eene actie tot betaling van verbrand gaz. — Arnhem Kgr. 3 Januarij 1871, — en Gouda Kgr. 31 Augustus 1871, bij vordering tot betaling van geleverde goederen. — *b* Deventer Kgr. 28 December 1852, bij een eisch tot betaling van genees- en heelkundige diensten enz.

3. De vordering tot schadevergoeding behoeft niet te worden voorafgegaan door eene in-morastelling, indien de verbindtenis bestaat in iets niet te doen.

Limburg 22 April 1861. — *c* Amsterdam 17 Januarij 1866.

4. Bij het vorderen van schadevergoeding wegens eene onregtmatige daad, bestaande in het vaststellen van een marktreglement door een plaats. bestuur, in strijd met de regten van een tolpachter, komt geene voorafgaande in-mora-stelling te pas.

b Gorinchem 30 December 1848. — Deventer Kgr. 6 September 1853, bij eene vordering tot schadevergoeding wegens het laten loopen van vee over eischers grond. — Anders Amsterdam Kgr. II 24 Junij 1847, bij schadevordering wegens werpen van vuil water en daardoor bederven van huisraad.

5. Niet alleen wanneer met de ontbinding eener overeenkomst tevens vergoeding van kosten, schade en interessen gevorderd wordt, maar zelfs indien het alleen betreft eene vordering tot ontbinding krachtens art. 1302 en 1303 B. W., moet door in-gebreke-stelling vaststaan, dat bij eene wederkeerige overeenkomst eene der partijen niet aan hare verpligting heeft voldaan.

a Gelderland 26 Junij 1862 (1861), waartegen de voorz. in cass. is verw. bij *a* H. R. 21 Februarij 1862.

6. Nergens is voorgeschreven dat de vordering tot ontbinding eener overeenkomst zij voorafgegaan door eene in-mora-stelling.

Limburg 22 April 1861. — Hoorn 20 November 1850. — Arnhem 27 Mei 1858. — 's Gravenhage 28 Mei 1861. — Maastricht 12 December 1867.

7. Wanneer bedongen is (of uit den aard van het contract voortvloeit), dat de gekochte aardappelen in den loop van het jaargetijde door den kooper moesten worden weggehaald, heeft de verkooper, bij gebreke daarvan, regt om ook zonder voorafgaande in-mora-stelling, de ontbinding van den koop en verkoop te vragen.

Groningen Hof 23 Mei 1865.

8. Indien men ontbinding eener overeenkomst met vervulling der clausula poenalis wil vorderen, moet men bewijzen, dat de gedaagde in gebreke is gesteld en nalatig gebleven, om zijne verpligting te vervullen.

Amsterdam 28 September 1852.

9. Bij overeenkomst van koop en verkoop is, ook dan wanneer voor de levering een uiterste termijn is bepaald, noodig dat de nalatige verkooper bij eene behoorlijke akte worde gesteld in verzuim, ten einde ontvankelijk te zijn in eene actie tot resiliatie, met vergoeding van kosten, schade en interessen, tenzij de aard der overeenkomst medebrengt, dat de schuldenaar zal in gebreke zijn door het enkel verloop van den bepaalden tijd.

Gorinchem 16 Mei 1840. — Breda 22 April 1856. — Zeeland 19 Januarij 1864, bev. Middelburg 27 Mei 1863, — en Gorinchem Kgr. 23 April 1841, bij eene vordering alleen van schadevergoeding. — Anders Amsterdam 4 November 1842. — Zutphen 22 Julij 1869, alwaar evenwel geen fatale termijn voor de levering was gesteld.

10. Bij het vorderen van ontbinding eener overeenkomst van koop en verkoop van rijsbossen door den eischer, kooper, zelven te kappen en weg te halen, op grond dat de gedaagde en verkooper zulks zoude hebben belet, moet vooraf ingevolge art. 1279 B. W. eene in-mora-stelling

plaats hebben, wanneer bij de overeenkomst geene sprake is geweest van eenige tijdsbepaling, vermits ook hier geene sprake is van eene verbindtenis bestaande in iets niet te doen.

Drenthe 11 Maart 1865.

11. Zoowel in het handels- als in het burgerlijk regt is de nalatige, tegen wien tot schadevergoeding wordt geageerd, slechts bij uitzondering in sommige bepaalde gevallen zonder in-gebreke-stelling in verzuim. Bij gebreke van eenen bij de overeenkomst bepaalden termijn tot de uitvoering daarvan, kan de gedaagde niet geacht worden uit kracht der overeenkomst zelve in gebreke te zijn. — Zoodanige tijdsbepaling is, bij een contract van be- en vervrachting, niet opgesloten in de woorden «dat de »gedaagde ten spoedigste zou vertrekken.»

Rotterdam 23 Februarij 1848.

12. Wanneer iemand zich heeft verbonden om al het gaz, noodig voor de verlichting van zijne lokalen, te nemen van de fabriek des eischers, is dit eene verbindtenis om het niet van eene andere fabriek te nemen, en dus om iets niet te doen, en is de gazverbruiker door overtreding daarvan in gebreke, met dat gevolg, dat tegen hem, zonder eenige in-mora-stelling, ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding kan worden geëischt.

Amsterdam 26 Julij 1869.

13. Ook dan wanneer de verbindtenis niet medebrengt, dat de schuldenaar in gebreke is door het enkel verloop van een bepaalden termijn, kan somtijds zonder eene bepaalde voorafgaande in-verzuim-stelling de ontbonden-verklaring eener wederkeerige overeenkomst wegens wanpræstatie in regten gevorderd worden; zoo als in geval de gedragingen eener partij haren onwil om de verpligtingen jegens den eischer na te komen, voldoende aantoonen.

a Rotterdam 13 Mei 1868.

14. De kooper, die ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding vordert, op grond van beweerde nalatigheid in de levering, kan bij gemis van in-gebreke stelling, niet volstaan met het bewijs aan te bieden, dat de verkooper zich in de onmogelijkheid gesteld heeft om te leveren, als hebbende het aan eischer verkochte goed weder aan een ander verkocht. Een verzoek tot kosteloos procederen kan niet als zoodanige in-gebreke-stelling gelden.

Tiel 1 Maart 1867.

15. Door de stipulatie, dat de levering moest plaats hebben, zoodra het open water zoude zijn, is geen termijn bepaald, na welks verloop de verkooper ex contractu of ex re in mora zoude zijn. Indien van geene in-mora-stelling blijkt, is de eischer als verkooper geregtigd, de levering der verkochte goederen alsnog te doen, zelfs in de veronderstelling, dat hij die eenige dagen zou hebben vertraagd en de gedaagde, als kooper niet geregtigd was, derzelver ontvang om die reden te weigeren.

Utrecht 2 Mei 1856. — Groningen 31 October 1845.

16. Er behoort eene in-mora-stelling vooraf te gaan aan de vordering tot ontbinding eener koopovereenkomst met schadevergoeding, op grond dat de verkooper niet de bij overeenkomst bedongene waar heeft geleverd, indien geen tijd tot levering was bepaald, vermits de verkooper nog steeds het aangebodene kon vervangen.

a Gelderland 26 Junij 1862 (1861), waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 21 Februarij 1862, Concl. conf.

17. De vordering tot vernietiging van den verkoop eener koe wegens een verborgen gebrek, zonder dat schadevergoeding wordt geëischt, behoeft niet door eene in-mora-stelling te worden voorafgegaan.

Gennep Kgr. 1 Augustus 1862.

18. Wanneer door een eischer wordt gevraagd de gedeeltelijke naleving van een contract, waarbij door den gedaagde zeker stuk gronds tegen een bepaalden koopprijs is overgenomen, onder voorwaarde dat de eischer zich van zijn kant verpligtte een ander stuk grond te zullen overdragen, is de ingestelde actie bij gemis van voorafgaande in-gebreke-stelling nietontvankelijk.

b Assen 29 Februarij 1864.

19. Indien de kooper heeft gekocht onder beding dat hij zich tegen betaling van *f* 10.» van den koop kon ontslaan, is de sommatie tot betaling van den koopprijs voldoende om eene actie tot ontbinding der koopovereenkomst met schadevergoeding wegens wanbetaling in te stellen; de verkooper behoeft niet den kooper te sommeren om de *f* 10.» te betalen, ten einde den koop ongedaan te maken; het latere aanbod der *f* 10.» kan de actie tot ontbinding niet in den weg staan.

b 's Hertogenbosch 12 Maart 1869.

20. Bij eene actie tot ontbinding eener huurovereenkomst met schadevergoeding ter zake van wanbetaling, moet eene voorafgaande in-mora-stelling plaats hebben.

Drenthe 30 December 1865. — Amsterdam Kgr. IV 2 Maart 1855.

21. Wegens niet-betaling der huur kan zonder voorafgaand bevel of soortgelijke akte geene ontbinding der huurovereenkomst gevorderd worden, wanneer het contract niet medebrengt, dat de schuldenaar in gebreke is door het enkel verloop van den bepaalden termijn; en zulks te meer, indien er bij het onbeheerd zijn van de nalatenschap des verhuurders, niemand was aan wien wettig kon betaald worden.

Gelderland 14 December 1870.

22. Wanneer in een contract van huur en verhuur geenerlei bepaling voorkomt van den tijd, waarop de betaling der bedongene huur zoude verschuldigd zijn en moeten geschieden, dan kan, inzonderheid waar het geldt de verhuring van landerijen, waaromtrent verschillende bepalingen zijn gemaakt, naar gelang van den aard der landerijen en de conveniëntie van partijen, de verhuurder niet de ontbinding van het contract uit hoofde van wanpræstatie met bevel tot ontruiming en veroordeeling der voor huur verschuldigde som vorderen, dan na behoorlijke in-mora-stelling van den huurder.

Vlissingen Kgr. 15 Julij 1842. 1e

23. Er behoeft ook tegen den borg geene voorafgaande in-mora-stelling plaats te hebben, vl. indien bij de pachtovereenkomst is bedongen, dat de maandelijksche termijnen telkens eene maand vooruit moeten worden betaald.

a N.-Braband 16 April 1844, bev. 's Hertogenbosch 17 November 1843.

24. Er wordt niet vooraf eenig bevel of andere soortgelijke akte vereischt, om den verhuurder in mora te stellen, indien de huurder eene actie tot ontbinding der huur, wegens een ontdekt gebrek, waardoor het huis voor hem en zijn gezin onbewoonbaar zou zijn geworden, wil instellen, in casu het zich openbaren van een sterken stank.

H. R. 11 Februarij 1841, Concl. conf. — Cf. *b* Holland 7 October 1840. — *a* 's Gravenhage 12 Mei 1840 (interl. tot getuigenbewijs), — en 's Gravenhage 30 Junij 1840 (def. vonnis), alle implicite in gelijken zin.

25. Geene in-mora-stelling is vereischt voor de ontvankelijkheid eener actie tot ontbinding eener huurovereenkomst met schadevergoeding, gegrond op beweerde onbewoonbaarheid van het gehuurde huis en op ondervonden stoornis in het genot.

's Gravenhage 28 Mei 1861. — Evenmin bij een dergelijken eisch, ingesteld op grond dat de verhuurder den eischer het genot van het gehuurde huis niet wilde præsteren, — *a* 's Gravenhage Kgr. 6 Augustus 1849.

26. Wanneer de wanpræstatie zich voordoet niet als eene eenvoudige omissie, maar als een gepleegd feit met zijne gevolgen, die bij het in stand blijven der verbindtenis onherstelbaar zouden zijn, dan behoeft aan de actie tot resiliatie met schadevergoeding geene in-mora-stelling wegens niet-naleving van het contract vooraf te gaan; zoo als bij de vordering tot vernietiging van een huurcontract, op grond dat de gedaagde, huurder, in het verhuurde pand eene menigte wandluizen zou hebben medegebragt.

Amsterdam 10 October 1859. — Evenmin bij een eisch tot ontbinding met schadevergoeding ter zake dat de huurder het gehuurde niet als goed huisvader gebruikt, — 's Gravenhage 8 Augustus 1856.

27. Eene in-verzuimstelling moet wel degelijk voorafgaan aan eene vordering tot schadevergoeding wegens verzuim van reparatie door den verhuurder.

N.-Braband .... (3), en implicite in gelijken zin 's Hertogenbosch 12 Maart 1841. — Rotterdam 26 October 1859. — Anders bij eene actie tot ontbinding met schadevergoeding tegen den huurder ingesteld wegens verzuim der te zijnen laste komende reparatiën, Leiden 11 Junij 1861.

28. Alvorens tot ontbinding van eene huur en verhuur met schadevergoeding te ageren op grond dat de huurder het gehuurde huis heeft verlaten, moet deze wegens die contractuele wanpraestatie in mora worden gesteld.

Breda 24 Maart 1857.

29. Indien bij eene aanbesteding is bedongen, dat den aannemer voor iederen dag te late oplevering van het werk eene zekere som op de aanneemingsom zou gekort worden, brengt de aard der verbindtenis mede, dat de aanbesteder moet geacht worden nadeel te lijden, door elken dag vertraging in de oplevering in goeden staat van het werk na dien waarop het had moeten zijn voltooid, en is de aannemer uit krachte der verbindtenis zelve in gebreke.

b H. R. 18 April 1851, Concl. conf. — Arnhem 10 Junij 1845. — *a* Amsterdam 29 November 1848, bij beding van boete bij te late leverantiën. — *a* Amsterdam 6 Februarij 1846, bij dergelijk beding.

30. Er behoeft geene ingebrekestelling vooraf te gaan aan de vordering door den man tegen zijne vrouw gerigt, ten einde in het beheer der goederen te worden gesteld, welke zich onder de gedaagde bevinden.

Gelderland 27 December 1855, bev. Zutphen 21 December 1854.

31. Wanneer iemand zich bij een aankoop heeft verpligt eene jaarlijksche lijfrente uit te keeren en tot zekerheid daarvan vaste goederen heeft gehypothekeerd, met beding dat bij verkoop van een of meer dier goederen hij tot zekerheid der rente inschrijvingen op het Grootboek zou creëren, is hij niet in gebreke dan na voorafgaande in-mora-stelling. Hij ten wiens behoeve de lijfrente is bedongen, moet dus bij verkoop van sommige gehypothekeerde goederen den schuldenaar sommeren tot het nemen van inschrijvingen op het Grootboek, alvorens ontbinding van het oorspronkelijk koopcontract met schadevergoeding te kunnen vorderen. Indien die sommatie beteekend is den 18^{n}, om daaraan te voldoen binnen drie dagen, en de inschrijving is genomen den 21^{n}, doch beteekend den 25^{n}, heeft de schuldenaar aan zijne verpligting voldaan.

Z.-Holland 5 Februarij 1866, bev. Gorinchem 14 Februarij 1865.

32. De gedaagde aangesproken tot betaling van het maakloon van kleedingstukken, kan geen eisch doen bij reconventie tot betaling van de waarde van het stof, als zouden de kleedingstukken niet behoorlijk zijn bewerkt. In ieder geval had eene in-mora-stelling moeten voorafgaan.

Amsterdam Kgr. II 28 Julij 1864.

33. Een militie-genootschap, dat zich tot het leveren van een plaatsvervanger heeft verbonden, is in gebreke door het niet ten bepaalden tijde aan zijne verpligting te voldoen; er wordt geene voorafgaande in-mora-stelling vereischt.

b Zeeland 6 Mei 1856.

34. Een ged., die zich tot den overvoer van zeker houtvlot heeft verbonden en daarbij heeft ingestaan voor alle schaden en verliezen welke aan het vlot mogten overkomen, kan bij niet behoorlijke bezorging van het vlot ter bestemde reede niet beweren van die aansprakelijkheid te zijn ontheven, uit hoofde hij niet tijdig tot nakoming van zijne verbindtenis zoude zijn in gebreke gesteld. Geene ingebrekestelling tot nakoming werd vereischt, waar de ged. tijdig een begin met de uitvoering zijner verbindtenissen had gemaakt.

c Batavia R. v. J. 19 October 1855.

35. Wanneer tusschen partijen is overeengekomen, dat de geïntimeerde van medio April tot ult. September successievelijk zou stellen ter dispositie van den appellant 1400 à 1600 lasten greenen hout, door den appellant te vervoeren, is de geïntimeerde zonder in-verzuim-stelling in gebreke, indien hij, niettegenstaande zijne belofte om wekelijks 100 lasten ter beschikking des appellants te stellen, gedurende den bij overeenkomst gestelden tijd slechts 561 lasten

ter verzending heeft geleverd, en mag dus de app. dadelijk schadevergoeding vorderen.
a N.-Holland 18 December 1856.

36. Wanneer een schipper de verpligting op zich heeft genomen goederen naar eene kermis te vervoeren, alwaar hij naar den aard van het contract zekeren tijd vóór den aanvang der kermis met het goed moet aanwezig zijn, doch de inlading van het goed weigert op het tijdstip, dat hij daartoe gereed moest zijn, is hij daardoor alleen en zonder nadere in-mora-stelling in gebreke.
a Amsterdam 28 December 1869.

37. Wanneer hij die zich heeft verbonden tot levering van een stoomwerktuig, aan die verpligting niet voldoet vóór den afloop van den tijd, gedurende welken hij zich voor de behoorlijke werking van het werktuig verantwoordelijk heeft gesteld, bestaat mora ex re volgens art. 1279 B.W., zoodat geene in-mora-stelling te pas komt.
c H. R. 3 Januarij 1867, Concl. conf.

38. Bij gegeven last tot aankoop op rescontre, moet de dag van rescontre geacht worden tot interpellatie te dienen, zonder dat de aard der verbindtenis eenige sommatie of andere in-mora-stelling vereischt of gedoogt.
H. R. 4 Junij 1847, Concl. conf.

39. De vordering tot schadevergoeding wegens het onbevoegdelijk nemen van eene hypothecaire inschrijving moet door eene in-mora-stelling worden voorafgegaan.
a Amsterdam 19 April 1854. — Anders Amsterdam 5 October 1868.

40. De schuldeischer die krachtens art. 1223 B.W. het gehypothekeerde goed wil verkoopen, behoeft geene sommatie tot betaling der renten te doen, indien bij de akte van geldleening is bedongen dat de geleende som op de eerste aanvraag zonder bijbetaling van renten zou worden teruggegeven, terwijl nader bij onderhandsche akte is bepaald dat de schuldenaar renten der som zal betalen, en dat bij in gebreke blijven van dien, de schuldeischer dadelijk de geheele som zal kunnen opeischen, even als bij de akte van obligatie is bepaald. De schuldeischer bleef bevoegd de geleende som ten allen tijde terug te vorderen.
Utrecht 26 October 1853.

41. De tiendpligtige die, zonder den tiendheffer behoorlijk te waarschuwen, den oogst heeft naar binnen gehaald, kan te dier zake tot schadevergoeding worden aangesproken zonder voorafgaande in-mora-stelling.
N.-Holland 4 December 1862, bevest. *a* Alkmaar 10 Julij 1860. — Tiel 26 Maart 1858.

42. Er wordt eene voorafgaande in-mora-stelling vereischt, indien de directeur van een casino ontbinding vordert van een contract, waarbij de ged. zich heeft verbonden om gedurende eene maand in den casino voorstellingen te geven, zonder dat bepaald is welke maand dit moest plaats hebben. Ontbinding met schadevergoeding toegewezen, op grond dat ged. heeft geweigerd voorstellingen te geven, hoewel hij daartoe was gesommeerd.
Amsterdam 15 September 1858.

43. Wanneer een directeur met eene tooneelspeelster eene overeenkomst aangaat tegen zekere gagie en de helft der opbrengst van eene benefiet-voorstelling, moet de tooneelspeelster opgave doen aan den directeur van de voorstelling, die zij wenscht te vertoonen en van de diligentie door haar gemaakt of nog te maken, met uitnoodiging om van zijne zijde daartoe mede te werken. Bij gebreke daarvan heeft zij geen regt iets deswege te vorderen, speciaal zooals in casu tot zekerheid van de opbrengst van die benefiet-voorstelling beslag te leggen.
Amsterdam 1ⁿ a. 25 Januarij 1838.

44. Al mogt ook een gedaagde wederregtelijk in het bezit eener erfenis en alzoo bezitter te kwader trouw zijn, dan nog is er (met het oog op den algemeenen regel, vervat in art. 1274 B. W.) geene wetsbepaling, welke hem, bij de opvordering der nalatenschap (in casu door den Staat) zonder eenige akte of sommatie in mora stelt.
Sneek 16 Februarij 1842.

II.

45. De wijze, waarop een schuldenaar in mora wordt gesteld, wordt bij uitsluiting geregeld door de wet van het oogenblik der in-mora-stelling zelve, zoodat de toepassing van verouderde vormen zelfs niet bij die onderwerpen kan toegelaten worden, welke uit het oude regt afkomstig zijn.
Amsterdam 9 October 1843.

46. Tot de geldigheid eener in-gebreke-stelling, waarvan de beoordeeling, als zijnde meer in factis dan in jure gelegen, naar de lex 32, pr. D. de usuris, aan den regter moet worden overgelaten, wordt billijkerwijze gevorderd, dat de interpellatie op zoodanige wijze zij geschied, dat aan den schuldenaar zelven de naar den aard van elke overeenkomst noodige tijd en gelegenheid worden gegeven, om òf uit te voeren, òf de uitvoering te weigeren.
a Nijmegen 30 November 1841. — Amsterdam 14 November 1843, tevens beslissende, dat de in-mora-stelling, bij dezelfde akte als die van dagvaarding gedaan, van waarde is, indien tusschen den dag waarop de dagvaarding is gedaan, en dien waarop de zaak ter rolle der Regtb. zou worden aangebragt, voldoende tijd aan den ged. wordt gelaten, om de hem beteekende stukken te onderzoeken en aan zijne verbindtenis te voldoen.

47. De billijkheid vordert en het moet geacht worden overeenkomstig de bedoeling van het B. W. (af te leiden uit de 1ᵉ al. van art. 1302) te zijn, dat er een redelijke tijd, naar de omstandigheden door den regter te beoordeelen, verloopen is tusschen den dag waarop de betaling moet geschieden, en dien waarop de ontbinding ter zake van wanbetaling wordt gevorderd. Vergunning aan den huurder van eene maand uitstel, om alsnog zijne huurpenningen te voldoen, tot betaling waarvan hij daags na den vervaldag was gesommeerd, terwijl 6 dagen daarna ontbinding der huurovereenkomst gevorderd werd.
Tiel 29 September 1843. — Amsterdam Kgr. IV 2 Maart 1855, alwaar de sommatie tot betaling tegelijk met de dagvaarding was gedaan; — vergunning mede van uitstel tot betaling.

48. Eene insinuatie moet, om van een behoorlijk effect te zijn, zich niet bepalen tot de verklaring dat de insinuanten het er voor zouden houden, dat de verscheping niet tijdig was gedaan, maar zij moet behelzen eene sommatie om alsnog te leveren, ten einde, indien daaraan door de geïnsinueerden niet wierd voldaan, alsdan te kunnen dienen als protest en reserve, en om bij gevolg in zoodanig geval de geïnsinueerden te stellen in verzuim van levering.

b Amsterdam 15 Februarij 1854, bev. bij N.-Holland 22 Junij 1854.

49. De vordering tot ontbinding eener overeenkomst wegens wanbetaling is ten aanzien van de ingebrekestelling gegrond, ook dan wanneer de voorafgaande sommatie gedaan is voor een hooger bedrag dan het verschuldigde.

N.-Braband 4 April 1865.

50. De in-gebreke-stelling moet, zal zij in regten eenig gevolg hebben, boven allen twijfel de uitvoering der verbindtenis van de zijde van den schuldenaar voorafgaan. Indien dus bedongen is, dat de gedaagde ten spoedigste met zijn schip zou vertrekken, kan een protest wegens de te late aankomst ter plaatse van bestemming niet als in-gebreke-stelling gelden.

Rotterdam 23 Februarij 1848.

51. De mora of nalatigheid in het vervullen van contractuele verbindtenissen bestaat zelfs, wanneer men de weigering der nakoming afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de wederpartij ook harerzijds hare verpligtingen vervulde.

19 la / Amsterdam 28 December 1868.

52. De verbonden partij moet geacht worden behoorlijk te zijn in verzuim gesteld door eene sommatie, indien zij die onbeantwoord laat, en daarop geen aanbod doet; art. 1274 B. W.

b Z.-Holland 27 Januarij 1853; — in gelijken zin 's Gravenhage 28 Mei 1852.

53. Een schuldenaar is voldoende in gebreke gesteld wanneer de deurwaarder sommeert om aan hem te betalen tegen behoorlijke kwittantie; en ook wanneer gesommeerd wordt tot betaling van huurpenningen over aangewezen termijnen van een omschreven onroerend goed, al moge nader blijken dat geene huur maar erfpacht verschuldigd is.

Tiel 12 Junij 1868.

54. Wanneer een debiteur bereid is op de hem gedane sommatie te betalen tegen kwittantie van zijnen crediteur, maar niet aan den exploiterenden deurwaarder, dan moet hij worden beschouwd te zijn in gebreke. De regter kan ten gevolge van die bereidverklaring van den debiteur aannemen, dat de vordering van den eischer geenszins van alle bewijs is ontbloot, en hem in dat geval den suppletoiren eed opleggen.

Dordrecht Kgr. 12 November 1855.

55. De in-gebreke-stelling kan bij hetzelfde exploit als de dagvaarding tot ontbinding van de overeenkomst (van huur en verhuur) met schadevergoeding worden gedaan, indien de aard der praestatie geen termijn vordert.

N.-Holland 7 Januarij 1869.

56. Eene dagvaarding zelve niet tot levering, maar tot resiliatie, kan niet als eene wettige in-mora-stelling worden beschouwd ten aanzien dier vordering met schadevergoeding.

Gorinchem 16 Mei 1840.

57. De dagvaarding van een gedaagde voor een buitenlandschen en destijds ten zijnen opzigte competenten regter, geldt voor in-verzuimstelling bij eene latere in Nederland gevoerde procedure.

Z.-Holland 8 April 1867.

58. Een exploit van dagvaarding is wel in de eerste plaats de inleiding tot een regtsgeding, doch tevens in den zin der wet eene inmora-stelling; zoodat de interessen van af den dag der dagvaarding loopen, en de ged. die geen aanbod heeft gedaan tusschen de dagvaarding en den dag van verschijning, in de proceskosten moet worden veroordeeld.

a Amsterdam 6 April 1871. — 's Gravenhage Kgr. 4 Augustus 1862, waarbij de ged. het verschuldigde ter teregtzitting aanbood, en beslist werd dat dit aanbod voldoende was, ook zonder de interessen, als loopende deze eerst van den dag der uitspraak, en de eischer in de kosten werd verwezen.

59. De noodzakelijkheid eener in-mora-stelling tot de ontvankelijkheid der actie, kan vervallen door voorafgegane correspondentie.

Nijmegen 19 Mei 1863, bev. Nijmegen Kgr. 19 November 1862. — *a* N.-Holland 18 December 1856. — *a* Amsterdam 8 Julij 1851, beslissende dat gedaagden, die tot levering verpligt zijn en zich bij een brief daartoe onwillig hebben betoond, hierdoor van zelve en zonder verdere sommatie in verzuim zijn. — Anders Zeeland 19 Januarij 1864, bev. Middelburg 27 Mei 1863, dat de leverancier van hout, binnen bepaalden tijd te leveren, niet in gebreke is door een brief van waarschuwing door den aanbesteder aan den aannemer. — Nieuwer-Amstel Kgr. 7 Maart 1851, dat als in-verzuim-stelling niet kan gelden een brief door een zaakwaarnemer namens den schuldeischer of door den curator in een faillissement geschreven.

60. Als sommatie of bevel tot afgifte eener nalatenschap, zijn niet aan te merken de in de couranten gedane oproepingen, indien deze niet doelen op een bepaald individu, maar alleen strekken ten einde aan wetsbepalingen te voldoen en te onderzoeken, of er zich geene erfgenamen van den overledene bevinden.

Sneek 16 Februarij 1842.

61. De beteekening van den dag des verkoops door eenen hypothecairen schuldeischer, aan wien bij de akte onherroepelijke magtiging is verleend om het hypothecair verbonden goed van zijnen schuldenaar te verkoopen, kan niet gelden voor de bij die akte bedongen voorafgaande in-gebreke-stelling; meer bepaald, waar die beteekening was gedaan volgens art. 858, al. 2 Kh., als zijnde de schuldenaar gefailleerd.

Utrecht Hof 2 Julij 1867, bev. Amersfoort Kgd. 19 April 1867.

62. Het aanzoek tot levering door afgifte van een volgbriefje, is, evenmin als de dagvaarding, waarbij reeds dadelijk vergoeding wordt geëischt, niet voldoende om den verkooper in mora te stellen.

Groningen 31 October 1845.

63. Indien iemand, die aan een ander rekenpligtig is, door dezen is opgeroepen, om te worden gehoord over het verzoek dat laatstgenoemde gedaan heeft, om tegen hem kosteloos

te procederen tot verkrijging van rekening en verantwoording, dan kan in het opvolgend proces deze oproeping niet treden in de plaats van eenige akte van in-mora-stelling, zoo als die bij art. 1274 B. W. is voorgeschreven.

a N.-Holland 19 October 1843; — Anders *b* Amsterdam 27 Januarij 1843, waarbij is beslist, dat de gedaagde uit krachte van de hem door de eischeres verleende volmagt zelve is rekenpligtig en tevens nalatig, als de eischeres door vroegere weigerachtigheid genoodzaakt hebbende, hem bij dagvaarding tot het doen van rekening op te roepen.

64. Bij verkoop tegen contante betaling is de verkooper niet in verzuim, wanneer hij in gebreke blijft te leveren op eene tot hem gerigte sommatie, die van geen aanbod van betaling van den koopprijs vergezeld gaat.

a Rotterdam 12 April 1871.

65. Wanneer de verkooper met de levering in gebreke is, kan het feit, dat het verkochte (nadat de kooper tot resiliatie heeft gedagvaard) in de magt des koopers gebragt is, op zich zelf niet voldoende zijn om het gevolg van de mora op te heffen.

c Amsterdam 27 October 1858.

66. Er bestaat geene nalatigheid in het leveren der verkochte zaak, wanneer wel sommatie tot ontruiming is gedaan, maar geene afvraging en geen aanbod van betaling van den koopprijs.

Zeeland 14 Januarij 1862.

67. De kooper die zich heeft bereid verklaard de hem verkochte zaak in ontvangst te nemen op eene bij de overeenkomst niet aangewezen plaats, kan niet geacht worden in mora te zijn, om het gekochte te ontvangen, en evenmin zoodoende door novatie eene nieuwe overeenkomst te hebben doen ontstaan.

Groningen Hof 11 October 1870.

68. Een exploit houdende aanzegging aan den kooper, dat hij het gekochte meel binnen 24 uren zal hebben te betalen, kan niet als sommatie tot betaling, veelmin als in-mora-stelling worden beschouwd, vl. wanneer aangemaand wordt tot betaling op eene andere plaats dan waar dit moest geschieden. De daarop gegronde ontbinding der overeenkomst moet derhalve niet-ontvankelijk worden verklaard.

Gelderland 14 Junij 1871. — In gelijken zin Maastricht 31 Januarij 1850.

69. Daargelaten de vraag of eene in-gebrekestelling ook voor de vordering tot ontbinding met schadevergoeding vereischt is, zoo moet toch een gedaagde geacht worden in gebreke te zijn, wanneer hij op de hem gedane sommatie om de bedongen notariële akte te passeren, wel verschijnt, maar in gebreke blijft die akte te doen verlijden.

a H.R. 1 Februarij 1856, Concl. conf.

70. Hoewel de bij eene sommatie gestelde termijn van drie dagen om reparatiën aan een verhuurd huis te doen, den gesommeerde niet kan binden, zoo is deze toch in mora wanneer de dagvaarding eerst negen dagen later beteekend is, en de gevorderde reparatiën spoedvereischend zijn.

a Amsterdam 21 December 1869.

71. Een verhuurder kan niet geacht worden nalatig te zijn in het doen der gevorderde herstellingen, wanneer hij zich op de dagvaarding terstond tot die herstellingen bereid verklaart; hij is echter wel in mora, wanneer op de gedane vordering wordt beweerd en volgehouden dat hij daartoe niet verpligt is.

a N.-Holland 17 Maart 1870.

72. Het al of niet bestaan van mora is geheel van feitelijke omstandigheden afhankelijk: hij, die te Lemmer woonachtig, op 28 October aan zijn gekozen domicilie te Heerenveen wordt gesommeerd tot betaling, en op 6 November aanbod doet van het verschuldigde, kan niet worden gezegd in mora te zijn.

Rotterdam 4 Junij 1868.

73. De in-mora-stelling sluit bij verbindtenissen, die alleen de betaling eener zekere geldsom ten onderwerp hebben, niet uit, dat het effect daarvan te niet gaat, bijaldien na de inmora-stelling hoofdsom met interessen en kosten is gekweten en zonder reserve is aangenomen. Dit klemt te meer, indien de schuldeischer niet gewoon was zijn schuldenaar streng aan den termijn van betaling te houden.

b Breda 27 Februarij 1849.

74. De betaling na de sommatie aangeboden en ter teregtzitting herhaald, kan den huurder van de in-mora-stelling niet ontheffen, hoewel de sommatie te gelijk met de dagvaarding bij hetzelfde exploit is gedaan.

's Hertogenbosch Kgr. 18 April 1850, bev. bij 's Hertogenbosch 26 Junij 1850.

75. Eene in-mora-stelling moet niet geacht worden te zijn vervallen, wanneer na de sommatie een gedeelte der schuld, tot de betaling waarvan de debiteur is gesommeerd geworden, door hem in mindering is betaald.

a Amsterdam 18 November 1844.

76. De huurder, die, op de hem gedane sommatie en gelijktijdige dagvaarding, den vervallen huurprijs ter teregtzitting in contant geld aanbiedt, en nadat de eischer bij den kantonregter afstand van instantie had gedaan, op de nadere voor de Regtbank gedane dagvaarding, zijn aanbod ter teregtzitting herhaalt, is niet in gebreke aan zijne verpligtingen te voldoen, indien de verhuurder weigert den huurprijs aan te nemen. Een schuldenaar kan toch niet gezegd worden in gebreke te zijn, wanneer hem door den schuldeischer de gelegenheid is onthouden zijne verbindtenis na te komen, terwijl nergens bij de wet is bepaald, dat, ten einde niet in gebreke te zijn, bij het weigeren door den schuldeischer van de bij sommatie gevraagde en hem in gereed geld aangebodene som, de schuldenaar deze verschuldigde som moet consigneren.

Limburg 5 November 1861.

77. De nalatigheid in de betaling der huurpenningen bestaat zelfs dan, wanneer de schuldenaar twee dagen na de sommatie met dagvaarding de verschuldigde som aanbiedt, en dit aanbod ter teregtzitting herhaalt.

Amsterdam Kgr. II 23 Augustus 1860.

Aanbest. en aann. 29.
Aanbod 58, 64, 66, 72, 74.
Betaling 21 v. 73 v.
Bevracht. en vervr. 11.
Boete 29.
Borgtogt.
Conserv. beslag.
Dagvaard. Bz. 46 v. 55 v. 62, 70.
Deurwaarder 58 v.
Dijk- en polderbest.
Echtscheiding.

Exceptiën.
Execut. testam.
Faillissement.
Geregt. verkoop.
Hulp en bergloon.
Huur en verhuur 20 v. 47, 71, 76 v.
Huur v. diensten 32.
Hypotheek 39 v. 61.
Interessen 2, 58.
Koop en verkoop 9 v. 64.
Kostel. proced. 14, 63.
Leening.
Levering 9, 15 v. 37, 64 v.
Lijfrente 31.
Nakoming 2.
Onregtm. daad 4.
Ontbind. van overeenk. 5 v. 56, 68 v.
Opvord. v. erf. 44, 60.
Orderbiljet.
Proceskosten 58.
Reconventie 32.
Rek. en verantw. 63.
Reparatiën 27, 71.
Rescontre 38.
Retentie.
Schadevergoed. 1 v. 39, 41.
Scheepsvolk.
Scheiding en deeling.
Schouwburg 43.
Schuldvernieuw. 67.
Sommatie 49 v.
Strafbeding.
Termijn 46 v. 55, 70.
Tienden 41.
Tijdsbepaling 7, 9 v. 29, 36 v.
Verborgen gebr. 17.
Vereischte v. mora 1 v.
Vervallen 73 v.
Voerl. en schipp. 11 v. 34 v. 48, 50.
Voorr. v. boedelbeschr.
Voorwaarde.
Wederinkoop 1.
Wet 45.
Wijze 1, 45 v. 59.

MOTIEVEN VAN VONNISSEN.

I. Burgerlijke zaken.
§ 1. Welke vonnissen of beslissingen (1—10).
§ 2. Wijze van motiveren (11—21).
II. Strafzaken.
§ 1. Welke uitspraken (22-31).
§ 2. Motiveren in het algemeen (32—50).
§ 3. Bewijs.
A. Welke punten van beslissingen (51—96).
B. Wijze van motiveren.
a. In het algemeen (97—147).
b. Schriftelijke bewijzen (148—167).
c. Getuigenbewijs. (168—212).
d. Aanwijzingen (213—236).
e. Bekentenis (237—262).
f. Deskundigen (263—269).
§ 4. Qualificatie en schuld.
A. In het algemeen (270—294).
B. Hoofd- en mededaders, medepligtigen, poging (295—335).
C. Speciale delicten (in alphabetische volgorde) (336—709).
§ 5. Straffen en kosten (710—744).
§ 6. Bijzondere punten van beslissingen (745—778).
§ 7. In Appel (779—812).

I. § 1.

1. De toewijzing van een regt van voorrang voor de gemaakte kosten, moet als eene belangrijke hoofdbeslissing, en niet enkel als een gevolg van de uitspraak op de hoofdzaak zelve beschouwd worden. Als zoodanig behoort zij in te houden en te zijn voorafgegaan van de gronden waarop zij berust.

a H. R. 3 December 1840, Concl. conf.

2. Een vonnis, ingeval van scheiding van tafel en bed door den een jegens den anderen echtgenoot gevraagd, bepalende dat een der kinderen bij den echtgenoot zal verblijven, tegen wien die scheiding wordt uitgesproken, op grond dat het belang van dat kind zulks medebrengt, moet tevens de gronden voor dat belang aanvoeren.

a N.-Holland 3 November 1864, waartegen de voorz. in cass. is verworpen bij *b* H. R. 5 Mei 1865, Concl. conf. in hoofdzaak alleen beslissende, dat de regter, die bepaalt dat de kinderen bij de moeder, verweerderes tot scheiding van tafel en bed, zullen verblijven en dat aan haar hunne opvoeding zal worden opgedragen, noch de bepalingen der wet omtrent de vaderlijke magt noch speciaal art. 285 B.W. schendt.

3. Art. 59, n° 3 Rv. kan niet geacht worden te zijn geschonden bij een arrest, dat geene gemotiveerde beslissing inhoudt op incidentele conclusiën, welke alleen zijn genomen voor het geval de regter van oordeel mogt zijn, dat de daadzaak, waarop het alleen aankwam, niet genoegzaam door het getuigenbewijs zou zijn geconstateerd, en welke dus alleen subordinaat zijn voorgedragen, wanneer de regter juist dat getuigenbewijs voldoende heeft geacht.

b H. R. 9 Februarij 1849, Concl. conf.

4. De uitspraken over wraking van getuigen in burgerlijke zaken zijn definitieve beslissingen van een incidenteel geschil, en derhalve onder vonnissen begrepen. Zij moeten dus als zoodanig ook, zoo wat de daadzaken als wat het regtspunt, ieder afzonderlijk betreft, op straf van nietigheid, de gronden der uitspraak inhouden.

a H. R. 17 October 1856, Concl. conf.

5. De beslissing dat een op den eisch tot levensonderhoud gedaan aanbod onvoldoende is, behoeft niet gemotiveerd te worden.

a Groningen 28 Junij 1867.

6. Eene faillietverklaring op request is geen vonnis in den engeren zin bedoeld bij art. 156 Gr.wet en art. 20 R. O. en behoeft de gronden niet in te houden waarop zij rust.

a N.-Holland 1 Junij 1871, Concl. contr. bev. Amsterdam 22 September 1870.

7. De regter is niet verpligt gronden aan te voeren voor de benoeming van eenen provisionelen bewindvoerder over een persoon, wiens curatele is gevraagd.

Overijssel 13 Mei 1861.

8. Vonnissen op request in registratie-zaken gewezen moeten gemotiveerd zijn.

's Gravenhage H. G. 20 Junij 1822.

9. Ook dan, wanneer tusschen partijen verschil bestaat over de vraag wie hunner in de kosten moet worden veroordeeld, behoeft de uitspraak te dien aanzien niet te worden gemotiveerd.

a Groningen 28 Junij 1867, implicite.

10. Ook de veroordeeling tot betaling der proceskosten in privé moet worden gemotiveerd. Dit verzuim ter eerste instantie begaan, kan en moet, met het oog op art. 103 R. O., in hooger beroep worden aangevuld, indien die veroordeeling te regt is geschied.

N.-Holland 30 April 1846.

§ 2.

11. Art. 156 Gr.wet in verband met art. 59, n° 3 Rv. vordert alleen dat het vonnis behelze de gronden der uitspraak, zoo wat de daadzaken als wat het regtspunt, ieder afzonderlijk, betreft. Aan dit voorschrift is voldaan, zoo slechts, met inachtneming van die splitsing, zijn aangegeven de beweegredenen welke den regter tot de beslissing des geschils hebben geleid, en kan alzoo niet worden gevorderd de vermelding en wederlegging van al hetgeen door partijen is aangevoerd. Dientengevolge behoort ook bij de beoordeeling of een vonnis volgens de genoemde artikelen is gemotiveerd, de juistheid en volledigheid der beweegredenen buiten aanmerking te blijven.

H. R. 25 November 1859, Concl. conf. — *b* H. R. 25 Februarij 1848, Concl. conf. — H. R. 24 December 1858.

12. Wanneer de bestreden regterlijke uitspraak de gronden opgeeft, waarop de gedane eisch is toe- of afgewezen, dan kan het minder afdoende of voldoende der gronden, indien derzelver aanneming op zich zelve geene wetschennis daarstelt, geene reden tot cassatie opleveren. Bij zoodanige opgaaf is aan den regter geene verpligting opgelegd, de onjuistheid van bloote gronden van tegenspraak aan te toonen of deze opzettelijk te overwegen.

b H. R. 5 Januarij 1855, Concl. conf.

13. Een vonnis, waarin als reden tot ontzegging van den eisch blootelijk, en zonder eenige andere omschrijving of ontwikkeling, is aangehaald, dat de vorderingen, zoo als zij zijn liggende, naar regten niet zijn gegrond, is zóó algemeen, onbestemd en onzeker, dat het geenszins kan worden aangenomen als eene voldoende nakoming te bevatten van de voorschriften, daaromtrent bij de grondwettelijke en opgevolgde wettelijke bepalingen vastgesteld. Zoodanig vonnis is geheel nietig en van onwaarde; op de zaak tusschen partijen in geschil moet op nieuw worden regt gedaan.

Gorinchem 28 November 1840.

14. Hoezeer het motief, aangevoerd in het beklaagde vonnis, geen bijzonder betoog van deszelfs uitspraak inhoudt, doch daarin het algemeen gevoelen van des regters grond ter beslissing is uitgedrukt, is er geene violatie van art. 141 Pr. Civ. aanwezig.

b 's Gravenhage H. G. 9 November 1831.

15. Aan den regter is geene verdere verpligting opgelegd dan om de gronden zijner uitspraak op te geven, maar geenszins om ook de gronden voor die gronden te vermelden; hij voldoet derhalve aan het voorschrift der wet, wanneer hij zonder verdere uitweiding een getuigenverhoor weigert, omdat de zaak niet onder zaken van koophandel behoort.

d H. R. 25 April 1856, Concl. conf.

16. De regter is na een gehouden getuigenverhoor niet verpligt in de motieven van zijn vonnis eene afzonderlijke beslissing te geven omtrent ieder feit, dat gesteld was tot staving der bewering, die men met getuigen wilde bewijzen.

H. R. 6 Februarij 1862, Concl. conf.

17. Nergens is bij de wet bevolen, dat, bij de toekenning van eigendom ter zake van verjaard bezit, de regter uitdrukkelijk verklare, dat dit bezit is geweest voortdurend, onafgebroken, ongestoord, openbaar en niet dubbelzinnig; het langdurig bij de wet gevorderde bezit, vereischt tot verkrijging van eigendom, aannemende, moet hij van zelf geacht worden te hebben geoordeeld, dat het bezit die wettelijke vereischten had.

a H. R. 20 October 1848, Concl. conf. — Cf. Z.-Holland 2 October 1844, bev. Leiden 21 Maart 1843.

18. Eene schorsing in de uitoefening der voogdij is voldoende gemotiveerd, wanneer de regter zegt dat het voorloopig onderzoek daartoe dringende redenen in het belang van de opvoeding der kinderen heeft opgeleverd.

N.-Holland 7 April 1870.

19. Wanneer door een schipper schadevergoeding wordt gevorderd van eene spoorwegmaatschappij, op grond dat hij op de balken gelegen onder de spoorweg-brug heeft gestooten en dat er van die balken geen uiterlijk merkbaar teeken aanwezig was, heeft de regter zijn vonnis voldoende gemotiveerd, wanneer hij de afwijzing der actie daarop grondt, dat geen positief bewijs aanwezig is van schade veroorzaakt hetzij door eene onregtmatige daad, hetzij door nalatigheid, hetzij door eene onder het opzigt van de maatschappij staande zaak.

H. R. 10 November 1865, Concl. conf. verw. het beroep in cass. tegen Amsterdam 20 September 1864, waarbij was vern. Amsterdam Kgr. III 25 Februarij 1864.

20. Wanneer bij een vonnis is aangenomen en tot grond van beslissing gesteld, dat volgens het beklemregt het staatboek van den eigenaar bewijs oplevert, indien het door hem met eede wordt bevestigd, dan is daardoor duidelijk aangewezen de grond van beslissing, waarop de regter het staatboek als bewijs opleverende beschouwt; derhalve is, ten aanzien der motivering van zoodanig vonnis, wat het regtspunt aangaat, aan het vereischte der wet voldaan.

a H. R. 5 Maart 1852, Concl. conf.

21. Het is den regter in appel, ook in civiele zaken, allezins geoorloofd, wanneer hij zich vereenigt met de motieven der eerste uitspraak, op diezelfde motieven regt te doen, zonder dat hij die in zijn arrest behoeft te herhalen.

b H. R. 25 Februarij 1848, Concl. conf.

II. § 1.

22. De wetgever heeft ten aanzien van het motiveren der vonnissen, in art. 211 Sv. bij voorkeur gedacht aan condemnatoire arresten. Dit blijkt duidelijk uit de woorden: «het misdrijf uitdrukken» en «verzwaring of verligting van straf,» welke termen bij praeparatoire gewijsden of gewijsden van instructie niet te pas komen. Uit dit oogpunt beschouwd, mag een praeparatoir arrest geacht worden genoegzaam te zijn gemotiveerd, wanneer de regter zeer kort eene reden geeft van zijne beslissing, zonder in eene feitelijke of wetenschappelijke ontwikkeling van dien grond te treden, en is dus de regterlijke beslissing, dat zekere stukken van overtuiging niet uit het proces zullen worden geligt, voldoende gemotiveerd door de overweging, dat de misdaad, bij welker gelegenheid die stukken waren gesaisisseerd, op heeter daad was gepleegd.

k H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

23. Art. 211 Sv. is niet toepasselijk waar op het ter teregtzitting door het O. M. gedaan verzoek tot het bevelen der voorlezing van de memorie van grieven door den Officier van Justitie aan den Hove overgelegd, door het Hof is verklaard dat de voorlezing dier memorie niet noodig was.

b H. R. 22 Februarij 1859, Concl. conf.

24. Vermits het oordeel over de voegzaamheid en noodzakelijkheid der overlegging van bewijsstukken geheel is overgelaten aan den regter, kan deze niet verpligt zijn in het vonnis de beweegredenen te vermelden waarom hij van het regt om zoodanig bevel te geven geen gebruik heeft gemaakt.

c H. R. 27 Augustus 1872, Concl. conf.

25. Benoeming van deskundigen door den beklaagde gevorderd, kan door den regter, naar de bevoegdheid hem bij de wet toegekend, worden geweigerd, zelfs zonder daarvoor opzettelijk zijne beweegredenen op te geven.

c H. R. 16 December 1862, Concl. conf.

26. De beschikking van den regter, dat niet zouden worden gehoord de zusters der besch., op de lijst der getuigen voorkomende, is geen eigenlijk arrest, en alzoo niet onderworpen aan de voorschriften van art. 206 en 211 Sv.

b H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf.

27. Geene motivering wordt vereischt ten aanzien der beschikking, waarbij met het oog op art. 205 Sv. de uitspraak der zaak tot een bepaalden dag wordt uitgesteld.

d H. R. 20 Augustus 1850, Concl. conf.

28. Het Hof verklarende, dat niettegenstaande de beschuldiging van valschheid van een der getuigen, met de behandeling der zaak zal worden voortgegaan, heeft daarmede zijne uitspraak voldoende gemotiveerd.

H. R. 26 October 1840, Concl. conf. — *b* H. R. 27 October 1840, Concl. conf.

29. In het geval, voorzien bij art. 134 Sv., en alzoo bij verwijzing ten correctionele naar eene andere Arr.-Rb. dan die, voor welke de instructie der zaak heeft plaats gehad, is nergens voorgeschreven, dat de redenen van zoodanige verwijzing in het daartoe betrekkelijk arrest moeten worden uitgedrukt.

c H. R. 26 November 1838.

30. Waar het geldt eene questie van al dan niet appellabiliteit, is aan art. 206 en 211 Sv. genoegzaam voldaan met de verklaring dat het vonnis a quo niet is appellabel.

c H. R. 17 Junij 1851, Concl. conf.

31. Door het voorschrift nopens het met redenen bekleeden van 's regters uitspraak kan nimmer bedoeld zijn, dat door den regter ook reden zou moeten worden gegeven van eene niet bij de wet voorgeschreven beslissing, bv. de te-niet-doening van het appel bij eene uitspraak in hooger beroep.

c H. R. 25 Mei 1859, Concl. conf.

§ 2.

32. Het Hof volgens art. 206 Sv. moetende beraadslagen naar aanleiding van hetgeen uit het onderzoek ter teregtzitting is gebleken, is daarin niet beperkt tot hetgeen in het procesverbaal der teregtzitting is aangeteekend.

b H. R. 4 Maart 1851, Concl. conf.

33. De afzonderlijke en met redenen bekleede uitspraak des regters over elk der punten in art. 206 Sv. vermeld, wordt volgens het bepaalde bij dat art., j[is] art. 211 en de voorschriften omtrent het bewijs, in hetzelfde Wetboek vervat, noodzakelijk vereischt. Daarin is voor den beschuldigde een waarborg gelegen tegen eene veroordeeling welke niet overeenkomt met de wet, en alleen door de stipte nakoming van die bepalingen bestaat er voor den regter in cassatie mogelijkheid om te beslissen, of bij het uitspreken van eene veroordeeling aan den eisch der wet al dan niet is voldaan.

a H. R. 24 December 1844, Concl. tot verw. — Cf. H. R. 24 December 1838, Concl. conf. ten aanzien van de afzonderlijke uitspraak omtrent de daadzaken en omtrent de qualificatie.

34. De wet vereischt geene afzonderlijke beraadslaging over ieder der punten bij art. 206 Sv. opgenoemd; aan dat voorschrift wordt voldaan, wanneer al die punten zamengevat worden in eene overweging «dat die tot nu toe »vermelde daadzaken, gebeurtenissen en om»standigheden, door haar bestaan en overeen»stemming, zoo onderling als met het misdrijf »zelf, klaarblijkelijk aantoonen dat er in den »nacht van 25 op 26 December jl. omstreeks »half 11 ure, diefstal is gepleegd door middel »van inklimming in de woning van E. K. te H., »en dat die diefstal is bedreven door den be»schuldigde in deze.»

b H. R. 24 Junij 1851, Concl. conf.

35. Er is genoegzaam voldaan aan de voorschriften van art. 211 en 206 Sv., wanneer uit een vonnis kennelijk blijkt, dat door den regter eerst is beraadslaagd over het bewezene der daadzaken en de schuld van de beklaagden, daarna over de qualificatie, en ten gevolge van die beraadslaging een ontslag van regtsvervolging is uitgesproken, in casu dat het aanbellen aan eene woning niet zoodanig is geweest dat daardoor de rust der ingezetenen was verstoord geworden.

a H. R. 21 Maart 1848, Concl. conf.

36. Uit de bepalingen van art. 151, j° art. 133 Sv. volgt, dat wanneer het Hof bij het onderzoek der zaak in Raadkamer bevindt, dat er geene termen aanwezig zijn om de teregtstelling van een beklaagde te bevelen, het arrest niet in het onzekere mag laten maar moet vermelden, of het berust op gebrek aan voldoende bewijzen aangaande het bestaan van eenig misdrijf, dan wel aangaande de schuld des beklaagden. Aan dit vereischte is voldaan, wanneer bij het arrest wordt verklaard, dat de instructie der zaak geene voldoende bezwaren tegen den beklaagde heeft opgeleverd, om zijne teregtstelling te bevelen. In die bewoordingen ligt blijkbaar opgesloten, dat het Hof geene voldoende bewijzen heeft gevonden van de schuld des beklaagden aan het misdrijf waarvan hij was aangeklaagd; en zulks te meer, omdat, indien de vorengemelde verklaring dáárop gegrond ware geweest, dat het feit geen misdaad, wanbedrijf of overtreding opleverde, dit alsdan in andere bewoordingen zou zijn uitgedrukt en daartoe gebezigd de uitdrukkingen, voorkomende in art. 151, n° 1 Sv., terwijl de daarvan geheel verschillende, in casu gebezigde woorden blijkbaar zijn ingerigt naar, of overgenomen uit art. 135, al. 1, alwaar het aanwezig zijn van voldoende bezwaren tegen een beklaagde wordt gesteld tegenover het bestaan van een misdrijf.

H. R. 18 Januarij 1842, Concl. contr.

37. Bij eene schuldigverklaring aan vergiftiging door het bij herhaling en op onderscheidene tijden doen van een toeleg op het leven van denzelfden persoon, behoort het niet alleen tot 's regters bevoegdheid, maar tevens tot zijn pligt, acht te geven op alle wettig bewezene omstandigheden of feiten, ook op die, welke niet in het arrest van verwijzing en slechts geheel in transitu in de akte van beschuldiging

voorkomen, en in geen direct verband staan met een der onderdeelen der beschuldiging, die te zamen het delictum continuum daarstellen, omdat zij met die welke den beklaagde zijn ten laste gelegd, kunnen zamenhangen of het oordeel nopens deze laatsten kunnen vestigen, speciaal met betrekking tot een door wettige bewijsmiddelen bewezen feit, waarop ook het O. M. in zijne akte van beschuldiging den regter heeft geoordeeld te moeten wijzen. Daaruit volgt echter niet dat de regter, in de motieven van zijn arrest van voormelde omstandigheden of feiten melding makende, ook hieromtrent bij het dictum eene beslissing zou moeten geven, als zijnde nergens voorgeschreven dat er eene beslissing moet gegeven worden nopens de wettig bewezene omstandigheden of feiten, die 's regters oordeel bepalen, met betrekking tot het aan den beschuldigde ten laste gelegde feit.

a H. R. 22 Junij 1859, Concl. conf. verwerp. de cassatie tegen Z.-Holland 16 April 1859.

38. Wanneer bij eene veroordeeling ter zake van valschheid, begaan in eene akte van huwelijks-voltrekking, zoowel het verzuim van het later bijgevoegd vereischte als de bijvoeging zelve op wettige bewijsmiddelen worden aangenomen, doch verder zonder opgave van eenig bewijsmiddel wordt vermeld, dat tusschen die beide feiten bij ontdekking van het verzuim, is gesproken over de wijze hoe dit zou worden hersteld, en dit feit tot waardering van het oogmerk des beschuldigden bij de gepleegde daad konde dienen, dan moet zulks door de ongemotiveerde opname in het arrest, alhoewel die daadzaken buiten de materiële daad der valschheid gelegen zijn, toch geacht worden op onwettige wijze tot grondslag van de eindbeslissing te hebben gediend.

a H. R. 20 Mei 1863, Concl. contr.

39. Indien een beklaagde is gedagvaard wegens het in strijd met de plaatselijke politie-verordening, als bestuurder van een kar of voertuig op zekeren datum niet behoorlijk vasthouden van zijne daaraan gespannen honden en wegens het, ten gevolge daarvan, overrijden van een persoon, die aan de gevolgen daarvan onmiddellijk is overleden, dan zijn den beklaagde ten laste gelegd twee onderscheiden op zich zelf staande en afzonderlijk strafbare feiten, als de politie-overtreding en het wanbedrijf, voorzien bij art. 319 C. P., en moet mitsdien op straffe van nietigheid over elk dier bijzondere feiten worden beraadslaagd en beslist.

a H. R. 26 October 1859, Concl. conf.

40. Art. 206 en 211 Sv. schrijven geene sacramentele bewoordingen of vormen voor, waarin de schuldig-verklaring moet worden uitgedrukt. Het is voldoende dat de regter, blijkens de overwegingen, den beklaagde schuldig oordeelt aan misdrijf.

H. R. 27 November 1850.

41. Vermits bij art. 211, in verband met art. 206 Sv., is voorgeschreven, dat het arrest moet inhouden 's Hofs beslissing o. a. over het bewezene of niet-bewezene der daadzaken, maar niet in welke bewoordingen dat moet geschieden, is het niet verboden daarbij eene uitdrukking te bezigen, die zoowel een feit als eene qualificatie beteekent, zoo als het geval is ten aanzien van het woord diefstal.

f H. R. 27 Augustus 1867, Concl. conf.

42. Het is voor voldoende te houden dat in de arresten en vonnissen uitgedrukt zij hetgeen voor de toepassing der wet wordt vereischt, zonder dat het bezigen juist van dezelfde bewoordingen als in de wet zijn gebruikt, noch van eenige sacramentele termen, waar die niet bepaald zijn voorgeschreven, kan worden gevorderd, bv. waar bij de toepassing van art. 7 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 16), j° art. 5 der instructie voor de heelmeesters ten platten lande van 31 Mei 1818, n° 63, en art. 19 der gemelde wet, als bewezen is aangenomen, dat er drie apothekers te Almelo aanwezig of woonachtig waren en niet, zoo als de wet zegt, dat er meer dan ééne apotheek gevestigd was.

a H. R. 23 November 1858, Concl. conf.

43. Tot het behoorlijk motiveren eener regterlijke uitspraak wordt van den regter niet gevorderd eene toelichting of opheldering van de door den wetgever gebezigde uitdrukkingen, bv. omtrent den zin en de beteekenis van het woord slag, voorkomende in een schouwreglement. Die uitdrukking mag worden verondersteld genoegzaam bekend te zijn bij de inwoners der gemeente, waarvoor het schouwreglement is verordend.

a H. R. 13 Februarij 1844, Concl. conf.

44. Art. 206 en 211 Sv. kunnen alleen dan zijn geschonden, wanneer de motieven voor eene gegevene beslissing geheel ontbreken, terwijl de meerdere of mindere duidelijkheid der motieven, of het minder afdoende van de beweegredenen, geene schending van die artikelen daarstellen.

d H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf.

45. Nergens is den regter de verpligting opgelegd om elk punt van de gevoerde verdediging te wederleggen.

c H. R. 2 October 1866, Concl. conf.

46. Uit geen wettelijk voorschrift hoegenaamd kan worden afgeleid, dat tot de behoorlijke motivering van een vonnis zou behooren het treden in een onderzoek van alle denkbare middelen van verdediging, al waren die door den beklaagde niet aangevoerd of zelfs door diens beweringen uitgesloten.

b H. R. 5 Junij 1861, Concl. conf.

47. Er behoeft niet afzonderlijk te worden beraadslaagd over eene toegeschreven hoedanigheid, die wel bij de introductieve dagvaarding is aangewezen, maar niet uitmaakt een aan den beklaagde ten laste gelegd feit, en ook niet door hem tot zijne verdediging is betwist.

a H. R. 20 Julij 1858, Concl. conf.

48. Hoewel bij art. 206 en 211, j° 227 Sv., den regter op straffe van nietigheid de verpligting is opgelegd, om te beraadslagen over het bewezene of niet bewezene der aan een bekl. ten laste gelegde daadzaken, over derzelver qualificatie enz., volgt daaruit geenszins dat hij, wanneer eene zaak een peremptoiren grond van beslissing oplevert, nog bovendien in zoodanig geval zoude gehouden zijn in een onderzoek te treden van alle regtsgevolgen, die bij gelegenheid der aanklagte en van het daaruit ontstane regtsgeding te berde mogten zijn

gebragt, en waarvan de beoordeeling voor de regterlijke beslissing of het dictum van het vonnis ten eenemale onverschillig zou zijn, bv. de vraag omtrent de in geval van veroordeeling al dan niet toepasselijkheid van art. 467, dan wel van art. 52 C. P.

a H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf.

49. Al aangenomen dat de incidentele uitspraak, waarbij het verzoek tot uitstel der zaak om nadere getuigen te hooren, wordt afgewezen, met redenen moet zijn bekleed, dan zou toch aan die verpligting zijn voldaan door de verklaring des regters, dat er geen genoegzame termen zijn tot het hooren van nadere getuigen.

c H. R. 11 Mei 1859, Concl. conf.

50. Al kon men aannemen dat de verpligting tot motiveren ook ten aanzien van alle uitspraken, het onderzoek in de openbare teregtzitting betreffende, uit art. 156 Gr.wet mag worden afgeleid, en dat de straf van nietigheid op het gemis daarvan bij art. 211 Sv. bedreigd, op dat verzuim toepasselijk is, dan heeft toch de Regtbank allezins voldoende rekenschap gegeven van de redenen, waarom zij de verdere voorlezing der stukken, waartoe haar de bevoegdheid was betwist, heeft gelast, door de in allen deele juiste opmerking, dat de wet daaromtrent nergens voor het hier bestaande geval eene verbodsbepaling bevat, en dat het bovendien altijd 's regters pligt is, om zich door alle geoorloofde middelen inlichtingen te verschaffen omtrent de zaken die aan zijn oordeel worden onderworpen.

d H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf.

§ 3. A.

51. Art. 211 j° 206 Sv. zijn geschonden, wanneer in een gewijsde geene beslissing wordt gevonden nopens het al of niet bewezene der daadzaken.

f H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — Gorinchem 28 October 1856.

52. Een arrest moet zoodanig gemotiveerd zijn dat de Hooge Raad in het geval van dat arrest, daartoe overigens termen zijnde, bij magte is om overeenkomstig art. 105 R.O. op de als bewezen aangenomen daadzaken ten principale regt te spreken.

c H. R. 19 November 1850, Concl. conf.

53. De judex facti moet altijd aanvangen met uitspraak te doen over het al dan niet bewezene der feiten die bij akte van beschuldiging zijn ten laste gelegd, om het even of er vrijspraak of veroordeeling volgt.

H. R. 25 Mei 1862, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Februarij 1863, Concl. conf.

54. De regter kan niet volstaan met op de aanklagte ter zake van het doortrekken van een tolboom zonder betaling van het gevorderde tolgeld, eenvoudig te onderzoeken, of ook de weigering van niet-verschuldigd tolgeld is strafbaar gesteld; hij moest altoos beraadslagen over het al of niet bewezene van het te last gelegde feit.

c H. R. 1 October 1861, Concl. conf.

55. Het niet vermelden van het al of niet bewezene der daadzaken en der schuldpligtigheid van den bekl. daaraan, geeft, zelfs bij eene beslissing dat er noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding bestaat, altoos grond tot vernietiging van zoodanige uitspraak.

c H. R. 25 Februarij 1839, Concl. conf. — *d* H. R. 22 October 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Maart 1854, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Februarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 13 October 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 17 September 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Maart 1869, Concl. conf. — *b* H. R. 14 November 1871, Concl. conf.

56. Het denkbeeld van schuldig of niet schuldig bevat noodwendig het bestaan van een strafbaar feit. Wanneer daarentegen bij een beklaagd vonnis ingevolge de feitelijke beslissing is uitgemaakt dat de bewezene daadzaken noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding daarstellen, in casu door te beslissen dat bij art. 26 der wet op het Notarisambt niet wordt gevorderd de vermelding van den titel, waaruit de handelende personen hunne hoedanigheid ontleenen, maar alleen van de daartoe pro re nata gevorderde volmagt of beschikking, krachtens welke de handeling zelve in elk geval plaats heeft, kan ook daarom geene uitspraak omtrent het al of niet bewezene der schuld te pas komen.

H. R. 6 Maart 1846, Concl. conf.

57. Het voorschrift der wet, dat de arresten in strafzaken op straffe van nietigheid moeten uitdrukken niet alleen de bewezene daadzaken en hare qualificatie, maar ook alle omstandigheden die volgens de wet tot verzwaring of verligting van straf aanleiding geven, is algemeen en betreft dus evenzeer de arresten en vonnissen van vrijspraak en van ontslag van regtsvervolging, als die van veroordeeling. Eene verklaring van den regter in het arrest gegeven dat over de herhaling van misdrijf geene uitspraak behoeft te vallen, is mitsdien eene nalatigheid van uitspraak die tot vernietiging van zoodanig arrest ob vitium formae moet leiden, ook dan wanneer die in een arrest of vonnis van vrijspraak of van ontslag van regtsvervolging plaats heeft. In cas van ontslag van regtsvervolging klemt zulks te meer, omdat bij vernietiging van het beklaagd arrest ter zake van wetschennis ten aanzien van het cardinale punt van beschuldiging, de H. R. in staat moet worden gesteld om, zonder in een nieuw onderzoek der daadzaken en omstandigheden te treden, ten principale regt te doen.

a H. R. 24 Mei 1859, Concl. conf.

58. Wanneer het beklaagd arrest, zonder eenige nadere feitelijke beslissing, alleen inhoudt de daadzaken en de bewijsmiddelen welke door het O. M. tegen den bekl. zijn aangevoerd, en het uitgesproken ontslag van regtsvervolging eeniglijk is gegrond op de onwettigheid der tegen den bekl. ingeroepen plaatselijke keur, is niet voldaan aan de voorschriften van art. 206 en 211 Sv.

a H. R. 25 October 1848.

59. Al moge de regter een peremptoiren grond tot ontslag van regtsvervolging aanwezig achten in de niet-toepasselijkheid van het Kon. besl. v. 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19), in verband met dat v. 19 October 1852 (Sb. n° 185), omtrent het zonder toestemming van het plaatsbestuur houden of voortzetten van een magazijn

van lompen, dat reeds vóór 19 October 1852 was daargesteld — dan kan zulks toch niet tot gevolg hebben dat hij zich van het geven eener feitelijke beslissing mogt onthouden. Waar eene beslissing omtrent de qualificatie der feiten wordt gegeven, moet die in elk geval, regtens op straffe van nietigheid, door eene opgave der feiten worden voorafgegaan.

d H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf. — Cf. *c* H. R. 11 Januarij 1853.

60. Indien bij het beklaagde arrest het vonnis des eersten regters is vernietigd, en door het Hof, op nieuw regt doende, niet is vernietigd de oorspronkelijke dagvaarding, en evenmin het ontslag van regtsvervolging is beperkt tot het bij dagvaarding ten laste gelegde, maar integendeel door het Hof is verklaard, dat het feit, in voege bij de dagvaarding ten laste gelegd en op de teregtzitting bewezen, is noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding, en de gerequireerden alzoo te dier zake zijn ontslagen van alle regtsvervolging, doch bij de voorafgaande overwegingen alleen is opgegeven de inhoud der dagvaarding, voorts is beslist, dat het Hof zich tot het daarbij aangeduide feit behoort te bepalen, en eindelijk is geoordeeld dat dit feit bij de wet niet is verboden, bevat het beklaagde arrest niet eene met redenen bekleede beslissing over het al of niet bewezene der daadzaken, en de schuld der gerequireerden daaraan, evenmin als eene opgaaf der bewijsmiddelen, waarop dat alles zoude zijn gegrond.

a H. R. 29 Mei 1854, vern. Drenthe 9 Maart 1854.

61. Een arrest is niet voldoende met redenen omkleed, wanneer daarin omtrent het bewezene of niet bewezene der feiten geene andere overweging voorkomt dan: «dat hoezeer het feit » bij dagvaarding vermeld en den bekl. ten laste » gelegd wettig is bewezen, zulks evenwel noch » misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding » oplevert, zoodat de bekl. van alle regtsver- » volging behoort te worden ontslagen.»

H. R. 27 September 1872, Concl. subsid. conf.

62. Een ontslag van regtsvervolging is voldoende gemotiveerd, wanneer het is gegrond op de in de overwegingen van het vonnis opgenomen verklaring door een jagtopziener onder eede voor den regter afgelegd.

H. R. 11 Augustus 1857, Concl. conf.

63. Zoowel bij een uitdrukkelijk of bedekt ontslag van regtsvervolging als bij veroordeeling moeten de bewijsmiddelen worden opgegeven waarop de beslissing steunt. Wanneer derhalve bij het bestreden vonnis wordt verklaard dat bij het onderzoek naar aanleiding der dagvaarding op de teregtzitting is gebleken, dat de bekl. zich aan het ten laste gelegde feit heeft schuldig gemaakt, doch zonder opgave van bewijsmiddelen, zijn de art. 206 en 211 in verband met art. 427 Sv. geschonden. Hiertegen doet niets af dat de beklaagde niet wordt veroordeeld, vermits zulks het geval zoude kunnen worden, bijaldien de H. R. van oordeel mogt zijn, dat het bewezen verklaarde feit wel eene strafbare daad opleverde, in welk geval de Raad op de aangenomene daadzaken ten principale zoude moeten regt doen.

b H. R. 20 October 1868, Concl. conf.

64. Ingeval het O. M. bij zijn requisitoir tot veroordeeling één der bekl. uitzondert, als zich van zijne boetschuldigheid hebbende bevrijd, door als societeithouder aan den commissaris van politie te hebben te kennen gegeven, dat zich in zijne societeit na het bestemde uur nog personen (medebeklaagden) bevonden, onwillig om te vertrekken, dan is de regter desniettemin, op straffe van nietigheid in den vorm, verpligt te beraadslagen ook over het bewezene of niet bewezene der daadzaken, aan laatstgemelden persoon ten laste gelegd, en bepaald over de vraag, of hij al dan niet verkeert in het geval van vrijstelling, bij de bedoelde verordening voorzien.

d H. R. 28 Januarij 1845; Concl. conf.

65. Eene motivering omtrent het bewezene der daadzaken moet ook gevonden worden in het arrest waarbij een beklaagde wel wordt vrijgesproken, doch in wezen is ontslagen van regtsvervolging.

b H. R. 9 Maart 1869, Concl. conf.

66. Uit het vonnis waarbij een beklaagde wordt vrijgesproken, moet blijken of zulks gedaan is, omdat de regter niet van diens schuld overtuigd was, of wel omdat voor die schuld geene wettige bewijsmiddelen zijn bijgebragt, en om welke redenen in dit laatste geval de aangewende bewijsmiddelen onvoldoende geoordeeld zijn.

Gelderland 20 September 1839.

67. Het voorschrift van art. 206 Sv. mist zijne toepasselijkheid, wanneer de strafvordering om de eene of andere wettige reden niet is ontvankelijk, daar alsdan verder onderzoek der feiten waarop die vordering is gegrond en der toe te passen wetsbepalingen overbodig wordt; maar wanneer die niet-ontvankelijkheid ten onregte is uitgesproken (in stede van vrijspraak of ontslag van regtsvervolging), en de Regtbank dientengevolge heeft nagelaten eene beslissing te geven omtrent de in art. 206 vermelde punten, zijn die bepaling en art. 211 Sv. geschonden.

b H. R. 26 October 1869, Concl. conf.

68. Ook dan wanneer de regter vermeent alleen op eene exceptieve verdediging van den bekl. te moeten regt doen, is hij ingevolge art. 206 Sv. tot de ontwikkeling van zijn gevoelen hieromtrent niet eerder bevoegd dan na uitspraak te hebben gedaan over het al of niet bewezene der daadzaken, den beklaagde te laste gelegd.

H. R. 11 Maart 1857, Concl. conf.

69. Na de beschouwing van den regter dat de vervolging is verjaard, kan geen onderzoek naar het al of niet bewezene van het feit of naar de schuld van den beklaagde meer te pas komen.

c H. R. 17 September 1839. — *a* H. R. 15 Junij 1858, Concl. contr.

70. Art. 206 en 211 Sv. voorschrijvende dat ieder vonnis ook ten aanzien van de bewijsmiddelen met redenen moet zijn omkleed, heeft alleen betrekking op het regterlijk bewijs en voor het misdrijf en voor de schuld, alzoo niet op omstandigheden die tot de procedure betrekking hebben, en kan derhalve het bewijs, dat de beklaagden in weerwil van de door hen opgeworpene exceptie van nietigheid der dagvaar-

ding, zich ten principale hebben verdedigd, bij gemis van vermelding daarvan in het procesverbaal, door den hoogeren regter worden geput uit het vonnis van den eersten regter.

d H. R. 21 Mei 1850, Concl. conf.

71. Er bestaat schending van art. 206 en 211 Sv., indien de regter den veroordeelde ook heeft schuldig verklaard aan herhaling van misdaad, zonder in het arrest verder iets daaromtrent te vermelden, noch de wijze op te geven, waarop hem deze verzwarende omstandigheid was gebleken.

a H. R. 25 Maart 1839, Concl. conf. hoewel de veroordeeling wegens moord en doodslag gevolgd van diefstal op den openbaren weg, ook zonder die verzwarende omstandigheid van herhaling van misdaad, de doodstraf medebragt. — *c* H. R. 10 Junij 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf. — Drenthe 24 Augustus 1868.

72. Bij eene beschuldiging onder de verzwarende omstandigheid van herhaling van misdaad, is de regter verpligt, niet slechts bij veroordeeling, maar ook bij vrijspraak of ontslag van regtsvervolging, omtrent het bewezene der herhaling, eene stellige uitspraak te doen.

d H. R. 22 October 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 6 April 1841, Concl. conf.

73. Na het wegvallen der verzwarende omstandigheid van binnenbraak, behoeft het Hof daaromtrent ook niet in eenig onderzoek te treden, noch eenig bewijsmiddel aan te voeren.

c H. R. 1 April 1863, Concl. conf.

74. De beslissing, dat de beklaagde zonder oordeel des onderscheids heeft gehandeld, ontslaat den regter niet van de verpligting om een onderzoek in te stellen naar het al of niet bewezene der daadzaken en, met betrekking daartoe, zijn vonnis met redenen te bekleeden.

N.-Holland 31 October 1866.

75. De Regtbank is na de vordering van den beklaagde, dat eene bij haar aangebragte politie-overtreding naar den bevoegden kantonregter worde verwezen, niet bevoegd in een onderzoek te treden omtrent het al of niet bestaande bewijs van het te last gelegde feit.

c H. R. 27 Mei 1862, Concl. conf.

76. Wel moet het feit dat het eigenlijk misdrijf daarstelt, behoorlijk in het arrest worden vermeld en omschreven, maar nergens is bij de wet voorgeschreven, dat ook zoodanige omstandigheden of daadzaken, welke geen misdrijf daarstellen, of welke op de beoordeeling der hoofdzaak van geen invloed kunnen zijn, in het arrest zouden behooren te worden opgenomen.

e H. R. 14 November 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 29 Augustus 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Maart 1851, Concl. conf.

77. Art. 206 Sv. eene beraadslaging vorderende over het al of niet bewezene der daadzaken bedoelt daarmede geene andere dan die, welker bestaan op de qualificatie van het te last gelegde feit van invloed kunnen zijn, of waarvan het constateren kan noodig zijn, om, hetzij het O. M. hetzij den bekl. in staat te stellen, gebruik te kunnen maken van eene bevoegdheid of van een regt, hetwelk door de wet wordt toegekend. Onder die beraadslaging kan niet worden begrepen elke omstandigheid, in het geding voorkomende, of in de verklaring van den eenen of anderen getuige vervat, zonder eenig onderscheid.

c H. R. 20 October 1846, Concl. conf.

78. De regter is niet verpligt zich bij zijne uitspraak uit te laten over alle mogelijke, hetzij in de akte van beschuldiging vermelde, hetzij uit het onderzoek ter openbare teregtzitting geblekene bij-omstandigheden, indien die op zijne overtuiging van het aanwezig zijn van schuld geen onmiddellijken invloed hebben uitgeoefend.

c H. R. 25 Februarij 1845, Concl. conf.

79. De regter is niet verpligt, behalve de opnoeming der wettige bewijsmiddelen waarop de veroordeeling is gegrond, nog daarenboven van de door hem verkregen overtuiging bij zijne uitspraak rekenschap te geven, daar toch bovendien de veroordeeling zelve het bewijs oplevert, dat hij de bij art. 431 Sv. gewilde overtuiging heeft verkregen.

H. R. 2 Februarij 1858, Concl. conf. — *c* H. R. 31 Julij 1868, Concl. conf.

80. De verpligting om de vonnissen te motiveren brengt geene verpligting mede tot opzettelijke beredenering van eene onmiddellijk uit de feiten volgende omstandigheid.

f H. R. 27 Augustus 1867, Concl. conf. — In casu had het Hof geconstateerd, dat de getuige G. had verklaard te wonen in de Eschmarke en in zijne woning eene tapperij te houden, en bij de volgende overwegingen dat de diefstal had plaats gehad in de tapperij van dien getuige. De cassatie werd ten onregte daarop gegrond, dat het Hof, aannemende dat de ontvreemding had plaats gehad in een bewoond huis, de beslissing omtrent die qualificatie door geenerlei motief had gestaafd.

81. Uit 's regters verpligting om bij veroordeeling op te geven de redenen welke hem van het bestaan eener daadzaak hebben overtuigd, vloeit zoowel naar den aard der zaak als overeenkomstig de beginselen van het Wetb. v. Sv., bepaaldelijk van art. 431, niet mede voort, dat van hem wordt gevorderd het geven van rekenschap waarom hij van het bestaan eener daadzaak *niet* genoegzaam is overtuigd.

j H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 7 Februarij 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 6 Februarij 1855, Concl. conf.

82. Ten opzigte van het onbewezene en onwaarschijnlijke van de opgave van den beschuldigde, moet een arrest worden geoordeeld genoegzaam te zijn gemotiveerd door de beslissing, dat deze opgave zoo door de verklaring van de in de zaak gehoorde getuigen als door de plaats gehad hebbende omstandigheden wordt gelogenstraft.

c H. R. 24 Julij 1848, Concl. conf.

83. Eene verklaring dat de beklaagde is te kort geschoten in het bewijs van sommige feiten en omstandigheden, die zijne onschuld zouden aantoonen, kan, al is die niet verder met redenen bekleed, geen grond tot cassatie geven.

a H. R. 20 April 1841, Concl. conf.

84. Het beweren tot staving van het aangevoerde cassatie-middel door den inhoud van het beklaagde vonnis wedersproken wordende, en alzoo dat middel zijnen feitelijken grondslag missende, zoo komt een onderzoek te vervallen

over de vraag, of de regter gehouden is, de meerdere of mindere geloofwaardigheid, door hem aan geleverde bewijsmiddelen toegekend, met redenen te bekleeden.

b H. R. 6 Junij 1865, Concl. conf.

85. Nergens is bij de wet voorgeschreven dat de regter, bij het aannemen van een op zich zelf wettig bewijsmiddel, gehouden is breedvoerig de gronden te weêrleggen, waarom, volgens de verdediging, dat bewijs onvoldoende zoude zijn.

b H. R. 22 Mei 1861, Concl. conf.

86. Nergens is bij de wet voorgeschreven, dat de vonnissen het bewijs moeten behelzen dat de door beklaagden tot hunne verdediging aangevoerde feiten onwaar zijn. Het beweren dat vóór de op een veldwachter gepleegde mishandeling, deze beambte is gesommeerd geworden om het huis der bekl. te verlaten, kan mitsdien, zonder bewijs van onwaar te zijn, eenvoudig als onbewezen worden verworpen en het O. M. behoeft niet te bewijzen, dat de veldwachter niet ondanks den bewoner in het huis vertoefde.

a H. R. 18 October 1870, Concl. conf.

87. Door de bewering van den beklaagde, dat hij het gestolen voorwerp op den openbaren weg zou hebben gevonden, ten aanzien van die plaats, zonder opgave van redenen, onaannemelijk te verklaren, kan de regter niet geacht worden art. 211 Sv. te hebben geschonden.

f H. R. 15 October 1861, Concl. conf.

88. Wanneer een beschuldigde wel in het voorloopig onderzoek heeft beweerd dat hij tijdens den gepleegden diefstal zou geslapen hebben, maar niet blijkt dat hij die verdediging ook ter teregtzitting heeft gevoerd, en veeleer blijkt dat hij zich daarop niet meer heeft beroepen, dan behoeven voor 's regters overtuiging dat de beschuldigde niet heeft geslapen, geene bewijzen te worden aangevoerd, indien die omstandigheid als aanwijzing is gebezigd.

b H. R. 29 October 1861, Concl. conf.

89. Wanneer een van diefstal beschuldigde, die om de herkomst van de bij hem gevonden goederen te regtvaardigen, opgeeft dat hij, met zijne roeiboot uitgegaan zijnde om deelingen te zoeken, die goederen van hem onbekende personen zoude gekocht hebben, mag het Hof, alleen op grond zijner overtuiging, en zonder daartoe wettige bewijsmiddelen bij te brengen, die opgave voor leugenachtig verklaren, welke overtuiging daardoor werd bevestigd geacht, dat het hoogst onwaarschijnlijk is, dat de beschuldigde, uitgegaan om deelingen te zoeken, *f* 3.» op zak zoude gehad hebben.

a H. R. 15 Maart 1864, Concl. conf.

90. Art. 380, al. 2 Sv. is niet geschonden, wanneer het Hof omtrent de redenen, waarom het geene provocatie aannam, in het veroordeelend arrest het stilzwijgen heeft bewaard.

b H. R. 15 Mei 1866, Concl. conf.

91. Het beroep op nooddwang der wettige zelfverdediging, tegen eene aanklagte van gewelddadigheid, is niet eene zoodanige verdediging, welke tot vermindering van straf kan leiden, maar moet, indien zij bewezen is, geheele straffeloosheid ten gevolge hebben; art. 328 C. P. De regter is alzoo, wanneer blijkt, dat dergelijk beroep op nooddwang is gedaan, ingevolge art. 380, al. 2 Sv. verpligt, daaromtrent een onderzoek in te stellen, en over het al of niet bewezene daarvan te beraadslagen en te beslissen.

a H. R. 4 November 1856, Concl. conf.

92. Bij de beslissing dat de mishandeling moedwillig is gepleegd, behoeft niet verder uitspraak gedaan te worden over ingeroepen noodweer.

e H. R. 18 November 1863, Concl. conf.

93. Wanneer aan een beklaagde is ten laste gelegd dat hij op verschillende tijden tusschen twee aangewezen dagteekeningen op eene bepaalde plaats zijne wettige moeder moedwillig heeft mishandeld, is het niet voldoende uit te maken, dat meerdere getuigen feiten, die mishandelingen daarstellen, gezien hebben, zelfs al wordt bij gemis van het doel om te mishandelen, de beklaagde van alle regtsvervolging ontslagen; de daadzaken welke als bewezen zijn aangenomen, moeten bepaald aangeduid worden.

d H. R. 13 Mei 1863, Concl. conf.

94. Een arrest behoort, wegens verzuim van vermelding der bewijsmiddelen voor het bestaan der daadzaken aangenomen, en alzoo als niet behoorlijk met redenen omkleed, te worden vernietigd, wanneer het Hof in appel aanneemt, dat de beklaagde zich naar zijn land begeven hebbende, en daarvan terugkeerende, een uitweg versperd en afgesloten vindende, die hindernissen via facti weggeruimd heeft, doch zonder voormelde bewijsmiddelen op te nemen.

a H. R. 31 Januarij 1860. — Bij het arrest a quo was de strafvervolging geschorst. De gereq. was beklaagd van verbreking van afsluiting. Uit het arrest scheen te volgen, dat hij naar zijn land gereden was en terugkomende den doortogt versperd had gevonden, hetgeen den Adv.-Gen. aanleiding gaf in eene breedvoerige conclusie te betoogen, dat hier geen misdrijf aanwezig was, maar de bekl. het regt had de gestelde hindernis op grond van nooddwang via facti weg te ruimen, en vim vi repellere.

95. Het is in strijd met art. 206 en 211 Sv., wanneer een bekl. ter zake van het visschen in zeker water, zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van den eigenaar of regthebbende, met het oog op art. 2, al. 3 en 4 der wet v. 13 Junij 1857, wordt ontslagen van alle regtsvervolging, zonder dat uit het vonnis blijkt, op grond van welke bewijsmiddelen de regter de feiten betrekkelijk de ligging en grenzen van het daarbij bedoelde water als bewezen heeft aangenomen.

a H. R. 18 October 1859.

96. Wanneer ten laste is gelegd het ledigen van secreetputten op verboden tijd, en bij het vonnis wel de verdediging des beklaagden is opgenomen, en over den zin van het ingeroepen artikel der toepasselijke verordening wordt gehandeld, doch omtrent het bewezene van de ten laste gelegde feiten geene uitspraak is gedaan, is het vonnis niet voldoende gemotiveerd.

b H. R. 12 December 1866, Concl. conf.

B.

a. BEWIJS IN HET ALGEMEEN.

97. De wetgever heeft geene bepaalde bewoordingen of uitdrukkingen voorgeschreven,

waarin des regters verklaring omtrent het bewezen of nietbewezen zijn der verzwarende of verligtende omstandigheden, moet zijn vervat. Het is voldoende dat des regters verklaring daaromtrent in het arrest duidelijk en uitdrukkelijk zij vermeld.

a H. R. 4 Augustus 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 3 April 1849, Concl. conf.

98. Bij de bestaande wetgeving de schuldigverklaring enkel op innerlijke overtuiging niet meer toegelaten zijnde, moet 's regters convictie voortkomen uit, en gegrond zijn op de bewijsmiddelen, welke bij het Wetb. v. Strafv. zijn voortgeschreven. Hieruit volgt dat een arrest moet worden vernietigd, waarin zonder vermelding der bewijsmiddelen, met betrekking tot de bewezene daadzaken alleen voorkomt: «dat zulks uit het »onderzoek op de teregtzitting is gebleken.»

H. R. 24 December 1838, Concl. conf. — H. R. 7 Januarij 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 15 Januarij 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Februarij 1839. — *a* H. R. 8 April 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Junij 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Maart 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 28 April 1840, Concl. conf. — *e* H. R. 6 October 1840, Concl. conf.

99. Art. 427 Sv. vordert alleen, dat des regters overtuiging op wettige bewijsmiddelen ruste. Door de vermelding in het beklaagde arrest, dat het Hof, ten aanzien van het overlijden van een persoon ten gevolge van uiterlijk geweld overtuigd is, wordt aan den eisch der wet voldaan, wanneer niet wordt aangetoond noch zelfs beweerd, dat die overtuiging niet door wettige bewijsmiddelen is bekomen.

e H. R. 31 Julij 1860, Concl. conf.

100. Uit de zoo stellige bepalingen van art. 427—429, en uit art. 211 Sv., dat een arrest met redenen moet zijn bekleed, vloeit noodwendig voort, dat een arrest van veroordeeling, om behoorlijk met redenen te zijn bekleed, zoodanig moet zijn ingerigt, dat daaruit blijke, dat de veroordeelde op wettig bewijs is schuldig verklaard en de voorschriften omtrent het bewijs der misdrijven werkelijk overeenkomstig den uitgedrukten wil des wetgevers zijn in acht genomen. Waar alzoo uit het beklaagde arrest niet is op te maken, of werkelijk de opgegevene bewijsmiddelen hebben gedragen het kenmerk van wettigheid, zonder hetwelk zij naar de bepaalde voorschriften der wet, niet mogten dienen tot daarstelling der regterlijke overtuiging, en dus niet blijkt, dat de bepalingen der wet omtrent het bewijs der misdrijven zijn in acht genomen, kan zulk arrest niet geacht worden behoorlijk te zijn gemotiveerd.

b H. R. 21 Augustus 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 12 October 1841, Concl. conf. — *c* H. R. 2 November 1841, Concl. conf.

101. Art. 427, 206 en 211 Sv. kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, als zoude door den regter alleen zijn geredeneerd uit waarschijnlijkheden, en niet regt zijn gedaan op wettig bewijs, wanneer blijkens den inhoud van het beklaagde arrest, het bewijs zoowel voor het bestaan der daadzaken als voor de schuld des bekl. door den regter is geput uit allezins wettelijke bewijsmiddelen, namelijk: de beëedigde verklaringen van onderscheidene getuigen, de bekentenis des beklaagden en aanwijzingen, welke laatste uit de bekentenis des bekl. en uit het getuigenverhoor waren voortgevloeid.

a H. R. 29 Junij 1847, Concl. conf.

102. Wanneer door den regter, behalve op andere bewijsmiddelen, mede is regt gedaan op eenig bewijsmiddel, hetwelk de vereischten van wettelijkheid niet in zich vereenigt, dan behoort in allen gevalle uit dien hoofde het arrest of vonnis te worden vernietigd, onafhankelijk van de overige wettige bewijsmiddelen welke op zich zelve tot eene veroordeeling voldoende zouden zijn.

d H. R. 29 April 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 12 Mei 1857, Concl. tot verw. — *c* H. R. 21 Junij 1864, Concl. conf. — *a* H. R. 23 October 1866, Concl. impl. conf.

103. Art. 425, 427 tot 429, in verband met art. 211 Sv., brengen mede, dat uit 's regters uitspraak behoort te blijken welke bewijsmiddelen tot zijne overtuiging hebben gestrekt en medegewerkt, en wat door elke derzelve is bewezen. De enkele opnoeming van de aangewende bewijsmiddelen bij elkander, voldoet alzoo niet aan de wettelijke voorschriften.

b H. R. 23 Junij 1868, Concl. impl. conf. — H. R. 11 Maart 1872, Concl. conf.

104. Een veroordeelend arrest waarin als gewoon formulier in algemeene uitdrukkingen, en als het ware tot stereotype inleiding van het daarop volgend verhaal van daadzaken, voorkomt: dat uit de stukken der procedure, processen-verbaal, beëedigde verklaringen van getuigen, voorhanden zijnde aanwijzingen en verhoor der besch., mitsgaders uit het verder onderzoek in de openbare teregtzitting, genoegzaam regtens is gebleken, dat enz., moet geacht worden met voldoende beweegredenen te zijn bekleed, indien daarop volgt een verhaal van daadzaken en omstandigheden, ook zonder aanwijzing tot welk dier facta afzonderlijk het een of ander der in massa opgenoemde bewijzen behoort. Die bewijsmiddelen behooren onder de zoodanige, welke opgenoemd worden in den 22ᵉⁿ titel van het Wetb. van Sv., terwijl over den invloed, welken ze, met elkander in verband beschouwd, op 's regters overtuiging hebben behooren uit te oefenen, in cassatie niet kan noch mag worden geoordeeld.

a b H. R. 20 April 1841, Concl. conf.

105. Eene bloote opsomming en bijeenvoeging van de gebezigde bewijsmiddelen, zonder eenige onderscheiding voorafgaande aan de bewezen verklaarde daadzaken en omstandigheden, even als waren deze alle door die gezamenlijke bewijsmiddelen bewezen geworden, voldoet niet aan het voorschrift van art. 206 en 211 Sv. Derhalve moet op grond daarvan worden vernietigd een arrest waarbij is overwogen: «dat uit een »proces-verbaal van N. N. nader ter teregtzit»ting onder eede bevestigd en toegelicht, zoo»mede uit de onder eede afgelegde verklaringen »van nog twaalf andere ter teregtzitting ge»hoorde getuigen, in onderling verband en za»menhang beschouwd, ook met hetgeen bekl. »heeft bekend, wettig en overtuigend is gebleken,» eene reeks van onderscheidene daadzaken de eene meer de andere minder in verband staande tot de ten laste gelegde feiten, en daarop,

na vermelding van al wat de bekl. heeft ontkend, wordt overwogen «dat de voormelde als »bewezen aangenomen daadzaken, in verband »beschouwd met hetgeen beklaagde heeft be»kend, ten duidelijkste aantoonen dat» deze met de nader aangeduide feiten zich heeft schuldig gemaakt aan feitelijk vergrijp tegen de zeden. Het blijft immers geheel in het onzekere of die daadzaken en omstandigheden door het een dan wel door het andere van die bewijsmiddelen zijn bewezen, als ook of het bewijs daarvan regtstreeks dan wel door middel van aanwijzingen zij verkregen, en hierdoor kunnen de gebezigde bewijsmiddelen zelve niet aan de wet worden getoetst.

H. R. 10 Junij 1872, Concl. conf.

106. De regter moet in het arrest vermelden door welk bewijsmiddel elk van de bewezene feiten is daargesteld. Daaraan is voldaan waar als slotsom van het regterlijk onderzoek wordt gezegd, dat de bekentenis der besch., vergezeld van eene bepaalde en naauwkeurige opgave van omstandigheden die op wettige wijze bekend en geconstateerd zijn, het wettig en overtuigend bewijs daarstelt enz., indien de bedoelde omstandigheden met aanduiding der bewijsmiddelen in eene vroegere overweging worden vermeld.

a H. R. 10 Januarij 1865, Concl. conf.

107. De enkele opneming van de aangewende bewijsmiddelen, zonder aanduiding wat door elk dier bewijsmiddelen is bewezen, voldoet niet aan de wettelijke voorschriften, en is dus niet voldoende ten aanzien van het bewezene der feiten gemotiveerd de veroordeeling welke daarop steunt «dat ieder van de daarbij omschreven »daadzaken en omstandigheden op eene bij de »wet voorgeschrevene wijze is bewezen, sommige »door de verklaringen van meer dan één ge»tuige, andere door schriftelijke bescheiden, ge»voegd bij, na inlichting van deskundigen, per»soonlijk onderzoek en bezigtiging door het Hof; »wederom andere door erkentenis van den besch., »bevestigd door in het geding bekende omstan»digheden, en wijders nog andere door afzon»derlijke getuigenissen omtrent onderscheidene »feiten, in zamenhang en verband strekkende »tot staving eener bepaalde daadzaak; terwijl »eindelijk de beschouwing van al deze bewijs»middelen, te zamen en in onderling verband, »'s Hofs overtuiging van de waarheid van ieder »dier daadzaken en omstandigheden heeft ge»vestigd.»

c H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

108. Wanneer niet onderscheidenlijk wordt opgegeven wat door de verschillende bij het arrest opgenoemde bewijsmiddelen is bewezen, en bij eene niet onderscheidene opgave, bepaaldelijk niet kan blijken, of de aangewezen bewijsmiddelen het regtstreeksch bewijs opleveren voor het feit zelf dat het misdrijf uitmaakt, dan wel slechts het meer verwijderd bewijs voor het bestaan van daadzaken, gebeurtenissen of omstandigheden, die als aanwijzingen het bewijs kunnen opleveren dat er misdrijf is gepleegd en wie het bedreven heeft, dan worden de verschillende bewijzen niet opgegeven waarop de regter zijne overtuiging grondt, en kan niet blijken of er is veroordeeld op wettige bewijsmiddelen en alzoo is voldaan aan den eisch v. art. 427 Sv. Zulks is in het bijzonder het geval, wanneer in het arrest alleen voorkomt, «dat de feiten den Hove »wettig en overtuigend zijn gebleken door de »ter teregtzitting onder eede of belofte afge»legde verklaringen der getuigen in onderling »verband en zamenhang, in verband ook met »de ter teregtzitting voorgelezene op den ambts»eed opgemaakte processen-verbaal, respectie»velijk door den Heer Regter-Comm. ter instruc»tie van strafzaken bij de Arr.-Rb. en door den »agent van politie en onbezoldigd rijksveldwach»ter N. N. opgemaakt.»

b H. R. 14 November 1871, Concl. conf.

109. De voorschriften omtrent het wettig bewijs, in verband met die omtrent den vorm der arresten in strafzaken, brengen mede het vereischte dat de verschillende bewijsmiddelen, waarop de regter zijne overtuiging grondt, bij het arrest in dier voege worden opgegeven, dat uit hetzelve blijkt of op regtstreeksch getuigenbewijs dan wel op aanwijzingen of op beide is regt gedaan, daar anders de wettigheid der gebezigde bewijsmiddelen niet kan beoordeeld worden.

c H. R. 29 Junij 1863, Concl. contr. vern. N.-Holland. — *c* H. R. 6 November 1860, Concl. contr.

110. Wanneer een arrest aanvangt met eene vermelding van daadzaken, zonder bijvoeging van de bewijsmiddelen waardoor zij ter kennis van den regter zijn gekomen, of van eenige verklaring, dat zij al of niet als bewezen worden aangenomen, en vervolgens wordt gezegd dat uit de beëedigde verklaringen van bevoegde getuigen, opgenomen in het ter eerste instantie gehouden proces-verbaal, en de daaruit voortgevloeide aanwijzingen wettig en overtuigend is gebleken enz., dan is die uitspraak niet wettig gemotiveerd, vermits niet wordt opgegeven welke feiten uit de verklaringen der getuigen en welke uit de aanwijzingen zijn geresulteerd.

c H. R. 19 November 1850, Concl. conf.

111. Regtstreeksch getuigenbewijs en bewijs door aanwijzingen zijn geheel verschillende bewijsmiddelen, die niet met elkander behooren te worden verward; derhalve moet eene afzonderlijke, immers onderscheidene opgaaf dier bewijsmiddelen plaats hebben, en het kan dus niet voor eene genoegzame bekleeding met redenen gehouden worden, indien het arrest slechts inhoudt: «dat uit de onder eede afgelegde ver»klaringen van getuigen, ter teregtzitting ge»hoord, én regtstreeks, én uit aanwijzingen »daaruit voortgevloeid, en alzoo uit wettige be»wijsmiddelen overtuigend is gebleken, dat» enz.

a H. R. 24 December 1850, Concl. tot verw.

112. Een vonnis waarin alleen voorkomt «dat »uit de beëedigde verklaringen der in deze ge»hoorde getuigen is gebleken, dat de beklaagde» enz., met verdere vermelding van het ten last gelegde feit, is niet voldoende gemotiveerd; regtstreeksch getuigenbewijs en bewijs door aanwijzingen zijn geheel verschillende bewijsmiddelen die niet mogen verward worden, en uit gemelde motivering blijkt niet, of op die beide bewijsmiddelen dan wel op een derzelve en op welk is regt gedaan.

c H. R. 3 April 1860, Concl. contr.

113. Er is regt gedaan èn op direct getui-

genbewijs èn op aanwijzingen, mitsdien op voldoend bewijs, wanneer door den regter, met verwijzing naar de voorafgaande verklaringen der getuigen en des beschuldigden, wordt overwogen «dat de pertinente verklaringen van den »getuige B. en de uit beëedigde getuigen-ver»klaringen en de erkentenis van den beklaagde »voortgevloeide daadzaken en omstandigheden »in onderling verband en zamenhang beschouwd »het wettig en overtuigend bewijs opleveren, »dat enz.» Daaruit blijkt ten duidelijkste dat er is regt gedaan èn op direct getuigenbewijs èn op indirect bewijs door aanwijzingen.

a H. R. 10 October 1865, Concl. conf.

114. Een arrest is niet naar eisch van regten gemotiveerd, wanneer daarbij geheel in het algemeen en zonder eenige onderscheiding wordt overwogen, dat uit de beëedigde verklaringen van getuigen, die door den eersten regter zijn gehoord, en door de gedeeltelijke bekentenis des bekl., blijkens het proces-verbaal der in eersten aanleg gehouden teregtzitting, wettig en overtuigend is gebleken, dat enz., mitsdien in het arrest zelf niet uitdrukkelijk en onderscheidenlijk is vermeld, wat door de verschillende gebezigde bewijsmiddelen is bewezen.

d H. R. 11 Maart 1851, Concl. tot verw.

115. Eene algemeene aanduiding van bewijsmiddelen, waardoor namelijk niet blijken kan, of die middelen tot regtstreeksch bewijs of wel tot dat door aanwijzingen hebben gediend, is alleen dan met de voorschriften der wet in strijd, wanneer zij geheel op zich zelve staat, maar niet wanneer zij is de slotsom van 's regters beschouwingen en wordt voorafgegaan van overwegingen waarin de bewijsmiddelen waarop regt gedaan is, duidelijk zijn aangewezen.

d H. R. 8 October 1867, Concl. conf.

116. Wanneer na opgave van de verklaringen der onder eede gehoorde getuigen, zoowel wat betreft het feit der mishandeling als de gevolgen daarvan, wordt overwogen dat èn uit die verklaringen in haar verband en zamenhang, bevestigd door (nominatim vermelde en wettig bewezen) aanwijzingen, èn uit de (almede opgegeven) bekentenissen der beklaagden wettig en overtuigend is bewezen hetgeen hun bij de inleidende dagvaarding wordt te laste gelegd en vervolgens gequalificeerd is als het te zamen en in vereeniging mishandelen van twee personen, dan is niet alleen de mishandeling zelve maar ook het gezamenlijk plegen van dat misdrijf voldoende gemotiveerd.

c H. R. 4 April 1871, Concl. conf.

117. Een arrest is naar vereischte gemotiveerd, wanneer daarin vooreerst met aanduiding der bewijsmiddelen wordt opgegeven wat door de getuigen is verklaard, en omstandig medegedeeld wat door de beklaagden is erkend, verder na resumtie van dat alles wordt gezegd, dat al die feiten door hun bestaan en overeenstemming zoo onderling als in verband met het misdrijf, zoowel de schuld der beklaagden als dat misdrijf zelf wettig en overtuigend bewijzen.

a H. R. 31 Mei 1870, Concl. conf.

118. Een vonnis moet worden vernietigd, wanneer daarin de bewijsmiddelen niet zijn opgenoemd, waardoor de regter de overtuiging heeft verkregen van het bestaan der misdaad, maar na vermelding in het breede van onderscheidene daadzaken en omstandigheden, alleen is verklaard, dat het feit door den zamenhang en het onderling verband van al deze vereenigde daadzaken en omstandigheden ten genoege regtens en overtuigend is bewezen.

a H. R. 25 Maart 1839, Concl. conf.

119. Een vonnis waarin wel voorkomt eene opgave van het gebeurde, doch waarin het onzeker blijft op welk bewijsmiddel is regt gesproken, bv. of op een proces-verbaal dan wel op de beëedigde verklaringen van getuigen is regt gedaan, kan niet geacht worden voldoende met redenen te zijn bekleed, en moet uit dien hoofde worden vernietigd.

b H. R. 11 April 1848, Concl. conf.

120. Een arrest van een Prov. Geregtshof, inhoudende dat uit de stukken der procedure, processen-verbaal, voorhandene aanwijzingen en verhoor des beklaagden genoegzaam regtens is bewezen, dat enz., kan niet geacht worden behoorlijk met redenen te zijn bekleed in den zin van art. 211 Sv.

m H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

121. Eene regterlijke uitspraak, ten aanzien van het bewijs der daadzaken alleen inhoudende, dat het verkregen is «door de in deze zaak »gehoudene instructie,» voldoet niet aan den eisch eener behoorlijke motivering en opgave der bewijsmiddelen.

c H. R. 20 November 1867, Concl. conf.

122. Er is schending begaan van art. 206 en 211 Sv., wanneer in een vonnis als eenige overweging voorkomt: «dat door het onderzoek op de teregtzitting de overtreding en de schuld van den bekl. door de verklaringen en de erkentenis van den bekl. wettig zijn bewezen;» voorts in de praemissen van het vonnis wel voorkomen de woorden: «Gezien de dagvaar»ding,» doch zonder opgave van haren inhoud, en eindelijk daarbij wel wordt gewaagd van het requisitoir van het O. M., doch zonder dat ook bij de opgave daarvan eenige feiten zijn opgegeven.

a H. R. 20 Maart 1849, Concl. conf.

123. Eene bloote verklaring dat een bekl. zich heeft schuldig gemaakt aan hetgeen hem is ten laste gelegd, zelfs met verwijzing naar den inhoud der dagvaarding, is niet eene met redenen bekleede beraadslaging en beslissing omtrent het bewezene der daadzaken.

b H. R. 22 Januarij 1850, Concl. conf.

124. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, indien een vonnis in de overwegingen niet bevat eenig onderzoek of eenige beslissing aangaande het al of niet bewezene van het beklaagde feit, maar alleen een betoog dat zekere ampliatie van een reglement behoorlijk is afgekondigd, en eene wederlegging van de door den bekl. aangevoerde middelen van verdediging.

b H. R. 13 November 1848, Concl. conf.

125. Het is den regter geenszins verboden om ten aanzien van de aanduiding der feiten die hij bewezen oordeelt, te verwijzen naar het arrest van teregtstelling waarin aan den beschuldigde die feiten worden ten laste gelegd.

a H. R. 21 November 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 22 Augustus 1871.

126. Den regter is nergens bij de wet ver-

boden zijne overtuiging van de schuld van den beschuldigde zonder aanwezigheid van het corpus delicti te vestigen.

a H. R. 17 September 1867, Concl. conf.

127. Bij geene wet is aan den regter de verpligting opgelegd, om bij zijne uitspraak, van zijne waardering van een bewijs of tegenbewijs rekenschap te geven.

d H. R. 15 October 1850, Concl. conf.

128. De regter behoeft de soort van bewijsmiddelen niet bepaald te vermelden, waardoor zijne overtuiging van des beklaagden schuld is verkregen, wanneer hij overweegt, dat door «voorschreven» bewijsmiddelen de feiten wettig en overtuigend zijn bewezen, en die bewijsmiddelen, waarvan vooraf was melding gemaakt, blijken wettige bewijsmiddelen te zijn.

b H. R. 20 Mei 1868, Concl. conf.

129. Het maakt voor het afdoende van de gebezigde wettige bewijsmiddelen niets uit, of de bekentenis des beschuldigden in een veroordeelend arrest het eerst wordt genoemd, dan wel of de verklaringen van de getuigen worden vooropgezet.

a H. R. 9 December 1863, Concl. conf.

130. Nergens is bij de wet voorgeschreven de vermelding in een veroordeelend arrest, wat door de gehoorde getuigen afzonderlijk is verklaard en wat door den beschuldigde is beleden; evenmin, wanneer op eene bekentenis, in de instructie afgelegd, wordt regt gedaan, de vermelding der processtukken waaruit van het afleggen dier bekentenis blijkt.

d H. R. 1 Augustus 1865, Concl. conf.

131. Door de met redenen omkleede feitelijke beslissing, dat niettegenstaande een verschil in den dag der maand, waarop het feit zou zijn gepleegd, het te laste gelegde feit hetzelfde is als dat, hetwelk bij het onderzoek ter teregtzitting gebleken is te zijn bedreven, dat die misstelling geene onzekerheid omtrent de eenzelvigheid der feiten heeft te weeg gebragt, en dat de besch. in geen twijfel heeft kunnen verkeeren ter zake der feiten waarop hij zich te verdedigen had, is geene wet geschonden of verkeerd toegepast.

b H. R. 11 Maart 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 16 November 1852, Concl. conf.

132. Indien het ten gevolge van de onbepaalde verklaringen der getuigen niet doenlijk is den juisten dag van de bedrijving van een feit bepaaldelijk aan te duiden, is het voldoende dit te doen zooveel zulks naar omstandigheden mogelijk is, mits hetzelfde feit steeds het onderwerp van het onderzoek heeft uitgemaakt en over de eenzelvigheid daarvan geen verschil plaats heeft.

d H. R. 1 April 1845, Concl. conf.

133. Arglist is bij eene beschuldiging van diefstal voldoende gemotiveerd, wanneer het Hof, na vermelding van de volledige bekentenis des beschuldigden, dat hij de hem te laste gelegde diefstallen gepleegd heeft, en na opgave der verklaringen van getuigen welke die bekentenis in meerdere bijzonderheden bevestigen, tot de beslissing komt, dat door de opgave van den beschuldigde en diens bekentenis en door de onder eede afgelegde verklaringen der gehoorde getuigen wettig en overtuigend is bewezen dat hij de hem te laste gelegde feiten heeft gepleegd.

a H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

134. De verdediging van den beschuldigde, dat hij namelijk uit noodweer had gehandeld is op onvoldoende motieven verworpen, indien geene andere reden voor het niet aannemelijke dier verdediging in het arrest voorkomt, dan dat die opgave in strijd is, zoowel met het bestaande direct bewijs, als met de wettige aanwijzingen, welke door de verder bewezen omstandigheden en daadzaken worden daargesteld.

g H. R. 5 April 1842, Concl. conf.

135. De overweging «dat alzoo door de be»ëedigde verklaringen van de getuigen, in ver»band met de opgaven des beschuldigden en de »stukken van overtuiging, wettig en overtuigend »is bewezen, dat de beschuldigde, als gefailleerd »koopman, een deel der koopmansgoederen, tot »zijn boedel behoorende, ten nadeele der credi»teuren bedriegelijk heeft weerloos gemaakt,» enz., bevat geene voldoende motieven voor eene veroordeeling ter zake van bankbreuk, wanneer wel uit sommige der voorafgaande beschouwingen blijkt door welke bewijsmiddelen eenige bepaalde daadzaken als bewezen zijn aangenomen, doch zulks niet evenzeer met de overige overwegingen het geval is, waarin wel is vermeld wat door de getuigen is opgegeven, maar niet wat door den regter als daarmede bewezen is aangenomen.

c H. R. 18 October 1870, Concl. conf.

136. Art. 211 Sv. is geschonden, wanneer in eene overweging wel wordt verondersteld, dat een beschuldigde ter zake van bankbreuk een groot deel zijner goederen op zekeren zolder heeft geborgen, ten einde die ten nadeele zijner schuldeischers aan de failliete massa te onttrekken, maar noch uit de voorafgaande noch uit de volgende overwegingen blijkt uit welke omstandigheden of getuigenissen het bewijs daarvan is afgeleid.

c H. R. 18 October 1870, Concl. conf.

137. Wanneer iemand is gedagvaard ter zake dat hij een ander heeft getrapt en geslagen zoodat deze is verwond geworden, dan is het vonnis voldoende gemotiveerd, wanneer daarbij, na het resumé van de getuigenissen wordt gezegd, dat daaruit in verband met de gebleken daadzaken en omstandigheden, is bewezen dat de beklaagde den eersten getuige heeft mishandeld, zoo als in de dagvaarding is vermeld en hierboven is omschreven.

c H. R. 21 October 1863, Concl. conf.

138. De regter kan niet volstaan met alleen te beslissen, dat niet regtens is bewezen dat de klager feitelijk mishandeld is door den beklaagde, maar moet buitendien het bewezene of niet bewezene der mishandeling zelve uitmaken.

Gelderland 20 September 1839.

139. De feiten waaraan de beschuldigden zijn schuldig verklaard, met de omstandigheden waaronder zij gepleegd zijn, en daarbij zoowel het tijdstip van den nacht, als het vereenigd en in overleg plegen der ontvreemding, zijn op wettige bewijsmiddelen, namelijk getuigenbewijs en aanwijzingen als bewezen aangenomen, wanneer, nadat in de zeven eerste overwegingen van het beklaagde arrest zijn opgenomen de

verklaringen van de gehoorde getuigen en de opgaven der beschuldigden, deze laatste aan eerstgemelde zijn getoetst en met haar vergeleken, wordt aangenomen, dat uit al het vorengemelde, beschouwd in zijn zamenhang en onderling verband, alzoo uit de onder eede afgelegde verklaringen van twee getuigen, en uit het verband en den zamenhang der vorengemelde aanwijzingen, voortgevloeid uit de gelijkelijk afgelegde andere verklaringen van getuigen, aan het Hof op de meest overtuigende wijze is gebleken, en mitsdien wettig is bewezen, dat de beschuldigden op den 16 November 1863, ruim na vier ure des avonds en vóór twee ure in den opvolgenden nacht, alzoo gedurende het tijdsverloop tusschen zons-onder- en opgang, ten nadeele van en aan den eersten getuige, binnen de door hem bewoonde huizing, te zamen in gemeen overleg en tot hun gemeenschappelijk voordeel arglistig hebben ontnomen en zich toegeëigend de verder aldaar vermelde voorwerpen.

a H. R. 14 Junij 1864, Concl. conf.

140. Eene uitspraak is voldoende gemotiveerd, wanneer bij het bestreden arrest op wettige bewijsmiddelen als wettig en overtuigend bewezen is aangenomen, dat met der daad de diefstal is gepleegd op tijd, wijze en plaats als bij dat arrest is omschreven, voorts dat de beschuldigde is in het bezit geweest van het gestolen voorwerp, en dat zijn beweren, als zou dit niet door hem gestolen, maar in den morgen na den diefstal gevonden zijn, volkomen wordt gelogenstraft door de getuigenis van de eerste en tweede getuigen.

c H. R. 10 December 1861, Concl. conf.

141. De regter heeft voldoende doen blijken door welke bewijsmiddelen hij de overtuiging heeft verkregen dat werkelijk een gedeelte van bij den bestolene ontvreemde goed in het bezit van den bekl. is gevonden, wanneer de bestolene het als overtuigingstuk aanwezige goed heeft erkend als uit zijn winkel ontvreemd en tevens uit de verklaringen der getuigen is gebleken dat het overtuigingstuk na den op heeter daad ontdekten diefstal is in beslag genomen.

d H. R. 27 Augustus 1872, Concl. conf.

142. Wanneer na eene getuigenis en eene bekentenis alleen loopende over het bezit der gestolen voorwerpen bij den beschuldigde, de regter laat volgen «dat door deze bewijsmiddelen wettig en overtuigend is bewezen, dat de beschuldigde de bovengemelde twee stukken orleans heeft verheeld, wetende dat dezelve van den voorzegden diefstal herkomstig waren,» — is de daarop gevestigde veroordeeling niet voldoende met redenen omkleed, vermits die wetenschap alleen uit andere feiten kon afgeleid worden, en hier niet blijkt door welke gevolgtrekkingen uit de regtstreeks bewezen feiten de regter dat vereischte tot het misdrijf heeft aangenomen.

b H. R. 31 Maart 1868, Concl. contr.

143. Het bewijs dat de door eene vennootschap gefabriceerde goederen ook werkelijk zijn verkocht, ten einde daaruit hare patentpligtigheid af te leiden, wordt teregt geput uit de omstandigheden, dat de vennootschap is aangegaan, ook om handel in die stoffen te drijven, dat een koopman de door hem gefabriceerde goederen niet onverkocht laat liggen en de fabrikatie reeds eenige jaren geduurd heeft.

b H. R. 18 Februarij 1863, Concl. conf.

144. Een vonnis is onvoldoende gemotiveerd, wanneer bij eene strafvordering uit krachte van de wet op het personeel, daarin wel is opgenomen wat de beambten hebben verklaard en wat een getuige heeft opgegeven, maar uit die verklaringen niet is afgeleid wat dan eigenlijk is bewezen.

f H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf.

145. Tot toepassing van art. 20, § 6, 22, litt. *d*, en 39 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. n° 4), moet worden onderzocht en beslist omtrent de vraag, of het vervoer van hout door middel van een onaangegeven paard al dan niet is geweest eene daad van landbouw. De regter kan zich niet bepalen tot de overweging, dat des beklaagden beweringen des aangaande niet blijken onjuist te zijn en daarom kunnen worden aangenomen.

a H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf.

146. Bij eene vierledige door een zeepzieder begane overtreding en veroordeeling te dier zake, volgens art. 16, 2de al. der wet v. 4 Mei 1832 (Sb. n° 13), en van art. 12, 14 en 16 der wet v. 14 December 1844 (Sb. n° 65), tot vier afzonderlijke geldboeten, kan de regter niet volstaan, bij de aanneming van het bewezene omtrent de eerste overtreding, uit de daartoe betrekkelijke daadzaken, met het oog op het naauw verband tusschen de vier overtredingen onderling, en mitsdien bij analogische redenering, ook het bewijs omtrent de drie andere overtredingen af te leiden.

a H. R. 31 October 1854, Concl. conf.

147. Wettige motivering ten aanzien van het bewijs der daden van gepleegde aanranding tegen de eerbaarheid met geweld ondernomen en uitgevoerd.

a H. R. 3 October 1871, Concl. conf.

b. Schriftelijk bewijs.

148. Wanneer overgelegde bescheiden als bewijsmiddel gediend hebben, dan moet in het regterlijk gewijsde worden opgegeven, welke die bescheiden zijn; hieraan is niet voldaan door de enkele vermelding van de overgelegde bescheiden even als van de verklaringen der getuigen, zonder opgave welke stukken als bewijzen voor de beslissing zijn gebezigd.

b H. R. 9 Mei 1866, Concl. contr.

149. Wanneer de regter wettig en overtuigend bewijs uit bescheiden ontleent, dan moet hij die bescheiden opgeven, en het is niet voldoende te verklaren dat het bewijs is geput uit de boeken en de overige ten processe aanwezige van den beschuldigde afkomstige bescheiden.

b H. R. 27 Januarij 1863, Concl. conf.

150. Hoezeer uit het proces-verbaal van het verhandelde ter teregtzitting ook moge blijken, dat aan den bekl. zekere schriftelijke bescheiden ter teregtzitting zijn voorgehouden, kunnen nogtans die bescheiden zonder wetschennis als bewijsmiddel bij het beklaagd arrest onvermeld blijven.

d H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859.

151. Uit het voorschrift van art. 206 Sv. volgt niet, dat op straffe van nietigheid in het arrest melding moet gemaakt worden van alle in het proces aanwezige stukken die op de teregtzitting zijn onderzocht of hebben kunnen zijn onderzocht, en tot opheldering der zaak hebben gestrekt of kunnen strekken, zelfs wanneer die stukken niet bepaaldelijk als bewijsmiddelen zijn gebruikt of aangenomen, zoo als eene ten processe aanwezige en op den inventaris van stukken voorkomende kadastrale kaart.

b H. R. 4 Maart 1851, Concl. conf.

152. Uit de woorden van een arrest: «ook »aangenomen de juistheid van het beweren, dat »het proces-verbaal moest beschouwd worden »als binnen den wettigen termijn te zijn opge»maakt,» volgt niet dat het Hof aan dat proces-verbaal kracht van bewijs heeft toegekend.

b H. R. 12 Februarij 1856, Concl. conf.

153. Er bestaat schending van art. 206 Sv., indien een vonnis omtrent een der bestanddeelen van de overtreding bedoeld in art. 471, n° 4 C. P., geene beslissing behelst naar aanleiding van hetgeen uit het onderzoek op de teregtzitting uit de voorhanden bewijsmiddelen is gebleken, maar naar aanleiding van eene daadzaak, vreemd aan de procedure, bv. eene overeenkomst die tusschen particulieren zou zijn aangegaan, ten blijke dat de weg in questie nimmer is afgesloten geweest, en welke niet aan 's regters onderzoek was onderworpen, als niet blijkende bij de stukken van het geding aanwezig te zijn.

a H. R. 2 Februarij 1847, Concl. contr. op grond dat nergens bij de wet wordt verboden de vermelding eener daadzaak, welke niet regtstreeks uit het onderzoek is gebleken, wanneer die daadzaak door den regter wordt geacht van algemeene bekendheid te zijn, of wel wanneer die moest strekken tot waardering van het feit, dat het onderwerp van het onderzoek uitmaakt.

154. Eene aanduiding in 's regters uitspraak opgenomen, dat de daadzaken zijn vervat in en geput uit een proces-verbaal, op den ambtseed opgemaakt door een commissaris van politie, zonder verdere omschrijving, is genoegzaam voor de regtskundige waardering van het middel van bewijs; de wet heeft nergens eene breedere omschrijving op straffe van nietigheid bevolen.

c H. R. 14 October 1856, Concl. conf.

155. In het arrest behoeft geene expresse melding te worden gemaakt, dat een ambtsverbaal op den ambtseed is opgemaakt.

a H. R. 23 Augustus 1864, Concl. conf.

156. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, indien als bewijsmiddel van het daarbij vermelde feit is aangenomen eene schriftelijke verklaring, zonder dat het blijkt, dat die is uitgebragt op den ambtseed of later met eede is bevestigd.

c H. R. 24 Maart 1869, Concl. conf.

157. Wanneer bij een vonnis wordt aangenomen dat een onbeëedigd proces-verbaal van een havenmeester, «hoewel de inhoud daarvan »ter openbare teregtzitting is bevestigd,» geen wettig bewijs oplevert, dan is beraadslaagd over iets, waarvan ten processe niet is gebleken, bijaldien het proces-verbaal der teregtzitting die bevestiging door den verbalisant niet vermeldt.

Zierikzee 20 October 1854, vern. Tholen Kgr. 8 September 1854.

158. Nergens is verboden in een arrest een proces-verbaal te vermelden, dat noch is opgemaakt op den eed bij den aanvang der bediening gedaan, noch naderhand met eede is bevestigd, en alleen kan dienen tot toelichting van hetgeen den regter reeds van elders door wettige bewijsmiddelen was gebleken.

c H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — Cf. Overijssel 21 September 1839.

159. Een arrest, waarbij geene gronden zijn aangevoerd voor het oordeel des regters in hooger beroep, dat de schriftelijke bescheiden, waaraan door den eersten regter bewijskracht was toegekend, niet als wettig bewijs kunnen worden aangenomen, moet wegens schending van de voorschriften omtrent den vorm der regterlijke uitspraken, vervat in de art. 211 en 206 Sv., worden vernietigd.

b H. R. 28 Januarij 1845, Concl. conf.

160. Bij eene strafvervolging ingevolge de wet van 12 Maart 1818 en het Kon. besluit van 31 Mei 1818 moet het vonnis met redenen zijn omkleed, wat betreft de stukken, waaruit aan de Regtbank mag zijn gebleken, dat de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt reeds wettig bestond vóór het in werking treden dier wettelijke verordeningen.

H. R. 2 October 1860, Concl. conf.

161. Indien bij een Prov. reglement ter voorkoming van overstroomingen op zekere rivieren (de Dommel en Aa) is voorgeschreven, dat moet worden onderzocht, of de molen, dien een bekl. verdacht wordt in strijd met dat reglement te hebben laten werken op tijdstippen waarop hij daartoe ongeregtigd was, «al of niet is een »molen, die slechts gedurende een gedeelte van »het jaar mag worden gebruikt,» dan is een vonnis onvoldoende gemotiveerd, wanneer het bewijs van dit laatste punt is geput uit eene oude ordonnantie, akte en andere in het geding gebragte stukken, zonder tevens de redenen op te geven voor de toepasselijkheid van die ordonnantie en akte op den molen in questie, en zonder zelfs aan te duiden, welke van die andere in het geding gebragte stukken tot grondslag van de beslissing hebben gediend.

g H. R. 23 Junij 1858, Concl. contr.

162. Wanneer de vastgestelde legger den grondslag der verpligting tot onderhoud eener waterleiding moet uitmaken, kan de regter niet volstaan met te gewagen van overgelegde stukken, tabellen enz., maar moet hij (zelfs bij ontslag van regtsvervolging) uitmaken, dat de beklaagde daarop als onderhoudpligtige voorkomt.

a H. R. 28 December 1870, Concl. impl. contr.

163. Een vonnis is niet met redenen bekleed, wanneer bij de veroordeeling ter zake van het niet in schouwbaren staat hebben van zekeren weg, waarvan de bekl. ontkende eigenaar te zijn, tot bewijs van het tegendeel is aangehaald het proces-verbaal van bekeuring, waarin voorkomt, «dat die weg was zijn weg,» zonder dat dit door eenige de minste gronden is gestaafd.

b H. R. 28 Januarij 1846, Concl. impl. contr.

164. Er bestaan termen tot vernietiging van een arrest van een Prov. Hof, verklarende dat alle nummers van zekere courant een bepaald

onderschrift (van drukker en uitgever) voeren, wanneer slechts eenige weinige dier couranten ter teregtzitting zijn overgelegd, en alzoo niet blijkt of 's Hofs beslissing het gevolg is van, of rust op het onderzoek ter teregtzitting zelve van de overige nummers, dan wel of deze, vreemd aan het geding, niet aan 's regters onderzoek waren onderworpen geworden.

c H. R. 27 October 1846, Concl. tot verw.

165. De regter kan niet volstaan met slechts te vermelden de bewijsmiddelen waarop zijne uitspraak is gegrond; hij moet ook onderzoeken en beslissen welke feiten daardoor worden bewezen. Hieruit volgt dat aan de voorschriften van art. 211 en 206 Sv. niet voldoet een vonnis, waarbij door de geregtelijke bekentenis des bekl. is bewezen verklaard dat deze aan den burgemeester geen kennis heeft gegeven, als geneeskundige behandeld te hebben eenige te O. aan pokken lijdende personen, en tevens aangenomen dat die bekentenis wordt bevestigd, wat het verzuim betreft, door vier schriftelijke verklaringen van den Burgemeester op den ambtseed afgelegd; wat de behandeling der lijders betreft, door vier processen-verbaal onder ambtseed opgemaakt, en wat de ziekte der lijders betreft, door enz. In cassatie kan toch daarmede niet worden onderzocht, of die verbalen en verklaringen konden strekken tot bewijs van hetgeen als bewezen is aangenomen en in hoeverre de daardoor bewezen omstandigheden des gedaagden bekentenis bevestigen.

c H. R. 24 Junij 1872, Concl. conf.

166. Wanneer eene beklaagde een lijstje overlegt tot bevestiging van haar beweren dat zij de daarin voorkomende goederen, waarvan de arglistige ontvreemding wordt te laste gelegd, gekocht of ten geschenke had ontvangen, en de regter dat stuk niet alleen onvoldoende verklaart om dat beweren te staven, maar integendeel door het tijdstip waarop het door de beklaagde is te berde gebragt, door deszelfs inhoud en uiterlijken vorm of door andere omstandigheden zelfs nog meerdere overtuiging van het logenachtige van de gevoerde verdediging heeft verkregen, zoodat niet het lijstje maar die logenachtige opgave en het gebruik maken van het lijstje om die opgave te staven, als aanwijzing van schuld zijn aangenomen, dan is niet als bewijsmiddel aangenomen een schriftelijk bescheid en art. 436 Sv. blijft buiten toepassing.

b H. R. 11 Februarij 1868, Concl. conf.

167. Door alleen het register, waarin iemand als publieke vrouw staat opgeteekend, als bewijs aan te nemen dat de beklaagde werkelijk publieke vrouw is, en door niet overeenkomstig het bepaalde van de betrekkelijke gemeenteverordening te onderzoeken of zij ten gevolge van haar bij dat artikel omschreven gedrag als zoodanig in den zin van de gemeente-verordening is aan te merken, zijn de art. 206 en 211 Sv. geschonden.

a H. R. 26 April 1864, Concl. contr. — Cf. Gelderland 7 Junij 1864, gewezen in dezelfde zaak, welke naar dit Hof was verwezen.

c. Getuigenbewijs.

168. Hoewel een getuige zich in hechtenis bevindt, is de regter niet verpligt met redenen uit te maken, waarom het hooren van dien getuige geoorloofd was, indien niet blijkt van eenig daartegen gedane verzet of geopperd bezwaar.

a H. R. 20 December 1870, Concl. conf.

169. Niet zoo zeer uit het arrest als wel bepaaldelijk uit het proces-verbaal der teregtzitting moet blijken, dat al de vereischte formaliteiten zijn in acht genomen; het is mitsdien onnoodig ook in het arrest van het beëedigd zijn der respectieve getuigen uitdrukkelijk melding te maken.

e H. R. 31 Julij 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf. — Ook volgens den Code d'Instr. Crim. *c* H. R. 4 Februarij 1839.

170. Hoezeer het naauwkeuriger is, in het arrest, bij de vermelding van het bewijs door getuigen te voegen, dat zij vooraf den eed in de openbare teregtzitting hebben afgelegd, is het echter voldoende wanneer uit het proces-verbaal der teregtzitting blijkt, dat de gehoorde getuigen overeenkomstig de wet vooraf zijn beëedigd geworden.

g H. R. 5 April 1842, Concl. conf.

171. Het is bij de wet niet voorgeschreven, dat de getuigen in een veroordeelend arrest met name worden genoemd.

d H. R. 16 Mei 1865, Concl. conf. Mr. Römer, die echter meer wees op de omstandigheid, dat de meeste personen, die door den regter waren gehoord, in het arrest werden opgenoemd, met bijvoeging der feiten, waaromtrent door hen was verklaard, en voorts meende, dat de regter in den loop zijner redenering die getuigen verder aanduidde als buren of als personen, die in de buurt wonen; — verw. de cass. tegen Overijssel 21 Februarij 1865.

172. Een veroordeelend arrest behoeft niet te vermelden de wettige beletselen, welke een afwezig gebleven getuige, wiens verklaring uit krachte van art. 175 Sv. op de teregtzitting is voorgelezen, hebben verhinderd ter teregtzitting te verschijnen. Het is voldoende, dat het proces-verbaal der teregtzitting van de daartoe betrekkelijke voorgelezene bescheiden melding maakt.

f H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — *f* H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf.

173. Nergens is bij de wet verboden de voorgelezen verklaringen van afwezig gebleven getuigen in het arrest te vermelden, wanneer daarvan slechts geen gebruik wordt gemaakt in strijd met art. 445 Sv.

a H. R. 24 November 1857, Concl. impl. conf.

174. Door 's regters opgave welke getuigen omtrent de door den beklaagde erkende omstandigheden hebben verklaard, is zonder opneming van hunne getuigenissen, volkomen aan alle wettelijke voorschriften voldaan.

a H. R. 16 Mei 1871, Concl. conf.

175. De regter is niet verpligt de verklaring van iederen getuige afzonderlijk in zijn vonnis op te nemen, noch het aandeel te vermelden dat elk der getuigen op des regters overtuiging heeft aangebragt.

d H. R. 29 October 1839, Concl. conf.

176. Nergens is voorgeschreven, dat de regter moet doen blijken, dat hij op de verklaringen der door hem gehoorde getuigen heeft acht

geslagen met het oog op de in art. 435 Sv. gegeven voorschriften, waarvan de naleving aan zijne naauwgezetheid is overgelaten.

c H. R. 26 October 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 27 Mei 1862, Concl. conf.

177. Nergens is voorgeschreven, dat de regter bij zijne uitspraak rekenschap moet geven van den indruk, dien de verklaringen van al de ten processe gehoorde getuigen op zijn gemoed hebben gemaakt; evenmin dat de verklaringen der getuigen à décharge in de uitspraak moeten worden opgenomen, en ingeval de regter door die getuigenissen niet overtuigd was geworden, dat hij de redenen daarvan behoort op te geven.

c H. R. 16 December 1862, Concl. conf.

178. Op grond van het beginsel dat geenerlei bewijsmiddel ter veroordeeling verpligtend is, wanneer de regter niet volkomen overtuigd is, is een absolutoir arrest genoegzaam met redenen bekleed, wanneer te dien aanzien daarin voorkomt, dat de verklaringen der getuigen geen wettig en overtuigend bewijs hebben opgeleverd.

c H. R. 19 Junij 1849, Concl. conf.

179. Nergens is aan den judex facti de verpligting opgelegd om uiteen te zetten, waarom hij aan eenige getuigen meer geloof hecht, of om een tusschen getuigen bestaand of beweerd verschil van gevoelen en strijd tusschen hunne verklaringen op te lossen.

b H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf.

180. De regter is niet gehouden zich omtrent de ongenoegzaamheid van het tegenbewijs uitdrukkelijk te verklaren. Eene gemotiveerde schuldigverklaring brengt van zelve mede, dat het tegenbewijs als onvoldoende is verworpen.

a H. R. 29 April 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Februarij 1846, Concl. conf. — H. R. 4 October 1847, Concl. conf. — *d* H. R. 15 October 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 23 November 1852, Concl. conf.

181. In een veroordeelend arrest behoeft zelfs onder de beweegredenen niet te worden opgenomen, dat de verklaringen der getuigen à décharge de getuigenissen, waarop de schuld der veroordeelden is gegrond, niet hebben ontzenuwd.

b H. R. 4 October 1864, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Maart 1862, Concl. conf. — *b* H. R. 11 December 1861, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Julij 1849.

182. Aan het voorschrift der wet is voldaan, wanneer de judex facti ten aanzien van het tegenbewijs, zonder in verdere bijzonderheden te treden, alleen overweegt dat de bewijsmiddelen, die tot schuldigverklaring hebben geleid, niet zijn ontzenuwd door de aangebragte getuigen. Een nader onderzoek behoort eerst plaats te hebben als de beklaagde afzonderlijke bij de wet bestaanbare vorderingen doet, waarover de regter afzonderlijk moet beslissen.

b H. R. 23 September 1862, Concl. conf.

183. Wanneer een der ten laste gelegde feiten als niet bewezen is aangenomen, op grond dat het gebeurde in pertinenten strijd is met de verklaringen der getuigen tot ontlasting, doch daarentegen laatstgemelden niets hebben kunnen verklaren omtrent de overige feiten, dan vervalt het tegen het vonnis gerigte cassatie-middel, als zouden daarin de motieven ontbreken, waarom de Regtbank ten opzigte van sommige der ten laste gelegde daadzaken geloof heeft gehecht aan het proces-verbaal van bekeuring en de getuigenissen ten laste van den beklaagde, en niet ten opzigte der andere hem mede ten laste gelegde feiten; dat middel zijnen feitelijken grondslag missende, is het gevolgelijk noodeloos in een onderzoek te treden naar de vraag, of de regter gehouden is de meerdere of mindere geloofwaardigheid door hem aan geleverde bewijsmiddelen toegekend, met redenen te bekleeden.

b H. R. 6 Junij 1865, Concl. conf.

184. Noch in het Wetb. van Strafv., noch in de wet op de R. O. is eenige bepaling te vinden, houdende dat de regter de verklaring van iederen getuige in zijn vonnis of arrest afzonderlijk zou moeten vermelden; evenmin dat het aandeel, hetwelk elk der getuigen door zijne verklaring op de overtuiging des regters heeft aangebragt, met vermelding der namen van ieder hunner zou moeten aangewezen worden.

d H. R. 29 October 1839, Concl. conf. — *f* H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 13 Januarij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 4 December 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 21 October 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 2 December 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 17 Februarij 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 7 Maart 1854, Concl. conf. — *e* H. R. 6 November 1855, Concl. conf. — *d* H. R. 4 December 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf. — *a* H. R. 19 April 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859.

185. Evenmin de verklaringen van getuigen à décharge.

f H. R. 22 April 1845, Concl. conf. — *e* H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *f* H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 9 Mei 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — H. R. 16 Mei 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 18 November 1856, Concl. conf.

186. De regter behoeft in zijn arrest geene bepaalde melding te maken van al de getuigen, die in de teregtzitting zijn gehoord, en welke geen dadelijken invloed op zijne beslissing hebben gehad.

c H. R. 8 Junij 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 30 December 1845, Concl. conf. — *c* H. R. 27 November 1855, Concl. conf.

187. Ook met het oog op art. 430 Sv. behoeven in een arrest niet te worden opgenomen de verklaringen van getuigen ter ontlasting, noch opgegeven waarom die verklaringen de tegen den beklaagde ingebragte bezwaren niet hebben kunnen ontzenuwen.

c H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf. — *g* H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 19 Maart 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 19 April 1859, Concl. conf.

188. Uit de in een arrest voorkomende uitdrukking: «gelet op het onderzoek in de openbare teregtzitting,» blijkt voldoende dat de regter ook heeft gelet op de verklaringen der

getuigen, welke tot ontlasting in die openbare teregtzitting zijn gehoord.

H. R. 12 Februarij 1839. — *d* H. R. 28 April 1840, Concl. conf.

189. Bij het als wettelijk bewijs aannemen van afzonderlijke en op zich zelf staande getuigenissen omtrent onderscheidene feiten, welke door hun zamenloop en verband strekken tot staving eener bepaalde daadzaak, moet een vonnis worden gehouden voor genoegzaam te dien aanzien te zijn gemotiveerd, wanneer de regter, door de uitdrukkelijke vermelding van den inhoud dier afzonderlijke getuigenissen, volkomen is in staat geweest het door hem aangenomen verband te schatten en te waarderen.

a H. R. 21 Julij 1846, Concl. conf.

190. Nergens wordt in de wet gevorderd, dat de door iederen getuige aan den regter opgegeven reden van wetenschap in het vonnis of in het proces-verbaal der teregtzitting behoort te worden vermeld.

d H. R. 10 Februarij 1852, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf. — *c* H. R. 19 December 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 20 April 1870, Concl. conf. — *c* H. R. 2 April 1872, Concl. conf.

191. Door geene wetsbepaling wordt gewraakt dat, na vermelding van de afzonderlijke verklaringen van twee getuigen, onder een volgend nummer wordt opgenomen wat door meerdere getuigen is verklaard geworden, voorts deze bewijsmiddelen nader tot elkander gebragt zijn en daarop 's regters overtuiging gevestigd wordt.

d H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

192. Naar den eisch van het regt is niet voldoende gemotiveerd een vonnis waarin alleen voorkomt, «dat uit de verklaringen der »getuigen en uit de instructie is gebleken» enz., vermits daaruit wel kan worden opgemaakt, dat in de instructie getuigen zijn gehoord, maar daaruit geenszins blijkt, dat de verklaringen dier getuigen zoodanig wettelijk bewijs hebben opgeleverd, als volgens titel XXII Sv. tot veroordeeling van een beklaagde uitdrukkelijk wordt gevorderd.

c H. R. 1 October 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 29 December 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 8 Junij 1852, Concl. tot verw., — en *c* H. R. 3 April 1860, bij welke laatste arresten is beslist dat in voormeld geval niet blijkt, of er regt is gedaan op regtstreeksch bewijs dan wel op aanwijzingen of op beide.

193. Een arrest is niet behoorlijk gemotiveerd, wanneer daarin, ten aanzien van het bewezene der daadzaken, slechts voorkomt dat die gebleken zijn uit het getuigenverhoor opgenomen in het proces-verbaal der teregtzitting in eersten aanleg, als blijkende daaruit niet, dat de wettelijke voorschriften omtrent het bewijs door het Hof, bij de beoordeeling van het al of niet bewezene der daadzaken, behoorlijk zijn in acht genomen.

b H. R. 29 December 1840, Concl. conf. — *c* H. R. 15 Augustus 1843, Concl. conf.

194. Wanneer in een arrest wordt gezegd, dat blijkens datzelfde proces-verbaal (der teregtzitting in eerste instantie) de aldaar opgenoemde daadzaken en omstandigheden uit de beëedigde verklaringen van meerdere getuigen zijn bewezen, dan is behoorlijk opgegeven èn wat bewezen is èn door welke bewijsmiddelen dit is geschied, en is door de verwijzing naar voormeld proces-verbaal de Hooge Raad in staat gesteld te beoordeelen, wat door elken getuige is verklaard, en of hij tot het afleggen van eene beëedigde verklaring bevoegd was.

a H. R. 10 October 1865, Concl. conf.

195. Het Hof, regt doende in hooger beroep, oordeelt niet op onwettig bewijs, door aan te nemen de motieven van den eersten regter, onder bijvoeging «dat deze door de verklarin»gen der voor dit Hof gehoorde getuigen noch »verzwakt noch ontzenuwd zijn,» al is in appel onder de door het O. M. geroepen getuigen een zonder eedsaflegging gehoord en al begint het arrest met de woorden «gehoord de voor dit »Hof verschenen getuigen.»

d H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

196. Het als bewezen aannemen van hetgeen gebleken is uit de verklaringen van onderscheidene beëedigde getuigen, zonder vermelding welke getuigen bedoeld worden, is niet te beschouwen als het bezigen van een onwettig bewijsmiddel of als een zoogenaamd motiveren en bloc.

d H. R. 22 Februarij 1870, Concl. conf.

197. Waar een feit als bewezen is aangenomen op de verklaringen van de *drie eerste getuigen*, blijkt voldoende dat het zijn de getuigen, die en zoo als zij op de teregtzitting zijn gehoord, d. i. blijkens het proces-verbaal onder eede, en niet de in de instructie gehoorde getuigen, vermits daar moeijelijk sprake kan zijn van eerste of latere getuigen.

c H. R. 23 Junij 1868, Concl. conf.

198. Wanneer bij de getuigen meerdere personen voorkomen van hetzelfde gezin, kan de regter verwijzen naar de verklaring van een hunner en zijn gezin, ook al bestaat dit uit meerdere personen.

b H. R. 12 October 1864, Concl. conf.

199. Wanneer het Hof tot grondslag zijner uitspraak al de opgegevene daadzaken in onderling verband heeft onderzocht, moet het daardoor geacht worden ook aan de afzonderlijke getuigenissen overeenkomstig art. 433, al. 2 Sv. te hebben gegeven het karakter van wettelijk bewijs.

c H. R. 5 December 1854, Concl. conf.

200. Er is regt gesproken op eene regtstreeksche getuigenis in verband met een tal van aanwijzingen, en alzoo op bij de wet erkende bewijsmiddelen, waarvan de beoordeeling aan de bescheidenheid des regters is overgelaten, wanneer voor het feit, «dat nl. de beschul»digde, door, als getuige gehoord, te verklaren, »dat de molenaarswagen, bij het arrest vermeld, »niet heeft stil gehouden, en een daarbij ge»noemd persoon niet is geslagen door hen, die »op dien wagen zaten — met boos opzet en te »kwader trouw, in strijd met de waarheid, eene »valsche getuigenis heeft afgelegd ten voordeele »van de beklaagden,» — bij het arrest worden aangegeven: vooreerst de verklaring van een getuige, en ten tweede, die van onderscheidene getuigen nopens het hooren van geschreeuw, het hierop ontwaren van den molenaarswagen,

waarop de beschuldigde met de later beklaagde personen gezeten was, den toestand, waarin de geslagene dien wagen volgde, diens nasporingen naar de op dien wagen gezeten personen, zijne aan deze toegevoegde woorden, en de gesprekken, door den beschuldigde zelven gevoerd.

b H. R. 29 September 1858, Concl. conf.

201. Een vonnis is voldoende gemotiveerd, wanneer het de verklaringen der getuigen bevat, en verder de beslissing, dat als gevolg daarvan, de regter het wettig en overtuigend bewijs heeft verkregen, dat de beklaagde den getuige N. moedwillig heeft geslagen en verwond, terwijl daarna de qualificatie der bewezen daadzaak en de bewezen schuld van den beklaagde voorkomt.

H. R. 16 Januarij 1860, Concl. conf.

202. Omtrent de schuld des beklaagden ter zake van het bevorderen van onzedelijkheid is een arrest niet voldoende gemotiveerd, wanneer daaromtrent alleen gezegd wordt, dat uit de verklaringen van twee aangewezen getuigen is gebleken, dat de bekl. aan eene andere getuige des bewust daartoe tweemalen en dus herhaaldelijk de gelegenheid heeft gegeven, vermits hierbij vereischt is de opgave van de door getuigen bevestigde feiten, waaruit door den regter de gevolgtrekking wordt gemaakt, dat die gelegenheid werkelijk is gegeven.

a H. R. 24 November 1868, Concl. conf.

203. Wanneer in de voorafgaande overwegingen van een arrest afzonderlijk is vermeld, wat de getuigen hebben verklaard, en daaruit met genoegzame zekerheid is na te gaan, welke bepaalde verklaringen hebben gestrekt tot regtstreeksch bewijs en welke tot aanwijzingen, alsmede door welke getuigen die zijn verkregen, dan is eene herhaling dier onderscheiding in de verdere overwegingen niet noodzakelijk.

b H. R. 8 Junij 1869, Concl. conf.

204. Het feit der ontvreemding is op wettig bewijs aangenomen, wanneer door den regter, na opgave van hetgeen de gehoorde getuigen hebben verklaard omtrent het vermissen van eene koe uit den boomgaard des klagers, omtrent de wijze waarop die boomgaard was afgesloten en omtrent het elders opsporen en terugvinden der koe, — ten slotte uit de verklaringen der getuigen in onderling verband en zamenhang het wettig en overtuigend bewijs wordt geput, dat in den nacht van 9 op 10 September ll. voor drie ure uit de weide van den landbouwer N. en te diens nadeele de bedoelde koe is ontvreemd.

a H. R. 28 Februarij 1871, Concl. conf.

205. Het is onverschillig of de verklaringen van een getuige volgens den inhoud van het audiëntieblad ook getuigenissen de auditu bevatten, wanneer daarvan in het arrest alleen gebruik is gemaakt voor wat den getuige uit eigen waarneming gebleken is.

e H. R. 17 Januarij 1871, Concl. conf.

206. Al zijn in de verklaring van een onder meerdere getuigen mededeelingen van derden opgenomen, zoo zijn deze toch buiten aanmerking gebleven bij de veroordeeling, en is dus art. 434 Sv. niet geschonden, wanneer in een volgenden considerans, hoewel met aanhaling van het nummer waaronder de geheele verklaring voorkomt, speciaal is vermeld op welke omstandigheden de schuld van den beklaagde is gegrond, en de bedoelde getuigenissen de auditu daaronder niet voorkomen.

d H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

207. Wanneer een getuige ook feiten heeft opgegeven welke door hem niet persoonlijk zijn gezien, gehoord of ondervonden, en van diens verklaringen is gebruik gemaakt, moet uit het vonnis blijken dat dit niet het geval is met die feiten welke niet uit eigen waarnemingen zijn bekend geworden.

N.-Holland 11 Mei 1868.

208. Wanneer door den judex facti zoowel bij de opnoeming der voor het bestaan van het misdrijf als bij die der voor de schuld van den beschuldigde gebezigde bewijsmiddelen uitdrukkelijk is verklaard, dat op zijne beslissing van geen invloed is geweest, noch daartoe heeft gestrekt, wat door eenig ambtenaar schriftelijk is medegedeeld als door hem van eenig ander persoon te zijn gehoord of vernomen, kan daaruit niet in weerwil van die uitdrukkelijke verklaring een testimonium de auditu worden afgeleid.

e H. R. 26 Junij 1866, Concl. conf.

209. Art. 445 en 427 Sv. zijn geschonden, wanneer niet onderscheidenlijk is beslist op verklaring van wie der gehoorde getuigen het ten last gelegde feit als bewezen is aangenomen en onder die getuigen sommigen voorkomen die wegens hun jeugdigen leeftijd zonder eedsaflegging zijn gehoord.

c H. R. 15 October 1861, Concl. conf.

210. De onbeëedigde verklaring van eene elfjarige getuige is niet als bewijsmiddel gebezigd, wanneer die in de eerste overweging van het arrest is opgenomen, vervolgens de verklaringen van onderscheidene getuigen worden gerelateerd, en eindelijk is overwogen, dat de opgave van bedoeld kind door de beëedigde verklaringen der opvolgende getuigen op de daar breeder omschreven wijze wordt bewaarheid « al » welke alzoo te zamen zooveel bewezen aan» wijzingen zijn, welke in derzelver onderling » verband, als ook in verband met het misdrijf » aantoonen dat de beschuldigde het ten last gelegde misdrijf heeft gepleegd; en zulks te minder wanneer eene latere overweging nog resumeert wat gebleken is « uit de verklaringen der beide » onder eede gehoorde getuigen. »

d H. R. 20 April 1870, Concl. conf.

211. De regter, die de verklaringen van onbevoegde getuigen, geen 16 jaren hebbende bereikt (in stede van die te doen strekken alleen ter toelichting en om bekend te worden met, en op het spoor te geraken van daadzaken, die van elders kunnen blijken of bevestigd worden), tot staving en tot bewijs zelfs dier daadzaken heeft aangenomen, heeft daardoor geschonden art. 445 en 427 Sv. Het beklaagde arrest moet dan ook reeds uit dien hoofde worden vernietigd, wat er ook wezen moge van de overige daarin opgenoemde tot 's Hofs overtuiging gestrekt hebbende bewijsmiddelen.

b H. R. 29 Januarij 1850, Concl. tot verw. — *b* H. R. 19 October 1858, Concl. conf.

212. Wanneer de regter alleen heeft gewezen op de overeenstemming van een buiten eedsaflegging gehoorden getuige met de andere

wettige bewijsmiddelen, kan eerstbedoelde getuige niet geacht worden als wettig bewijsmiddel maar alleen tot inlichting te zijn gebezigd.

b H.R. 15 Januarij 1867, Concl. conf.

d. Bekentenis.

213. De regter moet geacht worden op eene bloote erkentenis te hebben veroordeeld, en daardoor art. 427, j° art. 440 Sv. te hebben geschonden, wanneer bij zijn vonnis in de praemissen wel wordt gewag gemaakt van een proces-verbaal en van beëedigde verklaringen van getuigen, maar dáár waar over de schuld des bekl. sprake is, alleen is overwogen, dat de bekl. het hem geïmputeerde feit van zich op zijne beurt aan de nachtwacht te hebben onttrokken, erkent, en dat feit mitsdiën buiten allen twijfel is.

a H.R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

214. Art. 439 Sv. eene van elders door wettige bewijsmiddelen bevestigde bekentenis bepaaldelijk als volledig bewijs erkennende, zoo is, na aanneming daarvan, eene afzonderlijke en uitdrukkelijke motivering van de als bewijsmiddelen ingeroepen getuigen-verklaringen onnoodig.

e H.R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

215. Art. 206 en 211 Sv. zijn niet geschonden in een arrest, waarbij, op grond der volledige bekentenis van schuld, door den beschuldigde voor den regter gedaan, en bevestigd door de onder eede afgelegde verklaringen van vier getuigen, alle in derzelver verband en zamenhang beschouwd, is uitgemaakt, dat de beschuldigde het ten laste gelegde feit heeft gepleegd, en waarbij de schuldpligtigheid van den beschuldigde mede op dezelfde bewijsmiddelen wordt daargesteld.

d H.R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

216. Geen wettelijk voorschrift vereischt, dat eene geregtelijke bekentenis, om als bewijsmiddel te dienen, woordelijk zou behooren te worden gerelateerd in de veroordeelende uitspraak des regters. Het in de wet gevestigde stelsel van mondeling en persoonlijk onderzoek des eindregters weerspreekt zelfs ten eenemale de gegrondheid van die bewering.

e H.R. 21 Julij 1851, Concl. conf. — Cf. *b* H.R. 21 Julij 1851, Concl. conf.

217. In een veroordeelend vonnis of arrest behoeven de bekentenissen door de bekl. gedaan, niet in haar geheel te worden omschreven, noch daarbij vermeld wat aan den regter uit elke dier bekentenissen is gebleken.

d H.R. 2 Augustus 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 24 Mei 1859.

218. Het is geen volstrekt vereischte, dat in het arrest bij de vermelding der bekentenis van den besch. worde uitgedrukt, dat deze is afgelegd voor den regter in de instructie of ter teregtzitting, wanneer uit den zamenhang voldoende blijkt, dat gesproken wordt van hetgeen ter teregtzitting heeft plaats gehad.

b H.R. 21 Julij 1851, Concl. conf.

219. Aan art. 206 en 211 Sv. in verband met de wettelijke voorschriften aangaande de bewijsleer, is genoegzaam voldaan, indien in het beklaagd arrest omtrent het bewezene der daadzaken en de schuld van den besch. voorkomt, «dat uit de bekentenis van den besch., bevestigd »door de beëedigde verklaringen der gehoorde »getuigen, is gebleken» enz. Die daadzaken zijn toch zoodoende als bewezen aangenomen op grond van de bekentenis van den besch., bevestigd door de beëedigde verklaring der gehoorde getuigen, alzoo op grond van een volkomen en wel regtstreeksch bewijs, waardoor het voor den regter onnoodig werd in eene meer gedetailleerde opgave der omstandigheden te treden, vermits het niet gold een bewijs door aanwijzingen, dus van feiten waaruit slechts bij gevolgtrekking kon worden besloten, maar de als erkend en door getuigenissen bevestigd opgegeven daadzaken zelve reeds het misdrijf daarstellen.

e H.R. 6 Maart 1860, Concl. conf.

220. Aan art. 206 en 211 Sv. is niet voldaan waar in 's regters uitspraak alleen voorkomt, dat het bestaan der daadzaken en de schuld van den bekl. zijn gebleken uit de bekentenis van dezen, voldoende bevestigd door de beëedigde verklaringen der getuigen, als blijkende daaruit niet, of de door den bekl. gedane bekentenis bevestigd is door regtstreeksch getuigenbewijs, dan wel door aanwijzingen, verkregen door verklaringen van getuigen en waarin die aanwijzingen dan zouden bestaan hebben.

e H.R. 16 September 1857, Concl. tot verw.

221. Met het oog op art. 206 en 211 Sv. is het niet voldoende, dat in een condemnatoir arrest wordt gezegd, dat de omschreven daadzaken den regter zoowel uit de verklaringen als uit de bekentenis van den besch. zijn gebleken, vermits dit considerans het geheel onzeker maakt, of hiermede bedoeld zijn de verklaringen van getuigen, dan wel van den besch. zelven, en of er dus hier iets meer heeft bestaan dan eene bloote bekentenis.

b H.R. 4 Februarij 1839, Concl. tot verw.

222. De door den regter gebezigde uitdrukking dat de bekentenis der beschuldigde door de verklaringen der beëedigde getuigen is bevestigd «en vermeerderd,» hoezeer dan ook minder duidelijk, moet, in het verband waarin zij voorkomt, geacht worden te bedoelen «be»vestigd en nader aangevuld en vermeerderd.»

a H.R. 9 Junij 1868, Concl. conf.

223. Bij het aanwezig zijn van bij de wet erkende bewijsmiddelen is nergens voorgeschreven, dat uit een veroordeelend vonnis zou moeten blijken wat door den regter (in het bijzonder) uit de bekentenis van den besch. is afgeleid. Dit is bovendien aan den judex facti overgelaten, en kan geen punt van onderzoek in cass. uitmaken.

a H.R. 23 Februarij 1841. — *d* H.R. 28 September 1852, Concl. conf. — *a* H.R. 1 Mei 1855, Concl. conf.

224. Een vonnis behoort wegens schending van art. 206 en 211 Sv. te worden vernietigd, wanneer als bewijs van de aan den beklaagde ten laste gelegde feiten is gebezigd de bekentenis van dien beklaagde, in verband met de beëedigde verklaring van een gehoorden getuige, en deze blijkens het proces-verbaal der teregtzitting heeft verklaard «overeenkomstig zijne »verklaring voor den commissaris van politie,» doch uit dit onder de processtukken aanwezige

proces-verbaal wel blijkt, dat de beklaagde door den commissaris van politie is verhoord, maar volstrekt niet, dat die getuige eenige, veelmin welke verklaring heeft afgelegd.

N.-Holland 22 Februarij 1869.

225. De omstandigheid dat de diefstal bij nacht is gepleegd, wordt voldoende geregtvaardigd door de overweging dat door de voorafgaande bekentenis van den beschuldigde, in verband met en nader bevestigd door de daarmede overeenstemmende verklaringen der insgelijks voorafgaande getuigenissen en de daaruit voortgevloeide aanwijzingen, wettig en overtuigend is bewezen, dat de bewuste diefstal in den nacht van 17 op 18 Maart na zonsondergang en vóór zonsopgang heeft plaats gehad.

e H. R. 22 October 1867, Concl. conf.

226. Indien bij eene veroordeeling wegens kindermoord, met betrekking tot de oorzaak van den dood van het kind, is overwogen, dat hoezeer het onderzoek bij de lijkschouwing te dien aanzien geene stellige resultaten heeft opgeleverd, dit echter vaststaat, dat de bevindingen bij die schouwing, zoo als zij zijn opgeteekend in het schouw-rapport, waarbij de deskundigen als getuigen hebben verklaard te volharden, geen enkel bewijs, ja zelfs geen enkelen grond tot het vermoeden hebben doen kennen, dat de dood van het kind op eene andere wijze is veroorzaakt dan de beschuldigde bij hare omstandige bekentenis heeft opgegeven, dan ligt hierin 's Hofs uitspraak opgesloten, dat de dood van het kind op de wijze door de beschuldigde opgegeven, heeft kunnen worden veroorzaakt. Die uitspraak is voldoende gemotiveerd, daar zij gegrond is op hetgeen nopens het onderzoek bij de lijkschouwing is opgeteekend, en door de deskundigen als getuigen bevestigd.

b H. R. 20 Januarij 1858, Concl. conf.

227. Een arrest is voldoende gemotiveerd, wanneer daarbij wordt uitgemaakt dat de beschuldigde aan haar kind het leven heeft benomen «door het terstond na de geboorte de »hand op den mond te houden, ten gevolge » waarvan het gestikt is,» en zulks bewezen wordt verklaard door de volledige bekentenis, door de beschuldigde aan den regter-commissaris bij de instructie gedaan — ofschoon voor het Hof op niet aannemelijke gronden gewijzigd — geheel overeenstemmende met en bevestigd door omstandigheden, gebleken uit de beëedigde verklaringen der gehoorde getuigen, en toegelicht door de beëedigde verklaringen der gehoorde deskundigen.

a H. R. 18 Augustus 1868, Concl. conf.

228. De als bewezen aangenomen *moedwil* bij het plegen van kindermoord, is niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer die alleen steunt op de met andere bewijsmiddelen overeenstemmende bekentenis der beschuldigde, en door haar bij die bekentenis als reden, waarom zij de hand op den mond van het kind heeft gelegd, is opgegeven: opdat de personen, die in de kamer waarin zij beviel, tegenwoordig waren, het kreunen van het kind niet zouden hooren.

a H. R. 18 Augustus 1868, Concl. contr. Adv.-Gen. Smits, door wien die beslissing als feitelijk werd aangemerkt.

229. De wet vordert niet, dat elk der afzonderlijke bestanddeelen eener bekentenis nog door andere bewijsmiddelen moet gestaafd worden om door den regter te kunnen worden aangenomen. 's Hofs beslissing is mitsdien voldoende gemotiveerd, wanneer als grond daarvan omtrent het mogelijk doodelijk gevolg van de toegediende phosphorus, is opgegeven de voorlichting van deskundigen, op de wetenschap gegrond, en daaraan door den regter zelven getoetst, mitsdien eigen oordeel na bekomen inlichting, en zulks na in voorafgaande overwegingen te hebben vermeld, wat door de deskundigen, zoo schei- als geneeskundigen, is verklaard geworden omtrent de in een doosje lucifers vervatte hoeveelheid phosphorus, de doodelijke werking van dat vergif, de daartoe vereischte hoeveelheid, en de ziekteverschijnselen bij den vergiftigde waargenomen.

b H. R. 14 Junij 1864, Concl. conf.

230. De wetenschap van een beklaagde dat de door hem omgehakte boomen hem niet toebehoorden, wordt voldoende gemotiveerd, wanneer zij is aangenomen op grond van zijne bekentenis, bevestigd door eene uit de verklaringen van twee getuigen gebleken omstandigheid.

a H. R. 17 December 1867, Concl. conf.

231. Nergens wordt bij de wet voorgeschreven, dat het arrest moet inhouden, waarom de reden voor de herroeping eener geregtelijke bekentenis aan den judex facti niet aannemelijk is voorgekomen; dit is geheel aan zijne prudentie overgelaten.

c H. R. 14 October 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 8 Junij 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 29 October 1850, Concl. conf. — *c* H. R. 6 December 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 8 April 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 4 Februarij 1857. — *e* H. R. 28 Augustus 1858, Concl. conf.

232. Eene bekentenis van medebeschuldigden dient niet als bewijsmiddel, waar overwogen wordt, dat door de bekentenis der drie beschuldigden en de beëedigde verklaringen van voorschreven getuigen, wettig en overtuigend is bewezen, dat enz., terwijl verder is opgegeven wat aldus ten laste van iederen beschuldigde is gebleken.

e H. R. 26 April 1870, Concl. conf.

233. Er kan niet geacht worden in strijd met de wet te zijn regt gedaan op verklaringen van medebeklaagden, wanneer alleen ten aanzien van zeker beweren slechts zijdelings in het arrest wordt opgemerkt, dat dit beweren door een medebeschuldigde wordt tegengesproken, zonder dat de regter evenwel deze tegenspraak als bewijs heeft in aanmerking genomen.

d H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

234. Indien bij de vermelding in een arrest dat des bekl. bekentenis volledig is bevestigd door beëedigde verklaringen der getuigen, tevens voorkomt dat die bekentenis geheel overeenstemt met de opgave van een medebesch., ligt hierin geenszins opgesloten, dat de opgave van dien beschuldigde als bewijsmiddel zou zijn gebezigd.

d H. R. 30 Augustus 1859, Concl. conf.

235. Onder de bewijsmiddelen waarop de schuld van een veroordeelde is gegrond, zijn

mede opgenomen de verklaringen der medebeklaagden, wanneer is overwogen dat het Hof door wettige bewijsmiddelen, geput uit de onder eede afgelegde verklaringen van onderscheidene getuigen en de opgaven *der beklaagden* enz., de overtuiging heeft bekomen dat een bepaalde beklaagde de hem te last gelegde feiten heeft gepleegd.

b H. R. 9 Maart 1870, Concl. conf.

236. De woorden: «ieder voor zich» met opzigt tot de bekentenis door de verschillende beklaagden afgelegd, waarop mede als bewijsmiddel was regt gedaan, in verband ook met de omstandige vermelding in 's regters uitspraak van hetgeen door hen gelijkelijk en van hetgeen door elk hunner voor zijn persoonlijk aandeel is erkend, kunnen in redelijken zin niets anders beteekenen dan dat de regter ieders bekentenis als bewijsmiddel slechts heeft doen strekken voor zooveel die hem zelven betrof.

d H. R. 28 Augustus 1866, Concl. conf.

e. Aanwijzingen.

237. Ofschoon uit het arrest moet kunnen worden opgemaakt, dat de aanwijzingen aan den regter door wettelijke bewijsmiddelen zijn gebleken, is het echter niet noodig dat bij iedere aanwijzing telkens afzonderlijk het bewijsmiddel gevoegd worde waarop hij die heeft gegrond. Dit geldt vooral ten aanzien van omstandigheden, welke de regter niet alle als zoovele aanwijzingen daarstellende, maar te zamen vereenigd in haar verband en zamenhang als ééne aanwijzing heeft beschouwd, en wanneer bovendien onder die omstandigheden niet alleen daadzaken voorkomen die voor stellig bewijs vatbaar zijn, maar ook redeneringen en gevolgtrekkingen, waarvan zoodanig bewijs uit den aard der zaak onmogelijk is en die dan ook zoodanig bewijs niet behoeven.

b H. R. 10 October 1848, Concl. conf.

238. Omstandigheden die niet op zich zelf staande feiten zijn, maar gevolgtrekkingen uit de als bewezen aangenomen feiten, vereischen geene verdere motivering ten aanzien van het bewijs en de juistheid der gevolgtrekkingen is aan het oordeel van den judex facti overgelaten.

d H. R. 8 Februarij 1870, Concl. conf.

239. Hoewel bij art. 428 Sv. aanwijzingen als wettig bewijsmiddel zijn toegelaten, en de beoordeeling van de kracht van bewijs, welke zij in elk bijzonder geval hebben, aan de bescheidenheid des regters is overgelaten, is de regter niettemin op straffe van nietigheid verpligt in het vonnis op te geven, welke daadzaken, gebeurtenissen en omstandigheden door hem als aanwijzingen zijn aangenomen, opdat het blijke dat door wettige bewijsmiddelen de overtuiging is verkregen, dat er eene strafbare daad is gepleegd en de veroordeelde zich daaraan heeft schuldig gemaakt.

b H. R. 30 Augustus 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 19 November 1844, Concl. contr. — *d* H. R. 10 December 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 24 December 1844, Concl. tot verw.

240. Art. 427, 428, 434, 438, 440 en 445 Sv. kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, indien bij schuldigverklaring van de beschuldigden aan het hun ten laste gelegde misdrijf, hunne veroordeeling berust op aanwijzingen, welke blijkens het arrest door wettige middelen zijn bewezen.

d H. R. 19 November 1845, Concl. conf.

241. De regterlijke uitspraken, waarin de aanwijzingen, welke tot 's regters overtuiging hebben bijgedragen, niet zijn vermeld, moeten geacht worden niet genoegzaam met redenen te zijn bekleed.

a H. R. 17 October 1860, Concl. contr. — H. R. 5 Junij 1849, Concl. conf.

242. De keuze der daadzaken welke voor den regter als aanwijzingen gelden, is aan diens bescheidenheid overgelaten; het is derhalve voldoende dat in het veroordeelend arrest of vonnis worde aangeduid, welke daadzaken door hem als aanwijzingen zijn aangenomen, en uit welke bewijsmiddelen het bewijs dier daadzaken is verkregen.

b H. R. 14 October 1856, Concl. tot verw. — *c* H. R. 1 November 1859. — *a* H. R. 30 Julij 1860, Concl. impl. conf. — *a* H. R. 26 October 1869, Concl. conf.

243. Een arrest is niet genoegzaam met redenen omkleed, wanneer de regter zijne uitspraak alleen heeft gegrond op aanwijzingen, welke hij wel wettig bewezen verklaart, doch zonder bepaald te vermelden, welke daadzaken en omstandigheden door hem als wettig bewezen aanwijzingen zijn aangenomen.

c H. R. 15 Januarij 1861, Concl. conf.

244. Het komt, wanneer op aanwijzingen wordt regt gedaan, niet aan op de vermelding in het arrest wat elke getuige heeft verklaard, maar op de vermelding wat de regter op grond van eene of meerdere der afgelegde getuigenissen of andere bijgebragte bewijsmiddelen voor bewezen heeft aangenomen.

b H. R. 5 Junij 1860, Concl. tot verw.

245. Wanneer het Hof niet het bewijs der misdaad, hetwelk steunt op de verklaringen van drie getuigen, in verband met een proces-verbaal van plaatsopneming, maar wel het bewijs van de schuld daaraan van den beschuldigde heeft gegrond op den onderlingen zamenhang en het verband van een aantal aanwijzingen, voortgevloeid uit de verklaringen van elf getuigen, met uitdrukkelijke vermelding tevens, niet slechts van elke daadzaak of omstandigheid door het Hof aldus als aanwijzing gebruikt, maar ook van de enkele of meerdere getuigenissen, waardoor die daadzaak of omstandigheid bewezen werd, — is het arrest voldoende gemotiveerd.

a H. R. 25 November 1863, Concl. conf.

246. De bewijsmiddelen voor iedere aanwijzing gebezigd, behoeven niet *afzonderlijk* in het veroordeelend arrest te worden opgenomen, wanneer reeds in de voorafgaande overwegingen voorkomt eene opgave van hetgeen *in het algemeen* uit de verschillende getuigenissen is gebleken.

Concl. O. M. ad *a* H. R. 31 Mei 1870, terwijl daarentegen in het arrest a quo de bijzondere bewijsmiddelen ten aanzien van elke omstandigheid door den H. R. wel zijn gevonden.

247. Vermits de beoordeeling der kracht van bewijs, welke aanwijzingen in elk bijzonder geval hebben, aan de bescheidenheid van den

judex facti is overgelaten, is de regter, na opgave van hetgeen door aanwijzingen bewezen is, niet verpligt verdere redenen aan te voeren waarom hij die aanwijzingen als bewijs aanneemt.

a H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

248. Het Hof kan volstaan met, na de overwegingen, waarin de beëedigde getuigenissen en wat door ieder der gehoorde getuigen is verklaard, benevens de door een deskundige gedane waarnemingen met de daaruit door het Hof gemaakte gevolgtrekkingen zijn opgenomen, te verklaren dat de uit die wettige bewijsmiddelen gebleken daadzaken zoo vele aanwijzingen daarstellen, welker bestaan en overeenstemming zoo onderling als met de misdrijven zelve klaarblijkelijk aantoonen dat de beschuldigde enz. Het is niet verpligt nog eens in eene andere overweging te herhalen of op nieuw te vermelden door welk bewijsmiddel elke daadzaak, eene aanwijzing daarstellende, is bewezen.

a H. R. 25 April 1871, Concl. conf.

249. Een arrest is niet genoegzaam met redenen omkleed, wanneer de schuld van den beklaagde aan de hem ten laste gelegde misdrijven aangenomen wordt o. a. op grond van « de opgave van een valschen naam en zijne » verwijdering terstond daarop uit de plaats zij- » ner inwoning, » doch niet blijkt door welke bewijsmiddelen die omstandigheden ter kennis van den regter zijn gekomen.

f H. R. 5 December 1865, Concl. conf.

250. De overweging dat eene afzonderlijke getuigenis door de aanwijzingen gesterkt wordt, welke uit de verklaringen van drie andere getuigen in hun zamenhang en verband voortvloeijen, moet geacht worden eene voldoende aanduiding dier aanwijzingen te bevatten, wanneer de bedoelde verklaringen dier drie getuigen in de voorafgaande overweging van het arrest voorkomen.

e H. R. 17 Januarij 1871, Concl. conf. — *a* H. R. 24 September 1867, Concl. conf.

251. Vermits de beoordeeling der kracht van bewijs door aanwijzingen, en derhalve ook de beoordeeling van de overeenstemming der als aanwijzingen aangenomen daadzaken, zoo onderling als met het misdrijf zelf, aan de bescheidenheid des regters is overgelaten, volgt dat de regter niet verpligt is omtrent die overeenstemming te beraadslagen en te beslissen.

b H. R. 27 April 1852, Concl. conf. — H. R. 2 Februarij 1858, Concl. conf.

252. Het bestaan der aanwijzingen kan volgens art. 443 Sv. alleen door de daar genoemde middelen worden bewezen, waaruit noodwendig volgt, dat van elke aanwijzing moet blijken, op welk bewijsmiddel zij gegrond is. Hieraan wordt niet voldaan, door eenige bewijsmiddelen bijeen te voegen en voorop te stellen, en daaruit, alles in onderling verband en zamenhang beschouwd, als wettig en overtuigend bewezen te doen volgen eene reeks van omstandigheden en daadzaken, die als aanwijzingen moeten dienen.

d H. R. 21 Julij 1868, Concl. conf.

253. Wanneer de in eene overweging vermelde aanwijzingen bij eene veroordeeling van twee beschuldigden, niet alle als aanwijzingen met betrekking tot hen beiden, maar voor een deel alleen als bewijs van de schuld van een hunner afzonderlijk en van de aan hem afzonderlijk te last gelegde feiten zijn gebezigd, doch niet is vermeld welke aanwijzingen bepaaldelijk voor de schuld van dien veroordeelde zijn aangenomen, — dan is te dien aanzien het arrest niet voldoende met redenen bekleed.

b H. R. 6 Mei 1872, Concl. conf.

254. Wanneer iemand wordt beschuldigd van twee misdrijven, nl. 1° opligting en 2° poging tot het door dwang afdwingen van de teekening en overgifte van een geschrift, dat eenige verbindtenis behelst, dan kan het arrest niet als voldoende gemotiveerd worden beschouwd, wanneer het bewijs der ten laste gelegde feiten en de schuld aan die feiten is aangenomen op direct getuigenbewijs, en verder nog meerdere verklaringen van getuigen worden opgegeven, welke de in het arrest genoemde aanwijzingen opleveren. Ofschoon toch de kracht van het bewijs van aanwijzingen aan den regter is overgelaten, behoort desniettemin bij te laste-legging van meerdere misdrijven bepaaldelijk te blijken, welke aanwijzingen voor het bewijs van die onderscheidene misdrijven zijn aangenomen.

c H. R. 30 Junij 1868, Concl. contr. Adv.-Gen. Smits, die na de wettigheid der bewijsmiddelen te hebben nagegaan, ze als op beide feiten toegepast beschouwde, terwijl hij daarbij tevens betoogde: 1° dat « extorquer par force, violence » ou *contrainte,* » voorkomende in art. 400 C.P., zoowel physieken als morelen dwang beteekent; 2° dat waar iemand gedwongen is een verbindtenis inhoudend geschrift te onderteekenen, doch het met een valschen naam teekent, er eene strafbare poging (délit manqué) is gepleegd, vermits de handeling hare uitwerking heeft gemist door eene omstandigheid onafhankelijk van den wil des daders; 3° dat het niets ter zake doet of het met geweld enz. afgeperst geschrift eene verbindtenis inhoudt ten behoeve van den dader zelven of ten behoeve van een ander.

255. Waar de ontdekking op heeter daad wordt aangenomen op grond van aanwijzingen, moet de regter verklaren, dat hij uit de bewezen aanwijzingen het besluit heeft getrokken, dat de beklaagde geacht moet worden op heeter daad te zijn betrapt.

a H. R. 13 Maart 1866, Concl. conf.

256. Er is regt gedaan op wettig bewijs, waarvan de waardering aan den judex facti staat, en zoowel voor de gepleegde ontvreemding als voor des beklaagden schuld daaraan zijn bepaalde redenen aangevoerd, wanneer wel geen regtstreeksch getuigenbewijs is gebezigd, maar volgens het arrest door de verklaringen der getuigen feiten zijn gebleken, waaruit het misdrijf en de schuld van den beklaagde voortvloeijen, in casu het door niets geregtvaardigd bezit van het ontvreemde voorwerp slechts weinige oogenblikken na de vermissing, in verband met de gedeeltelijk logenachtige, gedeeltelijk onaannemelijke opgaven van den beklaagde.

a H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

257. Wanneer de regter aanneemt, dat gestolen zakken in de boot des beschuldigden waren verborgen, hij alleen steeds er in is geweest, en de zakken niet dan door menschenhanden, noch onopgemerkt daarin kunnen zijn gebragt, en de beschuldigde alleen derhalve zulks

kan gedaan hebben, dan is geene sprake van aanwijzingen, maar van eene gevolgtrekking uit vooraf bewezen feiten afgeleid.

b H. R. 28 December 1864, Concl. conf.

258. Wanneer getuigen hebben verklaard dat de van mishandeling beklaagde heeft getracht door geld de zaak te bemiddelen, dan blijkt voldoende de bedoeling van het veroordeelend vonnis, wanneer daarin wordt gewezen op bovenstaande getuigenissen en op de houding van den beklaagde «ter teregtzitting en te »voren,» als zijnde geene andere dan om te wijzen op de houding die vóór de teregtzitting is aangenomen en door getuigen is bewezen.

b H. R. 8 Junij 1869, Concl. conf.

259. Waar volgens de feitelijke beslissing alleen nog sprake kan zijn van brand, veroorzaakt door 's menschen toedoen, hetzij onvoorzigtigheid, hetzij moedwil, en het Hof daaromtrent overweegt, dat én het feit der brandstichting door den beschuldigde én de moedwil daarbij voldoende zijn bewezen uit de in het arrest opgenoemde en ter appreciatie van den judex facti blijvende aanwijzingen, welke ieder afzonderlijk voortvloeijen uit de beëedigde verklaringen van een of meer getuigen, in hunnen onderlingen zamenhang beschouwd, — is niet alleen het feit van den brand, maar ook de stichting daarvan en de schuld van den beschuldigde daaraan in het arrest beslist en met redenen omkleed.

c H. R. 7 Junij 1864, Concl. conf.

260. Art. 211 in verband met art. 427 en 443 Sv. is geschonden, wanneer nergens bij het beklaagde arrest wordt opgegeven het bewijsmiddel der aanwijzing «dat het van algemeene »bekendheid was, dat de beschuldigden achter»uit gingen,» noch waaruit de omstandigheden, daarbij aangenomen, den regter zouden zijn gebleken.

a H. R. 12 Januarij 1869, Concl. conf.

261. Art. 427, des noods in verband met art. 206 en 211 Sv., zijn niet geschonden bij een arrest, waarbij voor de schuld van den beschuldigde aan de hem ten laste gelegde misdaden, een stel aanwijzingen is aangevoerd, die behoorlijk zijn omschreven, door wettige bewijsmiddelen zijn bewezen verklaard, en voor een groot gedeelte berusten op de bekentenis van den beschuldigde.

j H. R. 27 November 1849, Concl. conf.

262. Wanneer het geheele bewijs uit geenerlei directe bewijsmiddelen, maar louter uit aanwijzingen is geput welke door de telkens daarbij opgegeven middelen zijn bewezen verklaard, kan, op grond dat daaronder ook erkentenissen van den beschuldigde voorkomen (hoewel deze niet anders dan ontkentenissen had afgelegd), — niet beweerd worden dat duidelijker had moeten blijken, of de schuld des veroordeelden mede op zijne bekentenis is gegrond, en op welke bewijsmiddelen regt gedaan is.

b H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

f. Deskundigen.

263. Wanneer eene beslissing berust op de wetenschappelijke voorlichting van deskundigen, kan de regter volstaan met de slotsom van het onderzoek op te geven, zonder uiteenzetting van de wetenschappelijke gronden waarop het oordeel der deskundigen gebouwd is.

d H. R. 28 April 1869, Concl. conf.

264. Wanneer het Hof, na ten aanzien van het corpus delicti in de voorafgaande overwegingen te hebben opgegeven, wat dienaangaande uit het onderzoek ter teregtzitting, speciaal uit de beëedigde verklaringen van onderscheidene getuigen, in verband met de voorgelezen schriftelijke bescheiden is gebleken, en na daarbij verder te hebben vermeld den hoofdzakelijken inhoud van de verklaringen der deskundigen, zoo schriftelijk als mondeling onder eede door hen uitgebragt, — in eene latere overweging tot de slotsom komt, «dat het Hof, na al de voren»gemelde door wettige bewijsmiddelen gestaafde »daadzaken en omstandigheden naauwkeurig te »hebben nagegaan en rijpelijk overwogen, en »tevens daarbij hebbende gelet op den inhoud »der vorengemelde geneeskundige verslagen, »door de deskundigen opgemaakt, alsmede op »de door hen onder eede afgelegde verklarin»gen, zich met het oordeel van deskundigen »volkomen vereenigt, en alzoo voor wettig be»wezen aanneemt enz.» — dan blijkt daaruit voldoende dat het Hof de verslagen en verklaringen der deskundigen niet anders dan tot inlichting en geenszins als bewijsmiddel heeft gebezigd.

a H. R. 24 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 Februarij 1860.

265. Indien in cas van kindermoord in het arrest voorkomt: «dat door de onder eede af»gelegde verklaringen der getuigen, in haren »onderlingen zamenhang en verband met de »opgaven en gedeeltelijke bekentenis van de »besch., en de inlichting door het verslag van »deskundigen aan den Hove verstrekt, bewezen »is enz.,» dan blijkt daaruit dat het in die overweging vermeld rapport van deskundigen aldaar geenszins voorkomt als een bewijsmiddel, maar zelfs afgezonderd van de andere aldaar opgenoemde bewijsmiddelen, alleen gediend heeft, in verband met die bewijsmiddelen, om tot 's regters inlichting te verstrekken omtrent wetenschappelijke vraagpunten, bij art. 438 Sv. ter beslissing van den regter overgelaten.

b H. R. 25 Mei 1858, Concl. tot vern.

266. Wanneer in een arrest wordt gezegd: «dat door de waarneming der beide (opge»noemde) deskundigen, aan wetenschappelijke »gronden getoetst, wettig en overtuigend is be»wezen, dat de twee meisjes werkelijk zijn ver»kracht,» is 's Hofs overtuiging door eigen waardering van door deskundige getuigen verklaarde feiten en alzoo op wettige wijze verkregen.

H. R. 23 Januarij 1867, Concl. conf.

267. Het arrest is genoegzaam gemotiveerd, wanneer bij beschuldiging van vergiftiging de bevinding der deskundigen in het arrest wordt opgegeven, het Hof die resultaten toetst aan gronden van wetenschap enz., en eindelijk verklaart: «dat het leven is vernietigd door de »werking der zelfstandigheid van loodwit, die »met meer of minder spoed den dood moest »verwekken, en dat de toegediende hoeveelheid »van het vergif voor die uitkomst meer dan »voldoende is geweest,» zonder dat een onder-

zoek naar de verschillende soorten van vergif noodig was.

a H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

268. Ook dan wanneer in een beklaagd arrest niet uitdrukkelijk is vermeld, dat de verklaringen van deskundigen slechts tot inlichting hebben gediend, bestaan er geene termen tot cassatie, indien uit den geheelen inhoud van het arrest genoegzaam blijkt, dat zij alleen hebben gestrekt tot toelichting en versterking der eigenlijk gezegde bewijsmiddelen.

e H. R. 18 Junij 1850, Concl. conf.

269. Een veroordeelend arrest, hetwelk o. a. is gegrond op inlichtingen voortgevloeid uit de verslagen van deskundigen, ter teregtzitting voorgelezen en onder eede herhaald, berust op een onwettig bewijsmiddel, en moet bij gevolg worden vernietigd, indien niet blijkt dat de regter zich met het gevoelen van de deskundigen heeft vereenigd.

a H. R. 25 November 1857, Concl. conf. — Overijssel 27 Julij 1847.

§ 4. A.

270. Uit het voorschrift, vervat in art. 206 en 211 Sv., dat het Hof moet beraadslagen over de qualificatie der daadzaken en dat het arrest 's Hofs beslissing daarover moet inhouden, volgt niet, dat de beraadslagingen zelve in het arrest moeten worden opgenomen.

a H. R. 15 Februarij 1842, Concl. conf.

271. Eene verklaring van den regter dat het niet is bewezen, dat de bekl. met voorbedachten rade heeft gehandeld, of eene soortgelijke negatieve verklaring behoeft niet te worden gemotiveerd.

b H. R. 18 Mei 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 15 Junij 1858, over niet stuiting van verjaring.

272. Geene afzonderlijke motivering van de schuld des bekl. wordt vereischt, wanneer de als bewezen aangenomen daadzaken van zelf het bewijs der schuld in zich sluiten.

b H. R. 27 April 1852, Concl. conf. — *d* H. R. 16 November 1852, Concl. conf. — *a* H. R. 21 November 1871, Concl. conf. verw. de cassatie tegen N.-Holland 22 Augustus 1871.

273. Niet altijd en in ieder geval moet het vonnis of arrest inhouden eene afzonderlijke beslissing èn over de qualificatie der daadzaken èn omtrent het bewezene der schuld; wanneer de qualificatie der daad berust op den moedwil des daders, kan toch de beslissing over de qualificatie niet wel van het onderzoek naar zijne schuld geheel worden afgescheiden.

b H. R. 22 September 1846, Concl. conf.

274. Voor het aannemen van boos opzet of arglist is bij de wet geen bewijsmiddel voorgeschreven; het kan uit de omstandigheden opgemaakt worden.

b H. R. 30 Augustus 1862, Concl. conf.

275. Arglist kan nimmer als zuiver psychologisch feit, op dezelfde wijs als zinnelijk waarneembare feiten bewezen worden, maar zij moet veeleer uit den aard der gepleegde feiten zelve worden opgemaakt. Wanneer het Hof derhalve opgeeft, door welke bewijsmiddelen en op welke wijs de daad is gepleegd, en overweegt, dat die daad, zoo als zij gepleegd is, uit haren aard de kenmerken van arglist draagt, is die beslissing voldoende gemotiveerd.

f H. R. 27 Augustus 1867, Concl. conf.

276. Vermits niet behoeft te blijken, welke gronden den regter hebben bewogen, om de bewezene daadzaken te qualificeren gelijk hij geoordeeld heeft te moeten doen, zoo is, waar de als bewezen aangenomen daadzaken, ten grondslag liggende aan de schuldigverklaring aan «diefstal van een loontrekkenden bediende tegen zijn meester, tijdens hij bij hem voor loon in dienst was,» de uitspraak betrekkelijk de qualificatie in regten allezins voldoende om te doen blijken, dat over die qualificatie behoorlijk is beraadslaagd en aan art. 206 Sv. is voldaan. Nergens toch is aan den regter de verpligting opgelegd, om ten aanzien der qualificatie in een betoog van regtsgronden te treden; de qualificatie moet eeniglijk worden getoetst aan de bewezene daadzaken en aan de wet, volgens de regtsbeginselen, waarop die wet zelve berust.

h H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

277. Onder de beraadslaging, bedoeld in art. 206 Sv., kan geene andere worden verstaan dan die welker bestaan op de qualificatie van het te laste gelegde feit van invloed, of waarvan het constateren noodig kan zijn, om hetzij het O. M. hetzij den bekl. of besch. in staat te stellen, om gebruik te maken van eene bevoegdheid of van een regt, hetwelk door de wet wordt toegekend.

e H. R. 28 October 1846, Concl. conf.

278. Aan den eisch der wet nopens het met redenen bekleeden van elk arrest is voldaan, indien ingevolge de voorafgaande opgave van de daadzaken en de bewijsmiddelen, de juistheid of onjuistheid der qualificatie in cassatie kan worden beoordeeld. Daarvoor wordt niet gevorderd, dat door den regter in een regtsgeleerd betoog zij getreden, hetwelk niet is verboden, maar ook niet bevolen.

d H. R. 4 Januarij 1848, Concl. conf. — *d* H. R. 17 Februarij 1852, Concl. conf. — *d* H. R. 16 November 1852, Concl. conf.

279. Indien op grond der als bewezen aangenomen daadzaken een feit per se niet valt onder het bereik der strafwet, dan behoeven ook niet te worden onderzocht de omstandigheden welke dat feit hebben vergezeld, bv. de doleuse intentie en de herhalingen van een feit dat de beweerde opligting niet daarstelt.

c H. R. 23 Junij 1857, Concl. conf.

280. Wanneer de regter bevindt, dat het voor bewezen aangenomen feit al de vereischten oplevert om het te qualificeren als daarstellende de overtreding, omschreven en met straf bedreigd bij de door hem toegepaste artikelen der strafwet, wordt geene verdere motivering voor zijne uitspraak vereischt.

b H. R. 8 Januarij 1867, Concl. conf.

281. Een vonnis kan niet geacht worden in strijd met art. 211 Sv. geene qualificatie der overtreding te bevatten, indien daarbij, «na omschrijving der daad» waaraan de veroordeelde is schuldig verklaard, gezegd is: uitmakende dit feit eene overtreding der wet van enz.

b H. R. 24 Mei 1842, Concl. conf.

282. Aan het voorschrift van art. 206 en 211 Sv. is voldaan, indien de regter niet alleen aan de bewezene daadzaken eene qualificatie heeft

gegeven, met vermelding der kenmerken van het misdrijf welke uit die daadzaken zijn gebleken, maar ook heeft opgegeven door welke beschouwingen hij tot die qualificatie is gekomen.

d H. R. 4 December 1855, Concl. conf.

283. De regter is niet verpligt de juistheid der door hem aan de feiten gegeven qualificatie met regtsgronden te betoogen, maar volstaat met die qualificatie zelve na opgave der feiten met al de omstandigheden die op de strafbaarheid daarvan kunnen van invloed zijn.

a H. R. 21 November 1871, Concl. conf.

284. Om te doen blijken van 's regters oordeel over de qualificatie van het misdrijf, aan den bekl. ten laste gelegd, is het niet voldoende, dat in het arrest alleen de daadzaken worden vermeld, welke als bewezen zijn aangenomen, zonder bepaalde redenen op te geven, op grond waarvan de straf is uitgesproken, maar wordt volstrekt vereischt en bij de wet gelast, dat de regter de motieven uitdrukke, welke hem tot het uitspreken der veroordeeling hebben bewogen.

b H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf.

285. Het arrest, dat na de overwegingen omtrent het bewijs der ten laste gelegde feiten, onmiddellijk de verklaring bevat welke feiten niet en welke wel wettig en overtuigend bewezen zijn, voorts laat volgen de schuldigverklaring van den beklaagde en de aanwijzing der wetsartikelen waarbij de feiten zijn omschreven en strafbaar gesteld, kan niet geacht worden ten aanzien van de qualificatie naar vereischte te zijn gemotiveerd.

c H. R. 28 December 1870, Concl. conf.

286. Indien bij een arrest wel is waar geene opzettelijke overweging voorkomt, betreffende de aan het slot bij de schuldigverklaring aan de bewezene daadzaken gegevene qualificatie, volgt daaruit in geenen deele, dat door den regter over die qualificatie niet zou zijn beraadslaagd, maar het tegendeel moet zelfs noodzakelijk uit de door hem gegeven qualificatie worden afgeleid.

b H. R. 17 December 1856, Concl. conf.

287. Bij eene juiste uiteenzetting der bewezene feiten zijn geene uitdrukkelijke overwegingen noodig over eene qualificatie, die geenszins twijfelachtig is en als het ware in de feiten ligt opgesloten.

j H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf.

288. Er heeft schending plaats van art. 206 en 211 Sv., wanneer onmiddellijk na opgave in het vonnis wat in facto is bewezen, slechts gezegd wordt, dat die feiten wanbedrijf (zonder meer) daarstellen, en daarop later, zonder toetsing der feiten aan de strafwet, eene schuldigverklaring aan diefstal volgt.

b H. R. 14 October 1856.

289. Op den beklaagde die vermeent in eene der uitzonderingen van het op hem toegepaste reglement te verkeeren, berust de verpligting hiervan bewijs te leveren, en wanneer zelfs niet blijkt van zoodanige bewering, behoeft het vonnis daaromtrent ook geene gronden te bevatten.

a H. R. 25 Februarij 1863, Concl. conf.

290. Bij eene alternatieve qualificatie der in het résumé der akte van beschuldiging gearticuleerde misdaad, behoeft niet in het arrest eene afzonderlijke beslissing te worden opgenomen, waarom juist deze en niet gene qualificatie aan het misdrijf gegeven wordt. Evenmin behoeft een ontslag van regtsvervolging of nietschuldigverklaring te worden uitgesproken, wegens die qualificatie welke niet kon worden toegekend.

c H. R. 6 Januarij 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf.

291. De uitspraak omtrent de qualificatie behoeft niet afzonderlijk te worden gemotiveerd; evenmin, zelfs al is bij de verdediging op eene andere qualificatie gewezen, aangetoond waarom geene andere dan de aangenomen qualificatie aan de als bewezen verklaarde feiten gegeven is.

e H. R. 10 October 1871.

292. Een vonnis van een kantonregter, houdende veroordeeling ter zake « dat de gedaagde, » beschonken te huis komende, door het mis» handelen van T. J. — dewelke, door de moeder » van den gedaagde tot hulp en bijstand van » haar en de verdere huisgenooten van den ge» daagde was geroepen om hen ter voorkoming » van te duchten mishandelingen bij te staan — » burengeruchten heeft veroorzaakt, » en waarbij dit feit wordt gequalificeerd als politie-overtreding, bevat niet eene behoorlijke omschrijving der daadzaken, als kunnende daaruit niet worden opgemaakt, welke mishandelingen er hebben plaats gehad, en of die slechts de politieovertreding van burengerucht, dan wel ook het wanbedrijf van moedwillige mishandeling hebben daargesteld.

a H. R. 10 Maart 1840.

293. De feitelijke beslissing moet op straffe van nietigheid van dien aard zijn, dat de juistheid der aan het feit gegeven qualificatie volkomen blijkt. Dit is geenszins het geval waar het geldt de overtreding van een politie-reglement op het schutten van vee, en bij dagvaarding het feit is voorgesteld als het laten loopen van vee in eens anders hakbosch, terwijl bij de schuldigverklaring sprake is van eens anders land. Daardoor is immers twijfelachtig, of hier het politie-reglement dan wel art. 475, n° 10 C. P. van toepassing is.

a H. R. 29 Januarij 1856, Concl. conf.

294. Art. 206 en 211, j^is^ art. 227 en 253 Sv. zijn geschonden, wanneer de regter in strafzaken is in gebreke gebleven zich bepaaldelijk uit te laten omtrent de omstandigheden, waardoor eene overtreding wordt gekenmerkt, en zich heeft vergenoegd met de verklaring van het bestaan van een ander feit, dan dat hetwelk tot grondslag der actie ten laste van den bekl. gelegd was; bv. door op eene dagvaarding ter zake van op een bepaalden datum, in strijd met art. 471, n° 6 C. P., stinkende en voor de gezondheid nadeelige stof door de goten langs de straat te hebben laten loopen, in facto alléén te beslissen, dat op dien datum onreine stof langs het huis van den beklaagde lag, maar niet dat die stof nadeelige uitwasemingen veroorzaakte, en daardoor nadeel zou kunnen doen, noch ook of dit door de schuld van den bekl. heeft plaats gevonden.

e H. R. 29 October 1839, Concl. conf. verniet. Vollenhoven Kgr. 18 Julij 1839.

B.

295. *Hoofd- en mededaders.* — Hoezeer de wet niet voorschrijft wat vereischt wordt om als hoofddader te worden beschouwd, vloeit echter noodwendig uit art. 60 C. P. voort, dat men niet minder, maar meer regtstreeks tot de uitvoering van het misdrijf moet hebben medegewerkt, dan dáár ten aanzien van medepligtigen is bepaald. Hieruit volgt dat eene beslissing, dat iemand is hoofddader, zonder dat blijkt wat hij ter uitvoering van het misdrijf heeft gedaan, is eene ongemotiveerde beslissing.

c H. R. 14 Mei 1850, Concl. conf.

296. In het algemeen moet ook in het geding tegen den medebeschuldigde alles worden onderzocht, wat tot die beschuldiging in eenig dadelijk en regtstreeksch verband staat. Bij voortvlugtigheid van den hoofddader, wiens persoonlijke hoedanigheid op de qualificatie der misdaad van den mede-beschuldigde van invloed is, moet deze persoonlijke hoedanigheid mede een onderwerp van regterlijk onderzoek uitmaken.

a H. R. 18 November 1845, Concl. conf.

297. Bij de mogelijkheid dat twee of drie beklaagden gezamenlijk, of een of meer hunner afzonderlijk zich aan eene politie-overtreding hebben schuldig gemaakt, door zonder vergunning van het plaats. bestuur hout in publieke wateren te leggen, — moet op straffe van nietigheid worden onderzocht en uitgemaakt, welk aandeel ieder gezamenlijk of afzonderlijk, hetzij door daden, hetzij door nalatigheid, aan de overtreding heeft gehad.

b H. R. 22 December 1857, Concl. tot verw.

298. Hoewel omtrent den een of anderen der beschuldigden is beslist dat zij aan deze of gene bepaalde daad van den beganen moord met diefstal geen deel hebben genomen, is niettemin voldoende uitgemaakt dat de beschuldigden *gezamenlijk* daaraan schuldig zijn, waar tevens feitelijk is beslist dat zij (met verdere omschrijving van tijd en plaats) na voorafgegaan overleg en met gezamenlijke medewerking de beide inwoners van het leven beroofd en de opgegeven voorwerpen arglistig hebben ontvreemd. Het is verder onverschillig welke rol daarbij door ieder hunner bijzonderlijk vervuld is.

b H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

299. Wanneer op grond van wettige bewijsmiddelen in de eerste plaats in het bijzonder de omstandigheden zijn opgegeven welke de regter geoordeeld heeft het misdrijf daar te stellen, en voorts op gelijke wijze is aangenomen, hoe de requiranten allen gehandeld hebben tot bereiking van hetzelfde en gemeenschappelijke doel, al is hierbij niet bijzonder aangewezen of kunnen aangewezen worden wat door elk hunner bij die handelingen in turba is verrigt, — dan voldoen toch die beslissingen omtrent hun vereenigd handelen en de daarop uitgesproken schuldigverklaring aan diefstal allezins aan den eisch der wet.

a H. R. 31 December 1867, Concl. conf.

300. Bij de beslissing dat beklaagden gezamenlijk zekeren persoon hebben aangerand, geslagen en verwond, en dat zij zich onderling in het volvoeren van dat misdadig bedrijf hebben bijstand en hulp verleend, is geene nadere aanduiding vereischt van ieders bijzondere medewerking in het misdrijf.

b H. R. 24 April 1867, Concl. conf.

301. Wanneer twee personen worden veroordeeld ter zake van diefstal door meer dan één persoon en mitsdien als hoofddaders, is het arrest met betrekking tot die qualificatie niet genoegzaam met redenen bekleed, indien daarin, na de vermelding der feiten ten laste van den eersten veroordeelde, ten opzigte van aanwijzingen, welke uit de beëedigde verklaringen van onderscheidene getuigen, en uit de verhooren der beide gevangenen waren gebleken, wordt gezegd dat daaruit genoegzaam bewijs voortvloeit voor de schuld ook van den tweeden veroordeelde als hoofddader aan voorschreven misdaad.

b H. R. 22 Mei 1839, Concl. tot verw.

302. De schuld aan een gepleegden diefstal is voldoende gemotiveerd, wanneer het arrest vermeldt « dat hoezeer het waar moge zijn, dat » de eerste beschuldigde niet over het raster- » werk is geklommen, des echter de vooraf » gemaakte afspraak, het aannemen, mede-ver- » voeren van het gestolen lood, en het daarna » oprollen, duidelijk aantoonen dat hij als me- » dedader van het gepleegde feit moet worden » beschouwd. »

c H. R. 14 December 1869, Concl. conf.

303. *Medepligtigheid.* — Voor het regtskundig bestaan van medepligtigheid is volstrekt vereischt dat zij uitgemaakt het werkelijk gepleegd zijn van het hoofdmisdrijf en dat bepaaldelijk blijke welk dat hoofdmisdrijf zij.

a H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

304. De regter mag niet in het midden laten of de schuld in het plegen der daad zelve, of slechts in medepligtigheid daaraan heeft bestaan, noch zoo dit laatste het geval is, waarin die medepligtigheid bestond.

c H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf.

305. Een vonnis is niet genoegzaam gemotiveerd, bijaldien iemand blootelijk medepligtig wordt verklaard aan de overtreding van een waterkeerend slag te hebben doorgestoken, zonder dat in dat vonnis tevens uitgedrukt zij, door welke ten processe bewezene daadzaken de medepligtigheid is daargesteld, en alzoo in welk opzigt de strafbare medepligtigheid heeft plaats gehad.

c H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf.

306. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, indien niet is onderzocht en uitgemaakt, of ten aanzien van twee mede-beschuldigden de vereischten tot medepligtigheid aan verkrachting bestaan, wanneer van de beslissing daaromtrent afhangt, of de feiten door een der besch. gepleegd, vallen in de strafbepaling van art. 331, dan wel in die van art. 333 C. P.

a H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf.

307. De bewustheid in art. 60 en 62 C. P. bedoeld, is op voldoende gronden aangenomen, wanneer de regter uit de omstandigheden heeft afgeleid, dat de beschuldigde heeft moeten weten, dat de door hem gekochte goederen door misdrijf waren verkregen, en de onmogelijkheid van het tegendeel wordt aangenomen.

b H. R. 2 November 1847, Concl. conf.

308. Wanneer de regter oordeelt dat eene daad van medepligtigheid aan eenig misdrijf, aan een bekl. ten laste gelegd, op zich zelve niet strafbaar is, bv. op grond dat de drukker en uitgever van een geincrimineerd geschrift, bij de bekendheid van den schrijver, niet aansprakelijk is, is hij niet verpligt mede te onderzoeken en te beslissen, of de beklaagde deze handelingen, de beweerde medepligtigheid, al dan niet met kennis van zaken (sciemment) heeft verrigt.

a H. R. 16 Februarij 1841, Concl. contr.

309. Bij eene schuldigverklaring aan medepligtigheid aan diefstal door een loonbediende, is de arglist genoegzaam gemotiveerd, waar uit de als bewezen aangenomen daadzaken is afgeleid en in facto beslist, dat de beklaagde niet te goeder trouw heeft kunnen vermeenen, dat de loonbediende, dien hij als zoodanig kende, geregtigd was buiten weten zijns meesters, een gedeelte van diens eigendom ten geschenke te geven, en dat hij, over de herkomst van het gestolene ondervraagd, aanvankelijk eene valsche herkomst heeft opgegeven.

a H. R. 17 Maart 1858, Concl. conf.

310. Wanneer bij medepligtigheid aan diefstal, de regter uit de bewezene daadzaken de gevolgtrekking maakt dat de schuldige de wetenschap van het gestolene had, moeten de redenen van die gevolgtrekking in het arrest worden opgenomen. Het is mitsdien niet voldoende wanneer het arrest alleen inhoudt, dat de goederen van dengenen die ze gestolen heeft, zijn overgenomen door iemand, met wie hij, alsof zij zijne vrouw ware, leefde, en door deze vervolgens ten verkoop zijn aangeboden.

b H. R. 5 April 1842, Concl. tot verw.

311. De wetenschap dat er misdaad gepleegd wordt, is in de gevallen van medepligtigheid bij de eerste zinsnede van art. 60 C. P. bedoeld, in den aard der zaak gelegen; er bestaat dus in die gevallen geene noodzakelijkheid, dat die wetenschap bij het condemnatoir arrest in facto worde uitgemaakt.

c H. R. 30 Augustus 1843, Concl. conf.

312. Vermits tot de essentie der strafbare compliciteit in zake van diefstal wordt gevorderd het bestaan der bewustheid van de herkomst der gestolene goederen bij den medepligtige, moeten ook in het arrest, op straffe van nietigheid, de gronden der regterlijke overtuiging te dien opzigte worden opgegeven; als zijnde het eenvoudig bezit en de verkoop niet genoegzaam om tot het bestaan der medepligtigheid te besluiten.

b H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

313. Bij eene veroordeeling wegens medepligtigheid aan diefstal is een arrest niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer daarin slechts voorkomt eene schuldigverklaring aan het des bewust helen of bergen van gestolen goederen, welke bij wege van misdaad verkregen waren; op straffe van nietigheid moeten ook de verzwarende omstandigheden worden omschreven, met behulp van welke de diefstal is gepleegd, vermits daardoor alleen kan worden bepaald de straf waartoe de beschuldigde moest worden veroordeeld.

c H. R. 14 November 1843, Concl. tot verw.

314. Art. 60 C. P. vordert, dat bij de beoordeeling omtrent het al of niet bewezene van den bijstand, bij beweerde medepligtigheid, worde beslist of die bijstand en hulp *avec connaissance* is verleend.

d H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf. verniet. N.-Holland 18 November 1842.

315. Bij eene niet-schuldigverklaring aan het des bewust helen en verbergen van het gestolene, is het overbodig in een onderzoek te treden, of en in hoeverre de beklaagde de middelen heeft gebezigd, die hij aan de hand had om te kunnen weten dat de in zijn bezit gevonden voorwerpen gestolen waren, en of hij daarbij al dan niet is geweest te kwader trouw.

a H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf.

316. De qualificatie van medepligtigheid aan diefstal voldoet allezins aan de voorschriften der wet, wanneer bij het arrest is aangenomen, dat het genoegzaam blijkt dat de gestolen goederen «willens en wetens» geheeld en geborgen zijn. In die woorden toch ligt ten duidelijkste opgesloten èn dat de beklaagde de gestolene voorwerpen onder zijn beheer heeft gehad en aan de nasporingen der politie heeft onttrokken, èn dat hij, *tijdens* hij de gestolen voorwerpen heelde en verborg, wist dat ze gestolen waren.

a H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf.

317. Bij eene teregtstelling ter zake van medepligtigheid aan diefstal, door den dader tot het plegen daarvan door giften en beloften te hebben uitgelokt en opgeruid, en door met weten de gestolen goederen te hebben geheeld en geborgen, is het niet voldoende dat in facto zij beslist over de aan den beklaagde ten laste gelegde medepligtigheid door uitlokking en opruijing, maar het arrest moet op straffe van nietigheid ook inhouden eene beslissing over het strafbare helen en verbergen. Dit klemt te meer, indien de bekl. beweert dat de schuldigverklaring aan medepligtigheid door uitlokking en opruijing op onwettige bewijsmiddelen berust.

H. R. 9 Mei 1843, Concl. impl. conf.

318. Vermits volgens de wet voor de medepligtigheid door het des bewust helen en verbergen van het gestolene, het doel om zich langs dien weg te verrijken, niet wordt vereischt, maar die medepligtigheid regtens ook zonder dat doel bestaat, kan het geene wetschennis daarstellen, wanneer in geval van veroordeeling te dier zake in het arrest wordt gezwegen van de wezenlijke waarde van het gestolene, vergeleken met den prijs door den heler daarvoor besteed.

d H. R. 14 October 1846, Concl. conf.

319. Bij eene veroordeeling ter zake van het des bewust helen van gestolen goederen, voortkomende van een doorloopenden diefstal, kan geen afzonderlijk onderzoek en beslissing nopens het helen der uit iedere plaats in het bijzonder ontvreemde goederen te pas komen.

c H. R. 26 October 1858, Concl. conf.

320. Na eene voorafgaande uiteenzetting van feiten waaruit de medepligtigheid aan bedriegelijke bankbreuk resulteert, kan de regter, zonder die feiten nog eens afzonderlijk te herhalen, volstaan met bewezen te verklaren, «dat »de beschuldigde willens en wetens een aan- »merkelijk getal koopmansgoederen, behoorende »tot den faillieten boedel van den medebeschul- »digde, heeft verduisterd en aan diens boedel

» onttrokken, » — om hem daarna schuldig te verklaren aan die medepligtigheid door met den medebeschuldigde zamen te spannen « om diens » roerende goederen geheel of ten deele te ver» duisteren en aan den boedel te onttrekken. »

b H. R. 12 Januarij 1864, Concl. conf.

321. De regter is verpligt bepaald te beraadslagen en te beslissen over het al of niet bewezene van de in de in het requisitoir van den Prok.-Gen. bepaaldelijk ter beslissing vermelde feiten, dat een van medepligtigheid aan brandstichting teregtgestelde beschuldigde het in brand steken met den hoofddader had afgesproken en bepaald, dat hij aan die afspraak had gevolg gegeven, dat hij den dader naar de plaats der misdaad gevaren had, dat hij verder op het ontstaan van den brand was blijven wachten en voorts is toegeschoten om zoo mogelijk nog goederen te redden.

H. R. 22 April 1862, Concl. conf.

322. Waar eene beschuldiging van medepligtigheid aan brandstichting onder anderen is gesteund op het feit dat de medepligtige den hoofddader uit zijne schuit aan wal heeft gezet, wetende dat hij het huis in brand zou gaan steken, en daarover bij requisitoir ook eene beslissing is verlangd, mag de regter, na verwerping van andere gronden der medepligtigheid, niet nalaten van die daadzaak een onderwerp van zijne beraadslaging te maken.

H. R. 22 April 1862, Concl. conf.

323. *Poging.* — Bij de schuldigverklaring aan poging tot eenig misdrijf, moeten de drie kenmerken worden uitgedrukt, welke vereischt worden, om de poging als de daad zelve te kunnen bestraffen.

a H. R. 5 November 1839, Concl. conf. — *c d* H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf. — *e* H. R. 21 Januarij 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 20 Januarij 1846. — *c* H. R. 17 Februarij 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — H. R. 26 Januarij 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Januarij 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 6 Januarij 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 24 December 1855, Concl. conf. — Zierikzee 1 Februarij 1856.

324. Wanneer door den judex facti als bewezen is aangenomen, dat de handeling des beklaagden bij eene poging tot diefstal is gepleegd ten aanzien van een voorwerp hetwelk hij wist dat hem niet toebehoorde, dan behelst deze beslissing eene genoegzame uitspraak omtrent de aanwezigheid van de arglist.

b H. R. 24 December 1855, Concl. conf.

325. Vermits de wetgever vooraf niet heeft kunnen bepalen, welke feiten en omstandigheden als uiterlijke bedrijven, welke als begin van uitvoering te beschouwen zijn, zoo behoeft bij eene schuldigverklaring aan poging, niet uitdrukkelijk te worden aangeduid, welke feiten of omstandigheden door den regter onder de uiterlijke bedrijven, welke onder begin van uitvoering zijn gerangschikt.

c H. R. 20 Junij 1848, Concl. conf.

326. De bepalingen van de art. 211 en 206 Sv. brengen mede, dat een arrest niet behoorlijk is gemotiveerd met betrekking tot eene strafbare poging tot diefstal, wanneer daarin wordt gevonden, noch eene beslissing over het kennelijk voornemen tot bedriegelijke toeëigening, noch de daadzaken, waaruit de constitutieve vereischten voor de strafbare poging zouden voortvloeijen.

a H. R. 10 April 1855, Concl. conf.

327. Art. 206 en 211 Sv., j° art. 2 C. P. zijn geschonden, èn door niet te onderzoeken noch te beslissen omtrent het aanwezig zijn der omstandigheden, die naar de wet het strafbare eener poging tot misdrijf daarstellen, èn door niet aan te halen noch tekstueel op te nemen het wetsartikel, dat met de daad is toegepast, in casu art. 2 C. P. omtrent poging.

d H. R. 13 December 1859, Concl. conf.

328. Bij schuldigverklaring aan poging tot diefstal wordt niet vereischt de opnoeming van het bepaalde voorwerp, hetwelk de dader heeft willen stelen.

f H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf.

329. Bij eene beslissing dat er geene strafbare poging tot diefstal bestaat, behoeft bij eene beschuldiging van strafbare poging tot diefstal in een onbewoond gebouw door middel van buitenbraak, niet te worden beslist, welk doel de besch. met het gepleegde breken heeft gehad, en evenmin of de braak moedwillig is gepleegd.

f H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

330. Het vereischte, dat bij schuldigverklaring aan moedwilligen doodslag worde beslist, dat de daad is gepleegd volontairement, is niet toepasselijk bij schuldigverklaring aan poging tot die misdaad.

b H. R. 17 December 1844, Concl. conf.

331. Wanneer het opzet om te dooden bij eene beweerde gewelddadigheid is onbewezen verklaard, behoeft de regter in geen onderzoek te treden omtrent de vraag, of de besch. door toevallige van zijn wil onafhankelijke omstandigheden in het volvoeren van zijn voornemen is verhinderd geworden; art. 233 C. P.

H. R. 16 Julij 1872, Concl. conf.

332. De strafbare poging tot doodslag is voldoende in al hare kenmerken uitgedrukt waar de regter heeft aangenomen: dat de beschuldigde een meisje moedwillig heeft aangegrepen, opgeligt en met het bovenlijf over den rand van een put waarin volop water was, naar omlaag heeft geduwd, dat de volvoering van die verdrinking door de komst van een getuige is verhinderd geworden, en dat anders de dood van het meisje het noodwendig gevolg had moeten zijn van de daad der beschuldigde.

H. R. 23 Februarij 1869, Concl. conf.

333. Eene veroordeeling ter zake van poging tot doodslag door verdrinken is niet voldoende gemotiveerd, wanneer daaromtrent alleen wordt gezegd dat de beide beschuldigden vereenigd hebben gepoogd den veldwachter te verdrinken, zonder dat daarbij omstandigheden of handelingen zijn vermeld, waaruit tot het bestaan van het uiterlijk bedrijf en van het begin van uitvoering is besloten.

c H. R. 22 December 1868, Concl. conf.

334. Waar geene beschuldiging bestaat van kindermoord maar slechts van strafbare poging daartoe, kan geen onderzoek te pas komen naar de levensvatbaarheid van het kind, speciaal naar de langere levensvatbaarheid dan 36 uren

welke het kind geleefd heeft, of naar de oorzaak van den dood na die 36 uren.

c H. R. 2 October 1866, Concl. conf.

335. De beslissing, dat het niet dieper toebrengen van den steek is geweest eene toevallige omstandigheid, niet van den wil des van poging tot moord beschuldigden afhankelijk, is voldoende gemotiveerd, wanneer is aangenomen, dat de als bewezen aangenomen misdadige aanleg alleen zijne uitwerking heeft gemist doordien de wonde niet diep genoeg is doorgedrongen.

j H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf.

C.

336. *Bakens en tonnen.* — Een vonnis zondigt tegen de eischen van art. 206 en 211 Sv., door bij de aanklagte ter zake van het afvaren van een baken of ton (art. 1 en 2 Kon. besl. v. 15 Maart 1820, Sb. nº 6) niet bepaaldelijk te onderzoeken en uit te maken of het bevel des schippers tot koersverandering al dan niet met goedvinden van den loods, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend had plaats gevonden.

H. R. 6 April 1864, Concl. contr.

337. *Bankbreuk.* — Verduistering zonder opzet is niet denkbaar, en is ook het opzet voldoende geregtvaardigd, waar de regter op wettige bewijsmiddelen heeft aangenomen, dat het ten laste gelegde feit van verduistering van een Amerikaansch effect wettig is bewezen.

c H. R. 28 November 1871, Concl. conf.

338. Wanneer in zake van bankbreuk geene boeken zijn gehouden welke den waren staat van baten en lasten bij den besch. opleveren, moet, indien de kwade trouw, naar de gegeven beslissing in facto niet van zelf in de aangenomen daadzaken is begrepen, daarover met het oog op art. 402 C. P., jº art. 6, nº 1 der wet v. 10 Mei 1837 (Sb. nº 21), om tot de qualificatie van bedriegelijke bankbreuk te kunnen geraken, bepaaldelijk en op straffe van nietigheid zijn beraadslaagd en beslist.

b H. R. 26 Januarij 1859, Concl. conf.

339. De gefailleerde *koopman*, wiens boeken den waren staat zijner baten en lasten niet opleveren, bedriegelijk bankbreukige kunnende verklaard en als zoodanig vervolgd worden, moet de regter bepaaldelijk eene beslissing geven dat de beschuldigde was koopman; hiertoe is niet voldoende dat achter diens naam wordt gesteld «van beroep koopman, thans in staat »van faillissement.»

b H. R. 27 Januarij 1863, Concl. conf.

340. Wanneer bij eene beschuldiging van eenvoudige bankbreuk, het onderzoek en de beraadslaging niet naar aanleiding der dagvaarding uitsluitend hebben geloopen over den inhoud van een of meer der te voorschijn gebragte boeken en de toetsing daarvan aan de regelen van het Wetb. van Kooph., en alzoo over de vraag, of een of meer dier boeken geregeld waren gehouden, maar meer bepaaldelijk over de vraag, of uit die boeken, bij gemis van andere, behoorlijk de winst en verlies in den door den bekl. gedreven handel kunnen worden nagegaan, of de bekl. in dat opzigt kan worden geacht geregeld te hebben boek gehouden, en mitsdien over een ander feit, dan hem bij dagvaarding was te laste gelegd, dan moet deze beslissing geacht worden niet behoorlijk met redenen te zijn bekleed, vooral wanneer de beraadslaging omtrent dit laatste punt heeft geleid tot het als bewezen aannemen van het te laste gelegde feit.

b H. R. 12 Maart 1856, Concl. tot verw.

341. *Bank van leening.* — Bij de toepassing van art. 411 C. P. wegens het houden van een leenhuis op pand of zekerheid zonder wettige vergunning, behoort te worden beoordeeld de menigvuldigheid der gesloten beleeningen, het bedrag der op goederen gegeven gelden, en de meerdere of mindere tijdsruimte, waarin de handelingen hebben plaats gehad enz. Hieruit volgt dat, wanneer de dagvaarding daaromtrent de omstandigheden en bijzonderheden inhoudt, deze ook in het veroordeelend arrest op straffe van nietigheid moeten worden onderzocht en uitgemaakt.

g H. R. 14 Mei 1856, Concl. tot verw.

342. *Bedelarij.* — Bij een veroordeelend vonnis ter zake van het wanbedrijf van bedelarij (art. 274 C. P.), moet op straffe van nietigheid in facto zijn uitgemaakt en beslist, of iemand is bedelende gevonden in eene plaats, voor welke eene openbare instelling tot wering der bedelarij bestaat.

a H. R. 5 Januarij 1841, Concl. conf. — *f* H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf. — *e* H. R. 8 November 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 26 September 1854, Concl. conf. — *c* H. R. 7 November 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 21 November 1854, Concl. conf.

343. Bij overtreding van art. 274 C. P. door een vreemdeling, moet op straffe van nietigheid in facto worden beslist, of de bekl. aanvraag heeft gedaan om in eene openbare inrigting ter voorkoming van bedelarij, te worden opgenomen, en of hij als vreemdeling is afgewezen.

b H. R. 21 Julij 1846, Concl. conf.

344. *Bederven van onbereide stoffen.* — Wanneer het Hof op grond van regtstreeksch bewijs aanneemt, dat het ten laste gelegd bederven van onbereide stoffen heeft plaats gehad terwijl de bekl. in de fabriek des klagers werkzaam was, en voorts een aantal omstandigheden naar eisch van regten bewezen oordeelt en als zoovele aanwijzingen beschouwt, die te zamen het regtsgeldig bewijs opleveren, dat de bekl. de dader is van de vervalsching en dat hij deze opzettelijk heeft gepleegd, — dan wordt ten onregte beweerd dat het Hof in het onzekere zou hebben gelaten waardoor zijne overtuiging van het opzettelijk handelen des bekl. gevestigd is.

a H. R. 27 Augustus 1872, Concl. conf.

345. *Bedreiging.* — Vermits voor de strafbaarheid eener bedreiging doleus opzet vereischt is, moet een arrest als niet voldoende gemotiveerd worden beschouwd, wanneer het omtrent de feitelijke questie, de bedoeling die de beschuldigde bij het schrijven van den brandbrief zoude gehad hebben, noch heeft beraadslaagd noch beslist, doch alleenlijk in jure heeft uitgemaakt: «dat in het algemeen iedere schrifte»lijke bedreiging met brandstichting in een ge»bouw onder voorwaarde bij het Wetboek van »Strafr. als strafbaar wordt aangemerkt en eene »misdaad op zich zelve daarstelt, onverschillig

»of de schrijver in de daad plan mogt hebben »om de bedreiging uit te voeren, en dat door »zoodanige bedreiging de rust der ingezetenen »wordt gestoord, en het niet afdoet of mede »uit het geschrift is op te maken, dat niet de »ter neêr geschreven bedreiging maar eenig »ander oogmerk tot het schrijven aanleiding »heeft gegeven, daar zoodanig schrijven, onvoor»waardelijk, om het even met welk oogmerk »geschied, in de termen der strafwet valt.»

H. R. 30 Maart 1868, Concl. contr. Adv.-Gen. Römer, die van oordeel was dat de feitelijke beslissing elk onderzoek van den H. R. uitsloot.

346. *Bedrog.* — Tot toepassing van art. 423 C. P., wat betreft «tromperie sur la nature de »toutes marchandises,» wordt vereischt dat bedriegelijk de eene zaak voor de andere is geleverd en het geleverde nimmer is datgene waarvoor het is verkocht. Waar dus op wettige bewijsmiddelen is beslist, dat het voor goud verkochte voorwerp geen goud was en dat de verkooper arglistig heeft gehandeld, kan geen gemis aan de vereischte motieven worden beweerd.

b H. R. 21 Mei 1872, Concl. conf. tevens betoogende, dat niet de hoedanigheid maar het wezen der zaak in aanmerking komt, en dat indien het goud-gehalte minder bedroeg dan de verkooper had opgegeven, het feit zou daarstellen «tromperie sur le titre des matières d'or ou »d'argent;» art. 423 C. P.

347. Bij eene veroordeeling wegens overtreding van art. 423 C. P. moet op straffe van nietigheid niet alleen worden beraadslaagd, of er bedrog door het gebruiken van eene valsche maat is gepleegd, maar ook of dat bedrog aan den bekl. te wijten is.

b H. R. 28 Maart 1848, Concl. conf.

348. *Beleediging.* — In zake van laster moet uit den aard der zaak het doel om te beleedigen geacht worden in de gebezigde uitdrukkingen te zijn opgesloten; de vermelding in het vonnis van de lasterlijke uitdrukkingen moet alzoo voldoende geacht worden ter regtvaardiging van 's regters overtuiging van het aanwezig zijn van boos opzet, en hij is mitsdien bij dit wanbedrijf niet verpligt daarvan afzonderlijk rekenschap te geven.

b H.R. 6 April 1847, Concl. conf. — *b* H.R. 22 Junij 1847, Concl. conf. — *d* H. R. 17 Februarij 1852, Concl. conf.

349. Bij eene schuldigverklaring aan eenvoudige beleediging, moeten de beleedigende uitdrukkingen welke door den bekl. zijn gebezigd, met het oog op art. 206 en 211 Sv., op straffe van nietigheid in het vonnis worden vermeld.

d H. R. 21 December 1841, Concl. contr. hoofdzakelijk op grond dat de beleediging met woorden, op zich zelve beschouwd, de facto eene daadzaak is, geheel afgescheiden van de verdere regtskundige denkbeelden, welke zich aan datzelfde feit kunnen hechten; dat eerst dan wanneer die beleedigingen het criterium van laster in zich dragen, en mitsdien de contraventie een wanbedrijf wordt, al de omstandigheden welke tot verzwaring dienen, naauwkeurig zouden moeten worden vermeld, en naauwkeurig zou behooren te worden omschreven waarin de woordelijke beleedigingen hebben bestaan. — *d* H. R. 7 Maart 1843, Concl. conf.

350. Vermits het beleedigende van gebezigde uitdrukkingen niets anders is dan hare qualificatie, is het ter beoordeeling der qualificatie van zulk een feit gebiedend noodzakelijk dat de gebezigde uitdrukkingen zelve of althans de hoofdzakelijke inhoud daarvan worden opgegeven; een arrest is alzoo niet voldoende gemotiveerd, wanneer daarin feitelijk, zonder die opgave, slechts is uitgemaakt, dat door den bekl. op den tijd en bij de gelegenheid, in de dagvaarding omschreven, zijn gebezigd uitdrukkingen, zoo niet geheel, dan toch wat de strekking betreft, overeenkomende met die, welke daarbij aan hem ten laste zijn gelegd.

e H. R. 19 Junij 1860, Concl. tot verw.

351. Vermits in art. 471, n° 11 C. P. niet enkel scheldwoorden zijn bedoeld maar ook beleedigende uitdrukkingen, en bij gebezigde scheldwoorden het doel om te beleedigen in de toevoeging alleen kan gelegen zijn, terwijl dit niet het geval is waar geene scheldwoorden zijn gebezigd, maar uitdrukkingen waarvan het al of niet beleedigende van de omstandigheden kan afhankelijk zijn, moet in laatstbedoeld geval op straffe van nietigheid het doel om te beleedigen worden onderzocht en daarover beslist.

b H. R. 10 Februarij 1857, Concl. conf.

352. Het verzuim der opname in een vonnis van de woorden, welke het aan iemand te laste gelegde misdrijf van laster zouden daarstellen, is niet gedekt door de verwijzing, in dat vonnis, naar de dagvaarding. De regter moet onderzoeken, of door die woorden daden zijn ten laste gelegd, welke, ingeval zij plaats hadden, dengenen, tegen wien zij geduid zijn, aan lijf- of boetstraffelijke vervolging, of wel enkel aan de verachting en den haat der burgers zouden blootstellen.

N.-Holland 19 Junij 1863.

353. Vermits tot het bestaan der overtreding bedoeld bij art. 471, n° 11 C. P. wordt vereischt dat iemand scheldwoorden heeft geuit zonder daartoe uitgetergd te zijn, moet het al dan niet aanwezig zijn van laatstgemelde omstandigheid in het veroordeelend vonnis op straffe van nietigheid zijn onderzocht en beslist.

a H. R. 16 Mei 1843, Concl. conf.

354. Bijaldien in zake van laster eene slijterij, in den zin der wet, voor eene openbare plaats wordt gehouden, kan de regter, om het kenmerk der openbaarheid aan te duiden, volstaan met de bloote vermelding dat de gebezigde uitdrukkingen in eene aangeduide slijterij zijn uitgesproken; dit klemt te meer, indien niet blijkt dat er eenige sprake is geweest van het uiten der lasterlijke woorden in een ander lokaal van het huis dan waar de slijterij werd uitgeoefend, of op een tijd dat die niet voor een ieder toegankelijk was.

b H. R. 7 Januarij 1857, Concl. conf.

355. Tot het wezen van laster behoort dat de daad op of in eene openbare plaats zij te laste gelegd; het is uit dien hoofde voor den judex facti niet voldoende alleen uit te maken, dat de lasterlijke uitdrukkingen tegen den beleedigde zijn uitgesproken des nachts in eene in het arrest vermelde herberg, en dat die herberg

is eene openbare plaats, maar hij moet tevens op straffe van nietigheid onderzoeken en beslissen op welk uur en in welk vertrek der herberg de bekl. de geïncrimineerde woorden heeft gebezigd, of zulks in tegenwoordigheid van andere personen dan van den beleedigde en diens echtgenoot heeft plaats gehad, en wijders de omstandigheden opgeven, welke van aard zijn om de genoemde herberg, toen die woorden werden uitgesproken, als eene openbare plaats te doen beschouwen.

a H. R. 18 Junij 1856, Concl. conf.

356. Een arrest is niet voldoende met redenen bekleed, wanneer de regter, vermeend hebbende art. 375 C. P. op den bekl. te moeten toepassen, in zijn arrest niet heeft opgegeven eenigen grond, waarom het kantoor van een ontvanger der belastingen, ten tijde deze zitting heeft tot de ontvangst, regtens voor eene publieke plaats zou mogen gehouden worden, noch zelfs heeft uitgemaakt, dat de gebezigde beleedigende uitdrukkingen de te laste legging van eene bepaalde ondeugd behelzen, en er dus redenen voor de toepassing van dit artikel zouden aanwezig zijn.

a H. R. 1 Junij 1847, Concl. conf.

357. Het eenige kenteeken, waaraan de strafbaarheid van aantijgingen tegen getuigen, in strafgedingen door bekl. gedaan, moet getoetst worden, is gelegen in de omstandigheid of die aantijgingen werkelijk tot hunne verdediging hebben kunnen dienen. Hieruit volgt dat dit op straffe van nietigheid in het beklaagd arrest moet zijn onderzocht en beslist.

a H. R. 9 December 1845, Concl. tot verw.

358. *Beleediging van ambtenaren en gezag.* — Even als bij laster in het algemeen, zoo ligt ook in cas van art. 222 en 224 C. P. het doel en de wil om te beleedigen in de gebezigde woorden of gebaarden opgesloten, en kan alzoo van den regter naar de wet niet worden gevorderd dat hij afzonderlijk rekenschap geve van de gronden, waarop zijne overtuiging berust dat het doel om te beleedigen is aanwezig geweest.

b H. R. 22 Junij 1847, Concl. conf.

359. Wanneer al de wetgever in cas van overtreding der wet van 1 Junij 1830 (Sb. n° 15) aan de uitdrukking «boosaardiglijk» niet heeft gehecht eene meerdere kracht van beteekenis dan aan het woord «opzettelijk,» dan moet toch, naar het algemeen voorschrift van art. 206 en 211 Sv., j° art. 1 van genoemde wet, over het aanwezen van dat uitdrukkelijk gevorderd kenmerk der daarbij beteugelde misdrijven, op straffe van nietigheid bijzonder worden beraadslaagd en beslist.

b H. R. 17 Junij 1846, Concl. tot verw.

360. Art 223 v. C. P. staan niet op zich zelve maar moeten in verband met het voorafgaande art. 222 C. P. worden beschouwd. Bij die art. 222 tot 225 zijn niet met straf bedreigd alle woorden, gebaren of bedreigingen, welke eenige minachting, verachting of miskenning van gezag te kennen geven, maar slechts die, waarin is vervat eenige beschimping, smaad of hoon (outrage) welke strekt om des beleedigden eer en kieschheid aan te randen en te kwetsen, en hem daardoor aan de verachting van het publiek bloot te stellen. Hieruit volgt dat op straffe van nietigheid moet worden onderzocht en beslist, waarin de als bewezen aangenomen gebaren en bedreigingen hebben bestaan, en of de daardoor aangedane beleediging de bovenbedoelde strekking heeft gehad.

b H. R. 21 December 1852, Concl. tot verw. — *b* H. R. 28 December 1852. — *a* H. R. 13 Februarij 1855, Concl. tot verw. — *g* H. R. 20 Februarij 1855.

361. Een vonnis is niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer de vordering van het O. M. tot toepassing van art. 224 C. P., zonder te onderzoeken of de geïncrimineerde bewoordingen daarstellen de beleediging, voorzien bij art. 224 C. P., wordt afgewezen, blootelijk uit overweging dat de schatters van het slagtvee niet behooren tot de ambtenaren bij genoemd artikel bedoeld, en de bekl. derhalve niet in de termen van dat artikel valt.

a H. R. 15 April 1846.

362. Om een plaatselijken ambtenaar (marktmeester der vischmarkt) onder de officiers ministériels bij art. 224, j° art. 222 C. P. bedoeld, te kunnen rangschikken, is het op straffe van nietigheid noodig, dat in facto worde beslist over datgeen wat, volgens des regters oordeel, zou moeten geacht worden naar den aard der functiën, aan dien ambtenaar opgedragen, hem, overeenkomstig de aangehaalde artikelen het karakter van bedienend beambte te geven.

b H. R. 28 December 1852, Concl. tot verw.

363. Het arrest is niet behoorlijk met redenen omkleed, wanneer daarbij niet is onderzocht of de ten laste gelegde en als bewezen aangenomen beleediging met woorden en dreigementen aan den Rijks-veldwachter is gedaan in de waarneming of ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening.

e H. R. 20 December 1859, Concl. conf. — *d* H. R. 14 April 1840, Concl. conf.

364. Bij eene vervolging wegens beleediging en wederstand tegen magistraatspersonen of bedienende beambten, moeten op straffe van nietigheid in het veroordeelend arrest worden opgegeven de daadzaken, waarop de gegeven beslissing is gegrond, dat de bedoelde personen waren in de uitoefening hunner functiën; art. 222, 224, 228 en 230 C. P.

b H. R. 10 Junij 1856, Concl. tot verw.

365. Bij eene veroordeeling wegens beleediging van een bedienend beambte in de uitoefening zijner bediening, moet uit het vonnis op straffe van nietigheid blijken niet alleen van de qualiteit van den beleedigde, maar tevens dat hij zich tijdens het gebeurde werkelijk in de uitoefening van zijne betrekking bevond.

b H. R. 12 November 1856, Concl. contr.

366. Ten aanzien van de vraag, of eene beleediging aan een jagtopziener is aangedaan ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening, is een vonnis onvoldoende gemotiveerd, wanneer daaromtrent alleen wordt vermeld, dat de beleediging heeft plaats gehad bij gelegenheid van een gesprek over eene door den bekl. en anderen gepleegde jagtovertreding, zonder dat daarbij tevens is uitgemaakt, dat er werkelijk eene jagtovertreding door den bekl. en andere personen was gepleegd, en evenmin dat

de bekl. deswege door den beleedigden jagtopziener zou zijn bekeurd.

e H. R. 18 Maart 1851, Concl. conf.

367. *Belemmering bij veilingen.* — In een vonnis van veroordeeling wegens belemmering van de vrijheid van bieden bij de openbare toewijzing van roerende goederen, moet worden vermeld, of de belemmering vóór of onder het bieden heeft plaats gehad.

Z.-Holland 5 April 1864, wegens dit gebrek in de motieven vern. Leiden ... (19).

368. *Beurt- en veerschepen.* — Een vonnis van veroordeeling, daarop gegrond, dat een schipper, die anders niet dan bepaalde personen mogt overvaren, tenzij tegen voldoening van de gewone schuitenvracht aan de geregtigden, wel personen zonder zoodanige voldoening heeft overgevaren, bevat geene genoegzame beslissing van de daadzaken, wanneer daarbij niet tevens uitdrukkelijk is gezegd, dat deze personen andere waren dan die, welke hij mogt overvaren.

e H. R. 27 April 1841.

369. *Bevorderen van. zedeloosheid.* — De overweging: « dat uit den aard der door den bekl. » toegelaten handelingen van de in eersten aan» leg gehoorde getuigen (zamenkomst in zijn » huis met mannen) voldoende blijkt dat de bekl. » (ter zake van feitelijk vergrijp tegen de zeden) » ten deze *des bewust* heeft gehandeld, » is voldoende ter regtvaardiging van dat intern feit, ingeval de bedoelde handelingen bij de voorafgaande overwegingen zijn opgegeven; art. 334 C.P.

b H.R. 26 Julij 1872, Concl. conf.

370. Bij telastelegging van opwekking tot onzedelijkheid behoort op straffe van schending van art. 206 en 211 Sv., in verband met art. 334 C.P., de leeftijd der jongelieden te worden vermeld.

N.-Holland 2 Maart 1863.

371. Waar gebleken is dat de meisjes wier onzedelijkheid door den bekl. is bevorderd, den ouderdom van 21 jaren nog niet hadden bereikt, is het voor de toepasselijkheid van art. 334 C.P. niet noodig te beslissen (hoewel deze omstandigheid ter beoordeeling van de mate van straf van belang kon zijn), of de bekl. zich vergewist en geweten heeft, dat zij niet tot dien leeftijd waren gekomen.

b H.R. 26 Julij 1872, Concl. conf.

372. Het feitelijk vergrijp tegen de zeden is voldoende gemotiveerd, wanneer door den judex facti omstandig is opgegeven hoe de besch. de eerste getuige (klaagster) op onkiesche wijze heeft aangegrepen, vastgehouden en gedrukt, en voorts de zedeloosheid en ontuchtige bedoelingen van den dader met name worden uitgedrukt, hoewel die overigens uit den aard dier handelingen blijkbaar volgen.

a H.R. 7 December 1869, Concl. conf.

373. *Bigamie.* — De misdaad van dubbel huwelijk is, even als in den regel elk misdrijf, zonder boos opzet of arglist niet denkbaar. De wet vordert echter niet, dat nopens dit opzet eene uitdrukkelijke beslissing worde gegeven; het is voldoende, dat zulks uit het arrest door de daarin vermelde feiten blijke, zonder dat de regter bovendien rekenschap behoeft te geven van de beweegredenen, waarop zijne overtuiging omtrent het boos opzet of de arglist berust. Vermits de koloniën een deel uitmaken van het Koningrijk, en dus niet met een vreemd land kunnen worden gelijk gesteld, is de regter, bij de voldoende motivering van het bestaan van het in Ned.-Indië door den besch. gesloten vroeger huwelijk, niet gehouden daarbij een regtskundig betoog te leveren over de niet-toepasselijkheid van art. 138 B.W. op de in Ned.-Indië gesloten huwelijken.

a H.R. 27 Mei 1857, Concl. conf.

374. *Bouwreglement.* — Bij art. 471, n° 5 C.P. is de strafbaarheid van het verzuim of de weigering, om bouwvallige huizen te doen herstellen of afbreken, eeniglijk afhankelijk gesteld van eene aanzegging der Regering; derhalve moet op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist of eene te dien aanzien genomen beslissing van Burg. en Weth. door hare strekking en haren inhoud alsmede door het ter kennis brengen daarvan aan den bekl. als eene bij voormeld art. geverderde aanzegging der Regering (sommation de l'autorité administrative) is te beschouwen.

b H.R. 12 April 1859, Concl. conf.

375. Indien bij eene beweerde overtreding van art. 471, n° 5 C.P., in het veroordeelend vonnis eenvoudig is aangenomen, dat de ged. niet heeft voldaan aan eene sommatie van Burg. en Weth. om binnen drie dagen te voorzien in den bouwvalligen staat van een hem toebehoorend perceel, dan is, zonder voor alsnog te beslissen op wie de verpligting, bedoeld bij art. 471, n° 5 C.P. kan rusten, deze opgaaf van redenen niet als voldoende te beschouwen, vooral niet wanneer door den ged. is beweerd dat het perceel hem slechts voor een vierde toekomt, en hij niet binnen drie dagen de toestemming van de mede-eigenaren kan erlangen. Er had naar aanleiding van dat beweren moeten zijn beraadslaagd en beslist over den grond van de bij de dagvaarding veronderstelde verpligting des bekl. om aan de gedane sommatie te voldoen.

b H.R. 3 Mei 1853, Concl. contr. op grond dat art. 471, n° 5 C.P. juist geschreven is voor spoedvereischende gevallen, dat volgens des ged. beweren voor den judex facti zijn mede-eigenaar zich te Parijs bevond, en mitsdien de bekl. had moeten gehoorzamen aan de sommatie van het bestuur, hetwelk de reparatie noodig achtte, behoudens zijn regt tegen den afwezigen mede-eigenaar.

376. *Brandreglement.* — Art. 211, j° art 206 Sv. zijn geschonden, door gemis aan voldoende motieven zoowel ten aanzien van de qualificatie als ten aanzien van de schuld der beklaagden, wanneer deze zijn gedagvaard ter zake dat zij eene hoeveelheid kurk hadden uitgebrand op het Spui te A. terwijl de wettelijke verordening daartoe slechts twee plaatsen aanwijst, alzoo op eene verbodene plaats, en de regter, kennelijk doelende op de verdediging, dat een dier plaatsen tot dit werk niet meer bruikbaar was, de veroordeeling hiermede motiveert, dat de tweede bepaalde plaats overbleef, en na volledige uiteenzetting der daadzaken en opgave der bewijsmiddelen beslist, dat de beklaagden het feit hebben gepleegd en daardoor schuldig zijn aan de hun ten laste gelegde overtreding.

g H. R. 24 Junij 1856. — De Adv.-Gen. achtte

het vonnis voldoende gemotiveerd, en meende, dat de qualificatie (het branden van kurken op eene verboden plaats) lag in de behoorlijk bewezen daad zelve, vergeleken met de bepaling der brandkeur.

377. *Brandstichting.* — Wanneer het opzet zoodanig in de door het Hof aangenomen feiten van moedwillige brandstichting ligt opgesloten dat die zonder opzet niet denkbaar zijn, dan is eene nadere uiteenzetting van gronden voor het bestaan van dat opzet geheel overbodig.

a H. R. 25 October 1870, Concl. conf.

378. Wanneer het geldt een in eene eigene woning plaats gehad hebbenden brand, behoort, ten einde te kunnen aannemen dat die moedwillig is gesticht, uit den aard der zaak niet slechts te zijn uitgemaakt, dat de brand willens en wetens is veroorzaakt, maar moet tevens het misdadig oogmerk bepaald worden uitgemaakt. Dit is echter geheel overbodig, wanneer de brand opzettelijk is gesticht in eens anders woning, vermits alsdan dat opzet van zelf een misdadig oogmerk medebrengt.

d H. R. 2 October 1849, Concl. conf.

379. De uitdrukking in een arrest, dat de brand in den nacht van den.... is ontdekt, heeft kennelijk de beteekenis, dat het gebouw toen brandende was; de omstandigheid dat de brand bij nacht is ontstaan, mag als aanwijzing dienen ten bewijze dat hij met opzet is gesticht.

b H. R. 12 Februarij 1867, Concl. conf.

380. De regter is bij eene veroordeeling ter zake van moedwillige brandstichting met gevaar voor menschenlevens, niet verpligt te motiveren dat door de beschuldigden in het bijzonder was te voorzien dat menschenlevens in gevaar konden gebragt worden.

b H. R. 25 October 1870, Concl. conf.

381. Daar de duidelijke letter van art. 13, n° 5 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), in verband met den aanhef, niets anders zegt, dan dat de doodstraf wordt veranderd in tuchthuisstraf ten aanzien van de misdaad van brandstichting, omschreven in art. 434 en 435 C. P., wanneer, in algemeenen zin, niet te voorzien was dat eenig menschenleven daardoor in gevaar kon worden gebragt, moet deze bepaling noodzakelijk leiden tot de gevolgtrekking dat, zoo het geval, daarbij bedoeld en omschreven, niet bestaat, de straf niet wordt veranderd, maar integendeel art. 434, zoo als het is geschreven, van volle toepassing blijft, te dien effecte dat, wanneer het geval, bedoeld bij art. 13, n° 5, niet aanwezig is, de regter niet behoeft te onderzoeken, of het verlies van menschenlevens door den beschuldigde in het *bijzonder* te voorzien is geweest.

c H. R. 24 April 1855, Concl. conf.

382. *Burengeruchten.* — Voor de qualificatie der feiten als nachtelijk en beleedigend burengerucht, naar art. 479, n° 8 C. P., is het genoeg, dat de regter uit de bewezene omstandigheden van het feit het besluit hebbe kunnen opmaken, dat het gerucht uit zijn aard rustverstorend is geweest, en behoeft dus niet te worden onderzocht en beslist, of al dan niet werkelijk de rust in de gemeente is verstoord geworden.

c H.R. 16 December 1851, Concl. conf.

383. De verklaring in een vonnis, dat de bewezene daadzaken daarstellen de politie-overtreding, waartegen bij art. 480, n° 5 C. P. (rustverstorende bewegingen) is voorzien, kan in den zin der wet niet als eene voldoende qualificatie, of regtskundige waardering van het feit, en als de regtskundige bepaling daarvan, worden beschouwd en aangenomen.

b H. R. 24 Februarij 1846, Concl. conf.

384. *Burgerlijke stand.* — Vermits de art. 55 en 56 C. N. (art. 29 en 30 B. W.) waarnaar in art. 346 C. P. wordt verwezen, alleen bepalen dat de aangiften van geboorten moeten worden gedaan aan den plaatselijken ambtenaar van den burgerlijken stand, en vermits nergens bij de wet het gemeentehuis is aangewezen als bewaarplaats der loopende geboorte-registers, veelmin als uitsluitende bewaarplaats daarvan, kan de regter bij eene beweerde overtreding v. art. 346 C. P., niet volstaan met eenvoudig negatief te beslissen, dat er geene aangifte aan het gemeentehuis is gedaan, maar behoort hij op straffe van nietigheid in facto uit te maken, of er ten deze (volgens het beweren van den bekl. ten woonhuize van den ambtenaar van den burgerlijken stand) door den requirant tempore utili eenige aangifte was geschied, en zoo ja, waar ter plaatse, ten einde daarna hieruit in jure het besluit te kunnen trekken, of de requirant al dan niet art. 346 C. P. had overtreden.

a H. R. 23 November 1852, Concl. tot verw. vern. Friesland 8 Junij 1852. — Cf. *a* H. R. 19 April 1853.

385. *Desertie.* — Bij eene schuldigverklaring aan het wanbedrijf voorzien bij art. 1 der wet v. 12 December 1817 (Sb. n° 33), door het «met »het doel om de desertie te bevorderen,» zonder den persoon voor wien gekocht of ontvangen is, te kennen of te kunnen aanwijzen, koopen, ontvangen of in bewaring nemen van militaire kleeding- of monteringstukken, wapenen, of iets, dat zigtbaar tot de uitrusting of de onderscheidende kenmerken van een militair behoort, — moet het voormeld doel als een kenmerk en bestanddeel van het te last gelegde misdrijf beschouwd worden, en mitsdien op straffe van nietigheid daarover worden beraadslaagd en beslist.

c H. R. 22 Mei 1855.

386. *Diefstal.* — Het is geen vereischte dat de arglist in eene veroordeeling ter zake van diefstal worde gemotiveerd, indien de feiten van dien aard zijn dat die noodwendig daarin ligt opgesloten, en zij daarenboven is ten laste gelegd bij de aanklagt in de dagvaarding vermeld.

b H. R. 8 Januarij 1861, Concl. conf.

387. Het bestaan van arglist is voldoende gemotiveerd, voor zoover zij als intern feit voor bewijs vatbaar is, wanneer zij is aangenomen door de opgegeven wijze van ontvreemding van sommige der ontvreemde voorwerpen en door de vermelding der omstandigheden, waarmede het plegen van andere der ontvreemdingen heeft plaats gehad.

c H. R. 23 Junij 1868, Concl. conf. Adv.-Gen. Smits die zich ten betooge dat de arglist voldoende was gemotiveerd, beriep op de in het vonnis voorkomende uitdrukking: «dat het on»derzoek wettig en overtuigend heeft bewezen,

»dat de beklaagde zich viermalen arglistig van »voorwerpen, welke een ander toebehoorden, »heeft meester gemaakt,» en betoogde dat het onderzoek niets anders kon beteekenen dan de verklaringen van vooraf vermelde getuigen.

288. Uit de feitelijke beslissing, dat de handeling gepleegd is ten aanzien van een voorwerp, hetwelk de beklaagde wist dat hem niet toebehoorde, blijkt genoegzaam, dat arglist aanwezig was.

b H. R. 24 December 1855, Concl. conf.

289. Wanneer in facto zoodanige daadzaken en omstandigheden als bewezen zijn aangenomen, dat daaruit van zelf de arglist bij den diefstal volgt, moet daardoor het arrest worden geoordeeld met genoegzame redenen, ook ten aanzien der arglist, bekleed te zijn; bv. waar het arrest vermeldt het vermist zijn der voorwerpen, het nachtverblijf van den bekl. in de huizing waaruit zij vermist zijn, het door hem heimelijk verlaten van die huizing, en eindelijk het in het bezit van den bekl. zijn van die voorwerpen.

c H. R. 24 Julij 1848, Concl. conf.

290. Bij eene veroordeeling ter zake van diefstal behoeft niet afzonderlijk over het criterium der arglist uitspraak te worden gedaan, indien in facto als bewezen is aangenomen het ontvreemden en zich toeëigenen van het gestolen voorwerp, het verruilen voor een ander en de aanvankelijke ontkentenis van de ontvreemding na de ontdekking.

c H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf.

291. Wanneer een vonnis opgeeft wat omtrent de daadzaken en omstandigheden der zaak, door verschillende bewijsmiddelen ter kennis van den regter is gekomen, en daarna beslist, niet alleen dat er wegneming heeft plaats gehad, maar ook dat die arglistig is geweest, dan draagt reeds het vonnis blijken van een behoorlijk onderzoek en bevat het eene beslissing omtrent het arglistige der wegneming.

d H. R. 27 November 1855, Concl. conf.

292. Bij eene schuldigverklaring aan diefstal bij nacht door meer dan een persoon, door nachtwachts die als zoodanig verpligt waren tegen dergelijke misdaden te waken, of die te bedwingen, moet op straffe van nietigheid blijken, o. a. dat er is beraadslaagd over het arglistige der wijze waarop de bekl. in het bezit van het ten processe vermelde voorwerp zijn gekomen.

b H. R. 16 December 1846, Concl. tot verw.

293. Een vonnis houdende veroordeeling wegens diefstal van te veld staand gras, is niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer daarbij alleen is uitgemaakt, dat de bekl. gras op eens anders grond heeft gesneden, maar omtrent de arglist en het doel om het gras weg te nemen, niet is beslist.

e H. R. 4 November 1856, Concl. conf.

294. Wanneer een bekl. is gedagvaard ter zake van zich op een bepaalden datum te hebben schuldig gemaakt aan het afhakken en vervoeren van elzenhout uit eene weide in de nabuurschap gelegen, en toebehoorende aan een derde, is het condemnatoir vonnis niet genoegzaam met redenen bekleed, indien daarbij niet is onderzocht en uitgemaakt of er in deze eene bedriegelijke wegneming had plaats gehad van goederen aan den bekl. niet toebehoorende.

c H. R. 13 April 1852, Concl. conf.

295. Vooral wanneer de verdediging van den bekl. het bestaan van arglist twijfelachtig maakt, kan aan de ten laste gelegde daad, dat hij is bevonden op de veldgronden van zekeren eigenaar heide te maaijen, en dat hij, in weerwil van de waarschuwing van den veldwachter, heide met een wagen heeft weggehaald en vervoerd, het karakter van diefstal niet worden toegekend, zonder dat de arglist uitdrukkelijk is onderzocht en beslist.

a H. R. 22 Mei 1849, Concl. conf.

296. De aanwezigheid van arglist ligt niet alleen in de geheele toedragt der bewezen feiten opgesloten, maar is ook allezins afdoende in het arrest aangewezen, wanneer door het Hof als bewezen is aangenomen, dat de beschuldigde als schippersknecht in dienst zijnde, uit een kistje, voorhanden in het vooronder van het ook door hem bewoonde vaartuig van zijn meester, arglistig heeft weggenomen en zich toegeeigend een stuk van *f* 2.50.

a H. R. 5 Februarij 1856, Concl. conf.

297. Ingeval het geldt eene veroordeeling wegens diefstal van goederen, welke den eersten bekl. als voerman waren ter hand gesteld, en van eenvoudigen diefstal aan de zijde van den tweeden bekl., en daaromtrent is beweerd door den eersten bekl., dat een paar bossen hout door het rijden, van zijne kar in eenen kuil in den weg zijn gevallen, en hij die, als ze niet zonder hulp weder op de kar kunnende plaatsen, heeft laten liggen, en door den tweeden bekl. dat hij, onderrigt dat er eenige bossen hout op den weg lagen, iemand in zijne dienst zijnde heeft bevolen, die ten behoeve van den eigenaar in zijne schuur te dragen en te bergen, — is aan art. 206 en 211 Sv. niet voldaan met de verklaring dat er arglistig is gehandeld. Tot het wezen van diefstal behoort toch arglist of doleuse intentie, zijnde deze een inwendig feit, dat op zich zelf niet door getuigen kan worden waargenomen, zoodat in de gevallen, waarin de arglist, vooral tegenover de ontkentenis der bekl., niet noodwendig ligt opgesloten in de daad of handeling zelve, deze alleen kan blijken uit de woorden, daden of omstandigheden, die als aanwijzing daarvan dienen, en mitsdien geene schuldigverklaring aan diefstal in zoodanig geval bestaanbaar is, zonder eene met redenen bekleede beslissing omtrent dat kenmerkend vereischte.

a H. R. 1 April 1856, Concl. conf.

298. Bij eene beschuldiging van diefstal door het wegnemen van eenige hoeveelheden gootmodder, asch en vuilnis, toebehoorende gedeeltelijk aan zekere gemeente, en gedeeltelijk aan de personen, door wie of namens wie die speciën in vaten, bakken of andere bergplaatsen waren geplaatst, om door de stadsvuilnisnemers te worden opgenomen, en voorts van medepligtigheid daaraan door het des bewust helen van het gestolene, ligt bij ontkenning daarvan door de beklaagden, de arglist niet noodwendig opgesloten in de als bewezen aangenomen daad of handeling zelve, en moet alzoo daaromtrent bij het veroordeelend vonnis op straffe van nietigheid worden beraadslaagd en beslist.

Eene ongemotiveerde beslissing dat de dader heeft gehandeld arglistig, is niet voldoende.

a b H. R. 17 Februarij 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 4 Januarij 1859, Concl. conf.

399. Wanneer een bekl. teregt staat wegens strafbare poging tot eenvoudigen diefstal, en in het beklaagde vonnis in facto is aangenomen en beslist, dat hij op een bepaalden dag is bevonden aan zekeren dijk met een hakmes de zware takken te hakken uit een wilgenboom, aan zekere stad toebehoorende, moet in het veroordeelend vonnis zijn uitgemaakt, dat daarbij het kennelijk voornemen tot bedriegelijke toeëigening bestond.

c d H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf.

400. Voor de qualificatie van het te laste gelegd misdrijf is niet voldoende eene bloote aanhaling der wetsartikelen welke toepasselijk geacht worden, maar het arrest moet inhouden eene regtskundige definitie der daadzaken waaruit blijkt, dat deze de bijzondere kenmerken van het misdrijf opleveren. Ingeval alzoo ten aanzien der daadzaken is verklaard, dat in zekere maand van het boord van zekere beek, toebehoorende aan een aangeduid persoon, zijn ontvreemd aarde en stompen, en dat dit is gedaan door den 1sten bekl. wetende dat het eens anders eigendom was, en dat de 2de beklaagde zich hieraan medepligtig heeft gemaakt, door misbruik makende van zijne magt als meester, tot het plegen dier daad bepaalden last te geven, en voorts met opzigt tot de qualificatie dezer daadzaken, alleen is gezegd dat in deze van toepassing zijn art. 401, 59, 60 C.P., is de veroordeeling van den eersten bekl. wegens diefstal, en van den tweeden wegens medepligtigheid daaraan niet voldoende gemotiveerd, vermits het Hof zijne uitspraak had behooren te doen voorafgaan door de afzonderlijke beslissing, dat het ontvreemde arglistig (frauduleusement) was weggenomen.

b H. R. 25 Februarij 1845, Concl. conf.

401. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, waar de regter alleen uit de omstandigheid, dat de bekl. op daarbij omschreven tijd, plaats en wijze, uit een aan een ander toebehoorend weiland eene partij aarde heeft gegraven en naar zijn eigen land vervoerd (met verwerping van diens verdediging, dat hij zou hebben weggevoerd aan hem zelven toebehoorende, doch na den verkoop van het weiland door hem achtergelaten asch), het besluit heeft getrokken, dat de eigenaar van dat weiland door de daad van den bekl. is beroofd van eene partij aarde, en dat alzoo die daad is eene bedriegelijke en strafbare ontvreemding, zonder een opzettelijk onderzoek en eene met reden omkleede beslissing aangaande de arglist.

c H. R. 8 Februarij 1848, Concl. conf.

402. Het zich toeëigenen en ten eigen nutte gebruiken van eene aan de longziekte gestorven koe, door hem die in last had haar te begraven, kan niet gezegd worden te zijn diefstal, wanneer niet feitelijk is beslist, dat de toeëigening arglistig is geschied.

b H. R. 24 November 1846, Concl. conf.

403. Bij de wegneming van begraven paarden blijkt de arglist voldoende uit de overweging ten aanzien van de hoofddaders: «dat »het ongeloofelijk is dat zij den medebeschul»digde te goeder trouw hebben kunnen hou»den voor den wettigen beschikker over de op »eens anders goed begraven paarden, en zich »zelven geregtigd om zonder verlof van den »eigenaar de opgraving daarvan bij nacht te »doen;» — en ten aanzien van den medepligtige «dat bij den beklaagde de wetenschap be»stond dat die wegneming tegen den wil des »eigenaars geschiedde en dus misdrijf was.»

b H. R. 27 Februarij 1872, Concl. conf.

404. Indien als bewezen is aangenomen dat een zak, inhoudende eene hoeveelheid schoongemaakte tarwe, in een schaapstalletje op de hofstede van zekeren landman is gevonden, doch niet dat die tarwe arglistig aan dezen is ontvreemd, en alzoo niet blijkt de corpore delicti, dan moet na die negatieve beslissing op dit punt, alle verdere beraadslaging over de qualificatie der daadzaken en over het bewezene der schuld van den besch. noodwendig vervallen, en is de regter niet verpligt zich dienaangaande bij het absolutoir arrest nader uitdrukkelijk te verklaren.

d H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf.

405. Voor de schuldigverklaring aan diefstal is eene beslissing omtrent het arglistige van de wegneming noodig, wanneer die wegneming naar den zamenhang van het gebeurde, welligt meer zou kunnen worden toegeschreven aan de bedoeling, om de mishandeling die met de weggenomen messen had plaats gehad, te bedekken, dan wel om zich die voorwerpen op eene arglistige wijze toe te eigenen.

c H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf.

406. Een vonnis of arrest houdende schuldigverklaring en veroordeeling ter zake van eenvoudigen diefstal, behoeft geene bepaalde omschrijving en aanduiding te bevatten van de wijze waarop dat misdrijf, hetzij als eenvoudige diefstal zonder verzwarende omstandigheden, hetzij als larcin of als filouterie is gepleegd.

c H. R. 8 December 1846, Concl. conf.

407. Er is behoorlijk beraadslaagd en beslist over de vereischten van diefstal, wanneer bij het vonnis, waarvan de gronden door het Hof zijn overgenomen, op de verklaring van eene getuige, in verband met de bekentenis van den beklaagde, en alzoo op wettige bewijsmiddelen, als bewezen is aangenomen, dat door den bekl. de bewuste ketting aan die getuige is verkocht en geleverd, en dat deze op den dag der wegname daarvan den wettigen eigendom had; terwijl op datzelfde middel van bewijs, versterkt door de verklaring van den tweeden getuige, desgelijks als bewezen is aangenomen dat de beklaagde den ketting heimelijk en arglistig heeft weggenomen en zich toegeëigend, waaruit noodwendig volgt, dat zijn beweren, alsof hij dien in bewaring had gegeven en dus eigenaar daarvan was gebleven, als onaannemelijk door den regter is verworpen.

b H. R. 31 October 1865, Concl. conf.

408. Ter regtvaardiging van eene veroordeeling wegens diefstal van goederen, kan de regter niet volstaan met als bewezen aan te nemen, dat de bekl. kort na de ontvreemding en zonder zich te dien aanzien voldoende te kunnen verantwoorden, dergelijke goederen te koop heeft aangeboden, maar moest worden uitgemaakt dat

de te koop aangeboden goederen dezelfde zijn als die welke bij den onderwerpelijken diefstal zijn ontvreemd. Het bewijs daarvan kon zijn gegrond op wettig bewezene, naar 's regters overtuiging die identiteit medebrengende aanwijzingen.

c H. R. 22 October 1845, Concl. conf.

409. Het is voldoende dat het Hof aanneemt, dat de beschuldigde de herkomst van het geld na den diefstal niet heeft geregtvaardigd, zonder dat het noodig is, ieder der onderdeelen van diens verdediging met betrekking tot het bezit van die aanzienlijke somme gelds, na den gepleegden diefstal, afzonderlijk te wederleggen.

a H. R. 30 Julij 1860, Concl. conf.

410. De regter aannemende, dat niet aanwezig waren zekere voorwaarden, waaronder de beklaagde de ontvreemde dranken zijns meesters mogt verkoopen, behoeft niet op te geven, waarin die niet aanwezige voorwaarden bestonden.

e H. R. 31 Augustus 1869, Concl. conf.

411. Bij eene veroordeeling ter zake van diefstal van te hoop staande kwelder, hetgeen volgens het beklaagd arrest is een diefstal van te veld staanden oogst, behoort op straffe van nietigheid feitelijk te worden onderzocht en beslist, wat kwelder eigenlijk daarstelt. Dit is te meer noodzakelijk, omdat noch in art. 16 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), noch in art. 18 dier wet, zoodanig voorwerp als iets, dat ontvreemd kan worden, wordt opgenoemd, en de meest bekende woordenboeken onder kwelder, land verstaan, en daarbij gewagen van kweldergras, als op de kwelder gegroeid, zoodat dit woord niet als algemeen bekend kan worden beschouwd.

a H. R. 17 April 1855, Concl. tot verw.

412. Indien bij het beklaagde vonnis niet voorkomt eene behoorlijke en regtstreeksche beslissing der vraag, of de door de gereq. gestoken plaggen al of niet toebehoorden aan een ander, en evenmin eene uitspraak op de door de gerequireerden gedane vordering tot schorsing moet het beklaagde vonnis uit dien hoofde ambtshalve worden gecasseerd.

H. R. . . . (19).

413. Ypen kneppels kunnen begrepen worden onder de algemeene benaming van hout dat gehakt is, waarvan de diefstal naar gelang van omstandigheden en van den staat waarin, of van de plaats waar dat hout zich bevindt, ingevolge de bepalingen van art. 401 C. P. en van art. 16 en 18 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), met zwaardere of ligtere straffen wordt bedreigd. De regter is alzoo verpligt op straffe van nietigheid in het arrest rekenschap te geven, waarom de zwaardere en niet de ligtere straf is toegepast.

a H. R. 28 Augustus 1860, Concl. contr. vern. Z.-Holland, waarbij was bevest. *a* Dordrecht 2 April 1860.

414. Voor diefstal door meer dan één persoon gepleegd, wordt niet gevorderd dat de ontvreemding zelve door beiden hebbe plaats gehad. Het niet vermelden in het arrest dat de twee besch. aan de eigenlijke berooving hebben deel genomen, en in welk opzigt die deelneming heeft plaats gehad, kan alzoo geen grond tot cassatie opleveren.

d H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf.

415. De stellige onmogelijkheid, dat het arglistig wegnemen van eene hoeveelheid goederen als ten deze is ontvreemd, anders is kunnen geschieden dan door meer dan één persoon, kan voldoende zijn tot de qualificatie van diefstal, door meer dan één persoon gepleegd.

e H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf.

416. Bij eene beschuldiging van diefstal bij nacht moet, op straffe van nietigheid, in het arrest zijn vermeld de tijd waarop het misdrijf heeft plaats gehad, ten einde bij de qualificatie te kunnen verklaren, dat die tijd als nacht moet worden aangemerkt.

a H. R. 15 Januarij 1839, Concl. conf.

417. Wanneer een diefstal wordt gezegd bij nacht te zijn gepleegd, behoeft in het arrest het aannemen van het tijdstip van nacht niet te worden gemotiveerd, indien dit woord ter aanduiding van den tijd maar niet tot qualificatie van den diefstal wordt gebezigd, vermits het geheel onverschillig is of die diefstal al dan niet bij nacht was gepleegd.

d H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 25 Mei 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 30 Mei 1848, Concl. conf. — In tegenovergestelden zin *f* H. R. 24 Junij 1845, Concl. contr.

418. De vraag of een diefstal moet geacht worden bij nacht te zijn gepleegd, is eene quaestio juris, en om die te kunnen beantwoorden of om den H. R. in staat te stellen te oordeelen, of er werkelijk nacht in den zin der wet aanwezig is, moet het tijdstip waarop de diefstal is gepleegd, immers de tijdpunten tusschen welke die naar het gevoelen des regters moet zijn begaan, in facto in het arrest worden vermeld.

c H. R. 6 Mei 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 16 December 1846, Concl. tot verw. — *c* H. R. 20 Julij 1858, Concl. conf.

419. Een arrest van veroordeeling is niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer het dáárop is gegrond, dat aardappelen 's nachts van een stuk land ontvreemd zijn, en degeen, die van dezen diefstal wordt verdacht, dienzelfden nacht is ontmoet, aardappelen wegvoerende, waarvan hij de herkomst niet heeft kunnen opgeven, doch daarbij niet is uitgemaakt, of de aardappelen van dezelfde soort waren als de ontvreemde.

d H. R. 25 Junij 1844, Concl. conf.

420. Indien in eene overweging van het bestreden arrest onder de omstandigheden, die ook uit de bekentenis van den requirant van cassatie zijn gebleken, wordt opgegeven de tijd waarop het misdrijf heeft plaats gehad, nl. diefstal vóór zonsopgang, terwijl uit eene andere overweging blijkt dat de beschuldigde zulks niet heeft erkend, maar integendeel heeft beweerd, dat de zon, toen hij het feit pleegde, reeds was opgegaan, moet de verklaring omtrent den tijd van diefstal in de eerstgemelde overweging voorkomende, als eene overbodige, hoezeer dan ook onjuiste bijvoeging worden beschouwd, waardoor geene wet is geschonden, indien bij eene andere overweging wordt verklaard dat die omstandigheid is gebleken door de verklaringen van twee getuigen, met redenen omkleed. Indien deze getuigen hebben ver-

klaard, dat het feit is gepleegd vóór vier uren 's morgens en het Hof uit eigene wetenschap heeft beslist dat, toen het feit werd gepleegd, de zon eerst opging om vier ure, zoodat de diefstal bij nacht was begaan, kan ook niet worden gezegd, dat op eene meening of gissing van getuigen is regt gedaan.

H. R. 23 Januarij 1872, Concl. conf.

421. Vernietiging van een arrest op grond dat de qualificatie, dat de poging tot diefstal bij nacht zoude zijn gepleegd, niet is gejustificeerd door de tijdsbepalingen in het arrest vermeld, evenmin als de qualificatie van bewoond huis door de als bewezen aangenomene daadzaak, dat de braak was gepleegd aan eene schuur op eene werf.

s H. R. 20 Junij 1843.

422. Een arrest is niet behoorlijk gemotiveerd, wanneer het eenvoudig de beslissing inhoudt, dat de stal waarin diefstal is gepleegd, eene aanhoorigheid van een bewoond huis uitmaakt, zonder daarbij eenige redenen op te geven, waarom die stal tot dat bewoond huis behoort.

c H. R. 24 October 1848, Concl. conf.

423. Waar als door getuigen bewezen is verklaard, dat de omrastering, binnen welke de loods zich bevond, waarvan het lood is gestolen, de woningen en het park in ééne en dezelfde omgeving insluit, is het feit, dat de diefstal is gepleegd in de aanhoorigheid van een bewoond huis, voldoende gestaafd.

c H. R. 14 December 1869, Concl. conf.

424. Bij eene schuldigverklaring aan diefstal door middel van buiten- en binnenbraak, moet in facto zijn uitgemaakt, dat deze verzwarende handelingen hebben plaats gehad ten aanzien van eenig gebouw of woning, gedeelten of aanhoorigheden van dezelve, zoo als die bij art. 395 en 397 C. P. zijn aangewezen.

b H. R. 22 Maart 1848, Concl. conf.

425. Bij eene schuldigverklaring aan diefstal door in- en overklimming, moet op straffe van nietigheid in het arrest zijn uitgemaakt, waarin die inklimming heeft bestaan en door welke bewijsmiddelen die is gebleken.

b H. R. 9 November 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Maart 1848, Concl. conf. — *c* H. R. 20 Julij 1858, Concl. conf.

426. Een veroordeelend vonnis ter zake van diefstal met behulp van inklimming gepleegd, is niet overeenkomstig art. 206 en 211 Sv. genoegzaam gemotiveerd, wanneer is uitgemaakt, dat de daders, na den grendel eener belendende schuur te hebben open geschoven en eene dakpan te hebben weggenomen, langs dien weg in eene andere schuur zijn gekomen, zonder dat men met zekerheid kan opmaken, of zij door het dak, dan wel door de ontgrendelde deur zijn binnengekomen.

e H. R. 7 Februarij 1854, Concl. conf.

427. Bij eene veroordeeling ter zake van diefstal in dienstbaarheid, waarin alleen het laatste gedeelte van art. 386, n° 3 C. P. in aanmerking zou kunnen komen, is het vonnis niet wettig met redenen omkleed, indien niet feitelijk is beslist of de besch. was gewoon te werken in de woning waarin hij den diefstal heeft gepleegd.

b H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf.

428. Bij eene veroordeeling uit krachte van art. 386, n° 3 C. P., is het niet voldoende te beslissen dat de bekl. als knecht bij den bestolen persoon in vaste dienst was, maar moet tevens op straffe van nietigheid zijn uitspraak gedaan op de omstandigheid, in de akte van beschuldiging vermeld, of namelijk de bekl. was in loontrekkende dienst.

a H. R. 2 April 1856, Concl. conf.

429. Het behoort tot de integrerende bestanddeelen van de misdaad waartegen is voorzien bij art. 386, n° 4 C. P., dat de diefstal is gepleegd in de herberg waarin de besch. was ontvangen. Een condemnatoir arrest waarin slechts wordt gewag gemaakt van diefstal in eene herberg, moet derhalve wegens schending van art. 206 en 211 Sv. worden vernietigd.

e H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

430. Voor de schuldigverklaring aan diefstal met geweldoefening wordt een verband tusschen den diefstal en de gepleegde geweldoefening vereischt. In de beslissing dat de besch. aan den bestolene ter gelegenheid van een diefstal moedwillig eene verwonding heeft toegebragt, ligt niet voldoende opgesloten, dat er is gepleegd diefstal met behulp of door middel van geweldoefening.

c H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf.

431. Bij de toepassing van art. 383 C. P. (diefstal op den openbaren weg), moet op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, dat de plaats waar de diefstal is gepleegd, tot de openbare wegen behoort.

b H. R. 27 Augustus 1852, Concl. contr. vern. Utrecht Hof 8 Junij 1852.

432. 's Regters uitspraak is onvoldoende gemotiveerd, wanneer wel feitelijk is beslist dat de beklaagde zekere geldsom op den openbaren weg gevonden en zich arglistig toegeëigend heeft, maar niet dat tijdens hij zich in het bezit er van heeft gesteld, hij het oogmerk had die som aan den wettigen eigenaar te onttrekken en die ten zijnen behoeve aan te wenden, noch of de beweerde diefstal in den zin van art. 383 C. P., in verband met art. 14, n° 3 der wet van den 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), was te houden voor een diefstal op den openbaren weg, zonder geweld of bedreiging.

e H. R. 31 Julij 1866, Concl. conf. vern. N.-Holland 23 April 1866.

433. *Dijk- en polderbesturen.* — Bij eene veroordeeling wegens overtreding der keur van dijkgraaf en hoogheemraden 's lands en groot waterschap van Woerden, gearr. den 17 November 1797, door zonder consent en zonder cautiestelling, uit zeker land zand gebeugeld te hebben (bij die keur met eene boete van *f* 12.» bedreigd), moet op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, of door den bekl. al dan niet van het waterschap het vereischt consent tot het beugelen van zand was verkregen, en of dit consent eenmaal verkregen zijnde, al dan niet, na deszelfs bij het beklaagde vonnis besproken intrekking, alsnog wettig voortduurde.

e H. R. 8 April 1856, Concl. conf. vern. Woerden Kgr. 5 November 1855.

434. Bij eene overtreding van de keur op het verhoogen en onderhouden van de kaden en dammen door dijkgraaf en heemraden van de Schermer van 28 April 1759, is het op straffe

van nietigheid, noodzakelijk in facto te beslissen, of de kade, gelegen aan zeker land, al of niet was behoorende tot de zoodanige, welke moesten dienen tot keering en schutting van het barmsloots- tochtsloots- en gemeene boezem- of vaartwater, aangezien van de beslissing van dat punt de beoordeeling der qualificatie van de daad, en het wel of kwalijk toepassen van de voornoemde keur afhankelijk is.

d H. R. 29 Junij 1841, Concl. conf.

435. Waar bij eene veroordeeling wegens het aftappen van water uit eene vaart zonder vergunning, dat aftappen als bewezen is aangenomen, mag het onverschillig genoemd worden dat dit heeft plaats gehad met eene pomp die reeds bestond bij de invoering van het toepasselijk reglement. De regter is dus niet verpligt over het al of niet bewezene van die omstandigheid eene beslissing te geven.

c H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

436. *Doodslag.* — Tot geleider lage wordt door de wet vereischt het langer of korter opwachten van iemand op ééne of meer plaatsen, hetzij om hem het leven te benemen, hetzij om eenige daden van geweld te plegen. De regter heeft alzoo geschonden art. 211 Sv., door bij eene beschuldiging van doodslag en verwonding, niet voldoende te beraadslagen over de vereischten van de voorbedachte rade en de geleider lage, bepaaldelijk over het langer of korter opwachten der beleedigde personen en het voornemen om geweld op hen te plegen, maar alleen te beslissen, dat de beleedigden de uit de herberg vertrokken personen weldra gevolgd zijn, en dat zij omstreeks 25 treden van die herberg waar de twist tusschen hen en de besch. had plaats gehad, voor de woning van laatstgenoemden gekomen zijnde, hen vonden staan, de eerste met een schietgeweer en de tweede met een stok gewapend.

b H. R. 13 Maart 1855, Concl. conf.

437. Bij eene beschuldiging van strafbare poging tot moord, of moedwilligen doodslag, gepleegd hetzij met voorbedachten rade, hetzij met geleider lage, is het voldoende dat in facto als bewezen is aangenomen, dat die misdaad is begaan voorbedachtelijk en komt het volstrekt niet te pas, bovendien in eene ontwikkeling te treden, waarom de doodslag niet kan geacht worden te zijn begaan met geleider lage.

f H. R. 16 December 1851, Concl. conf.

438. In de qualificatie van een feit als moord (assassinat) ligt opgesloten, zonder dat het noodig is dit meer uitvoerig uit te drukken, dat de doodslag of manslag heeft plaats gehad met voorbedachten rade en met geleider lage.

e H. R. 4 April 1865, Concl. conf.

439. Al mogt ook met opzigt tot den lateren (op den doodslag gevolgden) diefstal, van het oogmerk of de bedoeling daartoe bij den dader, reeds op het oogenblik zelf van den doodslag, niet zijn gebleken, kan de regter evenwel, zonder miskenning van art. 13, n° 3 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), op de gebleken omstandigheden zijne beslissing zoo in facto als in jure gronden, dat de doodslag gestrekt heeft om den daarop gevolgden diefstal voor te bereiden, gemakkelijk te maken en de ontdekking ook van den diefstal te voorkomen.

a H. R. 24 April 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 Februarij 1860.

440. *Drukpers.* — Indien in cas van laster bij geschrifte de geïncrimineerde woorden in het vonnis of arrest met eenige verkortingen zijn overgeschreven, bestaat toch geene schending van art. 206 en 211 Sv., mits uit datgeen wat is overgenomen, zeer duidelijk blijke, wat de beklaagde heeft geschreven, en de H. R. dus volkomen bij magte zij om te beoordeelen, of de aangeklaagde stukken werkelijk laster bevatten.

a H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf.

441. Wanneer de regter aanneemt dat de schrijver van een lasterlijk gedrukt geschrift niet bekend en derhalve de drukker aansprakelijk is, behoeft hij over het bewezene van dit negatieve feit niet te beraadslagen en te beslissen, vermits het voor de strafregtelijke verantwoordelijkheid van den drukker voldoende is, dat de bekendheid van den schrijver zij bewezen.

d H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

442. *Gedistilleerd.* — Voor de veroordeeling wegens het voorhanden hebben van eenen voorraad gedistilleerd is het voldoende dat zij uitgemaakt, dat de beklaagde de wetenschap had nopens het aanwezig zijn daarvan in eene tot zijn molen behoorende kolk, zonder dat behoeft te blijken, sinds wanneer hij daarvan bewust is geweest of op welk tijdstip die voorraad ter plaatse is nedergelegd.

c H. R. 13 December 1864, Concl. conf.

443. *Gemaal.* — De woorden «of gebouwen,» geplaatst achter het woord «grutterijen,» in art. 37 der wet van den 29 Maart 1833 (Sb. n° 3), kunnen wegens derzelver zamenhang niet anders beschouwd worden dan als bij wijze van verkorting te zijn gebezigd, en hetzelfde te beteekenen als de in het voorafgaande artikel voorkomende woorden: «grutterijen en de daarbij behoorende gebouwen;» het is derhalve tot toepassing der strafbepaling van gezegd art. 37 niet voldoende, dat alleen uitgemaakt zij, dat zeker aangehaald meel is gevonden ten huize van eenen grutter, op den zolder eener met zijne woning verbondene schuur, zonder dat tevens is uitgemaakt dat die woning was zijne grutterij.

h H. R. 4 Februarij 1851, Concl. contr.

444. Bij de wet is niet strafbaar gesteld het blootelijk door den molenaar in bezit hebben op zijnen molen van een ongescheurd biljet. Tot daarstelling der overtreding is het een vereischte, dat het biljet strekt of gestrekt heeft tot dekking van, en alzoo behoort bij eenige partij graan die op den molen is ontvangen; derhalve behoort over die omstandigheid door den regter bepaaldelijk te zijn beraadslaagd.

e H. R. 23 October 1849.

445. Een arrest gewezen in eene vervolging ter zake van vervoer van twee zakken roggemeel, ongedekt met eenig biljet, terwijl door den beklaagde werd beweerd dat geen roggemeel vervoerd was, is niet genoegzaam met redenen bekleed, wanneer daarbij is verzuimd eerst in facto uitspraak te doen omtrent den inhoud dier zakken, ten einde daarna in jure hieruit het besluit te kunnen trekken, of die inhoud al

dan niet als meel van rogge, waarvan de wet gewaagt, kan worden beschouwd.

a H. R. 1 Februarij 1853, Concl. contr.

446. *Gemeentebelasting.* — Er kan geen onderzoek nopens de intentie van veroordeelden te pas komen, wanneer de bewezen daadzaken op zich zelve de gepleegde overtreding daarstellen, in casu de overtreding eener plaatselijke belasting-verordening door invoer van sterken drank.

a H. R. 28 September 1841, Concl. conf.

447. Wanneer bij eene verordening houdende belasting op de honden, waakhonden aan eene mindere belasting worden onderworpen, mits zij niet meer dan tweemaal worden gevonden buiten het bewaakte gebouw, behoeft de regter bij de beslissing, dat iemand een belastbaren hond had zonder het vereischte teeken, als bewijs van betaalde belasting, niet te onderzoeken of de hond meer dan tweemaal was gevonden buiten het gebouw dat hij bewaakte.

b H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf.

448. Wanneer in eene bij Kon. besl. goedgekeurde stedelijke ordonnantie, zeker voorwerp, bv. binnenl. gedistilleerd, bepaaldelijk aan den stedelijken accijns is onderworpen verklaard, dan is eene uitdrukkelijke beslissing des regters of eene motivering omtrent het al of niet bestaan van dien accijns daar ter plaatse overbodig.

d H. R. 15 Junij 1847, Concl. conf.

449. Indien bij eene plaatselijke verordening houdende belasting op het binnen- en buitenl. gedistilleerd is bepaald, dat eerst dan in den zin der verordening ontduiking der belasting of poging daartoe plaats heeft, wanneer het ten fine van uitvoer aangegeven gedistilleerd, wat den sterktegraad betreft, meer dan 3 pct. of $^2/_{10}$ graad minder is, dan dat gedistilleerd tijdens de aangifte of aanbieding tot uitvoer werkelijk bevat, dan behoeft, bij de feitelijke beslissing dat het ten uitvoer aangeboden vocht was geen gedistilleerd, en dus de geheele hoeveelheid ontbrak, niet meer uitdrukkelijk te worden uitgemaakt, dat er een verschil van meer dan 3 graden bestond.

b H. R. 16 November 1859, Concl. conf.; — in gelijken zin het om andere redenen vern. Z.-Holland 22 Julij 1859.

450. Een arr. is niet wettig met redenen bekleed, indien in zake van overtreding van een plaats. belasting-reglement, wel in facto is uitgemaakt, dat de stedelijke ambtenaren het aangehaalde vaatje met gedisstilleerd benevens de mand en kruiwagen na de bekeuring hebben doen overbrengen ten kantore van den stadsontvanger, wanneer dit een en ander, vermits ook het Rijk in de zaak betrokken was, is gesteld onder bewaring van den ontvanger der Rijks- In- en Uitgaande regten en accijnsen, maar in het arrest geene beslissing wordt gevonden over hetgeen later ten aanzien van het aangehoudene is voorgevallen, en de bekl. daaromtrent heeft beweerd, dat het in beslag genomene niet onder de bewaring van de daartoe bevoegde autoriteit was gebleven.

c H. R. 6 Maart 1849, Concl. contr.

451. Vermits het voorhanden zijn der beslagbakken volgens art. 13, al. 6 der wet v. 26 Aug. 1822 (Sb. n° 37) op het binnenl. gedistilleerd als een der bestanddeelen voor de branderijen der 5de klasse moet worden aangemerkt, heeft de regter bij eene beweerde overtreding van art. 39, al. 2 dier wet, art. 206 en 211 Sv. geschonden door niet te onderzoeken en te beslissen, of de in des beklaagden suikerwaterstokerij aanwezige vergaarbakken van dien aard waren, dat zij aldaar naar de wet voor beslagbakken konden worden gehouden.

c d H. R. 16 Januarij 1855, Concl. contr. vern. N.-Holland 9 October 1854.

452. Indien wettig bewezen aangenomen feiten duidelijk aantoonen, dat meer dan een half uur na den voor de afstoking aangegeven tijd, ambtenaren der belasting bij hunne komst in eene branderij, de stokerij nog in volle werking hebben bevonden, dan is het niet noodig een nader onderzoek in te stellen naar de sterkte of zelfs de geaardheid van het uit de slang voortkomende vocht.

b H. R. 22 Mei 1861, Concl. conf.

453. Art. 324, j° art. 196 der Alg. wet, aan de ambtenaren geene bevoegdheid gevende, om over de in eene branderij aanwezige, den brander toebehoorende voorwerpen, zonder zijne toestemming tot het nemen of verzamelen van proeven te beschikken, volgt daaruit dat art. 206 en 211 Sv., j° art. 324 dier wet zijn geschonden, wanneer de regter bij eene vervolging krachtens art. 39 der wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. n° 37) tegen een brander der 5de klasse, en ter beoordeeling of er al dan niet eene strafbare verhindering van verpligte en legale werkzaamheden heeft plaats gehad, niet heeft onderzocht en beslist, of de akers of emmertjes door den bekl. of met zijne toestemming door een ander aan 's Rijks-ambtenaren, in tijdelijk gebruik tot het verzamelen van proeven zijn overgegeven; noch of de ambtenaren door de ontweldiging dier voorwerpen zijn verhinderd geworden eene nieuwe hoeveelheid vocht te nemen, ten einde daarvan als proef het noodige gebruik te maken.

c H. R. 16 Januarij 1855, Concl. contr. vern. N.-Holland 9 October 1854.

454. *Gemeenteverordening.* — Indien bij eene veroordeeling wegens ophaling van asch en vuilnis, in overtreding met eene plaatselijke keur waarbij zulks uitsluitend aan een pachter of aannemer is opgedragen, niet in facto is uitgemaakt, of de ophaling al of niet met goedvinden of op verlangen der eigenaren plaats vindt, dan kan dat vonnis niet geacht worden voldoende met redenen te zijn bekleed, vermits die keur, voor zooverre daarbij bedoeld mogt zijn aan de respectieve eigenaren der daarbij opgenoemde voorwerpen, het vrije genot er van en de vrije beschikking er over te ontnemen, in strijd met de Gr.wet en het B. W. inbreuk zou maken op het regt van eigendom.

c H. R. 4 Mei 1852, Concl. tot verw.

455. Indien aan den bekl. is ten laste gelegd, in strijd met art. 101 der algemeene politieverordening van 's Gravenhage, in dienst van den in de dagvaarding genoemden asch-ophaler vuilnis opgehaald en vervoerd te hebben langs den openbaren weg, dan moet ook op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, waarin de handelingen hebben bestaan, waaraan door den regter de benaming van het ophalen

en vervoeren van vuilnis is gegeven, en of hij die daden in dienst van den asch-ophaler heeft verrigt; dit moet als een integrerend deel van het te last gelegde feit worden aangemerkt.

b H. R. 14 April 1858.

456. Ingeval bij eene vervolging wegens niet voldoende herstelling eener goot, is overwogen: dat veeleer in strijd met het beweren des bekl. uit de toepasselijke verordening is op te maken dat de eigenaren der perceelen ook eigenaren der goten zijn, vermits hun de last tot het aanleggen en onderhoud daarvan wordt opgelegd, zoo is dat niets anders dan eene loutere veronderstelling en is daarmede aan art. 206 en 211 Sv. niet voldaan vermits wel aan de eigenaren verpligtingen kunnen worden opgelegd die in het algemeen belang de vrije en volledige uitoefening der regten van eigendom beperken, doch overigens, waar de gemeente zelve is eigenares der goten loopende langs de eigendommen der ingezetenen, ook op haar de last van het onderhoud rust, behoudens de wettige verpligtingen van anderen.

c H. R. 7 December 1869, Concl. contr. betoogende dat, al mogt de goot in questie gemeente-eigendom zijn, de verordening teregt is toepasselijk verklaard.

457. Wanneer bij eene gemeente-verordening is bepaald, dat alle publieke vrouwen op de daarbij bedreigde straf zullen verpligt zijn zich minstens eenmaal per week aan een geneeskundig onderzoek te onderwerpen, is voor de toepassing der straf niet voldoende de beslissing dat de beklaagde is eene publieke vrouw, maar moet tevens zijn uitgemaakt, dat zij zich niet tot bovengemeld onderzoek heeft aangeboden.

a H. R. 22 December 1863, Concl. conf. — Bij dit arrest werd de zaak verwezen naar het Hof van Overijssel, dat de beklaagde schuldig verklaarde. Dit arrest werd vern. bij *a* H. R. 26 April 1864, met verwijzing der zaak naar het Hof in Gelderland, en daar werd de beklaagde wederom veroordeeld bij arr. van 7 Junij 1864.

458. *Geneeskunde.* — Door veroordeeling ter zake van uitoefening der geneeskunst door het verleenen van genees- en heelkundigen raad als bedrijf, zonder naar aanleiding der dagvaarding te beraadslagen en te beslissen omtrent de onbevoegdheid daartoe, zijn art. 206 en 211 Sv. geschonden.

H. R. 19 Maart 1867, Concl. conf.

459. Op grond dat de instructie voor heelmeesters niet is een algemeene maatregel van inwendig bestuur van den Staat, die, om voor de ingezetenen des Rijks verbindend te zijn, door eene plaatsing in het Staatsblad moet worden bekend gemaakt, maar eenvoudig voorschriften bevat die door heelmeesters ten platten lande moeten worden nageleefd, moet bij eene beweerde overtreding dier instructie, op straffe van nietigheid worden onderzocht en beslist, of zij bij zijne toelating tot uitoefening der genees- en heelkunde is gebragt ter kennis van den beklaagde.

a H. R. 25 Julij 1857, Concl. tot verw.

460. Vermits de beoordeeling der vraag, of en in hoeverre een geadmitteerd plattelandsheelmeester bevoegd is inwendige ziekten te behandelen, afhankelijk is van de regelingen hieromtrent bij de instructie voor de heelmeesters ten platten lande bij Kon. besl. v. 31 Mei 1818, n° 63 gemaakt, zoo heeft de regter, door te verklaren dat de gedachte instructie niet wettiglijk bestaat, zonder daaromtrent in eenig nader onderzoek of ontwikkeling te treden, of zijn gevoelen omtrent de niet-wettigheid van het bestaan met redenen te bekleeden, art. 206 en 211, j[is] art. 227 en 247 Sv. geschonden.

a H. R. 18 Februarij 1857. — De Adv.-Gen. Gregory was, in strijd met de jurisprudentie van den H. R., van oordeel, dat voormelde instructie niet verbindend was, doch concludeerde tevens, voor het geval die instructie als verbindend werd beschouwd, tot vern. van het betrekkelijke vonnis, als zijnde daarbij niet uitgemaakt of op de questieuse plaats — Vlissingen — al dan niet medicinæ doctores waren gevestigd, en of de bekl. zich al dan niet tot de *eerste* behandeling had bepaald.

461. Ter toepassing van de boete bij de wet v. 12 Maart 1818 (Sb. n° 16) bedreigd op de onbevoegde uitoefening der inwendige geneeskunde, is niet voldoende de verklaring, dat er inwendige geneesmiddelen zijn voorgeschreven, maar behoort daartoe bepaaldelijk te worden onderzocht of, en uitgemaakt dat er eene inwendige ziekte behandeld is.

b H. R. 12 Junij 1849, Concl. tot verw.

462. Wanneer er sprake is van het uitoefenen der geneeskunde door een geheel daartoe onbevoegd persoon, behoort bij die als welbewezen aangenomen omstandigheid niet daarenboven te worden uitgemaakt, wat hier tot de uitoefening der inwendige geneeskunst, en wat tot die der heelkunst of uitwendige geneeskunst zou hebben behoord.

a H. R. 8 November 1859, Concl. contr.

463. Na de beslissing, dat de beklaagde onbevoegd was hier te lande eenigen tak der geneeskunde uit te oefenen, is er niet nog eene afzonderlijke beslissing noodig, welke tak ten deze was uitgeoefend.

b H. R. 14 October 1863, Concl. conf.

464. Indien den bekl. is ten laste gelegd het weigeren eener visitatie aan de leden der geneeskundige commissie, onder de valsche voorgevens, dat hij de geneeskundige praktijk als plattelands-heelmeester niet meer uitoefende, dan moet op straffe van nietigheid worden beslist over des beklaagden wezenlijk of vermeend beroep van plattelands-heelmeester, en tevens worden uitgemaakt door welke valsche voorgevens de leden der geneeskundige commissie zouden zijn misleid of waarin die misleiding zou hebben bestaan. Die beslissing is vooral noodzakelijk uit hoofde bij art. 2 der wet v. 12 Julij 1821, houdende verordeningen omtrent het gebruik der Pharmacopoea Belgica (Sb. n° 7), wordt strafbaar gesteld het zich door eenige uitvlugten hoegenaamd onttrekken aan de daarbij vermelde visitatie.

b H. R. 16 April 1850, Concl. conf.

465. *Godsdienst.* — Om iemand schuldig te kunnen verklaren wegens overtreding der wet van 1 Maart 1815 (Sb. n° 21), moet noodwendig worden beraadslaagd en uitspraak gedaan over de vraag, of de dag, waarop de overtreding zou hebben plaats gehad, behoort tot die algemeen

erkende en gevierde Christelijke feestdagen (Hemelvaartsdag), op welke de Zondagswet moet toepasselijk geacht worden.

a H. R. 4 Mei 1847.

466. Bij eene klagte ter zake van overtreding van art. 1 der wet v. 1 Maart 1815, moet worden onderzocht nopens de noodzakelijkheid van den verrigten arbeid, nopens de toestemming van het plaats. bestuur en nopens de vraag, of de bewezene daadzaken de kenmerken van openbaren arbeid medebrengen; één en ander betrekkelijk de vraag, of de rook uit den schoorsteen eener fabriek komende, en het zien stoken binnen 's huis, inwendigen of openbaren arbeid aanduidt.

b H. R. 19 Maart 1856, Concl. contr. — Cf. Overijssel 10 Mei 1856, waaraan, met vernietiging van het betrekkelijke vonnis, de zaak werd verwezen, — zijnde dat arrest wederom vern. bij *a* H. R. 29 October 1856.

467. Bij eene schuldigverklaring aan overtreding van art. 3 der wet van 1 Maart 1815, ter zake van het spelen met dobbelsteenen om geld, in het openbaar op de publieke straat, binnen eene gemeente, op een Zondag, gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefening bestemd, moet door den regter in facto worden uitgemaakt, dat binnen de bedoelde gemeente, ten tijde en ure toen dat te laste gelegde feit heeft plaats gehad, openbare godsdienstoefening werd gehouden.

b H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf.

468. De op wettig bewijs gegronde feitelijke beslissing, dat de requirant door zijne handelingen de openbare godsdienstoefening heeft gestoord, bevat alles wat tot het kenmerk van het misdrijf van art. 261 C. P. wordt gevorderd; de regter behoeft niet in een onderzoek te treden, of de handelingen van den requirant al dan niet in strijd zijn met de huishoudelijke bepalingen betrekkelijk de openbare godsdienstoefening.

f H. R. 29 Junij 1863, Concl. conf.

469. *Gouden en zilveren werken.* — Een arrest, houdende veroordeeling ter zake van het door een fabrikant en winkelier in gouden en zilveren werken bedriegelijk inzetten, aanvoegen of overbrengen van Rijks-stempelmerken voor gouden en zilveren werken in, aan of op andere werken dan die, waaraan zij oorspronkelijk zijn aangebragt, is niet voldoende met redenen omkleed, wanneer, na vermelding der verschillende getuigenverhooren, geene bepaalde beslissing wordt gegeven, of er werkelijk *Rijks*-stempelmerken (maar eenvoudig stempelmerken), en welke dan, op bovengemelde wijze waren ingezet.

a H. R. 27 Januarij 1863, vern. een arr. v. N.-Holland. — Cf. *a* H. R. 29 Junij 1863, verw. de cass. tegen het op de uitgesproken verwijzing gevallen Utrecht Hof 27 April 1863.

470. *Hand- en spandiensten.* — Indien bij een plaatselijk reglement op de hand- en spandiensten tot de strafbaarheid van het verzuim wordt vereischt, dat het begaan zij door een hoofd des huisgezins en dat er hebbe plaats gehad eene behoorlijke en tijdige oproeping, moet op straffe van nietigheid omtrent die beide punten behoorlijk worden beraadslaagd en beslist.

c H. R. 25 Maart 1851, Concl. conf.

471. Bij eene beweerde overtreding van een plaats. reglement op de hand- en spandiensten, door het niet-praesteren van boerwerken, moet op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, dat het feit betrof een weg of ander voorwerp tot de gemeente behoorende, waaromtrent alzoo de verpligting tot boerwerken voor den bekl. bestond of kon bestaan.

c H. R. 26 Mei 1857, Concl. tot verw.

472. *Herbergen.* — Bij eene veroordeeling ter zake van zich na het bepaalde uur in eene tapperij te hebben bevonden, moet ter beoordeeling van de toepasselijkheid der uitzondering ten aanzien van sommige personen, in 's regters vonnis een bepaald onderzoek gedaan zijn of de beklaagden waren gelaghoudende personen.

b H. R. 3 Mei 1870, Concl. conf.

473. Een vonnis waarbij beklaagden, die gedagvaard zijn ter zake van zich na den daartoe gezetten tijd in eene herberg te hebben opgehouden, van alle regtsvervolging zijn ontslagen, is niet genoegzaam gemotiveerd, indien daarbij op de verdediging der beklaagden niet is onderzocht, of de plaats waar zij zich bevonden geene herberg maar eene societeit was, en het ontslag van regtsvervolging op andere door hen aangevoerde doch in casu door den H. R. verworpene middelen is gegrond.

d H. R. 7 Februarij 1843.

474. Wanneer feitelijk vaststaat, dat het lokaal waarin de beklaagden, terwijl zij aldaar bevonden zijn, zich na gezetten tijd hebben opgehouden, als tapperij voor het publiek was opengesteld, behoeft de regter niet te onderzoeken en uit te maken of de beklaagden waren leden der societeit die op andere avonden aldaar gehouden werd. Ook op die leden is de verordening van toepassing.

b H. R. 7 Maart 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Hulst Kgr. 10 December 1870.

475. Waar blijkens het audiëntie-blad door den beklaagde ter zake van verblijf in eene herberg, in strijd met de toepasselijke gemeente-verordening, de verdediging is gevoerd, dat hij zich niet bevond in eene herberg maar in eene societeit waarvan hij lid was, ook bewijzen daarvoor zijn bijgebragt en de verklaringen der getuigen daarover hebben geloopen, moet daaromtrent eene beslissing bij het vonnis gegeven worden. Daartoe is niet voldoende de overweging dat de beklaagde « bevonden is onder drink-» gelag in de herberg van W. H. Meijer te Wit-» marsum. »

c H. R. 24 October 1871, Concl. conf.

476. Art. 211 Sv. is geschonden, indien bij eene aanklagte en veroordeeling ter zake van overtreding van art. 160 van het politiereglement der gemeente Groningen, gearr. den 11 November 1822, niet is onderzocht en uitgemaakt, of de beklaagde, die als tapster was gepatenteerd en gedagvaard, werkelijk behoorde tot de bij gezegd artikel van het reglement vermelde houders van bierherbergen en jeneverkroegen.

c H. R. 4 April 1848, Concl. conf.

477. Art. 206 en 211 Sv. moeten geacht worden te zijn geschonden, indien niet is beraadslaagd en in facto beslist over daadzaken, welke vereischt worden om de overtreding, waaraan

de beklaagde is schuldig verklaard daar te stellen — in casu, dat hij houder was van eene herberg, koffijhuis of societeit, welke hij in strijd met het bestaande reglement niet op het bepaalde uur zoude hebben gesloten.

l H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

478. Indien bij eene beweerde overtreding van art. 3 der wet van 1 Maart 1815 (Sb. n° 21), door het niet gesloten houden der tapperij gedurende den tijd voor de godsdienstoefening bestemd, de bekl. beweert dat hij gepatenteerd houder van eene societeit is, dan moet dit feit op straffe van nietigheid worden onderzocht en beslist.

a H. R. 28 April 1840.

479. Waar het ingevolge art. 5, litt. *d* van het politie-reglement op de rivieren en kanalen in de Prov. Groningen v. 8 November 1859 de vraag gold, of de tapperij en herberg door den beklaagde daar ter plaatse werd gehouden, waar hij zijn beroep als verlaat-meester uitoefende, heeft de Regtbank door dit niet te beslissen, verzuimd in een onderzoek te treden van feiten waarvan de qualificatie van het ten laste gelegde feit moest afhangen.

b H. R. 23 April 1861, Concl. contr.

480. *Honden en kwaadaardige dieren.* — De beslissing omtrent de qualificatie der daadzaken, welke door den regter geoordeeld worden het misdrijf daar te stellen, behoort in te houden de regtskundige benaming dier daadzaken, en daaruit moet kunnen blijken, dat ze de bijzondere kenmerken van het misdrijf opleveren. Daaruit volgt dat, wanneer iemand is gedagvaard ter zake dat zijn hond, zonder dat hij het dier tegenhield, zeker aangeduid persoon heeft aangevallen en vervolgd, tot schuldigverklaring en veroordeeling niet voldoende is de algemeene verklaring, dat die daadzaken eene overtreding daarstellen, waartegen is voorzien en die strafbaar is gesteld bij art. 475, n° 7 C. P., zonder dat daarbij eene der onderscheidene overtredingen, welke genoemd art. 475, n° 7 bestraft, als de regtskundige benaming der bewezen daadzaken is aangewezen.

a H. R. 28 Februarij 1854, Concl. tot verw.

481. Vermits het losloopen van honden op alle plaatsen en onder alle omstandigheden niet van zelf valt in de termen van art. 471, n° 7 C. P., zoo volgt hieruit, dat op straffe van nietigheid moet worden onderzocht en beslist of de losloopende hond, die iemand heeft aangevallen en vervolgd, is te beschouwen als vallende in de categorie van kwaadaardige honden (animaux malfaisants) en of die heeft omgezworven, immers in den zin der wet losgeloopen (divagué).

d H. R. 11 October 1853, Concl. tot verw. — *d* H. R. 10 October 1854, Concl. conf.

482. *Hulp en diensten.* — Op de aanklagte van als hoofd des huisgezins niet te hebben voldaan aan de oproeping van wege den burgemeester der gemeente om persoonlijk dienst te doen bij het blusschen van een veenbrand, noch zijne dienst te hebben doen waarnemen, moeten onderzocht en uitgemaakt worden des beklaagden hoedanigheid van hoofd des gezins, het bestaan van *veen*brand en de verdere vereischten, waardoor die aanklagte in de toepasselijke verordening wordt gekenmerkt, bij tegenstelling van de overtreding van art. 475, n° 12 C. P.

b H. R. 19 Januarij 1869, Concl. impl. conf.

483. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, indien door den regter niet is beraadslaagd noch uitspraak gedaan omtrent zoodanige door het O. M. gestelde en door den beklaagde ontkende daadzaken, waarvan in het systema van beide partijen, afhankelijk is de verpligting des bekl. om opgeroepen zijnde ten dijk te komen, en waarvan de weigering of het verzuim tot de vervolging heeft geleid.

b H. R. 24 Maart 1846, Concl. conf.

484. *Inkwartiering.* — De strafbaarheid van weigering van inkwartiering is ingevolge de bepalingen van het reglement van 11 Julij 1807, op de kazernering der troepen, afhankelijk van de vraag of de beklaagde daartoe al dan niet gehouden was; de regter is daarom op straffe van nietigheid verpligt, de daadzaken omtrent de beweerde ongehoudenheid, bv. de omstandigheid dat de beklaagde bij anderen alleen eene kamer bewoonde, te onderzoeken en zijne beslissing dienaangaande in het arrest op te nemen.

c H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf.

485. *Jagt en visscherij.* — Wanneer in de dagvaarding ten laste wordt gelegd het schieten met het doel om wild te bemagtigen, stellen laatstgemelde woorden geene qualificatie daar, maar een bestanddeel van het feit, zoodat de regter daarover bepaaldelijk moet beraadslagen en beslissen.

b H. R. 12 April 1865, Concl. contr.

486. Art. 206 en 211 Sv. kunnen niet geacht worden te zijn geschonden, noch eene veroordeeling niet met redenen te zijn bekleed, wanneer de regter het feit van jagen afleidt uit de omstandigheden, dat een beklaagde, in een griend, alwaar hij schieten kon, met zijn geweer heen en weer liep, een geluid makende zoo als bij jagers gebruikelijk is, als men wild uit een griend wil opstooten, dat des bekl. hond in die griend zoekende rondliep, en dat de beklaagde zijn geweer met gespannen haan droeg op jagerswijze, ten einde terstond tot schieten gereed te zijn.

H. R. 27 November 1850.

487. Bij het motiveren van een vonnis houdende veroordeeling ter zake van te hebben gejaagd op verboden tijd, kan de regter niet volstaan met de opgave van daadzaken, waaruit alleen blijkt dat de beklaagde met geweer en hond heeft gegaan, en niet dat hij eene poging heeft aangewend om wild op te sporen, te bemagtigen of te dooden.

j H. R. 19 Junij 1855, Concl. tot verw.

488. Ter toepassing van art. 15, litt. *c* der jagtwet (1852), dat de geoorloofde jagtbedrijven o. a. zijn: met geweer en met of zonder staande honden of brakken, moet vooraf feitelijk beslist worden dat de jager van een geweer heeft gebruik gemaakt.

b H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 12 Februarij 1855, waarbij was bevest. 's Gravenhage Kgr. 21 December 1854; — cf. Z.-Holland 21 Junij 1855, waaraan de zaak werd verwezen.

489. Eene veroordeeling ter zake van in ge-

sloten jagttijd te hebben gejaagd, is voldoende geregtvaardigd met de omstandigheden, dat de beklaagde zich in den zeer vroegen Zondagmorgen in het veld heeft bevonden, dat hij een geweer bij zich droeg op eene wijze dat er bij het plotseling ontstaan van behoefte, onmiddellijk gebruik van kon gemaakt worden, dat hij langzaam voortging langs de sloot eener weide en rondgluurde in het daarnaast staande houtgewas, dat hij op het zien van een opziener der jagt op de vlugt gegaan is en gepoogd heeft op logenachtige wijze een alibi op te geven. Gelijk wel vereischt is bij eene aanklagte van zich met geladen schietgeweer in het veld te hebben bevonden, behoeft ten deze niet te worden onderzocht of het geweer geladen was.

b H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

490. Bij eene veroordeeling ter zake van in gesloten jagttijd te hebben gejaagd, behoeft de regter niet te onderzoeken of de beklaagde al dan niet eene buitengewone magtiging bezat, gelijk in art. 26 der jagtwet is bedoeld, wanneer op die omstandigheid geen beroep heeft plaats gehad.

b H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

491. Bij overtreding van art. 20 der wet van 6 Maart 1852, moet op straffe van nietigheid in facto zijn uitgemaakt, niet alleen dat iemand met schietgeweer, valken, havikken of honden in het veld buiten openbare wegen en voetpaden is gekomen, maar ook dat hij dit heeft gedaan òf in open jagttijd zonder de vereischte jagtakte, òf dat het is geschied in gesloten jagttijd, en zonder dat hij in het eene of in het andere geval voorzien was van de buitengewone magtiging, bij art. 27 dier jagtwet bedoeld (art. 20 der wet van 1857).

a H. R. 25 Februarij 1856, Concl. conf. vern. Arnhem 6 November 1855. — Cf. Gelderland 1 April 1856, waaraan de zaak werd verwezen. — *a* Oostburg Kgr. 13 November 1854.

492. Voor de toepassing van art. 42, litt. *a* der wet van 6 Maart 1852, is het niet genoeg dat bij de dagvaarding en het vonnis als beroep van den beklaagde wordt opgegeven de betrekking van opziener der jagt en visscherij, maar behoort op straffe van nietigheid uitdrukkelijk te zijn uitgemaakt, dat hij, tijdens het plegen van het hem ten laste gelegde feit, die betrekking bekleedde (art. 41 der wet v. 1857).

a H. R. 25 Februarij 1856, Concl. conf. vern. Arnhem 6 November 1855; — cf. Gelderland 1 April 1856.

493. Tot schuldigverklaring aan het uitoefenen van jagtbedrijf met schietgeweer, in gesloten jagttijd en zonder buitengewone magtiging, op eenen Zondag, moet ook afzonderlijk worden beslist omtrent het kenmerk, dat het feit gepleegd is in gesloten jagttijd.

c H. R. 24 Februarij 1857.

494. Voor eene behoorlijke qualificatie en schuldigverklaring ter zake van het schieten van waterwild (art. 15, litt. *d* der jagtwet), behoort te zijn uitgemaakt of de jagt al of niet gesloten was.

c H. R. 18 Julij 1859.

495. Tot schuldigverklaring aan het zich bevinden in het veld buiten openbare wegen en voetpaden met een geladen geweer, zonder van buitengewone magtiging te zijn voorzien, in gesloten jagttijd, op Zondag, en het bij die gelegenheid opgeven van eenen valschen naam, moet noodwendig worden overwogen omtrent het al of niet bezitten door den beklaagde van eene buitengewone magtiging en omtrent de omstandigheid, dat ten tijde van het gebeurde de jagttijd gesloten was.

a H. R. 28 October 1863, Concl. conf.

496. Bij veroordeeling wegens het jagen op eens anders grond moet de regter tevens onderzoeken, of dit is geschied zonder verlof van den eigenaar en zonder permis de port d'armes de chasse.

a H. R. 2 Maart 1852, Concl. conf.

497. Wanneer iemand is beklaagd van het jagen zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar of regthebbende, en hij zich op zulk eene vergunning beroept, dan moet op straffe van nietigheid (daargelaten of dit door den burgerlijken dan wel door den strafregter zou moeten worden beslist) worden onderzocht of die vergunning door den daartoe bevoegden persoon was afgegeven.

c H. R. 18 September 1855, Concl. impl. conf.

498. Met het oog op art. 2, j° art. 18 der wet van 6 Maart 1852 (art. 2, j° art. 18 der wet van 1857), bestaat er schending van art. 206 en 211 Sv., wanneer de regter, in eene strafvordering wegens het jagen op een Zondag en wegens het niet voorzien zijn van een schriftelijk bewijs van de eigenaars of regthebbenden, omtrent dit laatste geen onderzoek heeft ingesteld.

c H. R. 3 Junij 1856, Concl. conf.

499. Tot constatering van het feit van te hebben gejaagd in publiek jagtveld, terwijl de permissie slechts gold voor geregistreerde jagt, moet in het vonnis feitelijk beslist worden, waarin heeft bestaan de door den beklaagde uitgeoefende jagt, of de plaats was publiek jagtveld en welke akte of permissie de bekl. heeft gehad.

a H. R. 25 Junij 1850, Concl. conf.

500. Eene veroordeeling ter zake van overtreding van art. 18, n° 5 der jagtwet (van 1814), waarin geene vermelding voorkomt, op welken afstand van de kooi de beklaagde jagende is bevonden, is niet genoegzaam met redenen bekleed. Een zoodanig verzuim kan niet worden aangevuld of gewettigd, doordien in het vonnis is vermeld, dat de opziener der jagt zich vooraf had overtuigd, dat de palen der eendenkooi, althans in den omtrek waar de beklaagde joeg, behoorlijk waren geplaatst, vermits die vermelding niet anders bevat, dan de opgave van eene persoonlijke meening, welke niet als wettig bewijs kan gelden, en die meening kennelijk doelt op den afstand tusschen de geplaatste palen onderling.

c H. R. 7 December 1847, Concl. tot verw.

501. Een vonnis houdende veroordeeling ter zake van het jagen binnen de afpaling eener behoorlijk afgepaalde eendenkooi, moet inhouden eene feitelijke beslissing, of de eendenkooi op den vereischten afstand «behoorlijk was af-»gepaald,» en of de beklaagde heeft gejaagd binnen zoodanigen verboden en behoorlijk afgepaalden afstand.

a H. R. 25 Junij 1850, Concl. conf.

502. Wanneer iemand wordt veroordeeld ter zake dat hij jagende is bevonden in het publieke jagtveld, zonder behoorlijk consent daartoe te kunnen vertoonen, en zonder vergezeld te zijn van dengenen, dien hij als zijnen gastheer opgeeft, dan moet op straffe van nietigheid uit het vonnis blijken, of de door hem bedoelde gastheer zelf tot de jagt gequalificeerd was, of de bekl. wezenlijk destijds bij hem was gelogeerd, en of zij te zamen ter jagt waren uitgegaan.

j H. R. 28 Junij 1842, Concl. conf. vern. Assen 6 April 1842, waarbij in substantie was bevest. Assen Kgr. 11 Februarij 1842.

503. Bij eene veroordeeling ter zake van het uitgraven of delven van konijnen op eens anders grond, zonder de tegenwoordigheid of het schriftelijk bewijs van toestemming van den eigenaar of regthebbende, moet mede uit het vonnis blijken, dat de regter, met het oog op de door den beklaagde bijgebragte verdediging, heeft onderzocht wat er was van de ordonnantie waarop hij zich beriep, als daargesteld krachtens art. 28, al. 2 der jagtwet.

a H. R. 8 Januarij 1861, Concl. conf.

504. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, wanneer de regter bij eene beweerde overtreding van art. 16 der wet van 13 Junij 1857 (Sb. n° 87) zich in zijn vonnis slechts in regtskundige beschouwingen over klopjagt begeeft, zonder met het oog op de dagvaarding te beraadslagen en te beslissen over de wijze waarop de jagt is uitgeoefend.

b H. R. 10 Februarij 1858.

505. Wanneer iemand is gedagvaard ter zake van onbevoegde uitoefening der lange jagt, en hij te dier zake wordt veroordeeld, op grond dat wettig en overtuigend is bewezen, dat hij de lange jagt heeft uitgeoefend, doch zonder dat er eenig blijk voorhanden is van onderzoek en beslissing, of de beklaagde werkelijk met windhonden de jagt heeft uitgeoefend, hetwelk volgens de wet van 6 Maart 1852, art. 15, litt. *b* (art. 15, litt. *b* der wet van 1857) de lange jagt daarstelt, dan bestaat er geene volledige beslissing omtrent de daadzaken.

b H. R. 18 Maart 1857, Concl. impl. conf.

506. Tot toepassing van art. 15 der jagtwet moet worden uitgemaakt of de plaats, waar de konijnenstrik was afgebonden en medegenomen, uitmaakte het veld buiten openbare wegen of voetpaden.

b H. R. 27 Mei 1863.

507. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, door in eene zaak, waarin de beklaagde zich heeft beroepen op de vrijstelling, vervat in het art. 47, al. 2 der wet van 11 Julij 1814 (Sb. n° 79), niet in facto te onderzoeken en te beslissen, of de plaats waar gevischt was, al dan niet als een besloten water of als een water binnen eene buitenplaats gelegen, kan worden aangemerkt.

e H. R. 28 November 1848, Concl. impl. contr.

508. Art. 2 en 41 der wet v. 6 Maart 1852, en art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, wanneer bij eene strafvordering wegens het visschen met verboden vischtuig in gesloten vischtijd, zonder vergunning van den eigenaar van het water, terwijl daarenboven het water met ijs bedekt was, de regter verzuimt te onderzoeken, of de bekl. al dan niet voorzien was van eene vergunning van den eigenaar van het water.

f H. R. 18 October 1853, Concl. conf.

509. De regter is zoodanig verpligt te beraadslagen en te beslissen over het al of niet bewezene der daadzaken, dat, waar iemand is ten laste gelegd het 's nachts met een verboden vischtuig visschen in eens anders water zonder vischakte of kostelooze vergunning en zonder schriftelijke vergunning van den eigenaar, — moet uitgemaakt worden het al of niet hebben der vischakte of kostelooze vergunning, zelfs al verklaart de regter dat zulks overtollig voorkomt, vermits geene vischakte gegeven wordt om met een verboden vischtuig te visschen en op het visschen daarmede met of zonder akte dezelfde strafbepaling toepasselijk is.

d H. R. 16 Februarij 1869, Concl. conf.

510. De bevoegdheid die art. 2, al. 4 der jagtwet, ten aanzien van het visschen met den hengel in de hand in de aldaar bedoelde wateren geeft, kan zich niet verder uitstrekken dan tot de zoodanige dier wateren, waarop bijzondere personen of gemeenschappen geen regt van eigendom hebben; art. 577 B. W. Hieruit volgt dat, indien iemand is gedagvaard wegens het op zekeren datum visschen in den IJssel, onvoorzien van schriftelijk bewijs van den eigenaar of regthebbende op dat vischwater, alsdan ook met het oog op art. 13, litt. *c* der jagtwet van 1852, op straffe van nietigheid in facto moet worden onderzocht en beslist, of het vischwater werkelijk is verpacht geweest en of dat water als bijzonder eigendom aan een ander toebehoorde dan aan den Staat, van wien het zou gepacht zijn.

c H. R. 8 Januarij 1856, Concl. tot verw.

511. Wanneer de regter een beklaagde, vervolgd ter zake van het visschen met den hengel in zeker vischwater, zonder voorzien te zijn van schriftelijke vergunning, ontslaat van alle regtsvervolging, op grond dat het water is een bevaarbare en vlotbare stroom, waarop niet is gebleken dat bijzondere personen of gemeenschappen regt hebben verkregen door titel of bezit, dan behoort uit het vonnis te blijken, op grond van welke bewijsmiddelen de regter de feiten betrekkelijk de ligging en grenzen van het bedoelde water als bewezen heeft aangenomen.

a H. R. 18 October 1859, Concl. tot verw.

512. De jagtwet v. 13 Junij 1857 (Sb. n° 87) is even als de vroegere wetten van 1852 en 1814 alleen toepasselijk op de visscherij in alle binnenlands gelegen wateren, onverschillig of zij al dan niet in vrije gemeenschap staan met de zee; daaruit volgt, ook met het oog op art. 11 en 19 dier wet, dat naar aanleiding van de gevoerde verdediging van niet in een binnenwater te hebben gevischt, op straffe van nietigheid moet worden onderzocht en beslist, welke de aard en gelegenheid was van het water, waarin zou zijn gevischt, vermits alleen daarnaar kan worden beoordeeld, of op het te last gelegde feit de bepalingen van de wet op de jagt en visscherij van toepassing moeten worden geacht.

c H. R. 28 December 1858, Concl. conf. — Cf. Dordrecht Kgr. 4 September 1858; — en Z.-Holland 3 Mei 1859, waaraan de zaak werd verwezen.

513. Indien bij eene beweerde overtreding van art. 13, litt. *b* der wet van 13 Junij 1857 (Sb. n° 87) door den beklaagde wordt aangevoerd, dat het visschen had plaats gehad in een water dat met geen ander in verbinding stond, en derhalve niet strafbaar was, en de regter die verdediging verwerpt, uit hoofde van de ligging en den grond van het water, afgeleid uit bepaalde feiten, dan moet tevens het vonnis op straffe van nietigheid inhouden, op grond van welke bewijsmiddelen de regter de evengemelde feiten betrekkelijk de ligging en den grond van het water als bewezen heeft aangenomen.

b H. R. 27 Januarij 1858, Concl. conf. — Cf. Hoorn Kgr. 2 April 1857, — en N.-Holland 31 Maart 1858.

514. Wanneer een beklaagde is vrijgesproken wegens het visschen in het water op de vest, met ijs bedekt, zonder toestemming van 's Konings Commissaris in de provincie, en daarna wordt vervolgd wegens dusdanig visschen in het spuiwater, moet de regter naar aanleiding van art. 218 Sv. onderzoeken, of beide benamingen al dan niet hetzelfde water aanduiden.

a H. R. 18 December 1855, Concl. conf.; — cf. Brielle Kgr. 27 Junij 1855, bev. bij het vonnis der Regtbank dat door den H. R. is vernietigd.

515. Bij eene strafvordering ter zake van het visschen zonder akte, en in eens anders vischwater zonder schriftelijke vergunning, en zulks onder opgeven van eenen valschen naam, is het niet genoeg te verklaren, dat de bekl. zonder akte en zonder vergunning in vereeniging met anderen met schakels heeft gevischt in den zoogenaamden boezem onder A, toebehoorende aan B, terwijl hij tijdens de bekeuring een valschen naam heeft opgegeven, maar moet ook worden vermeld welke naam door den bekl. is opgegeven, alsmede welk gebruik hij van de schakels heeft gemaakt, en of hij is waargenomen dat tuig te water te brengen, te ligten of op te halen.

b H. R. 12 Februarij 1861, Concl. tot verw. vern. Dordrecht 21 November 1860, waarbij was bev. Ridderkerk Kgr. 29 Augustus 1860.

516. Met het oog op art. 26, litt. *f* der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47) moet op straffe van nietigheid feitelijk worden onderzocht, waarin heeft bestaan een in het vonnis als verboden opgegeven vischtuig (eene aaltuik die bij de wet niet nominatim onder verboden vischtuig wordt genoemd).

d H. R. 4 October 1853, Concl. contr.

517. Bij vervolging wegens het visschen met netten waarvan de mazen te klein waren, behoort de regter op straffe van nietigheid bepaaldelijk in facto op te geven de hoegrootheid der mazen van het door den bekl. gebezigde vischtuig, om daarna in jure te kunnen beslissen, of die mazen al dan niet in overeenstemming waren met de daaromtrent in de provincie, waar de beweerde overtreding heeft plaats gehad, bestaande voorschriften, en zulks te meer wanneer door den bekl. tot zijne verdediging is aangevoerd, dat de meting door den opziener gedaan, niet naar behooren is geschied.

b H. R. 14 Augustus 1855, Concl. tot verw.

518. Het visschen met de fleur kan niet altijd worden gelijkgesteld met het visschen zonder of met den hengel. Hieruit volgt dat de regter op straffe van nietigheid moet beslissen, waarin die zoogenaamde fleur (bij de jagtwet niet nominatim genoemd) heeft bestaan, waarmede de bekl. zonder vergunning van den eigenaar van zeker vischwater heeft gevischt, en op welke wijze hij met die fleur heeft gevischt.

b H. R. 2 Januarij 1855, Concl. conf.

519. Voor bedwelmende middelen in art. 25, litt. *d* der wet van 13 Junij 1857 (Sb. n° 87), moet ook worden gehouden het vangen door het bedwelmen met werktuigelijke middelen, zoo als het slaan van het water met polsstokken; hieruit volgt dat door den regter op straffe van nietigheid moet worden onderzocht en beslist, of werkelijk de beroering van het water, zoo als die heeft plaats gehad, bij den visch bedwelming heeft ten gevolge gehad.

c H. R. 17 Februarij 1858, Concl. conf.

520. *Landlooperij.* — Bij eene vervolging ter zake van landlooperij moet het daartoe betrekkelijk vonnis, als niet voldoende gemotiveerd, worden vernietigd, bijaldien daarin geene beslissing wordt gevonden over het al dan niet aanwezig zijn der drie criteria, welke dat misdrijf daarstellen, nl. het niet hebben eener vaste woonplaats, het missen van middelen van bestaan, en het niet gewoonlijk uitoefenen van eenig ambacht of beroep.

d H. R. 13 April 1852, Concl. conf.

521. *Loodsdienst.* — Tusschen het feitelijke en het regtspunt is behoorlijk onderscheiden in een arrest, waarbij omtrent iemand wien het uitoefenen der functiën van loods zonder wettige aanstelling was ten laste gelegd, wordt verklaard, dat hij zich als tolk en als werkman aan boord van de aangewezen schepen heeft bevonden, doch dat het niet is gebleken, dat hij aldaar het bedrijf van loods zou hebben uitgeoefend.

c H. R. 5 Mei 1840, Concl. conf.

522. Wanneer de gezagvoerder van een schip wordt gedagvaard, ter zake dat hij den koers heeft veranderd, zonder toestemming van den loods onder wiens bevel het schip voer, moet over het al dan niet geven van die toestemming uitdrukkelijk uit het vonnis blijken.

b H. R. 5 April 1864, Concl. tot verw.

523. Bij veroordeeling wegens niet-betaling van loodsgeld behoeft, met het oog op art 2, 4 en 5 van het Kon. besl. van 29 April 1852 (Sb. n° 97), niet opzettelijk te worden beslist, dat geene reden van vrijstelling bestond, maar behoort die alleen te worden onderzocht en uitgemaakt, zoo zij beweerd wordt aanwezig te zijn.

c H. R. 24 Mei 1859, Concl. conf.

524. *Losloopen van vee.* — Bij eene beweerde overtreding van een Prov. reglement op de buurtwegen ter zake van het laten loopen van een paard, zonder opzigt of geleide aan den openbaren weg, moet op straffe van nietigheid worden beslist, of de weg al dan niet een buurtweg is.

a H. R. 20 November 1855.

525. *Loterijen.* — Indien feitelijk is beslist dat het huis van den bekl. voor het publiek openstond tot het verloten van goederen beneden de waarde van *f* 100. », dan behoeft niet nog bovendien te worden onderzocht, en is het

geheel onverschillig, wat regtens zou zijn, bijaldien het gebeurde niet in het openbaar had plaats gehad.

b H. R. 31 Julij 1855, Concl. conf.

526. *Magazijnen.* — Het enkel voor een tijd aanwezig zijn op eenige plaats van eene mindere of meerdere hoeveelheid lompen, kan in den geest der Kon. besl. van 19 October 1852 (Sb. n° 185) en 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19) niet daarstellen het hebben van eene inrigting als daarbij is bedoeld; daartoe wordt eene vaste en duurzame bestemming gevorderd. Hieruit volgt, dat in zoodanig geval op straffe van nietigheid moet worden beraadslaagd en beslist over de vraag, of de bewaarplaats of nederlaag is eene tijdelijke dan wel eene blijvende, en of die op den duur als verzamelplaats dient, dan wel of er eene toevallige ophooping van lompen heeft plaats gehad, waaromtrent niet blijkt van het voornemen des eigenaars om daarvan duurzaam een voorwerp van handel te maken, of om er tot eigen gebruik eene vaste bestemming aan te geven.

b H. R. 26 October 1859, Concl. conf.

527. Bij eene vervolging ter zake van het houden van een magazijn van lompen en beenderen, zonder toestemming van het plaats. bestuur, moet worden uitgemaakt of die voorwerpen in het pakhuis zijn neêrgelegd na 1852, en of de verzameling van lompen niet zijn kan een reeds in 1852 opgerigt magazijn, dat aan dagelijksche vermindering, vermeerdering en vernieuwing kan zijn onderworpen; van een en ander is de strafbaarheid afhankelijk.

d H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf.

528. De magazijnen en bergplaatsen van beenderen, welke tijdens de afkondiging van het Kon. besl. v. 19 October 1852 (Sb. n° 185) bestonden en sedert voortdurend zijn blijven bestaan, ofschoon de voorafgaande toestemming van het plaatselijk bestuur missende, vallen niet in de termen der strafwet. Er bestaat mitsdien schending van art. 206 en 211 Sv., waar niet is onderzocht, of zoodanig magazijn, hetwelk vóór 19 October 1852 in een kelder is daargesteld, aldaar, tijdens de afkondiging van voornoemd Kon. besluit, nog bestond en sedert al dan niet is blijven bestaan of sedert dat besluit is veranderd.

c H. R. 31 December 1855, Concl. conf.

529. Onder het woord slagerij of slagterij is volgens art. 3 Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19) niet begrepen een bloote vleeschwinkel. De regter heeft mitsdien art. 206 en 211 Sv., j° art. 3 van voormeld besluit geschonden, door bij eene beweerde overtreding van laatstgemeld artikel wel te onderzoeken en uit te maken, of de bekl. zonder verlof had daargesteld eene verkoopplaats van geslagt vee, maar niet of hij zonder dat verlof had opgerigt eene slagtplaats van vee.

H. R. 27 September 1853, Concl. conf. vern. N.-Holland 18 April 1853.

530. De schuldigverklaring aan het oprigten, zonder de vereischte toestemming, van een magazijn of hoop van drek en vuilnis, niet in het algemeen, maar op een bepaalden tijd en op eene bepaalde plaats (art. 3 Kon. besluit van 31 Januarij 1824, Sb. n° 19), bevat eene gepraeciseerde daad en is niet voor de qualificatie van het feit, maar voor het feit zelf te houden. Met het oog op voormeld besluit, is het ook voor de behoorlijke motivering niet noodig te vermelden uit welke stoffen die drek en dat vuil waren zamengesteld, en overigens onverschillig of zoodanige verzameling een magazijn of hoop genoemd wordt.

c H. R. 24 Februarij 1852, Concl. conf.

531. Wanneer door wettige bewijsmiddelen is gebleken, dat de bekl. in strijd met het Kon. besluit van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19), zonder de vereischte toestemming een magazijn of hoop drek en vuilnis heeft opgerigt, is het voor de behoorlijke motivering niet noodig te vermelden, hoe en door welke middelen dat gebrek aan toestemming op zich zelf is bewezen geworden.

c H. R. 24 Februarij 1852, Concl. conf.

532. *Marktreglement.* — Wanneer iemand wordt beklaagd van marktgeld te hebben geweigerd, is het vonnis niet genoegzaam met redenen omkleed, wanneer daaruit niet met zekerheid kan worden opgemaakt, of de belasting geweigerd was voor bokking of voor bot, indien voor die beide vischsoorten eene verschillende retributie is bepaald.

b N.-Holland 22 December 1862, te dezen aanzien vern. Hoorn 20 Junij 1862.

533. *Maten en gewigten.* — Indien iemand, schuldig verklaard en veroordeeld zijnde ter zake van het in zijne werkplaats voorhanden hebben van ongeijkte gewigten, de juiste tijd der bevinding en de toestand van de gewigten tijdens de bevinding en tijdens het daarvan opgemaakte proces-verbaal wel zijn vermeld, en alzoo het materiële feit wel voldoende is onderzocht en uitgemaakt, wordt bij de qualificatie der daadzaken en bij de schuldigverklaring tot de regtskundige waardering de vermelding vereischt, dat de bevinding heeft plaats gehad na den termijn voor de herijking gesteld.

a H. R. 6 Mei 1857, Concl. conf.

534. Met het oog op art. 1 en 4 Kon. besl. van 22 Maart 1829 (Sb. n° 5) zijn fleesschen, kannen en kruiken slechts dan aan den ijk onderworpen, wanneer die bij den verkoop van bieren en andere dranken tot maat strekken. Hieruit volgt noodwendig, dat bierglazen, wanneer zij uitsluitend tot drinken bestemd zijn, daaraan niet zijn onderworpen, en tevens dat een arrest, waarbij een herbergier veroordeeld wordt wegens het vinden van ongeijkte bierglazen in zijne gelag- of schenkkamer, zonder dat er bij uitgemaakt is welke de bepaalde bestemming dier glazen is, niet als genoegzaam met redenen bekleed is te beschouwen.

c H. R. 26 October 1852, Concl. tot verw.

535. De bepaling van art. 20 van het reglement op de botervaten in de provincie Friesland van den 11 Julij 1843, dat geene botervaten mogen worden geijkt, dan die de bij het reglement gevorderde vereischten bezitten, is eerst dan overtreden, wanneer is bewezen, dat een ijkmeester een botervat heeft geijkt, hetwelk tijdens de ijking niet voldeed aan de voorschriften van het reglement. Naar aanleiding van des bekl. verdediging moet alzoo op straffe van nietigheid worden onderzocht, of het ge-

noegzaam is gebleken, dat het door hem geijkte botervat, hoewel bij de bekeuring onvoldoende bevonden, evenwel tijdens de ijking voldeed aan de voorschriften van het reglement.

c H. R. 14 December 1852, Concl. conf.

536. *Misbruik van gezag.* — De toepassing van art. 463 C. P., in cas van misbruik van gezag, waartegen is voorzien bij art. 186, j° art. 198 van dat Wetboek, kan den regter niet tevens bevoegd maken om buiten beraadslaging en uitspraak te houden de vraag over het al of niet aanwezig zijn der verzwarende qualificatie, bij art. 186 en 198 bedoeld.

f H. R. 28 Februarij 1843, Concl. conf.

537. *Misbruik van vertrouwen.* — Bij eene schuldigverklaring aan het ten nadeele van den eigenaar verduisteren van gelden, aan den beklaagde ter bezorging aan een derde ter hand gesteld, moet, om art. 408 C. P. te kunnen toepassen, bij de qualificatie worden uitgemaakt, dat die geldsom was ter hand gesteld òf à titre de dépôt òf pour un travail salarié.

d H. R. 25 October 1842, Concl. conf. vern. het arr. waarbij was bev. 's Hertogenbosch 10 Mei 1842. — *f* H. R. 6 Junij 1854, Concl. conf.

538. Tot de eenheid van misdrijf en ondeelbaarheid van aanklagte behoort er tusschen de te laste gelegde feiten, om deze als een factum continuatum te kunnen beschouwen, en de exceptie van litispendentie aannemelijk te doen zijn, zulk een onwrikbaar verband te bestaan, dat zij als de voortzetting van één en hetzelfde feit een aaneengeschakeld geheel daarstellen en uit één en hetzelfde misdadig voornemen ter bereiking van hetzelfde doel zijn voortgevloeid. Bijaldien gemelde omstandigheden niet zijn onderzocht, moet een arrest geacht worden niet wettig met redenen te zijn omkleed. Het is alzoo daartoe niet voldoende, wanneer bij de vervolging van een handelsreiziger, die als zoodanig voortdurend ten behoeve van zijne firma gelden had ontvangen doch niet verantwoord, daaromtrent in facto alleen is uitgemaakt: «dat het »niet met voldoende zekerheid valt uit te ma»ken, op welke bepaalde tijdstippen, tot welk »juist bedrag en welke op de reisstalen bepaal»delijk aangeduide posten de bekl. ieder keer »terughield,» en «dat alle die terughoudingen »van geldsommen, den bekl. ten laste gelegd, »jegens ééne en dezelfde firma, in dezelfde be»trekking van den bekl. tot die firma, steeds »gedurende den tijd dier betrekking, met het»zelfde doel, op dezelfde wijze en door dezelfde »middelen zijn gepleegd.»

c H. R. 25 Februarij 1856, Concl. tot verw.

539. Geene nadere motivering wordt vereischt ten aanzien van het toevertrouwd zijn van de voorwerpen waarvan de verduistering tot eene veroordeeling leidt wegens misbruik van vertrouwen, wanneer dat toevertrouwd zijn uit de betrekking zelve van den beklaagde voortvloeit.

a H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

540. Art. 408 C. P. is geschonden, wanneer feitelijk niet vaststaat, dat de beklaagden, die steenen van het Rijk aan een derde verkochten, door het Rijk in het bezit dier steenen waren gesteld, hetzij ter bewaring, hetzij tot een betaald wordenden arbeid, maar de requiranten zich in facto juist op verkregen eigendom hebben beroepen.

a H. R. 30 Julij 1867, Concl. conf.

541. *Mishandeling.* — Verwondingen, slagen of stooten worden bij de wet onderscheiden in moedwillige en onwillige. Wanneer een arrest geene uitdrukkelijke verklaring omtrent moedwil of boos opzet bevat, maar op de bedreven feitelijkheden door den regter is toepasselijk verklaard de wetsbepaling betrekkelijk moedwillige mishandeling, dan is daardoor reeds alle twijfel weggenomen, of er wel naar het inzien des regters aan moedwil of boos opzet is te denken geweest; en dit klemt te meer indien de schuldigverklaring overeenkomt met de bewoordingen van art. 311, j° art. 309 C. P., waarin het woord moedwillig (volontairement) hoezeer verondersteld, niet voorkomt, terwijl daarentegen bij de behandeling der onwillige mishandelingen die omstandigheden, om aan de bewoordingen der wet te beantwoorden, eene uitdrukkelijke vermelding zouden vereischen.

e H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 10 Februarij 1845.

542. Wanneer feitelijk is uitgemaakt, dat de bekl. aan zijne wettige moeder onder het toevoegen van onbetamelijke uitdrukkingen, de strekking hebbende om haar de woning te doen verlaten, een duw of stoot heeft toegebragt, en haar, toen zij niet spoedig genoeg heenging, nog een duw in den rug heeft gegeven, waardoor zij voorover is gevallen, behoeft voor de toepassing van art. 311 en 312 C. P. door den regter niet nader omtrent den moedwil te worden beraadslaagd of uitspraak gedaan.

e H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf.

543. Indien na de beslissing dat de bekl. eene wonde heeft toegebragt, artikel 311 C. P. wordt toegepast, zonder dat in het arrest of vonnis de uitdrukkelijke verklaring voorkomt dat het toebrengen van de wond volontairement is geschied, levert dit geen grond tot cassatie op wegens niet behoorlijke qualificatie der daad, vermits de regter zich dan heeft gehouden aan de woorden waarmede het wanbedrijf van verwonding wordt omschreven in art. 311 C. P., geplaatst in de sectie waarvan het opschrift «moedwillige verwondingen» aanduidt.

H. R. 12 Februarij 1839, Concl. contr.

544. Hoewel in art. 309 en 311 C. P. niet met name wordt gezegd, dat de daar bedoelde verwondingen of stooten moeten zijn vrijwillig, moedwillig of opzettelijk, en men derhalve door zich bij de qualificatie der daadzaken te houden aan de woorden der wet, en dienvolgens bij de schuldigverklaring niet te voegen de uitdrukking moedwillig, geene gegronde aanleiding heeft gegeven tot verbetering der uitspraak op dit punt, is het echter de onmiskenbare bedoeling van art. 311 C. P., alleen te begrijpen zoodanige verwondingen of stooten, welke vrijwillig of opzettelijk en alzoo met moedwil zijn gepleegd. Dit volgt zoowel uit het in het opschrift der sectie voorkomende woord volontaires, als uit de tegenstelling van onwillige stooten en verwondingen (coups ou blessures involontaires) strafbaar volgens art. 319 C. P. Ter toepassing van art. 311 C. P. behoort derhalve uit het veroordeelend vonnis op straffe van nietig-

heid te blijken, op welke gronden de stooten of verwondingen, die op zich zelve zoowel onwillekeurig als moedwillig kunnen zijn, door den regter zijn geoordeeld met opzet of moedwillig te zijn gepleegd.

b H.R. 30 October 1849, Concl. tot verw. — *d* H.R. 25 Februarij 1851, Concl. conf.

545. Eene veroordeeling wegens moedwillige mishandeling is genoegzaam met redenen omkleed, en dit misdrijf kan regtens geacht worden aanwezig te zijn, indien door den judex facti is uitgemaakt, dat moedwillig een stoot is toegebragt, al vloeit tevens uit zijne uitspraak voort, dat die stoot is afgestuit op een lederen riem, en het mes wel dien riem ligtelijk heeft doorgesneden, doch niet tot het ligchaam is doorgedrongen.

b H.R. 12 Maart 1861, Concl. conf.

546. De beslissing omtrent den moedwil om te mishandelen of te verwonden, is voldoende met redenen omkleed, wanneer de slotsom dat de beklaagde zich aan de hem te last gelegde feiten heeft schuldig gemaakt, voorafgegaan wordt door de omschrijving der omstandigheden dat de bekl. een geweer op den verwonde heeft aangelegd, deze om die reden achter een boom is gevlugt, en daarop door den bekl. een steen is genomen, waarmede hij den klager zoo hevig tegen het hoofd gooide dat deze in een zakte.

b H.R. 12 Februarij 1862, Concl. conf.

547. De vereischte moedwil is bij eene veroordeeling ter zake van verwonding voldoende gemotiveerd, waar de regter op wettige bewijsmiddelen heeft aangenomen, dat de beklaagde op tijd en plaats daarbij vermeld, den klager heeft uitgescholden en in het aangezigt drie wonden toegebragt, nadat zij elkander hadden aangegrepen en de beklaagde onder den klager was op den grond gevallen, — en voorts is overwogen, dat genoegzaam gebleken zijnde dat de verwonding moedwillig is toegebragt, de feiten daarstellen moedwillige verwonding enz.

c H.R. 9 Maart 1869, Concl. contr.

548. Het arrest houdt eene voldoende beslissing in, zoo ten aanzien van des beklaagden bepaalde bedoeling, als van zijnen moedwil, wanneer is aangenomen, dat de beklaagde op den genoemden dag achtereenvolgende heeft ontmoet, eerstelijk L. W., dienstmeid aldaar, en deze op het onverwachtst op eene baldadige wijze heeft aangegrepen en tegen den grond geworpen, zonder dat daartoe eenige aanleiding was gegeven, en vervolgens op gelijke wijze de dienstmeid N. N. heeft behandeld, terwijl hij de eerste daarenboven tot tweemalen toe in de keel heeft geknepen.

a H.R. 18 September 1860, Concl. conf.

549. Waar de door elk der beklaagden bedreven feiten op grond van wettig getuigenbewijs zijn aangenomen, wordt ten onregte beweerd dat de moedwillige mishandeling niet voldoende gemotiveerd is, omdat verzuimd is te beslissen, of het in den stal waar zich getuigen en beklaagden hadden opgehouden, al dan niet geheel duister was, of er eene sabel aanwezig was, of iemand anders dan de beklaagden een mes in handen had, welke soort van mes dat geweest is enz.

c H.R. 4 December 1867, Concl. conf.

550. Het feit dat de twee beklaagden den mishandelde gezamenlijk hebben achtervolgd, is op voldoend bewijs aangenomen, indien dit op grond van de verklaringen der getuigen bewezen is verklaard, terwijl uit hetgeen verder naar aanleiding der voormelde getuigen-verklaringen volgt, dat namelijk een der vervolgers een pistool op den mishandelde loste, en de ander (de requirant) hem steeds bleef vervolgen en, nadat de vervolgde op den grond was gevallen, op dezen is gevallen en hem op den grond heeft gehouden, terwijl de andere beklaagde hem met een mes stak en bloedige wonden toebragt, — voldoende blijkt, dat met de woorden « dat de beide beklaagden den mishandelde vlug- » tende achtervolgden, » bedoeld werd dat zij dezen op zijne vlugt vervolgden om hem te mishandelen.

H.R. 19 Maart 1872, Concl. conf.

551. Wanneer het « aangrijpen » van den klager gelijktijdig is te last gelegd met het « plegen van andere gewelddadigheid, » is dat slechts als één feit te beschouwen, en zijn daarvoor geene afzonderlijke motieven vereischt.

a H.R. 19 Junij 1861, Concl. conf.

552. Bij schuldigverklaring aan mishandeling, met toepassing van art. 311 C.P., behoeft niet te worden beslist, dat de toegebragte mishandeling geenerlei ziekte of beletsel om te werken gedurende meer dan twintig dagen heeft te weeg gebragt.

b H.R. 26 October 1841, Concl. conf. — Anders N.-Holland 16 Maart 1863.

553. *Mishandeling van ambtenaren.* — Moedwil bij eene gewelddadigheid gepleegd op een bedienend beambte, is een intern feit en de regter oordeelende, dat in de bijgebragte feiten en omstandigheden de moedwil was opgesloten, is op goede en voldoende gronden tot zijne beslissing van het bestaan van moedwil gekomen.

a H.R. 18 October 1870, Concl. conf.

554. Bij eene veroordeeling ter zake van het mishandelen of beleedigen van een bedienend beambte in de waarneming van zijne dienst, behoeft de bekendheid van den beklaagde geen punt van opzettelijke beraadslaging en beslissing uit te maken, wanneer te dien aanzien geen twijfel werd geopperd en die bekendheid in het feit zelf lag opgesloten.

a H.R. 3 Mei 1870, Concl. conf.

555. Vermits de wet geenszins als bestanddeelen van het misdrijf van mishandeling, aan een veldwachter in zijne hoedanigheid werkzaam of ter gelegenheid daarvan aangedaan (art. 230 C. P.), heeft opgenomen de expresse bekendmaking der qualiteit van den beambte en het dragen van zijn onderscheidingsteeken, bestaat er voor den regter geenerlei noodzakelijkheid om dienaangaande nog eenige bijzondere beraadslaging en beslissing uit te brengen, wanneer het in facto blijkt, dat de beklaagde bij het mishandelen van een veldwachter, in zijne hoedanigheid werkzaam, met de qualiteit van dien agent der openbare magt bekend was en hij ook daarenboven bij zijne verdediging die bekendheid niet heeft bestreden.

e H.R. 4 October 1853, Concl. conf.

556. Bij het laatste lid van art. 231 C.P., is het uitspreken van de doodstraf eeniglijk af-

hankelijk van de vraag of de dood binnen 40 dagen uit de gewelddadigheden is gevolgd; met het oog op art. 211 Sv. vloeit daaruit voort, dat het Hof in zoodanig geval niet behoeft in eenig onderzoek te treden naar de mogelijkheid van gunstige gevolgen, die eene vroegere inroeping van geneeskundige hulp had kunnen te weeg brengen. Evenmin is het noodig met redenen te bekleeden en uit te maken, of er tusschen het toebrengen der gewelddadigheden en het overlijden, geene neven-oorzaak voor den dood is op te geven, daar toch geene beslissing wordt vereischt ten aanzien van omstandigheden van welker bestaan niet is gebleken.

d H. R. 20 Julij 1858, Concl. conf.

557. *Notaris.* — De schuldigverklaring en veroordeeling van een notaris, ter zake van verzuim van vermelding van de betrekking of hoedanigheid van eene der verschijnende partijen in eene akte voor hem gepasseerd, is op dit punt niet met redenen bekleed, wanneer niet is onderzocht of, en nog veel minder feitelijk beslist, dat die verschijnende partij bij de akte in betrekking of hoedanigheid heeft gehandeld, maar alleen is uitgemaakt de niet-vermelding in de akte van de bevoegdheid van den verschijnenden persoon, door opgave der betrekking of hoedanigheid, waarin door hem is gehandeld; art. 26 der wet v. 9 Julij 1842 (Sb. n° 20).

b H. R. 16 April 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 12 Mei 1859, Concl. conf.

558. *Omkoopen van ambtenaren.* — Bij de toepassing van art. 177 C. P. moet op straffe van nietigheid, ook ten betooge dat art. 174 C. P. niet toepasselijk is, worden onderzocht en met redenen uitgemaakt, of de handelingen, welke de beschuldigde ten gevolge van omkooping zou hebben nagelaten bij proces-verbaal te constateren, aan het toezigt en de ambtsbemoeijingen van den veroordeelde als veldwachter onderworpen waren. Daartoe is niet voldoende de ongemotiveerde beslissing, dat de veroordeelde gelden en eetwaren heeft ontvangen als omkoopgelden, om zich te onthouden van iets, waartoe hij als ambtenaar verpligt was.

b H. R. 18 Februarij 1857, Concl. conf.

559. *Onderwijs.* — Op eene aanklagte ter zake van het als hoofdonderwijzer geven van onderwijs, zonder daartoe bevoegd te zijn, is het niet voldoende te beslissen, dat de beklaagde werkelijk ten aangewezen tijde als hoofdonderwijzer onderwijs heeft gegeven, maar moet ook uitgemaakt worden zoowel de aard van dat onderwijs als de onbevoegdheid van den bekl.

b H. R. 31 Januarij 1860, Concl. conf.

560. *Ontvlugting van gevangenen.* — Bij schuldigverklaring aan het misdrijf van art. 241 C. P. moet uitdrukkelijk worden uitgemaakt, dat het bezorgd werktuig geschikt was en gediend heeft om de ontvlugting te bevorderen.

a H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf.

561. *Onwillige manslag.* — Een arrest, waarbij eene moeder wordt schuldig verklaard aan onwillige nederlaag uit onvoorzigtigheid, van haar jonggeboren kind, is niet behoorlijk gemotiveerd, wanneer daarbij niet is uitgemaakt, dat het kind levend is ter wereld gekomen.

a H. R. 30 December 1856, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 16 September 1856.

562. Door de feitelijke beslissing, dat het kind (door onvoorzigtigheid en achteloosheid der moeder bij de bevalling gestorven) volkomen heeft geademd; dat het is gestorven aan beroerte en door verstikking; dat het kind door aangebragte hulp in het leven had kunnen behouden worden; en dat de beklaagde door onvoorzigtigheid en achteloosheid den dood van haar kind heeft veroorzaakt, — is ten duidelijkste uitgemaakt, zoowel dat het kind werkelijk heeft geleefd, als dat het ten gevolge der onvoorzigtigheid en achteloosheid der beklaagde het leven heeft verloren.

a H. R. 29 Junij 1847, Concl. conf.

563. *Opligting.* — In geval van opligting is in de gemotiveerde beslissing, dat de aangewende middelen bedriegelijk zijn, van zelve de kwade trouw opgesloten.

H. R. 1 Junij 1859, Concl. conf.

564. Bij eene veroordeeling wegens bedriegelijke opligting, welke gewoonlijk door een sluw zamenweefsel van bedriegerijen wordt daargesteld, kan de regter niet gehouden zijn, om welligt opzettelijke tegenspraken of tegenstrijdigheden tusschen beklaagden tot eenheid, veel minder nog om alle duisterheden omtrent de daadzaken tot volmaakte klaarheid te brengen. Een arrest behoeft mitsdien niet explicite te beslissen, welke voorstelling der daadzaken, door de bekl. gedaan, de ware, welke de onware is; het is genoeg, zoo het inhoudt de opgave en omschrijving van zulke bewezene daadzaken, welke escroquerie en medepligtigheid aan dat wanbedrijf naar regten daarstellen.

a H. R. 10 Augustus 1841.

565. Het is niet voldoende dat de regter het verduisteren en weerloos maken van gelden, door zich dezelve toe te eigenen, op wettige wijze voor bewezen verklaart, zelfs al heeft hij tevens aangenomen een in de dagvaarding vermeld voorgeven des beklaagden, om zich die gelden te doen ter hand stellen; hij moet ook omtrent het bestaan der arglist eene beslissing geven en uitspraak doen op de door den bekl. gevoerde verdediging, indien deze het bedriegelijke der bedreven handeling kan doen wegvallen.

d H. R. 12 November 1861, Concl. conf.

566. Ter beoordeeling of het ten laste gelegde feit valt onder het bereik van art. 405 C. P., moet op straffe van nietigheid in facto zijn uitgemaakt, of de voor het bestaan van dat misdrijf gevorderde bedriegelijke middelen zijn aangewend.

e H. R. 28 Junij 1853, Concl. tot verw.

567. Waar bij eene veroordeeling ter zake van opligting, overeenkomstig de aanklagt der dagvaarding niet is beslist omtrent het doel en de gevolgen der bedriegelijk verkregen goederen, namelijk de aanwending ten eigen voordeele, zijn art. 206 en 211 Sv. geschonden.

i H. R. 16 October 1866, Concl. contr.

568. Wanneer de regter ten laste van den beklaagde, in het gebruik maken van een valschen naam, een genoegzaam kenmerk van de bedriegelijke opligting gevonden heeft, kan hij de vermelding en het onderzoek van een nader voorgeven, ten aanzien van de beoordeeling der bewezen daadzaken en van des beklaagden schuld daaraan, zeer goed, zonder

schending van art. 206, j° art. 211 Sv., voor overbodig houden.

g H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

569. Voor de toepassing van art. 405 C. P. is niet voldoende dat de beklaagde zich door het voorgeven eener valsche hoedanigheid goederen heeft doen afgeven, indien niet tevens blijkt dat hij dientengevolge geheel of gedeeltelijk heeft geëscroqueerd, immers heeft pogen te escroqueren het vermogen van den afgever, door zich de afgegeven goederen toe te eigenen, immers te pogen dit te doen. Zulks behoort mitsdien op straffe van nietigheid te worden onderzocht en beslist.

b H. R. 30 Januarij 1855.

570. Bij eene schuldigverklaring aan bedriegelijke opligting, is een arrest niet voldoende gemotiveerd, indien daarin alleen voorkomt, dat de beklaagde zich onder een valschen naam goederen heeft doen afleveren en hetzelfde met andere goederen heeft trachten te doen.

c H. R. 20 April 1841, Concl. conf.

571. Art. 206 en 211 Sv. worden geschonden door iemand ter zake van opligting te veroordeelen, zonder naar aanleiding der dagvaarding te onderzoeken en uit te maken, of de bekl. zich het voorwerp, waarmede dat wanbedrijf zou zijn begaan, heeft doen afgeven of ter hand stellen, veelmin of de besteller tot de afgifte of de ter handstelling daarvan is overgegaan door het bezigen der middelen in art. 405 C. P. opgegeven.

c H. R. 23 Januarij 1855, Concl. conf.

572. Wanneer wel is uitgemaakt dat de beklaagden eenige bepaalde bedriegelijke middelen hebben gebezigd, ten einde anderen tot het kaartspel uit te lokken, en tevens dat zij daarmede altijd hebben gewonnen, doch niet is beslist, dat zij bij het eigenlijk spelen zelf bedriegelijk zouden hebben gehandeld, alzoo met der daad valsch gespeeld, en evenmin is gepreciseerd, door welke bedriegelijke kunstgrepen zij zich vooraf steeds van de winst zouden hebben verzekerd, dan is ten aanzien van dit essentiële punt, waarvan het strafbare der handelingen geheel afhangt, 's regters uitspraak niet behoorlijk met redenen bekleed.

c H. R. 2 April 1850, Concl. contr.

573. Om het feit van valsch kaartspelen te kunnen doen vallen onder het bereik van art. 405 C. P., is niet genoeg de vermelding, dat het zoogenaamd Russisch jassen is een bekend spel, en dat daarmede door behendige verwisseling der kaarten bedrog kan worden gepleegd, maar daarbij moet uitdrukkelijk in facto zijn beslist, dat de beklaagden ter gelegenheid van dat spel werkelijk de kaarten verwisseld en alzoo valsch gespeeld hebben.

c H. R. 27 November 1849, Concl. tot verw.

574. Eene uitspraak is voldoende met redenen bekleed, zoo omtrent het doleuse van het gebruik maken van een valschen naam, als omtrent het verband tusschen dat bedrog en het ter leen geven van geld als oorzaak en gevolg, wanneer is beslist dat de beklaagde niet alleen den valschen naam heeft aangenomen, maar ook heeft doen gelooven, dat hij dien naam werkelijk droeg, en direct bij het ter leen vragen van geld van dien valschen naam heeft gebruik gemaakt.

b H. R. 26 Januarij 1870, Concl. conf.

575. Het misdrijf van opligting is meer bepaald ten aanzien van het verwekken van hoop ten aanzien van een uitslag van zaken voldoende gemotiveerd, wanneer daaromtrent is overwogen dat de getuige S. de *f* 2.50 voor het loterijbriefje niet zou hebben afgegeven, zoo hij geweten had, dat het lang vóór de afgifte met niet was uitgekomen.

H. R. 15 November 1870, Concl. conf.

576. Uit 's regters uitspraak alleen blijkende, dat de beklaagde, na de dienst van den boekverkooper, bij wien hij als bediende werkzaam geweest was, te hebben verlaten, op kwittantiën, met diens naam onderteekend, bij verschillende personen gelden heeft opgehaald voor door zijn voormaligen patroon geleverde boeken, doch niet of de beklaagde dit heeft gedaan met of buiten voorkennis van dien boekverkooper, is verzuimd een der hoofdelementen van de te last gelegde opligting te onderzoeken.

c H. R. 22 October 1867, Concl. conf.

577. *Overspel.* — Indien door den regter in zijn condemnatoir arrest, in cas van overspel uitdrukkelijk is beslist, dat de beweerde reconciliatie waarop de veroordeelde zich beroept, in facto niet voldoende is gebleken, dan behoeft zulk eene negatieve feitelijke beslissing niet te zijn gemotiveerd.

c H. R. 2 December 1851, Concl. conf.

578. *Patent.* — Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, waar met het oog op art. 3, litt. *b* der patentwet, de aldaar bedoelde vrijstelling is toegepast op een schatter van roerende goederen bij zekere beleenbank, op grond dat die persoon is stedelijk ambtenaar, zonder echter onder de verschillende daartoe opgegeven omstandigheden eene enkele te vermelden, waaruit is af te leiden, dat hij werkelijk ingevolge art. 205 Gem.-wet uit de gemeentekas wordt bezoldigd.

H. R. 21 April 1858, Concl. contr.

579. *Personele belasting.* — Het is den regter niet voorgeschreven, bij eene aanklagt wegens verzuimde aangifte eener dienstbode in de 1ste klasse (ten gevolge van verkeerde aangifte in de 3de), ingeval de vervolging of verdediging geene betrekking heeft gehad op den leeftijd der dienstbode, in een onderzoek te treden omtrent de aan het geding geheel vreemd geblevene omstandigheid met betrekking tot haren ouderdom.

b H. R. 17 Maart 1857, Concl. conf.

580. Waar uitdrukkelijk is aangenomen dat de niet-aangegeven persoon bij den beklaagde inwoonde en behoorde tot diens gezin, en dat de verrigte werkzaamheden als huisselijke diensten ten behoeve van het gezin des beklaagden moesten beschouwd worden, is daaruit teregt zonder verdere motieven afgeleid, dat de bekl. aan de verzuimde aangifte schuldig is.

a H. R. 24 Junij 1872, Concl. conf.

581. Bij eene strafvordering krachtens art. 16, § 2 en 39 der wet op het personeel moet worden onderzocht, of alle feiten bewezen zijn, welke vereischt worden tot de vrijstelling bedoeld bij art. 19, litt. *c* dier wet. Bij het bewezen zijn, dat beklaagde een persoon heeft in dienst gehad, die ten zijnen huize werkzaamheden verrigtte, welke aan een knecht worden opgedragen, en waarvoor men alzoo naar art.

16, § 2 in den regel belasting zou verschuldigd zijn, moet worden onderzocht en uitgemaakt, of de bedoelde persoon was een oppasser of boodschaplooper in den zin van art. 19, litt. *c*.

a H.R. 3 April 1855, Concl. conf.

582. Wanneer de regter ten aanzien van een beklaagde, vervolgd op grond van art. 16, § 4, en 39 der wet op het personeel wegens het niet aangeven van eene vrouwelijke, bij hem inwonende werkbode of leerlinge in den boerenstand, heeft beslist dat deze bij den bekl. was gehuisvest en zich onledig hield met het verrigten van allerlei werk, en dat de bekl. aan het bestuur der belastingen geene aangifte van haar als werkbode gedaan had, is het vonnis niet naar behooren gemotiveerd, wanneer hij daarbij niet tevens met het oog op de dagvaarding, stellig heeft beslist, dat de door haar verrigte werkzaamheden betrekking hebben tot den landbouw; deze soort van dienst moet ten grondslag strekken voor het bestaan der overtreding.

a H. R. 24 September 1856, Concl. conf.

583. Er bestaat schending van art. 206 en 211 Sv., wanneer een bekl. is vrijgesproken van eene overtreding der wet op de personele belasting, door het gebruik maken van een mannelijken dienstbode tot huisselijke werkzaamheden, zonder dat deze behoorlijk was aangegeven, indien door den regter alleen is aangenomen, dat de bewezen werkzaamheden van dien aard waren, dat de bedoelde bediende «daardoor niet »kon geacht worden zoodanige dienstbode, tot »huisselijke dienst gebezigd, te zijn, als in art. »16, § 2 der wet van 29 Maart 1833 bedoeld »wordt,» en alzoo niet is beraadslaagd over de in de dagvaarding vermelde werkzaamheden en over het al of niet bewezene daarvan.

b H. R. 21 September 1852, Concl. conf.

584. Vermits bij de wet op het personeel voor de belastbaarheid geene inwoning van de dienstbode wordt gevorderd, is een arrest onvoldoende gemotiveerd, wanneer in zake van vervolging uit krachte van art. 18, § 2, j° art. 39 dier wet, alleen is beslist, dat de dienstbode, bij het proces-verbaal vermeld, niet bij den beklaagde inwoonde, en niet tevens is uitgemaakt of zij in de uitoefening van zijn bedrijf als tapper werkzaam was, terwijl zij niet als dienstbode der 3de klasse in de personele belasting was aangegeven.

b H. R. 4 Junij 1856.

585. Om iemand in den zin van art. 19, litt. *c* der wet op het personeel voor een oppasser of voor een stalknecht te kunnen houden, die als zoodanig (mits geene liverei dragende) van de belasting is vrijgesteld, wordt niet vereischt zekere duur, veel minder het onafgebrokene, maar alleen het doorgaande, dat is het gewone of vaste der dienstbewijzing. Hieruit volgt, dat bij eene beweerde overtreding van art. 16, § 1 dier wet, bij de verdediging van den bekl., dat die oppasser of stalknecht niet is in zijne uitsluitende dienst en als zoodanig zou vallen in de termen van voormeld art. 19, litt. *c*, op straffe van nietigheid in facto moet worden onderzocht, of die bij andere personen enkele malen en slechts bij tusschenpozen verrigte diensten waren bewezen bij afzonderlijk wonende personen of gezinnen in doorgaande en vaste dienst, dan wel telkens ten gevolge van geheel op zich zelve staande uitnoodigingen.

b H. R. 13 April 1852, Concl. tot verw. vern. Breda 12 Januarij 1852.

586. Vermits tot toepassing van art. 16, § 2 der wet op het personeel wordt vereischt dat de diensten zijn verrigt, niet alleen regtstreeks ten behoeve van het hoofd des gezins of van zijn gezin, maar bovendien met zijn medeweten en met zijne goedkeuring, — is een arrest onvoldoende gemotiveerd, wanneer bij eene veroordeeling krachtens de aangehaalde bepaling niet is beslist op des bekl. verdediging, dat hij een persoon, gebezigd wordende tot stal- en andere diensten, daartoe geenerlei vergunning, last of loon gegeven had.

b H. R. 29 Mei 1855, Concl. tot verw.

587. Om te kunnen beoordeelen, of voor den commissaris eener societeit al dan niet de verpligting bestond om zekere bedienden voor de personele belasting aan te geven, moet vooraf worden onderzocht tot welke der beide soorten, als bedoeld in art. 16, § 2, en 18, § 2 der wet op de pers. belasting, de societeit, waarvan ten deze de rede, behoort.

a H. R. 24 Junij 1862, Concl. conf.

588. Volgens art. 20, § 1 en 2, j° art. 39 der wet op het personeel, is niet elk gebruik van een paard, ook voor slechts één keer, altijd als een strafbaar gebruik aan te merken, en moet dus waar zoodanig niet strafbaar gebruik door een bekl. als verdediging wordt aangevoerd, de regter, op straffe van nietigheid, onderzoeken en beslissen, op hoedanige wijze dat gebruik heeft plaats gehad.

b H. R. 24 April 1855, Concl. conf.

589. Bij eene vervolging ter zake van overtreding van art. 20, § 6 der wet op het personeel, kan de regter zich niet bepalen tot het onderzoek of het vervoerde al dan niet de eigendom is van den vervoerder, vermits de belastbaarheid der paarden in dat art. bedoeld, daarvan niet afhangt, maar hij moet op straffe van nietigheid onderzoeken en beslissen, of de bekl. die als landbouwer is gedagvaard, werkelijk landbouwer is, en of het vervoer, waartoe hij zijne niet aangegeven paarden heeft gebruikt, al dan niet door hem in dit zijn bedrijf is gedaan.

a H.R. 24 September 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 25 September 1850, Concl. tot verw. — *c* H. R. 4 November 1851, Concl. tot verw. — *b* H. R. 6 Maart 1855, Concl. conf. — *g* H. R. 9 October 1855, Concl. conf. — H. R. 1 April 1857, Concl. conf. — *a* H. R. 4 October 1859, Concl. conf.

590. Art. 206 en 211 Sv., j° art. 22, litt. *d* der wet op het personeel zijn geschonden, wanneer de regter beslist, dat een paard, door een bekl. gebezigd tot vervoer van bikkelen, daardoor gebruikt wordt voor den landbouw, doch verzuimt eene met redenen beklede uitspraak te geven en de omstandigheden te vermelden, waaruit in cassatie behoorlijk kan worden onderzocht en uitgemaakt, of dat vervoer van bikkelen in den geest der wet werkelijk eene daad van landbouw is.

c H. R. 27 April 1852, Concl. conf.

591. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden,

wanneer een ontslag van regtsvervolging enkel is gegrond op de overweging, dat het niet is gebleken, dat de bekl. de asch, welke hij met een niet aangegeven paard vervoerde, niet voor den landbouw heeft gebruikt, of dat hij eenig belastbaar gebruik van het paard heeft gemaakt, daar toch zoodoende is verzuimd in facto te onderzoeken en te beslissen, of het uitsluitend gebruik van het paard voor den landbouw, volgens art. 22, litt. *d* der aangehaalde wet bewezen is.

d R. R. 28 Junij 1853, Concl. conf.

592. In geval van vervolging wegens overtreding van art. 20, § 6 der wet op het personeel door een landbouwer, zijn art. 206 en 211 Sv. in verband met eerstgemelde bepaling geschonden, wanneer de regter in geen onderzoek der bij de dagvaarding ten laste gelegde daadzaken is getreden, maar den bekl. alleen heeft vrijgesproken op grond dat het niet aangegeven paard van den beklaagde steenen had vervoerd, welke niet bleken niet afkomstig te zijn van zijn grond.

a H. R. 20 Januarij 1858, Concl. conf.

593. Bij eene beweerde overtreding v. art. 20, § 6 der wet v. 29 Maart 1833 (Sb. n° 4), ter zake van vervoer van hout met behulp van een niet in de belasting aangegeven paard, hangt de al dan niet schuldpligtigheid alleen daarvan af, of de bekl. het paard bij dat vervoer heeft gebruikt voor den landbouw, maar niet daarvan of het hout aan hem zelf heeft toebehoord. Eene vrijspraak te dier zake is alzoo onvoldoende gemotiveerd, indien daarbij alleen is uitgemaakt, dat de partij hout, die de bekl. heeft vervoerd, naar zijn beweren door hem was gekocht, en dat van dat beweren de onjuistheid niet was bewezen geworden.

a H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf.

594. Vermits het graven van turf en het vervoeren daarvan, wanneer dit tot verbetering van den landbouw geschiedt, onder de werkzaamheden van den landbouw kan worden gerangschikt, doch daarentegen het exploiteren van eene veengraverij of turfmakerij en het drijven van handel in turf, niet behoort onder de daden van landbouw, evenmin als de turf zelf een product van landbouw uitmaakt, zoo volgt hieruit, dat bij eene vervolging ter zake dat de bekl. als landbouwer op onderscheidene tijden zijn paard, zonder het voor de personele belasting aan te geven, had gebruikt tot het vervoeren van goederen, voornamelijk van turf, zoden en zand, door daarmede een en ander te brengen aan de bewoners van zekere gemeente, en speciaal door op zekeren in de dagvaarding uitgedrukten datum met dat paard turf op de markt in die gemeente te mennen en ten verkoop te stellen, op straffe van nietigheid moet worden beraadslaagd en beslist over de criteria van het delict in de dagvaarding gerelateerd. De regter kan niet volstaan met eeniglijk te beraadslagen over het vervoer van turf op den in de dagvaarding speciaal uitgedrukten datum, en dit feit alleen als bewezen aan te nemen.

f H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf.

595. Bij eene vervolging wegens overtreding van art. 20, § 6 der wet op het personeel, moet ter beoordeeling der toepasselijkheid hetzij van art. 20, § 6, dan wel van art. 22, litt. *d* dier wet, op straffe van nietigheid worden beraadslaagd en beslist over de daadzaken, waaruit zou moeten blijken dat de bekl. die landbouwer is, op zekeren datum in zekere gemeente eene kar met turf heeft vervoerd, herkomstig van een hem toebehoorend perceel land, alwaar die turf was gestoken, en dat hij het paard, waarmede die kar bespannen was, en hetwelk bestemd of dienende was voor eenige soort van werktuigelijken arbeid vermeld bij art. 20, § 6 der aangehaalde wet, niet heeft aangegeven voor de personele belasting over het loopende dienstjaar. Het is mitsdien in casu voor de beslissing van groot gewigt, overeenkomstig het opgemaakt proces-verbaal en de dagvaarding te onderzoeken en te beslissen, of de bekl. op denzelfden datum eene kar met turf, bespannen met een vijfjarig bruin merriepaard, hetwelk hij voor zijne turfmakerij gebruikte, o. a. in die gemeente had afgeleverd.

a H. R. 25 November 1845, Concl. impl. contr.

596. De belastbaarheid, met opzigt tot de belasting op het personeel, in het bijzonder ook van paarden, die tot vervoer van goederen worden gebezigd, is bij de wet geenszins van eenig voordeel of winstgenot afhankelijk gemaakt. Het kan dus bij onvoldoende motivering omtrent de voor de strafbaarheid beslissende punten, niets afdoen dat het vervoer heeft plaats gehad zonder eenige belooning.

b H. R. 6 Maart 1855, Concl. impl. conf..

597. Door de bepaling van art. 20, § 6 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. n° 4) niet toepasselijk te achten, wanneer niet is gebleken, dat het met een paard gedaan vervoer heeft plaats gehad «ten behoeve van anderen,» heeft de regter eene onderscheiding aangenomen buiten de wet. Daarbij moet onderzocht en beslist worden of de beklaagde was landbouwer en of het vervoer in dat bedrijf is geschied.

b H. R. 26 November 1861, Concl. impl. conf.

598. Bij eene strafvordering ter zake dat een beklaagde van twee paarden zonder aangifte een belastbaar gebruik heeft gemaakt tot het vervoer van steenen, valt te onderzoeken en uit te maken, of de gebruiker de paarden al dan niet in de belasting op het personeel had aangegeven, en kan de regter zich niet bepalen tot de beslissing, dat de vervoerde steenen niet bleken te zijn bestemd voor een derde.

H. R. 1 April 1857, Concl. conf. — *c* H. R. 27 April 1852, Concl. conf. — *c* H. R. 23 October 1855, Concl. conf.

599. Art. 20, § 1 en 4 der wet op het personeel, in verband met art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, waar voor de belastingpligtigheid ter zake van door iemand gebruikte paarden, vallende in de 3e klasse, 1e soort, alleen wordt aangenomen, dat hij is landbouwer, maar niet tevens uitgemaakt, of hij tijdens dat gebruik vier bunders bouwland in eigen gebruik had en of de paarden steeds waren gehouden in de gemeente, alwaar dat land gelegen is.

a H. R. 9 April 1862, Concl. conf.

600. Tot toepassing van art. 20, § 4 der wet op het personeel moet worden beslist over de vraag, of de beklaagde als landbouwend persoon ten dage der hem te laste gelegde over-

treding van afwisselend gebruik van twee belastbare paarden, waarvan slechts een was aangegeven, in eigen gebruik had het bij gemeld artikel bepaalde getal bunders bouw-, wei- of hooiland, hem regt gevende tot aangifte van twee paarden, vallende in de derde klasse, en of die twee paarden gehouden worden in de gemeente alwaar dat land gelegen is.

a H. R. 3 Junij 1862, Concl. conf.

601. Bij eene klagte wegens niet aangifte van een paard, vallende in de 1ste kl. 6en grondslag der wet op het personeel, behoeft de regter in geen onderzoek te treden naar de aan het geding vreemde omstandigheid, of de bekl. 4 bunders bouwland in gebruik heeft, indien in facto geen blijk is te vinden, dat de bekl. als grond van verdediging heeft aangevoerd te zijn landbouwend persoon, wiens niet aangegeven paard, uit dien hoofde, ingevolge art. 20, § 4 der aangehaalde wet zou behooren tot de derde klasse.

a H. R. 30 September 1857, Concl. conf.

602. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, wanneer bij veroordeeling krachtens art. 20, § 1 en 2, art. 30, § 3, en art. 39 der wet van 29 Maart 1833 (Sb nº 4) van een beklaagde, teregt staande ter zake van als landbouwer, behalve twee paarden in de vijfde klasse, een paard in de derde klasse, tweede serie te hebben aangegeven, zonder dat hij bleek daartoe bevoegd te zijn, door namelijk het vereischte land in eigen gebruik te hebben, en ten andere in alle gevallen, aangenomen zelfs dat het vereischte landgebruik bewezen ware, het bewuste paard te hebben doen of laten bezigen voor een rijtuig op veren, waardoor hij hoogere belasting verschuldigd was, dan waarvoor het paard was aangegeven, — de regter nalaat zoowel in de overwegingen als bij de schuldigverklaring uitdrukkelijk te beslissen omtrent het feit van het landbezit in den zin der wet.

a H. R. 28 Maart 1866, Concl. conf.

603. Indien de bekl. blijkens de dagvaarding en het proces-verbaal van bekeuring, door de administratie is gequalificeerd niet als landbouwer, maar als verhuurder van paarden en rijtuigen en als koopman, welke beroepen hij zelf ook heeft opgegeven als werkelijk mede de zijne te zijn, behoort bij eene veroordeeling wegens overtreding van art. 20, § 6 der wet op het personeel in facto te worden onderzocht en beslist, in welk beroep de bekl. moet worden geacht het paard in geschil, tijdens het bewuste vervoer te hebben gebruikt; en wanneer verder de bekl. tegenspreekt het bij de dagvaarding uitdrukkelijk gearticuleerde betrekkelijk het vallen van het paard in questie in de jaren der belastbaarheid en de niet-aangifte daarvan, moeten ook die daadzaken op straffe van nietigheid worden onderzocht en beslist.

H. R. 5 Augustus 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Maart 1853, Concl. conf.

604. Bij eene beweerde overtreding van art. 20, § 4 der wet op het personeel, door wanneer men slechts twee paarden voor de personele belasting heeft aangegeven, bij afwisseling drie paarden door elkander in gebruik te hebben, moet, op straffe van nietigheid, worden onderzocht naar, en beslist over de waarheid of onwaarheid van het door den bekl. gevoerd beweren, dat hij één dier paarden, uit hoofde van deszelfs ziekte of om andere redenen, tijdelijk met een ander paard heeft verwisseld; naar den geest der wet kan immers in dat geval niet gezegd worden dat drie paarden zijn gebezigd.

b H. R. 23 Februarij 1847, Concl. impl. contr.

605. Op de aanklagte ter zake van het houden van een paard zonder aangifte voor de pers. belasting te hebben gedaan en ter zake van het gebruik maken van dat paard door den inwonenden zoon des beklaagden, — kan de regter niet volstaan met te beslissen, dat die zoon wel bij een aangewezen vervoer van eikenboomen van bedoeld paard heeft gebruik gemaakt, en voorts niet bewezen te verklaren dat die zoon is inwonende bij den beklaagde en lid van diens huisgezin, zoodat deze laatste zou verpligt zijn dat paard in de pers. belasting aan te geven. *Ieder houder* van een paard is verpligt daarvan aangifte te doen, en aansprakelijk voor het gebruik dat ook door derden van dat paard wordt gemaakt; derhalve moest in de eerste plaats worden onderzocht of *door den beklaagde* een paard werd *gehouden* dat niet door hem was aangegeven, en wijders welk gebruik daarvan was gemaakt.

b H. R. 3 October 1865, Concl. conf.

606. Wanneer in facto is uitgemaakt, dat een paard ouder is dan 42 maanden, dan volgt uit art. 22, litt. *c* der wet op het personeel niet, dat nog bovendien onderzocht moet worden, of het paard het tweede viertal zijner melktanden al dan niet heeft verloren.

a H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf.

607. Wanneer een beklaagde, die bij de beschrijving voor de personele belasting over het dienstjaar 1855 en 1856, als genees- en heelkundige slechts twee paarden der tweede klasse, omschreven bij § 3 van art. 20 dier wet, had aangegeven, gedurende den zomer van 1855, bij afwisseling drie paarden heeft gebruikt, kan eene veroordeeling te dier zake, zonder aanduiding van de omstandigheden, die het gebruik van die drie paarden, waar slechts dat van twee was toegelaten, zouden strafbaar maken, niet geacht worden eene zoodanige beslissing over de bewezen daadzaken te bevatten als bij de wet wordt gevorderd. Naar het gebruik van de verschillende paarden, op verschillende tijden, moet ten deze blijken, of er een strafbaar gebruik had plaats gevonden, dan wel of er slechts sprake kan zijn van eene verwisseling, als wordt toegelaten bij art. 27, § 4 der meervermelde wet.

b H. R. 2 April 1856, Concl. tot verw.

608. Wanneer bij eene schuldigverklaring ter zake van te lage aangifte voor de personele belasting, van de door een bekl. als paardenkooper over zeker dienstjaar doorgaans gehouden paarden, de Regtbank ook bevindingen, die vóór den ingang van het dienstjaar hadden plaats gehad, tot grondslag van schuldigverklaring heeft aangenomen, dan heeft zij, in strijd met art. 206 en 211 Sv., niet beraadslaagd en beslist over het bewezene der daadzaken, welke hier alleen in aanmerking hadden mogen komen.

c H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

609. Wanneer een beklaagde teregt staat wegens het gebruik van meer paarden voor een op veren rustend rijtuig, dan door hem voor de personele belasting zijn aangegeven, dan moet uit het veroordeelend vonnis blijken, dat door den regter is onderzocht, of het rijtuig, waarvoor de paarden zijn gebruikt, en of de zitplaatsen daarvan al of niet waren rustende op ijzeren of stalen veren, vermits de strafbaarheid daarvan afhangt.

f H. R. 26 Junij 1861, Concl. conf.

610. *Rebellie.* — Waar feitelijk is beslist dat de besch. den commissaris van politie, die in een tuin wilde binnentreden om eene tooneelvoorstelling te verbieden, zulks heeft belet en zich daartegen met geweld heeft verzet door dien beambte moedwillig om den hals en bij de jas aan te grijpen en vast te houden, is teregt schuldig verklaard aan feitelijk en gewelddadig verzet tegen eenen ambtenaar der regeringspolitie, en is daarin het boos opzet van zelf opgesloten.

b H. R. 9 Februarij 1864, Concl. conf.

611. Bij eene schuldigverklaring aan feitelijken wederstand ingevolge art. 209 en 212 C. P. moet, op straffe van nietigheid, tevens worden onderzocht of die wederstand was gewelddadig.

b H. R. 8 April 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 18 December 1855, Concl. conf.

612. Het gewelddadige van den gepleegden wederstand is genoegzaam gemotiveerd, wanneer is aangenomen, dat de beklaagde den Rijks-veldwachter, die hem uit een logement wilde verwijderen, zich feitelijk en gewelddadig daartegen heeft verzet, en den Rijks-veldwachter herhaaldelijk heeft teruggestooten, ten einde aldus de poging tot verwijdering te verijdelen.

b H. R. 20 Maart 1860, Concl. conf.

613. Er is voldoende onderzocht naar het bewezene van het geweld, en ook beraadslaagd over dit bestanddeel van rebellie, wanneer als bewezen is aangenomen: « dat de beklaagde uit » zijne woning is gekomen en driftig den hond » heeft aangegrepen en opgenomen, met het doel » om het dier aan de commiezen te ontnemen, » zoodanig trekkende en rukkende, dat de tweede » getuige, die, om de ontweldiging van den hond » te voorkomen, het touw had vastgegrepen, » daardoor eene pijnlijke striem over de vingers » heeft gekregen, » daarna de verdediging, dat er geen geweld zou zijn gepleegd, door de verklaring van drie getuigen is wederlegd, en die der getuigen à décharge als ter ontzenuwing van het bewijs niet afdoende verklaard.

b H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf.

614. Bij eene schuldigverklaring aan feitelijk en gewelddadig verzet tegen een bedienend beambte en een met openbare dienst bekleed burger, ter gelegenheid van de uitoefening hunner functiën, en aan het hen daarbij moedwillig verwonden, zoodat bloedstorting is ontstaan, moet op straffe van nietigheid worden beraadslaagd en beslist, o. a. over de vraag tegen wien de weerspannigheid is gepleegd en over den aard der functiën, die aan den bedoelden met openbare dienst belasten burger zijn opgedragen.

H. R. 9 Maart 1858, Concl. conf.

615. Ingeval op wettige bewijsmiddelen is aangenomen dat een Rijks-veldwachter tijdens de ontmoeting met zijne aanranders op surveillance was en hen met zijne qualiteit had bekend gemaakt, voorts dat een dier aanranders met een pistool en beiden met zware stokken gewapend waren, — wordt geene opzettelijke verklaring of overweging vereischt dat die Rijksveldwachter in de uitoefening zijner functiën verkeerde of dat gemelde pistool en stokken wapenen zijn.

H. R. 16 Julij 1872, Concl. conf.

616. Vermits een veldwachter bij ontdekking op heeter daad tot voorloopige aanhouding bevoegd is, blijkt op voldoende gronden dat hij tijdens zekere hem toegebragte gewelddadigheid in de wettige uitoefening zijner functiën was, wanneer de regter heeft beslist dat de omstandigheden van heeter daad aanwezig waren.

a H. R. 18 October 1870, Concl. conf.

617. Als een hoofdonderwerp van de bediening eens spoorwegbedienden is aan te merken de zorg voor den veiligen en onbelemmerden loop der spoortreinen; daartoe strekt de aanmaning tot verwijdering van daarop gedreven schapen zoowel als de door den spoorwegwachter zelven daartoe gedane poging; met dit een en ander in facto aan te nemen is tevens uitgemaakt dat hier was uitoefening van bediening.

b H. R. 12 Januarij 1869, Concl. conf.

618. De regter moet, om te kunnen schuldig verklaren aan de misdaad van rebellie, uitmaken het getal der personen, waaruit de opdringende volksmenigte, die de politie-beambten verhinderden hunnen pligt te doen, heeft bestaan.

a H. R. 5 Februarij 1867, Concl. conf.

619. Indien door wettige bewijsmiddelen in facto is uitgemaakt, dat er rebellie door meer dan drie personen, waarvan meer dan twee zigtbare wapenen voerden, en mitsdien volgens art. 214 C. P. gewapende rebellie is gepleegd, dan wordt voor de schuldigverklaring aan dat misdrijf niets meer gevorderd dan het bewijs, dat de besch. aan die alzoo gewapende rebellie een werkdadig aandeel hebben genomen, en wordt geenszins een onderzoek vereischt, of zij zelve en zoo ja, welke zigtbare wapenen hebben gevoerd.

d H. R. 1 Junij 1858, Concl. conf.

620. Door de feitelijke beslissing, dat de schoppen, waarvan de beschuldigden voorzien waren, werkelijk als wapenen gebezigd zijn en gediend hebben om zich te verzetten tegen de militairen die het plegen van het misdrijf wilden beletten, is de qualificatie van het voorzien zijn van openlijke wapenen voldoende geregtvaardigd.

a H. R. 31 December 1867, Concl. conf.

621. Het plaats hebben van eene sommatie of waarschuwing van de zijde van het openbaar gezag, niet behoorende onder de kenmerkende omstandigheden van het misdrijf van rebellie, is alzoo de regter alleen dan verpligt daarover te beraadslagen, wanneer die omstandigheid als wettige grond van verschooning is aangevoerd geworden.

a H. R. 27 December 1848, Concl. conf.

622. Art. 206 en 211, j° art. 207 en 209 Sv. zijn niet geschonden, waar in een arrest sprake is geweest van verschillende uitdrukkingen en

later aan het meerendeel dier uitdrukkingen een opruijend karakter wordt toegekend, zonder nadere specificatie.

a H. R. 12 October 1869, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen Z.-Holland 10 Julij 1869.

623. Bij eene veroordeeling wegens rebellie door feitelijk verzet tegen de executie van een vonnis, hetwelk men beweerde dat niet bij voorraad uitvoerbaar was, en waartegen men aan den deurwaarder, die tot de executie wilde overgaan, had verklaard te komen in verzet, doch op welke verklaring door dien ambtenaar niet is gelet, — behoort de regter te onderzoeken of werkelijk de ten uitvoerlegging bij voorraad, niettegenstaande verzet, was bevolen, en zoo neen, zich over de vraag uit te laten, of in dat geval feitelijke wederstand in het algemeen immer kan zijn geoorloofd; hij behoort verder bij eene veronderstelde bevestigende beantwoording dezer vraag, zich over de noodzakelijkheid van den plaats gehad hebbenden wederstand uit te laten; bij verzuim van een en ander moet zoodanig arrest wegens gebrek in den vorm worden vernietigd.

a H. R. 28 Maart 1848, Concl. tot verw.

624. Indien een bekl. is gedagvaard ter zake van een op den datum in de dagvaarding uitgedrukt gepleegd verzet tegen beambten der plaatselijke belastingen, waardoor deze waren verhinderd geworden hunne voorgenomen werkzaamheden uit te oefenen, dan is een vonnis niet genoegzaam gemotiveerd, als het den datum niet inhoudt waarop de feiten zijn gepleegd, en alleen in facto beslist dat de beambten aan den bekl. hebben te kennen gegeven dat zij alleenlijk kwamen om de dranken op te nemen, doch de bekl. zulks door razen en schelden verhinderde, zonder eenige beslissing, of meergemelde beambten daardoor werkelijk zijn verhinderd geworden om de voorgenomene opneming te doen.

a H. R. 9 Februarij 1841, Concl. conf.

625. *Regten en accijnsen.* — Ter toepassing van art. 177 en 179 der Alg. wet moet worden onderzocht en uitgemaakt, niet of de soort, waartoe de goederen behooren, in het algemeen aan regten zijn onderworpen, maar wel of bepaaldelijk van de aangehaalde goederen regten zijn verschuldigd. De twee uitzonderingen, vervat in het slot van art. 177, moeten in dien zin worden opgevat, dat met de eerste uitzondering is bedoeld het geval, dat eene door beambten der administratie ontdekte nederlaag is geschied geheel en al buiten kennis van den bewoner, en door de tweede, dat de bewoner bij latere ontdekking, dat het door anderen buiten zijn weten is geschied, daarvan voor den aanvang van het onderzoek behoorlijk aangifte heeft gedaan. Onder goederen, waarvan bij art. 177 de nederlaag verboden wordt, zijn te verstaan alle goederen of koopmanschappen zonder onderscheid. Met betrekking tot koffij, die vrijgesteld is van regten bij uitvoer, is de boete te berekenen naar de regten bij invoer verschuldigd. Aan het arbitrium judicis is overgelaten de beoordeeling van de hoeveelheid, benoodigd tot den aldaar vermelden kleinhandel of debiet.

a H. R. 15 Februarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 18 October 1853. — *b* H. R. 18 October 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Gelderland 10 Mei 1853, en beslissende dat bij art. 177 is verboden elke nederlaag van aan regten onderhevige goederen; dat derhalve, ter beantwoording der vraag of bepaalde goederen aan regten onderhevig zijn, alleen moet worden onderzocht, of de soort waartoe zij behooren, in het algemeen aan regten onderhevig is; dat hiertoe boter behoort, zoodat het niets ter zake doet of bepaaldelijk van de aangehaalde boter regten verschuldigd waren. — *d* H. R. 14 Junij 1853, meer speciaal beslissende ten aanzien eener nederlaag van koffij, dat aan den judex facti is overgelaten de beoordeeling van hetgeen moet worden verondersteld noodig te zijn voor den kleinhandel.

626. Aan het voorschrift van art. 211 Sv. is voldaan en het misdrijf behoorlijk uitgedrukt, wanneer bij eene veroordeeling krachtens art. 177 der Alg. wet wordt verklaard dat de bewezene en in het arrest omschrevene daadzaken daarstellen eene verboden nederlaag van goederen, tusschen den afstand van uiterlijk 5500 ellen van het vreemde grondgebied aan de landzijde.

a H. R. 23 December 1857, Concl. conf.

627. Art. 120, n° 3 en art. 213 der Alg. wet, in verband met art. 206 en 211 Sv. worden geschonden, wanneer bij eene strafvordering wegens aangifte van goederen onder de verkeerde benaming van verfwaren, niet afzonderlijk belast, de regter zich bepaalt tot de beslissing, dat het aangehaalde vocht was koningswater, en dat koningswater behoort tot de verfwaren, zonder dat evenwel de regter de gronden uitdrukt waarop dit zijn oordeel berust.

b H. R. 31 Januarij 1854, Concl. conf. — N.-Holland 15 Mei 1854.

628. Ten onregte wordt beweerd dat de uitsluiting van al. 2, art. 312 der Alg. wet niet voldoende is geregtvaardigd door de overweging, dat de questieuse boot van geen door de administratie gesteld herkenningsteeken voorzien was, omdat niet mede is uitgemaakt dat de boot door geen teeken, onverschillig door wien geplaatst, was aangeduid. De regter kon zonder nadere motivering of bestrijding der door de verdediging aangevoerde bedenkingen, volstaan met de verklaring, dat het van zelf spreekt, dat het herkenningsteeken, waarvan de onderwerpelijke boot zou moeten zijn voorzien om voor de publieke dienst bestemd te zijn, door of van wege het openbaar gezag moet worden aangebragt, daar het voorschrift der wet anderzins het doel niet zou bereiken.

b H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

629. Hoewel bij art. 190 der Alg. wet aan de ambtenaren bij vermoeden van fraude de bevoegdheid is toegekend tot het visiteren en onderzoeken van personen, goederen enz., onder voorwaarde van voorzien te zijn van hunne commissiën, is echter eene beslissing omtrent het al of niet aanwezig zijn van die voorwaarde geheel onnoodig, waar het regtsgeding niet handelt over voormelde bevoegdheid, maar alleen over gewelddadigheid, gepleegd tegen die ambtenaren in de uitoefening hunner functiën, meer bijzonder waar in facto is beslist, dat de be-

klaagden wisten dat zij met Rijks-ambtenaren te doen hadden.

a H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

630. Art. 197, 198 en 324 der Alg. wet zijn niet geschonden, wanneer bij eene veroordeeling ter zake van verhindering der werkzaamheden van ambtenaren, overeenkomstig art. 198 geadsisteerd, de regter in geen verder onderzoek treedt naar de vraag, of er in den nacht, waarin de verhindering is gepleegd, in de fabriek des bekl. al dan niet gewerkt werd, hetzij heimelijk, hetzij ingevolge aangifte.

c H. R. 29 October 1856, Concl. conf.

631. *Reinheid der straten.* — Indien een politie-reglement het verbod inhoudt van zich «op »de straat of eenige andere publieke daartoe »niet bestemde plaats te ontlasten,» dan moet zoowel naar aanleiding van de dagvaarding, als met het oog op de ingeroepen verbodsbepaling, de regter ook beraadslagen en beslissen over de openbaarheid der plaats, waar het feit zou zijn gepleegd, en kan daarvoor niet gelden eene ongemotiveerde en mitsdien zonder redenen omkleede beslissing.

H. R. 24 Januarij 1860.

632. *Rivieren.* — Wanneer gedagvaard is wegens het maken van werken in de rivier de IJssel, die den bekwamen afloop van het water hinderlijk kunnen zijn, dan is bij het vonnis niet genoegzaam onderzocht, of de werken in dan wel naast de rivier gemaakt zijn, wanneer daarbij alleen is beslist, dat de plaats waar de werken zijn gemaakt, is een aan de beklaagden toebehoorend of bij hen in gebruik zijnd stuk land op den linkeroever van de rivier op de zoogenaamde Westra's Welle gelegen, tusschen de voornoemde rivier en het zoogenaamde Koeluchtergat, en welke plaats alleen bij zeer hoog water wordt overstroomd.

b H. R. 7 Februarij 1865, Concl. tot verw. — Cf. *c* H. R. 20 Junij 1865.

633. *Spoorwegen.* — Ter toepassing van de straf bedreigd op het verzuim om een spoortrein op het bepaalde uur te doen vertrekken, moet blijken en in het veroordeelend vonnis uitgemaakt zijn, met aanduiding van den oorsprong, den aard en den omvang dier betrekking, dat de beklaagde was bestuurder der betrokken spoorwegdienst, en dat hij, hetzij ondernemer was, hetzij namens de ondernemers het opperbestuur over de dienst uitoefende.

H. R. 16 Maart 1869, Concl. conf. vern. N.-Braband. — Bij de Concl. O. M. is verder uitgewijd over de verpligting der directie om de voorgeschreven dienstregeling uit te voeren, over de strekking en toepassing der strafbepalingen in art. 44 en 46 der wet van 21 Augustus 1859 (Sb. n° 98) opgenomen, en over het gemis van motieven in de beklaagde uitspraak omtrent de schuld van den requirant aan het begane verzuim. — De zaak werd verwezen naar het Hof in Limburg, dat het vonnis Breda 27 October 1868, hetwelk in N.-Braband was bevestigd, vernietigde en den bekl. vrijsprak. Het beroep in cassatie werd vervolgens niet-ontvankelijk verklaard bij *c* H. R. 16 Februarij 1870, Concl. conf.

634. Bij de bepaling, dat «bestuurders» aansprakelijk zijn, is naar de wet de titel van «directeur» eener spoorweg-maatschappij voor die aansprakelijkheid onverschillig, maar om diens aansprakelijkheid te kunnen aannemen, moet uit 's regters vonnis blijken de aard en de omvang der betrekking van directeur.

H. R. 5 April 1870, Concl. conf.

635. *Springstieren.* — Art. 5 der wet v. 12 Dec. 1809 op het keuren van stieren in het Koningrijk Holland, is althans in de provincie Zeeland vervangen door het reglement op de springstieren in die provincie v. 9 Julij 1835 en 5 Julij 1845. Vermits daarbij niet even als bij art. 5 der voormelde wet is bepaald, dat het aan den eigenaar van een ongekeurden stier eerst dan zou zijn geoorloofd om vee van anderen door denzelven te laten dekken, wanneer geen stierhouder binnen den afstand van een uur mogt gevonden worden, behoeft thans bij eene zoodanige overtreding in die provincie, over het al dan niet aanwezig zijn van laatstgemelde omstandigheid, als niets ter zake doende, niet in facto te worden beraadslaagd en beslist.

b H. R. 30 Augustus 1850, Concl. conf.

636. *Staatsloterij.* — Het verkoopen en debiteren van loterij-briefjes in het algemeen verboden zijnde, is voor de qualificatie van dit bedrijf als overtreding van dat verbod geen onderzoek vereischt omtrent den aard der daarbij gepleegde daad van koophandel.

b H. R. 23 Mei 1871, Concl. conf.

637. *Tollen.* — Voor de wettigheid der tolheffing op een weg is het geheel onverschillig door wien die weg is aangelegd of bekostigd; derhalve is alle onderzoek en beslissing dienaangaande onnoodig tot de veroordeeling wegens tolweigering op een weg, waarop de tolheffing wettelijk is ingesteld of toegestaan krachtens art. 4 Kon. besluit van 29 October 1833 (Sb. n° 59), in verband met dat van 5 Mei 1850 (Sb. n° 23).

c H. R. 28 Februarij 1854, Concl. conf.

638. De regter, die eene veroordeeling uitspreekt wegens het doorvaren onder eene brug zonder de bepaalde gelden te betalen welke volgens een wettig Kon. besl. verschuldigd zijn, — terwijl de beklaagde zich beroept op de daarbij vastgestelde uitzondering voor karspel-trekschuiten, — moet het wettig bestaan van het toegepaste tarief of besluit onderzoeken en de nietaanneming der door den requirant gevoerde exceptieve verdediging motiveren.

a H. R. 22 Julij 1862, Concl. conf.

639. *Turf.* — De wet v. 30 December 1839 (Sb. n° 57) nopens den accijns op den turf uit de irreguliere veenderijen, betreft in het algemeen het bereiden van den bodem tot brandstof of turf, onverschillig of die turf uit veen, derrie of heidegrond of andere gronden is zamengesteld; bij art. 5, j° art. 3 dier wet is het vragen van consent of vergunning tot af- of uitsteken van den bodem tot turf en de vrijdom van den accijns afhankelijk gesteld van de diepte van één palm, waartoe de bodem der heide wordt uit- of afgestoken. Uit een en ander vloeit voort, dat bij eene vervolging ter zake van zonder consent een zeker getal stuks turf of zoogenaamde zandkluin te hebben verveend of doen verveenen, op straffe van nietigheid moet worden onderzocht, niet alleen of de zandkluin waarvan hier de rede is, al dan niet veen of veenspecie in

zich bevat, maar ook of die zandkluin, die bij het aangevallen arrest in facto is aangenomen uit den bovengrond van het heideveld te bestaan, al dan niet moet worden gerekend tot de bij de voormelde wet van den accijns vrijgestelde plaggen of heideschalen te behooren.

a H. R. 17 Maart 1857, Concl. impl. contr.

640. Hoewel in het reglement op de veenderijen in de provincie Utrecht v. 23 Februarij 1848, onder veenen is te verstaan de uitoefening der veenderij in het algemeen, en daaronder dus begrepen is niet alleen het eigenlijk maken van turf, maar ook hetgeen de turfmaking voorbereidt, volgt daaruit evenwel nog niet, daar die verrigtingen ook zonder eenig oogmerk van verveening kunnen plaats hebben, dat alle insteking, vergraving, verwerking of wegneming van veengrond op zich zelf volstrekt en noodzakelijk het veenen daarstelt. In geval de bekl. tot zijne verdediging heeft aangevoerd, dat er geen sprake kon zijn van het maken van turf, noch van eenige voorbereiding daartoe, maar de door of namens hem verrigte arbeid enkel zoude zijn geweest vergraving en verandering aan zijn perceel land, dan moeten derhalve door den regter op straffe van nietigheid bepaalde daadzaken worden opgegeven, waaruit hij het besluit opmaakt of er blijkens de gansche toedragt van het gebeurde, inderdaad al dan niet was geveend.

b H. R. 14 December 1852, Concl. tot verw.

641. *Valsche getuigenis.* — Tot het wezen van valsche getuigenis behoort, dat deze tegen beter weten aan, of met eene doleuse intentie zij afgelegd. Vermits die intentie is een intern feit, hetwelk in de gevallen, alwaar het in de afgelegde verklaring niet ligt opgesloten, en wanneer het door den besch. niet is erkend maar stellig ontkend, alleen kan blijken uit daadzaken en omstandigheden, welke als aanwijzing daarvan kunnen gelden, — zijn art. 206 en 211 Sv. geschonden, wanneer het Hof heeft verzuimd over het al dan niet aanwezig zijn der doleuse intentie te beraadslagen en uitspraak te doen.

a H. R. 25 September 1855, Concl. conf.

642. Indien in facto is aangenomen dat de bekl. onder eede opzettelijk en in strijd met de hun volkomen bekende waarheid, hebben verklaard, dat de bekl. in wiens geding zij als getuigen zijn opgetreden, het hem te laste gelegde misdrijf niet had gepleegd en de beleedigde hun niet de blijken van het misdrijf had aangetoond, en die valsche verklaring door hen is gedaan na onderling daartoe gemaakte afspraak, en ten gevolge der door den delinquent daartoe gedane aanzoeken en aansporingen, dan zijn geene meerdere of nog nadere motieven noodig, om te mogen aannemen, dat aan de voorschriften van art. 206 en 211 Sv., j° art. 362 C. P. behoorlijk is voldaan.

b H. R. 17 Julij 1860, Concl. conf.

643. In geval van veroordeeling ter zake van valsche getuigenis, op grond dat de bekl. op de openbare teregtzitting onder eede de in de instructie ten laste van een besch. afgelegde verklaringen, in strijd met de waarheid en mitsdien te kwader trouw, heeft herroepen, door voor te geven ten gevolge van omkooping, tot die vroegere bezwarende verklaringen te zijn gekomen, moet op straffe van nietigheid uit het condemnatoir arrest blijken, of het Hof heeft geoordeeld dat de misdadige handeling des beklaagden regtstreeks is gelegen in zijne onwaarachtig geoordeelde bewering der omkooping, dan wel of deze onwaarachtige bewering slechts tot grondslag strekt eener beschouwing, dat de voor den Hove afgelegde getuigenis voor valsch is te houden.

b H.R. 6 October 1857, Concl. tot verw.

644. De regter heeft art. 206 en 211 Sv. geschonden, door niet te beraadslagen of te beslissen, welken invloed eene afgelegde valsche verklaring, afgescheiden van de bedoeling van den getuige, op het strafgeding waarin die werd afgelegd, heeft gehad of had kunnen hebben, en of die geweest is in het voor- of nadeel van den beschuldigde.

b H. R. 11 Junij 1862, Concl. conf.

645. *Valschheid.* — Ofschoon de mogelijkheid van benadeeling tot het wezen der misdaad van valschheid behoort, zoo is nergens bij de wet voorgeschreven, dat ook de wetenschappelijke criteria der misdaad, hoezeer ook door den regter in acht te nemen, afzonderlijk en uitdrukkelijk zouden moeten worden overwogen en beslist.

a H. R. 8 November 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 3 Augustus 1864.

646. Bij eene veroordeeling ter zake van valschheid in geschrifte is het voldoende uit te maken, dat de akte waarvan de rede moest inhouden wat speciaal het object der valschheid geweest is, en behoeft niet beslist te zijn dat de akten van de soort der vervalschte in het algemeen de in casu bijgevoegde of verzonnen verklaringen moeten bevatten.

a H. R. 11 Mei 1869, Concl. conf.

647. Bij veroordeeling ter zake van valschheid door versiering van beschikking, is het niet voldoende, dat bij de uitspraak eene bloote beschrijving wordt gegeven der stukken, welke zoodanige valsche verzonnen beschikking zouden inhouden, maar wordt gevorderd, dat uitdrukkelijk zij uitgemaakt, waarin zou hebben bestaan zoodanige, inderdaad dien naam verdienende beschikking.

d H. R. 26 Februarij 1850, Concl. conf.

648. Bij de beschuldiging van valschheid in onderhandsch geschrift, gepleegd in eene schriftelijke aan den bekl. gerigte kennisgeving van eene afwijzende beschikking des Konings op een door hem gedaan verzoek tot het bekomen van geldelijke ondersteuning, door bedriegelijk een woord « uit te schrappen en een ander in « te lasschen, » van welk geschrift de bekl. heeft gebruik gemaakt om zeker persoon op te ligten, kan het Hof ter regtvaardiging van gemelde qualificatie niet volstaan met de opgave van de algemeene strekking van het geschrift en eene aanduiding van de veranderde en bijgevoegde woorden. Ten einde te kunnen beoordeelen, of de uitschrapping en bijvoeging de kenmerken heeft van zoodanige verandering of bijvoeging, als waardoor volgens de wet de misdaad van valschheid wordt gepleegd, moet op straffe van nietigheid worden opgegeven, welke de inhoud was van het geschrift, of het al dan

niet onderteekend was, waar ter plaatse respectievelijk de uitschrapping en inlassching was geschied, welken invloed een en ander op den inhoud van het geschrift had uitgeoefend, en eindelijk of en in welk opzigt door die vervalsching nadeel kon worden veroorzaakt.

a H. R. 26 November 1856, Concl. ten princ.

649. Bij eene schuldigverklaring aan valschheid in geschrifte van koophandel door de afgifte van eene valsche acceptatie, welke een handelspapier kan zijn, maar ook alle kenmerken van zoodanig geschrift ten eenemale kan missen, moet uit het condemnatoir arrest op straffe van nietigheid voldoende blijken, welke de juiste inhoud was van dat stuk, en of die inhoud van dien aard was, dat de acceptatie, indien zij echt ware geweest, als geschrift van koophandel had moeten beschouwd worden.

c H. R. 20 April 1841, Concl. conf.

650. Het veroordeelend arrest is omtrent de wetenschap bij het gebruik maken van een valsch onderhandsch geschrift genoegzaam met redenen bekleed, wanneer door den judex facti is overwogen, dat niet alleen het schrijven maar ook het onderteekenen door den beschuldigde van het bedoelde geschrift met den daaronder gestelden naam, in verband met de omstandigheid, dat hij dit geheel door hem zelven geschreven en onderteekend stuk wilde doen dienen, en ook werkelijk gebezigd heeft om de afgifte van goederen te verkrijgen, welke hem, zonder vooraf verschafte zekerheid voor de betaling, waren geweigerd, zijne bedriegelijke bedoeling buiten twijfel stelt.

c H. R. 4 December 1860, Concl. conf.

651. Art. 206 en 211 Sv., in verband met art. 150, 151 en 147 C. P. zijn geschonden, waarbij eene veroordeeling wegens het gebruik maken van een valsch stuk, eene beraadslaging en beslissing wordt gemist over den aard en de hoedanigheid van het geschrift, over de wijze waarop de vervalsching heeft plaats gehad, en over de aanwezigheid of de mogelijkheid van het nadeel dat regtstreeks uit het valsche stuk voor anderen is voortgevloeid of kon ontstaan; ook waar het geldt de beschuldiging van het, des bewust, gebruik maken van zoodanig stuk, met het oogmerk om eene opligting te plegen.

a H. R. 16 December 1857, Concl. conf.

652. Art. 211 en 206 Sv. zijn geschonden, indien tot staving van het daarbij aangenomene, dat zekere kaartjes eene valsche verzonnen beschikking inhielden, slechts wordt verwezen naar het voorafgaande gedeelte van het arrest, waarin wel de bedoelde kaartjes worden beschreven, doch waaruit niet volgt, en waarbij veelmin is aangenomen, waarin zou hebben bestaan zoodanige inderdaad dien naam verdienende beschikking; art. 150 v. C. P.

d H. R. 26 Februarij 1850, Concl. conf.

653. De misdaad van valschheid moet in de eerste plaats onmiskenbaar geacht worden tegen hem te zijn begaan, wiens handteekening valschelijk is nagemaakt. Hieruit volgt dat, wanneer het geldt eene valschheid (in onderhandsch geschrift) door namaking van handteekening buiten 's lands gepleegd door een Nederlander, het arrest moet geacht worden niet met redenen te zijn bekleed, wanneer buiten alle onderzoek en beslissing is gebleven, of de persoon wiens handteekening is nagemaakt, al dan niet Nederlander is.

a H. R. 15 April 1851, Concl. conf. vern. Z.-Holland 20 December 1850.

654. Vervolging van een kantoorbediende bij een inbrenger eener stads-beleenbank, ter zake van: 1° diefstal in loontrekkende dienst ten nadeele van zijn meester, en 2° valschheid in onderhandsche geschriften, door het verzinnen van verbindtenissen, als hebbende hij, voor zooveel dit laatste betreft, in de registers, strekkende om de verbindtenissen van den inbrenger jegens de verpanders en de groote bank van leening te constateren, verschillende posten van beleening valschelijk geboekt. Om het bestaan van de misdaad van valschheid te kunnen aannemen, moet met het oog op art. 147 en 150 C. P., j° art. 206 en 211 Sv., op straffe van nietigheid, in facto zijn uitgemaakt en beslist, dat ten gevolge van die valsche boekingen eenige verpligting van den inbrenger jegens derden of omgekeerd ontstaan is. Het Hof kan alzoo niet volstaan, met de mogelijkheid van benadeeling af te leiden uit het feit dat de inbrenger, ten gevolge der verschillende ontvreemdingen, werkelijk nadeel heeft geleden, noch ook voornamelijk daaruit, dat de besch., zijne vroegere ontvreemdingen door middel van die boekingen bedekkende, daardoor tevens de daarna door hem te plegen en werkelijk gepleegde diefstallen mogelijk maakte. Volgens eene zoodanige beslissing zou het veroorzaakte of mogelijke nadeel geen ander zijn geweest dan hetgeen door de diefstallen is te weeg gebragt, en zou het boeken der verzonnen beleeningen niet hebben opgeleverd een der vereischten van het op zich zelf staand misdrijf van valschheid (de mogelijkheid van nadeel) maar slechts een middel tot het volvoeren der diefstallen.

e H. R. 3 Junij 1856, Concl. conf. vern. N.-Holland 29 Januarij 1855.

655. De wet zelve in art. 1911 B. W. brieven rangschikkende onder onderhandsche geschriften, had het Hof door den brief, waarin valschheid gepleegd is, als zoodanig te qualificeeren, hieromtrent geene verdere motivering noodig, zelfs niet door te beslissen dat daarin eene verbindtenis lag opgesloten.

H. R. 9 April 1867, Concl. contr.

656. Wanneer aangenomen wordt dat opgeschreven bestratings-werk niet is verrigt, wordt bij veroordeeling ter zake van valschheid geene uitspraak vereischt omtrent het beweren, dat meer bestratings-werk is verrigt dan betaald, vermits de betaling van de niet verschuldigde posten niettemin regtstreeksch nadeel heeft opgeleverd, en zooverre ze zouden moeten geacht worden niet te zijn betaald, heeft kunnen opleveren.

a H. R. 9 November 1869, Concl. conf.

657. *Veeziekte.* — De beschikking van den Minister van Binnenl. Zaken van 28 April 1866, opgenomen in de Staats-courant van 1 Mei daaraanvolgende, waarbij eene grensscheiding was aangewezen, als deel uitmakende van de van regeringswege tot wering der veeziekte bewaakte lijn van afsluiting, is eene akte van het openbaar gezag, op het Kon. besl., en dit weder

op de wet gegrond. Waar die beschikking is aangehaald, worden geene nadere motieven vereischt voor de beslissing dat zoodanige lijn van afsluiting aanwezig was.

a H. R. 5 Maart 1867, Concl. conf.

658. In de beslissing, dat het vervoer van lammeren heeft plaats gehad van Abcoude in de provincie Utrecht naar de provincie Noord-Holland, ligt noodwendig opgesloten, dat de grensscheiding tusschen die provinciën daarbij is overschreden. Voor de beslissing van dat overschrijden is derhalve geene verdere motivering vereischt.

a H. R. 5 Maart 1867, Concl. conf.

659. *Veld- en boschdelicten.* — De beslissing dat een beklaagde zonder een der regten opgenoemd in art. 471, n° 13 C. P. over een bezaaid bouwland heeft geloopen, is niet voldoende gemotiveerd, wanneer daarin het niet bestaan van dergelijk regt is aangenomen op een overigens wettig proces-verbaal en op verklaringen van getuigen, doch geene feiten zijn opgegeven, waaruit de regter het gevolg trekt dat het beweerde regt niet bestaat.

c H. R. 17 Mei 1870, Concl. conf.

660. Wanneer beklaagden ter zake van het gaan over eens anders grond, beweren dat zij als wilddragers eenige jagers vergezelden en dus hetzelfde regt van overgang hadden als deze, moet de regter omtrent het al of niet bewezene van dat vergezellen als wilddragers beslissen, omdat eerst na die beslissing kan uitgemaakt worden of de bekl. al dan niet regt van overgang over de aangeduide weide hadden.

b H. R. 28 Februarij 1871, terwijl het O. M. vermeende dat die questie afstuitte op de feitelijke beslissing: dat de beklaagden in gebreke zijn gebleven eenig bewijs voor het regt der jagers aan te voeren en dus hun eigen regt, uitsluitend op dat der jagers gegrond, daarmede vervalt.

661. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, wanneer de regter beslist, dat de beklaagde zijn rund heeft laten loopen op eens anders in den oogst staanden grond, zonder evenwel afzonderlijk uit te maken, dat de beklaagde werkelijk degene is, die dat rund òf moedwillig òf ten gevolge van onachtzaamheid heeft laten weiden.

c H. R. 2 November 1869, Concl. conf.

662. Bij toepassing van art. 475, n° 10 C. P. moet niet alleen feitelijk worden uitgemaakt, of eene koe van den bekl. had geloopen over eens anders weiland, maar bovendien bepaaldelijk of hij die koe aldaar had doen of laten loopen.

b H. R. 20 Maart 1855, Concl. conf.

663. Het verbod van vee op eens anders in den oogst staanden grond te laten losloopen, veronderstelt volgens art. 475, n° 10 C. P. gebrek aan voorzorg. Tot toepassing der straf is dus niet voldoende de bloote overweging, dat de bekl. zijn vee, dat onder de hoede van zijn herder stond, niet van het land, waarop het was bevonden, heeft afgehouden, maar behoort te worden onderzocht, of het loopen van het vee op eens anders heide aan eenige bepaalde nalatigheid van zijne zijde is toe te schrijven, en dit wordt te meer vereischt, wanneer de bekeuring niet is geschied tegen den bekl., maar tegen zijn herder.

c H. R. 30 Mei 1854, Concl. tot ontslag.

664. Door de beschouwing dat een bekl. ter zake van het «laten» loopen van vee op eens anders bezaaiden grond, verpligt was zorg te dragen dat zijn vee op zijn eigen land gehouden werd en niet op eens anders grond liep, is ingewikkeld beslist dat de bekl. niet aan zijne verpligting heeft voldaan, en is ook het vonnis ten aanzien der vereischte nalatigheid voldoende met redenen omkleed.

b H. R. 16 Maart 1870, Concl. conf.

665. Tot toepassing hetzij van art. 471, n° 14, of van art. 475, n° 10 C. P., moet in facto zijn uitgemaakt en beslist, dat het stuk bouwland, waarover het vee is gegaan, niet omgebouwd of omgespit is geweest, of dat het als aan een ander toebehoorende, niet bezaaid is geweest, of dat het niet met oogst beladen was.

d H. R. 6 December 1842, Concl. conf.

666. Er heeft schending plaats van art. 206 en 211 Sv., wanneer, bij toepassing van artikel 475, n° 10 C. P., ter zake van het laten loopen van ezels in eens anders afgesloten bloementuin, het vonnis niet aantoont dat die tuin is een bezaaide of in den oogst staande grond.

b H. R. 18 November 1856, Concl. conf.

667. Een vonnis is voldoende met redenen omkleed, wanneer bij de aanklagte van eene kudde-schapen te hebben laten loopen op een met gras en heide bezet perceel land van een ander, — is aangenomen, dat de beklaagde daaraan schuldig is, nadat is overwogen dat gras- en heidegrond, zoo er in de maand April (tijdstip der overtreding) op kan worden geweid, is in voortdurenden staat van voortbrenging, en vatbaar voor gebruik tot beweiding of afweiding, en daarom moet worden beschouwd als in den oogst staande grond.

a H. R. 3 November 1863, Concl. conf.

668. Wanneer bij eene beweerde overtreding van art. 475, n° 10 C. P., in het beklaagde vonnis als bewezen is aangenomen, dat al weidende is gedreven met eene kudde vee over een openbaren weg, die gedeeltelijk met gras was begroeid, gelijk mede over een daarvan onafgescheiden en gemeen gelegen perceel land evenzoo bewassen, en daarbij al verder is verstaan, dat eene openbare veldsteeg niet kan gelijk gesteld worden met een «terrain ensemencé ou chargé «d'une récolte,» bij voormeld artikel bedoeld, dan behoort nog, om te kunnen beoordeelen, of dat art. al dan niet moet worden toegepast, op straffe van nietigheid te worden onderzocht en beslist, of het vee ook buiten den openbaren weg op de kanten of bermen van dien weg, bepaaldelijk dáár, waar die met gras zijn bezet, heeft geloopen, en of die kanten of bermen, als ook het daaraan onafgescheiden gemeen gelegen land, over hetwelk het vee mede is gegaan, waren eens anders grond, in dien zin, dat de bekl. zijn vee daarover niet mogt drijven of laten drijven, omdat het daarop groeijend gras, door pacht of uit anderen hoofde, aan derden toebehoorde.

d H. R. 8 November 1853, Concl. conf.

669. De regter is verpligt bij eene veroordeeling ter zake van het laten loopen van schapen

in de stuifzanden en de beteugelingswerken tot stuiting der zandverstuivingen aangelegd in de prov. Gelderland, te onderzoeken of te beslissen dat werkelijk sprake is van zandverstuivingen als hier zijn omschreven.

b H. R. 8 October 1861, Concl. contr.

670. Om een beklaagde in overtreding te kunnen verklaren wegens het laten loopen, weiden of grazen van vee op eens anders in oogst staanden grond, hetzij men daartoe art. 20 van het schouwreglement voor de districten van het Old-ambt enz., hetzij men art. 475, nº 10 C. P. zou willen in toepassing brengen, — moet zijn bewezen dat het de beklaagde geweest is, die het vee aldaar heeft laten loopen, weiden of grazen, of dat zulks althans door gebrek aan voorzorg aan zijne zijde heeft plaats gehad. — De regter mag in deze het gebrek aan voorzorg niet bij bloote veronderstelling aannemen.

f H. R. 27 November 1855, Concl. conf.

671. *Verbreken van afsluiting.* — Hoewel voor het bestaan van het misdrijf, voorzien bij art. 456 C. P., buiten twijfel opzet noodig is, vereischt echter de wet niet, dat te dier zake dit opzet in het arrest woordelijk worde vermeld; het is voldoende, wanneer het bestaan daarvan van zelf blijkt uit de schuldigverklaring door den regter uitgesproken, als zijnde daarin niet alleen de materiële daad maar tevens het opzet begrepen.

e H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf.

672. De vermelding, dat bij toepassing van art. 456 C. P. de afsluiting aan dengeen die ze heeft verbroken, niet toebehoorde, behoeft bij de qualificatie der daadzaken niet te worden opgenomen, immers niet wanneer van elders uit het arrest blijkt en daarin uitdrukkelijk is beslist, dat de bekl. die zich daarop heeft beroepen, in de hoedanigheid waarop hij zijn beweren had gegrond, niet de bevoegdheid had tot het plegen van de geïncrimineerde daad.

a H. R. 9 November 1847, Concl. contr.

673. Een wethouder heeft naar art. 179, litt. *h* Gem.wet, het regt niet om zekeren draaiboom, geplaatst voor den ingang van een in de gemeente gelegen polder, te doen wegruimen, zonder dat deze maatregel door het dagelijksch bestuur was bevolen, en hem de last was opgedragen om zoodanig bevel, van wege dat bestuur, ten uitvoer te brengen. De regter heeft alzoo art. 206 en 211 Sv. geschonden, door in zijne uitspraak over eene aanklagt ter zake van het wanbedrijf, voorzien bij art. 456 C.P., door een wethouder begaan, niet te vermelden van wien de opdragt tot wegruiming in deze was uitgegaan, noch te onderzoeken, of de onderwerpelijke draaiboom voor den weg hinderlijk was, noch uit welken hoofde en op welke wijze het gem.bestuur hem de bedoelde opdragt had gegeven.

d H.R. 20 Mei 1856, Concl. conf.

674. *Verduistering van gelden.* — De verklaring in facto dat een besch. schuldig is aan het verduisteren, weerloos maken en aan hunne bestemming onttrekken van gelden, welke hij, in zijne betrekking van klerk ter secretarie was belast te ontvangen en aan de stad te verantwoorden, welke gelden eene som van meer dan 3000 franken bedragen, bevat alle omstandigheden tot de misdaad van artikel 169 C. P. vereischt.

d H.R. 26 Junij 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 15 Februarij 1839.

675. *Vereeniging.* — Bij de toepassing van de art. 291 en 292 C. P. wordt vereischt, en moet op straffe van nietigheid in facto worden beslist en uitgemaakt, of de vergaderde menigte was te zamen gekomen met het doel om zich met godsdienstige onderwerpen bezig te houden, alsmede of die vergadering een uitvloeisel was van eene door de Hooge Regering erkende godsdienstige gezindheid, dan wel eene door die Regering niet geautoriseerde vereeniging daarstelde, en of de dag der zamenkomsten ten doel hebbende eene associatie van meer dan 20 personen behalve de huisgenooten, te voren was bepaald of bekend gemaakt.

d H. R. 4 Junij 1839, Concl. conf. — H. R. 26 November 1839, Concl. conf. — *d* H. R. 11 Februarij 1840, Concl. conf. vern. Arnhem 30 November 1839, waarbij de beklaagde predikant van alle regtsvervolging was ontslagen, op grond, dat het niet regtskundig bleek, dat de zamenkomst van meer dan 20 personen op eenen vooraf vastgestelden tijd daar ter plaatse was belegd, veelmin dat daarbij eenig oogmerk zoude hebben bestaan, om verder op zekere vastgestelde dagen op gelijke wijze zamen te komen; dat de beklaagde werkelijk was predikant bij de christelijk afgescheidene gemeente te Amsterdam, welke gemeente door de Hooge Regering is erkend, en dat een leeraar van eene bestaande godsdienstige gezindheid, die op eene derde plaats, alwaar hij niet woont, eene enkele maal doopt, predikt en ledematen bevestigt, naar geene gezonde regelen van uitlegkunde als hoofd (chef), bestuurder (directeur) of beheerder (administrateur) kan worden aangemerkt van de menigte, die aldaar was zamengevloeid. — *e* H. R. 18 Augustus 1840, Concl. conf. — *e* H. R. 22 September 1840, Concl. conf.

676. Ingeval van overtreding van art. 294 C. P. moet bepaaldelijk en op straffe van nietigheid in facto worden onderzocht en beslist, of de bij dat artikel en voor het aldaar voorzien geval gevorderde vergunning van het plaatselijk bestuur tot den afstand van het huis of vertrek, al dan niet was verkregen.

b H. R. 13 Julij 1839, Concl. conf.

677. *Vergiftiging.* — Ook zonder te letten op een beweerd verschil tusschen loodwit zoo als dit bij scheikundigen bekend is, en loodwit dat in den kleinhandel gewoonlijk met krijt vermengd wordt, is de misdaad van vergiftiging omtrent den aard en de hoeveelheid van het toegediende vergif voldoende gemotiveerd, wanneer uitsluitend sprake is van het aan de overledene toegediende loodwit, en hiervan de werking en uitkomst zijn uitgemaakt.

a H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

678. De toeleg om het leven aan een kind te ontnemen is voldoende gemotiveerd en wel op 'sregters eigen gevoelen en niet louter op de verklaringen van deskundigen, wanneer het Hof de bevindingen en het oordeel der verschillende in het geding gehoorde zaakkundigen, in verband beschouwende met de feiten en omstandigheden die als wettig en overtuigend be-

wezen zijn aangenomen, als resultaat van eigen oordeel in regten vaststelt, dat de door de besch. aan haar kind toegediende lucifersbolletjes, terwijl het ziekteproces in de tijdsruimte van vier uren is afgeloopen, den dood hebben te weeg gebragt, waarmede tevens wordt beslist, dat de hoeveelheid van zes tot tien lucifersbolletjes genoegzaam is geweest om het leven van het kind te kunnen vernietigen.

a H. R. 22 December 1868, Concl. conf.

679. Indien eene hoeveelheid geconcentreerd zwavelzuur, op zich zelve meer dan voldoende om, onvermengd ingenomen, den dood te veroorzaken, doch in zekere evenredigheid vermengd met water, en in zoodanigen toestand gebruikt wordende, ophoudt doodverwekkend te zijn, onvermengd is geworpen in een ketel, waarin gemalen koffij bestemd om met water afgetrokken, gedronken te worden, dan moet in cas van vervolging van den dader, die bij het inwerpen wist, dat de vergiftigde koffij niet zonder bijvoeging van water kon gebruikt worden, op straffe van nietigheid worden onderzocht en beslist, welke hoeveelheid water er noodzakelijk op de gemelde koffij, die zich in den ketel bevond en waarop het zwavelzuur was geworpen, had moeten zijn gestort, vóór dat die kon worden gebruikt, — en of die koffij, nadat zij met die hoeveelheid water verdund was, al dan niet een middel zou geweest zijn, dat den dood zou hebben kunnen ten gevolge hebben. Volgens art. 301 C. P. valt immers aan geene strafbare poging tot vergiftiging te denken, met welk boos opzet ook de daad moge zijn begaan, indien het zwavelzuur, in het bedoelde verband ingenomen, den dood niet zou hebben kunnen veroorzaken.

a H. R. 3 Januarij 1854, Concl. tot verw. vern. Limburg 13 October 1853.

680. *Verkrachting.* — Bij eene beschuldiging van verkrachting en van feitelijkheden tegen de eerbaarheid met geweld ondernomen en uitgevoerd, moet bij het arrest beslist worden èn omtrent de eene èn omtrent de andere dier misdaden; al mogen deze bij de wet met dezelfde straffen bedreigd zijn, niettemin zijn de misdaden onderscheiden en kunnen niet dezelfde feiten tot het bestaan van beide aanleiding geven.

d H. R. 31 Julij 1866, Concl. contr.

681. *Vernielingen en beschadigingen.* — Ten aanzien der vraag, of zekere bepaalde voorwerpen door bespuiting schade hebben geleden, is bij de toepassing van art. 479, nº 1 C. P. een vonnis voldoende gemotiveerd, wanneer als reden der bevestigende beantwoording door den regter wordt opgegeven, dat dergelijke voorwerpen in het algemeen, wanneer zij doornat worden, eenigzins in waarde verminderen, en daarenboven, dat er kosten van arbeidsloon tot het droogen der bedoelde voorwerpen zijn gemaakt.

a H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf.

682. *Vervoer.* — De regter heeft nagelaten om, naar aanleiding der dagvaarding, over het al of niet bewezene der daadzaken regt te doen, door niet te beraadslagen of het in de dagvaarding omschreven vervoer zonder voorafgaande vergunning had plaats gehad.

H. R. 13 Februarij 1866, Concl. conf.

683. Een arrest is met het oog op art. 206 en 211 Sv. niet behoorlijk gemotiveerd, indien bij eene beweerde overtreding van art. 63 Kon. besluit v. 24 November 1829 (Sb. nº 73), omtrent de dienst der openbare middelen van vervoer, door niet-nakoming van het voorschrift betrekkelijk den tijd waarin de weg tusschen de eene plaats en de andere moet worden afgelegd, bloot de op zich zelf staande beslissing voorkomt, dat de diligence 's morgens op zeker uur is aangekomen, zonder eenige bijzondere vermelding noch van het uur van vertrek, noch van den tijd binnen welken de weg is afgelegd.

b H. R. 24 December 1844, Concl. tot verw.

684. Bij art. 34 van het Decreet v. 23 Junij 1806, concernant le poids des voitures et la police du roulage, in verband met de wet van 7 Ventôse XII, is niet aan de eigenaars in het algemeen van alle rijtuigen, maar bepaaldelijk aan die van de aldaar genoemde voitures de roulage de verpligting opgelegd, om op eene metalen plaat in zigtbare letters hunnen naam en woonplaats te doen schilderen, en deze plaat gespijkerd te hebben vóór het rad, op de linkerzijde van het rijtuig. Hieruit volgt dat bij eene beweerde overtreding van voormeld wetsartikel, op straffe van nietigheid, in facto moet worden uitgemaakt en beslist, dat de kar die in overtreding zou zijn bevonden, behoort tot de voitures de roulage.

c H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf.

685. *Waterlossingen.* — Hoewel bij art. 1 van het Regl. op de waterleidingen in de Prov. Drenthe van 11 Julij 1868, onderscheidene waterwegen aan het beheer van die verordening zijn onttrokken, moet nogtans door de op wettige en voldoende bewijzen steunende beslissing, dat het onderhoud van zekere perceelen ten laste van een aangrenzenden eigenaar komt, — in verband met art. 1 en 2 van het Regl. tevens geacht worden voldoende met redenen te zijn uitgemaakt, dat die perceelen niet gelegen waren aan de waterwegen welke door het reglement niet beheerscht worden, maar aan zoodanige als vallen onder het bereik van dat reglement.

d H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

686. Wanneer het onderhoud eener waterleiding op den eigenaar niet rust dan bij ontstentenis van andere onderhoudpligtigen, is 's regters vonnis onvoldoende gemotiveerd, indien niet onderzocht en beslist is, of buiten den eigenaar nog andere onderhoudpligtigen bestonden, en de eigenaar uitsluitend als zoodanig is veroordeeld; art. 10 Regl. op de waterlossingen in Overijssel.

b H. R. 30 October 1866, Concl. contr.

687. *Wegen.* — Wanneer iemand wordt beklaagd ter zake van eenen nieuwen voor openbaar gebruik dienstbaren weg te hebben aangelegd, zonder voorafgaande goedkeuring van Ged. Staten (in Drenthe), moet naar aanleiding der dagvaarding in de allereerste plaats worden onderzocht, of die weg was een weg dienstbaar tot openbaar gebruik en is bij het verzuim dienaangaande het uitgesproken ontslag van regtsvervolging niet behoorlijk met redenen omkleed te achten.

c H. R. 28 Februarij 1860, Concl. conf.

688. Door alleen te beslissen dat de weg

waarvan het verzuim van onderhoud aan den beklaagde is te laste gelegd, niet is gemaakt, en daarentegen niet te onderzoeken, of zulks door den beklaagde was nagelaten, en of hij ingevolge den legger der wegen en voetpaden der gemeente tot dat onderhoud verpligt was, heeft de regter art. 206 en 211 Sv. geschonden.

a H. R. 4 April 1871, Concl. conf.

689. Bij eene beweerde overtreding van art. 1 der publicatie van het volk van Bataafsch Brabant van 23 Mei 1796, zijn de art. 206 en 211 Sv. geschonden, indien de regter in geen onderzoek is getreden naar den grond, waarop de door den bekl. ontkende onderhoudpligtigheid van den aangeduiden weg zou berusten.

b H. R. 23 Februarij 1858, Concl. conf.

690. Bij de toepassing van art. 471, nº 5 C. P., op overtredingen der reglementen concernant la petite voirie, waartoe het onderhoud van sommige wegen behoort, moet, waar questie is van het al dan niet in schouwbaren staat hebben van een pand of weg, ook op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, tot welke soort van wegen die weg behoort.

b H. R. 2 Maart 1852. — *d* H. R. 10 Junij 1857, Concl. in anderen zin.

691. Indien uit een reglement op het toezigt der wegen blijkt of schijnt te blijken, dat daarbij ook is voorzien met betrekking tot die wegen, wier onderhoud tot de petite voirie behoort, dan moet in het arrest of vonnis, waarbij over de toepasselijkheid van dat reglement ter zake van deszelfs overtreding wordt uitspraak gedaan, onderzocht en uitgemaakt worden tot welke soort van wegen bepaaldelijk de weg in geschil behoort.

d H. R. 29 December 1857, Concl. conf.

692. Vermits bij resolutie der representanten van Bataafsch Brabant van 28 November 1797, en bij andere opgevolgde verordeningen, meer bijzonder bij de ordonnantie van Ged. Staten v. N.-Braband v. 10 Julij 1822 is bepaald, dat nu en in het vervolg de verkrijgers van uitgegeven of verkochte sterile en incalte gronden zullen gehouden zijn te onderhouden alle wegen en waterloopen, welke langs die uit te graven gronden loopen en vlieten, behoort er bij eene beweerde overtreding van die resolutie, op straffe van nietigheid, in facto te zijn uitgemaakt, of de gronden van den bekl. waarlangs de questieuse weg loopt, behooren tot die gronden waarvan in gezegde resolutie wordt gehandeld.— Tot toepassing van art. 471, nº 5 C.P. behoort almede te blijken, tot welke soort van weg, die in questie moet gerekend worden te behooren.

d H. R. 9 November 1852, Concl. conf.

693. Bij eene aanklagte van het niet in schouwbaren staat hebben van een pand, behoeft, wanneer is uitgemaakt, dat de weg in questie is een *buurtweg*, niet tevens te worden onderzocht of beslist, dat die is een *kunstweg* of *een weg uit aardspeciën bestaande*, indien zoowel de kunstwegen als de wegen uit aardspeciën bestaande, aan schouw en herschouw zijn onderworpen.

b H. R. 23 November 1858, Concl. conf.

694. Waar bij art. 1 van het prov. regl. op de wegen en voetpaden in Z.-Holland v. 3 November 1870, duikers worden gerangschikt onder kunstwerken gelegen in of behoorende tot de wegen en voetpaden ten dienste van het algemeen, en bij art. 8 wordt verboden eenig nieuw kunstwerk (en dus ook een duiker) te maken, — is een onderscheid gemaakt buiten het regl., door te verstaan dat hier alleen worden bedoeld wegen en voetpaden loopende over het eigendom van personen en in onderhoud bij dezen, en dat het maken van kunstwerken alleen dan niet geoorloofd zou zijn, zoo daardoor de toestand van den weg minder goed of het gebruik daarvan belemmerd wordt. De toepasselijkheid der straf hangt af van den aard van den weg: er moet dus worden beslist of hij behoort tot die wegen, waarop betrekking hebben «les règlements concernant la petite voirie;» art. 471, nº 5 C. P.

d H. R. 24 Junij 1872, Concl. conf.

695. Wanneer aan iemand wordt ten laste gelegd het niet verbreed noch in behoorlijken staat van onderhoud zijn van een bat, is het vonnis voldoende gemotiveerd, wanneer de verpligting tot het verrigten van een en ander uitgemaakt, en het beweren des beklaagden, dat die verpligting niet op hem rustte, wederlegd wordt; reglement op het toezigt der wegen in de prov. Groningen.

a H. R. 16 November 1869, Concl. conf.

696. Voor de toepassing der verbods- en strafbepalingen van art. 53 van het reglement op het beheer, het onderhoud en de politie van de buurtwegen en voetpaden in Zeeland is het voldoende dat de weg, waaromtrent overtreden is, een buurtweg is, en kan bij gemis van opgaaf der feitelijke omstandigheden, waarnaar moet beoordeeld worden, of de weg in casu al of niet voor buurtweg is te houden, het vonnis niet voor genoegzaam met redenen omkleed worden gehouden.

e H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf.

697. De beantwoording der vraag in hoever een weg als openbare weg moet worden aangemerkt, betreft de beslissing van een regtspunt, waar in de toe te passen verordening wordt omschreven, wat onder openbare wegen moet worden verstaan. Een proces-verbaal van den burgemeester, bevestigd door diens beëedigde getuigenis en de bekentenis van den bekl., kunnen alzoo wel verschillende bijzonderheden staven, betrekking hebbende op gebruik, aard, toestand, ligging of strekking van den weg, maar de regter zelf moet naar aanleiding dier gegevens, in verband met de voorschriften der verordening en den opgemaakten legger onderzoeken en uitmaken of de weg als openbare weg is te beschouwen. Bij gebreke daarvan is zijne uitspraak niet voldoende gemotiveerd.

b H. R. 24 Junij 1872, Concl. conf.

698. Wanneer een reglement de bepaling inhoudt, dat de boomen langs de wegen door de eigenaars behoorlijk zullen worden opgesnoeid, en dat het bij vervolg verboden wordt zonder daartoe bijzondere vergunning eenig boomgewas op de wegen te planten dáár, waar vroeger geen plantsoen heeft gestaan, moet het al dan niet aanwezig zijn van laatstgemelde omstandigheid op straffe van nietigheid worden onderzocht en beslist.

c H. R. 1 October 1850, Concl. conf.

699. Bij eene veroordeeling ter zake van in strijd met een plaatselijk reglement, zonder consent van het gem.bestuur, een nieuw gebouw langs den openbaren weg te hebben opgerigt, moet noodwendig uit het vonnis blijken, of dat huis wel langs zoodanigen weg gelegen was.

c H. R. 6 October 1840, Concl. conf.

700. Bij eene vervolging uit krachte van art. 60 van het regl. op de buurtwegen in Gelderland, goedgekeurd bij Kon. besl. van 25 Februarij 1823, moet, ter beoordeeling der toepasselijkheid van dat artikel ter zake van het zetten eener nieuwe woning aan den weg, op straffe van nietigheid worden uitgemaakt en beslist, of zekere dorpstraat in de kom van het dorp moet geacht worden te behooren tot de wegen der 1e of 2e klasse, vermeld in art. 3 en 4 dan wel tot die der 3e klasse, voorkomende in art. 5 van voormeld reglement.

b H. R. 16 November 1852, Concl. tot verw.

701. Wanneer de overtreding van een reglement op de buurtwegen door het belemmeren van zoodanigen weg met een staket of hekken, daarvan afhangt, of de beklaagde al dan niet willekeurig heeft gehandeld, moet zulks door den regter op straffe van nietigheid worden beslist.

f H. R. 5 April 1842, Concl. conf.

702. Bij de aanklagte van een aantal meubelen en andere voorwerpen op den publieken provincialen kunstweg, loopende door het dorp N. en in die gemeente op den legger bekend onder nº 1, te hebben geplaatst en aldaar de passage hinderlijk of althans onveilig te hebben gemaakt, is geene uitdrukkelijke beslissing vereischt dat de bewuste weg was een provinciale weg, maar kan de regter volstaan met uit de beschouwingen en den zamenhang van het vonnis te laten blijken, dat hij dien weg als zoodanig heeft beschouwd.

c H. R. 31 Mei 1871, Concl. contr.

703. Indien door den regter feitelijk is beslist, dat zekere drooge grachten of kuilen tot den weg behoorden, en alzoo toepasselijk is art. 66 van het reglement op de buurtwegen in Limburg van 15 Julij 1842 en 7 Julij 1843, straf bedreigende tegen het onregtmatig in bezit nemen van gronden, deel makende van de wegen, behoeft in cassatie niet te worden onderzocht, in hoever een artikel van voormeld reglement, dat alleen spreekt van gronden, deel makende van de wegen, al of niet mede zoude toepasselijk zijn op alle soorten van grachten of waterleidingen, langs de bedoelde wegen, dáár, waar van de laatste geene sprake is.

d H. R. 21 November 1848, Concl. conf.

704. Bij eene beweerde overtreding van art. 471, nº 4 C. P. is niet behoorlijk beraadslaagd over het al dan niet bewezene der daadzaken, wanneer het te laste gelegde feit is gequalificeerd het rijden met eenig voertuig over zeker klinkerpad, doch zonder dat daarbij naar aanleiding der dagvaarding is onderzocht, of dat rijden buiten volstrekte noodzakelijkheid heeft plaats gehad.

b H. R. 29 December 1857, Concl. conf. — In gelijken zin *c* H. R. 27 December 1842, Concl. conf. — *f* H. R. 4 October 1853, Concl. conf.

705. Bij eene beweerde overtreding der wet van den 7 Ventôse XII door het berijden van een straatweg, zullende zijn een groote weg van de 2e klasse, met een met drie paarden bespannen en zwaar met hout beladen wagen, waarvan de vellingbanden der raderen niet hadden de bij de wet bepaalde breedte, moet een vonnis ter zake van gebrek in den vorm worden vernietigd, indien daarbij niet is onderzocht noch beslist omtrent de bij de dagvaarding aan den bedoelden weg toegeschreven hoedanigheid van grooten weg van de 2e klasse, noch of de wagen, waarmede die weg door den beklaagde is bereden, behoort tot de voitures de roulage, bij de aangehaalde verordeningen bedoeld, of tot die, welke daarmede met opzigt tot de breedte der vellingbanden bij art. 6 der gemelde wet zijn gelijk gesteld, dan wel tot die rijtuigen, welke vallen in de uitzondering van art. 8 dier wet, en volgens art. 8 van het decreet van 23 Junij 1806, wanneer zij op de groote wegen gebruikt worden, alleen onderworpen zijn aan eene bepaling omtrent het gewigt.

c H. R. 29 Junij 1852, Concl. conf.

706. *Zeep.* — In de wetten van 4 Mei 1832 (Sb. nº 13) en 14 December 1844 (Sb. nº 65) op de zeep, is geene onderscheiding te vinden, of dit fabrikaat door middel van koking of zieding, dan wel op eene andere wijze wordt vervaardigd. Hieruit volgt dat, ook met het oog op art. 211, jº art. 206 Sv., op straffe van nietigheid moet worden onderzocht en beslist, of de stof werkelijk zoodanig fabrikaat is, als naar het gewone spraakgebruik door het woord zeep wordt aangeduid.

b H. R. 24 Maart 1858.

707. Bij eene strafvordering ter zake dat de beklaagde zich zou hebben opgehouden met het bereiden of zieden van zeep, zonder daartoe de bij de wet vereischte aangifte te hebben gedaan, moet worden beslist, waar ter plaatse de bedoelde zeepbereiding of zieding heeft plaats gehad; art. 4 en 38 der wet van 4 Mei 1832.

b H. R. 3 Junij 1857, Concl. conf.

708. Wanneer de regter oordeelt, dat een beklaagde niet verantwoordelijk is voor den ongedekten vervoer van zeep, door zijnen zoon verrigt, dan behoeft hij niet te onderzoeken, of dit vervoer geschiedde *voor* den vader en betrekkelijk was tot het door dezen uitgeoefend bedrijf van winkelier.

b H. R. 6 Februarij 1855.

709. Bij eene aanklagte wegens vier als zeepzieder begane overtredingen van art. 16, al. 2 der wet van 4 Mei 1832 (Sb. nº 13) en van art. 12, 14 en 16 der wet van 14 December 1844 (Sb. nº 65), in verband met art. 225 der Alg. wet, kan, welk naauw verband er ook bestaat tusschen de ééne en de overige ten laste gelegde overtredingen, de regter, indien die overige overtredingen niet van zelf uit die ééne voortvloeijen, niet volstaan met de feitelijke beslissing aangaande die ééne overtreding, zonder eenige bijvoeging, tevens te doen strekken tot eene feitelijke uitspraak ten aanzien der overige, vermits hij daardoor slechts eene beslissing zoude nemen bij gevolgtrekking.

a H. R. 31 October 1854, Concl. conf.

§ 5.

710. De bepaling dat het arrest met redenen moet zijn bekleed, heeft alleen betrekking tot 'sHofs beslissing over de punten, vermeld bij art. 206 Sv. Waar het alzoo niet geldt zoodanige vordering van het O. M. als bedoeld is bij art. 380, al. 1 Sv., maar het gewoon requisitoir bedoeld bij art. 202, is het Hof geene rekenschap verschuldigd, waarom het oordeelt met betrekking tot de toepassing der strafwet binnen de grenzen der wet, in eenig opzigt van het requisitoir van het O. M. te moeten afwijken.

c H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf. — *c* H. R. 1 Junij 1852, Concl. conf.

711. De hoogere regter is, indien hij gronden vindt om de vroeger opgelegde straf te verminderen, zoo die in de voorhanden omstandigheden te zwaar mogt worden bevonden, niet verpligt hiervan rekenschap te geven.

b H. R. 12 Maart 1862, Concl. contr. — *a* H. R. 15 Februarij 1870, Concl. conf.

712. Art. 1 der wet van 28 Junij 1851 (Sb. n° 68) schept niet twee onderscheidene soorten van straffen, maar bepaalt alleen, dat de correctionele straf met inachtneming der verhouding, bij art. 2 dier wet omschreven, in eenzame opsluiting zal kunnen worden ondergaan. Vermits dus hier eensdeels niet twee soorten van straffen bestaan, de éène zwaarder en de andere ligter, maar alleen twee wijzen van uitvoering van dezelfde straf, en anderdeels tusschen die twee wijzen van uitvoering de keus geheel aan het geweten van den judex facti is overgelaten, behoeven niet te worden opgegeven de redenen die den regter met inachtneming der voormelde verhouding, tot de toepassing der cellulaire gevangenisstraf hebben geleid.

a H. R. 26 Februarij 1856, Concl. conf. — H. R. 9 December 1862, Concl. conf.

713. Wanneer de regter in hooger beroep, regt doende op het appel van den beklaagde en van het O. M., met vernietiging van het vonnis des eersten regters voor zooveel de opgelegde straf betreft, het minimum der bij art. 401 C. P. gestelde gevangenisstraf uitspreekt, in plaats van de (benevens geldboete) opgelegde eenzame opsluiting van twee maanden, behoeft hij voor deze uitspraak geene andere beweegreden op te geven, dan dat geene termen zijn gevonden om met den eersten regter de bij de wet bedreigde straf te verminderen tot gevangenisstraf van twee maanden, in eenzame opsluiting te ondergaan.

H. R. 11 November 1856, Concl. conf. — *f* H. R. 19 December 1866, Concl. conf. — Anders *a* H. R. 19 October 1841, Concl. conf. verniet. op dezen grond Drenthe 17 Junij 1841.

714. Wanneer het O. M. van het vonnis des eersten regters niet in appel komt, kan dit naar art. 250 Sv. alleen ten gevolge hebben, dat de appell. in hooger beroep tot geene zwaardere straf mag worden verwezen, dan waartoe hij in eersten aanleg was veroordeeld. Het Hof wordt echter door het onbeperkt hooger beroep des beklaagden van de geheele zaak gesaisisseerd en is bij de vernietiging van het vonnis des eersten regters verpligt de geheele zaak, zoo als die bij de dagvaarding was aangebragt, te onderzoeken, en mitsdien ook gehouden te beraadslagen over, en uitspraak te doen op dat gedeelte van het requisitoir van het O. M., waarbij was gevorderd de schuldigverklaring van den appell. ook aan het misdrijf waarvan hij door den eersten regter was vrijgesproken, met inachtneming alleen ten aanzien der straf, van de bepaling van gezegd art. 250 Sv. Ten onregte zou het O. M. in dat gedeelte van zijn requisitoir niet-ontvankelijk worden verklaard.

a H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf.

715. Nergens wordt bij de wet bevolen dat voor elk punt der uitspraak hetzij van den eersten hetzij van den hoogeren regter afzonderlijk redenen zouden moeten worden vermeld, speciaal omtrent de vernietiging van het vonnis a quo voor wat betreft de ter zake van escroquerie opgelegde straf van acht maanden en de in stede daarvan uitgesproken veroordeeling tot gevangenzetting voor den tijd van twee jaren.

H. R. 1 Junij 1859, Concl. conf.

716. De regter in hooger beroep is bij de toepassing van eene ligtere straf dan de eerste regter had uitgesproken, wanneer die niet is gegrond op de aanwezigheid van verzachtende omstandigheden, welke de straf beneden het minimum der gewone op het misdrijf gestelde straf kunnen doen afdalen, geene rekenschap verschuldigd van de redenen waarom hij zich niet met de uitspraak des eersten regters heeft vereenigd.

f H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf.

717. Een arrest is niet wettig gemotiveerd, wanneer de regter bij eene veroordeeling tot geldboete van zeker bedrag, uit krachte van art. 177 der Alg. wet, noch middellijk noch onmiddellijk eenigen grond of beweegreden opgeeft, waardoor hij gekomen is tot de oplegging der geldboete, gelijk die bij de veroordeeling is uitgesproken.

b H. R. 26 Mei 1858, Concl. conf.

718. Bij veroordeeling ter zake van overtreding der wet op het personeel moet bij het vonnis worden uitgemaakt het bedrag van de ontdoken belasting.

a H. R. 21 October 1863, Concl. conf.

719. Bij eene veroordeeling ter zake van ontduiking van plaatselijke belasting, behoort het bedrag te worden uitgedrukt der ontdoken regten, vermits naar dat bedrag de mate der straf behoort te worden geregeld; art. 272 en 273 Gem.wet.

c H. R. 20 November 1860, Concl. conf.

720. Een vonnis is ten aanzien van de uitgesproken boete, als vijfvoud der verkorte regten, niet voldoende gemotiveerd, indien niet is opgegeven of in het uitgedrukte cijfer de opcenten al dan niet begrepen zijn.

d H. R. 25 April 1866, Concl. conf.

721. Bij veroordeeling ter zake van overtreding der wet op het personeel is het niet voldoende den overtreder te verwijzen in het vijfvoud der ontdoken regten in hoofdsom en opcenten, maar moet het bepaald geldelijk bedrag van de opgelegde boete worden uitgemaakt.

a H. R. 21 September 1858, Concl. conf.

722. Voor de berekening der boete, door een landbouwend persoon beloopen ter zake van niet-aangifte van een paard voor belastbaar ge-

bruik, moet worden onderzocht, of dat paard gehouden werd in de gemeente waarin het in eigen gebruik gebezigde land gelegen is.

c H. R. 31 December 1861, Concl. conf.

723. Waar de wet knevelarij van een ambtenaar straft, vordert zij niet dat het hem als ontvanger te veel betaalde te zamen opgeteld in 's regters uitspraak uitgedrukt worde. Het gezamenlijk bedrag van dat te veel betaalde volgt genoegzaam uit de cijfers die bij ieder feit afzonderlijk zijn opgegeven, en daarin is de grondslag ter berekening der boete voldoende aanwezig.

a H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

724. Alleen dàn, wanneer bij eene veroordeeling wegens vernieling van afsluiting eene boete wordt opgelegd boven het minimum van 50 franken, is de regter verpligt de hoegrootheid der schade te motiveren, en alzoo het bedrag der boete te regtvaardigen.

c H. R. 31 December 1862, Concl. conf.

725. De omstandigheden, die in de gevallen bij art. 476 C. P. vermeld tot toepassing der gevangenisstraf aanleiding geven, behoeven niet in het vonnis te worden uitgedrukt. Het geldt daar toch geene zwaardere of ligtere straf dan die in den regel op het misdrijf is gesteld, maar die gevangenisstraf is met de geldboete in art. 475 bedreigd, de gewone straf dier overtredingen.

b H. R. 13 Januarij 1846, Concl. conf.

726. Wanneer de regter van oordeel is dat er genoegzame redenen bestaan, om uit hoofde van verzachtende omstandigheden de gewone straf, met toepassing van art. 463 C. P. te verminderen, behoort hij zulks op straffe van nietigheid in het vonnis te verklaren en bepaaldelijk daarin die redenen uit te drukken.

c H. R. 1 October 1839, Concl. conf. — *e* H. R. 29 Augustus 1840, Concl. conf. — *c d* H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

727. De regter behoort in een arrest van veroordeeling melding te maken van alle omstandigheden, welke hem aanleiding tot verzachting of verzwaring van straf hebben gegeven. Hij heeft derhalve zijne uitspraak niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer art. 12 der publicatie van 11 December 1813 is toegepast wegens de geringe waarde van het gestolene «en andere »favorabele omstandigheden,» zonder vermelding waarin die andere favorabele omstandigheden bestaan.

d H. R. 6 Januarij 1846, Concl. contr.

728. Wanneer de regter onder de zich ten processe voorgedaan hebbende verzachtende omstandigheden, in aanmerking neemt de geringe waarde van het gestolene en daarop art. 463 C. P. toepasselijk verklaart, moet uit het vonnis blijken, dat die waarde is gebleven beneden die bij dat artikel bedoeld.

b H. R. 21 December 1869, Concl. conf. — *c* H. R. 30 Julij 1870, Concl. conf.

729. Wanneer de regter art. 463 C. P. toepast zonder art. 20 der wet van 1854, dan is hij gehouden te overwegen over de hoegrootheid van het toegebragte nadeel.

H. R. 3 Januarij 1860, Concl. conf.

730. Bij eene veroordeeling uit krachte der wet van 13 Junij 1857 (Sb. nº 87), moet bij de toepassing van art. 463 C. P. tevens op straffe van nietigheid worden beraadslaagd en beslist over de vraag of het veroorzaakte nadeel al dan niet 25 francs te boven gaat.

b H. R. 12 October 1859, Concl. conf.

731. De regter heeft bij zijne uitspraak geschonden art. 211 Sv., in verband met art. 59, 62 en 586, nº 3 C. P., art. 14, in. en nº 6 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102), en art. 1, 2 en 3 der wet van 28 Junij 1851 (Sb. nº 68), deze ook in verband met art. 7 der gemelde wet van 1854, door met toepassing van art. 463 C. P. eene gevangenisstraf, in eenzame opsluiting te ondergaan, voor den tijd van slechts zes maanden op te leggen, zonder de verzachtende omstandigheden te vermelden, waarop die toepassing was gegrond.

h H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

732. Ingeval van kwijtschelding van het brandmerk in cas van valschheid in geschrifte, was de regter verpligt den aard der daartoe leidende verligtende omstandigheden in het arrest te vermelden.

b H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. — Anders daarentegen *e* H. R. 28 September 1841, Concl. conf. — *e* H. R. 19 October 1841, Concl. conf.

733. Onder de tot verzwaring van straf leidende omstandigheden, tot welker vermelding de regter verpligt is, zijn geene andere te begrijpen dan de zoodanige, die volgens de wet de qualificatie verzwaren en den regter tot de daarmede gepaard gaande straf verpligten, maar geenszins dezulke, die den regter bij de vrije keuze, hem in de wet gelaten, alle ruimte van handelen geven.

c H. R. 23 November 1852, Concl. conf.

734. Motivering wordt niet vereischt ten aanzien eener niet bewezen zijnde verzwarende omstandigheid; evenmin eene afzonderlijke beslissing of vrijspraak aan het eind van het arrest; deze ligt voldoende opgesloten in de aangenomen qualificatie waarbij de verzwarende omstandigheid is weggelaten.

a H. R. 11 December 1867, Concl. conf.

735. Bij schuldigverklaring aan herhaling van misdaad moet worden uitgedrukt, ter zake van welke misdaad, en tot welke straf de schuldig verklaarde vroeger is veroordeeld.

c H. R. 10 Junij 1839, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf.

736. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, waar de bekl. was gedagvaard ter zake van te zijn bezig bevonden met het aanwenden van pogingen om wild te bemagtigen door middel van door hem gestelde wildstrikken, zonder vergunning van den eigenaar van het jagtveld, en zulks na binnen de laatste 12 maanden wegens jagtovertreding te zijn veroordeeld, doch over het laatste feit niet is beraadslaagd noch beslist.

b H. R. 18 Augustus 1856.

737. Het is niet voldoende, dat bij de schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheid van vroegere veroordeeling wordt melding gemaakt. Het moet blijken, op welken grond de regter tot het aannemen dier vroegere veroordeeling gekomen is.

b H. R. 18 October 1864, Concl. conf.

738. Door in een vonnis bij de toepassing der

straf, acht te geven op de verzwarende omstandigheid, dat de beklaagde reeds te voren tot gevangenisstraf van meer dan één jaar was veroordeeld, zonder onderzoek naar het al of niet bewezene dier omstandigheid, en zonder dat de dagvaarding daarvan melding of het O.M. daarop opmerkzaam maakte, zijn geschonden art. 427, j° art. 183, art. 206 en 211, j° artikel 203 en 223 Sv.

N.-Holland 9 Februarij 1863.

739. Om wegens overtreding eener plaatselijke verordening die bij herhaling van overtreding eene hoogere straf bedreigt, die hoogere straf te kunnen toepassen, is het niet voldoende dat dezelfde bekl. vroeger wegens eene gelijksoortige overtreding eene veroordeeling ondergaan hebbe, maar is met het daarbij voorziene geval van herhaling alleen bedoeld de herhaling van overtreding derzelfde verordening. Art. 206 en 211 Sv. zijn alzoo geschonden, wanneer in zoodanig geval in facto niet behoorlijk is uitgemaakt, of de veroordeelde bij het vroegere vonnis door eene andere Regtbank gewezen, was schuldig verklaard aan eene overtreding van de laatstelijk tegen hem ingeroepene plaatselijke verordening, dan wel aan de overtreding eener verordening van eenig ander plaatselijk bestuur ter zelfde materie, evenmin als tot welke straf hij vroeger was veroordeeld geworden.

a H. R. 3 Februarij 1852, Concl. conf.

740. De wet beveelt wel dat een arrest met redenen moet zijn bekleed, maar schrijft niet voor waarin die redenen moeten bestaan. Hieruit volgt dat voor de qualificatie op het punt der recidive, behoorlijk is gemotiveerd en met redenen bekleed een arrest, waarbij verklaard wordt: «dat het misdrijf volgens eene reeks arresten van den H. R. is te beschouwen als misdaad, en mitsdien de besch. moet geacht worden in staat van herhaling van misdaad te verkeeren, en dat, zoo het Hof zijn welligt vroeger tegenovergesteld gevoelen over eene twijfelachtige regtsvraag heeft vermeend te moeten onderwerpen aan het uitgedrukt gevoelen van den H. R., uit een aantal arresten gebleken, het, wel verre van eenige wet te schenden, integendeel heeft medegewerkt tot het doel waartoe de H. R. bij de wet is ingesteld, de bevordering namelijk eener eenparige regtsbedeeling.»

d H. R. 4 Mei 1847, Concl. conf.

741. Een arrest is niet genoegzaam gemotiveerd, wanneer een besch. is vrijgesproken van herhaling van misdaad, «uit overweging dat »het ten processe niet was gebleken, dat hij »reeds wegens misdaad zou zijn veroordeeld »geweest,» doch niet blijkt, of de schuld van de te last gelegde verzwarende omstandigheid niet is bewezen, dan of de vrijspraak is gevolgd uit overweging, dat de omstandigheid van vroegere veroordeeling, die als grond daarvoor bij het arrest van verwijzing was aangevoerd, den beschuldigde uit een regtskundig oogpunt niet in staat van herhaling van misdaad zou doen verkeeren.

e H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf.

742. Wanneer een vroeger bij vonnis van den militairen regter tot kruiwagenstraf veroordeelde persoon wordt schuldig verklaard, moet de regter ingevolge de wet van 3 Maart 1852 (Sb. n° 20), op straffe van nietigheid in een onderzoek treden naar de strafbaarheid volgens de gewone wet van het feit, waaraan de besch. vroeger was schuldig verklaard; hij kan niet volstaan met de overweging, dat de door den militairen regter opgelegde kruiwagenstraf moet worden aangemerkt als gevangenisstraf van meer dan één jaar.

d H. R. 21 November 1854, Concl. conf.

743. De regter, aan wien het bij art. 22 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102) is overgelaten, de vernietiging of onbruikbaarmaking der voorwerpen, die tot het plegen van het misdrijf hebben gediend, al of niet uit te spreken, is niet gehouden de gronden op te geven, waarom hij zich in dat opzigt niet met het requisitoir van het O. M. heeft vereenigd.

b H. R. 18 Mei 1858, Concl. conf. — H. R. 1 Junij 1859, Concl. conf.

744. Wanneer 's Hofs arrest inhoudt eene wijziging in de begrooting der kosten van het regtsgeding van eersten aanleg zoo als die bij het vonnis a quo waren vastgesteld, en welke alzoo ingevolge de bepalingen van het bestaande tarief op eene in het arrest vermelde som wordt teruggebragt, dan is bij die beslissing van het Hof inderdaad niet alleen het punt omtrent de kosten beslist, maar wordt daarvan ook rekenschap gegeven door de vermelding dat de beslissing is gegrond op het bestaande tarief; de gegeven beslissing is dus niet ongemotiveerd, en reeds uit dien hoofde de beweerde schending van de art. 206 en 211 Sv. onaannemelijk.

d H. R. 17 April 1855, Concl. conf. Adv.-Gen. Deketh, volgens wien de wettelijke voorschriften van art. 211 Sv. op eene veroordeeling in de kosten niet van toepassing zijn.

§ 6.

745. Tot de noodzakelijke voorwaarde der toepassing van de uitzondering voorkomende in art. 9, n° 1 Sv., behoort dat het buiten 's lands gepleegde misdrijf bedreven zij door en tegen een Nederlander; derhalve moet die hoedanigheid, zelfs wanneer de bekl. niet poseert dat de klagers geene Nederlanders zijn, veelmin daarvoor eenig bewijs is bijgebragt, altoos zijn bewezen, en het bewijs daarvan als uitzondering op een regel en tot het wezen van het misdrijf betrekkelijk, door het O. M. worden geleverd. De regter moet dus ook op straffe van nietigheid, zelfs ambtshalve, onderzoeken en beslissen of het genoegzaam is bewezen, dat zoowel de klager als de bekl. Nederlanders zijn.

c H. R. 24 April 1849, Concl. conf.

746. Bij de aanneming van de bevoegdheid des Ned. regters en van de niet-toepasselijkheid van het daartegen ingeroepen avis du conseil d'Etat van 20 November 1806, is het onverschillig of een arrest genoegzaam is gemotiveerd ten aanzien van de vereischten die den Nederl. regter bevoegd maken om te oordeelen over een misdrijf dat aan boord van een vreemd schip is gepleegd.

a H. R. 28 Maart 1871, Concl. conf.

747. Wanneer volgens de beslissing van den judex facti door het gebeurde in den nacht, het over boord werpen van een vreemdeling door een vreemdeling van een vreemd schip in eene

Nederlandsche haven, «alles in rep en roer is »gebragt,» dan is daardoor ook beslist dat werkelijk «de rust der haven is gestoord» in den zin van het advies van den Franschen Staatsraad van 28 October—20 November 1806 (que la tranquillité du port soit compromise), zoodat de tweede uitzondering, in gemeld advies vervat, werkelijk ten deze toepasselijk is; daardoor was ook eene nadere motivering van het bestaan dier rustverstoring overbodig.

e H. R. 3 Maart 1863, Concl. conf.

748. Eene uitspraak is niet behoorlijk met redenen bekleed, wanneer de regter in eene strafvordering krachtens art. 37 der patentwet zijne onbevoegdverklaring daarop grondt, dat de bekl. noch woont, noch gevat is binnen het arrondissement der Regtbank en dat het hem te last gelegde misdrijf aldaar niet is gepleegd, doch zonder voor het aannemen dier stelling eenige beweegredenen aan te voeren, en zonder in eenig onderzoek te treden omtrent de vraag, waar het misdrijf in deze geacht moet worden te zijn begaan.

H. R. 20 April 1858, Concl. conf.

749. Wanneer bij dagvaarding is ten laste gelegd opligting met beweren: dat de bekl. van den bedriegelijk voorgewenden koop een schriftelijk bewijs heeft afgegeven, geteekend B, zoon van A, voor wien de bekl. zich uitgaf, en dat hij ook voor eene ontvangen betaling een door hem als B onderteekend geschrift had afgegeven, — dan moet het Hof in hooger beroep onderzoeken en beslissen of die opligting door middel van valschheid in geschrift was gepleegd, daar toch de bevoegdheid van den regter van dat onderzoek afhing en het Hof behoorde te handelen overeenkomstig art. 240 Sv.

a H. R. 28 November 1866, Concl. conf.

750. Een arrest is in strijd met art. 206 en 211 Sv. onvoldoende gemotiveerd, wanneer daarin het als bewezen aangenomen feit noch omschreven, noch genoemd is, noch de omstandigheden vermeld zijn, die daarbij hebben plaats gehad, vooral waar zich de regter onbevoegd verklarende op grond van art. 30, tit. II der wet van 6 October 1791, had behooren uit te maken, of een wachthond was doodgeschoten, wáár zulks had plaats gehad en of dat voorbedachtelijk met boos opzet was geschied.

c H. R. 24 Maart 1846, Concl. conf.

751. Indien een bekl. met het oog op art. 40, al. 2 der jagtwet van 1852, de regterlijke beslissing omtrent het misdrijf heeft voorkomen, is daarmede volstrekt in strijd, niet slechts de daadzaken als wettig en overtuigend bewezen te verklaren, maar ook daarbij te beraadslagen over de schuld van den beklaagde aan die daadzaken, deze te qualificeren en de daarop toepasselijke wetsbepalingen te vermelden en te insereren.

h H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

752. De regter beslissende dat eene ingestelde vervolging niet-ontvankelijk is op grond van den regel «non bis in idem,» kan niet volstaan met als beweegreden daarvoor op te geven, dat de feiten in de dagvaarding aan den beklaagde ten laste gelegd, dezelfde zijn als waarvoor reeds vroeger eene vervolging door het O. M. werd ingesteld, daar noch de persoon die in de vroegere vervolging betrokken was, noch de te last gelegde feiten, noch de tijd waarop die gepleegd zijn, in het vonnis voorkomen.

c H. R. 2 Januarij 1861, Concl. conf.

753. Er kan geene sprake zijn van schending van art. 206 en 211 Sv., wanneer, naar het oordeel van het Hof, het O. M. met toepassing van den regel «non bis in idem» niet-ontvankelijk is verklaard in zijne actie en daarom over de schuld en straf niet is beraadslaagd.

a H. R. 27 November 1855, Concl. conf.

754. Ter beoordeeling of de beklaagde met schending van den regtsregel: non bis in idem, voor hetzelfde feit in regten is geroepen, als waarvan hij vroeger bij eèn vonnis, dat in kracht van gewijsde is gegaan, was vrijgesproken, is het, met het oog op art. 206 en 211 Sv., niet voldoende dat in facto zij uitgemaakt en beslist, dat beide regtsvervolgingen zijn gegrond op hetzelfde materiële feit en hetzelfde relaas, maar moet tevens op straffe van nietigheid zijn beslist, of de in dezelfde gemeente gelegen plaats, alwaar het delict zou zijn gepleegd en die in de beide dagvaardingen verschillend is opgegeven, indedaad al dan niet dezelfde plaats is.

a H. R. 18 December 1855, Concl. conf. vern. Brielle Kgr. 27 Junij 1855.

755. Wanneer in zake van laster het arrest of vonnis het bestaan der klagte van de beleedigde partij niet vermeldt, dan levert dit geen grond op tot cassatie, indien overigens ten processe voldoende blijkt, dat de vervolging is aangevangen op eene behoorlijk ingediende klagte en dan ook werkelijk het bestaan daarvan gedurende het onderzoek niet is betwist geworden. In allen gevalle is zoodanige vermelding niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

d H. R. 13 Februarij 1844, Concl. conf. — Anders echter *b* H. R. 26 September 1848, Concl. conf. — en voorts in gelijken zin *f* H. R. 27 November 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 11 Januarij 1853, Concl. conf. — *b* H. R. 30 December 1856, Concl. conf. — *d* H. R. 22 October 1867, Concl. conf. op grond dat de regter bij zijne uitspraak rekenschap moet geven van al datgeen waaruit moet worden beoordeeld, of de wet juist is toegepast, en dat alzoo, wanneer bij eene bijzondere wetsbepaling eenige voorloopige daad vereischt wordt, die zóó noodzakelijk en essentieel is, dat zonder vervulling daarvan de zaak niet ter cognitie des regters zou hebben mogen gebragt worden, het van zelf volgt, dat de regter niet alleen voor zich zelven moet onderzoeken of die daad heeft plaats gehad, maar ook van dit onderzoek in het geslagen vonnis of arrest moet doen blijken, opdat hieromtrent geen twijfel kunne ontstaan.

756. Waar voor het instellen eener vervolging wegens beleediging geene klagte van de beleedigde partij wordt gevorderd, is ook omtrent het al of niet bestaan der klagte geene beraadslaging noodig geweest, althans indien niet blijkt of wordt beweerd, dat daarvan een punt van verdediging is gemaakt.

c H. R. 5 December 1871, Concl. conf.

757. Omtrent de voorschriften der motivering voldoet een arrest in hooger beroep aan de wet, indien de daarbij in strijd met het vonnis

a quo bevolen splitsing van twee zaken hierop is gegrond, dat door de regelen van procesorde, voortvloeijende uit den zamenhang van het Wetb. van Strafv. en wel bijzonder uit de bepalingen van art. 129, 164 en 219 ten duidelijkste vaststaat, dat geene twee afzonderlijke misdrijven op zich zelve staande en geen zamenhang hebbende, door verschillende personen bedreven, gelijktijdig mogen worden onderzocht en beregt.

d H. R. 25 Januarij 1848, Concl. conf.

758. Het is, wanneer de zamenhang in het feit zelf gelegen is, niet noodzakelijk, dat uitdrukkelijk beslist worde dat de beklaagden in vereeniging of na vooraf gemaakte afspraak hebben gehandeld, zoo als in de aanklagte dat de gedaagden hun vee op eens anders in den oogst staanden grond hebben laten loslopen.

b H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

759. Bij art. 130 Sv. heeft de wet zelve de onderscheidene gevallen aangewezen waarin misdrijven als zamenhangende behooren te worden beschouwd; dit is alzoo geenszins aan 's regters oordeel overgelaten. Het algemeen voorschrift van art. 211 Sv., in verband met genoemde wetsbepaling, brengt dienvolgens mede, dat eene regterlijke beslissing waarbij onderscheidene misdrijven zamenhangende zijn verklaard, zoodanig moet zijn gemotiveerd, dat daaruit blijke of er werkelijk is aanwezig geweest een der drie gevallen bij art. 130 Sv. opgenoemd. In dat opzigt is echter een arrest of vonnis niet met redenen bekleed, indien daarin geene andere reden voor het zamenhangende van der beklaagden wanbedrijven voorkomt, dan dat zij, ofschoon op onderscheidene uren begaan, «uit »den aard der zaak en der ten processe geble»ken omstandigheden» moeten geacht worden te zijn zamenhangende.

c H. R. 3 Maart 1846, Concl. contr. Adv.-Gen. Deketh, waarbij niet alleen die feitelijke beslissing voldoende gemotiveerd is geacht, maar ook het gevoelen voorgestaan dat, hoezeer de regterlijke vonnissen in het algemeen met opzigt tot de zaak ten principale met redenen moeten zijn omkleed, dit voorschrift niet in dien uitgestrekten zin van toepassing is op iedere beslissing van meer ondergeschikt belang, waartoe de behandeling eener zaak kan aanleiding geven.

760. Wanneer ten processe het bewijs niet is overgelegd, dat de beschuldigde tijdens het plegen van het feit den vollen ouderdom van 16 jaren niet had bereikt, dan is de 16jarige ouderdom te regt als daadzaak genomen.

g H. R. 19 Maart 1844, Concl. conf.

761. De regter behoort vooraf te onderzoeken en uit te maken, of de jeugdige beschuldigde al dan niet met oordeel des onderscheids heeft gehandeld.

a H. R. 31 Maart 1840, Concl. conf.

762. Wanneer een beklaagde uit hoofde hij beneden de 16 jaren oud was, van alle regtsvervolging wordt ontslagen, zijn art. 206 en 211 Sv. geschonden, indien niet is getreden in een onderzoek, of hij al dan niet met oordeel des onderscheids heeft gehandeld; daar anders de Hooge Raad in de onmogelijkheid zou kunnen gesteld worden om ten principale regt te doen.

c H. R. 24 December 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 10 Februarij 1857, Concl. conf.

763. Bij veroordeeling van een beklaagde beneden de 16 jaren, moeten in het vonnis of arrest de redenen worden opgegeven waardoor de regter tot de overtuiging is gekomen, dat met oordeel des onderscheids is gehandeld; en zoo het den regter al moge zijn geoorloofd de overtuiging dienaangaande uit de omstandigheden te putten, kan dit hem niet ontslaan de redenen kenbaar te maken welke hem tot die overtuiging hebben geleid. Daaraan is niet voldaan met de woorden, dat het voldoende is bewezen, dat met oordeel des onderscheids is gehandeld.

c H. R. 10 Junij 1845, Concl. tot verw. — *c* H. R. 17 Februarij 1846, Concl. conf.

764. Wanneer een beklaagde wegens gebrek aan oordeel des onderscheids wordt vrijgesproken, moeten in het vonnis de redenen en daadzaken zijn opgegeven, waaruit dat gebrek is gebleken.

c H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf.

765. De beslissing des regters omtrent het oordeel des onderscheids is genoegzaam gemotiveerd, indien die hoofdzakelijk is gegrond op de reeds vroeger tegen denzelfden bekl. uitgesproken veroordeelingen wegens diefstallen die met oordeel des onderscheids waren gepleegd.

f H. R. 7 November 1848, Concl. conf.

766. Het handelen met oordeel des onderscheids is voldoende gemotiveerd, wanneer het gesteund wordt op de wijze van deelneming aan een beganen diefstal en op de antwoorden en opgaven door den beklaagde ter teregtzitting gedaan.

c H. R. 12 Junij 1861, Concl. conf.

767. Bij toepassing van het laatste gedeelte van art. 69 C. P. behoeft niet uitdrukkelijk te worden verklaard, welke straf zou zijn opgelegd, bijaldien de schuldig verklaarde meer dan 16 jaren oud ware geweest.

H. R. 12 Februarij 1839, Concl. conf.

768. Wanneer de regter in strafzaken het regtsgeding voor zekeren tijd schorst, voldoet zijn arrest niet aan het voorschrift van art. 211, j° art. 227 Sv., wanneer daarin niet bepaaldelijk zijn opgegeven de gronden, waarop hij van oordeel is geweest dat de waardering van het ten laste gelegde feit afhing van de beslissing van een geschilpunt van burgerlijk regt.

a H. R. 6 December 1847, Concl. tot verw. — *c* H. R. 21 November 1848, Concl. conf. — *h* H. R. 31 Augustus 1849, Concl. conf.

769. Wanneer eene uitgesproken schorsing van het strafgeding door den regter uitsluitend is gegrond op een door den gedaagde beweerd regt, zonder aanneming van het waarschijnlijke van dat beweren en zonder opgave van eenigen grond, waarom de waardering van het als misdrijf te laste gelegde feit zou afhangen van een geschilpunt van burgerlijk regt, is art. 6, j's art. 206 en 211 Sv. geschonden.

a H. R. 15 November 1853, Concl. tot verw.

770. In geval de uitspraak van den eersten regter, waarbij de regtsvervolging voor een onbepaalden tijd was geschorst, in hooger beroep wordt vernietigd, en in stede daarvan eene schorsing met tijdsbepaling wordt uitgesproken, dan behoeft de regter in appel, indien hij daar-

omtrent aanneemt de middelen en beweegredenen van het vonnis in eersten aanleg, en deze daarin behoorlijk zijn vermeld, niet verder te motiveren waarom hij eene schorsing met tijdsbepaling heeft bevolen. Het voorschrift van art. 211 Sv. brengt niet mede, dat voor elk punt der uitspraak, ook voor de zoodanige die geheel aan het arbitrium van den regter zijn overgelaten, afzonderlijke redenen moeten worden gegeven.

b H. R. 25 Mei 1859, Concl. conf.

771. Het is den judex facti niet geoorloofd, met voorbijgang van eene gevraagde schorsing wegens een geschilpunt van burgerlijk regt, en zonder dienaangaande eenige beslissing te geven, den beklaagde te ontslaan van alle regtsvervolging, op grond der onverbindbaarheid van de tegen hem ingeroepen strafverordening. Hierdoor is niet voldaan aan het voorschrift van art. 206 en 211 Sv., waarbij in de eerste plaats wordt gevorderd eene beraadslaging en beslissing over het al of niet bewezene der daadzaken, en daaronder moeten ook bepaaldelijk worden begrepen die, waarnaar het al of niet aanwezig zijn van een beweerd geschilpunt van burgerlijk regt, van welks beslissing de waardering van het feit zou afhangen, dat als misdrijf is te laste gelegd, is te beoordeelen; dit volgt van zelf hieruit, dat waar zoodanig beweren is gevoerd, niet de judex facti onherroepelijk over het al of niet aannemen daarvan heeft te oordeelen, maar ook de H. R. in cassatie heeft te beslissen over de al of niet toepasselijkheid van art. 6 Sv., onafhankelijk van de vraag over de toepasselijkheid of verbindbaarheid van eene ingeroepen strafbepaling op zich zelve.

H. R. 21 Februarij 1860, Concl. conf.

772. Bij eene beweerde overtreding van een plaatselijk reglement, ter zake van het niet wegruimen van stukken hout door den beklaagde aan de openbare straat gelegd, is het vonnis niet genoegzaam met redenen bekleed, wanneer door den beklaagde is bijgebragt en beweerd, dat die stukken hout zouden hebben gelegen op zijn eigen grond, en dat hij door de tegen hem ingestelde actie in zijn eigendoms- of burgerlijk regt zou zijn gekrenkt, maar in het vonnis de juiste bepaling ontbreekt, èn van het geschilpunt van burgerlijk regt èn van het bewezen feit.

c H. R. 24 September 1850, Concl. conf.

773. Een vonnis is niet voldoende met redenen omkleed, wanneer de daarbij uitgesproken schorsing van het strafgeding wegens overgang over eens anders in den oogst staanden grond alleen berust op het door den beklaagde beweerd en door den eigenaar tegengesproken regt van huur van dien grond, zonder dat is uitgemaakt dat dit beweren waarschijnlijk was, of eenige grond is opgegeven voor die waarschijnlijkheid.

c H. R. 21 November 1865, Concl. conf. vern. Ommen Kgr. 2 Augustus 1865.

774. Art. 206 en 211 in verband met art. 253 en 273 Sv. zijn geschonden, door op grond van eene opgeworpene præjudiciële questie, ontleend aan een beweerd regt van eigendom en een meer dan dertig jaren bestaanden onveranderden toestand van een mestkuil, dien de gedaagde gezegd wordt te hebben gegraven in een buurtweg, de strafvervolging onbepaald te schorsen, zonder te onderzoeken en met redenen omkleed uit te maken het al of niet bewezene van de ten laste gelegde uitgraving, en den eersten grond van verdediging des gedaagden, daarin bestaande, dat hij die uitgraving niet zelf had gedaan, derhalve buiten aanmerking te laten.

a H. R. 12 Maart 1867, Concl. in dien zin dat de beklaagde geen geschilpunt van burgerlijk regt zou hebben ingeroepen, maar enkel de daad van vergraving ontkend door te beweren dat hij dien kuil had verkregen bij den aankoop van het hem toebehoorend perceel gronds.

775. Wanneer een beklaagde ter zake van het laten grazen van zijne schapen op den onderberm van zekeren dijk, beweert de plaats waar zijn vee geloopen heeft, krachtens eene met den betrokken polder gesloten verhuring, in pacht te hebben, dan kan de regter niet volstaan met de veroordeeling daarop te gronden, dat door den beklaagde ter gelegenheid van die verpachting juist het tegendeel van zijn tegenwoordig beweren is opgegeven. De inhoud der ingeroepen overeenkomst moest met betrekking tot de questieuse grens der gehuurde gronden onderzocht worden.

d H. R. 30 Julij 1870, Concl. conf. vern. Goes 16 Mei 1870.

776. De regter is niet gehouden ten bewijze dat de vervolgingen niet zijn verjaard, bij alle veroordeelingen het juiste tijdstip te bepalen waarop het gepleegde misdrijf heeft plaats gehad, bv. in zake van eenvoudigen diefstal, waar alzoo de termijn van verjaring liep naar het gemeene regt. Door eene zoo na mogelijke aanduiding daarvan, is aan den geest der bepalingen van art. 458 v. Sv. voldaan.

c H. R. 20 Augustus 1844, Concl. conf.

777. Bij eene beweerde verjaring in strafzaken, moet op straffe van nietigheid in facto worden beraadslaagd en beslist over het oogenblik waarop het beweerde misdrijf zou moeten worden geacht te zijn begaan, bv. in materie van laster bij geschrifte, evenzeer als over dat waarop de beweerde regtsvervolging zou hebben plaats gehad.

a H. R. 7 Januarij 1846, Concl. impl. conf.

778. Aan het voorschrift van art. 206 en 211 Sv. is naar behooren voldaan, indien bij een arrest houdende verwerping eener voorgestelde exceptie van verjaring, in zeer duidelijke bewoordingen is uitgemaakt, op welk tijdstip, naar het oordeel des regters, het wanbedrijf van laster bij geschrifte is gepleegd, en tevens op welk tijdstip de regtsvervolging is aangevangen.

a H. R. 31 Augustus 1848, Concl. conf.

§ 7.

779. Er blijkt voldoende, dat in hooger beroep onderzocht en beslist is naar aanleiding van de dagvaarding en hetgeen uit het onderzoek op de teregtzitting is gebleken, al wordt alleen bij de vermelding van de verklaring van één getuige opgegeven, dat daaromtrent was geraadpleegd het ter eerste instantie gehouden proces-verbaal, en al bevat zelfs het arrest niet

de gebruikelijke, doch nergens voorgeschreven formule: «gezien de stukken.»

a H. R. 11 December 1867, Concl. conf.

780. Nergens is bij de wet verboden, dat de hoogere regter in zijn vonnis de gronden van het vonnis des eersten regters overneme. Die gronden zijn dan als de zijne aan te merken.

c H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf.

781. Wanneer de regter in hooger beroep nalaat te verklaren, dat hij zich vereenigt met de feitelijke beslissing van den eersten regter, maar zich bepaalt tot de vermelding der regtsgronden, waarop hij het vonnis bevestigt, dan voldoet hij niet aan de voorschriften van art. 206 en 211 Sv.

e H. R. 1 April 1851, Concl. conf.

782. Een vonnis in hooger beroep moet worden vernietigd, bijaldien het niet inhoudt de vermelding der daadzaken, welke door den regter als bewezen worden aangenomen, en daarin evenmin wordt aangetroffen eene referte tot, of adoptie van hetgeen te dien aanzien door den eersten regter is uitgemaakt.

b H. R. 6 Mei 1846, Concl. tot verw.

783. Wanneer de regter in hooger beroep, bij eene volkomen bevestiging van het vonnis a quo, de beweegredenen des eersten regters als de zijne aanneemt, is uit den aard der zaak de eenige vraag, welke alsdan behoort te worden onderzocht, hierin gelegen, of het vonnis a quo, waarvan de beweegredenen zijn overgenomen, genoegzaam in allen deele aan de voorschriften der wet beantwoordt, en is de regter in appel tot die bevestiging volkomen bevoegd, zelfs in het geval dat er in hooger beroep getuigen zijn gehoord, welke in eersten aanleg niet waren geroepen.

d H. R. 2 Februarij 1841, Concl. conf. — *d* H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *e* H. R. 10 December 1844, Concl. conf. — *e* H. R. 28 April 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 14 Maart 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 7 Maart 1854, Concl. conf.

784. Wanneer uit eene verklaring van den regter in hooger beroep volgt, dat hij, behalve de nader aangevoerde bewijsmiddelen, de motieven van den eersten regter voor de zijne heeft aangenomen, dan moeten die motieven worden beschouwd als woordelijk in het arrest te zijn geïnsereerd, en moet zoodanig arrest gehouden worden naar het voorschrift der wet te zijn gemotiveerd.

e H. R. 7 Januarij 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 28 April 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 23 Maart 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 28 April 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — *c* H. R. 3 December 1850, Concl. conf.

785. Wanneer de hoogere regter zegt, dat hij zich ook na het in appel op nieuw gehouden getuigenverhoor, geheel vereenigt met de feitelijke beslissing van den eersten regter, dan geven deze bewoordingen, hoewel eenigzins verschillende van de meer gewone uitdrukking van het overnemen der motieven, duidelijk en stellig te kennen wat de hoogere regter bedoelt en beslist.

g H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf.

786. Wanneer het bewezene der daadzaken door den eersten regter is aangenomen, dan behoeft de hoogere regter, bij bevestiging van het vonnis des eersten, daaromtrent niet op nieuw uitspraak te doen.

a H. R. 18 Februarij 1863, Concl. conf.

787. Wanneer het vonnis a quo voldoende met redenen is omkleed, doet het bij eene beweerde schending van art. 206 en 211 Sv. niets af dat de regter in hooger beroep het vonnis niet pure et simpliciter heeft bevestigd, maar daarentegen aan de bevestiging ook de opgave van eigen beweegredenen heeft doen voorafgaan.

a H. R. 22 April 1856, Concl. conf.

788. De bevestiging van een vonnis in eersten aanleg, voor zoover daarvan is geappelleerd, moet met redenen zijn bekleed. Zoodanige bevestiging is bovendien in strijd met eene voorafgegane gedeeltelijke niet-ontvankelijk-verklaring van het O. M. in dat appel.

b H. R. 20 December 1842, Concl. conf.

789. Aan de voorschriften van art. 206 en 211 Sv. is allezins voldaan, wanneer een vonnis in hooger beroep wel geene uitdrukkelijke beslissing inhoudt omtrent een feit, zonder welks beslissing de overtreding, aan den beklaagde te laste gelegd, niet zou kunnen worden onderzocht of beoordeeld, maar zoowel uit de redeneringen des regters in hooger beroep, in onderling verband beschouwd, als uit de wijze waarop die regter de questie van het geding heeft voorgesteld en beslist, boven allen redelijken twijfel is verheven, dat daarbij in facto is aangenomen hetgeen door den eersten regter in terminis was uitgemaakt.

b H. R. 28 Augustus 1847, Concl. contr.

790. De vormen bij art. 206 en 211 Sv. op straffe van nietigheid voorgeschreven, zijn geschonden, wanneer een Hof op de gronden en motieven van den eersten regter bevestigt een vonnis, waarbij omtrent het bewezene of niet bewezene van zekere bij de dagvaarding uitdrukkelijk te laste gelegde daadzaken niet is beslist.

d H. R. 31 December 1850, Concl. tot verw.

791. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, wanneer de regter in appel bevestigt het vonnis, in eerste instantie op onwettig bewijs uitgesproken, en met vernietiging daarvan, hetzij na of zonder nieuwe instructie, verzuimt over het al of niet bewezene der daadzaken op nieuw te beraadslagen en te beslissen.

c H. R. 13 Januarij 1852, Concl. tot verw.

792. Art. 206 en 211 Sv. zijn geschonden, indien zonder het geven eener behoorlijke feitelijke beslissing het onderzoek in hooger beroep is beperkt tot dat omtrent de qualificatie, en wel doordien het Hof zich heeft bepaald tot de overweging, dat het feit bij de dagvaarding in eersten aanleg aan den bekl. ten laste gelegd, ter teregtzitting is bewezen, zonder echter te vermelden welk feit dit zou zijn.

b H. R. 27 Maart 1855, Concl. ten princ. — *d* H. R. 28 April 1858, Concl. conf. — H. R. 19 Maart 1861, Concl. conf.

793. Door de vernietiging van het vonnis des eersten regters en de bijgevoegde verklaring van den regter in hooger beroep, dat hij zich niet kan vereenigen met de overwegingen dier uitspraak, moet geacht worden te zijn vervallen de feitelijke beslissing des eersten regters, waarbij deze voor wettig bewezen heeft verklaard de

aan den beklaagde ten laste gelegde daadzaak, en moeten alzoo de art. 206 en 211, in verband met art. 227 en 247 Sv. geacht worden te zijn geschonden, indien de regter in hooger beroep, op nieuw regt doende, geene uitspraak heeft gedaan noch over dat feit, noch over de bewijsmiddelen, waardoor het zoude zijn bewezen.

a H. R. 6 Augustus 1844, Concl. conf.

794. Voor niet wettig gemotiveerd is te houden eene uitspraak in hooger beroep, waarbij alleen is verklaard, dat de eerste regter wel en te regt heeft beslist, dat de bekl. door te zijnen laste behoorlijk gebleken en bewezen daadzaken zich aan het hem te laste gelegde misdrijf heeft schuldig gemaakt.

c H. R. 12 October 1847, Concl. tot verw.

795. Een arrest, alleen inhoudende dat uit het proces-verbaal van getuigenverhoor in eersten aanleg gehouden, is gebleken dat de beklaagde werkelijk heeft bedreven het misdrijf waaraan hij bij het aangevallen vonnis is schuldig verklaard, is in strijd met art. 211 in verband met art. 206 Sv. niet genoegzaam gemotiveerd.

b H. R. 29 December 1840, Concl. conf.

796. Wanneer een vonnis in eersten aanleg wegens gebrek in den vorm in zijn geheel wordt vernietigd, kan de regter in hooger beroep zich niet, met verwijzing naar het vernietigde vonnis ten opzigte van het bewijs der daadzaken en de schuld van den bekl. aan die daadzaken, met dat vonnis vereenigen. De uitspraak in hooger beroep moet integendeel in dat geval eene uitdrukkelijke verklaring bevatten, zoowel ten aanzien van het bewijs der daadzaken, als van de schuld des bekl. daaraan, en bepaaldelijk inhouden eene uitdrukkelijke beslissing aangaande het bewezene of onbewezene der daadzaak, welke de grondslag is geweest der vervolging.

b H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf. — *d* H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf.

797. Wanneer het Hof in hooger beroep oordeelt dat de veroordeeling van den bekl. door den eersten regter niet op eene beweerde getuigenis de auditu gegrond is, en derhalve het vonnis a quo bevestigt, dan berust die schuldigverklaring in geen geval op dat onwettig bewijsmiddel, hoe de Regtbank die verklaring ook moge opgevat hebben.

a H. R. 16 Mei 1871, Concl. conf.

798. Op grond van art. 206 en 211 Sv. moet worden vernietigd een arrest, waarbij in hooger beroep, met adoptie der gronden en beweegredenen van den eersten regter, is bevestigd een vonnis, hetwelk geene beslissing of uitspraak over het bewezene der daadzaak en over de schuld van den bekl. bevat of waarbij de voorschriften omtrent het bewijs zijn geschonden.

e H. R. 15 Junij 1841, Concl. conf. — *d* H. R. 12 December 1848, Concl. conf.

799. Wanneer de regter in hooger beroep, hoewel met betrekking tot het feit, waarvoor in eersten aanleg was schuldig verklaard en veroordeeld, eigen gronden hebbende aangevoerd, en niet met betrekking tot het feit of de feiten waarvan was vrijgesproken, zich evenwel geheel heeft vereenigd met de gronden en motieven van den eersten regter en het vonnis heeft bevestigd in zijn geheel, — moeten èn de gronden die voor het niet bewezen zijn van dat bedoelde feit of die bedoelde feiten in het vonnis van den eersten regter zijn bijgebragt, èn de vrijspraak dienaangaande bij dat vonnis gegeven, worden beschouwd van den hoogeren regter te zijn.

d H. R. 27 November 1855, Concl. conf.

800. Wanneer in hooger beroep door het Hof wordt verklaard dat de te last gelegde feiten in geen geval misdaad, wanbedrijf of overtreding daarstellen, maar omtrent het al of niet bewezene dier feiten in het arrest niets anders voorkomt dan «dat door de verklaringen van »de voor het Hof gehoorde getuigen de stand »van het regtsgeding niet is veranderd, maar »de daadzaken, zoo als die in het vonnis a quo »zijn vermeld, nader zijn bevestigd geworden,» doch in dat vonnis al de aan den bekl. te laste gelegde feiten zijn onbewezen verklaard, — wordt blijkbaar gemist de bij de wet gevorderde met redenen bekleede beslissing omtrent het al of niet bewezene der daadzaken.

c H. R. 25 Junij 1850, Concl. conf.

801. Bijaldien de regter in hooger beroep zich ten gevolge van de nader voor hem gehoudene instructie niet vereenigt met de beschouwing van den regter a quo, diens vonnis vernietigt, in een anderen zin uitspraak doet en daarbij tevens de redenen en gronden vermeldt, waarop zijn oordeel omtrent de schuld van den bekl. berust, dan kan hij met de bloote te nietdoening van het beklaagde vonnis volstaan, zonder verpligt te zijn daarvoor de redenen op te geven, «vermits toch de daadzaken bij de dag- »vaarding omschreven en de schuld van den »bekl. aan die daadzaken, maar geenszins de »vonnissen van den regter a quo het onderwerp »van het vernieuwde onderzoek uitmaken.

a H. R. 19 December 1848, Concl. conf.

802. Wanneer de hoogere regter verklaart zich te vereenigen met de gronden van beslissing des eersten regters, ook wat betreft de «toegepaste strafwet,» dan kan deze laatste uitdrukking niet geacht worden iets anders te beteekenen dan die artikelen der strafwet, welke door den regter zijn toegepast.

a H. R. 17 September 1867, Concl. conf.

803. De regter, die op het appel door het O. M. ingesteld, na wederlegging der ingebragte bezwaren omtrent het strafbare van het ten laste gelegde feit, zich bepaalt tot de bestrijding dier bezwaren, en aanneemt, dat bij het beklaagde vonnis teregt is overwogen, dat het ten laste gelegde feit geene overtreding daarstelt, heeft de wet geschonden.

d H. R. 17 October 1865, Concl. conf.

804. Wanneer het Hof in hooger beroep, alléén op nieuw opgeeft de gronden van verwerping van de door den appellant in eersten aanleg aangevoerde en in hooger beroep herhaalde middelen tegen de wettigheid eener tegen hem ingeroepene verordening, en zich voorts vereenigt met de gronden en motieven van den eersten regter, zonder die op te nemen, is daarbij geene schending van vormen begaan.

d H. R. 29 December 1846, Concl. conf.

805. Wanneer het Hof in hooger beroep zich niet vereenigt met de bij het vonnis a quo gewezen vrijspraak, en integendeel verklaart dat

het feit in voege bij de dagvaarding ten laste gelegd, noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding is, en de bekl. alzoo zijn ontslagen van alle regtsvervolging, doch bij al de voorafgaande overwegingen alleen is opgegeven de inhoud der dagvaarding, zonder beslissing over het al of niet bewezene der daadzaken en de schuld der beklaagden, dan is kennelijk art. 206, j° art. 211 Sv. geschonden.

e H. R. 6 Junij 1854, Concl. conf.

806. De regter, die in hooger beroep op «het »wegnemen van zoden uit den publieken weg »zonder toestemming van de bevoegde magt,» bij afwijking van het vonnis a quo, art. 44, titel 2 Code Rural toepast, kan niet volstaan met blootelijk in een onderzoek te treden naar de wetsbepalingen die toepasselijk zijn op de door den eersten regter aangenomen daadzaken; hij moet ook over het al of niet bewezene der aanklagte uitspraak doen.

f H. R. 27 November 1860, Concl. in anderen zin.

807. Indien bij een beklaagd condemnatoir arrest niet is beraadslaagd en beslist over een hoofdpunt van verdediging (dat nl. de bekl. niet was verpligt de aangeduide straat te onderhouden), waarop de regter a quo het ontslag van regtsvervolging heeft uitgesproken, en diezelfde verdediging in hooger beroep is herhaald, dan kan het beklaagde vonnis niet worden vernietigd en de bekl. veroordeeld, zonder dat de reden of de aanleiding daartoe is vermeld, door de opgave, waarom des bekl. verpligting tot onderhoud wel is aangenomen.

b H. R. 18 April 1848, Concl. conf.

808. Bij geene wetsbepaling is voorgeschreven dat de verklaring van eenen, in hooger beroep gehoorden, hetzij dan nieuwen, hetzij op nieuw gehoorden getuige, in het veroordeelend arrest zou moeten worden opgenomen.

a H. R. 13 November 1860, Concl. conf.

809. Wanneer het Hof in zijn arrest niet slechts vermeldt, dat het zich vereenigt met de middelen en motieven van den eersten regter, maar tevens opgeeft dat door hetzelve is gehoord een door den Prok.-Gen. voorgebragte getuige, wiens verklaring onder eede is afgelegd, dan is de verklaring van dien persoon tot vestiging van 's Hofs overtuiging ten aanzien van de schuld des bekl. noodig geacht en moet mitsdien het beklaagde arrest op straffe van nietigheid behelzen den inhoud der verklaring van dien eerst in hooger beroep gehoorden getuige en de daaraan door het Hof geschonken kracht van bewijs. Dit is te meer vereischt ingeval het bewijs van des bekl. schuld door den eersten regter mede is gegrond op eene, niet herroepene, maar ontkende, voor een commissaris van politie afgelegde, doch alleen op de verklaring van één daarbij tegenwoordig geweest zijnden hoofd-agent van politie, aangenomen erkentenis, die, hoewel geenszins daarstellende eene voor den regter afgelegde geregtelijke bekentenis, echter, bijaldien zij behoorlijk ware bewezen, welligt had kunnen strekken tot bewijs van eenige, door den regter als aanwijzingen beschouwde omstandigheden.

b H. R. 2 December 1845, Concl. conf.

810. De weglating in de motieven van 's Hofs arrest van een onwettig bewijsmiddel, waarvan de Regtbank had gebruik gemaakt, kan de nietigheid van het vonnis des eersten regters niet herstellen. Door te bevestigen hetgeen nietig was (in stede van te vernietigen), is de wet geschonden.

g H. R. 10 October 1871, Concl. contr.

811. Wanneer door de Regtbank eene veroordeeling is uitgesproken o. a. op grond eener niet wettig bewezene aanwijzing, en het Hof in hooger beroep de motieven des eersten regters overneemt met uitzondering alleen van die aanwijzing, en vervolgens het vonnis bekrachtigt, zijn bij dat arrest de art. 206 en 211 Sv. geschonden, alsmede de art. 427 tot 429, 434, al. 1, 442 en 443, in verband met art. 248 Sv.

a H. R. 6 October 1868, Concl. contr.

812. Bij de niet-ontvankelijk-verklaring van een hooger beroep komt geen onderzoek te pas naar het al of niet *bewezen* zijn van het feit, den beklaagde bij de oorspronkelijke dagvaarding ten laste gelegd, maar moet alleen het feit, zoo als het in die dagvaarding is omschreven, worden onderzocht.

c H. R. 10 Februarij 1858, Concl. conf.

Aanbod 5.
Aanhoor. v. bew. huis 422 v.
Aansprak. Bz. 19.
Aansprak. Sz. 605, 633 v.
Aanwijzingen 109 v. 200, 203, 210, 220, 237 v.
Adoptie v. mot. 21, 125.
Afwez. getuigen 172 v.
Ambtenaren 361 v. 617.
Appel Sz. 30 v. 60, 159, 193 v. 711, 713 v. 770, 779 v.
Arglist 133, 274 v. 386 v. 563 v.
Bakens en tonn. 336.
Bankbreuk 135 v. 320, 337 v.
Bank v. leen. 341.
Bedekt ontslag 65, 67.
Bedelarij 342 v.
Bederven v. onb. stoffen 344.
Bedreiging 345.
Bedrog 346 v. 563 v.
Bekent. Sz. 106, 213 v.
Beklemming 20.
Beleediging 308, 348 v. 440 v. 755 v.
Beleed. v. ambt. 358 v.
Belemm. v. veil. 367.
Belemm. v. wegen 701 v.
Beoordeel. des regters 144 v. 257.
Beschad. v. roer. goed 681.
Beurt en V. schepen 368.
Bevord. v. zedeloosh. 202, 369 v.
Bewijs der feiten 51 v. 784 v.
Bewijsmidd. 98 v. 121 v. 784 v.
Bewijs Sz. 97 v. 102, 148 v. 697, 760.
Bewindvoerder 7.
Bezaaide grond 659 v. 773.
Bigamie 373.
Bis in idem 752 v.
Bouwregl. 374 v. 699.
Braak 424.
Brandregl. 376.
Brandsticht. 321 v. 377 v.
Burengerucht. 292, 382 v.
Burg. stand 384.
Cassatie Sz. 223, 418.
Cellul. gevang. 712.
Compet. Sz. 75, 745 v.
Corpus del. 126.
Dagvaard. Sz. 70, 131 v.
De auditu 205 v.
Delict. contin. 37, 319.
Deskund. Sz. 25, 248, 263 v.
Desertie 385.
Diefstal 139 v. 309 v. 324, 326, 328 v. 386 v. 654.
Dijk- en polderbest. 433 v. 483.
Dooden v. dieren.
Doodslag 330 v. 436, 556.
Drukpers 440 v.
Eed.
En bloc 103 v. 252.
Exceptiën 68.
Fabrieken z. Magazijnen.
Faillissement 6.
Gedistilleerd 442, 451 v.
Geldboete 717 v.
Geleid. lage 436.
Gemaal 443 v.
Gem. belasting 446 v.
Gem. verordening 454.
Geneeskunde 458 v.
Getuigen 4, 26, 28, 168.
Get. bewijs Bz. 15 v.
Get. bewijs Sz. 168 v. 420, 783, 785, 808 v.
Get. verhoor Sz. 49, 169 v.
Gevolgtrekk. 257.
Gewijsde 752 v.
Gewijsde v. instr. 22.
Godsdienst 465 v. 675 v.
Gouden en z. werken 346, 469.
Hand- en spand. 470 v.
Heerl. regten.
Heling 309 v.
Herbergen 472 v.
Honden en kw. dieren 480 v.
Hulp en diensten 482 v.
Inklimming 425 v.
Inkwartiering 484.
Inlichting 264 v.
Instructie Sz. 22.
Jagt en V. 95, 485 v.
Jagt en vischregt.
Jeugdige bekl. 760 v.
Kindermoord 226 v. 265, 334.
Klagte en aangifte 755 v.
Koloniën 373.
Kosten Sz. 744.
Landlooperij 520.
Laster z. Beleediging.
Lasterlijke aanbreng.
Loodsdienst 336, 521 v.
Losloop. v. vee 293, 524, 659 v.
Loterijen 525.
Magazijnen 59, 526 v.
Marktreglem. 532.
Maten en gew. 347, 533.

Medebeschuld. 296.
Mededader 295 v.
Medepligtigh. 303 v.
Meerdere misdr. 39.
Misbr. v. gezag 536.
Misbr. v. vertrouwen 537v.
Misdrijven 39, 538, 551.
Mishandeling 93, 137 v. 292, 335, 541 v.
Mishand. v. ambten. 553, 629.
Moedwil 541 v. 553.
Moord 437 v.
Nacht 416 v.
Nederl. en vreemd. 653, 745 v.
Negat. besliss. 81 v. 271, 291, 410.
Noodweer 91 v. 134.
Notaris 56, 557.
Omkoopen v. ambt. 558.
Onderhoud v. werken 434, 686, 688 v.
Onderwijs 559.
Ontslag v. regtsverv. 55v.
Ontvlugt. v. gevang. 560.
Onwill. manslag 541, 544, 561 v.
Oordeel des ondersch. 74, 761 v.
Openb. plaats 354 v.
Opligting 279, 563 v. 749.
Opzet 358, 377 v.
Overspel 577.
Overtuiging 79, 81, 98 v. 127v. 176v.
Patent 143, 578.
Person. belast. 145, 579 v.
Poging 323 v. 679.
Proceskosten 9 v.
Provocatie 90.
Qualificatie 57, 270 v. 295v. 336 v.
Rebellie 610 v.
Recidive 71 v. 735 v.
Referte 125.
Registratie 8.
Regten en A. 625 v.
Reinh. der straten 294, 631.
Rivieren 632.
Scheepvaart 747.
Scheid. v. tafel en bed 2.
Schorsing v. Sz. 768 v.
Schrift. bew. Sz. 62, 148 v.
Schuld 272 v.
Schuldigverkl. 40.
Spoorwegen 633 v.
Springstieren 635.
Staatsloterij 636.
Straffen 57, 710 v.
Strafvervolg. 751, 755 v.
Stukken v. overt. 22.
Subsid. concl. 3.
Tegenbewijs 180 v. 185, 187 v.
Tekst der wet 327.
Teregtzitt. Sz. 22 v. 27, 32, 49 v. 150 v. 157, 169 v. 357.
Tollen 54, 637 v.
Turf 594 v. 639 v.
Uitstel 27.
Uitterging 353.
Valsche getuig. 28, 641 v.
Valschheid Sz. 38, 645 v. 749.
Veeziekte 657 v.
Veld- en boschdelict. 293, 659 v.
Verbrek. v. afsluit. 94, 671 v.
Verdedig. Sz. 45 v. 85 v. 182, 289, 395, 473 v. 517, 588, 602, 807.
Verduist. v. gelden 674.
Vereeniging 675.
Vergiftiging 267, 677 v.
Verjaring Bz. 17.
Verjaring Sz. 69, 776 v.
Verkrachting 147, 306, 680.
Verniel. en beschad. 681.
Verniet. v. werktuig. 743.
Verveeningen 639 v.
Vervoer 682 v. 705.
Verwijzing 29.
Verzacht. omstand. 726 v.
Verzwar. omstand. 71 v. 727, 733 v.
Vonnis bij verst. Sz.
Vonnis Bz. 1 v. 11 v.
Vonnis Sz. 132, 680.
Voogdij 18.
Voorkomen v. strafv. 64.
Voorrang v. schuld. 1.
Vrijspraak 65 v.
Wapenen 615, 619 v.
Waterlossing 435, 685 v. 692.
Waterstaat 632.
Wegen 294, 631, 687 v. 701 v.
Wet 459 v.
Wraking 4.
Zamenh. misdr. 116, 757v.
Zeep 706 v.
Zelfverded. 91 v. 134.

MUNT.

1. Het Collegie van Raden en Generaalmeesteren der Munt, krachtens art. 199 der Gr.wet v. 1840 daargesteld, is, ook met het oog op art. 13 en 18 der wet van 19 Mei 1819 (Sb. nº 31), bevoegd te beslissen, niet alleen questiën van het allooi van Nederlandsche maar ook van vreemde muntspeciën.

c H. R. 11 Maart 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Maart 1849, Concl. conf.

Goud. en zilv. werken. | *Valschheid Sz.*

NAAMLOOZE GEDRUKTE GESCHRIFTEN z. DRUKPERS.

NABURIGE ERVEN.

1. Men kan zijn regt van bezit of eigendom niet door eene eenvoudige ontkenning recuseren, wanneer aan dat regt verpligtingen tegenover derden verbonden zijn, in casu bij eene vordering tot afpaling welke zoowel tegen den bezitter als tegen den eigenaar ontvankelijk is.

a Amsterdam 12 April 1871.

2. Het oprigten van een werk, waardoor eens anders eigendom eenvoudig wordt aangeraakt, zonder dat de eigenaar daarvan schade of nadeel lijdt, is bij de wet niet verboden, noch als inbreuk op het eigendomsregt te beschouwen.

b 's Gravenhage 16 Februarij 1858.

3. Art. 673 B.W. heeft ook die erven op het oog, welke niet onmiddellijk aan elkander grenzen; de lager gelegen erven zijn dus eveneens verpligt het uit de hooger gelegene natuurlijk afloopend water te ontvangen.

Amersfoort 18 Januarij 1858.

4. Het lager liggend erf moet het natuurlijk afloopend water ontvangen, zoo die afloop niet door 's menschen toedoen wordt bevorderd; die toestand wordt niet gewijzigd door de omstandigheid dat de beide erven vroeger in ééne hand zijn geweest.

a Assen 27 October 1862.

5. Wanneer de eischer poseert dat het water van zijn hooger gelegen land door de opening of geul eener laan van het naastgelegen erf steeds zijn natuurlijken afloop heeft gehad, dat de eigenaar van dit laatstgemelde die opening of geul heeft digt gemaakt of doen digt maken en houden, en dat daardoor stremming in den afloop van het water is veroorzaakt, dan behoort de vordering tot herstel in den vorigen toestand met schadevergoeding te worden ontzegd, wanneer niet blijkt, dat het land van den nabuur lager ligt dan dat des eischers, en evenmin is bewezen het positum van dezen laatste, dat de beide landen vroeger aan éénen eigenaar hebben toebehoord, en dat, vóór dat die landen in dezelfde hand waren, de opening of geul reeds bestond, en is blijven bestaan, zoowel toen de gronden in dezelfde hand waren, als nadat zij, ten gevolge van koop of anderen titel, in verschillende handen zijn gekomen; art. 748 B.W.

b Drenthe 23 December 1865.

6. De eigenaar van een lager erf heeft geen regt zijn water op een hooger erf te brengen. Indien de eigenaar van een lager erf beweert, dat regt krachtens overeenkomst te bezitten, moet hij die overeenkomst bewijzen. In een contract van 24 Junij 1845, waarbij aan de maatschappij tot droogmaking der Graftermeer, onder zekere voorwaarden een bepaald regt van opstal op den gemeenen Eilandspolderdijk is verleend, is geen schijn te vinden, dat aan de maatschappij het regt zoude verleend zijn, om haar water op den Eilandpolderboezem uit te slaan.

Amsterdam 2 Junij 1852, te dezen aanzien bev. bij *a* N.-Holland 15 Januarij 1854.

7. Indien blijkt, dat tusschen de aan den appellant en aan den geïntimeerde toebehoorende erven een gemeene scheidsmuur bestond; dat laatstgenoemde aan eerstgemelde vroeger heeft vergund om op dien muur te bouwen, met bepaling dat men alsdan de boven den grond des app. liggende goot ten zijnen koste zoude mogen leggen op de snijding van de scheidsmuur aan zijde van den geïnt., en voorts is bedongen, dat de scheidsmuur gemeenschappelijk zoude blijven, doch omtrent het gemeenschappelijke der goot niets is bepaald, — en het verder buiten contest is, dat de app. in 1839 den gemeenen scheidsmuur aan zijne zijde heeft doen optrekken, als wanneer de goot is verlegd en gebragt op de snijding van den gemeenen muur aan de zijde des geïnt., — dan is deze, aange-

nomen zelfs dat de goot vóór 1839 gemeen was en gestrekt had tot afwatering der daken van beide huizen, niet verpligt, na gemelden opbouw en verplaatsing der goot, het water van het hooger opgetrokken dak van app. in de verplaatste goot op te nemen, als liggende die goot thans ongetwijfeld boven het erf van hem, geïnt., en op het hem toebehoorend gedeelte van den scheidsmuur, waardoor hij belet wordt om des verkiezende dien muur aan zijne zijde op te trekken.

Overijssel 17 December 1855.

8. Eene eenvoudige goot of waterloop is niet gelijk te stellen met een riool bedoeld in art. 703 B. W., en dus kan daarvan geene wegruiming gevorderd worden.

Groningen 6 April 1866.

9. Het overmatig gebruik van duinwater en loozen daarvan op zoodanige wijze dat aan een ander perceel schade wordt toegebragt, valt niet in de termen van art. 673 of 703 B. W. Zulks geeft aan den benadeelde dus wel grond tot het instellen eener actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad, maar de regter is in dat geval niet bevoegd het maken van bepaalde werken als middelen van voorziening voor te schrijven of den benadeelde te magtigen die ten koste van den gedaagde te doen daarstellen.

Amsterdam 2 November 1870.

10. Een gemeentebestuur heeft bij den aanleg en de inrigting van straten en publieke werken even als ieder particulier de regten te eerbiedigen van naburige eigenaren steunende op overeenkomst of op de bepalingen der wet; door ophooging van een erf dat tot straat wordt ingerigt, mag derhalve de afloop van het water niet naar het aangrenzend erf geleid worden.

Utrecht 2 December 1868, waarbij een getuigenverhoor, — en *a* Utrecht 2 Junij 1869, waarbij eene expertise is bevolen.

11. De bepaling van art. 21, Rubr. 27 der Costumen en Usantiën van Utrecht, waarbij aan hem op wiens erf de takken der boomen van zijn nabuur overhangen, de keuze wordt gelaten om de helft der overhangende vruchten te genieten of wel den laatstgemelde te noodzaken die takken te korten, brengt niet mede dat het den nabuur zou zijn geoorloofd binnen de bij art. 671 C. N. aangeduide ruimte hoogopgaande boomen te planten. Daarin is geen «règlement »particulier» van dat onderwerp te vinden.

Utrecht 27 Januarij 1841.

Actie 5.
Beplanting 11.
Eigendom 1 v.
Erfdienstbaarh.
Gemeente 10.
Onregtm. daad. 9.
Schadeverg. 2, 9.
Scheidsmuren 7.
Slooten en vaarten.
Waterloop 3 v.
Waterloss. en beken.

NACHTWACHT z. AMBTSMISDRIJF, BELEEDIGING VAN AMBTENAREN EN GEZAG, HULP EN DIENSTEN, MISHANDELING VAN AMBTENAREN, OPSPOREN VAN MISDRIJVEN, REBELLIE.

NADRUK z. LETTERKUNDIGE EIGENDOM.

NAMEN EN VOORNAMEN.

1. Het geven van bekende geslachtsnamen als voornamen in de akten van geboorte, is alsnog verboden. Art. 1 der wet van 11 Germ. XI is immers niet te beschouwen als vervallen door de invoering der Ned. wetboeken hier te lande, en zijn het, in het algemeen, bepaaldelijk slechts besluiten en verordeningen maar geenszins wetten, die tot het Wetb. Nap. behooren, welke met dat wetboek voor vervallen moeten gehouden worden. Het geven van een bekenden geslachtsnaam als voornaam, in eene akte van geboorte, is daarom onderworpen aan de strafbedreiging van art. 27 B.W., omdat het is eene invoeging van iets, dat de verschijnende personen hebben opgegeven niet overeenkomstig de wet.

a H. R. 15 Januarij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 15 Januarij 1857, Concl. conf. ten aanzien van den als voornaam gegeven naam «Hora,» behoorende tot de nieuwe geslachtsnamen, welke te vergeefs in de oude geschiedenis zal worden gezocht, en die evenmin te rangschikken is onder diegene, welke in de bestaande almanakken of kalenders worden gevonden. — In gelijken zin als bij dit arrest in de Concl. van den Adv.-Gen. Gregory ad *c* H. R. 15 Januarij 1857, op de cass. tegen een vonnis, waarbij was beslist dat de naam «Friese» werkelijk meermalen als voornaam werd gebruikt, welke beslissing door hem als feitelijk werd aangemerkt. De H. R. vernietigde het vonnis op grond dat het bewijsmiddel ontbrak, waaruit was geput het bestaan der daadzaak dat de naam Frieze werkelijk als voornaam werd gebruikt, en verwees de zaak naar het Hof in Groningen, dat den 19 Mei 1857 den bekl. vrijsprak, op grond dat door niets was bewezen, dat de naam Frieze niet is een naam, welke in een kalender of de oude historie voorkomt. — H. R. 4 Januarij 1856, waarbij mede de wet v. Germ. gehandhaafd is en gelijke beslissing als bij arr. *b* 15 Januarij 1857 gegeven is omtrent de in drie akten van geboorte als voornamen gegeven namen «Takens, »Hillinga, en Peerlkamp.»

2. Indien het niet blijkt, dat iemand, bij het aannemen en voeren van eenen familienaam, immer heeft getoond inbreuk te willen maken op de familieregten van andere personen, die een gelijkluidenden naam voeren, noch immer heeft voorgegeven tot het geslacht van hunne naamgenooten te behooren, dan kunnen de eischers, als hebbende geen uitsluitend regt op hunnen familienaam, niet geacht worden, door den gedaagde met het aannemen en voeren van gelijken naam in hun regt op het bezit en het behoud van hun naam of in hun familiebelang te zijn verkort. De gelijkheid van dien aangenomen naam kan geene bevoegdheid of regt geven om op te komen tegen het voeren van den naam door een of meer andere personen. Al ware de ged. onbevoegd tot het aannemen en voeren van den betwisten naam, zou het ongestoord bezit van dien naam, gedurende meer dan dertig jaren, hem wel niet den eigendom van dien naam, als zijnde eene zaak buiten den handel, hebben doen verkrijgen, maar wel de verjaring te weeg brengen der thans ingestelde regtsvordering, strekkende tot onbevoegd-verklaring van den ged. om den questieusen naam te voeren, met bevel om zich in het vervolg daarvan te onthouden, en magtiging om van het vonnis melding te maken op den

kant van alle akten van den burg. stand, waarin de betwiste naam voorkomt.

's Gravenhage 2 Februarij 1841.

3. Het O. M., een ambtenaar van den burg. stand vervolgende wegens het geven in eene geboorte-akte van een voornaam in strijd met art. 1 der wet van 11 Germinal XI, moet het bewijs leveren dat die voornaam een geslachtsnaam is en niet in een der almanakken voorkomt, noch door eenig persoon uit de oude geschiedenis is gedragen.

b Zierikzee 20 Julij 1852, beslissende dat in casu dat bewijs niet was geleverd ten aanzien van den voornaam «Hochard;» — de cass. tegen dit vonnis is verw. bij H. R. 10 Junij 1853. — Zierikzee 17 September 1861, ten aanzien van den voornaam «Hoechard.» — Arnhem 20 September 1842, ten aanzien van de voornamen «Stouwe» en «Boanerges.»

4. De Regtbank is bevoegd, althans met inwilliging van Z. M. te bevelen, dat aan een kind de namen Willem Oranje worden gegeven, met doorhaling van de vroegere voornamen waaronder de inschrijving heeft plaats gehad om te gemoet te komen aan de daartegen geopperde bezwaren van den ambtenaar van den burg. stand.

Deventer 16 April 1872.

5. De rectificatie kan zich uitstrekken tot het weglaten van overtollige bij- of geslachtsnamen, die bij vergissing in de akten na den eigenlijken geslachtsnaam of in plaats van den geslachtsnaam zijn geplaatst, bv. de bijvoeging «van der Vegte» ontstaan uit de omstandigheid dat de verzoeker woonde nabij de rivier van dien naam.

Overijssel 21 Februarij 1853, Concl. conf.

6. De Koning is bevoegd om aan eenen ingezetene van Nederl. Indië vergunning te verleenen tot verandering van zijnen geslachtsnaam.

Samarang R. v. J. 11 Februarij 1864.

Bewijs Sz. 3.	Koning 4, 6.
Bezit 2.	*Verjaring Bz.* 2.
Burg. stand 5.	Voornamen 1, 3 v.
Eigendom 2.	Zaken 2.

NATIONALE MILITIE.

I. Aangifte.
II. Strafvervolging, straffen en bewijzen.
III. Plaatsvervulling en nummerverwisseling.
IV. Dienstneming.

I.

1. Daar volgens art. 18, al. 1 der wet van den 19 Augustus 1861 (Sb. n° 72) op de nationale militie, elk die volgens art. 15 dier wet behoort te worden ingeschreven (d. i. de dienstpligtige zelf) verpligt is zich daartoe bij burgemeester en wethouders aan te geven tusschen den 1 en 31 Januarij, terwijl volgens art. 18, al. 2 bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis (van den dienstpligtige), zijn vader, of is deze overleden, zijne moeder, of, zijn beiden overleden, de voogd tot het doen van aangifte verpligt is, volgt, 1° dat de verpligting tot het doen van aangifte nimmer op twee personen gelijktijdig kan berusten, 2° dat die verpligting in de eerste plaats berust op den dienstpligtige zelven, 3° dat bij diens ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis, de verpligting tot het doen van aangifte overgaat op zijne ouders of voogden, 4° dat door afwezigheid bij de wet verstaan wordt het zich niet bevinden in de gemeente, waar de inschrijving moet geschieden. De wetgever heeft niet gevorderd, dat de ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis den dienstpligtige volstrekt buiten staat stelde zich zelf aan te geven, maar heeft aan den regter willen overlaten te beslissen, of de ongesteldheid enz. van dien aard waren, dat zij voldoenden grond opleverden, om den dienstpligtige van zijne verpligting tot aangifte te ontheffen en die op zijne ouders of voogden over te brengen.

b H. R. 16 Junij 1868, Concl. conf.

2. Een ligchaamsgebrek, waardoor iemand in de onmogelijkheid verkeert, om zich van zijnen ouderdom te overtuigen, kan den zoodanige vrijstellen van de straf, gesteld op het verzuim van aangifte.

b Brielle 14 Junij 1849.

3. De bij art. 53 der wet v. 8 Januarij 1817 aan de ouders opgelegde verpligting om hunne zonen te doen inschrijven, is niet in strijd met de bepaling van art. 5, waarbij zulks den dienstpligtige zelven is opgelegd. Het verzuim der beide ouders van de bij art. 53 bevolen aangifte geeft aanleiding om de straf alleen op den vader, en niet tevens op de moeder toe te passen.

d H. R. 16 Julij 1853, Concl. contr. — Appingadam 9 Februarij 1838. — In gelijken zin *a* 's Gravenhage 25 Junij 1840, beslissende tevens, dat de moeder alleen aansprakelijk is, indien zij als verlatene huisvrouw alleen het gezag over hare kinderen uitoefent. — Cf. *a* Brielle 14 Junij 1849, beslissende dat de ouders niet strafbaar zijn voor de verzuimde aangifte van hun kind, op grond der wet v. 27 April 1820.

4. Het feit, dat iemand, die volgens zijnen ouderdom aan de ligting der nat. militie onderworpen zijnde, vóór den 28 Januarij van het jaar zijner dienstpligtigheid, en alzoo vóór het finaal sluiten der inschrijvingsregisters van dat jaar, bij het plaatselijk Bestuur zijner woonplaats niet ter inschrijving is aangegeven geworden, stelt te zijnen opzigte overtreding daar van art. 10 der wet v. 27 April 1820 (Sb. n° 11), houdende wijzigingen in de wet van 1817.

Dordrecht 20 Maart 1850.

5. De voogd is aansprakelijk voor het ten behoorlijken tijde aangeven van zijn pupil voor de militie. Die bepaling geldt evenzeer ten opzigte van regenten van liefdadige gestichten, als van andere gewone voogden. Deze regenten zijn als zoodanig persoonlijk en niet in hoedanigheid aansprakelijk en bij verzuim strafbaar. Die straf is niet bij voorkeur op den Voorzitter van het collegie toe te passen, maar alle regenten zijn gelijkelijk aansprakelijk en strafbaar. Er moet bewezen worden in welke betrekking zij zich aan dat verzuim zouden hebben schuldig gemaakt.

c Amsterdam 29 October 1851.

6. De verpligting van den vader om zijn zoon voor de nat. militie te doen inschrijven, wordt niet opgeheven door de omstandigheid, dat hij zoowel als zijn zoon zich in een gesticht van weldadigheid bevond; art. 53 der wet v. 1817.

Utrecht Hof 30 April 1861.

II.

7. Het O. M. kan tegen den loteling, die verzuimd heeft te voldoen aan de oproeping, bedoeld in art. 111 der wet op de nat. militie, geene strafactie instellen, alvorens Ged. Staten volgens art. 172 dierzelfde wet uitspraak hebben gedaan omtrent het al of niet geldige der redenen van verzuim.

Groningen Hof 6 November 1865. — Groningen 12 Junij 1867.

8. Iemand kan ter zake van het nalatig zijn in het doen van aangifte voor de nationale militie niet gestraft worden, wanneer van zijne woonplaats niet is blijkende.

Maastricht 22 October 1845.

9. Iemand, door den correctionelen regter, wegens overtreding van art. 8 der wet van 27 April 1820 (Sb. n° 11), omtrent de aangifte tot de loting voor de dienst bij de nationale militie, in eene geldboete veroordeeld, en die later gebleken is tot betaling derzelve onvermogend te wezen, kan niet andermaal in regten worden betrokken, ten einde gemelde boete door de bij voornoemd artikel facultatief bedreigde gevangenisstraf te zien vervangen.

Gorinchem 25 October 1837.

10. Het verzuim van aangifte vóór 20 Januarij bij het gem.bestuur ter opschrijving voor de nat. militie en het verzuim van aangifte ter inschrijving vóór 28 Januarij van hetzelfde jaar, stellen volgens de wet van 27 April 1820 (Sb. n° 11) twee misdrijven daar waarvan de straffen niet in compensatie komen.

Alkmaar 20 Februarij 1855.

11. Overtredingen tegen de wet van den 8 Januarij 1817 kunnen niet bewezen worden bij proces-verbaal, alleen door den Burgemeester onderteekend, vermits deze niet kan gezegd worden het Gem.bestuur uit te maken of te vertegenwoordigen.

Gelderland 18 November 1841. — Groningen 23 Maart 1842.

12. Het verzuim van aangifte van een dienstpligtige voor de nat. militie kan regtsgeldig worden geconstateerd bij proces-verbaal opgemaakt door den Gouverneur (thans commissaris des Konings) en twee leden van Ged. Staten.

c H. R. 6 April 1841. — Gelderland 18 November 1841. — Z.-Holland 25 Mei 1847, vern. Rotterdam 15 April 1847. — Dordrecht 20 Maart 1850. — Maastricht 22 October 1845, implicite. — Anders *a* Groningen 4 September 1847.

13. Een proces-verbaal van den Gouverneur en leden der Ged. Staten behoeft, om een volledig bewijs te kunnen opleveren, ten aanzien van verzuimde aangifte voor de nat. militie, niet te zijn opgemaakt op den eed, bij de aanvaarding hunner bediening gedaan, of althans daarna met eede te worden bevestigd.

c H. R. 6 April 1841. — Gelderland 18 November 1841. — *a* N.-Holland 23 Junij 1842, vern. *a* Haarlem 31 Maart 1842. — Dordrecht 20 Maart 1850. — N.-Holland 24 Februarij 1842, ten aanzien van een proces-verbaal, opgemaakt door een gem.bestuur.

III.

14. Een plaatsvervanger voor de dienst der nat. militie moet geacht worden aan de overeenkomst van plaatsvervanging te hebben voldaan, en is bevoegd betaling van de daarvoor bedongen som te vorderen, wanneer hij, na te zijn in dienst getreden, wegens ligchaamsgebreken vóór het einde van den diensttijd ontslagen en gepasporteerd wordt, zonder dat voor den loteling een ander plaatsvervanger is gevorderd geworden.

Amsterdam 10 Januarij 1840. — 's Gravenhage Kgr. 22 October 1859, omtrent een nummerverwisselaar, en beslissende tevens, dat het zoo spoedig ontslag van den eischer geen grond kan opleveren om, even als dit bij art. 29 en 30 der wet van 27 April 1820 omtrent *plaatsvervangers* is bepaald, de verpligtingen uit de overeenkomst als vervallen te beschouwen; dat de eischer, na zijn congé definitief te hebben bekomen, bevoegd is het bij overeenkomst bedongene te vorderen, al is daarbij bepaald, dat de eischer het nog verschuldigde zou ontvangen bij de overlegging van den verlofpas.

15. De geremplaceerde mag, wanneer hij voor het overige van de militaire dienst is bevrijd geworden, de remplaçants-gelden niet weigeren, op grond dat de remplaçant is gedeserteerd.

Maastricht 8 Mei 1849.

16. Vordering tot betaling van remplaçantsgelden door hem die als tusschenhandelaar den geremplaceerde bezorgd had, — bestreden door de bewering dat de gedaagde zich bij nadere akte had verbonden aan den geremplaceerde zelven een gedeelte der gevorderde som te betalen, en zulks op verzoek en met goedkeuring des eischers. Toewijzing der vordering.

Utrecht 16 Mei 1860.

IV.

17. De overeenkomst waarbij een minderjarige zich jegens den Staat verbindt tot de militaire dienst, is van louter civielen en niet van staatsregtelijken aard.

a H. R. 30 November 1871, Concl. conf.

18. De minderjarige milicien kan zonder toestemming van ouders of voogden niet vrijwillig dienst nemen als militair bij de staande armée. Nietig-verklaring van dat contract op verzoek van de moeder.

a H. R. 20 December 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 30 November 1871, Concl. conf.

19. De bevoegdheid bij art. 171 der wet van 8 Januarij 1817 aan alle miliciens toegestaan, om bij de staande armée over te gaan, is ook van toepassing op minderjarigen, die daaromtrent geene schriftelijke toestemming van ouders of voogden overleggen. Zoodanige milicien kan zich niet beroepen op de nietigheid dezer overeenkomst, welke zou te weeg brengen dat hij niet tot het krijgsvolk te lande behoorde.

H. Mil. Ger. 17 December 1844.

20. Een militair die als lid der nat. militie in dienst treedt, vervolgens door een vrijwillig engagement tot de staande armée is overgegaan, kan ten gevolge van administratieve beschikkingen niet weder tot de nat. militie worden teruggebragt.

H. Mil. Ger. 24 November 1837.

Aangifte 1 v. 8, 12.
Aanhouding.
Aansprak. Sz. 3, 5.
Bewijs Sz. 11 v.
Dagvaard. Sz.
Desertie.
Geldboete 9.
Krijgsvolk te lande 19.
Leger 19 v.
Misdrijven 10.
Nietigh. v. verbindt. 18 v.
Nummerverwiss. 35.
Opsporen v. misdr.
Ouderl. magt 18 v.
Overeenkomst 14, 16 v.
Overtred. v. ambt.
Plaats. bestuur 11.
Plaatsvervang. 14 v.
Schrift. bewijs Sz. 11 v.
Straffen 10.
Strafvervolg. 7.
Vonnis Sz.
Voogdij 5, 18 v.

NEDERLANDERS EN VREEMDELINGEN.

I. Wie al of niet zijn Nederlanders.
II. Gelijkstelling met Nederlanders.
III. Verlies van die hoedanigheid.

I.

1. De questie of een der partijen al of niet vreemdeling is, moet in een civiel proces alleen naar het burgerlijk regt worden beoordeeld; het volken- en staatsregt moet buiten aanmerking worden gehouden.

Holland 26 Augustus 1839. — Winschoten 11 Januarij 1871.

2. Hij aan wien de wet staatsburgerlijke regten heeft verleend, moet ook noodwendig bevoegd zijn, de burgerlijke regten uit te oefenen. Als Nederlander moet derhalve worden beschouwd hij die valt in de termen van de resolutie der Staten van Friesland van 28 Februarij 1705, waarbij is bepaald, «dat tot het bekleeden »van eenig ambulatoir ambt, en het compare- »ren ter vergadering der Staten van Friesland, »eligibel zouden zijn zoodanige personen, welke »òf door geboorte, òf door naturalisatie en be- »goedigdheid aan de landschappe zijn verknocht, »en bij deszelfs wel of kwalijk varen nevens »andere goede ingezetenen zijn geinteresseerd,» alsmede «dat voor genaturaliseerd zullen wor- »den gehouden al degenen, welke aan hier- »landsche vrouwen zijn getrouwd of anders ge- »durende vijf jaren zonder interruptie gewoond »en zich gestabileerd zullen hebben,» terwijl bij de aangehaalde resolutie nadere bepalingen worden gemaakt omtrent de naturalisatie door inwoning.

Sneek 6 April 1842.

3. Naar een algemeen aangenomen beginsel van staatsregt worden de ingezetenen van landstreken, die bij traktaten zijn afgestaan, van het oogenblik dat de afstand van grondgebied heeft plaats gehad, beschouwd te zijn ingezetenen van het land, ten behoeve waarvan die afstand is gedaan, met vrijlating om zich binnen een bepaald tijdsverloop van dat grondgebied met have en goederen te verwijderen, zoodat de in het afgestane gedeelte van het grondgebied gevestigde ingezetenen, die alzoo van nationaliteit veranderd zijn, burgers zijn geworden van het Rijk, waaraan het afgestane gedeelte wordt toegevoegd, indien zij geen gebruik hebben gemaakt van hunne bevoegdheid om binnen het bepaalde tijdsverloop van woonplaats te veranderen.

a H. R. 3 October 1850, Concl. conf. — Concl. Mr Boot ad Amsterdam 18 April 1851.

4. De regter is onbevoegd om een gedeelte van het Rijk, hoezeer in opstand zijnde, voor afgescheiden te houden, en de ingezetenen daarvan als vreemdelingen te beschouwen, zoolang de Koning dit niet uitdrukkelijk heeft bepaald.

Holland 26 Augustus 1839.

5. Inwoners van België zijn, met betrekking tot de zakelijke regten op goederen, in Nederland gelegen, als vreemdelingen te beschouwen, en kunnen niet naar aanleiding van het traktaat van 19 April 1839, en van de overeenkomst over de grensscheiding op 8 Augustus 1843 tusschen Nederland en België te Maastricht gesloten, als gemengde onderdanen beschouwd en gedagvaard worden als personen, die geene bekende woonplaats in het Koningrijk hebben. Zij moeten worden gedagvaard overeenkomstig het voorschrift van art. 4, nº 8 Rv., en moet, wanneer er meerdere gedaagden bij hetzelfde exploit worden opgeroepen, voor ieder hunner een afschrift van dat exploit aan den ambtenaar van het O. M. worden ter hand gesteld.

Zeeland 1 Julij 1844.

6. Luxemburg, hetwelk door Willem I werd gesteld in het genot van dezelfde Grondwet als de overige Nederlandsche gewesten, is van den jare 1815 af tot aan de afscheuring der Belgische provinciën, behoudens zijne betrekkingen tot den Duitschen Bond, steeds beschouwd geworden als een integrerend deel van het Nederlandsch Rijk, en zulks grondwettelijk. Immers volgens art. 8 der Gr.wet van 1815 waren tot leden der Staten-Generaal alleen benoembaar Nederlandsche ingezetenen, geboren binnen het Rijk of deszelfs buitenlandsche bezittingen, uit ouders aldaar gevestigd, terwijl art. 79 dier Gr.wet bepaalde, dat Luxemburg zou afvaardigen vier leden naar de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke volgens art. 81 moesten zijn ingezetenen der provincie, waaruit zij benoemd werden, zoodat daaruit ontegenzeggelijk volgt, dat de ingezetenen van Luxemburg waren ingezetenen van Nederland. Hoezeer nu de stad Luxemburg niet tot België behoort, zoo moet evenwel art. 4 der wet van 28 Julij 1850, in een milden zin opgevat, geacht worden eene gunst te bevatten voor hen, op wier staat van Nederlander de afscheiding van België van invloed is geweest, te meer omdat men, blijkens de Mem. v. Toel. op genoemde wet, door wettelijke bepalingen in milden geest, die van het besluit van 24 Augustus 1839 heeft willen vervangen. Met het oog hierop moet voormeld art. ook van toepassing worden geacht op hem die, in Luxemburg vóór 1815 geboren, tijdens de bekrachtiging der traktaten van 19 April 1839 (Sb. nº 26) binnen het Rijk in Europa zijne woonplaats had (in casu ten aanzien van kiesregt).

Amsterdam 18 April 1851, Concl. conf.

7. Art. 10, nº 1 der wet van 28 Julij 1850, omtrent het verlies van den staat van Nederlander alleen sprekende van naturalisatie, laat daarvoor niet mede gelden eene bloote qualificatie van burger van een vreemden Staat. Hieruit volgt, dat aan iemand die geboren is in een vreemd land uit Ned. ouders, het Nederlanderschap niet kan worden ontzegd, alleen op grond, dat in zijne doopcedul zijn vader voorkomt als burger van een vreemden Staat, daargelaten nog de vraag of die qualificatie, alleen voorkomende in eene doopcedul, in een vreemd

land opgemaakt, tegen den belanghebbende mag worden ingeroepen.

a H. R. 28 Mei 1852, Concl. conf. verniet. *a* Amsterdam 28 April 1852, Concl. conf.

8. Naar de bepalingen van art. 5, 6 en 8 B. W., is evenmin het zich erkennen als Nederlander, als de bloote inwoning op het Nederl. grondgebied op zich zelve, genoegzaam om iemand voor Nederlander te doen houden. Met voornoemde bepaling van het Burg. Wetb. strijdt mitsdien lijnregt de aanneming van een wettig vermoeden, dat allen die op Nederl. grondgebied wonen, als Nederlanders moeten worden aangemerkt, zoo lang het tegendeel niet is bewezen.

c H. R. 24 April 1849, Concl. conf.

9. Het gevestigd zijn hier te lande moet volgens den zin van het Burg. Wetb. geacht worden te bestaan in het hebben of overbrengen van zijn hoofdverblijf en van den zetel zijner zaken op den Nederlandschen grond met het kennelijk doel om er die te houden; het Nederlanderschap is niet afhankelijk van den meerderen of minderen tijd dat die vestiging werkelijk heeft voortgeduurd.

c H. R. 23 December 1853, Concl. conf.

10. Een vreemdeling, die vóór de invoering der Staatsregeling van 1798 en 1801 zich hier te lande heeft nedergezet en aldaar steeds is verbleven, heeft daardoor de burgerlijke regten in Nederland verkregen en ook onder het gebied der Fransche en Nederlandsche wetgeving behouden; met dat gevolg, dat zulk een persoon onder het gebied der Fransche en Nederlandsche wetgeving als getuige onder een testament kan staan.

a Holland 28 April 1841, Concl. contr. bev. Amsterdam 24 Maart 1840. — Gelderland ... (12).

11. De meerderjarig geworden en hier te lande geboren en woonachtige kinderen van hen, die vóór de afscheiding van België binnen dit Rijk woonden, doch die zich daarna in België hebben nedergezet, zijn, ook dan als zij hunne ouders gedurende hunne minderjarigheid aldaar hebben gevolgd, met betrekking tot het genot der burgerschapsregten, Nederlanders.

H. R. 14 Julij 1857, Concl. conf.

12. De wet van 28 Julij 1850 heeft geen terugwerkende kracht; zij ontneemt geenszins de regten van Nederlander aan hen, die, ofschoon geboren uit ouders welke niet waren gevestigd binnen het Rijk, echter reeds vóór de invoering der wet op eene wettige wijze den staat van Nederlander hadden verkregen. Dit geldt ook zelfs van hen, op wie art. 4 dier wet niet toepasselijk is. De inwoners van het vorstendom Oost-Friesland zijn door hunne inlijving in 1807 in het toenmalige Koningrijk Holland, regtens Hollanders geworden. Zij, die tijdens den weder-afstand van dit gewest aan Hannover in 1815 hunne woonplaats hebben overgebragt binnen de tegenwoordige grenzen van het Rijk der Nederlanden, of dit reeds vroeger hadden gedaan, en sedert binnen het Rijk zijn gevestigd gebleven, zijn daardoor ook Nederlanders gebleven, zelfs na de invoering van voornoemde wet, en alzoo bevoegd stemregt uit te oefenen.

Amersfoort 5 Mei 1852.

13. Hij die in België uit aldaar gevestigde ouders is geboren, moet (ten aanzien van het kiesregt) als vreemdeling worden beschouwd, indien hij geen bewijs bijbrengt, dat gedurende zijne minderjarigheid door zijne ouders of voogden, of sedert zijne meerderjarigheid door hem zelf, binnen twee jaren na de ratificatie der traktaten van 19 April 1839 (Sb. nº 26) eene verklaring van woonplaats-verandering is afgegeven, en ook uit hoofde van zijn verblijf op verschillende plaatsen uit de omstandigheden het voornemen om zijne woonplaats naar eene andere gemeente over te brengen, niet kan worden afgeleid; art. 4 der wet v. 28 Julij 1850 (Sb. nº 44).

Maastricht 28 April 1851.

14. Hij die geboren is uit een Nederlandschen vader, tijdens deze voor eenige jaren in het buitenland woonde en aldaar met eene vreemde vrouw gehuwd was, is, wanneer hij zich hier te lande vestigt, Nederlander, en bevoegd stemregt uit te oefenen.

Roermond 4 September 1851.

15. Hij die in 1807 in de kolonie Berbice uit aldaar gevestigde ouders is geboren, moet gehouden worden te zijn Engelsch onderdaan, zoolang niet van het tegendeel blijkt.

Z.-Holland 15 Maart 1854, vern. 's Gravenhage 19 Augustus 1853, op gronden voor het eerst in appel bijgebragt.

16. Een in Frankrijk uit eene Nederlandsche vrouw geboren niet erkend natuurlijk kind is Franschman.

Overijssel 14 Mei 1864, Concl. conf. vern. Zwolle 20 April 1864.

17. De erflater, die, in 1775 te Luik, België, geboren, aldaar tot 1830 eene staatsbetrekking heeft bekleed, daarna, uithoofde der omwenteling in de Zuidelijke provinciën, tot omstreeks 1840 in Nederland heeft vertoefd, toen naar België is teruggekeerd en aldaar tot op zijn dood in 1864 verbleven, moet beschouwd worden als Belg, althans als verloren hebbende de hoedanigheid van Nederlander, zoo hij die ooit gehad heeft. Hij kon mitsdien geldig bij olographischen uitersten wil in België beschikken. Hiertegen obsteert niet, dat de erflater in onderscheidene openbare akten zelf heeft verklaard binnen het Koningrijk der Nederlanden te wonen, van dit Gouvernement pensioen, in Nederland betaalbaar, tot op zijn dood heeft genoten, en tot 1845 in de personele belasting is aangeslagen geweest, vooral wanneer daartegen overstaat, dat door de gemagtigden en bloedverwanten van den erflater of door dezen zelf in meerdere openbare akten en andere stukken ook is verklaard, dat hij woonde in België, en wanneer de overledene blijkt in laatstgemeld Rijk zijne burgerschapsregten te hebben uitgeoefend.

b Maastricht 31 Mei 1867.

18. Het treden in Nederlandsche krijgsdienst door eenen vreemdeling, kan alleen en op zich zelf niets daarstellen of ten gevolge hebben, ten aanzien van het Nederlanderschap.

H. R. 18 October 1855.

19. Hij, die onder de werking der Grondwet v. 1815 bij Kon. besluit is genaturaliseerd, moet, ook uit krachte van art. 2 der kieswet, beschouwd worden als Nederlander ten aanzien van het genot der burgerschapsregten en geniet in die hoedanigheid al de regten, daaraan door

die wet verbonden, onverschillig of dat genot onder eene vroegere wet of grondwet aan eenige beperking was onderworpen. De Koning was onder de Grondwet v. 1815 tot het geven van die naturalisatie bevoegd; art. 8, 9 en 10.

c H.R. 10 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 30 Augustus 1851. — H. R. 6 Julij 1852, implicite.

20. De hoedanigheid van Nederlander, uit krachte van art. 9 der Gr.wet van 1815 bij Kon. besluit door wetduiding verkregen, verschilt ten eenemale van het verkrijgen dierzelfde hoedanigheid door naturalisatie, als wordende door wetduiding verstaan een van den beginne bestaand, uit de wet zelve ontleend en alleen dáárop gegrond regt, terwijl naturalisatie veronderstelt het gemis van zoodanig regt en de latere verkrijging daarvan door de daad van de bevoegde magt. Welke regten hij, die bij Kon. besluit verklaard is door wetduiding als Nederlander te moeten worden beschouwd, krachtens vroegere wetten ook moge gehad hebben, zoo moet zijne beweerde hoedanigheid van Nederlander, ten aanzien van het genot der burgerschapsregten, thans alleen getoetst worden aan de bepalingen der wet van den 28 Julij 1850 (Sb. n° 44).

H. R. 6 Julij 1852, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 10 Junij 1852, waarbij de qualiteit van Nederlander was ontzegd aan hem, die in 1794 te Kleef was geboren uit Nederlandsche ouders, wiens vader, ofschoon insgelijks uit Nederlandsche ouders geboren, tijdens zijn huwelijk in 1790 in Noord-Braband gesloten, gedomicilieerd was te Kleef, en niet van domicilie veranderd.

II.

21. Voor de kennisgeving, bedoeld in art. 8, n° 2 B.W., is geen bepaalde vorm voorgeschreven, en is een berigt aan den burgemeester, (mitsdien niet aan het plaats. bestuur) daarvoor voldoende te achten.

Amsterdam 22 Februarij 1848.

22. Men kan zich niet praevaleren van de aangifte tot blijvende vestiging in het Koningrijk (ingevolge de voorschriften van art. 8, n° 2 B. W.) in een geding, waarin die aangifte eerst is gedaan na de dagvaarding en na de conclusie van partij, waarbij, op grond van art. 152, n° 2 Rv., van den eischer als vreemdeling cautie was gevorderd.

b Amsterdam 16 Januarij 1849.

23. De bloote overlegging door eenen vreemdeling van een certificaat van het plaats. best. eener Ned. gemeente, constaterende dat de overlegger in het register der bevolking aldaar is ingeschreven, is niet voldoende om hem te kunnen beschouwen als behoorende tot die vreemdelingen, welke door de wet met Nederlanders zijn gelijk gesteld.

b H. R. 4 Augustus 1851, Concl. conf.

24. Eene te kennengeving aan het plaats. bestuur gedaan door eene vrouw, dat zij na hare woonplaats gedurende meer dan zes jaren in eene gemeente van dit Rijk te hebben gehouden, voornemens is zich hier te vestigen, kan haar niet baten, indien zij is eene gehuwde vrouw, wier man niet blijkt zijne woonplaats in dit Rijk te hebben gevestigd.

H. R. 7 September 1855, Concl. conf.

25. Eene vreemdeling, die noch ten gevolge van Kon. toestemming hare woonplaats binnen dit Rijk heeft gevestigd, noch na hare woonplaats gedurende meer dan zes jaren in eene gemeente van dit Rijk te hebben gehouden, aan het plaats. bestuur aldaar haar voornemen heeft te kennen gegeven om zich binnen het Rijk te vestigen, kan niet op gelijkstelling met eene Nederlandsche aanspraak maken. Bij een verzoek tot uitlevering van haar persoon, krachtens het traktaat opgenomen in het Staatsbl. van 1845, n° 3, kan zij alzoo de niet-toepasselijkheid der uitlevering niet met goed gevolg beweren.

H. R. 7 September 1855, Concl. conf.

26. Hij die te Bagdad in Azië is geboren en niet bewijst dat hij afstamt van inboorlingen van het Turksche Rijk in Europa, is, indien hij de Mahomedaansche godsdienst belijdt, aan dezelfde algemeene, gewestelijke en gemeentelijke verordeningen en instellingen onderworpen als de inlanders van Ned. Indië. Hij moet dus bij het verlijden van eigendoms- of hypotheekakten worden bijgestaan door het hoofd zijner natie of den wijkmeester zijner buurt of kampong. Het handelstraktaat tusschen Nederland en Turkije bevat geene uitzondering op den regel, dat met inlanders worden gelijkgesteld Arabieren, Mooren, Chinezen en allen die Mahomedanen of Heidenen zijn.

Batavia R. v. J. 7 October 1871, bev. bij H. Geregtsh. N. I. 14 December 1871.

27. De omstandigheden dat een vreemdeling in 1842 binnen het Rijk is komen wonen, aldaar op eene plaats tot 1855 onafgebroken is gevestigd gebleven en een belangrijken handel heeft gehad; dat hij in 1845 is gehuwd en steeds hier te lande met zijne vrouw heeft gewoond, zijn niet voldoende om, bij gebreke van voldoening aan het voorschrift van art. 8 B. W., den vreemdeling met den Nederlander te doen gelijkstellen; hij is alzoo tot het stellen van cautie verpligt.

Limburg 27 December 1864, bev. Roermond 28 Januarij 1864.

28. Het bewijs van de gedane kennisgeving bedoeld bij art. 8, n° 2 B. W. omtrent gelijkstelling van Nederlanders en vreemdelingen, mag door getuigen worden geleverd. Het komt hierbij op de kennisgeving aan, zoodat eene latere inschrijving voor den staat des geëxcipieerden van wien cautie wordt gevorderd, niets afdoet.

b Amsterdam 23 December 1863.

III.

29. In den regel blijft ieder Nederlander, al bevindt hij zich in een vreemd land, Nederlander, tenzij hij in een der gevallen van uitzondering van art. 9 B. W. komt te verkeeren. Hij moet alsdan geacht worden zijn domicilie te hebben behouden te zijner laatste woonstede hier te lande, en zijne successie aldaar te zijn opengevallen.

Amsterdam 19 December 1843. — Amsterdam 20 Maart 1844, meer speciaal met betrekking tot het domicilie.

30. Aan art. 10 der wet v. 28 Julij 1850, kan speciaal in verband met art. 1, n° 4, geene onbepaald terugwerkende kracht worden gegeven, omdat naar eene algemeen erkende waarheid aan geene wet, ook niet aan haar, die den staat der personen regelt, tenzij zij het uitdrukkelijk voorschrijve, zoodanige terugwerking kan toegekend worden, en wel het minst, wanneer hare strekking, gelijk hier, als van poenalen aard moet aangemerkt worden, leidende tot verlies van aangeboren regten.

Leiden 22 Augustus 1851.

31. Het verkrijgen van het inboorlingschap in een ander Rijk, de inschrijving als burger eener vreemde stad, het aldaar verkrijgen van een reispas als inwoner, zijn zoo vele omstandigheden, waaruit blijken kan dat iemand opgehouden heeft Nederlander te zijn.

a Amsterdam 30 Maart 1842. — Utrecht 8 November 1850, waarbij tevens het verlies van de hoedanigheid van Nederlander in eene zaak, waar het gold de interpretatie van het woord ingezeten, in den zin van artikel 1 der wet op de successie van 27 December 1817 (Sb. n° 37), is afgeleid ook uit de omstandigheid van het aankoopen van aanzienlijke onroerende goederen in den vreemde en het verkoopen van zijne roerende en onroerende goederen binnen dit Rijk.

32. Art. 9, al. 3 B. W. omtrent het verlies der hoedanigheid van Nederlander door het buiten 's lands vestigen zijner woonplaats met het kennelijk oogmerk (niet resulterende uit handelsinrigtingen in den vreemde) om niet terug te keeren, is niet afgeschaft en evenmin is daaraan gederogeerd door art. 10, al. 3 der wet van 28 Julij 1850, waarbij de staat van Nederlander wordt ontzegd na zoodanig verblijf gedurende vijf jaren en omtrent kooplieden een verband wordt vereischt tusschen hun verblijf buiten 's lands en inlandsche handelsinrigtingen. Het eerste betreft burgerlijke, het laatste staatkundige regten.

Winschoten 11 Januarij 1871.

33. Het kennelijk oogmerk om niet in het Koningrijk terug te keeren, moet uit eene verzameling van stellige daadzaken voortspruiten, welke geen twijfel overlaten, dat iemand van zijn vaderland heeft afgezien. Iemand, die als dienstknecht in een vreemd land gaat wonen, kan niet geacht worden het kennelijk oogmerk aan den dag te hebben gelegd, om niet in het vaderland terug te keeren.

Gelderland 29 Januarij 1840. — Maastricht 22 Januarij 1846.

34. Volgens n° 3 van art. 10 der wet v. 28 Julij 1850 kan de staat van Nederlander wel worden verloren door een vijfjarig verblijf in een vreemd land, doch het moet blijken, dat er kennelijk oogmerk heeft bestaan om niet terug te keeren. Wanneer dus de belanghebbende afstamt van een vader, geboren uit ouders, binnen het Rijk in Europa gevestigd, dan moet het, om hem den staat van Nederlander, dien hij, op grond van art. 1, n° 4 moet geacht worden te bezitten, te kunnen ontzeggen, bewezen zijn en mag het geenszins ondersteld worden, dat zijne ouders op het tijdstip zijner geboorte, het oogmerk hebben gehad om niet uit het vreemde land terug te keeren, of in een der andere gevallen van art. 10 verkeerden.

H. R. 24 October 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Roermond 4 September 1851.

35. Zelfs een zeer lang verblijf in een vreemd land als pachter gaat niet noodwendig gepaard met het oogmerk om niet binnen Nederland terug te keeren en heeft dus ook niet van zelf het verlies van het Nederlanderschap ten gevolge.

a Maastricht 11 Mei 1861.

36. De Staatsregelingen van het einde der vorige en het begin dezer eeuw kenden slechts ééne soort van inboorlingschap, waartoe enkel geboorte binnen de republiek of ook in de koloniën of bezittingen van den Staat werd vereischt. Zij houden echter geene bepalingen in omtrent de wijze waarop het inboorlingschap verloren ging. Wel is waar werden bij de Staatsregeling van 1798 van de stemming in grond- en districts-vergaderingen uitgesloten allen, die zich zonder uitdrukkelijken last of toestemming van het Gouvernement buiten 's lands met der woon hadden begeven, en na hun terugkeer nog geen twee volle jaren in de republiek hadden gewoond, gelijk mede allen, die in eed of bediening van eenige vreemde mogendheid waren (welke laatste uitsluiting ook in de Staatsregeling van 1801 wordt genoemd), doch het blijkt niet dat het verlies voor de zoodanigen van dat stemvermogen tevens in zich sloot het verlies van inboorlingschap, te minder, daar zelfs aan vreemden het stemregt onder bepaalde voorwaarden werd toegekend. Bevel tot bewijs, ten aanzien van een eischer, verzoeker om op de kiezerslijst voor den Gem.raad te worden geplaatst, 1° dat zijn grootvader tijdens de geboorte van den vader des verzoekers te Leeuwarden gevestigd was, 2° omtrent de afstamming van den verzoeker en diens vader, die in casu zich te Lingen in 1796 als hoogleeraar had gevestigd, zonder vergunning tot het aaannemen van die bediening van de regering te hebben bekomen, en aldaar gevestigd was, toen de eischer in 1802 geboren werd.

Leiden 22 Augustus 1851.

37. Een Nederlander van geboorte, die aan den burgemeester van de plaats zijner inwoning verklaard heeft dat hij ophield zijne burgerlijke regten binnen die gemeente uit te oefenen en dat hij voornemens was zich met der woon te vestigen in eene aangeduide plaats buiten 's lands, die aan dat voornemen gevolg geeft, datzelfde jaar ter laatstgemelde plaats huwt en gedurende 14 jaren aldaar verblijf houdt, moet geacht worden zich buiten 's lands te hebben gevestigd met het kennelijk oogmerk niet in Nederland terug te keeren.

H. R. 11 Januarij 1856, Concl. conf.

38. De hoedanigheid van Nederlander kan niet worden geacht te zijn verloren bij hem, die zich in 1843 in Nassau heeft nedergezet en aldaar in 1852 is overleden, ook al is hij als onderdaan van Nassau ingeschreven, en van de lijst der ingezetenen van zijne vroegere woonplaats geschrapt.

Eindhoven 27 Maart 1854.

39. De hoedanigheid van Nederlander gaat verloren, wanneer men zich in den vreemde vestigt en zich dáár eenen geregtelijken raads-

man laat toevoegen; daaruit blijkt, dat men het Rijk heeft verlaten zonder dáár te willen terugkeeren.

's Hertogenbosch 22 October 1856.

40. De Nederlander die in 1833 naar België vertrekt en zich op de plaats zijner inwoning als ingezeten laat inschrijven, vervolgens op eene andere plaats laat overschrijven, aldaar eene zaak drijft, eene vreemde vrouw huwt en onroerende goederen aankoopt, moet in 1845 worden beschouwd zijne hoedanigheid van Nederlander te hebben verloren. Zijn in dat jaar geboren zoon is derhalve vreemdeling, en was in 1866 reeds meerderjarig volgens de toepasselijke wetgeving.

Rotterdam 16 November 1868.

41. De nationaliteit welke uit de wet verkregen wordt, kan niet van de bloote daad eens derden afhankelijk zijn, en dus evenmin ook de nationaliteit van den minderjarigen zoon uit de wet ontleend door het vertrek der ouders naar buiten lands zonder eenige medewerking van zijne zijde verloren worden.

c H. R. 23 December 1853, Concl. conf.

42. De omstandigheid dat een in Nederland geboren persoon in 1814. burgemeester was van eene Pruissische gemeente, bewijst niet, dat hij de hoedanigheid van Nederlander heeft verloren, zoolang niet is aangetoond, dat hij die betrekking is blijven bekleeden na den 5 April 1815, althans na den 12 Mei van dat jaar.

a Maastricht 23 Januarij 1862.

43. De betrekking van secretaris bij een Nederl. consulaat kan niet genoemd worden eene betrekking door eene vreemde regering opgedragen.

's Gravenhage 19 Augustus 1853.

44. De vreemdeling die 's Konings vergunning heeft gekregen om zich hier te lande met het geven van onderwijs bezig te houden, doch later dit Rijk verlaat en zich zonder oogmerk om terug te keeren buiten 's lands vestigt, verliest de verkregen gelijkstelling met Nederlanders.

c H. R. 4 April 1856, Concl. conf.

45. Indien de afkondigingen van een huwelijk, tusschen eenen Nederlander en eene vreemde vrouw in den vreemde voltrokken, niet hebben plaats gehad overeenkomstig art. 107 v. B.W., dan heeft de vrouw (als zijnde dit huwelijk naar art. 138 B.W. hier te lande niet van waarde) hare hoedanigheid van vreemde vrouw niet verloren, al is zij ook, bij een tijdelijk verblijf in Nederland, hier te lande overleden.

a H. R. 22 Februarij 1850.

Belgische ingez. 17.
Betrekking 43.
Burgerl. regt 1.
Cautio jud. solvi 22.
Compet. Sz.
Conserv. beslag.
Curatele.
Dagvaard. Bz. 5.
Domicilie 29.
Erfopvolging.
Geboorte 11 v.
Gelijkstelling 21 v.
Get.bewijs Bz. 28.
Grondgebied 3, 12.
Huwelijk 24, 45.
Inlanders 26.
Instructie Sz.
Inwoning 8 v.
Kennelijk oogmerk 31 v.
Koloniën.
Krijgsdienst 18.
Lijfsdwang.
Luxemburg 6.
Minderj. 11, 13, 41.
Mot. v. vonnis.
Naturalisatie 7, 19 v.
Natuurl. kind 16.
Opstand 4.
Rebellie.
Successieregt 29, 31.
Terugw. kracht 30.
Testament 10.
Traktaat 3 v.
Verkiezingen 6, 11 v. 36.
Verklar. v. vestig. 21 v.
Verlies v. qual. 7, 29 v.
Vestiging 9 v. 21 v.
Wet 30.
Wetduiding 20.

NEDERLEGGEN VAN KIND.

1. Tot het wanbedrijf van het te vondeling leggen en verlaten van een kind wordt vereischt dat hij die voor het kind moest zorg dragen, is weggegaan met het doel om niet terug te komen. Van dit vereischte blijkt niet voldoende bij eene vrouw, die na hare bevalling het kind in eene drooge met hoog riet begroeide sloot verbergt, en beweert zulks alleen te hebben gedaan om hare bevalling te verbergen, doch geenszins met het doel om het aan zijn lot over te laten, maar om het later weer te halen en naar hare woning te brengen.

Appingadam 3 November 1865.

2. De qualificatie der plaats van nederlegging is als eenzame plaats in den zin der wet allezins geregtvaardigd, wanneer uit de opgegeven omstandigheden volkomen blijkt, dat die plaats eene zoodanige was, waar men niet met eenigen grond kon verwachten, dat het nedergelegde kind tijdig zou worden ontdekt, bv. eene plaats door hoog kaphout omringd en door den afstand van 28 à 30 ellen van den daar langs loopenden openbaren weg, niet voor het oog zigtbaar; van waar wel mogelijk eenig geluid tot op dien weg kon doordringen, doch dit afhankelijk was van de rigting van den wind.

d H. R. 21 Julij 1851.

3. De uitdrukking «exposer un enfant,» beteekent niet eenvoudig het nederleggen van een kind onverschillig waar, maar het nederleggen op eene publieke, dat is niet bewoonde plaats. Het nederleggen van een kind in een bewoond huis, in tegenwoordigheid der bewoners aan wie het door het uiten van zekere woorden, zij het dan ook ten onregte, als het ware wordt overgegeven, valt dus niet in de bepaling van art. 351 C. P.

Heerenveen 25 Januarij 1861.

4. Het brengen van een kind bij bepaalde personen, en het, bij weigering om het aan te nemen, achterlaten van hetzelve en heengaan, is niet het exposer et délaisser d'un enfant.

Alkmaar 24 Maart 1846.

5. De daadzaken, dat eene moeder haar kind, beneden de zeven jaren, nedergelegd heeft op een akker, op eene plaats waar eenig hooi en stroo voorhanden was en die beschut was door kreupelhout, alleen met het doel om het dáár te laten overnachten, omdat zij het in hare eigene woning niet mogt brengen en zij geen huis had kunnen vinden, waar men het kind wilde innemen, stellen niet daar het misdrijf van art. 351 C. P.

Z.-Holland 17 Januarij 1860.

6. Het verlaten en te vondeling leggen van een kind op de stoep van het lokaal der stadsbestedelingen te Amsterdam, terwijl de beschuldigde daarna aan den overkant der gracht is gegaan, om te zien of het kind in het bestedelingshuis werd opgenomen, is strafbaar volgens art. 351 C. P.

b N.-Holland 14 Januarij 1856. — Amsterdam 28 Maart 1837, in dergelijk geval.

7. In het bij art. 351 C. P. voorziene geval, dat op het te vondeling leggen en verlaten de dood is gevolgd, moeten de regelen omtrent den aard en de strafbaarheid van doodslag wor-

den gevolgd. Voor de strafbaarheid dier daad als moedwillige doodslag, wordt alzoo niet vereischt de wil om te dooden, maar alleen moedwil bij het te vondeling leggen en verlaten, en het ontstaan van den dood bij het kind ten gevolge daarvan.

d H. R. 21 Julij 1851, Concl. conf.

8. Het te vondeling leggen van een kind door zijne eigene moeder kan niet geacht worden gepaard te zijn met de verzwarende omstandigheid bedoeld in art. 350 C. P. De moeder is niet begrepen onder de benaming van voogden of voogdessen.

Nijmegen 7 Augustus 1866.

NEGOTIORUM GESTIO.

I. Algemeene regelen. Vereischten.
II. Regten en verpligtingen.

I.

1. Art. 1390 v. B. W. gaan stellig uit van het beginsel, dat hij, die vrijwillig, zonder daartoe last te hebben bekomen, eens anders zaak met of zonder diens weten waarneemt, heeft verkeerd in goede trouw en louter in het belang van dien anderen heeft gehandeld. Waar dus feitelijk is beslist, dat de beklaagde de hem als schipper toevertrouwde lading appelen ter kwader trouw heeft verkocht en zich het geld arglistig toegeëigend, daar kan geene questie zijn van negotiorum gestio.

c H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

2. Bij eene negotiorum gestio doet het niets af, of men het belang eens afwezenden, of wel dat van hem die op de plaats tegenwoordig is, waarneemt.

N.-Braband 8 Junij 1852. — Amsterdam 27 November 1839. — Amsterdam Kgr. IV 10 Januarij 1851.

3. Uit het geven van den last tot het verrigten eener bepaalde zaak volgt niet dat de lastgever daardoor zou hebben te kennen gegeven, dat een ander zijne belangen niet zou mogen waarnemen; die last sluit derhalve de mogelijkheid niet uit van eene negotiorum gestio, door een ander, die zelfs van den gegeven last kennis droeg.

b H. R. 25 Februarij 1853, Concl. conf. — N.-Braband 8 Junij 1852.

4. Om negotiorum gestio daar te stellen, is het niet genoeg, dat men eens anders zaak in zijne magt hebbe, maar daartoe wordt gevorderd, dat men eens anders belangen hebbe waargenomen, dus daarin voorzien en dezelve behartigd hebbe. De eischer kan dus niet door een beroep op negotiorum gestio staven zijne actie strekkende tot afgifte van goederen, die de eischer beweerdelijk had gebragt in het huis thans bewoond door den ged. en welke goederen deze had onder zich gehouden.

Groningen 29 Junij 1859.

5. Niet blootelijk het behoorlijk waarnemen van eens anders belangen, gevoegd bij de omstandigheid dat de belanghebbende daardoor is gebaat, levert aan dengeen, die de onvoorzigtigheid heeft begaan van zich in eens anders zaken te mengen, voldoenden grond op, om zich door den belanghebbende te doen schadeloos stellen, maar daartoe wordt vereischt, dat de waarneming is geschied bij wege van dienstvaardig hulpbetoon jegens iemand, die, hetzij afwezig, hetzij buiten de gelegenheid is, om zelf zijne zaken te behartigen, met de ter goeder trouw gevormde en op redelijke gronden steunende veronderstelling, dat de belanghebbende daartoe in staat zijnde, hetzelfde zoude hebben gedaan, immers en in allen geval, met bepaalde uitsluiting van des belanghebbenden onwil; bij gemis van welke onderscheiding het een ieder, zelfs ter kwader trouw, zoude vrijstaan aan een anderen tegen zijnen wil uitgaven op te dringen, welke hij ongenegen is te doen.

Gorinchem 19 Februarij 1853. — In anderen geest Amsterdam 27 November 1839.

6. De actio negotiorum gestorum directa heeft volgens het Nederl. regt, in de bepaling van art. 1390 B. W., tot grondslag de daadzaak (waarvan het bewijs incumbeert aan dengenen, die van die actie gebruik maakt), dat iemand vrijwillig, zonder daartoe last te hebben bekomen, eens anders zaak heeft waargenomen. Dit brengt mede het bewijs, aan de ééne zijde, dat hij, die beweerd wordt eens anders zaak vrijwillig te hebben waargenomen, zulks gedaan heeft, wetende dat het eens anders zaak was, en de bedoeling om haar als zoodanig waar te nemen, en, aan de andere zijde, dat die zaak was die van dengenen, die de actie instelt, of waar het geldt het beheer van onroerend goed, dat dit goed was de eigendom van den laatstgenoemde.

Nijmegen 2 Mei 1854.

7. Art. 1834 (verbod om iets buiten zijne magt te doen) en art. 1839 B. W. (verantwoording van alle ontvangsten) gaan alleen den lasthebber aan, maar niet den neg. gestor.

c H. R. 17 Maart 1871.

8. Voor de ontvankelijkheid eener actio negotiorum gestorum contraria is een eerste en volstrekt vereischte, dat de beweerde negotiorum gestor in waarheid de belangen van den dominus waarnam; het domeinbestuur, dat grondlasten, beweerdelijk voor eene gemeente, heeft betaald, kan die niet van de gemeente terugvorderen, indien het bestuur als belastingschuldige was aangeslagen, en dus tot eigene kwijting betaalde.

Rotterdam 24 Maart 1852.

9. Het is een dwaalbegrip dat er aan geene waarneming van eens anders zaak of belang zou te denken vallen, tenzij bewezen worde dat de bedoeling daartoe van het eerste oogenblik af heeft bestaan. Integendeel moet in den regel zoodanige bedoeling tot op het bewijs van het tegendeel worden aangenomen, en is de waardering van het al of niet beslissende der gestelde daadzaken, om tot bewijs van dat tegendeel te worden aangevoerd, geheel van feitelijken aard.

d H. R. 4 December 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 3 Februarij 1857. — In gelijken zin Breda 13 Junij 1854.

10. De acceptatie en betaling van eenen wisselbrief, voor rekening van een derde, zonder lastgeving van dezen, stelt daar de negotiorum gestio. Indien daarbij de belangen van dien derde, hoezeer geheel te goeder trouw, niet behoorlijk zijn waargenomen, dan heeft de ac-

ceptant geen regt of actie tegen den derde, en evenmin tegen den trekker, indien hij door de acceptatie en betaling de zaken uit haar verband gerukt, en het aan zijne onvoorzigtigheid te wijten heeft, dat hij, zonder mandaat handelende, door zijne handelwijze zich, ten opzigte van den trekker, in de plaats der derde betrokkenen stelde.

N.-Holland 27 Junij 1842; — in gelijken zin Amsterdam 30 September 1841. — In casu werd levertraan door A voor B verzonden aan het adres van C, die de traan aannam en den wissel betaalde. De terugvordering door C van het betaalde tegen den verkooper (A) werd toegewezen door de Regtbank, op grond dat deze hem eischer in den waan had gebragt, dat de kooper (B) den koop had goedgekeurd, terwijl hij daarentegen beweerde slechts eene gelimiteerde order tot koopen te hebben gegeven; het Hof nam daarentegen aan, dat C het zich zelven had te wijten, dat hij door zijne acceptatie en betaling niets kon terug vorderen.

11. De betaling van eene nog niet opvorderbare schuld is noch nuttig noch noodzakelijk. Die zoodanige betaling doet, kan geene teruggave vorderen actione negotiorum gestorum.

Groningen 23 December 1864.

12. Terugvordering van sommen, betaald deels voor kosten van inlading en andere verschotten op het vervoer van molensteenen, deels voor geregtskosten. Gemis van bewijs dat betaald is op last des gedaagden. — Negotiorum gestio niet aannemelijk, vermits het met den aard van dit quasi-contract strijdt, dat het wordt daargesteld tegen den uitdrukkelijken wil van dengenen wiens zaak wordt waargenomen.

Breda 28 Maart 1848.

13. Er bestaat ten aanzien der betaling van avarij-gros geene neg. gestio ten behoeve van de eigenaars der aan die verpligting onderworpen goederen, wanneer iemand van een derde alleen last heeft ontvangen om die goederen voor rekening der belanghebbenden te verkoopen, doch hij zulks heeft gedaan na voldoening of acceptatie van betaling der avarij-gros, en vervolgens de opbrengst der goederen niet aan de eigenaars maar aan bedoelden derde heeft verantwoord. Hij is als lasthebber aan te merken van laatstgenoemde.

Amsterdam 9 December 1869.

14. De deurwaarder, die na gedanen executorialen verkoop den koopschat noch ter griffie noch op eene andere plaats ter bewaring overbrengt, maar in strijd met de wet de geheele opbrengst der executie in zijn bezit en onder zijn beheer houdt, moet geacht worden vrijwillig en zonder last eens anders zaak te hebben waargenomen, en is als zoodanig rekening en verantwoording schuldig.

Gorinchem 11 December 1847.

15. De overeenkomst tusschen den aannemer en den aanbesteder is voor den leverancier des eerstgenoemden geene res inter alios acta, die den leverancier dus geene regten tegen den aannemer zou geven. In dit geval is deze de negotiorum gestor des leveranciers.

a Amsterdam Kgr. I 4 October 1850, bev. bij Amsterdam 13 Februarij 1851.

16. Het sluiten van een assurantiepost zonder last, ondanks de gelegenheid die er bestaan heeft, om het verlangen van dengenen, ten wiens behoeve de assurantie is aangegaan, te vernemen, kan niet gehouden worden voor eene zoodanige zaakwaarneming, welke dengenen, wiens zaak is waargenomen, tot teruggave van de uitschotten des zaakwaarnemers verpligt.

d Amsterdam Kgr. I 22 November 1850.

17. Hij, ten wiens huize eene weduwe is gestorven, is geregtigd van de ged., in wier gesticht haar eenig kind is opgenomen, de begrafeniskosten (in casu begroot op *f* 50.») terug te vorderen.

a 's Gravenhage Kgr. 21 November 1853.

18. De mede-erfgenaam, die de begrafenis aan den bedienaar der begrafenissen voor zijnen overleden bloedverwant heeft besteld, moet geacht worden dit namens de gezamenlijke erfgenamen te hebben gedaan, en is dus voor die begrafeniskosten alleen aansprakelijk volgens zijn aandeel in de erfenis.

's Gravenhage Kgr. 9 Julij 1855.

19. De curator van den onder curatele gestelden lasthebber, die met de ontvangsten voor de oorspronkelijke lastgeefster voortgaat, is niet mede als lasthebber te beschouwen, maar wel als negotiorum gestor.

Zeeland 7 Januarij 1851.

20. Eene natuurlijke moeder is naar regten niet verpligt een natuurlijk niet erkend kind te onderhouden. Heeft zij zulks desniettegenstaande gedaan, dan moet zij beschouwd worden te hebben gehandeld als negotiorum gestrix van dat kind en heeft het regt na diens dood de noodzakelijke en nuttige uitgaven voor het kind gedaan, van den boedel terug te vorderen.

's Gravenhage 17 November 1857.

21. De waarneming van eens anders zaak of belang kan zeer wel bestaan in de verzorging en verpleging van diens kinderen, en het is dwalend te beweren dat daarbij het belang der ouders zou zijn uitgesloten.

d H. R. 4 December 1857, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Nijmegen 3 Februarij 1857, waarbij was beslist, dat hij, die gedurende eenigen tijd aan een kind onderhoud heeft verschaft, van de moeder actione negotiorum gestorum schadeloosstelling kan vorderen, ook dan, als het kind op zijn dringend verzoek, en door hem is opgenomen zonder dat er van eenige vergoeding sprake was.

22. Indien de kinderen bij het leven hunner ouders aan hunne verpligting tot onderhoud niet voldaan hebben, en deze laatste door eenig armbestuur of liefdadig gesticht verpleegd zijn geworden te goeder trouw en onbewust dat de kinderen die verpleging op zich konden nemen, dan kan zoodanige instelling, ook na het overlijden der ouders, als negotiorum gestor de door haar betaalde gelden op de kinderen verhalen, onverschillig of de boedel der ouders al dan niet aanvaard is.

Amsterdam Kgr. II 25 Januarij 1844. — Anders Assen 18 Maart 1844, tevens beslissende dat een behoeftige geene regtsvordering tot onderhoud heeft tegen eene diaconie.

23. Op grond van den regtsregel dat niemand zich ten koste van een ander mag verrijken, moet de eigenaar de aan zijne woning verrigte

werkzaamheden en geleverde houtwaren betalen, al mogt hij bewijzen met den eischer te hebben bedongen, dat deze geen hout zou leveren, omdat hij, gedaagde, zelf den noodigen voorraad daarvan had.

Tiel 19 Maart 1847, bev. Tiel Kgr. 26 Augustus 1846.

24. Een geadresseerde die zonder voorbehoud de hem door een expediteur gezonden goederen in ontvang neemt, verbindt zich jegens den expediteur tot vergoeding van alle schade door dezen geleden ter zake van de waarneming der belangen van dien geadresseerde, mitsdien ook van die welke het gevolg zijn van diens nalatigheid om de zuivering der verschuldigde regten binnen den daarvoor bepaalden termijn te bezorgen. Hiertegen kan niets afdoen dat de expediteur te dier zake ook eene regtsvordering tegen den vervoerder zou hebben kunnen instellen. De expediteur moet worden geacht de belangen van den geadresseerde te hebben waargenomen, al heeft hij aanvankelijk kunnen waarnemen de belangen van den oorspronkelijken afzender.

H. R. 29 December 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Utrecht 8 Maart 1871.

25. Wanneer, ten gevolge van een koop en verkoop, gesloten onder voorwaarde, dat de verscheping en verzending der goederen naar eene aangewezen plaats binnen zekeren tijd zou kunnen geschieden, bij weigering van den kooper om te ontvangen, op grond dat de gelegenheid tot verzending ontbreekt, de verkooper de goederen evenwel op eigen risico verzendt, en de kooper later den koopprijs betaalt (ofschoon onder reserve van zijne regten omtrent de onregtmatige en willekeurige verzending), moet de verkooper geacht worden daardoor des koopers zaak te hebben waargenomen en kan hij de expeditie-kosten van dezen terugvorderen, mits hij aantoone diens belang behoorlijk te hebben waargenomen.

N.-Holland 29 September 1864; — in gelijken zin Amsterdam 11 Februarij 1863.

26. De provincie die na de invoering der wet waarbij de justitiekosten van provinciale zijn geworden algemeene Rijkslasten, wettig door haar aangegane verbindtenissen is nagekomen, en huur betaald heeft van een gebouw dienende voor eene Arr.-Regtb., krachtens een nog niet geëxpireerd huurcontract, kan niet geacht worden de belangen van den Staat te hebben waargenomen en deze is door de handelingen der provincie niet gebaat; de provincie is dus niet geregtigd de betaalde huur terug te vorderen.

c H. R. 21 Mei 1858, Concl. conf.

27. Een eisch tot betaling van genoten middageten, ingesteld tegen den vader van een minderjarigen student aan de Hoogeschool, kan niet geregtvaardigd worden met het beweren, dat de eischer in allen gevalle de verpligtingen des gedaagden heeft waargenomen door den zoon van het noodige voedsel te voorzien.

Amsterdam Kgr. II 9 Februarij 1863.

28. Indien niet is bewezen, dat de notaris door wien een openbare verkoop van vaste goederen is gehouden, en die de kooppenningen van de koopers heeft ontvangen, tot deze ontvangst gemagtigd was, dan kunnen alleen omstandigheden, die bij den verkoop niet konden voorzien worden, eene negotiorum gestio mogelijk maken. Als zoodanig kan niet beschouwd worden de bepaling dat de koopers zich vóór den vervaldag ten kantore van den notaris zouden vervoegen om de betaling te doen; evenmin kan, als eene nieuwe bij de akte van verkoop niet te voorziene omstandigheid aangemerkt worden, dat er schulden moesten betaald en hypotheken afgelost worden, en de noodzakelijkheid dat een notaris, die daarmede belast is, daartoe gelden in handen hebbe, wanneer van die betaling en aflossing uit de kooppenningen bij de akte van verkoop gesproken is, en desniettemin door de verkoopers is bepaald, dat de betaling in hunne handen moest geschieden.

b Maastricht 10 December 1863.

29. Wanneer aan iemand goederen worden gezonden om die bij een bleeker te laten wasschen, moet de eigenaar die de goederen gewasschen terugontvangt, de kosten van het wasschen terug betalen, al heeft ook de persoon die de goederen ontving, deze bij weigering van den bleeker zelf laten wasschen, daar hij moet geacht worden zulks als negotiorum gestor te hebben gedaan.

Amsterdam Kgr. II 7 Maart 1861.

30. Een garnizoens-kommandant, aanbestedende de ruiming der privaten van de kazernen, handelt in voornoemde hoedanigheid op last van den Minister van Oorlog en ten behoeve van het Rijk, en kan als dusdanig optredende niet worden beschouwd als gelastigde of negotiorum gestor van de menage van onderofficieren en soldaten der kazerne, ten wiens voordeele, door eene algemeene verordening van den Min. van Oorlog, de opbrengst der genoemde mestspeciën is afgestaan. Ontvankelijkheid tegen den Staat van eene door den aannemer uit dat contract ingestelde actie.

H. R. 9 November 1866, Concl. conf.

31. De verkooper die ter ontlasting van den kooper (art. 1502 B. W.) aan den notaris de kosten van den getroffen aankoop heeft betaald, inbegrepen de regten van registratie enz., moet geacht worden de belangen van laatstgemelde te hebben waargenomen, en is geregtigd onder dien titel het betaalde terug te vorderen.

Utrecht 13 Maart 1872.

32. De huurder die na het overlijden des verhuurders, terwijl diens nalatenschap onbeheerd is gebleven, het gehuurde huis dat in vervallen toestand verkeerde, afbreekt en verbouwt of verandert, en in den tuin de oude boomen of ander houtgewas weghakt, moet geacht worden als waarnemende de belangen der regtverkrijgenden van den verhuurder gehandeld te hebben.

Gelderland 14 December 1870.

II.

33. De negotiorum gestor, die de door hem gedane uitschotten op dengenen, wiens zaak hij heeft waargenomen, wil verhalen, is gehouden bij die waarneming de zorg van een goed huisvader aan te wenden. Hieruit volgt, dat hij, die als negotiorum gestor aan derden betalingen doet, deswege geen rembours kan vragen, tenzij hij dengenen, wiens zaak is waargenomen, een

behoorlijk bewijs van kwijting levere, hetwelk dezen voor alle verdere navraag van de zijde des schuldeischers ter zake van dezelfde schuld kan vrijwaren; voor zoodanig bewijs kan allerminst subintreren een getuigenverhoor, waarbij de evengenoemde schuldeischer geen partij is, en waarvan de uitkomst hem dus ook niet zal kunnen worden tegengeworpen; zulk een getuigenverhoor is derhalve irrelevant, en de incidentele conclusie des eischers, welke geene andere strekking heeft, dan om daaruit van de wettelijke verpligting der ged. tot rembours te doen blijken, kan hem niet volgen.

Breda 3 Januarij 1854; — cf. Breda 13 Junij 1854, waarbij een getuigenbewijs door gedaagde aangeboden, dienende om aan te toonen, dat de eischer in bekrompen omstandigheden heeft verkeerd, en dus buiten staat is geweest om geld voor ged. voor te schieten, werd ontzegd, en de oorspronkelijke vordering toegewezen.

34. De dominus negotiorum is geregtigd om, wanneer een ander zich vrijwillig en zonder lastgeving in het bezit heeft gesteld van eene hem toebehoorende lading granen, van dezen als negotiorum gestor rekening en verantwoording over de geheele lading te vragen, al heeft hij zonder protest eene geringere partij granen, welke gezegd werd die lading te zijn, in ontvangst genomen en, ook zonder protest, de op de negotiorum gestio gevallen verschotten en kosten betaald.

Rotterdam 8 Februarij 1871, bev. bij Z.-Holland 19 Februarij 1872.

35. Een negotiorum gestor is alleen rekening en verantwoording schuldig van den tijd af, dat hij begonnen is eens anders zaken waar te nemen, zoodat hetgeen door anderen voor hem is geschied, te zijnen opzigte is eene res aliena. Indien hij tevens crediteur is van hem, wiens zaken hij behandelt, is hij geregtigd zich zelven daaruit de opeischbare schuld te voldoen.

Sneek 8 Maart 1843.

36. Degene wiens zaken door een ander zijn waargenomen, kan wel eene actie tot rekening en verantwoording instellen maar is daartoe niet verpligt, en volstaat met een bepaald bedrag als opbrengst van het door den gedaagde (schipper der vervoerende reederij) verkochte goed te vragen.

a H. R. 18 Mei 1872, Concl. conf.

37. De negotiorum gestio brengt wel mede de verpligting tot het doen van rekening en verantwoording, maar kan op zich zelve geen grond opleveren tot eene vordering tot vergoeding van kosten, schade en interessen.

a Gelderland 10 September 1856. — Anders, met het oog op het Romeinsch en Oud-Hollandsch regt, Batavia R. v. J. 7 October 1853, bij administratie over gelden.

38. De negotiorum gestor is niet verpligt om de jaarlijksche renten der beheerde kapitalen te beleggen en bij verzuim de interessen daarvan te vergoeden.

Utrecht Hof 11 April 1864, vern. Utrecht 27 Junij 1862.

39. Wanneer geen der gevallen vermeld bij art. 550 en 551 Kh. (ingevolge een getuigenbewijs, opgelegd bij Middelburg ... (5), bev. bij *b* Zeeland 25 September 1849) aanwezig is geweest, en mitsdien de strandvonder qua talis zich het gestrande goed niet had moeten aantrekken, kan ook door hem hulp-, berg- en beheerloon in rekening worden gebragt; wanneer evenwel schipbreuk of onvoorzien toeval heeft plaats gehad, moet ingevolge art. 1740 B. W. bewaargeving uit noodzaak worden aangenomen, en kan de strandvonder niet geacht worden als zoodanig te zijn werkzaam geweest maar alleen als negotiorum gestor privatus, en als bewaarnemer uit noodzaak de belangen van den eigenaar van het gestrande goed te hebben waargenomen, en is deze verpligt hem schadeloos te stellen wegens alle persoonlijke door hem aangegane verbindtenissen, en hem alle nuttige of noodzakelijke uitgaven te vergoeden.

a Zeeland 4 Februarij 1851, vern. Middelburg 6 Februarij 1850, waarbij in denzelfden geest uitspraak was gedaan, doch aangenomen, dat de uitgaven of verbindtenissen niet waren bewezen. — De Off. van Just. meende, dat alle kosten, waaronder ook het *beheerloon*, moesten worden vergoed.

40. Het gaat niet aan om het regt van terughouding, dat als een bijzonder regt aan den lasthebber bij de wet is toegekend, ook bij gevolgtrekking tot den negotiorum gestor uit te breiden.

b H. R. 31 October 1856, Concl. conf.

41. Uit de enkele ontvangst der renten van een in vruchtgebruik bezeten kapitaal door den vruchtgebruiker uit handen van den actuëlen — volgt niet een ontslag van alle verantwoordelijkheid voor den vroegeren negotiorum gestor.

a Rotterdam 29 October 1856.

Aanbest. en aann. 15.
Actie 6, 33 v.
Afwezigheid 2.
Armbestuur 22.
Assurantie 16.
Avarijen 13.
Begraven 17 v.
Betaling 11.
Bevracht. en vervr.
Bewaargeving 39.
Borgtogt.
Compet. Bz.
Condictio indeb. 12.
Curatele 19.
Deurwaarder 14.
Diaconie 22.
Expediteur 24.
Garnizoen 30.
Gemeente.
Geregt. verkoop.
Grondbelasting 8.
Hulp- en bergloon 39.
Huur en verh. 31.
Interessen 38.
Kerk. goederen.
Koop en verkoop 25, 31.
Kwade trouw 1.
Lastgeving 3, 28 v.
Nietigh. v. verbindt.
Notaris 28, 31.
Onderhoud 20 v. 27.
Openb. verkoop.
Provincie 26.
Rek. en verantw. 7, 34 v.
Retentie 40.
Schadevergoed. 37.
Staat 26, 30.
Strandvond. 39.
Voerl. en schippers 24.
Wisselbrief 10.

NIETIGHEID (PROCEDURE).

I. Nietigheid in procedure.
II. Procedure ter zake van nietigheden.
§ 1. In het algemeen.
§ 2. Gedekt zijn.
§ 3. Al of niet verwerping bij gemis aan belang.
III. Gevolgen der nietigverklaring. Kosten.

I.

1. Wanneer de wet, zoo als ten aanzien van de beteekening van het proces-verbaal van onderzoek naar de echtheid of onechtheid van geschrift, een bijzonderen vorm of het uitvoeren van bepaalde regtshandelingen bij het instellen eener vordering opzettelijk en als een substantiëel vereischte heeft voorgeschreven, zijn de partijen gehouden die bepalingen op straffe van niet-ontvankelijkheid na te leven, zonder dat hiermede strijdig zijn de voorschriften der be-

staande wet ten aanzien van de al dan niet nietigverklaring van akten of daden van regtspleging.

b Gorinchem 8 Mei 1841.

2. Eene volstrekte nietigheid afgeleid uit eene schending der vormen (in casu voorgeschreven bij art. 7 en 9 der wet v. 9 October 1841, ter zake dat de sommatie tot betaling van polderlasten niet was gedaan aan de woonplaats van den opposant), kan men buiten eene stellige daartoe strekkende wetsbepaling geenszins afleiden alléén uit de meer of min imperatieve uitdrukkingen, waarmede de inachtneming dier vormen is voorgeschreven; het is immers een beginsel van gezonde wetduiding, dat zoodanige nietigheid, bij stilzwijgen der wet, niet zoo zeer moet worden afgeleid uit hare woorden, als uit den aard harer bepalingen, namelijk uit de omstandigheid, of die geacht moeten worden alleen in het belang van betrokkene bijzondere personen dan wel ook ter handhaving der publieke orde te zijn daargesteld. In het eerste geval kan het verzuim der voorgeschreven vormen, op zijn meest, slechts eene betrekkelijke nietigheid te weeg brengen.

Nijmegen 7 Maart 1843.

3. De regter is verpligt eene ingeroepen nietigheid uit te spreken, waar deze, zoo als in materie van lijfsdwang, uitdrukkelijk en in algemeene bewoordingen is bedreigd, bv. wegens het niet kiezen van woonplaats bij de beteekening van het vonnis met bevel. Daarbij kan het belang van den excipiënt niet in aanmerking komen.

Nijmegen 2 April 1861.

4. De dagvaarding van eene firma en een lid der firma is nietig, wanneer niet aan elk der gedaagden afschrift is gelaten. De daarop gegronde exceptie kan echter worden verworpen, wanneer de gedaagde zich met de zaak zelve inlaat, en daardoor bewijst dat hij ten deze niet is benadeeld.

c Amsterdam 25 Februarij 1857.

5. In art. 6 Rv., omtrent gedingen door of tegen den Koning te voeren, wordt niet uitdrukkelijk naar art. 5 van dat Wetb. verwezen. Art. 6 is niet opgenomen in art. 92, waarbij de artikelen worden opgenoemd, waarvan de naleving onder bedreiging van nietigheid wordt voorgeschreven.

Utrecht 8 October 1851.

6. Wanneer een deurwaarder bij de dagvaarding relateert dat de gedaagde firma in een bepaald aangewezen perceel kantoor houdt, dan mag die firma niet beweren de nietigheid van het exploit op grond dat het kantoor aldaar niet zou gehouden worden. De deurwaarder wordt geloofd tot zoo lang de valschheid der akte beweerd wordt.

a Amsterdam 30 November 1859.

7. De bepaling van art. 95 Rv., volgens welke de regter verpligt is de nietigheid van het exploit in alle gevallen uit te spreken, indien het niet door een bevoegden deurwaarder is beteekend, is eene bepaling van publieke orde, gebiedend en algemeen, waaraan noch door het judicieel contract van partijen, noch door eenige andere overeenkomsten of handelingen de kracht kan worden ontnomen.

b H. R. 11 December 1857, Concl. conf. vern.

b Groningen Hof 5 Mei 1857, waarbij was aangenomen, dat de opposant, die als eischer in eersten aanleg bij vergissing eene verkeerde woonplaats heeft opgegeven, in appel en voor het eerst de exceptie mag opwerpen, dat het exploit van dagvaarding is gedaan door eenen onbevoegden deurwaarder, die wel bevoegd is tot het exploiteren in de vroeger vermelde woonplaats, maar niet in de werkelijke woonplaats.

8. De bevoegdheid om alsnog de litis consorten, welke bij het exploit van appel niet zijn opgeroepen, bij een afzonderlijk exploit op te roepen, kan niet worden afgeleid uit de bepaling van art. 94 Rv., als zijnde hier niet de rede van de nietigheid van een exploit.

b Groningen 20 Januarij 1854.

9. Hoewel art. 9 Rv. (althans in den officiëlen tekst) niet is opgenomen in art. 92 van dat Wetb., volgt nogtans uit art. 76 Rv., dat, indien de daarbij voorgeschreven termijn niet is in acht genomen, geen verstek kan worden verleend.

Enschede Kgr. 26 Mei 1852.

10. Indien aan eischer bij eene beslissing in kort geding verlof is verleend om op korten termijn te dagvaarden, en de ged. vóór het openen der teregtzitting tegen deze uitspraak in hooger beroep is gekomen, moet na verwerping van dat appel en bevestiging der beschikking, het arrest aan den prokureur des gedaagden worden beteekend, alvorens de eischer kan voortprocederen. De daarop gegronde nietigheid verworpen wegens gemis aan belang.

b 's Hertogenbosch 10 April 1844.

11. Wie in eene summiere zaak eene incidentele vordering instellende, tegen eenen anderen dan den dienenden dag oproept, handelt tegen de procesorde. Dit heeft echter de nietigheid der akte niet ten gevolge, maar stelt slechts den prokureur bloot aan eene veroordeeling in de daardoor veroorzaakte kosten.

a Assen 10 September 1855.

12. Wanneer de eischer bij het exploit van dagvaarding niet uitdrukkelijk onder de middelen van den eisch tot betaling van ziekengeld melding heeft gemaakt dat hij is ziek geweest, moet niettemin eene daarop gegronde exceptie van nietigheid der dagvaarding worden verworpen, vermits dit eensdeels in den aard van het vorderen van ziekengeld door een lid der societeit kan geacht worden te zijn opgesloten, en anderdeels het begane verzuim van dien aard is dat de gedaagde daardoor in zijne verdediging niet is benadeeld, alzoo geen belang heeft zich van de nietigheid te bedienen.

Amsterdam Kgr. IV 15 Mei 1863.

13. Eene vergissing in de opgave van de maand der besproken handeling kan eene sommatie of dagvaarding niet vitiëren, zoolang niet blijkt dat twee handelingen tusschen partijen gesloten zijn, en de gesommeerde of gedaagde daardoor konde in dwaling geraken.

Amsterdam 27 December 1866.

14. Wanneer uit geen der overgelegde stukken blijkt van een beslag op de dagteekening vermeld in het exploit van verzet tegen een voorgenomen executoiren verkoop van onr. goederen, daarentegen het werkelijk opgemaakt

proces-verbaal van beslag bij de processtukken is overgelegd en het verzet is aangebragt ter gelegenheid van den daarop vervolgden verkoop, dan kan de onjuistheid van voormelde dagteekening in het exploit van verzet geen invloed op de procedure uitoefenen.

Maastricht 3 Augustus 1871.

15. Bij eene vordering tot schadevergoeding gegrond op art. 12 der wet v. 22 Germinal XI, houdende verbod om eenen werkman in dienst te nemen, die niet voorzien is van een livret, waarbij hij van de verbindtenis jegens zijnen vorigen meester wordt ontslagen, zou de omstandigheid, dat de eischer niet heeft opgegeven, waarin de schade, waarvan hij de vergoeding vraagt, zoude bestaan, alsmede die, dat, bij ontkentenis dat er schade is geleden, de eischer niet heeft bewezen dat hij schade heeft ondergaan, wel aanleiding kunnen geven om te concluderen dat de eischer in zijne vordering ongegrond worde verklaard, maar kan zulks niet de nietigheid der dagvaarding ten gevolge hebben, vermits deze altoos behelst de middelen en het onderwerp van den eisch met eene duidelijke en bepaalde conclusie.

Maastricht 27 Januarij 1853.

II. § 1.

16. De regter kan de dagvaarding niet nietig verklaren, als die nietigheid niet is beweerd.

Sneek 8 Januarij 1862.

17. Het beweren dat de eisch niet genoegzaam duidelijk zou zijn ten aanzien der voorwerpen waarvan de amotie wordt gevorderd, kan niet leiden tot niet-ontvankelijk-verklaring maar alleen tot nietigverklaring der dagvaarding.

Groningen Hof 27 Junij 1871. — Amsterdam 5 November 1861. — Cf. *c* H. R. 7 Maart 1856.

18. Eene niet genoegzaam bepaalde omschrijving van hetgeen gevorderd wordt, legt den gedaagde geene verpligting op tot het voorstellen der exceptie van de nietigheid der dagvaarding vóór alle weren van regten. Hij mag in dit geval die onbestemdheid, welke ook in ieder geval voor den regter eene hinderpaal voor de toewijzing van de vordering moet blijven opleveren, als eerste middel van verdediging tegen de ingestelde vordering aanvoeren.

b Gelderland 7 Junij 1843, vern. Tiel 13 Mei 1842.

19. Ofschoon de opposant tegen een vonnis bij verstek niet vraagt de nietig-verklaring der dagvaarding op grond der exceptio inepti et vitiosi libelli, kan de regter op dien niet aangevoerden grond de actie niet-ontvankelijk verklaren, bv. op grond dat het objectum litis niet duidelijk was omschreven, als blijkende uit de dagvaarding niet, of de voldoening van eene erfpachtscanon dan wel van eenen erfthyns werd gevorderd.

Nijmegen... 1855 (8).

20. Wanneer de gedaagde verzuimd heeft de nietigheid van de dagvaarding voor te stellen, kan de regter dat verzuim niet ambtshalve herstellen, door op grond dat niet blijkt waar en hoe of welk gedeelte der aangewezen perceelen de eischer wilde onteigenen, de ingestelde vordering niet-ontvankelijk te verklaren. Het geldt immers geen punt van openbare orde, maar een voorschrift dat louter in het belang van partijen is gegeven.

Groningen Hof 29 Augustus 1871.

21. De dagvaarding van eene firma, geëxploiteerd aan een persoon, die beweert nimmer deelgenoot te zijn geweest, kan, indien de verschijning der gedaagde firma in regten daarvan het gevolg is geweest, niet leiden tot nietigverklaring der dagvaarding op grond van schending van art. 4, al. 4 Rv. De vraag, of de persoon, aan wien de dagvaarding is geëxploiteerd, al dan niet lid dier firma is of geweest is en als zoodanig al dan niet aansprakelijk is, kan immers wel een punt van later onderzoek ten principale tusschen partijen uitmaken, maar behoeft niet a limine litis te worden onderzocht.

Amsterdam 21 October 1853.

22. Wanneer een opposant (oorspronkelijk gedaagde) beweert, eerst uit de conclusie van antwoord zijner wederpartij te hebben vernomen, dat bij deze zoodanige wetenschap omtrent zijn verblijf bestond, waaruit eene nietigheid der dagvaarding zou resulteren, moet hij bij incidentele conclusie die nietigheid inroepen, maar kan niet volstaan met zulks bij pleidooi te doen.

a Amsterdam 21 November 1854, Concl. conf.

23. Daargelaten of eene verkeerde naamsopgave in de dagvaarding een middel van nietigheid van dat exploit oplevert, is altoos die grond van verzet tegen het opgevolgd vonnis bij verstek onaannemelijk, wanneer de opposant niet concludeert tot nietig-verklaring der dagvaarding, maar beweert dat deze gedaan is uit naam van een niet bestaand persoon of van een ander dan de werkelijke eischer, en alzoo concludeert tot vernietiging van het vonnis bij verstek; hij moet zoodoende geacht worden de identiteit te hebben erkend van den onder twee namen bekenden persoon.

N.-Holland 10 December 1868.

24. Zoo al eene alternatieve vordering kon geacht worden in strijd met art. 5, n° 3 Rv. te onbepaald te zijn, dan zou daarop a limine litis eene nietigheid der dagvaarding, maar mag, nadat deze gedekt is, geene niet-ontvankelijkheid der actie gegrond worden.

Tiel 12 Junij 1868.

25. Wat er ook moge zijn van een beweren, dat de executeurs (niet de erfgenamen) moesten zijn aangesproken, immers niet de erfgenamen geroepen worden, zulks kan altoos geen grond tot nietig-verklaring der dagvaarding, maar alleen tot niet-ontvankelijkheid der actie opleveren.

Holland 23 December 1839.

§ 2.

26. Hoewel de bevoegdheid van den regter om eene nietigheid voor gedekt te houden, in verband met art. 93 Rv. slechts betreft exploiten van dagvaarding, zoo beperkt het de toepassing er van niet tot het verzuimen van vormen die voor exploiten van dagvaarding in het algemeen zijn voorgeschreven, en kan dus ook op de bij art. 456 Rv. bedoelde beteekening aan den bewaarder toegepast worden.

d N.-Holland 26 Junij 1862. — Nijmegen 7 Maart 1843, omtrent een beweerd verzuim van vor-

men in een dwangbevel uit krachte der wet van 9 October 1841 uitgevaardigd.

27. Eene exceptie van nietigheid der dagvaarding, als niet behelzende de middelen en het onderwerp van den eisch met eene duidelijke en bepaalde conclusie, moet door den regter worden voorbijgegaan, indien zij niet in limine litis is voorgesteld; dit geldt zelfs ook wanneer de daartoe gebezigde grond als middel van niet-ontvankelijkheid wordt voorgedragen.

c H. R. 7 Maart 1856, Concl. conf.

28. De bedoeling van art. 93 Rv. is geene andere dan dat de nietigheid van het exploit van dagvaarding afzonderlijk worde voorgesteld en niet met het antwoord ten principale worde vereenigd. Hieruit volgt dat die nietigheid moet worden gehouden voor gedekt, wanneer zij gelijktijdig met het antwoord ten principale wordt voorgesteld, bv. bij niet of onvoldoende opgave der middelen van eisch.

b Gelderland 14 October 1857, bev. Nijmegen 8 Januarij 1856. — Leeuwarden 1 Maart 1842, Concl. conf. — *a* Amsterdam 10 Januarij 1855, Concl. conf. — Maastricht 19 Junij 1856. — Amsterdam 5 November 1861. — 's Hertogenbosch 4 Februarij 1870, bij eene beweerde nietigheid der dagvaarding, op grond van het niet-bestaan van den daarbij opgegeven persoon, en onduidelijkheid wie die persoon is. — Maastricht 23 October 1846, bij beweerde nietigheid, omdat slechts één afschrift aan meerdere gedaagden was gelaten. — Amsterdam Kgr. V 11 October 1844, alwaar de nietigheid beweerd werd op grond dat de namen en voornamen der eischende kerkvoogden en notabelen in de dagvaarding niet waren vermeld. — Anders *b* 's Hertogenbosch 22 Julij 1852, bevest. bij *b* N.-Braband 1 Maart 1853, waarbij als niet gedekt werd beschouwd de met alle andere middelen bij dezelfde schriftuur voorgestelde exceptie van nietigheid der dagvaarding, daarop gegrond dat de zich als eischer qualificeerende persoon sedert 25 jaren het land heeft verlaten en naar Amerika is vertrokken, en niet woont in de opgegeven gemeente binnen dit Rijk.

29. Wanneer door een eischer wordt gevorderd ontbonden-verklaring der overeenkomst, door den gedaagde met hem eischer aangegaan om aan dezen gazlicht te zullen leveren voor zes pitten, zich bevindende in het huis des eischers (bij de dagvaarding omschreven), met schadevergoeding — en de gedaagde de niet-ontvankelijkheid der vordering inroept op grond dat de eischer de overeenkomst, waarvan ontbinding gevorderd wordt, niet behoorlijk heeft omschreven, en hij vervolgens zich op de hoofdzaak verdedigt — dan moet de opgeworpen exceptie worden afgewezen, vermits de gedaagde de nietigheid der dagvaarding had moeten inroepen vóór alle weren van regten — en deze nietigheid is gedekt door de verdediging ten principale.

Gorinchem 26 April 1864, bev. bij Z.-Holland 18 December 1865, waarbij tevens is beslist dat de voormelde dagvaarding eene voldoende omschrijving inhoudt van het onderwerp van den eisch, ook met betrekking tot de aangehaalde overeenkomst.

30. De exceptie van nietigheid der dagvaarding is niet gedekt door het tegelijk voorgedragen antwoord ten principale, indien dit alleen subsidiair heeft plaats gehad.

a N.-Holland 4 Februarij 1858.

31. Wanneer de nietigheid eener dagvaarding wegens gemis van de voorgeschreven middelen en het onderwerp van den eisch, benevens eene bepaalde en duidelijke conclusie, niet vóór alle weren en exceptiën is ingeroepen, behoeft de regter niet vóór het onderzoek der zaak ten principale uit te maken, in hoever eene vordering wegens onbestemdheid, onbepaaldheid, algemeenheid en duisterheid al dan niet voor toewijzing vatbaar is.

a 's Hertogenbosch 23 April 1856.

32. Het verzuim in de dagvaarding dat de man tevens ter adsistentie zijner vrouw wordt gedagvaard, is gedekt, wanneer de prokureur mede voor den man als zoodanig compareert en door den eischer wordt erkend.

N.-Holland 22 September 1864.

33. De nietigheid eener dagvaarding, daarop gegrond dat daarbij meerdere personen in strijd met de wet zijn opgeroepen, kan niet geacht worden ten aanzien van de verschenen gedaagden te zijn gedekt, al beroepen zij zich daar niet op, vermits de zamenvoeging der gedingen van door geene onderlinge regtsbetrekking verbonden gedaagden in strijd is met de openbare orde en den geregelden loop en afdoening der regtsgedingen.

Utrecht 24 December 1862.

34. Het door eenen verweerder in cassatie opgeworpen middel van niet-ontvankelijkheid, gegrond op beweerde nietigheid der gedane beteekening van de memorie van eisch in cassatie, moet krachtens art. 94 Rv. worden verworpen, wanneer de verweerder dat middel heeft voorgesteld te gelijk met en bij de memorie van antwoord op de hoofdzaak.

H. R. 27 Maart 1857, Concl. conf.

35. Wanneer van eenen vreemdeling als eischer wordt gevraagd de cautio judicatum solvi, is daardoor de nulliteit van het exploit van dagvaarding niet gedekt; art. 173 Rv.

Amsterdam 1[n] a. 26 Januarij 1837.

36. Eene geproponeerde nietigheid der dagvaarding, daarop gegrond dat de dagvaarding aan het gemeenschappelijk kantoor der maatschappij en niet aan de administrateurs persoonlijk had moeten worden beteekend, is gedekt, indien zij eerst is geopperd na het nemen van eene conclusie tot statering van het geding.

's Hertogenbosch . . . (7).

37. De nietigheid eener dagvaarding, op grond dat de prokureur, tijdens hij dezelve liet doen, niet bij geschrifte bijzonder daartoe gevolmagtigd was, wordt gedekt door de verschijning van den gedaagde, wanneer bevonden wordt, dat deze daardoor in zijne verdediging niet is benadeeld; art. 106 B. R. voor de raden van Justitie op Java en het Hoog Geregtshof van Nederl. Indië, volgens hetwelk exploiten van dagvaarding, op straffe van nietigheid, namens den aanlegger moeten worden gedaan op vordering van eenen prokureur, daartoe bij geschrifte bijzonder gevolmagtigd.

H. Geregtsh. N. I. 3 April 1849.

38. Wanneer in een geding, door eene gemeente gevoerd, de dagvaarding niet ten verzoeke van den burgemeester alleen (art. 71 Gem. wet), maar van burg. en weth. is geëxploiteerd, en de gedaagde, zonder daarop acht te geven, ten principale verwering doet, dan is deze nietigheid gedekt.

b Amsterdam 28 April 1852, Concl. conf. — Cf. *c* Amsterdam 28 April 1852, beslissende dat, wanneer de gedaagde in dat geval niet verschijnt, die nietigheid door den regter ambtshalve moet worden uitgesproken.

39. De onregelmatigheid, dat door eischeren de burgerlijke gemeente en niet de burgemeester als haar hoofd, naar de voorschriften van art. 70 en 71 der Gem.wet, is opgeroepen, is volkomen gedekt, nadat de gedaagde gemeente, bij beteekende akte van prokureurstelling, zonder eenig voorbehoud heeft verklaard, dat de burgemeester als verweerder in het na te melden regtsgeding zal optreden, en ook werkelijk daarna als hoofd en wettig vertegenwoordiger der burgerlijke gemeente is opgetreden en heeft voortgeprocedeerd. Dit klemt te meer, indien geen het minste nadeel aan de gedaagde gemeente ten aanzien van hare verdediging is toegebragt.

Gelderland 4 October 1854, bev. Nijmegen 6 Januarij 1854.

40. Beweerde nietigheid van dagvaarding op grond dat de beteekening niet zou zijn gedaan aan den persoon of ter woonplaatse van het hoofd des plaatselijken bestuurs, maar op het raadhuis, sprekende met een der klerken ter secretarie, moet geacht worden te zijn gedekt ten aanzien van den gedaagde, die de voeging der actie met eene andere heeft gevorderd.

's Gravenhage 20 Junij 1845.

41. Hoe ook moge gedacht worden over de vraag, of een armbestuur in eene Hervormde gemeente uit krachte van de nu vervallen wet van 28 November 1818 (Sb. n° 40) in den persoon van den predikant kan worden gedagvaard tot restitutie van onderstandsgelden, moet iedere beweerde nietigheid te dier zake worden gehouden voor gedekt, indien het gedaagde armbestuur op de dagvaarding is verschenen.

Assen Kgr.... November 1851 (1).

42. De nietigheid in een termijn van dagvaarding wordt niet gedekt door de verwering op de hoofdzaak, gedaan door één der leden, zonder verschijning of volmagt der andere leden eener vennootschap of firma van niet commerciëlen aard; er kan alzoo in dat geval geen verstek of aanhouding der zaak worden uitgesproken.

Amsterdam Kgr. IV 25 Mei 1852.

43. De beteekening van een vonnis, waarin de naam van eene der partijen niet is opgenomen, kan niet als voldoende worden beschouwd. Daar die beteekening alleen in het belang der partijen is voorgeschreven, en deze daaraan mitsdien zoowel uitdrukkelijk als stilzwijgend door opgevolgde daden kunnen renuntiëren, is evenwel de hierdoor ontstane nulliteit gedekt door het verschijnen van den prokureur bij de enquête en het houden eener contra-enquête, zelfs wanneer die prokureur heeft verklaard alleen te verschijnen voor de in het beteekende vonnis genoemde partij en ook het verbaal der enquête slechts die namen voert.

a 's Hertogenbosch 17 Januarij 1844.

44. Wanneer na een gehouden getuigenverhoor in een eisch tot ontkentenis van kind door eenen medegedaagde, den aan het kind toegevoegden voogd, de nietigheid van het introductief exploit van dagvaarding, aan de vrouw gedaan, wordt ingeroepen, op grond dat het is beteekend ten huize van den eischer en niet zoo als bij art. 4, n° 7 Rv. is voorgeschreven ten aanzien van hen, die geene bekende woonplaats of bekend verblijf binnen dit Rijk hebben, kan op dit beweren geen acht worden geslagen, ten ware de gedaagde tevens kwam in verzet tegen het vonnis waarbij verstek is verleend, wijl dit het eenige bij de wet bekende middel is, om zoodanig vonnis krachteloos te maken; daaruit volgt, dat de beweerde nietigheid is gedekt (alles onverminderd dat de excipiënt zich in geen geval op deze exceptie mag beroepen).

Breda 7 Mei 1867.

45. Het voorschrift van art. 92 Rv., dat de regter geen verstek tegen den niet-verschenen gedaagde kan verleenen, tenzij de bepalingen op straffe van nietigheid bij de aldaar opgegevene artikelen zijn in acht genomen, kan, blijkens het vroeger art. 76, alleen betreffen de termijnen en formaliteiten, bij de dagvaarding in ieder geval gewild, maar stelt geenszins de dadelijke beoordeeling of beslissing daar, of de dagvaarding op eene andere wijze zoude hebben moeten geschieden, wanneer de gedaagde zich eens niet in dat geval bevond, waarin de eischer gemeend heeft hem te kunnen doen dagvaarden en waaromtrent de termijnen en formaliteiten behoorlijk zijn nagekomen. Hieruit volgt, dat de regter die eenmaal verstek verleend heeft, nog naderhand uit anderen hoofde de nietigheid der dagvaarding kan uitspreken. Op dienzelfden grond kan in het geval dat er twee of meer gedaagden zijn, waarvan de een verschijnt en de andere niet, en tegen den defaillant verstek is verleend, laatstgemelde, wanneer hij nader of bij verzet opkomt, gelijk ook de andere gedaagde non-defaillant, alsnog voor denzelfden regter de nietigheid der gedane dagvaarding beweren, in casu op grond van niet behoorlijke oproeping.

Zeeland 9 November 1841, verniet. Goes 4 Januarij 1841, waarbij was beslist, dat hoedanig men ook de questieuse dagvaarding zoude kunnen beschouwen, zij door den regter was gezien, beoordeeld en bevonden dat aan het voorschrift der wet was voldaan, en tegen de ged. dientengevolge was verleend verstek; dat alzoo reeds eene regterlijke beslissing aanwezig was, en dat uit den aard der zaak voortvloeit, dat een punt in questie, als het onderhavige, nimmer door denzelfden regter, posterieur aan het verleende verstek, zou kunnen worden beoordeeld, omdat juist het verstek, dat al of niet wordt verleend, het pretense punt in questie uitmaakt, en de regter alzoo tweemaal zou beslissen. — Amsterdam 26 November 1852, waarbij de nietigheid, na verleend verstek, werd aangenomen van eene dagvaarding gedaan op den termijn van handelszaken bepaald, terwijl

op het verzet bleek dat de gewone termijn in burgerlijke zaken had moeten worden in acht genomen, — doch tevens de nietigheid, als zonder belang voor den gedaagde, werd verworpen. — Anders N.-Holland 30 April 1846, alwaar een der gedaagden, die verschenen was, na verleend verstek tegen de overigen en herhaalde oproeping, de nietigheid der eerste dagvaarding tegen een der niet verschenen ged. beweerde, als zijnde niet gedaan op den wettelijken termijn; deze exceptie werd verworpen, op grond dat zij bij de eerste verschijning had moeten worden opgeworpen.

46. Indien een defaillant na de ingestelde oppositie het bewijs levert der nietigheid van de *tegen hem* oorspronkelijk uitgevaardigde dagvaarding, dan moet zulks ter zake van het verbroken litis-consortium ook baten aan de gedaagden non-defaillanten, aan wie de dagvaarding tijdig en in behoorlijken vorm is gedaan. Actie tegen koopers gezamenlijk en in massa tot voldoening eener som gelds wegens den daarbij omschreven koop.

Zeeland 9 November 1841.

47. De onduidelijkheid eener conclusie kan, na een verleend verstek, geen grond meer opleveren tot vernietiging der dagvaarding.

a Nijmegen 7 December 1847.

48. Wanneer de gedaagde tegen een bij verstek ten zijnen laste gewezen vonnis in verzet komt, en bij hetzelfde geschrift eerst de exceptie van nietigheid der dagvaarding heeft voorgesteld, en daarna de middelen ten principale heeft laten volgen, doch uitdrukkelijk heeft vermeld en later in zijne conclusie herhaald, dat hij de middelen ten principale aanvoerde bij onverhoopte verwerping der exceptie van nietigheid, moet hij geacht worden deze exceptie overeenkomstig art. 93 Rv. vóór alle weren te hebben ingeroepen; daarenboven was hij verpligt bij zijn exploit van verzet de middelen ten principale aan te voeren, ingevolge art. 83 Rv.

Groningen Hof 21 September 1864.

49. Hoezeer eene akte van appel, beteekend aan eene in de dagvaarding voor den eersten regter gekozene woonplaats, niet geldig is, wordt die nietigheid echter door de comparitie gedekt.

b Assen 16 Februarij 1846.

§ 3.

50. De woorden « bij zijne verschijning » voorkomende in art. 94 Rv. (nl. van den gedaagde op eene nietige dagvaarding), zijn niet van toepassing, wanneer de gedaagde niet dadelijk op de dagvaarding, maar als opposant tegen eene veroordeeling bij verstek verschijnt, zoodat de bij de eerste zinsnede van art. 94 aan den regter overgelaten bevoegdheid tot verwerping van de ingeroepen nietigheid van het exploit van dagvaarding, voor het geval van niet-benadeeling van den gedaagde in zijne verdediging, behoort te worden beperkt tot het aldaar bedoelde geval van verschijning van den gedaagde op de dagvaarding.

H. R. 22 Maart 1866, Concl. conf.

51. De vraag, of de gedaagde belang heeft zich te bedienen van de nietigheid, daarin bestaande dat de hem beteekende dagvaarding niet de gemeente zijner buitenlandsche woonplaats vermeldde, komt niet meer te pas, indien hij op de dagvaarding niet verschenen zijnde, op grond dier nietigheid in verzet komt tegen het vonnis, bij verstek tegen hem gewezen. Vernietiging dier dagvaarding.

Amsterdam 8 Augustus 1865.

52. Art. 94 Rv. is ook dan van toepassing, wanneer de dagvaarding niet ingevolge art. 5, nº 2 Rv. de voornamen, namen en woonplaatsen der eischers behelst, indien de gedaagde als vroeger contractant met de eischers zelve, en ook met hunne personen en betrekking bekend is, en alzoo door het beweerde gebrek in zijne verdediging niet is benadeeld.

Amsterdam ... Januarij 1853 (27).

53. Indien uit de verdediging, door eene gedaagde gevoerd en uit hare erkentenis genoegzaam blijkt, dat zij weet wie de persoon is die haar in regten heeft betrokken, is deze, zoo lang er slechts questie is over een vorm der dagvaarding, niet gehouden bewijs te leveren van zijn regt tot het voeren van den opgegeven naam en van zijn domicilie ter in de dagvaarding aangeduide plaats, en is mitsdien de exceptie van nietigheid, te dier zake ingesteld, ongegrond.

b 's Hertogenbosch 22 Julij 1852, te dezen aanzien bev. bij *a* N.-Braband 13 September 1853.

54. Indien erfgenamen gedagvaard zijn tot uitkeering van besproken legaten volgens art. 4, nº 6 Rv., nl. in ééns zonder uitdrukking van namen of woonplaatsen, — hoewel dat art. alleen betrekking heeft op dagvaardingen door schuldeischers, — kan de regter de daarop gegronde nietigheid verwerpen, indien de gedaagden verschenen zijn en de nietigheid vóór alle weren inroepen, maar geen belang hebben zich van die nietigheid te bedienen.

Amsterdam 18 Junij 1839. — In appel oordeelde het Hof in Holland 23 December 1839, dat art. 4, nº 6 Rv. ook op legatarissen toepasselijk is, — even als Maastricht 9 Maart 1848, waarbij tevens is beslist, dat in ieder geval de erfgenamen niet geacht kunnen worden in hunne verdediging te zijn benadeeld, wanneer zij ten dage dienende, met opgave hunner namen, voor ieder hunner prokureur hebben gesteld.

55. De gunstige bepaling van art. 94 Rv. kan niet toegepast worden, indien de dagvaarding (in casu ter eerste instantie) niet ter woonplaats van den gedaagde is geëxploiteerd.

Amsterdam 25 Januarij 1854.

56. Art. 94 Rv. is toepasselijk, in geval eene dagvaarding, den Staat betreffende, in eene zakelijke regtsvordering is gedaan aan den Min. van Financiën, als representerende het Bestuur der Domeinen, en te zijner woonplaats, ofschoon de dagvaarding had behooren te geschieden aan den persoon of het huis van den Gouverneur der provincie (Commissaris des Konings), waarin het goed is gelegen.

Zeeland 31 Januarij 1843.

57. De opposant tegen een dwangbevel tot betaling van registratieregten, die de nietigheid der gedane beteekening beweert, op grond dat zij had moeten gedaan worden aan het zedelijk ligchaam zelf en niet aan den bestuurder, moet

bewijzen dat hij door die nietigheid in zijne verdediging is benadeeld.

b Amsterdam 3 Januarij 1866.

58. Indien iemand, die noch woonplaats noch bekend verblijf in het Koningrijk heeft, is gedagvaard niet overeenkomstig art. 4, n° 7, Rv. maar daar waar hij zijne cirque had, behoort de daarop gegronde nietigheid te worden verworpen, indien de ged. niet aantoont daarbij belang te hebben.

N.-Braband 28 Junij 1842. — Anders Zeeland 9 November 1841, waar verstek was verleend tegen sommige gedaagden, en bij de nieuwe oproeping door eenige der niet verschenen, alsmede door de verschenen ged., werd beweerd, dat de eerste dagvaarding nietig was, vermits eenige ged. (die op de eerste oproeping niet waren verschenen) niet hadden moeten worden opgeroepen ingevolge art. 4, n° 7 Rv., als hebbende zij wel degelijk eene bekende woonplaats of verblijf binnen dit Koningrijk, en als zijnde sommige ged. reeds overleden.

59. Bij gemis van genoegzaam duidelijke en naauwkeurige omschrijving van het huis en erf, dat het voorwerp der revindicatoire actie uitmaakt, bestaan er termen tot verwerping der exceptie van nietigheid, met bevel tot aanvulling en verbetering, volgens art. 94, al. 2 Rv.

Utrecht 23 Maart 1864. — Cf. Groningen Hof 21 September 1864, alwaar de exceptie dat de dagvaarding was onduidelijk en onbepaald, werd verworpen als zonder belang voor ged., die tevens ten principale had geantwoord; en voorts de zaak werd verwezen naar den eersten regter om op de bestaande instructie af te doen.

60. De exceptie van nietigheid der dagvaarding, gegrond op de niet behoorlijke omschrijving van de perceelen waarop de gevorderde rente zou gevestigd zijn, moet niet worden toegewezen, indien niet blijkt, dat de gedaagde daardoor in zijne verdediging is benadeeld, als zijnde hij met de questieuse perceelen bekend, en als kunnende eene nietigverklaring geene andere uitwerking dan nuttelooze vertraging te weeg brengen.

Alphen Kgr. 11 Februarij 1863.

61. Indien, bij beweerde onvolledigheid der dagvaarding ten aanzien van de middelen en het onderwerp van den eisch, deze vóór de conclusie van antwoord door de overgelegde bescheiden volkomen worden aangevuld, heeft de gedaagde volstrekt geen belang meer om zich te dien opzigte van eene exceptie van nietigheid der dagvaarding te bedienen.

c N.-Holland 24 October 1861, bev. Alkmaar 20 Augustus 1861, waarbij in het algemeen was aangenomen, dat het voldoende is, zoo de dagvaarding inhoudt het feit, in casu dat aanvaring heeft plaats gehad, en deze door de schuld van den tot vergoeding aangesproken gedaagde is veroorzaakt.

62. De exceptie van nietigheid van het exploit van verzet, op grond dat niet tegen de eerstkomende teregtzitting is gedagvaard, kan niet worden toegewezen, indien niet blijkt dat de geopposeerde daardoor is benadeeld.

a Amsterdam 14 October 1868.

63. Art. 94 Rv. is niet van toepassing, wanneer slechts één afschrift van het exploit is gelaten en er derhalve niet blijkt, dat al de gedaagden van de gedane dagvaarding hebben kunnen kennis dragen.

Zeeland 1 Julij 1844.

64. Art. 94 Rv. is ook van toepassing, in geval de bij art. 343, j° art. 133 Rv., op straffe van nietigheid bij de dagvaarding in hooger beroep gevorderde prokureurstelling is nagelaten en de geïntimeerden daardoor in hunne verdediging niet in het minst zijn benadeeld, blijkens de omstandigheid, dat zij aan den prokureur, bij wien in de dagvaarding domicilie was gekozen, eene prokureurstelling hebben doen beteekenen en vervolgens, nadat de zaak ter rolle was ingeschreven, zoo wel hun prokureur als die der appellanten, ter teregtzitting van het Hof verklaard hebben zich te constitueren.

Z.-Holland 30 November 1842.

65. De gedaagde die tijdig prokureur stelt en met de beweerde nietigheid wegens verzuim van den voorgeschreven termijn, tevens ten principale antwoordt, bewijst voldoende dat hij in de gemelde exceptie geen belang heeft.

Arnhem 12 Junij 1871. — Amsterdam 26 November 1852, — en Amsterdam Kgr. V 5 December 1845, wegens gemis aan belang verwerpende de nietigheid der op te korten termijn beteekende dagvaarding. — In gelijken zin *b* Alkmaar 4 October 1849, dezelfde exceptie verwerpende op grond dat de zaak, na den dag der verschijning bij de dagvaarding bepaald, eindelijk na wisseling van conclusiën, eerst verscheidene maanden later is behandeld.

66. Het is blijkbaar niet de bedoeling des wetgevers geweest, om een gedaagde uit eene begane nulliteit van dagvaarding voordeel toe te kennen, maar om hem te vrijwaren voor alle nadeel in zijne verdediging dat daaruit ontstaan kan. Het belang voor eenen gedaagde of geïntimeerde, om zich van de nietigheid van dagvaarding te bedienen, kan mitsdien o. a. niet daarin gelegen zijn, dat door het uitspreken der nietigheid het regt om hooger beroep in te stellen, door het verloopen van den termijn, voor den appellant zou verloren gaan.

Z.-Holland 30 November 1842.

67. De bevoegdheid, bij art. 94 Rv. aan den regter gegeven, om eene exceptie van nietigheid in zekere gevallen te verwerpen, kan men niet zoo ver uitstrekken, dat ook dan die bevoegdheid kan worden toegepast, wanneer daardoor werkelijk verkregene regten zouden geschonden worden. Hieruit volgt, dat de bepaling van art. 94 Rv. niet van toepassing is, in geval de nietigheid van eene akte van appel wordt beweerd, op grond dat de termijn binnen welken men appelleren kan, reeds voor lang is verstreken.

c Gelderland 16 Januarij 1839.

68. Indien in het afschrift van het exploit van appel de datum van het vonnis, waarvan geappelleerd wordt, door eene schrijffout van den deurwaarder verkeerdelijk vermeld staat en het voor den geïntim. in geenen deele onduidelijk heeft kunnen zijn, van welk vonnis de appellanten eigenlijk in hooger beroep kwamen, dan kan, ook met het oog op artikel 94 Rv., de te dier zake voorgedragene ex-

ceptie van nietigheid der dagvaarding worden verworpen.

N.-Holland 24 December 1845. — *b* Amsterdam 8 November 1848, waarbij een verzet tegen de homologatie van een accoord in het daartoe betrekkelijk exploit ten aanzien van de maand waarin die handeling was voorgevallen, eene schrijffout was ingeslopen, doch er overigens geen twijfel bestond over welk accoord gehandeld werd.

69. De ratio legis, welke ten grondslag van art. 94 Rv. ligt ten aanzien van eenvoudige dagvaardingen, wier nietigverklaring in de meeste gevallen geene andere uitwerking dan nuttelooze vertraging kan te weeg brengen, is niet aanwezig, waar het de stremming geldt eener wettige executie van vonnissen of akten, die nimmer zonder groot nadeel van den inbeslagnemer kan plaats hebben en derhalve niet roekeloos mag worden ondernomen. Hieruit volgt, dat art. 94, ook reeds volgens zijne plaatsing slechts op gewone exploiten van dagvaarding toepasselijk, niet tot het verzet van den beweerden eigenaar van in beslag genomen goederen kan worden uitgestrekt.

N.-Braband 24 Maart 1846, bev. 's Hertogenbosch 18 April 1845.

III.

70. De nietigverklaring van een exploit, door schuld van den deurwaarder, behoeft niet tevens de veroordeeling van dezen in de kosten te behelzen.

Groningen Hof 26 Mei 1857.

71. Er bestaan geene termen tot toepassing van art. 96 Rv., dat de kosten der akten van regtspleging, die nietig of overbodig zijn, ten laste van den prokureur of deurwaarder zullen komen, indien het niet duidelijk blijkt, of de schuld der overbodig gemaakte kosten bij de partijen of bij hunne praktizijns te zoeken is.

Amsterdam 29 September 1852.

72. Indien eene akte van appel met dagvaarding voor het Prov. Hof is beteekend geworden aan den Off. v. Justitie bij de Arr.-Rb. in plaats van aan den ambtenaar van het O. M. bij het Hof, en de prokureur van den appellant op die dagvaarding het geding hebbende voortgezet, die akte vervolgens wordt nietig verklaard, dan is niet de prokureur, maar de exploiterende deurwaarder aansprakelijk voor de nadeelige gevolgen, welke de nietigverklaring aan den appellant veroorzaakt. Bij de beslissing van dit regtspunt moeten buiten alle toepassing blijven de meer algemeene, tot de verantwoordelijkheid en verpligting tot schadevergoeding betrekkelijke bepalingen van de art. 1402 en 1838 B. W., en kunnen slechts in aanmerking komen de meer bijzondere bepalingen ten opzigte van de verantwoordelijkheid der prokureurs en deurwaarders jegens de litigerende partijen, ter zake van nietige akten bij het Wetb. van Burg. Rv. vastgesteld, volgens den regtsregel, welke ook hier zijne toepassing behoort te vinden: in toto jure generi per speciem derogatur.

Groningen 15 April 1853.

73. Wanneer er in een regtsgeding onregtmatige, onwettige en onbestaanbare handelingen van prokureur en deurwaarder, of onregelmatige, onwettige en onbestaanbare procedure-aktes hebben plaats gehad, dan kunnen die niet in een afzonderlijk regtsgeding, maar alleen in het aanhangig regtsgeding contradictoir met de in lite zijnde partijen worden beoordeeld en buiten gevolg gesteld.

's Gravenhage 23 Junij 1854.

Aansprak. Bz. 72.
Aanvulling 59, 61.
Afschrift 63.
Appel Bz. 8, 49, 64, 67 v.
Armbestuur 41.
Behand. ter rolle 10 v. 17 v. 27 v.
Belang 50 v. 60, 67.
Beteek. v. vonnis 10, 43.
Bezit.
Cassatie Bz. 34.
Cassatie Sz.
Caut. jud. solvi 35.
Conserv. beslag.
Dagteekening 13 v. 68.
Dagvaard. Bz. 5 v. 12 v. 28 v. 50 v.
Dagvaard. Sz.
Deurwaarder 6 v. 70 v.
Domein 56.
Domicilie 2, 6, 36, 54 v.
Echtheid v. geschr. 1.
Erfopvolg. 54.
Exceptiën 4, 17, 26 v.
Executie.
Execut. beslag.
Exploit.
Faillissement 68.
Gedekte nietigh. 26 v.
Gemeente 38 v.
Geregt. verkoop.
Getuige.
Get. verhoor Bz.
Huur v. diensten 15.
Kort geding 10.
Lijfsdwang 3.
Litis consort. 8, 46.
Marit. magt 32.
Mededeel. v. stukken.
Namen en voornam. 23, 28, 52.
Onteig. t. alg. nutte 20.
Ontkenn. v. ger. verr. 73.
Openbare orde 3, 7.
Orderbiljet.
Overeenkomst 7.
Proceskosten 11, 70 v.
Prokureur 64 v. 71 v.
Prok.stelling.
Regterl. magtiging.
Staat 56.
Teregtzitting Sz.
Termijn 9, 42.
Valschheid Bz. 6.
Vennootschap 4, 36, 42.
Verand. v. eisch.
Vonnis bij verst. Bz. 45 v. 62.
Vonnis Bz. 19.
Vonnis Sz.
Vrijwaring.
Wet 2, 16.

NIETIGHEID EN NIETIGVERKLARING VAN VERBINDTENISSEN.

I. § 1. Minderjarigen, krankzinnigen, getrouwde vrouwen.
§ 2. Bedrog, geweld, dwaling.
§ 3. Valsche, ongeoorloofde oorzaak; gemis.
II. Actie en procedure.
III. Gevolgen.
IV. Afstand en verval; verjaring.

I. § 1.

1. Aan minderjarigen is bij de wet het vermogen toegekend om tegen hunne verbindtenissen op te komen enkel op grond van hunne minderjarigheid. Zoodanige verbindtenissen moeten op hunne vordering nietig verklaard worden, zonder dat zij benadeeling behoeven te bewijzen (met afwijking in dit opzigt van het Romeinsche en Fransche regt).

Amsterdam 15 December 1852. — Gorinchem Kgr. 3 Julij 1863. — Amsterdam Kgr. IV 17 December 1852. — Anders volgens den C. C., op grond dat van benadeeling moet blijken, Sneek 30 Julij 1839.

2. Bij het in regten roepen van een minderjarige, moet zelfs in hooger beroep, bij het stilzwijgen van partijen, de niet-ontvankelijkheid, hetzij ambtshalve hetzij op de vordering van het O. M., daartoe ambtshalve gedaan, worden uitgesproken.

a Utrecht 29 November 1850. — Anders Vlissingen Kgr. 3 December 1844, beslissende dat de in art. 1482 B. W. vermelde verbindtenissen eerst op de vordering van den minderjarige moeten worden nietig verklaard.

3. Hij die zich uit hoofde van minderjarigheid beroept op de nietigheid eener verbindtenis, waaruit men tegen hem ageert, behoeft niet tot de nietigverklaring te concluderen,

maar kan volstaan met zich alleen bij wijze van verdediging of exceptive op zijne minderjarigheid te beroepen, ten einde zoodanige verbindtenis door den regter nietig te doen verklaren.

N.-Holland 22 Maart 1858.

4. De door een voogd zonder regterlijke magtiging tot stand gebragte verkoop van aan minderjarigen toebehoorende erfregten, kan geen regtsgevolg hebben en de kooper heeft derhalve geene qualiteit om als cessionnaris dier regten tot scheiding en deeling der nalatenschap te ageren, waartoe die regten behooren.

Gorinchem 6 September 1870.

5. De nietigverklaring op grond van minderjarigheid, kan niet alleen door minderjarigen, maar bepaaldelijk ook van hunnentwege (door hunne wettige vertegenwoordigers) gevorderd worden, met dat gevolg, dat op eene dagvaarding aan een minderjarige geëxploiteerd, de vader van dezen prokureur kan stellen en in regten verschijnen.

a Amsterdam 23 Junij 1843.

6. Wanneer tusschen partijen is in confesso, dat des gedaagden zoon, tijdens de door den eischer gepretendeerde leveringen zouden hebben plaats gehad, was minderjarig, en dè gedaagde die minderjarigheid zijns zoons tot een punt van verdediging heeft gemaakt, is de eischer niet bevoegd betaling der leveringen te vorderen, zoo hij niet bewijst dat de minderjarige tot het aangaan van de verbindtenissen was gemagtigd.

Amsterdam 12 Maart 1861.

7. Alle verbindtenissen, door minderjarigen buiten weten hunner ouders aangegaan, zijn van regtswege nietig. Voor zoodanige verbindtenissen zijn de ouders niet aansprakelijk, tenzij het blijken mogt, dat zij hunne minderjarige kinderen daartoe hebben gemagtigd of dat zij de nietige handelingen naderhand hebben bevestigd of bekrachtigd.

'sGravenhage Kgr. 17 Januarij 1853.

8. Indien het geldt een onderhandschen verkoop van onroerend goed, mede aan minderjarigen toebehoorende, tot welken verkoop de regterlijke autorisatie wordt vereischt, doch welke op het oogenblik van het sluiten van den koop en verkoop niet was, maar eerst later is verkregen, dan mag daaruit niet worden afgeleid, dat die overeenkomst als niet bestaande moet worden beschouwd, zoodat de bevoegdheid zou zijn ontzegd om wegens wanpræstatie de ontbinding te vorderen.

b Gelderland 18 November 1857.

9. De verbindbaarheid van eene overeenkomst, aangegaan door eene weduwe, zoo voor zich als ook houdende den boedel van haren overleden man, onder solidair en hypothecair verband, kan door hare erfgenamen niet worden betwist, op grond dat zij tot die handeling onbekwaam was.

b Assen 8 November 1847.

10. Het bewijs der onnoozelheid enz. van de overledene kan niet geacht worden uit de handeling zelve voort te vloeijen (art. 502 B. W.), omdat daarbij eene negentigjarige vrouw tegen een lagen huurprijs gedurende haar leven te voldoen door verpleging, inwoning enz., zekere erven voor den buitengewoon langen tijd van 24 jaren verhuurt, en zelfs bij de akte is voorzien dat die huur nog na den dood der verhuurster zou voortduren.

Gelderland 14 December 1870.

§ 2.

11. Niet elke afwijking van de goede trouw geeft regt om op grond van bedrog tegen eene overeenkomst op te komen, maar daartoe worden zoodanige kunstgrepen van de eene partij jegens de andere vereischt, dat deze daardoor derwijze is misleid, dat zij moet geacht worden niet vrij in hare toestemming te zijn geweest.

Gelderland 28 Januarij 1863, Concl. conf.

12. Aanprijzende uitdrukkingen, gedaan door een aanbieder omtrent de door hem aangeboden zaak, kunnen niet geacht worden zoodanige bedriegelijke kunstgrepen te zijn, als de wet bij de nietigverklaring van overeenkomsten vereischt. Dit geldt meer bepaald van het gezegde dat de verkochte fabriek aan geen verlies zou onderhevig zijn, of dat zij ten minste een revenu van *f* 6000.» zou opleveren; tenzij de kooper door verkeerde voorstellingen van cijfers in de boeken des verkoopers omtrent den waren staat der zaak is misleid geworden.

Utrecht 12 Junij 1867.

13. Indien de revenuen van een verkocht onroerend goed hooger zijn voorgesteld, dan die werkelijk zijn (in specie door te verzwijgen dat de personele belasting niet door de huurders, als volgens de wet op het personeel daartoe verpligt, maar door den eigenaar wordt betaald), met oogmerk om een beteren prijs te maken, kan dit nog geenszins grond opleveren tot vernietiging der verbindtenis, met vergoeding van schade, vermits zoodanig bedrog zou hebben plaats gehad omtrent den prijs van het verkochte, hoedanig bedrog, naar bekende regelen van regten, buiten bereik der burgerlijke wetgeving ligt. Bovendien kan de huurprijs, welke tijdelijk voor een huis betaald is, niet als een genoegzame maatstaf, ter beoordeeling van deszelfs waarde of koopprijs worden gehouden.

Utrecht Hof 6 Augustus 1840, bev. Utrecht 28 Februarij 1840.

14. De toestemming van den kooper is door bedrog en misleiding verkregen en mitsdien van onwaarde, wanneer de overdragt van een aandeel in eene fabriek, gepaard met eene overeenkomst van associatie om die fabriek vervolgens in gemeenschap te drijven, heeft plaats gehad met bepaling: dat de verkooper het niet overgedragen gedeelte der fabriek in de gemeenschap zal inbrengen, doch nader blijkt dat hij daarvan geen eigenaar is.

Utrecht 12 Junij 1867.

15. Het uitspreken eener onwaarheid, al ware dat bewezen, levert nog geen zoodanig bedrog op, dat tot vernietiging eener verbindtenis aanleiding geeft, vooral niet wanneer hij, die zich op die onwaarheid beroept, zich van de waarheid van het beweerd logenachtig voorgeven had kunnen overtuigen; in casu het voorgeven van den verhuurder, dat hij de toestemming tot verhuring had bekomen van zijnen hypothecairen schuldeischer.

'sGravenhage 9 Januarij 1866.

16. Hoewel partijen eene behoorlijke koopakte hebben opgemaakt, is de kooper ontvankelijk in zijne actie tot vernietiging van dat contract, op grond dat hij daarbij zijne toestemming niet heeft gegeven, althans zoo deze mogt gerekend worden te bestaan, zij dan door bedrog is verkregen; hij mag zijne wederpartij te dier zake op feiten en vraagpunten doen hooren.

Assen 11 Maart 1867.

17. De gedaagde, tot ontbinding der huurovereenkomst met schadevergoeding aangesproken, kan zich tot regtvaardiging zijner weigering niet beroepen op de omstandigheid, dat de huurster, eischeres, zich heeft voorgedaan als opvolgster van eene jufvrouw, die vroeger het huis bewoonde, daar in zoodanig geval niet aanwezig zijn kunstgrepen en bedrog in den zin van art. 1364 B. W.

'sGravenhage 19 December 1865.

18. Vernietiging eener overeenkomst op grond van bedrog, waarvan door regterlijke gewijsden bleek, en geen bewijs van het tegendeel was geleverd of aangeboden (art. 1955 B. W.), en de waardering van het gepleegde bedrog en de gebezigde kunstgrepen in verband met de aangegane verbindtenissen aan den regter is overgelaten.

b Zeeland 22 Februarij 1859, bev. Zierikzee 9 Februarij 1858.

19. Bij eene vordering tot vernietiging van eene overeenkomst wegens bedrog moeten de vermoedens deswege vooral gewigtig en naauwkeurig zijn.

d Gelderland 10 Julij 1844.

20. De vordering tot afgifte aan eischer van zijn aandeel in de nalatenschap zijner moeder behoort te worden toegewezen op grond van vermoedens dat de ged., kooper der goederen van zijne moeder, zich op eene bedriegelijke wijze van die bezittingen had meester gemaakt, bijaldien de moeder een aanzienlijk vermogen in vast goed had gehad, de zoon steeds bij haar had gewoond, alles met groote zorg, tot zelfs de gift van een horologie in schrift had doen stellen, en na haren dood van dat aanzienlijk vermogen zoo goed als niets aanwezig bevonden is, terwijl hetzelve grootendeels en vl. de vaste goederen is teruggevonden bij den zoon, alles door diens houding in het proces versterkt.

Hoorn 5 December 1855; — cf. Hoorn 31 Mei 1854, een verhoor op feiten en vraagpunten gelastende.

21. Bepaling, volgens welke hij die eene weddingschap verliest, hetgeen hij verloor en betaalde, kan terug eischen van den winner, zoo er aan diens zijde bedrog, list of opligting heeft plaats gehad. Dit bedrog kan dan worden geacht aanwezig te zijn, wanneer door dengenen die gewonnen heeft, bedriegelijke middelen zijn aangewend, hetzij vóór het aangaan van de overeenkomst van weddingschap, om de andere partij tot het sluiten daarvan over te halen, hetzij ná het sluiten der overeenkomst, om die weddingschap te winnen.

Nijkerk Kgr. 22 November 1859.

22. Nergens is bij de wet bepaald, dat woeker de verbindtenis zelve nietig maakt.

Z.-Holland 19 December 1849.

23. Er bestaat dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak welke het onderwerp der overeenkomst heeft uitgemaakt en is mitsdien de verkoop eener schilderij nietig, wanneer er dwaling heeft bestaan omtrent den persoon des schilders.

Amsterdam 15 Julij 1845.

24. Er zijn termen tot vernietiging eener overeenkomst op grond van bedrog, indien de gedaagde zekere kunstbewerkingen, welke hij in zijne door de eischers bekroonde prijs-verhandeling, als door eigene ondervinding bewezen, en mitsdien als door hem zelven alleen of onder zijne medewerking verrigt, heeft opgegeven, terwijl zij, zoo niet alle, ten minste meerendeels niet door hem, maar door anderen, buiten zijne medewerking zijn verrigt of wel geheel verzonnen.

a Amsterdam 27 Februarij 1850.

25. Het oud of nieuw zijn van een rijtuig kan niet geacht worden tot zijne zelfstandigheid te behooren, met dat gevolg dat, wanneer door den verkooper aan den kooper een oud in plaats van een nieuw rijtuig wordt geleverd, deze bijkomende eigenschap niet als oorzaak voor de vernietiging der overeenkomst kan worden aangenomen.

Amsterdam 6 Januarij 1840.

26. Wanneer eene commerciële societeit tot doel en onderwerp heeft de exploitatie van een octrooi, en wanneer het blijkt dat de bewerking der grondstoffen naar dit octrooi niet alleen aan het doel niet beantwoordt, maar bovendien ondienstbaar en onbruikbaar is, dan stelt zulks daar eene dwaling in het wezen der zaak, welke regt geeft om de vernietiging der vennootschap te vorderen.

's Gravenhage 12 Februarij 1841.

27. Op eene volbragte ruiling kan, op grond van dwaling, worden teruggekomen.

Amsterdam Kgr. I 6 Augustus 1850.

28. Eene deeling berust niet op eene zoodanige regtsdwaling van de zijde der appellanten, dat die in geen geval behoort gehandhaafd te worden, wanneer zij is opgemaakt met toepassing van de tijdens het aangaan der huwelijken vigerende costumen, zoo als deze tijdens de deeling werden geobserveerd en in praktijk gebragt; eene latere jurisprudentie, welke eene andere wijze van verdeeling heeft aangenomen, kan de eenmaal wettig aangegane overeenkomst niet doen vervallen.

N.-Braband 2 Januarij 1849.

§ 3.

29. De vordering tot nietigverklaring eener authentieke *akte* kan worden toegelaten, op grond dat de daarin vervatte schuldbekentenis zou zijn zonder schuldoorzaak, en dat de in die akte vermelde oorzaak is gefingeerd en onwaar.

a Utrecht 30 Maart 1870.

30. Hetzij eene verbindtenis (vervat in eene notariële akte) uit eene valsche oorzaak of zonder oorzaak mogt zijn aangegaan, en daarom krachteloos, of wel, hetgeen hetzelfde is, van regtswege nietig zijn, behoort zij nogtans naar algemeene beginselen van interpretatie te worden nietig verklaard.

Leeuwarden 6 Junij 1848.

31. Van eene overeenkomst uit ongeoorloofde oorzaak, die door de wet krachteloos verklaard wordt, en waarbij in casu een geverificeerd crediteur zich heimelijk voordeelen bedingt boven de andere crediteuren, behoeft de nietigverklaring niet gevorderd te worden.

a Amsterdam 7 Maart 1866.

II.

32. Eene usantie (het zoogenaamde katten ter koornbeurze bestaande), medebrengende dat verbindtenissen zonder tusschenkomst des regters vernietigd zouden kunnen worden, is lijnregt in strijd met de geschrevene wet en alzoo onbestaanbaar.

Amsterdam 9 Augustus 1841.

33. De nietigheid die bij de wet is bedreigd ten aanzien van handelingen, waarin minderjarigen belang hebben en welke zonder de vereischte regterlijke magtiging zijn voltrokken, is eene slechts betrekkelijke nietigheid; zij is alleen in het belang der minderjarigen voorgeschreven, en kan dus door een derde niet worden tegengeworpen; art. 1376 B. W.

b H. R. 20 Januarij 1854, Concl. conf. — Amsterdam 15 December 1852. — Assen 26 October 1857. — Al is die derde schuldeischer van den minderjarige, *b* Amsterdam 28 December 1852, Concl. conf.

34. Er bestaat tusschen hen die in eene openbare veiling bieden en den verkooper, geenerlei regtsband wanneer het te koop aangebodene niet aan dien bieder, maar aan eenen anderen wordt toegewezen; derhalve is zoodanig bieder niet-ontvankelijk in zijne vordering tot nietigverklaring van de gedane toewijzing aan een anderen hoogeren bieder, wanneer die toewijzing om eenige bijzondere reden in strijd met de wet en daarom nietig mogt zijn, in casu omdat de notaris, ten wiens overstaan de akte is verleden, in strijd met art. 1505 B.W. een hooger bod had gedaan en dit hem verbleven was.

b Zeeland 22 Junij 1852, bev. Middelburg 25 Junij 1851.

35. Gewaarden in eene marke zijn niet geregtigd tegen den instrumenterenden notaris tot nietigverklaring of vernietiging van een verkoop van markegronden te ageren, op grond dat deze zelf en ook zijne naaste bloedverwanten, als medegewaarden in de marke, belanghebbenden bij die akte waren. Zij zijn toch geene partijen in die akte welke ter requisitie van de bestuurders is opgemaakt.

Overijssel 10 Mei 1852.

36. De vraag of een beding gevoegd bij eene aan meerdere personen gedane schenking in strijd met de wet is, kan niet worden uitgemaakt buiten den schenker of diens erfgenamen, in een geding tot scheiding en deeling dier goederen in natura, aanhangig tusschen de donatarissen onderling.

Deventer 29 Februarij 1862.

37. Bij verkoop van obligatiën aan toonder kan, ingeval van niet behoorlijke nakoming der overeenkomst, de uitgever niet in plaats van den verkooper in regten worden geroepen tot vernietiging van den verkoop.

Amsterdam 16 Mei 1867.

38. Een aanvoeren van geweld zonder uiteenzetting der omstandigheden is niet voldoende om tot het bewijs daarvan te kunnen worden toegelaten.

N.-Holland 11 October 1852, vern. Hoorn 28 Januarij 1852, waarbij een eed was opgelegd.

39. Een beweren van informaliteit en nietigheid, speciaal in een bodemerijbrief, zonder nadere aanduiding waarin zulks zou bestaan, moet voor ongegrond gehouden worden.

Amsterdam 24 April 1867.

40. Bij een eisch tot doorhaling eener hypotheek, op grond dat de akte van schuldbekentenis waarop de inschrijving steunt, wegens simulatie niet bestaanbaar is, behoeft geenszins in het dictum der dagvaarding eene sententia declaratoria over de simulatie en de nietigheid der akte te worden gevraagd.

Nijmegen 6 Junij 1871.

41. Het pretenselijk verschuldigde kan niet regtstreeks worden gevorderd, wanneer beweerd wordt dat het ten gevolge van dwaling, geweld of bedrog ten onregte is verrekend geworden. In dat geval behoort te worden geageerd tot vernietiging der overeenkomst, waarbij het saldo van rekening tusschen partijen is vastgesteld.

Overijssel 6 November 1871.

42. Op grond van beweerde onware en valsche opgaven door een rendant in zijne rekening gedaan, zoodat uit des eischers stellingen volgt, dat de ged. bij het sluiten der tot die afrekening betrekkelijke overeenkomst omtrent het saldo van rekening, kunstgrepen heeft gebezigd, welke, indien zij den eischer waren bekend geweest, dezen zouden weerhouden hebben die overeenkomst aan te gaan, — kan wel tot vernietiging der aangegane overeenkomst worden geageerd, maar niet de betaling gevorderd worden van hetgeen de ged. alzoo met bedrog ten onregte in zijne rekening zou gebragt hebben; art. 1356 v. B. W.

Winschoten 5 April 1871.

43. De curator die de vernietiging vraagt van eenen koop en verkoop krachtens art. 501 B.W., is niet op straffe van niet-ontvankelijkheid verpligt den koopprijs aan te bieden.

Arnhem 24 Februarij 1859; — cf. Gelderland 23 November 1859.

44. Bij eene ingestelde regtsvordering tot betaling, als uitvloeisel eener gesloten overeenkomst, kan die vordering niet worden afgeweerd door slechts in de motieven der conclusie te beweren geregtigd te zijn tot het proponeren der exceptio doli, en tot bewijs daarvan den decisoiren eed op te dragen, indien (daargelaten de admissibiliteit van den eed) de vernietiging van de overeenkomst niet is gevraagd, noch de exceptie voorgesteld, maar alleen tot niet-ontvankelijkheid of ontzegging van den eisch is geconcludeerd. Verbindtenissen en overeenkomsten, ten gevolge van bedrog aangegaan, zijn niet van regtswege nietig, maar leveren, volgens art. 1364 en 1485 B.W., alleen eene regtsvordering op tot hare vernietiging, en blijven bijgevolg van waarde, tot dat die vernietiging door eene der partijen gevraagd en door den regter uitgesproken is, welk regtsbeginsel evenzeer toepasselijk is op de exceptio, als de actio doli, tusschen welke beiden geen ander onderscheid bestaat, dan alleen voor zooverre betreft

den tijd, binnen welken de vernietiging moet gevraagd worden.

b 's Gravenhage 12 Mei 1840.

45. De gedaagde, die op een tegen hem ingestelden eisch de nietigheid van regtswege der hem voorgehouden verbindtenis op grond van minderjarigheid aanvoert en, behoudens alle middelen ten principale, tot niet-ontvankelijkheid maar niet tot ontzegging van den eisch concludeert, verdedigt zich inderdaad ten principale en werpt geene exceptie op. Alle reserves ten principale zijn derhalve nutteloos en de verbindtenis moet, als niet tegengesproken, gehouden worden voor erkend.

b Winschoten 29 Junij 1870.

46. Bij de vordering tot schadeloosstelling wegens aan eenen curandus verleend onderhoud (als zijnde hij daardoor gebaat; art. 1487 B.W.) kan de daadzaak, dat die curandus ten huize des eischers huisvesting en onderhoud heeft genoten, bij niet-ontkenning worden gehouden voor erkend.

's Gravenhage 1 November 1855.

47. De nietigheid der hypotheek in strijd met art. 774, nº 1 Kh. verleend, behoeft niet te worden uitgesproken bij de afwijzing der vordering om met het aldus verkregen voorregt op de lijst der erkende schuldeischers te worden opgenomen. Deze nietigverklaring lost zich op in de ontzegging dier vordering.

N.-Braband 12 April 1864.

III.

48. Art. 1420 B.W. is algemeen, en dus ook van toepassing ingeval door eene getrouwde vrouw de vernietiging wordt gevorderd van eene jegens den gedaagde aangegane verbindtenis tot betaling van *f* 3300.», met eisch tot teruggave dier reeds betaalde som gelds. Aan dat artikel moet even goed gevolg worden gegeven als aan art. 1487 B.W. omtrent het herstel van partijen in den stand, waarin zij zich vóór het aangaan der verbindtenis bevonden; doch beide kunnen niet worden overeengebragt tenzij men aanneme dat de gevolgen die art. 1487 aan de nietigverklaring verbindt, worden gewijzigd in gevallen waarin art. 1420 toepasselijk wordt. Bevel tot bewijs, dat de som, die ged. van de eischeres ten gevolge eener verbindtenis van deze had ontvangen, te goeder trouw door hem zijn verbruikt.

Groningen Hof 13 Februarij 1872; — in anderen zin Winschoten 2 November 1870, waarbij de verbindtenis was nietig verklaard, en de ged. veroordeeld om het ten gevolge daarvan ontvangene terug te geven.

49. Wanneer eene nietigverklaarde koopakte in de daartoe bestemde registers als titel van eigendoms-overdragt is overgeschreven, dan kan de doorhaling van die overschrijving voor den regter gevorderd worden.

Overijssel 22 Februarij 1858.

50. Indien ten behoeve van toenmalige minderjarigen thans wordt nietig verklaard de verkoop onder vigueur van den C. N. door executeuren-testamentair bij gemis van de vereischte autorisatie onbevoegdelijk bewerkstelligd van vaste goederen aan die minderjarigen op dat oogenblik toebehoorende, dan kunnen deze tot teruggaaf van hetgeen zij uit krachte van den nietigen verkoop genoten hebben, niet verder of anders worden verwezen, dan voor hetgeen zij daardoor werkelijk gebaat zijn.

N.-Braband 28 Januarij 1851.

51. Ten aanzien der toepasselijkheid van de slotbepaling van art. 1487 B.W., dat bij nietigverklaring van verbindtenissen wegens onbekwaamheid restitutio in integrum plaats vindt, en alleen terugvordering kan gedaan worden voor zooverre die onbekwame daardoor is gebaat, — moet de regter ex aequo et bono beslissen. Het verleenen van huisvesting en onderhoud aan eenen curandus is iets, waardoor deze is gebaat. Veroordeeling tot betaling daarvan.

's Gravenhage 1 November 1855, vern. 's Gravenhage Kgr. 19 Junij 1854, waarbij de vordering werd ontzegd, omdat eischer kennis droeg van de onder-curatele-stelling en hem door den curator was verboden met den curandus te handelen.

52. Het doen van heelkundige diensten en het doen bereiden en leveren van geneesmiddelen aan een minderjarige, moet beschouwd worden als eene handeling waardoor de minderjarige is gebaat. Zoo dit heeft plaats gehad zonder voorkennis van den vader des minderjarigen, en de deugdelijkheid der vordering door den eed of anderzins bewezen is, dan moet zoodanige verbindtenis niet worden nietig verklaard, maar de vordering worden toegewezen. De voogd is tot de voldoening daarvan verpligt, al heeft de handeling plaats gehad vóór zijne benoeming qua talis.

's Gravenhage Kgr. 13 Augustus 1849.

53. In het geval voorzien bij art. 1487 B.W., kan de minderjarige niet veroordeeld worden tot voldoening of teruggave van zoodanig bedrag, als waarvoor hij door de handeling is gebaat, wanneer de nakoming der verbindtenis in regten gevraagd wordt.

Amsterdam Kgr. I 14 Junij 1850.

54. Wanneer in het geval voorzien bij art. 1487 B. W., gedane leverantiën niet meer voorhanden zijn, is de minderjarige verpligt bij wijze van schadeloosstelling den prijs der hem geleverde goederen te voldoen.

Vlissingen Kgr. 3 December 1844.

IV.

55. Bij geene wetsbepaling is aan minderjarigen, wettig vertegenwoordigd, de bevoegdheid ontzegd, om wanneer hun belang dit medebrengt, na verkregen regterlijke magtiging afstand te doen van hun regt, om de nietigheid van eene akte van koop en verkoop te vorderen.

Gelderland... (22). — Bij deze beschikking werd, overeenkomstig de conclusie van den heer Prok.-Gen. van Rappard, vernietigd eene beschikking op request gegeven bij Arnhem 9 April 1868, waarbij in strijd met de conclusie van den heer Officier van Justitie, die tot de oproeping van toezienden voogd en bloed- en aanverwanten der minderjarigen concludeerde, verstaan werd dat een tot vorenbedoelden afstand strekkend verzoekschrift op geene wetsbepaling steunde, speciaal niet op art. 1929 B. W. Nadat overeenkomstig het bevel bij dezelfde beschikking gegeven, de bloedverwanten waren gehoord, werd

het verzoek als strekkende in het voordeel der minderjarigen, overeenkomstig de conclusie van den heer Prok.-Gen. toegestaan bij *a* Gelderland 6 Mei 1868.

56. Art. 1492 B.W., omtrent de latere goedkeuring van overeenkomsten die aan nietigverklaring zijn onderworpen, kan niet worden tegengeworpen aan derde personen, die bij de geslotene overeenkomst geene partij waren, onverschillig of zij die kenden of niet kenden.

Zeeland 19 Mei 1863, omtrent eene door erfgenamen in regte lijn betwiste overdragt welke de erflater te hunnen nadeele had gedaan.

57. Indien wederkeerig aan eene overeenkomst gevolg en uitvoering is gegeven, is men niet ontvankelijk de nietigheid daarvan te vorderen, op grond dat partijen niet persoonlijk maar door tusschenpersonen (in specie een vader ten behoeve van zijne minderjarige dochter, betrekkelijk een engagement als tooneelspeelster) zouden hebben gehandeld.

a Amsterdam 20 Januarij 1843.

58. Eene vrijwillige nakoming eener verbindtenis, gedurende 19 jaren, door betaling der schuldig beledene erfpacht, is te beschouwen als een afstand der middelen en exceptiën, welke tegen de akte, waarin de verbindtenis is vervat, konden worden ingebragt.

Zeeland 19 Februarij 1856, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 1 Mei 1857, Concl. conf.

59. Men kan niet de vernietiging eener overeenkomst vragen op grond van een begaan verzuim, wanneer men alles, wat in het contract is bedongen, heeft bekomen, en men volstrekt geen belang heeft, om zich op die nietigheid te beroepen.

a Amsterdam 3 Junij 1857, bev. bij N.-Holland 25 Maart 1858.

60. Eene nietigheid, welke men beweert in een aannemings-contract te bestaan, door de bepaling dat de aannemer het schip zou mogen weigeren indien hem het fatsoen niet beviel, kan niet meer ingeroepen worden, nadat het contract, zonder wederzeggen van de contracterende partijen, is uitgevoerd en zijn volle uitwerking heeft gehad, doordien het schip is geaccepteerd en voor rekening van den aanbesteder in de vaart gebragt.

N.-Braband 19 October 1843.

61. Gedeeltelijke terugbetaling van geleende gelden, overeenkomstig de bij de daarvoor afgegeven schuldbekentenis bepaalde termijnen, is als eene vrijwillige nakoming der verbindtenis te beschouwen, zoodat de schuldenaar, voor het restant aangesproken, niet meer bevoegd is om de nietigheid der overeenkomst in te roepen, op grond dat de in de akte uitgedrukte oorzaak valsch, en dat de werkelijke ongeoorloofd zoude zijn.

Zeeland 4 Maart 1851.

62. Tegen de vordering tot nietigverklaring eener door het Gem.bestuur aangegane overeenkomst, op grond dat het tot het sluiten daarvan onbekwaam zoude zijn geweest wegens het ontbreken der magtiging van den Raad, kan niet worden opgeworpen dat de overeenkomst door burgemeesters en wethouders vrijwillig en aanhoudend zoude zijn uitgevoerd en bekrachtigd, daar toch die vrijwillige uitvoering en bekrachtiging de nietigheid der overeenkomst niet kon doen vervallen, en volgens art. 1492 en 1929 B. W. door de vrijwillige ten uitvoerlegging van eene overeenkomst de nietigheid daarvan wel vervalt, maar niet dan nadat de grond van de onbekwaamheid is weggenomen, ná het tijdstip, waarop dezelve op eene bestaanbare wijze bij akte had kunnen bevestigd en bekrachtigd worden.

Z.-Holland 12 September 1855, in dit opzigt bev. 's Gravenhage 12 Januarij 1855, Concl. conf.

63. Het vragen van rekening en verantwoording van een gevoerd beheer, brengt de stilzwijgende erkentenis mede van de wettigheid van dat beheer en ontneemt mitsdien de bevoegdheid om de nietigverklaring daarvan te vorderen.

's Gravenhage 7 April 1848.

64. Eene tooneelspeelster is, hetzij eischende of bij wege van exceptie, niet-ontvankelijk in hare conclusie tot nietigverklaring van eene overeenkomst, op grond van minderjarigheid, indien zij na hare meerderjarigwording de in die akte ten haren behoeve bedongene voordeelen is blijven genieten en ook, uit krachte daarvan, diensten heeft gepraesteerd.

's Gravenhage 29 December 1846.

65. De exceptie quem de evictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio is niet admissibel tegen den eischer, wiens onroerend goed, tijdens zijne minderjarigheid, door zijn voogd *qq.* is verkocht, zonder inachtneming der formaliteiten voor dat geval bij de wet bepaald, wanneer hij dit goed opvordert, nadat hij de nalatenschap van dezen zijn voogd bereids heeft aanvaard. Door de aanvaarding dier nalatenschap is het hem persoonlijk toekomend regt om den wederzijdschen koop en verkoop zijner goederen nietig te doen verklaren, niet verloren. De clausule, waarbij de voogd in zoodanig geval van informelen verkoop *qq.* door hem gedaan, ter executie der akte, persoon en goederen verbindt, moet als bannaal worden beschouwd en niet als op hem eene persoonlijke verpligting tot vrijwaring leggende.

's Hertogenbosch 31 December 1841.

66. Tegen een eisch tot vernietiging van eene schuldverbindtenis, zonder bijstand aangegaan door eene getrouwde doch van tafel en bed gescheiden vrouw, kan niet beweerd worden dat die verbindtenis door latere betaling, welke die vrouw heeft gedaan, is vernietigd; evenmin dat zij daardoor is bekrachtigd.

Winschoten 2 November 1870, bev. bij Groningen Hof 13 Februarij 1872.

67. De bij art. 1304 C. N. vastgestelde termijn van tien jaren voor de verjaring eener actie tot nietigverklaring of rescissie eener overeenkomst, is ook toepasselijk in het geval, dat, strijdig met art. 1596 van dien Code, goederen eener gemeente bij verkoop aan den beheerder dier gemeente zijn toegewezen.

d H. R. 25 Junij 1841, Concl. conf.

68. De termijn, binnen welken, volgens de wet, de rescissie van eene overeenkomst moet worden gevorderd, moet berekend worden eerst te zijn ingegaan van de dagteekening af, waarop de overeenkomst hare volkomene kracht heeft erlangd; indien onderscheidene punten van over-

eenkomst, welke met elkander in regtstreeksch verband staan en te zamen een geheel uitmaken, op verschillende tijdstippen zijn vastgesteld, dan moet de wettelijke termijn, binnen welken de rescissie kan gevraagd worden, eerst worden gerekend te zijn ingegaan van het oogenblik van het complement des geheels. Mitsdien kan niet als verjaard worden beschouwd de in 1841 ingestelde vordering tot nietigverklaring van besluiten in 1827 en in Mei 1831 genomen door de alg. vergadering der stemgeregtigden in de Ned. Handelmaatschappij, indien de strekking der actie is de nietigverklaring van de wijzigingen in de originele overeenkomsten in 1827 en volgens 's Konings besluit v. 29 April 1831 gemaakt, en door het ligchaam der Handelsmaatschappij eerst daarna aangenomen, zoodat de besluiten of overeenkomsten eerst in April of Mei 1831 volkomen van kracht zijn geweest.

b H. R. 10 Maart 1843, Concl. conf.

69. Wanneer de dwaling of het bedrog wordt beweerd in de akte zelve, waarvan men de rescissie vordert, gelegen te zijn, dan moet de ontdekking der dwaling geacht worden te hebben plaats gehad van het oogenblik, dat de belanghebbende daarvan de kennis en de wetenschap had door de verkregene kennis der akte zelve, maar niet van een willekeurig, later door hem gekozen tijdstip, waarop hij mogt beweren eerst de dwaling of het bedrog te hebben ingezien of ontwaard.

H. R. 13 Junij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 15 November 1843.

70. De regtsregel: Quae temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum, geldt niet voor het geval, dat de partij, welke zich op dien regel beroept, na een aan haar beteekend bevel tot betaling, de wederpartij in regten oproept, om de schuldbekentenis, waarop zij hare sommatie steunt, van onwaarde te hooren verklaren. Verjaring toegelaten.

Zeeland 19 Februarij 1856, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 1 Mei 1857, Concl. conf.

71. Het is eene verkeerde stelling, dat de beperking van den duur der vordering tot nietigverklaring, bij art. 1304 C. N. en art. 1490 B. W. voorkomende, alleenlijk zou betreffen de verbindtenissen, door daartoe onbekwame personen aangegaan, en niet alle hoegenaamde vorderingen tot nietigverklaring.

b H. R. 1 Mei 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zeeland 19 Februarij 1856.

Actie 40 v.
Afstand 55 v.
Appel Bz. 2.
Bedrog 11 v. 41 v.
Behand. ter rolle 3, 44.
Bekrachtiging 56 v.
Benadeeling 1.
Betaling 48.
Bodemerij 39.
Borgtogt.
Cond. indebiti 48.
Curatele 43, 46, 51.
Dading.
Derde 33.
Dwaling 23, 26 v.
Eigendom.
Erfpacht.
Exceptiën 44 v. 64 v. 70.
Faillissement 47.
Gebaat zijn 50 v.
Getuige.
Get. bewijs Bz. 38.
Geweld 38.
Gewoonte 32.
Huur en verh. 10, 15, 17.
Huur v. diensten.
Huw. gemeenschap 28.
Huw. voorwaarden.
Hypotheek 47.
Inbreng.
Incid. appel.
Koop en verk. 34 v. 67.
Krankzinnigen 10.
Lastgeving.
Levering.
Marit. magt.
Markgenootschap.
Minderjarigen 1 v. 33, 50, 52 v.
Neg. gestio 51.
Notaris 34.
Onderhoud 46, 51.
Onderwerp 23, 25.
Ontb. v. overeenk. 32.
Onverd. regten 9.
Orderbiljet.
Overeenkomst 33.
Overschrijving 49.
Papier aan toond. 37.
Pauliana 70 v.
Prokureurstell. 5.
Regterl. magtig. 4, 8, 33, 50.
Rek. en verantw. 41 v.
Restit. in integr. 48.
Scheid. en deeling 4, 28.
Schenking 36.
Schrift. bewijs Bz.
Schuldoorzaak 29 v.
Schuldvermeng. 65.
Sent. declaratoria 40.
Subrogatie.
Testament.
Verand. v. eisch.
Verh. op feiten en vr. 16.
Verjaring Bz. 67 v.
Vermoedens.
Vonnis Bz. 2.
Voogdij 4, 33, 50, 52 v.
Woeker 22.

NIEUWE EISCH Z. APPEL BZ., INCIDENTEEL APPEL.

NIJMEEGSCH BURGERREGT.

1. De hoedanigheid van Nijmeegsch burger werd eertijds, behalve door verleening door den magistraat, ook verkregen door geboorte uit een burger zelfs buiten de stad, en al had deze aldaar zijn domicilie niet behouden, tenzij den vader het burgerschap als bij uitzondering slechts voor zijn persoon was toegekend.

Gelderland 12 Junij 1872, Concl. conf.

NON-QUALIFICATIE Z. EXCEPTIËN.

NOODWEG Z. UITWEG.

NOTARIS (NOTARISAMBT).

I. Benoeming; standplaats; ressort.
II. Akten.
  § 1. Bevoegdheid en verpligting tot verlijden van akten.
  § 2. Vorm der akten.
    A. Verschijnende partijen.
    B. Getuigen.
    C. Verkortingen, witte vakken, doorhalingen enz.
    D. Kadastrale vermeldingen.
    E. Voorlezing en onderteekening.
    F. Aanhechting van volmagten.
  § 3. Patent.
  § 4. Afschriften en afgifte van minuten.
  § 5. Aanbieding ter opening van testamenten.
III. Deponeren van handteekening en repertoria; overbrenging en overgave van protokol.
IV. Strafvervolging en straffen.
V. Aansprakelijkheid.
VI. Honoraris.

I.

1. Indien een notaris is ontslagen, met dadelijke benoeming van diens opvolger, bestaan er geene termen tot de benoeming van een notaris tot het bijeen verzamelen van de minuten van den ontslagen notaris overeenkomstig art. 63 en 64 wet N. A.

Breda 17 Mei 1859.

2. De notaris, die buiten zijn ressort zich inmengt in een openbaren verkoop van roerende goederen, is niet strafbaar wegens het onbevoegd uitoefenen zijner bediening, wanneer hij slechts kan gezegd worden die verkooping te hebben voorbereid en bezorgd, doen voorbereiden en bezorgen, dezelve te hebben gedirigeerd en bij dezelve de voorwaarden te hebben voorgelezen.

Roermond 20 Junij 1844.

3. Een kantonsnotaris, die geacht kan worden van het Kon. besluit dd. 8 Junij 1829 (Sb. nº 41) onkundig te zijn gebleven, is niet strafbaar, wanneer hij na 1 October 1838 akten heeft verleden op eene plaats, behoorende tot het kantongeregt, waaronder de plaats zijner residentie ressorteert, doch welke tot het voormalige kanton zijner residentie niet heeft behoord.

Leiden 19 Februarij 1839.

4. Een notaris kan, zonder overtreding der wet welke hem eene bepaalde standplaats aanwijst, zijne familie in eene naburige gemeente vestigen, bij dezelve middagmalen, en den tijd van Zaturdag avond tot Maandag morgen doorbrengen, indien hij voor het overige ter plaatse, waar hij werkelijk en gestadig verblijf moet houden, kantoor houdt en zijne akten bewaart, en de plaatselijke gesteldheid hem belet zich daar met de zijnen te vestigen.

N.-Braband 31 October 1843, behoudens eene correctie in het dispositief, bev. 's Hertogenbosch 20 September 1843.

II. § 1.

5. Indien een notaris op een verkoop ten zijnen overstaan gehouden, van verschillende perceelen, die in het proces-verbaal ieder afzonderlijk zijn geconstateerd, in strijd met de verbodsbepaling der wet, zelf is kooper geworden van eenige perceelen, dan geeft dit geen grond om de nietigheid of nietigverklaring van den geheelen verkoop te vorderen; en wanneer bij een zoodanigen verkoop bloed- of aanverwanten van den notaris binnen de verboden graden mogten zijn koopers geworden van eenige perceelen, dan moet te hunnen aanzien de akte als onderhandsch geschrift blijven bestaan, indien zij door alle contracterende partijen onderteekend is (wet van 25 Vent. XI).

Overijssel 10 Mei 1852.

6. De benoeming van een notaris tot president-commissaris eener vereeniging is in strijd met art. 21 en 22 wet N. A., indien die benoeming is gedaan door de drie tot commissarissen aangewezen personen, daartoe gemagtigd bij een besluit der vergadering, hetwelk als ten voordeele van den notaris opgemaakt moet worden beschouwd, indien aan het bestuur een honorarium is toegekend volgens eene bepaling vervat in een proces-verbaal door denzelfden notaris opgemaakt.

b N.-Holland 20 Januarij 1853, vern. Amsterdam 3 Augustus 1852, en waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 24 Februarij 1854, Concl. conf.

7. De uitdrukking «ter acceptatie van mij »notaris,» in eene notariële akte voorkomende achter den naam en de hoedanigheid van den schuldeischer, maakt niet dat de notaris als partij in de akte voorkomt, en deze laatste alzoo naar den vorm nietig is.

Zeeland 19 Februarij 1856.

8. Art. 21 en 22 wet N. A. gedoogen, dat bij eene overeenkomst van koop en verkoop van vast goed, de notaris, ten wiens overstaan die overeenkomst wordt verleden, door den verkooper wordt belast en gemagtigd de kooppenningen in ontvang te nemen en die ten behoeve van den verkooper te beleggen.

b Gorinchem 28 April 1857.

9. Wanneer bij eene akte van openbaren verkoop van onroerende goederen is bepaald, dat de betaling van den koopprijs zal geschieden ten kantore van den notaris in handen der verkoopers, dan is de notaris, hoe groot ook het getal der verkoopers zijn moge, onbevoegd om de kooppenningen te ontvangen.

b Maastricht 10 December 1863.

10. Het beding in eene akte van publieken verkoop van onroerend goed, dat de koopers zekere percenten ten behoeve der verkoopers boven de koopsom zouden betalen tot rantsoen en tot goedmaking van alle kosten van verkoop, is nietig, indien de notaris die percenten voor zich zoude behouden in voldoening van salaris en verschotten; art. 60 wet N. A.

Dordrecht 31 December 1860.

11. Een notaris kan niet zonder overtreding der wet van den 12 Junij 1816, zijn ministerie verleenen tot den verkoop uit de hand, door eenen vader gedaan, van onroerende goederen welke gedeeltelijk toebehooren aan zijne minderjarige kinderen, die bij eene onderhandsche akte verklaard hadden hunnen vader daartoe te magtigen.

Rotterdam 19 Julij 1830, bev. bij *a* 's Gravenhage H. G. 7 Januarij 1831. — Evenmin tot een verkoop door den voogd namens zijne pupillen, al verklaart hij zich voor deze sterk te maken, om den verkoop door hen na hunne meerderjarigheid te doen bekrachtigen, Maastricht 18 Januarij 1830.

12. De notarissen zijn niet verpligt van openbare veilingen van vaste goederen, waarbij niets is verkocht, proces-verbaal op te maken.

Haarlem 8 October 1850.

13. Onder het vigeren der wet van 25 Ventose XI mogten notarissen zonder overtreding geene procuratiën in blanco opmaken, of in andere woorden, procuratiën, waarin de namen der gemagtigden oningevuld werden gelaten.

Roermond 13 Augustus 1841.

§ 2. A.

14. Door verschijnende personen worden klaarblijkelijk verstaan de zoodanigen, te wier verzoeke eene akte wordt opgemaakt, die daarbij als belanghebbenden verschijnen, of zich tot een of ander verbinden, maar geenszins al de zoodanigen met welke de notaris, ter gelegenheid eener akte, in eenige aanraking komt, en voor welke hij notaris veeleer gezegd zou kunnen worden te verschijnen, aan hen zijne tegenwoordigheid opdringende, dan dat zij als voor den notaris verschijnende zouden kunnen worden aangemerkt; de notaris begaat derhalve geene overtreding, indien hij niet vermeldt het beroep of de maatschappelijke betrekking en de woonplaats van den persoon, met wien hij ter gelegenheid van het beteekenen van een wisselprotest heeft gesproken, noch ook dat die persoon hem bekend is of op de bij de wet gevorderde wijze is bekend gemaakt.

H. R. 28 Januarij 1848, Concl. conf. — H. R. 6 October 1848, Concl. conf. omtrent deskundigen bij een inventaris. — Assen 7 Julij 1856, ten aanzien van den kantonregter bij eene deeling.

15. Art. 26 wet N. A. is overtreden, wanneer de notaris heeft verzuimd de namen enz. der minderjarigen te vermelden, voor welke de comparanten als vader of als wettige voogden optraden. Die bepaling onderscheidt niet tusschen hen die krachtens volmagt, en hen die krachtens eene bij de wet toegekende bevoegdheid vertegenwoordigd worden.

a H. R. 22 September 1871, Concl. conf. —

c Breda 7 Julij 1857. — Anders met het oog op art. 13 der wet v. 25 Ventôse XI, *b* Middelburg 1ᵉ a. 5 Februarij 1820.

16. De notaris is volgens art. 26 wet N. A. verpligt de voornamen, namen enz. der erfgenamen te vermelden, wanneer een executeur-testamentair bij de verleden akte verklaart «na»mens en met goedvinden van de bij testament »benoemde erfgenamen» afgifte te doen van de door den testateur besproken legaten. Het is onverschillig of de comparant ook uit eigen hoofde mogt handelen; de vraag is alleen hoedanig hij bij de akte heeft verklaard te handelen.

a H. R. 22 September 1871, Concl. conf.

17. Er bestond overtreding van de wet v. 25 Ventôse 11 jaar, wanneer een notaris, in eene openbare verpachting van onroerende goederen, de vermelding verzuimde van het beroep van den pachter van een der perceelen, en in eene openbare toewijzing van onroerende goederen, van den voornaam van den minderjarigen eigenaar, zelfs dan wanneer, wat dit laatste betreft, in de akte vermeld staat, doch blijkbaar door middel van eene bij- of tusschenvoeging, «dit »minderjarig kind heet N.»

Roermond 8 October 1841.

18. De notaris is verpligt om bij het opmaken van eene akte ten verzoeke eener handelsfirma den naam enz. van den verschijnenden persoon te vermelden. Het is niet voldoende dat hij slechts van de firma melding maakt, en deze als zoodanig de akte onderteekent.

a H. R. 15 October 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 4 Mei 1863.

19. Er bestaat geene overtreding tegen art. 13 der wet van 25 Ventôse XI, wanneer een notaris in een proces-verbaal van openbaren verkoop van roerende goederen niet heeft vermeld de voornamen der partijen.

a Middelburg 1ᵉ a. 5 Februarij 1820.

20. In de volmagten in minuut verleden moeten worden vermeld de namen, voornamen, beroepen en woonplaatsen der gemagtigden; art. 13 wet van 25 Vent. XI.

Maastricht 1ᵉ a.... (2).

21. Er bestaat geene overtreding, wanneer in eene akte van definitieve toewijzing de namen en qualiteiten der verschijnende personen niet zijn vermeld, maar te dien aanzien blootelijk aan de provisionele toewijzing wordt gerefereerd.

Assen 20 Maart 1852. — 's Hertogenbosch 3 Julij 1839, dat in een proces-verbaal van veiling de vermelding van den kooper als «de »heer...,» voldoende is, indien diezelfde persoon bij den vorigen post als kooper voorkomt, en daar wordt vermeld als «de heer... voor»noemd,» terwijl eenige posten vroeger diezelfde persoon als kooper met voornamen enz. wordt vermeld.

22. Art. 26 wet N. A. wordt niet overtreden, wanneer de notaris in de akten, welke voor hem verleden worden, de negatieve vermelding niet opneemt, dat de verschijnende personen zonder beroep of maatschappelijke betrekking zijn.

a Arnhem 7 December 1848. — *a b* Leiden 25 Februarij 1851. — Assen 7 Julij 1856. — In gelijken zin, met het oog op art. 13 der wet v. 25 Ventôse XI, *a* Arnhem 5 Februarij 1829. — Zutphen 25 April 1839. — Cf. 's Gravenhage H. G. 3 Julij 1829. — Anders Utrecht 6 Februarij 1833, op grond dat hij de qualiteiten der verschijnende personen moet opgeven, al oefenen zij niet een bepaald beroep uit, vermits toch door qualiteiten niet alleen iemands beroep verstaan wordt, maar elke onderscheidende hoedanigheid, als bij voorbeeld ouderdom, de geboorteplaats, of de contracterende persoon woonachtig was ten huize van hare ouders, met opgave van derzelver namen, of zoodanige andere kenmerkende hoedanigheden, welke ieder mensch bezit, en waardoor een persoon van anderen, denzelfden naam voerende, onderscheiden wordt, hetwelk blijkbaar alleen als het doel van art. 13 der wet van Ventôse XI moet beschouwd worden.

23. De wet op het notariaat van 25 Ventôse XI vordert in art. 13 dat de qualiteiten (qualités) van de partijen in de akte worden uitgedrukt; uit het tegen een notaris opgemaakt proces-verbaal moet dus blijken, dat de notaris dit heeft verzuimd, en is het, terwijl beroep en qualiteit niet altijd hetzelfde beteekent, niet voldoende dat in het proces-verbaal worde geconstateerd de niet-vermelding van het beroep. Vrijspraak.

Appingadam 19 November 1840.

24. Tot toepassing v. art. 26 wet N. A. moet niet alleen worden uitgemaakt de niet-vermelding in de akte van de bevoegdheid van den verschijnenden persoon, door opgave der betrekking of hoedanigheid waarin door hem is gehandeld, maar moet worden onderzocht en beslist of de verschijnende partij in die betrokken akte al dan niet in die betrekking heeft gehandeld.

b H. R. 16 April 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 12 Mei 1859, Concl. conf.

25. Uit art. 26 wet N. A. volgt niet, dat behalve de vermelding van de hoedanigheid van voogd, waarin iemand, of van de volmagt, krachtens welke iemand handelt, ook nog de akte zou behooren vermeld te zijn, waarbij hij tot voogd is benoemd, of krachtens welke hij de voogdij uitoefent.

H. R. 6 Maart 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Appingadam 5 September 1845.

26. De hypothecaire schuldeischer, die uit kracht der onherroepelijke volmagt, ingevolge art. 1223 B. W. op hem verstrekt, verkoopt, ofschoon als procurator in rem suam handelende, moet echter regtens geacht worden bij dien verkoop de geregtigde te zijn van zijnen debiteur en denzelven te vertegenwoordigen. Dienvolgens berust op den notaris, voor wien de akte van zoodanigen verkoop wordt gepasseerd, de verpligting, om in dezelve akte, behalve den naam, voornaam, het beroep enz. van den verkoopenden schuldeischer, ook dien van den door hem ten deze vertegenwoordigden schuldenaar te vermelden.

b H. R. 21 Maart 1850, Concl. conf. — H. R. 22 Mei 1868, Concl. conf.

27. Het beding omschreven in art. 1223 B. W. bevat geene lastgeving, maar is een pactum reale. De notaris behoeft daarom in de akte van verkoop niet op te nemen de namen enz. der

erfgenamen van den sedert de hypotheekstelling overleden debiteur; art. 26 wet N. A.

a Gorinchem 26 Julij 1870.

28. Art. 26 wet N. A. is zoo algemeen, dat het op alle hoedanigheden en betrekkingen moet worden toepasselijk geacht, al is daartoe ook geene volmagt of beschikking gevorderd. Door het in privé optreden in eene akte, als vrijwillig waarnemende de belangen van een ander, ontstaat echter geene zoodanige hoedanigheid of betrekking als bij art. 26 wordt bedoeld.

H. R. 9 Maart 1860, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Utrecht Hof 17 September 1859, waarbij ontslag van regtsvervolging was uitgesproken van de aanklagt dat in de questieuse akte iemand als vrijwillig waarnemende de belangen des schuldeischers was opgetreden, zonder dat in de akte van die omstandigheid was melding gemaakt. — *b* Utrecht Hof 17 September 1859. — *a* H. R. 28 April 1848, Concl. conf. — en *a* Roermond 12 Junij 1851, op grond dat het niet te pas komt, noch mogelijk is de betrekking of hoedanigheid te vermelden, wanneer niet blijkt dat een verschijnend persoon in eenige betrekking of hoedanigheid handelt. — Anders *b* Dordrecht 7 December 1857, dat de hoedanigheid van zoodanigen negotiorum gestor moet worden vermeld.

29. Bij de wet is wel voorgeschreven de vermelding der woonplaats van partijen, doch niet, waar ter plaatse of in welk gedeelte eener akte, die vermelding moet geschieden; dienvolgens is aan het voorschrift der wet voldaan, wanneer in de akte zelve, mits boven de onderteekeningen van de comparanten, de getuigen en den notaris, die vermelding wordt gevonden.

Gorinchem 23 Maart 1836.

30. Art. 26 wet N. A. wil niet, dat de akte inhoude niet alleen de woonplaats van ieder der verschijnende partijen, maar ook de vermelding van den naam der gemeente waaronder zij gelegen is; het is voldoende die woonplaats aan te duiden door de benaming van het dorp of gehucht.

b H. R. 12 Mei 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Roermond 21 October 1858.

31. De notaris is niet strafbaar, indien hij in zijne akte niet heeft vermeld, dat de verschijnende personen hem bekend zijn, wanneer het niet tevens consteert, dat hij zoude verzuimd hebben te vermelden, dat die personen hem zijn bekend gemaakt op de wijze bij art. 26 wet N. A. voorgeschreven.

a Nijmegen 1 December 1859.

B.

32. Hij die bij het passeren van een contract niet als getuige mag worden toegelaten, is even onbevoegd, om in eene akte, geen contract, maar bv. eene assumtie en subrogatie van gemagtigde ten onderwerp hebbende, als zoodanig te verschijnen, daar het toch klaarblijkelijk is, dat de wetgever zelfs den minsten zweem van partijdigheid, in het laatste zoowel als in het eerste geval, als eene zijner hoofdbedoelingen evenzeer heeft willen weren.

b Zeeland 5 April 1842.

33. Een zoogenaamd sub-ontvanger, geagreëerd klerk of gemagtigde van den ontvanger, is niet begrepen onder de woorden: « leurs clercs » en « leurs serviteurs » in art. 10 der wet van 25 Ventôse XI. Door deze woorden worden alleen uitgesloten de klerken en bedienden zoowel van den notaris als van partijen.

Drenthe 4 October 1842.

34. Alle notariële akten moeten op straffe van nietigheid vermelden de woning der getuigen, welke bij dezelve aanwezig zijn geweest; art. 12 en 68 der wet v. 25 Vent. XI.

Roermond 9 Maart 1854.

35. De onderscheiding van « arrondissement communal » is vervallen, met opzigt tot de woonplaats van de getuigen in notariële akten.

Utrecht 21 Julij 1837.

36. Het behoort niet tot de roeping van den notaris om authentiek te constateren, dat de opgaven van getuigen omtrent hunne namen en voornamen met de waarheid geheel overeenkomstig zijn; alzoo moet bij verschil der voornamen in de handteekening van den getuige met die, vermeld in het corps der akte, laatstgemelde opgave niet voor de ware gehouden worden. Indien dus wordt gevorderd nietigverklaring van een testament, op grond dat een der getuigen neef in den vierden graad is van de testatrice, moet die vordering worden afgewezen, indien wel blijkt van die verwantschap met een persoon van gelijken naam (in het testament genoemd Ph. Steenhout), doch die getuige de akte met andere voorletters (P. J. Steenhout) heeft onderteekend.

Z.-Holland 18 Junij 1855, vern. Gorinchem 26 September 1854.

C.

37. Er bestaat geene strafbare verkorting, wanneer de notaris in eene akte, vóór zijnen naam de letters Mr. stelt.

Rotterdam 3 April 1843.

38. De notaris begaat eene overtreding tegen de wet op het notariaat, wanneer hij in eene zijner akten slechts de voorletter stelt van den voornaam van eene der contracterende partijen, ook bijaldien hij beweert, dat omtrent den persoon, als in de contracterende firma begrepen, geen twijfel kan bestaan.

's Gravenhage H. G. 3 Julij 1829. — Anders *a* Arnhem 5 Februarij 1829.

39. Door de witte vakken, gapingen en tusschenruimten, waarvan art. 28 wet N. A. spreekt, moeten verstaan worden de ruimten, die tot het plegen eener valschheid kunnen worden aangewend, en alzoo ruimten, waartusschen men kan schrijven zonder dat het in het oog valt; zoodat, wanneer dit niet het geval is, de gedaagde deswege moet worden vrijgesproken.

Leiden 5 November 1850.

40. Eene onbeschrevene ruimte, ofschoon door kruislijnen aangevuld, is eene lacune in den zin van art. 13 der wet van 25 Ventôse XI.

's Hertogenbosch 3 Julij 1839.

41. Openlating van witte vakken in eene akte waartoe is gebruikt een van hooger hand ingesteld gedrukt formulier, bv. dat dienende tot volmagt ten fine van ontvangst van renten op het Grootb. der Nat. schuld, is niet strafbaar; — indien daarenboven wel in het procesverbaal van overtreding, maar niet in de dag-

vaarding is vermeld, dat het vak niet door inktstrepen onbruikbaar was gemaakt, kan daarop niet worden gelet.

c Breda 7 Julij 1857, vern. bij *b* H. R. 4 December 1857, op grond dat niet over het al of niet bewezene der daadzaken enz. was beraadslaagd.

42. Art. 34 wet N. A. geeft twee middelen aan de hand om eene verandering of bijvoeging in eene notariële akte te stellen; en staat het aan den notaris vrij van die middelen volgens zijne beoordeeling gebruik te maken.

a H. R. 10 Mei 1861, Concl. conf.

43. Art. 15 der wet van 25 Ventôse XI, in verband met art. 16 dier wet, brengt blijkbaar mede, dat de renvooijen van doorhaling of bijvoegingen van woorden op den kant der akte moeten vermeld worden, en, bij gebreke van plaats, aan het slot daarvan, doch alsdan, even als in het eerste geval, moeten goedgekeurd en geparapheerd of onderteekend worden.

a Nijmegen 1ⁿ a. 12 Junij 1827.

44. Onder het woord verandering, voorkomende in art. 34 en 36 wet N. A., moet verstaan worden de vervanging van doorgehaalde woorden of letters door anderen; daaronder is niet te brengen het geval waarin aan woorden, zoo als die eerst waren geschreven, en die alzoo ondoorgehaald blijven, eene verduidelijking of nadere omschrijving is gegeven, welke door het woord «zegge» wordt aangeduid.

b H. R. 8 Junij 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Assen 19 Maart 1855.

45. Notarissen kunnen zich niet onttrekken aan de boete wegens overheenschrijvingen in hunne akten voorkomende, op het voorgeven dat in het begin eener maand abusievelijk de datum der vorige maand was gesteld, of dat de overheenschrijving ten gevolge van eene inktvlek zou veroorzaakt zijn.

Hoorn 23 December 1835.

46. Door de woorden «le corps de l'acte,» voorkomende in art. 16 der wet van 25 Ventôse XI, moet worden verstaan het wezen en het geheel der akte, met alles wat dezelve als zoodanig constitueert, zoodat eene uitschrapping en overschrijving in het slot eener notariële akte, bij de vermelding van de namen der getuigen, wel degelijk moet geacht worden eene overtreding van gezegde wet uit te maken.

's Hertogenbosch 12 April 1839.

47. Bij doorhaling of in de plaatsstelling van woorden in eene notariële akte, moet niet alleen op den kant der bladzijde het getal woorden worden aangeduid, die doorgehaald zijn, maar ook de regel worden vermeld waarin die doorhaling is geschied.

Amsterdam 29 November 1858. — Assen 9 Februarij 1852.

48. De woorden «met aanduiding van den »regel, waarin de doorhaling heeft plaats ge»had,» zijn toepasselijk te achten op alle doorhalingen, en dus ook op die welke in (het ligchaam van) de akten voorkomen; er kan dus ten deze niet anders gedacht worden dan aan eene aanduiding in geschrift.

c H. R. 23 April 1858, Concl. conf. te dezen aanzien verw. de cass. tegen Hoorn 2 December 1857.

49. De notaris is boetschuldig, indien hij de goedkeuring van doorhalingen en bijvoegingen plaatst achter de voorwaarden van verkoop, en die goedkeuring onmiddellijk gevolgd wordt door de vermelding, dat de voorwaarden zijn voorgelezen, en dat de veilingen zijn gehouden, benevens door de opgave van de namen der hoogste bieders en het bedrag der gebodene sommen, en eindelijk door de verklaring, dat de perceelen aan de hoogste bieders in koop zijn toegeslagen, hetwelk door dezelfde bieders en koopers is aangenomen. Die goedkeuring behoorde onmiddellijk vóór het slot der akte te zijn gesteld volgens art. 34, al. 2 en art. 36 der wet van 9 Julij 1842 (Sb. nº 20).

Winschoten 27 November 1850.

D.

50. De notarissen zijn verpligt de gebouwde en ongebouwde eigendommen, in alle akten, bestemd om in de registers der bewaring van hypotheken te worden ingeschreven, vermeld of aangeteekend, aan te duiden door de opgave van de gemeente, de sectie en het nummer, waaronder elk perceel in de schrifturen van het kadaster bekend is; zij kunnen, in geval van onnaauwkeurige aanduidingen, zich, ter verontschuldiging en ontheffing van boeten, niet beroepen op de opgave door partijen of contractanten gedaan, maar behooren zich te vergewissen omtrent het juiste kadastrale nummer.

a H. R. 23 Februarij 1844, Concl. conf. vern. Almelo 2 November 1843. — *b* H. R. 29 April 1853, Concl. conf. vern. Winschoten 14 Julij 1852. — *c* H. R. 13 Januarij 1854, Concl. conf. vern. Assen 19 October 1853. — *c* H. R. 14 December 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leeuwarden 22 Mei 1855, Concl. conf.

51. Wegens het vermelden van een kadastraal nummer dat niet overeenstemt met de registers ten kantore van het kadaster, kan een notaris niet gestraft worden, wanneer niet blijkt, dat partijen een ander dan het opgegeven perceel als onderwerp van hare handeling bedoelden.

Maastricht 9 Junij 1870. — *b* Assen 13 December 1852.

52. Onder de woorden schrifturen van het kadaster, voorkomende in al. 2 van art. 37 wet N. A., worden niet alleen en bij uitsluiting verstaan die schrifturen, welke berustende zijn op het kantoor van bewaring, maar daaronder kunnen mede worden begrepen de schrifturen van het kadaster, die bij de archieven der Gem. besturen zijn gedeponeerd; derhalve kan geene boete worden gevorderd van den notaris, die een perceel aanhaalt met de sectie en nummer, zooals die nog onveranderd in het archief ten gem.huize voorkomt.

Zutphen 23 Junij 1853; waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 21 October 1853, Concl. contr.

53. De vermelding in eene notariële akte van een kadastraal nummer dat later is veranderd geworden, is niet strafbaar, wanneer niet blijkt dat die verandering heeft plaats gehad vóór het verlijden der bewuste akte, al is bewezen dat *op* de dagteekening der akte het nieuwe nummer reeds bestond.

Maastricht 9 Junij 1870.

54. Volgens art. 37 wet N. A. is de notaris niet verpligt in eene akte van boedelscheiding bij de vermelding van eenige boomen, die tot de nalatenschap behooren, de sectie en het nummer op te geven, waaronder die boomen bij het kadaster bekend zijn; altijd in de veronderstelling, dat zoodanige akte bestemd is om in de registers der bewaring van hypotheken te worden opgenomen. Het kadastrale nummer van een publieken weg is niet tevens het kadastrale nummer der boomen, die daarop staan, zoodat bij eigendoms-overdragt dier boomen geene verpligting bestaat, om de kadastrale sectie en nummer van den weg als sectie en nummer der boomen op te geven.

b Arnhem 7 December 1848.

55. Wanneer bij proces-verbaal van afslag en toewijzing, voor eenen notaris verleden, is verkocht een huis, erf en tuin, daarbij met kadastrale ligging en nummer aangeduid, onder verdere bijvoeging, dat het grenst ten noorden aan N. N., en daarnevens aan eene gemeenschappelijke poort, waardoor het perceel aan de straat uitkomt, doch verder is nagelaten de vermelding van ligging en nummer, waaronder die gemeenschappelijke poort op de schrifturen van het kadaster bekend staat, dan is de notaris niet in overtreding van art. 37 wet N. A.

a H. R. 27 Mei 1853, Concl. contr. vern. 's Gravenhage 16 Julij 1852.

56. Wanneer bij notariële akte is verkocht een buitenverblijf, daarbij breeder aangeduid, onder bijvoeging, dat het belendt ten noorden zekere daarbij gedesigneerde laan, waarin dat perceel een vrijen in- en uitgang heeft, doch nagelaten is te vermelden de kadastrale aanduiding, waaronder die laan in de registers bekend staat, dan is de notaris niet in overtreding van art. 37 wet N. A.

b H. R. 27 Mei 1853, Concl. contr.

57. De notaris is niet verpligt in eene akte van scheiding waarbij aan een der deelgenooten eene grafruimte wordt toegekend, de kenmerken te vermelden, waaronder die begraafplaats bij het kadaster bekend is, indien blijkens eene overgelegde verklaring van den hypotheekbewaarder, grafsteden op eene begraafplaats bij het kadaster niet in eene sectie of nummer bekend zijn, terwijl de gemeente waarin zij gelegen zijn, in de akte gesteld is door de aanwijzing «begraafplaats onder de gemeente te N.».

Hoorn 1 November 1854.

58. Bij verkoop van tiendregt zijn de notarissen niet verpligt de sectie en het nummer aan te halen van ieder perceel, waarop dat regt rust, noch van de dagteekening, het deel en nummer van de laatste overschrijving.

Deventer 23 Julij 1834.

59. De notaris moet de kadastrale aanwijzingen doen van de perceelen vermeld in eene akte van toestemming in de doorhaling eener hypothecaire inschrijving; art. 37 wet N. A.

Overijssel 18 December 1843. — Deventer 30 Maart 1843. — Breda 22 Februarij 1848.

60. De kadastrale aanwijzingen van het perceel moeten worden vermeld in eene akte van verkoop van den opstal staande op eens anders grond.

Breda 19 Maart 1850.

61. Wanneer in notariële akten van scheiding of van verkoop van onroerende goederen wordt verklaard, dat geene titels bestaan of aan partijen bekend zijn, behoeft niet daarenboven melding te worden gemaakt van het gemis der overschrijving.

a 's Hertogenbosch 7 Februarij 1840.

62. De notaris kan volstaan, met in akten van verkoop van onroerende goederen de verklaring des verkoopers op te nemen, dat hij niet weet dat de overschrijving van het verkochte perceel heeft plaats gehad, zonder er bij te voegen dat die overschrijving uit de voorhanden zijnde bescheiden niet is gebleken.

Almelo 10 November 1841.

63. Al houdt eene openbare akte van verkoop van onroerende goederen de verklaring in, dat er geene vroegere titels of bescheiden zijn, zoo moet desniettemin verklaard worden wanneer de laatste hypothecaire overschrijving heeft plaats gehad, of dat ook deze niet bestaat.

Groningen 27 October 1835.

64. Aan art. 8 der wet van 16 Junij 1832 is niet voldaan, indien omtrent een overgedragen perceel vast goed alleen wordt gezegd, dat daarvan, voor zoo veel uit den titel blijkt, of den verkoopers bekend is, geene overschrijving heeft plaats gehad.

Heerenveen 2 Februarij 1853.

65. De vermelding dat geene overschrijving van de aangehaalde titels bekend is, is niet voldoende.

's Hertogenbosch 21 Januarij 1857.

66. De opgaven bedoeld bij art. 8 der wet van 16 Junij 1832, nl. dagteekening, deel en nummer der laatste overschrijving, moeten vermeld of een negatieve verklaring daaromtrent afgelegd worden, ook dan wanneer in de akte is opgegeven dat de laatste eigendomstitel niet bekend is.

Utrecht 6 September 1865.

67. Al is de in eene akte van verkoop aangehaalde titel van eene vroegere dagteekening dan het in werking brengen hier te lande van de wetten op de registratie en de overschrijving, mag nogtans de notaris, op verbeurte der boete bij art. 8 der wet van 16 Junij 1832 bedreigd, niet nalaten de verklaring in zijne akte op te nemen dat de overschrijving van den laatsten titel, voor zoover aan partijen bekend is, niet heeft plaats gehad.

Almelo 13 Maart 1839.

68. Aan de wet is niet voldaan, indien de notaris in zijne aan overschrijving onderworpene akte alleen verklaart, dat de laatste titel van aankomst naar de veronderstelling van partijen op den 10 Mei ten kantore der hypotheken te Sneek is overgeschreven.

b Sneek 4 Junij 1851.

69. De notaris voldoet niet aan het voorschrift van art. 8, n° 3 der wet van 16 Junij 1832, indien hij den laatsten titel van aankomst van overgedragen vaste goederen aldus omschrijft: «de voorschreven goederen behooren den ver»kooper, als afkomende uit deszelfs ouderlijke »nalatenschappen, en als zijnde hem toebedeeld, »die omschreven onder n° 1 tot en met 5, bij akte »verleden voor den notaris F. te G. den 9 De»cember 1848, behoorlijk geregistreerd, zijnde

»het vertoonde uittreksel niet overgeschreven »op het daartoe bevoegde kantoor van hypothe»ken; terwijl van de twee laatst omschreven »perceelen geene andere bewijzen van eigendom »den verkooper bekend zijn, alsmede geene hoe»genaamde overschrijving ten kantore der be»waring van de hypotheken.»

b Maastricht 6 April 1854.

E.

70. De periode aan het slot van een verbaal van openbare verpachting van onroerende goederen voorkomende: «En hebben de huurders, »borgen, getuigen en de notaris alhier na ge»dane voorlezing geteekend,» houdt de vermelding in, dat de voorlezing is geschied aan al de comparerende partijen in dat verbaal vermeld, en mitsdien ook aan de als comparanten opgegeven verhuurders, hoewel deze de akte niet mede hebben onderteekend.

Gorinchem 1[e] a. 7 Mei 1836.

71. Art. 30 wet N. A. vordert geene herhaalde onderteekening der akte voor elke hoedanigheid, waarin verschijnende personen bij de akte voorkomen, zelfs al is dezelfde partij gemagtigde van de verkoopers en tevens kooper.

a H. R. 29 Mei 1857, Concl. conf.

72. Het slot van art. 30 wet N. A. wegens de niet-vermelding der voorlezing en onderteekening der akte in het slot derzelve, is niet van toepassing op hetgeen in het 2[e] lid van dat artikel is bepaald omtrent bijzondere gedeelten eener akte, en daarbij bijzondere belanghebbenden.

a H. R. 10 April 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Alkmaar 25 September 1845.

73. Processen-verbaal van openbaren verkoop van onroerende goederen vallen niet in de termen van art. 31 wet N. A. en behooren dus door alle partijen te worden geteekend. Art. 31 is toch beperkt tot zoodanige akten of processen-verbaal, waarin geene eigenlijke overeenkomsten of verbindtenissen worden opgenomen, maar alleen zoodanige handelingen of daadzaken worden geconstateerd, die het gewoon karakter eener overeenkomst missen. Bij gebrek aan onderteekening van een der verkoopers, die zich vóór de voltooijing der akte had verwijderd, mist dus de akte van openbaren verkoop de kracht van authentieke akte.

a H. R. 11 Junij 1852, Concl. contr. vern. Assen 2 Februarij 1852. — Anders, met het oog op art. 14 in verband met art. 68 der wet v. 25 Vent. XI., Gorinchem 1[e] a. 7 Mei 1836, waarbij werd afgewezen de vordering tot betaling van boete op grond dat de verhuurders eene akte van openbare verhuring niet hadden onderteekend.

74. De notaris is niet verantwoordelijk voor de niet-onderteekening der huurders, die zich hebben verwijderd vóór het sluiten van het proces-verbaal der openbare verhuring.

's Hertogenbosch 3 Februarij 1864.

75. Art. 25 en 30 wet N. A. zijn niet overtreden, door het niet voorlezen van eene akte van boedelbeschrijving aan een deskundige, noch door het niet vermelden van zijne bekendheid aan den notaris.

H. R. 5 October 1848, Concl. conf.

76. Aan het slot der akte moet ook worden vermeld de onderteekening van den man, die ter assistentie zijner echtgenoote mede is verschenen.

c Breda 7 Julij 1857.

77. De notaris is niet strafbaar, wanneer de verschijnende persoon een renvooi met andere voorletters dan die van zijn voornaam waarmerkt; art. 34 wet N. A.

b Nijmegen 1 December 1859.

F.

78. Waar iemand niet als gevolmagtigde verschijnt of handelt, kan ook geene sprake zijn van aanhechting of vermelding eener volmagt, bv. in eene akte van schuldbekentenis, ten opzigte van een derden persoon, die daarbij verklaart de schuldbekentenis voor den schuldeischer te aanvaarden.

a H. R. 28 April 1848, Concl. conf. vern. Assen 31 Januarij 1848. — Leiden 14 Januarij 1851.

79. Het woord «volmagten,» waarvan volgens art. 32 wet N. A. de aanhechting wordt vereischt, is algemeen. Daaronder zijn niet alleen begrepen de gewone volmagten, maar ook de onherroepelijke magtiging in art. 1223 B. W., welke al de essentialia eener volmagt in zich vereenigt; zoodat de hypothecaire crediteur, die uit kracht eener zoodanige magtiging ageert, geacht moet worden de gevolmagtigde van zijnen debiteur te zijn en dezen bij den verkoop van het gehypothekeerde goed te vertegenwoordigen. Hieruit vloeit voort, dat de notaris, die ten verzoeke van zoodanigen crediteur het verbonden perceel in het openbaar heeft verkocht, en aan de verkoopakte niet gehecht heeft de grosse van het hypothecair verband, waarin die onherroepelijke magtiging is omschreven, in strijd handelt met gemeld art. 32.

c H. R. 21 Maart 1850, Concl. conf. — Anders 's Hertogenbosch 21 Januarij 1870.

80. Bij de wet is niet vereischt de aanhechting der volmagt, uit krachte waarvan de lasthebber verklaart een ander in zijne plaats te stellen; art. 13 wet v. 25 Ventôse XI.

Z.-Holland 5 October 1842, bev. Zierikzee, op de verwijzing bij *a* H. R. 3 Junij 1842, Concl. conf. waarbij was vern. *b* Zeeland 5 April 1842, in tegenovergestelden zin gewezen. — 's Gravenhage H. G. 9 Januarij 1829, bev. Brielle 15 Februarij 1828, speciaal ten aanzien van eene in brevet verleden substitutie.

81. Een notaris kan ter voldoening aan het voorschrift vervat in art. 13 der wet van 25 Ventôse XI, volstaan met aan zijne akten te hechten gecollationneerde authentieke afschriften van de onderhandsche procuratiën der contracterende partijen, waarvan de originele hem niet zijn overgegeven en die dus niet in zijn bezit zijn.

H. R. 21 April 1842, Concl. contr. verw. de cassatie tegen Zutphen 16 December 1841. — *b* Amsterdam 5 Februarij 1841, omtrent expeditiën van onderhandsche volmagten, afgegeven door den griffier der Regtbank, bij wien de oorspronkelijke berusten. — Anders *b* 's Gravenhage H. G. 10 Junij 1825. — 's Gravenhage H. G. 3 Februarij 1826. — Deventer 12 Februarij

1823. — *b* Nijmegen 12 Junij 1827. — Amsterdam 23 Julij 1834, omtrent gecollationneerde afschriften van in brevet verledene volmagten.

82. Onder de uitdrukking «volmagten,» die de notaris volgens art. 32 wet N. A. aan zijne minuut moet vasthechten, is niet begrepen de schriftelijke toestemming van den man, welke de getrouwde vrouw behoeft om voor zich zelve te kunnen handelen.

c H. R. 4 December 1857, Concl. contr.

§ 3.

83. Ter voldoening aan art. 27 wet N. A. is het genoegzaam, dat de notarissen casu quo blootelijk in de akten melding maken dat zij een suppletoir patent hebben verkregen, en zijn zij niet verpligt daaromtrent in zoodanige omschrijving te treden, als bij de vermelding van patent volgens de wet van 21 Mei 1819 wordt gevorderd.

a H. R. 24 Januarij 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 24 October 1844, waarbij was bev. Alkmaar 27 Junij 1844.

§ 4.

84. Onder «belanghebbenden,» aan welke ingevolge art. 839 Rv., overeenstemmende met art. 42 wet N.A., de notarissen verpligt zijn afschriften te geven van de onder hen berustende akten, zijn te verstaan zij, die summier van hun belang bij den inhoud van deze of gene akte doen blijken, dat is, wier sustenuën, zoo al niet het volledig bewijs, immers het gegrond vermoeden opleveren, dat zij uit die akte regten hebben verkregen, of ten minste dat de kennis van haren inhoud nut en voordeel voor hen kan opleveren; dit belang volgt voldoende daaruit dat eene vrouw bij testamentaire dispositie bevoordeeld is door hem die bij haar twee kinderen heeft verwekt, in verband met de aan die kinderen gegeven voornamen, en brieven van den testateur afkomstig. Veroordeeling van den notaris, om den onder hem berustenden olographischen uitersten wil aan den kantonregter aan te bieden en daarvan afschrift te geven voor zoover de eischeres of hare kinderen betreft.

Amsterdam 24 Januarij 1855.

85. De vermelding in een notariëlen inventaris, dat in den boedel van den overledene gevonden is eene portefeuille met effecten, met bijgevoegde aanteekening van den overledene, dat die effecten aan zeker daarbij opgenoemd persoon toebehooren, is voldoende om dien persoon voor onmiddellijk belanghebbende bij dat gedeelte van den inventaris in den zin van art. 839 Rv. te houden, mits het plaats hebben van zoodanige vermelding door hem bewezen worde; maar de notaris is op de bloote bewering van dien persoon, geheel ongestaafd door eenig bewijs, niet bevoegd om hem het gevraagd afschrift van den inventaris af te geven, of ook om de daadzaak der vermelding te erkennen of te ontkennen; ook kan ten bewijze van de al of niet vermelding hem niet de beslissende eed worden opgelegd.

b 's Gravenhage 25 Mei 1855.

86. De notaris is verpligt tot afgifte aan de belanghebbenden van een extract uit een onder hem berustend testament, al is dat testament door een later herroepen.

b Rotterdam 30 Maart 1859. — Rotterdam... 1860 (24).

87. In de uittreksels, bij art. 40 wet N. A. bedoeld, moeten de overgenomen gedeelten van akten zonder eenige verandering worden gebragt. Onder de woorden «het slot der akten» zijn ook begrepen de aan den voet van deze gestelde handteekeningen.

b H. R. 14 Junij 1861, Concl. conf. — Alkmaar 31 Januarij 1861.

88. De wet vordert niet dat in de grossen van akten, door den notaris afschriften gesteld worden van de zich op de minuut bevindende handteekeningen.

Maastricht 14 Januarij 1869.

89. De notaris die op zijne minuut-akten, met de noodige aanmerking, aanteekent den dag der uitgifte van de eerste grosse, met den naam en voornaam van den persoon *aan wien* de uitreiking is geschied, voldoet aan art. 40, al. 5 wet N. A., ook zonder speciale vermelding van den persoon *ten wiens behoeve* de afgifte heeft plaats gehad.

's Hertogenbosch 21 Januarij 1870.

90. Het woord minuut, waarvan het afgeven den notaris bij art. 41 wet N. A. is verboden, moet niet beperkt worden tot eigenlijk gezegde notariële akten. Daaronder zijn tevens begrepen alle onderhandsche, bij een notaris als zoodanig nedergelegde of in bewaring gegevene akten.

H. R. 12 Junij 1863, Concl. conf.

§ 5.

91. Een notaris ten wiens kantore een olographisch testament is gepasseerd, is ambtshalve niet verpligt, dat testament, na doode van den testateur, aan den kantonregter ter opening aan te bieden, of zulks te doen op aanzoek van het bestuur der registratie.

Deventer 5 December 1860.

III.

92. Een notaris die, ter voldoening aan de wet v. 9 Julij 1842, eerst op 19 November 1842 de vereischte nederlegging zijner handteekening en paraaph aan de griffiën van het Prov. Geregtshof en van de Arr. Regtbank heeft gedaan, hetgeen hij op den 15 had moeten doen, is schuldig niet aan drie, maar aan vier dagen verzuim.

b H. R. 21 December 1843, Concl. conf. vern. Zwolle 4 October 1843.

93. Een notaris verbeurt de boete, bedreigd bij art. 16 der wet van den 6 October 1791, wanneer het dubbel van zijn repertorium slechts in den loop van de derde maand des jaars ter griffie van de Regtbank van eersten aanleg wordt overgebragt.

b 's Gravenhage H. G. 4 Maart 1825. — *a* 's Gravenhage H. G. 10 Junij 1825.

94. De notaris, die in hetzelfde kanton van standplaats verandert, is niet verpligt de minuten, registers en repertoria aan zijnen opvolger over te geven.

c H. R. 26 Junij 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen Breda 31 Maart 1857.

95. De regter kan eenen notaris niet gelasten eene bij hem in bewaring gestelde onderhandsche akte ter griffie over te brengen, zoo de akte niet wordt ontkend of van valschheid beticht. Het doet er niets toe, dat de eischer zulks verzoekt en de gedaagde daarin toestemt.

Appingadam 14 Junij 1860.

96. De notaris is verpligt afschrift van het huwelijks-contract van eenen schoenmaker ter griffie der Regtbank over te brengen, ook al bepaalt zich diens arbeid tot het vervaardigen en dadelijk afleveren van aanbesteed werk, waartoe hij het meeste leder zelf, door eigen handen arbeid, bereidt, zonder nogtans eenigen verkoop in hetzelve te doen, noch zijn handwerk op zoodanige wijze uit te oefenen, dat hij in eenig opzigt tevens als koopman of handelsman te beschouwen is; art. 67 C. de Comm.

Heerenveen 6 Februarij 1833.

IV.

97. Het constateren der overtredingen tegen de wet van 25 Ventôse XI door de notarissen gepleegd, wordt speciaal aan de ambtenaren der registratie opgedragen, wordende de verdere vervolgingen aan het O. M. bij de Hoven en Regtbanken overgelaten.

'S Gravenhage H. G. 3 Februarij 1826.

98. Het advies van den Staatsraad van den 22 Augustus 1810, dat de vervolgingen van overtredingen die de ontvangers in de ter registratie aangeboden akten ontdekken, door hen moeten worden ingesteld, is niet toepasselijk op de boeten, wegens overtreding tegen de wet van 25 Ventôse XI op het notariaat, welke de ambtenaren tijdens de registratie der akten in de gelegenheid zijn geweest te ontdekken.

a 's Gravenhage H. G. 4 Maart 1825.

99. Elke vervolging tegen een notaris wegens overtreding der wet op zijn ambt, behoeft niet aan te vangen met de opmaking van een proces-verbaal door een ambtenaar der registratie, en evenmin moeten de verdere akten van vervolging daarop gebaseerd zijn; derhalve zijn alle wettige bewijsmiddelen toegelaten, bv. in eene vervolging wegens afgifte van niet behoorlijke uittreksels.

Alkmaar 31 Januarij 1861. — Anders *b* Assen 29 Junij 1846, bij het niet of niet behoorlijk brengen eener akte op het repertoire.

100. De bij art. 59 wet N. A. voorgeschreven processen-verbaal, al zijn ze niet terstond opgemaakt, moeten niettemin als wettig bewijsmiddel door den regter worden aangenomen.

c H. R. 29 April 1853, Concl. conf. — Anders Assen 10 November 1851.

101. Om eene overtreding tegen een notaris te constateren, moet het proces-verbaal uitdrukkelijk vermelden, dat het is opgemaakt op den eed bij den aanvang der bediening afgelegd.

Zutphen 25 April 1839.

102. De ambtenaren der registratie, eene overtreding der wet op het Not. ambt constaterende, moeten daarbij opgeven, dat zij die overtreding in de uitoefening hunner bediening hebben ontdekt.

Assen 19 October 1853.

103. Het verzuim der uitreiking van een afschrift van het proces-verbaal tegen een notaris opgemaakt, moet de vrijspraak van den bekl. ten gevolge hebben.

b Assen 19 April 1847. — Cf. *a* H. R. 7 Mei 1847, vern. Assen, op grond dat, wat ook het gevolg moge zijn van het niet uitreiken van gemeld afschrift, dit althans zeker is, dat daarop geene vrijspraak kan worden gegrond.

104. De notaris die een hem per post toegezonden brief, afschrift begeleidende van de processen-verbaal van overtreding der wet N. A. door de ontvangers der registratie aan de notarissen uit te reiken, heeft geweigerd, kan niet beweren dat die uitreiking is verzuimd.

Assen 6 Mei 1850.

105. Een ontvanger der registratie is wel gehouden en verpligt om daadzaken in zijn proces-verbaal op te nemen, en behoorlijk te omschrijven hoedanig hij bevonden heeft plaatsen en punten in de akten der notarissen, welke hij vermeent overtredingen der wet daar te stellen, doch hem is bij de wet niet gelaten de vrijheid, om uit te maken wat het is, iets hetgeen alleen aan den regter is verbleven; de omschrijving moet zoodanig zijn, alsmede de gebezigde woorden zoo naauwkeurig zijn opgegeven, dat de regter kan beoordeelen, of daarin eene overtreding der wet bestaat.

b Alkmaar 28 October 1847.

106. Indien bij het proces-verbaal van den ontvanger der registratie wordt vermeld, dat in de daarbij omschreven akten de kadastrale aanwijzingen zouden zijn erroneus, vermits het nummer van het perceel, ten tijde van het verlijden der akte, bij het kadaster niet meer bekend maar door een ander vervangen was, moet de beklaagde worden vrijgesproken, indien niet is gebleken dat de ontvanger der registratie zich persoonlijk van de juistheid dezer laatste opgave heeft overtuigd, veel minder door welk middel die overtuiging is verkregen, terwijl er ten processe geen ander bewijs is overgelegd, dat werkelijk de aanwijzingen van den gedaagde met de kadastrale leggers niet overeenstemden.

Breda 30 Junij 1851. — In gelijken zin Zierikzee 13 September 1853.

107. De vervolgingen wegens overtredingen door notarissen begaan op de wet van 9 Julij 1842, zijn in het oog der wet geene correctionele en zelfs in het geheel geene strafzaken. Art. 65, n° 3 R. O. mist derhalve alle toepassing, waar het geldt een notaris die tevens is regter-plaatsvervanger.

H. R. 17 April 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen een arrest van Z.-Holland, waarbij is verklaard dat er geene termen bestaan om ter instructie van de bedoelde vervolging een Raadsheer-Commissaris te benoemen.

108. Art 50 wet N. A. wordt geschonden en art. 54 verkeerd toegepast, door te beslissen dat, wanneer een notaris ten derden male aanleiding geeft tot berisping en hij alzoo in zijne bediening kan worden geschorst, de zaak niet ambtshalve en in de raadkamer moet worden behandeld en afgedaan, maar op de vervolging van het O. M. en ter openbare teregtzitting van de burgerlijke Regtbank.

c H. R. 9 April 1858, Concl. conf. vern. *b* Overijssel 9 November 1857, en bev. het daarbij vern. Zwolle 23 September 1857.

109. De burgerlijke Regtbanken zijn bevoegd om in den vorm van maatregel van discipline een notaris van zijn ambt vervallen te verklaren, of hem te suspenderen, ook zonder dat hij vooraf voor de kamer van discipline is gedagvaard.

's Gravenhage H. G. 10 Maart 1836. — 's Gravenhage H. G. 4 Maart 1836.

110. Aan de Regtbanken wordt bij wege van disciplinairen maatregel, krachtens de discretionaire magt de bevoegdheid gegeven, om notarissen, ter zake van verwaarloozing van de waardigheid van hun karakter als notaris, uit hun ambt te ontzetten en zulks geheel onbepaald, buiten allen vorm van proces, zonder toekenning van hooger beroep of beklag.

H. R. 17 Januarij 1867, Concl. conf. — *b* H. R. 14 November 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 3 Februarij 1860, omtrent de beschikking der Regtbank, dat de ter harer kennis gebragte feiten geene aanleiding tot waarschuwing of berisping van den betrokken notaris opleveren.

111. De boeten, welke tegen de notarissen krachtens de wet van 25 Ventôse XI worden uitgesproken, moeten niet tegen 50 cents voor iedere frank of livre, in guldens en centen herleid worden, maar tegen *f* 47.25.

's Gravenhage H. G. 18 October 1833, bev. 's Gravenhage 14 Mei 1833. — 's Gravenhage H. G. 15 November 1834. — Anders 's Gravenhage H. G. 7 April 1835. — 's Gravenhage H. G. 19 Junij 1835.

112. De notaris verbeurt zoo vele boeten als hij in eene akte overtredingen begaat van art. 13 en 16 der wet van 25 Ventôse XI, omtrent overschrijvingen, witte vakken en bijvoegingen.

's Gravenhage H. G. 15 Januarij 1819, vern. Zutphen 1ⁿ a. 22 September 1818. — Anders Hoorn 18 Februarij 1835.

113. De notaris verbeurt slechts ééne boete van 5 gulden, al behelst eene en dezelfde door hem opgemaakte akte meerdere overtredingen tegen art. 8 der wet v. 16 Junij 1832, speciaal wanneer niet is vermeld, dat geene bescheiden of titels bestaan of bekend zijn, of de overschrijving, voor zooveel uit de bescheiden blijkt of bekend is, niet heeft plaats gehad.

Deventer 23 Julij 1834.

114. De notaris beloopt slechts ééne boete, indien hij de goedkeuring van twee doorhalingen en van twee bijvoegingen niet onmiddellijk vóór het slot, maar in de akte zelve heeft geplaatst.

Winschoten 27 November 1850.

115. Waar het delict bestaat in het niet opvolgen van het voorschrift dat door den notaris alternatief moet vermeld worden dat hem de verschijnende personen òf bekend waren òf bekend gemaakt zijn, moet maar ééne boete uitgesproken worden, al is dat verzuim omtrent meerdere personen gepleegd.

H. R. 30 September 1870, Concl. conf.

116. Er bestaan bij gemis van kwade trouw en bij het bestaan van eene met de goede trouw bestaanbare dwaling geene termen om een notaris te berispen, die zonder de bij art. 451 B.W. voorgeschreven magtiging een huis tot afbraak en opgaande boomen om te rooijen (door de Regtbank als onroerende zaken beschouwd) in het openbaar heeft verkocht.

Middelburg 6 Maart 1867.

V.

117. Het Ned. regt kent niet de prise à partie (art. 505 C. Pr. Civ.) tegen de notarissen; het geeft niets anders dan de gewone actie tot schadevergoeding, ingeval van vicieus notariëel instrument.

a N.-Braband 2 Junij 1846.

118. Wanneer over de al of niet aansprakelijkheid van een notaris, als zoodanig, wegens eenige voor hem gepasseerde akte te oordeelen valt, kan men geene gronden daartoe ontleenen uit de algemeene beginselen omtrent de verpligting tot schadevergoeding bij art. 1401 en 1402 B. W. vastgesteld; het is bepaaldelijk alleen de wet op het not.ambt, welke hier tot rigtsnoer moet dienen.

c H. R. 14 November 1851, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 4 Februarij 1851, waarbij was vern. Winschoten 19 December 1849. — Roermond 12 Mei 1853, Concl. conf.

119. De wet op het not.ambt stelt den notaris niet in het algemeen aansprakelijk voor elke nalatigheid of onvoorzigtigheid die hem zou kunnen verweten worden; zijne aansprakelijkheid tot schadevergoeding is buiten de gevallen bij de wet uitdrukkelijk bepaald, bij art. 73 van gemelde wet beperkt, en de regter handelt met deze niet in strijd door te ontzeggen den eisch tegen een notaris tot vrijwaring « voor » alle veroordeelingen » welke ter zake van de geëischte en mogelijke nietigverklaring mogten worden uitgesproken.

c H. R. 14 November 1851, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 4 Februarij 1851, waarbij was vern. Winschoten 19 December 1849.

120. De notaris is niet tot schadevergoeding gehouden ter zake dat twee personen voor hem comparerende om eene akte van geldopneming te sluiten, andere namen opgeven, dan zij werkelijk dragen, ook al heeft de notaris bij zijne akte verklaard dat die comparanten hem bekend waren; die verklaring is noch als eene overdrevene nalatigheid, noch als eene grove schuld, met bedrog gelijkstaande, aan te merken, wanneer de geldopnemers twee maanden vroeger voor denzelfden notaris waren verschenen tot het verlijden eener akte van volmagt, en zij aan den notaris door twee geloofwaardige getuigen zijn bekend gemaakt als dragende de namen waaronder zij ook in de akte van schuldbekentenis voorkomen.

Roermond 12 Mei 1853, Concl. conf.

121. De notaris die door zijn verzuim eene authentieke koopakte, gepasseerd vóór eene failliet-verklaring, eerst na dezelve in de openbare registers heeft doen overschrijven, al is het ook binnen den daarvoor gegunden termijn, is regtens verpligt de daardoor wegens de vernietiging der overeenkomst op verzoek van den curator veroorzaakte schade aan den kooper te vergoeden.

a N.-Braband 9 Januarij 1849, bev. 's Hertogenbosch 14 Januarij 1848.

122. De notaris zich belast hebbende met den verkoop van onroerende goederen, die reeds tijdens den verkoop door overschrijving in de openbare registers aan een ander waren overgegaan, is verpligt aan den kooper de dezen daardoor veroorzaakte schade te vergoeden, speciaal den koopprijs terug te geven.

N.-Braband 8 Januarij 1861, bev. 's Hertogenbosch 25 November 1859.

123. De notaris die een openbaren verkoop van vaste goederen heeft gehouden en als zoodanig ontvangsten en uitgaven heeft gehad, is aan de verkoopers rekening en verantwoording schuldig.

Assen 21 ~~December~~ 1864. / November

124. Art. 1905 B. W. en art. 1 wet N. A. sluiten niet de mogelijkheid uit, dat de notaris door onachtzaamheid of vergissing veroorzaakt heeft, dat partijen tot iets anders zijn gehouden dan zij hebben gewild en dat hij daardoor schade heeft toegebragt; derhalve is 's regters beschouwing, waarbij het verkeerdelijk opnemen van een nummer in eene notariële verkoopakte, niet voor eene bloot materiële daad van den notaris, maar voor eene hem te wijten vergissing wordt gehouden, niet in strijd met genoemde artikelen te achten.

b H. R. 13 Maart 1857, Concl. conf.

VI.

125. Een notaris aan wien als zoodanig werkzaamheden worden opgedragen, staat gelijk met een gewoon lasthebber en kan mitsdien zijn honorarium voor het geheel op zijn lastgever verhalen, al heeft deze ook zelf als lasthebber gehandeld en van die lastgeving behoorlijk doen blijken; art. 1844 B. W. en art. 1 en 60 wet N. A.

's Hertogenbosch 19 Mei 1852.

126. De notaris heeft als zoodanig ook zonder eenig voorafgaand beding, regt op salaris. Hij is niet verpligt te bewijzen dat hij loon heeft bedongen, maar wel de gedaagde dat een tegenstrijdig beding is gemaakt.

Wageningen Kgr. 28 November 1866.

127. Uit art. 1502 en 1237 B.W., in verband met de bevoegdheid, aan de notarissen bij art. 6 der wet v. 9 Julij 1842 toegekend, om wegens gegronde redenen hunne dienst te weigeren, wordt teregt afgeleid hunne bevoegdheid, om voorschot te vorderen voor de kosten, vallende op het passeren van akten van koop en verkoop en op het inschrijven van hypotheek.

a H. R. 1 Februarij 1856, Concl. conf.

128. Het afleveren eener grosse van eene notariële akte is eene op zich zelve staande verrigting, onderscheiden van het verlijden der akte; daarvoor zijn dus aan den notaris honorarium en verschotten verschuldigd, onafhankelijk van die op het verlijden gevallen; zonder voorafgaande betaling der te rijzen kosten, is de notaris niet verpligt de aflevering eener grosse te doen.

Breda 7 October 1856.

129. Het bezorgen van gelden op hypotheek of het opmaken van onderhandsche akten behoort niet tot den werkkring der notarissen. Zij mogen als zoodanig geen honorarium in rekening brengen voor werkzaamheden, door hen niet in die hoedanigheid verrigt.

Rotterdam 3 Maart 1862.

130. De wettelijke bepalingen en contractuële bedingen, waarbij de kosten, op zekere akte te vallen, worden gezegd ten laste te zullen komen van een of meer der contractanten, zijn tot niets anders betrekkelijk dan tot de regten van partijen onderling, zonder den openbaren ambtenaar, ten wiens overstaan de akte is gepasseerd, te beletten in zijne vordering van honorarium en verschotten op de partijen. De regtsbetrekking tusschen dien ambtenaar en de partijen staat gelijk met die van den mandataris tot den mandant.

Breda 7 October 1856.

131. Een notaris kan uit eene akte van verkoop, ten zijnen overstaan verleden, en waarbij is bepaald dat de kosten dier akte ten laste van den kooper zullen komen, wel de bevoegdheid ontleenen om geregtelijk van den kooper de betaling der kosten te vorderen.

Groningen ... Maart 1870, Concl. contr. (9).

132. Tot invordering van salaris en verschot, aan een notaris verschuldigd volgens taxatie door den voorzitter der Regtbank, kan niet door dezen de gewone wijze van procederen gevolgd worden; art. 15 der wet v. 31 Maart 1847 (Sb. n° 12).

Woerden Kgr. 16 Maart 1857. — *a* Elst Kgr. 29 September 1864, dat tot de ten uitvoerlegging van een door den president der Regtbank executoir verklaarden staat geen nader vonnis wordt vereischt. — Anders Loenen Kgr. 25 Julij 1849. — Cf. Brielle Kgr. 18 Junij 1840, waarbij de taxatie van den staat werd bevolen, terwijl bij nader vonnis de veroordeeling tot betaling werd uitgesproken.

133. Indien de president eener Regtbank naar aanleiding der vroegere wet van 31 Maart 1847, houdende vaststelling van het tarief, den staat van kosten van eenen notaris niet heeft uitvoerbaar verklaard «in naam des Konings,» is een executoriaal beslag, krachtens eene zoodanige uit-voerbaar-verklaring zonder de woorden «in »naam des Konings,» niet wettig. Eene daarop voorgestelde nietigheid is niet gedekt door eene defensie ten principale.

Maastricht 12 September 1850.

134. De personele vordering tot restitutie van eene geldsom voor salaris en verschot aan eenen notaris uitbetaald, is niet te beschouwen als de kosten van een regtsgeding te betreffen, waarover bij uitsluiting door de Regtbank zou behooren uitspraak te worden gedaan, al heeft ook een regterlijk vonnis aanleiding tot deze vordering gegeven; zij kan derhalve door den kantonregter beslist worden, voor zoover haar bedrag des kantonregters bevoegdheid niet te boven gaat.

c Amsterdam 14 Januarij 1857.

Aanhechting 78 v.
Aansprak. Bz. 117 v.
Aansprak. Sz. 74.
Afkorting 87 v.
Afschriften 84 v.
Appel Sz. 110.
Bekendheid 31, 75, 115, 120.
Beleed. v. ambt.
Beroep of betrekk. 22 v.
Bijvoeging 42 v. 112.
Cassatie Bz.
Compet. Bz. 107, 132 v.
Compet. Sz.
Discipline 108 v.
Domicilie 30, 34 v.
Doorhaling 42 v. 114.
Dwanguitg. v. akten 84 v.
Getuige 32 v.
Gouden en zilv. werken.
Grosse 88.

Handteekening 92.
Honoraris 10, 125 v. 129 v.
Huw. voorwaarden 96.
Hypotheek 26 v. 59, 79.
Kadaster 50 v. 106.
Lastgeving 8 v. 26 v. 78 v. 125.
Marit. magtig. 82.
Maten en gewigten.
Minuten 1, 90, 94 v.
Mot. v. vonnis 24, 41.
Neg. gestio 28, 78.
Nietigh. v. verb. 5 v.
Onderteek. 36, 70 v. 76 v. 87 v.
Ontzetting 110.
Openb. verkoop 19.
Opsporen v. misdr. 97 v.
Opstal 60.
Overschrijv. 61 v. 113, 121.
Overtred. v. ambt. 97 v.
Patent 83.
Prise à partie 117.
Proceskosten 134.
Protest 14.
Registratie 91.
Regterl. magtig. 11, 116.
Rek. en verantw. 123.
Renvooijen 42 v. 112, 114.
Repertoire 93.
Ressort 2 v.
Schorsing 108 v.
Schrift. bewijs Bz. 87.
Schrift. bewijs Sz. 100 v.
Standplaats 4.
Straffen 111 v.
Strafvervolg. 97, 99.
Ten eigen behoeve 5 v.
Testament 86, 91.
Tienden 58.
Titels 61 v. 113.
Toewijzing 12, 21.
Valschheid Bz. 95.
Vennootschap 18, 38.
Verduist. v. gelden.
Verhaal v. kosten 132 v.
Verschijn. partijen 14 v.
Volmagt 13, 20, 26 v. 78 v.
Voogdij 11, 15, 116.
Voorlezing 75.
Voorrang v. schulden.
Voorschot 127 v.
Vrijwaring 119.
Witte vakken 39 v. 112.

NUMMERVERWISSELING z. NATIONALE MILITIE.

OCTROOIJEN EN BREVETTEN.

I. Octrooijen in het algemeen.
II. Brevetten van uitvindingen.

I.

1. De bestaande octrooijen van trekveeren en beurtschepen zijn niet vernietigd bij opvolgende wetgevingen en veranderde Staatsbesturen, maar hun voortdurend bestaan is door den Staat of het hoofd daarvan steeds in volle werking en kracht gelaten, voor zooverre namelijk de respectieve regeringen der daarin betrokkene plaatsen zulks voor de onderlinge belangen hunner ingezetenen mogten noodzakelijk en dienstbaar achten, en onder slechts enkele uitzonderingen in bepaalde gevallen, waarin zulks noodig was naar den loop der zaken en den gang der tijden gewijzigd.

Leeuwarden 11 April 1843.

2. Het octrooi «van de ridderschap, edelen »en steden van Holland en West-Friesland, re»presenterende de Staten van denzelven lan»den,» van 7 Maart 1596, waarbij ten behoeve van watermolens van Ottoland en Blokland het houden van hoofdstoven enz. wordt verboden binnen zekeren afstand, is eveneens toepasselijk op de eigenaren in de naburige polders, die dus binnen den verboden afstand geene gewassen mogen hebben, waarvan bij het octrooi sprake is.

Gorinchem 22 Junij 1869, Concl. conf. Subst.-Offic. van Just. Mr Swaters van Schaumburg, die tevens onderzocht een tweede tegen de geldigheid *in het algemeen* van voormeld octrooi geopperd bezwaar, daarop gegrond, dat geene pœnale sanctie tegen de overtredingen harer bepalingen was gesteld; dit bezwaar achtte hij te moeten vervallen, omdat het eene civiele zaak geldt.

3. Een in 1596 gegeven octrooi, waarbij ten behoeve van de watermolens van eenen polder verboden wordt binnen eenen zekeren afstand gewassen of beplantingen te hebben, is ook van toepassing op watermolens, waarvan niet blijkt dat zij tijdens het octrooi bestonden.

Gorinchem 22 Junij 1869, Concl. conf.

4. Een octrooi in 1617 verleend tot het bedijken van schorren, kan niet in het algemeen strekken, om, na verloop van twee eeuwen, een regt van eigendom te bewijzen op acht bunders, welke in die schorren zouden gevonden worden.

a Zeeland 22 Februarij 1848.

5. Art. 62 van het octrooi der Javasche Bank behoort niet in dien zin te worden opgevat, dat eene door die Bank verleden akte van beleening alleen dan geldig is, wanneer zij is onderteekend door den president, een der directeuren en den secretaris.

H. Ger. N. I. 24 Augustus 1854, bev. Batavia R. v. J. 10 Maart 1854.

6. Uit een octrooi, door Prins Frederik Hendrik van 30 Maart 1644, aan zekeren Benely Drylanus om eene bank van leening op te rigten verleend, vloeit niet voort, dat de heeren der Heerlijkheid Katwijk aan den Rijn, voor hen en hunne successeuren, het regt zouden verkregen hebben om eene bank van leening aldaar te octroijeren. Ontzegging der gevorderde schadevergoeding wegens het ontnemen dier bank.

b H. R. 28 Februarij 1845, Concl. conf.

7. Een octrooi tot het leveren van doodkisten in vroegeren tijd door een plaatselijk bestuur verkregen en volgens het decreet van 23 Prairial XII overgegaan op de kerkbesturen dier gemeente, is nog van kracht, zoodat niemand doodkisten mag leveren buiten gezegde kerkbesturen.

Zwolle 26 Junij 1839.

II.

8. Verkregene octrooijen op uitvindingen beletten aan anderen niet om, tot eigen gebruik en zonder eenige bestemming van verkoop, werktuigen, gelijk aan de geoctrooijeerde, te vervaardigen.

H. R. 20 Maart 1846, Concl. contr. verw. de cass. tegen N.-Holland 26 Junij 1845, waarbij was bev. Amsterdam 8 November 1844.

9. Actie wegens namaking van de geoctrooijeerde Sterkman-kagchels ontzegd, op grond dat geen namaak bestond, als verschillende het inwendig zamenstel en de inrigting geheel van die, welke bij het octrooi zijn omschreven.

a Z.-Holland 13 Junij 1849.

10. Veroordeeling tot schadevergoeding wegens het namaken van vlas-braak-machines, waarvoor aan een ander een octrooi was verleend — alsmede tot vergoeding van den koopprijs van eene machine, door den namaker verkocht, nadat door deskundigen was uitgemaakt, dat het systeem hetzelfde was.

Haarlem 16 April 1867.

Aanw. en schorren 4.
Bank 5.
Bank van leening 6.
Beurt- en veerschepen 1.
Brevet 8 v.
Erfopvolging.
Letterkund. eigend.
Meded. van stukken.
Molens 2 v.
Schadeverg. 10.
Uitvindingen 8 v.
Verjaring Bz.

OFFICIER VAN GEZONDHEID z. GENEESKUNDE.

OFFICIER VAN JUSTITIE z. REGTERLIJKE AMBTENAREN.

OMKOOPEN VAN AMBTENAREN.

1. Voor het misdrijf van art. 177 C. P. wordt niets anders gevorderd, dan dat de aanneming van giften als anderzins plaats hebbe door een openbaar ambtenaar of ander daar genoemd persoon, zonder dat het iets afdoet, of hij, die tot ambtenaar wettig is benoemd, en de werkzaamheden aan de hem opgedragen betrekking verbonden heeft aangenomen, al dan niet vooraf eenigen eed heeft afgelegd.

c H. R. 16 Junij 1857, Concl. conf.

2. Onbezoldigde opzieners der jagt, aangesteld op grond van art. 37 der wet van 6 Maart 1852 (Sb. n° 47), in alle opzigten gelijke bevoegdheid hebbende als de bezoldigde opzieners, behooren even als deze tot de ambtenaren (fonctionnaires), bij art. 177 C. P. bedoeld; zoodat het tegen ontvangst van geld nalaten van het opmaken van proces-verbaal wegens eene door hen geconstateerde jagtovertreding, al is het ook buiten het terrein waarvoor zij zijn aangesteld, in de termen van dat art. valt.

a H. R. 20 September 1853, Concl. conf.

3. Met betrekking tot de vraag, of de volbrenging van den ambtspligt al of niet mogt worden nagelaten, komt het niet daarop aan of later, nadat de zaak door het bevoegd gezag zou zijn beoordeeld, in den zin der wet overtreding zou zijn bevonden te bestaan of niet, maar of op het oogenblik van het ontvangen of aannemen der belofte of belooning, de handeling, waarvan zich de ambtenaar dientengevolge heeft onthouden, was eene handeling, waartoe hij op dat tijdstip bevoegd was, in dier voege, dat hij naar den aard zijner ambtsbetrekking die handeling mogt volbrengen.

g H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf.

4. De daad van een buitengewoon opziener der jagt, die zich gelden heeft doen toezeggen en afgeven, om het opmaken van een procesverbaal na te laten, waartoe hij volgens de wet verpligt was, stelt het misdrijf daar van art. 177 C.P.

Z.-Holland 11 Maart 1852. — Cf. *a* H. R. 27 Januarij 1846, waarbij in overeenstemming met de concl. van het O. M. een dergelijk feit als knevelarij is beschouwd (art. 174 C. P.).

5. Er is noch perceptie uit hoofde van omkooping, noch knevelarij aanwezig, wanneer ambtenaren van onder hun opzigt staand werkvolk een deel van het door dat werkvolk verdiende loon als gift of belooning ontvangen, terwijl het hun door de gevers geheel uit eigen beweging en zonder eenig denkbeeld van verschuldigdheid wordt verstrekt, en het ook niet blijkt, dat de wederdienst, waarvoor die gelden werden geschonken, behoorde tot de functiën der ambtenaren.

N.-Holland 26 Junij 1869.

6. De daadzaken, dat door de directie van een calamiteusen polder aan eenige vletschippers is toegelegd eene jaarlijksche som tot het verrigten van zeker werk; dat dit werk echter, althans in één jaar niet is verrigt, en de schippers niettemin het volle geld hebben genoten, even als of het werk verrigt was; dat die schippers daarvoor, althans in dat jaar, bij onderlinge quotisatie aan den opper-commies bij gezegde directie een gedeelte dier som hebben afgestaan, welke gelden deze heeft aangenomen, stellen bij het niet geblekene, dat bedoeld werk behoorde tot de functiën of het emplooi van den opper-commies, noch dat de betaling der gelden aan de schippers toegelegd, door hem is geschied of bevorderd, noch eindelijk, dat het gedeelte dier gelden door hem ontvangen en aangenomen is, met het doel om eenige verrigting van zijn post of ambt te doen of na te laten, niet daar de misdaad van art. 177 C.P. evenmin als die van art. 174, noch ook eenig ander misdrijf.

H. R. 24 September 1852, Concl. contr.

7. De daad van een gevangenbewaarder in een huis van arrest, die ingevolge de bestaande instructie gehouden is de brieven van gevangenen aan de bevoegde regterlijke autoriteiten mede te deelen, maar zich door beloften en giften door een gedetineerde laat omkoopen, om een brief heimelijk op den post te bezorgen en het daarop te ontvangen antwoord heimelijk aan hem ter hand te stellen, stelt daar het misdrijf bij het 1ste, en niet dat bij het 2de lid van art. 177 C. P. bedoeld, nl. het doen van eene verrigting betrekkelijk zijn post tegen betaling, niet het nalaten van iets dat zijn pligt medebragt; en zulks uit hoofde het doel van de omkooping is de daad van het heimelijk verzenden van den brief, en het nalaten der verpligte mededeeling aan de autoriteiten alleen is het noodzakelijk gevolg van die daad.

b H. R. 6 November 1855, Concl. conf.

8. De daad van een deurwaarder der directe belastingen, die een pak met koopmansgoederen van een reizenden koopman nagezien, dezen naar zijn patent gevraagd en het pak in beslag genomen hebbende, van hem eenig geld vraagt, ontvangt en aanneemt, om de inbeslagneming niet voort te zetten en dientengevolge geen proces-verbaal op te maken, stelt daar het misdrijf bedoeld bij het 2de lid van art. 177 C. P.

g H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf.

9. Waar inderdaad geene overtreding is begaan, bestaat ook voor de beambten geene verpligting als bij art. 177 C. P. wordt bedoeld. Die strafbepaling kan alzoo niet worden toegepast op een politie-beambte, die verpligt zijnde te waken tegen overtredingen van zeker reglement, om ontvangen giften zich onthouden heeft melding te maken van iets, wat hij meende zoodanige overtreding te zijn, ofschoon het dit werkelijk niet was.

Z.-Holland 8 September 1853.

10. Het ontvangen van geschenken door iemand die zonder aanstelling als loerah fungeert, ten doel hebbende om vrijstelling van prestatie van aan den landheer verschuldigden arbeid te bekomen, stelt volgens het in Ned. Indië geldende strafregt eene overtreding van enkele politie daar, ter competentie van den resident.

Poerwakarta Rb. v. Omg. 29 April 1870.

11. Wel worden bij art. 177 C. P. gestraft alle openbare ambtenaren, die zich laten omkoopen, hetzij de omkooping strekt om den ambtenaar zijn pligt niet te doen vervullen, door iets na te laten wat hij verpligt is te doen, hetzij door de omkooping beoogd wordt het plegen eener daad door den ambtenaar, maar volgens art. 179 C. P. in verband met gemeld art.

is de omkooper dan alleen strafbaar, wanneer de omkooping ten doel heeft om van de ambtenaren te verkrijgen òf verklaringen met de waarheid in strijd, òf daden buiten den kring hunner bevoegdheid, doch niet wanneer de aangewende poging tot omkooping alleen ten doel heeft om hen over te halen tot het nalaten van eene voor hen verpligte handeling, bv. het opmaken van proces-verbaal wegens overtreding van het besluit op de maten en gewigten.

H. R. 2 Maart 1859, Concl. conf. — Appingadam 6 October 1865. — Z. Holland 30 Maart 1860, waarbij is beslist, dat het geven van geld aan een veldwachter, opdat deze zal toestaan het wegnemen van eenig afgekeurd spek, niet strafbaar is, bev. *a* 's Gravenhage 23 Januarij 1860.

12. Een gedetineerde in een huis van arrest, die door beloften en giften den gevangenbewaarder in dat huis omkoopt, om een brief heimelijk op den post te bezorgen, en het daarop te ontvangen antwoord heimelijk aan hem ter hand te stellen, pleegt het misdrijf bij het eerste lid van art. 179 C. P. bedoeld.

b H. R. 6 November 1855, Concl. conf. — Zwolle 25 Augustus 1864, houdende veroordeeling wegens poging tot hetzelfde misdrijf.

13. De daad van hem die kommiezen der belastingen, welke zich ten gevolge van eene gedane bekeuring ten zijnen huize bevonden, in eene kamer opsluit en een tijd lang opgesloten houdt, en bij die gelegenheid van hen vordert eene verklaring, dat zij hem nimmer hadden gezien noch gekend, tot het verkrijgen van welke verklaring hij deels bezigt de bedreiging hen daar ter plaatse te zullen laten doodhongeren, deels de beloften van hen te zullen onthalen en weder kosteloos huiswaarts te zullen laten brengen, stelt daar poging tot dwang en omkooping van openbare ambtenaren.

b H. R. 12 April 1842, Concl. conf.

14. De daad van hem, die aan korporaals van het nachtwezen (bij plaatselijk reglement bevoegd verklaard tot het opsporen en constateren van overtredingen in zaken van plaatselijke accijnsen, en verpligt om mede te werken tot voorkoming der verkorting van den stedelijken accijns) geld aanbiedt tot toelating van een vervoer van goederen vóór zons-opgang en na zons-ondergang (hetwelk zonder speciaal consent ongeoorloofd is), zonder dat echter die toelating is gevolgd, stelt daar poging tot omkooping van agenten van een openbaar bestuur.

b H. R. 11 Februarij 1851, Concl. conf.

15. De daad van hem, die wegens fraude gecalangeerd, aan de kommiezen zekere som gelds aanbiedt, om de zaak (die voor transactie vatbaar is) af te maken, stelt niet daar poging tot omkooping, al zij het dan ook, dat het sluiten van transactiën niet aan de kommiezen is opgedragen.

Alkmaar 21 Julij 1840.

Ambtenaren 1 v.	*Mot. v. vonnis.*
Geweldpleging 13.	Poging 12 v.
Knevelarij 4 v.	

OMKOOPEN VAN GETUIGEN.

1. De misdaad van omkooping van getuigen (subornation de témoins) is door den wetgever niet beschouwd als eene medepligtigheid aan valsche getuigenis, maar stelt eene op zich zelve staande misdaad, een crimen sui generis daar; art. 365 C. P.

c H. R. 30 Augustus 1843.

2. Tot schuldigverklaring aan de misdaad van subornatie van getuigen wordt niet vereischt, dat eene bepaalde in den mond gelegde verklaring zonder eenige toevoeging of weglating zij afgelegd, maar is het genoegzaam, dat eene valsche verklaring in het voordeel van den beschuldigde zij afgelegd, en dat de valsche getuige tot die daad zij gekomen door de omkooping of belofte van hen, in wier voordeel en op wier aanzetting in het algemeen die valsche verklaring is afgelegd. Aan den schuldige is ook toerekenbaar wat zonder zijn uitdrukkelijken last aan het in den mond gelegde is toegevoegd.

d H. R. 12 Maart 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen N.-Holland 10 December 1861.

OMROEPEN EN AANPLAKKEN.

1. Bij art. 290 C. P. worden alleen en uitsluitend bedoeld omroepers van geschriften, afbeeldingen of prenten. Een omroeper van advertentiën (zoo als de bekendmakingen dat er een varken zou worden geslagt, dat aardappelen te verkrijgen waren, enz.) heeft alzoo de magtiging bij dit art. gevorderd, niet noodig.

Appingadam 2 September 1864.

2. Het hebben van een behoorlijk patent als omroeper, sluit niet uit de verpligting om voor dat bedrijf de magtiging der politie te vragen.

j H. R. 27 Mei 1851, Concl. conf.

3. Waar verboden is zonder vergunning bekendmakingen in het openbaar om te roepen of aan te plakken, is teregt verstaan dat omroepen beteekent: in het openbaar en luidkeels bekend maken van iets, en niet «rondgaande »met luider stem openbare afkondiging doen.»

a H. R. 3 Januarij 1865, Concl. conf.

Gem. verord.	*Patent* 2.

ONBEHEERDE NALATENSCHAPPEN.

1. De verpligtingen van een curator in eene onbeheerde nalatenschap, gelijk ook de regten der schuldeischers in zoodanige nalatenschap, moeten naar de Fransche wet beoordeeld worden, indien onder het gebied van die wetgeving de curatele opgedragen en aangevangen zijnde, dezelve vervolgens onder de nieuwe wetgeving is voortgezet. Het is dus ook onbetwistbaar, dat een schuldeischer in zoodanige nalatenschap, tegen wiens vordering geene oppositie is gedaan, van den curator betaling mag eischen, ofschoon er nog geene rekening en verantwoording van diens beheer heeft plaats gehad.

Arnhem 6 September 1844.

2. De desolaat-verklaring van den boedel van eenen overledene, door eene Regtbank in de Koloniën van dit Rijk uitgesproken, zelfs al moet de overledene worden geacht aldaar domicilium te hebben gehad en de nalatenschap aldaar te zijn opengevallen, kan geen invloed uitoefenen op het gedeelte der nalatenschap, *in onroerende goederen bestaande*, hier te lande gelegen, en aldaar door erfgenamen aanvaard.

N.-Holland 27 Maart 1856, Concl. contr. vern. *a* Amsterdam 13 April 1853.

3. Eene nalatenschap, bij welker openvallen zich niemand opdoet die daarop aanspraak maakt, is ook dan als onbeheerd te beschouwen, wanneer daarin een ter plaatse woonachtige persoon tot executeur benoemd en door dezen die executele aanvaard is.

Batavia R. v. J.... Augustus 1854 (5).

4. Indien zich nog geene erfgenamen hebben opgedaan, moet de boedel voor alsnog ingevolge art. 1172 B. W. als onbeheerd worden beschouwd, al mogt de erfgenaam bekend of bij uitersten wil ingesteld zijn. Zoodanige eventuële erfgenamen, later opkomende, kunnen hunne regten tegen den curator doen gelden; derhalve bestaan geene termen om de benoeming van dien curator op te heffen en buiten effect te stellen ten verzoeke van hem die door den kantonregter is aangewezen om de afwezige erfgenamen bij de verzegeling en inventarisatie te vertegenwoordigen.

's Gravenhage 29 October 1841.

5. Met het vaceren van eene nalatenschap en de benoeming van eenen curator, is allezins bestaanbaar eene afzonderlijk vroeger ingestelde administratie over een afzonderlijk fonds, waaruit in casu volgens testament een jaarlegaat moest worden betaald. Art. 1172 tot 1176 B.W. verbieden geenszins dergelijk vroeger ingesteld beheer en doen dat evenmin te niet; daarin is ook niets strijdigs gelegen met de hoedanigheid van den curator, daar het er verre af is, dat eene nalatenschap, welke vaceert, omdat zich niemand ter aanvaarding opdoet, eo ipso zoude zijn een insolvente boedel en als zoodanig zou moeten worden beschouwd en beheerd. Mitsdien kunnen afzonderlijke administrateuren casu quo wel verantwoording aan den curator verschuldigd zijn, maar is de curator te regt niet aansprakelijk geoordeeld voor dat beheer, indien het in handen der executeuren en administrateuren heeft voortgeduurd; te dien effecte, dat deze dus alleen door de belanghebbenden bij het fonds behooren te worden aangesproken, zonder dat hiertegen obsteert, dat de nalatenschap in verschil voor het te kort op het fonds mede aansprakelijk wordt, daar, zoo lang van dat tekort niet blijkt, de nalatenschap, en alzoo de curator, deswege niet kan worden aangesproken.

H. R. 11 April 1850, Concl. conf. — In gelijken zin N.-Holland 2 November 1848, — en Amsterdam 19 Mei 1846.

6. De curator van eene onbeheerde nalatenschap is alleen bevoegd de goederen, daartoe behoorende, op te vorderen van hem, in wiens handen zij zich bevinden. De Staat, ofschoon ingevolge art. 879 B.W. tot de nalatenschap geregtigd, heeft niet de bevoegdheid, vóór dat de termijn van art. 1175 B. W. is verstreken, die goederen van den actuëlen bezitter op te vorderen. De curator is bevoegd en verpligt, waar zoodanige vordering is ingesteld, te interveniëren en van zijne zijde te concluderen tot niet-ontvankelijk-verklaring.

a Arnhem 31 Mei 1855.

7. De curator in eene nalatenschap, die bij regterlijke uitspraak als onbeheerd is beschouwd, is verpligt op straffe van niet-ontvankelijkheid, in gedingen betrekkelijk de nalatenschap, zoo veel doenlijk de formaliteiten te vervullen, bij art. 1174, al. 1 en 2 B. W. voorgeschreven, en in ieder geval door oproepingen enz. de erfgenamen op te sporen.

a Holland 24 Junij 1840, vern. Alkmaar 29 November 1839, waarbij was beslist, dat, hoezeer bij art. 1172 en 1173 B. W. eene voorziening voor onbeheerde nalatenschappen alleen en meer bepaald wordt voorgeschreven ten aanzien van eene geheele nalatenschap, welke niet is aanvaard geworden, hieruit echter geenszins volgt, dat, wanneer het slechts een gedeelte of zelfs eenig bijzonder goed geldt, dergelijke voorziening niet zoude moeten plaats hebben. Deze beslissing is in hooger beroep op grond van het middel van niet-ontvankelijkheid in het midden gelaten.

8. Indien de eischer heeft gedagvaard tot betaling eener verschuldigde som gelds, en de ged. hangende het proces is overleden, behoort de curator in diens onbeheerde nalatenschap het geding op de vordering van den eischer te hervatten, maar moet de eischer zijne conclusiën in dier voege wijzigen, dat zij eenvoudig strekken tot erkenning der vordering en kosten, maar niet tot integrale betaling. Indien de eischer daarenboven een arrest onder derde heeft gelegd tot zekerheid zijner schuldvordering, en daarvan bij afzonderlijk exploit de van-waardeverklaring heeft gevraagd, behoort dat arrest op de vordering van den curator te worden opgeheven, als onbestaanbaar met de verpligte liquidatie der vacante nalatenschap.

Amsterdam 21 Februarij 1856.

9. Indien een gedaagde in qualiteit van curator eener onbeheerde nalatenschap tot afgifte van goederen wordt gedagvaard, zonder dat daarbij tevens als daadzaak is gesteld, dat deze betrekking door hem is aangenomen of aanvaard, dan moet, bij niet-verschijning van den gedaagde, bij het verleende verstek tevens de eisch worden ontzegd.

Assen 19 Februarij 1849.

10. Onder de curators bedoeld bij art. 1889 B.W., behoort ook de curator eener onbeheerde nalatenschap, en derhalve is ook deze, niet op eigen gezag, maar alleen met magtiging van de Regtbank, bevoegd dadingen te treffen.

N.-Holland 2 April 1860, Concl. contr. vern. Amsterdam.

Afkondiging.
Conserv. beslag 8.
Curator 5 v.
Dading 10.
Execut. testam. 3.
Regterl. magtig. 10.
Revindicatie 6.
Schors. en herv. v. ged. 8.
Statutum reale 2.
Successieregt.
Verstek 9.
Wet 1 v.

ONDERHANDSCHE AKTEN Z. SCHRIFTELIJK BEWIJS IN BURG. ZAKEN, VALSCHHEID IN STRAFZAKEN.

ONDERHOUD (ALIMENTATIE).

I. Verpligting tot onderhoud.
II. Waarin zij bestaat.
III. Actiën en bewijs.

I.

1. De verpligting tot onderhoud bedoeld in art. 375 v. B. W., kan niet zoo ver worden uit-

gestrekt, dat zij niet meer uit de inkomsten van den onderhoudpligtige kan worden bestreden.

Sneek 19 Maart 1851.

2. Een vader die eigenaar is van onbezwaard vast goed, kan niet gezegd worden in behoeftigen toestand te verkeeren, regt gevende om onderhoud te eischen van een zoon, die geen vast goed bezit en door handen-arbeid den kost verdient.

Gorinchem 29 April 1856.

3. Een eisch tot onderhoud tegen de gezamenlijke daartoe verpligte bloedverwanten gerigt, kan niet afgewezen worden op grond dat de behoeftigen reeds ten huize van een hunner verzorgd worden en derhalve geen onderhoud meer zouden behoeven.

Zeeland 5 December 1865, bev. Goes 7 April 1865.

4. De vrouw heeft geen regt onderhoud te vragen van den man, die de gemeenschappelijke woning verlaten heeft, zoolang niet blijkt dat deze weigert of nalatig blijft haar bij zich op te nemen en aldaar het noodige te verschaffen.

Utrecht Hof 11 Mei 1863, vern. Utrecht 15 October 1862, waarbij de actie tot levensonderhoud aan de vrouw ook buiten die bepaling was toegekend.

5. De slotbepaling van art. 1487 B.W. geeft geen regt tot terugvordering der kosten van onderstand, verstrekt aan eene getrouwde vrouw, die de echtelijke woning heeft verlaten en eigendunkelijk elders haren intrek heeft genomen.

Elst Kgr. 14 Februarij 1856.

6. De regter is niet bevoegd bij eene ingestelde actie tot onderhoud van een kind tegen zijne ouders, zijne beslissing afhankelijk te maken van de omstandigheid, of het kind al of niet door eigen schuld in behoeftigen toestand is geraakt. Het kan toch nimmer de bedoeling des wetgevers geweest zijn, om, voor het geval een vader of moeder van zijne kinderen onderstand mogt vorderen, deze toe te laten tot het bewijs, dat eigen schuld van de ouders oorzaak is van hunnen behoeftigen toestand; integendeel heeft de wetgever gewild, dat, voor zooverre behoeftige personen bloedverwanten mogten hebben in de opgaande of nederdalende linie, in staat om in hun onderhoud te voorzien, zij niet zouden komen ten laste van anderen of van de algemeene liefdadigheid, maar dat in hun levensonderhoud door hunne naaste betrekkingen zoude worden voorzien.

Gelderland 13 Februarij 1850.

7. Een kind is volgens de wet verpligt zijn vader te onderhouden, als die behoeftig is, ook dan wanneer deze in behoeftigen toestand is geraakt door vrijwillige verwerping van zijn middel van bestaan.

Gorinchem 29 April 1856.

8. Het regt op onderhoud vervalt niet doordien de behoeftige zijn toestand aan eigen schuld te wijten heeft, maar die schuld en de verpligting des behoeftigen om zelf in zijn onderhoud en dat der zijnen te voorzien, moeten wel in aanmerking komen bij de bepaling der uitkeering tot onderhoud.

Appingadam 27 October 1864.

9. Indien het kind in de kracht van zijn leven is en geschikt tot werken, en zijn behoeftige toestand alleen voortvloeit uit gebrek aan werk, dan kunnen de ouders alleen verpligt worden in zijn levensonderhoud te voorzien, zoo lang hij werkelijk behoeftig is; behoudens de bevoegdheid van de ouders, om de gunstige bepaling van art. 380 B.W. in te roepen, behoort mitsdien de wekelijksche uitkeering afhankelijk te worden gemaakt van het telkens door het kind te leveren bewijs, dat het die uitkeering voor levensonderhoud voor zich zelf en zijne kinderen noodig heeft.

Gelderland 13 Februarij 1850.

10. Eene moeder die door haar tweede huwelijk het vruchtgebruik der goederen van haar minderjarig kind ingevolge art. 386 B.W. heeft verloren, kan vergoeding vragen voor het onderhoud, de opvoeding en verpleging van het minderjarig kind, welke gedurende haren tweeden echt of ook te voren door haar zijn bekostigd.

Appingadam 1ⁿ a. 30 Junij 1836.

11. Niet aan iederen voogd, maar alleen aan vader of moeder die het vruchtgenot verloren hebben, kan door de Regtbank eene jaarlijksche uitkeering worden toegelegd, ten einde gedurende de minderjarigheid hunner pupillen tot bevordering hunner opvoeding te worden besteed; art. 373 B.W.

Gorinchem 27 Augustus 1867.

12. Schoonouders zijn verpligt hunne schoonzoons of schoondochters te onderhouden, wanneer het huwelijk, waaruit de betrekking van zwagerschap is ontstaan, door echtscheiding is ontbonden, mits het bewijs worde geleverd, dat de belanghebbende en hare kinderen behoeftig zijn, dat de andere echtgenoot facto niet kan worden gedwongen tot uitkeering van alimentatie en de schoonouders in staat zijn onderhoud voor schoon- en kleinkinderen te verschaffen.

b Friesland 4 Maart 1840, bev. Leeuwarden 5 November 1839. — Anders *a* Amsterdam 30 Junij 1841, alwaar echter uit het huwelijk der kinderen geene afstammelingen aanwezig waren.

13. Aan eene moeder kan niet anders dan in geval de erkenning bewezen is, het onderhoud harer natuurlijke kinderen worden opgelegd.

a Assen 12 Februarij 1844.

14. De erfgenamen zijn geregtigd de kosten van onderhoud terug te vorderen, die hun erflater aan zijn natuurlijk niet erkend kind heeft besteed.

Alkmaar 11 November 1858.

15. Hoewel bij art. 383 B.W. de wederkeerige verpligting van natuurlijke wettelijk erkende kinderen en hunne ouders tot het geven van onderhoud is vastgesteld, wordt echter nergens in de wet over die verpligting van den ouder, tijdens zijn leven, ten aanzien van een overspelig kind, of woderkeerig, gesproken. Indien de erflater bij testament over al zijne goederen heeft beschikt, is de erfgenaam niet verpligt een gedeelte der nalatenschap aan een overspelig kind des erflaters tot levensonderhoud uit te keeren; dergelijke actie komt aan het overspelig kind alleen toe, in geval de erflater is overleden, zonder bij uitersten wil of schenking over zijne goederen te hebben beschikt.

Amsterdam 22 Januarij 1847.

16. De verpligting bij art. 376 B.W. aan de kinderen opgelegd tot onderhoud hunner ouders,

is niet te beschouwen als eene hoofdelijke en evenmin als eene ondeelbare verbindtenis, waarvan de voldoening op ieder der medeschuldenaren voor het geheel kan worden verhaald.

a H. R. 7 Junij 1850, Concl. contr. vern. Gelderland 21 November 1849, en bev. het daarbij vern. *a* Tiel 9 Februarij 1849. — Winschoten 14 December 1843, bij verstek gewezen. — Anders Winschoten 10 Julij 1843, mede bij verstek gewezen, doch gedeeltelijk door andere regters. — Groningen 3 April 1846, dat voormelde verpligting hoofdelijk is. — N.-Holland 11 April 1842, Concl. contr. bev. Amsterdam 23 Augustus 1841, dat zij ondeelbaar is, en tevens beslissende dat schoonouders hunne behuwdkinderen kunnen aanspreken, met voorbijgang van hunne eigene kinderen.

17. De verpligting tot onderhoud stelt daar eene ondeelbare hoofdelijke verbindtenis; dit belet echter niet dat de eischer alleen datgene vordert wat aan de vervulling zijner behoeften ontbreekt, en laat ook altoos aan de zijde der ouders het regt bestaan om aan te bieden den eischer bij zich in huis te verzorgen.

Middelburg 31 Mei 1865.

18. De verpligting van ieder der ouders of schoonouders om aan hunne behoeftige kinderen of schoonkinderen het wettelijk onderhoud te verschaffen, is niet hoofdelijk maar deelbaar.

Zutphen 14 November 1867.

19. De verpligting tot uitkeering van levensonderhoud is personeel, en gaat bij den dood van hem die onderhoud verleent ingevolge eene tegen hem uitgesproken veroordeeling, niet over op diens erfgenamen.

Winschoten 28 Februarij 1872.

II.

20. De verpligting tot onderhoud aan kleinkinderen verschuldigd, bevat niet alleen voeding en kleeding maar ook de kosten van opvoeding en onderwijs, zooveel mogelijk naar den rang en stand die zij in de maatschappij moeten bekleeden.

Goes 7 April 1865, bev. bij Zeeland 5 December 1865.

21. Onder de wettelijke verpligting tot het geven van onderhoud aan minderjarige kinderen is ook de geneeskundige verpleging begrepen, met dien verstande dat ouders ook verpligt zijn eene geneeskundige declaratie te voldoen, als de bijstand is ingeroepen door een derde bij wien de minderjarige verblijf hield.

Groningen Kgr...... October 1871 (3).

22. De minderjarige is niet verpligt aan den langstlevende zijner ouders, voogd of voogdes, zelfs bij verlies door dezen van het wettelijk vruchtgenot en bij het bestaan van eigen inkomsten der minderjarigen, eenige vergoeding te betalen hetzij voor voeding en woning, hetzij voor onderwijs en opvoeding, indien art. 373 B.W. door den vader of de moeder niet is nageleefd.

Amsterdam 7 Februarij 1871.

23. Wanneer in eersten aanleg door den ged. een aanbod is gedaan, hetwelk door partij en den eersten regter onvoldoende geacht, maar in appel herhaald en door den hoogeren regter voldoende verklaard is, dan is hij eerst van dien tijd af tot de voldoening verpligt.

Zeeland 19 December 1848.

24. Het onderhoud bedoeld bij art. 376 B. W. is eerst verschuldigd van den tijd af, waarop, in geval van verschil deswege, bij regterlijk gewijsde de bestaande behoefte en de daaraan verbonden verpligting verklaard worden aanwezig te zijn, en de uitkeering van het voldoend geoordeeld bedrag van dien wordt bevolen; met dat gevolg, dat bij eene zoodanige vordering geenszins kunnen worden toegewezen teruggave en vergoeding van bereids voor onderhoud (door derden) gedane uitgaven.

Zeeland 19 December 1848.

25. Indien tot op den dag van het arrest het kind nog in het onderhoud van zich zelf en zijn gezin met der daad heeft voorzien, bestaan er geene gronden, om eene wekelijksche uitkeering toe te wijzen voor den tijd, verloopen tusschen de dagvaarding en het arrest, behoudens de bevoegdheid van den regter om de ouders te veroordeelen onmiddellijk aan hun kind uit te betalen eene zekere som ter voorziening in noodwendige behoeften, bv. van kleedingstukken voor hem en zijne kinderen.

Gelderland 13 Februarij 1850.

26. Ieder kind kan niet volstaan met zijne behoeftige ouders bij zich in huis te nemen, maar de Regtbank kan zulks alleen dan bevelen, wanneer, na onderzoek van zaken, blijkt, dat hij, die tot dat onderhoud verpligt is, zich niet in staat bevindt om daartoe eene geldelijke bijdrage op te brengen. De behoefte tot onderhoud kan door den regter uit bepaalde omstandigheden worden afgeleid.

Amsterdam 30 October 1849.

27. Niet alleen de vader of de moeder maar ook schoonouders kunnen volstaan met aan te bieden om hun schoonzoon of schoondochter aan wie zij onderhoud verschuldigd zijn, bij zich in huis te voeden en te onderhouden; zij zijn daardoor vrijgesteld van de gehoudenis om aan die verpligting op eene andere wijze te voldoen.

Zutphen 14 November 1867. — Anders N.-Holland 30 October 1856, — en ten aanzien van grootouders, Goes 7 April 1865.

28. Ook wanneer beide ouders ten gevolge van eene uitgesproken scheiding van tafel en bed afzonderlijk wonen, mag de vader of de moeder het kind aan hetwelk zij onderhoud verschuldigd zijn, bij zich in huis nemen en onderhouden; in casu bij eene vordering tot onderhoud door de kinderen zelve.

Zeeland 12 December 1865; — in gelijken zin Middelburg 31 Mei 1865. — Anders *b* Amsterdam 13 Julij 1869, bij vordering der moeder bij wie het kind na echtscheiding was verbleven.

29. De verpligting der ouders om hunne kinderen te onderhouden en op te voeden, levert jegens derden geene verpligting op, zoodat de betaling van eene kleedermakers-rekening niet kan gevorderd worden van eene moeder, die tot de levering der kleederen geen last heeft gegeven.

Amsterdam Kgr. II 14 Februarij 1850.

III.

30. Het aanbod om de behoeftigen bij zich

in huis te nemen en te verzorgen moet door de gedaagden tot onderhoud tot een bepaald punt van vordering gesteld worden en kan anders geen onderwerp van 's regters beslissing uitmaken.

Zeeland 5 December 1865.

31. Wanneer door behoeftige ouders levensonderhoud wordt gevraagd, moet de zoon die aangesproken wordt tot betaling eener zekere geldsom voor dat levensonderhoud, bewijzen buiten staat te zijn die som te betalen.

a Groningen 28 Junij 1867. — Assen 7 Februarij 1848, bij actie tot onderhoud tegen een schoonzoon. — Cf. Overijssel 28 Junij 1852, waarbij aan den schoonvader het bewijs werd opgelegd, dat hij behoeftig is en buiten staat om in zijn levensonderhoud te voorzien; — en aan den schoonzoon en zijne vrouw, dat zij zijn onvermogend om casu quo de tot onderhoud van den eischer vereischte kosten te voldoen, en buiten staat om hem ten hunnen huize te ontvangen en aldaar te verzorgen.

32. De toelating om kosteloos te procederen of het daartoe strekkende bewijs van onvermogen, kan op zich zelve niet als bewijs gelden, dat men buiten staat is alimentatie-gelden op te brengen aan diegenen, welke, volgens de wet, geregtigd zijn die gelden te vorderen.

a Amsterdam 10 Augustus 1847.

Behoefte 2 v. 6 v.
Bewijs Bz. 31.
Cond. indebiti 5, 14.
Conserv. beslag.
Deelb. en ond. verbindt. 16 v.
Echtscheiding.
Erfopvolging 19.
Faillissement.
Hoofd. verbindt. 16 v.
Huwelijk.
Huw. gemeenschap.
Incid. vordering.
Kostel. procedure 32.
Lastgeving 29.
Marit. magt 4,
Natuurl. kind 13 v.
Negot. gestio 29.
Nietigh. v. verb. 5.
Onderwijs 20.
Opneming 26 v. 30.
Regterl. magtig.
Scheid. v. taf. en bed 28.
Vermogen 1.

ONDERHOUD VAN WERKEN.

1. Onderhoud bestaat altijd in de verpligting om iets te doen, niet om iets te dulden, en speciaal ten aanzien van het slatten van openbare vaarten is niet te onderscheiden een actief en een passief gedeelte van het onderhoud, als zoude onder het eerste begrepen zijn het uitwerpen der specie, en onder het tweede het ontvangen daarvan op de naaste legers.

H. R. 27 Maart 1863, Concl. conf. vern. Friesland 25 Junij 1862, en bevest. Leeuwarden 15 November 1859.

2. De eigenaren van huizen aan de grachten of burgwallen binnen Amsterdam gelegen, zijn niet verpligt de aan de gemeente behoorende wallen vóór hunne respectieve huizen gelegen, te onderhouden. Dergelijke verpligting bestond allezins onder vigueur van het Roomsch-Hollandsch regt, maar is afgeschaft door de invoering van het Wetboek Lod. Napoleon, en bij de wet van 24 Februarij 1809; art. 3. Die oude verpligting, eenmaal afgeschaft zijnde, is niet weder herleefd door de Fransche en Nederl. wetgevingen. Derhalve kan geene verbindende kracht worden toegekend aan art. 30 van het politie-reglement voor de stad Amsterdam van 24 Maart 1819, waarbij op straffe van geldboete aan de eigenaars der huizen is voorgeschreven, de houten, mitsgaders steenen of gemetselde wallen vóór hunne huizen te repareren.

b Amsterdam 28 April 1852, Concl. contr. bev. bij N.-Holland 12 Mei 1853, waartegen de voorz. in cass. is verw. bij H. R. 21 April 1854, Concl. conf. — Z.-Holland 18 Januarij 1858, bev. Rotterdam 4 Februarij 1857, omtrent onderhoud van de stads-kaden en schoeijingen door de eigenaren der belendende perceelen.

3. Zoo al volgens art. 625 B.W. aan de *eigenaren* verpligtingen kunnen opgelegd worden, die in het algemeen belang de vrije en volledige uitoefening van de regten van eigendom verkorten, en dus ook de overdekking en het onderhoud eener goot kan opgelegd worden aan den eigenaar van het perceel waarlangs zij loopt, indien hem ook die goot toebehoort, — zoo rust toch altoos, indien zij *haar* toebehooren, het onderhoud dier eigendommen op de gemeente.

c H. R. 23 November 1869, Concl. contr.

4. Wanneer de Staat tot onderhoud verpligt is van een weg, toegang gevende tot een station der Staatsspoorwegen, is de administratieve magt volstrekt onbevoegd dien pligt zijdelings door den legger of regtstreeks op een ander, de maatschappij tot exploitatie, over te brengen.

Geldermalsen Kgr. 6 Februarij 1872.

5. De nalatigheid in het onderhouden van een weg overeenkomstig de daartoe civielregtelijk bij contract aangegane verpligting bestaat alleen jegens den medecontractant, en stelt alleen bloot aan de burgerregtelijke gevolgen van wanpraestatie ten aanzien van overeenkomsten, maar kan geen misdrijf daarstellen.

Geldermalsen Kgr. 6 Februarij 1872.

6. Nadat de verpligting van den polder of van de geërfden van Tuijl tot onderhoud van dijkvakken langs de Waal en van de daartoe behoorende pakwerken, in 1838 krachtens het toen ingevoerde prov. regl. op het beheer der rivierpolders in Gelderland van 1837, is vervangen door eene jaarlijksche uitkeering in geld, kan niet worden beweerd, dat die bijdrage is vervallen op grond dat na voorafgaande onteigening ten alg. nutte van die dijkvakken door den Staat der Nederlanden, deze den dijk meer binnenwaarts heeft verlegd en de bedoelde pakwerken heeft opgeruimd. Art. 34, litt. G van dat reglement.

Gelderland 27 December 1871.

Aansprak. Bz.
Aardhaling 1.
Adm. en regt. magt.
Dijk- en polderbest.
Gemeente.
Gem. belasting.
Gem. verordening 2 v.
Gewoonte.
Mot. v. vonnis.
Onteig. t. alg. nutte.
Schuldvernieuwing.
Vaart 1.
Waterloss. en beken.
Wegen 2 v.

ONDERSCHEIDINGSTEEKENEN

z. AANMATIGING VAN GEZAG, TITELS ENZ.

ONDERSTAND

z. ADMINISTRATIEVE EN REGTERLIJKE MAGT, ARMBESTUREN, ONTRUIMING.

ONDERWIJS.

I. Bevoegdheid tot het geven van onderwijs; traktement en schoolgeld; verpligtingen der onderwijzers.
II. Overtredingen; strafvervolging en straffen.

I.

1. Naar aanleiding van art. 13 en 14 der wet van 3 April 1806, j° art. 2 van het besluit van den Souv. Vorst v. 20 Maart 1814, n° 2 (Sb. n° 39),

is niet geldig of voldoende voor de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs te beschouwen eene door een plaats. bestuur, zonder voorafgegaan vergelijkend examen of bekomene dispensatie daarvan, verleende speciale beroeping tot het houden eener school, vermits het vergelijkend examen, na voorafgegane oproeping der wettige sollicitanten, hoewel niet ingesteld bij genoemde wet, berust op eene wettige en behoorlijk uitgevaardigde en mitsdien algemeen verbindende verordening (art. 2 van voormeld Souv. besluit), en geenszins alleen op een bestaand gebruik. Het kan niet opgaan, de inachtneming dezer verordening in allen gevalle slechts als eenen bloot administratieven, buiten den toegelatene omgaanden maatregel te beschouwen, vermits daarin is vervat een volstrekt noodig vereischte tot de wettigheid der speciale beroeping, aanstelling of admissie.

a H. R. 16 December 1845, Concl. impl. conf.

2. De vergelijkende examina hier te lande waren tijdens de vereeniging met Frankrijk algemeen voorgeschreven, en de Souv. Vorst was op het oogenblik van het daarstellen van het besluit van 20 Maart 1814 (Sb. nº 39) volkomen bevoegd, om dezelve, al waren zij dan ook vroeger onwettig verordend, voor het vervolg wettig te bevelen. De bijzondere scholen, hetzij algemeen, hetzij die der eerste klasse, zijn niet, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend uitgesloten van het voorschrift vervat in art. 2 van evengemeld besluit, dat ter vervulling der openvallende plaatsen van schoolonderwijzers, de opgeroepene wettige sollicitanten aan een vergelijkend examen zullen worden onderworpen. Door de in dat art. 2 gebezigde woorden: «op den tot hiertoe gebruikelijken voet,» moeten worden verstaan de tijdens de vereeniging van dit land met Frankrijk hier te lande vastgestelde verordeningen, welke een vergelijkend examen, ook voor al de bijzondere scholen medebragten.

a H. R. 20 October 1846, Concl. conf.

3. Volgens de tegenwoordige wet op het lager onderwijs heeft de onderwijzer, in het bezit der bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid, niet de bevoegdheid bijzonder onderwijs te geven, zoo lang hij niet mede in het bezit is van een derde bewijs, dat nl. de twee gemelde bewijzen door Burg. en Weth. der gemeente, waar het onderwijs gegeven wordt, zijn gezien en in orde bevonden.

a H. R. 21 December 1869, Concl. contr.

4. Eene speciale admissie, voor eene bepaalde plaats gegeven, kan geen effect hebben voor eene andere, waar de autoriteit die de admissie gaf, geen gezag hoegenaamd had uit te oefenen.

b H. R. 16 October 1855, Concl. conf.

5. Zij die aan het hoofd staat van eene school voor vrouwelijke handwerken, behoeft, indien in het gebouw waarin die school gehouden wordt, ook gewoon lager onderwijs gegeven wordt, niet te zijn voorzien van de bij de wet gevorderde bewijzen van zedelijkheid en bekwaamheid.

Nijmegen Kgr. 13 Januarij 1860.

6. Het is niet aannemelijk, dat de bedoeling des wetgevers bij de wet van 13 Augustus 1857 geweest zoude zijn om alle inrigtingen van onderwijs, die geheel het karakter eener lagere school missen, aan de wet op het lager onderwijs te onderwerpen, voor zooverre op die inrigtingen een enkel vak werd gedoceerd, hetwelk in art. 1 dier wet is opgenoemd, of indien zelfs bij uitzondering in meer vakken lager onderwijs werd gegeven. De vraag ten aanzien der al of niet toepasselijkheid van de wet op eenige schoolinrigting, is dus niet, of op de school in een of ander vak de beginselen worden geleerd, omschreven in art. 1 dier wet, maar of die school èn wat hare roeping aangaat, èn wat haar doel is, kan gezegd worden te behooren tot die scholen, die opgerigt zijn tot het geven van lager onderwijs volgens de bedoeling en geest dier wet. Het karakter en het doel van de handelsschool te Amsterdam is om jonge lieden, welke het lager onderwijs genoten hebben, door eene wetenschappelijke opleiding tot goede handelaren en fabrikanten te bekwamen, en niet om daar lager onderwijs in den zin der wet te doen ontvangen, al worden dan ook bij het begin van elken cursus de beginselen der wiskunde doorloopen, om de bekwaamheid der leerlingen na te gaan, en al wordt bij het overzetten van Hollandsche in Fransche koopmansboeken ook op spraakleer gelet. De weigering om aan den schoolopziener op die school toegang te verleenen, is dus geene strafbare daad.

a Amsterdam 28 Mei 1862.

7. Indien iemand is aangeklaagd van het openen eener openbare school en het aldaar onderwijzen in verschillende vakken, zonder speciale aanstelling, beroeping of toelating, behoort ontslag van regtsvervolging te worden uitgesproken, indien gebleken is dat het door beklaagde gegeven onderwijs in reken-, stel- en meetkunde alleen heeft plaats gevonden in verband met, en voor zooverre noodzakelijk tot het door hem erkende technische onderwijs, in zijne zoogenaamde industrie-school gegeven, hoedanig onderwijs noch tot het lagere, noch tot het middelbare, noch eindelijk tot het hoogere kan worden gebragt.

Winschoten 9 Augustus 1856.

8. Het is niet de bedoeling geweest van de wet op het lager onderwijs om de zoogenaamde bewaar- of klein-kinderscholen aan hare bepalingen te onderwerpen, zoodat eene beklaagde, die voor de wet voorzien was van een bewijs van vergunning tot het houden van eene maîtressen-school, niet in overtreding handelt door aan kinderen onderwijs te geven in het spellen en lezen.

Breda 4 Maart 1867, vern. Bergen-op-Zoom Kgr. 4 Januarij 1867.

9. Het onderwijs in het schoonschrijven (calligraphie) gelijk dat hier te lande door Fr. de Magnée en anderen is gegeven, stelt niet daar het bij de wet van 8 April 1806 bedoelde lager onderwijs; ontslag van regtsvervolging ter zake van het onbevoegdelijk geven van dat onderwijs.

Rotterdam 15 December 1842.

10. Het staat aan onderwijzers op de Israëlietisch godsdienstige scholen vrij, om tevens onderwijs te geven in het lezen, schrijven, rekenen en in de Nederduitsche taal, ook zonder daartoe

admissie te hebben gekregen, wanneer zulks tot het begrip van godsdienstig onderwijs volstrekt noodzakelijk is.

H. R. 29 Junij 1840, Concl. contr. — Anders N.-Holland 31 Maart 1845.

11. De bepalingen van het besluit van 1 September 1827, betrekkelijk het onbevoegd geven van godsdienstig onderwijs bij het Israëlietisch kerkgenootschap, zijn niet van toepassing op hem, die, bij een bijzonder huisgezin inwonende, bepaaldelijk en uitsluitend aan de kinderen van dat gezin, met ander onderwijs, ook dat in de godsdienst geeft.

's Hertogenbosch 6 Junij 1839.

12. De bepalingen, opgenomen bij de onderscheidene besluiten, houdende organisatie van het Israëlietisch kerkgenootschap, betrekking hebbende tot het maatschappelijk onderwijs, hebben klaarblijkelijk slechts ten doel, om de Israëlietische jeugd vatbaar te maken voor het met vrucht ontvangen van het godsdienstig onderwijs, zonder in het algemeen inbreuk te maken op de verordeningen het lager onderwijs betreffende, en is ter bereiking van dat doel, in strijd met de bepalingen, vervat in art. 23 van het reglement behoorende bij de wet van 1806, als uitzondering aan dat kerkgenootschap toegestaan, het maatschappelijk met het godsdienstig onderwijs te vereenigen, doch blijft overigens al het omtrent het lager onderwijs voorgeschrevene ook op de Israëlietische scholen van toepassing; mitsdien is de Israëlietische godsdienst-onderwijzer niet bevoegd om op zijne godsdienstschool gewoon lager onderwijs te geven, de beginselen van het Nederduitsch lezen en schrijven, alsmede het rekenen, zonder voorzien te zijn van een bewijs van bekwaamheid; art. 6, 8, 9 en 37 der wet v. 13 Augustus 1857 (Sb. n° 103).

c H. R. 30 April 1861, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *b* Amsterdam 7 Februarij 1861, waarbij was bev. Amsterdam Kgr. 23 November 1860.

13. Het geven van onderwijs in de eerste beginselen van de stelkunst, het Latijn en het Grieksch behoort tot het middelbaar en niet tot het lager onderwijs, zoodat op dit feit niet van toepassing is de wet van 3 April 1806, maar art. 1 van het Kon. besluit van 27 Mei 1830 (Sb. n° 9), j° art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (Sb. n° 12).

g H. R. 20 October 1840, Concl. contr. Adv.-Gen. van Maanen, die van gevoelen was, dat het onderwijs in questie behoort tot het hooger onderwijs, gelijk zou blijken uit het reglement van 2 Augustus 1815 en de Kon. besluiten van 14 Junij 1825 (Sb. n° 55) en van 27 Mei 1830 (Sb. n° 9).

14. Een schoolhouder, die per kwartaal wordt betaald, kan bij gebreke van opzegging geen schoolgeld vorderen, over een kwartaal waarin het betrokken kind geen onderwijs heeft genoten.

Amsterdam Kgr. IV 2 Maart 1869.

15. De burgerlijke gemeente heeft geen regt van het R. K. kerkbestuur betaling te vorderen van het onderwijzers-traktement, waarmede kerkelijke goederen bezwaard zijn. Dat regt staat alleen den schoolmeester toe.

Nijmegen 9 Februarij 1864.

16. Wanneer de hoofdonderwijzer eener lagere school door de gemeente is aangesteld op eene jaarwedde van *f* 725.», waarvan *f* 400.» door kerkvoogden en notabelen van de Hervormde gemeente, en de rest of *f* 325.» door de burgerlijke gemeente moeten worden voldaan, — is de onderwijzer niettemin bevoegd zijne volle jaarwedde van *f* 725.» van de burgerlijke gemeente te vorderen, daar de tusschen het gem.bestuur met de kerkvoogden en notabelen gemaakte regeling, als aangegaan tusschen derden, hem niet aangaat. Dit is niet in strijd met art. 31 der wet op het lager onderwijs van 13 Augustus 1857 (Sb. n° 103), dat elke gemeente voorziet in de kosten van het lager onderwijs, voor zoover die niet komen ten laste van anderen of op andere wijze worden gevonden, daar die bepaling de burgerlijke gemeente niet ontslaat van hare jegens den onderwijzer aangegane verpligting.

H. R. 24 Februarij 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 15 Maart 1864.

17. De bepalingen der wet van 13 Augustus 1857 (Sb. n° 103) zijn ook toepasselijk op de scholen in de gevangenissen. Dit is het geval ten aanzien van art. 63, al. 2 en 3 op het huis van verbetering en opvoeding te Alkmaar. De directeur en hoofdonderwijzer aldaar is mitsdien strafbaar, indien hij aan de plaatselijke school-commissie weigert inlichtingen te geven omtrent de school in voormeld gesticht en het onderwijs, dat op die school gegeven wordt.

a H. R. 21 October 1862, Concl. conf verw. de cass. tegen Alkmaar 10 Junij 1862, waarbij was bev. Alkmaar Kgr. 12 Mei 1862.

II.

18. Een der hoofdbestanddeelen van de overtredingen bij de wet van 13 Augustus 1857 bedoeld, bestaat hierin, dat het onderwijs gegeven zij in eene, hetzij openbare, hetzij bijzondere school van lager onderwijs.

b H. R. 8 Mei 1860, Concl. conf.

19. Den regter aan wien de beoordeeling en waardering van de ter zijner kennis gebragte handelingen is opgedragen, is tevens de bevoegdheid gegeven te beslissen, of deze of gene handeling werkelijk of slechts in schijn heeft plaats gehad; derhalve is door de beslissing, dat het waarnemen der hoofdonderwijzers-betrekking door een ander bevoegd persoon slechts pro forma is geschied, daar het in werkelijkheid door den onbevoegde was geschied, geen wetsartikel geschonden.

f H. R. 14 April 1863, Concl. conf.

20. Bij geene verordening op het lager onderwijs is aan deurwaarders of aan schoolmeesters de bevoegdheid gegeven, om overtredingen tegen de opzigtelijk het onderwijs bestaande bepalingen bij proces-verbaal te constateren.

Winschoten Kgr. 13 December 1844.

21. Op het onbevoegdelijk geven van lager onderwijs is niet art. 13, maar art. 14 der wet van 3 April 1806 van toepassing. De beregting van dergelijke overtredingen is aan den gewonen regter opgedragen.

b H. R. 16 October 1855, Concl. conf.

22. Op de overtredingen der schoolwet van 1806, gepleegd vóór 1 Januarij 1858, moeten

worden toegepast de straffen, bedreigd bij de wet van 17 Augustus 1857, indien deze ligter zijn dan die van de wet van 1806; art. 52 Ov.

Harderwijk Kgr. 1 Maart 1858.

23. De straf van ontzegging van de inwoning eener plaats, voor den tijd van zes jaren, bedreigd bij art. 14 der wet van 3 April 1806, houdende regeling van het lager onderwijs in de Bat. Republiek, is niet te houden voor afgeschaft, omdat zij niet voorkomt in de reeks van straffen, opgenoemd in art. 6, art. 40 en art. 464 Code Pénal.

h H. R. 23 October 1849, Concl. conf.

24. De straf van arbitraire correctie bedreigd bij de wet op het lager onderwijs, behoort niet als vervallen te worden beschouwd; — de kantonregter moet haar toepassen, mits blijvende binnen de palen zijner bevoegdheid, dat is, mits opleggende eene gevangenisstraf van niet meer dan zeven dagen.

Utrecht 18 November 1839. — Culenborg Kgr. 24 September 1844.

25. De in art. 13 der wet van 3 April 1806 gebezigde uitdrukking: «wettiglijk,» behoort niet te worden beperkt tot het bij die schoolwet zelve voorgeschrevene, maar ook tot latere wettelijke verordeningen te worden uitgestrekt. De verantwoordelijkheid, waaraan bij art. 13 van het reglem. voor het lager schoolwezen, vastgesteld uit kracht van art. 21 dier wet, het over de bijzondere scholen der eerste klasse gesteld opzigt is onderworpen, sluit de mede-verantwoordelijkheid en de strafbaarheid niet uit van hen, die de wetten of wettige verordeningen op het lager onderwijs, door het onwettig geven van onderrigt op zoodanige scholen, overtreden.

a H. R. 20 October 1846, Concl. conf.

Aansprak. Sz. 25.
Bewaarscholen 8.
Cassatie Sz.
Compet. Sz. 21.
Eerde 16.
Deurwaarder 20.
Gemeente 15 v.
Gem. verordening.
Gevangenis 17.
Herv. regten.
Israel. scholen 10 v.
Kerkbesturen 15.
Koepokinenting.
Mot. v. vonnis.
Ontruiming.
Overeenkomst 16.
Overtredingen 18 v.
Schors. v. strafged.
Schrift. bewijs Sz. 20.
Straffen 22 v.
Traktement 15 v.
Wet 1 v. 22.

ONHERROEPELIJKE MAGTIGING z. HYPOTHEEK.

ONREGTMATIGE DAAD.

1. De daad van, zonder medeweten of voorkennis van den eigenaar en tegen diens wil, weghalen van zijne roerende goederen is eene onregtmatige daad, bedoeld bij art. 1401 B. W., die tot schadevergoeding verpligt, al beweert de gedaagde dat hij slechts heeft weggehaald wat hem door een derde was verkocht en ook als verkocht aangewezen.

Assen 17 October 1864.

2. De algemeene regel van art. 1401 B. W. belet niet dat hij die zich op onregtmatige wijze van een aan een ander toebehoorend voorwerp meester maakt, door die daad zelve verpligt is dat voorwerp terug te geven, of indien hij daartoe buiten staat is, de waarde daarvan te betalen.

Leiden 25 Januarij 1853.

3. Al kan het dooden van eens anders huisdier op eigen erf niet strafregtelijk vervolgd worden, zoo volgt daaruit echter niet dat deze daad den dader niet burgerregtelijk voor de daardoor aan een ander toegebragte schade zou verantwoordelijk stellen. Het dooden van eens anders huisdier is in het algemeen een inbreuk op het regt van eigendom, en dus eene onregtmatige daad, tenzij een dergelijke inbreuk door eenige noodzakelijkheid wordt gemotiveerd.

Haarlem 24 December 1867.

4. De daad van den bediende, die op het erf van zijnen meester, maar zonder diens last, een aan een derde toebehoorenden jagthond doodt, buiten noodzaak en niet uit zelfverdediging, is voor onregtmatig te houden. Die in het algemeen onregtmatige daad wordt niet geregtvaardigd, wanneer zij door den dader wordt gepleegd ter bescherming van zijn of zijns meesters eigendom.

Wageningen Kgr. 26 Junij 1861.

5. Hij die zich tegen den wil des eigenaars meester maakt van diens grond, ten einde daarop gebruik te maken van eene door dezen verleende vergunning, in casu tot het bezigen van het kerkhof der Herv. gemeente als algemeene begraafplaats, echter op eene andere wijze dan waarop die vergunning is verleend, maakt zich schuldig aan stoornis in eigendom en bezitregt en alzoo aan eene onregtmatige daad.

Nijmegen 15 April 1856.

6. Het nemen van maatregelen tot bewaring zijner regten overeenkomstig de wettelijke bepalingen des lands en met inroeping der regterlijke autoriteit, kan nimmer aan den eischer worden toegerekend als het plegen van eene onregtmatige daad; derhalve kan niet worden gevorderd terugbetaling eener som met schadevergoeding, als zijnde die som onregtmatig door lijfsdwang afgedwongen.

b Amsterdam 3 Junij 1857.

7. Een beslag dat krachtens eene bij verstek gewezen corr. veroordeeling op de roerende goederen van den veroordeelde wordt gelegd, zelfs al is dat verstek te wijten aan eene andere dagbepaling in de copie des beklaagden dan in het origineel, is niet eene onregtmatige daad; er kan op grond daarvan geene schadevergoeding toegewezen worden. De aard dier handeling verandert niet door de later gevolgde oppositie en opheffing van het beslag.

H. R. 12 April 1867, Concl. conf.

8. Een executoriaal beslag, gelegd op een schip, dat niet meer aan den debiteur van den executant toebehoort, is als eene onregtmatige daad te beschouwen, vallende in de termen van art. 1401 B.W., zelfs wanneer de executant te goeder trouw in de meening heeft verkeerd, dat het schip tijdens het gelegde arrest nog de eigendom van zijnen debiteur was.

a Holland 4 November 1840, vern. Amsterdam 21 April 1840.

9. De schuldeischer, die executoriaal beslag heeft doen leggen op roerende goederen, die in het bezit van zijn schuldenaar en gearresteerde werden gevonden, is niet tot schadevergoeding verpligt, wanneer hem eerst na het arrest is kenbaar gemaakt, dat die goederen aan een ander in eigendom behooren, en zich bij den gearresteerde slechts in bruikleen bevinden. Ofschoon, wel is waar, ieder, die eene handeling onderneemt of actie instelt, in den regel zeker

van zijne zaak behoort te zijn, is deze dwaling echter van den arrestant, ook bij het volstrekt gemis van wettelijke voorschriften omtrent de openbaarmaking van akten van verkoop en bruikleening van roerende goederen, een error facti alieni tolerabilis en kan hem alzoo regtens niet worden geïmputeerd.

Sneek 6 Mei 1846. — In gelijken zin Zaltbommel Kgr. 3 Junij 1863.

10. Door hem die, wetende dat zekere goederen, welke hij in conservatoir beslag had genomen, niet aan zijnen schuldenaar toebehooren, niettemin die goederen, nadat het beslag was van waarde verklaard, heeft laten verkoopen, is eene onregtmatige daad gepleegd.

Z.-Holland 31 Januarij 1859, bev. *b* Rotterdam 30 Junij 1858.

11. De voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis, dat later in hooger beroep wordt vernietigd, is eene onregtmatige daad.

Utrecht 26 Januarij 1870.

12. Wanneer eene daad van belemmering tegen het regt van zijne wederpartij, in regten is verklaard nietig en van onwaarde, volgt daaruit voorzeker, dat die daad eo ipso is onregtmatig en dat hij, die de belemmering doet, in ieder geval de daardoor veroorzaakte schade moet vergoeden. Zulks is het geval, wanneer door den houder van een ingetrokken cognoscement, ondanks eene gedane sommatie, bij den kapitein verzet is gedaan tegen de afgifte der goederen aan den houder van het nieuw cognoscement, die, volgens de latere regterlijke uitspraak, alleen regt tot afgifte had, zoodat die afgifte is vertraagd, en een opslag onder derden met de daaraan verbonden kosten is te weeg gebragt. Hiertegen kan niets afdoen het geargumenteerde uit sommige andere wetsbepalingen omtrent de al dan niet toekenning van schadevergoeding wegens onregtmatige daden, indien daartoe gronden zijn, naardien die laatste uitdrukking, passim in de wet gevonden, niets anders beteekent, dan dat het aan 's regters oordeel is overgelaten, te beslissen, of de onregtmatige daad al of niet van dien aard is, dat er schade door kan zijn veroorzaakt, daar eene daad somtijds kan zijn onregtmatig, en nogtans a priori kan blijken, dat daardoor niemand is benadeeld geworden.

b H. R. 25 October 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 12 December 1849, waarbij te dien aanzien was vern. Rotterdam 6 Junij 1849, bij welk vonnis was beslist, dat hij, die zich, na de noodige behoedmiddelen te hebben genomen, tot bewaring van zijn regt aan het oordeel des regters heeft gerefereerd, niet kan gezegd worden eene onregtmatige daad te hebben gepleegd, daar het inroepen van de beslissing des regters nimmer als wederregtelijk kan worden aangemerkt, en de verliezende partij nooit tot schadevergoeding maar alleen tot betaling van proceskosten kan doen veroordeelen, zoo dit gedeelte der vordering als ongegrond is te beschouwen.

13. Het verzet tegen de executie van een vonnis kan op zich zelf niet als eene onregtmatige daad worden beschouwd, welke tot schadevergoeding verpligt.

b Assen 7 December 1863.

14. Verzet tegen een aangekondigden verkoop op grond van beweerd eigendomsregt, is dan alleen onregtmatig, wanneer het bewezen werd a non domino te zijn geschied.

Gelderland 22 Junij 1865.

15. Het laten doen eener insinuatie, al is die ongegrond, is op zich zelf geenszins onder de bij de wet bedoelde onregtmatige daden te rangschikken. Dit klemt te meer, indien de insinuant zich daarbij heeft bepaald en de geïnsinueerde zich aan den inhoud daarvan niet heeft gestoord.

Amsterdam 2 December 1846.

16. Een extra-judicieel exploit en sommatie tot afgifte van goederen en staking van derzelver voorgenomen verkoop, moet als eene onregtmatige daad worden aangemerkt, indien die sommatie is geschied, zoo al niet om den verkoop van hetgeen gevorderd wordt ondoenlijk te maken, dan althans om dien op veel minder gunstige voorwaarden te doen plaats hebben.

c Utrecht Hof 26 Mei 1845, bev. Utrecht ... (7). — Roermond 5 April 1847.

17. Indien iemand bij insinuatie geprotesteerd heeft, niet tegen den verkoop van het hem verhuurde huis, maar alleen tegen de vermelding van den huurprijs, zoo als deze bij den verkoop aan de gegadigden was opgegeven, en de daarop gevolgde staking van den verkoop dus niet is geweest overeenkomstig dat protest, maar geheel vrijwillig, dan stelt zulks geene onregtmatige daad daar.

Z.-Holland 11 December 1844, vern. Gorinchem 3 Augustus 1844.

18. Het instellen eener regtsvordering, waartoe de eischer niet bevoegd was, is geene onregtmatige daad, die hem tot vergoeding van kosten, schade en interessen verpligt.

Zwolle 7 Mei 1862.

19. De eischer die de zaak, waarin hij heeft doen dagvaarden, tegen den bepaalden dag ter teregtzitting van het kantongeregt niet aanbrengt, pleegt daardoor geene onregtmatige daad; de gedaagde is dus niet geregtigd bij wijze van schadevergoeding de bestede kosten van volmagt en reizen van dien eischer te vorderen.

Vollenhoven Kgr. 5 Maart 1869.

20. Hij, die in eene aangeduide qualiteit, zonder regt of titel, eene verpachting sluit, welke hij niet kan gestand doen, pleegt eene onregtmatige daad jegens den huurder, en is verpligt zelfs persoonlijk de schade te vergoeden, welke hij daardoor aan dezen heeft veroorzaakt.

Maastricht 19 April 1866.

21. De wegvoering van goederen, beschreven in het proces-verbaal van verzegeling bij faillissement, uit de magt van den daarover gestelden bewaarder, welke regten men overigens op die goederen mogt kunnen doen gelden, is in ieder geval eene onregtmatige daad.

Arnhem 21 Julij 1857.

22. De pachter van eene uitgestrektheid bouwland is niet geregtigd quasi ex delicto tot schadevergoeding te ageren tegen hem die gedurende een aantal jaren van de aangegane pacht, bij dwaling, te goeder trouw, een gedeelte van dat land heeft bezeten en gebruikt. Er is immers

geene onregtmatige daad gepleegd; art. 604, n° 3 B. W.

Tholen Kgr. 6 September 1870.

23. Wanneer een huurder door zijn verhuurder wordt verhinderd terug te nemen hetgeen hij beweert gedurende de huur aan het gehuurde te hebben doen maken, dan ontstaat daaruit tegen den verhuurder eene actie ingevolge onregtmatige daad.

's Gravenhage 11 Februarij 1862.

24. Een verhuurder is niet geregtigd tegen den huurder, die het gehuurde huis in ontredderden toestand heeft verlaten, tot vergoeding te ageren van de schade ontstaan door het onverhuurd blijven van dat pand, ook gedurende het regtsgeding bij den kantonregter gevoerd tot het doen der noodige reparatiën en gedurende den termijn welke te dien einde aan den huurder is vergund geworden. De ged. heeft door zich bij den kantonregter tegen die door den verhuurder aanhangig gemaakte procedure te verdedigen, slechts van zijn regt gebruik gemaakt, en die verdediging stelt aan zijne zijde geene schuld daar.

Amsterdam Kgr. II 2 Mei 1872.

25. Het blijven wonen in een huis na afloop van den huurtijd, of van den tijd waarvoor het genot van inwoning is toegezegd, niettegenstaande herhaalde sommatiën, is eene onregtmatige daad.

Arnhem 31 Mei 1869.

26. Indien eene huur is opgezegd, de huurder niettemin na verloop van den termijn in het bezit van het gehuurde land blijft en het na verloop van den huurtijd verkregen hooi wegvoert, pleegt hij daardoor eene onregtmatige daad die hem jegens den verhuurder tot schadevergoeding verpligt. Deze verpligting betreft geene contractuele schade, en het doet volstrekt niets ter zake dat bij de vroegere actie tot ontruiming geene schadevergoeding gevraagd was.

b Amsterdam 28 Maart 1871.

27. Het gewelddadig doen openbreken van hekken dienende tot afsluiting van eens anders eigendom, en het in weerwil van het verbod des eigenaars berijden en gebruiken van diens afgesloten weg, zijn onregtmatige daden, waarvoor casu quo schadevergoeding verschuldigd is.

Leiden 27 Februarij 1872.

28. De daad van hem, die uit eene gemeene door hem schoon gemaakte sloot de specie aan zijne zijde heeft uitgeworpen, hoewel de helft daarvan aan den mede-eigenaar van de sloot toekomt, stelt eene onregtmatige daad daar, die tot schadevergoeding verpligt.

H. R. 25 Mei 1866, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 9 October 1865.

29. Het gebruiken van eens anders naam bij eene handels-operatie, tenzij men bewijze daarop regt te hebben, moet geacht worden daar te stellen eene onregtmatige daad. De wetten van 22 Germinal XI en van 7 Augustus 1865 zijn ten deze niet toepasselijk, als hebbende alleen betrekking op het gebruik maken van eens anders handelsmerk.

Rotterdam 30 Mei 1866.

30. De aannemer, die ingevolge de voorwaarden van een bestek van aanneming door een polderbestuur binnen den kring van zijne bevoegdheid opgemaakt, bv. uit krachte van de wet v. 9 October 1841 en art. 37 v. van het in 1845 in Gelderland vigerend polder-reglement, boomen uitrooit, geplaatst op gronden, waarover hij een nieuwen dam moet leggen, kan niet gezegd worden eene onregtmatige daad te plegen. Indien het bestek inhoudt, dat de aannemer, bij niet-tijdige uitrooijing door de eigenaars der boomen, die opruiming zal doen verrigten op order van het bestuur, dan wordt noch eene in-mora-stelling der eigenaren, noch eene nadere lastgeving van het polderbestuur gevorderd.

Gelderland 3 Maart 1847.

31. Het ontslaan van een apotheker, door directeuren eener ziekenbus, buiten de bij het reglement voorziene gevallen, is te beschouwen als eene onregtmatige daad.

Amsterdam 14 Maart 1848.

32. De schuldeischer die een privilegie heeft op een onroerend goed, is daardoor niet geregtigd eene hypothecaire inschrijving op dat goed te nemen, en pleegt, door zulks te doen eene onregtmatige daad, die hem jegens den eigenaar tot schadevergoeding verpligt.

b Amsterdam 27 Januarij 1869.

33. Door de onregtmatige weigering van het royement eener hypotheek, ondanks eene daartoe gedane sommatie, is de waarde van het vast goed tijdelijk in waarde verminderd, en stelt zulks mitsdien daar eene onregtmatige daad, aanspraak gevende op schadevergoeding.

Assen 15 Mei 1848.

34. Het weigeren van royement te verleenen eener tweede hypothecaire inschrijving, over wier bestaan en geldigheid eene procedure aanhangig is, tegen betaling, onder verband van restitutie bij ongeldig-verklaring dier hypotheek, stelt niet daar eene onregtmatige daad, ook al wordt daardoor schade veroorzaakt aan den debiteur en hem de levering van het verhypothekeerde perceel onmogelijk gemaakt.

Amersfoort 29 Januarij 1868.

35. De hypothecaire schuldeischer, die in verzet komt tegen de sluiting der in een faillissement opgemaakte rangschikking ten opzigte van verkocht onroerend goed, pleegt geene onregtmatige daad, ook al wordt dat verzet afgewezen; de eisch tot schadevergoeding tegen hem door den curator ingesteld, kan dus niet opgaan wanneer die daarop is gegrond, dat ten gevolge van het verzet het huis op den bij verkoop bepaalden dag niet is kunnen worden geleverd, die koop en verkoop dientengevolge is ontbonden, en het huis vervolgens voor eenen minderen prijs is verkocht.

Amersfoort 16 December 1868.

36. Het vaststellen bij eene akte, dat de volteekening eener leening een geheim tusschen partijen zou blijven enz., stelt, op zich zelve beschouwd, geene onregtmatige daad daar. Wanneer, ten gevolge van die akte, openbaar gemaakt werd dat eene negotiatie was volteekend, en later mogt blijken dat zulks in strijd met de waarheid was aangekondigd, dan kan die aankondiging, naar gelang der omstandigheden, al dan niet als eene onregtmatige daad beschouwd worden.

Haarlem 5 Februarij 1850.

37. Het in dienst nemen van elders gedeserteerde matrozen stelt op zich zelf geene onregtmatige daad daar.

Amsterdam 13 Junij 1854.

38. Het hooger optrekken van een gemeenen muur stelt geene onregtmatige daad daar. Dit mag evenwel niet zoodanig geschieden, dat daardoor de eigenaar van het naburige erf het gebruik der goot komt te verliezen, die hij op den gemeenen scheidsmuur had liggen.

Amsterdam 23 Junij 1858.

39. Door het doen daarstellen eener deur in een gemeenen gang, zonder gemeenschappelijke toestemming, is eene onregtmatige daad gepleegd, waardoor niet alleen verpligting tot wegruiming dier deur, maar ook tot schadevergoeding ontstaat.

Z.-Holland 21 October 1857; — cf. interl. Z.-Holland 23 Februarij 1857.

40. Wanneer bij gem.verordening is bepaald: «dat bijzondere personen, vermeenende, op grond »van door vreemd vee veroorzaakte schade, ge»regtigd te zijn zich van dat vee meester te »maken, hetzelve naar den gemeentelijken schut»stal zullen kunnen overbrengen, geadsisteerd »met twee getuigen, of door den veldwachter »der gemeente, onder verpligting om hiervan »aan het gem.bestuur mededeeling te doen, ten »einde aan den eigenaar zoo spoedig mogelijk »van die opschutting kennis worde gegeven,» is deze bepaling blijkbaar daargesteld, om aan de ingezetenen, welke vreemd vee, waarvan hun de eigenaar onbekend is, op hun eigendom vinden, gelegenheid te geven zich van dat vee te ontdoen, het in bewaring en onder toezigt te stellen van een persoon daartoe door de Regering aangewezen, zoowel ter voorkoming van schade van hen, op wier gronden dat vee gevonden wordt, als van den eigenaar; bijzondere personen kunnen hieruit geenszins de bevoegdheid ontleenen om tegen den wil van den eigenaar over diens vee feitelijk te beschikken, en de gedaagde, tot schadevergoeding aangesproken wegens het vervoeren der schapen van de eischeres en het in bewaring stellen dier schapen, ter spijt van alle aanmaning der eischeres om zulks niet te doen, heeft bij wege van eigen rigting eene daad gepleegd, waarop hij op het oogenblik der handeling geen regt had, en moet alzoo geacht worden jegens de eischeres te hebben begaan eene onregtmatige daad, waarvoor deze geregtigd is schadevergoeding te vragen.

Zuidhorn Kgr.... 1859 (1).

41. Wanneer de feitelijkheden op eens anders erf gepleegd, erkend zijn, is het overbodig te onderzoeken of hij die daartegen opkomt, op dat erf een regt van eigendom of bloot bezit beweert.

N.-Braband 8 April 1862.

42. De inlader die den kapitein in den waan brengt dat de eigenaar der lading order tot lossing heeft gegeven, waaraan de kapitein ter goeder trouw geloof slaat, pleegt eene onregtmatige daad tegenover den eigenaar der lading, waarvoor hij op grond van art. 1401 B.W. tot schadevergoeding gehouden is.

Rotterdam 15 April 1872.

43. Het zonder daartoe geregtigd te zijn uitoefenen van eene private jagt op de eigendommen van een ander, stelt daar eene onregtmatige daad, vallende onder het bereik van art. 1401 B.W. De uitdrukkelijke verklaring, dat men op die enclave geenerlei jagtregt beweert te hebben, doet niets af, om de onregtmatigheid van de registratie en afpaling te verminderen.

's Hertogenbosch 1 Julij 1845.

44. Vordering tot restitutie van ontnomen vischnetten en tot schadevergoeding ter zake dat de gedaagde, gecommitteerde van de gezamenlijke eigenaren van de visscherij langs de Gaasterlandsche stranden, den eischer feitelijk heeft gestoord, terwijl deze bezig was zijn bedrijf als visscher uit te oefenen, liggende met zijn vischhaak in het vischwater van de Zuiderzee, op of in de nabijheid van het Gaasterlandsche strand, en dat hij de vischnetten des eischers heeft opgehaald en in beslag genomen. Het beweerde uitsluitend vischregt des gedaagden kan, alware het bewezen, in geen geval diens eigenmagtige handeling regtvaardigen.

Friesland ..., Concl. conf. (4).

45. Het publiceren van een als waar erkend feit, de opheffing van een dépôt bij den eischer op grond van wanbetaling, stelt op zich zelf geene onregtmatige daad daar.

Amsterdam 30 November 1866, bev. bij N.-Holland 26 September 1867.

46. Bij de burgerlijke actie tot schadevergoeding op grond van gepleegden laster, is het bewijs van de waarheid van het te laste gelegde niet uitgesloten, maar kan daarin dikwerf eene redelijke aanleiding gelegen zijn, die het oogmerk om te beleedigen onaannemelijk maakt.

's Hertogenbosch 18 Februarij 1870.

47. Indien iemand zich in een faillissement wil doen verifiëren voor het volle bedrag eener hem beweerdelijk voor het geheel overgedragen vordering ten laste van den failliet van *f* 2000.», en op verzet van den curator en de schuldeischers op grond dat *f* 1000.» aan den oorspronkelijken schuldeischer zijn afbetaald en dus maar *f* 1000.» verschuldigd blijven, die oorspr. schuldeischer in vrijwaring wordt geroepen, heeft deze, indien bewezen is, dat de verificatie ten onregte gevorderd is voor *f* 2000.» in stede van *f* 1000.», tegen zijnen cessionnaris eene vordering tot schadevergoeding ter zake dat deze hem, eischer, in een hatelijk daglicht heeft geplaatst, hetgeen eene onregtmatige daad daarstelt, waarvoor echter de vordering tot betering van het nadeel in eer en goeden naam geleden, niet kan worden toegewezen, indien gebleken is dat ged. niet heeft gehandeld met het oogmerk om te beleedigen.

's Hertogenbosch 21 November 1842, bev. bij N.-Braband ... April 1843.

48. De gedaagden zijn verpligt tot schadevergoeding en verbetering wegens eene onregtmatige daad, indien zij als ambtenaren in de uitoefening hunner functiën een proces-verbaal hebben opgemaakt tegen iemand, die ten gevolge daarvan gevankelijk is weggebragt, en acht dagen in de gevangenis heeft gezeten, maar daarna gebleken is, dat de gearresteerde geen deel had genomen aan het hem ten laste gelegde feit.

Amersfoort 10 December 1851, waartegen de cass. is verw. bij H.R. 18 Februarij 1853, op

grond dat de regtmatige daad — het opmaken van proces-verbaal — de verpligting der ambtenaren tot schadevergoeding niet wegneemt, als gegrond op de daarbij begane onvoorzigtigheid; Concl. contr.

49. Keurmeesters van levensmiddelen te Amsterdam, die buiten hunne bevoegdheid vorderen in een pakhuis te worden toegelaten, en van de weigering proces-verbaal opmaken, — en wetenschappelijke keurders, die verbieden de aldaar aanwezige goederen te verkoopen, plegen eene onregtmatige daad.
Amsterdam 30 April 1861.

50. Een ontvanger is, met het oog op de art. 26 en 28 der wet v. 21 Augustus 1822, op het zout, en de bepalingen der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38), bij het afgeven van een vervoerbiljet van zout, niet geregtigd en pleegt eene onregtmatige daad door daaraan de voorwaarden van visitatie te verbinden bij den uitslag en bij den inslag. De bevoegdheid der Regtbank bepaalt zich in dat geval tot het toekennen eener vergoeding van kosten, schade en interessen, zonder dat zij daarenboven de afgifte van het gevraagde geleibiljet kan bevelen.
Leiden 20 October 1846, Concl. contr.

51. Alhoewel uit al de bewezen omstandigheden volgt, dat het ongeval aan der eischeren vaartuig overkomen, en waardoor zij schade hebben geleden, heeft plaats gehad ten gevolge van de aftapping onder het gewone peil, van het water van het kanaal waarin het vaartuig lag, zoo kan die aftapping echter op zich zelf niet worden beschouwd als eene onregtmatige daad, ook al heeft de beambte, die de aftapping verrigtte, den schipper niet vooraf gewaarschuwd.
b H. R. 26 Junij 1863, Concl. conf.

52. Wanneer een vaartuig, waardoor schade is veroorzaakt, beweerd wordt die schade te hebben aangebragt ten gevolge van zijne ligging op eene onvrije ligplaats in het vaarwater, dan valt er toch niet aan eene onregtmatige daad aan de zijde van den schipper of bewindvoerder te denken, indien het schip door hem die het politie-toezigt over de vaartuigen in het vaarwater uitoefent, persoonlijk te dier plaatse is gelegd en vastgemaakt geworden.
a H. R. 20 Februarij 1852, Concl. conf.

53. Eene aanhouding of in gijzelingstelling is niet onregtmatig, wanneer zij geschiedt krachtens een vonnis waartegen op het tijdstip der aanhouding slechts op informele wijze eene akte van appel is beteekend.
'sHertogenbosch 12 April 1871.

54. Wanneer tegen iemand ter zake van zijne dienst als directeur eener brand-assurantie-maatschappij, eene aanklagt geschiedt, en hij in hechtenis genomen, doch naderhand weder op vrije voeten gesteld wordt, kan hij zich niet op die arrestatie als eene daad van den aanklager beroepen, en daarop eene actie tot ontbinding der overeenkomst wegens wanpraestatie gronden. Die arrestatie, op wiens aanvrage ook geschied, is veeleer eene daad van publiek gezag en force majeure.
Amersfoort 28 October 1863.

55. Waar niet blijkt van eene begane overtreding, noch van de bedoeling om de weggevoerde zaak als corpus delicti in beslag te nemen, maar veeleer van het doel om privaatburgerlijke regten te doen gelden, kan een beroep op de uitoefening van politie-toezigt ter regtvaardiging van eene onregtmatige daad niet baten.
Zierikzee 7 Februarij 1871.

56. Het vernietigen van waren door of op last van eenen burgemeester die ze als van ongeoorloofden en strafbaren invoer beschouwde, stelt, wanneer die handeling niet door eene wet of wettig reglement is veroorloofd, eene onregtmatige daad daar, welke den burgemeester in privé tot schadevergoeding verpligt.
Tiel 12 April 1867.

57. Het verbod op grond van eene politieverordening door een burgemeester gedaan, om op de plaats, waar eenige aangekochte boomen staan, het plaveisel op te breken of uitgravingen te doen, en het aldus den kooper beletten om aan zijne verpligting tot het binnen zeker tijdsverloop rooijen dier boomen en digtmaken der daardoor veroorzaakte gaten te voldoen, stelt op zich zelf nog geene onregtmatige daad daar.
Amsterdam 11 November 1867.

58. Het terugzenden naar de plaats hunner afzending van eenen zak met waren door eenen burgemeester, die ze als van ongeoorloofden en strafbaren invoer beschouwde, moet worden aangemerkt als eene voorloopige inbeslagneming, en stelt mitsdien geene onregtmatige daad daar.
Tiel 12 April 1867.

59. Burgemeester en wethouders, gedekt door eene magtiging van eene in zaken van waterschap op hoogeren trap van gezag dan een polderbestuur staande magt of autoriteit, kunnen (daargelaten de al dan niet bevoegdheid van de regterlijke magt om over de uitspraak van het administratief gezag te oordeelen) niet wel geacht worden eene onregtmatige daad bedreven te hebben, wanneer zij van het niet eigendunkelijk aangematigde, maar hun door het hooger collegie toegekende regt gebruik gemaakt hebben en met het toegestane werk zijn voortgegaan, ondanks de beweringen en tegenvertoogen van het polderbestuur.
Rotterdam 26 Junij 1850.

60. Het leggen van een dam in de IJssel ter beveiliging of versterking van eene in de rivier uitwaterende sluis, is het uitvoeren van een rivier-waterkeerend werk, tot welks daarstelling volgens art. 102 van het reglement voor het Hoogheemraadschap van den Krimpenerwaard, dijkgraaf en hoogheemraden aan het polderbestuur te Berkenwoude bevelen kunnen geven, en bij weigering of nalatigheid of bij dreigend gevaar zijn dijkgraaf en hoogheemraden bevoegd het werk ten koste van hen, die daartoe verpligt zijn, uit te voeren, zoodat het leggen van dien dam geene onregtmatige daad daarstelt, ook al is dit gedaan hangende het beroep over de noodzakelijkheid tot het leggen van dien dam bij Ged. Staten.
Rotterdam 1 Maart 1869.

61. Aanhouding van een schip door tolgaarders op grond van beweerde maar niet bewezen beschadiging van een bruggeklos door dat schip, stelt eene onregtmatige daad daar.
Nieuwer-Amstel Kgr. 29 October 1850.

62. Eene gemeente is verpligt de schade te vergoeden, welke veroorzaakt is doordien bij het ophoogen van een weg, grond in de hegge en den tuin des eischers is gevallen. Deze inbreuk op des eischers eigendomsregt wordt niet gewettigd door de noodzakelijkheid van het werk in het belang der ingezetenen.

c 's Hertogenbosch 12 December 1866.

63. Art. 1401 B.W. is niet van toepassing en kan alzoo niet zijn geschonden in eene zaak, waarin niet is ingesteld eene actie tot schadevergoeding, maar tot amotie van een gebouw, hetwelk in strijd met een stedelijk reglement is gesteld.

c H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf.

64. Vermits bij de wet nergens is voorgeschreven hoe zal gehandeld worden met voorwerpen waarvan de opruiming te gelijk met eene veroordeeling tot straf, door den regter is bevolen of toegestaan, kan de veroordeelde, op grond dat de bij vonnis verstrekte magtiging zou overschreden zijn, geene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad tegen het betrokken Gem.bestuur instellen. Hij heeft zich de geleden nadeelen zelf te wijten door niet in tijds voor de opruiming te zorgen.

Nijmegen 20 Januarij 1854.

65. Vermits bij eene plaatselijke verordening, het regt tot het doen ontruimen van verhuurde huizen niet kan worden geregeld, noch eenige bijzondere regtspleging te dien aanzien worden voorgeschreven, volgt hieruit, dat een veldwachter, die, uit krachte daarvan, bij weigering van den huurder, tot eene ontruiming overgaat, pleegt eene onregtmatige daad, die hem in de verpligting stelt, de daardoor veroorzaakte schade te vergoeden; art. 585, n° 8 Rv. is dus op hem toepasselijk, zoodat de verhaalbaarheid der schadevergoeding bij lijfsdwang afhankelijk is van het uit te wijzen bedrag.

Alphen Kgr. 9 Junij 1841.

66. Door in de van Staatswege uitgegeven kaarten en beschrijvingen niet te vermelden, dat zich in het beschreven vaarwater op zekere plaats een hompel bevindt, maar integendeel op te geven dat juist daaromstreeks de grootste diepte loopt, wordt door den Staat geene onregtmatige daad gepleegd in den zin van art. 1401 B. W.

b H. R. 9 Junij 1871, Concl. conf. in revisie bevest. bij *c* H. R. 21 Junij 1872, Concl. conf. als zijnde hier geen sprake van bedrog of misleiding.

67. Het bestuur der visscherijen is noch ingevolge art. 4 van het Regl. op het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen van 26 Augustus 1825 (Sb. n° 66), noch ingevolge art. 10 van het Kon. besluit van 1 December 1845, noch ingevolge eenige andere wettelijke bepaling bevoegd bij wege van politie-maatregel de zoogenaamde stallen op te trekken en weg te voeren, welke door een visscher na bekomen magtiging en consent op zekere slikken in de Schelde en Zeeuwsche stroomen gesteld zijn. Die handeling is van wege den opzigter der visscherijen eene onregtmatige daad, al beweert de Staat als interveniënt, dat de eischer met die stallen te plaatsen heeft inbreuk gemaakt op zijne eigendoms- of bezitregten. Hij mogt die nimmer via facti doen ophouden om zich in het genot te herstellen.

Zierikzee 7 Februarij 1871.

68. Als eene onregtmatige daad, aanleiding gevende tot schadevergoeding tegen den Staat, die daarvoor aansprakelijk is, kan niet worden beschouwd eene beslissing door twee vreemde consuls, gegeven volgens opdragt van den Nederlandschen consul in Japan, en door dezen goedgekeurd, — noch het door den Ned. consul van het Japansch havenbestuur verkregen dwangmiddel om verlofbrieven voor het laden en lossen van goederen aan den eischer te weigeren, — noch de mede als dwangmiddel gebezigde verklaring van genoemden consul van ten behoeve van den eischer niet te zullen tusschen beide komen bij het Japansch gouvernement, — noch de verklaring, dat de ten uitvoerlegging der gevallen uitspraak aan het Japansch gouvernement zoude worden overgelaten.

a H. R. 15 Maart 1872, Concl. conf.

69. De daad van den concierge der akademie van beeldende kunsten, aan wien bij het reglement van orde door het bestuur is opgedragen de handhaving der voorschriften van het reglement, en door wien, bij gelegenheid eener gepleegde overtreding van een dezer voorschriften, de overtreder werd aangegrepen en bedreigd om van den trap der akademie gesleurd te worden, en last werd gegeven aan eenen aldaar aanwezigen dienaar van politie, om den overtreder tot het doen van opgave van zijnen naam te arresteren en te geleiden naar het bureau van politie, behoort tot de handelingen bedoeld in art. 1412 B. W. Afwijzing dientengevolge van gevorderde schadevergoeding, als zijnde niet gebleken van opzet.

Amsterdam Kgr. I 17 April 1857.

70. De eigenaars of pachters van gierponten op bevaarbare rivieren zijn, indien zij — in strijd met de bepaling van art. 3 van het Kon. besluit van 23 Mei 1837 (Sb. n° 27), j° art. 12 van het Kon. besluit v. 15 September 1834 (Sb. n° 29) — des nachts eigendunkelijk de gierpont aan dezen of genen oever hebben bevestigd, waardoor het gewone vaarwater voor de schepen geheel of gedeeltelijk wordt afgesloten of belemmerd, gehouden tot vergoeding der schade, die door deze hunne willekeurige daad aan de schepen is toegebragt; speciaal doordien een schip tegen de gierketting is gevaren, zoodat het is gezonken.

b Gelderland 14 Februarij 1844, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 3 Januarij 1845.

71. Het door den pachter van de haven te Lent, in overleg en met goedvinden van poldermeesters aldaar, uit die haven doen verwijderen van vaartuigen, stelt geenszins daar eene onregtmatige daad, daar die haven als gegraven op kosten van de geërfden van den dorpspolder van Lent op hunnen eigendommelijken uiterwaard en ten gerieve der ingezetenen van Lent, niet is te beschouwen als juris publici, maar als juris privati.

Gelderland 13 Januarij 1869, bev. Nijmegen 16 Junij 1868.

72. Hij die zonder vergunning tot het oprigten eener dienst van openbare middelen van vervoer te hebben bekomen, zijne rijtuigen op vaste en gezette tijden tusschen twee plaatsen

ten dienste van het reizend publiek doet heen- en weêr rijden, pleegt wel eene overtreding van de toepasselijke verordeningen, maar geene onregtmatige daad jegens den concessionnaris van zoodanige dienst tusschen diezelfde plaatsen.

Maastricht 13 October 1870.

73. Hij die ter plaatse, waar een ander een exclusief regt van veer heeft, eene veerdienst in werking brengt, pleegt eene onregtmatige daad, en is te dier zake tot schadevergoeding verpligt.

Z.-Holland 1 Junij 1864, vern. Brielle 31 October 1862, Concl. contr. — Leeuwarden 11 April 1843. — 's Gravenhage 28 December 1855, beslissende dat het vervoer in strijd met eens anders beurtveer, wel is eene onregtmatige daad, doch de vergoeding van schade, waartoe elke onregtmatige daad verpligt, alleen betrekking heeft tot zoodanige directe schade, welke onmiddellijk uit die daad voortvloeit, en aan de schuld van hem, die deze gepleegd heeft, eeniglijk en onmiddellijk is te wijten; dat voor zoodanige schade niet is te houden die, welke een door de bevoegde magt aangestelde veerschipper lijdt door de ongeoorloofde concurrentie van particuliere schippers.

74. Onder het exclusieve regt van overzetveer behoort niet de bevoegdheid om aan een ander te beletten zich zelven of personen tot zijn gezin behoorende, met zijn eigen vaartuig het water over te voeren. Hiermede wordt op gemeld regt geen inbreuk gemaakt.

Nijmegen 18 October 1853.

75. Hoewel het voorhanden hebben van pik, teer, olie enz. in eene bergplaats wettig moge geautoriseerd zijn, is het voor eene onregtmatige daad te houden, wanneer in dat magazijn zonder magtiging van Ged. Staten eene hoeveelheid olie en harst tot harpuis wordt gekookt en dus eene kokerij van lijm, teer, terpetijn, traan, vernis en *dergelijke* (Kon. besluit van 31 Januarij 1824, Sb. nº 19), of eene oliekokerij (Kon. besl. van 13 Febr. 1847, Sb. nº 4) wordt daargesteld.

Amsterdam 2 Mei 1854.

Aanbest. en aann. 30.
Aansprak. Bz. 56, 66, 68.
Actie 12, 23.
Adm. en R. magt 71.
Ambtenaren 48 v. 51, 54 v. 65 v.
Amotie 1 v. 44, 63 v. 67.
Appel Bz. 11.
Bekendmaking 45.
Beleediging 46 v.
Beurt- en v.schepen 70, 73 v.
Bezit 5, 22, 41.
Compet. Bz.
Conserv. beslag 10.
Dagvaard. Bz.
Dooden v. dieren 3 v.
Eet- en drinkwaren 49.
Eigendom 5, 41.
Eigen rigting 40.
Executie 6 v. 13.
Execut. beslag 7 v.
Fabrieken 75.
Faillissement 35.
Gem.ontvanger.
Gem.verordening 40, 63.
Get.bewijs Bz.
Gewijsde.
Grootboek.
Handelsmerk 29.
Huur en verh. 20, 22 v.
Hypotheek 32 v.
Jagt en visscherij 43 v.
Lijfsdwang 6, 53.
Misleiding 36, 42, 66.
Molens.
Mora 30.
Nabur. erven 28, 38 v.
Ontb. v. overeenk. 54.
Onteig. t. alg. nutte.
Ontruiming 25 v. 65.
Overeenkomst.
Politie 54 v. 65 v.
Provis. executie 11.
Rangregeling 35.
Regten en Acc. 50.
Regtsvord. 18 v. 24, 46.
Schadevergoed. 1 v. 7 v. 12, 18 v. 32 v. 50, 64 v. 73.
Scheepsvolk 37.
Scheidsmuren 38.
Schip 51 v.
Schutten v. vee 40.
Slooten en vaarten 28.
Sommatie 15 v.
Staat 66 v.
Tienden.
Veldwachter 65.
Vennootschap.
Verniel. en beschad. 3 v.
Vervoermidd. 72.
Verzeg. en ontzeg. 21.
Verzet 12 v.
Vrijwaring.
Wegen 62.
Zedel. ligchaam.
Zegel.

ONTBINDING EN NAKOMING VAN OVEREENKOMSTEN.

I. Nakoming en ontbinding.
II. Nakoming en schadevergoeding.
III. Nakoming; magtiging tot uitvoering.
IV. Ontbinding.
§ 1. Van welke overeenkomsten zij kan gevraagd worden.
§ 2. Regt tot die actie.
§ 3. Actie; bewijs; gevolgen.
§ 4. Vergunning van termijn.
§ 5. Vervallen en voorkomen der actie.
V. Schadevergoeding zonder ontbinding.

I.

1. Met ontbinding van een contract wegens wanpræstatie voor de toekomst, kan te gelijk gevorderd worden vervulling van vroeger daaruit ontstane verbindtenissen. Al moest ook de bepaling van art. 1303 B. W. in geheel anderen zin worden opgevat, des dat hetgeen vóór de ontbinding zou zijn verschuldigd geworden, en onvoldaan is gebleven, onder de schadevergoeding, die een gevolg van ontbinding is, zou moeten worden begrepen, dan zou nog de toevoeging van eene bijkomende vordering tot voldoening van reeds *geboren verpligtingen,* de vordering tot ontbinding, die de hoofdvordering is, daarom niet per se mede doen zijn niet-ontvankelijk.

a H. R. 8 Maart 1867, Concl. contr. — *b* H. R. 19 Junij 1868, Concl. conf.

2. Het is met de zuiver alternatieve bepaling van art. 1303 B. W. niet overeen te brengen, dat in genere niets zou beletten om uit eene en dezelfde overeenkomst eene actie in te stellen tot præstatie van reeds uit de overeenkomst verkregen regten, en eene tweede tot ontbinding wegens voortdurende wanpræstatie van die regten; doch daaruit volgt niet dat, wanneer gevorderd is ontbinding met schadevergoeding (voor het verledene) en rekening en verantwoording (derhalve nakoming voor de toekomst), en dus bij de vordering tot ontbinding iets geëischt wordt dat alleen bij gevorderde uitvoering der overeenkomst toewijsbaar zou zijn, daarom niet slechts dat gedeelte der vordering, maar de geheele vordering niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard.

a H. R. 22 December 1854, Concl. conf.

3. Hij ten wiens nadeele eene verbindtenis niet is nagekomen, is bevoegd van een der alternatieven vermeld in art. 1303 B. W. gebruik te maken, doch niet om eene wijziging der bestaande overeenkomst te vorderen.

Gorinchem 3 Augustus 1844.

4. Ontzegging eener vordering, als niet op de wet gegrond, na verleend verstek tegen den gedaagde, als hebbende de eischer noch nakoming van de overeenkomst noch de ontbinding daarvan met schadevergoeding gevraagd, maar alleen van-waarde-verklaring van het op een vaartuig gelegd beslag.

Assen 3 December 1855.

5. De verhuurder, ten wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, heeft wel ingevolge art. 1303 B. W. de keuze, om òf den huurder tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, òf hare ontbinding te vorderen, met vergoeding van kosten, schade en interessen; doch

hij heeft nimmer de bevoegdheid, bij ééne en dezelfde actie, de vervulling der verpligting, betaling der huurpenningen, en te gelijk de ontbinding te vorderen van het contract, waaruit die verpligting voortspruit.

Amsterdam 14 November 1843. — Heusden Kgr. 7 April 1854. — Assen 23 Februarij 1846, waarbij echter is beslist dat, indien ontbinding en nakoming van het contract mogten zijn gevorderd, alsdan de verschenen en onbetaalde huurtermijnen kunnen worden geacht als schadevergoeding te zijn gevraagd.

6. De verhuurder kan niet te gelijk vorderen de van-waarde-verklaring van een beslag gelegd tot zekerheid der hem verschuldigde huurpenningen, en te gelijk ontbinding der huurovereenkomst wegens wanbetaling, met schadevergoeding.

Amersfoort 25 Julij 1849.

7. Indien de verhuurder eener hofstede den huurder dagvaardt tot ontbinding der overeenkomst, « met verdere veroordeeling van den ge» daagde, om aan den eischer tegen behoorlijke » kwittantie te voldoen de som van ƒ 600.» voor » en in voldoening van het restant van den » tweeden termijn over het huurjaar 1857/58, » verschenen geweest den 1 April 1858, mits» gaders de som van ƒ 715.», zijnde de eerste » termijn van het huurjaar 1858/59, alzoo te » zamen de som van ƒ 1315.», en zulks tot ver» goeding van de door deze nalatigheid van den » gedaagde in de voldoening van de door hem » bij voormeld huurcontract aangegane verbind» tenis te lijden schade, » — moet hij niet geoordeeld worden te gelijk tot ontbinding, en mede tot naleving der overeenkomst te hebben gedagvaard.

Gorinchem 13 Julij 1858.

8. Wanneer eene huurovereenkomst bij regterlijk vonnis wordt ontbonden wegens wanbetaling van den huurder, dan kan deze niet tevens worden veroordeeld tot betaling van huur, verschenen na den dag der plaats gehad hebbende wanbetaling, maar de huurder is niettemin wel gehouden tot betaling eener som, gelijkstaande met die huur, als schadevergoeding.

's Gravenhage Kgr. 8 Februarij 1841. — Anders Tiel... (5), bev. Tiel Kgr. 1 Mei 1844, op grond dat het niet is in strijd met art. 1303 B. W. de betaling van huurpenningen en te gelijkertijd de ontbinding der huurovereenkomst te vorderen.

9. De vordering tot ontbinding der huurovereenkomst en betaling van huurpenningen ten titel van schadevergoeding is wettig bestaanbaar.

Breda 11 Januarij 1853.

10. Hij die volgens art. 1303 B. W. verpligt is eene keuze te doen, en de nakoming der overeenkomst heeft gevorderd, bv. levering der verkochte zaak, kan tevens, voor het geval van niet-voldoening daaraan (hetzij al dan niet binnen zekeren bepaalden termijn) en als middel van bedwang (en mitsdien voorwaardelijk), hare vernietiging met schadevergoeding vragen.

a Amsterdam 29 November 1844. — Leiden 12 Mei 1846. — Maastricht 18 Februarij 1858, bij vordering tot veroordeeling om een gazometer volgens overeenkomst te vervaardigen, of anders tot ontbinding dier overeenkomst.

11. De crediteur, die zich na den bepaalden tijd eene gedeeltelijke betaling laat welgevallen, kan alleen uit dien hoofde niet geacht worden van het regt, hem door de wanpræstatie geboren, te hebben afstand gedaan, maar blijft ten aanzien van het niet-betaalde gedeelte in zijn geheel, dat is, behoudt, naar den regel, de bevoegdheid om, ter zake van de wanbetaling van dit restant, de resiliatie of andere straf te vorderen, waaraan de debiteur, bij niet-voldoening aan zijne verpligtingen, hetzij naar de wet, hetzij naar de overeenkomst is onderworpen.

Breda 27 Februarij 1866.

12. Hij aan wien eene vordering tot betaling van hetgeen reeds ingevolge een gesloten koop en verkoop werd geleverd, en mitsdien tot gedeeltelijke uitvoering dier overeenkomst is toegewezen, kan later niet wegens niet-voldoening door de wederpartij aan hare vorige verpligting uit het contract resulterende, de ontbinding daarvan voor het geheel vorderen.

a H. R. 12 Februarij 1869, Concl. conf.

13. Art. 1303 B. W. belet niet dat hij, die in eene actie tot resiliatie met schadevergoeding op grond van wanpræstatie, niet-ontvankelijk is verklaard, later eene vordering tot nakoming der verbindtenis instelle.

a Rotterdam 20 Mei 1863, in verband met Rotterdam 30 Junij 1862.

14. Hij die wegens wanbetaling van huurpenningen voor den kantonregter geageerd en ten gevolge daarvan betaling verkregen heeft, kan later niet, uit hoofde van diezelfde wanbetaling, de ontbinding van het huurcontract en ontruiming van het gehuurde bij de Arr.-Regtb. vorderen.

Holland 9 Maart 1840, bev. Leiden 18 Februarij 1840. — Overijssel 22 Januarij 1849, beslissende, dat men na de ontbinding der huurovereenkomst (voor den kantonregter) te hebben verkregen, niet meer ex contractu kan ageren, en geene huurpenningen bij die overeenkomst bedongen, kan vorderen, doch ongetwijfeld bevoegd is om van den voormaligen huurder, door wiens schuld of verzuim het huurcontract is ontbonden, schadevergoeding te vorderen voor het bedrag der achterstallige huurpenningen, als daarstellende het aequivalent of den maatstaf, waarnaar de schade behoort te worden berekend.

II.

15. Bij eene vordering tot nakoming eener overeenkomst mag niet gevoegd worden eene vordering tot schadevergoeding wegens de niet-nakoming of vertraging dier nakoming geleden.

H. R. 16 April 1869, Concl. conf.

16. Men kan te gelijker tijd niet ageren tot betaling van huurpenningen, dus tot nakoming der overeenkomst, en tevens tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, door den eischer te dier zake, vooral door eene bevolene sequestratie, geleden of te lijden.

Zeeland 23 September 1862.

17. De eischer kan te gelijk vragen schadevergoeding wegens wanpraestatie voor het verledene en praestatie voor de toekomst.

b H. R. 23 December 1870, Concl. contr. — Brielle 22 December 1865.

18. Art. 1303 B. W. belet niet dat gevraagd worde nakoming van de overeenkomst met schadevergoeding wegens niet-observantie van conditiën of omstandigheden, die de nakoming moesten vergezellen.

a Amsterdam 30 December 1863.

19. De bepaling van art. 1303 B.W., dat bij niet-nakoming eener verbindtenis de wederpartij kan vorderen òf de nakoming òf de ontbinding met schadevergoeding, belet niet dat men tegen een schipper ter zake van eene overeengekomen inlading vordere veroordeeling tot nakoming, namelijk tot overname van de in te laden goederen, en, bij gebreke van aan het vonnis te voldoen, schadevergoeding.

Amsterdam 2 Mei 1860.

20. Te gelijk met de naleving eener overeenkomst door teruggave van eene aak welke volgens een gesloten koop en verkoop nog zekeren tijd door den eischer zou gebruikt worden, mag gevorderd worden vergoeding der schade ten gevolge van de ontijdige wegvoering dier aak door den gedaagde (kooper) veroorzaakt.

Gelderland 11 Mei 1870.

21. Waar het geldt de vordering tot executie van een contract (in specie om het gekochte tot zich te nemen en de daarvoor verschuldigde koopsom te voldoen), verhindert geene wetsbepaling die vordering te vereenigen met den eisch tot vergoeding van de schade, door den eischer te dier zake geleden of nog te lijden.

Leiden 10 December 1850.

III.

22. Hij die zelf zijne contractuele verpligtingen niet is nagekomen, kan daarom niet naar art. 1302 en 1303 B. W. worden niet-ontvankelijk verklaard om de naleving daarvan van zijne wederpartij te vorderen.

H. R. 19 Junij 1868, Concl. conf.

23. Het niet-voldoen aan de overeenkomst door de eene partij, geeft aan de andere op zich zelf geen regt, om van hare zijde de nakoming te weigeren.

Utrecht Hof 26 Junij 1848, vern. Amersfoort 12 Januarij 1847. — N.-Holland 21 Februarij 1856. — Nijmegen.... (5). — *b* Assen 19 Junij 1854. — *a* Assen 14 Januarij 1856. — Zutphen 9 April 1863. — *b* Almelo 14 September 1864. — Purmerend Kgr. 25 April 1843. — Amsterdam.... (7), beslissende dat, indien tusschen een directeur en een tooneelspeler wederzijds bij overeenkomst is bedongen zekere som voor het geval die door eene der partijen niet werd nagekomen, de directeur verpligt is die som te betalen, indien hij het contract eigener autoriteit verbreekt, door aan den tooneelspeler zijn afscheid te geven op grond dat de abonnés tegen zijne toelating zouden gestemd hebben.

24. Eene vordering tot betaling vermag niet te worden ontzegd, op grond van wanpraestatie aan de zijde van den crediteur, bijaldien de debiteur niet heeft geageerd tot nakoming van het contract of resiliatie, en de zaak bovendien door zijn toedoen niet meer in haar geheel is.

a Amsterdam 31 Julij 1849.

25. Het ligt in den aard van bilaterale en wederkeerige overeenkomsten onder bezwarenden titel, dat derzelver uitvoering door eene der contracterende partijen, in regten van de andere niet kan worden gevorderd, wanneer en zoolang door haar zelve niet van hare zijde aan hare verpligting is voldaan, voor zooverre niet uitdrukkelijk is bedongen of door den aard der overeenkomst volstrekt wordt medegebragt, dat de uitvoering aan de andere zijde die aan hare zijde zal moeten voorafgaan.

H. Geregtsh. N. I.... (2). — Nijmegen 13 Januarij 1842.

26. Art. 1276 B. W., dat de schuldeischer het regt heeft, om de vernietiging te vorderen van hetgeen strijdig met de verbindtenis is verrigt, en zich ook door den regter kan doen magtigen, om ten koste van den schuldenaar het gedane te doen vernietigen, is niet van toepassing, waar de vernietiging in de daad niets anders zou zijn dan de gedeeltelijke vernietiging van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, bv. waar te-niet-doening gevraagd wordt van krachtens regterlijk vonnis ten uitvoer gelegden lijfsdwang.

N.-Holland 14 Julij 1857, bev. *b* Amsterdam 14 Januarij 1857.

27. De bepaling van art. 1277 B.W., dat de schuldeischer door den regter kan gemagtigd worden om bij niet-uitvoering der verbindtenis, zelf die verbindtenis uit te voeren ten koste van den schuldenaar, geldt ook bij overeenkomsten strekkende om te geven, indien uitvoering door den schuldeischer en afdoening door den schuldenaar tot dezelfde uitkomst leiden, en derhalve de schuldenaar is zonder belang. Hij dus die effecten heeft gekocht, op een bepaalden tijd te leveren, kan bij gebreke van den verkooper zulks te doen, dezen noodzaken die af te geven, en behoeft zich niet tevreden te stellen met het verschil van koers tusschen den dag der bedongen levering en dien van de gevraagde afgifte.

Z.-Holland 11 Junij 1866, bev. Rotterdam 4 December 1865.

28. Als men de actie instelt die uit art. 1277 B.W. voortspruit, behoeft men niet uitdrukkelijk te concluderen tot nakoming der verbindtenis, en, bij gebreke daarvan binnen zekeren termijn, tot magtiging om die zelf uit te voeren.

N.-Holland 23 Januarij 1851, bev. Hoorn 5 Junij 1850.

29. De regter is onbevoegd om aan de niet-nakoming eener verbindtenis om iets te doen, eenig ander gevolg te verbinden, dan in het algemeen door de wet daaraan wordt gehecht. Indien de verbindtenis strekt om iets te doen (in casu het medewerken tot den verkoop der onverdeeld bezeten goederen), kan alleen schadevergoeding worden gevorderd en uitgesproken, niet de nakoming der overeenkomst; art. 1276, 1277 B. W.

a Gelderland 7 Februarij 1855.

30. Ten einde van eene spoorweg-maatschappij de vervulling te verkrijgen van hare verbindtenis om hare treinen aan zeker station te doen ophouden, kan de regter de betaling van eene som gelds voor iedere daad van niet-nakoming uitspreken. Ook kan hij voor het verledene tot aan de beteekening van het vonnis eene dergelijke schadevergoeding wegens de begane wanpraestatiën bepalen.

Utrecht 29 December 1869; — anders in hooger beroep bij Utrecht Hof 9 Mei 1870, waarbij de toekenning dier som gelds niet als dwangmiddel, maar alleen als schadevergoeding toelaatbaar geoordeeld is.

31. De geldelijke vergoeding welke de regter dient te bepalen om een gedaagde tot de naleving van eene overeenkomst te noodzaken, moet naar omstandigheden en met het oog zoowel op het regt des eischers als op zijn belang bij die naleving vastgesteld worden.

Utrecht 29 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 9 Mei 1870, doch met overweging dat zoodanige som alleen als vergoeding van reeds geleden of nog te lijden schade, maar niet als dwangmiddel tot de nakoming van eene verbindtenis kan toegekend worden.

32. De vordering tot nakoming der verbindtenis met magtiging om, bij gebreke daarvan, die zelf te doen uitvoeren ten koste van de Rijn-spoorweg-maatschappij, gegrond op de overeenkomst van 16 Mei 1845, houdende verpligting der Ned. Rijn-spoorweg-maatschappij jegens den Staat der Nederlanden tot het daarstellen, voltooijen en in exploitatie brengen van eene vertakking, uitgaande van den Rijn-spoorweg nabij Rotterdam en leidende tot nabij het station van den Hollandschen ijzeren spoorweg aldaar, is ontvankelijk en gegrond.

N.-Holland 27 December 1866, bev. *a* Amsterdam 22 November 1865.

33. Bij de niet-nakoming van een gesloten contract, is de partij, die de uitvoering daarvan in regten vordert, niet ontvankelijk in hare actie tot onderteekening eener nieuwe overeenkomst, indien zulks niet bij de vroegere en niet nagekomen overeenkomst uitdrukkelijk is gestipuleerd.

's Gravenhage 29 December 1846.

34. Het Brabantsch regt kende bij niet-vervulling van contractuële verpligtingen geene andere actie dan die tot nakoming der overeenkomst; zoowel de condictio causa data causa non secuta als het onderscheid der contractus nominati et innominati waren onder vigueur daarvan sinds lang uit de regtspraktijk verdwenen.

a Maastricht 11 December 1862, Concl. conf.

IV. § 1.

35. De bepaling van artikel 1302 B. W. is op unilaterale verbindtenissen niet van toepassing, bv. bedingen bij een koop en verkoop, als zoodanige unilaterale verbindtenissen beschouwd.

Amsterdam 18 Februarij 1863. — Deventer 19 December 1866, ten aanzien van verbruikleening. — Zeeland 31 Mei 1864, omtrent de verpligting om in zeker geval eene bepaalde som te betalen.

36. Eene crediet-opening is niet eene eenzijdige maar eene wederkeerige overeenkomst, waarvan bij wanpraestatie de ontbinding kan worden uitgesproken. Het wederkeerige bestaat in de verpligting eenerzijds om het crediet des gevorderd te verleenen, en in de verpligting anderzijds om voor het beschikbaar houden der gelden eene gebruikelijke provisie te betalen.

Z.-Holland 24 Junij 1872.

37. Het aannemen om een stuk heideveld te ontginnen en te bebouwen, aan den eenen kant, en de toezegging aan den anderen kant, om op dat stuk heideveld voor den anderen, tegen zekeren bepaalden tijd, een huisje te zullen bouwen, alles tegen eene jaarlijksche nader te bepalen pacht of huur, is niet eene overeenkomst op zich zelve, vatbaar voor ontbondenverklaring door den regter, als kunnende die overeenkomst, bij gebreke van bepaling van huurprijs of pachtsom, noch huur- noch pachtcontract genoemd worden.

Assen 10 Junij 1844.

38. De overeenkomst om tegen zekere som een vastzittend wrak te ligten, is geen zee- of bergcontract, waarvan de ontbinding met schadevergoeding niet zou mogen gevorderd worden (art. 562 v. Kh.), terwijl de ondernemer alleen zijne inspanning en kosten zou kunnen verliezen.

N.-Holland 17 Junij 1869.

39. Een zonder verlof des regters aangegane onderhandsche verkoop van een onroerend goed, mede aan minderjarigen toekomende, moet als bestaande worden aangemerkt, en derhalve kan zoodanige overeenkomst worden ontbonden verklaard.

b Gelderland 18 November 1857.

40. Van eene dading welke niet schriftelijk is aangegaan, mag geene ontbinding gevorderd worden. Het tusschen partijen overeengekomene mag niet, op grond dat de algemeene vereischten eener overeenkomst volgens art. 1356 B.W. aanwezig zijn, als een contractus sui generis gelden.

N.-Holland 21 December 1871.

§ 2.

41. Het regt om ontbinding te vragen moet tijdens het uitbrengen der dagvaarding reeds bestaan. Indien de ontbinding slechts wordt gevorderd voor het geval de gedaagde niet binnen zekeren tijd na de dagvaarding en vóór de verschijning in regten aan zijne verpligting heeft voldaan, moet de eisch worden ontzegd.

's Hertogenbosch 15 Februarij 1871.

42. De actie tot ontbinding eener wederzijds verbindende overeenkomst wegens wanpraestatie is gegrond, wanneer op den dag der dagvaarding (zelfs zonder geregtelijke in-mora-stelling) wanpraestatie bestond. Een later, ook vóór den verschijndag in regten, gedaan aanbod met consignatie, heft de wanpraestatie niet op.

Amsterdam 18 Junij 1867.

43. Vordering tot ontbinding van den koop en verkoop van kalfsvellen ontzegd, als zijnde de dag der levering ten dage van de sommatie nog niet verschenen.

Assen 24 April 1854.

44. Door de toestemming in de gevorderde ontbinding eener overeenkomst van koop en verkoop door den in de levering nalatig gebleven verkooper, kan niet worden voorkomen, dat de overeenkomst bij regterlijk vonnis worde ontbonden verklaard, met veroordeeling van den nalatigen verkooper in de kosten.

Rotterdam 18 April 1866. — Rotterdam 28 Mei 1866.

45. Daar eene wederkeerige overeenkomst door de wanpraestatie van eene der partijen niet regtens wordt ontbonden, maar de ontbinding bij den regter moet worden aangevraagd,

zoo volgt daaruit, dat een gebrekkige schuldenaar, niet in mora zijnde door het enkel verloop van den bepaalden termijn, zich vóór dat de actie is ingesteld, van zijne wanpraestatie door betaling (in specie, het doen van een geregtelijk aanbod, gevolgd door consignatie) kan zuiveren, en in dit geval wegens zijn vroeger verzuim niet meer kan worden bemoeijelijkt, al is hij vooraf tot betaling gesommeerd hoewel voor eene grootere dan de verschuldigde som.

Breda... (7). — Assen 21 Februarij 1848, waarbij van onwaarde is verklaard de huuropzegging wegens wanbetaling gedaan ná aanbod der huurpenningen.

46. Een verhuurder, indien hij al wegens de niet-betaling van eenen huurtermijn op den vastgestelden tijd, mogt zijn geregtigd geweest de ontbinding van het huurcontract te eischen, moet echter door het aannemen der betaling van dien huurtermijn vóór den regtsdag bij de dagvaarding aangewezen, geacht worden genoegen te hebben genomen dat de overeenkomst wierd nagekomen, en alzoo zijne bevoegdheid te hebben verloren om alsnog de ontbinding van het huurcontract te vorderen.

Utrecht 19 April 1850.

47. De ontbinding eener overeenkomst kan gevorderd worden, ook dan wanneer zij nog niet is ten uitvoer gelegd, bv. indien de huurder weigert den bedongen borg te stellen of verhuringskosten te betalen.

b Gelderland 19 December 1855.

48. Uit de bepaling van art. 1302 B. W. dat de ontbindende voorwaarde uit de wanpraestatie door de tegenpartij geboren wordt, volgt genoegzaam, dat de verkooper die in gebreke blijft aan zijne verpligting tot levering van het restant van het gekochte te voldoen, door den kooper die zijnerzijds aan de overeenkomst heeft voldaan, tot ontbinding der overeenkomst voor dat restant kan worden genoodzaakt met schadevergoeding.

Gelderland 17 Februarij 1864.

49. Wanneer de eene partij dagvaardt tot ontbinding wegens niet-nakoming, dan blijft de wederpartij niettemin bevoegd om nog daarna harerzijds tot nakoming te sommeren en dientengevolge reconventioneel ontbinding te vorderen.

's Hertogenbosch 19 Januarij 1866.

50. Ontbinding eener wederzijds verbindende overeenkomst is ook zonder dat schadevergoeding wordt geëischt, ontvankelijk.

Z.-Holland 5 Februarij 1866. — In casu was in appel afgezien van de schadevergoeding.

51. Alleen wanpraestatie van contractuële verpligtingen, doch geene onregtmatige daden in het algemeen kunnen de ontbinding eener overeenkomst regtvaardigen. De directeur eener suikerfabriek is alleen dan nalatig in de nakoming van de overeenkomst, waarbij hij als zoodanig is aangesteld, wanneer zijne handelingen het door de eischers beoogde doel om eene wel ingerigte en goed werkende fabriek te bezitten en deze onder bekwaam toezigt en beheer van den gedaagde te doen bloeijen, geheel of ten deele wordt gemist. Daartoe niet leidende feiten.

Maastricht 4 Februarij 1869.

52. Wanneer de overeenkomst van geldleening in 1827, dus onder de werking van den C. N. is aangegaan, kan niet in aanmerking worden genomen beweerde schending van art. 1302 en 1303 B. W., als zoude in casu, waar het niet geldt eene wederkeerige overeenkomst, ten onregte de ontbindende voorwaarde zijn aangenomen, alsook dat tegelijk nakoming en ontbinding was gevorderd. Het geldt toch in deze geene voorschriften van procedure, maar regten uit de overeenkomst voortvloeijende.

a H. R. 21 April 1859, Concl. conf.

53. Art. 1302, al. 3 B. W. bevat slechts algemeenë regelen en voorschriften, die moeten gelden wanneer partijen deswege niet anders zijn overeengekomen. Die bepaling is geen voorschrift van openbare orde, waaraan bij geene overeenkomst hare kracht kan worden ontnomen, maar louter in het belang van partijen ter voorkoming van het eigendunkelijk zich onttrekken door een harer aan de aangegane overeenkomst.

H. R. 20 December 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1872, Concl. conf. — Utrecht 25 Maart 1842. — Amersfoort 15 October 1862, beslissende tevens dat, indien bedongen is dat de huur bij niet-voldoening aan de voorwaarden zonder regterlijke tusschenkomst zal zijn geëindigd, de verhuurder regtstreeks de ontruiming kan vragen zonder ontbinding.

54. De art. 1302 en 1303 B. W. bevatten enkel algemeene regelen en voorschriften, die moeten gelden, wanneer partijen deswege niet anders zijn overeengekomen; wanneer nu uit het beklaagde arrest blijkt, dat de terugverkrijging der vroeger door de gemeente Meppel aan de eischeresse overgedragen werken, door het vonnis a quo op art. 16 der gesloten overeenkomst is gegrond, dan is daarin noch het regtsgevolg eener ontbinding noch eene veroordeeling tot schadevergoeding ex contractu gelegen; zij bevat alleen de toewijzing van datgeen, wat ter andere zijde uitdrukkelijk bij niet-nakoming der overeenkomst was bedongen.

a H. R. 10 Januarij 1862, Concl. conf.

55. Van de art. 1302 en 1303 B. W. kan bij overeenkomst worden afgeweken. Wanneer bedongen is dat geene ontbinding der overeenkomst mogt worden gevraagd, indien zekere bepaling niet werd nagekomen, doch desniettemin te dier zake ontbinding van de overeenkomst met schadevergoeding wordt gevorderd, moet bij ontzegging der gevraagde ontbinding, evenwel de gevorderde schadevergoeding worden toegewezen op grond van art. 1275 B. W.

a H. R. 27 April 1866, Concl. conf. Adv.-Gen. Gregory op grond dat de vordering tot schadevergoeding ex art. 1303 B. W. is verbonden aan, en accessoir van die tot ontbinding, zoodat de schadevergoeding, toegewezen op grond van art. 1303 B. W. en als een deel uitmakende van de vordering tot ontbinding, in strijd zou zijn met dit artikel; art. 1302 v. B. W. behelzen evenwel slechts algemeene regelen en bepalingen, die alleen gelden, wanneer partijen deswege niet anders zijn overeengekomen. Daar nu het vragen der ontbinding bij contract verboden was, mogt het Hof desniettemin de gevraagde schadevergoeding toewijzen volgens art. 1275 B. W. — *b* H. R. 27 April 1866, Concl. conf. waarbij

de tot schadevergoeding veroordeelde in cassatie was gekomen, bewerende dat de geheele vordering had moeten zijn afgewezen, terwijl bij het eerste arrest de cassatie was behandeld van hem, aan wien de actie tot ontbinding was ontzegd. — In gelijken zin N.-Holland 22 October 1863, — en Amsterdam 3 September 1862.

56. Eene overeenkomst is, bij het niet nakomen door ééne der partijen, niet van regtswege ontbonden, maar de ontbinding moet in regten gevraagd worden.

b Leiden 3 Maart 1857. — Rotterdam 29 Januarij 1862.

57. Wanneer de ontbinding der overeenkomst bij geval van niet-nakoming, in het contract is bepaald, moet desniettemin die ontbinding in regten worden gevraagd, en is de exceptie der wederpartij, als zoude in dat geval eene bloote sententia declaratoria gevraagd worden, ongegrond.

Breda 27 Februarij 1866.

58. Het beding in eene overeenkomst gemaakt dat bij wanbetaling de levering zou mogen gestaakt worden, is eene ontbindende voorwaarde, ten gevolge waarvan de overeenkomst niet van regtswege wordt ontbonden, maar de ontbinding in regten kan en moet gevraagd worden, zoodat de wanbetaling niet dadelijk vrijstelt van de verpligting om te leveren.

Amsterdam 10 October 1866. — Amsterdam 19 September 1866.

59. Door het beding in de huurovereenkomst, dat, bij het niet stiptelijk nakomen der conditiën, de verhuurder der landerijen alle verdere huur terstond kan vernietigen en voor vervallen houden, den huurder terstond uit het bezit stellen en weder vrijelijk over het verhuurde beschikken, is in afwijking van de bepaling van art. 1625 B.W., tot staving eener vordering tot ontbinding der huurovereenkomst voldoende, dat blijke, dat die overeenkomst, in welke mate ook, niet is nagekomen.

N.-Holland 23 Februarij 1865.

60. De bepaling in een huurcontract voor tien jaren, «dat de verhuurder bevoegd zal zijn »de huur ook vroeger te doen eindigen, en wel »ten allen tijde, mits den huurder drie maan»den te voren kennis gevende, ingeval hij ont»dekken mogt, dat deze aan zijne verpligtingen »te kort komt, en zulks zonder dat het noodig »zal zijn hem alvorens in gebreke te stellen,» behelst niet de uitdrukking eener zoodanige ontbindende voorwaarde als bij art. 1302 B.W. is bedoeld.

a Almelo 29 Junij 1859.

61. Bij stipulatie eener gelimiteerde ontbinding, in casu doordien het regt van het bestuur dat eene concessie heeft verleend, in geval van niet-uitvoering door den concessionnaris, is beperkt tot de terugontvangst van de werken in den verbeterden staat, zonder daarvoor eenige vergoeding verschuldigd te zijn, — is de vordering tot ontbinding der geheele overeenkomst niet-ontvankelijk.

N.-Holland 11 October 1860; — Cf. Amsterdam 1 September 1858.

62. Indien bij de polis van assurantie bedongen is, dat, ingeval de premie niet op den bepaalden termijn door den verzekerde aan den verzekeraar wordt voldaan, het aan de keuze van den verzekeraar zal staan, om de polis, zonder eenige in-mora-stelling te vernietigen, dan wordt, door het niet-voldoen van den verzekerde aan zijne verpligting, de overeenkomst niet geacht van regtswege ontbonden te zijn, maar moet die ontbinding in regten worden gevraagd.

Gelderland 20 November 1844, bev. Tiel 15 Maart 1844. — Arnhem Arb. 2 Februarij 1850, bij het beding, dat de assurantie dadelijk zou vervallen ingeval van niet-betaling der premie. — Anders Amsterdam Arb. 21 December 1861, dat ingeval van dergelijk beding de maatschappij geene ontbinding van het contract behoeft te vragen, bij weigering om de schade te voldoen.

63. De overeenkomst van verzekering, waarin als ontbindende voorwaarde is opgenomen het overbrengen der verzekerde goederen in een ander pand, moet ook na de vervulling der ontbindende voorwaarde beschouwd worden voort te bestaan, zoolang de ontbinding niet in regten gevraagd is.

Amsterdam Kgr. II 22 Februarij 1864.

64. Hij die op de uitgave van een werk heeft ingeteekend, kan niet weigeren de afleveringen daarvan te ontvangen, op grond dat deze niet zijn aangeboden op het bij het prospectus vermelde tijdstip, zoolang de ontbinding der overeenkomst op dien grond niet aan het oordeel van den regter is onderworpen geworden.

Tholen Kgr. 12 Julij 1870.

65. De actie tot ontbinding eener overeenkomst met schadevergoeding moet niet-ontvankelijk worden verklaard, indien voor den eischer geene enkele verpligting uit de overeenkomst meer aanwezig is, en voor hem dus elk belang tot het instellen der actie ontbreekt, bv. wanneer ontbinding wordt gevraagd der overeenkomst dat eischer grind zou vervoeren, waaraan door hem is voldaan, — op grond dat ged. weigert het nog verschuldigde vrachtloon te betalen.

Gelderland 3 Februarij 1858.

66. Door de wanpraestatie van een pactum adjectum kan de hoofdovereenkomst niet worden ontbonden, wanneer niet is bewezen, dat het beding als conditio sine qua non een integrerend deel van het hoofdcontract uitmaakt; afwijzing der ontbinding van een koop en verkoop, gevorderd op grond dat niet voldaan is aan het daarbij gevoegde beding, dat alle treinen, met uitzondering der beurstreinen, zouden ophouden te Rijswijk.

Amsterdam 18 Februarij 1863.

67. Al ware het dat de redenen welke de Regering noopten om het ophouden van spoortreinen aan zeker tusschenstation onherroepelijk vast te stellen, niet meer bestonden, dan zou toch het beding om dat ophouden te doen plaats hebben, door een eigenaar bij den afstand van zijne te onteigenen gronden gemaakt, niet zijn vervallen, zelfs indien dat beding op de onderstelling van het bestaan dier redenen gegrond is.

Utrecht 29 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 9 Mei 1870.

68. De bepaling der 1e zinsnede van art. 1301 B.W. brengt niet mede, dat de toewijzing der vordering tot ontbinding eener overeenkomst, wegens hare niet-nakoming door de ééne partij,

de reeds geboren verpligtingen der wederpartij zou opheffen en haar van de nakoming daarvan zou ontslaan; derhalve is ontvankelijk de reconventie welke, op grond van wanpraestatie door den oorspr. eischer, strekt tot ontbinding derzelfde overeenkomst als de conventie.

H. R. 22 October 1863, Concl. conf.

69. De vordering tot ontbinding eener synallagmatische overeenkomst, met schadevergoeding, is niet ontvankelijk, indien ook de eischende partij nog niet heeft voldaan aan de op haar uit de overeenkomst berustende verpligtingen. In dit geval kan door den regter, zonder schending of verkeerde toepassing v. art. 1302 B.W., aan beide partijen een korte morele tijd worden gelaten, om alsnog elk aan hare verpligting van het contract te voldoen, alleen de ontbinding casu quo uitsprekende, tegen degene, die alsdan nog mogt nalatig blijven.

a H. R. 30 December 1842, Concl. contr. — Anders, op grond dat die vordering wel ontvankelijk is, Rotterdam 15 April 1857. — 's Gravenhage Arb. 30 October 1857. — Rotterdam 20 April 1859. — Haarlem 22 October 1861. — *a* Amsterdam 28 December 1869. — Dordrecht Kgr. 22 December 1863.

70. De actie des koopers tot ontbinding van den koop van een schip, dat deze feitelijk in bezit heeft, is ontvankelijk, al is ook door den kooper geen aanbod gedaan tot teruggave van het schip.

b N.-Holland 5 Mei 1859, bev. Amsterdam 16 Augustus 1858.

71. Een kooper is niet-ontvankelijk in zijne actie tot ontbinding op grond van wanpræstatie van den verkooper door het niet leveren van de verkochte zaak, wanneer bij de sommatie tot levering geen aanbod van betaling van den koopprijs gedaan is; art. 1514 B.W.

b N.-Holland 16 October 1862.

72. De verkooper die wegens gedeeltelijke wanbetaling ontbinding der overeenkomst vraagt, behoeft geen aanbod te doen noch zich bereid te verklaren om de reeds ontvangen kooppenningen terug te geven.

Breda 18 October 1864, bev. bij N.-Braband 19 September 1865. — *b* Assen 11 Januarij 1864.

73. Het beweren, dat de eischer tot ontbinding eener overeenkomst zich had moeten bereid verklaren om het genotene terug te geven, is een nieuwe were ten principale welke niet ter eerste instantie is gedekt, doch het beweren zelf is ongegrond, dewijl de bereidverklaring voldoende in den eisch tot ontbinding ligt opgesloten.

Groningen Hof 26 September 1865.

74. De actie tot ontbinding eener koopovereenkomst van een schip is ontvankelijk, al beweert de ged., dat hij als kapitein het schip heeft bevaren, en eischer hem deswege verpligt is tot rekening en verantwoording; in deze rekening behoort de beweerde wanbetaling te worden gebragt, zoodat, vóór het adjustement daarvan, geen sprake van wanbetaling kan zijn. Aanhouding der conventie tot dat het saldo der rekening zou zijn geadjusteerd.

b N.-Holland 12 Junij 1851.

75. De kooper is niet gegrond in zijne vordering tot ontbinding van de overeenkomst van koop en verkoop van een stier op grond van nalatigheid des verkoopers in de levering, indien die niet-levering een gevolg is van de eigen daad des koopers, het aangeven van den stier ter slagting, welke eene benadering ten gevolge heeft gehad.

Drenthe 9 Januarij 1864.

76. De actie tot resiliatie «van een koop en »verkoop van een monster schors van 25 mud- »den, met regt om daarop 1000 mudden te »vorderen,» kan niet gelden als actie tot resiliatie van eenen eenvoudigen koop en verkoop van 25 mudden. De erkenning van den verkoop van 25 mud kan alzoo de ingestelde vordering niet afdoende staven.

c Amsterdam 27 October 1858.

77. Resiliatie van eene overeenkomst van koop en verkoop wegens verzuim van levering ter bestemde plaatse, toegestaan bij reconventie, met afwijzing der bij conventie gevorderde betaling.

Drenthe 16 December 1854, bev. Assen 27 Februarij 1854.

78. Ontbinding eener koopovereenkomst door den kooper gevorderd wegens te late levering. Bewering des gedaagden dat er schuld bestaat aan zijde van den eischer, verworpen; — toewijzing van den eisch.

Rotterdam ... (17).

79. Indien de huur niet blootelijk is verlengd maar eene nieuwe schriftelijke huurovereenkomst is aangegaan, kan geene ontbinding worden gevorderd der tusschen partijen bestaande huur op grond dat de huurder tijdens het bestaan van het eerste huurcontract, en in strijd met een daarbij gemaakt beding, dat ook in het nieuwe huurcontract is opgenomen, mest zoude hebben vervoerd.

b Z.-Holland 20 December 1858, vern. 's Gravenhage 30 April 1858.

80. De huurder kan niet wegens wanbetaling worden gedagvaard tot ontbinding der overeenkomst, wanneer hij aan den verhuurder zekere som, te boven gaande het pretenselijk achterstallige, tot zekerheid van de rigtige betaling der huurpenningen heeft ter hand gesteld.

Amsterdam Kgr. II 20 November 1865.

81. Er bestaat geene gemeenschap tusschen den kooper van eenige met andere te zamen verhuurde perceelen, en den kooper van die andere perceelen. De eischer is dus niet-ontvankelijk in zijne actie tot ontbinding eener met den vorigen eigenaar aangegane huurovereenkomst van goederen, waarvan hij een gedeelte heeft gekocht, en zulks op grond van niet-nakoming der voorwaarden tegen den huurder ingesteld, als ook tegen hem, die bij aankoop eigenaar was geworden van het overige gedeelte der goederen, ten einde voormelde ontbinding te gehengen en te gedoogen.

b Amsterdam 15 Julij 1862.

82. Wanneer de eischer ontbinding vraagt eener overeenkomst, krachtens welke hij op het door hem gehuurde land des gedaagden aardappelen zoude leggen, het land schoon houden en de aardappelen later zou delven, en daarvoor de helft van den oogst genieten, — met schadevergoeding, op grond dat ged. de aardappelen in bezit heeft genomen, — dan kan

geene exceptie van niet-ontvankelijkheid worden opgeworpen op grond dat niet die actie maar die tot rekening en verantwoording had moeten zijn ingesteld.

Dordrecht Kgr. 22 December 1863.

83. Wanneer tusschen drie personen eene overeenkomst is aangegaan, waarbij bepaald wordt, dat de horologiën die het onderwerp hadden uitgemaakt van eene tusschen twee hunner bestaan hebbende vennootschap, zullen worden verkocht door een hunner met behulp van den derden alsnu bijkomenden persoon, terwijl de eigendom daarvan wordt gezegd te zijn bij den anderen gewezen vennoot, kan deze geene actie tot ontbinding instellen tegen zijne twee medecontractanten, en wel tegen den eenen, den gewezen vennoot, op grond dat hij de overeenkomst niet heeft nagekomen, doordien eene traite van den eischer door hem niet was gehonoreerd ofschoon er geld genoeg in kas was, en tegen den anderen omdat hij even als de eerste gedaagde verzuimd heeft opgave van het verkochte te doen, en hij daarenboven eene som van *f* 900.» aan hem eischer schuldig was, — wanneer het bewijs van laatstgemelde schuldpligtigheid en van solidariteit tusschen de gedaagden niet wordt geleverd, daar dan de vordering tegen den eersten gedaagde evenmin kan worden toegewezen, omdat daardoor de regten van den medecontractant, den tweeden gedaagde, zouden worden gepræjudicieërd.

b Amsterdam 9 Januarij 1861, bev. bij N.-Holland 5 December 1861.

84. Indien aan iemand is opgedragen om mede te werken tot realisatie van zekere goederen, onder toekenning van een aandeel in de daarop te verkrijgen winsten, kan hij een eisch tot resiliatie dier overeenkomst met schadevergoeding wegens wanpraestatie gronden op het leggen van revindicatoir beslag op die goederen door den lastgever, hoezeer reeds bij regterlijk vonnis de opheffing van dat beslag met schadevergoeding is bevolen. — Zie N.-Holland 5 December 1861, bev. *b* Amsterdam 9 Januarij 1861.

N.-Holland 12 Januarij 1865, vern. *a* Amsterdam 20 Mei 1863.

85. De vennoot die redenen heeft om tot ontbinding te ageren van eene overeenkomst waarbij de dissolutie der vennootschap is bepaald, heeft, alvorens deze te hebben doen uitspreken, geen regt om de voortduring der vennootschap op te zeggen.

Amsterdam 2 Januarij 1871.

86. Wanneer partijen zijn overeengekomen de tusschen hen bestaande vennootschap te ontbinden tegen betaling van eene som gelds door een der vennooten en die betaling slechts gedeeltelijk heeft plaats gehad, kan op grond daarvan de ontbinding dier overeenkomst gevorderd worden, zonder dat daarom eerst het reeds betaalde behoeft teruggegeven te worden. Die ontbinding is zonder invloed op het bestaan en de liquidatie der vennootschap.

Amsterdam 3 Januarij 1871, hieromtrent bev. bij *a* N.-Holland 29 Junij 1871.

87. Schorsing in en ontslag uit de betrekking van chef van een winkel-établissement zonder wettige redenen, stellen wanpraestatie van het contract daar en geven regt de ontbinding van het contract met schadevergoeding te vorderen. Ofschoon de chef van zijne verpligtingen ontslagen is, heeft hij toch belang bij die ontbinding van het contract. Het is geen vereischte voor de ontvankelijkheid der actie tot ontbinding, dat de ontslagen chef bewijze zijnerzijds aan de overeenkomst te hebben voldaan.

Amsterdam Arb. 28 October 1861.

88. Elke machinatie, waardoor de directeur het publiek tegen eene tooneelspeelster vóór hare debuutvoorstellingen zoekt in te nemen, stelt daar wanpraestatie.

b Amsterdam 5 Februarij 1862.

89. Waar het twee keeren door eene actrice voorbedachtelijk en met boos opzet wegblijven volgens het tooneel-reglement aan den directeur regt geeft tot ontbinding, mag, wegens het eenmaal wegblijven, gepaard aan andere overtredingen van het tooneel-reglement, geene actie tot rescissie worden ingesteld, ook al worden zelfs meerdere stukken door de actrice op één avond verzuimd, vermits al die stukken slechts gelden voor eene voorstelling.

N.-Holland 6 December 1866, bev. *b* Amsterdam 17 Januarij 1866.

90. Indien bij een strafreglement van eene cirque aan den directeur de bevoegdheid gegeven is om in zekere daarbij uitgedrukte gevallen boete van de gagie af te trekken, dan kan de artist geene actie tot ontbinding van het contract met schadevergoeding op grond van wanpraestatie van den directeur instellen, hoewel hij dezen vruchteloos tot betaling zijner gagie heeft gesommeerd, wanneer de directeur zich bereid heeft verklaard te betalen na aftrek der beweerde boete; zelfs in geval over het al of niet verschuldigd zijn van die boete tusschen partijen geschil bestaat.

a Amsterdam 14 Julij 1868.

91. Indien bij een tooneelreglement voor een aantal infractiën even zoovele boeten en straffen bepaald zijn, mogen bij overtreding van een aantal bepalingen alleen de boeten gevorderd worden, doch niet de ontbinding der overeenkomst.

N.-Holland 6 December 1866, bev. *b* Amsterdam 17 Januarij 1866.

92. Eene actie tot ontbinding eener huurovereenkomst op grond dat de pachter weigert aan dat contract te voldoen, door na verloop van drie jaren eene nieuwe notariële akte daarvan te passeren, moet ontzegd worden, indien de eischer niet bewijst dat de eerste overeenkomst maar voor drie jaren is aangegaan.

Zeeland 11 December 1860.

93. Al aangenomen dat een aannemer ten gevolge van onjuiste en foutieve opgaven in het bestek van aanneming schade lijdt en dat de aanbesteder daarvoor aansprakelijk is, dan kan daarop niettemin geene actie tot ontbinding van het contract ingesteld worden, vermits aan geene niet-nakoming eener verbindtenis te denken valt.

H. R. 3 Februarij 1871, Concl. conf.

94. In eene overeenkomst, waarbij zich de eene partij jegens de andere verbindt om voor zekere som gelds het wrak van een schip, vastzittende op eene plaat, met een aangewezen diepgang op eene bepaalde plaats te leveren,

kan het beding dat bij niet-voldoening aan die verpligting de aannemer niets van zijn medecontractant zal te vorderen hebben, niet beschouwd worden als eene clausula pœnalis, die van de zijde des aanbesteders den eisch tot ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding zou uitsluiten, wanneer de aannemer het wrak weigert te ligten.

N.-Holland 17 Junij 1869.

95. In geval bij niet voldoende afwerken is bedongen dat den aannemer eene zekere som per dag op den aannemingsprijs zal worden gekort, en de besteders bovendien bevoegd zijn het ontbrekende of onvoldoende ten koste van den aannemer in orde te brengen, zelfs zonder voorafgaande in-mora-stelling, dan hebben partijen het gevolg van die nalatigheid op andere wijze geregeld, dan bij art. 1302 B. W. met de ontbindende voorwaarde als stilzwijgend in de overeenkomst begrepen. Niet-ontvankelijkheid der actie tot ontbinding.

Haarlem 10 October 1871.

96. Ten onregte wordt de onbevoegdheid der schuldeischers tot executie eener hypotheek beweerd, zoolang de ontbinding der overeenkomst tot hypotheek-verwisseling niet zou zijn uitgesproken, wanneer bij den boedelafstand des schuldenaars slechts is gesteld als voorwaarde het feit dat die hypotheek-verandering binnen zekeren termijn zou hebben plaats gehad (maar geene bepaalde overeenkomst is getroffen).

b H. R. 22 December 1871, Concl. conf.

97. Wanneer de ingestelde vordering strekt tot ontbinding van eene overeenkomst van huur van diensten met schadevergoeding wegens wanpræstatie van wege den gedaagde als opzigter van een werk en zulks door het verzuimen van toezigt, behooren voor ter zake niet dienende gehouden te worden de feiten, welke betreffen doleuse met des gedaagden medeweten of medewerken gepleegde handelingen; deze frauduleuse daden kunnen strekken tot grondslag van eene actie tot schadevergoeding op grond van art. 1401 B. W., maar zijn afgescheiden van het toezigt en kunnen de vordering tot ontbinding wegens wanpræstatie niet staven.

H. R. 20 November 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 16 April 1868.

98. Nadat een ingenieur met de overlevering van een door de Regering goedgekeurd ontwerp eener spoorweglijn zijne verbindtenis om zoodanig ontwerp tegen genot van 2 pct. der zuivere winst van den spoorweg te leveren, geheel heeft vervuld, en de spoorweg-maatschappij dat ontwerp heeft uitgevoerd, kan wegens beweerde niet-nakoming der overeenkomst, of wegens dwaling of bedrog geene vernietiging der overeenkomst worden gevorderd.

Holland 25 Maart 1840, bev. Amsterdam 18 Julij 1839.

99. Het militie-genootschap, dat ten behoeve van een zijner leden geen plaatsvervanger voor de nationale militie heeft gesteld, kan zich tegen de daarop gegronde ontbinding der overeenkomst van deelneming er zich niet op beroepen, dat de loteling een hoog nummer had getrokken en hij alleen ten gevolge van het uitvallen van voor de dienst ongeschikte personen is opgeroepen geworden, noch daarop dat een door het genootschap aangeboden plaatsvervanger is afgekeurd geworden, daar een en ander niet kan worden beschouwd als overmagt, maar tot die gebeurtenissen behoort, welke te voorzien zijn.

Zierikzee 20 November 1855.

100. Ontbinding van een contract van koop en verkoop op grond dat de verkooper nalatig bleef het goed van de daarop klevende hypotheek te ontdoen. Toewijzing bij verstek.

Assen 5 Julij 1847.

§ 3.

101. Terwijl in de Ned. wet geene formules van actiën bekend zijn, moet de vordering tot vernietiging van een koop op grond van art. 1553 B. W., worden gelijk gesteld met die tot ontbinding der overeenkomst.

Zeeland 8 Januarij 1861.

102. Wanneer de ontbinding eener wederkeerige overeenkomst, op grond van het vervuld zijn eener daarin uitgedrukte ontbindende voorwaarde, wordt gevorderd, moet de regter, indien van die vervulling blijkt, de vordering toewijzen, onverschillig of zij dadelijk na de vervulling der voorwaarde wordt ingesteld of wel later, wanneer men tot de nakoming der overeenkomst wordt aangesproken, en of zulks plaats heeft bij principale actie of bij wege van reconventie.

Arnhem Arb. 2 Februarij 1850.

103. Wanneer eene vordering tot ontbinding eener overeenkomst tot levering van voor een gebouw noodige ramen berust op de stelling dat deze binnen eenen bepaalden tijd moesten worden geleverd, is het aan den eischer om die tijdsbepaling te bewijzen.

Utrecht 14 Januarij 1863.

104. De eisch tot schadevergoeding door een verhuurder met de ontbinding der huurovereenkomst ingesteld, is eigenaardig aan die ontbinding verbonden en als een gevolg daarvan te beschouwen, ook al is niet dadelijk gebleken, welke schade geleden is; deze is voor latere vereffening vatbaar.

Z.-Holland 18 Mei 1863, in dit opzigt vern. Gorinchem 25 Februarij 1862, waarbij was beslist, dat de eischer tot ontbinding van een huurcontract met schadevergoeding niet kan volstaan met zich te beroepen op algemeene bespiegelingen, toestanden en natuurwerkingen, waaruit hoogstens een vermoeden ten zijnen voordeele is af te leiden.

105. Toewijzing van eene gevraagde ontbinding van huur en *f* 1800.» schadevergoeding, hoewel met die ontbinding slechts *f* 750.» vergoeding van restant der reeds vervallen huur, doch onverminderd de loopende (ad *f* 1050.») gevorderd was.

Amersfoort 11 September 1861.

106. Bij ontbinding eener koopovereenkomst is het regtens dat de verkooper de goederen van den kooper overneemt in den staat waarin zij zich bevinden, mits vrij van de daarop intusschen gelegde lasten, zonder dat de kooper verder verhaal heeft op den kooper, indien de waarde der goederen buiten diens toedoen inmiddels mogt zijn verminderd.

a Groningen Hof 5 Mei 1857.

§ 4.

107. Bij art. 1302 B. W. is aan den regter de bevoegdheid gegeven om, indien de ontbindende voorwaarde niet in de overeenkomst is uitgedrukt, naar gelang der omstandigheden, aan den verweerder op diens verzoek een termijn te gunnen om alsnog aan zijne verpligting te voldoen. Deze beschikking algemeen zijnde, kan niet worden beperkt tot het geval, dat degene, ten wiens opzigte de verbindtenis niet is nagekomen, ingevolge art. 1303 B. W., de keus heeft gedaan, om de andere partij tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, maar is ook dan toepasselijk, indien de ontbinding in regten is gevraagd, zoo als blijkt uit eene vergelijking van de 4e met de 2e zinsnede van art. 1302. Het is het kennelijk doel des wetgevers geweest, om ten aanzien van hem, die nog ter goeder trouw de verbindtenis wenscht te vervullen, het middel aan de hand te doen, om de gevolgen te verzachten, die niet door de partijen bedongen maar door de wet zelve zijn vastgesteld.

b Gelderland 8 Februarij 1854.

108. Wanneer een verkooper tot levering van het verkochte is gesommeerd en in mora gesteld, en de kooper dientengevolge de vernietiging der overeenkomst vraagt, mag de regter die nietigverklaring weigeren en den verkooper een termijn gunnen om alsnog aan zijne verpligtingen te voldoen.

Eindhoven 28 October 1844.

109. Zoo bij eene overeenkomst de ontbindende voorwaarde niet is uitgedrukt, en het den regter niet blijkt, dat de verweerder vóór de dagvaarding door den eischer in de gelegenheid is gesteld om de ontbinding der overeenkomst te voorkomen, door alsnog aan zijne verpligtingen te voldoen, behoort de regter daartoe aan den verweerder, op diens verzoek, een bekwamen termijn te verleenen.

Amsterdam 24 October 1865.

110. De bevoegdheid om, indien de ontbindende voorwaarde niet in de wederkeerige overeenkomst is uitgedrukt, alsdan nog een termijn van eene maand te verleenen, is geheel facultatief aan het oordeel des regters overgelaten.

Amersfoort 29 Januarij 1868.

111. De bepaling dat de regter aan den schuldenaar naar gelang van de omstandigheden een termijn kan verleenen, ten einde alsnog aan zijne verbindtenis te voldoen, geldt ook bij de wegens wanbetaling der huurpenningen gevorderde ontbinding van de huurovereenkomst; als zoodanige omstandigheden kunnen worden beschouwd, dat de verhuurder zelf de nalatigheid van zijnen huurder heeft gewild en deze de huurpenningen reeds heeft aangeboden.

Amsterdam Kgr. II 23 Augustus 1860.

112. De regter mag den gedaagde ook een uitstel verleenen om alsnog aan zijne verpligtingen te voldoen, in geval de onbetaald geblevene huurtermijnen op bepaalde dagen moesten voldaan worden. Deze tijdsbepaling staat niet gelijk met de «uitgedrukte ontbindende voorwaarde,» bedoeld in art. 1302 B. W.

Amsterdam Kgr. IV 2 Maart 1855.

113. Het uitstel, bedoeld in art. 1302, laatste lid B. W., moet door den gedaagde worden verzocht bij den aanvang van het geding en in den vorm bij het Wetb. van Burg. Regtsv. vastgesteld.

a Utrecht 29 Mei 1840.

§ 5.

114. Indien de schuldenaar na in mora te zijn gesteld, doch vóór de dagvaarding, aanbod van betaling doet, dan vervalt daardoor de actie tot ontbinding wegens wanpræstatie.

b H. R. 29 Maart 1867, Concl. conf.

115. Hij die eene door hem aangegane overeenkomst niet behoorlijk is nagekomen, kan, zoo lang hij niet op eene wettige wijze in verzuim is gesteld, door een formeel aanbod met bereidverklaring om alsnog aan de verbindtenis gevolg te geven, zijne begane mora zuiveren.

b Leiden 3 Maart 1857.

116. De vordering tot ontbinding wegens wanbetaling van huurpenningen, tijdens de dagvaarding aan den eischer competerende, kan door eene hangende het geding plaats hebbende compensatie niet worden krachteloos gemaakt.

Tiel 10 Februarij 1860.

117. Indien na dagvaarding tot betaling van verschenen huurpenningen en ontbinding op grond van wanbetaling, de huurder de huurpenningen met de renten en de kosten doet aanbieden, en de verhuurder dat aanbod onder reserve aanneemt, kan de vordering tot ontbinding desniettemin worden voortgezet.

Culenborg Kgr. 22 September 1845.

V.

118. Behalve de keuze om, of de andere partij, zoo mogelijk, tot nakoming der overeenkomst te noodzaken, of de ontbinding te vorderen, met vergoeding van kosten, schaden en interessen, is bij de wet aan hem, ten wiens opzigte eene verbindtenis niet is nagekomen, geene andere keuze of derde soort van actie gegeven, namelijk niet die van schadevergoeding wegens eene onregtmatige daad, gegrond op art. 1401 B. W.

a H. R. 9 Junij 1854, Concl. conf. — Anders 's Hertogenbosch 11 Januarij 1867.

119. De regtsvordering tot schadevergoeding ex contractu ingevolge art. 1303 B. W., is eene accessoire actie die niet afzonderlijk of als hoofdvordering kan ingesteld worden, zelfs niet bij reconventie wanneer in conventie de ontbinding met schadevergoeding gevorderd wordt.

b Almelo 14 September 1864.

120. Eene rau-actie tot schadevergoeding wegens niet-levering van gekochte goederen, zonder vooraf gaande ontbinding der bilaterale overeenkomst wordt door de wet gewraakt en moet door den regter ontzegd worden al beroept de gedaagde zich niet op dat middel van verdediging.

Amsterdam 17 October 1865.

121. De vordering tot schadevergoeding, zonder ontbinding, geleden ten gevolge van de instorting van den muur van een gehuurd huis, is ontvankelijk; cf. art. 1588 B. W.

H. R. 16 Februarij 1865, Concl. conf.

122. De eischer die een perceel grond van ged. heeft gepacht, kan niet bloot ageren tot

schadevergoeding, op grond dat ged. zich heeft meester gemaakt van een gedeelte der op dien grond geteelde aardappelen, en dus wegens onregtmatige daad; de eischer behoorde ex contractu en niet ex delicto te ageren volgens de bij art. 1303 B.W. gegeven keuze.

Nijmegen 28 November 1854.

123. De regter mag niet ambtshalve niet-ontvankelijk verklaren eene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad, al is de grondslag der vordering gelegen in feiten, die revera schennis van contractuele verpligtingen daarstellen; maar die niet-ontvankelijkheid behoort wel te worden uitgesproken, wanneer de eischer zelf poseert dat de beweerde onregtmatige daden enkel en alleen bestaan uit handelingen welke wanpraestatie van een bestaand contract opleveren.

Arnhem 31 Mei 1869.

124. De actie tot schadevergoeding wegens wanpraestatie van contractuele verbindtenissen is ontvankelijk, al wordt niet tevens gevraagd ontbinding van de overeenkomst.

b H. R. 23 December 1870, Concl. contr. — H. Geregtsh. N. I. 3 Februarij 1870; — cf. in appel *a* H. R. 12 April 1872, en de Concl. van den Prok.-Gen. Mr. Karseboom. — *a* H. R. 25 November 1870, Concl. contr. met het oog op art. 1267 B.W. voor Ned. Indië. — Arnhem 31 Mei 1869. — Anders Assen 18 October 1841. — *b* Assen 19 Junij 1854. — *a* Assen 29 Junij 1855. — Amsterdam 4 Februarij 1862. — Amsterdam 19 Mei 1863. — *b* Assen 30 Januarij 1865. — Assen Kgr. 6 Julij 1848. — Kampen Kgr. 18 Mei 1852. — Loenen Kgr. 31 Junij 1861.

125. Vergoeding van kosten, schade en interessen kan wegens niet-nakoming eener overeenkomst gevorderd worden zoowel bij de vordering tot nakoming als bij die tot ontbinding der overeenkomst. Art. 1303 B. W. moet verklaard worden in verband met art. 1275 B.W. en gemelde vordering wordt ook door de redactie van art. 1303 B.W. niet uitgesloten.

Utrecht Hof 9 Mei 1870.

126. Het is geoorloofd bij wederkeerige overeenkomsten eene rau-actie tot schadevergoeding op grond van wanpraestatie in te stellen, en derhalve daartoe te dagvaarden een schipper die zich belast heeft tegen zekeren prijs eene partij goederen te vervoeren, doch later weigert dat vervoer te doen.

a Amsterdam 28 December 1869.

127. Indien eene vordering strekt tot ontbinding der overeenkomst met schadevergoeding tegen den schipper, op grond dat deze het beding in de chertepartij, waarbij de vervrachter zich had verbonden om den handel der bevrachters te helpen bevorderen, zelf geen handel te drijven, en om ook den gezagvoerder te verpligten daartegen bij diens onderhoorigen ten strengste te waken, — niet was nagekomen, kan de regter, oordeelende dat die wanpraestatie geene ontbinding behoort ten gevolge te hebben (als buiten de bedoeling van partijen), en de vordering daartoe ontzeggende, evenwel die tot schadevergoeding op grond der wanpraestatie toewijzen.

N.-Holland 22 October 1863, in dit opzigt bev., hoewel op andere gronden, Amsterdam 3 September 1862. — *a b* H. R. 27 April 1866, alwaar in een dergelijk geval was bedongen, dat het niet-vervullen van eene bepaling in het contract geene ontbinding daarvan zou ten gevolge hebben.

128. Eene vordering tot vergoeding, gegrond op eene uitdrukkelijke bepaling van het contract, is ontvankelijk, zonder dat tevens wordt gevorderd ontbinding van dat contract.

H. R. 5 April 1867, Concl. conf.

129. Door te concluderen: «dat de gedaag- »den zullen worden veroordeeld te betalen de »som van *f* 100.», als het aan de eischeres »door de gedaagden toegezegd bedrag ter zake »van de met de gedaagden gesloten overeen- »komst tot het verleenen van den bijstand als »baker bij de bevalling der gedaagde,» wordt niet geëischt de nakoming der overeenkomst, maar schadevergoeding zonder ontbinding, die dus niet ontvankelijk is.

Amsterdam 4 Februarij 1862; — cf. Amsterdam Kgr. I 26 Februarij 1861, waarbij uit het dienstbodenregt werd geredeneerd, als zijnde eene baker als dienstbode te beschouwen.

Aanbest. en aann. 93 v.
Aanbod 42, 45, 70 v. 114 v. 117.
Actie 1 v. 41 v. 56 v. 62 v. 101, 118 v.
Afstand 11, 46.
Altern. actie 10, 19, 118 v.
Appel Bz. 73.
Assurantie 62 v.
Beding 66 v. 127.
Bevracht. en vervr. 127.
Borgtogt.
Brabantsch regt 34.
Commissionnair.
Compet. Bz.
Cond. indebiti.
Conserv. beslag 4.
Crediet-open. 36.
Cumulatie 1 v. 15 v.
Directeur 51, 87 v.
Dwangmiddel 30 v.
Eenzijd. verb. 35 v.
Erfpacht.
Exceptiën.
Fabrieken 51.
Faillissement.
Gedeelt. ontb. 12, 48, 61.
Gewijsde 13 v.
Hulp en bergl. 38.
Huur en verh. 5 v. 46 v. 53, 59 v. 79 v. 92, 104, 111 v.
Huur v. diensten 129.
Hypotheek 106.
Kerkbesturen.
Koop en verk. 43 v. 70 v. 108.
Leening.
Lijfsdwang.
Mora 41 v. 114 v.
Nakoming 15 v. 22 v.
Nietigh. v. verb. 39 v. 101, 108.
Notaris.
Onregtm. daad 97, 118, 122 v.
Ontbind. voorw. 60, 102, 107 v.
Openb. orde 53 v.
Overeenkomst 33, 35 v. 53 v. 128.
Overmagt 99.
Pandbeslag 6.
Passagier.
Reconventie 49, 68, 119.
Regtsgr. en midd. 120.
Rek. en verantw. 82.
Schadevergoed. 7 v. 15 v. 30 v. 50, 55, 104 v. 119 v. 124 v.
Scheepsvolk.
Schouwburg 88 v.
Schuldbekent. 52.
Schuldvergelijk. 116.
Sent. declar. 57.
Sequestratie.
Strafbeding 35, 90 v. 94.
Termijn 107 v.
Uitvoering 25 v.
Vennootschap 83, 85 v.
Verand. v. eisch.
Verborgen gebreken.
Verbruikleen 35.
Vereff. v. kosten.
Vonnis Bz.
Wanpraestatie 92 v. 97 v.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE.

I. Wat als zoodanig is te beschouwen; gevolgen; wetten (1—23).
II. Voorafgaande formaliteiten; wet en Kon. besluit (24—34).
III. Onderwerp der onteigening; uitvoering; minnelijke onderhandelingen (35—51).
IV. Procedure.
§ 1. Regtsvordering in het algemeen; tegen wien (52—58).
§ 2. Dagvaarding; aanbod (59—68).
§ 3. Behandeling ter teregtzitting en voor Regter-Commissaris; interventie; expertise (69—93).
§ 4. Eindvonnis en voorzieningen (94—107).
§ 5. Proceskosten (108—117).

V. Schadeloosstelling.
§ 1. Waarin zij moet bestaan; algemeene en bijzondere grondslagen (118–191).
§ 2. Aan derden (192–194).
VI. Voorloopige inbezitstelling (195–200).

I.

1. Het opleggen van persoonlijke diensten, bv. tot het maken en onderhouden van wegen, als niet bestaande in het opbrengen van goed of geld, maar in het verrigten van persoonlijken arbeid, stelt niet daar eene zoodanige ontzetting van eigendom, als is bedoeld bij art. 162 der Gr.wet van 1840.

e H. R. 22 Augustus 1848, Concl. conf.

2. Er is geene ontzetting van eigendom aanwezig, in strijd met art. 147 Gr.wet, wanneer de provinciale wetgever in het prov. belang, heeft noodig geoordeeld de oeverlanden van vaarten, door eene particuliere maatschappij daargesteld, aan eene den eigendom overigens onverlet latende verpligting te onderwerpen, bv. het verbod om binnen zekeren afstand turf enz. te plaatsen; dit levert niets anders op, dan eene beperking van het eigendoms-gebruik.

d H. R. 30 April 1861, Concl. conf.

3. Eene bepaling in eene prov. verordening houdende verbod, onder strafbedreiging, om nieuwe gebouwen te stichten binnen zekeren afstand der daarbij genoemde vaart, kan niet beschouwd worden als behelzende eene onteigening; zij is niets anders dan eene geoorloofde beperking van het regt van eigendom, en niet in strijd met de Grondwet of andere wetten.

a H. R. 28 December 1852, Concl. conf. — Meppel Kgr. 14 Julij 1852.

4. Er kan geene sprake zijn van ontzetting van eigendom, maar het geldt de toepassing eener bepaling van een prov. reglement, waarbij het zuiver houden eener waterleiding wordt geboden, en de eigenaar beweert dat de bedoelde sloot ten onregte op de leggers als waterleiding voorkomt. Het geldt daar alleen eene beperking van het eigendoms-gebruik.

c H. R. 12 Februarij 1862, Concl. conf.

5. De gemeenteraad is met het oog op art. 135 Gem.wet, in het belang der openbare gezondheid, bevoegd aan de eigenaars van slooten te bevelen, deze overeenkomstig bepaalde voorschriften tot een riool in te rigten, vermits de eigenaars daardoor van den eigendom zelf dier slooten niet worden ontzet, maar hun regt van genot en beschikking slechts aan zoodanige beperking wordt onderworpen, dat daardoor hun gebruik zal ophouden voor het algemeen schadelijk te zijn. Er is dus in die bepalingen geen strijd met art. 147 Gr.wet gelegen, maar wel eene bij art. 625 B. W. erkende beperking van het regt van eigendom.

a H. R. 24 September 1872, Concl. conf.

6. Het verbod bij verordening bepaald, om langs een weg boomen te planten, zoodanig dat geene vrije baan van 10 meters open blijft, bevat geene indirecte onteigening, zelfs al wordt beweerd dat die weg regtens maar eene breedte heeft van vijf meter.

Wijchen Kgr. 25 Maart 1870.

7. Eene onbewoonbaar-verklaring van huizen door burg. en weth., met last tot ontruiming en met verbod tot afstand ter bewoning tot dat zij daartoe weder geschikt zullen verklaard zijn, tast den eigendom niet aan en ontneemt dezen niet aan den eigenaar. Zij stelt mitsdien geene onteigening daar.

Breda Kgr. 8 Februarij 1868, bev. bij Breda 26 Mei 1868.

8. Al moge bij plaats. verordening (in casu te Dordrecht van 14 Januarij 1865) zijn bepaald, dat de eigenaar van een bouwvallig gebouw enz., na bekomen kennisgeving van burg. en weth., wordt verpligt het bouwvallige te sloopen, herstellen of vernieuwen, en daargelaten of door die bepaling in verband met art. [illegible] Gem.wet aan burg. en weth. de bevoegdheid wordt gegeven om het bouwvallige te doen sloopen, en, zoo ja, of gemelde verordening is in strijd met de wet, — altoos moet in die omstandigheden het geheel of gedeeltelijk sloopen van een huis worden aangemerkt als eene ontzetting van eigendom, eene onteigening welke niet kan plaats hebben dan ten algemeenen nutte, tegen voorafgaande schadeloosstelling, overeenkomstig de voorschriften der wet. Bij gebreke van dit een en ander is de gepleegde handeling onregtmatig en geeft aanleiding tot vergoeding der daardoor veroorzaakte schade.

Dordrecht 24 Junij 1872.

9. Wanneer bij *plaats. verordening* (Nijmegen 22 November 1849), in het belang van eene rigtige heffing der gem.belastingen en van de plaats. politie, is bevolen de in gebouwen, uitkomende aan de rivier buiten de stad, aanwezige deuren of andere openingen, een middel van gemeenschap met de stad daarstellende, behoorlijk te digten, dan is dit geene bij art. 147 Gr.wet verboden ontzetting van eigendom, maar slechts eene door de bevoegde magt daargestelde beperking van het gebruik der daarbij bedoelde gebouwen, wier eigenaren bevoegd blijven om, waar zij die overigens verkiezen, deuren te hebben. Wanneer al aannemelijk ware het beginsel dat alle in het belang eener gemeente verordende beperkingen van bijzonderen eigendom, zonder dat dit belang zijn grond heeft in een natuurlijk of verkregen regt dier gemeente, zouden moeten worden aangemerkt als ontzetting van eigendom, — dan nog berust de onderhavige maatregel, als voornamelijk strekkende tot voorkoming van fraude der stedelijke belastingen, op het grondwettig regt der stad tot het heffen van belastingen.

c H. R. 8 April 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 4 Junij 1850, Concl. conf. vern. Nijmegen 16 Februarij 1850, waarbij de keur niet verbindend was verklaard, terwijl bij het vonnis a quo, Nijmegen Kgr. 4 Januarij 1850, mede ontslag van regtsvervolging was uitgesproken, op grond dat de questieuse deur reeds vóór de afkondiging der verordening had bestaan. — Cf. *g* H. R. 23 October 1849, Concl. contr. waarbij even als bij Nijmegen . . . (7) het aan de voorbedoelde verordening voorafgaand arrêté van den maire van Nijmegen van 21 October 1812 alleen is niet verbindend verklaard, omdat het was uitgegaan van eene daartoe onbevoegde magt.

10. Het verbod bij art. 4 der keur van den polder Lagerhoek van 5 Maart 1861, houdende verpligting der ingelanden om op aanmaning van het bestuur hunne dammen, tusschen hunne

landen in den polder of ook de pompen in die dammen gelegen, weg te nemen, onverschillig of die dammen en pompen reeds vroeger bestonden, dan wel of zij na invoering dier keur zijn opgerigt, is niet te beschouwen als eene eigenlijk gezegde onteigening der bedoelde dammen en pompen, maar als eene geoorloofde beperking van den eigendom der plaatsen, waar zij zich bevinden. Zoodanig verbod, als zijnde juris publici, betreft uit zijnen aard zoowel reeds bestaande als later tot stand komende zaken, zonder dat daartegen verkregen regten juris privati kunnen worden ingeroepen.

a H. R. 11 Februarij 1862, verw. de cassatie tegen Hoorn ... (8), waarbij was bev. Medemblik Kgr. 30 September 1861.

11. De verpligting bij de keur van een waterschaps-bestuur aan de eigenaars van panden, langs eene rivier staande, opgelegd om de kanten en rollagen, vóór die panden gelegen, onverschillig of zij aan die eigenaren al dan niet toebehooren, op de bepaalde hoogte te houden, is in strijd met art. 147 Gr.wet en art. 625 B. W., volgens welke wel de uitoefening van het regt van eigendom kan worden beperkt, maar niet het regt zelf kan worden verkort, hetgeen noodwendig moet plaats hebben door het opleggen van een zoo drukkenden last als het op zekere hoogte houden van steenen kanten en rollagen, en dus ook bij geheel verval het vernieuwen dier werken; dit kan zeer zeker zoo groote geldelijke opoffering vorderen, dat de waarde dier panden, met zulk een last bezwaard, ontwijfelbaar moet verminderen. Daartegen doet niets af een beroep op de bepaling van art. 720 B. W., vermits daarbij in het algemeen slechts wordt aangeduid, dat de regten en verpligtingen betrekkelijk de voet- en jaagpaden langs bevaarbare of vlotbare rivieren, het maken of het herstellen van wegen, dijken en andere openbare werken, bij bijzondere wetten en verordeningen zijn geregeld, zonder in eenig opzigt regelen voor te schrijven, waarnaar de grenzen kunnen worden beoordeeld, binnen welke die verordeningen zich moeten beperken.

Leiden 28 Februarij 1862.

12. Het verbod om voortaan rietdaken te leggen en het voorschrift deze binnen zekeren termijn door andere te vervangen, of het bevel om bestaande hooibergen op zekeren afstand van de woningen te verwijderen, ontnemen geenszins den eigendom van hetgeen in strijd met de verordening is daargesteld of blijven bestaan, maar beperken het gebruik daarvan; datzelfde geldt ten aanzien van de bevoegdheid bij art. 180 Gem.wet, welke alleen bedoelt het doen ophouden van de daaromtrent bestaande overtredingen.

e H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

13. De bepaling dat Ged. Staten een peilteeken voor de waterhoogte bij molens kunnen doen aanslaan, bevat geenerlei ontzetting van den bijzonderen eigendom en is niet in strijd met art. 147 der Gr.wet.

Zutphen ... (4).

14. De bepaling van art. 147 Gr.wet kan niet worden ingeroepen tegen de vordering eener gemeente, die, als eigenares van een stadswal en muur, een daarop door een particulier geplaatst huis, krachtens art. 658, al. 2 B. W. ten koste van dien particulier wil doen afbreken.

b H. R. 1 November 1855, Concl. conf.

15. Een aankoop, welke door den Staat in der minne is gedaan vóór de wet, verklarende het algemeen nut van het werk, dat ook over den alzoo aangekochten grond zal aangelegd worden, is niet gelijk te stellen met wettelijke onteigening, zoodat door overschrijving van den titel van aankoop in de openbare registers de eigendom niet vrij van lasten op den Staat overgaat. Dientengevolge moet aan hem, die op den verkochten grond een servituut van uit- en overweg heeft, worden toegewezen de actio confessoria, strekkende tot verklaring van het bestaan der erfdienstbaarheid, tot herstel en onbelemmerd laten van dien uit- en overweg, en tot schadevergoeding.

Gelderland 25 September 1867.

16. Door de verklaring bij de wet gedaan dat het algemeen nut de onteigening vordert ten name van den Staat onder anderen van een aangewezen dijk, zonder dat nog met het te maken werk en de opruiming van den dijk een aanvang was gemaakt, verliest die dijk ook na den overgang aan den Staat zijne bestemming niet, en moet daaromtrent het polder-reglement nageleefd worden.

Geldermalsen Kgr. 18 Junij 1867.

17. De bepalingen in eene akte van concessie voorkomende, verbinden het onteigenend bestuur ook jegens derden.

Utrecht 4 November 1863.

18. De onteigende kan zijn eigendom niet revindiceren, wanneer het eenmaal hetzij bij minnelijke overeenkomst, hetzij bij regterlijke uitspraak door den Staat is verkregen en aan dezen is overgegaan. In geval hij kan bewijzen dat door den Staat te veel grond is ingenomen, mag hij alleen schadevergoeding eischen.

Leeuwarden 20 Junij 1871.

19. Bij onteigening van een der perceelen, of zelfs van een deel van het perceel, dat voor eene schuld hypothecair is verbonden, wordt die schuld ter concurrentie van de geheele schadeloosstelling opvorderbaar, en moet ook de schade, uit de aflossing zullende of kunnende ontstaan, worden berekend niet naar gelang van het deel der kapitalen, dat in evenredigheid staat met het deel der onteigende perceelen, maar in verhouding tot die kapitalen in hun vol bedrag.

a H. R. 10 Junij 1864, Concl. conf.

20. De Fransche wet van 8 Maart 1810 omtrent de onteigening ten algemeenen nutte, is steeds van kracht gebleven en bepaaldelijk niet afgeschaft door de Gr.wet van 1814 en 1815.

a H. R. 17 December 1841, verw. de cassatie tegen *c* Holland 2 December 1840, waarbij was bev. Amsterdam 4 Februarij 1839. — Amsterdam 1ⁿ a. 7 Augustus 1838. — *c* Utrecht 26 November 1841.

21. Art. 3 der wet van 24 Februarij 1806 is door de onteigeningswet van 1841 afgeschaft en is niet herleefd door de latere wet van 1851.

H. R. 29 Junij 1871, Concl. conf.

22. Vermits de wet van 8 Maart 1810 omtrent de onteigening ten algemeenen nutte nog voortdurend van kracht is, volgt dat de Koning

als Souverein de magt heeft om een werk ten algemeenen nutte te bevelen, en daaromtrent bepalingen te maken, als ook de autoriteiten aan te wijzen, welke tot de daarstelling daarvan, uit hoofde van het, na de Fransche overheersching veranderd Staatsbestuur in Nederland, behooren mede te werken.

a H. R. 17 December 1841, verw. de cassatie tegen *c* Holland 2 December 1840, waarbij was bev. Amsterdam 4 Februarij 1839.

23. De wet van 6 Maart 1810 brengt geenszins mede, dat een werk ten algemeenen nutte enkel door of van wege den Staat zoude kunnen daargesteld worden, en dat de daarstelling daarvan niet ook aan particulieren ten hunnen koste en ten hunnen profijte zoude mogen overgelaten worden.

c Holland 2 December 1840, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 17 December 1841; — cf. Amsterdam 4 Februarij 1839.

II.

24. Wanneer bij eene onteigening ten algemeenen nutte nieuwe terreinen bevonden worden noodzakelijk te zijn voor den aanleg van een station, moet, wanneer meer dan acht maanden zijn verloopen na het Kon. besl. ter eindaanwijzing van de perceelen (art. 14 van de onteig.-wet) eene nieuwe wet houdende verklaring van algemeen nut worden voorgesteld en voorts alle formaliteiten bij de wet op de onteigening voorgeschreven worden in acht genomen.

Utrecht 11 Mei 1864.

25. Het vaststellen van de rigting volgens art. 16 der wet van 28 Augustus 1851 (Sb. n° 125), staat gelijk en maakt eene en dezelfde handeling uit met het aanwijzen van de perceelen, welke volgens de opgemaakte plans of kaarten, waarop die perceelen zijn afgeteekend, moeten onteigend worden.

Leeuwarden 8 April 1865, Concl. contr. — In casu was eene uitgestrektheid van zekere perceelen ter onteigening aangewezen bij Kon. besl. van 22 September 1863. Daarna werd besloten tot het bouwen van eene halt op die kadastrale perceelen, zoodat de onteigening van eene grootere oppervlakte derzelve was noodig geworden, en werd dientengevolge na meer uitgebreide grondteekening en naleving van art. 10 tot 13 en 16 der onteigenings-wet bij Kon. besl. van 20 October 1864 besloten, dat die grootere oppervlakte zoude worden onteigend. De Off. v. Just. merkte op, dat de wet, de onteigening bevelende, was vervallen, op grond dat art. 14, al. 2 der wet van 1851 bepaalt dat het Kon. besl. op straffe van verval der wet, moet genomen zijn binnen 8 maanden, nadat de Commissiën haren arbeid hebben volbragt en dat de Commissiën na het volbrengen van haren arbeid op 22 September 1863, dien wel is waar vóór het Kon. besluit van 20 October 1864 hebben hervat, doch de vervulling van die formaliteiten en het daarop gevolgde Kon. besl. alleen regtsgevolg kunnen hebben in het geval voorzien bij art. 16 der wet — verandering van rigting, waarvan geene sprake kon zijn bij het daarstellen van eene halt. — Hieromtrent nam de Regtbank een ander gevoelen aan, zoodat volgens haar, geen sprake kon zijn van vervallen der wet, omdat bij verandering van rigting de termijn begint te loopen van het oogenblik dat de nieuw-benoemde Commissie uit Gedep. Staten haren arbeid heeft volbragt.

26. Het Kon. besluit, waarbij de daarstelling van een werk ten algemeenen nutte wordt gelast, behoeft niet in het Staatsblad te worden opgenomen.

c Holland 2 December 1840, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 17 December 1841; — cf. Amsterdam 4 Februarij 1839.

27. Aan het voorschrift vervat in art. 6 der wet op de ont. ten alg. nutte van 29 Mei 1841 (Sb. n° 19) is genoegzaam voldaan, indien in een besluit van onteigening niet alleen in het algemeen is verwezen naar het onteigende perceel, maar uitdrukkelijk naar de onteigende gronden, zoo als die op de registers van het kadaster voorkomen en op het terrein zijn afgebakend.

b H. R. 7 Mei 1847, Concl. conf.

28. De Kon. besluiten, bedoeld bij art. 62 en 14 der wet op de onteigening ten alg. nutte, omtrent de aanwijzing der perceelen ook bij onteigening tot vestingbouw, en tot aanleg, herstel of onderhoud van dijken, leveren geen middel van niet-ontvankelijkheid op tegen elke actie, en met name niet tegen eene reeds ingestelde actio negatoria, wegens onregtmatige daden, vóór de onteigening door het onteigenende polderbestuur gepleegd op het perceel, waarvan het later de onteigening heeft gevorderd.

Friesland 12 December 1860.

29. Tot de formaliteiten bij de wet op de onteigening voorgeschreven, behoort, dat in de commissie, welke de te onteigenen eigenaars in hunne belangen moet hooren en daarvan aan den Gouverneur verslag doen, zitting hebbe een Ingenieur; en daardoor kan niets anders worden verstaan dan een Rijks-ambtenaar, den titel van Ingenieur voerende of de functiën daaronder verstaan op publiek gezag uitoefenende.

Amsterdam 1ⁿ a. 11 September 1838.

30. De inlichtingen der commissie bedoeld bij art. 4 onteig.wet van 29 Mei 1841 (Sb. n° 19), strekken zich uit tot het geheele werk, en dus ook tot de hoogte van eenen aan te leggen spoorweg.

b Utrecht 3 Maart 1848.

31. Het voorschrift in art. 23, n° 3 der onteig.wet vervat tot overlegging van een bewijsstuk: « dat de uitgewerkte plans met de daarbij » behoorende kaarten en grondteekeningen over- » eenkomstig art. 12 op de secretarie der ge- » meente gelegen hebben, » schrijft niet voor dat dit stuk juist in de voorschreven bewoordingen moet opgesteld zijn, maar bepaalt wel dat uit den inhoud van het overgelegd bewijs moet blijken, dat voldaan is aan al de bij dat artikel, j° art. 12 gevorderde formaliteiten; dat bewijs is onvoldoende, wanneer het niet inhoudt: 1° de vermelding der bepaalde stukken opgenoemd bij art. 23, n° 3 en art. 12 der meergenoemde wet, en 2° de plaats waar de plans en stukken ter inzage hebben gelegen.

b H. R. 2 April 1869, Concl. contr.

32. Het veranderen in het primitief plan van den aan te leggen spoorweg der werken, zooals

die aan den belanghebbende bij de verschijning voor de commissie uit Ged. Staten zijn aangeduid, levert geen middel van niet-ontvankelijkheid op tegen de vordering tot onteigening.

Maastricht 24 October 1863.

33. Het verzuim van overlegging van het bewijsstuk bedoeld in art. 23, n° 3 der onteigeningswet, kan evenmin in eerste instantie als in hooger beroep worden hersteld.

b H. R. 2 April 1869, Concl. contr.

34. Uit art. 24 der onteigeningswet volgt, dat niet alleen alle bezwaren in het bij dat artikel bedoelde tijdperk van het geding tot onteigening te gelijk moeten worden voorgesteld, maar ook dat men later in het volgende tijdperk daarop niet mag terugkomen, en dat mitsdien, wanneer niettemin dit een of ander is geschied, de regter onbevoegd is bij het eindvonnis òf zoodanige bezwaren voor het eerst te beslissen, òf op de deswege reeds bij interlocutoir gegeven beslissing terug te komen.

a H. R. 19 April 1870, Concl. conf.

III.

35. De onteigeningswet bedoelt met de oppervlakten gronds, die voor het werk noodig zijn, zoowel geheele kadastrale perceelen als gedeelten daarvan; derhalve is ongegrond het middel van niet-onvankelijkheid, daaraan ontleend dat slechts gedeelten van perceelen worden onteigend.

Leeuwarden 8 April 1865, Concl. conf.

36. Wanneer een gedeelte van een stuk grond of laan wordt onteigend, behoeft niet bij het Kon. besluit en evenmin bij de dagvaarding bepaaldelijk te worden aangewezen en omschreven, waar het gedeelte gelegen is, waarvan de onteigening wordt verlangd.

Z.-Holland 18 Maart 1847, bev. *a* 's Gravenhage 12 Januarij 1847.

37. Wanneer bij onteigening verschil bestaat tusschen de officiële plans en kaarten en de kadastrale aanwijzing, moeten de eerstgemelde prevaleren, en moet geacht worden bedoeld te zijn het werkelijk in bezit genomen kadastrale nummer, hoewel dit op de plans der onteigening abusievelijk is aangeduid.

Leeuwarden 20 Junij 1871.

38. De regel van art. 147 Gr.wet is ook toepasselijk op openbare gemeentewegen, wanneer door eene maatschappij een werk ten algemeenen nutte wordt aangelegd, en moeten die wegen dus even als ieder privaat-eigendom onteigend worden.

Limburg 2 November 1868, Concl. conf. waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 18 Junij 1869, Concl. conf.

39. Vermits de onteigende partij geen regt heeft op onteigening en voor den onteigenaar uit de wet en het Kon. besluit alleen de bevoegdheid, niet de verpligting om te onteigenen resulteert, kan deze laatste, des goedvindende, ook minder onteigenen dan bij het Kon. besluit is aangewezen.

H. R. 2 December 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 25 October 1867.

40. Op de bewering der onteigende partij (ook al werd die volkomen gestaafd door het rapport der deskundigen), dat namelijk bij de uitvoering van het voorgenomen werk, noodwendig meer grond zal worden weggenomen dan waarvan de onteigening gevorderd en waarvoor schadevergoeding aangeboden is, kan niet in het eenmaal aangevangen onteigenings-proces worden geattendeerd.

a Dordrecht 27 Junij 1864.

41. Indien de Staat overeenkomstig het Kon. besluit aanwijzende de te onteigenen perceelen, de onteigening van een perceel (in casu aangeduid als jagt- of havenhuisje in de jagthaven te Amsterdam) heeft gevorderd, kan hij daartegenover niet meer beweren, dat de grond en het water waarop het jagt- of havenhuisje is gebouwd, niet onder de onteigening zijn begrepen. Er wordt geen eigendom van een gebouw, opstal of dergelijke gevorderd, maar een kadastraal aangewezen perceel.

Amsterdam 18 Maart 1872.

42. De vordering der onteigenende partij is niet-ontvankelijk, wanneer zij in strijd is met de onteigeningswet, doordien bv. bepalingen daaraan verbonden zijn welke den onteigende of het niet-onteigend erf met lasten zouden bezwaren.

b Assen 17 April 1869.

43. Of de onteigenende partij een ander werk mogt daarstellen dan waarvoor de onteigening is toegestaan, moet beoordeeld worden volgens art. 10 der onteig.wet van 1851 en volgens de bepalingen der bijzondere wet tot onteigening; andere ondergeschikte wijzigingen komen daarbij niet in aanmerking.

H. R. 7 October 1870, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 12 April 1870.

44. Indien al de onteigenende partij in zooverre een ander werk maakt dan waarvoor de onteigening is bevolen, dat namelijk het ondernomen kanaal op een minderen diepgang gegraven wordt dan bij de onteigening was bepaald, kunnen zij die daardoor benadeeld worden, toch daartegen niet in regten opkomen.

Groningen Hof 12 April 1870, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 7 October 1870, Concl. conf.

45. De regter kan de onteigening ten algemeenen nutte niet bevelen, wanneer het consteert en tusschen partijen in confesso is, dat de onteigenende partij het werk anders (het afwaterings-kanaal minder diep) wil maken, dan aanvankelijk bij de stukken, voorafgegaan aan de wet, verklarende het algemeene nut van het werk, was vastgesteld.

Appingadam 4 Februarij 1870, vern. bij Groningen Hof 31 Mei 1870, op grond dat de wet, waarbij het alg. nut was verklaard, de diepte van het kanaal niet inhield, hetgeen ook bij de onteig.wet niet wordt vereischt, en dat de graving van het kanaal op eene mindere diepte dan aanvankelijk was ontworpen, eene daad is van het administratief gezag, waarover de regter in het geding tot onteigening niet heeft te oordeelen.

46. Het woord «erven» in al. 2 van art. 38 der onteig.wet, waarvan de overname door de onteigenende partij in sommige gevallen verpligtend is, beteekent slechts ongebouwde eigendommen, in tegenstelling van gebouwen, waarvan in de eerste alinea van hetzelfde artikel

sprake is, terwijl perceelen, die verschillende nummers hebben, nimmer één erf uitmaken.

Roermond .. Augustus 1863 (7).

47. De perceelen, welke bij de opmetingen overeenkomstig het kadaster wel onder verschillende nummers zijn gebragt, doch bij eene geregtelijke plaatsopneming gebleken zijn éóne en dezelfde onafscheidbare bestemming te hebben, moeten met de gebouwen, staande op een gedeelte dier perceelen, beschouwd worden als aanhoorigheden in den zin van art. 12, 3e al. der wet van 29 Mei 1841 (Sb. n° 19). De eigenaar kan alzoo bij eene onteigening vorderen, dat alle die perceelen, zonder de gebouwen, worden overgenomen, ook dan, wanneer de onteigenende partij daarvan slechts een gedeelte, minder dan de helft benoodigd heeft.

's Gravenhage 2 October 1846.

48. De onteigenende partij is niet niet-ontvankelijk in hare vordering tot geregtelijke onteigening, omdat zij niet heeft bewezen pogingen te hebben aangewend, om de te onteigenen perceelen bij minnelijke overeenkomst te verkrijgen. Het niet beproeven om tot zulke overeenkomst te geraken, staat aan het instellen der vordering nimmer in den weg.

Maastricht 23 October 1863.

49. Noch in de wet op de onteigening ten alg. nutte, noch in eenige andere wet is eenige bepaling te vinden, waaruit voor de onteigenende partij de verpligting zou voortvloeijen om niet buiten het geding tot onteigening, dat met den door de Regtbank benoemden vertegenwoordiger van den onbekenden eigenaar gevoerd wordt, met den later bekend geworden eigenaar te onderhandelen over den vrijwilligen afstand der aangewezen perceelen en die van hem te koopen, zich het gekochte te doen leveren en de overschrijving der koopakte in de registers van den bewaarder der hypotheken te doen plaats hebben.

a H. R. 29 Maart 1867, Concl. conf.

50. In cas van onteigening ten algemeenen nutte kan de minnelijke overeenkomst, bedoeld bij art. 17 der wet van 28 Augustus 1851 (Sb. n° 125), niet door getuigen worden bewezen.

Amsterdam 17 October 1854, Concl. conf.

51. Een aanbod van overdragt van grond ten dienste van een spoorweg, zoo als die is aangewezen bij Kon. besluit, omvat geene andere en grootere bij later Kon. besluit aangewezen uitgestrektheid gronds.

Leeuwarden 8 April 1865.

IV. § 1.

52. De regtsvordering tot onteigening moet worden ingesteld tegen den in de kadastrale registers ingeschreven eigenaar, onverschillig of dezen het te onteigenen goed alleen dan wel in gemeenschap met anderen toebehoort.

Leeuwarden 8 April 1865.

53. De bepaling der onteig.wet, volgens welke als eigenaars worden beschouwd zij die in de registers van het kadaster als zoodanig voorkomen, kan niet ten gevolge hebben dat zelfs een overledene, op wiens naam het goed in die registers nog staat, in eene onteigenings-zaak bevoegdelijk als gedaagde kan worden vervolgd.

Assen 21 April 1858.

54. De onteigenende partij, die niet volgens art. 3 der wet van 28 Augustus 1851 (Sb. n° 125) gebruik maakt van de bevoegdheid, om als eigenaar dengenen te dagvaarden, die als zoodanig op de registers van het kadaster voorkomt, kan die wetsbepaling niet inroepen tot dekking van fouten ten opzigte der personen en qualiteiten van diegenen, welke hij als eigenaars heeft gedagvaard.

Amsterdam 20 September 1854, Concl. conf.

55. Hij, die als vermoedelijk eigenaar in het kadaster bekend staat, en als zoodanig in regten is gedagvaard, maar verklaart geen eigenaar te zijn, is niet verpligt het aanbod, hem naar aanleiding van art. 17, al. 1 der onteig. wet gedaan, binnen den gestelden termijn aan te nemen. Waar niet uitgemaakt kan worden, wien de hoofdzaak, het onderwerp van het geding aangaat, kan ook niet worden beslist, wien aangaat de afrekening over de kosten van het geding, voor zoover zij niet het gevolg zijn van een ongelijk in de wijze van procederen. In dat geval moet de onteigening uitgesproken en de schadeloosstelling bepaald en geconsigneerd worden. De kosten behooren te worden verevend, wanneer, zooals in casu, de ged. geen tegenspraak voert en zelfs niet meer verschijnt, na bij het onderzoek op de oproeping van de wederpartij te zijn tegenwoordig geweest, en na daar te hebben te kennen gegeven, dat het aangewezene perceel het zijne niet is, maar verkeerdelijk op het kadaster ten zijnen name staat.

a 's Hertogenbosch 24 Mei 1867; — cf. interl. 's Hertogenbosch 13 Maart 1867. — *b* 's Hertogenbosch 24 Mei 1867, alwaar de te onteigenen partij was gedagvaard voor een perceel, waarvan de gedaagde voorkomende in de eerste zaak eigenaar beweerde te zijn. Haar verzoek tot voeging werd door den onteigenaar betwist en afgewezen. Ook in deze betwistte de gedaagde het aanbod niet en gedroeg zich evenmin als eigenaar. De uitspraak der regtbank was gelijkluidend met de eerstgemelde.

56. De Staat die een gedaagde ter zake van de onteigening van een perceel in regten aanspreekt, erkent dezen als eigenaar van dat goed en kan zelf tegenover hem geen eigendomsregt doen gelden.

N.-Braband 17 Januarij 1871, bev. *b* 's Hertogenbosch 19 November 1869. — Amsterdam 18 Maart 1872.

57. Indien bij de uitspraken a quo is beslist « dat de bekentenis van den Staat, dat hij den » eigendom niet heeft van de door hem ontei» gende perceelen, in het proces blijkt zoowel » uit de dingtalen als uit de dagvaarding tot » onteigening, » kan geene schending worden beweerd van art. 3 der onteig.wet, volgens hetwelk de onteigening wordt gerigt tegen hen die als eigenaars op het kadaster bekend staan. Daaruit volgt wel, dat dit voorschrift omtrent het instellen der vordering tot onteigening in den regel niet medebrengt de erkenning van den gedaagde als eigenaar, maar geenszins dat dit ook dan moet worden aangenomen, wanneer hij die de onteigening vordert, zich later zelf houdt voor den eigenaar. Het instellen der vordering tot onteigening brengt toch de stilzwij-

gende erkentenis mede dat men zich zelf niet houdt voor eigenaar, daar anders de revindicatie of de vordering tot verbetering der verkeerde kadastrale opgave moest worden ingesteld.

c H. R. 15 Maart 1872, Concl. conf. Mr. Römer, die daarenboven de aangehaalde beslissing als feitelijk beschouwde.

58. De formaliteiten der wet op de onteigening ten alg. nutte moeten niet worden opgevolgd jegens derden die belang in de zaak hebben; verwerping van de door hen als interveniënten voorgestelde exceptie op de niet-nakoming dier formaliteiten gegrond, en van de vordering dat aan den onteigenaar zou worden verboden iets in strijd met hun regt te ondernemen, zoolang de onteigening daarvan niet volgens de wet had plaats gehad.

Rotterdam 8 November 1848.

§ 2.

59. De regtsvordering in zake van onteigening, waarbij wordt uitgegaan van het beweren dat eene vroegere wet is afgeschaft, kan niet op de wijze bij die wet bepaald, maar moet bij gewone dagvaarding aangebragt worden; wat er ook zij van de gegrondheid of ongegrondheid van die beweerde afschaffing met opzigt tot het hoofdgeschil, de eischer kon toch zijne vordering niet in strijd met zijn eigen beweren conform de vroegere wet instellen en hij mag dus uit dien hoofde geenszins worden verklaard niet-ontvankelijk, maar moet de door hem gevolgde vorm naar het voorschrift der gewone wetgeving geadmitteerd en de zaak ten principale worden onderzocht en beslist.

H. R. 5 November 1840, Concl. conf. verniet. *c* Utrecht Hof 2 Maart 1840, waarbij was vern. Utrecht 17 Junij 1839. — *b* H. R. 3 Junij 1842, Concl. conf.

60. De eigenaars van perceelen, wier onteigening ten algemeenen nutte is bevolen, mogen niet door de onteigenende partij collectief bij één en hetzelfde exploit worden gedagvaard.

Utrecht 24 December 1862.

61. Wanneer in zake van onteigening niet gedagvaard is tegen de eerstvolgende teregtzitting, zooals art. 53 der onteig.wet voorschrijft, maar eerst tegen de daarop volgende, dan moet toch die dagvaarding niet worden nietig verklaard. Volgens art. 4 dier wet zijn de bepalingen van het Wetb. v. Burg. Regtsv. op het geding van onteigening toepasselijk, voor zooverre daarvan bij genoemde wet niet is afgeweken, zoodat ook hier geldt art. 90 Rv., en dus geenerlei exploit of akte van regtspleging kan worden nietig verklaard, indien de wet de nietigheid daarvan niet uitdrukkelijk heeft bevolen. Het bevel van art. 53 is een voorschrift der wet in het belang van partijen ter spoedige afdoening van het geding tot onteigening en kan dus niet worden beschouwd als van openbare orde; en al mogt de gedaagde er belang bij hebben, dat de bij art. 53 voorgeschreven termijn werd in acht genomen, dan nog zoude hij niet zijne toevlugt behooren te nemen tot de bij de wet niet voorgeschreven nietigheid der dagvaarding, maar wel den bij de dagvaarding gestelden te langen termijn kunnen vervroegen.

H. R. 15 Junij 1868, Concl. conf.

62. Ook bij de erkende onduidelijkheid en onbepaaldheid der dagvaarding, geeft de wijze van procederen in onteigeningszaken, wanneer de gedaagde de nietigheid van het exploit niet beweert, nog gelegenheid om met juistheid uit te maken welk terrein zal worden onteigend en welke schadeloosstelling, speciaal met het oog op dat bepaalde terrein, zal verschuldigd zijn. De eischer behoort dus niet ambtshalve te worden niet-ontvankelijk verklaard.

Groningen Hof 29 Augustus 1871.

63. Bij de dagvaarding tot onteigening van twee of meer perceelen, aan denzelfden eigenaar toebehoorende, behoeft niet voor ieder dier perceelen eene afzonderlijke som als schadevergoeding te worden aangeboden.

Maastricht 24 October 1863.

64. Het is niet noodig zoodanige werken als bij de voorwaarden der concessie aan de onteigenende partij zijn opgelegd, voor zooverre de regten van eigenaars der te onteigenen gronden daarbij betrokken zijn, bij introductieve dagvaarding aan te bieden.

Utrecht 4 November 1863.

65. Het aanbod der onteigenende partij om tot beveiliging of gerief van de aan den onteigende overblijvende gronden, bepaalde werken tot stand te brengen, behoeft niet bij of voor de dagvaarding plaats te hebben, maar kan ook later geschieden.

a H. R. 6 April 1869, Concl. conf.

66. Art. 147 Gr.wet en art. 22, 24, 40 en 41 der wet van 29 Augustus 1851 (Sb. nº 125) zijn door 's regters beslissing niet geschonden, wanneer de onteigenende partij bereid is te haren koste en op haren eigendom te maken de werken, waardoor eene anders uit de onteigening te vreezen schade wordt voorkomen; zoodanig aanbod mag door den regter niet worden in aanmerking genomen, wanneer het niet bij de dagvaarding gedaan of door de onteigende partij aangenomen is.

a H. R. 18 Maart 1872, Concl. conf.

67. Wanneer de onteigenaar bij zijn aanbod eene met de onteig.wet strijdende voorwaarde heeft verbonden, — in casu dat het onderhoud eener sloot gemeen zou zijn, en de ter zake van dat onderhoud uit die sloot komende aarde door den onteigende moet worden geborgen — vitiëert die voorwaarde het geheele onsplitsbare aanbod, met dat gevolg, dat in het onteigenings-geding geene beslissing kan volgen, en de onteigenende partij in hare vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard.

a Assen 17 April 1869.

68. De vraag of de kosten van het daarstellen en onderhouden van geschikte afscheidingsmiddelen door eene maatschappij van onteigening al dan niet in het gedaan aanbod begrepen zijn, behoort te worden voorgesteld in de vergadering der Commissie, bij art. 7 der wet op de onteigening belast om over den prijs en den minnelijken afstand der perceelen te onderhandelen, onverminderd het regt van den onteigende, om, indien geene overeenkomst getroffen wordt, later gebruik te maken van de bevoegdheid, hem door art. 10 dier wet gegeven.

b Utrecht 3 Maart 1848.

§ 3.

69. Wanneer de gedaagde in eene onteigeningszaak niet verschijnt, behoort de eisch van de onteigenende partij niet dadelijk te worden toegewezen, maar moet eene opneming door deskundigen worden bevolen, even als bij tegenspraak, speciaal waar zulks ook plaats heeft ten behoeve van andere regthebbenden.

's Hertogenbosch 13 Maart 1867, Concl. contr.

70. Ook in zaken van onteigening moet de exceptie van nietigheid der dagvaarding vóór alle weren van regten ingeroepen worden, en is dezelve anders gedekt, vooral nadat de gedaagde heeft toegestemd in de benoeming der deskundigen.

Utrecht 25 October 1867.

71. Eene reconventionele conclusie, vreemd aan den eisch tot onteigening welke tegen den gedaagde gedaan is, kan in het onteigeningsproces niet in overweging komen en moet dus niet-ontvankelijk worden verklaard.

Goes 6 October 1865. — Alkmaar 28 November 1866.

72. Men mag in eene procedure tot onteigening van gronden voor een spoorweg, bij wege van incident niet vorderen, dat behalve de te onteigenen gronden, nog eene meerdere uitgestrektheid, benoodigd tot het daarstellen eener afscheiding door een berm of bermsloot, mede zal worden onteigend.

's Gravenhage 20 Januarij 1846.

73. De onteigende partij is niet-ontvankelijk reeds bij de onteigening te hooren vaststellen het bedrag der schade, die ontstaan zal indien de onteigenaar de door hem aangeboden werken niet vervaardigt.

's Hertogenbosch 23 Januarij 1868.

74. Wanneer door de onteigende partij bij conclusie schadeloosstelling wordt gevraagd ten behoeve van derde belangbebbenden, van welke zich twee bij het onderzoek in loco hebben aangemeld, terwijl zij later, zelfs op de door den voorzitter gedane vraag of zij als belanghebbenden conclusiën verlangden te nemen, het stilzwijgen hebben bewaard, — moet toch door den regter worden onderzocht wat er zij van de regten van die derde belanghebbenden, en mag hij den eischer tot schadeloosstelling niet verklaren niet-ontvankelijk.

H. R. 18 April 1865, Concl. contr.

75. Wanneer de hoedanigheid van eigenaar of derde belanghebbende, die de verzoeker tot tusschenkomst in een geding van onteigening zich toeschrijft, door eene der principale partijen wordt betwist, moet dat verzoek dadelijk worden afgewezen en de verzoeker uit het proces geweerd, zonder dat de gronden van tegenspraak behoeven te worden onderzocht, of de verzoeker in de gelegenheid mag worden gesteld om zich daartegen te verdedigen, en de gegrondheid van zijn verzoek nader te staven.

Amsterdam 11 April 1864.

76. In een onteigeningsproces kan de partij, wier verzoek tot interventie is afgewezen, zich niet op nieuw op denzelfden grond aanmelden als derde belanghebbende, krachtens art. 37, al. 2 der wet op de onteigening ten alg. nutte, maar zij kan slechts haar regt doen gelden op de schadevergoeding, volgens art. 3, al. 3 dier wet.

b Amsterdam 28 Junij 1864.

77. Hij die als interveniënt in een geding aanspraak maakt op de gelden die bij onteigening ten algemeenen nutte aan den gedaagde zijn toegekend, en zulks op grond dat hem op de onteigende goederen een zakelijk regt, bv. tiendregt, toekomt, moet bewijzen dat in de geconsigneerde gelden de waarde van het beweerde tiendregt is begrepen.

b 's Hertogenbosch 19 November 1869, bev. bij N.-Braband 17 Januarij 1871.

78. De regter moet in ieder geval, en alvorens onteigening uit te spreken, en ook dan als de onteigende partij nog geene som voor schadeloosstelling heeft gevorderd, maar blootelijk eene exceptie heeft opgeworpen, deskundigen benoemen, om het onteigende goed te waarderen.

Z.-Holland 16 December 1846, Concl. conf. vern. 's Gravenhage 20 Februarij 1846.

79. Indien de onteigende partij het bij de dagvaarding gedane aanbod aanneemt, behoeven geene deskundigen te worden benoemd.

H. R. 30 November 1863, Concl. conf. — Roermond 1 Augustus 1863.

80. Wanneer eenige van de in onverdeeldheid zijnde eigenaars het aanbod aannemen, doch de overige mede-eigenaars weigeren, vervalt het geheele aanbod. De mede-eigenaars, die hebben aangenomen, doch om de onverdeeldheid niet kunnen leveren, moeten buiten kosten blijven.

's Hertogenbosch 15 Mei 1867.

81. Benoeming van deskundigen, ten einde te onderzoeken het nadeel door den aanleg van een spoorweg over het perceel des onteigenden veroorzaakt, met ontzegging voor alsnog van de gevorderde provisionele inbezitstelling.

Amsterdam 27 April 1839.

82. Wanneer de Regtbank ingevolge art. 27, al. 1 der onteig.wet van 28 Augustus 1851 (Sb. nº 125), in het geding tot onteigening deskundigen benoemt, dan kunnen daarbij door den regter niet tevens aan de deskundigen punten worden opgegeven, waarop zij bij de waardering speciaal zullen hebben acht te geven. De Regtbank moet zich bepalen tot het benoemen van deskundigen met vermelding der te onteigenen grondstukken, en het aan partijen overlaten bij het onderzoek ten overstaan van den regter-commissaris de stukken mede te deelen en de redenen op te geven, welke volgens hare meening op eene juiste schadeberekening van invloed kunnen zijn. Door den regter-commissaris kan bij het onderzoek aan de deskundigen worden opgedragen acht te geven op sommige of op alle de punten, door partijen opgegeven als bij de waardering in aanmerking moetende komen.

Amersfoort 29 September 1866.

83. Waar de Regtbank dezelfde personen weder benoemt, niet om een nieuw onderzoek te doen maar alleen om verklaring te geven van enkele punten in het ingeleverd verslag, vervallen van zelve al de formaliteiten die voor het onderzoek van deskundigen bij de onteig. wet zijn voorgeschreven. Zoodanig vonnis behoort echter de benoeming van een regter-commissaris of de aanwijzing van den vroeger

benoemden regter te bevatten; maar het nalaten om die aanwijzing uitdrukkelijk te doen, brengt geene nietigheid te weeg, terwijl partijen en ook de Regtbank bij de verdere proceduren hebben getoond te verstaan, dat de vroeger benoemde regter weder stilzwijgend was aangewezen om voor de werkzaamheden bij het aanvullingsverslag op te treden.

a b H. R. 9 September 1872, Concl. conf.

84. Wanneer de H. R. het vonnis vernietigt, met terugwijzing van de zaak naar den eersten regter, behoeft, ook wanneer dit regterlijk collegie uit andere leden is zamengesteld, het bij art. 37 der wet op de onteigening voorgeschreven verslag van den regter-commissaris niet op nieuw te worden uitgebragt, vermits door het uitbrengen van dat verslag bij de eerste behandeling der zaak aan de wet is voldaan, en bij de wet tegen de niet-herhaling van het verslag (in elk geval) geene nietigheid is bedreigd.

H. R. 17 November 1868, Concl. conf.

85. Eene bewijsvoering door getuigen, dat de gedaagde in zake van onteigening mede is eigenaar van een aangrenzend erf waarvoor hij vergoeding van waardevermindering vordert, kan alleen geschieden ter comparitie van den regter-commissaris, maar is later bij het onteigeningsproces uitgesloten.

Amsterdam 18 Maart 1872.

86. De te onteigenen partij kan na de taxatie der deskundigen op eene mindere waarde dan door de onteigenende was aangeboden, het eenmaal aangevangen onteigenings-proces ten algemeenen nutte niet meer stuiten door het aannemen van het vroeger geweigerd aanbod en de verklaring, dat het perceel in verschil ter vrije beschikking des eischers wordt gesteld.

's Hertogenbosch 17 Junij 1864.

87. Art. 34 der wet op de onteigening ten alg. nutte schrijft alleen voor de voeging van het advies van deskundigen bij het proces-verbaal, zonder die voeging nader te bepalen of binnen eenen zekeren tijd te gelasten.

b H. R. 15 Februarij 1867, Concl. conf.

88. De termijn van 14 dagen voor het liggen ter inzage op de griffie van de verslagen der deskundigen, loopt niet eerst van den dag der bekendmaking, maar van dien der nederlegging.

a b H. R. 9 September 1872, Concl. conf.

89. Na het rapport van deskundigen mogen geene stukken meer in het geding worden gebragt.

's Hertogenbosch 22 Mei 1867. — Ook niet na de plaatsopneming, 's Hertogenbosch 8 Augustus 1867.

90. De Gouverneur, die volgens de wet van 29 Mei 1841 (Sb. nº 19) op de onteigening, als eischer optreedt, moet speciaal gemagtigd zijn om den beslissenden eed te kunnen opdragen.

a Maastricht 26 April 1849.

91. De regter is niet gebonden aan de berekeningen en beweringen der partijen, noch aan die der deskundigen, maar hij begroot vrij en naar eigen oordeel de toe te kennen schadevergoeding, en alleen door de slotsom dier begrooting wordt uitgemaakt, welke schade moet worden vergoed en of het gedaan aanbod al dan niet voldoende is.

b H. R. 30 Junij 1864, Concl. conf.

92. De regter kan in de schatting der deskundigen geene voldoende inlichtingen vinden: wanneer daarbij meerdere uitgestrekte gronden van verschillenden aard en qualiteit zonder opgave van hiertoe leidende redenen, en met afwijking van de splitsing, zoowel bij de dagvaarding als in het daarmede gepaard aanbod opgenomen, slechts in doorslag per bunder op een en hetzelfde bedrag gesteld zijn; wanneer daarbij tevens andere gronden zonder opgave van redenen op eene veel lagere waarde geschat zijn, voorts de kosten van een waterkeerenden dijk, zonder verdere specificatie, op *f* 6000.», die van eene sluis op *f* 5000.» geschat zijn, en eindelijk bij de schatting der kosten van dien dijk is uitgegaan van de onderstelling dat de noodige gronden uit het onteigend gedeelte kunnen gehaald worden, zonder tevens het geval te voorzien, dat zulks, onverschillig om welke reden, niet mogt kunnen gebeuren.

's Gravenhage 21 November 1865, Concl. contr.

93. Bij de begrooting van de schadeloosstelling mag tevens worden gelet op de inlichtingen gegeven door personen die de regter-commissaris ambtshalve en buiten de tegenwoordigheid der deskundigen heeft gehoord.

a H. R. 29 Mei 1865, Concl. conf.

§ 4.

94. Art. 26 der onteig.wet gewagende van ontzegging van den eisch der onteigenende partij, belet den regter niet het onderscheid tusschen ontzegging en niet-ontvankelijk-verklaring in acht te nemen. Wel verre dat de eischer daardoor zou zijn bezwaard, is hem vrijgelaten, na die niet-ontvankelijk-verklaring eene nieuwe vordering in te stellen.

b H. R. 2 April 1869, Concl. conf.

95. Bij het vonnis dat de overschrijving van onteigende gronden beveelt, behoeft niet uitdrukkelijk te worden vermeld, dat die overschrijving niet zal mogen plaats hebben dan nadat aan de vereischten opgenoemd in art. 59 onteig.wet zal zijn voldaan, daar deze uit de wet zelve voortvloeijen en eene noodzakelijke voorwaarde voor die overschrijving daarstellen.

b H. R. 15 Februarij 1867, Concl. conf.

96. Wanneer de onteigenaar bij dagvaarding zich tot het maken van een werk verbindt, en de onteigende in de daarop volgende procedure bij reconventie vordert dat de eischer zal worden veroordeeld om dit werk daar te stellen, heeft de Regtbank geen wets-artikel geschonden, wanneer zij de reconventie ontzegt, op grond «dat de onteigenaar zich bij de dagvaarding » tot het maken van het werk had verbonden, » dit werk dus mede als een bestanddeel van de » schadeloosstelling is aangemerkt, en niet blijkt » van eenig belang van den onteigende om dit » bij reconventie te vorderen.» Door het bevel bij het vonnis dat het werk zal worden gemaakt zooals in de dagvaarding wordt aangeboden, is bij de beslissing der conventie hoofdzakelijk toegewezen wat bij reconventie was gevorderd.

b H. R. 11 Maart 1867, verw. de cass. tegen Tiel 1 Februarij 1867.

97. Er bestaat geen grond voor consignatie der schadeloosstelling, indien de onteigenaar het

eigendomsregt van den onteigende geheel of gedeeltelijk betwist.

b H. R. 30 April 1866, Concl. conf.

98. Al blijkt het dat er nog meer regthebbenden op het te onteigenen goed zijn dan de gedaagden, behoeft toch de consignatie der schadevergoeding niet plaats te hebben.

's Hertogenbosch 23 Julij 1867.

99. In het onteigeningsproces kan niet worden beslist over den eigendom der gronden, indien meerdere partijen daarop aanspraak maken; consignatie der schadeloosstelling.

Haarlem 30 Julij 1872, Concl. conf.

100. In zaken van onteigening is hooger beroep toegelaten tegen een vonnis houdende niet-ontvankelijk-verklaring van den eisch om eene reden vervat in art. 25 onteig.wet, niettegenstaande art. 26 dier wet het appel slechts toelaat bij nietigverklaring der dagvaarding of bij ontzegging om eenige andere reden.

Groningen Hof 31 Mei 1870.

101. Tegen een interlocutoir vonnis in onteigenings-zaken is geene cassatie toegelaten.

H. R. 8 October 1866, Concl. conf. — *a* H. R. 9 September 1872, Concl. conf.

102. Het beroep in cassatie is niet-ontvankelijk tegen een vonnis, waarbij met voorloopige bepaling van het bedrag der sommen die voor een deel der te onteigenen perceelen zouden betaald worden, met aanhouding der uitspraak tot onteigening, alleen omtrent andere perceelen een nieuw onderzoek door deskundigen wordt bevolen.

a H. R. 6 April 1869, Concl. conf.

103. Tegen het vonnis waarbij is verworpen eene exceptie van nietigheid van dagvaarding, is geen beroep in cassatie toegelaten.

H. R. 7 Maart 1864, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Mei 1865, Concl. conf.

104. Voor de wettigheid der ingestelde cassatie in zaken van onteigening ten algemeenen nutte is het voldoende dat uit de beteekening aan de tegenpartij in verband met het beklaagde vonnis kan opgemaakt worden, waartegen en op welke gronden de voorziening is ingesteld.

a H. R. 16 Maart 1866, Concl. conf.

105. De prokureur, die in eene onteigeningszaak voor eene partij heeft geoccupeerd, is bevoegd tot het aanteekenen van beroep in cassatie.

H. R. 30 November 1863, Concl. conf.

106. Bij art. 53 der wet van 28 Augustus 1851 (Sb. nº 125) op de onteigening is de wijze van voorziening in cassatie van dat onderwerp geregeld en daarbij geene consignatie van eenige boete bevolen, waaruit volgt, dat met afwijking van het bepaalde bij art. 406 Rv., de consignatie der boete van cassatie in voormeld cas niet behoeft te geschieden.

H. R. 27 Julij 1852, Concl. conf.

107. Wanneer de laatste dag ter beteekening van de cassatie in onteigenings-zaken op eenen Zondag valt, kan die ook nog den volgenden dag geschieden.

H. R. 27 Julij 1852, Concl. conf.

§ 5.

108. Art. 50 der onteigeningswet voorziet niet in al de gevallen waarin over proceskosten valt te beslissen, en derogeert niet aan art. 56 Rv. Het bevat alleen eene meer absolute toepassing van het algemeen beginsel voor het meest voorkomende geval van geschil over het bedrag der schadeloosstelling en sluit voor dat geval, hoofdzakelijk in het belang van den onteigende, de compensatie uit.

's Hertogenbosch 5 Mei 1867. — *a* 's Hertogenbosch 24 Mei 1867. — 's Hertogenbosch 23 Julij 1867.

109. Wanneer de gedaagde in het onteigenings-proces verklaart geen eigenaar van het onteigend goed te zijn, en dus geen regt te hebben op schadeloosstelling, ligt daarin opgesloten de weigering om het gedane aanbod aan te nemen. In zoodanig geval moet de onteigening worden uitgesproken, de schadeloosstelling bepaald, de consignatie bevolen en de kosten vereffend, aan een ieder voorbehouden zijne aanspraken op de penningen en op verhaal van kosten te doen gelden volgens gemeen regt.

a 's Hertogenbosch 24 Mei 1867.

110. Waar niemand in het onteigenings-proces in het ongelijk is, moeten de kosten blijven voor rekening van den eischer. Zulks is het geval, wanneer de gedaagde heeft verklaard slechts voor een klein gedeelte met anderen, zelfs onbekenden, op den blooten eigendom der questieuse goederen te zijn geregtigd. Zijne aanneming van het gedane aanbod kon de onteigening bij vonnis, na geregtelijke opneming, niet beletten, en de medegeregtigden hebben de kosten dier procedure evenmin kunnen voorkomen, vermits zelfs niet blijkt dat hun eenig voorstel is gedaan.

's Hertogenbosch 23 Julij 1867.

111. Wanneer van twee eigenaren de één het aanbod van den onteigenaar aanneemt, de ander niet, dan is geen contract tot stand gekomen, en dan moet de partij, die in der minne heeft willen aannemen, zich houden aan het bedrag dat door de Regtbank wordt vastgesteld. In zoodanig geval behoeft de partij die heeft willen aannemen, de proceskosten door hare deelneming in het proces veroorzaakt, niet te dragen; die kosten komen ten laste van den onteigenaar, zelfs wanneer diens aanbod bleek voldoende te zijn.

's Hertogenbosch 5 Mei 1867.

112. Wanneer na gedane dagvaarding en a limine litis de vordering tot onteigening niet wordt betwist, en de onteigende de bij dat exploit aangeboden schadeloosstelling aanneemt, bestaat er geen geding meer en moet het onteigenings-proces geen voortgang hebben. In dit geval moet de onteigenende partij in de kosten veroordeeld worden, en ook hare eigene kosten dragen.

Maastricht 30 October 1863. — Breda 8 September 1868.

113. Indien niet meer voor schadevergoeding wordt toegestaan dan door de onteigenende partij is aangeboden, moet de verweerder in de kosten veroordeeld worden, zelfs indien de verweerder gebruik maakt van de bevoegdheid, verleend bij art. 38, al. 2, nº 3 der wet van 28 Augustus 1851 (Sb. nº 125), door de overname te vorderen van een perceel, dat door de onteigening kleiner wordt dan 10 vierk. roeden, de onteigenende partij in die overname toe-

stemt en partijen het ook over die schadevergoeding eens zijn. Eene vermeerdering van prijs kan dan eigenlijk niet gezegd worden eene vermeerdering der aangeboden schadevergoeding te zijn.

Roermond 1 Augustus 1863.

114. Compensatie van kosten in een onteigenings-proces uitgesproken, op grond dat de toegekende schadeloosstelling meer bedroeg dan de aangebodene som en minder dan die welke was gevorderd.

Z.-Holland 16 October 1850, te dien aanzien vern. *b* 's Gravenhage 18 Januarij 1850.

115. De gedaagde in een onteigenings-proces, die wel de aangeboden schadeloosstelling aanneemt, maar daarenboven vordert een uitweg over den aan te leggen spoorweg, moet in de kosten worden veroordeeld, indien hem deze laatste vordering wordt ontzegd.

b H. R. 9 September 1872, Concl. conf.

116. De interveniënt, die concludeerde tot veroordeeling van diegene der partijen, die zijne vordering mogt tegenspreken, in de kosten aan zijne zijde gevallen, behoort in geval van toewijzing zijner vordering tot schadevergoeding en bij gemis van tegenspraak, zelf die proceskosten te dragen.

Amsterdam 19 Mei 1868.

117. Zoo lang de eind-conclusiën niet zijn genomen, is aan derde belanghebbenden het regt toegekend om in het geding tot onteigening tusschen te komen; hij die dus bij die eindconclusiën interveniëert, mag niet in de kosten veroordeeld worden van eene nadere expertise, welke daardoor is noodzakelijk geworden.

H. R. 12 Junij 1871, Concl. contr.

V. § 1.

118. Volgens de onteigeningswet moet buiten bewilliging van partijen de te geven schadeloosstelling bestaan in niets anders dan geld; zij mag meer bepaald, zelfs niet gedeeltelijk, bestaan in toekomstige door de onteigenende partij aan te leggen werken; dit belet echter niet dat de onteigenende partij aanbiede het maken van zekere werken op de onteigende goederen ten einde de benadeeling der niet-onteigende gronden te voorkomen of om het geregtelijk gebruik daarvan te bevorderen, en dat bij het vonnis van onteigening (behalve de betaling van eene zekere som gelds) eene veroordeeling tot het opleveren dier werken binnen zekeren termijn uitgesproken worde; die werken kunnen niet geacht worden tot de eigenlijk gezegde schadevergoeding te behooren.

a H. R. 6 April 1869, Concl. conf. Adv.-Gen. Karseboom, met aanhaling van H. R. 23 Januarij 1865.

119. Het beginsel dat de schadeloosstelling wegens onteigening alleen in geld moet bestaan, is zoo zeer toe te passen, dat de onteigenende partij niet kan volstaan met aan te bieden, dat de onteigende, om op zijn overig niet onteigend goed en ter beveiliging daarvan een dijk te maken, kosteloos zoden en grondstoffen op het onteigend perceel zal mogen halen; te regt is in stede daarvan eene zekere som gelds toegekend.

b H. R. 30 April 1866, Concl. conf.

120. In zake van onteigening mag niet in plaats van eene bepaalde som als schadeloosstelling iets anders ter vervanging daarvan worden aangeboden; in casu de overname der verpligting tot onderhoud van een weg.

Assen 21 April 1858.

121. De onteigeningswet laat toe, dat de onteigening tegen schadeloosstelling in geld, tevens plaats heeft onder den last aan de onteigenende partij opgelegd om, ter waarborg van eene behoorlijke afsluiting, op eigen kosten en op haren grond aan te leggen de door haar vrijwillig aangeboden werken.

H. R. 19 April 1870, Concl. conf.

122. De regel dat de schadevergoeding bij onteigening moet bestaan in eene som gelds, lijdt uitzondering wanneer daaromtrent tusschen partijen anders is overeengekomen, en dergelijke overeenkomst is zelfs dan aanwezig, wanneer een onteigende, na kennis te hebben genomen van de in verband met de onteigening geprojecteerde werken, vergunning geeft om, behoudens latere regeling der schadevergoeding, daarmede op zijn terrein een aanvang te maken.

H. R. 2 December 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 25 October 1867.

123. Wanneer de onteigenende partij ook op zich neemt de verpligting tot den aanleg van de vereischte werken tot behoud of herstel van den watertoestand van de perceelen des onteigenden, dan moet onder dat woord watertoestand niet alleen worden verstaan wat gewoonlijk door het woord waterstand wordt uitgedrukt, maar ook de gelegenheid tot drenking van het vee, dat op het overblijvende gedeelte eener boerenwoning zal gehouden worden.

a Alkmaar 8 Februarij 1866.

124. De onteigende behoeft zich niet te vergenoegen met het aanbod door den onteigenaar gedaan, om zelf de werken, die op een niet onteigend perceel noodzakelijk worden, daar te stellen, maar is bevoegd voldoening te vragen van de kosten tot het verrigten van het werk noodzakelijk.

Tiel 1 Februarij 1867; — cf. *a* H. R. 11 Maart 1867.

125. De regter kan bij tegenspraak des onteigenden niet toelaten dat de afscheiding of afsluiting, door haar en ten haren koste op het te onteigenen terrein aan te leggen, zoo zij in slooten mogt bestaan, mede zal worden onderhouden door de onteigende partij, en dat deze de aarde, ter zake van dat onderhoud, uit die slooten komende, zal moeten bergen.

b Assen 17 April 1869.

126. De regter mag bij het bepalen van de schadeloosstelling tevens de onteigenende partij veroordeelen tot het maken en in stand houden van zekere werken ten nutte van dat gedeelte van den grond, dat niet wordt onteigend, bv. paralel- en overwegen ten einde aan die eigendommen de gemeenschap zoo onderling als met den openbaren weg te verzekeren.

H. R. 23 Januarij 1865, Concl. contr.

127. De regter is niet bevoegd om, wanneer bij onteigening is aangeboden het maken van eenen uitweg op de daartoe gedane vordering van den onteigende, de breedte van dien uitweg

en den tijd binnen welken hij zal moeten zijn afgemaakt, te bepalen.

Groningen 24 Maart 1865.

128. Het regt om overwegen te doen daarstellen door eene onteigenende spoorweg-maatschappij, brengt niet mede dat de onteigende partij mag vorderen, dat zij de daartoe noodige werken zelf zoude mogen verrigten ten koste van hem die onteigent.

H. R. 6 Maart 1865, Concl. conf.

129. De woorden en de zin van art. 16 der wet van 8 Maart 1810 brengen mede, dat de regter bij onteigening ten alg. nutte moet bepalen het beloop der schadeloosstellingen (la valeur des indemnités) aan de eigenaars toe te kennen, dat is, de schade en verliezen die zij bij de onteigening komen te lijden, en niet enkel de koopwaarde (la valeur vénale). De regter is dus vrij om, wanneer hij eene waardering beveelt tot begrooting der verschuldigde schadevergoeding, aan de deskundigen beginselen, regelen en onderscheidingen voor te schrijven, ten einde die schadevergoeding te bepalen.

b H. R. 21 Januarij 1841, Concl. conf.; — cf. Maastricht 20 Februarij 1839.

130. Er bestaat geen verschil tusschen werkelijke en innerlijke waarde; waar dus deskundigen hebben gesproken van innerlijke waarde van te onteigenen goed, moet daarmede niets anders geacht worden te zijn bedoeld dan de werkelijke waarde.

g H. R. 12 Junij 1867, Concl. conf.

131. Ten einde de naar aanleiding van de wet van 8 Maart 1810 verschuldigde schadevergoeding te regelen, moet gelet worden, niet alleen op de waarde van het te onteigenen stuk gronds, maar ook tevens op al de berekenbare schade, die door de onteigening aan den eigenaar van zoodanigen grond zou kunnen of moeten worden veroorzaakt.

Amsterdam 1ⁿ a. 8 Augustus 1838.

132. Bij onteigening moet de betrekkelijke waarde vergoed worden; deze is hooger dan de gewone verkoopwaarde bij vrijwilligen afstand.

's Hertogenbosch 5 Junij 1867.

133. Bij de waardering van het te onteigenen goed mag de regter uitsluitend en alleen letten op de tegenwoordige waarde.

a Dordrecht 27 Junij 1864.

134. Bij de waardering van den te onteigenen grond moet in aanmerking komen deszelfs geschiktheid om als heemterrein gebezigd te worden; in het algemeen moet immers gelet worden niet alleen op de tegenwoordige bestemming van den grond, maar ook op die waarvoor hij geschikt is.

Groningen 27 December 1867.

135. Bij de vaststelling der vergoeding kan niet worden gelet op eene algemeene bestemming van het onteigend water, om volgens de bij eene concessie gevoegde droogmakerij, tot land te worden gebragt, indien nog geen bepaald plan van bepoldering dier droogmakerij was vastgesteld, veelmin eenig begin van exploitatie had plaats gevonden. De bestemming welke ten deze mag in aanmerking komen, is niet eene ideale (mogelijke), maar alleen de werkelijke.

a b H. R. 9 September 1872, Concl. conf.

136. Volgens de onteigeningswet komt alleen in aanmerking de werkelijke waarde van het te onteigenen goed, afhankelijk van stand, ligging en aard van dat goed. Bij de bepaling van die waarde komt niet in aanmerking de omstandigheid, dat het onteigende goed (pakhuizen) korten tijd vóór de verkrijging voor veel minderen prijs dan het aanbod zijn opgehouden (en de onteigende het een paar maanden daarna tegen lageren prijs heeft aangekocht), noch ook dat goederen van dezelfde grootte en ligging voor veel lagere prijzen zouden verkocht zijn; evenmin kan bij de berekening in aanmerking komen de kapitalisatie tegen den penning twintig van den huurprijs over de twee laatste, of zelfs over een grooter aantal jaren, vermits zoodanige berekening alleen bekend is bij den afkoop van regten, welke alleen in eene jaarlijksche uitkeering bestaan, en die naar de tien laatstverloopen jaren moeten berekend worden.

Amsterdam 7 Februarij 1872.

137. Waardering van gronden die met water zijn overdekt, maar in verband met het geconcedeerde werk bestemd zijn om te worden ingedijkt en drooggemaakt.

Haarlem 30 Julij 1872, en Concl. O. M.

138. Bij de bepaling der schadeloosstelling kan niet in aanmerking genomen worden het eventuele voornemen om op den te onteigenen grond te bouwen, maar moet deze geschat worden naar den toestand tijdens de nederlegging van het plan tot onteigening.

a H. R. 6 April 1869, Concl. conf. — Cf. H. R. 27 Julij 1852. — Groningen 24 Maart 1865, dat geen acht mag geslagen worden op eene hoogere waarde, die uit eene latere verandering van weiland in bouwland zou kunnen ontstaan, en waarbij de som werd verminderd die de deskundigen hadden opgegeven voor het doorsnijden van het perceel dat destijds weiland was, op grond dat de daardoor ontstaande hoekige vorm voor weiland minder nadeelig is.

139. Onder de werkelijke waarde der te onteigenen goederen, die volgens de wet behoort te worden in aanmerking genomen, is mede begrepen de betrekkelijke waarde, zoodat, bij voorbeeld, ook de waarde welke het perceel op het oogenblik voor den eigenaar heeft, in verband tot de bedrijven daarin door hem uitgeoefend wordende, bij de schatting moet begrepen worden, meer speciaal ook de schade voortvloeijende uit verliezen wegens verplaatsing en stilstand van bedrijven.

H. R. 11 Februarij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 3 Januarij 1856.

140. Volgens art. 10 der wet van 29 Mei 1841 (Sb. nº 19) behoort bij de bepaling der schadeloosstelling niet alleen te worden acht geslagen op de wezenlijke waarde van het te onteigenen goed, maar ook op de omstandigheden, welke bepaaldelijk de ligging en plaatsing der goederen of het bedrijf, waartoe dezelve dienstig zijn, als anderzins betreffen, terwijl ook bij art. 12, laatste lid dier wet is voorgeschreven, dat de regter ten aanzien van gronden, waarvan eene gedeeltelijke onteigening wordt gevorderd, bij het bepalen der schadeloosstelling in billijke aanmerking neemt de vermindering der waarde, door het overige ge-

deelte ten gevolge der afscheiding ondergaan. Met inachtneming van deze wetsbepalingen mag echter niet uit het oog worden verloren, dat bij onteigening ten alg. nutte alleen zoodanige schade moet worden vergoed, welke de eigenaar ten gevolge der onteigening ondergaat, maar geenszins de nadeelen, welke hij zonder die onteigening evenzeer zoude hebben ondervonden en welke hij, hetzij voor zijne eigene rekening houdt, hetzij, indien daartoe gronden bestaan, langs eenen anderen weg tegen degenen, welke de nadeelen veroorzaakt hebben, kan trachten te verhalen.

Z.-Holland 16 October 1850, bev. *b* 's Gravenhage 18 Januarij 1850.

141. Bij onteigening komt niet in aanmerking de algemeene verkoopwaarde noch de zoogenaamde prix de caprice of prix d'affection, maar de waarde die het perceel op het tijdstip der onteigening voor den eigenaar heeft, ontleend aan ligging, plaatsing of bedrijf waartoe het goed dienstig is, en te berekenen naar den huurprijs, na aftrek van het bedrag der lasten en reparatiekosten, tegen den gemiddelden rentestand van 4 pct. De waarde van den winkelstand of affaire in het perceel uitgeoefend door derden, die geene mede-eigenaren of huurders van het te onteigenen goed zijn, noch zakelijke regten daarop hebben, behoeft niet te worden vergoed.

b Amsterdam 28 Junij 1864.

142. Door den regter wordt voldoende acht gegeven op de meerdere waarde, welke aan het onteigende perceel behoort te worden toegekend met het oog op de daarin uitgeoefende affaire, wanneer bij het vonnis is vooropgesteld, dat de waardering van het te onteigenen goed afhangt van de standplaats, de inrigting en de geschiktheid van het perceel tot de uitoefening van eenige handelszaak; en meer in het bijzonder het belang, hetwelk het te onteigenen perceel kan hebben voor een bepaald beroep, zoowel door de deskundigen bij hunne waardering als door den regter bij de berekening en toewijzing der schadeloosstelling is in aanmerking genomen; en mede is aangenomen, dat de affaire, hoezeer ook bij de berekening der waarde van het perceel, op het bedrag daarvan van invloed behoorende te zijn, echter alleen in verband met dat perceel geenszins op zich zelf en als afzonderlijke post moet worden in aanmerking genomen; en voorts (wat alles afdoet) uitdrukkelijk is beslist, dat niet blijkt, dat eene verplaatsing der affaire voor den onteigende noodzakelijk schade moet opleveren, en evenmin dat zijn winkeldebiet zoozeer is afhankelijk van het onteigende perceel, dat het in een soortgelijk, mede op gunstigen stand gelegen perceel, niet even goed zoude kunnen worden verkregen.

H. R. 15 Junij 1868, Concl. conf.

143. Bij de bepaling der schadeloosstelling voor de onteigening van een winkelhuis, moet ook in aanmerking komen het vermoedelijk verlies dat de onteigende in zijne nering lijden zal ten gevolge van de verandering van den stand of de ligging zijner winkel-affaire.

H. R. 27 Maart 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Rotterdam 27 Februarij 1871.

144. Bij onteigening van een huis behoort de waarde van den stand of de affaire die daarin bestaat, niet te worden vergoed, ook niet met het oog op de vernietiging der affaire in dat huis. De werkelijke waarde, in art. 40 der onteig.wet bedoeld, is de verkoopwaarde, afhankelijk van standplaats, inrigting en geschiktheid tot uitoefening van eenige handelszaak. De door den eigenaar voor het huis betaalde koopprijs, van welks vaststelling de beweegredenen niet bekend zijn, kan niet van invloed zijn op de bepaling van de tegenwoordige waarde. Wegens kosten van inrigting van een nieuw perceel, verhuiskosten en mogelijk nadeel door tijdelijken stilstand der affaire te lijden, behoort schadevergoeding te worden toegekend. Die schade niet voor eene juiste specificatie vatbaar zijnde, kan per analogiam der onteigeningswet geacht worden overeen te komen met de vermoedelijke winst over het winkeldebiet van twee jaren. Verplaatsing van den winkelopstal en mogelijk nadeel daardoor zijn onder de kosten der inrigting begrepen en behoeven niet afzonderlijk te worden vergoed.

Amsterdam 19 Mei 1868. — In gelijken zin Amsterdam 5 Mei 1868, beslissende tevens, dat bij de schadevergoeding, toegekend wegens de inrigting van een nieuw perceel enz., — mede geschat op de vermoedelijke winst over het winkeldebiet van twee jaren, — van geen invloed kan zijn de vraag, of de affaire aan den ged. dan wel aan eene firma toebehoort, behoudens de verrekening van den ged. met zijne medevennooten.

145. Bij onteigening van een winkelhuis moeten ook als schadeloosstelling vergoed worden de kosten van verplaatsing of overbrenging van den winkel en inrigting daarvan in een ander pand.

H.R. 27 Maart 1871, Concl. conf. vern. Rotterdam 27 Februarij 1871.

146. Behalve de waarde van den grond, moet ook worden vergoed de waarde van den te onteigenen opstal, in casu een steenoven en het verlies van de daarmede uitgeoefende industrie.

Tiel 1 Februarij 1867, waartegen de cass. is verw. bij *b* H.R. 11 Maart 1867. — Cf. *a* H.R. 11 Maart 1867, tusschen dezelfde partijen gewezen.

147. De volle waarde van de te onteigenen gebouwen eener tichelfabriek moet worden vergoed, ook dan wanneer het contract tusschen eigenaar en onttichelaar loopt tot een bepaalden tijd, na afloop waarvan de fabrieksgebouwen dus geene andere waarde hebben dan die van afbraak, maar bij de vaststelling van de zuivere winst moet op die omstandigheden worden acht geslagen.

's Hertogenbosch 8 Augustus 1867.

148. Tot basis voor de wegens eene te onteigenen fabriek toe te kennen schadeloosstelling, kan niet genomen worden de prijs, dien dergelijke fabrieken bij openbaren verkoop hebben opgebragt. Bij de bepaling der schadeloosstelling behoort niet alleen te worden acht geslagen op de wezenlijke waarde van het te onteigenen goed, maar hoofdzakelijk op de betrekkelijke waarde, die het heeft voor den per-

soon, die onteigend wordt, bestaande in de nering die hij daarin vindt.

Roermond... Augustus 1863 (7).

149. Het beginsel om bij onteigening eener fabriek (vermits de onteigende een nieuw gebouw en nieuwe machineriën moet oprigten) een vierde voor het aldus nieuw verkregene af te trekken, is niet aannemelijk. De toestand van den eigenaar moet zooveel mogelijk dezelfde blijven.

Amsterdam 26 Februarij 1872.

150. Voor verpligten stilstand van het bedrijf behoort bij onteigening eener fabriek te worden toegekend 10 pct. van het daarin geplaatste kapitaal (waarde der fabriek en bedrijfkapitaal), onder korting van 4 pct. voor onderhoud, slijtage enz., in casu berekend over 18 maanden. Ontzegging van eene afzonderlijke vergoeding wegens aanhouding van een gedeelte van het werkvolk, doch toekenning buitendien van kosten voor verhuizing en voor overbrenging van materieel.

Amsterdam 26 Februarij 1872.

151. Ter berekening van de waarde van een steenoven kan men niet nemen de opbrengst daarvan over de laatste acht jaren volgens de boeken van den onteigende; veeleer zoude men den maatstaf moeten volgen door de wet zelve gegeven omtrent afkoop van tienden; art. 799 B. W.

Tiel 1 Februarij 1867; — cf. *b* H. R. 11 Maart 1867.

152. Bij onteigening eener tigchelfabriek is de jaarlijksche winst de beste grondslag voor de bepaling der betrekkelijke waarde. Die winst moet berekend worden niet naar hetgeen de fabriek heeft opgebragt, maar naar hetgeen zij heeft kunnen opbrengen. Dan behoeft echter ook tot vaststelling der betrekkelijke waarde niet te worden gelet op het ongerief, ontstaande door den gedwongen afstand. Van die winst moet altoos worden afgetrokken de waarde van de nijverheid, den besteden tijd enz., die de onteigende fabrikanten uitsparen, en dus tot andere doeleinden kunnen besteden.

'sHertogenbosch 8 Augustus 1867.

153. Een akte inhoudende een contract, tusschen de eigenaren van het onteigend goed en eenige steenbakkers, die aannemen dat land te onttigchelen, kan worden aangenomen als grondslag voor de schadeloosstelling wegens onteigening van het goed.

'sHertogenbosch 8 Augustus 1867.

154. Onder de waardering van een perceel naar zijne in- en uitwendige gesteldheid moeten ook geacht worden te zijn begrepen de kosten van herstelling in een vroegeren toestand van een belendend perceel, dat met het onteigende eene inwendige gemeenschap heeft; zoodat voor waarde-vermindering daarvan geene afzonderlijke vergoeding kan worden toegestaan.

Amsterdam 5 Mei 1868.

155. Te regt worden goederen die bij de wet door bestemming voor onroerend zijn verklaard, en geacht moeten worden met het te onteigenen perceel een geheel uit te maken, onder de onteigening begrepen.

H. R. 11 Februarij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 3 Januarij 1856.

156. De schadeloosstelling bij onteigening ten algemeenen nutte uit te keeren, moet zich niet uitstrekken ook tot zoodanige schade, die niet het gevolg is van de ontneming van het goed, maar eerst later uit de daarstelling van het werk, waartoe de onteigening geschiedt, kan ontstaan. Onder die schadeloosstelling moet volgens art. 10, 12 en 13 der wet van 29 Mei 1841 (Sb. n° 9), alleen begrepen worden de vergoeding der schade, veroorzaakt door de ontneming van het goed, hetwelk het onderwerp der onteigening uitmaakt.

b Utrecht 19 Mei 1847.

157. Ook de schade, die ten gevolge van het werk, waarvoor onteigend wordt, waarschijnlijk zal ontstaan aan een met het onteigende niet zamenhangend eigendom, moet worden vergoed.

Tiel 1 Februarij 1867, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 11 Maart 1867. — Cf. *a* H. R. 11 Maart 1867, tusschen dezelfde partijen gewezen.

158. Voor onjuist is te houden het beweren van deskundigen, dat van vergoeding der waardevermindering van het overblijvend gedeelte van een perceel geen sprake meer mag zijn, nadat daarop reeds bij de waardering van den te onteigenen grond is gelet. Een en ander moet afzonderlijk opgegeven worden.

Groningen 27 December 1867.

159. De bepaling van art. 41 der onteig.wet, dat bij de berekening der schadeloosstelling wordt acht gegeven op de mindere waarde, welke voor de niet onteigende goederen het noodzakelijk gevolg van de onteigening is, beoogt alleen het geval dat goederen van een en denzelfden eigenaar gedeeltelijk onteigend worden, gedeeltelijk niet.

b Amsterdam 28 Junij 1864.

160. De schadevergoeding bij onteigening kan zich niet uitstrekken tot de mogelijke maar onzekere waarde, welke het niet onteigende perceel bij verandering of verbetering in het vervolg zou kunnen verkrijgen.

H. R. 27 Julij 1852, Concl. conf.

161. De regter behoort in aanmerking te nemen of de gedaagde de onteigende goederen ook door andere kan vervangen, indien het gedeelten geldt van een goed dat niet in zijn geheel onteigend wordt.

Breda 18 September 1855.

162. De enkele verkoopwaarde van het onteigend gedeelte van een perceel, gevoegd bij de depreciatie van het overblijvende, maakt niet altijd uit eene voldoende schadeloosstelling, daar het den landman, die gedwongen wordt grond af te staan, en verondersteld moet worden het land, dat hij eenmaal in zijn belang moet geacht worden te bezitten, ook weder door ander te zullen vervangen, — gansch niet om het even is of hij twee perceelen op meerderen of minderen afstand van elkander heeft liggen, dan wel één enkel vereenigd stuk, al is het ook dat een en ander, in geval van verkoop, dezelfde waarde kan hebben, ten gevolge dat de betrekkelijke waarde voor die onteigende, ook buiten de door de deskundigen aangenomen depreciatie, hooger behoort te worden gesteld dan de beschikbare verkoopwaarde.

'sHertogenbosch 17 Junij 1864; — cf. *b* 'sHer-

togenbosch 1 Junij 1864, waarin als principe van toekenning der schadevergoeding wordt vooropgesteld, dat de regter zich voor de waardeberekening niet behoort te houden aan eene bloot gemiddelde waarde, maar deze, zonder de hoogste te nemen, ruimer moet stellen, omdat aan den onteigende het uitzigt wordt ontnomen om gunstige gelegenheden te doen ontstaan of van voorkomende gunstige gelegenheden gebruik te maken, om een hoogen prijs te erlangen of zijn eigendom op voordeelige wijze aan te wenden, en dat hij die onteigent, een voordeel betracht, en in redelijkheid niet mag vorderen, dat de onteigende een waarschijnlijk nadeel onderga ten voordeele der onderneming, zij het dan ook ten algemeenen nutte.

163. Tot vergoeding van de waarde-vermindering voor een aangrenzend erf, resulterende uit het brandgevaar, dat door het aan te leggen werk voor het niet-onteigend gedeelte van een erf ontstaat, is het niet voldoende de assurantie-premie te vergoeden; hetzij de verdekking van het gebouw, hetzij eenige andere veiligheids-maatregel moet door den onteigenaar bekostigd worden.

's Hertogenbosch 22 Mei 1867.

164. Bij onteigening ten algemeenen nutte moet niet in aanmerking komen eene eventuele schade van den onteigende, ontstaan, niet door de onteigening, maar door latere verrigtingen van den eigenaar op het onteigende; maar moet wel in aanmerking komen, wat na de onteigening, aan het werk waarvoor de onteigening geschiedt, onvermijdelijk moet worden gedaan, en dus ook de meerdere of mindere verhooging van den grond, dien de aanleg van eenen spoorweg kan vorderen, alsmede de omstandigheid (daarmede zamenhangend), dat de perceelen, die vroeger een eigen vrijen uitweg hadden, eenen anderen uitweg krijgen, die langer en moeijelijker is.

H. R. 13 Augustus 1864, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen 's Hertogenbosch 1 Julij 1864.

165. De onteigenende partij moet ook de schade vergoeden die de onteigende in waardevermindering aan zijn naast het onteigende liggend perceel lijdt, doordien een buurtweg, die door de gemeente aan den onteigenaar is verkocht, wordt ingenomen, speciaal doordien de onteigende een omweg moet maken om zijn land te beakkeren.

b H. R. 19 Junij 1865, Concl. contr. verw. de cass. tegen Roermond 11 Mei 1865. De Adv.-Gen. Gregory meende, dat nu de weg voor de onteigende partij was verloren gegaan, niet omdat hare landerijen zijn onteigend, maar doordat die weg, waarop zij geen regt konden doen gelden en die aan de gemeente toebehoorde, door de gemeente in den handel was gebragt en als buurtweg gesupprimeerd geworden, men niet kon zeggen dat de waarde-vermindering een gevolg was van de onteigening. — Anders Groningen 24 Maart 1865, waarbij voor het maken van een omweg geene schade werd toegekend, op grond dat de perceelen thans een eigen uitweg zullen erlangen, in plaats van over de voorliggende landen, — terwijl daarbij tevens de schadeloosstelling werd afgewezen, gevorderd wegens het bezwaar van over den spoorweg te moeten gaan.

166. De schadeloosstelling in zake van onteigening moet worden uitgestrekt tot de schade, die de onteigende lijdt in den niet-onteigenden grond, voor zooverre die schade een regtstreeksch gevolg is van de onteigening. Derhalve behoort ook te worden gelet op het nadeel door den onteigende te ondergaan, door de in de plaatsstelling van eenen veel minder gemakkelijken uitweg over den spoorweg naar den openbaren weg — dan die welken hij vroeger had door eene laan.

H. R. 18 April 1865, Concl. conf. — Groningen 19 Julij 1865.

167. Indien de onteigening is uitgesproken van gedeelten van twee perceelen onder den last om een overweg over de onteigende strook gronds ten behoeve van de aan den onteigende verblijvende gedeelten dier perceelen, aan te leggen en te onderhouden, is art. 41 der onteig.wet van 28 Augustus 1851 geschonden, door het niet opleggen van den overweg ook ten behoeve der overige niet-onteigende landen van den eischer, en door bij de waardering der schadevergoeding niet mede in aanmerking te nemen de waarde-vermindering, door den aanleg van den spoorweg en het gemis van hunnen vorigen uitweg, te ondergaan ook door de overige niet-onteigende landen. Hiertegen doet niets af het voorschrift van art. 26 der wet van 21 Augustus 1859 (Sb. nº 98), houdende bepalingen omtrent het gebruik der spoorwegen, waarbij aan hen, wier landen door den spoorweg van den gewonen weg worden gescheiden, een regt van uitweg wordt toegekend; daaruit kan immers niet worden afgeleid, dat het niet met name toekennen van een uitweg aan de overige aan den eischer behoorende, aan de uitgedrukte perceelen aangrenzende landerijen, als van regtswege toekomende, niet zou kunnen leiden tot cassatie, daar gezegd artikel alleen bedoelt door den spoorweg doorsneden en onmiddellijk daaraan gelegen, niet daarvan verwijderde landen, en al mogt daaraan eene ruimere uitlegging behooren gegeven te worden, dan nog had bij de uitgesproken onteigening daarop behooren te zijn acht geslagen.

H. R. 8 October 1866, Concl. contr. Adv.-Gen. Gregory op grond van de beslissing in het vonnis, dat de te maken overweg welke de door den spoorweg gescheiden gedeelten der twee perceelen weder zal verbinden, te gelijk ook de overige landen van den eischer, die met die beide perceelen aaneengedamd zijn, zal verbinden, en derhalve tot het onderhouden van alle gemeenschap, zoo tusschen die landen onderling als met den openbaren weg en met de woning des eischers kan dienen. — Cf. *b* H. R. 15 Februarij 1867, Concl. conf. waarbij de cass. werd verworpen tegen het vonnis der Regtb., waaraan de zaak was teruggewezen, en waarbij alsnu was toegekend «een overweg haaks » over de onteigende strook gronds, ten behoeve » niet alleen van de onderscheidene gedeelten » der onteigende perceelen, maar ook van *al* de » daarbij (dat is niet alleen daarnevens, maar » in de nabijheid) gelegen perceelen des eischers.»

168. De onteigende die tot herstel van de

verbroken gemeenschap der aan weerszijden overblijvende perceelen zijner bouwhoeve een uitweg over den spoorweg erlangt en met het openen en sluiten der hekken belast wordt, is daarom niet geregtigd eene vergoeding te vorderen voor het bouwen eener wachterswoning en het loon van een bediende.

Assen 27 September 1869.

169. De Staat is ongehouden om afzonderlijk te vergoeden de schade, geleden wordende door onteigening van eene kade, die bij uitnemendheid geschikt zou wezen als ophaalplaats eener zalm-zegen-visscherij in eene aan den Staat toebehoorende rivier.

a Dordrecht 27 Junij 1864.

170. Bij onteigening ten algemeenen nutte moet alleen datgeen vergoed worden, wat het onmiddellijk gevolg is van de onteigening, en niet wat het gevolg is van hetgeen de onteigenende op of met het onteigende verrigt, bv. het verminderen der aanslibbing ten gevolge van de beoogde verbetering der rivier.

H. R. 30 Junij 1864, Concl. conf.

171. Onder de schadeloosstelling ter zake van onteigening ten algemeenen nutte moeten worden begrepen de kosten van den aanleg van nieuwe in de plaats van oude door de onteigening vervallen verdedigings-werken aan eene rivier.

b H. R. 23 December 1864, Concl. conf.

172. De bijwerken, zoo als paralelwegen, overwegen, bruggen, waterloopen enz., welke op de plans en kaarten van het werk staan opgegeven, en de toezeggingen van partijen bij de onteigening, maken deel uit van de voorwaarden, waarop het onteigend goed wordt overgedragen en waarnaar dus de schadevergoeding moet worden bepaald.

's Hertogenbosch 20 Junij 1864.

173. De vorderingen wegens eene te maken waterleiding en voor waardevermindering van het huis des gedaagden, indien op den te onteigenen grond binnen zekeren afstand mogt gebouwd worden, vervallen, indien de eischer zich bereid verklaart die waterleiding daar te stellen en zich verbindt om binnen den aangewezen afstand geene gebouwen te plaatsen.

Breda 18 September 1855.

174. Eene gemeente heeft geen regt op schadevergoeding, noch voor het ongerief door de inwoners der gemeente te lijden ten gevolge van de onteigening eener bijzondere zwemschool, hoewel op gemeentegrond aangelegd, noch voor de geheel eventuële kosten van verbetering en verlichting van bestaande wegen.

H. R. 2 December 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 25 October 1867.

175. Bij de berekening van de schadevergoeding in onteigeningszaken moet worden gelet op de schade die de onteigende lijdt door de verpligte aflossing van tegen lage interessen op de onteigende goederen gehypothekeerde onopeischbare kapitalen.

H. R. 7 Maart 1864, Concl. conf. vern. Maastricht 24 October 1863, waarbij was beslist dat de schade uit die verpligte aflossing voortvloeijende, even als die welke aan de overige eigendommen door de afsluiting van eene exploitatie-hoeve en van den gemeenen weg, aan de deskundigen moet worden overgelaten.

176. Een *eventueel* nadeel behoeft bij de schadeberekening wegens onteigening niet in aanmerking te worden genomen. Wanneer derhalve de onteigening is bevolen van vakken sloot, en volgens de feitelijke beslissing van den eersten regter tot het werk mede behoort het maken van riolen en duikers, mag de onteigende partij niet vorderen, dat bij het toekennen van de schadeloosstelling mede zou worden gelet op de schade, welke zijn niet onteigend perceel zoude kunnen lijden ten gevolge van het door de onteigenende partij niet leggen van een riool en van een behoorlijk aansluitenden duiker.

H. R. 17 November 1868, Concl. conf.

177. Bij de schadeloosstelling wegens onteigening behoort wel niet te worden gelet op de meer verwijderde en geheel eventuele schade, maar toch op alles wat voor het bepaalde werk noodzakelijk moet verrigt worden en daarvan een noodwendig en onvermijdelijk gevolg is, zoo als in casu het dempen van eene sloot en de noodzakelijkheid om eene nieuwe inrigting daar te stellen voor eene regenton zich bevindende op het onteigend stukje grond.

H. R. 11 Augustus 1868, Concl. conf. vern. Rotterdam 29 Junij 1868, waarbij was beslist dat de gevolgen der demping van de sloot niet in aanmerking konden genomen worden, omdat die demping een gevolg is niet van de onteigening maar van de uitvoering van het werk, doch dat overigens behoort te worden gelet op de mindere waarde, die voor de niet onteigende perceelen het noodzakelijk gevolg is van de onteigening der sloot en van het erf, en dat daarbij in aanmerking komt het gebruik waarvoor de sloot dient, en de te vergoeden schade o. a. bestaat in de kosten, benoodigd om eene nieuwe of veranderde inrigting te maken voor de regenton.

178. Het gevaar van mogelijke inscharing van het niet onteigend wordend land is op zich zelf eene waardevermindering, waarop bij de begrooting der schadeloosstelling moet gelet worden.

a H. R. 30 April 1866, Concl. contr.

179. Wanneer de niet onteigende gronden, achter den oever van eene nieuw te maken rivier, gevaar loopen van door inscharing af te nemen, is de onteigenaar niet verpligt de eventuele kosten te betalen van aanleg en onderhoud der werken, die dat gevaar kunnen voorkomen, maar hij kan volstaan, met de wezenlijke waardevermindering, die de gronden daardoor ondergaan, te vergoeden. Die waardevermindering kan in geen geval de volle waarde dier gronden te boven gaan, of zelfs daarmede niet gelijkstaan.

's Gravenhage 24 Augustus 1866.

180. Wel voor het afrasteren van een perceel wegens gevaar van het geraken der schapen over de bermsloot van den spoorweg, maar niet voor eene stoornis in den ganzenbouw en voor de te vreezen nadeelen van den steenkolendamp, kan bij onteigening schadevergoeding toegekend worden; deze nadeelen zijn niet alleen onzeker en eventueel, maar resulteren ook geenszins uit de onteigening maar uit de exploitatie van den spoorweg.

a H. R. 16 Maart 1866, Concl. conf. vern. *b* Alkmaar 8 Februarij 1866.

181. Waar van Staatswege voor de noodige afsluiting langs den spoorweg gezorgd wordt, kan den onteigende geene vergoeding voor afrasteringen toegekend worden.

Assen 27 September 1869.

182. Bij de begrooting der schadeloosstelling moet buiten aanmerking blijven de omstandigheid dat de onteigende tevens zal verliezen het radicaal om de betrekking te blijven bekleeden van Dijkgraaf van den betrokken polder.

Breda 18 September 1855.

183. De regtmatigheid eener vordering moet beoordeeld worden naar den stand der zaken op het oogenblik der dagvaarding. De latere onteigening van de gronden welke wederregtelijk zijn vergraven enz., kan derhalve de gevraagde schadevergoeding niet doen vervallen, maar wel het herstel van zaken in den vroegeren toestand beletten.

Groningen Hof 14 September 1869.

184. Art. 41 der onteig.wet is niet geschonden, indien schadevergoeding is verleend wegens gemis van vrijdom van tol voor een vaarwater en dus ten behoeve van een roerend goed of eene industriële onderneming.

a H. R. 18 Maart 1872, Concl. conf.

185. De waarde van het onteigende moet niet worden verminderd met die van het algemeen domaniaal tiendregt, als geene tiendvrijheid wordt bewezen.

b H. R. 30 April 1866, Concl. conf.

186. Bij onteigening ten behoeve van den vestingbouw kan de schade niet worden begroot en vastgesteld, welke het gevolg zoude kunnen zijn van het verbod, vervat in art. 28 der wet van 21 December 1853 (Sb. nº 128), om binnen de groote kringen van vestingwerken der drie eerste klassen de daarbij vermelde werken te maken, zoolang niet, ingevolge art. 3 dier wet, bij Kon. besluit is aangewezen, of en tot welke klasse de te onteigenen grond zal behooren.

Amersfoort 29 September 1866.

187. In geval van onteigening moet de zuivere jaarlijksche opbrengst van een waterbrief, rentende 4 ten honderd, niet worden gekapitaliseerd tegen den penning XXV, maar tegen den penning XX.

Utrecht 4 November 1863.

188. Onderhandsche minnelijke schikkingen, met eigenaren van naburige landen getroffen, leveren op zich zelve geen bewijs op voor de onvoldoendheid van de schadeloosstelling aan eene onteigende partij aangeboden.

Dordrecht 27 Junij 1864.

189. Eene bij onteigening plaats gehad hebbende misstelling in het nummer van het onteigende perceel, waarbij echter over niet meer gronds is beschikt, dan werkelijk onteigend was, levert geen grond op tot schadevergoeding.

b H. R. 1 Februarij 1867, Concl. conf.

190. Indien door gecommitteerden uit de beide collegiën, zoo boven als beneden den Slaperdijk, geïnteresseerd bij den Grebbendijk, is aanbesteed het verhoogen en verzwaren met de daartoe betrekkelijke werken van een gedeelte van den Grebbendijk, moet de grond uit eens anders land weggevoerd of ook ingenomen, worden geschat volgens het besluit van Ged. Staten in Gelderland van 28 December 1855, en niet ingevolge conventie van 11 Januarij 1714, bekrachtigd bij resolutie van de Staten van Gelderland v. 23 Maart 1715, waarbij is geregeld de verpligting van de verschillende waterschappen om te dragen in de kosten van onderstand en herstel van den Grebbendijk, vermits daarbij (art. 4) wel is bepaald de wijze waarop eigenaren van den grond, uit welke aarde mogt worden gehaald, tot herstel van doorbraak in den Grebbendijk op den 24 Februarij 1711 gevallen, hiervoor schadevergoeding zouden kunnen ontvangen, doch bij dat reglement niet de schadevergoeding is geregeld indien op nieuw eene inbreuk of inscheuring in den dijk kwam te geraken.

b Gelderland 23 Junij 1858.

191. De bepaling van art. 5 der wet van 15 September 1866 (Sb. nº 150), «dat de eigenaar »van vee, die bij het bestaan van veetyphus, in »strijd met de wettelijke verordeningen, het »doen van aangifte verzuimd of de afzondering »heeft nagelaten, geene aanspraak heeft op ver»goeding van *het vee ten aanzien waarvan* hij »in overtreding is bevonden,» en eene daarop gegronde veroordeeling ter zake van «het aan»geduid *ziek vee* niet, terwijl daartoe mogelijk»heid was, van het schijnbaar gezonde te heb»ben afgezonderd,» — duiden alleen het zieke vee als het voorwerp der strafbare nalatigheid aan. De onteigende verbeurt alzoo in dat geval wel de schadeloosstelling van de zieke, maar niet van de gezonde beesten.

e H. R. 21 Junij 1872, Concl. contr. nadat zelfs te voren het verzoek om kosteloos te procederen, in strijd met de latere toewijzing der vordering, ex meritis causae was afgewezen.

§ 2.

192. Er is schadevergoeding aan derde regthebbenden toe te kennen wegens verlies van erfdienstbaarheid, zelfs wanneer zij niet in het proces zijn opgeroepen. Daartoe bestaan evenwel geene termen, indien niet blijkt, dat de erfdienstbaarheid voor hen verloren gaat, doordien de weg, dien zij tot nu toe in gebruik hadden, in zijn geheel blijft bestaan, en de bestaande communicatie over den spoorweg wordt hersteld; — opneming in het vonnis van dit regt der derde belanghebbenden, nl. om gebruik te maken van den overweg aan den oorspr. ged. en onteigende toegekend.

Groningen 19 Julij 1865.

193. De schadeloosstelling voor huurders moet des gevorderd aan den eigenaar worden toegelegd, al zijn de huurders niet tusschengekomen in het geschil, even als de schadeloosstelling voor mede-eigenaars wordt toegelegd aan hem, ten wiens name het goed op het kadaster staat.

H. R. 30 Augustus 1864, verw. de cass. tegen 's Hertogenbosch 20 Junij 1864.

194. De huurder, die zich niet in tijds aanmeldt, heeft wel alsnog verhaal tegen den verhuurder, maar niet meer tegen den onteigenaar, die reeds de volle schadeloosstelling heeft betaald.

Rotterdam 4 November 1846.

VI.

195. Het vonnis, waarbij de Staatsraad-Gouverneur volgens de wet van 8 Maart 1810 in het bezit van gronden is gesteld, welke ter onteigening waren aangewezen, kan niet gerekend worden op wettige wijze volgens art. 13, § 2 en art. 6, § 3 dier wet te zijn kenbaar gemaakt, indien het, hoezeer dan ook bij trommelslag voorgelezen en aan het gemeentehuis en de kerk in de hoofdplaats der gemeente aangeplakt, niet op die wijze is gepubliceerd en aangeplakt aan de kerk der plaats (lieu) waar de landen gelegen zijn. Dientengevolge is niet strafbaar de daad van hem, die de arbeiders, gekomen om op den ter onteigening aangewezen grond de noodige werken te beginnen, met geweld afweert.

Arnhem 27 October 1840.

196. Eene wet tot onteigening in verband met het Kon. besl. houdende aanwijzing der te onteigenen perceelen, heeft alleen de strekking om de buitengewone bevoegdheid tot onteigening toe te kennen. Zij beveelt echter niet de uitvoering van eenig werk en kan veel minder bevestigen een reeds uitgevoerd werk dat de onteigenende partij reeds op de te onteigenen gronden heeft aangelegd. De onteigenaar blijft dus verpligt deze gronden volgens eene tegen hem uitgesproken veroordeeling in hun vroegeren staat te herstellen, en wel zoozeer dat hij vóór de voldoening aan die veroordeeling in zijnen eisch tot onteigening niet-ontvankelijk is, zelfs al heeft hij zich daartegen in hooger beroep voorzien.

b Groningen 28 Junij 1867, vern. bij Groningen Hof 24 September 1867.

197. Het O. M. kan niet beschouwd worden aanlegger of hoofdpartij in het geding te zijn, wanneer het heeft gerequireerd de executabelverklaring van eene resolutie van den Gouverneur eener provincie, tot onteigening ten alg. nutte; indien derhalve de Gouverneur eener provincie op verzoek van den Off. van Just. geautoriseerd is om zich namens den Staat in het bezit van zekere gronden te stellen, behoort de vordering tot intrekking dier autorisatie tegen den Gouverneur, niet tegen den Off. v. Just. te worden gerigt.

a Amsterdam 7 Januarij 1839. — Amsterdam 1ⁿ a. 17 Julij 1838; — cf. Amsterdam 1ⁿ a. 29 Mei 1838, waarbij eene resolutie als voormeld werd executabel verklaard.

198. De bezwaren tegen de voorloopige inbezitstelling bij onteigening behooren niet bij dagvaarding, maar bij verzoekschrift te worden aangebragt.

's Gravenhage 6 Junij 1839. — 's Gravenhage 10 April 1839, Concl. conf. — Amsterdam 18 Mei 1840.

199. Indien eene voorloopige inbezitstelling bij onteigening is toegestaan, doch de schadevergoeding alsnog niet is bepaald, noch aan het oordeel der Regtbank onderworpen, behoort de onteigenende partij op het verzet van den onteigende hare werkzaamheden te staken, alles wederom in den vorigen toestand te herstellen, en schadevergoeding deswege te betalen; — zoolang niet alles in den vorigen toestand is hersteld, kunnen toch de deskundigen de onteigende gronden niet onderzoeken, ten einde de schadeloosstelling te bepalen.

Utrecht 27 Mei 1839, Concl. contr. — Cf. Concl. O. M. ad Utrecht 25 Maart 1840, tot afwijzing der gevorderde provisionele inbezitstelling, op grond dat de schadeloosstelling nog niet was bepaald en niet gebleken was van dreigend gevaar of allerdringendste behoefte.

200. Al is de goedkeuring van Ged. Staten noodig op het besluit van een gem.bestuur, waarbij aan een onteigenaar vergunning gegeven wordt, om behoudens latere regeling der schadevergoeding voor die onteigening noodzakelijke werken op gemeentegronden aan te leggen, dan is toch het niet blijken van die goedkeuring geene oorzaak van nietigheid van dat besluit met betrekking tot dengenen die overeenkomstig dat besluit met het bestuur eene overeenkomst aangaat.

H. R. 2 December 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 25 October 1867.

Aanbod 51, 63 v. 79 v. 86, 109 v.
Aardhaling 190.
Actie 52 v. 183, 197 v.
Afkondiging 26, 195.
Afsluiting 180 v.
Amotie 8, 10, 14.
Appel Bz. 33, 100.
Bedrijf 139 v.
Bekent. Bz. 56 v.
Beperk. v. eigend. 3 v.
Beplanting 6.
Bestemming 135, 137 v.
Bouwreglem. 7 v.
Cassatie Bz. 84, 101 v.
Commissie 29 v.
Concessie 17.
Consignatie 55, 77, 97 v. 109.
Dagvaard. Bz. 36, 53 v. 59 v. 103, 198.
Derde 17, 58, 74.
Deskund. Bz. 69 v. 78 v. 91 v. 102, 158.
Diefstal.
Dijk- en polderbest. 10 v. 16, 190.
Eed 90.
Eigendom 2 v. 18, 52 v.
Erfdienstbaarh. 15, 28, 42, 192.
Exceptiën 70, 78.
Fabrieken 146 v. 152 v.
Gemeente 38, 174.
Gem.verord. 6 v. 9, 12.
Get.bewijs Bz. 50, 85, 93.
Get.verhoor Bz. 85.
Gewijsde 34.
Hulp en diensten 1 v.
Huur en verh. 193 v.
Hypotheek 19, 175.
Inbezitneming 195 v.
Incid. vord. 72 v.
Inscharing 178 v.
Kadaster 27, 35 v. 52 v. 189.
Kon. besluit 22, 26 v. 41.
Meded. v. stukk. 89.
Minnel. schikk. 48 v.
Molens 13.
Nietigheid Pr. 61 v. 70, 103.
Onderh. v. werken 1 v. 11, 120 v. 172 v.
Onregtm. daad 8, 28.
Onverd. regten 80, 97 v. 110 v.
Opstal 146 v.
Overeenkomst 200.
Overname 46 v. 113.
Overweg 128, 165, 167.
Persoonl. diensten 1 v.
Plans enz. 31 v. 87.
Proceskosten 55, 80, 106 v.
Prokureur 105.
Prov. verord. 2, 13.
Prov. executie.
Reconventie 71, 96.
Registratie.
Request civiel.
Schadeloosstell. 19, 55, 91 v. 118 v. 156 v.
Schadevergoeding.
Staat 23.
Termijn 61.
Tienden 77, 151, 185.
Uitbreiding 24 v. 40, 51.
Uitweg 127 v. 164 v.
Vaarten 2 v.
Veeziekte 191.
Verand. v. werken 43 v.
Vestingwerken 186.
Voeging en tussch. 58, 75 v. 116 v.
Voet- en jaagpaden 11.
Vonnis bij verst. Bz. 69.
Vonnis Bz. 74, 82 v. 94 v.
Waarde 129 v. 161 v.
Waardeverminder. 158 v. 163 v. 178.
Waterlossingen 4.
Wegen 1 v. 6, 38, 165 v.
Werken 64 v. 73, 96, 115, 118 v. 172 v. 176.
Wetten 20.
Woning 7.
Zaken 155.

ONTKENNING VAN KIND.

I. Regt tot ontkenning.
II. Procedure.

I.

1. Het woord «verwijdering» in art. 307 B.W. moet in dien zin verstaan worden dat iedere toenadering, hoe kort dan ook, tusschen de echtelieden onmogelijk geworden is. Dit heeft geenszins plaats, wanneer zij, hoewel van tafel en bed gescheiden, evenwel in dezelfde gemeente

woonachtig zijn. Het verborgen houden van de geboorte des kinds bevat op zich zelf geen bewijs van eene onwettige geboorte, indien niet tevens het bewijs van het overspel der vrouw is geleverd.
Hoorn 12 December 1849.

2. Onder het woord «geboorte» in art. 308 B.W., moet niet verstaan worden het tijdstip der conceptie of zwangerschap, maar wel het tijdstip van het ter wereld komen van het kind. In het geval van art. 308 B.W. moet de geboorte door de moeder zijn verborgen gehouden. Dit verborgen houden kan niet worden aangenomen, indien de vrouw wel den waren toestand van hare zwangerschap voor haren man, gedurende zijn verblijf hier te lande, heeft bedekt, en ook aan vreemden heeft trachten diets te maken dat zij hare bevalling later dan werkelijk gebeurd is, te gemoet zag, ten einde de geboorte van het kind in overeenstemming te kunnen brengen met het verblijf van haren man hier te lande en in de gemeenschappelijke woning, doch de geboorte van het kind, dat is het ter wereld komen, door de vrouw niet is verborgen gehouden, daar zij toch bij hare bevalling de buren, haren gewonen accoucheur en de baker heeft doen roepen, en aan den ambtenaar van den burg. stand ten bekwamen tijde aangifte van de geboorte heeft gedaan.
Amsterdam 14 October 1844.

3. Indien in het geval voorzien bij art. 308 B.W., de man noch door het getuigenverhoor, noch door andere middelen kan gezegd worden bewezen te hebben, dat de geboorte van het kind voor hem is verborgen gehouden, moet hij echter, voor zoover dit van hem kan worden verlangd, geacht worden aan die voorwaarde te hebben voldaan, indien de vrouw niet heeft beweerd, veelmin bewezen, dat van de geboorte aan den man eenige kennisgeving heeft plaats gehad, of dat deze daarvan kennis heeft gedragen, en overigens het bewijs is geleverd: 1° dat de vrouw den man en de gemeenschappelijke woning kwaadwillig heeft verlaten; 2° dat zij vóór en tijdens hare zwangerschap en na de geboorte van het kind, waarvan de wettigheid is betwist, met een ander man in overspel heeft geleefd, en 3° dat deze man dat kind als het zijne behandelde, en ook door de vrouw als de vader van hetzelve werd aangemerkt en aangeduid.
Dordrecht ... (4).

4. Het overspel bedoeld bij art. 308 B.W., kan alleen in aanmerking komen, voor zoover het is gepleegd binnen den 300ⁿ en 180ⁿ dag vóór de geboorte van het kind. Het verborgen houden der geboorte is voldoende bewezen, indien de vrouw vóór hare zwangerschap haren man heeft verlaten en afgezonderd is blijven wonen, en daarna het kind door een derde in de registers van den burg. stand heeft doen inschrijven.
Amsterdam 17 Januarij 1860.

5. Tegen een eisch tot ontkenning van kind kan niet worden ingebragt, dat de akte van geboorte niet ten verzoeke van de vrouw maar op de verklaring van een derde is opgemaakt, alsmede dat het vaderschap van het kind daarbij niet aan den eischer is toegeschreven, en dat die akte ten zijnen aanzien geen bewijs oplevert; vermits de wet de tusschenkomst van de moeder bij de akte van geboorte niet vordert, maar zich tevreden stelt met eene aangifte van degenen, die bij de bevalling zijn tegenwoordig geweest, des noods gesterkt door vertoon van het kind, en die akte, welke aan dezen eisch voldoet en waarbij de andere vereischte vormen zijn in acht genomen, als authentiek geschrift volledig bewijs oplevert van de daarin gerelateerde bevalling en geboorte, dat niet anders dan door eene inschrijving van valschheid kan worden aangerand; zoodat de verklaring dat eene vrouw staande huwelijk een kind heeft ter wereld gebragt, de imputatie bevat, dat dit kind haren man tot vader heeft.
Breda 7 Mei 1867.

6. Waar het bewijs van gepleegd overspel niet is geleverd, kan het verborgen houden van de geboorte van het kind, voor den man geen grond opleveren tot ontkenning der wettigheid van het kind.
Amsterdam 3 November 1868, Concl. conf.

7. Ontkenning van de wettigheid van een kind, op grond van overspel en het verborgen houden van het kind (art. 308 B.W.) van waarde verklaard.
Utrecht 19 Junij 1867.

8. De man of zijne erfgenamen kunnen de wettigheid van een kind niet ontkennen, nadat de daartoe vergunde termijn is verstreken, al is het kind geboren uit eene vrouw die volgens overeenkomst zamen woonde met een ander, wiens vrouw daartegen in ruil met den man van eerstgemelde vrouw ging zamen wonen. Het kind moet desniettemin geacht worden den wettigen man tot vader te hebben.
Holland 23 November (28 December) 1839, Concl. conf.

9. De echtgenoot der moeder, tegen wien op haar verzoek op grond van kwaadwillige verlating gedurende meer dan vijf jaren het huwelijk is ontbonden, is ontvankelijk in zijne actie tot ontkenning van kinderen, waarvan zij bevallen is.
Amsterdam 29 December 1868.

II.

10. De regtsvordering tot ontkenning van kinderen door den echtgenoot van de moeder ingesteld, is ontvankelijk, ook zonder dat die ontkenning vooraf bij buitengeregtelijke akte is geconstateerd.
Amsterdam 29 December 1868.

11. Voor de ontkenning der wettigheid van een kind in art. 311, al. 3 B.W. vermeld, is geen bepaalde vorm voorgeschreven.
's Gravenhage 7 December 1852.

12. Eene actie door erfgenamen ingesteld tot betwisting van de wettigheid van een kind is ontvankelijk, al moge bij de vordering tot onwettigverklaring zijn gevoegd: «doch in overspel verwekt,» welke vordering alleen aan den man toekomt, — indien voldoende blijkt dat de eisch tot ontkenning rust op het feit van gemis van cohabitatie der echtelieden.
Zeeland 26 April 1864.

13. De actie tot ontkenning van het vaderschap kan niet worden ingesteld tegen den bij-

zonderen voogd van een kind, dat reeds vóór die benoeming was overleden.

Amsterdam 12 Mei 1851.

14. De korte termijn, binnen welken de vordering tot ontkenning van staat moet worden ingesteld, is in het belang der openbare orde voorgeschreven, zoodat de vader, die dien termijn heeft laten verloopen, niet-ontvankelijk is in zijne vordering, ook dan als zijne tegenpartij zich op dat tijdsverloop niet beroept. De benoeming van eenen bijzonderen voogd, waartegen het geding zal worden ingesteld en het verzoek daartoe kunnen geen deel der regtsvordering tot ontkenning heeten.

Amsterdam 19 December 1849.

15. De termijnen tot ontkenning van een kind bij art. 311 B.W. gegeven, zijn geheel onafhankelijk van elkander te beschouwen, zoodat het genoegzaam is onder een van de drie aldaar genoemde rubrieken te vallen om ontvankelijk te zijn, zoodat de man voor wien men de geboorte van het kind heeft verborgen gehouden, doch die nog steeds afwezig is, ook langer dan twee maanden na ontdekking van het bedrog de actie tot ontkenning kan instellen.

Amsterdam 29 December 1868.

16. Een verzoekschrift aan de Regtbank om kosteloos te procederen tot ontkenning van kind is eene geregtelijke akte, die aan het voorschrift der wet voldoet, weshalve eene regtsvordering, binnen twee maanden daarna ingesteld, ontvankelijk is.

's Gravenhage 7 December 1852, bev. bij Z.-Holland 20 Junij 1853.

17. De procedure omtrent de ontkenning van een kind is van openbare orde. Indien die ontkenning is gedaan drie jaren nadat de man van eene reis was teruggekeerd, is zij niet meer ontvankelijk. Getuigenbewijs gelast omtrent de ontkenning van een ander kind, strekkende dat de man met zijne vrouw sedert den 300n dag voor de geboorte geene gemeenschap heeft kunnen hebben.

Amsterdam 7 December 1857, Concl. conf.

18. De regtsvordering tot het betwisten van de wettigheid van een kind kan worden aangevangen, vóórdat het kind zich zal hebben in het bezit gesteld van de goederen van den man.

Groningen Hof 26 Junij 1860, vern. Appingadam 8 December 1859.

19. De moeder is in het geding bedoeld bij art. 315 B.W. partij, onafhankelijk van hare verschijning in regten. Bij dagvaarding tot ontkenning van kind moet derhalve bij niet-verschijning der moeder tegen haar verstek worden verleend, met aanhouding der zaak ten aanzien van den verschenen bijzonderen voogd.

Nijmegen 8 October 1839. — Anders Utrecht 5 Maart 1852.

20. De vordering tot ontkenning van een kind ingeval van scheiding van tafel en bed is ontvankelijk, indien zij is ingesteld binnen twee maanden na de ontdekking van de verborgen gehouden geboorte. Van den eischer kan vooral bij niet-verschijning van de moeder, geen bewijs gevorderd worden, dat hij van die geboorte geene kennis heeft gedragen.

Amsterdam 6 September 1870.

21. De vordering tot ontkenning der wettigheid van een kind (art. 307 B.W.) kan toegewezen worden, al is het bestaan der natuurlijke onmogelijkheid in dat artikel bedoeld, niet volledig bewezen, maar tevens door de gedaagde is erkend dat de eischer de vader niet is en ook niet zijn kan van het kind welks onwettigheid beweerd wordt.

Leiden 7 December 1869.

22. Eisch tot ontkenning van de wettigheid van een kind op grond van art. 307 B.W., toegewezen bij niet-verschijning van den aan het kind toegevoegden voogd.

b Assen 28 Junij 1861.

23. De erkenning der moeder, dat zij gedurende een aantal jaren afgescheiden van haren echtgenoot geleefd en aan dezen de geboorte van het kind verborgen gehouden heeft, is voor den regter niet voldoende tot toewijzing van de vordering tot ontkenning der wettigheid van dat kind door den echtgenoot ingesteld.

b Amsterdam 26 October 1870.

Actie 10 v.	*Overeenkomst.*
Afstamming 1 v.	Overspel 1, 3 v. 12.
Bekent. Bz. 23.	Regtsgr. en regtsm. 14.
Curatele.	Scheid. v. taf. en bed 1, 20.
Echtscheiding.	*Schrift. bewijs Bz.* 5.
Exceptiën.	Termijn 14 v.
Get.bewijs Bz.	Vaderschap 1 v.
Kostel. proced. 16.	Verb. geboorte 1 v. 15, 20 v.
Openb. orde 14, 17.	Vonnis bij verst. Bz. 19 v. 22.

ONTKENTENIS VAN GEREGTELIJKE VERRIGTINGEN.

I. Waaromtrent toegelaten.
II. Procedure.

I.

1. Art. 263 v. Rv. hebben alleen betrekking op de daarbij vermelde verrigtingen van prokureurs en niet op die van deurwaarders, al geldt het ook een exploit, waarin eene prokureurstelling is vervat.

b H. R. 14 Februarij 1851, Concl. conf. — Goes 27 Januarij 1865.

2. Art. 263 Rv. is alleen toepasselijk op die geregtelijke verrigtingen, welke bepaaldelijk door eenen prokureur, en niet in het algemeen door eenen lasthebber zijn gedaan. Indien dus de prokureur niet heeft gehandeld als zoodanig, maar als gelastigde bij onderhandsche en geregistreerde procuratie, bv. tot het instellen van een regtsgeding, kan art. 263 Rv. niet van toepassing zijn.

Sneek 16 October 1839.

3. Art. 263 v. Rv. omtrent het désaveu zijn ook toepasselijk, wanneer het mandaat van den prokureur *in zijn geheel* wordt ontkend.

a 's Hertogenbosch 23 September 1863, vern. uit hoofde van ten onregte uitgesproken onbevoegd-verklaring, op grond dat de zaak reeds in appel bij het Hof hangende was, — bij *a* N.-Braband 5 April 1864; — cf. het over de ontkentenis zelve daarna gewezen eindvonnis 's Hertogenbosch 20 September 1864, waarbij hetzelfde beginsel werd aangenomen, doch verder de ontkentenis als ongegrond werd verworpen; tevens de bij reconventie door den prokureur gevraagde schadevergoeding werd ontzegd. — Anders, op grond dat de actie van art. 263 Rv. alleen is toegestaan ten aanzien van de akten, die onder de bij dat art. genoemde kunnen worden ge-

rangschikt, Maastricht 6 Maart 1846. — Sneek 16 October 1839.

4. De beteekening van een bevelschrift, waarbij de dag van pleidooi in het in cassatie aanhangig geding is bepaald, is niet anders dan eene akte tot de procedure behoorende, met betrekking tot welke de dienende prokureur als lasthebber handelt, en waaromtrent mitsdien eene ontkentenis en daartoe betrekkelijke vordering, op den voet van art. 263 Rv. niet zijn ontvankelijk.

b H. R. 22 April 1853, Concl. conf.

II.

5. De eischer in cas van desaveu is verpligt zich in dezelfde hoedanigheid tegen de handelingen der voor hem occuperenden te verzetten, als waarin hij ten processe bekend was. Ook dan wanneer hij ten onregte ontkent de hoedanigheid, waarin men hem heeft doen ageren, moet eene niet-ontvankelijk-verklaring het gevolg zijn van de niet-inachtneming van dat beginsel.

Sneek 16 October 1839.

6. Buitengeregtelijke handelingen, bij exploiten wederzijds beteekend, bv. van den cliënt aan den prokureur, dat hij geen last heeft gegeven, om mede uit zijn naam appel in te stellen, en van den prokureur aan den cliënt, dat hij ophield hem zijn ministerie te verleenen, kunnen niet het gevolg te weeg brengen, òf van ontkentenis der geregtelijke verrigtingen, òf van eenige andere judiciële verrigting, waardoor men buiten het proces zou zijn gesteld.

N.-Braband 23 Februarij 1847.

7. De ontkentenis, vermeld in art. 263 Rv., kan niet plaats hebben door eene verklaring, opgenomen in eene deurwaardersakte, «dat »men van de procedure niets weet en daarvan »afziet.»

N.-Braband ... (3), bev. 's Hertogenbosch 12 Maart 1841.

8. Eene partij in de hoofdzaak, in het geding van ontkentenis opgeroepen, is niet bevoegd om ten dage dienende, reeds ten principale te concluderen.

Sneek 16 October 1839.

Actie 5.	*Get. bewijs Bz.*
Behand. ter rolle 8.	Lastgeving 2 v. 6 v.
Compet. Bz.	*Nietigheid Pr.*
Deurwaarder 1.	*Prokureur* 2.
Exceptiën.	*Voeging en tusschenk.*

ONTRUIMING.

I. Regt tot ontruiming.
II. Wijze van ontruiming; procedure.

I.

1. De eigenaar van een stuk land, waarop een derde sedert meer dan dertig jaren een door hem, derde, of zijne voorzaten gebouwd huisje tegen betaling van eene geringe geldelijke uitkeering bewoont, kan ageren tot ontruiming van het land en amotie van het huisje, wanneer geen erfpachtsbrief in forma voorhanden is.

Gelderland 16 Maart 1842.

2. Indien een gedaagde erkent een goed van den eischer op titel van huur te bezitten, dan is deze geregtigd de ontruiming te vragen, zonder bewijs van eigendom van dat goed te produceren.

's Hertogenbosch 24 Julij 1845.

3. Ontruiming gevorderd van gehuurd goed op grond van wanbetaling der huurpenningen — en op grond van bezit zonder titel, indien gedaagde de huur mogt ontkennen. — Toewijzing bij gebleken wanbetaling der huur (of erfpacht) gedurende twee jaren volgens de voorwaarden der uitgifte in huur (of erfpacht).

Gelderland 21 Januarij 1857, beslissende dat uit de omstandigheid dat de eischer zijne actie heeft gegrond op de in het geding gebragte akte, en uit den naam van het daarbij gegeven regt, waarvan de vervallen-verklaring werd gevorderd — ontbinding der overeenkomst en in elk geval ontruiming van den grond — niet kan worden afgeleid dat de regter, door ontbinding van erfpacht uit te spreken, terwijl ontbinding van huurovereenkomst werd gevorderd, het fundamentum petendi zoude hebben veranderd; — cf. Tiel 20 Junij 1856.

4. Zij die blijkens een wettigen titel, in casu als eenige handelende en solidair aansprakelijke leden eener firma, het regt hebben om over een onroerend goed onbeperkt te beschikken, zijn bevoegd daaruit een ieder te weren, die niet bewijst krachtens regtmatigen titel aldaar te mogen verblijven. Actie tot ontruiming van een gedeelte huis, ingesteld tegen eene bediende die zich beriep op eene overeenkomst van huur van diensten, aangegaan met een vroeger lid, doch later ten tijde der actie commanditair vennoot in die firma. Toewijzing.

Amsterdam 23 Januarij 1872.

5. Wanneer er noodzakelijkheid heeft bestaan tot verwijdering van iemand uit een hofje, waarin hem de bewoning van een huisje uit loutere gunst en liefdadigheid om niet is verleend, ten einde die zoolang te genieten, als hij zich rustig en vreedzaam en overeenkomstig de bestaande orders en de bepalingen van regenten zou gedragen, terwijl hij, in geval van tegenovergestelde gedragingen, het huisje en hofje moest ruimen, dan zijn regenten allezins bevoegd, ter vervulling hunner pligten en ter handhaving van orde, zelfs zijns ondanks de met hunne vergunning door zoodanig iemand betrokken woning binnen te treden en den bewoner zonder regterlijk bevel of tusschenkomst daar uit te zetten.

a H. R. 23 April 1863, Concl. conf. verw. het beroep tegen *b* Z.-Holland 16 Junij 1862, waarbij was vern. Leiden 23 April 1861.

6. Tot de ontruiming eener kamer bij iemand in gebruik bij wijze van onderstand van eene diaconie, is geene regterlijke tusschenkomst noodig, vermits tusschen partijen geene verbindtenis noch regtsband bestaat.

Sneek Kgr. 15 Januarij 1866.

7. De eisch door een kerkbestuur tegen een ontslagen koster enz. ingesteld tot ontruiming van de goederen welke hem in zijne vroegere kwaliteit werden ten gebruik gegeven, is geene revindicatie, en dus behoeft ook dat bestuur geen eigendom op die goederen te bewijzen, maar alleen dat deze aan den gedaagde als belooning voor zijne bediening in genot afgestaan zijn.

Arnhem 12 September 1850.

8. Volgens art. 5, lid 2 van het huishoudelijk schoolreglement van het departement stad en lande Groningen, van 23 Februarij 1807, bestaat er voor de weduwe van den schoolmeester geen annus gratiæ. Zij moet dus onmiddellijk na het overlijden van haren man de kosterij-goederen ontruimen.

Groningen 7 Augustus 1857.

II.

9. Art. 124 Rv., hoewel alleen doelende op het geval dat eene gedwongen ontruiming van een gehuurd perceel wordt gevorderd, is mede van toepassing, indien de ontruiming van een zonder titel bezeten goed wordt geëischt.

Zierikzee 21 Februarij 1854.

10. Onder ontruiming van het gehuurde is wel begrepen de verwijdering van al de daarop door den huurder geplaatste meubelen en soortgelijken, doch geenszins de afbraak eener woning door den huurder op den gehuurden grond gesteld.

d H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

11. De benoeming van twee getuigen ter adsistentie van den deurwaarder, in art. 124 Rv. vermeld, is alleen van toepassing in het geval van onmiddellijke ten uitvoerlegging van een vonnis tot ontruiming door den kantonregter. Ook heeft de wetgever zoodanige benoeming bij het vonnis zelf niet gewild.

N.-Holland 5 Januarij 1871.

12. Hoezeer het, ondanks het stilzwijgen daaromtrent bij de wet in acht genomen, met het oog op art. 439, al. 2, en 503, j[is] art. 123 en 124 Rv. duidelijk is, dat bij de ontruiming van een huis of land, krachtens de grosse van een vonnis, een termijn moet gelaten worden, is echter de hoegrootheid van dezen termijn niet expresse door den wetgever aangegeven, zoodat deze termijns-bepaling, als zijnde een punt van wetgeving, zal behooren te worden afgeleid uit de bepalingen der wet, die de ten uitvoerlegging van vonnissen regelen. Daaruit volgt, dat de regter de bevoegdheid niet heeft, om naar zijn goeddunken dien termijn te bepalen, maar hij (doch niet de kantonregter naar luid van art. 435) zal eerst bij een gerezen geschil betreffende de hoegrootheid van dien termijn moeten beslissen.

a Wijchen Kgr. 26 Julij 1854.

13. Indien iemand, die beweerd wordt ter zake van eene bepaalde betrekking, goederen in bruikleen te hebben, bij het ophouden dier betrekking tot ontruiming wordt gedagvaard, en hij het eigendomsregt van den eischer niet betwist, maar ontkent de goederen van hem en in de opgegevene betrekking in bruikleen te hebben aanvaard, — dan is de eischer naar beginselen van regten gehouden zijne ingestelde vordering te bewijzen.

N.-Braband 16 Februarij 1841.

14. Indien de eischer vordert ontruiming van een huis, op grond dat de mondelinge huur en verhuur bij de week zou zijn aangegaan, en de gedaagde, ofschoon erkennende de betaling bij de week, sustineert dat het huis bij het jaar zoude zijn verhuurd, dan rust op den eischer het bewijs der door hem gestelde daadzaken.

's Gravenhage Kgr. 19 Maart 1849.

Aanmat. van gezag.
Amotie 1, 10.
Bezit.
Bruikleen 13.
Dagvaard. Bz.
Eigendom 2, 7.
Erfpacht 1, 3.
Gem.verordening.
Getuige 9, 11.
Huur en verh. 2 v. 9 v. 14.
Hypotheek.
Kerk. goederen 7.
Koop en verkoop.
Kort geding.
Kosterij 7 v.
Misbruik van gezag.
Onderstand 5 v.
Onderwijs 8.
Ontb. v. overeenk. 3.
Opstal.
Sent. declaratoria.
Vennootschap 4.
Verand. v. eisch 3.
Vergunning 5 v. 9.
Vonnis Bz. 6.

ONTVLUGTING VAN GEVANGENEN.

I. Gevangenis; uitbreken; bewaarders; gedetineerden.
II. Strafbaarheid en straffen.

I.

1. Eene bewaarplaats van aangehouden personen (te Brummen) is eene gevangenis in den zin van art. 245 C. P.

e H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf.

2. Onder de huizen van bewaring zijn ook te verstaan de kantonnale gevangenissen en de zoogenaamde passanten-huizen of bewaarplaatsen in gemeenten buiten de hoofdplaats van het kanton, strekkende tot nachtverblijf van doortrekkende gevangenen of van andere onder verzekerde bewaring vervoerd wordende personen.

a H. R. 17 Julij 1860, Concl. conf.

3. Een kelder, door den Burgemeester bij een particulier gehuurd, om bij gebreke van andere bewaarplaats of gevangenis in de gemeente gedurende de kermis te dienen tot bewaring van aangehoudenen, is niet een wettelijke plaats van bewaring of gevangenis. Braak, gepleegd bij de ontvlugting uit dien kelder, stelt alleen daar verbreking van afsluiting.

's Hertogenbosch 19 November 1861.

4. Het ontvlugten uit eene plaats waar iemand voorloopig in hechtenis is gebragt, zonder dat blijkt dat die plaats wettelijk door le gouvernement of l'administration publique was aangewezen ter bewaring van aangehoudene gevangenen, stelt geen misdrijf daar.

H. Mil. Ger. 29 December 1864.

5. Voor het bestaan van bris de prison wordt niet gevorderd dat er buitenbraak zij gepleegd ten aanzien van hetgeen een gevangenhuis afsluit. Ook braak aan de afsluiting eener cel in het gevangenhuis is daaronder begrepen.

e H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf.

6. Een persoon, aan wien het opsluiten van gevangenen is opgedragen, die de sleutels der gevangenis onder zijne bewaring heeft, aan wien daarvoor eene jaarlijksche gift is toegekend, en aan wien tevens het voeden der gevangenen tegen eene bepaalde som per dag is opgedragen, moet, in den zin van art. 237 C. P., als gevangenbewaarder worden beschouwd, zelfs wanneer hij in het locaal niet woonachtig is; hij is dus strafbaar wegens begane nalatigheid.

e H. R. 16 Junij 1840, Concl. conf.

7. Met het woord détenus in art. 245 C. P. zijn niet in het algemeen bedoeld alle gedetineerden of gevangenen zonder onderscheid, maar alleen dezulke, die specialiter in art. 238, 239 en 240 C. P. worden opgenoemd. Art. 245 C. P. is alzoo niet toepasselijk op hen, die niet zijn krijgsgevangenen, of wegens misdaad of wanbedrijf vervolgd of veroordeeld, maar door het

publiek gezag ten fine van uitlevering of om andere redenen zijn in hechtenis genomen.
Zutphen 30 Junij 1840.

8. Onder het woord détenus zijn begrepen niet alleen veroordeelden en in staat van beschuldiging gestelden, maar ook die, als verdacht van misdrijf, voorloopig worden gevangen gehouden.
e H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf.

9. Als «gevangenen» in den zin van art. 245 C. P. kunnen alleen beschouwd worden zij, die òf eene hun door den regter opgelegde straf ondergaan, òf als verdacht van eenig misdrijf krachtens de wet preventief gevangen gehouden worden; art. 245 C. P. kan dus niet toegepast worden op een militair, die met verbreking van afsluiting uit de politiekamer ontvlugt is, waarin hij krachtens eene beschikking der militaire autoriteit, in afwachting van zijne opzending naar het dépôt van discipline, in verzekerde bewaring gehouden werd. Dusdanige ontvlugting levert alleen eene overtreding der krijgstucht op, strafbaar krachtens art. 27 Regl. van krijgstucht.
H. Mil. Ger. 28 April 1869.

10. Tot de toepassing van art. 245 C. P. wordt uitdrukkelijk gevorderd dat de ontkomene zich in hechtenis bevond ter zake van misdaad of wanbedrijf «pour crime ou délit,» alzoo wegens een feit waartegen eene correctionele straf is bedreigd. Vooral daaromtrent gedoogt de strafwet geene willekeurige uitbreiding, en kan dus voormeld artikel geene toepassing vinden, waar alleen sprake is van eenvoudige politie-overtreding, veel minder van overtreding der krijgstucht.
H. Mil. Ger. 11 December 1871, Concl. contr.

II.

11. Tot toepassing van art. 241 C. P. in verband met het voorafgaande wordt gevorderd, dat hij, die ter ontkoming uit de gevangenis geschikte werktuigen heeft bezorgd, heeft gehad het opzet, om die daartoe te doen dienen.
a H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf.

12. Bij de toepassing van art. 240 en 241 C. P. behoort niet enkel gelet te worden op den aard der door den gevangene gepleegde misdrijven op zich zelve, maar ook op zijn persoonlijken toestand, zoodat ook de omstandigheid van herhaling van misdaad daarbij in aanmerking moet komen.
a H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf.

13. De omstandigheid, dat tijdens de ontvlugting van den gevangene nog slechts bestond een bevel van regtsingang en gevangenhouding ter zake van eene misdaad, strafbaar met tijdelijken dwangarbeid, zonder dat daarbij gewaagd werd van herhaling van misdaad, waarvan echter later wettig is gebleken, belet niet, dat de ontvlugte moet worden beschouwd als: prévenu d'un crime de nature à entraîner une peine perpétuelle.
a H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf.

14. Art. 245 C. P. stelt eene uitzondering daar op het beginsel, vroeger vervat in art. 365 C. d'Instr. Crim. en thans in art. 207 Sv., dat bij schuldigverklaring aan onderscheidene misdrijven alleen de straf tegen het zwaarste bedreigd mag worden opgelegd.
b H. R. 10 November 1847, Concl. conf. — *e* H. R. 28 Augustus 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 17 Julij 1860, Concl. conf. — Overijssel 25 Januarij 1842.

15. De strafbedreiging bij de eerste zinsnede van art. 245 C. P. is stellig en algemeen, en moet altijd en in alle gevallen gelden, onverschillig of daarbij al dan niet tevens nog andere feiten in aanmerking mogten komen. Dat art. is alzoo ook van toepassing, in geval er geene genoegzame termen zijn gevonden tot teregtstelling ter zake van het feit, waarvoor de bekl. tijdens zijne ontvlugting was aangehouden.
a H. R. 17 Julij 1860, Concl. conf.

16. Art. 245 C. P. stelt alleen eene bepaalde straf tegen het ontvlugten uit de gevangenis, hetzij van veroordeelden, hetzij van preventief gevangenen; vermits dat misdrijf, uit den aard der zaak, gewoonlijk na misdaad of wanbedrijf wordt gepleegd, kan daarbij geene aanleiding bestaan tot onderzoek naar recidiviteit.
N.-Holland 24 December 1842.

17. Ontvlugting uit de gevangenis door gewelddadigheden is een op zich zelf staand misdrijf, waartegen bij art. 245 C. P. eene afzonderlijke straf is bedreigd.
h H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 10 November 1847, Concl. conf.

18. Verwonding met bloedstorting van eenen agent van politie in functie, gepleegd door een gevangene, ter gelegenheid dat hij door gewelddadigheden ontvlugt, is eene der andere gewelddadigheden, waarop het slot van art. 245 C. P. toepasselijk is.
h H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

19. Vrijspraak van ten laste gelegden diefstal uit eene tapperij tijdens de beschuldigde daarin was opgenomen, en van het verwonden van eenen politie-bediende. Veroordeeling wegens poging tot ontvlugting door middel van geweld ter gelegenheid dat de beschuldigde gevankelijk werd weggevoerd.
Overijssel 13 Mei 1845.

Aansprak. Sz. 6.	*Mot. v. vonnis.*
Bewaarder 6.	Recidive 12 v. 16.
Gevangenen 7 v.	Straffen 14 v.
Gevangenis 1 v.	Verbrek. v. afsluit. 3.
Milit. delicten 9 v.	Verzw. omstand. 11 v. 17 v.

ONTZEGELING z. VERZEGELING EN ONTZEGELING.

ONVERDEELDE REGTEN.

I. Onroerende goederen.
II. Schuldvorderingen.
III. Diverse.

I.

1. De medeërfgenamen of medeëigenaar van eenen boedel, of van enkele goederen, is niet geregtigd om over eenig stuk goed tot de gemeenschap behoorende, zonder medewerking of toestemming zijner medegeregtigden zoodanig te beschikken, of daarop dusdanige lasten te leggen, dat daardoor het regt aan de medeërfgenamen of medeëigenaren competerende, hetzij dadelijk, hetzij bij de scheiding, die zij bevoegd zijn, ten allen tijde te vorderen, in zijne werking zou worden verkort. Vernietiging van de door een der regthebbenden gesloten huur en

verhuur van gemeenschappelijke goederen; bevel tot ontruiming.

Utrecht 29 Junij 1855, Concl. conf.

2. Hij die een onverdeeld regt van mede-eigendom heeft, kan daarover wel naar welgevallen beschikken, maar hij heeft geenszins eenig bijzonder regt ten aanzien van bepaalde goederen. Dit laatste kan alleen ontstaan door eene scheiding en verdeeling des boedels. De verkoop van een onverdeeld regt van mede-eigendom wordt aangegaan onder de uit de wet voortvloeijende opschortende voorwaarde, dat de eigendom van het verkochte niet overgaat op den kooper, dan alvorens de goederen bij scheiding der gemeenschap aan hem worden toebedeeld. Tot zoolang blijven de goederen voor het verkochte gedeelte in den boedel. Zoodanige verkoop moet dus niet worden nietig verklaard, maar de kooper blijft verzekerd van al het regt, dat hij zich kon voorstellen door den verkoop te hebben verkregen. Op den anderen mede-eigenaar gaat niet over de verpligting tot vrijwaring tegen stoornis, waartoe de verkooper oorspronkelijk was verbonden.

b Z.-Holland 27 Junij 1849, bev. 's Gravenhage 23 Junij 1848.

3. De eisch van eenen erfgenaam tot vernietiging van den door een zijner mede-erfgenamen gedanen verkoop van goederen, tot de onverdeelde nalatenschap behoorende, is ontvankelijk. Die verkoop kan niet geacht worden te zijn gedaan onder de stilzwijgende voorwaarde, dat het verkochte goed den mede-erfgenaam verkooper bij de scheiding in zijn lot zal worden toebedeeld. De actie is evenwel ongegrond, omdat overeenkomsten aan derden geen nadeel kunnen verstrekken, en koop en verkoop van eens anders goed nietig is. Tegen die actie kan niet opgeworpen worden, dat de eischer als erfgenaam geen eigenaar is van eene bepaalde zaak, en alleen het regt kan hebben om door boedelscheiding te doen uitmaken, op welke zaken uit de nalatenschap hem een bepaald regt van eigendom toekomt. Ieder erfgenaam toch kan, even als elk eigenaar, afzonderlijk ageren tot bewaring van zijne regten.

b Maastricht 31 Mei 1867.

4. De revindicatie competeert niet aan eenen erfgenaam op nog onverdeelde goederen eener nalatenschap, maar alleen eene actie ut heres declaretur. Wanneer dan bij scheiding blijkt, wat iederen erfgenaam toekomt, kan eerst de revindicatie te pas komen contra quemcumque possessorem.

a Holland 2 December 1840.

5. Wanneer het domein bij koopcontract heeft gekocht een voorwerp tot eene ontbondene en niet gescheidene gemeenschap behoorende, en niet een deel van die gemeenschap, dan heeft het niets anders verkregen dan het regt dat zijn auteur, de verkooper, had op dat voorwerp, dat deze pro indiviso met zijne deelgenooten bezat, en waarop zijn regt voor het geheel of voor een gedeelte slechts kan blijken bij de scheiding der gemeenschap. Hieruit volgt, dat de actie van het domein tot teruggave van den koopprijs vóór de scheiding niet kan worden toegewezen.

a H. R. 24 Junij 1864, verw. de cass. tegen *a* Overijssel 30 November 1863, waarbij was bev. *b* Almelo 17 September 1862. — *b* H. R. 24 Junij 1864, verw. de cass. tegen *b* Overijssel 30 November 1863, waarbij was bev. *a* Almelo 17 September 1862, alwaar het gold de actie tot scheiding en deeling van onroerende goederen, waarin het domein een onverdeeld aandeel gekocht had, welke actie op dezelfde gronden werd afgewezen.

6. Hij aan wien bij geregtelijke uitwinning de onverdeelde helft van een perceel vast goed, tot eene huwelijks-gemeenschap behoorende, is toegewezen, krachtens eene schuld ten laste van den langstlevenden echtgenoot, is niet bevoegd de scheiding te vragen van dat perceel tegen de erfgenamen van den eerst overleden echtgenoot, indien aan die erfgenamen, hoewel ná de dagvaarding, dat perceel bij scheiding is toebedeeld.

Breda 7 September 1852.

7. Iemand, die voor een zeker gedeelte is geregtigd tot eene nog ongescheiden gemeenschap, kan niet gezegd worden ook voor zoodanig gedeelte eigenaar van zeker bepaald stuk goed dier gemeenschap te zijn, en kan derhalve geen dier goederen voor dat aandeel bij geregtelijke uitwinning ten verkoop aangeslagen worden (gelijk tusschen erfgenamen onderling).

Groningen 3 Julij 1846.

8. De verkoop van de onverdeelde helft in eenige onroerende goederen, met vermelding dat deze aan de verkoopster zijn aangekomen krachtens wettige huwelijksgemeenschap tusschen haar en wijlen haren man, dat daarvan echter geene titels bestaan of overschrijving heeft plaats gehad, voorts dat de koopers te rekenen van de dagteekening der akte den eigendom en het genot van het gekochte aanvaarden, de koopprijs is betaald, de kooper in al de regten van eigendom der verkoopster treden en toestemming in de overschrijving wordt gegeven, — moet uit hoofde van deze laatste bepalingen geacht worden die goederen niet te bedoelen als nog behoorende tot de huwelijksgemeenschap maar alleen als daaruit afkomstig en op zich zelve aan de verkoopster toekomende. Nadat de kooper in eene actie tot scheiding en deeling is niet-ontvankelijk verklaard, omdat de verkochte goederen deel maken van de gemeenschap, is de verkoopster onmiddellijk tot vrijwaring gehouden, en behoeft de kooper geenszins de scheiding en deeling der gemeenschap af te wachten.

a Gelderland 13 September 1871, bev. Nijmegen 14 October 1870, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 24 Mei 1872.

9. Zoolang eene erfenis onverdeeld wordt bezeten, moeten de daartoe behoorende goederen geacht worden aan de erfgenamen ieder pro quota parte toe te behooren, met dit gevolg dat de inschrijving voor eene wettelijke hypotheek door de vrouw volgens art. 14 v. Ov. in wettigen vorm genomen op het aandeel dat haren echtgenoot als medeërfgenaam in zeker huis en erf toekomt, ten volle van kracht is.

Arnhem 12 Junij 1871, bev. bij Gelderland 3 Januarij 1872.

10. Uit de omstandigheid dat twee eigenaren een perceel onr. goed verkoopen, rijst wel een

vermoeden dat aan ieder de helft van den koopprijs toekomt, maar zulks belet niet, dat aan een hunner een grooter bedrag aankomt, en de kooper, die bekent aan dezen meer dan gemeld aandeel schuldig te zijn, zou moeten bewijzen dat die erkenning op dwaling berust, indien hij daartegen wilde opkomen.

Maastricht 3 Augustus 1871.

II.

11. Al blijkt dat meerdere erfgenamen geregtigd zijn tot eene schuldvordering, behoorende tot eene onverdeelde nalatenschap, dan is toch de actie waarbij door sommigen hunner de betaling wordt gevorderd, uit dien hoofde niet niet-ontvankelijk, daar volgens art. 1335 B. W. de deelbare schuldvorderingen in den boedel geacht worden ipso jure tusschen de erfgenamen te zijn verdeeld, zoodat elk hunner zijn aandeel van den schuldenaar kan opvorderen. Daaruit volgt, in de eerste plaats, dat in deze geen grond aanwezig is voor de beweerde niet-ontvankelijkheid der vordering, als zouden er plures litis consortes aanwezig zijn, in de tweede plaats, dat alleen het deel dat den eischers als erfgenamen toekomt, kan worden toegewezen, en derhalve de vordering tot op dat gedeelte behoort te worden gereduceerd.

Gelderland 11 November 1863. — H. Geregtsh. N. I. 24 Junij 1852; — cf. Batavia R. v. J. 7 Februarij 1851. — *a* Assen 30 Januarij 1865.

12. Eene som gelds aan onderscheidene personen buiten alle solidariteit verschuldigd, splitst zich van zelf, ook tusschen erfgenamen in onverdeeldheid, in zoo vele deelen als de schuldeischers in getal zijn, en wel bij gebreke van tegenstrijdige bepalingen of bedingen, in gelijke deelen en hoofdsgewijze, zoodat ieder schuldeischer tot de opvordering van zijn aandeel geregtigd is.

's Hertogenbosch 6 November 1846.

13. Een medeërfgenaam heeft als zoodanig vóór de boedelscheiding niet de bevoegdheid, de voldoening te zijnen behoeve te vorderen van een gedeelte eener inschuld der nalatenschap, ofschoon evenredig aan het aandeel, waarvoor hij erfgenaam is.

Gorinchem 19 October 1844. — Maastricht 27 Mei 1870. — Amsterdam 15 September 1868, omtrent eene schuldvordering behoorende tot eene beneficiaire nalatenschap.

14. De erfgenaam in eene onverdeelde nalatenschap, tot welke eene schuldbekentenis behoort ten behoeve des erflaters en ten laste van eene medeërfgename en haren echtgenoot als solidaire debiteuren, en die met elkander in wettelijke gemeenschap van goederen zijn gehuwd, is niet geregtigd, het aandeel aan hem in die schuldbekentenis competerende te vorderen vóór dat door de scheiding der nalatenschap is uitgemaakt wie eigenaar der vordering is.

Brielle 1ⁿ a. 15 April 1836. — *a* Amsterdam 8 Maart 1837. — Gorinchem 27 Februarij 1855.

15. De vordering tot afgifte van het aandeel des eischers in een gelegateerd certificaat nationale werkelijke schuld moet niet-ontvankelijk worden verklaard, indien een derde mede-legataris niet in het geding is opgeroepen geworden; het gelegateerde certificaat is ondeelbaar; die vordering is echter toewijsbaar voor zooveel de verschenen interessen aangaat, als zijnde deze allezins voor verdeeling vatbaar.

Utrecht 2 October 1857.

16. Op de verwering dat de eischer tot betaling van pachtpenningen niet de eenige regthebbende op die schuldvordering is, maar deze tot des eischers ontbonden huwelijksgemeenschap behoort en hij alzoo niet voor het geheel zonder medewerking der overige geregtigden mogt ageren, kan teregt beslist worden dat de pachter krachtens den inhoud van de overeenkomst moet geacht worden met den eischer als persoonlijk en uitsluitend regthebbende te hebben gecontracteerd.

c H. R. 28 November 1861, Concl. conf. verw. het beroep tegen Limburg 21 Mei 1861.

17. De crediteur eens erflaters kan niet, vóór dat er boedelscheiding heeft plaats gehad, een der erfgenamen afzonderlijk in regten aanspreken, om een gedeelte der schuld, geëvenredigd aan het aandeel waarvoor hij erfgenaam is; vermits het zonder eene behoorlijke scheiding geheel onzeker is, niet alleen voor welk gedeelte men erfgenaam is, maar tevens hoe ver men in de schuld van den erflater is betrokken.

Gorinchem Kgr. 25 September 1849. — Amsterdam 7 November 1849. — Anders *b* Assen 9 October 1854.

18. De vordering, ingesteld tegen alle geregtigden tot eenen gemeenschappelijken nog onverdeelden boedel, is ontvankelijk al is niet ieders afzonderlijke schuldpligtigheid vermeld.

Overijssel 13 October 1862, bev. Zwolle 27 November 1861.

19. Hij, die ter voldoening eener schuldvordering wegens goederen aan eenen overleden persoon geleverd, tegen diens weduwe waarmede dezelve in gemeenschap gehuwd was en tegen deszelfs nagelaten kinderen, ieder in hunne relatie, uit krachte der gewezen gemeenschap en als erfgenamen respectievelijk wil ageren, kan niet volstaan met allen te zamen in regten te roepen om tot betaling der schuld te worden veroordeeld; hij moet bepalen het aandeel en het bedrag waarin ieder hunner zal dienen te worden verwezen.

a b Winschoten 3 Januarij 1855.

III.

20. Een of meerdere erfgenamen of deelgenooten in eene nog onverdeelde nalatenschap of gemeenschap zijn individueel of met uitsluiting van de overige erfgenamen of deelgenooten niet bevoegd de vernietiging te vorderen van eene huurovereenkomst, tusschen een der medeerfgenamen en den erflater gesloten; daartoe is volstrekt noodig, dat die eisch worde ingesteld in vereeniging met de overige erfgenamen of deelgenooten, en dus collectief.

Leeuwarden... 1861 (2).

21. De zuivere aanvaarding der nalatenschap des verhuurders, die slechts mede-eigenaar was van het verhuurde goed, belet de mede-eigenaren, tevens mede-erfgenamen des verhuurders niet, de vernietiging van zoodanige huurovereenkomst te vorderen tegen den huurder, die tijdens de verhuring tevens mede-eigenaar was,

en dit te minder, indien onder de mede-erfgenamen zich minderjarigen bevinden, voor welke de nalatenschap niet anders dan onder het voorregt van boedelbeschrijving kan worden aanvaard, terwijl de huurovereenkomst is ondeelbaar.

Utrecht 29 Junij 1855, Concl. conf.

22. De man is vóór de scheiding en deeling niet-ontvankelijk in zijne vordering tot afgifte van het wettelijk erfdeel zijner vrouw uit de nalatenschap van hare ouders.

Nijmegen 30 September 1862.

23. Het aandeel der vruchten en inkomsten van gemeenschappelijk goed, waartoe minderjarigen zijn geregtigd, moet, volgens de bedoeling der wet, als het afzonderlijk eigendom der minderjarigen worden beschouwd, en als zoodanig geacht worden door den vader en voogd ook alleen ten hunnen behoeve te zijn ontvangen, zoodat, indien de vader en voogd ter zake van die vruchten en inkomsten iets is verschuldigd, hij dat schuldig is aan zijne kinderen, doch niet aan den gemeenschappelijken boedel. Hij is dus aan dezen geene verantwoording te dier zake verschuldigd.

Almelo 15 October 1862.

24. Een der regthebbenden is bevoegd den administrateur eener nalatenschap tot het doen van rekening en verantwoording op te roepen.

Amsterdam 21 Mei 1845.

25. Teregt wordt tot rekening en verantwoording geageerd op grond dat de gedaagde (mede-erfgenaam) is belast geworden met de invordering der op den dag der boedelscheiding nog openstaande dubieuse pretentiën die aan de alzoo toen gescheiden boedels toekomen. Geene actie tot nadere scheiding en deeling.

Amersfoort 8 Mei 1872.

26. De erfgenaam van den man is bevoegd om zonder diens achtergeblevene in gemeenschap van goederen onder het Fransch regt gehuwde vrouw, en zonder voorafgaande boedelscheiding tusschen de deelgenooten der gemeenschap, rekening en verantwoording te vorderen over het beheer, door een derde ten behoeve van den overleden man, als lasthebber of anderzins gevoerd.

b H. R. 18 Mei 1872, Concl. conf.

27. De eigenaar van de helft van het jagtregt pro indiviso is bevoegd een ieder, met uitzondering alleen van den medeëigenaar van het met dezen in onverdeeldheid bezeten jagtregt te weren en wegens onregtmatige inbreuken op dat regt tot schadevergoeding aan te spreken.

H. R. 24 November 1871, Concl. conf.

28. Waar bij overeenkomst het gebruik van het water van een zoogenaamd Geleij of waterleiding aan een medecontractant voor zijn landgoed (den Kruismolen) wordt toegekend als een regt gelijkstaande met dat van den eischer, zoodat partijen daarop hetzelfde regt hebben, dan is eerstbedoelde geregtigd daaruit de helft van het water door middel van eene goot, kanjel, koker of ander middel van afleiding naar zijn landgoed af te voeren, en mag de eischer (eigenaar van Vaeshartelt) zich over zoodanige afleiding niet beklagen.

Maastricht 2 April 1861.

Aanv. en verw. v. erf. 21.
Actie 3 v. 11 v. 18 v.
Appel Bz.
Bezit.
Conserv. beslag.
Dagvaard. Bz. 18 v.
Deelb. en ond. verb. 11 v. 20 v.
Eigendom 2 v. 21.
Erfopvolg. 1 v. 11 v. 17 v.
Exceptiën.
Execut. testam.
Execut. beslag 7.
Geregt. verkoop 6 v.
Gewijsde.
Grootboek.
Heerl. regten.
Huur en verh. 1, 16, 20 v.
Huw. gemeenschap 5 v. 16, 22, 26.
Hypotheek 9.
Jagt en Visscherij.
Jagt en vischregt 27.
Koop en verk. 2 v. 10.
Legaat 15.
Nietigh. v. verbindt. 1 v. 20 v.
Openb. verkoop.
Registratie.
Rek. en verantw. 23 v.
Scheid. en deel. 2 v. 13 v.
Statering v. geding.
Voogdij.
Vrijwaring 2.
Waterloss. en beken 28.

ONVERMOGEN Z. KOSTELOOZE PROCEDURE.

ONWETTIGE AANHOUDING.

1. Gelijk bij iedere misdaad, zoo wordt ook bij die van art. 114 C. P. boos opzet gevorderd. Het bevelen eener onwettige aanhouding, wanneer dit enkel het gevolg is der dwaling, waarin de ambtenaar verkeerde omtrent de grenzen zijner bevoegdheid en den aard en de pligten van zijn ambt, stelt niet daar zoodanige acte arbitraire et attentatoire, waardoor op de persoonlijke vrijheid van een ingezeten inbreuk is gemaakt, als bij dat artikel wordt bedoeld.

a H. R. 27 October 1840, Concl. contr. — Cf. Overijssel 24 November 1840. — Maastricht 20 Junij 1846. — Limburg 28 October 1858, waarbij wegens gemis aan boos opzet, van alle regtsvervolging werd ontslagen een burgemeester, die zich met geweld den toegang had verschaft tot de voorwerpen van een schuttersgild, tegen den wil van hem onder wien zij berustten, nadat deze den beklaagde met anderen vrijwillig in zijn huis had ontvangen, — met bev. Roermond 23 September 1858, waarbij het ontslag van regtsvervolging daarop was gegrond, dat de burgemeester in de woning was toegelaten, en het niet bleek dat hij in zijne qualiteit had gehandeld, zoodat noch art. 114 C. P., noch eenig ander artikel der strafwet toepasselijk werd geacht. — Gelderland 2 October 1860, houdende ontslag van regtsvervolging, op grond dat niet was gebleken van eenige daad, waardoor op de persoonlijke vrijheid was inbreuk gemaakt.

2. Tot het misdrijf van art. 341 C. P. wordt boos opzet of kwade trouw gevorderd. De inbewaring-stelling in een krankzinnigen-gesticht van een minderjarig kind door zijnen vader, zonder bevel des regters, doch in de meening dat hij daartoe uit kracht van zijn vaderlijk gezag geregtigd was, is alzoo niet strafbaar.

Breda 8 Mei 1843.

3. Tot het bestaan van het misdrijf van art. 341 C. P. wordt eeniglijk vereischt, dat het aanhouden of in bewaring stellen zonder bevel der gestelde magten heeft plaats gehad, en niet dat er gewelddadige middelen zijn gebezigd, of dat de aangehoudene vruchteloos eenigen tegenstand tot behoud, of poging tot wederbekoming zijner vrijheid heeft aangewend.

b H. R. 23 October 1849, Concl. conf.

4. Vasthouding is niet aanwezig, wanneer een persoon, zich bevindende in een pakhuis waarvan de deur door een ander is versperd, volkomen in staat is geweest het te verlaten, zoo

door de opening, waardoor hij zich den toegang had verschaft, als door het aanwenden van andere ter zijner beschikking staande middelen, en de persoon die de deur had versperd, daarbij dan ook niet het voornemen heeft gehad den ander op te sluiten, maar alleen hem het vervoeren van goed te beletten.

d H. R. 20 Augustus 1844, Concl. conf. — Cf. Zeeland 29 December 1849.

5. De daad van maréchaussées, die iemand, zonder eenige wettige aanleiding en zonder dat deze zich aan eenig misdrijf heeft schuldig gemaakt, aanhouden, op de weigering van zijn naam te zeggen, boeijen, doch toen hij een weinig later dien had opgegeven, weder loslaten, is strafbaar volgens art. 114 C. P.

Maastricht 18 October 1865.

6. De politie is bevoegd, in het belang der algemeene veiligheid, een beschonken persoon te verwijderen of in veiligheid te brengen, al ontbreken ook op dat punt wettelijke voorschriften.

a H. R. 5 Februarij 1867, Concl. conf.

7. Het vaderlijk gezag, in het algemeen in zich sluitende de bevoegdheid om zijn minderjarig kind, des noods gedwongen, tot zich te nemen en naar elders te verplaatsen, zoo is er van de zijde des vaders jegens zijn minderjarig kind, geene onwettige aanhouding of arrestatie denkbaar.

Breda 8 Mei 1843.

8. De opsluiting eener krankzinnige vrouw door haren echtgenoot in de conjugale woning is niet strafbaar, als vallende die daad niet in de termen van art. 341 tot 343 C. P., te meer wanneer die opsluiting heeft plaats gehad zonder meer dan onvermijdelijk geweld, uit voorzorg, in de hoop van genezing en om ongelukken te voorkomen.

Groningen 27 Maart 1850, bev. bij Groningen Hof 22 April 1850.

9. Bevelschrift der Regtbank tot in vrijheidstelling van een onwettig gevangen gehoudene krachtens eenvoudig bevel van den Officier van Justitie.

Gorinchem 2 October 1847.

10. De maréchaussée, die bij eene patrouille op bevel van hem, die als oudste in dienst het kommando voert, tot eene bij art. 114 C. P. verbodene daad medewerkt of die pleegt, valt in de vrijstelling van het 2de lid.

Maastricht 18 October 1865.

Admin. en R. magt.	*Misdrijven.*
Compet. Bz.	Opzet 1 v.
Dronkenschap 6.	Ouderl. magt 2, 7.
Krankzinnigen 2, 8.	Strafbaarh. 10.
Misbr. v. gezag.	

ONWILLIGE MANSLAG, KWETSUREN EN SLAGEN.

1. Waar beslist is dat eene verwonding moedwillig is toegebragt, kan geene toepassing van art. 320 C. P. meer in aanmerking komen.

a H. R. 5 October 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 1 November 1853, Concl. conf.

2. Waar beslist is, dat eene verwonding is toegebragt niet door opzet of moedwil, maar door onbesuisdheid en onvoorzigtigheid, kan geen sprake zijn van toepassing van art. 309 C. P., maar alleen van art. 320.

H. R. 6 Januarij 1858, Concl. conf.

3. Door de woorden: défaut d'adresse ou de précaution in art. 320 C. P. wordt volmaakt hetzelfde bedoeld en aangeduid, als hetgeen de wetgever in het voorafgaand artikel door maladresse, imprudence enz. heeft uitgedrukt. Verwonding door onvoorzigtigheid of onbedachtzaamheid valt alzoo onder het bereik van art. 320.

a H. R. 22 October 1844, Concl. conf.

4. Waar verzuim de schromelijkste gevolgen kan hebben, zoo als bij spoorwegen, moet de kleinste en bij elke andere zaak onbeduidendste onoplettendheid of verzuim van eenige voorzigtigheid of behoedzaamheid, aan een der zake kundig en daarmede belast persoon worden toegerekend.

Leiden 12 Mei 1843.

5. De niet-inachtneming van een reglement (zoo als het reglement van politie voor de vaart op den Rijn van Bazel tot in zee, bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Januarij 1851 Sb. nº 2), waaraan de wettelijke vereischten, die tot deszelfs verbindbaarheid onontbeerlijk waren, ontbreken, en hetwelk mitsdien niet als geldig of van verbindende kracht kan worden beschouwd, kan geene aanleiding geven tot toepassing van art. 319 C. P. op onwilligen doodslag of verwonding, door die niet-inachtneming veroorzaakt.

a H. R. 29 Junij 1852, Concl. impl. contr. uit dien hoofde vern. Z.-Holland 3 April 1852, waarbij was bev. Gorinchem 11 Februarij 1852.

6. Bij overtreding van een plaats. politie-reglement door het plaatsen van eene kar op den openbaren weg zonder vergunning, kan geene veroordeeling wegens onwilligen manslag volgen, indien een kind op die kar geklommen zijnde verongelukt is, vermits de manslag niet veroorzaakt is door de gepleegde overtreding, maar door de onvoorzigtigheid van het slagtoffer, welke evenzeer had kunnen geschieden, indien de vereischte vergunning ware verkregen geweest voor de daad, welke zonder die vergunning eene overtreding daarstelt.

N.-Holland 12 September 1859.

7. Vermits de landlieden bij het binnenbrengen van hooi den kinderen niet verbieden daarop in hunne nabijheid te spelen, kan niet als een gevolg van achteloosheid of onvoorzigtigheid worden beschouwd een stoot met zijn hooivork door den bekl. aan een jongen van zeven jaren in die omstandigheden toegebragt, en ten gevolge waarvan de verwonde reeds den volgenden dag is overleden. Wanneer buiten die omstandigheden van geene onhandigheid, onbedrevenheid of verzuim van eenig reglement is gebleken, moet in het gebeurde louter een ongelukkig toeval worden gezien.

Gorinchem 22 October 1872.

8. Hij die in strijd met het bij eene plaats. verordening ter voorkoming en blussching van brand gestelde verbod, om zonder toestemming van den burgemeester schietgeweer, pistool of iets dergelijks te lossen, een pistool afschiet en daardoor een ander verwondt, is schuldig aan onwillige verwonding door verzuim van inachtneming der reglementen.

Groningen Hof 18 April 1864.

9. Het veroorzaken van den dood eener gevangene vrouw, die ten gevolge der onachtzaamheid van agenten van politie, in de volvoering der aan hen gegeven order om haar op een bepaalden tijd te ontslaan, door gebrek aan voedsel is overleden, stelt daar onwilligen manslag door onvoorzigtigheid en achteloosheid.

Z.-Holland 9 Januarij 1847, bev. Leiden 18 Junij 1846.

10. Het overrijden van een persoon door onvoorzigtigheid, dat den dood ten gevolge heeft gehad, stelt daar onwilligen manslag door onvoorzigtigheid.

f H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf.

11. De daad van hem, die in een rijtuig zittende, onbedacht in de leidsels grijpt, welke de voerman in handen heeft, en daardoor de directe oorzaak is van het omstorten van een voorbijgaand rijtuig, en het verwonden van eenen persoon, die daarin gezeten was, stelt daar verwonding door onvoorzigtigheid.

a H. R. 22 October 1844, Concl. conf.

12. De daadzaken, dat iemand dwars door eene menigte volks, een paard waarop hij was gezeten, in een sterken draf heeft bereden; dat hij eene vrouw achterop is gereden, welke aldaar wandelde en den hoefslag van het op het zand of gras loopende paard, niet in tijds konde hooren om het nog te ontwijken; dat die vrouw toen door het paard steeds als voren in sterken draf is overreden en ter aarde en tegen een boom is gestort, en dat zij daarbij aan het been eene zware wonde door het hoefijzer heeft bekomen en aan het hoofd is gekwetst, bevatten alle vereischten van het wanbedrijf bedoeld bij art. 320 C. P.

d H. R. 13 Mei 1851, Concl. conf.

13. Wanneer iemand eens anders voertuig zonder hem te waarschuwen wil voorbijrijden, de paarden van dit laatste dwars in den weg keeren, zoodat zij met de jonge en onbereden paarden van het voorbijrijdend voertuig in aanraking komen, en deze op hol geraken, nadat een derzelve den staart over de leidsels geslagen had, kan men niet aannemen dat de leider van het voorbijgereden rijtuig schuldig is aan de onwillige kwetsuur welke de andere voerman te dier gelegenheid heeft bekomen.

Hoorn ... (9).

14. Veroordeeling ter zake van door onvoorzigtigheid en overtreding der bestaande reglementen den dood te hebben veroorzaakt van een persoon, die door het rijtuig des beklaagden is overreden op het oogenblik dat deze met zijn rijtuig op eene ongeoorloofde wijze een ander in harden draf gaande rijtuig, in nog harderen draf trachtte voorbij te rijden.

Arnhem .... (2). — Nijmegen 14 April 1852.

15. Verwonding veroorzaakt doordien de beklaagden, conducteur en voerman eener diligence-onderneming, in stede van stil te houden bij het aanrijden van kurassiers, is doorgereden, waardoor een der kurassiers een slag van een paard kreeg.

Leiden 24 Januarij 1840.

16. Hij die het oppertoezigt hebbende in eene branderij en verantwoordelijk zijnde voor den goeden gang daarin, eene gewigtige werkzaamheid niet zelf uitvoert, alhoewel de uitvoering daarvan in den regel tot zijn werkkring behoort, maar die uitvoering opdraagt aan een zijner onderhoorigen, — moet ook zorg dragen dat aan zijn last goed wordt voldaan, en moet zich vergewissen, niet alleen of de opgedragen werkzaamheid goed en deugdelijk is uitgevoerd, maar ook of er verder te dien opzigte geen gevaar bestaat en alles overeenkomstig met den goeden gang der branderij is. De meesterknecht is dus strafbaar, indien hij den helm van den gebruikt wordenden distilleerketel door een knecht doet plaatsen, doch verzuimt om daarop den tot bevestiging van den helm noodigen stut te plaatsen of te doen plaatsen, ten gevolge waarvan de helm van den ketel is afgesprongen het fel kokende vocht zich daaruit heeft verspreid, en een in die branderij zich bevindend persoon brandwonden heeft bekomen.

Rotterdam 4 April 1872.

17. De daadzaken, dat een schipper door onbedrevenheid en onvoorzigtigheid met zijn vaartuig tegen een ander vaartuig heeft aangevaren, zoodanig, dat dit aangevaren vaartuig onmiddellijk is gezonken, en daardoor twee personen, die zich daarin bevonden, zijn verdronken, en een derde, mede op dat aangevaren vaartuig zijnde, is verwond geraakt, vereenigen in zich alle vereischten van het wanbedrijf van art. 319 en 320 C. P.

b H. R. 7 December 1852, Concl. conf.

18. Hij die eigenhandig eene schroefstoomboot bestuurt en daarmede eene andere opvarende stoomboot overdwars onmiddellijk voor den boeg om kruist, zonder zich volgens het toepasselijk reglement op minstens de halve stroombreedte van de boegspriet dier stoomboot verwijderd te houden, is schuldig aan het onwillig veroorzaken van een manslag, wanneer alsdan, zonder eenige nalatigheid of verzuim der opvarende boot, eene ontmoeting plaats heeft, ten gevolge waarvan zijne schroefstoomboot omkantelt en de machinist in de machinekamer verdrinkt.

a Z.-Holland 27 April 1871.

19. Het aangaan eener weddingschap, dat iemand eene groote hoeveelheid jenever zou drinken, die alsdan door den beklaagde zou worden betaald, stelt daar onwilligen manslag door onvoorzigtigheid en onbedachtzaamheid, indien die ander ten gevolge van het gebruik van dien drank is overleden.

Maastricht 5 Februarij 1842.

20. Waar iemand door het vrijwillig en overdadig gebruik van sterken drank zich heeft gebragt in een toestand, gelijk aan dien van krankzinnigheid en razernij, en in dien toestand slagen en stooten toebrengt, zijn deze te beschouwen als een gevolg van gemelde onvoorzigtigheid, en dus ook van het gemis van de noodige voorzorg om het genot der rede of de heerschappij over de driften te behouden, en derhalve aan te merken als daarstellende het wanbedrijf van door onvoorzigtigheid of gebrek van voorzorg, onwillig toebrengen van slagen of stooten.

a Zierikzee 24 October 1856.

21. De verloskundige die eene persoon in hare bevalling bijstaat en daarbij door zijne onvoorzigtige handelingen en daden oorzaak is geweest van haren dood, is strafbaar volgens

de algemeene bepaling van artikel 319 Code Pénal.

b Rotterdam 26 September 1871.

22. Veroordeeling wegens manslag uit onvoorzigtigheid van een geneesheer, die iemand tot leniging van pijnen poeder had doen innemen, dat morphine-zout bevatte, en waaraan de lijder kort daarop is overleden.

Almelo 21 November 1861.

23. Beklaagden ter zake van onwilligen manslag bij de instorting van een hun toebehoorend gebouw moeten vrijgesproken worden, wanneer niet blijkt dat die instorting door hunne onvoorzigtigheid is veroorzaakt, maar de bouwvallige toestand van het pakhuis op zich zelf de oorzaak daarvan kan geweest zijn.

Amsterdam 27 October 1852.

24. De mandataris of loontrekkende bediende is in foro criminali niet verantwoordelijk voor de gevolgen van eene door hem, op last van zijn principaal of mandant volvoerde daad, wanneer de volvoering van dien last de instorting van een zolder en dientengevolge den onwilligen dood van twee menschen heeft ten gevolge gehad, vooral niet dan, wanneer de mandant of principaal dien zolder tot het doen opladen van den last vooraf heeft bezigtigd en goedgekeurd, en ook de eigenaar van het pand den zolder tot dat einde heeft verhuurd, en voor de oplading van den last hecht genoeg heeft geoordeeld.

c H. R. 13 Februarij 1844, Concl. conf. vernietigende Z.-Holland 16 September 1843, en het daarbij bevest. 's Gravenhage 3 April 1843, houdende veroordeeling wegens onwilligen doodslag.

25. Het verzuim van behoorlijke voorzorg door een aannemer, dat de steiger voor een door hem aangenomen werk aan het doel beantwoorde, wanneer daardoor eene nederlaag of verwonding is ontstaan, valt in de termen van « inattention, négligence » en « défaut de pré» caution » van art. 319 en 320 C. P.

a H. R. 10 Maart 1868, Concl. conf.

26. Een opzigter van den aannemer van een werk strafregtelijk aangesproken ter zake van het instorten van een gewelf, waardoor meerdere menschen het leven hebben verloren of gewond zijn geworden, moet worden vrijgesproken, indien het bewijs ontbreekt, dat het ongeluk niet het gevolg kan zijn geweest van de bouwkundige constructie van het gewelf. Ingeval de instorting mogt hebben plaats gehad ten gevolge van de bouwkundige constructie van het gewelf, is de beklaagde, als alleen met de uitvoering belast, ook daarvoor niet aansprakelijk, indien niet is gebleken, dat het (gewijzigde) bestek in zijn geheel door hem is opgemaakt of goedgekeurd.

Deventer 18 September 1866.

27. Onwillige nederlaag van een kind doordien de moeder bij de geboorte daarvan geene de minste voorzorgen heeft genomen, noch eenige hulp ingeroepen. Veroordeeling.

Winschoten 24 December 1841. — 's Gravenhage 26 Maart 1846. — Amsterdam 17 April 1849. — Dordrecht ... (5). — Cf. Gelderland 10 October 1844, waarbij de ten laste gelegde kindermoord niet bewezen werd verklaard, maar de bekl. wegens bovenvermeld feit ten correctionele werd verwezen.

28. Beschuldiging van het veroorzaken door verregaande nalatigheid van den dood van een pas geboren kind. Vrijspraak op grond dat niet was bewezen dat het kind had geleefd.

Zeeland 18 April 1842.

29. Onwillig veroorzaken van den dood eens kinds, door achteloosheid en gebrek aan voorzorg. Vrijspraak op grond dat het jonge kind gedurende de afwezigheid der moeder door deze was overgelaten aan de zorg van een ouderen broeder, die evenwel het huis had verlaten.

Z.-Holland 10 Junij 1842, vern. 's Gravenhage 24 Maart 1842, waarbij de bekl. was veroordeeld wegens voormeld feit, op grond dat het verlaten van een hulpbehoevend kind, en het buiten noodzakelijkheid uitblijven, terwijl het kind geheel zonder eenig toezigt was, is achteloosheid en verregaand gebrek aan die voorzorgen, welke vooral eene moeder, ten aanzien van hulpbehoevende kinderen, verpligt is in acht te nemen.

30. Veroordeeling wegens manslag uit onvoorzigtigheid door een vader op zijn kind in drift gepleegd.

N.-Holland 19 Januarij 1842, waartegen de cassatie is verworpen bij *d* H. R. 26 April 1842.

31. Onwillige nederlaag door achteloosheid en onvoorzigtigheid, begaan door een politieagent bij het arresteren van een persoon.

Rotterdam 24 December 1839.

32. Veroordeeling wegens verwonding uit onvoorzigtigheid, door een jagtopziener bedreven bij de vervolging van een strooper.

Goes 12 October 1860.

33. Dagvaarding ter zake dat de bekl. geen zand of asch voor zijne woning had gestrooid, nadat het geregend en daarop gevroren had, ten gevolge waarvan eene vrouw is gevallen en een been heeft gebroken. Vrijspraak op grond dat niet was gebleken dat het ijzelde, in welk geval alleen art. 47 van het politie-reglement te Zierikzee het strooijen van zand of asch voorschrijft.

Zierikzee 3 Februarij 1854.

Aanbested. en aann. 23, 25 v.
Aansprak. Sz. 16, 23 v.
Cassatie Sz.
Doodslag.
Dronkenschap 20.
Gebouwen 23 v.
Geneeskunde 21 v.
Kindermoord 27 v.
Mishandeling 1.
Moedwil 1 v.
Mot. v. vonnis.
Overtreding 5 v. 8.
Spoorwegen 4.
Vervoer 10 v. 17 v.
Vonnis Sz.
Werkbeletsel 2.

ONZEDIGE GESCHRIFTEN EN PRENTEN.

1. Noch uit het opschrift van afd. 6, hoofdst. 3, titel I, boek II C. P., noch uit de plaatsing van art. 287 in eene andere afdeeling dan in die, over aanrandingen van de goede zeden, kan worden afgeleid, dat de wetgever bij dit artikel alleen bedoeld heeft liederen, pamfletten, afbeeldingen of prenten, zonder naam van schrijver, drukker of graveur; dat artikel is algemeen en maakt geen onderscheid tusschen het te koop stellen of verspreiden van met de goede zeden strijdige liederen enz., zonder of

met den naam van den schrijver, drukker of graveur.

b H. R. 30 November 1841, Concl. conf.

2. Een blad of pamflet, welks inhoud moet beschouwd worden als tot ontucht aanzettende, is van dien aard, dat hetzelve als een geschrift met de goede zeden strijdig, moet worden aangemerkt.

b H. R. 30 November 1841, Concl. conf.

3. Voor de toepassing van art. 287 C. P. wordt openbaarheid gevorderd; deze is aanwezig, wanneer stereoskopische beelden, strijdig met de goede zeden, zijn te zien geweest in eene kermistent voor het publiek, dat die tent bezocht en het verlangen daartoe te kennen gaf. Eene uitzondering op de toelating van het publiek, ten aanzien van vrouwen en kinderen gemaakt, neemt het kenmerk van openbaarheid niet weg.

H. R. 1 October 1860, Concl. conf.

4. De schrijver van een zedeloos geschrift, dat hij ter uitgave aan den drukker heeft verkocht, is schuldig aan verspreiding in den zin van art. 287 C. P.

c H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

5. De vermindering van straf bij art. 288 C. P. bepaald, is alleen toepasselijk op hen, die op last van anderen handelen, en niet op hen, die voor eigen rekening of ten eigen behoeve zoodanige van derden gekochte voorwerpen op nieuw ten verkoop aanbieden.

c H. R. 11 November 1863, Concl. conf.

6. De bepaling van nº 3 van art. 288 C. P., dat de drukker, die den schrijver van een onzedelijk pamflet heeft bekend gemaakt, vermindering van straf verkrijgt, kan niet worden beschouwd als eene belooning, in den zin van art. 188, nº 4 Sv., noch die aanwijzing als eene aanbrenging, zoodat de drukker als getuige kan worden gehoord.

c H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

7. De toepassing van art. 289 C. P. wordt niet verhinderd door de omstandigheid, dat de corrector op de drukkerij eenige wijzigingen in het geschrift heeft gebragt, wanneer bewezen is, dat het gedrukte in de hoofdzaak met de kopij overeenkomt.

c H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf.

8. Door het onvoorwaardelijk voorschrift van art. 289 C. P. is, niettegenstaande de algemeenheid van het woord quiconque in art. 284, nº 2, de toepassing dier uitzonderende bepaling klaarblijkelijk uitgesloten ten aanzien van den schrijver, die zelf het stuk verspreid heeft en den drukker er van bekend maakt.

i H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf.

9. De bepaling van art. 289 C. P. ziet niet op den hoofdschuldige der verspreiders van een gedrukt stuk, maar op den maker of schrijver (auteur) daarvan.

a Z.-Holland 21 October 1845.

OOGST.

1. De bepaling van art. 475, nº 1 C. P. bedoelt, volgens de gewoonlijk aan het woord «ban» gegeven beteekenis, alleen de afkondigingen der plaats. besturen, aangaande den tijd door hen bepaald voor den aanvang van den wijnoogst en den oogst van andere vruchten. Zij kan niet worden toegepast op de overtreding van een plaats. reglement, waarbij het onbevoegd uitoefenen van het bedrijf van pijpenfabrikeur is verboden.

a H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf.

Brandsticht. | *Veld- en boschdel.*
Diefstal. | *Verniel. en beschad.*

OORDEEL DES ONDERSCHEIDS

z. JEUGDIGE BEKLAAGDEN, MOTIEVEN VAN VONNISSEN.

OPENBAAR GEZAG

z. AMBTENAREN, BELEEDIGING VAN AMBTENAREN EN GEZAG, MISHANDELING VAN AMBTENAREN.

OPENBAAR MINISTERIE.

I. Functiën; aansprakelijkheid; wraking.
II. Conclusiën in burgerlijke zaken.

I.

1. In de omstandigheid, dat aan het O. M. in strafzaken de uitvoering der regterlijke uitspraken is overgelaten, ligt opgesloten, dat de regter, behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald, onbevoegd is door zijne uitspraak aan het O. M. in die uitvoering verpligtingen op te leggen of het aan eenig voorschrift te binden; de omstandigheid, dat die vordering door het O. M. zelf is gedaan, zoodat daardoor de bevoegdheid van het O. M. en zijne verpligting op den regter zou worden overgebragt, kan hierin geene verandering brengen.

a H. R. 15 Februarij 1870, Concl. conf.

2. Het kan niet geacht worden de bedoeling des wetgevers te zijn, dat het O. M. wegens elke daad die tot verkrijging of handhaving van bezit mogt worden gepleegd, eene criminele of correctionele vervolging zou behooren in te stellen.

Gelderland 3 September 1839.

3. Indien de Subst.-Offic. bij de Arr.-Regtb. zich in hooger beroep heeft voorzien tegen de uitspraak der Regtbank «als daartoe namens »het collegie van Raden en Generaal-meesteren »der munt verzocht door den heer controleur »bij het kantoor van waarborg te Arnhem,» moet dit appel niet-ontvankelijk worden verklaard, vermits de ambtenaren van het O. M., vooral volgens de thans bestaande wetgeving, wanneer zij niet volgens art. 5 R. O. bepaalde voorschriften daartoe namens den Koning ontvangen hebben, in hunne denkwijze, handelingen en te nemen maatregelen in de onpartijdige en hooge roeping, welke hun is toevertrouwd, geheel vrij en onbelemmerd geacht moeten worden, en dus nimmer zonder uitdrukkelijk bevel van den Koning, voor of namens eenige collegiën, maatschappijen, associatiën of particuliere personen in regten kunnen optreden.

b Gelderland 5 Junij 1840, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 18 Augustus 1840.

4. Wanneer in de wetboeken, onder de algemeene benaming van Openbaar Ministerie, voor deszelfs ambtsverrigtingen bepalingen zijn gemaakt, moeten die verrigtingen niet geacht worden te zijn opgedragen aan den Prok.-Gen. bij den Hoogen Raad alléén, maar ook aan al de ambtenaren, die bij de onderscheidene regterlijke collegiën met de handhaving der wetten zijn belast; dus is de Prok.-Gen. bij een Hof bevoegd zich in het belang der wet in cassatie

te voorzien, doch alleen bij verkeerde aanhaling van den tekst der wet.

a H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf.

5. Bij art. 3 en 4 R. O. worden aangewezen de ambtenaren, die bij de onderscheidene regterlijke collegiën het O. M. uitoefenen en met de handhaving der wetten belast zijn. Het noodzakelijk gevolg daarvan is, dat, als de wetgever in algemeene termen aan het O. M. ambtsverrigtingen opdraagt, of hetzelve met de handhaving der wet belast, dit een en ander gerekend moet worden opgedragen te zijn aan het O. M., fungerende bij dat regterlijk collegie, tot wiens attributen zoodanige werkzaamheden behooren.

a H. R. 28 December 1841, Concl. conf.

6. Wegens de ondeelbaarheid van het O. M. is het onverschillig door wien het wordt vertegenwoordigd, en behoeft de verhindering van den Prok.-Gen. niet te worden bewezen; zij wordt verondersteld in elk geval dat hij door den Adv.-Gen. wordt vervangen.

h H. R. 16 October 1866, Concl. conf.

7. De publicatie van den Gouverneur-Generaal van den 22 Maart 1843 (Gouv.blad n° 3), waarbij de Prok.-Gen. is gemagtigd, zich in de vervolging van overtredingen en misdrijven door een praktizijn te doen vervangen, heeft verbindende kracht.

Suriname Kl. Z. 24 April 1843.

8. De Substituut van den Prok.-Gen. is niet bevoegd om het regt der hooge overheid waar te nemen, en als openbaar aanklager in strafzaken op te treden.

Suriname Kl. Z. 13 Maart 1843.

9. De directeuren van politie zijn, krachtens art. 45, al. 2 R. O., onbevoegd de functiën van het O. M. bij de kantongeregten waar te nemen, in plaatsen waar zich een of meer commissarissen van politie bevinden, met dat gevolg, dat de dagvaardingen ter requisitie van zoodanig directeur voor het kantongeregt gedaan, alsmede de daarop gewezen vonnissen behooren te worden vernietigd.

a H. R. 8 Februarij 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leiden 20 October 1847.

10. Wat er ook moge zijn van de vraag of naar de Gem.wet van 1851 een secretaris van een gemeentebestuur tevens mag zijn ambtenaar van het O. M. bij een kantongeregt, altoos volgt uit de transitoir in kracht gehoudene bepalingen dier nieuwe Gem.wet, dat de benoemingen tot ambtenaars van het O. M. bij de kantongeregten, bevoegdelijk gedaan vóór de invoering van gezegde wet, blijven gelden tot dat daaromtrent bij eene nadere wet zal zijn voorzien, al mogen die betrekkingen onvereenigbaar zijn met eene later opgedragene betrekking ingevolge dezelve Gem.wet.

f H. R. 4 Januarij 1853, Concl. conf.

11. Voor den ambtenaar van het O. M. bij de kantongeregten is geen costuum voorgeschreven.

d H. R. 28 Junij 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Woerden Kgr. 25 April 1864.

12. Het O. M. kan, zoo deszelfs eisch ontzegd wordt, niet in de proceskosten worden veroordeeld.

's Gravenhage H. G. 18 December 1829, te dezen aanzien vern. Leeuwarden 21 Julij 1829.

13. Het strijdt met de beginselen der bestaande regtspleging, in een civiel geding kennis te nemen van een eisch tot schadevergoeding, gerigt tegen het O. M. of den Staat, ter zake van ambtshalve verrigte daden, bv. vordering tot failliet-verklaring met daarop gevolgde gevangenhouding en beredding van den boedel des schuldenaars.

N.-Holland 27 Februarij 1843.

14. Verschillende leden van het O. M. kunnen niet bij ééne en dezelfde akte semel et simul gewraakt worden. Art. 37, 2e lid, in verband met art. 42 van het Regl. op de Burg. Regtsv.

H. Geregtsh. N. I. 1 Maart 1849.

II.

15. Art. 324, n° 6 Rv. moet in dien zin worden verstaan, dat alleen dan het verhoor van het O. M. noodig is, wanneer er minderjarigen als partijen in het proces voorkomen, en niet wanneer een meerderjarige op eigen naam ageert, ofschoon dan ook uit krachte eener beschikking van den regter, waaruit zoude kunnen blijken, dat daarbij ook minderjarigen indirect zijn betrokken.

b H. R. 5 October 1849, Concl. conf.

16. De in n° 6 van art. 324 Rv. voorkomende woorden: «en in het algemeen alle personen, »die door eenen curator verdedigd worden,» beteekenen, in tegenstelling van de voorafgaande uitdrukking: «onder curatele gestel»den,» zoodanige individuën, wier persoonlijke regten niet zoo zeer aan curators zijn toevertrouwd, maar wier belangen over het algemeen en dus ook wier goederen door curators moeten verdedigd worden. Een failliet, of zoo men wil de algemeenheid zijner crediteuren, de massa, behoort daaronder zeer zeker.

N.-Holland 30 October 1845.

17. De bepalingen van art. 2 en 3 der wet van 21 Augustus 1816 (Sb. n° 34), vaststellende het eenvormig stelsel van maten en gewigten, zijn van openbare orde in den zin van art. 324, n° 1 Rv. Mitsdien behoort een arrest te worden vernietigd, waarbij, zonder het hooren van het O. M., over de al dan niet toepasselijkheid van voornoemde bepalingen is beslist.

c H. R. 5 Mei 1848, Concl. conf.

18. Het hooren van het O. M. in het geval van art. 324, n° 3 Rv., bij geschillen over bevoegdheid des regters, is op straffe van nietigheid voorgeschreven.

c H. R. 15 October 1846, Concl. contr. Adv.-Gen. Gregory, die ook bij latere arresten van *c* 5 Mei 1848 en *a* 14 October 1859 van gevoelen bleef, dat hier alleen aan verzuim van vormen kon gedacht worden, dat alleen dan vernietiging van het vonnis kan medebrengen, indien de nietigheid daarop was bepaald. — N.-Holland 30 October 1845, bij eene vordering door den curator in een faillissement ingesteld. — Zeeland 8 December 1863, in een geding waarin minderjarigen betrokken waren. — Cf. *a* Zeeland 5 April 1842, in eene zaak van het domeinbestuur tegen een ambacht, beslissende dat, ofschoon volgens de bepalingen van art. 324 Rv. in alle zaken, daarbij vermeld, het O. M. moet worden gehoord, zulks echter niet van noodzakelijke toepassing te achten is op een enkel verzoek

van verstek tegen een afwezig gebleven gedaagde, waarop door den regter dadelijk, en zonder dat nog eenige conclusie, tot de zaak zelve betrekking hebbende, is voorgedragen (tevens met nietigverklaring der dagvaarding), wordt beschikt; met dit gevolg, dat daaruit geene nietigheid der uitspraak is af te leiden, noch ten gevolge van eenig voorschrift der wet zoude moeten worden uitgesproken.

19. Wanneer het Hof overweegt, dat in het aan de Regtbank ingediend verzoekschrift geene aanleiding wordt gevonden om het hooren van het O. M. te bevelen, als blijkende noch uit dat verzoekschrift, noch uit de behandeling der zaak, dat de kinderen van den verzoeker minderjarig waren, is de grief tegen dat niet hooren te regt ongegrond verklaard.

a H. R. 14 October 1859.

20. Wanneer niet blijkt dat op de vorderingen tot rectificatie van de akten van den burgerlijken stand het O. M. ter rolle is gehoord, of dat de beschikking of het vonnis in het openbaar is uitgesproken, dan is die beschikking of dat vonnis van onwaarde.

Overijssel 21 Februarij 1853.

21. Noch art. 324, noch art. 327 Rv. bepaalt, hoedanig de conclusie van het O. M. in burgerlijke zaken moet wezen, zoodat eene bloote referte van dien ambtenaar nergens verboden is.

b N.-Holland 15 Januarij 1852.

Aanhouding 13.
Aansprak. Bz. 13.
Appel Sz. 3.
Burg. stand 20.
Cassatie Sz. 4.
Civiele partij.
Curatele 16.
Dagvaard. Sz. 9.
Executie Sz. 1.
Faillissement 13, 18.
Gem.secretaris 10.
Kantongeregt 9 v.
Kosten Sz.
Maten en gew. 17.
Minderjarigen 15, 18 v.
Nietigheid pr. 18, 20.
Proceskosten 12.
Regterl. ambtenaren.
Strafvervolg. 2, 7 v.
Vonnis Bz. 20.
Vonnis Sz.
Voogdij 15, 18 v.
Wraking 14.

OPENBAAR VERKOOP.

I. Roerende goederen.
§ 1. Aard dier verkoopen en zaken.
§ 2. Door wien; aangifte; proces-verbaal.
§ 3. Overtredingen en vervolgingen.
§ 4. Invordering van kooppenningen en betaling.
II. Onroerende goederen.

I. § 1.

1. Er bestaat geene overtreding van de wet van 22 Pluviôse VII, wanneer roerende goederen, zonder tusschenkomst van een openbaren ambtenaar, in een afgesloten en niet voor het publiek opengesteld vertrek, onder eenige daartoe uitgenoodigde personen, alleen bij wijze van inschrijvingen, zonder eigenlijke opbiedingen, verkocht worden.

's Gravenhage 5 Augustus 1829.

2. Eene verkooping, waarbij de gegadigden bij brieven zijn opgeroepen, zonder dat blijkt, dat ook anderen dan de opgeroepenen worden toegelaten, en die plaats vindt in eene particuliere woning, is niet te beschouwen als eene publieke verkooping, zonder dat hiertoe iets afdoet, dat de toewijzing is geschied op dezelfde wijze als bij publieke verkoopingen gebruikelijk is.

Amersfoort 18 Januarij 1860.

3. Er moet voorloopige aangifte geschieden wegens de openbare verkooping van een gebouw om afgebroken te worden.

's Gravenhage H. G. 6 Maart 1822. — Almelo 12 Februarij 1845.

4. Zitplaatsen in kerken moeten voor de toepassing der wet op de registratie als roerende goederen worden beschouwd. Van den openbaren verkoop daarvan behoort dus voorloopige aangifte te worden gedaan.

a 's Gravenhage H. G. 11 Junij 1824, verniet. Zutphen 22 Mei 1821, waarbij het verkochte regt als superficies was beschouwd.

5. Eischbare kapitalen behooren niet tot de objets mobiliers, waarvan in art. 2 der wet van 22 Pluviôse VII de rede is, en waarvan de openbare verkoopingen ingevolge dat artikel door eene aangifte ten kantore der registratie moeten worden voorafgegaan.

Maastricht 16 September 1847.

6. Een notaris mag zonder overtreding geene openbare verhuring houden van landerijen «alleen om het daarop staande gras te maaijen,» zonder daarvan voorloopige aangifte gedaan te hebben.

b Assen 2 Maart 1840. — Anders 's Hertogenbosch 20 October 1865, ten aanzien eener verhuring van landerijen voor het loopende jaar «om tweemaal te hooijen.»

7. De verkoop van te veld staande vruchten is als een verkoop van roerende goederen te beschouwen, en de notaris, door wiens ministerie dezelve is geschied, kan de betaling der kooppenningen in regten vorderen.

a Maastricht 10 April 1851.

8. Een notaris die ten verzoeke van den agent van het domein tot een openbaren verkoop van hakhout overgaat, is niet verpligt daarvan voorloopige aangifte te doen.

Leeuwarden 18 December 1838, Concl. conf.

9. Een verkoop van op stam staand hakhout is een verkoop van roerend goed. Alzoo is een notaris, ook al kan die verkoop door andere beambten gehouden worden, verpligt de daarvan voortkomende kooppenningen in ontvangst te nemen, en in bewaring te houden, tot dat zij door hem aan den verkooper zijn uitgekeerd; — ten aanzien van zoodanige verkooppenningen moet een notaris worden beschouwd als openbaar bewaarhouder (dépositaire public) in den zin van art. 169 C. P.

a H. R. 14 April 1851, Concl. conf.

10. Op de verkooping van eene zaadtiend is als betreffende roerende goederen toepasselijk de wet van 22 Pluviôse VII.

Tiel 4 Januarij 1860.

11. Bij beweerde oneenigheid tusschen belanghebbenden omtrent den verkoop van te veld staand gras beveelt de kantonregter dien verkoop. Aanwijzing van een notaris buiten het arrondissement. Verwijzing van de niet gehoorde noch opgeroepen partij in de kosten, zelfs van de beteekening.

Elst Kgr. 28 Mei 1872.

§ 2.

12. Deurwaarders mogen openbare verkoopingen houden van tak- of wortelvaste vruchten,

ook anders dan in het geval van beslaglegging (saisie-brandon) derzelve.
a 's Gravenhage H. G. 28 Mei 1834.

13. De notaris die eene provisionele toewijzing houdt van roerende goederen, is verpligt de voorloopige aangifte te doen, bedoeld bij art. 2 der wet v. 22 Pluv. VII.
Almelo 12 Februarij 1845.

14. De voorloopige aangifte (déclaration préalable) behoeft niet aan het hoofd van het proces-verbaal van voorloopige toewijzing te worden overgeschreven, maar het is voldoende dat zij aan het hoofd van het proces-verbaal van definitieve toewijzing worde geplaatst.
Zwolle 1 December 1852.

15. De vraag of eene veiling is gehouden volgens de wet van Pluviôse VII dan wel volgens de wet N. A. moet blijken uit den vorm der akte en de inachtneming der voorloopige formaliteiten, bij eerstgemelde wet voorgeschreven. De aanwezigheid van sommige overbodige of accessoire zaken in de akte, bv. de vermelding van den naam des eigenaars der goederen, de namen der koopers, hunne onderteekening van het proces-verbaal, het beloven van crediet enz., welke bij die wet niet gevorderd, doch ook niet verboden zijn, — leveren nog geen bewijs op, dat het eene gewone notariële akte is. Vraag omtrent de bevoegdheid tot invordering op eigen naam van de kooppenningen.
Amersfoort 17 Februarij 1858, bev. bij Utrecht Hof 26 Junij 1858.

16. De openbare ambtenaar behoeft de door hem in het openbaar verkochte roerende goederen niet onmiddellijk (tout de suite) op zijn proces-verbaal te vermelden, maar moet die alleen achter elkander (de suite; art. 5 der wet van 22 Pluviôse VII) opteekenen.
Eindhoven 14 Januarij 1856.

17. Er bestaat geene overtreding van art. 5 der wet van 22 Pluviose VII, wanneer de openbare ambtenaar in het proces-verbaal van verkooping, ten aanzien van een artikel, hetwelk met het voorgaande gelijk staat, eenvoudig opgeeft dat het voor denzelfden prijs of voor dezelfde som is verkocht.
Roermond 10 October 1821.

18. De griffiers, notarissen en deurwaarders zijn naar luid der wet van 22 Pluviôse VII niet verpligt in de processen-verbaal van openbare verkoopingen van roerende goederen, door hen gehouden, te brengen die goederen, welke niet verkocht maar geveild en opgehouden zijn, noch het bedrag der ophouding, buiten 's lijns uit te trekken; ook kan wegens die opgehoudene voorwerpen geen regt van registratie verschuldigd zijn.
Middelburg 9 November 1842.

19. Wanneer in eene door eenen notaris verledene akte, behelzende eene openbare verkooping van roerende goederen, niet melding is gemaakt, dat een der koopers, die de hem gedane toewijzing in het ligchaam der akte heeft onderteekend, aan hem notaris bekend was of door twee getuigen is bekend gemaakt geworden, is niet de wet van 1842, maar die van 22 Pluviôse VII van toepassing.
b H. R. 10 Mei 1861, Concl. conf.

20. Uit het proces-verbaal van een openbaren verkoop van roerende goederen, door een notaris gehouden, behoeft niet te blijken, dat het overeenkomstig artikel 13 der wet van 23 Ventôse XI aan partijen en getuigen is voorgelezen.
Leeuwarden 21 Julij 1829, bev. bij 's Gravenhage H. G. 18 December 1829.

21. De niet-vermelding van het beding der 10 pct. opgeld is te beschouwen als eene «altération de prix des articles adjugés,» strafbaar volgens art. 5 der wet van 22 Pluv. VII.
Arnhem 22 November 1869.

22. De processen-verbaal van openbaren verkoop van roerende goederen, op tijd opgemaakt, stellen alleen een onderhandsch geschrift daar ten aanzien van hen die het onderteekend hebben, en missen alzoo de kracht van authentieke akten; zij kunnen derhalve niet gelden als bewijs van de verschuldigdheid der kooppenningen bijaldien zij niet zijn onderteekend.
Amersfoort 6 December 1854. — Nijkerk Kgr. 31 Maart 1868. — Assen Kgr. 15 September 1870, bev. bij Assen 13 Maart 1871. — Anders Middelburg 25 September 1844. — Maastricht 21 Junij 1849. — Maastricht 7 Februarij 1856. — Concl. Adv.-Gen. v. Maanen ad *b* H. R. 27 November 1845.

23. Een proces-verbaal van verkoop van roerend goed, volgens de bepalingen v. art. 5 der wet van 22 Pluviôse VII door den griffier bij een kantongeregt opgemaakt, bezit als authentieke akte kracht van bewijs in regten ten opzigte der daarin gedane vermelding, door welke personen als koopers de voorwerpen zijn gekocht; — bij eene vordering tot betaling der kooppenningen ingesteld door den verkooper.
Amersfoort 23 Mei 1845. — Roermond 29 October 1852, waarbij werd toegewezen de vordering tot betaling der roerende goederen voor een notaris verkocht.

24. Eene akte van openbaren verkoop van roerende goederen is wel eene authentieke akte, doch de als kooper opgeteekende persoon kan het bewijs leveren, dat hij niet heeft gekocht; evenmin kan die akte gelden als bewijs van de daarbij opgenomen bedingen.
Appingadam 12 Mei 1864.

25. Borgstellingen, bij processen-verbaal van verkoopingen van roerende goederen, door den notaris geconstateerd, kunnen niet als notariële borgstellingen gelden, noch bewijskracht als onderhandsche akte hebben, indien het proces-verbaal niet mede door den borg is onderteekend, noch daarin melding is gemaakt, dat hij niet kan teekenen.
Nijmegen 13 October 1843.

§ 3.

26. De ambtenaren der registratie zijn alleen bevoegd de overtredingen tegen de wet van 22 Pluviôse VII op de openbare verkoopingen van roerende goederen te constateren, en de daartoe betrekkelijke boeten bij dwangschrift te vorderen. Het O. M. is niet bevoegd om bij gewone dagvaarding de zaak te vervolgen.
Assen 22 Maart 1840.

27. Wanneer een publieke verkoop van roerende goederen, waarvan voorloopige aangifte is

gedaan, door een ander dan een daartoe bevoegd ambtenaar wordt gehouden, kunnen de vervolgingen niet worden gerigt tegen hem die den verkoop heeft gehouden, indien hij volgens de aangifte geen eigenaar der goederen is.

'sGravenhage H. G. 13 October 1820.

28. De vervolgingen wegens het houden van openbare verkoopingen van roerende goederen in overtreding der wet van 22 Pluviôse VII door anderen dan de daartoe bevoegde ambtenaren, moeten ingesteld worden tegen de eigenaren dier goederen; zij kunnen ook niet, krachtens de besluiten van 12 Fructidor IV en 27 Nivôse V, gerigt worden tegen den persoon die de goederen afroept, en alzoo de verkooping houdt of doet.

b H. R. 31 October 1845, Concl. contr. verw. de cass. tegen Appingadam 2 Januarij 1845.

29. Ambtenaren der registratie, wanneer zij beweren dat uit een proces-verbaal van openbare verkooping van roerende goederen voorwerpen zijn weggelaten, welke volgens de wet van 22 Pluviôse VII daarop hadden behooren te worden gebragt, en deswege regten en boeten vragen, kunnen die vordering dadelijk bij dwangschrift instellen, en behoeven niet vooraf, door het opmaken van een proces-verbaal, van de overtreding te doen blijken, althans het gemis van proces-verbaal maakt het dwangschrift of de regtsvervolging niet nietig.

Middelburg 9 November 1842.

30. Het bestuur kan de overtredingen der wet van Pluviôse VII wegens het in het openbaar verkoopen van roerende goederen zonder tusschenkomst van eenen daartoe bevoegden ambtenaar, vervolgen, ook al is van die overtreding geen proces-verbaal opgemaakt. In zoodanig geval kan het bestuur dat feit door getuigen bewijzen.

Almelo 5 April 1848.

31. Indien eene openbare verkooping van hout op stam heeft plaats gehad zonder het ministerie van een daartoe bevoegden openbaren ambtenaar, kan de ontvanger zich niet bij request tot de Arr.-Regtb. wenden, ten einde te worden toegelaten om dat feit door getuigen te bewijzen.

Tiel 21 November 1849.

32. Dewijl bij het dwangschrift eene bepaalde som moet worden gevorderd, is het bestuur der registratie verpligt de hoegrootheid der som te bepalen, welke het meent verschuldigd te zijn wegens in het openbaar verkochte roerende goederen zonder tusschenkomst van eenen ambtenaar.

Tiel 24 April 1850.

33. Het bestuur, dat eene bepaalde som vordert voor regt wegens in het openbaar verkochte roerende goederen zonder tusschenkomst van eenen openbaren ambtenaar, moet bewijzen, of aanbieden te bewijzen, welke de koopsom is geweest, waarnaar het gevorderde regt moet worden berekend.

Almelo 5 April 1848.

34. Indien uit de gehouden enquête geen bewijs van de hoegrootheid der koopsom van in het openbaar zonder tusschenkomst van eenen ambtenaar verkochte roerende goederen voortvloeit, kan de vordering van het bestuur tot betaling van nader te regelen regten niet worden toegewezen.

Eindhoven 13 October 1845.

35. Het blijkt genoegzaam, dat de notaris verzuimd heeft proces-verbaal van verkoop op te maken, of artikelen daarop geomitteerd heeft, wanneer quittantiën of afrekeningen bijgebragt worden wegens roerende goederen, verkocht in veilingen, waarvan geene voorloopige aangifte gedaan of processen-verbaal geregistreerd zijn, of ten aanzien van welke wel voorloopige aangiften zijn gedaan, doch later verklaard is, dat de verkoopingen geen voortgang zouden hebben, of die voor hoogere of andere sommen zijn verstrekt, dan die, welke vermeld zijn in de processen-verbaal, waartoe dezelve betrekkelijk zijn; de notaris kan zich aan de regten en boeten niet onttrekken, door voor te geven, dat de bedoelde goederen niet in het openbaar, maar later uit de hand zijn verkocht.

Winschoten 5 April 1826, waartegen de cass. is verw. bij 's Gravenhage H. G. 8 October 1828, op grond dat het ten deze eene quaestio facti geldt.

§ 4.

36. De deurwaarder of notaris, die roerende goederen (in casu tegen contante betaling) heeft verkocht, is niet bevoegd van den nalatigen kooper de betaling der koopprijzen in regten te vorderen.

Gelderland 17 April 1839. — Boxmeer Kgr. 15 December 1842. — Breda 28 December 1841. — Breda 6 Januarij 1863, vern. Bergen-op-Zoom Kgr. 6 Mei 1862 (bij verkoop op crediet). — Anders Amersfoort 17 Februarij 1858, bev. bij Utrecht Hof 26 Junij 1858. — Middelburg 25 September 1844. — Maastricht 21 Junij 1849. — Maastricht 7 Januarij 1856 (bij verkoop op crediet). — Cf. Middelburg 19 Februarij 1845, waarbij op de vordering tot betaling der koopprijzen, ingesteld door den verkooper, niettegenstaande bij de akte bepaald was dat de betaling moest plaats hebben in handen en ten kantore van den notaris, — is beslist, dat, daargelaten of niet ook de notaris ten deze bevoegd was als zoodanig het verschuldigde in te vorderen, niettemin bij geene verordening bepaald is, dat de betaling niet dan door den notaris mag ingevorderd worden, maar de lastgever dengene met wien de lasthebber gehandeld heeft, onmiddellijk in regten kan betrekken en de voldoening der overeenkomst vorderen, en dat de kooper, schuldeischer van den notaris, in dit geval geene schuldvergelijking kan doen gelden.

37. De notaris die als zoodanig roerende goederen op tijd verkoopt, kan tegen de koopers geen regt tot het vorderen der kooppenningen ontleenen aan de wet van 22 Pluviôse VII. Het proces-verbaal van verkoop geeft evenmin zoodanig regt, indien daaruit niet blijkt van eenig beding waarbij de notaris wordt gesubrogeerd in de regten der verkoopende eigenaars; daartoe is niet voldoende de bepaling dat de betaling op den daartoe bepaalden tijd moest geschieden ten kantore en in handen van den notaris.

Amersfoort 13 Maart 1872.

38. Een notaris die mobilia verkocht en aan

zijne mandanten betaald heeft, kan niet ten zijnen name betaling van den koopprijs van de koopers eischen.

's Hertogenbosch 21 September 1853.

39. Om subrogatie te hebben moet werkelijk betaald zijn, zoodat de notaris die eenen openbaren verkoop van roerende goederen heeft gehouden, bij de verkoops-voorwaarden waarvan bedongen is dat de kooper 10 °/₀ voor de kosten zou betalen en 15 °/₀ bij gebreke van betaling binnen zekeren termijn, die kosten van den kooper niet kan vorderen, wanneer niet blijkt dat hij die aan zijnen committent heeft uitbetaald.

Arnhem 27 Maart 1865.

40. Hij die als lasthebber voor een ander gekocht heeft en als zoodanig op het proces-verbaal van den notaris vermeld is, kan niet tot betaling der kooppenningen in regten worden aangesproken.

Maastricht 7 Februarij 1856.

II.

41. Verkoop van een huis tot afbraak en van opgaande boomen om te rooijen is geen verkoop van roerend, maar van onroerend goed, waartoe de bij art. 451 B.W. voorgeschreven magtiging der Regtbank noodzakelijk is.

Middelburg 6 Maart 1867.

42. Een notaris kan, buiten tegenwoordigheid van den vrederegter, de openbare verkooping niet houden van onroerende goederen, toebehoorende aan eenen minderjarige, ter requisitie zijner ouders die beiden nog in leven zijn.

a 's Gravenhage H. G. 11 Junij 1830.

43. De ontvangst der kooppenningen door een notaris te wiens overstaan een openbare verkoop van onroerende goederen is gehouden, kan niet als eene negotiorum gestio worden beschouwd, wanneer bij de akte van verkoop is bepaald, dat de betaling door de koopers in handen der verkoopers (hoewel ten kantore van den notaris) zal moeten geschieden, en na de alzoo bij die akte getroffen regeling dier betaling, geene onvoorziene omstandigheden zijn ontstaan waardoor eene nieuwe regeling daaromtrent zou vereischt worden.

b Maastricht 10 December 1863.

Aangifte 3 v. 13 v.
Actie 7, 15, 23, 36 v.
Afbraak 3.
Akte 14 v. 22 v.
Belemm. bij veilingen.
Betaling 7, 15, 23, 36 v.
Boomen 7.
Borgtogt 25.
Compet. Bz. 11.
Deurwaard. 12, 18, 36.
Dwangbevel 26, 29, 32 v.
Get.bewijs Sz. 30 v.
Get.verhoor Bz.
Houtgewas 8 v.
Huur en verh. 6.
Kapitalen 5.
Kerkbanken 4.
Lastgeving 36, 40.
Neg. gestio 43.
Notaris 3 v. 18 v. 36.
Openbaarheid 1 v.
Proceskosten 11.
Registratie 26 v.
Scheid. en deeling.
Schrift.bewijs Bz. 22, 33 v.
Schuldvergelijk. 36.
Strafvervolging 26 v.
Subrogatie 37, 39.
Tienden 10.
Veemarkten.
Vruchten 7, 12.
Zaken 3 v. 9 v. 41.

OPENBARE AMBTENAREN z. AMBTENAREN.

OPENBARE KOOPVROUW z. MARITALE MAGT.

OPENBAREN VAN GEHEIMEN.

1. Bij art. 378 C. P. is niet in het algemeen straf bedreigd tegen allen, die toevertrouwde geheimen uitbrengen, maar alleen tegen het uitbrengen van toevertrouwde geheimen door personen, die uit hoofde van hunnen stand of beroep, tot geheimhouding verpligt zijn; onder deze kan de directeur eener courant niet geacht worden te behooren, al heeft hij aan den berigtgever geheimhouding beloofd.

Haarlem 7 December 1852.

2. Veroordeeling van D. Lommers wegens het als ambtenaar van het Bestuur der posterijen openen van een aan de post toevertrouwden brief, tot *f* 150.» boete en ontzetting van den veroordeelde van de waarneming van alle openbare bediening of ambt gedurende tien jaren.

Assen 12 Februarij 1868.

Conserv. beslag.

OPENBARE ORDE.

1. Al mogt een beding in eene overeenkomst van eigendoms-overgang de voorwaarde inhouden, dat eenig goed vrij is of zal zijn van de daarvan door het openbaar gezag ingevorderd wordende of nader in te vorderen lasten, moet zulks als strijdig met art. 14 A. B. en derhalve als nietig worden beschouwd.

Nijmegen 7 Maart 1843.

2. Men kan in regten niet vragen de uitvoering van een contract, dat moest strekken, om koopwaren van Nederland naar België, en vice versa, frauduleuselijk in te voeren, al zijn ook de goederen, daartoe bestemd, door een der contractanten ontvangen. Des echter moet hij, die bekent zoodanige goederen ter vervoer te hebben ontvangen, ofschoon niet aansprakelijk tot vergoeding van schade wegens dat niet invoeren, dezelve teruggeven of de waarde daarvan betalen.

Limburg 9 Januarij 1844, bev. Maastricht 29 September 1842.

3. Er wordt niet tegen de publieke orde gehandeld, noch eene wet of wettelijke verordening geschonden, door eene overeenkomst met eenen bakker aan te gaan, ten einde brood, dat bestemd is tot particulier gebruik, en niet om te worden verkocht, te doen bakken op eene andere wijze, dan de bepalingen omtrent de broodzetting medebrengen.

b H. R. 18 Junij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 12 Maart 1844.

Bewijs Sz.
Broodbakk. 3.
Executie.
Gem. verordening.
Huw. voorwaarden.
Lijfsdwang.
Nietigheid Pr.
Nietigh. v. verb. 1 v.
Ontkenn. v. kind.
Overeenkomst 1 v.
Regten en Acc. 2.
Vonnis bij verst. Bz.

OPENBARE TEREGTZITTING z. INSTRUCTIE SZ., RAADKAMER VAN HET HOF, TEREGTZITTING SZ., VONNIS BZ., VONNIS SZ.

OPENBARE WERKEN z. AMBTSMISDRIJF.

OPENBARE ZINDELIJKHEID z. GEMEENTEVERORDENING.

OPKOOPEN VAN MILITAIRE KLEEDINGSTUKKEN z. DESERTIE.

OPLIGTING.

I. Algemeene kenmerken.
II. Bijzondere gevallen.
III. Straffen.

I.

1. Het zich doen ter hand stellen of afgeven van de in art. 405 C. P. vermelde zaken en het daartoe bezigen van zoodanige middelen als bij dat artikel worden opgegeven, zijn essentiële bestanddeelen van dit wanbedrijf, welker aanwezigheid moet worden onderzocht en uitgemaakt.

c H. R. 23 Januarij 1855, Concl. conf.

2. Tot toepassing van art. 405 C. P. is het niet voldoende, dat iemand door middel van het voorgeven eener valsche hoedanigheid zich onderscheiden goederen heeft doen afgeven, maar daartoe wordt bovendien gevorderd, dat hij dientengevolge geheel of gedeeltelijk heeft geëscroqueerd, immers gepoogd heeft te escroqueren het vermogen van den afgever; het eenige dagen onder zich houden van de op crediet gekochte goederen, stelt op zich zelf niet daar eene daad van toeëigening.

b H. R. 30 Januarij 1855, Concl. tot verw.

3. Voor het bestaan van het misdrijf van bedriegelijke opligting wordt, behoudens andere daarvoor genoemde vereischten, niet het weerloos maken maar het zich doen afgeven en meester maken van eens anders bezittingen vereischt.

b H. R. 26 Januarij 1870, Concl. conf.

4. Tot het wanbedrijf van opligting is niet in elk geval *afgifte* noodig; laten volgen of gedoogen dat men medeneme, kan daartoe voldoende zijn, zoo als, in geval iemand als komende namens den eigenaar, na de vraag of hij het in bewaring gegeven voorwerp mogt hebben, dit opneemt en wegvoert zonder het antwoord van den toegesprokene af te wachten en ook zonder dat deze laatste zich daartegen verzet.

Utrecht Hof 7 Maart 1871.

5. Opligting om strafbaar te zijn, vordert kwade trouw tijdens de volvoerde handeling.

Appingadam 19 October 1860.

6. Mogelijkheid van nadeel is niet te beschouwen als een kenmerk van opligting of van poging tot opligting.

b H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf.

7. Het woord naam heeft eene algemeene beteekenis en bevat zoowel den voornaam als den geslachtsnaam.

g H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

8. Tot toepassing van art. 405 C. P. is het voldoende, dat de beklaagde van een valschen naam in het algemeen heeft gebruik gemaakt; mitsdien behoort te worden verworpen de bewering, dat de bekl. zich bij een ander onder een valschen naam moet hebben voorgedaan om dezen alzoo te verschalken.

g H. R. 19 Junij 1855, Concl. conf.

9. Het gebruik maken van een valschen naam of eene valsche qualiteit, en het zich dientengevolge meester maken van eens anders bezittingen, is genoegzaam om het wanbedrijf van opligting daar te stellen; het is niet noodig dat de beklaagde zich bovendien van dien valschen naam of die valsche qualiteit bediend hebbe om het bestaan van valsche ondernemingen of van een denkbeeldig vermogen of crediet te doen gelooven, of om de hoop of de vrees op te wekken van eenige goede of kwade uitkomst of andere hersenschimmige gebeurtenis.

c H. R. 4 Junij 1839, Concl. contr.

10. De bepaling van art. 405 C. P. is algemeen en daarbij is geene qualiteit uitgesloten. Het valschelijk voorwenden van de hoedanigheid van lasthebber stelt alzoo daar het aannemen van eene valsche qualiteit.

c H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf. — *f* H. R. 28 October 1846, Concl. conf.

11. De qualiteit welke men zich toeschrijft, moet op zich zelve kunnen strekken om een niet bestaand crediet te vestigen. Een beroep kan niet gezegd worden eene qualiteit te zijn.

N.-Holland 7 November 1842.

12. Bij art. 405 C. P. wordt geen onderscheid gemaakt tusschen het geval, waarin een bedrieger valschelijk eene openbare, en dat, waarin hij valschelijk eene niet openbare qualiteit heeft aangenomen; bv. van commissaris van politie, noch of de bedrogene in privé benadeeld zijnde, al of niet is ambteloos burger.

a H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 10 Mei 1859. — Cf. *c* H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

13. Art. 405 C. P. maakt geen onderscheid of de gelden al dan niet ten name of ten behoeve van de voorgewende lastgevers aan den voorgewenden lasthebber zijn afgegeven.

c H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf.

14. Door bedriegelijke kunstgrepen zijn in den zin der wet niet bedoeld bloote gezegden, onwaarachtige voorgevens of valsche beloften, maar zoodanige bedriegelijke handelingen en uitwendige daden, die geschikt zijn om de logenachtige voorgevens en hersenschimmige verwachtingen ingang te doen vinden en daaraan kracht bij te zetten, ten einde dus doende het vertrouwen van derden te verschalken.

c H. R. 20 November 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 10 Februarij 1852. — H. R. 5 Februarij 1855, Concl. impl. conf. — *c* H. R. 7 Januarij 1857, Concl. impl. conf. — *a* H. R. 20 Junij 1865, Concl. conf. — Holland Cr. Rb. 23 October 1840. — N.-Holland 7 November 1842, — en Groningen Hof 1 Mei 1865, beslissende dat opzettelijke onwaarheden (het op crediet koopen van goederen onder opgave van zekere betrekking, bv. van in dienst te zijn van een aannemer, van commissionnair, makelaar, cargadoor, — van bezit van geld of aangaande hetgeen iemand zou gezegd of gedaan hebben) niet voldoende zijn voor de toepassing van art. 405 C. P. — In gelijken zin 's Gravenhage 14 September 1840, bev. bij Z.-Holland 29 October 1840. — Alkmaar 30 December 1856, beslissende dat het koopen van goederen onder belofte van betaling geene manoeuvres frauduleuses daarstelt, al was de bekl. ter kwader trouw.

15. Hoezeer de wet wil, dat de bedriegelijke handelingen van dien aard zijn, om op een redelijk mensch invloed uit te oefenen, zoo wordt evenwel een nader en meer bepaald onderzoek naar meerdere of mindere ervarenheid of verstandsontwikkeling der bekl. niet vereischt.

a H. R. 20 Junij 1865, Concl. conf.

16. Bij het misdrijf van opligting is de mate van invloed dien het gepleegd bedrog op ieder redelijk mensch van gewone voorzigtigheid kan hebben, aan het oordeel van den judex facti overgelaten, als afhangende in elk geval van de feitelijke bijzonderheden.

b H. R. 8 December 1868, Concl. conf.

17. De waardering der omstandigheden, op grond waarvan de verstandhouding tusschen twee aangeklaagden van opligting wordt aangenomen, is aan het oordeel van den judex facti overgelaten.

c H. R. 3 October 1865, Concl. conf.

18. Voor de toepassing van art. 405 C. P. is het voldoende, dat de bedriegelijke middelen tot opligting worden aangewend tijdens de handeling, zoodat dezelve niet behoeven vooraf te gaan.

H. R. 12 Januarij 1848, Concl. conf.

19. Indien blijkt dat de beklaagde, zonder daartoe gemagtigd te zijn, en dus onder het overschrijden van de hem verleende bevoegdheid, eene geldsom van een ander heeft ontvangen, maar niet dat hij zich, ter bekoming van dat geld bediend heeft van zoodanige arglistige en bedriegelijke middelen, als bij art. 405 C. P. tot het daarstellen van het misdrijf van opligting (escroquerie) gevorderd worden, stelt dat feit noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding daar.

Friesland 23 Junij 1845, vern. Heerenveen 6 Mei 1845.

20. De woorden: «pour persuader l'existence »d'une fausse entreprise,» enz., slaan niet op al hetgene in het 1ste lid van art. 405 C. P. voorafgaat, maar alleen op de woorden: manoeuvres frauduleuses. Het gebruik maken van eene valsche qualiteit en het zich dientengevolge meester maken van eens anders bezittingen, is alzoo genoegzaam om dit wanbedrijf daar te stellen.

c H. R. 4 Junij 1839, Concl. contr. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 24 Januarij 1839.

21. Met valsche ondernemingen worden niet alleen bedoeld ondernemingen, welke in het geheel niet bestaan, maar ook al dezulken, welke door de bedriegelijke handelingen zoo zeer in aard, omvang en wezen vervalscht worden, dat zij geheel en al van de werkelijk bestaande verschillen; derhalve maakt zich ook aan opligting schuldig hij, die eene te verkoopen fabriek voorstelt als wel beklant, en om zulks te doen gelooven, ze bij de bezoeken van den kooper in schijn laat werken; ook de «bedrie- »gelijke handelingen» zijn hier aanwezig.

a Rotterdam 26 Junij 1848, bev. bij Z.-Holland 26 September 1848.

22. Het wanbedrijf van opligting volbragt zijnde, d. i. de daad van het zich meester maken van eens anders goederen, op de wijze bij art. 405 C. P. bedoeld, hebbende plaats gehad, kan de strafbaarheid niet worden weggenomen door hetgeen later mogt zijn verrigt om het begane misdrijf te herstellen.

f H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 26 October 1852, Concl. tot ontslag.

23. De afgifte van goederen of waarden is eene der constitutieve omstandigheden van opligting en evenzeer van poging daartoe, als onderscheidende de wet tusschen de volbragte daad en poging eerst daar, waar van de opligting zelve, d. i. de langs de vooraf genoemde wegen toegebragte benadeeling wordt gesproken.

b H. R. 10 Februarij 1845, Concl. conf. — *a* Gelderland 3 October 1842. — H. Mil. Ger. 25 October 1848. — 'sGravenhage 18 Maart 1844, bev. bij Z.-Holland 21 April 1844. — 's Hertogenbosch 8 April 1844, bev. bij N.-Braband. — Maastricht 3 Februarij 1846. — Anders Maastricht 11 Februarij 1846, waarbij iemand, die onder valschelijk voorgeven van een ander persoon te zijn, in een winkel goederen had besteld en de toezegging had bekomen, dat hem die zonden worden gezonden, welk feit werd gequalificeerd: «het door gebruikmaking van »een valschen naam bekomen eener toezegging, »en langs dezen weg trachten zich bedriegelijk »meester te maken van die goederen.»

24. Strafbare poging tot opligting kan bestaan ook zonder dat de dader zich werkelijk van eens anders bezittingen heeft meester gemaakt, wanneer ten gevolge van bedriegelijke kunstgrepen de terhandstelling van verbindtenissen heeft plaats gehad, in casu van polissen van assurantie op goederen die niet bestonden of geene waarde hadden, en overigens de poging om zich van eens anders bezittingen meester te maken, de kenmerken heeft bij de wet voor de strafbaarheid van eene poging tot wanbedrijf gevorderd.

b H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf.

25. Poging tot opligting bestaat, wanneer, nadat de afgifte van goederen of waarden heeft plaats gehad, de verkrijger vruchteloos getracht heeft het ontvangene ten nadeele van den afgever te verduisteren, en alzoo den eigenaar van het geheel of een gedeelte zijner bezittingen te berooven.

'sGravenhage 18 Maart 1844, bev. bij Z.-Holland 21 April 1844.

II.

26. De feiten dat men zich, onder den valschelijk aangenomen naam van Baron van Liebenstein, toegang tot een huisgezin heeft weten te verschaffen, en door het dragen van dien naam, vergezeld van het voeren van een hoogen staat en het doen van bedriegelijke opgaven nopens een niet bestaand inkomen, zich gelden ter leen heeft doen geven, moeten worden gequalificeerd: opligting.

N.-Holland 22 Augustus 1871, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 21 November 1871, Concl. conf.

27. Als opligting behoort te worden aangemerkt de daad van haar, die onder voorwendsel van namens andere personen te komen, en om zulks te doen gelooven zich van bedriegelijke middelen bedient, zich door een winkelier goederen doet afgeven, en ten eigen bate gebruikt.

Rotterdam 28 November 1854.

28. Het valschelijk opgeven van de boodschap of last van zekeren persoon, bij iemand die met dezen bevriend was, met bijkomende opgave der reden van deze voorgewende boodschap, die juist geschikt was om de namens dezen gedane

aanvrage om geld aannemelijk te maken, zoodat dan ook de verlangde gelden zijn afgegeven, en door den dader ten eigen behoeve aangewend, stelt daar opligting.

Winschoten 26 Januarij 1842.

29. De daad van hem, die als vroeger knecht bij zeker persoon, zich bij eenige kalanten van dezen, als nog in die dienst zijnde heeft voorgedaan, en zonder eenigen last daartoe te hebben, in naam der knechts heeft nieuwejaar gewenscht en ten gevolge van die voorgewende qualiteit en van dat voorgeven, heeft ontvangen en behouden nieuwejaars-giften, voor de wezenlijke knechts bestemd, stelt daar opligting.

c H. R. 4 Junij 1839, Concl. contr. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 24 Januarij 1839.

30. Een beklaagde die bij eenen horologiemaker, op de vraag om een horologie te koopen van niet meer dan *f* 6.», zoodanig horologie verzoekt te mogen medenemen om het door een derde te laten bezigtigen, zoodat hem dit op dat zeggen wordt toevertrouwd, onder voorwaarde dat hij het 's avonds moest terug bezorgen of wel *f* 6.» in plaats, — maar eenige dagen later dat horologie aan een ander verkoopt, zonder het geld aan den horologiemaker uit te keeren, is schuldig aan opligting, niet aan misbruik van vertrouwen.

H. R. 22 December 1847.

31. De daad van hem, die onder het valsche voorgeven dat hij van eenen bij name genoemden heer kwam, zich door eenen koopman goederen doet afgeven; den bediende (uit voorzorg medegegeven) bij dien heer aan de deur laat wachten; de goederen bij dezen brengt en laat liggen; den bediende wegzendt met het onwaar berigt, dat het medegenomene zoo goed als verkocht was, en inmiddels de goederen wegneemt en te zijnen profijte beleent, stelt daar opligting, niet misbruik van vertrouwen.

a H. R. 19 Mei 1840, Concl. contr.

32. De daadzaken, dat iemand is gekomen ten huize van een winkelier, die hem op zijn (valsch) voorgeven, dat een heer uit B. die te D. was komen wonen, zekere goederen noodig had, zoodanige goederen heeft medegegeven, ten einde door dien heer te worden bezigtigd, aan wien zij voor een bepaalden prijs konden worden verkocht; dat die persoon later is komen zeggen, dat de goederen aan dien heer bevielen en deze ze zou koopen en dat hij het geld zou brengen, terwijl dit echter niet is gebeurd; dat die persoon daarop is vertrokken, na de goederen op den dag waarop hij ze in handen had gekregen, voor een prijs beneden den bepaalden te hebben verkocht, stellen daar opligting door het gebruik maken van de valsche hoedanigheid van lasthebber.

b H. R. 7 Mei 1851, Concl. conf. vern. N.-Holland 20 Januarij 1851, waarbij die feiten waren gequalificeerd als diefstal, en bev. het daarbij vern. Dordrecht 22 Mei 1850, welk vonnis was vern. bij Z.-Holland 29 Junij 1850, op grond dat de feiten niet strafbaar waren als alleen gepleegd met leugenachtige voorgevens, niet met bedriegelijke middelen. Dit arrest werd om andere redenen vern. met verwijzing naar N.-Holland. — Cf. Amsterdam 8 Augustus 1850, waarbij als diefstal werd aangemerkt de daad van hem, die goederen uitzoekt om ze door een ander te doen zien, doch ze vervolgens verpandt.

33. De valsche opgave, door eenen knecht gedaan, van te komen namens zijnen meester, met den bepaalden last om zekere goederen te halen, die hem daarop zijn afgegeven en daarna door hem ten zijnen voordeele verkocht, is eene valsche hoedanigheid in den geest van art. 405 C. P., en zijne daad stelt daar opligting.

a H. R. 9 Mei 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 23 September 1857, Concl. conf.

34. Het zich zonder betaling doen afgeven van goederen onder een verdichten naam en het onware voorgeven van te komen op last van een broeder van den winkelier, stelt bedriegelijke opligting daar.

N.-Holland 25 Junij 1866, ob vitium formæ vern. bij *i* H. R. 16 October 1866.

35. De daadzaken, dat iemand na eene partij goederen gekocht te hebben onder voorwaarde die den volgenden dag af te halen en dadelijk bij de levering te betalen, op dien dag met paard en wagen is gekomen om de goederen af te halen, deze heeft opgeladen, doch in plaats van ze dadelijk te betalen, bij afwezigheid van den verkooper, diens vrouw door onwaarachtige en bedriegelijke voorgevens heeft overgehaald hem met de goederen naar eene naburige stad te vergezellen, met belofte den koopprijs aldaar terstond te zullen voldoen; dat toen die vrouw met den dader en de goederen in die stad gekomen was en zij op zijn verzoek langs een anderen weg dan de wagen volgde en naar zijne woning ging, zij eensklaps den wagen met goederen uit het oog heeft verloren, en bij hare komst aan des daders woning onder een nieuw voorwendsel wederom geene betaling heeft ontvangen, maar slechts de belofte den volgenden dag te zullen worden voldaan, waarop zij, als niet meer in het bezit der goederen zijnde, is weggegaan, terwijl aan de belofte van betaling eerst lang daarna en slechts gedeeltelijk is voldaan, bevatten in zich zoodanige bedriegelijke kunstgrepen als bij art. 405 C. P. zijn bedoeld en stellen daar opligting.

a H. R. 26 October 1852, Concl. conf.

36. De daadzaken, dat eene dienstbode in onderscheidene winkels goederen ter bezigtiging heeft gevraagd en bekomen namens eene door haar genoemde jufvrouw, van welke zij daartoe geen last had, en dat zij die goederen heeft gebragt ten huize van hare meesteresse, terwijl volgens haar niet wedersproken beweren, zij dit alles heeft gedaan voor en ten behoeve van deze aan wie zij de goederen heeft ter hand gesteld, zonder daarvan iets te genieten, bevatten niet het voor elk misdrijf van dezen aard noodzakelijk karakter van arglist, noch brengen mede het bedriegelijk gebruiken, met oogmerk om zich van eens anders eigendom meester te maken, van een der middelen tot het bestaan van opligting gevorderd. Deze daadzaken zijn niet strafbaar.

b H. R. 19 Augustus 1851, Concl. contr.

37. Het koopen van eijeren door een knecht, zonder die te betalen, doch ook zonder opgave of hij voor zich zelven of voor zijn meester koopt, en het uitleveren daarvan aan den mees-

ter met de leugenachtige opgave van die te hebben betaald, ten gevolge waarvan hem de prijs wordt teruggegeven, kan noch als misbruik van vertrouwen, noch als opligting, noch als eenig ander misdrijf worden gequalificeerd.

Groningen 17 Julij 1862.

38. Er bestaat opligting, wanneer de bekl. twee stukken linnen, waarvan het eene geheel, het andere half katoen was, voor ruim tweemaal de waarde hebben verkocht en daarvoor acceptatiën ontvangen, — bijaldien, om daartoe te geraken, een hunner zich bedriegelijk heeft voorgedaan als Fransch koopman wiens bezittingen in den Elzas zouden verwoest zijn en die nu in het leger was opgeroepen, zoodat hij zijne koopwaar tegen elken prijs moest van de hand doen, terwijl die voorgevens met jammeren en kreeten werden aangedrongen, en tevens een valsch aanbevelingsbriefje van een derde werd vertoond.

d H. R. 10 October 1871, Concl. conf.

39. Hij, die van tijd tot tijd in het werk zijnde bij iemand, aan wien vroeger door een koopman zekere goederen waren verkocht, bij dezen aanvrage doet om soortgelijke als zijn baas vroeger had gekocht, en vernemende dat die nog voorhanden waren, verzoekt eene hoeveelheid daarvan aan zijnen baas te willen toezenden, welke goederen hij na de afzending onderschept en ten eigen behoeve aanwendt, heeft, ook zonder dat door hem uitdrukkelijk van eene lastgeving is gesproken, de hoedanigheid van lasthebber bedriegelijk voorgewend, en zijne daad stelt daar opligting.

f H. R. 28 October 1846, Concl. conf.

40. Een makelaar, die zonder speciale volmagt zich uit naam van een voorgewenden lastgever goederen doet afgeven en deze vervolgens tegen lageren prijs, dan hij ze zelf kocht, aan dien lastgever zelven weder verkoopt, maakt zich schuldig aan opligting: hij kan zich niet op zijne qualiteit als makelaar beroepen, daar hij zich altoos ten onregte als gemagtigde der koopers heeft voorgedaan; noch op art. 65, al. 2, en art. 71 Kh., bepalende dat hij bij overtreding in zijne bediening kan worden geschorst of daarvan vervallen verklaard.

H. R. 23 April 1872, Concl. conf. — Amsterdam 19 December 1871.

41. Als opligting kan niet worden beschouwd het feit van hem die zich aan een ander toebehoorende gelden en goederen heeft doen afgeven, onder voorwendsel dat die eigenaar ziek was.

Maastricht 31 December 1845.

42. De daadzaken, dat een klerk, tegen loon in dienst bij een notaris, zich voordoende alsof hij namens dezen kwam ophalen de verschuldigde boedel- gelden, zich heeft doen afgeven zekere som aan den notaris verschuldigd en daarvoor in strijd met het verbod op eigen naam kwittantie heeft gegeven; dat hij voorts die gelden niet aan den notaris verantwoord, maar eerst later, toen de zaak lang ontdekt was, heeft teruggegeven aan den persoon, van wien hij ze had ontvangen, stellen daar opligting, en niet diefstal in dienstbaarheid.

a H. R. 8 Mei 1861, Concl. tot ontslag.

43. Wanneer iemand door het gebruik van valsche namen en valsche qualiteiten en het daardoor verwekken eener hoop op eene hersenschimmige uitkomst, zich heeft doen ter hand stellen twee acceptatiën en langs dien weg getracht heeft zich van eens anders bezittingen meester te maken, stellen die daadzaken opligting daar, niet poging tot dit wanbedrijf.

c H. R. 8 December 1840, Concl. conf.

44. Het zich doen afgeven en zich toeëigenen van goederen «voor 't spoor,» «voor 's Rijks »spoor» of «voor de exploitatie van 't spoor,» kan niet gezegd worden te zijn geschied op naam van de maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen. Vrijspraak als zijnde geene valsche qualiteit voorgewend.

Groningen 9 Mei 1867.

45. Het aannemen van eene valsche firma en het zich valschelijk voordoen als de gemagtigde van derden, stelt daar het aannemen van eene valsche qualiteit.

b H. R. 13 Maart 1860, Concl. conf.

46. Het aannemen van eene gelijkluidende firma als van een bestaand geaccrediteerd handelshuis, en het vestigen van een kantoor in de nabijheid van dit handelshuis, zonder dat echter bewezen is, dat die firma is aangenomen om aan een niet bestaand crediet te doen gelooven, stelt niet daar het aanwenden van manœuvres frauduleuses in den zin van art. 405 C. P.

a N.-Holland 24 Augustus 1858, bev. *a* Amsterdam 7 Julij 1858.

47. Wanneer de logenachtige opgaven en daarmede in verband staande achterlating van hunne militaire kleedingstukken door beklaagden ter woonstede van eene getuige, de middelen zijn geweest, waarvan zij zich hebben bediend om zich bij die vrouw crediet te verschaffen, bij haar het vertrouwen te vestigen, dat zij de verlangde burgerkleêren en gelden ten volgenden dage behoorlijk zoude terug erlangen, en alzoo de hoop te verwekken op eene, naar hetgeen bij de uitkomst gebleken is, hersenschimmige gebeurtenis; dat zij zich langs dien weg daadwerkelijk geld en kleederen door de vrouw hebben doen afgeven, en dat zij, in stede van aan hunne toezegging te voldoen, zich naar luid van hunne eigene opgaven door verkoop van het meerendeel der hun toevertrouwde kleedingstukken tot de vervulling dier belofte geheel buiten staat hebben gesteld, zijn al de omstandigheden aanwezig, waarvan de zamenloop door de wet tot het misdrijf van opligting wordt gevorderd.

H. Mil. Ger. 21 September 1863, in dit opzigt Concl. contr.

48. De daadzaken, dat twee personen zich hebben vervoegd ten huize van iemand, die aan een derde zekere goederen had verkocht, en door middel van valsche voorgevens en de onware opgave dat zij door dien derde waren gezonden, den verkooper hebben overgehaald, om tegen betaling van den bedongen koopprijs, gedurende den tijd tot het afhalen der goederen bestemd, deze aan hen af te leveren, waarna zij die naar elders hebben overgebragt, zoodat de kooper door die bedriegelijke handeling beroofd is van het bezit van het door hem gekochte en mitsdien van het voordeel en de winst, die hij met den aankoop had beoogd, welk

voordeel en winst de daders zich alzoo zelven hebben toegeëigend, stellen opligting daar.

a Limburg 10 Februarij 1859, waartegen de cass. is verw. bij *c* H. R. 27 April 1859, Concl. conf.

49. De daadzaken, dat iemand door een fabrikant belast met het opnemen van commissiën of bestellingen, uit naam van een door hem opgegeven persoon, waarvan hij later de soliditeit verzekert, eene valsche bestelling opgeeft, en nadat de goederen aan dezen waren afgezonden, op bedriegelijke wijze zich daarvan meester maakt, en er ten eigen bate over beschikt, stellen opligting daar.

c H. R. 7 Januarij 1857, Concl. conf.

50. Hij die goederen koopt onder voorwendsel ze binnen kort te komen betalen, en als middelen om crediet te verkrijgen en aan zijn vermogen te doen gelooven om het gekochte contant te betalen, zijn huwelijk voorwendt en eene verdichte woonplaats opgeeft, pleegt opligting.

c H. Geregtsh. N. I. 14 Maart 1849.

51. Het stellen van eene valsche handteekening en daardoor iemand misleiden tot het doen van eene verkeerde betaling, kan niet gequalificeerd worden valschheid in geschrifte, wanneer die handteekening voor de ontvangst der gelden niet vereischt was en geenerlei kracht of beteekenis had, omdat daaruit voor niemand eenige verpligting of bevrijding kon voortvloeijen. Gemelde handeling is echter een van die bedriegelijke middelen welke voor het wanbedrijf van opligting bij artikel 405 C. P. zijn opgegeven.

H. Mil. Ger. 24 November 1869, Concl. in dien zin dat de handteekening wel kracht en beteekenis had.

52. Hij die onder voorgeven van eenen valschen naam, een wissel heeft geschreven en met zijn eigen naam onderteekend, als trekker aan de order van zich zelven op een in de plaats waarop de wissel is getrokken, onbekend en dus verdicht persoon, den wissel in blanco heeft geëndosseerd, vervolgens zonder daarvoor waarde te genieten, ter incassering aan eenen derde afgegeven en op diens verzoek andermaal in blanco heeft geëndosseerd, doch toen met den naam die de zijne niet was, pleegt opligting.

N.-Holland 30 Januarij 1857.

53. Strafbare opligting is gelegen in de daadzaken, dat iemand zich door een ander, van wien hij meermalen geld had geleend en aan wien hij eene belangrijke geldsom schuldig was, eene acceptatie van *f* 500. », welke hij aan den anderen schuldig was, heeft doen afgeven, tegen het overgeven van een briefje, door hem acceptatie genoemd, aan welks voet zijn door hem zelven geschreven adres zich bevond, dat ook voor minder ervarenen het uiterlijk had van een in den handel geldswaarde hebbend papier, doch door hem niet was geteekend noch geaccepteerd en dus, zoozals hij zeer goed wist, hoegenaamd geene waarde had, en dat hij deed voorkomen als geldswaarde hebbend en als erkentenis van het door hem verschuldigde inhoudend papier of wel als een stuk, geschikt om tot terugbekoming dier som te geraken en daarop de voldoening te bekomen.

a H. R. 20 Junij 1865, Concl. conf.

54. Het huren van een pakkelder, dien als een kantoor doen inrigten, ofschoon zich daarin niets bevindt tot den handel betrekking hebbende, en die tot niets anders wordt gebezigd dan om goederen aldaar te doen afleveren en terstond daarna weder van daar te doen wegvoeren of om het adres er van op te geven; het zich tegen beter weten op naam van eene valsche firma valschelijk voordoen of doen voordoen als een welgesteld koopman, die groote zaken doet zelfs op Oost en West, en crediet heeft; het afgeven op naam dier firma van in handelsstijl geschrevene, gestempelde en met den naam dier firma onderteekende orderbriefjes, waarvan sommige van adres zijn voorzien, waarop goederen zijn verstrekt, zijn manœuvres frauduleuses in den zin van art. 405 C. P.

b H. R. 13 Maart 1860, Concl. conf.

55. De eenvoudige toezending van een niet geaccepteerden en alzoo geene waarde hebbenden wissel, met verzoek om hiervoor goederen te zenden, bevat niet de kenmerken van zoodanige bedriegelijke kunstgrepen als bij art. 405 C. P. zijn bedoeld, zoodat bij daarop gevolgde levering der goederen, en niet-betaling van den wissel of niet-voldoening van het verschuldigde, die feiten niet daarstellen opligting, en ook niet eenig ander misdrijf.

c H. R. 23 Junij 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 9 April 1857, waarbij was vern. Amsterdam 23 Februarij 1857, dat het feit als opligting had beschouwd.

56. Het quasi uit eene andere plaats dan zijne woonplaats trekken en endosseren van een wisselbrief, zonder dat voor dezen een reële grond bestaat, en het accepteren daarvan door een derde, die, na invulling van het blanco-endossement, zich zelven dien wissel disconteert, stelt niet daar opligting.

Amsterdam 22 Mei 1849.

57. De daadzaken, dat twee personen zich met eene voorgewende boodschap hebben ingedrongen bij iemand, bij wien een hunner zich bedriegelijk heeft voorgedaan als een crediet genietend persoon, en hem op grond daarvan heeft bewogen tot het geven van gunstige informatiën, alsmede dat beide alleen op grond dier gunstige informatiën, uit handen van een ander zijn magtig geworden zekere goederen en hem daarvoor hebben afgegeven eene acceptatie welke zij konden en moesten weten van geene waarde te zijn, stellen ten aanzien van beide opligting daar, gepleegd door middel van zoodanige manœuvres frauduleuses, als bij art. 405 C. P. zijn bedoeld.

d H. R. 16 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland, waarbij was bev. Amsterdam 24 Julij 1851.

58. De daad van hem, die ter voldoening van gekochte goederen, in betaling geeft een coupon zonder eenige waarde, daarbij onderscheidene bedriegelijke middelen aanwendende, die den verkooper in den waan moesten brengen en werkelijk gebragt hebben, dat die coupon een deugdelijke Russische coupon van 50 gulden was, stelt daar opligting.

a H. R. 21 December 1841, Concl. conf. — Assen 14 Augustus 1841. — H. R. 1 Junij 1859, bij het afgeven van een kaartje zonder waarde,

als een bankbriefje van *f* 25.» en zich daarvoor *f* 24.» doen toetellen.

59. Hij die ter voldoening van gekochte goederen coupons in betaling geeft, die geene of slechts eene onbeduidende waarde hebben, en daarbij bloot opgeeft en verzekert, dat zij eene hoogere waarde hebben, bezigt niet zoodanige manœuvres frauduleuses als tot daarstelling van opligting worden gevorderd.

Arnhem 21 Mei 1846.

60. Het in betaling geven van een papier, dat zoo als de dader wist, geene waarde of hoogstens van *f* 2.55 had, onder het voorgeven, dat het *f* 255.» waard is, en zulks om de hoop te verwekken op het bekomen van betaling van eene bestaande schuld, en alzoo op eenige voordeelige uitkomst, stelt opligting daar.

e H. R. 29 Mei 1855, Concl. conf.

61. De wet vereischt voor opligting met de woorden «manœuvres frauduleuses» geene combinatie van feiten en is ook eene enkele zoodanige manœuvre daartoe voldoende, zoodat daargelaten de opgave van eene andere dan de werkelijke woonplaats, aan dat misdrijf pligtig is hij die even als ware dat een echt bankbiljet een nieuwjaarswensch in vorm en kleur gelijk aan een Nederlandsch bankbiljet van *f* 40.» in betaling geeft en zich daartegen eene zekere som doet teruggeven welke hij zich aldus toeëigent.

b H. R. 8 December 1868, Concl. conf. — N.-Holland 18 Mei 1868.

62. De beklaagden, die betaling gevorderd en bekomen hebben van schuldbekentenissen (daargelaten derzelver valschheid), die zij wisten dat in handen van een hunner geene waarde hadden, en zulks door te bezigen valsche voorgevens omtrent den oorsprong en de aankomst dier stukken en door te verwekken eene hersenschimmige hoop of vrees, een en ander met zinspelingen op teedere familie-aangelegenheden, op vorderingen grievend voor het nageslacht en dergelijken, zijn schuldig aan opligting.

d H. R. 23 Januarij 1866, Concl. conf.

63. In geval twee personen alleen door middel van leugenachtige voorgevens van bekomene commissie en beloften van dadelijke betaling, zich hebben doen afgeven zekere goederen, en de een in gebreke is gebleven om aan het gemaakte beding van contante betaling te voldoen en in plaats daarvan aan den verkooper diens ondanks heeft opgedrongen eene acceptatie van den ander, welke later onbetaald is gebleven en dus is gebleken geene wezenlijke waarde te bezitten, stellen die feiten bij gebreke van manœuvres frauduleuses niet daar opligting. Het aannemen van eene geringe som op eene in voege voormeld in betaling gegevene acceptatie betaalbaar op drie maanden, is eene schikking of transactie tusschen verkooper en kooper, die hoe nadeelig de uitkomst daarvan voor eerstgemelde moge zijn, verhindert om op de vroegere doleuse handelingen des koopers terug te komen.

a H. R. 24 Junij 1851, Concl. conf.

64. Het ter voldoening van gebruikten sterken drank in betaling geven van stukjes koper, vertind of verzilverd, de grootte en de kleur hebbende van gangbare munt, echter zonder nagemaakten muntstempel, stelt daar opligting.

H. R. 27 Augustus 1842; — Cf. Utrecht Hof ... (4) (*b* 23 Mei 1842 ?), waarbij het feit als diefstal werd beschouwd, met vern. Amersfoort ... Maart 1842 (1), waarbij die feiten geacht werden te vallen in art. 132 en 133 C. P., in verband met de wet van 24 April 1836, en te dier zake regtsingang werd verleend, met bekrachtiging van het bevel van voorloopige aanhouding. Door het Hof werd de zaak verwezen naar Utrecht, en bij vonnis van 13 Junij 1842 werden die feiten mede als diefstal beschouwd doch thans met verzwarende omstandigheden, ten gevolge waarvan de zaak, als zijnde het feit strafbaar met lijf- of onteerende straf, andermaal werd verwezen naar het Hof van Utrecht dat den 11 Julij 1842 de feiten niet strafbaar oordeelde. Dit arrest is door den H. R. vern. bij voormeld arrest, met verwijzing van de zaak naar de Regtbank te Tiel, die bij vonn. ... (6), den bekl. schuldig verklaarde aan opligting; dit vonnis werd vern. bij Gelderland 3 Januarij 1843, waarbij de beklaagde van alle regtsvervolging werd ontslagen; dit arrest werd vern. bij *d* H. R. 28 Maart 1843, en de bekl. wegens opligting veroordeeld. — In gelijken zin is in eene dergelijke zaak geoordeeld bij Overijssel 17 Junij 1843. — *b* Amsterdam 7 December 1848.

65. Het bij avond in betaling geven van een stuk lood in ruwen ronden vorm, iets grooter en iets dikker dan een Nederlandsch guldenstuk, aan de eene zijde voorzien van den beeldenaar van Koning Willem III, met het opschrift Willem III, Koning der Nederlanden, G. H. v. L., doch aan de andere zijde geheel glad, stelt niet daar het in omloop brengen van valsche munt, maar opligting.

H. Mil. Ger. 29 September 1868, bev. Middelburg Kgr. 11 Augustus 1868.

66. Het in betaling geven van geelkleurige penningen, met het borstbeeld der Koningin van Engeland, met het woord Victoria in den rand, het bedriegelijk voorgeven dat die penningen waren Engelsche munten, ter waarde van *f* 12.» of *f* 11.» hier te lande, en het zich toeëigenen van de daarvoor ten gevolge van deze en meerdere kunstgrepen verstrekte gelden, stelt opligting daar.

Gorinchem 20 Mei 1858.

67. Wanneer iemand zich bij eene bank van leening eene som gelds doet ter hand stellen, onder beleening van voorwerpen die slechts een voorgewenden inhoud bevatten, maar werkelijk niet hadden de ontvangene beleeningswaarde, welke hem alleen is afgegeven op grond van het onverdiend vertrouwen, hetwelk hij zich ten gevolge van zijne bedriegelijke handelwijze heeft weten te verschaffen, stelt zulks opligting daar. De omstandigheid, dat het voornemen kan hebben bestaan om later, door lossing van het pand en de betaling der beleeningswaarde met de renten, het wederregtelijk verkregene terug te geven, maakt hierin geen onderscheid.

H. R. 21 October 1846, Concl. conf. verniet. Utrecht Hof 8 Junij 1846.

68. Het in eene bank van leening ter beleening geven van koperen voorwerpen en daarop ontvangen van eene som, welke verre de waarde derzelve overtreft, stelt niet daar opligting,

wanneer daarbij niets is gezegd of verrigt, dat strekken kon om de beambten der bank van leening in de meening te brengen of te versterken, dat die voorwerpen van goud waren.

Breda 3 Februarij 1851.

69. Niet art. 423 C. P. omtrent bedrog in de gehalte van goud of zilver, in de echtheid van eenen voor echt verkochten steen, in de soort van eenige waar of koopmanschap, het gebruiken van valsche maat of gewigt, maar art. 405 is toepasselijk, waar niet enkel heeft plaats gehad bedrog omtrent den aard der verkochte waar, maar bovendien door eene reeks van bedriegelijke handelingen bij den kooper de hoop op eene hersenschimmige gebeurtenis is opgewekt en de dader zich langs dien weg van een gedeelte van eens anders bezittingen heeft meester gemaakt.

d H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf. — H. R. 12 Januarij 1848, Concl. conf. omtrent den verkoop van saffloers voor goeden saffraan door middel van meerdere bedriegelijke voorgevens en gedragingen. — H. R. 10 November 1857, Concl. conf. — H. R. 13 October 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Januarij 1859.

70. Het aan iemand te koop aanbieden van echt zilver tot eenen prijs beneden de wezenlijke waarde; het bij herhaling aan hem toevertrouwen van dat zilver, ten einde het te onderzoeken en te laten essayeren; het doen der belofte om van datzelfde zilver te leveren en alsdàn ook voorwerpen van hem te zullen koopen; en eindelijk, het na dit alles leveren van koper of zoogenaamd Berlijnsch zilver, in plaats van het toegezegde echte zilver, stelt niet daar een bloot en op zich zelf staand bedrog omtrent den aard van het verkochte metaal, waartegen is voorzien bij art. 423 C. P., maar bevat zoodanige manœuvres frauduleuses als voor de toepassing van art. 405 C. P. worden gevorderd. De omstandigheid, dat de bedrogene heeft gehandeld in strijd met bestaande verordeningen, en er alzoo van zijne zijde pligtverzuim heeft bestaan, maakt hierin geen onderscheid.

d H. R. 2 Maart 1847, Concl. conf.

71. De daad van hem, die met gebruikmaking van eene valsche qualiteit en door het aanwenden van bedriegelijke middelen, ten doel hebbende om vertrouwen in te boezemen en de hoop op de winst te verwekken, aan zekere personen saffloers voor goeden saffraan verkocht en zich daarvoor een prijs ver boven dien van saffloers heeft doen betalen, stelt niet daar een bloot bedrog omtrent den aard van de waar, bedoeld bij art. 423 C. P., maar opligting.

H. R. 12 Januarij 1848, Concl. conf. — H. R. 10 November 1857, bij verkoop van stoffen van geheel en half katoen voor deugdelijk linnen, tegen een prijs ver boven dien van katoen.

72. De daad van hem, die op eene markt ten verkoop uitstalt en voor goede boter verkoopt zoogenaamde weggen of stukken boter, waarvan het inwendige of de kern bestond uit ransige boter, welke eene onaangename lucht van zich gaf en voor ongeveer ¹/₄ van het gewigt met keukenzout was vermengd, doch rondom welke kern door hem was aangebragt een rand of dun bekleedsel van goede boter, stelt daar opligting.

H. R. 13 October 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Januarij 1859, Concl. contr. bij verkoop van verzuurden onbruikbaren wijn, na vooraf als proef beteren wijn te hebben gegeven.

73. De daad van den bode eener zieken- en begrafenismaatschappij, die met verzwijging van den hem bekenden ziekelijken toestand eens persoons, dezen als deelhebber bij de maatschappij doet opnemen, en zich van diens naam bedient, om zich na diens overlijden de gewone verzekerde som te doen uitbetalen, welke hij echter niet besteedt tot voldoening der begrafeniskosten, maar ten eigen behoeve aanwendt, stelt bij gemis van zoodanig weefsel van list en bedrog als bij art. 405 C. P. met manœuvres frauduleuses is bedoeld, en bij het niet plaats hebben van benadeeling der maatschappij, niet daar opligting, noch eenig ander misdrijf.

d H. R. 18 Maart 1845, Concl. conf.

74. De bode eener levensverzekering pleegt geene opligting noch eenig ander misdrijf indien hij van de bank eene som gelds ontvangt, om die in voldoening van de aan een derde toekomende levensverzekering uit te betalen, doch aan dien geassureerde eene mindere som toetelt, zeggende dat de directie der maatschappij niet meer wilde geven, hij (geassureerde) het geld maar moest aannemen, daar hij anders vermoedelijk niets zou bekomen, — en toen de bedrogene zich die korting had laten welgevallen, hem een paar dagen later de kwittantie van de volle som heeft laten onderteekenen en deze aan de maatschappij terugbezorgd, terwijl de bekl. het te weinig betaalde heeft voor zich gehouden. In weerwil van voormeld leugenachtig voorgeven, is immers niet gebleken van bedriegelijke middelen om den geassureerde tot de afgifte eener volledige kwittantie te bewegen.

Breda 20 September 1869; — Cf. Breda 23 Augustus 1869, houdende verwijzing naar de openbare teregtzitting ter zake van dat feit, als daarstellende opligting.

75. De bode van een begrafenisfonds, bij wien op de onware verzekering dat zij bij overlijden terstond zouden trekken, zekere personen zich als leden hebben aangegeven, pleegt opligting door hen niet aan het fonds op te geven, maar van deze personen de wekelijksche contributie te ontvangen zonder die aan het fonds te verantwoorden. Er is geen misbruik van vertrouwen.

a H. R. 26 Maart 1856, Concl. contr.

76. Teregt is het ontslag van regtsvervolging uitgesproken bij de feitelijke beslissing, dat de afgifte van gelden aan den beklaagde niet het gevolg is geweest van zoodanige bedriegelijke middelen als bij art. 405 Sv. worden vereischt voor het wanbedrijf van bedriegelijke opligting, en mede dat die afgifte niet heeft plaats gehad onder de omstandigheden, bij art. 408 van hetzelfde wetboek voor de daarstelling van het misdrijf van misbruik van vertrouwen gevorderd.

a H. R. 9 October 1866. — Het gold in casu het ophalen van gelden door den bediende van een begrafenisfonds, die twee leden van dit fonds deed afvoeren, en desniettegenstaande hunne contributiën inde. Ten opzigte van het misdrijf van opligting nam de H. R. (Concl. conf.) aan, dat ten deze niet had plaats gehad aan-

wending van valschen naam, valsche qualiteit of bedriegelijke middelen, om de hoop te verwekken op hersenschimmigen uitslag van zaken. Voor het misbruik van vertrouwen bleek niet dat de beklaagde had gehandeld als *gesalarieerd* bediende, en stuitte de cassatie af op de feitelijke beslissing « dat de voormelde twee leden, zon» der dat zij het wisten, door de daad des be» klaagden hadden opgehouden leden van het » fonds te zijn.»

77. Het opmaken of doen opmaken van eene onderhandsche akte, inhoudende koop en verkoop van zeker perceel, met erkentenis van betaling van den koopprijs, en het onder een valsch voorgeven doen onderteekenen van die akte door den quasi-verkooper, zijn wel bedriegelijke middelen, doch niet gebezigd tot zoodanige einden als bij art. 405 C. P. worden genoemd.

H. R. 24 Januarij 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland... (9).

78. Het, door de opgave van valsche namen en door het medewerken tot het daarstellen van eene valsche akte van aanneming in de militaire dienst en een bewijs van voorlezing der krijgsartikelen (door zich uit te geven voor een anderen persoon dan hij werkelijk was en die akten te onderteekenen), zich doen afgeven van het voor de rekruten bepaalde handgeld, stelt, behalve de misdaad van valschheid, ook daar opligting.

H. R. 17 Maart 1845, Concl. conf.

79. Hij, die wetende, dat hij niet als plaatsvervanger konde dienen, zich evenwel met een geboorte-extract ten name van een ander als plaatsvervanger heeft aangeboden en dienvolgens bij den vader, gedurende drie maanden kost en inwoning heeft genoten; gedurende dit verblijf, in verband met zijne daarvan gedane opgave, het attest van goed gedrag heeft aangevraagd en verkregen; vervolgens na in voorschreven hoedanigheid te zijn afgekeurd, en de aanteekening op het attest, welke van zijne ongeschiktheid wegens ligchaamsgebreken deed blijken, te hebben uitgeschrapt, eene overeenkomst heeft aangegaan, immers en ten minste getracht heeft tot stand te brengen, om als plaatsvervanger te dienen, maakt zich schuldig aan het misdrijf van bedriegelijke opligting, door met gebruikmaking van valsche namen en van bedriegelijke middelen om aan een niet bestaand vermogen te doen gelooven, zich van een gedeelte van de bezittingen van een ander meester te maken en te trachten zich gelden te doen afleggen.

H. Mil. Ger. 7 Mei 1845.

80. Het zich niet sisteren als plaatsvervanger voor de nationale militie, zonder teruggave van het ontvangen handgeld, stelt geene strafbare bedriegelijke opligting daar.

Goes 22 October 1860.

81. De daad van hem, die voorgevende en aannemende eenen eenmaal afgekeurden plaatsvervanger voor de militie, bij eene herkeuring te zullen doen goedkeuren, door bedriegelijke middelen het geloof aan zoodanig vermogen opgewekt en de hoop op die hersenschimmige gebeurtenis heeft doen geboren worden, en zich langs dien weg gelden heeft doen afgeven, stelt daar opligting.

f H. R. 11 Mei 1841, Concl. conf.

82. Hij die geld ontvangt om iemand voor de nationale militie te doen afkeuren, en na de keuring onder het valsch voorgeven dat de gekeurde vrij was van dienst, wederom geld ontvangt, pleegt opligting.

's Hertogenbosch 1ª a. 14 October 1837.

83. Hij die zich aan het publiek kenbaar hebbende gemaakt als in staat te zijn om landsbedieningen te bezorgen, om aan deze logenachtige opgave meerdere geloofwaardigheid en waarschijnlijkheid bij te zetten, zich heeft bediend van het bedriegelijke en valsche voorgeven, dat hij de hoedanigheid bezat van agent of kassier eener vereeniging van Rijks-ambtenaren, die dadelijken invloed op de benoemingen tot inferieure betrekkingen hadden, en dat hij voor zijne bemoeijingen eene percentsgewijze belooning genoot van de geldsommen die tot het beoogde doel moesten worden gestort; door middel van het toezenden van model-requesten en lijsten van openstaande landsbedieningen en het geven van hoopvolle berigten een meerder vertrouwen op het welgelukken zijner voorgewende pogingen getracht heeft op te wekken; en langs dien weg zich door een groot aantal personen geldsommen heeft doen afgeven, welke hij zich heeft toegeëigend door daarover ten eigen behoeve te beschikken, is schuldig aan opligting.

d H. R. 18 April 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland, waarbij was bev. 's Gravenhage 6 December 1847.

84. Hij die in eene courant laat adverteren, dat eene eervolle positie kan worden bezorgd, en hun, die daarop bij hem komen, voorhoudt dat hij in betrekking staat met hoog geplaatste personen en als tusschenhandelaar hun posities kan bezorgen, mits vooraf eene bepaalde som worde gestort, pleegt opligting, zoo hij werkelijk geld ontvangen heeft; zoo hij het geld heeft teruggegeven, levert het feit geen misdrijf op.

Haarlem 14 Januarij 1864.

85. Wanneer iemand zich zelven een hersenschimmigen invloed toekennende, aan zekere personen heeft toegezegd de ontruiming te zullen bevorderen van een perceel bij anderen in gebruik; zich, ter bevordering dezer door hen gewenschte gebeurtenis, dadelijk eenig geld heeft laten uitbetalen tot zoo gezegde aanschaffing van zegels, en zich later door bedriegelijke middelen eene gesimuleerde akte van kwijting en volmagt tot verkoop van het perceel heeft doen afgeven, en zulks onder voorgeven dat die stukken benoodigd waren tot verwezenlijking dier gebeurtenis, waartoe echter geene de minste bemoeijingen door hem zijn aangewend, daar hij integendeel door gezegde akte van kwijting in verband tot de afgegeven volmagt, getracht heeft zich ten nadeele dier personen te verrijken, door zich zelven het bewuste perceel toe te eigenen en het te laten voorkomen alsof hij de koopsom reeds had betaald, terwijl hij voorts getracht heeft het perceel te verkoopen en ook werkelijk verkocht heeft, doch welke verkoop vervolgens is verijdeld geworden, dan stellen die feiten daar poging tot opligting.

b H. R. 30 Maart 1847, Concl. conf.

86. Dagvaarding van een zaakwaarnemer, be-

klaagd van, als belast met het opmaken van een verzoekschrift om gratie tegen belooning, en toezegging van meerder salaris bij gunstigen uitslag, op zijne verzekering van dien gunstigen uitslag te hebben verkregen, de hem daarvoor beloofde som te hebben ontvangen. Veroordeeling met aanneming als verzachtende omstandigheden, dat, hoe laakbaar deze daad, vooral in eenen zaakwaarnemer, zijn moge, men echter in deze behoort in aanmerking te nemen, dat er geene eigenlijke listen of kunstgrepen, maar slechts logenachtige voorgevens door hem zijn in het werk gesteld, en slechts het verkrijgen eener geringe som gelds het voorwerp en doel zijner handelwijze is geweest.

Rotterdam 18 November 1841.

87. Hij die gereedschappen verduistert, welke hij had ontvangen, om die, na daarvan het noodige gebruik te hebben gemaakt, aan den eigenaar terug te geven, met bepaling, dat hij naar mate van den door hem verrigten arbeid zoude worden beloond, pleegt opligting.

Winschoten 13 December 1844. — Deventer 12 Augustus 1856, bij het in pand geven daarvan.

88. De verkoop van loten stelt alleen dan opligting daar, indien blijkt, dat reeds bij den verkoop dier loten de bedoeling bestond om ze niet in de kans der loterij te doen deelen.

N.-Holland 19 October 1866.

89. Als manœuvres frauduleuses zijn bij het verkoopen van een reeds met niet uitgekomen loterij-briefje te regt beschouwd het verborgen houden van het nummer van het briefje vóór dat de koopprijs was ontvangen, en de verdere belofte om zoo lang te wachten tot nagezien zou zijn, of het briefje er al of niet nog in was.

H. R. 15 November 1870, Concl. conf.

90. De daadzaken, dat iemand aan zekere vrouw eenige lombardbriefjes te koop heeft aangeboden, zeggende dat zij daarmede veel geld konde verdienen, vermits de voorwerpen welke daarbij beleend waren, te zamen eene waarde van *f* 30.» à *f* 40.» hadden, terwijl deze thans voor *f* 10.» waren beleend; dat hij tot nadere aanprijzing daarbij gevoegd heeft, dat zij van de meerdere waarde der gedachte goederen wel een geheelen winter kon leven, en dat hij door onzen lieven Heer gezonden was om haar uit den nood te redden; dat die vrouw daardoor is bewogen om de lombardbriefjes te koopen voor *f* 14.», welke zij hem heeft betaald, onder bepaling dat hij de beleende goederen zou lossen en aan haar ter hand stellen; dat hij aan die verpligting niet heeft voldaan, terwijl later is gebleken, dat de goederen slechts voor *f* 5.» beleend en ten hoogste *f* 8.» waardig waren, en dat een der panden bereids was verkocht, stellen daar opligting. Het zich voordoen als afgezant des hemels, om daardoor op de bijgeloovigheid te werken en tot koopen te stemmen, moet, met het oog op de bedrogene, beschouwd worden als manœuvre frauduleuse.

a H. R. 22 November 1859, Concl. conf.

91. Het door bedriegelijke middelen overhalen van iemand tot grof spel en het daarna door valsch te spelen zich meester maken van een gedeelte der gelden, door dien persoon vrijwillig op het spel gezet, stelt daar opligting.

c H. R. 27 November 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 2 April 1850, Concl. conf. — Cf. N.-Braband 7 Maart 1850, waarbij, op de verwijzing bij eerstgemeld arrest, de beklaagden gedeeltelijk werden vrijgesproken, gedeeltelijk ontslagen van regtsvervolging.

92. De daadzaken, dat iemand door het voorwenden van valsche hoedanigheden en door het aanwenden van bedriegelijke middelen, ten einde aan een hersenschimmigen uitslag van zaken te doen gelooven en de hoop op te wekken op denkbeeldige winsten, eenige personen willens of onwillens heeft weten te lokken in loterijspel en zich daardoor belangrijke geldsommen heeft doen afgeven, doch voor de alzoo ontvangene gelden steeds ook loterijbriefjes heeft afgegeven, waarvan niet is gebleken, dat bij de afgifte de waarde derzelve was vervallen, of niet meer in verhouding stond met de gefourneerde gelden, stellen niet daar opligting.

Amsterdam 10 November 1853, bev. bij N.-Holland 27 December 1853.

93. De daad van haar, die herhaaldelijk als liefdegift vraagt en ontvangt eenige fleesschen medicijnen, voorgevende dat zij lijdt aan waterzucht, terwijl zij door die ziekte niet is aangetast, maar om daaraan te doen gelooven op haar buik draagt een zakje, gevuld met wol en een streng garen, stelt opligting daar en niet bedelarij, gesteund door het veinzen van ziekte.

Heerenveen 16 Junij 1863.

94. De daadzaken dat iemand, onder voorgeven dat de vrouw van een ander, welke later blijkt niet te bestaan, van tweelingen was bevallen en in behoeftige omstandigheden verkeerde, zich door een ander geld doet ter hand stellen, en dat hij later, onder voorgeven tot de familie dier vrouw te behooren, van een derde eenige voorwerpen leent en overneemt, om die tegen andere te verruilen, en daarmede vertrokken zijnde, later niets meer van zich doet hooren, stellen niet daar opligting, noch eenig ander misdrijf.

a H. R. 19 Maart 1856, Concl. conf.

95. Het onder vertooning van een geschrift, alleen strekkende om de liefdadigheid der ingezetenen op te wekken en met eenen valschen naam onderteekend, zich voordoen als de persoon bij hetzelve bedoeld, en door middel dier valsche voorwendsels ontvangen van liefdegiften, stelt daar opligting.

e H. R. 15 Maart 1842, Concl. conf. — Z.-Holland 24 Maart 1842.

96. Het, onder het valsche voorgeven van gelden in te zamelen voor behoeftigen en het voorwenden van de hoedanigheid van wijkmeester, ter teekening aanbieden van eene inschrijvingslijst, ten gevolge waarvan de dader gelden ontvangt die hij ten eigen bate aanwendt, stelt niet daar het wanbedrijf van art. 161 C. P. (het fabriceren van valsche certificaten), maar opligting.

g H. R. 5 November 1844, Concl. conf.

97. Bedriegelijke kunstgrepen in den zin der wet, zijn niet te vinden in de daadzaken, dat iemand, de volle neef van zeker persoon, wetende dat deze eerstdaags eene belangrijke geldsom zou ontvangen, en van geringe verstandelijke ontwikkeling, van goed vertrouwen en onbekend met de behandeling van geldzaken

zijnde, zeer in verlegenheid zijn zou op hoedanige wijze deze gelden goed te plaatsen, dezen heeft opgezocht met het bepaalde doel om, onder den schijn van dienstbetoon, door aanwijzing eener goede geldbelegging, welke hij voor hem zou kunnen doen, tot de afgifte dier gelden aan hem te nopen; dat deze ten gevolge van het aanbod om die gelden tegen eene bepaalde interest 's jaars op eene zekere wijze bij een genoemden heer te beleggen, eene geldsom aan hem heeft ter hand gesteld, zonder daarvoor eenig bewijs te ontvangen; dat die persoon eindelijk daarna, tegen de waarheid aan, het feit dier ter handstelling ontkend en de ontvangene gelden ten eigen behoeve heeft aangewend. Deze daadzaken stellen ook niet daar misbruik van vertrouwen, noch eenig ander misdrijf.

c H. R. 20 November 1849, Concl. tot ontslag.

98. De daadzaken, dat iemand die vroeger werkzaam was ter secretarie van een plaats. bestuur, zich vervoegd heeft bij ingezetenen dier gemeente met door hem opgemaakte extracten uit de kadastrale leggers hunner eigendommen ter secretarie berustende, die stukken aan hen heeft uitgereikt, onder bijvoeging aan sommigen, dat zij even als anderen die moesten aannemen, en aan anderen, dat zij daarmede konden nazien of hun biljet van verpondings-aanslag goed was ingerigt, terwijl hij zich na dit voorgeven door deze personen voor ieder dier extracten zekere som gelds heeft doen betalen, stellen, bij ontstentenis van zoodanige bedriegelijke middelen als bij art. 405 C. P. worden bedoeld, niet daar opligting; indien hij echter heeft gezegd, dat hij kwam op last van het plaats. bestuur, stellen die feiten opligting daar.

c H. R. 10 Februarij 1852.

99. Het valt niet in de qualificatie van opligting, noch in die van misbruik van vertrouwen, of van diefstal, indien iemand zich door eenen uitdrager doet ter hand stellen een buis, en dit medeneemt en afdraagt, zonder het te hebben betaald, wanneer niet mede wordt bewezen, dat hij het zich heeft doen afgeven door gebruik te maken van eene valsche qualiteit of van bedriegelijke middelen; noch ook dat het door hem niet werkelijk was gekocht, en alzoo de eigendom daarvan niet op hem was overgegaan, terwijl door den regter almede is uitgemaakt geworden, dat het onbewezen was, dat het buis door den beklaagde op eene arglistige wijze aan den eigenaar was ontvreemd.

d H. R. 10 April 1849, Concl. conf.

100. Waar iemand zich niet enkel heeft bepaald tot het bloot leugenachtige voorgeven, dat hij zekere kleederen kwam huren ten gebruike van de door hem opgegevene personen, maar dat voorgeven heeft doen vergezeld gaan van even onware opgaven van omstandigheden (zoo als, dat de bedoelde persoon de kleederen moest hebben om naar zekere kermis te gaan), alsmede van gedragingen (zoo als, dat de dader op de gemaakte opmerking, dat de bedoelde persoon zelf moest komen om de maat te kunnen nemen, kort daarna is teruggekomen met een soortgelijk kleedingstuk als gevraagd werd, met opgaaf dat het gevraagde iets korter kon zijn), ten doel hebbende en geschikt om het geloof te doen ontstaan aan de waarheid van dat valsche voorgeven, in de verwachting van, na het voorgewend gebruik, de kleederen terug te bekomen met betaling van huur, daar zijn manoeuvres frauduleuses, en stelt het door middel daarvan zich doen afgeven van goederen en het ten eigen behoeve beleenen derzelve, opligting daar.

a H. R. 27 April 1852, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 6 Januarij 1852, vern. N.-Holland, dat de feiten als diefstallen had aangemerkt, en de zaak verwijzende naar het Hof in Utrecht om over de manoeuvres frauduleuses uitspraak te doen.

101. De daadzaken dat iemand, door zich voor te doen en te kleeden als een R. K. geestelijke, door het vertoonen van voorwerpen tot die eeredienst betrekkelijk en vele andere voorwerpen waaraan hij groote waarde toeschreef, en door voor te geven eigenaar te zijn van twee groote huizen te A. en koets en paarden te bezitten, het bestuur eener maatschappij van verzekering tegen brandschade heeft weten te overtuigen, dat een aantal voorwerpen die hij bezat, eene zeer aanzienlijke waarde hadden, voor welke waarde deze door hem ter verwaarborging werden aangeboden; dat dientengevolge door die maatschappij aan de bedoelde voorwerpen die aanzienlijke waarde is toegeschreven, de verwaarborging aangegaan en de polis van assurantie aan hem afgegeven; dat na plaats gehad hebbenden brand, de verzekerde zoo door overlegging van ter uitbetaling van assurantie-penningen gevorderde bewijsstukken als door persoonlijke vordering daartoe, getracht heeft die uitbetaling te erlangen, welke echter uit hoofde van het tegen hem ingestelde lijfstraffelijk onderzoek niet is gevolgd, stellen daar het zich door bedriegelijke kunstgrepen doen afgeven van eene verbindtenis (als zijnde onder het woord «verbindtenissen» zeer zeker polissen van assurantie begrepen), en het langs dien weg trachten zich meester te maken van een deel van eens anders bezittingen, zijnde die poging door een uiterlijk bedrijf gebleken en tot een begin van uitvoering overgeslagen (de overlegging der bewijsstukken en de persoonlijke vordering), door eene omstandigheid van des daders wil onafhankelijk (het instellen van het lijfstraffelijk onderzoek) weêrhouden, en mitsdien poging tot opligting.

b H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf.

102. Wanneer op de vertooning van eene onwaarachtige factuur om wegens het verlies der goederen eene overdreven schadevergoeding te bekomen, geene afgifte van goederen, gelden of waarden heeft plaats gehad, dan stelt het gebruik maken van dat bedriegelijk middel noch opligting, noch poging tot opligting daar.

H. R. 31 Mei 1869, Concl. conf.

103. Als afhandig gemaakt kan niet beschouwd worden hetgeen een beklaagde voor medicinale diensten schuldig blijft en niet kan betalen aan een geneeskundige, jegens wien hij zich overigens ten aanzien van andere gelden of geldswaarden aan bedriegelijke opligting heeft schuldig gemaakt.

N.-Holland 22 Augustus 1871.

104. De daadzaken dat iemand, wetende dat

zekere personen bij hem kwamen, om van hunne of der hunnen vermeende betooveringen of toestand van, gelijk zij zich uitdrukten, «met eene »kwade hand belegd te zijn,» genezen te worden, hen in die overtuiging bedriegelijk heeft versterkt, door het voelen der pols, het bezien der urine, het ondervragen naar de verschijnselen der vermeende ziekte en het voorschrijven en verschaffen van zoogenaamde middelen, welke hij wist dat geene geneeskracht bezaten, voor welk een en ander hij zich heeft laten betalen, stellen daar opligting.

b H.R. 19 Maart 1862, Concl. conf.

105. Als opligting is aan te merken het feit van hem, die bij een ander is gekomen en hem heeft gezegd dat hij hem rijk wilde maken, hetgeen hij doen kon, doordat hij een geheimen biechtstoel hield, en uit twee boeken die hij bezat en aan getuige vertoonde, alles weten kon, voorts zich geld doet geven om missen te lezen, den bedrogene ook aanraadt waskaarsen te branden, ringen te dragen enz.

Rotterdam 9 December 1852.

106. De daadzaken, dat iemand zich gekleed hebbende in een uitheemsch gewaad en een vreemden tongval sprekende, zich aan zekere woning heeft vervoegd, zeggende te kunnen zien dat de vrouw des huizes ongesteld was en hij die konde genezen, en bewerende uit een Italiaansch klooster te komen, alwaar de door hem medegebragte geneesmiddelen waren toebereid, die in eene kist te A. met drie sloten waren opgesloten, waarvan hij met twee andere personen de sleutels bezat, voor de opbrengst van welke geneesmiddelen missen werden gelezen, door het voorwenden dier valsche qualiteit (van reizend geneesheer) en het bezigen dier bedriegelijke middelen, bij die menschen de hoop op een denkbeeldig gunstigen uitslag heeft opgewekt, waardoor hij hen heeft bewogen om eene zalf en een drank van hem te koopen en elk hunner daarvoor eenig geld te betalen, stellen daar opligting, en niet overtreding der wet van 12 Maart 1818 (Sb. nº 16). Daartegen doet niet af, dat de dader voorzien was van een patent van inlandsch kramer, ventende elixir, bitter-kruiden enz., dewijl dit patent hem niet verder kon strekken, dan om hem tot het venten dier koopwaren te magtigen, geenszins tot het aannemen van voormelde qualiteit, onder de door hem voorgewende omstandigheden.

b Gelderland 2 Junij 1852.

107. De daadzaken, dat twee personen met onderling overleg zich in de tapperij van zekere vrouw valschelijk hebben voorgedaan, alsof zij elkander niet kenden en in geene betrekking tot elkander stonden, door die vrouw in den waan te brengen dat een hunner, om zich voor groote onaangenaamheden te vrijwaren, dewijl hij onvoorzien was van patent, verpligt was zijne koopwaren beneden fabrieksprijs af te zetten, haar medelijden opgewekt en daardoor er haar toe gebragt hebben om den tweeden hunner, die door zijn uiterlijk en kleeding zulk een crediet waardig scheen, eene som van *f* 76.» voor te schieten, ten einde die goederen van eerstbedoelden te kunnen koopen, waarvoor deze eene partij manufacturen in haar bezit liet, die zoo als beiden deden voorkomen en ook schijnbaar was, eene hoogere waarde hadden, doch die bij onderzoek zijn gebleken slechts *f* 38.» waardig te zijn, welke manufacturen de tweede dier personen beloofde binnen een paar dagen met restitutie van het gedaan voorschot, te zullen komen afhalen, waarin hij echter, even als in de terugbetaling van het voorschot, in gebreke is gebleven, stellen daar opligting.

Zierikzee 12 April 1854.

108. De daadzaken, dat iemand zich bij een koekbakker vervoegt, en na dezen, door valschelijk voor te geven, dat hij voor zekeren in diens bakkerij voorhanden doofpot een kooper wist, en dat wel een bakker, die daarvoor meer dan *f* 35.» wilde geven, en dat hij er ook nog wat aan verdienen kon, te hebben overgehaald om dien doofpot onder die voorwaarden aan hem af te geven, zich daarmede verwijdert en dit voorwerp aan een derde voor *f* 29.22 verkoopt, zonder die som of den voorgespiegelden koopschat aan den eigenaar ter hand te stellen, stellen daar opligting.

d H.R. 16 September 1857, Concl. contr.

109. De daadzaken, dat iemand zich bij een ander vervoegd, een koperen oorijzer met dito stiften te koop heeft aangeboden, en nadat deze te kennen gaf zelf een zoodanig oorijzer, maar met gouden stiften te hebben en dat te willen verkoopen, gezegd heeft daarvoor eene koopster te weten, die echter onbekend wilde blijven, dat hij, nadat men omtrent den prijs en over hetgeen hij daaraan verdienen zou, was overeengekomen, dat oorijzer ontvangen en medegenomen heeft, en daarna teruggekomen zijnde, onder het voorwendsel dat de koopster niet wilde gelooven dat hij daarvoor *f* 24.» moest betalen, eene verklaring dienaangaande verzocht en verkregen en nadat hij nog vruchteloos eene andere verklaring gevraagd had, vertrokken en daarna niet teruggekomen is, terwijl noch het oorijzer, noch de daarvoor bedongen prijs in handen van den eigenaar is gekomen, stellen daar opligting.

d H.R. 19 November 1861, Concl. conf.

110. De daadzaken, dat iemand in een winkel naar een kerkboek met een groven druk vraagt, om het aan zijne vrouw te laten zien, onder toezegging van dat boek te zullen betalen of terugbrengen; dat hij later weigert aan die toezegging te voldoen, op grond dat hij van wijlen den man der verkoopster eene dergelijke som als de prijs van het boek te vorderen heeft, welk beweren echter is weêrsproken en ontkend, stellen bij gemis aan zoodanige bedriegelijke kunstgrepen als bij art. 405 C.P. worden bedoeld, niet daar opligting, en ook niet eenig ander misdrijf.

c H.R. 2 Augustus 1858, Concl. conf.

111. Als opligting is te beschouwen het feit dat de bekl. in een winkel valschelijk heeft voorgegeven vier eijeren noodig te hebben, ter betaling daarvan eenen rijksdaalder heeft gegeven, en toen zij daarvan *f* 2.22 terug ontving, het heeft doen voorkomen, als of die eijeren haar te duur waren, haar rijksdaalder heeft terug gevraagd en erlangd, en het ontvangen geld, dat zij steeds in de hand had gehouden, wel oogenschijnlijk heeft teruggegeven, doch daarvan

arglistig een gulden heeft behouden en zich toegeëigend.
's Gravenhage 20 Februarij 1860.

112. Het doen van de onwaarachtige opgave aan een gemeente-ontvanger, dat uit te voeren gedistilleerd bestemd was naar eene andere dan de werkelijk bedoelde plaats, het vertoonen en afgeven der daarmede overeenstemmende door een ontvanger opgemaakte consentbiljetten, bij een plaatselijken ambtenaar ter plaatse der bestemming, en het op grond dier afgeteekende biljetten zich doen betalen van zekere som, als teruggave van belasting, stelt niet daar opligting, en ook niet eenig ander misdrijf.
Groningen Hof 27 Mei 1861, vern. Groningen 4 April 1861.

113. De daadzaken, dat iemand, na bij een fabrikant in gedistilleerd fusten jenever voor uitvoer te hebben besteld, die fusten niet uitgevoerd, maar in zijne woning heeft doen bezorgen, daarna op de vrachtlijst, door den veercommissaris aan den schipper ter hand gesteld, die fusten overeenkomstig het verkregen verlof van uitvoer heeft ingevoegd, ten gevolge waarvan de ambtenaren der belastingen, die dit bedrog niet hebben opgemerkt, het verlof tot uitvoer geregistreerd, het daaraan gehechte renversaal (zijnde de titel waarop de afschrijving van accijns kan worden gevorderd) hebben afgeknipt (waardoor, ofschoon het renversaal door den dader niet wordt medegenomen, aan de gemeente waarde is ontnomen), en daarna het uitvoerbiljet zelf aan den controleur der onverimposte accijnsen hebben gezonden, die dientengevolge de rekening van den fabrikant, bij wien de jenever besteld is, ten bedrage van den verschuldigden accijns heeft ontlast, stellen daar opligting.
a Amsterdam 9 Maart 1864.

114. De daadzaken, dat iemand zich zeer ontsteld en ter neder geslagen aan een ander heeft voorgedaan, verhalende, met zijn hondenwagen door de commiezen te zijn aangehouden, omdat hij manden met pijpen vervoerde voor zijn handel waarvoor hij geen patent had, en dat die commiezen de pijpen, met wagen en honden hadden in beslag genomen, welke hij echter tegen betaling van *f* 10.» dienzelfden dag kon vrijkoopen; dat hij die *f* 10.» voor weinige uren ter leen gevraagd, doch nadat hij die onder belofte ze nog dienzelfden dag terug te zullen brengen had ontvangen, ze ook later niet teruggegeven, maar voor zich behouden heeft, stellen daar opligting.
b H. R. 14 Januarij 1862, Concl. conf.

115. Als opligting zijn te beschouwen de daden van hem die op verlangen van een ander, die zwak van vermogens en ook wegens verkwisting onder curatele gesteld is, — een huis aankoopt, bij weigering van den notaris om de akte te passeren, eene akte laat maken, waarbij de vaderlijke nalatenschap van den bedrogene aan hem bekl. werd verkocht, en zulks om te strekken tot waarborg van den koopprijs van het huis en van te verstrekken gelden, voorts de pachtcontracten, vroeger op naam van den bedrogene, op zijn naam laat stellen, en zich eene schuldbekentenis laat afgeven, onder voorgeven, dat de bedrogene anders de vruchten van het boerenbedrijf zou verliezen en hij, bekl. hem daarin zou behulpzaam zijn.
Zierikzee 19 Augustus 1856.

116. Het gebruik maken van bedriegelijke middelen en wel door het bezorgen van gefingeerde liefdebrieven, om de hoop te verwekken ten aanzien van het sluiten van een huwelijk met een derde, en het zich te dien einde doen afgeven van gelden en goederen, is in den zin van art. 405 C.P. als opligting te beschouwen.
Assen 3 Mei 1871.

117. Het zich doen afgeven van gelden en geldswaarden door vrouwen van den fatsoenlijken stand (zij het ook tegen een reçu, waarbij de beklaagde zich eene verpligting stelt, welke hij wist dat door hem niet konde worden nageleefd en dan ook niet is nageleefd), door met haar eene kennismaking aan te knoopen en bij haar de hoop op te wekken op een wettig huwelijk, en vervolgens denkbeeldige bezwaren voor te wenden welke alleen door geldelijke opofferingen kunnen worden opgeheven, zijn bedriegelijke middelen, en deze feiten vallen, ook indien aan de eigenares der geldswaarde eene burgerlijke actie, ontleend aan art. 1781, al. 2 B.W., overblijft, binnen het bereik van art. 405 C.P. Daartegen doet niets af, dat de engagementen, door den bekl. gesloten, niet door hem zelven worden afgebroken, maar door haar, met wie hij kennis had gemaakt, zoodra deze het bedrog ontdekten. De woorden: «hersenschimmige gebeurtenis» in art. 405 C.P., beteekenen niet zoodanige gebeurtenis die in het algemeen onvatbaar is voor vervulling, maar die dit is met betrekking tot de bedrogene.
Nijmegen 18 December 1861, bev. het bij verstek gewezen vonnis Nijmegen 23 October 1861.

118. De daad van hem, die bij verschillende personen zich voor hetzelfde jaar als knecht verhuurt, en zich bij ieder een handpenning laat afgeven, welken hij ten eigen bate aanwendt, stelt daar opligting.
Heerenveen 19 Maart 1862. — Maastricht 26 October 1863. — Anders 's Hertogenbosch 14 September 1871, tevens echter beslissende, dat voormeld feit wel opligting daarstelt, indien iemand zich verhuurd heeft onder een valschen naam, om aan een niet bestaand crediet te doen gelooven, en het afgeven van den huurpenning het gevolg is van de goede informatiën, die op dien naam zijn gevolgd.

119. De bewering is niet gegrond dat de beklaagden zouden zijn schuldig verklaard aan het zich van bedriegelijke middelen bedienen om aan het bestaan van eene niet-bestaande onderneming te doen gelooven enz., terwijl feitelijk zou zijn aangenomen, dat er werkelijk eene onderneming bestond, wanneer het arrest dit niet als bewezen aanneemt, maar integendeel eene breede uiteenzetting bevat der redenen, op grond waarvan, niettegenstaande de overlegging eener onderhandsche niet geregistreerde noch ingeschreven of bekend gemaakte akte, wordt aangenomen, dat de onderneming niet bestaat. Evenzoo is de bewering niet gegrond dat het afgeven van goederen aan de beklaagden niet zou hebben plaats gehad ten gevolge van de bedriegelijke middelen door hen

aangewend, wanneer als noodwendig gevolg van de in het arrest vermelde bedriegelijke middelen, door de beklaagden gebezigd, waardoor iemand in den waan is gebragt, dat hij te doen had met een bestaand handelshuis van vrij uitgebreide zaken, — de afgifte der goederen wordt aangenomen.

c H. R. 28 Augustus 1866, Concl. conf.

120. Het stelt geene opligting daar, wanneer iemand die geene aanstelling bezit, maar alleen met de bewaking van een jagtveld door particulieren is belast, tegen een strooper de woorden bezigt: «in naam des Konings, ik calangeer »U, onthoud uw dag,» en later de zaak met den strooper bij transactie afmaakt tegen ontvangst van drie gulden.

Nijmegen 3 Februarij 1869.

121. De vereischten voor bedriegelijke opligting zijn voldoende aanwezig in de feiten, dat de beklaagden iemand op eene afgelegen plaats gelokt en hem aldaar van crimen nefandum beticht hebbende, zich ten einde daaromtrent het stilzwijgen te bewaren, onder gebruikmaking van de valsche qualiteit van politie-agenten, door dien persoon gelden hebben laten afgeven.

c H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf. — N.-Holland 10 Mei 1859, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 18 Julij 1859, alwaar iemand zich voor gelijke geheimhouding onder het valsch voorgeven van commissaris van politie te zijn, geld had doen afgeven.

122. Al de kenmerken van opligting zijn opgesloten in de handeling van hem, die aan commiezen (zonder dat dezen hem tot dat quasiverraad hebben aangespoord) mededeelt, dat hij met anderen spiritus heeft ingesmokkeld, en hij de overigen wilde verraden; dat hij tegen eene geldelijke belooning de plaats wilde aanwijzen, waar de spiritus verborgen lag, voorts in overleg met de overigen, de commiezen naar de plaats brengt, waar zij gezamenlijk zakken, met water gevuld en van buiten met spiritus overgoten, hadden verborgen, zoodat zij naar spiritus roken, en toen onder voorgeven, dat deze zouden worden afgehaald, de commiezen in eene hinderlaag plaatst, zich daarbij gedragende, alsof hij de ontmoeting van sluikers vreesde, en zich voor een en ander door de commiezen *f* 7.50 doet afgeven, terwijl spoedig daarop de anderen zijn aangekomen, die de commiezen onder luid gejuich hebben uitgetart en uitgelagchen.

b H. R. 19 October 1869, Concl. conf.

123. Het doen van valsche opgaven aan de politie omtrent de herkomst van een voorwerp levert niet het misdrijf van medepligtigheid aan opligting noch eenig ander misdrijf op.

Groningen Hof 28 Februarij 1870.

124. Bij het bezigen (als middel om zich gelden te doen afgeven) van eene bedreiging met vervolging ter zake van een feit, hetwelk anders den bedrogene zou worden ten laste gelegd, is het onverschillig dat bedoeld feit hier te lande niet met straf is bedreigd, en dus de vrees daarvoor gestraft te worden in een redelijk mensch niet kan opkomen.

c H. R. 13 Junij 1871, Concl. conf.

125. Aanklagte wegens opligting. Vrijspraak op grond dat van geenerlei bij de wet strafbaar gestelde bedriegelijke middelen was gebleken.

N.-Holland 27 December 1848, bev. *b* Amsterdam 4 October 1848.

126. Veroordeeling wegens misbruik van vertrouwen en opligtingen door te beloven geld op hypotheek te geven, doch daarvoor eene som als depôt voor de kosten te vorderen, en na ontvangst van deze de beloofde gelden niet te geven; — door het ontvangen van gelden onder het valsch voorgeven van geld op hypotheek te zullen bezorgen; — en door het als cautie voor op hypotheek te geven gelden in pand nemen van zilver en tafelgoed, en het verkoopen daarvan.

Amsterdam 16 Februarij 1859.

127. Veroordeeling wegens opligting van een beklaagde, die door valsche voorgevens het had weten te doen gelooven, dat hij eenig fortuin bezat, en zich zoodoende geld ter leen te verschaffen.

Nijmegen 23 October 1861.

III.

128. De slotbepaling van art. 405 C.P. schrijft de toepassing van de zwaardere straffen alleen dan voor, wanneer er misdaad, maar niet wanneer er slechts wanbedrijf van valschheid bestaat.

H. R. 27 April 1858, Concl. conf.

129. Indien het wanbedrijf van opligting waaraan de bekl. wordt schuldig verklaard, uit drie afzonderlijke feiten bestaat, kan den bekl. slechts ééne geldboete worden opgelegd.

Zeeland 10 Januarij 1842.

130. Bedriegelijke opligting jegens eigen vader gepleegd, ontheft niet van straf even als diefstal jegens eigen vader.

b H. R. 21 Julij 1868, Concl. conf.

Afgifte 2 v. 13, 23 v.
Bedelarij 93.
Bedreiging 121, 124.
Bedrieg. middelen 14 v. 32, 35 v. 46 v. 125 v.
Bedrog 38, 69 v.
Bewijs Sz.
Cassatie Sz. 16 v.
Diefstal 32, 42, 64, 99 v.
Eigendom.
Geneeskunde 104, 106.
Get.bewijs Sz.
Huur v. diensten 118.
Kunstgrepen z. Bedr. midd.
Kwade trouw 5, 36.
Lastgeving 10, 13, 27 v. 39 v.
Makelaar 40.
Man. fraud. z. Bedr. midd.
Mededader.
Medepligtigh. 17, 123.
Milit. delicten.
Misbr. v. vertr. 30 v. 37, 75 v. 97, 99.
Mot. v. vonnis 1.
Naam 7 v. 26 v. 45 v. 76 v.
Nadeel 6.
Onderneming 21, 119.
Plaatsvervang. 79 v.
Poging 23 v. 43, 85, 101 v.
Qualiteit 9 v. 26 v. 44 v. 76 v. 120 v.
Regten en Acc. 113.
Straffen 128 v.
Valschheid Sz. 51 v. 64 v. 78, 95 v. 128.
Verduistering 2 v. 25.

OPSCHORTING EN VERNIETIGING VAN VEROORDEELINGEN.

1. Veroordeeling van A en B wegens diefstal bij nacht door meer dan één persoon in een bewoond huis door middel van buitenbraak. — Na verwerping der cassatie tegen het veroordeelend arrest, verklaring van B dat hij dien diefstal had gepleegd met C en D; dientengevolge teregtstelling en veroordeeling van C en D, benevens E die het gestolene had gekocht, ter zake van diefstal met de bovengemelde verzwarende omstandigheden.

N.-Holland 25 April 1843, en — N.-Holland 21 November 1843. — Vernietiging van die beide arresten, op grond dat vier personen A,

B, C en D, als hoofddaders van een en denzelfden diefstal zijn veroordeeld, terwijl bij het laatstgewezen arrest is uitgemaakt, dat diezelfde diefstal «zonder medewerking van eenige andere »personen» is gepleegd door B, C en D, alzoo door drie personen, en bij gevolg die arresten niet zijn overeen te brengen, maar het laatste medebrengt de onschuld van den veroordeelde A, H. R. 5 Februarij 1844, Concl. conf. met verwijzing naar het Hof van Utrecht. — Vernietiging van de tegen A gewezen veroordeeling, en vrijspraak; bevestiging van de veroordeeling der overige beschuldigden, bij Utrecht Hof 19 Maart 1844, overeenkomstig de concl. van den Adv.-Gen. Mr. Cazius.

OPSPOREN VAN MISDRIJVEN.

1. De ambtenaren aan wie bij art. 11 Sv. het opsporen van misdrijven is opgedragen, mogen ook maatregelen nemen tot ontdekking en bewijs van misdrijven die nog zouden kunnen plaats hebben. Hunne werkzaamheden mogen ook aanvangen eer een misdrijf is bedreven, ten einde het bestaan van voorafgaande feiten te bewijzen welke een element van het misdrijf uitmaken. Aan het proces-verbaal van een veldwachter mag dus niet de kracht van bewijs ontzegd worden omtrent de door hem gedane oproeping van een loteling voor de nat. militie.

d H. R. 17 Maart 1871, Concl. conf.

2. Onder de verpligtingen van de ambtenaren vermeld in art. 11 Sv. (waaronder de veldwachters), behoort ook het beteugelen of te keer gaan van wederregtelijke handelingen of de daden van hen die in causa illicita verkeeren, bv. door te weigeren uit eens anders huis te vertrekken, zoodat als rebellie is te beschouwen des beklaagden daad van verzet tegen den veldwachter, die hem op verzoek van den bewoner daartoe wilde dwingen.

Concl. Adv.-Gen. Deketh ad *a* H. R. 10 Maart 1847, en arrest zelf.

3. Hoewel in eenige weinige artikelen van het Wetb. van Strafv. (bv. art. 18 en 19) het woord misdrijf wordt gebezigd in eene min gewone engere beteekenis, in tegenoverstelling en met uitsluiting van politie-overtredingen, is echter de doorgaande beteekenis, waarin dit woord in dat Wetb. voorkomt, en met name in den eersten titel: «van het opsporen der misdrij»ven,» de meer algemeene, waaronder niet slechts misdaden en wanbedrijven, maar ook overtredingen zijn begrepen. Noch de bewoordingen noch de strekking v. art. 37 tot 39 Sv. leveren eenigen grond op om het daarin voorkomend woord misdrijf niet in den gewonen zin op te vatten, en het integendeel tot misdaden en wanbedrijven te beperken, en dit te minder omdat bij art 11, waarnaar bij art. 37 wordt verwezen, en waarbij worden aangewezen de ambtenaren, belast met de opsporing der misdrijven, deze uitdrukking almede in eene algemeene beteekenis is gebezigd; mitsdien is de aanhouding ook bij ontdekking op heeter daad van overtredingen geoorloofd, en is de daartegen gepleegde wederstand strafbaar.

k H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf.

4. Hoewel bij art. 19 Sv. voornamelijk aan de veld- en boschwachters wordt opgedragen het binnen de uitgestrektheid van het grondgebied voor hetwelk zij zijn aangesteld en beëedigd, opsporen van misdrijven en politie-overtredingen, strekkende tot benadeeling van veld- en boscheigendommen, zoo volgt daaruit echter niet, dat zij niet zouden geregtigd noch belast zijn om andere misdrijven op te sporen en te constateren. Het in voormeld art. 19 gebezigde woord «voornamelijk» kan toch niet, als uitsluitend aangenomen worden, maar bewijst integendeel dat de wetgever die ambtenaren ook met het opsporen van andere misdrijven heeft belast, en hun slechts meer bepaaldelijk het opsporen van veld- en boschdelicten heeft bevolen. Dit wordt nog duidelijker door de bepalingen van art. 20, al. 2 Sv., ten gevolge waarvan de veld- en boschwachters verpligt zijn van alle misdrijven en overtredingen processen-verbaal op te maken.

a H. R. 25 October 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 24 October 1843, Concl. conf. — *b* H. R. 13 Februarij 1849, Concl. conf. — *d* H. R. 2 December 1851, Concl. conf. — *d* H. R. 27 Julij 1855, Concl. conf. — *f* H. R. 22 Januarij 1856, Concl. conf. — Friesland 21 November 1843. — Assen 11 Januarij 1843.

5. De Rijks-veldwachters zijn bevoegd alle misdrijven op te sporen en daarvan proces-verbaal op te maken.

a H. R. 17 September 1867, Concl. conf.

6. De beambten volgens art. 11, n° 7 Sv. bij bijzondere wetten en verordeningen tot het opsporen van misdrijven aangewezen, hebben alleen bevoegdheid tot het opsporen van misdrijven, gepleegd binnen den kring, hun bij de bijzondere wetten en wettige verordeningen aangewezen. Het proces-verbaal van zulk een ambtenaar heeft ten aanzien van eene hem aangedane beleediging en mishandeling waarvan hem de vervolging niet is opgedragen, geene kracht van bewijs.

b Z.-Holland 6 November 1862, bev. Dordrecht 23 September 1862, waarbij de verklaring van een nachtwaker mede slechts als die van één getuige is beschouwd.

7. Wanneer plaatselijke bedienden tevens van commissiën als buitengewone opzigters der jagt en visscherij zijn voorzien, strekt zich hun werkkring niet verder uit dan tot de gemeente, waartoe zij behooren, behalve het geval dat zij iemand op heeter daad betrappen en tot diens vervolging de grenzen hunner gemeente zouden moeten overschrijden. Hieruit volgt, dat, vermits volgens art. 4 en 5 der wet van 11 Julij 1814 (Sb. n° 79), overtredingen op de jagt en visscherij niet anders kunnen worden vervolgd en gestraft dan uit krachte van een schriftelijk relaas van bekeuring, de op die overtredingen bedreigde straffen niet kunnen worden toegepast dan in de gevallen, waarin schriftelijke relazen van opzieners der jagt en visscherij of van buitengewone opzigters in voormelden werkkring bestaan.

Arnhem 22 Junij 1839.

8. Bij het niet bestaan van eenige speciale bepaling in eene wettige verordening kan de bevoegdheid der manschappen van het wapen der Maréchaussée tot het opsporen en constateren der overtredingen, niet door art. 11, n° 7

Sv. worden gewettigd, in casu ten opzigte van eene overtreding van een herbergreglement in Limburg.

c H. R. 30 Mei 1848, Concl. contr. op grond der wet v. 28 Germinal VI (17 April 1798). — Gelderland 3 December 1846, ten aanzien van de bevoegdheid der geregtsdienaars, vervangende de gendarmerie, tot het constateren van diefstal. — Anders, ten aanzien van de bevoegdheid der onder-officieren der maréchaussée, om ook het vaartuig, tot verboden brievenvervoer gediend hebbende aan te houden, en de daarin gevonden brieven en pakketten in beslag te nemen (cf. wet van 12 April 1850, Sb. n° 157), *a* H. R. 24 Julij 1848. — *a* H. R. 10 Junij 1850, beslissende, dat de korporaals der cavallerie, voor den tijd dat zij de dienst der hulp-maréchaussée waarnemen, tot den rang van onder-officier bij dat wapen zijn verheven, en mitsdien volgens art. 11, n° 2 Sv. bevoegd zijn misdrijven te constateren.

9. Jagtopzieners moeten worden gerangschikt onder de bedienende beambten bij art. 11, n° 7 Sv. bedoeld, als belast met het opsporen der misdrijven in de zaak die bij bijzondere wetten en wettige verordeningen aan hunne waakzaamheid is toevertrouwd.

c H. R. 6 Augustus 1844, Concl. conf.

10. Geregtsdienaars of agenten van politie behooren niet tot de beambten, bij art. 11 Sv. met het opsporen der misdrijven belast, en aan wier relazen of verbalen bij art. 437 bewijskracht is toegekend. Wel is waar kunnen volgens n° 7 van art. 11 Sv. andere beambten dan de daar opgenoemde, bij bijzondere wetten of wettige verordeningen in zaken aan hunne waakzaamheid toevertrouwd, met het opsporen van misdrijven worden belast, doch dit behoort alsdan uit die bijzondere wet of verordening te blijken.

c H.R. 13 Januarij 1852. — *d* H. R. 30 October 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 31 Januarij 1865, Concl. conf. — *a* Alkmaar 24 September 1839. — Maastricht 4 Mei 1848.

11. Agenten van politie kunnen mede tot veld- en boschwachters aangesteld worden en in deze hoedanigheid uit krachte der algemeene wet, zonder dat daartoe eene bijzondere opdragt van bevoegdheid bij plaats. reglement noodig is, bevoegd zijn om van alle overtredingen bij processen-verbaal, op den ambtseed opgemaakt, te doen blijken.

a H. R. 4 November 1851, Concl. conf.

12. Een klapwaker behoort niet tot de beambten, bij artikel 11, n°ˢ 1 tot 6 Sv. bedoeld. Een klapwaker kan geene bevoegdheid tot het opsporen van misdrijven ontleenen aan de bepaling eener keur of plaats. verordening, waarbij de wacht hoofdzakelijk is ingesteld tot beveiliging van personen en hunne roerende en onroerende goederen.

b Z.-Holland 6 November 1862.

13. Bij geene wet of wettelijke verordeningen is verboden, maar daarentegen uit krachte van art. 11, n° 7 Sv. geoorloofd, het opsporen van overtredingen en het doen van bekeuringen, bij een plaats. reglement zoo wel aan den bode als aan den veldwachter op te dragen.

c H. R. 29 Junij 1847, Concl. conf.

14. Indien bij een reglement (op de buurtwegen in Limburg van 15 Julij 1842 en 7 Julij 1843) bijzondere beambten (onder den naam van kantonniers) zijn ingesteld en aan dezen de bevoegdheid is gegeven om overtredingen te constateren, dan volgt daaruit nog geenszins, dat andere beambten, naar de algemeene wetten met het opsporen der misdrijven belast, zouden zijn uitgesloten. Dit klemt te meer, indien bij dat reglement zelf onder anderen de veldwachters worden opgenoemd als bevoegde personen om de begane overtredingen te constateren.

d H. R. 21 November 1848, Concl. conf.

15. De onzekerheid of eene overtreding tegen veld- en boscheigendommen is begaan binnen de gemeente, waarin de veldwachter die de overtreding ontdekt, fungeert, dan wel even buiten de grenzen der gemeente, kan den veldwachter niet ontheffen van de verpligting om daarvan, op het grondgebied zijner gemeente, proces-verbaal op te maken. Beschuldiging van omkooping.

a H. R. 27 Januarij 1846, Concl. conf.

Aanhouding 3.	Nachtwaker 6, 12.
Agent v. pol. 10 v.	Nat. militie 1.
Ambtsmisdrijf.	*Notaris.*
Boschwachter 4, 11.	Omkoop. v. ambt. 15.
Brievenvervoer 8.	Rebellie 2 v.
Gem.verord. 6 v. 13.	*Schrift.bewijs Sz.* 1, 10 v.
Gouden en zilv. werken.	Strafvervolg. 7.
Herbergen 8.	*Teregtzitt. Sz.*
Jagt en Visscherij 7, 9.	Veld- en boschdel. 4.
Maréchaussée 8.	*Veldwachter* 1 v. 11.
Misdrijven 3.	Wegen 14.

OPSTAL.

1. Er bestaan geene redenen te veronderstellen, dat de Fransche wetgever het jus superficiarium en daaronder ook het regt van bepooting heeft willen uitsluiten; integendeel blijkt ten duidelijkste uit art. 553 C. N., dat dit regt, hoezeer het niet onder eene afzonderlijke rubriek, even als in het tegenwoordig B. W., onder den titel van het regt van opstal voorkomt, echter uitdrukkelijk daarbij is opgenomen; dit regt kon dan ook naar dat wetboek door verjaring worden verkregen.

Tiel 6 April 1849.

2. Bij den Code Napoleon werd het vestigen van het zakelijke regt van opstal niet verboden.

a Dordrecht 30 Junij 1862.

3. Hij aan wien een gem.bestuur heeft veroorloofd op een stukje grond een huis te bouwen, terwijl hem dat in gebruik werd afgestaan onder bepaalde voorwaarden, is verpligt dien grond op de vordering der gemeente te ontruimen.

a N.-Holland 5 Februarij 1863, vern. Hoorn 9 October 1861, waarbij was aangenomen, dat het in casu een regt van opstal gold, en dus art. 758 v. B. W. van toepassing waren, zoodat de eigenaar alleen na dertig jaren en na voorafgaand exploit, een jaar te voren, het regt kon doen ophouden.

4. Het regt van opstal kan niet worden verkregen door verjaring.

Limburg 25 October 1859.

5. Indien een gevorderd regt (in casu verschuldigd door hen, die te Amsterdam, op den voet der handvesten, stadsgronden ter bebouwing gebruiken) zijnen oorsprong daaruit ontleent, dat aan de schuldpligtigen van dat regt

vergunning is verleend, om stadsgrond ter bebouwing te gebruiken tot wederopzegging toe, dat is precario, doch tegen betaling eener jaarlijksche onderling overeengekomen recognitie in geld, waartoe zich de schuldpligtige precaire gebruiker bij schriftelijke overeenkomst moet verbinden, en welke wel van den éénen eigenaar op den anderen overgaat, zoodat de opvolger ook voor de verschuldigde achterstallen aansprakelijk is, doch tevens verpligt, om, bij den overgang van den eigendom, gelijke persoonlijke schriftelijke verbindtenis aan te gaan als de voorganger, bij foute waarvan het gebouwde kan worden gedemolieerd en het precaire gebruik ophoudt, — dan is die recognitie niets anders dan eene persoonlijke schuld, geenszins gevestigd op het gebouwde, en komt zij alzoo niet overeen met het regt van opstal, superficies of grondrente. In dit geval spruit zij voort uit eene overeenkomst geheel sui generis, en is zij persoonlijk tusschen elken eigenaar en de stad, en dienvolgens de regtsvordering tot hare betaling persoonlijk, niet zakelijk.

H. R. 12 October 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 10 October 1848, waarbij was verworpen eene voorgestelde exceptie van onbevoegdheid, met bev. v. Amsterdam Kgr. III 10 Mei 1847, waarbij over die incompetentie evenwel niet werd gesproken.

Actie 5.
Bezit.
Hypotheek.
Ontruiming 3.
Precario 3, 5.
Rente 5.
Verjaring 1 v.

OPVORDERING VAN EIGENDOM Z. EIGENDOM, GEREGTELIJK VERKOOP, GRONDBELASTING, KOOP EN VERKOOP.

OPVORDERING VAN ERFENIS Z. ERFOPVOLGING.

OPWEKKING TOT ONZEDELIJKHEID Z. BEVORDEREN VAN ZEDELOOSHEID.

ORDE Z. AANMATIGING VAN TITELS EN BEDIENINGEN.

ORDERBILJET.

I. Formele vereischten.
II. Regten en verpligtingen.
III. Protest en betaling.
IV. Verjaring.

I.

1. Een orderbiljet voldoet aan de voorschriften der wet, wanneer het niet geheel geschreven maar gedeeltelijk gedrukt is. Het verliest zijn karakter niet, wanneer daarin zijn opgenoemd de geleverde en ontvangen goederen, die de daarin uitgedrukte som, als waarde genoten, uitmaken.

a Amsterdam 22 Januarij 1868.

2. Een orderbiljet dat aan al de vereischten van art. 208 Kh. voldoet, en meer bepaald de erkenning van genotene waarde of van waarde in rekening inhoudt door de uitdrukking «waarde »naar genoegen ontvangen,» heeft kracht van bewijs omtrent die schuldoorzaak tegen iederen onderteekenaar en wel onverschillig of deze al dan niet is koopman.

b H.R. 16 Maart 1855, Concl. conf. — Amsterdam 24 Junij 1842. — Groningen 27 November 1846. — Alkmaar 15 November 1849. — Roermond.... (6). — Amsterdam 1 December 1868.

3. De woorden «waarde in rekening» beteekenen in een orderbiljet, dat de trekker of afgever met den nemer eene overeenkomst heeft aangegaan, hetzij dat de trekker den nemer voor de waarde crediteert, hetzij dat de waarde strekt in mindering van eene schuldvordering, die de nemer op den trekker had, hetzij dat de trekker en nemer in rekening-courant staan, zoodat zij eerst later zullen afrekenen, en alsdan blijken zal wie schuldenaar en wie schuldeischer is. Het bedrag van zoodanige acceptatie moet dus, indien partijen in rekening-courant staan, in rekening worden geleden.

Almelo 19 Mei 1858.

4. De uitdrukking *valeur en nous-mêmes* beteekent dat de trekker schuldeischer is van den betrokkene en hij het bedrag van het biljet in mindering laat strekken van zijne inschuld; het staat gelijk met *valeur en compte.*

Limburg 31 December 1860.

5. De eischer moet niet-ontvankelijk verklaard worden in de vordering tot betaling van een orderbiljet, indien het niet inhoudt noch de plaats van betaling, noch eene dagteekening, noch de vermelding: «genoten waarde» of «waar»de in rekening,» en het endossement, krachtens hetwelk de eischer ageert, bovendien onvolledig is.

Winschoten Kgr. 10 November 1857.

6. Een orderbiljet, geene vermelding van genotene waarde inhoudende, kan slechts als gewone burgerlijke akte gelden, waartegen de ged. alle zoodanige verdediging heeft, als tegen eene gewone burgerlijke schuldverbindtenis mag worden aangevoerd.

's Gravenhage 3 December 1839.

7. Voor het wezen van een orderbriefje wordt niet vereischt, dat daarin zij uitgedrukt de erkenning van genotene waarde of waarde in rekening, met dat gevolg, dat, indien daarin alléén van waarde wordt gesproken en de woorden: «waarde genoten» of «waarde in rekening» kennelijk zijn vergeten er bij te voegen, zulks, ook met het oog op art. 1379 B. W., niets van de merites van het orderbiljet kan ontnemen.

Naaldwijk Kgr. 30 Junij 1852.

8. De erkenning van genoten waarde kan in een orderbiljet niet afhankelijk gesteld worden van onzekere toekomstige gebeurtenissen; is dit geschied, dan is er geen orderbiljet.

a Rotterdam 17 October 1860.

9. Een orderbriefje zonder dag of plaatsteekening, is in het bezit der oorspronkelijke houders eene schuldbekentenis, waarop de houders, voor zoover de verbindtenis als wettig kan beschouwd worden, tegen den onderteekenaar, indien hij koopman is, eene regtsvordering ter zake van koophandel kunnen gronden.

Amsterdam Kgr. I 11 December 1849.

10. Een handschrift dat geene erkenning van ontvangen waarde behelst, en waarbij eene maandelijksche rente tot aan de betaling is bedongen, vormt eene rentegevende obligatie, welke tusschen particulieren, ofschoon aan order gesteld en met onderscheidene endossementen voorzien, geen handelseffect is, al is zij ook aan order gesteld.

Groningen Hof 5 April 1842, bev. Groningen Rb. v. Kh. 23 Julij 1835. — *b* Rotterdam 28 Mei 1856, bij gemis aan voormelde erkenning en van andere vereischten. — Alphen Kgr. 6 Augustus 1862, bij gemis aan die erkenning en van opgave der plaats van betaalbaarstelling.

11. Eene obligatie aan order, op termijnen te voldoen, en waarbij renten bepaald worden, strijdt met den aard van een orderbiljet.

b Amsterdam 14 Februarij 1866. — Rotterdam 6 Januarij 1847. — *a* Amsterdam 16 November 1870. — Zeeland 26 Mei 1857, — en *a* Goes 13 December 1861, bij beding alleen van interessen; — waaromtrent anders Almelo 20 October 1869.

12. Als orderbiljet, voldoende aan al de vereischten van art. 188 C. de Comm., is te beschouwen een geschrift luidende: «Liége le 15 »Novembre 1858. — B. P. Frs. 500.». A trois mois »de date payez par cette première de change »à l'ordre de nous-mêmes la somme de cinq »cents francs. Valeur en nous-mêmes, que passe»rez suivant l'avis de (get.) Bon pour cinq cents »francs. Chs Proemper & Cie.» — «A Madame »R. Heiliger-Fortamps à Liége.» — Voorts «ac»cepté, R. Heyliger-Fortamps,» — terwijl in dorso de endossementen voorkomen van den uitgever en anderen. De acceptant moet geacht worden geteekend te hebben aan de order van den trekker Chs Proemper & Cie.

Limburg 31 December 1860, in strijd met Maastricht, waarbij dat biljet voor endossement niet vatbaar geacht werd, maar den eischer, op grond van latere erkenningen des gedaagden, de daarop ingestelde vordering is toegewezen. — Limburg 13 Mei 1872, vern. Maastricht 30 November 1871, waarbij dat briefje is aangemerkt, noch als wisselbrief, omdat de daarin uitgedrukte som niet in eene andere plaats dan die der uitgifte moet betaald worden, noch als orderbiljet, omdat de uitgever zich niet verbindt om zelf de daarin uitgedrukte som te betalen, noch als assignatie, omdat niet een bepaald ander persoon dan de uitgever wordt genoemd aan wien de daarin uitgedrukte som moet betaald worden, noch als kassierspapier of ander papier aan toonder, maar als eene gewone burgerlijke akte.

13. Schuldbekentenissen waaraan eene aanwijzing van vervaltijd ontbreekt, kunnen nimmer als orderbriefjes aangemerkt worden.

Zeeland 1 December 1863.

II.

14. Betreffende de verpligting tot vrijwaring bestaat er geen essentiëel verschil tusschen dengenen die een wisselbrief trekt, en hem die een orderbriefje endosseert. Hieruit volgt, dat de bepaling van art. 108 Kh. ook op een afgever of endossant van een orderbriefje toepasselijk is, en deze dus tot vrijwaring verpligt is ingeval van wanbetaling.

b Amsterdam 17 November 1843.

15. De onderteekenaar eener acceptatie is tot de betaling daarvan, ook na den vervaldag en niet slechts op den vervaldag zelven, gehouden.

Amsterdam 9 Januarij 1843.

16. De onderteekenaar van een orderbiljet, waarde in rekening, is tot betaling daarvan verpligt, behoudens zijn regt om die betaling te doen strekken, hetzij tot uitdelging, hetzij in mindering der vorderingen, die volgens later te doene rekening tegen hem mogten beweerd worden. Het orderbiljet stelt een wettelijken titel daar voor hem, ten wiens behoeve het is afgegeven; deze is derhalve niet gehouden het bewijs bij te brengen, dat hij ten gevolge der rekening tusschen hem en den onderteekenaar bestaande, de in het orderbiljet vermelde sommen van den onderteekenaar te vorderen heeft, maar deze laatste is integendeel verpligt zijne bevrijding te bewijzen.

Maastricht 31 Mei 1855.

17. Indien een koopman voor eene burgerlijke schuld een orderbiljet afgeeft, dan onderwerpt hij zich door die daad alleen aan de gevolgen, welke de niet-voldoening van handelspapier medebrengt.

Leiden 2 Mei 1854. — Cf. Woerden Kgr. 11 September 1854, waarbij de gevorderde lijfsdwang werd afgewezen, op grond dat niet was gebleken, dat de gedaagde zich als koopman of ter zake van zijnen handel had verbonden.

18. Beteekenis van het woord «geacht» in § 1, al. 2 van art. 581 van het reglement van B. R. Wanneer uit een orderbiljet, door eenen koopman afgegeven, niet uitdrukkelijk blijkt, dat het niet voor zijnen handel is afgegeven, moet zoodanig biljet steeds beschouwd worden als voor dien handel te zijn afgegeven. Tegen deze op de wet gegronde præsumtie kan geen bewijs voor het tegendeel toegelaten worden.

b Batavia R. v. J. 19 October 1855.

19. Om aan te nemen dat een door een koopman onderteekend orderbiljet niet voor zijn handel is aangegaan, moet zulks uit het biljet zelf blijken.

Amsterdam 7 October 1863.

20. Uit de clausule in een orderbiljet: «waarde »in contanten ten dienste van zijn handel ont»vangen,» blijkt niet, dat de onderteekenaar zich als koopman ter zake van zijn handel heeft verbonden, en dat dus het middel van lijfsdwang kan toegekend worden.

Assen 11 Junij 1866.

21. Een orderbriefje, door een lasthebber voor een lastgever afgegeven, is niet een erkend handschrift in den zin v. art. 585 Rv., zoodat de vordering tot uitvoerbaar-verklaring van een op dat orderbiljet gegeven vonnis bij lijfsdwang, even als die tot uitvoerbaar-verklaring bij voorraad moet worden afgewezen. Indien de lasthebber, daartoe niet speciaal gemagtigd, in het orderbriefje vermeldt: «waarde ten dienste »van mijn handel ontvangen,» maakt hij daardoor het afgeven van dit orderbriefje niet tot eene daad van koophandel.

Deventer 11 Januarij 1865.

22. De onderteekenaar van een orderbiljet is tot betaling der kosten van protest en zegelboete verpligt, omdat hij eensdeels door zijne niet-betaling en anderdeels door zijne onderteekening op ongezegeld papier, die kosten veroorzaakt heeft.

Maastricht 31 Mei 1855.

23. Wanneer in een orderbiljet een bepaalde dag van betaling is aangewezen, dan behoeven

niet de erfgenamen van den acceptant te voren in mora gesteld te worden.

Nijmegen 22 Mei 1846.

24. Er bestaat volgens de wet solidaire aansprakelijkheid, bijaldien twee of meer handeldrijvende personen gezamenlijk een orderbiljet accepteren. Een bewijs in het algemeen of eene eedsopdragt in zoodanig geval, welke moet strekken om aan te toonen, dat niet door ieder der acceptanten de volle waarde zou zijn genoten, is niet admissibel, bijaldien het orderbiljet inhoudt de vermelding van waarde genoten.

Amsterdam Kgr. III 3 Augustus 1854.

25. Een beding om niet in omloop te brengen een orderbiljet, is van wege zijne eigenaardigheid, juist in lijnregten strijd met zulk een briefje. Mitsdien moet worden afgewezen een verzoek om op grond van zulk beding een derde in vrijwaring te roepen.

's Gravenhage Kgr. 27 Augustus 1855.

26. De onderteekenaar eener acceptatie kan zich op de vervalsching daarvan niet beroepen tegen den derden houder, wiens kwade trouw niet is gebleken, en die vormelijk wettig eigenaar is.

a Amsterdam 16 Maart 1865.

27. Wanneer de onderteekenaar eener promesse door een derden houder tot betaling wordt aangesproken, en hij verlangt te bewijzen dat, toen het biljet door hem werd geschreven en onderteekend, het niet inhield de woorden: «of order,» dan is dit te leveren bewijs niet concludent.

b Amsterdam 28 Maart 1866.

28. De nemer en endossant van een orderbiljet is verpligt den houder de betaling ten vervaldage te waarborgen; door alstoen het bij hem gedomiciliëerd biljet te voldoen, al is zelfs geen protest van niet-betaling tegen den onderteekenaar opgemaakt, moet die nemer en endossant geacht worden aan *zijne* verpligting als zoodanig te hebben voldaan en mag hij niet gehouden worden de verbindtenis van den *acceptant* te hebben gekweten.

Maastricht 19 Januarij 1871, en met verw. van de voorz. in cass. *a* H. R. 23 Junij 1871.

29. Hij ten wiens behoeve een orderbiljet is afgegeven en die dit biljet, bij middel van een blanco-endossement, aan een derden houder overdraagt, is niet tot rembours verpligt, indien hij alleen heeft geëndosseerd om den primitieven acceptant eene dienst te bewijzen, zonder de waarde, in het biljet uitgedrukt, van den derden houder of geëndosseerde en eischer te hebben genoten.

's Gravenhage Kgr.... Augustus 1844 (2).

30. De afgifte van eene promesse in blanco geeft den houder het regt daarin den naam in te voegen van dengenen, aan wiens order hij het biljet gesteld wil hebben.

a Amsterdam 19 Februarij 1852.

31. Er bestaat ook eene wisselregtelijke verbindtenis tusschen den onderteekenaar en den nemer van een orderbiljet. Uitsluiting van getuigenbewijs ten aanzien van eene beweerde ongeoorloofde oorzaak; art. 119 Kh.

Amsterdam 17 Januarij 1872.

32. Het bewijs, dat de in een orderbriefje uitgedrukte schuldoorzaak is valsch of ongeoorloofd, is bij het Wetb. v. Kooph. nergens verboden, en moet alzoo, zoowel ten aanzien van den nemer, als met betrekking tot den derden houder, indien hij wordt aangewezen als particeps fraudis, ingevolge de voorschriften van het burgerlijk regt, worden toegelaten, zoodat dit bewijs, geleverd zijnde, noodzakelijk de nietigheid der verbindtenis, en gevolgelijk de krachteloosheid van het orderbriefje moet na zich slepen.

Gelderland 1 December 1841.

33. De vermelding in een orderbriefje van: «waarde in contanten genoten,» levert tegen hem, die dat orderbriefje onderteekend en niet ontkend heeft, volledig bewijs op van de schuldoorzaak.

Heerenveen 4 November 1870.

34. Wanneer de in een orderbiljet voorkomende schuldoorzaak de ware niet is, moet hij, die het bedrag daarvan vordert, het bewijs leveren, dat eene andere geoorloofde schuldoorzaak dan de uitgedrukte bestaat.

Gelderland 22 Januarij 1862, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 12 December 1862.

35. De acceptant van een orderbiljet kan den houder niet tegenwerpen, dat hij de waarde van den nemer niet heeft ontvangen, daar zulks den houder niet aangaat.

Amsterdam 7 October 1863. — Al ware zulks den houder ook zelfs bekend, *b* Amsterdam 16 Julij 1867.

36. De onderteekenaar van een orderbiljet is onbevoegd om aan den geëndosseerden houder den eed te defereren, dat deze werkelijk, gelijk het endossement vermeldt, aan zijnen endossant aan wiens order dat biljet door den acceptant was gesteld, de waarde daarvoor heeft gegeven. Indien al zoodanige eed door den houder van het orderbiljet niet werd gepræsteerd, dan zoude niet daardoor de acceptant ten eenemale van zijne verpligting tot betaling zijner acceptatie zelve zijn ontslagen.

Amsterdam Rb. v. Kh. 16 Junij 1837.

37. De acceptant kan aan de houders van een orderbiljet, die daarvan door regulier endossement eigenaars zijn geworden, geen eed opdragen, luidende: «dat zij eischers de waarde »voor het orderbriefje, waarop de eisch is ge»grond, hebben gegeven, en alzoo den eigen»dom van dat briefje hebben gekregen, daar»van zijn opregte en deugdelijke eigenaars, en »werkelijk voor hunne eigen regten en belangen »en niet voor die van een ander optreden;» de eigendoms-overgang mag hier immers niet als betwistbaar verondersteld worden.

Amsterdam 20 December 1866.

38. Wanneer A aan B verstrekt heeft een accept zonder ingevulden datum, om daarvan gebruik te maken, mits een onderhandsch accoord aangenomen en de failliet-verklaring vermeden werd, en wanneer, na gevolgd faillissement en geregtelijk accoord, B dit accept dateert en in circulatie brengt, dan is A zelfs tegenover derden ongehouden het te voldoen; maar A kan niettemin door B aangesproken, tot voldoening van het bedrag dat bij geregtelijk accoord werd bedongen, niet volstaan met het aanbod van dat bedrag onder korting van

het beloop van het verstrekte accept of tegen restitutie daarvan.

Amsterdam 13 Junij 1866.

39. De onderteekenaar van een orderbiljet (papier de complaisance), die de daarin vermelde som aan den houder heeft betaald, kan die van den nemer niet terugvorderen, op grond dat hij in strijd met den inhoud van het biljet geene waarde van hem heeft ontvangen.

Amsterdam 16 Februarij 1865.

40. De verklaring van «waarde genoten,» in een orderbiljet voorkomende, bevat geene verdichte opgave, waardoor de betaling van dit stuk zou onverschuldigd zijn, indien de waarde werkelijk is genoten door de uitdelging van eene vroegere wettige schuld.

a Amsterdam 5 Februarij 1852.

41. Wanneer aan den nemer van een orderbiljet wordt tegengeworpen, dat hij de waarde niet verstrekt heeft, en hij daarentegen aanvoert, dat de waarde aan een derde is verstrekt, dat zij dus was voor rekening van dezen, die aan den nemer geld schuldig was, tot kwijting waarvan de promesse moest strekken, bevat deze erkentenis geene valsche schuldoorzaak, omdat de wet wissels en ook orderbiljetten erkent voor rekening van eenen derde, en het geen vereischte is, dat de acceptant de waarde van den nemer ontvange.

Rotterdam 26 Junij 1865.

42. Al moge tusschen den onderteekenaar en den nemer van een orderbiljet zekere windhandel of spel en weddingschap hebben plaats gehad, waaruit de oorzaak der daarin uitgedrukte schuld is voortgesproten, kan dit toch den lateren houder van het biljet niet benadeelen.

Amsterdam Kgr. II 27 Mei 1852.

43. Vordering tot betaling van twee notariële geverifiëerde orderbiljetten. Bewering, dat die orderbiljetten moesten dienen tot betaling van graan, hetwelk de gedaagde niet van den eischer, maar van een derde ontving, en dat later met dezen laatste is overeengekomen dat in stede daarvan eene notariële obligatie zoude worden gepasseerd, — verworpen als door niets bewezen.

Batavia R. v. J. 6 April 1854.

III.

44. Het op den vervaldag bij gebreke van betaling *niet* laten protesteren van een orderbriefje kan den houder wel berooven van al die regten welke art. 186 v. Kh. den houder van een *wisselbrief* ingeval van tijdig protest toekennen; maar het berooft hem niet van zijn regt om van hem aan wien hij zijne penningen leende en die zich met erkenning van genoten waarde schriftelijk verbond om ter woonplaatse van zijn geldschieter, op een bepaalden tijd de geleende gelden aan hem of zijne order te zullen voldoen, deze *terug te vorderen*, wanneer zij op den bepaalden dag niet zijn afgedragen.

a H. R. 23 Junij 1871, Concl. conf.

45. De houder van een orderbiljet, betaalbaar gesteld ter woonplaatse van een derde, kan den onderteekenaar van dat orderbiljet tot betaling dagvaarden, zonder door de overlegging van eene akte van protest of door een ander middel het bewijs te leveren, dat de betaling op den vervaldag ter woonplaatse van dien derde is gevraagd.

's Gravenhage Kgr. 8 October 1866. — Anders bij een orderbiljet, betaalbaar «eene maand »na zigt,» op grond dat niet was bewezen dat het biljet eene maand vóór de dagvaarding aan den onderteekenaar was vertoond, Winschoten Kgr. 28 Julij 1857.

46. Het bijschrift onder een orderbriefje: «betaalbaar te Amsterdam ten kantore enz.,» hetwelk door den afgever niet is geteekend, maar is erkend door hem zelven gesteld te zijn, behoort tot het ligchaam van het orderbriefje, zoo zeer dat het protest van non-betaling behoort te geschieden aan het kantoor, hetwelk in dat bijschrift voor de betaling is aangewezen; mitsdien niet ter woonplaatse van den onderteekenaar van het orderbiljet.

Assen 7 Januarij 1845.

47. Indien bij een orderbiljet twee domiciliën zijn gekozen, het eene «ter zake dezes,» dus ook voor de betaling, het andere voor de jurisdictie, moet het protest van non-betaling aan het eerste, doch het exploit van dagvaarding aan het laatste gedaan worden, en behoort geen verstek tegen den gedaagde verleend, maar de dagvaarding nietig verklaard te worden, indien deze aan het eerstgemelde domicilie beteekend is.

b Amsterdam 23 December 1868.

48. Indien bij een orderbiljet ingeval van wanbetaling hypotheek is bedongen, kan niet gelijktijdig uit het van non-betaling geprotesteerde orderbiljet tot betaling en subsidiair tot het stellen van hypotheek worden geconcludeerd. Ontzegging van dezen eisch bij verstek.

Utrecht 22 Junij 1853.

49. De nemer van een orderbiljet, dat door hem bij volledig endossement aan derden is overgedragen, is verpligt zijne regten als houder te bewijzen, wanneer hij later als zoodanig de voldoening van den oorspronkelijken onderteekenaar vordert.

Zeeland 26 Mei 1857.

50. De schuldenaar levert door de overlegging eener acceptatie, in dorso voorzien van de handteekening des schuldeischers, voldoende bewijs dat hij heeft betaald. Die bloote naamteekening is een endossement in blanco, hetwelk krachtens art. 136 en 209 Kh. wordt gerekend de erkenning van genotene waarde te bevatten.

Amersfoort 6 Maart 1872.

51. De op een orderbiljet gestelde kwittantie strekt geenszins ten bewijze van betaling door den onderteekenaar van het biljet, ten ware hij tevens in het bezit zij van het stuk.

a Batavia R. v. J. 19 October 1855.

52. Het is ter beoordeeling van de gevolgen verbonden aan het overgeven en kwijten van een orderbiljet onverschillig dat dit geschied is door een kassiersknecht, wanneer vaststaat dat deze was tijdens het verrigten dier feiten, de regtmatige houder van het in blanco geëndosseerd biljet.

Amsterdam 13 October 1870.

IV.

53. Art. 2030 B. W. omtrent de regeling door de vroegere wetgeving van verjaringen

welke vóór de afkondiging van dat wetboek een aanvang hebben genomen, is mede van toepassing op die verbindtenissen welke door het Wetb. van Kooph. worden bepaald; art. 1 Kh. Eene actie voortspruitende uit een orderbiljet dat geene handelsschuld ten onderwerp heeft en vervallen is onder de Fransche wet, kan alzoo niet geacht worden te zijn verjaard na tien jaren sedert de invoering der nieuwe Ned. wetgeving; art. 189 C. de Comm.

Breda ... (11). — 's Gravenhage Kgr. 25 Maart 1850.

54. De verjaring van een jaar ten behoeve van den trekker die bewijst fonds bezorgd te hebben, is niet toepasselijk op den onderteekenaar van een orderbriefje.

a Amsterdam 8 Februarij 1865.

Beding 25.
Betaling 10, 15, 28, 50 v.
Bewijs Bz. 32, 34.
Blanco 30.
Compet. Bz.
Cond. indebiti.
Conserv. beslag.
Dagvaard. Bz. 47.
Derde 35 v. 41 v. 45.
Domicilie 46 v.
Eed 24, 36 v.
Endossement 29, 49 v.
Faillissement.
Get.bewijs Bz..
Hoofdelijke verb. 24.
Hypotheek 48.
Interessen 10 v.
Koophandel 2, 9, 17 v.
Koopman 2, 9, 17 v.
Kwittantie 50 v.
Lastgeving 21, 52.
Lijfsdwang 17, 20 v.
Makelaar.
Mora 23.
Nietigh. v. verb. 32.
Nietigheid pr. 27.
Protest 22, 44 v.
Provis. exec. 21.
Regtsgr. en regtsmidd.
Schuldoorzaak 2, 31 v.
Schuldvernieuwing.
Spel en weddingschap 42.
Valschheid Bz. 26 v.
Verjaring Bz. 53 v.
Vrijwaring 14, 25.
Waarde 1 v. 16, 35 v.
Wisselbrief 12, 14, 31.
Zegel 22.

OUDERLIJKE MAGT.

I. Persoon der kinderen.
II. Goederen.

I.

1. Wanneer de ouders van een kind, al is het ook van teederen leeftijd, afzonderlijk wonen, moet het op diens vordering aan den vader worden overgegeven.

Assen 23 September 1867.

2. De hertrouwde moeder die niet in de voogdij bevestigd is, mag niettemin haar kind opvorderen, althans van een ander dan den voogd, zelfs al beweert die derde dat hij het kind van den voogd ter verzorging heeft ontvangen.

Rotterdam 19 Maart 1856.

3. De vader kan de uitlevering van zijn kind ook van de moeder vorderen, en de overgifte daarvan door alle in regten geoorloofde dwangmiddelen verzekeren, bv. door behulp van den sterken arm.

Gelderland 6 Junij 1849.

4. De opvordering van minderjarige kinderen door den vader geschiedt teregt tegen de moeder, die deze kinderen aan de vaderlijke magt heeft onttrokken, al woont de moeder ook met die kinderen bij een ander in.

Groningen Hof 5 April 1870.

5. De vrouw die met het kind buiten de echtelijke woning verblijf houdt, kan genoodzaakt worden het kind aan den man terug te brengen.

b N.-Holland 23 Junij 1864, bev. Amsterdam 18 Maart 1863. — Cf. Zwolle 15 Februarij 1865, bev. bij Overijssel 7 Augustus 1865, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 2 November 1865, Concl. conf. alwaar het gold een eisch tot afgifte van een minderjarig kind, ingesteld door den voogd tegen de moeder die uit de voogdij was ontzet. Toewijzing dier vordering.

6. De moeder die de minderjarige kinderen aan de magt des vaders heeft onttrokken, kan, ingeval van weigering om dezelve af te geven, door den sterken arm tot die afgifte genoodzaakt worden.

Groningen Hof 5 April 1870. — *b* N.-Holland 23 Junij 1864, bev. Amsterdam 18 Maart 1863.

7. Een vader is niet-ontvankelijk om bij den eisch tegen zijne huisvrouw gerigt tot afgifte van een uit hun huwelijk geboren kind, tevens de te onbepaalde magtiging te vorderen om, bijaldien de gedaagde nalaat aan die veroordeeling te voldoen, die uitspraak zelf te doen uitvoeren ten koste van de gedaagde.

Drenthe 22 Februarij 1868.

8. Tot terugbekoming van de hem ontvoerde kinderen, kan den vader te gelijk met de veroordeeling der weigerachtige moeder om dezelve af te geven, toegestaan worden «toegang in die »woningen waar de kinderen door of van wege »de gedaagde mogten zijn of worden gehouden »of gebragt,» mits de deurwaarder vergezeld zij door den kantonregter of het hoofd van het gemeentebestuur.

Groningen Hof 5 April 1870.

II.

9. De actie tegen eenen minderjarige wiens ouders nog in leven zijn, wordt teregt ingesteld tegen den vader in naam van zijnen zoon, zonder dat de bijvoeging van voogd de oproeping vitiëert.

Roermond 8 Februarij 1856.

10. Indien iemand is gevlugt ten gevolge van eene tegen hem ingestelde criminele vervolging en daarop gevolgde wederspannig-verklaring aan de wet, moet hij geacht worden buiten de mogelijkheid te zijn om de vaderlijke magt uit te oefenen (art. 355 B.W.), en worden dus de minderjarige kinderen in een geding behoorlijk door de moeder vertegenwoordigd.

N.-Holland 13 April 1864.

11. De moeder die krachtens art. 407 B.W. de voogdij heeft verloren, is niet bevoegd haar minderjarig kind in regten te vertegenwoordigen, en moet, ook waar zij met den later benoemden voogd optreedt, even als haar medeagerende tweede echtgenoot, niet-ontvankelijk worden verklaard.

a H. R. 30 November 1871, Concl. conf.

12. De vader kan, behalve betrekkelijk het vermogen van zijn minderjarig kind, geene overeenkomsten aangaan waaruit regtsgeldige verbindtenissen voor dat kind voortspruiten, en is mitsdien krachteloos eene plaatsing op het kantoor van een derde, waardoor niet slechts de minderjarige tot persoonlijke diensten zoude verbonden en voor de gevolgen der niet-vervulling van die diensten aansprakelijk zijn, maar ook handelingen voortvloeijen, welke nieuwe regtsgeldige verbindtenissen voor den minderjarige zouden doen ontstaan.

Amsterdam 6 Februarij 1867, bev. bij N.-Holland 4 Junij 1868.

13. Vermits het bij de wet aan ouders toegekend vruchtgenot, en bij de uiterste wilsbe-

schikking voorwaardelijk gemaakte jaarlijksche renten, werkelijk van elkander verschillen, zoowel wat de causa en modus als den terminus betreft, gaat het niet aan, op grond van den pretens vermoedelijken wil des erflaters, de bepalingen, omtrent een legaat bij testament gemaakt, op het wettelijk vruchtgenot der ouders toe te passen, omdat toevallig dezelfde persoon tot beiden geroepen is; met dat gevolg, dat het caduceren van het legaat door den man aan zijne vrouw gemaakt, haar geenszins het wettelijk vruchtgenot op de goederen van haar kind ontneemt.

Amsterdam 27 Maart 1850.

14. Renten van een kapitaal, waarvan de moeder-voogdes niet het vruchtgenot heeft gehad maar dat door administrateuren is bestierd, die aan haar tot onderhoud der pupillen zijn uitbetaald, kunnen niet door hen bij de voogdijrekening worden teruggevraagd. Indien al de pupillen te dier zake eene vordering hadden, zoude die alleen tegen de administrateuren ontvankelijk zijn.

b Amsterdam 30 Junij 1851.

15. De vader kan gedurende de minderjarigheid van zijn kind slechts dan naar aanleiding van art. 362 B.W. rekening en verantwoording van den bewindvoerder vragen, indien het kind vruchttrekker is, doch niet wanneer het kind bloote eigenaar en de vruchttrekker nog in leven is.

N.-Holland 13 April 1864.

16. De van de voogdij ontzette moeder is geregtigd tegen den voogd eene regtsvordering in te stellen tot het doen van rekening en verantwoording en tot dadelijke afgifte van de vruchten en inkomsten van de goederen der minderjarigen, waarvan de wet haar het vruchtgenot toekent.

a H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

17. De bepalingen omtrent de voogdij over minderjarigen, bij art. 467 v. B.W. voorkomende, gelden niet insgelijks bij het bewind van den vader tijdens het huwelijk over de goederen aan zijne minderjarige kinderen toebehoorende; mitsdien is geldig eene overeenkomst betrekkelijk de rekening door den vader-bewindvoerder afgelegd en zoodoende door den gewezen minderjarige goedgekeurd, al is die rekening niet afgegeven ten minste tien dagen vóór de latere overeenkomst.

Roermond 27 October 1859.

18. Onder de kosten van onderhoud en opvoeding, mitsdien ook onder de lasten van het vruchtgenot der ouders, moeten begrepen worden de uitgaven besteed aan eene reis, die in het belang van het kind is gedaan, ten einde het op te sporen, aan zijne van de voogdij ontzette moeder te ontnemen en onder het toezigt te stellen van den wettigen voogd.

b H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

19. Datzelfde geldt ten aanzien van de declaratie van den advokaat die over het terugbrengen des ontvoerden minderjarigen is geconsulteerd geworden, al is de langstlevende der ouders niet in een regtsgeding tot voldoening van die kosten bij vonnis veroordeeld.

b H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

20. De duur van het genot, bij art. 305 C.N. aan de ouders voorbehouden, moet niet geregeld worden naar de meerderjarigheid der kinderen zoo als deze door dien Code is vastgesteld, maar naar het B. W. waaronder de meerderjarigheid is verkregen. Bepaaldelijk houdt dat genot op door de voltrekking van een huwelijk onder de tegenwoordige wetgeving, vóór het bereiken van 21 jaren.

d 's Hertogenbosch 7 Julij 1841.

21. Eene moeder die afstand heeft gedaan van de voogdij over hare minderjarige kinderen, zoodat een ander tot voogd over dezelve is benoemd, kan, indien zij eene actie wil instellen om het vruchtgenot te bekomen der goederen van deze hare kinderen, die actie niet anders rigten dan tegen den voogd in deze zijne qualiteit, en kan niet tegen hem blootelijk als feitelijk bezitter der goederen ageren.

N.-Holland 3 April 1845, te dien aanzien vern. Amsterdam 27 Junij 1844.

Aansprak. Sz.
Actie 4, 7 v. 9 v.
Bewindvoerder 14 v.
Civiele partij.
Dwangmiddel 3, 6 v.
Echtscheiding.
Executie 3, 6 v.
Klagte en aangifte.
Koopvaardijschepen.
Mishandeling.
Nat. militie.
Onwett. aanhoud.
Opvord. v. kind 1 v.
Rek. en verantw. 14 v.
Testament.
Voogdij 2, 5, 11, 14, 16.
Vruchtgenot 13, 18 v. 21.
Wet 20.
Woning 8.

OVERDRAGT z. EIGENDOM, LEVERING.

OVEREENKOMST.

I. Handelingen overeenkomsten daarstellende.
II. Vereischten.
§ 1. Toestemming.
§ 2. Onderwerp.
§ 3. Diverse beschouwingen.
III. Kracht en werking van overeenkomsten.
§ 1. Verbonden partijen.
§ 2. Ten opzigte van derden.
§ 3. Verdere gevolgen.
IV. Toepasselijke wetgeving.
V. Herroeping; verval.

I.

1. Een proces-verbaal opgemaakt tusschen gemagtigden van een armbestuur en een door het Ministerie van Oorlog gemagtigd directeur van fortificatiën, ten einde de afscheiding te bepalen tusschen de Rijks-militaire gronden en de eigendommen van het armbestuur, houdende bepaling dat alles daaromtrent zal zijn zoo als in het proces-verbaal staat omschreven, is eene overeenkomst en niet eene constatering van feitelijke toestanden ingevolge Kon. besl. van 10 September 1815. De daarin voorkomende verpligting voor het Rijk om zekere heining te onderhouden, wordt met dat stuk voldingend bewezen.

a H. R. 9 Mei 1862, Concl. conf.

2. De concessie tot droogmaking van zekere (in casu Tienhovensche en Maarsseveensche) plassen onder de daarbij voorgeschreven voorwaarden en volgens het daarbij gevoegd ontwerp bij Kon. besluit verleend, is geene overeenkomst meer bepaald van aanbesteding en aanneming, maar eene regeringsdaad op verzoek van den daarbij belanghebbende uitgegaan van den Koning, als hoofd van 's Rijks waterstaat. Niet-ontvankelijkheid eener actie tot ontbinding wegens wanpraestatie.

a H. R. 7 Junij 1872, Concl. conf.

3. Ofschoon het vaststellen van zeker station als tusschenstation van een spoorweg de uitoefening ware van een regeringsregt, zoo stelt niettemin het beding om aldaar de treinen steeds te doen ophouden, gemaakt bij den afstand van onteigende gronden, eene louter privaatregtelijke verbindtenis daar; ten minste voor zooverre de voldoening aan dat beding van de maatschappij zelve afhangt, en van regeringswege geene dienstregeling, welke daarmede overeenstemt, verworpen of afgekeurd wordt.

Utrecht 29 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 9 Mei 1870.

4. Het in 1825 tusschen de Staten der provincie Limburg en den Staat verhandelde, bestaande van de zijde der eerstgenoemden in het aanbod om een gebouw in te rigten voor de zittingen der regterlijke collegiën, onder voorwaarden dat de Staat dat gebouw en een ander aan de provincie afsta en haar eene subsidie verleene, is niet eene burgerregtelijke overeenkomst maar eene administratieve handeling, voortgevloeid uit de destijds op de provincie rustende verpligting om in de huisvesting der regterlijke collegiën te voorzien.

Maastricht 26 Januarij 1865, Concl. contr. — Cf. Limburg 12 November 1866.

II. § 1.

5. Indien de eischer een primitief aanbod des gedaagden, waarbij eene bonificatie wegens het te laat ontvangen van goederen wordt voorgesteld, weigert aan te nemen en een ander voorstel doet, de gedaagde daarop antwoordt, dat hij zich (alsnu) ongehouden hield tot eenige bonificatie, kan bij gebrek aan toestemming geene overeenkomst geacht worden tot stand te zijn gekomen, en is de eischer derhalve niet geregtigd de hem voorgestelde doch door hem niet aangenomen bonificatie in regten te vorderen.

Amsterdam 27 Maart 1846.

6. De nietigheid der overeenkomst op grond van art. 1292 B. W., als hangende alleen af van den wil van hem die zich verbonden heeft, kan niet worden beweerd, wanneer is overeengekomen, dat door den onder-aanbesteder geene betaling zal worden gedaan dan in evenredigheid en naar mate hij zelf op de gestelde en den onder-aannemer bekende termijnen van den hoofd-aanbesteder betaling van de met dezen bedongen aannemingsom zal hebben ontvangen, vermits de vervulling der verbindtenis (de betaling) afhankelijk is gesteld van de daad eens derden.

Amsterdam 30 Januarij 1867.

7. Wanneer eene partij aan eene andere hare voorwaarden tot dienstpræstatie kenbaar maakt bij circulaire, en die andere, zonder speciaal beding, van bedoelde diensten (zij het ook langen tijd na de ontvangst der circulaire) gebruik maakt, dan moet zij geacht worden te hebben ingestemd met de gestelde voorwaarden en zich dienovereenkomstig te hebben verbonden. De verwijzing in den aanhef dier circulaire naar eene lijst van daarbij genoemde ligterschippers belet niet dat de conditiën van toepassing zijn ten opzigte van andere in dienst van den onderteekenaar staande verbonden schippers.

N.-Holland 30 Januarij 1868.

8. De aankondiging in prospectussen en dagbladen, dat een periodiek werk zekere uitgebreidheid zal erlangen, gevolgd door de uitgave van het werk op dien voet, levert geen bewijs op, dat de uitgever met den schrijver over die uitgebreidheid is geconvenieerd, wanneer de uitgever het bestaan van zoodanige conventie ten stelligste ontkent.

's Gravenhage 11 October 1844.

9. De opgaven welke bij aankondigingen omtrent eene voorgenomen uitbesteding in de couranten worden gedaan, moeten, indien zij in de latere overeenkomst niet zijn opgenomen, slechts worden beschouwd als eene waardering bij benadering opgemaakt, alleen strekkende om de gegadigden op te roepen en tot eigen onderzoek in de gelegenheid te stellen, maar niet als een regel van de wederzijdsche verbindtenissen van partijen.

a H. R. 28 Junij 1872, Concl. conf. — Eveneens de opgaven gedaan bij de stukken welke ter inzage van belanghebbenden hebben gelegen, *b* H. R. 28 Junij 1872, Concl. impl. conf.

10. Het aanwezig bevinden van een vermist voorwerp door den depositaris in het gedeponeerde goed van den eigenaar zelven, kan niet geacht worden te zijn het vinden van verloren goed; de eigenaar is dus in dat geval niet verpligt tot uitbetaling der premie, uitgeloofd voor den vinder van hetgeen hij als verloren beschouwde.

's Gravenhage Kgr. 12 April 1847.

11. Alhoewel bij de wet verbindtenissen wegens gemis aan toestemming alleen in geval van dwaling, geweld en bedrog heeft nietig verklaard, is evenwel volkomen wettig de beslissing dat geene overeenkomst is tot stand gekomen, omdat geene volkomen toestemming gegeven is.

a H. R. 21 November 1856, Concl. conf.

12. Wanneer eene procuratie is gepasseerd, terwijl zich de lastgever in een staat van gevangenschap bevond, kan hij daarom alleen niet geacht worden den vrijen wil te hebben gehad welke het volstrekte vereischte is tot de bestaanbaarheid van alle overeenkomsten. Latere bevestiging na de in-vrijheid-stelling.

a Amsterdam 1ⁿ a. 8 Junij 1837.

13. Dwaling in het regt vitiëert de overeenkomst niet.

N.-Holland 12 November 1868.

14. Van dwaling in de zelfstandigheid der zaak is geen questie, wanneer dezelfde waar is geleverd welke verkocht werd, en alleen de vraag naar betere of mindere qualiteit overblijft.

b Amsterdam 6 April 1871.

15. Eene beweerde bestelling met de woorden: «of de eischer 100 fleschen rooden wijn »van circa een frank de flesch aan N. (een »derde) wilde leveren, dat hij die dan als proef »kon zenden en verder met dat huis zelf on»derhandelen,» bevat (ook nadat de eischer beweert geleverd te hebben) geene overeenkomst ten gevolge waarvan de verkooper gehouden is het verkochte te leveren en de kooper verpligt het geleverde te ontvangen.

Roermond 19 April 1855, vern. Weert Kgr. 30 December 1854.

16. Om aan te nemen dat de kooper door

zijne handelingen, wijzigingen in de conditiën heeft toegestemd, moet blijken van handelingen die onbestaanbaar zijn met de bedoeling om aan de eerst gestelde conditiën vast te houden.

Amsterdam 30 Januarij 1863.

17. Briefwisseling over het aangaan van eene overeenkomst, deels van koop en verkoop, deels van consignatie van goederen door de verkoopers. Wel ernstig sprake van die overeenkomst, maar geene volbragte handeling, zoo lang over het gewigt der te consigneren goederen, den tijd van levering en het te geven voorschot geene overeenstemming bestond.

c N.-Holland 2 Februarij 1871.

18. Eene overeenkomst van dienstverrigting (vervoer van palen) tegen zekeren prijs, beheerscht de later voortgezette dienstverrigting, zoodat ook voor deze stilzwijgend dezelfde prijs verschuldigd is.

N.-Braband 4 December 1864.

19. Verantwoording van eene partij rijst ter pelling gegeven, naar derzelver gewigt, behoudens eene niet zeer belangrijke spilling. Niet wettiging van een aanzienlijk verlies, dat daarbij geleden wordt. Bij het sluiten van eene nieuwe overeenkomst op den ouden voet, wordt het er voor gehouden, dat de vroegere stipulatiën weder zijn aangegaan; speciaal moeten de opvolgende verzendingen van goederen van dezelfde soort geacht worden te geschieden onder dezelfde voorwaarden als de eerste.

b Amsterdam 25 Junij 1852.

20. De bepaling (in casu bij het verleenen van hypotheek voor eene rekening-courant) dat de rekening door de wederpartij als voldoende bewijs zal gehouden worden, kan niet gezegd worden te strijden met de openbare orde. De eene partij mag zich gedragen aan de goede trouw van de andere partij.

b 's Hertogenbosch 15 Maart 1871.

21. Wanneer niet blijkt dat de schrijver van een werk met den uitgever over een bepaald aantal vellen, waaruit het werk zou bestaan, is overeengekomen, moet de overeenkomst geacht worden te zijn aangegaan over zooveel vellen als waarmede het werk compleet is.

Amsterdam 5 Mei 1869.

22. De erkenning van een saldo-debet met voorstel tot afdoening is geene bekentenis van feiten volgens art. 1960 B. W., maar vestigt, nadat bedoeld voorstel door de wederpartij is aangenomen, eene overeenkomst, waarvan de schuldoorzaak is het erkende saldo van rekening.

N.-Holland 12 November 1868.

23. Hoewel niet blijkt van eene stellige aanneming in eene akte van cessie van kapitalen, kan die ingewikkelder wijze voldoende blijken uit de daarbij gemaakte bedingen en de onderteekening van den cessionnaris; zij kan zeer wel aangevuld worden door de overgave welke hem van die akte en van de originele schuldbrieven door de cedenten is gedaan.

Roermond 30 September 1852.

24. Er is geen onwettig beding in de bestelling van eenig kunstwerk, welks aanneming door den besteller afhankelijk wordt gesteld van zijne nadere beoordeeling en goedkeuring, nadat het zal zijn afgewerkt.

Amsterdam 24 Maart 1852.

§ 2.

25. De vraag of eenige zaak welke beweerd wordt buiten den handel te zijn, het onderwerp der getroffen overeenkomst mogt uitmaken, moet beoordeeld worden naar den tijd waarop de overeenkomst is aangegaan.

b H. R. 23 December 1870, Concl. conf.

26. Het tijdstip waarop eene overeenkomst is aangegaan, moet beslissen of haar onderwerp is buiten den handel en of zij in strijd is met de openbare orde.

H. R. 20 Maart 1868, Concl. conf.

27. De invoer van koelies, die bij contract verbonden zijn een bepaald aantal jaren tegen vergoeding te werken, met het doel bij den invoerder om ter bestemmingplaats die contracten aan de meestbiedenden over te doen, is eensdeels geen handel in voorwerpen of koopmanschappen, anderdeels geen handel door de Nederlandsche wetten verboden (art. 599, n[os] 4 en 5 Kh.), en is alzoo de betrekkelijke verzekering niet nietig.

Rotterdam 5 Januarij 1870.

28. Het regt van collectering in de kerkgebouwen, in casu der R. K. Godsdienst, is verhandelbaar en voor overeenkomst vatbaar.

Friesland 13 October 1852.

29. Wanneer niet stellig en ontwijfelbaar blijkt, dat het regt van den dertienden penning zijn eenigen oorsprong had in de betrekking van den leenheer en leenman en dat het niet is ontstaan uit een wederzijdsch verdrag, kan dat regt wel degelijk het onderwerp zijn van contractuele verbindtenissen.

Utrecht 11 Maart 1840.

30. Een contract, waarbij de eene partij aanneemt, om van ouders of andere belanghebbenden de toestemming te erlangen tot het aangaan van een huwelijk, of wel om een huwelijk tot stand te brengen, en de andere partij belooft daarvoor zekere som als belooning te betalen, kan in het algemeen niet gezegd worden met de goede zeden te strijden. Dit is nog minder het geval, indien zoodanig contract gesloten is door een notaris, tot wiens bemoeijing eigenaardig werkzaamheden, het sluiten van een huwelijk betreffende, behooren.

Geldermalsen Kgr. 6 September 1844.

31. Het in de hoedanigheid van magnetiseur bewijzen van diensten en doen van visites, (daargelaten in hoeverre zulks zoude kunne[n] blootstellen aan de bij de verordeningen va[n] politie bedreigde straffen) op zich zelf in de w[et] niet verboden; evenmin kan dit strijdig geac[ht] worden met de goede zeden of de openba[re] orde; met dat gevolg, dat de magnetiseur [in] foro civili geregtigd is, te dier zake voor zij[ne] bewezene diensten en gedane visites betaling [te] vorderen.

Gelderland 8 October 1845.

32. Eene overeenkomst, waarbij de eene p[ar]tij zich jegens de andere verbindt, geene reg[ts]middelen tot handhaving van hare kracht [uit] die overeenkomst verkregen regten te gebr[ui]ken, is niet alleen ongeoorloofd en strijdig [met] de goede zeden, maar ook in strijd met [de] aard en het wezen der overeenkomsten, welke beiderzijds regten confererende, daar[…]

zelfs noodzakelijk het regt medebrengen, om die regten door wettige middelen te doen eerbiedigen; zonder welk regt de overeenkomst zelve niet bestaanbaar zoude zijn. Bij zoodanig beding kan dan ook alleen het gebruik van declinatoire middelen geacht worden te zijn uitgesloten.

Nijmegen 10 Maart 1848.

33. Eene overeenkomst, tot strekking hebbende om openbare verordeningen, in het belang der algemeene gezondheid uitgevaardigd, te ontduiken, is onwettig; bv. dat de vee-arts, indien de onder zijne behandeling zijnde koe in stervensgevaar verkeert, daarvan den eigenaar tijdig zou verwittigen, ten einde deze het stervende dier nog, in strijd met de wet, konde verkoopen.

Beverwijk Kgr. 17 Januarij 1851.

34. De onderhandsche akte, waarbij men zich verbindt een ander te doen participeren voor een zeker aandeel in eene later te verkrijgen industriële onderneming, is een deugdelijk in regtens verbindend contract. Dit is als bilateraal aan te merken.

b Z.-Holland 27 Januarij 1853, vern. 's Gravenhage 28 Mei 1852, waarbij dit contract als unilateraal werd beschouwd, zoodat daarvan geene ontbinding kon gevorderd worden.

35. De overeenkomst, waarbij iemand aan een ander de bevoegdheid toekent, om zeker perceel voor eene bepaalde som over te nemen, voor het geval eerstgemelde in staat van faillissement zou geraken, is op zich zelve niet ongeoorloofd, voor zoover niet blijkt, dat deze is aangegaan in fraudem creditorum. De ten uitvoerlegging dier overeenkomst, ter vervulling der opschortende voorwaarde, kan tegen den curator in het faillissement worden gevorderd.

b Amsterdam 10 Januarij 1855.

36. De overeenkomst tusschen twee kooplieden om aan eenen derde niet dan tegen zekeren prijs te verkoopen, is noch strafbaar, noch ongeoorloofd.

Gelderland 31 December 1856, vern. Nijmegen 10 Junij 1856, waarbij die overeenkomst was beschouwd als zonder waarde.

37. De overeenkomst, waarbij een plattelands-heel- en verloskundige aan een geneesheer overdraagt zijne genees-, heel- en verloskundige praktijk te D. en omstreken uitgeoefend, met inbegrip van een ziekenfonds, is regtsgeldig.

Rotterdam 12 October 1859, bev. bij Z.-Holland 10 December 1860, alwaar echter de eisch beperkt was tot vernietiging van de overeenkomst voor zoover het ziekenfonds betreft.

38. De overeenkomst waarbij een vennoot in eene naamlooze vennootschap zich verbindt jegens derden, om geheel of ten deele op te leggen wat de vennootschap in hare verpligtingen aan deze zou blijken te kort te komen, is niet nietig.

Zeeland 14 April 1863.

39. Indien uit eene beweerde overeenkomst wordt geageerd, waarbij de ééne handelaar zich verbonden heeft om zijnen reisbediende ook voor de zaken van den anderen mede-contracterenden handelaar te doen reizen, en daarvoor van laatstgenoemde eene bepaalde som voor zich zelf heeft bedongen, dan kan, welke ruime opvatting ook aan art. 1360 B.W. moge gegeven worden, de toelating van het bewijs door getuigen tot staving dier overeenkomst, als bevattende deze de praestatie van eene geoorloofde en niet aan de vrije beschikking van partijen onttrokken daad, niet in strijd met de wet geacht worden.

b H. R. 22 Mei 1857, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Rotterdam 28 Mei 1856.

40. Eene overeenkomst waarbij iemand zich verbindt, geen gebruik te zullen maken van zijne bevoegdheid tot het ontkennen van de wettigheid van een kind tegen betaling van zekere som door de tegenpartij, is regtens onbestaanbaar, zoodat de actie tot betaling dier som behoort te worden ontzegd.

Amsterdam 25/~~Maart~~ 1865. / April

41. De bepaling dat de regeling van een gemeenschappelijk werk tusschen twee of meer gemeenten slechts onder goedkeuring van Ged. Staten kan plaats hebben (art. 121 Gem.wet), is van openbare orde, met dit gevolg dat eene overeenkomst tusschen twee gemeentebesturen gesloten, waarbij die wetsbepaling niet is nageleefd, van regtswege nietig en zelfs onvatbaar is om nader te worden bevestigd of bekrachtigd.

Assen Kgr. 22 Februarij 1872.

42. Bij de toepassing der wetsbepaling, dat toekomstige zaken het onderwerp van eene overeenkomst kunnen uitmaken, is het willekeurig en buiten de wet om in dat opzigt een onderscheid te maken tusschen toekomstige en nog niet bestaande zaken. Zaken, van welke het onzeker is of zij in de toekomst ooit zullen bestaan, kunnen (uitgezonderd alleen de eene soort van zaken, die de wet met name uitzondert) wel degelijk het onderwerp van eene overeenkomst zijn. Zulks is dan ook bepaaldelijk het geval ten aanzien van overeenkomsten van verzekering in het algemeen, en die tegen brandschade in het bijzonder.

a H. R. 26 October 1849, Concl. conf.

43. Onder toekomstige zaken, die volgens art. 1370 B.W. het onderwerp eener overeenkomst kunnen zijn, worden ook verstaan de zoodanige, wier aanwezen, als van eene onzekere uitkomst afhankelijk, nog slechts gehoopt of verwacht wordt; bv. recepissen van spoorweg-actiën, waarvoor de concessie nog niet is verleend.

N.-Holland 9 Mei 1842.

44. Op het regt van des erflaters eenigen zoon uit eerste huwelijk om de onroerende goederen uit diens nalatenschap te erven, kan geen inbreuk gemaakt worden door eene tusschen dien zoon, den erflater en eene dochter uit tweede huwelijk verleden notariële boedelscheiding, waarbij aan laatstgenoemde contractueel wordt toegekend het daar bepaalde aandeel des vaders om dit bij en na diens overlijden in volkomen en uitsluitenden eigendom te genieten. Dergelijke boedelscheiding is in strijd met art. 1370 B.W.

Gelderland 10 November 1869.

45. Het is geoorloofd menschen ter verpleging in een weldadig gesticht op te nemen, onder voorwaarde, dat al, wat zij bij de opneming bezitten, of gedurende hun verblijf in hetzelve verkrijgen mogten, in eigendom zal overgaan aan dat gesticht, onder voorbehoud van het vruchtgebruik, hun leven lang gedurende.

Zoodanig beding kan niet worden beschouwd als betreffende eene toekomstige nalatenschap.

a H. R. 29 November 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 14 Februarij 1844, waarbij was bev. Leiden 13 December 1842.

46. Eene akte waarbij verbindtenissen over eene nog niet opengevallen nalatenschap aangegaan worden, kan zelfs niet als bewijs gelden dat de daarin vermelde goederen tot de betrokken later opengevallen nalatenschap behooren.

Middelburg 10 Januarij 1866.

47. Bij de wet is niet verboden, dat een schuldenaar zich voor zijne erven verbinde, om zekere schuld uit zijne nalatenschap te doen betalen.

Zeeland 17 Februarij 1863.

48. Wanneer voor zekere te verrigten diensten die ook werkelijk zijn gepraesteerd geworden, eene belooning is toegezegd welke bij het testament van den toezegger zou verwezenlijkt worden, doch zonder dat hieraan door dezen gevolg is gegeven, dan is dat eene bepaling welke alleen de wijze van belooning betreft, en dus niet een onwettig beding over eene toekomstige nalatenschap. Door de niet-voldoening aan die toezegging kan dus ook het regt op belooning niet te niet gaan.

H. R. 1 Februarij 1855, Concl. contr. vern. Groningen Hof 31 Januarij 1854; — cf. *a* Groningen 8 April 1853, gewezen in den zin van het arr. van den H. R.

§ 3.

49. De regel dat een ieder geacht wordt bekend te zijn met den staat van dengenen met wien hij eene overeenkomst aangaat, is ook van toepassing ten aanzien van het regt van exterritorialiteit der personen die tot de legatie van eene vreemde mogendheid behooren, al is dit op geenerlei wijze ter openbare kennis gebragt.

's Gravenhage Kgr. 15 Februarij 1869.

50. Wie handelszaken verrigt met iemand die makelaar is, moet geacht worden met deze hoedanigheid bekend te zijn.

d Amsterdam 9 Maart 1859.

51. Een onder een anderen vorm gemaakt en alzoo gedeguiseerd contract, is tusschen partijen even wettig als wanneer zij de overeenkomst met haren waren naam hadden bestempeld, en is op zich zelve, indien er namelijk slechts eene wettige oorzaak aanwezig is, geene reden, noch levert het grond op, om het bestaanbare van zoodanige overeenkomst te betwisten.

Z.-Holland 19 December 1849.

52. Voor de verbindende kracht eener overeenkomst is het onverschillig, of het motief nog bestaat en of het doel bereikt wordt.

N.-Holland 27 December 1866, bev. *a* Amsterdam 22 November 1865.

III. § 1.

53. Vermits ieder wordt verondersteld voor zich zelven en in eigen hoedanigheid de overeenkomst te hebben gesloten, moet, wanneer hij tot betaling wordt aangesproken (in casu van sommen voor ten zijnen behoeve verrigte boekhouders-werkzaamheden), zoo hij beweert die werkzaamheden te hebben opgedragen op last van een ander, die dus had moeten aangesproken worden, dit zijn sustenu bewijzen.

H. R. 29 Junij 1866, Concl. conf.

54. Hij die bij het sluiten eener overeenkomst niet opgeeft als lasthebber te handelen, veelmin voor wien hij handelt, wordt door de tegenpartij te regt in privé aangesproken, al werd zijn naam in de akte (polis van assurantie) met bijvoeging van q.q. vermeld.

b Amsterdam 17 Mei 1866.

55. In het algemeen moet hij die last geeft tot levering, geacht worden zulks voor eigen rekening te doen, en is dus ook de voorzitter eener societeit, die drank voor een muziek-gezelschap bestelt, persoonlijk verbonden, indien hij niet ondubbelzinnig te kennen geeft, dat hij voor rekening van een ander of in qualiteit handelt.

Dordrecht Kgr. 30 October 1855.

56. Wanneer iemand zich jegens een ander persoonlijk heeft verbonden voor een derde en zich voor dezen heeft sterk gemaakt, moet, om van zoodanige persoonlijke verbindtenis te doen blijken, volgens art. 1352 B.W. niet alleen het bewijs geleverd worden dat de verbondene heeft gehandeld als daartoe last of magt hebbende van den derde, maar daarenboven dat eene belofte zijnerzijds is gedaan, dat die derde zijne handeling zou bekrachtigen.

b Z.-Holland 21 Februarij 1859.

57. De overeenkomst waarbij eene der partijen zich verbonden heeft zekeren persoon, zijnen reisbediende, mede te doen reizen voor de zaken van de tegenpartij, even als of die persoon ook haar reisbediende was, en die tegenpartij zich daartegen heeft verbonden te dier zake jaarlijks eene zekere som te betalen, is in regten niet onbestaanbaar, als hebbende men zich daarbij sterk gemaakt voor een derde, die geen deel had aan de overeenkomst.

a Rotterdam 28 Mei 1856; cf. *b* H. R. 22 Mei 1857.

58. Eene overeenkomst, waarbij men zich tot eene persoonlijke daad, zonder toestemming van zijne medegeregtigden verbindt, is niet nietig, wanneer deze die overeenkomst hebben goedgekeurd.

a Amsterdam 3 Junij 1857, bev. bij N.-Holland 25 Maart 1858.

59. Een derde, die een geneesheer komt halen en verzoeken, ja op wiens order de geneeskundige behandeling gevraagd wordt, verbindt zich niet stilzwijgend tot betaling van het honorarium, daar men zich alleen slechts op zijn eigen naam kan verbinden, met dat gevolg, dat hij (zoo hij zich niet uitdrukkelijk heeft uitgelaten, hetzij dat hij voor den patiënt zal betalen, en de behandeling voor zijne rekening zal zijn, hetzij dat hij hoofdelijk aansprakelijk blijft hetzij dat hij zich borg stelt, alle welke overeenkomsten niet verondersteld worden, doch uitdrukkelijk moeten zijn aangegaan en bewezen) niet gehouden is tot betaling van het honorarium, door den lijder verschuldigd, en voortgevloeid uit de verbindtenis tusschen den lijder en den geneesheer, op verzoek van dezen derde ontstaan.

Voorburg Kgr. 16 November 1842.

60. Bij eenigen twijfel naar den zin eener belofte of overeenkomst, moet de bedoeling uit

het verband der zaak worden opgemaakt. Indien een beding al eens voor tweederlei opvatting vatbaar mogt zijn, moet men het aldus opvatten, dat het van eenige uitwerking kan zijn, veeleer dan in dien zin, dat het geenerlei gevolg zou kunnen hebben. Te meer stringeert dit, indien de klaarblijkelijke bedoeling van eene der partijen is geweest de andere te verbinden, en indien zulks uit al hare handelingen blijkt. Veroordeeling van iemand die beloofd had zooveel in hem was te zullen zorgen, dat de door den eischer te praesteren geneeskundige hulp zou betaald worden door inhouding op het loon te verdienen door den man en vader der te behandelen personen.

Alphen Kgr. 19 September 1855.

61. Overeenkomsten namens eene commissie, bijv. eene plaatselijke regelingscommissie voor zekere tentoonstelling, door eenige harer leden aangegaan zonder dat die commissie regtspersoonlijkheid bezit, volgen de personen welke haar gesloten hebben en bindt niet al de leden dier commissie in privé. Handelde die commissie in naam en ten behoeve van eene maatschappij welke regtsbestaan heeft, dan zou deze verbonden zijn.

b Amsterdam 21 December 1870.

62. In den regel wordt eene overeenkomst geacht door partijen te zijn aangegaan voor haar zelve, voor hare erfgenamen en regtverkrijgenden, ten ware het tegendeel uitdrukkelijk bepaald zij of uit den aard der overeenkomst mogt voortvloeijen; bijgevoegde bedingen kunnen dit beginsel niet veranderen. Wanneer iemand heeft gehuurd twee of drie gemeubileerde kamers met gebruik van stal en koetshuis, benevens het verstrekken van kost, bediening, bewassching, vuur, licht enz., moet die huur, niettegenstaande het beding van dat gebruik, volgens den regel van art. 1611 B.W. geacht worden niet te hebben opgehouden bij den dood des huurders.

Gelderland 8 Junij 1853, bev. Arnhem 24 Februarij 1853.

63. De regtsregel dat men geacht wordt ook voor zijne erfgenamen te hebben gestipuleerd, is van geene toepassing op den huurder of gebruiker, wiens regt alleen resulteert uit eene door den eigenaar van het goed verleden akte van overdragt, houdende dat die derde een gedeelte van het verkochte ingevolge mondelinge overeenkomst in pacht heeft tegen een huurprijs van *f* 5.» en onder het beding dat die huur niet zal mogen opgezegd worden zoolang de huursom betaald wordt. Na het overlijden van den pachter mag de huur opgezegd worden.

b Gelderland 4 Februarij 1846, waartegen de cass. is verw. bij *e* H.R. 7 Mei 1847, Concl. conf.

64. De beslissing dat eene overeenkomst door ingelanden (van Nieuw-Velgersdijk) met betrekking tot hunne landen is aangegaan voor zich en voor hunne op die landen regtverkrijgenden, in het algemeen, zonder onderscheid, en dus ook voor hunne regtverkrijgenden titulo singulari, berust op de uitlegging der overeenkomst en is alzoo van zuiver feitelijken aard. De daaruit getrokken conclusie, te weten de verbindende kracht der overeenkomst voor die regtverkrijgenden steunt op derzelver wettig bestaan en op den regel dat zij, voor zooveel de aard der zaak medebrengt, de erfgenamen en regtverkrijgenden verbinden.

a H.R. 7 Junij 1872, Concl. conf.

§ 2.

65. Een derde kan geene actie ontleenen uit een contract, waarin hij wel is genoemd, maar niet als handelend persoon is opgetreden, indien niet tevens het contract eene speciale stipulatie bevat, waaruit blijkt dat het beding strekt ten behoeve van dien derde.

a Amsterdam 23 Junij 1848. — *a* Amsterdam 1 December 1848.

66. Art. 1376 B.W. is niet geschonden, indien geene overeenkomst tegen derden, die daarin niet betrokken zijn, is toegepast, maar de overeenkomst door den eischer zelven met zijn voorganger aangegaan en waarop hij zich tegen zijne partij primario beroept, tegen hem, in verband met de door hem verder bewezene daadzaken, is uitgelegd.

c H.R. 15 April 1842, Concl. conf. — Cf. Drenthe 6 Maart 1841.

67. De regel dat overeenkomsten alleen van kracht zijn tusschen de handelende partijen, is niet toepasselijk, wanneer uit eene akte van overeenkomst, ook tegenover hem die daarbij geene partij is geweest, het bewijs wordt geput van een feit, waaruit voor hem geene obligatie ontspruit, zoo als van het feit, dat de eischer is eigenaar of huurder van eene zaak.

b H.R. 5 April 1872, verw. de cass. tegen Z.-Holland 12 Junij 1871, waarbij de houder van cognoscementen tot betaling der vrachtpenningen is veroordeeld jegens den eischer, onderhuurder van het schip, hoewel de gedaagde beweerde alleen met den schipper of gezagvoerder te hebben gehandeld, en zulks nadat de eischer voornamelijk door zijne overeenkomst met den vroegeren huurder van het schip zijn regt als onderhuurder had bewezen. — Cf. Rotterdam 23 Maart 1870.

68. Art. 1376 B.W. is niet geschonden, door het aanhalen, bij eene regterlijke uitspraak, tegen eene der partijen, van onderscheidene bewijzen, welke voor die partij zijn res inter alios, wanneer die niet zijn aangenomen als bewijzen, dat er tusschen partijen eenige overeenkomst zoude zijn getroffen, maar om daaruit te besluiten tot het bestaan eener bepaalde daadzaak.

b H.R. 3 April 1846, Concl. conf. — Cf. Leeuwarden 27 Februarij 1844, bev. bij Friesland 7 Mei 1845.

69. Degene, namens wien en ten wiens behoeve eene schuldbekentenis door eenen derde bij de akte van schuldbekentenis aangenomen wordt, moet geacht worden aan die akte vreemd te zijn, zoodat haar effect hem niet kan worden tegengeworpen, bij ontstentenis van het bewijs, dat die derde door hem tot de aanneming is gemagtigd geweest. In dit geval maakt het geen onderscheid of die schuldbekentenis en aanvaarding bij onderhandsche, dan wel bij authentieke akte gedaan zijn.

N.-Braband 1 Junij 1841.

70. Een derde is door den regel res inter

alios acta, niet onbevoegd om op te komen tegen eene authentieke akte waarbij zijn eigendom aan een ander in het openbaar wordt overgedragen. De kooper heeft immers door zijn aankoop een titel ter verjaring tegenover den eigenaar verkregen, en deze mag alzoo dien titel aanranden. Waar eene gemeente als eischeres tegen het domeinbestuur optreedt, obsteert aan die actie zelfs niet de omstandigheid dat de kadastrale operatiën waarop zich het verwerend bestuur beroept, onder medewerking van den burgemeester zijn tot stand gekomen.

's Hertogenbosch 25 Februarij 1842.

71. Het regtsbeginsel van art. 1376 B. W., dat nl. overeenkomsten alleen van kracht zijn tusschen de handelende partijen, is niet miskend of geschonden, wanneer de Regtbank, uitgaande van de stelling in facto, dat de erflater indedaad met zekeren H. als agent der verweerders had gehandeld, en juist daardoor jegens hen in obligo was gekomen, aan de verweerders een suppletoiren eed oplegt.

a H. R. 1 Junij 1855, Concl. conf.

72. De wettige erfgenaam kan geene regten ontleenen uit eene overeenkomst, niet door den erflater zelven, maar door een derde in eigen naam met de directie van een begrafenisfonds aangegaan.

a Amsterdam 27 Maart 1867, bev. Amsterdam Kgr. II 9 November 1865.

73. Het beding ten behoeve van een derde bij eene notariële akte van overdragt gemaakt, en daartoe strekkende dat deze een gedeelte van het verkochte onder meer bepaalde voorwaarden in pacht heeft, is geoorloofd en verbindende en levert een volledig bewijs op van de mondelinge overeenkomst tusschen dien derde en den verkooper aangegaan.

b Gelderland 4 Februarij 1846.

74. De aankoop van een huis met geregtigdheden, waaronder een gang, kan den kooper geen regt op dien gang geven tegenover een derde, die mede daarop regt beweert, al is ook het huis sedert 1797 meermalen in dier voege verkocht.

Breda... Mei 1852 (24).

75. Iemand, die in de plaats en regten van eenen kooper van een vast goed getreden is, kan niet als een derde persoon in den zin der wet aangemerkt worden ten aanzien van het door den verkooper gemaakte beding, dat in het verkochte gebouw nimmer tooneelvertooningen zullen plaats hebben.

H. R. 28 Januarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 25 Januarij 1840, waarbij was verniet. Leiden 9 April 1839. — Utrecht 9 Februarij 1844, omtrent het verbod van in een huis eene tapnering uit te oefenen.

76. Eene akte van scheiding en deeling, hoewel ouder dan dertig jaren, bewijst geen regt van uitweg tegen derden, maar moet als res inter alios acta aangemerkt worden.

's Hertogenbosch 24 Maart 1858.

77. De bepaling in een koopcontract, waarbij de kooper eene op het verkochte goed gevestigde schuld ten zijnen laste heeft genomen, tot gedeeltelijke betaling zijner verschuldigde kooppenningen, en waarbij de verkooper heeft bedongen, dat deze schuld en renten door dien kooper aan den schuldeischer moeten betaald worden, stelt eene stipulatie daar, als bij art. 1121 C. N. (overeenstemmende met art. 1353 B. W.) beschreven.

H. R. 17 Februarij 1843, Concl. conf. — Utrecht 26 Junij 1844.

78. Wanneer bij den verkoop van een stuk land, in der tijd met toestemming van den toenmaligen zich qualificerenden grondheer der heerlijkheid geschied, ten behoeve van dezen, door den verkooper, het regt van novale tienden op het verkochte stuk uitdrukkelijk is bedongen en voorbehouden geworden, dan moet die voorbehouding door den zich qualificerenden grondheer geaccepteerd, als een beding ten behoeve van een derde beschouwd worden, waaruit ook dan zelfs, wanneer de grondheer geen novaal tiendregt op de woeste gronden bezeten had, eene actio utilis voor hem zou zijn geboren geworden.

N.-Braband 9 November 1847.

79. Het beding bij den verkoop van een molen, dat de kooper de daarop gevestigde grondrente jaarlijks aan een derde zal uitkeeren, is te beschouwen als eene onder het Fransche regt geoorloofde stipulatie ten behoeve van een derde. Het doet tot de geldigheid der rente niets af, dat zij door den verkooper steeds als grondcijns werd betaald, of zoogenaamd windregt, ten behoeve der ambachtsheerlijkheid bij notariële akte vastgesteld vóór de Staatsregeling van 1798.

Zeeland 9 September 1856.

80. De eenvoudige aanwijzing door een verkooper aan den kooper om de verschuldigde kooppenningen aan een derde te betalen, brengt geene regtsgeldige verbindtenis te weeg tusschen dien derde en den kooper.

Appingadam 8 Maart 1866.

81. De kooper van eene partij turf blijft verbonden tot de wegruiming van het gekochte binnen den tusschen partijen bedongen termijn, al moge hij den turf nader aan een derde hebben overgedragen. Deze overdragt is te dien aanzien eene res inter alios acta.

Winschoten 7 Februarij 1872.

82. De vervrachter of schipper is geregtigd van den geconsigneerde, die de goederen werkelijk ontvangt, datgeen te vorderen, wat hij met den bevrachter bij de chertepartij heeft bedongen; de geconsigneerde kan zich niet bij de ontvangst daaraan onttrekken, door te beweren, dat de chertepartij als eene res inter alios acta voor hem niet verbindend zou zijn.

b H. R. 26 November 1841, Concl. conf.

83. De bepaling in een bevrachtingscontract gemaakt, dat door den schipper bij zijne aankomst ter plaatse van bestemming aan zekere aangewezen firma 2½ pct. commissie op de bedongen vracht voor de waarneming der scheepsbelangen zou betaald worden, ontneemt den bevrachter het regt niet eene andere firma als geconsigneerde aan te wijzen, en dan kan de eerstgenoemde uit het beding dat te haren gunste in eene overeenkomst tusschen derden gemaakt is, geen regt op de bedoelde commissie ontleenen.

Rotterdam 22 Maart 1871.

84. Het beding door den eigenaar eener veen-

plaats gemaakt, dat de kooper van eene zich daarop bevindende partij turf, deze binnen zekeren tijd moest verwijderen, is eene bepaling, ten doel hebbende dat de eigenaar of opvolgende gebruiker de veenplaats zou kunnen gebruiken of vergraven overeenkomstig haren aard en bestemming, en dus een beding ten profijte der veenplaats zelve waarop zich de latere kooper daarvan, als successor titulo particulari, ook tegen den kooper van den turf mag beroepen, zelfs zonder voorafgaande uitdrukkelijke subrogatie.

Winschoten 7 Februarij 1872.

85. Eene overeenkomst of verbindtenis tusschen den werkbaas en zijne werklieden aangegaan, kan niet voor den volgenden werkbaas, bij wien die werklieden nader in dienst komen, van eenige verpligting zijn, als zijnde res inter alios acta; uit eene magtiging, welke de werklieden ten behoeve van hunnen baas of meester bij wien zij in dienst zijn, mogten verstrekt hebben op hunnen volgenden baas of meester, kan geene verpligting voor dezen ontstaan, zoo lang die magtiging niet door hem is aangenomen.

b H. R. 24 Februarij 1854, Concl. conf.

86. Indien eene overeenkomst is aangegaan met eenen hoofdingenieur van den waterstaat, in zijne qualiteit, en omtrent een gebouw van den Staat, ten gevolge van een bestek, goedgekeurd door den Minister van Binnenlandsche Zaken, onder wiens departement destijds het beheer der gevangenissen ressorteerde, heeft de ambtenaar alzoo contracterende, niet anders kunnen handelen dan ten behoeve van den Staat; en is alzoo de Staat geregtigd uit deze overeenkomst tegen den medecontractant te ageren tot præstatie of tot ontbinding van het contract, evenzeer als de excipiënt de betaling volgens de overeenkomst van den Staat zoude kunnen vorderen, indien niet bereids aan deze verpligting door den Staat ware voldaan.

's Gravenhage 29 December 1843, bev. bij Z.-Holland 13 November 1844.

87. Een ambtenaar bij de Rijnspoorweg-maatschappij kan zich beroepen op art. 4 van het tusschen de Regering en de concessionnarissen aangegane contract, waarbij is bepaald, dat aan de tijdens de overname van den weg in dienst zijnde ambtenaren, voor zoover zij door den Koning of door den Minister van Binnenlandsche Zaken waren aangesteld, geen ontslag door de concessionnarissen zou kunnen worden verleend dan in overleg met den Minister. De woorden «in overleg met» beteekenen met toestemming of medewerking van. Dit onherroepelijk beding kan ingeroepen worden door de ambtenaren, te wier behoeve het is gemaakt, en die verklaren daarvan gebruik te willen maken. Art. 1376, j° art. 1353 B. W. is daarop van toepassing.

b Amsterdam 22 Junij 1859, vern. Amsterdam Kgr. I 9 November 1858.

88. Een hoofdonderwijzer is geregtigd tegen het gem.bestuur een eisch in te stellen tot algeheele uitbetaling van het hem door den Raad toegelegde traktement, al wordt daarvan een gedeelte bijgedragen uit kerkelijke fondsen, volgens eene door de burgerlijke gemeente met kerkvoogden en notabelen eener Hervormde gemeente gesloten overeenkomst. Daardoor is geen regtsband tusschen den hoofdonderwijzer en het kerkbestuur ontstaan.

Groningen Hof 25 Maart 1864.

89. Wanneer aan een koopman eene lading rijst op zekere voorwaarden is geconsigneerd, doch later door den eigenaar wederom aan een derde afgestaan, is deze niet aan dezelfde voorwaarden onderworpen, wanneer hij zich daartoe niet uitdrukkelijk verbonden heeft.

a N.-Holland 27 Maart 1851.

90. Eene spoorweg-maatschappij die in alle lasten en passiviteiten van eene vroegere administratie van den spoorweg is opgevolgd, moet ook naleven het beding, waarbij die vroegere administratie bij het verkrijgen van onteigende gronden zich heeft verpligt om aan zeker station altijd tot het opnemen en aflaten van personen op te houden.

Utrecht 29 December 1869, bev. bij Utrecht Hof 9 Mei 1870.

91. De vennootschap, waarin hij die eene bestelling gedaan heeft, later met derden getreden is, kan niet ter zake van die handeling aangesproken worden, al is de levering van het gekochte eerst na het sluiten der vennootschap geschied.

N.-Holland 24 November 1870.

§ 3.

92. Geen gebruik kan worden ingeroepen, wanneer een daarvan afwijkend of daarmede strijdig verbod bij de overeenkomst is gemaakt.

Z.-Holland 9 Januarij 1865.

93. Het gebruik dat volgens art. 1375 B. W. de verbindtenissen uit eene overeenkomst resulterende bepaalt, moet zijn een algemeen en overal geldend gebruik en is als zoodanig niet te beschouwen eene louter plaatselijke gewoonte.

b H. R. 15 Januarij 1869, Concl. conf. — Apeldoorn Kgr. 5 November 1856.

94. Art. 1375 B. W. bevat niet eene onbepaalde erkenning van alles wat naar plaatselijk gebruik en billijkheid verpligtend geoordeeld wordt, maar legt aan partijen integendeel alleen de verpligting op om ook te voldoen aan alles wat zoowel door billijkheid als gewoonte met den aard der overeenkomst verbonden is, en geeft daardoor juist te kennen dat geen plaatselijk maar een algemeen gebruik bedoeld is; derhalve is niet toelaatbaar het bewijs dat naar het plaatselijk gebruik te Schiedam een schipper verpligt is zijne lading op drie verschillende plaatsen te lossen.

Rotterdam 8 April 1868.

95. Het beweren dat het is een vaststaand gebruikelijk beding, dat iemand, die bij contractpolis reassurantie neemt, een gedeelte van de risico zelf moet blijven loopen, is onaannemelijk, omdat zoodanig beding wegens zijne verregaande strekking het karakter mist van die bestendig gebruikelijke bedingen, die geacht kunnen worden stilzwijgend in de overeenkomst begrepen te zijn.

Amsterdam 8 Augustus 1871.

IV.

96. De beteekenis, strekking en regtsgevolgen van eene privaatregtelijke overeenkomst

kunnen, indien partijen zelve zich aan die bepalingen niet hebben onderworpen, geenszins worden beoordeeld naar eene zelfs niet bij traktaat of overeenkomst (traité, convention), maar bij eenvoudige verklaring (déclaration) door twee vreemde mogendheden getroffen regeling van internationale regten en verpligtingen. Toepassing van Nederlandsch privaatregt.

Leeuwarden 9 Januarij 1872.

97. Art. 532, j° art. 1563 Wetb. N. ingerigt voor het Koningrijk Holland, dat eerst in 1809 hier te lande in werking is gebragt, kan niet zijn geschonden door de beoordeeling der regten, voortvloeijende uit eene overeenkomst, die van 1807 dagteekent.

H. R. 19 Januarij 1860, Concl. conf.

98. Wanneer de grondslag der overeenkomst waarop de oorspronkelijke vordering is gebouwd, gelegen is in de originaire huurconditiën van den vroegeren tijd, dan kan ook die grondslag zijnen regtskundigen toetssteen niet anders vinden dan in de vroegere wetgeving, waaronder hij zijnen oorsprong heeft genomen, en de overeenkomst kan ook in hare bewijsmiddelen niet anders dan aan die wetgeving worden ten toets gebragt.

b H. R. 2 Januarij 1852, Concl. conf.

99. Voor eene overeenkomst geldt het regt der plaats waar zij is gesloten, althans voor zoover daarvan door partijen niet is en kon worden afgeweken.

Gelderland 14 Junij 1871.

100. De regten van contracterende partijen regelen zich naar de plaats, waar zij hunne overeenkomst sluiten, zoo als ook de vorm van alle handelingen moet worden beoordeeld naar de wetten van het land of de plaats, alwaar die handelingen zijn verrigt; indien dus zoowel de bevrachting als het daarvan opgemaakte cognoscement, met en benevens de daarop gestelde overdragt in Nederland is geschied, kan ook alleen naar het Ned. regt worden uitgemaakt, welke de regten en het belang zijn van den inlader en den houder van het cognoscement.

Amsterdam 14 December 1853.

101. Het bepaalde bij art. 9 A. B., volgens hetwelk het regt van het Koningrijk hetzelfde is voor vreemdelingen als voor Nederlanders, kan niet gelden wanneer er sprake is van handelingen tusschen vreemdelingen in een vreemd land aangegaan.

N.-Holland 5 April 1855, Concl. conf.

102. Bij een koop en verkoop (van koopwaren) tusschen eenen Nederlander en een vreemdeling buiten 's lands gesloten, moeten de regtsgevolgen van die overeenkomst worden beoordeeld naar de in het vreemde land vigerende regten.

N.-Holland 12 October 1848. — Amsterdam 5 Januarij 1848.

103. Wanneer Nederlanders, in Nederland woonachtig, onderling buiten 's lands eene overeenkomst, betreffende persoonlijke regten, aangaan, bv. eene overeenkomst tot benoeming van scheidslieden, dan moeten zij verondersteld worden, wat den inhoud der overeenkomst betreft, zich te onderwerpen aan hunne nationale wetten.

Amsterdam 9 Maart 1849.

104. Wanneer buiten 's lands eene overeenkomst gesloten, en de akte daarvan gepasseerd wordt voor de legatie van de Mogendheid, waartoe hij, ten wiens behoeve de overeenkomst gesloten is, behoort, dan moet de naleving der overeenkomst beoordeeld worden naar het regt bij die Mogendheid in vigueur, en niet naar het regt van de plaats waar die naleving wordt gevorderd.

Rotterdam ... (14).

105. De regten en verpligtingen, voortgevloeid uit eene te Ruhrort aangegane en uitgevoerde overeenkomst, worden, ook voor zoover zij hier te lande uitvoering erlangen, geregeld naar het aldaar vigerende regt.

Gelderland 15 December 1869.

106. Waar de overeenkomst betreft de verzekering der vrachtpenningen te verdienen met een Engelsch schip, door een Engelschman als schipper voor eene Engelsche reederij gevoerd, en die overeenkomst wordt geconstateerd bij eene in de Engelsche taal geredigeerde, naar vorm en inhoud overeenkomstig het Engelsche regt opgemaakte polis, waarin nog bovendien de clausule is opgenomen dat zij dezelfde kracht en waarde zal hebben als de beste Engelsche polis, — blijkt duidelijk van den wil van partijen om zich ten aanzien van hunne wederzijdsche regten en verpligtingen te onderwerpen aan de Engelsche wetgeving.

H. Geregtsh. N. I. 21 September 1871.

107. De regtsgevolgen van eene overeenkomst buiten 's lands gesloten tusschen een Nederlandsch-Indisch ingezetene en een vreemdeling moet door den Ned.-Indischen regter niet beoordeeld worden naar het in Nederl. Indië vigerend regt, maar wel naar dat geldende ter plaatse waar de overeenkomst gesloten werd; art. 16 v. A. B.

H. Geregtsh. N. I. 21 September 1871.

108. In overeenkomsten bij brieven gesloten is de plaats, waar de brief door welken de overeenkomst tot stand komt, ontvangen wordt en waar alzoo de overeenstemmende wil van partijen zich vereenigt, de plaats waar de verbindtenis geacht moet worden te zijn aangegaan; derhalve is een koop en verkoop tot stand gekomen ter woonplaatse van den verkooper, wanneer de kooper te diens huize eene bestelling doet, met bepaling van zekeren prijs, doch met dien prijs door den verkooper geen genoegen genomen wordt en de kooper eerst later op den brief des verkoopers antwoordt, dat hij de bestelling tegen den verlangden hoogeren prijs bevestigt.

a N.-Holland 22 April 1869, vern. te dien aanzien Amsterdam 20 November 1868.

109. Wanneer eene overeenkomst van koop en verkoop tusschen afwezigen bij briefwisseling wordt gesloten, is de brief vermeldende de aanneming van het voorstel door de eene partij aan de andere gedaan, niets anders dan het middel dat de schrijver bezigt om zijne toestemming in den voorgestelden koop en verkoop te geven. Zijne werking kan dit middel alleen hebben ter plaatse, waar de brief door de partij die het voorstel deed, wordt ontvangen, zoodat op die plaats de voor het ontstaan der overeenkomst noodzakelijke toestemming van den schrij-

ver in het gedaan voorstel gegeven wordt, en dus ook op die plaats de overeenkomst wordt tot stand gebragt.

Gelderland 14 Junij 1871. — Arnhem 29 April 1872.

110. Indien de overeenkomst bij brief is gesloten, wordt zij geacht te zijn aangegaan ter plaatse, waar de eerste brief is ontvangen, en van waar is afgezonden het antwoord, houdende aanneming van het voorstel.

Suriname Ger. 25 Mei 1864. — Limburg 21 Maart 1870.

V.

111. Uit het voorschrift van art. 1374 B.W. volgt, dat, indien door partijen twee overeenkomsten, tot elkander in duidelijk verband staande, met tusschenverloop van eenigen tijd zijn aangegaan, al datgene, hetwelk met wederzijdsche toestemming bij de laatste overeenkomst duidelijk anders is geregeld, dan zulks bij de vroegere was geschied, als herroepen moet worden beschouwd.

a H. R. 14 Februarij 1851, Concl. conf.

112. Eene overeenkomst kan door wederzijdsche toestemming evenzeer in der minne vernietigd als gesloten worden; van die toestemming kan alleen blijken door daden welke de bedoeling van partijen openbaren.

b Amsterdam 8 April 1858, bev. bij N.-Holland 20 October 1859.

113. Art. 1480 B.W., omtrent het vervallen der verbindtenis, ingeval de zekere en bepaalde zaak welke daarvan het onderwerp uitmaakt, vergaat, mist zijne toepassing, wanneer een verhuurde baggermolen wordt aangevaren en ten gevolge daarvan is gezonken, niet vóór de levering aan den huurder, maar nadat deze in het gebruik en genot daarvan was gesteld.

Limburg 5 Februarij 1872, doch in cass. vern. bij *b* H. R. 18 October 1872, op grond dat het verhuurde goed wel is vergaan en dientengevolge ook de huurovereenkomst is vervallen.

114. Eene opzegging door het domeinbestuur van de pacht eener visscherij doet alleen en op zich zelve de uitgedrukte oorzaak eener verbindtenis daaromtrent tusschen de pachters getroffen, niet vervallen. Indien dus die visscherij door twee personen gezamenlijk is gepacht tot 1850, die associatie in 1844 wordt ontbonden, met beding dat hij die de geheele visscherij kreeg, jaarlijks aan den anderen zekere som moest uitkeeren, zoo tot vergoeding der winstderving uit die ontbinding resulterende als ter vereffening van alle hoogenaamde vorderingen, is deze som verschuldigd, niettegenstaande eene, volgens het contract bevoegdelijk, gedane opzegging der visscherij-pacht. Indien daaruit eenige wijziging der overeenkomst tusschen de pachters had moeten of kunnen ontstaan, had van de bedoeling daarvan bepaaldelijk moeten blijken.

b Z.-Holland 28 Januarij 1852.

115. De koop en verkoop van een paard moet geacht worden bij minnelijke schikking te zijn te niet gedaan, wanneer de kooper het paard als onvoldoende heeft teruggegeven. De verkooper is derhalve ook tot teruggave verpligt van hetgeen hij daarvoor heeft ontvangen.

's Gravenhage 18 October 1870.

116. Indien iemand zich verbindt, in geval hij aannemer werd van zeker uit te besteden werk, aan den eischer het steenhouwerswerk voor eenen bepaalden prijs te laten maken, is de aannemer niet meer hiertoe verpligt, indien de aangekondigde openbare aanbesteding, waarop partijen alleen moeten geacht worden het oog te hebben gehad, niet is doorgegaan, maar de aannemer daarna het werk onder de hand heeft aangenomen; zoodat hij niet verpligt was het steenhouwerswerk te laten verrigten door den eischer en deze niet op grond daarvan ontbinding van de overeenkomst met schadevergoeding kan vragen.

b Z.-Holland 9 Mei 1859, bev. *b* 's Gravenhage 29 Junij 1858.

117. Indien bij huurcontract is bedongen: «indien de verhuurder vóór het einde van den »huurtijd mogt komen te overlijden, of het ver»huurde pand vroeger mogt willen verkoopen, »verbindt zich die verhuurder voor zich en zijne »erven, en geeft aan den huurder of zijne erven »het regt om het verhuurde door twee deskun»digen, aan wederzijde één te benoemen, te doen »waarderen, en laat aan den huurder de keus, »om het al dan niet voor de gewaardeerde som »te aanvaarden,» —heeft de huurder geen regt om, indien het gehuurde uit hoofde van insolventie van den verhuurder verkocht wordt, tegen dien verkoop in verzet te komen, als strijdig met voormeld beding, en mag hij evenmin vorderen dat voor den nog loopenden huurtijd de prijs door deskundigen zal worden uitgemaakt, zulks op grond, dat de bij het contract gestelde huurprijs alleen zoo hoog was bepaald wegens de voormelde aan hem gelaten vrijheid, waardoor hij steeds zeker was in het pand te kunnen blijven wonen.

Gorinchem 3 Augustus 1844.

118. Het verschuldigde wegens plaatsvervanging voor de nationale militie, om nl. voor den loteling de dienst te verrigten, waartoe deze wegens zijn getrokken nummer anders zelf in persoon verpligt was, en even en voor zoolang als deze daartoe verpligt was, — moet worden betaald, ook al blijkt later, dat de plaatsvervanger niet in dienst heeft behoeven te treden.

Winschoten 26 Mei 1852.

119. Het onderwerp eener overeenkomst tusschen uitgever en redacteur gesloten over de uitgave van eene courant, vervalt niet, wanneer bij voortzetting der uitgave op gelijken voet als in die overeenkomst was bepaald, alleen eene verandering plaats heeft in den titel.

Rotterdam 15 April 1857.

120. De bepaling dat eene veenmaatschappij van de exploitatie der Staatsspoorwegen per 1000 pond vervoerde turf eene premie zal genieten, wordt niet gewijzigd of vernietigd door de latere invoering van een lager tarief voor het turfvervoer in het algemeen, maar wanneer de veenmaatschappij van dit lager tarief gebruik makende, meer voordeelen heeft genoten dan de gevorderde premiën bedroegen, kan niet daarenboven de uitkeering van deze laatsten gevorderd worden.

's Gravenhage Arb.... Junij 1870 (5).

121. Nadat partijen het zijn eens geworden over het leveren van zekere goederen tegen een

bepaalden prijs, moet aan die overeenkomst worden voldaan, maar indien later door den verkooper omtrent den prijs bezwaren zijn gemaakt en een voorstel tot verhooging daarvan is gedaan, en de kooper daarin heeft toegestemd, is de eerste overeenkomst daardoor niet gevicieërd maar wel in stand gebleven en bevestigd, al moge tevens door den kooper omtrent den tijd der levering een voorstel zijn gedaan dat de verkooper niet heeft aangenomen.

c Amsterdam 30 Junij 1847.

122. De overeenkomst tusschen een tenorzanger en een opera-directeur houdt op te bestaan, indien de eerste wegens ligchaamsgebreken buiten staat geraakt aan zijne verpligting te voldoen.

Amsterdam 14 April 1858.

123. Door de aanneming van het gedane aanbod, waarbij de verkooper een rabat op den koopprijs voorstelt, moet geacht worden eene nieuwe overeenkomst te zijn aangegaan, in de plaats tredende van den vroeger gesloten koop en verkoop, welke daardoor vernietigd werd.

c 's Gravenhage 29 Junij 1858.

Aanbest. en aann. 6.
Aanbod 5, 7, 121.
Aanhouding 8 v.
Admin. en R. magt.
Admin. handel. 2 v.
Afscheiding 1.
Afstand v. inst.
Ambtenaren 86 v.
Armbesturen 45.
Assurantie 42 v. 54, 95.
Beding 48, 63, 65, 73, 77v.
Bedrog 11.
Begrafenisfonds 72.
Bevracht. en vervr. 67, 82v.
Bewijs Bz. 53.
Briefwiss. 108 v.
Cassatie Bz. 64.
Collecten 28.
Compet. Bz.
Concessie 2, 43.
Derde 65 v.
Dertiende penn. 29.
Deurwaarder.
Drukpers.
Dwaling 11, 13 v.
Eed 71.
Eigen naam 53 v.
Erfdienstbaarh.
Erfopvolg. 44 v. 62 v.
Exterrit. 49.
Faillissem. 35.
Gebruiken 92 v.
Gemeente 41, 88.
Geneeskunde 37, 59 v.
Get.bewijs Bz. 39.
Get.bewijs Sz.
Geweld 11 v.
Gewoonte 92 v.
Heerl. regten 29, 78.
Herroeping 111 v.
Huur en verh. 62v. 113v. 117.
Huur v. diensten 7, 18, 48.
Huw. voorwaarden.
Kerkbesturen 88.
Klagte en aangifte.
Koop en verk. 15 v. 75, 77 v. 109, 115.
Kwittantie.
Lastgeving 61.
Leening.
Lijfsdwang.
Locus reg. actum 99 v.
Makelaar 50.
Nalatenschap 44 v.
Nat. militie.
Nederl. en vreemd. 101 v.
Nietigheid Pr.
Nietigh. v. verbindt. 6.
Onderwijs 88.
Onregtm. daad.
Ontb. v. overeenk. 2, 34.
Onteig. t. alg. nutte.
Ontkenn. v. kind 40.
Openbare orde 20, 30 v.
Pauliana 35.
Persoonl. staat 49.
Plaats der overeenk. 99 v.
Plaatsopnem. 1.
Plaatsvervang. N. M. 118.
Prolongatie.
Provincie 4.
Regterl. colleg. 4.
Reken. en verantw. 22.
Rente 79.
Res inter alios 65 v.
Schadevergoeding.
Scheid. en deeling 76.
Schouwburg 122.
Schrift.bewijs Bz. 46, 67 v.
Schuldbekent. 47, 69.
Schuldoorz. 22, 51.
Spel en weddingsch.
Spoorwegen 3, 90, 120.
Staat 4, 86.
Staatsloterij.
Sterk maken 56 v.
Tarief 120.
Testament 48.
Tienden 78.
Toekomst. zaken 42 v.
Toestemm. 5 v.
Traktaat 96.
Uitlegging 21, 64, 96.
Vennootschap 38, 91.
Verbindtenis 59 v.
Vereeniging.
Verloren goed 10.
Verwijz. en jurisd. gesch.
Voorwaarde 24.
Werklieden 85.
Wet 25 v. 97 v.
Zaken 25 v.
Zegel.

OVERGANG BIJ OVERLIJDEN (REGT VAN) Z. SUCCESSIEREGT.

OVERGANG OVER EENS ANDERS GROND Z. VELD- EN BOSCHDELICTEN.

OVERGANG VAN DE VROEGERE TOT DE NIEUWE WETGEVING Z. WET.

OVERHEERSCHT LAND Z. RECIDIVE, WET.

OVERLEGGING VAN GEDINGSTUKKEN Z. BEHANDELING TER ROLLE.

OVERLIGDAGEN Z. BEVRACHTING EN VERVRACHTING, VOERLIEDEN EN SCHIPPERS.

OVERMAGT EN TOEVAL.

1. Blokkade der bestemminghaven moet als overmagt worden beschouwd.

Leeuwarden 9 Januarij 1872. — Rotterdam 8 Mei 1862, ten aanzien van de haven van vertrek.

2. Windstilte is niet een onvoorzien toeval, maar eene gewone kans. Indien het niet is gebleken, dat die kans van eenigen invloed geweest is op het tusschen partijen gesloten contract tot levering van goederen, is men niet geregtigd zijne partij te doen deelen in de schade der daaruit voortgevloeide misrekening.

a Amsterdam 29 November 1848.

3. Langdurigheid en hevigheid van den winter zijn in den regel niet te beschouwen als overmagt of toeval, in casu bij de aanneming om eene boot te bouwen.

a Amsterdam 6 Februarij 1846.

4. De lossing wordt niet door overmagt verhinderd, wanneer het ijs eene meerdere of mindere belemmering te weeg brengt, maar wel bij eene geheele verhindering of hoogstens indien zij slechts kan plaats hebben met buitengewone offers van geld, tijd of arbeid, die met het oog op de aangegane overeenkomst niet mogen gevorderd worden.

Amsterdam Kgr. I 7 April 1871, en het eindv. Amsterdam Kgr. I 11 Augustus 1871.

5. Werping van goederen is niet te beschouwen als overmagt waardoor de aansprakelijkheid des schippers zou worden opgeheven; art. 345 Kh. Inzonderheid niet wanneer de geworpen lading zonder schriftelijke toestemming der inladers op den overloop was geborgen; art. 348 Kh.

Amsterdam 14 Februarij 1872.

6. Het oppompen van graan gedurende de reis, is als reden van vermindering uit overmagt te beschouwen.

Rotterdam 4 Maart 1863.

7. De regter heeft op goede gronden verworpen de verdediging van een beklaagde ter zake van het aanleggen zijner pink op de afgepaalde standplaats der badkoetsen te Scheveningen, als zoude overmagt de strafbaarheid van gemeld feit wegnemen, wanneer hij de verliezen der beklaagden bij verkoop van den aangevoerden visch en derhalve winstderving niet als overmagt heeft beschouwd, maar deze alleen heeft gelegen verklaard in natuurlijken dwang of althans in de noodzakelijkheid tot levensbehoud, of het behoud van schip en lading.

b H. R. 24 April 1866, Concl. conf.

8. Het verbranden van eene fabriek door den bliksem stelt geene overmagt daar, indien het te leveren fabrikaat elders te verkrijgen is.

Amsterdam 29 April 1858.

9. Brand moet regtens als onvoorzien toeval worden aangemerkt. De molenaar aan wien gerst tot malen is gegeven, kan niet tot nakoming zijner verbindtenis genoodzaakt worden,

indien de molen is afgebrand en de gerst niet is kunnen gered worden.

Rotterdam 2 September 1846.

10. Eene overeenkomst is niet van regtswege vervallen, wanneer hare uitvoering door overmagt is onmogelijk geworden. De ontbinding behoort ook dan in regten te worden uitgesproken.

Rotterdam 8 Mei 1862, beslissende dat zonder die ontbinding de eene partij van de andere niet mag terugvorderen wat deze ter uitvoering van de overeenkomst heeft ontvangen. — Anders Leeuwarden 9 Januarij 1872, waarbij op grond daarvan de ingestelde actie tot ontbinding is niet-ontvankelijk verklaard.

11. Overmagt of casus (in zake van goederenvervoer) sluit alleen die rampen uit, welke het gevolg zijn van eene schuld van hem die zij treffen, maar omvat alle andere rampen, om het even of ze door de schuld van een derde dan wel zonder eenige menschelijke oorzaak te weeg gebragt zijn, bv. in geval van aanvaring.

Amsterdam 30 Mei 1872.

12. Eene beweerde overmagt is niet uitgesloten door eene latere transactie van dengenen die zich (in geval van aanvaring) daarop beroept, met den derde die voor de geleden schade zou aansprakelijk zijn. Die overeenkomst is eene res inter alios.

Amsterdam 30 Mei 1872.

Aanvaring 11 v.
Assurantie.
Bevracht. en vervr. 4 v. 11.
Blokkade 1.
Brand 8 v.
Dading 12.
Koop en verk. 6.
Ontb. v. overeenk. 10.
Voerl. en schipp. 11.
Weersgesteldh. 2 v.

OVERSCHRIJDING VAN REGTSMAGT

z. APPEL SZ., CASSATIE BZ., CASSATIE SZ.

OVERSCHRIJVING.

1. De fiscale wetten van 22 Frimaire VII en 16 Junij 1832 zijn in het leven getreden met het oog op het tijdens die invoering van kracht zijnde burgerlijk regt. Die wetten mogen op het later in beginsel afwijkend burgerlijk regt noch in het voordeel, noch in het nadeel der schatkist toegepast worden. Zij zouden daardoor eene uitbreidende of beperkende strekking erlangen, die nooit in de bedoeling van den wetgever kan hebben gelegen. De vraag of door de belofte van een der vennooten, van zekere goederen in de maatschap te zullen inbrengen, de eigendom dier goederen op de maatschap overgaat, moet dus voor zoover de fiscus daarin betrokken is, meer bepaald voor zoover het geldt de heffing van regten van overschrijving, worden beoordeeld naar de bepalingen van den Code Nap.

a H. R. 10 November 1871, Concl. contr. vern. 's Gravenhage 23 September 1870.

2. In de registers van den hypotheekbewaarder kunnen niet enkel opgenomen worden de akten, regtstreeks den eigendoms-overgang ten doel hebbende, maar ook de zoodanige, die zoo als regterlijke vonnissen, den twijfel omtrent den waren eigenaar doen ophouden.

b N.-Holland 27 Junij 1861, bev. Amsterdam 17 December 1860.

3. Aan overschrijving is niet onderworpen eene akte houdende deeling eener vennootschap, wanneer deze bestaan heeft uit twee personen, en hetzelfde huis aan die twee personen wordt toebedeeld, al is ook gedurende het bestaan dier vennootschap een derde als vennoot opgenomen, wanneer het huis reeds door die twee personen ten name der vennootschap was aangekocht.

Middelburg 30 Junij 1840, Concl. contr.

4. Onder de tegenwoordige wetgeving zijn de akten van koop en verkoop te stellen onder de akten, overgang van eigendom inhoudende, of onder de andere akten, in art. 17 der wet van den 16 Junij 1832 (Sb. nº 29) bedoeld, zoodat dezelve aan de verpligte overschrijving ten kantore van de hypotheken zijn onderworpen, en alzoo de bepalingen van art. 8 dier wet op haar toepasselijk zijn.

Sneek 7 December 1853.

5. Eene akte van scheiding of licitatie tusschen medeërfgenamen, met eene overbedeeling in onroerende goederen, behoeft niet te worden overgeschreven binnen den termijn bij de wet van den 3 Januarij 1824 bepaald.

Sneek 5 Maart 1828, bev. bij 's Gravenhage H. G. 28 Junij 1830.

6. Eene verkooping van bovenveen moet binnen den bij de wet van den 3 Januarij 1824 bepaalden termijn ten kantore van den hypotheekbewaarder worden overgeschreven.

Heerenveen 26 Januarij 1831. — 's Gravenhage H. G. 8 Februarij 1832, bev. Assen 16 Augustus 1830. — Anders ten aanzien van eene verhuring of afstand van het regt om gedurende een saisoen turf te maken, Deventer 23 Maart 1836.

7. Eene schuldbekentenis ter zake van den ongeregistreerden aankoop van onroerende goederen, is niet aan de hypothecaire overschrijving onderworpen.

Almelo 3 December 1834.

8. Er wordt geene overschrijving in de registers voor de hypotheken gevorderd van de akten van overdragt van schuldvorderingen, door hypotheek gedekt.

Amsterdam 8 Junij 1853.

9. Akten van uitgifte in tijdelijke erfpacht zijn aan $^1/_2$ pct. overschrijvings-regt onderworpen.

Zwolle 21 September 1864.

10. Op eene deeling, die niet binnen zes maanden is overgeschreven, is het enkel regt en voorts $^1/_{10}$ voor elke maand verder verzuim als boete verschuldigd.

Middelburg 10 Februarij 1842.

11. Door de bepaling van art. 1512 B. W. is vervallen die van art. 21 der wet van 16 Junij 1832 (Sb. nº 29), zoodat de regten en verhoogde regten, te voldoen bij de overschrijving van eigendoms-overgangen, niet meer ten laste van den kooper komen.

Deventer 22 December 1841.

12. Het bestuur der registratie is niet bevoegd de overschrijving ten kantore van de hypotheken te vorderen van eene akte van koop en verkoop van onroerende goederen.

a Almelo 23 December 1840, alwaar het gold de bij dwangschrift door den hypotheekbewaarder gevorderde regten van overschrijving; de oppositie tegen dat dwangschrift werd van waarde verklaard, op grond dat akten, eigendoms-overgang inhoudende, niet aan de gedwongene overschrijving zijn onderworpen. —

Cf. *b* Almelo 23 December 1840, waarbij op gelijke gronden eene, tegen de vordering van regt en verhoogd regt van *overschrijving* gedane oppositie werd van waarde verklaard, doch de bij dat geding, niet slechts als in de eerstgemelde instantie *voorbehouden*, maar werkelijk bij reconventie *ingestelde* eisch tot teruggave van het regt van *registratie* op de koopakte betaald, werd ongefundeerd verklaard, op grond dat de akten van koop en verkoop aan het evenredig regt van registratie zijn onderworpen, ofschoon de eigendom, zelf van het verkocht onroerend goed door geene traditie of overschrijving aan den kooper mogt zijn overgegaan, en de Fransche wetgever geacht moet worden het koopcontract, *zoo als het toen bestond* op het oog te hebben gehad.

13. De betaling van het regt bepaald bij art. 5 der ordonnantie op de overschrijving van den eigendom van vaste goederen enz. (Sb. 1834, nº 27), is ook dan verschuldigd, wanneer een vast goed wel verkocht, doch niet geleverd is.

H. Geregtsh. N. I. 22 November 1841, vern. Batavia R. v. J. 28 Julij 1841.

14. Overdragt van vruchtgebruik onder de levenden en onder bezwarenden titel, stelt daar de overdragt van een zakelijk regt, waardoor het vruchtgebruik is geëindigd; — ook voor dat gedeelte, hetwelk vóór de overdragt aan den vruchtgebruiker in blooten eigendom toekwam, is het proportioneel regt van overschrijving verschuldigd, ingevolge het uitdrukkelijk voorschrift van de art. 13, 17 en 22 der wet van 16 Junij 1832 (Sb. nº 29), j^is art. 4 en 15, nº 7 der wet van 22 Frimaire VII en de art. 5 en 20 der wet op het regt van successie van 27 December 1817.

a b H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. het eerste verw. te dien aanzien de voorz. tegen *b* Maastricht 27 December 1844.

15. Partijen zijn aan den bewaarder der hypotheken de sommen wegens overschrijving eener deeling verschuldigd, zonder dat het bewezen zij, dat zij zelf die akte van scheiding ten kantore ter overschrijving hebben bezorgd of doen bezorgen.

Appingadam Kgr. 16 Februarij 1850.

16. De bewaarders der hypotheken moeten, wanneer een verkocht perceel bij de waardering hooger geschat is dan de prijs in het koopcontract uitgedrukt, eene bijbetaling, in evenredigheid van dat meerdere, op het geheven regt van overschrijving invorderen.

Roermond 29 Maart 1819.

17. Vermits naar art. 1 der wet van 21 Ventôse VII de bewaring der hypotheken uitmaakt een onderdeel van het Bestuur der Registratie, is de Minister van Finantiën, als hoofd van dat Bestuur bevoegd, de invordering der verschuldigde regten van overschrijving op te dragen aan een ander ambtenaar der registratie dan die de overschrijving heeft gedaan. Er kan in zoodanig geval nimmer beweerd worden, dat geldig verklaard is een dwangbevel uitgevaardigd door een onbevoegd ambtenaar.

a H. R. 10 November 1871, Concl. conf. te dezen aanzien verw. de cass. tegen 's Gravenhage 23 September 1870.

18. Indien uit de aan den hypotheekbewaarder overgelegde akten genoegzaam blijkt, welk regt van overschrijving daarvoor verschuldigd is, en hij het bedrag daarvan zeker kan opmaken, zoodat daardoor volledig voor 's Rijks belangen gezorgd is, dan is den hypotheekbewaarder alle verdere beoordeeling dier akten ontzegd en aan de partijen zelve overgelaten, terwijl hij, indien die akten zoo onvolledig zijn, dat hij dit bedrag daaruit niet kan opmaken, na het overschrijven der akten bevoegd is, om door middel van dwangbevel te procederen, en de zaak verder aan 's regters oordeel te onderwerpen.

Deventer 22 December 1841.

Cessie 8.	*Registratie* 1, 12.
Dwangbevel 12, 17 v.	Scheid. en deeling 3, 5, 10.
Eigendom 2.	Schuldbekent. 7 v.
Erfpacht 9.	Schuldvermeng. 14.
Huw. voorwaarden.	Uitlegging 1.
Hypotheek 7 v.	Vennootschap 3.
Koop en verk. 4 v. 11 v.	Vonnis Bz. 2.
Levering 8, 13.	Vruchtgebruik 14.
Nietigh. v. verbindt.	Zaken 6 v.
Notaris.	

OVERSPEL.

1. Het overspel van den man is ook thans nog alleen dàn strafbaar, wanneer hij eene bijzit houdt in de echtelijke woning. Als zoodanig kan niet worden beschouwd het huis, waarin een man met eene andere vrouw tijdelijk verblijft, dat hij (althans uit eigen beweging) aan het gemeentebestuur niet heeft aangegeven als zijn domicilie, en waar zijne vrouw niet gelijktijdig met de bijzit heeft ingewoond, terwijl zij de toelating tot dit verblijf zelfs niet heeft gevraagd, en ook tot de inwoning aldaar door haren man niet is opgevorderd.

Gelderland 15 October 1861.

2. De wet onderscheidt niet, of eene vrouw als bijzit in de woning is gekomen, dan wel uit anderen hoofde, bv. als loontrekkende bediende, zoodat deze teregt als bijzit door den regter is aangemerkt, wanneer hij feitelijk aanneemt, dat de man gewoon was in de gemeenschappelijke woning overspel met haar te plegen, en dat hij haar als meesteres in huis behandelde.

a H. R. 21 November 1866, Concl. conf.

3. Scheiding van tafel en bed ontslaat de echtgenooten niet van hunne verpligting tot echtelijke trouw. Daarom kan ook niet opgaan dat gedurende die scheiding een der echtgenooten niet zou bevoegd zijn om tegen den anderen eene klagte ter zake van overspel te doen.

c H. R. 17 Januarij 1871, Concl. conf.

4. Overspel is slechts dan strafbaar, wanneer de werkelijke gemeenschap bewezen is.

Alkmaar 14 Januarij 1840.

5. Bij het bewijs der ontdekking van overspel op heeterdaad is niet volstrekt noodig, dat de getuigen, die daaromtrent hebben verklaard, het feit hetwelk het overspel daarstelt (dat is de coitus) hebben zien plegen, maar kan de ontdekking daarvan uit aanwijzingen, mits behoorlijk bewezen, worden opgemaakt, bv. het vinden van twee personen te zamen ontkleed in een bed liggende.

e H. R. 2 April 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 15 April 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Januarij 1871, Concl. conf. — *b* N.-Holland 9 Maart 1863, omtrent medepligtigheid aan over-

spel. — Cf. Groningen 26 October 1860, beslissende in een eisch tot echtscheiding, dat de wetgever het bewijs van het overspel of de overspelige zwangerschap der moeder van dezelfde omstandigheden afhankelijk heeft gesteld, waardoor het bewijs der overspelige geboorte kan worden geleverd.

6. De bedoeling van het 2de lid van art. 338 C. P. is niet, dat zoodanige geschriften geheel en eigenhandig door den beklaagde moeten zijn geschreven en geteekend, maar alléén, dat de brieven of stukken van hem zelven afkomstig zijn; daaronder behoort de akte van geboorte van een kind, door den bekl. van medepligtigheid aan overspel, als vader onderteekend.

b H. R. 14 Mei 1844, Concl. conf.

7. Verzoening der echtgenooten, na het indienen van eene klagte ter zake van overspel, stuit de strafvervolging door het O. M. aangevangen.

Z.-Holland 14 September 1844.

Aanwijzingen 5.
Bewijs Sz. 4 v.
Bijzit 1 v.
Echtscheiding 5.
Erkenning v. kind.
Get bewijs Sz. 4.
Huwelijk.
Klagte en aangifte.
Mot. v. vonnissen.
Ontkenn. v. kind.
Scheid. v. taf. en bed 3.
Schrift.bewijs Sz. 6.
Verzoening 7.

OVERTREDINGEN VAN AMBTENAREN.

I. Competentie en procedure.
II. Straffen en verjaring.

I.

1. Zoowel volgens art. 53 van de wet van 25 Ventôse XI als volgens art. 854 Rv., moeten alle beboetingen ten laste van notarissen vervolgd worden voor de Arr.-Regtbank als burgerlijken regter, zoodat de kantonregter onbevoegd is daarover te oordeelen, ook al beloopt de boete minder dan 75 gulden.

f H. R. 7 Januarij 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Gravenhage 3 October 1839. — *a* N.-Holland 16 September 1840, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 22 April 1841.

2. De Regtbanken zitting houdende ten correctionele, zijn uitsluitend bevoegd kennis te nemen van de overtreding door ambtenaren van den burgerlijken stand van art. 197 der wet op de nationale militie van 8 Januarij 1817 (Sb. n° 1), door iemand ten huwelijk toe te laten, zonder het bewijs dat hij aan de nat. militie voldaan had.

d H. R. 25 Maart 1842, Concl. conf. vern. Holland 29 December 1841, en het daarbij bev. 's Gravenhage 20 November 1841. — Cf. *a* H. R. 19 Julij 1852, en de betrekkelijke Z.-Holland 13 April 1852, en Rotterdam 26 Februarij 1852.

3. De geldboete, bij art. 137 B.W. bedreigd tegen de overtreding van art. 126, n° 1, kan niet worden beschouwd als eene correctionele straf op een wanbedrijf gesteld, maar als een disciplinaire maatregel tegen inbreuken op eene burgerlijke wet, waarvan alleen de burgerlijke regter kennis neemt. Hierbij doet niets af, dat volgens art. 854 Rv. zoodanige overtreding bij den burgerlijken regter, met inachtneming derzelfde vormen als voor de behandeling van correctionele zaken zijn voorgeschreven, wordt vervolgd.

H. R. 10 Januarij 1860, Concl. conf. vern. Assen 4 November 1859.

4. De bepalingen van het Wetb. van Strafv. omtrent bewijs zijn van toepassing bij overtredingen, door ambtenaren van den burgerlijken stand in die hoedanigheid begaan.

Groningen Hof 19 Mei 1857.

5. Het bewijs van eene door een ambtenaar van den burgerlijken stand begane overtreding kan alleen geput worden uit het naar aanleiding van art. 28 B. W. door het O. M. op te maken proces-verbaal, als den grondslag der vervolging uitmakende. Het overgelegd register waarin de overtreding is begaan, onvoldoende geoordeeld.

Drenthe 5 Junij 1872.

6. De bepaling van 854 Rv. is alleen van toepassing op den vorm, waarin de zaken, aldaar vermeld, zullen worden behandeld en afgedaan, en dus niet op de zamenstelling van het collegie, hetwelk daarvan kennis neemt en mitsdien moeten daartoe betrekkelijke arresten worden vernietigd, indien ze zijn gewezen door zes (thans met het oog op art. 3 der wet v. 29 Mei 1849, Sb. n° 21, slechts vier) raadsheeren.

a H. R. 3 Junij 1842, Concl. conf. — Cf. H. R. 21 September 1843, waarbij is beslist, dat ook de voorschriften van art. 211, j° art. 227 Sv., op dergelijke zaken van toepassing zijn.

7. De bepaling van art. 854 Rv., volgens welke de daarbij bedoelde overtredingen van ambtenaren van den burgerlijken stand, notarissen enz., op dezelfde wijze als correctionele zaken moeten worden vervolgd en beregt, veranderen niet den aard en het wezen der zaken en der overtredingen, als kunnende de daartegen bedreigde straffen geenszins worden beschouwd als correctionele straffen op wanbedrijven vastgesteld, maar slechts als disciplinaire maatregelen tegen inbreuken op eene burgerlijke wet, en blijft de vervolging steeds eene civiele vervolging, ook ten aanzien der toepassing van de regelen van appellabiliteit.

b c H. R. 25 Maart 1842, Concl. conf. — H. R. 21 April 1842, Concl. conf. — Gelderland 23 Januarij 1839.

8. De speciale bevoegdheid tot appel, toegestaan bij art. 53 der wet op het Notariaat v. 25 Vent. XI, is ook dan wanneer de zaak volgens het gemeene regt voor geen appel vatbaar is, alsnog geldig onder het bestaan dier (gelijk ook onder de tegenwoordige) wetgeving op het Notariaat.

c H. R. 25 Maart 1842, Concl. conf.

II.

9. De overtredingen door de ambtenaren van den burg. stand tegen de wettelijke voorschriften op dat stuk begaan, moeten niet noodwendig eene boete-oplegging ten gevolge hebben, maar het al of niet opleggen daarvan is aan des regters oordeel, naar omstandigheden, overgelaten.

a H. R. 22 April 1841. — *a* H. R. 3 Februarij 1843, Concl. conf. — H. R. 28 September 1866, Concl. implicite contr. verw. het beroep tegen Assen, waarbij slechts twee en niet vier geldboeten waren toegepast wegens het niet vermelden van de voornamen en de namen

van een der aanstaande echtgenooten in twee akten van huwelijks-afkondigingen.

10. De regter behoeft ingevolge art. 137 B.W. bij schuldigverklaring van den ambtenaar van den burg. stand geene boete op te leggen en moet hem alleen in de kosten veroordeelen.

Alkmaar 21 Junij 1855.

11. De bepaling van art. 52 C. P., omtrent het verhaalbare der boeten en kosten in strafzaken bij lijfsdwang, is niet toepasselijk in zaken van veroordeeling der ambtenaren van den burg. stand en notarissen wegens overtredingen, waarvan de burgerlijke regter naar art. 854 Rv. kennis neemt.

a H. R. 29 Maart 1850, Concl. conf. vern. *a* Amsterdam 1 October 1849. — *c* H. R. 23 April 1858, Concl. conf. vern. Hoorn 2 December 1857. — Amsterdam 29 November 1858.

12. De geldboeten, door de Fransche wetgeving tegen de overtredingen der notarissen bedreigd, als geene straf te beschouwen zijnde, vallen niet in de termen van art. 52 Ov.

a Gelderland 16 Januarij 1839.

13. Een inbreuk der wet op het not.ambt v. 25 Vent. XI moet door den burgerlijken regter worden beregt, en kan niet als een eigenlijk misdrijf worden aangemerkt; de daarop gestelde boete is geene eigenlijke straf maar een disciplinaire maatregel, zoodat ook de gewone verjaring van 30 jaren in burgerlijke zaken vastgesteld, daarop toepasselijk is.

b H. R. 22 April 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* N.-Holland 16 September 1840. — Anders Haarlem 21 Februarij 1843.

14. De boeten tegen een notaris wegens overtreding der wet van 25 Ventôse XI, verjaren niet volgens het wetboek van lijfstraffelijke regtspleging, maar volgens de notaris-wet.

Zutphen 18 Maart 1819.

Appel Sz. 7 v.
Bewijs Sz. 4 v.
Burg. stand 2 v.
Compet. Bz. 1, 8.
Compet. Sz. 1 v.
Dagvaard. Sz.
Kosten Sz. 10.
Lijfsdwang 11.
Misdrijven 1 v. 13.
Mot. v. vonnissen 6.
Nat. militie 2.
Notaris 1, 11 v.
Straffen 3, 7, 9 v.
Strafvervolg. 5.
Verjaring Sz. 13 v.
Vonnis Sz. 6.
Wet 12.

OVERTUIGINGSTUKKEN z. REVINDICATOIR BESLAG, TEREGTZITTING SZ., VONNIS SZ.

OVERWIJZING VAN SCHULDEN z. SCHULDVERNIEUWING.

OVERZEILEN z. AANVARING.

PAARDENPOSTERIJ.

1. Uit art. 12 en 13, j° art. 18 en 20 der wet van 19 Frimaire VII (9 December 1798), sur la poste aux chevaux (Bull. n° 249), volgt wel, dat aan de postmeesters gage, loon of toelage is toegekend, naar gelang van het aantal paarden, niet die zij beweren gebruikt of in dienst te hebben gehad, maar die zij zouden geoordeeld worden noodig te hebben gehad voor hunne dienst, en regt op indemniteit of schadeloosstelling voor moeijelijke plaatsing en voor grove en onvoorziene verliezen door hen te lijden, die indemniteit naarmate van het getal paarden, te berekenen op 40 en 30 franken respectievelijk, doch de regeling en repartitie van dit alles is bij de tweede zinsnede van art. 12 uitdrukkelijk opgedragen aan het uitvoerend bewind, alzoo aan de administratie, en zulks naarmate der sommen volgens art. 18 en 20, door het wetgevend ligchaam te stellen ter beschikking van het uitvoerend bewind. Het onderzoek, niet alleen nopens het getal paarden, door de postmeesters gebruikt, maar ook naar de noodzakelijkheid daarvan is bij de wet ten eenemale overgelaten aan het administratief gezag, hetwelk ook alleen in staat is zulks te beoordeelen.

d H. R. 22 Junij 1849, Concl. conf.

2. De verpligting tot betaling van schadeloosstelling aan den postmeester van het station, den ondernemers van openbare rijtuigen bij de wet van 15 Ventôse XIII opgelegd, is, ook met het oog op art. 1 van het Keizerl. decreet van 10 Brumaire XIV, blootelijk toepasselijk op die ondernemers van openbare rijtuigen, welke den postweg volgen, waaraan dat station is gelegen, en geenszins op die, welke volgens hunne concessie een anderen weg moeten nemen, waarop geene postliniën bestaan. De uitbreiding, bij het Keizerl. decreet van 6 Julij 1806 aan de verpligting tot betaling van schadeloosstelling gegeven, ten aanzien van de ondernemers van openbare rijtuigen, behoort beperkt te blijven tot het uitdrukkelijk vereischte, daarbij gesteld, dat tusschen eene plaats van vertrek en eene plaats van aankomst de postlinie wordt verlaten, om een gedeelte van den overtogt langs bijwegen (routes de traverse) af te leggen. Bijwegen zijn wegen, die aan particulieren of aan gemeenten behooren, en dienen òf om punten in die gemeenten, òf hoogstens nietige gemeenten met elkander in verbinding te brengen. Als zoodanig kan geenszins worden beschouwd een weg, die dient om eene groote meer uitgebreide communicatie daar te stellen. Er kan geene schadeloosstelling aan den postmeester verschuldigd zijn, wanneer tusschen twee plaatsen, behalve den postweg, nog een andere groote weg aanwezig is, waarop geene postlinie is gevestigd, en deze laatste weg door het openbaar rijtuig, ingevolge deszelfs concessie, wordt bereden, ofschoon dan ook die groote weg, voor een gering gedeelte, dezelfde moge zijn als de postweg; wet v. 15 Ventôse XIII (6 Maart 1805).

b H. R. 25 Junij 1841, Concl. conf. verniet. Holland 30 Mei 1840, en bevest. Amsterdam 4 Junij 1839.

3. De wet van 15 Ventôse XIII heeft niet anders ten doel, dan om te regelen de schadevergoeding van 25 centimes per paard ten behoeve der postmeesters, en ten laste, niet van bijzondere gebruikers, hetzij van eigen, hetzij van afgehuurde rijtuigen, maar alleen van publieke rijtuigen en messageries, die zich niet van postpaarden bedienen; derhalve moeten door het woord «loueurs,» in het 2de lid van art. 1, alleen ondernemers of verhuurders van openbare rijtuigen verstaan worden.

a H. R. 11 October 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen *c* Gelderland 7 Junij 1843, waarbij was bev. Arnhem 6 Februarij 1843, en beslist, dat de reis van Arnhem naar Zutphen als van vier posten, acht postmijlen, onder de kleine dagreizen bij art. 1 der wet vrijgesteld, moet

worden gerekend, als kunnende daaronder vallen die van minder dan tien posturen.

4. De ondernemers van postwagens zijn bij de decreten van 10 Brumaire XIV en van 6 Julij 1806, niet gelijk gesteld met verhuurders van publieke rijtuigen; met dat gevolg, dat zij niet vallen in de uitzondering, bij art. 1 der wet van 15 Ventôse gemaakt ten opzigte van verhuurders van rijtuigen of huurkoetsiers, met kleine dagreizen en met dezelfde paarden rijdende.

a H. R. 12 October 1841, Concl. conf.

5. De woorden «nul autre que les maîtres »de poste, munis d'une commission spéciale, »ne pourra établir de relais particulier, relayer, »ou conduire à titre de louage des voyageurs »d'un relais à un autre,» in art. 2 der wet van 19 Frimaire VIII, beteekenen iedere plaats, alwaar zich een postmeester bevindt, van het eene post-station naar het andere; daaronder is ook de plaats van het vertrek begrepen.

Amsterdam Kgr. II 29 Junij 1848.

6. De geheele wet van 15 Ventôse XIII is alleen van toepassing op openbare rijtuigen; de daarin voorkomende uitdrukking van loueurs is, even als die van entrepreneurs, generiek. Uit die wet blijkt duidelijk, dat niet de grootere of kleinere afstand, waarop gereden wordt, de reis à petites journées aanduidt, maar juist het kenmerk in deze gelegen is in het doorrijden met dezelfde paarden, zonder verwisseling op de route, en zonder alzoo door dergelijke verwisseling inbreuk te maken op het regt der paarden-postmeesters, bij wie dezelve, in cas van verwisseling, alleen mag geschieden.

c H. R. 6 November 1846.

7. Ondernemers van postwagens zijn bij de decreten van 13 Brumaire XIV en 6 Julij 1806, gelijk gesteld met verhuurders van publieke rijtuigen, en zij vallen alzoo in de uitzondering, bij art. 1 der wet van 15 Ventôse XIII gemaakt, ten opzigte van verhuurders van rijtuigen of huurkoetsiers, bij kleine dagreizen en met dezelfde paarden rijdende. De reis van Maastricht naar Roermond, hoezeer van $11^1/_2$ postuur, doch steeds met dezelfde paarden volbragt wordende, moet als eene korte dagreis beschouwd worden, al is het dat, ter volbrenging dier reis, 7, 8 of 9 uren van den dag besteed zijn en de paarden onder weg gedurende eenigen tijd gerust hebben. In dit Koningrijk bestaat geene wettelijke verordening, waarbij bepaald is, wat men onder eene kleine dagreis te verstaan hebbe. De verordeningen deswege in Frankrijk gemaakt, zijn in dit land niet verbindend.

Limburg 24 November 1845, vern. Maastricht 8 Mei 1845, waarbij voormelde reis niet als korte dagreis was aangemerkt.

8. De schadeloosstelling wegens overtreding der wet van 15 Ventôse XIII is ook verschuldigd door een ondernemer, die kleine dagreizen doet en niet van paarden verwisselt.

Assen 1[e] a. 22 Junij 1836.

9. De vrijstelling van de verpligting tot betaling van eene schadeloosstelling aan de paarden-postmeesters door verhuurders van rijtuigen, die kleine dagreizen maken, slaat op alle ondernemers van publieke rijtuigen, die niet van paarden verwisselen, ten ware zij de reizigers zonder tusschenkomende nachtrust, en zonder een oponthoud van minstens zes uren, aan andere openbare rijtuigen overgeven. Toewijzing van de teruggevorderde aan den paarden-postmeester onverschuldigd betaalde centimes voor de postwagendienst der eischers tusschen Breda en Geertruidenberg.

a Breda 13 Julij 1852.

10. De bij art. 1 der wet van 6 Maart 1805 bepaalde schadeloosstelling van postmeesters, wier paarden niet worden gebruikt, door houders van huurrijtuigen en wagens te betalen, is niet verschuldigd wegens het rijden eener diligence met paarden van een particulieren ondernemer, indien die paarden van de plaats van het vertrek der diligence tot aan de plaats van aankomst niet verwisselen, en de diligencedienst niet met eene andere publieke onderneming van dien aard, aan welke de reizigers worden overgedaan, in verband staat.

Haarlem 12 December 1839.

11. De centimegelden of schadeloosstelling, wegens het zich niet voorzien van postpaarden, zijn niet verschuldigd, indien niet is bewezen dat de ondernemers van publieke rijtuigen de reizigers aan elkander overdoen.

a Groningen 12 November 1847.

12. Art. 1, 2 en 3 van het reglement, gevoegd bij het Kon. besluit van 24 November 1829 (Sb. n° 73) en art. 1 en 2 van het decreet van 25 Ventôse XIII zijn van toepassing, indien zoo uit de overgelegde stukken als uit de verklaringen der getuigen voldoende is gebleken, dat er van voor de herberg aan het Nieuwe Diep, gemeente Helder, gehouden wordende door den eersten beklaagde, sedert de laatste dagen der maand December 1840, gedurende de maand Januarij en een groot deel der maand Februarij 1841, dagelijks tusschen $9^1/_2$ en $9^3/_4$ ure des voormiddags is afgereden een wagen, geschikt en gebruikt wordende tot vervoer van passagiers en goederen naar Alkmaar, en van daar weder terug des namiddags om 2 ure, zonder dat er is gebleken, dat daarvoor de vereischte concessie was verkregen, of voorspan van de paardenposterij gebruikt, of in plaats daarvan retributie betaald, welke zoodanige ondernemer in dat geval verschuldigd is.

Alkmaar 26 Maart 1841.

13. Uit de duidelijke bewoordingen van art. 1 der wet van 15 Ventôse XIII, ook in verband met het opschrift der wet en met art. 1 en 2 van het decreet van 10 Brumaire XIV, volgt, dat alleen dàn een paarden-postmeester het regt heeft centimes te vorderen, indien hij kan bewijzen, dat er werkelijk een station (relais) bestaat ter plaatse, waarvoor de centimes worden geëischt. De omstandigheid, dat iemand de paarden voor de dienst der brievenposterij op zekere plaats heeft geleverd, doet niets af ten bewijze van het bestaan van een station voor de paardenposterij aldaar, vermits het vervoer van brievenmalen geenszins behoort tot de uitsluitende bevoegdheid der paarden-postmeesters.

Gelderland 30 October 1850, bevest. Arnhem 25 April 1850.

14. Ondernemers van diligences, die niet van paarden verwisselen, maar reizigers en goederen voor de stoomboot aanbrengen en afhalen,

vallen niet in het bereik der wet van 15 Vent. XIII, en der Keiz. decreten van 10 Brum. XIV en 6 Julij 1806.

Breda... October 1851 (23).

15. Tegen de vordering tot betaling van verschuldigde centimes door postmeesters kan door de gedaagde ondernemers niet worden opgeworpen, dat al ware de betaling verschuldigd, het niet-betalen een wanbedrijf daarstelt en alleen door het O. M. kan worden vervolgd.

Amsterdam 30 Januarij 1839. — Amsterdam 4 Junij 1839, implicite bev. bij Holland 30 Mei 1840, en *b* H. R. 25 Junij 1841.

16. De boete verschuldigd volgens de wet van 15 Ventôse XIII, wegens het door een ondernemer van openbare rijtuigen en postwagens niet betalen der centimes aan den paardenpostmeester, kan door de correctionele Regtbanken uitgesproken en ook de civiele actie daarbij gevoegd worden.

Assen 1ⁿ a. 22 Junij 1836.

Adm. en R. magt 1.	Relais 5, 13.
Compet. Bz.	Schadeloosstell. 2v. 15v.
Cond. indebiti 9.	Strafvervolg. 15v.
Koopman.	Vervoer 12.

PAND.

I. Overeenkomst.
II. Regten en actiën.

I.

1. Pandregt kan slechts stand grijpen voor zooverre het verpande goed is gesteld en gebleven in het bezit van den schuldeischer of van een derde omtrent wien partijen zijn overeengekomen.

Amsterdam 3 October 1843. — *a* Utrecht 28 April 1841. — *c* Suriname Hof 31 Augustus 1844. — Rotterdam 21 December 1864; — cf. Z.-Holland 12 Februarij 1866, en *a* H. R. 25 Januarij 1867, implicite in gelijken zin.

2. Aandeelen in 's Rijks schuld, hetzij die bestaan in inschrijvingen op het Grootboek, hetzij in certificaten, door wetduiding beschouwd als roerende goederen (art. 567, al. 5 B. W.), kunnen even als alle andere roerende goederen worden verpand. Een met fideicommissair verband ingeschreven kapitaal kan niet anders met pandregt worden bezwaard, dan onder dezelfde voorwaarden en hetzelfde verband van ontbinding en tenietdoening, waaraan het regt op het kapitaal zelf is verbonden.

Amsterdam 23 Januarij 1849.

3. Eene akte van lastgeving, waarin de clausule van non-revocatie voorkomt, kan in regten niet worden gelijk gesteld met een contract van pandgeving; de lasthebber met zoodanige clausule is derhalve niet geregtigd, bij faillissement van den lastgever, te vorderen dat hij preferent worde verklaard voor eene som, door de liquidateurs in den boedel van de directie der Handelmaatschappij ontvangen, op grond dat hij schuldeischer is en tot ontvangst van eene som, gelijk aan die welke thans gevorderd wordt, bij gemelde directie is gemagtigd geworden.

's Hertogenbosch 11 Mei 1842.

4. De bloote inpandgeving van eene inschuld welke op naam is gesteld, met den onherroepelijken last om uit hare opbrengst het verschuldigde te verhalen, kan geen gevolg hebben zonder inachtneming der vormen, bij art. 1198 B. W. voorgeschreven.

's Gravenhage 2 Januarij 1846.

5. Indien uit de akte van schuldvordering wel is gebleken, dat de akte van pensioen aan den schuldeischer is ter hand gesteld, om daarop het pensioen te ontvangen, maar niet als een pandcontract tot zekerheid der schuld aangegaan, bestaat geen pandregt overeenkomstig de voorschriften der wet. Er is slechts eene lastgeving aanwezig.

Deventer 1ⁿ a. 11 Februarij 1835.

6. Het vereischte eener schriftelijke akte, van eene zekere dagteekening voorzien, als voorwaarde van het bestaan van pandregt, wordt niet gevorderd voor de pand-overeenkomst tusschen schuldeischer en schuldenaar, maar alleen om het regt van den pandhouder tegenover derden te bepalen.

b H. R. 27 Januarij 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 7 April 1869. — Anders *a* Amsterdam 16 Januarij 1846. — *a* Amsterdam 31 Maart 1843, meer speciaal in eene zaak van koophandel.

7. Uit de bepaling van art. 1197 B.W. volgt alleen, dat bij het niet aanwezig zijn van eene akte als bedoeld bij dat artikel, het voorregt, dat anders zoude bestaan, door den schuldeischer niet kan worden ingeroepen; daaruit volgt niet, dat bij gebreke van eene akte, die in allen deele voldoet aan de vereischten gesteld bij gemeld artikel, het feit der ter handstelling van effecten of andere roerende goederen op zich zelf niet door gewone bewijsmiddelen zou kunnen worden bewezen, alleen omdat eene inpandgeving daarbij oorspronkelijk zou zijn bedoeld.

b H. R. 11 Mei 1866, Concl. conf. vern. Overijssel 26 Junij 1865, en het daarbij bev. Zwolle 8 Junij 1861.

8. Commissionnairs kunnen, ter zake van voorschotten boven de *f* 100.» door hen gedaan op goederen bij hen in bewaring of consignatie ontvangen van eenen persoon, met hen op dezelfde plaats woonachtig, geen regt van voorrang of preferentie, veelmin eenig regt van terughouding (retentie) uitoefenen, tensij er eene schriftelijke akte mogt bestaan, waarbij die goederen in onderpand zijn gegeven.

Groningen Hof 9 Augustus 1853.

9. Bij gebreke van eene behoorlijke akte van pandgeving, om, in cas van art. 1197 B.W., een wettig pandregt te verzekeren, kan, indien het bewezen is, dat het questieuse goed toebehoort aan hem die het opvordert, aan geen anderen titel worden gedacht dan aan dien van bewaargeving.

Leeuwarden 27 Februarij 1844.

10. Wanneer iemand ten behoeve eener firma, aan welke hij niets schuldig was, en dus alleen om haar te helpen, op den 3 April geaccepteerd heeft zekere som, vervallende 25 Junij, tegen belofte van waarborg te betalen, hij daarop den 18 April het cognoscement van eene lading gerst heeft ontvangen, maar dit cognoscement den 30 April ten verzoeke van voormelde firma onder belofte van anderen waarborg heeft teruggegeven, en hem vervolgens dan ook den 24 Mei door de firma is ter hand gesteld het cognos-

cement eener lading rogge, — moet hij bij later faillissement, wegens gemis der akte bedoeld bij art. 1197 B.W., beschouwd worden als eenvoudig houder van een der baten des gefailleerden boedels, zoodat hij verpligt is, die aan hen, welke den boedel ten behoeve van de gezamenlijke crediteuren beheeren, uit te leveren, zonder uit deze zuiver feitelijke detentie eenig bijzonder regt boven zijne mede-crediteuren te kunnen afleiden.

d Rotterdam Arb. 25 Junij 1866.

11. Bij gemis van schriftelijke akte voor eene inpandgeving wegens eene schuld van meer dan *f* 100.», ontstaat geen pandregt volgens art. 1196 v. B.W., en geen voorrang boven andere schuldeischers; maar de overeenkomst waarbij een voorwerp in pand wordt gegeven, beoogt ongetwijfeld de onttrekking van dat voorwerp aan des schuldenaars beschikking tot aan de volledige betaling der schuld en geene wettelijke bepaling sluit dat regtsgevolg der overeenkomst uit. Het is geen pandregt, maar veeleer een regt van terughouding (retentie).

's Hertogenbosch 31 Maart 1871.

12. Eisch tot rekening en verantwoording op grond van het aan den gedaagde in pand geven van drie schepen. Bewering des gedaagden, dat hij die schepen had gekocht blijkens onderhandsche akte, aangenomen, bij gebrek aan bewijs door eischer te leveren, dat die akte zoude zijn fictief, en alleen moest strekken tot handhaving van de regten des gedaagden tegenover derden, maar voor partijen onverbindend moest blijven, alsmede van voormelde inpandgeving.

Leiden 24 Februarij 1857.

II.

13. Hij die als schuldeischer een pand heeft verkregen, behoudt niettemin zijne actie als gewoon schuldeischer; art. 1200 B.W. doet daartegen niets af.

Amersfoort 28 December 1870.

14. Eene vordering dat zekere partij granen, hetzij door wegneming der sloten, hetzij door overgifte van de sleutels der zolders ter vrije beschikking der eischers zullen gesteld worden om daarop pandregt uit te oefenen, sluit niet uit het bezit van het pand bij de schuldeischers of bij den in de overeenkomst aangewezen derde, maar stelt dat bezit op den voorgrond en strekt tot opheffing van de daarin gebragte belemmeringen.

a H. R. 25 Januarij 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 12 Februarij 1866, waarbij was vern. Rotterdam 21 December 1864.

15. De schuldeischer in een faillieten boedel, is krachtens regt van retentie, geregtigd de hem in pand gegeven goederen terug te houden, wanneer hem wel wordt aanbod gedaan, gevolgd van consignatie van het schuldbedrag en de renten, waarvoor het pand primitief gegeven is, doch niet van andere hem competerende schuldvorderingen ten laste des boedels, die reeds vóór het faillissement opvorderbaar zijn geworden.

H. Geregtsh. N. I. 22 September 1870.

16. Nadat men bij eisch gesteld heeft, dat de failliete firma de goederen, welke teruggevorderd worden, in pand gegeven heeft, kan niet meer met vrucht beweerd worden, dat op die goederen door den pandhouder geen retentieregt zoude kunnen worden uitgeoefend, ingevolge art. 1159, al. 2 B. W. van N. Indië, voor later door de pandgeefster aangegane schulden, en zulks op grond dat, toen de laatstbedoelde schulden werden aangegaan, de schuldeischer niet wist, aan wien de in pand gegeven goederen toebehoorden.

H. Geregtsh. N. I. 22 September 1870.

17. De pandhouder mag krachtens art. 1159 B.W. v. N. Indie (art. 1205 B.W.), geen regt van retentie op de in pand gegeven goederen uitoefenen voor nadere schulden, aangegaan vóór het faillissement van den debiteur, doch eerst na het faillissement vervallen en onbetaald gebleven.

H. Geregtsh. N. I. 22 September 1870.

18. Een schuldeischer, pandhouder, kan het hem bij art. 1159 B.W. van N. Indie (art. 1205 B.W.) toegekend regt van retentie op goederen die voor eene eerste vordering in pand gegeven zijn, ook doen gelden voor tweede en verdere vóór de betaling der eerste schuld opvorderbaar geworden pretentiën, al is die opvorderbaarheid eerst ontstaan binnen den termijn v. art. 759 Kh., d. i. binnen veertig dagen vóór het faillissement.

H. Geregtsh. N. I. 22 September 1870.

19. Ten aanzien van het regt van retentie aan den pandhouder ook voor nadere vorderingen toegekend, onderscheidt de wet geenszins of de schuldeischer al dan niet met het oog op het in pand gegeven goed crediet heeft verleend.

H. Geregtsh. N. I. 22 September 1870.

20. Een commissionnair, die een effect ontvangt, om daarop eene beleening aan te gaan voor zeker bedrag dat hij reeds dadelijk aan zijn committent verstrekt, is wel bevoegd die beleening op eigen naam bij de Ned. Bank te sluiten, maar hij mag dat effect niet bij andere effecten voegen en deze gezamenlijk beleenen voor een hooger dan het bepaalde bedrag. Zoodanige handeling stelt misbruik van pand daar; art. 1205 B. W.

N.-Braband ... (8), waarbij dat middel, als zou misbruik van pand hebben plaats gehad, ambtshalve is toegepast, met vern. 's Hertogenbosch 27 April 1870.

21. De schuldeischer ten wiens behoeve eene akte obligatoir met eerste hypotheek op eene plantagie is gegeven, heeft geen regt zich te verzetten tegen de manumissie eener slavin, die als tot de plantagie behoorende, mede dient tot zekerheid der schuld; hij kan slechts de aflossing van het pand vorderen.

Suriname Ger. 8 Mei 1844.

22. Wanneer een voorwerp tot zekerheid van de betaling van een orderbiljet door den onderteekenaar in pand is gegeven, onder voorwaarde van het na de betaling te zullen terugontvangen, dan is, bij gebreke van betaling, de eischer niet verpligt, zoowel in de exploiten van protest als van dagvaarding de teruggave van het in pand gegeven voorwerp aan te bieden.

a Amsterdam Kgr. I 30 September 1851.

23. Wanneer de eischer beweert met eenen later gefailleerde eene overeenkomst te hebben gesloten, waarbij deze hem tot zekerheid van

voorgeschoten gelden in onderpand heeft gegeven verschillende partijen granen, en dat deze granen door partijen zijn in bewaring gegeven bij eenen derde, is hij ontvankelijk in zijne actie dat de curators in het faillissement zullen worden veroordeeld om de partijen granen te zijner vrije beschikking te stellen (later gewijzigd tot beschikking binnen de grenzen van het regt, dat hem als pandhouder toekomt).

Z.-Holland 12 Februarij 1866, in dit opzigt bev. Rotterdam 21 December 1864.

Actie 13 v.
Bewaargeving 9.
Bezit 1, 7.
Cognoscement 10.
Commissionn. 8, 20.
Derde 6.
Diefstal.
Faillissement 10, 15, 17 v. 23.
Grootboek 2.
Huur en verhuur.
Inschuld 2 v.
Koop en verkoop.
Koophandel 6.
Lastgeving 3 v.
Makelaar.
Misbr. v. vertrouwen.
Pandbeslag.
Pensioenen 5.
Prolongatie.
Regtsgr. en regtsm. 20.
Retentie 11 v. 15 v.
Schadevergoeding.
Schritt.bewijs Bz. 6 v.
Slavernij 21.
Voorr. v. schulden 8, 10.

PANDBESLAG.

I. Regt tot pandbeslag; vorderingen; goederen.
II. Formaliteiten.
III. Van-waarde-verklaring.

I.

1. Het voorregt, den verhuurder op de voorwerpen tot stoffering van het gehuurde toegestaan, en de bevoegdheid tot inbeslagneming dier voorwerpen, bijaldien die buiten zijne toestemming mogten zijn vervoerd, is, wel verre van een eigenlijk zakelijk regt op die goederen daar te stellen of die regtens in de magt en ter beschikking des verhuurders te doen zijn, niets anders dan een waarborg voor de betaling der huurpenningen, bij voorkeur boven andere schuldeischers van den huurder uit de opbrengst der goederen te verhalen. Hiertegen vermogen niets de redeneringen, gegrond op het tacitum pignus der invecta en illata, volgens het Romeinsche regt, omdat de tegenwoordige wetsbepalingen nopens de bevoorregte schulden, de beginselen van het Romeinsche regt ten deze hebben vervangen. De verhuurder kan dus niet beweren dat de door hem gekochte goederen dienende tot stoffering van het verhuurde huis ook werkelijk aan hem geleverd zijn, op grond dat hij pandregt daarop heeft, vermits ook voor dit pandregt bezit wordt vereischt.

's Hertogenbosch 14 Januarij 1842.

2. Een verhuurder, die tegen den nalatigen huurder een vonnis tot betaling der huurpenningen heeft verkregen, heeft daardoor het regt niet verloren, om de voor de huurpenningen bij de wet verbonden verklaarde goederen in pandbeslag te doen nemen. Een tegenovergesteld beweren is niet aannemelijk, daar het regt tot dat beslag algemeen en zonder eenige beperking aan verhuurders is gegeven, tot verzekering van hun pand voor verschenen huurpenningen, om het even of zij deswege reeds een executoiren titel bezitten of niet.

c H. R. 8 December 1843, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *a* N.-Holland 30 Maart 1843, waarbij te dezen aanzien was bev. Hoorn 7 December 1842. — Gelderland 18 November 1846, bev. Tiel, in welk geval de verhuurder in het bezit was van de grosse der akte van verhuring.

3. De verhuurder is bevoegd pandbeslag te leggen op de uit het verhuurde vervoerde goederen tot verzekering van alles wat tot de nakoming van het huurcontract betrekking heeft, en mitsdien ook tot verzekering van al de bij contract bedongene huurpenningen, welke verschuldigd zijn, hoewel de termijnen van betaling daarvan nog niet mogten gekomen zijn.

b Holland 28 April 1841, vern. Rotterdam 1 Februarij 1841, en waartegen de cass. is verw. bij H. R. 1 April 1842. — Nijmegen 4 Januarij 1870, bev. bij *a* Gelderland 29 Junij 1870. — *b* Almelo 9 April 1845. — 's Gravenhage 20 November 1855. — Anders Amersfoort 21 Julij 1871.

4. De verhuurder kan tot zekerheid der nog niet vervallen huurpenningen geen beslag leggen op de goederen waarop hem bij de wet een voorregt is toegekend, en die zich nog in bezit van den huurder bevinden.

Amsterdam 28 Mei 1841. — Utrecht 10 September 1841. — Amsterdam 9 September 1844. — Amsterdam 4 Februarij 1857. — Groningen 13 Februarij 1857. — Amsterdam Kgr. IV 18 Julij 1851. — Anders Utrecht 9 Mei 1851. — 's Gravenhage 12 April 1839.

5. Het voorregt van art. 1185, n° 2 B. W. mag en kan ook geldende gemaakt worden door een verhuurder van elke soort van onroerend goed, en alzoo ook door den verhuurder van eene papierfabriek; hij is dus bevoorregt op de in de fabriek voorhandene lompen, snippers, papiermakers-werktuigen, papier enz.

Gelderland 15 October 1851, bev. Arnhem 2 Junij 1851.

6. De verhuurder van een gebouw, dat gebezigd wordt alleenlijk tot berging van koopmanschappen, of deels tot bewoning, doch voornamelijk tot berging van koopmanschappen, die de voorwerpen van des huurders handel zijn, heeft op deze voorwerpen het voorregt, bij de wet in het algemeen aan de verhuurders van onroerend goed toegekend.

Brielle 22 April 1842.

7. De verhuurder van een stal of koetshuis heeft voor de verschuldigde huurpenningen privilegie op de paarden en rijtuigen van den stalhouder, die zich op den verhuurden grond bevinden.

Rotterdam 13 Januarij 1845.

8. Het voorregt, in art. 1186 B.W. aan den verhuurder gegeven, mag niet verder worden uitgestrekt dan de beperking, bij de wet zelve daaraan gegeven, toelaat. Het kan alzoo niet drukken op hetgeen zich op den verhuurden bodem bevindt, zonder tot nut of gebruik daarvan te dienen; onder voormeld voorregt zijn derhalve niet begrepen die goederen, welke daar slechts toevallig en alleen tot berging of bewaring tijdelijk aanwezig waren.

Leeuwarden 12 October 1841, waarbij aan den eischer werd opgelegd het bewijs, dat de door hem gereclameerde koeijen zich slechts tot laatstgemeld einde op het gehuurde bevonden. — Cf. Leeuwarden 2 November 1841, waarbij dat bewijs niet geleverd werd verklaard.

9. Bij art. 1186 en 1188 B. W. wordt niet onderscheiden tusschen voorwerpen, tot verkoop bestemd, in casu vee, en de zoodanige, die zich

tot blijvend gebruik op den bodem bevinden, zoodat deze onderscheiding, uit het Fransche regt ontleend en daar welligt met eenigen grond verdedigbaar, in ons regt niet is aan te nemen.

Leiden 11 October 1848. — Cf. in anderen zin 's Gravenhage 12 April 1839, beslissende dat het voorregt van den verhuurder van een winkelhuis zich ook uitstrekt tot zoodanige voorwerpen, welke bestemd zijn om in den winkel tot gebruik of versiering voortdurend te blijven, als toonbanken, kasten enz., maar niet tot winkelgoederen en koopmanschappen.

10. Volgens art. 758 Rv., in verband met art. 1186 en 1188 B.W., kunnen alleen in pandbeslag worden genomen goederen die tot stoffering van de verhuurde woning hebben gestrekt, dus volgens art. 573 die meubelen, welke tot gebruik en versiering der vertrekken dienen, en mitsdien niet kleederen, lijfstoebehooren, verzamelingen van teekeningen en prenten, jagtgereedschappen, boeken en liefhebberijen.

a 's Gravenhage 10 Januarij 1840. — *a* Amsterdam 20 Januarij 1841, ten aanzien van boeken en kantoorbehoeften bij eenen boekverkooper.

11. Pandbeslag kan ook op zoodanige weggevoerde goederen gelegd worden, welke, zoo als een kostbare piano, geen noodwendig bestanddeel der stoffering van het verhuurde uitmaken.

Nijmegen 4 Januarij 1870, bev. bij *a* Gelderland 29 Junij 1870, onder anderen op grond dat bedoeld piano enz. wel degelijk tot de stoffering behooren.

12. Bij verpachting van een veer zijn, ter zake van verschenen huur, de gierpont en verdere gereedschappen tot gebruik van het veer benoodigd, voor pandbeslag vatbaar.

a Gelderland 27 Junij 1849, bev. Tiel 16 Februarij 1849.

13. Onder de invecta et illata, bij art. 1186 B.W. bedoeld, kunnen niet begrepen worden gebouwen of loodsen, op de verhuurde gronden gebouwd.

a Amsterdam 15 Julij 1856, Concl. conf.

14. Indien goederen, door den verhuurder op den verhuurden bodem in pandbeslag genomen, werkelijk zijn van de soorten, en dienen tot het einde en gebruik bij art. 1186 B.W. vermeld, dan maakt het in de uitoefening van het privilegie volstrekt geen onderscheid, of die goederen aan den huurder zelven, dan wel aan eenen derde toebehooren.

a H.R. 7 April 1841, Concl. conf. waarbij is afgewezen het verzoek tot gratis procedure tegen Holland 20 Januarij 1840; — in gelijken zin Leiden ... (20). — 's Hertogenbosch 5 Mei 1844. — Amsterdam 18 December 1834, — en Amsterdam 8 Februarij 1837, met het oog op art. 2102, nº 1 C. Civ.

15. Hij die in verzet komt tegen de inbeslagneming van roerende goederen op grond van medeëigendom, behoort dien medeëigendom te bewijzen. Wanneer dit beslag door eenen verhuurder is gelegd, bij wijze van pandbeslag, kan het bewijs door getuigen van den medeëigendom niet worden toegelaten, vermits bij de wet aan den verhuurder is toegekend een privilegie op de goederen, die tot stoffering en bebouwing dienen van het verhuurde goed, zonder uitzondering of die goederen al dan niet aan den huurder toebehooren.

Gorinchem 2 April 1861.

16. De verhuurder kan, ingevolge art. 1188 B.W. (even als onder het Romeinsche regt, het oude Fransche regt, den Code Nap. en het Oud-Hollandsch regt, ofschoon dáár meer beperkt), de door den huurder vervoerde goederen in beslag nemen bij derde bezitters, die te goeder trouw den eigendom daarvan hebben verkregen. In dit geval moet hij echter bij analogische uitbreiding van art. 637 B.W., aan hen, die op eene jaarmarkt of van een koopman, gewoon in dergelijke voorwerpen handel te drijven, de goederen gekocht hebben, den koopprijs teruggeven.

Leiden 11 October 1848.

17. Door de uitdrukking «buiten zijne toe»stemming,» vervat in art. 1188 B.W., moet verstaan worden de bepaalde en ondubbelzinnige toestemming van den verhuurder, door woorden of door daden gebleken, en niet het tijdelijk aanzien van het vervoer der goederen van zijnen huurder, zonder zich dadelijk door een geregtelijk middel of protest daartegen te verzetten.

a 's Gravenhage 10 Januarij 1840.

18. De verhuurder kan tot verhaal der huurpenningen op de weggevoerde goederen pandbeslag leggen, al zijn de goederen die de huurder achterliet, voldoende tot zekerheid der nog te verschijnen huur.

Nijmegen 4 Januarij 1870, bev. bij *a* Gelderland 29 Junij 1870.

II.

19. Het bevel, waarvan bij art. 758 Rv. afhankelijk is gemaakt de bevoegdheid tot het leggen van een pandbeslag door den verhuurder van landelijke eigendommen, — is niet aanwezig, wanneer bij gemis van executorialen titel de schuldenaar enkel wordt gesommeerd om het door hem verschuldigde binnen tweemaal 24 uren te betalen, en hij, bij niet-betaling binnen dien termijn wel wordt in mora gesteld, met voorbehoud van wege den requirant om zijne regten verder te doen gelden, doch zonder dat de inmora-stelling uitdrukkelijk inhoudt, dat in dat geval tot het leggen van het pandbeslag zal worden overgegaan.

Maastricht 13 December 1860.

20. De geheele inhoud van art. 758 Rv. vergeleken met art. 819 C. de Proc. Civ., doet duidelijk zien, dat het aldaar uitgedrukt bevel moet geschieden alleen van wege en ten name van de aldaar bedoelde verhuurders en niet door den sequester in eenen boedel (die niet met een syndic in eene failliete massa kan worden gelijk gesteld) waarin surséance van betaling was verleend, welke sequester ten deze in zijne voormelde relatie alleen geregtigd was den verhuurder bij te staan, maar niets uit zich zelven mogt doen.

Amsterdam 16 Maart 1840.

21. In geval van pandbeslag tegen derde bezitters van door den huurder vervoerde voorwerpen, moet (vermits art. 758 Rv. het pandbeslag in het algemeen en alzoo ook dat bij derden regelt, en slechts van een bevel aan

den huurder te doen gewaagt) niet een bevel aan den derden gearresteerde worden gedaan, indien het beslag zonder verlof van den president plaats grijpt. In dat geval is, met betrekking tot de vormen, de toepassing der voorschriften van het gewoon beslag onder derden, op het pandbeslag niet aannemelijk.

Leiden 11 October 1848.

22. Ook bij het pandbeslag is geene aan het bevel voorafgaande of daarmede gelijktijdige beteekening der akten waarop dat beslag berust, op straffe van nietigheid van het beslag gevorderd. De verwijzing naar het beslag op roerende goederen, in art. 760 Rv. voorkomende, moet alleen geacht worden te betreffen de formaliteiten van het beslag zelf en geenszins de voorbereidende maatregelen daarvan.

a Gelderland 27 Junij 1849, bevest. Tiel 16 Februarij 1849.

23. Art. 758 Rv., in verband met het Fransche regt en met art. 8 en 439 Rv., kan niet anders worden verstaan, dan dat er tusschen den niet mede-rekenenden dag van het bevel en den dag waarop het pandbeslag gelegd wordt, een vrije dag en niet slechts een tijdvak van 24 uren moet verloopen.

Amsterdam 16 Maart 1840.

24. Bij het leggen van een pandbeslag door een verhuurder ten laste van zijn huurder die vreemdeling is, alzoo bij beteekening ten parket van den Offic. van Justitie, behoeven met betrekking tot het voorloopig bevel, niet worden in acht genomen de termijnen bij art. 10, j° art. 7 Rv. voorgeschreven, als alleen betrekking hebbende tot dagvaardingen en oproepingen.

Zeeland 28 Junij 1842, vern. het in strijd daarmede gewezen Middelburg 22 September 1841.

25. In geval van inbeslagneming uit krachte van art. 1188 B. W., behoort door den verhuurder niet te worden gebezigd het middel van beslag tot revindicatie; in den titel, waarin over dat onderwerp wordt gehandeld (titel IV, boek III Rv.), wordt immers nergens daaraan de naam van geregtelijke opeisching gegeven, en de wet (art. 721 Rv.) geeft buitendien dat middel alleen aan den eigenaar van roerend goed, die tot revindicatie of reclame regt heeft, maar niet aan den verhuurder op het goed van den huurder.

H. R. 1 April 1842, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen *b* Holland 28 April 1841, waarbij was vern. Rotterdam 1 Februarij 1841.

26. De bijvoeging der woorden: «onder kor»ting nogtans van bewijsbaar gedane betalin»gen,» in het exploit van beslag en den daarop gevolgden eisch, maken de vordering niet onbepaald; het pandbeslag is dus op dien grond niet ongeldig en de vordering tot van-waarde-verklaring niet als niet-ontvankelijk te beschouwen.

b Assen 5 Februarij 1855.

27. Wanneer pandarrest is gelegd op onderscheidene perceelen, en op een daarvan geene vruchten voorhanden waren, mitsdien daarop niets is kunnen worden in beslag genomen, dan kan eene verkeerde opgave van de belending van dat perceel in het proces-verbaal van inbeslagneming, van geen den minsten invloed zijn op de geldigheid van het beslag.

's Hertogenbosch 27 September 1849.

28. Indien bij een proces-verbaal van pandarrest geene aanwijzing van hetgeen men in arrest wil nemen door den gearresteerde is gedaan, en deze ontkent, dat de te arresteren koeijen in zijn bezit zijn en de deurwaarder desniettemin koeijen in arrest neemt, kan niet door getuigen worden bewezen, dat de door den deurwaarder gearresteerde koeijen dezelfde zijn als die, waarvan de aanwijzing aan den gearresteerde gevraagd en door dezen geweigerd is.

Utrecht 18 Maart 1868.

29. Indien de verhuurder, tot zekerheid van huurpenningen, volgens art. 758 Rv., pandbeslag heeft doen leggen en vervolgens, zonder het te doen opheffen, den huurder dagvaardt tot vernietiging der huurovereenkomst, dan is hij in laatstgemelde vordering wel ontvankelijk, maar hij moet geacht worden van de vervolging van het pandbeslag te hebben afgezien.

Amsterdam 9 September 1844. — Cf. Groningen 14 November 1851, waarbij mede is beslist, dat men niet te gelijk kan vorderen èn pandbeslag èn ontbinding van de overeenkomst, doch het regtsgevolg hiervan moet zijn, dat in dit geval den eischer, die begonnen is met door pandbeslag den gedaagde tot de nakoming der overeenkomst te noodzaken, alleen dat gedeelte zijner vordering kan volgen.

III.

30. De Arr.-Rb. van het ressort, waarin het verpachte land, door een vreemdeling aan een ander vreemdeling verhuurd, is gelegen, is bevoegd om, zoowel van de vordering wegens de verschenen pachtpenningen, waarvoor het pandbeslag is gelegd, als van de van-waarde-verklaring daarvan kennis te nemen.

Zeeland 28 Junij 1842, vern. Middelburg 22 September 1841, ambtshalve aannemende dat het ten deze gold eene onbevoegdheid ratione materiæ.

31. Eene Arr.-Rb., door welke, ingevolge art. 763 Rv., een pandbeslag moet worden van waarde verklaard, is hierdoor, uit hoofde der connexiteit, tevens bevoegd uitspraak te doen op de principale vorderingen van huur-betaling en ontbinding van huur, welke, in den regel, volgens art. 41 en 42 R. O., ter competentie van den kantonregter staan.

Haarlem 15 October 1839.

32. De van-waarde-verklaring van een pandbeslag wordt bij de wet niet vereischt, ten einde het te doen stand houden. In dat geval zou daarvoor, zoo als dit bij art. 726, 732, 738 en 770 Rv., nopens andere inbeslagnemingen is voorgeschreven, een termijn zijn bepaald. Die van-waarde-verklaring is volgens den duidelijken inhoud van art. 763 alleen noodig, ten einde tot den verkoop der in beslag genomen goederen te geraken; daaruit volgt, dat zij onnoodig is en niet gevorderd wordt, wanneer, krachtens eene reeds tegen den huurder tot betaling der huurpenningen uitgesproken veroordeeling, de executoriale verkoop der inmiddels conservatoir in pandbeslag genomene goederen kan plaats hebben, terwijl overigens in zoodanig geval de eisch tot van-waarde-verklaring van het pandbeslag niet alleen overtollig is, maar ook voor eene goede regtsbedeeling schadelijk

zou kunnen zijn, daar toch in geval van hooger beroep tegen slechts een der beide in zoodanig geval gewezen vonnissen, de te-nietdoening van het beklaagde vonnis met het voortdurend bestaan van het andere niet zou zijn overeen te brengen.

a N.-Holland 30 Maart 1843, te dezen aanzien vern. Hoorn 7 December 1842. — Anders *a* Nijmegen 18 December 1846.

33. Er is geen termijn op straffe van nietigheid bepaald, binnen welken de vordering tot van-waarde-verklaring van een pandbeslag voor huren en pachten moet geschieden.

a Amsterdam 24 October 1842. — Gelderland 18 November 1846, bev. Tiel. — Anders Amsterdam 15 September 1842.

34. Actie van een verhuurder tot ontbinding van de huur en verhuur van een schip met schadevergoeding, en tevens tot van-waarde-verklaring van een gelegd pandbeslag.

Drenthe 17 Februarij 1866.

35. Het is niet als strijdig met den geest en de letter der wet te houden, indien een verhuurder, in cas van vervoer van goederen van zijnen verhuurden grond, pandbeslag daarop legt, ter plaatse waarheen zij zijn vervoerd, en tot van-waarde-verklaring van dat beslag concludeert, met dat gevolg, dat de goederen, niettegenstaande hunne verplaatsing, zullen blijven onderworpen aan het voorregt (privilegie), hem bij de wet toegekend, om dit bij nalatigheid op een der volgende betalings-termijnen te kunnen doen gelden, maar de verhuurder, die daarbij alleen tot behoud zijner zekerheid mogt handelen, is onbevoegd den huurder van zijn eigendom te ontzetten of hem in het gebruik daarvan verder te belemmeren dan zijne zekerheid vorderde; dit zou het geval zijn, indien de verhuurder vorderde, dat de goederen tegen den wil des huurders in het verhuurde pand werden teruggebragt.

H. R. 1 April 1842, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen *b* Holland 28 April 1841, waarbij was vern. Rotterdam 1 Februarij 1841.

36. Uit art. 134 en 501 Rv. is voldoende af te leiden de bevoegdheid van eenen eischer, om de van-waarde-verklaring van het pandbeslag tot een minder bedrag te vorderen, dan waarvoor het is gelegd.

Assen 4 Julij 1846. — *c* Groningen 28 April 1848.

37. Met het oog op art. 252 Rv. kan de regter over den conventionelen eisch tot van-waarde-verklaring van het gelegd beslag, uitspraak doen, zonder tevens ten principale regt te spreken op den in eersten aanleg gedanen reconventionelen eisch tot ontbinding van het huurcontract (op grond van wanpræstatie van den verhuurder), vermits de huurder onbevoegd was, om, uit hoofde van beweerde gronden tot ontbinding van dit huurcontract, de zekerheid van den verhuurder eigendunkelijk te doen ophouden; daar die zekerheid moest blijven bestaan, tot dat het huurcontract door den regter was verklaard te zijn ontbonden.

H. R. 1 April 1842, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen *b* Holland 28 April 1841, waarbij was vern. Rotterdam 1 Februarij 1841.

38. Een pandbeslag moet onverwijld worden opgeheven, wanneer door den beslagene eene genoegzame som tot betaling der schuld, waarvoor beslag is gelegd, en der kosten, waaronder ook die van den prokureur, is aangeboden en geconsigneerd. De daartoe betrekkelijke vordering behoort echter te worden ontzegd, indien het aanbod moet geacht worden volstrekt niet genoegzaam te zijn tot voldoening der gemaakte kosten tijdens de consignatie, en ook niet loopt over de kosten die nog te vereffenen zijn.

Zwolle Kgd. 19 Februarij 1847.

39. Indien is gedagvaard tot sequestratie der in een pandbeslag gearresteerde materialen, en dat met deze materialen zeker bedrijf zal worden uitgeoefend door zoodanigen sequester, omtrent wien de partijen onderling zullen overeenkomen, valt bij die vordering tot eene voorloopige voorziening, voor alsnog niet te onderzoeken of de eischers gequalificeerd waren om dit beslag te doen, evenmin of het nietig is.

Tiel 2 Augustus 1848.

Aanbod 38.
Actie 29 v.
Appel Bz.
Bestemming 8.
Bevel 19 v.
Compet. Bz. 30 v.
Dagvaard. Bz.
Derde bezitter 3, 16 v.
Eigendom 14 v.
Execut. beslag 32.
Fabrieken 5.
Faillissement.
Get bewijs Bz. 15.
Huur en verh. 1 v.
Koopwaren 9 v.
Levering 1.
Magazijn 6.
Nietigheid Pr. 23 v. 26.
Ontb. v. overeenk. 30, 37.
Pand 1.
Provis. executie.
Reconventie 37.
Regtsgr. en regtsm.
Sequestratie 20, 39.
Stoffering 9 v.
Subrogatie.
Termijn 23 v. 33.
Vanwaardeverkl. 30 v.
Verand. v. eisch 36.
Verschenen huren 3 v.
Vervoerde goed. 3, 16 v. 21, 35.
Verzet d. derde.
Voorr. v. schulden 1 v.
Vreemdelingen 24.
Zaken 8, 10 v.

PANDHUIS z. BANK VAN LEENING.

PAPIER AAN TOONDER.

1. Onder vigueur van het thans afgeschafte Fransche Burg. Wetb. en Wetb. v. Kh. was het niet verboden briefjes aan toonder af te geven. De wet van 15 Thermidor III, waarbij uitdrukkelijk was toegestaan biljetten aan toonder te onderteekenen en in omloop te brengen, kan niet geacht worden door de invoering van de gezegde wetboeken in der tijd te zijn afgeschaft.

Assen 14 Junij 1841.

2. De uitgever van papier aan toonder moet slechts in zoover geacht worden zich jegens elken houder te hebben verbonden, als dit papier werkelijk eene verbindtenis van den uitgever inhoudt. Aandeelen in blanco bevatten zoodanige verbindtenis niet, en strekken alleen ten bewijze, dat de houder voor een deel geregtigd is in een maatschappelijk kapitaal.

Amsterdam 16 Mei 1867.

3. De aard van het handelspapier in blanco of aan toonder, meer bepaald van een volgbriefje, brengt mede dat de houder niet de regten uitoefent van den vroegeren bezitter, maar wel zijne eigene, die hij als houder van het papier aan zijn bezit ontleent. Heeft dus de schipper als toonder van een volgbriefje de aangewezen goederen ontvangen, dan kan wel aan dezen wegens beklag omtrent qualiteit of quantiteit eene actie competeren, maar niet aan een derde, die als eischer optreedt en beweert dat de schipper als zijn lasthebber gehandeld heeft.

Amsterdam 6 April 1870. — Amsterdam 18 Januarij 1870.

4. Een bewijs van opslag (geen volgbriefje) door de bewaargevers in blanco afgeteekend, is een papier aan toonder, dat eene koopwaar vertegenwoordigt, waar zulks met de bedoeling van den betrokken persoon overeenkomt.

Amsterdam 15 November 1871.

5. De houder van de talon heeft papier aan toonder dat hem regt geeft op nieuwe coupons en op betaling der renten, geheel afgescheiden van het regt dat den houder van het certificaat toekomt op het verschuldigd kapitaal.

Amsterdam 6 Februarij 1872.

Koop en verk. 4.
Lastgeving.
Levering 4.
Nietigh. v. verb.
Spaarbank.
Vennootschap 2.
Volgbriefje 3 v.
Wet 1.
Zegel.

PARATE EXECUTIE.

1. Het regt van parate executie kan niet anders dan ten gevolge eener wettelijke verordening worden ingevoerd, en niet het gevolg zijn van eene vergunning of daarstelling blootelijk bij Kon. besluit gegeven aan eene veenmaatschappij of een markgenootschap.

Drenthe 7 Mei 1853.

2. Onder «andere dergelijke collegiën,» waaraan bij art. 3 der wet van 9 October 1841 regt van parate executie is toegekend, kunnen geene andere worden verstaan dan dezulke die waterschapsbeheer hebben, collegiën over waterschap en waterkeerende werken, en over welke de departementale besturen en daarna de Prov. Staten, als belast met de zorg van hetgeen den waterstaat in hun gewest betreft, het toezigt moeten houden; daaronder zijn dus niet begrepen de Prov. Staten, het gewestelijk bestuur. Geldigverklaring van de oppositie tegen een dwangbevel, uitgevaardigd door Ged. Staten in Z.-Holland tegen het polderbestuur van Dirksland tot betaling van polderlasten.

Z.-Holland 17 Maart 1852, Concl. contr. vern. Brielle 11 Julij 1851, Concl. conf. en waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 17 December 1852, Concl. contr.; zijnde bij dat arrest van Z.-Holland Concl. conf., met bev. te dien aanzien van Brielle, Concl. conf. wijders beslist, dat Gedep. Staten van Z.-Holland zijn opgevolgd aan het departementaal bestuur van Holland, met dat gevolg, dat de magt en bevoegdheid, bij de voormalige Staatsbesluiten aan laatstgemeld bestuur gegeven, op eerstgemelde moeten worden geacht te zijn overgegaan, — waaromtrent in gelijken zin Z.-Holland 14 September 1857, Concl. conf. bev. Brielle 19 Augustus 1853.

3. De bijzondere wijze van procederen bij memoriën en zonder beziging van praktizijns, door middel van dwangschrift, voorgeschreven bij de invordering van de inkomsten van het Staatsdomein, moet ook dan gevolgd worden, wanneer in den loop van het geding van oppositie, de verschuldigdheid der vordering betwist wordt of eene andere contestatie over de hoofdzaak ontstaat.

b N.-Braband 9 Januarij 1849, vern. 's Hertogenbosch 30 September 1846.

4. Het regt van invordering bij dwangschrift en de bevoegdheid om op het dwangschrift te procederen bij eenvoudige memoriën, op de wijze bepaald bij art. 65 der wet van 22 Frimaire VII, bij art. 4 der wet van 19 Augustus—12 September 1791, en bij art. 17 der wet van 27 Ventôse IX, in verband met art. 16 der wet van 16 Junij 1832 (Sb. n° 29), aan de régie en die thans hare plaats bekleeden verleend, moet beperkt worden tot het geval, dat er slechts questie is over perceptie van inkomsten en andere baten van den Staat, terwijl, wanneer de titel wordt betwist, krachtens welken die inkomsten verschuldigd zijn, even als in alle andere gevallen, waar 't het eigendomsregt van den Staat geldt, de bevoegdheid ophoudt om te procederen bij dwangschrift en op de wijze, uitsluitend bepaald voor questiën over perceptiën van Staats-inkomsten.

a b 's Hertogenbosch 27 Julij 1846.

5. De wet vordert niet, dat de ter zake van domaniale inkomsten uitgevaardigde dwangschriften anders worden beteekend of ten uitvoer gelegd, dan ten verzoeke of ter vervolging van den ambtenaar, die regt heeft ze uit te vaardigen, dat is, vroeger de directeur der régie, thans de arrondissements-directeur der indirecte belastingen.

b 's Hertogenbosch 27 Julij 1846.

6. Het regt van parate executie moet niet beschouwd worden als een voorregt, ook voor degenen, tegen wie het wordt uitgeoefend; een polderbestuur is bevoegd, in eene strafzaak door het O. M. ingesteld wegens verzuim van siering van een dijkvak, zich als civiele partij te stellen tot verhaal van den aannemingsprijs van het door den gedaagde verzuimde werk.

Nijmegen 7 December 1850.

7. Men kan niet met grond beweren, dat de executoir-verklaring van een dwangschrift door den president der Regtbank verleend, niet zoude zijn eene uitspraak, maar slechts een maatregel van administratieve justitie. Zij is eene beschikking periculo petentis gegeven, onder voorbehoud van alle middelen regtens, zoo tegen de geldigheid van het dwangschrift zelf, als tegen de vordering ten principale; mitsdien kan de partij de nietig-verklaring van het dwangschrift, wegens gebrek of ongenoegzaamheid van den obligatoiren aan den president vertoonden titel vorderen, zelfs na de executoir-verklaring en afgescheiden van zijne middelen ten principale.

N.-Braband 4 Januarij 1848.

8. In de kolonie Suriname zijn niet toegelaten de appointementen van parate executie wegens wissels, provisiën of definitieve gewijsden, en deze zijn niet aan hooger beroep onderworpen.

Suriname Hof 11 Augustus 1842.

Aanbod.
Admin. en R. magt.
Afstand v. inst.
Appel Bz.
Civ. partij 6.
Compet. Sz. 6.
Dijk- en polderbest. 2.
Domein 3 v.
Dwangbevel 5, 7.
Executie.
Gedep. Staten 2.
Heerl. regten.
Kostel. proced.
Marit. magt.
Marken 1.
Provinc. Staten 2.
Verand. v. eisch.

PARTIEEL APPEL Z. APPEL BZ., APPEL SZ.

PASSAGIER.

1. Het is voor de geldigheid en de wettige gevolgen van het passage-contract onverschillig

of de overeenkomst met den schipper dan wel met den boekhouder der reederij gesloten is.

Amsterdam 28 Februarij 1866.

2. Wanneer niet blijkt dat het gesloten contract van bevrachting is aangegaan met een volgens vreemde wetten verboden getal personen, noch dat dit getal tusschen partijen de voorwaarde tot het vervoer heeft uitgemaakt, maar dat zulks alleen is geweest eene consideratie van den bevrachter, die aanvankelijk voor gezegd transport zijn schip had verklaard te hebben bevracht met het bedoelde getal, waaronder de partij met welke hij heeft gecontracteerd, dan heeft de laatste desniettemin regt, zijn onmiddellijk transport, ingevolge de aangegane overeenkomst, te vorderen.

a Amsterdam 14 Mei 1847.

3. Wanneer de Regering zich heeft verbonden om bij uitsluiting van de schepen van den mede-contractant gebruik te maken voor het doen vervoeren van «passagiers,» en het niet geldt door kracht van wapenen eene landing te doen in eenig in staat van oorlog of gewapend verzet verkeerend gewest, maar alleen gewapende troepen of detachementen te transporteren, dan moeten deze ook als passagiers beschouwd worden.

H. Geregtsh. N. I. 24 December 1868, doch vern. bij *a* H. R. 25 November 1870, voornamelijk op grond dat onder bedoelde benaming niet kunnen begrepen worden de besproken troepen, die bestemd zijn om eene expeditie te ondernemen en daartoe met oorlogsschepen vervoerd en teruggevoerd werden.

4. Art. 521 v. Kh. en meer bijzonder art. 525 zijn van toepassing, en art. 478 van dat Wetb. mist alle toepasselijkheid, in geval een scheepskapitein, aangenomen hebbende om, tegen betaling van zekere som, met zijn schip zeker getal passagiers naar eene buitenlandsche plaats te vervoeren, daarin is nalatig gebleven ten gevolge van op zee aan zijn schip bekomene schade, die hem de terugreis herwaarts heeft doen aannemen, zonder dat hij een ander schip tot den vervoer heeft aangewezen.

Rotterdam 27 September 1847.

5. Het voorschrift van art. 530 Kh., dat de passagier voor zijne eigene behoeften zorgt, bepaalt wel de regtsverhouding van den passagier tegenover de reederij of den schipper, maar niet tegenover het op het schip dienstdoende personeel; een scheepsdoctor die voor eene zeereis tegen maandgage is aangenomen, heeft dus geen regt op bijzonder honorarium wegens verloskundige hulp gedurende de reis aan des schippers vrouw verleend.

Amsterdam Kgr. I 7 September 1866.

6. Bij vervoer van emigranten, wier voeding ten laste van de bevrachtende maatschappij komt, heeft de reederij tegenover die maatschappij te bewijzen, dat de aankoop gedurende de reis van goed, in plaats van bedorven voedsel noodzakelijk was. Eene verklaring van den consul in de haven van aankoop omtrent de noodzakelijkheid daarvan, zonder expertise of eigen onderzoek, is geen afdoend bewijs.

Amsterdam 8 Junij 1870.

7. Art. 522 Kh. geeft den schipper tegenover den passagier, die van den overtogt geen gebruik maakt, eene bijzondere van het gemeene regt afwijkende actie. De schipper kan niet dagvaarden tot ontbinding en tot betaling van het vervoergeld.

Amsterdam 28 Februarij 1866.

8. Bij het verongelukken van het schip buiten toedoen van den schipper en daaruit voortgevloeide staking eener zeereis, is een passagier niet-ontvankelijk in zijne actie tot terugvordering van vooruitbetaald vervoerloon en kosten van onderhoud, pro rata van de afgelegde reis.

d Amsterdam 30 Junij 1841.

9. Als een behoorlijke pas, waarvan volgens § 1 van het besluit van den Gouv.-Gen. van Ned. Indië van 20 Mei 1837, nº 1 (Sb. nº 21), in verband tot art. 21 der publicatie van 20 Augustus 1818 (Sb. nº 60), moeten voorzien zijn alle personen, die wenschen zich te laten vervoeren van Java naar eene plaats in of buiten Ned. Indië, en zonder welke passen dat vervoeren aan alle gezaghebbers van schepen op eene boete van *f* 1000.» tot *f* 10,000.» verboden is, — is alleen te beschouwen de zoodanige, die door het bevoegd gezag is afgegeven ten name van den persoon, die daarvan gebruik maakt. Daaruit volgt, dat de scheepsgezaghebber zich door alle onder zijn bereik staande middelen moet overtuigen van de identiteit des passagiers dien hij medeneemt, met dengenen die in de pas vermeld staat.

Batavia R. v. J. 15 Februarij 1856, vern. bij arrest H. Geregtsh. N. I. 4 April 1856, op grond dat niet kan opgaan de bewering dat de pas, gebruikt door een ander persoon, dan ten wiens name hij is afgegeven, niet zoude zijn een behoorlijke pas, en de wetgever ook niet kan bedoeld hebben, om aan de scheepsgezaghebbers op te leggen, een formeel onderzoek in te stellen naar alle hun onbekende en door hen niet verdachte personen, die zich, voorzien van door het bevoegd gezag afgegeven reispassen, bij hen aan boord begeven.

Actie 7 v.	Reederij 1.
Bevracht. en vervr. 2, 4.	Scheepsvolk 5.
Consul 6.	Schrift. bewijs Bz. 6.
Ontb. v. overeenk. 7.	*Voerl. en schipp.* 3.

PATENT.

I. Algemeene regelen. Aangifte en aanslag.
II. Patentpligtige beroepen en bedrijven.
§ 1. Belasting volgens het aantal werklieden.
§ 2. Fabrieken, molens en looijerijen.
§ 3. Kramers.
§ 4. Kantoorbedienden en zaakwaarnemers.
§ 5. Ambachtslieden.
§ 6. Vennootschappen.
§ 7. Advokaten, geneesheeren.
§ 8. Kooplieden, commissionnairs, reizigers.
§ 9. Societeiten.
§ 10. Logementen.
§ 11. Tappers en slijters.
§ 12. Openbare vermakelijkheden.
§ 13. Vaartuigen en rijtuigen.
§ 14. Slagers.
§ 15. Bank van leening.
§ 16. Vreemdelingen.
III. Vrijdommen.
IV. Vermelding, overlegging en vertoon van patent; registers.
V. Overtredingen en bewijs.
VI. Vervolgingen.
VII. Straffen en verhaal.

I.

1. Eene enkele daad van verkoop kan niet

geacht worden in den geest der wet daar te stellen de uitoefening eener nering; daartoe wordt eene zoodanige herhaling van dezelfde daad gevorderd, dat daaruit mag afgeleid worden dat men van de uitoefening daarvan zijn gewoon beroep maakt. Derhalve is ééne enkele daad van verkoop van wild zonder van patent te zijn voorzien, niet voldoende om de straf te beloopen, bij art. 25 der jagtwet bedreigd.

i H. R. 29 October 1850, Concl. conf.

2. Het voor eene enkele reize met paard en wagen vervoeren van koopmanschappen bewijst niet, dat men voerman is en als zoodanig aan de wet op de patenten onderworpen. Men zou daardoor wel vervallen in de wet op het personeel voor zoover men daartoe een onbelast paard mogt gebruikt hebben.

Assen 17 December 1856. — *a* Gelderland 20 Junij 1839, bev. Zutphen 8 Mei 1839.

3. Het verrigten van eenigen arbeid of handeling eenen eenigen keer en zonder belooning (in casu als wagenaar), stelt het uitoefenen niet daar van een beroep of bedrijf, waaraan die arbeid of handeling eigen is.

Gorinchem 27 Februarij 1850.

4. Bij art. 1, 17 en 37 der wet van 21 Mei 1819 (Sb. n° 34) wordt blijkbaar alleen zoodanige reeks van gelijksoortige daden bedoeld, als gezegd kunnen worden de uitoefening van een beroep of bedrijf daar te stellen. Het ten verkoop aanbrengen van een twintigtal schapen ter markt, zonder patent als koopman, als eene op zich zelve staande daad, kan niet leiden tot de gevolgtrekking dat men handel in schapen drijft.

Groningen 19 December 1860.

5. Nergens is bij de wet bepaald, dat het uitoefenen van een bedrijf moet blijken uit eene geheele reeks van handelingen, zonder ook bij eene enkele bevinding uit de omstandigheden te mogen worden opgemaakt. De werkelijk bevonden daad van gerst te malen op den molen, in verband tevens met het daar bevinden van eene hoeveelheid van dat koren, toont genoegzaam aan, dat het bedrijf van korenmolenaar werd uitgeoefend.

a H. R. 17 Februarij 1857, Concl. conf.

6. Uit hoofde van het gemis van definitie in de wet op het patentregt zelve, wat zij onder handel verstaat, moet tot de bepalingen van het burgerlijk- en handelsregt gerecurreerd worden ter beslissing der vraag, wat voor het regt van patent als daden van koophandel te houden is. Een slager ten wiens aanzien niet is gebleken, dat hij vee had gekocht met het voornemen om dit weder te verkoopen, heeft derhalve geene daad van koophandel gedreven.

a H. R. 11 October 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 30 Mei 1853.

7. Het enkel sluiten van koopen, zonder dat het bewezen is, dat die gekochte voorwerpen dienen moeten om te verkoopen of te verwerken, stelt geen patentpligtig beroep daar. Indien het ook bewezen is, dat er gekocht is om te verkoopen of te verwerken, doch dit verkoopen of verwerken plaats heeft in een vreemd land, stelt dit evenmin een hier te lande patentpligtig beroep daar.

Roermond 4 Junij 1863, bevest. bij Limburg 31 October 1863, doch speciaal omtrent laatstgemelde beslissing vern. bij *a* H. R. 9 Februarij 1864, Concl. conf.

8. Een patent geeft alleen bevoegdheid om een bedrijf uit te oefenen of te doen uitoefenen, maar daartoe kunnen ook anderen dan eigen personen, goederen of gereedschappen gebezigd worden; het kan dus niets afdoen ten opzigte van de verschuldigdheid van de personele belasting.

a Amsterdam 29 Januarij 1852.

9. Uit het hebben van een patent volgt niet, dat men werkelijk moet beschouwd worden als uitoefenende het daarin vermelde beroep, in casu van broodverkooper, en dat men is onderworpen aan de bepalingen eener verordening omtrent het gewigt, de hoedanigheid enz. van het brood bij de debitanten.

a Noordwijk Kgr. 8 Maart 1866.

10. Indien een houder van patent mogt hebben verklaard zijn bedrijf te hebben gestaakt, is hij toch niet van de bevoegdheid, die het patent geeft, vervallen, zoo lang dit niet is ingetrokken.

Gelderland 3 October 1839, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 24 December 1839.

11. De aangifte voor het regt van patent door een der directeuren namens de directie eener naamlooze vennootschap gedaan, en zulks zonder door mededirecteuren uitdrukkelijk te zijn gedesavoueerd en gerectificeerd of aangevuld, is aan te merken als uitgegaan van al de directeuren der betrokken maatschappij. Veroordeeling wegens onnaauwkeurige aangifte.

c H. R. 22 December 1871, Concl. conf.

12. Vermits voor elk bedrijf afzonderlijk patentregt is verschuldigd (art. 10 der patentwet), en in geval de uitgeoefende bedrijven mogten zijn verwant, toch bij de vaststelling der belasting het oog moet gehouden worden op de winsten die beide bedrijven gezamenlijk opleveren, zoo volgt daaruit dat alle bedrijven, verwant of niet-verwant, door den belastingschuldige behooren te worden opgegeven.

's Hertogenbosch 17 October 1867.

13. Wanneer men zich tot het bekomen van patent had aangegeven en houder was van een reçu, afgegeven door eenen Rijks-ontvanger, heeft men daarom toch niet ten volle voldaan aan zijne verpligting ten opzigte van het patentregt. Wanneer de regter uitmaakt, dat art. 37 der wet van 21 Mei 1819, boete bepalende tegen het verzuim van of gebrek in de aangifte, niet was toepasselijk, dan moet hij beslissen of het feit, zoo als het uit het onderzoek op de teregtzitting was gebleken, ook kan geacht worden te vallen in eenige andere strafbepaling der in deze materie geldige wetten.

a H. R. 12 Mei 1846, Concl. tot verw.

14. De beklaagde ter zake van het uitoefenen van het bedrijf als mechanicus, die vroeger altijd patent gehad heeft, doch in de maand September nog geen patent ontvangen hebbende, op het vermoeden dat het beschrijvingsbiljet niet bij hem was ontvangen of opgehaald, ten overvloede bij den Rijks-ontvanger naar zijn patent heeft laten vragen, en in het antwoord dat het hem spoedig zou bezorgd worden, berust heeft, terwijl verder de in art. 18 der patentwet bedoelde aankondiging door het gemeente-

bestuur niet gedaan is, kan niet geacht worden de voorschriften van art. 37 dier wet te hebben overtreden.

Arnhem 14 Julij 1854.

15. Het bestuur der belastingen is bevoegd iemand, die mogt hebben verzuimd behoorlijke aanvrage van patent te doen, of eene verkeerde opgave daartoe mogt gedaan hebben, ambtshalve aan te slaan, en de invordering der alzoo bepaalde regten bij dwangschrift te vervolgen.

Amsterdam 4 Mei 1842.

16. De Ged. Staten zijn bevoegd, om te oordeelen over de geldigheid van een aanslag ex officio.

Amsterdam 31 October 1842.

17. Ged. Staten zijn onbevoegd tot intrekking eener door hen verleende ontheffing van den aanslag in het patentregt.

Amsterdam Kgr. I 24 Augustus 1847.

18. Geene bepaling der patentwet maakt de invorderbaarheid van den aanslag afhankelijk van eene voorafgaande door den regter uitgesproken veroordeeling der patentpligtigen wegens verzuimde aangifte. Patentpligtigheid en boetschuldigheid zijn geheel van elkander gescheiden, en er wordt dus geen het minste verband gevonden tusschen eenen aanslag ex officio voor het patent gedaan, en eene vervolging voor den correctionelen regter wegens overtreding der patentwet ingesteld.

Z.-Holland 13 November 1850.

19. De vraag of een mechanicus ook als vervaardiger van balansen en brandspuiten behoort gepatenteerd te zijn, dan wel of zulks als verwant met evengemeld bedrijf moet beschouwd worden, kan door den regter niet onderzocht en beantwoord worden, dan nadat de beklaagde deswege ambtshalve is aangeslagen en het verzet van den aangeslagene bij Ged. Staten heeft plaats gehad.

Arnhem 14 Julij 1854.

20. De gehuwde vrouw, die in de gemeenschappelijke woning een patentpligtig beroep uitoefent, waarvoor geene aangifte in het patent is gedaan, wordt geacht dat beroep voor den man en met diens medeweten uit te oefenen, zoo lang niet is bewezen, dat die uitoefening door de vrouw, afgezonderd van den man, plaats heeft. Zoo lang dat bewijs ontbreekt, is de man ingevolge de patentwet voor die handeling zijner vrouw aansprakelijk.

Overijssel 26 Junij 1869.

21. Het hoofd des huisgezins is aansprakelijk voor het verzuim van aangifte voor het patent van een door zijne huisgenooten met zijn medeweten uitgeoefend patentpligtig beroep; zij moeten geacht worden zulks in zijnen naam te doen, indien niet blijkt dat het beroep door een ander, afgescheiden van het hoofd des huisgezins en voor eigen rekening wordt uitgeoefend.

Overijssel 10 April 1869, vern. Almelo.

II. § 1.

22. Het woord «gehouden,» voorkomende in tabel I, § 1, coll. tabel XII, behoorende bij de wet van 21 Mei 1819 (Sb. n° 34), het patent bepalende voor fabrikanten enz. naar het aantal werklieden, kan niet in zoo engen zin worden genomen, dat daaronder alleen zouden te verstaan zijn werklieden, die in vaste dienst bij den patentpligtige zijn, of althans de zoodanigen, die voor een bepaalden tijd in dienst zijn. De omstandigheid, dat de bij eenen molenaar in dienst bevonden werklieden zelve als timmerlieden gepatenteerd zijn, kan dien molenaar niet ontheffen van de verpligting, om die personen, als bij hem in dienst zijnde, voor de berekening van zijn patent aan te geven.

Nijmegen 5 September 1849.

23. De patentpligtigheid is niet afhankelijk van de omstandigheid, dat de werklieden werkzaam zijn voor meerdere fabrikanten, bazen of meesters, maar bestaat ook dan, wanneer zij slechts voor eenen enkelen werkzaam zijn. Een lederbereidersknecht, die zich in zijne eigene woning bezig houdt met het afschaven van leder, moet als patentpligtig worden beschouwd, zoo hij dat niet doet in dienst van den fabrikant, maar ter zijne eigene dienste.

e H. R. 18 November 1851, Concl. conf.

24. De wet maakt geen verschil tusschen de in dienst zijnde werklieden en ten aanzien van den tijd, gedurende welken zij in dienst worden gehouden; zoodat het er niets toe doet, dat de knecht slechts voor één dag als noodhulp in dienst was.

N-Holland 14 Februarij 1859, vern. Hoorn 12 Februarij 1858.

25. Aannemers van gebouwen zijn ten aanzien van het patentregt niet op ééne lijn te stellen met bouwmeesters. Een aannemer van gebouwen, als zoodanig gepatenteerd, handelt niet in strijd met de wet, wanneer hij uitsluitend voor het door hem aangenomen werk werklieden bezigt, voor wie hij geene aangifte voor het patentregt gedaan heeft, naardien voor zijnen aanslag als aannemer in dat regt het getal der werklieden, die hij als zoodanig gebruikt, niet in aanmerking komt, en die werklieden volgens art. 3, litt. B der wet v. 21 Mei 1819 (Sb. n° 34) gedekt moeten zijn door het patent, genomen door eenen baas of meester, of door hun eigen patent.

a H. R. 27 Mei 1862, Concl. conf.

26. Voor de aangifte van het patentregt kunnen niet als werklieden worden beschouwd zij die, zonder in dienst van den werkbaas te zijn, voor eigen rekening op zijne werkplaats werken en afzonderlijk gepatenteerd zijn.

b Amsterdam 5 Maart 1863.

27. Een timmerman, tevens aannemer van werken van allerlei aard, is niet verpligt voor den aanslag van het patent als timmerman mede aan te geven de timmerlieden, die hij uitsluitend voor de bedoelde werken bezigt, en waarvan eenige tot zijn timmermansbedrijf behooren.

b H. R. 27 Junij 1860, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Februarij 1861, Concl. conf. — Haarlem 20 Junij 1839. — Concl. O. M. ad *c* H. R. 26 Junij 1861, bij welk arrest die questie onbeslist is gebleven, als wordende de betrekkelijke uitspraak om andere redenen vernietigd.

28. De aannemer, tevens werkbaas zijnde en als zoodanig aangenomen werk latende vervaardigen door werklieden, die daartoe voor vast loon in zijne dienst zijn, moet geacht worden dit als werkbaas en niet als aannemer te doen,

en is verpligt van die werklieden aangifte voor het patent te doen.

N.-Holland 25 November 1861.

29. Hij die als aannemer is gepatenteerd, is verpligt een afzonderlijk patent te vragen, wanneer hij door eigene werklieden het aangenomen werk wil doen tot stand brengen.

Groningen 8 Augustus 1862.

30. Een schrijnwerker, die als zoodanig aangifte hebbende gedaan als werkende met één knecht, doch in den loop van het jaar zijn bedrijf uitoefent met twee werklieden, zonder aangifte tot aanvulling zijner primitieve declaratie gedaan of register te hebben gehouden, is niet strafbaar ingevolge de wet.

Maastricht 9 Mei 1848.

31. Volgens art. 33 der tabel I, § 1, gevoegd bij de wet van 21 Mei 1819, zijn de beroepen van vergulder en van bruineerder onderscheiden, en is het eerstgemelde, op welke wijze dit ook geschiede, hetzij op de wijze der verwers, hetzij op die der spiegelmakers, niet begrepen onder dat van huisschilder en glazenmaker. Daaruit volgt, dat alle personen, door een werkbaas in zijn beroep gebezigd wordende, hetzij zij loon trekken of niet, voor de toepassing der wet op het regt van patent moeten worden beschouwd als werklieden, en derhalve in het register van werklieden moeten worden ingeschreven.

's Gravenhage 2 Julij 1861.

32. De bepaling van art. 3 *k* der patentwet, waarbij van het nemen van patent zijn vrijgesteld beeldhouwers als kunstenaars beschouwd, is buiten toepassing op beeld- of lofwerksnijders in hout; mitsdien heeft de regter, door een beeld- of loofwerksnijder in hout, wegens het niet behoorlijk aangeven van zijne knechts in het patentregt, op grond van genoemd art. 3, litt. *k*, van alle regtsvervolging te ontslaan, niettegenstaande niet als bewezen waren aangenomen de omstandigheden, daarbij aangegeven voor de toepassing der vrijstelling, de bepaling geschonden van § 3, 1e afd., n° 31 van tabel XII, gevoegd bij voormelde wet.

a H.R. 16 December 1856, Concl. conf.

33. Iemand die bevonden wordt het beroep van klompenmaker met twee knechts uit te oefenen, zonder van patent voorzien te zijn, kan er zich niet op beroepen, dat hij valt in de uitzondering van litt. *r* van art. 3 der wet van 21 Mei 1819, waarbij o. a. van het patent worden vrijgesteld klompenmakers, die alleen met behulp van hunne huisgenooten (de dienstboden daaronder begrepen) arbeiden, indien de bewering des beklaagden dat hij twee dienstboden zou hebben, in strijd is vooreerst met een door hem overgelegd certificaat van onvermogen, en met zijne eigene aangifte voor de personele belasting, waarbij een dier werklieden als werkbode is aangegeven.

Nijmegen 10 December 1858.

§ 2.

34. De opvatting, alsof volgens § 4 van de tabel I, gevoegd bij de patentwet, fabrikanten voor den verkoop der in hunne fabrieken vervaardigde goederen geen afzonderlijk regt zouden verschuldigd zijn, wanneer het geheele fabrikaat buiten hunne fabriek wordt vervaardigd, wordt door den inhoud dier paragraaph niet geregtvaardigd.

b H.R. 18 Februarij 1863, Concl. conf.

35. Al behoort men ook zonder de belastbaarheid van zekeren molen in de hoogste klasse der patentpligtigen te worden gerangschikt, is men daardoor niet ontheven van de bij art. 17 der wet opgelegde verpligting om opgave te doen van al de bijzonderheden, waarvan de kennis, volgens de bepalingen der patentwet, tot het regelen der verschuldigde regten vereischt wordt.

a H.R. 26 Januarij 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 30 October 1869. — De requirant was schuldig verklaard aan het in eene fabriek bezigen van een verfmolen, onvoorzien van daarvoor vereischt patent en zonder gedane aangifte tot bekoming van patent, en beweerde alsnu, dat hij als blaauwverwer voor kuipen en rollen in de patentwet moest worden aangeslagen, en hij als zoodanig slechts een zeker maximum kon betalen, doch dit zeker zoude worden overtroffen, indien het voormelde werktuig als molen afzonderlijk werd belast.

36. Onder het woord «molens» bij de wet op het patent van 21 Mei 1819 (Sb. n° 34), moeten naar taalgebruik worden verstaan niet bloot werktuigen, waarop of waardoor zekere voorwerpen door middel van raderwerk worden verbrijzeld of gemalen, maar ook zoodanige, welke door eenige beweegkracht in werking gebragt, strekken om eenige grondstof of voorwerp te snijden, te stampen, te stooten, te winden, te glanzen, te polijsten of in het algemeen te vervormen, of tot eenig, hetzij middellijk, hetzij onmiddellijk gebruik te verwerken. De bedoeling der wet is kennelijk, om in het algemeen (behoudens de uitdrukkelijk gemaakte uitzonderingen), alle door eenige bij de wet voorziene beweegkracht in ééne en dezelfde werking gebragte werktuigen, waardoor handenarbeid wordt gespaard, voor zoover zij althans te begrijpen zijn onder eene der cathegoriën van § 1 der tabel IV, onder het bereik der belastingpligtigheid te brengen.

d H.R. 16 November 1869, Concl. conf. — *a* H.R. 26 Januarij 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Overijssel 30 October 1869.

37. Een vaststaande ijzeren ketel, waarin eene in drie of vier armen uitloopende stang is aangebragt, welke stang door stoom wordt rondgedraaid om de drie of vier zich in dien ketel bevindende kogels of bollen in beweging te houden, en indigo fijn te malen, behoort gerangschikt te worden onder de bij de patentwet bedoelde verfmolens.

Overijssel 30 October 1869, waartegen de cassatie is verw. bij *a* H.R. 26 Januarij 1870, Concl. conf.

38. Wanneer bij iemand die wel is voorzien van patent voor eene chocoladefabriek en chicoreimaalderij op eenen molen, die door water wordt bewogen, is bevonden dat die molen in werking was met het malen van garst; dat in een lokaal van den molen, boven hetwelk stond «verboden toegang,» twee zakken stonden met garstemeel, terwijl er nog een zak garst bij het

kaar stond en in een andèr vertrek nog drie zakken garst aanwezig waren, — dan moet hij tevens zijn voorzien van het patent als korenmolenaar. De in deze beweerde verwantschap tusschen de uitgeoefende bedrijven kan den beklaagde niet ontslaan van de verpligting tot aangifte voor het laatstgemeld bedrijf.

a b H. R. 17 Februarij 1857, Concl. conf.

39. Een moutmolenaar voorzien van het patent als korenmolenaar, is nog tot afzonderlijke aangifte van eerstgemeld bedrijf verpligt. De wet van 21 Mei 1819 (Sb. nº 34), tabel IV, § 1, nº 1, bedoelt niet moutmolens alleen, als afzonderlijk bedrijf te belasten, zooals ten onregte zou worden afgeleid uit het opschrift van die tabel, sprekende van «molens, geen koren-, » gort-, pel- of boekweitmolens zijnde.»

's Hertogenbosch 17 October 1867.

40. De belasting op de looikuipen regelt zich niet naar de toevallig op het oogenblik van aangifte voor patent of bekeuring geleoid wordende huiden in een bepaald aantal kuipen, of naar de kuipen die doorgaande als looikuipen worden gebruikt, al is het ook dat die kuipen eveneens tot laven of andere doeleinden worden gebezigd, maar naar het aantal kuipen, dat aanwezig is en gebruikt wordt, al is het dan ook om beurten, en niet alle op hetzelfde tijdstip; tabel I, nº 16 der patentwet.

Arnhem 3 April 1866.

§ 3.

41. De knecht van een kramer, wanneer hij afzonderlijk met koopwaar ter markt komt, moet van patent voorzien zijn. Ten aanzien van dat beroep kan er van geen handenarbeid sprake zijn om voor den knecht, volgens de wet, op vrijstelling te kunnen aanspraak maken. Ten deze maakt het geen onderscheid of de wet juist niet het woord knechts, maar bedienden van patentpligtigen bezigt. Vermits de nieuwe tabel VII, gevoegd bij de wet v. 16 Junij 1832, eene wijziging is van de wet van 21 Mei 1819, moet deze alzoo gewijzigde wet geacht worden die nieuwe tabel te bevatten.

c H. R. 6 Mei 1863, Concl. conf.

§ 4.

42. Klerken op een notariskantoor zijn onder de algemeene benaming van kantoorbedienden begrepen. Het nemen van patent is niet afhankelijk gesteld van een vast jaarlijksch salaris.

Leiden 22 Maart 1861.

43. Een kantoorbediende, als zoodanig werkzaam bij een advokaat, moet zich van patent voorzien, al is hij in eene andere gemeente als zaakwaarnemer gepatenteerd; terwijl een en ander niet algemeen en gewoonlijk te zamen vereenigd wordt uitgeoefend in de gemeente, waar de patentpligtige behoorde te worden aangeslagen.

c H. R. 12 December 1854, Concl. conf.

44. Men is niet geregtigd tot het uitoefenen van het bedrijf van bezorger van plaatsvervangers en nummerverwisselaars voor de nationale militie, en niet van genoegzaam patent voorzien, als men bezit een patent als zaakwaarnemer.

Groningen 24 September 1845.

§ 5.

45. Een grofsmid, die ploegijzers, groote en kleine vorken of griepen, en andere voorwerpen van landbouw, waaraan eene scherpe gedaante moet worden gegeven om die dienstbaar te doen zijn, oplegt en scherp maakt, oefent het bedrijf van scherpsmid niet uit, indien hij zich daartoe van geen ander werktuig dan den hamer en het aanbeeld bedient.

H. R. 16 November 1847, Concl. conf.

46. Een aannemer van werken van allerlei aard, voorzien van patent als zoodanig, is niet patentpligtig wegens het doen uitvoeren van werken, bepaaldelijk van steenhouwerswerk ten dienste van een aangenomen werk, al geschiedt zulks niet op de plaats zelve; hij is als zoodanig ook niet verpligt een register van werklieden te houden. Het bezigen door een steenhouwer van twee timmerlieden en een huisschilder bij den aanbouw van een eigen huis op eigen grond, stelt niet daar de uitoefening van patentpligtige bedrijven.

b Utrecht 20 Januarij 1862.

47. In tabel I, 2ᵉ afd. der wet van 21 Mei 1819 (Sb. nº 34), moeten onder «plankenzagers, » geene molens bezigende,» niet uitsluitend de houtzagers verstaan worden die planken, maar in het algemeen zij die timmerhout zagen, en wel in tegenstelling van hen die zich bezig houden met het zagen van brand- of ander hout. Derhalve moet van patent zijn voorzien hij die voor rekening van een ander balken en stijlen heeft gezaagd.

Gelderland 27 Junij 1871, vern. Zutphen.

48. Om iemand te veroordeelen wegens het uitoefenen van het beroep van timmerman met leverantie der door hem bewerkte grondstoffen, zonder tot dit laatste van patent te zijn voorzien geweest, moet het bewezen zijn, niet bloot dat hij de bestelling daartoe heeft aangenomen, maar bepaaldelijk dat door hem ingevolge de gedane bestelling is geleverd.

a Gorinchem 25 October 1853.

§ 6.

49. Naar handelsregt maken de handelsverrigtingen, door ieder der deelgenooten eener vennootschap ten name en ten behoeve der vennootschap ten uitvoer gebragt, te zamen genomen, de handelsverrigtingen der handelsvennootschap zelve uit; hieruit volgt, dat bij aangifte tot het bekomen van patent door ieder der deelgenooten en ieder voor zich zelven te doen, ook door ieder hunner aangifte moet worden gedaan van de uitgebreidheid en winstgevendheid van den handel en het beroep door de vennootschap uitgeoefend, in haren geheelen omvang. Ieder der deelgenooten in de vennootschap, die zijne aangifte tot bekoming van patent beperkt tot het bedrag der ladingen, door hem individueel uit te voeren, heeft eene onnaauwkeurige opgaaf voor de aangifte in het patentregt gedaan, en wordt alzoo door ieder hunner eene afzonderlijke overtreding bedreven.

c H. R. 9 October 1860, Concl. conf. te dezen aanzien verw. de cass. tegen Groningen Hof 21 Mei 1860.

50. De regel volgens welken, blijkens art.

1, 2, 10, 11, 12, 13, 14, 17 en 34, in verband met art. 7 en 37 der wet van 21 Mei 1819, alleen zij boetschuldig zijn, die werkelijk daden van patentpligtigheid hebben uitgeoefend, en niet zij, die ex lege tot die uitoefening bevoegd konden zijn, moet ook gelden omtrent het teekenen, zoodat, om als medeteekenend vennoot boetschuldig te zijn, niet alleen moet worden bewezen, dat de vennoot tot het teekenen casu quo bevoegd zoude zijn of moeten geacht worden, maar ook het bewijs moet worden geleverd, dat hij geteekend heeft, en dat hij namens de firma het beroep heeft uitgeoefend. De opvatting, alsof volgens § 4 van tabel I, gevoegd bij de patentwet, fabrikanten voor den verkoop der in hunne fabrieken vervaardigde goederen geen afzonderlijk regt zouden verschuldigd zijn, wanneer het geheele fabrikaat buiten hunne fabriek wordt vervaardigd, wordt niet door die paragraaph geregtvaardigd. Volgens art. 7 is ieder medeteekenend deelgenoot in de beroepen, vermeld in tabel XIV, voor zich zelven verpligt tot het nemen van een patent en het doen van aanvrage tot het bekomen daarvan.

b H. R. 18 Februarij 1863, Concl. conf. vern. Overijssel 6 December 1862, waarbij was vern. Almelo 28 Junij 1862, en in strijd met dit vonnis als voldoende bewezen aangenomen dat de bekl. was medeteekenend vennoot der firma.

51. Art. 4, 17 en 37, in verband met tabel XI der wet van den 21 Mei 1819 (Sb. n° 34), zijn niet geschonden en verkeerd toegepast, door den directeur eener naamlooze vennootschap patentpligtig te verklaren, hoewel hij reeds als mededeelgenoot patentregt voldoet.

a H. R. 29 October 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 26 Junij 1867, waarbij was bev. Rotterdam 16 Februarij 1867.

52. Eene maatschappij die verzekeringen sluit tegen gevaren van brand, verrigt daden van koophandel, en is dus als niet vermeld in de vrijstellingen van art. 3 overeenkomstig art. 1 in verband met art. 5 en tabel IX der wet van 1819 aan patent onderworpen; zij moet zich daartoe aanmelden, zoo dikwijls zij het voornemen heeft uitdeelingen te doen, omdat de maatschappij niet mag bestaan zonder van patent voorzien te zijn, doch eerst tot het betalen van het patentregt verpligt is bij het doen eener uitdeeling, dus ook wanneer uit de winsten der maatschappij eene som van *f* 1000.» op elk aandeel (groot *f* 4000.») is afgeschreven, waardoor het obligo der deelhebbers tot eventuele storting van nog *f* 3000.» (*f* 1000.» waren gestort) op elk aandeel tot *f* 2000.» is beperkt.

Amsterdam 20 Junij 1867.

53. Er zijn voor eene en dezelfde onderneming (Aken-Maastrichtsche spoorweg) in het leven getreden twee afzonderlijke maatschappijen, elk met een eigen, hoezeer dan ook tot een gemeenschappelijk doel zamenwerkend kapitaal, wanneer wel in de statuten der maatschappij is bepaald: «dat het maatschappelijk »kapitaal bestaat uit 13750 aandeelen aan toon»der, ieder van *f* 250.» Ned. courant en alzoo »bedraagt *f* 4,840,000.» Ned. courant,» doch verder uitdrukkelijk daarbij is gevoegd: «dat »onder dat kapitaal zijn begrepen 12330 aan»deelen, welke door de met deze vennootschap »in gemeenschap bestaande en te Aken onder »gelijke benaming gevestigde maatschappij zul»len worden uitgegeven.» De wet op het patent kan alleen hier te lande gevestigde maatschappijen en dus niet de buiten 's lands gevestigde betreffen. Aangifte van de uitdeelingen op die 12330 aandeelen is niet verpligtend.

c H. R. 22 December 1871, Concl. contr.

§ 7.

54. Een doctor in de regten, die niet als advokaat is beëedigd of op het tableau van advokaten is ingeschreven, moet van het patent van zaakwaarnemer zijn voorzien, om voor het kantongeregt te kunnen optreden.

Maastricht 19 Junij 1861, bev. bij Limburg 14 November 1861, waartegen de voorz. in cass. is verw. bij *a* H. R. 25 Februarij 1862, Concl. subord. conf.

55. Door de bepalingen der wet op het regt van patent wordt niet gederogeerd aan de bestaande wetten of wettelijke verordeningen betrekkelijk de uitoefening der beroepen, aan het regt van patent onderworpen of daarvan uitdrukkelijk vrijgesteld. Onder de uitdrukking advokaten zijn alleen de zoodanigen te begrijpen, die de praktijk uitoefenen als hun beroep, met inachtneming der bepalingen, betrekkelijk de toelating tot de praktijk als advokaat wettiglijk bestaande. Eene vroegere beëediging van advokaat kan dus van het patentregt niet vrijstellen iemand, die als zaakwaarnemer handelt en niet meer als advokaat is ingeschreven.

a H. R. 25 Februarij 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Limburg 14 November 1861, waarbij was bev. Maastricht 19 Junij 1861.

56. De wet kent geen onderscheid tusschen consultatieve en andere geneeskundige praktijk; derhalve is ook patentpligtig een buiten het Rijk wonend arts die op verschillende dagen een zieke heeft onderzocht met een anderen geneesheer, en dezen over de toediening van geneesmiddelen aan den zieke heeft geadviseerd.

Middelburg 19 November 1868.

§ 8.

57. Een koopman die in eene andere gemeente, van hoogeren rang dan die zijner inwoning en waar hij is gepatenteerd, zich bepaalt tot het koopen van waren, zonder die aldaar te verkoopen, kan niet gezegd worden in eerstgemelde gemeente zijn beroep of bedrijf uit te oefenen en alzoo verpligt te zijn tot eene suppletoire aangifte voor het regt van patent. Art. 3 Kh. doet hiertegen niets af voor het begrip van daden van koophandel, wanneer de bedoelde waren worden verkocht in de plaats der inwoning van den koopman. De patentwet spreekt overigens niet van het uitoefenen van daden van koophandel.

Rotterdam 6 Junij 1857, bev. bij Z.-Holland 16 November 1857. — Cf. *a* H. R. 26 Januarij 1858.

58. Kooplieden en commissionnairs, tevens graandroogers zijnde, moeten zich voor de uitoefening van dit laatste beroep, als afzonderlijken tak van nijverheid, voor het patent aangeven.

Groningen 5 Julij 1861.

59. Hij die versch ossenvleesch in het klein verkoopt, behoort van patent als vleeschverkooper voorzien te zijn.

a N.-Holland 28 September 1846.

60. Het sluiten van een bevrachtingscontract voor een ander, met opgave van diens naam, wordt geregeld naar de regelen omtrent de gewone lasthebbers voorgeschreven, en stelt geene regtsbetrekking daar van handeling als commissionnair.

Amsterdam 22 December 1858.

61. Het herhaaldelijk zoowel ter markt als aan de pakhuizen eener firma opkoopen van kaas, met het doel om die weder te verkoopen, het daarbij uitoefenen van gezag over de meesterknechts, kantoorbedienden en werklieden, buiten de plaats waar het hoofdkantoor gevestigd is, — stellen daden daar, waartoe een gepatenteerd reizend kantoorbediende tegenover de administratie niet geregtigd is; hij behoort dus, wanneer tevens blijkt dat hij niet op naam der firma en als haar gevolmagtigde handelde, maar op eigen naam, van een patent als commissionnair te zijn voorzien.

Hoorn 29 April 1864.

62. Hij die meermalen op de markt kazen koopt voor zijn meester buiten diens tegenwoordigheid, moet worden gelijk gesteld met een kantoorbediende en is dus patentpligtig.

Hoorn 21 April 1869.

63. Hij die het beroep van reizend koopman in kalk uitoefent door bij verschillende metselaars, aannemers en andere personen rond te gaan, bestellingen te vragen en aan te nemen en bij de afleveringen van den verkochten kalk tegenwoordig te zijn, is patentpligtig.

Almelo 20 Maart 1865.

64. Hij die diverse monsters koloniale waren met zich voert en ter bezigtiging stelt om daarop bestellingen te ontvangen, onder opgave dat hij reist voor eene aangewezen firma, kan later, om zich aan de patentpligtigheid als reiziger voor een binnenlandsch huis te onttrekken, niet beweren dat hij is commissionnair, als zoodanig heeft gehandeld en voorzien is van het daartoe vereischte patent.

b Amsterdam 4 Januarij 1866.

§ 9.

65. Voor eene societeit, gehouden wordende in één der lokalen van een logement, en waarvan de kastelein tegen ontvangst eener uit de contributiën der leden te vinden som, verpligt is voor alle benoodigdheden dier vereeniging te zorgen, waarvan hij daarentegen ook alle voordeelen en winsten geniet, is die kastelein en niet de directie patentpligtig.

Gelderland 29 November 1859.

66. De leden der directie eener societeit zijn persoonlijk als zoodanig voor het houden dier societeit patentpligtig, wanneer blijkt, dat niet de kastelein, maar die societeit zelve, als eene vereeniging van onderscheiden leden, de lokalen verschaft en onderhoudt, waarin zij hare bijeenkomsten houdt, dáár hare stoelen en tafels, tijdschriften en dagbladen heeft en voorts zelve de kosten van verwarming en verlichting van haar huis draagt.

a H. R. 12 Februarij 1862, Concl. conf. vern. Z.-Holland 25 November 1861, op de verwijzing naar dit Hof bij *a* H. R. 23 Januarij 1861, waarbij met vern. Gelderland 30 October 1860, is beslist dat vooraf moest worden onderzocht, of een bijzonder persoon dan wel eene vereeniging van onderscheidene leden de kosten van het houden der societeit draagt, — terwijl bij Gelderland even als bij Z.-Holland was aangenomen, dat de directie geen patent behoeft aan te vragen of te nemen voor eene societeit, gehouden wordende in eenige lokalen van het gebouw, dat, ofschoon in eigendom toebehoorende aan de vereeniging der leden, in zijn geheel is verhuurd aan eenen kastelein, die volgens zijn pachtcontract verpligt is de personele belasting van het gansche gebouw en meubilair, met inbegrip der societeits-meubelen te betalen, en alle ververschingen te leveren, en tevens alle voordeelen trekt van de daarin uitgeoefende nering.

67. Wanneer beklaagden waren commissarissen van eene vereeniging, waarvan het doel was beoefening der zangkunst, en welke uit werkende en honoraire leden bestond, door welke contributiën werden betaald; wanneer er oefeningen plaats hadden, welke gehouden werden in een gebouw, tevens tot schouwburg ingerigt en in hetwelk ook doorgaans concerten en andere opvoeringen plaats hadden, is daarvoor door beklaagden, als zijnde commissarissen van eene muziekpartij, patentregt verschuldigd.

a H. R. 19 Mei 1847, Concl. conf.

68. Een besloten muziekgezelschap is in zijn bestuur of president patentpligtig, wanneer het is opgerigt en voortdurend wordt gehouden in eene zaal die voor publieke vermakelijkheden bestemd is, zelfs al wordt daarmede geenerlei voordeel beoogd.

Overijssel 5 December 1838.

§ 10.

69. Volgens tabel XIII, art. 2, 4, 8 en 10 der wet van 21 Mei 1819, is patent verschuldigd door een logementhouder, wanneer is bewezen, dat hij in eene zaal van zijn logement, welke tot het houden eener openbare verkooping was afgehuurd, aan eenige van de aldaar aanwezige personen, tegen betaling wijn heeft doen schenken. De verwantschap tusschen de beroepen van logementhouder en tapper moet geacht worden te zijn vervallen door art. 11, § 2 der wet van 16 Junij 1832, en art. 1 der wet van 24 April 1843.

a Gelderland 21 Januarij 1845, bev. bij *a* H. R. 6 Mei 1845, Concl. conf. en verniet. Arnhem 2 November 1844, waarbij was beslist, dat het schenken van wijn en eenige weinige andere dranken in een logement aan eenige van de personen, welke zich ter bijwoning van eene openbare verkooping hebben vereenigd in eene te dien einde geopende en afgehuurde zaal, moet worden onderscheiden van het houden eener tapperij, welke dagelijks is geopend, waar het gebruiken van drank het voorname, zoo niet het eenige doel der bezoekers is, en alwaar men ook, zonder het nemen van drank, òf in het geheel niet, òf niet gevoegelijk kan binnen komen en zich vertoonen.

70. Wanneer een patentpligtige bij het door

hem onderteekend declaratoir zich heeft aangegeven als uit te oefenen o. a. het beroep van logementhouder met tien kamers, terwijl hij later is bevonden dat beroep uit te oefenen met elf kamers, dan heeft hij zich van zijne verpligtingen ten aanzien der aangifte in het middel van patent niet gekweten.

Groningen Hof 15 September 1845.

71. Iemand die niet als restaurateur (gaarkok) maar slechts als koffijhuishouder, banketbakker en confiturier is gepatenteerd, handelt in strijd met de wet op de patenten door bij wijze van beroep te zijnen huize aan eene daartoe ingerigte tafel gasten te ontvangen en hen van spijs en drank te voorzien of een middagmaal te verschaffen.

Groningen 2 Mei 1866.

§ 11.

72. Iemand die groote hoeveelheden sterke dranken op veraccijnsing van eenen brander inslaat, en vervolgens met 10, 20 en meer kannen aan verschillende ingezetenen uitslijt, moet geacht worden als grossier te handelen, voor zooverre het niet blijkt, dat hij tegen genot van provisie en voor rekening van anderen werkzaam is. Een zoodanige derhalve, ofschoon van patent van commissionnair voorzien zijnde, kan zich niet onttrekken aan het patent als grossier.

c H. R. 8 Mei 1849, Concl. conf.

73. Wanneer iemand op eene openbare marktplaats, al is het ook maar een enkel maal, met glazen en fleschen drank heeft gestaan, en aan wien er om vroeg een borrel gegeven, aannemende wat de gebruikers er voor gaven, en zulks om voordeel te behalen, is hij aan patent onderhevig als uitoefenende het bedrijf van tapper of slijter.

Gelderland 21 Julij 1864.

74. Wanneer het patent van een slijter niet is beperkt tot eene der drie soorten van slijters in dranken, — wijnen, sterke dranken en bieren, — moet hij geacht worden de bevoegdheid te hebben erlangd, om in alle opgenoemde drie soorten van dranken handel te drijven, en mag hij dus geen inslag van wijn of gedistilleerd, hoe gering ook doen, zonder justificatoir bescheid tot dekking.

Groningen Hof 16 Januarij 1865.

75. Volgens de vroegere verordeningen op het regt van patent in de kolonie Suriname, was hij, die een patent had als koopman, bevoegd tot het verkoopen van alle sterke dranken, met uitzondering van binnen de kolonie gestijlde rum en dram. Hij was mitsdien ook bevoegd tot het verkoopen van jenever. Hierin is door de latere verordeningen op het regt van patent geene verandering gebragt.

Suriname Hof 15 April 1868.

§ 12.

76. Het is om aan het regt van patent te zijn onderworpen, onverschillig of de muziekpartijen voor rekening der ondernemers of beheerders, dan wel voor die van anderen plaats hebben, en of daarvan door inteekening of anderzins eenig voordeel wordt genoten of niet.

d H. R. 25 November 1862, Concl. conf.

77. De tabel XV, art. 1 en 11 der wet van 6 April 1823, zijn van toepassing op de onderneming van eene muziek- en danspartij door een koffijhuishouder gehouden tegen betaling van entréegelden.

Utrecht 21 October 1850.

78. Indien de zaal, waarin eene muziekpartij bij inteekening of tegen entréegeld, zonder voorafgaande inteekening wordt gehouden, eene gewone muziekzaal is, valt die partij binnen de termen der patentwet. De regter mag de moeijelijkheid der berekening van de verschuldigde belasting niet in aanmerking nemen.

a N.-Holland 15 Julij 1862, vern. *a* Amsterdam 7 November 1861.

79. De tabellen behoorende tot de patentwet kunnen, met uitzondering der daarin voorkomende tabellarische becijferingen, niet geacht worden slechts van administratieven aard te zijn, maar behooren, als één geheel met die wet uitmakende, tot de kennisneming des regters. Het als ondernemer geven eener muziekpartij of matinée musicale zonder aangifte voor het patentregt, stelt geene overtreding daar: daartoe wordt vereischt, dat die partij bij inteekening wordt gehouden of daarvoor entréegeld betaald wordt.

Amsterdam 24 Januarij 1861.

80. Voor de patentpligtigheid van commissarissen van het muziekgezelschap «uit kunst»liefde» te Middelburg, ter zake van de door hetzelve te geven muziekpartijen, doet niets af, of die muziekpartijen voor rekening van de commissarissen zelve of die van anderen plaats heeft, en of er al dan niet eenig voordeel van genoten wordt. Zij zijn dus in overtreding der wet, wanneer er, zonder aangifte voor het regt van patent, in de gewone concertzaal muziek wordt gemaakt, en daarbij contribuerende doch niet werkende leden worden toegelaten.

b H. R. 10 Junij 1862, Concl. conf. bev. Z.-Holland 25 Maart 1862, gewezen ten gevolge van verwijzing bij *a* H. R. 3 December 1861, vern. Zeeland 10 Junij 1861, op grond dat de regterlijke magt, op de klagte der administratie, niet alleen bevoegd maar verpligt is te onderzoeken, of er een patentpligtig bedrijf is uitgeoefend; zoo ja, of daarvoor aangifte en wel voldoende aangifte is gedaan, en eindelijk of de beklaagde persoon tot de aangifte gehouden is, en zulks zonder dat bevorens de patentpligtigheid door het administratief gezag is beslist, omdat de regtbanken niet geroepen zijn de uitspraak nopens de patentpligtigheid door het administratief gezag gegeven, door de oplegging eener geldboete te bekrachtigen, maar om zelve te onderzoeken en te beslissen, of door het niet-doen van aangifte voor het regt van patent de wet is overtreden, en ingeval van bevinding van overtreding, de bij de wet daarop gestelde boete op te leggen; dat de cassatie tegen eene uitspraak, die zich aan deze regelen niet gehouden maar den beklaagde vrijgesproken heeft, is ontvankelijk.

§ 13.

81. Voor regelmatig is te houden eene meting van de voorste en achterste holte eener schroefstoomboot, door 's Rijks ambtenaren bewerkstelligd, van den vloer tot aan den onderkant

der gewone venstergaten, al hebben zij daarbij niet in acht genomen de onder die gewone venstergaten aangebragte openingen. Het is de ruimte, en geenszins de diepgang, welke in den regel bij de meting der stoombooten tot grondslag behoort te worden genomen. — In cassatie kan nimmer worden teruggekomen op 's regters feitelijke beslissing, dat de belastbare ruimte van eene stoomboot is 65 tonnen, en dat de patentpligtige bij de aangifte voor het regt van patent, die ruimte slechts op 25 tonnen geschat hebbende, eene ruimte van 40 tonnen heeft verzwegen, wanneer in eersten aanleg door den beklaagde niet is beweerd, dat bij de meting door 's Rijks ambtenaren van de ruwe ruimte slechts twee derde gedeelten van de machinekamer, en geen derde gedeelte voor de ruimte, ingenomen door de mast en pompkokers, zoude zijn afgetrokken.

a H. R. 24 Junij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij was bev. *a* Maastricht 2 Julij 1855. — H. R. 15 October 1856, Concl. conf.

82. Onder vaartuigen, bedoeld bij tabel XVI, § 1, gevoegd bij de wet v. 6 April 1823 (Sb. n° 14), is niet te rangschikken eene romp of sleet van vaartuig, zonder eenige scheepstuigagie, te slecht en volstrekt onbruikbaar om te varen, reeds sedert vele jaren onbeweeglijk gelegen hebbende en als pottenmagazijn gebruikt wordende op dezelfde plaats.

a H. H. 23 October 1849, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 4 Junij 1849. — *a* H. R. 26 Mei 1846, Concl. contr. verw. de cass. tegen Z.-Holland, waarbij was bev. *a* Gorinchem 13 September 1845, en beslissende dat het blootelijk in eigendom hebben van een vaartuig, zonder daarvan op de binnenwateren van het Rijk gebruik te maken, niet strafbaar is; cf. wet v. 22 April 1852 (Sb. n° 61).

83. Om een vaartuig voor overdekt of onoverdekt te houden, komt alleen de ladingplaats in aanmerking. Indien dus slechts een klein gedeelte van het vaartuig, blijkbaar niet tot de ladingplaats behoorende, met losse luiken overdekt bevonden is, om tot schuilplaats voor menschen bij slecht weder te dienen, kan het vaartuig niet als overdekt worden aangemerkt; cf. 1° gedeelte der 1° afdeeling van § 3 der tabel XVI, gevoegd bij de wet van 6 April 1823 (Sb. n° 14), en diezelfde § 3, 1° zinsnede der derde afdeeling.

N.-Holland 7 April 1845.

84. Moddermolens, zelfs die aan particulieren toebehooren, zijn bij de wet aan geen patentregt onderworpen; de eigenaar van een moddermolen kan niet geacht worden zich aan overtreding van tabel XVI, § 26 *b*, behoorende bij de wet v. 6 April 1823 te hebben schuldig gemaakt, door geen patent aan te vragen voor modderbakken, welke een gedeelte van zijnen moddermolen uitmaken.

a e H. R. 6 December 1842, Concl. conf. — Ook de daarbij behoorende baggerpramen en klepschouwen zijn vrij van patent, Alkmaar 8 December 1840.

85. Onoverdekte modderschuiten, wanneer die de grootte hebben van 4 tonnen, zijn aan het regt van patent onderworpen, ook al worden zij tot niets anders gebruikt dan om den opgebaggerden modder te ontvangen.

c H. R. 17 Junij 1846, Concl. conf.

86. Op schippers van vreemde rivierschepen, die van de landzijde het Rijk inkomen, zijn niet van toepassing de algemeene wettelijke bepalingen, volgens welke in den regel de patenten alleen worden afgegeven voor één dienstjaar of een gedeelte daarvan, zoodat het patent in een vorig dienstjaar afgegeven in het loopende niet meer zou kunnen dienen. Patenten aan zoodanige schippers bij hun binnenkomen hier te lande afgegeven voor ééne reis, moeten geacht worden geldig te blijven gedurende die geheele reis, onafhankelijk van het dienstjaar.

b H. R. 7 Maart 1848, Concl. contr.

87. Een stoomschip, behoorende volgens de feitelijke beslissing onder de schepen van zeebrieven voorzien, en als zoodanig vrijgesteld van het regt van patent, kan niet gezegd worden, door het enkel slepen van een zeeschip van eene haven naar de reede, tot het binnenlandsch vervoer gebezigd te zijn, en daardoor patentpligtig te worden.

a H. R. 19 Februarij 1861, Concl. contr.

88. Bij tabel XVI, § 1 en 5, litt. *e* en art. 29 der wet van 22 April 1852 (Sb. n° 61), worden geene andere vaartuigen bedoeld van de vrijstelling te zijn uitgezonderd, dan de zoodanige, welke in afwijking van hunne bestemming als vaartuigen, eenig en alleen tot magazijn, bergplaats, kantoor, winkel of woning zijn ingerigt en gebezigd, en welke als zoodanig bij § 3, litt. *c* aan het patent zijn onderworpen. Eerstgemelde bepalingen zijn derhalve niet toepasselijk op den schipper, die uit zijn schip, hetwelk hij met zijn gezin bewoont, turf bij kleine partijen verkoopt.

e H. R. 27 Mei 1856, Concl. contr.

89. De schipper, die ten dienste eener naamlooze maatschappij vaart en te dier zake voorzien is van een blanco-patent, door die maatschappij verkregen, ingevolge de tabel IX, gevoegd bij de wet v. 21 Mei 1819 (Sb. n° 34), behoeft tot uitoefening van zijn bedrijf geen afzonderlijk patent naar tabel XVI, gevoegd bij de wet v. 6 April 1823 (Sb. n° 14).

Rotterdam 20 Januarij 1846. — H. R. 25 October 1847, in zake de Nederl. stoomboot-maatschappij beslissende, dat deze geen afzonderlijk patent voor het schippers-bedrijf behoeft aan te vragen, maar te dier zake kan volstaan met het door haar, naar tabel IX, gevoegd bij de wet van den 21 Mei 1819, verkregen algemeen of blanco-patent.

90. Art. 13, § 3, art. 17, 19 en 37 der wet v. 21 Mei 1819 zijn van toepassing, wanneer de beklaagde in twee onderscheidene gemeenten dezelfde daden van zijn bedrijf, doch geheel van elkander afgezonderd, heeft uitgevoerd, door het verhuren van een rijtuig, en mitsdien het uitoefenen van het beroep als voerman, terwijl hij alleen was gepatenteerd in de ééne plaats en niet in de andere, waar het regt van patent is van eenen hoogeren rang. De bij voormelde art. bedreigde straf behoort dus te worden toegepast op hem, die als voerman gepatenteerd te Heerenveen (gemeente van den 6° rang), meermalen op bepaalde dagen en uren is aangekomen

te, en vertrokken van Leeuwarden (gemeente van den 3ⁿ rang), met een wagen bespannen met twee en somwijlen met drie paarden, terwijl uit Leeuwarden des morgens meestal meer personen vertrokken dan des morgens aankwamen.

Friesland 25 April 1842, vern. Heerenveen 2 November 1841, waarbij de beklaagde was ontslagen van alle regtsvervolging; de cass. tegen dat arr. is verw. bij *b* H. R. 15 November 1842, Concl. conf.

91. Het patentpligtig beroep van ondernemer van openbare rijtuigen is niet afhankelijk van de vraag, of hij, die zich als ondernemer gedraagt, aan de voorwaarden van het Kon. besl. van 24 November 1829 (Sb. nº 73) heeft voldaan. Ook behoort eene vervolging op grond van voormeld Kon. besluit niet noodwendig aan eene vervolging der administratie ter zake van overtreding der wet van 21 Mei 1819 (Sb. nº 34) vooraf te gaan.

a H. R. 18 Januarij 1870, Concl. conf.

§ 14.

92. Het beroep van vleeschhouwer bestaat in het voor eigen rekening slagten en het verkoopen van het daarvan afkomstige vleesch, — terwijl het verkoopen, als tot de wezenlijke bestanddeelen van het beroep behoorende, daarvan de werkelijke uitoefening oplevert, zoodat een vleeschhouwer, die op de plaats zijner inwoning gepatenteerd, het aldaar door hem geslagte vleesch in eene andere gemeente van hoogeren rang verkoopt of laat verkoopen, aldaar als slagter patentpligtig is.

a H. R. 21 Maart 1865, Concl. conf. — Anders Rotterdam 22 November 1845.

§ 15.

93. De betrekkingen van houder van beleenhuis op pand en van inbrenger in eene bank van leening zijn geheel verschillende, zoodat eene akte van patent voor het laatste geen regt tot uitoefening voor het eerste kan geven.

H. R. 5 December 1848, Concl. conf.

94. Onder de personen die als patentpligtig zijn aangewezen, moeten niet alleen worden verstaan individuën, maar ook zedelijke ligchamen, zoodat de bij art. 3, litt. *b* en *i*, tabel XIV nº 95 der wet van 1819 aangewezen vrijstelling betrekking heeft op beleenbanken, als inrigtingen voor gemeenten of andere weldadige gestichten gehouden wordende, die anders als patentpligtig konden worden beschouwd, en alzoo niet op het bij die beleenbanken werkzaam personeel (een schatter van roerende goederen).

H. R. 21 April 1858, vern. N.-Braband, waarbij omtrent de bezoldiging geene voldoende uitspraak was gedaan, met verwijzing naar Z.-Holland, dat den 18 November 1858 besliste, dat bij art. 3, litt. *i* der patentwet, bepalende dat beleenbanken voor rekening van gemeenten gehouden, niet van patent behoeven te zijn voorzien, niet anders kan bedoeld zijn dan de personen, die aan zoodanige banken werkzaam zijn, van het nemen van patent vrij te stellen; dat de bepaling van tabel XIV, nº 101 dier wet, voorschrijvende dat taxateurs van roerende goederen niet aan het patent onderworpen zijn « voor zoover zij wegens hunnen arbeid uitsluitend uit gemeente-kassen bezoldigd worden, » geene andere strekking heeft dan om aan te toonen, dat zoodanige personen patentpligti[g] worden, zoodra zij bovendien voor particulier[en] arbeiden, daarvoor belooning ontvangen, [en] mitsdien niet meer gezegd kunnen worden ui[t]sluitend uit eene gemeente-kas bezoldigd te zij[n]; waartegen de cass. is verw. bij H. R. 25 Januarij 18[..]

95. De vrijstelling van patent verleend a[an] beleenbanken die voor rekening van gemeent[en] gehouden worden, brengt geene vrijstelling me[de] voor den bij zoodanige bank aangestelden o[p]ziener; zoo als in den regel dergelijke vrijst[el]ling van eene inrigting niet mag uitgebr[eid] worden tot de personen die daarbij als gesal[a]rieerde ambtenaren geplaatst zijn.

b H. R. 17 Januarij 1871, Concl. contr. ve[rn.] Utrecht Hof 25 October 1870, Concl. co[ntr.] waarbij was bev. Utrecht 28 April 1870.

96. Een controleur bij de stadsbank van le[e]ning is patentpligtig als bestuurder of opzie[ner] van beleenbanken, indien hij toezigt uitoef[ent] op de administratie en het dienstdoend per[so]neel, al kan gezegd worden dat hij geen bestu[ur] en opzigt over de bank voert. Hij valt niet [in] de vrijstellingen genoemd onder letters *b*, *c* en *i* van art. 3 der patentwet van 1819.

b H. R. 17 Januarij 1871, Concl. contr. waarbij met vern. van Utrecht Hof 25 October 1870, Concl. contr. was bev. Utrecht 28 April 1870.

§ 16.

97. Een pruissisch molenaar, die hier te lande granen koopt maar niet verkoopt, ze in Pruissen op zijn molen laat malen en het meel daar verkoopt, is hier te lande patentpligtig ingevolge art. 37 wet op het patentregt van 21 Mei 1819 (Sb. nº 34), en de wet v. 26 Mei 1852 (Sb. n° 95), waarbij wordt goedgekeurd o. a. art. 2[..] 1ᵉ gedeelte van het traktaat van handel en scheepvaart tusschen Nederland en Pruissen, ook namens de Staten van het tolverbond gesloten (Sb. nº 104).

a H. R. 9 Februarij 1864, Concl. conf. vern. Limburg 31 October 1863, en het in gelijken zin gewezen Roermond 4 Junij 1863.

98. Vreemdelingen, hier te lande een beroep uitoefenende, zijn patentpligtig. Het doet er niets toe, of hunne werkzaamheden worden verrigt voor eene internationale spoorwegmaatschappij, en dat zij reeds elders aan het regt van patent onderworpen zijn. Ofschoon tijdens de daarstelling der wet van 19 Mei 1819 de wetgever geen beroep, aan de exploitatie der spoorwegen verbonden, kan hebben op het oog gehad, moet echter ingevolge art. 5 de betaling van het regt voor het niet vermelde bedrijf geregeld worden naar die bedrijven, waarmede het beroep in aard of winst de meeste overeenkomst heeft. Uit dien hoofde valt het beroep van chef van het materiëel aan een spoorweg, als gelijkstaande met opzieners van werken, in de tabel IX, gevoegd bij de wet v. 21 Mei 1819.

b H. R. 3 October 1860, Concl. conf.

III.

99. Een landbouwer, die een hem toebehoorend stuk vee slagt, en het op verschillende tijden en plaatsen in het klein verkoopt, kan geene vrijstelling van patent als vleeschverkoo-

per vorderen op grond van art. 3, litt. *l* der patentwet.

a N.-Holland 28 September 1846, tevens beslissende, dat het slagten van een eigen stuk vee, tot eigen gebruik, na bekomene zekerheid dat buren en vrienden een gedeelte zullen overnemen, zeker niet is het uitoefenen van het beroep van vleeschverkooper; maar dat zulks hier het geval wel is, daar de beklaagde op drie achtereenvolgende dagen, op drie verschillende plaatsen, en wel eens uit de hal, zijn vleesch in het klein verkocht heeft, zoodat hij werkelijk toen het bedrijf van eenen vleeschverkooper uitoefende, waartoe hij patent behoefde, met vern. van Alkmaar... (3).

100. Hij, die pachter is van eene zeegras- of wiermaaijerij en met personen, aan welke hij consent-biljetten tot het maaijen van wier uitreikt, contracten aangaat, waarbij zij zich verbinden zeegras of wier te maaijen en te bereiden, en uitsluitend aan hem tegen eenen per 100 pond bepaalden prijs af te leveren, moet niet geacht worden enkel als koopman het zeegras van de maaijers te koopen, maar het beroep van pachter eener zeegras- of wiermaaijerij uit te oefenen, en is als zoodanig aan patent onderhevig; deze daad toch valt niet in de vrijstelling van art. 3, litt. *l* der patentwet, vermits zeegras of wier niet kan gebragt worden tot de vrucht van bebouwde landen of tuinen.

N.-Holland 17 October 1864.

101. Hij die vlas bewerkt, hetwelk hij zelf niet heeft gepoot maar groen te velde staande gekocht, is geen patentpligtig vlasbereider in den zin van art. 1 en 37, j° tabel I, 2e afdeeling, n° 9 der wet v. 21 Mei 1819; maar valt onder de vrijstelling bij art. 3, litt. *e* derzelfde wet, verleend aan landlieden, die vlas van eigene teelt bereiden.

b Dordrecht 30 Junij 1862, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 17 Maart 1863, Concl. conf.

102. Beugelbanen door herbergiers gehouden wordende zijn niet aan patentregt onderworpen.

Arnhem ... (7).

103. De ondernemer eener openbare armen-inrigting is van patent vrijgesteld, zonder dat daartoe vereischt wordt de voorwaarde, dat de uit die onderneming voortspruitende winsten ten voordeele van die inrigting zelve moeten komen. De clausule omtrent het genot der winsten heeft geene betrekking op de inrigtingen, waar aan armen, bedelaars en geconfineerden arbeid verschaft wordt.

a H. R. 24 October 1848, Concl. contr.

104. Bij vervolging wegens het uitoefenen van het beroep van naaister zonder patent, behoort vrijspraak te volgen, indien uit de verklaringen van meerdere getuigen aannemelijk wordt gemaakt, en door de ambtenaren verbalisanten niet tegengesproken het beweren der beklaagde, dat aan niets anders dan aan haar huwelijks-uitzet en voor de huishouding door hare zusjes en een jong meisje gewerkt werd.

a Amsterdam 13 Junij 1861.

IV.

105. De overlegging van patenten is niet op straffe van niet-ontvankelijkheid voorgeschreven.

Gorinchem Kgr. 23 November 1855.

106. De actie, welke uit naam eener ontbondene firma wordt geïnstitueerd, is niet-ontvankelijk, indien daarbij melding is gemaakt van de akte van patent over een tijdvak, waarin die firma op nieuw opgerigt, doch uit geheel andere personen is zamengesteld.

Leiden Rb. v. Kh. 20 Maart 1838.

107. Bij art. 31 der patentwet van 1819 omtrent het vermelden van het patent in alle openbare stukken, zijn niet bedoeld de regterlijke uitspraken, en is het alzoo geene overtreding van dat artikel te achten, indien in een regterlijk vonnis geene melding is gemaakt van het patent, of van de niet-vertooning enz., bij dat artikel gevorderd.

f H. R. 22 Junij 1852. — Gorinchem Kgr. 23 November 1855.

108. Het misdrijf bedoeld bij art. 2 der wet van 24 April 1843 (Sb. n° 16) en art. 32 der wet van 21 Mei 1819, bestaat bij het niet-vertoonen van patent, indien, dit gevorderd zijnde, in facto consteert, dat de beklaagde het bedrijf van tapper uitoefende. Gezegde art. zijn niet alleen van toepassing op personen, die reeds voorzien zijn van patent, doch het hebben verloren, of niet dadelijk kunnen te voorschijn brengen, maar ook op diegenen, welke geen patent hebben.

a H. R. 27 April 1847, Concl. conf.

109. Art. 32, § 2 der patentwet, bepalende dat de patentpligtigen in de tabellen 7 en 8 vermeld (kramers, vreemde schaarslijpers enz.), het patent met zich zullen voeren ten allen tijde, wanneer zij hun beroep uitoefenen, is toepasselijk op alle aldaar genoemde patentpligtigen, welke bevonden worden geen patent met zich te voeren, ook op hen die van geen patent zijn voorzien, en dientengevolge in de bij dat artikel, § 1 bedreigde boete van *f* 15.» vervallen; de wetgever heeft niet bedoeld alleen diegenen, die, hoewel van een patent voorzien, het niet met zich voeren.

Utrecht 4 Februarij 1858.

110. De aanklagte ter zake van het niet vertoonen van patent bevat een strafbaar feit, al is niet tevens ten laste gelegd dat de termijn van § 19 der tabel n° XVI, gevoegd bij de wet v. 22 April 1852 (Sb. n° 61), reeds was verstreken.

a H. R. 16 Maart 1870, Concl. conf.

111. De wet legt aan de ambtenaren de verpligting niet op om èn vertoon van het patent èn vertoon van het bewijs van gedane aangifte te vorderen; uit de aanklagte dat op de gedane vordering der ambtenaren noch het patent, noch het bewijs van aangifte daarvoor is vertoond geworden, kan derhalve niet afgeleid worden dat aan den beklaagde twee feiten, namelijk het verzuim van vertoon èn van het patent èn van bedoeld bewijs zijn te last gelegd.

a H. R. 16 Maart 1870, Concl. conf.

112. Waar de beklaagde aan het verzoek om vertooning van het patent heeft voldaan, bestaat geen grond om tegen hem ter zake van weigering dier vertooning te verbaliseren, al bezit hij slechts het patent van een ander. Hij behoort in dat geval te worden vervolgd wegens het zich niet kwijten van zijne verpligting tot aangifte voor het bekomen van patent.

Holland Cr. Rb. 24 December 1841.

113. Zoolang niet is uitgemaakt dat een beklaagde, voor de uitgeoefende bedrijven als mechanicus en vervaardiger van balansen en brandspuiten boetschuldig is, kan de beslissing of hij verpligt was overeenkomstig art. 23 der patentwet een register van zijne werklieden te houden, niet in aanmerking komen.

Arnhem 14 Julij 1854.

V.

114. Onaangezien het nog in werking zijnde arrêté van 16 Therm. VIII, hebben de deurwaarders bij de directe belastingen, tevens commiezen zijnde, de bevoegdheid zoo tot aanvraag om vertooning van het patent, als tot het constateren van overtredingen op het stuk der patenten.

l H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

115. De bedienden van politie zijn bij art. 34 en 36 der wet van 21 Mei 1819 niet opgenoemd onder de personen, bevoegd tot de aanvrage van patenten, noch tot het opmaken van proces-verbaal, overtredingen in deze constaterende, maar hebben alleen het regt tot het opmaken van schriftelijk verslag.

a Sneek 12 Februarij 1845.

116. De commiezen bij de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, behooren niet tot de ambtenaren, aan welke de patentpligtigen verpligt zijn hun patent te vertoonen.

c H. R. 30 Maart 1841, Concl. conf.

117. Art. 34 der wet van 1819 verbiedt de opdragt aan commiezen bij 's Rijks belastingen om de overtredingen tegen de patentwet bij proces-verbaal te constateren.

a Assen 10 Februarij 1864.

118. Een proces-verbaal van een deurwaarder der belastingen levert een voldoend bewijsmiddel op, zonder daartoe vooraf eene schriftelijke lastgeving te behoeven over te leggen. Eene algemeene lastgeving op dien deurwaarder is voldoende, en eene bijzondere lastgeving voor ieder patentpligtige, bij wien onderzoek geschiedt, onnoodig.

b H. R. 26 Januarij 1864, Concl. conf.

119. Een deurwaarder der directe belastingen heeft geene bevoegdheid, om op bloot vermoeden, dat zeker beroep zonder patent zou worden uitgeoefend, de woning van eenen ingezetene diens ondanks te doorzoeken.

Rotterdam 11 Januarij 1849.

120. De commissarissen van politie zijn niet alleen bevoegd, maar zelfs ambtshalve verpligt om, wanneer zij daartoe verzocht worden, hunnen bijstand te verleenen aan deurwaarders der directe belastingen, werkzaam ter verzekering van het regt van patent, en bevinden zij zich, dien bijstand verleenende, alzoo in de uitoefening hunner functiën.

e H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

121. Uit art. 34 der wet op het regt van het patent van 31 Mei 1819 kan niet worden afgeleid, dat de relazen en processen-verbaal van de daarbij vermelde ambtenaren en bedienden, uitsluitend zijn te beschouwen als de vereischte bewijsmiddelen voor de overtredingen der wet; mitsdien is dat artikel niet geschonden door het uitspreken eener veroordeeling, ter zake van eene overtreding, door andere bewijsmiddelen gestaafd.

a H. R. 6 Februarij 1849, Concl. conf. — Amsterdam 11 November 1841.

122. In art. 34 en 36 der wet van 1819 moeten de woorden verslag en proces-verbaal geacht worden synoniem te zijn, en leveren mitsdien die schriftelijke bescheiden onder eede opgemaakt door een deurwaarder der directe belastingen en door den volgens gemeld art. 36 bij het gem.bestuur benoemden persoon, wettig bewijs op.

Holland Cr. Rb. 27 December 1839.

VI.

123. Eene strafvordering kan worden ingesteld door of namens den Minister van Finantiën ter vervolging of voortzetting van den Arrondissements-directeur. In dat geval kan niet worden gezegd, dat de vervolging niet overeenkomstig art. 42 der wet van 21 Mei 1819 op last van den Minister zou zijn begonnen.

b H. R. 11 October 1853, Concl. conf.

124. De regter is op eene strafvordering van de administratie bevoegd en zelfs verpligt te onderzoeken of er een patentpligtig bedrijf is uitgeoefend, en zoo ja, of daarvan aangifte en wel voldoende aangifte is gedaan, en of de beklaagde persoon tot aangifte gehouden is, en zulks zonder dat bevorens de patentpligtigheid door het administratief gezag is beslist.

a H. R. 3 December 1861, Concl. conf. vern. Zeeland 10 Junij 1861.

125. Uit de bepaling vervat in n° 52 van tabel VII der patentwet, opzigtelijk verwante bedrijven, volgt niet, dat het bij eene bekeuring ter zake van beweerde overtreding dier wet, om het even zoude zijn, welk dier bedrijven bij de dagvaarding wordt opgenoemd, om daarop eene vervolging en veroordeeling te gronden wegens een ander dier bedrijven, dan in de dagvaarding speciaal is opgenoemd, dewijl deze bedrijven, hoewel verwant zijnde, echter elk op zich zelf kunnen worden uitgeoefend. De bekeurde moet dus worden vrijgesproken, indien bewezen wordt dat hij niet het bij de dagvaarding speciaal opgenoemde, doch een ander, hoewel in den zin der patentwet verwant bedrijf, zonder behoorlijke aangifte heeft uitgeoefend.

Utrecht Hof 20 Mei 1846, vern. Utrecht... (6).

126. Bij art. 40 der wet v. 21 Mei 1819 (Sb. n° 34) is wel voorgeschreven, dat de vervolgingen der overtredingen op de patentwet ambtshalve is opgedragen aan de Officieren der Regtbanken; doch dit voorschrift is ingetrokken bij art. 13 der wet van 6 April 1823 (Sb. n° 14), inhoudende de bepaling, dat de actiën strekkende tot toepassing van boeten, voor de Regtbanken zullen worden aangelegd en vervolgd door of in naam van het departement der ontvangsten, zoodat het alleen van het oordeel der daartoe gestelde ambtenaren der administratie afhangt, niet slechts om de actie al dan niet aan te leggen, maar ook om nog vóór den aanvang van het direct regterlijk onderzoek van de verdere vervolging af te zien.

Zeeland 30 Maart 1863, vern. Middelburg 12 December 1862, waarbij tevens werd bevolen,

dat met de behandeling der zaak zou worden voortgegaan, tegen welke uitspraak als daarstellende een eindvonnis, het appel bij evengemeld arrest werd ontvankelijk verklaard. Op grond van het ingesteld hooger beroep werd de zaak voorts weder uitgesteld bij Middelburg 13 Februarij 1863.

VII.

127. Bij de algemeenheid v. art. 37 der wet van 21 Mei 1819, boete bepalende wegens verzuim van of gebrek in de aangifte, kan er geen onderscheid worden gemaakt tusschen algemeene of bijzondere beschrijving, maar wordt de toepassing van de bij dat artikel bepaalde boete van *f* 25.» tot *f* 400.» in alle gevallen gevorderd.

d H. R. 25 November 1862, Concl. conf.

128. Volgens art. 37 der patentwet, kunnen bij eene veroordeeling in de daarbij bepaalde boete gevoegd worden de woorden: en zulks onverminderd hunne gehoudenheid tot betaling van het verschuldigde patentregt over een vol jaar. Deze bijvoeging maakt geen deel uit van de uitgesproken veroordeeling, als zijnde de regter alleen bevoegd om tot boete en niet om tot betaling van de verschuldigde belasting te veroordeelen.

a H.R. 19 Mei 1847.

129. De regter, die in facto heeft uitgemaakt zoowel het gemis van patent, als het verzuim van aangifte, is niet verpligt, om tegen den veroordeelde uit te spreken het bij art. 2 der wet van 24 April 1843 (waarmede art. 25 der wet van 21 Mei 1819 is aangevuld) vastgestelde verbod van uitoefening van bedrijf, zoo lang de helft van den aanslag van het patentregt niet zal zijn voldaan; dit voorschrift is niet als strafbepaling, maar als een bijkomend gevolg eener straf te beschouwen; het stelt alleen eene bepaling daar tot meerdere verzekering van het patentregt, en is ten deele geschreven voor de ambtenaren der belastingen, ten einde aan deze de bevoegdheid toe te kennen, om de afgifte van het patent te weigeren, zoolang niet aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

a H. R. 27 October 1847, Concl. conf.

130. Eene veroordeeling in boete en kosten ter zake van overtreding der wetten betrekkelijk de belasting op de patenten, moet zijn executabel bij lijfsdwang.

a H.R. 23 September 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 27 October 1847, Concl. conf.

131. Bij overtreding van de patentwet kan bij wanbetaling van de opgelegde geldboete geene gevangenisstraf worden uitgesproken.

Gelderland 21 Januarij 1845.

132. Het weigeren van vertooning van het patent en van den meetbrief, door bevoegde ambtenaren van eenen schipper afgevraagd, stelt daar twee onderscheidene overtredingen, zonder dat daartegen iets kan afdoen, dat die afvraging op één en hetzelfde oogenblik geschied is.

b H. R. 20 Februarij 1855, Concl. conf.

Aangifte 11 v. 38, 49, 58, 70, 111 v. 125, 127.
Aannemers 25, 27 v.
Aanslag 15 v.
Aansprak. Sz. 11, 20 v. 50.
Admin. en R. magt 19, 79 v. 124.
Advokaat 54 v.
Ambachtslied. 45 v.
Armeninrigt. 103.
Assurantie 52.
Bank v. leening 93 v.
Beeldhouwer 32.
Beleed. v. ambten.
Beroep 1 v. 104.
Beurt en veersch.
Cassatie Sz. 80 v.
Commissionn. 58, 60 v.
Dagvaard. Bz.
Dagvaard. Sz. 125.
Dir. belast.
Domicilie.
Exceptiën.
Fabrikant 23 v. 34, 45 v. 50.
Gedep. Staten 16 v.
Gemeente 57, 90, 92.
Gem. verord. 9.
Geneeskunde 56.
Geslagt 59, 92, 99.
Grofsmid 45.
Handelsreiziger 64.
Herbergen.
Kantoorbediende 42 v.
Klagte en aangifte
Knechts 41.
Koffijhuis 71 v. 77.
Koophandel 1, 4, 6, 34, 52 v. 57 v. 97.
Koopman.
Kosten Sz.
Kramers 41.
Leerlooijerij 40.
Lijfsdwang 130.
Logementhoud. 69 v.
Meerdere daden 1 v. 61.
Misdrijven 132.
Moddermolens 84.
Molens 35 v. 84.
Mot. v. vonnis.
Notaris.
Omroep. en aanpl.
Openb. vermak. 76 v.
Opsporen v. misdr. 114 v. 117, 120.
Overlegging 105.
Person. belast. 2, 8.
Plankenzagers 46.
Proces-verb. 115, 117 v.
Rebellie.
Regten en Acc.
Schadevergoeding.
Schipper 81 v. 85 v.
Schrift.bewijsSz. 115, 117 v.
Slijter 72 v. 102, 108.
Societeit 65 v.
Stoomboot 81.
Stoomwerktuig 36 v.
Straffen 128 v.
Strafverv. 18, 91, 121, 123 v.
Tabellen 79.
Tappers 72 v. 102, 108.
Timmerman 22, 27, 48.
Vaartuigen 82 v.
Vennootschap 49 v.
Verhaal 15, 18, 130.
Vermelding 106 v.
Vertoon 107 v. 110 v. 116.
Verwante bedr. 12, 19, 31, 38 v. 58, 69 v. 125.
Voerl. en sch. 2, 90 v.
Vonnis Sz. 107, 125, 128.
Voorr. v. schulden.
Vreemdelingen 7, 97 v.
Vrijdom 94 v. 99 v.
Werkbazen 26 v.
Werklieden 22 v. 46, 113.
Woning 119.
Zaakwaarnem. 43 v. 54 v.

PAULIANA (ACTIO).

I. Algemeene regelen.
II. Door en tegen wien. Ten aanzien van welke over eenkomsten die actie is toegelaten.
III. Bedriegelijke handelingen.
IV. Procedure en gevolgen.

I.

1. De uitoefening der in art. 1377 B. W. gegeven bevoegdheid is niet onderworpen aan de voorwaarde, dat de goederen die het onderwerp zijn geweest van den betrekkelijken koop en verkoop, zich nog bevinden in de magt van hem, die ze als partij in die overeenkomst of handeling verkregen heeft, en dat zij niet aan anderen mogen zijn overgegaan.

Maastricht 29 Junij 1860.

2. Tegen de actie tot vernietiging van een verkoop van roerende en onroerende goederen kan niet worden ingebragt, dat de schuldeischer voldoenden waarborg zou vinden in de roerende goederen alleen.

Maastricht 29 Junij 1860.

3. De actio pauliana is niet uitgesloten door de toestemming der crediteuren in eene aan het faillissement voorafgegane surséance van betaling.

Amsterdam 19 Maart 1868.

4. Ofschoon ook door een gedanen afstand, in casu bij onderhandsche akte, van centimengelden door diligence-ondernemers tot zekerheid en in voldoening voor huurpenningen, — de waarborgen der overige schuldeischers mogen zijn verminderd, kan hieruit op zich zelf niet worden afgeleid, dat die ter bedriegelijke verkorting van de regten der overige schuldeischers is daargesteld, maar moet, indien die afstand onder een bezwarenden titel is geschied, het bewijs worden geleverd, dat er van den kant van beide partijen bedrog heeft plaats gehad.

Utrecht 16 September 1842. — Utrecht 14 April 1847, alwaar een derde beslagene verklaarde dat tusschen hem en zijn zoon, den debiteur des eischers, was overeengekomen, dat de som, die hij (derde beslagene) aan zijn zoon nog moest uitkeeren, eerst op zeker tijdstip kon worden opgevorderd, tegen welke afspraak de eischer de actio pauliana deed gelden.

5. Bij geene wetsbepaling wordt tot uitoefening van de bij art. 1377 B.W. aan een schuldenaar gegeven bevoegdheid als voorwaarde gesteld, dat hij voorzien zij van een vonnis of uitvoerbaren titel, of dat alvorens de bij een vonnis toegewezen maar nog niet geliquideerde kosten, schade en interessen moeten zijn geliquideerd, noch ook dat de schuldenaar in mora gesteld zij.

Maastricht 29 Junij 1860.

6. Bij geene wetsbepaling is vastgesteld, dat, als de uitoefening der in art. 1377 B.W. gegeven bevoegdheid ten onderwerp heeft een onverdeeld aandeel in goederen, of eene algemeenheid van goederen, de schuldeischer, alvorens van die bevoegdheid gebruik te kunnen maken, het aandeel van den schuldenaar in het onverdeelde goed of de onverdeelde algemeenheid van goederen in beslag moet nemen; het is zelfs van den anderen kant rationeler, eerst de deeling te provoceren en daarna beslag te leggen, dan eerst beslag te leggen en vervolgens te deelen, met de noodwendige verpligting om na de deeling dat beslag op een, en in de meeste gevallen op verreweg het grootste gedeelte der goederen te moeten opheffen na het alzoo nutteloos te hebben gelegd.

Maastricht 29 Junij 1860.

7. Om in het geval van art. 1230, al. 2 B.W. te beoordeelen, of eene actie tegen de ten nadeele van des eischers hypothecaire regten aangegane overeenkomst voorbarig is, heeft men de zaak niet te beschouwen naar de toevallige uitkomst, buiten toedoen van den schuldenaar daargesteld, maar naar hare gesteldheid tijdens het instellen der actie. Dienovereenkomstig is het in dat geval geenszins de vraag, of de geldschieter bij den afloop van het executoriaal beslag al of niet schade heeft geleden, maar veeleer of de geldopnemer de zekerheid heeft verminderd, hetgeen hij niet mogt doen, als strijdig met zijne verbindtenis, en waardoor dadelijk aan den hypothecairen schuldeischer en executant eene actie werd geboren tegen den geldopnemer, wegens schending zijner hypothecaire verbindtenis.

Utrecht Hof 6 September 1847.

8. Ofschoon art. 777 Kh. spreekt van *vernietiging* der aldaar bedoelde handelingen, kan de schuldenaar niet geacht worden te zijn bezwaard omdat die handelingen bij vonnis worden verklaard *nietig en van onwaarde.*

N.-Holland 21 October 1869, Concl. conf. bev. *c* Amsterdam 16 April 1869.

9. Indien het Bestuur der Registratie beweert, dat eene akte van verkoop van onroerende goederen niet in aanmerking kan komen, als alléén aangegaan zijnde, om bij het overlijden van den verkooper, de regten van successie te ontduiken, en de regter zich met dit gevoelen vereenigt, dan moet die akte niet uitdrukkelijk worden nietig verklaard, vermits bij art. 1377 B.W. niet is voorgeschreven, dat de nietig-verklaring van die handelingen in alle mogelijke gevallen, zelfs wanneer zulks voor den eischer onverschillig is, zou moeten worden gevorderd; daar integendeel, aan het slot der eerste zinsnede is bepaald, dat de schuldeischers zich overigens moeten gedragen naar de voorschriften der wet, overeenkomstig den aard der handelingen, waartegen zij willen opkomen. De regter heeft derhalve art. 1377 B.W. noch geschonden noch verkeerd toegepast, door zonder formele nietig-verklaring, te beslissen, dat de koopakte door beide partijen is opgemaakt met het bedriegelijk oogmerk om daardoor de betaling der successieregten te ontduiken, en dat dezelve uit dien hoofde niet kan gelden als bewijs van den eigendoms-overgang der daarbij vermelde onroerende goederen.

a H. R. 24 December 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Tiel 28 Januarij 1846.

10. Tegen eene actie tot schadevergoeding en herstelling als lid van eene broederschap, waarvan de gedaagden den eischer het lidmaatschap hadden ontnomen door de vereeniging in schijn te ontbinden met het doel om hem zoodoende (bij na te melden exceptie) den weg van regten af te snijden, kan niet worden beweerd dat des eischers vordering is niet-ontvankelijk omdat de broederschap niet meer bestaat. Het ware in strijd met het beginsel van art. 1377 B.W. eene exceptie toe te wijzen, gebouwd op eene te kwader trouw door den excipiënt zelven gepleegde handeling.

Nijmegen 11 Maart 1862.

11. Een schuldeischer kan niet opkomen tegen eene handeling, welke ter bedriegelijke verkorting zijner regten zou aangegaan zijn, nadat die handeling ten zijnen opzigte als derde voor niet meer bestaande moet gehouden worden, bv. wanneer de gecreëerde en aangevallen schuldvordering later is te niet gegaan.

Maastricht 13 Junij 1870.

12. Wanneer eene regtsvordering wordt ingesteld, en de gedaagde gedurende den loop van een door hem ingesteld appel tegen een interlocutoir vonnis, zijne goederen, roerende en onroerende, verkoopt aan zijnen broeder, die hem denzelfden dag tot vruchtgebruiker en diens kind tot universelen erfgenaam instelt, en de oorspronkelijke eischer na het eindigen van het ten zijnen gunste uitgevallen proces, in beslag doet nemen het voormelde vruchtgebruik (dat inmiddels door den dood van den broeder was opengevallen), doch de legataris van dat vruchtgebruik alsnu doet beteekenen, dat hij aan dat vruchtgebruik heeft gerenonceerd, even als aan de nalatenschap van zijn intusschen mede-overleden kind, dezelfde eischer vervolgens magtiging vraagt om dat vruchtgebruik en die nalatenschap in naam en in plaats van zijnen schuldenaar te aanvaarden, welke magtiging evenwel wordt geweigerd, dan is die eischer niet meer geregtigd, dus niet-ontvankelijk, om de vernietiging te vragen van voormelde koopakte, daar hij deze virtualiter heeft ten uitvoer gelegd.

Limburg 25 Februarij 1861, vern. Maastricht 29 Junij 1860.

13. De eischer moet in zijne vordering tot nietig-verklaring van den verkoop door zijnen

schuldenaar als ter bedriegelijke verkorting zijner regten aangegaan, worden niet-ontvankelijk verklaard, wanneer hij datzelfde goed na den verkoop in executoir beslag heeft doen nemen. Die actie is praematuur en kan eerst te pas komen, wanneer een derde op grond van dien verkoop het in beslag genomen goed mogt opvorderen.

Nijmegen 1 Junij 1858.

II.

14. Art. 1377 B.W. mag bij wijze van analogische toepassing niet worden uitgestrekt tot andere onder de schuldeischers niet begrepen belanghebbenden, met name tot den blooten eigenaar tegenover den vruchtgebruiker, in geval van bedriegelijk misbruik door dezen gemaakt van het hem bij art. 819 B.W. toegekend regt van verpachting.

a H. R. 30 Januarij 1862, Concl. contr. vern. *b* Limburg 10 December 1860, en bev. *b* Roermond 28 October 1858.

15. De curator in een faillissement, bevoegd zijnde die regtsvorderingen in te stellen waarbij de belangen van den boedel betrokken zijn, is in weerwil van de uitdrukking «op de vordering »der schuldeischers» in art. 1377 B.W. gebezigd, ook bevoegd de actio pauliana in te stellen.

a H. R. 25 Februarij 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Gelderland 2 Junij 1852. — *a* Groningen Hof 28 April 1868, bev. Appingadam 18 October 1866. — Rotterdam 3 Januarij 1851. — Rotterdam 25 Junij 1856. — *a* Amsterdam 7 Julij 1863. — Alkmaar 21 Mei 1840, implicite.

16. De eischer tot vernietiging van eene ter bedriegelijke verkorting zijner regten als schuldeischer gesloten overeenkomst, moet alle partijen in die akte voorkomende in regten oproepen, mitsdien ook den gefailleerde in geval van art. 777 Kh.

a Groningen Hof 28 April 1868.

17. De vordering tot vernietiging eener handeling op grond van bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers, moet ingesteld worden tegen de beide partijen die de handeling verrigt hebben, en is dus de curator verpligt bij dergelijke actie ook den gefailleerde in regten op te roepen.

Almelo 25 Januarij 1871. — Anders Maastricht 3 Januarij 1861.

18. Wat er ook zij van de vraag of bij de actio pauliana ook de gefailleerde zelf, die verkooper was, in regten mag worden geroepen, uit de omstandigheid dat zulks plaats vond, kan door de mede in regten geroepen koopers geene niet-ontvankelijkheid ten hunnen behoeve worden afgeleid.

a Amsterdam 7 Julij 1863.

19. De Staat, schuldeischer zijnde van hetgeen wegens eene nalatenschap voor successieregten is verschuldigd, is bevoegd op te komen tegen eene akte, welke ter bedriegelijke verkorting van die regten is aangegaan.

Tiel 28 Januarij 1846, waartegen de cass. is verw. bij *a* H.R. 24 December 1846, Concl. conf.

20. Eene vordering tot vernietiging eener tusschen den oorspronkelijken schuldenaar en den derde beslagene aangegane overeenkomst, welke beweerd wordt in fraudem creditorum te zijn gesloten, is niet-ontvankelijk, indien zij alleen is gerigt geworden tegen den derde beslagene, bij gelegenheid van de betwisting der door dezen uitgebragte verklaring, en niet tevens tegen den oorspronkelijken schuldenaar, die zelfs niet in lite was gebragt.

Utrecht 14 April 1847.

21. De bepaling der wet, dat overeenkomsten alleen van kracht zijn tusschen de handelende partijen en aan derden niet kunnen schaden of baten, heeft niet noodzakelijk ten gevolge, dat derden de vernietiging dier overeenkomsten niet zouden kunnen vorderen, ofschoon het blijven bestaan derzelve hunne regten of belangen zou kunnen schaden. Zoodanige mogelijke beschadiging is bepaaldelijk aanwezig ten aanzien van den eigenaar van een vast goed, dat door een tweeden persoon aan een ander mogt zijn verkocht en is mitsdien de bedoelde bevoegdheid aan de zijde van dien eigenaar aanwezig.

N.-Braband 4 September 1855.

22. Tegen de actie tot vernietiging van een gedurende den loop van het proces gedanen verkoop kan niet worden ingebragt, dat de schuld eerst is ontstaan met het eindvonnis en dus tijdens den verkoop nog niet bestond.

Maastricht 29 Junij 1860.

23. Eene verhuring voor zeer langen tijd onder beding van vooruitbetaling der huurpenningen, met het doel om de goederen aan het verhaal van polderlasten te onttrekken, kan worden vernietigd, indien die gronden reeds krachtens een voorloopig kohier waren aangeslagen.

N.-Holland 7 November 1861, bev. Alkmaar 27 Junij 1860.

24. Voor zooverre bij eene scheiding en deeling, met blijkbaar opzet om een door eenen schuldeischer van een der mede-erfgenamen gelegd arrest illusoir te maken, de regten en belangen van dien schuldeischer bedriegelijk mogten zijn verkort, is deze, volgens de duidelijke bepaling van art. 1377 B.W., geregtigd om daartegen op te komen, hoewel eene dergelijke handeling op zich zelve nimmer als zoodanig mag beschouwd worden, daar zij niet kan worden gelijk gesteld met het bij de wet verboden betalen, kwijten door schuldvergelijking, of op eenige andere wijze afgeven aan den gearresteerden debiteur, in weerwil van het gedane beslag.

N.-Holland 10 November 1842.

25. Indien een crediteur de scheiding wil betwisten welke hem wordt tegengeworpen, en die scheiding is opgemaakt in overeenstemming met de uiterste wilsbeschikking des erflaters, wiens boedel daarbij werd verdeeld, moet hij beginnen met die beschikking zelve te contesteren; dit middel zou op grond dat zijne debiteuren daarbij in hun wettig erfdeel werden verkort, in geen geval een eisch tot nietig-verklaring der scheiding kunnen wettigen, maar alleen tegen ieder der bij die scheiding bevoordeelde personen in het bijzonder, eene actie tot reductie, en dienvolgens tot teruggave van het geheel of van een gedeelte van het hem toegescheidene kunnen opleveren.

Breda... Augustus 1842 (4).

26. Een schuldeischer kan tegen de schei-

ding en deeling opkomen, wanneer die ter bedriegelijke verkorting zijner regten is tot stand gebragt. Eene akte van scheiding en deeling is eene handeling, die om niet heeft plaats gehad, en het is dus voldoende, dat er bedrog aanwezig zij van den kant van den schuldenaar alleen.

's Hertogenbosch 30 April 1851.

27. Een schuldeischer kan niet in beslag nemen het aandeel in een goed op grond dat het tot de nalatenschap van den auteur zijns schuldenaars behoort, indien die auteur dat goed aan een ander heeft geschonken; hij kan niet beweren dat de schenker niet geregtigd was in dier voege over het goed te beschikken, daar onze wet aan schuldeischers de bevoegdheid niet heeft verleend om de regten en vorderingen van hunne schuldenaren te doen gelden; zij mogen dus alleen de nietig-verklaring eener handeling vragen, indien die heeft plaats gevonden met bedriegelijke verkorting hunner regten. Hiertegen doet niets af de omstandigheid, dat de schuldenaar de schuld erkent, en zich daarenboven met het beweren omtrent het nietige der schenking vereenigt, indien deze ondersteuning der actie niet met eenigen zelfstandigen eisch tegen de overige mede-erfgenamen gepaard gaat.

Gelderland 9 December 1863.

III.

28. De uitdrukkingen: «ter bedriegelijke verkorting» en «bedrog,» voorkomende in al. 1 en 3 van art. 1341 C. N., behooren niet in dien zin te worden verstaan, dat bij eene ingestelde actio pauliana tegen eene handeling, aangegaan om niet, steeds zoude behooren te worden bewezen, dat er bedriegelijk opzet of bedriegelijke bedoeling van de zijde van den schuldenaar heeft bestaan; zij moeten veeleer worden opgevat als synoniem met benadeeling; art 1341, in verband met art. 977 en 1061 B. W. en art. 760 Kh. Onder benadeeling wordt dus niet alleen verstaan hetgeen de schuldenaar doet of nalaat, om zijne goederen of een gedeelte daarvan aan de vervolging zijner schuldeischers te onttrekken, of zijn vermogen te verminderen, maar ook al hetgeen hij doet of nalaat om de vermeerdering van dat vermogen tegen te werken, dáár, waar die zonder daad of verzuim van den schuldenaar zoude zijn gevolgd.

Suriname R. v. J. 31 Mei 1854.

29. Voor de bedriegelijke verkorting, bedoeld in art. 1377 B. W., is het, wanneer de handeling om niet heeft plaats gehad, voldoende, dat de schuldenaar willens en wetens zich in den toestand heeft gesteld, van zijne schuldeischers niet meer te kunnen bevredigen.

b Gelderland 2 Maart 1870.

30. Eene akte waarbij iemand al zijne onroerende goederen heeft vervreemd, verliest het karakter van liberaliteit niet, door dat daarbij aan den begiftigde de bezwarende voorwaarde is opgelegd om eene hypotheek op het geschonken goed gevestigd, ten zijnen laste te nemen.

b Gelderland 2 Maart 1870; — in gelijken zin *a* Nijmegen 18 Mei 1869.

31. Als eene overdragt van mobilia door een debiteur onderhands en derhalve in het geheim geschiedt, zonder inachtneming der gevorderde formaliteiten, en zonder die openbaarheid welke de wet vordert, en op zoodanige wijze dat de debiteur, volgens een zeer algemeen bekend regtspunt, altijd daarop konde terugkomen, dan zijn de crediteuren daardoor benadeeld; uit verscheidene omstandigheden kan worden afgeleid dat dit bedriegelijk is geschied, zoo als, dat de verkoop heeft plaats gehad vijf dagen na beteekening van het vonnis, uit krachte waarvan beslag is gelegd op de verkochte goederen; dat ook de bedden en het noodigste huisraad zijn verkocht voor een buitengewoon lagen prijs, doch niet vermeld is de stand of de affaire; dat de kooper was en nog is theehandelaar op eene andere plaats, en de minderjarige naar wien verkocht is, is gebleven in de verkoopers koekbakkers-affaire.

Amsterdam 15 December 1852, Concl. conf.

32. Er bestaat een regtsgeldig vermoeden dat een verkoop van roerende goederen door een schuldenaar ter bedriegelijke verkorting der regten zijner schuldeischers gedaan is, indien hij, verkooper, onder den titel van huur in het bezit der verkochte goederen is gebleven. Dit moet inzonderheid dan aangenomen worden, als er bij dit algemeen vermoeden nog bijzondere omstandigheden komen, waardoor het wordt bevestigd.

Tiel 7 Februarij 1845. — Amsterdam 24 September 1844, waarbij, onder eenigzins andere omstandigheden, het verkoopen en weder inhuren van roerende goederen op zich zelf als een niet voldoend vermoeden van verkoop ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers beschouwd werd.

33. Een verkoop behoort op grond van art. 1377 B. W. te worden vernietigd, indien hij is gedaan door iemand die zich in benarde omstandigheden bevond, reeds eenige condemnatiën tot betaling ten zijnen laste had, en dien een beteekend bevel met een beslag op zijne goederen bedreigd werd; de koopster tante was van den verkooper, en met zijnen toestand van zaken niet onbekend kon zijn, en het zaken geldt, als paarden, koeijen, wagens en verdere tot eene sleperij behoorende goederen, niet geschikt om aan eene vrouw in eigendom over te gaan; de verkochte goederen volgens de akte in bezit en gebruik bleven van den verkooper, zonder zelfs dat daarvoor eenige prijs van huur of gebruik werd bedongen; terwijl ook de omstandigheden, waarin de koopster verkeerde, haar buiten staat stelden den bedongen koopprijs te voldoen, en de daarvoor in de akte gegeven kwittantie dus als fictief behoort te worden beschouwd.

Zeeland 21 Mei 1839.

34. Het bedriegelijk oogmerk bij eene vervreemding blijkt voldoende, wanneer een debiteur, na zijne schuld in regten te hebben erkend en zich niet te hebben verzet tegen de gevorderde veroordeeling tot betaling daarvan, evenwel van het vonnis, dat hem daartoe veroordeelde, toen hij met executoriaal beslag werd bedreigd, is gekomen in hooger beroep; dat hooger beroep evenwel onvervolgd heeft gelaten, en zich intusschen om niet, zelfs zonder voorbehoud van vruchtgebruik, van alle zijne

onroerende goederen, en daaronder van zijn eigen woonhuis en van eene pas aangekochte hofstede, heeft ontdaan ten behoeve van eenen bij hem inwonenden neef, met toekenning van het regt om dat alles onverwijld te aanvaarden; terwijl hij zelf buiten het bezit van alle roerend goed blijkt te zijn geraakt en voor die zonderlinge handelwijze en dien plotseling geheel benoiden toestand geenerlei, ook maar eenigzins aanremelijk motief heeft bijgebragt.

b Gelderland 2 Maart 1870, te dezen aanzien ver. *a* Nijmegen 18 Mei 1869.

35. Er bestaan voldoende gronden om den koop en verkoop van een schip te vernietigen als ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers aangegaan, wanneer de schuldenaar zijn schip aan zijn zoon verkoopt, nadat uit krachte van een vonnis zijne roerende goederen en de hem verschuldigde vracht zijn in beslag genomen, en de koopprijs is betaalbaar gesteld zes maanden na het overlijden van den verkooper.

b Amsterdam 24 Augustus 1869.

36. Als bedriegelijk moet ten behoeve van de crediteuren vernietigd worden, de overdragt van goederen door een zoon aan zijn vader gedaan, nadat hij tot betaling aangemaand en (volgens de zekere dagteekening der akte) veroordeeld was, de ingestelde vervolgingen aan den vader bekend waren, terwijl geene reden bestond om de zaken die vroeger door den zoon bestuurd of gedreven werden (overigens in strijd met de aankondigingen in de dagbladen), op den vader te doen overgaan, en de zoon eensdeels bij gelegenheid van het beslag heeft beweerd dat hij zich gedekt had, anderdeels zijns vaders vordering in regten gaaf heeft erkend.

Zutphen 27 Januarij 1870.

37. Een verkoop behoort als in fraudem creditorum aangegaan, te worden vernietigd, indien de akte is opgemaakt den 31[en] October 1856, terwijl, blijkens de in het vonnis, krachtens hetwelk het beslag is gelegd, vermelde obligatie, de gearresteerde aan den arrestant op den daaropvolgenden 12[en] November moest betalen voor huurpenningen eene som van *f* 487.50, en de bedoelde goederen alzoo zijn verkocht slechts twaalf dagen vóór den vervaltijd der huur, en de kooper was arbeider in dienst van den verkooper dier goederen.

a Groningen 10 Julij 1857.

38. Als bedriegelijk is te beschouwen de verkoop gedurende het proces, hangende het beroep tegen een incidenteel vonnis, van de onverdeelde helft in roerende en onroerende goederen, door een broeder aan een ander, die vervolgens over het vruchtgebruik ten behoeve van zijn broeder en diens vrouw, en over den blooten eigendom ten behoeve hunner kinderen beschikt, de verkooper na het overlijden van zijn broeder van het hem gelegateerde vruchtgebruik, alsmede van de nalatenschap van zijn inmiddels overleden kind, afstand doet, — verkooper en kooper zamen woonden, en laatstgemelde zonder eigene huishouding, geene redenen had om die goederen over te nemen, zelf geen akkerbouw dreef, en zelfs ten gevolge van ziekelijkheid niet kon uitoefenen.

Maastricht 29 Junij 1860.

39. Als bedriegelijk moet worden aangemerkt de verkoop door een vader aan zijn zoon, eenige dagen na eene tegen hem uitgesproken veroordeeling, gedaan van alle roerende en onroerende goederen, voor eene som beneden het bedrag der veroordeeling, terwijl de onroerende goederen speciaal zijn verkocht voor slechts *f* 100.» boven een daarop staand kapitaal, de verkoop is geschied zonder dat de echtgenoot of de overige kinderen van den verkooper daartegen het minste bezwaar hebben geopperd, integendeel een der kinderen daartoe heeft medegewerkt, al de goederen bij den verkooper in huur zijn verbleven tegen *f* 80.» in het jaar, terwijl de koopsom enz. bedroeg *f* 2041.40, en het niet blijkt dat de kooper tot het doen van dergelijken aankoop in staat was.

Maastricht 8 April 1858.

40. Er bestaan termen tot vernietiging van den verkoop van roerende goederen als aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten van een schuldeischer, indien die heeft plaats gehad lang na veroordeeling tegen de verkoopster en hare kinderen, de verkoop door de moeder alleen aan haren pas meerderjarig geworden zoon heeft plaats gehad, de goederen niet alleen aan haar, maar ook aan hare kinderen toebehoorden, en ook geene levering van die goederen heeft plaats gehad en alles in denzelfden toestand is gebleven.

Overijssel 16 Januarij 1860, Concl. conf.

41. Als aangegaan ter bedriegelijke verkorting van 's Lands schatkist moet vernietigd worden eene overeenkomst waarbij de erflater aan zijn universelen erfgenaam een aantal goederen verkoopt, terwijl de akte van verkoop eerst na het overlijden des verkoopers is overgeschreven.

Tiel 11 Februarij 1846, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 24 December 1846, Concl. conf.

42. Als ter bedriegelijke verkorting der regten van den hypothecairen crediteur aangegaan, moet worden beschouwd een huurcontract nopens het hypothecair verbonden goed, gesloten tusschen den debiteur en zijn zoon, op een tijdstip dat hij aan zijne verpligting jegens zijn crediteur niet kon voldoen, en dit wel voor den buitengewoon langen termijn van 16 jaren en 16 jaren in optie, en tegen een huurprijs, welke in geene evenredigheid stond tot de waarde van het goed.

Amsterdam 10 Junij 1840.

43. Wanneer een debiteur, wiens fabriek voor zijne schuld verhypothekeerd is, een gedeelte van dat goed, in strijd met een deswege gemaakt beding, voor tien jaren verhuurt, en op denzelfden dag, ten behoeve van den huurder, eene obligatie teekent ten bedrage van het gezamenlijk beloop van den huurprijs gedurende die tien jaren, dan moeten, vermits eene verhuring voor tien jaren buitengewoon is, en het vreemd schijnt, dat niet de geheele fabriek, maar slechts een gedeelte daarvan is verhuurd, het huurcontract en de obligatie beschouwd worden tweelingen te zijn, als haren oorsprong gehad hebbende ten zelfden dage, met het, ofschoon verholen, desniettemin klaarblijkelijk doel, om de bestaande hypotheek en dus het jus acquisitum van een derde te ondermijnen en buiten

effect te stellen, daar de houder dier hypotheek de voor zijne schuld verbonden fabriek willende verkoopen, geen kooper zou vinden, als zijnde daarvan een gedeelte tien jaren lang verhuurd; dit huurcontract moet alzoo beschouwd worden te zijn aangegaan in fraudem creditorum, en behoort als zoodanig te worden vernietigd.

b Amsterdam 30 Junij 1841.

44. Als bedriegelijk behoort te worden beschouwd een contract, waarbij een hypothecair verbonden goed, niettegenstaande in de hypothecaire akte was bedongen, dat dit niet zonder toestemming van den crediteur mogt geschieden, buiten voorkennis van laatstgenoemde door den debiteur aan den echtgenoot van zijne aangehuwde dochter, voor den tijd van negen jaren en negen jaren in optie, en voor een betrekkelijk geringen prijs is verhuurd.

Utrecht 10 December 1841, bev. bij *a* Utrecht Hof 23 Mei 1842.

45. De bepalingen van art. 1377, al. 2 B.W. zijn van volkomen toepassing, indien het bewezen is, dat de hypothecaire geldopnemer, tot benadeeling van de regten van den hypothecairen schuldeischer, het verbonden perceel aan denzelfden persoon, welke het in huur had, heeft verhuurd voor een aantal jaren voor een derde minder dan de huurprijs bedraagt, met inbegrip van 5 pct. voor vooruitbetaling; de huurder ten gevolge daarvan het huurcontract in eene andere provincie heeft laten registreren, en wel op denzelfden dag, dat het perceel door den hypothecairen schuldeischer in beslag werd genomen, en de huurder overigens kennis droeg, dat de verhuurder met schulden was overladen en dat alle zijne goederen tot boven de waarde met hypotheek waren belast.

Utrecht Hof 6 September 1847.

46. Een huurcontract moet geacht worden te zijn aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten des hypothecairen schuldeischers, indien deze vier dagen vóór het sluiten van het huurcontract aan den schuldenaar heeft doen aanzeggen, dat hij krachtens art. 1223 B. W. zou doen overgaan tot den verkoop van het gehypothekeerde goed; de schuldenaar het goed zelf in gebruik had, en de verhuring heeft gesloten voor twee jaren met eene op den dag van het aangaan der huur meerderjarig gewordene zuster, en sinds dien tijd voorgeeft bij deze in te wonen, terwijl zij voorheen bij hem inwoonde; eindelijk ook op denzelfden dag met eenen anderen mede bij den schuldenaar inwonenden persoon een volkomen gelijkluidend contract heeft aangegaan omtrent een ander gedeelte van het gehypothekeerde.

Breda 15 Januarij 1861.

47. Eene onderhuurster van een huis is niet geregtigd schadevergoeding te vorderen op grond dat de verhuurder ook de eischeres, die van den ontzetten huurder had gepacht, eruit had gezet, indien die overeenkomst tusschen den huurder en de derde, eischeres tot schadevergoeding, moet geacht worden te zijn aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers; dit is het geval, indien tijdens die overeenkomst de goederen van den huurder in beslag waren genomen, en hij, buiten staat zijnde aan zijne verpligting jegens zijne schuldeischers te voldoen, te verwachten had, dat weldra zijne goederen zouden verkocht worden en hij van het gebruik en het genot der vruchten daarvan zou verstoken zijn; de overeenkomst is aangegaan tusschen vader en dochter, welke bij hem was inwonende, geen bedrijf uitoefende en, de omstandigheden van haren vader in aanmerking genomen, wel geene middelen van bestaan zal gehad hebben, en dus zoodanig huis voor haar niet geschikt was; zij geen pakhuizen en timmermanswinkel noodig had, noch ook de overige aan haar verhuurde huizen en woningen; de verhuring van al de perceelen is aangegaan op hetzelfde tijdstip, waarop de huur een aanvang zou nemen, en zelfs van perceelen, die op dat oogenblik bij anderen in huur waren.

Tiel 16 Maart 1855.

48. Zij, die ter voldoening van den pachtprijs eener landhoeve, de roerende goederen van den pachter in koop overnemen, kunnen niet geacht worden ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers van den pachter gehandeld te hebben.

Maastricht 7 October 1847.

49. Vernietiging van eene huur van 158 bunders land, aangegaan voor 40 jaren met vooruitbetaling der huur, als aangegaan met het doel om door deze huur dit land en de huurprijzen gedurende veertig jaren aan het verhaal van polderlasten te onttrekken.

N.-Holland 7 November 1861, bev. Alkmaar 27 Junij 1860.

50. Inwoning van den beweerden crediteur bij de debitrice, vertrouwelijke en intieme betrekkingen tusschen partijen, behoeftige omstandigheden van den crediteur, voldoende geoordeeld ten bewijze dat eene akte van schuldbekentenis ter bedriegelijke verkorting van de regten eens derden is opgemaakt.

b Limburg 26 Junij 1871.

51. Eene akte mag beschouwd worden als aangegaan ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers, indien niet alleen vaststaat dat de uitgedrukte schuldoorzaak de ware niet is, maar ook blijkt dat de weduwe van den beweerden crediteur van het bestaan der questieuse vordering vroeger geene kennis droeg; dat geene grosse van die akte in den boedel des overledenen gevonden is; dat de boeken van dezen laatste het bestaan der schuldvordering niet ophelderen; dat tevens eene akte bestaat, waarin de debiteur aan dien overledene zijne roerende goederen verkoopt, terwijl deze ze weder aan den verkooper in huur geeft; dat in den boedel van den overledene briefjes van den debiteur gevonden zijn, welke moeten vermoed worden in de latere schuldbekentenis te zijn begrepen geworden, en dat een voor een gedeelte in de schuldbekentenis medegeregtigde crediteur ook zijn te goed niet kan regtvaardigen. Niettemin behooren de crediteuren toegelaten te worden om het bestaan van de hunnerzijds ingeroepen schuldoorzaak door getuigen te bewijzen.

Deventer 20 Januarij 1869; — cf. def. vonnis Deventer 26 Mei 1869, waarbij de akte is nietig verklaard.

52. Eene schenking behoort als in fraudem creditorum gedaan, te worden nietig verklaard

zoo die gedaan is na beteekening met bevel van een veroordeelend vonnis, en de schenker zich daarbij ontdoet van alle zijne onroerende goederen, daaronder begrepen zijn woonhuis en eene eerst voor twee jaren aangekochte hofstede, en de roerende goederen insgelijks vroeger door hem zijn weggeschonken.

a Nijmegen 18 Mei 1869, bev. bij *b* Gelderland 2 Maart 1870.

53. Uit de omstandigheden, in zamenhang en verband genomen, zijn gewigtige naauwkeurige en met elkander in overeenstemming zijnde vermoedens ontstaan, ten bewijze, dat de koop en verkoop, voor notaris verleden, is eene ongeoorloofde schenking onder de levenden, door den man gemaakt ter bedriegelijke verkorting van de regten der vrouw, wanneer de verkooper is overleden zonder kinderen na te laten; korten tijd vóór zijnen dood alle de zoowel roerende als onroerende goederen der gemeenschap aan zijne vijf zusters, zijne naaste bloedverwanten en wettige erfgenamen heeft verkocht, eene dezer zusters zoo in eigen naam als in naam harer vier zusters den koop en verkoop met den verkooper heeft gesloten; luidens de akte van koop en verkoop de koopprijs aan den verkooper is betaald en niettegenstaande deze betaling de verkooper, korten tijd daarna overleden, volgens het beweren der koopsters niets in de gemeenschap heeft achtergelaten, dan de vruchten, op de gepachte landerijen uitgewassen; de akte van koop en verkoop verscheidene bepalingen inhoudt, die meestal bij uiterste wilsbeschikkingen worden bedongen, en de koopsters eerst na den dood des verkoopers in het genot en in het bezit der verkochte goederen moesten treden.

Maastricht 27 Maart 1858.

54. De actie tot vernietiging van eene boedelscheiding als ter bedriegelijke verkorting van de regten van schuldeischers aangegaan, kan niet worden gevorderd door een schuldeischer die beslag heeft gelegd op een hem gehypothekeerd onverdeeld aandeel in vaste goederen en vervolgens de scheiding en deeling vraagt, doch aan wien eene vóór het gelegde beslag opgemaakte onderhandsche boedelscheiding wordt tegengeworpen, waarbij de vaste goederen aan de mede-deelgenooten van den schuldenaar zijn toebedeeld onder den last der daarop gevestigde hypotheek, al zijn deze mede-deelgenooten slechts te zamen voor een derde in de nalatenschap geregtigd, en al neemt men aan, dat het vaste goed is toebedeeld met het oog op de tegen den schuldenaar gerigte regtsvervolging, daar hieruit niet volgt, dat zij, aan wie die toedeeling heeft plaats gehad, met hunne medegeregtigden hebben zamengespannen om de regten des schuldeischers bedriegelijk te verkorten. De omstandigheid, dat het goed door deskundigen zou worden geschat op eene waarde van *f* 3000.», in plaats van de bij boedelscheiding opgegevene van *f* 1900.», kan evenmin tot de gevolgtrekking leiden, dat bedrog heeft plaats gehad.

b Nijmegen 18 Mei 1869.

55. Vernietiging eener akte van deeling, in fraudem creditorum aangegaan. Getuigenbewijs.

'sHertogenbosch 25 Mei 1853.

56. De ontbinding van een zedelijk ligchaam kan niet gezegd worden geschied te zijn in fraudem van derden, wanneer uit de akte van dissolutie blijkt, dat deze heeft plaats gehad om zich te vrijwaren tegen vervolging van een derde. Die vervolging kon aan de leden geenszins de vrijheid ontnemen om ieder voor zijn lidmaatschap in dat zedelijk ligchaam (ziekenbus) te bedanken; zij mogten dus evenzeer gezamenlijk de societeit verlaten of deze ontbinden.

Amsterdam 10 December 1844.

57. De ontstentenis van de in het reglement aangewezen éénige reden van ontbinding der broederschap, het aanblijven der directeuren, het gemis van liquidatie of afrekening tusschen de leden, de onmogelijkheid van overlegging van een nieuw reglement, het tijdstip der beweerde ontbinding en het feit, dat de prokureur der broederschap zich voor deze nog constitueert na hare ontbinding, moeten als zoovele omstandigheden worden aangemerkt, gewigtig, naauwkeurig, bepaald en met elkander overeenstemmend genoeg om het er voor te houden, dat de ontbinding slechts in schijn heeft plaats gehad, om zich te onttrekken aan de regtsvordering des eischers, strekkende tot schadevergoeding wegens ontslag uit de broederschap van den heiligen Franciscus of Franciscus Xaverius, waarvan het aangesproken bestuur en leden de ontbinding beweerden, en dat daarna was opgerigt de broederschap van den H. Franciscus Xaverius.

Nijmegen 11 Maart 1862.

58. Actie tot vernietiging van eene akte, waarbij een der vennooten uit de vennootschap treedt, en de andere het aangenomen werk op zich neemt en bekent aan den uittredenden vennoot eene zekere som schuldig te zijn, en vervolgens in staat van kennelijk onvermogen wordt verklaard. Afwijzing op grond dat niet van kwade trouw van beide contractanten bleek, noch dat de uittredende vennoot destijds met den ongunstigen finantiëlen toestand van den mede-vennoot bekend was, en in elk geval zijne kwade trouw niet bleek, terwijl in casu daarenboven diens weduwe (nl. van den uittredenden vennoot, schuldeischer) in het proces betrokken was en de verificatie vroeg van de als voormeld schuldig beledene som, waarvoor zij in den boedel als creditrice werd toegelaten.

Rotterdam 10 April 1867.

59. Het plegen van zoodanig bedrog, als door art. 777 Kh. bedoeld is, moet niet worden beperkt tot het verdichten van schulden, het aangaan van onereuse overeenkomsten en het verlijden der daartoe betrekkelijke akten, maar het moet ook afgeleid worden uit de begunstiging van den eenen schuldeischer boven den ander, hoedanig ook de vorm moge zijn, waarin het bedrog werd gepleegd; de koop en verkoop van een landgoed, hoezeer op wettige wijze en in behoorlijke vormen aangegaan, is alzoo eene handeling in fraudem creditorum, wanneer de schuldeischer bij het aangaan der overeenkomst reeds van den insolventen staat des schuldenaars kennis droeg, zich juist door die overeenkomst tegen schade en nadeel uit een te voorzien faillissement poogde te vrijwaren, en reeds door een ander der schuldeischers conservatoir beslag op de roerende goederen des schuldenaars was gelegd.

Gelderland 25 Maart 1867.

60. De handeling van hem, die zich ter gedeeltelijke betaling eener wettig erkende en opeischbare schuldvordering, eene pretentie laat overdragen door zijnen schuldenaar, op een oogenblik dat deze nog niet failliet verklaard is en de vrije beschikking heeft over zijne goederen, en een ander gedeelte daarvan compenseert met hetgeen hij zelf uit kracht van overeenkomst verschuldigd is, kan niet geacht worden ter kwader trouw of ter bedriegelijke verkorting van de regten van derden geschied te zijn, al mogt hij overigens den benarden toestand van zijn schuldenaar gekend hebben, óf van de tegen zijnen schuldenaar door derden ingestelde vervolgingen onderrigt zijn, of de schuldenaar zelf te kwader trouw gehandeld hebben.

Maastricht 3 Januarij 1861.

61. Hoewel het eenvoudig gebruik maken van eene hypotheekstelling tot beveiliging ook van vroeger aangegane schulden, geenszins het karakter draagt van inbreuk te maken op de par conditio creditorum, is dit den schuldeischer niet geoorloofd, als hij kennis draagt van de insolventie des schuldenaars. Eed daaromtrent aan den schuldeischer opgedragen.

Nijmegen 26 April 1853. — In gelijken zin Leeuwarden 29 Januarij 1840.

62. Dat bij het ontvangen eener cessie de cessionnarissen, tevens crediteuren van den cedent, bekend waren met het feit, dat de cedent verkeerde in ongunstige finantiële positie, billijkt nog in geenen deele de toepassing van art. 777 Kh.

Amsterdam 3 October 1871.

63. De bedriegelijke handeling bedoeld in art. 777 Kh. kan ook bestaan in een door den debiteur aan den crediteur gedanen verkoop, zelfs aan meer dan de werkelijke waarde, doch waarbij deze laatste den koopprijs niet werkelijk betaalt maar slechts tot kwijting laat strekken voor wat hij van den debiteur en verkooper te vorderen heeft.

c Amsterdam 16 April 1869, Concl. conf. bev. bij N.-Holland 21 October 1869, Concl. conf.

64. De vordering tot vernietiging van een koop en verkoop is gegrond, wanneer onder meer de gefailleerde een paar maanden voor zijn faillissement bijna al zijne roerende en onroerende goederen overdraagt aan zijn zoon, die blijkbaar met den slechten toestand van zijns vaders zaken bekend was, en buitendien gezegd wordt den koopprijs bijna geheel te betalen met diverse hem competerende vorderingen ten laste van zijn vader; wanneer laatstgenoemde van den eenen kant schrijft dat hij de zaken aan zijn zoon heeft overgedaan, maar toch van den anderen kant die zaken blijft besturen, en eindelijk de betrokken zoon zich als borg aanbiedt in het door den gefailleerde voorgesteld accoord.

Arnhem 30 November 1868.

65. Ter toepassing van het regtsbeginsel gehandhaafd bij art. 1377 B. W., en wat de faillissementen betreft bij art. 777 Kh., kan onder de daarin voorkomende woorden: « bedriegelijke » verkorting van de regten der schuldeischers, » niets anders worden verstaan, dan dat zoowel de schuldenaar als de schuldeischer beiden, bewust van den berooiden staat des boedels van den schuldenaar, eene overeenkomst hebben gesloten of eene handeling verrigt, waardoor de overige schuldeischers zijn benadeeld geworden, en dat wel met het bedriegelijk oogmerk om zich boven alle anderen te verrijken. Dientengevolge behoort te worden vernietigd de verkoop door een schoonzoon gedaan aan zijn schoonvader op een tijdstip, dat eerstgemelde alle crediet verloren had, en zelfs geene gelden, hoe gering ook, kon verkrijgen, tenzij zijn schoonvader zich daarvoor borg stelde; de kooper volstrekt geen handel in de gekochte goederen dreef, de prijzen geheel eenzijdig door zijn schoonzoon heeft doen bepalen, zonder van een artikel de waarde te kennen, en de verkooper reeds daags na den verkoop zijne woonplaats heimelijk heeft verlaten en naar buiten 's lands is gevlugt, en een paar dagen daarna in staat van faillissement is verklaard, terwijl de goederen vervolgens naar Engeland zijn verzonden.

Arnhem 11 April 1867. — In gelijken zin Tiel 2 Junij 1865. — *c* Amsterdam 16 April 1869, Concl. conf. bevest. bij N.-Holland 21 October 1869, Concl. conf. — Anders, in een geval waar de verkoop wel heeft plaats gehad kort vóór de failliet-verklaring, maar de onderhandelingen (hoewel voor de overige schuldeischers verborgen gehouden) reeds lang te voren waren begonnen en gevoerd, door tusschenkomst en volgens advies van geachte praktizijns, *b* 's Gravenhage 20 Maart 1849.

66. De curator in een faillissement, die zich verzet tegen de toelating eener hypothecaire vordering, kan ten bewijze van het fictieve dier vordering zich niet beroepen op de omstandigheid dat de later gefailleerde reeds zijne betalingen had gestaakt vóór het verlijden der akte, en de schuldeischer daarvan bewust was, en dat geene som als de ter leen verstrekte ten bate van de massa is verstrekt. Voor wat betreft de mede betwiste hypotheek, kan slechts eene beoordeeling daaromtrent vallen na de door den regter-commissaris opgemaakte rangschikking, op het daartegen in te stellen verzet, zoodat de beslissing daarover ook niet bij reconventie door den curator kan worden gevraagd, waar alleen verschil bestaat over de verificatie.

b N.-Holland 2 Maart 1854.

67. Wanneer hij, die ter bedriegelijke verkorting van de regten der schuldeischers roerende goederen van den sedert gefailleerde gekocht heeft, die goederen weder verkocht en geleverd heeft aan een ander, die niet blijkt te kwader trouw te hebben gehandeld, dan is deze laatste niet verpligt de goederen aan de failliete massa terug te geven.

a Amsterdam 7 Julij 1863.

68. Verzet tegen den verkoop van in beslag genomene roerende goederen op grond van eigendoms-verkrijging, blijkens onderhandsche akte. Bewering van den beslaglegger, dat niet blijkt dat die goederen dezelfde zijn, verworpen volgens de bewoordingen der akte; — bewering van bedrog, als zijnde de akte aangegaan ter bedriegelijke verkorting zijner regten als schuldeischer, en toelating van aangeboden bewijs, dat de eischer, kooper, met den toestand van

zijn vader, den verkooper, bij het aannemen der aangerande akte van koop en verkoop bekend was, en dat hij zich tot het in stand komen van die akte geleend heeft, om daardoor de belangen van anderen te kort te doen.

Roermond 27 September 1855.

69. Vernietiging van eene schuldbekentenis met hypotheekstelling door een later gefailleerde ten behoeve van zijn schoonbroeder verleden.

a Groningen Hof 28 April 1868, bev. Appingadam 18 October 1866.

IV.

70. De regter kan niet de nietigheid uitspreken eener akte, welke de gedaagden beweren ter bedriegelijke verkorting hunner regten te zijn gemaakt, wanneer die nietigheid niet wordt gevorderd.

Maastricht 29 Januarij 1852. — Maastricht 14 Mei 1857.

71. Ook dan, wanneer bij wege van verdediging of exceptie de nietigheid eener akte (in specie op grond van art. 1377 B. W.) wordt voorgedragen, wordt er eene bepaalde conclusie tot nietig-verklaring der betwiste akte van de zijde des verweerders of excipiënts vereischt, om de daartoe betrekkelijke regtsgronden van toepassing te doen zijn.

a Utrecht 28 April 1841.

72. Vermits de actio pauliana volgens art. 1376 B. W. in aard en wezen niets anders is dan eene restitutio in integrum, moet hij die ze instelt, wel de keus hebben, om òf de zaken in den vorigen toestand te zien teruggebragt, en bijaldien er door vertraging of anderzins, zelfs door winstderving schade is geleden, ook de vergoeding daarvan te vorderen, als tot de restitutio in integrum behoorende en alleen strekkende tot aanvulling van hetgeen aan de teruggave of het ongedaan maken ontbreekt, — of eene schadevergoeding te vragen op grond van art. 1401 B. W. Deze laatste actie is evenwel niet toelaatbaar, wanneer men den eerstgenoemden weg heeft ingeslagen, en men daarbij eene schade heeft gevraagd, welke die restitutio in integrum zou te boven gaan.

Arnhem 11 April 1867.

73. De strekking van art. 1377 B. W. zijnde om den schuldeischer, wiens regten bedriegelijk zijn verkort, volledig in zijn geheel te herstellen, zoo volgt daaruit dat, wanneer eene actie tot vernietiging daartoe onvoldoende is, eene actie tot schadevergoeding daarmede zeer wel vereenigbaar is, welke actie bovendien haren grond vindt in art. 1401 B. W., mits het lijden van schade beweerd en bewezen zij.

b Gelderland 2 Maart 1870; — in gelijken zin *a* Nijmegen 18 Mei 1869, wat het regtspunt betreft.

74. Hij die tegen de executie van eene akte op grond van bedriegelijke verkorting zijner regten opkomt en daarvan even als van de executie de nietig-verklaring vordert, moet geacht worden deze nietigheid bij wege van exceptie of verdediging te doen gelden; art. 1490 B. W., zoodat hij aan den vijfjarigen termijn niet gebonden is.

b Limburg 26 Junij 1871.

75. Bij eene actio pauliana moet het bewijs der schuldvordering van den benadeelden crediteur verbindend zijn ook voor den medepligtige, d. i. voor dengenen, die beweerd wordt ter kwader trouw met den schuldenaar te hebben gehandeld.

Alkmaar 24 Maart 1853.

76. Indien de door eene partij geposeerde en door de tegenpartij niet wedersproken feiten op zich zelve reeds het bewijs opleveren, dat eene handeling ter bedriegelijke verkorting der regten van schuldeischers geschied is, dan behoeven die feiten, ook met het oog op art. 199 Rv., niet nader door getuigen te worden bewezen.

Alkmaar 21 Mei 1840.

77. De schuldeischers kunnen in eigen naam opkomen tegen handelingen, welke door den schuldenaar ter bedriegelijke verkorting hunner regten zijn gedaan, mits, indien de handeling onder bezwarenden titel is aangegaan, zij bewijzen, dat er van den kant der beide partijen bedrog heeft plaats gehad. Bewijs door vermoedens.

Maastricht 8 April 1858. — Arnhem 11 April 1867.

78. De wetenschap van de insolventie van den gefailleerden schuldenaar ten tijde van de gepleegde bedriegelijke handeling, kan door vermoedens worden bewezen.

Tiel 2 Junij 1865.

79. Art. 1377, j° art. 1378 B. W., is niet geschonden wanneer de regter, na in facto te hebben aangenomen, dat er een aantal vermoedens aanwezig waren, om den koop en verkoop te beschouwen als door beide partijen te zijn geschied in fraudem creditorum, die handeling niet heeft nietig verklaard, maar die verklaring afhankelijk heeft gemaakt van eenen aan den kooper opgelegden eed.

a H. R. 19 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Gelderland 15 April 1841.

80. In een burgerlijk geding kan geen verhoor van getuigen plaats hebben tot het leveren van het bewijs van conniventie tusschen een gefailleerde en een debiteur van de failliete massa, ten aanzien van eene kwittantie door den debiteur geproduceerd en welke door den curator geacht wordt ex post en in fraudem creditorum te zijn opgemaakt, daar zulk een verhoor, ook dan, wanneer er zwaarwigtige vermoedens van kwade trouw tegen den debiteur ten processe aanwezig zijn, om tot de regtskundige zekerheid van conniventie te geraken, uitsluitend zou vereischen eene confrontatie van den gefailleerde, als verdacht van verduistering van waarde, tot de massa behoorende, met den debiteur als medepligtige daaraan, en van den curator, als in staat, om den regter omtrent zijne bevinding en wedervaren in te lichten.

'sGravenhage Kgr. 7 Junij 1849.

81. De vernietiging eener akte op grond van art. 777 Kh., behoort ten gevolge te hebben het terugbrengen van de zaak en van partijen in den toestand, waarin zij waren vóór het tot stand komen der akte.

Amsterdam 19 Maart 1868.

82. Wanneer ten gevolge van de actio pauliana een koop en verkoop van roerende goederen wordt vernietigd, doch deze zich niet meer in het bezit van den kooper bevinden, zoodat de oplevering daarvan niet meer mogelijk is, en derhalve de waarde door den regter behoort te

worden bepaald, kan die waarde niet worden bewezen door deskundigen, getuigen, boeken, stalen enz., vermits de goederen niet meer zouden kunnen worden bezigtigd. In geval van faillissement van den verkooper kan geene andere waarde van die goederen worden aangenomen, dan het daarvan door den kooper bij het proces-verbaal van verificatie opgegeven cijfer.

Arnhem 11 April 1867.

83. Wanneer krachtens art. 777 Kh. vernietiging van een koop en verkoop, en dientengevolge terugbrenging der verkochte goederen in den boedel gevorderd wordt, dan kan daarnevens ook gevorderd worden schadevergoeding wegens het tijdelijk gemis dier goederen, — speciaal wegens onmogelijkheid om na de failliet-verklaring de affaire volgens art. 797 Kh. voort te zetten, al blijkt niet dat de Regtbank het verlof daartoe zou hebben verleend.

N.-Holland 21 October 1869, Concl. contr. — *c* Amsterdam 16 April 1869, Concl. conf.

Actie 1 v. 10 v. 14 v. 70.
Bedrog 4, 26, 28 v. 68.
Behand. ter rolle 71.
Bekrachtig. 12.
Betaling 59 v. 63.
Conserv. beslag 20, 24.
Deskund. Bz. 54, 82.
Eed 61, 79.
Exceptiën 10, 13, 71, 74.
Execut. beslag.
Faillissement 3, 8, 15 v. 59 v. 80 v.
Get.bewijs Bz. 76, 80, 82.
Huur en verh. 14, 23, 32, 42 v.
Huw.gemeenschap 53.
Hypotheek 7, 42 v. 61.
Koop en verk. 21 v.
Legit. portie 25.
Lijfsdwang.
Mora 5.
Nietigh. v. verb. 8 v. 70 v.
Onverd. regten 6.
Overeenkomst 21.
Reconventie 66.
Res inter alios 21.
Restit. in integr. 72, 81.
Schadeverg. 47, 72 v. 83.
Scheiding en deeling 24 v. 54 v.
Schenking 27, 29 v. 52 v.
Schuldbekent. 69.
Schuldeischer 14 v.
Successieregt 9, 19, 40.
Vennootschap 58.
Verh. op feil. en vr.
Verjaring Bz. 74.
Verkorting 28 v.
Vermoedens 31 v. 77 v.
Vonnis Bz. 8.
Vruchtgebruik 14.
Zedel. ligchaam 56 v.

PENSIOENEN.

I. Regt op pensioen; aard en vordering.
II. Beschikking over pensioen.

I.

1. Geheel verschillend van de toelegging van pensioenen is het voorafgaand ontslag met behoud van regt op pensioen. Dit laatste is niet voldoende om een eisch tot betaling van dat pensioen te regtvaardigen.

H. R. 12 Maart 1869, Concl. conf. verniet. H. Geregtsh. N. I. 23 Januarij 1868.

2. Hij die tot eene betrekking benoemd is onder de bepaling dat intusschen zijn vroeger pensioen zou stilstaan, en zich die benoeming met zoodanige clausule laat welgevallen, neemt die bepaling als verbindend aan en kan later niet de uitbetaling van zijn pensioen vorderen onder het beweren dat daarin slechts eene eenzijdige wilsverklaring der Regering gelegen is.

H. R. 12 Maart 1869, Concl. conf. verniet. H. Geregtsh. N. I. 23 Januarij 1868.

3. Het decreet houdende toekenning van pensioen aan een daarbij genoemd persoon « en » zijne echtgenoote » kan alleen worden verstaan van de tijdens het geven van dat decreet bestaande echtgenoote. Wanneer de gepensioneerde later in actieve dienst terugtreedt, zoodat hij het pensioen niet kan genieten, vervalt daarvan alle reversibiliteit.

c H. R. 17 Januarij 1851, Concl. conf.

4. Het verleenen van pensioen aan de weduwe van een in 's lands dienst omgekomen ambtenaar, sluit geenszins de actie tot schadevergoeding uit, waar deze overigens tegen den Staat ingevolge art. 1403 B. W. gegeven is.

H. R. 13 Januarij 1871, Concl. conf. te dezen aanzien in revisie bev. bij H. R. 26 April 1872, Concl. conf.

5. De vordering van de vrouw om bij scheiding der gemeenschap na scheiding van tafel en bed, in het actief dier gemeenschap almede te begrijpen het pensioen van den man, is ongegrond.

Arnhem 6 December 1866.

6. Het verleenen van militair pensioen wegens ligchaamsgebreken kan nooit invloed hebben op het pensioen van de maatschappij « de » Toekomst. » Ter verkrijging van dit pensioen moet het instrument, dat men niet meer kan bespelen, hoofdzaak zijn. Het gemis van tanden is geen beletsel om op de fagot te blazen, en geeft dus geen regt op pensioen.

's Gravenhage Arb.... (4).

7. De aanspraak op een beweerd reversibel pensioen vervalt, door het zonder tegenspraak aannemen van een ander, dat uit zuivere gunst wordt toegelegd en niet reversibel is.

c H. R. 17 Januarij 1851, Concl. conf.

8. Wanneer administrateuren van een pensioenfonds bij het reglement zijn belast met de uitbetaling der pensioenen, dan behoort in regten de betaling niet van het fonds, maar van de administrateuren gevorderd te worden.

Rotterdam 24 Mei 1845.

II.

9. Uit art. 1 en 2 der wet van 24 Januarij 1815 (Sb. n° 5), betreffende het leggen van arresten en het vragen van kortingen op traktementen, soldijen en pensioenen, bij de hoofden der onderscheidene departementen van administratie, kan, evenmin als uit art. 37 van het reglement op de pensioenen van 21 Februarij 1837 (Sb. n° 4), worden afgeleid, dat aan gepensioneerden alle vervreemding, bezwaar of verpanding van hun pensioen geheel of ten deele is verboden, of dat gepensioneerden hunne pensioenen bij vrijwillige overeenkomst niet geheel of ten deele kunnen vervreemden of bezwaren.

a H. R. 15 November 1844, Concl. conf. vern. *a* N.-Holland 19 October 1843, waarbij was beslist, dat de pensioenen en onderstandsgelden niet kunnen worden bezwaard of vervreemd; dat ook eene procuratie tot ontvangst daarvan, welke uit hoofde van vooraf daarop geschoten gelden, gedurende eenigen tijd onherroepelijk zou zijn, niets anders daarstelt dan eene bedekte vervreemding of verpanding der pensioenen of onderstandsgelden, en alzoo naar art. 14 A. B. nietig is. — *c* H. R. 16 Junij 1848, Concl. conf. — en *b* H. R. 25 Mei 1849, Concl. conf. waarbij de vervreemding en verpanding, meer speciaal van militaire pensioenen is geoorloofd verklaard, niettegenstaande het verbod daaromtrent bij het arrêté der Fransche consuls van 7 Thermidor X en het advies van den Franschen Staatsraad van 2 Februarij 1808, als zijnde deze alleen gegrond op de hier te lande

nimmer executoir verklaarde wet van 7 Januarij 1779. — Anders ten aanzien van in pandgeving van gewone pensioenen, Deventer 1ⁿ a. 11 Februarij 1835.

10. Aangenomen dat zekere overeenkomst gesloten onder vigueur der wet van 26 Mei 1849 (Sb. nº 24) betreffende de pensioenen ten laste der koloniale geldmiddelen, naar derzelver bedoeling inhoudt eene *onherroepelijke* volmagt om een Indisch weduwen-pensioen te ontvangen, is dit altoos in strijd met de gemelde wet, waarbij de herroepelijkheid van dergelijke volmagt is bepaald, met nietig-verklaring van alle daarmede strijdige overeenkomsten.

H. R. 16 Januarij 1869, Concl. conf.

11. Eene weduwe kan het haar aankomende gedeelte in het weduwen-fonds voor de geëmploijeerden, tot het algemeen bestuur behoorende, cederen; te dien effecte, dat de administratie van dit fonds verpligt is, de uitkeering aan den cessionnaris te doen. De administratie mag de uitbetaling niet weigeren aan dengenen, die, zoo door de cedente, als door de cessionnarissen tot de ontvangst is gemagtigd.

's Gravenhage 24 Junij 1841.

12. Het regt op uitdeeling uit het weduwenfonds der bureau-ambtenaren bij het algemeen bestuur aan de kinderen van eenen ambtenaar bij overlijden der weduwe toegekend, moet worden beschouwd als een regt dat hun uit eigen hoofde en geenszins als erfgenamen hunner moeder toekomt, zoodat de afstand of overdragt van dat regt door de moeder gedaan, den kinderen hun regt niet kan ontnemen.

's Gravenhage 24 Junij 1841.

13. De cessionnaris van pensioengelden, die zijne akte van cessie aan den Staat heeft doen beteekenen, doch daarna eene korting gevraagd heeft, is niet geregtigd van den Staat te vorderen de termijnen, verschenen sedert den dag der beteekening. De Staat is in zoodanig geval alleen verpligt de termijnen te betalen, verschenen sedert den dag der dagvaarding.

a H. R. 13 December 1849, Concl. conf.

14. De aanbieding van de overlegging der attestatie de vita door eenen cessionnaris van een pensioen ten laste van het Rijk, hetwelk in elk geval eerst in executione te pas zoude kunnen komen, is bij het instellen van den eisch tegen den Staat, ten fine van betaling, niet noodzakelijk. Indien bij het beteekenen eener cessie aan den Staat, een in die cessie begrepen kwartaal reeds was betaalbaar gesteld ten behoeve van den cedent, moet de vordering tot betaling daartoe in regten aan den cessionnaris worden toegewezen, indien door den Staat niet is beweerd, veel min bewezen, dat, ten gevolge van die betaalbaar-stelling, hetzij vóór, hetzij na de beteekening der cessie, eenige betaling aan den gepensioneerde of anderen is gedaan.

b H. R. 25 Mei 1849, Concl. conf.

15. Pensioengelden, zoodra zij door den gepensioneerde, of door eenen derde namens hem, zijn in ontvangst genomen, en zich derhalve niet meer onder 's lands administratiën bevinden, vallen geenszins meer onder het bereik der wet van 24 Januarij 1815 (Sb. nº 5), maar de algemeene wetsbepalingen van art. 1177 en 1178 B. W. zijn alsdan daarop toepasselijk, en zij kunnen als zoodanig ook in beslag worden genomen.

Amsterdam 21 Maart 1843.

16. De speciale bepalingen der wet omtrent het leggen van arresten en het vragen van kortingen op pensioenen, van den 24 Januarij 1815 (Sb. nº 5), laten niet «bovendien» de toepassing van art. 1461 v. B. W. toe; derhalve is in het geval dat een pensioen reeds bezwaard is met korting tot het maximum bij gezegde wet toegelaten, het Rijk niet bevoegd, om daarenboven bij korting in te houden hetgeen de gepensioneerde wegens belasting aan hetzelve mogt schuldig zijn.

c H. R. 2 Januarij 1852, Concl. conf.

Actie 1, 8.
Adm. en R. magt.
Afstand 7, 12.
Beslag 9, 16.
Cessie 11 v.
Compet. Bz.
Cons. beslag 9, 16.
Erfopvolging 12.
Huw.gemeenschap 5.
Koop en verkoop 9.
Korting 9, 13, 16.
Lastgeving 9 v.
Levering 13 v.
Nietigh. v. verb. 9 v.
Pand 9.
Schadevergoed. 4.
Schuldvergelijk. 16.
Toekenning 1 v.

PERSONELE BELASTING.

I. Algemeene regelen omtrent aangifte en aansprakelijkheid.
II. Grondslagen.
  § 1. Huurwaarde.
  § 2. Meubilair.
  § 3. Dienstboden.
    A. In het algemeen.
    B. Persoonlijke, huis- of staldienst.
    C. Dienstboden in fabrieken, bij landbouwers, in societeiten enz.
  § 4. Paarden.
    A. Algemeene regelen. Aangifte, aansprakelijkheid, verwisseling, rijtuigen op veren (Paarden van weelde).
    B. Diverse klassen.
      a. Van artsen en geestelijken.
      b. Van landbouwers.
      c. Huurpaarden.
      d. In fabrieken enz.
      e. Van paardenkoopers.
III. Overtredingen.
  § 1. Bewijs.
  § 2. Strafvervolging.
  § 3. Straffen.

I.

1. De eigenaar van het door hem bewoonde perceel is de belastingschuldige die bij de wet van 1833 wordt bedoeld als verpligt tot het doen der voorgeschreven aangifte, ingevolge art. 28, § 1 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. nº 4), en wel onverschillig of hij het perceel met uitsluiting van anderen dan wel in gezamenlijk gebruik met anderen bewoont.

a H. R. 23 Maart 1870, Concl. conf.

2. De verpligting van den eigenaar en hoofdbewoner om de aangifte voor de pers. belasting voorgeschreven bij art. 28, § 1 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. nº 4), omtrent de drie eerste, en den vijfden en zesden grondslag te doen, wordt niet opgeheven doordien het beschrijvingsbiljet werd bezorgd aan een medebewoner die niet tot aangifte verpligt is, noch doordien het op eigen naam ingevuld en onderteekend werd door hem bij wien het aldus ten onregte is bezorgd, zelfs al heeft deze laatste onverpligt belasting betaald.

a H. R. 23 Maart 1870, Concl. conf.

3. Bij art. 39 der wet v. 29 Maart 1833 (Sb. nº 4) is op het zich niet of niet behoorlijk kwijten van de verpligting tot het doen van eenige der bij de wet gevorderde aangifte alleen dan straf bedreigd, wanneer door die nalatigheid de verschuldigde belasting is verkort, of daartoe onmiddellijk aanleiding is gegeven; op de enkele nalatigheid in het doen van behoorlijke aangifte is derhalve de strafbepaling van dat artikel niet toepasselijk.

Brielle 11 April 1872.

4. Ongegrond is het beweren, dat de referte tot den aanslag van het vorig jaar, betrekkelijk tot de 3 eerste grondslagen der personele belasting door den belastingschuldige gedaan, voor vervolging tot boete wegens te lage aangifte in alle gevallen zou vrijwaren, terwijl toch zulks alleen exceptioneel is voor het geval, voorzien bij art. 35, § 3 der wet v. 29 Maart 1833.

a H. R. 12 Maart 1856, Concl. conf.

5. Eene referte tot den aanslag van het vorig jaar kan niet van boete vrijwaren, wanneer die aanslag blijkt gegrond te zijn geweest op verkeerde opgave.

c H. R. 23 Junij 1863, Concl. conf.

6. De wettelijke verpligting om de aangifte voor de pers. belasting te doen en te onderteekenen, wordt niet opgeheven door een verzuim van den ontvanger in het bezorgen of terughalen der biljetten of door de omstandigheid dat de belastingschuldige niet kan schrijven, daar toch in die gevallen wordt voorzien door art. 30, § 4 en 6 der wet van 1833.

a H. R. 28 Maart 1870, Concl. conf.

7. De overtreding wegens verzuimde aangifte kan, nadat het belastbaar gebruik is gemaakt, niet gedekt worden door deswege eene suppletoire aangifte te doen.

e H. R. 13 Januarij 1852.

8. De strafbaarheid eener beweerde te lage of verkeerde aangifte in eenig belastingmiddel hangt niet af van de ambtshalve gedane verhooging door het collegie van zetters en de daaromtrent te vallen uitspraak der administratieve magt; het is uitsluitend van de competentie der regterlijke magt, om over het al of niet verkeerde der aangifte, en over de strafbaarheid of straffeloosheid dientengevolge, in geval van bekeuringen in belastingzaken, te beslissen.

a H. R. 18 September 1855, Concl. conf.

9. Het bij de administratie teruggekomen onderteekend beschrijvingsbiljet wordt volgens de wet op het personeel beschouwd als door den belastingschuldige of op zijn verzoek door een ander ingevuld en onderteekend; het levert alzoo tegen hem volledig bewijs op tot dat hij de valschheid daarvan beweert en bewijst.

Amsterdam 16 Maart 1865, Concl. conf.

10. Art. 28, § 1, 30, 31, § 1 en 2, 32, § 1, 35, § 1, litt. *a*, 37, 38, 39, 42 en 46, § 1 der wet v. 29 Maart 1833 zijn geschonden, en art. 1912 B.W. en 436 Sv. verkeerdelijk toegepast wanneer door den regter a quo is geoordeeld, dat de aangifte, in een beschrijvingsbiljet voorkomende, moet aangemerkt worden als een onderhandsch geschrift, hetwelk alleen als schriftelijk bescheid een volledig bewijs daarstelt, wanneer het door den beklaagde, tegen wien men zich daarop beriep in eene strafvordering ter zake van te lage aangifte van huurwaarde, erkend is of op eene wettige wijze voor erkend gehouden moet worden, en dat dit beschrijvingsbiljet met de daaronder gestelde handteekening door den beklaagde ontkend wordende, niet tegen hem als bewijsmiddel kan strekken, zijnde integendeel de beklaagde verpligt de valschheid van het beschrijvingsbiljet te bewijzen.

a b H. R. 19 November 1861, Concl. conf.

11. Wanneer daaromtrent geene bepaling bij de huurovereenkomst is gemaakt, is de huurder niet verpligt aan den verhuurder, ten wiens naam de aanslag had plaats gehad, te restitueëren de door dezen betaalde personele belasting voor de maanden, gedurende welke het huis door den huurder is bewoond.

Utrecht 19 Junij 1857.

12. De belasting wegens dienstboden en paarden is verschuldigd door hen, die de dienst- of werkboden of de paarden houden of in hunne dienst hebben, derhalve door hen, die daarover de onmiddellijke en vrije beschikking hebben, en niet door hen, die enkel bij vergunning van dezen, daarvan eenige dienst of genot hebben.

Z.-Holland 9 April 1853, bev. bij *a* H. R. 21 Junij 1853, Concl. tot niet-ontv.

13. Bij het bestaan van drie verschillende taxatiën in herziening, volgens art. 33, § 1 der wet, kan niet bij meerderheid (dat is door den rijks-schatter en den derden schatter), eene middelsom worden bepaald, maar moet die afzonderlijke taxatie gelden, welke noch de hoogste noch de laagste is.

Leiden 7 Februarij 1851.

II. § 1.

14. Art. 3 der wet op het personeel heeft uitsluitend betrekking op weekhuren, die tot vergelijking worden aangenomen met de huurwaarde der perceelen die door den belastingschuldige worden aangegeven, en geenszins op de huurwaarde der door hem aangegeven perceelen zelve. Als maatstaf ter berekening van het bedrag der op te leggen boete moet worden aangenomen het verschil tusschen de aangegevene en de geschatte huurwaarde, en moet almede het bedrag der bevolking in de kom der gemeente voor die bepaling in aanmerking worden genomen en uitgemaakt. Dus worden teregt art. 34 en 35 van die wet toegepast op den beklaagde ten wiens laste de regter in facto beslist, dat hij de door hem bewoonde bovenwoning in de belasting heeft aangegeven tegen eene jaarlijksche huurwaarde van *f* 29.70, terwijl die huurwaarde op de wijze bij de wet bepaald is geschat op *f* 40.».

b H. R. 25 September 1860, Concl. conf.

15. De bewering, alsof door den belastingschuldige in het geheel geene opgave voor de belasting op het personeel zou zijn gedaan, kan niet opgaan, wanneer door hem eene weekhuur is aangegeven. De herleiding toch eener dergelijke opgave tot jaarhuur wordt in de wet zelve aangewezen.

c H. R. 13 Mei 1863, Concl. conf.

16. De opgave, bij de beschrijving voor de personele belasting eener onzuivere huurwaarde van *f* 1.70 per week, terwijl de huurwaarde

werkelijk bedroeg *f* 90.» in het jaar, stelt daar overtreding van art. 30, § 3 der wet op het personeel wegens te geringe aangifte.
b N.-Holland 30 Junij 1863.

§ 2.

17. Hij die op 3 Junij naar eene andere gemeente verhuist, is nogtans de personele belasting verschuldigd wegens alle voorwerpen op 15 Mei in zijn gebruik of bezit, en tot de aangifte verpligt, niettegenstaande hij geen beschrijvingsbiljet ontvangen heeft en er geene taxatie van zijn mobilair plaats heeft. Indien op den dag der taxatie het mobilair niet meer in het perceel voorhanden is, moet de waarde daarvan bepaald worden volgens het tarief, vastgesteld bij art. 26, § 1, art. 28, § 3, en art. 30, § 4 der wet op het personeel.
N.-Holland 23 November 1863.

§ 3. A.

18. De wet op het personeel verbiedt geene verwisseling van dienstboden, en gebiedt ook niet dat daarvan aangifte worde gedaan, mits door zoodanige verwisseling geene hoogere regten verschuldigd worden.
a Assen 20 December 1854.

19. De omstandigheid dat het getal dienstboden hetzelfde is gebleven als bij de primitieve aangifte, is wel afdoende tegen eene vervolging wegens het niet aangeven van een dienstbode, wanneer eene vrouwelijke voor eene vrouwelijke is in de plaats getreden, juist omdat daardoor geene hoogere belasting zou verschuldigd zijn, maar zulks is niet het geval wanneer de beklaagde eene vrouwelijke dienstbode door een mannelijken heeft verwisseld.
Arnhem 15 April 1870.

20. Uit art. 16, § 2 en 24, § 1 der wet op het personeel volgt niet, dat als dienst- of werkboden of dienstbaren, waarvoor belasting verschuldigd is, geene andere personen kunnen beschouwd worden dan de zoodanigen, waarmede eene overeenkomst van huur van diensten, van werk en van nijverheid, in den zin v. het B.W. is aangegaan. Er wordt echter vereischt, dat de diensten zijn verrigt, niet alleen regtstreeks ten behoeve van het hoofd des gezins, of van zijn gezin, maar bovendien met zijn medeweten en met zijne goedkeuring. Mitsdien moet in dien zin onderzocht worden op des beklaagden verdediging, of hij den persoon, gebezigd tot stal- en andere diensten, daartoe eenigerlei vergunning, last of loon gegeven had.
b H. R. 29 Mei 1855, Concl. conf. — *a* H. R. 11 November 1862, Concl. conf. — en H. R. 30 December 1862, Concl. conf. beide beslissende ten aanzien van den dienstbode in eene societeit, dat van geene overeenkomst behoeft te blijken. — *f* H. R. 16 October 1866, Concl. conf. beslissende dat de voorwaarde van betaald of beloond wordende dienst, waartoe de dienstdoende personen zich burgerregtelijk hebben verbonden, nergens wordt gevorderd, maar dat onvoorwaardelijk alle lieden, gebezigd tot persoonlijke, huisselijke of staldiensten, onder dienstboden worden begrepen. — Cf. *d* H. R. 31 Julij 1860.

21. Voor de toepassing van de wet op de personele belasting, wat den vijfden grondslag aangaat, is het niet voldoende, dat diensten bewezen zijn ten behoeve van hem, wien men beweert daarvoor belasting-schuldig te zijn, maar daartoe wordt ook vereischt, dat deze die diensten heeft gekend en gewild.
Gorinchem 17 October 1860.

22. Ingeval de niet als dienstbode aangegeven persoon, bij den bekl. inwonende en tot diens gezin behoorende, zich heeft onledig gehouden met werkzaamheden die verrigt werden ten behoeve van het huisgezin des gedaagden, moet deze, als hoofd van het gezin, geacht worden dien persoon als dienstbode te hebben gebezigd. Het is geen vereischte dat nog bovendien blijke van lastgeving, verzoek of opdragt tot het doen van die verrigtingen.
a H. R. 24 Junij 1872, Concl. conf.

23. Volgens art. 16, § 2, in verband met art. 24 en 28 der wet op het personeel van 1833, rust de verpligting tot aangifte voor en betaling van de pers. belasting op het hoofd van het gezin in wiens dienst de lieden tot persoonlijke en huisselijke diensten worden gebezigd, zonder dat de wet ergens als vereischte voor deze verpligting stelt, dat er uitdrukkelijk van eene lastgeving tot het verrigten van die diensten, veel minder van eene bepaalde overeenkomst van huur van diensten zou moeten blijken. De beklaagde is dus schuldig aan niet-aangifte, indien is bewezen dat een als getuige gehoorde persoon van af zijn in dienst treden als kantoorlooper bij eene firma, waarvan bekl. lid is, dagelijks, volgens oude gewoonte, de kleederen en schoenen des bekl. en zijn gezin van de bovenverdieping van diens woning haalde en deze beneden schoon maakte en poetste, terwijl de beklaagde zelf erkent dit tweemaal gezien te hebben.
Rotterdam 2 December 1871.

24. Wanneer een niet aangegeven persoon valt in de termen van dienstbode, doet het daarbij volstrekt niets af, of zij al dan niet voor de verrigte diensten wordt beloond.
a H. R. 24 Junij 1872.

25. Het bewijs dat iemand die dienstbodenwerk heeft verrigt, louter als oppasser in dienst was, resulteert niet voldoende uit de verklaring van dien persoon zelven, indien niet blijkt dat hij van derden, in casu verwanten der beklaagden, loon ontving, en zijne opgaven tijdens de calange in strijd zijn met de later als getuige afgelegde verklaringen.
Zutphen 12 September 1865.

26. Al is de inwonende dienstbode voor zich zelve gepatenteerd, als in die woning eene nering uitoefenende, blijft echter het hoofd van het huisgezin verpligt tot aangifte van die dienstbode voor de personele belasting.
Nijmegen 8 Januarij 1862.

B.

27. Art. 16, § 2 der wet van 29 Maart 1833 is algemeen en ook dan toepasselijk, wanneer de dienstbode, waarvan geene aangifte is gedaan, door het diaconie-bestuur bij een persoon is besteed, en de door haar verrigte diensten

niet het onderwerp van eene huurovereenkomst hebben uitgemaakt.

Tiel 16 Mei 1858.

28. In een proces-verbaal wegens overtreding der personele belastingen behelzen de uitdrukkingen: «bezig zijn, werkzaam zijn,» geene zoodanige bepaalde feiten, dat de regter daardoor moet verstaan het verrigten van dienstbodenwerk. Het verrigten van naaiwerk, het optrekken van een gordijn, of een enkel op zich zelf staand feit strekt daartoe niet ten bewijze.

Brielle 23 April 1857.

29. De bepaling van art. 19, litt. *f* der wet op het personeel, dat de belasting niet verschuldigd is wegens niet inwonende naaisters en schoonmaaksters, welke doorgaans niet meer dan drie dagen bij denzelfden persoon of hetzelfde gezin dienen, beteekent, dat van de belasting worden vrijgesteld naaisters en schoonmaaksters, die noch inwonen, noch doorgaans meer dan op drie verschillende dagen, hetzij den geheelen dag, hetzij slechts eenige uren, bij denzelfden persoon of hetzelfde gezin dienstbaar zijn, — zoodat de bewering alsof onder drie dagen zou te verstaan zijn drie etmalen of drie maal vier-en-twintig uren, niet alleen in strijd is met de letter der wet, welke slechts van dagen spreekt, maar bovendien niet te rijmen is met het tweede vereischte om in de termen van vrijstelling te vallen, te weten het niet inwonen.

b Amsterdam 16 Maart 1865.

30. Art. 16, §2, 19, litt. *f* en 39 der wet van 1833 zijn niet van toepassing op den beklaagde, aan wien bij dagvaarding is ten laste gelegd het zonder aangifte in dienst hebben van twee vrouwelijke dienstboden der 1e klasse, op grond van bepaald door de ambtenaren waargenomen huisselijke werkzaamheden, alle vreemd aan die van naaister, en ten wiens aanzien de regter oordeelt, dat het tot adstructie van den eisch mede ingeroepen feit (dat namelijk die dienstbode tevens was inwonende naaister) verschilt van het bij de dagvaarding ten laste gelegde.

a H. R. 30 Januarij 1855, Concl. contr.

31. Het enkele keeren, vier of vijf malen in de week, in dienst hebben van eene schoonmaakster, doet zoodanige persoon niet vallen in den rang van belastbare dienstboden.

b Gorinchem 25 October 1853.

32. Eene vrouwelijke dienstbode, die niet inwoont, maar slechts eenige halve dagen in de week komt werken als schoonmaakster, valt niet in de termen van art. 16, § 2 der wet van 1833, maar hare werkzaamheden vallen onder de vrijstellingen van art. 19, litt. *f*.

d H. R. 5 Junij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 6 Maart 1861.

33. Wanneer in facto is bewezen dat de beklaagde iemand, die zich als werkman in zijne fabriek bevindt, en voor hem en zijn gezin dienstbodenwerk heeft verrigt, niet als dienstbode heeft aangegeven, noch ook het bestaan van vrijstelling of uitzondering heeft bewezen, is hij te regt veroordeeld wegens het zich niet behoorlijk kwijten van zijne verpligting ten aanzien van gevorderde aangifte.

d H. R. 31 Julij 1860, Concl. conf.

34. Art. 16, § 4 en art. 39 der wet van 29 Maart 1833 zijn van toepassing op dengenen, die het inwonen van eene dienstbode heeft verzwegen, wanneer door wettige bewijsmiddelen is aangenomen, dat die bedoelde persoon bij den beklaagde inwoonde en tijdens de bekeuring het werk als werkbode bij hem (landbouwer zijnde) verrigtte.

c H. R. 19 December 1843, Concl. conf.

35. Hij die eene vrouw bij zich aan huis heeft en haar huiswerk laat verrigten, moet haar in de personele belasting aangeven, al moge zij ook slechts uit liefdadigheid zijn opgenomen, geen loon trekken en meesteresse van hare handelingen blijven.

Nijmegen 22 October 1864.

36. Wanneer iemand eene vrouwelijke dienstbode heeft opgegeven als gouvernante, en de ambtenaren verklaren dat de meeste der werkzaamheden, welke zij door haar hebben zien verrigten, tot het gewone werk eener huishoudster behooren, valt hij in de strafbepaling van vijfdubbele belasting.

Rotterdam 1 October 1863.

37. Wanneer de reden tot vrijstelling der belasting wegens de eenige vrouwelijke dienstbode, bedoeld bij art. 19, litt. *k* der wet van 29 Maart 1833, na den 15 Mei heeft opgehouden te bestaan, behoeft te dezer zake voor het nog overige gedeelte van het dienstjaar geene nadere aangifte te worden gedaan.

's Gravenhage 6 Mei 1839.

38. Nergens wordt bij de wet bepaald of omschreven, tot welke werkzaamheden of diensten zoogenaamde oppassers al of niet mogen gebruikt worden; daaruit volgt van zelf, dat oppassers dezelfde diensten kunnen verrigten, waartoe anders belastbare dienstboden (bv. het doen van koetsiers- of staldienst) worden gebezigd. Voor de vrijstelling der belasting is het genoeg, dat welke soort van diensten de oppassers ook zouden mogen præsteren, zij slechts blijven voldoen aan de bepaalde voorwaarden vermeld bij art. 19, litt. *c* der wet van 1833.

b H. R. 4 Februarij 1851, Concl. contr.

39. Bij het stilzwijgen der wet aangaande de werkzaamheden, waartoe de zoogenaamde oppassers al dan niet mogen worden gebruikt, bestaan er geene aannemelijke redenen, waarom de oppassers alleen tot het verrigten van persoonlijke of huisselijke diensten, en niet tot het doen van staldienst zouden mogen worden gebezigd. Voor de vrijstelling der belasting is het genoeg, dat de oppassers slechts blijven voldoen aan de bepaalde voorwaarden, bij art. 19, litt. *c* der wet v. 1833 vermeld; zoodat het, ter vervulling der laatste van de daarbij genoemde voorwaarden, niet genoegzaam is, dat zoodanige bediende aan meer dan één afzonderlijk wonende persoon of gezin wel eens eenige toevallige dienst bewijst, maar integendeel wordt gevorderd, dat hij, al is het ook niet dagelijks, hen echter doorgaande bedient.

b H. R. 13 April 1852, Concl. tot verw., om andere redenen vern. Breda 12 Januarij 1852.

40. Uit de uitdrukking «oppassers en boodschaploopers, mits geene liverei dragende,» in art. 19, litt. *c* der wet van 1833, volgt kennelijk, dat daarmede alleen mannelijke bedienden zijn bedoeld. Ten aanzien der dienstmeisjes (art.

7, litt. *d* der wet van 24 April 1843) gelden niet de vrijstellingen, vervat in art. 19, litt. *c* der wet van 29 Maart 1833. Indien het ten deze bedoelde meisje boven de 15 jaren is, moet het geoordeeld worden begrepen te zijn in litt. *d* van gezegde wet, onverschillig of zij aanhoudend, dan wel slechts gedurende eenige dagen der week het werk van dienstbode verrigtte.

b H. R. 12 Februarij 1850, Concl. conf.

41. Art. 16, § 1 en 2, 28 en 30 der wet v. 29 Maart 1833, zijn van toepassing, wanneer een officier voor de belasting op het personeel heeft aangegeven, behalve twee vrouwelijke dienstboden, ook een militairen oppasser, en hij dezen heeft gebezigd tot eenen huis- en lijfbediende, en hij ook als zoodanig kennelijk was gekleed.

b H. R. 26 Januarij 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zutphen 11 November 1840.

42. Wanneer iemand wordt gecalangeerd wegens het niet aangeven van eenen mannelijken dienstbode voor de personele belasting, en hij beweert, dat die dienstbode als oppasser door hem werd gebezigd, en wel als geene liverei dragende, niet bij hem inwonende, en behalve hem, ook nog zijne (des beklaagden) afzonderlijk wonende zusters bedienende, zoodat hij viel in de vrijstelling van art. 19, litt. *c* der wet op de personele belasting, moet de veroordeeling worden uitgesproken, wanneer niet blijkt dat die dienstbode werkelijk de voormelde zusters bediende.

Zutphen 12 September 1866.

43. De wet op de personele belasting vordert niet het bestaan eener overeenkomst, aanstelling of opdragt tusschen de belastbare personen en hen, die hij als huisbewaarders in het werk stelt, maar slechts het bestaan van het feit van het bewaren des huizes tijdens de afwezigheid van het gezin des belastingschuldigen en het verrigten van werkzaamheden die op den weg van huisbewaarders liggen.

a H. R. 8 October 1867, Concl. conf. verniet. Groningen 24 April 1867.

44. Het begrip van huisbewaarder ligt opgesloten in de als bewezen verklaarde feiten, dat de beklaagde, tijdens hij met zijn gezin zijn buitenverblijf had betrokken, de keuken zijner behuizing in Groningen door twee gehuwde lieden heeft laten bewonen, en dat die bewoners van des beklaagden huis voor dezen onderscheidene verrigtingen hebben gedaan, die ook op den weg van huisbewaarders liggen.

a H. R. 8 October 1867. — Adv.-Gen. Karseboom concludeerde tot verwijzing, ten einde te onderzoeken, waarin de daden hadden bestaan, als «op den weg van huisbewaarders liggende» gequalificeerd.

45. Art. 30, § 3, 1° lid, j° art. 16, § 2, en de straf bedreigd bij art. 39 der wet v. 29 Maart 1833 (Sb. n° 4) moet worden toegepast bij nietaangifte van een mannelijken dienstbode, die in den loop van dat dienstjaar bevonden was dagelijks verschillende diensten voor den bekl. te verrigten, als staldiensten ter zake van beklaagdes in de eerste klasse aangegeven paard, voorts huisselijke en persoonlijke diensten voor den bekl. en diens gezin, als water halen, kleeden uitkloppen, boodschappen doen, vuurstoven naar de kerk brengen en van daar terug halen; de omstandigheid dat de dienstbode tevens bij een paar andere afzonderlijk wonende personen of gezinnen gedurende korteren of langeren tijd, doch zonder vooraf gemaakte loons- of tijdsbepaling, eenige diensten heeft bewezen, doet niets af, indien niet van elders is bewezen, dat zulks op zoodanigen vasten en geregelden voet heeft plaats gehad, dat de bedoelde dienstverrigting als een als oppasser of boodschaplooper bedienen der bedoelde personen of gezinnen zoude kunnen worden aangemerkt.

Groningen 20 Junij 1860.

46. Onder staldienst kan volgens art. 7 der wet van 24 April 1843 (Sb. n° 15) niet begrepen worden het rijden van twee paarden, gespannen voor een wagen, waarin zich onderscheiden personen bevinden. Onder afrijden dier paarden moet volgens gemeld artikel alleen begrepen worden iets wat om en ter zake der paarden geschiedt.

Assen 20 Junij 1855.

47. Art. 16, § 4 der wet op het personeel, bepalende dat in de eerste klasse van bedienden vallen de zoodanigen, die uitsluitend worden gebezigd voor de uitoefening van de daarbij opgenoemde bedrijven, heeft niet de strekking, dat de dáár bedoelde bedienden in de uitoefening van die bedrijven alleen ten behoeve van anderen mogen worden gebezigd, en diezelfde diensten niet ten behoeve hunner meesters mogen verrigten, maar het uitsluitende dier bepaling ziet alleen op den persoon des bedienden en op den aard van het werk waartoe hij gebezigd wordt. De administratie is derhalve niet gegrond in haar beweren, dat de beklaagde van zijn werkbode een ander gebruik heeft gemaakt, dan waartoe hij door zijne aangifte geregtigd was, nl. doordien hij het paard, gespannen voor een rijtuig, waarin de vrouw en huisgenooten des beklaagden gezeten waren, heeft doen besturen als koetsier, gezeten op eene afzonderlijke zitplaats, door den persoon, dien hij, als verhuurder van paarden en rijtuigen, in de derde klasse van bedienden had aangegeven, en zulks, vermits dit gebruik niet zoude zijn voor des beklaagden bedrijf van voerman, maar voor zijne persoonlijke dienst, en dus dezen bediende belastbaar maakte in de eerste klasse.

b Gelderland 15 September 1863.

48. Het doen van eene enkele boodschap ten kantore van den ontvanger door een stalknecht stelt niet daar eene persoonlijke dienst, zoodat daardoor die knecht niet wordt een belastbare dienstbode 1° klasse; cf. art. 7, § 5, litt. *b*, al. 2 der wet van 24 April 1843.

b H. R. 15 December 1857, Concl. contr.

49. Het bedienen van een persoon als koetsier bestaat in het bewijzen van al die diensten, die gewoonlijk van eenen koetsier worden verwacht. De bediende van eenen huurkoetsier, die denzelfden persoon, of leden van diens gezin, al zij het dan ook herhaaldelijk, met de paarden van zijnen meester bij den keer rijdt (in casu het brengen van de kinderen des beklaagden van Nieuwer-Amstel naar de school te Amsterdam tegen *f* 1.» per uur),

kan daardoor alleen niet gezegd worden bij den huurder als koetsier in dienst te staan.

a Amsterdam 26 Junij 1856.

50. Iemand, die door zijnen knecht, eene chais op veren en riemen, bespannen met één paard, voor zijne woning heeft laten voorbrengen, en hem dat rijtuig op den weg heeft laten besturen, niettegenstaande die werkbode in de 3e klasse en het paard voor de 3e klasse, 2e soort over het dienstjaar was aangegeven, is strafbaar als vallende daardoor zijn dienstbode in de eerste klasse, en zijn paard in de derde klasse, 1e soort.

Zutphen 20 Februarij 1850.

51. Art. 16, § 5, litt. *d*, bij de wet van 29 Maart 1833, gevolgd door de wet van 24 April 1843, en bepalende dat in de daarbij ingestelde vierde klasse vallen de dienstmeisjes van 15 tot 18 jaren, — kan niet geacht worden te zijn geschonden, wanneer niet blijkt, dat een bekl. bij de strafvordering heeft aangevoerd, dat de dienstbode op den eersten dag van het dienstjaar den vollen ouderdom van 18 jaren nog niet bereikt had.

b H. R. 17 Maart 1857, Concl. conf.

C.

52. Grofsmeden (te onderscheiden van kagchelmakers) kunnen niet beschouwd worden eene fabriek uit te oefenen, en vallen zij derhalve uit dien hoofde, omtrent het aangeven hunner knechts in de belasting op het personeel, niet in de uitzondering van het slot van art. 16, § 4, coll. art. 19, *i* der wet op het personeel. De omstandigheid, dat grofsmederijen uitdrukkelijk zijn opgenomen onder de fabrieken en trafieken, tot welker oprigting vergunning van het openbaar gezag wordt vereischt volgens het Kon. besl. van 31 Januarij 1824 (Sb. n° 19), kan ten deze niets afdoen.

m H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf.

53. Het bedrijf van scheepstimmerman behoort onder de benaming van fabrieken, en vallen mitsdien zijne werkboden onder de vrijstellingen, bedoeld bij art. 16, § 4 der wet van 1833.

b H. R. 23 Maart 1847, Concl. contr.

54. Een schippersknecht, die bij een vasten beurtschipper van de eene plaats op de andere uitsluitend op deszelfs vaartuig in dienst zijnde, afzonderlijk en geheel alleen op dat schip nachtverblijf houdt, en alzoo geenszins bij den beurtschipper en zijn huisgezin in het gemeenschappelijk woonhuis inwoont, kan niet beschouwd worden als inwonende werkbode, die ingevolge art. 16, § 4 der wet van 29 Maart 1833 in de personele belasting moet aangegeven worden.

Amersfoort 9 Februarij 1837.

55. De beklaagde, die zijne landerijen gedeeltelijk voor de helft der vruchten, gedeeltelijk in geldpacht heeft uitgegeven, doch verder geene landerijen bezit, welke hij zelf bebouwt of door eigen lieden laat bebouwen, valt niet in de gunstige uitzondering van art. 18, § 1 der wet v. 1833, zoodat hij als landbouwer, behoorende tot den boerenstand, zou kunnen beschouwd worden, en eene dienstmeid, door hem in de derde klasse aangegeven, voor huisselijk werk mogen bezigen, ofschoon door getuigen is bewezen, dat hij vier koeijen en twee varkens houdt voor eigen gebruik en daarvoor eene weide verzorgt; dat hij ook één of twee stukken land van de verpachting heeft uitgehouden: dat hij mede voor eigen gebruik daarop koren zaait, hetwelk hij ook zelf maait en dorscht, aardappelen poot en rooit, en in het een en ander, alsmede in het onderhouden van eenen insgelijks voor eigen gebruik dienenden moestuin door voormelde dienstmeid wordt geholpen, zoo hij echter voorzegd uitgehouden land niet zelf ploegt, mest, egt of spit, maar dit werk door zijn halfwinner volgens beding laat verrigten.

Maastricht 2 December 1856, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 17 Maart 1857, Concl. conf.

56. Hij die een huisje met circa een halven morgen land heeft gepacht om voor eigen gebruik groenten, aardappelen enz. te teelen, terwijl hij ook eene melkkoe, een hokkeling en twee varkens houdt, om ook eigen melk en eigen boter te hebben, kan niet worden beschouwd als *landbouwer* in den zin van art. 18, § 1, coll. art. 6, § 4 der wet op de personele belasting v. 29 Maart 1833. Zijne dienstbode valt mitsdien in de eerste en niet in de derde klasse, wanneer door haar allerlei huisselijke diensten verrigt worden.

Nijmegen 16 October 1867.

57. Noch als dienst- of werkbode, noch als leerlinge, waarvan aangifte in de personele belasting zou moeten plaats hebben, kan beschouwd worden zij, die als armlastig door het armbestuur in den kost en inwoning tegen betaling van geld bij een persoon wordt besteed, onder de zedelijke verpligting van laatstgemelde om het meisje aan een werkzaam leven te gewennen en voor den landbouwers-stand op te leiden, indien het door die persoon verrigten van allerlei huisselijk werk buiten huurovereenkomst en vrijwillig is betoond.

's Hertogenbosch 3 April 1856. — De cassatie tegen dit vonnis, hoewel eene vrijspraak inhoudende, werd, als moetende die vrijspraak worden gehouden voor een bedekt ontslag van regtsvervolging, ontvankelijk verklaard bij *a* H. R. 24 September 1856, en werd dat vonnis vernietigd op grond dat stellig had moeten zijn uitgemaakt en beslist dat de verrigte werkzaamheden tot den landbouw betrekking hadden. Na verwijzing werd de beklaagde op grond van de algemeenheid der bepaling van art. 16, § 4 der wet van 29 Maart 1833, wegens niet-aangifte veroordeeld bij *a* N.-Braband 11 November 1856.

58. Vermits de wet op het personeel geenerlei bepaling of omschrijving behelst van hetgeen zij verstaat onder de verschillende uitdrukkingen van bedienden in societeiten, begrepen in de eerste klasse, en bedienden van societeithouders, als beneden het getal van drie, vallende in de derde klasse, moet daartoe worden te rade gegaan bij de vroegere wet op het regt van patent. Voor het zelfstandig karakter der vereeniging en het door de leden onderling dragen der kosten, is het onverschillig, of de societeit zelve zich het lokaal, de verwarming, licht en bedienden regtstreeks verschaffe, dan wel of zij tot levering van dat alles, als het ware bij aanbesteding met slechts één persoon hebbe

gecontracteerd. Wanneer in de bijeenkomsten der societeit de leden geregeld worden bediend door een zeker persoon, behoudens diens vervanging door een ander bij voorkomende omstandigheden, vloeit daaruit voort, dat in den zin van art. 16, § 2 der wet v. 1833 aanwezig is een bediende in eene societeit, voor wien de belasting op het personeel verschuldigd is volgens de eerste klasse van den vijfden grondslag. Alsdan is volgens art. 24, § 1 dier wet de tot aangifte verpligte en belastingschuldige, de societeit, als persona moralis, welke dien persoon in hare dienst heeft.

H.R. 30 December 1862, Concl. conf.

59. Voor de belastbaarheid van een bediende in eene societeit wordt niet gevorderd, dat hij uitsluitend voor de societeit alleen werkzaam zij en niet ook nog bij anderen eenige dienst verrigte. De uitdrukkingen van het in dienst hebben en het houden van dienst- en werkboden, sluiten geen doorgaand feitelijk dienstgenot uit, wanneer de verbindtenis van den dienstbode met een derde is aangegaan.

H.R. 30 December 1862, Concl. conf.

60. Bij de wet op het regt van patent wordt onderscheid gemaakt tusschen die societeiten, welke voor rekening van een bijzonderen persoon worden gehouden, of die door vereeniging van onderscheidene leden, welke de kosten onderling dragen, worden gevormd. Met het oog daarop worden bij de wet op het personeel ook als dienst- of werkboden, waarvoor die belasting verschuldigd is, onderscheidenlijk genoemd de bedienden in societeiten, als begrepen in de eerste klasse, en de bedienden van societeithouders, beneden het getal van drie, vallende in de derde klasse, zonder dat bij de wet eenig verschil gemaakt wordt of de bedienden al dan niet uitsluitend de societeit ten dienste staan. Ter bepaling van de al of niet verpligting tot aangifte in de personele belasting van een bediende, behoort te worden onderzocht, tot welke der opgemelde soorten de onderwerpelijke societeit behoorde.

d H.R. 9 April 1862, Concl. conf. vern. *a* Amsterdam 5 December 1861, houdende vrijspraak (waartegen de cass. ontvankelijk werd verklaard) van den commissaris eener societeit wegens niet-aangifte van een bediende, op grond dat niet bleek dat de societeit dien persoon in dienst had, hetgeen door het materiëel dienstbetoon niet werd bewezen.

61. De onderwerpen, in art. 16 en in art. 24, § 1 der wet op het personeel geregeld, staan tot en nevens elkander in het naauwste verband; het eerste artikel bevat meer dan eene ondergeschikte classificatie, welke tot die artikelen behoort, waarbij de verschillende grondslagen der belasting zijn omschreven; het tweede wijst bloot aan, door wien de belasting verschuldigd is; zoo moet dus, naar alle regelen van uitlegkunde het ééne artikel door het andere worden toegelicht en verklaard. Naar de omschrijving in art. 24, is eveneens als ten aanzien van stalhouders-bedienden in art. 16, voor de als belastbaar genoemde bedienden in societeiten, de belasting verschuldigd door de societeit, die het dienstgenot heeft, en die den bediende bezigt, onverschillig met wien deze moge gecontracteerd hebben; de beklaagde is derhalve teregt als commissaris der societeit A.V. te Amsterdam wegens het niet-aangeven voor de personele belasting in die societeit veroordeeld, indien die bediende dagelijks werkzaam was ten behoeve van de leden in de societeit, al hebben deze het lokaal gehuurd van de societeit «de »Eendragt,» onder voorwaarde dat door deze werd voorzien in de bediening der societeit A.V., wier bedienden door den kastelein der andere societeit werden aangesteld en ontslagen.

a H.R. 11 November 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* N.-Holland 15 Julij 1862.

62. De directeur eener societeit, gevormd door vereeniging van onderscheidene leden, die de kosten onderling dragen, is in deze zijne hoedanigheid verpligt tot aangifte in de personele belasting van den societeitsbediende, die in dienst der societeit en harer leden is, en in het door haar gehuurde lokaal bedient.

a H.R. 1 Augustus 1862, Concl. conf.

63. Onder persoonlijke of huisselijke dienst kan niet gebragt worden de dienst, welke verleend wordt aan den persoon, of aan de woonkamers van den kastelein, die door het bestuur van een genootschap in het gebouw was gesteld, maar moet daaronder veeleer gerekend worden die dienst, welke plaats heeft jegens al de leden der vereeniging, die aldaar persoonlijk en huisselijk in de gezelschapszalen van het gebouw worden bediend. Niet de persoon, die in het gebouw van een genootschap, van wege het bestuur, in ondergeschikte betrekking is gesteld, maar het bestuur der inrigting zelf moet geacht worden de dienstboden in het gebouw te houden.

Amsterdam 19 Maart 1840.

64. De president eener societeit is niet strafbaar wegens beweerde niet-aangifte van dienstboden, wanneer blijkt dat bedoelde bedienden der societeit door den kastelein zijn gehuurd, door hem worden gevoed en hunne huur van hem, en niet van de directie of leden der societeit ontvangen; dat ook geen der bedienden verpligt is, buiten toestemming en zonder last van den kastelein eenige persoonlijke diensten aan de directie of leden der societeit te bewijzen, en niet door de directie of leden uit de dienst kunnen worden ontslagen; dat de kastelein het geheele gebouw, daaronder begrepen de zaal waarin de leden van de societeit vergaderen, in huur heeft en alle belastingen moet betalen; dat hij ook alle dranken en ververschingen aan de leden der societeit tegen betaling doet uitreiken, verpligt is voor eene ordelijke bediening zorg te dragen, en als tapper en biljardhouder is gepatenteerd.

b 's Hertogenbosch 12 November 1861.

65. Voor eene eenige dienstbode van een tapper, hoewel zij bij dezen niet inwoont, is belasting verschuldigd, onverschillig of zij ook tot huisselijke dienst wordt gebezigd.

N.-Holland 5 October 1857.

§ 4. A.

66. Tot schuldigverklaring aan verzuim van aangifte is voldoende het bewijs, dat de beklaagde op verschillende tijdstippen een paard in niet geheel tijdelijk gebruik had, zonder dat

eigendom, huur of ander regt op het paard behoeft te worden aangetoond. Aan het vervolgend Bestuur of aan den regter is niet opgelegd, het bewijs te leveren of uitspraak te doen omtrent het niet bestaan van exceptionele omstandigheden.

f H. R. 9 October 1855, Concl. conf.

67. Bij de wet op het personeel is blijkens art. 23 het algemeen beginsel aangenomen, dat hij, die zich beroept op eene uitzondering, gehouden is te bewijzen in het geval van die uitzondering te verkeeren, en beslist dus de Regtbank in strijd met de wet door te stellen, dat niet op den beklaagde, maar op de administratie de last rust om te bewijzen dat het paard, voor welks gebruik belasting gevorderd werd, beneden 42 maanden oud was.

b H. R. 10 Junij 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 5 Maart 1861, Concl. conf. — *a* H. R. 9 April 1861, Concl. conf. — Cf. *g* H. R. 25 Februarij 1851, Concl. tot cass., beslissende dat het bewijs dat door een landbouwer van zijn paard een belastbaar gebruik is gemaakt, op de administratie rust.

68. Eene latere aangifte neemt niet weg de te voren door een onwettig gebruik van paarden begane overtreding, al is zelfs het procesverbaal eerst na de aangifte opgemaakt.

Groningen 23 Februarij 1865.

69. Om een paard dat men gebruikt, voor de belasting te moeten aangeven, behoeft men niet daarvan eigenaar te zijn, noch dit gebruik meer dan eens plaats te hebben; maar wanneer een niet strafbaar gebruik beweerd wordt, moet worden onderzoek gedaan naar de wijze, waarop de beklaagde het paard heeft gebruikt.

b H. R. 24 April 1855, Concl. conf.

70. De belasting, verschuldigd wegens het gebruik van paarden, is geheel onafhankelijk van den eigendom, en mitsdien stelt het gebruik van paarden, die niet waren aangegeven, op zich zelf eene overtreding daar, zonder onderscheid, of dat gebruik heeft plaats gehad in een zeker kort tijdsverloop, dan wel gedurig.

a H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 18 Februarij 1851, Concl. conf.

71. De personele belasting is verschuldigd door hem die, al is het met eenige beperking in het gebruik en met compensatie van stalgeld, overigens de vrije beschikking van een hem in eigendom toebehoorend paard heeft, en daarvan ook werkelijk gebruik heeft gemaakt, onverschillig wie de aangifte daarvan gedaan heeft.

a H. R. 2 April 1861, Concl. conf. bev. Tiel 17 Januarij 1861.

72. Het hoofd van het gezin en eigenaar van paarden is verantwoordelijk voor het gebruik hetwelk van die paarden gemaakt wordt; en het niet zorg dragen dat ook door anderen geen ongeoorloofd gebruik daarvan plaats vindt, is eene daad (of een verzuim) waarvoor hij aansprakelijk is met het oog op de wet op het personeel, onverschillig of hij met dat gebruiken bekend was, dan niet.

a H. R. 19 April 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 9 Februarij 1865.

73. Het gebruik van een paard houdt in regtskundigen zin niet op, noch gaat over op een ander, aan wien het paard slechts nu en dan, voor een dag, tot feitelijk gebruik wordt beschikbaar gesteld. Indien iemand zijn paard heeft aangegeven in de vijfde klasse, doch dit paard is gebezigd voor een rijtuig op veren, dienende tot vervoer van reizigers, is dit gebruik voor hem strafbaar, al is het geschied door een stalhouder, die de noodige aangifte had gedaan.

c d H. R. 6 Februarij 1872, Concl. conf.

74. Het aanwenden tot een belastbaar gebruik van een paard, hetwelk aanvankelijk tot een onbelastbaar einde aangelegd en aangegeven was, al heeft zulks slechts een enkel maal plaats gehad, verpligt den gebruiker tot nadere aangifte, en geeft aanleiding tot verhooging van belasting over den loop van het dienstjaar.

's Hertogenbosch 3 Januarij 1839.

75. Wanneer iemand paarden bezit in twee hoedanigheden, op grond van welke hij in de eene vrijdom geniet, maar in de andere belastingschuldig is, dan kan de verwisseling der paarden in belastbaar gebruik, met die waarvoor hij vrijdom geniet, zonder bewezen aangifte dier verwisseling, doch ook zonder bewezen afwisselend of vermengd gebruik met de anderen, geen grond opleveren tot vervolging wegens overtreding der wet van 29 Maart 1833.

Brielle 20 April 1844.

76. De beklaagde is niet strafbaar in het geval dat er sprake is van eene verwisseling van paarden, waarbij het aantal der in gebruik zijnde paarden steeds hetzelfde blijft, maar slechts in dat, wanneer er een afwisselend gebruik plaats heeft van meerdere paarden dan aangegeven zijn.

a H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

77. Bij de wet op het personeel wordt eene belasting gelegd niet op de paarden, maar op den persoon die ze gebruikt, en het staat derhalve vrij de paarden, welke men op den 1e Mei van eenig dienstjaar gebruikt, gedurende dat dienstjaar door andere te doen vervangen: dit laatste verschilt immers zeer van verwisseling of afwisselend gebruik.

Alkmaar 3 Februarij 1846.

78. Men maakt gebruik van meer paarden dan voor de belasting op het personeel zijn aangegeven, en men is alzoo in overtreding, wanneer men gelijktijdig meer belastbare paarden in bezit heeft dan zijn aangegeven, en dezelve alle worden gebruikt, hoezeer nimmer meer dan het aangegeven getal gelijktijdig.

a H. R. 28 September 1847, Concl. conf.

79. Uit de aanklagt van bij afwisseling twee verschillende paarden te hebben gebruikt, waarvan slechts één voor de belasting was aangegeven, volgt dat de overtreding eerst dan aanwezig is, wanneer zoodanig gebruik van het tweede paard door gebleken handelingen wordt gestaafd. Aan de ambtenaren is overgelaten die handelingen op zoodanig oogenblik te constateren, als zij vermeenen dat het strafbaar gebruik bestaat.

c H. R. 24 December 1867, Concl. conf.

80. Het bezigen van een nieuw paard, bij behoud van drie welke zijn aangegeven, hoezeer ook één derzelve tijdelijk onbruikbaar zij, is niet eene verwisseling van paarden in den

zin der wet, maar het in gebruik nemen of aanschaffen van een paard boven het aangegeven getal.

Z.-Holland 20 Mei 1862, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 30 September 1862, Concl. conf. — *a* H. R. 30 September 1857, Concl. conf.

81. Wanneer iemand, doch slechts ter vervanging van een kreupel geworden paard, hetwelk hij aanhoudt, een ander paard aanschaft en gebruikt, en er alzoo blijkt, dat hij gelijktijdig in eigendom en in bezit heeft gehad drie paarden (twee vallende in de 1e, en één in de 3e klasse, eerste soort), welke hij alle, doch nimmer meer dan twee te gelijk, gebruikt heeft, dan heeft er geene geoorloofde verwisseling plaats, maar het aanschaffen (het houden) van een paard, waarvoor belasting verschuldigd is.

a H. R. 31 Maart 1857, Concl. conf.

82. Wanneer een beklaagde wel achtereenvolgens ter beproeving heeft gebruikt drie onderscheidene paarden, tijdens zijn eigen paard door ziekte tijdelijk in onbruik was, doch geen dezer drie paarden bij hem beklaagde, hetzij in eigendom, hetzij in vaste huur of gebruik werd bezeten, dan kan hij, door die paarden niet aan te geven, niet geacht worden in overtreding te zijn.

e H. R. 13 Januarij 1852, Concl. conf.

83. De beklaagde kan niet geacht worden promiscue of alternatief voor een rijtuig op veren twee paarden te hebben gebruikt, indien gebleken is, dat hij wel eens het voor zoodanig gebruik niet aangegeven paard heeft gebezigd, doch dit alleen plaats had, terwijl het aangegeven paard ziek was.

's Gravenhage 15 Junij 1854.

84. Daar de wet op het personeel o. a. de belastbaarheid der paarden regelt naar gelang zij al of niet gebezigd worden voor rijtuigen rustende op veerkrachtige ligchamen of waarvan de zitbank op dergelijke ligchamen rust, zoo volgt daaruit, dat niet eene veerkracht wordt vereischt van het geheele zamenstel van het karretje, maar enkel van de houten latten of balken, waarop de bok, of van die waarop de zitbank rust. De wetgever, veerkracht aannemende als maatstaf van belasting, bedoelt noodwendig meer dan gewone veerkracht, dat is de eigenschap van veerkracht.

Zwolle 7 November 1861, uit anderen hoofde vern. bij *d* H. R. 19 Maart 1862.

85. Art. 12 der wet v. 24 April 1843 bevat ten aanzien van de soorten van rijtuigen aan de belasting onderworpen, geenszins eene uitlegging of beperking der wet van 29 Maart 1833, maar eene uitbreiding daarvan. Het beweren is dus ongegrond, dat de wetgever bij de wet van 1843, ten aanzien der daarbij bedoelde rijtuigen, het gebruik van houten veren zou hebben vrijgelaten.

a H. R. 3 December 1850, Concl. conf.

86. Rijtuigen, opgehangen aan of rustende op ijzeren reepen, moeten voor de personele belasting worden aangemerkt als rijtuigen, die hangende of rustende zijn op veren of riemen of andere veerkrachtige of rekkende ligchamen. De paarden, voor zoodanige rijtuigen gespannen, vallen in de termen van paarden van gemak en weelde; en zulks onaangezien of de reepen of banden, waarop die rijtuigen rusten, of waaraan zij hangen, te achten zijn niet de eigenschap van veerkrachtig in die mate te bezitten, dat zij als veren kunnen aangemerkt worden.

a H. R. 10 Januarij 1854, Concl. conf.

87. Zoowel de bak van een karretje als de daarin aanwezig bevonden bank rusten op veerkrachtige ligchamen, wanneer de eerstgemelde even als de bovenplank der laatste steunen op twee esschenhouten latten of boomen, beide die ligchamen op het midden van die latten of boomen met van moeren voorziene schroeven zijn bevestigd, en op de punten van bevestiging die latten van onderen geen steun hebben, maar alle vier alleen aan de uiteinden worden gesteund, zoodanig dat die steunpunten wat lager zijn dan het gesteunde ligchaam; wat den bak betreft tusschen dezen en de latten nog klossen zijn vastgemaakt, en de latten onder de bank hol gebogen met den bollen kant naar boven zijn bevonden. Al mogen die latten onder den bak der kar aan de uiteinden op het raam bevestigd zijn, daar zij aan die uiteinden aanmerkelijk dunner afloopen dan in het midden, terwijl de latten onder de bank los liggen op den bak der kar, alhoewel er nagenoeg in passende, zoo moet daardoor stellig eenige veerkrachtige beweging zijn verkregen.

Overijssel 24 Mei 1862.

88. De overtreding van het doen of laten gebruiken van zijn paard voor eene chais op veren is niet gelegen in het feit van het afgeven van een paard aan een rijtuigverhuurder, met het doel om het hem te verkoopen, als het bij proefrid geschikt wordt bevonden.

Drenthe 7 Februarij 1867.

89. Het gebruik van een paard voor eene chais op veren, ter leen, voor eene enkele reis, kan niet gezegd worden te zijn een vast gebruik, en te vallen in de bepalingen van art. 20 en 24, § 4, art. 30 en 39 der wet van 29 Maart 1833.

H. R. 28 Mei 1853, Concl. conf.

90. De belastingschuldige is verpligt aan de commiezen aanwijzing te doen der twee paarden, welke hij voor de belasting had aangegeven in de 3e klasse, 2e soort.

g H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

91. Veroordeeling wegens het door eenen houder van paarden, voor de belasting aangegeven, niet doen der noodige aanwijzingen, gevraagd betrekkelijk die paarden door bevoegde ambtenaren, binnen de twee eerste maanden des dienstjaars, tusschen 8 ure 's morgens en zons-ondergang.

Roermond 19 December 1855.

92. Hangende het administratief onderzoek van Ged. Staten over de gegrondheid van de reclame tegen eene ambtshalve verhooging der klasse waarin de aangifte van paarden of dienstboden heeft plaats gehad, mag de belastingschuldige niet voortgaan met die paarden en dienstboden overeenkomstig zijne aangifte te gebruiken. De strafbaarheid hangt altoos geheel af van de vraag, of hij al dan niet viel in de door hem opgegeven klasse.

a H. R. 18 September 1855, Concl. conf.

B.

a. PAARDEN VAN ARTSEN EN GEESTELIJKEN.

93. De arts, die bij afwisseling drie paarden voor zijn rijtuig op riemen gebruikt, terwijl hij naar aanleiding van de bevoegdheid, welke de wet hem geeft, als arts, twee in de 2e klasse had aangegeven, is boetschuldig.

a H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf.

94. Er bestaat het meerder aanwenden van een paard in belastbaar gebruik, dan waarvan aangifte was gedaan, wanneer het blijkt, dat een heelmeester (tevens landbouwer), behalve de twee door hem aangegevene paarden, bij afwisseling een derde paard onder den zadel gebruikt heeft, zonder daarvan voor de belasting aangifte te hebben gedaan. In zoodanig geval moet de boete niet worden berekend en uitgesproken, alsof hij door verzuim van aangifte van dat derde paard de verschuldigde belasting van een der 1e, in plaats van een der 2e klasse heeft verkort.

c H. R. 23 Maart 1847, Concl. contr.

95. De pastoor die met een kapellaan in één huis woont, moet als hoofd van het huisgezin geacht worden te houden het paard, dat zich aldaar in een stal bevindt en uit kerkelijke, daartoe aangewezen gelden wordt gehouden. Hij is dus verpligt aangifte te doen voor de personele belasting.

Almelo 11 October 1859.

b. PAARDEN VAN LANDBOUWERS.

96. Niet de wijze van gebruik der paarden, maar de qualiteit des gebruikers geeft het regt om in eene lagere klasse te worden gerangschikt en om voor een lager bedrag in de belasting te worden aangeslagen. Men is aansprakelijk voor het hooger belastbaar gebruik door een ander (niet landbouwend en niet tot het gezin van den eigenaar behoorend) persoon van het paard, dat men zelf als landbouwer gebruikt en waarvoor men dus als zoodanig eene mindere belasting betaalt.

b H. R. 25 November 1862, Concl. conf.

97. Degeen, die als landbouwend eigenaar een paard houdt dat uitsluitend voor den landbouw bestemd is, en waarvan als zoodanig geene belasting betaald wordt, blijft verantwoordelijk voor het gebruik, dat hij van dit zijn paard laat maken, en is hij alzoo verpligt zorg te dragen dat er geen belastbaar gebruik van gemaakt worde, zelfs door andere personen, aan wie hij het heeft uitgeleend.

c H. R. 20 October 1857, Concl. subsid. conf.

98. Niet strafbaar is de beklaagde, te wier aanzien bewezen is, dat de bij haar inwonende zoon een paard, bestemd voor den landbouw, bereden had met een ongevoerd en ongevuld in vieren gevouwen dekkleed, met kussentjes, die niet dienden, noch dienen konden tot zitting, noch tot gebruik van den rijder, maar enkel om het drukken van het paard te voorkomen.

c H. R. 5 Februarij 1856, Concl. conf.

99. De belastbaarheid der paarden, bedoeld in art. 20, § 6 der wet van 1833, hangt niet af van de vraag, of de vervoerde goederen het eigendom zijn van den vervoerder. De vrijstelling, bij art. 22, litt. *d* bedoeld, heeft alleen plaats, wanneer de bekeurde is landbouwer, en het vervoer door hem in dat zijn bedrijf geschied is.

a H. R. 24 September 1850, Concl. conf.

100. Het door een landbouwer belastbaar bezigen van een paard, zonder aangifte voor de personele belasting, valt in de termen van art. 20, § 6 der wet v. 1833, onverschillig of zulks al dan niet meermalen zij geschied.

c H. R. 15 Junij 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 23 September 1851, Concl. conf.

101. Naar de wet op het personeel hangt de belastbaarheid van een paard in den regel af van het gebruik, met dien verstande, dat daarvan uitzonderingen kunnen bestaan in het geval dat het gebruik is bewezen geheel tijdelijk te zijn geweest, als anderzins. Indien beklaagde na aangifte van twee paarden der 3e klasse een derde paard op vier onderscheidene tijdstippen voor een rijtuig op veren heeft gebruikt, zonder dit voor de personele belasting te hebben aangegeven, is hij in overtreding. Aan het vervolgend bestuur of aan den regter is geenszins opgelegd ambtshalve bewijs te leveren of uitspraak te doen omtrent het niet-bestaan van exceptionele omstandigheden, tot het vermoeden waarvan zelfs geene aanleiding blijkt te hebben bestaan.

f H. R. 9 October 1855, Concl. conf.

102. De omstandigheid dat de paarden niet zijn gebruikt voor anderen, maar voor den beklaagde zelven, levert geen grond op voor de niet-toepasselijkheid der wet, daar de belastbaarheid van paarden voor het personeel niet van zoodanig gebruik voor anderen, maar van het gebruik zonder meer, wordt afhankelijk gesteld.

a H. R. 23 September 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1855, Concl. impl. conf. vern. *b* Assen 20 December 1854.

103. Iemand die onder de benaming van koopman is gedagvaard, ter zake van het gebruik maken van paarden, door hem in de personele belasting niet aangegeven, moet geacht worden geen landbouwer te zijn, zoolang van het tegendeel niet blijkt, en kan op hem de vrijstelling der wet voor paarden, uitsluitend voor den landbouw bestemd, niet worden toegepast, zonder vooraf te constateren, dat hij landbouwer is.

b H. R. 22 Maart 1853, Concl. conf.

104. Het ligt niet in de bedoeling der wet, om onder paarden, bestemd en dienende voor bedrijven, neringen enz., vermeld in art. 20, § 6 der wet op het personeel, en als zoodanig aan belasting onderworpen, te begrijpen bouwpaarden, die slechts éénen enkelen keer, of althans niet gewoonlijk tot vervoer van eens anders goederen worden aangewend.

a Gelderland 20 Junij 1839, bev. Zutphen 8 Mei 1839.

105. Het feit van het bezigen van twee paarden tot vervoer van goederen, zonder daartoe gedane aangifte, valt in de termen van art 20, § 6 der wet op het personeel, zelfs dan wanneer die paarden door een landbouwer werden gebruikt, en dus anderzins niet aan belasting onderhevig waren. Het doet er niets toe,

of het vervoer zonder eenige belooning heeft plaats gehad.

b H. R. 27 April 1847, Concl. conf. — Concl. O. M. ad *a* H. R. 20 October 1847.

106. De vrijstelling, aan den landbouwer gegeven voor zijne paarden tot den landbouw gebezigd, bepaalt zich uitsluitend daartoe, en is daarvan derhalve geene rede, wanneer de bekl. op zijne met zijn paard bespannen kar voor een ander goederen naar elders vervoert, ook zonder eenige belooning.

b H. R. 25 September 1850, Concl. conf. — *a* H. R. 5 November 1850, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1855, Concl. conf. verniet. *b* Assen 20 December 1854, houdende ontslag van regtsvervolging op grond dat niet was bewezen, dat de paarden voor anderen en om loon gebruikt waren.

107. Een landbouwer maakt geen belastbaar gebruik zijner paarden, wanneer hij die bezigt tot het vervoeren van materialen, en wanneer die materialen bestemd waren niet in het algemeen voor eigen gebruik, maar bepaaldelijk voor zijn landbouwerswerk.

g H. R. 25 Februarij 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 23 September 1851, Concl. conf. — *c* H. R. 27 April 1852. — *a* H. R. 24 September 1850, Concl. conf. — en *c* H. R. 4 November 1851, Concl. conf. ten aanzien van vervoer van turf. — *b* H. R. 22 Maart 1853, Concl. conf. vern. het betrekkelijke vonnis, waarbij niet was beslist, of het vervoer van bijenkorven en honigwerk door den beklaagde wegens zijn bedrijf als landbouwer had plaats gehad; omtrent welk laatste punt in gelijken zin *b* H. R. 6 Maart 1855, vern. *b* Assen 20 December 1854, — en *g* H. R. 9 October 1855.

108. Om een paard in § 6 van art. 20 der wet van 1833 te doen vallen, moet blijken van het bestaan van een der bij die paragraaf opgenoemde bedrijven, en moeten de paarden daarvoor bestemd en dienende zijn. Een landbouwer, die geen der aldaar opgenoemde bedrijven uitoefent, en slechts bij enkele gelegenheden van zijne bouwpaarden tot vervoer van bouwmaterialen gebruik heeft gemaakt, — in casu voor zijnen verpachter volgens pachtcontract, — kan niet gezegd worden van zijne paarden een belastbaar gebruik te hebben gemaakt.

Zutphen 12 Februarij 1851.

109. De beklaagde is niet in overtreding, als zijnde gebleken, dat hij op een wagen zonder veren of riemen, bespannen met twee paarden, beiden het tweede viertal hunner melktanden verwisseld hebbende, twee vrachten eikenhout heeft vervoerd en afgeleverd bij de woning van een wagenmaker, indien deze dat hout voor beklaagde op eene publieke veiling heeft aangekocht, en laatstgemelde door dien wagen- of stelmaker zoogenaamde wringen of sluitingen voor zijn land heeft laten maken. De beklaagde was allezins geregtigd dat hout met zijne paarden, ofschoon uitsluitend voor den landbouw bestemd, in voege gedaan, te vervoeren, als moetende het dienen tot voor den landbouw noodige einden, terwijl hier in geen geval zoodanig voortdurend en gestadig gebruik bestaat, als art. 20, § 6 der wet op het personeel, blijkens de woorden « bestemd en dienende » bedoelt.

Groningen 21 September 1842.

110. Een beklaagde die zijn paard heeft gebruikt om eenige peppelenboomen met tophout van de gemeentegronden naar de woning van een timmerman te vervoeren, kan niet volstaan met te beweren dat laatstbedoelde die boomen gekocht hebbende, hij die van hem had overgenomen en ze nu naar diens woning had vervoerd om aldaar te zijnen gebruike tot planken te worden gezaagd. De bij de wet bedoelde vrijstelling betreft alleen de paarden uitsluitend voor den landbouw bestemd, en dus had de beklaagde te bewijzen dat het gedane vervoer door hem is gedaan voor den landbouw of in zijn bedrijf als landbouwer.

Gelderland 23 Augustus 1860, ingevolge verwijzing bij *a* H. R. 27 Junij 1860.

111. Paarden van een landbouwer, gebezigd wordende tot het vervoeren van turf, hoewel uit eigen veen afkomstig, vallen in de categorie van de zoodanige, als welke voor fabrieken, bedrijven, neringen of anderen werktuigelijken arbeid, hetzij tot het weghalen van andere speciën, worden gebruikt.

a H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf. verniet. Winschoten 30 November 1843.

112. Het vervoeren van turf, door een paard tot den landbouw gebezigd wordende, uit eigen land, tot verbetering van hetzelve gestoken, en aanvankelijk tot eigen gebruik bestemd, door iemand, die daarin overigens geen handel drijft, noch daarvan een middel van bestaan maakt, moet uitsluitend als eene daad van landbouw beschouwd worden, waaruit geene verpligting ontstaat, om dat paard, als voor den landbouw bestemd, voor de personele belasting aan te geven.

a H. R. 1 April 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 4 November 1851.

113. Om iemand, die met zijn paard asch heeft vervoerd, te doen vallen in de termen der vrijstelling van belasting, moet zijn bewezen, dat die asch voor zijn landbouw was bestemd. Eene negatieve verklaring, dat niet is gebleken, dat de beklaagde de asch niet voor den landbouw heeft verbruikt, is daartoe onvoldoende.

d H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf.

114. Een beklaagde, uitoefenende het bedrijf van landbouwer in de provincie Limburg, is niet schuldig aan verkorting der belasting voor de 5ᵉ klasse van den 6ᵉⁿ grondslag van het personeel, door steenkolen, uit België aangebragt, door zijn dienstknecht op eene kar, met zijne drie paarden bespannen, voor zich zelven en in hoedanigheid van landbouwer aan de rivier de Maas te doen laden en vervoeren naar zijne hoeve, om aldaar te dienen ten einde aardappelen en sop voor zijn vee te koken, gelijk dit in Limburg gebruikelijk is, alsmede voor zijn huisgezin, zonder die paarden in de personele belasting te hebben aangegeven.

Maastricht 28 Januarij 1861.

115. Art. 12 der wet v. 24 April 1843, art. 16, 20, § 4 en art. 39 der wet v. 29 Maart 1833 zijn niet van toepassing op dengenen, die slechts in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort had aangegeven een paard, en dit had gebezigd voor een rijtuig op

riemen, waarin zich bevonden twee losse kussens met ijzeren of stalen veren, doch welke kussens geen deel van de zitbanken uitmaakten, alsmede op hem, die als dienstbode slechts der 3ᵉ klasse had aangegeven den knecht, die dat paard heeft uitgespannen.

f H. R. 22 Mei 1855, Concl. conf.

116. Art. 20, § 4 en art. 39 der wet v. 1833 zijn toe te passen op den landbouwer, die voor een rijtuig op veren gebruikt heeft een paard, door hem aangegeven in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort, in plaats van in de 3ᵉ klasse, 1ᵉ soort, ook al is het slechts eenmaal.

c H. R. 6 November 1855, Concl. conf.

117. Art. 16, § 2, art. 20, § 4, litt. *a*, en art. 39 der wet van 1833 zijn toepasselijk op hem, die zijn in de 4ᵉ klasse aangegeven stalknecht heeft gebezigd als koetsier, door hem te gebruiken tot het besturen van zijn paard voor een op veren rustend rijtuig gespannen, en zulks van den bok van dat rijtuig, terwijl de beklaagde dat paard, voor bedoeld rijtuig gespannen, had aangegeven in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort. De beklaagde kan er zich niet op beroepen, dat het slechts eene enkele maal spannen van een paard voor een voermans-rijtuig niet begrepen is onder bezigen van paarden, maar dit in een vast of herhaald gebruik gelegen is, vermits de wet ten aanzien van de klassen, waarin de belastbare paarden worden gerangschikt, geen onderscheid maakt tusschen het eenmaal of meermalen bezigen der paarden.

b H. R. 13 December 1859, Concl. conf.

118. De landbouwer, die krachtens de vrijheid, hem daartoe door de wet verleend, twee paarden in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort heeft aangegeven, is boetschuldig, wanneer hij, ofschoon nooit meer dan twee paarden gelijktijdig voor een rijtuig op riemen gebruikende, evenwel niet altijd dezelfde paarden daartoe doet dienen, maar ook andere, bij vervanging, en zoo doende meer dan twee verschillende paarden, doch op verschillende tijdstippen tot gezegd einde benuttigt.

a H. R. 28 Mei 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Leeuwarden 28 Februarij 1839. — *b* H. R. 18 Junij 1839, Concl. conf.

119. De daad van hem, die buiten en behalve de twee paarden van de 3ᵉ klasse, waarvoor hij aangifte heeft gedaan, een derde bij afwisseling gebruikt, stelt geene overtreding daar van de wet op het personeel, wanneer het niet blijkt, dat de bekeurde dit paard bezat, hetzij in eigendom, hetzij in vaste huur of in vast gebruik.

Maastricht 12 October 1846.

120. Het afwisselend toegelaten gebruik kan, naar de kennelijke bedoeling van art. 14 der wet van 24 April 1843, art. 20, § 4 en art. 22, litt. *d* der wet van 29 Maart 1833, slechts worden ingeroepen door de landbouwers, die geen ander beroep dan dat van landbouwer uitoefenen, en mitsdien niet door dengene, die daarmede tevens het bedrijf van karre- of voerman vereenigt.

Gelderland 1 Julij 1852.

121. Het verbod, vervat in art. 20, § 4 der wet v. 29 Maart 1833, om, wanneer men slechts twee paarden voor de personele belasting heeft aangegeven, bij afwisseling drie paarden door elkander in gebruik te hebben, ofschoon dan ook nimmer meer dan twee paarden gelijktijdig worden aangespannen (in welk geval ook het derde paard zou moeten zijn aangegeven), kan niet zien op hem, die, ofschoon slechts twee paarden in gebruik hebbende, welke door hem in de belasting zijn aangegeven, één dier paarden, uit hoofde van ziekte van hetzelve, of om andere redenen, tijdelijk met een ander vreemd paard verwisselt; zoodanig dat deze in den geest der wet niet kan gezegd worden drie paarden te bezigen.

b H. R. 23 Februarij 1847, Concl. contr.

122. Van den regel in art. 20, § 4 en art. 27, § 4 en 5 der wet van den 29 Maart 1833 vervat, is in de wet geene uitzondering te vinden, voor het geval dat een hooger belast paard tijdelijk door eenig gebrek onbruikbaar mogt zijn geworden.

Z.-Holland 20 Mei 1862.

123. Een landbouwer maakt zich schuldig aan onvolledige aangifte voor de personele belasting, wanneer hij op drie verschillende dagen gereden heeft met een zwart paard, en op twee andere dagen (en dus bij afwisseling) met een bruin paard, en wel voor een op veren rustend karretje, wanneer hij slechts één van deze paarden, en zulks als een paard der 3ᵉ klasse, 1ᵉ soort, als landbouwer heeft aangegeven.

a H. R. 13 Februarij 1849, Concl. conf.

124. Voor de aangifte van twee paarden in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort, moet men zijn landbouwend persoon, tien bunders bouwland in eigen gebruik hebben, geldende twee bunders wei- of hooiland voor één bunder bouwland, en eindelijk de paarden houden in de gemeente waarin het in eigen gebruik zijnde land gelegen is. Alleen hij is gebruiker van het land, die het zelf bearbeidt, zoodat het niet voldoende is, als hij de vruchten van eens anders arbeid inoogst. Ter beoordeeling derhalve of de kooper van topgras of voorgras de bunders land, waarvan hij het voorgras kocht, kan berekenen bij die, welke hij voor de aangifte zijner paarden in de 3ᵉ klasse, 2ᵉ soort, in eigen gebruik moet hebben, moet vooraf worden uitgemaakt op welke voorwaarde dat topgras is gekocht.

a H. R. 5 Maart 1861, Concl. conf. verniet. Groningen 5 December 1860, nl. op grond dat voormelde voorwaarden niet waren onderzocht, en dat uit de overweging nopens de gewoonte in de provincie Groningen, dat de kooper van topgras geregtigd is het land te gebruiken naar zijnen rade, even als de eigenaar zou doen, eensdeels niet voortvloeit op welke voorwaarden in casu het hooi is gekocht, en anderdeels datgene, wat bij het vonnis met betrekking tot voormelde gewoonte wordt overwogen, zonder vermelding van den tijd, wanneer bij die gewoonte het topgras wordt verkocht, en de middelen welke door de eigenaars van hooiland of koopers van topgras in de provincie Groningen worden of kunnen worden aangewend, om den voordeeligsten hooi-oogst te verkrijgen, op zich zelve den bekl. niet als gebruiker van het land, waarvan hij het voorgras kocht, kan doen beschouwen. De zaak werd verwezen naar het Hof in Groningen, dat den 24 Junij 1861 den bekl.

van alle regtsvervolging ontsloeg, op grond dat de kooper van topgras in den zin der wet gebruiker is van het land, — welk arrest weder werd vern. bij *c* H. R. 19 November 1861, op grond dat niet was uitgemaakt, of de door den bekl. aangegeven paarden ook gehouden werden in de gemeente, waarin het door hem zelven gebruikte land gelegen was, noch onder welke voorwaarden het gras was gekocht.

125. Het land waarvan het gebruik de aangifte van paarden in de 3e klasse regtvaardigt, moet gelegen zijn in de gemeente waar de paarden gehouden worden.

c H. R. 19 November 1861, Concl. conf. — H. R. 16 April 1867, Concl. conf. vern. Drenthe 7 Februarij 1867, waarbij was beslist, dat volgens art. 20, § 4 der wet van 29 Maart 1833, om een paard voor een verminderd belastingbedrag te mogen aangeven en gebruiken, niets anders wordt vereischt, dan dat de landgebruiker 4 bunders bouwland of 8 bunders wei- of hooiland in eigen gebruik heeft; dat toch de laatste woorden van dat artikel «in de ge»meente, alwaar dit land gelegen is,» niet van toepassing zijn op de eerste zinsnede.

126. De houder van een paard, die beweert als landbouwer te vallen in de uitzondering van art. 20, § 4, al. 4 der wet van 29 Maart 1833, als hebbende het daar bepaalde aantal bunders land in gebruik, moet zulks bewijzen. Ter berekening van die bunders kunnen niet in aanmerking komen goederen, buiten de gemeente gelegen.

Groningen Hof 4 December 1865.

127. Een paard van gemak of weelde kan door hen, die 4 bunders bouwland of 8 bunders wei- of hooiland in eigen gebruik hebben, in stede van in de 1e, in de 3e klasse, 2e soort der personele belasting worden aangegeven, volgens art. 20, § 4, lid 4 en 5 der wet van 29 Maart 1833; het voormeld in gebruik hebben moet worden bewezen door hem die er zich op beroept. Smalle strookjes land aan den kant der wegen en daarmede als het ware een geheel uitmakende, bekend onder den naam van bermen, kunnen niet geacht worden te behooren tot bouw-, wei- of hooiland, vl. wanneer die volgens de voorwaarden der verpachting (waarop zich de gebruiker beriep), elk oogenblik den pachter kunnen ontnomen worden.

Groningen 17 Januarij 1866.

128. Iemand, die landbouwer is en meer dan vier bunders bouwland in eigen gebruik heeft, doch onafgebroken, het geheele jaar door, woonachtig is op eene andere plaats dan waaronder zijne bouwlanden gelegen zijn, kan naar art. 20, § 4 der wet van 1833 volstaan met één paard in de 3e klasse, 1e soort aan te geven. De wet vordert niet voor die aangifte, dat de paarden altijd en in elk geval des winters moeten gehouden worden in de gemeente, alwaar het land gelegen is.

Gelderland 27 Februarij 1849, waartegen de cassatie is verworpen bij *d* H. R. 8 Mei 1849, Concl. conf.

129. De grasperken van een terrein, doorsneden met wandelpaden, en voorzien met boomen, gras-, bloem- en heesterperken, kunnen in den zin der wet niet gelden voor wei- of hooiland, waarvan het bezit van zeker aantal bunders volgens art. 20, § 4 der wet op het personeel een landbouwerspaard doet vallen in de 3e, in stede van in de 1e klasse. Evenmin kunnen als zoodanig in aanmerking komen grondstukken, bezet met eiken stekken en eiken kreeften, noch een kweekboschje met fijne dennen, larix, beuken enz.

Zutphen 27 Februarij 1856, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 17 Junij 1856, Concl. conf.

c. HUURPAARDEN.

130. Het beroep van verhuurder van paarden en rijtuigen, tot grondslag dienende voor de vrijstellingen in de pers. belasting, wordt voldoende bewezen door de omstandigheden dat de deuren van den stal des gedaagden gewoonlijk open stonden; dat het bekend was dat men bij hem tegen betaling paard en rijtuig kon huren bij de reis of bij den dag; dat de ged. voor het bedoelde bedrijf de gunst of klandisie heeft ingeroepen; dat men werkelijk bij den gedaagde gereden en daarvoor betaald heeft, en dat een bordje met aanduiding van het bedrijf boven de deur van den stal was aangebragt; de woorden dat «de uitoefening zelve klaarblij»kelijk en algemeen bekend moet zijn,» kunnen niet zoo absoluut aangenomen worden als ze in de wet schijnen gesteld te zijn.

Rotterdam 5 Maart 1867.

131. Waar zelfs de naaste buren des bekl. niet wisten dat door dezen het beroep van rijtuigverhuurder werd uitgeoefend, kan geen beroep worden gedaan op het patent als zoodanig, om de voor rijtuigen op veren gebezigde paarden te mogen aangeven in de 4e klasse.

Groningen 23 Februarij 1865.

132. Er bestaat ontduiking der voor het gebruik van paarden verschuldigde belasting, wanneer men door een ander persoon een patent als verhuurder van paarden en rijtuigen doet nemen, ten einde geacht te worden de paarden van dezen in huur of gebruik te hebben.

b N.-Holland 19 October 1863.

133. Veroordeeling wegens het door een eigenaar van paarden valschelijk aangeven als huurpaarden.

Eindhoven 12 December 1844.

134. Aan het woord «gebruik van paarden» in art. 20, § 1 der wet van 1833 kan die zin en die strekking niet worden gegeven, dat het gebruik alleen van het belastbare voorwerp, met uitsluiting van den persoon des gebruikers, het criterium van het belastingschuldige zou zijn. Uit § 2 volgt wel dat de belasting volgens de 1e klasse is verschuldigd van paarden van gemak en weelde, namelijk van de zoodanige, welke gebezigd worden voor rijtuigen hangende op riemen, maar niet dat alle op die wijze gebruikte paarden altijd onder die klasse zouden moeten worden gerangschikt. Een voerman en verhuurder van rijtuigen, als zoodanig gepatenteerd en algemeen erkend, is niet verpligt zijn paard in de 1e klasse aan te geven, zoodra hij zelf daarvan gebruik maakt tot eigen gemak voor rijtuigen op veren of riemen.

a H. R. 4 December 1860, Concl. conf. — *a* H. R. 19 December 1854, Concl. conf.

135. Indien een pikeur, tevens verhuurder van paarden en stalhouder, een of meer zijner paarden, die hij ter zake van zijn beroep voor het personeel slechts in de vierde klasse heeft aangegeven, voor zich zelven in de eerste klasse heeft gebruikt door ze voor een op veren hangend rijtuig te spannen en te benuttigen, dan is hij niet in overtreding van de wet.

c H. R. 8 November 1853, Concl. conf. vern. Z.-Holland.

136. Waar in den zin van art. 20, § 5 der wet van 29 Maart 1833, «vaste» huur van paarden bestaat, komt niet in aanmerking of van die paarden in volle huur, veel of weinig gebruik wordt gemaakt.

a H. R. 5 December 1866, Concl. conf.

137. Een gebruik van niet eens viermaal in dezelfde week kan niet als een vast gebruik worden beschouwd, en kan dus een beklaagde, in dat geval verkeerende, niet gezegd worden een paard tot gemak en weelde te hebben gehouden. Ook geeft de wet geene aanleiding om hare omschrijving van vaste huur of vast gebruik te beschouwen als alleen betrekkelijk tot paarden van stalhouders, voerlieden enz., en ook niet tot die van paarden in huur of gebruik van elk ander genomen.

c H. R. 26 Maart 1856, Concl. conf. — In gelijken zin 's Gravenhage 6 April 1848.

138. Het gebruik van een paard der vierde klasse omschreven bij de wet v. 29 Maart 1833, houdende de belasting op het personeel, brengt het eerst dan in de eerste klasse, wanneer het volgens art. 20, § 5 van gemelde wet in vaste huur of gebruik gegeven is, waardoor wordt verstaan alle in huur- of gebruikgeving bij de week of langduriger tijdvak, of ook op elke andere wijze dan bij de reis of keer of bij den dag, of ook de in huur- of gebruikgeving bij den dag, voor zoover deze doorgaans gedurende vier- of meermalen in ééne week plaats heeft.

Hoorn 25 Augustus 1847.

139. Art. 20, § 5, en art. 39 der wet van 29 Maart 1833 worden niet geschonden door van alle regtsvervolging te ontslaan een beklaagde, ten wiens aanzien de regter in facto heeft uitgemaakt, dat hij van 21 Januarij 1856 tot en met 16 Februarij daaraanvolgende, bijna dagelijks, en meest twee malen per dag, gebruik maakte van een paard, ouder dan 42 maanden, voor een rijtuig op veren of riemen, maar tevens, dat hij met een voerman was overeengekomen, dat deze hem voor eene vaste som van *f* 400, 's jaars, iederen dag, behalve des Zondags, des morgens om 9 uur, met een rijtuig van R. naar W. zoude brengen en des avonds van daar terughalen; dat daarbij de keus van paard en rijtuig geheel aan den voerman was overgelaten; dat de gedaagde ook buiten die reizen, en zelfs in den tijd tusschen het brengen en halen, geene de minste beschikking over voertuig of paard had, en de voerman geheel vrij was om daarmede naar goedvinden te handelen; uit welke feiten de regter heeft afgeleid, dat de beklaagde niet verpligt was tot aangifte van het paard in de belasting op het personeel.

a H. R. 24 October 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 14 Junij 1856.

140. De verbindtenis met een huurkoetsier, dat hij des noods een paard zal afstaan, om iemands kinderen naar school te rijden, telkens tegen een bepaalden prijs per uur, sluit het kenmerk van vaste huur of gebruik niet in zich.

a Amsterdam 26 Junij 1856.

141. Het voortdurend gebruik van een paard bij de reis of keer, ofschoon vier of meermalen in dezelfde week, is geene belastbare vaste huur of gebruik. De daarmede strijdige opgave van den stalhouder, bij zijne aangifte voor het patent, kan den gebruiker niet schaden, ingeval die stalhouder op de teregtzitting onder eede verklaart, dat het gebruik van het paard slechts bij de reis of keer plaats vond. Het dagelijks besturen van het alzoo verhuurde paard door den stalhouder, en het van tijd tot tijd smeren van het rijtuig, stellen geene zoodanige staldienst daar, welke dien persoon als een belastbaren dienstbode van den gebruiker kan doen beschouwen.

Amsterdam 14 April 1859.

142. Een beklaagde, die gemiddeld niet meer dan éénmaal in de week een paard huurt en gebruikt, en daarvoor telkens bij de reis of bij den dag aan den eigenaar de huur betaalt, is wegens dat paard geene belasting verschuldigd en heeft daarvoor geene aangifte te doen, ook al behoorde het paard aan eenen landbouwer.

a H. R. 28 September 1852, Concl. conf.

143. Een stalhouder, die zes paarden der 4e klasse gebruikt, doch er slechts vijf aangeeft, overtreedt art. 20, § 5, art. 24, § 1 en 30, § 5 der wet op het personeel, ook dan wanneer hij het zesde paard in huur heeft van een ander voor een onbepaalden tijd.

a H. R. 18 Februarij 1851, Concl. conf.

144. Iemand, die heeft aangegeven twee paarden van de 4e klasse, en er drie in gebruik heeft, ook dan, wanneer hij de drie paarden nimmer gelijktijdig gebruikt, is in overtreding. In zoodanig geval heeft een gebruik bij afwisseling plaats, en niet een gebruik bij verwisseling, toegestaan bij art. 27, § 4 der wet v. 1833.

a H. R. 28 Januarij 1851, Concl. conf.

d. PAARDEN VOOR FABRIEKEN, BEDRIJVEN ENZ.

145. De wet in de 5e klasse rangschikkende de paarden, bestemd en dienende onder anderen tot vervoer van personen en goederen, onderscheidt daarbij niet of die dienst tijdelijk en toevallig was of niet.

c H. R. 20 October 1857, Concl. conf.

146. De woorden: «bestemd en dienende» in art. 20, § 6 der wet op het personeel, kunnen niet in dien zin worden opgevat, alsof de bestemming en niet het werkelijk gebruik den grondslag voor de belasting zoude uitmaken: er wordt dus voor de toepassing der wet geenszins een doorgaand gebruik vereischt.

c H. R. 20 November 1855, Concl. conf.

147. De belastbaarheid der paarden berust op het daadwerkelijk en niet op het herhaald en voortdurend gebruik. Ook uit het woord «bezigen» kan men geen contrarie gevolg trekken.

Concl. O. M. ad *d* H. R. 20 Mei 1851. — *a* H. R. 23 September 1851, Concl. conf. — *f* H. R. 17 Februarij 1852, Concl. conf. — *c* H. R. 6 November 1855, Concl. conf.

148. Het feit, dat iemand eens heeft vervoerd

in zijnen met een paard bespannen wagen eene partij wol in balen, kan niet strekken ten bewijze, dat hij uitoefent het beroep van voerman.
Assen 17 December 1856. — *a* Gelderland 20 Junij 1839, bev. Zutphen 8 Mei 1839.

149. Bij eene vervolging ter zake van overtreding van art. 20, § 6 der wet op het personeel, moet in facto blijken, dat een paard bestemd of dienende was voor eenige soort van werktuigelijken arbeid, vermeld in gezegd art.
a H. R. 25 November 1845, Concl. impl. conf.

150. Als iemand paarden bezigt tot werktuigelijken arbeid, namelijk het vervoeren van klei van de eene plaats (een niet aan hem toebehoorend stuk land) naar de andere, hetgeen hij tegen een te voren bepaald loon in zijn bedrijf als aannemer van werken verrigtte, kan door hem geen vrijdom van belasting voor die paarden worden ingeroepen.
Appingadam 27 December 1862.

151. Een graan- of meelverkooper die slechts één paard belastbaar in de 5e klasse heeft aangegeven, moet niet geacht worden twee paarden te houden, als hij in een tijdsverloop van 20 dagen voor zijn meel- of graanwagen drie malen een graauw en twee malen een bruin paard spande en het voertuig daarmede vervoerde.
Gorinchem 29 November 1854.

152. Art. 20, § 5 en 6, art. 22, litt. *c* en art. 39 der wet v. 29 Maart 1833 zijn van toepassing op den beklaagde, die zeven paarden der 5e klasse heeft gebruikt of door zijne bedienden heeft doen gebruiken, maar bij de beschrijving voor het personeel slechts had aangegeven twee paarden der 4e en vier paarden der 5e klasse, en bovendien, bewerende dat een der zeven paarden niet was belastbaar, deze door hem aangevoerde uitzondering niet had bewezen.
b H. R. 10 Junij 1857, Concl. conf.

e. PAARDENKOOPERS.

153. De bij art. 22, litt. *c*, art. 30, § 3 en 4 en art. 35, § 4 der wet van 1833 vervatte vrijstelling voor paarden, welke het tweede viertal hunner melktanden nog niet geheel hebben verloren, en dus niet kunnen worden geacht boven de twee en veertig maanden oud te zijn, is algemeen, omvat al de zes klassen, in art. 20 opgenoemd, en kan alzoo door paardenkoopers, zoowel als door ieder ander worden ingeroepen.
Gelderland 8 December 1863.

III. § 1.

154. Om geloof in regten te geven wordt niet in het algemeen gevorderd, dat alle relazen en verbalen van ambtenaren der belastingen zijn opgemaakt door twee ambtenaren; maar dit is alleen toepasselijk op processen-verbaal betreffende bekeuringen, uit hoofde van overtredingen der belastingwetten.
h H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf.

155. Indien in het proces-verbaal is vermeld, dat de beklaagde een paard voor de 4e klasse van den 6n grondslag der belasting op het personeel over het loopend dienstjaar heeft aangegeven; dat hij, hoezeer patent hebbende bekomen als verhuurder van een paard, echter dat bedrijf niet klaarblijkelijk gedurende dat tijdsverloop heeft uitgeoefend, evenmin als die uitoefening was van algemeene bekendheid, terwijl door den beklaagde dat paard steeds gedurende hetzelfde dienstjaar voor rijtuigen waarvan de zitplaatsen op veren zijn rustende en onder den zadel is gebruikt geworden, weshalve die beklaagde valsche of onvolledige aangifte heeft gedaan, tot opzettelijke ontduiking der verschuldigde belasting, en daardoor is vervallen in de boeten en straffen bij art. 39 in verband met art. 20 der wet op het personeel van 29 Maart 1833 voorgeschreven, — houdt deze omschrijving in het proces-verbaal en de daarop geformuleerde dagvaarding eene voldoende opgave in van het feit, den beklaagde ten laste gelegd, dewijl bij geene wetsbepaling is voorgeschreven, dat meergemeld proces-verbaal, op straffe van nietigheid, ook nog — behalve de voldoende omschrijving van het feit — het uur, den dag en de plaats zoude moeten inhouden.
Eindhoven 12 December 1844.

156. De voorschriften omtrent het bewijs (art. 427 Sv.) worden geenszins geschonden, wanneer uitspraak wordt gedaan op een proces-verbaal, inhoudende de vermelding van feiten, welke reeds lang vóór het oogenblik der bekeuring waren voorgevallen, en wel omtrent het bij afwisseling in belastbaar gebruik aanwenden van een niet aangegeven paard, hetgeen uit den aard der zaak niet uit eene enkele maar uit verschillende opvolgende daadzaken moest voortvloeijen, welke te zamen grond geven tot de bekeuring.
c H. R. 23 Maart 1847, Concl. conf.

157. Als bewijsmiddel voor eene overtreding der wet op het personeel kan strekken een proces-verbaal, ook al is het niet opgemaakt binnen de 24 uren nadat het feit der overtreding was begaan, maar wel na de bekeuring.
a H. R. 28 Mei 1850, Concl. conf.

158. Het proces-verbaal in zaken van personele belasting kan niet als schriftelijk bewijs gelden, indien het niet binnen de vier dagen is geregistreerd.
's Gravenhage 14 Maart 1842.

159. De 24 uren na de bekeuring, binnen welke het proces-verbaal volgens art. 46 der wet van 29 Maart 1833 (Sb. no 4) moet worden opgemaakt, beginnen te loopen, niet van den aanvang, maar van het einde der bekeuring.
c H. R. 21 October 1845, Concl. conf.

160. De voorschriften van art. 46, § 1 der wet op het personeel zijn niet op straffe van nietigheid daargesteld. Dus heeft het procesverbaal wettelijke bewijskracht, al is het binnen den bepaalden tijd niet opgemaakt, of niet beteekend of ten raadhuize nedergelegd.
b H. R. 16 December 1851, Concl. conf.

161. De beteekening van het proces-verbaal van bekeuring behoort uit den aard der zaak niet tot het wezen van het proces-verbaal, en kan mitsdien tot de bewijskracht daarvan niets afdoen.
b H. R. 2 April 1856, Concl. conf. — *b* H. R. 17 Maart 1857, Concl. conf.

162. Uit een behoorlijk proces-verbaal en uit de verklaringen van beëedigde getuigen kan het bewijs worden afgeleid, dat eene beklaagde ten haren behoeve tot huisselijke diensten bezigde eene niet aangegevene dienstbode der 1e klasse.
c H. R. 13 Februarij 1855, Concl. conf.

163. Eene veroordeeling wegens overtreding in zake van de belastingwetten kan gegrond zijn, behalve op een proces-verbaal van bekeuring, behelzende eene voldoende opgave van het feit, ook nog op onder eede afgelegde verklaringen van een aantal getuigen.

b H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf.

164. Bij overtreding der wet op het personeel kan geen getuigenverhoor ambtshalve worden bevolen, wanneer de feiten, bij het procesverbaal van herziening vermeld, geene strafbare daad daarstellen.

Leiden 7 Februarij 1851.

165. Geen proces-verbaal is voor den regter verbindend, wanneer hij niet volkomen overtuigd is, dat de beklaagde het hem ten laste gelegde feit waarlijk heeft begaan. Mitsdien kan er vrijspraak plaats hebben, al is bij procesverbaal van schatters aangetoond, dat er op 18 Augustus vier stookplaatsen in gebruik waren, indien de regter evenwel daardoor voor niet bewezen houdt, dat vroeger, ten tijde der beschrijving en aangifte, ook de vierde stookplaats aanwezig was, en wel in zoodanigen staat, dat zij toen ook als zoodanig moest worden gequalificeerd.

c H. R. 3 Mei 1853, Concl. conf.

166. Tot de veroordeeling van een paardenkooper wegens te lage aangifte voor de personele belasting der door hem doorgaans gehouden paarden, kunnen geene daadzaken worden aangenomen, gedeeltelijk geconstateerd vóór den aanvang van het dienstjaar, waarin de overtreding zou gepleegd zijn.

c H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

167. De processen-verbaal van schatters kunnen tot bewijs van geen ander feit strekken, dan van dat, hetwelk de verbaliserende ambtenaren, als den uitslag van eigen bevinding, hebben opgegeven, maar niet van hetgeen daarin staat vermeld als een feit, dat hun door de plaatselijke commissie, op wier last zij werkzaam waren, is medegedeeld, nl. het verzuim des bekl. om aangifte te doen.

's Gravenhage 20 Januarij 1845.

§ 2.

168. Het aanleggen en vervolgen van de actiën tot toepassing van de bij de wet op het personeel vastgestelde boeten is onder de strafzaken te rangschikken. Het Hof heeft alzoo door te difficulteren in het namens den Minister van Finantiën gedaan verzoek tot eene voorloopige instructie tegen zekeren kantonregter, uit hoofde van eene beweerde met geldboete bedreigde inbreuk op de bepalingen omtrent 's Rijks belastingen op het personeel, door dezen gedurende den tijd zijner bediening begaan, art. 65, al. 3 R. O., j° art. 257 en 222, al. 2 Sv. geschonden.

H. R. 23 October 1848, Concl. conf.

169. Het O. M. is niet bevoegd tot strafvordering wegens overtreding der wet op het personeel ter toepassing eener geldboete, ook al is het tegen een plaatsvervangend kantonregter; alleen het Departement van Finantiën is tot dusdanige strafvordering geregtigd.

H. R. 14 Maart 1853, Concl. conf.

170. De voorschriften omtrent de regtsvorderingen in correctionele zaken moeten tot rigtsnoer strekken bij het vervolgen van overtredingen van de wet op het personeel.

's Gravenhage 27 Februarij 1840.

171. Eene regtsvervolging, wegens overtreding in zaken van belastingen ingesteld ter vordering van den Minister van Finantiën, kan niet gezegd worden zonder toestemming der hoofdadministratie te zijn aangevangen; art. 51 der wet op het personeel van 29 Maart 1833 (Sb. n° 4).

a H. R. 23 Maart 1847, Concl. conf. — Maastricht 12 Februarij 1849.

172. De toestemming, bedoeld bij art. 51 der wet op het personeel, bepalende dat geene vervolgingen voor de Regtbanken zullen mogen worden begonnen dan met toestemming van de hoofdadministratie, of op derzelver volmagt van den Gouverneur der provincie, — kan thans op volmagt der hoofdadministratie, bevoegdelijk worden verleend door den provincialen directeur der belastingen, ofschoon in dit door geene latere wet gewijzigd artikel alleen wordt gesproken van den Gouverneur der provincie. Bij dit artikel wordt niet bedoeld eene speciale volmagt voor iedere zaak, maar kan eene algemeene volmagt worden verleend bij administratief voorschrift, waarvan voldoende blijkt, als is gedagvaard ten name van den Minister van Finantiën.

b H. R. 19 April 1859, Concl. conf.

173. Volgens art. 24, § 1, art. 27, § 4 en art. 39 der wet op het personeel omtrent verkorting der belasting naar de vijfde en zesde grondslagen verschuldigd, kan de actie alleen worden ingesteld tegen hem, die de valsche of onvolledige aangifte gedaan heeft.

h H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

174. De regter kan kennis nemen van en uitspraak doen wegens eene vervolging ter zake eener valsche en onnaauwkeurige aangifte voor één der grondslagen der pers. belasting, zonder dat die aangifte vooraf door de administratieve magt was onderzocht en beslist.

b H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 19 Julij 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 18 September 1855, Concl. conf.

175. De strafregter moet, ongeacht de beslissing en de goedkeuring der aangifte door Ged. Staten, in een nieuw onderzoek treden omtrent de aanklagte wegens verkeerde aangifte.

Gelderland 27 Februarij 1849.

176. De beklaagde kan niet een middel van niet-ontvankelijkheid daaruit ontleenen, dat het door hem ingevuld biljet houdende aangifte van zijn paard over een dienstjaar in de 4e klasse, na overgegeven te zijn aan den controleur en de zetters, tot verschil van gevoelen tusschen hen heeft aanleiding gegeven, ten gevolge waarvan de beslissing daaromtrent aan den Gouverneur is onderworpen geworden, welke zich zoude hebben verklaard onbevoegd om daarover te beslissen.

Eindhoven 12 December 1844.

177. De judicature wegens alle overtredingen op het personeel is opgedragen aan de Arr.-Regtbanken, en zijn dus ook de militaire personen wegens overtredingen, 's lands lasten, middelen en impositiën te water en te lande

betreffende, onderworpen aan den burgerlijken regter, des competent.

d H. R. 19 Mei 1840, Concl. conf.

178. Bij dagvaarding van geene aangifte te hebben gedaan voor den vijfden grondslag der personele belasting, is het onverschillig, welke de naam was der dienstbode, waarvan geene aangifte is gedaan, mits zij slechts viel in de omschrijving bij de dagvaarding gedaan.

b Rotterdam 2 Maart 1867.

179. Transactie wordt voldoende bewezen door een geschrift, afgegeven aan den bekeurde, waarbij de provinciale directeur der belastingen het bedrag der te storten som heeft bepaald, met vermelding van den dag waarop zij is aangegaan, en dat zulks geschiedt ter voldoening aan de transactie. De regelen van het burgerlijk regt tot bewijs eener overeenkomst van dading zijn op transactie in belastingzaken niet toepasselijk.

Utrecht 20 Februarij 1862.

§ 3.

180. De bij art. 39 der wet van 29 Maart 1833 voorgeschreven verpligting der belastingschuldigen om in de gevallen, bij dat artikel bepaald, te voldoen de geslokene belasting, berekend tot het bedrag van het volle jaar, is geene oplegging van straf, maar eenvoudig een bevel tot betaling van belasting; alleen de betaling van het vijfdubbel der geslokene belasting is als boete en dus als straf te beschouwen. Mitsdien is de strafregter onbevoegd de veroordeeling tot betaling der belasting zelve in zijn vonnis op te nemen, veel minder die als straf uit te spreken, maar kan en behoort die belasting naar de ten aanzien van 's Rijks directe belastingen bestaande wetten te worden ingevorderd.

b H. R. 4 Mei 1847, Concl. tot verw. — *a* H. R. 14 Januarij 1851, Concl. conf.

181. Het woordje schuldig in art. 35, § 1 der wet op het personeel, omtrent boeten wegens verkorting van 's Rijks regten naar de vier eerste grondslagen, — en speciaal bij te geringe aangifte, moet niet in den zin van eene opzettelijke, maar van eene materiële overtreding worden opgevat, en kan dus de goede trouw geen grond opleveren om de strafbepaling van te lage aangifte niet toe te passen.

a H. R. 11 Januarij 1842, Concl. conf. vern. Holland Cr. Rb. 15 October 1841, en bev. Amsterdam 1 April 1841.

182. Art. 211 Sv. is geschonden, wanneer de regter bij eene veroordeeling krachtens art. 39 der wet van 29 Maart 1833, slechts uitspreekt eene boete van het vijfvoud der geslokene belasting, doch zonder verdere uitdrukking van eene bepaalde som.

a H. R. 21 September 1858, Concl. conf.

183. Art. 39 der wet v. 1833 maakt voor de veroordeeling tot de daarbij bedreigde boete, gelijkstaande met het vijfdubbel der gesloken belasting, berekend tot het bedrag over het volle jaar in hoofdsom en opcenten, geen onderscheid tusschen opcenten ten behoeve van het rijk en die ten behoeve der gemeente.

b H. R. 13 December 1859, Concl. conf.

184. Naar aanleiding van art. 1 der wet v. 24 April 1843 moet ter bepaling van het bedrag der boete, vermeld worden het zielental van de bevolking in de kom der gemeente.

c H. R. 13 Mei 1863, Concl. conf.

185. De boete bij art. 39 der wet van 29 Maart 1833 bepaald, is bij uitsluiting en eeniglijk van toepassing op hen die de verschuldigde belasting hebben verkort, of tot zoodanige verkorting door valsche en onvolledige opgaven onmiddellijke aanleiding hebben gegeven, maar die boete is niet toepasselijk op den bestuurder eener societeit, die verklaart heeft geene dienstboden te hebben, maar dat in het gebouw der societeit iemand inwoont, die als tapper is gepatenteerd, en die dan ook zijne dienstboden heeft aangegeven, terwijl niets het vermoeden wettigt, dat die verhouding tusschen het bestuur der societeit, den kastelein en de knechts ter ontduiking van de belasting zou zijn gesimuleerd.

Holland Cr. Rb. 26 Februarij 1841.

186. Bij de vervolging ter zake: 1° van verkeerde aangifte in den vijfden grondslag der personele belasting in het dienstjaar $18\frac{62}{63}$, en 2° verkeerde aangifte over hetzelfde dienstjaar in den zesden grondslag, geldt het twee afzonderlijke aanklagten, ieder eenen anderen grondslag betreffende en voor verschillende uitspraak vatbaar, terwijl ook de daartegen bedreigde boeten van een verschillend bedrag zijn. Met het oog op art. 56 R. O. is, ook waar volgens art. 207 Sv. bij gelijktijdige beregting van verschillende misdrijven de cumulatie der boeten zou moeten plaats hebben, altoos verboden zoodanige cumulatie ter beoordeeling der appellabiliteit in aanmerking te nemen.

b H. R. 15 December 1863, Concl. conf.

187. Eene veroordeeling in boete en kosten ter zake van overtreding der wet op het personeel is executabel bij lijfsdwang.

a H. R. 2 December 1845, Concl. conf.

Aangifte 1 v. 14 v. 17, 26 v. 57 v. 66, 68 v. 173, 178.
Aansprak. Sz. 72, 96 v.
Admin. en R. magt 8, 92, 171, 174.
Appel Sz. 186.
Arts 93 v.
Beteekening 161.
Bewijs Sz. 66 v. 101.
Boete 180, 182 v.
Bouwland 124 v.
Cassatie Sz. 57, 60.
Compet. Sz. 168 v.
Dading 179.
Dagvaard. Sz. 155.
Dienstboden 12, 18 v. 27 v. 141.
Dienstb. werk. 28 v. 36, 38 v. 45, 47 v.
Dir. belastingen.
Eigenaars 1 v. 69 v. 119.
Eigendom.
Fabrikant 52 v.
Ged. Staten 175.
Gebruik der paarden 134.
Geestelijke 95.
Geneeskunde 93 v.
Get. bewijs Sz. 162 v.
Get. verhoor Sz.
Grofsmeden 52.
Huisbewaard. 43 v.
Huur en verh. 11, 14 v. 136 v.
Huurpaarden 130 v.
Huur v. diensten 20 v. 27, 43.
Huurwaarde 14 v.
Landbouwers 55 v. 96 v. 124 v. 142.
Liefdadigh. 35.
Lijfsdwang 187.
Loon 20, 24, 105 v.
Milit. delicten 177.
Misdrijven 186.
Mobilair 17.
Mot. v. vonnis 57, 60, 107, 184.
Naaister 28 v.
Ontduiking 132.
Oppasser 25, 38 v. 45.
Overtreding 181.
Paarden 12, 66 v. 134.
Paardenkooper 153, 166.
Patent 131 v.
Procesverbaal 28, 79, 154 v.
Schipper 54.
Schoonmaakster 29, 31 v.
Schrift. bewijs Sz. 9 v. 154 v.
Societeit 20, 58 v.
Staldienst 46, 48 v. 117, 141.
Stookplaatsen 165.
Straffen 180, 186.
Strafvervolg. 92, 168 v.
Tapper 65.
Taxatie 13, 17, 167.
Timmerman 53.
Uitlegging 61.
Valschheid 9 v.
Veren 84 v. 115 v. 134 v.
Vervoer 99, 104 v. 145 v.
Verwisseling 18 v. 75 v. 80 v. 118 v. 144, 156.
Voerlieden 120, 137, 148.
Vonnis Sz. 182.
Voorr. v. schulden.
Werkpaarden 145 v.
Wet 61.

PERSONELE COMPARITIE.

1. Wanneer voor de beregting der zaak meer inlichting van den regter wenschelijk is, geeft art. 49 Rv. het middel aan de hand om die van partijen in persoon te vragen.

's Hertogenbosch 30 October 1867.

2. De regter is bevoegd in elken stand der zaak, zelfs nadat een suppletoire eed omtrent de echtheid eener betwiste handteekening, bij interlocutoir vonnis bevolen, zal zijn afgelegd, eene verschijning van partijen te gelasten, alvorens omtrent de zaak ten principale regt te doen.

b Holland 12 Februarij 1840.

3. Eene personele comparitie moet zich bepalen tot de litigerende partijen; de gefailleerde mag alzoo daarbij niet worden geroepen; zij kan ook niet worden bevolen, tenzij het onderwerp der zaak en de qualiteiten der litigerende partijen eene transactie toelaten.

Friesland 22 April 1840, vern. Leeuwarden 21 Mei 1839.

4. Eene persoonlijke comparitie van partijen, ambtshalve bevolen, moet, wanneer daarin geene minnelijke schikking is tot stand gebragt, bij de voortzetting van het geding daarop buiten invloed blijven; zij mag niet als een middel van instructie worden aangewend.

a Groningen Hof 5 April 1853. — Cf. Friesland 22 April 1840, en het hierbij vern. Leeuwarden 21 Mei 1839, waarbij de verschijning van partijen ook was bevolen, omdat daardoor nader licht over het punt in geschil zou verspreid worden.

5. Comparitie van partijen, bevolen in de zaak van het Huiszitten-huis te Leiden.

H. R. 5 November 1849.

6. De wetgever heeft bij de weldadige bepaling van art. 19 Rv., die enkel eene vereeniging van partijen ten doel heeft, geen dwangmiddel aangegeven, noch eenige straf gesteld, waardoor partijen, of een hunner, tot het naleven van 's regters last, op grond dier bepaling gegeven, kan gedwongen worden, of welke haar, wegens weigering daarvan, kan worden opgelegd; de regter is dus in zoodanig geval, bij het stilzwijgen der wet, niet bevoegd eenig dwangmiddel te bevelen of straf op te leggen, en gevolgelijk ook niet geregtigd, om de voortzetting van het geding tusschen partijen te schorsen.

a 's Hertogenbosch 29 Maart 1844.

7. De minnelijke schikking, bij art. 19 Rv. bedoeld, is van waarde, ook dan wanneer daarvan, als niet zijnde verlangd door partijen, geen proces-verbaal is opgemaakt. Het aangaan dier verbindtenissen kan ook door andere bewijsmiddelen worden gestaafd, zoodat de bepaling van art. 1888 B. W. niet geacht kan worden daarop onvoorwaardelijk van toepassing te zijn.

Rotterdam 27 April 1842.

PERSOONLIJKE DIENSTEN Z. HAND- EN SPANDIENSTEN, ONTEIGENING TEN ALGEM. NUTTE.

PETITOIR EN POSSESSOIR Z. BEZIT.

PLAATSELIJK BESTUUR Z. GEMEENTE, MAKELAAR, NATIONALE MILITIE.

PLAATSELIJKE VERORDENING Z. GEMEENTE-VERORDENING.

PLAATSOPNEMING Z. GEREGTELIJKE PLAATSOPNEMING, INSTRUCTIE SZ.

PLAATSVERVANGING Z. COMMISSIONNAIR, LASTGEVING, NATIONALE MILITIE, ONTBINDING VAN OVEREENKOMST, OVEREENKOMST, SCHUTTERIJ.

PLAATSVERVULLING BIJ ERFOPVOLGING.

1. De wet erkent geene regten van bloedverwantschap of andere burgerlijke regtsbetrekkingen tusschen een natuurlijk erkend kind en de wettige ouders van deszelfs natuurlijken vader. Ofschoon aan wettige kinderen of nakomelingen van een natuurlijk erkend kind is toegelaten bij plaatsvervulling op te komen voor het erfdeel van dat kind, is niet omgekeerd aan een natuurlijk kind de plaatsvervulling toegelaten in het erfdeel dat zijn natuurlijke vader had moeten beuren.

Amsterdam 10 Augustus 1852, Concl. conf.

2. De instelling ten voordeele van «verdere »afkomelingen» moge al niet met zekerheid de nazaten cognatione naturali uitsluiten, zoo volgt die uitsluiting toch uit de bijvoeging «bij »plaatsvulling,» welke geene andere beteekenis kan hebben dan hetgeen de wet daaronder verstaat.

Amsterdam 10 Augustus 1852, Concl. conf.

3. Een zoon kan niet geacht worden bij representatie van zijn vader, erfgenaam te zijn in de nalatenschap der moeder van zijns vaders tweede echtgenoot; ofschoon hij als belanghebbende in die nalatenschap kan worden aangemerkt, voor zooverre daaruit in de nog onverdeelde gemeenschap tusschen zijn vader en zijne stiefmoeder bestaan hebbende, de aan deze opgekomen roerende goederen moeten worden ingebragt, is alleen laatstgemelde de erfgenaam harer moeder. Niet-ontvankelijkheid der actie tot boedelscheiding.

Brielle 8 December 1865, Concl. conf.

4. Volgens art. 746, j° art. 662 van het Wetb. Nap. ingerigt voor het Koningrijk Holland, beteekenen de woorden: «naaste bloed» en dergelijke de erfgenamen bij versterf ook bij plaatsvervulling, en is daarop alleen eene uitzondering toegelaten als het tegendeel uitdrukkelijk gewild is. Vermits die uitdrukking in Friesland ten tijde van het verlijden van het testament, namelijk in 1803, diezelfde beteekenis had, kan ook aan de bewoordingen «dat naaste bloed, »hetwelk in leven is bij het overlijden van den »langstlevende,» geene andere strekking worden toegekend.

Heerenveen 31 Januarij 1845.

5. In geval echtgenooten elkander bij mutueel testament tot algemeen erfgenaam hebben ingesteld, met bepaling dat hetgeen de langstlevende bij zijn dood mogt achterlaten, in twee gelijke deelen zal worden verdeeld tusschen de naaste vrienden van den man en de naaste vrienden van de vrouw, en de man in 1821, de vrouw echter in 1847 is overleden, moet de thans vigerende wetgeving worden toegepast, zoodat de plaatsvervulling volgens art. 892 B. W. is toegelaten.

Haarlem 9 Januarij 1849, bev. bij N.-Holland 7 Maart 1850.

PLEIDOOIJEN z. BEHANDELING TER ROLLE.

PLUNDERING.

1. Voor de strafbaarheid der misdaad van plundering wordt geenszins gevorderd èn plundering (pillage), èn vernieling of bederving (dégât), maar is het bedrijven van éene dezer twee feitelijkheden voldoende.

d H. R. 4 Januarij 1848, Concl. conf.

2. Door *réunion* in art. 440 C. P. moet verstaan worden de toevallige vereeniging zonder vooraf gegaan overleg en slechts onder den indruk van het oogenblik ontstaan, en door *bande* een vooraf tot een bepaald doel expresselijk ingerigte en georganiseerde zamenrotting. Omtrent het getal personen, waaruit die vereeniging moet hebben bestaan, om de réunion in strafregtelijken zin daar te stellen, behoort art. 440 te worden opgevat en uitgelegd volgens de beginselen, neergelegd in art. 211 en 212 C. P., omtrent rebellie.

N.-Holland 30 April 1867.

3. De uitdrukking «force ouverte» geeft niet anders te kennen dan het openlijk plegen van geweld. Bijaldien het mag worden gehouden voor eene soort van verzet, stelt dit geweld echter slechts daar een verzet tegen de openbare orde en de veiligheid van personen en eigendommen, en onderscheidt zich alzoo kennelijk van wederstand tegen degenen, die het openbaar gezag uitoefenen, of rebellie.

a H. R. 3 October 1848, Concl. conf.

4. Het openbaar geweld als kenmerkend vereischte van plundering bestaat in een daadwerkelijk en met zekere overmagt gepleegd openlijk verzet tegen en schending van de openbare orde en de veiligheid van personen en eigendommen. Het binnendringen in eenen winkel door een groot getal personen, het bevel om brood te geven, het uit de handen rukken van een brood aan den bakker, het omverrukken van de toonbank en het daarna wegvoeren van eene hoeveelheid brooden, zijn feitelijkheden, die openlijk bedreven zijnde, het openbaar geweld daarstellen.

d H. R. 4 Januarij 1848, Concl. conf.

5. Bij beschuldiging van plundering en vernieling door den beschuld. als hoofd eener oproerige menigte, begaan met gemeenerhand en met openbaar geweld, is het onverschillig of de menigte zich heeft vereenigd met het vooraf beraamd doel om te plunderen.

N.-Holland 30 April 1867.

6. De daadzaken, dat iemand is geweest onder de belhamels en hoofdleiders van een grooten hoop volks, die een broodbakker onder dreigend geroep om brood, hebben genoodzaakt hun al het bij hem voorhanden brood af te geven, terwijl middelerwijl de glasruiten bij hem werden ingeworpen, stellen daar plundering van eetwaren, begaan met gemeenerhand en met openbaar geweld, vermits het geen verschil maakt of de toegeëigende goederen door de geweldplegers zelve zijn weggenomen, dan wel of de eigenaar is genoodzaakt, zijns ondanks dezelve af te geven.

c H. R. 23 Februarij 1847, Concl. conf. — In gelijken zin N.-Holland 30 April 1867.

7. De daadzaken, dat eene oproerige menigte, bestaande uit veel meer dan twintig personen, met gezamenlijke medewerking en met openbaar geweld, de winkels is binnen gedrongen en aldaar met gelijk geweld brood en andere eetwaren heeft weggeroofd en uitgeplunderd, welk geweld blijkbaar was, zoowel uit het met geheele hoopen en ondanks de bewoners binnen dringen in de huizen, als uit het inwerpen en verbreken van glasruiten en het met geweld noodzaken der eigenaren om brood en andere eetwaren huns ondanks af te geven of te laten wegrooven, stellen daar plundering, niet met zamenrotting (bande), maar met gemeenerhand (en réunion) en met openbaar geweld (à force ouverte).

a H. R. 7 Maart 1848, Concl. conf.

8. De daadzaken, dat op zekeren dag op onderscheidene plaatsen in eene stad roerende goederen zijn geroofd en vernield door onderscheidene personen, in vereeniging met elkander, en zulks door het met stokken en steenen gewelddadig verbroken der winkelkasten, waarin, en der glazen, waarachter die goederen zich bevonden, en zulks ondanks de pogingen der eigenaren om zulks door het sluiten hunner winkelkasten en woningen en het wegbergen dier goederen te verhinderen, stellen daar plundering met gemeenerhand en openbaar geweld.

a H. R. 3 October 1848, Concl. conf.

9. Wanneer uit de bewezene door elk der beschuldigden persoonlijk verrigte handelingen blijkt, dat zij hebben behoord tot, en als hoofd derzelve willens en wetens deel hebben gemaakt van de menigte, die plundering en vernieling van eigendommen heeft gepleegd, begaan met gemeenerhand en met openbaar geweld, en dat zij zich in alle gevallen met de strafwaardige handelingen van hunne medegezellen hebben ingelaten, en zij alzoo hebben kunnen en moeten voorzien, dat door die anderen al ligt verder kon worden gegaan, dan zij zelven zouden doen, zijn zij daarvoor aansprakelijk, voor zoover die handelingen in hunne tegenwoordigheid hebben plaats gehad, al moge niet blijken, in hoeverre de plaats gehad hebbende baldadigheden door de beschuldigden persoonlijk of wel door anderen uit de menigte zijn gepleegd.

N.-Holland 30 April 1867.

Aansprak. Sz. 9. | Strafbaarh. 1, 9.
Openb. geweld 3 v. 7 v. | Vereeniging 2, 5, 7.
Poging.

PLURIS PETITIO z. ERFOPVOLGING, VERANDEREN VAN EISCH, VONNIS BZ.

PLURIUM LITIS CONSORTIUM z. APPEL BZ., EXCEPTIËN.

POGING.

I. Algemeene regelen. Diverse delicten.
II. Straffen.

I.

1. Voor strafbare poging tot misdaad wordt gevorderd het misdadig voornemen om de mis-

daad te bedrijven. Diefstal met verzwarende omstandigheden.

b H. R. 11 September 1850, Concl. conf. — N.-Holland 10 Mei 1853, bij poging tot moedwilligen manslag.

2. Vermits de verschillende omstandigheden, welke een begin van uitvoering daarstellen, in ieder mogelijk geval niet bij de wet konden worden omschreven, zoo is de beoordeeling daarvan aan den judex facti overgelaten.

j H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 22 April 1845, Concl. conf. — *e* H. R. 4 December 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 31 December 1867, Concl. conf. — Concl. Adv.-Gen. Arntzenius ad *b* H. R. 11 September 1850, verw. de cass. tegen het arrest, waarbij het bewijs, als alleen steunende op de bekentenis des bekl., niet voldoende was geacht. — Cf. *c* H. R. 2 Januarij 1849, waarbij wel is aangenomen dat de daden, die begin van uitvoering daarstellen, aan de beoordeeling van den judex facti zijn onderworpen, doch tevens die daden zelve zijn onderzocht, en geoordeeld dat zij teregt als uiterlijk bedrijf, dat het begin der uitvoering moet voorafgaan, waren aangemerkt.

3. Het instellen van een lijfstraffelijk onderzoek tegen den dader van een misdrijf, is als eene van diens wil onafhankelijke omstandigheid aan te merken, waardoor de uiterlijke bedrijven en het begin van uitvoering van een misdrijf zijn weerhouden geworden, bv. ingeval reeds de noodige bewijsstukken zijn overgelegd en de persoonlijke aanvrage heeft plaats gehad om betaling te erlangen krachtens eene bedriegelijker wijze gesloten assurantie.

b H. R. 4 Mei 1852, Concl. impl. conf.

4. Vermits poging tot het plegen eener misdaad slechts dan met de misdaad zelve wordt gelijkgesteld, wanneer zij is gebleken door uiterlijke daden, gevolgd van een begin van uitvoering enz. (art. 2 C. P.), zoo stelt het als gefailleerd koopman getracht hebben om koopmanschappen, waren of roerende goederen aan zijnen boedel te onttrekken en alzoo ten nadeele zijner schuldeischers te verduisteren, niet daar poging tot bedriegelijke bankbreuk, omschreven bij art. 5, n° 2 der wet van 10 Mei 1837, noch eenig ander misdrijf. Vernietiging van een arrest van verwijzing en ontslag van regtsvervolging.

H. R. 13 Mei 1844, Concl. conf.

5. Het moedwillig nederleggen van eenen brandenden turf in een tegen een gebouw geplaatsten houtstapel, welke turf door een derde is weggenomen vóór dat de houtstapel is aangestoken of vuur heeft gevat, stelt daar poging tot moedwillige brandstichting.

b H. R. 30 April 1844, Concl. conf. vern. Z.-Holland 1 Februarij 1844, waarbij het feit was gequalificeerd als de brandstichting zelve. — *d* H. R. 23 December 1857, Concl. conf. bij het steken in eene stroomijt van een brandenden lap, die door een derden persoon is uitgetrokken. — *b* H. R. 14 Mei 1862, Concl. conf. beslissende dat bij art. 434 C. P. niet wordt vereischt, dat een gebouw geheel of ten deele met de daad door den brand is vernield, maar dat het voldoende is, wanneer het vuur, opzettelijk aan de voorwerpen aangebragt, daarop is overgegaan, en deze gebrand hebben, bv. doordien de vlam zich aan het stroo van den wand heeft medegedeeld, en dientengevolge eenige strooppijlen zwart waren en het voorkomen hadden van gebrand te hebben; — terwijl alleen dan aan poging te denken valt, indien het vuur zich niet aan het gebouw heeft medegedeeld.

6. Tot de strafbaarheid van poging tot de wanbedrijven bij art. 401 C. P. bedoeld, worden alle kenmerken vereischt, bij art. 2 C. P. uitgedrukt, en moeten dus ook deze kenmerken in het vonnis worden vermeld.

a H. R. 5 November 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 31 Mei 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 22 Januarij 1850, Concl. conf.

7. Er is poging tot diefstal, wanneer de beklaagde gestoord wordt in de uitvoering van zijn voornemen om eene offerbus open te breken ten einde zich het daarin vermeende geld toe te eigenen, zelfs al blijkt nader dat die bus geen geld bevatte.

c H. R. 20 December 1870, Concl. conf.

8. Het stelt poging tot diefstal daar, wanneer iemand met een bootje, inhoudende een werktuig, geschikt om fuiken te ligten en gevuld met ruigte om het geraas van levenden visch te beletten, is gevaren in eene zalmvisscherij, met het doel om uit de daar door de eigenaars van het vischwater gestelde fuiken visch te stelen, twee dier netten heeft losgemaakt en onderzocht en op de nadering van den Rijksveldwachter zich heeft verwijderd en getracht te ontvlugten, — al is ook in geen der fuiken van die zalmsteek op dat tijdstip visch aanwezig. Voorschreven feiten stellen altoos poging daar, vermits de bekl., uitgegaan zijnde om visch te stelen uit de in een vischwater ter vischvangst uitgezette netten, het voorwerp, waartegen dit misdadig opzet gerigt was, bestond in den visch, welke zich vermoedelijk in de netten zou bevinden, en de volledige uitvoering van dit opzet is mislukt, niet omdat er onmogelijkheid bestond, dat er visch in de fuiken aanwezig was, maar alleen omdat geheel toevallig op het oogenblik dat de fuiken geligt werden, de te stelen visch zich niet bevond op de plaats, waar de daders zich hadden voorgesteld en zich voorstellen konden dien aan te treffen.

c H. R. 28 December 1864, Concl. conf. vern. Gelderland 25 October 1864, waarbij was beslist, dat geen misdrijf denkbaar is zonder voorwerp waarop of waartegen het kan worden uitgevoerd of bedreven, en dat geen begin van uitvoering denkbaar is waar de uitvoering zelve tot de onmogelijkheden behoort, even als bij een aanslag op het leven van een persoon, die reeds overleden was.

9. Geene poging tot diefstal maar het wanbedrijf zelf is aanwezig, wanneer de beklaagden het lood dat zij van het dak hadden gesneden, in een zak hebben gedaan, al was het nog niet weggevoerd van het dak en overgebragt ter plaatse daartoe door de daders bestemd.

a H. R. 19 Februarij 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband, waarbij was vern. 's Hertogenbosch 28 September 1871, dat het feit als poging had beschouwd, op grond dat niet bleek, dat op het oogenblik dat bekl. in hun werk verhinderd werden, eenige handeling vereischt werd om het lood weer in het bezit

en ter beschikking van den eigenaar te stellen.— In gelijken zin *a* H. R. 21 Februarij 1865, Concl. conf. beslissende dat de diefstal voltooid is, wanneer de tarwe van den hoop is weggenomen met het doel om zich dat graan toe te eigenen, het in een zak is gestort en uit de schuur is gedragen en verborgen; al wordt die zak eerst later vervoerd. — *b* H. R. 30 Junij 1868, Concl. conf. in eene dergelijke zaak. — *a* H. R. 22 Februarij 1865, Concl. conf. dat het steken van heide enz., en dus afscheiden van den grond, diefstal daarstelt, al is het voorwerp niet vervoerd. — Cf. ook *d* H. R. 5 November 1850.

10. In geval de dader het ontvreemde in het huis waar het zich bevond, heeft achtergelaten, kan geene poging tot diefstal geacht worden aanwezig te zijn, indien wel is bewezen dat die poging na inklimming enz. door uiterlijke daden tot een begin van uitvoering is gekomen, maar uit geen wettig bewijsmiddel is gebleken dat die poging tot diefstal hare geheele uitwerking heeft gemist door toevallige van des bekl. wil onafhankelijke omstandigheden; bewerende de besch. dat hij zijn misdadig oogmerk alleen heeft laten varen uit een diep gevoel van zijn slecht gedrag en van ondankbaarheid jegens den bestolene.

Friesland 10 October 1843.

11. De diefstal is voltooid, wanneer de bekl. in het bezit was van het ontvreemde en de eigenaar alleen door teruggave weer bezitter daarvan kon worden; bv. indien het gestolen gras door bekl. op eene kar was geladen, doch bij de aankomst der getuigen is weggeworpen. In dit geval kan dus geene questie zijn van poging.

's Hertogenbosch .... 1871 (21).

12. Twee beschuldigden die midden in den nacht naar eene woning gaan, den stal openen, een scherp instrument door de deur steken en den haak, die tot sluiting diende, opligten, op den deel komen en met een lantaarn rondlichten, doch daarop betrapt worden, waardoor zij in het plegen van het beoogde misdrijf verhinderd worden, zijn schuldig aan poging tot diefstal bij nacht met behulp van buitenbraak in een bewoond huis.

H. R. 27 September 1865, Concl. conf.

13. De daadzaken, dat iemand, na twee glasruiten te hebben gebroken, betrapt wordt met zijnen arm er door gestoken, bezig om te trachten eene deur der huizing te openen, met het erkende oogmerk om aldaar te stelen, kunnen beschouwd worden als daar te stellen poging tot diefstal.

b H. R. 7 Junij 1842, Concl. conf.

14. Bijaldien twee personen des nachts op het erf eener huizing bezig zijn gevonden met het verbreken van een venster, met het bewezen doel om te stelen, in de uitvoering waarvan zij door betrapping zijn verhinderd, dan stelt dit altoos daar poging tot diefstal.

b H. R. 10 Januarij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 22 April 1845, Concl. conf.— Anders N.-Braband 24 Maart 1840, waarbij dergelijk feit als verbreking van afsluiting was aangemerkt.

15. De daadzaken, dat iemand, na twee glasruiten te hebben gebroken, en daardoor het buitenraam eener woning te hebben opgeschoven, met het eene been naar binnen geklommen, in het verder indringen door betrapping is verhinderd, stellen bij het bewezen doel om in die woning te stelen, daar poging tot diefstal.

a H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

16. Wanneer als bewezen is aangenomen, dat iemand is bezig geweest de deur van eén pakhuis open te maken, door het slot met geweld te willen openbreken, doch tevens is verklaard dat uit het breken aan dat slot niet blijkt dat de besch. voornemens was geweest diefstal in dat pakhuis te plegen, en dat, zoo hier al eene poging bestond, dezelve tot geen begin van uitvoering was overgegaan, — dan kan gemeld feit niet als eene poging tot diefstal maar slechts als eene poging tot vernieling van afsluiting worden aangemerkt, hoedanige poging volgens art. 3 C. P. niet strafbaar is.

f H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

17. De beklaagde die, na zich door middel van overklimming op een afgesloten erf te hebben begeven, het slot van de deur eener schuur, verbonden met en den toegang verleenende tot het woonhuis, heeft verbroken, met het oogmerk om zich tot het plegen van diefstal den toegang tot dit huis te verschaffen, doch welk doel niet is kunnen worden bereikt, omdat hij gestoord en verdreven is, bedrijft poging tot diefstal.

c H. R. 5 December 1843, Concl. conf.

18. De feiten dat de beklaagde betrapt is geworden, staande voor een open kabinet in de kamer, op het oogenblik dat hij eenige kleedingstukken, door hem uit dat meubelstuk genomen, om zich heen verspreid op den grond had liggen, terwijl hij zijn jas in de hand hield, en, na dezen te hebben laten vallen, vlugtte, leveren het misdrijf op van poging tot diefstal, en niet van voltooiden diefstal.

Drenthe 18 April 1868.

19. De daadzaak, dat iemand zich heeft begeven in een pakhuis met het doel om aldaar te stelen, in welk opzet hij door aanhouding is verhinderd, kan beschouwd worden als begin van uitvoering van een voorgenomen diefstal.

j H. R. 20 Junij 1843, Concl. impl. conf.

20. Hij die zich in een kelder begeeft, met het doel om aardappelen weg te halen, doch op den keldertrap wordt betrapt, vóór en aleer hij bij de aardappelen is geweest, pleegt niettemin poging tot diefstal.

Maastricht 19 Mei 1847.

21. De daadzaken, dat iemand een sleutel, welken hij bevorens door vijling had zoeken pas te maken, in het sleutelgat der deur van een gebouw heeft gestoken, met het voornemen om in dit gebouw te stelen, doch hierin door betrapping is verhinderd, stellen, bij gebreke van begin van uitvoering, niet daar poging tot diefstal.

H. R. 24 November 1847, Concl. conf.

22. In geval iemand zich op eens anders grond begeven heeft met het voornemen om van daar brandschadden te halen en zich toe te eigenen, die schadden werkelijk van den grond heeft losgemaakt, doch in de wegvoering door betrapping is verhinderd, dan stelt zulks daar poging tot diefstal.

c H. R. 11 December 1849, Concl. conf.

23. De daadzaken, dat de beklaagde met eene tot onmiddellijk vervoer geschikte kar op zekere plaats is gekomen, voorzien van de noodige werktuigen tot het steken van plaggen of zoden en zoodanige zoden werkelijk heeft gestoken, doch op aannadering van een veldwachter met kar en paard de vlugt heeft genomen, onder achterlating der zoden, stellen daar poging tot diefstal.

d H. R. 9 Maart 1847, Concl. conf.

24. De daadzaken, dat iemand na vooraf het plan te hebben beraamd, om in een bepaald vertrek zekere voorwerpen te stelen, en daartoe de plaatselijke gesteldheid opgenomen en de noodige gereedschappen aangeschaft te hebben, aan dat vertrek braak heeft gepleegd, in hetzelve is geklommen en aldaar licht heeft ontstoken, op welk oogenblik de politie tusschen beide is getreden, stellen daar poging tot diefstal.

c H. R. 20 Junij 1848, Concl. conf.

25. Wanneer iemand, na vooraf de schoenen te hebben uitgetrokken, des nachts in eene woning is gekomen, een stuk hout van eene kist heeft genomen met het doel om het deksel af te ligten, hetwelk verhinderd is door de aankomst der bewoners, die den dader bij de kist vonden staan, hen smeekende hem te laten gaan, onder belofte het niet weder te zullen doen, dan stellen die feiten daar poging tot diefstal.

e H. R. 4 December 1849, Concl. conf.

26. De daadzaken, dat de beklaagde bij den nacht in eens anders huis is aanwezig geweest en daaruit na betrapping door, en worstelen met den bewoner, met spoed is gevlugt, gepaard met zijne bekentenis, dat hij daar was gekomen om te stelen, en met de omstandigheid dat eene deur van het huis was geopend, kunnen beschouwd worden als daar te stellen poging tot diefstal.

c H. R. 23 October 1849, Concl. conf.

27. De daadzaken, dat iemand eene woning is binnen getreden, en de lade der toonbank heeft open geschoven, met het doel om daaruit gelden te ontvreemden, waarin hij echter door betrapping is verhinderd, stellen daar poging tot diefstal.

c H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf.

28. Het ten laste gelegde feit, nl. poging tot diefstal, en de schuld daaraan is niet genoegzaam bewezen, wanneer uit de bekentenis van den beschuldigde, in verband met de verklaringen van de ter teregtzitting gehoorde getuigen, wel is gebleken, «dat de besch. in den vroegen »morgen van den 5 Februarij ll. omstreeks half »zes uur, na voor het kelderraam der woning »van den heer N. te A. een hekje te hebben »weggenomen, door dat raam in dien kelder is »geklommen, met het voornemen om daaruit »aardappelen of anderen voorraad arglistig weg »te nemen, en die in den zak, welken hij daar»voor bij zich had, mede te nemen,» doch niet, dat de volvoering van dat voornemen achterwege is gebleven door omstandigheden buiten zijnen wil, en bijzonderlijk niet, dat hij in dit voornemen is verhinderd geworden, doordien hij op heeter daad betrapt en ontdekt werd.

Drenthe 2 April 1864.

29. Wanneer iemand door aanbrenging van een slag op het hoofd met een klomp een ander geweldadig aanrandt, met het misdadig oogmerk om van hem een gulden te verkrijgen, en hem alzoo te berooven; hij echter in de verdere uitvoering van dit bedrijf verhinderd is, doordien de aangerande persoon ter zelfverdediging zijn mes heeft getrokken, en de aanvaller zich daarop met de vlugt heeft verwijderd, dan stellen die feiten daar poging tot diefstal.

H. R. 31 Mei 1864, Concl. conf.

30. De daadzaken, dat iemand met eene boot komt aan een schip, en daarop gegaan zijnde, de aan de reederij van het schip toebehoorende ijzeren voorwerpen, die op dat oogenblik met eene lijn op het vaartuig te zamen waren gebonden, tot zich trekt, doch bij de eerste waarneming zijner handeling door een der schepelingen, de lijn met de voorwerpen weder loslaat, stellen daar poging tot diefstal.

Z.-Holland 18 Mei 1865.

31. Er is poging tot diefstal van onbewaakt vee uit de weide, hoewel de wegvoering der schapen, welke bij den diefstal beoogd werd, belet is door iemand die zich toevallig ter plaatse bevond.

c H. R. 15 Maart 1870, Concl. conf.

32. Het graven naar een onteigend aan veetyphus gestorven en begraven rund, met de bedoeling om zich dat rund toe te eigenen, verhinderd door aanwezigheid der politie, is poging tot diefstal.

d Amsterdam 27 Februarij 1867.

33. Terwijl tot moedwilligen doodslag zelven het opzet om feitelijk te beleedigen genoegzaam is, wordt tot de strafbare poging, uit den aard der zaak, het opzet om te dooden vereischt.

a H. R. 9 December 1851, Concl. conf.

34. Waar in facto blijkt van het opzet om te dooden, is het om de poging tot moedwilligen doodslag (meurtre) tot poging tot moord (assassinat) te doen opklimmen, niet noodig dat het opzet om te dooden, maar voldoende dat het opzet om aan te vallen (attenter), vooraf beraamd zij.

a H. R. 9 December 1851, Concl. conf.

35. Poging tot moord is aanwezig, wanneer de dader, na vooraf het voornemen te hebben opgevat, om iemand te dooden, werkelijk een door uiterlijke daden blijkbaar begin van uitvoering aan dat opzet gegeven heeft, doch in de volvoering daarvan door toevallige en van zijnen wil onafhankelijke omstandigheden is verhinderd. Tot het bestaan van zoodanige poging wordt alzoo niet gevorderd, dat de persoon op wien de aanslag is gepleegd, eenige wonde heeft bekomen, veelmin dat die doodelijk zij.

a H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 29 Junij 1847, Concl. conf.

36. Tot het begrip van begin van uitvoering wordt het bedrijven van zoodanige daden gevorderd, welke de volvoering van het voorgenomen misdrijf kunnen ten gevolge hebben. De daadzaken, dat iemand met oogmerk om een ander van het leven te berooven, eene pistool op dezen heeft afgetrokken, welke evenwel is geketst, zonder dat het gebleken is, dat die

pistool zoodanig geladen is geweest, dat, indien het schot afgegaan was, de bedoelde persoon van het leven zou hebben kunnen beroofd worden, stellen alzoo niet daar poging tot moord.
Gelderland 16 Maart 1844.

37. De daadzaken, dat iemand eenen met een kogel geladen karabijn heeft gelost, zonder te treffen, maar aangelegd op een bepaalden persoon, met wien hij in woordenwisseling was en dien hij bedreigde, stellen daar poging tot moedwilligen doodslag.
b H. R. 17 December 1844, Concl. conf.

38. Het bewijs dat de door een beschuldigde begane poging (tot moord) ook tot een begin van uitvoering is overgeslagen, ontbreekt, wanneer de op iemand gerigte revolver ten gevolge van de gesteldheid, waarin dat wapen zich bevond, toen het werd afgetrokken, niet kon afgaan, en wel omdat de cylinder daarvan niet was gerigt.
Z.-Holland 16 October 1857, Concl. contr.

39. Alle kenmerken van poging tot moord zijn aanwezig, wanneer in facto blijkt, dat iemand vóór het volvoeren der daad het voornemen hebbende opgevat om een ander van het leven te berooven, tot uitvoering van dat voornemen een pistool geladen, zich naar de woning van dien persoon begeven en vervolgens met moedwil een pistoolschot à bout portant heeft gelost op diens hoofd, welke poging om te dooden hare uitwerking heeft gemist, doordien toevallig en buiten den wil van den dader het pistoolschot niet is gelost op zoodanig deel van het hoofd, dat daardoor de dood van het slagtoffer is veroorzaakt, en doordien het schot eene eenigzins schuinsche rigting heeft genomen.
j H. R. 26 Augustus 1853, Concl. conf.

40. De daadzaken, dat iemand vóór het plegen der daad het voornemen hebbende opgevat, een ander het leven te benemen, te dien einde dezen persoon op zekere plaats heeft gelokt; met hem, terwijl het zeer donker was, op eenen ongewonen weg is gegaan, en hem opzettelijk van eenen hoogen en steilen oever in eene rivier heeft gestooten, terwijl deze, tot over het hoofd in het water, door omstandigheden buiten den wil des daders, zijn leven heeft gered, stellen daar poging tot moord.
b H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf. — Cf. Holland 2 Julij 1840, in eene gelijksoortige zaak.

41. Het zich expresselijk aanschaffen van een mes, het verbergen daarvan in zijne kleederen, het daarmede vervolgens onverhoeds aanvallen van een persoon, en het hem toebrengen van een forschen en hevigen stoot, stellen daar uiterlijke daden en begin van uitvoering van den voorgenomen moord; het afstuiten van het mes op het horologie van den aangerande is als eene toevallige omstandigheid te beschouwen, waardoor de volvoering van de misdaad, buiten en onafhankelijk van den wil des beschuldigden, is mislukt en hare uitwerking heeft gemist, zoodat art. 2 C. P. toepasselijk is.
Overijssel 10 October 1854.

42. Veroordeeling wegens poging tot moord op een bediende in de gevangenis te Woerden, zonder voorbedachten rade gepleegd.
Holland 25 Januarij 1839.

43. Veroordeeling wegens poging tot moord door een man op zijne huisvrouw.
Holland 24 Februarij 1840. — Z.-Holland 23 Maart 1855. — N.-Holland 27 December 1859.

44. Veroordeeling van eenen vader tot de doodstraf wegens poging tot moord door verdrinking op zijn eenig kind.
N.-Holland 26 September 1851.

45. Veroordeeling tot de doodstraf wegens poging tot moord.
N.-Holland 11 November 1842. — Gelderland 19 November 1846. — N.-Holland 14 April 1847.

46. Veroordeeling tot diverse straffen wegens poging tot moord.
N.-Holland 7 Julij 1847. — N.-Holland 8 Mei 1855. — N.-Holland 20 Januarij 1857. — Utrecht Hof 12 Januarij 1858. — Gelderland 7 April 1858. — Utrecht Hof 8 October 1861.

47. Beschuldiging van poging tot moord. Vrijspraak wegens gemis aan bewijs.
N.-Holland 15 Mei 1855. — N.-Holland 7 September 1855.

48. Poging tot moedwilligen doodslag met voorbedachten rade. Vrijspraak op grond dat het niet wettig bewezen was, dat de voorgenomen moordaanslag het vereischte van een begin van uitvoering heeft gehad, noch dat de beschuldigde op de verwonde had aangelegd en de pistool op haar had afgeschoten.
Zeeland 19 Februarij 1849.

49. De daad van hem, die met gebruikmaking van valsche qualiteiten en bedriegelijke middelen, getracht heeft zich onderscheidene voorwerpen te doen afgeven, zonder dat die afgifte is gevolgd, stelt niet daar poging tot gaauwdieverij, noch eenig ander misdrijf.
b H. R. 10 Februarij 1845, Concl. conf.

50. Wanneer bij plaats. verordening is bepaald dat de daarbij vastgestelde straffen worden bedreigd tegen hen, die onder den schijn van uitvoer van accijnsgoederen zullen trachten den accijns te frauderen of eene niet verschuldigde restitutie te erlangen, dan is te regt voor de strafbare daad zelve gehouden en niet als poging te beschouwen het feit dat de beklaagde twee manden met vleesch ten uitvoer en ter bekoming van restitutie van stedelijken accijns had doen wegen, en toen deze manden ten uitvoer op een kruiwagen waren geplaatst, daarin is gevonden een in een papier gewikkeld ijzeren gewigt.
H. R. 29 December 1851, Concl. conf.

51. Al de kenmerken, bij art. 2 C. P. uitgedrukt, worden ook gevorderd tot de strafbaarheid van poging tot opligting. Bij art. 405 C. P. wordt tot het bestaan daarvan wel meer, maar zeker niet minder gevorderd dan bij art. 2 in het algemeen tot het aanwezen van poging tot misdrijf vereischt wordt.
c H. R. 17 November 1846. — Cf. *b* H. R. 4 Mei 1852.

52. De daadzaken, dat iemand heeft behoord tot eene woeste menigte volks, voor zeker huis te zamen getrokken met het voornemen om hetzelve te plunderen, aan welk voornemen uitvoering is gegeven door het inwerpen der glazen, het aanwenden van pogingen om het huis in te dringen en de sluitingen te verbreken, en door het verbreken van het paneel uit

eene der binnenblinden in eene kamer, en het wegrooven van een gordijntje met roede, het eerste en eenige stuk dat onder het bereik der menigte geraakte; alles onder het slaan op de deuren, het roepen, razen en tieren en plegen van geweld, de voortzetting van welke feitelijkheden door tusschenkomst der gewapende magt is belet, stellen daar poging tot plundering, met gemeenerhand, bij zamenrotting en met openbaar geweld gepleegd.

c H. R. 11 Januarij 1848, Concl. conf.

53. Daargelaten of bij valsche getuigenis wel immer aan strafbare poging te denken valt, kan daarvan zeker geene sprake zijn, waar de gepleegde daad niet strafbaar is, op grond dat er geene valsche getuigenis heeft bestaan wegens het ontbreken van het woord «geheele» in de formule der eedsaflegging, zoodat de op zoodanigen eed gevolgde verklaringen geen bewijs opleveren.

b H. R. 2 October 1855, Concl. contr.

54. Wanneer iemand, die door vroegere veroordeeling is onbekwaam verklaard voor de militaire dienst, zich onder een valschen naam heeft aangemeld, en daarmede, ofschoon dan ook gebrekkig, de akte van aanneming in de militaire dienst heeft geteekend, ten einde het handgeld te genieten, waarvan hij reeds een gedeelte op voorschot had ontvangen, moeten die daadzaken, in geval aan de akte ontbreekt de onderteekening van den beambte, op wiens medewerking het authentieke karakter der akte rust, gequalificeerd worden: «poging tot valschheid in een authentiek en publiek geschrift.»

H. R. 10 Mei 1864, Concl. conf.

55. De daadzaken, dat een persoon is bezig geweest met de deur van een pakhuis open te maken, door het slot daarvan met geweld open te willen breken, zonder dat van het oogmerk om in dat pakhuis te stelen, is gebleken, kunnen slechts als eene (niet strafbare) poging tot vernieling van afsluiting beschouwd worden.

f H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

II.

56. Wegens poging tot misdaad kan geene correctionele gevangenisstraf worden opgelegd, anders dan wanneer tegen de misdaad zelve niet meer dan de gewone tuchthuisstraf (réclusion) van 5 tot 10 jaren of verbanning is bedreigd. Indien de tijdelijke dwangarbeid, of wel de zwaardere tuchthuisstraf van 5 tot 15 jaren (thans den tijdelijken dwangarbeid vervangende) daartegen mogt zijn bedreigd, dan is de naaste mindere, daarop volgende straf, welke wegens poging moet worden opgelegd, de gewone tuchthuisstraf van 5 tot 10 jaren, en geenszins eene correctionele gevangenisstraf.

b H. R. 24 September 1856, Concl. conf. — Met dat gevolg dat in zoodanig geval de criminele en niet de correctionele regter bevoegd is daarover te oordeelen, — *a* H. R. 1 October 1861, Concl. conf.

57. Het 1ste lid van art. 304 C. P., dat doodslag de doodstraf zal medebrengen, indien hij is voorafgegaan, vergezeld of gevolgd door eenige andere misdaad of wanbedrijf, is ook toepasselijk op poging tot doodslag.

e H. R. 26 Junij 1849, Concl. conf. — *d* H. R. 2 December 1851, Concl. conf. vern. Gelderland 11 September 1851, waarbij eene tuchthuisstraf van 20 jaren was toegepast op diefstal met braak en het toebrengen van een slag aan een agent van de openbare magt, als zijnde poging tot moedwilligen doodslag jegens dien agent.

58. Vermits op doodslag, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van eene andere misdaad of wanbedrijf, mits hij niet gestrekt hebbe om het plegen van dat misdrijf voor te bereiden, gemakkelijk te maken of de ontdekking daarvan te voorkomen, bij art. 13, in. en n° 3 der wet v. 29 Junij 1854 (Sb. n° 102) bedreigd is tuchthuisstraf van vijf tot twintig jaren, volgens art. 2 vervangende den eeuwigdurenden dwangarbeid, — zoo moet op de poging tot dien manslag worden toegepast de op eeuwigdurenden dwangarbeid volgende straf van deportatie; cf. wet van 25 December 1860.

a H. R. 8 Mei 1860, Concl. conf. — Drenthe 8 November 1858, bij schuldigverklaring aan diefstal op den openbaren weg met geweldpleging (art. 383 C. P.).

59. Bij het aanwezig zijn van twee pogingen tot moedwilligen doodslag, de eene vergezeld van, de andere gevolgd door verwonding, zonder dat ten deze in aanmerking kan komen eene der zwaardere omstandigheden bij n° 3 v. art. 13 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), is dit art. in verband met art. 295 en 311 C. P. en niet art. 304 van toepassing.

b H. R. 18 Mei 1858, Concl. conf.

60. De wet v. 25 December 1860, wel verre van aanleiding te geven tot verzwaring van straf, sluit integendeel uit het opleggen der zwaardere straf van deportatie, uit te spreken naar art. 10 der wet van 29 Junij 1854, en stelt daarom in de plaats de ligtere straf van 5 tot 15 jaren, vervangende den dwangarbeid voor een tijd; de beschuldigde behoeft dus niet op de toepassing dier wet, als tot verzwaring van straf kunnende leiden, te worden opmerkzaam gemaakt, al is die bij het slot der akte van beschuldiging niet vermeld.

H. R. 31 Mei 1864, Concl. conf.

61. De wet van 25 December 1860 heeft alleen betrekking op het geval, dat tegen de misdaad zelve tuchthuisstraf van 5 tot 20 jaren is bedreigd; zij is derhalve niet toepasselijk, waar de misdaad zelve met de straf vervangende de travaux forcés à temps wordt gestraft, zijnde volgens art. 2 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), eene tuchthuisstraf van 5 tot 15 jaren.

H. R. 20 December 1865, Concl. conf.

62. De kwetsuren die het kenmerk van doodslag dragen, in art. 233 C. P. bedoeld, zijn die, welke aantoonen dat de handeling was poging tot doodslag. Die poging is strafbaar, niet volgens art. 14, n° 1, maar krachtens art. 10 en 2 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 102), met de straf volgende op de doodstraf, dat is tuchthuisstraf van minstens vijf en hoogstens twintig jaren.

N.-Holland 19 Junij 1866.

63. Poging tot medepligtigheid aan bedriegelijke bankbreuk is even als de misdaad zelve strafbaar.

e H. R. 30 Julij 1870, Concl. conf.

64. Twee pogingen tot moord op denzelfden dag, hoezeer tegen het leven van denzelfden persoon gerigt, echter op onderscheiden tijd en plaats met een ander wapen en onder andere omstandigheden gepleegd, kunnen regtens niet geacht worden met elkander in zoodanig onafscheidelijk verband te staan, dat zij slechts als eene en dezelfde voortgezette handeling zouden zijn aan te merken.

b H. R. 2 Maart 1858, Concl. conf.

Bankbreuk 4, 63.
Begin van uitvoer. 2, 4 v. 21 v. 35 v.
Bevord. v. zedeloosh.
Brandsticht. 5.
Cassatie Sz. 2.
Diefstal 6 v. 57 v.
Doodslag 1, 33 v. 57 v. 62.
Eet- en drinkwaren.
Gaauwdiev. 49.
Gem.belasting 50.
Hoogverraad.
Medepligtigh. 65.
Misdrijven 64.
Mishandeling.
Mislukken 3, 7 v. 41.
Moord z. Doodslag.
Mot. v. vonnis.
Omkoop. v. ambt.
Opligting 51.
Plundering 52.
Rebellie.
Regten en Acc.
Staatsloterij.
Strafbaarh. 1, 53.
Straffen 56 v.
Strafvervolging.
Tekst d. wet.
Valsche getuig. 53.
Valschheid Sz. 54.
Vergiftiging.
Verkrachting.
Verbrek. v. afsluit. 14 v. 16, 55.
Voornemen 1, 18 v. 33 v.

POLDERS z. DIJK- EN POLDERBESTUREN.

POLIS z. ASSURANTIE.

POLITIE-OVERTREDING z. MEDEPLIGTIGHEID, STRAFBAARHEID.

POSSESSOIRE ACTIE z. ACTIE, BEZIT, COMPETENTIE BZ.

PRAEJUDICIËLE QUESTIE z. LASTERLIJKE AANBRENGING, SCHORSING VAN SZ.

PRECARIO.

1. Het zoogenaamde precario, dat ten behoeve van de stad Amsterdam geheven wordt volgens de ordonnantie v. 26 Januarij 1736 (handvesten v. Amsterdam, deel II, folio 564) en van 28 Januarij 1755, kan niet geacht worden vervallen te zijn bij de invoering der Fransche wetgeving.

Amsterdam 1ⁿ a. 31 Januarij 1823. — Amsterdam Kgr. I 14 Augustus 1846.

2. Het regt van precario tegen betaling van recognitie kan te Amsterdam niet anders geweest zijn dan een tijdelijk afstaan aan particulieren van gronden aan de stad in eigendom toebehoorende; cf. ordonn. v. 1 September 1635 en 1 Mei 1663 enz. Terugvordering toegewezen, met verwerping van de ingeroepen eigendomsverkrijging door verjaring.

Amsterdam 30 Januarij 1872, Concl. conf.

3. Het regt van precario te Amsterdam is eene recognitie voor het gebruik van stadsgrond, door burgemeesteren te bepalen en, zelfs zonder persoonlijke verbindtenis van den eigenaar der aan dat regt subjecte perceelen, te voldoen op poene van demolitie van het op dien grond gebouwde.

Amsterdam 25 Julij 1865.

4. De regtsverhouding welke bestaan heeft tusschen de stad Amsterdam en den oorspronkelijken verkrijger van een precario, is wel degelijk overgegaan op den lateren eigenaar van het onder dien titel afgestane goed. Zoodanig precario is niet van persoonlijken aard, maar stelt een zakelijk regt daar.

Amsterdam 30 Januarij 1872, Concl. conf.

5. Ten bewijze van een precarium behoeft niet te blijken van een verzoek en van eene inwilliging tot zoodanig genot, noch van een voorbehoud ter eene en eene erkenning der eigendomsregten ter andere zijde; het is voldoende dat het gebruik van het bewuste goed bij vergunning is toegestaan en ook stilzwijgend als zoodanig aangenomen.

Rotterdam 23 Februarij 1870, bev. bij Z.-Holland 2 October 1871.

6. Het precarium kan ten deele worden herroepen, al wordt in agnitionem dominii een thins uitbetaald. Het kan ten allen tijde, zonder inachtneming der termijnen, voorgeschreven voor huur of pacht, worden herroepen.

b Gelderland 9 Maart 1859.

Gem.gronden.
Opstal.
Verjaring Bz.

PREDIKANT z. HEERLIJKE REGTEN, KERKELIJKE GOEDEREN EN REGTEN.

PREMIECONTRACT z. SPEL EN WEDDINGSCHAP.

PRIVILEGIE z. GEMEENTEBELASTING, VOORRANG VAN SCHULDEN.

PROCESKOSTEN IN BURGERLIJKE ZAKEN.

I. Wat onder proceskosten te begrijpen (1—44).
II. Uitspraak ten aanzien der proceskosten.
§ 1. In het algemeen; solidariteit; reserve; compensatie (45—60).
§ 2. Wie in de proceskosten moet worden veroordeeld.
A. In het algemeen (61—66).
B. In qualiteit of in privé (67—85).
C. Bereidwilligheid des gedaagden; aanbod; reductie van eisch (86—140).
D. Referte (141—169).
E. Partiële ontzegging (170—193).
F. Exceptiën en incidenten; onbevoegdverklaring en ambtshalve beslissingen (194—221).
G. Tardief voordragen van bewijzen en middelen (222—234).
H. Vervallen van procedures; beraad en erfgenaamschap (235—243).
I. Verwantschap (244—246).
J. Verstek en verzet (247—256).
K. Conventie en reconventie (257—261).
L. Vrijwaring (262—271).
M. Rekening en verantwoording (272—293).
N. Scheiding en deeling (294—298).
O. Diverse (299—312).
III. Procedure omtrent de kosten; terugvordering (313—318).

I.

1. De nalatige debiteur is aansprakelijk voor de kosten der wettelijke maatregelen door den crediteur genomen om betaling te erlangen, bv. het exploit van bevel tot voldoening van verschuldigden huurprijs eener woning.

Amsterdam 4 December 1860. — Anders 's Gravenhage Kgr. 29 December 1851, op grond dat die sommatie onnoodig was, als zijnde een bepaalde dag van betaling bij het huurcontract aangewezen.— Cf. Amsterdam Kgr. IV 26 Mei 1857.

2. De kosten eener sommatie, zelfs wanneer deze met eene dagvaarding gepaard gaat, komen ten laste van den crediteur, wanneer de gesommeerde daaraan voldoet of aanbiedt te voldoen; de verklaring dat hij gesommeerde de opgevraagde som aanbiedt en voldoen wil, moet geacht worden een aanbod in gangbaar geld

of geldswaarden te bevatten, wanneer van het tegendeel niet blijkt.
Arnhem Kgr. 3 Januarij 1871.

3. De kosten van een exploit, waarbij de eischer tot ontbinding eener koopovereenkomst de gekochte zaak aan den verkooper ter terugname aanbiedt, zijn als doelmatig en noodzakelijk onder de proceskosten te begrijpen.
's Gravenhage Kgr. 23 Augustus 1869.

4. Buitenlandsche proceskosten voor eene ook door den Nederl. regter juist erkende vordering, moeten door den schuldenaar vergoed worden.
Z.-Holland 8 April 1867.

5. Bij de toepassing van art. 57 Rv. moet men onderscheiden tusschen het salaris, hetwelk de advokaat geregtigd is aan zijne cliënten in rekening te brengen, en dat salaris, hetwelk naar luid van dat artikel uitsluitend begrepen is in de uitspraak over de kosten, waarin de gedeclareerden zijn veroordeeld. Volgens het voorschrift van art. 13 der wet van den 29 December 1843 (Sb. nº 66) (art. 41 van het tarief van justitiekosten), begrijpt de regter daaronder alleen zoodanig salaris, als door hem geoordeeld wordt te behooren tot de noodwendig gemaakte kosten, en behoort het bedrag daarvan door den regter uit eigen wetenschap en kennis van het gevoerde proces te worden bepaald.
a H. R. 25 Junij 1852, Concl. conf. — *c* H. R. 1 April 1853, Concl. conf.

6. Ontkentenissen van gedeclareerde besognes kunnen het woord van een onbesproken pleitbezorger niet ontzenuwen.
Amsterdam 8 Februarij 1854. — Cf. *b* Zeeland 4 Februarij 1851, naar luid waarvan het moeijelijk is, de omstandigheden, welke tot conferentiën aanleiding hebben gegeven, juist te beoordeelen, en mitsdien de waardering daarvan aan het geweten der praktizijns moet worden overgelaten.

7. Wanneer meerdere geheel gelijksoortige zaken wel afzonderlijk en op zich zelf ter rolle gebragt, doch te gelijk en vereenigd met die van acht andere gedaagden gelijktijdig zijn behandeld, dan kan niet daarvoor zoovele malen het prokureurs-salaris aan de wederpartij worden in rekening gebragt als er zaken zijn.
b Gorinchem 7 September 1858.

8. Wanneer meer dan een gedaagde in het proces is gebragt, heeft ieder voor zich de bevoegdheid de kosten van praktizijns aan den veroordeelden eischer in rekening te brengen, al hadden dezelfde praktizijns voor alle gedaagden geoccupeerd.
c Amsterdam 18 October 1865.

9. De verliezende partij kan niet met regt weigeren betaling van de werkzaamheden, anterieur aan de dagvaarding, als zijnde zoodanige instructie noodzakelijk en zelfs behoorende tot de meest belangrijke werkzaamheden van den advokaat. Hetzelfde geldt ten aanzien van eene aan de dagvaarding noodwendig voorafgaande in-gebreke-stelling. Onder die kosten kunnen echter niet worden begrepen vacatiën voor advokaat (wel *f* 1.» voor prokureur) wegens uitstellen der zaak, noch wegens calculatie van geldmunt, noch wegens pogingen tot schikkingen, maar wel die (in casu *f* 14.40) wegens gevraagde en gestelde cautie, en wegens besognes met prokureur.
Amsterdam 8 Februarij 1854. — Cf. Utrecht Hof 1 Junij 1840, waarbij ingewonnen schriftelijke adviezen van Spaansche en Mexicaansche regtsgeleerden zijn beschouwd als nuttige of noodige kosten en verschotten.

10. De woorden in art. 21 Rv. voorkomende, beteekenen niets anders, dan dat de dingtalen of conclusiën, ter teregtzitting van de Hoven, niet door de advokaten, maar door de prokureurs worden voorgedragen. Dit neemt echter niet weg, dat de redactie dier dingtalen door de advokaten geschiedt, en dat het strijdig ware met de wet geene andere werkzaamheden der advokaten aan de succumberende partij in rekening te brengen dan die der pleidooijen.
Drenthe 12 September 1840. — Utrecht Hof 1 Junij 1840.

11. Het salaris van den advokaat is op de verliezende partij alleen verhaalbaar als de zaak is bepleit.
a Assen 17 Januarij 1859.

12. Niettegenstaande een advokaat voor den regter ter mondelinge behandeling eener zaak niet is toegelaten, mag het door hem in die zaak verrigte berekend worden onder de door de verliezende partij te dragen kosten.
H. R. 7 Junij 1867, Concl. conf.

13. Een declarant brengt ten onregte ten laste van den gedeclareerde het honoraris dat hij wegens werkzaamheden in het cassatieproces, aan een advokaat betaald heeft die niet voor den Hoogen Raad de zaak heeft behandeld.
d H. R. 27 Junij 1856, Concl. conf.

14. Geene reiskosten van advokaten, die de bevoegdheid of de vergunning hebben, hun beroep uit te oefenen buiten de plaats hunner residentie, mogen aan de succumberende partij in rekening worden gebragt, maar moeten die ten laste van hun cliënt blijven; de advokaten moeten geacht worden te resideren ter plaatse waar het regterlijk collegie gevestigd is, voor hetwelk zij hunne bediening uitoefenen. Ook kunnen geene posten van briefwisseling tusschen advokaat en prokureur worden toegelaten.
Utrecht Hof 1 Junij 1840. — Assen 6 Maart 1865, ten aanzien der reiskosten. — Cf. in anderen zin *b* Zeeland 4 Februarij 1851, naar luid waarvan ook vacatiën extra locum, naar het schijnt, gedaan door den advokaat, residerende ter plaatse alwaar het regterlijk collegie zitting had, aan de verliezende partij in rekening kunnen worden gebragt, wanneer die partij zelve het proces heeft aangelegd en die vacatiën en correspondentiën door hare beweringen noodzakelijk heeft gemaakt.

15. De kosten van correspondentie gevoerd tusschen den prokureur van declaranten en den notaris, die voor deze in de zaak was werkzaam geweest, moeten onder de kosten der procedure worden gerangschikt.
Deventer 15 Februarij 1860.

16. De assistentie van den advokaat bij de uitspraak van het vonnis is niet te beschouwen als eene vereischte werkzaamheid, waarvoor honoraris ten laste van de tegenpartij kan gebragt worden.
b Amsterdam 16 November 1843.

17. Indien bij eene rangregeling uit kracht van art. 557 Rv., geene contestatie is gerezen, kunnen de kosten wegens de tusschenkomst van een advokaat ter zake van werkzaamheden door hem verrigt, doch in deze uitsluitend opgedragen aan het ministerie van den prokureur, met het oog op het tarief van 1843 en de geschiedenis daarvan, niet in rekening worden gebragt.
Groningen 19 Junij 1846.

18. Wanneer in eene zaak van koophandel, zonder bevel des regters, niet summier, maar als in eene zaak van gewone behandeling is geprocedeerd, dan kunnen de daaruit ontsproten meerdere kosten niet op de verliezende partij verhaald worden.
a Z.-Holland 16 November 1864.

19. Voor overbodig zijn te houden en als zoodanig ten laste van de praktizijns te stellen, de conclusiën van re- en dupliek, in appel genomen, zonder dat daarbij nieuwe, hetzij exceptieve, hetzij andere middelen zijn bijgebragt.
Friesland 12 December 1860.

20. De salarissen voor 's Rijks advokaten kunnen aan de partij, welke in de kosten verwezen is, in rekening worden gebragt, even als die van andere advokaten. Met het oog op het Kon. besluit van 1 Januarij 1820, nº 60, is het immers voor de wederpartij ten eenemale onverschillig, of, en zoo ja, welke schikkingen tusschen den advokaat en het Rijk bestaan omtrent de berekening of niet-berekening van salaris, en moet het mitsdien tusschen de cliënten (dat is de litigerende partijen) onderling en vis à vis van elkander vaststaan, dat zij het salaris, aan haren advokaat naar de wet competerende, kunnen brengen ten laste van hare succumberende wederpartij, die daarin is veroordeeld. Dit klemt te meer bij de overweging, dat het niet is de advokaat, die zijn salaris verhaalt op de wederpartij van zijn cliënt, maar de cliënt zelf (het Rijk) op de wederpartij die veroordeeld is, behoudens zijne meerdere of mindere verpligtingen jegens zijn advokaat.
c H.R. 22 Mei 1846, Concl. conf.

21. De kosten van expeditie en insinuatie behooren niet tot het judicieel debat, maar wel de minuut van zoodanig vonnis. Indien de kosten van een geding zijn gecompenseerd, worden daaronder alzoo niet begrepen die van een (in specie pand-) arrest, dat, hetzij vóór, hetzij na de uitspraak gelegd, eerder tot de executie behoort, zoodat de van-waarde-verklaring van een conservatoir arrest involveert, dat de kosten daarop gevallen, zijn en blijven ten laste van den gearresteerde.
Breda 27 Junij 1854.

22. Een eischer, die wel bij vonnis eene veroordeeling tot betaling van zekere som tegen een gedaagde heeft verkregen, doch zelf in de kosten der instantie is verwezen, kan dat vonnis ongetwijfeld tegen den gedaagde doen executeren, maar de kosten op het ligten en beteekenen gevallen, komen, als het complement der instantie, voor zijne rekening.
Amsterdam 20 Februarij 1855.

23. Aan de wederpartij kunnen niet in rekening worden gebragt de kosten van het aan haar beteekenen van het eindvonnis ten gekozen domicilie bij haren prokureur, wanneer reeds zoodanige beteekening aan die veroordeelde wederpartij in persoon of aan hare werkelijke woonplaats is gedaan.
a Zeeland 26 Mei 1846.

24. Wanneer de verliezende partij een zedelijk ligchaam is, kunnen, met het oog op art. 430, jº art. 4 Rv., de kosten van aan ieder der bestuurders van dat zedelijk ligchaam afzonderlijk gedane beteekeningen van het veroordeelend gewijsde, niet worden in rekening gebragt.
b Zeeland 4 Februarij 1851.

25. Hij die bij eindvonnis veroordeeld is tot betaling van eene zekere geldsom, doch met compensatie van kosten, is gehouden de kosten van expeditie en beteekening te dragen, wanneer hij eerst na de beteekening een aanbod tot betaling doet, doch alleen tot het strikt bedrag der veroordeeling.
Zeeland 29 December 1840.

26. Ten laste van den in de kosten veroordeelden gedaagde komen wel de kosten van dagvaarding, aanteekeningen ter rolle, en redactie van vonnis, als ook de expeditie van het eindvonnis, doch niet de expeditie van het interlocutoir, waarbij op verzoek van den eischer eene expertise is bevolen, noch de verdere ter zake van die expertise gemaakte kosten, als kunnende deze alleen dan op de verliezende partij worden verhaald, indien de expertise ambtshalve is bevolen.
Ridderkerk Kgr. 19 Januarij 1859.

27. In den regel moet het loon of de vacatiegelden der deskundigen worden voorgeschoten door dengenen die de expertise of het onderzoek heeft verzocht. De kosten der expertise en taxatie van beschadigde goederen moeten worden voldaan door den verzekerde, die ze daarna op de schaderekening brengt, van welke zij tegenover den verzekeraar een onafscheidelijk bestanddeel uitmaken; art. 709 en 721 Kh.
Rotterdam Kgr. . . . . 1853 (3).

28. Onder de kosten ten laste eener tegenpartij, die daarin is veroordeeld, kan niet begrepen worden het brengen door den deurwaarder van het exploit op het repertoire.
Amsterdam Kgr. IV 26 Mei 1857.

29. Het bestuur der registratie kan bij de veroordeeling in de kosten, ter gelegenheid van de handhaving eener oppositie tegen een dwangbevel tot betaling van registratieregten, niet worden veroordeeld tot betaling van de kosten van den prokureur zijner tegenpartij.
Amsterdam 25 Januarij 1841, waartegen de cassatie is verw. bij H. R. 20 Mei 1842, Concl. conf.

30. Het bestuur der registratie, dat prokureur gesteld heeft zonder daartoe verpligt te zijn (zelfs op eene dagvaarding om bij prokureur te verschijnen), en vervolgens heeft staande gehouden dat de gewone wijze van procederen in summiere zaken moest gevolgd worden, moet bij toewijzing van het gedane verzet in al de kosten veroordeeld worden.
Arnhem 2 December 1869.

31. Het domeinbestuur, op grond van art. 56 Rv. in de proceskosten zijnde veroordeeld, zoo zijn noodwendig onder die kosten begrepen alle de kosten, die volgens de wet in zaken van

gewone behandeling ten laste komen van de succumberende partij, dus ook het honoraris en de verschotten van prokureur en advokaat; dit is speciaal het geval, indien het domeinbestuur zelf een prokureur en advokaat heeft aangesteld.

c Gelderland 30 Junij 1852. — Anders Haarlem 2 Januarij 1849, met een beroep op art. 65 der wet van 22 Frim. VII.

32. Het zegel waarop de staat van kosten is geschreven, kan evenmin als het zegel voor het afschrift, aan het bestuur dat in de kosten is veroordeeld, in rekening worden gebragt.

Rotterdam 5 November 1855.

33. Het registratieregt op eene overeenkomst die in een proces de actis causae gemaakt is, komt ten laste van de succumberende partij, maar niet het dubbel regt, bij wijze van boete of straf, wegens tardieve registratie geheven.

Breda 27 Februarij 1866.

34. Bij de veroordeeling in de kosten gevallen op het verzet tegen een dwangbevel uitgegeven ingevolge de wet van 9 October 1841, kunnen niet worden in rekening gebragt die, welke gemaakt zijn vóór de akte van verzet, door eene vooraf beteekende sommatie; deze moeten even als die van het dwangbevel bij de verdere ten uitvoerlegging verhaald worden.

Amersfoort 26 Maart 1856.

35. Hoewel de eischer zich verzekering had kunnen bezorgen, door gebruikmaking van zijn regt van retentie (op geborgen goederen), doch in de plaats daarvan tot beslag is overgegaan, zijn er geene termen om de daardoor veroorzaakte kosten voor zijne rekening te brengen.

Alkmaar 4 November 1852.

36. Een schuldeischer, die zonder bijzonder belang met den curator optreedt ter bestrijding van de toelating eener schuldvordering, kan aan de tegenpartij geene kosten van advokaat in rekening brengen.

a Gelderland 24 Junij 1863.

37. De kosten, die een schuldeischer tegen wiens admissie ter verificatie verzet is gedaan (doch welk verzet later weer is ingetrokken), naderhand heeft moeten maken om alsnog in den boedel te worden toegelaten, komen niet ten laste van hem, die het verzet heeft gedaan en ingetrokken, indien na die intrekking nog eene vergadering ter verificatie van schuldeischers is gehouden.

Amsterdam Kgr. I 2 September 1856.

38. De kosten v. het volgens art. 199 Gem.wet aan Gedep. Staten mede te deelen regtskundig advies kunnen door de gemeente niet op de verliezende partij worden verhaald, vermits zoodanig onderzoek zoowel in den boezem van het Gem.bestuur, als buiten dat bestuur kan worden ingesteld, en voor zoover daartoe buiten het Gem.bestuur het advies wordt ingewonnen van een regtsgeleerde, dat advies strekt tot aanvulling van de bij het Gem.bestuur zelf ontbrekende regtskennis. De kosten daarvan dragen wel het kenmerk van noodzakelijkheid met opzigt tot de behoefte van het Gem.bestuur aan dat advies, maar zijn niet zoodanige noodwendig gemaakte kosten, dat zij voor rekening moeten komen van de verliezende partij, die billijkerwijze de gevolgen niet behoeft te dragen van het gemis aan genoegzame regtskennis bij het Gem.bestuur zelf.

b N.-Holland 19 Maart 1857.

39. Bij ontzegging van een eisch tot scheiding van tafel en bed, kan bij compensatie van de proceskosten door den regter worden verklaard dat als kosten door de eischeres aangewend ook die zullen beschouwd worden, welke gevallen zijn op hare verpleging in het aangewezen verblijf, hetgeen alsdan in dien zin is te verstaan dat de gedaagde daarmede niets heeft te maken.

Drenthe 18 Junij 1853.

40. Het beding, dat scheidslieden zullen beslissen zonder vorm van proces, sluit niet uit eene veroordeeling in de proceskosten, waaronder echter niet begrepen zijn de kosten van regtskundigen bijstand, dewijl advokaat en prokureur niet qua tales voor arbiters verschijnen.

Amsterdam Arb. 28 October 1861.

41. De clausule in eene brandpolis: «dat het »den assuradeur zal vrijstaan te vorderen dat »de goede trouw en waarachtigheid van de op»gave van de verloren goederen worde beëe»digd,» heeft niet ten gevolge dat de kosten der geregtelijke opvordering van brandschade ten laste des verzekerden komen. Zij strekt alleen om den verzekeraar, wanneer hij in regten wordt aangesproken, het regt te geven in ieder geval beëediging te vorderen.

Amsterdam 13 October 1871.

42. Art. 57 Rv. is ook van toepassing op zaken, die, na bij de in October 1838 ontbondene regterlijke collegiën aanhangig te zijn geweest, bij de toen nieuw ingestelde werden overgebragt, voor zoover het salaris der advokaten na 1 October 1838 was gemeriteerd.

Utrecht Hof 1 Junij 1840. — Utrecht Hof 10 Junij 1844. — Drenthe 12 September 1840. — Overijssel 11 October 1841. — *a* 's Gravenhage 28 Junij 1839. — Amsterdam 21 December 1841. — Anders Holland 12 Junij 1839. — *b* Holland 29 Junij 1839.

43. De bepaling van art. 1 Ov. is niet van toepassing, wat de berekening van geregtskosten betreft, op, na de invoering der nieuwe wet, aangevangene instantiën.

Zeeland 11 Februarij 1840.

44. De eigenlijke litis-contestatie wordt niet door de dagvaarding maar door de conclusiën daargesteld. Hieruit volgt dat bij verandering eener wetgeving tusschen den tijd, waarop eene dagvaarding is uitgegaan en de litis-contestatie is ten einde gebragt, de berekening der kosten volgens de laatst ingevoerde wetgeving moet plaats hebben.

Utrecht Hof 10 Junij 1844.

II. § 1.

45. Het wetsvoorschrift van art. 56 Rv. komt niet te pas bij beschikkingen op request; de kosten op zoodanige beschikkingen (in casu tot ontzetting uit eene voogdij) vallende, moeten aan den verzoeker overgelaten worden, behoudens diens latere vorderingen op wie regtens.

Zeeland 25 Februarij 1868. — Gorinchem 27 September 1864, waarbij echter niet werd bepaald ten wiens laste de kosten moesten komen.

46. De kosten ten laste van meerdere partijen zijn niet solidair te verhalen, noch als ondeelbaar te beschouwen.

b H. R. 29 November 1850. — *b* Maastricht 23 November 1854. — Amsterdam ... (31). — Al geldt het de veroordeeling tot het voldoen aan eene solidaire verbindtenis, — N.-Holland 18 Mei 1848, — en *a* Amsterdam 20 Junij 1845. — Overijssel 19 April 1852, naar luid waarvan de regter bij de begrooting behoort te splitsen de kosten van een geding tegen meerdere personen, die onderscheidene belangen en verdedigingsmiddelen hebben gevoerd. — Utrecht 1 Junij 1870, waarbij is afgewezen de vordering tot veroordeeling der ged. als kerkvoogden solidair in de kosten. — In anderen zin *c* H. R. 24 Mei 1850, houdende veroordeeling van de verweerders te zamen, en ieder voor het geheel (de een betalende, de ander bevrijd), in de kosten van eersten aanleg, appel en cassatie.

47. Indien bij een arrest gedeclareerden te zamen in de kosten zijn veroordeeld, en die condemnatie niet in solidum is uitgesproken, kan daaruit niet tot de solidaire verpligting van ieder der gedeclareerden worden besloten.

b H. R. 29 November 1850, Concl. conf.

48. Bij art. 56 Rv. wordt wel bepaald, dat bij interlocutoire vonnissen de uitspraak over de kosten tot aan het eindvonnis kan worden voorbehouden, maar daartoe wordt nergens bij de wet den regter de verpligting opgelegd.

b H.R. 31 Januarij 1845, Concl. conf.

49. Des regters bevoegdheid, bij art. 56 Rv. erkend, om de uitspraak over de kosten bij praeparatoire en interlocutoire gewijsden tot het eindvonnis voor te behouden, is zoo geheel onvoorwaardelijk, dat het geen onderscheid maakt, of die gewijsden tot het geheele geschil dan wel slechts tot een gedeelte daarvan betrekkelijk zijn.

c H. R. 13 Februarij 1852, Concl. conf.

50. Bij een vonnis, houdende niet-ontvankelijk-verklaring voor alsnog, kunnen de kosten tot de uitspraak ten principale worden voorbehouden, indien de niet-ontvankelijk-verklaring geene beslissing ten principale inhoudt, maar gegrond is op eene plaats te hebben en ook tevens bevolen expertise, alvorens ten principale worde beslist.

b H. R. 7 Mei 1847, Concl. conf.

51. Geene schending van art. 56 Rv. kan beweerd worden omdat de regter a quo bij zijne interlocutoire uitspraak de kosten niet heeft gereserveerd, maar althans ten deele ten laste van eene der partijen gesteld.

a H. R. 18 November 1870, Concl. conf.

52. Indien de gedaagde in een incidentelen eisch tot getuigenbewijs niet-ontvankelijk wordt verklaard, op grond dat de principale vordering voor geene toewijzing vatbaar is, moeten ook bij niet gelijktijdige afdoening der zaak ten principale, de kosten van het incident niet ten laste van den gedaagde gesteld, maar gereserveerd worden.

Groningen Hof 14 Maart 1871.

53. De bevoegdheid bij art. 56, al. 2 Rv. aan den regter verleend, om bij interlocutoire vonnissen de uitspraak over de kosten tot het eindvonnis te reserveren, geldt ook in geval van hooger beroep op eene in eersten aanleg gewezen interlocutie, onverschillig of die in appel wordt bevestigd of verworpen.

d H. R. 3 Mei 1850, Concl. conf. — Cf. Zeeland 4 December 1849.

54. Voorbehoud van kosten in hooger beroep bij vernietiging van een vonnis, waarbij de eerste regter ambtshalve had niet-ontvankelijk verklaard op een grond, die des gevorderd alleen tot nietigheid der dagvaarding kon leiden.

Groningen Hof 29 Augustus 1871.

55. Reserve in appel van de kosten, ook die van eerste instantie, na ambtshalve doch onwettige onbevoegd-verklaring.

Amsterdam 7 Maart 1871.

56. De eenvoudige compensatie van kosten, door den regter uitgesproken, is niet zoo te verstaan, dat ieder der partijen de helft van het geheel der gemaakte kosten moet dragen, maar wel, dat iedere partij de kosten draagt, door haar zelve gemaakt, zonder gehouden te zijn tot geheele of gedeeltelijke betaling van die, welke door de tegenpartij zijn aangewend.

Zeeland 17 September 1850.

57. De compensatie van kosten, in het geval dat eene der partijen ten deele in het gelijk, ten deele in het ongelijk wordt gesteld, is bij art. 56 Rv. ten eenemale naar de omstandigheden overgelaten aan des regters oordeel, met dat gevolg, dat in eene veroordeeling van zoodanige partij in alle kosten, geene schending van dat artikel gelegen is.

b H. R. 31 Januarij 1845, Concl. conf. — H. R. 20 November 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 10 November 1848, Concl. conf. — Cf. Z.-Holland 12 Mei 1847, — en Rotterdam 23 Junij 1845.

58. In geval bij het beklaagde arrest het vonnis a quo, wat de hoofdvordering betreft, bevestigd en alleen ten aanzien van een accessoir is gemodificeerd, hangt het ten eenemale van de beoordeeling van den judex facti af, de kosten al dan niet geheel of ten deele te compenseren.

b H. R. 5 October 1849, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 5 Januarij 1849, verw. de cass. tegen een arrest, waarbij des eischers accessoire vordering tot vergoeding van kosten, schade en interessen slechts in zooverre was toegewezen, als de kosten van zeker extra-judicieel exploit betreft en voor het overige ontzegd, met compensatie der kosten.

59. Het al of niet compenseren der kosten, wanneer elk der partijen gedeeltelijk in het ongelijk wordt gesteld, is geheel aan het goeddunken van den regter overgelaten, zoodat nimmer een grond tot vernietiging van het vonnis kan worden geput uit het niet compenseren der kosten.

a H. R. 30 December 1842, Concl. conf. — Rotterdam 29 Maart 1865.

60. Het is, om compensatie van kosten te kunnen toepassen, een vereischte dat de in art. 56 Rv. bedoelde punten vermeerdering van kosten veroorzaakt hebben. Zulks is het geval niet, wanneer eene exceptie en de overige voorgedragen verweringen bij een en hetzelfde vonnis worden beregt.

Gouda Kgr. 13 April 1871.

§ 2. A.

61. De in het ongelijk gestelde partij behoort in de proceskosten te worden verwezen, ook al is de veroordeeling daarin niet gevraagd.

Breda 27 Februarij 1866. — Amsterdam Arb. 29 Junij 1857. — Amsterdam 6 April 1846, waarbij is beslist, dat bij het uitspreken van regtsvermoeden van overlijden op grond van art. 526 B. W., de gedaagde, afwezige, ook zonder dat daartoe door den eischer is geconcludeerd, in de kosten kan worden veroordeeld.— Concl. Adv.-Gen. v. Maanen ad H. R. 3 Maart 1843. — Anders Amsterdam 3 Mei 1855. — Amsterdam 14 November 1855. — Amsterdam Kgr. I 9 Mei 1851.

62. Wanneer bij dezelfde procedure twee onderscheidene vorderingen ingesteld zijn tegen twee gedaagden, zelfs echtgenooten, en daarvan de eene wordt ontzegd, de andere toegewezen, doch niettemin de succumberende gedaagde in al de kosten is veroordeeld, heeft de regter art. 56 Rv. geschonden.

a H. R. 1 Mei 1868, Concl. conf.

63. Art. 56 Rv. is niet geschonden, indien de regter in hooger beroep, hoezeer overwegende dat de eerste regter, die den oorspronkelijken eischer in geen enkel punt in het ongelijk had gesteld, juist daarom de bevoegdheid niet had om de geregtskosten te compenseren, echter het systema van den eersten regter niet adopterende of deelende, maar ten gevolge van een onbeperkt incidenteel appel, van de geheele zaak gesaisisseerd en daarop het vonnis vernietigende, met instandhouding van de uitgesprokene compensatie der geregtskosten, den oorspronkelijken eischer heeft veroordeeld in de kosten van het principaal appel, hetwelk alleen die uitgesprokene compensatie ten onderwerp had.

H. R. 22 Januarij 1847, Concl. conf.

64. Eene partij, welke bij eene definitieve uitspraak succumbeert, kan ook worden veroordeeld in de kosten van een incidenteel vonnis, waarbij hare tegenpartij is in het ongelijk gesteld, indien bij dat incidenteel vonnis de kosten zijn gereserveerd en daarin is berust.

a H. R. 3 November 1843, Concl. conf.

65. Hij die ter zake van eene door hem geopperde zwarigheid tegen een verkoop van onverdeelde goederen in kort geding is afgewezen, kan tegen zijne veroordeeling in de kosten niet beweren dat, als zijn verzet geene zwarigheid opleverde, de verkoop had kunnen voortgezet worden en de regterlijke tusschenkomst onnoodig was.

Zeeland 18 Januarij 1870.

66. Het beding in eene overeenkomst, dat eene der partijen de andere voor alle schade en namaning zal vrijwaren, geeft aan deze laatste wel het regt om zich bij ongunstigen afloop eener te dier zake tegen hem gevoerde procedure, tegen de eerste op de toegezegde vrijwaring te beroepen, doch kan op 's regters uitspraak omtrent de kosten van het geding van geen invloed zijn.

a N.-Holland 24 Mei 1855.

B.

67. Wanneer iemand in eenige qualiteit is aangesproken en in het ongelijk wordt gesteld, moet hij, ook dan wanneer door hem tegenspraak is gedaan, in die qualiteit in de kosten worden veroordeeld, tenzij het blijke dat hij te kwader trouw handelt.

Amsterdam 22 Augustus 1839.

68. Hij die optreedt in eene qualiteit welke hij niet bezit, moet in privé in de proceskosten veroordeeld worden.

b Amsterdam 9 December 1852.

69. Wanneer drie personen worden gedagvaard in eene door den eischer niet erkende, maar door hen beweerde en feitelijk aangenomen qualiteit, kunnen zij bij toewijzing der vordering, in eigen naam worden veroordeeld tot vergoeding der schade en betaling der proceskosten.

H. R. 16 Junij 1863, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen Sneek 1 October 1862.

70. De eischer optredende in eene qualiteit die niet bestaat, moet in privé in de kosten worden veroordeeld.

Sneek 22 Junij 1868, terwijl datzelfde beginsel, met verniet. van het vonnis a quo, in hooger beroep bij Friesland 13 April 1870 op den geïntimeerde is toegepast.

71. Indien bij eene vordering tot rekening en verantwoording de beweringen des rekenpligtigen niet strekken om zich daaraan te onttrekken, maar slechts om de belangen zijner administratie voor te staan, moet hij, ook indien de regter zich met zijne meening niet vereenigt, geacht worden in zijne qualiteit te hebben geprocedeerd, en bestaat er geen grond, ook niet in appel, om hem in privé in de kosten te veroordeelen.

N.-Holland 13 April 1864.

72. Bij weigering van den voogd (op een ongegrond regtssystema, uitsluitend in zijn eigen belang) tot het doen van summiere rekening en verantwoording aan den toezienden voogd, ingevolge de bepaling van art. 429 B.W., kunnen de kosten der daartoe betrekkelijke regtsvordering niet ten laste van den minderjarige worden gebragt, maar behoort de voogd die uit zijne privé-beurs te betalen.

Z.-Holland 7 Junij 1848, bev. Gorinchem 16 October 1847. — Amsterdam 6 Januarij 1847, ten aanzien van eenen toezienden voogd, die qq. voor de minderjarigen vijf vorderingen tegen den voogd zonder redelijken grond had aangevangen, en eene zonder noodzakelijkheid volgehouden.

73. De verwijzing van een voogd tot betaling der proceskosten uit eigen beurs blijft niettemin eene veroordeeling uitgesproken tegen den persoon van hem die het geding voert, dat is tegen den voogd, en beteekent alleen dat hij die kosten bij zijne voogdijrekening niet mag in rekening brengen.

H. R. 19 November 1869, Concl. conf.

74. De toeziende voogd, die de afzetting van den voogd verzoekt, en wiens verzoek wordt van de hand gewezen, zonder dat bij het dictum uitspraak wordt gedaan over de kosten, behoeft deze niet uit eigene middelen te betalen, maar kan die van den voogd in zijne qualiteit terugvorderen.

Assen 17 November 1851.

75. Een curator, die eerst na bekomen magtiging van den regter-commissaris heeft geageerd, kan niet als temere litigans worden beschouwd, noch als zoodanig worden veroordeeld in de kosten van het geding in privé.

Amsterdam 20 November 1849. — N.-Braband 28 Maart 1848, waarbij is beslist, dat een curator in eene failliete massa, ten aanzien van het door hem verrigte in deze qualiteit (het doen leggen van een conservatoir beslag op goederen niet meer tot de failliete massa behoorende), behoudens zijne verantwoordelijkheid tegenover de crediteuren, niet in privé in de kosten kan worden veroordeeld.

76. Ofschoon in het geding mogt blijken, dat de curator, te zijner persoonlijke verantwoording jegens de massa, te regt bezwaar heeft gevonden in de afgifte van zekere goederen, belet zulks niet, dat hij, tot de afgifte veroordeeld wordende, in zijne qualiteit als de in het ongelijk gestelde partij, in de proceskosten moet worden veroordeeld.

Amsterdam 3 Mei 1855, Concl. conf.

77. Indien het (ook uit overige procedures tusschen partijen) blijkbaar is, dat de door den beheerder ingestelde exceptie de strekking heeft het nutteloos rekken van kostbare procedures, waardoor hij geacht moet worden de belangen van het hem toevertrouwde beheer te hebben verwaarloosd, zijn er, ook met het oog op art. 58 Rv., termen tot zijne veroordeeling in de kosten uit eigen middelen.

N.-Holland 30 April 1846.

78. Eene geregtelijke vervolging tot inning van pachtpenningen, aan eene stad verschuldigd, door den stedelijken ontvanger ten zijnen name en in zijne qualiteit wederregtelijk ingesteld, moet de persoonlijke veroordeeling van dien ambtenaar in de proceskosten ten gevolge hebben.

Overijssel 24 Februarij 1840.

79. Indien Burgemeester en Assessoren in regten als eischers optreden wegens eene vordering aan de gemeente toekomende, zonder magtiging van den Gem.raad en goedkeuring van Ged. Staten ingevolge art. 76 en 44 van het Regl. op het Bestuur ten platten lande in de provincie Utrecht, vastgesteld bij Kon. besluit van 23 Julij 1825, n° 132, behooren zij te worden veroordeeld in de kosten uit eigen beurze.

Utrecht 15 Januarij 1851.

80. Vermits naar luid van art. 77 van het Reglement op de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van de eeredienst bij de Hervormde gemeenten in Z.-Holland, vastgesteld bij Kon. besluit van 12 November 1819, n° 65, geene procedures, welke aan de gemeente eenige kosten zouden kunnen veroorzaken, door haar hetzij als verweerderes, hetzij als aanlegster, kunnen worden gevoerd, dan op grond van een besluit, genomen in eene daartoe opgeroepene vergadering van kerkvoogden en notabelen, goedgekeurd door het provinciaal collegie, zoo volgt hieruit, dat de kerkeraad, bijaldien mogt blijken dat hij niet behoorlijk was gemagtigd, geene bevoegdheid bezat om ten koste der gemeente in regten op te treden, en mitsdien bij gemis dier magtiging, de leden van den kerkeraad moeten geacht worden ten koste hunner eigene beurs de procedure te hebben aangevangen.

Utrecht 31 Mei 1850.

81. Wanneer eischers zich hebben gequalificeerd regenten der Heizensche gemeente, en handelende zoowel uit eigen hoofde als voor en in naam van al de mede-geërfden in voorzegde Heizensche gemeente, zijn zij ook, als mede in hun privé het geding voerende, teregt mede in hun privé in de kosten veroordeeld.

a H. R. 26 Maart 1858, Concl. conf.

82. Wanneer niet blijkt dat de gedaagde kerkeraad zich ten gevolge van een besluit van kerkvoogden met notabelen, goedgekeurd door het prov. collegie heeft verweerd, moeten de leden van dien kerkeraad geacht worden als verweerders suo periculo te zijn opgetreden, en uit eigen beurs in de kosten worden verwezen.

Brielle 24 Junij 1864, Concl. conf.

83. Waar eene eischende commissie, in casu de gemeente-commissie, belast met het beheer der kerkelijke goederen en fondsen toebehoorende aan de Nederduitsch-Hervormde gemeente te Leiden, als niet wettig bestaande, niet als collegie in de kosten kan veroordeeld worden, moeten de personae physicae, die zich bij den aanleg van het proces als leden der gepretendeerde commissie hebben bekend gesteld, de kosten dragen.

Leiden 31 October 1865.

84. Een collegie dat opgetreden is voor eene Hervormde gemeente, doch niet wettig gekozen was en de bevoegdheid niet bezat om namens die gemeente in regten op te treden, moet in privé de kosten van het regtsgeding dragen.

Wageningen Kgr. 8 Maart 1871.

85. Er bestaan gronden om de kosten te brengen ten laste van kerkvoogden persoonlijk, indien zij als zoodanig gedagvaard tot afgifte van de goederen der gemeente en tot rekening en verantwoording, zich blootelijk refereren aan het oordeel der Regtbank, doch hunne vroeger aangenomene houding tegenover de eischers, hun stilzwijgen op alle verzoeken en aanmaningen van de zijde dezer laatsten, en het overgeven van hunne administratie aan derden, niet kunnen worden geacht te zijn handelingen van personen, die, na alle middelen van onderzoek te hebben uitgeput, nog in redelijken twijfel verkeeren en om die reden bevoegd zouden zijn eene beslissing van den regter af te wachten, en daarentegen de eischers als gemagtigden der gemeente alles hebben gedaan, wat van hen kon worden gevorderd.

Utrecht 29 Junij 1870.

C.

86. De partij, die alsnog binnen den termijn welke haar door den regter ingevolge art. 1302 B. W. wordt verleend, aan hare verpligting voldoet, behoort, als zij behoorlijk in mora is gesteld, in elk geval de proceskosten te voldoen.

Amersfoort 29 Januarij 1868.

87. De eischer behoort in de kosten te worden verwezen, wanneer de gedaagde op de hem gedane sommatie zich bereid verklaart de van hem gevorderde som, doch zonder de kosten, te voldoen.

Groningen Kgr. 23 Januarij 1854.

88. Indien zonder in-mora-stelling gedagvaard is, kan een aanbod van den gedaagde, onmiddellijk na de dagvaarding gedaan, niet tardief geacht worden, en moeten alle proceskosten vallen ten laste van den eischer. De vordering strekte in casu tot afscheiding en teruggave van gehuurde gronden, wegruiming van opstallen en schadevergoeding.

N.-Holland 1 Mei 1851.

89. Een aanbod van betaling ter teregtzitting, vóór alle verdediging tegen de ingestelde vordering, ontslaat den gedaagde niet van de betaling der kosten en interessen.

's Gravenhage Kgr. 13 December 1852. — Anders ten aanzien der kosten, Nijkerk Kgr... (1). — Groningen Kgr. 21 Januarij 1856.

90. De gedaagde kan wel, indien hij niet vooraf is in mora gesteld, na de dagvaarding, door een aanbod van hoofdsom en interessen zich voor proceskosten vrijwaren, doch dat aanbod kan niet meer geschieden wanneer het regtsgeding voor den regter wordt behandeld.

Amsterdam Kgr. IV 6 November 1849.

91. Een gedaagde, die eerst gedagvaard wordt zestien maanden nadat hij de rekening des eischers (hoewel zonder aftrek van eene andere rekening ten voordeele des gedaagden) had ontvangen, kan zich niet aan de betaling der proceskosten onttrekken door te beweren dat hij vóór de dagvaarding niet in mora gesteld is, en zich bereid te verklaren het nu gereduceerde en werkelijk verschuldigde bedrag der vordering te betalen.

a Amsterdam 6 April 1871.

92. Een aanbod van betaling kan den gedaagde van het dragen der geregtskosten alleen bevrijden, wanneer dit vóór de conclusie van antwoord is gedaan.

b Amsterdam 29 Januarij 1852.

93. Een aanbod van betaling, eerst gedaan ter teregtzitting na het voeren van verwering en na eene daarop gevolgde reductie van eisch, bij eene verdere conclusie van antwoord, is niet voldoende. Verklaring dat de gedaagde daarmede niet kan volstaan en compensatie der proceskosten.

Deventer 25 Maart 1857.

94. De gedaagde, die niet is in mora gesteld, hoezeer dan ook aan geene vroegere minnelijke aanmaning voldaan hebbende, kan volstaan met de bereidverklaring in regten, om de vordering te kwijten, en in dit geval behoort de eischer in de kosten van het geding te worden veroordeeld.

Amsterdam Kgr. III 24 September 1849.

95. Het aanbod bij conclusie gedaan, tot dadelijke betaling eener tusschen partijen erkende schuld, welke het deel uitmaakt eener grootere som, waarvoor gedagvaard is, (doch van welk deel de aanneming der betaling om onjuiste redenen geweigerd wordt), kan voldoende geacht worden om eene gedeeltelijke condemnatie in de proceskosten te voorkomen.

Amersfoort 14 November 1859.

96. Indien een aanbod is gedaan na de dagvaarding, doch vóór dat de eischer de stukken heeft geproduceerd, waarop hij zijne vordering grondt, en zulks overeenkomstig de som, die de regter later toewijst, alsdan moet hetzelve geacht worden voldoende te zijn, en eene compensatie van kosten ten gevolge hebben.

Amsterdam 4 October 1843.

97. Hij die voor de Arr.-Regtb. gedagvaard zijnde tot betaling eener som van meer dan *f* 200.», onder korting nogtans van hetgeen hij zou kunnen aantoonen in mindering te hebben betaald, voldoende bewijst per resto minder dan *f* 200.» verschuldigd te zijn, kan volstaan met het doen eener presentatie tot betaling van voormelde som met de renten sedert den dag der dagvaarding; alsmede van de kosten der dagvaarding en de daarbij gevoegde kopijen.

a 's Gravenhage 19 Februarij 1841; — cf. *b* 's Gravenhage 19 Februarij 1841, beslissende, dat in zoodanig geval de exceptie van incompetentie door den gedaagde voorgesteld moet worden verworpen.

98. Compensatie van kosten, hoezeer de gedaagde tot betaling van eene grootere somma was opgeroepen, dan hij werkelijk verschuldigd was, en dadelijk bij zijne verschijning had aangeboden datgene te betalen waartoe hij later is veroordeeld.

Maastricht 7 Februarij 1856.

99. De gedaagde die dadelijk bij zijne conclusie van antwoord aanbiedt wat later erkend wordt het eenige verschuldigde te zijn, terwijl de eischer in het meerdere zijner vordering ongegrond wordt verklaard, behoort niet in de kosten te worden veroordeeld.

Rotterdam 1 Junij 1870.

100. De gedaagden die eenvoudig toegestemd hebben in den mede tegen hen ingestelden eisch, moeten, wanneer die eisch wordt ontzegd, te zamen met den eischer worden veroordeeld in de kosten.

Utrecht 9 April 1856.

101. Indien bij eene vordering tot ontbinding eener overeenkomst met schadevergoeding, op te maken bij staat, op grond van wanpræstatie, de gedaagde de gegrondheid dier vordering erkent en zijn reeds vóór de dagvaarding gedaan aanbod tot ontbinding met eene bepaalde vergoeding herhaalt, dan moeten de kosten gereserveerd worden tot de uitspraak omtrent de schadevergoeding, met uitzondering van die der pleidooijen, waarbij partijen over en weder eene veroordeeling in de kosten gevraagd hebben; deze moeten gecompenseerd worden.

b Amsterdam 18 October 1865.

102. Wanneer de gedaagde is aangesproken tot vergoeding van kosten, schade en interessen, op te maken bij staat, en hij daarop eene bepaalde som ter voldoening aan die vordering aanbiedt, dan moet de vordering toegewezen en de gedaagde in de kosten veroordeeld worden, bijaldien niet blijkt dat het aanbod eene volledige vergoeding der geleden schade uitmaakt.

Gelderland 28 Junij 1871, bev. Arnhem 20 Maart 1871.

103. Wanneer de gedaagde een onbepaald aanbod doet, en de Regtbank dit verzuim herstellende, bij interlocutie een verhoor van deskundigen beveelt, ten einde de hoegrootheid te bepalen waarop dat aanbod moet worden gebragt, kan zij de uitspraak over de kosten reserveren.

a N.-Holland 12 Mei 1864, in dit opzigt bev. *a* Amsterdam 4 November 1862.

104. Indien de gedaagde het van hem gevorderde als verschuldigd erkent, behalve een post, en de eischer dit beweren des ged. aanneemt, doch bij zijne vordering blijft persisteren en geen bewijs levert van de verschuldigdheid van hetgeen ontkend is, behoort hij in een deel der kosten te worden verwezen (in casu $^1/_3$).

Woerden Kgr. 5 September 1853.

105. Eene zelfs tardieve voldoening aan een onderdeel van den eisch behoeft, indien geene afzonderlijke kosten zijn te weeg gebragt, geene wijziging te brengen in de veroordeeling in de proceskosten.

b Amsterdam 25 Februarij 1859.

106. De schipper die vóór den aanvang van het geding een billijk bergloon aanbood, doch gedurende het geding dat aanbod niet alleen niet volhoudt, maar zelfs elk bergloon betwist, en slechts subordinaat eene daartoe onvoldoende som aanbiedt, moet in de proceskosten veroordeeld worden.

N.-Holland 14 Junij 1866.

107. Wanneer tusschen partijen geschil is ontstaan over de afscheiding hunner naast elkander gelegen erven, en een hunner den ander sommeert, om hem binnen veertien dagen te doen weten, of hij geneigd is de grensscheiding te helpen stellen, de wederpartij zich daartoe bereid verklaart, met sommatie om tot de afscheiding der erven over te gaan, en te dien einde vervolgens dagvaardt, bestaat er geen regtsgeding, indien de gedaagde vóór den dag, waartegen hij is gedagvaard, aan den eisch voldoet. De gedaagde is in dat geval niet verpligt, de door den eischer aangewende geregtskosten te betalen, even alsof hij bij vonnis tot voldoening aan des eischers vordering was veroordeeld. Die kosten moeten als extra-judiciële worden beschouwd.

Zwolle 23 November 1864.

108. De gedaagde tot terugbetaling aangemaand van eene som gelds, die geleend is zonder dat de tijd der teruggave is bepaald, moet, wanneer hij tot de teruggave wordt gesommeerd en te gelijk gedagvaard, in de kosten worden veroordeeld, zoo hij vóór den verschijndag de verschuldigde som niet betaalt of aanbiedt.

'sHertogenbosch 15 Februarij 1861. — Amsterdam . . . 1871 (46), alwaar de dagvaarding van geene sommatie was voorafgegaan of vergezeld, doch de rekening wel reeds zestien maanden te voren gezonden.

109. Waar gedagvaard is tot betaling van verrigt timmermanswerk met daarbij gedane leveringen, waarvoor geen termijn van betaling was bedongen, en zonder dat de gedaagde, hetzij bij de dagvaarding, hetzij te voren was in gebreke gesteld, kan de gedaagde volstaan met vóór den dag van verschijning de verschuldigde hoofdsom aan te bieden en zijn door hem gevolge art. 1279 en 1286 B. W. noch interessen noch kosten verschuldigd.

Dordrecht 21 Februarij 1853.

110. Het aanbod, waarbij een eischer in conventie verzoekt, dat hetgeen van hem in reconventie wordt gevorderd, moge strekken in compensatie met hetgeen hem volgens den eisch in conventie verschuldigd is, is voldoende, met dat gevolg dat de kosten in zoodanig geval behooren te worden gecompenseerd.

Breda 25 September 1843.

111. Vordering tot van-waarde-verklaring van gelegd pandbeslag. Aanneming van de aangebodene huurpenningen. Kosten vóór dat aanbod ten laste des gedaagden gebragt, ná dat aanbod gecompenseerd.

a Breda 27 Februarij 1849.

112. Het beweren dat men nooit eene rekening of nota heeft ontvangen, benevens bereidverklaring om alsnog de gevorderde som te voldoen, is niet voldoende om eene veroordeeling in de kosten te ontgaan.

Amersfoort Kgr. 10 Januarij 1860.

113. Veroordeeling van den gedaagde in de kosten, hoewel zonder voorafgaande toezending eener rekening en zonder sommatie, beslag onder derden is gelegd, terwijl de gedaagde zich in judicio bereid heeft verklaard na ontvangst der rekening het verschuldigde te betalen en de eischer zijne vordering van *f* 162.24 op *f* 49.34 heeft gereduceerd.

Amsterdam 21 Januarij 1870.

114. Een louter mondeling in den loop van het geding gedane aanbod dat op geen zweem van wezenlijkheid of waarachtige voldoening gegrond is, kan van geen invloed zijn op de veroordeeling der gedaagden in de kosten.

b H. R. 23 Junij 1871, Concl. conf.

115. Indien de gedaagde wel is waar ter teregtzitting de betaling aanbiedt, doch dit aanbod, hoewel door den eischer aangenomen, niet door betaling laat volgen, behooren bij gedeeltelijke ontzegging der vordering, de kosten te worden gecompenseerd.

Gorinchem Kgr. 28 Februarij 1850.

116. De gedaagde die bij de dagvaarding vooraf tot betaling is gesommeerd, doch in gebreke is gebleven aan te bieden de som welke hij zich ter teregtzitting bereid verklaarde te voldoen, of die geregtelijk te consigneren, behoort een gedeelte der proceskosten te dragen. Compensatie op gelijke helften.

a Amsterdam Kgr. III 13 November 1871.

117. Een voldoend geregtelijk, doch niet door consignatie gevolgd aanbod, bevrijdt hem die aanbiedt, van de kosten van het proces, gevoerd tot verkrijging van hetgeen is aangeboden.

'sHertogenbosch 13 November 1868.

118. De beslissing der vraag, wie in het ongelijk is gesteld en dus de proceskosten moet dragen, is afhankelijk van de vraag, niet of de gedaagde al dan niet in mora is, maar of hij oorzaak is van het proces. De gedaagde moet in de proceskosten worden veroordeeld, indien van hem wordt gevorderd meer dan het verschuldigde, en hij dit verschuldigde erkent en verklaart te willen voldoen, doch geen aanbod doet, ofschoon hij vooraf in kennis is gesteld van de vordering, met minnelijke aanmaning om die te betalen (in casu langs administratieven weg tot betaling van onderstands-gelden).

'sHertogenbosch 30 September 1868. — Cf. 'sHertogenbosch 21 October 1868, alwaar de eischer van zijne vordering ten principale afzag, doch bij de veroordeeling in de proceskosten bleef volharden, op grond dat de gedaagden de vorderbare som niet hadden voldaan, dan na

geregtelijk daartoe te zijn aangesproken, op grond dat de gedaagde, die niet bij de dagvaarding in de gelegenheid wordt gesteld aan den deurwaarder te betalen, ook na de dagvaarding, mits vóór den dag, waarop hij in regten moet verschijnen, het regt heeft om een geregtelijk aanbod te doen van het verschuldigde, en bij weigering van den schuldeischer ten diens koste te consigneren, zonder dat hij verpligt is ook de kosten door de in-mora-stelling veroorzaakt, aan te bieden.

119. Ofschoon de toegewezen schadevergoeding niet in verhouding staat tot hetgeen gevorderd is, vallen de kosten ten laste van den verweerder, indien deze door verzuim van een aanbod te doen en steeds te ontkennen, oorzaak van het regtsgeding is geweest.

Roermond 20 Junij 1861.

120. De gedaagde die in den loop van het geding heeft erkend wel iets aan den eischer schuldig te zijn, doch geen bepaald aanbod heeft gedaan, moet ook bij toewijzing van slechts twee derden der vordering, in de kosten veroordeeld worden.

Dordrecht Kgr. 2 Mei 1871.

121. Bij toestemming des gedaagden in den (in casu verminderden) eisch zijner wederpartij, doch zonder betaling of reëel aanbod zijnerzijds, behooren de proceskosten niet door den eischer te worden gedragen.

Amsterdam 8 Januarij 1862.

122. Er bestaan termen tot compensatie van kosten, indien de verzekeraar, hoezeer op goede gronden de bovenmatigheid der door den verzekerde gevorderde vergoeding van geledene brandschade bewerende, aan dezen geene bepaalde som heeft aangeboden.

's Gravenhage Arb. 13 Januarij 1847.

123. Hoewel de gedaagde tot betaling van het aangebodene moet worden veroordeeld, is hij nogtans op geen punt in het ongelijk gesteld, indien niet is beweerd dat hij ooit heeft geweigerd het thans aangebodene te betalen, en hij zich mondeling tot betaling heeft bereid verklaard, zoodat een reëel aanbod slechts tot vermeerdering van kosten, doch niet tot voorkoming van het proces zou hebben geleid. Veroordeeling van den eischer in de kosten. Vordering van *f* 200.», aanbod en toewijzing van *f* 105.».

's Hertogenbosch 23 Maart 1870.

124. Wanneer de eischer, ten gevolge der verdediging van den gedaagde, gebruik maakt van het hem bij de wet geschonken regt om zijn eisch te verminderen (hetgeen geen invloed heeft gehad op de competentie), doch door dien verminderden eisch blijkt meer gevorderd te hebben dan hem toekwam, dan bestaan er, bij beschouwing van den primitieven eisch, door den eischer in den gerigte gebragt, termen om de kosten (hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk) te compenseren.

Utrecht 6 April 1842. — Breda 27 November 1849. — Groningen 14 Februarij 1851. — Boxmeer Kgr. 27 Februarij 1840.

125. De gedaagde, die de pendente lite gewijzigde vordering van den eischer ter audiëntie aanbiedt te voldoen, kan niet in de kosten verwezen worden.

Amsterdam Kgr. IV 10 Januarij 1851. — Anders Groningen 16 Junij 1843, o. a. op grond dat de eischer, door, na den gedaagde te hebben gehoord, vrijwillig zijn eisch te verminderen, niet gezegd kan worden op eenige punten in het ongelijk te zijn gesteld; dat hij voor die som had kunnen dagvaarden, en dit gedaan hebbende, de ged. ook in de betaling daarvan zou zijn veroordeeld geworden.

126. Vermindering van de bij dagvaarding gevorderde som geschiedt ten onregte, wanneer zulks het gevolg is van de verwering des gedaagden. Gevolg, dat de kosten geheel of gedeeltelijk kunnen worden gecompenseerd.

Deventer 25 Maart 1857.

127. Art. 134 Rv. is niet ondergeschikt aan den algemeenen regel van art. 56 omtrent de uitspraak over de kosten. Indien de eischer zijnen eisch, na eene litis-contestatie en gehouden getuigenverhoor, vermindert, dan behoort hij daarom niet in de kosten te worden veroordeeld.

Groningen Kgr. 29 December 1856.

128. Wanneer de eischer op des gedaagden aanmerking zijnen eisch vermindert tot op de som die de gedaagde erkent schuldig te zijn, doch deze alsnu de niet-ontvankelijkheid der vordering beweert, als in strijd met de wet veranderd, moet hij, gedaagde, in de kosten worden veroordeeld.

Brielle 6 September 1861.

129. Een gedaagde die zich bij conclusie van antwoord bereid verklaart een minder bedrag dan het gevorderde te betalen, moet, al reduceert de eischer zijne vordering tot dat aanbod, altoos veroordeeld worden tot betaling, en, zelfs bij gemis van eene voorafgaande in-mora-stelling, in de kosten verwezen worden.

Amsterdam 2 December 1869.

130. De eischer behoort in de kosten van het regtsgeding te worden veroordeeld, als die eisch hem alleen tot het bedrag wordt toegewezen, hetwelk de gedaagde bereid is te voldoen, en het niet is gebleken, dat de gedaagde daarin ooit in gebreke is gebleven.

Amsterdam Kgr. V 6 Mei 1845.

131. Ingeval de eischer zonder voorafgaande sommatie heeft gedagvaard, en niet is tegengesproken dat de ged. steeds is bereid geweest te betalen de ter eerste teregtzitting aangeboden som, waarop de eischer dan ook zijne vordering heeft gereduceerd, dan kan de gedaagde niet geacht worden in het ongelijk te zijn, en moet de eischer de kosten dragen, hoewel de veroordeeling behoort te worden uitgesproken, vermits de gedaagde met zijn aanbod niet is geliberreerd.

Groningen Kgr. 25 Maart 1872.

132. Indien na eene vermindering van eisch en een daarmede overeenstemmend aanbod des gedaagden, tusschen partijen geen verder geschil meer bestaat hetwelk eene regterlijke beslissing vordert, dan moet de gedaagde niet in de kosten veroordeeld worden; bestaat echter nog contestatie omtrent den gevorderden lijfsdwang dan moet de gedaagde, bij toewijzing daarvan, ook de kosten dragen, met uitzondering van die welke door de reductie der vordering zijn veroorzaakt.

Amsterdam 11 December 1861.

133. De eischer die na eene expertise over de gegrondheid zijner vordering den primitieven eisch reduceert, behoort in geene kosten te worden veroordeeld, wanneer niet blijkt dat de deskundigen den gedaagde in het gelijk stellen, en die reductie plaats heeft geheel onverpligt, alleen om verdere procedures te vermijden, al heeft zelfs de gedaagde aangeboden het aldus verminderde bedrag te voldoen.

Amsterdam 1 November 1870.

134. De gedaagden, die blijken, wat de vordering tot solidaire veroordeeling aangaat, zich te regt tegen de eerste conclusie des eischers te hebben verzet, behooren niettemin alle kosten te dragen, ook die gemaakt tot aan de gewijzigde conclusie, waarbij van de veroordeeling in solidum is afgezien.

Groningen 29 Maart 1850.

135. Wanneer de eischer zijne vordering vermindert onder reserves welke door den gedaagde niet betwist worden, moet deze laatste toch in al de kosten veroordeeld worden.

Utrecht 8 Mei 1867.

136. Indien gedagvaard is tot voldoening van een van non-betaling geprotesteerden wisselbrief, met de protestkosten en de renten van af den dag van het protest, doch de eisch, ten dage dienende, zoodanig is gewijzigd, dat de som wordt verminderd, de protestkosten niet worden gevorderd en de renten worden geëischt van af den dag der dagvaarding, dan moet niet de eischer, maar wel de ged. in de proceskosten worden veroordeeld, bijaldien de ged., ter gelegenheid van de aanbieding van den wisselbrief, heeft opgegeven, dat dezelve te hoog was gesteld en daarbij geene melding heeft gemaakt van zijne bereidwilligheid tot voldoening van zoodanig bedrag, als hij vermeende daarop schuldig te zijn of te willen betalen; al heeft hij zich bij zijne conclusie van antwoord, doch zonder geregtelijk aanbod in den zin der wet, ter rolle bereid verklaard de laatstgenoemde vordering te voldoen.

Friesland 15 Januarij 1845.

137. Veroordeeling van den gedaagde in de proceskosten, na verwijzing tot betaling in de door den eischer verminderde vordering, terwijl het niets ter zake doet, of de gedaagde bij de eerste verschijning voor den regter de gevorderde schuld geheel of slechts gedeeltelijk heeft ontkend.

Breda 22 Januarij 1856, bev. Breda Kgr. 19 September 1855.

138. Wanneer iemand *f* 1000.» vordert, de gedaagde eene expertise verlangt, en de eischer volgens het uitgebragte rapport der deskundigen zijne vordering tot op *f* 600.» vermindert, die de gedaagde dan ook aanbiedt, moet deze in de proceskosten worden veroordeeld, met uitzondering alleen van die der expertise.

Amsterdam 3 Junij 1863. — Cf. *a* Amsterdam 7 Junij 1841, waarbij is beslist dat, indien een arrest onder derde is gelegd voor een bedrag van *f* 250.», en ten gevolge der tegenspraak van den debiteur, met betrekking tot de hoegrootheid der vordering, door deskundigen die som is begroot op *f* 138.», en daarna de debiteur zich bereid heeft verklaard, om die som aan den arrestant te betalen, alsdan het arrest, volgens de wet gelegd zijnde, van waarde moetende worden verklaard, de debiteur in alle de kosten daarvan en al de overige kosten van het geding, met uitzondering van die der expertise, die voor rekening komen van den arrestant, behoort te worden veroordeeld, daar de debiteur, om van een regtsgeding bevrijd te zijn, een geregtelijk aanbod, gevolgd van consignatie, had behooren te doen van de som, welke hij vermeende schuldig te zijn.

139. Indien de eischer zijnen eisch eerst na een gehouden verhoor op vraagpunten en getuigenverhoor vermindert tot het niet gecontesteerd bedrag, kan dit geen invloed uitoefenen op de uitspraak der kosten, zoo gedaagde geen aanbod heeft gedaan of het gedane aanbod nietig was.

Groningen Kgr. 3 Januarij 1853.

140. De vraag of de gedaagde een der drie vensters waarvan bij dagvaarding de wegruiming gevorderd was, vóór of nà de dagvaarding heeft digt gemaakt, is, nadat bij conclusie des eischers vordering tot twee dier vensters is beperkt, van geenerlei invloed op de uitspraak over de kosten.

Utrecht ... Januarij 18.. (19).

D.

141. Een gedaagde, die zich aan 's regters oordeel heeft gerefereerd, kan altoos tot betaling van geregtskosten veroordeeld worden.

b Amsterdam 2 Januarij 1872. — Amsterdam 22 Augustus 1839, houdende veroordeeling van den curator in een faillissement, die zich gerefereerd had, qq. in de kosten. — Middelburg 1ⁿ a. 5 April 1837, waarbij de crediteuren, niettegenstaande hunne referte, zijn veroordeeld in de kosten gevallen op de vordering van een gefailleerde om uit de gijzeling te worden ontslagen.

142. In een geding tot nietigverklaring van een uitersten wil wegens krankzinnigheid des testateurs, mogen bij toewijzing der vordering, de gedaagden niet in de kosten veroordeeld worden, indien zij die vordering niet hebben tegengesproken, maar integendeel hebben verklaard wel te mogen lijden dat aan den eischer zijne vordering zou worden toegewezen, en zich zoowel vóór als na het ambtshalve bevolen getuigenverhoor gaaf hebben gerefereerd. Hieromtrent almede referte van wege den eischer.

Gorinchem 6 Februarij 1872.

143. De in het ongelijk gestelde partij moet ook worden veroordeeld in de kosten van de wederpartij, die zich aan 's regters prudentie heeft gerefereerd.

Overijssel 28 Januarij 1861.

144. Wanneer op het appel loco cassatie door het bestuur der Registratie ingesteld, een vonnis wordt vernietigd, en aan het bestuur zijne vordering toegekend, behooren tegenpartijen in de kosten van het appel te worden veroordeeld, al hebben zij verklaard, zich niet dadelijk partij tegen dat appel te stellen, maar zich aan 's Hofs uitspraak te onderwerpen.

b 's Gravenhage H. G. 28 Mei 1834.

145. De gedaagde die verklaart zich geene partij te willen stellen, doch tevens bedenkingen oppert en vragen stelt tegen den gedanen eisch,

moet geacht worden verdediging te voeren en behoort in de kosten te worden verwezen.

H. R. 6 Maart 1868, Concl. conf. — *a* Groningen 8 Julij 1842. — Rotterdam 6 Junij 1849. — Amsterdam 24 October 1853. — Rotterdam 24 November 1856. — *b* Groningen 23 October 1863. — *a* Amsterdam 31 Mei 1871. — Heerenveen 31 Januarij 1845, ten aanzien van een gedaagde die, niettegenstaande zijne referte aan 's regters uitspraak, betrekkelijk de qualiteit der eischers, die qualiteit bij pleidooi expresselijk heeft bestreden.

146. De gedaagde die akte verzoekt dat hij zich geene partij stelt, doch tevens zich refereert tot de beslissing welke door den regter op de middelen en weren van den medegedaagde zou geveld worden, moet geacht worden in het ongelijk te zijn gesteld en met den medegedaagde te regt in de kosten te zijn veroordeeld.

H. R. 24 November 1871, Concl. conf.

147. Eene referte aan het oordeel des regters, eerst gedaan bij antwoord in het geding, na eene vruchteloos gedane sommatie tot opheffing van een verzet, en welke referte daarenboven is vergezeld geweest van eene opgave van de gronden voor de beweerde regtmatigheid van het gedaan verzet, kan den succumberenden ged. niet ontheffen van de veroordeeling in de kosten van den processe.

Z.-Holland 12 December 1849.

148. Indien de eischer zijne vordering tot veroordeeling van den ged. in de kosten beperkt tot het geval van tegenspraak, kan de ged., die, na zich gerefereerd te hebben, in het ongelijk wordt gesteld, niet in de kosten worden verwezen.

a Amsterdam 7 April 1846.

149. De partij die zich op een verzoek tot verhoor op feiten en vraagpunten aan 's regters oordeel heeft gerefereerd, (al beweert zij tevens dat een gedeelte der vragen niet tot het geschil betrekkelijk zijn), behoort niet in de kosten te worden veroordeeld, maar deze moeten worden gereserveerd.

's Hertogenbosch 14 Junij 1843. — Anders *a* Groningen 8 Julij 1842, alwaar echter tevens was verklaard het daarvoor te houden, dat het gedaan verzoek voor alsnog niet kon en behoorde te worden toegestaan.

150. Wanneer eene partij zich bereid verklaart om, ofschoon onverpligt, aan het verzoek der tegenpartij tot verhoor op vraagpunten te voldoen, maar tevens akte vraagt van hare bewering dat de vraagpunten naar hare meening niet zijn ter zake dienende, dan moet dit als tegenspraak beschouwd en die partij in de kosten van het incident veroordeeld worden.

Amsterdam 17 September 1869.

151. De partij die het verzoek tot verhoor op feiten en vraagpunten in eerste instantie niet heeft bestreden, maar omdat het eerst gedaan was na de bepaling der pleidooijen, wel in strijd heeft geacht met eene goede procesorde, doch zich overigens in beide instantiën aan het oordeel van den regter heeft gerefereerd, kan ingeval van ontzegging van het verzoek door den eersten regter en toewijzing daarvan in hooger beroep, niet tot betaling van eenige kosten veroordeeld worden. Deze moeten gereserveerd blijven.

Gelderland 8 Maart 1871.

152. Hij, tegen wien het verzoek tot voeging is gedaan en die zich op dat incident aan het oordeel der Regtbank refereert, moet desniettegenstaande veroordeeld worden in de kosten op het incident gevallen, wanneer hij aan zijne referte de opmerking verbindt dat hem nogtans het verzoek niet wettelijk voorkomt en hij daarom zijn regt tegenover den verzoeker reserveert.

b Amsterdam 6 Julij 1869.

153. Er bestaan termen om de compensatie van kosten uit te spreken, ingeval van referte zoo van den eischer als van den gedaagde, vooral wanneer, hoezeer de gedaagde tot betaling veroordeeld wordt, de begrooting van den eischer werkelijk verminderd en de door hem gevorderde veroordeeling bij lijfsdwang afgewezen wordt.

Zeeland 13 October 1840.

154. Hij, die in eersten aanleg gevoegde partij was, en die zich in appel als mede-geïntimeerde refereert aan het oordeel van den regter, kan niet in kosten worden veroordeeld.

Z.-Holland 29 April 1867.

155. Indien het bestuur der domeinen van den curator eener onbeheerde nalatenschap afgifte daarvan vordert, de curator antwoordt dat hem verzet tegen die afgifte door een derde als regthebbende is beteekend, doch zich overigens geen partij stelt, die derde vervolgens verzoekt als interveniënt te worden toegelaten en geregtigd verklaard op de nalatenschap, met veroordeeling van den curator tot rekening en verantwoording en uitkeering, waarop het eischend bestuur verklaart dat het zich geen partij stelt voor zoover betreft de vordering van den interveniënt, om als tusschenkomende partij te worden toegelaten en tot diens geregtigd-verklaring tot de nalatenschap, — dan behooren bij toewijzing der vordering van den interveniënt, de proceskosten tot op de interventie te worden gedragen door den originelen eischer en de verdere kosten door den gedaagde qq.

b Amsterdam 26 Januarij 1847, Concl. contr. Mr Karseboom, die van oordeel was, dat de oorspronkelijke eischer moest worden veroordeeld in al de kosten, met uitzondering van die, gevallen op het verzoek tot interventie, welke ten laste van den interveniënt behoorden te blijven.

156. De medegedaagde, die bij pleidooi bestrijdt den eisch, waarin hij bij conclusie verklaart te berusten, moet bij toewijzing der vordering in de kosten worden veroordeeld.

Brielle 25 November 1859.

157. Om de veroordeeling in de kosten te ontgaan, is het niet genoeg dat de gedaagde zich geene partij stelt tusschen den eischer en den interveniënt, en zich bereid verklaart om aan een van beiden te betalen.

Haarlem 13 Maart 1849.

158. De referte des eischers aan de uitspraak der Regtbank met betrekking tot eene gevraagde communicatie van stukken vóór de conclusie van antwoord, is geen acquiescement op die gevraagde communicatie en moet zijne veroordeeling in de kosten van het incident ten gevolge hebben.

Groningen 18 Januarij 1850.

159. De eischeresse, die in een verzoek tot

oproeping in vrijwaring niet stellig heeft bewilligd, maar, zonder zich aan den anderen kant daartegen uitdrukkelijk te verzetten, en zich aan 's regters prudentie refererende, als hare meening heeft opgegeven en verdedigd, dat het verzoek ambtshalve behoorde te worden afgewezen, moet regtens geacht worden het verzoek te hebben betwist, en behoort derhalve, deswege in het ongelijk gesteld wordende, in de kosten van het incident te worden verwezen, zonder dat er sprake kan zijn om die te compenseren, of de uitspraak tot het eindvonnis voor te behouden.

'sHertogenbosch 24 Maart 1843. — Anders echter, indien de referte van den oorspronkelijken eischer te dien aanzien niet bepaaldelijk inhoudt eene weigering van het gedaan verzoek, als wanneer de kosten van het incident tot het eindvonnis kunnen worden gereserveerd, Amsterdam 8 Maart 1849.

160. Art. 56 Rv., hetwelk de veroordeeling in de kosten vordert tegen de partij, die in het ongelijk is gesteld, is niet van toepassing in eene procedure tegen een notaris, die, nadat de president (onder het gebied der wet van 25 Ventôse XI) een verzoek om magtiging tot afgifte van een afschrift eener ten zijnen overstaan gepasseerde akte aan de Regtbank had verwezen, — en welk renvooi door hem niet was geprovoceerd — zich dáár aan de beschikking des regters heeft gerefereerd.

H. R. 18 November 1842, Concl. conf. — In gelijken zin *b* Holland 1 December 1841, — doch anders Amsterdam 29 Julij 1841, naar luid waarvan een notaris in dat geval geene uitzondering maakt op den algemeenen regel van art. 56 Rv.

161. Een notaris behoort in de proceskosten te worden verwezen, indien hij geweigerd heeft aan legatarissen een afschrift te geven van een geheel testament, onder hem berustende en zich aan het oordeel der Regtbank hebbende gerefereerd, niettemin al zijne gronden van verdediging bij zijne conclusie van antwoord heeft aangevoerd.

Utrecht 6 December 1839. — 's Gravenhage 8 October 1847, waarbij is beslist dat, indien de betrekking van erfgenaam ab intestato door den notaris wordt erkend, zijne weigering tot afgifte van afschriften of grossen, in casu op grond dat de bloedverwant wel tot legataris maar niet tot erfgenaam in het testament was benoemd, niet berust op eenigerlei twijfel omtrent feiten, maar op eene verkeerde opvatting der wet en dat, vermits een notaris zich op geene onkunde omtrent het regt mag beroepen, hij zijne verpligting ten deze moet kennen en zijne weigering alzoo is eene onregtmatige daad, die hem, behalve aan de veroordeeling in de kosten van het geding, bloot stelt aan vergoeding van schade als naar regten. — *b* Haarlem 3 December 1839, waarbij in de kosten is veroordeeld een notaris die op de vordering tot afgifte van eene authentieke kopij van een testament, verklaarde zich te refereren aan 's regters oordeel, doch alleen eenige aanmerkingen maakte op sommige der door den eischer overgelegde stukken, en twijfel opperde of daardoor het regt des eischers werd bewezen, hetgeen de Regtbank bevestigend beantwoordde.

162. Een notaris behoort te worden veroordeeld in de kosten (en tot schadevergoeding), indien hij heeft geweigerd af te geven eene eerste grosse eener akte van vennootschap, waarin de verzoeker in de qualiteit van directeur en deelhebbend vennoot voorkwam, — op den onregtskundigen grond, dat deze zich had gequalificeerd als aandeelhouder zonder dat het bewezen ware, dat hij in het bezit dier aandeelen was gekomen, en niet deed blijken tijdens de aanvrage nog de qualiteit van directeur te bezitten.

Zwolle 13 September 1843.

163. Indien de eischers hun regt op de overschrijving ten hunnen name van een kapitaal op het Grootboek behoorlijk aan den Staat hebben doen blijken, en deze in die overschrijving heeft gedifficulteerd, zoodat de eischers zijn genoodzaakt geworden, de tusschenkomst des regters in te roepen, en de gedaagde zich later tegen de vordering, bij dagvaarding gedaan, geene partij heeft gesteld en de gegrondheid derzelve niet bepaaldelijk heeft betwist, zich refererende aan de beslissing des regters, maar niettemin onderscheidene bedenkingen in het midden gebragt en twijfelingen geopperd heeft, zoo omtrent de volledigheid der door de eischers overgelegde stukken, als omtrent het door hen beweerde regt om den eigendom van het kapitaal vrij en onbezwaard te erlangen, — dan moet de gedaagde geacht worden in het ongelijk te zijn gesteld en in de kosten van den processe worden veroordeeld.

H. R. 2 November 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 26 October 1849, Concl. conf. — In gelijken zin *a* H. R. 22 Februarij 1850.

164. Een oorspronkelijk eischer (geopposeerde en gedaagde in cas verzet) is niet bevoegd om tot vermijding eener veroordeeling in de kosten, zich te refereren aan het oordeel des regters.

Groningen 6 April 1866.

165. Eene veroordeeling van den gedaagde in de kosten komt niet te pas, wanneer de eischer daartoe alleen heeft geconcludeerd in geval van tegenspraak, en de gedaagde zich aan het oordeel van den regter heeft gerefereerd met eisch tot veroordeeling van den eischer in de kosten.

Rotterdam 28 Junij 1869.

166. Referte aan 's regters oordeel wat de hoofdvordering betreft, kan niet vrijwaren tegen eene veroordeeling in de kosten, indien de procedure had kunnen voorkomen zijn, door aan eene minnelijke uitnoodiging vóór de dagvaarding of daarna, onder aanbod der gemaakte kosten, te voldoen.

a Amsterdam 6 December 1865.

167. Een gedaagde, die zich blootelijk heeft gerefereerd, kan niet worden veroordeeld in de meerdere kosten van conclusiën en pleidooijen, die eeniglijk door de judiciële houding van zijn medegedaagde zijn ontstaan.

b Amsterdam 30 Mei 1854.

168. Wanneer in eersten aanleg een eisch (zoo als naar Oud-Hollandsch regt geoorloofd is) ambtshalve wordt niet-ontvankelijk verklaard op grond dat de eischer het jus standi in judicio mist, doch die exceptie nader ongegrond wordt bevonden, dan kan de gedaagde zich in hooger

beroep door eene referte aan het oordeel des regters niet aan de veroordeeling in de kosten (van beide instantiën) onttrekken.

b H. R. 1 November 1861, Concl. conf.

169. Hij, wiens vordering in eersten aanleg werd ontzegd, omdat hij zijne qualiteit niet bewees, moet, als hij dat bewijs in appel aanvult, en de vordering hem dientengevolge wordt toegewezen, niettemin de kosten van eersten aanleg blijven dragen. De kosten van het hooger beroep komen echter in zoodanig geval ten laste van den geïnt., ook al heeft deze zich aan 's regters oordeel gerefereerd.

b H. R. 8 Mei 1868.

E.

170. Indien door een eischer in cassatie een middel alleen subordinaat en in geval van verwerping der andere middelen is voorgesteld, dan kunnen, bij het ongefundeerd bevinden der primaire middelen en toewijzing van het subordinaat middel van cassatie, de kosten in cassatie gevallen worden gecompenseerd.

a H. R. 9 Februarij 1849, Concl. conf.

171. De eischer, eene primaire en eene subsidiaire vordering instellende, kan, indien eene van beide wordt toegelaten, niet geacht worden te zijn in het ongelijk gesteld.

b N.-Holland 7 Mei 1857. — Cf. *a* Amsterdam 11 Januarij 1855, de kosten compenserende. — *a* Amsterdam 30 December 1842, waarbij de in het ongelijk gestelde in twee derde, en de andere partij in een derde der kosten werd verwezen.

172. Al kan eene actie beschouwd worden twee op zich zelve staande vorderingen te bevatten, waarvan de ééne voor toewijzing, de andere voor afwijzing vatbaar is geoordeeld, is daarom de regter toch niet verpligt (als zijnde daaromtrent art. 56 Rv. facultatief) de kosten te compenseren, maar kan hij ook in dit geval eene der partijen in al de kosten van het geding veroordeelen.

a H. R. 22 December 1854, Concl. conf.

173. De eischer moet in de kosten veroordeeld worden, wanneer hem wel een onbetwist bedrag der vordering wordt toegewezen, maar het staande houden van het afgewezen gedeelte dier vordering tot de onnoodige procedures en proceskosten heeft aanleiding gegeven.

b Rotterdam 9 Maart 1864.

174. Wanneer de eischer te veel heeft gevorderd, doch de regter niettemin vermeent iets meer te moeten toewijzen dan door den gedaagde is aangeboden, dan moet deze laatste in alle de kosten veroordeeld worden.

a 's Gravenhage 28 Junij 1859. — Goes 18 September 1863, waarbij in dergelijk geval de kosten zijn gecompenseerd.

175. Een ingestelde eisch tot vergoeding van schade, later te vereffenen bij staat ingevolge de wet, kan, in weerwil van bewezene schade, aanleiding geven tot compensatie van kosten, bijaldien de regter de wetenschap heeft verkregen, dat de opgave der geledene schade, in de originele dagvaarding gedaan, oneindig verschilt van de door den gedaagde berokkende en bij den eischer inderdaad geledene schade.

b Gelderland 24 Junij 1868, bev. Nijmegen 3 December 1867.

176. Wanneer de eischer bij het gevorderde cijfer (voor hulploon) voegt «of zoo veel meer »of minder,» waarborgt hem zulks niet tegen proceskosten, wanneer een veel geringer bedrag dan het geëischte cijfer wordt toegewezen.

N.-Holland 6 Junij 1872.

177. Wijziging door den regter eener overeenkomst, wegens hulploonen gemaakt. Gevolgen van zoodanige wijziging met betrekking tot de proceskosten.

Z.-Holland 4 October 1858. — De eischer vorderde *f* 800.» bedongen bergloon, de gedaagde bood *f* 300.» daarvoor aan, en *f* 500.» werden toegestaan bij Rotterdam 31 Maart 1858, met compensatie der kosten. Op het beroep des eischers veroordeelde het Hof hem in $^1/_6$ en den geïntimeerde, oorspr. eischer, in $^5/_6$ der kosten.

178. Als de eischer schadevergoeding vordert, maar geene schade bewijst, en als op dien grond de eisch wordt ontzegd, kunnen niettemin, waar van onregtmatige daad is gebleken, de kosten gecompenseerd worden.

Bergum Kgr. 10 September 1863.

179. Wanneer aan den eischer wordt toegewezen zijne hoofdvordering om te gedoogen de belemmeringen in het genot van het gehuurde, veroorzaakt ten gevolge van het afbreken en weder opbouwen van een gemeenen muur door den buurman, nadat daarvan de regtmatigheid door den uitslag van het bevolen bewijs is gebleken, en eerst toen door den gedaagde is erkend, kan het bezwaarlijk opgaan, hem als in het ongelijk gesteld te beschouwen en als ligtvaardigen aanlegger van het regtsgeding te straffen. Compensatie der kosten bij afwijzing der mede gevorderde schadevergoeding.

Rotterdam 28 Junij 1850.

180. Er bestaan termen tot compensatie van kosten, wanneer wel de schuldvordering wordt toegewezen, maar het conservatoir beslag van onwaarde verklaard en de arrestant tot schadevergoeding veroordeeld wordt.

Drenthe 2 Maart 1867.

181. Eene veroordeeling tot betaling van zeker jaarlijksch pensioen, doch ontzegging van de vordering om dit pensioen te betalen in driemaandelijksche termijnen, levert termen op tot compensatie van kosten.

's Gravenhage ... (4).

182. Eene accessoire vordering tot lijfsdwang, die later is ingetrokken, kan bij erkenning van de gegrondheid der hoofdactie geen grond opleveren tot compensatie van kosten.

's Gravenhage 6 November 1860. — Cf. Zeeland 23 April 1850, waarbij is beslist, dat, wanneer de eerste regter, op grond der ontzegging van den gevraagden lijfsdwang, de kosten heeft gecompenseerd, alsdan de hoogere regter den lijfsdwang toestaande, bevoegd is den gedaagde in de kosten van het geding, zoowel van de eerste als van de tweede instantie, te veroordeelen.

183. Er is grond tot compensatie van kosten, wanneer de eischer een middel van contrainte, nl. lijfsdwang, vordert, dat hem niet toekomt, en bovendien in strijd met de wet neven-vorderingen doet, bv. van interessen en protest-

kosten, en de gedaagde eene bewijslevering aanbiedt, die ten gevolge van de ontzegging van den lijfsdwang vrij overtollig blijkt te zijn.
Assen 16 October 1865.

184. Er bestaan termen tot compensatie der kosten, wanneer gehandhaafd wordt het dwangschrift, waarvan het eene of andere gedeelte uit de in den loop der procedures gegevene inlichtingen gebleken is niet te zijn verschuldigd.
Heerenveen 1 December 1830.

185. Er bestaan termen tot compensatie van kosten, zoo in eersten aanleg als in hooger beroep, indien reeds in eerste instantie eene der partijen, hoewel niet geheel in het ongelijk gesteld, in alle de kosten is verwezen en de geïntimeerde in hooger beroep ook in dat opzigt tot de (ook werkelijk uitgesproken) bevestiging van het vonnis a quo heeft geconcludeerd.
Z.-Holland 16 Mei 1848.

186. De partij die in eersten aanleg is in het gelijk gesteld, mits doende een door den regter ambtshalve opgelegden suppletoiren eed, en die op het appel der wederpartij concludeert tot bevestiging van het vonnis a quo, moet geacht worden voor een gedeelte in het ongelijk te zijn gesteld, indien de hoogere regter even als de lagere, hare verwering onvoorwaardelijk aanneemt, zoo zelfs, dat de suppletoire eed door hem onnoodig wordt geoordeeld. In zoodanig geval bestaat er grond om de kosten te compenseren.
Rotterdam 12 November 1862.

187. Indien men zich bezwaard acht een opgedragen eed in de voorgestelde bewoordingen te doen, doch bereid is een zakelijk gelijken, maar wat de formulering betreft, verschillenden eed af te leggen, kan zulks niet van invloed zijn op de beslissing der zaak, maar termen opleveren tot compensatie van kosten, indien dit tot vermeerdering daarvan heeft geleid.
a Amsterdam 15 Junij 1843.

188. Waar het geldt eene regtsvordering, welke na vijf jaren (of korter) verjaart, kan de eischer niet gezegd worden op een punt van den eisch in het ongelijk gesteld te zijn, en mitsdien geene compensatie van kosten worden uitgesproken, wanneer hij, op grond dier verjaring, van een gedeelte van den ingestelden eisch afstand doet.
Arnhem 28 Januarij 1839.

189. Waar de contestatie bij een eisch tot herstel van weggeruimde werken, niet heeft geloopen over de mate van die wegruiming en herstelling, maar over deze feiten of regten zelve, onafhankelijk van derzelver omvang, kan de eischer nimmer bij toewijzing van eene partiële wegruiming in een deel der kosten veroordeeld worden.
Groningen Hof 23 November 1869.

190. Wanneer het bestuur der Registratie uit eene akte van scheiding en deeling gelden of inschulden verwerpt, als zijnde het bestaan en de medeëigendom daarvan niet gejustificeerd, en de belanghebbende daartegen in oppositie komt, bewerende dat hij niet tot het leveren van het bewijs daarvan gehouden is, dan moet hij bij verwerping van deze verwering in de kosten van het geding worden veroordeeld, al wordt het bestuur tot teruggave van de geheven regten veroordeeld, omdat het bestaan en de medeëigendom der gelden en inschulden door eenen aan den belanghebbende opgedragen eed is bewezen.
's Hertogenbosch 1 Mei 1839.

191. In de omstandigheid, dat beide partijen verkeerdelijk hebben voortgeprocedeerd op het verzet tegen een dwangbevel tot verhaal van domaniale inkomsten, ofschoon de regtstitel is betwist, ligt genoegzame grond om de kosten van het geding, na de akte van verzet gerezen, te compenseren.
a b 's Hertogenbosch 27 Julij 1846.

192. Een gering verschil in de omschrijving bij dagvaarding van een gereclameerd stuk grond, met hetgeen nader bij conclusiën is gevorderd en door den eersten regter is toegewezen, levert geene termen op om den eisch als niet geheel toegewezen te beschouwen, en dientengevolge de kosten van het geding te compenseren.
Zeeland 29 Junij 1847.

193. Eene gedeeltelijke compensatie van kosten kan plaats hebben, voor het geval eene gevraagde suppressie van uitdrukkingen, in de conclusiën vervat, niet wordt toegewezen omdat die uitdrukkingen gedeeltelijk niet op partij zelve maar op haren gemagtigde voor het Kantongeregt, die niet in het geding is, betrekking hebben, en klaarblijkelijk slechts gebezigd zijn tot justificatie van eigene handelingen en geenszins met het doel om de tegenpartij opzettelijk te beleedigen.
a 's Hertogenbosch 22 Julij 1852.

F.

194. De bepaling van art. 160 Rv. ten aanzien van het verwijzen in de kosten van hen, die, met de daarbij bedoelde exceptiën, niet gelijktijdig hunne defensie ten principale voordragen, is alleen toepasselijk op de kosten, door het niet simul et semel voordragen van alle defensiën, aan de wederpartij casu quo veroorzaakt, en kan dus alleen te pas komen, indien, bij ontzegging der exceptie, de principale zaak op nieuw moet worden voorgebragt en afgedaan, en door die dubbele behandeling, ook bij triumph des excipiënts en verweerders ten principale, meerdere kosten zijn veroorzaakt, in welke meerdere kosten de excipiënt dan moet worden verwezen, niettegenstaande zijn triumph ten principale. Die bepaling kan dus niet worden ingeroepen, wanneer bij de admissie der exceptie (in casu van verjaring) de principale zaak niet op nieuw wordt voorgebragt en afgedaan, vermits in dit laatste geval, door het persisteren bij de exceptie, geene meerdere, maar wel mindere kosten zijn veroorzaakt, dan anders zou hebben plaats gehad.
H. R. 21 Januarij 1842, Concl. conf. bev. in revisie bij H. R. 30 November 1843, Concl. conf. — Amersfoort 7 Februarij 1844. — H. R. 3 Maart 1848, Concl. conf. bij admissie der exceptie van incompetentie.

195. Indien eene exceptie niet behoorende tot de zoodanige, die bij art. 160 Rv. nominatim zijn aangewezen, desniettemin afzonderlijk en vóór het antwoord ten principale is voorgesteld geworden, dan kan niet reeds op die ex-

ceptie, noch op de hoofdzaak worden regt gedaan, maar behoort de beslissing te worden aangehouden en bij de hoofdzaak gevoegd, met bevel aan den excipiënt om ten principale te antwoorden en met condemnatie van hem in de kosten, door het afzonderlijk voorstellen der exceptie veroorzaakt, en voorbehoud der overige.

b Z.-Holland 18 October 1843, bev. *a* 's Gravenhage 30 Junij 1843, omtrent de bewering des ged. dat hij niet met den eischer had gehandeld. — N.-Holland 15 October 1846, bij het opwerpen der exceptie, dat een staat van kosten niet was opgemaakt en onderteekend door de declarante zelve, maar door den prokureur. — Amsterdam 30 Januarij 1839, bij betwisting van de bevoegdheid der regterlijke magt. — 's Hertogenbosch 24 Januarij 1844, bij betwisting van des eischers bevoegdheid om het gevorderde regt ut singuli te doen gelden. — *b* Gorinchem 4 September 1847, bij het opwerpen der exceptie dat de eischer geene persona standi in judicio had. — 's Hertogenbosch 27 Junij 1851, waarbij is bevolen, dat de exceptiën van onbevoegdheid des regters en van nietigheid der dagvaarding op zich zelve zouden worden behandeld, met aanhouding van de exceptie dat de eischer niet bevoegd was te procederen zoo als hij gedaan had, de aangenomen hoedanigheid betwist, en tevens beweerd dat het werk waarvan de oplevering gevorderd werd door den eischer reeds was aanvaard, — met compensatie der kosten.

196. Het niet te gelijk met de exceptie van verjaring voorstellen der verdediging ten principale heeft ten gevolge, dat men dragen moet niet alleen de kosten gevallen op de verworpene exceptie, maar ook de meerdere kosten, welke mogten worden veroorzaakt door het niet opvolgen van het voorschrift van art. 160 Rv.

Winschoten Kgr. 29 Januarij 1856.

197. Er valt niet aan schending of verkeerde toepassing van art. 56 Rv. te denken, wanneer aan den eischer zijn eisch geheel is ontzegd geworden, en tevens eene door den verweerder geproponeerde exceptie is verworpen, doch laatstgenoemde niet in de kosten, op die exceptie gevallen, is verwezen. Zulks is integendeel het meest in overeenstemming met den regel in het aangehaald artikel vooropgesteld.

a H. R. 20 Februarij 1852, Concl. conf. — N.-Holland 5 Junij 1851. — Insgelijks op grond dat die exceptieve verwering tot geene afzonderlijke conclusiën of kosten had aanleiding gegeven, en de eischer dus in al de kosten behoorde te worden verwezen, — N.-Holland 2 Februarij 1865. — *a* Drenthe 30 Mei 1868. — Gelderland 3 Januarij 1872. — Groningen Hof 23 Mei 1854, waarbij in dergelijk geval de kosten zijn gecompenseerd.

198. Indien te regt van een vonnis is geappelleerd, voor zooverre bij de overwegingen daarvan aan zekere processen-verbaal kracht van volkomen bewijs is toegekend, en voor zooverre op dien grond eene exceptie van niet-ontvankelijkheid is verworpen, met last aan partijen om ten principale voort te procederen, bestaan er evenwel redenen tot compensatie van kosten, indien de weren van regten, waaraan die exceptie was ontleend, geen middel van niet-ontvankelijkheid vormen, maar de gegrondheid of het fond der zaak betreffen en het dictum van het beklaagde vonnis, de verwerping namelijk der opgeworpene exceptie, is gehandhaafd.

Overijssel 4 Mei 1840. — Anders N.-Holland 30 April 1846, waarbij is beslist, dat, indien een appellant in zijne hoofdvordering in het ongelijk is gesteld, de aanvulling van motieven door den hoogeren regter, bij het in stand houden van het dispositief, tot geene compensatie van kosten aanleiding kan geven.

199. Art. 56 Rv. is niet geschonden, wanneer het Hof in hooger beroep een vonnis heeft vernietigd, doch alleen voor zoover de appellanten daarbij niet-ontvankelijk zijn verklaard en deswege in de kosten veroordeeld, en bij verbetering regt doende aan de geïntimeerde hare exceptie van niet-ontvankelijkheid is ontzegd, doch overigens het vonnis des eersten regters bevestigd, zoodat dit ten opzigte der niet-ontvankelijkheid en der kosten is vervallen. Door die vernietiging toch zijn, ook dan wanneer die exceptie afzonderlijke kosten had veroorzaakt, de eischers voor alle betrekkelijke kosten beveiligd, al luidt ook het dispositief van het beklaagde arrest minder regelmatig en volledig.

H. R. 2 Mei 1856, Concl. conf.

200. Indien op de door een eischer gedane dagvaarding tot betaling eener zekere som, de gedaagde proponeert de exceptie van nietigheid van dagvaarding, en niettemin ten principale een aanbod doet tot betaling van een gedeelte der geëischte som en tot het afleggen van rekening, de eischer dit aanbod niet accepteert, maar zijn primitieven eisch eenigzins wijzigt, en door den regter de voorgestelde exceptie is verworpen, verklaard dat met het gedane aanbod ten principale niet kan worden volstaan, en de vordering van den verweerder, ofschoon dan ook met wijziging is toegewezen, dan kunnen er, bij de niet letterlijke, maar gewijzigde toewijzing van den primitieven eisch, welligt termen zijn tot eene geheele of gedeeltelijke compensatie van de kosten; doch zulks is bij voornoemd artikel ten eenemale facultatief gelaten, en de regter kan alzoo de wet niet hebben geschonden, door van die faculteit geen gebruik te maken.

b H. R. 10 Junij 1842, Concl. conf.

201. Indien de oorspronkelijke eischer in eersten aanleg incidenteel heeft geconcludeerd tot het bewijs door getuigen, omtrent feiten, welke door den gedaagde werden ontkend en als niet pertinent en concludent voorgesteld, de eischer daarbij eerst, conform art. 202 Rv., bij geïnsinueerde akte feiten heeft gesteld en daarin bij conclusie, vóór het pleidooi genomen, veranderingen heeft gemaakt, conform waaraan de eerste regter ze heeft geadmitteerd, en nu later (zonder dat daartoe door partij, zelfs niet subordinaat, was geconcludeerd) de regter in appel die gemaakte veranderingen niet aannemelijk heeft geacht, te dien effecte, dat, met verbetering van het vonnis a quo, alleen die feiten werden geadmitteerd, welke primitief waren gesteld, dan volgt uit deze beschouwing der zaak, dat de oorspronkelijke eischer, geïnt. in hooger beroep, in zooverre is in het ongelijk gesteld,

dat hij, zonder schending van art. 56 Rv., in de kosten der beide instantiën kon worden veroordeeld; doch het blijft aan het oordeel van den judex facti overgelaten, in hoeverre het hier vermelde aanleiding heeft kunnen geven tot eene compensatie van kosten.

b H. R. 15 April 1842, Concl. conf. — Cf. Utrecht Hof 25 Junij 1841, — en *b* Utrecht 18 December 1840.

202. Wanneer ten processe blijkt, dat een medeverweerder in eerste instantie hetzelfde verdedigingsmiddel ten exceptionele heeft voorgestaan met den anderen verweerder, aldaar met dezen tot toewijzing dier exceptie uitdrukkelijk heeft doen concluderen, en ook vervolgens met hem voor den hoogeren regter de bevestiging heeft gevorderd van het vonnis van eersten aanleg, waarbij die exceptie is geadmitteerd geworden, dan is het noodwendig gevolg daarvan dat, ingeval van vernietiging der vroegere uitspraken, de beide verweerders in cassatie in al de kosten op de geproponeerde exceptie gevallen, die in cassatie er mede onder begrepen, behooren te worden verwezen.

H. R. 7 Maart 1851, Concl. tot veroord. van den verweerder in de kosten, waarbij vern. is *b* Gelderland 11 September 1850.

203. Art. 160 Rv. geeft te kennen dat, wanneer men eene exceptie, die niet dan te gelijk met de principale zaak behoorde te worden behandeld, evenwel afzonderlijk heeft voorgesteld, en die zelfs zóó gegrond is bevonden, dat zij is toegewezen, de excipiënt ook dan nog in de kosten behoort te worden verwezen; maar uit die bepaling kan geenszins bij tegenstelling worden afgeleid, dat, wanneer men zich aan de betaling der kosten zou willen onderwerpen, men de bevoegdheid zou hebben, exceptie op exceptie te stapelen, zonder immer de zaak ten principale in behandeling te brengen; de excipiënt moet integendeel geacht worden zich vrijwillig te onderwerpen aan de beslissing der zaak zelve, zonder het noodig te achten daarvoor in het bijzonder zijne verdedigingsmiddelen bij te brengen. — Uitspraak ten principale.

N.-Holland 20 Junij 1842. — In gelijken zin Z.-Holland 16 December 1846, Concl. conf. — en 's Gravenhage 20 Februarij 1846. — Groningen 25 April 1845. — Amsterdam 28 Januarij 1852. — Cf. Amersfoort 3 Junij 1850. — *a* Assen 30 Junij 1851.

204. De partij die ten principale in het ongelijk is gesteld, moet ook de kosten dragen van het interlocutoir vonnis dat door hare verwering is uitgelokt.

b Zeeland 3 Junij 1862.

205. Wanneer een vreemdeling in het tegen hem gedane verzoek tot het stellen der cautio judicatum solvi berust, dan moeten de kosten van deze exceptie niet worden gedragen door den incidentelen eischer, noch door den incidentelen verweerder. Zij moeten worden gereserveerd, en dit betreft niet alleen den incidentelen eischer en verweerder, maar ook de overige principale partijen, zoo er die zijn; zij moeten dus door diegene der partijen worden gedragen, die bij het eindvonnis in het ongelijk wordt gesteld en in de kosten van het proces wordt verwezen, al is de cautie noch door haar, noch ten haren behoeve gesteld. Hieruit volgt dat alle partijen in het incident moeten worden opgeroepen.

a Friesland 13 April 1842, vern. *a* Leeuwarden 26 October 1841. — Amsterdam 12 Februarij 1844, waarbij is beslist dat, indien de vreemdelingen, eischers, zich, na eenige bedenkingen over het gevorderde quantum, tot het stellen der gevraagde zekerheid hebben bereid verklaard, ook in dit geval de kosten behooren te blijven gereserveerd.

206. De eischer, die de verpligting tot het stellen der cautie betwist en in het ongelijk wordt gesteld, behoort in de kosten van het incident te worden veroordeeld.

Rotterdam 4 Januarij 1843.

207. Een gedaagde die bij exceptie de cautio judicatum solvi heeft gevorderd, moet, in geval hij omtrent het bedrag der te stellen zekerheid in het ongelijk is gesteld, worden veroordeeld in de op die exceptie gevallen kosten.

N.-Holland 3 October 1850.

208. Hij die de cautio judicatum vordert en het voldoende geoordeeld aanbod niet aanneemt, en niettegenstaande hij bij zijne eerste conclusie de nadere bepaling der tot zekerheid te stellen som aan het oordeel van den regter heeft overgelaten, bij zijne nadere conclusie op de vroegere vordering tot het stellen eener grootere zekerheid terugkomt, behoort in de proceskosten te worden veroordeeld.

N.-Holland 18 September 1851.

209. De vreemdeling in zich vereenigende de vereischten, vermeld bij art. 8 B.W., niet verpligt zijnde tot het stellen der cautio judicatum solvi, behooren evenwel de kosten, op zoodanig incident gerezen, te worden gecompenseerd, indien hij eerst na het opwerpen dier exceptie zich in regelmaat heeft gesteld, om de voorregten, bij de burgerlijke wet aan gedomicilieerde vreemdelingen verzekerd, te kunnen genieten en de excipiënt bij de voorgestelde exceptie blijft persisteren.

's Hertogenbosch 13 December 1838.

210. Een gedaagde, die van de eischers als vreemdelingen zekerheidstelling gevorderd heeft, en die, nadat de geschillen deswege geëindigd waren, de verschuldigde en gevorderde som aanbiedt, doch zonder kosten, moet worden veroordeeld in alle de kosten, met inbegrip van die, bereids op de gevraagde cautie gevallen.

a Amsterdam 16 October 1844.

211. Het verzuim van tijdsbepaling bij vonnis, binnen welken eene bevolene zekerheidstelling bij bevel tot kost- en schadelooze opheffing van een beslag tegen den eenen ged., en veroordeeling van den ander tot betaling eener som, — moet worden aangenomen of betwist, is een verzuim van partij, die deze tijdsbepaling niet bij conclusie had gevorderd en niet van den regter, die niet verpligt is dien termijn ambtshalve te bepalen. Er bestaan dientengevolge geene termen tot veroordeeling in de kosten van eenen gedaagde, die nader wordt opgeroepen om dien termijn te hooren bepalen, indien hij zulks niet betwist.

Amsterdam 17 April 1856; — cf. *a* Amsterdam 28 November 1855, houdende voormelde veroordeelingen, — en N.-Holland 6 Maart 1856,

waarbij op de vordering van den oorspr. eischer, nu geappelleerde, dat die termijn zou worden bepaald, — is beslist, dat dit verzuim door den regter, die het in zijn vonnis beging, had kunnen en behooren te worden hersteld.

212. Borgen, die bij de eerste geregtelijke aanspraak van de zijde des schuldeischers het voorregt van schuldsplitsing niet hebben ingeroepen, maar in de eerste plaats de deugdelijkheid hunner verbindtenis hebben betwist, en slechts subsidiair hunne bevoegdheid tot verdeeling der schuld hebben doen gelden, kunnen de veroordeeling in de kosten niet ontgaan, indien den schuldeischer zijne tegen hen gerigte vordering wordt toegewezen.

Arnhem 10 September 1841.

213. Indien de eischer in eersten aanleg de exceptie van onbevoegdheid, door de appellanten (oorspronkelijke gedaagden) opgeworpen uitdrukkelijk en met goed gevolg heeft tegengesproken, de oorspronkelijke gedaagden tegen het in hun nadeel gewezen vonnis zijn gekomen in hooger beroep en ook de oorspronkelijke eischer incidenteel heeft geappelleerd, evenwel tot niets anders dan tot toestemming in het principaal appel en zulks met oogmerk om eene veroordeeling in de kosten te ontgaan, dan moet bij de vernietiging van het vonnis a quo, de oorspronkelijke eischer, zonder dat het incidenteel appel hem kan baten, in de kosten der beide instantiën worden veroordeeld.

Nijmegen 2 November 1841.

214. Indien de kantonregter zich onbevoegd verklaart naar aanleiding van art. 38 R. O., op grond dat de gedaagde den regtstitel heeft betwist, terwijl de eischer deze onbevoegdheid niet heeft wedersproken, dan moet de eischer in dit geval door den kantonregter, uit krachte van art. 56, al. 1 Rv., dadelijk en onherroepelijk in de kosten veroordeeld worden.

b Amsterdam Kgr. I 4 October 1850. — Amsterdam Kgr. I 22 October 1850. — Anders Groningen 28 Julij 1848, beslissende dat de kosten behooren te worden gereserveerd, als zijnde het vonnis van onbevoegd-verklaring als een praeparatoir en niet als een definitief vonnis te beschouwen.

215. Onbevoegd-verklaring bij ongegrondheid der vordering, met veroordeeling van den gemagtigde des eischers in de kosten.

Helmond Kgr. 21 December 1847. — Op het principaal beroep door den oorspr. eischer en het incidenteel beroep door den ged. ingesteld, werd bij *a* Eindhoven 26 Junij 1848, de regter a quo bevoegd verklaard, en de zaak naar hem teruggewezen, met veroordeeling van den principalen geïntimeerde in de kosten van appel, alsmede in die van het vonnis a quo, deszelfs expeditie en insinuatie.

216. De appellant is teregt in de kosten veroordeeld, indien hij gevorderd heeft hervatting van het geding, de Regtbank heeft verklaard dat zij van de zaak was gedesaisisseerd, doch in stede van den eischer niet-ontvankelijk te verklaren in zijne vordering, zich onbevoegd heeft verklaard, en het Hof daarop voormelde niet-ontvankelijkheid heeft uitgesproken.

a H. R. 2 Maart 1866, Concl. conf.

217. Indien eene miskenning van het regt bij een beklaagd vonnis of arrest niet is geschied, op grond van des gerequireerden defensieve bewering in eersten aanleg of hooger beroep, maar ambtshalve door den regter is aangevuld, en de gerequireerde in cassatie of hooger beroep niet is opgekomen ter verdediging daarvan, maar is gebleven defaillant, of opgekomen zijnde, zich eenvoudig aan het oordeel van den regter ad quem of van den H. R. heeft gerefereerd, dan moeten die kosten worden gereserveerd en gedragen door de partij, die ten principale zal worden in het ongelijk gesteld.

a H. R. 29 Mei 1840, Concl. contr. — H. R. 24 October 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 9 April 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 17 November 1848, Concl. contr. — Insgelijks bij ambtshalve onbevoegd-verklaring, — *a* H. R. 19 Januarij 1855, Concl. conf. — Amsterdam 19 April 1841. — *b* Groningen 25 Februarij 1859. — Anders *c* Maastricht 26 Februarij 1852, — en *b* Alkmaar 20 November 1862, dat de kosten moeten worden gecompenseerd. — Harderwijk Kgr. 3 April 1850, dat de eischer al de kosten moet dragen.

218. Wanneer de verweerder in cassatie akte verzoekt dat hij zich refereert aan 's Hoogen Raads oordeel ten aanzien van eene ambtshalve door den eersten regter gegeven beslissing, moeten de kosten gereserveerd worden.

a H. R. 13 April 1871, Concl. conf.

219. Wanneer het Hof ambtshalve de zaak niet voor hooger beroep vatbaar heeft verklaard,— de appellant zich tegen die uitspraak in cassatie voorziet, — en de verweerder in cassatie zich aan het oordeel van den Hoogen Raad refereert, dan moet bij toewijzing van den eisch tot cassatie, de verweerder in cassatie toch veroordeeld worden in de kosten op de cassatie gevallen.

H. R. 13 November 1867, Concl. conf. vern. N.-Braband 12 Februarij 1867, oordeelende in hooger beroep tegen Breda 13 Februarij 1866.

220. Wanneer de hoogere regter ten onregte de hoofdzaak heeft beslist, terwijl hij alleen geroepen was om over de bevoegdheid of onbevoegdheid van den eersten regter te oordeelen, en de verweerder in cassatie zich aan het oordeel van den Hoogen Raad heeft gerefereerd, dan behooren de kosten tot aan de einduitspraak te worden voorbehouden.

a H. R. 4 December 1863, Concl. conf.

221. Wanneer de vernietiging van het vonnis a quo wordt uitgesproken, niet naar aanleiding van de grieven van den appellant, maar op een door het Hof ambtshalve toegepasten grond, moet altoos de geïntimeerde worden veroordeeld in de kosten van het geding, gerezen door het instellen eener regtsvordering die in den toenmaligen stand van het geding nog niet toelaatbaar was, nl. bewijsvoering, terwijl tegen niet verschenen gedaagden moest verstek verleend zijn.

a N.-Holland 24 Junij 1869.

G.

222. De eischer behoort te worden veroordeeld in de kosten, waartoe het niet tijdig leveren van bewijs aanleiding heeft gegeven.

Gelderland 30 Januarij 1850. — *a* Amsterdam 7 November 1867.

223. De schepeling is bevoegd om in den loop van het geding over te leggen eene akte, waarbij de gedaagde, kapitein, zich verbonden heeft aan het scheepsvolk dubbel gagie te geven, zonder dat de daardoor veroorzaakte kosten ten laste van hem eischer kunnen worden gebragt, daar deze niet bij den aanleg van het geding kon weten, of de gedaagde het bestaan van de verbindtenis bij den regter zoude ontkennen.

c Amsterdam 28 Junij 1854, Concl. conf.

224. De gedaagde die eerst in appel, ten gevolge van eerst toen door den appellant (eischer) geleverd bewijs succumbeerde, moet veroordeeld worden in de kosten ook van eersten aanleg, vl. waar het wettig bestaan der eischende maatschappij eerst bij dupliek is bestreden, en de gedaagde, als haar voormalig agent, daarmede niet onbekend kon zijn.

Z.-Holland 8 April 1867. — Gelderland 22 Junij 1865, alwaar de gedaagde eerst in appel bewijs leverde. — Anders Drenthe 15 December 1866, houdende veroordeeling van den oorspr. eischer in de kosten der eerste instantie tot en met de beteekening van het vonnis, als hebbende eerst in appel bewijs bijgebragt, en van den gedaagde in de kosten van het hooger beroep. — Amsterdam 5 November 1850, houdende in dergelijk geval veroordeeling van den gedaagde in $^3/_4$, en van den eischer (appellant) in $^1/_4$ der kosten.

225. De hoogere regter, naar aanleiding van art. 348 Rv. een vonnis bevestigende op nieuwe regtsgronden, door den geïntimeerde, oorspronkelijk gedaagde, voor het eerst in hooger beroep aangevoerd, kan de kosten, tot op het voordragen van die regtsgronden gevallen, compenseren, indien de geïntimeerde die nieuwe weren van regten reeds in eersten aanleg had kunnen inroepen, zelfs dan, wanneer niet vooraf door den hoogeren regter is uitspraak gedaan over, en wanneer zelfs niet zijn onderzocht de middelen van verdediging bij den eersten regter aangevoerd en alzoo van de ongegrondheid derzelve niet is gebleken.

a Z.-Holland 5 April 1843.

226. De appellant die niet aantoont dat de commissaris uit het Hof (Suriname) voldoende was ingelicht om op eigen gezag buiten aanmerking te laten eene door hem, appellant, begane fout in zijne verklaring om op een staat van verdeeling te worden gebragt, moet geacht worden door zijne onnaauwkeurigheid de eenige oorzaak te zijn geweest van de procedure, waartoe hij zijne toevlugt heeft moeten nemen om toch in die verdeeling te worden opgenomen. De ingestelde vordering is ook ten onregte door den geïnt. bestreden. Compensatie van kosten in beide instantiën.

a H. R. 1 November 1872, Concl. tot verwijzing van den app. in al de kosten.

227. De eischer die eerst in hooger beroep een schriftelijk bewijs bijbrengt van een door hem in prima geposeerd feit, waarvan hem bij het vonnis a quo het bewijs door getuigen is opgelegd, moet de daardoor veroorzaakte kosten dragen.

Winschoten 3 October 1871.

228. De pachter die eerst in hooger beroep zijne verwering staaft met de overlegging van het huurcontract waarvan hij reeds bij den eersten regter had moeten gebruik maken, dient ook bij ontzegging van des eischers vordering, in de kosten van eerste instantie te worden veroordeeld.

Gelderland 14 December 1870.

229. Indien de eerste regter, bij gebreke van behoorlijke bewijsstukken, heeft beslist dat de eischer niet heeft doen blijken van de qualiteit waarin hij optreedt, en in appel, na het voldingen der zaak, die bewijsstukken geleverd worden, dan behoort het vonnis vernietigd, maar de eischer in de kosten veroordeeld te worden.

N.-Holland 27 September 1860.

230. Wanneer een crediteur in een faillissement niet op de verificatie-vergadering, waarop hij zich aanmeldt, maar eerst in het geding, volgende op het renvooi zijner vordering naar de Regtbank, de hoegrootheid van zijne vordering justificeert, moet hij, niettegenstaande de juistheid van de hoegrootheid zijner vordering in het geding wordt erkend, en die hoegrootheid overeenkomt met zijne oorspronkelijke opgave ter verificatie-vergadering, in de kosten van het geding veroordeeld worden.

Amsterdam 4 November 1869.

231. De partij, die voor het eerst in hooger beroep de feiten ontkent, welke de wederpartij ter eerste instantie tegen haar had geformuleerd en welke de regter uit dien hoofde voor erkend heeft gehouden, moet in de kosten veroordeeld worden die door haar verzuim van voordragt dier verwering in eerste instantie zijn veroorzaakt.

Zeeland 29 December 1868.

232. Er bestaan termen tot compensatie, wanneer de eischer tot verificatie zijne vordering zoodanig heeft geformuleerd, dat hij de tegenspraak des verweerders uitlokte, en deze laatste ten onregte reeds ter verificatie gevorderd heeft dat de eischer zijne vorderingen met het oog op de beweerde preferentie splitste.

Groningen 11 October 1861.

233. Een eischer in cassatie, die voor het eerst in die instantie eene exceptie van incompetentie ratione materiæ voorstelt, heeft daardoor den schijn aangenomen van 's regters competentie te erkennen. Hoewel die competentie, als zijnde van openbare orde, daardoor niet is gedekt, levert zulks echter termen op tot compensatie van kosten der beide vorige instantiën.

a H. R. 10 Januarij 1845, Concl. conf. — Cf. de betrekkelijke vonn. 's Gravenhage 18 Januarij 1844, — en 's Gravenhage Kgr. 20 September 1843. — *a* Maastricht 15 Mei 1851. — Anders *b* Maastricht 2 December 1869, waarbij in zoodanig geval alleen de kosten van eerste instantie zijn gecompenseerd. — Utrecht 26 Januarij 1870, dat al de kosten door den eischer moeten worden gedragen.

234. Wanneer de gedaagde het gemis eener in-mora-stelling eerst in hooger beroep heeft voorgedragen, moeten de kosten van eersten aanleg tot en met de beteekening van het vonnis ten zijnen laste worden gebragt.

Drenthe 11 Maart 1865. — Drenthe 30 December 1865.

H.

235. Hoezeer, volgens art. 282, al. 2 Rv., ten gevolge van het vervallen der instantie, de kosten van het aangevangen regtsgeding voor gecompenseerd moeten worden gehouden, zoo blijven niettemin de kosten van de procedure tot de peremtie of vervallen-verklaring zelve, aan den gewonen regel van art. 56 Rv. onderworpen, en behooren die alzoo te komen voor rekening der in het ongelijk gestelde partij, indien deze den daartoe strekkenden eisch heeft bestreden.

Drenthe 29 Junij 1844.

236. Wanneer een der twee appellanten (in casu van een vonnis van het Geregtshof in de kolonie Suriname) van het hooger beroep afziet, behoort dit, voor zooveel hem betreft, vervallen te worden verklaard, en die appellant veroordeeld in de helft der kosten van het hooger beroep, vóór het desistement gevallen.

H. R. 29 Junij 1866, Concl. conf.

237. Wanneer een verificatie-proces ten gevolge van een accoord en de daarop verleende homologatie komt te vervallen, draagt elke partij hare eigene kosten. De partij echter, die in het vervallen der procedure door roijering ter rolle niet berust, doch vonnis vraagt, moet in de kosten van dit incident worden veroordeeld.

Alkmaar 28 Januarij 1866.

238. Indien hangende het geding de actie vervalt, kan de veroordeeling in de kosten niet het onderwerp eener vordering op zich zelve en eener afzonderlijke regterlijke beslissing uitmaken.

Z.-Holland 12 April 1858, verniet. Leiden 15 Februarij 1853. — Anders *a* Maastricht 21 Februarij 1850, beslissende dat de eischer, die van zijne vordering tot doorhaling eener hypothecaire inschrijving met schadevergoeding afziet, omdat die doorhaling heeft plaats gehad vóór dat de zaak ter rolle was ingeschreven, nog kan vorderen de veroordeeling van den verweerder in de proceskosten.

239. Indien een appellant in hooger beroep is gekomen van het geheele vonnis, en later gedeeltelijk berust in den eisch tegen hem ter eerste instantie ingesteld, en dienovereenkomstig wordt regt gesproken, bestaan er termen tot compensatie van kosten.

b Holland 1 December 1841.

240. Hoewel erfgenamen geregtigd zijn, om nog in limine litis de nalatenschap te verwerpen, behooren zij echter in dit geval (ook bij eene nalatenschap, opengevallen onder de Fransche wetgeving) de kosten der instantie te dragen, tot op den dag der renuntiatie gevallen.

's Hertogenbosch 8 Junij 1842. — Groningen 25 Maart 1842.

241. In afwijking van het Fransche regt moeten de kosten van een geding betrekkelijk eene erfenis onder de Nederlandsche wetgeving opengevallen, gedragen worden door de erfgenamen, die aanvaard hebben, en niet door degenen, die gepræsumeerd worden erfgenamen te zijn, maar later, hoewel na de dagvaarding, de erfenis uitdrukkelijk hebben verworpen.

Nijmegen 22 Mei 1846.

242. Indien iemand dagvaardt de eenige erfgename en de weduwe van zijnen schuldenaar, de eerste daarna ter griffie eene verklaring aflegt, dat zij gebruik maakt van het regt van beraad, en de tweede van de huwelijks-gemeenschap afstand doet, behoort de zaak ten aanzien der erfgename te worden geschorst met reserve van kosten dienaangaande, en verder de eischer in zijne vordering tegen de weduwe te worden niet-ontvankelijk verklaard, met veroordeeling in de kosten daardoor veroorzaakt.

's Gravenhage 19 April 1853. — In anderen zin Noordwijk Kgr. 9 Februarij 1863, waarbij de verweerder, die vier dagen vóór den regtsdag had afstand gedaan van de erfenis, ter zake waarvan hij als erfgenaam was gedagvaard, in de kosten is veroordeeld.

243. Degeen die, na het verstrijken van den termijn van beraad, gesommeerd om de erfenis te aanvaarden of te verwerpen, den daartoe gelaten termijn ongebruikt laat en eerst na de daartoe gedane dagvaarding eene keuze doet, moet in de proceskosten veroordeeld worden.

b Amsterdam 10 Mei 1865.

I.

244. Wanneer eene exceptie is verworpen, op grond dat in cas van art. 75 Rv. de kosten van het verstek niet op straffe van niet-ontvankelijkheid behoeven te worden voldaan, in geval de nieuwe instantie reeds vóór het verleend verstek wettig was aangevangen, dan bestaan er evenwel termen tot compensatie van kosten, indien het geldt een geding tusschen broeders en zusters, daar toch in alle geval de eischer, door niet dadelijk de kosten van het verstek te voldoen, aanleiding heeft gegeven tot het opwerpen van die exceptie van niet-ontvankelijkheid.

Gelderland 15 Januarij 1841.

245. Indien het hooger beroep alleen is gegrond op eene éénige onbewezene en onwaarachtige grief, dan moet de appellant als temerarius litigator in de kosten verwezen worden, niettegenstaande partijen broeders zijn.

Amsterdam 19 Februarij 1850.

246. Veroordeeling van den gedaagde in de kosten, niettegenstaande de vordering tot onderhoud van *f* 5.» op *f* 4.» wekelijks wordt verminderd en de verwantschap van partijen.

a Groningen 28 Junij 1867.

J.

247. Er kan geene sprake zijn van eene onderscheiding tusschen de kosten van het geding en die van het verstek, naar aanleiding van art. 89 Rv., waar geen verzet bestond, noch vonnis op verzet is gewezen, maar de gedaagden als defaillanten in het gewezen vonnis hebben berust.

Amsterdam 7 Januarij 1851.

248. Ingeval de gedaagde niet verschijnt en de eischer niet-ontvankelijk in zijne vordering wordt verklaard, moet de defaillant in de kosten van het verstek en de eischer in de overige kosten worden veroordeeld.

b N.-Holland 28 Mei 1868.

249. Indien tegen eene gemeente, op grond dat zij, in strijd met haar reglement, en alzoo

op eene onwettige wijze, zich in regten heeft doen vertegenwoordigen en verweren, op de wijze waarop zij door den eischer is gedagvaard en met dezen heeft voortgeprocedeerd, verstek wordt verleend, dan kan nog eene compensatie van kosten (buiten die van het verstek), uitgesproken worden, wanneer de eischer tegen die niet behoorlijk vertegenwoordigde partij heeft voortgeprocedeerd.

's Hertogenbosch 23 Februarij 1847.

250. Onder de veroordeeling in de kosten kunnen niet geacht worden mede te zijn begrepen die welke veroorzaakt zijn door het tegen sommige partijen verleende verstek en volgens de wet door de defaillanten moeten gedragen worden.

c H. R. 25 Junij 1858, Concl. conf.

251. Wanneer tegen den gedaagde verstek is verleend, moeten bij het interlocutoir tot toelating van getuigenbewijs de reeds gemaakte kosten ten laste van den gedaagde gesteld worden.

Rotterdam 22 Mei 1843, Concl. contr.

252. De bepaling vervat in art. 89 Rv., dat de kosten van het verstek ten laste komen van den defaillant, is niet toepasselijk in het geval, voorzien bij art. 273 van dat Wetb., wanneer de eischer, in den vorm bij art. 274 voorgeschreven, den aldaar bedoelden eisch tot verwijzing naar een ander geregtshof heeft ingesteld, zonder dat de verweerder, niettegenstaande het request van eisch behoorlijk is beteekend, daartegen is opgekomen, noch zijn antwoord ter griffie heeft nedergelegd of prokureur gesteld.— De gevorderde verwijzing is geheel onafhankelijk van de schuld van eene der partijen, en de kosten daarvan behooren alzoo in de uitspraak der principale zaak te worden begrepen.

b H. R. 14 Mei 1840.

253. De gedaagde, ten wiens aanzien eene tweede dagvaarding heeft plaats gehad, behoort te worden veroordeeld in de kosten door zijne niet-verschijning veroorzaakt.

Maastricht 11 November 1869. — Al levert hij het bewijs dat hij bij de zaak geen belang heeft, Middelburg 21 Februarij 1866.

254. Ingeval van gedeeltelijke verschijning der gedaagden en aanhouding der zaak, is de veroordeeling der defaillanten in de kosten van het verstek enz., in art. 89 Rv. vermeld, niet afhankelijk van den uitslag der hoofdzaak. Die kosten kunnen alleen dan gereserveerd worden, wanneer die reserve door den eischer gevraagd wordt, aan wien het staat die kosten voor zijne rekening te nemen, zoo hij in de hoofdzaak wordt ongegrond bevonden. In zoodanig geval heeft de verschenen gedaagde geen regt, de vordering des eischers tot veroordeeling der defaillanten in de kosten tegen te spreken, vermits zoodanige veroordeeling voor hem eene res inter alios is.

a Hoorn 23 Januarij 1850.

255. Als het gevolg van het verstek kunnen beschouwd worden de kosten, gevallen op eene verwijzing naar den bevoegden regter, wanneer de opposant verklaart een handschrift, dat tot grondslag van het bij verstek gewezen vonnis heeft gestrekt, niet te erkennen.

Meppel Kgr. 6 Januarij 1853.

256. De kosten van het verzet moeten worden gebragt ten laste van den geopposeerde, indien de oppositie slechts wordt ingesteld en aangenomen tegen een gedeelte van het bij verstek gewezen vonnis of tegen hetgeen meer is toegewezen dan verschuldigd is.

Arnhem 26 Februarij 1844.

K.

257. In geval zoowel de eisch in conventie als die in reconventie wordt ontzegd, kan de oorspronkelijke eischer niet worden veroordeeld in alle de kosten van het regtsgeding. In zoodanig geval behoort de oorspronkelijke eischer te worden veroordeeld in de kosten in conventie, en daarentegen de oorspronkelijke verweerder in die in reconventie gevallen.

b H. R. 29 Mei 1840, Concl. conf. vern. Groningen 28 Junij 1838. — Anders omtrent eerstgemeld punt, Gorinchem Kgr. 23 April 1841.

258. Ingeval van ontzegging der conventionele en der reconventionele vorderingen is de regter niet verpligt ieder der partijen te verwijzen in de kosten, gevallen op dat punt, waaromtrent zij in het ongelijk is gesteld. Er mag compensatie der over en weder gemaakte kosten plaats hebben.

b H. R. 13 December 1849, Concl. conf. — In gelijken zin *a* Maastricht 11 Maart 1852.

259. Art. 56 Rv. is niet geschonden door eene compensatie van kosten, wanneer het regtsgeding geloopen heeft over eene vordering in conventie aan de eene, en in reconventie aan de andere zijde; welke beide vorderingen met elkander in verband stonden, immers denzelfden zakelijken oorsprong hadden, en het vonnis des eersten regters omtrent de conventie in appel bevestigd en omtrent de reconventie verbeterd is.

a H. R. 15 November 1844, Concl. conf. — Cf. *a* N.-Holland 19 October 1843.

260. Wanneer de gedaagde den eisch in conventie niet bestrijdt, doch eene reconventie instelt, moet hij in de kosten worden veroordeeld, indien hij de bij conventie van hem gevorderde som heeft aangeboden te betalen, doch zonder interessen, en de reconventionele eisch door hem wordt ingetrokken.

's Gravenhage Kgr. 8 Augustus 1859.

261. De eischer bij reconventie is teregt in al de op die vordering gevallen kosten veroordeeld, wanneer de verweerders zich op het eenige punt waaromtrent hij in het gelijk is gesteld, geene partij hebben gesteld.

b H. R. 28 April 1871, Concl. conf.

L.

262. Wanneer de oorspronkelijke eischer bij eene oproeping tot vrijwaring vordert, dat de oorspronkelijke ged. in lite zal blijven en de regter daarentegen den oorspronkelijken ged. buiten het proces stelt, dan moeten de op dit verschil gevallene kosten niet komen ten laste van den ged. in vrijwaring, maar wel van den oorspronkelijken eischer.

H. R. 3 Maart 1843, Concl. conf.

263. De kosten eener oproeping in vrijwaring behooren bij die der principale zaak ingeval de gedaagde zich tegen die vrijwaring niet verzet;

in geval van verzet behooren tot de hoofdzaak alleen de kosten gevallen tot aan die contestatie.

Tiel 23 April 1869.

264. Indien de oorspronkelijke gedaagden den ged. in vrijwaring te regt en met grond in het geding hebben gebragt en de oorspronkelijke eischer de handeling van dien ged. (eerst na dagvaarding en litiscontestatie) erkent en voor de zijne houdt, dan moet de ged. in vrijwaring buiten het geding worden gesteld en de oorspronkelijke eischer worden veroordeeld in de kosten, ook in die op de vrijwaring gevallen.

b 's Hertogenbosch 30 Junij 1843.

265. Indien het verzoek tot oproeping in vrijwaring door den oorspronkelijken eischer slechts mondeling betwist is, dan kunnen de kosten op dit incident gereserveerd worden.

Cf. Amsterdam 18 September 1846.

266. De primitieve eischer heeft de kosten der oproeping in vrijwaring van wege den gedaagde niet te dragen, al wordt hem zijne vordering ontzegd, bijaldien zelfs in geval van toewijzing der prim. vordering, de vrijwaring toch ongegrond zou bevonden zijn. De eischer in vrijwaring draagt de kosten van de door hem gedane oproeping.

Amsterdam 27 September 1861.

267. De gedaagde in vrijwaring moet veroordeeld worden in de kosten van het geschil over zijne door hem ten onregte betwiste verpligting om casu quo te vrijwaren, en zulks al wordt hij, omdat de oorspronkelijke gedaagde, eischer tot vrijwaring, ten principale triumfeert, niet tot vrijwaring veroordeeld.

Tiel 23 April 1869.

268. Daar volgens art. 1532, n° 3 B. W. de kooper ingeval van uitwinning het regt heeft om van den verkooper te vorderen de kosten op den eisch tot vrijwaring gevallen, alsmede de kosten door den oorspronkelijken eischer gemaakt, zoo behoort de gedaagde in vrijwaring ook in al de kosten van het regtsgeding te worden veroordeeld, wanneer de kooper wordt nietontvankelijk verklaard in eene actie tot scheiding en deeling der gemeenschap, waartoe het hem verkochte goed behoort.

Nijmegen 14 October 1870.

269. Het regt om in vrijwaring op te roepen, dat is, om tegen een derde conditioneel te ageren, is facultatief; hij die daarvan gebruik maakt, moet geacht worden de te dier zake gemaakte onkosten te hebben veroorzaakt, ingeval door het niet ontstaan der aan de actie inhaerente conditie, de gebruikmaking der bedoelde faculteit overbodig geweest is. Dienvolgens behooren bij ontzegging der vordering (ook in appel), de eischer in vrijwaring en die in ondervrijwaring respectievelijk te worden veroordeeld in de kosten op die vorderingen gevallen.

a N.-Holland 22 December 1870, te dezen aanzien vern. Amsterdam 18 Februarij 1869, waarbij de oorspronkelijke eischer in alle kosten was veroordeeld, terwijl de cass. tegen dat arrest is verw. bij H. R. 15 December 1871. — *b* Amsterdam 14 October 1868. — Anders, dat de kosten ten laste van den oorspr. eischer moeten komen (in overeenstemming met het eerstgemeld vonnis Amsterdam) — 's Hertogenbosch 15 Junij 1842. — 's Hertogenbosch ... Junij 1855 (15). — Assen 26 October 1857.

270. Bij toewijzing van den primitieven eisch, doch ontzegging van dien tot vrijwaring, zoodat die tot ondervrijwaring vervalt, — moeten de kosten van de oproeping in ondervrijwaring niet gebragt worden ten laste van den eischer in vrijwaring, tegen wiens vordering de ondervrijwaring heeft plaats gehad, maar dienen deze kosten gedragen te worden door dengenen, die ten onregte althans noodeloos eene verdere vrijwaring heeft ingesteld.

Amsterdam 26 Februarij 1864.

271. Wanneer een eischer een derde in het geding brengt tot vrijwaring, voor het geval zijne vordering tegen den oorspronkelijken gedaagde wordt afgewezen, en deze in vrijwaring geroepene een ander in vrijwaring roept, terwijl deze laatste weder zijnerzijds eene achtervrijwaring instelt, — dan moeten, wanneer de oorspronkelijke hoofdvordering toegewezen wordt, alle de vorderingen in vrijwaring geacht worden te zijn vervallen, en de oorspronkelijke gedaagde ten opzigte van alle de partijen in de kosten veroordeeld worden.

Limburg 6 November 1865, bev. Maastricht 15 December 1864.

M.

272. De rekenpligtige is alleen dan nalatig, zoodat hij in de kosten moet worden veroordeeld, als hij, na in gebreke te zijn gesteld of aangemaand, nalatig blijft in het doen van rekening.

b Rotterdam 20 Mei 1863. — *b* Assen 24 December 1855. — *a* N.-Holland 19 October 1843, vern. *b* Amsterdam 27 Januarij 1843, en beslissende dat de oproeping tot het verkrijgen van admissie-gratis niet als in-mora-stelling kan gelden. — Cf. Sneek 16 Februarij 1842. — Anders Amsterdam 22 October 1844. — Cf. ook in anderen zin H. R. 2 Junij 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht Hof 31 October 1842, waarbij was bev. *b* Utrecht 26 November 1841. — Friesland 27 November 1839. — *a* Maastricht 27 December 1844. — Maastricht 8 Januarij 1846. — Groningen 5 Februarij 1847, — alle beslissende dat de vordering tot rekening en verantwoording niet van eene in-mora-stelling behoeft te worden voorafgegaan, zonder dat *direct* van den invloed van dit systema op de kosten is gesproken.

273. Onder de kosten van voogdij-rekening, die bij art. 468 B. W. ten laste van den minderjarige zijn gesteld, behooren niet die welke gemaakt moeten worden om tot het afleggen dier rekening te geraken. De verpligting van den voogd tot het afleggen der rekening begint van af de meerderjarigheid van zijn pupil, terwijl nergens is voorgeschreven, dat deze rekening in regten moet worden afgelegd. De voogd moet dus die rekening aanbieden, den pupil sommeren die aan te nemen, en bij weigering of verschil hem in regten oproepen, wil hij zich voor proceskosten vrijwaren.

Limburg 27 Februarij 1865, vern. Maastricht 12 Mei 1864, waarbij meer speciaal nog was beslist, dat de voogd geen gevolg behoeft te

geven aan het door den pupil bij sommatie voorgesteld middel, om gezamenlijk een verzoekschrift in te dienen aan de Regtbank tot het benoemen van een regter-commissaris, voor wien de rekening zou worden afgelegd.

274. Uit den aard van het doen van rekening, als noodwendig gevolg met zich brengende, dat bij het opnemen, debatteren en sluiten derzelve door wederzijdsche partijen, vl. wanneer daarbij mede wordt gevraagd verantwoording wegens slecht beheer, tegenstrijdige beweringen en vorderingen kunnen in het midden gebragt worden, even als uit den zamenhang van art. 771 v. en 782 v. W. v. B. Rv., volgt, dat de eenige wijze waarop de eene partij van de andere, op eene voor deze verbindende wijze kan vorderen, dat rekening door haar afgelegd of opgenomen, gedebatteerd en gesloten worde, is de geregtelijke, d. i. ten overstaan van eenen regter-commissaris, waartoe de tegenpartij moet worden gedagvaard, waaruit volgt, dat de kosten gevallen op de vordering tot het doen van rekening, zijn kosten van rekening — welke kosten behooren te worden gecompenseerd, bijaldien beide partijen over en weder rekening en verantwoording vragen.

Maastricht 12 Maart 1864. — *b* Maastricht 19 Maart 1864, dat de rekenpligtige, die de vordering tot rekening niet tegenspreekt, maar zich tot het doen daarvan bij zijn eerste antwoord bereid verklaart, in geene kosten kan worden veroordeeld. — Maastricht 17 Januarij 1867, alwaar de voogdij-rekening en verantwoording bij reconventie werd gevorderd, en toegestaan met veroordeeling van den reconventionelen eischer in de te dien aanzien gevallen kosten.

275. De voogd, die zonder voorafgaande ingebreke-stelling tot het afleggen van rekening en verantwoording wordt gedagvaard, en zich terstond bij zijne verschijning daartoe bereid verklaart, kan niet in de proceskosten worden veroordeeld.

a Arnhem 22 October 1841. — Alkmaar 30 Junij 1842. — Batavia R. v. J. 28 Julij 1854. — *a* Dordrecht 7 December 1857.

276. Bij de vraag, of de rekenpligtige nalatig is in het doen zijner rekening en verantwoording, moeten in aanmerking komen de door hem aangewende pogingen, om die in der minne af te leggen, als ook de omstandigheid dat hij bij één en hetzelfde exploit is gesommeerd en gedagvaard tot het doen der rekening.

Utrecht 4 Maart 1857.

277. Hij die verpligt is tot het doen van rekening en verantwoording en daartoe wordt gesommeerd, kan niet volstaan met ten bepaalden tijd en plaats te verschijnen, maar moet, om als niet-*nalatig* rekenpligtige de veroordeeling in de kosten te ontwijken, zijne bereidwilligheid bewijzen.

Appingadam 2 November 1865.

278. De kosten van een geding tot rekening en verantwoording moeten gedragen worden door den rekenpligtigen voogd, indien deze zich wel in het proces tot het afleggen daarvan heeft bereid verklaard, doch niettegenstaande geregtelijke sommatie niet in der minne aan deze verpligting heeft voldaan.

H. Geregtsh. N. I. 14 Maart 1872. — *b* Amsterdam 30 Mei 1854. — Zwolle 5 Februarij 1868. — 's Hertogenbosch 15 November 1850, beslissende dat herhaalde bereid-verklaring om rekening en verantwoording af te leggen, de nalatigheid van zulks daadwerkelijk te doen niet kan dekken. — Amsterdam 6 November 1850, naar luid waarvan een rekenpligtige, tot het doen van rekening en verantwoording in regten aangesproken, niet kan volstaan met zich daartoe bereid te verklaren, en daarvan akte te verzoeken, maar zijne nalatigheid voldoende blijkt, wanneer de geregtelijke aanvrage niet onmiddellijk zijnerzijds door een geregtelijk aanbod is achtervolgd.

279. Wanneer iemand die buiten 's lands woonachtig is, een rekenpligtige sommeert tot het doen van rekening en verantwoording, na domicilie in Nederland gekozen en daarvan aan den rekenpligtige kennis te hebben gegeven, en deze zich vóór de sommatie doch ná de kennisgeving, bij exploit aan het parket beteekend, tot het doen der rekening bereid verklaart, zonder dat zulks door een werkelijk aanbod van de rekening gevolgd wordt, dan moet, daargelaten de regelmatigheid zijner beteekening, de rekenpligtige beschouwd worden als nalatig in het doen zijner rekening, zonder dat hij de onmogelijkheid kan aanvoeren om aan de sommatie te voldoen, daar de gerenDeerde, hoewel buiten 's lands woonachtig, domicilie binnen Nederland had gekozen. Hij moet dus in de kosten van het proces worden veroordeeld.

Zwolle 5 Februarij 1868.

280. De uitvoerder eener uiterste wilsbeschikking mag niet in de kosten zijner rekening en verantwoording veroordeeld worden, al wordt het geschil dat partijen verdeeld hield, te zijnen nadeele beslist, wanneer hij in het doen zijner rekening niet nalatig of te kwader trouw geweest is.

b Amsterdam 1 Februarij 1871.

281. Er bestaan, waar de gedaagde (algemeene commissie van liquidatie) zich niet gerefereerd, maar volkomen partij gesteld heeft, geen termen om het brengen der proceskosten in de af te leggen rekening toe te laten, en die alzoo virtualiter ten laste der zegevierende partij te brengen.

Z.-Holland 28 Junij 1858, in dit opzigt vern. 's Gravenhage 21 November 1856.

282. Veroordeeling van een ontvanger van een kerkbestuur tot het doen van rekening en verantwoording, na verwerping van de exceptiën van onbevoegdheid der regterlijke magt en van niet-ontvankelijkheid van het eischend kerkbestuur, — met compensatie van de helft der kosten, reserve van $^1/_4$, en veroordeeling van den gedaagde in het resterende $^1/_4$.

Maastricht 8 Januarij 1846. — Cf. *b* N.-Holland 7 Mei 1857, beslissende dat de nalatigheid en onwil tot het doen van rekening ook voortvloeit uit het voorstellen van exceptiën tegen den daartoe strekkenden eisch.

283. Wanneer een appellant zonder eenige reserve heeft gevraagd de vernietiging van een vonnis, waarbij hij onder anderen is veroordeeld tot het doen van rekening en verantwoording,

dan moet hij, bij toewijzing van die vordering, ook in appel, de kosten daarop gevallen, dragen, niettegenstaande zijn beweren dat hij nimmer het doen der rekening en verantwoording heeft geweigerd.

Drenthe 27 December 1851.

284. Een beheerder die weigert den eischer als zijn opvolger te erkennen en daarom zegt aan den eisch tot rekening en verantwoording niet te kunnen voldoen, voert tegenspraak en moet bij toewijzing van den eisch persoonlijk in de kosten veroordeeld worden.

Utrecht 1 Junij 1870, Concl. contr.

285. Voor nalatig rekenpligtige is te houden (en wordt in de kosten van het proces veroordeeld) hij, die na de dagvaarding en inschrijving ter rolle aan den gerendeerde doet beteekenen eene oproeping om op eene aangewezen plaats en uur te verschijnen ten einde de gevorderde rekening en verantwoording te ontvangen.

Assen 29 Januarij 1866.

286. Wanneer de rekenpligtige reeds vóór het geding eene rekening heeft doen beteekenen, zonder dat daarop goedkeuring is gevolgd, belet zulks niet dat de actie tot het doen van rekening in regten worde ingesteld. Het gevolg van zoodanige beteekening is dat de kosten, op het proces tot het doen van rekening gevallen, gereserveerd behooren te blijven tot dat uit de geregtelijke rekening blijkt, of de onderhandsche juist is, mits de gedaagde de actie tot het doen van rekening niet betwiste.

a Amsterdam 11 Januarij 1855, Concl. conf. — In gelijken zin Amsterdam 29 Maart 1842. — *b* Amsterdam 24 October 1842. — *b* Amsterdam 28 Februarij 1844.

287. Als nalatige rekenpligtigen in den zin van art. 771 Rv. moeten worden beschouwd niet alleen zij, die in het geheel geene rekening, maar ook diegenen die geene behoorlijke rekening hebben gedaan; zij behooren dus in de proceskosten te worden veroordeeld.

b Utrecht 26 November 1841, bev. bij Utrecht Hof 31 October 1842, waartegen de cassatie is verw. bij H. R. 2 Junij 1843, Concl. conf.

288. Indien de stelling van een rendant, dat hij reeds de menigvuldige erfgenamen, waaronder ook de gerendeerden, had opgeroepen, en na opneming hunner rekening, elks aandeel had uitbetaald, en dat alleen de gerendeerden geweigerd hadden het hun aankomende te ontvangen, niet is tegengesproken, mag onder deze omstandigheden de rendant niet met de kosten van het geding worden bezwaard.

's Hertogenbosch 7 Februarij 1849.

289. Art. 89 Rv., bepalende dat de kosten van het verstek ten laste komen van den defaillant, moet van geene toepassing geacht worden op de bijzondere regtspleging in cas van een geding tot rekening en verantwoording aan bekende of onbekende belanghebbenden, zoowel uit hoofde van de ontstentenis van uitdrukkelijke verwijzing, als om het blijkbaar verschil van bedoelde omstandigheden. Mitsdien kunnen de kosten van het vonnis, waarbij het eerste verstek werd uitgesproken, mitsgaders die, welke als het gevolg van de niet-verschijning kunnen worden beschouwd, niet gebragt worden ten laste van de op de eerste dagvaarding niet verschenen partijen, dewijl bij de onderwerpelijke regtspleging eene tweede openbare dagvaarding in elk geval en onafhankelijk van de al of niet-verschijning van de ged., bij de wet is voorgeschreven, zoodat alleen de kosten op de niet-verschijning op de tweede dagvaarding ten laste van de defaillanten kunnen gebragt worden (art. 784—790 Rv.).

Rotterdam 23 December 1846.

290. De gewezen voogd, dagvaardende tot de opname zijner rekening en verantwoording, moet in privé worden veroordeeld in de proceskosten, wanneer hij in gebreke blijft het bewijs te leveren, dat de gedaagden weigerachtig of nalatig waren de rekening in der minne op te nemen en te sluiten.

Z.-Holland 30 December 1861. — *b* Assen 29 Mei 1855, bij de vordering tot het opnemen en sluiten der rekening door erfgenamen van een curator ingesteld.

291. Indien partijen het, om welke reden dan ook, bij den regter-commissaris eens worden omtrent de rekening, komen de kosten van die rekening ten laste van den gerendeerde. Zulks klemt te meer, indien er questie is van eene rekening van een comptabelen ambtenaar, af te leggen aan den Staat, niet door dien ambtenaar zelven, maar door zijne erfgenamen, die, geene ambtenaren zijnde, niet kunnen geacht worden volledig bekend te zijn met de administratieve voorschriften, volgens welke de gerendeerde en debattant oordeelt dat zoodanige rekening moet zijn ingerigt, waardoor misvattingen en dwalingen van de zijde der rendanten eer mogelijk zijn, en de wegruiming daarvan, ten gevolge van het debat, behoort beschouwd te worden als zucht om aan hunne verpligtingen, ten genoege van den lastgever van hunnen auteur, zoo veel in hen is, te voldoen.

's Gravenhage 6 Mei 1853.

292. Wanneer na reserve der kosten bij het vonnis tot het doen van rekening blijkt, dat de gedaagde rekening te doen had en de actie daartoe noodig was, moeten bij het vonnis over de rekening, de kosten tot en met het eerstgemeld vonnis door den rendant gedragen worden.

b Amsterdam 20 Mei 1863.

293. De rendant, die bij het vonnis gelastende de rekening en verantwoording, in de kosten is veroordeeld, moet ook de kosten dier rekening en verantwoording dragen. Indien evenwel de gerendeerde de afgelegde rekening niet heeft goedgekeurd, maar gedebatteerd, en daardoor eene procedure is ontstaan, waarbij hij, door het ongefundeerde zijner sustenuen, is in het ongelijk gesteld, moet hij de daarop vallende kosten dragen.

Alkmaar 3 November 1864.

N.

294. In geval beide partijen in eene scheiding en deeling toestemmen, moeten al de kosten, veroorzaakt door den eisch tot die scheiding en deeling, door de nalatenschap worden gedragen.

N.-Braband 4 April 1848.

295. Wanneer niet voldoende blijkt van den onwil des gedaagden om tot de scheiding mede

te werken, behooren de kosten van het daartoe strekkende geding ten laste der gemeenschap te komen.

Amsterdam 28 November 1854, Concl. conf.

296. De kosten op eene vordering tot boedelscheiding gevallen, moeten ten laste van den boedel worden gebragt, al hebben sommige gedaagden geconcludeerd dat de eischers voor alsnog zullen worden verklaard niet-ontvankelijk, op grond dat zij geen bewijs bijbrengen van der ged. nalatigheid in het minnelijk tot stand brengen der beoogde scheiding, waartoe zij, ged., voortdurend en ten volle bereid zijn.

Gorinchem 4 Januarij 1859.

297. Hij wiens plan van verdeeling door den regter wordt aangenomen, terwijl de bezwaren daartegen opgenomen in het proces-verbaal bedoeld bij art. 697 Rv. worden verworpen, moet geacht worden in het gelijk gesteld te zijn, en mitsdien de wederpartij in de proceskosten veroordeeld worden.

Tiel 1 Januarij 1869.

298. Wanneer partijen naar den regter worden verwezen, ten einde te doen beslissen over moeijelijkheden bij scheiding en deeling, en zij na debat aldaar wederom naar den notaris worden verwezen, is het billijk dat een gedeelte der proceskosten worden gebragt ten laste van de verder te verdeelen massa, indien de appellanten en sommige der geappelleerden gedeeltelijk in het ongelijk worden gesteld.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865.

O.

299. De schuldeischer die zonder voorafgaande in-gebreke-stelling overgaat tot een arrest onder derde, doet zulks suo periculo, zoodat bij betaling of aanbod daartoe en consignatie (vóór den dag waarop de zaak in regten moest dienen, hoewel na de dagvaarding), de kosten van zoodanig beslag (en van het daarop gevolgd geding tot van-waarde-verklaring), hetwelk alsdan blijkt te zijn onnoodig geweest, moeten blijven ten laste van den schuldeischer.

H. R. 12 April 1872, Concl. conf.

300. Een debiteur, in wiens handen beslag gelegd is, omdat de eischer en arrestant met een lateren interveniënt in geschil was ten aanzien van hunne regten op de verschuldigde gelden, doch die overigens steeds bereid is geweest tot de uitkeering van hetgeen tegen hem gevorderd wordt, mag in geene kosten en ook tot geene interessen veroordeeld worden.

Rotterdam 22 Maart 1871.

301. Indien op de door een derde gearresteerde gemaakte bedenkingen, doch zonder eenige zijnerzijds gevoerde tegenspraak, aan een arrestant zijne conclusie tot afgifte tegen dien gearresteerde wordt ontzegd, en deze beslissing in hooger beroep wordt vernietigd, volgt daaruit niet noodwendig dat de derde gearresteerde in de kosten moet veroordeeld worden.

N.-Holland 14 Maart 1867, in hooger beroep tegen Amsterdam 27 Junij 1866.

302. Indien een erfgenaam verklaart de onder eene akte geplaatste handteekening van zijnen voorganger niet te erkennen, is hij, indien nader regtens de echtheid van die handteekening is gebleken, verpligt de kosten van het geding te dragen.

Amsterdam 17 November 1847.

303. Wanneer de kantonregter partijen verwijst naar de Arr.-Regtb., omdat de gedaagde zijne handteekening niet erkent, dan moeten de kosten worden gereserveerd, tot dat door den bevoegden regter omtrent de echtheid der handteekening zal zijn uitspraak gedaan (art. 100 Rv.).

Assen 27 Junij 1853. — Anders Voorburg Kgr. 30 October 1850, dat de eischer, die ten onregte heeft gevorderd, dat het geschrift en de handteekening zullen worden gehouden voor erkend, in de kosten moet worden veroordeeld.

304. Bij de uitspraak in eene procedure, door eene der partijen kosteloos gevoerd, kan, in geval van compensatie van kosten, de Staat, als in het geschil tusschen partijen niet betrokken zijnde, niet in de helft dier kosten worden veroordeeld.

H. R. 18 September 1846, Concl. conf.

305. Een beneficiaire erfgenaam, die niet toestemt in de gevraagde benoeming van een curator, op grond dat de zekerheid bij art. 1081 B. W. bepaald, niet gesteld wordt, moet de helft der proceskosten dragen, terwijl de andere helft, veroorzaakt door de benoeming van den curator, ten laste des boedels komt.

Amsterdam 3 November 1865.

306. Waar schadevergoeding in regten gevraagd wordt, alleen omdat partijen zich niet omtrent het bedrag kunnen verstaan, kan geene der partijen gezegd worden in het ongelijk gesteld te worden, en behooren de kosten noodzakelijk om tot debat en fixatie van den schadestaat te geraken, gedragen te worden door dengenen, die op het eigenlijk punt van geschil (het bedrag der schade) zal succumberen.

Amsterdam 21 December 1859.

307. Er bestaan geen termen om de kosten eener procedure tot scheiding van tafel en bed ten laste des boedels te brengen; veroordeeling van den gedaagde in de kosten, niettegenstaande zijne referte.

Dordrecht 19 September 1864.

308. De verklaring door den erfgenaam van den met een fideicommissum de residuo bezwaarde, dat hij alles zal afgeven wat zal worden bewezen van het fideicommis te zijn overgebleven, moet worden gelijk gesteld met eene tegenspraak der vordering, welke eene veroordeeling in de kosten moet ten gevolge hebben.

Gorinchem 9 Maart 1858.

309. Wanneer beide gedaagden erkennen, dat een eischer geregtigd is de gevorderde herstellingen te vragen, en zij het alleen oneens zijn over de gehoudenheid tot het doen dier herstellingen, daar de eerste gedaagde beweert daartoe alleen verpligt te zijn, terwijl de tweede gedaagde zich bereid heeft verklaard, die met den eersten gedaagde te bewerkstelligen, volgt hieruit, dat de beide gedaagden (elk voor de helft) jegens de eischers gehouden zijn tot betaling der kosten, veroorzaakt door een eisch, waarvan de gegrondheid door elk hunner, wat hunne gehoudenheid tot het doen der vereischte herstellingen betreft, niet is betwist.

Maastricht 26 Mei 1854.

310. De kooper behoort in de kosten te worden veroordeeld, indien hij bij de sommatie tot betaling der koopprijzen heeft beweerd de goederen in commissie te hebben ontvangen, ook indien hij dat beweren niet meer voor den regter voert, maar zich aldaar op eene (niet erkend wordende) korting beroept.

a Amsterdam 27 Junij 1850.

311. De eischer tot opheffing der stuiting van een huwelijk moet niet den ambtenaar van den Burg. stand bij dagvaarding in het geding roepen, maar zich bepalen aan dezen eene akte van verzet overeenkomstig het voorschrift van art. 801 Rv. te doen beteekenen. De kosten van die oproeping in het geding komen anders ten laste van den eischer.

Leiden 9 Januarij 1872.

312. De gevallen van schorsing behooren tot de wisselvalligheden van ieder proces, onafhankelijk van den wil der partijen, en dienen de daarmede en met den eisch tot hervatting verbonden kosten, voor zoover zij niet door toedoen van eene der partijen onnoodig zijn vermeerderd, dus niet te worden gereserveerd. Mitsdien moeten de ged. tot hervatting in de daarop gevallen kosten worden veroordeeld, indien zij oorzaak zijn van onnoodig gemaakte kosten, door niet alleen op de vordering tot hervatting volgens hunne prokureurstelling te verschijnen «voorbehoudens alle exceptionele »middelen daartegen,» maar ook later door hunne ten declinatoire gebezigde middelen duidelijk te toonen, veeleer geneigd te zijn den eisch tot hervatting te betwisten, dan wel daarin gaaf toe te stemmen.

a Appingadam 23 December 1858.

III.

313. Daargelaten of zonder daartoe uitgedrukt verlangen van den appellant, de beslissing des eersten regters omtrent de geregtskosten kan gewijzigd worden, moet dat verlangen geacht worden voldoende te zijn te kennen gegeven, indien de appellant in de conclusie aan het slot der dagvaarding de veroordeeling vraagt van den geïntimeerde in de kosten der beide instantiën.

N.-Holland 22 November 1866.

314. Wanneer tusschen partijen slechts geschil bestaat over de proceskosten en die niet van belang zijn, behoort niet verder geprocedeerd te worden, maar dient compensatie van de kosten te volgen.

Amsterdam Kgr. III 16 Junij 1868.

315. Indien een pandarrest tegen betaling der hoofdsom, waarvoor het van waarde verklaard is, is opgeheven, onder reserve van de kosten, nader op den gedaagde te verhalen, kan dit verhaal na de opheffing niet anders dan bij eene gewone dagvaarding plaats hebben.

Breda 27 Junij 1854.

316. De eischer moet gerekend worden afstand gedaan te hebben van zijne vordering tot betaling der kosten, indien hij zonder eenige reserve betaling der hoofdsom van den gedaagde aanneemt.

Winschoten Kgr. 13 Februarij 1855.

317. De vraag of zekere door den eischer gemaakte kosten, welke de gedaagde als frustratoir wil beschouwd hebben, op dezen laatste, die in de proceskosten wordt veroordeeld, zullen mogen verhaald worden, kan eerst bij de begrooting der kosten te pas komen.

a Assen 10 Junij 1851.

318. Hij die heeft aangenomen voor een ander te betalen, kan van dezen de proceskosten niet terug vorderen, waarin hij jegens den crediteur, ten gevolge zijner eigene niet-betaling is veroordeeld.

Amsterdam 15 Februarij 1849.

Aanbod 2v. 87v. 102v. 114v. 125, 129 v. 285 v.
Aanhoud. bij verst. 253 v.
Aanvaard. v. erf. 240 v.
Advokaat 5 v. 10 v. 36, 42.
Afscheiding 107.
Afwezigheid 61.
Ambtsh. besliss. 54v. 217v.
Appel Bz. 53 v. 168v. 198v. 213, 215 v. 283, 313.
Arbiters 40.
Assurantie 27, 41.
Behand. t. rolle 61, 165, 313.
Beraad 242.
Beschikk. op req. 45.
Beteek. v. vonnis 23 v.
Bewijs Bz. 169, 222 v.
Bewindvoerd. 284.
Bloedverw. 244 v.
Borgtogt 212, 318.
Buiten 's lands 4.
Cassatie Bz. 58 v. 170.
Cautio jud. solvi 205 v.
Civiele partij.
Compensatie 21, 25, 56 v. 96. 110 v. 115v. 122, 124, 126, 153, 170, 172, 175, 177 v. 198, 200 v. 217, 225 v. 232 v. 239, 249, 258 v. 314.
Compet. Bz. 194 v. 213 v. 233.
Cond. indebiti.
Conserv. beslag 21, 35, 113, 138, 180, 299 v.
Correspondentie 14 v.
Curator 75 v.
Declb. verbindt. 46.
Deskund. Bz. 26 v.
Deurwaarder 28.
Dwangbevel 190 v.
Dwanguitg v. akten 160v.
Echth. v. geschrifte 302 v.
Echtscheid. 39.
Eed 41, 187 v.
Exceptiën 194 v. 233v. 244.
Exec. testam. 280.
Executie.
Execut. beslag.
Faillissement 36 v. 75v.
Frustr. kosten 18 v. 317.
Gemeente 38, 83.
Geregt. verkoop.
Gewijsde.
Grootboek 163.
Hoofd. verbindt. 46 v.
Huur en verh. 88.
Huwelijk 311.
Incid. appel 63.
In privé 68 v. 284.
Instantie.
Interessen 260.
Kerkbest.. 80 v. 84 v.
Koop en verk. 268.
Kostel. proced. 304.
Lastgeving.
Lijfsdwang 182 v.
Magtig. tot proced. 38, 75, 79 v.
Meded. v. stukken 158, 223.
Medegedaagde 167, 202.
Meerdere zaken 7 v.
Mora 1 v. 9, 86 v. 108 v. 116, 129 v. 272v. 299.
Mot. v. vonnis.
Nietigheid Pr.
Notaris 160 v.
Onbeh. nalat. 155.
Ongelijk gest. 61 v. 118 v. 163, 171.
Ontb. v. overeenk. 86, 101.
Onteig. t. alg. nutte.
Openb. Minist.
Openb. verkoop.
Pandbeslag 111.
Pluris petitio 97 v. 170 v.
Prokureur 7, 10.
Qualiteit 67 v.
Rangregeling 17.
Reconventie 257 v.
Reederij.
Referte 141 v. 217 v. 281.
Registratie 29 v. 33 v.
Regter.
Reiskosten 14.
Rekening 112v.
Rek. en verantw. 71 v. 272v.
Req. civiel.
Reserve 48 v. 64, 205, 254. 286.
Rijksadvokaat 20.
Schadevergoed. 161 v. 306.
Scheid. en deel. 294 v.
Scheid. v. taf. en bed 39, 307.
Schors. en herv. v. ged. 312.
Schuldvergelijk. 110.
Sommatie 1 v. 9.
Staat 304.
Stuiting 311.
Subsidiair 170 v.
Summ. en gew. zaken 18.
Tardieve verwer. 169, 194v. 222 v.
Termijn 86.
Testament 142, 161.
Toestemming 100 v. 121. 125, 131, 213, 309.
Uitlegging.
Verand. v. eisch 97v. 121, 124 v. 188, 239.
Vereff. v. kosten 102, 317.
Verhaal 73 v.
Verh. op f. en vraagp. 149v.
Verjaring Bz. 188, 194.
Verkiezingen.
Vermind. z. Verand. van eisch.
Vervall. v. inst. 235 v.
Verwijzing 303.
Verwijz. en jurisd. 252.
Verzet z. Vonn. bij verst.
Verzet tegen verkoop 65.
Voeging en tussch. 154 v.
Vonnis bij verst. Bz. 164. 244, 247 v. 289.
Vonnis Bz. 61, 165, 211.
Vonnis op incid. 48 v. 64. 204.
Voogdij 72 v. 273, 275, 278, 290.
Voorr. v. boedelb. 243, 305.
Vrijwaring 66, 159, 262 v.
Wet 42 v.
Zegel 32.
Zekerheid 211.

PROCES-VERBAAL Z. SCHRIFTELIJK BEWIJS BZ., SCHRIFTELIJK BEWIJS SZ.

PROCES-VERBAAL DER TEREGTZITTING z. GETUIGENVERHOOR BZ., GETUIGENVERHOOR SZ., TEREGTZITTING SZ.

PROCES-VERBAAL VAN NIET-BEVINDING z. VONNIS BIJ VERSTEK BZ.

PROKUREUR.

I. Mandaat; bevoegdheid; pligten; verantwoordelijkheid.
II. Salaris en verschotten.

I.

1. Eene Regtbank heeft buiten het geval van kostelooze procedure, niet de bevoegdheid, bij wettige redenen van verschooning van éénen en gemaakte zwarigheid door de overige prokureurs om eenen regtzoekende hun ministerie te verleenen in een aan te vangen geding, eenen prokureur aan te wijzen ten einde zoodanigen regtzoekende bij te staan.
Middelburg ... (11).

2. De prokureur moet door het bezit der stukken geacht worden genoegzaam mandaat te hebben om zich aan te stellen en eene zaak te vervolgen.
Maastricht 6 Maart 1846.

3. Indien een prokureur van iemand last ontvangt tot den aanleg van zekere procedure, dien last uitvoert en de procedure voortzet, onbewust van het overlijden van zijnen lastgever, dat reeds vóór het instellen der actie is voorgevallen, dan blijft evenwel van waarde hetgeen hij in die onwetendheid heeft volbragt; zoodat er dan ook later omtrent de bevoegdheid tot hervatting van het geding geen twijfel bestaan kan.
a H. R. 2 Januarij 1852, Concl. conf. — In gelijken zin *d* H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband 23 Februarij 1847. — N.-Holland 16 Januarij 1851.

4. Een prokureur, die namens zijn principaal heeft geteekend het proces-verbaal in art. 19, al. 2 Rv. vermeld, moet, wanneer deze in persoon is tegenwoordig geweest, geacht worden tot die onderteekening bijzonderlijk gevolmagtigd te zijn geweest, terwijl in allen gevalle de vrijwillige ten uitvoerlegging der akte van compromis de ratihabitie medebrengt, indien de onderteekening zonder specialen last heeft plaats gehad.
Leeuwarden 10 Mei 1842.

5. De procuratie ad litis geeft aan den prokureur niet de bevoegdheid, om de regten en actiën van zijnen cliënt bij cessie over te dragen.
b Suriname Hof 31 Augustus 1844.

6. De geregtelijke verrigtingen van den prokureur kunnen niet door de tegenpartij worden aangetast, maar verdienen (behoudens de gevallen waarin de wet bepaaldelijk bewijs van volmagt vordert) in regten geloof, zoolang die op de wijze, bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. voorgeschreven, niet door de partij, welke de prokureur vertegenwoordigt, zijn ontkend geworden.
N.-Braband ... (3), bev. 's Hertogenbosch 12 Maart 1841.

7. De Prokureur-Generaal in de Kolonie Curaçao is gehouden de burgerlijke regtszaken waar te nemen, waarin de Staat, de Regering of de Kolonie worden betrokken, en daarin als regtsvertegenwoordiger voor den Staat, de Regering of de Kolonie op te treden in den zin zoo als partijen door praktizijns bij den regter worden vertegenwoordigd. Hij behoort op te treden zonder zich van een praktizijn te bedienen.
Curaçao H. v. J.... (1).

8. Een prokureur is onbevoegd zich aan eene hem opgedragen zaak te onttrekken, behalve in het geval van art. 7 der wet van 29 December 1843 (Sb. n° 67), en de tegenpartij behoeft met zoodanige intrekking der prokureurstelling geen genoegen te nemen.
Appingadam 29 December 1864.

9. Behalve het verzoek aan den voorzitter tot aanwijzing van een prokureur voor onvermogenden, moeten alle requesten aan de Regtbank ingediend, door een prokureur geteekend zijn.
Utrecht 23 December 1864.

10. Een verzoekschrift, door een prokureur onderteekend met de bijvoeging «op verzoek »van Mr. N.» en alzoo niet op eigen naam maar op verzoek van een derde ingeleverd, is niet voor toewijzing vatbaar, vermits de regter daardoor geen waarborg heeft ten aanzien van die verschillende punten welke tot de verantwoordelijkheid der prokureurs behooren.
a Assen 10 December 1855.

11. Een in regten gegradueerd prokureur bij de Regtbank waartoe hij als zoodanig behoort, kan eene zaak, waarin hij niet als prokureur optreedt, niet als advokaat bepleiten.
Groningen ... (4).

12. Een prokureur kan niet tot vergoeding van kosten, schade en interessen ten behoeve van de wederpartij veroordeeld worden, op grond dat hij eene overbodige akte of beteekening heeft laten doen, waarop die partij is verpligt geweest prokureur te stellen of andere kosten te doen.
Breda 5 October 1869.

13. Een uitdrukkelijke last door den prokureur gegeven aan een deurwaarder, om eene handeling te verrigten in strijd met eene duidelijke en stellige wetsbepaling, die dezen de wijze voorschrijft, waarop hij een exploit moet beteekenen, is op zich zelven niet voldoende om den eersten verantwoordelijk te stellen jegens den laatsten, daar hiertoe een meer bepaalde last zou noodig zijn, waarbij de prokureur tevens de verantwoordelijkheid voor de gevolgen uitdrukkelijk op zich had genomen.
Groningen Hof 26 Mei 1857.

14. De prokureur behoort in de kosten van het geding te worden veroordeeld, indien hij een verkeerden voornaam des eischers heeft gebezigd en deze ten gevolge daarvan wordt niet-ontvankelijk verklaard.
Rotterdam 4 Januarij 1860.

II.

15. Een prokureur is bevoegd om, behalve de door hem gedane voorschotten, ook salaris in rekening te brengen, wegens werkzaamheden door hem in zijne qualiteit zonder lastgeving (in specie op last van eenen derde) voor een ander verrigt, wanneer deze door die werkzaamheden is gebaat geworden.
Amsterdam 26 Januarij 1842. — Anders, op grond dat de cliënt niet was gebaat, Amsterdam 14 Junij 1843.

Aansprak. Bz. 12 v.
Advokaat.
Behand. t. rolle.
Beschikk. op req. 9 v.
Conserv. beslag.
Deurwaarder 13.
Domein.
Executie.
Getuige.
Koloniën 7.
Kostel. proced.
Kosten Sz.
Lastgeving 2 v. 15.
Levering 5.
Negotiorum gestio 15.
Nietigheid Pr.
Onteig. t. alg. nutte.
Ontkenn. v. ger. verr. 6.
Onttrekking 8.
Opdragt 1.
Pleidooijen 11.
Proceskosten 14.
Registratie.
Schadevergoed. 12.
Schors. en herv. v. ged. 3.
Verdedig. Sz.
Vereff. v. kosten.
Vervall. v. inst.
Verwijz. en jurisd.

PROKUREURSTELLING.

1. De woorden «tusschen de dagvaarding en »den dag op welken hij (de gedaagde) verschijnen moet,» voorkomende in het 1e lid van art. 135 Rv., geven, bij vergelijking met art. 137 Rv., genoegzamen grond, om het er in zaken van gewone en van summiere behandeling voor te houden, dat eene prokureurstelling door den verweerder, ten dage dienende, vóór de audiëntie aan den prokureur des eischers beteekend, voldoende is, ten minste geen grond geeft om als nietig en van onwaarde beschouwd te worden.

Arnhem 9 December 1839. — Nijmegen 8 September 1843. — Anders Maastricht 15 December 1843. — Amsterdam 11 Februarij 1848, Concl. contr. — Cf. Haarlem 23 Maart 1841, waarbij wordt onderscheiden tusschen summiere en gewone zaken, en de constitutie van prokureur in eene zaak van gewone behandeling, ten dage dienende, op grond van art. 142 Rv. voldoende wordt geacht, doch niet in zaken van summiere behandeling.

2. In eene zaak van gewone behandeling, welke te beschouwen is als het gevolg van eene vroegere procedure, in casu scheiding van goederen na scheiding van tafel en bed, kan de prokureur van den gedaagde niet volstaan, met zich ter audiëntie prokureur te stellen.

Amersfoort 2 Maart 1859.

3. Het voorschrift van art. 135, jo art. 353 Rv., betrekkelijk de prokureurstelling, is niet zóó gebiedend, dat, indien werkelijk ten dage dienende, met toestemming van partij prokureur is gesteld, en daarvan op het audiëntieblad aanteekening is gehouden, alleen bij gebreke van overlegging dier akte, tegen den gedaagde of geïntimeerde verstek moet worden verleend.

Assen 7 Maart 1842.

4. Wanneer tegen een geïntimeerde, als ten dienenden dage geen prokureur gesteld hebbende, verstek is verleend, dan heeft hij geene bevoegdheid om eenigen tijd daarna, al mogt ook nog niet blijken van de afdoening der zaak van de zijde des appellants, alsnog prokureur te stellen en zoodoende met eene bij de wet niet slechts onbekende, maar met art. 135 Rv. geheel onbestaanbare prokureurs-constitutie den regter van de kennisneming der zaak te saisisseren.

a H. R. 24 Junij 1853.

5. Eene regelmatige procesorde brengt mede, dat een prokureur zich als zoodanig stelle zoo en in dier voege als in de dagvaarding is omschreven, en dat er termen tot verstek aanwezig zijn, zoo hij in zijne constitutie eene andere omschrijving gebruikt, of waar twee personen gedagvaard zijn, slechts voor één verschijnt. Dit laatste moet geacht worden het geval te zijn, indien twee personen zijn gedagvaard, één hunner in twee diverse qualiteiten (de man namelijk zoo voor zich zelven als in hoedanigheid van beheerder der door zijne huisvrouw uitgeoefend wordende affaire) en de prokureur voor den laatsten slechts in ééne qualiteit (in hoedanigheid van beheerder) is verschenen. In dit geval kan niet anders dan een vonnis van aanhouding (art. 79 Rv.) worden verleend.

Amsterdam 7 Mei 1852.

6. Eene verkeerde qualificatie van de gedaagde partij in de akte van prokureurstelling kan geene aanleiding geven tot nietigverklaring dezer akte.

Zeeland 25 November 1862.

7. Erfgenamen die collectief zijn gedagvaard, moeten nogtans niet collectief maar moeten met opgave van ieders naam en woonplaats prokureur stellen.

a N.-Holland 24 Junij 1869. — Assen 22 October 1866.

8. Gedaagden die niet uit eigen hoofde gedagvaard zijn, maar ten gevolge van het inmiddels overlijden hunner auteurs of door intusschen plaats gehad hebbende verandering van staat, zelve in de plaats hunner gedagvaarde erflaters en voogden in het geding optreden, kunnen als zoodanig worden toegelaten, indien die veranderingen plaats vonden vóór de prokureurstelling en de litis-contestatie, en zij in de aangenomen qualiteiten door de tegenpartij zijn erkend.

N.-Holland 22 September 1864.

9. In cas van art. 254, no 2 Rv., en mitsdien wanneer de loop van een regtsgeding geschorst wordt door de verandering van den persoonlijken staat van eene der partijen, heeft de wetgever blijkbaar het geval voor oogen, dat er reeds eene prokureurstelling, en alzoo litis-contestatie heeft plaats gehad, gelijk dit uit de volgende artikelen kan afgeleid worden, in welke van eene nieuwe prokureurstelling gewag wordt gemaakt. Hieruit volgt dat, indien de verandering van den persoonlijken staat is voorgevallen, eer nog prokureur is gesteld, niets diegenen, welke den gedaagde vertegenwoordigen, belet, dat zij op de dagvaarding prokureur stellen.

Nijmegen 20 September 1842. — 's Hertogenbosch 5 Augustus 1842.

10. Geen prokureur kan voor eene partij worden gesteld, zoo er reeds een is gesteld, tenzij met herroeping van den eerst gestelden: art. 133, 135, 166, 800 Rv. Mitsdien is de incidentele conclusie des eischers tot buiten-effectstelling van eene der twee prokureurstellingen in regten gegrond.

a Amsterdam 27 October 1858.

11. Ofschoon een prokureur verklaart zich te constitueren voor den gedaagde, wonende binnen zekere stad, kan die verklaring, als strekkende alleen om die constitutie in verband te brengen met des eischers dagvaarding, den gedaagde niet schaden. Hieruit volgt, dat al wat de akte van prokureurstelling des gedaagden bevat, daarom nog niet als van zijne zijde erkend kan worden beschouwd, speciaal omtrent de woonplaats van den gedaagde.

Amsterdam 9 Maart 1849. — Amsterdam 16 November 1854.

12. In het zeldzaam geval, dat niet gedagvaarde personen goedvinden, om, als waren zij gedaagden, een prokureur voor zich te stellen, en akten door dezen te laten teekenen, welke zij constitutie en conclusie noemen, behoeft diegeen, die als eischer met andere werkelijk door hem gedagvaarde personen in lite is, zich met die ongeroepene en geheel informeel tusschenkomende personen of met hunnen prokureur niet in te laten, en kan hij zich te hunnen aanzien niet præjudiciëren, wanneer hij, hunne akten en zoogenaamde conclusiën ter zijde latende, met zijne tegenpartij voortprocedeert. Deze tegenpartij is en moet, evenzeer als de eischer, vreemd blijven aan de zonderlinge houding, welke zoodanige derde personen of hunne praktizijns zich veroorloven ten overstaan van den regter aan te nemen, die, alleen bevoegd om regt te spreken tusschen litigerende partijen, de dagvaarding tot rigtsnoer neemt zijner beschouwing van de qualiteiten van eischer en gedaagden der voor hem gedingvoerenden, met ter zijdestelling van alle informele stukken, welke derden beproeven mogten in het proces te brengen.

c N.-Holland 22 Februarij 1849.

13. Er kan geene sprake zijn van eene nieuwe zaak en evenmin van eene nieuwe prokureurstelling bij de comparitie van partijen voor den tot het rekening-debat benoemden regter-commissaris. Geweigerd verstek.

Utrecht 21 Junij 1871.

14. Eene herroeping van prokureur kan niet geschieden door eene beteekening bij prokureursakte van wege den nieuw aangestelden aan den vroeger gestelden prokureur.

's Hertogenbosch 23 October 1868.

Behand. ter rolle.	Nietigheid proced. 1, 6.
Bekentenis Bz. 11.	*Nietigh. v. verbindt.*
Dagvaard. Bz.	Reken. en verantw. 13.
Erfgenamen 7.	Schors. en herv. v. ged. 8 v.
Gemeente.	Summ. zaken 1.
Gewone behand. 1 v.	*Vonnis bij verstek Bz.* 1, 3 v. 13.
Herroeping 10, 14.	*Zegel.*
Marit. magt.	

PROLONGATIE.

1. Prolongatiën zijn contractus sui generis en met geen ander bij de wet vermeld contract gelijk te stellen, zoodat de speciale wetsbepaling omtrent pand, dat de vooruitbetaling moet geschieden vóór en aleer men het in pand gegeven goed kan terug eischen, daarop niet toepasselijk is, maar het constant gebruik moet tot regeling van de wederzijdsche verpligting te dien opzigte worden in acht genomen. Dat constant gebruik brengt mede, dat, in geval van opvraging van prolongatie, de effecten daags daarna tegen restitutie der gelden geleverd worden.

a Amsterdam 30 October 1861.

2. De handelingen ten aanzien van besluiting van de zoogenaamde prolongatie-contracten, ofschoon niet uitdrukkelijk bij de wet opgenoemd, moeten gehouden worden voor verbindend tot alles wat ten aanzien van die contracten door het algemeen gebruik en de billijkheid is aangenomen, en ook de gepatenteerde commissionnair, die op eigen naam tegen provisie, op last en voor rekening van een ander een prolongatie-contract aangaat, is in den zin der wet wegens die handelingen te beschouwen als commissionnair en niet als gewoon lasthebber.

c Z.-Holland 27 Junij 1849.

3. Er kan geen questie zijn van eene geldleening noch van eene pandgeving, maar alleen van een koopcontract, indien bij overeenkomst de eene partij erkent voor een bepaalden prijs effecten van de wederpartij te hebben gekocht, onder voorbehoud van het regt om de levering op een dag ter zijner keuze te vorderen, en verpligting om, bij daling van den koers, onmiddellijk tot 10 pct. te suppleren. Dergelijke overeenkomst, waarbij de effecten in het bezit zijn van de wederpartij, en deze dus, ex art. 2014 B. W., te gelijk als eigenaar geldt, is niet ongeoorloofd of nietig. Evenmin kan als met de voorschriften van openbare orde, vervat in art. 1200 en 1202 B. W., worden beschouwd de usance aan de Amsterdamsche beurs, dat, indien de kooper na behoorlijke sommatie nalatig blijft in de vervulling zijner verpligtingen, de verkooper het regt heeft de effecten te realiseren en hem voor het nadeelig saldo te debiteren, vermits toch de verkooper, op het oogenblik dat hij tot den nieuwen verkoop en de realisatie overgaat, werkelijk is eigenaar, terwijl de kooper, als nalatig, tot schadevergoeding verpligt is.

Amsterdam 11 Januarij 1872.

4. Hij die op eigen naam een prolongatie-contract sloot, moet geacht worden zulks ook voor eigen rekening te hebben gedaan, onverschillig of hij makelaar is al dan niet.

a Amsterdam 30 October 1861.

5. Ofschoon aanvankelijk de lastgeving tot het sluiten van een prolongatie-contract aan een commissionnair is gegeven voor korten tijd, moet die geacht worden naar algemeen gebruik in te houden den last tot verlenging tot wederopzegging toe.

c Z.-Holland 27 Junij 1849.

6. Wanneer vaststaat dat bij geldleening op prolongatie de prolongant is gemagtigd, bij gebreke van aanzuivering van surplus, de fondsen zonder regterlijke tusschenkomst te verkoopen, dan heeft ook de commissionnair, die voor zijnen committent prolongatiën deed sluiten, de bevoegdheid om, bij gebreke van surplus, order tot verkoop te geven.

a H. R. 6 Januarij 1860, Concl. conf. verw. het beroep tegen *a* Z.-Holland 27 Junij 1859, waarbij was vern. Leiden 4 September 1855.

7. De prolongant is naar Amsterdamsche beurs-usance bevoegd de in prolongatie gegeven effecten, indien het vereischte surplus niet wordt gegeven, zonder regterlijke magtiging ook dan te verkoopen als daaromtrent geen uitdrukkelijk beding is gemaakt.

a Z.-Holland 27 Junij 1859.

8. Wanneer de gedaagde in antwoord op des eischers actie tot rekening en verantwoording der opbrengst van verschillende beweerdelijk als onderpand gegeven effecten, daaromtrent overeenkomsten produceert, luidende gelijk de gebruikelijke prolongatie-contracten, laten de duidelijke bewoordingen dier contracten niet toe daaraan bij wijze van interpretatie eene met die bewoordingen geheel strijdige bedoeling te hechten, en blijkt daaruit voldoende, dat de eigendom

der bedoelde effecten, hetzij vóór of op de daarin voorkomende data, geenszins bij den eischer is blijven berusten.

b Amsterdam 18 December 1856.

9. Het opnemen van gelden op effecten door het sluiten van beleeningen en prolongatiën, en het verkoopen of afstaan van het onderpand bij gebreke van voldoend surplus, geeft, als het op eigen naam voor vreemde rekening geschiedt, aanleiding tot het geven en hooren van rekening en verantwoording tusschen den lasthebber en lastgever.

a Amsterdam 22 Februarij 1849.

10. Dagvaarding tot betaling eener som, daaruit voortspruitende, dat de eischer van gedaagde op verschillende tijdstippen had ontvangen of voor zijne rekening aangekocht een aantal effecten, die door hem te zijnen eigen name bij verschillende geldgevers in prolongatie gegeven waren en waarop een zeker bedrag door den gedaagde was opgenomen; dat, bij de plotselinge daling der effecten in de maanden Februarij en Maart 1848, hij niet bij magte is geweest, om onmiddellijk aan de aanvragen der onderscheidene geldgevers tot vermeerdering van het hun verstrekte onderpand te voldoen, en dat de gedaagde (die inmiddels overleden was) zoowel in der minne als op eene geregtelijke aanmaning, geweigerd had surplus te verstrekken, ten gevolge waarvan de eischer is genoodzaakt geworden, met de geldgevers op onderpand eene schikking te treffen tot overname van het onderpand tegen den prijs, genoteerd in de officiële prijs-courant van 20 Maart 1848, met bijpassing van het ontbrekende in geld tot de voorgeschotene som toe, — en dat de eischer mitsdien vermeende het regt te hebben, om van de erfgenamen terug te vorderen het bedrag, dat zij of hun erflater meer in geld hadden genoten, dan de effecten bij verrekening met de geldgevers hadden opgebragt. Toewijzing in principe van die vordering.

N.-Holland 26 Februarij 1852.

Commissionn. 2, 6.	Pand 1.
Eigendom 8.	Regterl. magtig. 7.
Koop en verk. 3.	Rek. en verantw. 8 v.
Koophandel.	Schadevergoed. 3.
Lastgeving 2, 5 v.	Verkoop 6 v. 8 v.
Overeenkomst 4.	

PROROGATIE VAN JURISDICTIE z.

COMPETENTIE BZ., REKENING EN VERANTWOORDING.

PROSTITUTIE z. GEMEENTEVERORDENING.

PROTEST z. ASSIGNATIE, EXPLOIT, ORDERBILJET, WISSELBRIEF.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

1. Provinciale tollen zijn niet als belastingen aan te merken die als zoodanig bij eene wet moeten worden goedgekeurd.

Concl. Adv.-Gen. Karseboom ad *b* H. R. 20 Junij 1865, en het tot laatstgemeld arrest (waarbij die questie onbeslist is gebleven) betrekkelijk Appingadam 7 April 1865. — Cf. *c* H. R. 3 November 1863. — *c* H. R. 1 November 1864. — *c* H. R. 4 April 1865. — *c* H. R. 28 Februarij 1854, en de betrekkelijke conclusiën.

2. De Staten der provincie Overijssel waren in 1845 bevoegd bij een organiek reglement op de dijken, kaden, polders en waterleidingen in Overijssel eene belasting op den turf vast te stellen.

Overijssel 11 November 1865; — cf. *e* H. R. 27 Februarij 1866.

3. De bepaling voorkomende in een reglement voor de heffing van maalloon, «dat dit reglement »alleen verbindende is wanneer de eigenaars »van het te malen graan zulks vorderen,» kan, hoe algemeen ook hare uitdrukking zij, slechts betrekking hebben op de bepalingen die de wijze van voldoening van het maalloon betreffen, maar geldt niet omtrent het voorschrift dat de molenaars een gedrukt exemplaar van dat reglement in hun molen moeten aanplakken en aangeplakt houden.

b H. R. 10 April 1860, Concl. conf.

4. Het reglement op de heffing van de belasting op den turf in het eerste dijkdistrict van Overijssel, vastgesteld door de Staten dier provincie op 11 Julij 1864, goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 Maart 1865 en in het Prov. blad van Overijssel geplaatst, is wettig daargesteld en afgekondigd. Die turfbelasting voor het loopende jaar is wettig ingevoerd bij de begrooting der uitgaven en middelen, opgemaakt door het dijkbestuur en de hoofdingelanden, en goedgekeurd door Ged. Staten van Overijssel. Die dijksturfbelasting wordt alzoo wettig geheven in het eerste dijkdistrict van Overijssel.

Overijssel 11 November 1865; — cf. *e* H. R. 27 Februarij 1866.

Gemaal 3.	Tollen 1.
Gem.belasting.	Turf 2, 4.
Molens 3.	

PROVINCIALE VERORDENING.

I. Vaststelling; afkondiging en goedkeuring. Onderwerpen en verbindbaarheid.
II. Strafbepalingen.

I.

1. De Prov. en niet de Ged. Staten zijn bevoegd tot het maken van reglementen betreffende de politie en de inwendige oeconomie der provincie. Art. 144 en 151 Gr.wet 1815.

a H. R. 19 December 1843, Concl. contr. vern. Assen Kgr. 14 September 1843, beslissende dat het behoorlijk onderhoud en de instandhouding van den eenmaal door de Prov. Staten verordenden weg, als eene zaak van dagelijksch beleid, behoort tot de bemoeijenissen van Ged. Staten. — Roermond 13 Januarij 1843. — Leeuwarden 15 Maart 1843. — Assen 14 Augustus 1860 (art. 140 en 152 Prov. wet). — Wageningen Kgr. 20 Mei 1842. — Lemmer Kgr.... (1). — Oostburg Kgr. 29 November 1852.

2. Het maken van verordeningen op de provinciale wegen is aan de Staten der provincie opgedragen. Die magt kan niet aan de plaats. besturen worden gedelegeerd. Uit de verpligting tot toezigt over de provinc. wegen, bij provinc. reglementen op de Hoofden der plaats. besturen gelegd, kan hunne bevoegdheid niet worden afgeleid, om ook verordeningen op dat onderwerp daar te stellen. Uit dien hoofde is het reglement van politie in de gemeente Benschop van 31 October 1845, op de provinciale wegen, onverbindend.

b H. R. 17 Maart 1847, Concl. conf.

3. De Prov. Staten zijn uit krachte van art. 131 en meer bijzonder art. 192 Gr.wet bevoegd regelen te stellen ten aanzien van het maken, herstellen of onderhouden van openbare wegen en waterlossingen.

a b H. R. 4 Mei 1858, Concl. conf.

4. Een in 1852 door Provinc. Staten op de Drentsche waterlossingen gemaakt reglement, moet volgens art. 192 Gr.wet worden aangemerkt als daargesteld door de bevoegde magt; de aan te leggen waterlossingen moeten dus door Ged. Staten worden goedgekeurd.

e H. R. 22 April 1856, Concl. conf.

5. De Prov. Staten zijn krachtens art. 219 Gr.wet volkomen bevoegd, een algemeen werkend Reglement op het beheer, toezigt en onderhoud van wegen en wateren in hunne provincie daar te stellen, zoodat, indien bij zoodanig reglement is bepaald, dat het onderhoud der wegen, wateren, bruggen enz., moet geschieden ten genoege der plaats. best., die, zulks noodig achtende, daaromtrent plaats. keuren of ordonnantiën zullen kunnen maken, hieruit reeds moet worden afgeleid, dat ook zonder het aanwezen van dezelve, het prov. reglement bestaanbaar en de bedreigde strafbepalingen van toepassing zijn.

b H. R. 27 Februarij 1844, Concl. conf.

6. Volgens art. 192 Gr.wet aan de Provinc. Staten het toezigt op alle wegen binnen hunne provincie opgedragen zijnde, volgt uit dat art., in verband met art. 193 en 131 Gr.wet, art. 137 der Prov. wet, duidelijk, dat het toezigt over deze plaats. aangelegenheden verbonden is met de bevoegdheid tot het maken van reglementen en verordeningen die in het prov. belang noodig geoordeeld worden.

a H. R. 23 Mei 1866, Concl. conf. — Anders Assen Kgr. 6 Februarij 1845, waarbij aan het prov. regl. alleen kracht werd toegekend daar waar geen plaats. reglement bestaat.

7. De Prov. Staten kunnen bij hunne reglementen op de wegen geene straffen bedreigen tegen degenen, die nalatig blijven in het beheer en onderhoud der gemeente-wegen, behoorende tot die der 3de klasse, welke, ofschoon van algemeen nut in de gemeente zelve zijnde, echter geene directe communicatie tusschen steden en dorpen daarstellen, en mitsdien zijn voorwerpen van louter plaatselijk huishoudelijk belang.

a H. R. 16 December 1846, Concl. contr. — *b* H. R. 16 November 1852, Concl. contr. vern. Tiel 10 Augustus 1852, waarbij was bev. Culenborg Kgr. 22 Junij 1852; — cf. Gelderland 4 Januarij 1853, waaraan de zaak werd verwezen.

8. Het daarstellen van maatregelen van orde en politie ten aanzien der overzet-veren binnen eene provincie gevestigd, behoort tot de bevoegdheid der Prov. Staten. Voor de verbindende kracht van zoodanig reglement kan het geene verandering te weeg brengen, wanneer het overzet-veer bestaat op eenen overtogt, door welken twee provinciën van elkander worden gescheiden, indien slechts is gelet op de bepalingen van art. 32 der in dit opzigt nooit afgeschafte wet v. 9 Frimaire VII, waarbij uitdrukkelijk is vastgesteld, dat bij het bestaan van een veer tusschen twee aan elkander grenzende departementen (provinciën), het daarstellen van verordeningen omtrent hetzelve behoort tot de bevoegdheid der autoriteit van het departement, tot hetwelk van de beide plaatsen van overtogt, even kort bij het veer gelegen, diegene behoort, welke de meeste inwoners telt.

a H. R. 5 Januarij 1847. — 's Hertogenbosch 21 Junij 1860. — *f* H. R. 14 Januarij 1851, — en Brielle 20 Junij 1850, omtrent veren in de provincie zelve.

9. Provinc. reglementen op het sloopen van gebouwen behooren tot de reglementen van inwendige politie en oeconomie, waarvan de regeling niet kan worden gerangschikt onder het dagelijksch beleid van zaken, aan de Ged. Staten bij de provinc. reglementen opgedragen.

a H. R. 29 November 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 19 December 1843, Concl. contr. verniet. Assen Kgr. 14 September 1843, omtrent een regl. houdende vaststelling van voorschriften voor het gebruik, de instandhouding en de politie van een prov. weg. — *c* H. R. 11 Februarij 1845, Concl. conf. ten aanzien van een regl. op eene veerdienst.

10. De provinc. reglementen van inwendige politie en oeconomie kunnen in die provinciën, waar (even als in Friesland) het reglement nopens de magt en het gezag der Staten zulks veroorlooft, door de Ged. Staten worden gearresteerd, wanneer zij zaken betreffen, welke geen uitstel kunnen lijden. Daartoe kan geacht worden te behooren de publicatie der Ged. Staten v. Friesland v. 22 November 1817, op de zetting en het gewigt der onderscheidene broodsoorten in die provincie.

g H. R. 20 April 1841, Concl. contr. — In gelijken zin Friesland 10 Mei 1842 (omtrent hetzelfde onderwerp), waarbij gehandhaafd is eene verordening door Ged. Staten vastgesteld, op grond dat het maken daarvan moest worden beschouwd als behoorende tot de zaken die geen uitstel konden lijden, en de algemeene vergadering der Staten, gedurende het meer dan twintigjarig bestaan van die publicatie, in die handeling van hare Gedeputeerden had berust. — Hiermede stemt overeen Leeuwarden 12 Maart 1842, mede bij beweerde overtreding van een broodreglement; — dit vonnis is om andere redenen door den H. R. vernietigd. — De zaak wederom gebragt zijnde voor het kantongeregt (dat den eersten keer de dagvaarding had nietig verklaard), werd het reglement ongeldig verklaard bij Leeuwarden Kgr. 16 Augustus 1842, — hetwelk weder om andere redenen werd vernietigd door de Regtbank te Leeuwarden, wier vonnis echter insgelijks werd vernietigd met terugwijzing der zaak naar dezelfde Regtbank, die alstoen bij vonnis van 15 Maart 1843 het reglement niet regtsgeldig verklaarde. — Dit vonnis werd ob vitium formae vernietigd, ten gevolge waarvan de zaak werd aanhangig gemaakt bij het Hof in Friesland, dat den 12 Maart 1844 het reglement niet toepasselijk verklaarde, op grond dat het brood volgens *overeenkomst* was gebakken, — en hiertegen werd de cass. verw. bij *b* H. R. 18 Junij 1844. — Op gelijke gronden als bij het eerstgemelde arrest van Friesland (nl. het geen uitstel lijden der zaak en de opvolgende implicite goedkeuring) is gehandhaafd een reglement betrekkelijk het

sloopen van gebouwen, bij Dordrecht 29 Junij 1842, vern. bij *a* H. R. 29 November 1842, op grond dat Prov. Staten alleen tot het maken dier verordening bevoegd waren; zonder dat daarbij van het geen uitstel lijden werd gesproken. — Cf. *a* H. R. 19 December 1843.

11. Prov. Staten zijn niet bevoegd, een reglement te maken ter voorkoming en blussching van brand in de gemeenten ten platten lande; dat onderwerp behoort door de plaats. besturen te worden geregeld. Er kan op grond van zulk een door de onbevoegde magt uitgevaardigd reglement geen regt worden gedaan noch daarbij straf worden bedreigd.

Middelburg Kgr. 12 December 1851.

12. Het prov. regl. te Utrecht van 12 Februarij 1808 op de veenderijen is onwettig door Prov. Staten vastgesteld.

Loenen Kgr. 22 Februarij 1850.

13. Er kan niet worden beweerd, dat een provinc. reglement geen wettig reglement is, omdat het òf niet zou goedgekeurd zijn door den Koning, òf niet afkomstig van de Prov. Staten, op grond dat Ged. Staten bij de publicatie daarvan hebben genotificeerd, dat het ontworpen is door de Staten en bij Kon. besluit goedgekeurd *onder wijzigingen*, indien die publicatie niet heeft plaats gehad, dan nadat in eene latere vergadering der Prov. Staten door Ged. Staten was te kennen gegeven, dat het vroeger ontworpen reglement was goedgekeurd zoodanig als het daarnevens bij het verslag van Ged. aan de Prov. Staten was gevoegd.

Groningen Hof 30 April 1845; — cf. *a* H. R. 30 Augustus 1845. — In gelijken zin *d* H. R. 28 Augustus 1847, — en *a* H. R. 19 Februarij 1850, waarbij echter meer bepaald werd gewezen op de werking van het alzoo gewijzigde reglement, waaruit de aanneming der in het reglement gebragte wijzigingen werd afgeleid.

14. Ofschoon een prov. reglement bij het ter goedkeuring daarvan uitgevaardigd Kon. besluit wordt genoemd: «een door Ged. Staten van »Gelderland *ontworpen* reglement,» kan de onwettigheid daarvan niet beweerd worden op grond van deszelfs daarstelling door de Ged. en niet door de Prov. Staten, wanneer uit den inhoud van het reglement en uit een extract van het verhandelde in de betrekkelijke vergadering der Prov. Staten blijkt, dat bedoeld reglement door deze laatste is gearresteerd.

a H. R. 14 Mei 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Arnhem 23 Januarij 1844, waarbij was beslist, dat zoo lang het tegendeel niet is bewezen, het geen punt van regterlijk onderzoek kan uitmaken of de omstandigheden «dat »nl. de Prov. Staten niet vergaderd zijn en de »zaak geen uitstel kan lijden,» al dan niet aanwezig zijn, en dat het onderwerpelijke reglement, dat met de Koninklijke goedkeuring was voorzien, dus in alle opzigten verbindende was, — met verniet. van Wageningen Kgr. 9 Junij 1843.

15. Omdat voor de regtsgeldigheid van een reglement betreffende eene plaats. belasting, onder het voormalig reglement op de magt der Prov. Staten van Holland, de goedkeuring vereischt was van Gedep. Staten en van den Koning, doch niet van Prov. Staten en den Koning, zijn de Prov. Staten van Holland, bij het daarstellen van de bepaling in art. 36 van het aangehaalde reglement vervat, hunne bevoegdheid niet te buiten gegaan, door aan Ged. Staten eene magt op te dragen, die bij de Grondwet bepaaldelijk aan hen zelven zou zijn opgedragen.

d H. R. 29 December 1851, Concl. conf.

16. Overtreding op het reglement van politie op de Zuid-Willemsvaart. Ontslag van alle regtsvervolging, op grond, dat door het O. M. het bewijs niet is bijgebragt, dat dit reglement in het Prov. blad van Limburg is opgenomen, en evenmin van aanplakking is gebleken.

Limburg 20 November 1851.

17. Daar bij de wet van 6 Julij 1850 niet is aangewezen op welke wijze en in welken vorm de dagteekening moet worden vermeld van het Prov. blad, waarin de afkondigingen van wege Ged. Staten voorkomen, volgt daaruit, dat daarvoor geen bepaalde vorm kan worden gevorderd, en dat die geheel aan de zorg en de verantwoordelijkheid van Ged. Staten is overgelaten, en moet het naar den aard der zake er voor gehouden worden, dat wanneer niet een ander tijdstip van uitgifte is aangewezen, door de vermelding van het besluit van Ged. Staten tevens die van de uitgifte van het blad is vermeld.

f H. R. 10 Junij 1857, Concl. conf.

18. Hoe algemeen ook de strekking moge wezen van art. 133 Gr.wet, houdende: «De »Koning heeft het vermogen de besluiten der »Staten, die met de wetten of het algemeen »belang strijdig zijn, te schorsen of te vernie»tigen,» kunnen echter onder de woorden besluiten der Staten niet geacht worden begrepen te zijn de uitspraken van Ged. Staten over geschillen, waarvan de beslissing niet krachtens den aard van zijne instelling, maar alleen krachtens de opdragt bij bijzondere wetten tot de bevoegdheid van dat collegie behoort, in casu betrekkelijk een geschil tusschen twee gemeenten over het domicilie van onderstand.

a H. R. 7 Januarij 1859, Concl. contr. verw. de cass. tegen Assen 7 September 1857. — Cf. Groningen 31 Maart 1854.

19. Indien bij besluit van Ged. Staten eene gemeente als domicilie van onderstand is aangewezen en deze dientengevolge tot betaling van de verplegingskosten wordt gedagvaard en veroordeeld, doch de gemeente inmiddels van het besluit van Ged. Staten bij den Koning in hooger beroep is gekomen, en dit besluit door Hem wordt vernietigd, behoort de ingestelde eisch te worden ontzegd. De regter kon in dien stand der zaak het besluit van Ged. Staten niet aannemen als grondslag zijner beslissing, maar behoorde de zaak uit te stellen tot dat de beslissing des Konings zou bekend zijn, of wel den eischer voor alsnog niet-ontvankelijk verklaren.

Groningen 31 Maart 1854.

20. Het is aan de Staten en bij toezigt aan den Koning overgelaten te beslissen, wat provinciaal belang is; zulks ligt geheel buiten de bevoegdheid van de regterlijke magt.

a H. R. 23 Mei 1866, Concl. conf.

21. Door de bepaling van art. 146 Gr.wet v.

1815, waarbij de beschikking over, en beslissing van alles wat tot de gewone inwendige politie en œconomie der provincie behoort, aan de Staten-provinciaal is overgelaten, wordt de wetgevende magt niet belet om — gelijk bij de wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 15) is geschied — bij bijzondere wetten vast te stellen wat al en wat niet onder die gewone en inwendige politie en œconomie zal zijn begrepen.

b h H. R. 2 April 1850, Concl. conf.

22. Prov. Staten zijn bevoegd bij reglement verandering te brengen in den inhoud van de polder-reglementen, vastgesteld bij Keiz. decreten van 16 en 28 December 1811.

H. R. 3 Mei 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 30 Augustus 1850, Concl. conf. waarbij is gehandhaafd een reglement op de springstieren, ofschoon dit onderwerp geregeld is bij de wet van den 12 van Wintermaand 1809, op grond dat de Prov. Staten in de vaststelling van dit onderwerp niet worden beperkt door hetgeen te dien aanzien onder eene vroegere regering en eene geheel andere, reeds afgeschafte Staatsregeling bij departementale reglementen al dan niet mogt zijn bepaald. — Cf. Nijmegen 25 November 1865, beslissende dat niet kan aangenomen worden dat eene door het reglement op de wegen in Gelderland van 1823 buiten werking gestelde bepaling (art. 40 der wet v. 8 September 1791) door de intrekking van dat reglement in 1857 bij het maken van een nieuw reglement, wederom kracht van wet zou hebben gekregen.

23. De bepaling, voorkomende in een prov. reglement, waarbij het aan den eigenaar van een ongekeurden stier is verboden dien te laten gebruiken tot het dekken van eens anders vee, is ten opzigte van het regt van eigendom niet in strijd met de Gr.wet.

Assen Kgr. 24 April 1851.

24. Bij een door Ged. Staten eener provincie vastgesteld reglement ter voorkoming van hondsdolheid, als ook uit hoofde van de schade, welke door los loopende honden aan het te veld staande koren wordt toegebragt, alsmede in het belang der wildbaan, binnen eenen bepaalden tijd verboden zijnde het los loopen van honden, kan eene vervolging te dier zake niet geacht worden te zijn in strijd met de Gr.wet, met betrekking tot het regt van eigendom, omdat de hond des beklaagden had los geloopen op een stuk land aan hem toebehoorende.

Assen Kgr. 8 Augustus 1850.

25. De Prov. Staten, volgens art. 192 Gr.wet bevoegd zijnde om onder 's Konings goedkeuring reglementen te maken op de wegen enz., mogen daarbij, naar aanleiding van art. 625 B. W., het eigendomsregt beperken.

e H. R. 22 April 1856, Concl. conf. — Meppel Kgr. 14 Julij 1852, ten aanzien van den eigendom, grenzende aan eene vaart, waarover de Staten het beheer hebben.

26. De provinciale wetgever is bevoegd het plaatsen van voorwerpen op de publieke wegen strafbaar te stellen, al is daardoor geene verhindering der passage of onveiligheid van den weg veroorzaakt; art. 471, n° 4 C. P.

c H. R. 31 Mei 1871, Concl. conf.

27. Hoewel in den aanhef der wet v. 6 Maart 1818 alleen wordt melding gemaakt van de reglementen en ordonnantiën door de Prov. Staten te maken, achtervolgens art. 144 der Gr.wet v. 1840 — het maken van reglementen van provinciaal belang — is de toepasselijkheid dier wet niet uitgesloten voor de reglementen, die meer in het bijzonder zijn opgemaakt ten gevolge van art. 220 Gr.wet van 1840, art. 222 Gr.wet van 1815, nl. het maken van reglementen op den waterstaat. De bevoegdheid tot het bepalen van straffen op overtredingen van reglementen betreffende de inwendige politie en œconomie, door de Prov. Staten op te maken, is dus mede toepasselijk op die reglementen, welke als slechts zekere bepaalde onderwerpen en zekere gedeelten der provincie betreffende, wel meer bepaaldelijk uit voormeld art. 220 (222) voortvloeijen, maar dan toch ook tevens zijn te beschouwen als uitvloeisels van art. 146 der Gr.wet v. 1815 (art. 144 der Gr.wet v. 1840).

a H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 30 April 1845.

28. De openbare verklaring van het bevoegd gezag, bij toevoeging van grondgebied tot een waterschap, gevorderd voor het in werking treden, op het toegevoegd gebied, van de wettelijke bepalingen, die gelden op het gebied waaraan de toevoeging plaats heeft, en bij welke verklaring van dit in-werking-treden op wettige wijze blijkt, — is geene vaststelling van nieuwe wetten, die uitsluitend van het wetgevend gezag zou kunnen afkomstig zijn, maar eene executoir-verklaring, promulgatie of bekendmaking, van het uitvoerend gezag uitgegaan, die, indien zij overigens ook genoegzaam is wat den inhoud betreft, voldoende is om de vroegere keuren en ordonnantiën van het waterschap ook in het bijgevoegd gedeelte verbindend te doen zijn.

H. R. 19 November 1856, Concl. conf.

29. Het regt der Prov. Staten tot het maken of wijzigen van polder-reglementen, is niet bepaald tot oude, lang bestaande polders, maar geldt ook voor nieuwelijks ingepolderde gronden.

a Alkmaar 27 November 1851. — *b* 's Hertogenbosch 23 April 1856, dientengevolge met het oog op art. 152 en 153 Gr.wet v. 1815 beslissende, dat Ged. Staten bevoegd waren om, onder goedkeuring des Konings, het peil van een dijk te regelen; — dit vonnis is ten gevolge van verwijzing door den H. R. bev. bij Gelderland 26 Januarij 1859.

30. Het prov. reglement op de wegen en waterlossingen in Drenthe van 3 Julij 1845, is van toepassing op werken, die krachtens het convenant van 17 Mei 1817 tusschen Groningen en de negen Drenthsche veenmarkten, alzoo ex contractu moeten worden daargesteld, daar toch anders het geheele reglement en het geheele toezigt van Ged. Staten zou vervallen, vermits wel het grootste gedeelte der waterlossingen krachtens contract wordt daargesteld.

Assen Kgr. 15 November 1849, vern. bij Assen 28 December 1849, op grond dat het in casu een zedelijk ligchaam geldt, voor wiens daden niet dat ligchaam zelf, maar de leden aansprakelijk zijn, — en waartegen de cass. is verw. bij *i* H. R. 2 April 1850.

31. Volgens art. 192 Gr.wet zijn de Prov.

Staten bevoegd, onder goedkeuring des Konings, waterschappen op te heffen, met anderen te vereenigen en daarvoor reglementen vast te stellen, alvorens de wet, bedoeld bij art. 191 Gr.wet, is uitgevaardigd.

H. R. 30 December 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Appingadam 14 April 1859. — Friesland 13 April 1870, vern. Sneek 22 Junij 1868, ook omtrent het oprigten van nieuwe waterschappen, — en N.-Holland 19 Mei 1853. — Anders Sneek 4 November 1857, beslissende dat Prov. Staten geene nieuwe waterschappen mogen daarstellen zonder toestemming der belanghebbenden of onteigening ten algemeenen nutte.

32. Hoewel de Prov. Staten de bevoegdheid tot regeling der inwendige politie op de haringvisscherij regtstreeks ontleenen uit de wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 15) op de uitoefening der groote visscherij, neemt dit echter niet weg, dat een prov. reglement op de uitoefening der groote of zoutharingvisscherij (voor de provincie Holland v. 7 Mei 1826), — als betreffende de haringvisscherij-reederij en handel, en alzoo het onmiddellijk belang eener zeeprovincie, — ongetwijfeld behoort tot de provinciale aangelegenheden, en derhalve mede tot de inwendige œconomie, en dat het, alvorens deszelfs beslag te bekomen, aan de goedkeuring des Konings moet worden onderworpen. Het voorschrift van art. 8 en 9 der wet van 12 Maart 1818 (Sb. n° 15) kan derhalve niet anders worden verstaan, dan in verband met art. 146 Gr.wet van 1815, en dienvolgens wordt de Kon. goedkeuring, als berustende op een stellig voorschrift der Gr.wet, met betrekking tot een zoodanig prov. reglement noodwendig vereischt.

a H. R. 19 Februarij 1850, Concl. conf. te dezen aanzien in gelijken zin *a* Z.-Holland 5 Nov. 1849.

33. Daar bij art. 9 der wet v. 12 Maart 1818 (Sb. n° 15) op de uitoefening der groote visscherij zeer naauwkeurig wordt aangewezen, welke onderwerpen de inwendige politie zal bevatten, en hierin niet wordt aangetroffen het drijven van handel of het verkoopen van sterken drank of iets anders in zee, — zoo volgt daaruit, dat de Prov. Staten van Holland niet bevoegd waren, om, bij art. 89 van het reglement op de uitoefening der groote of zoutharingvisscherij van 7 Mei 1826, het drijven van handel of het verkoopen van sterken drank of iets anders in zee, te verbieden.

b h H. R. 2 April 1850, Concl. conf.

34. Het verbod tegen het doen weiden van vee op de begraafplaatsen in de provincie Groningen, bij art. 30 van het prov. regl. v. 13 Julij 1830 voorkomende, kan niet als een algemeen maar moet als een bijzonder verbod beschouwd worden, dat de opzigters der begraafplaatsen alleen betreft.

c H. R. 10 Junij 1857, Concl. conf.

35. De provinciale wetgever is bevoegd tot het opleggen van verpligtingen aan eigenaren van oeverlanden van kanalen, welke voor het algemeen gebruik bestemd zijn; en het maakt daarbij geenerlei verschil, of die kanalen zijn daargesteld voor rekening van den Staat of van eenig onderdeel daarvan, dan wel voor rekening van particulieren, mits met vergunning van het bevoegd openbaar gezag.

d H. R. 30 April 1861, Concl. conf.

II.

36. Indien bij een provinc. reglement tegen de overtredingen betreffende la petite voirie, waaronder het in goeden staat houden der buurtwegen (chemins vicinaux) is begrepen, ten aanzien der straffen wordt verwezen naar het C. P., dan moet art. 471, n° 5 C. P., wat de straf betreft, in verband met het provinc. reglement worden toegepast.

c H. R. 15 Januarij 1850, Concl. conf.

37. Bij reglementen als bedoeld zijn bij art. 473, n° 3 C. P., is den plaatselijken wetgever overgelaten te bepalen welke maatregelen van voorzorg, ter voorkoming van ongelukken en ongerief bij het berijden van den openbaren weg zijn in acht te nemen; mitsdien kunnen ook bij een reglement als dat op de wegen en voetpaden in Z.-Holland v. 11 tot 17 November 1852, de vereischten tot strafbaarheid van ieder daarbij verboden feit worden bepaald.

c H. R. 22 Januarij 1862, Concl. contr.

38. Terwijl de wet van 6 Maart 1818 geenszins door de nieuwe Staatsregeling van 1848 is vervallen, is het deze wet, die omtrent strafbedreiging, bij het stilzwijgen der prov. wet op dat punt, den maatstaf aan de hand blijft geven.

Limburg 23 Januarij 1851.

39. De bedreiging in een prov. regl., dat, ingeval van overtreding, zekere molen zal worden gesloten, is strijdig met art. 3 der wet van den 6 Maart 1818; — en de regter is onbevoegd die bedreiging toe te passen als straf, zelfs dan wanneer dezelve beschouwd moest worden als maatregel van politie in de bevoegdheid der Prov. Staten te vallen.

a H. R. 30 Augustus 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 30 April 1845. — Bij dit arrest was, ten gevolge van verwijzing door den H. R., bev. Winschoten 29 November 1844, bev. Zuidbroek Kgr. 19 September 1844, waarbij voormelde bedreiging als in strijd met de wet als niet bestaande werd ter zijde gesteld.

40. Noch bij de wet van 6 Maart 1818 noch bij de Prov. wet — waarin geen voorschrift als dat v. art. 164 Gem.wet, alléén op plaatselijke verordeningen toepasselijk, voorkomt — is aan de Prov. Staten de bevoegdheid toegekend om, met afwijking van den regel dat boeten komen ten voordeele van den Staat, over de boeten, bij hunne reglementen opgelegd, te beschikken ten behoeve der gemeente, binnen welke de overtreding is begaan. Die bevoegdheid vloeit ook uit geene andere wet voort.

a H. R. 27 December 1854, Concl. contr. — 's Hertogenbosch Kgr. 14 Maart 1856, in beide gevallen omtrent eene boete van hoogstens *f* 25.». — Amersfoort Kgr. 20 Februarij 1854, mede ten aanzien van een wanbedrijf. — Insgelijks omtrent boeten beneden de *f* 7.50, op grond dat ook art. 466 C. P. in deze niet kan worden ingeroepen, *a b* H. R. 4 Mei 1858, Concl. contr. — In anderen zin Assen 10 Junij 1857, beslissende, in een geval dat twee boeten eene van *f* 3.» en eene van *f* 8.» waren opgelegd, dat Prov. Staten de boeten niet hooger dan tot een bedrag van *f* 7.50 konden brengen ten voordeele van de gemeente.

11. In de magt, bij art. 3 der wet v. 6 Maart 1818 aan de Prov. Staten gegeven, ligt de bevoegdheid opgesloten, om bij hunne reglementen gevangenisstraf te bedreigen, ingeval van onvermogen tot betaling der geldboete.

a H. R. 23 November 1841, Concl. conf. — H. R. 3 Mei 1842, Concl. conf. — *a b* H. R. 4 Mei 1858, Concl. conf. — *a* H. R. 26 October 1858, Concl. conf. — Anders Assen 25 Maart 1857. — Assen 10 Junij 1857.

Admin. en R.magt 20.
Afkondiging 16 v. 28.
Armbesturen 18 v.
Begraafplaatsen 34.
Beurt en V.schepen 8 v.
Bouwreglem. 9 v.
Brandreglem. 11.
Broodbakk. 10.
Compet. Sz.
Dagelijksch best. 9 v.
Dijk- en polderbest. 22, 28 v. 31.
Eigendom 23 v. 35.
Gedep. Staten 1 v. 13 v. 29.
Geldboete 40 v.
Gem.belasting 15.
Gem.verord. 2, 5 v. 11.
Goedkeuring 13 v.
Hand- en spand.
Haringvisscherij 32 v.
Herbergen.
Honden en kw. dieren 24.
Kanalen 35.
Kosten Sz.
Molens 39.
Onteig. t. alg. n. 25, 31, 36.
Politie 1, 8 v. 21, 32 v.
Schorsing 18.
Springstieren 22 v.
Straffen 36 v.
Tollen.
Turf 12.
Veeziekte.
Vernietiging 18.
Waterloss. en beken 3 v. 30.
Waterstaat 27.
Wegen 1 v. 5 v. 22, 25 v. 30, 36.
Wet.

PROVINCIE.

1. De uitdrukking « departement, » o. a. in art. 36 C. P. voorkomende, was een gevolg van de Fransche landschaps-verdeeling en kon dan ook alleen worden nageleefd, zoolang die verdeeling ten onzent bestond, doch reeds bij het aanbreken der omwenteling van 1813 begon de oude verdeeling in provinciën te herleven, terwijl bepaaldelijk reeds bij de art. 53 en 54 Gr.wet van 1814 de grenzen der provinciën aanvankelijk werden geregeld. Ook uit de eerste artikelen der Grondwet van 1815 blijkt duidelijk, hoe de verdeeling in departementen door die in provinciën werd vervangen, terwijl tegen het daarbij aangenomen beginsel niet afdoet, dat juist niet overal de provinciën hetzelfde grondgebied als de voormalige departementen verkregen. Deze reorganisatie is daarenboven algemeen, en er is geen de minste grond aanwezig om haar niet evenzeer ten aanzien van de strafwet (toepassing van art. 36, al. 2 C. P.) als ten aanzien van andere wetten geldende te achten. Mitsdien behoort een arrest houdende veroordeeling tot tuchthuisstraf, te worden aangeplakt te Haarlem, als hoofdplaats, niet te Amsterdam.

a H. R. 13 December 1864, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Maart 1865, Concl. conf. vern. N.-Holland 28 December 1864.

2. Art. 65 R. O., eene uitzondering makende voor de regtsvorderingen waarin de provincie betrokken is, ziet, even als art. 87 ten opzigte van den Koning en den Staat, uitsluitend op de provincie als gedaagde, niet als eischeres, omdat taalkundig de lijdende vorm dier uitdrukking geen andere beteekenis toelaat, en regtskundig eene andere opvatting tot ongerijmdheid leiden zou, daar toch eene provincie, een bewoner van een ander gewest in regten betrekkende, niet zou kunnen beweren voor die daad in regten betrokken te zijn, om op dien grond den gedaagde voor het Prov. Hof van de eischeres te brengen, en bij een regtsgeding tusschen twee provinciën gevoerd, beide het regt zouden hebben de exceptie van het privilegium fori in te roepen, waaruit volgen zou, dat de wetgever in zulk een geval geen regter zou hebben aangewezen. Waar dus de provincie als eischeres optreedt, geldt de regel: actor sequitur forum rei.

N.-Braband 10 Mei 1853.

3. Wanneer de Koning, daartoe onder vigueur der Grondwet v. 1815 bevoegd, zekere inkomsten van den Staat aan eene provincie in genot en beheer heeft afgestaan, dan vloeit daaruit (vermits nergens bij de wet is voorgeschreven wie in zoodanig geval voor den Staat moet optreden) ook voort zijne bevoegdheid om Ged. Staten van zoodanige provincie te magtigen, namens den Staat de regten op die gelden voor den regter te handhaven, en moet alsdan de Commissaris des Konings namens Ged. Staten optreden.

Assen 7 Mei 1860.

4. Onder ons tegenwoordig Staatsbestuur is de uitvoerende magt die vroeger aan de prefecten toekwam, aan de Commissarissen des Konings toegekend, en na de opheffing der districts-commissarissen, is alle onderscheiding vervallen tusschen hetgeen vroeger aan den onderprefect en hetgeen aan den prefect zelven toekwam; beider betrekkingen zijn thans in die van den Commissaris des Konings vereenigd.

c H. R. 18 Junij 1867, Concl. conf. vern. Limburg 14 Maart 1867.

Actie 3.
Bezit.
Compet. Bz. 2.
Executie 1.
Negot. gestio.
Overeenkomst.

PROVISIONELE EXECUTIE.

I. Toelaatbaarheid.
II. Betwisting; gevolgen.
III. Zekerheid.

I.

1. De uitvoerbaarheid bij voorraad is een punt van procedure naar de Nederl. wet uit te maken, ook dan wanneer de schuld waarvan de betaling wordt gevorderd, volgens eene andere wetgeving moet worden beoordeeld.

Gelderland 15 December 1869, in dit opzigt bevest. Tiel 14 Mei 1869, waarbij echter geen borgtogt of aanwijzing van voldoende zekerheid was bevolen met bepaling van den bij art. 616 Rv. bedoelden termijn.

2. De ten uitvoerlegging bij voorraad van regterlijke uitspraken moet door den regter worden bevolen, in geval er een erkend handschrift bestaat, ook dan wanneer de litigerende partij heeft verzuimd daartoe te concluderen; doch wanneer het bestaan van een erkend handschrift nog geen onderwerp van 's regters onderzoek kan uitmaken, kan de vordering tot uitvoerbaar-verklaring bij voorraad niet worden toegewezen.

N.-Holland 3 Januarij 1862.

3. Het arrest, waarbij wordt bevestigd een vonnis, dat uitvoerbaar is verklaard bij voorraad, behoeft niet mede voorloopig uitvoerbaar te worden verklaard.

a N.-Holland 17 November 1864.

4. Wanneer het vonnis a quo uitvoerbaar is verklaard bij voorraad, is bij bekrachtiging

daarvan, de voorloopige uitvoerbaar-verklaring van de uitspraak in appel overbodig.

N.-Holland 24 November 1864.

5. Om een vonnis bij verstek, bij voorraad, niettegenstaande verzet, te kunnen uitvoeren, is het niet genoeg, dat de wet daartoe de bevoegdheid geeft, maar is het tevens en bovendien noodig, dat de regter die ten uitvoerlegging bij voorraad hebbe bevolen.

a H. R. 28 Maart 1848.

6. Onder de tegenwoordige wetgeving kunnen slechts in enkele bij de wet uitgedrukte gevallen vonnissen uitvoerbaar worden verklaard op de minuut en vóór de registratie.

Amsterdam 18 Mei 1839.

7. De regter mag niet de voorloopige ten uitvoerlegging zonder borgtogt of aanwijzing van voldoende zekerheid gelasten van een vonnis, gewezen op eene regtsvordering, welke niet kan worden gerangschikt onder die, in art. 52 en 53 Rv. vermeld, bv. indien zij strekt tot schadevergoeding wegens aanvaring.

b Gelderland 13 Junij 1860.

8. De woorden «erkend handschrift» in art. 52 Rv., duiden enkel aan een handschrift, dat erkend wordt afkomstig te zijn van dengenen tegen wien men zich daarop beroept, of dat op eene wettige wijze voor erkend wordt gehouden; daaraan kan niet de beteekenis worden gegeven van een handschrift, tegen welks inhoud geenerhand middel van verwering kan worden ingebragt.

Overijssel 30 December 1861.

9. Een vonnis is niet gegrond op een erkend handschrift, wanneer het bijgebragt bewijs (hoewel door den gedaagde erkend) alleen inhoudt de verklaring van de questieuse gelden van den eischer te hebben ontvangen, maar daaruit niet kan worden opgemaakt of die gelden in betaling dan wel ter leen of ook om te verantwoorden gegeven en ontvangen zijn en de veroordeeling bij den eersten regter dan ook niet op dat handschrift is uitgesproken, maar de uitspraak van den eed des eischers is afhankelijk gesteld. Bevel tot staking der executie.

b Z.-Holland 28 Mei 1845.

10. Niet voor alle erkende onderhandsche akten wordt in art. 52 Rv. de voorloopige ten uitvoerlegging gelast, maar alleen voor zooverre onderhandsche stukken betreffen erkende handschriften, waaronder onderhandsche eenzijdige schuldverbindtenissen moeten verstaan worden, te meer blijkbaar, daar men het er voor moet houden, dat de Nederl. wetgever door handschrift ook hetzelfde heeft bedoeld, als de in art. 135 C. de Pr. Civ. voorkomende promesse, in de Nederduitsche uitgaaf ook door handschrift vertaald.

Tiel 28 Junij 1844.

11. Indien de gedaagde zijn handschrift, staande onder een bilateraal contract (omtrent welks strekking en beteekenis echter tusschen partijen groot verschil bestond) niet heeft ontkend, en dit mitsdien als erkend mag worden aangenomen, moet volgens de bepaling der wet de voorloopige ten uitvoerlegging van dit vonnis, niettegenstaande hooger beroep, worden bevolen (in casu zonder het stellen van borgtogt).

a 's Gravenhage 6 Junij 1854.

12. Art. 52 Rv. doelt alleen op zoodanigen titel, waarbij hij, tegen wien men zich daarop beroept, partij is geweest, en is dus niet toepasselijk, indien ten bewijze van de tiendpligtigheid des gedaagden wordt bijgebragt eene akte, verleden voor erfpachteren des lands Over-Betuwe, en welke volgens het vroegere landregt daar ter plaatse de kracht had van authentieke opdragten.

Nijmegen 28 Januarij 1862.

13. Niet enkel een authentieke titel of een erkend handschrift, waaronder is begrepen noch het proces-verbaal van ondervraging van eene der partijen, noch in casu eene overgelegde rekening-courant, maar ook de erkentenis van gelden onder zich te hebben, welker saldo door verrekening nader moest blijken, geeft aanleiding tot provisionele ten uitvoerlegging, doch met borgtogt.

a N.-Holland 15 Julij 1851. — Grave Kgr. 27 Februarij 1843, waarbij, met betrekking tot eene vordering, welke alleen gegrond was op eene bekentenis, tacite de executie bij provisie zonder cautie is bevolen.

14. De veroordeeling tot het doen ophouden der verzwaring welke op het heerschende erf ten nadeele van het dienstbare in strijd met art. 738 B. W. gepleegd wordt, behoort uitvoerbaar te worden verklaard bij voorraad, wanneer een authentieke titel wordt bijgebragt, al strekt deze niet ten bewijze van het bestaan der erfdienstbaarheid, maar om de onregtmatigheid van het gebruik van dat regt aan te toonen.

Utrecht 20 September 1871, Concl. conf.

15. Een vonnis kan worden uitvoerbaar verklaard bij voorraad, indien eene vrouw vordert de waarde van haar huwelijksgoed en het huwelijkscontract wel inhoudt dat de eischeres de daarbij vermelde goederen ten huwelijk zou aanbrengen, maar niet dat zij die ook werkelijk aangebragt heeft.

b Holland 31 Maart 1841.

16. Het raadsbesluit, waarbij aan een gemeente-ambtenaar ontslag wordt gegeven, is eene akte, verleden in den wettelijken vorm door openbare ambtenaren, daartoe bevoegd, en mitsdien krachtens de bepaling van art. 1905 B. W. eene authentieke akte. Weigert alzoo de ontslagen ambtenaar aan dat besluit te voldoen, en wordt hij, op de vordering van de gemeente, daartoe bij regterlijk vonnis veroordeeld, dan is dit vonnis uit krachte van art. 52 Rv. uitvoerbaar bij voorraad.

Limburg 13 Julij 1858.

17. Voor de uitvoerbaar-verklaring bij voorraad is een authentieke titel vereischt, tot grondslag strekkende van het regt, waarop de vordering steunt, en kan bij eene actie tot afscheiding der wederzijdsche eigendommen voor die uitvoerbaar-verklaring niet in aanmerking komen de akte van overdragt, waarbij de eischer het hem toebehoorend erf heeft verkregen.

a N.-Holland 25 Maart 1869.

18. Een vonnis waarbij de beslissing der zaak afhankelijk is gesteld van den af te leggen eed, is, zonder dat eene nadere beslissing van den regter noodig is, niet een interlocutoir. De voorloopige ten uitvoerlegging is daarvan bij de wet wel degelijk toegelaten.

Overijssel 30 December 1861.

19. Ofschoon eene handteekening, op een wissel voorkomende, op zich zelve niet wordt ontkend, zoo kan ze echter in den zin van art. 52 Rv. niet voor een erkend handschrift worden gehouden, indien tevens wordt beweerd, dat deze handteekening niet als acceptatie op den wissel is gesteld. Wanneer dus de regter eene zoodanige ontkentenis als ter zake niet dienende beschouwt, zoo volgt daaruit nog niet, dat er in den zin der wet een erkend handschrift zou zijn, daar eene ter zake niet dienende ontkentenis zelfs niet met eene stilzwijgende erkentenis kan worden gelijk gesteld.

c H. R. 22 Junij 1849, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen *b* N.-Holland 22 Februarij 1849.

20. Een herwissel, krachtens eene retourrekening getrokken, is niet een erkend handschrift tusschen den houder en den trekker van den primitieven wisselbrief, in dien zin, dat bij condemnatie van dezen tot betaling de provisionele ten uitvoerlegging van het vonnis, zonder borgtogt kan worden bevolen.

N.-Holland 26 Januarij 1843.

21. Een blanco-endossement, hetwelk door den gedaagde is erkend en volgens de toepasselijke Fransche wetgeving als eene volmagt wordt beschouwd, kan ook tot grondslag dienen van eene uitvoerbaar-verklaring bij voorraad.

b H. R. 8 November 1861, Concl. conf.

22. Een vonnis kan worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad, indien de eisch is gegrond op eene onderhandsche akte, en de gedaagde niet verschijnt.

'sGravenhage 31 Mei 1844. — Anders *d* Amsterdam 18 Julij 1843. — Appingadam 18 Januarij 1855. — 'sGravenhage Kgr. 8 Februarij 1841. — Appingadam Kgr. 3 Februarij 1855. — Cf. *b* Amsterdam 31 October 1855, beslissende tevens, dat het handschrift wel kan worden gehouden voor erkend, indien de defaillant na een vonnis van aanhouding ten tweeden male niet verschijnt. — *a* Rotterdam 13 Februarij 1856, dat zulks ook het geval is, indien de gedaagde speciaal opgeroepen tot die erkenning, niet verschijnt.

23. Het compromis, waarbij de vordering tot benoeming van arbiters tacite is toegelaten, is als een erkend handschrift te beschouwen; derhalve kan de benoeming van nieuwe arbiters, in geval een der benoemde overleden is, uitvoerbaar worden verklaard bij voorraad.

a Amsterdam 31 December 1856.

24. De onderteekening van een lasterlijk artikel in een openbaar dagblad, stelt, in den zin der wet, geenszins daar zoodanig erkend handschrift, als bedoeld wordt bij art. 52 Rv.; derhalve kan niet bij voorraad worden uitvoerbaar verklaard het vonnis, houdende dat gemeld artikel is lasterlijk en beleedigend, met magtiging op den eischer om het vonnis aan te plakken en in dagbladen te doen plaatsen.

Rotterdam 7 Junij 1854.

25. Eene schriftelijke overeenkomst, waarbij de verdeeling der opbrengsten van werkzaamheden tot het bergen van waarden uit het wrak van een schip, tusschen de arbeiders en overige geregtigden geregeld wordt, is geen erkend handschrift in den zin van art. 52 Rv., op grond waarvan de uitvoerbaarheid bij voorraad kan worden uitgesproken.

Overijssel 18 Mei 1863.

26. Het vonnis, waarbij een voogd op het verzoek van den toezienden voogd wordt veroordeeld om de effecten van zijne pupillen in inschrijvingen te beleggen of te doen beleggen, kan, wanneer uit een erkenden authentieken titel (in specie eene authentieke akte van scheiding) wordt geageerd, uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard.

a Amsterdam 30 Junij 1846.

27. De voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis, op grond van voorafgaande veroordeeling, moet ook dan worden bevolen, wanneer het vonnis, behalve eene vereffening van kosten, schade en interessen, tevens de uitspraak over eene incidentele vordering van den gedaagde inhoudt, in casu tot staking der executie, in hooger beroep gedaan.

Gelderland 28 Januarij 1846.

28. Het afmaken van een geheel nieuw daar te stellen orgel in eene kerk, kan nimmer als eene dringende reparatie worden beschouwd, waarvoor art. 53, n° 2 Rv. de voorloopige ten uitvoerlegging der vonnissen toestaat.

d Amsterdam 18 Julij 1843.

29. De bepaling van art. 53, n° 3 Rv. (ontruiming van het gehuurde) is ten gunste van den eigenaar daargesteld en kan niet worden uitgebreid tot den huurder, die den verhuurder tot schadevergoeding heeft gedagvaard, op grond dat laatstgemelde aan zijne verpligtingen qua talis niet heeft voldaan.

Maastricht 3 April 1845.

30. Ook dan wanneer wordt gevorderd de ontbinding van het huurcontract ter zake van wanpræstatie, kan de voorloopige ten uitvoerlegging in den zin van art. 53, n° 3 Rv. gevorderd worden.

N.-Holland 6 Maart 1851. — Anders 's Hertogenbosch 26 Februarij 1869.

31. Waar de verpligting tot het doen van rekening gepaard gaat met die tot afgifte van hetgeen de rekenpligtige onder zich heeft, strekt de uitvoerbaarheid van het vonnis bij voorraad zich van zelve uit tot die afgifte, als welke, vóór zooveel het erkend saldo betreft, dadelijk na het aanbieden der rekening en vóór alle verdere procedure kan gevorderd worden.

Z.-Holland 2 December 1857, bev. 's Gravenhage 8 September 1857.

32. De algemeene commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers behoort tot de bewindvoerders, bij art. 53, 6° Rv. bedoeld, aan welke het doen van rekening en verantwoording kan worden bevolen bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

Z.-Holland 2 December 1857, bev. 's Gravenhage 8 September 1857. — Gelderland 23 Februarij 1863, ten aanzien van de leden van een R. K. armbestuur.

33. Waar het betreft eene vordering tot het opmaken eener boedelbeschrijving, voortvloeijende uit een verschil over de qualiteit van toezienden voogd, kan volgens art. 53, 6° Rv., het bevel van al of niet voorloopige ten uitvoerlegging van het maken dier boedel-

beschrijving aan 's regters oordeel worden overgelaten.

a Rotterdam 29 Junij 1859.

34. In alle gevallen blijft het geheel aan den regter overgelaten, om de bij art. 315 Rv. in handelszaken bedoelde voorloopige ten uitvoerlegging al of niet te bevelen. Door de niet-toewijzing kan die bepaling derhalve nimmer zijn geschonden.

c H. R. 22 Junij 1849, Concl. conf. — Cf. *b* N.-Holland 22 Februarij 1849.

35. In geval de eischer niet heeft gevraagd de provisionele ten uitvoerlegging zonder of met borgtogt, en hij ook in hooger beroep, toen de staking der in eerste instantie verkregen uitvoerbaarheid werd verzocht, niet subordinaat tot handhaving der provisionele executie onder borgtogt heeft geconcludeerd (blijkbaar omdat een erkend handschrift zou aanwezig zijn), kan het Hof, aannemende dat er geen erkend handschrift bestond, de defensie niet anders dan onbepaald toestaan. Art. 315 Rv. is daardoor niet geschonden.

c H. R. 22 Junij 1849, Concl. conf.

36. De voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis, benevens de lijfsdwang kunnen bevolen worden, als er slechts blijkt, dat de schuld, ten aanzien van den schuldenaar, eene handelsschuld is.

Amsterdam Kgr. I 4 November 1851.

37. De vordering tot ontbinding met schadevergoeding wegens wanpraestatie van eene overeenkomst van ruiling van een schip tegen een huis, kan worden toegestaan bij vonnis executabel bij voorraad en bij lijfsdwang, op grond, met betrekking tot de provisionele executie, dat art. 4, n° 4 Kh., in verband met art. 314 Rv., dezelve toelaten; de bijzonderheid, dat hier ruil en geen koop heeft plaats gehad, doet daartegen niets af, zoowel omdat koop en ruil in dit opzigt kunnen worden gelijk gesteld, als ook omdat het belang van handel en zeevaart, waarop die toelating der provisionele executie berust, in beide gevallen evenzeer bestaat.

Amsterdam 30 September 1847.

38. De uitspraak eener Regtb., waarbij de toelating op de lijst der erkende schuldeischers wordt bevolen van eenen schuldeischer (eerst bij gelegenheid van de tweede verificatie opgekomen), is niet vatbaar voor uitvoerbaar-verklaring bij voorraad, niettegenstaande appel.

N.-Holland 7 October 1847.

39. Het vonnis waarbij, ter zake van schending der vormen, op straffe van nietigheid voorgeschreven, de in-vrijheidstelling van een gegijzelde wordt bevolen, kan niet gerangschikt worden onder de bepaaldelijk aangewezene gevallen, waarin aan den regter de bevoegdheid is verleend, om de voorloopige ten uitvoerlegging zijner vonnissen te bevelen.

Arnhem 24 October 1842.

40. Een vonnis houdende opheffing van faillissement, kan bij voorraad uitvoerbaar worden verklaard.

a Amsterdam 30 Junij 1852.

41. Een vonnis, waarbij verworpen wordt eene exceptie van incompetentie, en partijen gelast worden ten principale voort te procederen, kan niet worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hooger beroep, vermits eene voorloopige uitvoerbaar-verklaring doelt op zoodanige uitspraak, tot voldoening waaraan de veroordeelde onwillens kan worden gedwongen, hetgeen niet het geval is met een bevel om voort te procederen, hetwelk aan denzelven niet kan worden opgedrongen, maar dat hij zoude kunnen verijdelen, door zich aan verdere weren van regten te onttrekken.

Amsterdam 16 December 1842, Concl. conf.

42. Al berust de vordering op eene authentieke akte, dan kan toch het vonnis over eene opgeworpen nietigheid der dagvaarding niet uitvoerbaar verklaard worden bij voorraad.

. Amsterdam 19 Januarij 1869.

43. Uitvoerbaar-verklaring bij voorraad van het vonnis waarbij een getuigenverhoor is toegelaten of bevolen, doch zulks zonder verzet van de zijde des gedaagden.

Rotterdam 28 Maart 1866.

44. Een vonnis, waarbij een pandbeslag voor huren en pachten van onwaarde wordt verklaard, kan niet worden uitvoerbaar verklaard bij voorraad.

Amsterdam 9 September 1844.

45. Het vonnis, waarbij deskundigen worden benoemd, ter waardering van een onteigend vast goed, kan niet bij voorraad uitvoerbaar worden verklaard.

a 's Gravenhage 12 Januarij 1847.

46. Ook dan, wanneer in een arbitraal vonnis niet is gelast de voorloopige ten uitvoerlegging, uit hoofde dat vonnis, volgens art. 641 en 648 Rv., voor geen verzet of voorziening in cassatie vatbaar was, en ook het hooger beroep daarvan niet alleen door partijen niet was voorbehouden, maar zelfs uitdrukkelijk bij de akte van compromis uitgesloten, moet de Regtb. (die ten gevolge van gedaan verzet is gesaisisseerd en voor welke, ingevolge art. 652 Rv., casu quo de eisch tot vernietiging van de arbitrale uitspraak moet worden gebragt), bij verwerping van het gedaan verzet, zoowel met betrekking tot het executoir, door den voorzitter der Regtbank uitgevaardigd, als tot de handhaving van het arbitraal vonnis, de dadelijke uitvoerbaarverklaring van het vonnis uitspreken; — de bij art. 52 opgelegde verpligting of toegekende bevoegdheid is toch in geenen deele uitgesloten, wanneer diezelfde verpligting of bevoegdheid niet bestaat bij eene vroegere veroordeeling.

Gelderland 20 December 1852, te dien aanzien vern. Arnhem 4 November 1852, naar luid waarvan de Regtb. in dit vonnis geene bepaling vermag te stellen, welke in de arbitrale uitspraak niet voorkwam.

47. De voorloopige uitvoerbaarheid mag niet toegestaan worden voor de interessen welke op een orderbiljet bedongen en reeds vóór de dagvaarding verloopen zijn.

Maastricht 23 Maart 1871.

48. De terugkeering eener getrouwde vrouw in de gemeenschappelijke woning is een der bij art. 80 Rv. bedoelde gevallen van dringende noodzakelijkheid, en kan dus bij voorraad worden bevolen.

's Gravenhage 8 Junij 1860. — Cf. *b* Amsterdam 1 November 1859, verklarende dat in casu tot die prov. executie geene termen bestonden.

49. Het vonnis waarbij de voogd voorloopig in de voogdij wordt geschorst, is ook zonder uitdrukkelijke vermelding daarvan, uitvoerbaar bij voorraad.

Overijssel 14 Mei 1864, houdende verwijzing naar de openbare teregtzitting van de moeder en haren medepligtige ter zake van wegvoering van het kind van eerstgemelde, bev. Zwolle 20 April 1864, waarbij die beschuldigden werden verwezen naar den Prok.-Generaal.

50. De veroordeeling van de uit de voogdij ontzette moeder tot afgifte van haar kind aan den voogd, kan niet uitvoerbaar worden verklaard bij voorraad op grond van het in kracht van gewijsde gegane vonnis van ontzetting der moeder uit de voogdij.

Overijssel 1 Mei 1865, Concl. conf; cf. def.-arr. Overijssel 7 Augustus 1865, omtrent dit punt verniet. Zwolle 15 Februarij 1865, Concl. conf.

51. Het vonnis waarbij de toeziende voogd wordt veroordeeld tot vergoeding van kosten, schade en interessen jegens den gewezen minderjarige, op grond dat hij niet heeft gezorgd dat de voogd hypotheek stelde en de den minderjarige opgekomen effecten belegde, zoodat laatstgemelde het batig slot op den voogd niet heeft kunnen verhalen, is niet vatbaar voor ten uitvoerlegging bij lijfsdwang, noch bij voorraad executabel.

Gorinchem 4 December 1866.

52. De uitkeering van de tegemoetkoming, toegekend aan eigenaren van slaven ter zake van de opheffing der slavernij bij de wet van 8 Augustus 1862 (Sb. nº 164), mag niet worden bevolen met uitvoerbaar-verklaring van het vonnis bij voorraad.

H. R. 28 April 1865.

II.

53. Eene ten uitvoerlegging bij voorraad kan ook volgens art. 351 Rv. in hooger beroep ter eerste teregtzitting summierlijk bij eenvoudige akte worden gevorderd, wanneer daartoe geen eisch voor den eersten regter is gedaan.

Zeeland 15 April 1862. — Anders 's Hertogenbosch 26 Junij 1850, ofschoon daar was gevorderd de uitvoerbaar-verklaring bij voorraad van het *te vellen* vonnis, die bij wijze van incidenteel appel gedane vordering ontzeggende, op grond dat zij voor den eersten regter niet zijnde gedaan, de wet geene andere bepaling (dan art. 351 Rv.) bevat, waarbij de voorloopige uitvoerbaar-verklaring in hooger beroep wordt toegelaten.

54. De vordering tot voorloopige ten uitvoerlegging, in eersten aanleg ontzegd, kan wel in appel, conform art. 351 Rv., summierlijk ten dage der eerste teregtzitting worden ingesteld, ten einde die terstond te erlangen, doch indien men zulks niet verlangt, kan niets beletten die bij de conclusie te vorderen, ten einde daarop bij het definitief gewijsde uitspraak te erlangen.

b H. R. 8 December 1848, Concl. conf.

55. De incidentele vordering tegen de bij het vonnis a quo uitgesproken voorloopige uitvoerbaarheid is eene verwering ten principale, en blijft ontvankelijk al heeft de appellant die uitvoerbaarheid ter eerste instantie niet betwist; art. 352 Rv.

a N.-Holland 25 Maart 1869.

56. De bevoegdheid, om een eisch of verzoek te doen tot staking der voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis, wanneer zoodanige ten uitvoerlegging is bevolen buiten de gevallen bij de wet voorzien, is niet aan hen gegeven, die van het vonnis niet hebben geappelleerd.

Holland 25 September 1839.

57. De zin en strekking van art. 352 Rv. is geen andere, dan dat, wanneer buiten de gevallen, bij de wet voorzien, de provisionele ten uitvoerlegging van een vonnis is bevolen, de succumbant bevoegd is, ter voorkoming van schade en kosten, te vorderen, dat aan dit bevel geen gevolg worde gegeven. Het is niet noodig dat werkelijk reeds met de uitvoering een aanvang zij gemaakt, daar dit bereids een onherstelbaar nadeel zou kunnen toebrengen.

Gelderland 28 Januarij 1846. — Overijssel 1 Mei 1865, Concl. conf.

58. Wat er ook zij van het beweren, dat geene voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis mag worden bevolen, indien die niet is gevraagd, altoos is, wanneer de regter zulks gedaan heeft, de veroordeelde partij niet bevoegd, van het Hof, ingevolge art. 352 Rv., bij eene eenvoudige akte, verbod van executie te vragen, vermits dan alleen de executie van zoodanig vonnis, ingevolge de bepaling van art. 352 Rv. kan worden gestaakt, wannneer die ten uitvoerlegging buiten de gevallen bij de wet voorzien, is bevolen.

Holland 16 Maart 1840.

59. De naar aanleiding van art. 352 Rv. door den regter in appel te beantwoorden vraag, of de provisionele ten uitvoerlegging van het vonnis a quo al dan niet is bevolen buiten de gevallen bij de wet voorzien, moet beantwoord worden, afgescheiden van alle onderzoek der zaak ten principale.

N.-Holland 29 April 1847.

60. De hoogere regter mag slechts om gewigtige redenen gebruik maken van zijne exceptionele bevoegdheid om een vonnis van den lageren regter bij voorraad uitvoerbaar te verklaren. Ontzegging, waar de toestand van den eischer tot levensonderhoud zulks niet bepaald scheen te vereischen.

Zeeland 15 April 1862.

61. In de incidentele procedure, naar aanleiding van art. 352 Rv. gevoerd, of nl. het vonnis al dan niet teregt uitvoerbaar is verklaard bij voorraad, kan niet onderzocht worden de vraag of de eerste regter in strijd met de wet lijfsdwang heeft uitgesproken.

Z.-Holland 2 December 1857; — cf. 's Gravenhage 8 September 1857.

62. Uit art. 352 Rv. moet niet worden afgeleid, dat eene bevolen voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis zou worden geschorst enkel door een verzoek tot staking in hooger beroep gedaan, of door eene tot dat einde bij dagvaarding gedane oproeping der wederpartij; de staking moet door den hoogeren regter zijn bevolen.

Overijssel 30 December 1861.

63. Vermits volgens art. 438, al. 2 Rv. geen verzet den voortgang der executie stuit, mag de regter de gevraagde schorsing der bij een vonnis toegelatene provisionele executie niet bij provisie bevelen, alvorens hij de gegrondheid of ongegrondheid van het verzet overwogen en beslist heeft.
Utrecht Hof 14 Maart 1849.

64. De voorloopige ten uitvoerlegging van een vonnis bij verstek kan niet voor het eerst op het verzet verleend worden.
'sHertogenbosch 5 October 1849.

65. De betaling van emancipatie-gelden, welke door het Koloniaal Gouvernement in Suriname aan den regthebbende krachtens een bij voorraad uitvoerbaar vonnis gedaan is, blijft geldig, al wordt later na die betaling niet alleen het vonnis zelf, maar ook de daarin voorkomende clausule van voorloopige uitvoerbaarheid in hooger beroep vernietigd; art. 15 der wet van 8 Augustus 1862 (Sb. nº 164).
H. R. 10 Februarij 1871, Concl. conf.

III.

66. De bepalingen aangaande het al of niet stellen van borgtogt bij provisionele executie zijn ook ten aanzien van vreemdelingen facultatief.
a H. R. 16 November 1860.

67. Een vonnis houdende verschillende veroordeelingen, kan voorloopig uitvoerbaar verklaard worden, gedeeltelijk zonder borgtogt (opheffing van een verzet tegen ontzegeling), gedeeltelijk met borgtogt (schadevergoeding ten gevolge van dat verzet).
Maastricht 5 October 1844.

68. Wanneer buiten de gevallen bij de wet voorzien, de provisionele ten uitvoerlegging van een vonnis *zonder borgtogt* is bevolen, is de regter in hooger beroep, bij de schorsing dier provisionele ten uitvoerlegging, tevens op nieuw regt doende, geregtigd om, indien er eene erkentenis van schuld bestaat, de uitvoerbaarverklaring bij voorraad *onder borgtogt* of aanwijzing van voldoende zekerheid te bevelen.
a N.-Holland 15 Julij 1851.

69. Wanneer eene veroordeeling wordt uitgesproken mits een eed afgelegd worde, en dit vonnis voorloopig uitvoerbaar verklaard wordt onder borgtogt, dan betreft de borgtogt slechts de executie van het vonnis na afgelegden eede, en niet de eedsaflegging zelve.
Maastricht 28 Julij 1864.

70. De bepaling van een termijn voor het stellen van zekerheid in geval van voorloopige ten uitvoerlegging der veroordeeling, komt eerst te pas, wanneer het stellen van zekerheid op de vordering van den veroordeelde bevolen wordt, en kan daarvan geene sprake zijn, zoolang men niet, in weerwil van een door den veroordeelde ingesteld hooger beroep, met de ten uitvoerlegging wil voortgaan.
Amsterdam Kgr. I 29 October 1850.

71. Om tot de executie van lijfsdwang te kunnen overgaan krachtens een vonnis dat bij voorraad, mits borgtogt, uitvoerbaar is en waartegen is geappelleerd, is het voldoende dat een borg is aangeboden, al heeft de gedaagde dien borgtogt wel bij exploit betwist, maar zijne tegenspraak niet op de teregtzitting gebragt.
'sHertogenbosch Kgd. 17 Augustus 1870.

72. Wanneer een vonnis in eene handelszaak bij verstek gewezen, is verklaard uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande verzet, hooger beroep of cassatie, onder borgtogt of aanwijzing van voldoende zekerheid, dan behoeft de borgstelling of zekerheid niet te geschieden, noch kan zij worden gevorderd, indien niet is gebleken dat er eenig verzet tegen dat vonnis is gedaan, en overigens die ten uitvoerlegging niet is geschied bij voorraad, maar op de gewone wijze van ten uitvoerlegging, met het oog op den bij art. 316 Rv. bepaalden termijn.
'sHertogenbosch 3 Januarij 1844.

73. De borgtogt opgelegd aan een eischer bij eene ten zijnen behoeve uitgesproken veroordeeling, uitvoerbaar bij voorraad, ten einde te verstrekken als zekerheid voor de aanspraak voor vergoeding van schade, die later uit de voorloopige ten uitvoerlegging zou voortvloeijen, voor het geval van vernietiging of wijziging in hooger beroep, wordt te regt gesteld bij deurwaarders-akte, waarbij de prokureur van den eischer zich als borg heeft aangeboden; het is een dwaalbegrip, dat, zonder vooraf te hebben voldaan aan de voorwaarden van het vonnis, te weten het stellen van zekerheid, met de executie zou kunnen worden begonnen, zoodat niet kan worden beweerd dat ontijdig zou zijn geprocedeerd.
Assen 4 Maart 1867.

74. De zekerheid, gesteld drie dagen na het verzet tegen het bij voorraad uitvoerbaar verklaard vonnis, behoort als tijdig gesteld te worden beschouwd.
Arnhem 12 Februarij 1855.

75. Wanneer de regter bij uitvoerbaar-verklaring bij voorraad ontheft van de verpligting tot het stellen van den bij art. 53 Rv. bedoelden borgtogt, strekkende om daaraan vergoeding te kunnen verhalen voor hetgeen ter voldoening aan de veroordeeling wordt betaald of verrigt, dan volgt hieruit niet vrijstelling van den borgtogt, bij art. 590 Rv. bedoeld, welke op de vordering des veroordeelden steeds moet vooraf gaan aan de executie van lijfsdwang bij voorraad.
Z.-Holland 2 December 1857; — cf. 'sGravenhage 8 September 1857.

76. Eene borgstelling, die wel is betwist geworden, doch zonder dat de tegensprekende partij hare betwisting binnen den wettelijken termijn ter rolle heeft gebragt, moet als onaangerand gevolg hebben, en staat (nadat zij ter griffie volbragt is) gelijk met eene aangenomen borgstelling.
'sHertogenbosch Kgd. 17 Augustus 1870.

Aanvaring 7.
Afscheiding 17.
Appel Bz. 3 v. 53 v. 68 v.
Arbiters 23, 46.
Behand. t. rolle 2, 35, 53 v.
Bekent. Bz. 13, 19, 22.
Berusting.
Betaling 65.
Bewindvoerd. 32.
Borgtogt z. Zekerh.
Eed 9, 18, 69.
Erfdienstbaarh. 14.
Erkend handschr. 2, 8 v.
Exceptiën 41 v.
Executie 1 v.
Faillissement 38, 40.
Gem. ambtenaren 16.
Get.bewijs Bz. 43.
Huwelijk 48.
Huw.gemeenschap 15.
Interessen 47.
Inventaris 33.
Koophandel 34 v.
Lijfsdwang 39, 51, 61, 75.

Minuut 6.
Onregtm. daad.
Onteig. t. alg. nutte 45.
Ontruiming 29 v.
Orderbiljet 47.
Pandbeslag 44.
Provis. vord.
Registratie 6.
Rek. en verantw. 31 v.
Reparatiën 28.
Rulling 37.
Scheepsvolk.
Schorsing 56 v. 61 v.
Schrift. bewijs Bz. 2, 8 v.
Sequestratie.
Slavernij 52.
Tienden 12.
Vereff. v. kosten 27.
Verificatie 38.
Vonnis bij verstek Bz. 5, 22, 64.
Vonnis Bz. 2, 5, 18, 35.
Vonnis op incid. 41 v.
Voogdij 26, 49 v.
Wees- en momb.kam. 32.
Wet 1.
Wisselbrief 19 v.
Zekerheid 7, 66 v.

PROVISIONELE VORDERING.

I. Aard en strekking; wat bij provisie kan worden gevraagd.
II. Procedure.

I.

1. De bevoegdheid om eenen provisionelen eisch te doen, is in het algemeen onbeperkt, en niet afhankelijk van de bij de wet uitdrukkelijk toegekende gevallen. Het is aan 's regters oordeel overgelaten in ieder geval te beslissen, of er termen bestaan om zoodanigen eisch al dan niet toe te staan.

a H. R. 21 Junij 1872, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Groningen Hof 24 October 1871, waarbij met overneming van motieven was bev. Appingadam 9 Maart 1871.

2. Eene provisionele vordering mag niet worden toegewezen, als zij ingrijpt in de hoofdzaak, bv. tot het herstellen van een door ged. opgebroken weg, waarover de eischende commissie het toezigt heeft.

's Gravenhage 22 Junij 1858. — Arnhem 8 November 1858, waarbij is afgewezen de bij provisie gevraagde verkoop van geschut vee.

3. Eene incidentele vordering kan niet worden toegewezen, wanneer daardoor het principaal appel zou worden gepraejudicieerd, en de appellant, indirect, ten deele hetzelfde zou verkrijgen, als waartoe zijne principale conclusie in appel strekt, bv. waar door den eersten regter is beslist dat eene verzegeling wel en te regt is gedaan, en hangende het hooger beroep bij incidentele conclusie is gevorderd: sequestratie van den boedel, benoeming van een sequester, en voorloopige ontzegeling en inventarisatie.

Holland 1 Mei 1839.

4. De vordering bij provisie gedaan, dat de in eersten aanleg tegen den eersten appellant en de leden der firma uitgesproken lijfsdwang zal worden beperkt tot den eersten appellant, stelt eene verdediging ten principale daar, welke niet bij wijze van provisie kan worden uitgemaakt.

b Gelderland 13 Junij 1860.

5. Eene vordering bij provisie kan niet ten onderwerp hebben de hoofdzaak, zelfs niet eenig gedeelte daarvan, maar alleen praestatiën, handelingen of magtigingen die geen invloed op de hoofdzaak uitoefenen en met deze niets anders gemeen hebben dan dat zij daarin hare aanleiding vinden.

Maastricht 29 April 1869.

6. De regter mag bij wijze van provisie den gedaagde veroordeelen om aan den eischer, vóór het nader te wijzen eindvonnis, te betalen wat alreeds op eene grootere vordering als wettig verschuldigd erkend is, zelfs al heeft de eischer tot zekerheid van hetgeen hem toekomt een pand in handen, hetwelk de gedaagde, bij de erkenning van het werkelijk verschuldigd gedeelte der vordering, beweert tegen betaling van het erkende bedrag te moeten terugbekomen.

b Maastricht 31 Januarij 1867.

7. De toewijzing van een provisionelen eisch is overbodig, wanneer de bij het vonnis uit te spreken toewijzing der oorspronkelijke vordering, als berustende op een authentieken titel, moet worden bij voorraad uitvoerbaar verklaard.

a N.-Holland 15 Januarij 1854, terwijl bij Amsterdam 2 Junij 1852 was aangenomen dat de provisionele vordering geen ander doel had dan om de uitvoerbaar-verklaring van het vonnis bij voorraad te vervangen, maar deze laatste bij gemis eener toepasselijke wetsbepaling, en de provisionele eisch wegens het niet bestaan van periculum in mora werden afgewezen.

8. Door «provisionele toewijzing» kan niet verstaan worden het voorloopig beslissen van eene regtsvraag, behoudens nadere toepassing bij het eindvonnis, maar eene dadelijke, voor ten uitvoerlegging vatbare toewijzing (gelijk het bezit van een in geschil zijnde voorwerp, of eene vooruitbetaling van een gedeelte der gevorderde som, of iets dergelijks). Indien alzoo de ged. op eene vordering tot ontbinding, de beweerde wanpraestatie ontkent, en op zijne beurt bij reconventie de ontbinding dier overeenkomst vordert, dan kan hij, gedaagde, terwijl hangende de procedure het contract door den eischer niet wordt uitgevoerd, toch niet de ontbinding reeds bij provisie vorderen. Men kan nimmer vorderen bij provisie door een vonnis gedekt te worden tegen *mogelijke* belemmeringen of eischen tot schadevergoeding, die voor alsnog geen het minste bestaan hebben.

Amsterdam 10 November 1840.

9. Er bestaan voor alsnog geene termen om de door den eischer gevraagde provisie toe te wijzen, indien de aard der koopwaar, waarover geschil bestaat, niet zoodanig is, dat een voorloopige maatregel noodzakelijk is, en de bij voorraad gevraagde verkoop, door de verschillende beweegredenen, welke op den prijs van eene publieke veiling invloed zouden kunnen uitoefenen, niet beslissend zoude zijn, om daaruit reeds a priori het gevolg te doen ontspruiten, hetwelk de eischer daaruit wil doen voortvloeijen, tot eene statering van zijne beweerde schade, zoo deze gegrond mogt worden bevonden, of van de juiste waarde van het object in geschil.

Amsterdam 2 Januarij 1852.

10. Indien de kooper tegen den bezitter de revindicatie instelt, ten einde hem het gekochte goed te doen ontruimen, en hij hangende deze procedure door den verkooper wordt gedagvaard tot betaling, is hij niet bevoegd om bij wege van provisie tegen den verkooper — ged. in vrijwaring — te vragen schorsing van de betaling der kooppenningen, vermits geene gegronde vrees bestaat voor stoornis in het bezit van het door hem gekochte (art. 1552 B.W.), daar de oorspr. ged. tegen wien de revindicatie is ingesteld, in het bezit is van het gekochte; dit geldt

te meer, indien het goed gekocht is op een verkoop door een hypothecairen schuldeischer krachtens onherroepelijke magtiging gehouden, die niet tot levering, veelmin tot vrijwaring wegens het rustig en vredig bezit der zaak verpligt is.

Winschoten 3 April 1872.

11. De eischer is bevoegd eene provisionele vordering, bv. tot voorloopige opneming door deskundigen van zeker in contest gekomen werk of gebouw, bij de Regtbank te doen, hoewel in hooger beroep tusschen partijen aanhangig is de beslissing over eene door den ged. voorgestelde exceptie tibi adversus me non competit actio.

's Gravenhage 20 October 1843.

12. Bij een geschil over de geldigheid van eenen regtstitel tot eene niet voortdurende, of tot eene niet zigtbare erfdienstbaarheid, of met andere woorden, bij een geschil over erfdienstbaarheden, waaromtrent geene regtsvordering tot handhaving of herstelling van bezit, maar alleen eene petitoire actie kan worden ingesteld, heeft men de bevoegdheid, om bij provisie het behoud van het genot gedurende het geding te eischen. Nogtans is het aan het oordeel des regters, in elke bijzondere zaak overgelaten, om een dergelijk bevel, wanneer dit van hem wordt verlangd, al of niet te geven, terwijl de aard der zaak medebrengt, dat van die bevoegdheid, — krachtens welke het genot van eene erfdienstbaarheid, ten behoeve van dengene, die dit genot, bij den aanvang van een daarover ontstaan geding, facto uitoefende, tijdelijk wordt gehandhaafd, tegen de misschien regtmatige, reeds ten petitoire aan een regterlijk onderzoek onderworpene weigering des eigenaars van den grond, welke beweerd wordt met den last te zijn bezwaard, — slechts dan behoort te worden gebruik gemaakt, wanneer de partij, die dezelve inroept, bewijst, dat daarvoor eene dringende noodzakelijkheid bestaat, of wel dat haar, bij een eindvonnis te haren voordeele, ten gevolge van het in de uitkomst alsdan wederregtelijk bevonden gemis van dat genot, een onherstelbaar nadeel zou zijn toegebragt, of ook wanneer het reeds bij voorraad, op aannemelijke gronden, voor waarschijnlijk te houden is, dat het regt zelf aan zoodanige partij ten onregte wordt betwist.

Arnhem 30 Maart 1840.

13. Aan hem, tegen wien eene vordering is ingesteld om zich van alle verder beheer over zekere goederen te onthouden, en om rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen, terwijl tevens aan den eischer de hoedanigheid wordt betwist, waarin deze optreedt, over welke exceptie reeds is geconcludeerd, hoewel ze nog niet als voldongen wordt beschouwd, kan geene incidentele vordering worden toegewezen, strekkende daartoe, om (zonder praejudicie van het hoofdgeschil) gemagtigd te worden tot de openbare verpachting van landerijen, waarover het beheer zou loopen.

c Arnhem 14 Maart 1842.

14. De regter is bevoegd om, ter bevordering van de gemeenschappelijke belangen van partijen, bij provisie te gelasten, dat contante penningen, over welker verdeeling geschil is, hangende een twistgeding, vruchtdragend zullen worden gemaakt, en te dien einde in de consignatiekas worden gestort.

b Gelderland 9 September 1847.

15. De legale præsumtie van art. 706 B. W. omtrent het gemeen zijn van slooten tusschen twee erven, heeft ten gevolge dat de eigenaar van een dier erven regt heeft te vorderen dat de sloot hem bij provisie in gebruik en genot zal worden gelaten, al beweert ook de ander, die de sloot heeft versperd en afgesloten, dat hij uitsluitend eigenaar daarvan is, en al poseert hij daartoe betrekkelijke daadzaken.

Alkmaar 18 April 1864.

16. Indien de eischers met de gedaagden eenen mandeeligen weg hebben, en door deze laatsten daarin eene doorgraving en versperring is gedaan, zoodat de weg niet meer voldoet aan de vereischten, noodzakelijk voor het gebruik daarvan door de eischers ter behoorlijke bebouwing van hun land, moet gegrond worden geacht de vordering bij provisie, om den weg in den vorigen toestand terug te brengen, door de doorgraving te digten en de overige versperringen weg te nemen.

Appingadam 9 Maart 1871, met overneming der motieven bev. bij Groningen Hof 24 October 1871.

17. De man, eischer tot scheiding van tafel en bed, kan vorderen, dat de vrouw door den regter zal worden gelast, hangende het geding de gemeenschappelijke woning te verlaten, en tegen eene door hem bepaalde of door den regter te bepalen uitkeering, een door den regter te bepalen of door partijen overeen te komen verblijf te betrekken.

Arnhem 21 April 1864.

18. De regter in appel is bevoegd aan den toezienden voogd bij wijze van provisie toe te staan, om de door hem gevorderde inschrijving eener ten behoeve der minderjarigen door den kantonregter bepaalde hypotheek op de goederen van den voogd te nemen.

Zeeland 17 Julij 1843.

II.

19. Eene provisionele vordering strekkende tot herstel van aanmatigingen die mede-erfgenamen zich op den gemeenschappelijken boedel hebben veroorloofd en tot benoeming van een sequester over sommige perceelen, mag niet worden gedaan bij gewone dagvaarding of rauactie, daar zoodanige vordering noodwendig aan de hoofdzaak moet worden getoetst, en derhalve niet kan worden beoordeeld, zoolang die hoofdzaak niet aan de kennisneming des regters is onderworpen.

Hoorn 23 Mei 1866.

20. De regter wiens bevoegdheid ten aanzien der hoofdzaak (in casu door een pactum de compromittendo) is uitgesloten, is evenzeer onbevoegd op een in het geding gedanen provisionelen eisch regt te spreken.

Groningen 3 October 1862.

21. Een eischer is niet ontvankelijk in eene vordering bij provisie, ingesteld bij conclusie, ter audiëntie genomen, dadelijk nadat door den gedaagde was gevraagd verlof om derden in vrijwaring te roepen.

's Gravenhage 22 Junij 1858.

22. Wanneer de eischer poseert, dat hij van den gedaagde cigaren heeft gekocht, doch hij die als beschadigd niet heeft willen aannemen, en dat daarop de koop en verkoop is geresiliëerd, en de gedaagde eene zekere som zou betalen als schadevergoeding, welke hij eischer alzoo vordert, en aan den gedaagde, die de dading ontkent en bij reconventie betaling vraagt der cigaren, omtrent het eerste punt den eed opdraagt en omtrent het tweede bij provisie eene opneming verzoekt door deskundigen, — dan moet vóór alles op deze provisie worden regt gedaan, om de reconventionele vordering te beslissen, daar bij niet spoedig onderzoek het mogelijk zoude zijn, dat voor eene der partijen een middel van bewijs zou te loor gaan, hetgeen haar later zoude kunnen schaden.
Rotterdam 3 October 1866.

23. Hoewel de provisie bij de zaak ten principale moet gevoegd worden, wanneer deze in staat van wijzen is, zoo kan dit echter dan alleen geschieden, wanneer er werkelijk een principale en een provisionele eisch bestaat. Zulks kan niet geacht worden plaats te hebben, wanneer op den dag der provisionele conclusie op de principale zaak nog geene litiscontestatie tusschen partijen heeft plaats gehad.
a N.-Holland 15 Januarij 1852.

24. Eene provisionele vordering tot voorloopige uitvoerbaar-verklaring van het vonnis a quo, niet anders dan tegen het stellen van zekerheid (in eersten aanleg niet bevolen), en tot beperking van den uitgesproken lijfsdwang tot den eersten appellant (in eersten aanleg mede tegen de leden der firma uitgesproken), kan niet bij de zaak ten principale worden gevoegd.
a Gelderland 13 Junij 1860.

Actie 19.	Levering 10.
Beband. t. rolle 4, 19, 21.	Ontb. v. overeenk. 8.
Bewindvoerd. 13.	Onverd. regten 15 v.
Compet. Bz. 20.	Pand 6.
Consignatie 14.	Provis. executie 7, 24.
Echtscheiding.	*Scheid. v. taf. en bed* 17.
Erfdienstbaarh. 12.	*Vonnis bij verst. Bz.*
Hoofdzaak 2 v. 18.	Vonnis Bz. 22 v.
Hypotheek 10.	Voogdij 18.
Koop en verk. 9 v.	Vrijwaring 10.

PROVOCATIE.

1. Niet allerlei aanvallen zijn van aard om in den zin der wet verschoonende provocatie daar te stellen, en deze is niet in strijd met de wet verworpen, waar alleen is uitgemaakt dat de verwonde den beklaagde heeft aangezocht om te drinken, en dat deze, toen hij zulks onder het uiten van scheldwoorden weigerde, het eerst door eerstgemelde is aangevallen.
g H. R. 25 Julij 1857, Concl. conf.

2. Op de algemeene bepaling van art. 321 C. P. wordt geene andere uitzondering toegelaten dan die in art. 323 en 324 voorkomt. De beslissing derhalve dat in den stand der personen, de plaats van het gebeurde, of de gelegenheid die voorhanden was om van eene aangedane beleediging regtmatige voldoening te erlangen, de verschoonbaarheid gegrond op provocatie tot doodslag niet zou gelden, is in strijd met de wet.
g H. R. 22 December 1840.

3. Vermits art. 321 C. P. zware slagen of gewelddadigheden (coups ou violences graves) vordert tot het aannemen van provocatie tot eene mishandeling, kunnen niet daaronder ook bedreigingen worden gerangschikt, al zijn deze vergezeld van het vertoonen van een mes.
b H. R. 15 Mei 1866, Concl. conf.

Bedreiging 3.	Doodslag 2.
Beleediging.	*Mishandeling.*
Beleed. v. ambt.	*Mot. v. vonnis.*

PURGE. (ACTIE VAN)

1. Actie van purge door een kapitein-luitenant ter zee, beschuldigd van openbare schennis der eerbaarheid, gevolgd van verklaring dat de impetrant is puur, zuiver en innocent van de tegen hem bestaande verdenking.
H. Mil. Ger. 14 Mei 1838.

2. Actie van purge tot zuivering van den blaam, als zoude impetrant zich lafhartig hebben gedragen tegenover den vijand in den tiendaagschen veldtogt in 1831, en in het bijleggen van eenen twist in 1833. Verklaring dat hij is puur, zuiver en innocent ten aanzien der eerste verdenking, en niet-ontvankelijk-verklaring omtrent het tweede punt, als niet vallende onder het bereik der strafwet.
H. Mil. Ger. 7 September 1843.

QUALIFICATIE z. MOTIEVEN V. VONNISSEN.

RAADKAMER VAN HET HOF.

I. Onderwerp en procedure.
II. Memorie van suggestie.
III. Beslissing en hare regtskracht. Bevoegdheid. Junctie.
IV. Nieuwe inlichtingen en instructie.
V. Voorzieningen.

I.

1. Met het oog op de art. 1 en 94 Sv. kan door het Hof (in raadkamer) de teregtstelling niet worden bevolen met betrekking tot punten van aanklagt of onderdeelen der beschuldiging, waaromtrent blijkens de processale stukken tegen den bekl. geen regtsingang is verleend.
l H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — Cf. Concl. O. M. ad *d* H. R. 26 Mei 1840.

2. Indien de Officier van Justitie niet is opgekomen tegen eene beschikking der Arr.-Rb. in raadkamer gewezen, waarbij is gedifficulteerd om een beklaagde ook wegens eene tweede misdaad te verzenden naar den Prok.-Gen. en laatstgemelde zulks ook niet ambtshalve aan den Officier heeft bevolen, dan moet de Prok.-Gen. worden verklaard niet-ontvankelijk in zijn requisitoir ter raadkamer van het Prov. Hof genomen, strekkende om den bekl. wegens die afzonderlijke misdaad (waarvoor hij in casu niet was vervolgd noch regtsingang tegen hem was verleend) naar de openbare teregtzitting van het Prov. Geregtshof te verwijzen.
d H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf. — *l* H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf.

II.

3. Indien het arrest van verwijzing is gewezen binnen de tien dagen na de ontvangst der stukken in art. 124, n° 1 Sv. vermeld, en dat arrest den beschuldigde eerst na verloop van den termijn van tien dagen is beteekend, zonder dat hij noch vroeger, noch daarna eene memorie van suggestie heeft ingediend, dan is eene krenking van het daartoe beweerd regt, waarvan

het blijkt dat hij geen gebruik heeft willen maken, niet denkbaar.

d H. R. 8 September 1840, Concl. conf.

4. Bij art. 124, nº 2 Sv. is den beschuldigde wel geoorloofd het indienen eener memorie van suggestie, doch nergens is voorgeschreven, dat daarop door het Hof uitdrukkelijk moet worden beschikt. Wanneer bovendien bij het beklaagde arrest is vermeld, dat door het Hof is gelet op de memorie van suggestie, namens den bekl. ingediend en strekkende daartoe, dat met het oog op art. 131 Sv. het inwinnen van nieuwe bewijzen zou worden bevolen, heeft het Hof, door desniettemin de verwijzing naar de openbare teregtzitting te gelasten, hoewel stilzwijgend, echter duidelijk verklaard geene termen te hebben gevonden om aan het verzoek te voldoen.

H. R. 10 Maart 1845, Concl. conf.

5. De beschuldigde die bij zijne memorie geene melding heeft gemaakt van eene fautieve opgave, in de dagteekening van het vonnis van verwijzing ten correctionele, waartegen door den Officier van Justitie verzet is gedaan, met dat gevolg, dat door het Hof de zaak ten criminele is verwezen, — kan daarop bij de behandeling ter openbare teregtzitting niet meer terugkomen. Bevel dat met de behandeling der zaak zal worden voortgegaan.

N.-Holland 26 Januarij 1844.

III.

6. Er is in den geest van art. 125 Sv. niet beschikt op het requisitoir van den Prok.-Gen., indien deze had gerequireerd de teregtstelling van den beklaagde ter zake van drie punten van aanklagt, terwijl het Hof bij het arrest van verwijzing slechts op twee dier punten heeft regt gedaan.

b H. R. 23 November 1852, Concl. conf.

7. Ook dan wanneer art. 150, nº 1 Sv., waarbij aan iederen beklaagde is toegekend het regt om zich tegen het arrest van teregtstelling te voorzien in cassatie, indien tegen het daarbij vermelde feit geene lijf- of onteerende straf is bedreigd, moet worden geacht te bevatten het geval, dat het arrest geen feit hoegenaamd vermeldt, is echter nergens bij de wet voorgeschreven, op hoedanige wijze in zulk een arrest het feit behoort te worden omschreven, en mag in het bijzonder het voorschrift van art. 144 Sv., dat de akte van beschuldiging moet inhouden eene duidelijke voorstelling van het aan den beschuldigde ten laste gelegde feit, niet tot het arrest van teregtstelling worden uitgestrekt. Indien in dat arrest is vermeld het feit, dat de bekl. in zeker daarin opgenoemd jaar heeft gepleegd diefstal ten huize van A., wonende te B., tijdens zij aldaar voor vast loon werkzaam was, dan is daarin een feit vermeld, bij art. 386, nº 3 C. P. met criminele straffen bedreigd (cf. wet van 29 Junij 1854, Sb. nº 102), en bestaat alsdan niet het geval, bij art. 150, nº 1 Sv. bedoeld.

H. R. 10 Maart 1845, Concl. conf.

8. Indien eene zaak bij bevelschrift der Regtbank is verwezen naar den Prok.-Gen., en het Hof met vernietiging van dat bevelschrift (als beschouwende in dien stand van het geding het te laste gelegde feit niet als misdaad, crime), den beklaagde verwijst naar eene andere Arr.-Rb., en deze Regtbank bij de behandeling der zaak, uit het getuigen-verhoor tot de bevinding zijnde gekomen, dat het feit misdaad (crime) daarstelt, zich op dien grond incompetent verklarende, den bekl. verwijst naar den voorengemelden Prok.-Gen., en ten gevolge van deze verwijzing hetzelfde hierboven gemelde Hof beveelt de teregtstelling van den bekl. voor dat Hof ter openbare teregtzitting, — dan is 's Hofs nader bevelschrift uit het nader onderzoek in de latere toedragt der zaak ontstaan, uit het oogpunt van bevoegdheid en regelmatigheid, aan geene gegronde bedenking onderhevig, en kan hier geenszins worden gedacht aan eene onbevoegd-verklaring in den zin van art. 337, nº 2 Sv.

a H. R. 9 December 1851, Concl. conf.

9. Al moge in het vonnis van verwijzing naar den Prok.-Gen. niet uitdrukkelijk zijn vermeld, dat de beklaagde als *gefailleerd koopman* ter zake van bedriegelijke bankbreuk verwezen wordt, dan blijkt toch voldoende van dat criterium en mag het Hof niet verklaren dat er geene termen tot teregtstelling bestaan, als zouden de ten laste gelegde feiten niet strafbaar zijn, — wanneer in voormeld vonnis zijn aangehaald vonnissen van regtsingang, waarin van de failliet-verklaring is melding gemaakt.

b H. R. 16 Mei 1871, Concl. conf.

10. Uit art. 151 Gr.wet, in verband met art. 124, 125, 126, 141, 142 en 380 Sv. volgt geenszins, dat elk punt, waaromtrent door het Hof, overeenkomstig de aan hetzelve gegeven bevoegdheid, ter gelegenheid van het onderzoek eener strafzaak, in raadkamer kan of moet worden beschikt, ook in het requisitoir van den Prok.-Gen. zou moeten zijn opgenomen, om het Hof tot de beschikking van datgeen, wat te dier gelegenheid kan of moet worden uitgemaakt, bevoegd te doen zijn; uit de gemelde wetsartikelen vloeit alleen voort, dat de zaak bij het Hof aanhangig wordt gemaakt ten gevolge van het verslag en het requisitoir van den Prok.-Gen. Hieruit volgt dat de raadkamer van een Prov. Hof bij eene verwijzing naar de openbare teregtzitting, ter zake van een misdrijf waartegen lijf- of onteerende straf is bedreigd, of in een der gevallen waarin voorloopige in-hechtenis-stelling is toegelaten, bevoegd is de in-hechtenis-neming van den beschuldigde te gelasten, ook dan wanneer het O. M. zich in zijn requisitoir hierover niet heeft uitgelaten.

a H. R. 28 Junij 1853, Concl. conf.

11. Het bevel tot in-hechtenis-neming bij art. 141, al. 1 Sv. vermeld, kan ook worden gelast door den H. R. in raadkamer, vernietigende een arrest der raadkamer van het Prov. Hof, waarbij een feit dat misdaad daarstelt (diefstal vallende in de termen van art. 386, nº 4 C. P.), als wanbedrijf (misbruik van vertrouwen) is gequalificeerd, en mitsdien ten onregte naar de openbare teregtzitting van de Arr.-Rb. is verwezen.

c H. R. 6 Augustus 1841, Concl. conf.

12. Het verzuim van cassatie aan te teekenen tegen een arrest van teregtstelling heeft ten gevolge dat die uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, het Hof van de behandeling der zaak is gesaisisseerd en eene exceptie van onbevoegdheid, als zoude de zaak bij den militairen reg-

ter behooren gebragt te worden, is niet-ontvankelijk.

Gelderland 8 December 1870.

13. Het Hof op de openbare teregtzitting heeft (daartoe termen zijnde) de magt zich, niettegenstaande het arrest van verwijzing, onbevoegd te verklaren.

Cf. *d* H. R. 15 April 1851.

14. Wel geeft art. 139 Sv. aan het Hof in raadkamer, in geval van verwijzing naar de openbare teregtzitting, de bevoegdheid, om naar omstandigheden de in-vrijheid-stelling van een beklaagde te bevelen, maar die bevoegdheid bestaat uit den aard der zaak niet meer, wanneer een beschuldigde reeds in de openbare teregtzitting heeft te regt gestaan, daar toch alsdan de zaak, van den eenen regter naar den anderen zijnde overgegaan, met al wat daartoe behoort, geheel en al aan het Hof in raadkamer is onttrokken.

H. R. 21 Januarij 1846, Concl. conf.

15. Zoowel een arrest van teregtstelling als het slot eener akte van beschuldiging, in plaats van de aan de besch. ten laste gelegde daadzaken, slechts derzelver qualificatie bevattende, voldoet niet aan het voorschrift der wet.

e H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf.

16. Daar bij de wet aan de Hoven, in raadkamer vergaderd, het onderzoek is opgedragen of de daad welke aan een beklaagde te laste wordt gelegd, strafbaar is, welke soort van straf daartegen bij de wet is bedreigd, en of er genoegzame bezwaren tegen den beklaagde bestaan, om hem naar de openbare teregtzitting te verwijzen, zoo volgt hieruit (gelijk reeds af te leiden uit den aard der zaak en bovendien ten duidelijkste voortvloeit uit de uitdrukkingen en bepalingen van art. 66 en 67 C. P.) dat aan de raadkamers niet de bevoegdheid is toegekend om te beoordeelen, of een jeugdige bekl. het aan hem te laste gelegde misdrijf al dan niet met oordeel des onderscheids heeft gepleegd. Zulks kan, als zijnde eene beoordeeling van de mindere of meerdere verstandelijke vermogens van zoodanigen beklaagde, alleen met zekerheid geschieden door die regters, in wier tegenwoordigheid het contradictoire regtsgeding plaats heeft, en hetwelk door den wetgever aan het geweten van den eindregter is overgelaten.

r H. R. 30 Augustus 1842, Concl. conf. — In anderen zin Overijssel 22 Januarij 1842, als zou bij de beoordeeling van het bestaan eener strafbare daad en der tegen den bekl. ingebragte bezwaren, bij art. 116 Sv. aan de Regtbank in raadkamer en bij art. 133 aan het Hof ter beoordeeling overgelaten, in aanmerking behooren te komen niet alleen het materiële van de daad, maar ook wel degelijk de al of niet wettelijke toerekenbaarheid derzelve aan den bekl., als behoorende beide tot het wezen van elk misdrijf; met dien verstande dat, indien er termen zijn, om op grond van art. 64 C. P., de schuld als niet toerekenbaar te beschouwen, het aan de Regtbank in de eerste plaats, behoudens verzet, is overgelaten, daaromtrent te beslissen.

17. De toepassing der bepaling van straffeloosheid, ontleend uit art. 213, j° art. 100 C. P., in geval van vervolging wegens plaats gehad hebbenden wederstand, kan nooit te pas komen bij de behandeling der zaak in raadkamer, maar alleen op de openbare teregtzitting.

H. R. 8 November 1858, Concl. conf.

18. Vermits bij de wet zelve nergens als criteria der misdaad van valschheid uitdrukkelijk worden vermeld het gehandeld hebben met bedriegelijk oogmerk en het bestaan hebben der mogelijkheid van benadeeling, zoo volgt hieruit, dat (hoewel ook beide voormelde omstandigheden moeten zamenloopen om iemand aan de misdaad van valschheid schuldig te verklaren) naar art. 150, al. 1 Sv. niet als onvoldoende naar de wet is te beschouwen de verwijzing van een beschuldigde naar de openbare teregtzitting van het Hof, blootelijk ter zake van valschheid in authentieke en publieke geschriften, door het namaken van handteekening (art. 147 C. P.) zonder eenige verdere bijvoeging.

H. R. 7 April 1851, Concl. conf.

19. Nadat eene verwijzing naar den Prok.-Gen. heeft plaats gehad, en daartegen ingevolge art. 236 Sv. geen verzet noch beroep wordt toegelaten, is het Hof verpligt de zaak ten crimineele af te doen, of wel, bijaldien het in raadkamer mogt bevinden, dat tegen het feit geene lijf- of onteerende straf was bedreigd, dezelve in het hoogste ressort te behandelen (art. 239 Sv., voor dat geval eene afwijking behelzende van den gewonen regel in art. 134 Sv. vervat), maar in geen geval mag eene terugwijzing naar de Regtbank uitgesproken worden.

e H. R. 11 Februarij 1863, Concl. contr. als konde de Regtbank weer bevoegd geoordeeld worden om de zaak te beslissen.

20. Wanneer het Prov. Hof in raadkamer oordeelt dat tusschen eene misdaad door een, en een wanbedrijf door een ander persoon gepleegd, geene connexiteit bestaat, en daarom de criminele zaak naar de openbare teregtzitting van het Hof, de correctionele naar de correctionele teregtzitting eener in het ressort gevestigde Regtbank heeft verwezen, en alzoo deze gelijktijdig en gezamenlijk aan haar oordeel onderworpen zaken heeft gesplitst, dan is de Regtbank, wanneer deze uitspraak van het Hof niet in cassatie is vernietigd of daartegen bij de wet geene cassatie is toegelaten, onbevoegd in een onderzoek te treden nopens de bestaanbaarheid dier splitsing, en zich incompetent te verklaren op grond dat de beregting van beide misdrijven gezamenlijk ter openbare teregtzitting van het Hof behoort plaats te hebben. Eene Regtbank kan hare onbevoegdheid om over eene aan haar door het Hof verwezene zaak te oordeelen, alleen dáárop gronden, dat op het feit zelf eene straf bepaald is, die hare judicature overschrijdt.

N.-Holland 26 April 1847.

21. Het voorschrift van art. 135, al. 2 Sv. is facultatief, zoodat het nooit kan zijn geschonden door een regter, die geene gelijktijdige behandeling heeft bevolen, hoewel aan één en denzelfden beklaagde was ten laste gelegd: 1° een diefstal, vallende onder het bereik van art. 401 C. P., en 2° een diefstal van te veld staande aardappelen, wanbedrijf, dat naar art. 1, j° art. 6 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. n° 103), hoewel het kenmerk van wanbedrijf niet hebbende verloren, in eersten aanleg aan de kennisne-

ming des kantonregters is onderworpen, ten gevolge waarvan, volgens bevelschrift der Regtbank in raadkamer, na het door den Officier ingesteld verzet, gehandhaafd bij arrest van het Hof in raadkamer, de bekl. ter zake van het eerste feit naar de correctionele teregtzitting der Regtbank en ter zake van het tweede naar het bevoegd Kantongeregt is verwezen.

H. R. 30 October 1854, Concl. contr.

22. Art. 135 Sv., hetwelk alleen betreft het Hof in raadkamer vergaderd, veroorlooft alleen doch beveelt geenszins de voeging der daar bedoelde hoewel niet zamenhangende misdrijven, bv. waar het geldt overtreding der wet van 2 Januarij 1832 (Sb. nº 4), en van art. 324 der Algem. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), en bij diezelfde gelegenheid gepleegde criminele verwonding, met betrekking tot welke beide eerste feiten de beklaagde ten correctionele en omtrent het laatste afzonderlijk ten criminele was verwezen.

a H. R. 21 Februarij 1854, Concl. conf.

23. Het bepaalde bij het slot van art. 135, al. 2 Sv., houdende, dat de bij den aanvang dier zinsnede veroorloofde voeging geene plaats zal hebben, indien het wanbedrijf is begaan in medepligtigheid met anderen, behoort te worden uitgelegd in verband met de voorafgaande art. 129 en 130. Uit de vergelijking en zamenvoeging van beiden volgt, dat bij art. 135 (noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend derogerende aan art. 129 en 130) alleen is bedoeld het geval van een met de misdaad niet zamenhangend wanbedrijf. Het Hof is alzoo krachtens art. 165 alleen dan bevoegd de afzonderlijke behandeling ambtshalve te bevelen, wanneer bij de akte van beschuldiging zijn zamengevoegd niet met elkander zamenhangende misdrijven (wanbedrijven), doch niet wanneer aanwezig is het geval van een wanbedrijf, wel door den beschuldigde gepleegd met anderen, maar tevens zamenhangend met de hem ten laste gelegde misdaad, met andere woorden, wanneer het geldt eene handeling, door vier personen vereenigd en gelijktijdig bedreven, welke ten aanzien van één hunner was crimineel en correctioneel strafbaar, en ten aanzien der overigen alleen correctioneel.

d H. R. 15 April 1851, Concl. conf. verniet. N.-Holland 7 Januarij 1851.

24. In art. 135, 2ᵉ al., en art. 144, laatste al. Sv., wordt met betrekking tot het afzonderlijk præciseren van het wanbedrijf en het bevel van gelijktijdige behandeling van dat wanbedrijf met de misdaad, alleen gehandeld van het geval dat de beklaagde boven en behalve de misdaad zich nog aan een wanbedrijf zou hebben schuldig gemaakt. Dat geval bestaat echter niet, wanneer eene geweldpleging niet is een afzonderlijk misdrijf, maar eene der verzwarende omstandigheden van de misdaad (diefstal), waarvan de bekl. beschuldigd was.

b H. R. 19 Junij 1849, Concl. conf.

25. Art. 135 Sv. omtrent de gelijktijdige behandeling van misdaad en wanbedrijf, is niet toepasselijk op eene politie-overtreding; deze behoort afzonderlijk voor den competenten regter te worden behandeld.

e H. R. 15 Junij 1847, Concl. conf. — Cf. *b* N.-Holland 28 September 1846, — en N.-Holland 28 December 1846 (waar het gold de gelijktijdige beregting van een wanbedrijf en van eene politie-overtreding), beslissende, dat wanneer al art. 129 en 130 Sv. analogice zouden kunnen worden toegepast op andere misdrijven, dan die waartegen lijf- of onteerende straffen zijn bedreigd, dan nog die analogische toepassing alleen zou kunnen gelden voor zoodanige misdrijven, wier beregting tot de bevoegdheid van denzelfden regter behoort.

26. Het Hof is niet bevoegd gelijktijdig kennis te nemen van valschheid in accijnsbiljetten en van overtreding der wet op het gemaal, vermits laatstgemelde alleen betreft eene civiele actie, en daarom ook art. 129 en 130 Sv. niet kunnen worden ingeroepen; die artikelen bevatten daarenboven alleen voorschriften voor het Hof in raadkamer, terwijl art. 135 Sv. alleen dan kan worden ingeroepen, indien de gelijktijdige behandeling van eene misdaad met een wanbedrijf door het Hof in raadkamer is gelast.

Gelderland 14 October 1847.

27. De bepaling voorkomende in art. 135, al. 2 Sv. bevat eene uitzondering op de beginselen, bij de wet omtrent de bevoegdheid der regterlijke collegiën vastgesteld. Ze behoort binnen hare grenzen beperkt te blijven, met dat gevolg, dat zonder de uitdrukkelijke voeging door het Hof in raadkamer uitgesproken, er geen grond bestaat om een beklaagde van zijn gewonen bij de wet aangewezen regter af te trekken. In die bepaling is alzoo een grond te meer gelegen, waarom het Hof, wanneer de gelijktijdige behandeling is bevolen ten aanzien van te last gelegde rebellie, niet bevoegd is bij vrijspraak van dat appellabel wanbedrijf, den bekl. te veroordeelen ter zake van beleediging van ambtenaren, waarvan de Regtbank in het hoogste ressort kennis neemt.

c H. R. 28 Januarij 1846, Concl. contr.

IV.

28. Wel is aan het Hof in raadkamer vergaderd, zoo de zaak dit vereischt, het regt toegekend, het inwinnen van nieuwe bewijzen te bevelen, doch het al of niet gebruik maken daarvan is geheel aan het Hof overgelaten.

H. R. 10 Maart 1845, Concl. conf.

29. Het Prov. Hof is ook in cas van art. 131 Sv., niet gehouden aan het requisitoir van den Prok.-Gen. Hieruit volgt dat geene overschrijding van regtsmagt, noch schending van eenig wetsartikel plaats heeft, wanneer het Hof in raadkamer, van oordeel zijnde dat er reeds zonder nader bewijs of onderzoek voldoende bezwaren tegen den beklaagde bestaan, het requisitoir van den Prok.-Gen., strekkende alleen tot het erlangen van een bevel tot het inwinnen van nieuwe bewijzen, verwerpt, met verwijzing tevens van den beschuldigde naar de openbare teregtzitting.

a H. R. 23 Februarij 1848, Concl. conf.

30. Indien het Prov. Hof in raadkamer heeft beslist, dat er in de criminele aanklagt tegen de bekl. in het geheel geene en in de correctionele zaak voor alsnog geene termen tot vervolging aanwezig waren, doch bij een later arrest eene nieuwe instructie heeft bevolen en daarbij te-

vens heeft verleend regtsingang tegen den beklaagde ter zake van het wanbedrijf, dan kan daaruit niet worden afgeleid, dat het Hof zich de verdere behandeling der zaak zou hebben aangetrokken, maar wel dat de overige instructie en beregting der zaak op de gewone wijze aan de Arr.-Rb. zijn verbleven.

Zeeland 18 Januarij 1841.

V.

31. Het indienen van eene memorie als bij art. 124 Sv. is vermeld, is geheel facultatief. Het nalaten om van het vermogen daartoe gebruik te maken, behoort den besch. van zijn regt om cassatie te erlangen, ingeval van werkelijke incompetentie des regters, niet te kunnen berooven.

H. R. 20 Julij 1844, Concl. conf.

32. Er is indedaad sprake van de regtsvraag, bedoeld bij art. 151, n° 1 Sv. en de voorziening in cassatie is mitsdien ontvankelijk, wanneer het Hof in raadkamer verklaart, dat de feiten, hoezeer hoogst laakbaar, bij geene wettige strafbepaling zijn voorzien.

H. R. 5 Februarij 1855, Concl. conf.

33. Art. 151, n° 1 Sv. spreekt volstrekt niet van het geval, dat iemand, ofschoon van eene door hem in dit land begane misdaad aangeklaagd, naar 's regters beweren hier te lande daarvoor niet meer zou kunnen worden gestraft, maar van het geval, dat het ten laste gelegde feit, naar 's regters beslissing, noch misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding oplevert. Art. 151 Sv. is buitendien eene uitzondering op den algemeenen regel, en derhalve voor geene uitbreidende uitlegging vatbaar. Uit een en ander vloeit voort de niet-ontvankelijkheid in cassatie van den Prok.-Gen. tegen een arrest van teregtstelling, waarbij is aangenomen dat uit de instructie van het geding voldoende bezwaren tegen den bekl., als verdacht van hier te lande beganen gequalificeerden diefstal, zijn geresulteerd, doch tevens beslist dat in casu, met het oog op art. 2, al. 2 van het traktaat met België tot uitlevering van beschuldigde misdadigers v. 28 October 1843 (Sb. n° 62), j° art. 17, n° 7 der wet van 13 Augustus 1849 (Sb. n° 39), geene termen zijn om de teregtstelling van den (voortvlugtigen) bekl. te bevelen, uit hoofde hij terstond na het door hem bedreven feit door vreemde gendarmen is aangehouden, ter zake daarvan in een vreemd land (België) teregtgesteld en aldaar tot correctionele gevangenisstraf veroordeeld.

H. R. 3 April 1854, Concl. conf.

34. Ofschoon bij art. 150 Sv. slechts drie gevallen worden opgegeven, waarin de besch. bijzonder zich tegen het arrest van teregtstelling in cassatie kan voorzien, heeft de wetgever zich echter geenszins de magt ontnomen om later bij eene meer algemeene bepaling die bevoegdheid nog te kunnen uitbreiden. Hij heeft dit werkelijk bij art. 388 Sv. gedaan, en daaruit volgt dat het beroep in cassatie tegen een arrest van teregtstelling ook vóór het eindvonnis openstaat, ingeval de besch. in cassatie beweert, dat het Hof tot het wijzen daarvan ratione materiae (in casu op grond, dat de plaats van de misdaad en geenszins die van het connexe wanbedrijf de competentie moest regelen) onbevoegd was, zelfs dan wanneer ter zake van die onbevoegdheid, krachtens art. 124 Sv. aan het Hof geene memorie is ingezonden.

H. R. 20 Julij 1844, Concl. conf.

35. Daar art. 151 Sv. niet onbepaald, maar slechts in de daarbij opgegeven gevallen voorziening in cassatie toelaat, volgt hieruit dat niet-ontvankelijk is eene (vóór het eindarrest ingestelde) voorziening in cassatie uit krachte van art. 151 Sv. ingesteld tegen een arrest van teregtstelling op grond van beweerde schending van art. 239 Sv., en hierop berustende dat het Hof art. 239 Sv. zou hebben geschonden en art. 134 verkeerd toegepast, door de verwijzing naar de correct. Regtbank van eene zaak, welke, wanneer tegen het feit geene lijf- of onteerende straf was bedreigd, naar art. 239 door het Hof zelf behoorde te zijn behandeld, op de wijze in dat art. vermeld.

H. R. 28 Augustus 1848, Concl. conf.

36. Indien een arrest van teregtstelling, waarvan de cassatie is gevraagd, twee verschillende dispositiën bevat, en bij de eerste de bekl. ter zake van den hem ten laste gelegden gequalificeerden diefstal is verwezen naar de openbare teregtzitting, terwijl bij de tweede is bevolen, dat hetzelfde arrest en de op te maken akte van beschuldiging, door de zorg van den Prok.-Gen. aan den besch. in persoon of bij ontstentenis aan zijne bekende woonplaats buiten het Rijk zullen moeten worden beteekend, — dan is, met het oog op art. 151, de Prok.-Gen. (in casu vóór het eindarrest) niet-ontvankelijk in zijn beroep in cassatie tegen de eerste dispositie, doch kan in dit geval de beperkende bepaling van art. 151 geenszins van toepassing worden gemaakt op de tweede beschikking, in het voormeld arrest voorkomende, als geen noodzakelijk deel van het arrest van verwijzing naar de openbare teregtzitting uitmakende. Te dien aanzien behooren de algemeene bepalingen omtrent de voorziening in cassatie tegen eindvonnissen te worden gevolgd en is mitsdien de Prok.-Gen. tegen de meergemelde tweede beschikking in het arrest van verwijzing voorkomende (ook vóór het eindvonnis op de principale zaak), in de voorziening in cassatie ontvankelijk.

H. R. 4 Januarij 1841, Concl. conf.

37. Indien in strijd met de conclusie van het O. M., strekkende om den bekl. naar den militairen regter te verwijzen, het Hof in raadkamer oordeelende, den bekl. verwijst naar de openbare teregtzitting van het Hof, dan is het O. M. met het oog op art. 151 Sv. en uit overweging dat geen der drie in voormeld art. opgenoemde gevallen in deze bestaat, niet-ontvankelijk zich tegen zoodanig arrest (in casu vóór het eindarrest, waaromtrent echter niet is gedistingueerd) in cassatie te voorzien.

H. R. 6 Mei 1840, Concl. conf.

38. Vermits het zonder de vermelding der daadzaken in het arrest van teregtstelling, onmogelijk is te beoordeelen, of daartegen al of niet eene lijf- of onteerende straf is bedreigd, is het naar den geest der bepaling v. art. 150, n° 1 Sv. den besch. veroorloofd zich wegens zulk een substantiëel gebrek, binnen den bij art. 153 van dat Wetb. voorgeschreven termijn,

tegen zoodanig arrest in cassatie te voorzien. Derhalve gaat het niet aan, bij verzuim daarvan, zoodanig het arrest van teregtstelling betreffend en bij tijds daartegen aan te wenden middel van cassatie tegen het eindarrest aan te voeren, en evenmin dat verzuim op gelijke wijze te dekken, op grond van dezelfde beweerde misstelling in het slot der akte van beschuldiging, te meer daar dit slot wel niet anders kan zijn ingerigt dan overeenkomstig het arrest van teregtstelling.

e H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 27 Januarij 1846, dat men na het eindarrest en tegelijk met een daartegen ingesteld beroep in cassatie, niet kan beweren dat het slot der akte van beschuldiging niet zou voldoen aan hetgeen bij art. 144, al. 2 Sv. is voorgeschreven.

39. Een beschuldigde kan na het arrest van veroordeeling niet meer terugkomen op beweerde informaliteiten bij de voorloopige instructie gepleegd, maar moet zijne bezwaren daaromtrent doen gelden bij de memorie bedoeld bij art. 124 Sv.

a H.R. 3 December 1839, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Februarij 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 3 Maart 1840, Concl. conf. — *c* H. R. 17 Maart 1840, Concl. conf. — *d* H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf. — *e* H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf. — *f* H. R. 31 Augustus 1840, Concl. conf. — *b* H. R. 27 October 1840, Concl. conf. — *e* H.R. 28 September 1841, Concl. conf.

Aanhouding 10 v. 14.
Akte v. beschuld. 15, 38.
Bankbreuk 9.
Cassatie Sz. 7, 12, 31 v.
Compet. Sz. 8, 12 v. 20, 27, 37.
Gewijsde 2, 5, 12.
Instructie Sz. 28 v. 39.
Jeugd. beklaagde 16.
Memorie v. sugg. 3 v. 31, 39.
Nieuwe bewijzen 28 v.
Oproer 17.
Plundering 17.
Regel. v. regtsgeb. 8.
Regtsingang 1 v.
Strafbaarheid 16 v. 32.
Teregtstelling 1 v. 6 v. 14 v.
Teregtzitt. Sz. 5, 13, 16 v.
Terugwijzing 19 v.
Valschheid Sz. 18.
Verdedig. Sz. 3.
Verwijz. op. teregtz. 6 v. 14 v.
Vonnis Sz. 4, 6 v.
Zamenh. misdr. 20 v.

RAAD VAN STATE z. MAATREGEL VAN INWENDIG BESTUUR.

RANGREGELING.

I. Algemeene regelen en formaliteiten. Rangschikking. II. Verzet.

I.

1. Art. 656 v. C. de Pr. civ. (de la distribution par contribution) doelen blijkbaar op het geval, dat zich crediteuren, als opposanten tegen de afgifte der kooppenningen, volgens het voorschrift der wet, hebben opgedaan. Als zoodanig moeten ook zij beschouwd worden, die, tot het arresteren der goederen van hunnen debiteur willende overgaan, doch reeds een arrest gelegd vindende, eene akte van recollement hebben laten opmaken, met dagvaarding van den eersten arrestant, om tot den verkoop van het gearresteerde over te gaan. De deurwaarder, die den verkoop heeft gedaan, is mitsdien bij ongenoegzaamheid der kooppenningen om alle crediteuren te voldoen, niet bevoegd om, bij afwezigheid van den geëxecuteerde, en zonder diens medewerking of toestemming, uitbetaling en verdeeling te doen van de kooppenningen aan den executant en de gerecolleerd hebbende crediteuren.

Zeeland 26 Februarij 1839.

2. Indien door een schuldeischer, krachtens eene hypotheek met onherroepelijke volmagt, verkocht is het gehypothekeerde goed van zijnen schuldenaar, die in staat van faillissement is verklaard, dan kan de kooper van dat goed geene rangregeling vragen volgens art. 551 Rv.

Assen 22 November 1858.

3. Eene rangregeling, als behoorende tot zoodanige verrigtingen, die wel in regten behooren te geschieden, maar geene eigenlijke twistgedingen zijn, valt niet in de bepalingen van art. 54 Ov. Het verzoek tot benoeming van een regter-commissaris tot dat einde behoort bij eenvoudig request plaats te hebben, zonder daarbij de wederpartij in regten op te roepen.

a Amsterdam 20 Februarij 1839.

4. Hoewel de schuldeischers, vermeld in art. 1255 B. W., in hun belang mogen afstand doen van de tegenwoordigheid van den kantonregter der plaats, alwaar alle of het meerendeel der goederen zijn gelegen, kan zulks niet gezegd worden van een voogd, die de belangen van zijnen pupil, als schuldeischer, waarneemt. Uit de bepalingen ten opzigte van het bestuur van den voogd, is niet af te leiden, dat zijn beheer zoo verre gaat, dat daaronder ook kan worden begrepen het vermogen, om af te zien van den bedoelden waarborg, dien de wet in de tegenwoordigheid van den regter heeft gesteld. In zoodanig geval moet de Regtbank afwijzen het verzoek tot benoeming van eenen regter-commissaris, voor wien tot regeling van den voorrang bij de verdeeling van den koopprijs zal worden overgegaan.

Assen 31 October 1841.

5. In geval van publieken vrijwilligen verkoop van bezwaard onroerend goed, wordt geene andere rangschikking van schuld, tot verdeeling van den koopprijs, bij de wet toegelaten, dan diegene, welke volgens art. 1254 B.W. en met inachtneming van de daarbij voorgeschrevene bepalingen, door den kooper kan worden ingeroepen, om het gekochte goed van alle hypothecaire lasten te zuiveren. Waar dit doel niet kan worden bereikt, omdat de verkoop niet in tegenwoordigheid van den regter van het kanton heeft plaats gehad, de ingeschreven schuldeischers daarvan niet bij exploit zijn verwittigd geworden of de rangschikking niet is geopend binnen eene maand na de toewijzing, — is de kooper niet-ontvankelijk in zijn verzoek tot benoeming van een regter-commissaris ingevolge voormeld artikel.

Groningen Hof 17 December 1839, Concl. contr.

6. Het advies van den Franschen Staatsraad van 1 Junij 1807, regelende de beteekening welke bij de rangregeling volgens art. 2194 C. N. moet plaats hebben aan de vrouw die legale hypotheek op het gealiëneerde goed heeft, bijaldien die vrouw niet bekend is, heeft regtskracht in Nederland, ofschoon de wet op den overgang niet daarnaar verwijst. Niet-naleving van die wettelijke voorschriften en ontzegging der actie tot doorhaling van de genomen inschrijving, hoewel voor het overige aan art 2194 C. N. was voldaan.

Arnhem 12 Junij 1871, bev. bij Gelderland 3 Januarij 1872.

7. De wet schrijft niet voor dat bij eene rangregeling, welke het gevolg is van de geregtelijke uitwinning van een onroerend goed, de executant moet worden opgeroepen, indien hij niet tevens is de vervolgende partij.

Amsterdam 17 November 1841.

8. Art. 554 Rv., waarbij wordt voorgeschreven, dat de schuldeischers hunne bescheiden aan den regter-commissaris moeten inleveren, brengt niet mede, dat ieder hunner verpligt is een schriftelijk bewijs zijner vordering over te leggen, en wel een zoodanig, dat daardoor die vordering niet alleen tegen den schuldenaar, maar ook tegen derden bewezen worde.

's Hertogenbosch 24 Januarij 1866.

9. Het staat den regter-commissaris niet vrij, bij het opmaken der rangregeling de innerlijke waarde der stukken te beoordeelen, bijaldien zij naar de bepalingen der wet zijn opgemaakt.

Utrecht 1 Februarij 1850.

10. Een crediteur kan niet bij eene actie tegen zijnen debiteur alleen vorderen, om uit de opbrengst van aan den debiteur toebehoorende gearresteerde goederen bij voorkeur te worden uitbetaald, maar de vraag of zoodanige schuldvordering al dan niet geprivilegiëerd is, moet uitsluitend bij eene distribution par contribution behandeld worden.

Amsterdam 1e a. 20 Junij 1837.

11. Wanneer een schuldeischer al de te zijnen behoeve met hypotheek bezwaarde goederen krachtens de hem verleende volmagt, heeft verkocht voor eene som, zijne schuldvordering verre te boven gaande, doch alleen door den kooper van het eerste perceel de geregtelijke rangregeling tot verdeeling van den koopprijs is verzocht (art. 1256 B. W.), dan kan in deze rangregeling alleen de rede zijn van de verdeeling van den koopprijs van dit eenige perceel onroerend goed, en heeft mitsdien de regter-commissaris, tot de plaatsing der geproduceerd hebbende crediteuren overgaande, te regt na de plaatsing der proceskosten, met inachtneming van het beginsel der ondeelbaarheid van de hypotheken, den (eersten) hypothecairen schuldeischer voor zijne vordering naar de dagteekening der inschrijving geplaatst, ook dan wanneer van de te verdeelen som niets overblijft voor den executant, die niet al de onroerende goederen van zijn schuldenaar in executoriaal beslag heeft doen nemen. Cf. art. 508 v. Rv.

Gelderland 10 Maart 1847, bev. Tiel 9 October 1846.

12. Indien iemand hypotheek heeft op zekere perceelen, welke benevens nog andere belast zijn met vroegere schulden, is het niet verboden eenige der hypotheken op de opbrengst van slechts sommige panden te plaatsen. Dit beginsel kan echter nimmer zoo ver leiden, dat, indien op goederen, in gemeenschappelijk eigendom bezeten, eerst ten laste van de beide eigenaren op het geheel, en later ten laste van eenen eigenaar op de aan hem toekomende helft, hypothecaire inschrijvingen mogten zijn genomen, de hypothecaire inschrijvingen voor het geheel zouden kunnen geplaatst worden op de niet *afzonderlijk bezwaarde* helft van de gemeenschappelijke panden, ten einde hierdoor aan de hypothecaire inschrijvingen op de wederhelft gevolg te verzekeren, daar toch de eigenaar van de niet afzonderlijk bezwaarde helft klaarblijkelijk hierdoor in zijne regten zoude worden verkort, doordien op die wijze de later op de helft ingeschrevene hypotheken eigenlijk voldoening zouden erlangen uit het niet aan hem verbondene, ja zelfs aan eenen anderen in eigendom toebehoorende gedeelte, en alzoo meer zouden verkrijgen, dan waarop zij krachtens hare inschrijving aanspraak kunnen maken.

Gelderland 9 Februarij 1842, vern. *b* Arnhem 22 October 1841, waarbij als *beginsel* was aangenomen, dat de koopprijs van elk der met hypotheek bezwaarde perceelen naar volgorde voor de geheele schuld verbonden blijft, zonder dat de schuldenaar of een latere hyp. schuldeischer dit beginsel tegen den wil van den hypotheekhouder kan wijzigen.

13. Hij aan wien eene hypothecaire schuldvordering in pand is gegeven, is niet geregtigd als bevoorregt hypothecair schuldeischer op te treden bij de rangregeling na den verkoop der gehypothekeerde goederen.

Sneek 13 December 1843.

14. Indien eene hypothecaire schuldvordering, ten gevolge van het verzuim van derden, niet behoorlijk is ingeschreven in de registers der hypotheken, kan zulks aanleiding geven tot eene actie van schadevergoeding, doch geenszins van invloed zijn op de plaatsing van schuldvorderingen, wier voorrang door de wet verzekerd is.

Utrecht 1 Februarij 1850.

15. Wanneer iemand goederen verkoopt voor *f* 622.» tegen eene lijfrente, en tot zekerheid daarvan eene hypothecaire inschrijving wordt genomen ter concurrentie van voormelde som, moet bij verkoop van het gehypothekeerde de schuldeischer in de rangregeling worden opgenomen voor het bedrag waarvoor de inschrijving genomen is, en niet voor een bedrag volgens diens leeftijd door deskundigen te bepalen.

Utrecht 6 Maart 1857.

16. De kapitalisatie der lijfrente, conform art. 1258 B. W., is uitdrukkelijk uitgesloten, indien bij de vestiging van de hypotheek een tegenovergesteld beding is gemaakt tusschen den hypothecairen schuldenaar en schuldeischer, dat namelijk het provenu van het gehypothekeerde goed, ingeval van verkoop, in het Grootboek der werkelijke Schuld zou worden ingeschreven, om uit de renten, zooverre die kunnen strekken, de jaarlijksche lijfrente te verhalen, en dat, ingeval die opbrengst daartoe onvoldoende mogt zijn, alleen eene personele actie tot suppletie tegen den debiteur zou overblijven. Indien de hypotheek met dat beding juist ter regeling van de aflossing casu quo in de openbare registers is ingeschreven, en het gehypothekeerde goed alzoo niet verder of anders dan conform dat beding is verbonden, moet hetzelve, zoowel ten aanzien van derde belanghebbenden, als ten aanzien van schuldeischers en schuldenaar, effect hebben, en kan de schuldeischer ten aanzien van deze geen meerder of ander reëel regt uit krachte der hypotheek doen gelden, dan hij uit kracht van het beding in verschil had gecontracteerd.

H. R. 8 Maart 1850, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 18 October 1848.

17. De kooper is geene interessen verschuldigd aan den schuldeischer die bij eene rangregeling batig is gerangschikt, dan na in-morastelling; hij is schuldenaar geworden van den batig gerangschikten hypotheekhouder, maar alleen voor het bij de rangregeling bepaalde bedrag in hoofdsom en interessen; de schuldeischer behoudt zijn regt om de verdere interessen op den schuldenaar te verhalen ingevolge art. 559 Rv.

a H. R. 2 December 1842, verw. de cassatie tegen *a* Holland 1 December 1841, waarbij was vern. Amsterdam 19 Mei 1841.

18. Nadat de rangregeling van een bepaald bedrag kooppenningen zonder tegenspraak bevolen is, is men niet meer ontvankelijk in de vordering dat daarin ook verkoopskosten zullen begrepen worden.

Groningen 1 October 1852.

19. Een gedaagde aangesproken tot voldoening eener boekschuld, mag tegen den eischer niet aanvoeren, dat te voren, in afwezigheid van hem, gedaagde, door een derde tegen hem, gedaagde, vervolging en uitwinning had plaats gegrepen, en dat, vermits de eischer zijn deel zou hebben gehad aan de opbrengst van die uitwinning, deze den gedaagde de verkregen ontvangsten had moeten beteekenen en voor het restant in mora stellen.

Amsterdam 29 September 1843.

II.

20. Personele schuldeischers hebben, evenzeer als hypothecaire, het regt om de door den regter-commissaris gedane plaatsing tegen te spreken.

Maastricht 28 Maart 1850.

21. Indien zoowel de opposanten als de executant voor hunne geheele vordering batig zijn gerangschikt, hebben eerstgemelde geen belang de rangregeling tegen te spreken; teregt is in dit geval door den regter-commissaris de bepaling van dag en uur, waarop de schuldeischers hunne wederspraak kunnen voorstellen, achterwege gelaten. Die bepaling van dag en uur behoeft niet te worden gedaan ten behoeve van de geëxecuteerden, terwijl deze in geen geval bij rau-actie de vernietiging of wijziging mogen vorderen van de rangschikking en sluiting, maar gehouden zijn bij de Regtb. daartegen in verzet te komen of zich tot den regter-commissaris te wenden, met verzoek om tot het aanhooren hunner tegenspraak alsnog dag en uur te bepalen, en inmiddels de uitvoering van het bevel tot uitbetaling te schorsen, met bevoegdheid om tegen de eventueel weigerachtige beschikking op zoodanig verzoek insgelijks in verzet te komen bij de Regtbank.

's Gravenhage 17 Januarij 1845. — In gelijken zin Deventer 18 Februarij 1857, waarbij is afgewezen het verzoek door den voogd en den toezienden voogd tot voeging of tusschenkomst in het geding, ontstaan door de tegenspraak die eerstgemelde in zijne hoedanigheid van (vader en) voogd had gedaan tegen de rangregeling opgemaakt na de tegen hem in privé gerigte executie.

22. Indien op het bezwaarde perceel door den hypothecairen schuldenaar eene tweede hypotheek was verleend ten behoeve zijner minderjarige kinderen, ingevolge art. 428 B. W., dan geeft art. 427 B. W. aan den toezienden voogd het regt om in zijne qualiteit zich tegen de vordering tot ontlasting door den kooper daarvan gedaan, te verzetten.

Amersfoort 6 Februarij 1867. — Deventer 18 Februarij 1857.

23. Ook waar de rangregeling plaats heeft ten verzoeke van den kooper van een onroerend goed, ten einde ingevolge art. 1256 B. W. het gekochte perceel van alle hypothecaire lasten te zuiveren, hebben personele schuldeischers, hoewel zij niet zijn ingeschreven, het regt om verzet te doen; art. 562 Rv.

a N.-Holland 4 Februarij 1858.

24. Een ingeschreven schuldeischer, die beweert dat de gevraagde rangregeling, waartoe de Regtbank bereids een regter-commissaris heeft benoemd, bij de wet niet is toegelaten, is ontvankelijk in zijn verzet, al heeft hij de veiling, welke hem beteekend was, laten plaats hebben, en al bewijst hij niet dat het verbonden goed beneden de waarde verkocht is.

Breda 13 Januarij 1863.

25. Zoo lang eene rangregeling niet definitievelijk is gesloten, komt het regt van verzet en tegenspraak toe aan de schuldeischers die zich bezwaard rekenen, doch dit middel is bij de wet onbekend na de definitieve sluiting.

Amsterdam 13 Januarij 1847.

26. Een ingeschreven schuldeischer, die den kooper het regt betwist om de zuivering van het verbonden goed te vervolgen, is bevoegd zijn verzet te doen gelden ten dage door den regter-comm. voor de opening der rangregeling bepaald, en alsdan de verwijzing naar de openbare zitting te verlangen.

Breda 13 Januarij 1863.

27. De nietigheid eener geopende rangregeling kan niet opgeworpen worden bij gelegenheid van de verschijning voor den regter-comm. bestemd tot het doen van tegenspraak der gedane plaatsing.

Maastricht 28 Maart 1850.

28. Het verzet dat een ingeschreven schuldeischer wil instellen tegen de vordering tot ontlasting door den kooper gedaan van een krachtens onherroepelijke volmagt door een anderen hypothecairen schuldeischer verkocht perceel, en welk verzet daarop is gegrond dat de opposant van dien verkoop niet is verwittigd, kan geschieden bij request aan den regter-commissaris ingediend, en zelfs mondeling in de door dezen, krachtens art. 566 Rv. bepaalde zitting. De regter-commissaris moet alsdan, alvorens de rangregeling op te maken of te sluiten, partijen naar de openbare teregtzitting verwijzen.

Amersfoort 6 Februarij 1867.

29. Indien partijen door den regter-commissaris niet tot tegenspraak over hunne regten op de kooppenningen in de gelegenheid gesteld, en dus niet naar de Regtbank verwezen zijn, dan kan de zaak bij gewone dagvaarding bij de Regtbank aanhangig worden gemaakt.

Assen 21 December 1868.

30. Bij de tegenspraak van eene rangrege-

ling bepaalt zich de bevoegdheid des regters uitsluitend tot de kennisneming van die geschilpunten, welke door den regter-commissaris in het proces-verbaal van verwijzing zijn opgenomen.

Maastricht 28 Maart 1850. — Deventer 12 November 1856.

31. De wet schrijft nergens bepaaldelijk voor, dat, in geval van tegenspraak tegen eene rangregeling, de opposant verpligt is al zijne gronden van tegenspraak onmiddellijk op te geven en op het proces-verbaal van verzet te doen opteekenen. Het is voldoende dat er tegenspraak bestaat, om de zaak door den regter-commissaris naar de teregtzitting der Regtbank te verwijzen, ten einde aldaar op akte van prokureur tot prokureur te worden beslist. Indien de verkeerde aanhaling in het proces-verbaal door den regter-commissaris van art. 558 in plaats van art. 486 Rv. geen den minsten invloed heeft gehad op den vorm of inhoud van dat proces-verbaal of op de verdere behandeling der zaak, welke is voortgezet en behandeld, even alsof art. 486 ware aangehaald geworden, dan is door geene der partijen eenig nadeel door die verkeerde aanhaling ondervonden, noch eene harer in hare regten van verdediging benadeeld.

Amsterdam 7 Augustus 1849.

32. Tegen den naar de zitting der Regtbank verwezen opposant tegen eene rangregeling, kan bij niet-verschijning ten dienenden dage, geen verstek worden verleend, maar alleen akte van niet-verschijning gegeven.

Deventer 12 November 1856.

33. Art. 537 in verband met art. 458 Rv., legt den schuldeischers die verzet doen, de verpligting niet op om vonnis te nemen tegen den geëxecuteerde.

's Hertogenbosch 24 Januarij 1866.

34. De bepalingen van art. 484 van het regl. op de Burg. Regtsv. omtrent oppositie tegen de uitkeering van de opbrengst van executorialen verkoop en rangregeling, zijn van toepassing op vonnissen door inlandsche Regtbanken gewezen, of waarvan de Raad van Justitie heeft kennis genomen; art. 432 Inl. Regl. Het vendu-departement is in dit geval geregtigd om, na plaats gehad hebbende rangregeling, daartegen in verzet te komen, op grond dat het over het bedrag der aan den executant verschuldigde gelden hem reeds eene acceptatie heeft afgegeven.

Batavia R. v. J. 10 Junij 1853.

35. De beslissing, welke door den regter gecommitteerd tot eene rangregeling, over de opbrengst van verkochte roerende goederen gegeven wordt over de wettigheid eener oppositie tegen de afgifte dier kooppenningen, is niet onderworpen aan appel of cassatie. Zij is gegeven behoudens verwijzing van partijen naar de Regtbank; art. 483 v. Rv.

Assen 21 December 1868.

36. De kortere termijn van hooger beroep, voorgeschreven in art. 558, al. 3 Rv., is toepasselijk voor alle vonnissen (en mitsdien ook voor opkomende incidenten of uitvloeisels van hoofdgeschillen) in eene instantie van rangregeling gewezen.

Limburg 24 Februarij 1851.

Appel Bz. 35 v.
Beschikk. op req. 3, 28.
Cassatie Bz. 35.
Compet. Bz. 30.
Dagvaard. Bz. 29.
Deurwaarder 1.
Execut. beslag 1, 11 v.
Faillissement 2.
Gemeente.
Geregt. verkoop 1, 19.
Hypotheek 5 v. 10 v.
Interessen 17.
Kantonregter 4 v.
Lijfrente 15 v.
Nietigheid proc. 27.
Onregtm. daad.
Openb. verkoop 4 v.
Pand 13.
Regter-comm. 8 v.
Verwijzing 30 v.
Verzet 20 v. 31.
Verzet d. derde.
Vonnis bij verst. Bz. 32.
Voogdij 4, 22.

REBELLIE.

I. Aard en vereischten. Feitelijkheden.
II. Ambtenaren.
§ 1. Wie als zoodanig zijn te beschouwen. Functiën.
§ 2. Al of niet wettige uitoefening der functiën.
III. Vereeniging.
IV. Aanzetting tot rebellie.
V. Straffen.

I.

1. Tot daarstelling van rebellie wordt bij art. 209 C. P. gevorderd, dat er zij gepleegd wederstand, en zulks feitelijk en gewelddadig; derhalve moet over die beide vereischten worden beraadslaagd en beslist.

b H. R. 8 April 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 28 December 1852, Concl. conf. — *a* H. R. 29 November 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 18 December 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 16 Julij 1867, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 21 Augustus 1841.

2. Tot daarstelling van het misdrijf van feitelijken en gewelddadigen wederstand is het voldoende, dat de aanranding gepleegd zij met persoonlijk geweld, zonder dat dit geweld met mishandeling behoeft gepaard te gaan.

a H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Maart 1857, Concl. conf. — *b* H. R. 12 Junij 1861, Concl. conf. — Cf. *a* H. H. 18 Februarij 1840. — *a* H. R. 21 Augustus 1841, verw. de cass. tegen Holland 18 Junij 1841. — *d* H. R. 14 December 1841. — *b* H. R. 28 December 1852. — H. R. 21 Mei 1862.

3. Onder de woorden «violences et voies »fait,» zijn alleen begrepen geweld en feitelijkheden, die zich bepalen tot eigenlijk gezegd verzet. Daaronder is niet begrepen het toebrengen van eenen stoot, aan de in art. 209 C. P. bedoelde beambten. Deze daad valt in de termen van art. 228 en 230 C. P.

a H. R. 21 October 1851, Concl. conf. — *a* H. R. 15 December 1857, Concl. conf. — *d* H. R. 13 Januarij 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 3 Februarij 1858, Concl. conf. — *b* H. R. 15 Mei 1860, Concl. conf. — *b* H. R. 19 Junij 1860, Concl. conf. — *f* H. R. 2 April 1861, Concl. conf. — *a* Groningen Hof 27 Junij 1864.

4. Tot daarstelling van rebellie wordt niet vereischt eene voorafgaande waarschuwing van wege den persoon, tegen wien men zich verzet.

k H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf.

5. De enkele wil om een veldwachter aan te grijpen, waaraan door verhindering van een derde geen gevolg is gegeven, kan, ten strengste genomen, als eene poging tot aangrijpen worden beschouwd, die ten gevolge van de bepaling van art. 3 C. P. niet strafbaar is.

a Gorinchem 4 September 1844.

6. De daad van hem, die een deurwaarder, belast met eene inbeslagneming, aan den elle-

boog en aan den arm stoot en trekt, hem de papieren ontrukt en buiten de deur duwt, hoewel zonder hem overigens leed te willen doen, stelt rebellie daar.

Limburg 23 Julij 1850.

7. Het vatten bij den arm en het dringen buiten de deur van agenten van politie en veldwachters uit eene herberg, waar hunne ambtsverrigting (het constateren der aldaar aanwezige personen) als geëindigd kon worden beschouwd, onder het zeggen: marsch de deur uit, wanneer dit niet aanvallenderwijze of met feitelijke geweldoefeningen geschiedt, stelt niet daar rebellie.

Friesland 7 Maart 1843.

8. Het ontnemen van het zijdgeweer aan eenen veldwachter, die op last van den burgemeester in functie was, ook dán wanneer dit mogt gedaan zijn uit hoofde der dronkenschap van den veldwachter, stelt rebellie daar.

Holland Cr. Rb. 16 Maart 1840.

9. Het met geweld ontvoeren en wegdrijven van beesten, tegen de uitdrukkelijke waarschuwing van den veldwachter, belast met dezelve in den schutstal te brengen, en de verhindering alzoo aan dezen toegebragt, om aan den hem opgedragen last te voldoen, is te houden voor eenen gewelddadigen en feitelijken wederstand tegen den veldwachter in de uitoefening zijner functiën, en mitsdien naar mate der omstandigheden, volgens art. 209 C. P., misdaad of wanbedrijf.

b H. R. 3 Maart 1840, Concl. contr. — *a* H. R. 18 Februarij 1840, Concl. contr. ten aanzien van dergelijk feit, gepleegd omtrent koeijen, waarover na gelegd beslag een bewaarder was aangesteld door den arresterenden deurwaarder.

10. Het doorsnijden van het touw, waarmede een veldwachter een paard vasthoudt, dat overeenkomstig de bestaande reglementen werd medegevoerd, en het verdrijven van hetzelve zonder eenige feitelijkheid tegen den persoon des veldwachters, stelt niet daar rebellie; — wel echter het op zijde duwen van dien beambte, onder het opsteken van een mes, en hem daardoor ontweldigen van het paard, dat hij bij de manen blijft vasthouden.

's Hertogenbosch 23 Julij 1844.

11. Er bestaat geen gewelddadige tegenstand indien de commiezen alleen zijn verhinderd, of althans door den eersten beklaagde bemoeijelijkt geworden in het medenemen van een door hen benaderd slagtbeest, zonder de ambtenaren eenigzins aan te randen en hun gewelddadigheden of feitelijkheden aan te doen.

b Alkmaar 24 September 1839. — In gelijken zin Gelderland 19 April 1849. — Gelderland 22 Junij 1852.

12. Teregt is eene veroordeeling wegens rebellie uitgesproken, indien een der bekl. met beide handen en het ligchaam den veldwachter op het lijf is gevallen, terwijl deze de opdringende menigte wilde beletten in de herberg te komen, de veldwachter voorts door die menigte, waaronder alle zes bekl., van de plaats waar hij post had gevat, is afgedrongen, en eenige der bekl. hebben getracht den sabel aan dien beambte te ontrukken.

a H. R. 21 Junij 1864, Concl. conf. — *a* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 6 October 1848, in dergelijke zaak. — 's Gravenhage 16 Januarij 1840, alwaar de bekl. ten gevolge der ongeregeldheden niet hadden kunnen worden gearresteerd, en tevens bedreigingen waren geuit. Bij dit vonnis werd eene nieuwe instructie bevolen, als zijnde genoegzaam bezwaren voorhanden, dat de ziekte van een der getuigen, die hem belette ter teregtzitting te verschijnen, het gevolg was van de mishandelingen aan de bekl. ten laste gelegd.

13. Het omsingelen van een veldwachter, het vatten bij zijne beide armen en het van voren bezetten van dien beambte, op een tijdstip dat hij in eene herberg de namen wilde opschrijven van hen, die op verboden tijd daar aanwezig, niet wilden vertrekken, stelt daar strafbare wederspannigheid.

Friesland 21 November 1843.

14. Verzet tegen de inbeslagneming van een geweer door een veldwachter, gepaard met de ontworsteling van het geweer aan dezen, zonder dat dit als wapen tegen dien beambte is gebezigd, stelt niet daar wederspannigheid met wapenen.

e H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf. — Gelderland 2 Februarij 1864. — Gelderland 11 Maart 1868. — Almelo 28 Januarij 1858.

15. Het lossen van een pistool of kort geweer op een opziener der jagt, handelende binnen den kring zijner bevoegdheid, waardoor deze wel niet getroffen, maar toch verhinderd is geworden zijne functiën waar te nemen, stelt, ook dan zelfs wanneer het geweer niet met scherp mogt zijn geladen geweest, rebellie daar en niet eene bedreiging, bij art. 224 C. P. bedoeld.

d H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf.

16. Het aanleggen en van nabij rigten van vuurwapenen, door onderscheiden personen op bedienende beambten, met den vinger aan den trekker, en met het kennelijk doel om die beambten daardoor de wijk te doen nemen, stelt daar rebellie.

d H. R. 4 November 1856, Concl. conf.

17. De daad van hem, die zich aan de nasporing der politie bij voorgenomen aanhouding tracht te onttrekken, zich onwillig betoont hare bevelen na te komen, ja zich daartegen verzet, zonder echter eenige feitelijkheden te plegen, is geen misdrijf voorzien en gestraft bij art. 209 C. P.

Maastricht 22 December 1845.

18. De daadzaken, dat iemand, toen hij op last van den marktmeester door een dienaar van politie, bepaald aan dezen tot adsistentie toegevoegd, werd aangegrepen om naar het bureau van den waterschout te worden gebragt, aan den dienaar van politie, door op den grond te gaan liggen en zich aan de leuning eener brug vast te klemmen, gewelddadig en feitelijk wederstand heeft geboden, zoodat de hulp van nog andere dienaren van politie noodig is geweest om hem naar het bureau te brengen, stellen daar rebellie.

b H. R. 28 December 1852, Concl. conf. — In gelijken zin (bij wederstand tegen arrestatie) — *d* H. R. 29 October 1867, Concl. conf. — *c* H. R. 14 October 1868, Concl. conf. — Z.-Hol-

land 27 April 1869. — Ten aanzien van een bedelaar, Utrecht Hof 10 Februarij 1857, vern. Utrecht 12 Januarij 1857, waarbij geene daad van geweld als bewezen was aangenomen. — Cf. ook *b* H. R. 28 April 1840. — *f* H. R. 23 Junij 1840. — *c* H. R. 14 Maart 1843. — *k* H. R. 29 Augustus 1843. — *e* H. R. 12 Maart 1844. — *a* H. R. 21 December 1847. — *a* H. R. 11 April 1848. — Holland en Utrecht Ass. 24 Februarij 1837, waarbij in strijd met de beschuldiging van mishandeling, dergelijke feiten zijn gequalificeerd als rebellie.

19. Feitelijke en geweldddadige wederstand kan evenzeer worden gepleegd door, en is evenzeer strafbaar ten aanzien van personen, die geheel vreemd zijn aan de handelingen, welke de bedienende beambten ter uitvoering der wetten verrigten.

a H. R. 20 Mei 1851, Concl. conf.

20. Handdadige ondersteuning en aangewende hulp om eenen gearresteerde aan de handen der agenten van politie te onttrekken, moet voor gewelddadigen en feitelijken wederstand gehouden worden.

b H. R. 28 April 1840, Concl. conf. — *e* H. R. 28 April 1858, Concl. conf. — Drenthe 8 April 1869. — Maastricht 1 Augustus 1840.

21. De met feitelijkheden gepleegde weigering van inkwartiering van op marsch zijnde militairen, stelt rebellie daar.

a H. R. 11 April 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 7 Januarij 1845, Concl. contr. beslissende dat eene bloot mondelinge weigering niet strafbaar is. — Cf. omtrent laatstgemeld punt in gelijken zin, Groningen Hof 21 Februarij 1844. — N.-Holland 17 Junij 1844, vern. Alkmaar 23 April 1844. — *a* N.-Holland 23 September 1844. — Utrecht Hof 30 October 1844.

22. Tot daarstelling van rebellie wordt niet vereischt, dat de werkzaamheden der ambtenaren door den gewelddadigen wederstand werkelijk zijn verhinderd.

a H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *c* H. R. 12 Junij 1867, Concl. conf.

23. Strafbaar volgens art. 209 v. C. P. is de gewelddadige en feitelijke wederstand, gepleegd door drie personen, jegens Rijks-commiezen, die aangehaalde goederen vervoeren en in dat vervoer verhinderd worden, door hen staande te houden onder bedreigingen, welke door aan hen voorgehoudene vuurwapenen worden ondersteund.

d H. R. 5 Mei 1851, Concl. conf.

24. Het naar zich toe trekken van eene mand met vleesch, die door de commiezen der stedelijke belastingen op vermoeden van sluikerij is tot zich genomen, het vasthouden daarvan, het weigeren los te laten en het losrukken uit de handen der commiezen, stelt rebellie daar.

a H. R. 21 Augustus 1841, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Holland 18 Junij 1841; — cf. 's Gravenhage 6 Mei 1841. — In gelijken zin in dergelijke zaken, *b* H. R. 1 Februarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Maart 1857, Concl. conf. — Friesland 28 Junij 1842.

25. Het opheffen van eene bijl en de poging om daarmede de commiezen van 's Rijks belastingen ter gelegenheid van eene door hen ondernomen visitatie slagen toe te brengen, stelt daar aanval of aanranding (attaque) strafbaar volgens art. 209 C. P.

a H. R. 5 Mei 1840, Concl. conf.

26. Het opnemen van een stuk hout, na voorafgegane bedreiging van moord, het toeloopen daarmede op een commies der belastingen, met het kennelijk doel om dien aan te vallen en te slaan, hetgeen alleen verhinderd is door de ontwringing van het hout uit de hand des aanvallers, stelt rebellie daar.

a H. R. 28 October 1846, Concl. conf.

27. Wanneer bij verboden vervoer van vee, aan de commiezen het touw, waarmede zij het vee vasthouden, uit de handen wordt gerukt, en het vee, in weerwil der aanhouding en van het verbod der commiezen wordt ingeladen, dan is er feitelijke en gewelddadige wederstand. De daad van hem, die een ander tot dit feit aanspoorde, of althans dit op hetzelfde oogenblik goedkeurde, door den uitroep, gepaard met het opheffen van de vuist: « ge zult van mijn vee » afblijven, » moet beschouwd worden, niet als eene afzonderlijke beleediging met dreigementen en gebaren, maar als een der middelen, ter ondersteuning en tot volvoering van den wederstand aangewend, waardoor die persoon mededader wordt van dit misdrijf.

a H. R. 30 April 1856, Concl. conf.

28. Schuldig aan gewelddadigen en feitelijken wederstand is hij, die een deurwaarder der belastingen en een dorpsbode, welke ingevolge bekomen last naar het huis van den beklaagde zijn gegaan om onderzoek te doen naar het aantal bij dezen als kleermaker in dienst zijnde knechts en aldaar van de oorzaak hunner komst hebben kennis gegeven, — nadat zij den trap leidende naar de werkplaats waren beklommen, door het geven van stooten het komen in die werkplaats heeft belet.

b Tiel 22 Augustus 1844.

29. Veroordeeling wegens zeerooverij en gewelddadig verzet tegen de openbare magt.

Batavia R. v. J. 26 Maart 1851.

30. Veroordeeling van vier Maleijers wegens rebellie tegen den kapitein en eersten stuurman.

Gelderland 1 Maart 1858.

31. Verwijzing naar den Prok.-Gen. ter zake van rebellie enz.

's Gravenhage 16 Mei 1846.

II. § 1.

32. Door de in art. 209 even als in art. 201 v. C. P. voorkomende woorden « l'autorité pu- » blique », worden aangeduid alle publieke personen en beambten met het openbaar gezag bekleed, zonder onderscheid, of zij dit hun openbaar gezag ontleenen van den Staat, van het gewest, of van eene stad.

d H. R. 26 Junij 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 15 Februarij 1839.

33. Voor de toepassing van art. 209 C. P. is het voldoende, dat de ambtenaren tijdens het verzet ter uitvoering der wet handelden, bv. dat jagtopzieners na bekeuring tot taxatie van het jagttuig wilden overgaan, al ware het dat de zich verzettende persoon later had kunnen doen blijken, dat hij tijdens de vooraf ondergane bekeuring niet in overtreding der wet verkeerde.

H. R. 5 November 1856, Concl. conf.

34. Tot daarstelling van rebellie wordt niet uitsluitend gevorderd, dat de ambtenaren hebben gehandeld tot uitvoering der wetten. Het is voldoende dat zij hebben gehandeld ter uitvoering der verordeningen en bevelen van het openbaar gezag.

a H. R. 27 December 1848, Concl. conf.

35. Door de woorden « l'exécution des lois » zijn slechts bedoeld handelingen, de onmiddellijke ten uitvoerlegging van wetten ten doel hebbende, geenszins alle mogelijke verrigtingen van ambtenaren, die in eenig verband staan met de besturing van zaken, zoo als de beteekening van een exploit van dagvaarding door eenen commies der belastingen. Beleedigingen en mishandelingen hem bij die gelegenheid aangedaan, zijn alleen strafbaar volgens art. 224 en 230 Code Pénal.

Amersfoort 19 April 1849.

36. Ambtenaren, handelende overeenkomstig de hun bij de wet toegekende bevoegdheid, bv. bij visitatie, moeten geacht worden ter uitvoering der wetten, en in den wettigen kring hunner ambtsbemoeijingen te hebben gehandeld.

a H. R. 28 October 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 20 Mei 1851, Concl. conf. ten aanzien van jagtopzieners.

37. De wet schrijft nergens voor dat de qualiteit der beambten, tegen wie rebellie wordt gepleegd, alleen en uitsluitend door de overlegging hunner aanstellingen zoude kunnen worden bewezen; die qualiteit is dus, waar de overlegging der aanstelling niet werd gevorderd, door het Hof teregt aangenomen op het door hen opgemaakte proces-verbaal.

a H. R. 20 Mei 1851, Concl. conf.

38. Tot daarstelling van rebellie is het voldoende, dat de wederstand heeft plaats gehad tegen personen die werkelijk de qualiteit van jagtopzieners bezitten, en als zoodanig handelden ter uitvoering der wetten, zonder dat daartoe eene voorafgaande vertooning hunner commissiën noodig is.

a H. R. 20 Mei 1851, Concl. conf.

39. Wederstand tegen een veldwachter en opzieners der jagt is strafbaar, al zij het, dat die beambten bij de ontdekking eener overtreding hunne qualiteiten niet hebben bekend gemaakt, zoo deze slechts aan de daders bekend zijn geweest.

a H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — Cf. Almelo 28 September 1858, houdende ontslag van regtsvervolging op grond dat de beklaagde met de qualiteit van den beambte niet bekend was.

40. De omstandigheid, dat een deurwaarder bij de uitoefening zijner functiën niet voorzien is van zijne medaille, neemt de strafbaarheid van een gepleegden wederstand niet weg, wanneer de qualiteit van den deurwaarder aan den dader bekend was, en deze zich niet op dien grond tegen denzelven heeft verzet.

Limburg 23 Julij 1850.

41. Ambtenaren van politie, wanneer zij ter handhaving van orde hunne dienst leenen, en rustverstoorders aanhouden en voor een der ambtenaren van het O. M. of een der hulpofficieren brengen, volgen de hun gegevene bevelen op en handelen ter uitvoering der wetten.

a H. R. 21 December 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 11 April 1848, Concl. conf. — In gelijken zin *b* H. R. 28 April 1840.

42. Aanhouding bij ontdekking op heeterdaad evenzeer kunnende plaats hebben, in geval van overtredingen (contraventions) als van misdaden (crimes) en wanbedrijven (délits), zoo handelt een politie-bediende, ook bij aanhouding wegens overtreding, ter uitvoering der wetten.

k H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — Cf. *e* H. R. 12 Maart 1844.

43. Een agent van politie, die iemand op heeterdaad betrapt op eene strafbare belemmering der passage door deszelfs rijtuig, en hem, bij de weigering om zijnen naam op te geven, het wegrijden tracht te beletten, handelt binnen de grenzen zijner bevoegdheid.

c H. R. 14 Maart 1843, Concl. conf.

44. Alle dienaren der openbare magt verpligt zijnde, bij ontdekking van een misdrijf op heeterdaad, den verdachte aan te houden, zoo handelt ook een buitengewoon opziener der jagt bij zoodanige aanhouding, ter uitvoering der wet.

f H. R. 23 Junij 1840, Concl. conf.

45. Een Rijksveldwachter die op post is gesteld door zijn brigadier-majoor, nadat deze bemerkt had dat zekere landbouwer voornemens was zich met geweld en gewapenderhand tegen de uitvoering van de wettelijke bevelen tot het afmaken van zijn aan besmettelijke runderpest lijdend vee te verzetten, en zulks ten einde den toegang voor andere personen uit den omtrek te verhinderen, was in het algemeen werkzaam ter uitvoering der wet en ook bepaaldelijk ter uitvoering van een wettelijk bevolen maatregel van zijn superieur. Het verzet bij die gelegenheid tegen hem gepleegd, stelt dus rebellie daar.

f H. R. 19 December 1866, Concl. conf.

46. Hij die eenen Rijksveldwachter verhindert in het meênemen van onherijkte gewigten, maakt zich schuldig aan gewelddadigen en feitelijken wederstand jegens een agent der regerings-politie.

Breda ... (34).

47. Een Rijksveldwachter, handelende ter uitvoering van den fungerenden directeur der Rijkspolitie, is in de wettige uitoefening zijner functie, onverschillig of het hem gegeven bevel in het wezen of in den vorm wettig zij te achten of niet. Het verzet tegen hem te dier gelegenheid gepleegd is dus strafbaar als rebellie.

Overijssel ... (6), vern. Almelo 28 November 1867. — Voormeld arrest is door den H. R. om andere redenen vernietigd, met verwijzing der zaak naar het Hof van Gelderland, dat den 23 Mei 1868 uitspraak deed in den zin van het Hof van Overijssel.

48. Al was de feitelijke en gewelddadige wederstand tegen Rijksveldwachters in de uitoefening hunner functie op het oogenblik der aanhouding (in casu wegens het uiten van beleedigende uitdrukkingen tegen de politie in beschonken toestand) niet rustverstorend, zoo moeten de handelingen der beambten toch worden beoordeeld in verband met de geheele gedragingen van den bekl. gedurende den avond dat hij aangehouden is. Waar de aanhouding strekte om verdere ongeregeldheden te voorkomen, moeten de Rijksveldwachters altoos ge-

acht worden in de uitoefening hunner functiën te zijn geweest; art. 209 C. P.

Tiel 5 October 1864.

49. Een veldwachter, tijdens hij zekeren persoon, die na in eens anders huis te zijn toegelaten, dit niet wilde verlaten, zich daar luidruchtig en onbetamelijk gedroeg en den bewoner schold en dreigde te doorsteken, op verzoek van dezen aangrijpt en dwingt het huis te verlaten, is in de uitoefening zijner functiën.

a H. R. 10 Maart 1847, Concl. conf. — *d* H. R. 21 Januarij 1845, Concl. conf. in dergelijke zaak bij verzet tegen een geregtsdienaar.

50. Veldwachters, die eenige overtreding in den kring hunner gemeente op last van den burgemeester opsporen en daarstellen (constateren), handelen binnen de grenzen hunner attributen en overeenkomstig den aard hunner bediening; zij handelen in de uitoefening der functiën, hun bij de wet opgedragen, wanneer zij ter goeder trouw meenen te handelen tot handhaving der wet, zelfs wanneer de regter later mogt oordeelen, dat die in het gegeven geval of volgens de ingestelde strafactie niet toepasselijk zoude zijn.

d H. R. 18 December 1855, Concl. conf.

51. Een veldwachter, geroepen om aan eene moeder tegen de mishandeling van haar zoon bij wien zij inwoont, bescherming te verleenen, handelt wel in de uitoefening zijner functiën bij het herstellen en handhaven der orde in de voor hem geopende woning, maar niet bij het verwijderen van den beklaagde uit diens eigen woning op een oogenblik dat alle feitelijkheid had opgehouden. Aan den wederstand welke de beklaagde tegen die verwijdering heeft geboden door zich aan den muur vast te houden en den veldwachter met de handen af te weren, ontbreekt dus een der bestanddeelen van het in art. 209 C. P. omschreven misdrijf.

Groningen Hof 13 Februarij 1871.

52. De geregtsdienaars uit den aard hunner betrekking verpligt de goede orde te handhaven en al datgene te weren hetwelk die goede orde mogt storen, behooren onder de agenten van de administratieve of judiciaire politie, bij art. 209 C. P. vermeld.

d H. R. 21 Januarij 1845, Concl. conf.

53. Een opziener der jagt behoort tot de bedienende beambten in art. 209 C. P. vermeld.

f H. R. 23 Junij 1840, Concl. conf. — *e* H. R. 6 Augustus 1844, Concl. conf. — *c* H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf.

54. Een brigadier en manschappen der maréchaussée zijn agenten der gewapende magt, die, terwijl zij ter handhaving der bestaande reglementen op het sluiten der herbergen en ter voldoening aan den hun gegeven last, zekere herberg trachten te doen ontruimen, handelen ter uitvoering van de verordeningen en bevelen van het openbaar gezag.

a H. R. 27 December 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 6 October 1848.

55. De maréchaussée, die, daartoe verzocht, eenen erkenden tiendpachter tot het innen van wettig verschuldigde tienden, den sterken arm biedt, is in de uitoefening zijner functiën, binnen de grenzen van de hem aangewezene ambtsbetrekking, en handelt alzoo ter uitvoering der wetten en bevelen van het openbaar gezag. Gewelddadige en feitelijke wederstand bij die gelegenheid gepleegd is strafbaar, niettegenstaande art. 795 B. W. aan den tiendpligtige, die de vruchten van zijn land, zonder aan zijnen tiendpligt te voldoen, heeft weggevoerd, oplegt de dubbele waarde te betalen. Dit middel van contrainte ontneemt den tiendheffer het regt niet, zelf den tiend op te halen.

a H. R. 8 Mei 1849, Concl. conf.

56. Ambtenaren van 's Rijks belastingen, die zich in de nabijheid van een molen in surveillance bevinden en bij die gelegenheid zakken graan, omdat dezelve ongedekt zijn van eenig document, aanhouden, ten einde die naar het kantoor van den ontvanger te vervoeren, zijn in de uitoefening hunner functiën.

d H. R. 27 April 1852, Concl. conf.

57. Commiezen der belastingen, zich tot het doen eener visitatie in zekere woning bevindende en in hunne werkzaamheden verhinderd wordende, blijven, ook na die verhindering, in de waarneming hunner bediening, vermits zij juist ter uitoefening daarvan in de woning aanwezig waren. Een gewelddadige aanval, al zij die ook na de verhindering gepleegd, stelt rebellie daar.

b H. R. 11 Januarij 1853, Concl. conf.

58. Commiezen der stedelijke belastingen, handelende binnen de grenzen en attributen van derzelver functiën tot handhaving en uitvoering der wettelijke stedelijke verordeningen, in casu bij onderzoek of het ter markt gebragte vleesch was veraccijnsd, handelen tot uitvoering der wetten, orders of ordonnantiën van het wettig gezag.

a H. R. 21 Augustus 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 18 Junij 1841, waarbij was vern. 's Gravenhage 6 Mei 1841.

59. Deurwaarders zijn bedienende beambten (officiers ministériels).

l H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

60. Het weigeren te voldoen aan het bevel van een deurwaarder, om, ter executie van een regterlijk vonnis, hem naar de gijzeling te volgen, en het zich, door rondslaan en duwen, losrukken uit de handen der tot adsistentie geroepene politie-bedienden, stelt daar feitelijken en gewelddadigen wederstand jegens beambten, handelende in de uitvoering der wetten.

l H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

61. Feitelijke en gewelddadige wederstand tegen een deurwaarder, handelende ter uitvoering van een regterlijk vonnis, stelt rebellie daar, al zij het, dat door in regten ten civiele voor te dragen middelen tegen zoodanige uitvoering verzet konde worden ingesteld.

c H. R. 11 Januarij 1842. — Cf. *d* H. R. 30 Augustus 1850, Concl. conf. — Anders waar de ontruiming werd bewerkstelligd van een huis, terwijl het vonnis alleen de ontbinding had uitgesproken van een perceel grond, waartoe dat huis niet behoorde, Almelo 16 Maart 1858.

62. Geweldpleging en verhindering van werkzaamheden jegens een deurwaarder, bij het leggen van beslag op roerende goederen, stelt rebellie daar; hiertegen doet niets af, dat de deurwaarder gemagtigde is geweest bij het Kantongeregt, waardoor het ten uitvoer gelegde

vonnis is gewezen, noch of een ander persoon krachtens eene schriftelijke overeenkomst huurregten beweert op dat gedeelte van het door den geëxecuteerde bewoonde huis, waar de deurwaarder de zich aldaar bevindende goederen wil in beslag nemen.

Utrecht 29 April 1858, bevestigd, behalve ten aanzien der straf, bij Utrecht Hof 28 September 1858.

63. Geweldadigheden gepleegd tegen politiebedienden, vergezellende een deurwaarder, belast met de executie van een vonnis, die ten gevolge van deze geweldadigheden genoodzaakt is de executie te staken, moeten beschouwd worden als verzet tegen den deurwaarder.

a H. R. 10 October 1848, Concl. conf. — *d* H. R. 30 Augustus 1850, Concl. conf. bij verzet tegen andere personen, den deurwaarder vergezellende, zonder dat van staking der executie blijkt. — In anderen zin omtrent arresterende Rijksveldwachters, Almelo 16 Maart 1858.

64. In geval niet strafbaar is het ten laste gelegd geweldadig en feitelijk verzet tegen een benoemden sequester, toen deze zich ter executie van het betrekkelijk vonnis in het bezit der gecontesteerde zaak wilde stellen, kan evenmin strafbaar zijn het verzet tegen hen die, welke ook hunne qualiteit was, daartoe behulpzaam waren; ontslag van regtsvervolging ten aanzien van het in die omstandigheden gepleegde verzet tegen Rijksveldwachters.

b H. R. 9 December 1872, Concl. contr.

65. De commissaris van politie en zijne agenten zijn in de waarneming hunner bediening, wanneer zij, daartoe door den curator in een faillissement, met schriftelijke magtiging van den regter-commissaris, uit hoofde van gevreesd verzet, uitgenoodigd om adsistentie te verleenen aan den curator bij het ter executie van het vonnis van insolvent-verklaring, uit des gefailleerden woning weghalen de zich aldaar bevindende en, naar de overtuiging des curators, tot den faillieten boedel behoorende goederen.

N.-Holland 13 November 1860.

66. Een burgemeester, tijdens hij werkzaam is met de bezorging van inkwartiering aan op marsch zijnde militairen, is in de waarneming zijner bediening en in de uitvoering der bevelen van hoogere magt ontvangen.

a H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

67. De schutterij, in dienst om zich in den wapenhandel te oefenen en nog niet afgedankt, behoort tot de gewapende magt, handelende in uitvoering der wet en van de bevelen van het openbaar gezag.

Rotterdam 5 Julij 1842. — Breda Schuttr. 19 Julij 1843, houdende veroordeeling van een kapitein der schutterij wegens weigering tot zwijgen en om de zaal te verlaten, waar hij den majoor na gehoudene inspectie over dienstzaken aansprak.

68. Burgers, toegevoegd aan de in de koloniën Ommerschans en Veenhuizen gevestigde militairen, den titel van veldwachters dragende en staande onder de bevelen der Directie, moeten beschouwd worden als agenten van de administratieve politie, handelende ter uitvoering van het openbaar gezag.

b H. R. 6 Februarij 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Drenthe 20 October 1843. — Anders Assen 28 Augustus 1855.

69. Een dienstdoend korporaal der nachtwachts behoort tot de agenten der regeringspolitie.

a H. R. 11 April 1848, Concl. conf. — Holland en Utrecht ass. 24 Februarij 1837, bij rebellie tegen een majoor der nachtwachts en de assisterende nachtwachts. — *e* H. R. 12 Maart 1844, Concl. conf. dat een klapwaker of nachtwacht is een bedienend beambte der politie, — waaromtrent anders Heerenveen 18 Maart 1863.

70. Een bewaarder, die door den deurwaarder bij het exploit van inbeslagneming, ten gevolge van een bevelschrift van den voorzitter der Regtbank verrigt, als zoodanig over de in pandbeslag genomen goederen is aangesteld, moet, in den zin der wet, als een geregtelijke bewaarder (séquestre) beschouwd worden, en zijn mitsdien, bij feitelijken en geweldadigen wederstand, tegen hem de strafbepalingen van art. 209, 211 en 218 C. P. toepasselijk.

a H. R. 18 Februarij 1840, Concl. contr. — Anders ten aanzien van een bewaarder bij executoriaal beslag aangesteld, Z.-Holland 6 December 1872.

71. Bij de feitelijke beslissing dat de benoemde sequester nog niet was in het bezit der betwiste zaak, zoodat hij nog geen sequester was, en de omstandigheid dat hij niet tot de ten uitvoerlegging van het vonnis houdende zijne aanstelling, is bevoegd, kan niet als een strafbaar feit worden beschouwd een feitelijk en geweldadig verzet tegen den benoemden sequester toen deze het hem opgedragen beheer van een vallaat wilde overnemen.

b H. R. 9 December 1872, Concl. contr.

72. Een opzigter over den invoer van rundvee uit de eene provincie in de andere, door een Gem.bestuur in overleg met Gedep. Staten aangesteld, behoort tot de bedienende beambten, in art. 209 C. P. vermeld.

c H. R. 17 Junij 1851, Concl. conf.

73. Een op schildwacht staande militair behoort tot den gewapenden arm (force publique) bij art. 209 C. P. bedoeld. Als zoodanig moet hij geacht worden te handelen ter uitvoering van de bevelen van het openbaar gezag.

g H. R. 11 Mei 1847, Concl. conf. — N.-Holland 22 April 1861.

74. Een door Ged. Staten aangestelde gaarder van passage-gelden door eene draaibrug, is gesteld over de schattingen en opbrengsten (préposé à la perception des taxes et contributions), en is dus een bedienend beambte in den zin van art. 209 C. P.

d H. R. 23 Augustus 1864. — In casu was die gaarder benoemd in de plaats van een eersten, wiens benoeming was ingetrokken. De Regtbank te Appingadam besliste bij vonnis van 18 Maart 1864, dat de al of niet wettigheid dier intrekking een geschilpunt van burgerlijk regt oplevert. Het Hof van Groningen bij arr. van 10 Mei 1864, overwoog dat het met den eersten gaarder gesloten pachtcontract niet op eene bij de wet voorziene wijze ingetrokken zijnde of vernietigd, de hem ten laste gelegde daad van den nieuwen gaarder te hebben op zijde

gedrongen, geene strafbare daad daarstelde. — De H. R. evenwel overwoog, Concl. conf. — dat de tweede pachter door het bevoegd administratief gezag was aangesteld, dus als pachter moest worden beschouwd, en de regterlijke magt zich niet kon inlaten met een onderzoek naar de al of niet regtmatigheid of onregtmatigheid der handelingen van het administratief gezag.

75. Spoorweg-beambten zijn (bij art. 53 der wet van 21 Augustus 1859, Sb. nº 98) gelijk gesteld met de bedienende beambten bij art. 209 C. P. bedoeld, voor zooverre betreft de aantasting of gewelddadigheid en feitelijk verzet tegen hen in de uitoefening hunner functiën gepleegd, en vallende binnen de termen van art. 209 tot 218 Code Pénal.

Gelderland 21 Junij 1864.

76. De persoon, die zich, hoezeer geen politie-dienaar zijnde, heeft belast met de overbrenging van eenen gevangene, moet tijdelijk worden beschouwd als dienaar van de openbare magt, zoodat de gevangene die zich tegen hem verzet, wederstand pleegt tegen de openbare magt.

Sumedang Rb. v. Omg. 24 September 1855.

§ 2.

77. Ambtenaren, die buiten hunne bevoegdheid zijn getreden en alzoo geverseerd hebben in re illicitâ, bv. bij onwettige visitatie, kunnen geene aanspraak maken op de bijzondere bescherming welke de wet hun in de uitoefening hunner functiën verleent. De tegen hen gepleegde wederstand is niet strafbaar.

a H. R. 14 November 1843, Concl. contr. — In gelijken zin *a* Gorinchem 4 September 1844, bij onbevoegde huiszoeking door een veldwachter. — Drenthe 21 Julij 1845, — en *a* Assen 17 Maart 1845, bij onwettige peiling door commiezen der plaats. belastingen. — Cf. Zeeland 13 Maart 1846.

78. Hij aan wien bij oproerige bewegingen door den advokaat-generaal, tijdelijk fungerende als directeur der rijks-politie, wordt bevolen zich van de straat te verwijderen, en op het bevel tot aanhouding wegens niet-voldoening aan dien last, zich gewelddadig tegen den brigadier-majoor, die hem wilde arresteren, verzet, maakt zich schuldig aan rebellie.

Overijssel ... (6), vern. Almelo 28 November 1867, waarbij was beslist, dat er geene wetsbepaling bestaat, die den advokaat-generaal de bevoegdheid gaf, om den beklaagde staande op de publieke straat te verwijderen en wegens het niet-opvolgen van dat bevel in hechtenis te doen nemen; dat mitsdien de daartoe door den advokaat-generaal aan den brigadier-majoor-rijksveldwachter voornoemd gegeven last, alsmede de handeling van dezen laatste tot uitvoering van dien last, waren buiten de wet. Voormeld arrest is door den H. R. om andere redenen vernietigd, met verwijzing der zaak naar het Hof van Gelderland, dat den 23 Mei 1868 in den zin van het arrest van Overijssel uitspraak deed.

79. Een eigenaar niet verpligt zijnde te gedoogen, dat commiezen der belastingen over zijn erf eenen vlugtenden persoon vervolgen, zoo kan het feitelijk beletten daarvan niet daarstellen strafbare wederspannigheid.

a H. R. 28 November 1843, Concl. conf.

80. De rijksveldwachters zijn in open vischtijd onbevoegd visch aan te houden, op het vermoeden, dat deze op onwettige wijze is verkregen; zij verkeeren alzoo in re illicita, zoodat wederstand tegen hen, onder die omstandigheid gepleegd niet strafbaar is.

Zierikzee 25 October 1861.

81. De Burgemeester is onbevoegd een bevel tot ontruiming eener woning te geven. Het verzet tegen zulk een bevel stelt derhalve geenszins de misdaad van wederspannigheid daar.

Utrecht Hof 23 Maart 1858.

82. Tot strafschuldigheid aan rebellie wordt niet gevorderd, dat de agenten en andere ambtenaren zich bepalen bij de wettige uitoefening hunner functiën. Eene onwettige aanhouding kan wel aanleiding geven tot het bestraffen der ambtenaren, maar kan, evenmin als het later ontslag van den aangehoudene, den aard der wederspannigheid veranderen.

b H. R. 28 April 1840, Concl. conf. — *a* H. R. 5 Mei 1840, Concl. conf. — *b* H. R. 14 November 1860, Concl. conf. — *c* H. R. 2 April 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 15 Januarij 1861, waarbij was bev. 's Gravenhage 26 November 1860. — Concl. O. M. ad *a* H. R. 11 April 1843. — *a* Holland Cr. Rb. 10 Januarij 1840. — Zeeland 13 Februarij 1843, vern. Goes ... (4). — Limburg 6 November 1848. — H. Mil. Ger. 5 Junij 1846, vern. Z.-Holland Krr. 11 Maart 1846. — *e* H. R. 28 April 1858, Concl. conf. alwaar een derde had getracht den aangehoudene aan de politie te onttrekken. — Anders *a* Z.-Holland 24 December 1845, — en implicite N.-Holland 11 Junij 1844.

83. Rebellie wordt niet straffeloos, doordien bij eene bekeuring tot handhaving en uitvoering der wetten, deze of gene onregelmatigheid of verzuim van formaliteiten door de ambtenaren is gepleegd.

a H. R. 21 Augustus 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 18 Junij 1841, waarbij was vern. 's Gravenhage 6 Mei 1841. — In gelijken zin *h* H. R. 18 Februarij 1851, Concl. conf.

84. Al mogt ook bij eene eventuele vervolging wegens jagtovertreding om eene of andere reden ontslag of vrijspraak kunnen volgen, zóo neemt dit niet weg, dat de rijks-veldwachter, te goeder trouw meenende dat de beklaagde in overtreding was, ter handhaving en uitvoering der wet niet anders kon handelen dan hij deed, door inbeslagneming van het geweer. Het zich gewelddadig verzetten tegen die inbeslagneming stelt mitsdien het misdrijf van rebellie daar.

b H. R. 31 Julij 1868, Concl. conf.

85. Al hadden de beklaagden de zekerheid dat het bevonden vleesch behoorlijk gezouten was en minder dan 50 Ned. ponden bedroeg (zoodat het buiten de toepassing der accijnswet viel), dan blijft hun feitelijke en gewelddadige wederstand tegen de ambtenaren die het wilden vervoeren, door hen van de kuip af te rukken en te stooten, altoos strafbaar volgens art. 209 v. C. P.

's Hertogenbosch 24 April 1849.

86. Al moge aan een districts-commissaris in de kol. Suriname de bevoegdheid niet toekomen bevelen te geven tot aanhouding van Chineesche

immigranten, dan kan dit voor belanghebbenden een regt van beklag tegen dien beambte doen ontstaan, maar nimmer kan daaruit voor een particulier het regt voortvloeijen, om aan de agenten die met de aanhouding belast zijn, feitelijken wederstand te bieden en den gearresteerde te ontzetten; art. 156 Sr. Sur. gelijkl. met art. 209 C. P.

c H. R. 1 Augustus 1871, Concl. conf.

87. Feitelijkheden en eigen rigting in geen geval geoorloofd en altijd strafbaar zijnde, zoo is het zonder het aanwenden van regtsmiddelen via facti tegengaan en stuiten van een verkoop van in beslag genomene goederen, ook dán wanneer dezelve is informeel of wederregtelijk, altoos strafbare rebellie.

e H. R. 17 December 1839, Concl. conf.

III.

88. Voor de toepassing van art. 210 C. P. wordt niet gevorderd, dat de rebellie gepleegd zij door meer dan twintig gewapende personen, maar is het genoegzaam, dat (zoo als bij art. 214 is bepaald) meer dan twee personen van wapenen zijn voorzien geweest.

a H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 28 November 1871, Concl. conf.

89. Tot het bestaan der verzwarende omstandigheid bij art. 212 C. P. bedoeld, wordt alleen gevorderd, dat de persoon die wederstand pleegt, van wapenen zij voorzien geweest, zonder dat het noodig is dat hij daarvan hebbe gebruik gemaakt.

d H. R. 2 Augustus 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 20 Februarij 1866, Concl. conf. vern. N.-Holland 21 November 1865, bij verzet door eene *gewapende* vereeniging (art. 214 C. P.), — waaromtrent in gelijken zin *a* H. R. 27 December 1848, Concl. conf.

90. Wanneer in facto is uitgemaakt, dat er rebellie is gepleegd door meer dan drie personen, waarvan meer dan twee zigtbare wapenen voerden, dan wordt tot schuldigverklaring aan *gewapende* rebellie alleen vereischt het bewijs, dat men aan die alzoo gepleegde rebellie een werkdadig aandeel hebbe genomen, zonder dat tevens het bewijs wordt gevorderd, dat men zelf, en zoo ja, welke zigtbare wapenen heeft gevoerd.

d H. R. 1 Junij 1858, Concl. conf.

91. Wederspannigheid, gepleegd door eene vereeniging van drie personen, waarvan twee wapenen droegen, valt in de termen van het 2de gedeelte v. art. 211 C. P. en niet in die van art. 212 C. P. Zij is alzoo niet gepleegd door eene gewapende vereeniging.

d H. R. 5 Mei 1851, Concl. conf.

92. De vereeniging (réunion) behoeft niet het gevolg te zijn van een voorafgegaan overleg om zich te vereenigen; het louter bestaan van zoodanige vereeniging, al is die geheel toevallig, moet voor voldoende gehouden worden.

q H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf. — *c* H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 1 Mei 1869.

93. Het aanvallen en willen verwonden van een persoon tot hulp en ontzet van een dienaar der openbare magt toegesneld, is eene daad, waardoor men getoond heeft te behooren tot de vereeniging, welke gewelddadige resistentie tegen dien dienaar pleegde.

f H. R. 23 Junij 1840, Concl. conf.

94. Er kan geene sprake zijn van het misdrijf voorzien bij het laatste gedeelte van art. 210 C. P., maar alleen van dat bij art. 211 strafbaar gesteld, wanneer feitelijk is beslist dat twee hulpmaréchaussées als zoodanig handelende ter voldoening aan de hun gegeven bevelen, twee door hen aangehouden personen overbrengende, door een aantal bijeengekomen personen gewelddadig en feitelijk zijn verhinderd hunnen weg met die gevangenen te vervolgen, en dat, hoezeer blijkt, dat meer dan drie personen aan die feitelijkheden hebben deel genomen, het echter uit de verklaringen der getuigen niet is bewezen, dat deze gewelddadigheden zouden zijn gepleegd door eene vereeniging van meer dan twintig personen.

g H. R. 19 Julij 1852, Concl. conf.

95. Voor veroordeeling ter zake van rebellie door meer dan twintig gewapende personen gepleegd, is het niet noodig dat meer dan twintig personen te dier zake teregtstaan.

a H. R. 16 Julij 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 20 April 1869.

IV.

96. Onder «discours» in art. 219 C. P. moeten niet alleen verstaan worden eigenlijke opruijende redevoeringen, maar ook alle mondelinge opruijing of aanzetting tot de aantasting of wederstand, bij dat art. bedoeld, van welken aard of onder welken vorm ook mondeling gedaan.

c H. R. 29 Augustus 1840, Concl. conf.

97. Het opzetten tot wederspannigheid, ook zonder zelf geweld te plegen, en zonder dat er zelfs wederspannigheid op gevolgd is, is strafbaar.

b H. R. 28 April 1840, Concl. conf.

98. Het, bij gelegenheid dat zeker persoon door de politie was aangehouden en werd overgebragt, aan de daarbij aanwezigen toeroepen der woorden «snij los de lijn, hij zal niet naar »de gevangenis,» stelt daar opzetting tot wederspannigheid.

b H. R. 28 April 1840, Concl. conf.

99. Het tegen personen, die door de politie waren aangehouden, bezigen der woorden «alla »jongens, weert u, laat je niet inpakken,» stelt daar aanzetting tot wederspannigheid.

Limburg 24 Junij 1847, vern. Maastricht 22 Maart 1847.

100. De enkele weinige woorden: «komt »maar! komt maar!» door een beschuldigde op de openbare straat gesproken tot eene wilde, tierende en opgewonden volksmenigte, die tot een aanval tegen politie-beambten aanrukte, moeten, ook in verband met de bijvoeging: «weg met de politie, leve de Vletter,» niet beschouwd worden als eenvoudig oproerige kreten, maar als eene rede van bepaalde strekking en wel als beoogende den aanval op de politie te weeg te brengen, dien de woorden voorafgegaan zijn en veroorzaakt hebben.

Z.-Holland 1 Mei 1869, waartegen de cassatie is verworpen bij *c* H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

101. Het bezigen van opruijende woorden, waarop een nieuwe aanval der volksmenigte is gevolgd, stelt voor den beschuldigde die aan rebellie deelneemt, geene verzwarende omstandigheid daar, waarop art. 203 C. P. van toepassing is.

Z.-Holland 20 April 1869; — cf. het betrekkelijke arrest *a* H. R. 16 Julij 1869.

102. Een beschuldigde die tot de opgewonden volksmenigte ter gelegenheid van een oproer heeft gesproken de woorden: «dat hetgeen »de V., die volgens hem zulk een best man »was, deed, goed was, want dat hij de burgerij, »welke zoo veel moest opbrengen, wel helpen »en ontheffen zou van die zware opbrengsten, »waaronder zij gebukt ging; dat men de V. die zoo »goed voor de burgerij zorgde, toch vooral moest »ondersteunen en behulpzaam zijn; dat de V. »door zulk een geval als er nu plaats had, wel »zorgen zou, dat het brood dat tegenwoordig »zoo duur was, voor de burgerij goedkooper »werd,» — is daardoor niet schuldig aan opwekking tot weerspannigheid.

Z.-Holland 16 Junij 1869; — cf. *a* H. R. 28 September 1869.

103. Te regt zijn redevoeringen aangenomen als tot weerspannigheid aanzettende, indien volgens de feitelijke beslissing de gehouden toespraken, in de omstandigheden waarin zij werden gehouden, en meer bepaaldelijk bij den in het regtsgeding bewezen geest, die den besch. tegenover de politie bezielde, en de gemoedsgesteldheid des volks tot hetwelk zij gerigt waren, een opruijend karakter hadden.

a H. R. 12 October 1869, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 10 Julij 1869.

V.

104. Uit den geheel verschillenden aard der misdrijven van rebellie en vernieling van afsluitingen, waarvan het eerste is een misdrijf tegen de openbare rust, dat uitsluitend tegen *personen* wordt bedreven, terwijl het laatste een geheel afzonderlijk wanbedrijf is, dat tegen de *eigendommen* wordt begaan, volgt, dat vernieling van afsluitingen wel ter gelegenheid eener rebellie kan worden bedreven, maar geen bestanddeel daarvan kan uitmaken; derhalve moet over die beide feiten worden beraadslaagd en beslist, ten einde naar art. 207 Sv., bij schuldigverklaring aan vernieling van afsluiting, de geldboete toe te passen bij art. 456 C. P. bedreigd, boven en behalve de straf door de misdaad van rebellie beloopen.

d H. R. 17 December 1850, Concl. conf. — In gelijken zin *c* H. R. 22 Junij 1852, Concl. conf. betrekkelijk rebellie tegen een bevelhebber der gewapende magt en geweldddadigheden tegen eenen agent der gewapende magt.

105. De wetgever heeft met de bewoordingen van art. 218 C. P., dat in alle gevallen, waarin ter zake van het plegen van wederspannigheid «eene bloote straf van gevangenis »gewezen wordt,» de schuldigen «bovendien» tot eene geldboete zullen mogen veroordeeld worden, kennelijk alleen bedoeld te bepalen, dat het opleggen van geldboete alleen in geval van veroordeeling tot correctionele gevangenisstraf en niet in geval van veroordeeling tot tuchthuisstraf of dwangarbeid zal mogen plaats hebben.

b H. R. 16 Februarij 1870.

106. Door het niet bewezen zijn der schuld van een der beklaagden aan het hun ten laste gelegde misdrijf van wederspannigheid, gepleegd door drie personen (art. 211 C. P.), moet het gestraft worden overeenkomstig art. 212 C. P. (wederspannigheid van een of twee personen).

N.-Holland 22 April 1861.

107. Art. 216 C. P., bepalende dat de daders der misdaden en wanbedrijven, gedurende of ter gelegenheid van eene wederspannigheid gepleegd, zullen worden gestraft met de straffen tegen ieder dezer misdaden gesteld, in geval deze straffen zwaarder zijn dan die van de wederspannigheid zelve, — ziet alleen op het geval, dat ter zake van rebellie straffen kunnen worden uitgesproken, doch is niet toepasselijk, wanneer krachtens art. 213 in verband met art. 100 C. P., alle straf wegens rebellie vervalt, zoodat van zwaardere straf geen sprake kan zijn. Daaruit kan mitsdien niet worden afgeleid de straffeloosheid in dat geval van misdrijven die met ligtere straffen zijn bedreigd.

b H. R. 13 Februarij 1855, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen Z.-Holland 23 November 1854.

108. De kwijtschelding van straf bij art. 213 C. P. toegezegd in geval van voorafgegane (hoewel nergens voorgeschrevene) waarschuwing en onmiddellijk daarop gevolgde verwijdering, strekt zich niet uit tot elke rebellie, maar is beperkt tot die, gepleegd met eene bende of oploop, d. i. volgens art. 211, door eene vereeniging van meer dan twintig personen.

k H. R. 29 Augustus 1843, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 27 December 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Julij 1849, Concl. conf.

Aanhouding 17 v. 41 v. 48, 76, 82, 86, 94.
Admin. en R. magt 74.
Agent v. pol. 7, 41 v. 63.
Akte v. beschuld.
Ambtenaren 32 v.
Autor. publique 32.
Bedreiging 15, 25 v.
Beleed. v. ambt. 35.
Bewaarder 70 v.
Burgemeester 66.
Commiezen 23 v. 56 v. 77, 79.
Commiss. v. pol. 65.
Dagvaard. Sz.
Deurwaarder 6, 40, 59 v.
Doodslag.
Eigen rigting 87.
Execut. beslag 62 v. 70, 87.
Feitelijkheden 1 v.
Functiën 33 v.
Geregt. verkoop 87.
Geweld 1 v.
Gijzeling 60.
Herbergen 54.
Inkwartier. 21.
Jagt en visch. 38, 44, 53, 80, 84.
Jagtopziener 38 v. 53.
Koopvaardijschepen.
Lijfsdwang 60.
Maréchaussée 54 v.
Maten en gew. 46.
Mededader 27.
Milit. delicten.
Misdrijven.
Mishand. v. ambt. 2 v. 35, 104.
Mot. v. vonnis 1.
Nachtwacht 69.
Ontruiming 61, 81.
Onwett. uitoef. v. funct. 34, 36, 47, 50, 77 v.
Opruijing 96 v.
Opspor. v. misdr.
Patent 28.
Poging 5, 25.
Regt. en A. 23 v. 56 v. 85.
Scheepsvolk 30.
Schildwacht 73.
Schutterij 67.
Sequester 64, 70 v.
Spoorweg-beambte 75.
Strafbaarheid 64.
Straffen 104 v.
Strafvervolging.
Tollen 74.
Veldwachter 7 v. 39, 45 v. 68, 80.
Verbrek. v. afsluit. 104.
Vereeniging 88, 90 v. 106 v.
Verhindering 9 v. 21 v.
Verzwar. omst. 89 v. 101.
Vonnis Sz.
Waarschuwing 4, 108.
Wapenen 14 v. 88 v. 95.
Wederstand 1 v.

RECIDIVE.

I. § 1. Wanneer zij bestaat; bewijs.
§ 2. Gratie en ontheffing der straf.
II. Straffen.

I. § 1.

1. Bij herhaling van misdaad, thans gepleegd door misdadigers die reeds te voren, onder het volledig bestaan van den Code Pénal, aan misdaad waren schuldig verklaard, is het onverschillig dat de beschuldigden toen met toepassing van art. 67 van dat wetboek, uit hoofde van hunnen jeugdigen leeftijd, slechts tot eene correctionele straf zijn veroordeeld; de art. 209 en 119 Sv. kunnen ten deze niet worden toegepast, zonder aan die art. in strijd met het algemeen regtsbeginsel van art. 4 A. B. eene te ver gedrevene terugwerkende kracht toe te kennen. Dientengevolge kan eene veroordeeling alleen tot correctionele gevangenisstraf, uit hoofde van den jeugdigen leeftijd des daders, in de beschouwing van het feit als misdaad geene verandering te weeg brengen; art. 52 Ov. doet hiertegen niets af.

b H. R. 10 Junij 1839, Concl. conf. — *a* H. R. 29 Junij 1839, Concl. conf. — *f* H. R. 23 Augustus 1839, Concl. conf. — *e* H. R. 22 October 1839, Concl. conf. vern. Groningen Hof 1 Julij 1839. — *a* H. R. 24 Mei 1842, Concl. conf. vern. Drenthe 4 Maart 1842. — *c* H. R. 4 Maart 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 28 Augustus 1847. — Cf. *c* H. R. 8 October 1844, alwaar bij de vroegere veroordeeling wegens misdaad slechts eene corr. gev.straf was toegepast, zonder dat blijkt uit hoofde van welke verzachtende omstandigheid. — Anders Gelderland 4 September 1851, — en *b* N.-Holland 15 Julij 1851, beslissende dat in zoodanig geval geene recidive kan worden aangenomen.

2. Herhaling van overtreding heeft niet plaats, indien de overtreder (van het marktreglement te Amsterdam; cf. art. 163 Gem.wet) binnen de laatst vorige twaalf maanden wegens gelijke overtreding bij verstek is veroordeeld, en het vonnis wel behoorlijk beteekend, maar overigens niet is ten uitvoer gelegd.

a H. R. 30 October 1860, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *c* Amsterdam 28 Junij 1860, waarbij was bev. Amsterdam Kgr. I 13 April 1860. — Noordwijk Kgr. 9 Februarij 1865, bev. bij Leiden 7 April 1865, bij toepassing van art. 475, n° 10 C. P. — Amsterdam Kgr. V 14 Junij 1844, vern. bij Amsterdam 5 September 1844, bij overtreding eener plaats. verordening omtrent het besturen der molenaarskar; — cf. *f* H. R. 10 December 1844, waarbij het vonnis der Regtb. om andere redenen is vernietigd.

3. Herhaling van misdrijf kan in den zin der wet eerst dan geacht worden plaats te vinden, wanneer de veroordeeling wegens een vroeger misdrijf vóór het plegen van het volgende onherroepelijk vaststaat, dus niet wanneer tegen het veroordeelend vonnis op den dag waarop het tweede feit is gepleegd, hooger beroep openstond.

b H. R. 3 Januarij 1872, Concl. conf.

4. Er is herhaling van wanbedrijf, wanneer het tweede feit is gepleegd na eene veroordeeling in hooger beroep, hangende het beroep in cassatie, bijaldien tijdens het behandelen der tweede zaak blijkt, dat de cassatie is verworpen.

Winschoten 19 November 1842.

5. Alhoewel eene vroegere veroordeeling als bij art. 163 Gem.wet bedoeld, indien zij bij verstek is gewezen, alle zekerheid mist, zoo lang daartegen nog bij wijze van verzet kan worden opgekomen, zoo volgt daaruit echter niet, dat het laatste jaar, waarvan genoemd art. 163 spreekt, zou moeten geacht worden te loopen van den dag waarop zoodanig vroeger vonnis kracht van gewijsde heeft bekomen, maar daar waar sprake is van herhaling van misdrijf, van dien waarop het is uitgesproken.

c H. R. 24 April 1867, Concl. conf.

6. Tot het bestaan der recidive wordt niets meer of anders gevorderd, dan dat de schuldige vroeger correctioneel tot eene gevangenisstraf van meer dan één jaar is verwezen geworden, en het is alzoo volkomen onverschillig of de veroordeelde die opgelegde straf, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, of zelfs in het geheel niet heeft ondergaan.

d H. R. 30 April 1850, Concl. conf.

7. De voorschriften omtrent herhaling van misdaden en wanbedrijven, voorkomende in de art. 56 en 57 C. P., zijn ook toepasselijk bij misdrijven, waartegen bij speciale wetten is voorzien, voor zooveel daaraan bij die wetten niet is gederogeerd, bv. bij onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Overijssel 28 Junij 1850.

8. In den zin van art. 483 C. P. heeft er herhaal van overtreding plaats ook dan, wanneer het oorspronkelijk geldt overtredingen van de bepalingen van een prov. reglement, maar waartegen de Code Pénal de strafbepaling inhoudt.

Alphen Kgr. 4 April 1856.

9. Voor de verzwarende omstandigheid van herhaling der overtreding van verboden invoer van vee in de gemeente Groningen, is volgens het reglement van 1842 niet vereischt dat bij de herhaalde overtreding dezelfde bepaling zij overschreden.

Groningen 14 April 1859.

10. Art. 56 C. P. is ten onregte toepasselijk verklaard, wanneer de opvolgende misdaad met de straf des doods is bedreigd.

a H. R. 13 April 1852.

11. Veroordeelingen, uitgesproken in dat gedeelte van Limburg, hetwelk zich in 1830 facto van het Koningrijk der Nederlanden heeft afgescheiden, en, volgens het traktaat van 19 April 1839 weder onder den Koning der Nederlanden is teruggebragt, kunnen niet als vreemde veroordeelingen worden beschouwd, maar moeten, bij het later plegen van eene misdaad of wanbedrijf, als constitutief van recidive in aanmerking komen; het is als een beginsel van volkenregt bij alle beschaafde natiën aangenomen, dat de maatregelen van inwendig bestuur, die door een overweldigend gezag, tot eenige vastheid en bestendigheid gekomen, in den intermediairen toestand van een facto overheerscht land, zijn daargesteld, ook daarna, ex utilitate publica, gehandhaafd moeten worden, ter vermijding van de onberekenbare gevolgen en nadeelen, die uit een tegenovergesteld systema

zouden voortvloeijen, en dat alle beschikkingen en maatregelen van inw. bestuur, door het overweldigend gezag inmiddels daargesteld, ook na de overweldiging kracht behouden, zoo lang daarin niet nader door de wettige regering is voorzien.

b H. R. 22 September 1840, Concl. conf. vern. Maastricht 1ⁿ a. 19 Junij 1840, waarbij was vern. Maastricht 24 April 1840. — Het Hof van N.-Braband, waaraan de zaak werd verwezen, verklaarde zich incompetent bij arrest v. 2 December 1840, op grond dat de regtsbevoegdheid van het Hof zich niet uitstrekte tot de feitelijk afgescheiden gedeelten van het Rijk, — welk arrest werd vern. bij *c* H. R. 2 Februarij 1841, Concl. conf. met verwijzing naar Zeeland, dat den 10 April 1841, den beklaagde met toepassing der recidive veroordeelde. — *a* H. R. 28 Augustus 1847, Concl. conf. — In gelijken zin omtrent de kracht der in voege voormeld gewezen vonnissen, bij N.-Holland 16 Maart 1843, — en Limburg 25 Maart 1843. — Anders, waar mede questie was van recidive, N.-Braband 14 Januarij 1841, — doch vern. bij *b* H. R. 6 April 1841, met verwijzing naar Zeeland, ten einde over het bestaan der vroegere veroordeeling onderzoek te doen.

12. De bij art. 11 der wet van 29 Junij 1854 (Sb. nº 102) omtrent recidive bedoelde criminele straf, is de zoodanige, die, volgens de wet ten dage der veroordeeling geldende, was eene criminele straf, ongeacht of eene latere wetgeving dezelfde feiten, onder gelijke omstandigheden, met ligtere en niet criminele straffen heeft bedreigd. Door die latere wetgeving (als alleen kunnende gelden voor uitspraken, na haar in werking treden te vallen) buiten invloed te laten op eene vroeger uitgesprokene veroordeeling, is alzoo niet geschonden art. 4 A. B.

a H. R. 18 Julij 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 10 Mei 1859.

13. Elk misdrijf dat volgens de wet met lijf- of onteerende straf wordt gestraft, geeft termen tot toepassing van de verzwarende omstandigheid van herhaling van misdaad, al is de straf niet bij den C. P. bedreigd; derhalve moet de veroordeeling tot de straf des doods met den strop na vervallen-verklaring van den militairen stand wegens desertie, aanleiding geven tot toepassing der recidive bij eene opvolgende veroordeeling.

g H. R. 24 Junij 1845, Concl. conf. vern. N.-Braband 10 Februarij 1845. — *b* H. R. 4 November 1845, Concl. conf. vern. Gelderland, op de verwijzing bij eerstgemeld arrest uitgesproken. — *d* H. R. 22 November 1842, Concl. conf. — *g* H. R. 11 Februarij 1845. — *d* H. R. 7 October 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 9 Junij 1846. — H. R. 15 September 1846. — *b* H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 6 Maart 1849. — *a* H. R. 19 Junij 1849, Concl. conf. — *b* H. R. 10 Junij 1850, Concl. conf. — H. R. 8 September 1851. — *a* H. R. 6 April 1852. — *f* H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf. — N.-Holland 26 Mei 1846. — Alkmaar 23 Augustus 1844. — Alkmaar 30 Maart 1847. — Alle bij veroordeeling tot een of meer jaren kruiwagenstraf; — waaromtrent anders Holland 2 Julij 1841. — N.-Holland 14 September 1844. — Zeeland 26 October 1844. — Overijssel 21 April 1846. — Utrecht 4 Februarij 1847. — Cf. ook Drenthe 20 October 1843, dat een tot kruiwagenstraf veroordeelde als getuige mag worden gehoord.

14. De militaire straf van « het driemaal vallen van de raa, strengelijk te worden gelaarsd » en als schelm aan den wal te worden gezet, » behoort tot de lijf- of onteerende straffen, aanleiding gevende tot toepassing van art. 57 C. P.

b H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf. — Anders Z.-Holland 2 Mei 1846, ten aanzien van « het » tweemaal vallen van de raa, laarzen, detentie » van 10 jaren, met vervallen-verklaring van » den militairen stand, » in welke straf bij gratie was veranderd de door den zee-krijgsraad uitgesproken straf tot den dood met den kogel.

15. Bijaldien de beklaagde reeds vroeger als militair, wegens diefstal, door eenen krijgsraad tot gevangenisstraf is veroordeeld, moet bij schuldig-verklaring en toepassing der mate van straf, het bepaalde bij art. 57 C. P. in aanmerking komen.

Alkmaar 8 Maart 1844.

16. De wet van 3 Maart 1852 (Sb. nº 20), regelende de gevolgen van door den militairen strafregter uitgesproken veroordeelingen bij later gepleegde misdaad of wanbedrijf, als zijnde geplaatst in het Staatsblad en uitgegeven den 11 Maart 1852, moet naar art. 2 A. B. gerekend worden op 31 Maart in werking te zijn gekomen.

f H. R. 4 Mei 1852, Concl. conf.

17. Waar de diefstal, gelijk in art. 152 Crim. Wetb. voor het krijgsvolk te lande, slechts genoemd wordt als eene verzwarende omstandigheid van het daarbij strafbaar gestelde misdrijf van desertie, kan eenen beklaagde niet worden ten laste gelegd de verzwarende omstandigheid van vroegere veroordeeling wegens een feit, waarop bij de gewone strafwetten als maximum eene correctionele gevangenisstraf van 5 jaren is gesteld.

Gelderland 14 November 1870.

18. Noch volgens de wet van 3 Maart 1852 (Sb. nº 20), noch volgens eenige andere wet, moet eene vroegere veroordeeling uitsluitend blijken door overlegging van het vonnis zelf, waarbij zij is uitgesproken; een extract uit het stamregister van gevangenen, is met het oog op art. 418 Sv. eene authentieke akte, en levert derhalve, gevoegd bij des beklaagden erkentenis, een wettig bewijsmiddel van vroegere veroordeeling op.

a H. R. 1 Mei 1866, Concl. conf.

19. Een schrijven van den griffier van een regterlijk collegie, volgens hetwelk de beklaagde voor dergelijk feit als waarvoor hij te regt stond (bedelarij), zou de zijn veroordeeld, kan voor den Hoogen Raad niet gelden als wettig bewijs dier veroordeeling.

a H. R. 2 Augustus 1869, Concl. conf.

§ 2.

20. Het regt van gratie, zoo als het bij de opvolgende Grondwetten aan den Koning is opgedragen, geenszins medebrengende de magt om regterlijke vonnissen te vernietigen, te verbeteren of te wijzigen, maar alleen om de daarbij opgelegde straffen geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden, zoo kan het verleenen van

gratie geene verandering te weeg brengen in de bepalingen nopens recidive.

d H. R. 30 April 1850, Concl. conf. — *d* H. R. 4 Februarij 1851, Concl. conf.

21. Door de verkregene rehabilitatie of ontheffing der infamie en alle gevolgen eener vroegere misdaad, vervalt niet de toepassing van art. 56 C. P. in geval van herhaling van misdaad.

e H. R. 28 Februarij 1843, Concl. conf.

22. Door de verkregene ontheffing van de vlek van eerloosheid, welke ingevolge vroegere veroordeeling op den veroordeelde kleefde, vervalt niet de toepassing van art. 56 C. P., in geval van herhaling van misdaad.

Gelderland 27 Julij 1843. — N.-Braband 8 Mei 1844.

23. Door de bij wege van gratie plaats gehad hebbende verandering der criminele veroordeeling in correctionele gevangenis, vervalt niet de toepassing van art. 56 C. P. in geval van herhaling van misdaad.

b H. R. 23 Julij 1844, Concl. conf.

24. Door de ontheffing van de vervallenverklaring van den militairen stand, met alle de aankleven en gevolgen van dien, verkregen na het ondergaan der kruiwagenstraf, vervalt niet de toepassing van art. 57 C. P. in geval van wanbedrijf, na veroordeeling wegens misdaad.

a H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf. — In anderen zin Gelderland 11 Maart 1847, waarbij werd aangenomen dat, terwijl volgens het door den H. R. aangenomen beginsel, de eerloosheid aan militaire straffen verknocht, ook tot het burgerlijke wordt uitgestrekt, evenzeer, bij het vervallen van de eerloosheid in militaire straffen, diezelfde eerloosheid, ten aanzien van het burgerlijke, behoort op te houden, — in casu ten aanzien der bevoegdheid om als getuige op te treden; — het Hof verklaarde echter zich neer te leggen bij de beslissing van den H. R., door wien de zaak was verwezen, dat de persoon niet als getuige onder eede mogt worden gehoord.

II.

25. Art. 482 C. P. moet worden beschouwd in verband met art. 480 en daaruit geïnterpreteerd. Evenmin als in de gevallen van art. 480, kan in geval van herhaling behalve de gevangenisstraf ook geldboete worden opgelegd.

a H. R. 4 Februarij 1851, Concl. contr. — Anders Alphen Kgr. 4 April 1856.

26. Hij die schuldig verklaard wordt 1° aan poging tot diefstal bij nacht, op de aanhoorigheid eener bewoonde huizing, en 2° aan verwonding, door middel van een mes, na reeds te voren wegens misdaad te zijn veroordeeld geweest, moet verwezen worden, behalve tot schavot- en tuchthuisstraf, ook tot geldboete, krachtens art. 311 C. P., en wel uit hoofde zijner vroegere veroordeeling wegens misdaad, in het maximum der bij genoemd artikel bedreigde geldboete.

h H. R. 28 April 1846, Concl. conf.

Afkondiging 16.
Appel Sz. 3 v.
Bewijs Sz. 18 v.
Cassatie Sz.
Concessie.
Desertie 13, 17.
Gem. belasting 2.
Gem. verorden. 2, 9.
Getuige 13, 24.
Gewijsde 2 v.
Gratie 20 v.
Jeugdige bekl. 1.
Medepligtigheid.
Milit. delict. 13 v.
Misdrijven 1, 7, 13.
Mot. v. vonnis.
Overheerscht land 11.
Ontvlugt. v. gevang.
Regten en Acc.
Rehabil. z. Gratie.
Schrift. bewijs Sz. 18 v.
Speciale wetten 7 v.
Straffen 1, 6, 12 v. 25 v.
Verzacht. omstand.
Verzwar. omstand.
Vonnis bij verst. Sz. 2, 5.
Vonnis Sz. 11, 20 v.
Vreemde vonn. 11.

RECLAME.

I. Regt tot reclame, gevolgen.
II. Procedure.

I.

1. Om art. 238 Kh. te kunnen toepassen, moet stellig blijken èn van het bestaan hebben van koop en verkoop, èn van het onbetaald gebleven zijn van den koopprijs.

Utrecht 15 Junij 1842.

2. Vermits het duidelijk is, dat de wetgever de terugvordering zoo algemeen mogelijk heeft gesteld, vloeit ook daaruit voort, dat, hoewel art. 232 Kh. niet bepaaldelijk spreekt van verkoopen à contant, zulks geenszins ten doel kan hebben die goederen uit te zonderen, welke, hoezeer dus genaamd à contant verkocht, echter (overeenkomstig bestaande handelsgebruiken) niet contant betaald zijn geworden (en waarvan de koop gesloten is onder het toekennen van een stilzwijgend uitstel van betaling van een termijn).

b Amsterdam 20 Januarij 1840.

3. Art. 240 Kh. kent, wegens in commissie gegeven goederen, geen regt van voorrang, maar alleen een regt van terugvordering toe.

Utrecht 15 Junij 1842.

4. Goederen die reeds eenige bewerking hebben ondergaan, zijn, indien die bewerking niet slechts tot behoud van de zaak gediend heeft, niet meer aanwezig in natura, in den zin van art. 231 Kh. en kunnen derhalve niet meer gereclameerd worden; in casu huiden die reeds gewaterd en gehaard waren.

's Hertogenbosch 13 November 1868.

5. Art. 230 v. Kh. geven den verkooper die regt van reclame heeft, geen regt tot revindicatoir beslag.

Groningen 25 Maart 1870.

6. Er kan geen revindicatoir beslag worden gelegd ten laste van hem, die volgens de Engelsche wet in staat van «liquidation bij arrangement» verkeert, daar dit niet gelijk staat met faillissement.

Rotterdam 15 April 1872.

7. Bij eene actie tot uitbetaling eener zekere geldsom, als koopprijs van verkochte goederen, uit krachte van art. 245 Kh. ingesteld, moet blijken, dat de gevorderde gelden eenen koopprijs daarstellen en zich nog bevinden in handen van den kooper.

Amsterdam 17 October 1850.

8. De commissionnair, die goederen heeft verkocht voor iemand die later is gefailleerd, kan door hem die dezelve aan den failliet heeft verkocht, niet worden aangesproken uit krachte van art. 245, al. 2 Kh., tot uitkeering van den koopprijs welke hem door een derde voor die goederen is betaald geworden. De commissionnair is niet aan te merken als «derde kooper» jegens zijn committent, en dus mist art. 245 in dat geval alle toepassing.

Amsterdam 17 October 1850.

9. De vordering van een verkooper tegen een derde, tot betaling van den oorspronkelijken koopprijs der door dezen laatste van den oorspronkelijken kooper gekochte goederen, is geheel en al onafscheidelijk van den in regten erkenden staat van insolventie van den oorspronkelijken schuldenaar.

Amsterdam 27 Januarij 1841. — *a* Alkmaar 4 October 1849, beslissende, dat het regt van reclame of de daarvoor in de plaats komende vordering van den koopprijs, alleen wordt gegeven in het geval, dat er blijkt van het faillissement van den oorspronkelijken kooper.

10. Het regt van reclame op goederen die verkocht, maar nog niet betaald zijn, en door den kooper aan een derde zijn overgedragen (art. 244 en 245 Kh.), is niet vervallen, indien die derde niet te goeder trouw eigenaar is geworden van de gereclameerde goederen, blijkens de navolgende feiten: dat de factuur met missive van den oorspronkelijken kooper is gedagteekend uit Parijs, doch zulks maar in schijn heeft plaats gehad, en die stukken werkelijk in Amsterdam zijn overhandigd; dat de derde slechts wijnkooper is om (als logementhouder) zijne gasten goeden wijn te kunnen leveren, terwijl het in deze geldt eene soort wijn, die hier te lande niet of hoogst zeldzaam als likeur gebruikt wordt; de verzekering eerst later is gesloten, en de prijsbepaling in de gefingeerde missive voorkomende, zoowel zeer hoog, als toch eenigzins onbepaald is (nl. volgens de factuur betaalbaar te Parijs comptant, doch volgens den wissel òf zoo te betalen, òf op drie maanden), en eindelijk uit de rekening-courant blijkt, dat die derde de gereclameerde goederen alleen ter zijner dispositie kreeg als fonds, om zich voor geaccepteerde later te vervallen wissels te dekken.

Amsterdam 26 April 1871.

11. Indien de eischer aan een lateren failliet goederen heeft verkocht en geleverd, de failliet ze aan een derde en deze derde ze weder aan den failliet verkoopt, doch zonder dat hetzij de derde, hetzij de eischer is betaald geworden, dan heeft de eischer — oorspronkelijke verkooper — geen regt van reclame op de (in den boedel van den failliet gevonden) goederen. — Bevel tot bewijs, dat die goederen door den failliet niet werkelijk aan den derde zijn verkocht en geleverd (ten gevolge waarvan eischer zijn regt van reclame zou behouden).

Amsterdam 28 November 1872.

12. Vermits naar art. 1418 v. B. W. kwijting geschiedt door betaling of daarmede gelijk staande vrijwillig aangenomen inbetalinggeving, en art. 236, al. 1 Kh., voor wat betreft de reclame, met betaling gelijkstelt acceptatie bij wisselbrief of ander handelspapier voor het volle bedrag der verkochte en geleverde koopmanschappen, — zoo behoort daarmede ook te worden gelijk gesteld acceptatie voor een gedeelte en eigenlijk gezegde betaling voor het overige. Er is volledige kwijting en alzoo volgens art. 230 Kh. uitsluiting van reclame. Zulks geldt te meer in geval de kennelijke bedoeling van partijen was, dat de koopprijs zou bestaan 1° in een dadelijk vastgesteld cijfer, betaalbaar door acceptatie van wissels op drie maanden, en 2° in een ander later vast te stellen cijfer, welk bedrag door den kooper is betaald.

H. R. 29 November 1872, Concl. conf.

13. In cas van de reclame, bedoeld bij art. 1191 B. W. en art. 244 Kh., heeft de verkooper regt op vergoeding van alle schade, ook van die, waarin hij door de revindicatie van zijn goed niet hersteld is.

Amsterdam 2 Februarij 1848.

14. De kosten van het regtsgeding in cas van reclame gevoerd, zijn niet begrepen onder de kosten die de verkooper volgens art. 235 Kh. moet vergoeden.

b Amsterdam 20 Januarij 1840.

II.

15. Voor de berekening van den termijn der reclame moet gelet worden, niet op den datum der voorafgegane sommatie, maar alleen op dien der dagvaarding.

a Alkmaar 4 October 1849. — Amsterdam 15 April 1852, Concl. conf.

16. Indien een verkooper, in het geval bij art. 238, al. 3 Kh. bedoeld, vóór de failliet-verklaring arrest onder derden heeft gelegd op den koopprijs, dan moet zulks, ofschoon er nog geene dagvaarding uitgegaan zij, beschouwd worden als een aanvang van regtsvordering, die voldoende is om de zaak tegen de curators in het faillissement te mogen en te kunnen voortzetten.

Groningen 29 Januarij 1841.

17. Hoezeer in art. 1191 B. W. wel bepaald is, dat de terugvordering binnen de 30 dagen na de aflevering moet geschieden, en in een regtskundigen zin de levering dan geschiedt, wanneer de verkooper de goederen uit zijn magazijn ter beschikking van den kooper stelt, hetzij door overgifte op dezelfde, hetzij door verzending naar eene andere plaats, aan den kooper (zoodat levering iets anders is dan ontvang door of opslag onder den kooper), zoo blijkt evenwel duidelijk uit de deliberatiën in de wetgevende vergadering, bij gelegenheid der voordragt van art. 1191 B. W. en van art. 232 Kh., dat des wetgevers bedoeling geweest is om de reclame in civiele en commerciële gevallen geheel gelijk te stellen, en voor beiden één en denzelfden termijn te bepalen, zoodat aan het woord aflevering in art. 1191 B. W. dezelfde beteekenis moet gehecht worden als aan de uitdrukking: «opslag onder den kooper,» in art. 232 Kh.

Amsterdam 24 September 1841.

18. Bij eene reclame van koopprijs onder den tweeden kooper, uit krachte van art. 245, al. 2 Kh., is de oorspronkelijke verkooper niet verpligt den oorspronkelijken schuldenaar in het geding te brengen. Bij verkoop onder voorwaarde van keuring, moet de levering geacht worden te zijn geschied ten dage der werkelijke afzending en niet op dien der goedkeuring.

a Alkmaar 4 October 1849.

19. In cas van art. 230 Kh. en 1191 B. W., gebiedt de wet nergens dat er vooraf conservatoir arrest moet gelegd worden op goederen, die men wil reclameren (hetgeen ook niet altijd mogelijk zou zijn, dewijl zelfs koopmanschappen, die onder weg zijn, zoo te land als te

water, kunnen worden teruggevorderd). De daartoe betrekkelijke regtsvordering kan dan ook bij gewone dagvaarding binnen de 30 dagen na de levering worden ingesteld. In het geval echter van gelegd arrest moet de van-waardeverklaring binnen de acht dagen worden gevraagd, zonder dat het regt tot reclame verloren gaat, indien de termijn daartoe gesteld niet is verstreken.

Amsterdam 15 April 1852, Concl. conf.

20. Bij de reclame volgens art. 231 Kh., kan de identiteit niet meer worden betwist, indien uit het proces-verbaal van inbeslagneming blijkt, dat door den gemagtigde van den kooper de gereclameerde goederen als identiek zijn aangewezen.

Amsterdam 8 April 1846.

21. Daar waar het geldt eene reclame van goederen, in beslag genomen uit krachte van art. 456 Rv., kan door den interveniënt de daadzaak van den anterieuren koop en verkoop worden bewezen door het leveren van het bewijs, dat hem de sleutels van het pakhuis, waarin zich de questieuse goederen bevonden, waren overgegeven; dat hij de deur daarvan met een tweede slot had doen voorzien, en dadelijk was begonnen die goederen te slijten.

's Hertogenbosch 25 Februarij 1842.

22. Een suppletoire eed, tot volledige staving der identiteit van gereclameerde goederen opgedragen, kan ook worden afgelegd onder uitdrukkelijk desistement van de reclame van enkele stuks goederen in eene massa begrepen, en die het den reclamant later zijn gebleken niet meer in natura voorhanden, maar tegen andere goederen van dezelfde soort geruild te zijn.

Arnhem 18 Maart 1839.

23. Aan den reclamant (in cas van faillissement) kunnen geene onderhandsche ongeregistreerde bewijzen van koop en verkoop van derden als eigendomsbewijs worden tegengeworpen. Verwerping, bij gebreke van bewezen levering, van het aangeboden bewijs «dat de originele »verkooper door den failliet behoorlijk geauto»riseerd was om die goederen aan den appel»lant te verkoopen en den verkoop vóór het »faillissement bewerkstelligd heeft.»

N.-Holland 13 Januarij 1853.

24. De bepaling van art. 576 Rv., dat de eischer tot reclame van schepen ter griffie van de Regtbank zullen worden ingebragt vóór de toewijzing, is alleen toepasselijk op schepen van meer dan 10 lasten.

Utrecht 23 September 1864.

Aanbod.
Actie 15 v.
Admin. en R. magt.
Betaling 12.
Bruikleen.
Commissionn. 3, 8.
Conserv. beslag 16, 19 v.
Derde kooper 7 v. 18.
Eed 22.
Eigendom 21 v.
Exec. beslag 21.
Faillissement 9, 23.
Koop en verk. 1 v. 17.
Levering 17 v. 21.
Proceskosten 14.
Revind. beslag 5 v.
Schadevergoed. 13 v.
Schepen 24.
Vermenging 4.
Voorr. v. schulden 3.

RECONVENTIE.

I. Aard en ontvankelijkheid.
II. Door en tegen wien.
III. Procedure.
IV. Uitspraak.
V. Verval.

I.

1. De eisch in conventie en die in reconventie kunnen dezelfde zaak (voldoening aan en ontbinding van een contract) ten onderwerp hebben.

Drenthe 23 Mei 1862.

2. Er behoeft geene connexiteit te bestaan tusschen de vordering in conventie en die in reconventie.

Overijssel 19 April 1841. — *a* Amsterdam 4 November 1846. — 's Gravenhage Kgr. 21 Junij 1843. — Beetsterzwaag Kgr. 8 October 1871.— In anderen zin *b* Amsterdam 22 Januarij 1845. — Concl. O. M. ad *b* H. R. 27 November 1845.

3. Een reconventionele eisch, in casu tot rekening en verantwoording, op dien tot betaling van het saldo eener rekening-courant ingesteld (welke laatste vordering werd onaannemelijk verklaard), is admissibel, wanneer er connexiteit bestaat tusschen den eisch in conventie en dien in reconventie, hoewel de regter anders ratione personae onbevoegd zoude zijn, om van den reconventionelen eisch kennis te nemen.

Assen 1e s. 18 April 1837.

4. De wet, eenen gedaagde de bevoegdheid gevende om eenen reconventionelen eisch in te stellen en om zoodoende een tweede geschil gelijktijdig te doen beregten, maakt geen onderscheid of de grond dier reconventionele vordering ontstaan is vóór het uitgaan der oorspronkelijke dagvaarding of daarna.

's Hertogenbosch 1 September 1854.

5. Eene reconventionele vordering is ontvankelijk, al kan het daarbij gevraagde ook bij compensatie worden bekomen.

Amsterdam 5 Maart 1868.

6. De gedaagde is wel bevoegd den eisch in conventie met eenen eisch in reconventie te beantwoorden, maar hij kan evenzeer zijne vordering tegen den eischer voor diens competenten regter instellen.

Amsterdam Kgr. II 20 April 1871.

7. Wanneer de schadevergoeding door den geïntimeerde, in eersten aanleg, ten gevolge der tusschen partijen incidenteel gevoerde procedure (in casu tot echt-verklaring van getalmerken), en mitsdien uit eene oorzaak, posterieur aan de litiscontestatie ten principale, gevorderd is, kan die vordering niet worden beschouwd als een reconventionele eisch, waarvan het bedrag naar aanleiding van art. 253 Rv. zou moeten worden gevoegd bij het bedrag van den eisch in conventie, om de regtsmagt te bepalen.

N.-Braband 17 November 1840.

8. Eene tegenvordering, om reconventioneel te zijn, en dus ter bepaling van het regtsgebied met de conventie te kunnen worden gecumuleerd, moet berusten op eene daadzaak, welke niet na de litiscontestatie is ontstaan; de schadevergoeding wegens onregtmatig beslag kan bij reconventie worden gevorderd, als zijnde het nadeel geboren gelijktijdig met en dus niet posterieur aan het beslag. — Dientengevolge is ook appel toegelaten in geval van art. 253 Rv.

b N.-Braband 11 Februarij 1840. — Gelderland 18 November 1846, alwaar een onbepaalde eisch tot schadevergoeding was ingesteld; — waaromtrent anders *a* Friesland 4 Maart 1840, — en Zeeland 7 Mei 1839.

9. De contrarie-conclusie tot opheffing van een beslag met alle gevolgen en aankleve van

dien, stelt geen eisch in reconventie daar, zoodat het vonnis tot van-waarde-verklaring van een beslag niet appellabel is (de cassatie alzoo ontvankelijk), indien de oorspr. vordering minder dan ƒ 400.» beloopt, al is bij reconventie gevorderd opheffing van het beslag met onbepaalde schadevergoeding.

Concl. O. M. ad *b* H. R. 27 November 1845. — De H. R. achtte het vonnis appellabel, en verklaarde de voorziening in cassatie niet-ontvankelijk, omdat de vordering en conclusie waarover de kennisneming van den regter had geloopen, was onbepaald, en zulks onverschillig of de eisch tot opheffing al of niet als eene reconventionele vordering moet worden beschouwd. — Cf. meer in den zin der Concl. O. M. Utrecht Hof 1 September 1841.

10. De regel, dat het doen van eisch in reconventie in alle regtsgedingen is toegelaten, niet behoorende tot de gevallen, bij art. 250 Rv. uitgezonderd, lijdt uitzondering, daar waar voor sommige gevallen, uit faillissement ontstaan, bij het Wetb. v. Kooph. eene bijzondere proces-orde is voorgeschreven. Tot die geschillen, in den hiervoren aangeduiden zin, behooren de zoodanige, die over de deugdelijkheid van den voorrang van schuldvorderingen in een faillissement geboren worden. Mitsdien is de curator in een faillissement niet ontvankelijk om, ter gelegenheid van de behandeling van een geding over de verificatie eener schuldvordering, op het renvooi van den regter-commissaris aanhangig gemaakt, bij reconventie te ageren tot vernietiging eener akte.

N.-Holland 4 Maart 1854, vern. Amsterdam 25 Mei 1853.

11. Wanneer de curator, na betwisting van eene schuldvordering, in weerwil van de gedane verwijzing, bij gewone dagvaarding actione pauliana tot vernietiging van de ingeroepen verbindtenis ageert, dan is de alzoo gedaagde bevoegd bij reconventie zijne plaatsing op de lijst der erkende schuldeischers te vorderen.

a Groningen Hof 28 April 1868, hieromtrent in strijd met het overigens bev. Appingadam 18 October 1866.

12. Tegen een eisch door de curators in een faillissement gedaan tot betaling van een orderbiljet, is de gedaagde niet-ontvankelijk eene reconventionele vordering in te stellen, strekkende om het bedrag van dat biljet te doen verklaren te zijn gecompenseerd met pretentiën welke de gedaagde ten laste van den gefailleerde had.

Maastricht 23 Maart 1871.

13. Tegen eene actie tot boedelscheiding voor zooverre de nalatenschap nog niet verdeeld is, mag bij reconventie gevorderd worden de nietigverklaring van eene door den erflater gemaakte testamentaire verdeeling; beide actiën kunnen niet geacht worden tot dezelfde questiën aanleiding te geven.

N.-Holland 13 April 1871.

14. De gedaagde tot scheiding en deeling aangesproken, is bevoegd bij reconventie de sequestratie der te verdeelen nalatenschap te vorderen, zonder dat de verweerders in reconventie die reconventionele vordering kunnen bestrijden op grond dat zij den eisch in conventie hebben ingesteld in hunne hoedanigheid als erfgenamen, terwijl de reconventionele eisch tot sequestratie betreft het verlies van een persoonlijk regt en het praesteren van een persoonlijk feit, als zoude zijn de daad van overgave aan eenen sequester van goederen, hun wettelijk, voor hun aandeel althans toebehoorende, en waarvan zij wettelijk zijn gesaisisseerd.

Utrecht 22 Januarij 1858.

15. Indien is overeengekomen, dat door den onder-aanbesteder geene betaling zal worden gedaan dan in evenredigheid en naar mate hij zelf op de gestelde en den onder-aannemer bekende termijnen van den hoofd-aanbesteder betaling zal hebben ontvangen, en den onder-aannemer voor alsnog slechts de helft der aannemingsom kan worden toegekend, nl. op grond dat nog geene verdere betaling dan voor de helft door den hoofd-aanbesteder is geschied, kan hetgeen door den onder-aanbesteder in mindering der aannemingsom meer dan de helft is uitgeschoten en betaald, reconventioneel worden teruggevorderd.

Amsterdam 30 Januarij 1867.

16. Indien de eischer *qq.* alle zoo bekende als onbekende of afwezige geregtigden tot zekere nalatenschap dagvaardt, ten einde te hooren doen rekening en verantwoording van den boedel en met hem voort te procederen, ten einde tot bepaling van het saldo te geraken, dan is ontvankelijk de reconventionele vordering van enkele gedaagden tegen den eischer ingesteld, om hetgeen hij onder zich heeft aan hen ter verdeeling uit te keeren, vermits hij alleen in het bezit is der nalatenschap en bovendien een gedaagde tegen zijn medegedaagde niet kan concluderen, daar er tusschen hen geene litiscontestatie bestaat. Wanneer al de andere daarbij betrokken medegedaagden vermeenen, dat zij ten gevolge van dien reconventionelen eisch, welke aan hen is beteekend geworden, in hunne regten verkort worden, kunnen zij (zoo zij al hunnerzijds ook niet tegen den oorspronkelijken eischer daarvan zullen gebruik maken) daartegen die regtsmiddelen van interventie als anderzins te baat nemen, die de wet hun aan de hand doet.

Amsterdam 9 November 1853.

17. De gedaagde is niet geregtigd bij reconventie te ageren, wanneer de eischer in regten niet verschijnt.

's Hertogenbosch 3 Junij 1870.

18. De onbevoegdheid ratione personae valt niet onder de exceptiën van art. 250, al. 2 Rv.

Amsterdam 15 October 1850.

19. Bij de procedure tot liquidatie van schaderekening kan geene tegenvordering (reconventie) ingesteld worden, als geldende het hier de executie van een vonnis.

Amsterdam 14 December 1859.

20. Bij art. 250 Rv. is niet uitgesloten eene reconventionele vordering blijvende binnen de perken van het geschil over de kracht en de ten uitvoerlegging van een authentieken titel, bv. tot vaststelling van het bedrag waarvoor de door den eischer aangevallen executie is ondernomen.

b 's Hertogenbosch 15 Maart 1871.

21. Volgens het Oud-Hollandsch regt is eene

reconventionele vordering niet alleen ontoelaatbaar in executione, maar ook in de instantie tot decerneren van executie.

b H.R. 2 December 1864, Concl. conf.

II.

22. Voor qualiteiten, waarin men, gedagvaard zijnde, geene reconventie proprio nomine mag instellen, zijn niet te houden die van erfgenaam, legataris, vruchtgebruiker, kooper, huurder enz., waarop burgerlijke regten zijn gegrond of waaruit deze voortspruiten, maar alleen die, welke bevoegdheid geven tot het namens en ten behoeve van een ander uitoefenen of doen gelden van op die qualiteiten zelve niet gegronde of daaruit niet voortspruitende regten.

Maastricht 2 Junij 1870.

23. Wanneer de prim. eischer zich daartegen niet verzet, en de eischer bij reconventie de contestatie over zijne vordering niet ontwijkt, levert het verschil in de qualiteiten des gedaagden als eischer in reconventie geen bezwaar op tegen de afdoening der zaak.

Amsterdam 24 Junij 1869.

24. De voogd, aangesproken wordende wegens eene schuld der pupillen, als erfgenamen hunner moeder, kan ten behoeve dier pupillen eene reconventionele vordering doen tot uitkeering van datgeen, hetwelk met het oog op de art. 1401 en 1419 C.N. niet viel in de gemeenschap, maar de eigendom bleef van de vrouw of van hare erfgenamen.

's Gravenhage 2 Januarij 1846.

25. De curator kan in een geding tot verificatie, ingevolge verwijzing door den regter-commissaris aangebragt, eene reconventionele vordering instellen.

Amsterdam 23 Januarij 1867.

26. Wanneer de gezamenlijke erfgenamen zijn gedagvaard ingevolge art. 4, n° 6 Rv., dan zijn zij ook bevoegd een eisch in reconventie in te stellen, zonder dat daartegen de onbekwaamheid van een dier erfgenamen kan in bedenking komen.

a Amsterdam 22 Februarij 1849.

27. Gedaagden tot betaling van vracht voor diverse door hen ontvangen goederen uit een zeeschip, ageren in eene andere qualiteit dan waarin zij gedagvaard zijn, wanneer zij bij reconventie als correspondenten van eene andere firma, bevrachters van het schip des eischers, en als zoodanig krachtens blanco-overdragt houders van de chertepartij, van dezen laatste vorderen om met hen te verrekenen de vracht krachtens chertepartij en het ontvangen voorschot.

Amsterdam 24 Junij 1869.

28. Aan interveniënten in een proces komt niet het regt toe om bij reconventie te ageren.

Amsterdam 30 September 1870.

29. Een gedaagde kan tegen den anderen gedaagde een eisch in reconventie instellen, indien die eisch voornamelijk ook tegen den oorspronkelijken eischer is gerigt.

's Gravenhage 19 Maart 1847.

30. Eén van meer gedaagden is niet bevoegd eisch in reconventie te doen. De niet-ontvankelijkheid der reconventie op grond van die onbevoegdheid, moet ambtshalve door den regter worden uitgesproken.

Meppel Kgr. 18 November 1858.

31. Waar de eischer ageert tot betaling van gelden hem persoonlijk competerende van den gedaagde, mag deze wegens het verschil van qualiteiten, niet reconventioneel tegen den originelen eischer ageren ter bekoming van rekening en verantwoording van gelden welke laatstgenoemde, hetzij als administrateur van diens scheepsaandeelen, hetzij als boekhouder van zeker schip zou onder zich hebben.

Winschoten 20 Januarij 1869.

III.

32. Tot het instellen eener reconventionele vordering is niet noodig dat het woord reconventie gebruikt worde; het doel om zulke vordering te doen, kan ook afgeleid worden uit den vorm en de wijze, waarop de gedaagde de compensatie, als daarvan sprake is, wil doen gelden; de ged. kan echter niet worden geacht zoodanige reconv. vordering te hebben ingesteld, indien hij zich bij de ingeroepen compensatie zijne regten reserveert voor hetgeen hem meer dan de oorspr. vordering door den eischer verschuldigd is.

Maastricht 10 Januarij 1861.

33. De gedaagde die op eene tegen hem gerigte vordering tot vergoeding van schade wegens niet-levering van gekochte rogge, beweert dat de eischer zich de geleden schade zelf te wijten heeft door geen gevolg te geven (volgens overeenkomst) aan de orders welke hem als commissionnair tot aankoop en verkoop door den ged. gegeven zijn, behoeft slechts bij reconventie te ageren, wanneer hij daarop een hooger bedrag vordert dan bij conventie wordt geëischt, niet echter wanneer het alleen strekt tot afwering van het schadecijfer der conventie.

Amsterdam Arb. 17 Julij 1871.

34. De vraag, of tegenvorderingen eens gedaagden ontvankelijk zijn in den vorm, waarin hij ze voordraagt, doordien hij zich alleen op compensatie beroept, betreft niet de openbare orde. De regter behoeft daarop dus, bij het stilzwijgen der partijen, niet te letten.

Gorinchem 7 Februarij 1860.

35. De regter behoeft geen acht te slaan op eene vordering door den gedaagde ingebragt, wanneer hij die niet bij reconventie instelt maar zich alleen op compensatie beroept en deze uit hoofde van het illiquide der schuld wordt verworpen.

b H.R. 24 Maart 1865, Concl. conf.

36. De gedaagde die op eene bij de Regtbank ingestelde vordering tot betaling van vracht eene tegenvordering van schade, zelfs minder bedragende dan *f* 200.», doet gelden, moet wat de procedure betreft, daartoe bij reconventie ageren.

Amsterdam 20 Junij 1861.

37. Indien iemand wegens verschuldigde huurpenningen is gedagvaard, dan kan hij den eisch niet tegenspreken op grond van regt op schadevergoeding en korting op de huurpenningen bij wege van compensatie, ter zake van schade, hem toegebragt door stoornis in het rustig bezit van het gehuurde, naar aanleiding van art.

1586 B. W. nader te bewijzen, maar behoort vooraf die schade te blijken, bij staat opgemaakt, en alsdan reconventioneel te zijn aangebragt.

Leeuwarden 14 Januarij 1845.

38. De gedaagde, die door een aannemer tot betaling van het geleverde werk is aangesproken, moet bij reconventie zijn regt doen gelden, indien hij wil staande houden dat een of ander gedeelte van het werk niet volgens overeenkomst geleverd is en moet vervangen worden.

's Gravenhage 6 October 1868.

39. Indien blijkt, dat partijen over en weder aan elkander gedurende onderscheidene jaren goederen hebben geleverd, voor elkander werkzaamheden verrigt en betalingen gedaan hebben, benevens te zamen gemeenschappelijke handelingen gehad, zoodat uit een en ander tusschen partijen openstaande zaken zijn ontstaan, welke moeten worden verevend, en de eene partij niet in acht neemt de proces-orde, voorgeschreven bij art. 771 Rv., maar eene actie instelt tot betaling van hetgeen zij beweert haar van hare wederpartij toe te komen, onder aflslag van hetgeen zal blijken daarop in mindering, compensatie of vergelijking te moeten strekken, dan is ook de wederpartij ontvankelijk in hare reconventionele vordering, met betrekking tot datgeen wat zij vermeent te dier zake tegen den oorspronkelijken eischer in debet te kunnen doen gelden, en vervalt ook mitsdien te dier zake ten haren aanzien de verpligting om uit krachte van art. 782 Rv. te procederen.

Gorinchem 23 Mei 1840.

40. Wanneer de curator de geregtigden tot den boedel van wijlen zijnen curandus dagvaardt, om rekening te hooren afleggen en het saldo te bepalen, om aan de daartoe geregtigden te worden uitgekeerd, en alsdan de opgekomene geregtigden tegenstrijdige beweringen voeren, ten aanzien der vraag wie tot den boedel geregtigd is, kan dat verschil niet worden uitgemaakt zonder reconventionele vordering tegen den eischer; zij kunnen niet volstaan met eene bloote sententia declaratoria van geregtigdverklaring te vorderen.

Amsterdam 13 Junij 1855, Concl. conf.

41. De gedaagde mag bij reconventie ageren, zelfs wanneer hij op grond van een pactum de compromittendo omtrent den eisch in conventie de bevoegdheid van den regter betwist.

Amsterdam 10 November 1868, Concl. conf.

42. Eene reconventionele vordering moet ook op eene actie tot rekening en verantwoording dadelijk bij het hierop gegeven antwoord ingesteld worden, en kan niet meer wettig gedaan worden bij de memorie van debat.

Amsterdam 11 Augustus 1868.

43. De gedaagde die bij zijn antwoord alleen eene exceptie van niet-ontvankelijkheid opwerpt, is niet bevoegd om later een eisch bij reconventie in te stellen.

's Gravenhage Kgr. 16 October 1868.

44. Het ligt in den aard der zaak, dat er bij het nemen van een reconventionelen eisch, een eisch in conventie bestaan moet, en dat, bij gemis van den laatsten, de bevoegdheid tot het eerste ontbreekt. Dientengevolge handelt geheel onbevoegdelijk een eischer, die, wanneer er bij regterlijke uitspraak interveniënten in de zaak zijn aangenomen, en, dit gewijsde in rem judicatam overgegaan zijnde, het incident van interventie als zoodanig niet meer bestaat, tegen deze aangenomen interveniënten een zoogenaamden reconventionelen eisch instelt, vóórdat er van hunne zijde nog eenigerlei conclusie hoegenaamd, op en ten gevolge der toegestane interventie is genomen; het is verder even onbestaanbaar en onaannemelijk, wanneer in zoodanige toedragt van zaken, door dezen zoogenaamden reconventionelen eischer, bij wijziging in zooverre van zijne primitief ingestelde vordering tegen den gedaagde, tot eene veroordeeling van hem wordt geconcludeerd, mede ten behoeve en profijte van de aangenomen interveniënten, buiten hen en zonder hunne toestemming.

a H. R. 13 Februarij 1852, Concl. conf.

45. De eisch in reconventie moet niet bij afzonderlijke akte worden gedaan, maar kan opgenomen worden in dezelfde akte, die de conclusie van antwoord bevat.

Rotterdam 8 Maart 1839.

46. Hoewel art. 251, 2de al. Rv. voorschrijft, dat de eisch in reconventie in summiere zaken moet gedaan worden ter teregtzitting, geheel onbepaald, — staat deze alinea in het naauwste verband met de eerste en heeft geene andere strekking, dan om buiten twijfel te stellen dat, vermits in summiere zaken de verwering wordt voorgedragen bij conclusiën, ter teregtzitting genomen, de reconventionele vordering ook bij die conclusiën ter teregtzitting moet worden ingesteld. Zulks stelt geene afwijking daar van het door den wetgever aangenomen beginsel, dat de eisch in reconventie moet worden gedaan bij de eerste akte van verwering, onverschillig of die geschiedt bij antwoord, zoo als in zaken van gewone, of bij conclusiën, zoo als in zaken van summiere behandeling, — met dat gevolg, dat in summiere zaken de eisch in reconventie, nadat de gedaagde reeds conclusiën had genomen, niet op de teregtzitting, voor de pleidooijen bepaald, kan worden gedaan.

a 's Hertogenbosch 4 Julij 1842.

47. Wanneer de oorspronkelijke eischer, bij incidentele conclusie, vordert de splitsing der vordering in conventie van die in reconventie, dan kan de gedaagde, die eenige personen in vrijwaring had opgeroepen, op den dag tot het nemen zijner conclusiën bepaald, volstaan met het antwoord op dit incident, en behoort hij niet te gelijk op de vrijwaring te concluderen. Tot dit laatste kan hij eerst dan verpligt worden, als de regter op de gevraagde splitsing zal hebben uitspraak gedaan.

's Hertogenbosch 26 Junij 1844.

48. Bij verzet tegen een bij verstek gewezen vonnis kan eene reconventionele vordering niet gedaan worden ter teregtzitting, maar behoort zij te worden ingesteld bij het exploit van verzet.

's Gravenhage Kgr. 29 October 1856.

49. Het is regtens niet verboden eene reconventionele vordering subsidiair in te stellen.

Amsterdam Kgr. IV 25 Februarij 1859.

50. Eene vordering, behoorende tot de kennisneming van den kantonregter, reconventioneel bij de Arr.-Regtbank aanhangig gemaakt zijnde,

kan ook door partijen met de conventie in appel ter cognitie van het Hof worden gebragt.
Cf. N.-Holland 12 December 1867.

IV.

51. De processen over de hoofdzaak, de vrijwaring en den eisch in reconventie, alle te gelijk voldongen en in staat van wijzen zijnde, moeten ook gezamenlijk bij één vonnis worden beslist, zonder dat eenige voeging noodig zij, volgens de regels, gesteld bij art. 73 en 252 Rv., op welke geene uitzondering is gemaakt voor het geval, dat een der medegedaagden te gelijk gedaagde in vrijwaring en reconventioneel eischer is.
Amsterdam 29 Maart 1853.

52. De splitsing, daartoe termen zijnde, moet uitdrukkelijk worden bevolen, en is de bedoeling van den regter, afgeleid uit de aanhaling van het daarop betrekkelijk wetsartikel (art. 252, al. 2 Rv.), daartoe niet voldoende.
's Hertogenbosch 31 Mei 1843.

53. Wanneer de vorderingen in conventie en reconventie in staat van wijzen zijn gebragt, dan mag niet alleen op de zaak in conventie worden beslist, met vrijlating aan den gedaagde om, ten opzigte zijner contra-pretentie, de eischers nader in regten op te roepen.
's Hertogenbosch 31 Mei 1843.

54. De regter kan de splitsing van een conventionelen en van een reconventionelen eisch niet bevelen, indien beide ten onderwerp hebben eene vordering van summieren aard en als zoodanig zijn voldongen.
b Amsterdam 27 December 1843. — Amsterdam 8 September 1852.

55. Er kan geen grond zijn voor de imperatieve splitsing van conventie en reconventie, op grond van den summieren aard van eerstgemelde, betreffende in casu de terugbetaling van geleend geld, wanneer die vordering als van gewonen aard is aangebragt en behandeld.
's Gravenhage 16 October 1860.

56. De vorderingen in conventie en in reconventie mogen niet worden gesplitst, indien volgens overeenkomst hetgeen bij deze laatste wordt gevorderd (boete van een acteur) op de conventionele vordering (het traktement) mag worden gekort.
Amsterdam Kgr. II 5 Maart 1857.

57. Indien bij een en hetzelfde vonnis op conventie en reconventie is uitspraak gedaan, doch alleen ten aanzien der reconventie definitief, en op de conventie slechts bij interlocutie, dan is in effecte de conventie alsnog niet vatbaar voor eene definitieve beslissing en van de reconventie afgescheiden, en zijn mitsdien in den zin van art. 253, n° 2 Rv., beide gedingen met de daad gesplist.
b Leeuwarden 26 April 1842. — Cf. Meppel Kgr. 30 December 1852, waarbij is beslist, dat ook dan wanneer de vordering in conventie ten gevolge van erkentenis is liquide en die in reconventie illiquide, als moetende nog door een getuigenverhoor tot klaarheid worden gebragt, de wet niet verbiedt op het verlangen van beide partijen bij een en hetzelfde eindvonnis te beslissen.

58. Eene vordering in conventie kan niet geacht worden vatbaar te zijn om afzonderlijk te worden afgedaan, indien die niet is zuiver, stellig en bepaald in zich zelve, maar integendeel door den eischer in conventie uitdrukkelijk in betrekking gebragt tot, en afhankelijk gemaakt van al hetgeen zal blijken daarop van de zijde des gedaagden in conventie, naar regten, in compensatie of vergelijk te moeten verstrekken; en verder de gedaagde in conventie des eischers vordering in dat cas wel in het algemeen erkent, maar niettemin beweert, dat er ten aanzien van het juiste bedrag eenig verschil bestaat tusschen het overgelegd extract uit het schuldboek van den eischer in conventie, en de met betrekking tot de kosten vroeger door hem gegevene rekeningen, welk verschil tusschen partijen nog niet is ontgonnen, veelmin toegelicht en tot een staat van beslissing gebragt; terwijl eindelijk de gedaagde in conventie (in verband met het slot van des eischers vordering in dat cas) uitdrukkelijk beweert op de, in conventie van hem, gedaagde, in dat geval gevorderde som, onderscheidene betalingen te hebben gedaan, welke daarop in mindering zouden moeten strekken, waartoe vooraf zeker punt, waaromtrent tusschen partijen verschil bestaat, tot klaarheid zou moeten worden gebragt.
Gorinchem 23 Mei 1840.

59. Wanneer een eisch in conventie, tot voldoening van zekere geldsom, ten eenemale afhankelijk is van den eisch in reconventie tot rekening en verantwoording, moet laatstgemelde eisch worden toegewezen, en behoort zich de regter, splitsende de gedingen in conventie en in reconventie, voor alsnog van het onderzoek omtrent het al of niet regtmatige van den eisch in conventie te onthouden.
a N.-Holland 14 Februarij 1850, vern. Amsterdam 16 Februarij 1849.

60. Er bestaan geene termen tot splitsing van eene vordering in conventie van die in reconventie, wanneer de eischer vreemdeling is, en de gedaagde, indien hij, na toewijzing van den eisch in conventie en na voldoening van de daarbij gevorderde som, op zijn eisch in reconventie in het gelijk werd gesteld, zijne vordering moeijelijk tegen den eischer zoude kunnen verhalen, en ook de eisch in conventie, voor zoover de gevorderde retourkosten betreft, afhankelijk is van de al of niet gegrondheid van den eisch in reconventie.
Amsterdam Kgr. I 14 November 1851.

61. Indien de eischer betaling van geleverde goederen vordert, de gedaagde bij reconventie schadevergoeding eischt wegens wanpraestatie, behoort ook deze eisch als summier te worden aangemerkt, zoodat geene termen bestaan om op grond daarvan de splitsing te bevelen; — deze gevraagde splitsing behoort evenmin in casu te worden bevolen op grond dat het eene geding vroeger dan het andere zou kunnen worden afgedaan, daar het hoogst onbillijk zou zijn, indien, hoewel beide vorderingen berusten op dezelfde tusschen partijen gesloten overeenkomst, de ged. genoodzaakt werd de voor hem daaruit voortspruitende verpligtingen ten volle te vervullen, zoolang het onzeker bleef of de eischer zijne verbindtenis was nagekomen.
Amsterdam 29 Mei 1872.

62. Ingeval de vorderingen in conventie en in reconventie hetzelfde onderwerp betreffen, nl. den koop en verkoop eener pianino en de ontvangst van eene andere pianino, in ruil of in betaling maar tusschen partijen alleen verschil bestaat over de voorwaarde waaronder de koop en verkoop is gesloten en over den prijs waartegen daarbij de andere pianino is afgegeven, en de verweerder in conventie bij zijnen eisch in reconventie aan den oorspronkelijken eischer den beslissenden eed heeft opgedragen, dan kan niet (bij hetzelfde vonnis) eerst de vordering in conventie en vervolgens de reconventie worden onderzocht en beslist, maar is de beslissing van de vordering in conventie mede afhankelijk van de al of niet toelaatbaarheid van den opgedragen eed.

Utrecht Hof 11 December 1871.

63. Wanneer de lasthebber, van wien door den lastgever rekening en verantwoording is gevorderd, in plaats van in het rekening-proces zijn regt op de teruggave zijner onkosten en voorschotten, alsmede vergoeding van ter zake van zijn mandaat geleden verliezen te doen gelden, tot dat einde eene reconventionele actie instelt en daarin ontvankelijk wordt verklaard, met aanhouding der beslissing tot aan het eindvonnis op de conventie, staat het den regter niet vrij de reconventionele vordering in dier voege aan de conventionele te verbinden, dat daarop bij ééne en dezelfde beslissing wordt regt gedaan.

N.-Holland 4 October 1866.

64. Het Hof is bevoegd en zelfs verpligt om ook ten principale op den eisch in reconventie uitspraak te doen, wanneer door den reconventionelen eischer geene eigenlijk gezegde incidentele vordering tot het leveren van bewijs is gedaan, maar hij zich heeft bepaald tot aanbieding van het bewijs van eenige door hem gestelde ter wederlegging van des eischers beweren dienende feiten, terwijl de oorspr. eischer op den eisch in reconventie heeft geantwoord, en dit antwoord weder is bestreden.

a H. R. 22 Junij 1860, verw. de cass. tegen Z.-Holland 31 October 1859; — cf. Rotterdam 14 Februarij 1859, waarbij met toewijzing der conventie, was bevolen, dat op de reconventie zou worden voortgeprocedeerd.

65. De kantonregter, aan wiens beslissing te gelijk eene conventionele en eene reconventionele vordering zijn onderworpen, kan, indien hij oordeelt dat laatstgemelde vordering zijne bevoegdheid te buiten gaat, zich niet onbevoegd verklaren om van de geheele zaak kennis te nemen, maar hij behoort, met beoordeeling van den conventionelen eisch, den reconventionelen eischer met zijne vordering te verwijzen dáár, waar zulks behoort.

Amsterdam 19 April 1841. — *b* Leeuwarden 26 April 1842, bev. het vonnis, waarbij de kantonregter, na kennisneming van den eisch in conventie, zich ten aanzien van dien in reconventie onbevoegd had verklaard. — Anders 's Gravenhage Kgr. 21 Junij 1843.

66. De incompetentie ten aanzien der conventie brengt geenszins mede dat de reconventie buiten behandeling zou moeten worden gelaten.

Beetsterzwaag Kgr. 8 October 1871.

V.

67. De niet-ontvankelijk-verklaring van den eisch in conventie doet de reconventionele vordering van zelve vervallen. Eene reconventionele vordering mag beschouwd worden als eene verdediging tegen den conventionelen eisch.

Breda 24 Maart 1857. — In casu werd de ontbinding der huurovereenkomst tegen den huurder gevorderd, als hebbende hij het goed verlaten. De gedaagde beweerde dat zich in het gehuurde wandluizen bevonden, en vroeg zijnerzijds de ontbinding der overeenkomst. De regter meende in laatstgemelde vordering slechts eene verwering te zien « feci sed jure feci, » en dat die ontbinding zonder schadevergoeding, geldigverklaring van reëel aanbod of dergelijke, alleen was een judicium declaratorium en de vordering daartoe dus niet-ontvankelijk was.

68. Vermits een eisch in reconventie eerst kan gedaan worden bij het antwoord in conventie, kan een gedaagde bij conclusie geen reconventionelen eisch instellen, wanneer de eischer, ten dage dienende, vóór het nemen eener conclusie van eisch, afstand van de instantie doet.

Hoorn 19 Januarij 1848.

69. De reconventionele vordering blijft bestaan, wanneer na het antwoord afstand van den eisch in conventie heeft plaats gehad en deze afstand niet anders is aangenomen dan onder voorwaarde, dat op den eisch in reconventie zou worden voortgeprocedeerd.

Maastricht 24 Junij 1847.

70. In den zin der wet kan niet worden geacht eene reconventionele vordering te zijn ingesteld, wanneer de eisch in conventie afgewezen wordende, daardoor de reconventionele vordering per se geheel en al vervalt.

Assen .. November 1847 (9).

Aanbested. en aann. 15.
Afstand v. inst. 68 v.
Appel Bz. 7 v. 50.
Behand. t. rolle 32 v. 45 v. 68.
Bevracht. en vervr. 27.
Bewaargeving 14.
Cautio jud. solvi.
Compet. Bz. 3, 18, 41, 65 v.
Connexiteit 2 v.
Conserv. beslag 9.
Echtscheiding.
Eed 62.
Erfopvolg. 14, 22, 26.
Executie 19 v.
Faillissem. 10 v. 25.
Huur en verh. 37, 67.
Kostel. proced.
Lijfsdwang.
Medegedaagden 16, 29, 51.
Mora.
Ontb. v. overeenk. 1, 67.
Onteig. t. alg. nutte.
Proceskosten.
Qualiteit 14, 22 v. 31.
Reederij 31.
Regtsgr. en regtsmidd.
Rek. en verantw. 8, 16, 39 v. 42, 59. 63.
Schadevergoeding 61.
Scheid. en deel. 13 v.
Scheid. v. taf. en bed.
Schuldvergelijk. 5, 12, 32, 35, 56, 58.
Sent. declar. 40, 67.
Splitsing 47, 52 v.
Summ. en gew. beh. 55.
Vereff. v. kosten 19.
Verzet 48.
Voeg. en tusschenk. 16, 28, 44.
Vonnis bij verst. Bz. 17, 48.
Vonnis Bz. 51 v.
Voogdij 24.
Voorr. v. boedelb. 16.
Vreemdeling 60.
Vrijwaring 47.

REEDERIJ.

I. Oprigting en bewijs. Stemming en besluiten. Algemeene regten en verpligtingen.
II. Boekhouder.
§ 1. Vertegenwoordiging; ook tegenover derden.
§ 2. Rekening en verantwoording.
III. Handelingen van den schipper.
IV. Abandon.

I.

1. Volgens art. 320 Kh. bestaat eene reederij, wanneer twee of meer personen een schip,

onder hen gemeen zijnde, tot gemeene baat gebruiken; dientengevolge is eene reederij aanwezig, indien het blijkt, dat de deelneming in een te bouwen schip met geen ander doel is geschied, dan om dit schip voor gemeenschappelijke rekening te bevrachten en het daaruit voortspruitende voordeel onderling, naar gelang van ieders aandeel te deelen. Hieruit volgt dat het al of niet medereederschap bij de wet niet afhankelijk is gesteld van de prealabele betaling van het bedrag des aandeels, waarvoor men zich heeft verbonden in eenig schip te participeren.

Utrecht 3 November 1843.

2. Even als de gemeene vennootschap van koophandel niet ontstaat door het handel drijven zelf, maar door het daartoe strekkend contract, zoo ontstaan ook reederij, of liever een reederijcontract en de daaruit voortvloeijende regten en verpligtingen, wanneer twee of meer personen overeenkomen een schip, onder hen gemeen zijnde, tot gemeene baat te gebruiken; het gebruik van het schip is voor het bestaan der reederij niet vereischt.

Amsterdam 29 Maart 1849.

3. Wie medereeder beweert te zijn, moet bewijzen hetzij uit eigen hoofde, hetzij als regtverkrijgende mede-contractant te zijn geweest of geworden in het reederij-contract. Enkele verklaringen, kwittantiën of zoogenaamde aandeelen door een boekhouder afgegeven, zijn geen bewijzen van mede-reederschap.

Amsterdam 26 November 1858.

4. Uit de bepaling van art. 309 Kh., dat de levering van zeeschepen slechts geschiedt bij akte, overgeschreven in de openbare registers, volgt ook dat zij, die hunne gekochte aandeelen in een schip niet in die registers hebben doen overschrijven, en derhalve hunne hoedanigheid van medereeders in dat schip niet kunnen legitimeren, geen regt hebben als zoodanig in eene vergadering der reederij op te treden. Daaruit kan evenwel niet worden afgeleid, dat de oorspronkelijke bouwer en eigenaar van het schip, aan wien derhalve de eigendom nooit door levering kan worden overgedragen, niet als eigenaar zou moeten worden aangenomen, omdat zijn eigendom niet in de openbare registers zou geboekt zijn.

N.-Holland 10 Februarij 1859.

5. Tot het nemen van een besluit wordt vereischt de meerderheid van stemmen van al de reeders, en niet enkel van die, welke ter vergadering zijn opgekomen; hiertegen kunnen niet worden ingeroepen art. 54 en 326 Kh.

H. R. 3 Junij 1848, Concl. contr. vern. *b* N.-Holland 13 Januarij 1848, — in hooger beroep op het in gelijken zin gewezen *a* Amsterdam 10 December 1847. — N.-Holland 10 Februarij 1859.

6. De bepaling in eene reederijcedul, dat «in »geval boekhouders het noodig mogten oordee»len eene oproeping der reeders te doen, op »die bijeenkomsten bij meerderheid van stem»men der present of behoorlijk gerepresenteerde »reeders zal worden beslist,» voorziet in het geval eener georganiseerde reederij, aan wier hoofd een boekhouder staat, doch mag niet uitgebreid worden tot het geval, dat de reederij juist in de benoeming van een boekhouder te voorzien heeft. In dit geval is dus de meerderheid van stemmen van al de reeders (en niet slechts van de opgekomenen) vereischt.

N.-Holland 10 Februarij 1859.

7. Art. 326 Kh. houdt niet, ten aanzien der wijze van stemming, eene uitzondering op art. 320 in, en bepaalt niet dat een boekhouder, wanneer hij zelf medereeder is, niet over het aan hem te verleenen ontslag zoude mogen medestemmen.

H. R. 3 Junij 1848, Concl. conf. — Cf. *b* N.-Holland 13 Januarij 1848, — en *a* Amsterdam 10 December 1847.

8. Noch uit art. 327, noch uit art. 330 en 332 Kh. of eenig ander wetsartikel, is iets af te leiden omtrent de vraag, wien het regt toekomt om vergaderingen te beleggen, zoodat eene uitspraak, waarbij de wettigheid eener zoodanige vergadering, door een medereeder en mitsdien niet door den boekhouder belegd, wordt erkend, geen wetsartikel schendt.

H. R. 3 Junij 1848, Concl. conf.

9. De behoorlijke oproeping van alle de op het tijdstip der convocatie bestaande reeders (in specie ten fine van het ontslaan en benoemen van eenen boekhouder) kan niet blijken door eene beëedigde reederij-cedul, vroeger door den boekhouder opgemaakt, naardien niet kan worden aangenomen, dat de reeders in de uitoefening hunner regten afhankelijk zijn van de lijst, noch ook dat die lijst ten allen tijde gelden moet, als behelzende alle werkelijk bestaande reeders.

a Amsterdam 10 December 1847.

10. De bepaling der hoegrootheid van het geldelijk bedrag der aandeelen komt niet aan den boekhouder en enkele medereeders, maar aan alle medereeders gezamenlijk toe.

Utrecht 3 November 1843.

11. De meerderheid der reeders kan de minderheid alleen ten opzigte van collectieve regten verbinden, maar niet hunne individuële regten verkorten.

N.-Holland 6 Februarij 1851.

12. Indien iemand aandeel heeft genomen in een nieuw te bouwen schip, zullende volgens het reederij-contract komen te staan op ongeveer eene daarbij uitgedrukte som, dan kan hij niet als verbonden worden beschouwd, wanneer dat schip meer dan een derde boven de uitgedrukte som mogt kosten en kan zelfs, bij zoodanige overschrijding, de goedkeuring der meerderheid van deelnemers hem niet binden.

a N.-Holland 19 Maart 1857.

13. De bepaling in het reederij-contract dat het bedrag van elk aandeel eene bepaald genoemde som niet zal mogen te boven gaan, brengt niet mede dat de reeders ontslagen zijn van bijbetaling boven die som, wanneer meerdere gelden voor de exploitatie noodig zijn.

Amsterdam Arb. 24 September 1862.

14. Hij die eene reederij-cedul als medereeder heeft onderteekend, kan zijne gelden tot den aanbouw van het schip verstrekt aan den persoon, die bij die akte tot boekhouder is aangesteld, van dien persoon niet in zijn privé terugvorderen, op grond dat het schip niet volgens de bepalingen van de reederij-cedul door dien boekhouder is aanbesteed en geleverd.

Amsterdam 29 Maart 1849.

15. Hij die in eene vergadering van medereeders opgekomen zijnde, verklaart tot een door eene commissie voorgesteld plan niet te willen toetreden, en de vergadering verlaat, kan later niet beweren dat die commissie hem rekening moet doen, en dat de overige leden der vergadering de rekening mede moeten opnemen; hij moet geacht worden zijn mandaat te hebben herroepen.

b N.-Holland 9 October 1862, bev. *a* Amsterdam 25 September 1860.

16. De medereeder behoeft zich niet te laten welgevallen eene vergrooting van het schip van 174 tot 260 last; hij is onverpligt de reedersgemeenschap in het aldus vergroote schip voort te zetten, en kan vorderen dat het als gemeen eigendom worde verkocht.

N.-Holland 2 Junij 1870.

II. § 1.

17. Bij art. 327 Kh., dat de boekhouder de reederij vertegenwoordigt, wordt de betrekking van den boekhouder tegenover derden en niet ten aanzien der reeders geregeld.

H. R. 3 Junij 1848. — Cf. *b* N.-Holland 13 Januarij 1848, — en *a* Amsterdam 10 December 1847.

18. Elk der reeders, is wel is waar, voor de handelingen en verbindtenissen des schippers aansprakelijk voor zijn aandeel, maar daaruit volgt niet dat men tegen de reederij agerende, elk der reeders in zijn privé zou moeten aanspreken. Die aansprakelijkheid neemt immers niet weg het beginsel van hare vertegenwoordiging door den boekhouder, naar art. 327 Kh. Deze is derhalve te regt aangesproken tot betaling van het netto provenu van des eischers te X. verkochte beschadigde goederen.

a H. R. 18 Mei 1872, Concl. conf.

19. De vertegenwoordiging der reederij, met name het voor haar handelen in regten, is aan den boekhouder opgedragen. Wel is dat regt niet met name uitsluitend aan hem toegekend, doch ook bij geene wetsbepaling aan den schipper overgelaten. Deze is ondergeschikt aan den boekhouder en belast met het voeren van het schip en wat daarmede of met de lading in verband staat; hiertoe behoort niet het voeren van gedingen namens de reederij, meer bijzonder het instellen eener regtsvordering wegens ondergane aanvaring. Art. 535, al. 2 Kh. brengt alleen mede dat de actie tegen den schipper, maar geenszins dat zij door hem moet ingesteld worden. Art. 365 en 372 Kh. betreffen bijzondere gevallen waarin de hem uit noodzaak toegekende buitengewone bevoegdheid is te beschouwen als eene door de omstandigheden gevorderde, maar dan ook met name uitgedrukte uitzondering op den regel, volgens welken de boekhouder de reederij vertegenwoordigt.

H. R. 16 November 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof 3 Januarij 1871.

20. Wanneer uit een bestelbriefje van scheepsvictualie duidelijk blijkt voor welke scheepsonderneming de bestelling gedaan wordt, moet de leverancier geacht worden te verkoopen aan de reederij, al zij ook door den onderteekenaar van het bestelbriefje bij zijnen naam niet vermeld dat hij boekhouder van het schip is, en al heeft ook de leverancier van die qualiteit niet vooraf kennis gedragen.

Amsterdam 4 December 1862.

21. De boekhouder mag buiten de grenzen van zijn mandaat noch een bodemerijbrief voldoen, noch scheepsgagiën betalen van eene reis buiten voorkennis der reederij ondernomen, zoodat hij die uitgaven aan de reederij niet mag in rekening brengen.

N.-Holland 29 Mei 1865; — cf. het betrekkelijke Dordrecht 25 Januarij 1864, waarbij het betalen van den bodemerijbrief evenwel was aangenomen als gedaan in het belang der reederij, die hem anders zelve had moeten voldoen, zoodat de daartoe betrekkelijke posten in rekening werden geleden.

22. De bij art. 327 Kh. toegelaten beperking van de magt des boekhouders mag niet zóó ver gaan dat daardoor het reederij-contract in zijne essentie zou worden aangetast, en de reederij zou ontaarden in eene naamlooze vennootschap zonder observantie der daarvoor bij de wet voorgeschreven vormen, bv. doordien de boekhouder niet slechts zou missen het volkomen bestuur over alles wat tot het onderhoud van het schip, de uitrusting en het victualiëren of bevrachten daarvan (art. 330 Kh.) vereischt wordt, maar ook dat hij door zijne handelingen en verbindtenissen de medereeders naar evenredigheid hunner aandeelen niet meer kon verbinden (art. 335 Kh.).

Amsterdam Arb. 24 September 1862.

23. Zoowel naar de beginselen van het gemeene regt als naar die van koophandel is ook de boekhouder geregtigd om ten allen tijde van de reeders terug te vorderen de voorschotten, die gestrekt hebben tot uitrusting van het schip door hem beheerd, ook terwijl het op eene buitenlandsche reis reeds vier vrachten heeft verdiend. De boekhouder is wel verpligt deze voorschotten te justificeren, wanneer dit verlangd wordt, maar geenszins gehouden eene formele rekening en verantwoording te doen; deze komt alleen te pas na volbragte reis van het schip.

N.-Holland 18 November 1847, bev. Amsterdam 18 December 1846, waarbij mede was beslist dat de latere verkoop van zijn aandeel, een reeder van die verpligting tot betaling niet kan ontslaan.

24. Een boekhouder die tevens scheeps-makelaar is, voor de reederij als makelaar gehandeld hebbende, mag hiervoor belooning rekenen.

a N.-Holland 17 Junij 1847.

25. De boekhouder eener reederij is bevoegd eene regtsvordering in te stellen tot betaling van verschuldigde vracht en overligdagen.

Amsterdam 7 Augustus 1855; — cf. *b* N.-Holland 14 Januarij 1858, implicite in gelijken zin.

26. De eigenaar of boekhouder van een koopvaardijschip is ontvankelijk in de vordering tot teruggave van verbeurd scheepsloon door een der schepelingen, en die vordering behoort niet uitsluitend tot de bevoegdheid van den scheepskapitein.

Amsterdam Kgr. III 14 Mei 1857.

27. De boekhouder kan, als de reederij vertegenwoordigende, ook namens deze gedagvaard

worden, zelfs dan, wanneer het schip vergaan is, indien de verbindtenis vroeger is aangegaan.
Z.-Holland 17 Mei 1858.

28. De actie tot schadevergoeding ter zake van aanvaring wordt te regt ingesteld tegen een individueel lid der reederij, voor zijn evenredig aandeel, waar de reederij-cedul is opgemaakt na het ongeval, geen boekhouder is aangesteld, en de akte van vennootschap niet behoorlijk ter griffie is ingeschreven.
a 's Hertogenbosch 26 Mei 1871.

29. De boekhouder, voor de reederij gecontracteerd hebbende, heeft belang te dier zake niet in privé te worden veroordeeld en te vorderen dat hij als zoodanig worde aangesproken, opdat alleen de reederij veroordeeld worde.
Amsterdam 4 December 1862.

30. Wanneer assuradeurs krachtens condemnatie ten behoeve van den boekhouder in privé, aan dezen hebben uitbetaald het door hen te diens behoeve verzekerd bedrag op het behouden varen van het schip (spruitende diens interest uit voorgeschoten gelden in diverse uitgaven ten behoeve van het schip gedaan), dan kunnen zij, assuradeuren, als krachtens art. 284 Kh. getreden in de regten des verzekerden, de reederij voor de door den boekhouder voorgeschoten gelden aanspreken. Deze vordering kan dan worden gerigt tegen den boekhouder, als krachtens art. 327 Kh. de reederij vertegenwoordigende; daartegen obsteert niet de omstandigheid dat aldus van hem in qualiteit wordt gevorderd wat hem in privé werd betaald.
Amsterdam 19 Junij 1872.

31. Ook dan wanneer twee personen te zamen, ieder voor de helft en dus voor een gelijk aandeel, reeders van een schip zijn, is art. 326 Kh. bij het ontslag van een boekhouder (naar welgevallen) toepasselijk.
N.-Holland 6 Junij 1850, vern. *b* Amsterdam 31 Julij 1849.

32. Indien al de betrekking van boekhouder eener scheepsreederij moest geacht worden, even als gewone lastgeving te eindigen op alle voor deze laatste vastgestelde wijzen, dan zou toch niet op dien grond des boekhouders bloote verklaring voor notaris afgelegd ter gelegenheid van den afstand van schip en vrachtpenningen, dat gevolg kunnen hebben, te minder wanneer niet alle reeders afstand hebben gedaan.
a H. R. 17 Maart 1854, Concl. conf.

33. Wanneer eene later ontbondene firma boekhouder van de reederij was, en een medereeder zich bij missive tot een der vennooten en liquidateuren van de firma wendt, bij welke missive hij dien persoon boekhouder noemt, en hem de voldoening der rekeningen ten laste van het schip en de toezending van het reederijboek verzoekt, dan ligt in die handeling de erkentenis dat het boekhouderschap van de firma op den bedoelden persoon is overgegaan, en dat dus de firma niet meer als boekhouder beschouwd wordt. De medereeder kan alsdan niet beweren dat de firma uit dergelijk schrijven, als niet aan haar gerigt, geen bewijs kan putten.
Amsterdam 19 Augustus 1862.

§ 2.

34. Elk reeder heeft een individueel regt om na afloop der reis van den boekhouder rekening en verantwoording en uitkeering van het hem toekomend saldo te vragen. Op dit regt kunnen de mede-reeders geen inbreuk maken, vermits de regel dat de belangen der reederij worden geregeld bij meerderheid van stemmen, alleen toepasselijk is waar de algemeene belangen der reederij als onafscheidelijk van de individuele belangen van elk medereeder ter sprake worden gebragt, dus niet de individuele belangen in aanmerking komen na volbragte reis, en dus nadat het gemeenschappelijk doel is bereikt.
N.-Holland 6 Februarij 1851.

35. De reeder, die na het eindigen van de reis rekening en verantwoording van den boekhouder in regten vordert, is niet verpligt ook de overige reeders in het proces te brengen.
Amsterdam 24 April 1863.

36. De boekhouder eener reederij, die ter zake van zijne gestie gedagvaard wordt tot rekening en verantwoording, kan van den eischer vooraf het bewijs vorderen van zijne regten in de reederij, al heeft de boekhouder vroeger, toen nog geen geschil bestond, die regten van den eischer erkend; door dat geschil is een belang ontstaan waarvan de boekhouder niet kan geacht worden te hebben afstand gedaan. Als zoodanig bewijs van eigendom kan alleen gelden de overschrijving in de daartoe bestemde registers, en het is ten aanzien van den boekhouder, die in dit opzigt als derde te beschouwen is, niet voldoende dat de overschrijving op het aandeelbewijs is gedaan en degene, ten wiens name dit is overgeschreven, als reeder in het reederij-boek is vermeld.
Amsterdam 5 October 1865.

37. Tegen een medereeder, die zoo voor zich als voor zijne firma, andere medereeders, die met den verkoop van het schip zijn belast geweest, dagvaardt tot rekening en verantwoording, kan niet opgeworpen worden dat hij zijn regt om voor die firma op te treden niet zou justificeeren.
a Amsterdam 25 September 1860.

38. Indien de koop van een scheepsaandeel door overlegging eener notariële akte is bewezen, en die akte bij den bevoegden hypotheekbewaarder ter overschrijving is ingeleverd en geboekt, kan den kooper de bevoegdheid niet betwist worden proprio nomine van den boekhouder rekening en verantwoording te vorderen, ook over die jaren, gedurende welke hij niet als eigenaar kan worden aangemerkt. Dit regt gaat niet verloren door de na dien aankoop besloten vergrooting van het schip.
N.-Holland 27 Februarij 1868, bev. *b* Amsterdam 27 Februarij 1867.

39. Hij die zich heeft verbonden, om voor zeker aandeel in een schip te participeren, is, wanneer hij als zoodanig door den boekhouder wordt aangesproken tot betaling van het bedrag zijns aandeels, bevoegd rekening en verantwoording van den boekhouder te vragen, alvorens tot de betaling van dit zijn aandeel te worden verpligt.
Utrecht 3 November 1843.

40. De medereeder is niet verpligt de reederij-rekening *ten kantore* van den boekhouder te komen opnemen; wanneer die medereeder

bij de daartoe gedane sommatie tevens tot opneming dier rekening is gedagvaard, doch intusschen de gedaagde zich tot het opnemen der rekening bereid verklaart, onder sommatie om die met de bescheiden op eene onzijdige plaats over te leggen, moet van een en ander akte verleend en de eischer in de kosten veroordeeld worden.

b Amsterdam 23 November 1859.

41. De boekhouder eener reederij, aan wien bij regterlijk vonnis is bevolen de openlegging van de reederij-rekening met de daarbij behoorende bijlagen, voldoet niet behoorlijk aan dat bevel door de enkele overlegging dier rekening zonder de justificatoire bescheiden.

Amsterdam 2 November 1864.

42. De verkooper van scheeps-aandeelen, die bij den verkoop zich tot een bepaald tijdstip zijn interest in de reederij reserveerde, kan de overlegging der justificatoire bescheiden van den boekhouder vorderen, ten einde zijn interest te kunnen fixeren, ook ná de overdragt dier aandeelen, zoo hij vóór of te gelijk met het verzoek tot overschrijving dier aandeelen op naam van den nieuwen eigenaar, den boekhouder van die reserve kennis gaf..

Amsterdam 2 November 1864.

III.

43. De kapitein van een schip is als mandataris der reeders te beschouwen, zoodanig dat hij in die qualiteit niet anders dan namens dezelve en voor hunne rekening kan handelen; de borgtogt tot restitutie van handgeld aan een matroos, in geval deze mogt deserteren, moet dus geacht worden ten behoeve der reederij te strekken, al ware hij op naam van den kapitein aangegaan.

Amsterdam Rb. v. Kh. 7 Februarij 1837.

44. De schipper, die zich met zijn schip op eene vreemde plaats bevindt, is als de wettige vertegenwoordiger des eigenaars te beschouwen, voor zooveel de belangen van het hem toevertrouwde schip betreft.

a Holland 4 November 1840.

45. De eigenaar van een schip is voor de handelingen en verbindtenissen van den schipper in alles wat tot het schip betrekking heeft, niet alleen aansprakelijk wanneer deze laatste tegen loon of aandeel in de vracht vaart of als gezagvoerder het schip voert, maar ook wanneer hij het van den eigenaar in gebruik heeft, en bedongen is dat de reparatiën van het schip te zijnen laste blijven.

a Rotterdam 24 November 1869. — Anders Nijmegen 31 December 1861, ten aanzien van een huurder van het schip. — Cf. H. Geregtsh. N. I. 16 Augustus 1855, bev. Palembang 12 Februarij 1855, dat de eigenaar niet aansprakelijk is voor een aankoop door den schipper gedaan van goederen om die voor eigen rekening over te voeren.

46. De aansprakelijkheid van den eigenaar of van de medereeders van een schip voor de handelingen des schippers, zijn niet van toepassing op den eigenaar van eene turfpraam, die dat schip voor negen jaren aan den schipper heeft verhuurd.

Hoogeveen Kgr. 29 September 1841, bev. bij Assen 3 Maart 1845.

47. De eigenaar van eene visscherspink is niet voor het geheel aansprakelijk voor alle herstellingen aan de schuit gedaan, en besteld door den stuurman, op last der maatschap tusschen eigenaars en visschers bestaande, indien blijkt, dat die maatschap niet is aangegaan op den voet eener gewone reederij.

Haarlem Kgr. 28 December 1850.

48. Uit de benaming van handelingen, in art. 321 Kh., gelijk mede uit het bijgevoegde woord «verbindtenissen» blijkt genoegzaam, dat daaronder alle onregtmatige daden van den schipper, welke schade aan een ander veroorzaken, begrepen zijn, dus ook aanvaring.

Nijmegen 20 December 1842, bev. bij *a* Gelderland 7 Junij 1843. — Amsterdam 14 Maart 1860, tevens beslissende dat de afwezigheid van den schipper tijdens het ongeval de reederij niet verschoont van de verantwoordelijkheid van de daardoor veroorzaakte schade.

49. Het voeren van een regtsgeding tot het bekomen van schadevergoeding, ter zake van eene aanzeiling en het doen van conservatoir beslag, zijn zoodanige handelingen van een schipper, waarvoor de eigenaar van het schip aansprakelijk is. Veroordeelingen tegen den schipper, ten gevolge dier handelingen uitgesproken, kunnen als verbindend voor den eigenaar beschouwd worden, en bij wijze van executoriaal beslag worden verhaald op het schip, dat door den schipper is gevoerd geweest, zonder dat de eigenaar van het schip in de gevoerde regtsgedingen partij geweest is.

a Amsterdam 16 September 1840.

50. Wanneer de schipper jegens de bevrachters tot schadevergoeding is veroordeeld wegens het niet-nakomen eener door hem gesloten chertepartij, dan moet — om met hem tot fixatie van het bedrag der schade te kunnen voortprocederen — de staat of rekening van schade aan hem beteekend zijn, en is het niet voldoende dat die beteekening geschied zij aan den eigenaar of boekhouder.

Amsterdam 18 Januarij 1860.

51. Afwijzing eener vordering tot schadevergoeding tegen de reeders ingesteld door de weduwe van een op een reis tusschen Rotterdam en Cappelle bij een storm omgekomen stoker, als zijnde niet bewezen, en als kunnende niet volgen uit het aangeboden bewijs, dat het vergaan van het schip zou zijn toe te schrijven aan onvoorzigtigheid of pligtverzuim des schippers.

Z.-Holland 7 April 1862.

52. De geconsigneerde houder van het cognoscement (niet alleen de bevrachter of de inlader) heeft het regt eene vordering tot lossing tegen den schipper in te stellen en bij gebreke daarvan tegen de reeders, als zijnde voor de handelingen des schippers aansprakelijk, tot schadevergoeding te ageren. Art. 475 Kh. wordt daartegen te vergeefs ingeroepen.

Groningen Hof 17 Mei 1870.

53. De reederij is niet alleen aansprakelijk voor de van den schipper te vergeefs gevorderde lossing der goederen, maar ook voor die weigering van dengenen die door den schipper in zijne plaats is gesteld. Deze vervanging is im-

mers eene handeling van den schipper betrekkelijk het schip en de onderneming; art. 321 Kh.
Groningen Hof 17 Mei 1870.

IV.

54. Het aan de medereeders toegestane voorregt van abandon moet worden beperkt tot zoodanige handelingen en verbindtenissen van den schipper, welke regtstreeks betreffen het schip of de onderneming en de ten behoeve daarvan gedurende de reis door den schipper in het belang der reederij aangegane overeenkomsten. Daartoe kan echter niet worden gebragt het geval waarbij niet is aangegaan eene overeenkomst tusschen den schipper en de verstrekkers van gelden tot herstel van het schip of tot betaling der daarvoor gemaakte kosten, maar de schipper, als negotiorum gestor der reederij, te haren bate heeft verkocht aan haar ten vervoer toevertrouwde, aan anderen toebehoorende goederen, en daardoor de reederij tegenover die derden heeft verbonden.
a H. R. 18 Mei 1872, Concl. conf.

55. De geldigheid van een abandon kan niet worden bestreden uit hoofde van het lange tijdsverloop tusschen de handelingen, waarvoor de afstand heeft plaats gehad, en dien afstand zelven.
Amsterdam 21 December 1871.

56. Het regt van abandonnement vermeld in art. 321 en 335 Kh., kan niet worden uitgestrekt tot het geval dat het schip reeds verkocht is, en de afstand dus zou betreffen alleen de opbrengst van het verkochte schip.
N.-Holland 12 September 1872, vern. Amsterdam 21 December 1871. — Dordrecht 23 Mei 1870.

57. Het regt der scheepseigenaren om te abandonneren is niet verwerkt, door dat de tot schadevergoeding aangesproken boekhouder in die procedure geen abandon heeft doen gelden.
Amsterdam 21 December 1871.

58. Het voorschot dat door den boekhouder in privé aan de reederij-kas is gedaan en alzoo daaruit aan hem moet worden gerembourseerd, vestigt eene verbindtenis waarvan de medereeders der boekhouders zich door abandon kunnen ontslaan. Dit abandon is geldig, al is de akte eerst hangende het geding tot verhaal dier voorschotten uitgebragt en beteekend.
Amsterdam 19 Junij 1872.

59. Het gevolg van het abandon is niet dat de regtsvordering der geldschieters te niet gaat, maar dat de verpligting des boekhouders (die wegens zijne gestie, even als de schipper, zich niet met gelijk gevolg als zijne medereeders kan ontslaan) wordt beperkt tot de verantwoording en betaling van hetgeen van schip en vrachtpenningen is te regt gekomen.
Amsterdam 19 Junij 1872.

60. Zal het abandon een middel zijn, om niet meer te verliezen dan men aan de zee heeft toevertrouwd, en zal het niet ontaarden in eene toevlugt om te behouden hetgeen men anders zou hebben verloren, of waarvoor men zonder hetzelve aansprakelijk zoude geweest zijn, dan moet men het er noodzakelijk voor houden, dat het abandon van het schip en de vracht volledig en zakelijk moet zijn. Hieruit volgt, dat, indien de reeders afstand van vracht en schip hebben gedaan, zij niet ontvankelijk zijn om in eene tusschen andere partijen hangende procedure, ter zake van een door hen gesustineerd wordend regt op de opbrengst van schip en vracht, te interveniëren.
b Amsterdam 7 November 1845, bev. bij N.-Holland 18 Januarij 1846.

61. Het regt van afstand, bij art. 321, al. 2 Kh. omschreven, is alleen gegeven, voor zooveel de handelingen en de verbindtenissen des schippers, in betrekking tot het schip en de onderneming betreft, en voor zooverre de reeders of eigenaars daarvoor zijn aansprakelijk gesteld. Die bepaling is niet toepasselijk waar een reeder of eigenaar veroordeeld is tot afgifte van vervoerde goederen of tot schadevergoeding; door den afstand kan zich de reeder daaraan niet onttrekken.
H. R. 23 April 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 15 April 1846, waarbij was bev. Arnhem 15 December 1845.

62. Afstand van schip en vrachtpenningen ontslaat den reeder of eigenaar alleen van die verbindtenissen, welke voor hem als zoodanig voortvloeijen uit diens aansprakelijkheid voor de handelingen van den schipper. Het regt van afstand komt hem alzoo niet toe, wanneer hij een vervoer heeft aangenomen, dit met eigen schepen uitvoert en een gedeelte der lading door de schuld van den schipper verloren gaat. Hij is voor dit verlies niet aansprakelijk als reeder, maar als aannemer.
H. R. 17 Junij 1870, Concl. conf.

63. Het abandon of de afstand, bedoeld bij art. 321 Kh., heft wel ten deele de persoonlijke aansprakelijkheid des reeders op, maar heeft geenszins ten gevolge, dat vroegere crediteuren hun reëel regt op het schip enz. verliezen.
Amsterdam 12 Junij 1847.

64. Het middel van abandon ontheft den reeder niet van de verpligting om de gagie des schippers te voldoen, indien laatstgemelde zijn reëel regt op gagie niet heeft afgestaan.
Amsterdam 12 Junij 1847.

65. Het middel van abandon ontslaat den reeder wel van de actiën van derden, met wie de boekhouder gehandeld heeft, maar niet van de verpligting om des boekhouders rekening op te nemen en te sluiten, en zijn aandeel te betalen in hetgeen bevonden wordt aan den boekhouder verschuldigd te zijn.
b H. R. 21 November 1862, Concl. conf. verw. het beroep tegen Z.-Holland 24 Februarij 1862, waarbij was bev. Dordrecht 24 Junij 1861. — Amsterdam Arb. 24 September 1862.

66. Het beweren dat een abandon wegens de handelingen des schippers nog niet ontslaat van de aansprakelijkheid wegens de tegen den boekhouder uitgesproken schadevergoeding, vindt geene toepassing waar de boekhouder tot schadevergoeding veroordeeld is wegens de handelingen des schippers.
Amsterdam 21 December 1871.

67. Arresten door assuradeuren ten laste der reederij gelegd tot verhaal van de bij hen verzekerde voorschotten des boekhouders in privé, welke zij aan dezen hebben uitbetaald, kunnen niet worden van waarde verklaard, in geval de reeders hebben geabandonneerd en dus niet

verder aansprakelijk zijn. Buitendien zijn de assurantie-penningen niet onder den afstand begrepen. Die arresten, hoewel geldig gelegd, moeten worden opgeheven, doch zonder schadevergoeding.

Amsterdam 19 Junij 1872.

68. Art. 321 Kh. is niet geschonden, indien is aangenomen eene regtsvordering, ingesteld niet tegen reeders die afstand hadden gedaan, maar tegen den boekhouder, terwijl al verder feitelijk consteert, dat niet alle reeders afstand hadden gedaan, waaruit volgt, dat ook schip en vrachtpenningen niet voor het geheel, maar alleen voor bepaalde aandeelen zijnde, en ook slechts hebbende kunnen worden afgestaan, de reederij nooit kan worden gezegd in het geheel niet meer te bestaan, veel minder dat alle aansprakelijkheid had opgehouden.

a H. R. 17 Maart 1854, Concl. conf.

69. Het is eene dwalende bewering dat als gevolg van den afstand van schip en vrachtpenningen, na de gedane verklaring van afstand, alle regtsvorderingen tegen de reeders ophouden en alleen tegen het afgestane goed, in den persoon van eenen curator zouden mogen ingesteld worden.

a H. R. 17 Maart 1854, Concl. conf.

70. Indien men ook al aanneemt dat het persoonlijk obligo van de reeders voor eene schuld der reederij, waarop het abandon geen invloed heeft, kan worden vervolgd tegen diegenen, welke tijdens het abandon en de ontbinding der reederij reeders waren, onverschillig of zij dit al dan niet waren tijdens het aangaan der schuld, dan kan toch de schuldeischer niet volstaan met te vorderen betaling van het verschuldigde bedrag naar evenredigheid van elks aandeel, maar dan moet hij door te noemen het aandeel, hetwelk elk gedaagde in de reederij had, de som fixeren waarin hij verlangt dat elk hunner veroordeeld worde.

a N.-Holland 28 April 1864, bev. Amsterdam 3 December 1862.

71. Wanneer alle reeders hebben geabandonneerd, en ten verzoeke van den boekhouder door de Regtbank een curator ten fine van administratie en liquidatie is benoemd, dan kan die gewezen boekhouder niet meer, door eene regtsvordering in te stellen, eene daad van beheer doen.

c Amsterdam 25 September 1860.

72. Het beginsel dat de ontslagen schipper, medereeder, zijn scheepsaandeel aan de reederij kan afstaan (art. 329 Kh.), brengt niet mede dat de ontslagen schipper, in dienst van eene naamlooze vennootschap tot stoomvaart, het regt heeft aan de vennootschap afstand te doen van het aandeel, dat hij daarin heeft.

Amsterdam 10 November 1859.

Aansprak. Bz. 20 v. 28, 45 v.
Aanvaring 28, 48 v.
Abandon 32, 54 v.
Actie 18 v. 25 v. 35, 49, 71.
Assurantie 30.
Besluit 5 v.
Bevracht. en vervr. 1 v. 50, 52.
Bewijs Bz. 3, 33.
Bodemerij.
Boekhouder 6 v. 14, 17 v. 36, 57 v.
Cargadoor.
Cognoscement.
Cons. beslag 67.
Derde 17, 65.
Executie.
Gewijsde.
Handelsagent.
Koop en verk. 37 v. 56.
Lastgeving 43.
Levering 4.
Lijfsdwang.
Lossing 52 v.
Makelaar 24.
Medereeder 3.
Overeenkomst 1 v.
Overschrijv. 4, 36.
Proceskosten 40.
Rek. en verantw. 15, 23, 34 v.
Schadeverg. 51.
Scheepsvolk 26.
Schip 4, 37 v.
Schipper 18 v. 43 v. 61 v.
Schrift. bewijs Bz. 3, 33.
Stemming 5 v.
Vennootschap.
Vergadering 8 v. 15 v.
Voeging en tusschenk. 60.

RÉFÉRÉ z. KORT GEDING.

REGELING VAN REGTSGEBIED.

1. Indien eene Arr.-Regtb. in raadkamer op grond van art. 120 Sv. een beklaagde ter zake van misdaad naar het Prov. Hof heeft verwezen, terwijl dat Hof in raadkamer het geïmputeerde feit integendeel slechts als wanbedrijf beschouwende, den bekl. heeft verwezen naar eene andere Arr.-Regtb. dan de hiervoren bedoelde, en al verder ook die Arr.-Rb. zich, uit hoofde het feit misdaad daarstelt, onbevoegd verklaart om in de zaak uitspraak te doen en dienvolgens den bekl. verwijst daar en waar het behoort, — dan bestaan er geene termen tot regeling van regtsgebied, maar moet het Hof, volgens art. 239 Sv., op de zaak ten principale uitspraak doen. Uit den zamenhang en het verband tusschen art. 120, 134 en 236, j[to] art. 222 Sv., ofschoon in verschillende titels verspreid, blijkt ten duidelijkste van de toepasselijkheid van art. 239 v., en het is overigens voor de inachtneming van die bepalingen genoeg, dat de wetgever, onaangezien den regel non bis in idem, de daarbij vermelde wijze van behandeling, na de verwijzing, bevolen bij art. 236, in het belang der justitie noodig geacht en vastgesteld heeft.

a H. R. 21 Januarij 1839.

2. Naar aanleiding van art. 525 v. C. d' Instr. Crim. bestaan er termen tot regeling van regtsgebied, wanneer de H. R. in raadkamer eene daad als wanbedrijf qualificeert met renvooi der zaak naar eene correctionele Regtbank, en die Regtb. zich ondanks dit renvooi incompetent verklaart met verzending der zaak daar en waar het behoort, dat vonnis in appel wordt bevestigd, en de voorziening in cassatie daartegen verworpen. De H. R. heeft immers zoodoende bij zijn eindarrest gedeeld in het gevoelen van de correctionele Regtbank, dat het gepleegde feit misdaad daarstelt.

a H. R. 30 Maart 1841, Concl. conf.

3. Er zijn termen tot regeling van regtsgebied, indien eene Arr.-Regtb. zich onbevoegd verklaart in eene strafzaak, waaromtrent een kantonregter in hetzelfde Arrondissement zich reeds incompetent had verklaard.

Overijssel 18 December 1841.

4. Er bestaan termen tot regeling van regtsgebied, wanneer er een negatief conflict van jurisdictie ontstaat tusschen eene Arr.-Rb. en het Prov. Hof, waaronder die Regtbank ressorteert ter eene, en den Krijgsraad aldaar, mitsgaders het Hoog Militair Geregtshof ter andere zijde, ter zake van de bevoegdheid, hetzij van den Nederlandschen militairen, hetzij van den Nederlandschen burgerlijken regter, om kennis te nemen van de (toenmaals) onvervolgd geblevene aanklagte betrekkelijk eene misdaad, begaan door een met verlof zijnden Belgischen militair, in een later tot het Nederlandsch ge-

zag teruggekeerd gedeelte van het Hertogdom Limburg.

e H. R. 27 Junij 1843, Concl. conf.

5. Wanneer tegen denzelfden persoon door twee Regtbanken ter zake van hetzelfde feit regtsingang is verleend, met bevel van gevangenneming en gevangenhouding, dan is het geval aanwezig bedoeld bij art. 337, n° 1 Sv.

b H. R. 4 Maart 1845, Concl. conf. — *a* H. R. 28 Maart 1854, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Zeeland 6 Januarij 1854. — *b* H. R. 31 Mei 1870, Concl. conf.

6. Indien een beklaagde, die, voor meer dan eene Arr.-Regtb. wegens zamenhangende wanbedrijven geroepen, niet tempore utili een verzoek tot regeling van regtsgebied heeft gedaan, maar hij zonder de bevoegdheid dier Regtbanken te betwisten, andere exceptiën heeft voorgesteld en zich ook ten principale heeft verdedigd, en indien de daarop gewezen vonnissen vervolgens in hooger beroep zijn bevestigd, — dan moet hij geacht worden in de kennisneming door die verschillende Regtbanken te hebben berust, en kan hij daaruit later niet nog gronden van niet-ontvankelijkheid of van cassatie op grond van schending der art. 337 en 338 Sv. ontleenen.

b H. R. 12 April 1842, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Z.-Holland, waarbij was bevest. *a b* 's Gravenhage 6 September 1841. — Cf. het eindvonnis 's Gravenhage 13 September 1841.

7. Wanneer door beklaagden (die geen militairen zijn) een verzoek tot regeling van regtsgebied aan den H. R. is gedaan, op grond dat tegen hunne mede-beklaagden, behalve door den burgerlijken regter, tevens ook door den militairen regter regtsingang is verleend, kan de H. R. zich daarmede niet verder inlaten, indien blijkt, dat, na het indienen van het verzoekschrift, doch vóór de beteekening van het bevelschrift, vermeld bij art. 341 Sv., een tegen de militaire mede-beklaagden door den militairen regter gewezen eindvonnis bereids in kracht van gewijsde is gegaan en geëxecuteerd.

b H. R. 22 April 1857, Concl. conf.

8. Op het verzoek van eenen beklaagde tot regeling van regtsgebied is door het Hof, waaraan de zaak is verwezen, te regt geen acht geslagen, wanneer het arrest van den H. R., houdende de verwijzing, reeds over zoodanig verzoekschrift beslist.

f H. R. 18 November 1863, Concl. conf.

Cassatie Sz.
Compet. Sz. 1 v.
Gewijsde 2, 7 v.
Milit. delict. 4, 7.
Verwijzing Sz. 1 v.
Zamenh. misdrijven 6.

REGERING VAN NED. INDIË Z. KOLONIËN, SCHADEVERGOEDING, STAAT.

REGISTRATIE.

I. Regten — (Bedrag en grondslagen).
§ 1. Evenredige regten.
A. Overgang onder bezwarenden titel.
a. Welke akten moeten worden aangemerkt als dien overgang inhoudende; overgang tusschen medegeregtigden; erfregten; overgang van vruchtgebruik (1—30).
b. Aard der diverse zaken (roerend of onroerend) (31—46).
c. Regt op de akte zonder levering (47—49).
d. Verzwegen eigendomsovergang (50—81).
e. Waarde en lasten (82—104).
f. Speciale bepalingen omtrent den koopprijs (105—112).
g. Akte van command (113—114).
h. Legaat v. keuze (115—124).
i. Speciale bepalingen omtrent sommige roerende zaken (125—129).
B. Overgang om niet (130—136).
C. Tijdelijke overgangen (137—152).
D. Diverse akten en handelingen.
a. Aanbestedingen (153—156).
b. Borgtogten (157—170).
c. Schuldbekentenissen (171—176).
d. Kwijtingen (177—183).
e. Vonnissen (184—201).
f. Rekening en verantwoording (202—205).
g. Diverse (206—210).
§ 2. Vaste regten.
A. Scheiding.
a. Aard; waarde der goederen; ontstaan van overbedeeling; ruiling der loten; bepalingen omtrent schulden der boedels (211—237).
b. Schulden en schuldvorderingen ten behoeve of ten laste van deelgenooten, of van derden; inbetaling-geving; inbreng en prelevementen (238—266).
c. Medeëigendom en justificatie daarvan (267-287).
B. Vennootschappen; oprigting en ontbinding (288—296).
C. Huwelijks-contracten (297—304).
D. Volmagten (305—308).
E. Inventarissen (309—316).
F. Testamenten (317—320).
G. Diverse (321—330).
§ 3. Estimatieve opgaven (331—336).
§ 4. Geregtelijke waardering.
A. Bevoegdheid tot het vorderen van waardering; ter zake van welke akten (337—350).
B. Procedure, vonnis; experten, beëediging; expertise, nietigheden; verhaal van regten enz. (351—371).
II. Bijzondere bepalingen ter verzekering van de registratieregten.
§ 1. Vermelden van of handelen krachtens akten.
A. In notariële inventarissen, boedelscheidingen en huwelijkscontracten (372—381).
B. In andere akten van notarissen enz. (382—398).
§ 2. Afschriften, akten van depot (399—400).
§ 3. Regtspraak op ongeregistreerde stukken (401—403).
§ 4. Inzage van akten door ambtenaren der registratie (404—407).
III. Aansprakelijkheid voor regten en boeten (408—430).
IV. In-, bij- en terugvorderingen.
§ 1. Dwangbevel.
A. Door en tegen wien; voor welke vorderingen (431—434).
B. Inrigting, executoir-verklaring en beteekening (435—454).
§ 2. Door en tegen wien de terugvorderingen moeten worden gedaan (455—469).
§ 3. Procedure.
A. Exploit van verzet en van terugvordering (470—481).
B. Prokureurstelling (482—484).
C. Competentie (485—486).
D. Behandeling; vermindering en afstand van de vordering; nieuw dwangschrift; vonnis en voorzieningen (487—524).
V. Verpligting tot registratie, ook bij verschil over regten, van secretarissen van gemeente-, dijk- en polderbesturen; solidariteit; termijn (525—533).
VI. Contre-lettres (534—538).
VII. Verjaringen (539—561).
VIII. Vrijstellingen van regt of formaliteit; kostelooze procedure (562—583).

I. § 1. A.

a. WELKE AKTEN MOETEN WORDEN AANGEMERKT ALS DIEN OVERGANG INHOUDENDE; OVERGANG TUSSCHEN MEDEGEREGTIGDEN; ERFREGTEN; OVERGANG VAN VRUCHTGEBRUIK.

1. Er kan geen sprake zijn van verschuldigde registratieregten wegens eenen beweerden verkoop, wanneer het blijkt, dat die verkoop, ook al had hij werkelijk plaats gehad, toch nietig zoude zijn wegens gebrek aan bevoegdheid tot verkoopen bij de verkoopers.

b Groningen 16 November 1855.

2. Er kan geene heffing van regt van registratie wegens verkoop (in casu bij vordering na geregtelijke waardering) te pas komen, wanneer de daarvan opgemaakte akte vroeger bij een vonnis, dat in kracht van gewijsde is gegaan, is verklaard nietig en van onwaarde.

Alkmaar 27 Mei 1841.

3. Op eene akte die niet is translatif de propriété, bv. eene veiling, waarbij de perceelen niet zijn toegeslagen, wordt ten onregte geheven het proportionneel regt van registratie, omschreven bij art. 13, n° 3 en art. 16 der wet van den 16 Junij 1832 (Sb. n° 29), in verband met art. 15, n° 6, en art. 69, § 7, n° 4 der wet van 22 Frimaire VII.

Groningen 27 April 1860.

4. Geen mutatie-regt is verschuldigd, tenzij overdragt van eigendom plaats hebbe, en zoodanige overdragt heeft niet plaats, waar de questieuse notariële akte geene dadelijke verbindtenis bevat om de onroerende goederen, bij eene clausule in die akte omschreven, te leveren, maar alleen eene verbindtenis omtrent sommige der voorwaarden, onder welke later bij eene andere akte eene gemeenschappelijke massa zal gescheiden worden.

Groningen 10 Februarij 1860.

5. De onderhandsche akte van voorloopigen verkoop, welke, volgens de overeenkomst van partijen, later door eene formele akte van overdragt moet worden vervangen, kan niet beschouwd worden als eene zoodanige, op welke een proportionneel regt verschuldigd is.

Arnhem 28 November 1844.

6. De overeenkomst, houdende verbindtenis tot levensonderhoud enz., met beding dat tegen voldoening aan alle daaruit voortvloeijende verpligtingen aan den contractant ter andere zullen toebehooren in eigendom alle onroerende en roerende goederen behoorende tot den onverdeelden boedel van een der contractanten ter eene en wijlen zijne echtgenoote, is geen contract van koop en verkoop, noch eenig ander contract translatif de propriété, maar eene akte innommé, en mitsdien aan een vast regt van 1 franc (*f*. 0.80) volgens art. 68, § 1, n° 51 der wet van 22 Frimaire VII onderworpen, indien verder bepaald is dat de contractant ter andere zijde de overeenkomst ten allen tijde, mits voorafgaande opzegging van eene maand, kan doen eindigen, en de overeenkomst bij niet-nakoming zijnerzijds dadelijk zal zijn vernietigd. De akte houdt slechts eene *toezegging* in van eene *eventuele* eigendoms-overdragt.

Utrecht 27 April 1864.

7. Geen regt van verkoop is verschuldigd op de akte waarbij iemand aan een ander een onroerend goed verhuurt, en zich verbindt om aan dezen op zijne aanvrage binnen een bepaalden tijd of vóór het einde der verhuring het gehuurde over te dragen voor een reeds nu bepaalden prijs, terwijl die medecontractant en huurder zich verbindt om die overneming binnen dat tijdsverloop te doen.

a 's Hertogenbosch 10 Maart 1871. — Amsterdam 17 April 1834. — *b* 's Hertogenbosch 10 Maart 1871, meer speciaal beslissende, dat de notaris, die in zoodanige akte den titel van aankomst en de laatste overschrijving niet vermeldt, niet valt in de strafbepaling van art. 8 der wet van 16 Junij 1832.

8. Hoewel partijen het eens zijn omtrent den koopprijs en omtrent de verkochte zaak, is toch bij gemis van beider toestemming geen koop en verkoop maar louter huur en verhuur aanwezig, ingeval de eene partij aan de andere voor zekeren langen tijd en tegen een over den geheelen duur der overeenkomst bepaalden huurprijs, een huis en erf verhuurt, met beding dat de huurder na verloop van de huur, mits zich twee maanden te voren verklarende, zal geregtigd zijn het gehuurde voor de reeds betaalde huur in koop te aanvaarden.

Rotterdam 12 Julij 1872, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 7 Februarij 1873, Concl. conf.

9. Het evenredig regt wegens verkoop is verschuldigd, indien iemand (opposant) bij vonnis, ten gevolge van eene aan hem gedane belofte om te verkoopen, geregtigd is verklaard om het aandeel in eene boekdrukkerij, alsmede de gereedschappen daartoe behoorende, over te nemen, onder voorwaarde dat door den opposant bij de overneming worde gepasseerd eene obligatie ten dien bedrage, onder verband van zijne vaste goederen en erkentenis dat de obligatie is voortspruitende uit onbetaalde kooppenningen van gemeld aandeel in de bewuste boekdrukkerij en gereedschappen; en de opposant verklaard heeft voornemens te zijn, gebruik te maken van het hem toegestane regt, en hem op zijn verzoek van deze zijne verklaring in het vonnis akte is verleend.

Amsterdam 25 Januarij 1827.

10. Men kan het proportionnele regt vorderen, ten gevolge van een notariëel extract eener akte van verkoop, verleden tusschen een particulier als kooper, en het hoofd van een ministeriëel departement als verkooper.

's Gravenhage H. G. 16 Mei 1821.

11. Er bestaat verkoop onder eene opschortende voorwaarde, waarop bij het overlijden evenredig regt van registratie kan worden gevorderd, indien bij eene akte van vennootschap tusschen twee personen is bepaald dat, bij overlijden van een hunner, de eigendom van al hetgeen op dat oogenblik tot de vennootschap behoort, aan den langstlevende verblijft, tegen uitkeering van eene jaarlijksche som aan de weduwe des eerststervenden.

Leeuwarden 15 Maart 1864.

12. Het voor overdragt van vruchtgebruik verschuldigd regt kan gevorderd worden, zoodra het bloot genot van vaste goederen wordt overgedragen, onverschillig welke gevolgen de bur-

gerlijke wet aan die overdragt heeft toegeschreven, en zonder dat de aard, de hoedanigheid of de benaming van het genot daarbij in aanmerking komen.

b Maastricht 27 December 1844.

13. Eene overeenkomst, waarbij iemand, die gezegd wordt een onroerend goed vroeger aan een ander te hebben verkocht, de voorwaarde bepaalt, op welke dat goed in zijn bezit zal blijven, moet niet als eene retrocessie worden beschouwd, aanleiding gevende tot de heffing der gewone regten wegens eigendomsovergang, en tot de dubbele regten, zoo de akte niet binnen den bij de wet bepaalden termijn is geregistreerd.

Winschoten 8 Februarij 1826, waartegen de cass. is verw. bij *a* 's Gravenhage H. G. 11 April 1827, op grond dat het eene quaestio facti geldt.

14. Terwijl eene boedelscheiding ten gevolge heeft, dat ieder deelgenoot eigenaar wordt van het hem daarbij toegedeelde, zoo is daarvan het verder gevolg dat, — wanneer bij eene nadere akte wordt beweerd dat in de toebedeeling eene vergissing heeft plaats gehad, en de herstelling daarvan wordt verzocht door het vast goed, hetwelk volgens de akte van scheiding op verkeerden naam zou zijn ingeschreven, alsnu op den naam van den wezenlijk bedoelden persoon over te brengen, — de registratie van die nadere akte alleen tegen betaling van het proportionneel regt van 4 % kan worden bewerkstelligd.

a Utrecht 17 Februarij 1854, Concl. conf.

15. De regten van eigendoms-overgang, gevorderd op het proces-verbaal eener door den Koning ingewilligde verloting van onroerende goederen, kunnen worden teruggevorderd, wanneer de verloter beweert zelf bezitter van het winnende lot te zijn geweest, en in het besluit, waarbij het doen dier verloting is toegestaan, niet uitdrukkelijk is bepaald, dat ook in zoodanig geval die regten moeten worden betaald.

Maastricht 26 Julij 1826, waartegen de cass. is verw. bij Luik H. G.

16. Bij vrijwillige verkoopen van vast goed kan als voorwaarde in de veilconditiën gesteld worden dat de bepalingen van herveiling à la folle enchère in geval van wanbetaling zullen toegepast worden even als bij eene geregtelijke uitwinning. Op die herveiling is dan maar een vast regt van 80 cents verschuldigd. Indien die voorwaarde niet is gemaakt, is de herveiling aan het evenredig regt onderworpen, zonder dat daartegen kan worden aangevoerd, dat de eerste koop bij vonnis was ontbonden verklaard, en dat die herveiling noodzakelijk was om de bij het vonnis te gelijkertijd uitgesproken schadevergoeding te kunnen opmaken.

Amsterdam 12 Julij 1870.

17. Het regt van 2 % wegens verbindtenis tot eene geldsom betrekkelijk den overgang van roerend goed is verschuldigd op eene schuldbekentenis door een timmerman ten behoeve van een houthandelaar van zekere som, uitmakende het saldo aan den handelaar bij slot van rekening competerende ter zake van verkocht en geleverd hout.

Almelo 13 October 1869.

18. Een afstand of overdragt, van welken aard en in welken vorm ook, doch onder bezwarenden titel gedaan, kan regtens niet als schenking worden beschouwd.

a H. R. 8 Januarij 1858, Concl. conf. — In casu gold het den afstand van kapitalen aan een gesticht, onder beding, dat daarin ten eeuwigen dage drie personen zouden worden opgenomen en onderhouden; het Bestuur der Registratie meende in dien afstand eene schenking te zien, doch deze werd teregt door den regter als koop en verkoop beschouwd, op grond dat niet kon worden betwist, dat de last in evenredigheid stond met de afgestane voorwerpen, bij Roermond 26 Maart 1857, welke beslissing daarenboven als feitelijk werd beschouwd, Concl. conf.

19. Indien een als schenking gequalificeerde afstand heeft plaats gehad tegen lasten gelijkstaande met de waarde van het goed, moet het regt wegens verkoop geheven worden.

Arnhem 10 April 1851.

20. Wanneer een winkelfonds, na het overlijden van den eigenaar, in het openbaar, ten verzoeke van zijne erfgenamen wordt verkocht, en aan een hunner toegewezen, moet het regt berekend worden alleen over het aandeel der overige medeverkoopers.

Amsterdam 22 October 1829.

21. Uit de bepaling, voorkomende in het slot van art. 1122 B. W., dat, indien de een of de ander der mede-erfgenamen een stuk onroerend goed koopt, zulks ten zijnen opzigte de gevolgen zal hebben, alsof hij het goed bij scheiding verkregen had, kan niet worden afgeleid, dat de daarvan opgemaakte koopakte eene scheiding is, of ten aanzien der regten van registratie als eene akte van scheiding moet beschouwd worden.

c H. R. 27 Februarij 1846, Concl. conf. vern. Heerenveen 25 Junij 1845, waarbij ook meer bepaald werd gewezen op de verklaring in de akte, « dat de perceelen werden toegewezen om » in het aandeel der koopers te strekken als of » zij die bij wege van scheiding hadden ver» kregen. »

22. Bij ophouding van perceelen tegen zekeren prijs, met bepaling dat zij, tegen dien prijs, aan den aangewezen medeverkooper bij de scheiding zullen worden toegedeeld, heeft geen eigendoms-overgang plaats.

Hoorn 28 December 1859. — Anders Assen 25 Mei 1847. — Assen 6 October 1856.

23. Het evenredig registratieregt is verschuldigd, indien bij verkoop door meerder- en minderjarige erfgenamen een perceel aan een hunner wordt toegewezen en hem bij de scheiding aanbedeeld; derhalve kan geene terugvordering van dat regt plaats hebben.

Rotterdam 22 December 1841. — Anders Zwolle 30 Mei 1838.

24. Indien bij eene veiling sommige perceelen ten behoeve van een der mederegthebbenden voor zekere som worden opgehouden om nader aan hem tot die som te worden aanbedeeld, is het evenredig regt verschuldigd op de nadere deeling, waarbij de voormelde som door den deelgenoot in contanten wordt ingebragt, en de goederen aan hem ten gevolge van dien inbreng in vollen en vrijen eigendom worden afgestaan en overgedragen; het regt is verschuldigd over

de geheele som, na aftrek van het aandeel van dien deelgenoot in die som, en niet na aftrek van het aandeel in den te verdeelen boedel.

a Utrecht 14 Mei 1841.

25. Als in facto is aangenomen, dat bij eene akte van veiling zekere aandeelen in gemeenschappelijke goederen aan een der deelgeregtigden niet zijn verkocht, maar, tot zekeren prijs gebragt zijnde, zijn aan- of opgehouden, wel met het doel, om die later tot dien prijs aan dien deelgeregtigde bij scheiding aan te bedeelen, doch zonder dat door de uitdrukking van voormeld doel verkoop of eigendoms-overgang uit krachte dier akte heeft plaats gehad,— dan volgt daaruit, dat het proportionneel regt van registratie op die akte niet is verschuldigd.

H. R. 13 Junij 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Deventer 26 Junij 1850.

26. Als afstand van erfenis en niet als scheiding moet worden aangemerkt eene akte, waarbij de vader tegen voldoening van eene bepaalde overeengekomene som, aan vijf zijner zeven kinderen heeft voldaan wat deze vijf kinderen werd gesteld toe te komen uit de toen nog ongescheidene met des vaders boedel massaal geblevene moederlijke nalatenschap, bestaande zoo uit roerende als uit onroerende goederen, zonder dat deze goederen bij de akte zelve eenigzins zijn aangeduid of opgegeven, en zonder dat de overige kinderen eenigzins in de akte betrokken zijn geweest, of zich mede hebben verbonden. Op die akte is derhalve het evenredig regt van 4 °/₀ verschuldigd.

Heerenveen 26 Januarij 1853.

27. Het regt van 1 °/₀ of van 4 °/₀ is verschuldigd op eene akte, waarbij, hangende een regtsgeding, een vader aan zijne meerderjarig geworden kinderen, in voldoening van hetgeen hun van de nalatenschappen hunner moeder en grootmoeder toekomt, gelden en onroerende goederen uitkeert, van welke laatste een gedeelte blijkt eerst na het overlijden der moeder, doch uit de gelden der gemeenschap, te zijn aangekocht.

's Gravenhage H. G. 28 October 1829.

28. Het proportionnele regt van 4 °/₀ is verschuldigd op eene, met den naam van scheiding bestempelde akte, tusschen eenen weduwenaar en zijne kinderen, betrekkelijk de bestaan hebbende gemeenschap aangegaan, en waarbij ook het aandeel den weduwenaar in de gemeenschap toekomende, aan de kinderen wordt afgestaan ter gedeeltelijke voldoening, zoo als gezegd wordt, van de bij hem staande het huwelijk ontvangene erfenissen, die aan zijne overledene vrouw waren opgekomen; de omstandigheid, dat het ontbonden huwelijk, onder het gezag van het Wedder- en Westerwoldinger-regt was aangegaan, kan geene verandering toebrengen in het op de zoo evengemelde akte verschuldigde regt.

's Gravenhage H. G. 30 Maart 1831, verniet. Assen 13 April 1829.

29. Eene akte onder vigueur van den C. N. aangegaan, waarbij een vader aan zijn eenig kind afstand doet van al zijne goederen, tot vervanging, voldoening en vergoeding van de erfportie in de nalatenschap van diens overledene moeder, moet voor de toepassing van de regten van registratie worden aangemerkt als eene schenking of afstand van goederen in de regte lijn (démission de biens en ligne directe) en niet als een verkoop of overdragt titulo oneroso.

b H. R. 19 December 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 26 Januarij 1839.

30. Het evenredig regt van registratie is niet verschuldigd, wanneer de eigenaar van den blooten eigendom, bij akte onder de levenden, het vruchtgebruik derzelfde goederen verkrijgt, indien hij, wegens de vroegere verkrijging van den blooten eigendom, het regt van successie mogt hebben betaald.

b Breda 23 December 1833.

b. AARD VAN DIVERSE ZAKEN (ROEREND OF ONROEREND).

31. Onder de onroerende goederen en regten, waarvan de aliënatie bij art. 13 der wet van 16 Junij 1832 (Sb. n° 29) aan het regt van 4 °/₀ is onderworpen verklaard, zijn niet alleen begrepen de daarbij opgenoemde goederen en regten, maar in het algemeen alle ook niet bij name opgenoemde, die, hetzij uit derzelver aard, hetzij door derzelver betrekking tot onroerend goed, onroerend zijn, dat is naar den geest en de bedoeling dezer wet als onroerend te beschouwen zijn.

Arnhem 27 Maart 1869.

32. Bovenveen is, zoo lang het niet van den ondergrond is afgescheiden en vergraven, uit deszelfs aard onroerend; het moet worden beschouwd als een geheel te blijven uitmaken met het land waarop die veengrond is gelegen.

's Gravenhage H. G. 31 Maart 1826. — Anders Assen 16 September 1867.

33. Eene akte, houdende toekenning van het regt om, gedurende zekeren termijn, eene bepaalde hoeveelheid steenkolen uit eene steenkolenmijn te delven, is voor de heffing van het regt van registratie te beschouwen als ten onderwerp hebbende afstand van onroerende, niet van roerende goederen, en is alzoo aan het regt van 4 °/₀ onderworpen.

H. R. 4 Junij 1852, Concl. conf.

34. De verkoop van het regt om tienden in natura te heffen, is aan het regt van registratie van 4, niet aan dat van 2 pct. onderworpen.

b 's Gravenhage H. G. 30 December 1825, vern. 's Hertogenbosch 10 October 1822.

35. Wanneer na den verkoop van den bovengrond eener veenderij, dezelfde kooper, bij openbare veiling of bij onderhandsche akte eigenaar wordt van den ondergrond, dan kan men geene verhooging van 2 pct. vorderen op de eerste akte, welke tegen het regt van verkoop van roerende goederen is geregistreerd.

's Gravenhage H. G. 9 Januarij 1822, bev. Winschoten 8 Maart 1820. — 's Gravenhage H. G. 6 December 1822.

36. Men moet het regt van 4 en niet dat van 2 percent heffen op den verkoop van een gebouw, gedaan aan den eigenaar van den grond, zonder verpligting tot afbraak.

b 's Gravenhage H. G. 20 Junij 1823, bev. Amersfoort 21 Mei 1822.

37. De bepaling van art. 656 B. W., dat al hetgeen op een erf is gebouwd, aan den eige-

naar van het erf behoort, is niet toepasselijk, wanneer dit bouwen is geschied door eenen huurder van dat erf. Wanneer alzoo de huurder gedurende den loop der huur, den eigendom van het erf koopt, kan de registratie alleen het regt van overgang ad 4 °/₀ vorderen van den grond, zonder daaronder de gebouwen te kunnen begrijpen.

Amersfoort 19 Maart 1854.

38. Bij verkoop van grond met verklaring in de akte, dat het daarop aanwezige gebouw door den kooper is gebouwd en aan hem toebehoort, moet het registratieregt ook over de waarde van dit gebouw worden geheven.

Hoorn 6 Augustus 1856. — Anders Hoorn 2 Januarij 1856, waarbij het bewijs werd aangenomen, dat de kooper reeds vroeger eigenaar was van het gebouw, terwijl bij het eerste vonnis werd overwogen, dat de omstandigheid, als zou het gebouw door den kooper uit eigen middelen zijn gesticht, tusschen den bouwer en den eigenaar van den grond wel regtsbetrekkingen doet ontstaan, maar voor den lateren kooper geen eigendomsregt op het gebouw heeft kunnen daarstellen.

39. De verkoop door den uitgaanden aan den intredenden pachter gedaan, van gebouwen door eerstgemelde op het door hem gehuurde goed opgerigt, kan niet als eene overdragt van onroerende goederen beschouwd worden.

Zwolle 20 Mei 1829. — Zwolle 21 Februarij 1831, hetzelfde beslissende ook ten aanzien van een verkoop van gebouwen, door den eigenaar van den grond aan een pachter of meijer.

40. Eene akte, waarbij ingevolge art. 658 B.W. de waarde der bouwstoffen en het werkloon vergoed worden aan iemand, die op eens anders eigendom gebouwd heeft, en die daarbij voor de genoten waarde kwitteert, houdt, met betrekking tot de voldoening der registratieregten, een verkoop of eene overdragt van onroerend goed in, waarop art. 13, al. 1 der wet v. 16 Junij 1832 (Sb. n° 29), en niet art. 69, § 2, n° 11 der wet v. 22 Frimaire VII van toepassing is.

a b Arnhem 10 December 1841.

41. De kooper van den ondergrond moet worden beschouwd als eigenaar van den bovengrond, over de waarde waarvan hij dus niet het registratieregt verschuldigd is, indien die bovengrond door den verkooper is verhuurd, en daarbij bedongen, dat de verhuurder het regt zoude hebben om, bij het eindigen der huur, de daarop door den huurder gestelde gebouwen of getimmerten over te nemen, volgens taxatie van deskundigen, wederzijds te benoemen, en dat, in geval van niet-overname, de huurder zoude gehouden zijn die af te breken.

Amersfoort 15 Februarij 1856.

42. Hoezeer de vermelding in het koopcontract, dat de gebouwen reeds in eigendom toebehooren aan den kooper, op zich zelf geen bewijs oplevert tegen de registratie, zoo is echter de kooper bevoegd dit bewijs nader in regten te leveren.

Amersfoort 19 Maart 1854.

43. Men moet het regt van 4 °/₀ heffen op den verkoop, tegen eene som eens gelds, van den blooten eigendom van erfregten, bestaande in het onverdeeld aandeel eener nalatenschap, waarin zich bevinden onroerende goederen, binnen- en buitenlandsche effecten en schuldbekentenissen van het amortisatie-syndicaat, stuksgewijze in de akte omschreven en gewaardeerd, terwijl echter de meubelen, kleederen, juwelen, goud en zilver, niet stuk voor stuk, maar in twee massa's zijn gebragt, en ook geen afzonderlijke koopprijs voor de roerende goederen is bedongen.

Dordrecht 25 Junij 1832.

44. Het regt van 4 °/₀ is verschuldigd op eene verkooping van erfregten, bestaande uit roerende en onroerende goederen, wanneer ten aanzien van de eerstgemelde verwezen wordt naar eenen vroegeren daarvan opgemaakten inventaris, doch geen afzonderlijke prijs daarvoor is uitgedrukt.

's Gravenhage H. G. 28 Maart 1834, bev. Almelo 29 December 1830.

45. De bepaling in eene akte voorkomende, waarbij een weduwenaar zich verbindt zekere som jaarlijks uit te keeren aan zijnen zoon, die daarentegen afziet van het regt om, zoo lang de voldoening dier som, welke in mindering zijner erfportie moet strekken, geregeld plaats heeft, van zijnen vader rekening en verantwoording te vragen van het gedurende zijne minderjarigheid gehouden beheer over de nalatenschap van zijne moeder, of wel eenige afgifte der daartoe behoorende goederen, moet worden beschouwd als afstand der vruchten dier nalatenschap.

Almelo 17 April 1830, bev. bij 's Gravenhage H. G. 12 Februarij 1834, welk arrest tevens besliste, dat die akte aan geene overschrijving onderworpen was.

46. Het regt van 4 °/₀ is verschuldigd op den afstand, ter concurrentie van zeker geldelijk bedrag, van een aandeel in eene fideicommissaire nalatenschap.

Amsterdam 22 December 1851.

c. REGT OP DE AKTE ZONDER LEVERING.

47. Om de bij de registratie-wetten bepaalde mutatie-regten, dat is het regt van eigendomsovergang, te kunnen vorderen, is het, naar de thans bestaande Nederl. wetgeving, niet voldoende, dat de koop en verkoop zij gesloten en bewezen, maar behoort er tevens te blijken, dat er overdragt van eigendom zij geschied op de wijze bij de wet voorgeschreven. Art. 12 der wet van 22 Frimaire VII behoort thans alleen in dien zin te worden toegepast.

H. R. 20 Mei 1842, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 25 Januarij 1841, waarbij was beslist, dat er in casu geen verkoop maar slechts onderhandelingen hadden plaats gegrepen. — In gelijken zin, met betrekking tot gevorderd regt van overschrijving, Deventer 22 December 1841.

48. Het regt wegens eigendoms-overgang van onroerende goederen is verschuldigd op de akte en niet eerst bij de levering.

Assen 10 Maart 1845. — Tiel 23 Junij 1847. — Almelo 7 Julij 1848. — Amsterdam 10 Junij 1850, Concl. conf. — Leeuwarden 15 Maart 1864. — Haarlem 26 April 1864. — Arnhem 14

Maart 1867. — Haarlem 30 Mei 1871. — Concl. Adv.-Gen. Gregory ad H. R. 3 Maart 1865. — Amsterdam 12 Augustus 1850, Concl. conf. beslissende dat op het vonnis van ontbinding eener ruiling evenredig regt is verschuldigd, al heeft nog geene levering plaats gehad.

49. Verkoop van onroerend goed, met bepaling dat de verkooper eigenaar van het goed blijft tot de levering, en dat hij tot die levering niet verpligt is, zoolang de kooppenningen niet betaald zijn, is aan 4 °/₀ registratieregt onderworpen.

Breda 3 Maart 1868.

d. VERZWEGEN EIGENDOMS-OVERGANG.

50. Uit art. 12 der wet v. 22 Frimaire VII volgt alleen, dat, voor de vordering van regt wegens overgang van onroerend goed, die overgang door onderscheidene bij dat artikel genoemde bewijsmiddelen kan worden bewezen, geenszins dat het regt kan worden gevorderd ter zake der verschillende daarbij opgenoemde feiten.

a H. R. 15 Februarij 1867, Concl. conf.

51. In den zin van art. 12 der wet van 22 Frimaire VII kan bedekte eigendoms-overgang zijn, al is er geen ingeschreven titel.

a H. R. 3 April 1868, Concl. conf.

52. Het bestuur der registratie is bevoegd de regten en dubbele regten van registratie wegens verzwegen eigendoms-overgang van onroerende goederen te vorderen van iemand als nieuwen bezitter (art. 12 der wet van Frimaire), zelfs al zijn die goederen reeds door dezen weder verkocht en aan eenen derde overgedragen. Bedoelde nouveau possesseur blijft voor die regten aansprakelijk, omdat hij en niet de bezitter ten tijde van het uitvaardigen van het dwangschrift, de fraude gepleegd heeft.

H. R. 27 October 1848, Concl. conf. verniet. Deventer 1 September 1847.

53. Het dubbel regt van registratie is verschuldigd op eene onderhandsche akte, houdende verkoop van onroerende goederen, welke binnen drie maanden na derzelver dagteekening ter registratie wordt aangeboden, wanneer daaruit blijkt, dat de overeenkomst vroeger heeft plaats gehad.

Assen 1 Maart 1845.

54. De verklaring, vervat in eene akte van aankoop van onroerende goederen, dat de kooper reeds voor meer dan drie maanden het genot en het gebruik derzelve gehad en den koopprijs betaald heeft, kan geene aanleiding geven tot de heffing van het dubbel regt, wanneer het verkochte aan den verkooper en kooper gezamenlijk in onverdeelden eigendom heeft toebehoord, en in de akte gezegd is dat deze eerst van nu af den vollen eigendom bekomt.

Arnhem 29 Julij 1829.

55. Het bestuur der registratie is niet bevoegd om op grond van eene enkele verhuring van onroerende goederen, regt en dubbel regt te vorderen wegens geheimen overgang van die goederen, vermits art. 12 der wet van 22 Frimaire VII steeds spreekt in het meervoud van daden, die moeten hebben plaats gehad om voor de invordering van regten van den nieuwen bezitter wegens eigendoms-overgang, dien eigendoms-overgang als voldoende gestaafd aan te nemen, en het eenige naamwoord *l'inscription* (de son nom au rôle de la contribution foncière), hetwelk in het enkelvoud voorkomt, niet op zich zelf staat, maar in verband moet worden beschouwd met de daarop gevolgde betalingen (et d'après les paiements par lui faits d'après ce rôle).

Haarlem 26 April 1864, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 3 Maart 1865, op grond dat niet bleek dat de verhuring was gedaan door den nieuwen *bezitter*, — Concl. conf. Adv.-Gen. Gregory, die echter tot terugwijzing der zaak concludeerde ter verdere behandeling.

56. Verzwegen eigendoms-overgang op grond van verhuring door iemand, die niet als eigenaar op het kadaster bekend stond.

a Leeuwarden 25 April 1854, Concl. conf.

57. De eigendoms-overgang is door de inschrijving in de kohieren der grondbelasting en de betaling dientengevolge door den nieuwen eigenaar gedaan, alsmede door het vragen en bekomen van consenten van verveening der veenplaats, genoegzaam bewezen om de vordering der mutatie-regten te wettigen.

Appingadam 3 October 1822, waartegen de cass. is verworpen bij *a* 'sGravenhage H. G. 16 April 1824.

58. De aanvraag van eenen mede-erfgenaam, op zijn eigen naam alleen, van consent tot verveening, geeft geene aanleiding om eenen verzwegen overgang van de aandeelen zijner mede-erfgenamen te zijnen behoeve te vermoeden, en deswegens regten en dubbele regten van registratie te vorderen.

Utrecht 23 October 1840, Concl. contr.

59. Het bestuur kan zich, ten einde een verzwegen eigendoms-overgang te bewijzen, niet beroepen op de sommatie, dagvaarding en conclusiën van den opposant in een regtsgeding voor de Regtbank gevoerd, indien juist uit die ten processe overgelegde stukken blijkt, dat de opposant zoodanige mondelinge overeenkomst van koop en verkoop wel heeft beweerd, maar de verkooper die ontkend heeft, en juist daarover een regtsgeding is gevoerd, zoodat de toestemming van de contractanten ten eenemale ontbrak, en dus in regten zelfs niet in de verte aan eene voltrokken overeenkomst te denken valt.

's Hertogenbosch 31 December 1862.

60. Handhaving van de vordering tot betaling van dubbel regt, op grond dat de eigendoms-overgang van het onroerend goed had plaats gehad meer dan drie maanden vóór de notariële koopakte, zoo als bleek uit eene sommatie tot levering van het goed en uit eene sommatie van den huurder door den kooper gedaan.

Deventer 15 December 1847.

61. Om de regten en dubbele regten wegens eenen verondersteld en geheimen eigendoms-overgang van onroerende goederen te mogen vorderen, is het niet voldoende dat de opposant in antwoord op een exploit, houdende sommatie, om eenen overeengekomen koop gestand te doen, hebbe verklaard daartoe onder zekere aangewezen voorwaarden bereid te zijn.

Sneek 22 Maart 1826, waartegen de cassatie is verworpen bij 's Gravenhage H. G. 25 Februarij 1829.

62. Een vonnis, waarbij iemand veroordeeld wordt om aan een ander eene som te betalen welke verklaard wordt aan dezen nog toe te komen wegens de resterende schadevergoeding van eenen tusschen hen vernietigden koop en verkoop van onroerende goederen, is niet genoegzaam om tegen den oorspronkelijken eigenaar eene vordering in te stellen tot voldoening van het regt en dubbel regt van registratie, wegens de te zijnen behoeve plaats gehad hebbende retrocessie.

Amsterdam 25 Januarij 1841, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 20 Mei 1842, Concl. conf.

63. Men kan, zonder den eigendoms-overgang volgens art. 12 der wet van 22 Frimaire VII te bewijzen, niet het proportionnele regt vorderen op eenen mondelingen verkoop van onroerende goederen, welke afgeleid wordt, zoo uit eene kwittantie, voor een gedeelte van den koopschat verstrekt, als uit de stukken en handelingen betrekkelijk tot een regtsgeding, over de deugdelijkheid van dienzelfden verkoop gevoerd.

Roermond 20 Januarij 1821, waartegen de cass. is verw. bij Luik H. G.

64. Indien een onroerend goed door twee personen gemeenschappelijk is aangekocht, en een hunner later wordt veroordeeld tot betaling van *al* de voorschotten die zijn medekooper op den koopprijs heeft gedaan, op grond dat deze aan eerstgemelde bij mondelinge overeenkomst zijn aandeel in dat gemeenschappelijk goed heeft overgedragen, is het bestuur desniettemin niet geregtigd om op de minuut van dat vonnis regten en dubbele regten wegens verzwegen eigendoms-overgang (van voormeld aandeel) te vorderen, indien de afkoop niet zoo zeer is geconstateerd bij dat vonnis, als wel door brieven enz., alle geregistreerd, welke tot grondslag bij dat vonnis hebben gestrekt, zoodat hier geene condemnatie bestaat op eene vordering, waarvoor geen geregistreerd bewijs is geproduceerd.

Assen 3 October 1826, bev. bij 's Gravenhage H. G. 6 Februarij 1829.

65. Het enkel en dubbel regt wegens overgang kan worden gevorderd, op grond dat bij den inventaris van eenen gemeenschappelijken boedel door de nagelaten weduwe is verklaard, dat zij aan hare broeders en zusters, met namen opgenoemd, schuldig is de som van *f* 2450.», wegens aan- of uitkoop van 4/5 der door haar thans bezeten vaste goederen.

's Gravenhage H. G. 2 Junij 1838, vern. Eindhoven 24 Februarij 1834.

66. De vermelding in eenen inventaris van een onderhandsch koopcontract van onroerende goederen, door den overledene van zijn vader aangekocht, zonder aanhaling van geregistreerde bescheiden, is voldoende om de deswege verschuldigde regten en dubbele regten van overgang te vorderen.

Appingadam 13 October 1831. — Appingadam 22 Maart 1832, om andere redenen verniet. bij 's Gravenhage H. G. 13 Julij 1835.

67. Bij inbreng in eene handelsvennootschap van een aandeel in vaste goederen, afkomstig uit eene vroegere vennootschap, waarin de inbrenger geen deelhebber was, kan de akte van oprigting dier vennootschap niet beschouwd worden als eene acte constatant la propriété du nouveau possesseur.

Breda 27 September 1862.

68. Er bestaan geene termen om een verzwegen eigendoms-overgang aan te nemen, indien onroerende goederen in eene vennootschap zijn ingebragt en daarna door den bestuurder der vennootschap een enkel perceel dier goederen uit den inbreng wordt ontslagen, en voorts dat perceel door hem die het had ingebragt, op eigen naam aan een derde wordt verkocht.

Utrecht 28 Junij 1865, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 16 Maart 1866, Concl. conf.

69. Indien na het overlijden van een der vennooten, tusschen zijne weduwe en den overlevenden vennoot eene akte wordt gepasseerd, waarbij partijen verklaren, dat het hun uit de boeken der firma is gebleken, dat vóór het overlijden van genoemden vennoot door de firma waren overgenomen zekere vaste goederen door den een of den anderen der vennooten gekocht, en van dien overgang dus aangifte wordt gedaan, geeft die akte aanleiding tot het heffen van het proportionneel regt van registratie ad 4 pct.

a Amsterdam 9 Augustus 1842.

70. Eene akte van scheiding of van verkoop, door de oude eigenaars aangegaan, later dan de inschrijving op de leggers der grondbelasting, en de betalingen dientengevolge door den nieuw ingeschrevene gedaan, kan beschouwd worden als een genoegzaam bewijs, tot wederlegging van het wettelijk vermoeden van den eigendoms-overgang uit art. 12 der wet van 22 Frimaire VII ontleend.

Groningen 23 December 1822, waartegen de cass. is verw. bij *a* 's Gravenhage H. G. 17 Januarij 1827. — Groningen 13 Januarij 1823, waartegen de cass. is verw. bij *b* 's Gravenhage H. G. 17 Januarij 1827 (in beide zaken op grond der feitelijke beslissing).

71. Het regt en dubbel regt wegens verzwegen eigendoms-overgang kan niet worden gevorderd, indien bij eene scheiding van ouderlijke nalatenschappen wordt verklaard, «dat »zeker perceel bij minnelijke schikking wordt »toebedeeld aan een der kinderen, die het in »gebruik had, terwijl de akte van aankoop gedurende de inventarisatie onder dat kind be»rustende was geweest,» terwijl bij den inventaris — vroeger opgemaakt — omtrent dat perceel wordt gezegd: «hiervan verklaart voormeld kind »de bewijzen van aankomst en eigendom onder »zich berustende te hebben, en zich te willen »voorbehouden, zoodanig regt als het sustineert »op dat perceel te hebben, tegen inbreng in »den gemeenschappelijken boedel eener som »van *f* 7000.».» Het perceel moet worden geacht bij scheiding te zijn toebedeeld, al is het tijdens het leven van den vader op naam van voormeld kind in de kohieren der grondbelasting overgeboekt, en al heeft het kind gedurende het leven van den vader, als eigenaar tegen den huurder geageerd.

Groningen 19 Februarij 1824, bev. bij *c* 's Gravenhage H. G. 11 April 1827.

72. De gemeenschap van goederen tusschen echtgenooten, bij een huwelijk onder het oude landregt van Overijssel aangegaan, doch na het in werking komen van de tegenwoordige wetboeken door den dood van een hunner ontbonden, blijft niet voortduren, met dat gevolg, dat een goed, door den langstlevenden echtgenoot na dat overlijden aangekocht, kan beschouwd worden als tot de gecontinueerde gemeenschap te behooren. Het bestuur is onbevoegd een verzwegen eigendoms-overgang van die goederen, door den langstlevenden echtgenoot aan den gemeenschappelijken boedel gedaan, te veronderstellen, en de deswege verschuldigde regten en dubbele regten van registratie te vorderen, zoo de door hem aangekochte goederen desniettegenstaande bij de scheiding en deeling worden gebragt, als of die tot de gemeenschap behoorden, en aan hem in zijn aandeel toegewezen worden.

's Gravenhage H. G. 5 Maart 1834, bev. Almelo 1 Februarij 1832.

73. Er bestaat een wettelijk vermoeden van eenen eigendoms-overgang op den testateur, wanneer een stuk onroerend goed, door hem gelegateerd, met vermelding dat het door een ander, ofschoon op diens naam, echter voor hem is gekocht en met zijn geld betaald, in den inventaris der nalatenschap vermeld, en bij de scheiding des boedels aan den legataris toebedeeld wordt. Men kan voor dien eigendoms-overgang het regt en dubbel regt vorderen, wanneer daarvan geene aangifte is gedaan, noch vóór het afsterven van den testateur, noch binnen drie maanden daarna.

's Gravenhage H. G. 18 October 1820, verw. de cass. tegen Rotterdam 23 Julij 1817.

74. Wanneer onroerende goederen, welke in vroegere tijden door eenen minderjarige waren geërfd, met bepaling, dat diens moeder tot zijne meerderjarigheid het vruchtgebruik zou genieten, ten name van de moeder op de kohieren van de grondbelasting zijn ingeschreven en de belastingen door haar zijn voldaan, doch die later weder op naam van den meerderjarig gewordene zijn overgeboekt en de belastingen van dien tijd af door hem zijn voldaan, — bestaan er geene redenen, om eenen verzwegen eigendoms-overgang van deze onroerende goederen te zijnen behoeve te vermoeden, en deswege regten en dubbele regten van registratie van hem te vorderen.

Nijmegen 15 October 1841.

75. Memoriën van aangifte voor het regt van successie en plaatsing op het kadaster leveren op zich zelf geen voldoend bewijs op van geheimen eigendoms-overgang van vast goed.

Deventer 18 April 1849.

76. Hij van wien de regten en dubbele regten, krachtens de beschikkingen vervat in art. 12 der wet van 22 Frimaire VII, gevraagd worden, wegens eenen eigendoms-overgang van onroerende goederen die van zijnen vader op hem schijnt te hebben plaats gehad, kan zich niet aan de betaling onttrekken op het eenvoudig voorgeven, zonder verder bewijs, dat hij die goederen van zijnen vader zou geërfd hebben, — vooral wanneer hij in de aangifte van de nalatenschap van dezen heeft verklaard, dat tot dezelve geene onroerende goederen behoorden. Hij kan zich aan het effect van het, behoudens vermeerdering of vermindering uitgevaardigde dwangschrift niet onttrekken door te beweren, dat in allen gevalle slechts een gedeelte van het goed aan hem toebehoort, en de gevorderde som dus althans veel te hoog is gesteld.

b Almelo 30 Januarij 1828.

77. Het bestuur is geregtigd de regten en dubbele regten te vorderen wegens verzwegen eigendoms-overgang, indien in de memorie van aangifte verklaard is dat de erflater geene vaste goederen heeft nagelaten, doch diens kind vervolgens een landgoed, dat voorheen aan dien erflater had toebehoord, en waarvan een gedeelte door hem was verkocht, voor het geheel hypothekeert.

Almelo 30 Januarij 1830.

78. Men kan het regt en dubbel regt wegens eenen veronderstelden verzwegen eigendoms-overgang niet vorderen, omdat in de memorie van de nalatenschap eener overledene, en ook in de scheiding van haren boedel, goederen worden opgegeven als tot de gemeenschap met haren tweeden echtgenoot te behooren, welke in de memorie van aangifte van de nalatenschap van haren eersten man, en in den inventaris na diens dood opgemaakt, alzoo ten deele aan de uit dit huwelijk gesproten kinderen, gezegd werden tot die gemeenschap te behooren, zonder dat bij eene behoorlijk geregistreerde akte blijkt hoe zij, of de gemeenschap met haren tweeden man bestaande, ook aan het aandeel harer kinderen in die onroerende goederen was gekomen; — vooral niet zoo dit gezegde beweerd wordt abusievelijk te zijn geweest, en die goederen later, staande het huwelijk met den tweeden man, aan haar bij openbare akte zijn toebedeeld.

Appingadam 16 April 1835, Concl. conf.

79. Wanneer iemand goederen hypothekeert, die hij met zijn broeder heeft geërfd en hem dus slechts voor de helft toebehooren, moet hij worden geacht de wederhelft bij scheiding en niet bij cessie te hebben verkregen.

Almelo 15 Maart 1832.

80. Indien door eene weduwe van haren echtgenoot goederen worden geërfd, onder den last van uitkeering van hetgeen zij onvervreemd en onverteerd zal nalaten, en zij een tweede huwelijk aangaat met eene huwelijksvoorwaarde, waarbij de echtelieden zich over en weder tot erfgenaam stellen, kan de langstlevende niet worden geacht den eigendom der goederen van den eerststervenden echtgenoot te hebben verkregen dan bij diens dood, zoodat er verzwegen eigendoms-overgang aanwezig is, indien de langstlevende man vaste goederen verkoopt, welke de vrouw van haren eersten echtgenoot in bezwaarden eigendom had geërfd.

b Winschoten 25 November 1868.

81. Wanneer in 1854, blijkens den door een der erfgenamen met zijne medeërfgenamen gedanen verkoop van een daartoe behoorend perceel, eene nalatenschap is aanvaard, doch de medeërfgenamen haar vervolgens in 1854 hebben verworpen, en eindelijk in 1857 is gevolgd

de verkoop van een ander mede tot de nalatenschap behoorend vast goed door voormelden erfgenaam voor het geheel, kan door het bestuur der registratie niet worden beweerd, dat uit hoofde der vroegere aanvaarding, de latere verwerping geen gevolg kan hebben, zoodat de laatstgenoemde akte van verkoop noodzakelijk medebrengt een verzwegen eigendoms-overgang, vermits, al wordt volgens art. 1099 B. W. de bevoegdheid tot verwerping door vroegere aanvaarding verloren, zoodanige verwerping niet van zelve nietig is, maar integendeel moet worden geëerbiedigd, zoo lang de onbestaanbaarheid daarvan niet is ingeroepen door de belanghebbenden, d. i. zij, die door de verwerping zijn benadeeld, waaronder het bestuur niet kan worden begrepen.

c H. R. 9 December 1859, Concl. conf. verw. de cass. tegen Deventer 16 Februarij 1859.

e. WAARDE EN LASTEN.

82. De schatting van deskundigen (niet akten of andere stukken) is het eenige middel om de waarde van vaste goederen tijdens de overdragt te bepalen.

Heerenveen 8 Januarij 1834.

83. Men moet voor de berekening van het regt van registratie, bij den kooppprijs van onroerende goederen, bezwaard met den last van *altijddurende* uitkeeringen, in casu van een derde deel der vrije inkomsten aan de armen, het twintigvoudig bedrag dier uitkeeringen voegen.

's Gravenhage H. G. 28 Maart 1832, verniet. Goes 19 October 1829.

84. Bij den koopprijs van het regt om zekere gronden voor onbepaalden tijd te gebruiken, mag voor de heffing van het regt van registratie niet gevoegd worden de jaarlijksche huur, welke daarvan aan de gemeente, eigenaarster van den grond, wordt betaald; deze is geen last welke zonder speciaal beding ten laste van den verkooper zou blijven.

a Winschoten 29 Junij 1870, om andere redenen vern. bij *a* H. R. 13 April 1871, met terugwijzing der zaak naar de Regtbank, die zich den 20 Maart 1872 aan haar eerste vonnis refereerde, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 20 December 1872, Concl. conf. — Anders *a* Amsterdam 21 September 1837.

85. Bij den koopprijs moet echter wel gevoegd worden het bedrag van den 20sten penning van den koopschat, welken de gemeente als verhuurster in geval van overdragt der huurregten, van den huurder en verkooper heeft bedongen.

a Winschoten 29 Junij 1870.

86. Bij den verkoop van het eeuwigdurend erfpachtsregt, nl. het regt van den pachter, kan het regt geheven worden van den gekapitaliseerden canon van die erfpacht, zonder dat daarbij in aanmerking kan genomen worden de koopprijs, welke door de koopers van dat erfpachtsregt aan de verkoopers is uitbetaald.

Nijmegen 25 Januarij 1853. — Nijmegen 19 Januarij 1864, hetzelfde beslissende bij overdragt van tijdelijk erfpachtsregt.

87. Wanneer met het tijdelijk erfpachtsregt wordt verkocht de eigendom der gebouwen en beplantingen, die zich op den erfpachtsgrond bevinden, en die daarop door den erfpachter of zijne voorgangers gebragt zijn, dan mag daarop, behalve 1 pct. van den canon, ook nog geheven worden het gewone regt van eigendoms-overdragt van die gebouwen en beplantingen.

H. R. 20 December 1867, Concl. conf. vern. Nijmegen 20 April 1867.

88. Wanneer iemand die een stuk grond in erfpacht bezit, zijn genot, met de op dien grond geplaatste gebouwen aan eenen derde voor eene bepaalde som afstaat, dan moet voor de berekening van het regt van registratie, bij die som niet het bedrag van den tot kapitaal gebragten erfpachts-canon worden gevoegd.

b H. R. 10 Januarij 1851, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Gorinchem 13 October 1849. — *a* H. R. 25 Maart 1853, Concl. contr. verniet. 's Gravenhage 4 Mei 1852. — Utrecht 4 Junij 1841. — Nijmegen 3 Mei 1851. — Utrecht 13 Februarij 1852. — Breda 5 Julij 1853 (mede betrekkelijk tot regten van overschrijving). — Winschoten 28 April 1858.

89. Wanneer feitelijk is beslist, dat zoowel het genot krachtens erfpachtsregt op den grond als op de gebouwen is overgedragen, vervalt de bewering, dat het regt van registratie van 4 pct. op de waarde van de gebouwen, als in eigendom overgedragen, zoude verschuldigd zijn.

b H. R. 1 Februarij 1861, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 15 November 1859.

90. Hoezeer volgens art. 772 B. W. de erfpachter, bij het eindigen van zijn regt, kan wegnemen alle zoodanige door hem gestelde gebouwen, en hij uit kracht der overeenkomst daartoe ongehouden was, belet zulks echter niet dat de grondeigenaar ook eigenaar is dier gebouwen door natrekking. Op de akte van afstand van het regt van erfpacht is dus voor die goederen geen regt wegens afstand van onroerende regten verschuldigd.

Assen 20 October 1848.

91. In geval van waardering, ten verzoeke van het bestuur, van een zelfs vóór het in werking komen der wet van den 16 Junij 1832 titulo oneroso overgedragen en met oude erfpachten bezwaard onroerend goed, moet van de waarde van dit goed, na aftrek van het bezwaar der erfpacht blijken.

Amsterdam 3 April 1834.

92. Bij verkoop eener vaste altijddurende en onopzegbare beklemming moet het evenredig regt van registratie geheven worden alleen op den koopprijs en niet tevens op de — tegen den penning 20 gekapitaliseerde — beklemhuur; deze is niet als een *last* te beschouwen (art. 15, n° 6 der wet van 22 Frimaire VII; art. 13, n° 1 der wet van 16 Junij 1832).

b H. R. 30 October 1846, Concl. conf. verw. de cass. tegen Winschoten 24 September 1845. — *b* 's Gravenhage H. G. 14 October 1831, verniet. Appingadam 29 Mei 1828. — *a* 's Gravenhage H. G. 19 October 1831, bev. Groningen 5 November 1827. — 's Gravenhage H. G. 18 November 1831, bev. Winschoten 10 September 1828. — *a* 's Gravenhage H. G. 18 April 1832. — Groningen 8 October 1827. — Groningen 10 October 1845. — Insgelijks in geval van toedeeling bij scheidingen, ter bepaling van overbedeeling,

a 's Gravenhage H. G. 7 Februarij 1827. — 's Gravenhage H. G. 30 December 1829. — *a* 's Gravenhage H. G. 14 October 1831, bevest. *b* Winschoten 7 Mei 1828. — 's Gravenhage H. G. 19 Mei 1832. — 's Gravenhage H. G. 27 Julij 1832. — Anders 's Gravenhage H. G. 21 December 1831, verniet. *b* Winschoten 15 April 1829, bij eene scheiding, — en 's Gravenhage H. G. 9 Mei 1832, bij een verkoop.

93. Het regt van beklemming moet bij scheidingen worden geschat op de werkelijke waarde, en niet op het twintigvoudige der landhuur.

Groningen 28 Junij 1830. — Groningen 15 September 1823.

94. Wanneer het bestuur der registratie beweert dat uitkeeringen, waarmede onroerende goederen zijn bezwaard, en waarvan de kooper de voldoening op zich neemt, bij de koopakte waarin dezelve als erfpachten worden aangeduid, geene eigenlijke erfpachten zijn, en alzoo niet vallen in de termen der uitzondering, bij art. 13 der wet van 16 Junij 1832 bepaald, is het gehouden die verkeerdheid der benaming te bewijzen.

Utrecht 4 Junij 1841.

95. Het beding in eene akte van verkoop, dat de kooper de hypothecaire kapitalen ad *f* 5000.» zal afdoen, geeft aanleiding tot het heffen van het regt ad 4 pct. over die som, boven den koopprijs.

b Groningen 29 April 1859.

96. De schulden der nalatenschap moeten ter berekening van de registratieregten bij den koopprijs van erfregten worden gevoegd.

Dordrecht 25 Junij 1832.

97. De hypotheken, waarmede het goed bezwaard is, moeten niet voor de heffing van het regt van eigendoms-overgang, bij den koopprijs gevoegd worden, indien uit de akte niet blijkt, dat de kooper dezelve voor zijne rekening heeft genomen.

Nijmegen 5 Junij 1823.

98. Wanneer de eigenaar van een onroerend goed zijn aandeel verkoopt aan zijn medeëigenaar, die reeds vroeger op het goed rustende hypotheken voor het geheel had afgelost, — dan kan deze kooper niet volstaan met de voldoening van het regt van registratie over den bij de akte bedongen prijs of de daarbij opgegeven waarde, maar hij moet dat regt betalen over den uitgedrukten koopprijs met bijvoeging van het aandeel dat de verkooper in de afgeloste hypotheken te dragen had.

a Amsterdam 10 Januarij 1839.

99. Bij verkoop van vast goed tegen zekeren prijs in eens, en onder den last eener lijfrente ten behoeve van derden, moet het kapitaal der rente bij den koopprijs worden gevoegd.

's Gravenhage 27 Februarij 1852.

100. Het bedrag eener rente in natura betaalbaar, waarmede een verkocht perceel bezwaard is, moet, voor de heffing van het regt van 4 per cent, wegens den verkoop van het perceel verschuldigd, door den ontvanger naar de laatste marktprijzen berekend worden, en niet over den middelbaren prijs gedurende de drie laatste jaren.

's Gravenhage H. G. 5 Februarij 1823, bev. Eindhoven 10 Julij 1820.

101. Er bestaan geene termen om, wegens reserve van het vruchtgebruik, bij den koopprijs de helft daarvan te voegen, indien op eene heerlijkheid zijn opgenomen geworden *f* 139000.», waarvoor 139 obligatiën ieder van *f* 1000.» zijn afgegeven, de man der eigenares, die eigenaar dier obligatiën was geworden, bij testament aan zijne vrouw het vruchtgebruik dier obligatiën en aan een derde den blooten eigendom daarvan legateert, en daarna de vrouw — debitrice en vruchtgebruikster der obligatiën — voormelde heerlijkheid aan den blooten eigenaar der obligatiën verkoopt voor eene som van *f* 100.000.», welke (volgens de akte) betaald wordt met de obligatiën, die de verkoopster erkent te hebben ontvangen, terwijl verder bedongen is, dat de verkoopster in de plaats van het haar gelegateerde vruchtgebruik der obligatiën, zal blijven behouden het vruchtgebruik gedurende haar leven van de verkochte heerlijkheid. Er is hier geen vruchtgebruik boven den bedongen koopprijs, maar tot volmaking van dien koopprijs voorbehouden.

's Gravenhage H. G. 10 Mei 1832, bev. Breda 21 December 1829.

102. Het vruchtgebruik der goederen, reeds bij vroegeren titel door een derde verkregen, behoort niet als last begroot en bij den koopprijs te worden gevoegd.

Nijmegen 27 Junij 1842.

103. Bij den koopprijs van onroerende goederen, wanneer dezelve voldaan wordt vroeger dan de in genottreding des koopers, moeten, voor de toepassing van het regt van registratie, de renten gevoegd worden van dien koopprijs, berekend over het tijdvak, dat de betaling van den koopprijs de in genottreding is voorafgegaan.

a Amsterdam 21 September 1837.

104. De schadeloosstelling die bij een vonnis van onteigening ten alg. nutte wordt toegekend voor de waarde der onteigende goederen, is le prix exprimé; die welke wegens waardevermindering der niet onteigende goederen berekend is, vormt de lasten die den prijs vermeerderen; ook op deze laatste is toepasselijk art. 14, n° 5 der wet van Frimaire.

's Gravenhage 9 Mei 1871.

f. SPECIALE BEPALINGEN OMTRENT DEN KOOPPRIJS.

105. Het regt ad 1 pct. wegens overwijzing is verschuldigd op de bepaling in eene koopakte, waarbij de kooper wordt gequalificeerd om den koopprijs aan den houder eener op het goed gevestigde hypothecaire inschrijving te betalen, met bepaling, dat de kwittantie van den hypotheekhouder den kooper tot décharge zal verstrekken.

Zwolle 12 October 1836. — Zwolle 23 November 1842.

106. Het kan geen verschil maken, of aan den kooper dadelijk bij de overeenkomst de personen worden opgegeven, aan welke hij zal behooren te betalen, of welke hij als schuldeischers zal aannemen, dan wel of zulks van latere, en tijdens het aangaan van het koopcontract onbekende omstandigheden afhankelijk wordt gesteld; de in eene notariële akte voorkomende bepaling, dat de koopsom zal werden betaald aan diegenen, welke hetzij bij vrijwillige

schikking tusschen de belanghebbenden, hetzij bij regterlijke rangregeling, daartoe geregtigd zullen worden verklaard, stelt ten opzigte van den kooper eene werkelijke overwijzing van schulden daar, hoedanig bij de wet v. 16 Junij 1832 is bedoeld.

Zwolle 19 September 1838.

107. Bij verkoop met delegatie eener eeuwigdurende rente, kan op deze delegatie geen afzonderlijk regt worden geheven.

Zwolle 29 Junij 1831.

108. Ook niet op de in eene akte voorkomende verklaring des schuldeischers, dat hij er genoegen mêe neemt en er in toestemt, dat de betaling voortaan door den aangewezen schuldenaar of nieuwen bezitter gedaan worde, en den vorigen van alle verpligting ten zijnen opzigte ontheft.

's Gravenhage 24 December 1829.

109. Er is geen regt wegens overwijzing van schuld verschuldigd, indien bij den verkoop van onroerende goederen door beneficiaire erfgenamen wordt bedongen, (cf. art. 1080 B.W.) « dat » de verkoopers, overeenkomstig de bepalingen » der wet, de verkoopprijzen, voor zoo veel zulks » vereischt wordt, zullen overwijzen aan de hy» pothecaire schuldeischers, aan dewelke de » koopers zullen moeten betalen, op tijd en wijze » als de erflaters daartoe zouden zijn verpligt » geweest. »

a Arnhem 14 December 1848.

110. Het regt van delegatie is niet verschuldigd op een proces-verbaal van openbare verkooping van onroerende goederen, ten verzoeke van den curator in eene vacante nalatenschap, ter zake van de daarin voorkomende bepaling, dat de betaling der kooppenningen zal geschieden ten kantore van den verkooper, door middel van delegatie van den koopprijs aan de hypothecaire schuldeischers.

Zutphen 20 Maart 1838.

111. Boven en behalve het regt wegens den verkoop verschuldigd, moet op eene akte van verkoop van onroerende goederen, waarbij de verkooper verklaart een gedeelte van den koopprijs ontvangen te hebben uit handen van eenen derde (dien de kooper tot zijnen schuldeischer erkent), en hem in al zijne regten en actiën te subrogeren, het regt van 1 per cent, wegens deze schuldbekentenis, gevorderd worden. Er is geen afzonderlijk vast regt verschuldigd voor de aanvaarding dezer erkentenis door den geldschieter.

Assen 27 November 1827.

112. Men mag geen afzonderlijk regt vorderen voor de beschikking, in eene akte van verkoop van erfregten voorkomende, waarbij aan den cessionaris volmagt wordt verleend, om de schulden des boedels te voldoen.

Almelo 29 December 1830.

g. AKTEN VAN COMMAND.

113. Om tegen een vast regt van één franc geregistreerd te kunnen worden, is het voldoende dat de notariële akte, waarbij een lastgever tot aankoop van goederen wordt bekend gemaakt, binnen 24 uren na de toewijzing of het koopcontract verleden worde; de ontvanger der registratie behoeft binnen denzelfden tijd van de gedane verklaring niet op eene wettige wijze kennis te dragen, hetzij door een deurwaarders-exploit, hetzij door de aanbieding van de akte zelve ter registratie.

H. R. 11 Maart 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Deventer 22 Julij 1840. — *b* H. R. 21 October 1853, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Utrecht 8 September 1852, Concl. conf. — *a* 's Gravenhage 30 September 1851.

114. De verklaring van eenen prokureur, dat hij aan zich houdt zeker perceel, hetwelk hij, bij de geregtelijke toewijzing, opgegeven had ten name van een ander te hebben gekocht, is aan een nieuw regt van 4 pct. onderworpen.

Dordrecht 10 December 1821.

h. LEGAAT VAN KEUZE.

115. Er is koop en verkoop, wanneer bij eene scheiding sommige deelgenooten, alvorens tot de verdeeling over te gaan, een tot den boedel behoorend onroerend goed krachtens legaat van keuze, ter uitvoering van het testament, overnemen tegen de daarvoor bepaalde som.

a H. R. 24 Februarij 1859, Concl. conf. vern. Hoorn 24 Maart 1858. — Anders Zwolle 18 Maart 1835.

116. Er is proportionneel regt van registratie verschuldigd, wanneer aan erfgenamen of anderen goederen des boedels, in hunne erfportiën of tegen geldelijke uitkeeringen, ten gevolge van de testamentaire beschikking van den overledene, bij scheidingen, transactiën of andere akten, worden toe- en aanbedeeld, of overgedragen.

Rotterdam 1 December 1834.

117. Het regt van koop is verschuldigd door hem aan wien een legaat van eene zekere som *of waarde* is gemaakt, en hij kooper wordt van een tot de nalatenschap behoorend goed. Hij kan dien aankoop niet als afgifte van legaat doen voorkomen.

Appingadam 27 Junij 1839, Concl. conf.

118. De regten wegens eigendoms-overgang zijn niet verschuldigd op de afgifte van onroerende goederen, waaromtrent het regt is gelegateerd om die tegen zekeren prijs uit de nalatenschap over te nemen.

Eindhoven 22 Augustus 1864. — Anders Deventer 12 December 1866.

119. Er is geen proportionneel regt wegens eigendoms-overgang verschuldigd, indien de erflater aan zijnen zoon de keus geeft om al de goederen die hij mogt verlangen, over te nemen, en de onroerende goederen geschat op *f* 10.000.» met *f* 53.95 aan contanten voor zijn aandeel aan hem worden toebedeeld.

Rotterdam 13 April 1853.

120. Er kan geen regt van registratie verschuldigd zijn wegens de toedeeling aan eenen medeërfgenaam van een onroerend goed hem door den erflater voor eene bepaalde waarde gelegateerd, wanneer daaruit geene overbedeeling ontstaat.

Groningen 24 Mei 1839. — 's Gravenhage 23 October 1849, bij legaat door den man aan zijne vrouw om een tot de gemeenschap — van winst en verlies — behoorend huis tegen overgave van effecten voor het geheel over te nemen. — Ook al ontstaat daardoor eene overbedeeling, Zwolle 28 Maart 1838.

121. Het regt van 4 pct. is verschuldigd op eene akte, waarbij erfgenamen erkennen eene som gelds van eenen hunner medeërfgenamen, voor den afstand te zijnen behoeve van hun aandeel in een onroerend goed der nalatenschap ontvangen te hebben, al was door den erflater bepaald, dat die erfgenaam het regt of de keuze zoude hebben, hetzelve voor de betaalde som over te nemen.

'sGravenhage H. G. 13 October 1837, verniet. Utrecht 18 Maart 1833. — Anders Zutphen 27 Februarij 1838, dat geen evenredig regt verschuldigd achtte, — en Breda 29 Januarij 1856, waarbij het kwittantieregt (1/2 pct.) verschuldigd werd geacht over de ingebragte som, waartegen de afgifte van het goed plaats had.

122. Indien bij scheiding worden vermeld sommen, waarvan de inbreng door den erflater is bevolen tegen het door hem gemaakte legaat van zekere goederen, moeten deelgenooten bewijzen, dat die inbreng werkelijk heeft plaats gehad.

Zwolle 28 Maart 1838.

123. Bij legaat van het regt om een onroerend goed, tegen eene bij het testament bepaalde waarde, zich te laten toedeelen, behoort de meerdere waarde welke het goed blijkt te bezitten, niet tot de deelbare massa, maar wordt bij legaat verkregen.

Hoorn 27 Junij 1866.

124. Legaat van een boeren-erf, waartoe volgens beweren van den legataris mede behoorden twee niet opgenoemde kadastrale nummers, niet in het testament opgegeven, ten bewijze waarvan in het geding werd gebragt eene verklaring van zijne gezamenlijke broeders en zusters, houdende dat het stuk, als behoorende bij het erve aan hem gelegateerd, volgens hunne meening daaronder begrepen was, en het in de bedoeling der testatrice heeft gelegen, om het perceel niet te willen uitzonderen. Registratie van deze verklaring tegen 4 pct. gehandhaafd.

Zwolle 3 September 1856.

i. SPECIALE BEPALINGEN OMTRENT SOMMIGE ROERENDE ZAKEN.

125. De verkoopingen van actiën of aandeelen in eene societeit van levensverzekering zijn onderhevig aan 1/2 pct. registratieregt.

Amsterdam . . . (1), bev. bij 's Gravenhage H. G. 15 Junij 1825.

126. De verkoop van hypothecaire schuldvorderingen, onder verpligting om het bedrag der renten aan den cedent gedurende deszelfs leven uit te keeren, moet voor de berekening van het regt van registratie beschouwd worden als transport van losbare obligatiën.

Zwolle 3 Maart 1830.

127. Wijnen, toebehoorende aan den onder beneficie van inventaris aanvaarden boedel van eenen koopman, of van hem die dezelve bezat, met het oogmerk om daarmede handel te drijven, kunnen beschouwd worden als koopmanschappen, als zoodanig in den handel bekend, in den zin van art. 13 der wet van 31 Mei 1824, met dat gevolg, dat op het geheele beloop van eene openbare verkooping, waarin deze wijnen met andere, aan kooplieden toebehoorende, begrepen waren, slechts het regt van 1/2 en niet dat van 2 pct. moet geacht worden verschuldigd te zijn.

'sGravenhage H. G. 3 December 1830, bev. Amsterdam 9 October 1828.

128. Tot de heffing van 1/2 pct. registratieregt geeft (zoowel vóór het in werking komen der wet van den 16 Junij 1832, als sedert dien tijd) aanleiding eene openbare verkooping van vee, hetzij dat vee afzonderlijk, hetzij het te gelijk met hooi verkocht worde.

b 'sGravenhage H. G. 19 Februarij 1830, bev. Zwolle 27 Februarij 1828. — 'sGravenhage H. G. 4 Julij 1834, te dezen aanzien bev. *b* Zwolle 2 Februarij 1831. — Anders Zwolle 30 Maart 1831.

129. Wanneer lammertienden, gelijktijdig in het openbaar met oningeoogste korentienden verkocht worden, is het regt van 1/2 en niet dat van 2 pct. op het proces-verbaal verschuldigd; lammertienden moeten als oningeoogste vruchten worden beschouwd.

'sGravenhage H. G. 7 Januarij 1829, bevest. Goes 26 Junij 1826.

B.

130. Het proportionneel regt wegens schenking is niet verschuldigd op eene transactie, waarbij ter beëindiging van bestaande geschillen, de geldigheid eener vroegere beweerde schenking de manu in manum van buitenlandsche effecten wordt erkend, en dientengevolge afstand gedaan van regt en actie op een gedeelte dier effecten.

a H. R. 17 December 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 22 Junij 1837.

131. Eene akte houdende afstand van onroerend goed bij transactie aangegaan, en waarbij die afstand door een der contractanten is bedongen als æquivalent voor daarbij gedane renunciatie aan beweerde regten, met bepaling dat die afstand zoude geschieden bij eene latere akte, niet ten behoeve van die contractante zelve, maar ten behoeve van hare twee zonen welke zij alzoo daarmede wilde begunstigen en ter wier behoeve die stipulatie was gedaan, — moet ten aanzien van de berekening der regten van registratie niet beschouwd worden als eene donatie door een vreemde ten behoeve van een vreemde gedaan, maar als eene schenking in de regte lijn van moeder op kinderen.

c H. R. 17 Junij 1841, Concl. conf. bevest. in appel, loco cassatie, Sneek 25 Januarij 1837.

132. Eene akte, waarbij ouders bij hun leven hunne goederen onder hunne kinderen verdeelen, moet voor de toepassing van de regten van registratie in den tegenwoordigen stand der wetgeving als eene bloote scheiding beschouwd worden, waarop het bij art. 68, § 3, n° 2 der wet van 22 Frimaire VII bepaalde regt van *f* 2.40 toepasselijk, en dus geen evenredig regt verschuldigd is. Maar wanneer die akte inhoudt eene dadelijke eigendoms-overdragt, en niet eene boedelverdeeling, welke eerst post mortem zou van kracht zijn, is zij *attributif de propriété* en de daarbij voorkomende handeling valt in de bepaling van art. 1703 B. W.; derhalve is het regt van schenking op de akte verschuldigd, indien de goederen in vollen eigendom aan de kinderen worden afgestaan, om daarover dadelijk te beschikken, en die afstand door de kin-

deren wordt aangenomen; — al hebben de ouders zich het vruchtgebruik gereserveerd.

c H. R. 3 November 1843, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Leiden 25 October 1842. — Maastricht 6 October 1854, waarbij mede als schenking is beschouwd eene verdeeling in den laatst opgegeven zin gemaakt.

133. Op eene akte waarbij echtelieden de voorwaarden van eene voorgenomene scheiding van tafel en bed regelen, en de vrouw aan den man eene uitkeering belooft van zekere som, kan alleen het regt van schenking over die som worden geheven, en niet dat van 4 pct. wegens uitkoop van onroerende en roerende goederen, indien het blijkt, dat de echtelieden in gemeenschap van winst en verlies zijn gehuwd en dat er een verlies van *f* 600.» bestaat.

H... 21 December 1836.

134. Er is proportionneel regt wegens donatie inter vivos verschuldigd op eene akte, waarbij degene, die in het jaar 1817 het vruchtgebruik eener nalatenschap bij versterf heeft verkregen, na dit vruchtgebruik eenigen tijd te hebben genoten, daarvan ten behoeve van den eigenaar van den blooten eigendom afziet. Dit regt is niet verschuldigd, wanneer het object van het vruchtgebruik, volgens het testament, uit inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld bestond.

's Gravenhage H. G. 28 Maart 1828, verniet. *a* Amsterdam 8 April 1824, waarbij op het object (inschrijvingen op het Grootboek) geen acht was geslagen.

135. Het proportionnele regt van 1¹/₄ pct. is verschuldigd op den afstand van het vruchtgebruik, in de regte lijn door den vruchtgebruiker ten behoeve van den eigenaar van den blooten eigendom titulo gratuito gedaan.

b Amsterdam 8 April 1824.

136. Als onzuivere opbrengst, welke na gekapitaliseerd te zijn, tot grondslag strekt ter berekening van het regt wegens schenking, mag niet worden aangenomen een huurcontract, waarbij aan den verhuurder bijzondere verpligtingen worden opgelegd; — in casu bij verhuring aan de stad van een gebouw, dienende voor de maréchaussées en hunne paarden, en waarbij bedongen was, dat de verhuurder het huis moest voorzien van de benoodigde slaapsteden, meubelen, bedden en beddengoed, en dit alles ten bekwamen tijde verschoonen, als ook de stalling van de noodige stalgereedschappen voorzien; dat de verhuurder ook de gewone reparatiën en belastingen voor zijne rekening nam, en dat bij vertrek der maréchaussées het huurcontract dadelijk zou ophouden.

Breda 6 October 1835.

C.

137. Een huurcontract, aangegaan voor een jaar, met bepaling dat het na dien termijn zal gehouden worden voort te loopen, tenzij daarvan opzage geschiede, is aan het regt van 4 pct. over tienmaal den huurprijs onderhevig, als verhuring voor het leven.

's Gravenhage H. G. 16 April 1823, vern. Groningen 6 September 1819. — Leeuwarden 23 Februarij 1824, bev. bij 's Gravenhage H. G. 30 Mei 1827, bij verhuring bij de maand tot wederopzeggens toe.

138. De huur voor twaalf jaren en na expiratie daarvan voor zoo lang de verhuurder nog zal leven, moet worden aangemerkt als voor het leven te zijn gecontracteerd, en is dus aan het registratie-regt van 4 pct. onderworpen.

Rotterdam 15 October 1817.

139. Indien in het proces-verbaal van huur en verhuur van een perceel bouwland voorkomt: dat de verhuur geschiedt voor den tijd van vier jaren; dat de vaste jaarlijksche huurprijs wordt bepaald op *f* 6.»; dat de toewijzing der huur geschiedt aan hem, die onder den titel van premie het hoogste bedrag heeft uitgeloofd om daarvoor het regt op de huur te verkrijgen, welke premie boven den vasten huurprijs moet worden voldaan; dat drie maanden vóór het eindigen van den huurtijd, de huurder desverkiezende aan de verhuurders kan te kennen geven, voor welken tijd hij de huur wenscht te verlengen, in welk geval de verhuurders zich verbinden een nieuw huurcontract aan te gaan voor den gewonen huurprijs, dus zonder premie, en voor zoo vele jaren als de huurder zal begeeren, doch niet langer dan voor zijn leven, dan kan er slechts sprake zijn van eene huur, voor den tijd van vier jaren aangegaan en geenszins van eene onbepaalde of voor het leven aangegane huur, zoo lang de toestemming tot en bepaling van duur der nadere huur ontbreekt. Die overeenkomst is dus slechts onderhevig aan een registratie-regt, berekend over eene huur van vier jaren.

Alkmaar 31 Maart 1859, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 7 December 1860, Concl. conf.

140. De verhuring van jaar tot jaar, tot den tijd van drie jaren, met bepaling, dat het den huurder en den verhuurder vrij staat opzage te doen, mits zulks een half jaar vóór den verschijndag gedaan worde, is niet voor onbepaalden tijd aangegaan.

Almelo 6 December 1843.

141. Huur voor zes jaren, met toekenning aan den huurder van het regt om ze na afloop van dat tijdvak weder voor zes jaren voort te zetten, mits zich daaromtrent nader verklarende, en zoo bij continuatie, zoo lang als hij in leven zal zijn, moet als huur voor den bepaalden tijd van zes jaren worden beschouwd.

b Utrecht 16 October 1861.

142. Als huur voor bepaalden en niet voor onbepaalden tijd moet worden beschouwd, indien bij de akte wordt gezegd, dat de huur voor 24 jaren wordt aangegaan, terwijl mede wordt bedongen dat de huurder en zijne erfgenamen of regtverkrijgenden, bij het eindigen dier 24 jaren, het regt zullen hebben het gehuurde op nieuw, voor denzelfden tijd en onder dezelfde voorwaarden weder in te huren, met hetzelfde regt van wederinhuur, mits telkens eene nieuwe notariële huurceel, ten koste van den huurder, worde gepasseerd.

Amersfoort 3 Junij 1857.

143. Een notariëel huurcontract, bepalende onder anderen: dat de huur ingaat op den 29 Augustus 1833 en voortduurt tot kersmis 1880; dat de huurder het gehuurde mag bepoten en betimmeren, doch bij het einde der huur, om

welke redenen ook, al de bestaande bepotingen, betimmeringen en alle andere verbeteringen op of aan het gehuurde aangebragt, de eigendom van den verhuurder zijn en blijven, en dat de huurder alle reële belastingen moet betalen, mag niet als erfpacht worden beschouwd.

Tiel 23 Julij 1834.

144. Voor de toepassing van de wet op de registratie moet als huur en verhuur voor onbepaalden tijd of voor het leven worden beschouwd eene akte, waarbij de eigenaar het genot van een onroerend goed, zonder eenigen prijs te bedingen, overdraagt aan een ander, die hem eene som gelds voorschiet, welke na zijn overlijden in zijnen boedel zal worden teruggebragt, doch zonder dat daarvan intusschen eenige interest wordt betaald.

a 's Gravenhage H. G. 30 December 1825, bev. Amsterdam 6 Mei 1824.

145. Eene akte, waarbij de pachters van plaatselijke imposten aan anderen aandeelen in hunne pacht overdragen, moet beschouwd worden als eene onderverhuring, niet als een contract van compagnieschap.

's Gravenhage H. G. 9 Julij 1824, vern. Dordrecht 23 Julij 1821.

146. Het regt op de verpachting of verhuring van zitplaatsen in eene kerk moet berekend worden niet naar het gecumuleerd beloop der huurpenningen, maar artikelsgewijze ten aanzien der bijzondere huurders, en wel met combinatie van meerdere, door een en denzelfden persoon gehuurde perceelen.

Almelo 21 October 1829.

147. Op eene akte van verhuring van zitplaatsen in eene kerk, moet niet over elken post het minimum registratie-regt van 20 cents worden geheven, maar alleen wanneer op de geheele akte dat minimum regt niet mogt verschuldigd zijn.

H. R. 23 Januarij 1839. verw. de cass. tegen Almelo 30 Mei 1838.

148. Er is geen afzonderlijk regt van registratie verschuldigd, wanneer iemand, die een aan een ander toebehoorend perceel bouwland verhuurt, zich voor dezen verklaart sterk te maken en voor hem de rato te caveren, — noch op de magtiging, in eene huurakte aan den verhuurder gegeven, om het gewas, dat na het tijdstip voor de ontruiming bepaald nog op het land mogt bevonden worden, te doen verkoopen en tot voldoening van de huurpenningen en onkosten te doen strekken, of om tot dit einde, bij gebreke van betaling van den huurprijs, een bij hypotheek verbonden huis in het openbaar te verkoopen, — noch op de bepaling bij die akte van verhuring, dat de huurder geene vermindering van huur zal kunnen vragen, noch op den afstand, door degenen die zich tot borgen van den huurprijs stellen, van het voorregt om uitwinning of schuldsplitsing te vorderen, noch eindelijk op de bepaling in eene akte van verhuring voorkomende, dat de huurder het gehuurde perceel niet zonder toestemming des verhuurders aan anderen zal mogen verhuren, en dat altoos in dit geval geene vooruitbetaling van huurprijs geldig zal zijn.

Tiel 27 Januarij 1841.

149. Het bestuur is bevoegd de regten en dubbele regten te vorderen wegens een in eenen inventaris vermeld contract van verhuring, dat niet binnen den bepaalden termijn is geregistreerd.

's Gravenhage H. G. 3 November 1826, vern. Utrecht 7 Julij 1823.

150. Op een huurcontract vóór de wet van 1824 opgemaakt, is bij niet-registratie binnen den bepaalden termijn enkel en dubbel regt verschuldigd.

Zutphen 14 Maart 1837.

151. Wanneer een onderhandsch huurcontract blijkt vóór het in werking komen der wet van den 31 Mei 1824, en voor eenen langeren termijn te zijn aangegaan, dan volgens het, ook vóór de wet geregistreerde, dubbel van dat huurcontract het geval zou geweest zijn, moet het regt en dubbel regt wegens de verzuimde registratie binnen den bepaalden termijn gevorderd worden, zonder acht te slaan op de regten die wegens het zoogenaamde dubbel zijn betaald.

Brielle 12 Junij 1835.

152. Alleen over de meerdere waarde is het regt verschuldigd op eene transactie, betrekkelijk de meerdere of mindere vastheid der beklemming, waarbij de jaarlijksche huur met 23 gulden is verhoogd geworden.

Groningen 3 April 1842.

D.

a. AANBESTEDINGEN.

153. De aanbesteding gedaan door eene stedelijke regering van het ophalen van de asch en het vuilnis, gedurende een bepaald aantal jaren, voor eenen jaarlijkschen prijs door den aannemer te betalen, is aan het regt van huur en verhuur onderworpen.

's Gravenhage H. G. 6 Julij 1821. — Anders Rotterdam 25 April 1842, waarbij is beslist, dat het regt van aanbesteding verschuldigd is over de som die aan den aannemer wordt betaald en de geschatte waarde van de aan hem afgestane goederen (asch enz.), en dus niet het verkoopregt van 2 pct. over de laatstgemelde goederen.

154. De overeenkomst waarbij eene gemeente zich jegens een polderbestuur verbindt om voortaan tegen eene uitkeering van *f* 1500.» 's jaars dien polder in zijn geheel te bemalen, is geene vestiging van eene altijddurende rente, maar eene aanneming waarvoor ingevolge art. 69, § 2, nº 3 der wet van 22 Frim. VII slechts $^1/_2$ pct. regt verschuldigd is.

Rotterdam 8 October 1862.

155. Een contract van onder-aanneming van leverantiën voor het Departement van Oorlog, is aan het regt van 2 pct. onderworpen.

Breda 30 Augustus 1818.

156. Bij aanbestedingen door gemeentebesturen, waarvan alleen blijkt uit notulen van den gemeenteraad, kan door het bestuur der registratie geen regt worden gevorderd.

Roermond 20 Februarij 1862; — cf. Roermond 5 December 1861, waarbij de overlegging der notulen en van het inschrijvings-biljet werd bevolen.

b. BORGTOGTEN.

157. Wanneer bij de overdragt eener schuldvordering degene, die den afstand doet, tevens verklaart voor de tegenwoordige en toekomstige gegoedheid van den schuldenaar in te staan, is behalve het regt van cessie een afzonderlijk registratie-regt wegens den borgtogt verschuldigd.
Zwolle 28 April 1841.

158. Het regt wegens borgtogt is verschuldigd, wanneer degene, die eene verklaring van lastgeving opmaakt, voor de solvabiliteit van den persoon, voor wien hij gekocht heeft, instaat en aansprakelijk blijft.
a Almelo 26 Julij 1826.

159. Het regt wegens borgtogt kan gevorderd worden, wanneer bij eenen verkoop van onroerende goederen bepaald is, dat degene, die voor een ander koopt, voor dezen moet instaan, en de koop wordt toegewezen aan iemand, die opgeeft voor een ander te koopen.
Zwolle 30 November 1831.

160. Het regt van borgtogt is niet verschuldigd, indien bij de verkoopvoorwaarden het beding voorkomt: «dat de laatste bieder of hoogste »mijner zal gehouden zijn zijnen lastgever, voor »wien hij zal geboden of gemijnd hebben, te »noemen, zoodra de definitieve toewijzing te »zijnen behoeve zal zijn geschied, en dat, bij »aanneming van die toewijzing, hij verantwoor»delijk zal zijn voor de gegoedheid van zijnen »lastgever, en gehouden te praesteren en na te »komen al de lasten der gedane toewijzing, »even als of hij dien koop voor en ten behoeve »van zich zelven had gedaan,» al heeft die laatste bieder of hoogste mijner het procesverbaal mede onderteekend.

Leiden 18 Februarij 1851, op grond, dat de verkooper zich het regt had voorbehouden, om den koop aan anderen, die lager hadden geboden, te geven, en derhalve na het mijnen, nog eene daad van den verkooper werd vereischt, om den mijner tot kooper te maken, en de mijner zelf nog de toewijzing moest aannemen.

161. Het regt van borgtogt is niet verschuldigd, indien bij de voorwaarden eener openbare verkooping van een perceel vast goed onder anderen is bedongen, dat het den verkooper zal vrijstaan om, ingeval de kooper mogt in gebreke blijven den uitgeloofden koopprijs of de op rekening te betalen gelden op den bepaalden tijd te voldoen, den makelaar, door wien de koop voor zoodanigen gebrekkigen kooper zal zijn gedaan, dadelijk als borg op te roepen, en terstond tot de betaling te verpligten, in welk geval de makelaar zal gehouden zijn die gelden dadelijk te voldoen, en van den bedoelden borgtogt op de eerste aanmaning de vereischte akte te teekenen.

H. R. 27 Junij 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Amsterdam 21 September 1837.

162. Waarborging in vaste goederen, of hypotheekstelling, ofschoon voor schulden van een derde geschiedende, is volgens de wet aan geen evenredig regt van registratie onderworpen.
a H. R. 1 November 1855, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amersfoort 22 November 1854.

163. De akte waarbij tot zekerheid van bij testament besproken jaarlijksche uitkeeringen, onroerende goederen, aan den erfgenaam toebehoorende, hypothecair worden verbonden, is aan een vast regt van 80 cents onderworpen.
's Gravenhage 28 November 1851.

164. Art. 69, § 2, n° 8 der wet van 22 Frimaire VII omtrent «cautionnements de sommes,» aan $^1/_2$ pct. onderworpen, is niet toepasselijk op borgtogt voor aanbesteding van onroerende zaken, bv. van een gemeenteweg; hiertegen kan het bestuur niet beweren, dat ingevolge min. resolutie de borgen tot betaling van geld kunnen worden aangesproken.
Assen 31 December 1866.

165. Het evenredig registratieregt bij art. 69, § 2, n° 8 der wet v. 22 Frimaire VII voor cautionnements bepaald, kan niet worden geheven op de akte, waarbij door den ontvanger van een polderbestuur of door een derde namens hem hypotheek wordt gesteld tot zekerheid van diens beheer.
a H. R. 24 Maart 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 15 September 1862. — *a* H. R. 1 November 1861, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Amersfoort 9 Mei 1860, bij hyp.-stelling door een derde tot zekerheid van de rigtige administratie van den directeur der bank van leening eener stad. — Anders Sneek 19 November 1845, dat de hyp.stelling door den ontvanger van een dijksgeregt voor zijn eigen beheer aan het regt van $^1/_2$ pct. onderworpen is.

166. Eene akte, waarbij een wijnkooper inschrijvingen op het grootboek verbindt, tot zekerheid van den stedelijken impost, dien hij reeds verschuldigd mogt zijn, of in het vervolg verschuldigd worden, is aan het proportionnele regt van registratie onderhevig.
's Gravenhage H. G. 7 Mei 1823, vern. Amsterdam 22 Julij 1819.

167. Het regt van borgtogt ad $^1/_2$ pct. kan niet worden gevorderd op eene akte van borgtogt tot zekerheid van den Rijks-accijns en van de Rijks- en plaatselijke opcenten gezamenlijk.
Leeuwarden 11 October 1836.

168. Op eene akte, waarbij door de Rijnspoorweg-maatschappij ten behoeve van het Rijk zekere obligatiën ter verpanding worden gegeven, en zulks tot zekerheid voor de nakoming der verpligtingen, waarin die maatschappij volgens de voorwaarden harer concessie bij het Rijk in obligo staat, is teregt het bij art. 69, § 2, n° 8 der wet van 22 Frimaire VII bepaalde regt van $^1/_2$ pct. van cautionnements de sommes et objets mobiliers, garanties mobilières et indemnités de même nature geheven.
b H. R. 21 Januarij 1848, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 3 November 1846.

169. Op eene akte, waarbij een zeker aantal schippers zich onderling ten beloope eener opgenoemde som, tot borgen stellen voor de schade welke zij of een hunner wegens aan dezelve toevertrouwde goederen mogten te vergoeden hebben, moet het regt berekend worden alleen op de door ieder bepaalde som en niet op het gezamenlijk bedrag.
's Gravenhage H. G. 21 Januarij 1831, bev. Zwolle 3 December 1828.

170. Vordering van het regt van borgtogt op eene aanneming. Bewering dat de borgen medeaannemers waren, verworpen, hoewel in de akte was bepaald, dat de borgstelling geschiedt onder afstand van alle exceptiën en regtsweldaden en onder solidaire verbindtenis.
b Arnhem 8 Januarij 1863.

c. SCHULDBEKENTENISSEN.

171. Op de akte, waarbij een geïnstitueerde erfgenaam zich tot de betaling verbindt van zekere som, die hij volgens het testament aan de andere legale erfgenamen moest uitkeeren, om in het bezit van den geheelen boedel te blijven, is het regt van 1 pct. verschuldigd.
b Almelo 26 Julij 1826.

172. De vermelding door den eischer, in een proces-verbaal van niet-bevrediging, van de gelden door hem in mindering zijner vordering ontvangen, geeft geene aanleiding tot de heffing van eenig proportionneel regt.
's Gravenhage H. G. 15 Mei 1830.

173. Eene akte in Engeland opgemaakt, schuldbekentenis bevattende van eene daarin opgenoemde som, doch tevens met verklaring dat de schuldenaar zal kunnen volstaan met de voldoening van slechts de helft dier som, terwijl bij eene nadere akte zelfs wordt verklaard, dat hij met de geregelde voldoening van de jaarlijksche interessen, berekend over een kapitaal ten beloope van de helft der oorspronkelijke som, kan volstaan, moet voor de toepassing der regten van zegel en registratie worden beschouwd als voor de helft aangegaan.
's Gravenhage H. G. 29 Januarij 1830, bev. 's Gravenhage 19 Mei 1828.

174. Er is evenredig regt wegens mandat de payement verschuldigd op eene akte, waarbij wordt verklaard, dat volgens de rekening en verantwoording van den mede-comparerenden medevoogd aan diens pupillen verschuldigd is zekere som, en de kooper of koopers der goederen die bij tweede hypotheek tot zekerheid van het saldo der voogdij-rekening waren gehypothekeerd, — en ook voor zooveel noodig de eerste hypotheekhouder, door wien de goederen krachtens art. 1223 B. W. waren verkocht, — wordt gemagtigd om uit de koopsom die schuld te voldoen, met consent tot royement dier hyp. inschrijving.
b Amsterdam 4 November 1862.

175. Art. 69, § 3, n° 3 der wet van Frimaire is toepasselijk en alzoó teregt 1 pct. op de te betalen som geheven, wanneer de opposant zich heeft verbonden tot betaling van eene zekere som gelds, onder te kennen geven dat bij vroegere akte de medecontractant onroerende goederen aan den thans opposant heeft verkocht en deze ter voldoening van een gedeelte der kooppenningen pandbrieven aan den verkooper heeft in betaling gegeven, terwijl thans bij de akte in geschil partijen zijn overeengekomen, dat die pandbrieven door den opposant (kooper) aan den verkooper zullen worden teruggegeven, en in plaats daarvan een nieuwe titel voor het bedrag derzelve wordt gegeven. Deze nieuwe verbindtenis is niet de prijs van een geregistreerden overgang van verkocht goed, maar van de tegen die verbindtenis teruggenomen pandbrieven.
H. R. 22 November 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Zwolle 21 Februarij 1872.

176. De bepalingen in eene schuldbekentenis, met verband van onroerende goederen, dat deze niet zonder toestemming des geldschieters zullen mogen worden verhuurd, of dat, bij gebreke van behoorlijke voldoening van hoofdsom of interessen, de schuldeischers geregtigd zullen zijn de bezwaarde goederen in het openbaar te doen verkoopen, ten einde de verschuldigde som uit de opbrengst te verhalen, kunnen geene aanleiding geven tot de heffing van eenige bijzondere regten van registratie, onafhankelijk van die, welke volgens de hoofdbeschikking in die akte voorkomende, verschuldigd zijn.
Eindhoven 16 November 1840.

d. KWIJTINGEN.

177. Het regt van kwittantie is verschuldigd wegens de verklaring, gesteld op eene schuldbekentenis, in handen van den schuldeischer, over de gelden die hij zegt op rekening te zijn betaald.
Almelo 13 Julij 1825.

178. Indien aan een erfgenaam, die administrateur van den boedel is geweest, wordt toebedeeld een gedeelte van de som, die hij als zoodanig is schuldig gebleven, en hij voor het meerdere wordt gedechargeerd, is alleen over dit meerdere kwittantieregt verschuldigd.
Tiel 13 Maart 1828.

179. Er is geen kwittantieregt verschuldigd op eene onderhandsche rekening-courant wegens gelden voor eene weduwe ontvangen en uitgegeven, opgemaakt en onderteekend door een makelaar, en geregistreerd op verzoek van den curator en administrateur in den boedel van gemelde weduwe. Al kon eene rekening-courant als bewijs van kwijting worden aangemerkt, zou de makelaar nog moeten zijn de schuldeischer van den boedel, hetgeen niet het geval is.
Dordrecht 20 Maart 1827.

180. Indien iemand *f* 20.000.» opneemt om daarmede een koopprijs van *f* 20100.» te betalen, moet op de kwittantie van dien koopprijs, waarin verklaard wordt, dat de kooper dien slechts voor *f* 100.» uit eigen middelen betaalt, en voor *f* 20.000.» uit opgenomen geld, niet over *f* 100.» maar over de geheele som het regt worden geheven.
Amsterdam 24 April 1831.

181. De kwittantiën wegens betalingen van orderbriefjes zijn, met het oog op art. 70, § 3, n° 15 der wet v. Frimaire VII niet vrij van registratie, wanneer die niet op die orderbriefjes zelve gesteld zijn; de regter mag alzoo op eene zoodanige afzonderlijke en niet geregistreerde kwittantie geen regt spreken.
Zutphen 15 April 1841.

182. Het vaste regt wegens decharge ad *f* ».80 is verschuldigd op eene akte, geplaatst achter een proces-verbaal van verkoop van roerende goederen, waarbij de verkooper voor dezelfde notarissen, welke over den verkoop hebben gestaan, verklaart het saldo van dien verkoop, na aftrek der kosten, te regelen en te bepalen op eene aangeduide som, dat saldo te hebben ontvangen en daarvoor decharge te geven.
's Gravenhage H. G. 4 Januarij 1838.

183. De decharge aan den notaris wegens de kooppenningen van roerende goederen is slechts aan vast regt onderhevig, ook al zijn de voorwaarden van verkoop tusschen den verkooper en den notaris vooraf geregeld en daarbij bepaald, dat de koopers hunne kooppenningen, met de onkosten, moeten betalen aan eenen daarbij opgenoemden persoon, «als aan welken »door den notaris de ophaling en inzameling »der kooppenningen alleen is opgedragen.»

b Amsterdam 1 October 1835.

e. VONNISSEN.

184. Het regt, dat wegens de overeenkomst zou zijn verschuldigd geweest, bijaldien er eene bestaan had, kan niet gevorderd worden op de minuut van een vonnis, houdende voorwaardelijke veroordeeling tot betaling van gelden, ten aanzien van welke geen geschreven en geregistreerde titel of overeenkomst bestond, nl. mits praestatie van eenen eed, zoo lang die eed niet is afgelegd.

a Amsterdam 20 Maart 1828.

185. Het regt wegens schadevergoeding, mits eedspraestatie toegewezen, kan niet op de expeditie worden geheven, en ook na het afleggen van dien eed kan het alleen worden gevorderd bij het ligten der expeditie van het proces-verbaal der eedsaflegging, niet als suppletoir regt van de expeditie van voormeld voorwaardelijk vonnis.

's Gravenhage 28 December 1837.

186. Een arbitraal vonnis, waarbij iemand veroordeeld is om aan een ander te betalen eene som voor saldo van deszelfs beheer der ontbondene maatschappij of compagnieschap, welke tusschen partijen had bestaan, onverminderd het regt van den eischer in de massa der maatschappij of compagnieschap, is op de minuut aan het regt van schuldbekentenis (1 pct.) onderworpen, en de expeditie aan het regt van een half pct. op het bedrag der veroordeeling.

's Gravenhage H. G. 5 Junij 1829.

187. Het regt van registratie ad 1 pct. is verschuldigd op een vonnis, houdende veroordeeling van eenen koopman, om aan zijnen correspondent gelden te betalen, wegens door dezen, op zijne order en voor zijne rekening, van derden aangekochte, en aan hem afgezondene koopmanschappen.

b 's Gravenhage H. G. 25 Maart 1829, bev. 's Gravenhage 8 Februarij 1827.

188. Het regt van titel is niet verschuldigd op de minuut van een vonnis in zake van faillissement, houdende dat de eischer is crediteur in den faillieten boedel voor eene som van...., met bevel dat hij, voor dat bedrag, op de lijst der erkende schuldeischers zal worden gebragt.

Groningen 22 November 1844. — Zwolle 27 Julij 1860.

189. Liquidatie of vereffening beteekent het in eene zekere eenheid, in den regel in geld, vaststellen der waarde, waarderen van iets, waarvan de waarde in het geheel niet of in de aangenomen eenheid niet was vastgesteld of gewaardeerd. Dienvolgens is niet te beschouwen als «portant liquidation de sommes et valeurs »mobiliaires» in den zin van art. 69, § II, n° 9 der wet v. Frimaire, een vonnis waarbij in het faillissement van den schuldenaar eene pecuniële vordering wordt toegelaten, welke niet in waarde, maar alleen ten aanzien van de verschuldheid betwist werd. Op de grosse van dat vonnis is geen droit de liquidation verschuldigd.

Maastricht 1 Junij 1871, Concl. conf.

190. Indien bij vonnis, gewezen op verwijzing ten gevolge van zwarigheden bij eene scheiding, wordt verklaard, dat een der deelgenooten verschuldigd is huurpenningen en eene som wegens ten behoeve van den boedel gedane ontvangsten, is daarop niet het evenredig regt wegens liquidatie verschuldigd.

b Utrecht 4 Mei 1859.

191. Het regt wegens schadevergoeding (2 pct.) is niet verschuldigd op de expeditie van het vonnis, waarbij iemand is veroordeeld tot het afleggen van rekening en verantwoording, met bepaling, dat hij daartoe door beslaglegging op zijne goederen tot op zeker bedrag zou kunnen worden genoodzaakt, en de rekenpligtige de rekening niet aflegt.

Rotterdam 4 April 1855.

192. Het proportionneel regt wegens eigendoms-overgang is verschuldigd op een vonnis, houdende resolutie van eenen verkoop van onroerende goederen, uit hoofde dat de kooper in gebreke was gebleven den koopprijs te betalen, wanneer deze laatste het verkochte reeds bewoonde, als eigenaar in de leggers der grondbelasting was ingeschreven, die belasting heeft voldaan, en het goed zelfs door zijne schuldeischers was in beslag genomen.

b 's Gravenhage H. G. 13 Januarij 1830.

193. Op een vonnis houdende ontbinding van een mondelingen koop en verkoop van onroerend goed wegens niet-voldoening van den koopprijs, is het evenredig regt verschuldigd, hoewel bij die overeenkomst de eigendoms-overgang is afhankelijk gesteld van de te doene betaling en dus noch eigendoms-overgang noch retrocessie heeft plaats gehad. Het regt wordt op de akten geheven, inhoudende overeenkomsten welke tot eigendoms-overdragt kunnen leiden.

Haarlem 30 Mei 1871. — In gelijken zin bij ontbinding van een ruilcontract, Amsterdam 12 Augustus 1850, Concl. conf. waarbij het evenredig regt werd verschuldigd geacht, ofschoon nog geene levering had plaats gehad.

194. Het vonnis, waarbij een koopcontract vernietigd wordt uit hoofde de verkooper niet heeft kunnen gestand doen aan zijne verpligting om den kooper op een bepaald tijdstip in het genot te doen treden, daar het goed aan een ander blijkens geregistreerd contract in huur was gegeven, moet op de minuut, en tegen betaling van het regt van 4 pct. worden geregistreerd.

b 's Gravenhage H. G. 12 Februarij 1830.

195. Het evenredig regt op de minuut wegens den weder-overgang van eigendom of genot is niet verschuldigd op de ontbinding eener overeenkomst wegens het niet voldoen der voorwaarden, volgens welke iemand, indien hij aan zijne verpligtingen voldeed, na verloop, ten langste van zeven of acht bij het contract bepaalde jaren, eigenaar zoude worden van zekere perceelen, doch voldeed hij niet, het genot en gebruik terug zoude keeren tot den onveranderden eigenaar.

Alkmaar 14 Junij 1853.

196. Bij toewijzing van een eisch tot vernietiging van een koop en verkoop op grond van wanpraestatie, moeten de regten van eigendomsovergang niet alleen op het vonnis maar ook wegens de vroegere overeenkomst betaald worden, zelfs al is deze mondeling aangegaan en al beweert de kooper dat dezelve slechts een beraamde koop maar geene voltrokken overeenkomst was.

Amsterdam 12 Augustus 1850.

197. Een vonnis door de Regtbank van Koophandel op request van de eischers, aldaar verzoekers, ten hunnen pericule en risico, zonder voorafgaande roeping of verhoor van eenige belanghebbende wederpartij gewezen, kan nimmer worden gezegd te subintreren voor eenen authentieken titel tusschen partijen, waarvan even als over eene overeenkomst tusschen dezelve, indien deze in zoodanigen titel vervat ware, de betaling van proportionnele registratieregten, naar aanleiding van het onderwerp, zoude kunnen worden gevorderd.

Rotterdam 30 Mei 1838.

198. Een vonnis van onteigening ten algemeenen nutte bevat eene toewijzing of adjudication, en is eene acte judiciaire translatif de propriété de biens immeubles à titre onéreux, en derhalve onderworpen aan een regt van 4 pct. Als titre translatif de propriété is ten deze niet te beschouwen de wet, waarbij de onteigening gelast is der bij Kon. besluit aan te wijzen perceelen.

'sGravenhage 9 Mei 1871.

199. Art. 68, § 3, n° 7 der wet van 22 Frimaire VII kan nimmer van toepassing zijn op de minuut van eenig vonnis eener Regtbank; derhalve kan niet worden gevorderd het *dubbel* regt van condemnatie wegens het niet binnen den bepaalden termijn laten registreren van een vonnis, houdende veroordeeling tot het passeren eener akte van koop en verkoop (als zijnde op de minuut aan registratie onderworpen).

b H. R. 4 April 1851, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen Amsterdam 4 Maart 1850, Concl. conf.

200. Het bestuur is niet geregtigd het registratie-regt te vorderen wegens een vonnis, houdende bevel tot ontruiming van onroerend goed, indien dat vonnis uitvoerbaar is verklaard op de minuut vóór de registratie en er van geene ten uitvoerlegging daarvan blijkt; het bestuur kan niet beweren dat de minuut van het vonnis in elk geval in de plaats treedt van de expeditie, daar het dan de regten op die minuut had moeten heffen. Al ware bewezen dat werkelijk van de minuut was gebruik gemaakt om het vonnis ten uitvoer te leggen, dan nog is nergens de verpligting opgelegd tot het nemen eener expeditie.

b Brielle 30 Maart 1860, Concl. conf.

201. Het regt geheven op de minuut van een bij verstek gewezen vonnis (in casu houdende ontbinding van een koopcontract van vast goed) moet worden teruggegeven, indien het vonnis niet binnen zes maanden is ten uitvoer gelegd, en het regt — ten gevolge van een/ tusschen de ambtenaren der registratie/ ~~bestaan hebbend gevoelen~~ over de vraag, in hoever het vonnis op de minuut registrabel was — eerst is geheven na verloop van die zes maanden.

Assen 27 November 1848.

f. REKENING EN VERANTWOORDING.

202. Voor eene rekening en verantwoording wegens gedane ontvangsten en uitgaven, die niet door den gerendeerde is goedgekeurd, en voor welker uitgaven alzoo de rendant niet door hem is ontslagen, is het regt van 1 pct. niet verschuldigd over het geheele beloop der ontvangsten, maar alléén op het saldo, zoo het niet is uitgekeerd.

a 'sGravenhage H. G. 25 Maart 1829, te dezen aanzien bev. Utrecht 12 Junij 1826.

203. Het regt van kwittantie, zoo het saldo bij het doen der rekening wordt uitbetaald, moet tegen $^1/_2$, niet tegen $^1/_4$ pct. worden berekend.

a 'sGravenhage H. G. 25 Maart 1829, te dezen aanzien vern. Utrecht 12 Junij 1826.

204. Er is geen proportionneel regt van registratie verschuldigd, zoo op de posten van uitgaaf als op het saldo van eene rekening, die in zake van faillissement door de provisionele syndici, ten overstaan van den gecommitteerden regter aan de definitieve syndici wordt afgelegd, met uitreiking aan deze van het saldo.

a 'sGravenhage H. G. 19 Februarij 1830, bev. Dordrecht 21 Mei 1826.

205. Het proportionneel regt is niet verschuldigd op de geapprobeerde rekening, ten aanzien van die kapitalen, welke den minderjarige wel toekomen, doch in handen van derden waren gebleven, niet onder het onmiddellijk beheer van den gekwitteerd wordenden voogd stonden, en blijken nooit in deszelfs bezit te zijn geweest.

a 'sGravenhage H. G. 4 Julij 1828.

g. DIVERSE AKTEN EN HANDELINGEN.

206. Het regt wegens vestiging van lijfrenten verschuldigd, wordt te regt geheven op eene akte inhoudende hypotheekstelling en andere bedingen omtrent eene lijfrente, welke bij eene vroegere koopovereenkomst zoude gevestigd zijn, terwijl echter die koopakte integendeel inhoudt, dat de koopsom is betaald geworden. Ook op de tweede akte — vestiging der lijfrente inhoudende, is het proportionneel registratie-regt verschuldigd.

b Amsterdam 5 Augustus 1850.

207. Eene lijfrente moet worden geacht te zijn geconstitueerd niet in de plaats van het veraliëneerde kapitaal, maar tot ontheffing van meerdere schulden door den rentpligtige aan den rentheffer verschuldigd, indien bij de akte is bepaald, «dat ten gevolge dier constitutie »van lijfrente alle vorderingen, welke de rent»heffer tot dien dag tegen den debiteur bezat, »voor dood en vernietigd zullen worden ge»houden,» en zulks ook uit den verderen inhoud der akte en de hoegrootheid der lijfrente blijkt. In dit geval was dus het bestuur bevoegd het regt te heffen over tien maal de jaarlijksche lijfrente (niet over het veraliëneerde kapitaal).

Arnhem 20 December 1837.

208. Wanneer een gefailleerde schuldenaar met zijne schuldeischers een accoord sluit,

/ verschil van gevoelen

/ F 3

waarbij hij zijne goederen ten verkoop afstaat, en voor het na dien verkoop overblijvende een uitstel van betaling bedingt, dan wordt er wel met het oog op art. 69, § 11, n° 4 der wet van 22 Frimaire VII, betrekkelijk de heffing der regten van registratie, een contrat d'atermoiement aangegaan, maar alleen omtrent die sommen, welke, na de verdeeling van de opbrengst der verkochte goederen, nog te betalen overblijven.
's Hertogenbosch 20 October 1843.

209. Vóór de homologatie bestaat er slechts een ontwerp van accoord, dat nimmer gelijk gesteld kan worden met een accoord, dat zijn volle beslag heeft verkregen. Hieruit volgt, dat de bepaling der wet van 22 Frimaire VII in art. 69, § 2, n° 4, waarbij een accoord aan een evenredig registratie-regt van een half ten honderd wordt onderworpen, niet op een ontwerp van accoord kan worden toegepast. Dit zou bovendien in strijd zijn met het beginsel, vervat in art. 4 dierzelfde wet, volgens hetwelk le droit proportionel est assis sur les valeurs. Derhalve moet worden teruggegeven het regt geheven op een accoord waarvan de homologatie wordt geweigerd.
Groningen 17 Februarij 1843.

210. Men kan geen proportionneel regt, noch van registratie, noch van griffie vorderen, op eene onderhandsche akte, houdende onderlinge rangschikking der schuldeischers omtrent de opbrengst van een verkocht onroerend goed huns schuldenaars; noch ook op het vonnis van homologatie dier rangschikking.
's Gravenhage H. G. 6 Januarij 1836, bevest. Groningen 30 April 1833. — Groningen 9 October 1832.

§ 2. A.

a. AARD VAN SCHEIDINGEN; ONTSTAAN VAN OVERBEDEELING; RUILING DER LOTEN; BEPALINGEN OMTRENT DE SCHULDEN DER BOEDELS.

211. Ofschoon het bestuur der registratie uit den aard van deszelfs instelling niet geroepen is voor de regten van partijen te waken, en zich behoort te bepalen tot de zorg dat ten behoeve van de schatkist worden geheven en betaald de regten, waartoe elke akte aanleiding geeft (onverschillig of de belangen van partijen daarbij behoorlijk zijn in acht genomen), zoo is het niettemin bevoegd en verpligt de verschillende in zoodanige akte geconstateerde handelingen, zoo afzonderlijk als in derzelver onderling verband te onderzoeken, om te beoordeelen welke regten moeten worden geheven, en om bij onderlingen strijd tusschen die geconstateerde handelingen (in casu de bestanddeelen eener boedelscheiding), te beoordeelen welke derzelve de grondslag der akte uitmaken, zonder in dat opzigt van de keuze of van de bedoeling der in de akte voorkomende partijen afhankelijk te zijn.
Hoorn 20 Junij 1866.

212. De akte waarbij eene nalatenschap enkel bestaande uit contante gelden wordt verdeeld, is eene boedelscheiding en daarop is maar het gewone vast regt van registratie verschuldigd, al verklaren de deelgenooten elk hun zesde gedeelte van het saldo te hebben ontvangen, en al is daarin bepaald dat partijen elkander ten aanzien dier nalatenschap geheel en zonder reserve déchargeren.
Winschoten 10 Februarij 1869, Concl. conf.

213. Op scheidingen waarin aan een der deelgenooten louter vruchtgebruik en aan de overigen bloote eigendom is toebedeeld, zijn niet van toepassing de bepalingen over de waardeverhouding tusschen vruchtgebruik en blooten eigendom, voorkomende in art. 14, n° 11 (alleen sprekende van overgang titulo gratuito) en in art. 15, n° 6, al. 2 der wet van 22 Frimaire VII (het speciaal geval van reserve door den verkooper bepalende). Het bestuur is dus niet bevoegd om op grond van die verhouding eene grootere overbedeeling te constateren dan bij de akte was opgegeven, en de deswege verschuldigde regten bij dwangschrift in te vorderen, alvorens door eene expertise de waarde der goederen nader is bepaald.
a H. R. 18 Junij 1869, Concl. contr. verw. de cassatie tegen Zwolle 27 Januarij 1869, Concl. conf. — Cf. *b* H. R. 8 Januarij 1847, en *a* Nijmegen 21 Februarij 1846.

214. Bij toedeeling van vast goed tegen eene mindere waarde dan die waarop het door deskundigen is geschat, en die, wat de minderjarige deelgenooten betreft, tot grondslag wordt genomen, moet de door de deskundigen opgegeven waarde tot grondslag strekken van het wegens overbedeeling verschuldigde regt.
's Gravenhage 2 Junij 1857.

215. Als boedelscheiding en niet als generale uitkoop is te beschouwen eene akte, waarbij de partijen verklaren, dat tot den te verdeelen boedel alleen behoort een vast goed, bezwaard met hypotheek, en dat de eene comparant voor *f* 1500.» in dien boedel geregtigd is, welke hij verklaart van den anderen deelgenoot te hebben ontvangen, waartegen deze eigenaar zal zijn van voormeld goed. Op die akte is evenwel het regt van overbedeeling (ad 4 pct.) verschuldigd 1° op voormelde *f* 1500.», als blijkende het niet dat die som uit den boedel is uitgekeerd, 2° op het aandeel van den deelgenoot, die uitgekocht wordt, in de hypotheek of op de meerdere waarde die in casu bij geregtelijke waardering aan het goed gegeven was, voor zoover nl. het aandeel van denzelfden deelgenoot daarin betreft.
Amsterdam 2 September 1856.

216. Eene akte, waarbij al de goederen eener gemeenschap aan een der deelgenooten worden toebedeeld, tegen uitkeering aan de overigen van hun aandeel in geld, moet als eene scheiding en niet als uitkoop of afstand in globo worden aangemerkt. Dienvolgens is op die akte verschuldigd, niet 4 pct. over den uitkoop, maar *f* 2.40 voor regt van deeling, en het regt op de overbedeeling, te berekenen het eerst over de minst bezwaarde goederen, ook dan als de roerende goederen niet stuk voor stuk in de akte zijn aangewezen en geschat, daar de bepaling van art. 9 der wet van Frimaire, die deze afzonderlijke opgaven vordert om de overdragt van roerende goederen aan het mindere regt te onderwerpen, in deze niet toepasselijk is.
Zutphen 14 Junij 1855. — Anders Winschoten

12 November 1834, waarbij zoodanige akte werd beschouwd als verkoop van erfregten inhoudende.

217. Bij de beoordeeling of er overbedeeling plaats heeft, moet het werkelijk verdeelde alleen in aanmerking komen, niet het in den boedel voorhandene, oók al wordt gezegd, dat de gemeenschap geheel is gedeeld.

Rotterdam 6 April 1857.

218. Er kan niet in den zin der wet geacht worden uitkeering wegens overbedeeling (retour) en alzoo grond tot vordering van evenredig registratie-regt aanwezig te zijn, indien bij eene voorloopige verdeeling van eenige tot eenen gemeenschappelijken boedel behoorende onroerende goederen, aan een der medegeregtigden in die verdeeld wordende goederen, meer dan zijn evenredig aandeel in dezelve wordt toegescheiden, wanneer de waarde van dat toegescheidene geringer is dan zijn wettig aandeel in de geheele gemeenschap, en bij die akte tevens is bepaald geworden, dat het daarbij toebedeelde op elks aandeel in de gemeenschap zal worden geïmputeerd.

a H. R. 26 November 1858, Concl. conf. verw. de cass. tegen Nijmegen 8 Januarij 1858.

219. Eene akte, waarbij eene der erfgenamen, die reeds bij het leven des erflaters haar geheel aandeel heeft genoten, met de overige erfgenamen overeenkomt, dat laatstgemelden geene restitutie of wederinbrengst van haar zouden vorderen, terwijl zij, als reeds ten volle afbetaald en voldaan, het nog in de nalatenschap van hare moeder gevonden wordende, in zijn geheel aan hare beide zusters zoude overlaten, behelst niet eenigen overgang van eigendom, maar is te beschouwen als bevattende eene voorbereidende beschikking tusschen partijen, om te geraken tot de scheiding der nalatenschap van hare moeder.

Amsterdam 14 Februarij 1833.

220. Voor de berekening van het regt van overbedeeling in de scheiding eener nalatenschap welke buiten 's lands is opengevallen, doch waartoe eenige onroerende goederen behooren die binnen dit Rijk zijn gelegen, moet de geheele nalatenschap en mogen niet alleen de binnen dit Rijk gelegene onroerende goederen in aanmerking komen.

c H. R. 28 April 1848, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Breda 8 Junij 1847.

221. Bij verdeeling van een aan twee eigenaren toebehoorend vast goed, kunnen niet aan den een het goed zelf en aan den anderen de huurpenningen daarvan door den eersten deelgenoot verschuldigd, toebedeeld worden. Deze heeft slechts eene helft van zijn deelgenoot kunnen huren en bezat de andere helft als eigenaar. Op zoodanige deeling is regt van overbedeeling verschuldigd.

's Hertogenbosch 9 September 1868.

222. Als definitieve en niet als summiere en voorloopige scheiding moet worden aangemerkt eene akte, waarbij de massa des boedels wordt opgegeven en verdeeld met opgave van de goederen en prijzen, — al worden ook daarbij uitgesloten eenige weinige boedelgoederen en effecten, welker provenu zou dienen zoo tot betaling van eenige losse boedelschulden als tot aanvulling der loten met contante gelden, en welks overschot men nader wilde verdeelen en liquideren. Handhaving van de op die akte verschuldigde regten van overbedeeling.

Deventer 6 Junij 1838.

223. Wanneer vast goed is toebedeeld onder voorwaarde dat, wanneer het mogt worden vervreemd, dadelijk na het verleenen van ootrooi eene taxatie zou plaats hebben en de meerdere waarde tusschen de erfgenamen zou worden verdeeld, heeft de vervulling van de voorwaarde en voldoening der dientengevolge ontstane verpligting ten gevolge dat er overbedeeling plaats heeft, waarop evenredig regt van registratie verschuldigd is.

Amsterdam 18 November 1862.

224. Ook bij opvolgende huwelijken is de nieuwe echtgenoot verpligt in de schulden der gemeenschap te dragen. Onjuist is dus het beweren van het bestuur, dat die nieuwe echtgenoot bij de verdeeling van den boedel alleen kan verkrijgen eene waarde, gelijkstaande met de som, die hem in het *saldo* des boedels toekomt, en dat hij voor hetgeen hij meer verkrijgt, regt van overbedeeling moet betalen.

Zwolle 7 September 1865.

225. Eene toedeeling van al de aanwinsten eener gemeenschap aan de langstlevende der echtgenooten, overeenkomstig eene onder den Code Napoleon gemaakte akte van huwelijksvoorwaarden, kan, hoewel haar tevens is toebedeeld een kindsgedeelte in de nalatenschap van haren echtgenoot die reeds een kind uit een vroeger huwelijk had, — geene aanleiding geven tot heffing van een regt van overbedeeling op grond dat meer zou zijn toebedeeld dan waarop de wet regt geeft. Art. 1527 C. N.

Hoorn 21 Februarij 1872, Concl. conf.

226. Er is geen evenredig regt van registratie verschuldigd, wanneer bij scheiding eener maatschap perceelen vast goed aan sommige medevennooten worden toebedeeld, welke door andere medevennooten bij het aangaan der maatschap, als destijds hun bijzonder eigendom, zijn ingebragt, en in voldoening van hunnen inbreng aan de maatschap zijn afgestaan geworden.

a H. R. 5 December 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Breda 15 Januarij 1856.

227. De onroerende goederen die een der vennooten bij het aangaan eener mondelinge maatschap aanneemt in te brengen, worden niet de eigendom dier maatschap zoolang zij niet door overschrijving in de openbare registers geleverd zijn. De toescheiding dier goederen aan een ander dan den inbrenger bij de verdeeling der ontbonden vennootschap geeft dus aanleiding tot het proportionneel regt op de geheele waarde dier goederen.

's Gravenhage 23 September 1870, doch vern. bij *a* H.R. 10 November 1871, Concl. contr.

228. De regten van eigendoms-overgang zijn verschuldigd, indien bij eene akte van vennootschap is bedongen dat, bij kinderloos overlijden van een der vennooten, de goederen der vennootschap aan de overige vennooten zullen blijven tegen uitkeering der waarde van zijn aandeel, en bij de scheiding des boedels van een overleden vennoot diens aandeel in de goederen

der vennootschap aan de overgebleven vennooten is overgelaten.

Zwolle 30 Junij 1869.

229. Het bij handelsvennootschappen gebruikelijk beding, dat de overblijvende vennoot alle roerende en onroerende goederen tegen uitkeering der halve waarde volgens balans zal overnemen, levert, ook na de vervulling dier voorwaarde, geen grond op tot heffing van proportionneel regt van mutatie en overschrijving, indien de uitkeering aan de representanten van den overleden vennoot moet worden geacht te zijn gedaan uit de opbrengst der fabriekgoederen enz., die blijkens eene *nadere* scheiding der vennootschap waren verkocht.

Haarlem 27 Januarij 1857. — Anders *b* Utrecht 29 Junij 1859, beslissende dat de wederhelft door den overblijvenden vennoot bij de deeling verkregen (tegen *uitkeering* in geld) eenen aan evenredig regt onderworpen eigendoms-overgang daarstelt. — Cf. Hoorn 21 October 1868.

230. Teruggave bevolen van het regt wegens verkoop geheven op eene onder de vorige wet gepasseerde akte van scheiding, waarbij het aan minderjarigen toebedeelde onmiddellijk na de loting tegen een ander lot is geruild op grond eener vroegere beschikking der Regtbank, waarvan geen gebruik was gemaakt, en waarbij de voogd was gemagtigd geworden, om zeker in het verzoek omschreven vast goed, voor het aandeel van twee der minderjarigen, onder 's hands over te dragen.

Heerenveen 1 November 1843.

231. De akte, waarbij al de goederen even als al de schulden aan een der erfgenamen worden toebedeeld, moet niet als verkoop van erfregten, maar als scheiding worden beschouwd.

Almelo 14 November 1833.

232. Er is geen «retour» in den zin van art. 68, § 3, nº 2 der wet van 22 Frimaire VII, wanneer bij eene scheiding en deeling de eene deelgenoot zijn aandeel uit den boedel ten volle ontvangt, en de andere zijn aandeel vindt door alle overige baten (zijn aandeel verre te boven gaande), doch tevens alle lasten over te nemen, en alzoo de gelijkmaking der loten geschiedt door ten laste van dezen laatste een grooter bedrag der schulden te brengen dan hij krachtens de wet zou moeten dragen.

a Amsterdam 9 October 1872.

233. Er is geen evenredig regt verschuldigd, indien de baten eener gemeenschap, die door het passief worden overtroffen, geheel aan den man worden toebedeeld, en deze de schulden zal betalen alsmede het aan de kinderen verschuldigde wegens vergoeding ter zake van aan hunne moeder behoorende en staande huwelijk verkochte goederen.

Middelburg 23 Januarij 1857..

234. Wanneer bij eene akte tusschen een vader en zijn zoon worden verdeeld de huwelijks-gemeenschap tusschen eerstgemelde en zijne overledene echtgenoote bestaan hebbende, alsmede de nalatenschap van een later overleden kind, broeder van den tweeden contractant, en het geheele actief bedraagt *f* 21.706.», waarin de tweede voor *f* 5196.» geregtigd is, en bij die akte is overeengekomen, om al de activiteiten aan eerstgenoemde toe te deelen, waartegen hij aan zijn zoon erkent schuldig te zijn voormelde som van *f* 5196.», kan zulks niet worden beschouwd als bevattende afstand titulo oneroso door den zoon aan zijnen vader van zijn erfdeel in de moederlijke en broederlijke nalatenschappen, maar moet alleen het regt van overbedeeling worden geheven over de *f* 5196.», en wel naar den maatstaf van die goederen, welke het minst aan regt zijn onderworpen.

Amsterdam 11 Augustus 1854.

235. Er mag geen regt van overbedeeling berekend worden, omdat in eene akte van scheiding van eenen boedel voorkomen onroerende goederen, die ten deele met hypotheek zijn bezwaard en in hun geheel aan een der deelgenooten worden toebedeeld voor de zuivere waarde, dat is de waarde na aftrek der hypotheken.

Utrecht 6 Februarij 1850. — Anders Utrecht 20 April 1870, beslissende dat de op een perceel gevestigde hypothecaire schuld niet van de waarde daarvan mag worden afgetrokken.

236. Er is geen regt van overbedeeling verschuldigd op de bepaling in eene akte van deeling, waarbij een der deelgenooten zekere som ontvangt om daarmede schulden van den boedel te betalen.

Zwolle 10 Mei 1843.

237. Indien eene som bij deeling is afgezonderd tot betaling van schulden, moet die van het bedrag der activa en passiva worden afgetrokken en het restant verdeeld.

Arnhem 24 Januarij 1850.

b. SCHULDEN EN SCHULDVORDERINGEN TEN BEHOEVE OF TEN LASTE VAN DEELGENOOTEN OF VAN DERDEN; INBETALINGGEVING; INBRENG EN PRELEVEMENTEN.

238. Het regt wegens schuldbekentenis is verschuldigd, indien bij de scheiding eener huwelijksgemeenschap tusschen eene weduwe en hare kinderen door de weduwe wordt verklaard dat zij de aan hare kinderen toebedeelde portiën heeft genoten of de titels van al het aanbedeelde onder zich heeft, en tot zekerheid daarvan hare vaste goederen onderzet; dat zij het vermogen der kinderen nog onder zich heeft, in hare eigene zaken gebruikt, daarvan interest zal betalen enz.

Hoorn 15 December 1869.

239. Het proportionneel regt wegens schuldbekentenis is verschuldigd, indien ouders aan hunnen zoon al de onroerende goederen der nalatenschap hebbende vermaakt, onder den last van uitkeering aan zijne medegeregtigde zusters eener som van *f* 10.000.», en naar aanleiding van dit testament, — nadat bij eene vroegere akte eene dier zusters was uitgekocht geworden voor eene som van *f* 1300.», — de nalatenschap tusschen de overige erfgenamen in dier voege is verdeeld, dat de zoon den geheelen boedel voor zich zoude overnemen, en hij daarentegen aan elk zijner zes overige zusters zoude uitkeeren eene gelijke som van *f* 1300.» van den door hem verschuldigden inbreng; terwijl verder bij diezelfde akte is bepaald dat de zoon zich verbindt, om aan elke zijner zusters van de haar toegewezene som van *f* 1300.» de renten tegen 4 pct. 's jaars uit te keeren tot aan

de voldoening der hoofdsom, op den vervaldag, na voorafgaande behoorlijke opkondiging.

b Arnhem 14 December 1848.

240. Wanneer erfgenamen verdeelen hunne vaderlijke en moederlijke nalatenschap en de gemeenschap tusschen die erflaters bestaan hebbende, als ook eenige tusschen hen in gemeen bezeten goederen, doch voor en aleer tot de scheiding en deeling dier massa's over te gaan, daarvan aftrekken eene zekere, in cijfers uitgedrukte som, om te worden gebezigd tot voldoening van hetgeen zij respectievelijk als erfgenamen hunner moeder uit den boedel van hunnen vader uit verschillende en omschreven oorzaken hadden te vorderen, dan is op de toedeeling uit de revenuen en contanten met vaste goederen in voldoening zijner vordering aan een der deelgenooten, en zulks na aftrek van het gedeelte, waarvoor die deelgenoot erfgenaam was (als zijnde dit door confusie te niet gegaan), evenredig registratie-regt van inbetalinggeving en kwijting verschuldigd, zonder dat het iets ter zake doet, dat de deelgenoot die vordering had ten laste der vaderlijke nalatenschap als erfgenaam zijner moeder, daar het alleen de vraag is, of niet in de akte eene schuldvordering is geconstateerd, en of deze, en zoo ja, op welke wijze zij is betaald en gekweten.

H. R. 6 October 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen *b* Zwolle 5 October 1853.

241. Er is geen kwittantie-regt verschuldigd op de bepaling in eene akte van scheiding voorkomende, wanneer daarbij onder de baten van den te verdeelen boedel wordt opgenomen hetgeen ontvangen is van een der deelgenooten in aflossing van de restant-kooppenningen van vast goed.

b Amersfoort 24 November 1847.

242. Het regt van kwittantie kan niet verschuldigd zijn wegens de lasten van den boedel, welke de deelgenooten bij de scheiding verklaren reeds te zijn afbetaald, voor zoover de sommen aan hen zelven, en aan den notaris, die de akte heeft opgemaakt, verschuldigd waren.

Zierikzee 27 Junij 1825.

243. Indien eene onderhandsche ongeregistreerde schuldbekentenis ten laste van meerdere codividenten in eene openbare akte van boedelscheiding wordt opgenomen en aan een dier codividenten onder zijne erfportie toebedeeld, dan heeft die schuldbekentenis in den zin der wet onder anderen mede gestrekt tot grondslag der tot stand gebragte publieke akte, en derhalve wordt, indien zij niet alsnog met die akte ter registratie is aangeboden, het regt van obligatie er van te regt gevorderd.

H. R. 23 December 1859, Concl. contr. vern. Breda 7 Junij 1859.

244. Het evenredig regt is verschuldigd op de toedeeling van pretentiën (zonder geregistreerden titel) aan anderen dan de schuldenaren-mededeelgenooten.

Zwolle 2 Februarij 1859. — Cf. *a* Groningen 29 April 1859, beslissende, dat art. 1129 en 1132 B.W., hoe men die ook beschouwen moge, geenszins afdoenderwijze aantoonen dat eenig onderscheid zou zijn te maken tusschen de gevallen waarin eenige schuldbekentenis wordt toebedeeld aan den codivident-schuldenaar of aan een der overige codividenten, vermits de wet zoodanig onderscheid niet maakt en in beide gevallen de schuld gelijkelijk wordt erkend en geldende of invorderbaar gemaakt, en eerst te niet gaat nadat daarvan gebruik is gemaakt, terwijl het niet opgaat in een gezonden zin te gewagen van eene schuld, die op hetzelfde oogenblik dat zij zou worden erkend, tevens zou worden gedood.

245. Indien sommige der deelgenooten zijn debiteuren van eene pretentie ten behoeve van de mandeelige boedels of nalatenschappen, en de wettigheid van die vordering te hunnen laste en ten voordeele van de mandeeligheid, erkennen, kan er geene questie bestaan of dezelve behoort tot de te verdeelen goederen, even zoo wel als of die door derden verschuldigd was.

Assen 15 Julij 1834.

246. Er is een afzonderlijk regt van registratie verschuldigd wegens de vermelding in eene akte van scheiding, van gelden verschuldigd aan derde daarbij opgenoemde personen, waarvan sommige als medeërfgenamen bij het opmaken van de akte van scheiding tegenwoordig zijn, onder aftrek evenwel van het aandeel, waarvoor ieder schuldeischer respectievelijk medeërfgenaam is in den boedel, vermits zijne pretentiën voor dat aandeel zijn vernietigd.

's Gravenhage H. G. 8 December 1830, vern. Assen 29 Julij 1828.

247. Het regt van 1 pct. is niet verschuldigd wegens de sommen, welke in eene akte van scheiding of ontbinding van compagnieschap, zonder vermelding van schriftelijken titel, verklaard worden aan daarbij opgenoemde doch bij de scheiding niet tegenwoordig zijnde personen te zijn verschuldigd, met aanwijzing en afzondering der middelen, waaruit de vorderingen zullen worden voldaan.

b 's Gravenhage H. G. 15 Junij 1831, bev. Amsterdam 14 Januarij 1830. — 's Gravenhage H. G. 3 Januarij 1833, bev. Nijmegen 2 Maart 1830. — 's Gravenhage H. G. 6 Februarij 1833, vern. Leeuwarden 28 Januarij 1828, Concl. conf.

248. Erkenningen van schuldvorderingen bij scheiding, zonder schriftelijken titel, ten behoeve van personen, in hoedanigheid van voogd tot de akte medegewerkt hebbende, geven geene aanleiding tot de heffing van evenredig registratie-regt.

's Gravenhage 14 Maart 1848.

249. Het regt van schuldbekentenis of van kwittantie moet niet gevorderd worden over de gelden, welke bij eene akte van scheiding verklaard worden verschuldigd of betaald te zijn aan den notaris die de akte opstelt.

Dordrecht ... (3).

250. Het regt van 4 °/₀ wegens inbetalinggeving is verschuldigd, wanneer een weduwenaar ter zijner vergoeding van een staande huwelijk zonder wederbelegging verkocht onroerend goed, een onroerend goed der gemeenschap bekomt, hoezeer er gelden of roerende goederen genoeg in de gemeenschap aanwezig waren, om daaruit die vordering te voldoen.

Appingadam 12 Augustus 1836.

251. Hetgeen aan een der deelgenooten wordt toebedeeld ter voldoening eener schuldvordering die hij tegen den erflater had, kan niet worden

aangemerkt als bij overbedeeling te zijn verkregen.

Nijmegen 31 Januarij 1865.

252. Bij het bestaan van wederkeerige schulden ten laste der eerste en der tweede gemeenschap, welke bij het verlijden der akte vereffend en opeischbaar waren en alzoo door compensatie te niet zijn gegaan, kan geen regt wegens overdragt of inbetalinggeving van schuldvorderingen verschuldigd zijn.

Maastricht 26 October 1854.

253. Wegens inbreng kan van de erfgenamen niets gevorderd worden, maar daarentegen zijn twee regten van deeling verschuldigd op eene akte, die zoowel de verdeeling der eerste als die der tweede gemeenschap inhoudt.

Maastricht 26 October 1854.

254. Indien in eene akte van boedelscheiding bij de opgaaf der massa vermeld is eene ingebragte som door een der erfgenamen verschuldigd wegens door den overledene aan hem gedane schenking en deze ingebragte som wijders bij die akte aan eenen der andere erfgenamen is toebedeeld, zoo kan het bewijs van kwijting dat zich uit die vermelding en toebedeeling voor den inbrenger laat ontleenen, niet anders worden aangemerkt dan als een noodwendig uitvloeisel van de akte van scheiding, en geenszins als eene onafhankelijke handeling, die tot de vordering van een bijzonder regt van registratie zou aanleiding geven.

Utrecht 14 October 1853.

255. Het regt wegens kwittantie moet niet betaald worden over de sommen, welke door een der erfgenamen verschuldigd zijn, voor gelden bij wijze van voorschot op zijn erfdeel ontvangen of voor goederen bij licitatie door hem in de nalatenschap aangekocht, en aan hem in zijn erfdeel worden toebedeeld.

Appingadam 26 Augustus 1830.

256. Over inbreng kan alleen het kwittantie-regt geheven worden over hetgeen die meer beloopt dan het aandeel van dien deelgenoot.

Zwolle 10 Mei 1843.

257. Indien bij scheiding van een ouderlijken boedel de vordering ten laste van een der deelgenooten, ter zake van bij het leven zijner ouders door hem genoten gelden, aan inbreng onderworpen, zonder vermelding van eenen geregistreerden titel wordt toebedeeld aan een ander dan den debiteur, is het regt van schuldbekentenis verschuldigd.

's Hertogenbosch 24 Junij 1857.

258. Er zijn geene afzonderlijke regten van registratie verschuldigd op de verklaring van een der deelgenooten, dat hij zekere som in handen had boven zijn aandeel voor saldo van zijne rekening wegens het beheer der nalatenschap en wegens vroegere ontvangsten, van welke som hij zich verbond een gedeelte aan drie der overige deelgenooten uit te keeren en een ander gedeelte weder aan den boedel terug te geven, daar de penningen voortvloeijende uit de administratie, tot den boedel behooren en tot aanvulling van de respectieve loten worden aangewezen en gebezigd, — terwijl ook het gevorderde regt van 1 pct. wegens de gelden onder den deelgenoot blijvende berusten of door hem vroeger ontvangen, niet is verschuldigd, indien de akte geene finale verdeeling en vereffening der nalatenschap bevat, maar de deelgenooten daarbij uitdrukkelijk hebben gestipuleerd, dat zij de resterende goederen, effecten en pretentiën zouden verkoopen of invorderen, het provenu daarna verdeelen en het door eenige deelgenooten te veel ontvangene bij de finale liquidatie des boedels verrekenen. Om dezelfde reden is geen regt verschuldigd op de som die een ander deelgenoot schuldig blijft wegens van den boedel in het openbaar aangekocht hout. — Evenmin zijn afzonderlijke regten verschuldigd op de betaling van zekere som aan een derde namens een der medeërfgenamen, indien deze afwezig is.

Zwolle 28 November 1829.

259. Wanneer iemand die onder het gezag der vorige wetgeving, buiten gemeenschap van goederen en van winst en verlies is gehuwd geweest, thans bij de scheiding van de nalatenschap zijner vrouw zekere som gelds inbrengt, ter vervanging van een aan haar tijdens of staande het huwelijk uit hare ouderlijke nalatenschap toebedeelden houthandel, welke sedert wel op de oude firma, maar onder het oppertoezigt en de handteekening van haren echtgenoot is gedreven, wordt het regt van registratie van 2 pct. verschuldigd wegens den overgang van dien handel ten behoeve van den weduwenaar, althans op dat gedeelte der ingebragte som welke het hem besproken aandeel in de nalatenschap te boven gaat.

b H. R. 20 November 1845, Concl. conf. verw. de cass. tegen Haarlem 28 Januarij 1845.

260. De prelevementen zijn niet te beschouwen als lasten van de huwelijks-gemeenschap, maar moeten als eens anders goed vooraf daarvan worden afgenomen, en gevoegd bij het aandeel van den prelevorenden echtgenoot of zijne erfgenamen.

Rotterdam 6 April 1857.

261. Er is geen proportionneel regt van registratie verschuldigd op (en aan de hypothecaire overschrijving is niet onderworpen) eene akte, waarbij aan eenen weduwenaar het gansche bedrag des boedels, uit gemeenschap van winst en verlies bestaan hebbende, en daarbij ook een onroerend goed, staande het huwelijk aangekocht, wordt overgelaten, tot vergoeding zijner eigene, in der tijd daartoe, doch zonder opzettelijke verklaring van remplooi, tot een hooger bedrag verkochte goederen.

Arnhem 8 December 1831.

262. Indien de erflater eene vergoeding op de gemeenschap kan doen gelden, moet, indien na betaling der schulden minder overblijft dan die vergoeding bedraagt, het resterende der gemeenschap ten voordeele van zijne nalatenschap worden gepreleveerd en derhalve ter berekening van ieders aandeel bij die nalatenschap worden gevoegd. Bij die berekening behooren ten eenemale buiten aanmerking te blijven de goederen die tot betaling van de voormelde schulden der gemeenschap zijn besteed.

Leiden 28 April 1863.

263. Indien de vrouw reprises mag uitoefenen, moet het bedrag daarvan worden afgetrokken van het actief, en het aandeel der vrouw (in casu krachtens testament) uit de nalaten-

schap van haren man competerende, over het restant worden berekend, waarbij dan weder worden gevoegd de reprises der vrouw.

Nijmegen 20 September 1864.

264. Er is geen proportionneel regt verschuldigd wegens de bepaling in eene akte van scheiding, waarbij de weduwe, die buiten gemeenschap van goederen was gehuwd, doch met het regt om al dan niet, naar hare keuze, in de winst of het verlies te deelen, verklaart van dit vermogen gebruik te maken, en haar dientengevolge een gedeelte der aangewonnen goederen en effecten wordt toebedeeld.

H. R. 1 April 1841, Concl. conf. bev. — in appel loco cassatie — Amsterdam 13 April 1837, welk vonnis echter tevens het kwittantieregt verschuldigd achtte op de som die aan de weduwe werd uitbetaald wegens door haar aangebragte en niet meer in den boedel aanwezige goederen, ofschoon die betaling geschiedde door middel van bij de wet vrijgestelde effecten of inschrijvingen Nat. Schuld (in cassatie hiervan geen sprake). — Anders bij uitkeering aan de weduwe (met zoodanig beding gehuwd geweest) van goederen uit den boedel zoo voor de aangebragte goederen als ter voldoening van haar aandeel in de winsten, 's Gravenhage H. G. 9 Februarij 1826, bev. Dordrecht 21 April 1823. — 's Gravenhage H. G. 24 Junij 1836, vern. Amsterdam 4 October 1832.

265. Het regt wegens overbedeeling kan niet worden gevorderd, indien bij eene scheiding van de nalatenschap eener vrouw, die alleen in gemeenschap van winst en verlies was gehuwd geweest, de weduwenaar, die tevens tot medeerfgenaam zijner vrouw was ingesteld, boven zijn erfdeel, onroerende goederen, de bijzondere of personele eigendom zijner vrouw zijnde, bekomt, niet alléén voor datgene, wat hem uit hare nalatenschap besproken was, maar ook ter voldoening van datgene, wat hij wegens zijn aanbreng en voor zijn aandeel in de winsten der gemeenschap te vorderen had.

Appingadam 10 Maart 1836. — Anders Arnhem 13 Januarij 1840, beslissende dat eene scheiding, waarbij aan eene, buiten gemeenschap van goederen gehuwd geweest zijnde weduwe, zoowel roerende goederen als gelden — ter vervanging van hare aangebragte goederen en tegen betaling van de schulden des boedels — worden aanbedeeld, moet beschouwd worden als een eigendoms-overgang, waarop het evenredig regt van registratie verschuldigd is.

266. Wanneer blijkens eene akte van *partiële* scheiding alleen de activiteiten eener gemeenschap van winst en verlies zijn verdeeld, maar daaruit niets blijkt van eenige verdeeling van bijzonderen eigendom welke in der tijd aan de erflaatster zou zijn opgekomen, en evenmin is bewezen dat de opposant meer ontving dan waarop hij regt had, kan het bestuur niet geregtigd zijn eene vordering wegens verschuldigd proportionneel regt in te stellen. Beweren van het bestuur, dat alvorens te scheiden, had behooren te worden gepreleveerd wat de erflaatster bij erfenis blijkens aangehaalden inventaris en bij huwelijks-contract had gekregen, hierdoor wederlegd, dat verschillende tot hare nalatenschap behoorende goederen waren onverdeeld gebleven.

Hoorn 18 December 1872.

c. MEDEËIGENDOM EN JUSTIFICATIE DAARVAN.

267. De woorden *à quelque titre que ce soit*, in art. 68, § 3, n° 2 der wet van 22 Frimaire VII, hebben alleen betrekking op het naastvoorgaande *copropriétaires*, terwijl de wet door de daarop volgende woorden *pourvu qu'il en soit justifié* heeft willen voorkomen, dat vervreemding van goederen onder den schijn van scheiding van gemeenschappelijk goed zou plaats hebben, en heeft gevorderd dat van den medeeigendom blijke. Het bestuur der registratie is mitsdien niet geregtigd de justificatie te vragen van het werkelijk aanwezig zijn der in deeling gebragte roerende en onroerende goederen; het woord « en » slaat alleen op « titre. »

a d H. R. 27 Februarij 1840, Concl. contr. verw. de cass. tegen Appingadam 2 Maart 1839. — Zutphen 21 Februarij 1839. — Appingadam 13 Junij 1839. — Appingadam 6 Januarij 1842. — Deventer 10 September 1844. — Appingadam 7 October 1869. — Cf. H. R. 4 November 1859, Concl. contr. waarbij echter tevens is overwogen, dat bijaldien het bestuur mogt kunnen bewijzen, dat sommige der in de deeling opgenomen posten fictief zijn, er daaromtrent geene scheiding maar mutatie plaats heeft, aanleiding gevende tot het heffen van evenredig regt.

268. De hoedanigheid van medeërfgenaam is voldoende, om eene scheiding, welke gezegd wordt zonder overbedeeling te zijn aangegaan, slechts aan het vast regt van registratie onderhevig te doen zijn, al meent het bestuur het bestaan in de nalatenschap en den medeëigendom van eenige der goederen of gelden in twijfel te mogen trekken.

H. R. 17 Junij 1842, Concl. contr. vern. Nijmegen 27 October 1841. — *d* H. R. 28 April 1848, Concl. contr. vern. Groningen 15 Januarij 1847. — Winschoten 27 October 1858. — *a b* Appingadam 23 April 1840, waarbij is afgewezen de vordering van het bestuur van regten van registratie, verschuldigd wegens overbedeeling ten gevolge van verwerping van in de deeling gebragte gelden als niet genoegzaam gejustificeerd, op grond dat door het bestuur geene argumenten waren bijgebragt, waarom die posten fictief zouden zijn, of dat de in deeling gebragte som niet zoude zijn evenredig met de baten en lasten van den boedel. — Anders Rotterdam 22 April 1840, waarbij de vordering van de regten geheven op dezelfde wijze is gehandhaafd, op grond dat door den opposant tegen het dwangschrift geen bewijs was bijgebragt, dat de in verdeeling gebragte gelden werkelijk tot de gemeenschap behoorden.

269. De woorden « pourvu qu'il en soit justifié, » vorderen alleen het bewijs van den daar bedoelden medeëigendom, doch geenszins het bewijs daarvan van elders. Dat bewijs mag berusten op de akte zelf (door de daarin voorkomende verklaring van te zijn medeëigenaar), behoudens het regt van het bestuur der registratie om te bewijzen het gesimuleerde van dien verkregen medeëigendom, als alleen voorgewend ter verkorting zijner regten. Art. 1907

B. W., hoewel alleen sprekende van partijen of regtverkrijgenden, obsteert daartegen niet, maar eene tegenovergestelde uitlegging zou in strijd zijn met den geest der wet van 22 Frimaire VII, waarbij in art. 12 de overgang van den eigendom wordt gezegd «suffisamment établi par des »transactions ou autres actes constatant la pro- »priété.»

H. R. 31 Mei 1872, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen Rotterdam 30 October 1871.

270. Er moet, om op eene akte van scheiding slechts een vast regt van registratie te doen heffen, bewezen zijn dat al de bij die akte in deeling gebragte goederen, zoowel roerende als onroerende, werkelijk op den dag der scheiding tot de gemeenschap hebben behoord.

'sGravenhage H. G. 18 Junij 1834, bevest. Appingadam 10 September 1829, waarbij een eed was opgedragen. — 'sGravenhage H. G. 9 Januarij 1835, vern. Appingadam 24 Februarij 1831. — Cf. 'sGravenhage H. G. 25 Julij 1834, houdende bevel tot het overleggen van particuliere aanteekeningen des erflaters omtrent eene inschuld. — Anders Assen 10 Februarij 1840, waarbij is beslist, dat alleen de medeëigendom behoeft te worden bewezen, doch houdende tevens, dat de door de deelende partijen gedane opgave van den oorsprong des gemeenschappelijken eigendoms niet kan worden beschouwd als eene staving van den medeëigendom, in betrekking tot de heffing van de registratie-regten; — dat niet bewezen is, dat de in de scheiding vermelde goederen tot de verdeelde gemeenschap hebben behoord, doch dat die medeeigendom tevens niet geheel van bewijs was ontbloot, op grond waarvan aan de deelgenooten de eed werd opgedragen, dat de goederen werkelijk hun onverdeeld eigendom waren.

271. Het bewijs dat al de te verdeelen goederen, zoo roerende als onroerende tot de gemeenschap behoorden, moet door partijen worden geleverd.

Appingadam 14 Mei 1835. — Gorinchem 18 Maart 1837. — Zwolle 4 April 1838. — Arnhem 25 Julij 1838. — Winschoten 25 Julij 1838. — Hoorn 26 September 1838. — 's Hertogenbosch 4 Januarij 1839. — Nijmegen 17 Augustus 1841. — Tiel 9 Februarij 1842. — Winschoten 28 Februarij 1838, waarbij uit een boedel van ƒ 50.000.» een post van ƒ 10.000.» aan gereed geld werd verworpen. — Tiel 20 December 1837, waarbij een eed tot justificatie van het werkelijk aanwezig zijn van de roerende goederen werd opgelegd.

272. Het regt wegens verkoop is verschuldigd op de akte, waarbij aan iemand zekere goederen voor zijn aandeel in eene marke worden toebedeeld, indien van den medeëigendom in die marke niet blijkt, noch dat die goederen tot de marke behooren.

Almelo 11 Januarij 1854.

273. Het bestaan en de medeëigendom van roerende goederen, effecten en gelden in eene scheiding aangehaald, moet door de deelgenooten worden bewezen.

Winschoten 23 December 1829. — Zwolle 1 Junij 1836. — Tiel 20 December 1837.

274. Het bestuur der registratie heeft het regt om van de deelgenooten het bewijs te vorderen, dat de in de akte van scheiding en deeling opgegeven gereede goederen werkelijk in den boedel aanwezig, en hun gemeenschappelijk eigendom zijn. De akte van scheiding levert op zich zelve zoodanig bewijs niet op.

Deventer (Dordrecht) 27 December 1826, bev. bij 'sGravenhage H. G. 19 November 1828. — Nijmegen 20 April 1839, alwaar de deeling bleek in authentieken vorm te zijn verleden, en waarbij de suppletoire eed tevens niet toelaatbaar werd geacht bij gebrek aan alle bewijs.

275. Partijen zijn verpligt de posten, welke blijkens de akte van scheiding door vier der deelgenooten voor uitrusting en uitzet in de massa van den verdeelden boedel zijn gebragt of verrekend, te justificeren en te bewijzen, dat dezelve door die deelgenooten werkelijk zijn verschuldigd geweest en tot de massa behoorden. Dit kan door eedsopdragt geschieden.

Almelo 18 October 1848.

276. Geen evenredig regt is verschuldigd op de akte van verdeeling der baten eener vennootschap, al mogen daarbij vroegere commanditaire vennooten gezegd worden tot de vennootschap te zijn toegetreden en een aandeel in die baten bekomen. Door de vermelding van bedoelde toetreding, gepaard met eene vermeerdering van het maatschappelijk kapitaal ten bedrage van het nieuw aandeel der commanditaire vennooten, wordt de medeëigendom in de te verdeelen goederen voldoende bewezen.

Rotterdam 30 October 1871, waartegen de cass. is verw. bij H. R. 31 Mei 1872, Concl. conf.

277. Het bewijs van medeëigendom in scheidingen volgens art. 68 der wet v. 22 Frim. VII, moet niet zoodanig strikt worden verstaan, dat juist van ieder stuk meubel, paard, koebeest, schaap of dergelijken meer, tot de compagnieschap behoorende, door bewijs, de eigendom moet worden gestaafd, als tot de compagnieschap te behooren, nademaal dergelijk bewijs zelden of nooit, uit den aard der zaak kan worden bijgebragt. De regter moet dat bewijs appreciëren.

Appingadam 19 Maart 1835. — Deventer 27 Maart 1833. — Appingadam 13 Junij 1839, implicite.

278. Het bewijs van het gemeenschappelijk eigendom behoeft niet in de akte van scheiding zelve geinsereerd te worden; de belanghebbenden behooren dus in de gelegenheid gesteld te worden om het bewijs van het gemeenschappelijk eigendom ook door getuigen te leveren, wanneer dit door het bestuur der registratie wordt in twijfel getrokken of tegengesproken.

's Gravenhage H. G. 13 Junij 1830.

279. Het toescheiden van een kapitaal aan een der erfgenamen, grooter dan het bij den dood des erflaters was aangegeven, bewijst geenszins, dat het bij gezegden dood even groot is geweest, en niet naderhand, bij nieuw opschot uit de opkomst des boedels, tot die grootte is aangevuld geworden.

Groningen 24 April 1835, bev. bij 's Gravenhage H. G. 20 Julij 1838.

280. Bij scheiding eener huwelijksgemeenschap onder den C. N. aangegaan, is de eenvoudige opgave in de akte dat de vergoedingen

door de echtgenooten aan de gemeenschap te doen volgens art. 1468, j° art. 1437 C. N., in contanten zijn opgelegd, eene voldoende justificatie van den titel van medeëigendom dier contanten.

Hoorn 21 Januarij 1863, waarbij tevens de eed werd afgewezen uit hoofde het bestuur geen bewijs had bijgebragt.

281. De omstandigheid, dat de opkomsten der verdeelde vaste goederen, gedurende 48 jaren, onverdeeld zouden zijn gebleven, of bij de medegeregtigden genoten, tot nadere storting en verrekening bij latere deeling, is niet dermate onaannemelijk, dat zij van zelve, als valschelijk opgegeven, moet worden verworpen en daaruit afgeleid, dat de vermelding van gereede gelden een louter verdichtsel is.

'sHertogenbosch 14 December 1855.

282. Handhaving van een dwangschrift, gegrond op de verwerping door het bestuur uit eene scheiding tusschen erfgenamen van roerende goederen en contanten, welke reeds waren opgenomen geworden in de scheiding der vennootschap tusschen sommigen hunner bestaan hebbende.

'sHertogenbosch 22 Junij 1853.

283. Bestaan aangenomen van contanten in de scheiding gebragt, voor en in de plaats van geïnventariseerde, doch niet in natura opgeleverde roerende goederen enz.

Hoorn 3 Augustus 1853.

284. Wanneer het bestuur der registratie proportionnele regten vordert, omdat het bestaan of de medeëigendom der in deeling gebragte gelden niet is bewezen, kan de Regtbank den belanghebbende den suppletoiren eed opleggen dat die gelden op den dag der deeling in den boedel werkelijk voorhanden waren en werkelijk tot den verdeelden boedel behoorden.

Tiel 20 December 1837. — Hoorn 26 September 1838. — 'sHertogenbosch 4 Januarij 1839.

285. Wanneer bij eene scheiding en deeling wordt verklaard dat een der deelgenooten een zeker saldo onder zich heeft wegens de administratie van het gemeenschappelijk erf, en hem dit saldo ten zijnen laste wordt toebedeeld voor zijn aandeel, terwijl de massa bestaande in onroerende goederen aan de overige deelgenooten wordt toegescheiden, dan kan, wanneer het bestuur der registratie die schuld als niet bestaande, heeft verworpen en het evenredig regt geheven op de goederen, voor zoover de deelgenooten die ze verkregen, daarin niet beregtigd waren, door dezen bij de terugvordering van dat regt, wanneer overigens de omstandigheden, ten processe aangevoerd, zulks niet onwaarschijnlijk maken, de suppletoire eed worden aangeboden, dat de schuld tijdens de verdeeling werkelijk bestond.

Zwolle 4 April 1838.

286. Geldig-verklaring eener oppositie na eedspræstatie, dat de in deeling gebragte roerende goederen werkelijk aanwezig waren.

Almelo 26 Junij 1839. — Assen 12 October 1840. — *b* Appingadam 7 Mei 1840.

287. Eigenaars van in gemeenschap aangekochte onroerende goederen kunnen toegelaten worden om door getuigen te bewijzen, dat roerende goederen en inschulden, welke zij bij de scheiding doen voorkomen als een gedeelte der gemeenschap te hebben uitgemaakt, aan hen wezenlijk als zoodanig toebehoorden.

'sGravenhage H. G. 13 Junij 1832, bev. Deventer 31 Maart 1830.

B.

288. Er mag geen evenredig regt van registratie geheven worden op de bepaling in een contract van vennootschap, volgens welke de ondernomen fabriek zal worden uitgeoefend en het kantoor gehouden ten huize van een der vennooten, die daarvoor een jaarlijkschen huurprijs moet genieten.

a 's Gravenhage 20 Maart 1849. — Evenmin op de bepaling dat de affaire in het huis van een der vennooten zal worden gedreven, waarvoor hem uit de kas der vennootschap een jaarlijksche huurprijs zou worden betaald, Amsterdam 4 Junij 1850.

289. Het regt wegens aanneming van werk is niet verschuldigd over de som, welke bij een contract van compagnieschap of bij de akte van oprigting van naamlooze maatschappijen bepaald wordt, dat door directeurs ten laste van de societeit kan worden gebragt voor kosten van huishuur, salarissen van bedienden, kantoorbehoeften, briefporten, nieuwspapieren enz.

a Amsterdam 1 October 1835.

290. Het proportionneel regt van registratie is verschuldigd wegens de bepaling voorkomende in eene akte van vennootschap, dat de belooning van den directeur en de remuneratie der kantoorwerkzaamheden nog een voorwerp van overweging tusschen de contractanten is, doch nader bij onderhandsche akte zal worden geregeld. Deze bepaling bevat eene verbindtenis, waarbij de vennootschap als corpus morale verbonden wordt om voormelde belooning en remuneratie uit te keeren, niet als prelevement op de winsten, maar als eene schuld der vennootschap.

c Amsterdam 7 Maart 1839. — Amsterdam 17 October 1839.

291. Er is geen afzonderlijk regt verschuldigd op de bepaling in eene akte van vennootschap, dat een der vennooten, die zich uitsluitend als agent der compagnie verbond, daarvoor jaarlijks eene zekere som boven zijn aandeel in de winsten zou bekomen.

Assen 1 December 1828.

292. Er is geen afzonderlijk proportionneel regt hetzij als aanneming van werk, hetzij als huur van werk en diensten verschuldigd, op de bepaling, voorkomende in een contract van commanditaire vennootschap, dat onder de jaarlijksche kosten van beheer eene bepaalde som zal worden gebragt ten behoeve van eenen daarbij benoemden directeur, die zich verbindt, door zuinigheid en vlijt al het zijne tot bloei der onderneming bij te brengen.

Almelo 13 November 1839.

293. Het regt wegens eigendoms-overgang is verschuldigd, indien bij de akte van oprigting eener naamlooze vennootschap, ten doel hebbende het overnemen eener bestaande vaart, de verbetering en verlenging derzelve, of den aanleg van een kanaal enz., o. a. is bepaald: «dat de maatschappij gevestigd zou zijn, zoodra,

» met inbegrip van de aandeelen aan den eige-» naar van de vaart competerende, die door de » gemeente zullen worden vol gefourneerd, een » maatschappelijk kapitaal van 500 aandeelen » van *f* 1000.» ieder, is geplaatst enz.; dat in » voormeld kapitaal wordt deelgenomen door A., » door B. enz., door de algemeene compagnie » van 5000 morgen, te H., onder voorwaarde » dat, bij nadere akte, de bestaande vaart, » overeenkomstig daarvan ontworpen voorwaar-» den, zal worden overgedragen aan de maat-» schappij, voor *f* 25000.», » — en door die algemeene compagnie van 5000 morgen te H. aan de voormelde maatschappij in eigendom wordt overgedragen « de vaart van H., zulks ter vol-» doening aan de voorwaarden, waarop de alge-» meene compagnie van 5000 morgen in het » kapitaal der maatschappij, bij de akte van » oprigting daarvan, voor 25 aandeelen ad 1000.» » ieder, heeft deelgenomen. »

Assen 8 November 1852.

294. De commanditaire vennoot in eene vennootschap bij wijze van geldschieting is geen gewoon geldleener, maar vennoot en het door hem aangebragt commanditair kapitaal draagt het karakter van inbreng. Wanneer alzoo bij de akte van vennootschap is bepaald, dat het commanditair kapitaal zal worden ingebragt, gedeeltelijk in vaste goederen en gedeeltelijk in gereede penningen, dan draagt die aanbreng van vast goed niet het karakter eener inbetalinggeving (datio in solutum) van vast goed in plaats van geld, die van den commanditairen op den besturenden vennoot wordt overgedragen, maar die vaste goederen worden even als de aanbreng in gereede penningen regtstreeks ingebragt in de vennootschap, en door dien inbreng geschiedt overdragt van eigendom van den commanditairen vennoot op de vennootschap; er heeft dus geene transmission de biens entre associés plaats, zoodat op dergelijke akte slechts het vast regt, bepaald bij art. 68, § 3, n° 4 der wet van 22 Frimaire, mag worden geheven.

b H. R. 13 Mei 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 30 Junij 1863.

295. Indien bij de oprigting eener vennootschap is bepaald (art. 13), « dat ingeval een der » vennooten zich aan de zaken der vennootschap » wenscht te onttrekken, zijn *aandeel* op de » overige vennooten voor gelijke deelen zal over-» gaan, en de bepalingen van art. 10 der akte » alsdan van toepassing zijn, — nl. dat bij over-» lijden van een der vennooten diens erfgena-» men tot aan het einde van het jaar waarin » dat overlijden heeft plaats gehad, in winst en » verlies blijven deelen, na welken tijd het aan-» deel des overledenen (uittredenden) — als voor-» zegd — zal overgaan, en de overige vennooten » het regt zullen hebben om de vennootschap » onder de bestaande firma voort te zetten en » daartoe al de roerende en onroerende goede-» ren en verdere activiteiten aan de vennoot-» schap toebehoorende, over te nemen voor den » prijs waarop zij alsdan op de balans zullen » zijn gebragt, » — is geen evenredig regt verschuldigd, wanneer later een der vennooten uittreedt, als zou die uittreding slechts de vervulling zijn van de opschortende voorwaarde, waaronder het aandeel van den uittredenden vennoot op de overigen is overgedragen. Voormelde bepalingen behooren in dien zin te worden uitgelegd, dat alleen het aandeel in de winsten en verliezen van den uittredenden vennoot op de overigen overgaat, terwijl deze alleen het regt hebben (art. 13 coll. art. 10) om de activiteiten (het kapitaal) over te nemen. Zoolang het bestuur derhalve niet bewijst dat die overgang van kapitaal werkelijk heeft plaats gehad, moet zijne vordering tot betaling der regten wegens dien overgang worden ontzegd.

Hoorn 21 October 1868.

296. Er is geen evenredig registratie-regt verschuldigd op de bepaling voorkomende in de akte van ontbinding eener vennootschap, dat bij raming de som zal worden bepaald, waarop de erfgenamen van eenen overledenen vennoot aanspraak hebben, en dat die som hun in jaarlijksche termijnen door de overige vennooten zal worden uitbetaald.

b Amsterdam 28 December 1840.

C.

297. Er is geen regt van registratie verschuldigd op de beschikking, in een huwelijkscontract voorkomende, waarbij, met uitsluiting van alle gemeenschap, een onroerend goed, vroeger door één der aanstaande echtgenooten aangekocht, verklaard wordt de gemeenschappelijke eigendom van de aanstaande echtgenooten te zullen zijn, als uit beider fondsen betaald zijnde.

's Gravenhage H. G. 29 November 1832, bev. 's Gravenhage 17 Mei 1830.

298. Er is geen evenredig regt van registratie verschuldigd op de bepalingen in een huwelijkscontract, waarbij de aanstaande echtgenooten verklaren aan te brengen, de man zijn erfdeel in de nalatenschap van zijn overleden vader, de bruid haar erfdeel in de nalatenschap harer insgelijks overledene moeder, terwijl de moeder des bruidegoms aan dezen provisioneel en in afwachting van de definitieve scheiding des boedels, op zijn vaderlijk erfdeel een perceel onroerend goed aanwijst, waarvan haar zoon dadelijk in het genot zal treden, — en de vader der bruid zich verbindt om de aanstaande echtgenooten na de voltrekking van het huwelijk zekere som uit te keeren op het aandeel van zijne dochter in de nalatenschap harer moeder.

Deventer 20 Januarij 1841.

299. Wanneer in den staat gehecht aan de huwelijks-voorwaarden van in gemeenschap van winst en verlies gehuwde echtgenooten voorkomt, dat de bruidegom aan de bruid en deze aan den bruidegom de daarin vermelde som schuldig is, zonder vermelding van eenigen schriftelijken titel, is daarop evenredig regt verschuldigd.

H. R. 23 Junij 1865, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Breda 25 October 1864.

300. Het regt van 1 pct. mag niet worden gevorderd over het beloop der schulden, waarmede de echtgenooten in hun huwelijkscontract verklaren dat de aangebragte goederen bezwaard zijn, met aanwijzing van de juiste hoegrootheid der som, en opgave van de namen der schuldeischers, — ook wanneer het niet blijkt, dat, wegens die schulden, geregistreerde bescheiden

bestaan, indien de schuldeischer niet medecompareert om de schulderkentenis aan te nemen.

's Gravenhage H. G. 2 Februarij 1827, bevest. Amsterdam 27 Januarij 1825. — *b* Appingadam 4 November 1830.

301. De schenking bij huwelijkscontract door den bruidegom aan de bruid van een bepaaldelijk aangewezen perceel onroerend goed, zulks onder de voorwaarde van overleving en bepaling dat, zoo de bruid de eerststervende mogt wezen, het goed vrij van alle lasten tot den schenker zal terugkeeren, is slechts aan het regt van *f* 2.40 onderworpen.

Zutphen 3 April 1862.

302. De schenking bij huwelijksvoorwaarden van tegenwoordige en daarbij bepaaldelijk omschreven goederen is niet noodwendig eene donatio inter vivos. Die akte is dan ook te regt geacht geene schenking onder de levenden te bevatten, waarop evenredig regt in plaats van het bij art. 68, § 3, n° 5 der wet v. 22 Frimaire VII bepaalde vast regt van *f* 2.40 zou verschuldigd zijn, wanneer door de Regtbank is uitgemaakt: 1° dat niet is gegeven een onroerend goed, waarvan de eigendom dadelijk wordt verkregen en alleen het genot na overlijden van de schenkers zal volgen, en 2° dat evenmin is geschonken een onroerend goed, waarvan eigendom of vruchtgebruik noodzakelijkerwijze eenmaal aan de begiftigden of hunne regtverkrijgenden zal moeten komen; doch dat ingevolge art. 233, al. 2 B. W. de gedane gift vervalt, bijaldien de schenkers de begiftigden en hunne kinderen overleven.

b H. R. 28 October 1864, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 1 Februarij 1864.

303. Het moet als eene schenking onder eene opschortende voorwaarde worden beschouwd, waarop bij de vervulling daarvan (het overlijden) evenredig registratie-regt en geen regt van successie kan worden geheven, indien bij een huwelijkscontract tusschen de aanstaande echtgenooten is bepaald en vastgesteld, dat de bruid, in geval zij den bruidegom mogt overleven, de boerenplaats en het beslag door den laatstgenoemde ten huwelijk aangebragt, aan zich zal kunnen behouden voor de som van *f* 7000.», door haar daarvoor in collatie te brengen.

Winschoten 14 April 1869.

304. De schenking door de moeder der bruid aan de aanstaande echtgenooten, van bepaaldelijk aangewezen goederen, om door hen uit hare nalatenschap te worden verkregen, is niet aan evenredig regt onderworpen.

Arnhem 26 Januarij 1860.

D.

305. Het regt wegens volmagt kan niet worden geheven op het beding in akten van plaatsvervanging en nummerverwisseling voor de nat. militie, dat een deel van den bedongen prijs zal worden betaald aan de ouders of aan één der ouders van den plaatsvervanger of nummerverwisselaar.

b 's Hertogenbosch 17 Maart 1869.

306. Eene procuratie door negen medeërfgenamen op twee personen verstrekt, om hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk hunne belangen bij de scheiding en deeling eens boedels waar te nemen, met magt tevens om het hun respectievelijk toebedeelde in ontvangst te nemen, en de memorie van aangifte voor het regt van successie namens hen in te dienen, geeft slechts aanleiding tot de heffing van één registratieregt van 80 cents. Art. 68, § 1, n° 36 der wet van Frimaire VII onderscheidt niet of de volmagt door één, of door meerdere te zamen belanghebbende personen, op éénen of op meerdere gemagtigden is verstrekt. Meerdere regten zijn alleen verschuldigd, wanneer de akte meerdere of van elkander onafhankelijke beschikkingen inhoudt, òf wanneer eenige akte uitdrukkelijk en in het bijzonder aan verdubbelde of meerdere regten, naar het getal personen wordt onderworpen; cf. n°s 1 en 2 van § 1, art. 68.

H. R. 6 Maart 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen Tiel 7 Augustus 1838. — H. R. 28 December 1855, Concl. conf. verw. de cassatie tegen Dordrecht 15 Januarij 1855, bij volmagt door meerderen op één persoon ten voormelden einde.

307. Indien iemand, door onderscheiden medeerfgenamen gemagtigd is om hunne belangen in zekere nalatenschap waar te nemen, en uit krachte der aan hem verleende magt van substitutie, een ander persoon tot hetzelfde einde in zijne plaats substitueert, dan is die akte van substitutie slechts aan één vast regt van registratie, en niet aan zoo vele onderscheiden regten onderhevig, als het getal der gezamenlijke lastgevers bedraagt.

Groningen 1 December 1854.

308. Eene volmagt waarbij aan den gevolmagtigde eene belooning voor de door hem te verrigten diensten wordt toegezegd, is aan een proportionneel regt van registratie onderworpen, zelfs dan wanneer de mandataris er niet bij tegenwoordig is, om de procuratie te aanvaarden. Wanneer het geldelijk bedrag dier belooning in de volmagt niet bepaaldelijk is aangewezen, dan kan eene æstimatieve opgave daarvan, krachtens art. 16 der wet van 22 Frimaire VII, gevraagd worden; en bijaldien die aanvrage vóór de registratie is verzuimd, kan de opgave later worden gevraagd, en dat wel door de uitvaardiging van een dwangschrift, voor eene bepaalde som, doch behoudens vermeerdering of vermindering afgegeven.

's Gravenhage H. G. 17 Julij 1829, bev. Amsterdam 3 Mei 1827.

E.

309. Het is een dwaalbegrip wanneer men alle opgaven en verklaringen, in eene boedelbeschrijving voorkomende, voor zoover zij niet zijn te rangschikken onder hetgeen de boedelbeschrijvingen volgens art. 681 Rv. en art. 445 B. W. moeten bevatten, voor de heffing van het regt van registratie zonder onderscheid zou willen beschouwen als handelingen aan de boedelbeschrijving vreemd, en alzoo vallende in art. 11 der wet van 22 Frimaire VII; bepaaldelijk zijn de verklaring en opgaaf dat een der comparanten zekere uitgedrukte som, voorkomende onder de baten des boedels, verschuldigd is tot saldo van het gevoerd beheer over de goederen der overledene, door de administratie ten onregte

beschouwd als aan de boedelbeschrijving vreemd en als eene op zich zelf staande handeling.

a H. R. 5 Junij 1857, Concl. conf. verw. het beroep tegen 's Gravenhage 23 September 1856.

310. Er is geen proportionneel registratieregt verschuldigd op de som, die erfgenamen als negotiorum gestores van den boedel bij den inventaris verklaren meer te hebben ontvangen dan uitgegeven, zonder dat die som ter tafel zij gebragt, noch de geldspeciën zijn vermeld, maar die som integendeel onder die erfgenamen is verbleven.

Almelo 9 December 1829.

311. De verklaring in eenen inventaris, door den boedelhouder gedaan, van de gelden die hij sedert het overlijden voor rekening van den boedel ontvangen heeft, geeft aanleiding tot het heffen van een proportionneel regt van 1 pct. In mindering van de som, waarop dit regt moet worden geheven, moet geleden worden het bedrag, dat de boedelhouder opgeeft uit het beloop der ontvangene gelden te hebben uitgegeven, en dan kan hij, zelfs bij de toestemmende beantwoording ook van deze laatste vraag, later toegelaten worden om bij eede te verklaren, dat schulden, welke hij daarbij opgegeven had nog door den boedel verschuldigd te zijn geweest, reeds destijds insgelijks uit de ontvangsten waren betaald. Bijaldien de zoo even gemelde verklaring door den overleden echtgenoot gedaan wordt, moet het regt, uit hoofde van de gemeenschap van goederen, tusschen hem en de overledene bestaan hebbende, slechts over de helft der verschuldigde som worden berekend en geheven.

Arnhem 3 Junij 1830.

312. Het proportionneel regt wegens obligatie is verschuldigd op de erkentenis bij den inventaris, door een der erfgenamen gedaan, dat hij aan den overledene eene door hem aangewezene som schuldig was, wegens voorgeschotene penningen, die gestrekt hebben tot betaling van een door hem aangekocht onroerend goed (en wel over de geheele som zonder aftrek van het aandeel daarin van dien erfgenaam).

Maastricht 27 Mei 1829.

313. Er is geen afzonderlijk proportionneel regt verschuldigd wegens de gelden, welke in eenen inventaris gezegd worden door eenen der daarbij tegenwoordig zijnde en mede-onderteekenende erfgenamen te zijn verschuldigd ingevolge bij den inventaris aangehaalde en geparapheerde onderhandsche (niet geregistreerde) schuldbekentenissen.

Dordrecht... (2).

314. Indien bij een inventaris wordt vermeld eene akte van scheiding, waarbij aan den requirant eenige onroerende goederen zijn toebedeeld, tegen uitkeering van zekere som, en voorts de verklaring, dat die uitkeering uit de gelden des boedels is gedaan en door hem moet worden vergoed, geeft die verklaring geen regt tot de heffing van het regt wegens schuldbekentenis.

Hoorn 14 December 1842.

315. Het bestuur is bevoegd om van den huurder het regt te vorderen wegens een huurcontract, voorkomende onder de stukken in eenen inventaris vermeld.

Sneek 22 October 1821. — Zwolle 30 Januarij 1828.

316. De eed, door den schatter afgelegd behoort zoozeer tot het wezen eener akte van boedelbeschrijving, dat het bestuur der registratie niet geregtigd is te dier zake een suppletoir vast registratie-regt te heffen.

Eindhoven 30 October 1848.

F.

317. De benoeming bij een testament van voogden of executeurs, of wel de daarin voorkomende beschikking, waarbij degene, aan wien een vruchtgebruik besproken is, van het geven van cautie wordt vrijgesteld, geeft geene aanleiding tot de heffing van een afzonderlijk regt.

Alkmaar 26 Februarij 1835.

318. Het regt wegens schuldbekentenis moet niet gevorderd worden, wanneer in een testament gezegd wordt, dat zeker huis na het overlijden des testateurs zal verblijven aan eenen bij het testament genoemden persoon, in geval de volgens dat testament aan denzelven verschuldigde som alsdan nog niet mogt zijn betaald.

's Gravenhage H. G. 14 Maart 1828, bevest. Utrecht 14 December 1825.

319. Het regt wegens schuldbekentenis kan worden gevorderd op de in een testament voorkomende verklaring: «Voorts verklaar ik nog »bij deze dat zich in mijn boedel bevindt en »nog onder mij berustende is, het aandeel of »vaderlijke legitieme portie, aan wijlen mijne »overledene dochter A. M. E. R., gecompeteerd »hebbende, ten bedrage eener somma van »*f* 14,000.».»

Amsterdam 28 September 1837.

320. Er is geen evenredig regt verschuldigd, wanneer iemand bij testament zijne goederen verdeelt tusschen zijne kinderen, die eerst na des testateurs dood in het genot daarvan zullen komen, terwijl de kinderen, daarbij comparerende, verklaren de bewijzen te hebben overgenomen, en toe te stemmen dat de vaste goederen op de daartoe bestemde registers worden overgebragt, en de overschrijving vervolgens werkelijk heeft plaats gehad.

's Hertogenbosch 18 April 1849.

G.

321. Wanneer de langstlevende echtgenoot, onder de werking van den C. N. gehuwd, in gebreke blijft eenen inventaris op te maken, en bij de deeling tusschen hem en de erfgenamen van den eerst overledene, zijnde de minderjarige kinderen van beiden, wordt bepaald dat, vermits partijen het oneens zijn over ieders regten, speciaal over de vraag of de door den langstlevenden echtgenoot aangekochte goederen in de gemeenschap vallen (art. 182 B. W., art. 1441 en 1442 C. N.), het hieruit ontstane geschilpunt bij dading zal worden afgedaan, in dier voege dat aan elk een bepaald aandeel in de gemeenschap werd toegekend, dan heeft het bestuur der registratie geen regt daartegen op te komen, op grond dat art. 182 B. W. niet van toepassing zou kunnen zijn, maar art. 1441 en 1442 C. N., in verband met art. 38 Ov. zouden moeten gelden. Wat er toch ook moge zijn van deze vraag, mag niet worden uit het oog

verloren, dat het er niet op aankomt wat in deze regtskundig voor waar zij te houden, maar dat het voor de geldigheid van eene dading over eenig regt voldoende is, dat partijen of eene derzelve dat regt aan twijfel onderhevig hebben kunnen achten.

Almelo 7 December 1864.

322. Wanneer partijen, na over hun regt op zekere zaak in judicio getwist te hebben, zonder dat er eene regterlijke uitspraak is gevolgd, eene overeenkomst aangaan, waarbij de eene voor zekere som, die hij bekent ontvangen te hebben, al zijn regt op het betwiste voorwerp overdraagt aan den anderen, die in het bezit daarvan is, dan veronderstelt zulks niet een eigendomsovergang, aan het regt van 2 of 4 pct. onderhevig, maar op die overeenkomst is slechts $^1/_2$ pct. registratie-regt verschuldigd.

's Gravenhage H. G. 20 Junij 1821, bev. Amsterdam 3 Februarij 1820, voor wat betreft de bevolene teruggave van de hoofdsom, doch dat vonnis vernietigende, voor zoover de betaling van interessen daarvan was bevolen.

323. Op eene akte, waarbij verklaard wordt dat tegen betaling van zekere som, welke eene der partijen zich verbindt te voldoen, worden gekweten en te niet gedaan alle vorderingen en aanspraken, welke de wederpartij, tot een in de præmissen der akte veel hooger vermeld bedrag, beweerde in te brengen te hebben of te kunnen doen gelden, doch die door den schuldenaar niet werden erkend, en waartegen hij zelfs verklaarde gewigtige aanmerkingen te maken te hebben, moet het regt van registratie berekend worden alleen op de som welke de schuldenaar zich verbindt te betalen, daar die akte als eene dading moet worden beschouwd.

Dordrecht 17 Januarij 1842.

324. Voor akten van voorloopige toewijzing van verpachting, waarbij onderscheidene inzetters en inzetten voorkomen, is maar één vast regt van registratie verschuldigd en niet zoo vele regten als er inzetters zijn.

a H. R. 30 October 1857, Concl. contr. verw. de voorz. tegen Deventer 15 October 1856. — Deventer 23 November 1854.

325. Slechts één regt van 80 cents is verschuldigd op de akte, waarbij iemand verklaart toe te stemmen in de algeheele doorhaling van drie hypothecaire inschrijvingen, welke zouden zijn genomen tegen 106 gemeenschappelijke schuldenaren, afzonderlijke koopers van 106 perceelen vast goed.

Zwolle 3 December 1862.

326. De processen-verbaal wegens de verificatie en affirmatie van schuldvorderingen ten laste van gefailleerden, zijn niet aan een afzonderlijk regt van registratie onderhevig voor elke geverifiëerde en elke geaffirmeerde schuldvordering.

a 's Gravenhage H. G. 13 Januarij 1830, bev. Zutphen 8 Januarij 1828. — 's Gravenhage H. G. 1 Julij 1831, vern. Rotterdam 31 Maart 1828.

327. De bedingen, vervat in de authentieke akte, bij art. 292, al. 1 B. W., of art. 280 C. N. vermeld, zijn alleen te beschouwen als overeenkomsten voor eene onzekere toekomst, zoodat daarin ligt opgesloten eene opschortende voorwaarde, van welker vervulling het alsdan te vorderen registratie-regt afhankelijk wordt.

a H. R. 19 Junij 1839, Concl. conf. verw. het appel loco cass. tegen Hoorn 21 December 1836.

328. De verklaring van aanvaarding eener erfenis onder voorregt van boedelbeschrijving valt niet in de termen van art. 68, § 2, n°s 6 en 7, maar wel in die van art. 68, § 1, n° 2, j° n° 51 der wet van 22 Frimaire VII; — met dat gevolg, dat niet door elken erfgenaam, die aldus eene erfenis aanvaardt, moet betaald worden, maar dit van dezelfde nalatenschap slechts ééns (tegen een vast regt van 80 cents en niet van *f* 1.60) geheven kan worden.

Leiden 25 Maart 1851.

329. Men moet, voor de heffing van het regt van registratie, niet als eene schenking onder de levenden, noch als eenen zuiveren en eenvoudigen afstand, maar als eene repudiatie beschouwen de akte, waarbij eene weduwe, — die, volgens de testamentaire beschikking van haren man, òf de helft zijner nalatenschap in vruchtgebruik, òf het beschikbaar gedeelte in vollen eigendom, ter keuze van zijne kinderen, zou bekomen, na gezamenlijk met deze de aangifte dier nalatenschap te hebben gedaan, en daarbij te hebben verklaard, dat zij slechts de helft in vruchtgebruik bekwam, — te kennen geeft dat zij van de helft van het haar toegezegde vruchtgebruik afziet, en alzoo slechts een vierde der nalatenschap in vruchtgebruik behoudt.

's Gravenhage H. G. 6 October 1830, bevest. Groningen 7 Julij 1828, op grond dat, vermits het legaat nog niet was afgegeven, er alleen bestond een eisch tot afgifte daarvan, en dus nog geen eigendom was overgegaan.

330. Het proportionnele regt is niet verschuldigd op eene insinuatie tot het leveren van koopmansgoederen, die de insinuant verklaart gekocht te hebben.

's Gravenhage H. G. 17 Julij 1822; — in gelijken zin Amsterdam 23 November 1820.

§ 3.

331. Als in eene koopakte van roerende goederen de waarde dier goederen niet is uitgedrukt, dan is het, om de ambtshalve begrooting van den ontvanger ongeoorloofd te maken, niet voldoende, dat onder de akte eene verklaring worde geplaatst, houdende opgave van de waarde, die door de partijen of door den notaris aan het verkochte wordt toegekend, en moet integendeel die verklaring eene opgave inhouden van den wezenlijken koopprijs.

a H. R. 4 Mei 1866, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen 's Gravenhage 15 November 1865.

332. Wanneer in eene notariële akte, aanleiding gevende tot het heffen van een proportionneel regt, de sommen en geldswaarde, waarover dat regt moet berekend worden, niet zijn vermeld, dan moet de ontvanger de opgave daarvan van den notaris niet vragen, alvorens de akte te registreren, maar kan deze, onder aanbod der regten, op de akte verschuldigd, zoodanig als dezelve ligt, de dadelijke registratie vorderen.

Winschoten 27 Mei 1829, tevens beslissende, dat de notaris boete beloopen had wegens de

te late registratie der akte, waarvan hij de regten niet had aangeboden.

333. De ontvanger der registratie is geregtigd en verpligt om, bijaldien in eene akte van deeling aan een der deelgenooten onroerende, aan den anderen roerende goederen worden toebedeeld, zonder opgaven van waardering, doch alleen met vermelding dat de deeling geschiedt zonder overbedeeling, de niet uitgedrukte sommen of waarden ambtshalve te schatten.

H. R. 22 Januarij 1864, Concl. conf. verniet. Nijmegen 26 Augustus 1862.

334. Wanneer bij een notariëlen verkoop van onroerende goederen is bepaald, dat de inbezittreding van het perceel later moet geschieden, hoezeer de koopprijs of een gedeelte daarvan vroeger is betaald, kan geene æstimatieve opgave in den zin van art. 16 der wet van 22 Frimaire VII van de waarde des voorbehouds gevorderd worden.

b 's Gravenhage H. G. 11 April 1827.

335. Eene æstimatieve opgave moet niet van den notaris maar van de contracterende partijen gevraagd worden.

b 's Gravenhage H. G. 11 April 1827.

336. Art. 10 der wet van 16 Junij 1832 is niet geschonden door te beslissen, dat de ambtshalve begrooting door den ontvanger der registratie alleen mag gedaan worden vóór de registratie.

c H. R. 14 Januarij 1853, Concl. conf.

§ 4. A.

337. Het staat aan het bestuur der registratie, of deszelfs ambtenaren, en niet aan den regter te beoordeelen, of de prijs van onroerende goederen, wier waardering door het bestuur uit hoofde van vermoede ongenoegzaamheid der aangifte gevorderd wordt, inderdaad voorkomt beneden de wezenlijke koopwaarde te zijn; — en alzoo kan de Regtbank die waardering niet weigeren, op grond dat het bestuur geene gronden voor de beweerde meerdere waarde zou hebben bijgebragt.

b H. R. 5 November 1847, Concl. contr. vern. Deventer 15 April 1846. — 's Gravenhage H. G. 8 Julij 1829. — 's Gravenhage H. G. 27 November 1835. — 's Gravenhage H. G. 30 November 1836. — *b* Rotterdam 19 October 1842. — Nijmegen 1 Maart 1845. — Deventer 24 December 1856. — Utrecht 21 April 1858, Concl. conf. — Anders H. R. 17 Maart 1843, Concl. conf. op grond dat bij geschil of de aangegeven prijs al of niet te laag is, de regter vooraf die voorwaarde (*si*) moet aanwezig verklaren, en de enkele *meening* van het bestuur niet beslissend is, — vern. Amersfoort 2 September 1842, Concl. contr. — In gelijken zin Assen 17 Januarij 1837.

338. Voor de benoeming van deskundigen ingevolge art. 17 der wet van 22 Frimaire VII behoeft het bestuur niet te bewijzen dat er kwade trouw bij de aangifte heeft plaats gehad.

's Gravenhage H. G. 8 Julij 1829. — 's Gravenhage H. G. 27 November 1835. — *c* Maastricht 27 December 1850. — Amersfoort 2 September 1842, Concl. contr. beslissende dat geen bedrog of dissimulatie behoeft te worden bewezen.

339. Het bestuur kan de waardering van de onroerende goederen behoorende tot het verkochte onverdeeld aandeel in eene nalatenschap niet vorderen, zoo lang nog niet in kracht van gewijsde is gegaan het vonnis, waarbij de verkooper als regthebbende in die nalatenschap is erkend, en aan den kooper zijne actie tot scheiding en deeling niet is toegewezen.

a H. R. 27 Mei 1870, Concl. conf. verw. de cass. tegen Arnhem 2 December 1869.

340. De kooper kan de waardering en de gevolgen daarvan niet voorkomen door den aangegeven koopprijs, hetzij vóór, hetzij ná daartoe gedane sommatie, te verhoogen en de op die verhooging verschuldigde enkele regten te betalen.

Deventer 24 December 1856. — Anders Nijmegen 12 April 1854, beslissende dat geen dubbel regt noch expertise kan worden gevraagd, op grond dat de oorspronkelijk aangegeven prijs te laag was, indien de kooper vóór alle geregtelijke aanmaning den prijs verhoogt, en het bestuur dit heeft aangenomen. — Eindhoven 1 Junij 1863, waarbij is afgewezen de vordering van enkel en dubbel regt, verschuldigd ingevolge waardering, die had plaats gehad nadat de kooper vrijwillig den koopprijs had verhoogd tot een bedrag hooger dan dat door de deskundigen aan het goed gegeven.

341. Het bestuur der registratie kan niet de waardering vorderen van onroerende goederen, in geval van geregtelijke uitwinning.

H. R. 5 Maart 1840, Concl. conf. verw. de cass. tegen Assen 17 Januarij 1837. — Cf. Arnhem 3 Januarij 1825, beslissende dat de Regtbank in dat geval de waardering kon weigeren, — om andere redenen vern. bij 's Gravenhage H. G. 5 Januarij 1827. — Anders 's Gravenhage H. G. 30 November 1836, verniet. Groningen 8 April 1834.

342. Het bestuur der registratie kan tot de waardering doen overgaan van onroerende goederen, waarvan de prijs voorkomt beneden de wezenlijke waarde te zijn, al zijn die bij openbare veiling verkocht.

's Gravenhage H. G. 27 November 1835. — 's Gravenhage H. G. 8 Julij 1829, vern. Middelburg 5 Februarij 1827.

343. Het bestuur der registratie is bevoegd de waardering te vragen van onroerende goederen, behoorende tot eene failliete massa, in het openbaar door eenen notaris, in tegenwoordigheid van den kantonregter, met inachtneming der formaliteiten voorgeschreven bij art. 857 Kh. en art. 1245 B. W. verkocht en toegewezen, wanneer de prijs der toewijzing aan hetzelve voorkomt beneden de wezenlijke waarde te zijn.

Amersfoort 2 September 1842, Concl. contr. — en Concl. Adv.-Gen. van Maanen ad *b* H. R. 7 Maart 1843, waarbij voormeld vonnis om andere redenen is vernietigd.

344. Wanneer een onroerend goed verkocht is voor eenen in de akte uitgedrukten prijs, met vermelding dat een aangewezen gedeelte der genoemde som dient als koopprijs van den grond, en een ander insgelijks aangewezen gedeelte voor de daarop staande gebouwen, moet indien bij het bestuur der registratie vermoedens van ongenoegzaamheid van dien prijs bestaat, het verkochte perceel in deszelfs geheel worden gewaardeerd, en de daarvoor door de

deskundigen gestelde som ter bepaling strekken van het al of niet verschuldigd zijn van suppletoire regten, dubbel regt en de kosten; de waardering kan niet bepaald worden tot den grond alleen, en de daarvoor door de deskundigen vastgestelde som tot het zoo even gemeld einde aan de voor dien grond in de akte aangewezene som worden getoetst.

Utrecht 5 November 1841.

345. Verkoop van den eigendom van goederen op beklemming uitgegeven, is niet eene bloote cessie van het regt op de jaarlijksche onder den naam van vaste huur aangeduide retributie. Het bestuur is bevoegd bij zoodanigen verkoop van eigendom van behuisd land, bij de koopers onder vaste en altijddurende beklemming in gebruik, waardering te vorderen, bijaldien hem de in de akte vermelde koopsom, gelijk staande met de huur, 20 maal tot kapitaal gebragt, geringer voorkomt dan de werkelijke waarde van het goed.

Groningen 30 October 1857.

346. De akte van verkoop van het onverdeeld aandeel in eene nalatenschap, is ten aanzien van het in dien boedel aanwezig onroerend goed, eene akte van eigendoms-overgang van een onverdeeld aandeel in dat goed. Het bestuur der registratie is alzoo geregtigd de waardering daarvan volgens art. 17 der wet van 22 Frimaire VII te vorderen, indien de aangegeven prijs van het verkochte onroerend goed geringer schijnt dan de verkoopwaarde. Art. 1129 B. W. kan de weigering van het verzoek tot benoeming van een deskundige ingevolge art. 22 der wet van 31 Mei 1824 (Sb. n° 26) niet regtvaardigen.

d H. R. 21 Junij 1872, Concl. conf. verniet. Almelo 30 Maart 1872, waarbij was beslist dat eerst door de deeling zal blijken welke goederen zijn overgedragen, en vooralsnog niet consteert dat bij die akte onroerend goed is geacquireerd. — *b* H. R. 7 Junij 1872, Concl. conf.

347. Het bestuur der registratie is bevoegd de waardering te vragen van de onroerende goederen, voorkomende in eene deeling met overbedeeling.

Utrecht 21 April 1858, Concl. conf. — Deventer 6 Junij 1838, — en Amsterdam 2 September 1856, waarbij is gehandhaafd de vordering van regten ingevolge eene geregtelijke waardering verschuldigd op eene deeling met overbedeeling. — Cf. ook 's Gravenhage 2 Junij 1857.

348. Eene akte van scheiding, waarbij eene overbedeeling plaats heeft onder de verpligting om aan derden eene bepaalde som uit te keeren, is wel eene acte translatif de propriété à titre onéreux, maar het bestuur der registratie is toch niet bevoegd eene geregtelijke waardering te vorderen van de daarin voorkomende vaste goederen, welke bereids door deskundigen, ten overstaan van den kantonregter beëedigd, zijn getaxeerd.

Hoorn 15 November 1854, Concl. conf.

349. Het bestuur der registratie mag om eene overbedeeling in eene scheiding en deeling te bewijzen, de onroerende goederen bij die akte aanbedeeld, niet geregtelijk doen waarderen, indien in de scheidings-akte van geene overbedeeling wordt gewag gemaakt.

a H. R. 10 Januarij 1868, Concl. conf. verw. de cass. tegen 's Hertogenbosch 29 Maart 1867, Concl. conf. — Utrecht 11 April 1854, Concl. conf. — Anders Zutphen 4 Julij 1826, — als ook bij 's Gravenhage H. G. 20 Julij 1832, bev. Sneek 8 Julij 1829, — en bij Hoorn 24 October 1827, alle beslissende, dat om te constateren of eene scheiding al of niet overbedeeling behelst, al de verdeelde onroerende goederen moeten worden gewaardeerd, en niet alleen dezulke daaruit, waarvan de aangegeven waarde aan het bestuur te laag toeschijnt.

350. Wanneer bij eene akte van scheiding aan den eenen deelgenoot het vruchtgebruik en aan den anderen de bloote eigendom is toebedeeld, kan geene waardering door het bestuur gevorderd worden op grond van beweerde overbedeeling. De bepalingen van art. 14, n° 11 en art. 15, n° 6 der wet van Frimaire omtrent de verhouding tusschen blooten eigendom en vruchtgebruik, gelden alleen voor de daar uitdrukkelijk genoemde speciale gevallen, en, bij gebreke van dergelijke bepalingen omtrent andere gevallen, moet die verhouding overigens geheel aan de overeenkomsten van partijen overgelaten worden.

b H. R. 8 Januarij 1847, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Nijmegen 21 Februarij 1846. — Cf. *a* H. R. 18 Junij 1869, Concl. contr. — en Zwolle 27 Januarij 1869.

B.

351. De dagvaarding tot benoeming van deskundigen voor de waardering van onroerende goederen moet op straffe van nietigheid de ligging dier goederen vermelden.

Tiel Kgr. 27 September 1862.

352. Het bestuur kan, wanneer in de sommatie tot waardering van onroerende goederen, in eene scheiding begrepen, die goederen niet naauwkeurig zijn omschreven, en derzelver uitgestrektheid te hoog is gesteld, de opgave bij deszelfs memorie verbeteren en de maat herstellen.

a Appingadam 4 November 1830, waarbij tevens evenwel het bestuur in de kosten, door het verzuim veroorzaakt, werd verwezen.

353. Indien de vordering van het bestuur tot benoeming van een deskundige bij de Regtbank is afgewezen, moet het appel tegen dit vonnis niet bij dagvaarding maar bij request worden aangebragt.

's Gravenhage H. G. 5 Februarij 1834.

354. De beschikking waarbij door de Regtbank op verzoek van het bestuur der Reg. overeenkomstig art. 17 en 18 der wet van 22 Frim. VII en van art. 22 der wet van 31 Mei 1824 (Sb. n° 36) een deskundige wordt benoemd, is niet te beschouwen als een vonnis bij verstek, waartegen verzet is toegelaten.

Roermond 28 September 1871, Concl. conf. — Zutphen 23 Maart 1824.

355. De Regtbanken zijn niet bevoegd op het request tot waardering, door het bestuur ingediend, een anderen dan den van wege het bestuur gekozen deskundige aan te stellen, noch om dadelijk eenen deskundige voor partij te benoemen, alvorens deze is opgeroepen om er eenen te kiezen.

's Gravenhage H. G. 22 Maart 1821.

356. Indien na het uitspreken van het vonnis, waarbij op de aanvrage van het bestuur der registratie tot geregtelijke waardering van onroerende goederen, een deskundige voor partij ex officio is aangesteld, de van wege het bestuur benoemde deskundige voor die commissie bedankt, moeten de vervolgingen weder van voren af opgevat worden. Het bestuur kan niet volstaan, met eenen anderen deskundige te benoemen en het verder effect van het verkregen vonnis te vervolgen.

's Gravenhage H. G. 6 Junij 1828, bev. Groningen 13 Julij 1826.

357. De beëediging der deskundigen tot schatting van vaste goederen door het bestuur der registratie aangevraagd, moet geschieden voor den vrederegter van het kanton, waarin de te schatten goederen gelegen zijn. Aan die deskundigen behoeven geene andere stukken te worden ter hand gesteld, dan de dispositie, waarbij zij benoemd zijn.

's Gravenhage H. G. 9 November 1821.

358. Wanneer onroerende goederen, waarvan de prijs voorkomt beneden de wezenlijke waarde te zijn, gedeeltelijk binnen, gedeeltelijk buiten 's lands zijn gelegen, kan de waardering niet uitgestrekt worden tot de onroerende goederen, die buiten 's lands zijn gelegen.

's Gravenhage H. G. 14 December 1827.

359. Indien de derde deskundige, tot waardering van vast goed benoemd bij verschil tusschen de twee eerstbenoemden, met een hunner overeenkomt, om hunne schattings-som bijeen te tellen en door twee te deelen, moet niettemin de middelbare schatting worden aangenomen.

's Hertogenbosch 29 December 1852.

360. Het berigt van deskundigen, waarop het dwangschrift berust, moet bevatten de beweegredenen, waarom de deskundigen het erf op den door hen gestelden prijs hebben gewaardeerd.

Almelo 8 December 1841. — Appingadam 2 December 1841, Concl. contr. op grond dat het opgeven van de onderscheidene gevoelens, met de gronden van dien, ingeval van verschil van gevoelens, niet gebiedend is voorgeschreven, maar geheel facultatief is.

361. Er moet tot eene nieuwe waardering worden overgegaan, wanneer een proces-verbaal van waardering van onroerende goederen wordt vernietigd, uit hoofde niet stellig daarin was gezegd, dat de door de deskundigen aangewezen waarde was die van de goederen op het tijdstip van derzelver vervreemding.

a 's Gravenhage H. G. 23 November 1831, vern. Assen 3 Februarij 1829, waarbij het dwangschrift was buiten effect gesteld.

362. De grondslag eener expertise vervalt, indien bewezen is, dat er sedert het transport aanzienlijke reparatiën aan de goederen zijn geschied, en een der experten bij het proces-verbaal der waardering de reserve heeft gemaakt, dat hij die goederen niet op die hoogte zou hebben kunnen taxeren, indien het geregtelijk bewezen ware, dat dezelve sedert den dag van het transport eenige reparatiën hadden ondergaan.

's Hertogenbosch 1 September 1841.

363. Indien het bestuur eene geregtelijke waardering heeft gevraagd, en deze heeft plaats gehad, doch de nieuwe eigenaar intusschen een gedeelte der gebouwen heeft gesloopt en de daarvan afkomstige materialen in het openbaar verkocht, is het niet geregtigd de opbrengst van dien verkoop te voegen bij de waarde die door de deskundigen aan het goed is gegeven, al hadden de deskundigen de waarde der materialen niet in aanmerking genomen, daar het bestuur in dit geval tegen de expertise zelve had behooren op te komen.

Almelo 29 Junij 1820.

364. Indien tusschen den verkoop en de geregtelijke waardering een ander gebouw in de plaats van het vroeger bestaande is gezet, is het bestuur niet bevoegd regt en dubbel regt te vorderen ingevolge eene expertise, waarbij de deskundigen zeggen, dat zij «het pand in al »zijne deelen naauwkeurig hebben bezigtigd,» daar hiermede blijkbaar wordt bedoeld het tijdens de expertise bestaande en dus niet het verkochte gebouw.

Rotterdam 3 Julij 1826.

365. Wanneer het bestuur der registratie beweert, dat een proces-verbaal van waardering nietig en onbestaanbaar is, kan het de tenietdoening daarvan bij request aan de Regtbank vragen, en moet het daartoe niet bij dagvaarding ageren.

b 's Gravenhage H. G. 11 Maart 1829, vern. Assen 29 Maart 1826.

366. Bijaldien in een proces-verbaal van waardering verklaard is, dat het in tegenwoordigheid van al de deskundigen is opgemaakt, en het tegenovergestelde beweerd wordt, dan moet de falsiteit van het proces-verbaal bewezen worden, alvorens de vernietiging kan worden gevraagd.

b 's Gravenhage H. G. 11 Maart 1829.

367. Het bestuur kan na de schatting van een verkocht «fabriekgebouw, machinerie en »drijfwerk, woonhuis en getimmerte,» eerst door twee en later door drie deskundigen contradictoir te hebben doen plaats vinden, niet op nieuw bij de Regtbank de benoeming van een deskundige verzoeken om de weefgetouwen te schatten, welke de meerderheid der vroegere deskundigen vermeend heeft niet als een deel van het verkochte goed te moeten beschouwen.

Almelo 31 December 1870.

368. Handhaving van een dwangschrift ingevolge waardering door deskundigen, van wie een geweigerd had het ampliatie-berigt te onderteekenen en een afzonderlijk, de berekening zijner mede-deskundigen tegensprekend berigt had opgemaakt en ter griffie gedeponeerd.

Rotterdam 11 Februarij 1843.

369. Het bestuur behoeft niet, na afloop eener waardering, de bekrachtiging van het proces-verbaal aan te vragen, maar kan dadelijk bij dwangschrift de invordering der regten vervolgen.

's Gravenhage H. G. 20 Junij 1822. — 's Gravenhage H. G. 9 November 1821.

370. Het bestuur kan de kosten van den taxateur niet bij dwangschrift terugvorderen van de partij.

Assen 28 Augustus 1838. — Anders, ten aanzien der proceskosten gerezen door de oppositie

tegen een dwangbevel tot betaling van regten verschuldigd ingevolge waardering, Zutphen 13 December 1825.

371. De benoeming van eenen deskundige door eenen kooper van onroerende goederen, ten gevolge van de sommatie door de ambtenaren van de registratie daartoe gedaan, en deszelfs tegenwoordigheid bij de waardering belet hem niet zich later te verzetten tegen de wijze van toepassing van het rapport der deskundigen, en de berekening van de regten, welke ten gevolge daarvan door het bestuur worden beweerd verschuldigd te zijn.

Utrecht 5 November 1841.

II. § 1. A.

372. Wel is waar mag een notaris in eenen inventaris alle stukken, zelfs ongeregistreerde vermelden, doch dit is alleen toepasselijk op stukken, welke gedurende de vacatiën tot den inventaris in den boedel worden gevonden en als zoodanig in de omschrijving vermeld, maar geenszins op de zoodanige welke vóór de eigenlijke beschrijving in het hoofd van den inventaris, als tot dezelve aanleiding gevende of grond opleverende, worden vermeld, in casu onderhandsche ongeregistreerde declaratiën of kwittantiën van afkoop van erfenis.

b Amsterdam 2 Februarij 1832.

373. De overtreding, voorzien bij art. 9 der wet van den 16 Junij 1832 (Sb. nº 29), ontstaat niet door in eene notariële akte eene bloote overeenkomst aan te halen; het is daartoe een vereischte, dat eene *schriftelijke* akte dier overeenkomst in eene notariële akte aangehaald zij. De notaris is derhalve niet boetpligtig, indien hij bij eene beschrijving van een faillieten boedel vermeldt dat die plaats heeft «ingevolge » accoord door den requirant met sommige cre- » diteuren aangegaan,» zoolang het bestuur niet het schriftelijk aangaan van dat accoord bewijst.

Amsterdam 20 Junij 1844.

374. De notaris handelt in strijd met art. 9 der wet van 16 Junij 1832, indien hij in eene boedelbeschrijving vermeldt: «dat partijen heb- » ben bevestigd, op den 7en Maart ten sterfhuize » te hebben opgemaakt inventaris der gemeen- » schap van goederen tusschen S. en zijne vrouw » bestaan hebbende.»

Leeuwarden 17 December 1850.

375. De notaris begaat geene overtreding door eene scheiding op te maken, en de daarbij vermelde personen als beëedigde deskundigen toe te laten, zonder zich door inzage van de akte van beëediging te verzekeren, dat dit stuk was geregistreerd, en door enkel af te gaan op de opgaven der deskundigen, dat zij door den kantonregter waren beëedigd.

Assen 24 Januarij 1853. — In gelijken zin ten aanzien van deskundigen bij inventaris, Nijmegen 24 Januarij 1855.

376. Ongeregistreerde onderhandsche akten kunnen in eene notariële akte van scheiding worden aangehaald, zonder dat die alvorens zijn geregistreerd.

's Gravenhage H. G. 12 Maart 1824.

377. Een notaris mag niet in eene akte van boedelscheiding onderhandsche ongeregistreerde schuldbekentenissen met aanhaling van dagteekening vermelden ten bate der nalatenschap en ten laste van sommige deelgenooten, zonder die akten te gelijk met de scheiding ter registratie aan te bieden. Het is onverschillig of die schulden aan den codivident-schuldenaar of aan een ander deelgenoot worden toebedeeld.

Groningen 16 April 1859. — *a* 's Gravenhage H. G. 28 November 1834, vern. Alkmaar 17 October 1833, en beslissende, dat de notaris bij de deeling geen gebruik mag maken van schuldbekentenissen ten behoeve van den verdeelden boedel, zonder voorafgaande of gelijktijdige registratie. — Utrecht 13 April 1836, alwaar het gebruik bestond in de bloote vermelding dier schuldbekentenissen. — Cf. 's Gravenhage H. G. 15 October 1830, vern. Arnhem 25 Junij 1828, en beslissende dat de vermelding in eene deeling en de toescheiding van eene schuldbekentenis in strijd is met art. 23, 42, en 14, nº 8 der wet v. 22 Frimaire VII, indien de toescheiding van die schuldbekentenis eene overbedeeling te weeg brengt.

378. Zonder overtreding kan bij eene notariële scheiding aan eenen der erfgenamen de verpligting worden opgelegd, om zekere bij een onderhandsch geschrift des overledenen besproken gift uit te keeren, zonder dat dat geschrift te voren geregistreerd zij.

Appingadam 11 November 1830.

379. De notaris mag zonder overtreding in een huwelijks-contract ongeregistreerde onderhandsche akten van door een der echtgenooten ten huwelijk aangebragte en op eenen aan het contract geannexeerden staat omschreven schuldvorderingen vermelden, zonder die akten gelijktijdig met het huwelijks-contract ter registratie aan te bieden.

H. R. 31 October 1839, Concl. contr. vern. Dordrecht 8 April 1839. — Amsterdam 21 Maart 1839, ten aanzien der vermelding van aangebragte buitenlandsche effecten.

380. Er is eene akte opgemaakt ten gevolge van eene andere (niet geregistreerde) akte, wanneer in een huwelijks-contract de bepaling voorkomt: «De tegenwoordige goederen van de bruid » zijn, volgens hare verklaring, vermeld en om- » schreven op eenen inventaris, notarieël opge- » maakt en, volgens hare verklaring, in minuut » onder ons notaris berustende, ons verzoekende » om daarvan ten behoeve van dit huwelijks- » contract afschrift uit te reiken.»

Appingadam 1 April 1843.

381. De uitzondering bij art. 32 der wet van 16 Junij 1832 daargesteld, naar luid waarvan «in de boedelbeschrijvingen vermogen te worden » aangehaald ongezegelde of niet behoorlijk ge- » zegelde stukken, in de boedels gevonden en » die beschreven moeten worden,» is niet alleen toepasselijk op de boedelbeschrijvingen en inventarissen van nalatenschappen, maar op alle boedelbeschrijvingen in het algemeen; alzoo mag een notaris zoodanige ongezegelde of niet behoorlijk gezegelde en ongeregistreerde stukken vermelden in een huwelijks-contract, als door een der aanstaande echtgenooten ten huwelijk aangebragt wordende, zonder dezelve gelijktijdig met zijne akte ter zegeling en ter registratie aan te bieden.

H. R. 8 November 1844, Concl. contr. verniet. Zierikzee 31 October 1843.

B.

382. Door het gebruik maken van eene onderhandsche in eene authentieke akte is volgens art. 23 in verband met art. 42 der wet van 22 Frimaire VII niet bedoeld elke bloote aanhaling daarvan of vermelding, maar de opmaking der authentieke akte (en vertu de) krachtens de onderhandsche, in dier voege dat er niet slechts moet zijn een noodzakelijk verband tusschen beide akten, maar dat de eene moet zijn gegrond op de andere en daarvan afhankelijk zijn. Dit is het geval niet, wanneer bij den verkoop van vaste goederen de verkooper bij de te dier zake gemaakte akte heeft verklaard de geheele koopsom te hebben ontvangen gedeeltelijk in geld, gedeeltelijk in door de koopster (Maatschappij van Grondcrediet) uitgegeven pandbrieven aan toonder. Deze worden zoodoende alleen vermeld als betaalmiddel, en daar de vermelding der kwijting zonder bijvoeging der wijze waarop die is geschied, voldoende was, volgt daaruit dat de pandbrieven niet kunnen zijn de grondslag der notariële akte. Zelfs de bijgevoegde vermelding van rentebetaling en aflossing stelt ook weder alleen daar de geheel overbodige vermelding van den inhoud en den aard der pandbrieven.

H. R. 26 Januarij 1872, Concl. contr. verw. de cass. tegen Zwolle 25 Januarij 1871.

383. Een notaris kan zonder overtreding in eene ten zijnen overstaan opgemaakte rekening en verantwoording gelden vermelden, die de uitvoerders eener uiterste wilsbeschikking zeggen ontvangen te hebben in mindering van pretentiën ten behoeve der nalatenschap, wanneer die pretentiën blijken uit onderhandsche schuldvorderingen, welke bij den indertijd opgemaakten inventaris zijn omschreven, doch niet blijken geregistreerd te zijn.

'sGravenhage 15 October 1839.

384. Er bestaat «vermelding ten behoeve »van den houder,» indien bij eene notariële akte van scheiding en vereffening van een boedel wordt vermeld het batig slot van de rekening en verantwoording der executeuren, voorts verklaard dat die rekening door de comparanten — waaronder de executeuren, die deze verklaring aannemen — is nagezien, en met de boeken enz. vergeleken; dat die rekening dientengevolge wordt goedgekeurd, en de executeuren ontslagen. De rekening en verantwoording moet derhalve vóór of gelijktijdig met de notariële akte worden geregistreerd.

Haarlem 25 April 1854, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 23 Februarij 1855, Concl. conf. — Anders, op grond dat niet blijkt van eene *schriftelijke* rekening en verantwoording, Amsterdam 24 October 1854, Concl. conf. alwaar décharge werd gegeven (bij notariële akte) aan een executeur-testamentair, wiens rekening comparanten verklaarden in volkomen orde te hebben bevonden, en dat hun daaruit voldoende was gebleken dat die executeur met de meeste naauwkeurigheid en goede trouw had gehandeld, — en op denzelfden grond, Zwolle 2 Mei 1855, alwaar in eene notariële scheiding door een zoon werd verklaard, dat hij de rekening van zijn vader qua administrateur en qua voogd had opgenomen, met de bescheiden vergeleken en dezelve accoord bevonden, terwijl het saldo daarvan is gebleken te zijn zoo als in de massa is vervat.

385. Een notaris kan niet, vooral sedert de invoering der wet van den 31 Mei 1824, zonder art. 42 der wet van 22 Frimaire VII te overtreden, in eene verkoopakte van onroerende goederen vermelden, dat dezelve verhuurd zijn volgens onderhandsche akten, waarvan hij de dagteekening opgeeft.

'sGravenhage H. G. 30 Junij 1830, vern. Tiel 27 Februarij 1828.

386. Eene memorie van lasten, ter zake eener geregtelijke uitwinning, door den prokureur-executant onderteekend, moet voor de toepassing der wetten op de registratie niet als eene openbare, maar als eene onderhandsche akte worden aangemerkt. Zij moet dus geregistreerd zijn, alvorens ter griffie te kunnen worden gedeponeerd.

c 'sGravenhage H. G. 28 Julij 1824, bevest. Gorinchem 30 Mei 1821.

387. Art. 41 der wet van 22 Frimaire VII sluit alle uitbreidende en analogische toepassing uit en is van de meest strikte en beperkende opvatting. De notaris is niet verpligt bij openbaren verkoop van vast goed het proces-verbaal van plaats gehad hebbende hooging te doen registreren, alvorens de finale toewijzing plaats hebbe.

Gorinchem 13 September 1851.

388. Het proces-verbaal van ophouding van een perceel vast goed kan worden opgemaakt vóór de registratie van het proces-verbaal van toewijzing, met voorbehoud van beraad.

Zwolle 16 Februarij 1853.

389. Men kan uit de bepaling, dat testamenten eerst binnen drie maanden na het overlijden des testateurs ten verzoeke (à la diligence) der erfgenamen behoeven geregistreerd te worden, niet afleiden dat dezelve slechts op de expeditiën behooren te worden geregistreerd, en dat de notaris zonder overtreding, andere akten, krachtens die testamenten, kan opmaken, alvorens deze laatste geregistreerd zijn.

Groningen 3 Junij 1829.

390. Een notaris kan niet zonder overtreding in eene door hem opgemaakte akte van scheiding of in eenige andere akte, buitenlandsche effecten vermelden, welke berustende zijn bij den persoon, ten wiens behoeve de akte wordt opgemaakt, zonder dat die effecten te voren zijn geregistreerd of zonder dezelve gelijktijdig met zijne akte ter registratie aan te bieden.

H. R. 9 Januarij 1839, verw. de cass. tegen Amsterdam 24 December 1835.

391. Een notaris kan zonder overtreding geene akte opmaken, houdende borgstelling tot zekerheid van betaling van verhandelbare briefjes, alvorens deze geregistreerd zijn.

a Zwolle 2 Februarij 1831.

392. Een notaris kan, zonder overtreding van art. 42 der wet van 22 Frimaire VII, eene akte opmaken, houdende bekrachtiging van eene vroegere, behoorlijk geregistreerde akte van kwittantie en décharge, doch waarbij tevens

de tot grond van die kwittantie en décharge gestrekt hebbende bescheiden worden onderzocht, al zijn deze niet geregistreerd.
Winschoten 11 Februarij 1829.

393. De notaris is niet boetschuldig, indien hij in eene akte van openbaren verkoop van vast goed vermeldt «dat de regten en verpligtingen wegens de verzekering der boerenbehuizingen en schuur in de brandwaarborgmaatschappij te W., zullen gerekend worden met de finale toewijzing op den kooper te zijn overgegaan, die verpligt zal zijn dezelve aldaar verzekerd te houden, tot zoo lang de geheele koopprijs zal zijn voldaan en betaald,» zonder dat de polis is geregistreerd. Er blijkt niet van eene akte, waarvan het bestaan niet kan worden uitgemaakt door eene regtskundige gevolgtrekking, dat nl. volgens art. 255 Kh. de overeenkomst van assurantie schriftelijk moet worden aangegaan, daar dezelve bestaat, zoodra zij is gesloten (art. 257 Kh.).
b H. R. 12 Januarij 1855, Concl. contr. vern. Heerenveen 16 November 1853.—Dordrecht...(1).

394. Het bevelschrift van ten uitvoerlegging van reeds begroote en goedgekeurde declaratiën van salaris en verschotten, moet worden geregistreerd, alvorens te worden geëxecuteerd.
Hoorn 27 Julij 1859.

395. Er bestaat geene overtreding, wanneer in een proces-verbaal van niet-bevrediging gezegd is, dat de vordering strekte tot voldoening van eene onbetaalde acceptatie (welke niet bleek te zijn geregistreerd), waarvan wel de dagteekening, de vervaltijd enz. werden opgegeven, doch die daarbij niet gezegd wordt aan den vrederegter of den griffier te zijn vertoond of overgelegd.
'sGravenhage H. G. 22 Februarij 1833, bev. 'sGravenhage 20 November 1828.

396. Er kan geene boete worden gevorderd wegens deliberatiën over een ontwerp-accoord in een faillissement, zonder dat dit geregistreerd is, indien niet van een *schriftelijk* ontwerp-accoord blijkt.
Eindhoven 30 Maart 1863.

397. Bij geene wettelijke bepaling is aan een deurwaarder de verpligting opgelegd om naar het bestaan eener akte onderzoek te doen. Er kan dus van hem geene boete worden gevorderd wegens het opmaken eener sommatie tot betaling krachtens buitenlandsche niet geregistreerde akten, waarvan het bestaan niet blijkt, al geldt het eene overeenkomst van bodemerij, die schriftelijk moet worden aangegaan.
Rotterdam 19 Junij 1854.

398. Een deurwaarder die eene ongeregistreerde ordonnantie van den regter heeft beteekend, kan zich niet aan de betaling der boeten onttrekken, op het voorgeven dat de zaak spoed vereischte, zoo de ordonnantie niet behelst dat dezelve executabel is zonder voorloopige registratie.
Amsterdam 19 Julij 1827.

§ 2.

399. Een notaris mag de gecollationneerde kopij eener akte van aandeel eener maatschappij niet ter registratie aanbieden, alvorens de akte van aandeel is geregistreerd.
b Amsterdam 15 December 1831.

400. Men kan uit de omstandigheid, dat bij een vonnis eene der litigerende partijen veroordeeld is, om aan de andere op de bij art. 189 en 190 Rv. voorgeschreven wijze mededeeling te doen van eenige, door deze gevraagde, stukken, niet afleiden dat de griffier, op verbeurte der boete, bedreigd bij art. 43 der wet van 22 Frimaire VII, van die stukken akten van dépôt had behooren op te maken, wanneer dezelve blijken inderdaad te zijn medegedeeld geworden.
Rotterdam 3 Januarij 1828.

§ 3.

401. De overtreding van het verbod om regt te doen op ongeregistreerde stukken, stelt een delict van den regter daar, maar laat de belangen der gedingvoerende partijen onaangetast. Men mag dus niet beweren dat die stukken geen invloed op 'sregters beslissing mogen uitoefenen.
a Dokkum Kgr. 22 Februarij 1871.

402. De contracten waarop de vordering steunt, moeten geregistreerd in het geding overgelegd worden, al hebben partijen over den zin der bewoordingen gecontesteerd.
Amsterdam 14 December 1838.

403. Indien de dwangschriften tot verhaal van erfpacht aan het Domein verschuldigd, met de daaraan toegevoegde executoir-verklaringen en exploiten van beteekening, ter registratie zijn aangeboden, en het bewijs daarvan in het relaas der registratie door den bevoegden ambtenaar op de stukken gesteld, wordt aangetroffen, kan — al mogen bij die registratie verzuimen hebben plaats gehad, de verschuldigde regten en beloopen boeten niet behoorlijk zijn aangeduid en geheven, of door den ontvanger bij die registratie eene zienswijze zijn toegepast, welke aan den regter is voorgekomen niet in allen deele met de registratie te strooken, — de partij, die zich van die stukken in regten moet bedienen, niet daarvoor aansprakelijk worden gesteld, vermits zij vreemd aan de daad der registratie, het herstel van een vermeend gebrek in de toepassing der registratie-wet, zelfs niet buiten eene opzettelijke procedure zoude kunnen erlangen, indien de régie mogt noodig achten, hare zienswijze en haar stelsel te handhaven. De regter mag dus niet op grond van die gebreken weigeren regt te spreken op zoodanig dwangschrift en op de nadere conclusie door het Domeinbestuur na het verzet genomen.
N.-Braband 17 September 1861.

§ 4.

404. De notarissen zijn verpligt aan de ambtenaren der registratie die akten te vertoonen, waarvan de inzage hun bij de registratie van andere akten benoodigd is, zelfs dan wanneer die notariële akten vóór de invoering der registratie zijn verleden. De Regtbank kan niet weigeren de notarissen tot de vertooning dier akten te veroordeelen, op grond dat de ambtenaren van het bestuur niet voldoende zouden bewezen hebben, dat de inzage voor 'sRijks belangen noodig was.
b 'sGravenhage H. G. 11 Junij 1824, verniet. Amsterdam 4 April 1822.

405. De ontvanger is bevoegd inzage van

het huurcontract te vorderen, wanneer hij vermeent bij het registreren eener akte van verkoop het regt voor eene overdragt van huur mede te moeten heffen.

Amsterdam 7 Mei 1818.

406. Uit de bepaling van art. 54 der wet v. 22 Frimaire VII volgt, dat de notaris aan de ambtenaren der registratie slechts mededeeling der onder zijne bewaring berustende akten moet doen, in den staat waarin zij zich bevinden en alleen in zooverre als dit op het oogenblik der vordering kan geschieden; dus is ongegrond de vordering om inzage te verleenen van eenen door den dood buiten 'slands bekrachtigden doch ongeopenden olographischen uitersten wil, dien de notaris ter opening had aangeboden aan den kantonregter van zijne standplaats, doch waarvan de opening door dezen was geweigerd, op grond dat zulks behoorde te geschieden door den kantonregter, in wiens kanton het sterfhuis was gevallen.

a H. R. 29 October 1863, Concl. conf. verw. de cass. tegen Deventer 5 December 1860.

407. Een notaris mag bij de verificatie van zijne minuten door den ambtenaar der registratie, op grond der algemeenheid van de bepaling, vervat in art. 1750 B. W., weigeren de opening van een aan hem qq. in bewaring gegeven of toevertrouwd verzegeld pakket, ondanks art. 54 der wet van 22 Frimaire VII.

Arnhem 4 November 1844.

III.

408. De bepaling in eene koopakte van onroerende goederen, dat de kosten en de regten van registratie door den verkooper zullen worden betaald en dat deze, ten gevolge van een beding van wederinkoop, voorloopig in het bezit blijft, kan het bestuur der registratie niet verhinderen in zijne actie tegen den kooper, tot betaling van suppletoire regten, verschuldigd ter zake van eene bij opgevolgde waardering erkende ongenoegzaamheid van den in die akte uitgedrukten prijs.

Almelo 24 Julij 1839. — In anderen zin Winschoten 25 Julij 1838.

409. De vordering tot betaling van suppletoire regten moet niet worden gerigt tegen den notaris, ten wiens overstaan de akte is verleden, maar tegen de partijen, die daarbij zijn verschenen.

Maastricht 26 October 1854. — Deventer 29 Mei 1839.

410. Partijen zijn aansprakelijk voor de regten, verschuldigd op ongeregistreerd gebleven notariële akten.

Heerenveen 16 Junij 1851.

411. De notaris is voor de regten en boeten aansprakelijk, indien hij de æstimatieve opgave, benoodigd tot de heffing van regten doet, doch de daarop verschuldigde regten niet betaalt.

c Amsterdam 15 December 1831.

412. Het regt verschuldigd op eene kwittantie moet worden bijgevorderd van hem, die de akte ter registratie heeft aangeboden, niet van partijen (art. 31 wet van Frimaire).

c Assen 9 September 1844.

413. Wanneer een huurcontract, door den verhuurder ter registratie aangeboden, tegen het gewone regt van huur over een jaar is geregistreerd geworden, kan de bijbetaling op grond dat de huur is voor het leven of onbepaalden tijd, van den huurder gevorderd worden.

's Gravenhage H. G. 16 April 1823.

414. Het dwangschrift tot betaling van regten verschuldigd wegens overbedeeling, wordt teregt alleen uitgevaardigd tegen hem, aan wien meer dan zijn aandeel is toegescheiden.

Nijmegen 20 September 1864.

415. Indien eene waardering heeft plaats gehad van een perceel, dat tegen een ander in ruiling was afgestaan, kan het bestuur bij bevondene hoogere huurwaarde dan de aangegevene, de regten, boete en kosten vorderen van hem, aan wien dat perceel in ruiling is gegeven, al mogt ook die waardering mede tegen den medecontractant zijn aangevangen.

Almelo 27 September 1843.

416. De regten en dubbele regten van registratie wegens den eigendomsovergang van onroerende goederen, kunnen niet gevorderd worden van iemand, op wiens naam een ander zoodanige goederen heeft gekocht, wanneer eerstgemelde ontkent daartoe last te hebben gegeven, en de onderhandsche akte van verkoop niet door hem ter registratie is aangeboden.

's Gravenhage H. G. 7 April 1826.

417. Wanneer iemand namens en zich sterk makende voor een ander, eene akte verlijdt, welke het vermoeden oplevert van eenen vroeger plaats gehad hebbenden doch verzwegen eigendomsovergang van onroerend goed ten behoeve van den persoon die bij de akte vertegenwoordigd wordt, kan hij daarom niet worden aangesproken voor de betaling van het enkel en dubbel regt ter zake van dien verzwegen overgang, zelfs dan niet, wanneer de lasthebber niet doet blijken van de ratificatie van hem dien hij vertegenwoordigt.

Zwolle 27 Mei 1829.

418. Het bestuur kan, wanneer uit eenen inventaris blijkt, dat de overledene in der tijd eenen aankoop van erfregten heeft gedaan, zonder dat eene geregistreerde akte daarvan bekend is of aangehaald wordt, het wegens dien aankoop verschuldigde regt en dubbel regt, even als van alle andere verkrijgingen van onroerende goederen, van de erfgenamen vorderen, en zulks berekend over den koopprijs, met bijvoeging der schulden.

Appingadam 14 October 1830.

419. Het dubbel regt, verschuldigd wegens eene akte, die niet binnen den bepaalden termijn is geregistreerd, kan ook gevorderd worden van de erfgenamen van de gecontracteerd hebbende partijen.

's Gravenhage H. G. 4 November 1831; — in gelijken zin Goes 5 Februarij 1829. — Anders *a* 's Gravenhage H. G. 30 December 1825, bev. Amsterdam 6 Mei 1824.

420. Wanneer de regten en dubbele regten eerst na den dood van den pretensen kooper gevraagd worden, dan moeten die, bijaldien hij in gemeenschap van goederen gehuwd is geweest en de /~~questieuse onroerende staande~~ het huwelijk zijn verkregen, niet alleen van zijne erfgenamen, maar voor de helft van zijne nagelatene weduwe worden gevorderd.

/ onroerende goederen staande

Sneek 22 Maart 1826, waartegen de cass. is verw. bij 's Gravenhage H. G. 25 Februarij 1829.

421. Het regt en dubbel regt wegens verzwegen eigendoms-overgang moet worden gevorderd van den nieuwen bezitter, ook dan als die overgang blijkt uit een vonnis, en derhalve in dat geval niet van den eischer.

's Gravenhage H. G. 6 Februarij 1829, bev. Assen 3 October 1826. — Anders 's Gravenhage 26 Januarij 1858, dat het regt en dubbel regt verschuldigd op een vonnis bij verstek wegens koop en verkoop door den eischer verschuldigd is, al is hij verkooper. — Amsterdam 12 Augustus 1850, Concl. conf. dat de vordering tot betaling van regten en dubbele regten wegens ruiling, blijkende uit een vonnis (bij verstek), waarbij die vernietigd werd, teregt tegen den eischer wordt ingesteld, al is de ged. bij het vonnis in de kosten veroordeeld.

422. Eene weduwe kan niet persoonlijk voor de regten en dubbele regten wegens eigendoms-overgang van vast goed ten name van haar overleden echtgenoot worden aangesproken, indien de onderhandsche ongeregistreerde akte van aankoop van eene vroegere dagteekening is dan haar huwelijk, en dit huwelijk zonder huwelijkscontract is aangegaan. Dienvolgens moeten alleen de kinderen, en niet tevens de moeder worden aangesproken.

Appingadam 13 October 1831. Er werd alsnu een nieuw dwangschrift uitgevaardigd tegen de moeder «als voogdes der kinderen,» welk dwangschrift werd gehandhaafd bij Appingadam 22 Maart 1832, ofschoon de kinderen niet waren aangesproken als erfgenamen, en zulks op grond dat kinderen van zelf zijn erfgenamen; welk vonnis echter is vern. bij 's Gravenhage H. G. 13 Julij 1835, op grond dat kinderen alleen dan zijn erfgenamen — hetgeen eene juridieke appreciatie is, — indien zij de nalatenschap werkelijk aanvaarden, en de nalatenschap in elk geval slechts onder voorregt van boedelbeschrijving voor de kinderen mogt worden aanvaard, terwijl zij in casu als zuiver erfgenamen waren aangesproken. — Derde dwangschrift weder tegen de weduwe persoonlijk en tegen hare kinderen *als erfgenamen volgens de wet,* gerigt, buiten effect gesteld bij Appingadam 27 Julij 1837.

423. Vermits een ieder strafregtelijk aansprakelijk is voor de door hem zelven begane overtredingen, kunnen ook het registratieregt eener akte verleden door den secretaris van een dijkscollegie en de boete wegens niet aanbieding der akte ter registratie alleen op dezen in persoon maar niet in qualiteit verhaald worden.

Sneek 23 Junij 1870; — Anders in de Concl. van den Adv.-Gen. Karseboom ad *a* H. R. 28 April 1871, op grond dat teregt is aangesproken «de heer R. in hoedanigheid van secretaris.»

424. Indien slechts het vaste regt bij de registratie van het vonnis geheven is, moet het suppletoire evenredige regt van de partijen, en niet van den griffier gevorderd worden.

b 's Gravenhage H. G. 13 Januarij 1830, vern. Leeuwarden 19 Maart 1827, Concl. conf.

425. Opdat het dubbel regt voor boete wegens niet tijdig deponeren der regten in handen van den griffier der Regtbank op een vonnis verschuldigd zij, moet het wettig bewijs van dat verzuim voorgeschreven in art. 37 der wet van 22 Frimaire VII aanwezig zijn.

Amsterdam 12 Augustus 1850, Concl. conf.

426. Alleen de griffiers en niet de commies-griffiers zijn aansprakelijk voor boeten in registratie-zaken beloopen.

Rotterdam 3 Januarij 1828.

427. De betaling der regten en boeten moet tegen den in staat van faillissement gevallen onderteekenaar der stukken zelve, en niet tegen den syndic in zijnen boedel vervolgd worden.

's Gravenhage H. G. 23 Julij 1830. — Groningen 21 April 1828.

428. Hoewel volgens art. 29 der wet v. 22 Frimaire VII de verpligting tot betaling voor de daar genoemde akten berust, onder anderen, op de griffiers en deurwaarders, stelt deze bepaling niet daar eene beperking van het gewone regt, maar een voorregt van het bestuur der registratie daar, dat daardoor niet verhinderd wordt, zijne actie te rigten tegen hem die naar het gewone regt aansprakelijk is, in casu den faillieten boedel, vertegenwoordigd door den curator.

Nijmegen 13 April 1861. — Tiel 4 Junij 1824, dat de curators aansprakelijk zijn voor te min geheven collocatieregten.

429. De curators zijn zelfs persoonlijk verpligt tot betaling der regten van op crediet afgegeven zegels en van in debet gestelde regten van registratie.

's Hertogenbosch 31 October 1851.

430. De in debet gestelde registratie- en zegelregten van stukken betrekkelijk de vereffening eens faillieten boedels, kunnen van den curator gevorderd worden, na de homologatie van het accoord.

Leeuwarden 27 April 1852, Concl. conf.

IV. § 1. A.

431. De Staat is niet bevoegd tot het invorderen van registratie-regten, maar zulks moet geschieden door het bestuur der registratie, handelende óf door deszelfs ontvanger, óf door andere ambtenaren van het bestuur (préposés), waaronder zoowel de Minister van Financiën als de directeur der Registratie zijn begrepen.

Maastricht 26 October 1854. — Utrecht 28 Junij 1865.

432. De vordering wegens vermeend te weinig op eene akte van deeling geheven regt van overgang van schuldvorderingen en van vaste goederen, behoeft niet gerigt te zijn tegen alle in de scheidingsakte verschijnende partijen; zij mag ingevolge art. 31 der wet v. Frimaire VII tegen de schuldenaars en nieuwe bezitters worden ingesteld.

Hoorn 18 December 1872.

433. Zoo de proportionnele regten, verschuldigd op eene veroordeeling tot betaling eener som wegens schade en interessen, mits de eischers eenen bij die veroordeeling voorgeschreven eed afleggen, niet dadelijk op de expeditie voldaan zijn, maar eerst later, na het doen van dien eed, gevorderd worden, dan moet die vordering en het daarvoor uitgevaardigde dwangschrift

tegen al de eischers gerigt en aan hen allen beteekend worden.

's Gravenhage 8 Junij 1837.

434. Het bestuur kan niet bij den gewonen regter een executoir vragen van akten van chargement tot bepaling van de schuldig geblevene sloten van rekening van comptabele ambtenaren.

's Gravenhage H. G. 17 November 1826, vern. Haarlem 11 Januarij 1820. — Cf. Amsterdam 19 December 1827, beslissende, dat zoodanige executabel-verklaring alleen op extrajudiciëel verzoek van eenen afzonderlijken regter of vrederegter kan worden verkregen, en dus een dwangschrift moet worden uitgevaardigd; hoedanig dwangschrift is van waarde verklaard bij Breda 7 Junij 1830, welk vonnis is vern. bij *b* 's Gravenhage H. G. 23 November 1831, op grond dat voormelde akten van chargement niet bij dwangschrift kunnen worden ingevorderd; — hetgeen ook is beslist bij 's Gravenhage H. G.... (3), vern. Breda 21 Junij 1833. — Rotterdam 13 Januarij 1830.

B.

435. Een dwangschrift in registratie- of successiezaken behoeft niet « In naam des Konings » te worden uitgevaardigd.

a Amsterdam 15 December 1831, bev. bij 's Gravenhage H. G. 29 Januarij 1835. — Sneek 12 April 1848. — Maastricht 26 October 1854. — Amsterdam 4 November 1857.

436. Een dwangschrift tot invordering van suppletoire regten van registratie afgegeven, moet gemotiveerd zijn, met aanhaling van het artikel der wet, waarop de vordering is gegrond. Dientengevolge behoort te worden nietig verklaard een dwangbevel, alleen inhoudende dat de daarbij gevorderde regten verschuldigd zijn op de daarin aangehaalde akte van deeling.

's Gravenhage H. G. 27 Julij 1827, bev. Deventer 12 Januarij 1825. — 's Gravenhage H. G. 15 Julij 1829, vern. Zierikzee 27 Junij 1825, — en 's Gravenhage H. G. 30 December 1829, alwaar het dwangschrift niet de posten der scheiding aanduidde, waarop de regten werden verschuldigd geacht; terwijl in de zaak bij eerstgemeld arrest beslist, het dwangschrift daarenboven voor eene te hooge som was uitgevaardigd.

437. Het dwangschrift tot invordering van regten is niet nietig, zoo daarbij het beloop der verschuldigde regten in eens, niet omstandig, is opgegeven, en dit eerst later bij des bestuurs memorie gedaan is.

Groningen 27 Julij 1829.

438. Ter handhaving van een dwangbevel in zake van registratie is noodzakelijk, dat het bewijs geleverd zij, dat de som als regt verschuldigd, juist is berekend. Het moet derhalve de juiste waarde inhouden van het goed waarvan de geheime overgang tot grondslag der vordering is vooropgesteld.

Arnhem 24 September 1863, waartegen het beroep in cass. is verw. bij *a* H. R. 7 April 1865, Concl. conf.

439. Een dwangschrift is niet nietig, omdat de datum der akte van verkoop, waarop het berust, en de grootte der verkochte perceelen verkeerd zijn opgegeven.

Nijmegen 5 Junij 1823. — Amsterdam 3 Mei 1827.

440. Een dwangschrift is niet nietig, wanneer, hoezeer degene tegen wien de vervolgingen plaats hebben, overigens behoorlijk daarin is aangeduid, deszelfs voornamen in de Fransche, in plaats van in de Nederlandsche taal zijn uitgedrukt.

a Amsterdam 15 December 1831, bev. bij 's Gravenhage H. G. 29 Januarij 1835.

441. Een dwangschrift is niet nietig, al behelst het niet de juiste voornamen van hem tegen wien het is uitgevaardigd, maar den naam waaronder die persoon gewoonlijk doorgaat, wanneer geen twijfel omtrent de identiteit bestaan kan, en overigens de copie van het exploit door hem is aangenomen.

Arnhem 5 Julij 1837.

442. Het dwangschrift tot betaling van successie- of registratie-regten en de akte van beteekening maken een geheel uit, zoodat, wanneer daaruit voldoende blijkt in welke hoedanigheid de opposant tegen het dwangschrift wordt aangesproken, de deswege geopperde exceptie is ongegrond.

's Hertogenbosch 11 November 1864.

443. Een dwangschrift tot invordering van regten van registratie is niet nietig, omdat de woonplaats van dengenen tegen wien het is gerigt, daarin niet is vermeld, wanneer die wel is vermeld in het exploit van beteekening van dat dwangschrift.

a 's Gravenhage H. G. 11 Maart 1829; — in gelijken zin Amsterdam 28 Junij 1825.

444. Een dwangschrift is niet nietig, omdat het geene dagteekening draagt, zoo de executoir-verklaring van den vrederegter en het exploit van beteekening behoorlijk gedagteekend zijn.

Amsterdam 25 November 1830.

445. Het verzuim van vermelding van de onderteekening des ontvangers, die het dwangschrift heeft afgegeven, op de geïnsinueerde copij, brengt geene nietigheid te weeg.

a 's Gravenhage H. G. 11 Maart 1829, vern. Amsterdam 28 Junij 1825.

446. Een dwangschrift tot invordering van regt en verhoogd regt is niet nietig, zoo het niet van eene sommatie is voorafgegaan.

Deventer 6 October 1830.

447. Een dwangbevel ter invordering van registratieregten behoort te worden gehandhaafd, hoewel de executoir-verklaring daarop gesteld was door een plaatsvervangend kantonregter, die reeds op dat oogenblik, zonder dit echter zelf nog te weten, was ontslagen.

Assen 25 Mei 1847.

448. Een dwangschrift is niet nietig, wanneer het geaffirmeerd is, niet door den vrederegter van het kanton alwaar hetzelve is uitgevaardigd, maar door dien van het kanton waar de openbare beambte, tegen wien het is gerigt, gedomicilieerd is; gelijk mede zoo de naam van dengenen, ten wiens verzoeke gehouden is eene openbare verkooping, oorzaak van het geding, verkeerdelijk daarin is opgegeven.

Zwolle 27 Februarij 1828.

449. Een dwangschrift, van wege het bestuur der registratie afgegeven, behoeft niet op straffe van nietigheid geregistreerd te worden, alvorens te kunnen worden beteekend, en die beteekening behoeft niet onder dezelfde verbeurte te geschieden door den deurwaarder van het vredegeregt.

Amsterdam 19 Julij 1827. — Utrecht 19 December 1821, omtrent den deurwaarder door wien de beteekening moet geschieden.

450. Een dwangschrift is niet nietig, wanneer het niet de vermelding inhoudt van de woonplaats van den deurwaarder door wien het is beteekend.

a Amsterdam 17 November 1825.

451. Het dwangschrift moet worden beteekend aan de werkelijke woonplaats en niet aan het bij de akte gekozen domicilie.

Deventer 19 September 1838.

452. Bij de beteekening van het dwangschrift behoeft niet door het bestuur domicilie te worden gekozen in de gemeente waar de executie zal plaats hebben.

Maastricht 26 October 1854.

453. De beteekening van een dwangschrift is niet nietig, zoo daarin eene andere som wordt opgegeven, dan in het dwangschrift zelf is uitgedrukt.

Amsterdam 24 December 1835.

454. Aan elken geïnsinueerde moet een afzonderlijk afschrift worden gelaten van een aan het gekozen domicilie beteekend dwangschrift.

Deventer 19 September 1838.

§ 2.

455. De verkooper is niet bevoegd teruggave te vragen van regten, die hij beweert te veel te zijn betaald, wanneer die regten volgens de akte van verkoop niet door hem moesten gedragen worden.

Dordrecht 2 Julij 1827.

456. In den geest der wet op de registratie moet hij, die ter registratie aanbiedt eene onderhandsche volmagt, of andere akte, welke volgens de wet slechts aan registratie onderworpen is wanneer daarvan bij openbare akte, in regten of voor eenige geconstitueerde autoriteit wordt gebruik gemaakt, regtens geacht worden tegenover het bestuur der registratie de belastingschuldige persoon te zijn en bevoegd om de te veel betaalde regten terug te vorderen; onder «partijen» in art. 29 der wet van den 22 Frimaire VII zijn immers niet bedoeld de personen die de onderhandsche akten hebben geteekend of aangegaan, maar alleen degenen die dezelve ter registratie aanbieden.

b H. R. 17 Maart 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Dordrecht 18 April 1853.

457. Al zou men kunnen aannemen dat de kosten der registratie onder de kosten van levering zijn begrepen, en volgens de beginselen van burgerlijk regt de schenker verpligt is de kosten der levering te dragen, toch is volgens art. 31 der wet v. Frimaire VII de begiftigde alleen geregtigd het wegens eene schenking beweerdelijk verkeerd geheven regt terug te vorderen.

Amsterdam 3 December 1872.

458. Het regt van volmagt, geheven op een beding in eene akte van plaatsvervanging of nummerverwisseling (welk beding echter als voorwaarde van dat contract werd beschouwd), kan door eene der partijen slechts voor de helft worden teruggevorderd.

b 's Hertogenbosch 17 Maart 1869.

459. De teruggave van pretenselijk te veel geheven registratieregten op eene akte houdende toestemming tot doorhaling van hypothecaire inschrijvingen kan alleen worden gevorderd door hem die bij de doorhaling gebaat wordt.

Zwolle 3 December 1862.

460. Een vruchtgebruiker is bevoegd teruggave te vragen van regten van registratie, welke hij beweert te veel te zijn betaald voor enkel en dubbel regt van eigendoms-overgang op akten die in den boedel waren gevonden.

a 's Gravenhage H. G. 11 April 1827, bev. Winschoten 8 Februarij 1826.

461. De notaris die vermeent dat, voor de registratie van zijne door hem aangeboden akte (van ontbinding eener vennootschap) een te hoog regt is geheven, is, al heeft hij de gevorderde som betaald, niet geregtigd om zelf eene actie tot terugvordering van het te veel betaalde in te stellen; dit kan alleen worden gedaan door degenen, die te zijnen overstaan de akte hebben verleden.

a H. R. 5 November 1841, Concl. conf. vern.
b Amsterdam 28 December 1840. — Winschoten 17 November 1858. — Tiel 13 April 1842, beslissende dat de notaris tot die terugvordering onbevoegd is, ook zelfs dan, wanneer het geldt openbare verkoopen van onroerende goederen, en bedongen is, dat de koopers een opgenoemd getal opcenten boven den koopprijs zullen voldoen, waaruit de notarissen alle kosten, ook die der registratie van de akte zullen betalen. — In anderen zin Groningen 3 Junij 1829.

462. Wanneer wegens verzuimde of gebrekkige omschrijving van de eigendoms-bewijzen of van de overschrijving door een notaris ingevolge art. 8 der wet van 16 Junij 1832 is verbeurd de boete van 5 gulden, zijn partijen onbevoegd daarvan restitutie te vragen.

Zwolle 4 April 1838.

463. Een deurwaarder is bevoegd tot het terugvragen der regten, welke hij vermeent dat ten onregte op zijne akten zijn geheven.

Amsterdam 23 November 1820. — Amsterdam 9 October 1828, bev. bij 's Gravenhage H. G. 3 December 1830, ten aanzien van regten op eene openbare verkooping.

464. De teruggave van regten bij de bereddering eener vacante nalatenschap geheven, kan niet door den curator worden gevraagd, maar zulks behoort te geschieden door de schuldeischers, als debiteuren van de regten.

Zutphen 20 September 1831.

465. De gefailleerde is bevoegd teruggave te vorderen van de regten, geheven op een niet gehomologeerd accoord.

Groningen 17 Januarij 1843.

466. De aannemers van een spoorweg, als zoodanig getreden in de regten der oorspronkelijke concessionnarissen, kunnen geene teruggave vorderen van regten, geheven op den aankoop van vaste goederen namens den Staat;

alleen de Staat, ook al is die geene regten verschuldigd, is daartoe bevoegd.
Maastricht 26 Februarij 1863.

467. Het bestuur der registratie kan aan hem, die de te veel betaalde registratie-regten terugvordert, niet met grond tegenwerpen dat hij onbevoegd is die vordering suo nomine in te stellen, wanneer het bestuur de betaling van den eischer heeft ontvangen en daarvoor aan hem ten zijnen name kwittantie heeft afgegeven.
b H. R. 17 Maart 1854, Concl. conf. verw. de cass. tegen Dordrecht 18 April 1853.

468. Aan het voorschrift dat in zaken van registratie de «régie» moet worden gedagvaard, is genoegzaam voldaan door dagvaarding van den ontvanger — in casu tot restitutie van beweerdelijk te veel geheven registratieregten.
a H. R. 20 December 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Winschoten 20 Maart 1872. — Cf. het in anderen zin gewezen *a* Winschoten 29 Junij 1870, vern. bij *a* H. R. 13 April 1871, Concl. conf.

469. De dagvaarding tot teruggave van te veel geheven registratieregten moet tegen den Staat en niet tegen den ontvanger der registratie in die hoedanigheid worden gerigt.
Almelo 18 November 1868.

§ 3. A.

470. Eene oppositie is genoegzaam uiteengezet, wanneer dezelve alleen daarop gegrond is, dat de gevorderde suppletoire regten volgens de wet niet verschuldigd zijn.
's Gravenhage H. G. 24 Julij 1829, bev. Almelo 18 Julij 1827.

471. De oppositie tegen een dwangbevel, daarop steunende, dat de vordering is ongegrond en ten eenemale onregtmatig, is ontvankelijk.
's Hertogenbosch 6 October 1854.

472. Eene oppositie is niet genoegzaam gemotiveerd, indien daarbij alleen wordt vermeld de bij de registratie der akte van scheiding betaalde som, en voorts ontkend dat, na betaling daarvan, nog door den opposant de bij het dwangschrift gevorderde som voor suppletoir regt van registratie op de akte zoude verschuldigd zijn.
Winschoten 16 November 1825.

473. De oppositie is genoegzaam gemotiveerd, indien daarbij wordt gezegd, dat, bij de eerste heffing, het wegens overbedeeling verschuldigde was voldaan, terwijl daarenboven de omissie van den ontvanger, om, volgens het bepaalde bij art. 57 der wet v. 22 Frimaire VII, de onderscheidene geheven regten afzonderlijk bij de kwittantie te vermelden, ook dan, wanneer de oppositie als niet genoegzaam gemotiveerd moet worden beschouwd, zou beletten dat dit niet-motiveren den opposant zoude kunnen worden tegengeworpen, als zijnde de opposant daardoor verhinderd om de vordering, bij de contrainte uitgedrukt, te beoordeelen en daarnaar zijne oppositie in te rigten.
a Winschoten 15 April 1829.

474. Eene oppositie is genoegzaam gemotiveerd, wanneer daarin gezegd wordt, dat bij de beteekening van het uitgevaardigde dwangschrift de bij de wet voorgeschreven formaliteiten niet zijn in acht genomen, en dat het gevorderde regt verkeerdelijk wordt gevraagd.
's Gravenhage H. G. 30 Mei 1827, bev. Leeuwarden 23 Februarij 1824.

475. Eene oppositie is genoegzaam gemotiveerd, wanneer zij daarop is gegrond, dat de opposant ontkent, de hem ten laste gelegde overtreding te hebben begaan.
Winschoten 11 Februarij 1829.

476. Het is voldoende bij de oppositie tegen een dwangschrift het bestuur voor de Regtbank te dagvaarden, om op die oppositie regt te zien spreken; bij de dagvaarding behoeft niet onder de nulliteit, bij art. 61, nº 3 Rv. bepaald, te worden vermeld, dat het bestuur gedagvaard wordt om het dwangschrift te zien vernietigen, of tot eenig ander bepaald einde.
's Gravenhage H. G. 6 October 1830, bevest. Groningen 7 Julij 1828.

477. De opposant behoeft in zijn exploit van oppositie geen domicilium te kiezen, wanneer hij in het arrondissement woont van de Regtbank, bij welke de zaak aanhangig wordt gemaakt, en dit in het exploit van oppositie is gezegd.
's Gravenhage H. G. 30 Mei 1827, bev. Leeuwarden 23 Februarij 1824.

478. Eene dagvaarding is voldoende gemotiveerd, indien daarbij als niet verschuldigd wordt teruggevorderd te veel geheven registratie-regt, vermits het bestuur, waar beweerd wordt, dat te veel regten zijn geheven, moet geacht worden bij magte te zijn die heffing te verdedigen, door te wijzen op de wetsbepaling, krachtens welke het heeft gemeend die regten te moeten heffen.
Hoorn 21 Februarij 1855.

479. Eene vordering tot teruggave van regten is genoegzaam gemotiveerd, wanneer de som wordt bepaald welke men beweert op de in den eisch tot terugvordering vermelde akte, uit hoofde van de daarbij aangehaalde wet, te veel te zijn gevorderd.
Almelo 21 October 1829.

480. Bij eene vordering tot teruggave van registratieregten behoeven de wetsartikelen, waarop die vordering steunt, niet te worden aangehaald.
Breda 5 Julij 1853.

481. Een notaris kan bij de oppositie zelve tegen een dwangschrift tot invordering van registratie-regten afgegeven, geene teruggave of verrekening vragen van regten, welke hij beweert te veel te zijn betaald op andere akten die met de questieuse akte in geen verband staan.
Groningen 3 Junij 1829.

B.

482. Bij de vordering tot teruggave van betaalde registratie-regten moet op straffe van nietig-verklaring van de dagvaarding prokureur worden gesteld.
's Hertogenbosch 8 Februarij 1860. — *a* Winschoten 7 April 1852, waarbij de teruggave der stukken aan den eischer is bevolen, op grond dat hij niet bij prokureur was verschenen. — Anders, bij verzet tegen een dwangbevel tot betaling van regten van overschrijving, Middel-

burg 30 Junij 1840, Concl. conf. op grond dat het stellen van prokureur niet is verboden, en evenmin voorgeschreven.

483. Bij de oppositie tegen een dwangschrift door het bestuur der registratie uitgevaardigd, met dagvaarding voor de Regtbank, kan niet gevorderd worden dat door het bestuur prokureur worde gesteld, doch het bestuur kan niettemin de nietig-verklaring van zoodanig exploit niet vragen wegens die ten onregte gedane vordering.

Utrecht 23 October 1840, Concl. in dit opzigt conf.

484. Het bestuur der registratie is niet verpligt zich van een prokureur te bedienen, wanneer het eene invordering van regten, door middel van beslaglegging onder derden, vervolgt.

'sGravenhage H. G. 11 Mei 1825. — Utrecht 16 November 1857, bij de vordering tot benoeming van deskundigen ten fine van waardering van vaste goederen. — Cf. Maastricht 2 Maart 1871.

C.

485. De Regtbank, onder wier ressort het dwangschrift is uitgevaardigd, is bevoegd om over de geldigheid daarvan te oordeelen, al woont de schuldenaar buiten dat ressort.

Almelo 17 Junij 1829. — Almelo 17 Junij 1833. — Tiel 26 Julij 1848.

486. In geval van oppositie tegen een dwangschrift, uitgevaardigd tot betaling van het regt en dubbel regt over de waarde, welke onroerende goederen, in eene akte van scheiding begrepen, bij geregtelijke waardering bevonden zijn die te overtreffen, welke daaraan bij de akte van scheiding was toegekend, moet het bestuur worden gedagvaard, niet voor de Regtbank van het arrondissement waar de goederen gelegen zijn, maar voor die waar de akte is opgemaakt.

Leeuwarden 19 Julij 1830, Concl. conf.

D.

487. De bijzondere wetten, regelende den vorm van procederen in belastingzaken (registratie) zijn niet afgeschaft bij het Wetb. v. Burg. Regtsv. Zij behooren niet tot de bij de wet van 16 Mei 1829 (Sb. nº 33) bedoelde besluiten en verordeningen, welke te gelijk met het toenmalig Wetb. v. Burg. Regtsv. zijn afgeschaft.

Utrecht 28 Junij 1865.

488. Hoewel de wetten en voorschriften omtrent de heffing van registratie-regten behooren tot het jus publicum, tusschen het bestuur en den belastingschuldige geen vinculum juris civilis bestaat en alzoo de oplossing van zwarigheden over de heffing der regten eigenaardig te huis behoort bij het bestuur, zoo moet toch de regter daarop toepassen het gemeene burgerlijk regt voor zooverre de speciale wetten daaromtrent geene uitzondering vaststellen; toepassing van dien regel op exceptiën van gewijsde zaak en van verjaring, meer bijzonder op de wijze van stuiting dezer laatstgemelde.

Arnhem 6 Mei 1872.

489. Indien het bestuur aan de vordering bij dwangschrift geen gevolg heeft gegeven, maar omtrent een jaar daarna arrest onder derden heeft gelegd tot zekerheid van de verschuldigd geachte som, moet bij de vordering tot vanwaarde-verklaring de gewone wijze van procederen gevolgd worden en is het bestuur derhalve verpligt de gegrondheid zijner vordering te bewijzen, en kan het zich niet op het dwangschrift als executorialen titel beroepen.

'sGravenhage H. G. 25 Julij 1827.

490. Geene bepaling in de wet zegt door wien de memoriën in gedingen over het regt van registratie moeten opgemaakt worden; het is voldoende dat zij ten verzoeke van de procederende partijen worden beteekend. De regter mag dus de memoriën welke ten verzoeke van den ontvanger der registratie zijn beteekend, niet buiten aanmerking laten, omdat zij zijn opgemaakt door den Directeur der Registratie en Domeinen.

a H. R. 13 April 1871, Concl. conf. vern. *a* Winschoten 29 Junij 1870. — Cf. Winschoten 20 Maart 1872, beslissende — op de terugwijzing der zaak — dat, wat er ook zij van de vraag of de ontvanger dan wel het bestuur tot restitutie van te veel geheven registratie-regten had moeten gedagvaard worden, de op grond daarvan opgeworpen exceptie niet kan worden aangenomen, vermits al de memoriën van het bestuur zijn uitgegaan en door den directeur geteekend, zoodat zoowel het bestuur als de ontvanger van de ingestelde vordering heeft kennis genomen, zijne verdediging ten principale heeft doen gelden, en dus geen belang bij de exceptie heeft. — De cass. tegen dit arrest werd verw. bij *a* H. R. 20 December 1872, Concl. conf.

491. In procedures, registratie- en successiezaken betreffende, kunnen ongeteekende memoriën als geldend beteekend worden.

a Almelo 30 Januarij 1828.

492. De eischer mag in registratiezaken tot toelichting der vordering ook eene memorie van eisch indienen, hoewel deze bij de wet niet met name bekend is.

b 's Gravenhage 30 Junij 1863.

493. Aan den eischer, die de adstructie zijner vordering niet bij dagvaarding tot terugbetaling van registratie-regten heeft gedaan, kan ten dien einde nader een termijn van 30 dagen worden toegestaan.

Rotterdam 9 Junij 1856.

494. Zoo de oppositie tegen een dwangschrift niet is gemotiveerd, kan de Regtbank aan het bestuur der registratie een uitstel tot indiening van zijne memorie verleenen, tot dat eene behoorlijk gemotiveerde oppositie zij beteekend.

Dordrecht 25 Julij 1831.

495. Indien het bestuur, hoewel niet daartoe verpligt, prokureur heeft gesteld, kan dit geene verandering brengen in de behandeling der zaak, en moet het de memorie vóór die van den opposant indienen.

Arnhem 1 Maart 1869.

496. De door de Regtbank aan den opposant verleende termijn van 30 dagen tot het indienen zijner memorie, begint te loopen van af den dag waarop die termijn is verleend, en niet van den dag der insinuatie daarvan.

Winschoten 16 November 1825.

497. Wanneer tegen een dwangschrift van het bestuur verzet wordt beteekend, doch partij

in gebreke blijft, om vervolgens op de memorie van regten van het bestuur te antwoorden, moet dezelve beschouwd worden van hare oppositie te hebben afgezien.

Almelo 13 Julij 1836.

498. Indien door de Regtbank een termijn is verleend tot het indienen van de memoriën van re- en dupliek, doch die termijn door opposant is overschreden en hij zijne repliek eerst later indient, behoort deze niet als stuk van het proces in aanmerking te komen.

b Appingadam 17 Junij 1852.

499. Het bestuur kan niet bij request aan de Regtbank verzoek doen, strekkende, dat zij de wederpartij, die op de memorie van antwoord van het bestuur niet had gerepliceerd, zou bevelen zijne memorie binnen eenen bepaalden tijd te doen beteekenen.

Almelo 14 Junij 1853.

500. Na productie der respectieve memoriën van regten, na bepaling van een dag van rapport en benoeming van een regter-rapporteur, en alzoo na sluiting van den bestaanden termijn, kan door den opposant geene nieuwe en nadere memorie bij de processale stukken worden gevoegd.

b Amsterdam 27 Februarij 1833. — Amsterdam 17 October 1839.

501. Na de wisseling van memoriën van eisch, antwoord, re- en dupliek, is de regter bevoegd eene nadere memorie der opposanten, voor welker indiening geen termijn is gevraagd, buiten het geding te houden.

c H. R. 8 Februarij 1856, Concl. conf. verw. de cass. tegen Amsterdam 9 October 1854.

502. Een dwangbevel houdt op te zijn een bloot executoriale titel, zoodra daartegen is geschied verzet, en wordt eene eerste daad van vervolging waarmede het bestuur zijne vordering doet gelden en de schuldpligtigheid zijner wederpartij beweert. Te regt is daarom het bestuur als eischer en de opposant als verweerder beschouwd.

a H. R. 7 April 1865, Concl. conf. — In gelijken zin bij oppositie tegen het dwangbevel tot betaling eener rente aan het Domein verschuldigd, *b* H. R. 23 April 1858, Concl. conf. vern. N.-Braband 13 Januarij 1857, en bevest. Eindhoven 31 December 1855.

503. Het dwangbevel, zoodra men daartegen is gekomen in verzet, houdt op te zijn een bloote executoire titel en wordt eene eerste daad van vervolging, waarmede het bestuur zijne vordering doet gelden en de schuldpligtigheid zijner wederpartij beweert. Derhalve is ongegrond het door het bestuur voorgestelde middel, daarop gegrond, dat eene exceptie (van gewijsde zaak) alleen kan worden opgeworpen door de in het geding als verweerderesse optredende partij; dat alzoo daartoe waren onbevoegd de verweerders in cassatie, door wier dagvaarding het regtsgeding als eischers is aanhangig gemaakt, en als zoodanig ten onregte is beschouwd het bestuur, dat geene vordering heeft ingesteld, maar slechts een executoiren titel heeft doen beteekenen.

a H. R. 15 Februarij 1867, Concl. conf.

504. Bij verzet tegen een dwangbevel is het bestuur der registratie verweerder, de opposant eischer, zoodat het bestuur het laatst het woord moet hebben.

Amsterdam 11 October 1865. — Rotterdam 21 Februarij 1855, — en Haarlem 16 September 1856, dat na tripliek (door opposant) aan het bestuur nog een termijn behoort te worden verleend tot het indienen eener memorie van quadrupliek. — Anders Utrecht 1 April 1863, dat het laatste woord aan den opposant toekomt. — Cf. *b* 's Gravenhage H. G. 4 Junij 1828, dat art. 65, al. 4 der wet van Frimaire niet is geschonden, door af te wijzen de vordering van het bestuur tot het indienen eener nadere memorie, hetzij te regt, hetzij ten onregte memorie van tripliek genoemd.

505. Een opposant tegen een dwangbevel door het bestuur der registratie uitgevaardigd, moet als de eischende partij worden beschouwd. Afwijzing van het verzoek des opposants tot het indienen eener nadere memorie na re- en dupliek.

a Groningen 25 Februarij 1859.

506. Afwijzing van het verzoek van het bestuur tot het verleenen van een termijn ten einde eene nadere memorie in te dienen op de repliek van den opposant, hoewel deze als eischer werd beschouwd en dus niet bevoegd om aan het bestuur zijne dupliek of laatste woord te betwisten, en de bepaling dat de vonnissen binnen drie maanden moeten worden uitgesproken, op zich zelf aan de Regtbank niet gewigtig genoeg voorkwam om op dien grond het regt of de belangen van partijen te verkorten of te belemmeren.

Rotterdam 22 November 1852.

507. De exceptie van nulliteit, dat het dwangschrift is beteekend door een deurwaarder bij het kantongeregt en niet door eenen bij de Regtbank aangestelde, is gedekt, indien dezelve niet dadelijk bij het exploit van verzet maar eerst bij memorie van repliek wordt geproponeerd.

Amsterdam 3 Mei 1827. — Zwolle 27 Februarij 1828, waarbij voor gedekt is gehouden de te gelijk met het antwoord ten principale voorgedragen nietigheid, dat het dwangbevel niet door den bevoegden kantonregter was uitgevaardigd.

508. De regter is bevoegd acht te slaan op een eerst bij de memorie van repliek — en niet bij het verzet — aangevoerd middel, dat de ambtshalve begrooting van eenig goed, waarvan de waarde niet in de akte is vermeld, alleen mag plaats hebben vóór de registratie.

c H. R. 14 Januarij 1853, Concl. conf.

509. Het bestuur dat registratie-regten vordert wegens overbedeeling, moet de betrekkelijke akte van scheiding produceren.

Deventer 5 Augustus 1835.

510. Indien het bestuur der registratie zoowel bij dwangbevel als bij memorie van regten zijne vordering uitdrukkelijk op eene wetsbepaling heeft gegrond, staat het zonder eenigen twijfel ook aan den opposant vrij om, bij zijne memorie van antwoord, de toepasselijkheid van die wetsbepaling te weerspreken, ofschoon hij dan ook van dit middel geene uitdrukkelijke melding gemaakt had in zijne primitieve akte van verzet en dagvaarding.

c H. R. 14 Januarij 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen Deventer 17 December 1851.

511. De opposant is bevoegd zijne vordering tot teruggave van registratie-regten tot eene mindere som te beperken.

a Winschoten 7 Mei 1828. — *b* 'sGravenhage H. G. 18 April 1832, beslissende dat de regter minder kan toewijzen dan gevorderd was.

512. Het bestuur kan, wanneer een dwangbevel onder anderen uitgevaardigd is voor eene som, welke later blijkt niet verschuldigd te zijn, zelfs na de oppositie, den eisch niet beperken, maar het behoort het dwangbevel in te trekken en een ander te beteekenen.

'sGravenhage H. G. 29 Junij 1825. — Hoorn 18 Julij 1860, op grond dat het bestuur gedaagde is. — Anders Appingadam 14 October 1830, op grond dat het dwangschrift was uitgevaardigd « behoudens vermeerdering of vermindering, » en partijen hunne oorspronkelijke eischen kunnen vermeerderen of verminderen, zoo slechts de strekking zelve der vordering niet wordt veranderd. — Concl. Mr Römer ad *b* H. R. 21 Junij 1861, die van oordeel was dat het bestuur *quoad formam* gedaagde is, *quoad materiam* eischer. — Cf. Gorinchem 10 Maart 1857, dat een dwangbevel, waarbij meer wordt gevorderd dan verschuldigd is, van den aanvang af gebrekkig is en van onwaarde, zoodat het verzet daartegen in zijn geheel gegrond is.

513. Het bestuur is bevoegd, wanneer een dwangschrift verkeerdelijk is ingerigt, van hetzelve af te zien of te desisteren, en een ander dwangschrift uit te vaardigen.

a 'sGravenhage H. G. 9 November 1831, vern. Brielle 19 December 1828, Concl. contr.

514. Aan het bestuur kan de exceptie van litispendentie niet worden tegengeworpen, wanneer hetzelve van het effect van een uitgevaardigd dwangschrift afgezien hebbende, een nader dwangschrift in dezelfde zaak heeft uitgevaardigd, alvorens de aan hetzelve betwiste deugdelijkheid van het desistement in regten is uitgemaakt geworden.

b 'sGravenhage H. G. 9 November 1831, vern. Brielle 9 Januarij 1829, Concl. contr.

515. In eene procedure, aanhangig gemaakt door een exploit van verzet tegen een dwangbevel van het bestuur der registratie is dit laatste als eischer te beschouwen, en dus niet bevoegd bij memorie van antwoord, na het verzet, afstand te doen van den eisch bij het dwangschrift gedaan.

Amersfoort 8 November 1854. — In gelijken zin Haarlem 6 September 1853. — Anders Zierikzee 25 April 1843. — Almelo 27 Januarij 1847, dat het bestuur na het verzet zonder toestemming der wederpartij afstand kon doen van het dwangschrift. — Cf. Appingadam 20 October 1864, beslissende dat het bestuur eischer is, doch niettemin bevoegd om afstand van de instantie te doen, indien nog alleen het verzet, en geene memorie is beteekend, — welke als het antwoord te beschouwen is — vl. waar het geldt eene vordering van boete wegens het niet brengen eener akte op het repertoire.

516. De kracht van gewijsde wordt te regt tegen het bestuur der registratie ingeroepen, indien het eerste dwangschrift is nietig verklaard, ook al is in het vorig geding gevorderd dubbel regt, dat is belasting en boete, daarentegen het tegenwoordige zich bepaalt tot het enkel regt, dat is belasting zonder boete; vermits in het dubbele regt het enkele is begrepen, en al was de oorzaak der vorige vordering uitsluitend gelegen in de door de verweerders als eigenaars gedane verhuring, daarentegen de tegenwoordige tot grondslag heeft die verhuring door hen op eigen naam als nieuwe bezitters, en bovendien het uitgraven en dempen van een ijskelder.

b H. R. 13 Februarij 1867, Concl. conf. verw. de cass. tegen Haarlem 26 Junij 1866.

517. Wanneer een dwangschrift in registratiezaken door eene geregtelijke uitspraak wordt vernietigd, zoodanig als het is uitgevaardigd, kan de actie op nieuw worden ingesteld door een op eene andere wijze ingerigt dwangschrift; dit kan zelfs het geval zijn wanneer er meer dan twee jaren verloopen zijn tusschen den dag van de registratie der akte en dien waarop het tweede dwangbevel beteekend wordt.

a 'sGravenhage H. G. 4 Junij 1828, bevest. Amsterdam 27 October 1826.

518. Volgens de bepaling van art. 65 der wet van 22 Frimaire VII behooren wel de zaken door oppositiën tegen dwangbevelen bij de Regtbanken aangebragt, te worden beslist binnen drie maanden na de introductie der instantiën, doch bij dat artikel is op de niet-nakoming daarvan geen verstek of déchéance gesteld, en derhalve zijn partijen ook na verloop van dien termijn en vóór het sluiten der debatten door de benoeming van eenen regter-rapporteur, tot het indienen van memoriën bevoegd.

Almelo 28 Maart 1849.

519. In het vonnis behoeft geene melding te worden gemaakt dat het rapport in openbare teregtzitting is uitgebragt.

c H. R. 8 Februarij 1856, Concl. conf. — 'sGravenhage H. G. 28 October 1829. — *b* 'sGravenhage H. G. 19 Februarij 1830. — *c* 'sGravenhage H. G. 14 October 1831. — 'sGravenhage H. G. 3 November 1831. — *a b* 'sGravenhage H. G. 9 November 1831. — *b* 'sGravenhage H. G. 18 April 1832. — 'sGravenhage H. G. 10 Mei 1832, tevens beslissende dat niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven de vermelding in het vonnis van den naam van den ambtenaar van het O. M.

520. In vonnissen in registratie-zaken gewezen, is het stellen van qualiteiten niet vereischt, en behoeven in de expeditiën daarvan de conclusiën niet te worden geïnsereerd.

b 'sGravenhage H. G. 18 April 1832.

521. Het is voldoende, dat het vonnis waarbij de oppositie tegen een dwangbevel wordt afgewezen, aan den opposant worde beteekend ten kantore van den prokureur bij wien hij domicilie had gekozen.

'sGravenhage H. G. 10 December 1828, vern. Assen 15 Januarij 1827.

522. Al is een vonnis in registratie-zaken gequalificeerd als in het eerste ressort gewezen, is het gewone appel desniettemin uitgesloten.

'sGravenhage H. G. 23 Maart 1838.

523. De bepaling dat vonnissen betrekkelijk de heffing der registratie- en successie-regten zonder appel zijn, en niet dan bij wege van

cassatie kunnen worden bestreden, geldt alle gedingen tusschen het bestuur der registratie en de belastingschuldigen, en is alzoo eveneens toepasselijk, wanneer het vonnis de geldigheid van gevoerde executie, als wanneer hetzelve het bedrag of het verschuldigd zijn der gevorderde regten betreft.

Overijssel 3 Januarij 1842.

524. Alhoewel volgens art. 65 der wet van 22 Frimaire VII, in verband met art. 62 der wet van den 13 Mei 1859 (Sb. n° 36), de vonnissen door de Arr.-Regtbanken gewezen op vervolgingen, ingesteld in zaken van registratie en successie, niet vatbaar zijn voor hooger beroep, betreft art. 65 der eerstgenoemde wet alleen vonnissen gewezen in zaken, waarin contradictoir is geprocedeerd, overeenkomstig de voorschriften vervat in de onmiddellijk voorafgaande artikelen, en vallen dus beschikkingen op verzoekschriften, waartegen hooger beroep is toegelaten, niet in die exceptie.

H. R. 16 Mei 1867, Concl. conf. vern. Utrecht Hof 23 Februarij 1867. — Anders 's Gravenhage H. G. 20 Junij 1822.

V.

525. Wanneer in facto is uitgemaakt dat het niet geregistreerd zijn eener akte binnen den bepaalden termijn aan den eischer was te wijten, dan kan het verschil dat over de hoegrootheid van het registratie-regt bestaan heeft, niets afdoen om met grond op te komen tegen de vordering van dubbel registratie-regt, waaraan de opposant is onderworpen geworden.

H. R. 26 Mei 1854, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen Heerenveen 26 Januarij 1853. — Amsterdam 7 Mei 1818. — Zierikzee 17 Junij 1851.

526. Wanneer eene notariële akte, houdende definitieve toewijzing van onroerende goederen, geene uitdrukking of begrooting in geldsommen behelst van het bedrag der lasten waarmede dat goed is bezwaard, dan is de ontvanger der registratie niet bevoegd om van den notaris eene æstimatieve opgave daarvan te vorderen. Wanneer hieraan niet wordt voldaan, en de ontvanger uit dien hoofde weigert de akte intra terminum te registreren, moet de notaris niet geacht worden te zijn vervallen in de boete bij de wet bepaald op het verzuim der registratie binnen den daartoe gestelden termijn, al is de akte werkelijk in tijds ter registratie aangeboden; vooral wanneer die registratie bij exploit van eenen deurwaarder van den ontvanger is gerequireerd geworden, met aanbod niet alleen van de zijns inziens verschuldigde regten, maar ook om, in geval door den ontvanger eene grootere som mogt worden gevorderd, dat meerdere dadelijk, doch behoudens de regten zijner principalen, te zullen suppleëren.

c 's Gravenhage H. G. 17 Januarij 1827, bev. Winschoten 4 December 1822.

527. De bij art. 1052 B. W. bedoelde bijzondere notariële akten, bij welke uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen worden aangesteld, moeten beschouwd worden testamenten te zijn en als zoodanig eerst na het overlijden des erflaters aan de registratie te zijn onderworpen.

Amsterdam 10 Julij 1839.

528. Eene akte van terugneming, opgemaakt naar aanleiding van art. 981 B. W., kan niet anders worden beschouwd dan als eene herroeping van eene vroeger vervaardigde of uitgebragte wilsverklaring, en is alzoo niet aan registratie onderhevig bij het leven van hem, die de herroeping gedaan heeft.

Amsterdam 3 Mei 1840.

529. Eene aanbesteding van eenen straatweg ter verbinding van twee gemeenten, gehouden door eene commissie uit de besturen dier beide gemeenten, is niet te beschouwen als eene «acte »public d'une administration municipale;» art. 20 der wet van Frimaire omtrent den termijn tot registratie van zoodanige akte is dus niet daarop toepasselijk.

H. R. 21 Februarij 1868, Concl. conf. vern. Assen 31 December 1866, waarbij was beslist, dat de secretarissen verpligt zijn tot het laten registreren dier akte als «acte d'administration »municipale public,» en wel op de minuut binnen twintig dagen. (In dit geval waren beide secretarissen aangesproken). — Cf. *b* Assen 12 Maart 1866 (alwaar slechts een der secretarissen was aangesproken), waarbij als gevolg van het ook bij dat vonnis gehuldigde beginsel, dat het nl. geldt eene «acte public d'administration »municipale,» is aangenomen, dat de verpligting tot registratie op de secretarissen der beide gemeenten rustte, doch voorts ten aanzien van het gevorderde bedrag is beslist, dat elk hunner uit de kas zijner gemeente daartoe moest bijdragen naar het belang, dat elke gemeente bij de regeling van het gemeenschappelijk werk of de uitbesteding van den weg heeft, overeenkomstig art. 121 Gem.wet.

530. Gemeentebesturen mogen geenszins hunne publiekregtelijke magt, die zij uit de wet ontleenen, door de benoeming eener commissie uit hun midden om voor en namens hen eenige handeling te verrigten, op die commissie overdragen, veelmin kan zoodanige commissie geacht worden daar te stellen de vereeniging der gem.besturen, uit wier midden hare leden zijn gekozen. Zulks volgt ook geenszins uit art. 57 Gem.wet, eenvoudig bepalende dat de regelen voor het benoemen van commissiën van raadsleden tot uitvoering van een bijzonderen last, bij het reglement van orde voor de vergadering van den Raad worden gesteld, noch uit art. 121, dat aan de besturen van twee of meer gemeenten slechts de bevoegdheid verleent om, onder de bij dit artikel vermelde voorwaarden, gemeenschappelijke zaken, belangen, inrigtingen of werken te regelen. Het van zulk eene commissie uitgegaan proces-verbaal van aanbesteding van een weg tusschen die gemeenten, is dus geenszins een uitvloeisel van eene in den boezem dier commissie residerende publiekregtelijke magt, maar integendeel moet de commissie die gemeentebesturen, wier mandataris zij is, als personæ morales vertegenwoordigende, geacht worden met de in het proces-verbaal opgenoemde aannemers en borgen privaatregtelijk te hebben gecontracteerd. Het gevolg hiervan is dat zoodanig proces-verbaal niet is te beschouwen als een der actes publics d'administration municipale, die de gemeente-secretarissen, volgens art. 20, j° art. 26, 29, 35 en 36

der registratiewet, verpligt zijn binnen 20 dagen te doen registreren.

Heerenveen 26 Junij 1861, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 7 November 1862, Concl. conf., op grond dat de secretarissen alleen verpligt zijn voor de registratie te zorgen van die akten, welke door hen of ten hunnen overstaan zijn opgemaakt.

531. Tegen den secretaris eener gemeente kan geene vordering van regten of van boeten worden gedaan ter zake van het opmaken en van het niet op het repertoire brengen van eene akte van openbare aanbesteding, indien wel eene inschrijving voor zeker werk door het gemeentebestuur is geopend en de gunning daarvan heeft plaats gehad, maar niet blijkt dat er eene akte is opgemaakt en dat de verantwoordelijkheid ten opzigte van de registratie daarvan op den opposant berust.

Leeuwarden 16 Mei 1871.

532. De secretaris van een dijkbestuur is alleen verpligt binnen twintig dagen ter registratie aan te bieden de akten, welke hij heeft verleden als zelfstandig ambtenaar ter constatering van hetgeen tusschen de voor hem verschenen partijen is overeengekomen, maar niet diegenen waarin het dijkscollegie zelf door zijn secretaris doet opteekenen de overeenkomsten, bv. van aanbesteding, welke het zelf met derden aangaat; art. 4 decr. v. 4 Mess. XIII.

a H. R. 28 April 1871, Concl. conf. verw. de cass. tegen Sneek 23 Junij 1870.

533. De verpligting der erfgenamen, om een testament, waarbij zij geheel of gedeeltelijk tot de nalatenschap geroepen zijn, binnen de drie maanden te doen registreren, is uit haren aard en met alle hare gevolgen eene ondeelbare verbindtenis, tot welker nakoming ieder hunner voor het geheel gehouden is.

Sneek 25 Julij 1832.

VI.

534. Men moet als contre-lettre beschouwen eene onderhandsche akte, waarbij degene die een onroerend goed bij openbare akte heeft verkocht, verklaart in voldoening van den kooppprijs eene grootere som te hebben ontvangen, dan die welke in de openbare akte is vermeld.

Amsterdam 5 Julij 1827.

535. Men kan niet als tegenbrief beschouwen de verklaring, door den erfgenaam gedaan, dat onder de som die hij erkende aan den erflater wegens voorgeschoten gelden schuldig te zijn, begrepen waren gelden, boven den opgegeven koopprijs verschuldigd, bijaldien de kooper zich in de akte van koop verbonden heeft te betalen, boven den prijs, de præstatiën en uitkeeringen, waarmede het goed was bezwaard, en de opgave dier lasten niet is gevraagd, noch eenig regt daarover voldaan, op de voor meer dan twee jaren geregistreerde koopakte.

Maastricht 27 Mei 1829.

536. Indien iemand zijn aandeel in eene erfenis verkoopt, doch later met den kooper bij onderhandsche akte is overeengekomen, dat de koopprijs van *f* 3000.» op *f* 5000.» zoude worden gebragt, op grond dat de verkoop door dwaling was aangegaan in zoo verre er ontdekt was, dat tot de verkochte erfenissen meerdere onroerende goederen behoorden, en dus volgens art. 1585 B. W. de nietigheid van deze verbindtenis zoude kunnen worden gevorderd, moet die onderhandsche akte worden beschouwd als eene contre-lettre daar te stellen, waarop het driedubbel regt verschuldigd is.

Tiel 16 Augustus 1848.

537. Het stelt eene contre-lettre daar, waartegen voorzien is bij art. 40 der wet van 22 Frimaire VII, indien uit een vonnis blijkt, dat een vast goed is verkocht voor *f* 7000.» en ingevolge dien gesloten koop en verkoop eene notariële akte bestaat, waarbij dat goed verkocht is voor *f* 3500.», waarvan *f* 500.» terstond zijn betaald, terwijl *f* 3000.» op het goed gevestigd blijven, terwijl wijders de kooper bij eene onderhandsche obligatie aan den verkooper erkent schuldig te zijn de som van *f* 2500.», voor restant kooppenningen.

Amsterdam 17 December 1850.

538. Wanneer bij het inventariseren van den boedel van een man wordt gevonden eene onderhandsche kwittantie, waarbij verklaard wordt dat door hem, namens zijne echtgenoote, is betaald eene zekere som, als suppletie van den koopprijs van een vast goed, door hem namens zijne echtgenoote aangekocht, is op die som ingevolge art. 40 der wet van 22 Frimaire VII het driedubbele registratie-regt verschuldigd.

b Alkmaar 27 November 1851, Concl. conf.

VII.

539. Bij de berekening van den termijn van verjaring moet niet worden medegerekend de dag waarop de akte is geregistreerd. Mitsdien is de bij art. 61 der wet van Frimaire VII bepaalde termijn van twee jaren (in casu bij eisch tot restitutie van regten) niet verkregen, indien bv. de eisch wordt ingesteld op 18 Augustus 1843, en de akte is geregistreerd op 18 Augustus 1841.

Amsterdam 10 April 1844.— Amsterdam ... (1), bev. bij 's Gravenhage H. G. 15 Junij 1825, bij vordering van suppletoire regten. — Cf. Amsterdam 21 Maart 1833, dat het dwangschrift te laat is uitgevaardigd op 15 October 1832, indien de akte op 14 October 1830 is geregistreerd. — 's Gravenhage H. G. 9 Maart 1827, bev. *c* Amsterdam 8 April 1824, dat verjaard is de eisch tot suppletie van regten, gedaan op *Maandag* 3 November 1823, op eene akte, den 2 November 1821 geregistreerd.

540. Bij exploit van den 13 Januarij 1827, op Maandag, den 15 dier maand geregistreerd, kan men niet met vrucht de teruggave vragen van regten, die men beweerde te veel te zijn betaald op eene akte, welke den 14 Januarij 1825 was geregistreerd; de wet vordert dat de eisch tot teruggave vóór het verstrijken van den termijn zij *geregistreerd*.

Groningen 11 Junij 1827.

541. De verjaring ter zake van eene vordering tot restitutie van betaald proportionneel registratie-regt begint eerst te loopen van den dag, dat door een eindvonnis is beslist, dat er vroeger te veel regt was geheven.

Winschoten 27 Junij 1832. — Groningen 17 Februarij 1843.

542. Bijaldien blijkt dat een weduwenaar alléén en in eigen naam onroerende goederen overdraagt, tot de gemeenschap met zijne vrouw

behoord hebbende, of als eenige eigenaar voor de grondbelasting van zoodanige goederen ingeschreven en bekend staat, en in die hoedanigheid die belasting betaald heeft, is het bestuur der registratie bevoegd de betaling te vorderen van de regten en dubbele regten van registratie wegens den eigendoms-overgang te zijnen behoeve van het aandeel zijner kinderen in die goederen, zelfs meer dan twee jaren na de registratie eener akte, waarbij die kinderen hebben verklaard met hem finaal wegens de nalatenschap hunner moeder te hebben afgerekend, en niets meer uit dien hoofde te vorderen te hebben.

H. R. 22 October 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Haarlem 13 October 1840.

543. Het bestuur kan de regten en dubbele regten wegens verzwegen eigendoms-overgang vorderen, ook al zijn stukken geregistreerd of bij het bestuur ingediend, zoo als aangifte voor het regt van successie, exploiten, procuratie tot verpachting, deze verpachting zelve en verkoop van veldvruchten, zoo lang geene akte of titel wegens dien overgang zelven ter registratie is aangeboden, van af welk tijdstip mitsdien eerst de verjaring begint te loopen.

'sGravenhage H. G. 4 November 1831, bev. Goes 5 Februarij 1829. — In gelijken zin Amsterdam 6 Mei 1824, bev. bij *a* 'sGravenhage H. G. 30 December 1825, waarbij echter het dwangschrift is nietig verklaard op grond dat daarbij ook dubbel regt, dus boete werd gevorderd van *erfgenamen*; — op het nader dwangschrift tot betaling van de regten alleen is de oppositie afgewezen bij *a* 'sGravenhage H. G. 4 Junij 1828, bev. Amsterdam 27 October 1826.

544. Het bestuur kan niet meer de regten en dubbele regten wegens verzwegen eigendomsovergang vorderen, indien het voor reeds meer dan twee jaren van dien overgang kennis heeft kunnen hebben (in casu door kwittantiën en hypotheekstelling).

'sGravenhage H. G. 27 April 1836, bev. Amsterdam 27 Februarij 1834.

545. Het bestuur moet de regten en boeten vorderen binnen twee jaren, nadat het door de publieke verkoopingen van boomen van het overgedragen erf, in de gelegenheid geweest was den overgang van dat vast goed te ontdekken.

Almelo 13 Februarij 1833.

546. Indien bij eene deeling tusschen den langstlevenden, in gemeenschap van goederen gehuwd geweest zijnden echtgenoot, en de uit het huwelijk gesprotene kinderen aangegaan, aan deze de goederen der nalatenschap in vollen eigendom worden toebedeeld, hoezeer het vruchtgebruik van de helft aan eerstgemelde was besproken, — is het bestuur meer dan twee jaren na de registratie van die deeling niet geregtigd alsnog te vorderen het regt en dubbel regt wegens den vermoedelijken overgang van de helft van het vruchtgebruik op de kinderen.

Breda 29 October 1832.

547. Het bestuur is bevoegd de regten wegens eigendoms-overgang te vorderen meer dan twee jaren na eene scheiding en deeling, waarbij de voorheen aan een ander toebehoord hebbende goederen tusschen de deelgenooten worden verdeeld op grond eener aan hen tien jaren vroeger gedane cessie van erfregten, waarin echter — volgens de beslissing in deze — die verdeelde goederen niet konden worden geacht te zijn begrepen.

Arnhem 14 Maart 1867.

548. Meer dan twee jaren na de registratie eener eenzijdige akte, waarbij kinderen erkennen eene som gelds van hunnen vader voor de nalatenschap hunner moeder te hebben ontvangen, en hem daartegen al de roerende en onroerende goederen des boedels afstaan, en van andere akten, waarbij de vader, als eenige eigenaar, sommige dier goederen bij hypotheek verbindt of andere verkoopt, is het bestuur niet bevoegd de regten en dubbele regten te vorderen, wegens den plaats gehad hebbenden eigendoms-overgang van onroerende goederen.

'sGravenhage H. G. 27 April 1836, bev. Amsterdam 27 Februarij 1834.

549. Het bestuur der registratie mag meer dan twee jaren na het registreren eener akte van scheiding de regten wegens overbedeeling van onroerende goederen vorderen, wanneer die regten niet op die akte konden geheven worden en eerst daaruit blijken verschuldigd te zijn, dat in de memorie van aangifte der nalatenschap van eenen der later overledene deelgenooten, is verklaard dat in die scheiding het bedrag van den boedel en van het toebedeelde lot hooger waren opgevoerd dan een en ander in wezenlijkheid beliep.

d H. R. 16 Junij 1848, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Zwolle 5 Mei 1847.

550. Het laten verloopen door het bestuur van een termijn van meer dan twee jaren na de registratie eener akte van overdragt van onroerende goederen, zonder geregtelijke waardering te vorderen, stelt geene déchéance daar, maar wel verjaring van het regt om die waardering alsnog te vorderen. Verschil tusschen die beide wijzen van verlies van dat regt vooral daarin gelegen, dat er in geval van déchéance aan geene schorsing of stuiting van den termijn kan gedacht worden, en de regter daarop zelfs ambtshalve moet letten.

Arnhem 6 Mei 1872.

551. Bij verkoop van erfregten, waartoe onroerende met hypotheken bezwaarde goederen behooren, kan het bestuur niet op de meerdere waarde terugkomen een jaar na de registratie, op grond dat het overgedragen erfregt, ter zake van schulden, gerekend moet worden eene hoogere waarde te hebben, doch zulks alléén daardoor zou moeten worden geacht te zijn te weeg gebragt, dat die vaste goederen uit hoofde daarvan eene hoogere verkoopwaarde hadden.

Winschoten 12 November 1834.

552. Wanneer tusschen twee vennooten is bepaald, dat bij overlijden van een hunner, zoo diens weduwe binnen drie maanden niet heeft verklaard in de plaats en voor het aandeel van haren overleden echtgenoot te zullen optreden, de vennootschap zal ophouden en vernietigd zijn met het uiteinde des jaars, en alle tot de vennootschap behoorende goederen en zaken aan den overblijvenden vennoot in eigendom zullen verblijven tegen uitkeering van des overledenen aandeel in zoodanige som als hem zal

blijken toe te komen volgens de vóór zijn overlijden laatst opgemaakte jaarlijksche balans, — kan aan het bestuur niet de verjaring worden tegengeworpen, wanneer het dwangschrift tot betaling van de verschuldigde regten is uitgevaardigd binnen de twee jaren na het passeren der akte van deeling tusschen den overblijvenden vennoot en de weduwe van den eerstoverledene, al heeft dit overlijden voor meer dan twee jaren plaats gehad.

b Utrecht 29 Junij 1859.

553. Wanneer de regten van registratie op het proces-verbaal van aanneming van voor een Departement van Algemeen Bestuur te verrigten werkzaamheden, behoudens vermeerdering of vermindering volgens eene provisionele en slechts approximatieve begrooting, gevorderd zijn, kan het suppletoir regt, wegens het meerdere bedrag der verrigte werkzaamheden, niet gevorderd worden meer dan twee jaren na de oorspronkelijke registratie der akte.

's Gravenhage H. G. 5 November 1834, vern. 's Gravenhage 10 September 1832.

554. De vordering van het bestuur der registratie tot geregtelijke waardering van de goederen, deel makende van de door den opposant gekochte erfregten, is verjaard, wanneer meer dan twee jaren zijn verloopen sedert in kracht van gewijsde is gegaan het vonnis, waarbij den opposant het regt op het gekochte erfdeel is toegewezen.

Arnhem 6 Mei 1872.

555. Niet de bij art. 61 der wet van Frimaire VII vastgestelde verjaring, maar die van 30 jaren is toepasselijk op de vervolging tegen een notaris ter zake dat hij in een proces-verbaal van openbaar verkoop van roerende goederen sommige posten zou hebben afgelaten, welke daarop hadden behooren te worden gebragt, alsmede dat hij zou hebben gedaan declaratiën van voorgenomen verkoopingen van roerende goederen als niet gehouden, die wel waren gehouden, en eindelijk dat hij verkoopingen zou hebben gehouden zonder voorloopige aangifte te doen.

's Gravenhage H. G. 8 October 1828, bevest. Winschoten 5 April 1826.

556. Het registratie-regt en boete op eenen tegenbrief verschuldigd, verjaart met twee jaren na de registratie van dien tegenbrief.

Amsterdam 5 Julij 1827.

557. De boete wegens het handelen krachtens eene onderhandsche ongeregistreerde akte kan niet meer van den notaris gevraagd worden bij een dwangschrift, meer dan twee jaar na de registratie der akten beteekend, ook al is van deze overtreding binnen de twee jaren proces-verbaal opgemaakt en aan hem beteekend geworden.

Winschoten 11 Februarij 1829.

558. Om eene vordering van registratieregten binnen den fatalen termijn bij dwangbevel beteekend, de kracht van stuiting der verjaring langer dan één jaar te doen behouden, moet de daarbij aangevangen vervolging binnen dien tijd zijn voortgezet, en de uitvaardiging en beteekening van één of meer nieuwe dwangbevelen, dezelfde vordering inhoudende, kan niet beschouwd worden als tot ten uitvoerlegging van het eerste bevel te kunnen leiden, en alzoo eene voortzetting der aangevangen vervolging te kunnen opleveren.

b H. R. 6 Mei 1859, Concl. conf.

559. Al moge, wanneer eene waardering van vaste goederen titulo oneroso overgedragen, uit hoofde van onregelmatigheden in de verrigtingen der deskundigen wordt vernietigd, desniettemin de verjaring worden gestuit ten gevolge der eerste aanvrage, binnen den termijn gedaan, is die verjaring ten behoeve van den kooper verkregen, wanneer de vordering der regten en dubbele regten, krachtens eene dusdanige waardering verschuldigd, meer dan een jaar na de laatste geregtelijke vervolging wordt ingesteld.

's Gravenhage H. G. 4 Mei 1825. — Middelburg 9 November 1821. — In gelijken zin 's Gravenhage H. G. 12 April 1826, bev. Zutphen 24 December 1822.

560. De aanvrage der ten gevolge eener waardering verschuldigde regten en dubbele regten is niet verjaard, wanneer het dwangschrift afgegeven wordt meer dan twee jaren na de registratie der akte, waaruit de waardering is ontstaan, en zulks het gevolg is van de procedures door den opposant gevoerd tegen het vonnis waarbij de waardering is bevolen, vermits de verjaring door die procedures is gestuit.

Zutphen 13 December 1825.

561. De verjaring is verkregen, indien het bestuur wel binnen den wettelijken termijn aanvrage heeft gedaan tot waardering van onroerende goederen, doch het daarna, op grond dat eene andere procedure moest gevoerd worden, bij exploit aan den opposant laat beteekenen, dat het afzag van het vonnis waarbij de waardering was bevolen, de opposant vervolgens zich verzet tegen de nieuwe vordering tot waardering, op grond dat het bestuur onbevoegd was om af te zien van de tusschen partijen geopende instantie en van het verkregen vonnis zonder toestemming van hem opposant, het bestuur daarop bij vonnis ongeregtigd wordt verklaard om die nieuwe vordering tot waardering te doen, — de opposant vervolgens — nadat op verzoek van het bestuur door de Regtbank een vrederegter was gecommitteerd tot het afnemen van den eed van den vroeger benoemden deskundige, en de vrederegter den dag tot die eedsaflegging had bepaald — aan het bestuur doet beteekenen dat hij het vroeger (voor 13 maanden) gedaan desistement aanneemt en zich verzet tegen den voortgang der waardering, — en er inmiddels sedert de procedure omtrent de eerste waardering meer dan een jaar is verloopen.

Amersfoort 18 Augustus 1826, bev. bij 's Gravenhage H. G. 28 Julij 1829.

VIII.

562. Men kan zich niet onttrekken aan de betaling der regten en dubbele regten, verschuldigd wegens eenen verzwegen eigendomsovergang van onroerende goederen, uit hoofde men dezelve, reeds vóór het in werking komen hier te lande der wetten op de registratie, had verkregen en bezat, tenzij die verkrijging reeds vóór de invoering der wet van 22 Frimaire VII

eene zekere dagteekening had bekomen. Derhalve is het bestuur geregtigd de mutatieregten te vorderen van hem ten wiens aanzien alleen blijkt uit een extract uit het register der florenen van 1798 en 1818, dat hij in 1818 als eigenaar en bruiker der perceelen voorkomt, terwijl nevens de aanteekening van 1798 wordt gevonden ten aanzien van dien persoon «nu »eigenaar en bruiker,» zonder dat blijkt in welk jaar hij den eigendom heeft bekomen, en hieruit dus niet meer is af te leiden dan dat zulks heeft plaats gehad tusschen 1798 en 1818; en ten wiens opzigte verder blijkt uit eene verklaring van poldermeesters dat hij in 1804 met een ander, doch sedert 1809 alléén was aangeslagen. Art. 70, § 3, nº 16 der wet. v. Frim. is echter toepasselijk, indien eene akte is gepasseerd in 1797, en in dat jaar voor kerk en geregt geproclameerd, en — ten aanzien eener andere akte — nog bovendien ingeschreven in de hypotheekboeken van Schoterland.

Heerenveen 9 December 1835.

563. Eene akte, vóór de invoering der wet van 22 Frimaire VII opgemaakt, moet, om ingevolge art. 70, § 3, nº 16 vrijgesteld te zijn van de registratie, eene zekere dagteekening hebben, niet ten aanzien van hem die de akte heeft onderteekend, maar ten aanzien van derden, dus ook van het bestuur, door insertie in publieke akten, overlijden enz.

Almelo 6 December 1843.

564. De in de noordelijke provinciën, vóór de invoering der registratie gedane afstand eener erfportie, waarin begrepen waren onroerende goederen, die nader moesten worden getransporteerd, kan geene aanleiding geven om thans het registratie-regt van 4 pct. over het bedrag dier goederen te vorderen, wanneer de zegelregten destijds, wegens dusdanige transporten verschuldigd, niet zijn betaald geworden.

's Gravenhage H. G. 22 Junij 1825.

565. Een testament, in authentieken vorm verleden in de noordelijke provinciën des Rijks, vóór de invoering der wetten op de registratie, en geschreven op het destijds vereischte zegel, moet aan de formaliteit der registratie onderworpen worden, wanneer de testateur na de invoering der voormelde wetten is overleden.

's Gravenhage H. G. 28 Julij 1823, vern. Winschoten 17 October 1821.

566. Een griffier kan zonder overtreding een afschrift opmaken van een scabinaal testament, d. i. voor schout en schepenen, onder de vroegere wetgeving gepasseerd, en waarvan de testateur eerst na het in werking komen der wet van 22 Frimaire VII is overleden, zonder dat dit testament te voren op de grosse of op de minuut is geregistreerd.

a 's Gravenhage H. G. 1 November 1837, bev. Leiden 17 Februarij 1835. — Leiden 27 Januarij 1833.

567. Eene onderhandsche akte, houdende retrocessie van huur van onroerende goederen voor eenen bepaalden tijd, vóór het in werking komen der wet van den 31 Mei 1824 aangegaan, behoeft niet aan de registratie binnen drie maanden na derzelver dagteekening te worden onderworpen.

b 's Gravenhage H. G. 7 Februarij 1827, bev. Rotterdam 15 Julij 1825.

568. De akten en exploiten, wegens de vervolging van regten en dubbele regten van hypothecaire overschrijving, zoo eischende als verwerende, moeten gratis worden geregistreerd, bijaldien de gevorderd wordende regten en dubbele regten, gezamenlijk, geen *f* 11.81 (thans 15 gulden; art. 39, nº 8 der wet van 16 Junij 1832) beloopen.

b Arnhem 5 Februarij 1829, bev. bij 's Gravenhage H. G. 4 Mei 1832.

569. De akten van vervolging tegen den notaris wegens overtreding van de wet op het notariaat, moeten, hoezeer dezelve voor de civiele Regtbank plaats hebben, beschouwd worden als correctionele zaken, en zijn als zoodanig van het zegel en de registratie vrijgesteld.

Hoorn 23 December 1835.

570. Het exploit van dagvaarding in eene strafvordering ter zake van ontduiking of overtreding van plaatselijke belasting-verordeningen, is niet aan registratie onderworpen.

Z.-Holland 5 Mei 1858. — Groningen 25 September 1856. — Anders, op grond dat die dagvaarding niet van de formaliteit der registratie is vrijgesteld, Amsterdam 26 November 1863. — 's Gravenhage 28 Julij 1848 (onder de wet van 1819). — Concl. Adv.-Gen. Karseboom ad *a* H. R. 16 September 1857, — ad *b* H. R. 30 Maart 1859, — en — bloot met referte tot de vorige conclusiën — ad *b* H. R. 16 November 1859; — bij al welke arresten van het gemis der registratie niet is gesproken, en alzoo implicite beslist dat de dagvaarding vrij is van de formaliteit.

571. De stukken, overgelegd door het O. M., ambtshalve optredende als eischer in zake van curatele, zijn niet vrij van zegel en registratie, en moet, in geval het O. M. zich daarvan ongezegeld en ongeregistreerd heeft bediend, hetzelve worden verklaard niet-ontvankelijk.

Alkmaar... (2).

572. Het bestuur der registratie is niet geregtigd van eenen advokaat, die onder het Belgisch beheer in Limburg als zoodanig beëedigd was, en de daarvoor verschuldigde regten destijds heeft betaald, andermaal die registratieregten te vorderen bij de vernieuwde beëediging der advokaten, na de in bezitneming van dat hertogdom.

Roermond 23 Februarij 1843.

573. Bij art. 70, § 3, nº 3 der wet van 22 Frimaire VII worden van de formaliteit van registratie alleen vrijgesteld de overdragten van *inschrijvingen* op het grootboek, zoodat die bepaling niet mag worden uitgebreid tot overdragt van vruchtgebruik of andere regten, in casu schenking van de renten van zoodanige inschrijving.

Amsterdam 3 December 1872. — Anders 's Gravenhage H. G. 28 Maart 1828.

574. Schenking van het levenslange rentegenot van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale schuld, is vrij van registratieregt.

's Gravenhage 28 Junij 1850.

575. De vrijstelling van het registratieregt voor inschrijvingen op het Grootboek der nationale schuld kan niet worden uitgestrekt tot certificaten aan toonder; deze zijn aan 1 °/ₒ bij overdragt onderworpen.

Amsterdam 11 Augustus 1854.

576. Het regt van 1 °/₀ is verschuldigd op eene akte, waarbij iemand erkent in verbruikleen ontvangen te hebben eenige effecten nationale schuld met beding van interessen en onder hypothecair verband van een huis; daarop is niet toepasselijk de vrijstelling van de formaliteit der registratie voor overdragt en overgang van die effecten.

b Amsterdam 9 Augustus 1842.

577. Wanneer bij het doen van eene rekening van voogdij is bewezen, dat de gelden aan een der minderjarigen toebehoord hebbende, in inschrijvingen op het Grootboek der nationale schuld zijn belegd, dan kan de goedkeuring dier rekening of de overname van de bewijzen van inschrijving geene aanleiding geven tot de heffing van eenig proportionneel regt wegens kwittantie.

a b 's Gravenhage H. G. 4 Julij 1828.

578. Het regt wegens kwittantie is niet verschuldigd op de sommen, welke de voogd in eene door den pupil goedgekeurd wordende rekening van voogdij verklaart ontvangen of belegd te hebben in inschrijvingen op het Grootboek der nationale schuld en andere openbare effecten, waarvan de bewijzen door den gerendeerde worden overgenomen.

's Gravenhage H. G. 28 April 1831, bev. Amsterdam 20 Julij 1826.

579. De bepalingen der wet op de ontginningen van 6 Junij 1840 (Sb. n° 17), dat akten van eigendoms-overgang onder de levenden slechts tegen een vast regt van 80 cents worden geregistreerd, zijn ook toepasselijk bij verkoop van de op de landerijen staande gebouwen, daarmede te gelijk overgedragen.

Alkmaar 28 Mei 1857, Concl. contr.

580. De stukken voor de regtsvorderingen benoodigd, bedoeld bij art. 36 der kieswet van 7 Julij 1850 (Sb. n° 37), zijn wel vrijgesteld van het regt, maar niet van de formaliteit der registratie.

a H. R. 17 Mei 1865, Concl. conf. Adv.-Gen. Gregory, die echter van oordeel was dat het bewijs door Burg. en Weth. afgegeven, dat zij van den verzoeker het request en de daarin vermelde stukken hadden ontvangen, valt onder de «actes d'administration publique,» bij art. 70, § 3, n° 2 der wet v. Frimaire VII van de formaliteit der registratie vrijgesteld.

581. De vergunning aan onvermogenden verleend, om gratis te procederen, brengt de bevoegdheid niet mede om te vorderen, dat een vroeger stuk, in overtreding der wet op het zegel op ongezegeld papier gesteld, in debet worde geregistreerd, zonder voldoening der daarop oorspronkelijk verschuldigd geweest zijnde geldboete.

c H. R. 3 Mei 1850, Concl. conf. vern. Utrecht 21 September 1849, Concl. contr. — Winschoten 30 Januarij 1850, bev. bij Groningen Hof.

582. Het bestuur is niet geregtigd registratie-regten te heffen op het vonnis, waarbij aan den provisionelen curator in den boedel van een gefailleerde wordt toegestaan om dien boedel zonder gebruik van zegels of betaling van registratie-regten tot liquiditeit te brengen.

Leiden 30 November 1824.

583. Het onvermogen, hetwelk de kostelooze registratie van eene toestemming tot het aangaan van huwelijken kan wettigen, is dat van den aanstaanden echtgenoot, wien de toestemming geldt, onverschillig of de persoon die het consent verleende ook onvermogend is.

Zutphen 4 Junij 1868.

Aanbest. en aann. 153 v. 164, 170, 288 v. 529 v. 553.
Aanbrengst 298.
Aandeelen 125.
Aansprak. Bz. 52, 408 v. 423, 432.
Aanv. en verw. v. erf. 81, 328 v.
Accoord 208 v. 396, 465.
Advokaat 394, 572.
Aestimat. opgave 331 v. 335, 411, 526.
Afbraak 36.
Afgifte v. leg. 117, 121.
Afschrift 399.
Afstand 329, 564.
Afstand v. inst. 513, 515.
Akte 48.
Ambtsh. begroot. 331, 333, 336, 508.
Appel Bz. 353, 522 v.
Assurantie 393.
Bedekte overg. 50 v. 71.
Behand. t. rolle 494 v. 504 v.
Beklemming 92 v. 152, 345.
Bekrachtig. 392.
Beplant. 87.
Beschikk. op req. 197, 353 v. 365, 524.
Bestuur d. reg. 431.
Betaling.
Beteekening 447 v.
Beteek. v. vonnis 521.
Bewijs Bz. 59 v. 94, 267 v. 275.
Bewindvoerder 178 v. 186, 258, 309 v.
Bijvordering 408 v. 432, 539.
Bodemerij 397.
Boedelsch. z. Scheid. en deeling.
Boete 462, 557.
Borgtogt 157 v. 391.
Bovenveen 32, 35.
Cassatie Bz. 13, 422, 523.
Command 113 v. 158 v.
Compet. Bz. 485 v.
Conciliatie 172, 395.
Cond. indeb. z. Terugvord.
Cons. beslag 484, 489.
Contre-lettres 534 v. 556.
Curatele 571.
Curator 429 v. 464.
Dading 130 v. 152, 321 v.
Dagvaard. Bz. 351, 468 v. 470 v. 508.
Dagvaard. Sz 570.
Déchéance 550.
Deelb. en ond. verb. 533.
Delegatie 105, 107 v.
Delfstoffen 33.
Deskund. Bz. 82, 214, 337 v. 346, 348, 351 v. 375.
Deurwaarder 397 v. 428, 449 v. 463, 507.
Dijk- en polderbest. 423, 532.
Domein.
Doorhaling 459.
Doorh. v. hyp. 325.
Driedubb. regt 536 v.
Dubbel regt 52 v. 149 v. 199, 211 v. 340, 416 v. 425, 525, 543 v.
Duplicaat 151.
Dwangbevel 76, 369 v. 403, 435 v. 517.
Dwaling 14.
Eed 184 v. 270 v. 274 v. 280, 284 v. 316, 357, 375, 433, 572.
Effecten 130, 264, 379, 390, 576.
Eischer en ged. 502 v. 512, 515.
En vertu de 382 v.
Erfopvolging 422.
Erfpacht 86 v. 143.
Erfregten 26 v. 43 v. 65, 96, 215 v. 548 v. 551, 554, 564.
Estim. opg. z. Aest. opg.
Except. 488, 490, 507, 514.
Execut. test. 317, 383 v.
Execut. beslag 452.
Execut. titel 398, 434, 435.
Execut. verklar. 447 v. 507.
Expeditie 185, 199 v.
Exploit 330.
Faillissement 188 v. 204, 208, 326, 396, 427 v. 465, 582.
Fideicommis 80.
Gebouw 36 v. 382 v.
Gebruik v. akte 382 v.
Gemeente 156.
Gem. belasting 166, 570.
Gem. bestuur 529 v.
Gem. secretaris 529 v.
Gereg. titel 243 v.
Geregt. verkoop 341, 386.
Get. bewijs Bz. 278, 287.
Get. verhoor Sz.
Gewijsde 339, 516 v.
Griffier 424 v. 566.
Grootboek 134, 166, 264, 573 v.
Herveiling 16.
Homologatie 209 v.
Hoofd. verbindt. 533.
Huur en verh. 7 v. 37, 39, 41, 55 v. 84 v. 136 v. 153, 190, 288, 315, 324, 385, 413 v. 567.
Huw. gemeenschap 72, 80, 133, 224 v. 238, 265, 280, 311, 321, 420, 422, 542.
Huw. voorwaarde 297 v. 379 v.
Hypotheek 79, 95, 97 v. 105, 109 v. 162 v. 176, 206, 325, 459, 568.
Inbetalinggev. 240, 250, 252, 261, 265.
Inbreng 67 v. 122, 226 v. 253 v. 294, 314.
Ingenottred. 103, 334.
Innommé 6.
Instantie 502 v. 512, 515.
Interessen 322.
Inventaris 65 v. 71, 73, 146, 309, 372, 374, 381, 418, 538.
Invoering der reg. 562 v.
Inzage v. akten 404 v.
Kerkbanken 146 v.
Keuze z. Legaat v. keuze.
Koop en verk. 1 v. 5, 7 v. 16, 18 v. 47 v. 94 v. 115 v. 125 v. 153, 158 v. 180, 231, 408, 534 v.
Koopmanschappen 127.
Kostel. proced. 581 v.
Kwittantie 121, 177 v. 203, 240 v. 249, 254 v. 264, 382, 392, 412, 577 v.
Lasten 82 v.
Lastgeving 112 v. 236, 305, 378, 416 v. 458.
Legaat v. keuze 115 v. 329.
Levensonderh. 6, 18.
Levering 48 v. 457.
Lijfrente 99, 206 v.
Lijfsdwang.
Liquidation 189 v.
Litispendentie 514.
Loon 290 v. 308.
Loterij 15.
Maatschap z. Vennootsch.
Magtig. tot proced.
Marit. magt.
Meded. v. stuk. 400, 509.
Medeëigend. 267 v. 277 v.

Meerdere regten 306, 324v.
Memoriën 490v. 504v. 518.
Mem. v. aangifte 75v.
Mot. v. vonnis.
Negot. gestio 310.
Nietigheid Pr. 351 v. 361, 365 v. 436 v. 482 v. 507, 511.
Nietigh. v. verb. 1 v. 62.
Notaris 7, 332, 335, 372v. 383, 387 v. 399, 404 v. 408 v. 461 v. 526, 557, 569.
Notulen 156.
Obligatie 126.
Onbeheerde nalat. 464.
Ongereg. titels 372 v. 380v.
Onroer. goed 31, 33 v. 48.
Ontb. v. overeenk. 48, 192v. 201.
Onteig. t. alg. nutte 104, 198, 466.
Ontginning 579.
Ontruiming 200.
Onverd. regten 20 v. 54, 58, 64, 79, 171, 267 v. 298, 339, 346 v.
Openb. Min. 571.
Openb. verkoop 128, 182 v. 342 v. 387 v. 393, 461, 463, 555.
Opstal 36 v. 87 v. 344, 579.
Orderbiljet 181.
Overbedeel. 92, 120, 213 v. 251, 265, 333, 347 v. 414, 473, 509, 549.
Overg. v. eigend. 3 v. 47 v. 70 v. 116, 119, 175, 192, 196, 199, 219, 226 v. 250v. 259, 265, 293, 295, 320, 348, 417 v.
Overschrijving 45, 47, 261, 482, 568.
Overtred. v. ambt. 569.
Overwijzing 105 v. 109 v.
Pand 168.
Pecun. veroord. 184 v.
Person. compar. 172, 395.
Plaatsverv. Nat. Mil. 305, 458.
Pluris petitio 511 v.
Prelevementen 260 v.
Proceskosten 352, 370, 394.
Prokureur 482 v. 495, 521.
Rangregeling 210.
Reconventie 481.
Rectificatie 14, 124.
Regten en Acc. 167.
Regter 401 v.
Regtsgr. en regtsm.
Regtspleging 487 v.
Rek. courant 179.
Rek. en verantw. 174, 186, 191, 202 v. 258, 310, 383v. 577 v.
Rente 100, 107.
Repertoire 531.
Reprise 263.
Req. civiel.
Retour z. Overbedeeling.
Retrocessie 13, 62, 193, 567.
Roer. zaken 125 v.
Ruiling 48, 230, 315, 421.
Schadevergoed. 185, 191.
Scheid. en deel. 4, 21 v. 28, 70 v. 78 v. 93, 115 v. 120 v. 132, 190, 211 v. 238 v. 265 v. 320, 347 v. 375 v. 384, 390, 432, 486, 546 v.
Scheid. v. taf. en bed 133, 327.
Schenking 18 v. 29, 130 v. 254, 301 v. 378, 573 v.
Schrift. bewijs Sz.
Schuldbekent. 17, 111, 171 v. 177, 232 v. 238 v. 290, 298 v. 310 v. 318 v. 323, 377, 379, 383.
Schulden bij deel. 232 v. 238 v. 285, 377.
Schuldenaar der regt. 456.
Schuldvergel. 255.
Schuldvermeng. 244, 246.
Schuldvernieuw. 175.
Sommatie 330, 340, 397, 446.
Spoorw. ondernem. 466.
Staat 10, 155, 431, 466, 469.
Steenkolen 33.
Subrogatie 111.
Substitutie 307.
Successieregt 30, 75, 303, 442, 523.
Supplet. regt 470, 472, 539.
Termijn 525 v.
Terugvordering 15, 455 v. 479 v. 482, 540 v.
Testament 73, 317 v. 389, 406, 527 v. 565 v.
Tienden 34, 129.
Toescheid. 21 v.
Uitkoop 26 v. 133, 215 v.
Uitlegging 45.
Valschheid Bz. 366.
Veenderij 32, 35, 57 v.
Veilcondit. 386.
Veiling 21 v.
Vennootschap 11, 67v. 145, 226 v. 276, 288 v.
Verand. v. eisch 511 v.
Verbruikl. 576.
Vereff. v. kosten.
Vergissing 14, 124.
Vergoeding 260 v. 280.
Verhooging 340.
Verificatie 188 v. 326.
Verjaring 488, 517, 535, 539 v.
Verkiezingen 580.
Vermelding v. akten 372 v. 384 v.
Verzet 470 v. 494 v. 502v. 508.
Verzwegen eigend. overg. 543v. 562.
Volmagt z. Lastgeving.
Vonnis bij verst. Bz. 201, 354.
Vonnis Bz. 9, 62, 64, 184, 401 v. 421, 424 v. 433, 518 v.
Voogdij 174, 205, 248, 317, 577 v.
Voorloop. toewijz. 324.
Voorregt v. boedelb. 328.
Voorwaarde 11, 223, 327.
Vrijstelling 264, 562v. 573v.
Vruchtgebruik 12, 30, 45, 74, 101 v. 134 v. 213, 317, 350, 460.
Vruchten 129.
Waarde 82 v. 331 v.
Waardering 337 v. 351 v. 415, 559 v.
Zaken 31 v.
Zegel 429 v. 569, 571, 581.
Zekerheid z. Borgtogt, Hyp.
Zitplaatsen 146 v.

REGTEN EN ACCIJNSEN.

I. Aangifte (1–17).
II. Overtredingen.
§ 1. Invoer (18–27).
§ 2. Uitvoer (28–33).
§ 3. Vervoer (34–56).
§ 4. Laden en lossen (57–59).
§ 5. Nederlagen (60–77).
§ 6. Vaartuigen (78–83).
§ 7. Verleiding en medewerking tot fraudes (84-87).
III. Toezigt der ambtenaren.
§ 1. Visitatiën en aanhalingen (88–113).
§ 2. Verhindering van ambtsverrigtingen. Weigering; feitelijkheden (114–151).
IV. Vervolgingen.
§ 1. Instellen der verschillende actiën; procedure; beslissing (152–204).
§ 2. Bewijzen (205–230).
§ 3. Voorzieningen. Door wien; termijn; procedure (231–260).
§ 4. Verval (261–262).
V. Veroordeelingen.
§ 1. Straffen (263–288).
§ 2. Kosten (289–293).
§ 3. Verantwoordelijkheid (294–305).
VI. Invordering en terugvordering van regten; borgtogt; voorrang; transactiën (306–318).
VII. Schadevergoeding wegens verkeerde aanhalingen (319–329).

I.

1. Er is geene verkeerde aangifte, indien men wel eene verkeerde rubriek aanwijst, volgens welke de regten moeten worden geheven, doch overigens de voorwerpen onder hunne ware benaming aangeeft, bv. sesam-olie in stede van het genus eetbare olie.

Amsterdam 5 September 1850.

2. Door de woorden «benaming» en «specie,» voorkomende in art. 120 en 213 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) omtrent aangifte, moet worden verstaan de benaming, waaronder de aangegeven goederen op het tarief der regten van in-, uit- en doorvoer voorkomen, en naar gelang van derzelver quantiteit, qualiteit of waarde bij afzonderlijke posten zijn gespecificeerd en getarifeerd. Wollen manufacturen, waarvan de zes ellen meer dan één pond wegen, en die, waarvan dusdanige hoeveelheid dat gewigt niet hebben, zijn bij het tarief van 19 Junij 1845 afzonderlijk gespecificeerd en getarifeerd, en alzoo, met betrekking tot die regten, twee afzonderlijke species van goederen.

Almelo 15 Julij 1847.

3. De aangifte van het genus in de plaats van het species stelt niet daar eene aangifte onder verkeerde benaming. Door aan te geven: pakken Manilla-tabak in bladen, terwijl bij onderzoek die pakken zijn bevonden in te houden kort van Manilla-bladen en einden cigaren, kan men niet geacht worden, in overtreding van het tarief der wet van 19 Junij 1845 (Sb. nº 28), art. 210 en 213 der Alg. wet, de éene species voor de andere te hebben aangegeven.

Amsterdam 28 Februarij 1850, bevest. bij N.-Holland 24 Junij 1850.

4. Als gefabriceerde tabak (tarief bij de wet van 19 Junij 1845, Sb. nº 28) kan niet worden beschouwd Brazil-tabak, met melasse gesousd, en door opspinning geheel van derzelver eigenaardige lucht doortrokken, welke gedeeltelijke bewerking ten doel had om die tabak speciaal tot snuif voor te bereiden, met dat gevolg dat zoodanig product, na kapping en zifting, met bijvoeging van eenig zout, gewoonlijk als snuif in den handel wordt gebragt, daargelaten of de eene of andere detaillant, naar gelang van de keus zijner verbruikers, het al of niet wenschelijk moge achten daaraan iets toe te voegen.

Amsterdam 7 December 1854.

5. Wijn is niets anders dan vocht door gisting uit versch druivensap verkregen, en kan dus een vocht waarin wel aanwezig is kleurstof

afkomstig van de schillen van blaauwe druiven en dat ook naar den smaak en de wetenschap moeijelijk van echten wijn is te onderscheiden, toch niet als zoodanig aan accijns worden onderworpen. Onderzoek van scheikundigen.

b Amsterdam 17 Januarij 1856.

6. Het vet, dat zich om de nieren en ingewanden van herkaauwende dieren bevindt, en bestemd is tot het vervaardigen van kaarsen en zeep, wanneer het nog in zijnen weeken, natuurlijken en onverwerkten staat is, moet, voor wat de toepassing van het tarief van regten betreft, niet als vleesch, maar als roet worden beschouwd; art. 120 en 213 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38).

Maastricht 6 Mei 1846.

7. Het eau de carmes behoort tot de chemicalia, niet afzonderlijk belast.

N.-Braband 9 Maart 1853, bev. Breda 3 Januarij 1853; — cf. Breda 13 September 1852, houdende bevel tot expertise.

8. Bij de aangifte van goederen ter in-, uit- en doorvoer is bij geweven goederen de bijvoeging « niet met de naald afgewerkt, » doelloos, daar het tarief, onderscheid makende tusschen kleederen en kousen, mutsen en alle andere geweven en gebreide goederen, als kenteekenen dier verschillende rubrieken, niet spreekt van wel of niet met de naald afgewerkt, noch alzoo in het eerste geval die goederen onder de rubriek kleederen, en in het laatste onder de rubriek manufacturen rangschikt.

Amsterdam 29 December 1859.

9. Traan, hoe ook gezuiverd, blijft volgens het tarief op den in-, uit- en doorvoer *traan*, en kan niet onder *olie* gerangschikt worden. Het bewijs der belastbaarheid rust op de administratie, en werd in casu door de verklaring van deskundigen niet geleverd.

N.-Holland 21 Mei 1860, bev. Amsterdam 26 Januarij 1860.

10. Art. 120, n° 3 en art. 213 der wet van 26 Augustus 1822 worden overtreden, en moet alzoo de bij laatstgemelde wetsbepaling vastgestelde verbeurd-verklaring worden uitgesproken, wanneer twee vaten, aangegeven als inhoudende onbewerkte melasse, bevonden worden deze specie niet, immers niet enkel en alleen in te houden.

Z.-Holland 11 September 1860.

11. Dagvaarding wegens verkeerde aangifte, op grond dat beklaagde aan de ambtenaren had aangeboden een consent tot weging van ruwe suiker, terwijl bij onderzoek de aangeboden partij is bevonden te zijn witte losse suiker in gruis, vermengd met stukken van geraffineerde, en uit gedeelten van brooden suiker. Volgens rapport van deskundigen aangenomen, dat de qualificatie, als zoude het zijn ruwe suiker, met geraffineerde stukken vermengd, niet kan opgaan. Het tarief van 19 Junij 1845 (Sb. n° 28) gewijzigd bij de wet van 8 Augustus 1850 (Sb. n° 47), kent alleen ruwe en geraffineerde suiker (behalve de gemengde soort, die in casu niet ter sprake kan komen). Beslissing met het oog op het handelsgebruik, wat ruwe of geraffineerde suiker is.

Amsterdam 21 Junij 1860.

12. Bij het vorige tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer is kunsthennep niet bekend. Bij dat tarief moeten hennepvezels, die, na hetzij als weefsel, hetzij als touwwerk te hebben gediend, door kunst in zulk een staat zijn teruggebragt, dat zij op nieuw voor spinning vatbaar kunnen worden geacht, onder lompen, niet afzonderlijk belast, worden gerangschikt.

Breda ... (33), doch vern. bij N.-Braband.

13. Het eerste gedeelte van art. 215 der Alg. wet is niet verkeerd toegepast en alzoo het laatste gedeelte van dat artikel geenszins geschonden, wanneer bij de aangifte van eene partij lakens van 1852 ponden een overwigt wordt bevonden van 104 ponden, en de regter ter berekening van het $^1/_{12}$ gedeelte tot basis aanneemt het geheele bedrag der ingevoerde goederen. Die beslissing omtrent de aangifte en het bevonden overwigt is het resultaat van het feitelijk onderzoek.

a H. R. 1 November 1842, Concl. contr. uitgaande van het feit dat de aangifte in vier kavelingen had plaats gevonden, en het overwigt op eene dier kavelingen bruto wegende 428 is geconstateerd, zoodat overeenkomstig art. 137 Alg. wet de aangifte daarvan als van een afzonderlijk geheel was gedaan, dus meer dan $^1/_{12}$ verzwegen, en die geheele kaveling met toepassing van art. 215 ult. moest worden verbeurd verklaard. — Cf. *b* H. R. 1 November 1842, Concl. conf.

14. Art. 125 en 205 der Alg. wet zijn niet toepasselijk, wanneer aangehoudene goederen blijken niet tot de aangegevene partijen te behooren, en is eene verandering van gedane aangifte niet geoorloofd, nadat de visitatie der beambten aangevangen en de bekeuring geschied is.

f H. R. 27 April 1841, Concl. impl. contr. verw. de cass. tegen Gelderland 26 November 1840.

15. Een cargadoor die bij het aangeven van goederen blindelings de opgaven van zijn patroon vertrouwt, is in overtreding, al wordt geene kwade trouw bewezen.

e Amsterdam 3 October 1850.

16. De schipper heeft het regt niet om een abuis, op de generale inklaring begaan, bij de kennisgeving van zijne aankomst ter losplaats, te herstellen.

a H. R. 4 Januarij 1842, Concl. conf.

17. Indien ten gevolge van aangifte voor uitvoer van goederen naar Nederland, geene of verminderde regten betaald zijn, kunnen later van die goederen regten of hoogere regten worden gevorderd, en wel die, welke geheven zouden zijn bij aangifte tot den uitvoer naar vreemde havens, wanneer het gebleken is, dat de invoer niet in Nederland maar in den vreemde heeft plaats gehad.

H. Geregtsh. N. I. 9 November 1854.

II. § 1.

18. Onder frauduleusen invoer is niet te verstaan het voorbijtrekken der eerste wachten of kantoren, zonder verklaring of aangifte wegens de vervoerde goederen, maar wel het invoeren of het pogen in te voeren in het Rijk, en alzoo het overschrijden der grenzen zonder de gevorderde verklaring van aangifte. Elke invoer is als zoodanig strafbaar, die geschiedt, wel langs

de heerbanen, maar na zons-ondergang en vóór zons-opgang.

b H. R. 15 Februarij 1853, Concl. conf.

19. Wanneer iemand na zons-ondergang wordt gevonden met eene schuit op eene rivier, behoorende tot de bij art. 38 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38), aangewezen routes of heerbanen, binnenwaarts suiker vervoerende, kan, bijaldien op die rivier niet zijn geplaatst geweest de bij de wet voorgeschreven palen met de woorden Rijksregten, ter aanwijzing van de nabijheid van het kantoor van aangifte, de beklaagde, die ten tijde der aanhaling met zijn vaartuig en lading nog op verre na niet genaderd was tot de uiterste wacht, niet gezegd worden art. 39 der Alg. wet te hebben overtreden, zoodat art. 205 dier wet niet op hem toepasselijk is. Daarenboven mag de invoer geschieden, ook tusschen zons-ondergang en opgang, van de grenzen des Rijks af tot aan de bij art. 39 voorgeschreven palen.

b H. R. 17 Junij 1839, Concl. contr. verw. de cass. tegen Overijssel 5 Maart 1839, waarbij was bev. Deventer 28 December 1838.

20. Art. 38, 39 en 205 der Alg. wet zijn van toepassing, indien verstaan is, dat, tusschen zons-opgang en zons-ondergang, een invoer heeft plaats gehad van goederen binnen het Rijk langs een anderen weg dan de aangewezen heerbaan.

d H. R. 24 Augustus 1841, Concl. conf.

21. Art. 205 der Alg. wet is bepaaldelijk van toepassing op invoer van buiten 's lands, zonder bij binnenlandschen vervoer te kunnen worden ingeroepen.

f H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf.

22. Naar art. 108 der Alg. wet worden oorspronkelijke letter- en kunstwerken of vertalingen, wanneer die ter eerster wachte onder hunne eigene benaming worden aangegeven, niet beschouwd als binnen het Rijk te zijn ingevoerd, doch wordt die invoer daarvan niet toegelaten, en wordt derzelver terugvoer langs denzelfden weg als zij zijn ingekomen, toegelaten of bevorderd. Volgens art. 205 dier wet wordt elke invoer in dit Rijk eerst gerekend te hebben plaats gehad, wanneer ter eerster wachte geene verklaring der verboden of belastingschuldige voorwerpen is geschied, of wanneer die verklaring heeft plaats gehad eerst nadat de verpligtingen, uit die aangifte voortvloeijende, ten aanzien hetzij van belastingschuldige, hetzij van verboden voorwerpen zijn vervuld.

Gelderland 4 Maart 1851.

23. Het invoeren aan de landgrenzen buiten route en heerbaan, en na zons-ondergang, van accijnsvrije en bij den invoer aan geene regten onderworpen goederen, ongedekt door document, is strafbaar.

Assen 17 Augustus 1855.

24. Art. 3, 4, 5, n° 3, 37 en 205 der Alg. wet zijn van toepassing bij frauduleusen invoer, indien de bekl. twee koebeesten niet heeft ingevoerd als goederen, buiten 's lands opgedaan, of zich hebbende aangeschaft, maar met dezelve is binnengekomen als trekvee gespannen voor een wagen als middel van vervoer.

a H. R. 23 Februarij 1847, Concl. conf.

25. Onder paarden, vrijgesteld bij art. 5, 23, 38 en 205 der Alg. wet worden niet begrepen trek-ossen, en is derhalve strafbaar degene, die ter fraude eenen os, bespannen voor eene kar, het Rijk heeft binnengevoerd.

c H. R. 18 October 1853, Concl. conf.

26. Het pogen of bestaan om ladingen of vrachten zonder eenige verklaring of aangifte het Rijk in te voeren, wordt zoodanig gelijk gesteld, dat bij eene beschuldiging van pogen, eene schuldigverklaring aan het bestaan van frauduleusen invoer kan worden uitgesproken.

f H. R. 27 April 1841.

27. Bij de poging, waarvan in art. 205 der Alg. wet wordt gehandeld, worden niet gevorderd de vereischten in art. 2 en 3 C. P. vermeld, en kan dus de regter, ook zonder de inachtneming van gezegde art., een bekl. aan poging tot frauduleusen invoer van accijnsgoederen schuldig verklaren.

a H. R. 17 November 1846, Concl. conf. — *d* H. R. 10 October 1848, Concl. conf.

§ 2.

28. De aangifte bij uitvoer van belaste voorwerpen moet geschieden naar den toestand, waarin de goederen zich werkelijk bevinden, geenszins naar dien, waarin zij door eene nadere bewerking zouden kunnen worden gebragt.

Breda 12 December 1859.

29. Art. 143, 177 en 205 der Alg. wet zijn niet toepasselijk op hem, die gepoogd heeft buiten de heerbanen het Rijk uit te voeren goederen, niet ten uitvoer verboden, en tevens noch aan accijns, noch aan uitvoerregten onderhevig. Indien al het verbod voorkomende in art. 64 in verband met art. 143 in den ruimsten zin moet worden opgevat, zoodat het niet geacht moet worden te betreffen alle goederen, hoe ook genaamd, dan nog is het blijkbaar dat de wet den uitvoer der goederen, aldaar bedoeld, niet als frauduleus beschouwd heeft.

a H. R. 8 Februarij 1853, Concl. conf. — *c* H. R. 29 Maart 1853, Concl. conf.

30. De bepalingen van art. 2 en 3 C. P. zijn niet toepasselijk op de poging tot frauduleusen uitvoer. Deze poging, uit den aard der zaak een intellectueel feit, moet worden opgemaakt uit materiële daadzaken, welke kennelijk aantoonen, dat het de bedoeling van den dader is geweest frauduleus uit te voeren, vermits eene poging zonder bedoeling niet denkbaar is, zelfs niet in belasting-zaken.

b H. R. 3 Junij 1856, Concl. conf.

31. Art. 205 der Alg. wet is van toepassing op een beklaagde, die gepoogd heeft misbruik te maken van de vrijstelling bij al. 6 van art. 161 toegekend aan de door hem vervoerde vracht van negen pond katoenen lompen, en moet hij dus krachtens de laatste alinea van gezegd art. als fraudeur worden veroordeeld. Volgens art. 161 zijn het misbruik der vrijstelling en de poging hiertoe geene delicta synonyma, voor welke beide werkelijke uitvoer zoude worden vereischt, maar zijn het integendeel twee onderscheidene delicta sui generis, die hetzelfde strafgevolg hebben, en waarvan het eene gepleegd wordt door werkelijken uitvoer, het andere door hiertoe pogingen aan te wenden.

c H. R. 8 Februarij 1859, Concl. conf. verw.

de cass. tegen N.-Braband, waarbij was verniet. Breda 6 September 1858.

32. Te regt worden art. 177 en 205 der Alg. wet toegepast op eenen bekl., ten wiens aanzien in facto is uitgemaakt, dat hij uit zijne, onmiddellijk aan den neutralen weg, buiten een der heerbanen (terrein, omschreven bij art. 177) gelegene woning, en door anderen geholpen, eene kar met lompen beladen over den neutralen weg heeft vervoerd, zoodat die kar zich tijdens de bekeuring gedeeltelijk op Pruissisch, gedeeltelijk op neutraal grondgebied bevond.

d H. R. 8 Junij 1852, Concl. conf.

33. Wanneer een bekl. het grenskantoor Glanebrugge (Arr. Almelo) in eene buitenlandsche rigting is voorbij getrokken, kalkoenen voor zich heendrijvende, zonder van documenten voorzien te zijn, is die daad als frauduleuse uitvoer, of poging daartoe te beschouwen, ofschoon kalkoenen al niet bij name genoemd worden bij het tarief, vastgesteld bij de wet v. 19 Junij 1845 (Sb. nº 28); onder *wild en gevogelte* bij dat tarief opgenoemd moet, wat *wild* betreft, worden begrepen niet alleen viervoetig of harig wild, maar ook gevederd wild, zoodat het wild gevogelte reeds in de benaming van wild is begrepen; terwijl onder het woord *gevogelte* niet anders dan tam gevogelte en dus ook kalkoenen kunnen bedoeld zijn.

c H. R. 2 Februarij 1847, Concl. conf. vern. *a* Overijssel 26 September 1846.

§ 3.

34. Bij eene strafvervolging wegens onwettig vervoer op het terrein van art. 162 der Alg. wet kan worden beslist, dat het vervoer heeft plaats gehad op het daarin besloten terrein van art. 177; doch eene bloote verplaatsing van accijnsvrije goederen in ééne en dezelfde gemeente is niet onderworpen te achten aan de verpligting om door een paspoort gedekt te zijn.

d H. R. 29 Augustus 1851, Concl. subsid. conf. verw. de cass. tegen Groningen, waarbij was bev. Winschoten 27 Februarij 1852 (1851?).

35. Bij de vrijstelling van binnenlandsch paspoort bedoelt art. 161, litt. *b* der Alg. wet, — waarbij zijn vrijgesteld voortbrengselen van den grond en versche vruchten, die van de akkers of boomgaarden naar de schuren overgaan of uit dezelve geleverd, ter molen of ter markt gebragt, of daarvan teruggevoerd worden, — elke levering van voortbrengselen van den grond en van versche vruchten uit de schuren, en wordt geenszins alleen die levering bedoeld, die geschiedt om de voorwerpen ter molen of ter markt te brengen. Evenmin alleen die welke gedaan wordt door een Nederlandschen landbouwer en van Nederlandschen grond.

b H. R. 7 Junij 1853, Concl. contr.

36. Krachtens art. 161 der Alg. wet is het vervoer van voortbrengselen van den grond van de eene binnenlandsche plaats naar de andere, op het terrein van toezigt, zonder documenten veroorloofd, al mogen die voortbrengselen zijn van buitenlandschen oorsprong.

Nijmegen 18 December 1852.

37. Indien aan den beklaagde is te last gelegd, dat hij op het terrein bepaald bij art. 177 der Alg. wet (onvrij territoir) buiten route of heerbaan gedistilleerd zonder document heeft vervoerd, behoort hij te worden vrijgesproken, indien gebleken is, dat hij is aangetroffen bij zijne woning, komende uit den achter die woning gelegen, met slooten omringden tuin, en ongeveer eene el verwijderd van het voor die woning langs loopende voetpad, en alzoo op grond welke met het gebouw één erf uitmaakt, zonder door een publieken weg daarvan gescheiden te zijn, en zonder dat bekl. op den publieken weg is aangetroffen; zoodanig vervoer behoeft niet door document gedekt te zijn.

Assen 9 September 1863, vern. bij Drenthe 17 December 1863, waarbij het te last gelegde feit eenvoudig niet bewezen werd verklaard.

38. Frauduleus vervoer van accijnsgoederen, onvoorzien van eenig document, gepleegd op het zoogenaamd onvrij territoir, moet uit kracht der wet zelve, gehouden worden voor frauduleusen in-, uit- of doorvoer, en als zoodanig gestraft worden, ofschoon er niet uitdrukkelijk zij beslist geworden, dat het bedoeld vervoer met frauduleusen in-, uit- of doorvoer heeft in verband gestaan. In zoodanig geval is de strafbepaling van art. 219, in verband met art. 208 en 209 der Alg. wet van toepassing, zonder dat er van eenige toepasselijkheid der strafbepaling van de speciale accijnswet (in casu die omtrent het gedistilleerd) kan sprake zijn. Uit de Alg. wet is het blijkbaar, dat de wetgever, ten aanzien van het vervoer van accijnsgoederen op het zoogenaamd onvrije territoir, bijzondere bepalingen heeft gemaakt in afwijking van de verordeningen omtrent het binnenlandsch vervoer in het algemeen, die bij de verschillende speciale accijnswetten vastgesteld zijn. De latere bijzondere wet van 2 Januarij 1832, omtrent het buiten- en binnenlandsch gedistilleerd, kan niet geacht worden in dat opzigt eenige wijziging in de gezegde Alg. wet te hebben gebragt.

b H. R. 26 November 1850, Concl. contr.

39. Uit de omstandigheid dat aangehaalde jenever van het vreemd grondgebied is overgekomen, blijkt voldoende dat het aangehaalde buitenlandsch gedistilleerd was, waarvan het vervoer alleen mag plaats hebben op de bij art. 37, 38 en 39 der Alg. wet voorgeschreven wijze, en is daarvoor geen meerder bewijs noodig. Het niet voldoen aan het voorschrift van gemelde art. stelt dus daar ontduiking van belasting of poging daartoe.

Maastricht 25 April 1854.

40. Uit art. 169, 205 en 177 der Alg. wet, en art. 6 der overeenkomst v. 11 Julij 1851 tot wering van den sluikhandel tusschen Nederland en Pruissen, goedgek. bij de wet v. 27 December 1851 (Sb. nº 218), volgt 1º dat het vervoer van koffij binnen het terrein van toezigt met het vervoer van accijnsgoederen wordt gelijk gesteld; 2º dat mitsdien de ontvanger, die het geleibiljet afgeeft, geregtigd is den weg te bepalen, langs welken het vervoer moet geschieden, en dat de vervoerder verpligt is (op straffe dat dit biljet zal krachteloos zijn) het geleibiljet op den aangewezen post te doen afteekenen; 3º dat elk vervoer van aan belasting onderhevige goederen moet gedekt zijn door geleibiljetten, overeenstemmende, wat de daarin vermelde

hoeveelheid betreft, met de werkelijk vervoerde hoeveelheid.

a H. R. 17 Augustus 1858, Concl. conf.

41. Bij art. 6 der overeenkomst van 11 Julij 1851 tot wering van den sluikhandel tusschen Nederland en Pruissen worden niet slechts ingetrokken art. 143 en 161 der Alg. wet, maar zij bevat bovendien eene bijzondere bepaling omtrent het vervoer van koffij op het terrein, omschreven bij art. 177. Volgens gezegd art. is strafbaar het vervoer op dat terrein van koffij, ongedekt door eenig document, ook dan, wanneer dat vervoer geschiedt niet van de ééne gemeente naar eene andere, maar slechts van de ééne plaats naar de andere, doch in eene en dezelfde gemeente.

d H. R. 26 September 1854, Concl. conf.

42. Op den belanghebbende berust de verpligting, om bij de aanvraag ter bekoming van een vervoerbiljet, aangifte te doen zoowel van de sterkte, als van de soort en de hoeveelheid van het te vervoeren gedistilleerd.

d H. R. 16 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 24 Junij 1841, waarbij was vern. Leiden 8 Januarij 1841.

43. Bij verschil tusschen de voor het biljet opgegevene en de wezenlijke plaats der bestemming, is het bij het vervoerde gedistilleerd gevoegde biljet niet het vereischte biljet. Het vervoer van dranken heeft niet reeds opgehouden, wanneer zij zijn bezorgd in eene woning, maar de beambten reeds op straat den vervoerder naar het biljet hadden gevraagd.

H. R. 15 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 6 Augustus 1851.

44. Tot het gedekt zijn met biljet van vervoerd wordend gedistilleerd, moet er overeenstemming plaats hebben tusschen het vervoerde en den inhoud van het biljet, niet slechts wat qualiteit en vervoertijd, maar ook evenzeer wat hoeveelheid betreft. Alzoo is art. 2 der wet van 2 Januarij 1832 toe te passen op den beklaagde, die vervoerd heeft een fust inhoudende 39 kan gedistilleerd, tot dekking waarvan hij op de vordering der ambtenaren aan deze heeft overhandigd een biljet strekkende tot vervoer van 1 vat en 11 $^1/_2$ kan gedistilleerd ad 96 pct. in twee fusten, te vervoeren binnen drie dagen ingaande op den dag van dat vervoer. Bij het bestaan der overtreding is de oorzaak van het verdwijnen van een gedeelte der goederen onverschillig.

b H. R. 7 Februarij 1860, Concl. conf.

45. Eene vervoerd wordende partij gedistilleerd moet geacht worden te zijn ongedekt, wanneer de vervoerder slechts voorzien is van een geleibiljet, dat noch naar de qualiteit, noch naar de sterkte, noch naar den vervoertijd, met dezelve overeenstemt.

c H. R. 2 Maart 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 14 November 1840, waarbij was bev. Rotterdam 20 Junij 1840. — H. R. 19 Julij 1847, Concl. conf.

46. Hij die zich twee consent-biljetten doet afgeven tot vervoer van gedistilleerd naar twee plaatsen, doch naar eene dier plaatsen geen gedistilleerd vervoert, en voor de veraccijnsde naar die plaats bestemde gedistilleerde goederen restitutie vraagt en verkrijgt, valt noch onder de bepaling van art. 409 C. P. noch van eenige andere strafwet.

Groningen Hof 27 Mei 1861, vern. Groningen 4 April 1861.

47. Art. 2 der wet v. 2 Januarij 1832 is van toepassing op beklaagden, die gedistilleerd hebben vervoerd op een biljet, hetwelk reeds had gediend tot vervoer van eene andere partij, zoodat het door hen vervoerde gedistilleerd niet was gedekt.

a H. R. 29 Januarij 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 28 October 1861.

48. Het vervoer van zeep moet, gedurende den tijd bij de kwittantie van betaalden impost uitgedrukt, geheel vrij, en door die kwittantie overal zijn gedekt. De ontvangers zijn niet bevoegd tot het maken van beperkingen in de kwittantiën en geleibiljetten, bv. dat het vervoer slechts op bepaalde tijden en plaatsen mag geschieden, en stelt derhalve het niet in acht nemen van zoodanige beperkingen geene overtreding daar van art. 21 en 40 der wet v. 4 Mei 1832, in verband met art. 131 der Algemeene wet v. 26 Augustus 1822.

h H. R. 20 Junij 1843, Concl. contr. verw. de cass. tegen Gelderland, waarbij was bev. Zutphen 9 November 1842.

49. Bij het vervoer van veraccijnsd zout wordt geene visitatie bij den in- of uitslag gevorderd. De voorwaarde op een consent- of geleibiljet uitgedrukt, dat zekere partij zout bij den uit- en inslag moest worden gevisiteerd, is als onwettig te beschouwen.

Leiden 5 Januarij 1847.

50. Het is geen wettelijk vereischte, dat de naam van dengenen, aan wien geraffineerd zout vervoerd wordt, op het geleibiljet staat uitgedrukt. Indien dus geraffineerd zout wordt vervoerd, voorzien van een geleibiljet, inhoudende een anderen naam dan die van hem, bij wien het wordt ingebragt, zoo heeft daardoor geen frauduleuse invoer en overtreding der wet plaats.

Leiden 20 Julij 1846, bev. bij Z.-Holland 30 Maart 1847.

51. De kwittantie van betaalden accijns van zout is voldoende om dit bij vervoer te dekken.

Gorinchem 10 Julij 1846.

52. Art. 44 der wet van 26 April 1852 (Sb. n° 38) wordt geschonden, en art. 22 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38) verkeerdelijk toegepast, door van alle regtsvervolging te ontslaan een beklaagde, ten wiens laste de regter als wettig bewezen aanneemt het vervoer van 25 pond geraffineerd zout, op een biljet voor 50 pond.

H. R. 14 December 1859, Concl. conf. vern. Groningen Hof 12 September 1859.

53. Vervoer van zout op verboden terrein (art. 177 der Alg. wet) is niet strafbaar, indien niet blijkt, dat den bekeurde gevraagd is naar het bezit van een biljet, waardoor het zout kon gedekt zijn.

Assen 12 Februarij 1856.

54. Bij vervoer van gedistilleerd, dat niet door een behoorlijk biljet is gedekt, kan niemand anders als overtreder beschouwd worden dan hij, die dat gedistilleerd vervoert.

d H. R. 16 November 1841, Concl. conf. verw. de cass. tegen Holland 24 Junij 1841, waarbij

was vern. Leiden 8 Januarij 1841. — *b* H. R. 19 Julij 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 7 October 1846, Concl. conf. — Utrecht 24 December 1855.

55. De accijnswetten in het algemeen en art. 2 der wet van 2 Januarij 1832 in het bijzonder, straffen den vervoerder, dat wil zeggen den materiëlen vervoerder, en niet hem die tot het vervoer last gaf. Er kan geen sprake zijn van fraude of verzuim, in geval de door de bijgevoegde volgbrieven niet gedekte partij, op dien voet en met die volgbrieven, uit het entrepôtdok op de eigene (en zoo als later bleek geheel onjuiste) verificatie van 's Rijks ambtenaren is uitgeslagen.

N.-Holland 18 Mei 1857, vern. Amsterdam 8 Januarij 1857.

56. Veroordeeling van een onbekende wegens vervoer van gedistilleerd ongedekt met biljet, op grond, niet dat de vervoerder, maar dat het vervoerd gedistilleerd niet van een biljet voorzien was.

N.-Holland 28 Maart 1859.

§ 4.

57. De strafbepaling van art. 212 der Alg. wet, verbiedende het laden en lossen zonder het daartoe benoodigde document, kan niet geacht worden beperkt te worden tot dengenen, die de goederen hier te lande op een volgbrief ten zijnen name, onder verband van de daartoe betrekkelijke verpligtingen heeft ingevoerd.

Utrecht 4 December 1856.

58. De inlading van victualie, ter consumtie in een koopvaardijschip, zonder van bewijs of document tot lading voorzien te zijn, stelt geene overtreding daar van art. 212 der Alg. wet.

a H. R. 15 November 1842, Concl. conf.

59. De wet schrijft wel voor, dat de accijnsgoederen behoorlijk door geleibiljetten moeten zijn gedekt, maar het kan daarom niet vereischt zijn dat eene geheele partij goed, of de lading van een schip of ander voertuig, bij de eerste ontlading *in eens* daaruit worde genomen en in de daarvoor bestemde bergplaatsen overgebragt. Vervoer bij gedeelten, omdat de bekl. met zijn knecht buiten magte was de geheele partij te gelijk te dragen.

Alkmaar 3 October 1843.

§ 5.

60. Naar den duidelijken zin der Algemeene wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) moet ter toepassing van de uitzonderende bepaling van art. 178 dier wet, de afstand van 1000 ellen, waarop het geoorloofd is eene nederlaag te hebben van aan regten onderworpen goederen — niet berekend worden naar den afstand van de kom der gemeente, maar naar dien van de gemeente in hare geheele uitgestrektheid.

a H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *c* Gelderland 15 April 1862, waarbij evenwel omtrent dit punt eene tegenovergestelde beslissing was gegeven.

61. Art. 177 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38) en art. 126 der wet v. 20 Junij 1862 (Sb. nº 62) bedoelen beide onderscheidene gevallen; het eerstgenoemd artikel verbiedt het hebben of aanleggen van magazijnen en neêrlagen van goederen op onvrij territoir aan de grenzen, buiten besloten steden, terwijl laatstgenoemd artikel een geheel ander geval op het oog heeft, nl. bevinding in den omtrek van branderijen, ook in eene besloten stad.

a H. R. 2 October 1866, Concl. conf.

62. Art. 177 en 179 der Alg. wet omtrent verbodene magazijnen en nederlagen van goederen zijn van toepassing, wanneer feitelijk is beslist, dat niets blijkt van hetgeen vermeld is in het slot van art. 177, dat het nl. geloofbaar is aan te nemen, dat de nederlage is geschied buiten de kennis van hem in wiens huis, stal of andere voor afsluiting vatbare plaats die heeft plaats gehad, en tevens dat niet voldaan is aan de voorwaarden, waaronder was toegestaan de oprigting van eene hoedenfabriek op het terrein van toezigt. Wanneer bij eene veroordeeling krachtens art. 177 wordt verklaard, dat de bewezene en in het arrest omschrevene daadzaken daarstellen eene verboden nederlaag van goederen tusschen den afstand van uiterlijk 5500 ellen van het vreemd grondgebied aan de landzijde, wordt aan art. 211 Sv. voldaan, ook wanneer het veroordeelend arrest art. 177 opneemt, ofschoon ter berekening van de boete nog tot eene andere wet moet worden gerecurreerd.

a H. R. 23 December 1857, Concl. conf.

63. De wetgever heeft in het algemeen alle nederlagen van aan de betaling van regten onderworpen goederen verboden, zonder dienaangaande eene uitzondering te maken, hetzij omtrent de wijze waarop die nederlaag is ontstaan, hetzij ten aanzien der bestemming welke eventueel aan de goederen door de houders der nederlagen zullen worden gegeven, zoodat de beklaagde er zich niet op kan beroepen, dat de gevonden koffij niet bewezen is van buiten 's lands te zijn ingevoerd.

a Gelderland 10 Mei 1853, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 18 October 1853, Concl. conf.

64. Bij art. 179 der Alg. wet is voor de berekening van datgeen wat verondersteld wordt noodig te zijn tot het debiet van den kleinhandelaar, geen grondslag aangegeven, en de beoordeeling daarvan is aan het arbitrium judicis overgelaten, dus ook de beslissing of het geval moet geacht worden te bestaan, waarvoor bij art. 179 der Alg. wet eene uitzondering is toegelaten op den algemeenen regel in art. 177 gesteld.

a H. R. 30 Junij 1862, Concl. conf. verw. de cass. tegen *c* Gelderland 15 April 1862, waarbij was beslist dat eene hoeveelheid lompen van 931 ponden, ter waarde van niet meer dan ruim *f* 25.», ten aanzien van een gepatenteerd koopman in dit vak zeer zeker niet anders dan kleinhandel kan worden genoemd, daar toch het vervoer van kleinere partijen dan ééne vracht te kostbaar, en niet met den aard van den lompenhandel, die in kleine hoeveelheden inkoopt, om bij grootere partijen te verkoopen, in overeenstemming kan worden gebragt. — *a* H. R. 15 Februarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 18 October 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen *a* Gelderland 10 Mei 1853.

65. De twee uitzonderingen, vervat in het slot van art. 177 der wet v. 26 Augustus 1822

(Sb. n° 38) behooren in dien zin te worden opgevat, dat met de eerste uitzondering is bedoeld het geval, dat eene door de beambten der administratie ontdekte nederlaag is geschied geheel en al buiten kennis van den bewoner, en door de tweede, dat de bewoner, bij latere ontdekking dat dit door anderen buiten zijn weten is geschied, daarvan vóór den aanvang van het onderzoek behoorlijk aangifte heeft gedaan.

a b H. R. 18 October 1853, Concl. conf., het eerste verw. de cassatie tegen *a* Gelderland 10 Mei 1853.

66. Hij die gepatenteerd is als koopman in granen, mag, al is hij tevens landbouwer, op het terrein van toezigt omschreven bij art. 177 der Alg. wet, geene grootere hoeveelheid van granen voorhanden hebben, dan redelijkerwijze te veronderstellen of te berekenen is tot het debiet van zijnen kleinhandel noodzakelijk te zijn. Eene hoeveelheid van 20 mudden tarwe moet in de gemeente Nieuwstad geacht worden het voor dat debiet noodige bedrag te overtreffen.

Maastricht 17 Junij 1846.

67. De gevolgtrekking der ambtenaren, dat de ten huize van den beklaagde gevondene koffij de voor zijn debiet benoodigde hoeveelheid te boven gaat, uit hoofde zijne woning zoodanig geïsoleerd ligt, dat de behoefte van zijnen handel redelijkerwijze als zeer gering moet worden beschouwd, levert geen bewijs in regten op. Eene hoeveelheid van 286 ponden koffijboonen niet beschouwd als het debiet voor den kleinhandel te boven gaande.

Almelo 9 Junij 1853.

68. Ongebrande koffijboonen behooren tot die goederen, waarvan de nederlagen op het onvrije territoir bij art. 177 der Algemeene wet is verboden.

a H. R. 15 Februarij 1853, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 19 October 1852. — *a* Gelderland 10 Mei 1853, waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 18 October 1853, Concl. conf. — Limburg 3 December 1852, waarbij nederlagen van koffij, ook met het oog op de wet van 27 December 1851 (Sb. n° 218) houdende goedkeuring van art. 6, 17 en 18 der overeenkomst tot wering van den sluikhandel tusschen Nederland en Pruissen op 11 Julij 1851 gesloten, als verboden werden beschouwd, en beslist dat de verbindtenis bij die overeenkomst om den sluikhandel te weren, zich niet verder kan uitstrekken dan hetgeen bij de bestaande wetgeving is vastgesteld. — De cassatie tegen dit arrest is verworpen bij *a* H. R. 4 April 1853, Concl. conf. — Limburg 31 December 1852, implicite.

69. Ten einde te beslissen, of de bij eenen winkelier aanwezig gevonden voorraad al of niet de behoeften van zijnen kleinhandel overtreft, moet niet het gehucht waarin hij woont, maar de gemeente in aanmerking worden genomen.

Roermond 15 September 1852. — Anders in eene gelijkluidende zaak, en vern. een vonnis Roermond van gelijke dagteekening, bij Limburg 31 December 1852. — Cf. *b* H. R. 4 April 1853, in eene andere mede gelijksoortige zaak beslissende, dat het hooger beroep, als niet door een bevoegd persoon aangeteekend, niet-ontvankelijk had moeten worden verklaard. Concl. tot verwerping der voorziening.

70. Onder kleinhandel in art. 179 der Alg. wet, waarvoor nederlaag is toegelaten, kan niet worden begrepen een voorraad van 735 ponden koffij te Lobith, alwaar meerdere winkeliers in kruidenierswaren worden aangetroffen, terwijl de uitslag bij de baal niet onder den kleinhandel kan worden gerangschikt.

a Gelderland 10 Mei 1853, vern. Arnhem 29 Januarij 1853, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 18 October 1853, Concl. conf.

71. Nergens in de wet is voor het strafbare van eene verboden nederlaag opgegeven, dat er van iets geheims moet blijken, of dat het aanwezig zijn der goederen voor het oog der ambtenaren van de administratie moet zijn verborgen geweest. Derhalve is art. 177 Alg. wet (actie tot verbeurd-verklaring) ook van toepassing op de nederlaag op een geheel open, niet gesloten erf tusschen het huis des beklaagden en de openbare straat.

a H. R. 14 October 1862, Concl. conf.

72. Een tapper die bekeurd is wegens het vinden van ongedekt gedistilleerd, kan niet vrijgesproken worden op grond dat hij wel van den voor afsluiting vatbaren stal deel makende van zijne woning en tapperij gebruik maakt, maar noch eigenaar noch huurder daarvan was; dergelijke onderscheiding is in strijd met n° 4 van art. 187 der Alg. wet.

d H. R. 2 October 1866, Concl. conf.

73. Bij aanhouding van gedistilleerd in het Wad aan de Groninger kust, onverschillig of de afstand van den vasten wal grooter of kleiner dan een half uur is geweest, is art. 177 der Alg. wet van toepassing, wanneer het aangehouden gedistilleerd als nederlaag is gevonden onder stukken ijs, langs den voet van eenen ijsberg in het Wad, op omstreeks een half uur van den vasten wal.

b H. R. 28 April 1846, Concl. conf.

74. Art. 3 der overeenkomst tot wering van den sluikhandel tusschen Nederland en Pruissen van 11 Julij 1851 is van verbindende kracht, ofschoon het niet is opgenomen in de wet van 27 December 1851. Uit dat artikel blijkt niet, dat het voorafgaan eener waarschuwing als een noodzakelijk vereischte zou te beschouwen zijn, om volgens den eisch der administratie de straf van verbodene nederlaag op den schuldige te kunnen toepassen.

Gelderland 19 October 1852.

75. Art. 177 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38) en art. 380 Sv. worden niet geschonden, door bij eene vervolging krachtens eerstgemeld artikel, eenen beklaagde niet toe te laten tot het bewijs, dat de goederen onder dekking van behoorlijke biljetten ter plaatse van de aanhaling zijn aangevoerd.

a H. R. 18 October 1853, Concl. conf.

76. De administratie der belastingen heeft uit art. 177 der Alg. wet tweeërlei actiën, en wel òf die tot loutere verbeurte der goederen, waar die op het verboden terrein ook gevonden worden, òf die tot verbeurte en tot boete tegen hem, in wiens huis, stal of andere voor afsluiting vatbare plaats de nederlaag is geschied, behoudens de uitzondering in het slot van ge-

noemd artikel vermeld. In geval alleen de verbeurte van goederen wordt gevraagd, moet geheel buiten aanmerking blijven dat gedeelte van art. 177 Alg. wet, waarbij gehandeld wordt van het vinden der goederen in iemands huis, stal of andere voor afsluiting vatbare plaats.

a H. R. 14 October 1862, Concl. conf.

77. In het geval dat tegen iemand, ten wiens huize eene verbodene nederlaag van goederen is geconstateerd, eene regtsvordering tot betaling van de tiendubbele regten van invoer dier goederen, met verbeurd-verklaring van dezelve, is ingesteld, en wanneer (nadat bij het vonnis of arrest, waarbij de eisch tot tusschenkomst in dat geding, van den zich noemenden eigenaar dier goederen wordt ontzegd) tevens is gelast, dat ten principale tegen onbekenden zal worden voortgeprocedeerd, kan de door de administratie der belastingen gedane eisch bij een later vonnis of arrest worden toegewezen en de oorspronkelijke gedaagde tot betaling der gevorderde boete worden veroordeeld.

b H. R. 5 November 1839, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Braband 5 Junij 1839; — cf. Breda 24 December 1838, houdende vrijspraak van den beklaagde, bij wien niet door documenten gedekte en door een ander vervoerde goederen waren ingebragt.

§ 6.

78. Art. 312, al. 1 der Alg. wet van 26 Augustus 1822, moet in dien zin worden opgevat, dat het verbod om een vaartuig te hebben of te houden, zonder schriftelijke autorisatie van den directeur dier belastingen, betreft niet elk gedeelte eener naar buiten loopende rivier *op het onvrije territoir*, maar alleen dat gedeelte, hetwelk binnen de 5500 meters is gelegen van het punt, waar de rivier met het vreemd grondgebied in aanraking komt.

H. R. 9 Maart 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 19 Julij 1870, Concl. contr. vern. Utrecht Hof 10 Mei 1870.

79. Art. 312 en 177 der Alg. wet zijn niet van toepassing op den beklaagde, die eene boot heeft gehouden in een molendiep of waterleiding, wel uitloopende op en gemeenschap hebbende met eene naar buiten loopende rivier, maar daarvan door twee deuren afgescheiden, binnen den afstand van het vreemd territoir aan de landzijde, in art. 177 bepaald, en zulks zonder eenige schriftelijke autorisatie daartoe van den directeur in de betrokken directie te hebben verkregen.

a H. R. 27 Junij 1848, Concl. conf.

80. Art. 312 en 177 der Alg. wet zijn toe te passen op een beklaagde, die op de wateren, aldaar omschreven en zonder de autorisatie van den directeur, daarbij vermeld, bevonden is eene paardenaak te hebben, bij de afvaart der rivier gebezigd wordende tot vervoer van steenkolen en kalk, doch bij de opvaart tot het overbrengen van paarden en lijnen.

b H. R. 30 September 1851, Concl. conf.

81. De schuiten en booten van den eigenaar en bediener van een publiek veer vallen in de uitzondering van al. 2 van art. 312 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), volgens welke alinea alle zoodanige transportmiddelen, als noodig erkend zijn voor de publieke dienst en die van een behoorlijk herkennings-teeken als zoodanig moeten zijn voorzien, uitgezonderd zijn van de bepaling omtrent den afstand van het vreemd territoir aan de landzijde, binnen welken het hebben of houden van eenige schuit of boot, op eene naar buiten loopende rivier, zonder schriftelijke autorisatie van de administratie der belastingen, verboden is. Het is voldoende, dat die booten zoodanig zijn geverwd, dat zij kennelijk te onderscheiden zijn van alle andere booten, ook zonder dat de administratie dat teeken heeft goedgekeurd.

Gelderland 26 October 1869, bev. Nijmegen 26 Junij 1869. — Na cassatie van dat arrest bij *b* H. R. 18 Januarij 1870, is de bekl. met vern. van Utrecht Hof 10 Mei 1870, bij *b* H. R. 19 Julij 1870, van alle regtsvervolging ontslagen.

82. Het herkenningsteeken der booten welke met vergunning van den Directeur van 's Rijks belastingen op het onvrij territoir varen (art. 312, al. 2 der Alg. wet), moet niet door den eigenaar maar door of van wege de administratie der belastingen aangebragt zijn.

Utrecht Hof 10 Mei 1870, waartegen de cass. is verw. bij *b* H. R. 19 Julij 1870, Concl. conf.

83. Toepassing van art. 31 van het provinciaal reglement van 1 Julij 1848, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 Augustus 1848 (Sb. nº 34). Veroordeeling van een stuurman wegens sluikhandel.

's Gravenhage Kgr. 10 Januarij 1856.

§ 7.

84. Onder de qualificatie van art. 207 der Alg. wet, het verleiden of aannemen op belofte van buitengewone belooning of anderzins, kan niet worden gebragt het als bewezen aangenomen feit, dat geene middelen van verleiding zijn gebezigd, maar als loon een klein daggeldje van 25 cent is bedongen. Bij dat artikel is speciaal voorzien tegen de medepligtigheid aan het misdrijf bij art. 205 bedoeld, door het door giften of beloften uitlokken tot het misdrijf, en dus in zooverre gederogeerd aan al. 1 van art. 60 C. P. De daad van het verstrekken van lompen tot frauduleusen uitvoer over de grenzen moet veeleer als deelneming aan de hoofddaad beschouwd worden, dan wel als medepligtigheid; de strafbaarheid van die deelneming is echter door dat art. 207 beperkt.

a H. R. 28 Mei 1862, Concl. conf.

85. Veroordeeling wegens het door belofte van buitengewone belooning als anderzins verleiden en aannemen van personen, om, zonder eenige verklaring of aangifte op de kantoren, waar zulks behoort, en alzoo frauduleus, uit te voeren goederen (lompen) die aan regten onderhevig zijn.

Goes 24 Mei 1861.

86. Het opnemen in zijn pakhuis en koopen van gedistilleerd, wetende dat het ter sluik was ingevoerd, is als hoofddelict bij de wet niet met straf bedreigd, en kan ook daarop geene veroordeeling uitgesproken worden, hetzij wegens medepligtigheid aan frauduleusen invoer, hetzij wegens medepligtigheid door verhelen of ver-

bergen van goederen door misdaad of wanbedrijf verkregen.

Gelderland 30 Maart 1869.

87. Het feit dat iemand bij nacht uit eene schuit door onbekende personen fustjes in zijne woning laat binnendragen en verbergen, terwijl hij bij de bekeuring heeft gezegd dat het gesmokkelde jenever was voor N. N. en hij er maar weinig aan verdiende, stelt daar het opnemen en verbergen in eene woning van gesloken accijnsgoederen met de wetenschap dat die gefraudeerd zijn; art. 8 der wet van 4 April 1870 (Sb. nº 61) en art. 133, § 25 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62).

Nijmegen 21 Januarij 1871.

III. § 1.

88. De ambtenaren, tot eene visitatie overgaande in de gevallen waarin zij daartoe uit kracht van de bepalingen der wet bevoegd zijn, behoeven daartoe geene uitdrukkelijke toestemming van de bewoners der plaatsen, waar zij die visitatie hebben in te stellen.

Concl. Prok.-Gen. ad Gelderland 4 September 1849.

89. Bij het doen eener huisvisitatie in zake van belasting is het voldoende, dat de uitnoodiging tot het vertoonen der documenten zij gedaan aan den eenigen in het woonvertrek aanwezigen persoon, die alzoo voor den eenigen aanwezigen belanghebbende moet gehouden worden.

a H. R. 12 Maart 1850, Concl. conf.

90. De Rijks-commiezen behoeven bij de uitoefening hunner functiën, hunne aanstelling niet ongevorderd te vertoonen.

b Amsterdam 21 Januarij 1863.

91. Bij visitatie zijn de ambtenaren niet in ieder geval verpligt hunne schriftelijke magtiging te vertoonen, zelfs dan, wanneer zulks door den gevisiteerde niet wordt gevorderd.

b N.-Holland, 28 November 1853.

92. De beambten der belastingen, hoezeer niet geregtigd om tusschen zons-onder- en opgang visitatie te doen in de woningen en schuren van bijzondere personen, zijn niettemin bevoegd om ten allen tijde die woningen en schuren van buiten te surveilleren, en van daar, zoo mogelijk, waar te nemen wat er binnen die woningen en schuren, strijdig met de belastingwetten wordt verrigt.

Arnhem 21 December 1839.

93. De beambten van 's Rijks belastingen zijn allezins bevoegd om ook bij nacht en zonder voorafgaand verlof en assistentie, eene stijfsel- en siroop-fabriek, terwijl in dezelve werd gestookt, te visiteren, en bij weigering dier visitatie is art. 324 der Alg. wet toe te passen.

a H. R. 16 April 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Friesland 9 Januarij 1844.

94. Wanneer de ambtenaren nog vroeg in den avond in eene fabriek licht zien branden en den knecht er zien binnengaan, dan moeten zij in het denkbeeld verkeeren, dat er in die fabriek wordt gewerkt, en kunnen zij ook ongeassisteerd die fabriek binnentreden en visiteren.

d H. R. 18 Julij 1853, Concl. conf.

95. Aan het voorschrift van art. 200 der Alg. wet omtrent visitatie in huizen, erven of panden van particulieren, waarin geene visitatiën mogen plaats hebben dan op autorisatie van den kantonregter, en alleen ná zonne-opgang en vóór zonne-ondergang, — is voldaan, indien het consteert, dat de noodige autorisatie door den kantonregter op den commissaris van politie was verleend, en de regter het bewijs dier daadzaak heeft geput uit het proces-verbaal van bekeuring, waarin dezelve uitdrukkelijk is geconstateerd.

a H. R. 19 Januarij 1847, Concl. conf.

96. Aan de ambtenaren der belastingen is het geoorloofd bij vervolging op heeter daad, vóór zonsopgang (dat is bij nacht) zonder assistentie of autorisatie de visitatie te verrigten van eene woning op het onvrije territoir.

Gelderland 21 Januarij 1862.

97. Aan de bepaling van art. 181 der Alg. wet, volgens welke geen onderzoek naar verboden nederlagen in de huizen en panden kan geschieden, dan tusschen zons-op en ondergang, wordt bij art. 182 niet gederogeerd, voor het geval dat goederen, terwijl de ambtenaren die vervolgen, in de huizen worden gebragt. Zoodanige afwijking, in art. 182 niet uitgedrukt zijnde, kan ook niet volgen uit de verwijzing naar dat artikel bij art. 200 dier wet. In geen geval mag men tot de opheffing der bij art. 181 voorgeschreven tijdsbepaling besluiten zonder eene wetsbepaling, welke die opheffing uitdrukkelijk inhoudt. Hieruit volgt, dat de ambtenaren van 's Rijks belastingen, die vóór zonsopgang de woning der beklaagden zijn binnen getreden en aldaar het bedoeld onderzoek hebben willen instellen, daartoe zijn onbevoegd geweest, mitsdien niet hebben gehandeld uit kracht van de wet, en dat bij gevolg het verzet der beklaagden is geweest niet onregtmatig.

Almelo 5 Julij 1860.

98. Het verzuim van de ambtenaren der belastingen, om zich bij visitatie van huizen en panden, waarin zij het aanwezen van eene verboden nederlaag van goederen vermoeden, niet door een lid van het gemeente-bestuur of ander publiek persoon, daartoe gecommitteerd, te hebben laten vergezellen, moet geacht worden te zijn gedekt door de toestemming van den bekeurde in die visitatie; art. 181 der Alg. wet van 26 Augustus 1822.

Maastricht 17 Junij 1846.

99. Wanneer de burgemeester eener gemeente, beschikkende op de aanvraag om assistentie door ambtenaren der belastingen gedaan, die assistentie heeft toegestaan, dan kan de visitatie, ten gevolge daarvan verrigt of beproefd, niet voor onwettig worden gehouden, omdat in de gedane aanvraag is nagelaten de uitdrukking van den dag, waarop de visitatie zou plaats hebben.

c H. R. 29 October 1856, Concl. conf.

100. De beambten van 's Rijks belastingen zijn bevoegd, zonder autorisatie of assistentie van den kantonregter, eene visitatie in de woning van eenen particulier te doen, wanneer zij met grond vermoeden, dat er eene slagting ter sluik heeft plaats gehad; art. 200 Algem. wet, gewijzigd bij art. 3 der wet v. 2 Januarij 1832 (Sb. nº 5).

Sneek 9 April 1840.

101. Uit de bevoegdheid aan de beambten bij de belastingen gegeven, kan niet worden afgeleid, dat hunne bevoegdheid om in de woningen van particulieren visitatiën te doen, ook zonder behoorlijke autorisatie en assistentie, zich zelfs tot het nachtelijk tijdperk zou uitstrekken. Er bestaat dus bevoegdheid tot zelfverdediging, althans tot krachtige verdrijving, indien de beambten der belastingen zich door het plegen van geweld den toegang in eene woning verschaffen.

b H. R. 24 Maart 1840, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 14 November 1843. — Anders Rotterdam 6 Junij 1839, bev. bij Holland 15 November 1839. — Groningen Hof 20 December 1839, waarbij, zonder te beslissen of de visitatie na zonnenondergang al dan niet met regt zonder assistentie was geschied, is beslist, dat uit het gemis dier assistentie wel zou kunnen volgen, dat de bekl. geregtigd zou zijn geweest, den toegang tot de slagtplaats aan de beambten te weigeren, en dezen zich aan wets-overtreding zouden hebben schuldig gemaakt, doch geenszins daaruit de nietigheid van het opgemaakte proces-verbaal kan volgen, met vern. van Winschoten 23 Augustus 1838, waarbij de ambtenaren onbevoegd waren verklaard tot het doen eener visitatie zonder assistentie op den 26 Mei om 7 min. na 8 ure, terwijl in de slagterij niet werd gewerkt

102. De ambtenaren, die overigens naar de wet op het geslagt bevoegd zijn, om ook bij particulieren visitatie te doen, zijn niet in hun regt, wanneer zij die visitatie bewerkstelligen, zonder voldoende redenen te hebben, op grond waarvan zij vermoeden, dat er zich werkelijk ter sluik geslagt vee in zoodanige woningen bevindt.

Groningen Hof 11 December 1844.

103. Het al of niet aanwezig zijn van genoegzame redenen voor het vermoeden, dat in iemands woning eenige slagting ter sluik geschiedde, of eenig ter sluik geslagt vee zich bevindt op het oogenblik, waarop de Rijksambtenaren naar aanleiding van art. 2 der wet van 14 December 1844 (Sb. nº 66), daarin huiszoeking doen of willen doen, staat niet ter beoordeeling van den regter, maar van de ambtenaren zelve.

Gorinchem 6 Mei 1846.

104. Het is geen vereischte, dat de ambtenaren van 's Rijks belastingen, ook dan (volgens art. 200 der Algem. wet) geautoriseerd en geassisteerd zijn, wanneer zij, voor het middel van het geslagt, eene visitatie bij particulieren vergen en doen. Volgens art. 3 der wet van 2 Januarij 1832 zijn steeds en in het bijzonder gedurende de maanden November en December, aan de visitatie onderworpen alle plaatsen, waarin de beambten met grond vermoeden, dat eenige slagting ter sluik geschiedt, of eenig ter sluik geslagt of nog ongehakt vee zich bevindt.

b e H. R. 20 October 1840, Concl. conf. — Zeeland 11 Maart 1839. — Cf. *b* H. R. 24 Maart 1840, hetzelfde beginsel aannemende, mits de visitatie bij dag plaats hebbe.

105. Bij art. 3 der wet v. 14 December 1844 (Sb. nº 66) is, ten aanzien van visitatie door de beambten, geen onderscheid gemaakt tusschen de gevallen, dat het vleesch is versch dan gezouten, en is het, voor der beambten bevoegdheid tot het aanhalen en opbrengen van ongedekt vleesch, voldoende, dat zij bij de aanhaling oordeelen, dat het is versch, boven de 50 ponden, en voor de belasting ongedekt.

e H. R. 6 April 1847, Concl. conf. — Cf. Almelo 12 Februarij 1846.

106. Onafhankelijk van de vraag, of de aanvrage tot visitatie, waarvan in art. 2 der wet van 14 December 1844 wordt gesproken, behalve door den controleur of ontvanger, ook door een ondergeschikt beambte van den ontvanger kan geschieden, is het voor den regter genoeg, wanneer hem blijkt dat de kantonregter of burgemeester den last tot visitatie heeft gegeven, onverschillig of dit geschied zij op aanvrage van eenen bevoegden dan wel op die van eenen onbevoegden ambtenaar.

Gorinchem 26 Mei 1849.

107. Ambtenaren, ofschoon zij volgens art. 2 der wet van 14 December 1844 (Sb. nº 66), op het vermoeden van frauduleuse slagting, zonder eenige bijzondere assistentie of autorisatie, bevoegdelijk eene woning zijn binnengetreden, kunnen echter daardoor niet de bevoegdheid erlangen om aldaar tevens onderzoek te doen naar eene verboden nederlaag, waartoe art. 181 der Alg. wet de inachtneming van andere en meerdere formaliteiten vordert, en kunnen zij derhalve, onder zulke omstandigheden tevens zoodanig onderzoek doende, geene aanspraak maken op de bijzondere bescherming, welke hun, wanneer zij krachtens de wet handelen, bij art. 324 der Alg. wet is verzekerd.

d H. R. 3 Junij 1856, Concl. contr.

108. Ofschoon ambtenaren bevoegd zijn om zonder assistentie of eenige bijzondere autorisatie de visitatie en peiling van den voorraad gedistilleerd, bij eenen tapper aanwezig, te verrigten, krijgen zij echter daardoor geene bevoegdheid om onderzoek te doen naar verboden nederlagen in het algemeen, vermits daartoe de formaliteiten bij art. 181 der Alg. wet voorgeschreven, moeten worden opgevolgd.

c H. R. 8 Junij 1858, Concl. conf.

109. Particulieren zijn niet verpligt te zorgen, dat zich steeds iemand in hunne woning bevindt om de commiezen open te doen, zoodat reeds bij de omstandigheid, dat den commiezen bij eene voorgenomen visitatie de voordeur op hunne aanvrage niet is geopend geworden, het hoofd des huizes niet vervalt in de strafbepaling v. art. 324 Alg. wet v. 26 Aug. 1822 (Sb. nº 38).

Amersfoort 5 April 1849.

110. Wanneer de aan uitgaande regten onderworpen goederen, voorkomende op het door den schipper aan den waagmeester ter vergelijking en teekening aangeboden manifest, ter waag gewogen zijn, en het gewigt op het manifest vermeld, overeenkomstig is met zijne registers, mag de waagmeester niet weigeren het hem aangeboden manifest voor geverifieerd te teekenen. Hij behoort tot die teekening te worden veroordeeld, en is ook verpligt den schipper de geleden nadeelen te vergoeden. Publ. 19 November 1828 (Gouv.bl. nº 18) en Publ. 1 Februarij 1831 (Gouv.bl. nº 3).

Suriname H. v. J. 11 Augustus 1871.

111. Uit art. 162 Gr.wet van 1840 kan niet worden afgeleid, dat het ter uitvoering en handhaving eener wet aan de daarbij met zoodanige magt bekleede-beambten niet zou zijn geoorloofd, door inbeslagneming van eenige aan bijzondere personen in eigendom toebehoorende voorwerpen, hen tot aan des regters beslissing inmiddels in het bezit daarvan te storen, bv. door het aanhouden van varkensvleesch, waarvan de hoeveelheid meer dan 50 kilo bedroeg en niet behoorlijk was gedekt; art. 3 der wet van 14 December 1844 (Sb. n° 66) en art. 240 der Alg. wet.

e H. R. 6 April 1847, Concl. conf.

112. De admissie van den provincialen directeur der belastingen om lompen op te koopen en te vervoeren, brengt noodzakelijk de bevoegdheid der geadmitteerden mede om ze kortstondig in hunne woning neder te leggen. De ambtenaren zijn niettemin bevoegd de lompen, welke hun toeschenen met overtreding der wet in die woning voorhanden te zijn, aan te halen en ten kantore van den ontvanger over te brengen, zoodat zij daarbij handelen in den wettigen kring hunner bevoegdheid, onverschillig of de bekeuring al dan niet gegrond was, hetgeen later door den regter moet worden onderzocht. Verhindering der werkzaamheden van de ambtenaren onder zulke omstandigheden is alzoo strafbaar.

Maastricht 20 December 1859.

113. De ambtenaren der directe belastingen mogen de accijnsvrije goederen, die worden ingevoerd buiten de geoorloofde routes of heerbanen, niet aanhalen. Aansprakelijkheid van den Staat en veroordeeling tot schadevergoeding.

H. R. 26 Maart 1868, Concl. conf.

§ 2.

114. Art. 197, 198, 324 der Alg. wet zijn van toepassing bij verhindering der werkzaamheden van ambtenaren, die overeenkomstig art. 198 waren geassisteerd. In zoodanig geval behoeft in geen verder onderzoek te worden getreden naar de vraag, of er in den nacht waarin de verhindering is gepleegd, overeenkomstig art. 197 in die fabriek al dan niet werd gewerkt, hetzij heimelijk, hetzij ingevolge aangifte.

c H. R. 29 October 1856, Concl. conf.

115. Verhindering van ambtenaren van 's Rijks belastingen in hunne werkzaamheden, gepaard met geweld en verzet tegen hen, — stelt daar twee onderscheidene misdrijven, waartegen is voorzien bij art. 209 v. C. P. en bij art. 324 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38).

a H. R. 18 Januarij 1842, Concl. conf. — *a* H. R. 15 Februarij 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 1 Februarij 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

116. Ambtenaren verbalisanten kunnen gezegd worden in de uitoefening te zijn van werkzaamheden, die zij krachtens de wet verrigten, en art. 324 der Alg. wet is toepasselijk op eene verhindering van visitatie, ook al is het, dat die door den beklaagde is begaan bij een overigens geoorloofden uitvoer van speciën, naar zijn eigen buiten het Rijk gelegen land.

b H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

117. Tot de toepasselijkheid van art. 324 der Alg. wet wordt gevorderd eene daad, waardoor regtstreeks en dadelijk verhindering wordt aangebragt in eene op het oogenblik zelf door de ambtenaren verrigte of te verrigten werkzaamheid; daaronder valt niet elke handeling, van welke zonder daadwerkelijke verhindering het min of meer verwijderd gevolg is geweest of zou kunnen zijn verhindering in een door hen nog niet aangevangen, doch dadelijk aan te vangen en slechts voorgenomene en toekomstige werkzaamheid.

c H. R. 18 Julij 1853, Concl. conf.

118. De schorsing der eenmaal aangevangen werkzaamheden van benadering, nog wel op verzoek van den beklaagde, ten einde aan een door hem geopperd godsdienstig bezwaar te gemoet te komen, kan niet te weeg brengen, dat die werkzaamheid voor niet begonnen moet gehouden worden. Die werkzaamheid duurde voort, tot dat het vee in het bezit van de benaderaars was gesteld, de aangegeven waarde met de verhooging aan den aangever was uitbetaald, en daarvan in dorso van de accijns-kwittantie was melding gemaakt. Zoo lang dus die werkzaamheid, binnen den wettigen daartoe gestelden termijn aangevangen, niet was afgeloopen, werden de ambtenaren beschermd door art. 324 der Alg. wet, en is het aan die ambtenaren weigeren en beletten om de aangevangen benadering te volvoeren en hunne werkzaamheden te doen afloopen, strafbaar.

a H. R. 4 Junij 1856, Concl. conf.

119. Een eigenaar is niet verpligt te gedoogen, dat de commiezen der belastingen over zijn erf eenen vlugtenden persoon vervolgen; het beletten daarvan is niet strafbaar ingevolge art. 324 der Alg. wet.

a H. R. 28 November 1843, Concl. conf.

120. Het aanheffen van geschreeuw, dienende tot waarschuwing van naderende personen, door welk geschreeuw eene voorgenomen visitatie is verhinderd, kan niet beschouwd worden als eene regtstreeksche en dadelijke verhindering van werkzaamheden der commiezen.

c H. R. 18 Julij 1853, Concl. conf.

121. Hij die ambtenaren belet zijnen kelder binnen te treden, wanneer zij geen last hebben ter visitatie noch ook naar geleibiljetten vragen, en die allen vervoer ontkent, kan niet gezegd worden de ambtenaren in de uitoefening hunner functiën te hebben belet.

Amsterdam 31 October 1850.

122. Men maakt zich niet schuldig aan arbitraire detentie of verhindering van werkzaamheden jegens de commiezen, indien men hen gedurende eenigen tijd belet zijn huis te verlaten, op grond dat zij weigeren de met bloed gestreken accijns-kwittantie, ter zake waarvan zij hebben geverbaliseerd, af te geven, hoewel zij die niet vóór den geheelen afloop der slagting mogten afvorderen.

b H. R. 28 Maart 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Groningen Hof, waarbij was bevest. Appingadam 21 Mei 1842.

123. Wanneer iemand op het terrein, omschreven bij art. 177 der Alg. wet, niet voldoet aan de aanmaning van 's Rijks ambtenaren om te blijven staan, doch zich over de grenzen

terug begeeft, dan verhindert hij hen in hunne werkzaamheden.

c H. R. 5 November 1850, Concl. conf.

124. Eene huisvisitatie met in beslagneming van voorwerpen die aan den accijns zijn onderworpen, moet gerangschikt worden onder de werkzaamheden, welke de ambtenaren krachtens de wet verrigten, en valt derhalve elke weigering, die zij daarin ondervinden, in de termen van art. 324 der Alg. wet. Die weigering kan niet worden gewettigd door het beweren, dat de ambtenaren bij het verrigten dier werkzaamheden zouden gehandeld hebben in strijd met de voorschriften der wet, bv. dat zij zouden hebben verzuimd het hoofd van het huisgezin, en dus den belanghebbende in den zin der wet, uit te noodigen tot het vertoonen der documenten tot dekking van vleesch, of om tegenwoordig te zijn bij de opbrenging daarvan. Het stond den bekl. vrij de beweerde informaliteiten later voor den regter te doen gelden.

a H. R. 12 Maart 1850, Concl. conf.

125. Er bestaat verhindering van werkzaamheden, welke 's Rijks ambtenaren krachtens de wet verrigten, ook al zou niet zijn gebleken van het regt der ambtenaren tot inbeslagneming van het door hen gevonden vleesch. Uit art. 162 Gr.wet kan niet worden afgeleid, dat het ter uitvoering en handhaving eener wet, aan de daarbij met zoodanige magt bekleede beambten niet zou geoorloofd zijn, door inbeslagneming van eenige aan bijzondere personen in eigendom toebehoorende voorwerpen, hen, tot aan des regters beslissing, inmiddels in het bezit te storen.

e H. R. 6 April 1847, Concl. conf.

126. In geval de sluiting van een of ander voorwerp de uitoefening van het gevorderd regt van visitatie verhindert, is de bewoner verpligt dat voorwerp te ontsluiten, en indien hem daartoe de gewone middelen niet ten dienste staan, moet hij voor de ontsluiting door andere middelen zorg dragen; hij kan zelfs niet volstaan met het geven van een verlof aan de ambtenaren om door verbreking der sluiting zich het regt van onderzoek te verzekeren.

e H. R. 19 Julij 1870, Concl. contr.

127. De weigering om een smid te halen ten einde een bureau te openen waarvan de sleutel niet voorhanden is, kan alleen dan weigering van visitatie in den zin van art. 324 der Alg. wet van 1822, j° art. 126, § 1 en 3 en art. 133, § 31 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. n° 62) daarstellen, wanneer die plaats heeft door hem die aan de visitatie onderworpen is, doch niet door diens echtgenoote.

Groningen Hof 14 November 1870.

128. Er bestaat geene weigering van visitatie, indien de kisten die de beklaagde niet heeft willen openen aan de commiezen, die de woning op vermoeden van frauduleuse slagting visiteerden, niet aan hem, maar aan zijn zoon of aan een kostganger toebehoorden.

Almelo 10 Junij 1858.

129. Indien er bij gelegenheid van de visitatie eener woning door de ambtenaren van 's Rijks belastingen eene gesloten kast of kelder wordt gevonden, waarvan de ontsluiting wordt geweigerd, onder voorgeven dat dezelve uitsluitend in gebruik zou zijn bij den eigenaar van het huis, die elders woonachtig is en daarvan den sleutel zou bezitten, dan moet er, om tot de beslissing te komen omtrent de al dan niet verpligting tot toelating, onderzocht worden of de bedoelde kast of kelder, en het vertrek waarin die deur uitkwam, bij den bewoner van het huis in bezit en gebruik was. De gewone regelen van bewijs moeten daarbij worden in acht genomen; de aangifte voor de personele belasting is daartoe onvoldoende.

a H. R. 11 Januarij 1848, Concl. contr. vern. Gelderland 12 October 1847.

130. Art. 324 der Alg. wet is toe te passen op twee beklaagden ten wier laste in facto is aangenomen, dat zij de kruiwagens, waarmede het strafbaar vervoer geschiedde, en die door de beambten waren aangehaald, aan dezen hebben ontweldigd; ook al was gezegd art. 324 niet aangehaald in het proces-verbaal van bekeuring.

a H. R. 17 Augustus 1858, Concl. conf.

131. Hij die bij weigering van het hoofd des huisgezins om aan de ambtenaren toegang en visitatie te vergunnen, hun belet het voorgenomen onderzoek in te stellen, is schuldig aan verhindering van werkzaamheden, omschreven bij art. 324 en 200 der Alg. wet.

Gelderland 21 Januarij 1862.

132. Het benaderen van slagtvee is overeenkomstig de wet v. 29 Augustus 1822 (Sb n° 31), de wet v. 2 Januarij 1832 (Sb. n° 5) en de wet v. 28 April 1852 (Sb. n° 96) eene daad, die door de ambtenaren krachtens de wet wordt verrigt, en waaromtrent zij, zoo lang die niet geheel is afgeloopen en de benadering niet is tot stand gekomen, beschermd worden door art. 324 der Alg. wet. Wanneer evenwel de opgegeven waarde van het stuk vee reeds is voldaan met de wettelijke verhooging van den betaalden accijns, daarvan bereids proces-verbaal is opgemaakt, en het vee wijders in het bezit der benaderende ambtenaren en buiten den stal is gekomen, moet de geheele zaak geacht worden haar beslag te hebben gekregen; zoodat het verder vervoer van dit vee door de ambtenaren alleen als eigenaren en niet in hunne qualiteit geschiedt, en dan ook de verhindering aan dat vervoer toegebragt, niet als verhindering, bedoeld bij art. 324, kan worden gequalificeerd.

d H. R. 10 Januarij 1854, Concl. contr.

133. Art. 324 der Alg. wet is van toepassing bij het geval, dat 's Rijks ambtenaren zich ten huize van den beklaagde hebben begeven, om aldaar te verifiëren de aangifte van eene koe, welke voor de waarde van *f* 80.» was aangegeven; dat zij, die aangifte beneden de waarde achtende, den beklaagde hebben verklaard de koe te benaderen en hem uitgenoodigd hen naar het kantoor van den ontvanger te volgen met het benaderde stuk vee, om aldaar de aangegevene waarde met de verhooging te ontvangen; doch dat de beklaagde dit geweigerd heeft, en toen de beambten de benaderde koe wilden medenemen, hun de koe geweldig heeft ontrukt, gedreigd hen te slaan en hen daardoor heeft verhinderd hunne werkzaamheden te verrigten.

a H. R. 30 Mei 1854, Concl. conf.

134. Indien de ambtenaren der belastingen

in hun proces-verbaal, wegens weigering van toelating tot visitatie opgemaakt (art. 324 Alg. wet), geene opgaaf doen van de redenen van het vermoeden, waarop hun verlangen tot die visitatie was gegrond, kan daarom toch de weigering niet beschouwd worden als wettig en gevolgelijk als straffeloos te zijn geschied. Die redenen moeten worden opgegeven in het procesverbaal, en dus in een stuk, dat eerst na de visitatie kan worden opgemaakt; de beklaagde heeft het dus zich zelven te wijten, indien hij door zijne weigering de visitatie en het opmaken van een proces-verbaal heeft onmogelijk gemaakt.

b H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 14 October 1846, Concl. conf. — *a* H. R. 9 Maart 1847, Concl. conf. — *e* H. R. 5 November 1850, Concl. conf. — Gelderland 31 Maart 1846, vern. Arnhem 3 Januarij 1846, en tevens beslissende dat er geene *gegronde* vermoedens van fraude behoeven aanwezig te zijn, maar het voldoende is, indien de ambtenaren, toen zij zich met vergunning des bekl. in de woning bevonden, redenen hadden om te vermoeden, dat er eene frauduleuse slagting had plaats gehad. — Gorinchem 26 Mei 1849. — Anders Assen 27 Mei 1845.

135. Voor verhindering van werkzaamheden (art. 324 Alg. wet) kan niet gehouden worden het geval, dat iemand binnen de 24 uren, welke aan de ambtenaren ter onderzoeking en benadering zijn verleend, een door hem ter slagting aangegeven stuk vee slagt, en daardoor de ambtenaren het onderzoeken en benaderen onmogelijk maakt.

a H. R. 27 Junij 1854, Concl. conf.

136. De ambtenaren van 's Rijks belastingen, bewerende dat het in de woning van den bekl. gevonden spek, meer dan 50 ponden bedragende, door eene kwittantie van betaalden accijns- of geleibiljet gedekt moest zijn, zijn volkomen bevoegd dat spek ten kantore van den ontvanger over te brengen, ten einde aldaar de staat en het gewigt daarvan behoorlijk zouden worden geconstateerd, en later over de gegrondheid der aanhaling en confiscatie van het aangehaalde door den regter zou worden beslist. Het verhinderen van zoodanige werkzaamheden kan niet worden gewettigd door het ongegrond verklaren der bekeuring, te welker gelegenheid de verhindering heeft plaats gehad.

c H. R. 18 December 1849, Concl. conf. — Gorinchem 26 Mei 1849.

137. Het beweren dat het bevonden varkensvleesch noch versch was, noch meer dan 50 Ned. ponden bedroeg, al wordt dat een en ander werkelijk door den regter voor onbewezen geoordeeld, kan den beklaagde geen regt geven om het overbrengen van het vleesch naar het kantoor van den ontvanger te verhinderen.

's Hertogenbosch 24 April 1849.

138. Wanneer ambtenaren vleesch hebben in beslag genomen, en zekere personen zich daarna als belanghebbenden voordoen, en het vervoer van dat vleesch beletten, bestaan er geene termen om die belanghebbenden alsnog uit te noodigen, om bij het opbrengen van dat vleesch ten naasten kantore tegenwoordig te zijn.

a H. R. 12 Maart 1850, Concl. conf.

139. Art. 324 en 225 der Alg. wet, in verband met art. 9, § 1 en 7 van het traktaat betrekkelijk de scheepvaart op de Maas v. 20 Mei 1843 (Sb. n° 45), de overeenkomst tusschen Nederland en België betrekkelijk de grensscheiding van 8 Augustus 1843 (Sb. n° 12), en de wet van 2 September 1851 (Sb. n° 131) tot staking van de heffing der scheepvaartsregten op de Maas — worden te regt toegepast op den bekl., die op het verzoek van 's Rijks ambtenaren heeft geweigerd aan het eerste kantoor der in- en uitgaande regten aan de Nederlandsche zijde der Maas aan te leggen, ter vertooning en verificatie van het manifest, betreffende het door hem gevoerde vaartuig, hoewel zonder dat hij den toegang tot zijn vaartuig heeft geweigerd.

a H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf.

140. Uit de bevoegdheid om eene aanpeiling niet te gedoogen, op grond dat de schriftelijke last, bedoeld bij art. 29 der wet v. 4 Mei 1832 omtrent een accijns op de zeep niet wordt vertoond, volgt niet tevens de bevoegdheid tot weigering eener door bevoegde ambtenaren gevorderde visitatie, ingevolge art. 193 der Alg. wet. Bij het bewezen zijn, dat een daartoe bevoegd ambtenaar, ten gevolge en naar aanleiding van bestaande vermoedens omtrent ongeoorloofde daden in de woning van eenen belastingschuldige, hem in den vroegen morgen van eenen Zondag door de commiezen der belastingen kenbaar gemaakt, het noodzakelijk heeft geacht, om onverwijld diens woning te doen visiteren, en daartoe dan ook aan die ambtenaren den last heeft gegeven en welke last door dezen aan den belastingschuldige is medegedeeld, — moet het er voor gehouden worden, dat het belang der administratie werkelijk heeft medegebragt, dat die visitatie niet tot den volgenden dag werd verschoven, en moet bij weigering van zoodanige visitatie, naar art. 193 der Alg. wet, art. 324 dier wet worden toegepast.

a H. R. 22 September 1846, Concl. conf.

141. De bloote weigering om eene door de ambtenaren van 's Rijks belastingen bevonden overmaat van gedistilleerd te laten volgen, levert geene verhindering van werkzaamheden voor die ambtenaren op. — De ambtenaren zijn niet bevoegd zich tot afmeting en berging van die overmaat, te bedienen van vaatwerk, dat door hen zonder toestemming van den eigenaar eigenmagtig is genomen. Het ontrukken van dat vaatwerk bevat evenmin zoodanige verhindering.

a b Almelo 4 December 1862.

142. Art. 324 der Alg. wet is van toepassing, wanneer de beklaagde aan de ambtenaren van 's Rijks belastingen heeft geweigerd den toegang tot en de visitatie van zekere veeschuur, welk gebouw niet naar aanleiding van art. 45 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 37), ten kantore van den ontvanger was opgegeven, doch hetwelk niettemin daadwerkelijk als bergplaats van gedistilleerd werd gebruikt, en dus als zoodanig moet beschouwd worden.

b H. R. 20 October 1846, Concl. contr.

143. Eene mondelinge weigering van visitatie is alleen dan strafbaar, wanneer de medewerking van den bekeurde noodzakelijk is geweest, om de ambtenaren in staat te stellen de voorgenomen visitatie te bewerkstelligen.

a H. R. 11 December 1849, Concl. conf.

144. Eene weigering van visitatie of andere

verhindering van werkzaamheden, welke de ambtenaren krachtens de wet verrigten, behoeft om strafbaar te zijn, niet vergezeld te gaan van feitelijkheden of van beleedigingen. Ofschoon de straffen, in art. 324 der Alg. wet bedreigd, geene toepassing kunnen vinden bij eene weigering van visitatie die niet van feitelijkheden of beleedigingen was vergezeld, wordt daardoor de tegen weigering van visitatie bedreigde straf niet opgeheven.

a H. R. 20 April 1859, Concl. conf. vern. *b* Limburg 10 Februarij 1859, waarbij was beslist, dat eene bloot mondelinge weigering van visitatie niet strafbaar is.

145. Art. 190 der Alg. wet, omtrent de visitatie, is van toepassing, wanneer de zoon van den beklaagde met 's Rijks ambtenaren in woordenstrijd was, de beklaagde door hen was bekend gemaakt met hun voornemen om zijnen molen te visiteren, en herinnerd aan de verpligtingen van zijnen zoon tot het overhandigen der biljetten, zij (ambtenaren) door den bekl. en nog drie andere personen zijn omsingeld geworden, zoodat zij niet zonder strijd en onder vloeken en verwijtingen de biljetten, welke gescheurd waren, zijn meester geworden, terwijl een der ambtenaren zijne aanstelling ongevraagd heeft laten zien, en de andere door de gedragingen van des bekl. zoon verhinderd werd zijne aanstelling te vertoonen.

d H. R. 26 October 1852, Concl. conf.

146. Vrijspraak van ten laste gelegde weigering van visitatie in eene zeepziederij, op grond dat slechts door den commies, die den controleur ad interim vergezelde, doch niet door laatstgemelde zelf pertinent kon worden verklaard dat de persoon, die hem de deur weigerde te openen, was de vrouw des huizes.

a Roermond 23 Januarij 1856.

147. Weigering van visitatie. Verdediging des beklaagden, dat hij zich aan die visitatie niet heeft kunnen onderwerpen omdat zijn paard doorging, niet aangenomen.

Leiden 22 September 1843.

148. Ambtenaren, zich in de nabijheid van eenen molen in surveillance bevindende, moeten geacht worden in de uitoefening hunner functiën te zijn, en het feitelijk verzet tegen hen te dier zake is strafbaar ingevolge art. 323 der Alg. wet.

d H. R. 27 April 1852, Concl. conf.

149. Wanneer bij verboden invoer van vee aan de commiezen het touw, waarmede zij het vee vasthouden, door de daders uit de handen wordt gerukt, dan moet die daad niet worden aangemerkt als geweldddadige wederstand (art. 209, 212 C. P.), maar alleen als persoonlijk verzet.

a H. R. 30 April 1856, Concl. conf.

150. Bij het aanwezig zijn van het geval, bedoeld bij art. 182 der Alg. wet, van dadelijke visitatie van een huis gelegen op het terrein van toezigt, alwaar goederen zijn ingebragt terwijl de ambtenaren ze vervolgden, zijn deze in de wettige uitoefening hunner functiën, en zijn ter zake der tegen hen gepleegde gewelddadigheden art. 224, 228 en 230 C. P. op de beklaagden van toepassing.

d H. R. 27 November 1860, Concl. conf.

151. Art. 323 der Alg. wet is van toepassing op den beklaagde wegens het toeëigenen met geweld van eene accijns-kwittantie, geplaatst in het daartoe bestemd register.

Friesland 28 Junij 1842.

IV. § 1.

152. Volgens art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), kan het wel niet twijfelachtig zijn, of de administratie der in- en uitgaande regten en accijnsen, vertegenwoordigd door den Minister van Finantiën, moet onder die ambtenaren worden gerangschikt, die bij art. 222, nº 2 Sv. zijn bedoeld en aangeduid, en aan welke als zoodanig de bevoegdheid is toegekend om eene correctionnele vervolging in belastingzaken, wat betreft de toepassing der geldboeten en verbeurd-verklaring, in regten aanhangig te maken.

a H. R. 9 Januarij 1844; Concl. conf.

153. Tot de overtredingen, fraudes en misdrijven, waartegen bij de wetten op het stuk van in- en uitgaande regten en accijnsen straffen zijn bepaald, waarin bepaaldelijk art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 voorziet, en welke alléén door de administratie der belastingen, mitsdien niet door de Officieren van Justitie mogen worden aangelegd en vervolgd, behoort ook (daar het zoowel uit de algemeene strekking, als meer bijzonder uit de bepalingen welke de art. 21 en 22 onmiddellijk voorafgaan en volgen, in het oog valt dat de bedoeling van art. 21 kennelijk geene andere is, dan om den sluikhandel te weren en allen frauduleusen in- en uitvoer zoo veel mogelijk te voorkomen) die van de bepalingen van art. 22 van het reglement ter uitvoering van art. 9 van het traktaat met België van 19 April 1839, en van hoofdst. II, afd. 1 van het traktaat van 5 November 1842, betrekkelijk de scheepvaart op de Schelde en hare mondingen, geplaatst in het Staatsbl. krachtens Kon. besluit van 9 September 1843 (Sb. nº 45), houdende verbod aan de schepen en visschersvaartuigen van België langs de Schelde naar of van zee varende, om gemeenschap te hebben met de kusten en oevers op andere plaatsen, dan die welke door het Nederl. Gouvernement ter lading of lossing zijn aangewezen.

a b H. R. 12 October 1847, Concl. conf.

154. De administratie der in- en uitgaande regten en accijnsen heeft de bevoegdheid om eene gewone personele actie te institueren, ook dan wanneer zij nog het regt van parate executie bezit, en zich daardoor zelf eenen executorialen titel kan verschaffen; cf. art. 290 Alg. wet.

Amsterdam 1ⁿ a. 10 Julij 1838; de eischer had in casu aangeboden aan den gedaagde niet in rekening te brengen de kosten, die op de actie meer zouden vallen, dan bij de procedure tot parate executie het geval ware geweest.

155. De vervolging van een beklaagde wegens overtreding der wet op het gemaal, kan geschieden zoo wel door of in naam van de administratie, als ter vordering van den Minister van Finantiën en ter voortzetting van den Arrondissements-Directeur.

a H. R. 6 Maart 1849, Concl. conf.

156. Indien in zake van patentregt gedag-

vaard is namens den Minister van Financiën vertegenwoordigd wordende door den bij name genoemden Rijks-advokaat, moet de eischer geacht worden verschenen te zijn, ook dan, wanneer niet gezegde Rijks-advokaat, maar zijn plaatsvervanger ter teregtzitting verschijnt.

N.-Holland 17 Maart 1862. — *b* Amsterdam 13 Junij 1861.

157. De administratie van 's Rijks belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen is behoorlijk vertegenwoordigd door den Rijks-advokaat, op grond van zijne aanstelling als zoodanig.

Holland Cr. Rb. 18 October 1839. — Amsterdam 9 Januarij 1840.

158. De administratie is, bij het bestaan van twee verschillende en geheel op zich zelf staande wetsovertredingen, bevoegd om elk dezer overtredingen bij afzonderlijke dagvaarding aanhangig te maken, en bij eene afzonderlijke instructie te doen beregten; het gaat derhalve niet aan te beweren, dat de overtredingen èn van de wet op het patent, èn van die op het personeel, niet bij twee afzonderlijke regtsvorderingen mogen worden vervolgd, als zoude zulks in strijd zijn met art. 207 Sv. en art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38).

b H. R. 19 Februarij 1850, Concl. conf.

159. Dezelfde regter, die in geval van overtreding der accijnswetten op het geslagt, een gedaagde tot boete heeft verwezen, moet bij hetzelfde vonnis tevens regt doen op de subsidiaire conclusie van het O. M., strekkende tot toepassing der gevangenisstraf, bedreigd bij art. 225, 2e lid der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38).

Drenthe 13 Januarij 1842, ten gevolge van verwijzing vern. Winschoten 7 April 1841.

160. In eene zaak door de administratie der belastingen aangebragt wegens overtreding der wet op het gemaal, moet het ministerie van een prokureur, waarvan de administratie overigens bevoegd is gebruik te maken, als noodeloos worden beschouwd, en kunnen derhalve de daardoor te weeg gebragte kosten niet komen ten nadeele van de succumberende partij.

f H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen *c* Utrecht Hof 13 Februarij 1843. — *b* Utrecht Hof 13 Februarij 1843.

161. Wanneer uit dezelfde daad van overtreding twee verschillende actiën, als die tot gevangenisstraf van de zijde van het O. M. en die tot verbeurd-verklaring van de zijde der administratie der belastingen voortspruiten, dan geldt het niet een gewoon correctionneel geding, in eersten aanleg te vervolgen door dagvaarding des beklaagden van wege het O. M., maar eene zaak, naar de exceptionele bepaling van art. 222, n° 2 Sv., in verband met art. 247, al. 4 en 5 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 aanhangig te maken van wege de administratie, welke beide actiën gelijktijdig moeten worden geadstrueerd en bij een en hetzelfde vonnis beslist. Het hooger beroep tegen dat vonnis kan, ook van wege het O. M., binnen 21 dagen na de uitspraak worden ingesteld.

c H. R. 8 November 1864, Concl. contr.

162. Uit den geheelen titel van het Wetb. v. Strafv., over het regtsgeding in correctionele zaken, en a fortiori uit art. 247 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 vloeit voort, dat de actiën tot oplegging van de boete en die tot toepassing van de gevangenisstraf ter zake van overtreding der belastingwet, ofschoon aangelegd door de administratie der belastingen en door het O. M., gelijktijdig moeten worden geïnstrueerd en bij een en hetzelfde vonnis beregt, vooral wanneer op zoodanige overtreding gevangenisstraf in geval van onvermogen is bedreigd. Hieruit volgt dat, indien primitief die vordering verzuimd is, en het geding op de geldboete is afgeloopen, later niet nog bij eene afzonderlijke regtsvervolging de oplegging dier gevangenisstraf kan geëischt worden.

a H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf.

163. Het bepaalde bij art. 247 en 248 der Alg. wet is niet van toepassing op misdrijven, bij het C. P. strafbaar gesteld en die door het O. M. alleen voor de Hoven en Regtbanken worden vervolgd.

b H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf. — Gelderland 14 October 1847, naar luid waarvan het Hof, voor hetwelk eene aanklagte wegens misdaad aanhangig is, niet tevens kan oordeelen over eene vordering tot geldboete en verbeurdverklaring wegens overtreding der belastingwetten, en welke overtreding volgens art. 247 der Alg. wet van misdrijven wordt onderscheiden; zelfs dan niet wanneer de gegrondheid dezer laatste vordering van het bewijs der gepleegde misdaad afhankelijk zou zijn.

164. Art. 247 der Alg. wet strekt zich niet uit tot het geval, dat ééne der actiën voortspruit uit de fiscale wet en de andere uit het Strafwetboek. In dat geval is de administratie bevoegd hare correctionele actie voor de Regtbank te brengen, terwijl de criminele actie door het O. M. voor het Prov. Geregtshof wordt ingesteld.

a H. R. 21 Februarij 1854, Concl. conf. te dezen aanzien bev. Drenthe 8 December 1853, waarbij was vern. het vonnis v. Assen zich onbevoegd verklarende om kennis te nemen van een frauduleus vervoer van gedistilleerd met verhindering van werkzaamheden, op grond dat de beklaagde ten criminele werd vervolgd ter zake dat hij bij diezelfde gelegenheid zich feitelijk tegen de ambtenaren had verzet en hen verwond, en deze feiten met die waarvoor was gedagvaard, gezamenlijk moesten worden behandeld. — Amersfoort 7 November 1844, bev. bij *b* Utrecht Hof 28 Januarij 1845.

165. Art. 207, al. 2 Sv. veronderstelt wel, dat een beschuldigde bij één arrest zal kunnen worden veroordeeld wegens onderscheidene misdrijven, en brengt derhalve wel mede dat er in het algemeen volgens de wet voeging en gelijktijdige behandeling van misdrijven zal kunnen plaats hebben, doch wijst geenszins (gelijk de art. 129 en 130 Sv.) aan, in welke gevallen dat zal moeten of mogen geschieden. De gelijktijdige behandeling van eene overtreding der wet op het gemaal en van art. 224 C. P. (beleediging van beambten) kan niet plaats hebben.

a H. R. 1 December 1846, Concl. contr.

166. Vermits de bij art. 129 en 130 Sv. bevolene voeging der daarbij als zamenhangend aangeduide misdrijven behoort te worden beperkt tot de daar genoemde gevallen, zoo volgt

zonder dat daartegen art. 207, al. 2 of eenig ander artikel van het Wetb. v. Strafv. obsteert, dat de bij art. 247 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 bevolene voeging der regtsvordering van het O. M. met die van de administratie van de belastingen, uit dezelfde overtreding voortspruitende, beperkt moet worden tot de gevallen aldaar opgenoemd, zonder te kunnen worden uitgestrekt tot die in het volgend art. 248 aangeduid, namelijk tot de misdrijven, welke, hoezeer bedreven met betrekking tot de in- en uitgaande regten en accijnsen, bij het C. P. (in casu art. 224) zijn voorzien en strafbaar gesteld.

a H. R. 1 December 1846, Concl. contr.

167. Volgens art. 247 en 248 Alg. wet in verband met art. 130 Sv. kunnen gelijktijdig worden beslist en behandeld de strafvorderingen ter zake van overtredingen der wet van 2 Augustus 1822 en 2 Januarij 1832 op het geslagt, en ter zake van misdrijven bij het Wetb. van Strafregt strafbaar gesteld, indien die daden zijn gepleegd gelijktijdig door verscheidene vereenigde personen.

e H. R. 6 April 1852, Concl. conf. — Cf. N.-Holland 29 November 1854, hetzelfde beginsel aannemende bij overtreding der patentwet en daarbij gepleegde feitelijkheden, met een beroep op art. 247 der Alg. wet, en waartegen de cass. is verw. bij *a* H. R. 13 Februarij 1855.

168. Volgens het laatste gedeelte van art. 247 der Alg. wet moeten, wanneer uit dezelfde daad van overtreding twee actiën voortspruiten, zoo als in casu tot gevangenisstraf en tot verbeurdverklaring wegens frauduleusen invoer van gedistilleerd, waarvan de ééne door het O. M. en de andere door of namens de administratie behooren te worden aangebragt, de beide actiën gelijktijdig worden geïnstrueerd, en daarop bij één en hetzelfde vonnis regt gesproken, terwijl in dat geval het O. M. niet mag ageren, alvorens de administratie van hare zijde aanklagt hebbe gedaan, of hare actie zij aangebragt. Bij gebreke van dit laatste is de regter niet bij magte om aan het voorschrift der wet, gebiedende gelijke uitspraak op beide actiën, te voldoen.

Gelderland 12 September 1850.

169. Het O. M. is krachtens art. 205 der Alg. wet ontvankelijk, in geval de administratie, schoon geene vordering instellende tot verbeurdverklaring, echter het proces-verbaal van bekeuring aan het O. M. toezendt, met verzoek om die overtreding gelijktijdig te behandelen met de vordering door de administratie ingesteld wegens weigering van visitatie en verhindering van werkzaamheden.

d H. R. 8 Junij 1852, Concl. conf.

170. Bij de vervolging van overtredingen der belastingwetten, strekt de dagvaarding van wege het O. M. alleen om op den beklaagde de gevangenisstraf te kunnen toepassen, bij art. 225 der Alg. wet bedreigd voor het geval de veroordeelde buiten staat is de boete te betalen, waartoe hij op de vordering der administratie mogt worden veroordeeld; mitsdien is de door den Off. v. Just. in zoodanige zaken te doene vordering geheel subordinaat. De inachtneming van den, alleen in het belang van den bekl., bij de wet voorgeschreven termijn, is ten aanzien van dagvaardingen van dien aard voor den beklaagde ten eenemale onverschillig, wanneer bij de dagvaarding namens de administratie geëxploiteerd, de termijn van acht vrije dagen behoorlijk is in acht genomen, en alzoo aan den beklaagde de gelegenheid niet is ontnomen om zich behoorlijk te verdedigen ten aanzien van het feit ter zake waarvan hij is gedagvaard.

Utrecht Hof 6 April 1858.

171. Het O. M. is bevoegd de toepassing der straf vermeld bij art. 205, al. 2 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 te vorderen, zelfs dan wanneer de administratie van hare zijde geene aanklagt heeft gedaan of de zaak door haar bij transactie zou kunnen zijn getermineerd.

b H. R. 9 Februarij 1841, Concl. conf.

172. Het O. M. kan in administratie-zaken niet vervolgen vóór dat de administratie hare aanklagt heeft gedaan of hare actie ingesteld, ook al is er van geene verbeurd-verklaring sprake.

's Hertogenbosch 23 Februarij 1860.

173. De strafactie ter zake dat de beklaagde heeft gekocht en in zijn pakhuis doen inbrengen, buitenlandsch gedistilleerd, wetende dat het ter sluik was ingevoerd, is te regt door het O. M. alleen ingesteld; de administratie treedt alleen op waar boete, verbeurd-verklaring of sluiting van werkplaatsen of fabrieken wordt gevorderd, niet waar, zoo als in casu, alleen gevangenisstraf zou kunnen uitgesproken worden.

Gelderland 30 Maart 1869, Concl. conf.

174. Het O. M. is niet ontvankelijk in eene vervolging wegens verhindering en bemoeijelijking der commiezen bij 's Rijks belastingen in de verrigting hunner werkzaamheden; dit feit is bij art. 324 der Alg. wet strafbaar gesteld met boete, zoodat eene vervolging deswege naar luid van art. 247, al. 4 dier wet, moet worden aangelegd door of van wege de administratie.

b Amsterdam 21 Januarij 1863.

175. Daar ook met het oog op art. 247 der Alg. wet, onder de door de administratie aan te brengen actiën geene vermelding voorkomt van eenige vordering tot (ook niet subsidiaire) gevangenisstraf, zoo volgt daaruit dat, in overeenstemming met het algemeen beginsel, het aanbrengen van zoodanige vorderingen en het dagvaarden daartoe, uitsluitend behoort tot den werkkring der ambtenaren van het O. M.

f H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

176. Wanneer al een feit, waarvan iemand vroeger is vrijgesproken en waarvoor hij thans is gedagvaard, naar art. 218 Sv. zou moeten aangemerkt worden als hetzelfde feit, kan evenwel dat artikel, in verband met art. 247 der Alg. wet, niet toepasselijk zijn op een geheel bijzonder regtsgeding, vervolgd niet uitsluitend door het O. M. maar ook te gelijker tijd door de administratie van 's Rijks belastingen, en zulks dewijl het O. M. niet buiten de administratie mogt ageren.

b H. R. 27 Junij 1854, Concl. conf.

177. De vordering tot veroordeeling tot gevangenisstraf is eene actie, welke overeenkomstig art. 247 der Alg. wet en de algemeene beginselen van strafvordering, niet door of in naam van de administratie der belastingen maar

door het O. M. wordt ingesteld; deze actie maakt ten aanzien der toepassing een geheel uit met die welke door of in naam der administratie tot toepassing van boeten en verbeurd-verklaring, gelijkelijk wordt ingesteld.

a H. R. 24 October 1854, Concl. conf.

178. Waar men bij de behandeling eener zaak ten principale verzuimd had om ook tot het opleggen der gevangenisstraf in geval van onvermogen te doen dagvaarden, kan dit verzuim door eene latere dagvaarding en regtsbehandeling niet worden hersteld.

a H. R. 2 November 1841, Concl. conf. — *a* H. R. 12 Januarij 1847, Concl. conf.

179. Eene actie wegens overtreding van art. 19 der wet van 21 Augustus 1822 (Sb. nº 35) op het zout, en strekkende tot toepassing van boete, en alzoo van straf, wordt ingevolge art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 beregt bij de correctionele Regtbank en overeenkomstig het Wetb. van Strafv. Dientengevolge zijn het proces-verbaal van bekeuring en de daarop gevolgde dagvaarding (ingevolge art. 27 der wet op het zegel) van het zegelregt uitdrukkelijk vrijgesteld.

a H. R. 2 Januarij 1849, Concl. conf.

180. Vermits volgens art. 230 Sv. al hetgeen bij de beide voorafgaande artikelen aan den Officier van Justitie is opgedragen, in de door andere ambtenaren vervolgd wordende zaken, door die ambtenaren of van hunnentwege moet worden verrigt, terwijl volgens art. 247, 4ᵉ lid der Alg. wet van 26 Augustus 1822 de actiën wegens overtredingen op het stuk van in- en uitgaande regten en accijnsen, voor zooverre zij strekken tot toepassing van boeten, verbeurdverklaringen, of het sluiten van fabrieken of werkplaatsen, worden vervolgd door of in naam van genoemde administratie en deze derhalve, met uitzondering van gevangenzetting, in alle andere opzigten door de wet is beschouwd als partij in het geding, en als zoodanig bevoegd tot alle daaraan verbondene verrigtingen, — zoo volgt hieruit, dat door op verzoek van den Rijks-advokaat verstek te verleenen in zake van belastingen, de wettige voorschriften aangaande de proces-orde in strafzaken niet zijn geschonden.

b H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

181. Eene vervolging en veroordeeling ter zake van weêrspannigheid (rebellie) kan plaats hebben, nadat dezelfde personen bereids waren vervolgd en veroordeeld ter zake van het bij diezelfde gelegenheid verhinderen van de werkzaamheden, welke de Rijks-ambtenaren krachtens de wet verrigten.

b H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf.

182. Er bestaat geen bis in idem, waar een meester wordt beklaagd ter zake van ongedekt vervoer van gedistilleerd door zijne knechts, wanneer hij vroeger heeft te regt gestaan ter zake van ongedekten uitslag van gedistilleerd.

Z.-Holland 17 December 1872.

183. De subsidiaire gevangenisstraf, bedreigd bij art. 225 der Alg. wet, moet noodzakelijk worden bepaald door denzelfden regter als die van de overtreding heeft kennis genomen, en bij hetzelfde vonnis, aangezien anders dezelfde bekl. wegens hetzelfde misdrijf tweemaal zou moeten te regt staan en, geheel strijdig met den regtsregel non bis in idem, twee onderscheidene vonnissen zouden kunnen worden gewezen.

a H. R. 2 November 1841, Concl. conf.

184. Ook dan wanneer in fiscale zaken, bv. overtreding van art. 15 der wet van 13 Augustus 1849 (Sb. nº 40), regelende de heffing van het vuur-, ton- en bakengeld, het O. M., voor zooveel den eisch tot gevangenisstraf betreft, heeft doen dagvaarden tegen eene latere teregtzitting dan de administratie (en wel vóór dat het regtsgeding nog was afgeloopen, doch nadat reeds tegen den bekl. verstek was verleend met betrekking tot de actie door de administratie ingesteld), volgt geenszins daaruit, ook met het oog op art. 247 der Algem. wet, dat de Officier van Justitie in zijn eisch niet-ontvankelijk is. Die niet-ontvankelijkheid vloeit ook in hooger beroep niet hieruit voort, dat de administratie harerzijds heeft berust in het vonnis, waarbij haar eisch tot veroordeeling in boete geheel en volkomen was toegewezen.

a H. R. 23 Junij 1858, Concl. conf. — Cf. *c* H. R. 27 December 1853, Concl. conf. beslissende dat, na ontzegging der principale vordering en berusting door de administratie, de subsid. eisch van het O. M. is vervallen.

185. Bij vervolgingen ter zake van overtreding der wetten op de in- en uitgaande regten en accijnsen (tegen onbekenden) is interventie door derden toegelaten, die als eigenaars hunne regten op de verbeurd te verklaren goederen verlangen te doen gelden.

N.-Braband 24 April 1839.

186. Volgens art. 246 en 247 der Alg. wet mag de administratie, ook wanneer de beklaagde wegens zekere hoeveelheid gedistilleerd boetschuldig ware, zich bepalen tot het instellen van een eisch tot accijnsbetaling.

a H. R. 22 November 1850, Concl. conf.

187. De verordeningen op de in- en uitgaande regten en accijnsen komen niet in aanmerking, wanneer er rede is van een gewoon misdrijf, strafbaar volgens het Wetb. van Strafregt, en is derhalve, wanneer wordt beregt een gewoon misdrijf van gewelddadigheid tegen ambtenaren bij de belastingen gepleegd, het onderzoek en de beslissing omtrent het al of niet voorzien geweest zijn van hunne commissiën, geheel onnoodig.

a H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

188. In eene regtsvervolging tot verhaal van boete krachtens art. 324 der Alg. wet wegens verhindering van werkzaamheden, door de administratie der belastingen ingesteld, kan ter beoordeeling of die boete al dan niet op de erfgenamen verhaalbaar is (hetgeen het geval is zoo de boete krachtens art. 324 is opgelegd), niet ter beoordeeling der ontvankelijkheid van de administratie in die actie, onderzocht worden of de daadzaken het wanbedrijf van rebellie of andere feitelijkheid daarstellen, volgens den C. P. strafbaar.

a H. R. 2 Junij 1846, Concl. conf.

189. Voor het geval van bekeuring en aanhaling van goederen ter zake van beweerde fraude, worden wettelijke voorschriften gevonden in art. 233 v. der Alg. wet, en bepaaldelijk in art. 240, houdende bepaling hoedanig de

meting en roeijing der aangehaalde goederen zal geschieden, doch art. 150 dier wet omtrent de bevoegdheid tot het vragen eener hermeting of herroeijing (in casu van gedistilleerd) kan in zoodanig geval van fraude niet worden ingeroepen.

a H. R. 25 Januarij 1848, Concl. conf.

190. De Rijks-advokaat is, met het oog op art. 230 Sv., bevoegd om, wanneer de zaak is aanhangig gemaakt door een van genoemden ambtenaar uitgegane dagvaarding, den ged. opmerkzaam te maken op omstandigheden, niet in de dagvaarding vermeld en die volgens de wet tot verzwaring van de straf zouden kunnen aanleiding geven.

b H. R. 17 September 1856, Concl. conf.

191. In alle correctionele zaken en alzoo mede in die welke niet door het O. M. worden vervolgd, moet uit het proces-verbaal der teregtzitting blijken (art. 229 en 230 Sv.), dat de bekl. of diens verdediger het laatste woord heeft gehad.

b H. R. 21 Februarij 1854, Concl. conf.

192. Vermits de vordering tot veroordeeling in gevangenisstraf eene actie is, welke overeenkomstig art. 247 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 en de algemeene beginselen van strafvordering, niet door of in naam van de administratie der belastingen, maar door het O. M. wordt ingesteld, en deze actie ten aanzien der toepassing één geheel uitmaakt met die welke door of in naam der administratie wordt ingesteld tot toepassing van boeten en verbeurdverklaring, terwijl voorts beide gelijkelijk worden geïnstitueerd, — zoo kan er geene sprake zijn van schending van art. 229, j° art. 230 Sv., wanneer aan den bekl. (eerst) na de conclusie van den Officier gelegenheid is gegeven om op beide onafscheidelijke actiën gelijktijdig te antwoorden en daarop het laatst het woord te voeren, en is hij daardoor niet in zijn regt van verdediging verkort.

a H. R. 24 October 1854, Concl. conf.

193. Er is niet te denken aan overschrijding der perken bij de wet voor de verdediging gesteld, in eene belastingzaak, waarin het O. M. mede was principale partij, voor zooveel betrof de gevorderde toepassing der subsidiaire gevangenisstraf, — wanneer aan den verdediger de gelegenheid is gegeven om te antwoorden, nadat de ambtenaar van het O. M. het woord had gevoerd en eensdeels zijne conclusiën had genomen op den eisch van de administratie, anderdeels zijn requisitoir tot subsidiaire gevangenisstraf.

b H. R. 17 September 1856, Concl. conf. — *c* H. R. 29 October 1856, Concl. conf.

194. Het requisitoir tot oplegging der subsidiaire gevangenisstraf, ingeval van onvermogen, kan niet door den Rijks-advokaat, maar moet door het O. M. worden genomen. Dit kan ook geschieden na het sluiten der debatten, wanneer blijkt, dat na die vordering tot subsidiaire gevangenis door den Voorzitter aan des beklaagden verdediger is gevraagd, of hij ook nog schriftelijke aanmerkingen had in te brengen.

a H. R. 6 Maart 1849, Concl. conf.

195. Bij art. 230 Sv. wordt niet als een vereischte voorgeschreven, dat uit het vonnis zelf zou moeten blijken van het hooren van den Officier van Justitie in zijne conclusie en van diens tegenwoordigheid bij de behandeling der zaak; het is voldoende, dat uit het proces-verbaal der teregtzittingen van dit een en ander blijkt.

g H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

196. Het regt tot het indienen van schriftelijke bedenkingen, bij art. 230 Sv. aan een beklaagde gegeven, is uitsluitend beperkt tot de zaken, bij dat art. bedoeld, en dit nog wel alleen tegen de conclusiën van den Officier v. Justitie.

b H. R. 21 Februarij 1843, Concl. conf.

197. Op het feit dat de bekl. na het nemen der conclusie van den Prok.-Gen. door den president in de gelegenheid is gesteld om mondeling op die conclusie te antwoorden, is bij art. 230 Sv. geene nietigheid bedreigd.

c H. R. 26 September 1854, Concl. conf.

198. De vonnissen in zaken van 's Rijks middelen moeten volgens art. 247 Alg. wet, j^{tis} art. 230 en 251, n° 4 Sv., worden gewezen na vooraf het O. M. te hebben gehoord.

e H. R. 12 Mei 1840, Concl. conf.

199. Noch bij art. 230 Sv. noch bij eenige andere wetsbepaling, met name bij art. 228 en 229 Sv., is aan den regter, oordeelende in zaken door het bestuur en het O. M. gezamenlijk aangelegd, de bevoegdheid ontzegd om het bestuur in zijne actie te verklaren niet-ontvankelijk, en regt te doen op het requisitoir van het O. M.

a H. R. 7 November 1866, Concl. conf. bev. op dit punt Limburg 21 Junij 1866, waarbij was vern. Maastricht 30 Mei 1866.

200. Wanneer in eene strafvervolging tegen onbekenden meer gevorderd is dan de verbeurdverklaring der voorwerpen vermeld in art. 226 der Alg. wet, moeten de administratie en het O. M. in dat meerdere niet worden verklaard niet-ontvankelijk, maar behoort hun het meer gevorderde te worden ontzegd.

a H. R. 14 Junij 1870.

201. Door de bepaling, waarbij op het stuk der in- en uitgaande regten en accijnsen, wat den vorm der dagvaarding betreft, in zoover eene uitzondering op den gewonen regel van strafvordering wordt gemaakt, dat die dagvaarding tegen onbekende overtreders even geldig is, hoezeer niet inhoudende naam noch woonplaats van den gedaagde, wordt in de beginselen van het strafregt zelf geene verandering gebragt; alzoo kan een onbekende niet schuldig worden verklaard en veroordeeld.

a H. R. 14 Junij 1870, Concl. contr. — Anders N.-Braband 4 Junij 1861.

202. Onbekenden zijn te veroordeelen in de bedreigde straffen, op grond, niet dat de vervoerder, maar dat het vervoerd wordende gedistilleerd niet van een biljet voorzien was.

N.-Holland 28 Maart 1859.

203. Wat er ook moge zijn van de in een incidenteel arrest gebezigde uitdrukking «dat »ten principale tegen onbekenden zal worden »voortgeprocedeerd,» is daaruit echter per se niet af te leiden eenige schending der wet, welke altijd duidelijk en bewezen moet zijn. De bekl., die ook ten gevolge van dat arrest in lite is verschenen om ten principale voort te procederen, al de middelen van verdediging zonder eenig protest of reserve heeft aangewend,

en alzoo rebus et factis getoond heeft zich de zaak ten principale aan te trekken, kan daardoor niet geacht worden virtualiter buiten het geding te zijn gesteld, met dat gevolg dat bij een later vonnis of arrest geene veroordeeling tegen hem zou kunnen worden uitgesproken.

b H. R. 5 November 1839, Concl. conf.

204. Bij eene vervolging in belasting-zaken tegen onbekenden kunnen deze niet in de kosten worden verwezen; wel moeten de in beslag genomen goederen worden verbeurd verklaard.

's Hertogenbosch 30 October 1860. — 's Hertogenbosch 14 Maart 1861, doch ook op dit punt vern. bij N.-Braband 4 Junij 1861. — 's Hertogenbosch 21 Mei 1861.

§ 2.

205. Overtredingen der wetten op de heffing der regten van in-, uit- en doorvoer en der accijnsen, kunnen zoowel door processen-verbaal als door andere middelen worden bewezen.

e H. R. 31 Augustus 1840, Concl. conf. vern. Overijssel 2 Mei 1840, waarbij was bev. Almelo 24 December 1839. — *b* H. R. 20 Mei 1845, Concl. conf. — Zeeland 11 November 1850, waarbij met vern. v. Goes 22 Julij 1850, is beslist dat de wet ook geen onderscheid maakt tusschen het geval dat een proces-verbaal is opgemaakt, en dat waarin een proces-verbaal wel opgemaakt, maar het niet meer voorhanden is, — zoodat niet met den regter a quo kan worden aangenomen dat, wanneer een procesverbaal is opgemaakt, dit dan moet worden overgelegd. — Maastricht 10 Junij 1846.

206. In belastingzaken moet de identiteit blijken van den persoon, die in regten verschijnt, met dengenen, tegen wien is geverbaliseerd. De eischer moet die identiteit bewijzen.

Amsterdam 15 Januarij 1846.

207. Buitengewone, evenzeer als gewone commiezen bij de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, zijn bevoegd om overtredingen en fraudes, tegen de belastingwetten begaan, te constateren.

a H. R. 23 Mei 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 6 Februarij 1843.

208. Uit art. 233 der Alg. wet volgt niet, dat een proces-verbaal, hetwelk beweerd wordt niet op heeter daad, immers zoo spoedig mogelijk te zijn opgemaakt, zou zijn informeel, en niet tot een wettig bewijsmiddel kan strekken; terwijl integendeel de geloofwaardigheid daarvan geheel aan de beoordeeling van den regter over het bestaan der daadzaak is overgelaten.

a H. R. 30 April 1844, Concl. conf.

209. De vormen voor het opmaken van processen-verbaal bedoeld in art. 233 en andere van de Alg. wet, als: het opmaken op heeter daad of zoo spoedig mogelijk, het registreren en beëedigen en het roepen van den bekeurde bij de opmaking, zijn alleen toepasselijk bij bekeuring wegens misdrijven, fraudes en overtredingen der wet — dat is van eene wet, die behoort tot den omvang der wetten waarop de Alg. wet betrekking heeft, zoodat daaronder niet vallen de processen-verbaal, waarbij gewelddadigheden of feitelijkheden worden gerelateerd jegens de ambtenaren in de uitoefening hunner functiën gepleegd.

c H. R. 29 Augustus 1865, Concl. conf.

210. Een proces-verbaal in zaken van in- en uitgaande regten en accijnsen is nietig, wanneer de plaats der bekeuring of aanhaling daarin niet is uitgedrukt.

Overijssel 23 Mei 1840.

211. Bij geen wetsartikel is voorgeschreven dat het proces-verbaal moet behelzen de artikelen der wet die op de bij het proces-verbaal geconstateerde overtreding (in casu de Algem. wet) van toepassing is.

H. R. 14 Augustus 1858.

212. Een proces-verbaal opgemaakt ter requisitie van den Minister van Finantiën, op een tijdstip dat er geen Minister aan het hoofd van het departement was geplaatst, is daarom niet van onwaarde.

a H. R. 23 Mei 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 6 Februarij 1843.

213. Art. 234 der Alg. wet vordert niet de aanhaling der dagteekening van des bekeurders aanstelling en van hare registratie.

d H. R. 31 Januarij 1854, Concl. conf.

214. Een proces-verbaal is als bewijsmiddel aan te merken, al is het door de ambtenaren opgemaakt drie dagen na het plegen van het feit, en al is het beëedigd, in geval van art. 77 der Gem.wet, niet voor den burgemeester maar voor den wethouder.

b H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf.

215. Een proces-verbaal, opgemaakt en gesloten den 24 Augustus des namiddags ten 9 ure, en beëedigd den 26 Augustus daaraanvolgende des voormiddags ten 8 ure, moet gerekend worden beëedigd te zijn binnen den termijn, vastgesteld bij art. 236 der Alg. wet.

c d H. R. 17 April 1855, Concl. conf.

216. Voor bekeuringen met recherche-vaartuigen is de beëediging van het proces-verbaal voldoende, zoo die maar is geschied vóór dat daarvan in regten is gebruik gemaakt, ook al heeft die beëediging plaats gehad negen maanden na de sluiting.

N.-Holland 26 September 1853.

217. De wet vereischt niet dat in eenig geval een afschrift van het proces-verbaal van bekeuring aan de woning van den bekeurde bezorgd worde. Ook dan wanneer de bekeurde bij de bekeuring tegenwoordig, bekend en binnen de gemeente der bekeuring woonachtig is, volstaat men met het afschrift bij den voorzitter van het bestuur der gemeente ter beschikking van den bekeurde te stellen.

Maastricht 25 April 1854.

218. Aan art. 238 der Alg. wet is voldaan, bijaldien de bekeurde is uitgenoodigd om bij de opmaking van het proces-verbaal tegenwoordig te zijn, en wanneer, zoo hij daaraan niet voldoet, een afschrift van het opgemaakte procesverbaal bij het gemeentebestuur is gedeponeerd. Ook is een en ander niet voorgeschreven op straffe van nietigheid.

b H. R. 20 October 1840, Concl. conf. — Maastricht 10 Junij 1846.

219. De schuldig-verklaring kan berusten op een door de bevoegde beambten opgemaakt, behoorlijk beëedigd en geregistreerd proces-

verbaal; zelfs dan, wanneer kan worden aangenomen, dat hetzelve niet zou zijn bezorgd ten raadhuize der gemeente, in welke de bekeuring is geschied.

g H. R. 12 Junij 1849, Concl. conf. — Overijssel 18 December 1847.

220. De kennisgeving door de ambtenaren gedaan, dat het proces-verbaal zal opgemaakt worden ten kantore of huize van den ontvanger hunner administratie, bevat eene voldoende aanwijzing van plaats, ook zonder aanduiding van de gemeente waar dat kantoor is gevestigd.

Maastricht 25 April 1854.

221. Tot volle geloof in regten van alle verbalen en relazen van ambtenaren der belastingen wordt in het algemeen niet gevorderd, dat dezelve ten minste door twee zoodanige ambtenaren zijn opgemaakt. Dit is niet toepasselijk, bv. bij dat van een deurwaarder, die sommeert tot opvordering van achterstallige belastingen, en daarbij beleedigd wordt; maar alleen op de processen-verbaal, betreffende de bekeuringen uit hoofde van overtredingen der belastingwetten.

h H. R. 10 Junij 1845, Concl. conf.

222. Overeenkomstig art. 233, 234 en 239 der Alg. wet, kan in verband met andere behoorlijk bewezen daadzaken, als wettig bewijs worden aangenomen de verklaring van een enkelen Rijks-ambtenaar, opgenomen in een proces-verbaal, door hem en zijnen mede-ambtenaar volgens de wet opgemaakt en nader door hem ter zitting voor den regter onder eede bevestigd, ten aanzien van zijne bevinding omtrent de hoedanigheid van zeker vocht.

a H. R. 10 Februarij 1858, Concl. conf.

223. Ofschoon de processen-verbaal of relazen der ambtenaren bij de belastingen wegens hunne handelingen en ambtsverrigtingen volle geloof in regten verdienen, is echter den bekeurde het regt van tegenbewijs toegekend, en mag door hem de onnaauwkeurigheid daarvan worden bewezen, — en wanneer het geldt wetenschappelijke waarnemingen en onderzoek, waaromtrent uit den aard der zaak noch getuigen gehoord, noch schriftelijke bescheiden overgelegd kunnen worden, dan is geen ander tegenbewijs denkbaar dan het onderzoek door deskundigen. Art. 239 en 240 Alg. wet houden niets anders in dan administratieve voorschriften, door de ambtenaren in acht te nemen, zonder in eenig opzigt het verdedigingsregt der bekeurden te verkorten.

b Gelderland 22 November 1853.

224. Het behoort ook tot de bevoegdheid der ambtenaren om eene extra-judiciële bekentenis door hun proces-verbaal te constateren.

Maastricht 25 April 1854.

225. Bij overtreding der wet op het gemaal door nog te malen na zonnen-ondergang, kan niet worden beweerd dat, vermits de bekeuring na zonnen-ondergang blijkens het proces-verbaal door de ambtenaren in den molen is geconstateerd en aangezegd, gevolgelijk die ambtenaren den molen zijn binnengetreden op een tijdstip, waarop hun dit verboden was te doen zonder de assistentie van een lid van het plaatselijk bestuur. Dit onbevoegd binnentreden zou aan de geloofwaardigheid van het proces-verbaal niets kunnen afdoen, maar gaf aan den beklaagde alleen het regt om aan de commiezen den toegang tot den molen te weigeren. Daarenboven geeft art. 197 der wet van 26 Augustus 1822 aan de commiezen altoos het regt visitatie te doen in de fabrieken en andere panden, waaronder kennelijk ook molens behooren, wanneer daarin gewerkt wordt, hetgeen door het draaijen der wieken genoegzaam wordt aangetoond.

b Amsterdam 24 Junij 1846.

226. Een proces-verbaal van bekeuring, waaruit blijkt, dat buiten de linie, omschreven bij art. 162 der Alg. wet, is ontdekt eene overtreding binnen die linie begaan, is niet nietig; tot toepassing der strafbepalingen wordt niet gevorderd, dat de goederen binnen de onvrije linie zonder document gevonden zijn. De bevoegdheid der ambtenaren, om een met de wet strijdig vervoer van accijnsvrije goederen te constateren, is niet beperkt tot het geval dat de fraude of overtreding ontdekt, en de visitatie geschied of de bekeuring aangevangen is op het territoir, gelegen binnen de linie bij art. 162 vermeld; ook bestaat zoodanige beperking niet ten aanzien van het vervoer, dat met publiek geadmitteerde postwagens geschiedt.

c H. R. 11 April 1843, Concl. conf.

227. De niet-nakoming van het voorschrift van art. 233 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. nº 38), dat de processen-verbaal van overtreding immers zoo spoedig mogelijk zullen worden opgemaakt, is niet met straffe van nietigheid bedreigd.

b H. R. 28 November 1871, Concl. conf.

228. Waar op voldoende wijze gebleken is van eene wettige kennisgeving, dat op een aangewezen dag aan boord van zeker schip eene partij cacao zou worden ingeladen, met vermelding van de plantages waarvan die balen cacao herkomstig waren, van de plantage-merken, van de dagen waarop zij ter waag gewogen waren en van het netto-gewigt, — moet de in gemeld schip geladen cacao geacht worden te zijn gewogen, en is het O. M. de identiteit der gewogen en der ingeladen cacao betwistende, verpligt het bewijs van dit beweren te leveren.

Suriname H. v. J. 7 October 1871.

229. Het bewijs dat de werklieden in eene suikerfabriek bij het vullen der meet- of verzamelbakken de kranen, waardoor het sap na de meting en de beproeving der digtheid wordt afgevoerd, min of meer in beweging hebben gebragt, is niet voldoende om eene aftapping van sap en de verpligting om daarvan aanteekening in het register te houden, naar eisch van regten te bewijzen.

Breda 21 Maart 1870.

230. De administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen mag eene overtreding der wetten op den in- en uitvoer of op de accijnsen, zonder een, ter zake van die overtreding opgemaakt proces-verbaal van bekeuring, door getuigen bewijzen.

Appingadam 4 Maart 1837, bev. bij Groningen 1ᵉ a. 24 Mei 1837.

§ 3.

231. Art. 381 in verband met art. 382 Sv. kan aan de administratie der belastingen niet obsteren

om in cassatie te komen van ten haren nadeele gewezen vonnissen, dewijl zij is civiele partij in hare vervolgingen, en haar dat regt, bevestigd bij art. 95 R. O., uitdrukkelijk wordt toegekend bij art. 250 der Alg. wet v. 26 Augustus 1822.

b H. R. 24 December 1839, Concl. conf. — *e* H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf.

232. De Minister van Financiën is bevoegd de verklaring van hooger beroep door een daartoe door hem gemagtigden, onder hem staanden ambtenaar namens hem te doen afleggen, of wel de Rijks-advokaten te magtigen, om voor of namens hem Minister, die magtiging aan zoodanige ambtenaren op te dragen.

c H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

233. Rijks-advokaten kunnen, ook zonder daartoe speciaal te zijn gemagtigd, van de vonnissen in belastingzaken gewezen, namens den Minister van Financiën in hooger beroep of cassatie komen.

a H. R. 9 Januarij 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 3 Maart 1846, Concl. conf. vern. Friesland 24 November 1845, in welk laatste geval eene vervolging wegens overtreding der patentwet was ingesteld.

234. De aanteekening van een beroep in cassatie namens den Minister van Financiën gedaan ter griffie eener Regtbank, niet door den Rijks-advokaat, maar door een door dezen speciaal gemagtigden prokureur bij die Regtbank, is niet van waarde.

c H. R. 22 April 1851, Concl. contr. — Anders *b* Utrecht Hof 13 Februarij 1843, waarbij het appel door een prokureur namens den Min. v. Fin. aangeteekend, werd geldig verklaard.

235. Rijks-advokaten, ofschoon zelve bevoegd tot het aanteekenen van hooger beroep of cassatie, zijn niet bevoegd deze ambtsverrigting bij volmagt op te dragen aan een controleur of ander bijzonder persoon, evenmin als de Arrondissements-directeur dit kan opdragen aan den controleur.

a H. R. 25 Februarij 1851, Concl. contr. vern. Zeeland 11 November 1850. — *d* H. R. 20 Mei 1851. — H. R. 11 Junij 1851. — *e* H. R. 29 Augustus 1851, Concl. contr.

236. Hoewel de Minister van Financiën, waaronder de administratie der belastingen ressorteert, en namens wien, naar art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822, belasting- en fiscale zaken moeten worden aangelegd en vervolgd, naar de wet niet onbevoegd is om de verklaring van hooger beroep door een daartoe door hem gemagtigden onder hem staanden ambtenaar namens hem te doen afleggen, of wel om de Rijks-advokaten te magtigen om voor of namens hem, Minister, die aanteekening op te dragen aan een ambtenaar, als bovengemeld daartoe door den Rijks-advokaat bepaaldelijk schriftelijk gemagtigd, kan het echter niet aangaan om dit nog verder uit te strekken, en hieruit volgt, dat de aanteekening van hooger beroep niet wettig heeft kunnen geschieden door iemand, op wien door den Rijks-advokaat eene algemeene volmagt was verstrekt, om hem gedurende eenigen tijd in en buiten regten in zijne betrekking te vervangen.

b H. R. 4 April 1853, Concl. contr. vern. Limburg. — Anders Limburg 31 December 1852, in eene gelijksoortige zaak als die waarin het evengemeld vern. arrest is gewezen.

237. Een Arrond.-directeur van 's Rijks directe belastingen kan in eene belastingzaak geen beroep in cassatie instellen op eigen naam en qualiteit, maar alleen voor of namens den Min. van Fin. als partij in het regtsgeding. De aanteekening van het appel door den controleur als gevolmagtigde van den Arrond.-directeur, is derhalve niet van waarde.

a H. R. 21 Januarij 1851, Concl. contr.

238. Hoewel tot de ambtsverrigtingen van een Arrond.-directeur mede behoort de verklaring, dat de Minister van Financiën komt in hooger beroep, moeten evenwel ambtenaren al hunne ambtsverrigtingen òf zelve waarnemen, òf ze opdragen aan andere, daartoe bij de wet of andere openbare verordeningen wettig aangewezen ambtenaren. Vermits niet blijkt van het bestaan van eenige verordening, krachtens welke de controleurs de Arrond.-directeurs kunnen vervangen in deze door hen namens den Minister van Financiën gevoerde regtsgedingen, zijn zij derhalve onbevoegd eenige zoodanige verrigting aan een daartoe niet aangewezen ambtenaar bij lastgeving of volmagt over te dragen. Mitsdien is nietig en van onwaarde het hooger beroep, ingesteld door een controleur als gemagtigde van den directeur, en verklarende namens zijn lastgever dat de Minister van Financiën in hooger beroep komt.

H. R. 11 Junij 1851, Concl. contr.

239. Controleurs der belastingen zijn uit den aard hunner functiën, en dus zonder van eene speciale volmagt daartoe voorzien te zijn, niet bevoegd om voor of namens den Minister van Financiën beroep in cassatie te doen aanteekenen.

a H. R. 20 October 1847. — *b* H. R. 23 December 1856, Concl. impl. contr.

240. Het hooger beroep, ingesteld door den controleur namens den Min. van Fin., verklarende en in authentieke afschriften het bewijs overleggende, dat de Minister van het gewezen vonnis komt in hooger beroep en hem het afleggen dier verklaring òp het passeren en teekenen der vereischte akte is opgedragen bij volmagt, op hem afgegeven door den Rijks-advokaat, als daartoe door den Minister van Financiën gemagtigd, is ontvankelijk.

c H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

241. Uit art. 251, n° 1 Sv. volgt niet, dat de ambtenaren aangeduid in art. 222, n° 2, verpligt zijn de vonnissen, gewezen in zaken welke door hen of van hunnentwege in eersten aanleg zijn aanhangig gemaakt, te doen beteekenen, alvorens daarvan in hooger beroep te komen. De aldaar voorkomende afwijking van de gewone proces-orde behelst geenszins eene beperking maar eene verlenging van den bij art. 242 voorgeschreven termijn, om in hooger beroep te kunnen komen, terwijl er ook geene aannemelijke reden denkbaar is, waarom de wetgever eene aan het hooger beroep voorafgaande beteekening van het vonnis bij uitzondering zou voorgeschreven hebben in het geval bij art. 251 bedoeld.

e H. R. 10 Januarij 1843, Concl. conf. — *d* H. R. 28 November 1848, Concl. conf. — *a* H. R. 6 Maart 1849, Concl. conf. — *d* H. R. 20 Maart

1860, Concl. conf. — *b* H. R. 30 Julij 1860, Concl. conf. — N.-Holland 26 Junij 1848. — *b* N.-Holland 20 November 1848. — Evenmin de oorspronkelijk gedaagde, die tegen zijne veroordeeling in hooger beroep komt, *i* H. R. 24 Junij 1845, tevens beslissende dat, zoo de veroordeelde zijn appel ingesteld vóór de beteekening van het vonnis intrekt en een nieuw appel beteekent, op dit laatste appel moet worden regt gedaan; — anders in de Concl. Adv.-Gen. Deketh, die wel meende dat het appel vóór de beteekening kan worden ingesteld, doch tevens dat het eenmaal gedaan zijnde, niet kan worden ingetrokken, en een later appel dus onbestaanbaar is. — Cf. *b* H. R. 24 December 1856.

242. Wanneer eene aanteekening van hooger beroep niet binnen den bij art. 251, n° 3 Sv. bepaalden termijn van 21 dagen door eene dagvaarding der wederpartij is achtervolgd, dan moet het hooger beroep bij die aanteekening bedoeld, worden gehouden voor vervallen, zoodat er geen onderzoek naar de waarde daarvan kan te pas komen.

b H. R. 24 December 1856, Concl. conf. — Utrecht Hof 25 April 1843, beslissende dat de aanteekening van appel, als zijnde eene geheel eenzijdige akte, niet verhindert dat meerdere zoodanige verklaringen, mits binnen den wettelijken termijn, gedaan worden.

243. De termijn van appel in art. 251, n° 1 Sv. vermeld, blijft loopen zoo lang het vonnis niet is beteekend geworden, met dat gevolg, dat niets belet, om wanneer in dezelfde zaak reeds vroeger hooger beroep was ingesteld en daarop werkelijk was voortgeprocedeerd, doch dat appel niet-ontvankelijk is verklaard, andermaal van datzelfde middel tegen dat onbeteekend gebleven vonnis gebruik te maken.

c H. R. 16 Maart 1852, Concl. conf.

244. Art. 1 en 251 Sv. zijn geschonden, door regt te doen op een hooger beroep, aangeteekend nadat reeds eene (door geene dagvaarding opgevolgde) verklaring van hooger beroep ter griffie was gedaan, zonder dat een afstand van de eerste appels-verklaring was gebleken.

a H. R. 22 Februarij 1853, Concl. contr. — Cf. *i* H. R. 24 Junij 1845, Concl. contr.

245. Niemand mag worden geacht zich zelven door eene beteekening te willen in mora stellen en daardoor den hem zelven vergunden termijn voor hooger beroep te willen beperken. Hieruit volgt dat, hoewel de bij art. 251, n° 1 Sv. gebezigde woorden: binnen den termijn van 21 dagen na de beteekening van het vonnis, op zich zelve beschouwd, een algemeenen zin zouden kunnen hebben, echter de bedoeling daarvan geene andere kan zijn geweest, dan om te kennen te geven, niet de beteekening van wege de partij, die zich in hooger beroep heeft voorzien en bij geene bepaling van het Wetboek van Strafv. verpligt was tot het bevorens doen beteekenen van het vonnis, maar integendeel hare wederpartij. Daarbij kan mitsdien alleen zijn bedoeld zoodanige beteekening als zou kunnen strekken om den termijn van appel te doen loopen ten voordeele van de door den regter in het gelijk gestelde partij, en om alzoo de wederpartij te noodzaken, òf zich in hooger beroep te voorzien, òf door hare stilzwijgende berusting de uitspraak des eersten regters in kracht van gewijsde te doen gaan. De beteekening van het vonnis waarvan in art. 251, n° 1 melding wordt gemaakt, is dus alleenlijk als terminus a quo te beschouwen voor hem aan wien beteekend wordt, doch niet voor dengenen die de beteekening doet. Hiertegen kan niet worden aangevoerd, dat bij eene zoodanige uitlegging der meergenoemde bepaling, de termijn van hooger beroep voor de eene partij zou zijn beperkt, doch voor de andere bij voortduring zou openstaan, vermits de partij welke hare wederpartij wil noodzaken, òf zich in hooger beroep te voorzien, òf het vonnis in kracht van gewijsde te laten gaan, door de bij meergenoemd artikel vermelde beteekening dit doel kan bereiken.

d H. R. 28 November 1848, Concl. contr.

246. Art. 251, n° 1 Sv. verlengt in onderscheiding van art. 242, niet slechts den termijn van hooger beroep van 14 tot op 21 dagen, maar doet bovendien (ook voor de administratie) dien termijn loopen, niet van den dag der uitspraak, maar van dien der beteekening van het vonnis. Hiertegen kan niet worden aangevoerd, dat alsdan de getriumpheerd hebbende partij, zelfs na verloop van vele jaren, door eene aanteekening van hooger beroep der wederpartij zou kunnen worden verontrust, en alzoo, haar ondanks, in eene door den wetgever nimmer bedoelde, voortdurende onzekerheid zou verkeeren, daar toch, even als in burgerlijke zaken, de in eersten aanleg getriumpheerd hebbende partij, hoewel anders tot geene beteekening van het vonnis verpligt, echter, bij niet-beteekening van de zijde der wederpartij, door beteekening van haren kant, den termijn van hooger beroep kan doen aanvangen.

d H. R. 2 December 1845, Concl. contr.

247. Wanneer naar aanleiding van art. 247 der Alg. wet èn door de administratie, èn door het O. M. is geageerd, blijft art. 251, n° 3 Sv., bepalende, dat de appellant zijne wederpartij binnen 21 dagen moet dagvaarden, ook van toepassing; zoodat steeds, ook dan zelfs, wanneer wegens dezelfde overtreding der wetten op het stuk van in- en uitgaande regten en accijnsen, twee verschillende actiën zijn ingesteld, de administratie, die het geding heeft aanhangig gemaakt, op straffe van verstek door den veroordeelde in hooger beroep behoort te worden gedagvaard.

a H. R. 19 November 1844, Concl. conf.

248. Onder het woord «wederpartij» voorkomende in art. 251, n° 3 Sv., moet alléén verstaan worden de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, of de door deze in eersten aanleg gedagvaarde partij; hoewel het O. M. in eersten aanleg dagvaardt ter zake der op de vervolgd wordende overtreding bedreigde gevangenisstraf, laat het bijzonder voorschrift van art. 251, n° 3, speciaal voor de administratie-zaken (met het oog op art. 247 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 daargesteld), niet toe, de daarbij gebezigde uitdrukking «hare wederpartij» ook op het O. M. toepasselijk te verklaren, en dit te minder, dewijl bij het vierde lid van hetzelfde artikel de gewone bij art. 230 van hetzelfde wetb. voor-

geschrevene wijze van procederen ook in zaken der administratie is in stand gehouden.

c H. R. 11 October 1842, Concl. conf. — *b* H. R. 14 October 1845, Concl. conf.

249. De uitdrukking: «op straffe van ver»stek» voorkomende in art. 251, n° 3 Sv. (nl. op straffe van verstoken te zijn van het beroep tegen het beklaagde vonnis), slaat niet slechts op het verzuim van binnen 21 dagen te doen dagvaarden, maar ook op dat van het verder daarbij gegeven voorschrift, dat men moet dagvaarden om te verschijnen op de eerste teregtzitting van het Hof, welke met aanduiding van dag en uur, na tien vrije dagen zal worden gehouden. Bij eene tegenovergestelde uitlegging zou immers de termijn van 10 vrije dagen tusschen de dagvaarding en den dag der teregtzitting, bij art. 246 ook in gewone regtsgedingen voorgeschreven, in deze soort van zaken door de in beroep gekomen partij ongestraft kunnen worden verwaarloosd, en de opzettelijk bij het woord teregtzitting gevoegde uitdrukking *eerste* overbodig zijn; doch vooral zou het alsdan geheel van de wederpartij afhangen, door te dagvaarden tegen eene verwijderde teregtzitting, de tijdige afdoening harer zaak te beletten, daar toch het regt van vervroeging, bij art. 344 Rv. toegekend aan den geïntimeerde bij eene dagvaarding op te langen termijn, bij het wetboek van Strafv. niet is verleend, en bij analogie van de eene tot de andere regtspleging niet kan worden uitgestrekt.

H. R. 15 October 1845, Concl. conf.

250. De termijn van tien vrije dagen waarop de appellant in belastingzaken zijne wederpartij moet dagvaarden, is van openbare orde, en mitsdien moet de regter in appel, bij het niet in acht nemen van dien termijn, het verstek of de vervallen-verklaring ambtshalve uitspreken.

d H. R. 2 December 1845, Concl. conf. — Anders *b* H. R. 30 Julij 1860, in eene zaak waarin het O. M. uit krachte van art. 205 der Alg. wet agerende tot toepassing der principale gevangenisstraf, den beroepene had gedagvaard op den 14^{en} om ter teregtzitting van den 27^{en} daaraanvolgende te verschijnen.

251. Indien in eene zaak die aanhangig is gemaakt door of van wege de ambtenaren bij art. 222, n° 2 Strafv. aangeduid, op verzoek van den appellant, door den president van het Prov. Hof de dag wordt bepaald, tegen welken de oproeping zal kunnen worden gedaan ten einde op het hooger beroep uitspraak te doen, dan kan die bij de wet niet voorgeschreven dagsbepaling door den voorzitter van het Hof, den appellant niet ontheffen van de verpligting om de termijnen in acht te nemen, door de wet op straffe van verstek voorgeschreven.

b H. R. 31 December 1845, Concl. conf.

252. Het voorschrift van art. 251, n° 3 Sv. betreft alleen den termijn voor de eigenlijk gezegde, op de aanteekening van het hooger beroep gevolgde dagvaarding in hooger beroep. Zij kan derhalve niet worden uitgestrekt tot de dagvaarding ten gevolge van eene verwijzing door den H. R., welke alleen is te beschouwen als een noodwendig uitvloeisel van zoodanig arrest, ter kennisgeving aan de beroepene partij van den dag der nieuwe behandeling in hooger beroep. Dientengevolge is geheel buiten de wet het beweren, dat de termijn voor de dagvaarding voor het Hof, aan hetwelk de zaak ten gevolge van het arr. van renvooi van den H. R. de novo is verwezen, zou beginnen te loopen van den dag van laatstgemeld arrest, en de tijd van dien termijn bij voornoemd art. 251, n° 3 zou zijn bepaald.

a H. R. 6 Maart 1849, Concl. conf.

253. Onder de woorden «eerste teregtzitting» in art. 251, n° 3 Sv. voorkomende, behoort te worden verstaan de eerste zitdag van het Hof in strafzaken, onverschillig of die dag tot de behandeling van criminele zaken, dan wel van correctionele appellen mogt zijn bestemd.

b H. R. 31 December 1845, Concl. conf.

254. Indien krachtens het reglement van orde der regterlijke collegiën wekelijks onderscheidene teregtzittingen van het Hof voor de behandeling der criminele en der correctionele zaken afzonderlijk worden gehouden, dan moet naar art. 251, n° 3 Sv., door de uitdrukking: eerste teregtzitting van het Hof, welke na tien vrije dagen zal worden gehouden, worden verstaan de eerste teregtzitting, voor de behandeling van correctionele appellen bestemd.

d H. R. 28 Februarij 1854, Concl. conf. — *b* H. R. 23 Januarij 1855, Concl. conf.

255. Bij het speciale voorschrift van art. 251 Sv., hetwelk uitsluitend handelt over correctionele zaken, aanhangig gemaakt door de ambtenaren in art. 222, n° 2 vermeld, heeft de wetgever, ook blijkens de geschiedenis der wetgeving, kennelijk eene verstoken- of vervallen-verklaring en geenszins een gewoon verstek of defaut gewild en bedoeld. Hieruit volgt dat de woorden «op straffe van verstek» (in casu ter zake van het verloop van den termijn, voorgeschreven in art. 251, n° 3 Sv.), beteekenen: «op straffe van »verstoken te zijn van het geïnterjecteerd hoo»ger beroep,» hoedanig de voorschriften omtrent het gewone verstek of defaut niet kunnen worden beschouwd.

b H. R. 1 October 1845, Concl. conf. — *d* H. R. 2 December 1845, Concl. conf. — Implicite H. R. 15 October 1845.

256. De exceptionele voorschriften van art. 251 Sv. en in het bijzonder van n° 3, hebben geenszins de strekking, om de door de administratie der in- en uitgaande regten en accijnsen voor de correctionele Regtb. vervolgde actiën in elk ander opzigt niet als gewone strafzaken te beschouwen, maar die, wat de proces-orde betreft, met burgerlijke regtsgedingen gelijk te stellen. Daargelaten, dat een in eersten aanleg veroordeelde beklaagde, hoezeer in hooger beroep ten aanzien dier instantie als eischer optredende, echter altijd beklaagde en oorspronkelijke ged. blijft, kan derhalve uit voormelden hoofde op die belastingzaken niet worden toegepast de bepaling van het Wetb. van Burg. Regtsv., volgens welke tegen den ten beteekenden regtsdage niet verschijnenden eischer behoort te worden verleend verstek, en de verweerder van de instantie moet worden ontslagen.

b H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

257. Indien de oorspronkelijk gedaagde tegen zijne veroordeeling in appel opkomt, doch niet verschijnt, met dat gevolg dat de zaak van de

rol is geroijeerd, moet hij in cassatie niet-ontvankelijk worden verklaard.

d H. R. 3 April 1855, Concl. conf. — *b* H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf.

258. Wanneer het Hof, bij niet-verschijning van den bekl. en appellant, verstek verleent en beveelt dat de zaak zal worden geroijeerd van de rol, dan kan de appell., indien de wettige termijn voor de dagvaarding nog niet is verstreken, andermaal de administratie in hooger beroep dagvaarden.

N.-Holland 18 December 1854.

259. De bepaling van art. 251, n° 5 Sv., dat in correctionele belastingzaken, beide partijen in het hooger beroep van die zaken hare stukken onder inventaris aan het Hof moeten overleggen, brengt mede dat het Hof bevoegd is om de hinc inde overgelegde stukken tot grondslag van zijne beslissing te doen strekken, hetzij die ter audiëntie zijn voorgelezen of niet.

c H. R. 19 Junij 1849, Concl. conf.

260. Volgens art. 291, n° 5 der Alg. wet behoort de niet-ontvankelijkheid in hooger beroep te worden uitgesproken, op grond van het niet consigneren der som, gevorderd bij een dwangbevel, waartegen het gedaan verzet is afgewezen, en door die som te beschouwen als bij die afwijzing te zijn toegewezen. Uit het voorschrift van dat art. kan ook niet worden afgeleid de verpligting tot consignatie tevens van eene som voor de ongeliquideerde kosten van den processe.

a H.R. 25 Februarij 1848, Concl. conf.

§ 4.

261. Waar niet uitsluitend de rede is van boete en verbeurdverklaring maar tevens van gevangenisstraf, naardien de overledene in geval van veroordeeling die straf volgens art. 273 Gem. wet ter vervanging der geldboete zou hebben beloopen, bestaat niet het geval waarin voorzien is bij art. 447 v. Sv., en kan alzoo geen sprake zijn van de hervatting van het regtsgeding tegen de erfgenamen des bekeurden.

a H. R. 31 Maart 1858, Concl. contr.

262. Eene regtsvordering ingesteld door de administratie tot verhaal van boete of verbeurte van bepaalde voorwerpen in zake van belastingen, uitsluitend steunende op art. 324 der Alg. wet van 26 Augustus 1822, komt (zonder dat daartegen art. 325 dier wet obsteert) niet te vervallen door het overlijden van den erflater vóór het aanvangen der instructie of gedurende den loop van het geding. Het maakt daarbij geen onderscheid of die boete en verbeurdverklaring gevorderd worden wegens eigenlijke ontduiking van regten, of dat het is boete op overtredingen gesteld, welke die ontduiking mogten hebben vergezeld. Overigens behoeft noch kan zelfs in het gegeven geval (èn wegens het overlijden des daders èn uit hoofde de vordering niet door het O. M. is ingesteld) worden onderzocht en uitgemaakt, of de als bewezen aangenomen daadzaken zouden daarstellen het wanbedrijf van rebellie, voorzien bij de art. 209 en 212 C. P., j° art. 323 der Algemeene wet.

a H.R. 2 Junij 1846, Concl. contr.

V. § 1.

263. Hoezeer bij overtreding van belastingwetten het materiële van het feit, al is het alleen aan verzuim toe te schrijven, voldoende is, kan echter de bedreigde gevangenisstraf niet worden toegepast op personen, die, ten opzigte hunner verstandelijke vermogens, in zoodanigen staat verkeeren, dat aan hen, niet alleen geen boos opzet, maar zelfs geen verzuim of abuis kan worden toegeschreven.

a H. R. 23 Junij 1846, Concl. conf. — *b* H. R. 25 Januarij 1853, Concl. conf. omtrent eene overtreding der wet van 29 Maart 1833 (Sb. n° 3), door het vervoeren van zakken roggemeel, ongedekt door eenig accijnsbiljet, beslissende dat de algemeene voorschriften, vervat in het II° boek van den C. P. (art. 66) zijn te beschouwen als algemeene voorschriften van strafregt, den regter bindende ook dan zelfs wanneer de vervolging plaats vindt krachtens andere wetten dan den genoemden Code, voor zooverre bij die wetten geene uitdrukkelijke afwijking wordt aangetroffen, en mitdien het hoofdbeginsel omtrent de toerekenbaarheid, in het geval van art. 66, evenzeer het rigtsnoer des regters moet zijn in belastingzaken, daar ten aanzien van deze geene uitzondering op dat hoofdbeginsel is te vinden. — Groningen Hof 5 October 1846, waarbij is beslist dat bij frauduleus vervoer van zout door een beklaagde beneden de 16 jaren, behoort te worden onderzocht, of hij al dan niet met oordeel des onderscheids heeft gehandeld.

264. De regel dat de regter niet meer kan toewijzen dan de eischer vordert, geldt ook in fiscale zaken, zoodat geene boete kan uitgesproken worden tegen een gedaagde op wien de toepassing daarvan niet is gevorderd.

e Amsterdam 3 October 1850.

265. De bedreigde boete van tienmaal de gefraudeerde regten door het voorhanden hebben op het terrein van toezigt van eene grootere hoeveelheid granen dan redelijker wijze is te veronderstellen of te berekenen tot het debiet van zijn kleinhandel noodzakelijk te zijn, moet berekend worden naar de regten op den invoer, niet naar die op den uitvoer.

Maastricht 17 Junij 1846.

266. Indien de bewezene daadzaken betrekking hebben tot frauduleusen invoer (in casu van zout), kunnen volgens de slotbepaling van art. 205 der Alg. wet, de bij de bijzondere accijnswetten bepaalde straffen en boeten niet worden opgelegd.

a Assen 29 October 1844.

267. Bij schuldigverklaring aan het misdrijf van vervoer op het terrein van toezigt, omschreven bij art. 162 der Alg. wet, van eene hoeveelheid van meer dan drie Nederl. ponden geraffineerde suiker, zonder door document of geleibiljet te zijn gedekt, en dus in overtreding van art. 7, litt. *a* der wet v. 30 December 1840 (Sb. n° 93), moet behalve de veroordeeling tot geldboete en de verbeurdverklaring der in beslag genomen goederen ook worden toegepast de gevangenisstraf, bedreigd bij art. 205 der Alg. wet, en zulks niettegenstaande de veroordeeling ook tot gevangenisstraf naar aanleiding

van art. 225 Alg. wet; — ook hier heeft cumulatie van straffen plaats.

a H. R. 2 Januarij 1844, Concl. conf.

268. Een vleeschhouwer, bij wien onafgehakt vleesch is gevonden zonder eenige kwittantie en zonder waardeermerk, begaat twee van elkander afgescheidene feiten, die elk op zich zelf strafbaar blijven, en zonder dat de wet van 2 Januarij 1832 hierin eenige verandering heeft gemaakt. — Wanneer een vleeschhouwer wordt schuldig verklaard en veroordeeld ter zake van het vinden van geslagt vee zonder kwittantie en waardeermerk in een lokaal, hetwelk zijne slagtplaats uitmaakt, dan wordt hij altoos wegens zijne eigene daad gestraft.

e H. R. 6 April 1852, Concl. conf.

269. Voorafgaande aanhaling van het vaar- of voertuig, waarmede de poging tot frauduleusen in-, uit- of doorvoer is bewerkstelligd, moet geacht worden een vereischte te zijn, om de verbeurdverklaring te kunnen uitspreken.

d H. R. 10 October 1848, Concl. conf.

270. De bij art. 213 der Alg. wet wegens verkeerde aangifte vastgestelde verbeurdverklaring kan alleen worden uitgesproken tegen den wezenlijken aangever der goederen.

c H. R. 19 Julij 1852, Concl. contr.

271. De goederen, welke zonder aangifte tot aan de eerste wacht zijn aangevoerd, moeten worden verbeurd verklaard.

f H. R. 27 April 1841.

272. De woorden «ter plaatse» in art. 208 Alg. wet v. 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38), moeten niet in den ruimen zin worden uitgelegd als bedoelden zij de gemeente waar het eerste kantoor is gevestigd, maar in den engeren zin van «ten kantore» of «aan het kantoor.» Er komt dus geene vrijstelling van gevangenisstraf te pas, wanneer de aanhaling wel in de gemeente waarin het eerste kantoor is gevestigd, maar niet aan dat kantoor heeft plaats gehad.

a H. R. 12 Februarij 1872, Concl. contr.

273. Bij het vrijspreken van eenen beklaagde van een bewezen frauduleus vervoer uit hoofde hij zonder oordeel des onderscheids heeft gehandeld, moeten altoos de aangehaalde goederen en middelen van vervoer worden verbeurd verklaard.

Limburg 15 September 1865.

274. Tot berekening van het twaalfde gedeelte, dat bij aangifte is verzwegen, zoodat volgens art. 215 der Alg. wet de verbeurdverklaring zich tot dit gedeelte zal bepalen of door eene boete worden vervangen, — moet als basis worden aangenomen het geheele bedrag der ingevoerde goederen en geenszins dat afzonderlijk gedeelte, waaromtrent de bekeuring heeft plaats gehad.

a H. R. 1 November 1842, Concl. contr.

275. Confiscatie stelt daar eene eigendomsverkrijging titulo pœnali, die eene ijdele formaliteit zoude zijn, zoo titulo civili derden nog een regt op het geconfisceerde konden uitoefenen. Daar de confiscatie ook mag plaats hebben, al heeft de eigenaar niet gefraudeerd, zoo kunnen a fortiori de praeferente crediteuren het geconfisceerde niet aanspreken. Arrest-legging op een geconfisceerd schip is eene onregtmatige daad.

Amsterdam 28 Januarij 1851.

276. Om de recidive aan te nemen waarvan in art. 205 der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 questie is, moet er een eerste vonnis bestaan hebben, waarbij de delinquent voor fraude is gestraft, toen hij de tweede daad beging. Er is dus geene recidive, indien het 2de feit is begaan vóór het vonnis over het eerste.

Maastricht 1n a. 20 Februarij 1841. — Anders Maastricht 5 December 1840.

277. Hij die zich vroeger heeft schuldig gemaakt aan overtreding van art. 207 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38), en naderhand frauduleusen invoer pleegt, valt niet in de termen van herhaling, voorzien bij art. 205, tweede zinsnede dier wet.

Groningen Hof 28 Januarij 1846.

278. De herhaling van fraude is aanwezig, wanneer beide misdrijven vallen in de termen van het 1e lid v. art. 205 der Alg. wet, onverschillig of beide fraudes zijn gepleegd ten aanzien van gelijksoortige, dan wel ten aanzien van verschillende goederen of vrachten. Indien dus iemand is veroordeeld wegens frauduleus vervoer van gedistilleerd, overtreding der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 38), moet hij bij veroordeeling wegens vervoer van koffij op verboden territoir, overtreding der wet v. 27 December 1851 (Sb. n° 218), als recidivist worden beschouwd.

d H. R. 29 Mei 1855, Concl. conf.

279. Wanneer tusschen zonsonder- en zonsopgang langs eenen anderen weg dan de geoorloofde heerbaan goederen zijn ingevoerd binnen eene plaats, alwaar het eerste kantoor is gevestigd, de bekeuring aldaar is geschied, en de bekeurde reeds vroeger wegens frauduleusen invoer is veroordeeld geweest, is art. 205 maar niet art. 208 der Alg. wet toepasselijk.

b H. R. 9 Februarij 1841, Concl. conf.

280. Het verhinderen der ambtenaren in hunne werkzaamheden, en het daarbij plegen van rebellie, gewelddadigheid of beleediging, zijn twee geheel verschillende daden, en moet de op ieder dezer overtredingen bepaalde straf worden toegepast.

a H. R. 18 Januarij 1842, Concl. contr. — *a* H. R. 15 Februarij 1842, Concl. contr. — *b* H. R. 2 Mei 1848, Concl. conf. — *b* H. R. 1 Februarij 1853, Concl. conf. — *d* H. R. 22 Februarij 1853, Concl. conf. — *a* H. R. 24 Maart 1857, Concl. conf.

281. De bepalingen van art. 52 en 53 C. P. omtrent de verhaalbaarheid van boeten en kosten bij lijfsdwang, gelden niet alleen voor de misdaden en wanbedrijven die bij dat Wetboek zijn strafbaar gesteld, maar ook voor diegene waaromtrent bij speciale wetten is voorzien. Zij zijn met betrekking tot overtredingen in zaken van in- en uitgaande regten en accijnsen, niet afgeschaft door art. 225 der Alg. wet van 26 Augustus 1822, maar alleen gewijzigd ten aanzien van den lijfsdwang voor de boete in geval van onvermogen.

H. R. 25 Maart 1846, Concl. conf. — *e* H. R. 6 April 1847, Concl. conf. — Cf. *a* H. R. 23 September 1846, hetzelfde beginsel aannemende bij toepassing van de patentwet.

282. Door de bij art. 225 Alg. wet bedreigde gevangenisstraf in geval van onvermogen, kan zeker aan het bestuur de bevoegdheid niet zijn

benomen om eenen veroordeelde, die niet onvermogend maar alleen onwillig is om de boete te betalen, daartoe door lijfsdwang te noodzaken, zoo lang namelijk de gevangenisstraf niet tegen hem is uitgevoerd.

H. R. 25 Maart 1846, Concl. conf.

283. De subordinate gevangenisstraf, bij art. 39 en 40 der wet van 26 Augustus 1822 (Sb. n° 37) en art. 225 der Alg. wet van dien dag (Sb. n° 38) bepaald voor het geval van onvermogen, moet niet worden beschouwd als lijfsdwang, maar als eene straf, na het ondergaan van welke de veroordeelde niet meer voor de geldboete aansprakelijk is. De beklaagde kan zich derhalve overeenkomstig art. 226 Sv. niet ter teregtzitting door eenen gemagtigde doen vertegenwoordigen.

b H. R. 8 Junij 1841, Concl. conf. — *b* H. R. 5 Maart 1844, Concl. conf. — *a* H. R. 1 April 1845, Concl. conf. — H. R. 25 Maart 1846, Concl. conf. — *g* H. R. 9 Junij 1846, Concl. conf.

284. De subintrerende gevangenisstraf bij art. 225 der Alg. wet bepaald, is niet toepasselijk op diegenen, welke alleen wegens hunne verantwoordelijkheid voor anderen tot boeten verwezen worden.

e Amsterdam 3 October 1850.

285. De regter is bevoegd om bij cumulatie van geldboeten, den tijd der gevangenis voor alle die boeten gezamenlijk bepaald, in verhouding met de onderscheidene geldboeten, in even zoo vele gevangenisstraffen te verdeelen.

e H. R. 7 Januarij 1840, Concl. conf. verwerpende de cassatie tegen Gelderland 17 October 1839.

286. De tiendubbele accijns, bedreigd in geval van vervoer van zout, dat met geen document is gedekt, is te beschouwen als eene geldboete, en moet mitsdien degene, die daartoe wordt verwezen, in het geval van onvermogen, tot eene gevangenisstraf worden veroordeeld.

Zeeland 21 Julij 1845.

287. De bij art. 225 der Alg. wet bedreigde gevangenisstraf kan in cassatie niet worden uitgesproken, indien niet blijkt, dat de beklaagde ook door het O. M. in eersten aanleg is gedagvaard.

f H. R. 10 Junij 1845. — *b* H. R. 9 Maart 1847, Concl. conf. — *b* H. R. 10 Maart 1847. — *a* H. R. 6 Maart 1849.

288. Indien op het appel der eischende administratie, na vrijspraak van den beklaagde, het vonnis a quo wordt vernietigd en de bekl. in eene geldboete verwezen, dan is het tot eene veroordeeling tot gevangenisstraf, krachtens art. 225 der Alg. wet, geen vereischte dat ook het O. M. is gekomen in hooger beroep, en dat door den Prok.-Gen. is gedagvaard. De Officier van Justitie is niet bevoegd om in hooger beroep te komen, wanneer beide partijen in het vonnis hebben berust.

N.-Holland 26 September 1853.

§ 2.

289. Bij vrijspraak van eenen beklaagde van beweren frauduleusen invoer, uit hoofde hij zonder oordeel des onderscheids heeft gehandeld, doch verbeurdverklaring van de aangehaalde goederen en middelen van vervoer, moeten de kosten op de vordering van het bestuur der belastingen gevallen, door den beklaagde, en die op de vordering van het O. M. gevallen, door den Staat worden gedragen.

Limburg 15 September 1865.

290. In administratie-zaken, in casu bij vervolging wegens overtreding der wet op het personeel, is geene compensatie van kosten toegelaten.

b H. R. 12 November 1839, Concl. conf.

291. Onder de begrooting der kosten, waarin de administratie der belastingen is veroordeeld naar aanleiding van art. 227, n° 9 Sv., behoort niet te worden opgenomen het salaris van den advokaat des bekeurden.

Overijssel 4 Februarij 1843.

292. De salarissen voor Rijks-advokaten kunnen aan de partij, welke in de kosten verwezen is, in rekening worden gebragt, even als die van andere advokaten.

c H. R. 22 Mei 1846, Concl. conf.

293. De kosten van den prokureur, waarvan de administratie zich bij de behandeling van strafzaken gelieft te bedienen, kunnen niet ten laste der succumberende partij worden gebragt.

f H. R. 20 Junij 1843, Concl. conf.

§ 3.

294. Uit art. 231 der Alg. wet wordt ook de verantwoordelijkheid der kooplieden, trafikanten enz. voor hunne bedienden te regt afgeleid, ook ter zake van overtreding der bijzondere accijns-wetten, in casu op het zout; art. 18 der wet van 21 Augustus 1822 (Sb. n° 35), en art. 43 der wet van 26 April 1852 (Sb. n° 93) — het uitslaan van zout uit eene bergplaats van doorloopend crediet zonder kwittantie.

b H. R. 17 September 1856, Concl. conf.

295. Niet alleen wanneer de weigering van visitatie of het anderzins verhinderen van wettelijke ambtsverrigtingen geschiedt door den meester eener woning, immers door hem die geregtigd is den toegang te verleenen, is art. 324 der Alg. wet van toepassing, maar ook wanneer die verhindering heeft plaats gehad, door wien dan ook.

c H. R. 28 September 1852, Concl. conf. — *b* H. R. 1 Februarij 1853, Concl. conf. beslissende dat art. 324 niet vereischt dat de beklaagden in eenige verantwoordelijke betrekking stonden tot de trafijk, ten opzigte waarvan de ambtenaren hunne werkzaamheden uitoefenden, in dien zin, dat het van hen moest afhangen, om al of niet visie, toegang en visitatie toe te laten.

296. De bepaling van art. 231 der Alg. wet, waarbij wordt afgeweken van den algemeenen regel, dat in strafzaken ieder slechts voor zijne eigene daden verantwoordelijk is, is van strikte interpretatie, zoodat een fabrikant niet mag worden verantwoordelijk gesteld voor de daad, in casu weigering van visitatie, zijner vrouw, als kunnende deze niet onder de uitdrukking van bedienden of bezoldigde personen worden begrepen.

c H. R. 29 October 1856, Concl. conf. — Amersfoort 5 April 1849.

297. Personen die bij art. 231 der Alg. wet verantwoordelijk worden gesteld, moeten in geval van veroordeeling hunner bedienden, mede verwezen worden in de gevangenisstraf, vastgesteld bij art. 225 dier wet.

H. R. 14 December 1859, Concl. conf.

298. Bij de verantwoordelijkheid van den meester voor de overtreding door zijne knechts gepleegd, als bij wettelijke præsumptie voor eigen dolus of culpa, is het niet noodig, dat die knechts schuldig worden verklaard, noch belet hun ontslag van regtsvervolging, als stellende te hunnen aanzien het bewezen feit geen misdrijf daar, de veroordeeling van den meester.

N.-Holland 28 October 1861.

299. Art. 231 der Alg. wet van 26 Augustus 1822 is niet uitdrukkelijk afgeschaft; evenmin is daarmede in strijd de bepaling van art. 133, § 25 der wet van 20 Junij 1862 (Sb. nº 62), waarbij op het ongedekt vervoer van gedistilleerd in grootere hoeveelheid dan van één liter eene boete *ten laste van de vervoerders* is gesteld. Deze woorden kunnen toch de strekking niet hebben om den fabrikant van zijne algemeene verantwoordelijkheid voor zijne bedienden volgens voormeld art. 231 te ontslaan; hij is bij de wet altoos schuldig aan de daad van vervoer en moet regtens als vervoerder worden beschouwd. Ten onregte wordt alzoo beslist, dat op grond van die latere wet niet ontvankelijk is de vervolging tegen den fabrikant, ingesteld wegens frauduleus vervoer van gedistilleerd door zijne knechts.

H. R. 7 October 1872, Concl. contr. vern. Z.-Holland 11 Junij 1872, op het hooger beroep tegen een vonnis, ingesteld door een brander die met zijne knechts was veroordeeld; — cf. Z.-Holland 17 December 1872, waarbij op de terugwijzing door den H. R., de brander is veroordeeld.

300. De daad van twee knechts die een ongeoorloofden vervoer van gedistilleerd verrigten, stelt slechts één feit daar, zoodat hun meester maar voor éène boete kan worden aansprakelijk gesteld.

Z.-Holland 17 December 1872.

301. De bruiker van het pand is wegens het niet vertoonen van eene kwittantie van betaalden accijns voor een aldaar bevonden versch geslagt onafgehakt rund, niet voorzien van waarmerken, boetschuldig, ook dan wanneer het blijkt dat de slagting buiten zijn medeweten door zijne knechts is geschied.

Utrecht Hof 20 Januarij 1852, vern. Utrecht 30 December 1850.

302. Een molenaar is verantwoordelijk voor het vervoer van meel, door bij hem inwonende zonen in strijd met de wet gedaan, ook zelfs wanneer die zonen niet als knechts van den molenaar bekend zijn, en het zelfs niet blijkt dat zij op last des vaders of ten zijnen behoeve gehandeld hebben.

g H. R. 26 Mei 1840, Concl. conf.

303. Een zoutzieder is jegens de administratie niet verantwoordelijk voor de daden eener dochter van zijnen knecht.

Rotterdam 22 September 1854.

304. Uit de bepalingen van art. 12 der wet van 29 Maart 1833, in verband met art. 231 der Alg. wet van 1822, volgt dat de molenaars niet alleen regtstreeks aansprakelijk zijn voor de geldboeten, welke uitgesproken moeten worden wegens overtredingen door hunne knechts begaan, maar ook dat zij zelve daarvoor boetschuldig zijn.

c H. R. 22 September 1840, Concl. conf. bev. Utrecht Hof 23 Junij 1840, waarbij was verniet. Amersfoort 12 Maart 1840, beslissende dat de molenaar niet aansprakelijk is voor zijne knechts, alvorens dezen zijn veroordeeld.

305. In zaken van in- en uitgaande regten en accijnsen moet de aangever, met name de convooilooper die eene aangifte doet, niet als lasthebber van de eigenaars maar als beheerder der goederen beschouwd worden; hij kan dus zelf wegens verkeerde aangifte vervolgd worden en de verbeurdverklaring kan uitgesproken worden zonder dat de eigenaar of bezitter in lite zij.

e Amsterdam 3 October 1850.

VI.

306. De bepaling van art. 290 der Alg. wet, dat de ontvangers namens de administratie het regt hebben om bij lijfsdwang in te vorderen, hetgeen verschuldigd is door de kooplieden, die crediet of entrepôt fictief hebben, is van toepassing op de invordering van alle accijnsen, zoo lang daaraan bij de speciale wet niet is gederogeerd. Zoodanige derogatie heeft niet plaats gehad bij art. 31 der wet v. 26 December 1833 (Sb. nº 72), houdende accijns op den turf.

H. R. 21 Maart 1851, Concl. conf.

307. Een sub-ontvanger der accijnsen is niet bevoegd, om voor de accijnsen een dwangschrift af te geven en te executeren; de afgifte daarvan is aan den ontvanger zelven verbleven.

Drenthe 31 Mei 1845, bev. Assen 17 December 1844.

308. De significatie van een dwangbevel van de administratie der in- en uitgaande regten en accijnsen is niet aan nietigheid onderhevig, wanneer dezelve niet door een der gewone bedienden der administratie, maar door een deurwaarder bij de Regtbank is gedaan, te minder in geval de administratie heeft aangeboden de kosten van zoodanige significatie voor hare eigene rekening te nemen.

a Amsterdam 1ᵉ a. 2 Maart 1837.

309. Hij die ter ontlasting van een rijtuig, ter zake van frauduleusen invoer in beslag genomen, borg is gebleven, is niet ex delicto jegens den Staat verbonden, maar alleen persoonlijk jegens den ontvanger, ten wiens genoege de borgtogt is gesteld. De ontvanger is behoorlijk gequalificeerd, wanneer hij te dier zake proprio nomine, ten verzoeke van hem ontvanger, ageert. Het beneficium discussionis kan dan alleen worden voorgesteld, wanneer de borg heeft aangewezen, dat de schuldenaar voldoende goederen bezit en de noodige penningen heeft voorgeschoten om de vervolging te bewerkstelligen. De principale schuldenaar behoeft niet in mora te worden gesteld, vóór dat de borg wordt aangesproken, wanneer deze zich heeft verpligt gezien op des schuldeischers eerste aanvrage te betalen, en wanneer de hoofdschuldenaar ter

zake van de veroordeeling wegens frauduleusen invoer tegen hem uitgesproken, en niet tot betaling van den borgtogt namens het bestuur in verwijl is gesteld. De borg kan tot betaling van het bedrag van den borgtogt nog worden vervolgd, wanneer de principale schuldenaar kwijtschelding heeft bekomen van de boete, ook in geval van onvermogen tegen hem uitgesproken, ter zake van frauduleusen invoer van goederen, tot welker ontlasting de borgtogt is gesteld.

Maastricht 31 October 1844.

310. Een jaar na de invorderbaarheid der schuld, kan alleen tegen den debiteur zelven nog de personele actie toegelaten zijn, doch niet meer tegen zijne borgen.

a H. R. 1 November 1850, Concl. conf. vern. Overijssel 28 Januarij 1850, en bev. het bij dit arrest vern. Zwolle 15 Maart 1848.

311. Hoewel volgens art. 290 der Alg. wet het regt van parate executie, wegens verschenen belastingen, door verloop van een jaar verjaart, kan toch de personele actie ingevolge dat artikel, ook tegen derde bezitters van een ten behoeve van 's Rijks schatkist met hypotheek bezwaard goed, nog na dien tijd ingesteld worden.

Assen 23 Februarij 1852, bevest. bij Drenthe 16 October 1852.

312. De administratie is bevoegd om, indien maar het dwangbevel (in casu wegens turfbelasting) binnen het jaar was uitgevaardigd, het ook na hèt verstrijken van dien termijn ten uitvoer te leggen.

Assen 11 Maart 1844. — Anders Zwolle 6 Maart 1844.

313. De uitvoerder van sterke dranken is niet gehouden om binnen eenigen termijn tot terugbekoming bij uitvoer van de bij invoer betaalde belasting, de biljetten van uitvoer te vertoonen.

Zwolle... September 1840 (1).

314. Indien een fabrikant, hebbende genot van vrijdom van accijns der brandstoffen, de steenkolen vrij van impost koopt van een handelaar, hebbende doorloopend crediet, en deze aan hem zonder het biljet van uitslag afgezonden en door hem ingeslagen worden, zonder dat daarvan door 's Rijks beambten in dorso van het uitslagbiljet melding kan worden gemaakt, juist omdat dit uitslagbiljet aan hem niet is bezorgd, waarvan het gevolg is dat noch afschrijving der belasting kan erlangd, noch restitutie gevorderd worden, dan moet de fabrikant de schade lijden, en door den handelaar kan de restitutie der gevorderd zijnde belasting worden geëischt. Wet van 26 December 1833 (Sb. nº 73) en Kon. besl. van 13 Februarij 1834 (Sb. nº 6).

b 's Hertogenbosch 11 October 1843.

315. Het is geen essentiëel vereischte eener transactie, dat zij schriftelijk zij aangegaan. Die transactie kan, op grond dat zij door den bekeurde niet is nagekomen, door de administratie niet eenvoudig worden voorbijgegaan, en kan derhalve de bekeurde door den strafregter, in strijd daarmede niet worden vervolgd.

Drenthe 27 Julij 1860, bevest. Assen 21 September 1859.

316. De transactie wordt voldoende bewezen door een geschrift, afgegeven aan den bekeurde, waarbij de provinciale directeur der belastingen het bedrag der te storten som heeft bepaald, met vermelding dat zulks geschiedt ter voldoening aan de transactie, en van den dag waarop zij is aangegaan. De regelen van het burgerlijk regt tot bewijs eener overeenkomst van dading zijn niet van toepassing te achten op transactiën in belastingzaken.

a Utrecht 20 Januarij 1862.

317. Wanneer de overtreding is daargesteld door culpa, of aanwezig is zelfs als materieel feit, zijn de art. 229 en 230 der Alg. wet van toepassing, doch in geval van opzettelijke fraude, is de transactie uitdrukkelijk verboden.

a H. R. 12 December 1843, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland, waarbij was bevest. Leiden 13 Januarij 1843.

318. Al kan bij de toepassing der Alg. wet geen sprake zijn van die der bepalingen van het Burgerlijk regt, noch speciaal van den sedert 1838 afgeschaften C. N., zoo kan toch naar deze bepalingen tot regt verstand van gemelde wet worden verwezen, speciaal omtrent den vóórrang van 's Rijks schatkist en de orde waarin die wordt uitgeoefend.

Amsterdam 22 Mei 1867.

VII.

319. De waarde van goederen, waarvan wegens verkeerde aanhaling, bij art. 244 der Alg. wet 1 pct. 's maands als schadevergoeding is bepaald, moet als vastgesteld en als bij de wet bekend worden verondersteld. Uit art. 240 en 242 dier wet volgt, dat de waarde eener aangehaalde zaak bepaald wordt bij de bekeuring door overeenkomst van de ambtenaren der belastingen en van de belanghebbenden. De bekeurde, die niet voldaan heeft aan de uitnoodiging der ambtenaren om bij de waardering van het in beslag genomene tegenwoordig te zijn, moet geacht worden die waardering aan den ontvanger te hebben overgelaten, en moet alzoo diens taxatie worden gerekend te zijn die van den bekeurde. De wetgever heeft, door in geval van onwettige aanhaling, met afwijking van het gemeene regt, uitdrukkelijk een maximum van schadevergoeding te bepalen, klaarblijkelijk gewild, dat dat maximum zou strekken zoowel tot vergoeding voor het gemis van de aangehaalde goederen, als voor de ten gevolge der aanhaling aan die goederen toegebragte beschadiging.

Limburg 23 November 1858.

320. De maatstaf der schadevergoeding in geval van verkeerde aanhalingen van goederen, bij art. 244 der Alg. wet vastgesteld, is niet toepasselijk op de vergoeding van schaden, veroorzaakt door het wederregtelijk in beslag nemen en wegvoeren van werktuigen uit eene fabriek, die beweerd worden aldaar in strijd met de wet aanwezig te zijn.

Gelderland 12 October 1842, bev. *b* Arnhem 14 Maart 1842. — Anders 's Gravenhage 20 Februarij 1855. — Art. 244 is mede niet toepasselijk geacht bij verkeerde aanhaling van werktuigen, waarmede eene industrie (molens) wordt uitgeoefend, bij *b* 's Gravenhage 19 Junij 1860, —

noch bij aanhaling van schepen, *a* H. R. 20 Junij 1845, Concl. contr. verw. de cass. tegen Gelderland 16 October 1844, waarbij was vern. Arnhem 12 Februarij 1844.

321. Wanneer ter zake van verkeerde aanhaling van goederen is ingesteld eene actie uit kracht van art. 1401 en 1403 B. W., of, met andere woorden, is geconcludeerd tot vergoeding van al de door eene wederregtelijke aanhaling geledene schade, op te maken bij staat, dan moet aan den eischer die actie worden ontzegd.

'sGravenhage 20 Februarij 1855. — Anders, alwaar het gold eene verkeerde aanhaling in zake van gemeente-belasting, *b* H. R. 30 Maart 1855, Concl. contr. vern. Z.-Holland 26 Junij 1854.

322. Bij eene gedane visitatie, welke later is gebleken ongegrond te zijn, is de administratie niet verantwoordelijk voor de schade, welke bij het proces-verbaal slechts als toevallig ongeluk wordt voorgesteld.

'sGravenhage 20 Februarij 1855.

323. Ambtenaren kunnen zich in wettigen zin niet gelibereerd houden voor de schade, welke zij, hoezeer dan ook ter goeder trouw, ten gevolge van eene verkeerde aanhaling hebben berokkend.

Amsterdam 10 October 1855.

324. De ambtenaren der belastingen, die bij invoer van goederen, langs de rivieren of te land binnen het Rijk de lossing en verificatie dier goederen ter eerste wacht of aan het eerste kantoor vorderen, kunnen niet gezegd worden eene onregtmatige daad te begaan. De administratie kan, ingeval zij ten onregte heeft vermoed, dat de schipper eene valsche verklaring heeft afgelegd, en dientengevolge eene lading heeft onderzocht, alleen volstaan met de voldoening der kosten van lossing, visitatie, verificatie en weder-inlading; zonder dat dit kan worden uitgestrekt tot vergoeding van schade en winstderving.

b H. R. 12 November 1841, Concl. conf.

325. Indien de door de ambtenaren der administratie ten onregte aangehaalde goederen, ter plaatse waar ze zijn opgeslagen, zijn bedorven, dan kan de administratie niet volstaan met de teruggave en betaling van 1 pct. 's maands van de waarde dier goederen, naar aanleiding van art. 244 van de Alg. wet van 26 Augustus 1822, maar zij is nog bovendien tot schadevergoeding gehouden. In zoodanig geval moet het door de administratie te betalen 1 pct. 's maands beschouwd worden als schadevergoeding, uitsluitend voor het gemis der ten onregte aangehaalde goederen verschuldigd.

Appingadam 1ⁿ a. 21 December 1837.

326. De eigenaar van verkeerdelijk aangehaalde goederen heeft het regt om, boven en behalve de schadevergoeding ingevolge art. 244 der Alg. wet, de aangehaalde goederen terug te vorderen in dezelfde hoeveelheid en hoedanigheid.

's Gravenhage 7 Maart 1854.

327. In geval van vrijwillig desistement door de administratie van eene door of van harentwege gedane bekeuring, ten gevolge van welke de aangehaalde goederen waren verkocht geworden, moet de administratie door den koopprijs van de bij de bekeuring aangehaalde goederen met één pct. 's maands voor schadevergoeding aan te bieden en te consigneren, geacht worden aan de wet te hebben voldaan.

Groningen 26 Maart 1847.

328. De regter is onbevoegd kennis te nemen van de regtsvordering tot betaling der waarde van het verkeerdelijk aangehaalde en van schadevergoeding, zoo lang niet is bewezen dat voldaan is aan de bepaling van art. 253, al. 3 der Alg. wet, dat aan den eigenaar van goederen, binnen den tijd van drie maanden reclamerende, en bewijzende dat die ten onregte is geschied, de getaxeerde waarde der goederen of de opbrengst van den verkoop van 's Rijks wege zal worden uitgereikt, en bij afwijzing op de gewone wijze zal worden geprocedeerd.

Groningen 2 Januarij 1841, vern. Hoogezand Kgr.... (2), waarbij de commiezen tot schadevergoeding waren veroordeeld wegens eene ná zons-onder- en vóór zons-opgang gedane aanhaling van spek — met afwijzing der gevraagde solidariteit, — en Hoogezand Kgr.... (1), waarbij was verworpen de exceptio disqualificatoria, daarop gegrond dat de Minister van Finantiën had moeten gedagvaard worden.

329. De Regtbank is onbevoegd om kennis te nemen van eene vordering, strekkende 1° tot beslissing, dat de aanhaling en inbeslagneming van een vaartuig door de administratie is eene onregtmatige daad; 2° tot nietig-verklaring van het deswege opgemaakt proces-verbaal met de gevolgen van dien. De daarbij gevoegde eisch tot schadevergoeding moet worden geschorst, tot dat over de deugdelijkheid der inbeslagneming door den bevoegden regter is beslist.

b Maastricht 20 Junij 1850.

Aangifte 1 v. 18 v. 28, 42, 305.
Aanhaling 111, 113, 125, 269, 272, 319 v.
Aanhouding.
Aansprak. Bz.
Aansprak. Sz. 54 v. 65, 113, 284, 294 v.
Actie 154, 161 v. 186, 199 v.
Admin. en R. magt.
Advokaat 291 v.
Alg. wet 38.
Ambtenaren 90.
Appel Bz. 260.
Appel Sz. 161, 232 v. 288.
Bak. en tonnen 184.
België 139.
Benadering 132 v.
Beteek. v. vonn. 241, 243, 245.
Bewijs Sz. 75, 205 v.
Bezit 111.
Borgtogt 309 v.
Cassatie Sz. 231, 233 v. 257, 287.
Compet. Sz. 329.
Condictio indeb.
Dading 315 v.
Dagvaard. Sz. 155 v. 170, 178, 201, 250 v.
Deskund. Sz. 222 v.
Deurwaarder 221, 308.
Dir. belast. 167.
Dwangbevel 307 v.
Eau de carmes 7.
Eigendom 111.
Erf 37, 65, 72, 76 v.
Erfopvolg. 261 v.
Executie.
Expediteur.
Fabrieken 93 v.
Feitelijkh. z. Verzet.
Functiën 116 v. 148 v.
Gedistilleerd 37 v. 54, 72 v. 299.
Geldboete 281 v.
Geleibiljet 40 v. 48 v.
Gemaal 225, 302.
Gem.belasting 321.
Geslagt 100 v.
Get.bewijs Sz. 230.
Gevogelte 33.
Gewijsde 176, 182 v.
Hoofd. verbindt. 328.
Huiszoeking 88 v.
Invoer 18 v. 50.
Jagt en Vissch.
Jeugd. bekl. 263, 273, 289.
Klagte en aangifte.
Kleinhandel 64, 66 v. 69 v.
Koop en verk.
Koffij 68, 70.
Kosten Sz. 160, 204, 260, 289 v.
Lading 58 v. 110.
Landbouw 35 v.
Lastgeving 54, 232 v. 305.
Lijfsdwang 281 v. 306.
Lompen 12, 31 v. 112.
Lossing 57, 59.
Manufacturen 2, 8.
Mededader 84.
Medepligtigh. 84 v.
Misdrijven 268, 300.
Mishand. v. ambten.
Mot. v. vonnissen.
Nederlaag 60 v. 77, 268.
Onbekenden 56, 77, 200 v.
Onregtm. daad 324, 329.
Onvermogen 281 v.
Openb. min. 247, 250, 287 v.
Openb. orde.
Opsporen v. misdr. 207.
Overwigt 13.
Parate exec. 154.
Patent 158, 167, 233, 281.
Person. belast. 158.
Poging 26 v. 29 v.
Proces-verb. 130, 134, 205, 208 v.

Prokureur 160, 234, 293.
Pruissen 40 v. 68, 74.
Rebellie 101 v. 115, 181, 188, 280.
Recidive 276 v.
Regtsing. Sz. 178.
Restitutie 46.
Rijks-adv. 156v. 233v. 292.
Schadevergoed. 319 v.
Scheepvaart 228.
Schipper.
Schrift. bewijs Bz. 186.
Schrift. bewijsSz. 95, 205v. 259.
Schuldoorzaak.
Speciale wet 38.
Strafbaarh. 54v. 263, 273.
Straffen 183 v. 202, 264 v. 283 v.
Strafvervolg. 74 v. 152 v. 261 v. 304.
Subintr. gevang. 284.
Suiker 10, 227.
Tabak 3.
Teregtzitt. Sz 190 v.
Termijn 161, 241 v.
Terrein v. toez. 34 v. 60v.
Traan 9.
Traktaat 40v. 68, 139, 153.
Turf 306, 312.
Uitvoer 28 v.
Vaartuig 19, 78 v.
Verbeurdverkl. 161, 163, 169, 172 v. 185, 200, 204, 269 v. 289.
Verdedig. Sz. 283.
Verduist. v. titels 46.
Verhind. v. werkz. 114 v. 174, 280, 295 v.
Verjaring Sz. 310 v.
Verstek 255 v.
Vervoer 34 v.
Vervoermiddelen.
Verzet tegen visit. 97, 101, 115, 174.
Verzwar. omst. 190.
Visitatie 88 v. 121, 123 v. 295.
Vleesch 6.
Voegingen tusschenk. 185.
Vonnis bij verst. Sz. 256.
Vonnis Sz. 188, 195, 198v. 264.
Voorr. v. schuld. 275, 318.
Vrijstellingen 25, 31, 35.
Weigering z. Visitatie.
Wetensch. onderz. 222 v.
Wijn 5.
Wild 33.
Woning 92 v.
Zamenh. misdr. 161 v.
Zeep 48.
Zegel 179.
Zout 49 v. 179, 286.

REGTER-COMMISSARIS z. FAILLISSEMENT, GETUIGENVERHOOR BZ., INSTRUCTIE SZ., RANGREGELING, REKENING EN VERANTWOORDING.

REGTER EN REGTERLIJKE AMBTENAREN.

I. Benoeming en vervanging; onvereenigbare betrekkingen.
II. Uitoefening der functiën.
III. Wraking en verschooning.

I.

1. Volgens art. 149 Gr.wet en art. 1 R. O. wordt de regterlijke magt, onverminderd het regtsgebied over bepaalde onderwerpen bij de Gr.wet of andere wettelijke bepalingen aan bijzondere collegiën toegekend, uitgeoefend door de bij laatstgemeld artikel opgenoemde collegiën. Bij geene wet is aan eenig Nederlandsch ambassadeur of minister-resident de bevoegdheid verleend om eene commissie, bestemd om regt te spreken, te benoemen of zelf eenige regtsmagt uit te oefenen. Wel waren, volgens vroeger aangegane traktaten, de consuls in Turkije bevoegd om over alle twistgedingen tusschen of met Nederlanders, op hunne verblijfplaats gevestigd, zoowel in foro civili als criminali, regt te spreken, maar uit de Kon. decreten van 17 Januarij en 21 December 1846 blijkt duidelijk dat hunne bevoegdheid thans niet verder strekt dan om hun invloed en hunne uiterste pogingen aan te wenden om die geschillen op eene minnelijke wijze bij te leggen of te vereffenen.

a Amsterdam 4 Junij 1862.

2. Door art. 48 R. O., op 1 Januarij 1842 in Limburg ingevoerd, is aan hen, die bij de uitvaardiging van het Kon. besluit van 17 April 1840 ingezetenen waren van de alstoen weder in bezit genomen landstreken in Limburg, en die, na September 1830 doch vóór 1 September 1840 in België, op de aldaar ingevoerde wijze, den academischen graad van meester in de regten verkregen hadden, de bevoegdheid niet ontnomen, om in die provincie regterlijke bedieningen te bekleeden.

a H. R. 14 Februarij 1843, Concl. conf.

3. Zelfs bij de dringendste noodzakelijkheid mag iemand die geen lid of plaatsvervanger bij eene Regtbank is, als zoodanig worden toegevoegd, op straffe van nietigheid; in casu omtrent de medewerking van een prokureur loco regter-plaatsvervanger.

Holland Cr. Rb. 22 November 1839, verniet. Hoorn 19 Julij 1839, Concl. contr.

4. De benoeming der regterlijke ambtenaren door den Gouv.-Gen. behoeft, alvorens zij hunne bediening wettig kunnen uitoefenen, niet door middel van het Gouv.-blad openbaar te zijn bekend gemaakt; de wet van 26 Februarij 1817 is daarop niet van toepassing.

Suriname Ger. 23 September 1842.

5. De bepaling van art. 26 van het Regeringsreglement van 1832, volgens welke de commissie tot de kleine zaken uit het Geregtshof steeds tot president moet hebben een van de regtsgeleerde leden uit het Hof, is buiten werking gesteld door de publicatie van den Gouv.-Gen. van 26 Maart 1842; de Gouv.-Gen. was tot het maken van die verandering bevoegd krachtens art. 14 van het Regerings-reglement.

Suriname Ger. 23 September 1842.

6. De Officier van Justitie, tegenwoordig bij de vergadering waarin door de Regtbank een beëedigde klerk ter griffie wordt benoemd, heeft niet het regt daarover mede te stemmen.

'sHertogenbosch 24 November 1858, waartegen het appel niet-ontvankelijk is verklaard bij N.-Braband 18 Januarij 1859.

7. Art. 33 R. O. is niet geschonden, indien een kantonregter, bij de behandeling van eene zaak, bij verhindering van den griffier, is geadsisteerd geweest door eenen waarnemenden griffier, zonder dat blijkt hetzij van de wettige verhindering des eersten, hetzij van de benoeming en beëediging des laatstgenoemden. Bij de wet is nergens, veel min op straffe van nietigheid voorgeschreven, dat van de wettelijke ambtsbevoegdheid van iemand, die eenige regterlijke functiën uitoefent, bij de behandeling van eenig regtsgeding uit het proces-verbaal der gehoudene teregtzitting zou moeten blijken. Dit geldt evenzeer omtrent de zoodanigen, die slechts tijdelijk met eenige regterlijke ambtsverrigting zijn belast, als ten aanzien van hen, die daartoe eene vaste aanstelling hebben bekomen.

d H. R. 28 Februarij 1848, Concl. conf. — Anders Hoorn 4 Februarij 1842, verniet. Hoorn Kgr. 11 December 1841.

8. Iemand, die noch griffier noch substituutgriffier bij eene Regtbank is, kan toch bij Kon. besluit wettig worden gequalificeerd, om, uit hoofde van aanhoudende ziekte van den subst.-griffier, tijdelijk voor laatstgenoemde op te treden en diens functiën te vervullen.

c H. R. 22 October 1839, Concl. contr. — *a* H. R. 24 December 1839. — H. R. 28 Januarij 1840, Concl. contr. — *c* H. R. 17 Maart 1840, Concl. impl. contr. — *b* H. R. 31 Maart 1840. — *d* H. R. 23 Junij 1840, te dezen aanzien verw. de cassatie tegen Holland Cr. Rb. 27 Maart 1840. — *d* H. R. 30 Maart 1841, Concl. contr. verw. de cass. tegen Holland 2 Januarij 1841. — Cf. *a* H. R. 3 December 1839. — *a* H. R. 16 Junij 1840, Concl. conf. waarbij wegens overschrijding van regtsmagt is vernietigd eene ver-

klaring van den regter-comm. te Arnhem, dat hij zwarigheid maakte om te voldoen aan een bevelschrift van het Hof in Gelderland om over te gaan tot een nieuw verhoor van getuigen, die door hem waren gehoord onder bijstand van een persoon, die bij Kon. besluit gequalificeerd was om den substituut-griffier te vervangen.

9. Art. 2, al. 2 der wet van 26 Mei 1841 (Sb. nº 18) beperkt kennelijk de gevallen waarin de griffiers en substituut-griffiers op de daarbij aangeduide wijze zullen kunnen worden vervangen, tot die waarin de griffiers of substituut-griffiers verhinderd worden de dienst op de openbare teregtzittingen of in de raadkamer waar te nemen. In andere gevallen, bv. tot het verlijden van akten ter griffie, kan alzoo die vervanging door een raadsheer, regter of regterplaatsvervanger niet plaats hebben.

a H. R. 16 December 1872, Concl. contr.

10. Het verbod in art. 9 R. O. enz., aan de leden der Prov. hoven gedaan om niet tevens te mogen zijn leden van de Prov. Staten, is niet vervallen door het niet opnemen van de betrekking van lid van een Prov. Hof onder de onvereenigbare betrekkingen met die van lid der Prov. Staten in art. 21 der wet van 6 Julij 1850, op de keuze en zamenstelling der Prov. Staten; die betrekkingen zijn mitsdien alsnog voor onvereenigbaar te houden. — Echter is nergens als een gevolg van het aannemen eener onvereenigbare betrekking door een lid der regterlijke magt bepaald geworden, dat daardoor zijne regterlijke betrekking zou vervallen en hij zou ophouden regterlijk ambtenaar te zijn; het levert alzoo geen grond tot cassatie op, indien zoodanig ambtenaar aan regterlijke gewijsden is blijven deelnemen.

a H. R. 18 November 1851, Concl. conf. — *b* H. R. 11 Januarij 1853, Concl. conf.

11. Uit de bewering, dat een der raadsheeren van een Hof op den 23 December tot burgemeester eener stad zoude benoemd zijn, volgt niet, dat hij op den 3 Januarij daaraanvolgende, toen hij nog als raadsheer fungeerde, reeds uit laatstgemelden post zoude zijn ontslagen, en dus onbevoegd zou geweest zijn om op dien dag regterlijke functiën uit te oefenen.

a H. R. 3 April 1849, Concl. conf.

12. Aan een slechts voor het geval van verhindering plaatsvervangenden substituut-griffier bij een regterlijk collegie is niet verboden tevens advokaat te zijn. Indien dit al eens mogt kunnen geacht worden door de wet verboden te zijn, dan zou daaruit alleen kunnen volgen, dat de advokaat van zijn vorig beroep facto heeft afgezien.

d H. R. 23 Junij 1840, Concl. conf.

II.

13. Indien bij afwezigheid van den president, de oudste regter in benoeming, die het presidium zou hebben moeten uitoefenen, daarin tijdelijk is verhinderd, zoo wordt hij te regt, hoezeer ook tegenwoordig zijnde, door den regter in benoeming op hem volgende, in het presidium vervangen.

f H. R. 3 Februarij 1857, Concl. conf. vern. N.-Holland 1 December 1856.

14. Het Hof mag de benoeming van een raadsheer-commissaris niet weigeren, wanneer zulks door den Prok.-Gen. wordt verzocht, ten einde aan dien raadsheer omtrent eene in te stellen vervolging tegen een lid der Regtbank zoodanige requisitoiren te doen toekomen als hij geraden zal oordeelen.

H. R. 19 April 1869, Concl. conf.

15. Een lid der Regtbank blijft bij verwisseling der kamers bij voortduring belast met de kennisneming over de zaken, waarin hij tot commissaris-rapporteur wordt benoemd. De Regtbank is wettig zamengesteld, indien zulk een commissaris-rapporteur nog als zoodanig optreedt, hoewel hij van kamer verwisseld is.

Leeuwarden 28 December 1841.

16. De president eener Regtbank kan niet benoemd worden tot regter-commissaris voor de instructie van strafzaken. De regter-commissaris benoemd wordende tot president, moet uit eerstgemelde betrekking worden ontslagen.

Friesland 12 November 1860.

17. Aan de Regtbanken is niet verboden om, bij gebreke van diligentie van partijen, in geval van verhindering van den eerst benoemden rapporteur, een der andere regters daartoe te benoemen.

a 's Gravenhage H. G. 19 October 1831.

18. Hoewel het meer gepast zou zijn dat iemand, die het vonnis in eersten aanleg mede heeft gewezen, zich in geval van zijne opgevolgde benoeming tot substituut-griffier bij het Hof, van het houden van het audiëntie-blad en het verder waarnemen der functiën van substituut-griffier in diezelfde zaak, bij de behandeling in hooger beroep had onthouden, levert dit echter geene wetschennis op.

a H. R. 11 September 1850, Concl. conf.

19. Er bestaat geene wettelijke bepaling die aan de Arr.-Regtb. de bevoegdheid geeft tot het verstrekken van een bevel op den griffier van het collegie, om aan den persoon, tegen wien een requisitoir van den Off. v. Just. tot het verleenen van regtsingang wegens zeker misdrijf gerigt was, in geval van ontzegging van dat requisitoir, op zijne aanvraag authentieke afschriften van de stukken der procedure af te geven.

a H. R. 16 December 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen N.-Holland 26 Augustus 1851, Concl. conf. waarbij was bev. Haarlem 20 Mei 1851, Concl. conf.; — cf. Haarlem ... (2), waarbij de regtsingang werd geweigerd, op grond dat geen bewijs aanwezig was dat valschheid in geschrifte was gepleegd.

20. Hoewel geene wet aan den Raad van Justitie de verpligting oplegt om gevolg te geven aan eene delegatie eener Nederlandsche Regtbank tot het hooren van getuigen en het beëedigen van deskundigen, is hij echter verpligt gevolg te geven aan een in naam des Konings uitgegeven afschrift van vonnis. De Raad is echter alleen in zooverre verpligt aan dien executorialen titel te voldoen als hij volgens de wet bevoegd is tot het doen van de daarbij omschreven handeling; hij is wel bevoegd tot het hooren der getuigen (art. 190 regl. B. R.), maar niet tot het beëedigen der deskundigen, hetgeen volgens art. 217 Regl. B. R. moet plaats hebben

voor het hoofd van het bestuur der plaats, waar de bevolen verrigting moet worden bewerkstelligd.

a H. Geregtsh. N. I. 13 Maart 1856. — De Adv.-Gen. Mr Coster was van oordeel, dat èn volgens art. 104 Regl. B. R. èn volgens het algemeen erkend beginsel van volkenregt, de Raad verpligt was aan de delegatie gevolg te geven. — Bij dat arrest is vern. Soerabaija R. v. J. 3 November 1855, die zich had onbevoegd verklaard.

III.

21. De griffier van een Kantongeregt alleen vacatie-loon kunnende berekenen in de gevallen, waarin zulks aan den kantonregter is toegestaan, volgt hieruit, dat de kantonregter kan worden gewraakt in de geschillen tusschen dien griffier en een derde ontstaan, niet omtrent de hoegrootheid der vordering, waaromtrent taxatie de beslissing aan de hand geeft, maar ter zake der verpligting tot de betaling der jura zelve, afhankelijk van de al dan niet bevoegdheid van den kantonregter tot het ambtshalve uitoefenen van zekere regtshandeling.

b Tiel 21 Januarij 1842, — in strijd met de verklaring van den kantonregter te Culenborg van 31 December 1841.

22. De kantonregter, die voorloopig den meester eene schriftelijke waarschuwing heeft gegeven omtrent zijne aansprakelijkheid in regten jegens zijn dienstbode, en eene poging heeft aangewend om hem te bewegen een tusschen hem en zijn dienstbode ontstaan geschil buitengeregtelijk af te doen, kan op grond van art. 30, n° 4 Rv. gewraakt worden.

a Amsterdam 18 October 1866, Concl. conf.

23. De regter die eigenaar is van een aandeel in blanco in eene naamlooze maatschappij, moet (ook met het oog op art. 30, n° 9 Rv., waar gesproken wordt van een bewindvoerder en niet van een aandeelhouder) niet geacht worden zulk een persoonlijk belang te hebben bij een aanhangig geschil van de bedoelde maatschappij, dat hij zich van de kennisneming daarvan zou behooren te onthouden.

Overijssel 5 Julij 1850.

24. Indien de regter in hooger beroep het condemnatoir vonnis van den eersten regter vernietigt, met verwijzing der zaak de novo naar denzelfden regter, dan kan dat vonnis niet beschouwd worden als een schriftelijk advies dat grond geeft om de leden der Regtbank (waarbij de zaak ten gevolge der verwijzing andermaal wordt aanhangig gemaakt) te wraken.

Maastricht 28 September 1853.

25. Wraking zoowel van den voorzitter der Regtbank als van de beide regters, op grond van het bestaan van een hoogen graad van vijandschap tusschen hen en den beklaagde, Dr van Vloten. Verworpen.

Deventer 3 September 1872.

26. Waar geene rede is van eene eigenlijk gezegde door partijen voorgestelde wraking, maar van eene door den regter zelf vrijwillig aangevoerde reden van verschooning, is deze door niets beperkt en geheel overgelaten aan het oordeel van het regterlijk collegie.

b H. R. 18 October 1872.

27. Bij de beoordeeling eener regtsvordering strekkende om aan den gedaagde te interdiceeren het vervoer, de bereiding of den verkoop van zekere meede van het land des eischers, kan zich als regter-plaatsvervanger verschoonen, hij die als verdediger is opgetreden in de correct. zaak tegen een persoon, die te regt stond wegens het verkoopen der bedoelde meede aan den ged. — Verschooning van al de regters op twee na en van al de regters-plaatsvervangers, zoodat de Regtbank niet meer in genoegzaam getal was tot het kennis nemen van den eisch.

Zierikzee 12 September 1856.

28. Verschillende leden van het O. M. kunnen niet bij ééne en dezelfde akte semel et simul gewraakt worden. Art. 37, 2e lid, in verband met art. 42 van het Regl. op de Burg. Regtsv.

H. Geregtsh. N. I. 1 Maart 1849.

29. De woorden «meest gereede partij», in art. 40 en 41 Rv. voorkomende, omtrent het opzenden der wraking van een kantonregter aan de Regtbank en het vragen casu quo van eenen anderen kantonregter, zien niet anders dan op de partijen zelve in het geding of de dagvaarding uitgedrukt, en kunnen in geval van questie over de wraking van eenen kantonregter, niet op dezen als partij worden toegepast.

Leeuwarden 25 October 1842.

30. Niets belet dat eene reden van verschooning door een regter nog na de pleidooijen met heropening der debatten wordt voorgedragen.

b H. R. 18 October 1872, Concl. conf.

31. Wanneer ten gevolge der omstandigheid, dat eenige raadsheeren in een Prov. Hof van de kennisneming eener zaak verschoond worden, het overblijvend getal niet toereikend is om over die zaak uitspraak te kunnen doen, dan wordt door den Prok.-Gen. bij dat Hof de aanwijzing van een anderen regter verzocht en door den H. R. bevolen, na onderzoek of al de vormen door de belanghebbende partij zijn in acht genomen, doch zonder in een onderzoek te treden naar de geldigheid der aangevoerde redenen van verschooning.

a H. R. 15 October 1839, Concl. conf.

32. Het Hof, hoewel onvoltallig geworden ten gevolge van door eenige van deszelfs leden ingebragte redenen van verschooning, kan niettemin eene beslissing daaromtrent nemen.

Concl. Prok.-Gen. ad Overijssel 5 Julij 1850, en implicite bij dit arrest zelf.

33. Wanneer een kantonregter in eene burgerlijke regtsvordering is gewraakt en in die wraking heeft berust, dan behoeft door de Arr.-Rb. over die wraking niet te worden beslist. Art. 40 Rv. ziet alleen op het geval, dat de kantonregter heeft verklaard in de voorgestelde wraking niet te berusten.

Amersfoort 25 Februarij 1861.

34. Eene voorloopige incidentele uitspraak van een kantonregter, waarbij deze zich in de zaak voorloopig verschoont, met onderwerping van zijne redenen aan den hoogeren regter, staat geenszins gelijk met eene eindbeslissing, ter zake van verschooning, bedoeld bij art. 364 Sv., en is volgens dat artikel in geen geval aan hooger beroep of cassatie onderworpen.

a H. R. 16 Januarij 1844, Concl. contr.

35. De wet bepaalt geenszins dat de regter, in cas van wraking in het ongelijk gesteld zijnde, in de kosten daarover gevallen, zal moeten wor-

den veroordeeld, maar moeten die kosten tot aan de definitieve uitspraak worden gereserveerd.
, *a* Leeuwarden 26 October 1842.

36. De kantonregter die in den kring zijner wettelijke bevoegdheid eenige beslissing neemt, bv. tot ambtshalve verzegeling, die door den hoogeren regter wordt vernietigd, kan in den zin der wet niet als partij in dat geding worden beschouwd, en mitsdien komen de kosten van dat geschil niet ten zijnen laste.
Winschoten 9 Maart 1859.

Advies 23 v.
Advokaat 12, 27.
Afstand. v. instantie.
Appel Bz.
Appel Sz. 34.
Behand. t. rolle.
Benoembaarh. 2.
Benoeming 4.
Cassatie Sz. 34.
Compet. Sz.
Delegatie 20.
Deskund. Bz. 20.
Get. verhoor Bz. 20.
Griffier 7 v. 18 v.
Instructie Sz. 14, 16, 19.
Nietigheid 3.
Off. v. Just. 6.
Openb. Min. 28.
President 13.
Proceskosten 35 v.
Prov. Staten 10.
Rapporteur 17.
Regter 3.
Regter-commiss. 16.
Teregtzitt. Sz. 7.
Verschooning 26. 30 v.
Verwijzing Bz. 31.
Verwijz. en jurisd. gesch.
Vonnis Bz. 32.
Vonnis Sz.
Wraking 21 v. 25 v.

REGTERLIJKE INDEELING.

1. De indeeling der provinciën en gemeenten is de grondslag der regterlijke indeeling in arrondissementen. Oostknollendam, gemeente Wormer, behoort alzoo niet tot het arrondissement Haarlem, maar tot Hoorn; onbevoegd-verklaring.
Haarlem 13 April 1869.

REGTERLIJKE MAGTIGING.

1. Het in het Oud-Hollandsch regt bekende regtsmiddel van autorisatie de facto mag alleen dan verleend worden, wanneer des requirants regt is een jus liquidissimum; dit is niet het geval, wanneer hij die het vraagt, als eigenaar van 1/4 eener plantage en gemagtigde van de eigenaren van de overige 3/4, met chinezen eene overeenkomst heeft aangegaan om op die plantage te werken gedurende drie jaren, en alsnu na verkoop der plantage aan de eigenaren van 3/4 daarin, verlangt dat die chinezen zullen worden overgebragt naar eene andere hem toebehoorende plantage, — indien uit de in het geding gebragte stukken blijkt, dat de chinezen gehuurd zijn niet uitsluitend ten behoeve van requestrant, maar ten behoeve van de gezamenlijke eigenaars.
H. R. 13 Julij 1866, vern. Suriname Hof 12 Mei 1866.

Curatele.
Erfopvolging.
Execut. test.
Huw. gemeenschap.
Koop en verk.
Kostel. proced.
Marit. magt.
Nietigh. v. verbindt.
Notaris.
Onbeh. nalat.
Prolongatie.
Voogdij.

REGTSGEBOUWEN.
Z. EIGENDOM, OVEREENKOMST, VERBINDTENIS, VERJARING BZ., VOORWAARDE.

REGTSGRONDEN EN REGTSMIDDELEN.

1. Zoowel de regter a quo als die ad quem, is verpligt onaangevoerde regtsgronden ambtshalve aan te vullen.
N.-Braband 1 Junij 1841.

2. De verpligting aan den regter opgelegd, om bij zijne beraadslagingen van ambtswege de regtsgronden aan te vullen, welke niet door partijen zijn aangevoerd, geldt evenzeer in een geding, dat bij verstek, als in een geding, dat bij tegenspraak wordt beregt.
's Hertogenbosch Kgr.... 1852 (3).

3. Om te doen blijken van beweerde schending van art. 48 Rv. door niet-aanvulling van regtsgronden, behoort door den eischer te worden aangetoond, dat bij het arrest, zoo als het ligt, een artikel der wet is geschonden, hetwelk, ofschoon door hem niet aangevoerd zijnde, echter in het wetboek wordt gevonden.
b H. R. 20 Junij 1845, Concl. conf.

4. De verpligting, door den wetgever aan de regters opgelegd, om bij hunne beraadslagingen van ambtswege de regtsgronden aan te vullen, strekt zich niet verder uit dan tot die regtsgronden, welke uit en met behulp van de Nederlandsche wetgeving kunnen worden gekend en daaruit voortvloeijen. Deze gehoudenheid des regters kan zonder in onmogelijke en ongerijmde gevolgen te vervallen, niet worden uitgestrekt tot de wetgevingen van alle vreemde landen.
Gorinchem 28 Junij 1845.

5. Des regters verpligting, om van ambtswege casu quo regtsgronden aan te vullen, strekt zich niet uit tot gronden, welke niet tot het regt, maar tot de daadzaken behooren. Wanneer derhalve is ingesteld eene actie door den regter als revindicatie beschouwd, en deze door hem bij niet-bewijs van eigendomsregt is afgewezen, kan geene schending worden beweerd op grond van art. 48 Rv., als zou de regter in elk geval verpligt zijn geweest de gevorderde amotie toe te wijzen bij bevinding dat de eischer regt had die te vragen.
b H. R. 20 Junij 1845, Concl. conf. — *b* Amsterdam 21 November 1854, dat de regter niet mag aanvullen de feitelijke gronden, waarvan de vermelding verzuimd is in eene incidentele vordering, uit krachte van art. 268 B. W. ingesteld.

6. De waardering van de tusschen partijen gesloten overeenkomst bij de dagvaarding door den eischer uitgedrukt, mag den regter niet beletten, wanneer hij zoodanige regtsbeschouwing onjuist acht, in het onderzoek der vraag te treden of de gestelde feiten juridieke gevolgen doen ontstaan, die, hoezeer de eischer zich daarop niet heeft beroepen, niettemin de toewijzing zijner vordering regtvaardigen. Bij bevestigende beantwoording daarvan en voldoend bewijs der feiten moet de vordering worden toegewezen.
a H. R. 28 Junij 1872, Concl. conf. — *b* H. R. 28 Junij 1872.

7. Art. 48 Rv. schrijft alleen voor, dat de regter van ambtswege moet aanvullen de regtsgronden, welke niet door de partijen mogten zijn aangevoerd, geenszins, dat hij eene geheel andere dan de ingestelde vordering, wanneer die andere teregt zoude zijn ingesteld, behoort toe te wijzen. De vordering tot toewijzing van halve vracht, zonder inbegrip van het bedrag der overligdagen en zonder aftrek van de door de andere bevrachting verdiende penningen, en als uitsluitend gegrond op zoodanige bijzondere omstandigheden als zijn bedoeld bij

art. 487 en 503 Kh., — verschilt zoowel in strekking als in grondslag van de bij dagvaarding gedane vordering tot betaling van vracht en van overligdagen.

a H. R. 23 April 1858, Concl. conf.

8. Eene overweging, uitsluitend ontleend aan de wet, en niet berustende op eenig door partij niet aangevoerd feit, stelt een regtsgrond daar, welke door den regter ambtshalve moet worden aangevuld, en niet een nieuw regtsmiddel, dat door den regter niet mag worden opgenomen; in casu de (overigens onjuiste) overweging, dat onder het fransche regt het jagtregt niet in den handel was.

b H. R. 6 Januarij 1860, Concl. conf.

9. De regter is niet bevoegd, om met voorbijgang der conclusiën van partijen, de beslissing van een geding afhankelijk te maken van eene regtsquestie, die niet in die conclusiën is vervat, maar alleen bij wijze van veronderstelling is bepleit geworden, bv. waar de eisch van het Domein was gegrond uitsluitend op langdurig bezit en perceptie van tienden, en de eerste regter de beslissing afhankelijk had gemaakt van de regtsvraag, of het Domein al of niet regt had novaal tiendregt te heffen.

N.-Braband 6 September 1842.

10. De regter is verpligt de regtsgronden aan te vullen, doch geenszins geregtigd regt te spreken op niet door partijen aangevoerde exceptieve verdedigingsmiddelen, bv. ten aanzien van de qualiteit der eischers.

b Amsterdam 20 September 1859.

11. Eene niet-ontvankelijk-verklaring, door den regter uitgesproken, op grond van eene wet, die niet door partij is ingeroepen, en zonder dat deze eene exceptie van niet-ontvankelijkheid heeft voorgesteld, — in casu daarop gegrond dat moest worden geprocedeerd volgens de wet v. 1810 (in eene onteigenings-zaak), als zijnde die wet niet afgeschaft, en derhalve niet volgens de gewone wijze, — is niet als eene aanvulling van regtsgronden, door partijen niet aangevoerd, te beschouwen, maar bevat inderdaad in zich eene aanvulling en admissie van regtsmiddelen, waarvan partijen zich niet bediend hebben, waartoe de bevoegdheid aan den regter, ambtshalve — als zijnde zulks niet te beschouwen als een punt van openbare orde — niet is gegeven.

H. R. 5 November 1840, Concl. conf. vern. *c* Utrecht Hof 2 Maart 1840, waarbij was bev. Utrecht 17 Junij 1839.

12. Wanneer het vaststaat, dat het onderzoek van een middel van niet-ontvankelijkheid door partijen niet aan 's regters oordeel is onderworpen, kan, bij de vrije beschikking die partijen hebben, om zich al of niet van een regtsmiddel tot verdediging te bedienen, dit middel (in casu de onbevoegdheid tot het roepen in vrijwaring) niet ambtshalve door den regter worden aangevuld en is deze verpligt zich tot het geschil te bepalen, zoo als dit door partijen aan zijne beslissing is onderworpen, tenzij de grond, waarop dit middel steunt, van dien aard is, dat hij de toewijzing der gedane vordering gebiedend in den weg staat, of, als tot de openbare orde behoorende, niet kan worden voorbijgegaan.

c H. R. 30 Junij 1853, Concl. conf. in revisie vern. *a* H. R. 26 November 1852, Concl. conf.

13. De regter is niet bevoegd regtsmiddelen aan te vullen; derhalve moet een vonnis worden vernietigd, waarbij de regter eene niet voorgestelde niet-ontvankelijkheid heeft uitgesproken, daarin bestaande dat eene rekening en verantwoording alleen aan al de gerendeerden kan worden gedaan.

Zeeland 10 December 1861.

14. Wanneer de niet-ontvankelijkheid eener vordering tot schadevergoeding wegens het nietnakomen eener verbindtenis wordt beweerd op grond dat geene in-mora-stelling had plaats gevonden, en de verbindtenis zelve wordt ontkend, mag de regter niet, met ter-zijde-stelling van die gronden, de vordering ontzeggen, op grond dat niet deze, maar die tot nakoming der verbindtenis of die tot ontbinding met schadevergoeding had moeten ingesteld worden.

Amsterdam 18 December 1867.

15. De verwering dat de voogd als eischer tot boedelscheiding niet heeft bekomen de magtiging bedoeld bij art. 463 B.W., is een regtsmiddel en kan derhalve niet anders dan bij conclusie in regten voorgedragen worden.

Drenthe 5 Junij 1869. — Anders Maastricht 7 April 1868. — Assen 7 December 1847.

16. Het al of niet bestaan van den bijstand in regten van de vrouw door haren man is een regtsmiddel, dat de regter niet mag aanvullen, zoodat daartoe bepaaldelijk moet worden geconcludeerd. Mitsdien is het niet voldoende den regter op dit punt slechts oplettend te maken.

Voorburg Kgr. 17 October 1849.

17. Indien eene schuld door den gedaagde eenvoudig wordt ontkend, terwijl zijne schuldpligtigheid onwedersprekelijk blijkt, doch het tevens consteert, dat de eischer voor zich zelven geen regt heeft tot invordering dier schuld, dan kan de regter den eischer ambtshalve niet-ontvankelijk verklaren in zijne vordering.

Maarsen Kgr. 16 November 1843.

18. De niet-toepassing van den lijfsdwang betreft een individueel regt, dat niet tot de publieke orde of goede zeden betrekkelijk is, waaromtrent (in die gevallen waarin de wet den lijfsdwang veroorlooft) bij uitdrukkelijken of stilzwijgenden afstand of berusting dienaangaande, geene aanvulling door den regter ambtshalve kan plaats hebben.

b Amsterdam 18 Julij 1843.

19. De bepaling van art. 250, nº 1 Rv., dat geene reconventionele vordering mag worden ingesteld, indien de eischer in eene qualiteit is opgetreden, en de reconventie hem persoonlijk zou betreffen, of omgekeerd, is niet van openbare orde, en mag dus op grond daarvan niet ambtshalve eene niet-ontvankelijk-verklaring worden uitgesproken.

Maastricht 2 Junij 1870.

20. Het beweren dat een kerkelijk reglement, waaraan de eischers hunne qualiteit ontleenen, geen wettig bestaan heeft, sluit in zich dat het niet op wettige wijze is tot stand gekomen; de beslissing dat het door onbevoegden bij de gemeente is in stemming gebragt en dat de daarop genomen besluiten geene regtsgevolgen kunnen hebben, berust dus wel degelijk op een fei-

telijken grond welke door partijen is gemoveerd.

Gelderland 3 Mei 1871.

21. Wanneer een vonnis naar de algemeene regelen bij de wet op de R. O. vastgesteld, vatbaar is voor hooger beroep, kan de vraag of het beroep uit anderen hoofde dan die van openbare orde al dan niet is ontvankelijk te achten, niet worden beslist, wanneer wel ter oorzake van de beweerde uitvoering welke bereids aan het vonnis zou zijn gegeven, bij de gevoerde pleidooijen woordenwisselingen hebben plaats gehad, maar zulks bij de dingtalen niet bepaaldelijk voor alle andere weren als exceptie is aangevoerd.

c Gorinchem 28 April 1857.

22. De regter mag de niet-ontvankelijkheid van het appel uit hoofde van plurium litis consortium niet onderzoeken, indien daartoe niet is geconcludeerd.

H. R. 6 Maart 1868, Concl. conf.

23. Daar de wet niet onderscheidt, ten opzigte van de daaraan toegekende bewijskracht, tusschen orderbiljetten, die door een koopman, en die, welke door een niet-koopman zijn onderteekend, volgt dat de regter art. 48 Rv. heeft geschonden, door het bewijs op te leggen, dat de onderteekenaar van het orderbiljet destijds koopman was. Ook het aanbod van dit bewijs ontsloeg den regter niet van de verpligting, om den regtsgrond aan te vullen, volgens welken aan het orderbiljet bewijskracht moet worden toegekend.

b H. R. 16 Maart 1855, Concl. conf.

24. Wanneer een gedaagde de niet-ontvankelijkheid der tegen hem als schipper ingestelde vordering (tot vergoeding der aan de verveerde goederen bevonden schade) beweert, op grond dat het goed aangenomen en de vracht betaald is, en de regter die niet-ontvankelijkheid aanneemt op grond van het enkele feit dat het goed is aangenomen, dan kan de regter niet gezegd worden ambtshalve een regtsmiddel te hebben aangevuld.

H. R. 17 April 1863, Concl. conf. op de voorz. tegen Limburg 12 Mei 1862, waarbij was vern. Roermond 27 Junij 1861.

25. Indien bij een pandbeslag uit krachte van art. 758 Rv., goederen zijn in beslag genomen, welke door de wet daarvan zijn uitgesloten, mag de regter ambtshalve de opheffing van het beslag met betrekking tot die goederen bevelen; vooral dan, wanneer de inbeslagnemer bij reconventie de van-waarde-verklaring van het pandbeslag, en magtiging tot verkoop van al de gearresteerde goederen gevorderd heeft, en zulks uit aanmerking, gelijk hij bij zijne conclusiën heeft voorgegeven, dat het pandbeslag op de wet zou gegrond zijn, zoodat de inbeslagnemer zelf dit laatste aan 's regters onderzoek heeft onderworpen.

a 's Gravenhage 10 Januarij 1840.

26. Art. 48 Rv. is niet geschonden, maar integendeel zeer juist toegepast, wanneer het door den eischer gedaan aanbod en de consignatie onvoldoende en van onwaarde zijn verklaard, niet op een ander regtsmiddel, maar op een anderen regtsgrond, dan door den gedaagde is aangevoerd.

b H. R. 24 December 1863, Concl. conf.

27. Wanneer eene wraking is voorgesteld op grond van onmiddellijk belang en zij is aangenomen op grond van regtstreeksch belang, kan de regter niet geacht worden zijne uitspraak te hebben doen rusten op een ander regtsmiddel dan het voorgestelde.

b H. R. 30 November 1860, Concl. conf.

28. Het gemis eener schriftelijke akte voor eene beweerde overeenkomst van inpandgeving is geen regtsmiddel, maar een regtsgrond, welken de regter ambtshalve kan aanvullen.

Overijssel 26 Junij 1865.

29. Het aan den regter bij art. 48 Rv. gegeven voorschrift, om de regtsgronden aan te vullen, welke door partijen niet mogten zijn aangevoerd, geldt ook in registratiezaken, zoodat ook op andere gronden kan worden acht geslagen dan die in de akte van verzet zijn voorgedragen.

b H. R. 16 Maart 1866, Concl. conf. verw. de cass. tegen Utrecht 28 Junij 1865.

30. De exceptie dat eene actie tot terugbetaling van te veel geheven regten van registratie niet tegen den ontvanger maar tegen het bestuur moet ingesteld worden, behoort buiten aanmerking te blijven, indien zij niet in wettigen vorm is gemoveerd.

a Winschoten 29 Junij 1870.

31. Wanneer tusschen partijen geschil is, of zekere afbetalingen hebben plaats gehad, dan is het beweren krachtens art. 1430 B. W., dat latere betalingen het bewijs der questieuse vroegere staven, geen regtsmiddel maar een regtsgrond.

b N.-Holland 17 September 1868, bev. Amsterdam 23 October 1867.

32. Indien gevorderd wordt schadevergoeding wegens het laten weiden van schapen op een stuk land door den eischer gepacht, de ged. zijnerzijds huurregten op dat land beweert, en op dien grond concludeert tot niet-ontvankelijkverklaring, althans ontzegging der vordering, doch zonder een exceptief middel van niet-ontvankelijkheid aan te voeren, als zou onverlet den grond der vordering, deze den eischer tegen hem niet toekomen, en zonder reconventioneel gelijke schadevergoeding te vorderen, — dan is de Regtbank, zich de vraag voorstellende, door wien van de twee partijen eene onregtmatige daad was gepleegd, geheel buiten de dingtalen getreden, en heeft zij daarenboven een regtsmiddel aangevuld, door, geheel ter zijde van de verwering des gedaagden, die uitsluitend den grond der vordering had betwist, eene niet-ontvankelijkheid uit te spreken, omdat onder de persoonlijke vordering eene zakelijke zou verborgen zijn.

Zeeland 19 December 1871.

33. In eene procedure tot verbetering ten behoeve des eischers van eenen door den commissaris van het Hof opgemaakten staat van verdeeling van gelden verleend ter tegemoetkoming wegens vrij verklaarde slaven, is niet slechts betrokken het belang van de geschilvoerende partijen, maar ook dat van al de overige niet opgekomen schuldeischers. De regter is uit dien hoofde geroepen, ook buiten de litis contestatie om, zoowel de ontvankelijkheid als de gegrondheid van den eisch te onderzoeken,

en alzoo den eischer op dien staat niet te plaatsen, wanneer uit zijne eigene sustenuen blijkt dat hij zijne verklaring heeft uitgebragt, niet ten laste van zijn eigenlijken debiteur, maar ten opzigte van een persoon, ten laste van wien hij hoegenaamd geene vordering had.

a H. R. 1 November 1872, Concl. conf.

Aanbod 26.
Actie 6, 17, 32.
Appel Bz. 1, 22.
Behand. t. rolle 15 v. 20.
Betaling 31.
Bevracht. en vervr. 7.
Cassatie Bz. 3.
Exceptiën 10 v. 22.
Getuige 27.
Huwelijk 16.
Jagtregt 8.
Lijfsdwang 18.
Magtig. tot proced. 15.
Marit. magt 16.
Maten en gewigten.
Ontb. v. overeenk. 14.
Ontkenning van kind.
Openb. orde 11 v. 18 v.
Orderbiljet 23.
Pand 28.
Pandbeslag 25.
Plur. litis cons. 13, 22.
Qualiteit 10, 17.
Rangregeling 33.
Reconventie 19.
Registratie 29 v.
Rek. en verantw.
Schipper 24.
Schrift. bewijs Bz. 28.
Verand. v. eisch 7.
Vonnis bij verst. Bz. 2.
Vonnis Bz. 6, 14, 20, 32.
Voogdij 15.
Vrijwaring 12.
Wet 4.
Wisselbrief.

REGTSINGANG IN BURGERLIJKE ZAKEN

z. APPEL BZ., BEHANDELING TER ROLLE, DAGVAARDING BZ., FAILLISSEMENT, INSTANTIE, KORT GEDING.

REGTSINGANG IN STRAFZAKEN

z. INSTRUCTIE SZ., RAADKAMER VAN HET HOF, REGTEN EN ACCIJNSEN, VERWIJZING SZ.

REGTSPLEGING.

1. Een op het oogenblik der invoering van het Wetb. van Burg. Regtsv. aanhangig regtsgeding moet, voor zooverre de daarvoor onder de vroegere wetgeving voorgeschreven vorm verschilt van dien bij het tegenwoordig wetboek bepaald, wat dien vorm betreft, gewijzigd en herleid worden tot den bij het thans vigerend wetboek daargestelden vorm. De arbiter tot wien partijen ingevolge art. 429 C. de Pr. Civ. waren verwezen, moet alzoo bij voortzetting van het geding onder de nieuwe wetgeving door een regter-comm. worden vervangen.

a Amsterdam 13 Februarij 1839.

2. De bepalingen vervat in art. 57, j° art. 54 Ov., zijn niet van toepassing op eene zaak, waarin, bij een vóór 1° October 1838 gedaan exploit, is gedagvaard om te verschijnen voor eene Regtbank, welke op den 1en October 1838 hare functiën heeft aangevangen; dienvolgens is — overeenkomstig de nieuwe wet — cassatie toegelaten van de gevallen beslissing.

a b H. R. 14 Januarij 1841.

3. Eene zaak, waarin onder de vorige wetgeving een eindvonnis is gegeven, van hetwelk de qualiteiten over en weder zijn beteekend geworden, behoeft bij de nieuwe regterlijke collegiën niet te worden overgebragt, om het vonnis aan prokureur te doen beteekenen.

Maastricht 27 April 1842.

4. Vordering door den hoogen dijkstoel en hoofdingelanden van Over-Betuwe, als zullende hebben vervangen het voormalige ambtsbestuur van gezegden polder, vertegenwoordigende de geërfden van Over-Betuwe, tegen de tijdelijke burgemeesteren, vertegenwoordigende de geërfden der heerlijkheid Pannerden, zoodanig als die heerlijkheid van ouds is zamengesteld geweest, en dus zoowel derzelver west- als oostzijde, tot voldoening eener som van *f* 1020.80, bedrag eener jaarlijksche uitkeering, door de geërfden van Pannerden aan die van Over-Betuwe beweerdelijk verschuldigd krachtens verbindtenissen op den 27 Julij 1731 en 29 Julij 1737 aangegaan. Niet-ontvankelijk verklaring dier vordering door de Regtbank van 1n aanleg te Arnhem bij vonnis van 12 April 1837 — verwijzing door het voormalig Hoog Geregtshof te 's Gravenhage der zaak daar en waar het behoort. Verklaring dat het hooger beroep tegen het vonnis der Regtbank van 1n aanleg te Arnhem thans behoorlijk was overgebragt bij het Hof van Gelderland. — Bevel tot voortprocedure.

Gelderland 10 Junij 1847.

Behand. ter rolle.
Cassatie Bz. 2.
Domein.
Faillissement.
Gemeente.
Instantie.
Req. civiel.
Vervallen v. inst.
Vonnis Bz. 3.
Wet 1 v.

REGTSWEIGERING.

1. Regtsweigering in den zin van art. 185 C. P. is aanwezig, wanneer onder de algemeene bij die bepaling gestelde voorwaarden een regter volstandig weigert, hetzij om in een bereids aanhangig en in staat van wijzen te brengen regtsgeding zitting te nemen, hetzij om eene reeds vroeger voor den weigerachtige aanhangig geding te helpen beslissen.

h H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

2. De voorzitter der Regtbank is de superieur bedoeld in art. 185 C. P., die de waarschuwing of vermaning aan een regter moet doen, wanneer deze weigert in eene zaak zitting te nemen.

h H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

3. Waar sprake is van de strafvordering ter zake van regtsweigering, kan of behoeft de requisitie niet op dezelfde wijze gedaan te worden als de aanmaningen in art. 845 Rv. voorgeschreven.

h H. R. 30 Junij 1869, Concl. conf.

Maten en gewigten.

REHABILITATIE.

1. Hoewel in den tegenwoordigen stand der wetgeving het middel van rehabilitatie (waarmede gelijk staat het bij Kon. besl. ontheven worden van de infamie, uit krachte van een crimineel vonnis op iemand berustende) in de wet niet wordt gevonden en derhalve veroordeelden, die hunne straf hebben ondergaan, dit uitzigt op herstel voor alsnog niet krachtens de wet bezitten, neemt zulks echter niet weg, dat dit middel van herstel als een bijzonder gunstbewijs, door den Koning uit krachte van Zijn regt van gratie kan worden verleend. Hieruit volgt dat iemand, die eene onteerende straf heeft ondergaan en later bij Kon. besl. van de infamie en de gevolgen daarvan is ontheven, als getuige onder eede kan worden gehoord.

f H. R. 23 Februarij 1841, Concl. conf.

2. Hij die van de regten, bij art. 42 C. P. vermeld, is ontzet, doch door den Koning bij wege van gratie van die ontzetting is ontheven, is in die regten hersteld, en weder bevoegd tot het onder eede afleggen van getuigenis.

c H. R. 26 Maart 1844, Concl. conf. — Gelderland 11 Maart 1847, ten aanzien van iemand, die door den militairen regter was veroordeeld

tot eene straf waaraan eerloosheid was verbonden, doch die begrepen was onder hen aan wie generaal pardon was verleend, « met opheffing » van de vervallen-verklaring van den militai» ren stand. »

Faillissement. Getuige 1 v. *Gratie* 1 v. | *Recidive.* Straffen 1 v.

REINHEID DER STRATEN z. GEMEENTEVERORDENING, MOTIEVEN VAN VONNISSEN, WEGEN.

REKENING - COURANT.

I. Aard en bewijs; goedkeuring en sluiting; gevolgen; interessen.
II. Actiën en procedure.

I.

1. Tot den aard eener rekening-courant behoort, dat tusschen partijen wederkeerige vorderingen bestaan, die door schuldvergelijking elkander vernietigen; dit is niet het geval, waar slechts drie commerciële handelingen tusschen partijen hebben plaats gehad, en waarvan nog de laatste in geschil, mitsdien de daaruit resulterende schuld onvereffend en voor geene dadelijke opeisching vatbaar is. De omstandigheid dat de eischer eene hem in den vorm van rekening-courant ingerigte nota, na de dagvaarding toegezonden, zonder aanmerking heeft aangenomen, kan hierin geene verandering brengen.
Rotterdam 31 October 1866.

2. Eene rekening-courant wijst de verhouding aan van het debet en credit of van de ontvangsten en uitgaven van twee tot elkander in betrekking staande personen; het is daarom dat twee kooplieden gezegd worden tot elkander in rekening-courant te staan, wanneer de één schuldenaar is des anderen van eene of meerdere sommen, waarover deze begonnen is te beschikken, en dat deze betrekking, in weerwil van eene op bepaalde tijden plaats hebbende opmaking der rekening voortduurt, tot dat beide niets meer van elkander te vorderen hebben. Het bestaan van rekening-courant vloeit voldoende voort uit de opening voor den eischer van een crediet van *f* 12,000.», uit de op verschillende tijdstippen gedane afbetalingen, uit de terugvordering van door eischer afgegeven orderbriefjes enz., en uit rekeningen, door beide partijen rek.-courant genoemd.
H. Geregtsh. N. I. 30 Junij 1853.

3. De regtsbetrekking van rekening-courant moet uit den aard der handelingen tusschen partijen voortvloeijen, maar geenszins uit de wijze van boeken der posten of het intitulé der afrekeningen, welke de handelende personen aan elkander verstrekken. Er bestaat geene betrekking van rekening-courant tusschen den kleedermaker en den particulier, die zich bij hem van kleedingstukken voorziet, ofschoon dan ook sommige betalingen in mindering zijn gedaan door een derde, die zich ook door dien kleedermaker doet kleeden.
Leiden 22 December 1854.

4. Rekening-courant ontstaat niet en wordt niet bepaald door de wet, maar moet haren grondslag hebben in eene daartoe leidende uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst.
a Amsterdam 21 November 1861.

5. Van het bestaan eener regelmatige doorloopende rekening-courant tusschen partijen wordt geen behoorlijk bewijs geleverd door het aanwezig zijn van meerdere vorderingen dan waarvoor gedagvaard is; evenmin door het geven ter incassering van een orderbiljet, dat nog onbetaald is gebleven.
Amsterdam 21 December 1842.

6. Wanneer iemand als lid eener vennootschap geld in de kas heeft moeten storten en gestort heeft, alzoo aanspraak kan maken op jaarlijksche dividenden, en ook gelden van de vennootschap heeft opgenomen, dan staan partijen — vennoot en vennootschap — in rekening-courant.
Limburg 9 April 1866.

7. Waar gekochte goederen op diverse tijden zijn geleverd met opvolgende betalingen, naar mate der gedane leveringen en te bekomen wissels, moeten partijen geacht worden met elkander in rekening-courant te staan.
Amsterdam 18 Junij 1868, bev. bij N.-Holland 7 October 1869.

8. Indien de schuldeischer in een faillissement, na de opening daarvan, den gefailleerde voor eenige som crediteert, dan kan hij de uitbetaling daarvan aan den curator niet weigeren, ten einde op die wijze, bij wege van compensatie, zijne vordering ten laste der failliete massa te dekken.
Rotterdam 19 April 1854.

9. De bepaling van art. 1915 B. W. is niet van toepassing op eene rekening-courant, vermits hier niet bestaat eene eenvoudige eenzijdige schuldverbindtenis, maar eene liquidatie in het belang van beide partijen tot stand gebragt en beide wederkeerig verbindende.
Leiden 8 Mei 1849.

10. De sluiting en goedkeuring van eene rekening-courant tusschen kooplieden kan ook stilzwijgend plaats hebben; zoo als in geval degeen, aan wien zij gezonden is, zijne handelsbetrekkingen voortzet, eene nieuwe rekening opent, nieuwe bestellingen en betalingen doet, zonder op de ontvangen rekening eenige aanmerking te maken.
Rotterdam 13 Februarij 1861.

11. Door de woorden: « bovenstaande reke» ning accoord bevonden, » waarmede de rekening-courant van den commissionair met de firma door haren bewindvoerder is geteekend, moet geacht worden de geheele rekening-courant zonder reserve te zijn goedgekeurd, en de commissionair alzoo gedechargeerd; die goedkeuring kan niet geacht worden alleen de juistheid der cijfers en niet de handelingen, waarvan zij het resultaat zijn, te betreffen.
Amsterdam 7 October 1864.

12. Eene goedkeuring van rekening is geldig en het saldo kan door den crediteur in eigen naam opgevorderd worden, al is die rekening door dien crediteur afgegeven met bijvoeging van de letters qq. of qualitate qua.
b Amsterdam 24 Februarij 1869.

13. Door het faillissement van eene der partijen wordt eene rekening-courant van regtswege

gesloten en is dientengevolge het saldo opeischbaar, in weerwil zelfs van de toezegging door den gefailleerde gedaan met de woorden: «vous »commencerez à le (chiffre du crédit) réduire »annuellement par dixième á partir de l'année »1861.»

Maastricht 28 Mei 1863.

14. De goedgekeurde rekening-courant tusschen kooplieden is niet als eene eenvoudige kasrekening, maar als eene rekening en verantwoording te beschouwen, waarvan de goedkeuring (aan geen bepaalden vorm verbonden) den inzender tot décharge strekt, onverkort nogtans het regt van de partij om (condictione indebiti) herstelling te vragen, op grond van misslagen in berekeningen, weglatingen of valsche of dubbel gebragte posten, indien daartoe termen mogten bestaan.

Leeuwarden 18 Maart 1851.

15. Het vaststellen van een saldo van rekening-courant is eene overeenkomst, ten doel hebbende om de finantiële verhouding van twee personen met betrekking tot eene reeks van handelingen tot klaarheid te brengen; de eens gedane erkenning van het saldo sluit derhalve alle verdere vorderingen uit.

Amsterdam 13 Maart 1867.

16. Het sluiten eener rekening-courant tusschen kooplieden brengt niet noodwendig mede, dat al wat tusschen partijen uitstaande was, per se geacht moet worden te zijn vereffend, tenzij hare bedoeling van in dien zin te hebben willen afsluiten, uit de omstandigheden, als wettige vermoedens, voor den regter kan worden afgeleid.

N.-Holland 18 Februarij 1869.

17. Eene goedkeuring van rekening heft alle bedenkingen op tegen de posten, waarvan het slot wordt opgevorderd, zelfs al sluit die rekening niet met de boeken des eischers of al had deze van die rekening niets anders genoteerd.

b Amsterdam 24 Februarij 1869.

18. Bij de usance om in rekening-courant tusschen kooplieden renten te berekenen, is de renteberekening niet van bijzondere omstandigheden afhankelijk.

Amsterdam 25 Mei 1859. — Cf. *a* Amsterdam 21 November 1861, dat rente-berekening als een inhærerend element der rekening-courant te beschouwen is. — H. Geregtsh. N. I. 30 Junij 1853.

II.

19. Tusschen partijen, die uit hoofde hunner onderlinge commerciële betrekking met elkander in rekening-courant staan, ontstaat niet de gewone rekenpligtigheid; zoodat men, om tot de vereffening en sluiting dier rekening te geraken, niet verpligt is de wijze van procederen te volgen, voorgeschreven bij art. 771 Rv., daar in dit geval de actie niet bestaat tot rekening en vereffening, maar tot betaling van een saldo, hetgeen door den een kan worden opgevorderd, des noods onder korting van hetgeen hij daartegen mogt verschuldigd zijn, en waartegen de ander, hetzij door aanbod, hetzij door reconventionele vordering, zijn saldo uit zijne loopende rekening kan doen gelden, opdat, na gewone justificatie, de regter beslisse, wat (daar zich hier twee schulden ontmoeten) bij compensatie, die alleen door de kracht der wet wordt geboren, de een aan den ander per slot schuldig is, en waarin dan de veroordeeling of verwijzing, hetzij op het aanbod, hetzij in conventie of reconventie kan plaats hebben, en opdat het geschil door de gewone actie ex credito vel debito worde beëindigd.

H. R. 6 Februarij 1851, Concl. contr. — Amsterdam 31 Mei 1854.

20. Rekening-courant is slechts een vorm, waarin de compensatie voorgesteld wordt. Behoudens conventie ten contrarie gaat door rekening-courant de bevoegdheid niet verloren om het uit elke afzonderlijke overeenkomst ontsproten regt te vervolgen.

a Amsterdam 30 December 1863.

21. Indien de gedaagde er geen belang bij heeft dat de tegen hem gerigte vordering is ingesteld in den vorm van saldo van rekening-courant, in plaats van in den vorm van per resto koopprijs, kan hij geene niet-ontvankelijkheid aan de vordering tot voldoening van het saldo der rek.-courant tegenwerpen.

Amsterdam 20 October 1864.

22. Bij het bestaan van rekening-courant is de eene partij niet geregtigd van de andere eenige tot die rekening behoorende posten te vorderen, maar slechts het saldo dat haar bij het sluiten en eindigen der rekening-courant kan toekomen. Wanneer dus in het geding vaststaat, dat partijen vóór en na zeker tijdstip in rekening-courant hebben gestaan, en de eischer na dat tijdstip rekeningen heeft medegedeeld, sluitende met een batig saldo in diens voordeel, kan hem niet toegewezen worden zijne vordering tot voldoening van het overigens erkend saldo, dat hem op meergemeld tijdstip verschuldigd was.

c Limburg 26 Junij 1871, vern. Maastricht 23 Maart 1872 (1871), beslissende dat, vermits een schuldeischer niet verpligt is, in geval hij meerdere vorderingen tegen denzelfden schuldenaar heeft, deze alle te gelijker tijd te doen gelden, evenmin tegen een eisch tot betaling van eene aan het hoofd der dagvaarding medegedeelde rekening-courant, kan worden beweerd dat nog andere dan de daarin vermelde operatiën tusschen partijen hebben plaats gehad en dat die operatiën niet willekeurig mogen gesplitst worden.

23. Eene rekening-courant, geplaatst aan het hoofd eener dagvaarding, levert geen bewijs op voor de schuldpligtigheid van den gedaagde tot betaling van het saldo dier rekening; zij kan ook niet leiden tot bevestiging der vordering onder eede.

Deventer 23 Januarij 1856.

24. Wanneer het saldo eener rekening-courant gevorderd wordt, behoort deze in de verschillende posten volledig te vermelden de handelingen tusschen partijen, welke tot het gevorderde saldo zouden geleid hebben; de eischer kan bij faute van dien niet toegelaten worden tot het bewijs door getuigen «dat hem het ge»vorderde saldo toekomt.»

Amsterdam 13 Februarij 1863.

25. Hij die ageert tot betaling van het saldo eener rekening-courant, moet bewijzen dat de in debet gestelde posten hem verschuldigd zijn krachtens overeenkomst; hij is niet geregtigd

daarin te brengen wat hem verschuldigd is als schadevergoeding wegens onregtmatige daden (quasi ex delicto) van iemand, voor wien de gedaagde zoude verantwoordelijk zijn.

Maastricht 15 Mei 1863. — Amsterdam 11 Augustus 1868.

26. De eischer die met den gedaagde in handelsbetrekkingen heeft gestaan, welke niet worden ontkend, kan tot bewijs zijner vordering eene rekening-courant overleggen. De gedaagde kan niet volstaan met de deugdelijkheid dier rekening-courant tegen te spreken, maar moet de verschillende posten, waarop hij vermeent aanmerkingen te hebben, debatteren.

c Amsterdam 17 November 1853.

27. Wanneer de principaal van een agent tegen dezen uit rekening-courant ageert, dan kan die agent niet volstaan met eene algemeene ontkentenis, maar de agent moet bepaald opgeven òf en waarom door hem posten worden tegengesproken.

Z.-Holland 8 April 1867.

28. De woorden «salvo errore et omissione,» voorkomende aan het slot eener rekening-courant, moeten geacht worden hetzelfde te bedoelen als hetgeen in art. 780 Rv. gezegd wordt omtrent geregtelijke afrekening, dat nl. geene herrekening zal worden toegestaan op grond van misslagen van boekingen enz., maar het partijen alleen zal vrijstaan de herstelling daarvan voor denzelfden regter te vorderen; onder herrekening mag niet worden verstaan eene omverwerping of ter-zijde-stelling van de eenmaal vastgestelde rekening en hare vervanging door eene andere, maar al datgene wat niet valt onder voormelde herstelling.

Drenthe 14 December 1872.

Actie 12, 19 v.
Behand. t. rolle 26 v.
Bestaan v. rek. 1 v.
Betaling.
Bewijs Bz. 1 v. 23.
Commissionn. 11.
Eed 23.
Exceptiën.
Faillissement 8, 13.
Get. bewijs Bz. 24.
Goedkeuring 9.
Herrekening 28.
Hypotheek.
Interessen 18.
Koop en verkoop 7.
Koopm. boeken 17.
Lastgeving.
Onregtm. daad 25.
Overeenkomst 4, 25.
Rek. en verantw. 19, 28.
Schrift. bewijs Bz. 9.
Schuldbekent. 9, 14.
Schuldvergel. 1, 8, 19 v.
Sluiting 10. 13 v.
Splitsing 20, 22.
Vennootschap 6.

REKENING EN VERANTWOORDING.

I. Rekenpligtigheid en regt om rekening en verantwoording te vragen.
II. Actie en procedure tot het doen van rekening.
§ 1. Algemeene regelen.
§ 2. Debat en contra-debat voor den Regter-commissaris.
§ 3. Behandeling bij de Regtbank na verwijzing.
§ 4. Dwangmiddelen.
III. Actie tot het opnemen van rekening.
IV. Wat de rekening en verantwoording moet inhouden.
V. Nadere rekening, herrekening en herstel van rekening.
VI. Actie tot betaling van een verschuldigd saldo; interessen; titels.

I.

1. Het is eene onjuiste stelling, dat niemand dan de lasthebber of negotiorum gestor, tot rekening en afgifte zou zijn verpligt. Die verpligting kan toch almede uit onderscheiden andere oorzaken ontstaan, meer bepaald uit de aanstelling van een gedaagde tot kerkmeester of administrateur van kerkelijke fondsen.

H. R. 20 Maart 1857, Concl. conf. verw. de cassatie tegen *b* Gelderland 10 September 1856, waarbij was vern. Nijmegen 30 October 1855.

2. Wanneer de eischer in zijne vordering tot rekening en verantwoording negotiorum gestio poseert, en de gedaagde lastgeving erkent, moet de grondslag der vordering geacht worden voldoende te zijn bewezen.

b Assen 27 October 1862.

3. Eene actie tot rekening en verantwoording kan niet worden ingesteld over een beheer, dat niet is gevoerd, maar volgens de beweringen van den eischer door den gedaagde had moeten zijn gevoerd — in casu als voogd en administrateur bij ontstentenis van daartoe in de eerste plaats benoemden.

Suriname Ger. 21 Julij 1857.

4. Uit het bestaan van rekening-courant tusschen twee kooplieden volgt niet de toepasselijkheid van art. 771 Rv. Niet-ontvankelijk-verklaring van de vordering tot rekening en verantwoording.

Groningen 18 Maart 1859. — Amsterdam 1 Junij 1855, waarbij is afgewezen de vordering tot het afleggen van rekening en verantwoording, bij reconventie ingesteld door een commissionnair, die tot betaling van het saldo der rekening-courant was gedagvaard.

5. Hoewel de condictio indebiti volgens art. 1395 v. B. W. strekt tot teruggave van het niet verschuldigd betaalde en ontvangene, en niet regtstreeks tot rekening en verantwoording, zoo sluit dit echter de verpligting niet uit om, voor zoover het juiste bedrag van het onverschuldigd betaalde en ontvangene in een bepaald geval niet van zelf mogt blijken, dit bedrag door rekening en verantwoording te doen bepalen.

b H. R. 25 Junij 1869, Concl. contr.

6. Indien iemand, die titulo singulari (mandati), eene nalatenschap of een gedeelte daarvan onder zijne berusting heeft en beheert, door een ander tot rekening en verantwoording van zijn beheer en tot afgifte der goederen in regten wordt aangesproken, dan kan de vraag, wie tot die goederen en het vorderen van rekening en verantwoording dientengevolge geregtigd is, niet tusschen den eischer en den alzoo gedaagde alleen uitgemaakt worden, maar behoort zulks primario tusschen des gedaagden lastgever en den eischer te worden beregt. Art. 881 B.W. bepaalt niets anders dan dat de erfgenaam eene regtsvordering heeft tot verkrijging der erfenis (hereditatis petitio), tegen alle degenen, die, hetzij onder dien titel, dat is als voorgewende erfgenamen, hetzij zonder titel in het bezit zijn, hetzij van de geheele, hetzij van een gedeelte eener nalatenschap; — te dien effecte, dat voormeld art. niet van toepassing is op hen, die alleen als mandatarissen van eene weeskamer een gedeelte eener nalatenschap onder zich hebben en beheeren. L. 9 en 10 ff. de hered. petitione.

c H. R. 31 October 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Z.-Holland 20 December 1843, waarbij was vern. 's Gravenhage 27 December 1842. — Cf. in gelijken zin Drenthe 24 Januarij 1846, bev. *a* Assen 14 April 1845. — Utrecht

Hof 6 December 1847, bev. Utrecht 24 Maart 1847.

7. Eene akte waarbij de eischer den gedaagde al zijne erfregten in zekere nalatenschap voor een bepaalden prijs in vollen en vrijen eigendom zonder eenig voorbehoud heeft overgedragen, kan geen grond opleveren voor eene vordering tot rek. en verantwoording, al is door den ged. erkend, dat hij met den eischer is overeengekomen, dat hij cessionnaris en erfgenaam van de questieuse erfregten zou worden en daarmede zijne vordering met de kosten ten laste van des eischers gelden zou compenseren, en al bleek het dat de gecedeerde erfregten meer dan de oorspronkelijke vordering bedroegen.

b N.-Holland 12 Mei 1859.

8. Eene actie tot rekening en verantwoording tegen den notaris die roerende en onroerende goederen van een boedel heeft verkocht, de kooppenningen ontvangen en vele werkzaamheden betrekkelijk de nalatenschap heeft verrigt, — kan worden ingesteld door een der erfgenamen, die wel zijn aandeel in de nalatenschap aan een derde heeft gecedeerd voor eene som, die hij in elk geval uit den boedel moet genieten en door den cessionnaris ten volle moet worden aangevuld, — maar niet zijne hoedanigheid van erfgenaam heeft afgestaan, en geregtigd blijft tot de verevening en verdeeling van den boedel.

's Hertogenbosch 26 Mei 1854.

9. Eisch tot het doen van rekening en verantwoording ingesteld door den schrijver wegens het bezorgen der uitgave van Max Havelaar of de koffijveilingen der Nederlandsche Handelmaatschappij. Afwijzing op grond van gemis van bewijs der lastgeving waarop de eisch steunde.

N.-Holland 22 Mei 1862, bev. Amsterdam 29 Mei 1861.

10. De verkooper, die zekere goederen niet als commissionnair voor rekening des eischers gekocht maar aan dezen voor eigen rekening verkocht, in zijne magazijnen opgeslagen en onder zich gehouden heeft, is altoos te dier zake jegens den kooper rekenpligtig.

Z.-Holland 15 Mei 1871.

11. De onderhandsche akte, waarbij men zich verbindt een ander te doen participeren voor zeker aandeel in eene later te verkrijgen industriële onderneming, geeft, hoewel een deugdelijk en regtens verbindend contract daarstellende, geene actio pro socio, noch de actio mandati of de actio negotiorum gestorum, en mitsdien ook niet de actie tot het doen van rekening en verantwoording.

Z.-Holland 14 Januarij 1852, te dien aanzien vern. 's Gravenhage 27 Junij 1851.

12. Veroordeeling tot het afleggen van rekening en verantwoording van de zuivere winsten, welke de onderneming van den onderzeeschen telegraaf tusschen de Nederlandsche en Engelsche kusten in den loop van 1854—1856 heeft opgeleverd; overeenkomst tusschen den cessionnaris dier onderneming en den gerendeerde.

Z.-Holland 21 Maart 1859.

13. Personen, die zich uit eigen beweging tot het inzamelen van liefdegiften vereenigd en zoodanige giften ontvangen hebben, zijn niet rekenpligtig aan degenen voor wie die giften bestemd zijn.

's Gravenhage 1e a. 30 Mei 1837.

14. De man is niet verpligt rekening en verantwoording af te leggen van de vruchten en inkomsten zijner eigene onroerende goederen, wanneer hij van die vruchten en inkomsten ten behoeve van zijne moeder tot haar levensonderhoud heeft afstand gedaan. Ofschoon die inkomsten als aanwinsten der gemeenschap zijn te beschouwen (art. 1498 C. N.), is het verbod van art. 1422 C. N. op gemelden afstand niet van toepassing.

Utrecht Hof 6 Februarij 1865, bev. Utrecht 12 Junij 1863.

15. Van den supercarga kan rekening en verantwoording zijner gestie geëischt worden, afgezonderd van alle overige tusschen hem en den eigenaar van het schip bestaande handelsrelatiën, al oefende hij genoemde betrekking gezamenlijk met een ander uit, en zonder dat het iets afdoet, of de daartoe noodige boeken en bescheiden zich in handen van den eigenaar bevinden.

Amsterdam 7 Januarij 1863.

16. De verpligting tot het doen van rekening en verantwoording is ondeelbaar, en kan alzoo de uitvoering daarvan door ieder erfgenaam van den schuldeischer in haar geheel gevorderd worden. Hetzelfde moet ook ten aanzien van andere gelijkelijk geregtigden worden aangenomen.

b H. R. 18 Mei 1872, Concl. impl. conf.

17. De judex facti, oordeelende dat het doen van rekening «in het onderwerpelijk geval» niet vatbaar was voor gedeeltelijke uitvoering, heeft teregt de verpligting daartoe, met het oog op de gemeenschappelijke instelling der oorspronkelijke vordering en op de vaststelling van een aan alle gerendeerden gemeen saldo, gehouden voor ondeelbaar.

a H. R. 5 April 1872, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg, waarbij ingevolge eene daarop steunende exceptio plurium litis consortium de appellant, die verzuimd had tegen sommige gerendeerden tijdig in hooger beroep te komen, in zijne voorziening was niet-ontvankelijk verklaard. — Cf. 's Hertogenbosch 26 Januarij 1872.

18. Wanneer er zijn twee lastgevers, ieder voor zijn eigen aandeel in den gemeenen boedel, komt het vragen van rekening en verantwoording aan een ieder hunner toe, en is elk van beiden (hoewel dan ook erfgenaam) bevoegd de rekening des lasthebbers op te nemen en te sluiten, en kan de eene lastgever door den anderen niet gedwongen worden, om van zijn regt tot het vragen van rekening gebruik te maken, als hem dat niet gelegen komt.

Friesland 27 November 1839. — Amsterdam 13 Januarij 1841. — Sneek 8 Junij 1842. — Groningen 21 December 1855. — Anders Assen 23 October 1854, bij de vordering tegen den curator van een overledene. — *a* Amsterdam 8 April 1863, bij die tegen een executeur-testamentair.

19. Commissarissen of bestuurders eener societas rei certae, bij welker plan tot oprigting niets is vastgesteld omtrent het doen van rekening en verantwoording door commissarissen, kunnen niet beschouwd worden als mandatarissen van elken aandeelhouder individuëel, en

kunnen alzoo niet door elken aandeelhouder tot rekening en verantwoording worden aangesproken, althans niet zonder dat al de overigen in lite zijn gebragt.

Amsterdam 4 September 1849.

20. De hoofdleider en beheerder van eene gezamenlijk ondernomen redding en berging van een gestrand schip, kan niet door een der deelgenooten tot rekening en verantwoording worden aangesproken. Die rekening moet aan al de deelnemers gezamenlijk worden gedaan.

Zierikzee 5 Maart 1861, vern. bij Zeeland 10 December 1861, op grond dat dit middel ambtshalve door den regter was aangevuld.

21. Een rekenpligtige, die met twee deelhebbers eene handeling voor gemeene rekening heeft verrigt, kan met elk hunner afzonderlijk afrekenen; de gerendeerde kan derhalve niet beweren, dat de afrekening niet tusschen hem en den rendant zoude gelden, maar dat de andere deelhebber mede daarin had moeten worden betrokken.

Zeeland 6 December 1864.

22. Een eisch tot rekening en verantwoording, primitief ingesteld tegen den gedaagde als eenigen deelgenoot in eene handeling voor gemeene rekening, is niet-ontvankelijk bij gebreke van bewijs dat, gelijk de gedaagde betwist, de onderneming met hem alleen is aangegaan; al ware immers uitgemaakt dat de ged. ten minste voor $^1/_4$ in de onderneming betrokken is, zoo volgt daaruit geenszins dat hij met den eischer kan afrekenen als vertegenwoordigde hij daarin de overige drie vierde gedeelten.

b 's Hertogenbosch 19 Mei 1858.

23. Hij die een zeker aandeel gekocht heeft in een suiker-établissement, is niet geregtigd om rekening en verantwoording wegens het daarover gehouden beheer te vragen van hem, die bij executorialen verkoop het geheele suiker-établissement heeft gekocht, al heeft de vorige eigenaar zich jegens den kooper van het aandeel verpligt tot het jaarlijks afleggen dier rekening; hierdoor toch is tusschen dezen en den lateren kooper geene verbindtenis geboren. Evenmin kan de kooper van dat aandeel er zich op beroepen dat de ged. zijne belangen heeft waargenomen en dus als negotiorum gestor rekenpligtig is, indien dat aandeel niet op de bij de wet voor levering van vaste goederen voorgeschreven wijze op dien kooper is overgegaan, en ook voor die overdragt niet blijkt dat de daarvoor ingevolge het oorspronkelijke contract vereischte toestemming van het Gouvernement is gegeven.

H. Geregtsh. N. I. 17 Julij 1852, bev. Batavia R. v. J. 21 November 1851.

24. Hij die als bode is aangesteld geweest van het broederschap genaamd van den H. Franciscus te Nijmegen, is niet ontvankelijk in zijne vordering tot het afleggen van rekening en verantwoording over de gelden door hem aan het bestuur verschuldigd, en over die welke hij van hetzelve te vorderen heeft.

Nijmegen 3 Junij 1862.

25. De Staat, vertegenwoordigd door den Min. v. Financiën, en niet de Algemeene Rekenkamer is bevoegd, om van de voormalige administrateuren van 's Rijks Schatkist, als comptabele ambtenaren, rekening en verantwoording te eischen. Na hun dood kan zulks in regten van hunne erfgenamen worden gevorderd.

's Gravenhage 2 November 1849, bev. bij *a* Z.-Holland 5 Maart 1851.

26. Bij het bestaan eener generale volmagt kan niet een deel van dat algemeen mandaat worden afgezonderd, en daarvan alleen rekening en verantwoording worden gevorderd, in casu alleen van de gestie gehad en gevoerd over de vaste goederen.

d Holland 2 December 1840. — Amsterdam 13 Januarij 1841. — Utrecht 30 April 1855, Concl. conf.

27. De lasthebber kan niet beweren, dat de vordering tot rekening en verantwoording prematuur is, omdat de hem opgedragen zaken nog niet definitief zijn ten einde gebragt.

Amsterdam 22 Julij 1862. — Anders Amsterdam 4 September 1849.

28. De vordering tot rekening en verantwoording, ingesteld door eenen deelgenoot in eene handeling voor gemeene rekening, tegen zijnen mededeelgenoot die het beheer voert, kan niet als intempestief worden beschouwd, wanneer een gedeelte der goederen voor gemeene rekening aangekocht, wederom zijn verkocht en de overige verzonden om verkocht te worden.

Amsterdam 29 December 1864.

29. Afstand van eene verkregene concessie tot aanleg van eenen onderzeeschen electromagnetischen telegraaf tusschen de Nederlandsche en Engelsche kusten aan eenen derde, die namens eene op te rigten naamlooze vennootschap optreedt; bewering door dien cedent van gedane werkzaamheden als bestuurder van de onderneming op het vaste land, en vordering tot het doen van rekening en verantwoording door hem ingesteld tegen den directeur van de inmiddels opgerigte naamlooze vennootschap, op grond dat hij regt had op een aandeel in de winsten der onderneming. Afwijzing van eene exceptie van niet-ontvankelijkheid, dat de actie was prematuur, vermits zoodanige winsten slechts bij het jaar zouden kunnen worden berekend, en er alzoo minstens een jaar na het in werking komen der onderneming zoude moeten verloopen, alvorens die winsten en dus ook het aandeel daarin kunnen worden bepaald.

Z.-Holland 19 Maart 1855.

30. Een commissionnair, die eene avarij bezorgt, waarvoor hem door de bevrachters bij eenen derde een crediet is geopend, en bij het ontvangen van het bedrag zijner avarij-rekening aan dien derde, welke de uitbetaling doet, met de avarij-documenten eenen door den kapitein van het schip op de bevrachters aan de orde van den commissionnair getrokken wissel, gelijk staande met het bedrag der avarij-rekening, overhandigt, kan niet met grond beweren, dat hij niet uit het hem geopend crediet, maar door den kapitein zelven in eenen wissel is voldaan, zoodat hij niet gehouden is aan de bevrachters rekening en verantwoording te doen.

Zeeland 14 Januarij 1851.

31. Hij aan wien reeds eene rekening is beteekend, is niet ontvankelijk in zijne actie tot

het doen van rekening en verantwoording, al verklaart hij daarbij dat die is onaannemelijk, wanneer hij voor dit beweren geen bewijs bijbrengt.

a Amsterdam 27 Januarij 1869.

32. De actie tot rekening en verantwoording behoort toegewezen te worden, wanneer het er voor moet gehouden worden dat geene behoorlijke afrekening is geschied, daar dit met het nalatig zijn in het doen van rekening is gelijk te stellen. De uitspraak omtrent de proceskosten hangt alsdan af van den uitslag van het rekening-proces.

Amsterdam 21 Februarij 1868.

33. Een eisch tot rekening en verantwoording ter zake van incasseringen van pretentiën is ongegrond, wanneer vaststaat dat de eischer ter zake van sommige dier pretentiën met den rendant deels heeft afgerekend, deels de bewijsstukken heeft terugbekomen en ter zake van de overige door tusschenkomst van den rendant regtstreeks eene volmagt op een anderen lasthebber heeft verstrekt, die ter plaatse woonachtig is waar de invorderingen te doen waren.

'sGravenhage 11 Januarij 1870.

34. Het schrijven der eischers: «dat zij van »hem (gedaagde) hebben ontvangen eene nota »van betalingen en onkosten, sluitende met een »saldo ten zijnen faveure van fr. 458.86, en dat »zij hem voor die som crediteren bij de heeren »N. en C°,» bevat eene afrekening en obsteert aan eene later beweerde rekenpligtigheid.

a Amsterdam 22 Junij 1859.

35. De reeder die den boekhouder kwitteert voor gelden «strekkende ter voldoening van zijn »aandeel in het saldo der rekening na gedane »verkoop van het schip,» verklaart daardoor dat de rekening en verantwoording gedaan en door hem goedgekeurd is; de boekhouder kan derhalve niet tot afrekening worden aangesproken.

Amsterdam 24 April 1863.

36. Eene rekening en verantwoording kan niet als in der minne gesloten worden beschouwd, tenzij rendant en gerendeerde zich omtrent het saldo hebben verstaan. Indien dus de eischer eene rekening heeft ontvangen, doch het saldo gewijzigd, zonder dat blijkt dat de rendant die wijziging heeft goedgekeurd, is de eischer altoos ontvankelijk in zijne vordering tot rekening en verantwoording.

Breda 2 April 1850.

37. Het aannemen van eene rekening-courant en het betalen van een gedeelte in mindering daarop, kan niet het effect hebben dat de verpligting tot het doen van rekening en verantwoording, zoo die bestond, vervallen is of dat de vordering tot betaling van het saldo daardoor in regten genoegzaam is gestaafd.

Assen 1ⁿ a. 18 April 1837.

38. Door de wegneming van alle boeken en bescheiden wordt wel het vermogen om rekening te doen weggenomen, maar de rekenpligtige behoort stappen te doen om die papieren terug te krijgen. Mitsdien kan de weduwe van een gem.ontvanger er zich niet op beroepen, dat de boeken enz. van haren man door het gem.bestuur zijn in beslag genomen.

Drenthe 2 Junij 1849, te dezen aanzien bev. *c* Assen 24 Januarij 1848, waarbij echter de weduwe persoonlijk tot die rekening werd veroordeeld, terwijl het Hof aannam dat de rekenpligtigheid alleen op de erfgenamen van den ambtenaar overgaat.

39. Wanneer de lastgever de boeken en bescheiden, betreffende de administratie zijns lasthebbers onder zich heeft, belet zulks niet dat hij eene actie tot rekening en verantwoording instelt, met bereidverklaring om die inlichtingen te geven, welke de rekenpligtige vermeent noodig te hebben.

b Amsterdam 8 Mei 1867.

II. § 1.

40. Wanneer ingevolge art. 429 Pr. Civ. partijen, op grond van eene tusschen hen bestaande onvereffende rekening naar een arbiter zijn verwezen, ten einde partijen zoo mogelijk te bevredigen, en zulks buiten gevolg is gebleven, moet onder vigueur van het tegenwoordig wetboek gehandeld worden overeenkomstig art. 771 v. Rv. en de tegenpartij bij gewone dagvaarding worden opgeroepen.

a Amsterdam 13 Februarij 1839.

41. Art. 771 v. Rv. hebben wel meer bepaald een geldelijk beheer op het oog, maar de toepasselijkheid van die procedure is niettemin geenszins uitgesloten in een geval van rekening en verantwoording wegens het *feitelijk* beheer van eene partij goederen.

Z.-Holland 19 Februarij 1872, bev. Rotterdam 8 Februarij 1871.

42. Ofschoon de stellige wetsbepaling, voorkomende in art. 526 Pr. Civ. in onze tegenwoordige wetgeving overbodig geoordeeld, en daarom niet overgenomen is, volgt echter uit de voorschriften van art. 630 tot en met 634 B. W. duidelijk, dat thans hetzelfde beginsel moet gelden, en dat er alzoo bij de vordering tot teruggave van genotene vruchten, waartoe iemand is veroordeeld, op dezelfde wijze moet worden geprocedeerd als tot het doen van rekening en verantwoording. Dit geldt ook ten aanzien van de bij art. 773 Rv. bepaalde afwijking van en uitzondering op art. 354 Rv.

c H. R. 8 December 1848, Concl. conf. verw. de voorz. tegen *b* Zeeland 22 Februarij 1848.

43. Wanneer eenmaal te regt of ten onregte is beslist, dat er tusschen den Staat en zijn comptabelen ambtenaar bestaat een contract van burgerlijk mandaat, en indien de laatste op dien grond veroordeeld is geregtelijk rekening te doen aan den eersten, dan zijn op die rekening uitsluitend van toepassing de gewone regelen van het burgerlijk rekening-proces.

'sGravenhage 6 Mei 1853.

44. Wanneer hij, die door eene regterlijke beslissing geregtigd is verklaard tot zeker aandeel eener nalatenschap, van de executeuren dier nalatenschap dat hem competerende aandeel vordert, procedeert hij geenszins over de executie van die uitspraak, maar stelt hij de regtsvordering tot rekening en verantwoording in. Eene regtsvordering tot rekening en verantwoording behoort wel is waar tot de regtspleging van bijzonderen aard, maar kan in den regel niet raauwelijks aan de cognitie van een Hof worden onderworpen, wanneer bij den aan-

vang van het geding tusschen partijen geene overeenkomst omtrent prorogatie van regtspraak is aangegaan.

N.-Holland 22 Januarij 1852.

45. De vordering tot het doen van rekening en verantwoording tegen een nalatigen rekenpligtige behoeft niet door eene uitdrukkelijke in-mora-stelling te worden voorafgegaan. Hiertegen obsteren niet art. 1275 en 1279 B. W., als zijnde daarbij alleen questie van vergoeding van kosten, schade en interessen.

H. R. 2 Junij 1843, Concl. conf. verwerp. de cass. tegen Utrecht Hof 31 October 1842, waarbij was bev. *b* Utrecht 26 November 1841.

46. De vordering tot rekening en verantwoording behoeft niet door eene in-mora-stelling te zijn voorafgegaan; de rekenpligtige kan ten dage dienende door acquiescement in den tegen hem ingestelden eisch, alleen vorderen dat de kosten van dagvaarding met de gevolgen van dien niet ten zijnen laste worden gebragt.

Friesland 27 November 1839. — Amsterdam 22 October 1844. — *a* Maastricht 27 December 1844. — Maastricht 8 Januarij 1846. — Groningen 5 Februarij 1847.

47. Eene bereidverklaring bij geregtelijk exploit tot het afleggen der verschuldigde rekening en verantwoording, zelfs alvorens de gerendeerde daartoe heeft gesommeerd, geldt niet voor de daad zelve, en belet niet de veroordeeling als nalatigen rekenpligtige (zelfs in de kosten van het proces).

a H. R. 30 December 1870, Concl. conf.

48. De vordering, dat de gedaagde zal veroordeeld worden om op een enkel bevelschrift van den regter-commissaris te voldoen, wat hij als rekenpligtige zal blijken in voorschot te zijn, is niet op de wet gegrond.

b Assen 29 Mei 1855.

49. Eene vordering tot rekening en verantwoording zonder eisch tot uitkeering van saldo is niet zonder doel en belang.

b Gelderland 14 October 1857.

50. Bij een eisch tot rekening en verantwoording moet niet noodwendig ook toegewezen worden de daarmede gepaard gaande vordering tot uitkeering van het den eischer competerend aandeel in het saldo dier rekening. Dit kan meer bepaald niet geschieden, wanneer de rekening en verantwoording bij reconventie gevorderd is door een van meerdere gedaagden tot scheiding en deeling, en het saldo der rekening behoort bij de scheiding en deeling der massa waartoe de conventionele vordering betrekkelijk is.

b H. R. 28 April 1871, Concl. conf.

51. De wet heeft nergens voorgeschreven dat bij het vragen van rekening en verantwoording tevens moeten gevorderd worden de bepalingen van de wijze waarop en den tijd waarover de rekening zal moeten geschieden.

Friesland 4 December 1867.

52. Eene revindicatie der vicarie-goederen gaat niet op tegen dengenen door of namens wien zij in hoedanigheid van collator zijn beheerd, daar de collator heeft aangevangen te bezitten voor den Staat en hij die oorzaak van zijn bezit voor zich zelven niet kan veranderen. Het domeinbestuur is dus bevoegd den collator tot het doen van rekening en verantwoording aan te spreken wegens het (namens den Staat) over vicarie-goederen gevoerde beheer, ook zonder dat met die actie de revindicatie wordt verbonden.

a Gelderland 29 December 1854.

53. Hoezeer ieder belanghebbende rekening kan vorderen, is echter de rekenpligtige niet verpligt aan ieder der belanghebbenden rekening te doen, maar kan hij, na door een hunner te zijn gedagvaard, de overigen oproepen, ten einde de rekening mede aan te hooren; het is dus doelmatig, dat de belanghebbende bij de dagvaarding van den rekenpligtige, de anderen te gelijk tot het afhooren dier rekening dagvaarde.

Tiel 25 September 1847.

54. Wanneer door den eischer de rekenpligtigheid van den gedaagde is bewezen, dan moet hij niet daarenboven nog het bewijs leveren van nalatigheid in het doen van rekening, maar moet de gedaagde in dit geval, bewerende rekening gedaan te hebben, als excipiënt, deze zijne liberatie bewijzen.

H. R. 2 Junij 1843, Concl. conf. — In gelijken zin Leeuwarden Kgr. 25 September 1839, waarbij tevens aan den eischer de suppletoire eed werd opgedragen, dat hij de gevorderde som niet van den gedaagde ontvangen had; — cf. eindv. Leeuwarden Kgr. 17 October 1839.

55. Waar het alleen geldt eene vordering tot betaling van een saldo ter zake van geleverde goederen, en mitsdien geene rekenpligtigheid bestaat, is een ged., die tevens verklaart het op de geregelde en getrouwe aanteekening der eischers te hebben laten aankomen, niet geregtigd de overlegging te vorderen van eene behoorlijke rekening, zoo van debet als credit, als zoude daardoor alleen het juiste saldo kunnen worden opgemaakt.

b Amsterdam 24 October 1845.

56. Nadat tot rekening en verantwoording is geageerd van coupons, welke den lasthebber ter incassering zijn overhandigd, kan niet meer worden beweerd, dat laatstgemelde die coupons zou gedisconteerd of in betaling genomen hebben.

Amsterdam 4 October 1870.

57. De omstandigheid, dat de administrateur eener nalatenschap als zoodanig rekening en verantwoording heeft gedaan en gedechargeerd is, kan ten opzigte van hen, die zich later opdoen en rekening en verantwoording vragen, zijne qualiteit niet doen ophouden, en alzoo nimmer tegen hen eene exceptie van non-qualificatie, maar alleen de ontzegging der vordering wettigen.

N.-Holland 18 Februarij 1858.

58. Een rekenpligtige die zich in eersten aanleg, hoewel met het beweren van ongehoudenheid, tot het doen van rekening heeft bereid verklaard, kan daarop in hooger beroep niet terugkomen.

b N.-Holland 7 Mei 1857.

59. De algemeene commissie van liquidatie van wees- en momboirkamers, die tegen eene stad ageert tot het doen van rekening en verantwoording van het beheer door die stad gevoerd over 30 stuks obligatiën, in 1827 van het toenmalig bestuur der weeskamer overgenomen,

moet tegenover de bewering van de stad, dat die 30 obligatiën reeds vóór het jaar 1811 als bona vacantia te beschouwen, en alzoo aan de gemeente vervallen waren, het bewijs leveren, dat de stad die obligatiën werkelijk in beheer heeft onder zich genomen.

Rotterdam 22 Mei 1865.

60. De gedaagde tot rekening en verantwoording van eene partij gerst, welke reeds volgens zijn beweren geheel is uitgeleverd, wordt met het rekening-proces niet bezwaard ten aanzien van den bewijslast. De eischer moet het beweerde verschil tusschen het reeds uitgeleverde en het door den rendant ontvangene bewijzen, en eerst daarna is deze gehouden tot opheldering en verantwoording van dat verschil.

Z.-Holland 19 Februarij 1872.

61. Een gedaagde tegen wien tot rekening en verantwoording wordt geageerd, heeft niet het regt incidenteel de overgifte der boeken te vorderen, welke hij beweert tot het opmaken zijner rekening noodig te hebben, maar de incidenteel verweerder kan volstaan, mededeeling der boeken te doen op de wijze bij art. 148 Rv. bepaald.

a Amsterdam 16 April 1863.

62. Het vonnis waarbij een gedaagde tot het doen van rekening wordt veroordeeld, al moge daarbij definitief over zijne rekenpligtigheid en over andere punten van geschil beslist zijn, is niet als een eindvonnis, maar als eene interlocutoire uitspraak te beschouwen, juist omdat daarbij een regter-commissaris wordt benoemd voor wien de verdere instructie, waarvan de beslissing omtrent een deel der vordering, nl. de bepaling hoe groot het saldo van rekening is, afhankelijk kan zijn.

Utrecht 21 Junij 1871.

§ 2.

63. De arbiter, tot wien partijen ingevolge art. 429 Pr. Civ. onder de vroegere wetgeving zijn verwezen, behoort bij voortzetting van het geding onder de nieuwe wetgeving, door eenen regter-commissaris te worden vervangen.

a Amsterdam 13 Februarij 1839.

64. Wanneer er meerdere gerendeerden zijn, begint ten hunnen opzigte de termijn, in art. 777 Rv. vermeld, terstond te loopen na de beteekening der rekening en niet eerst nadat de memorie van debat aan den rendant door den hoofdgerendeerde is beteekend.

a Amsterdam 16 November 1843.

65. De niet-beteekening der rekening aan de wederpartij volgens art. 775 Rv. heeft ten gevolge dat de regter daarover geene uitspraak kan doen.

H. R. 22 Junij 1855, Concl. conf.

66. Een gerendeerde, die de rekening noch binnen eene maand na de beteekening goedgekeurd heeft, noch daartegen eene schriftuur van debat heeft doen beteekenen, verliest het regt om die rekening alsnog onmiddellijk, hetzij voor den regter-commissaris, hetzij in de teregtzitting der Regtbank te debatteren. Hiertegen obsteert niet de bepaling van art. 778 Rv., omdat uit de termen van dat artikel duidelijk blijkt, dat de beteekening der schriftuur van debatten, waarbij de betwiste artikelen zouden zijn aangeduid, verondersteld wordt alsdan reeds geschied te zijn en daaruit geenszins kan worden afgeleid, dat men zonder voorafgaande beteekende schriftuur van debat voor den regter-commissaris, gelijk ook niet mondeling voor de Regtb., zijne belangen mag komen voordragen.

Limburg 10 April 1843, vern. Roermond 15 December 1842, waarbij de door het Hof ontzegde bevoegdheid was afgeleid uit art. 778 en 781 Rv. — N.-Holland 27 Mei 1852. — Anders N.-Holland 17 Julij 1847, — en *b* N.-Holland 28 December 1848, naar luid waarvan de te late indiening van de memoriën van debat of contradebat, waarvan de wettelijke termijn bij art. 777 Rv. bepaald is, niet ten gevolge heeft dat de inhoud daarvan bij den regter buiten alle aanmerking behoort te blijven. — Cf. *a* Amsterdam 25 November 1862, houdende afwijzing eener door rendanten gevraagde schorsing van eene maand, op grond dat hij zich daartoe bij tijds tot den regter-commissaris had behooren te wenden.

67. Hoewel een rendant van rekening, na verloop van den termijn in art. 777 Rv. bepaald, wanneer door den gerendeerde geen uitstel aan den regter-commissaris is gevraagd en alzoo niet is verleend, de bevoegdheid heeft om de debatten omtrent de rekening voor gesloten te houden en te vorderen, dat er zal worden voortgeprocedeerd, alsmede om de bescheiden tot de rekening en verantwoording betrekkelijk, van de griffie terug te nemen, — moet evenwel de voormelde termijn (van eene maand) niet zoo strikt worden genomen, dat het beide partijen daarin uitdrukkelijk of stilzwijgend toestemmende, niet veroorloofd zoude zijn dien termijn te verlengen; wanneer derhalve de rendant daarop geene aanmerking maakt, kunnen de gerendeerden niet achterhaald worden, indien zij zonder toestemming des regters den termijn tot debat van rekening hebben overschreden. Van eene andere zijde wordt uit hoofde van de strikte bepaling der wet, geene in-mora-stelling vereischt om dien termijn te sluiten.

a Amsterdam 16 November 1843.

68. Hoezeer de Regtbank ook wel in andere gevallen dan in het proces tot het doen en opnemen van rekening een regter-commissaris of regter-rapporteur kan benoemen tot instructie der zaak, mag evenwel zoodanige maatregel niet strekken om (gelijk in casu gevorderd werd) partijen te gelasten hare vorderingen voor te dragen en te bediscussiëren voor een regter-commissaris. Dit behoort integendeel bij de Regtbank zelve te geschieden.

Amsterdam 31 Mei 1854.

69. De rendant van rekening is bevoegd bij zijne memorie van contra-debat posten op te nemen, die niet in de ter griffie nedergelegde rekening zijn gebragt en deze alzoo aan te vullen.

Maastricht 6 Februarij 1858.

70. Er is geen debat van rekening, wanneer de gerendeerden de in rekening gebragte posten zonder specifiek debat verwerpen en daarvoor andere sommen in de plaats stellen, waarop zij de ontvangsten en uitgaven schatten. Vooral waar buitendien de aangevoerde redenen van afkeuring onaannemelijk zijn, moet

de regter in zoodanig geval die posten overeenkomstig de rekening vaststellen.

Zeeland 11 Januarij 1859. — In gelijken zin Gorinchem 2 Mei 1840, dat de gerendeerde niet eene andere rekening mag in de plaats stellen van de afgelegde, maar deze behoort te debatteren.

71. Een gerendeerde is verpligt zich bij het debat ten aanzien zijner regten duidelijk en bepaald in wettigen vorm uit te drukken; hij is niet bevoegd dien pligt met bloote aanhaling van twijfelingen op den regter over te dragen, noch de uitoefening van zijn regt voor een toekomstig regtsgeding te bewaren.

Gorinchem 1 Mei 1855.

72. Bij rekening tusschen partijen die in zekere handelsbetrekking met elkander stonden en thans tot liquidatie willen komen, moet bekendheid van den gerendeerde worden aangenomen met de zaak, zoodat deze moet medewerken door gedetailleerde contradictie te doen en zijne boeken en bescheiden in het geding te brengen.

a Amsterdam 25 November 1862.

73. Indien een rendant, die bij vonnis en arrest in kracht van gewijsde gegaan, is veroordeeld tot het doen van rekening met overlegging van alle stukken en justificatoire bescheiden, boeken, brieven, charters en papieren daartoe behoorende, niets bij zijne rekening overlegt dan twee boeken zonder meer, dan kan hij, niettegenstaande het gewijsde en het niet opvolgen van eene tijdige, vóór het gedaan debat geëxploiteerde sommatie tot productie, nog tijdig bij memorie van contra-debat die bescheiden produceren.

a Amsterdam 25 November 1862.

74. Een terminus a quo, en geenszins ad quem, moet geacht worden te zijn bedoeld in de bewoordingen van art. 778 Rv., inhoudende: «14 dagen *ten langste* na de beteekening van »deze memorie van contra-debat.» Die woorden hebben dus dezelfde beteekenis als *ten minste* en toonen alleen aan dat de meest gereede partij niet langer behoeft te wachten dan 14 dagen na de beteekening om het aldaar bedoelde verzoekschrift aan den regter-commissaris in te dienen, ten einde bevelschrift te verkrijgen om voor hem te verschijnen, opdat partijen zich zoo mogelijk omtrent de betwiste artikelen verstaan.

a H. R. 12 November 1858, Concl. contr. Adv.-Gen. Gregory, die meende, dat de bevoegdheid tot het indienen van voormeld verzoekschrift ophoudt met voormelden termijn, terwijl die volgens het arrest dan eerst begint.

75. De bevoegdheid van den regter-commissaris om in een rekening-proces de voorkomende geschillen (incidenten) te beslissen, is als regel, en de verpligting om partijen daarover naar de Regtbank te verwijzen, als uitzondering te beschouwen. Weigering van gevraagd verstek.

Utrecht 21 Junij 1871.

76. Wanneer de regter-commissaris in het rekening-proces partijen niet heeft kunnen vereenigen, is ook niet op straffe van nietigheid van het op debat van rekening te wijzen vonnis bevolen, dat van de verschijning der partijen proces-verbaal opgemaakt en overgelegd worde.

b H. R. 8 December 1865, Concl. conf.

§ 3.

77. Partijen, die naar aanleiding van art. 778 Rv. door den regter-commissaris naar de openbare teregtzitting verwezen zijn, moeten niet, ten einde hare belangen mondeling te kunnen voordragen, ten dage dienende conclusie nemen. Daarvoor treden de memoriën van debat en contra-debat in de plaats.

a Hoorn 22 November 1843.

78. De mondelinge voordragt, bij art. 778 Rv. bedoeld, moet niet onmiddellijk na het verslag van den regter-commissaris plaats hebben, maar de Regtbank kan daartoe (ook met het oog op art. 137 Rv.) ambtshalve of op verzoek van eene der partijen een uitstel geven en eenen naderen dag bepalen.

b Utrecht 29 Mei 1840. — *a* Amsterdam 6 December 1842.

79. De bepaling van art. 778 Rv. derogeert geenszins aan de regelen, voor alle incidentele vorderingen bij art. 247 v., noch aan die omtrent het getuigenbewijs, bij art. 199 v. Rv. voorgeschreven. Na het rapport van den regter-commissaris is het nog geoorloofd een bewijs door getuigen te vragen.

b H. R. 3 Januarij 1845, Concl. conf. verniet. *b* Gelderland 6 Maart 1844, en bev. het daarbij vern. Zutphen 14 September 1843. — *c* Amsterdam 5 December 1850, Concl. conf. — Arnhem 8 September 1859, dat in dien stand van het geding nog eene expertise kan worden gevorderd.

80. Na het in art. 778 Rv. vermeld rapport, door den regter-commissaris casu quo uitgebragt, is het aan partijen wel toegestaan haar gevoelen, in de memorie van debat vervat, nader mondeling te adstrueren, maar kan het haar geenszins geoorloofd zijn nieuwe stukken in het proces te brengen, waardoor de stand van het geding konde veranderen en de eens gesloten litiscontestatie weder geopend worden, terwijl op de overgelegde stukken regt moet worden gedaan.

a Hoorn 22 November 1843. — Amsterdam 23 Mei 1844.

81. Hoewel bij den vorm van procederen voor het doen van rekening en verantwoording is voorgeschreven, dat de beteekende rekening door bescheiden zal worden gestaafd, is echter bij de wet geene nietigheid bepaald voor het geval, dat zoodanige bescheiden aan de beteekende rekening mogten ontbreken; de wet kent zoowel aan den gerendeerde als aan den rendant de bevoegdheid toe, om bij hunne respective memoriën nog bescheiden over te leggen.

Haarlem 19 Maart 1850.

82. Hoewel de wet niet toelaat dat de rendant ook nog ná het contra-debat van nieuwe dingtalen dient, heeft de gerendeerde de mondelinge voordragt om die productie te ontzenuwen, en moet hij het dus zich zelven wijten, indien hij bij pleidooijen zich over die stukken niet uitlaat, en deze daarom ten zijnen nadeele moeten worden aangenomen.

a Amsterdam 25 November 1862.

83. De bloote opgave der uitgaven door rendanten in eene rekening en verantwoording, zonder door andere bewijzen te zijn gestaafd, levert genoegzaam begin van bewijs op, om aan de rendanten door den regter een eed te doen

opleggen, tot staving der door hen ten laste des gerendeerden gebragte en door dezen ontkende posten.

's Gravenhage 28 September 1841.

84. De regter mag niet, indien hij posten op den staat eener rekening en verantwoording ongegrond oordeelt, eenen nieuwen termijn tot het opmaken eener behoorlijke rekening en verantwoording verleenen, maar hij moet overeenkomstig zijne bevinding het saldo vaststellen.

N.-Holland 27 Mei 1852.

85. De regter kan bij een rekening-proces geen saldo vaststellen behoudens vermeerdering of vermindering, nader aan te toonen.

Zeeland 11 Januarij 1859.

§ 4.

86. De door den regter bij de veroordeeling tot het doen van rekening toegekende dwangmiddelen komen alleen te pas wanneer de rendant op den bepaalden dag niet verschijnt of weigert rekening te doen, maar niet wanneer hij eene geheel onvoldoende en voor het beoogde doel ontoereikende rekening heeft aangeboden.

H. R. 5 Maart 1858, Concl. conf.; — cf. Groningen 11 Mei 1855, met adoptie van motieven bev. bij Groningen Hof 16 December 1856, waarbij de rekening, behoudens eene rectificatie, was goedgekeurd.

87. Uit de woorden «indien zulks geëischt »is,» voorkomende in art. 772, al. 3 Rv., is duidelijk op te maken, dat de aldaar vermelde eisch (tot betaling eener zekere som in cas van niet-voldoening aan den inhoud van het te wijzen vonnis binnen den te bepalen termijn) moet geschied zijn bij de oorspronkelijke vordering tot het doen van rekening, en niet afzonderlijk, na het in gebreke-blijven van den rekenpligtige.

Sneek 16 Februarij 1842. — Anders Amsterdam 19 Mei 1846, waarbij het den rendant is veroorloofd om in geval de gerendeerde in gebreke mogt blijven om op den door den regter-commissaris bepaalden dag voor Z. E. A. te verschijnen of rekening te doen, hem daartoe te constringeren door de inbeslagneming en den verkoop zijner goederen, tot zoodanig bedrag als nader zal worden bepaald.

88. Wanneer de eischer het bedrag niet opgeeft waarvoor de inbeslagneming der goederen van den rendant bij niet-voldoening aan het condemnatum zal kunnen geschieden, dan is dat middel van bedwang voor geene toewijzing vatbaar.

b Batavia R. v. J. 30 Junij 1854.

89. Art. 1275 en 1279 B.W. missen alle toepassing waar geen geschil is over vergoeding van kosten, schade en interessen, maar de bepaalde condemnatie tot betaling van zeker bedrag, — als middel van bedwang om iemand tot het doen van rekening en verantwoording te noodzaken, — niets anders inhoudt dan de evaluatie der som tot welker bedrag de rekenpligtige bij verdere nalatigheid kan worden gedwongen. Tot het vorderen van zoodanig bedrag is dus geene voorafgaande in-mora-stelling noodzakelijk.

H. R. 2 Junij 1843, Concl. conf.

90. De vordering op grond van art. 772 Rv. tegen een nalatigen rekenpligtige tot inbeslagneming en verkoop zijner goederen, ten beloope van een bedrag, door den regter te bepalen, kan niet worden toegewezen zoo lang het niet is gebleken, welk geldelijk belang de eischer bij de zaak heeft.

a Amsterdam 14 November 1838.

91. Het bedrag, bepaald bij een vonnis, waarbij een rekenpligtige tot het doen van rekening en verantwoording is veroordeeld, om, ingeval van weigering om rekening te doen, op zijne goederen te verhalen, kan eerst dan worden toegewezen, wanneer de veroordeelde rekenpligtige in het geheel geen rekening doet, niet wanneer die rekening niet voldoende of niet behoorlijk is.

b Z.-Holland 30 Mei 1870, vern. Rotterdam 6 Mei 1868. — Amsterdam 12 Februarij 1869. — Anders Rotterdam 16 Maart 1868. — Zeeland 14 Januarij 1851, alwaar in de rekening de ontvangsten zoowel als de uitgaven op nihil waren opgegeven.

92. Indien een vonnis, waarbij de ged. tot het doen van rekening en verantwoording is veroordeeld, is uitgesproken, met bepaling, dat de ged. bij gebreke van daaraan binnen den bepaalden termijn te voldoen, te rekenen na de beteekening van het vonnis, daartoe zal kunnen worden geconstringeerd door verkoop zijner goederen en zelfs bij lijfsdwang, dan is hij alleen door de beteekening van het vonnis met bevel, na het verstrijken van den termijn, reeds in mora, ook zonder dat de dag waarop de rekening en verantwoording zou moeten worden gedaan, door den regter-commissaris nog is bepaald geworden.

Eindhoven 13 Mei 1839, Concl. contr. — Anders Assen Kgd. 12 Februarij 1845. — Groningen 20 Junij 1862, waarbij is buiten effect gesteld een bevel tot voldoening der als dwangmiddel bepaalde som, beteekend na insinuatie van het vonnis en van de beschikking, waarbij op verzoek van den rendant de dag tot het afleggen der rekening was bepaald.

93. Bevoegdheid tot inbeslagneming van goederen, als dwangmiddel tegen den nalatigen rekenpligtige, sluit de bevoegdheid niet uit om schadevergoeding te vorderen voor het geval de rekenpligtige nalatig blijft rekening te doen.

Amsterdam Arb. 6 Januarij 1862.

94. De vordering tot schadevergoeding wegens nalatigheid des gedaagden in het afleggen eener behoorlijke rekening en verantwoording, kan uit den aard der zaak eerst worden geboren na den afloop van het rekening-proces en kan dus niet worden ingesteld in de bijeenkomst van partijen voor den regter-commissaris.

b Alkmaar 10 Julij 1860.

95. Wanneer een gerendeerde beweert dat geene rekening is gedaan, en hij uit dien hoofde enkel toewijzing vordert van de (bij het vonnis tot het doen van rekening) als middel van bedwang gestelde som, doch ten aanzien van dit beweren in het ongelijk wordt gesteld, dan is, volgens het beginsel van art. 781 Rv., nogtans niet alle onderzoek der rekening voor den regter afgesloten.

N.-Holland 2 Junij 1870.

III.

96. Een lasthebber kan tot rekening en verantwoording procederen, zoo hij ter voldoening aan den last heeft gekocht, zonder het gekochte te hebben doen leveren of te hebben betaald, en alzoo zonder ontvangsten of uitgaven te hebben gedaan.
's Hertogenbosch 8 Mei 1861.

97. Indien aan twee lasthebbers zoo te zamen als aan ieder afzonderlijk een mandaat verstrekt is, moet toch de afzonderlijke actio mandati contraria van een hunner wegens door hem alleen bij de uitoefening van zijn last geleden verliezen, ontvankelijk geacht worden.
N.-Holland 30 Julij 1869, vern. Amsterdam 20 April 1869.

98. Indien de vereischten aanwezig zijn om overeenkomstig art. 782 Rv. tot het opnemen der rekening te ageren, kan de rekenpligtige van het regt daartoe niet verstoken worden, omdat op de rekening posten voorkomen, die daarop niet behooren, onverschillig welke de vorm der rekening is en hoe die genoemd wordt, noch kan daarom worden beweerd, dat partijen in rekening-courant staan.
N.-Holland 16 Mei 1867.

99. De vordering tot het opnemen en sluiten van eene beteekende rekening en verantwoording moet niet worden niet-ontvankelijk verklaard op grond dat daarin posten voorkomen, die niet den gerendeerde, maar zijne minderjarige kinderen (over wie de rendant voogd is) betreffen.
Amsterdam 12 Mei 1858.

100. Eene insinuatie tot het ontvangen van rekening en mededeeling der justificatoire bescheiden bewijst wel de bereidvaardigheid tot het doen van rekening, doch staat niet gelijk met het werkelijk doen der rekening; hij aan wien de rekening wordt gedaan, is ook niet verpligt het aanbod aan te nemen, maar blijft geregtigd eene rekening en verantwoording ten overstaan van den regter te vorderen, zoodat, indien de rekenpligtige die vordering wil voorkomen of afsnijden, hij tot het opnemen en sluiten der rekening moet dagvaarden ingevolge het voorschrift van art. 782 Rv.
Amsterdam 29 Maart 1842. — *b* Amsterdam 24 October 1842.

101. De wetgever moet in art. 782 Rv. geacht worden te zijn uitgegaan van het beginsel, dat ieder rekenpligtige, die vordert in regten te worden toegelaten tot het doen van rekening en verantwoording (wanneer tusschen partijen over de rekenpligtigheid zelve geen verschil bestaat), eo ipso de praesumtio juris voor zich heeft dat hij diligent, en de gedaagde of renderende weigerachtig of nalatig is. Hieruit volgt, dat de rekenpligtige, ten einde eene veroordeeling in de kosten te ontgaan, niet (als in strijd met voornoemd regtsbeginsel) het bewijs behoeft te leveren van de weigerachtigheid of nalatigheid van den gerendeerde, en dat op laatstgemelde, het tegendeel bewerende, het bewijs daarvan berust.
Leeuwarden 23 Maart 1847, bev. bij Friesland 21 Junij 1848, tevens beslissende dat, indien eens tusschen partijen vaststaat, dat er questie is van rekening of van het doen van verrekening, geenerlei wet eenige in-mora-stelling voorschrijft, hetzij de oproeping geschiede krachtens art. 771, hetzij krachtens art. 782 Rv., en dit artikel dat regt van oproeping ter opneming van rekening uitdrukkelijk geeft, ook in cas van eenvoudige nalatigheid.

102. De bepaling van art. 782 Rv. is facultatief en regelt de wijze, waarop hij die eene generale décharge verlangt, die verkrijgen kan; niemand kan echter (behoudens de bevoegdheid van den mandant om te ageren uit krachte van art. 771 Rv.) gedwongen worden om van dit regtsmiddel gebruik te maken.
Amsterdam 4 September 1849.

103. Indien een eischer tegen belanghebbenden procedeert ten fine van adjustement van rekening, is, om daartoe te geraken, het houden van een geregtelijk debat ten overstaan van een regter-commissaris, wel bij de wet als middel aangewezen, maar niet tot eene verpligting gesteld. De gecompareerde belanghebbenden zijn derhalve in het geval van art 783 Rv. geregtigd de hun beteekende rekening en verantwoording goed te keuren en over het debat heen te stappen. De niet gecompareerden kunnen zich daarover niet beklagen, omdat zij, ook ingeval bij vonnis een geregtelijk debat bevolen ware, daartoe niet meer hadden kunnen concurreren, en het eindvonnis zonder hunne medewerking zoude zijn tot stand gekomen.
a Amsterdam 10 November 1852, Concl. conf.

104. Bij het doen van een eisch tot het ontvangen van rekening en verantwoording is het met den aard dier actie ten eenemale in strijd, reeds vóór het vallen van het vonnis tot het doen van rekening, voor de Regtb. in eenige litiscontestatie over eene bepaalde som van uitgaaf, welke men in de rekening verlangt te brengen, te willen treden; zoodanige contestatie kan eigenaardig eerst dan voor de Regtbank worden gebragt, wanneer de som in de rekening zal zijn aangebragt, en voor den benoemden regter-commissaris, in den vorm bij art. 772 v. Rv. voorgeschreven, gedebatteerd; zoodanige bepaalde vordering kan, wanneer die wordt tegengesproken, aanleiding geven tot eene compensatie van kosten.
Leeuwarden 23 Maart 1847, bev. bij Friesland 21 Junij 1848.

105. Als belanghebbende in den zin van art. 784 Rv. is degene te beschouwen, die zich beroept op eene onderhandsche schuldbekentenis ten laste eener onbeheerde nalatenschap, al mogt zelfs de regtsgeldigheid dier schuldbekentenis twijfelachtig zijn; er kan voor alsnog geen sprake zijn van het verifiëren of erkennen van pretentiën, hetgeen later des noods bij rangregeling moet worden uitgemaakt.
's Gravenhage 26 Mei 1857.

106. Bij de tweede openbare oproeping van alle bekende en onbekende belanghebbenden bedoeld bij art. 784 Rv., behoeft niet aan de defaillanten het eerste vonnis, waarbij het verstek is uitgesproken, te worden beteekend.
Rotterdam 23 December 1846, Concl. contr.

IV.

107. Wanneer voor een rendant bij vonnis

zekere bepalingen gemaakt zijn, waarnaar hij zijne rekening behoort in te rigten, is hij wel verpligt zich aan die voorschriften te houden, maar kan de regter ingevolge nader gebleken omstandigheden daarvan afwijken, althans dezelve overeenkomstig die vroeger onbekende omstandigheden toepassen.

Rotterdam 31 Mei 1869.

108. Wanneer van lasthebbers rekening en verantwoording wordt gevraagd, moet deze geacht worden te loopen over den geheelen tijd gedurende welken zij als zoodanig zijn werkzaam geweest.

b Amsterdam 8 Mei 1867.

109. De gerendeerde van rekening kan niet vorderen, dat de door den rendant ingediende staten van ontvangst en uitgaaf worden verklaard geene behoorlijke rekening en verantwoording daar te stellen, zoodanig dat er moet geacht worden geene rekening te zijn gedaan, alleen op grond van gemis aan duidelijkheid, volledigheid en toelichting van die staten. Evenmin kan het gemis van onderscheiding der verschillende qualiteiten, waarin een rendant veroordeeld is rekening af te leggen, eene reden zijn om (indien het vonnis aan den rendant daartoe niet de verpligting heeft opgelegd) de overgelegde rekeningen als onvoldoende te weren.

Amsterdam 8 October 1850.

110. Wanneer na een tijdsverloop van zestien jaren rekening wordt gevraagd van een uitgebreid landbouwersbedrijf, kan niet op straffe van schadevergoeding worden geëischt eene specificatie van alle posten van ontvangst en uitgaaf. In zoodanig geval bestaan termen om het onderzoek naar de juistheid van de globale posten der rekening aan deskundigen op te dragen.

Arnhem 8 September 1859.

111. De wet heeft geen bepaalden vorm voor de rekening en verantwoording voorgeschreven; zij heeft alleen bepaald dat daarin de werkelijke ontvangsten en uitgaven moeten vermeld worden. Onder ontvangsten in den zin der wet zijn niet te verstaan de goederen en effecten waarvan aan een executeur-testamentair bij zijne benoeming de inbezitneming is gegeven.

Utrecht 21 Junij 1871.

112. Wanneer van twee lasthebbers bij ééne actie rekening en verantwoording wordt gevraagd, kunnen deze van hunne gemeenschappelijke rekening weglaten alle handelingen welke zij afzonderlijk verrigt hebben, maar het beweren van dergelijke handelingen is geen grond tot niet-ontvankelijkheid tegen de ingestelde rekening-actie.

b Amsterdam 8 Mei 1867.

113. Het bepaalde bij art. 774 Rv. «dat de »rekening de werkelijke ontvangsten en uitga-»ven moet bevatten,» verbiedt niet het in het credit en debet eener rekening vermelden van eene schuldvordering ten behoeve van den gerendeerde door den rendant bij overeenkomst bedongen.

Alkmaar 3 November 1864.

114. Eene vordering voortvloeijende uit eene onregtmatige daad kan niet op eene rekening-courant of rekening en verantwoording worden gebragt, noch tot herstel van rekening volgens art. 780 Rv. leiden.

Amsterdam 11 Augustus 1868.

115. Het is onverschillig, in welke qualiteit men rekenpligtig is; er bestaat ten dien opzigte geen verschil tusschen een voogd en een negotiorum gestor; teregt worden daarom in de rekening aan de lastgeefster posten gebragt wegens ontvangsten door den lasthebber gedaan als voogd van de minderjarige kinderen der lastgeefster, die van hunne goederen het vruchtgebruik heeft.

Amsterdam 12 Mei 1858.

116. Zoowel onder vigueur der Fransche wetgeving als bij het tegenwoordig Wetb. van Burg. Regtsv. is ten aanzien van den vorm der in regten af te leggen rekeningen, waaronder de voogdij-rekening, wel voorgeschreven, dat die moeten inhouden de ontvangsten en uitgaven, doch zonder den rekenpligtige eenige voorschriften, hetzij van jaarlijksche afsluitingen, hetzij van eenige andere wijze van inrigting der rekening te geven.

Gorinchem 22 October 1842. — 's Gravenhage 28 Maart 1854, dat de vorm der voogdij-rekening niet zijnde voorgeschreven, de gewezen voogd, die zijne ontvangsten en uitgaven op zijne rekening heeft gebragt onder mededeeling der bewijzen, niet als nalatige rekenpligtige kan worden beschouwd, en mitsdien niet in de kosten van het doen van rekening in regten kan worden veroordeeld.

117. Een voogd moet geacht worden geene rekening af te leggen, wanneer daaruit niet kan worden gezien de staat des boedels van den gewezen pupil bij den aanvang der voogdij, noch de sedert daarin tot aan het einde der gestie voorgevallen veranderingen, noch de aard der ontvangsten en de oorzaak der uitgaven, — omdat de goederen bij den aanvang der gestie aanwezig, ten deele zijn geomitteerd, de ontvangsten en uitgaven in één post worden zamengevat (hoewel met overlegging van een administratie-boek) en daarin buitendien is begrepen het beheer van een bedrijf dat de voogd in strijd met de wet heeft voortgezet.

Winschoten 18 October 1871.

118. De erfgenaam eens lasthebbers kan niet in rekening brengen uitgaven door hem ten behoeve van de gerendeerden gedaan na den dood van den lasthebber, wanneer het vonnis, de rekening bevelende, heeft bepaald, dat die slechts zal loopen tot op den dood des lasthebbers.

b H. R. 13 Februarij 1852, Concl. conf.

119. Indien erfgenamen bij gewijsde zijn veroordeeld om rekening en verantwoording te doen van de door hunnen auteur gedane liquidatie der door den dood van der gerendeerde echtgenoot ontbondene vennootschap, kan de rekening van de gerendeerde in privé met de liquidatie van die vennootschap geen punt van onderzoek uitmaken, indien de belangen van de geregtigden tot de zaken van die vennootschap onderling niet in de veroordeeling tot het afleggen van rekening en verantwoording waren opgenomen, maar partijen op dit punt, ten fine van scheiding en deeling naar den daarbij benoemden notaris zijn verwezen; die privé-

rekening behoort derhalve te huis bij deze scheiding.

a Amsterdam 25 November 1862.

120. In de rekening en verantwoording over zekere voor gemeene rekening aangenomen en uitgevoerde werken, moeten niet alleen de oorspronkelijke aanneming op zich zelf maar ook de bijwerken begrepen worden.

a Utrecht 16 October 1861.

121. Een beneficiaire erfgenaam heeft alleen als zoodanig, maar niet als legataris, rekening en verantwoording af te leggen. Hij moet de voor de nalatenschap opgetrokken pachten en renten verantwoorden, al is hem bij legaat het vruchtgebruik gegeven van alle goederen, waarvan de naakte eigendom aan anderen is gelaten.

Maastricht 6 Februarij 1858.

122. Als rekening en verantwoording, in den zin van art. 1082 B. W., kan niet gelden een stuk, waaruit blijkt dat een notaris, ten verzoeke van den executeur-testamentair, eene rekening heeft afgelegd, die gedurende eenige dagen ter visie heeft gelegen ten kantore van hem rendant, maar niet dat de beneficiaire erfgenamen of hunne behoorlijk gemagtigden, als rendanten van rekening voor den notaris compareren, en aan de opgeroepene crediteuren rekening en verantwoording doen.

Amsterdam 8 Mei 1850.

123. Het niet maken van tijdige aanmerking op eene wekelijks afgelegde en voor dadelijke verificatie vatbare verantwoording, alsmede het geven van voldoende opheldering door den chef van een winkel-etablissement omtrent een groot deel van het gewaande te kort, zijn even zoovele redenen om de gedane verantwoording als overeenkomstig de waarheid aan te nemen.

Amsterdam Arb. 28 October 1861.

124. Het brengen van baten en lasten voor nihil in de rekening en verantwoording wegens het beheer van een boedel, is ondenkbaar en zou de reeds uitgesproken veroordeeling tot rekening en verantwoording geheel kunnen verijdelen.

N.-Holland 9 October 1845. — *b* Alkmaar 10 Julij 1860, — en Winschoten... Februarij 1868 (7), dat alsdan niet voldaan is aan het vonnis de rekening bevelende, en ook niet een door gerendeerde opgegeven saldo kan worden bepaald.

125. Wanneer de voogd in zijne voogdijrekening verklaart noch ontvangsten, noch uitgaven gedaan te hebben, kan de gerendeerde óf dat stuk beschouwen als niet strekkende ter voldoening aan het vonnis, waarbij de rekening werd bevolen, óf het als rekening aannemen en debatteren, en het rekening-proces daarop voortzetten. Heeft hij laatstgemelden weg gekozen, dan kan de regter niet verklaren dat de rendant aan het vonnis niet heeft voldaan, maar behoort dan in een onderzoek te treden naar de gronden van het debat.

N.-Holland 16 April 1863, Concl. conf.

126. Eene rekening en verantwoording is zoo onvoldoende dat daarvoor ingevolge art. 772 Rv. eene zekere te verhalen geldsom in de plaats treedt, wanneer van de 289 uitgaafposten maar 36 door kwittantiën gestaafd zijn, sommige dier betalingen van groot belang zijn, geene andere bescheiden zijn bijgebragt, de meest verschillende uitgaven onder dezelfde posten zijn zamengetrokken en de geheele rekening blijkbaar met zeer groote zorgeloosheid is opgemaakt.

Rotterdam 16 Maart 1868.

V.

127. Waar de litiscontestatie in een vroeger geding alleen heeft geloopen over de vraag of de posten op eene rekening-courant voorkomende rigtig waren, kan een gerendeerde door die rekening te betwisten niet worden verkort in zijn regt om ter zake van andere daarop niet voorkomende handelingen verantwoording te vragen. De mandant moet echter bij de latere actie eenige bepaalde handeling aanwijzen waarop zijne actio mandati is gegrond, en waarover tusschen partijen in de vorige gedingen niet is gelitiscontesteerd. Hij kan het aantoonen van zoodanige handelingen niet reserveren voor zijn debat op de rekening, maar er dient vooraf te blijken, dat de mandataris aan hem alsnog rekenpligtig is, alvorens zijne actie tot het doen van rekening, zoo als hij die heeft ingesteld, kan worden toegewezen.

Leiden 11 Maart 1851.

128. De rekenpligtige mag niet tot het doen of aanvullen van reeds gedane rekening worden toegelaten, nadat bij vonnis in kracht van gewijsde gegaan, is uitgemaakt dat hij (ook met het oog op het daartoe betrekkelijk vroeger vonnis) de straf verbeurd heeft, op het niet doen van rekening gesteld.

Gelderland 21 Februarij 1849, tevens beslissende, dat het vonnis gevallen op den eisch om te worden toegelaten tot het doen van eene aanvullings-rekening, volstrekt niet kan geacht worden een interpretatief vonnis te zijn van het vroegere, noch ook daarmede hetzij in een onafscheidbaar verband te staan of één geheel uit te maken; en dat derhalve het appel ontvankelijk is tegen dat vonnis, al is ook het vonnis, waarbij de dwangmiddelen van toepassing zijn verklaard, in kracht van gewijsde gegaan.

129. Eene herrekening is alleen uitgesloten, wanneer de rekening voor den regter is gedebatteerd; er kan op art. 780 Rv. geen beroep worden gedaan, waar partijen in der minne hebben afgerekend; eene goedkeuring salvo errore et omissione gegeven, moet geacht worden het regt te hebben voorbehouden om des noodig op de rekening terug te komen. Die uitdrukking kan niet beperkt worden tot abuizen in optelling en dergelijken.

Amsterdam 12 November 1868.

130. Eene vordering tot herstel van rekening is niet ontvankelijk, indien bij rau-actie is gevorderd betaling eener zekere som, als saldo den eischer zullende competeren ter zake van het geleden verlies op de voor gemeenschappelijke rekening van partijen gedane uitgave van een boekwerkje.

Sneek Kgr. 3 December 1838, waarbij aan den eischer de eed werd opgedragen, «dat tus»schen hem en den verweerder werkelijk eene »afrekening omtrent de uitgave van het ques»tieuse boekwerkje is gesloten, en het nadeelig »saldo daarvan voor het aandeel des verweer»ders is gearresteerd op de gevorderde som, en

»deze heeft beloofd hem daarvan de betaling »te zullen doen geworden;» — cf. def. vonnis Sneek Kgr. 31 December 1838, waarbij de vordering na eedspræstatie werd toegewezen.

131. Het debatteren van de posten eener rekening is in hooger beroep niet verboden en kan niet worden beschouwd als eene herrekening.

Zeeland 6 December 1864.

VI.

132. Hij die gedurende eenige jaren beheer heeft gevoerd, kan niet worden aangesproken tot betaling van het saldo over een dier jaren verschuldigd ingevolge eene vroeger door den gedaagde afgegevene rekening (welke daarenboven als fictief behoort te worden beschouwd), loopende over een eerste tijdvak van dat beheer.

Z.-Holland 20 April 1857.

133. De wettelijke bepalingen, die den lasthebber tot rekening en verantwoording van zijn beheer, des gevorderd, verpligten, sluiten niet de bevoegdheid van den lastgever uit, om, wanneer de bewijzen voorhanden zijn wat hem per saldo is verschuldigd, zulks als eene gewone schuld in eene bepaalde som op te vorderen.

b H. R. 19 December 1851, Concl. conf. — Zeeland 7 Januarij 1851. — *b* N.-Holland 14 Januarij 1869, bev. Amsterdam 27 Junij 1867. — Drenthe 14 December 1872. — 's Gravenhage 22 October 1840, bev. 's Gravenhage Kgr. 29 Julij 1840. — *a* Amsterdam 13 November 1863. — Arnhem 24 November 1864. — Amsterdam 21 December 1864. — Gorinchem 14 December 1869. — Maastricht 13 Januarij 1870. — Zelfs al heeft de lastgever eene sommatie tot het doen der rekening laten beteekenen, 's Hertogenbosch 29 October 1869. — *b* H. R. 31 October 1856, Concl. conf. bij eene actie door den curator eener vacante nalatenschap ingesteld tegen den Staat, ter zake van gelden, die deze onder zich had wegens door den overledene verdiende scheeps-soldijen, wegens goederen van wege 's lands marine verkocht, en wegens contanten onder het departement van marine berustende. — *b* Groningen 9 Januarij 1857, bij eene actie tegen een notaris wegens verkochte roerende goederen. — *a* Amsterdam 30 Mei 1851, in cas van verbruikleening. — Anders, bij eene actie tegen een lasthebber, 's Hertogenbosch 16 Junij 1848.

134. De lastgever is bevoegd den lasthebber tot betaling aan te spreken van hetgeen deze volgens vroeger afgegeven nota's of rekeningen van hem lastgever onder zich had, zelfs al beweert de lasthebber na de afgifte dier nota's nog meer uitgaven gedaan te hebben en al ageert hij uit dien hoofde (bij eene met des lastgevers actie gejungeerde vordering) tot het opnemen zijner rekening. Deze vordering des lasthebbers geeft zelfs geen grond tot het aanhouden der uitspraak op die des lastgevers tot dat op het te voeren debat van rekening zal zijn regt gedaan.

Maastricht 13 Januarij 1870.

135. Uit de wettelijke verpligting van den lasthebber om rekening te doen, volgt niet dat de lastgever, alvorens zich jegens hem te kunnen kwijten van het verschuldigde ten gevolge der lastgeving, en alzoo terug te bekomen de bij den lasthebber berustende goederen, zou verpligt zijn eenen eisch tot rekening en verantwoording in te stellen, en zich niet met eene bloote opgaaf van het verschuldigde zou kunnen te vreden houden; een hierop gegrond aanbod is derhalve voor voldoende te achten.

b H. R. 10 Maart 1854, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 9 Augustus 1853.

136. De schuldeischer die de beneficiaire erfgenamen tot het afleggen van rekening te vergeefs heeft gesommeerd, is niet verpligt tot het bekomen van die rekening tegen hen te ageren, maar mag tot dadelijke betaling van het hem competerende dagvaarden; zonder dat echter de overige schuldeischers, die niet tot rekening en verantwoording aangemaand hebben, op datzelfde regt kunnen aanspraak maken.

Utrecht 11 Maart 1844, Concl. conf.

137. Vordering tot teruggave van kapitalen, aan minderjarigen tijdens hun verblijf in een gesticht van liefdadigheid opgekomen. Niet-ontvankelijk-verklaring, op grond dat art. 1 der wet v. 15 Pluviôse XIII bepaalt (art. 421 B. W.), dat regenten van zoodanig gesticht de voogdij uitoefenden, dat zij dus de belangen der minderjarigen als goed huisvader moesten behartigen, derhalve de kapitalen geenszins renteloos laten liggen, maar die beleggen, de uitgaven en ontvangsten regelen, en na het eindigen der voogdij slotrekening en verantwoording doen; voorts, dat zelfs bij eene hoogst naauwkeurige en voorzigtige administratie, die kapitalen aan vermeerdering en vermindering bloot staan, zoodat alleen na afgelegde slotrekening van een nadeelig of voordeelig saldo kan blijken, en eischers dus nimmer eene actie tot onvoorwaardelijke afgifte der gelden konden instellen, maar slechts die tot het doen van rekening en verantwoording.

Amersfoort 16 April 1851. — In gelijken zin Gorinchem 27 Februarij 1855.

138. Een lastgever die een saldo van rekening opvordert, is niet geregtigd uit eene van den lasthebber afkomstige nota één creditpost te vorderen, onder aanbod om te korten wat zal aangetoond worden in mindering te kunnen gelden en zoodoende den bewijslast op den gedaagde over te brengen. De eischer tot betaling van zoodanig bepaald saldo moet zelf het gevorderde cijfer en alzoo den juisten stand van het credit en debet aantoonen.

b N.-Holland 14 Januarij 1869, vern. Amsterdam 27 Junij 1867.

139. De lasthebber kan den lastgever raauwelijks dagvaarden tot betaling van hetgeen hem wegens zijnen volvoerden last verschuldigd is; art. 1845 en 1846 B. W.

Leiden 8 Mei 1849. — 's Gravenhage 12 Maart 1867.

140. Een rendant ageert te regt bij reconventie tot het opnemen zijner rekening en verantwoording, wanneer hij op de vordering van den gerendeerde om een bepaald saldo dier rekening te voldoen, het aldus gevorderde betwist.

b N.-Holland 14 Januarij 1869.

141. De gedaagde die beweert ten onregte te zijn gedagvaard tot uitkeering van een bepaald saldo zijner ontvangsten onder korting der gedane uitgaven, is geregtigd bij reconventie te vorderen, dat de eischer zijne rekening en ver-

antwoording opneme volgens den vorm van art. 771 v. Rv., indien deze moet geacht worden niet overbodig te zijn wegens den minder omslagtigen aard der gevorderde vereffening.

's Hertogenbosch 29 October 1869.

142. De lasthebber is niet-ontvankelijk in eene vordering tot het opnemen zijner rekening, wanneer de omslagtigheid en kostbaarheid van het rekening-proces in geene verhouding staat tot de eenvoudigheid der uitvoering van de lastgeving, maar van den aanvang aan reeds bepaald vaststaat welke ontvangsten en uitgaven (en geene andere) de lasthebber zal kunnen doen, en daarvan bij een proces in den gewonen vorm genoegzaam duidelijk voor partijen en voor den regter kan blijken.

Maastricht 13 Januarij 1870.

143. Een lasthebber mag den lastgever bij rau-actie aanspreken tot betaling van een zeker voorgeschoten bedrag, en is niet verpligt dit bij wijze van rekening en verantwoording te vorderen.

Winschoten 20 Januarij 1869.

144. De lasthebber kan zijn lastgever, ook ter zake van surplus, verstrekt door prolongatie van effecten, op eigen naam doch voor rekening van den lastgever aangekocht, raauwelijks dagvaarden tot betaling van het hem wegens zijn volvoerden last verschuldigde, ook dan, als door hem krachtens dien last meerdere zaken zijn verrigt; hij is niet verpligt eene actie tot opname van rekening in te stellen.

Leiden 5 September 1848, bev. bij Z.-Holland 27 Julij 1849. — Cf. *a* Amsterdam 22 Februarij 1849, in dit opzigt bevest. bij *a* N.-Holland 14 Februarij 1850, waarbij het opnemen van gelden op effecten, door het sluiten van beleeningen en prolongatiën en het verkoopen of afstaan van het onderpand, bij gebrek van voldoend surplus, als het op eigen naam voor vreemde rekening geschiedt, is beschouwd als aanleiding gevende tot het vragen en hooren van rekening en verantwoording tusschen den lasthebber en lastgever.

145. Indien de gerendeerde verzuimt van debat te dienen, behoeft hij volgens art. 781 Rv. geene interessen van het door hem verschuldigde saldo uit te keeren, zoo lang dit, na des regters uitspraak, niet van hem wordt opgevorderd.

N.-Holland 27 Mei 1852.

146. Bij het eindigen van het beheer is de gerendeerde bevoegd de afgifte te vorderen van de originele titels, bescheiden, boeken, rekeningen en stukken, welke tot het beheer in geschil behooren en hem alleen aangaan.

b H. R. 5 April 1861, Concl. conf.

Aanbested. en aann. 120.
Actie 26 v. 45 v. 48 v. 96 v. 132 v. 142.
Actie tot betal. 132 v.
Admin. en R. magt.
Ambtenaren 25, 38, 43.
Appel Bz. 17, 42, 58, 128, 131.
Behand. t. rolle 77 v. 87.
Beheer 3, 6, 41.
Bekent. Bz. 58.
Beteek. der rek. 65.
Bevracht. en vervr. 30.
Bewijs Bz. 54, 60, 79, 138.
Bewindvoerder.
Boeken 38 v. 61.
Commissionn. 30.
Compet. Bz. 44.
Cond. indeb. 5.
Contra-debat 69.
Curatele.
Deelb. en ond. verb. 16 v.
Deskund. Bz. 79, 110.
Dwangmidd. 86 v. 128.
Eed 54, 83.
Eigendom 42, 52.
Erfopvolging 6 v. 16 v. 25, 38.
Exceptiën 17, 57.
Execut.-test. 18.
Executie 42, 44, 88, 92.
Gem.ontvanger.
Get.bewijs Bz. 79.
Gewijsde 127.
Hand. v. gem. rek. 11 v. 19 v. 28 v. 120.
Handelsagent.
Herrekening 129 v.
Hoofdel. verbindt.
Hulp- en bergl. 20.
Huur v. diensten.
Huw.gemeenschap 14, 38.
Hypotheek.
Incid. vord. 61, 75, 79.
Interessen 145.
Kassier.
Kerkbesturen 1.
Koop en verk. 10, 23.
Koopm.boeken.
Lastgev. 1 v. 6, 18, 26 v. 96 v. 112, 118, 127, 133 v.
Legaat 121.
Levering 8, 23.
Lijfsdwang.
Mededeel. v. stukken 55, 61, 72 v. 80 v. 146.
Mem. v. debat 66 v. 70 v.
Mora 45 v. 54, 67, 87, 89, 92, 101.
Negot. gestio 1 v. 23.
Notaris 133.
Onbeh. nalat. 105 v.
Onregtm. daad 114.
Ontb. v. overeenk.
Onverd. regten 16, 18, 53.
Opnemen der rek. 96 v.
Opvord. v. eigend. 42, 52.
Opvord. v. erfenis 6.
Ouderlijke magt.
Overeenkomst 23, 43.
Pand 144.
Proceskosten 32, 46 v. 101, 104, 116.
Prok.stelling.
Prolongatie 144.
Prorog. v. regtsgeb. 44.
Prov. executie.
Reconventie 50, 140 v.
Reederij 35.
Registratie.
Regter-comm. 63, 66 v. 75.
Regtsgr. en regtsmidd. 20.
Regtspleging 40 v. 63.
Rekening 107 v.
Rek.-courant 4, 37, 98.
Rekenpligt. 1 v.
Saldo 85.
Schadevergoed. 93 v.
Scheid. en deel. 50, 119.
Schipper.
Schrift. bewijs Bz. 80 v.
Sent. declarat.
Splitsing 26.
Staat 25, 43.
Suiker-contr. 23.
Supercarga 15.
Termijn 64, 66 v. 74.
Vennootsch. 11, 119.
Verand. v. eisch.
Verbruikleen.
Verhooor op f. en vrp.
Verwijzing 75 v.
Vicarie-goed. 52.
Voeging en tusschenk.
Vonnis bij verst. Bz. 106.
Vonnis Bz. 62, 84 v.
Voogdij 115 v. 125, 137.
Voorregt van boedelbeschr. 106, 121, 136.
Vorm. der rek. 116 v.
Wees- en momboirkamers 6, 59.
Wisselbrief 30.
Zedelijk ligch.

RENTE.

1. De publicatie van het Staatsbewind van den 9 Augustus 1802, betreffende renten, cijnsen en dergelijke in Noord-Braband, kan van geen gevolg zijn ten aanzien van dergelijke praestatiën, welke niet aan het domein verschuldigd zijn.

Breda 28 Augustus 1855.

2. Om het bestaan eener oude rente te bewijzen, is de overlegging van den constitutieven titel niet noodzakelijk; de verpligting tot vergelding van zulke rente vloeit regtens voort uit eene reeks van jaarlijksche betalingen, vooral wanneer die bevestigd wordt door aanteekeningen, gehouden in den vorm van den tijd, waarin zij begonnen en voortgezet zijn, en omtrent de identiteit der gevorderde renten en der perceelen, waaruit zij vergolden worden, geen twijfel bestaat.

N.-Braband 7 April 1857.

3. De gemeente Leiden is geregtigd om van de gemeente Soeterwoude betaling te vragen van de bottingen en viemtalen, welke het ambacht Soeterwoude voorheen schuldig was aan het kantoor der Domeinen van Noord-Holland en aan de gemeente Leiden volgens resolutie van de Staten van Holland en West-Friesland van den 20 Januarij 1733 verkocht, althans de interessen te vorderen van het voor dien afkoop verstrekte kapitaal; hiertegen doet niets af het beweren, dat het ambacht van den gedanen afkoop is onkundig gelaten.

Z.-Holland 17 September 1866, vern. Leiden 9 Mei 1865.

4. Art. 1810 B.W. bepaalt niet, dat men met de dagvaarding twintig dagen zou moeten wachten na de gedane geregtelijke aanmaning,

maar alleen, dat de schuldenaar zich van de verpligting tot aflossing kan ontheffen, indien hij binnen de twintig dagen betaalt.

c H. R. 4 April 1851, Concl. conf. verw. de cass. tegen Limburg 31 December 1849.

5. De bepaling van art. 1809, n° 1 B.W., volgens welke de schuldenaar eener altijddurende rente tot aflossing der hoofdsom kan genoodzaakt worden, wanneer hij niets heeft betaald op de gedurende twee achtereenvolgende jaren verschuldigde renten, is niet toepasselijk op eene rente, gevestigd onder eene wetgeving, welke diezelfde bepaling niet kende (het Oud-Brabandsch regt).

Maastricht 9 October 1851, Concl. conf. — *a* Maastricht 11 December 1862, Concl. conf. — Maastricht 30 October 1872, waarbij is niet-ontvankelijk verklaard eene actie tot aflossing, waar uit de vooruitzettingen in daadzaak van de eischers niet kon worden afgeleid, welke wetgeving eene rentconstitutie regeerde, die ingevolge akte in 1788 te Maastricht verleden, was gevestigd op goederen in de gemeente Geulle.

Aflossing 4v. | *Heerlijke regten.*
Appel Bz. | *Kerk. goederen.*
Bewijs Bz. 2. | *Koop en verk.*
Compet. Bz. | *Schrift. bewijs Bz.* 2.
Deelb. en ond. verb. | *Tienden.*
Domein 1. | *Verjaring Bz.*

REPERTOIRE.

1. Het bestuur, bewerende dat de secretaris van een dijkregt geen repertorium heeft gehouden, moet diens qualiteit bewijzen.

Appingadam 31 Maart 1836.

Notaris. | *Registratie.*

REPRISE Z. HUWELIJKS-GEMEENSCHAP, REGISTRATIE.

REQUEST Z. BESCHIKKING OP REQUEST.

REQUEST CIVIEL.

I. Wanneer toegelaten; gevolgen.
II. Procedure.

I.

1. Het door den gedaagde in cas van request civiel in de dagvaarding vermelden van eene onwaarachtige daadzaak, nl. dat de eischer (toen gedaagde) van hem op zekeren dag voor den bij dagvaarding gevorderden prijs een schip had gekocht, hetwelk blijkens authentieke akte dienzelfden dag aan den eischer in req. civiel niet door den verweerder, maar door een derde was overgedragen, — welke daadzaak tot gevolg heeft gehad de veroordeeling bij verstek van den eischer in cas van request civiel, en welke onwaarheid door dien eischer niet vóór zijne terugkomst van eene buitenlandsche zeereis, en na de uitspraak en ten uitvoerlegging van dat vonnis kon worden ontdekt, stelt daar bedrog of arglist, in den zin van art. 382, n° 1 Rv.

Winschoten 22 Januarij 1851.

2. Ter beoordeeling van de questie of de regter eene andere uitspraak heeft gedaan dan omtrent de geëischte zaak, moet op het dispositief van het beklaagde arrest en niet op deszelfs beweegredenen gelet worden.

b H. R. 26 Junij 1846, Concl. conf.

3. Als het vaststaat, dat een beklaagd vonnis of arrest geene uitspraak bevat over het eigenlijke geschilpunt, of geheel iets anders heeft toegewezen dan gevraagd was, dan staat daartegen geenszins het middel van cassatie, maar wel dat van request civiel open.

b H. R. 25 October 1844, Concl. conf. — *b* H. R. 26 Junij 1846, Concl. conf. — H. R. 14 Junij 1850, Concl. conf.

4. Slechts het middel van request civiel kan aangewend worden, indien de veroordeelde zou willen beweren, dat aan den eischer iets is toegewezen, waarop hij ten gevolge van eigene gedane wijziging en erkentenis gedurende den loop van het geding, geen regt meer zou hebben gehad, als niet meer geëischt tijdens de uitspraak.

a H. R. 26 October 1849, Concl. conf.

5. Ook zelfs dan, wanneer art. 48 Rv. kon geacht worden te zijn geschonden, door in hooger beroep de feiten, waarvan het getuigenbewijs was toegelaten, niet op dezelfde wijze als de eerste regter te admitteren, maar die te veranderen, — zonder dat daartoe, zelfs niet subordinaat, was geconcludeerd, — is tegen zoodanige uitspraak bij art. 382, al. 2 en 3 Rv. alleen het middel van request civiel aangewezen, en alzoo op dien grond geene cassatie admissibel.

b H. R. 15 April 1842, Concl. impl. contr.

6. Indien bij de oorspronkelijke vordering de helft van zeker betaald regt van registratie of van successie is teruggeëischt, en bij het vonnis de helft van dat geheven regt is toegekend, dan is men niet ontvankelijk zich daartegen in cassatie te voorzien; terwijl, in zooverre men mogt willen beweren, dat eene andere helft was toegewezen dan welke was gevorderd, alsdan het middel van request civiel behoort te worden aangewend.

b H. R. 17 Februarij 1848, Concl. conf.

7. Het beweren, dat de regter meer zou hebben toegewezen dan er gevorderd was, kan geene termen opleveren tot cassatie, maar wel tot request civiel.

b H. R. 20 Junij 1845, Concl. conf. — *b* H. R. 9 April 1847, Concl. conf. — *a* H. R. 31 December 1847, Concl. conf. — 's Gravenhage H. G. 17 Julij 1822, bev. Amsterdam 1[n] a. 23 November 1820.

8. Indien de regter in hooger beroep, buiten het geding of de litis-contestatie tusschen partijen, eene incidentele veroordeeling in de kosten, waarin was berust en waarvan niet incidenteel was geappelleerd, te niet doet, dan kan hiertegen niet anders dan door middel van request civiel worden opgekomen, en geenszins het middel van cassatie worden aangewend.

a H. R. 8 December 1843, Concl. conf.

9. Indien de verdediging zich alleen heeft bepaald tot eene niet-ontvankelijk-verklaring voor alsnog, is de regter niet bevoegd den eisch niet-ontvankelijk te verklaren en dien daarenboven te ontzeggen.

Holland 6 April 1840.

10. De regter handelt ultra petita, wanneer hij over de hoofdzaak uitspraak doet, terwijl de gedaagde, ofschoon hij ook ten principale heeft geconcludeerd tot opheffing van een gelegd arrest onder derden, evenwel nog geene conclusie ten principale heeft genomen, doch met eene

incidentele vordering om tot getuigenbewijs te worden toegelaten, den eisch heeft beantwoord.

a N.-Holland 23 November 1848.

11. Indien is gevorderd, dat het te interveniëren vonnis zou worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of hooger beroep, dan blijkt het dat de kennelijke bedoeling des eischers geweest is, om van het beneficie der uitspraak zoo spoedig mogelijk genot te hebben, en kan de regter in dit geval niet geacht worden ultra petita te hebben gestatueerd, door de dadelijke uitvoerbaarheid, bij het vonnis bevolen, nader te omschrijven en die zelfs op de minuut, zonder voorafgaande registratie, toe te staan.

N.-Braband 23 April 1844, bev. 's Hertogenbosch 23 Maart 1844.

12. Het regt doen op verklaringen die bij pleidooi zijn afgelegd, doch slechts bij conclusiën konden worden gedaan, is oordeelen ultra petita.

N.-Holland 2 November 1848.

13. Ingeval de belanghebbenden teruggave hebben gevorderd van, naar zij vermeenen, te veel betaalde regten, en het bestuur der registratie daarentegen heeft geconcludeerd tot handhaving en goedkeuring der heffing, kan de Regtbank door den eischers hun eisch te ontzeggen niet beschouwd worden als ultra petita, en als bij afwijking van de conclusiën te hebben gevonnisd. Hoezeer het bestuur niet tevens uitdrukkelijk tot ontzegging had geconcludeerd, ligt deze eisch opgesloten in de conclusie tot handhaving en goedkeuring, zoodat de bijvoeging der ontzegging overtollig kan geacht worden.

H. R. 15 Februarij 1839. — Cf. Brielle 22 Mei 1835.

14. Wanneer de man het dwangmiddel van den sterken arm heeft gevraagd, ingeval zijne vrouw mogt weigeren met hun kind in zijne woning terug te keeren, en het vonnis dat middel alleen ten aanzien van de terugvoering van het kind heeft toegestaan, maar ontzegd ten aanzien van de vrouw, kan het niet geacht worden ultra petita te hebben beslist.

b N.-Holland 23 Junij 1864, bev. Amsterdam 18 Maart 1863.

15. De regter is ultra petita gegaan, wanneer hij niet alleen ten aanzien van zekere met vruchtgebruik bezwaarde kapitalen heeft bevolen, zoo als ook was gevorderd, dat deze in de voorgenomen boedelscheiding zullen begrepen worden, maar tevens datzelfde (buiten de vordering) heeft bepaald ten aanzien van het voor- of nadeelig saldo van der executeuren gestie en administratie.

Zeeland 25 Junij 1867.

16. Hoezeer de regter bij eene veroordeeling tot schadevergoeding, op te maken bij staat, waar eene bepaalde som als zoodanig was gevorderd, zich ten onregte heeft gefundeerd op art. 612 Rv. en zich verkeerdelijk heeft bevoegd geacht op grond daarvan tot de schadevergoeding in verschil te veroordeelen, kan daardoor welligt opening worden gegeven aan de toepassing van de bepalingen op het request civiel, maar geenszins tot cassatie.

b H. R. 16 December 1842.

17. Er is niet meer toegewezen dan gevorderd was, indien voor schadevergoeding eene bepaalde som is gevorderd en daarentegen eene schadevergoeding is toegewezen op te maken bij staat.

a H. R. 4 Februarij 1870, Concl. conf.

18. De regter, die onderzoekt en beslist, of aan een gedaagde in cas van onteigening ten algemeenen nutte, als schadevergoeding meer toekomt dan de gevraagde som, gaat ultra petita.

b Leiden 4 September 1849.

19. Wanneer een regter zich onbevoegd verklaart, kan dit wel aanleiding geven tot hooger beroep, indien dit is toegelaten, maar geenszins tot request civiel of vernietiging.

Gelderland 2 Maart 1853.

20. Het niet doen van uitspraak op een gedeelte van den eisch geeft wel grond tot request civiel, maar de voorziening in cassatie is te dier zake uitgesloten.

H. R. 24 November 1871, Concl. conf.

21. Wanneer verzuimd mogt zijn om op een gedeelte van den eisch uitspraak te doen, dan kan tegen dat verzuim niet het middel van cassatie, maar alleen dat van request civiel te stade komen; bv. waar beweerd wordt dat het Hof een beslag onder een derde alleen heeft van waarde verklaard voor zoover diens qualiteit als executeur-testamentair betrof, terwijl het beslag gelegd was op alle goederen en effecten, welke hij uit welken hoofde ook van den schuldenaar onder zich had.

a H. R. 25 Junij 1840, Concl. conf.

22. Het beklag, dat de regter op eene genomene subsidiaire conclusie geen acht heeft geslagen, kan niet tot een onderzoek in cassatie leiden, maar alleen regt geven tot het middel van request civiel.

H. R. 6 October 1854, Concl. conf.

23. Er bestaat geen grond tot cassatie, maar wel tot request civiel, indien de regter na verstek en voeging, den defaillant bij het eindvonnis niet veroordeelt in de kosten, door zijn verstek veroorzaakt.

a H. R. 17 Junij 1851, Concl. conf.

24. Men is niet ontvankelijk in cassatie, wanneer bij afwijzing eener vordering in conventie, de regter het voor alsnog onnoodig heeft geacht op eene reconventionele vordering uitspraak te doen; men zou hiertegen bij request civiel moeten opkomen.

H. R. 5 December 1851, Concl. conf.

25. Voor zooverre men mogt vermeenen, dat de regter uitdrukkelijk had moeten beslissen, ten wiens laste de kosten der doorhaling eener hypotheek zouden moeten komen, kan zulks wel aanleiding geven tot request civiel, maar niet tot cassatie.

b H. R. 12 April 1850, Concl. conf.

26. Op het beweren dat de Regtbank altoos van een aan den executeur-testamentair gemaakt legaat, het bedrag van het hem toegekend salaris moest aftrekken en niet op het geheele legaat de successieregten berekenen, kan alleen request civiel en geene cassatie ingesteld worden, wanneer in facto is aangenomen dat omtrent het bedrag der gevorderde regten, opcenten en verhooging tusschen partijen geen geschil is gerezen.

d H. R. 13 April 1855, Concl. conf.

27. Volgens art. 382, n° 5 Rv. moeten al de

vijf aldaar genoemde vereischten te zamen loopen, om de herroeping eener uitspraak te kunnen verkrijgen, en behoeft alzoo de regter, na beslist te hebben dat één dier vereischten ontbreekt, geen onderzoek naar de overige vereischten in te stellen.

b H. R. 18 November 1853, Concl. conf.

28. Alléén dan kunnen in den zin van art. 382, al. 5 Rv. geacht worden twee tegenstrijdige vonnissen te zijn gewezen, wanneer in de beide zaken de onderwerpen der geschillen dezelfde geweest zijnde, door den regter twee uitspraken zijn gedaan, die met elkander niet zijn overeen te brengen.

Gelderland 16 November 1852.

29. De omstandigheid dat de regter in hooger beroep, na een vonnis bij interlocutoir arrest te hebben vernietigd, hetzelve bij definitief arrest weder zou hebben bekrachtigd, kan wel aanleiding geven tot het bezigen van het middel van request civiel, doch geenszins tot eene voorziening in cassatie.

a H. R. 4 December 1845, Concl. conf.

II.

30. De voorschriften omtrent den vorm of de ordinatoria litis, in art. 53 Ov. omschreven, zijn zeer onderscheiden van die, welke het fond der zaak zelve en de regten van partijen of de decisoria litis betreffen, zoodat laatstbedoelde regten van partijen, bij vonnis onder eene vorige wetgeving verkregen, onder het beheer der volgende wet moeten stand houden. Onder zoodanige regten als gevolgen van vonnissen onder die wetgeving verkregen, behooren mede de waarborgen, die bij art. 494, 495 en 500 Pr. Civ. van den aanlegger van een regtsgeding tot herroeping eener regterlijke uitspraak, bij wijze van request civiel (hoewel dan ook ingesteld onder eene wetgeving, welke te dien aanzien andere wetsbepalingen voorschrijft) worden gevorderd, nl. eene consultatie van drie advokaten, die reeds gedurende tien jaren bij eene der Regtbanken van het regtsgebied van het Hof alwaar het vonnis is gevallen, praktiseren, alsmede de consignatie van 300 franken boete en 150 franken voor de schadeloosstelling der partij.

Drenthe 29 Junij 1839.

31. Vermits bij art. 391 Rv. (even als in de gevallen, voorzien bij de art. 178 en 406 van hetzelfde wetb.) de plaats niet is aangewezen, waar de daarbij bedoelde boete enz. moet worden geconsigneerd, moet het er, bij het geheel stilzwijgen der wet omtrent dit punt, voor gehouden worden, dat aan hare bedoeling is voldaan, wanneer de geldigheid van des eischers consignatie ten kantore van den ontvanger der registratie niet door de wederpartij is betwist en in ieder geval facto heeft plaats gehad.

Winschoten 22 Januarij 1851.

32. De termijn voor het request civiel loopt door gedurende den loop van het geding in cassatie, vermits de cassatie alleen eene schorsende kracht heeft ten aanzien van de executie van het vonnis of arrest. Hieruit volgt dat, vermits de termijn voor het instellen van request civiel fataal is, dit binnen drie maanden na beteekening der uitspraak moet plaats hebben, al wordt ook tevens cassatie tegen die uitspraak aangeteekend, en al wordt in cassatie akte verleend van het voorbehoud van request civiel; daar het verleenen van akte door den regter alleen beteekent het op authentieke wijze constateren van een feit, eene verklaring enz., zonder dat hij de wettelijke gevolgen van die akte behoeft na te gaan.

a H. R. 4 November 1864, Concl. conf.

33. Het buitengewoon middel van request civiel strekt onmiddellijk en regtstreeks alleen tot herroeping van het geheel of een gedeelte van het vonnis, en brengt mede dat bij aanneming van het request civiel, eerst bij afzonderlijk en voorafgaand vonnis de vorige uitspraak wordt herroepen en partijen worden teruggebragt in denzelfden staat, in welken zij waren vóór de uitspraak, om het geschil ten principale, waarover het herroepen vonnis was gewezen, voor dezelfde Regtbank die over het request civiel heeft gevonnisd, te voeren, zoodat het niet geoorloofd is, beide door de wet geheel afgescheiden uitspraken, in één en hetzelfde vonnis op te nemen.

H. R. 22 November 1867, Concl. conf. vern. Limburg 8 April 1867, waarbij met wijziging en aanvulling van een vroeger arrest, tevens ten principale dat gedeelte der vordering was toegewezen, waarop bij het aangevallen arrest niet was beslist.

Andere uitspr. 2 v.
Bedrog 1.
Behand. t. rolle 22, 32.
Boete 30 v.
Cassatie Bz. 3 v. 20 v.
Compet. Bz. 19.
Get. bewijs Bz. 5.
Incid. appel 8.
Marit. magt 14.
Mot. v. vonnis 27.
Onteig. t. alg. nutte 18.
Partiële uitspr. 20 v.
Proceskosten 8, 23.
Prov. executie 11.
Reconventie 24.
Registratie 6, 13.
Regtspleging 30.
Schadeverg. 16 v.
Subsid. concl. 22.
Successieregt 26.
Tegenstrijd. besliss. 27 v.
Termijn 32.
Ultra petita 7 v.
Vereff. v. kosten 17.
Verzuim v. uitspr. 3 v.
Vonnis Bz. 33.
Wet 30.

RES DERELICTA z. DIEFSTAL, VEEZIEKTE.

RESIDUUM z. FIDEICOMMIS.

RES INTER ALIOS z. HEERLIJKE REGTEN, OVEREENKOMST, OVERMAGT.

RESTITUTIO IN INTEGRUM.

1. De nietig-verklaring der verbindtenis ter zake waarvan men wegens gesustineerde onbekwaamheid begeert in zijn geheel te worden hersteld, behoort aan den eisch tot herstel vooraf te gaan; derhalve is een eisch tot restitutio in integrum ter zake van plaats gehad hebbende af- en overschrijving niet vatbaar voor toewijzing, wanneer die vordering zonder zoodanige voorafgegane nietig-verklaring gedaan wordt door iemand, op wiens persoonlijke vordering, uit krachte van bekomen handligting, gedurende zijne minderjarigheid, kapitalen op het Grootboek zijn af- of overgeschreven geworden, en die zich alzoo daardoor, zoo ten aanzien van de derden ten wier behoeve die overschrijvingen plaats hadden, als ten aanzien van den Staat, welken hij daartoe magtigde, heeft verbonden.

a H. R. 8 April 1853, Concl. conf.

Nietigh. v. verbindt.
Pauliana.

RETENTIE.

1. Het regt van terughouding is niet denkbaar zonder reële detentie; een fictief bezit dat resulteren zou uit de rekening-courant, welke tusschen partijen gevoerd is, en waarin die goederen als gerealiseerd voorkomen, kan die detentie niet vervangen.

N.-Holland 24 Mei 1860, bev. *a* Amsterdam 8 Junij 1859.

2. Het regt van retentie heeft geen zakelijk karakter, hoewel het verbonden is aan het feitelijk bezit. Het kan slechts gelden in de enkele gevallen en binnen de grenzen waarin het bij de wet is verleend; het geeft geenerlei voorrang tegenover andere crediteuren, en de retentor heeft in geval van concursus bij eene executie op de terug te houden zaak niets vooruit boven andere crediteuren. De lasthebber der gefailleerden kan zich dus ook op dat regt niet beroepen tegenover den curator.

Alkmaar 18 November 1869.

3. Het regt van terughouding is een exceptioneel regt, hetwelk op eene uitdrukkelijke toekenning bij de wet moet zijn gegrond, en in zake van lastgeving bij de wet niet verder is toegekend dan voor hetgeen de lasthebber ten gevolge der lastgeving te vorderen heeft.

b H. R. 10 Maart 1854, Concl. conf. verw. de voorz. tegen Groningen Hof 9 Augustus 1853.

4. Het regt van retentie is bij art. 1849 B. W. wel aan den lasthebber, maar geenszins bij art. 1930, noch elders aan den negotiorum gestor toegekend. Het gaat ook niet aan een bijzonder regt, door den wetgever toegekend bij het meer favorabel contract van mandaat, bij gevolgtrekking uit te breiden tot het min gunstig quasi-contract van negotiorum gestio.

b H. R. 31 October 1856, Concl. conf.

5. De verhuurder is niet bevoegd hetgeen hij van den huurder in handen heeft, terug te houden tot dat hij voldaan is.

's Gravenhage Kgr. 17 Maart 1862.

6. Om door het regt van retentie de mora in de levering uit te sluiten, moet blijken dat men zich op dat regt in tijds heeft beroepen, en dat het werk (aan de zaak, die de werkman terughoudt) overeenkomstig het contract is voltooid geworden.

a N.-Holland 12 Mei 1864.

7. Een scheepstimmerman is bevoegd regt van retentie uit te oefenen op de booten en sloepen, waaraan hij kosten en arbeidsloonen heeft besteed, en berg- en bewaarloon in rekening te brengen voor het op zijne werf brengen en plaatsen, en vergoeding te vorderen wegens ingenomen ruimte der schepen en booten, hem ter reparatie toevertrouwd.

b Amsterdam 29 Julij 1861.

8. Hij die aan een bleeker voor een bepaald loon eene wasch ter bewassching heeft toevertrouwd en bij de terugbezorging daaruit goederen mist, kan wel reconventioneel of raauwelijks te dier zake in regten ageren, maar mag niet weigeren het bedongen waschloon te betalen.

's Gravenhage Kgr. 1 Julij 1872.

9. Het regt van retentie van een bleeker als arbeidsman houdt niet op bij faillissement van den debiteur; het strekt zich evenwel niet verder uit dan over de kosten en arbeidsloonen voor het goed, dat men ter bearbeiding gekregen en gehouden heeft, en vindt niet meer plaats, wanneer eens die goederen zijn afgegeven.

Amsterdam 23 Januarij 1867.

Bezit 1.
Commissionnair.
Faillissement 2.
Huur en verh. 5.
Huur v. diensten 6 v.
Koop en verk.
Kort geding.
Lastgeving 2 v.
Mora 6.
Negot. gestio 4.
Pand.
Rek.courant 1.
Voorr. v. schulden 2.

REVINDICATIE Z. BEWIJS BZ., BEZIT, EIGENDOM, EXECUTOIR BESLAG, FAILLISSEMENT, GET.BEWIJS BZ., GEWIJSDE, LIJFSDWANG, ONBEHEERDE NALATENSCHAP, REVINDICATOIR BESLAG.

REVINDICATOIR BESLAG.

I. Door en bij wien; op welke zaken.
II. Procedure.

I.

1. Vermits naar het Nederl. Burg. regt tot de uitoefening van eigendomsregten de voorafgaande levering wordt vereischt, is het om revindicatoir beslag op roerende goederen te kunnen leggen, niet genoegzaam dat men kooper dier goederen zij, maar moet ook de levering hebben plaats gehad.

's Hertogenbosch 5 Julij 1850.

2. De verkooper van roerende goederen is op grond van art. 1191 B. W., vooral buiten het geval van rangregeling, tot geen revindicatoir beslag geregtigd.

Groningen 25 Maart 1870.

3. Tot dit beslag, met eisch tot overgifte der goederen, is niet geregtigd de verkooper, die beweert zonder tijdsbepaling eene partij aardappelen te hebben verkocht en van den kooper geene betaling te kunnen ontvangen. De arrestant is geen eigenaar van hetgeen hij verkocht heeft.

Groningen 25 Maart 1870.

4. De wetten van het Rijk laten de revindicatie of reclame van roerende goederen alleen toe aan den eigenaar dier goederen. Bij die wetten is geenszins voorgeschreven dat hij, die in een vreemd land is failliet verklaard, ook hier te lande als gefailleerde kan worden beschouwd of aangesproken, of ook de beschikking of het beheer, veelmin den eigendom zijner hier aanwezige goederen verliest, en die eigendom op een ander overgaat. De curator in het faillissement kan alzoo in zijne hoedanigheid niet als eigenaar der gereclameerde in beslag genomen goederen worden beschouwd, en is evenmin bevoegd ze te reclameren of in beslag te nemen.

Middelburg ... (10).

5. De verhuurder die geregtigd is de huur van een schip op te zeggen en ontbinding te vragen van de huurovereenkomst, is geregtigd op dat schip na bekomen magtiging, ook vóór de opzegging revindicatoir beslag te leggen en te ageren tot van-waarde-verklaring daarvan, benevens tot ontbinding met schadevergoeding.

Drenthe 17 Februarij 1866. — Amsterdam 23 Julij 1844. — *b* Sneek 12 Februarij 1845, waarbij is beslist dat de eigenaar, die titulo locati

conducti aan een ander voor een bepaalden tijd en prijs het genot eener hem toebehoorende zaak heeft afgestaan, die niet kan opvorderen of revindicatoir arresteren, zoo lang die overeenkomst niet op eene wettige wijze is ontbonden, en men dus te gelijk tot van-waardeverklaring van het beslag en ontbinding der huurovereenkomst behoort te ageren, al is ook de ontbindende voorwaarde in de overeenkomst uitgedrukt.

6. De verpachter van vlasland met beding van St. Jans-beraad, wien de pachter niet vóór of op 24 Junij heeft verklaard dat hij de vrucht aan zich behoudt tegen betaling van den pachtprijs, en die alzoo eigenaar is van het vlas, is bevoegd revindicatoir beslag te leggen tegen een derde, die zich onregtmatiger wijze *op het land des eischers* feitelijk in het bezit van dat vlas heeft gesteld.

c H. R. 12 Mei 1853, Concl. conf.

7. Indien de bruikleener de goederen, welke hem in bruikleen zijn verstrekt, aan een derde verkoopt, dan bestaat er diefstal in den zin der wet, met het gevolg dat het revindicatoir beslag door den uitleener op de verkochte goederen, onder handen van den kooper gelegd, als geldig moet worden beschouwd.

Zeeland 16 Januarij 1855, bevest. Zierikzee 4 April 1854.

8. Aan den eigenaar, die op zijne in bruikleen gegeven goederen een revindicatoir arrest heeft gelegd, kan niet worden toegewezen eene vordering, strekkende om den gearresteerde te ontnemen het gebruik der onder revindicatoir arrest gebragte goederen, terwijl nog over het al of niet geëindigd zijn der bruikleening verschil bestaat.

Rotterdam 7 November 1856.

9. Weigering (ongemotiveerd) tot het leggen van beslag door den eigenaar verzocht op roerende door hem in bruikleen gegeven goederen.

Amboina R. v. J. 21 October 1862, — en op het nader verzoek, Amboina R. v. J. 4 November 1862.

10. Wanneer tusschen drie personen eene overeenkomst is aangegaan, ten gevolge waarvan de een eigenaar is van horologiën en de twee anderen zich verbinden die te verkoopen, en de een van deze laatsten het regt heeft om de helft der goederen tegen inkoopsprijs over te nemen en beiden de voordeelen zullen genieten van de hoogere prijzen door hen bij verkoop te bedingen, — dan kan de eigenaar der horologiën geen revindicatoir beslag daarop leggen, daar hij geen regt van terugvordering heeft.

b Amsterdam 9 Januarij 1861.

11. Revindicatoir beslag kan door een geadresseerde gelegd worden in handen van den vervoerder die de afgifte der hem overgegeven goederen weigert; de geadresseerde is, tot dat het tegendeel bewezen worde, als eigenaar te beschouwen van de aan hem verzonden goederen, zonder eenig ander bewijs van zijne regten.

Utrecht 17 October 1866, bevest. bij Utrecht Hof 4 Maart 1867.

12. Hij die het bewijs bezit van opgeslagen suiker — het biljet van opslag — is geregtigd het goed van het entrepôt op te vorderen, en dus ook daarop revindicatoir beslag te leggen.

Rotterdam 19 Junij 1863.

13. De *bezitter* in wiens handen revindicatoir beslag kan gelegd worden, behoeft niet te hebben een bezit in den zin der wet; ook bij den *houder* kan dat beslag gelegd worden.

Utrecht 17 October 1866; — cf. Utrecht Hof 4 Maart 1867.

14. Volgens art. 2014 B. W. moet de bezitter, d. i. ook de enkele houder van roerende goederen, als eigenaar aangemerkt worden in den volsten zin des woords, zoodanig dat tegenover hem geen bewijs van het tegendeel kan gelden, en dat ook geen ander tegenover hem als eigenaar kan aangemerkt worden, dan bij uitzondering hij, die volgens al. 2 van dat artikel bewijst dat de zaak hem is ontstolen of dat hij die heeft verloren. Dientengevolge mag niet van waarde verklaard worden het revindicatoir beslag door den eischer gelegd op een stuk vee dat de gedaagde uit diens stal zou hebben meêgenomen, terwijl deze laatste beweert het van den eischer te hebben gekocht.

Brielle 8 September 1871.

15. De last van depôthouders aan een derde gegeven om goederen, zich bevindende in het entrepôt en ten name van dien derde aldaar opgeslagen, te verkoopen, ten einde zich uit de opbrengst te voldoen, is geene inbetalinggeving en kent dien derde geen civiel bezit toe; hij heeft slechts als lasthebber die goederen in zijne magt en gemelde handeling kan aan het revindicatoir beslag in het entrepôt niet in den weg staan.

b N.-Holland 30 Junij 1859, bev. *a* Amsterdam 26 Januarij 1859.

16. Als houder der goederen kan niet worden beschouwd hij, ten wiens huize de vrouw, die voornemens is eenen eisch tot scheiding van tafel en bed in te stellen, haren intrek heeft genomen; de man is dus niet bevoegd onder hem revindicatoir beslag te leggen op de roerende goederen door de vrouw medegenomen.

's Gravenhage 10 Januarij 1860.

17. Revindicatoir beslag onder derden van goederen, die ter griffie der Regtbank zijn aangebragt, om te dienen als stukken van overtuiging in eene strafvervolging, is in strijd met het Wetboek van Strafvordering, en mitsdien in strijd met eene wet, die op de openbare orde betrekking heeft. Zoodanig beslag kan niet worden van waarde verklaard.

Maastricht 7 November 1867, bev. bij Limburg. — Anders omtrent een stuk van overtuiging, dat gediend had in eene strafzaak waarin vrijspraak gevolgd was, *b* Utrecht 1 April 1846, bev. bij Utrecht Hof 2 April 1850; — cf. præpar. vonn. Utrecht 21 Maart 1845.

18. Er valt bij de plaats gehad hebbende beschikking over eene ingeladen hoeveelheid guano, in de toedragt der omstandigheden ten deze als bewezen aangenomen, niet te denken aan diefstal of roof, en niet anders dan aan eene beschikking over eigendom van den Staat (de republiek Peru), door dengeen die ter plaatse der vervreemding feitelijk het hoogste gezag in handen had. Het staat aan de Regtbank ten deze niet, om over de wettigheid of onwettigheid

van gezag tusschen de Staatspartijen in dien vreemden Staat te beslissen, en ten gevolge van dat een en ander moet het gelegd beslag voor nietig en van onwaarde verklaard worden.

Zierikzee 8 December 1857. — In casu gold het deze vraag: de op de Chincha-eilanden aanwezige guano wordt door de republiek Peru zelf geëxploiteerd en strekt tot waarborg van de regten der schuldeischers van dien Staat, onder bewaking eener Engelsche en Fransche scheepsmagt. Slechts bepaalde huizen in Europa bezitten het regt van invoer dier guano. Ten gevolge eener omwenteling maakte een generaal zich meester van de Chincha-eilanden en kondigde aan, dat hij voornemens was de guano in een ander gedeelte van het eiland te exploiteren en die te verkoopen aan de schepen welke zich zouden aanmelden, hoewel niet gecharterd door de consignatie-huizen. Hiervan maakten verscheidene schepen gebruik, terwijl de Engelsche en Fransche schepen zich onzijdig hielden. Later werden door een voorloopigen president der republiek voormelde generaal en de zijnen opstandelingen genoemd, en de beschikking over de guano nietig verklaard. Ten gevolge daarvan werd door dien president als zoodanig revindicatoir beslag gelegd op eene lading guano, naar aanleiding van het decreet van het zoogenaamd revolutionair bewind uitgevoerd, als zijnde gestolen goed; art. 2014, al. 2 B. W. De Regtbank nam evenwel aan, wat hierboven is vermeld, na te hebben overwogen, dat zij althans *ratione materiæ* niet was onbevoegd, als geldende het ten deze de vordering tot van-waarde-verklaring van een revindicatoir beslag.

II.

19. Om een bevelschrift van den voorzitter der Regtbank te kunnen verkrijgen, houdende verlof tot het leggen van revindicatoir beslag, moet eenig bewijs worden overgelegd van den eigendom der te revindiceren goederen, en is dus eene opgave van daarvoor te produceren getuigen niet voldoende.

Zwolle Kgd. 24 October 1868.

20. In cas van revindicatoir arrest, ten fine van reclame, op goederen, verkocht aan iemand, die later is failliet verklaard, moet de van-waarde-verklaring van het beslag tegen den curator worden gevraagd.

Breda 28 December 1858.

21. Indien een revindicatoir beslag wordt gelegd onder handen van den griffier eener Arr.-Regtbank, dan moet bij de van-waarde-verklaring daarvan, behalve den griffier, tevens de belanghebbende worden opgeroepen, ten einde bij het vonnis te worden gelast die afgifte te gehengen en te gedoogen.

b Utrecht 1 April 1846, bev. bij Utrecht Hof 2 April 1850; — cf. Utrecht 21 Maart 1845. — Impl. anders Middelburg 6 October 1858.

22. Na een beslag in het entrepôt-dok te Amsterdam, wordt de van-waarde-verklaring vervolgd tegen hem aan wien de arrestanten die goederen gezonden hebben, en tegen hem aan wien deze den verkoop en de beschikking over die goederen heeft opgedragen, in dier voege dat de goederen ten name van dien derde in het entrepôt zijn opgeslagen.

b N.-Holland 30 Junij 1859, bev. *a* Amsterdam 26 Januarij 1859.

23. Niet-ontvankelijkheid van de vordering tot teruggave van wijn, door den eischer verkocht, en tot van-waarde-verklaring van een daarop gelegd revindicatoir beslag, op grond dat de reclame niet was ingesteld binnen de dertig dagen na den opslag.

Breda . . . 1859 (30).

24. Bij de ontzegging van den eisch tot van-waarde-verklaring van een revindicatoir beslag, moet dit beslag niet op de vordering van den gedaagde en gearresteerde worden opgeheven, vermits het reeds door de niet-van-waarde-verklaring is vervallen, en ook de vordering — in casu bij reconventie gedaan — tot die vervallen-verklaring reeds is begrepen in het antwoord op de conventie, dat het beslag niet zal worden van waarde verklaard. De gearresteerde heeft echter in ieder geval regt op schadevergoeding.

Brielle 9 Augustus 1861.

Bewijs Bz. 19.	Huw.gemeenschap 16.
Bezit 12 v.	Koop en verk. 1 v.
Bruikleen 7 v.	Levering 1.
Compet. Bz. 18.	Ontb. v. overeenk. 5.
Conserv. beslag.	Overtuig.stukken 17, 21.
Diefstal 7, 18.	*Reclame* 4, 20, 23.
Eed.	Revindicatie 4, 14.
Eigendom 1 v. 14.	Schadeverg. 24.
Entrepôt 12, 15, 22.	*Sequestratie.*
Faillissement 4, 20.	Voerl. en schippers 11.
Hand. v. gem. rek. 10.	Vonnis Bz. 4, 24.
Huur en verh. 5 v.	Vreemde vonn. 4.

REVISIE.

1. Nergens is bij de wet voorgeschreven dat de H. R. in revisie oordeelende, de tot-zich-trekking der zaak, in een der gevallen bij de art. 356 en 358 Rv. vermeld, uitdrukkelijk zou moeten uitspreken en met name te kennen geven (hetgeen de H. R. verklaarde in casu te hebben plaats gehad door benoeming van een raadsheer, ten einde eene der partijen op vraagpunten te hooren).

H. R. 8 November 1855.

Verh. op feit. en vrp. | *Vonnis Sz.*

RIDDERORDEN

Z. AANMATIGING VAN TITELS EN BEDIENINGEN.

RIJKS-ADVOKAAT

Z. PROCESKOSTEN, REGTEN EN ACCIJNSEN.

RIJNVAART

Z. AANVARING, COMPETENTIE BZ., GETUIGEN, SCHADEVERGOEDING, SCHIPPER, SUMMIERE EN GEWONE ZAKEN.

RIVIEREN EN STROOMEN.

I. Aard en regten.
II. Politie.

I.

1. Opdat bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren ingevolge art. 577 B. W. als eigendommen van den Staat zijn aan te merken, is het onverschillig of het ontstaan dier wateren al of niet kunstmatig is verkregen, bv. het Apeldoornsche kanaal.

b H. R. 21 October 1868, Concl. conf.

2. Het feit, dat zeker vaarwater is een bevaarbare en vlotbare stroom of rivier, kan leiden tot het bewijs, dat de daarin gelegen gronden zijn eigendom van den Staat, en is het getuigenbewijs daaromtrent toelaatbaar.

a Zeeland 26 Junij 1855.

3. Het bevaarbare van eene rivier of een meer bestaat niet daarin, dat het met kleine booten of met kleine vlotten kan bevaren worden, maar daarin, dat het voor scheepvaart, dat is voor handelsverkeer, voor vervoer van personen en goederen, niet alleen door zijne diepte, maar ook door zijne ligging en omgeving geschikt is (in casu ter beoordeeling van het regt van aanwas).

a 'sHertogenbosch 16 September 1870.

4. De bij art. 577 B. W. bedoelde oever wordt dan alleen als Staatseigendom aangemerkt, wanneer geene bijzondere personen of gemeenschappen daarop verkregen regten kunnen doen gelden; daaronder behoort het regt van aanspoeling, dat aan de eigenaren der oeverlanden (art. 651 B. W.) even als aan de propriétaires riverains onder den C. N. is voorbehouden.

Gelderland 10 October 1860, Concl. contr. Prok.-Gen., die van oordeel was dat, indien bijzondere personen of gemeenschappen niet door *titel* of *bezit* kunnen doen blijken van verkregen regten op den oever, de aanwassen daaraan ten voordeele van den Staat komen, — bev. Nijmegen 23 Februarij 1858, waarbij tevens was beslist, dat die regten kunnen zijn verkregen zoowel door titel als door oude herkomsten en gewoonten.

5. Wanneer de bevaarbare en vlotbare stroomen en rivieren, ofschoon toebehoorende aan den Staat, ten gebruike zijn van een ieder, vermag van dezelve nogtans geen zoodanig gebruik gemaakt te worden, waardoor een ander, zonder nut of noodzakelijkheid, wordt belemmerd daarvan mede gebruik te maken. Wanneer iemand, als eigenaar van het veer, het regt heeft om personen en rijtuigen, met zijne veerpont van de eene zijde der rivier naar de andere over te voeren, volgt hieruit in geenen deele dat hij ook bevoegd is het vaarwater geheel of gedeeltelijk af te sluiten en te belemmeren, vooral niet wanneer dit voor hem zelf niet tot zijn gebruik wordt gevorderd.

a Gelderland 14 Februarij 1844.

6. Wanneer een der armen van eene rivier door den heer eener heerlijkheid is gegraven, niet in zijn bijzonder belang, maar in het belang der landstreek, ten einde den stroom der rivier in den nieuwen arm te verplaatsen, zijn de opvolgers van den heer niet eigenaren van den nieuwen arm, en kunnen zij op den stroom van dien arm geene andere regten uitoefenen dan zij op den ouden arm zouden gehad hebben.

Limburg 27 Junij 1864.

II.

7. De politie over bevaarbare en vlotbare rivieren behoort niet bij het plaats. bestuur, zoodat bij een plaats. reglement niet kan worden verboden daarin met schepen stil te liggen, of zich daar langer op te houden dan tot het onafgebroken voortzetten der reis noodig is; art. 213 Gr.wet; art. 577 B. W.

Breda Kgr. 20 Mei 1843.

8. Hoewel sommige bepalingen voorkomende in de publicatie van 24 Februarij 1806, vaststellende eenige bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt op de rivieren en stroomen in de toenmalige republiek (Bijv. Sb. IX, stuk 3, p. 165), — door latere wetten, met name door de verschillende in dezen lande ingevoerde burgerlijke wetboeken, alsmede door de onderscheidene wetten betreffende de onteigening ten algemeenen nutte mogen zijn vervangen, is zij nooit door eene latere Fransche of Nederlandsche wet, hetzij uitdrukkelijk of stilzwijgend afgeschaft, noch in het algemeen, noch ten aanzien van die gedeelten, welke betrekkelijk zijn tot den aanleg van nieuwe waterwerken zonder bekomen verlof.

H. R. 19 September 1843, Concl. conf. — *c* H. R. 1 Februarij 1859, Concl. conf. om andere redenen vern. Z.-Holland 12 November 1858, en bev. het daarbij vern. *b* Gorinchem 5 October 1858. — N.-Braband . . . (4), bev. 'sHertogenbosch 7 April 1842; — en implicite *b* H. R. 6 Augustus 1844, verw. de cass. tegen Gelderland 18 April 1844.

9. Het verbod van zonder behoorlijk verlof nieuwe kribben of andere waterwerken aan te leggen, vervat in art. 1 der publ. van 1806, is van toepassing, om het even of die werken al of niet van invloed zijn op den loop en de bruikbaarheid van den stroom.

H. R. 19 September 1843, Concl. conf.

10. Bij de publicatie van 24 Februarij 1806 zijn uitsluitend bedoeld de groote of hoofdrivieren, welke het Rijk doorstroomen. De rivier de Berkel is noch door het Algemeen-, noch door het Prov. bestuur ooit met de groote of hoofdrivieren des Rijks, met betrekking tot het algemeen rivier- of waterregt gelijk gesteld. Die rivier, hoezeer voor kleine schuiten bevaarbaar, is steeds aangemerkt als slechts eene gewone waterleiding te zijn, waaromtrent het toezigt bij bijzondere prov. en plaats. reglementen is geregeld. Art. 6 van gemelde publicatie is niet van toepassing, indien de dam is gelegd op eene weide niet buitendijks gelegen.

b H. R. 6 Augustus 1844, Concl. conf. verw. de cass. tegen Gelderland 18 April 1844.

11. Art. 4 der publicatie v. 24 Februarij 1806 heeft alleen betrekking tot verhooging of verandering van in rivieren of stroomen opgekomen gronden, maar niet tot dammen welke daarin gelegd zijn. Het domeinbestuur is alzoo daardoor niet beperkt in zijn regt om de opruiming van dergelijken dam bij den gewonen regter te vorderen.

c H. R. 15 April 1853, Concl. conf.

12. Art. 1 der publ. v. 24 Februarij 1806, bepalende: «geene nieuwe kribben of andere »waterwerken, noch ook dezulke waardoor de »aanwas van den oever en voorliggende gron»den op eenigerhande wijze zoude kunnen be»vorderd worden, zullen op of in de rivieren »of stroomen gelegd, noch eenige zalmsteken »gezet, noch andere werken gemaakt mogen »worden, welke den bekwamen afloop der rivier »hinderlijk zouden kunnen zijn,» — bedoelt alleen (zonder vergunning) zoodanige werken te verbieden, als voor den afloop der rivier hinderlijk zijn. Daaronder zijn ook zalmsteken begrepen, zoodat het plaatsen daarvan door den pachter eener zalmvisscherij niet strafbaar is, indien de afloop der rivier daardoor niet is belemmerd.

Z.-Holland 14 Januarij 1860, bev. Brielle . . . (8).

13. Tegen het feit van het stellen eener schutting op eene zandplaat midden in de rivier de Merwede, zonder toestemming van den waterstaat, zijn toepasselijk art. 1 en 2 der publ. van 1806, en niet de bepalingen van het arrêté van 19 Ventôse VI, daar dit alleen ten doel had de stipte nakoming der bestaande wetten te bevorderen, noch art. 42, titel 27 der ordonnance pour les eaux et forêts van 13 Augustus 1669, ingelascht met art. 43 en 44 in den aanhef van het arrêté, daar door de executoir-verklaring hier te lande van dit arrêté niet werden executoir verklaard de artikelen dier ordonnantie, die dus niet de publicatie van 1806 buiten werking hebben kunnen stellen.

c H. R. 1 Februarij 1859, Concl. conf. vern. Z.-Holland 12 November 1858, en bevest. het daarbij vern. *b* Gorinchem 5 October 1858. — Anders ten aanzien van een land bij Frankrijk behoorende (Maasbracht), Limburg 14 Maart 1867, waarbij met bev. van Roermond 18 September 1866, is beslist, dat de ordonn. v. 1669, meer bepaald art. 42, 43 en 44, door de afkondiging van art. 609 van den Code v. 3 Frimaire VI kracht van wet hebben verkregen, en aan voormelde artikelen meer speciaal door de inlassching in het decreet v. 19 Vent. VI kracht van wet is verzekerd; — de cass. tegen dat arrest is verw. bij *c* H. R. 18 Junij 1867, Concl. conf.

14. Het verbod bij art. 1 van de publicatie van H. H. M. v. 24 Februarij 1806 gedaan, «van »zonder bekomen permissie der commissie van »superintendentie over den waterstaat, eenige »werken op of in de rivieren of stroomen te »maken, welke den bekwamen afloop der rivie»ren hinderlijk zouden kunnen zijn,» moet worden toegepast op alle wateren en gronden, zoowel privaat als publiek eigendom tusschen de hoofddijken gelegen, en strekt zich uit tot al wat door 's menschen toedoen is geplaatst, zoowel van meer tijdelijken als van blijvenden aard, en ook op steentassen, puin en andere ophoogingen, geplaatst niet *in* de rivier, maar op een afstand van minstens 50 ellen van den oever der rivier de IJssel, en wel op een perceel gelegen tusschen die rivier en het Koelugtergat, zijnde een water door twee dammen van de rivier afgesloten en door welk gat alleen bij meer dan gewoon hoog water een gedeelte van het IJsselwater afvloeit, terwijl het bedoelde perceel alleen bij zeer buitengewoon hoogen waterstand door het IJsselwater wordt overstroomd (zoo als in 1862).

c H. R. 20 Junij 1865, Concl. conf. vern. Gelderland 4 April 1865, waarbij aan de woorden «op of in de rivier» ook analogisch uit art. 578 B. W. eene te beperkte beteekenis was gegeven; — cf. *b* H. R. 7 Februarij 1865, verniet. Overijssel (met verwijzing naar Gelderland), op grond dat niet voldoende was uitgemaakt of het questieuse perceel was gelegen *in* dan wel *naast* de rivier; — de Adv.-Gen. Römer concludeerde tot verwerping der cassatie tegen dat veroordeelend arrest.

15. Onder het woord *rivieren* en *stroomen*, voorkomende in art. 1 der publicatie van H. H. M., vertegenwoordigende het Bataafsch Gemeenebest, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt, van 24 Februarij 1806, mag niets anders worden verstaan dan hetgeen bij het gewone spraakgebruik en bij de art. 577 en 578 B. W. op het voetspoor van vroegere wetgevingen met name van de L. 1, § 5 Pand. De fluminibus daaronder begrepen wordt. Het bouwen van een huis zonder vergunning van den waterstaat, aan den binnenkant van eene circa 5 el hooge zomerkade, die alleen bij ijsstoppingen en buitengewoon hoogen waterstand overloopt, is derhalve niet strafbaar.

b Nijmegen 11 April 1868.

16. Naar gezonde regtsbegrippen kan niet opgaan het beweren dat bij art. 1 in verband met art. 12 der publ. van H. H. M. van 24 Februarij 1806 wel zou verboden zijn en strafbaar gesteld het *maken* maar niet het *hebben* (zonder vergunning van het bestuur van den waterstaat) van werken, in casu een veldoven op den regter-Maasoever onder Alphen gemeente Apeltern, welke den bekwamen afloop der rivier hinderlijk zouden kunnen zijn. Het is voldoende dat voor de bestaande werken geene vergunning aanwezig zij. Veroordeeling van den beklaagde ter zake van de niet-opruiming van gemeld werk nadat de daarvoor verleende vergunning was ingetrokken.

a H. R. 5 December 1871, Concl. conf. hoewel ten slotte strekkende tot verwerping, — vern. Gelderland en Nijmegen.

17. Het niet wegnemen van eene door den beklaagde in eene rivier veroorzaakte puinstorting, nadeelig voor den afvoer van het water, is strafbaar volgens art. 42 der ordonn. van 13 Augustus 1669, en de Commissaris des Konings (niet het gedeputeerd bestuur) is de bevoegde autoriteit tot het bevelen der opruiming van dergelijke puinstorting.

c H. R. 18 Junij 1867, Concl. conf. verniet. Limburg 14 Maart 1867, waarbij was uitspraak gedaan, doch op andere gronden conf. Roermond 18 September 1866.

18. Daargelaten de vraag of de opdragt in art. 4 der wet van 28 Pluv. VIII aan den conseil de préfecture om uitspraak te doen «sur »les difficultés qui pourront s'élever en matière »de grande voirie,» zich uitstrekt tot hetgeen bevaarbare rivieren betreft, bedoelt dat artikel echter altoos alleen eindbeslissingen, als waarvan de rede is in art. 4 der wet van 29 Floréal X, nl. strafregterlijke uitspraken ten gevolge van gedane aanklagten (welke thans aan de regterlijke magt zijn opgedragen), maar geenszins administratieve beschikkingen, veel minder bevelen van den Commissaris des Konings tot opruiming van in eene rivier gedane puinstorting.

c H. R. 18 Junij 1867, Concl. conf. verniet. Limburg 14 Maart 1867, waarbij op andere gronden was uitspraak gedaan conf. Roermond 18 September 1866.

19. In de ordonnantie van 13 Augustus 1669 is onder het woord «engagiste,» bij het verbod van puinstorting in de rivieren, niet de vruchtgebruiker of pachter bedoeld, maar alleen aangeduid hij die aan de Kroon voorschotten deed en tot zekerheid van de terugbetaling eenig Kroondomein in pand ontving.

Roermond 18 September 1866; — Anders Limburg 14 Maart 1867, — en de Concl. O. M. ad *c* H. R. 18 Junij 1867, bij welk arrest mede werd aangenomen, dat het is eene onderscheiding

buiten de wet, aan te nemen dat alleen de eigenaar en engagiste, en niet de vruchtgebruiker en huurder, met straf zouden zijn bedreigd wegens puinstorting in eene rivier.

Aanleg v. werken 16.
Aansprak. Sz. 19.
Aanwassen 3 v.
Admin. en R. magt 11, 18.
Afkondiging.
Belemmering 12, 14.
Beurt- en veersch. 5.
Dagvaard. Sz.
Dijk- en polderbest. 15.
Domein.
Eigendom 1, 4.
Gem.verord. 7.
Get.bewijs Bz. 2.
Hebben v. werken 16 v.
Heerlijke regten 6.
Jagt en visscherij.
Maatreg. v. inw. best.
Molens.
Mot. v. vonnis.
Schadevergoed.
Slooten en vaarten 1.
Waterloss. en beken 10.
Waterstaat 8.
Zaken 1.

ROGATOIRE COMMISSIE (DELEGATIE) Z. GETUIGENVERHOOR BZ., VERHOOR OP FEITEN EN VRAAGPUNTEN.

ROL Z. BEHANDELING TER ROLLE, GEWIJSDE, INSTANTIE.

RUILING.

1. Niet louter als splitsing van grondrenten door de definitieve aanwijzing van de perceelen die voor de bij vroegere koopakte gevestigde renten aansprakelijk zouden zijn, maar als ruiling van grondrenten is te beschouwen, wanneer een kooper is bevoegd verklaard 1° om bij de partiële overdragt van de gekochte goederen aan derden, ten eigen behoeve daarop zoo vele grondrenten te creëren als hij mogt goedvinden, 2° om de primitieve bij den aankoop door den verkooper voorbehouden grondrente over bijzondere gedeelten van het geheel om te slaan en door de respectieve koopers dier gedeelten te doen overdragen, — doch bij latere akten tusschen diezelfde partijen wordt bepaald, dat een gedeelte van die geheele grondrente afzonderlijk tot zeker beloop wordt gesplitst, uitsluitend gebragt ten laste van een enkel der vroeger gekochte goederen (hetwelk echter inmiddels door den rentpligtige weder was verkocht) en vervolgens aan den kooper overgedragen, terwijl deze daarentegen van zijn kant aan den rentheffer overdraagt twee grondrenten welke hij op andere perceelen uit de vroeger gekochte en weder aan derden overgedragen goederen te zijnen behoeve had gevestigd. De overdragt der eerstgemelde grondrente door den rentheffer ten behoeve van den vroegeren kooper staat op zich zelve en bevat een eigendomsovergang geheel onafhankelijk van de bij den verkoop bedoelde splitsing; dit is almede het geval met den afstand van de twee andere grondrenten door dien kooper gedaan.

's Gravenhage 3 December 1872.

2. De verruiler van eene onroerende zaak is volgens art. 1439 in verband met art. 1495, 671, 1511 en 1582 B.W. gehouden, niet alleen eigendomsopdragt bij akte maar ook werkelijke inbezitstelling van de zaak te geven.

Drenthe 2 December 1865.

3. Eene akte van ruiling kan door den verkooper van een perceel niet worden ingeroepen om daarmede zijn eigendomsregt op dat perceel te bewijzen tegenover hem die datzelfde perceel, bewerende er van eigenaar te zijn, in bezit houdt, indien niet blijkt dat hij die het in ruil gaf, daarvan eigenaar was.

Assen 14 Maart 1859.

Eigendom 3.
Grondrente 1.
Levering 2.
Provis. executie.
Registratie.
Schrift. bewijs Bz.
Verborg. gebreken.

RUNDEREN.

1. De wet van 9 Julij 1842 (Sb. n° 21), tot wijziging en aanvulling der wet van 30 Mei 1840 (Sb. n° 16), houdende eene belasting op de runderen enz., moet even als deze, geacht worden slechts van tijdelijken aard te zijn geweest en als vervallen worden beschouwd. De eerstgemelde wet toch strekte alleen tot wijziging en aanvulling der wet van 1840, waarbij gedurende vijf jaren ten behoeve van het fonds voor den landbouw eene belasting op de runderen en paarden is ingevoerd, en was derhalve, even als de laatste wet, slechts bestemd om tijdelijk te werken, nl. tot ultimo December 1844.

Amsterdam 28 Junij 1866.

Veeziekte.

RUPSENNESTEN.

1. Art. 1 en 6 der wet van 26 Ventôse IV in verband met art. 471, n° 8 C.P. zijn toe te passen op eene vervolging ter zake dat de bekl. op den 29n Maart 1869, in eene hem toebehoorende haag eene menigte rupsennesten niet had weggeruimd of vernietigd, — indien het bewijs is geleverd, dat op dien dag rupsennesten in bedoelde haag aanwezig waren. Ten onregte wordt aangenomen dat den bekl. niet is ten laste gelegd van binnen den wettelijken termijn van 1 Pluviôse (20 of 21 Januarij) en 1 Ventôse (19 of 20 Februarij), zijne haag niet te hebben gezuiverd, en dat uit het bewezen feit van het aanwezig zijn van rupsennesten op 29 Maart niet zou volgen dat zes weken of twee maanden vroeger aan de bedoelde verpligting niet was voldaan. Bij de feitelijke beslissing, dat de zuivering op 29 Maart nog niet had plaats gehad, wordt teregt beweerd, dat dus op het tijdstip, bij de wet als laatsten termijn voorgeschreven, dit insgelijks het geval niet was.

e H.R. 14 December 1869, Concl. conf.

Ex. J. M.

